f. 13-2
95
II Indi

A D

SACROSANCTA CONCILIA

A PHILIPPO LABBEO

E T

GABRIELE COSSARTIO

Soc. Jesu Presbyteris

E D I T A

APPARATUS ALTER.

Quo quæ continentur, Tequens Syllabus indicat.

VENETIIS, MDCCXXVIII.

Apud { Jo: Baptistam Albrizzi Hieron. F. et Sebastianum Coleti.

CUM VENETI SENATUS PRIVILEGIO.

R. 61.652

SYLLABUS

EORUM QUÆ HOC APPARATU CONTINENTUR.

I. DOMINICUS JACOBATIUS CARDINALIS, DE CONCILIO.

II. JOANNES ANTONIUS DELPHINUS, DE CONCILIO OECUMENICO.

III. HIERONYMUS DONATUS, DE PRINCIPATU ROMANÆ SEDIS.

IV. MARCUS MANTUA-BONAVITUS, DE CONCILIO.

V. PAULUS [illegible]LOTTUS, DE POTESTATE PAPÆ SUPRA CONCILIUM.

VI. BARTHOLOMÆUS CARANZA, DE AUTHORITATE PONTIFICIS ET CONCILIORUM.

VII. PETRI DE MONTE MONARCHIA: IN QUA CONCILIORUM GENERALIUM MATERIA PLENISSIME DISCUTITUR.

PAULO III.

PONTIFICI MAXIMO

CHRISTOPHORUS CARDINALIS JACOBATIUS

S. D.

UM duæ funestissimæ clades, Pater Beatissime, in Christianam rempublicam invasissent, eaque omnem illius statum ac tranquillitatem penitus convulsisse viderentur, excitasti tu vinis qui sapientissime clavum, tanti impetii, tenere ac gubernatula vectare in maximarum calamitatum concursu ac fluctibus nosses. Nam simul ac Pontifex Maximus renuntiatus es, nullam illi moram interponendam putasti, quominus, afflictæ, ac propemodum jacenti Reipublicæ opem ferres. Cumque de conciliandæ inter Principes Christianos pace per literas ac per legatos aliquandiu egisses, tuosque omnes conatus frustra esse cerneres, ultra quam ætatis vires ac senectutis molestiæ ferre videbantur, nullis neque laboribus, usque sumptibus parcens, accitis ad colloquium regibus, [illegible] Principes confirmata, otium ac tranquillitatem [illegible] ab omni injuria tutos reddideris, labentes [illegible], & conservandorum, acerrimum in Turcas, & communes hostes, ad extremum author fueris. Tam amplum ac nullius exempli officium non sine aliquo vitæ tuæ periculo cum Reipublicæ præstitisses, pure conquiescere, ac te ipso tandem frui posse videbare: cum nullam de universa Christiana vacanne bene merendi occasionem prætermittens, te ad depellendam illam alteram Reipublicæ cladem, postkabitis omnibus tuis commodis, constituisti, usque omnes cogitationes tuas, totum ipsum sic totum paratis, ut te nihil aliud velles, diesque, animo versare, quam Christiani impetii incolumitatem, ac religionis dignitatem, facile omnes fateantur, ac libenter prædicent. Gliscit enim malum hoc in dies longe latèque: eaque quotidie vires sumit, ut majorem fere tibi curam hæc labes incutiat, quam rerum omnium aliarum procuratio. Qua quidem in re, esse Dominum, cujus causam agis, prosperos eventus conatibus tuis subministraturum non dubito: ut tamen ego, Pater Sanctissime (qui tuum istum animum & optimam ac sanctissimam mentem non modo laudibus ad cælum fero admirarque una cum bonis omnibus, sed adjuvare etiam pro parte mea cupio) nervare in eo aliquam tibi operam possim, Dominici Jacobatii patrui mei, qui primus in familiam nostram Cardinalatum intulit, commentarios, prudenter, ut mea fert opinio, conscriptos, & fortasse huic rei quam paras non inutiles, sub tui nominis amplitudine in apertum proferre decrevi, & tuo potissimum nomini dedicare. Nam & hoc apum ex invulgandis tempus vitum est quo Concilii dies appetit: & libri ipsi ei potissimum inscribendi fuerunt, ad quem omnia hujus generis scripta jure optimo deferri debent. Quod si mihi habenda quoque ratio voluntatis patrui mei, & quodammodo divinandum fuit, cuinam ille luculationes suas, si viveret, dicaturus esset, nemimem profecto deligere alium quam te debui. Quid enim illi optatius, aut quid præclarius accidere posset, quam ut ejus vox in tanto rerum discrimine tibi in amplissimam hanc sacrosanctæ imperii sedem evecto (quem unum semper vivens plurimi fecit, ac omni laude, & admiratione dignum præ cæteris judicavit) aliquando usui, & ornamento esse quiret. Itaque non dubito quin manibus ejus in primis gratum fecerim, quod mortui memoriam apud te hoc, quale idcumque est, munere renovaverim. Et simul voluit aliquod grati animi mei testimonium ac signum tibi dare: ita enim de me meritus es, ut magnitudinem tuorum erga me meritorum nulla alia re sustinere quam grata animi memoria ac fide posset. Ego ad patrui mei laudes (quas referre neque hujus est loci neque temporis) si quid judicio tuo ac ista congnat accessiones factas esse judicabo, tuaque commendatione illum satis ad celebritatem, & nomen proficisse non dubitabo. Tu vero, Pater Beatissime, qui magna semper spectaveris, sic alterum munum Reipublicæ porrigas, ut brevi principibus ac populis Christiane persuasionis ad studium veræ religionis revocatis, te a Deo Optimo Maximo toti Christianæ Reipublicæ præpositum omnes merito gratulentur, ac velut e cælo delapsum ad subleventandas hominum calamitates quamdiutissime venerentur.

INDEX
MATERIARUM QUÆ IN OPERE
DOMINICI JACOBATII
TRACTANTUR,
Juxta Librorum ordinem dispositus.

LIBER PRIMUS.

De etymologia, & quidditate concilii, 1
Quot modis dicatur ecclesia, 3
Cur dicatur regina. Item sancta, & catholica, ibid.
Quotuplex genera conciliorum, ibid.
Cur unum eorum genus dicatur universale. ibid.
De quatuor generalioribus principalioribus concilii, 4
Cur dicta fuit œcu, ibid.
Cur Nicænum dicatur primum, & de symbolis, 6
Quod concilium dicatur generale, & Lateranense, 11
De omnibus generalibus conciliis, 12
Ad quid conferant concilia, 13
De origine generalium conciliorum, ibid.
De modo tenendi [illegible] 35
De præsentibus in concilio, ibid.
Quibus vetitibus indumentis existentes in concilio, ibid.
De ordine sedendi, & subscribendi in concilio, 16
De cardinalibus, & patriarchis, ibid.
Qui dicantur illustres, & qui illustrissimi, 19
De eorum origine, & ad invicem comparatione, 29
Bulla Eugenii IV. de prælatione cardinalium, 35
De ordine sedendo, & subscribendi aliorum post cardinales, & patriarchas, 38
Videlicet primatum, ibid.
Archiepiscoporum, 39
De primatum, & archiepiscoporum ac metropolitanorum differentia, ibid.
De prælatione inter eos, 40
Et inter duos fratres promotos ad militiam, ibid.
De prælatione inter archiepiscopum Mediolanensem, & Ravennensem, ibid.
De prælatione Episcoporum, 41
De modo sagiendi majoritatem prælationis in ecclesia, ibid.
De senibus, & eorum privilegiis, & prælatione, 42
De episcopis quales esse debeant, 47
De protonotariis, 50
De Abbatibus, 51
De Capitulis, & Universitatibus, ibid.
De personis secularibus, ibid.
Imperatore, ibid.
Regibus, principibus, & eorum oratoribus, 52

LIBER SECUNDUS.

De loco concilii, 53
De iis qui necessario vocandi sunt ab concilium, ibid.
Qui habent votum decisivum in concilio, & qui consultivum tantum, & an quis possit habere plures voces, 56
An cum quis sit vocatus ad concilium ex causa injusta, tenetur ire, 59
De capitulis ecclesiarum cathedralium, ibid.
De [illegible] quod teneatur in patriarchio Lateranensi, 60
De episcopis titularibus, 61
De extitiitis, ibid.
An habens plures ecclesias annexas, habeat plures voces, 62
An ad concilium generale sint vocandi episcopi de universo orbe, ibid.
Quid quando celebratur in patriarchio Lateranensi, ibid.
An concilium, quod non est de universo orbe, sit tantæ auctoritatis, quantæ est illud, quod est de universo orbe, 63
De forma citationis ad concilium generale, 64
An ad indigendam pœnam sufficiat unica citatio, 68
An si in generali citatione ad concilium non fit adjectum tempus, teneatur quis comparere, 70.
Quantum tempus debeat assignari, ibid.
An si tempus tenendi concilii sit prorogatum, requiratur nova citatio, 71
An vocati ad concilium possint comparere per procuratorem, ibid.
An si episcopus non est citatus tenetur ire ad concilium, 73
An successores teneantur ire ad concilium vigore citationis factæ prædecessoribus, ibid.
An vocatus ad concilium, & impeditus, ita ut non possit ire, teneatur mittere procuratorem ad excusandum, 74
Quando dicitur legitimum impedimentum, ibid.
Si quis venerit jam cœpto concilio, an excusetur, 74

Ex

Et qualiter probari debeat impedimentum, 75
Quid si non inveniatur procurator, ibid.
Quod si procurator capiatur in via, ibid.
Vel detineatur, ibid.
An impeditus possit mittere procuratorem, qui habeat vocem deliberativam, & decisivam, ibid.
De procuratore non episcopo, 76
An episcopus procurator habeat plures voces etiam contrarias, ibid.
An impeditus possit committere vocem alteri episcopo sine licentia papæ, & concilii, 77
Quid si episcopus procurator habeat mandatum limitatum, ibid.
Quid operetur tolerantia papæ, vel concilii, ibid.
An impeditus teneatur mittere procuratorem ad recipiendum statutum concilii, ibid.
Quid de procuratore constituto ad causas, & quid de laico, & an in causis spiritualibus operetur tacitus consensus partium, 78
An si quis non veniat in termino, fed post concilium congregatum, debeat admitti, 79
An vocatus ad concilium possit imponere onus charitativi subditis subjectis ecclesiis, & monasteriis, ibid.
De pœnis non venientium ad concilium, ibid.
Quid de iis qui recedunt, illicentiati, ibid.
De intellectu r. consulat, & eff. delig. 80
Quid si recedenti superveniret aliquod legitimum impedimentum, 81
An non comparentes flatim sint puniendi tanquam contumaces, ibid.
An vocati ad concilium teneantur credere intimatæ sic ut arbitrentur, ibid.
De vocato ad concilium, & eodem tempore ab alio superiore, ibid.
Cui vocantes teneatur magis obedire, episcopo ne an abbati, 82
De non convenientibus, quia non audent dare votum liberum, 86
An contra comparentes possit opponi aliqua excepti, ibid.
Qui possint interesse concilio, ibid.
An possint interesse armati laici, 87
An hæretici, schismatici, & infideles sint omnino repellendi, ibid.
An ex hoc quod aliqui, qui non sint in concilio, fuerunt admissi, possint allegare quod sint in quasi possessione interessendi, 88

LIBER TERTIUS.

ADquem spectet congregare concilium, 89
Quod licet patres concilii sint vocati, & congregati a non habente potestatem, ipsi tamen autoritate habebit potestatem procedere possunt, 95
Duplex practica congregandi concilium, 98
Quid agendum quando esset plures contendentes de papatu, 102
Quid quando unus esset ab ecclesia receptus, & quid quando ambo essent recepti, & quid quando neuter est receptus, sed alter est in possessione, ibid.
De intellectu §. parer, ibid.
De exceptione hæretis, & allis in papam a duabus partibus electum, 106
Quis interpretes authoritatem concilii, quando adhuc non constat, quis sit verus papa, 111
Quid agendum quando alter contendentium qui est in possessione, non vult congregare, & alter nullam habet possessionem: vel tum ille qui est solus papa est hæreticus, & requisitus non vult congregare, 112
Cum nec papa, nec cardinales, nec Imperator curat congregare concilium, quid agendum, 118
Si papa non vult congregare, vel congregato autoritatem interponere, an poterit ab hoc cogi, ibid.
De modo congregandi, quando non convenit de loco inter Imperatorem, & cardinales, vel inter Imperatorem & patriarchas, 119
Quid agendum, si duo electi essent in quasi possessione papatus, & nollent congregare, ibid.
Cum uterque contendentium est in possessione papatus, & convenient cum cardinalibus it. locum unum, et quod decreverint de convocando concilio fiat, utrum sufficiat major pars omnium simul junctorum, an requiratur major pars utriusque obedientiæ, 121
Si neuter contendentium est in possessione quis congregabit, ibid.
De 2. electis in Imperatores & dantibus privilegia, 123
Si uterque contendentium est in possessione partis suæ obedientiæ, & unus nolit, alter autem velit congregare, an possit, ibid.
Si uterque existentium in possessione, & contendentium est contentus congregare concilium, sed non convenit inter eos de loco, vel tempore, quid agendum, 126
De judicio sortis, 127
Quod electio loci potest committi, vel doubus, vel tribus, & fieri eorum judicio, 129
Si locus fuit [illegible] papatum, & papa nolit ad illum accedere, quid agendum, 130
An contendentes de papatu debeant in concilio concilii esse præsentes, ibid.
An papa habeat diriger concilium, quando contendentes sunt expulsi, ibid.
An si contingat ambas electiones declarari nullas, alter ex contendentibus possit de novo eligi, ib.
Si sit differentia inter papam, & cardinales de modo, vel loco congregandi concilium, quid agendum, ibid.
Si papa [illegible] papatui, & postea negat se renuntiasse, & [illegible] alium eligere, quid agendum, 131
Casu, quo Imperator poteſt congregare concilium contra papam, an possit cogere prælatos, ut vadant ad concilium, ibid.
Si papa est tantum electus, & nondum consecratus, an possit congregare concilium, 132
An legatus de latere possit congregare concilium, ibid.
An data facultate legato celebrandi concilium, censetur ei data potestas illud congregandi, 133
De intellectu r. quod transitionem, ibid.
Si papa non interesse concilio, an debeat interesse per commissarios, & quot poterunt præsidere nomine ejus, 133

LIBER QUARTUS.

QUando congregandum sit concilium, 134
De intellectu constitutionis, frequens, in concilio Constantiensi edita, 136
Ex quibus congregandum sit concilium, 139
De multis Scholasticis per concilia habitis, ibid.
Bulla Eugenii de unione ecclesiæ Orientalis cum Occidentali, 140
An papa solus sine concilio possit decidere articulum, seu causam fidei, 145
Quid agendum cum papa efficitur inutilis, furiosus, dementi, vel captus ab hostibus, 146
Quid si papa esset absens, & non posset vel nollet venire, an possint cardinales administrare, 151
Quid, postquam accepisset papatum, ibid.
Quid agendum si vitiatetur corpore, & efficeretur tam deformis, ut generaret scandalum, 156

An

An sit sufficiens causa congregandi concilium, si papa passus committat simoniam, ibid.
Utrum singulis sit hæresis, & quando, ibid.
An simonia datur in papam, 159
De reciprocitibus simoniæ beneficia a papa, 162
An electio papæ simoniaca sit nulla, 165
De intellectu *i. in nomine Domini* 23. *d. & c. si papa quæ.* ibid.
Bulla Julii II. contra simoniæ aspirantes ad papatum, 169
An quis papa obstinate, & incorrigibiliter committit simoniam, debet congregari concilium contra eum, 171
An si papæ objiciatur excepto, quod *jure divino*, vel naturali inferat eum non esse, nec esse posse papam, debeat congregari concilium, ibid.
An postlit objici papæ, quod est notorie excommunicatus, ibid.
An electio papæ per impressionem facta teneat, 175
De intellectu *cap. licet de electi.* ibid.
Ex *c. si quis pecunia* 79. *di.* ibid.
Quid si populus sit tumultuatus, ut electio prætineretur impressa, 180
Quid si cardinales dicunt, quod elegerunt per impressionem, ibid.
De electione papæ facta antequam clauderetur conclave, ibid.
De pœna cardinalium eligentium papam per simoniam, 181
De electione papæ facta singulariter in domibus, ibi.
Multæ quæstiones in materia impressionis, ibid.
Quid agendum, cum papa negligit congregare concilium, cum tamen imminet necessitas reformandi ecclesiam, 184
An postlit congregari concilium per commissarios papæ, ibid.

LIBER QUINTUS.

QUales debeant esse interfuturi concilio, 185
De exordio concilii, 186
Quomodo exhibentur *in concilio* se gerere debeant, 188
Quæ de ordine sessionum in concilio, 189
An procedendum in concilio, & quaeliter scrutanda vota, ibid.
De pœnis impedientium concilium, vel non continua ad concilium, 191
An existentes in concilio percipiant fructus suorum beneficiorum, 192
Quot debent esse præsentes ad constituendum concilium, 193
Quid in aliis collegiis inferioribus, & ad quem in eis postest congregatio, ibid.
An omnes prælatores in concilio, nomine papæ debeant in acta gerendo simul concorditer consentire, 197
De jurisdictione concilii, & an cognoscat de litibus, & causis, quæ occurrunt tractandæ, ibid.
Cur dicatur in cœciliis prima, vel secunda actio, 198
Utrum date fuerint clavis jurisdictionis concilio sicut omni papæ, 199
Utrum sint una an plures claves, & quales, & quare dicantur claves regni cœlorum, & non clavis in singulari, 201
An concilium habeat jurisdictionem quadratum præsertim cum habeat judicare de papa, 203
An concilium provinciale possit deponere episcopum, & quæ personæ requiruntur in depositione episcopi, & quot in depositione presbyteri, diaconi, & subdiaconi, 206
An in concilio generali in congregatione cardinarum sit servandus ordo judiciarius, ibid.
An concilium possit vicariuas alteri delegare, aliquibus de concilio contradictentibus, ibid.
An possit committere vices suas laico, cum agitur de causa papatus, vel de papæ depositione, ibid.
An vocatus ad concilium habeat jus revocandi domum, & de intellectu *cap. 1. de judic.* ibid.
An concilium possit pronuntiare se judicem, & le constituere generale concilium, 207
An generale concilium recusari possit, ut superiorem, & de aliis universitatibus, ibid.
De ordinatio, qui ordinatur ad pronuntiandum secundum sententiam, 208
Utrum præsidentes in concilio possint accusari, ut suspecti, 209
An concilium possit adiri per viam querelæ, ibid.
Quomodo gesta concilii intitulentur, ibid.
Utrum constitutio concilliaris edatur sub nomine papæ, an sub nomine concilii, ibid.
Quando constitutio aliqua concilii renovatur in alio concilio, a quo denominanda est *i. a priori*ne, an a sequenti, 213
Quando dicatur constitutio concilliaris, ibid.
Utrum papa possit tollere statuta concilii, 214
Quando confirmatio lapsi superioriatem, ibid.
De pluribus concilis per papam reprobatis, ibid.
An papa dispenset circa sacramenta, 215
Utrum constitutio *frequens*, edita in concilio Constantiensi liges, 216
An fuerit locutus sive particularis, 217
An concilium possit tollere constitutionem papæ, ibid.
An possit concilium sedevacante, mutare formam traditam de conferandis episcopis, ibid.
An causa fides semper tenetur congregare concilium, 218
An possit tollere canonem, *si quis suadente*, & an sententia ejus præferatur sententiæ concilii, 219
An concilium possit facere constitutionem, quod papa possit eligere sibi successorem, 223
An statuta concilii, & bulla differant, 224
An sufficiant generales ad tollendum statuta concilii, ibid.
De intellectu *c. ex parte de capit. mona.* 225
Si papa revocet omnes exemptiones, addendo quod non intendit novas concedere sine certa forma, an si poterit illas concedat, sine illa forma, valeat concessio, 226
Quid operetur clausula, *motus proprii & ex certa scientia* in rescripto, ibid.
An inferior ipso papa dispenset contra concilium, 235
In quibus dispensat episcopus, ibid.
An cum concilium concedit facultatem dispensandi, episcopus semper possit dispensare, ibid.
An cardinales dispensent contra concilium, 237
An episcopus possit facere constitutionem synodalem declarativam constitutionis concilliaris, 239
An possit introducti consuetudo contra concilium generale, ibid.
An valeat consuetudo, quod in beneficiis Jerosolymitanis non habeat locum devolutio, ibid.
An concilium possit limitare constitutionem papæ, ibi.
An concilium possit limitare, vel revocare constitutionem alterius concilii, ibid.
An concilium possit statuere, quod possit fieri eligere successorem, 250

LIBER SEXTUS.

AN Papa habeat auctoritatem a Concilijs generalibus, 251
An concilium possit restringere potestatem papæ, 252
An sententia papæ præferatur sententiæ concilii, ibi.
An in palliono Domini fides remanserit in sola Beata Virgine, 253
Quomodo papa dicatur summus, 258
An solus papa possit decidere causas fidei, 260
Quomodo intelligatur, quod ecclesia non potest errare, ibid.
Quando papa non sit obediendum, 261
Quomodo Petrus fuerit caput, 263
Quomodo apostoli dicti sint etiam fundamenta, 264
Quomodo intelligatur, quod quando Petrus claves accepit, ecclesiam significavit, 265
Quid si papa crearet multos episcopos titulares, vel erigeret novas ecclesias cathedrales, ut sic ejus sententia præferretur, 267
Si est contrarietas inter diversa concilia, vel si patres ejusdem concilii discordant, cui parti fit adhærendum, 268
Quando requiratur major pars, & quando etiam sanior, 269
Quando factum a majori parte valeat, 271
Quando tangit omnes, utrum requiratur consilium omnium? Affirmat consensus majoris partis, ibi.
Quando contradictio unius impedit actum, 272
De potestate concilii sede vacante, & aliquid de cardinalibus, 276
An requiratur concordia omnium in decernendo, quod cessa occurrens indigit accelerata provisione, 360
An concilium possit dare indulgentias plenarias, 361
De potestate concilii circa absolutiones, & dispensationes, & alia quæ pertinent ad papam etiam sede non vacante, 362
Quomodo, & Christus, & papa dicatur sponsus ecclesiæ, 365
An concilium sede vacante possit dispensare contra jura positiva, & illa tollere, 365
An possit concire beneficia, & episcopatus, ibid.
An concilium sede vacante, vel quando est congregatum contra voluntatem papæ, qui detrectabit illud congregare, possit creare unum, vel duos cardinales, *Ex c. Ad Petrum* 15. *q.* 3. ibid.
An apostolus habentes potestatem jurisdictionis immediate a Christo, 368
Utrum potestas concilii sit immediate a Christo, ibi.
An concilium possit statuere, quod papa possit sibi eligere successorem, & quid de papa cum card. 371
De intellectu *c. sufficiant*, 372
De intellectu *c. si duo*, ibid.
Ex *c. si transiens*, ibid.
Ex *c. si quis pecunia*, 375
An si papa velit deponere Imperatorem, vel Regem, vel cardinales, tenetur congregare concilium, ibid.
An papa possit transferre episc. invitum, ibid.
Penes quem mortuo papa remanet plenitudo potestatis, 376
Si sedes sede committur aliquid determinationi concilii, & ante determinationem diffolvitur, an poterit alterum per concilium determinari, 377
Si concilium cognoverit de causa papæ, & absolverit eum, an poterit condemnare eos qui ipsum indebite vexarunt, ibid.
An, & quomodo papa possit se submittere judicio concilii, vel Imperatoris, vel alterius, ibid.
De intellectu C. *non ß incompetenter* 11. *q.* 7. 380
Ex *L. de receptum. ß de jur. com. jud.* ibid.
An Imperator, vel Rex possit se submittere judicio alicujus, 381
An alter dominorum unius castri delinquat, conferatur se submittere condomino, ibid.
An papa possit facere, quod generaliter omnes clerici judicentur per laicos, ibid.

LIBER SEPTIMUS.

Quando papa excluditur a perjurio, qui juraverat intra certum tempus, quod elapsum erat, congregare concilium, 391
An licuerit dictis cardin. recedere a obedientia papæ, maxime propter metum quem allegabat, 394
De confederatis, 397
De rebellibus, ibid.
An dicti cardinales fuerint schismatici, 398
An processus papæ contra illos sine obloevatione terminorum formatus, fuerit validus, præsertim cum esset super notoriete delicti fundatus, 399
Cujus fuerit de his cognoscere, 407
An prædicti cardinales fuerint admittendi in proximum conclave eleictionis pontificis, & an obliterit ei aliqua exceptio ratione schismatis, 409
De intellectu. 1. *de filiofius* 16. ibid.
An cardinales creati per papam durante concilio fuerint veri cardinales, & admittendi in conclave; maxime eo quod fuerant creati sine requisitione concilii, 115
Si cardinales schismatici restituantur, an recipiant etiam beneficia, & dignitates, & bona in alios translata, 415
An recuperent locum in collegio, 416
Quid de fructibus perceptis ex bonis translatis, ibid.
An tales cardinales sic ex gratia restituti teneantur abjurare schisma, 417
An si schismatici voluint redire ad unitatem, fint restituendi ad priora, ibid.
An papa qui juravit, & novit aliqua in concilio, tenetur illa observare, & si nolit, an possit ei subrahi obedientia, 418
An papa possit expedire ardua sine consilio cardinalium, 245
Quomodo papa dicatur sponsus ecclesiæ, 530
De ejus præeminentia, & aliis moltis, ibid.
An papa teneatur observare juramentum, & votum de non alienando bona ecclesiæ, & de juramento non creandi cardin. ultra certum numerum, 535
De intellectu *c. sicut*, 25. *d.* 540
Ex *c. omnes Christiani* 15. *q.* 3. ibid.
Ex c. ex generalibus qui sibi fint. 548
An liceat papæ dispensatione indigentes, contra capitula concilii, promotiri ad cardinalatum, fint vere cardinales; & an papa valet promovendo pueros mortalitatis, &c. 555
De intellectu *c. 56. Ossus*, 56. *d.* ibid.
An principes possint cogere papam ad congregandum concilium intra certum tempus, 353

LIBER OCTAVUS.

AN papa possit accusari de hæresi, & quando casum concilio, & quando coram successore, 361
An de simonia, & aliis criminibus accusari possit, 365
Quæ dicatur hæresis damnata, 366
Qui actus dicantur hæreticales, vel idololatrici, 367
An si papa de hæresi accusatus sedatur se corrigibilem, &c. possit restituere papatum, ibid.
De intellectu *c. dixit apostolus* 26. *q.* 3. ibid.
Quid si se redat corrigibilem postquam est deprehensus, vel convictus, 368
Quid quando crimen est occultum, ibid.
De triplici admonitione evangelica, 369
De persona admonenda, & forma admonitionis, & quotiens fieri debeat, ibid.
Quid de criminibus occultis, ibid.
An si papa in simonia, & aliis criminibus reperitur incorrigibilis, possit accusari, 370
De auctoritate gladii papæ, ibid.
De limitatione dictum Joannis An. *in c. inquisitionis de fin. extorum.* 371
De remediis quando papa involutus vitiis, est omnino incorrigibilis, 372
Quando dicatur ecclesia per excessus papæ scandalizari, 374
Quando papa dicitur incorrigibilis, 375
An Papa possit accusari schismatis, ibid.
De differentia inter schisma, & hæresim, ibid.

Quis dicatur schismaticus, ibid.
An detur schisma sine hæresi, 376
An tempore schismatis excludentur adhærentes uni, vel alteri, ibid.
An si Romani admitterent antipapam, possent privari privilegiis per Romanos pontifices ipsis concessis, 379
An papa possit transferre sedem suam in alium locum, 380
An papa possit appellari universalis, ibid.
An possit refidere extra urbem, 382
Si sine causa traheret moram extra urbem, & revocatus redire nollet, an esset sufficiens causa congregandi concilium, ibid.
Quando ecclesia Romana incœperit habere principatum, 383
An papa possit accusari de apostasia, ibid.
An posit quinquennium a morte, quis possit de hæresi, vel apostasia accusari, & damnari, ibid.
De intellectu *c. si quis peccunia 79. dist.* ibid.
An intrusus in papatum sit schismaticus, 384
An papa possit accusari de hoc, quod est laicus, vel uxoratus: & hæc de aliis defectibus juris positivi, 384.

LIBER NONUS.

EX quibus causis, & quomodo papa possit deponi, 385
De intellectu *c. ejectionem 79. dist.* ibid.
De papa hæretico parato corrigi, 386
De intellectu *c. nunc autem 21. dist.* ibid.
Quid de papa schismatico, 390
Quid si est papa Judæus, vel paganus, 391
Quid si est omnino inutilis, furiosus & dementi, ibid.
An duobus contendentibus, de papatu, ita deponendus sit verus papa non curans tollere schisma, sicut alter contendens qui non est verus papa, ibid.
Quid agendum cum pro utroque contendentium inveniuntur volentes [illegible] ibid.
Quid de contendentibus [illegible] schisma, 393
An verus papa fovens schisma, ita possit pro tolendione schismatis cogi ad cedendum sicut antipapa, 395
Quando non est curandum de scandalo, 397
Si duobus contendentibus de papatu fiant ab eis diversi processus, & privationes, & deinde schismate sedato confirmentur gesta eorum, quid agendum erit de dignitatibus ademptis vigore talium privationum, 398
Tres alias similes quæstiunculæ, ibid.
Si papa pro omione ecclesiæ resignet, an hoc facere possit per procuratorem, ibid.
Si papa constituat procuratorem, & ipsum absque alia intimatione revocet, ante factam resignationem, & deinde procurator renuntiet, an teneat hic resignatio, 399
Quid agendum si papa post renuntiationem, dum cardinales procedunt ad alterius electionem, neget se renuntiasse, ibid.
Si papa existeptet in una civitate fait resignatio in alia civitate per procuratorem, ubi fuit electio successoris, ibid.
Quomodo post resignationem contendentium de papatu facienda fit electio, ibid.
An papa possit sic affringi in curia illimo procuratoris, ut non possit illum revocare, ibid.
Quid agendum, si in cellione faciendæ per contendentes de papatu, vicissim omnis decepitio, & in primis ne si unus prius resignat, alter nolit postea resignare, ibid.
Quot fuerint schismata in ecclesia, ibid.
An papa accusatus de apostasia, & convictus, possit per concilium deponi, ibid.
Quid si accusatus sit, & convictus, quod est mutilier, ibid.
Quid si fit infans, ibid.
An papa notorie, & incorrigibiliter committendo simoniam scandalizans ecclesiam, possit in concilio deponi, 400
Quando sit vitandum scandalum, 404
An conjugatus electus in papam, & volens renderedebitum uxori, possit per concilium deponi, ibid.
Si duo sint electi ad pontificatum, an concilium ad vitandum scandalum possit utramque electionem cassare, ibid.
De intellectu *c. si papa*, 408
Quomodo deprehendatur aliquem esse incorrigibilem, 415
An in aliis criminibus quam in hæresi, schismate, idololatria, & similibus fidem concernentibus, concilium judicet de papa, ibid.
Quid de papa usurario & contractus usurarios approbante, ibid.
Quot testes requirantur in depositione papæ, ibid.
An gesta per papam depositum ante declarationem teneant, 416

LIBER DECIMUS.

DE appellatione a papa ad concilium, 417
Bulla Julii II. 433
De appellatione a concilio ad papam, 436
De appellatione [illegible] 437
Et a papa ad successorem, ibid.
De ap pellatione a papa ad Deum, ibid.
Si in concilio fit inter duos contentio de papatu, an poterunt appellare a sententia concilii, 438
An papa indubitatus posit pro libito voluntatis dissolvere concilium, vel illud ad alium locum transferre, ibid.
De superioritate papæ ad concilium, 445
An concilium repræsentet universalem ecclesiam, & quomodo dicatur in Spiritu sancto congregati, 448
De paritate Petri, & Pauli, & aliorum Apost. 454
Quomodo claves dantur Petro, ibid.
De intellectu illius auctoritatis, *Quæcunque Petrus claves accepit, ecclesiam sanctam significavit*, 484
De natura dictionis, *ea*, 485
Quot modis dicatur Petrus habuisse claves, 486
In quibus consistit potestas data apostolis, ibid.
Quando receperint apostoli potestatem ligandi, & solvendi, 487
Quando Petrus fuerit consecratus, 492
De potestate ministrandi sacramenta Eucharistiæ, Baptismi, & Pœnitentiæ, 509
Quomodo ecclesia erat, 540
De intellectu *c. prima sedes* 99. di. 540
De intellectu *c. pars* 1. q. 7. 545
Quomodo papa dicatur vicarius Petri, 547
An, & quomodo ecclesia habeat utrumque gladium, 555
De Baptismo, & donatione Constantini, 557

Accedit in fine operis Index Rerum amplissimus.

INDEX
TRACTATUUM HUIC EDITIONI
ADDITORUM.

I. Fr. Joannis Antonii Delphini de Tractandis in concilio Oecumenico, & qualiter, & in quem finem Patres ea differre conveniat.

Index Capitulorum.

CAP. I. DE Tractandis in concilio Oecumenico, & qualiter, & in quem finem Patres ea differre conveniat, Pag. 594.
II. Quibus præcipuis de causis generale concilium sit necessarium, ibid.
III. Utra in concilio sit magis necessaria, tractatione de purganda doctrina, an de reformando clero & populo, ibid.
IV. Ex quibus potestis constare debeat concilium, ut legitime differat & definiat, quæcumque sint necessaria, 596.
V. Potestates quibus debent [illegible] bus concilii, ut liceat eis judicare de doctrina, & [illegible] & definire & constituere quipiam, ibid.
VI. Quotuplici via posit concilium procedere contra Ecclesiæ catholicæ adversarios, 597.
VII. Primarum viam non ideo necessariam non esse, quia Tridentinum concilium omnes hujus ætatis hæreticos, & omnes eorum implicates damnaverit, ut nihil damnandum superdit, sed ob aliam prorsus rationem, ibid.
VIII. Quomodo secunda via, qua Patres in concilio Tridentino usi fuerunt, sit utilis, & quomodo non utilis, 598.
IX. Generale concilium debere in illud studium ante omnia incumbere, ut unitas Ecclesiæ reparetur, & perpetuo conservetur, ibid.
X. Duo requisita ad reparandam & conservandam unitatem Ecclesiæ, ibid.
XI. Quibus excitentur omnes homines ad unitatem Ecclesiæ, 599.
XII. Quæ potissimum in concilio sint a Patribus considerandæ, ut facilius reparetur, & diutius conservetur unitas Ecclesiæ, ibid.
XIII. Ad reverendam, & tuendam Ecclesiæ unitatem declarandum esse in concilio, quomodo diversi hominum status & conditiones maneant sub unitate fidei, & Ecclesiæ, 600.
XIV. Tertiam viam esse omnino profuturam, si modo charitas, doctrina, prudentia, & simplicitas in concilii Patribus insint, 601.
XV. Quid sit causæ, cur hæc tertia via toties rentata non profuerit, ibid.
XVI. De quarta via, quæ disputationis via est, ibid.
XVII. Eorum opinio, qui arbitrantur non disputandum esse cum hæreticis, 602.
XVIII. Eorum opinio, qui putant esse admodum utile disputare cum hæreticis, ibid.
XIX. Quomodo quarta via sit incauta, ut omnino adferat utilitatem, 603.
XX. Omnem in rebus fidei tractationem & definitionem, quæ fiet a Patribus in concilio, fundandam esse in verbo Dei, ibid.
XXI. Modum, quo in docendo utuntur adversarii, facilem esse ad decipiendum vulgus, 604.
XXII. Falsum est illud, quod ajunt adversarii non [illegible] verbo Dei, & quæ de illo inter nos, & ipsos [illegible] 605.
XXIII. Esse atque haberi [illegible] *sine scripturis* verbum Dei, 605.
XXIV. Hæreticos habere scripturas, at non legitimam scripturarum, & ipsam teneri ab Ecclesia Romana, & ab eadem alias communicarii, ibid.
XXV. Quot modis confirmari possint Christiana dogmata, 605.
XXVI. Quid Augustinus in diversis libris de tractationibus, & moribus, aut consuetudinibus, quarum usus est in Ecclesia catholica, scripserit, 608.
XXVII. Ad Ecclesiam catholicam, sive ad generale concilium spectare judicium de componendis, definiendis, & declarandis ambiguis articulis fidei, 609.
XXVIII. Aliquos regulæ, ac modos quos patres in disputandis habere ante oculos operæ pretium sit, 610.
XXIX. Quid si adversarii effugiant, ut quæ habentur in Tridentino concilio definita, & decreta fuerunt, a patribus denuo pertractentur, 611.
XXX. Propositarum quatuor viarum collatio, ibid.
XXXI. De compilandis & confirmandis canonibus & decretis, & definitionibus in concilio Oecumenico, 612.
XXXII. Quid agendum, si vocati adversarii venire ad concilium recusaverint, ibid.

II. Hieronymi Donati, Patricii Veneti, apologeticus ad Græcos, de principatu Romanæ sedis, 615. & 617

Ejusdem epistola ad Oliverium cardinalem Neapolitanum, in qua Romanam ecclesiam primatum ecclesiasticæ dignitatis obtinere, & Petrum esse Petram, & fundamentum ecclesiæ, doctissime comprobatur, Pag. 624

III. Marci Mantua Bonaviti Patavini Jurisconsulti, dialogus de concilio, Pag. 627. & 629

IV. Fr. Pauli Fabulotti Romani ex Religione SS. Barnabæ, & Ambrosii, de potestate papæ supra concilium disputatio Theologica, Pag. 649

Index Capitum.

PROOEMIUM, Pag. 652
CAPUT I. ibid.
CAP. II. In quo referuntur duæ de proposita controversia contrariæ sententiæ, ibid.
CAP. III. In quo ponuntur quædam fundamenta ad ifabiliendam veritatem necessaria, 653
CAP. IV. In quo testimonio scripturarum ostenditur Papam esse supra concilium, 654
CAP. V. In quo referuntur concilia, in quibus [illegible] esse supra concilia, 658
CAP. VI. In quo ex eo quod Summus Pontifex a nemine judicari potest, ostenditur suprema ejus potestas ecclesiastica, 664
CAP. VII. Quo suprema Pontificis potestas ecclesiastica ex jure appellationis probatur, ibid.
CAP. VIII. Quo probatur auctoritas Papæ supra concilium, ex eo quod concilium sine Papa ceteris potest, 670
CAP. IX. Quo probatur auctoritas Papæ supra concilium, ex eo quod Papa confirmare, vel reprobare potest concilia, 673
CAP. X. Quo testimoniis Sanctorum Patrum ostenditur potestas Papæ supra concilium, 675
CAP. XI. Quo rationibus probatur Papam supra concilium esse, 676
CAP. XII. Quo argumenta adversariorum solvantur, 679
CAP. XIII. An concilium in causa hæresis sit, supra Papam, 683
CAP. XIV. Quo solvuntur alia quædam argumenta, quibus adjuntur auctoritas concilii supra Papam, 687
CAP. XV. 688

V. Fr. Bartholomæi Carranzæ Miranden. Ord. Prædicatorum, explicatio Quatuor controversiarum, de auctoritate Pontificis, & Conciliorum, Pag. 687

Tituli Controversiarum.

PRIMA CONTROVERSIA.

QUanta auctoritas tribuenda sit consuetudinibus Ecclesiæ, quæ per manus ad nostram usque ætatem duraruit, ab Apostolis, & antiquis Patribus, & an sit certa Regula Ecclesiæ, sive Ecclesiasticæ traditionis auctoritas, Pagina 689

SECUNDA CONTROVERSIA.

An idem pondus habeant divinæ scripturæ, 694

TERTIA CONTROVERSIA.

Utrum sit certa Regula rerum ad fidem pertinentium, Sententia & definitio Apostolicæ sedis, sive Episcopi Romani [illegible] 697

QUARTA CONTROVERSIA.

Quatenus auctoritatem habeant in terminandis rebus Religionis Christianæ Ecclesiastica Concilia, 701

VI. Monarchia Petri de Monte Veneti, Episcopi Brixiensis; in qua generalium Conciliorum materia de potestate, præstantia, & excellentia Romani Pontificis, & Imperatoris plenissime discutitur; ex propriis originali Felini Sandei transcripta: una cum quibusdam additiunculis ejusdem Felini Sandei, novissime in lucem missa, Pag. 717. & 719

Finis Indicis Tractatum.

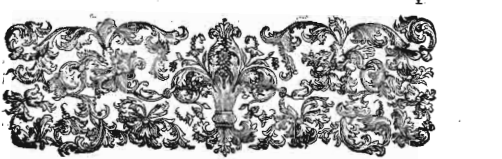

DOMINICI JACOBATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS: DE CONCILIO.

LIBER PRIMUS.

De principio & quidditate concilii.

TRACTATURI de A benevolentiam comparo. Unde *Virgil. in septimo Juvenque concilias*. Et ab hoc fit concilio, quod eli in gratiam reducto: & reconciliior, in gratiam redeo. Sed in proposito nos conciliabulum non locum concilii, sed quadam vocabuli deprravatione quasi conciliabulum vel conciunabulum appellamus. Inde dicimus conventiculorum & fehismaticorum sodalitates vitandas: quia eorum conventicula non ecclesia (id est fidelium congregatio, *de consecrat. d. 1. ecclesia*) sed conciliabula sunt appellanda: *ut in c. clericos 24. q. 3. juncto c. nullus 17. d.* Et deprravatur nomen ad detestationem illicite factorum ut ibidic. *arch. Bald.* tamen in *l. 1. C. de mann. vindit.* dicit quod concilium aliquando ponitur pro multitudine adunata & congregata authoritate superioris. Unde *Virg. conciliumque vocat divum pater atque hominum rex*. Interdum tamen ponitur pro præsidentibus concilio: & ita dicit ibi glo. Interdum ponitur pro loco concilii: ut in *c. 1. de jud. & in l. possit. ff. de judiciis, & jur.* Possit tamen recte dici concilium (B cæpimus ejus etymologiam fere allusionem) quod supra dictum est ab Isidoro, & dicitur in *d. c. 1. 15. d.* Sed forte etiam non ab re dici possit concilium quasi conciunum, sicut concinnatur est convenire, consentire, & componere: quia in concilio existentes conveniunt, invicem consentiunt & componuntur. Vel concilium dicitur quasi concionis vocium, & fit prolatio concilii: quia concio concionis etiam suggestum sive locum significat: *ut Livius lib. 1. vocato ad concilium populo summisse facilius in concionem egredior*. Si quæritur unde dicatur concilium, hinc recte dicere possumus illud quod dicit *Isidor. & Card. ubi supra*. Imo & rectius dicere possimus concilium dictum a concilio concilias: eo quod sit ad conciliandum mentes hominum per normam rectæ vivendi: quia conciliate est mentes hominum ad amorem trahere unde *Livius lib. 1. Rotat adversus tanti belli terrorem, ut animos Alborigenum sibi conciliaret, &c.* Possumus etiam dicere concilium dictum a concio concionis: quia concionari est orare: *ut Salustius*, C concione

vocione advocata hujusmodi orationem habeat: A ut dicit *archi. in dec. 2. 15. di.* vel a populi consilio vel a cuadiatus. Vel posset dici concilium quasi cordis conclium (hoc est cordis in unum intentum) live concordium eo quod plurimorum corda uniuntur. Inde concordia a conjunctione cordis dicta est, *i. reprehendentes, a. Cordis. & fidelis. fidendis. sec. c. indemnitatibus, de testi. lib. 6.* & ibi Archi. Unde unanimitas eoudi vocum unitate comprobatur, *i. pensili. de reprobis. in 6. li. fornicis, ibi quod in vere, voces, ff. de arbi.* Voces enim sunt notæ eorum quæ in anima funt passionum: *ut notat Bal. in ver. C. ff. quia aliquem respiciat prohibuerit in. 6. charta.* Quiequid ita, omnia vocabuli affinitas fio ad idem tendit. De quo etiam vide *Jaco. Alvarotum in. c. 1. episcopum vel abbatem in affinitatibus. Vlum* etiam sumitur ab etymologia sive affinione vocabuli ex vallatum argumentum, vide *in. 1. c. in §. appellatus:* & semiliter ibi per doc. *ff. filor. peta.* Et ad potestatis omnino vide *Cardi. in fine rerum in verbo conclusum:* qui dicit concilium dictum a concilio concilias, unde conciliatur Deo quum primo a gentilitate convertimur: reconciliatur autem quando poli peccatum punitendo revertimur. Synodus autem interpretatur comitatus vel cœtus: ut dicit *reor. in dicta c. 1. 15. in §. synodus.* Et est nomen Græcum, quod latine idem est quod congregatio fecundum Abba. *in d. c. 9. §. 1.* Et dicit ibi Archi. dicitur a syn quod est simul, & hodos via, quia ibi per diversas vias ad eundem finem tendunt: fecundum Hugo. Contra etiam quid sit & quos modis sumatur, vide apud *Cur. in clem. de Romani de elect.*

QUID autem fit concilium *S. Thom. fecunda fecunde, q. 178. ar. 1. in principio ad 3. arg.* dicit quod concilium dicitur quasi congregatio fit conferens de rebus agendis, licet quo lapplicio aliquem damnare dicatur. Glof. tamen 17. di. in fumma dicit diffinendo generale concilium eli illud quod a papa vel ejus legato cum omnibus Episcopis fiatur. Sed illa eli potius demonstratio quam diffinitio. Et quod dicit vel ejus legato, intelligitur de speciali mandato papæ: ut dicit glo. *in c. regula, eodem di. 17.* & *in §. porro 3. di.* & dicunt etiam ibi doc. Et quod dicitur ab omnibus episcopis, non intelligitur quod necessario debeant interesse omnes episcopi orbis: quia erit generale concilium etiam si non interveniant episcopi totius orbis: ut patet *in c. 1. 15. di. & in c. fetra, 16. di.* Ubi patet quod aliquando de centum & 70. episcopis, interdum de 318. & plus & minus fecundum fidei continuatim fubfiftebat & fiebat concilium. Et hoc requiritur quod omnes episcopi totius orbis interveniret, nunquam posset fieri concilium generale: quia nunquam omnes episcopi totius orbis congregaretur: & ubi debent concilia fapius fieri, dicetur occasio in contrarium. Unde quod dicitur omnibus episcopis, dicitur potius repletis authoritum: quia fit a papa ad ligandum omnes: ita dicit super Cardin. in *d. glof. fumma.* Vel posset dici quod dicitur omnibus episcopis, dictum non ratione necessitatis (quasi ibi haberi omnes interesse illi impediti alias non dicerent concilium) fed potius ad offendendum quod omnes poffunt interesse: & quod omnes teneatur ire ad concilium vocati, illi impediti alias non possint: *ut in c. quoniam & in c. placuit 18. di.* Dicitur ergo in genere concilium cœtus, congregatio, coadunatio, ita collectio perfonarum in unum authoritate superiores diffepta ad tractandum communi intentione de rebus necessitatis. Quod etiam aliquando appellatur fynodus: ut *in c. 15. di. de clem. non reddam.* & *dicit Abb. in c. Osius de crimi. & text. in fi. ibi punita fuprafcriptione & in d. c. primo 15. di.* Sed fi recte inspiciatur, etiam dicta diffinitio non eli bona: quia non diffinit generale concilium, de quo agemus. Unde Cardi. de Turrecremata 17. di. in fumma rectitatis quinque diffinitiones dicit tandem illis improbatis pencondo fum, quod concilium universale eli congregatio prælatorum majorum ecclesiæ authoritate Romani pontificis fpecialiter convocata ad aliquid communi intentione folemniter tractandum in religione christiana, papa in quo concilio ejus fit ordinatio. De quo etiam vide *Jaco. Alvarotum in. c. 1. episcopum vel abbatem in affinitatibus.* Vlum etiam sumitur ab etymologia sive affinione vocabuli fit vallatum argumentum, vide *in. 1. c. in §. appellatus:* & semiliter ibi per doc. *ff. filor. peta.* Et ad potestatis omnino vide *Cardi. in fine rerum in verbo conclusum:* qui dicit concilium dictum a concilio concilias, unde conciliatur Deo quum primo a gentilitate convertimur: reconciliatur autem quando poli peccatum punitendo revertimur. Synodus autem interpretatur comitatus vel cœtus: ut dicit *reor. in dicta c. 1. 15. in §. synodus.* Et est nomen Græcum, quod latine idem eli quod congregatio fecundum Abba. *in d. c. 9. §. 1.* Et dicit ibi Archi. dicitur a syn quod est simul, & hodos via, quia ibi per diversas vias ad eundem finem tendunt: fecundum Hugo. Contra etiam quid sit & quos modis fumatur, vide apud *Cur. in clem. de Romani de elect.*

A

B

C

D

Quot modis dicitur concilium.

Cur dicitur magna synodus & concilia.

Quæ fint fynodus & concilia.

Cur omnibus episcopis dicitur, non omnibus archiepiscopis.

verba capiuntur in proprio significatu: ut in i. A quilquid affirmendo cum familia. ff. de verb. obligat. D. — tamen alia diffinitio concilii in termini de quinque figuratur ultra fupradictam, que eli magis generalis: videlicet quod concilium eli generalis collectio convenientium fidelium præfertim episcoporum authoritate fummi Pontificis regulariter convocata, five etiam conciliata, vel aliquando Christi five ipfius concilii authoritate fuffulta. Et illam diffinitionem polui Rofellus *in tractat. de purpurate papæ in quodlibet quod fit concilium.* Premiffa vero quum ponit *Cardinal. de Turrecrema. in tract. de purpurate papæ lib. 3. cap. 5.* (videlicet quod eli congregatio majorum prælatorum ecclesiæ authoritate Romani pontificis fpecialiter convocata ad aliquid communi intentione folemniter tractandum in religione christiana, papa in ipso concilio præsidente, vel alio loco ejus, nos videmus convenire concilio ex toto orbe, & ad quod convenitur Imperator, reges, & alii laici homines. Unde forte poffet fic dici quod concilium eli congregatio prælatorum ex universo orbe ad aliarum pontificum authoritate, & de voluntate papæ convocatarum ad aliquid communi intentione communiter tractandum in religione christiana, papa in ipso concilio præsidente vel alio loco ejus, & aliquandofulta. Hoc dico pro quanto, vel videmus convenire, vel papa effet hæreticus, & nollet concilium convenire: in quo non apparet de authoritate Romani *in c. propter ipsorum 9. di. 18.* Inquens de congregatione facta Pisis, quod concilium dicitur etiam ubi electiva eatur pastore ii pristati fe congregant. Item concilium vocatur dicitur ecclesia: ut *ponit. Abb. in c. fignificasti de elect.* Unde concilium eli multorum fuffulta fenfuum ad ecclesiam repræfentant.

Hoc autem nomen ecclesia quo modo dicitur de vide quod late habetur in *tract. de benefic.* & quod dicitur *in c. dudum, de elect. ff. in prata. vic. fuas 68. di. quorum vices 7. quæst. 1. c. 2.* Et in tabula in verbo ecclesia, & *c. cum clericis de verb. fignif. de confirmat. di. 1. c. ecclesia. 7. in. in addi. ad speculo. super verb. ecclesia. ecclesi. & in. fundamento de elect. de spe. pal. c. 2. Brix. in tract. de potestate papæ in Cardin. de Turrecrema. in tract. de potestate papæ in primo.* ubi etiam habes in quo differat a fynagogo, & *c. 2. & 3.* quæ modo hæretica ut tetiffime per Gabrielem Biel *in lib. expositionis missæ in parte secretorum lect. 22. 12. fere.* Et quo modo dicatur regina per archiepiscopum Florens. *in prima pars tertia parti, cum titulo §. fequenti.* & de ejus unitate per eundem Cardin. *in primo libro in 6. c.* & quomodo dicatur fundi ibidem c. 8. & late per eundem Gabrielem ubi fupra, & ibidem quomodo dicatur catholica, & Cardin. c. 13.

Cur dicitur regina non papa.

Quot modis dicitur ecclesia.

Quot modis dicitur concilium.

Cur omnibus episcopis dicitur, non omnibus archiepiscopis.

QUOT autem fint genera conciliorum, dic. in effectu fecundum Innocent. *in c. grave de prebend. quæstione.* Hinc videlicet quod dicitur generale concilium, in quo præsedi papa, vel alius ejus loco: *ut in summa 17. di. & in plurimis capitulis eodem di. & dicitur in c. significasti de elect.* & dicitur plurius in progressu quæstionum examinandarum: ipsa debet concilium esse authoritate ejus celebratum: aliquando non concilium fed concilibulum & fatum fynagogas dicentur: *ut in c. multis, cum alia plurimus 17. di. & in §. porro 3. di.* & latius infra in quæstione ad quem spectat congregare concilium. Secundum eli concilium provinciale, qui præsedi archiepiscopus vel patriarcha vel primas, *ut c. fecut de accusat. in d. c. grave: & c. 1. de offic. legat. & in d. c. si episcopus metropolitanus cum titulo fignificasti* 18. di. Tertium eli fynodale, quod licet episcopus cum prælatis & clericis fine diœcesis: *ut in c. decretorum 18. di. & in c. quod fapit de ele. maior. & obedien. & Abb. ibi. & in d. c. significasti. monofy. de spon in c. de concilio, & in c. pertinet, & in c. placuit 18. di.* & *Alvarotus in d. c. 1. episcopum vel abbatem.*

Quartum eli concilium religioforum quod capitulum vocatur: de quo *in c. in fingulis, & in c. ea quæ de statu monach.* Et de his quatuor generalibus conciliis ponit Cardin. *in prædum. clemens. in §. hæc fane in prino.* & de tribus primis ponit *Abb. in c. 1. 15. di. & in c. multis metuendis de elect.* Text. tamen juncta glo. *in c. convenientibus 1. q. 1. 7.* fatit tantum duo genera conciliorum: videlicet universalia vel parcialia quæ vel legatus, alia vero localia: idco forte fic dicta quia adtringuntur certo loco. Vide tamen text. *ff. porro 3. di.* & *glo. ibi.* Ubi fic notiverbis canonis pafiat appellat interdum provincia, quod eli illud quod facit legatus in provincia ibi decreta authoritate papæ: *ut in c. fecundo de officio legat. in fpecie.* Vide etiam glo. *17. di. c. 1.* quæ potiur tria genera conciliorum: videlicet universale & particulare five provinciale & episcopale. Primum eli quod celebrat papa vel ejus legatus cum omnibus episcopis; particulare five provinciale quod celebrat metropolitanus & primas non fine fuffragantis 17. di. c. 1. & *glo. di. & quia episcopus, & episcopatu quod celebrat episcopus cum fuis prebiteris.* Primum non celebratur fine authoritate papæ: fecundum non celebratur fine authoritate metropolitani vel primatis: nec episcopale fine authoritate vel primatis: nec tamen fa- cit concilium fine authoritate primatis *in d. c. 1. 15. di.* Tertium eli, quod celebratur fine authoritate metropolitani 38. di. *c. presbiteri, & c. 1. 17. di. & c. 1. 17. di. & in d. c. 1. 15. di. & in d. c. 1. 15. di.* ponit generale cum papa: quod dicit traxitur ordinem primo conciliorum per Petrum apostolis. Provinciale ponit aliud quod legatus de latere aut alius ad hoc missus celebrat cum primatis, metropolitanis & episcopis fine legatus: aliud quod celebrat fine primatis cum metropolitanis, & hoc tractat originem a concilio *ad. 30.* quod celebravit Paulus. Aliud episcopale, ab illo quod celebravit Jacobus Hierosolymis de quo *ad. 21.* Quæ omnia redeunt in idem cum distinctione primo posita. Et idem etiam in effectu dicit Ollientis in fumma *in tit. de conflitu.* qui ponit conciliorum alia universalia five generalia, quæ fiunt authoritate papæ *17. di. c. 1. ex licuit.* Alia particularia: quæ quoque fiunt in provinciali, quæ non possunt fieri fine authoritate primatis vel metropolitani *18. di. c. 1. cr c. quamum quidem, quæ.* Alia episcopalia quæ non fiunt fine authoritate episcopi *18. di. c. fi.* Et tale concilium magis appellatur fynodus: *ut in c. fiunt idem, 5. 2. ad fi. de consecr.* Et quod dicitur quod non licet episcopo tenere concilium fine authoritate metropolitani *18. d. c. 3.* intelligitur generale tumpto vocabulo: vel de provincialibus ac quibus cannonibus conciliorum. Vide ibi Ollientem. Dicit tamen Cardin. in referr Alexandrinus in c. 1. 15. *di. circa fi. in glof.* quod concilium uno modo dicitur universale quando ex toto orbe congregatur concilium, & tunc illud dicitur generale concilium: & de illo loquitur illa tex. & glo. quod Augustinus in epistola vocat plenarium. Alio modo universale dicitur respectu au-

Cur omnibus episcopis dicitur, non omnibus archiepiscopis.

Quot modis dicitur concilium.

Quot sint genera conciliorum.

Quot sint genera conciliorum.

Cur omnibus episcopis dicitur, non omnibus archiepiscopis.

thoritatis: puta quia papa aliquibus convocatis de A
una provincia vel de curia decernit quod vult universaliter observari. Et hoc facit potest dici universale concilium fieri canon universalis concilii. Et hoc modo precedunt contraria in *c. Hadrianus* 16. *dist.* & *in c. celebratione de conf. dist.* 3. & *in c. nunc autem* 3. *dist.* Et hoc modo contrarie unt illa distinctio concilii generalis de qua supra diximus refringendo, ad differentiam aliorum conciliorum quae poterunt fieri per laicos, Adde tamen quod Cardinal, *in prae. clement.* 3. *hac parte*, dicit quod aliquando concilium universale denominatur a loco in quo eli celebratum (ut puta si quid dicatur gestum in concilio Viennensi) sed per hoc non collitur quo minus dicatur concilium generale ex quo illud papa celebravit. *Tr. di. in prae.* & *c.* 3. & *c. nec licuit.* B
quia omne concilium quod celebratur a papa dicitur generale, secundum quod dicit *Ioh. de Ant. ad pec. cum refert Card. ubi supra*. Sed Cardi. hoc non dicit: sed quod concilium Viennense ex quo fuerat celebratum per papam, etiam dicitur concilium generale: ratio quia ubi in concilio non present verus papa vel alius ejus nomine: non potest dici concilium generale sed potius concilibulum, Non tamen dicit quod omne concilium quod celebratur per papam dicatur generale: quia papa potest celebrare concilium in patriarchio loco in loco: *ut in ca. Adriano*. *ca.* 2. & 3. *di.* & non est propriae concilium generale, sed simile patriarchali: *ut in ca. fonte* 63. *di.* potest Abb. in disputatione fac intuentibus *episcopi*.

NUNC igitur primo videamus de concilio generali ut digniori. Licet autem varia & diversa fuerint generalia concilia, quaenam tamen prae caeteris fuit observanda quod quatuor evangelia: vel rectius loquendo licet quatuor libri evangelii, vel eoldem quatuor libri evangelii *text. in c. 1. 25. di.* quia in juis vel in [illegible] lapide fundit [illegible] *in primo libro*, & *c.* 100. *in 5. libro*. Primum Nicaenum, secundum Constantinopolitanum, tertium Ephesinum, quartum Chalcedonense. De illis tamen facit mentionem *text. in c. 1. cum duobus sequent.* 15. *di.* & *in ambient. de eclesi. tital. in prim.* & *in c. post promulgationem in prim. de sentent. in epistola non reddentes in* 5. *suscipimus*. C. *de summa Trinit.* & *fid. catholi. et lib. quinque C. de haeret.* & *in c. Iuste confoederatione* 10. *quae* 1. Ita enim quatuor concilia totam pene fidem complectuntur ut dicit *text. in c. 1. finit.* & *in ca. fidei* 16. *di.* & *in c.* 6. 16. *di.* Et hi in dictis partibus invenies quos praedicentes episcopi fuerint celebrata, & quid in quibus principaliter fuerit tractatum, & lerioribus per Isidorum in libro concilium: & siquid dicam infra in sequentibus. Sed & si quis fuit alia concilia quae fuerit patres pleni Spiritus Sancti fuerunt, poli hanc quatuor authoritatem omni manent stabilita vigore: *ut in d. c.* 15. *di.* quisiodiunque & recipienda decernimus dicit text. *in. ca. fonte Romana sedes*, prin. Cui dicta sunt quatuor concilia principalia *text. in fan. ca.* 16. *di.* appellat dicit, idco quia ut dicit ibi glo. dictes sunt celebrata, & quatuor locis fuit celebrata: *ut in d. c. finit. & sequ.* & hoc libun dicit Hugo & sequitur archi. *in d. c. fonte* 16. Sed Cardi. de Turrecro, improbat hoc per *c. finit* 15. *di.* ubi Gregorius tantum loquitur de concilia quae praecellerunt cum, & tantum commemorat quinque: nec dicit quare fuit dicta idco, sicut *in d. c. fonte* 16. Sed credo quod male improbet archi. & Hugo: quia non dicunt quod dicta quatuor concilia tempore Gregorii dicta fuit idco, potius demonstrat contrarium: videlicet quod dicta sunt idco post tempore Gregorii. Sed ante insurgit dubitatio *in c. fonte*: quia *in corpore, prima universalis synodus Nicaena sive principium* 5. vult quod Nicena synodus fit celebrata tempore papae Julii sub Constantino magno contra Arium, praesidentibus 318. patribus episcopis: postea ibi *c. fin alia synod. prima autem synodus Nicaena* dicit quod fuit celebrata tempore Sylvestri papae & sub Constantino de contra Arium, & praesidentibus 318. episcopis ibi dictum est. Circa ibi ubi dicit archi. sed idcirco quod Julius fuit tempo Sylvestri: quia fuerit Sylvestri Marci, quod probat ex superioribus *in c. sepruagintaa. 16. di.* ubi dicunt Alexandrinus Episcopus Marcus papae postulatus expulsa Nicani concilii: ergo non mundum fuiset post ipsius Julius, celebrata videbatur synodus tempore Sylvestri quae fuerit immediate ante illorum. Confirmari videtur hoc per textum *in c. a sedentibus* 93. *di.* ubi est text. Sylvestri in synodo editus: & tamen non legitur quod alia synodus quae fuerit Nicena iuditiis fuerit praesidente Sylvestro, ad *idem c. post ad.* 2. qu. 4. Item fuerit text. *in c. fundata.* 1. q. 7. qui est text. Julii, ubi probatur anathematis adinitti ad accusandum: & dicit hoc fuisse statutum in Nicena synodo: ergo apparet quod ante eum fuerit Nicena synodus. Non placet quod dicit archi. & Cardinal. de Turrecro ibi: videlicet quod liceat fit falsa: quia non est verisimile quod in eodem c. & a tanto tempore extra omnia volumina decreti remanifiset mendosa. Archiepiscopus Florent. in historia eccles. *tit.* 9. *c.* 2. *post prim.* refert celebratum tempore Julii fuisse dicit aliquod dicere Sylvestri. Dicendum quod ante dicit fuisse papae Sylvestri in text. *in c.* 6. qui est text. Bede *in his de computisis*, videlicet quia in principio dicit quod tempore Julii, & dicitur in verbi. *prima autem synodus* dicit quod tempore Sylvestri: & tamen de ista controversiae nihil determinat. Tamen archiepiscopus ibi dicit aliquo dicere quod Sylvestri fuerit vel aliquo ad tempus Julii, & sub eodem Constantino fuit celebrata synodus Nicaena: *ut in c. continua. xii. qu. 1.* idco totum tempus Constantino dominante celebratum fuisse. Ibi eorum dicunt quod Constantinus magnus vixit usque ad tempora Julii; quia imperavit annis 31. vixit autem annis 66. & Sylvester decedit annis duodecimis imperii Constantini, post quam creatus est Marcus, qui tantum fedit annis duobus, mensibus octo: deinde fuerit Julius, qui fedit annis undecim: vel fecundum Eusebium annis 14. fedit tantum diebus 16. ut patet in historiis. Non tamen placet illa solutio, nam quantumcunque Nicena synodus attribuatur Constantino, non quadrat quod dicitur quo ad Sylvestrum vel Julium papam: quia fatis fuisset dicere fub Constantino & non fic varie ut siquando dicatur praesidente Sylvestro, aliquando praesidente Julio. Unde ego falva determinatione melius sententiam credo quod text. bene loquitur de utroque pontifice: & quod fub utroque fuerit celebrata synodus Nicena, quia haereses Arii quantumcunque improbata fuerit in concilio fub Sylvestro, nihilominus fuerit pullulavit: & propterea fuit necessaria secunda congregatio. Quod autem fuerit factipsa synodus congregata, voluit glo. pen. & archi. *in c. fundata* 16. *di.* & fuit dictum supra quando illa examinetur tandem fuit dicta idco: & quod fub Sylvestro potuit fuisse tripartita *in c. 1. di.* 12. & in pluribus sequentibus collegitur rota illa haereses etiam fub Julio. & etiam colligitur fatis bene ex historia ecclesiastica *lib.* 10. *cap.* 1. & pluribus subsequentibus. Habuit enim eorum haereses illa apud Alexandriam praesidente Idaden Alexandro episcopo: cujus natus religiosissimus imperator Constantinus voluit concilium congregare & de illa haereses inter episcopos disputari. Quemadmodum haereses infligunte quodam presbytero & Eusebio repulsa. Julavit etiam morte Constantino: ut patet *in d. lib.* 10. *cap.* 2. & 7. 8. propter quod habita est synodus Constantinopolitana de eadem haereti ubi iterum damnata est: & de omnibus latissime habetur in dicta historia tripartita *in 8. lib.* maxime in 13. & 14. *ca.* & quatuor fuerunt conciliabula vesperia in pluribus lib. sequens. & quatuor iterum fuit damnata in Sardicensi. *conclusio in 4. lib. ca.* 24. dirxerit enim eadem haereticis etiam tempore Liberii. & post obitum Julii: *ut patet in lib.* 5. *ca.* 12. & *sequent.* & usque ad tempora Damasi, *ut in 5. lib. cap.* 18. & 19. Et quod fuerit tempore Sylvestri ponit Isidorus *in tract. de synodis de haeresibus. ca.* 2. Unde non mirum fi de eadem fit mentio quod tempore Sylvestri & tempore Julii fuerit: & de hoc infra clarius dicetur. Non obstat quod tam in synoda quam prima dicitur 318. patrum, sit patet *in c. canonici in prim.* 15. *di.* & *in epistola non reddentes.* C. *de sum Trinit.* & *fidei catho.* 15. *di.* & *in authent. de episcopis et clericis*, nulla alia 15. *di.* quia in illa [illegible] *in primo libro*, & *c.* 100. *in 5. libro*. Primum Nicaenum, secundum Constantinopolitanum, tertium Ephesinum, quartum Chalcedonense. De illis tamen facit mentionem *text. in c. 1. cum duobus sequent.* 15. *di.* & *in authent. de episcopis et clericis*, *in prim.* & *in c. post promulgationem in prim. de sentent. in epistola non reddentes in* 5. *suscipimus*. C. *de summa Trinit.* & *fid. catholi. et lib. quinque C. de haeret.* & *in c. Iuste confoederatione* 10. *quae* 1. Ita enim quatuor concilia totam pene fidem complectuntur ut dicit *text. in c. 1. finit.* & *in ca. fidei* 16. *di.* & *in c.* 6. 16. *di.* Et hi in dictis partibus invenies quos praedicentes episcopi fuerint celebrata, & quid in quibus principaliter fuerit tractatum, & lerioribus per Isidorum in libro concilium: & siquid dicam infra in sequentibus. Sed & si quis fuit alia concilia quae fuerit patres pleni Spiritus Sancti fuerunt, poli hanc quatuor authoritatem omni manent stabilita vigore: *ut in d. c.* 15. *di.* quisiodiunque & recipienda decernimus dicit text. *in. ca. fonte Romana sedes*, prin. Cui dicta sunt quatuor concilia principalia *text. in fan. ca.* 16. *di.* appellat dicit, idco quia ut dicit ibi glo. dictes sunt celebrata, & quatuor locis fuit celebrata: *ut in d. c. finit. & sequ.* & hoc libun dicit Hugo & sequitur archi. *in d. c. fonte* 16. Sed Cardi. de Turrecro, improbat hoc per *c. finit* 15. *di.* ubi Gregorius tantum loquitur de concilia quae praecellerunt cum, & tantum commemorat quinque: nec dicit quare fuit dicta idco, sicut *in d. c. fonte* 16. Sed credo quod male improbet archi. & Hugo: quia non dicunt quod dicta quatuor concilia tempore Gregorii dicta fuit idco, potius demonstrat contrarium: videlicet quod dicta sunt idco post tempore Gregorii. Sed ante insurgit dubitatio *in c. fonte*: quia *in corpore, prima universalis synodus Nicaena sive principium* 5. vult quod Nicena synodus fit celebrata tempore papae Julii sub Constantino magno contra Arium, praesidentibus 318. patribus episcopis: postea ibi *c. fin alia synod. prima autem synodus Nicaena* dicit quod fuit celebrata tempore Sylvestri papae & sub Constantino de contra Arium, & praesidentibus 318. episcopis ibi dictum est. Circa ibi ubi dicit archi. sed idcirco quod Julius fuit tempo Sylvestri: quia fuerit Sylvestri Marci, quod probat ex superioribus *in c. sepruagintaa. 16. di.* ubi dicunt Alexandrinus Episcopus Marcus papae postulatus expulsa Nicani concilii: ergo non mundum fuiset post ipsius Julius, celebrata videbatur synodus tempore Sylvestri quae fuerit immediate ante illorum. Confirmari videtur hoc per textum *in c. a sedentibus* 93. *di.* ubi est text. Sylvestri in synodo editus: & tamen non legitur quod alia synodus quae fuerit Nicena iuditiis fuerit praesidente Sylvestro, ad *idem c. post ad.* 2. qu. 4. Item fuerit text. *in c. fundata.* 1. q. 7. qui est text. Julii, ubi probatur anathematis adinitti ad accusandum: & dicit hoc fuisse statutum in Nicena synodo: ergo apparet quod ante eum fuerit Nicena synodus. Non placet quod dicit archi. & Cardinal. de Turrecro ibi: videlicet quod liceat fit falsa: quia non est verisimile quod in eodem c. & a tanto tempore extra omnia volumina decreti remanifiset mendosa. Archiepiscopus Florent. in historia eccles. *tit.* 9. *c.* 2. *post prim.* refert celebratum tempore Julii fuisse dicit aliquod dicere Sylvestri. Dicendum quod ante dicit fuisse papae Sylvestri in text. *in c.* 6. qui est text. Bede *in his de computisis*, videlicet quia in principio dicit quod tempore Julii, & dicitur in verbi. *prima autem synodus* dicit quod tempore Sylvestri: & tamen de ista controversiae nihil determinat. Tamen archiepiscopus ibi dicit aliquo dicere quod Sylvestri fuerit vel aliquo ad tempus Julii, & sub eodem Constantino fuit celebrata synodus Nicaena: *ut in c. continua. xii. qu. 1.* idco totum tempus Constantino dominante celebratum fuisse. Ibi eorum dicunt quod Constantinus magnus vixit usque ad tempora Julii; quia imperavit annis 31. vixit autem annis 66. & Sylvester decedit annis duodecimis imperii Constantini, post quam creatus est Marcus, qui tantum fedit annis duobus, mensibus octo: deinde fuerit Julius, qui fedit annis undecim: vel fecundum Eusebium annis 14. fedit tantum diebus 16. ut patet in historiis. Non tamen placet illa solutio, nam quantumcunque Nicena synodus attribuatur Constantino, non quadrat quod dicitur quo ad Sylvestrum vel Julium papam: quia fatis fuisset dicere fub Constantino & non fic varie ut siquando dicatur praesidente Sylvestro, aliquando praesidente Julio. Unde ego falva determinatione melius sententiam credo quod text. bene loquitur de utroque pontifice: & quod fub utroque fuerit celebrata synodus Nicena, quia haereses Arii quantumcunque improbata fuerit in concilio fub Sylvestro, nihilominus fuerit pullulavit: & propterea fuit necessaria secunda congregatio. Quod autem fuerit factipsa synodus congregata, voluit glo. pen. & archi. *in c. fundata* 16. *di.* & fuit dictum supra quando illa examinetur tandem fuit dicta idco: & quod fub Sylvestro potuit

ob historia tripartita *in 1. lib. c.* 12. & in pluribus sequentibus colligitur rota illa haereses etiam fub Julio. & etiam colligitur fatis bene ex historia ecclesiastica *lib.* 10. *cap.* 1. & pluribus subsequentibus. Habuit enim eorum haereses illa apud Alexandriam praesidente Idaden Alexandro episcopo: cujus natus religiosissimus imperator Constantinus voluit conciliumcongregare & de illa haereses inter episcopos disputari. Quemadmodum haereses infligunte quodam presbytero & Eusebio repulsa. Julavit etiam morte Constantino: ut patet *in d. lib.* 10. *cap.* 2. & 7. 8. propter quod habita est synodus Constantinopolitana de eadem haereti ubi iterum damnata est: & de omnibus latissime habetur in dicta historia tripartita *in 8. lib.* maxime in 13. & 14. *ca.* & quatuor fuerunt conciliabula vesperia in pluribus lib. sequens. & quatuor iterum fuit damnata in Sardicensi. *conclusio in 4. lib. ca.* 24. dirxerit enim eadem haereticis etiam tempore Liberii. & post obitum Julii: *ut patet in lib.* 5. *ca.* 12. & *sequent.* & usque ad tempora Damasi, *ut in 5. lib. cap.* 18. & 19. Et quod fuerit tempore Sylvestri ponit Isidorus *in tract. de synodis de haeresibus. ca.* 2. Unde non mirum fi de eadem fit mentio quod tempore Sylvestri & tempore Julii fuerit: & de hoc infra clarius dicetur. Non obstat quod tam in synoda quam prima dicitur 318. patrum, sit patet *in c. canonici in prim.* 15. *di.* & *in epistola non reddentes.* C. *de sum Trinit.* & *fidei catho.* 15. *di.* & *in authent. de episcopis et clericis*, nulla alia 15. *di.* quia in illa [illegible] *in primo libro*, & *c.* 100. *in 5. libro*. Primum Nicaenum, secundum Constantinopolitanum, tertium Ephesinum, quartum Chalcedonense. De illis tamen facit mentionem *text. in c. 1. cum duobus sequent.* 15. *di.* & *in authent. de episcopis et clericis*, *in prim.* & *in c. post promulgationem in prim. de sentent. in epistola non reddentes in* 5. *suscipimus*. C. *de summa Trinit.* & *fid. catholi. et lib. quinque C. de haeret.* & *in c. Iuste confoederatione* 10. *quae* 1. Ita enim quatuor concilia totam pene fidem complectuntur ut dicit *text. in c. 1. finit.* & *in ca. fidei* 16. *di.* & *in c.* 6. 16. *di.* Et hi in dictis partibus invenies quos praedicentes episcopi fuerint celebrata, & quid in quibus principaliter fuerit tractatum, & lerioribus per Isidorum in libro concilium: & siquid dicam infra in sequentibus. Sed & si quis fuit alia concilia quae fuerit patres pleni Spiritus Sancti fuerunt, poli hanc quatuor authoritatem omni manent stabilita vigore: *ut in d. c.* 15. *di.* quisiodiunque & recipienda decernimus dicit text. *in. ca. fonte Romana sedes*, prin. Cui dicta sunt quatuor concilia principalia *text. in fan. ca.* 16. *di.* appellat dicit, idco quia ut dicit ibi glo. dictes sunt celebrata, & quatuor locis fuit celebrata: *ut in d. c. finit. & sequ.* & hoc libun dicit Hugo & sequitur archi. *in d. c. fonte* 16. Sed Cardi. de Turrecro, improbat hoc per *c. finit* 15. *di.* ubi Gregorius tantum loquitur de concilia quae praecellerunt cum, & tantum commemorat quinque: nec dicit quare fuit dicta idco, sicut *in d. c. fonte* 16. Sed credo quod male improbet archi. & Hugo: quia non dicunt quod dicta quatuor concilia tempore Gregorii dicta fuit idco, potius demonstrat contrarium: videlicet quod dicta sunt idco post tempore Gregorii. Sed ante insurgit dubitatio *in c. fonte*: quia *in corpore, prima universalis synodus Nicaena sive principium* 5. vult quod Nicena synodus fit celebrata tempore papae Julii sub Constantino magno contra Arium, praesidentibus 318. patribus episcopis: postea ibi *c. fin alia synod. prima autem synodus Nicaena* dicit quod fuit celebrata tempore Sylvestri papae & sub Constantino de contra Arium, & praesidentibus 318. episcopis ibi dictum est. Circa ibi ubi dicit archi. sed idcirco quod Julius fuit tempo Sylvestri: quia fuerit Sylvestri Marci, quod probat ex superioribus *in c. sepruagintaa. 16. di.* ubi dicunt Alexandrinus Episcopus Marcus papae postulatus expulsa Nicani concilii: ergo non mundum fuiset post ipsius Julius, celebrata videbatur synodus tempore Sylvestri quae fuerit immediate ante illorum. Confirmari videtur hoc per textum *in c. a sedentibus* 93. *di.* ubi est text. Sylvestri in synodo editus: & tamen non legitur quod alia synodus quae fuerit Nicena iuditiis fuerit praesidente Sylvestro, ad *idem c. post ad.* 2. qu. 4. Item fuerit text. *in c. fundata.* 1. q. 7. qui est text. Julii, ubi probatur anathematis adinitti ad accusandum: & dicit hoc fuisse statutum in Nicena synodo: ergo apparet quod ante eum fuerit Nicena synodus. Non placet quod dicit archi. & Cardinal. de Turrecro ibi: videlicet quod liceat fit falsa: quia non est verisimile quod in eodem c. & a tanto tempore extra omnia volumina decreti remanifiset mendosa. Archiepiscopus Florent. in historia eccles. *tit.* 9. *c.* 2. *post prim.* refert celebratum tempore Julii fuisse dicit aliquod dicere Sylvestri. Dicendum quod ante dicit fuisse papae Sylvestri in text. *in c.* 6. qui est text. Bede *in his de computisis*, videlicet quia in principio dicit quod tempore Julii, & dicitur in verbi. *prima autem synodus* dicit quod tempore Sylvestri: & tamen de ista controversiae nihil determinat. Tamen archiepiscopus ibi dicit aliquo dicere quod Sylvestri fuerit vel aliquo ad tempus Julii, & sub eodem Constantino fuit celebrata synodus Nicaena: *ut in c. continua. xii. qu. 1.* idco totum tempus Constantino dominante celebratum fuisse. Ibi eorum dicunt quod Constantinus magnus vixit usque ad tempora Julii; quia imperavit annis 31. vixit autem annis 66. & Sylvester decedit annis duodecimis imperii Constantini, post quam creatus est Marcus, qui tantum fedit annis duobus, mensibus octo: deinde fuerit Julius, qui fedit annis undecim: vel fecundum Eusebium annis 14. fedit tantum diebus 16. ut patet in historiis. Non tamen placet illa solutio, nam quantumcunque Nicena synodus attribuatur Constantino, non quadrat quod dicitur quo ad Sylvestrum vel Julium papam: quia fatis fuisset dicere fub Constantino & non fic varie ut siquando dicatur praesidente Sylvestro, aliquando praesidente Julio. Unde ego falva determinatione melius sententiam credo quod text. bene loquitur de utroque pontifice: & quod fub utroque fuerit celebrata synodus Nicena, quia haereses Arii quantumcunque improbata fuerit in concilio fub Sylvestro, nihilominus fuerit pullulavit: & propterea fuit necessaria secunda congregatio. Quod autem fuerit factipsa synodus congregata, voluit glo. pen. & archi. *in c. fundata* 16. *di.* & fuit dictum supra quando illa examinetur tandem fuit dicta idco: & quod fub Sylvestro potuit

A B C D E F

authoritate papae vel ejus legati. Nec obstat quod dicitur de *c. in fundata* 2. qu. 7. quia fuit ibi referat statuta in Nicena synodo, non tenpotuit quod ipse propterea non interfuerit: vel potuit referre, & postea ab eo in secunda congregatione fuiste confirmata. Vide text. *in c. familiae* 3. qu. 6. qui est Julii in synodo. Congregata autem fuit Nicaena synodus anno a nativitate Domini 325. vel melius 330. imperii autem Constantini anno 16. Resumit in antiquis codicibus fic. Fuit autem ista synodus apud Nicaam Bithyniae constitata Constantini augusti & Licinii 35. Kalend. Julii. quae ipsi Graecos 18. dies mensis aestum, secundum Alexandrium 31. Et placuit in hac omnia mineretur ad episcopum urbis Romae Sylvestrum. Et interpretatio Symbolo in fine adjicitur eos autem qui dicunt, ex eo tempore quando non erat, & prius quam nasceretur non erat, & quia ex nullis existentibus factus est, aut ex alia substantia vel essentia dicunt esse tempore? hoc est convertibilem aut mutabilem, filium Dei, anathematizat catholica & apostolica ecclesia.

In eoque concilio praefatione praeponuntur verba in fic scripti:

Constitutum fuerunt omnes ad culminis sunt
Condulio 3. qui nobis congregatis, ipsi
Ut bene fundatum, ipso nos deminime posse
Intemerata genere clerico sedegere.
Pontifex fuerunt sacrosanta munera, pepenere
Planxit hos mouitis respondere suis.
Nimo fidei nostra se pandit fenatis: et omnes
Ignorant dicunt dignatus fuerit, nisi
Quisque Dei samulus, Christique sacerdos
Hoc fate condatur, dulcis mella fuit.

Et vide quod ponit de symbolo idem Cardinal. sancti Sixtii *c. canonici ante finem* 15. *di.*

Ista autem praefatio quia septima Synodus Nicaena Quae Sic fundata in Nicaea? fuit longe post Constantinum & Julium: quia fuit tempore Hiremiae martis Constantini fenati, & fub eodem Constantino licetur pro anno 330. *ca.* 95. *pol.* Constantinum primum: & hoc confideres tempore primi concilii in Nicaea. Idco non potest dici quod fexta & septima Synodus habuerint pro eadem, & quod idem patres fuerunt in utroque: cum in illis fuerint flatutum est Dei imagines non esse defendenda, fed excodendas, & quod qui aliter fentiunt esse anathema, & nihil addendum Symbolo fidei, quod fecundo concilio edito, & fuit tenta in basilica fanctae Sophiae. Sed ad hoc responderi potest quod illa septima de qua loquimur, fuit fub Constantino magno, fub quo contra Arium potuit di his & tre congregatis Synodus in Nicaea: & ex quo erat fub eodem principe & contra eandem Arianam hereti fim reportatur pro anno 325. idco non illa quae fuit fub Sylvestro quam illa quae fuit fub Julio, reputatur pro una, fed per hoc non tollitur dubium quare septima Synodus etiam dicta fuerit fexta, fed bene declaratur quod eadem prima, quia fuit fecundo loco tempore Julii congregata ad idem pro eadem fuit reputata de hoc. Unum determinatum est, quod fi quaerimus utrum prima Synodus Nicena fuiste fub utroque pontifice Sylvestro & Julio, dico quod fic: quia ante obitum primum concilium Nicaenum decessit Sylvester & Marcus & postea assumptus est Julius adhuc durante concilio eodem. Vel fi volumus quod fuerit primus abfolutum tempore Sylvestri & Marci & postea durante Julii in tempore congregatum, bona erit folutio quod ex eo concilium fuerat licitum ad idem congregatum praefidentibus eidem 318. patribus tempore pro eadem

reputatur. Et bona est solutio supra primo loco dicta, quantumcunque capitula fuissent edita in dicta congregatione Sylvestri: ut patebat text. *in c. sfrangimus*. Et fic est verum quod primo *in prim. c. sexta* dicit celebratum temporibus Julii, & *in 5. prima* dicit temporibus Sylvestri: & bene in utroque loco dicit primam synodum Nicænam.

Si vero quærimus quare ista synodus dicatur septima, advertendum est quod tunc non loquimur simpliciter & absolute de Nicæna: sed de quatuor principalioribus (quæ aliquoties fuit dicta octo) quarum sexta in ordine etiam dicitur septima. Et tunc quod dicitur est supra quod septima synodus Nicæna fuerit per 449. annos post, & quod non potuerunt interesse iidem patres, quia ad id propositum: quia non loquimur de septima per respectum ad primam vel sextam Nicænam: quia prima & septima non fuit neque est habita pro eadem synodo sed pro diversis, & fuit septima celebrata Nicææ, & ideo non est bona in illo proposito solutio ibi data. Unde cum quæritur quare ista synodus dicitur etiam septima: dicunt *doctores in c. sed dubitatur in c. fratrum 16. di.* quia sexta fuit bis congregata ad idem per eosdem patres. Unum gloss. in verbo fexta synodi dicit quod litera debet ibi dicere septima: quia non dubitatur dicere ista synodus de eo quod papa fecisset, & fic quod litera fexta est *falsa*: quia debet dicere septima.

Archi. ibi dicit quod litera debet dicere fexta, quia licet etiam septimo congregata fuerint, tamen propter eosdem patres in utraque congregatione, fexta non mutat nomen propter congregationem septimo factam ad idem & per eosdem patres. Alii gaz. ad id Joan. de Fantutiis 1. & Archi. ibi. Archi. ibi & Cardi. Alexandrinus. dom. tamen ibi dicit quod utraque litera potest salvari: quia uno respectu est quod iidem patres & ad idem non potest dicere fexta, & quia secundo loco fuit septimo congregata, potest dicere septima. Sed Cardi. de Turrecre. dicit quod litera nulla modo potest dicere septima. Et quamvis fuit sextam bene per 110. annos, ex quo non est verisimile quod fuerint idem patres: de quod fuerit tunc falsa quantum de synodus fexta synodi. Et fic per hoc respondet gloss. & Hugonem. Si gloss. & Hugo habuissent respectum ad septimam synodum quæ fuit celebrata Nicææ, quæ fuit secunda congregatio concilii Nicæni bene dicerent: quia ultra centum annos post sextam fuit, ut infra dicetur; sed glo. & Hugo habuerunt respectum ad sextam quæ primo fuit congregata sub Constantino quatro, postea sub Leone 4. aut quinque annos sub Justiniano ejusdem Constantini filio iterum congregata: & canones nondum in prima congregatione promulgatos promulgarunt in ista secunda: ut *in c. fratrum 16. di.* sed propter patres qui in prima & secunda congregatione fexta synodi interfuerunt qui idem erant, & iidem canones Nunciverunt, non dicitur ista fexta manifeste, neque numerum neque nomen fexta synodi. Et hoc dicit mihi una glo. Goffre. ad idem. §. sed dubitatur. & ejusdem glo. & Hugo qui vocantur septimam synodum secundam congregationem sextæ.

Cur Nicæna dicitur septimam & septima.

Sed quare synodus Nicæna dicitur prima? cum fedes Constantinopolitana tenet primum locum post sedem Romanam apostolicam? quia fuit habitum in synodo Constantinopolitana, ut inquit *Gratianus 22. di. in §. hæc authoritate, & in c. Constantinopolitana, & in c. Constantinopolitana 24. 22. di.* quomodo ergo ponitur quod Nicæna synodus sit prima: ut dicit text. *in c. sexta 16. di. & c. 1. canones cum duobus sequent. 15. di.* Etsi dicitur quod appellatur prima respectu numeri congregari (quia in ea fuerunt 318. episcopi, ut *in d. c. sexta*) quasi in nulla alia fuerit ita magnus numerus, videtur contrarium: quia in quarta synodo Chalcedonensi interfuerunt fexcenti & 30. episcopi præsidente Leone & contra Eutichen abbatem Constantinopolitanum: ut ell text. *in c. 6. quæstione in Chalcedonio*. Potest dici quod ista synodus Nicæna dicitur prima, quia prima fuit celebrata in ordine à tempore Constantini, in quo fuit facultas celebrandi magis universaliter concilia: ut dico infra in frequenti quæstione: & videtur text. *in c. canones 15. di.* Vel dicitur etiam prima quia majoris authoritatis propter majora in ea statuta, nam in concilio Ancyrano fuit regulæ 24. Baturæ, subscribentibus 12. episcopis & in concilio Neocæsariensi. 14. regulæ subscribentibus 18. episcopis, quæ omnes fuerunt editæ ante concilium Nicænum: sed Baturæ Nicæna his præferendus propter authoritatem ejusdem sancti, & magni concilii: & quia in ea ejusdem fidei disputatum est, & editum in ea symbolum fidei: cujus verba inipsi poliunt in ecclesiastica historia *lib. 10. c. 6.* & ponit *Isidorus in d. cap. 2. de Nicæna synodo*, Nec obstat. §. *hæc authoritate cum aliis*. §. quia ifteni ifta fimul quod fedes Constantinopoli. fit major respectu primatus & sedis episcopalis, sed Nicæna concilium fit dignius quam illud quod fuit celebratum in Constantinopoli, quod maxime patet: quia in concilio Constantinopolitano lub Theodosio editi sunt canones tres 2. episcoporum conformantes fidem non violatam patrum 318. qui apud Nicæam Bithiniæ convenerunt, & ibi dicit eam fidem manere firmam & stabilem, & anathematizandos omnes hæreticos. & specialiter Eunomianorum & Arianorum, Eudoxianorum, Macedonianorum & Spiritum sancto refilientium, & Sabellianorum & Marcellianorum: videlicet Alexandri & Apollinariftarum, & in eodem replicatur symbolum in eadem Nicæna synodo editum. Vide text. *in 16. quicumque C. de hæret.* ubi horum fit mentio & damnatione Eutichiftæ & Apollinariftæ: Fuit enim in eo concilio Nicæno propter Arianam hæresim concretam accrimie: negantibus Arianis filium esse consubstantialem patri. Ubi & viri sanctissimi congregati fuerunt: videlicet Alexander Alexandriæ episcopus, & Athanasius Alexandriæ diaconus, & Palmutius vir sanctissimus, cui tanta inerat gratia ut non minora figna faceret quam per apostolos fierent: cui Maximinus dextram osculari evelit, & finistrum pollicem incisi fecit, & evulsum indixit, quem in tanta veneratione Constantinus magnus habuit, ut ad le fæpius eum vocarer, & osculari eas ex confessione fidei si fuerat evulsus avidioribus oculis sæpius demulcere. Item Spiridion Cypriis episcopus, cui poli ejusdem Nicæni, ista ad ipsius patris intercessionem repetitum depositum infirmum. Item Jacobus Nisibenius episcopus, & ut refert Vincentius historialis etiam sanctus Nicolaus Mirænæ civitatis episcopus & alii plures sanctissimi viri. Ubi est conclusum Christum homousion, id est ejusdem cum patre esse substantiæ confiteri debere. Ibique etiam simplicitate fidei vir quidam in philosophum erectus, qui maxime fas philosophia catholicos impugnabat, ad confitendum Christum consubstantialem patri fua fimplicitate verborum induxit: quem philosophum convictum sliqui Eusebium poliea Cesariensem episcopum fuisse affirmant.

In eadem synodo fuit editum fecundum poli apostolos symbolum: ut *in d. c. canones*. nam primum fuit editum ab apostolis: videlicet credo in Deum: secundum in concilio Nicæno, credo in unum Deum, quod cantatur in missa ex ordinatione & traditione Damasi papæ in concilio Constantinopolitano: ut dicit *archi. & aliis dicto c. canones*: ubi vide cum qui ponit singulares particulas editas singulariter a quolibet apostolorum. Et tamen illud symbolum Athanasii, qui etiam fuit præsens in synodo Nicæna ut supra diximus: quod dicimus ad horas canonicas in Prima, videlicet Quicunque vult salvus esse. Et cuida hujus symboli in Nicæno concilio fuit veritatis explanatio circa dubitationes emergentes. Athanasii vero cuius fuit, quia cum poliea pullularent hæreses, fecit Athanasius hoc symbolum contra eos: ut dicit *in ist. beatus Thomas secunda secundæ q. 1. art. 9.* additis fuit ifta duo symbola, symbolo apostoli. non quia minus sufficiunt fidei catholicæ continenteat in Symbolo apostolorum, fed ad explanationem veritatis & exclusionem erroris. De quo vide late *Cardi. de Turrecrema. in d. c. canones 15. di. circa finem*, ubi ponitur ad quamas hæresim confutationem fuit addita verba fingula. Et plenam explanationem & clarum vide omnino in symbolo Rufini: in quo omnia authoritate & exemplis probantur: quod vide infernum in epistola beati Hieronymi in secundo tomo. Vide tamen de Symbolo *Offi. in c. summa de summa Trini.* & latius doc. *in c. 1. de summa Trini.* & plene in rationali divinorum officiorum *in tit. c. de symbolo*. Inter gesta concilii Martini Romæ celebrati repiloguatur symbolum, unum in Nicæa, nec non aliud in Constantinopoli, aliud apud Ephesum, ejusdem Nicæni, & ipse diversa verba, quod determinat ibi papa, ut dicit & ejusdem concilii ad Nestorium prava dogmatizantem: & infertur in principio Ephesini concilii, & in Chalcedonensi concilio, & quia in omnibus aliis concilijs repiloguatur de novo & declaratur: maxime in concilio Toletanis: similiter in gestis Agathensis & Niceno & Constantinopolitano. Aliud infuper a fancto Gregorio papa dictatum ponitur in principio registri ejus. Et de symbolo Damasi & de alio Rufini & de alio de explanatione fidei ad Cyprianum, vide inter epistolas beati Hieronymi fol. 56. in 1. libro. Et plura alia symbola invicem com permissis in effectu concordantia fuerunt quæ ad 30. edita: quæ compendiosa illi Nicæno conformia, & ab aliis privatis & particularibus concilijs repilogata. Multæ præterea in eodem Nicæno concilio editæ sunt constitutiones: quas è quo & earum contenta inspicere volunteris ad vigintiè & unam usque, videat Eusebium Cæsariensem in historia ecclesiastica, in translatione Rufini *in lib. 10.* qui est ipius Rufini: qui totus liber tractat de concilio Nicæno. text. *inc. fexta id-verfi. prima. in § fed quod Nicæna*. dicit vigintiunum Baturæ fuisse: & viginti ponit Isidorus in lib. de fynodis in tomo de Nicæna synodo. & ibi text. *in c. vigintiq.* dicit quod plura fuerunt edita, quæ credunt inferta in Antiocheno concilio: fed viginti tantum capitula five canones Nicænæ synodi habemur in sancta Romana ecclesia. In epistola autem Athanasii & episcoporum Ægypti (quorum scripta incerta fuerunt ab Arianis) qua petebant a Marco papa ad eos transmitti capitula Nicænæ synodi legitur 80. capitula ejusdem 40. litteris græcis & Græcis, & alia 40. a Latinis litteris latinis scriptis. inquit enim Athanasio fuo & episcoporum nomine scribens Marco Romæ de Nicæna synodo.

Nam quando prædicte synodo cum beatissimo memoriæ Alexandro digno Dei pontifice (id est Alexandria magnæ civitatis episcopo) in diœcesius interfuimus officio, sub noltræ præfentie selli. monior per beatos viros Vafiorem & Vincentium presbyt. apostolicæ sedis apocrisiarios mille fere prædicto papæ Sylvestro cum affipulatione latinea capitula septuaginta. Sane præfentibus nobis 80. in memoria synodo capitula tradita fuisse videliceet quæ a Græcis graeca edita lingua, & quæ a Latinis fimiliter latina edita lingua: fed vilum est 318. patribus in prædicto concilio congregatis & fancto Spiritu repletis, & maxime jam dicta Alexandro & apostolicæ sedis apocrisiariis, ut decem capitula adnenarentur, atque alis congruis in locis interponerent: & ad formam po. discipulorum vel totius ecclesiæ Dei unam linguam 70. tantè & tam excellentis concilii fieret capitula, quæ omnem christianorum informarent, orbem & omnes lub facerdotali & christiano nomine degentes, una fidei & una Deiceeclesiæ atque cleralis regere normam, neque quidquam a fuo differet capite. Infuper in ea synodo fuit superata hæresis Ariana: quæ fuit periculosior, quia circa mysterium Trinitatis, & universaliter, quia involvit multos episcopos & sacerdotes, & Liberium papam ut dicit archiepiscopus Florentin. in sua chronica, Constantium & Valentem imperatores, & Valentinianum junioren, & Theodoricum regem Gothorum: & fere per totum orbem fuit diffusa. De illa hæresi Arii inquit *Isidor. in c. secunda* 24. q. 3. Arius in Alexandria una fecitsibi fect: fed quantum illam flatim oppressa est, totum orbem populata est ejus flamma. Fuit infuper disputatio. Quæ non solum superata est per authoritatem Scripturarum, sed etiam per dolorem: id etiam per multa miracula: ut patet in historia ecclesiastica.

Et quod dicitur 318. canonibus illudem editis text. *in c. sfrangimus 16. di. & dicit Isidor 70. & Text. Athanasii*: qui attestatur 70. fuisse a Græcis graeca lingua editos, & 80. a Latinis similiter latina lingua editos: quia canonum non nili viginti habuerunt in Romana ecclesia: alios abiuthe in diffuetudinem dicitur *in §. his ex c. sequenti incipiente vigintiunii. di.* Idem tamen Julius papa interpagus epiloopos Orientis ait ejusdem Athanasii, quod pro Athanasio eiidem episcopis direxit 21. capitula afferens plura contineri. Isidorus tamen in princi. de fynodis dicit legi in decretis Julii papæ 70. capitula Nicæni concilii, intra quæ ultra infra scripta aliquibus connumeratur, dicit quoldam ex confortio fratrum Orientalium relatos fuisse de vitiis Nicænum concilium habere magnitudinem proferam quatuor evangeliorum, & ad ejus similitudinem Chalcedonensis concilium feriptum esse. De illis tamen 21. memoratis in historia ecclesiastica habemus 20. tantum *in §. & quia a modico 55. di.* de fecundo text. *in c. quoniam 98. di.* De tertio text. *in c. secundæ 35. di.* licet his dicatur in fapientiæ quæ ab Athanasio fuerunt quatuor quidem: fed ejs tertium fecundum ordinem capitulorum in historia eccle. & Isidori. De quarto text. *6. q. 1. c. illud.* De quinto & fexto ubi supra: tamen allegatur text. *in c. habeatur 18. di.* quod est ipse Isidorus fynodi, tamen convenit tantum fini determinationis quinti in ultimis verbis, non tamen sexti canonis: quorum quintum incipit, *fervetur*, vel secundum historiam eccles. & no. vel de in. Et est finis de iis qui communiqe privantur, feu ex clero feu ex laico ordine ab epiloopis per unamquamque provinciam, sententia regularis obtinet ut in quo abjic-

disputanes canonés non feccrunt fiuet enterce A quatuor universales synodi: propterea nos lacros canonos conferipimus. Et ifti qui loquuntur, funt iidem patres congregati in fexta fynodo, ad idem in primo & fecundo loco congregata: qui eiidebrent 102. canones fecundum ariftoli, & Domi. *in d. c. quoniam*. Et quod loquuntur patres de *Sufinian* 1. qui leges compilavit, patet *in c. fexta §. quinta ca. 16. di.* & dicit ifto. *in verfi. Conftantini in d. c. habes librum*, & dicit fupra in quinta fynodo: quia & coram Juftiniano 1. fuit difputatum de fide ficut fuit in aliis quatuor univerfalibus: videlicet prima Nicæna, fecunda Conftantinopolitana, tertia Ephefina, quarta Chalcedonenfis.

De fepitima fynodo Conftantinopoli congregata, quare non fit mentio, inde clarius & fupra dicitur. Sunt qui dicunt in Franconia poft Caroli victoriam à Theophilatio & Stephano infignibus epifcopis Adriani nomine Francorum Germanorumque epifcoporum fynodum habitam: in qua damnata fuerit fynodus quam fepimam Greci appellabant, in qua hæreftis Felicitana de tollendis imaginibus abrogata eft: propinde non mirum fi de feptima illa fynodo tamquam abrogata non fit mentio. Sed quis illa non fuit celebrata Conftantinopoli, non poteft de ifto intelligi. Unde veritas poteft dici quod quia fexta fynodus primo loco congregata fuit Conftantino nullos edidit canones; fed tamen in fecundo loco congregata fub Juftiniano per eoddem patres editi fuerunt: B idco ambæ fynodi pro una tantum (fcilicet fexta) computantur, in qua canones editi funt: & fecunda non dicitur feptima. Et ut dicit text. *in d. c. habes librum*, oportebat et Chriftos ut dic. text. *in c. canones* eccleiaftficos promulgaret. & ideo non fuit computata pro feptima fynodo illa fexta fecundo loco congregata Conftantinopoli.

OCTAVA fynodus Conftantinopolitana, eft quæ tempore Adriani papæ damnatus eft Photius Conftantinopolitanus epifcopus & reftitutus Ignatius: ut inquit archiepifcopus in fua chronica. De qua fynodo octava eft text. *in c. Adriani 1. primo* 63. 1. Canones autem iftius *8.* fynodo funt in decretis 54. *di. alienus*, & *c. fi quis monachus*. 1. *q.* 1. *qui peccaverunt* 5. *q.* 6. *fequi fuffem* 7. *q.* 1. *nihil* 11. *q.* 3. *non folum* 18. *q.* 1. *definimus* 16. *q.* 7. *pro qualitate cum fequent. C. di. alius duobus fequent.* 28. *q.* 1. *nullus. de penit. di.* 2. *& episcoporum. de confecra. di.* 1. *timoteum*. Canones autem iftos fynodi funt in *c. habes librum* 16. *di. cum duobus fequent. & in c. quem quidem* 18. *di. in c. Conftantinopolitana & in c. renovantes* 22. *di. in c. prædecessorum* 28. *di.* 33. *di. quoniam in Romani* 40. *di. nulli clerici.* 77. *di. fubdiaconus* 93. *di. præcipimus* 1. *q.* 1. *nulla* 5. *q.* 3. *cum omnes* 12. *q.* 1. *apostolicus* 13. *q.* 2. *non licet alieni* 13. *q.* 4. *nulli clerici* 27. *q.* 1. *fi quis de conf. di.* 5. *Jacobus de confe. di.* 2. *didimus*. Alios canones fecrimde & quinque fynodi non habemus in decretis: quod oftendit text. de quinta fynodo *in c. quoniam* 16. *di.* Et licet ibi dicat quod fu fexta fynodo non fuerunt editi canones (quod & apparet in geftis illius ubi nulli apparent editi canones in omnibus 18. actionibus tempore Agathonis: de quo etiam fupra dixi) tamen iftud contrarium folvit text. *in c. prædecessor habes librum*, qui oftendit quod ibi idem patres funt congregati in fexta fynodo Conftantinopoli. & in 2. congregat. edideruut canones ut fupra dixi: & habetur pro una, videlicet fexta: quia licet ibi fuerint congregati, hoc tamen fuit ad idem: & ideo de illa fequina Conftantinopoli habita nulla fit mentio nifi tanquam de fexta. Et advertendum eft quod fi quæ: fuerunt congregationes & conciliabuli Conftantinopoli, fit in jure mentio de fynodo Conftantinopolitana tamquam de una: videlicet de fecunda: ficut de Nicæna quæ fuit bis congregata, fit mentio tanquam de una. Unde potuit prima fynodo Nicæna, fecunda Conftantinopolitana, tertia Ephefina, quarta Chalcedonenfis ut fupra dictum eft, & patet in dictis juribus fupra allegatis 15. *c.* 16. *di.* Advertendum eft infuper quod reptetio text. 7. *q.* 1. *in c. temporis quoliens in fe unde in quinta* (quo eft Gratiani) quod fynodus Conftantinopolitana fuit congregata fub Joanne Papa 2. Romæ anno 6. 83. patribus 102. presbiter presbyter cardinal. & Paulus Anconitanus epifcopus, & Eugenius Oftienfis epifcopus. De qua non reperio factam mentionem in ejus vita, fed folum de concilio quod Tecas habito; quod maxime affert dubitatem: cum ipfe fucceffeit Adriano fecundo qui habuit ultimum Conftantinopolitanum fynodum. Sed poffet refponderi quod ipfa fynodus Conftantinopolitana octava fuerit inchoata temporte Adriani fecundi & finita tempore Joannis octavi. Et apud aliquos in ifto concilio Joannis dicitur elle reftitutus Photium: & proinde ea extare fcriptum. quæcumque in fanctos patriarchas Ignatium & Photium fcripta vel dicta funt, anathema fanto.

TERTIA principalis fynodus 200. epifcoporum Ephefi congregata eft. In qua damnata fuit hæreftis Neftorii cum Pelagianis; qui duas perfonas affeftebant effe in Chrifto: ut dic. text. *in c. canones verfi. tertia* 15. *di.* fub Theodofio juniore Imperatore & papa Cœleftino primo: vel fecundum aliquos Sixto 3. Supplicantum monitorium & archiepifcopus Efeten. dicunt damnatam in ea hæreftim Neftorii, qui dicebat beatam virginem Mariam non Dei fed hominis matrem genuiffe. Imo archiepifcopus innit celebrum 300. epifcopis congregatis, & idem dicit cardinalis de Turrecremata *in c.* 9. & text. *in verfi. tertia fynodus*, innuit quod 200. epifcopis fuit celebrata. Et fic videntur dici contraria. Illa contrarietas judicio meo infurgit quia ifta fynodus debuit fimiliter effe bis congregata contra eundem Neftorium. Et hoc innuunt multi duo pari: videlicet text. *in c. canones in verfi. tertia fynodus*: ubi dicit text. quod congregata eft contra Neftorium qui duas affeftebat effe perfonas in Chrifto, & text. *in c. fexta verfi. tertia*, ubi text. dicit 300. patres congregatos contra Neftorium epifcopum Conftantinopolitanum, qui dicebat beatam virginem Mariam non Dei fed hominis folummodo genitricem, ut aliam faceret perfonam carnis, aliam deitatis. *Glo. ad leg. in d. c. canones text. in c. hunc confuetudinem* 10. *q.* 1. *circa finem. ubi innuit text. de* 328. *epifcopis*. Sed ille textus modicum fuit: quia loquitur de Nicæno concilio & non de Ephefino. Dic tamen quod in majori numero ineft minor; fed hoc non opponit neque tollit contrarium *d. c. fexta verfi. tertia* in aliis, & maxime in qualitate hæreftis. Doc. nihil dicunt, text. *in d. c. canones* videtur innuere *in d. verfi. tertia*, quod fuerunt duæ fynodi in Ephefo quando dicit primo: Et ibi glo. dicit hoc dici ad differentiam fecundæ quæ fuit reprobata allegat. *c. quoniam fanctæ* 16. *di.* fed ibi text. nihil dicit de fynodo Ephefina. Pro folutione igitur dico bis fuiffe congregatam: tamen conc- congregatio non fuit recepta: ut poft arch. & *doc. in c. fanctæ alle* 16. *di.* dixi fupra in fine primæ fynodi Nicenæ. Et quod fuerit bis congregata etiam innuit text. *in illo verfi. tertia fynodus Ephefina primo*, & text. *in c. fexta*, ibi Ephefinum etiam primum in quo Neftorii impietas judicium 35. *di.* & text. *in c. fanctæ Romana eccle. in verfi. fanctum fynodum Ephefinum primum*. Ergo innuit fuiffe fecundum congregationem Ephefi: fed quia plurles congregata eft & quafi continuatur contra eundem, reputatur pro una; Glo. tamen *in c. mirificatur de confe. di.* 1. ubi in fupracfipione dicitur *in c. tertia*, *c. fanctæ*, fuppler textus: & alleg. 15. *di. ca.* 1. 2. & 3. Quæ jura nihil dicunt: unde vel glo. eft corrupta vel neficivit quid diceret de illa fynodo. Habemus *in c. 1. q. 1. placuit* 15. *q.* & text. *in d. verfi. tertia in c. fexta di.* 16. fuiffe facta 15. capitula Cyrilli Alexandrini epifcopi contra Neftorii blafphemiam, illam anathematizando. Et intelligo de capitulis condemnationis ipfius Neftorii inclufis in fententia, & non quod ibi fuerint editi 15. canones: ut dixi fupra in 6. fynodo de Conftantinopolitana tertia congregata. Et in ifto concilio fymbolum etiam rectitatur & ad longum, explanatur fymbolum in Nicæno concilio editum, in quadam epiftola Cyrilli & concilii ad Neftorium in fingulis articulis tredecim anathema imponens.

CHALCEDONENSE quartum principale concilium celebratum extitit anno a nativitate Domini. 453. num. 630. patrum: *ut in d. c. fexta verfi. quarta et primo c. 2. & c. canones* 5. *quarta* 15. *di.* In prima tamen æditione illius concilii non reperitur 30. epifcoporum notabiliffimorum & plures metrofan., patriarcas, primates, & Chriftos, comites, patricios & fenatores affiftentes Martiano Imperatori. Quod celebratum fuit in ecclæ fanctæ martyris Euphemiæ: fed poftea addifi funt alii plures vafque ad prælibatum num. 630. Sed in fubfcriptione canonum in eodem concilio editorum reperio fubfcriptos tantum 460. in aequilibrium: præfidentibus Paschalio epifcopo Lilibitano, & Lucentio epifcopo eccleiæ Aeculanæ, vicariis beatiffimi atque apoftolici urbis veteris eccleiæ papæ Leonis: qui primi fubfcripferunt. Et fuit celebratum authoritate Leonis papæ primi & prædicti Martiani principis tempore Jovenalis Hierofolymitani epifcopi, & Anatholii epifcopi Conftantinopolitani contra Eutychem Conftantinopolitanum abbatem: qui afferebat Chriftum poft humanam naturam affumptam non ex duabus naturis exiffere, fed folum ex divinitatem naturam permanere, quafi humana in divinam effectum converfa. Ob id damnatus eft Eutyches præfid Mariftianum, & Dioficorus quondam Alexandrinus epifcopus, & Neftorius qui etiam in Ephefina fynodo erat damnatus hæreticus: ut fupra dixi, & prædicat eadem fancta fynodus Chriftum Deum fic natum effe de virgine ut eo fubftantiam divinæ & humanæ naturæ confteamur, dic. text. *in d. §. quarta & d. c. canones*. In qua fynodo omnes libri Mariftianum fuerunt combuffi. Et in hac fynodo plus damnarunt hæreftim miraculu quam difputationes patrum. Ibique conclufum eft duas in Chriftio effe naturas utque unus idem Chriftus Deus & homo crederetur. Præterea decreti fuerunt 28. canones, quorum author fuit fanctus Anatholius epifcopus: ut habetur *in d. c. fexta in verfi. quarta in Chalcedone*. Unde Martianus præfes in concilio, de geftis in concilio ait ut habeatur ejus verba *in c. nos ad ftabem cum fequenti* 96. *di.* Dic ifto concilio habemus canones: *videlicet pervenit* 18. *di. quoniam* 31. *di. c. de aliena* 71. *di. c. extraneo ca. di. c. quoniam* 75. *di. c. pervenit* 86. *di. c. quia in epiftoffam* 89. *di. c. pervenit* 201. *di.* 27. *q.* 1. *propter* 27. 1. *q.* 1. *conjuratione* 27. *palea. clericus* 2. *q.* 7. *fi clericus* 11. *q.* 1. *non licet* 12. *q.* 1. *quo vere* 16. *q.* 1. *quidam* 16. *q.* 1. *quoniam* 16. *q.* 7. *Or c. renitio* 9. *q.* 1. *in quidam* 18. *q.* 1. *in c. fi qui clericum* 21. *q.* 1. *Or c. fi quis* 21. *q.* 2. *& fanctis* 25. *q.* 1. *ac. fi qua vinegr cum fequent.* 27. *q.* 1. *& pater* 30. *q.* 4. *Or c. omnes* 36. *q.* 2. Habemus 28. canones. *inc. fi qui de fua compo. Or c. clericus de vita & ho. clericorum*.

Poft præmiffa quæ unter inter certera tempore Fabiani hæc contingebant Romæ 60. capitula in quo damnata eft hæreftis Novati, qui negabat apoftlatus etiam pœnitentes recipiendos effe, & baptizatos rebaptizandos effe dicebat. Eadem tempore & Origenes quorundam hæreftes fuftulit, affirmantium animas hominum unt cum corporibus interire. Item & aliam hæreftim Helchelaitarum qui Paulum apoftolum omnino repudiebat: quique afferebant negantes Chriftum in tormentis nihil criminis habere, modo integri & reftifint confiti. De hoc tamen non reperio aliquibus vide plures commemoratas *in c. quidam* 24. *q.* 3. & plures hæreftes damnatas in diverfis conciliis vide in fine operis cardin. de Turrecremata: & in libro geftorum Chriftianorum.

Quod fuerit Leo primus Romæ Sedis Lateranenfis.

Adde & præmiffi quod dicitur concilium generale, & quod Lateranen. de quibus fæpe fit mentio in fupraffcriptionibus quæ dicuntur. Et dic quod utrumque dicitur generale: fed id in quo præfuit Alexander tertius (quod fuit celebratum anno Domini 1179. fecundum Joan. an. *in c. non dicitur repugnare* 16. *c.* 2) vocatur Lateranenfe, quia illud tenuit apud Lateranum pro reformandis moribus poftquam apud Clarmontem Hecarium imperatorem ab Ecclefia excommunicatum fuerat fanctæ Matri proftratum in collo calcaverat. Inita autem pace ceffaverunt fchifmata in ecclefia temporis ejus, ut habetur *in c. fanctæ* 16. ut poni. Vincentius hiftoriatis: & refert archiepifcopus in chronica in fecunda parte *tit.* 17. §. 10. Et de ifto fchifmate fit mentio *in c. 1.* & ibi glo. & Joan. And. *de fchifma. in extra*. Et fuit etiam ifted fchifma fedatum tempore ejus ut dicit: quia fedit in pontificatu annis 22. & multa fecit & edidit capitula. Aliud vero concilium in eo apud Lateranum tenuit III. (quod fuit anno Domini 1215.) vocatur generale concilium ut no. glo. *in clem. 1. de fumm. Trini.* De quo etiam aliquid infra. & glo. *in c. fi in cle. 1. de immunita. eccle.* & glo. *in c. fi de cel. mona.* Et omnino vide Joan. And. in novella *in d. c. nomo dicunt*, ubi ponit de diverfis temporibus conciliorum Gregorii X. & Innocentii IV. & de concilio Viennenf. Clementis V. & ibi per eum remiffire. Adde tamen quo ad id generale, dicitur Innocentii, quod ille text. *in d. c. fi de cel. mon.* probat contrarium, quia concilium *c. 2. de fluem mona.* quod fuit apoftole Alexand. III. Lateranenfe, & Joan. Ca. Calde. *in verb conclusion verfi. commemorat appellatione concili* ad quod allegat text. fanctæ glo. *in c. 1. de ufuria*, ubi concilium Turonenf. vocatur generale conclusum & glo. ibi in *d. c. fi.* dicit quod concilium generale vocatur filed Innocentii. Sed dico quod licet omnia fuerint generalia concilia, tamen in dubio cum loquitur de concilio generali, intelligimus de Innocentio III. qui celebravit concilium, apud

opud Lateranum ad differentiam conciliorum Lateranensium celebratiper Alexandrum III. quod Lateranum. Super quo vide glo. *in d. c. fi. & glo. in eiusdem. minorita. eccle. & Ioan. And. in d. c. fi. & d. fi. dominorita. eccle. & Ioan. And. in d. c. fi. & d. c. 1. de offert.* Et de aliis pluribus conciliis per eundem Ioan. And. *in c. mp. de decim. in glo. 1. & fecitas in dato 6. libri in fi. & de concilio Alexandrino in c. cum apostolica de iu. que fi. a prælat. per eundem.* Item anno Domini 1405. indictione tertia præsidente Urbano II. celebratu est Synodus Pisiensis cum episcopis & abbatibus tam Galliarum quam Italiæ, Lombardiæ & Thusciæ. Et ibi statuta fuerunt plura capitula: de quibus vide per archi. *in c. flatuimus 18 §. fed hoc. 1. q. 1.* Sed die quod non fuit anno 1405. sed 1095. Et ex eff. error manifestus: quia per longa tempora ante 1405. fuerat Gratianus: quomodo ergo de illo fecisset mentionem? Et aliis quæ capitula plura ab eo citata vide in supplemento in ejus vita. Ibe enim (ut legitur in chronicis) Otto antea vocatus, monachus Eboracen. deinde Cardinal. Ostiens. vir de sanctitate & doctrina excellens aliud insuper habuit concilium Pisis quod Claremontum, ubi ita principes Galliæ ad recuperandam Hierosolymam animavit ut trecenta millia hominum in militiam Christi Dominæ crucis suscepto armaverit in Saracenos: qui multa præclara gesserunt.

A

Item plura alia fuerunt generalia concilia: quorum aliqua enumeratur *in dist. c. sexta verb. prima* annotatio usque ad finem, & in libro conciliorum Isidori, & ibi quod numerus de per quot partes hæresi fluxerunt. De quibus multos habemus canones: maxime de Carthaginensi. plures congregato & de septimo Carthaginensi 38. episcoporum de quo August. meminit *in parte 3. contra Donatistas c. 1. & in parte 6. contra eisdem c. 2.* in quo hæretici subscribere noluerunt, & qui etiam ipse interfuit. Et tenuum est poli constitutum glorioso Imperatore Imperatorum Honorio III. & Theodosii VIII. augustorum VIII. Kalend. Junii in basilica Rethuiæ. Ubi cum Aurelius episcopus una cum duabus episcopis eccleiæ Ecclesiæ legato eccleiæ Romanæ recedisset cum pluribus legatis diversarum provinciarum 107. canones promulgari fuit: qui ut plurimum episcopentia & sacerdotum & cæterus alios laicos inferiores ordines & pœnas concernunt. Similiter de Apricano canones 98. Ad quod Carthaginense concilium Cyrillus episcopus Alexandrinus scripta dirisum, de Nicæno concilio inquit. Dominis honoribilibus fratribus episcopis Aurelio & Valentino, fed & omni sanctæ congregationi in Carthagine(ni) Synodo congregatæ Cyrillus salutans in Deo charitatem vestram. Scripta venerationis vestræ multas habentia quæstionibus cum omnitalentia per filium nostrum Innocentium presbyterum & Bibyonie episcopum, & Constantinopolitanæ atque firmata, fab nostræ fidei professione vestræ dilectioni porrigamus. Unde omnibus honorabiles fratres litaæ præcunte necesse habuit per hanc latorem nostrum Innocentium presbyterum fidelissima exemplaria ex authentico Nicæno Synodo in Nicea Civitate Bithyniæ habita vel ex Constantinopolitana Synodo, quæ ita ecclesiastica requirentes invenietis. De pascha vero ut scripsistis nunciamus vobis 13. Kalendas Majas non futura indictione celebrare. Et ita manu, Deus & Dominus noster sanctam vestram congregationem custodiat: quod optamus charissimi fratres. Extat & alia epistola de eadem re responsiva ad eandem synodum Attici episcopi Constantinopolitani. Item alii canones de Antiochenoi primo editi 19. De Aureliensi secundo 29. episcoporum canones 36. Item de Arelatensi primo (habito tempore Constantini, eo etiam tempore quo habitum est Nicæn concilium 318. episcoporum) capitula edita 23. directa Sylvestro papæ. De Arelatensi secundo, capitula 25. Item de Arelatensi tertio canones quatuor. Item de Agathensi. 71. Item de Autiochena 25. ubi subscripserunt 30. episcopi. Italemus ita decrevere pro majori parte. canones prædictos & multos alios de concilio Toletan. quod fuit 13. virihus congregatum: & in qualibet congregatione canones multi editi. De Bracharen. de concilio Martini, de Hispalen. de Triburien. Ilerden. Gerundensi & Mitertiano. Cabilon. Terraconen. Magistra. Turonen. Parisien. Elibertian. Melden. Magotien. Rothomagen. Remen. apud Alvernian. Lugdunen. apud Silvanum, Matiscen. Pictavien. apud Condiscen. Cenisten. apud Placen. Lateran. Navaten. Magontiacen. Epanen. Francoinen. Belsacen. apud Valentian. Nanneten. Urbicen. Et quidem. apud Laodicam Phrygiæ editi sunt canones 58. in Sardicen. autem concilio canones 21. quibus subscripsere episcopi 59. Fuerunt & multa alia concilia: de quorum principaliorum & eorum canonibus in pro majori parte mentio per Gratianum, & per Isidorum de aliis. Habemus etiam plura capitula in decretalibus ex generalibus conciliis quæ vide enumerata *per d. in c. fiat ulim de penitentia.* maxime per Ioan. de Anania. Sed illa potiora quæ fuit Innocent. III. in generali concilio Lateranen. alia in *tempo. de concilio Lugdunen.* alia Clementis V. in generali concilio Viennensi.

B

C

D

Et adverendum est quod ipsius reperiuntur etiamplura quæ non fuerunt in eodem concilio edita sed in alio: sed fecerunt vel tertio vel quarto modo ad fine de singulis congregato: ut est videre in Toletano, quod licet Isidorus ponat de 13. aliqui dicunt quod 17. vicibus fuit congregatum: & diversis temporibus factis editi fuerunt. Sed quia non intendo texere historiam de singulis conciliis, sed dilucidare aliqua de quatuor conciliis generalibus principalioribus dictis: de aliis vero quo tempore celebrata fuerint, & quid in quolibet decretum fe mentio de omnibus fiet per ordinem quemadmodum Eugenius quarto ad summam Tabienam *in verb. concilium:* & ad summam Antoninam *in tertia pte tit. 14. in rub. de conciliis generalibus*, quæ ordinem conciliorum sandi Sixti ideo fuit dicta generalis, quia fuit consultiter recepta & ab ecumenica fuerunt sed quali localia: quæ secundum cardinalem

cum aliis concordantiis supra allegatis. Et ista A quam alia quæ fuerunt celebrata ante tempora Constantini. Videmus etiam in conciliis moderniis (ut in Constantiensi & Basiliensi & nunc in Lateranensi, presidente Julio secundo) quod in eis non fuerunt congregati episcopi omnium nationum, imo aliqui defuerunt, & tamen dicta fuit generalia concilia: ergo pari modo de celebratio ante tempora Constantini videtur dicendum quod dicantur generalia propter papæ authoritatem, & quia erat facultas universli episcopis interessendi generaliter.

Non obstat c. 1. 15. d. quia non videtur dicere illud ad quod aliquer: videlicet quod concilia generalia tantum fuerunt a tempore Constantini, & quod concilia generalium potestatem habere post Constantini cæperunt. Imo potius videtur innuere contrarium: quod etiam ante fuerunt generalia concilia, licet canones ipsorum generalium conciliorum fuerint a tempore Constantini magis libere editi.

Quod patet ex ipsis volumine decreti: ubi vidi-B licet, vel pauci canones ante tempora Constantini in conciliis editos habemus: & siquos habemus ante, non proprie sunt sub nomine concilii sed sub nomine pontificum. Unde proprie dico quod concilia generalia, fore universalia simpliciter secundum tempore apostolorum; & dicta fuit concilia generalia licet dicta fuit illa quæ fuerunt congregata post tempora Constantini: canones tamen in concilis ad infrascripta plebem proprie fuerunt editi a tempore Constantini. Nec proprie videtur convenire in proposito quod dicunt proprie concilium generale ratione authoritatis pontificalis tantum, cujus authoritate velit omnes pet ordinata in concilio ligari: quia sic etiam solus papa potest ligare aliquid per quod omnes ligantur. & est constitutio generalis in omnibus generalis: ut in 5. sed quod quisque. infra. de iudiis. & ibi. cum c. 2. de conciliis. in 6. & c. regula 5. porro. d. 1. cum simili. Sic etiam dicuntur generalia concilium quotiens papa in privato consistorio cum cardinalibus aliquid statuerit. Bene verum est quod licet in concilio requiratur authoritas papæ (ut in propriis totius dictum) non tamen propriea adjicitur generale concilium ex sola papæ authoritate, intelligendo eo modo quo loquimur. D Sed potius generalie dicimus ad differentiam particularis concilii: ut supra in articulo precedenti dictum est. Unde duo concilium generale dictum ab ejus effectu, quia generaliter omnes convocantur & omnes convocati conciliantur. Et illo modo convenit diffinitio supra de concilio, cum illis congregationibus de quibus in actibus apostolorum ut supra dictum est in illo articulo quod fint generalia concilia. Et ita patet quod illa generalie cui papa præbet authoritatem tanquam generali concilio, & decernit illud fore generale: & canones conciliares in eo editi possunt dici generales. Et illo modo etiam concilia dicuntur generalia propter papæ authoritatem, licet propriie non fuerint generalia. Condendo igitur concilia de quibus loquimur habuitur ortum tempore apostolorum post ascensionem Christi, in tamen congregationem de quibus legitur in actibus apostolorum, de quibus supra dictum est. Et de concilijs generalibus ante tempora Constantini, & post tempora apostolorum, dissimus supra in principio hujus articuli: videlicet aliqua tempore Victoris, aliqua tempore Cornelii, aliqua tempore Marcellini, & aliqua tempore Melchiadis pontificum: de antiquis conciliis clare in historia ecclesiastica inspici possunt. Sed quæ differentia est inter concilium generale, & Lateranense. Dic ut dicit supra: videlicet quod concilium Lateranenl. dicitur generale sed Alexandri appellamus Lateranensi. & Innocentii generale, & Lucii, & Eugenii. in. 1. & in immunitas. ecclesiæ. & quod Lateranensi. dicitur aliquando generale. ut. 1. de capit. monac. & transeunt. ut de sponsa c. 1. Et quia quandoque denominantur a loco, ideo dicuntur Lateranensi. & ideo illa Innocentii dicuntur generalia ad differentiam ab illis Alexandri: ut vide cardin. in. clem. 1. de immunitat. ecclesi. in tertia suppositione: & quod latius dixi supra in verb. addentium per ratisfis in principio. Item cum dicitur de concilio Chalcedonensi. Item cum dicitur de concilio generale dicitur facere universitatem, & concilium generale dicitur universitas: cardin. notat quod fic. c. 1. d. pap. de. 1. ex. c. 1. & c. 1. de oblig. de rationi. quod dicit esse singulare.

De modo convocandi concilium in quibus effe conciliabum fuerit.

NUNC videamus de modo tenendi concilium, & de persona in concilio existibus. Et primo utrum possit esse concilium sine papa. Et videtur quod non: quia deficit caput, contra c. cum non liceat de pacis. & ibi non deest. 12. d. 97. & pertinat: imo tunc dicitur concilium acephalum: ut 21. d. c. subministrar. Facit quod dicitur per Innocent. in c. nulla ratione. Ad idem 93. d. c. nulla ratione. Unde debet dicitum papa vel alius nomine ejus: ut in c. convenientibus 1. qu. 7. Dic tamen quod aliquando potest esse sine papa: ut videbimus in illo art. quis congreget concilium, & in illo, & ex quibus cauiis congregetur.

De prælatis abiis in concilio existentibus.

Secundo utrum in concilio debeant esse aliqui præsidentes. Dicit Bal. in c. de judiis. referendo Joan. Andree quod fic. Sicut in. 1. de iudiis. & ibi. & manu vindic. Et ipsamet congregatio concilii fiet eos: ut dicit Bal. in c. 1. & refert Mar. Laudens. in rub. 1. de iudiis. Et ita fuit observatum in concilio Constantiensi. in 9. sessione. Papa tamen præsidet & præsidi concilio generali & præsidentibus in eo: vide in superioribus in c. 1. de foro. c. 15. q. 2. c. si quis in superioribus. & c. 32. d. c. nemo 2. q. 7. cum pastoris 25. q. 6. signis dogmata 35. q. 8. quod quis 24. d. nullus 23. d. in nomine Domini.

Certis quibus vestibus debeant indutari in concilio. Citra hoc est advertendum quod legitur Exodi 28. c. ubi Dominus precepit sacerdotem omari variis vestibus distinctis a forma aliorum, ut offendant dignitas sacerdotij: quia per eas vestes secum habitum denotatur gravitas intrinseca: ut in 5. fi. qui. d. cum studio de profanis. in c. quæsiuim de vitis, & Dominus dicit. Item in illis vestibus debeant esse quadam qualitates vestium quas portat, de sent. exclusum. el. 2. & continetur, & c. si judex laicus ex. tit. in 6. Item apud 5. fi qui vestigia & de ususf. Et debemus uti vestibus convenientibus officio: ut 1. d. c. 2. & 3. & c. Deus de vita, & honest. clerici. 21. q. 2. c. 9. Et ibi Exod. c. 28. & 39. Ibi Deus Moysi facies vestem sanctam Aaron fratri tuo in gloriam, & decorem in qua sanctificatus ministret mihi. Et in fine subjungit, & utentur vi Aarou, & filii ejus quando ingrediuntur tabernaculum testimonij, vel quando appropiaquent ad altare ut ministrent in sanctuario. Ex quo advertendum est quod quando intratur tabernaculum (hoc est ecclesiam) ad ministrandum in sanctuario non est utendum quotidianis vestibus: ut offendatur quod licet sit mutatio habitus extrinseci, sic, & secundum spiritum agamus. Et facta non nisi cum facta vestibus iunt gratianda, de consec. d. 1. c. 1. Unde Stephanus

inspici

papa statuit facta vestibus non nisi in ecclesiasticis & Deo dignis officiis ut: de consc. d. 1. c. vestimenta: & Ecclesiastica. non lanificabantur populum in vestibus suis. Habet ergo secundum Hieronimum, ibidem alterum habitum in ecclesiastici officiis diversum a communi habitu: Debent ergo uti prælati existentes in concilio vestibus suis, quæ non debent fieri de vestibus secularium. Vide glos. de doc. de consc. d. 1. c. ad imperatorem Zenon. in. clo. 1. de vivelic. vel. Quales esse debant & quid denotent, vide in tertio libro rationalis divinorum officiorum. Item ibidem habere & tenere debent textum evangelii: ut dicunt doc. in c. in nomine Domini. 23. d. & refert Dom. in. pro tractatu de concilio in 5. q. Cum ergo concilium celebrandum fit in ecclesia (ut inc. præcepimus. 23. q. 8. & dicit in quibusdam antiquis) ergo etiam vestibus ad dicta in eo funt quæ funt religionis & fidei, & implorandis fit gratia Spiritus Sancti, & ibidem oranduin pro confequendis gratis illuminante corda præsidentium pro veritate manifestanda, expedit quod cardin. prælati & illuc convenientes fint indutj pluvialibus, planetis & vestibus sacris, & cum mitris albis. Hoc probat text. in c. quod fieri & eleti. & text. & glos. in c. ut apostolica de privil. in 6. per argumentum a majori, ut ibi notant doctores. Et debent esse planæ & albæ & fine ornamentis. Et ita fuit observatum prælatis pontificis, sicut debent uti episcopi in præsentia legatorum: nisi quod cardinal. utuntur mitris albis aliquando auriphrygiatis cum apparent aliquantur magis ornati quam episcopi, & alii inferiores prælati.

Et de cardinalibus quod ita fint indutj in concilio, ponit magister Bernar. de rolugio in tract. de purpuratis cardinal. in 1. de de inspiciendis. quæ fint mitra, anulus, casula, & pluviale, & dicit card. de Turrecrema. in suo tractat. tit. 3. de Dominis. de hanc gente. in c. 1. de Pontifical. de concilio. Denotat enim mitra licentiam sacramentorum ministrandi per duo cornua: per anterius delignatus testamentum novum, per posterius verus: ut dicit Speculum. in suo rationali divinorum officiorum in 3. lib. in rubrica de mitra. Papa autem debet esse indutus vestibus pontificalibus, quæ autem sint illa consumentur Speculum in rationali divinorum officiorum in principio 3. libri. Et ultra ipse fa voluerit, poterit etiam uti infrapiibus imperialibus: ut in c. Constantinus 96. d.

Sed quando interesit imperator quibus vestibus ipse uti debet? De hoc nihil reperio: sed fecundum quod apparet in 3. q. 5. & plurimis alis locis quibus Jeffinibus in concilio Constantiensi fecdebit in habito imperiali, & res in habitu regio, & fic de singulis. De quo dicam aliquid infra de Jeffinibus imperatoris, & regis. De quo etiam in centesimo in rubrica de Jeffinibus prælatis: & ibi de pontifice qui vadit ad concilium cum pluviali rubeo & mitra pretiosa. Item patriarchæ & archiepiscopi non debent habere pallium in concilio generali: quia non possunt uti eo extra provincian suam: ut clf. causa in c. 1. & c. ad honorem de auctior. & ipse pal. nec etiam baculum pastoralem, quia non possunt uti: ut in c. unico in fi. de fo. Unc. Ideo papa non utitur, quia a Deo non ab hominc potestatem habet, fed alii a papa potestatem habent. Et ita patriarchæ, quia delignat ei commissam coeritionem. ut in d. c. unico in fi. ubi unde versus:

In baculi forma pastoral datur hæc tibi norma.
Attrahe per primum, medio rege, pange per imum.
Attrahe pecianes, rege jujus, pange nocentes.

Et idem in concilio in prælentia papæ & superioris, episcopus non utitur. Facit quod dicitur *in c. nulcerez de offic. legat. & in c. antiqua de privil.* Significat etiam baculus pastoralis custodiam gregis dicit archi. *in c. disciplina 25. d.* unde cum plenitudo cauſſodiæ ſit papæ commiſſa, alius autem in parte ſolicitudinis (ut *de c. episcopus*) ideo in ejus prælentia non utuntur, ne judicentur plura capita in eodem corpore ſicut monſtrum, & *in c. quoniam in poſitio ſuſpe de offic. ord. dec. Dunin. in tractat. de concilio in 4. qu. & aliquid per Guliel. Durand. in rationali divinorum officiorum in rubrica de baculo paſtorali*: ubi quare papa non utitur illo niſi in eccleſia Treverenſi, in Alemannia.

Et oſtitur in ſedendo & ſtabilitatio in concilio.

SECUNDO eſt videndum circa perſonas, de ordine tenendo in ſedendo, & ſtabilitate in concilio. In quo dicendum eſt quod prælati in concilio exiſtentes non debent ſedere conſili, ſed debent præmiſſi digniores: ut *in c. ex ore dyonyſi. dec. in c. epiſcopus 17. d.* Et ordo erit quod in primo & eximentiori loco ſedebit papa; quia eſt caput concilii & vicarius Chriſti & caput totius eccleſiæ: ut *in c. clero. Romani de judic. C. & c. Fundamenta de eleſt. in 6. & in c. non dicet 17. d. & c. ad Romanam 2. qu. 6. cum ſimil.* Et eſt luceſſor Petri & vicarius Jeſu Chriſti: ut *in c. 5. & c. 1. licet de translat. prælat.* Inde tam & Romana & apoſtolica eccleſia eſt caput & cardo aliarum eccleſiarum a quo omnes alias eccleſiæ orbis diſponentur Domino regente: ut *in c. ſacroſanctæ 22. d.* Qui papa etiam patriarcha Romanus appellatur: ut *in c. ſi. 22. d. & in c. in nomine Domini 23. d.* & aliquid infra dicetur. Ideo ſuper omnes primas ſedebit; ipſe enim author, director & moderator eſt conciliis: ſine cujus authoritate non congregantur neque tenentur concilia: ut *17. d. per totum.* Secundum locum habebit cardinalis epiſcopus Oſtienſis, quia ſuburbicarium patriarchatum ſibi conceſſo eccleſiæ Oſtienſi, ſed patriarchatus quando eſt præſens in conciliis, poſt papam primus ſedet, & ideo favoribilior, ex quo conſecrat papam & imperatorem innigitet dicit Oſtienſi. & refert Jan. Andr. & Pe. de Perſulo *in c. cum omnes de privil.* Sed Abb. ibi dicit quod patriarchæ præferuntur cardin. in concilio: & quod hoc ideo dicit Oſtienſi. ibi quia erat cardin. & ſic tacite ſentit Abb. quod cardinal. Oſtienſi. non preſedet. Sed die contra: ut in locis ſupra allegatis pontuat doc. maxime Domi. & Alexand. *in c. clero 21. d.* & hoc fine dubio de cardin. Oſtienſi: de aliis dicetur infra, & ideo datur locus honorabiliori, quia ſedis ſive loci prioritas dignitatem declarat: ut *inc. ex ore, §. 1. de privil. & c. antiqua, & c. 1. & c. Romanus de major. & obed.* Et ideo dicebat Alexander papa quartus quod poſt Romanam nulla erat major eccleſia Oſtienſi. Romana enim eſt mater omnium & domina & magiſtra: *ut ſup. §. 3. in nulla in §. de ſummo Trinitate. & in §. 5. de ſumma Trinitate. & in clero in §. de eleſt. & in authen. de reſcript. §. 2. colum. 9.* Ita dicit Oſtienſi. in verbis locutus eſt. Et poſt Romanam eccleſiam *in c. antiqua.* Tertium locum tenet de jure (niſi obviet aliqua conſuetudo eccleſi. Romanæ) patriarcha Conſtantinopolitanus: ut *in c. Conſtantinopolitana, & c. de Conſtantinopolitana 22. d.* eccleſia enim Conſtantinopolitana gaudet eiſdem privilegiis quibus eccleſi. Romana; ut *poſt. Domi. in c. renovantes 22. d.* ipſa enim appellatur nova Roma: ut *in d. c. Conſtantinopolitana.* Et licet ibi dicatur quod tenet primum locum A poſt papam, intelligitur niſi ſit prælens cardinal. Oſtienſi. epiſcopus propter ſpecialem privilegium ſaulta prædicta, ut ſupra dictum eſt: de dicit *Domi. in c. epiſcopus circa finem 17. d. & duc. in c. antiqua.* Olim tamen ante concilium generale Iuſt Alexandria primas Ægiptum quatuor: ut dicitur *in d. c. antiqua de privil. & dicit. in c. ſacroſanctæ 22. d.* Poſtea in concilio generali fuit conſtituta prima poſt Romanam eccleſia Conſtantinopolitana: ut ibi, & dicitur *in c. ſacroſanctæ, & in c. ſi. & Domi. in c. Conſtantinopolitana 22. d.* Ubi in B collegii idem Domi. quod papa cum concilio poſſit anteire primatum ſuis eccleſiæ in præjudicium alterius, & dare alteri.

Quartum locum tenet Alexandrinus, quinum Antiochenus, ſextum Hierololymitanus: ut *in c. renovantes 22. d. & c. ſi. 22. d. & in c. antiqua.* Et iſti præferuntur cardin. in concilio, & in iubſcriptionibus: ut dicit Domi. *in c. renovantes 22. d. & in c. ſequentes, & in c. clero 21. d. in principio.* Et idem Abb. Siculus: quem ſic intelligo *in d. c. antiqua*, & pontif Fe. *in rubr. de major. & obed.* allegit Pe. de Monte in ſua monarchia *in 24. rubrum in verſ. quinto quero.*

Conſiſtit autem iſta præcedentia & præmeniontia in ſedendo & ſubſcribendo, in relpondendo & vocando: ut dicit Domi. *in d. dilectionis 21. d.* Et cum aliquis præponitur uni de collegio, omnibus alis inferioribus illo propinatur: ponit Domi. *in c. renovantes in corrit. ſecunda.* Et ſic ubi unus de concilio vel choro cedit venienti, ſequens debet ei cedere & tertius illi, & ſic de aliis lecundum Domi. ibi. in ſequenti notabile: Quod intelligo quando ita qui cedit erat in minori dignitate, & poſtponendus cellionario.

Poſt hos patriarchas ſequuntur illæ quatuor ſedes, ſedibus Antiqueſtis, Hierarchicis, Gradiendi, & Cantuariens. de quibus *in c. conquerſus, & in c. nunc vero qu. 3. & in c. renoſcant 31. d. punit archi. in d. c. Nuncio 22. d. dicens idem ſentit de epiſcopis. primo & de in. in clero 21. d. & 99. d. c. 2. in gloſſ.*

Iſtis tamen ultimis patriarchum cardinales ſe Ex Cardinalium conſuetudinem curiæ: quia principales Ma- Romanorum ſtanſ quatuor illæ ſuppa nominatæ de quibus *in d. c. antiqua, & de dicit Domi. in d. c. 5.* ubi inter illos ultimos etiam ſunt & commutata authoritaſ ſupra Planum: de quibus etiam plene *in c. clero 21. d.* per Domi. ſuper gloſſ. in *verb. archieſpiſcop.* In dubio tamen appellationis patriarcharum intelligitur de primis principalibus: ut dicit *do. in d. c. clero.*

Dicit tamen Domi. *in c. epiſcopus 17. d.* quod iſti ultimi patriarchæ debentur de jure præferri cardinal. presbyteris. Et ita tenet ibi Alexandrinus, & idem Domi. *in ſuo tractatu in 7. qu. per ſuſpraeciptionem d. c. conſiſtentes de appell.* Quæ ſuprascriptio facit pro: ut notatur *in c. quemadam de eleſt. in 6.* & gloſſ. *in c. de reſcript.* Et idem videtur voluiſſe Pavia. *in tractatu de viſitationibus in 1. qu. principali*, cum prius agit de patriarchis ante de cardinales: dicens quod iſti obtinent poſt papam principatum, & quod poſt papam ſunt primi in eccleſia Dei, allegat *c. omnes 22. d.* & probat text. *in d. c. clero*, cum dicit quod patriarcha primus poſt apoſtolicum obtinet locum. Pe. de Monte *in ſuo tract. in 5. qu.* movet dubium & non ſolvit, ſed dicit ſervandum conſuetudinem: ſed circumſcripta conſuetudine nihil dicit niſi tantum de quatuor principalioribus patriarchis: quid dicendum ſitin latiuis examinatur; Et non eſt dubium

A dubium quod ubi apparet de conſuetudine ſervanda eſt conſuetudo maxime curiæ in illis: ut dictum eſt & patet *inc. legimus 93. d. & in d. c. epiſcopus.* Vide Domi. qui ponit de prælidis & de ordine cardinalium, ut ſi præſertur qui eſt in majori ordine & dignitate: ut primo præferantur epiſcopi cardinales, deinde presbyteri, ultimo diaconi: ut *79. dc. apostolus, & c. ſi quis ex epiſcopis, & c. 13. q. 2. cum redemptor.* Dicit Dominicus *in d. c. epiſcopus poſt 3d. 93. di. legimus*, quod conſuetudo Romanæ eccleſiæ habet quod cardin. diaconi præferantur presbyteris excepis presbyteris cardinalibus quantumcunque ordo presbyteralis ſit melior diaconatus: vide ibi. Curia autem ut quotidie videmus præferit cardinales omnibus iſtis ultimis patriarchis. Sed iſti ultimi non propriæ dicuntur patriarchæ ſed primates. Et inter patriarchas & primates non differunt niſi in nomine: ut patet *99. di in ſummo & per totum ponitur in c. duo ſint de offic. ordin.* Vide late Speculi *in tit. de diſpenſ. in §. ſunt que in principio.* De quo infra dicitur: & ponit Paris. *dd. 2. qu.* quo patriarcharum Venetiarum loco Graden. cui ſuit ſurrogatus per Nicolaum quintum. Facit *q. qu. 3. c. nullus primas, & d. c. quæſtio*, & idem replicat Idem Pavinus *in tract. de jude vacant. §. premitto, verſ. quarta ſedes.* Et ibi videtur poſſ tedem pontificalem pontec fedes Cardinalium. Tertium patriarcharum ſi ſinillus papæ, & quartum patriarchalem. Sed iſte non habet reſpectum ad id quod debet fieri in concilio generali. Gloſſ. *camen in c. multi 99. d. in verbo primas*, movet quæſtionem de patriarcha Venetos: & nihil ſolvit. Sed ſolutio patet ex præmiſſis quod non annumerater inter primas ſedes, & facedit Iuos Gradenſis. Unde patriarcha qui olim vocabatur Gradenſis hodie vocatur patriarcha Venetus: ut dicit Brixien. *in verbo patriarchat, verſ. de patriarcha Gradenſi.* Reperitur tamen quod ſyndam doctor Papiensis nomine Lunensis Gratias in quodam tractat. de dignitatibus *in repert. c. ex parte de ſpon. figura.* dicit quod olim in primitiva eccleſia patriarchæ eſſent primi poſt Romanum pontifficem, & precedent cardinal. tamen poſtea in Romana eccleſia certum locum aſſumpſerunt, & ſunt poſt cardinal. alleg. text. *in c. in nomine Domini 23. d.* Qui text. licet ad aliud loquatur ſuper Eccle. papa, tamen in illo verſ. ibi loquitur de cardin. quod preſt induci ita contra ſicut pro: quia ibi dicitur quod cardin. episcopi fungunturc vice nutropolitani: ergo ſi fungunturc conum vice in eccleſia papæ, videtur quod metropolitani ſint illis majores, & quod episcopi cardin. poſtponantur patriarchis.

Sed quicunid dicat, de jure non diſcedetem ab authoritate Domi. quo ad illos quatuor patriarchas principales in *d. c. epiſcopus*: qui etiam loquitur quo ad alios etiam inferiores illis quatuor. Quam tenetur Pe. de Monte *in tractat. fun de monarchia in 5. qu. principali*, refert & ſequit. Felt. *in c. 1. de major. & obed.* & alii ſupra relati, & clare probat text. *in d. ſupraſcriptione in c. conſiſtentes de primo de appell.* ubi præfert patriarchas Gradenſem presbytero cardin. ſancti Vitalis: qui ſi preferet illum quo non eſt de quatuor principalioribus, tanto magis debent præferri illi quatuor omnibus cardin. in concilio poſt cardin. Oſtienſi. ut dictum eſt. Et illæ ſupraſcriptiones ſunt attendendæ: ut *in c. quemadam in gloſſ. in c. epiſcopus de eleſt. in 6. & gloſſ. penult. in clem. 5. de reſcript.* Et hanc opinionem quod patriarchæ in concilio præferuntur (ſellicet iſti quatuor primi) ipſe cardin. ponit Abb. *in d.*

A *antiqua de privil.* ut ſupradictum eſt. Et ſi ſupraſcriptio probat in Graden. tanto magis in quatuor principalioribus: ut dicitur eiſdem. Et hoc controbrat quod dicit Bal. *in l. ſi aliquam §. cum principiſſimo de poſt. prætenſ.* qui loquitur in legatis de latere: & dicit quod legati de latere qui dicuntur proconſules, habent tantam juriſdictionem quantum habent patriarchæ, archiepiſcopi, & epiſcopi & alii omnes in provincia ſibi commiſſa, & etiam majorem omnibus. Unde ſi parificet legatum de latere patriarchæ, ergo omnes omnibus non preferitur ſe legatus qui ſe conſtituit, ſequitur quod majorem habet præeminentiam patriarcha.

Sed ſi quis velle dicere contrarium, poſſet referre B ad Pa. Panormitanum *in c. 1. de major. & obed.* qui loquitur ſecundum ſententiam Gratiani *in capitulo 1. pars. 1. dicen* videtur de aliis quatuor prioribus ſedibus: quia idem videmus de patriarcha Conſtantinopolitano, & Alexandrino, Antiocheno, & Hierololymitano, quibus præfertur iſti cardinal. in capella, & in moderno Lateranenſi concilio: in quo ſiqui interfuerunt, non habuerunt locum patriarcharum poſt cardin. Intentatur ſed idem primi inter epiſcopos: & qui erat de aſſiſtentibus erat primus inter aſſiſtentes papæ, ſi fuit in capella papæ, & ſic ex conſuetudine præpotuit eis epiſcopi cardinal. Sublatus ergo conſuetudini curiæ: ut *in dicto c. legimus 87. dist.* Niſi aliud dicatur in concilio generali quam in conſilio C Romano. & Regalis papæ: ubi videmus ſpoſt cardquantumcunque ſit patriarcha Conſtantinopolitanus, tamen ſedet in loco inter cardinales, & non primus. Et idem videmus in cardinali qui eſt patriarcha Aquileiſen. Sed non omnino videtur ex hoc argumentum: quia aliquando conſtitutus in minori dignitate poſtponitur ratione loci & temporis & conceptionis: et patet *in c. a cultatione de appell. in 6. & in d. c. Martinus*, & aliquid infra dicitur. Unde videmus quod quantumcunque de jure patriarcharum debentur præferri, tamen conſuetudo non recipit. Idem tamen Domi. refert ibidem. Alexand. & Cardinal. de Turrecrem. *in tractat. de prælatis papæ in 3. lib. in cap. 36.* qui interfuit concilio Baſilienſi: dicit quod præferantur patriarchæ. D Et videtur probari ex geſtis in concilio Iente ſyrnodi Constantinopolitanæ: ubi quidam Iuſtinianus ſedit imperator: deinde immediate a ſiniſtris ſuum tenens papæ, & aliorum epiſcoporum ſaeri concilii antiquus Romæ: & a dextris pontificis patriarchæ: ſunt enim patriarchæ in honoribus loci loco, quia a dextris: juvta Bal. *in l. decerniimus poſt gloſſ. C. de ſacroſancta eccleſ. & ſic* ibi plus honorabantur patriarchæ quam ſenatus locum Agathonis papæ, quod eſt contra text. *in c. convocantibus 2. quæſt. 7.* ibi in ſynodo Mediolan. primo nominantur locum tenentes papæ quam patriarchæ, & eſt conveniens propter notata *in c. ſanctæ & in cap. paſtoralis de offic. delegat.* & dicto infra. Imo plus probat ille text. quod importat præſidatur conſulatus, & eat mediate, & in pluribus locis ſcilicet illius concilii legitur, præſidente eodem piiſſimo Dc Chriſto auſtriſſimo magno imperatore Conſtantino ſa ſecretario ſuri palatii qui cognominatur trullus, & deinde in principio alterius capituli, reſidentibus gloriioſiſſimis conſulibus, & patritiis et latere piiſſimi imperatoris Conſtantini: & ex parte ejus ſyre ſedentibus viris venerabiliibus loci ſervatoribus ſanctiſſimi archiepiſcopi antiquæ Roma Agathonis, & ejuſdem eorum Dei amabiles epiſcopiſa latere autem ejus dexteo ſimiliter ſedentibus

Georgio sanctissimo archiepiscopo ecclesiæ Constantinopolitanæ magnæ nova Roma, &c. ut ibi in *§. ultimo*, & clarius in prima & pluribus aliis locis dicit, conveniente quoque sancta & universali synodo quæ secundum imperialem sanctionem congregata est. Unde ex his videtur quod prærehabitæ patriarchæ imo & consulæ, qui primo nominantur.

Unde res redditur difficilis: si enim attendimus ordinem literæ, quin primo nominati tenentes locum papæ, si attendimus ea quæ latere, fant magis honorati patriarchæ. Poffet respondeari quod licet esset laxum, flabant in eminentiori loco cum imperatore: qui imperator etiam magnificat eos præsidenti concilio, & propterea imperator erat a dextra quia representabat etiam papam: & fiunt eum illis de ipso juberte, omnia facere. Vel est dicendum quod secundum locum patriæ, locus a finitiva erat honorabilior: & ad postulationem imperatoris papa miferat, & auctoritatem prærhabiat concilio, prout patet in prima epistola, vel erat secundum tempora illa secundum quæ non erat ita libera facultas congregandi plebem, secundum quod dicitur *in c. 1. §.* Et forte illa ultima responsio est verior, fed alia honorabilior. facit quod dicitur *in c. fidelis de major. & obed.* & infra aliquid dicitur. Sed pro opinione quod cardinales debent præcedere etiam illos quatuor principales patriarchas, videtur Offienf. & Joan. Andr. *in c. dilectus el. primo de probon.* ubi text. offendit quod epistopus Prænestin. apostolicæ sedis legatus, fait pollen fictus archiepiscopus. Et quo ibi dicit Offienf. (& refert Joan. Andr. & Joan. de Immo. ibi, & Felic. *in rub. de major. & obed.* & Sanctus cardin. quem infra refero *in clem. ne Romani de elect.*) quod hoc non esset fic: quia cum Roma tenet quod nulla dignitas fit hodie major cardinalium; cum ipfi cardinales una cum papa judicent omnem nec poffint judicari ab alio quam a papa, & conciliis *§. 1. quæst. 1. nemo, c. 9. c. 1. c. 2. c. 3. c. 4. c. 5. c. 6. c. 7. c. 8. c. 9. c. 10. c. 11. c. 12. c. 13. c. 14. c. 15. c. 16. c. 17. c. 18. c. 19. c. 20. c.

prato. & Doc. in c. cum dcceffisset in 3. colu. de conflit. & Alexand. de Immo. in l. 1. in 1. colum. ff. de jurisd. omnium jud. & Jason in l. 1. in principio. §. vel. ff. de offic. eius cui mandata est juri. ubi dicit quod magistratus pertinet ad prælatos prætoris. quod fatet illustres: ut *in l. 1. §. fin. in verfi. judicatum ff. de offic. praefect. prato. glof. in l. episcopale C. de episcopali audit. & Paninus in tractat. de prerogat. cardinalis in tertia in pennult. charta infin. 5. colum.* Sic etiam & doctor dicitur illustris qui legit per 10. annos fecundum Bar. & Bal. *in proem. ff. in ff. per text. in l. 1. in fin. nbi glof. C. de professoribus qui in urbe Constantinop. lib. 12. & Bar. in l. ex eo ff. de testam. milit. & in proem. C. ad forum principis, & Abb. in c. propositfti de probat.* Et Dict. Alexand. *in l. 1. §. ff. de offic. eius cui man. ff. fun.* diverit contrarium (quem fequens Jason reprehendo ad primam rubr. ff. ubi appellantur illustres dicit quod ibi erat ratione alicuius dignitatis fecundum Bar. ibi) tamen communiter dicitur ibi quod fupra dictum eft, quod effictue illuftris. Quod hominis fit verius, pro nunc non examino, fed poftea quod fimpliciter dicitur effictue illuftris, tamen in doctoribus qui eft ad latus principis dicunt quod eft illuftris, *& quisquis in urbe, illustrium virorum C. ad l. Julium majestat.* ubi etiam dicit Angelus quod Bartolus qui fuit affumptus confiliarius Caroli fuit illuftris quia omnes confiliarii conftituti principis effictue erant illuftres. Ad quod facit quod dicit Bar. *in l. 1. in fine de Const. & arbit. lib. 12.* & ad hoc facit quod dicit Jacob. Ruffus *in lib. 2. C. ut dignitatum ordo feruetur l. 12.* Præterea et iam ex hoc cardinales non pertinent ad patriarchi, quia & patriarchatus fuit illuftres quia funt redacti ad inftar regum, quia mittat provincias regum, dicit Bal. *in l. 1. §. 1. ff. de offi. praefet. prat.* Imo dicit Spec. *in tr. de jur. omnium jud. in §. 3. rubr. cardinalis* tamen, quod patriarchæ poftquam dict fupcriuftres, *allegat. Gy. d. c. provincia de provil. antiqua & 94. d. c. 1.* Quinimo & text. *96. dill. Confiatutions*, vult quod patriarchatus dignitas maneat in ecclesia, quia patriarchi, & ita dicit Speculo. *in rationali divinorum officiorum. in principio. 1. libri.* Imo Speculator ibi in dicto verfi. fecundum omnes, dicit quod & papa dicitur fupeiuftrifs. Et dicunt doc. *in l. 1. §. de jurisdictione omnium jud.* quod fupeiuftrifs funt papa & imperator & Idem Speculo. *in tr. verfi. maxime & Angelus in l. praetiptmus C. de appell. Immol. C. Abb. in c. fofitie de mojor. & obed. & Bal. in d. c. cum accessfitent, de confiit. & Baccaral. in d. l. 1. §. de officio eius cui mandat. ff. juri. in 7. colum.* Et poftea quod papa & imperator non dicantur fuperiuftres propter ex quo funt fupra omnes gradus fecundum text. Scrat. *in l. fin. de fuperiuftrifs vel clarissimis*, & Joan. Andr. *in dcd. ad Speculum. in tit. de jur. omnium jud.* & Alberi. *in l. imperium §. et. tit.* & fic quod dicunt fupeiu fuperiuftrifs, & tituli a quibus omnes dignitates defcendunt (ut dicit Angelus *in rubri. ff. de jurisdicti. omnium jud. C. Bal. in c. 1. qui dicatur dam, in uffitus fex.* refpondendo ad text. *in c. fofitie de mojor. & obed.* ubi imperator appellatur illuftris quod loquitur de imperatore Graecorum, quo non eft verus & univerfalis imperator: ut notat prima glofs. *in c. cum accessfitent de elect.* & dicit Imno. *in c. 1. (fofitie)* & exinde aliqui volperint quod in civitas funt papa qui dicitur fuperiuftrifs, five fupra fuperiuftres, cardinales illuftres, aliqui fpecialiffes, & qui minuntur gubernatores ad regendas provincias clarifimi: fic inter Jaicos imperator fuperiuftrifs, res illuftris, duces, & comites fpectabiles, & prælates provinciarum A clarifimi, licet aliquando confundantur : tamen non reperio quod cardinales dicuntur fuperiuftres, licet dici fupra de patriarchis quod dicuntur fuperiuftres: imo quod plus eft, nec reges dicuntur fuperiuftres fed illuftres: ut probat text. *in c. ponit de judi.* ibi illuftris regis Franciæ circa princ. text. *& in c. novit ipsulla fuprafcriptione de offi. legat. & in c. quanto de ordi. cogni. in c. ex speciali de Judaeis.* Vide quod dicitur *in rub. de tuto. & cura. illuf. perfo. & in c. grandis de fuppline. negli. prelatis* dicitur excellentes res ; aequiparantur enim regis praefectis prætorio : ut dicit Bar. *inl. omnes populi in 4. q. & in l. 1. ff. quod quisque juris, & Bal. in l. 1. in 1. & 2. col. ff. de offi. praefect. prætorio.* Et fic licet cardinal, appellentur aliquando reges ut fupra dict B (quod dicit Oftiens. & Joan. And. *in c. dilectus et. primo de pabon.*) non per hoc oftenditur cardinalis major partiarcha, qui etiam dicitur illuftris ficut & ut, ut dicit Bal. *in l. 1. §. 1. ff. de offi. praefect. praetoris.* Jason *in d. l. 1. de offi. eius cui manda. ff. in verfi. 3.* Imo fecundum aliquos & epifcopus dicitur illuftris, & aequiparatur praefecto, prætor, ut dicunt Oftiens. & Anto. *in c. cum de prouer. & Bal. in l. multus C. de decu. lib. 10. glof. & Bal. in l. episcopale C. de episcopali audientia* : ubi dicit Bal. quod etiam episcopus dicitur imperatori. Text. *inc. fofitie de bonis dignitas C. de episcopis & cler.*) qui etiam illuftres, quod dicit Bal. *in l. 1. ff. de offi. praefect. praet.* cum dicit cardinales illuftres ficut & conftit. *in l. 1. ff. de offi. praefect. praet. glof. & Bar. volunt epifcopos, & cardinales aequiparari praefectis* prætorio, qui funt illuftres . Vel faltem epifcopi funt illuftres fimiles : ut vult Bal. *in l. 1. ad Basilicaniorum C. de episcopis & cler.* & probat text. *in c. fin. de re jud. in 6.* ibi ait inftar illuftrium & Bar. *in l. omnes populi in 4. q. principal. ff. de dictum comes* vel fuo C vide quod dicit *in c. 1. de periculoso de electi.* Item papa etiam appellatur patriarcha : ut in fuprafcriptione *ad Urbiter C. de summa Trini.* Igitur ex hoc quod cardinales funt illuftres, non poteft argui majoritas eorum ad patriarchas.

Similiter fi dicatur quod cardinales dicuntur proconfules vel proconfules : ut *in c. 1. quoties. de praescriptione de offic. legat. in 6.* Poteft refponderi quod tales dicuntur potius clariffimi, & fic minus quam illuftres: et dicitur *in d. l. 1. ff. de offi. eius cui man. ff. fun.* Item illud quod *in c. 1. de cel. prelat.* D declarat Bal. *in rubr. de offi. proconsulis & legat.*) quando cardinales mittuntur extra provinciam : alias quando funt ad latus papæ, dicuntur illuftres per text. *in l. 1. C. de praepositis Iaboris.* Ad quod facit quod confiliarii principum funt illuftres: ut *in l. quisquis C. ad l. Jul. majest.* ibi Angelus, & tales funt cardinales qui funt pertinentes : ut *in fundamento de electi. in 6.* Inde dicit Bal. *in c. bona el. primo de pabat. prelat.* quod cardinales refidentes in curia aequiparantur ifellis fixis quia fteli illi non moventur nifi motu orbis, fic cardinales praedicti non moventur nifi motu papæ ; fed cardinales legati aequiparantur conftellationibus five planetis, qui movuntur motu proprio motu Dei, ita legati motu papæ & quisquid facium principum tur facere nimi papæ : ita ibi *dicit in 2. macabili.* Et fic dico quod ex hoc non credo habendam confederationem in nomine : quia interdum plus & minus attribuitur perfonæ, non habita confideratione ad dignitatem cui fcribitur, fed ad fcribentem, & aliquando contemplatur perfona cui fcribitur. Ideo dicit text. & ibi dicunt doc. quod confederata eft perfona quæ loquitur, cui loquitur & de quo loquitur *in c. fofitie de mojor. & obed.* Bal. & Gard. ibi. Inde bratus Bernardus in quodam fuo epifto- A rem facto curialibus debebant cardin. habere partem ut dicit Martinus Laudem. *in fuo tract. de cardi. q. 24.* De quo quando card. comprehendantur in regulis & quando in generali dispofitione comprehendantur & quando non, vide *Feli. inc. quod fuper his, de fide infirm. & in d. c. ad aures, & in c. cum in pre de offic. delegat.* Et quando comprehendantur cardinales in generali cerionum omnium vide Bartabium *in c. in nostra 2. nota de refeript. & plenitio tract. fuo de pabrog. cap. 7.* Pavinus in *extraugan. ad anus*, dicit bis fafit judicatum cardin. comprehendi in regulis.

Et ex hoc quod cardinal. dicuntur patritii fcripti in diademate principis & videntur appellari fuperiuftres (fecundum quod aliqui dicunt in *d. l. 1. B de offic. ejus cui manda. ff. juri. & divinus* fupra) nihilominus etiam fi hoc effet verum adhuc tifi refpectus non proper ea etiam patriarcha dicitur fuperiuftrifs, ut fupra dictum eft allegando Speculatorem. Licet proprie papa tantum & imperator dicantur fuperiuftres : ut patet *fupra. in c. fofitie de major. & obed.* Ubi dicit quod cardi. dicuntur illuftres: de quo fupra, & *in d. l. 1. de offic. ejus C. in d. 1. de jurisdictione omnium. C. in tab. vi. in* In qua materia varie loquuntur doc. ut ibi infpici potefi. Ubi papa & imperator dicuntur fuper omnes ordines & extra & ideo quod potius dicantur fuperiuftres quam illuftres : ut videri ab ipfis poteftprecedant *c. 1. §. judices de pacejuramento firmam.* dicit Alexand. & Jason *in d. l. 1.* Item & patriarchæ appellantur fratres papæ, ut *in c. quam graves, de crimine falsi.* Et poftea dici plus cæteris privilegiati : ut patet ex infra dicendis, & dicuntur patrum principes : ut *in c. clerus 21. di.*

Et ex hoc quod cardinales non comprehendantur in odiosis, idem movent doc. de epifcopis & patriarchis in locis prælegatis, quisimo Joan. Monu. *in glo. fuper extravagan. ex commissis*, quem ait mavit opponere circa id quod dicerat *in d. c. 1.* dicens quod ibi non erat credendum quia diserat pro fe, quia erat cardinalis. Et in ifta materia quando quæ quando dispofitione comprehendantur cardin. doc. varie funt loquuti & fecundum quod materia eft proportionabilis: et poteft videri *in c. memo de elect. in 6.* & *in d. c. 1. de fofitiis. C. in c. quis principalem de fen. excomm. in 6. C. Ludo. confi. 498. C. De de Autha. confi. 290. C. late Feli. in c. cum in pore de offi. delegat.* Ideo per hoc non plus videntur privilegiati cardinales quam patriarchæ.

Similiter nec ex hoc quod dicuntur reverendiffimi : ut *in c. a. fudicium 93. d. & in c. Confiatutions 96. d.* nam & epifcopi poteft dici reverendiffimi: quia epifcopus (quod plus eft) dicitur fanctiffimus : ut *in authent. ut nulli C. vitior C. de fumm. Trini. C. §. C. hæ omia in proe. ff. C. text. in tit. 1. de penis.* Et fimiliter patriarchæ dicuntur fanctiffimi: ut fupra dict de texta fynodo Conftantinopolitana, ibi fedentibus Georgio fanctiffimo archiepifcopo magnæ Conftantinopolitanæ urbis Romæ, & c. Et de epifcopis in *authent. de ecclef. fimil. per totam* : & de fanctiffimis epifcopis per totum. Ubi etiam cleriti fimplices & epifcopi appellantur reverendiffimi: ut *in §. fanctimus, & in §. reverendiffimi etc. ibi.* Et ibi appellat patriarchæ beatiffimos: ut *in c. fi vero necessitas, cum fupra.* Et epifcopi appellantur reverendiffimi ut *in l. de creationibus C. de episcop. audient. & in c. dilini 1. q. 7.* Item & fimplices monachi & clerici dicuntur reverendiffimi in *authent. ut clerici quod*

apud prop. epist. & in authent. ut determinatis fit A *numerus clericorum poli prine.* Imo & patriarchæ appellantur sanctissimi & beatissimi, ut *in authent. de monasteria ordinandorum in princ. & per totum in authen. de aliena, & emphiteut. §. hoc etiam & seq.* dicuntur sacratissimi, sanctissimi, & Deo amabiles. Item episcopos Deo amabiles, & clericos reverendissimos, *vide in dicta authent. quo modo sporsi episcopi in §. illud cum sequent. usque in finem:* ibi tapius fuit illis intitulationes. Item & archimandritæ dicuntur reverendissimi, ut *in epistola mu reddenses. C. de summa Trin.* Unde ex similibus denominationibus non videtur posse argui quod cæteri episcopi, & patriarchi. Et abbates dicuntur reverendissimi: ut *in authent. de monachis, & sanpiscopi.*

Dantur etiam cardinalibus multa vocabula in signum dignitatis: quia dicti sunt cardinales a cardine, ut notatur in *cle. Rom. de jureiur.* n° 22. *diff. 4. sacro-sanctis*, quia fiat in cardine vertitur, & firmatur offium, ita in cardinalibus, & eorum conciliis firmatur, & verititur fiatus ecclesiæ: ut dicit archiepiscopus Florent. *in summa fol. in 3. parte in 3. tit. cap. 1.* & *Calvinus de plantibus Ecclesiæ lib. 1. cap. 16.* & *Arch. in 1. nec peniculum de clerib. in 6.* & ipsi regimt munden, dicit Offiensi. *in 1. dilectus fil. prope de prebend.* Ad idem gloss. *in cap. 1. de officio archipresbyteri, item 24. d. c. presbyteri, 71. d. c. frequentatum, & 22. d. c. sacrosanctis*, ubi dicit textus quod apostolica sedes capax, & cardo est a Dominio, & non ab alio conditus; & fiat in cardine offium regitur, sic hujus sanctæ sedis apostolicæ authoritate omnes ecclesiæ Domino disponente reguntur. Et ex hoc videtur quod sedes apostolica sit in papa, ac cardinalibus: *Calvinus ibi, liber de clerib.*; & non in solo papa; *arc. c. gratioso de referip. in 6.* Vide quod dicitur in illo articulo, quis sit major utrum papa an concilium; & cardi. *in d. c. item in 20. col. sic prædicans.*

Quod intelligo quando cardinales convenunt cum papa; juxta *Magnum Concilium* t. tag. 2. *Dominus enim Papa Sacrae cardines terræ, & pesse superos* inferos, & juxta dictum Job cap. 22. *circa cardines cœli, & militantis ecclesiæ Deus perambulat*, dum ad profectum ipsius universalis ecclesiæ militantis in ipsis sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus illam sacratissimam gratiæ suæ dispensat. Quod & in veteri lege præfigurabatur ibi, 3. reg. 7. cum cardinibus ostii templi domus inferioris ex auro conficiuntur. Arch. de Dom. *in c. sacro-sanctis*, dicunt omnes quod cardo dicitur regimen: unde fenatus cardinalium a cardine nomen accepit, quasi fe regat, & alios. Idem Joan. de Fran. Ad Lam. Vel fecundum eundem scripterbyterum cardinalem dicuntur ab ecclesia Romana, quæ est cardo, & caput aliarum. *d. c. sacro-sanctis*, & 25. *quæst. 6. paragr. ultima.*

Et dicuntur fe duplici fundamento: quia fecit domus habet offium, & cardinem, fic ecclesia habet papam qui est offium Dei vel ecclesiæ, & cardinales dicuntur cardo fuper quem fundatur eft offium tales, vel quia fecit offium propter & cardo fubeft, ita papa propter & cardinales fubfunt.

Sed idem in omnibus aliis patriarchis, qui appellantur non infimi, fed maximi, fed fupra potentiffimos. Item patriarcha Conftantinopolitanus appellatur papa: ut dicunt doctores *in c. fi papa 40. d.* cum enim archiepiscopus dicuntur potentiffimus ut infra dicitur, & patriarcha fit fupra archiepiscopos (*ut in cap. fi clericus xi. qu. 1. 9. qu. 3. conquæftus*, & dicitur in *c. antiqua de priviel. & in cap. clerous 23. d.*) ergo patriarcha dicitur fupra potentiffimos. Dicitur autem archiepiscopus ab archos, quod eft princeps, quafi princeps episcoporum: ut dicitur *d. c. clerous*, & ponit archiepiscopus *in fua fumma in titul. 21. c. 3.* fubdens pallium ei dari in fignum plenitudinis pontificalis dignitatis, quia eft fupra episcopos. De quo in *c. ad honorem, 9. qu. quando debeat uti & forma fub qua datur, de auth. & alia pal.* Item & patriarcha, ut fupra dictum eft, dicitur patriarcha princeps, *d. c. clerous*; & eft primus poft papam dignitate, & authoritate, *Bo. d. wher 5. feq. & Albericus in dictionario in verb. patriarcha grace.* Item ut dictum eft propter amplitudinem dignitatis Conftantinopolitanus (qui eft primus inter patriarchas) appellatur papa: ut in *cap. Sane profertur circa finem, 16. dist. 5. & gloff. in d. B. c. fi papa 40. d.* Et ipfe etiam patriarcha appellantur cardines, ut infra dico. Item appellantur beatiffimi, ut *in authent. ut cum de appell. congrefficr, in §. fi quis de parricidiis col. 8.* & fupra late dictum eft. Et eva ngelifte dicuntur mundi cardines, ut *xi 96. d. c. hunc ergo.* Ex his patet quod cardinales non plus habent quam patriarchæ.

Et fi dicatur quod cardinales appellantur fratres papæ, ut *in d. c. per nonnullos in gloff. fine leg.* Refpondetur quod etiam appellantur patriarchæ fratres papæ, ut *in cap. quam gravi de crimine falf.* Quinimmo ibi, Felf. ait quod cardinales appellantur filios, quod qualiter intelligatur ibid. doc. Quia aut permittit nominal cardinales. Et tunc propter epifcopos cardinales, appellat fratres, ut *dic. d. in c. ad fuffragium eodem titul. & in c. ad appellationem de rescript. eodem tit.* Alioquin fi fingulariter, vel ubi non funt epifcopi nominat cardinales, appellat eos filios, ut *in c. licet el. 3. de offiliis*, & patet in text. *d. c. ad appellationem.* Item dicunt ibi Patriarcæ Romanæ ecclefiæ, ut *in c. fi officia in 5. per hoc quoque de pœnis in 6.* Item aliquo modo & omnes fedes apostolicæ fratres papæ, ut *in c. fi papa 40. d.* Ergo congruentius patriarchæ dicuntur fratres quam cardinales: qui omnes mixtim dicuntur fratres tantum collegii, & quofcunque alios appellat papa Filios Dilectos, ut *in d. c. quam gravi.* Ubi Anton. poft Jo: Andr. dicit idem quod mixtim cum epifcopis vocat cardinales fratres: reges vocat charifimos, religiosos principes dilectos: alios, excepitis fratrib, appellat filios: ut *in c. dilectos, 3. in c. dilectio de prebend.* Denominatur enim collegium a dignioribus: ut *dicit gloff. & doc. in c. 1. de offi. legat. in 6.* ideo mixtim vocat fratres epifcopos cardinales qui funt in collegio fimul cum presbyteris & diaconis cardinalibus. Et tunc collegium denominatur a dignioribus, nifi digniores non fedent tunc quam inter fales dignores: licet in fimili dicit gloff. *in c. a collatione de appell. 26. q.* quando epifcopus fedet ut canonicus, & non ut epifcopus. De quo etiam *in c. cum in ecclefia de prebend. & in c. propter de concefs. prebend. & in c. cum apfis eodem titul. nhi quis effet epifcopus, C. de epifcopis in eodem ecclefia*, & fimiliter gloff. in proœmio fexti ubi appellat papa fcholares filios, etiam fi fint inferiores aliqui epifcopos. Et ideo fi epifcopus eft in fludio ut fcholaris, fedebit tanquam fcholaris, & cum præcedet rector. Ad quod facit quod volui Bal. *in 1. fi quando. C. de appellationes de fententia lata per regem*, ut *eft omnes*: quia appellabitur tanquam a fententia comitis, & non regis. Et ideo non immeritio mixtim, & collegialiter appellat papa cardinales fratres propter epifcopos digniores in collegio exiftentes. Et ufu non funt aliena a propofito ordinis fedendi in concilio de quo loquimur. Et ideo ex hoc quod cardinales dicuntur fratres, non potest

A De Brixia *in c. quotiens contra in verbo recusationes de probat.* Nec videtur fimpliciter verum quod cardinalis non poffit recufari fufpectus, nisimo quando eft judex in cauffa alterius cardinalis, ut Speculi *in titul. 3. §. fupereft, vers. cardinalis.* Nec videtur major ratio quare non poffit recufari fufpectus cardinalis quam patriarcha, & quo per modernos *in d. c. ad petitionem de accusat.*

Item cardinales dicuntur pars corporis papæ & patri papatus, *6. qu. 1. §. verum*, & ponit Laudun. *in cle. 1. de celebr. mif.* & ponitur *in gloff. fi in 1. penult. de offi. legat.* & probat *in c. felicis de pœnis in 6.* & ibi archiep. & Joann. Andr. & notatur in c. 1. *de offi. legat. in 6.* & per Joan. Ma. *in c. 1. de B. schisma in 6.* & per Joan. de Ligna. *in c. 3. de cle. non resi.* & diximus aliquid supra. Et eft conftitutio Henrici fepatimi Imperatoris quam inferit Alberticus de Rafiis *in tract. de finem Trinit.* Ad quod etiam dicit Offiensi. *in c. requisiti de testam.* & Joan. An. ibi quod inter papam & cardinalis major eft compatiio, imo quafi identitas unius, quam inter ipfum & alios: facit major eft unitas inter epifcopos & cathedrales ecclefias quam inter epifcopos & alias ecclefias inferiores. Et dicitur facere unum corpus cum papa, *in c. cuiquam per Offiensi. Joan. Andr. & Ant. de Bu. de priv. & Abb. in c. bone pœnitentiæ de probat. poffef.* Imo fecundum gloff. *in extravagant. Benedicti xi. quæ incipit dudum*, dicunt liberi primi gradus & membra capitis: alii vero non dicuntur liberi primi gradus, fed membra corporis & 2. gradus, ponit Ant. *in c. Felicis in fine de pœnis in 6.* & Joan. An. & alii poft eum ibi. Propter quod Martinus Laudun. in parvo fuo tract. de cardinalibus dicit quod de relictis vel donatis cœtui cardinum ipfi cardinales non dicuntur dimittere, & e contrario de relictis vel donatis papæ debent habere cardinales dimidiam, nifi ratione amicitiæ vel fanguinis quantum papa relinquit. *ut d. c. requisiti.* Et propter hoc dicitur quod cardinalis non potest teftari fine licentia papæ, quafi non fit integra perfona fine papa propter unionem & incorporationem quam cum papa habet: ut ponit Offi. *in fumma de pœnis. V. remis. in §. cui confitendum*, & Abb. fecutus *in c. cum effet de rapt.* Ubi an fint tuti quoad hoc cardinales habent licentiam de bonis Ecclefiæ, ad quod Joan. An. *in C. de multa de probac.* & fanctus Tho. *fecunda fecundæ qu. 185. art. 7.* Et quamvis Bal. *in authen. licet C. de epifcopis & cle.* intelligeret verum in monachis vel religiofis facto cardinale (quod ponit Bertachinus *in tract. de epifcopo l. 4. qu. 5.* ubi dicit quod fervanda eft conftitutio *Gratia*) tamen quia curia Romana hoc in quocunque fimpliciter fevat (quia quando domini cardinales volent teftari, petunt confentum & licentiam a papa) ideo talis conftitutio fervanda eft. Et Hebet. Arcin. *gloff.* dicat contrarium, loquitur propter antiquitatem temporis quod præfumitur confenfus & nihil confiderando fervando & facendo Romanæ curiæ. Quam intelligo quoad bona acquifita ratione cardinalatus quia de patrimoniis,bus & acquifitis ex indultis & fudore fecus eft: ut dicitur *in c. cum in officia, V. c. reliquum de teft.* ponit Gonfal. *in tract. de cardina. qu. 8.* Quod probatur: quia privilegium concessum epifcopo de teftando intelligitur de bonis ecclefiæ ne fit inutile, ponit Felf. *in c. 1. de rescript.* & Petrus de Anchra. *can. 182.* Sic intelligo Laudun. fuper quo etiam vide Lanfrantum charta. 22. *in tub. de teftam. in fine tract. de cardinalibus*, qu. 54. Et fic per hoc ratio prædicta

A ſta generaliter non erit vera.

Item cardinales quia ſunt pars corporis papæ non preſtant juramentum fidelitatis, tanquam invitiorati & pars corporis: ut voluit idem Oſtien. *in d. c. antiqua de privil.* ſicut jurant patriarchæ & epiſcopi & alii, *ut in c. ego JC. de juriſpr.* ut dicit Oſtien. *in d. c. antiqua*, quibus obſtringunt juramentum tanquam ab extraneis & ſuſpectis reſpectu cardinalium, a quibus non exigitur quis ſint ſpecialia membra unita capitis, ac ejuſdis exigere juramentum videntur. Et ſi aliqui excardinalibus jurant, ſunt tantum cardinales epiſcopi, qui jurant ratione ſui epiſcopatus, Abb. *ſe alii in d. c. antiqua*: ipſi enim cardinales epiſcopi cum jurant, non jurant tanquam cardinales, ſed ut epiſcopi ſecundum Oſtien. ibi & referunt alii poſt eum. Item & papa ſe annumerat inter cardinales ſecundum archi. in *c. ſicrogaſtis 12. c.* dicit imperator ponitur de numero ſeniorum, *l. jus ſenatorum C. de dignitatibus lib. 12.* Ita & papa habet ſingularem diligentiam de ſalute corporali cardinalium. Unde ſi cardinalis infirmetur, non minuitur ei fanguis ſi ne papæ licentia ſpecialis: ut dicit Oſtien. *in c. epiſcla vaſtra ed. 2. de electi. & in ſumma de penitentiis. qu. remiſ. §. cui conſitendum*, *verſ. cui cardinales.* Item non poſſunt ſibi eligere confeſſorem ſine licentia papæ, & coram cardinalibus confeſſor eſt papa: ut poſit idem Oſtien. *in d. verſ. cui confeſſorem*, & Antoninus archip. Floren. *in ſua confeſſione, quæ incipit deſcenunt c. 3. de cardinalibus*, & pontif ſupplementum in verbo *confeſſio*, *3. verſ. cui debent*. Et in tantum funt pars corporis papæ, quod etiam nullam mutationem poſſunt facere ſine voluntate papæ ſecundum conſuetudinem Romanæ curiæ, ut dicit idem Oſtien. *in d. verſ. de cardinalis*. Et quod dicitur de eligendo confeſſorem, eſt verum in presbyteris & diaconis cardinalibus, licetis in epiſcopis, quia tales poſſunt ſibi eligere hoſtes ad conſiſtorum de jure communi, ut in *c. ſicut papæ. C. verſ.* & dicitur etiam in locis ſecularibus gatis. Sed quo ad ſ[illegible] [illegible] [illegible] *verſ. ſed cardinales.* Similiter dicentur coadjutores & conſiliarii papæ, ut in *c. fundamenta de electi. in 6. C. 1. per venerabilem*, *qui illi ſint legi: & ſe* quia dicit papa de fratrum noſtrorum conſilio, ut *in c. fi. de electi. cum* ſimilibus. Habent autem conſulere non ſolum Romanos, ſed etiam univerſali eccleſiæ, ut in *c. bona ei. primo de poſtul. prælat.* & ibidem per Abb. in ſexta notabili.

Item dicuntur vocati in partem ſollicitudinis, & collaterales, debent enim aſſiſtere in omnibus & antiquis negotiis papæ, dicuntur *c. expoſuit de dist.* & ipſi ſunt qui habent gubernare totum orbem & temporaliſcum chriſtianum, & ſicum vonum debent præſtare fecundum Joan. de Lagna, *in reſoll. de bello* & participant de plenitudine potieſtatis cum papa, ut dicit Oſtien. & refert Joan. An. in *c. per venerabilem qui ſilii ſint legi. in verbo judicatum*. Et in verbo fratres dicitur quod papa debet omnia commonicare cardinalibus, & quod dicatur eccleſia Romana non in ſolo papa, ſed in cardinalibus, ut dicit card. in *c. clero in 5. c. de poſt.* quod intelligo quando conveniunt cum papa.

Sed nec ex his & ſimilibus videtur poſſe argui quod perſeruntur patriarchæ, quod & patriarcha tenet ſicem apoſtolicum, præſidet cum archiepiſcopis & epiſcopis, dicit text. *ext. in c. clero 11. d. 0. text. in d. c. 1. in fi. de off. leg.* in eo enim officio papam repræſentat. *l. 1. verſ. mercia. C. de notri jure emiſſe.* Et ipſi dicuntur pari corporis papæ, ut

B legitur in geſtis in concilio Martini in fi. in ultima epiſtola directa ad Amandum epiſcoupum in fi. ibi & Sigebertum præſellinſulium Filium noſtrum regem Francorum pro ſuo chriſtianitatis remedio conſtitutiſime admonere atque deprecari dirigere nobis ex corpore fratrum noſtorum diletiſſimos epiſcopos qui fedis apoſtolicæ legatione (divina concedente propitiatione) fungi debeant. Unde patet quod epiſcopus etiam dicit eſſe partes corporis fratrum ſuorum, & probat text. in *c. ſolite* (ibi magnum & honorabile membrum) *de major. & obe.* quod etiam patriarcha dicitur pars corporis papæ. Sed ad hoc poſſet reſponden quod aliud eſt eſſe pars corporis papæ, aliud pars corporis fratrum five honorabile membrum eccleſiæ, ut dicitur ibi, tum Jurge, & generaliter ejuſdem, ſic etiam equiſtiter chriſtianus pars corporis papæ dicitur: juxta illud Joan. 15. *c. Ego ſum vitis vera, &c.* Ubi Auguſtinus in homilia dicit: *ipſe locus evangelium fratres: ubi Dominus dicit vitem, & diſciplinis ſuis ſarmentis, ſecundum hoc dicit, quod eſt caput eccleſiæ, noſque membra ejus.* Sic & apoſtolus ad Rom. 12. *Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi unum corpus ſumus in Chriſto.*

Item cardinales habent ornatum equorum, & vefles pretiolas ſicut imperator, *ut in c. Conſtantinus C. d. 96.* quia habent ſicem, & ornat gratiam interni ſecum, *el. quaniam de vita, & honeſtate cler. c. ex ſtudio de praſumpt. q. 1. d. c. fi.* Item pro cardinalibus ſi non habent eccleſiam non benedicunt faciant expenſas funeris, camera apoſtolica tectum facere, ponit Gondiſalvus *in tractat. de card. qu. 8. inſt.*

Sed ad hæc reſpondetur quod & patriarchæ unum veſtibus pretiolis, & pro illis ſit expenſa funeris per eccleſiam licet pro illis epiſcopis, ut ponit Abb. in *c. ex parte de electi. Sin. c. expoſuit de dist. in 6. C. 1. ex parte de accuſat.* minifreſumpta expenſe in cauſis, & negotiis aliis. Unde ex his non probantur cardinales majores patriarchis:

Item cardinales dicuntur coadjutores, & vocati in partem ſolicitudinis, & collaterales, ut *d. c. fundamenta, q. 8. d. C. 1. qui illi ſint legi: & ſe* quia dicit papa de fratrum noſtrorum conſilio, ut *in c. fi. de electi. cum* ſimilibus. Habent autem conſulere non ſolum Romanæ, ſed etiam univerſali eccleſiæ, ut in *c. bona ei. primo de poſtul. prælat.* & ibidem per Abb. in ſexta notabili.

Item dicuntur vocati in partem ſollicitudinis, & collaterales, debent enim aſſiſtere in omnibus & antiquis negotiis papæ, dicuntur *c. expoſuit de dist.* & ipſi ſunt qui habent gubernare totum orbem & temporaliſcum chriſtianum, & ſicum vonum debent præſtare fecundum Joan. de Lagna, *in reſoll. de bello* & participant de plenitudine potieſtatis cum papa, ut dicit Oſtien. & refert Joan. An. in *c. per venerabilem qui ſilii ſint legi. in verbo judicatum*. Et in verbo fratres dicitur quod papa debet omnia commonicare cardinalibus, & quod dicatur eccleſia Romana non in ſolo papa, ſed in cardinalibus, ut dicit card. in *c. clero in 5. c. de poſt.* quod intelligo quando conveniunt cum papa.

Sed nec ex his & ſimilibus videtur poſſe argui quod perſeruntur patriarchæ, quod & patriarcha tenet ſicem apoſtolicum, præſidet cum archiepiſcopis & epiſcopis, dicit text. *ext. in c. clero 11. d. 0. text. in d. c. 1. in fi. de off. leg.* in eo enim officio papam repræſentat. *l. 1. verſ. mercia. C. de notri jure emiſſe.* Et ipſi dicuntur pari corporis papæ, ut

d. epiſcoum vos reddenes. Aliquando cardinalis, ut dicit arch. & Domi. in *c. fuerſonella 12. d.* Sed contrariatur probatur ex text. in *c. 1.* (& ibi etiam Lanfrancus) *de renun. in 6.*

Unde ex his non videtur multum ponderanda prælatio ratione cognominis: quia ſecundum diverſa tempora ſunt eccleſiaſtici dari diverſis denominationes. Et in concilio Chalcedonenſi papa ſupplicat vocatur patriarcha, & in *c. in tantum 22. d. & C. in c. 1. de emb. C. in c. ſtatuimus, in ſupraſcriptione q. 4. & C. in ep. per arch. C. in d. cano. Chalcedon.* Ut cognitus: Julius epiſcopus agens vices ſanctiſſimi archiepiſcopi Romanæ eccleſiæ Leonis ait: aliquando ſanctiſſimi, & reverendiſſimi Leonis antiſtitis preſter urbis Romæ. Item exemplum: epiſcopi clamaverunt, papa Leo ſic *ep. 8*, hæc fidei Leonis archiepiſcopi, Leo archiepiſcopus ſic ſapit, ita credit, ita ſcripſit, &c. Et de diverſis nominibus papa vide poſt Joan. An. in *novella 2. per doc. in c. 1. de conſt. in 6.* Similiter & patriarcha poſſunt dici conſiliarii, ut patet in *d. c. expoſuit de dist.* Ubi & archiepiſcopus fuit vocatus a papa pro fubſidio ſedis apoſtolicæ. Puit autem vocatus propter diſcordiam quam habebat Gregorius papa cum Federico imperatore, ut dicit ibi Joan. An. poſt Oſtien.

De ornatu pontificis.

C Similiter ſi habemus rationem privilegiorum, patriarchæ poſſunt recepit pallium ab eccleſia confert pallium archiepiſcopis, & metropolitanis qui ſunt ſub eo. Imo ſecundum Albericum in verbo patriarcha, & primas, etiam priſquam recepterint pallium a ſede apoſtolica, conferunt pallium metropolit. ut ſupra. Item recipiunt juramentum fidelitatis pro ſe, de Romana eccleſia ab archiepiſcopis, metropolitanis & epiſcopis. Item fuit deferri crucem ante ſe, præterquam in urbe Roma, & prælente papa, vel ejus legato de latere. Qui poſſunt inſtituere pauſibus, in vefle nuba, parafrano albo, ſtrepo, & calceubus deauratis. Item appellatur ad eos omiſſo medio: licet de hoc ultimo ſit controverſia inter doctores. Quæ omnia ponitur *d. c. antiqua per doc.* Eſt enim patriarcha dictus primatis, & ſuperior archiepiſcopis, ſicut archiepiſcopi epiſcopis, ut in *c. duo ſunt de off. ord.* Sed ipſe ad patriarcham Constantinopolitanum dicitur quod ultra alios habet duos ſpeciales privilegia, & ſimilia Romanæ eccleſiæ videlicet quod deponit epiſcopos *Gon. ext. 3. q. 5. quod ſuſpecti.* Item quod appellatur ad ipſum omiſſo medio, quod probatur videtur per *c. renovantes, 22. d. & ibi glo. de ſum.* De quo vide in ſumma Filanella, ſive in ſupplemento in verbo patriarcha, *verſ. ſumma.* Item patriarcha Hieroſolymitanus conſtet omnes epiſcopatus ſui patriarchatus, ut in *c. in plerique de electi. 2. dicit card. in c. non potest de 3. q. 6. per doc. & idem card. in d. c. in plerique in 8. q.*

Utrum autem ad cardinalem legatum appelletur omiſſo medio vide Spe. in *tit. de legato in §. ſuperſt. verſ. illud autem de appell. in §. nunc tra- ctandum*, *verſ. & nunquid.*

Item patriarcha Conſtantinopolitanus ſecundum aliquos potest deponere epiſcopos ſibi ſubditos ſecundum Speculu. *de legat. §. nunc ejuſdem de num. verſ. quod autem.* Sed quo ad hoc nihil allegat, quia forte hoc habent ex privilegio, & non de jure, de quo *3. q. 5. quod ſuſpecti 65. d. nos autem* allegat ibi glofl. in *cit. in plerique de electi. in Speculu. in tit. de legat. in §. nunc ejuſdem in ultima colu. in verſ. quod autem*: & ibi dicit idem eſſe de patriarcha Alexandrino: licet in illo major ſit dubietas: quia

A text. in *c. mos antiquus* narrat factum ſecundum aliquos. Sic videtur quod ſi epiſcopus dimittitur a metropolitano de officio ordi. Romana in *c. 1. de ſpondalis in antiquis.* Sed illud non intelligitur deponendo, ſed beneficiar puniendo, dicit Anto. in *c. inter corporalia de transl. prælat.* ſed hoc videtur reſpertum papæ, ut ubi alii comprovinciales congregantur, ſed non deponunt. Vide doc. in *c. accuſatus, 2. d. Andram*, *q. 6.* Et de privilegia patriarcharum vide in *c. conquiſtus 9. q. 3. & C. in c. 1. de ſtatu pendan. C. & q. d. c. 1. & C. 2. d. d. c. antiquus.* Et de Conſtantinopolitana eccleſia quod gaudet iidem privilegiis quibus eccleſia Romana, vide in *d. novel. innovatione C. de ſacroſanct. eccle. Albert. in I. ubemus C. eo. tit.* Conſtantinopolita tamen eccleſia conſtituitur ab Romana: ut dicit gloſſ. *in c. 1. de ſumma Trinit. in 6.* & probatur in *d. quod ſuſpecti*. Et fortiode propter illum peccatum paſſa eſt jugum: & etiam aliquando ſervatur, & vivat cum Romana in unitate fidei.

Illa tamen non poteſt cardinalis etiam legatus: ut ponit Speculu. *in tit. de legato §. nunc ejuſdendum*, *verſ. quod autem dicit.* Quinimo nec presbyter cardinalis quantumcumque ſit epiſcopus non exercet pontificalia ſine ſpeciali mandato papæ: allegatur Oſtien. *in c. ex tuo de 5. quæſt. circa finem de dis. non ſuſ.* Sed ibi loquitur in depoſitione epiſcopi, quæ tes eſt de ſpecialiter relevatis papæ, *in c. quod translationis de offitio legati.* Quinto autem jeſtidationem habent illegitimi cardinalium fede vacante, diſputat Pavinus *in extravagan. ad anni: & dico infra in qu. quid ſi papa eſt officialis furioſus, C. inſtitutis.*

Et cum ſint diverſis privilegia concelſa cardinalibus (quia non agimus de cardinalibus legatis de latere, quia eſt ſeſſione in concilio, licet legatorum de latere ſint eadem privilegia, & prælatus, & prælatus quam non legatorum, ut late patet in Speculu. *in tit. de legat. partem, C. per arch. 2. q. 1. primates*) tamen in cardinalibus ſimpliciter inter cæteros eſt quod cardinal ut ſi alteriori ſe eſſe legatum: *ut in c. inſtitutiones, 97. d.* & dicit Gondiſalvus *in tractat. de card. in 13. qu. 8.* Quod ſolum pertinet patriarcha dicitur ſpecialem facultatem ſibi commiſſam: quia non creditur fine literis, ſecundum Oſtien. & Joan. An. *in c. 1. de off. leg. in 6.* Licet autem non creditur cardinali in iis quæ papæ ſunt reſervata ſi dicit ſibi datam facultatem ſine literis, ut in *c. 1. de off. legati in 6. per doc.* tamen ſi publice fuiſſet ulus aliquibus facultatibus papæ reſervatis, & plures, pertinentur ha habeſſe mandatum ratione præſumpte veritatis tuti vivit: ut dicit Bal. *in 1. exemplo, C. de prob.* & ratione quæ ſuſpicatur reſtitutus eſſe de ius quo conſuevilimet legatis cardinalibus concedit: ut in *c. quod translationis, verſ. ejuſdendum de off. leg.* Vide quod dico infra in quæſtione an legatus de latere poſſit conferre beneficia concilium, de inteſtibus, *d. c. quod translationis.* Et licet glo. & Abb. in *cum ſilem cl. primo* eſtendant *c. nobeſtimus* ad quemliſcumque, *ſed hoc non videtur verum, tamen contrariter* allegatur ad cardinales, & extravagans Bonifacii quæ incipit injunctæ, licet loquatur in legato ſedis apoſtolicæ quod ei ſine literis non creditur, non tamen loquitur legato de latere. Item ei creditur ſi alteris ſit delegatum, vel ibi aliquid commiſſum vivæ voce: oracula, maxime cum eſt in curia: ut inc. *quod ſuper his de fide inſtrum.* Et ibi Ant. & Abb. & *in c. cum jure, de off. delegat.* & utrobique per Fel. & Lap. *allegatione 33. vic. de bene.* Imo. inc. *cum alim de primo de privilegi.* Item credit eſt niſi effet in prejudicium partis, & ideo cardinalis prelliatur in

in judicio in testem, debet jurare, alias non probat Ajejus dictum: ut dic. glo. *in d. c. cum ejus de privilegio*, & ibi Abb. ponit Feli. in *c. mis.*, de *testibus*. Sed in commissis ei a papa creditur, sicut & dicto papae. Potest tamen ei ad memoriam reducisi non recordatur, ponit Bal. in *l. jurisjurandi. C. de testibus*. Et ad prædicta adde quod licet non fuerit dicto cardinale in prejudicium tertii, bene fatur dicto papa nulla in prejudicium tertii, bene fatur dicto papa de iis quæ gessit in cardinalatu: ut in *c. quærelam de elect. & in cle. 2. de reli. & vene. fam.* ponit Jalon *in rep. l. admonendo* in 2. *elected. §. de jurisdictione*, & quod in alterius prejudicium non credatur foli dicto cardinalis, Angelus in *cons.* 182. Ad quod etiam facit glos. notabilis in *c. licet de sponsi. excom.* quæ ita limitat. *condistinguo*. Facit quod dicitur in *d. c. quod super his*: quod non fiatur testimonio unius cardinalis etiam cum juramento in prejudicium tertii: nisi arcellatus de qibi facta coram se. Quod intelligitur ut dicit Feli. in *d. cap. quod super his*, *ex eodecreti non de juris viore*: ibi vide. Ad idem est quod dicitur in *cap. cum a nobis, & in cap. licet ex quadam de reli.* Refert Joan. An. in *c. confiratio de appell.* & Specu. in *tit. de testes*, §. 1. *versi. quid si advocatus*, quod dicere solitus erat Clemens papa in alterius prejudicium non credendum cardinalibus. De quibus late per doctores modernos, maxime Feli. in *d. c. quod super his*. Pro hoc bonus text. in *l. c. de super in delicto* 1. tq. ubi Bas. dicit non credi cardinali afferenti se legatum: sed inteligitur in referendis. De quo vide etiam Ludo. in *l. fiscidum §. de verb. oblig. text. & glo. in c. nobis limus*, 37. *d.* Bal. in *d. l. jurisjurandi*, *C. de testibus*. Et quando credatur ejus verbo, vel sigillo, & circa legationem, sine literis, vide altra prædictos Jalonem in *d. admonendi* 80. colum. & Corsettum *in repertor. in dictum in verbo cardinalis*, *in fine credendum*: & Feli. in *ea. cum in jure de officio delegat. ex his etiam quid in delegato*, & *alias*. Ibi ponit & Corsettus multas, & *quotidianas* ambiguitates. Et utrum legatus, *cardinalis* probatio in contrarium, vide late de adunitione probatio in contrarium, vide late de utrutque per Barbatium in *prinici. de privilegiis quæ. ferunt. ex prædicta de prædantia cardinalium*, & per Gondisalvum in *d. 13. quæstio*. Aliud privilegium est quod cardinales residentes in curia Romana excluantur a testificandi in fasi beneficii faciendi proper absitentiam papæ, qui omnium ecclesiarum gerit solicitudinem; *ut in primis, fecati, & in c. cum instantia de conflitur*. Intelligunur enim ex hoc servire singulis ecclesiis, *ut in c. cum diplebitus de ele. non resi.* Sunt enim cardinales coopertores in gubernatione universalis ecclesiæ: ut *d. c. fundamentum*, & papæ collaterales: *ut in c. prædic. de officio legat. in 6.* Non obstat. *c. 2. de ele. non resi.* ubi propter non residentiam fuit cardinalis privatus, quia ille de quo ibi, non affiliebat papæ nec residebat in tit. Jon. Ita dicit Joan. An. in *additi. ad Specu. in tit. de ele. non resi. ad finem*. Idem etiam consuluit Oldra. *cons. 48. incipit jus commune*: & etiam hoc habent de jure familiares & alii familiares et ibi per eum. De quo infra in quæstione de vocatis ad concilium, si quandiu ibi resident, percipiunt fructus beneficiorum. Item aliud privilegium, quia requiritur major numerus testium in causis depositione: ut in *c. profuit. 2. quæst. 4.* unde tum, et ita pra: & latius infra dicitur de illiqui text. inteellectu. Item aliud privilegium quod fi obviant ei qui dicitur ad mortem per justitiam, habent ex consuetudine privilegium quod possint cum a morte liberare ponendo pileum suum super caput condemnati, dicit Bal. in *l. additis*, *C. de appell. vel Abb.* ibi. Alvarotus in *c. 1. episcopum, vel abbatem*, & ibem Albericus in *l. additis*, *C. de appellapti anli*. Et dicit ibi Bal. & refert Paul. de ratto, quod ita fieratur de facto. Quod forte etiamsi effet verum dictum, non habebit locum in crimine laesæ majestatis: quia adversus eum a quo fumit vires privilegium, non habet locum privilegium: *art. 1. tacmo. C. de appellati anli. C. quia de publica de priv. & in c. fi. de immu. eccl. & c. tuorum de priv. & xi. q. 3. privilegium cum fimili*. & idem forte in damnato de haereli, *ar. c. vergentis de haere.* Et illos duos casus excepos posuit Gondisalvus in fuo tractatu de cardinalibus. Pro quibus vide Angelum in *disputatione exurta guerra*; ibi per generalem cancellationem bannitorum, non cessat bannitus propter crimen commissum in reipublicam. Pro quo vide omnino quod dicit Bal. in *l. quisquique*, *C. de episcopis, et clero*. Addit & tertium casum, si geminatum effet delictum, quem ponit ibi Gondisalvus per *d. l. nemo*. Idem etiam forte quando delictum est atrox valde, pro quo est quod dicit Petrus de Anchra. in *ea. qua in ip. qu. de regul. jur. in c. in ea p. de bonis*. Propter horrendum enim delictum interdum potest delinquenti denegari advocatus: Bal. *in author. fed novo jure*, *C. de servis fugi.* pro hoc bonus text. in *l. per omnes*, *C. de depositis. contum.* Sic etiam graffatores puniuntur die feriata: *l. propvinciarum C. de feriis*. Et in illis reperti in flagrantibus, & atrocissimis delictis, possunt fieri ad momentum interrogationes loquantur. Et dicit Bar. in *l. non tantum*, *C. de appell.* quod ideo eos qui ducuntur ad supplicium fact judex imbavaglare ne loquantur, & quilibet pro eis possit appellare: ut dicit Bal. in *l. 1. in c. volumus. C. ne de flatu debonft.* Similiter propter delictum horrendum qui damnatur bestiis dicit Jaxandus glo. in *c. 3. §. arbo. fur. cafuum de delicto in 1. capitulum*, *§. 3. famosis, de pena*. Imo etiam in similibus licitum est aliquando transgredi leges, in *l. aut falla*, *§. fi. de panis*. Bal. in *author. fed novo jure*. *C. de furiosis fug. in §. prafcriptione*. *C. §. contra jus, vel atili. publ.* Inno. in *c. de confi.* Idem forte dicen. in crimine falsi, per *l. Lucius ff. ad Turp.* De hoc etiam vide Barbatium in *nova Rubrica quæstione fei tradituus*. Sed quod dictum fit in favorem de illo qui ducitur ad mortem obfitat: quia si quis fugiat ad collum facerdotis portantis corpus Domini nolfti Jesu Christi, non per hoc conequitur immunitatem nec liberatur a morte, 13. 2. *quæstum*. Item & configuentes ad domos cardinalium, conquuntur immunitatem de jure, dicit Joan. An. in *ea. usque de major. & obed.* quod dictum non repugnat mos. Aliud di privilegium quod fi delinquat causa cardinali, subdelegat eusum quo ad audientiam causæ, referuata, ibi sententia: ut est decisa, Egidii 43. Item aliud privilegium quod licet alias fi audiotor intimat audiotori elle commissionem ibi pertentantam ante factam inhibitionem auditor poterit procedere: fecus fi cardinalis intimaverit.

Item cardinalis intimantem commissionem ad audiotorius Rotæ, fed non inhiberet eis proprer reverentiam, *decis. 25. de dolo, & contu. in antiquis*. Item aliud, fi causa fuit semel commissa cardinali, & remissa, vel alio quoris modo delatur esse judex, non committitur ulterius inferiori a cardinale fine speciali mandato papæ, ut est *alia decis. Egidii 37. de Milis in verbo appellatio*.

Item cardinalis non inhibet alteri cardinali, *decisione ultima de dolo, & contu. in antiquis* fed ifta fuit magis de ilylo quam de jure. Ideo

Liber I. de Card. & Patriarchis.

Ideo inodicum inferunt ad propofitum ifta duo ultima privilegia. Adde aliud quod a fententia cardinalis eft communis causa appellationis remota, licet in aliis intelligitur de frivola, ut in *c. pastoralis de appell.* tamen a cardinale proper dignitatem cardinalatus nullo modo licet appellare, post Millis in verbo *appellari non potest a sententia laea per cardinalem*, & post Pavinus in *tract. de pacifiate capitali fede vac. in primis. chart. 7. col. in fi.* & in decis Bal. in *l. 1. in 1. colum. de offi. prætorii, para. 8.* Ludo. in *singularis in verbo appellationis remota in l. impressis*. Sed Alex. in *d. l.* 1. intelligit in legato card. ibi vide. Item aliud privilegium, ecclesia non excommunicatur cardinalis fuere folennem benedictionem, doc. *in c. licet de elect. 15. d. in nomine Domini*. Et fimiliter poteft conferre minores ordines. Oftiens. & Joan. An. in *c. de fupplet. negligentiis*, & dicit Laudes. in 20. *C. 21. qu. tract. de cardinalibus*. Item poteft cardinalis habere familiam armatam, dicit Barbatius in *tractat. de prædicatis cardin. in primis. chorta in ultima quæst.* Sed ibi loquitur in legato, & Bal. in *l. nam falacem, ff. de offic. prefect. urbi, in quinto §. ante eium*, idem dicit de epiftcopo. Item Abb. Siculus dicit contrarium in *c. episcopalis in fine de offic. deleg.* Sed eum Bald. tenent moderniores ibi. in *d. c. episcopalis*, & fic quo ad hoc idem dicendum in patriarchis. Aliud etiam privilegium habent quod corum collegium fecit fentatum. 16. q. 1. *ecclesia*, fuccedfcum enim loco fenatorum: ideo Romana ecclesia dicitur habere fenatum. Spec. *in tit. de pace & treuga. pol principio*, de quo vide quod dici fupra. Et licet ibi text. in *d. ea. ecclesia* loquatur de prebyteris, intelligit de cardinalibus: quia tunc cardinales fub nomine presbyteri nomebantur: et patet in *capitulo Gregorii 9. qu. 22. & in ea. quamquam 3. qu. 7.* & dicit Do. in *cap. ofteos*, 21. d. Item eorum collegium poteft diffcuere, & cum illo aliud magis cardinalis habere ex confuetudine a pontificibus tolerata quam de jure communi: videlicet concedere indulgentias. Alia privilegia poteft Pavinus in *extravaganti ad sonus*. Item omando legati de latere tenfeant mitre, pontur vefiibus rubeis, parafrano albo, frano, & calcaribus deauratis. Item graviores penæ infligunur presbyteris cardinalibus, & prefequentibus cardinales: ut in *c. felicis de pœna in 6.*

Item aliud privilegia quia ita convenium epifcopus, & patriarchis fuis cardinalibus, ut in *c. fi. de privilegi. in 6. & aliud in c. quia periculum, de fententia excomm. in 6.* & *aliud ea. quod nonnullis de priv. & aliud c. fi. de pœn. & remiff.* Et de ita quæ funt epifcopus concedere cardinalibus tantum habeant cardinales, ut vide Gondifalvum in qu. 13. in tract. de card. Sed legatus de latere bene poteft, ut Abb. in *c. quod translationem de offi. leg. & glos. in c. nobis de parvis. Cremiff.* Item eft aliud privilegium, quia cardinales funt in quafi poffeffione quod papa non poffit aliqua terminare fine confilio cardinalium, & ideo per Bonifacium fuerunt omnia revocata quæ Cœlestinus concefferat (et epifcoporum, & Abbatias) fine confilio cardinalium, & per Benedictum XIII. revocata fuerunt Bonifacium omnia revocata quæ Cœlestinus marchisia, dicit Jo. Mo. in *c. fupra, de ban. in 6.* Sed idem Jovio. varivarit, ut patet et gloff. Pavini in *extravagante, vos electionis*, & *alia qua incipit, angustiæ*. Fine tamen magis cardin. habent ex confuetudine, ut ibi in *d. qu.* Unde licet ifta fint magna, & plura dicantur habere privilegia, non tamen videntur majora illis quæ habent patriarchæ quia ad infignia illi habent ex tolerantia legationis de quo non loquimur. De pœnis, & graviffimæ penæ infligunur contra prefequentes, & verberantes epifc. ut in *cle. 1. de pœnis*.

Item cardinales non possunt deponere episcopos, A sicut patet dictum est de patriarchis Constantinopolitano; ut in *d. extravagante ad omnes* per Panormitanum. De eius etiam Officiali, & loc. *in c. ex parte, de cle. non ref.* & Officiis, *in c. cum ex de parte, & remiss. & refl.* & Officiis, *in c. cum ex de parte, & remiss. & refl. in c. 2. de sponsalibus, in 6. & in cle. ne Romani de electi. & ibi* Panormitanum, *in 6.* dicit Panormitanus *in rubr. de vacante, in verb. premissorum, etiam si fuerint vacantes.* Et quod dicitur quod papa non explicat ardua sine eorum consilio, intelligitur de collegio cardinalium. Item communis opinio est in contrarium: videlicet quod non sequitur nisi ea decernit, de quo vide quod dicit infra in qualibet ure tum papa posit in consistorio capitulis in conclavi jurarit. Item de vacante collegium cardinalium non potest dare vicarium: ut ponit Panormitanus *d. rubrica, in fine, quaestione ult.* Quid autem possint cardinales sede vacante vel quasi vacante, infra late dicitur in questione quando papa efficeretur furiosus, vel insultilis, vel eligeretur ab hostibus, vel infidelibus.

Item in supra dictis ecclesiis, non possunt difficedere de curia sine licentia papa propter conjunctionem quam habent cum papa. Sed de quo id quod idem dicitur in episcopis conjugentur, & de quibus *in c. 1. de* C *ordinatione, in prima parte 3. libri in tractat. de episcopo qu. 3.* Item cardinales solum a papa judicantur: & si deponuntur, fine spe reformandi deponuntur: ut *in c. 3. de cle. non ref.* Sicut dicitur de episcopo, *in l. 4. C. de libertis, & eorum libertis per Bal.* & de Notario per eundem Bal. *in l. 1. C. de manumissis vindicta.* Licet alter factum fuerit in de Petro, & Jacobo, de Colonna, de quibus *in c. 1. de cardinalibus, dicit* Panormitanus *

Sylvestro non erant cardinales. Quod potest probari per text. *in d. Constantinus*: qui facit mentionem de clericis Romanæ ecclesiæ, & tamen nihil dicit de cardinalibus; quasi si fuissent nominandæ. Dicit tamen idem Oldra. quod cardinales inceperunt quando postea Sylvester fecit synodum generalem 2. *qu. 4. c. presul.* Sed repugnat dicto Oldradi quod Marcellus, & Pontianus fuerunt ante Sylvestrum: nisi dicamus quod in ista donatione non fuerunt cardinales, sed poß in synodo. Vide Feli. *in c. cum te de re judi.* facit quod dict. papa. Dicit etiam archi. *in d. c. ubi periculum*, in 2. cor. quod potestas cardinalium est a papa, & sic non ex lege veteri. Et quod dicitur *in cap. ecclesia*, 16. *q. 1.* quod ecclesia habet senatum, intelligitur de jure positivo, ex quo ut dicit ibi Ioß. fuit senatus refitutus ab Iustiniano. Et ibi text. dicit quod ficut Romani habebant senatum quorum consilio omnia agebant, sic & ecclesia habet senatum suum cum presbyteorum; ergo habet respectum ad jus positivum: & sic cæsus cardinalium est de jure communi. De quo vide concordantes supra allegatos: & Barbatium hoc disputantem in suo tractatu, & in d. consi. prima.

Et si bene consideretur, cardinalatus non vitur ordo nec gradus ecclesiastiæ hierarchiæ a Christo institutus, nec ordini, aut gradui apostolorum succedens, licet episcopatus, & sacerdotium: nam de statu hierarchico ecclesiæ non fuit nisi duo gradus, sive status prælatorum, majorum, videlicet qui succedunt apostolis: ut sunt episcopi, archiepiscopi, & superiores: & minorum, scilicet qui successores fuit 72. discipulorum, qui dicuntur prælati secundo ordinis: quales sunt presbyteri curati: Probat text. *in summa*, 21. *d. & in innovo ex.* E. Et ilius ex statuto, & ordinario jure conventunt tres actus hierarchici primarie, essentialiter, & immediate a Christo: qui sunt purgare, illuminare, & perficere per sacramentorum ministrationem, & prædicationem. Ad hoc facit text. *in c. corepiscopi* 68. *d.* ubi dicit, non legimus amplius quam duos ordines inter discipulos Domini, ad 11. apostolorum, & 72. discipulorum, unde ifte tertius (loquendo de corepiscopis) procesferit ignoramus: quod autem minor esset, extirpatus necesse est. Et in primitiva ecclesia non erat cardinalatus: sed quisque nomine sui ordinis erat contentus. Et olim idem erat episcopus qui & presbyter: ut dicit text. *in c. legimus* 93. *d.* & *in c. olim* 85. *d.* & sed postquam unusquisque eos quos baptizaverat suos esse dicebat non Christi, cum prius ecclesiæ communi presbyterorum collegio gubernaretur, decretum est ut unus de presbyteris præponeretur qui episcopi cognominaretur quasi superintendens: ut dicitur in dictis juribus *pseudo c. clerus* 21. *d.* Et hi propabbatum cæpere prælati, & vicariis, fed per civitates: ut *in episcopi cum duobus sequent.* 80. *d.* Postea apostoli videntes provincias longe ante Christi adventum divisas, in illis præpositos constituerunt, pontifices, & patriarchas: ut *in ea provincia* 99. *d.* & *in ea arbori*, & *in illis* 80. *d.* De cardinalibus ut dictum est antea in primitiva ecclesia habebatur. Et episcopus quidem nomen est dignitatis; presbyter ætatis, diaconus hospitalitatis: ut *in d. ea. legimus* 93. *d.* & Clemens dicit in sua epistola, transimpiere *in ea. audire* 3. *d.* audire episcopum attentius oportet, & ab ipso suscipere doctrinam fidei, monita autem vitæ a presbyteris inquirere, a diaconis vero suscipere ordinem disciplinæ. Poß hæc crescens multitudo presbyterorum, & diaconorum ad urbem concurrentium, cautum A dedit ut urbani presbyteri, & diaconi ab eis distinguerentur nomine cardinalium. Ex hoc videtur verum, nisi fortasse velimus quod olim presbyteri, & cardinales idem erant, scilicet quod etiam tempore suæ Petri eferem cardinales per illum text. *in d. cap. apostolos* 79. *d.* verisimile enim eß quod crescente numero presbyterorum tempore beati Petri dilinti fuerint urbani presbyteri ab illis sub nomine cardinalatus: ficut in simili dicuntur canonici cardinales in ecclesia Compostellan. & Ravennatenf. *l. q. 1. pabbatis, glos. in ch. degentes de clerikus, mß. clen. non fcb. 6. q. 1. si quis cum militibus*, & Speculi. *in titul. de legato* 3. *§. sequitur, in princ.* & dicit Alvarus in loco supra allegato fuisse prærogativa) nomen tamen cardinalatus ut supra dictum est, vel fuit a tempore Pontiani (ut arguit Eugenius in litteris ad archiepiscopum Constantiens. de quibus infra) vel a tempore Sylvestri. Item etiam habuisset ortum ante apostolorum, vel in veteri lege (licet contrarium expresse concluserit in primo consilio Barbatius, revocando quod dixerat in suo tractatu quod cardinalatus non fuit a jure divino) non tamen eliminat origine antiquiores, & text. *in cap. clerus* 21. *d.* per levitas intelligit sacerdotes ut *ibi. & nude apud.* Similiter si dicamus de cardinalibus illud *in 1. Reg. c. 2.* videlicet *Domini sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem* (secundum quod volunt Oldrad. *in cap. 2. de cle. non reß. & sacchiapsle. Flor. in tertia parte summæ tit. 5. §. 8. Alexand. in secunda quæstum*) quod tamen male allegatur: cum Domini genitivi casus, quasi dicat Dominus eß dominator orbis: ita dicit glosf. pragmatic *in titulo de cardinalibus*) non erunt propterea origine antiquiores, ut supra visum eß cum patriarchi fuerint longe ante. Dicit tamen Petrus cardinalis Canturiensis in tractatu de potestate collata, & papali, quod sanctus Petrus primo fuit summus pontifex quam episcopus Romanus. nam per illa verba *pasce oves meas*, Dominus constituit eum summum pontificem. Similiter Sylvestri verbis dedit ei potestatem eligendi sedem ubicunque vellet, & ut ibi effet particularis episcopus. Unde quatuor annis tenuit sedem ecclesiæ universalis, nullam sibi particularem sedem eligendo, sed tanquam prælatus, & caput omnium fidelium sedebat ubicunque volebat. Unde licet in Jerusalem Jacobus fuerit poß pallionem Domini: & Petrus apostolus Iaeß ordinatus episcopus, & Petrus licet omnibus præfuerit, non tamen illam ecclesiam tanquam sibi specialem elegit: sed poß quatuor fere annos elegit sedem Antiochiæ, ubi fedit annos septem, & illam ecclesiam sibi appropriavit. Deinde apparente ei Christo, & eidem revelante, fedem suam Romam transtulit: & ibi fuitus eß Romanus episcopus, & in ea tunc in Petro, & ejus fucceßoribus duo episcopatus concurrerunt (videlicet universalis ecclesiæ, & patriarchalis ecclesiæ Romanæ) utrumque tamen episcopatum a Christo recipiendo. Et licet nomen papatus tempore Petri, & aliorum apostolorum non fuit in usu ecclesiæ, ita nec nomen cardinalis, fed poßea crescente ecclesia, ex devotione fidelium hæc nomina (sicut & nomina patriarcharum, primatum, & archiepiscoporum) in usum venerunt: & a sanctis patribus approbatis ecclesiasticæ potestatis dicitur nominibus papatum & cardinalatus: & ex tunc in apostolis fuerunt, videlicet in Petro dignitas papatus, & in ceteris apostolis dignitas cardinalatus sive authoritas. Unde discurrendo per historiam actuum apostolorum, & aliarum ecclesiasticarum historiarum & sanctorum patrum decreta, apparet quod ante divisionem apostolorum & antequam per diversas mundi partes disperß fuit apostoli, Petro tanquam specialis officium gerenti assistebant tanquam cardinalatus officium gerentes, sicut nunc cardinales affistunt papæ tanquam ejus principales assessores, consiliarii & cooperatores in regimine universali ecclesiæ: sed poßquam apostoli a Petro separati fuit in ejus prædicationis, divina loca peritlinantes, ipsi ibi diœceses fortiti funt. Unde apparet quod apostoli prius fuerunt cardinales quam episcopi, ita prius cardinalatus officium quam episcopatum exercuerunt, & sic prius cardinales orbis quam ubiß: sicut & prius Petrus fuit papa orbis, id eß universalis ecclesiæ, antequam fuerit episcopus Romanæ ecclesiæ, & apostoli prius cardinales universalis ecclesiæ quam episcopi. Ita dicit ipse Petrus cardinalis *in dicto tractatu in 4. qu. 6. conclusiones*, & poßquam fit, ex hoc videtur quod cardinalatus fuerit ante patriarchatum.

Si dicatur quod ipsi cardinales eligunt papam, & de eorum gremio eligitur (ut *in ea. licet de electi. C. ubi periculum eo. ti. in 6. C. qui in ea. in Romani eo. ti. C. in in nomine Domini* 23. *dis.* & bonus text. *in ea. sportebat*, 79. *d.*) ß tamen excepto quod extra collegium de electus, hodie non oppositando contra papam; ut *in d. c. licet*: nec ex hoc debetant cardinales dici digßiores, tum quia etiam in ecclesiæ Romani potestatem illa temporis tenuerunt, vel habent patriarchæ & alii inferiores, & similiter etiam de inferioribus a cardinalibus eligi poterant: ut eß text. *in d. c. in nomine Domini* 23. *dis.*

Item ß ponerentur casus quod nullus superesset cardinalis, tunc electio fpectat ad clerum Romanum: quia cardinales appellantur clerici Romani, quibus cardinalibus clerici Romani fuerunt secundum Oldrin. & refert cardi. *in c. licet de electi.* clerus enim Romanus eß caput clerii totius mundi: ut dicit Bal. *in cap. olim de rescript.* Et quod cardinales dicantur de clero Romano, ponit Bal. *in ea. quia propter de electi.* & quod clerus Romanus fuerit, pontic Alvarus *de planctu ecclesiæ in principio operis in 5. vol.* Vel ad canonicos Lateranen. locumdum archiepiscopum Flo. *in 3. parte sum. ti. 20. c. cap. 2. §. 4.* incipit quantum ad locumdum: cum enim ipse papa fit episcopus ecclesiæ Lateranen. & illa fit ejus propria parochia, meritto videtur spectare ad ejus canonicos. De hoc tamen vide in dictis Bart. & Augu. de Ancona *in tractatu de potestate papæ q. 5. ar. 2.* Oßien. autem *in ea. licet de electi.* quem sequitur Anto. dicit quod spectant ad clerum Romanum: allegando 3. *dis. in nomine Domini, & ea. ß quis pecunia* 79. *dis.* Vel ad concilium generale 63. *dis. d. c. ea.* 2. *C.* 3. Quod convocabit clerus Romanus 63. *di. ß forte*. Quod altimum dicit, licet ß poßßit, tamen primum commodius & levius propter periculum morte: allegat *c. no pro defectu de electi.* Ægidius tamen de Bellamera *in d. c. licet*, primo dicit quod ad clerum Romanum pertinet *c. in nomine Domini* 23. *dis. C.* 79. *di. e. 1. C. c. ß quis ex episcopis, C. c. ß qui pecunia*. Deinde dicit quod debet congregari concilium universale, *ea. 63. di. 1. C. C. ea. 3.* & per id quod legitur *in c. ß archiepiscopus, de tempo. ordin. in 6. C. in §. fi.* Et quod tunc clerus Romanus congregabit concilium, *ea. c. ß forte* 63. *di.* Et illatus ultimum ipse tenet propter periculum discordiæ inter capitulum Sancti Petri de ecclesiæ Lateranen. & reliquum clerum. Sed hoc nihil eß: quia similiter poßet effe discordia in congregando concilium: ß ß omnes effent concordes, effet ejus ratio. Vide August. ubi ipse; qui dicit quod tutius effet propter scandalum quod poßet fequi (quia forte non reciperetur) quod congregaretur concilium: sed verius eß quod Oßien. cardinal. & Anto. & Abb. in *d. c. licet* dicunt: quia facilior effet primus modus propter diutinam vacationem, juxta *ea. in Romani, C. cap. ß ß. pervenit. de electi. & ea. ß pro defectu de electi.* & maxime ß electus in papam reciperetur. Pro quo facit quod cardinales ex consensu tacito licet Romanorum acquirerunt jus eligendi papam ut dicitur in *d. c. licet*. Bal. *in l. non ambigitur ff. de legibu* dicit quod moruis electribus papæ, potestas & dignitas pontificalis eß in universali ecclesia, & deinde tacite videtur sentire quod concilium, quod repræsentat ecclesiam universalem. Alexand. tamen in *c. in nomine Domini* 23. *di.* tenet contra Oßien. & dicit quod ille text. non probat fieri cum allegat Oßien. & allegat Bal. in *l. ubi affunt ff. de tutio. C. cum ea. datis ab iis*, qui dicit quod tunc devolvetur ad patriarchas. Cujus opinionem ipse tenet dicens: nihil tamen quod ipse tenet conclusit. Sed tu cum quod dicit Oßien. cum quo transit etiam Abb. in *d. c. licet*, & bene probat text. in *d. c. in nomine Domini* 23. tanquamdo litterarum. Unde ad propositum ß inferiores haberent electionem, ex hoc videretur quod deberent esse digßiores & alias poßerent: & tamen ex hoc nullum privilegium poßßent conseguatur.

Unde omnibus premißis considerata, non videtur quod de jure cardinales fint præferendi patriarchis. Pro quo etiam facit quod videmus patriarchas judicare de metropolitanis five archiepiscopis, quod idem importat: ut in *authent. de monachis, §. ß. cf. d. non alienandi. §. quo igitur in fi.* funt enim synonyma archiepiscopus & metropolitanus: & pro eodem ponuntur: nisi quod archiepiscopus dicitur ab archos quod eß princeps & episcopus, quasi princeps id eß tamquam episcoporum. Tenet enim patriarcha vicem apostolicam, & præsidet tamquam metropolitanis quam cæteris episcopis: ut dicit text. in *c. clerus* 21. *di.* metropolitanus autem dicitur a metros quod eß mensura, & polis quod eß civitas, quia ipse certa mensura, id eß numero civitatum constituitur. *c. 9. §. fi. text.* Qui habet etiam obedientiam primatibus: ut in *c. 99. di.* Et licet nulli archiepiscopi appellari debant primates (ut dicit text. *in ea. nulli 99. di.*) tamen aliquando appellationes archiepiscopi comprehendunt primas: ut probat text. in *d. c. clerus*, cum vult quod archiepiscopus præsidet metropolitanis: ut notat ibi Alex. Unde cum text. ibi innuat quod archiepiscopus præsidet metropolitanis, loquitur de archiepiscopo primate, & non de nudo archiepiscopo: qui pro eodem ponitur cum metropolitano, et supra dictum eß. Ad quod adde quod dicunt infra in verbis, poß primates sedebunt archiepiscopi. Non tamen eß necesse quod archiepiß. habeat illum numerum sub eo, scilicet decem episcopatuum: ut ibi dicitur in *d. c. fciture*. Et metropolitani judicent de episcopis. Unde ß cardi. effent majores, ß deberent ipß poßß judicare de patriarchis, quod nullo modo poßunt: ut patet latere ex dictis Oßien. *in summa de pœnit. & remiß.*

Quomodo

Quomodo autem patriarchæ iudicent de metropolitanis, & primates, archiepiscopi & metropolitani de episcopis, vide in *c. accusatus 5. qu. 6. & ibi card. de Turrecr. & text. iuncta §. 10. in ca. fraternitatem, 16. q. 1. & 6. qu. 5.* designe in *ca. quæsivis & in cap. iudicum 3. qu. 6.* Et vide quomodo debeat episcopus iudicari per relevata papæ ut in *ca. inter corporalia de translat. prælat. & in c. si quis ratione excessi. prælat. ibi glo. & glo. in cap. quod transgressionem de offico leg.* & in hoc multa iura poſſunt addici. Quando autem archiepiſcopus deponat episcopos ut dicit card. in *d. c. accusatus*, vide quod ſupra dixi in ar. utrum ad cardinalem legatum appellatur omiſſo medio. Item facit quod quantumcunque patriarcha habeat facultatem deferendi crucem ante ſe (ut in *cap. 7. c. ut liceptenden. in glo. in ſf. & d. ca. antiqua*) ſi cardinalis eſſet major non poſſet patriarcha ipſo præſente ut legatus hyperiuriſdictio; & ſicut non deberet poſſe deferre crucem ante ſe cardinale præſente, & tamen hoc non eſt prohibitum, niſi quando cardinalis mittitur legatus de latere ultra mare, quia tunc repræſentat papam, ut in *cap. volentes de offi. leg.* & dicitur in *c. antiqua de privil.* & ideo tunc non poſſet deferre crucem ante ſe illo legato præſente, *ut d. c. antiqua.* Quod idem eſt, quia etiam tunc legatus utitur infignibus pontificalibus, ut ſupra dictum eſt. Alioquin ſecus, quia etiam eo præſente utitur. Item facit, quod cardinalis non poſſit date pallium archiepiſcopo nili de mandato papæ, & patriarcha poteſt date pallium ex ſua proprijs iuriſdictione, ut dicitur in *d. c. antiqua*; ponit Martinus Lauden. in *ſuo tract. Arcard. & Speculo in tit. de leg. §. nunc oſtendendum, verſ. quod autem*; & de hoc dictum eſt ſupra inter privilegia patriarcharum: poſit ſupplementum in verbo patriarcha, *verſ. quod.* Item, Dicit tamen Abb. Siculus in *c. ſignificaſtis ſecundum de elect.* quod date pallium immediate dependet ab ſecella Romana, & quod dato palliſ quatenſ fatiunt patriarchæ archiepiſcopis, non ſpectat ad abbotiatus prælatos, ſed ad ſecretarium in *c. in nomine Domini, 43. q. 2.* ubi dicitur quod cardinales ſunguntur vice archiepiſcopi, patriarcha autem eſt major archiepiſcopo. Item facit quia arca Noe repræſentat eccleſiam: ut dicit text. *extraveagan. boni. qua incipit unam ſanctam, & qlo. ordinaria ibi. & ſolo. gene. c. 6. cuppit arcam id eſt eccleſiam.* Vide text. Hiero. *in ca. quotiam vetus 1. q. 1.* Et inde dicit Iſidorus, arcam conſtituit Noe de lignis imputribilibus, & Chriſtus eccleſiam de viſtutis in ſemptermum hominibus, quæ ſicut arca natat in fluctibus: arca de lignis quadratis eſt, eccleſia de ſanctis. Et Grego. arca nempe eccleſiam ſignificat: & idem dicit arch. in *c. arcella, & canonicam 23. q. 5. & 27. q. 2. quæmiſſus.* Unde Hugo in *l. de arca c. 1.* dicit Arca Noe quam ſecit ſecutibus & dolabris ex materia lignorum & bitumine, eccleſiam quam Chriſtus ſecit per prædicatores ſuos ex omnibus populorum in ſua fide confeſſione delignat. Item Augu. de *civit. Dei lib. 15. & contra Faufum l. 1.* Et Hilarius *de Trin. l. 7.* arca enim Noe per quam delignata eſt eccleſia, inundantibus hujus ſæculi elevata eſt in ſublime: per hoc autem Chriſtus delignatur, ſecundum Augu. *contra Faufum l. 12.* & multitudo animalium bonorum & malorum repræſentat bonos & malos. Et de illa arca vide multum late Pavinum in glo. extravagantis Bonifacii unam ſanctam: ubi ſingulariter inveniens ſingula in arca eccleſiam repræſentantes. Et vide glo. & Joan. An. & alios duc. in *c. firmiter de ſummo Trin. & Aug. in epiſtola 99. ad Bonifacium circa modum.* Et tamen Noe qui erat patriarcha fuit vocatus ad fabricandum arcam & præſervandum genus humanum ut præfiguraret Romanum patriarchum: & ideo gerea lingua dicitur patriarcha, id eſt, ſummus patrum, quia primus poſt apoſtolum tenet locum in *c. clerus 21. d.* & Guillel. Durant. in *tractatu divin. offi. lib. 1. cap. 1.* dicit quod ſenatoria, & pariciatus dignitas repræſentant in eccleſia Dei per patriarchas.

Item videmus in ſolio omnium ſanctorum in lectionibus, & in Laurentius quod eccleſia præponit patriarchas apoſtolis. Unde poſito ſicut aliqui voluerunt quod per apoſtolos intelligantur cardinales (ut ſupra dictum eſt) aliqui illis præponantur patriarchæ, ergo pro hoc facit quod ponit Joan. An. & ſeqt Joan. de Immo. in *c. 1. in fine de translat. prælat.* ubi dicit quod durante ſuſpenſione patriarchæ ad quem alias ſpectat confirmatio archiepiſcopi in ſua primatia, recurritur tunc pro confirmatione obtinenda immediate ad papam, & ſic legatus etiam de latere non videtur poſſe facere. Et ita etiam de epiſcopi confirmatione quod abſtinet, tenuit Speculator in *tit. de legat. §. nunc oſtendendum, verſ. ſed numquid potest.* Hoſtie tamen eſt textus quod legatus de latere hoc poſſit facere, etiam de excepto in *c. ſi abbatem ne. ſuſpend. de elect. l. 6.* ſed facit eſt quod ſimplex cardinalis non poſſet niſi ratione legatuis: ex quo non poteſt argui quod ſit major patriarcha. Nec obſtat quod glo. in *c. 1. de officio legati in 6.* ubi legatus de latere appellat proconſules, cæteros præſides, unde primus qui eſſet legatus natus, minor conſeri videtur, *l. 1. c. 1. ff. de offi. proconſ. l. omnatiqui, ff. de adopt.*

Reſpondeo enim quod text. ibi loquitur ſimpliciter in quolibet legato, licet in ſupraſcript. verba dicitur ſunt cardinales. Item non loquitur nam in cardinale legato. Item prædictis nomen generale eſt, eo quod etiam proconſules & legati Cæſaris & omnes provincias regentes præſides appellantur: ut in *l. 1. ff. de offic. proconſ.* Nec etiam obſtat ſi dicatur quod cardinales quando mittuntur in legationem appellantur legati de latere; quod nonnen nullatenus intelligitur in *c. 1. in fine d. de leg.* Reſpondetur enim quod illud idem eſt dicere quod dicuntur collaterales: quia quod legatus cardinalis appelletur a latere eſt (ut ſupra dictum eſt) quia cardinalis affiliatur ad latus papæ, ſed patriarchæ dicuntur tenere vices papæ, ut in *c. 1. de offi. leg. & in c. clerus 21. d.* Sunt ergo vicem gerentes, ſignificantes perſonam papæ, *l. 2. verſ. omnia C. de notoris jure cau.* Omnia enim ea cum tradantur quæ ad papam pertinent cujus perſonam gerit: ut per Bart. in *l. 3. §. ſi quibus ff. de leg. 3.* & *in ſupr. textum, C. de off. ejus qui vicem oberat.* & Bart. in *l. 1. §. ſi de tutor. C. tutor. dativ. ſitum dignitas; ut in ca. ſi. & inc. in ſubdiacono, ibi glofſa 93. di.* & bene Bal. in *author. ſed novajure C. de fer. ſed.* Item & patriarcha & epiſcopi appellantur Chriſti legati: ut in *c. accuſatus in ſi. 5. qu. 7. & in clem. 1. de penis.*

De illis autem patriarchis, & de eorum poteſtate vide per Alvarum in *c. 1. inundantes, vel abbatem*, & vide in Speculo in *tit. de diſpenſatione in §. ſunt quoque*, & adverras remiſſiones ibi factas per eum. Et vide eundem in *tit. de legat. in §. ſuperoſt. verſ. item patriarchas*: ubi ponit quod patriarchæ legatus revocat ex canis indulgentiis, & privilegia per papam vel ſipſi prædecellores conceſſa. Hi tamen ſunt Joan. An. addit. qui dicit quod ſuis mandato papæ vel potiuſ quodam imperatoris quam revocatio. Licet a majoritate rationis facit pro ipſa parte tex. in *c. cum apoſtolus de conſ.* ubi archiepiſcopis habentibus vicitare provinciam permittitur quod cum 40. vel 50. equitantis incedant, cardinali autem quod cum 25. Et eſt ultra inducitonem factam ſupra in prin. ab ordine legere, quia primo ibi nominatur epiſcopus & archiepiſcopus quam cardinalis, *l. 2. §. ſi prius ff. de conſu. & ff. pupil. C. 1. ſi qui de pæbien. in 6. cum ſimil.* Item ſicut quod quatuor patriarchæ ſecundum ſive repræſentant locum quatuor evangeliſtarum: ut in *c. ſeripsum eſt in parte decis. de elect.* & ibi notat abbas Siculus. Ipſi autem evangeliſtæ dicuntur mundi cardines: quia per evangelia quatuor inerfibiliſ nubo dulcicinus quod & per eoſdem cernunt ſimul inſtructores quadratum de agimus, dicit text. in *cap. hujus 76. d.* Et per hoc etiam patet patriarchas dici poſſe eccleſiæ cardines & cardinales, ut ſupra dictum eſt. Similiter *Apoca. 4. c.* patriarchæ deſignantur per quatuor animalia plena oculis ante & retro, quorum aliud habet faciem hominis, aliud eſt vitulo ſimile, aliud habet faciem hominis, & quartum eſt ſimile aquilæ volanti (ut declarat ibi Nicolaus de Lyra) quæ non legantur de cardinalibus. Item dicuntur etiam hæ: ut probat tex. in *clem. pontificalis. 1. q. 1.* ibi, hi qui modo ſunt toto mundo evangelio cotrahente lucidiores eſſe videntur. Ad idem tex. in *c. gratiæ. circa de pæbien.* ubi in materia concilii refertur ſuſpenſionis a cardinalibus memoriorum tum Romano pontifici & quatuor patriarchis referuntur: in hoc quoque quatuor patriarchales ſedes ſpecialiter patriarcha. Item patriarchæ ſecum ſuccedebant loco apoſtolorum, & ad eos majores cauſæ poſt apoſtolorum ſedem ſunt referendæ. ut in *c. 2. dist. 9.*

Non obſtat ſi arguatur ex *c. Felicis de pœnis*, ubi imponitur pœna *læſæ majeſtatis vobis ex vobis* tantus vel perſequentes cardinales, quæ non videtur poſita de patriarchis: quia poteſt reſponderi quod de illis tantum fuit ſtatutum propter continentiam cauſæ in ipſo & non in abbas. Item videmus aliquando ſuſpenſiones penas inflige propter frequentiam ſceleris quæ alias non infligerentur. Patet in pœna adulterii, quæ eſt major quam pœna inceſtus, & tamen adulterium vindicat ab incetu. 32. *quæſt. 7. adulterii.* Item fere ſimiles penæ ſunt contra capientes epiſcopos, ut in *cle. 1. de penis.*

Unde pro concluſione præſentis articuli (qui prædicantur an alii cardinales poſt cardinalem Oſtienſem, an patriarcha) dicemus conſiderando diverſa tempora: videlicet tempus ante legem, tempus ſub lege, & tempus gratiæ: juxta illud quod dicitur poſt glo. in *c. conſululis de eccle. mil. & poſſeſſ. in c. 1. de ſumma Trin.* Si enim conſideramus tempus ante legem, dico quod omnia ambobſtant in tenebris, & homines vivebant jure quo dam naturali: in quo non dabatur directio inter perſonas, ed vicebant illo jure, quod tibi vis mihi fac, & ſic ut dicit d. glo. *in d. c. 1.* Si conſideramus tempus ſub lege, quo regebantur decalogo Moyſi a Deo dato (quod eſt dicere quod adventum Chriſti: quo tempore regebantur authoritate legum & prophetarum, & erat cognitio dignitatis ſuprematenticia) tunc dico quod etiam ſapiunus laceridoes leviuiet generis repræſentantes ſuiſſe cardinales, patriarchas fuerunt dignioreſ: ut legitur in libro gen. in pluribus ca. ubi majoris erant authoritatis & Deo magis acceptæ fuerunt patriarchæ. Si vero conſideramus tempus gratiæ, tunc ſi conſideramus principium hujus temporis & generaliter ante adventum Chriſti, dico quod omnes erant patres: quia tunc apoſtoli & evangeliſtæ per quos cardinales & patriarchæ repræſentantur, ante adventum adfiterunt Chriſto; patriarcharum omnes: nec Petrus pretertat alios apoſtolos, ſed omnes erant ſimplices facerdotes, de *parvi. d. i. c. quis aliquando in §. & contra 4° ca. quam ipſi.* Et dicit Petrus ſe non eſſe cardinem & caverna apoſtolorum vivente Domino cardinalem. Fuerunt enim ordinati facerdotes a Chriſto: ut ponitur in ver. *pari in c. omnes 21. d.* Chriſto enim vivens inter homines ſolus præmiſſam in eccleſia habebat pondeſtum: ut *24. q. 1. in ca. legatur.* Similiter vivens inter homines primus facerdotum fuit *23. q. 8. cum a Judæis.* Si tempo gratiæ conſideramus prædicatum poſt adventum Chriſti (quo tempore per apoſtolos repræſentabantur etiam cardinales, in quo dicitur ſicut patres Petrus: ut in *c. omnes 21. d.* & *c. 1. de ſacrofanctis. 22. d.* & *in c. dum loquitur de Moyſe* qui etiam fuit patriarcha: ut ponit archie. in *3. parte tit. 22. c. 1.* & *22. dum loquitur de Joane Baptiſta in q. eod.* Sed cardinalitas nomen nondum initium ſumpſerat: ut patet in *c. prædicat. 5. q. 5.* & *c. ſalutamus 95. d.* Item & Petrus fuit patriarcha Antiochenus, ut patet in *dictis. ſacrofanctis, & c. cis. regnum 24. q. 3.* & *in c. mutationes, 7. q. 1.* & papa appellabatur patriarcha Romanus *ca. clerus, inſtalla glo. 21. d.* & *in epiſcopiſpiona ad l. nos redderes. C. de ſumma Trin.* Tempore enim Sylveſtri reperitur originem habuiſſe nomen cardinalis in eccleſia: quia tempore dominorum Conſtantini non erant cardinales: quia tantum facit mentionem de eleicis, et *dicit Albericus in tra. de ſumma Trin.* & dictum eſt ſupra. Quinimo ſi recte conſideratur illa jura, non videntur loqui de cardinalibus ſed de ſimplicibus ſacerdotibus papæ. Imo longe poſt appellati ſunt cardinali: ut probat tex. in *c. cardinalis, 22. q. 5.* & *in c. in parochia, 16. q. 1.* & *in c. nuncuiatis 13. num.* ante medium iſtius text). 1. q. 7. Ex quibus patet quod illud quod dicit Oldr. *conſ. 63.* non ſit verum dicit. Et ſecundo, quod ſi *in ſpiritualibus d. dicit.* quod habuerit ortum tempore Pontiani papæ. Quos ex præmiſſis in duobus videntur impugnare Ludo. Pontanus *in ultimo conſilio* (inquit vos eſtis lux mundi) *in 3. col.* quia vult quod ante illa tempora ſoriini etiam cardinales, licet nondum nominarentur cardinales, quod & videntur tenere communiter magiſtri doctores, diſtinguentes tres tempora ſupoſitorum per quos repræſentantur cardinales. Et ſic videntur velle omnes prælegati in ſuis tract. de cardi. & Alvarus de plantiis eccleſiæ in locis ſupra allegatis: item quod in veteri teſtamento principum fuit nomine card. baptiſtarii eſſet, nominarentur conſiliarii. Sed in hoc ultimo credo quod male reprehendatur Pontanus: quia non

7p. d. (dum refert ita institutisse beatum Petrum) A quod a tempore B. Petri fuit nominati aliquando cardinales & aliquando presbyteri, ut dicit Gregorius in registro l. 9. cap. 1.

Aut considerantur respectu ordinis, & sic etiam non est dubium quod major est patriarcha quam cardinalis, qui potest esse etiam diaconus: juxta supra allegata circa principium hujus articuli, & in *c. quapropter n. 5. p. 7. & ac. pace ea cau. 24.*

Aut considerantur respectu officii & administrationis & dignitatis inde consurgentis: quia cardinalatus est officium: ut ponit Bal. in *c. bona de pebul. prælat.* & Pavinus *in extravag. ad omnes indi. char. & legiffe in l. 1. §. fi quis in appellatione §. de appella. ad. in. conf. 1. de temula. prælat.* Et in *clemen. ne Romani de obst. per cap. quoniam quod cardinalatus est dignitas* quia de summa dignitas in Ecclesia Dei post papam. Et est officium cum dignitate: ut etiam est tex. in *c. quoniam de obst. & text. in c. 1. ante fin. in verse. institutione de relig. & verse. fin. in c. 1. & cap. cum ex licentia in prim. de in integrum resti.* ibi cum in minori estimetur officio constituti. Ex quo dicit Bar. in *l. 1. §. fi quis. §. de appell.* quod licet cardinalatus non sit major dignitas quam episcopalis, est tamen major officium. Unde considerando cardinalatum respectu administrationis, & officii, aut cardinalis est influx legatus de latere, & sic praefectur cardinalis: ut in *c. antiqua de prim. & in c. omnes. de offi. leg.* Aut summus in simplici cardinale post cardinalem Official. & tunc aut loquimur in conflorio, aut capella papae in loco de dominio consistorali ecclesiae, & praetero cardinalem ordine assistentiae, & irradiationis pontificis: quia tunc est idem corpus, ut in *c. felicis de pontei in. & sec. 1. de offi. leg. in de. cum fimil. l. quisquis C. ad l. Iuliam majestatis, & l. C. de praefectis palatinorum l. 12.* Unde videmus in capella quod quando diaconi assistunt ad latus papae, & sic etiam unus presbyter in missa, plus honorantur quam ceteri alii quantumcunque etiam episc. card. ratione officii assistentiae.

Aut summus cardinalis in consistorio residet nec in loco dominio in consistorio ubi residet papa, sed ab illo loco particularis illustrat cum praefectura loquimur, & tunc dico patriarcham praeferri. Hoc plurimus rationibus tenuit etiam solemnis doctor dominus Antonius de Capharellis in quibusdam suis allegationibus in forma patriarcharum. & in presbytero cardinale, tum ratione loci jurisdictionis, tunc ratione separationis a praelatia papae cum illustratione: & ideo dicitur quod cardinalis ultra a curia est ficut episcopus extra papam. Pro quo etiam quod dicit Abb. in *c. fane 2. col. de furo compe.* ubi dicit de episcopo qui est in diocesi alterius, quod cardinalis est persona privata. Ad idem facit quod dicit Bal. in *ca. quis propter de offi.* quod cardinales redentes etiam ipsorum ob urbe fuit fuit tantum ipsi. Ad idem est text. ille in *l. 1. C. de praepositis laboranti l. 1.* ibi quos laicis nobis contractus illuitrat: qui textus ratione affinitiae appellat illustres. Et per illum text. dicit Bal. in *rubr. ff. de offic. proconsul.* quod dignior est cardinalis qui affinitiae papae in ea quam qui est extra curiam. Et similiter text. in *d. l. quisquis C. ad l. Iul. majestat.* unde cardinalis qui fuerat quinquennio abiens, deponitur in *c. 2. de elect. non rept.* Et tamen text. in *c. 1. de officio legat. n. 6.* quando mittuntur extra, appellat poteonfiles: qui dicuntur spectabiles, ut dicitur *in l. 1. ff. de officio eius cui man. est juri.* & etiam praesides qui dicuntur clarissimi: ut in *d. l. 1. C. de legat. ad l. 1. ff. de offic. praef.* ubi ponit differentiam inter praesidem, & proconsulem: de quo dicendum ut dictum est supra. Sic ergo quando sunt ad latus papae, fuit illustrius, & quando extra, tantum clarissimi vel spectabiles, quod minus est. Quod etiam dicetur Bal. *in ff. de off. proconsu.* Unde idem Baldus *in rubr. de majoris & obed.* dicit quod fuldati defiderant praesentiam regis, & multum laetantur in ipso: & ideo Guafcones dicunt quod non fulbant regi Anglie nisi ipso rege praesente: *in c. 1. ff. de offic. praef.* Aut loquitur in alio loco indifferenter extra patriarchatum, & extra affinitem papae in quo cardinalis nullam habet officii administrationem, & familiter ne patriarcha. Et tunc aut tunus in alio interiorem ordinem episcopalem: & praeferam patriarcham presbyterum cardinali, ima & episcopum etiam propter ordinem quo caret cardinalitate *2. q. 7. quaestione in quanto de consecr. dist. 1. & in quanto de consecr. dist. 4. & ibi cum fimil. & supra praximes* quia non habent majorem dignitatem illo respectu quam episcopus: dicit Bar. in *d. l. 1. §. fi quis. §. de appell.* Unde per illum text. in *d. c. quamquam* dicit Bertachinus in tractat. de episcopo, quod episcopus etiam praefertur presbytero cardinalitis ipse in *c. 2. p. 7. n. 12.* eo enim respectu dicuntur episcopi: cum eorum locum in ecclesia sit in *canone omnes ap. d. ad idem 32. dominium*, habent enim eundem ordinem cum papa: patriarcha, & archiep. ut in *c. clerici 21. d.* Et de patriarcha tractat in *praeb. l. d.* & in *praeb. d.* Aut tunus quando est cum episc. card. vel quando in alio actu, non ratione ordinis: & tunc ratione consuetudinis praeferam cardin. ut supra in prim. hujus art. & Cum. Potest enim contingere *ut forte cardinalis, qui sit lateratiis* in talibus dare praelationem, ponunt doctores poft Innoc. *in flostumini de majo. & obed.* Ad quod etiam ff. decifio in novis 450. incipit: Non folet dubitatum tamen principalis quae ff. *de ea in tit. de elect.* quae dicit quod in Alemannia praepositure funt dignitates, & quod attendatur consuetudo loci. Facit quoque quod dicit Dominus Innocentius *in c. 1. ff. de offic. praef.* valet consuetudo Rom. curiae quod diaconus cardinalis praeferatur presbaliegat illam glo. in *c. legimus 93.* quae non dicit hoc, sed quod diac. card. praeferatur praetiepiscoporum presbyt. card. quibus etiam nituntur patriarcari. De quibus vide concordantias in *tit. in tract de episc. in verf. deinde post archiepiscopus.* Et facit in proposito quod dicit Egidius *in c. 8 quia ex diploma 89. d.* quod licet cardinales presb. praeferantur diaconibus, & fint dignioris, fatlit in duobus casibus primo si deficiente de numero diac. affumatur presbyter ad ferviendum cum diaconis diacon. praeferatur ad manum dexteram papae, & honoris habebitio loco febdeit. Sed hoc ideo credo esse non quod diaconus fit dignior, fed quia fervire, & affistere papae eft propium officium diac. & non presbyteri qui affumitur in defectum lateraf & ferviendum. Vidi tamen fervari quando in defectum diaconi affumitur ad ferviendum presbyter card. (quid debet ille ultimus de praefentibus) quod in praeftando obedientiam praecedit presbyter, & pulsat praefentia obedientiam quam diaconus fed in recipiendo osculum pacis praecedit. Quod credo in primo actu obedientiae hoc non contingat divisio ordinis collegialis intermediatio diaconum, sic quia actus obedientiae non eft actus affistentiae papae qui illustrat, & facit quod diaconi praeferantur presbiteri eft actus recipiendi oscilum pacis. Secundo si propter multitudinem presb. cardinalium, & paucitatem diacon. vel brevitatem febdium aliquis de presb. cardin. fedeat cum diacon. eorum fcamno quia tunc primo fedebunt diac. & postea presbyteri: fimiliter etiam credo quod illud fit ut fegregentur ab ordine diacon presb. cardinalium, fed non ex eo quod diac. dicantur in digniori loco, & ideo quando coguntur ipsi presbyteri cardinales ire in locum ubi fedent diaconi, debent flare aliqualiter legregati a diaconis, ad offendendum quod continuatur numerus presbyterorum & quod non fint ultimi inter diaconos. Sed fi diac. accedat ad fedendum in fcamno cum presbyteris, fedebit ultimus. Et dicit ibi lupra Egidius fervari in curia in divinis officiis etiam in Rota. Ratio ejus quilibet in officio fuo eft dignior altero. *c. 1. de off. arch.* Ad propositum eft quod dicit Bal. in *c. cum olim de confess.* qui dicit quod confessio delignat loca fedendi. Aut fimus in actu interiore circumferiptio confiituendine. Et adhuc consideratis doctorum opinionibus potius quam textibus qui de hoc loquuntur (qui hinc inde tenuit pollebat) praeferam cardinalem per dicta inclusam in illo text. in *c. quamquam n. 2. 7.* intellegendo quod Hieronymus eftet cardinalis, quod tenet Alvarus *in fine tract. de planctu ecclesiae*, & Joan. de *Ana. in c. ad liberandum de Judeis*, & probat clare ibi. Ille text. in *c. quamquam 2. qu. 7.* *ut in c. ecclesia habet fenatum. 16. q. 1.* juncto eo quod fcribitur in registro beati Greg. *lib. 9. c. 22.* quia licet dicit juribus dicatur de praeftiepiscoporum, hoc fit mentio de cardinalibus, illud erat quia tunc cardinales fub nomine presbyt. nuncupabantur: unde ibi Gregorius nominando presbyteros, tamen nulla facta mentione de nomine cardinalis tunc, fed quia tunc fuit fingularter titulior fuprum qui hodie funt presbyteri cardinales: ut titulum S. Sulannae, titulum S. Marcelli & fic de fingulis. De quibus vide in specu. in *tit. de libelli concep. §. nunc videndum, verse. forte cardinalis, & ibi Joan. An. in addit.* Et presbyteri deuntur habere titulum, fed dicuntur non: ut in *c. Rainutius de reff. & ex eorum revocatio de sentent. in c. in se. & quoniam de elect. de quo vide Abbem. in re. ff. de fideiuss. bonis.* Et quod cardinales praeferantur logoendo in terminis iuris, omnibus alii qualitatibus hinc inde circumstipatis, tunc etiam dicit in *dict. cons. de praefiniendis cardinalis n. 7. cleaus, verse. 8. per text. maximo in c. ecclesia 16. qu. 1.* & ibi dicit quod ita communiter tenetur *verse* etiam quoque arch. in *d. c. quamquam*: & ibi etiam late Alexand. & Ludo. in ultimo confil. utuntur enim cardinales quibufdam fingularibus infignibus fpecialitatem magnoriatis demonstrant: ut pilea rubea, quae decoravit eos Innocentius IV. ut legitur in ejus vita: licet Pavinus in extravag. ad omnes dixerit de Bonifacio VIII. Per quem denotatur eos ardiari vitam exponere pro ebrifiliari nomine augendi poftteritate: hoc enim denotat color purpureus five fanguineus. De quo *in c. fermisa 30. q. 5.* & dicit Ludo. in dicto confilio, quod fe offendunt verba papae quando dat pilean cardinalibus: videlicet, *accipe pileum*, &c. fic & in vestibus purpureis. Facit quod dicitur quod Clemens VI. per fuam conflitutionem declaravit quod in ecclesia Dei nulla fit major dignitas poft papam quam dignitas cardinalatus: facit etiam *7. q. 1. fapiendis.* Aut loquitur in concilio. Et tunc credo fine dubio de jure preferri patriarcharum cardinalem poft cardinalem Officiali. qui praeferitur omnibus patriarchis ut fupradictum eft, temper loquendo de quatuor principalioribus, de quo in *dicti c. antiqua, & c. renovatores cum plurimis aliis 22. d.* per dicta fupra circa principium hujus articuli. Et ad hoc ultimum movetur, tum quia in concilio ita funt conflituti papae patriarchae & ceteri fecut cardinales: ut in *c. convocationis 1. q. 7.* Tum etiam quia non tantum funt ibi cardinales ut praefidentes, fed ut de ipsis & papa voluum ferattur & detur ab aliis: ut in *c. nunc autem 21. dis. & in c. Valentinianus 63. dis. & in c. hinc etiam 17. dis. & in c. futurum 12. q. 1.* Tum etiam quia hoc bene probant illa jura, *c. diffinimus, cum praecedentibus 23. d. & c. iac. clerus 31. d.* & tum ratione Dominici in *d. c. episcopos 12. d.* Et per hoc tamen plene dissolvitur ille articulus: quem non reperies ab alio ita examinatum, licet credam quod confuetudo aliter loferatur. Ad quod dicitur in contrarium, ibi ponuntur pro patriarchis fedes diftinctae & in transversum ante faciem pontificis ad latetum cum poftergali & gradibus: ex quo videtur denotari quod non major praeminentia, fed fecundum ordinem ponendi fedes, primo fat mentio de febdibus cardinalium, deinde de patriarchis. Et ubi fit mentio in ii. (in verb. fit nota.) quod patriarchae quatuor fint. Et in *c. 2. p. 7. n. 2.* intellegendo quod Hieronymus eftet cardinalis, quod tenet Alvarus *in fine tract. de planctu ecclesiae*, & Joan. de *Ana. in c. ad liberandum de Judeis*, & probat clare ibi. Ille text. in *c. quamquam 2. qu. 7.* *ut in c. ecclesia habet fenatum. 16. q. 1.* juncto eo quod fcribitur in registro beati Greg. *lib. 9. c. 22.* quia licet dicit juribus dicatur de praeftiepiscoporum, hoc fit mentio de cardinalibus, illud erat quia tunc cardinales fub nomine presbyt. nuncupabantur: unde ibi Gregorius nominando presbyteros, tamen nulla facta mentione de nomine cardinalis tunc, fed quia tunc fuit fingularter titulior fuprum qui hodie funt presbyteri cardinales: ut titulum S. Sulannae, titulum S. Marcelli & fic de fingulis. De quibus vide in specu. in *tit. de libelli concep. §. nunc videndum, verse. forte cardinalis, & ibi Joan. An. in addit.* Et presbyteri deuntur habere titulum, fed dicuntur non: ut in *c. Rainutius de reff. & ex eorum revocatio de sentent. in c. in se. & quoniam de elect. de quo vide Abbem. in re. ff. de fideiuss. bonis.* Et quod cardinales praeferantur logoendo in terminis iuris, omnibus alii qualitatibus hinc inde circumstipatis, tunc etiam dicit in *dicti c. cons. de praefiniendis cardinalis n. 7. cleaus, verse. 8. per text. maximo in c. ecclesia 16. qu. 1.* & ibi dicit quod ita communiter tenetur *verse* etiam quoque arch. in *d. c. quamquam*: & ibi etiam late Alexand. & Ludo. in ultimo confil. utuntur enim cardinales quibufdam fingularibus infignibus fpecialitatem magnoriatis demonstrant: ut pilea rubea, quae decoravit eos Innocentius IV. ut legitur in ejus vita: licet Pavinus in extravag. ad omnes dixerit de Bonifacio VIII. Per quem denotatur eos ardiari vitam exponere pro ebrifiliari nomine augendi poftteritate: hoc enim denotat color purpureus five fanguineus. De quo *in c. fermisa 30. q. 5.* & dicit Ludo. in dicto confilio, quod fe offendunt verba papae quando dat pilean cardinalibus: videlicet, *accipe pileum*, &c. fic & in vestibus purpureis. Facit quod dicitur quod Clemens VI. per fuam conflitutionem declaravit quod in ecclesia Dei nulla fit major dignitas poft papam quam dignitas cardinalatus: facit etiam *7. q. 1. fapiendis.* Aut loquitur in concilio. Et tunc credo fine dubio de jure preferri patriarcharum cardinalem poft cardinalem Officiali. qui praeferitur omnibus patriarchis ut fupradictum eft, temper loquendo de quatuor principalioribus, de quo in *dicti c. antiqua, & c. renovatores cum plurimis aliis 22. d.* per dicta fupra circa principium hujus articuli. Et ad hoc ultimum movetur, tum quia in concilio ita funt conflituti papae patriarchae & ceteri fecut cardinales: ut in *c. convocationis 1. q. 7.* Tum etiam quia non tantum funt ibi cardinales ut praefidentes, fed ut de ipsis & papa voluum feratur & detur ab aliis: ut in *c. nunc autem 21. dis. & in c. Valentinianus*

Bulla Eugenii 17. de pretiosione cardinalium.

EUGENIUS episcopus fervus fervorum Dei, venerabili viro magistro Henrico archiepiscopo Caesaraeiensi, &c. Non mediocri dolore afficimur cum inter fratres nostros episcopos fic ipsos ecclesiasticos diffidii aliquid exortum esse percipimus: tum propter malum quod inde in populis exempum pervenit: tum quia contemptus & derraftionis probetur occasio. Proinde non parum confidi-

disfpicuit diffenfiofem illam quam cum diledo filio Ac hodie, fummis pontificibus in regendi gubernaculum univerfali ecclefia affiftebant. Et ex concilio Stephani papæ colligitur (dicentis oportebat ut hæc facrofancta Domina noftra Romana ecclefia juxta quod a beato Petro, & ejus fuccefforibus inftituum eft, ita ceteras ecclefias & in apofto lorum culmine nous de cardinalibus presbyteris aut diaconis confecraretur) datur manifefte intelligibus fratres noftros qui inter cardinales locantur temporibus Petri Cyrillus, & Innocentii antecedunt Nicæni concilii beatus Sylvefter (qui cæpit ecclefiam regere anno Incarnat. Dominicæ ducentefimo-trigefimo vel circiter) in fynodo generali congregatis prædictis, hoc conditione luos nuncupavit cardinales, & magno admodum privilegio infignivit quæ nulla patriarcharum, archiepifcoporum & epifcoporum in canonibus habet fimilem aut videlicet fine gloriam, tefftum multitudine damnari non debemus. Nec fine myfterio triplex ordo in fratrem noftrum collegio a fanctis noftris prædecefforibus inftitutus eft: nam cum Dominus dicentes fuos mittet gerat in terris, decuit quemadmodum Moyfi præceptum fuit, ut omnia ad exemplum faceret fici et oftenfum erat in monte, quod ad inftar illius ecclefiæ hierarchicæ in hac nofta ecclefia tres conftituerentur ordines affiftentium papæ, qui purgantium, illuminantium & perficientium fungerentur officio: velut funt diaconi, presbyteri, & epifcopi cardinales. Dicentium tum fummus pontifex tres præfentet perfonam, ut quemadmodum Chrifto converfanti in terris affiftebant apofto li, ita etiam cardinalium cœtus apofto lorum repræfentans, eam papæ affiftentem, ubique vero epifcopi ubique diffuft, apofto los repræfentant ad prædicandum per orbem miffos. Ipfos præterea cardinales pro honoris ac dignitatis ornamento, gaterm fui corporis tunicæ pontificum fuftinent. Ex quo fine ulta dubitatione offendent poft caput ecclefiæ quod eft papa, contingua fui corporis membra qui funt fratres qui cardinales per cæteros ecclefiæ membris ac partibus honorari debent: adeo quidem ut facris canonibus fancitum fit eos qui in cardinalem manus injecerint violentas aut fugarint aut infequti fuerint, feu ad hoc deducti eorum fuerint feu crimina, latæ majeftatis reos maximis & multiplicibus pœnis effe plectendos, fi ipfi apofto lici rivis violaverint majeftatem, quod in ipfos qui patriarchas, archiepifcopos vel epifcopos offenderint, ftatutum minime reperitur: ut evidenter hinc fitquod tanto amplioremcenferi dignitatem quanto plures fectoriofque illam offendentibus infligunter pœnæ. Ita quoque illi ad ecclefiæ ministerium ipfis fratribus noftris prædicis ecclefiæ prælatis, & fimiliter cum legati de noftro latere deftinantur, ut ab illis legatis multo ac magna per canones attributa privilegia quæ tibi non ofte non abhiatimus. Hinc etiam conftat eu a latere apofto lico mitti eis folis & non aliis appropriatur legatis. Sed & illi nonnullum Conftantinus imperator, annuadertens ad quam magnum ac publicum univerfalis ecclefiæ offenfum ipfi fratres noftri vocari effent, fic inquit. Volumus etiam deinde fui ordinis reverendiffimos clericos fanctæ Romanæ ecclefiæ fervientes fingulos habere illud fanctum culmen potentiæ & excellentiæ, ejus fanctiffimus noftri fenatus videtur gloria adornari id eft patriticos confules ferendum legis in fumma dignitate conftitutos imperator patres fibi elegit, & loco patrum a fe honorari affirmat. Quod vero hæc dignitas tanto honore præfulgeat nec tue fraternitati nec cuipiam alteri mortalium effe debet, quoniam ut fanctiffi attefantur patres: omnes patriarchates, archiepifcopalet, epifcopales, cœnobiales, aliæque dignitates Romana fundavit ecclefia, ficutque licuit uni ecclefiæ amplam, alii amplioren, & alii amplifimam prout expedite judicavit tradidit potefftatem. omnes enim tanquam unus arbor cremis ab una dignitatis radice, & ut diverfi aquarum rivuli ab eodem fonte prodiruntur licet unus alio capiofior, atque uberior. Inque fi pafis ex cunfto, & innumeris inftincta (quo hanc fedem regi credendum eft) Romana ecclefia venerabilium cardinalium cœtum ad ecclefiæ hierarchiæ fimilitudinem conditum, & tanquam fui corporis partem his privilegiis, & honoribus illuftare decrevit, nec tua ecclefia cui per apofto licam fedem præfedus es, nec quifquam alius ecclefiæ pontifex non fimilem apofto lico throno originaliter inftitutus, quæ omnia de ipforum fratrum noftrorum confilio acta funt) nullam fuccenfendi, aut conquerendi caufam habet: ne illud adeo ftatuens evangelium refrans, *nonne mea facia tibi injuriam, quæquid mihi non licet de meo facere quod volo?* Et fiens to vis ut privilegiis ecclefiæ tuæ ab hac fede concefftis alia deferant inferiores ecclefiæ, ita eadem ratione par eft ut ab eadem fede hæc cœtui inftituto in fimilitet deferas, & reverentiam præftes. Multum enim interes te debet diuinena per Chriftianos populum ubique fervata confuetudo: quæ etiam fi cœtera deeffent, ex quo tam vetufta eft ut ejus initii memoria non extet in contrarium pro conftitutio *jure* habenda foret: præferim quando fcimus, fi apponere fummo pontifici, non quidem uno fed tot quot unquam habuit ecclefia, id actum effe dignofcitur. In omnibus enim nationibus ac regnis, in Angelia ut memorantur hactenus hujufmodi præeminentiæ cardinalibus delatæ eft honor: nos quidem non tam ipfis quam nobis (cum ipfi nobis ministrabunt) attribui confendes eft. Nec minus his ecclefiæ Romanæ confuetudo (quæ caput, mater, & magiftra eft reliquarum ecclefiarum) id ipfum tibi perfuadet: quæ femper nulla unquam contradictione, in conditis acftibus quibufcumque pratiaris prohonorati funt. Idem in antiquis generalibus concilifis (præfertim in duobus Lugdunenfibus, in uno præfidente Innocentio IV. in altero Gregorio decimo: quorum ab hoc extant acta) oftatum fuit. Sic & in his fynodis noftris noftra ætate celebratis (de quibus etiam apud regnum Angliæ non paucæ adhuc fuperfunt teftes) obfervatum effe palam eft, abfentibus etiam fummis pontificibus. Idem & nunc nobis præfentibus in hac facro œcumenico fervatur Florent. concilio. Hic igitur id ftatuat, quod in fententiis, & decretis tam hujus fanctæ fedis quam generalium conciliorum cum de dignitatibus nominatim fit mentio, illa claufula adjici fafet non obftant fenatus, patriarchali, archiepifcopali, epifcopali, feu alia quacunque præfulgeat dignitate: per quod ex ordine nominandi quæ fit major hujufmodi prælationum officium, ac dignitas, five juridictio propriorum ordini. Quemadmodum jure cautum eft ut archidiaconus non presbyter fuit juridictionis obtentu archipresbytero præferatur: fimili modo diaconus, vel lubdiaconus aliufve clericus noftes, aut alijuo notropolitani vicarius feu locum tenens, in fynodo & alibi aliius quocunque ordine majores etiam epifcopos antecedit, propter illius juridictionem quam exercet, & perfonam quam repræfentat. Sic & clerius ad ecclefiam cathedralem, & confirmatus quanquam nondum confecratus ratione juridictionis cuncti in tua diœcefi præeminet. Quis ergo jam dubitatit eum qui tali pata, & canonis condidit, & talem alia tribuit potefftem, poffe eamdem cum vult, & majorem fuis membris tribuere? Si quis forte objecerit potefftem dignitatis potiore effe rationem habendam quam cardinalatus de novo collati, cum in regnis cæftabitur, ac pæralmentis quilibet ac fuæ ecclefiæ prælatus non ut cardinalis interfit. Huic objectioni evidens refpondet ratio; nam quum perfonæ fint ecclefiafticæ, ficut ftatuta, ac privilegia fuarum ecclefiarum in his acftibus fervant, multo magis perfonæ ecclefiæ cui vitcolo obftrictæ affrifti funt privilegia, & ftatuta fervare tenetur. Quinon nec ipfæ perfonæ ecclefiafticæ, nec alij quicunque tanquam inferiores derogare quomodo libet poftent, cum ipfi ut ita ignatius inftitutis ab ipfis publicos, vel privatos vocantur, cum fuit qualitatibus, ac prærogativis ab ecclefiæ inftitutis admittit debent: nam & cœtus hanefteum publicum, & universalis ecclefiæ politiam, & in opprobrium ecclefiafticæ dicipliræ vergeret, fi in quovis actu diaconus presbyterum, vel presbyter epifcopum, aut epifcopus patriarcham præcederet. Præterea in omnibus fcriptum eft unumquemque in collegio, vel epifolio juxta fuæ receptionis tempus honorandum effe: & quod fi poftea aliquis administrat presbyter, cœtem temporis anteriorum præpotur qui presbyteri non funt. Quod fi in ordine majori fit, hoc etiam multo amplius in dignitate fua juridictionem in his acftibus major eft ordine, fervandum eft: ut fupra de archidiacono, & archipresbytero dictum eft. Quod fi in poft receptis locum habet, eadem ratione in ut qui prius, fi post de novo eis obtenuit dignitas. Hoc enim rationi confentaneum eft ut dignitas minus dignum ad fe trahat, & ter ea potentiori, & nobiliori dominatur. Quod in ipfis cardinalibus eximere fervatur qui fuet certarum ecclefiarum dum ad cardinalatum affumuntur epifcopi fint, nihilominus cum non epifcopatum ad presbyteratum fed ad ecclefiæ cardinales fedes apofto lica appellat. Quinto fiois fuas priores ecclefias in titul. dimittat, non amplius fub nomine ecclefiæ fed titulo cardinalatus fedibus, quæ fed ad majorem dignitatem, & juridictionem affumpferit: aliquoqui non afcendifet fed defcendifet, non honorari fed dehonorari videretur. Quis etiam non videat cardinalatus dignitatem archipifcopali effe majorem dignitate: quia cum illa privatæ unius provinciæ proprii utilitati, ifta publice totius popuoli chriftiani: illa enim duntaxat regit ecclefiam, ifta tam fede apofto lica universa, & cum a nemine nifi folo papa judicentur cardinales, ipfi & patriarchæ, archiepifcopos, & reliquos ecclefiæ gradus cum fummo pontifice judicantes. Quorum officio nomen ipfum confonat optime: nam licet fuper cardinem volvitur officium domus: ita fuper hot fedes apofto lica (te tuo ecclefiæ cardinal) quafdam fe fuftentant. Nel fum designe pro tua intentione proponis ecclefia Romanæ privilegium: quis enim alius hoc jurpofitivo, & universalis ecclefiæ obfervantiæ, atque ecclefiæ conciliorum (præfertim quæ apofto lici tituoni membroumque ejus præeminentiam concernit) contrarium privilegium dandi illam omnino habet facultatem? Neque etiam confuetudinem nulla tram cauftum tuis. quamquam fi qua pretenderetur, præter apofto lici fedis confenfum, & approbationem, inefficax profus cenfenda effet: ut prosinme de privilegio diaconi (cui) atque ira-

tionibus: quia per eam dignitas confunderetur A superiorum magistratum, turbationemque parere in quolibet reipublicæ statu. Nam quis causones universos non posset alia ratione subdilite nisi eam habuisset magnus differentiæ ordo servaret ecclesiasticus: quia confunderetur ordo, si cuique sua dignitas non servaretur. Quamvis (ut prædictum est) ex frequentibus adfitibus 40. annorum septo ultatis, contrariatis potiusin regno Anglia confundendo firmata fit. Hoc tamen itaque te venerabilis frater, & volumus ut prædictis rationibus nostris, ac nostrorum prædecessorum ordinationi, atque ecclesiæ universalis observantiæ penitus acquiescas: fecit pro tua prudentia, & devotione quam ad Romanam ecclesiam, & nos semper habuisti, te fiduciam speramus, in reliquis vero humanum ecclesiam sive personam nostrorum quæ nec tanion aut honestati derogent, pro magna qua te omni tempore complexi sumus ac complectimur charitate non semper propitios experierit. Datum Florentiæ, &c.

Quo autem habitu utantur patriarchæ, dic quod quando celebrant, semper utuntur palio, & stolque & fanon celebrant, utuntur albanale: nobes si non fit regularis, & capello murello, & in hoc diversificantur a cardinalibus, qui utuntur rubeo: & ex hoc dedignant quod cardinalibus fit dignior. Item continuo faciunt deferri crucem ante se per totam christianitatem argenteam vel auream, licet non in præfentia papæ, archiepiscopi tamen faciunt tantum deferri crucem ante se in sua diœcesi. Ita dicit Graffius in *diffo c. ex parte*.

Ita dicit Graffius dictis cardinalibus dignior quam archiepiscopus, quia cardinalis est confuetudo ut dictum est propionit cardinales ipsis quatuor patriarchis: quæ fervanda est. Ideo hoc modo etiam intelligo concordiam: maxime quia a modico tempore compositum est de papa, & attenta declaratione Eugenii IV. de qua fupra. Post prædictos cardinales cardinales five quatuor patriarchas in loyna) fequuntur alii patriarchæ in Italia alii post cardinales hinc inde. Primum locum tamen ante eos habebunt vicecomitarius, & eri prelatus parisiens. Et ita fervatum legitur in concilio Pisano præsidente Alexandro V. & in concilio Constantiensi præsidente Joanne XXIII. fecundum ceremoniale. Licet (ut fupra dictum est) Domi. in *c. epistopus* 17. di. & Alexand. *ibidem*, & idem Domi. in 7. *qu. in tratt. de concilio* voluerint quod de jure communi etiam illustrium patriarchæ præferantur cardinalibus. & idem Dominicus in *eo. clerus* 21. di. cum loquitur indifferenter, & generaliter de patriarchis in notabilibus. Sed contrarium tunc aliter habet: quia semper fervanda est, ut in *c. legimus* 93. di. Et attende quod cardinales debent federe fecundum ordinem Ionum: quia primo episcopi; quos dicit Bal. *in c. ecclesia* 16. di. & ille pertinentes cæteris, & fic etiam patriarchis, & fubeit, nulli dubium discursum cardinalem propinciepiscopo Florent. vel Petuli. allegat *l. unicam c. de propositis laborum lib.* 12.

Ubi quibus patriarchas fequuntur archiepisc. de quibus, & cum antiqu. & quot quibus habet fuffraganeos (ne fim in hoc prolixus) vide Albert. de Rotata in *rubr. ff. de feb. bon.* ubi connumerat cititer centum fedes archiepiscopales: & late in provinciali concellariæ apostolicæ. Et intelligo de archiepiscopis non pontoris differentiam inter archiepiscopos, & primates. Aliquin fi faciunas duas distinctiones, primo pomam primates ante archiepiscopos: ut est text. *in c. nulli* 99. di. quia ab archiepiscopo appellatur ad primatem: ut in *c.* 1. 80. di. *ff in c. 1. in summa* 99. di. quia dicitur primas quasi primus præsidens: ergo non archiepiscopus nisi largo modo sicut quilibet ordinarius, dicit Abb. Siculus in *cap. fane de foro compet.* Et fuerunt institui primates proprer amplitudinem provinciarum, & dicti primates quia primas dicitur tenere: in 99. di. *nulli*, & ibi glo. in fomma dicit quod archiepiscopi debent eis reverentiam. Licet enim ut fupra dictum est, idem fit patriarcha, & primas (ut 99. di. *c. 1. in fi. & c. nulli*), ibi patriarchas vel primates: & in *c. provincia*, ibi patriarchas, vel primates qui unam tenemus provinciam, licet diversa fint nomina *ex. di. & in c. duo fumul de offic. ord.* & 99. q. 3. *per fingulos*, propriæ text. in *d. c. clero* 21. di. ubi tantum fufta distinctione de patriarchis, non fafta aliter mentione de primatibus defendit poft patriarchas ad archiepiscopos, quasi idem fit patriarcha, & primas, quod probat text. in *c. conquestus*, 9. q. 3. ubi pro eodem ponit primatem, & patriarcham: ino primo nominat primatem, & poftea patriarcham, quod & ponitur in *d. c. clero* (ut dic. *d.*) fequendo tamen opinionem Offiensi. in *di. ca. duo*, discendum est quod licet fit idem officium, tamen major est dignitas quatuor patriarchatuum fedium, & eis magis debetur reverentia: ut in *c. grave de preb. in 6. & in d. c. renovantes*, 22. di. & *c. antiqua de presb.* Unde dicit Speculat. in *tit. de diffen. §. fane quoque* num. 6. quod patriarchæ principales proprie appellari patriarchas: ut 22. di. *per totum*, & *c. antiqua*: exterea vero (videlicet Aquilejen. Graden. Toletanum. Cantuarien. Bituricen. & fimiles) improprie appellari patriarchas: quia proprie dicuntur primates. Et idem dicit Speculat. in *tit. de jurisd. un. judi. in §. quia fundamentum*, ubi ita dicit quod vere, & proprie patriarchæ dicuntur fuperiffiores: quia funt majoris dignitatis, & jurisdictionis quam primates, qui dicuntur illiffiores. Et fic diffinguendo, tunc primo pomam primates poft quatuor patriarchas principales, & poft cardinales. Unde licet etiam aliqui appellati fint patriarchæ (ut Aquilejeuf. & Graden. Toletanus. Cantuarien. Bituricen. & fimiles de quibus fupra diximus) illiffi tamen non eft proprie fed improprie, & abufivo quodam vocabulo: quia potius dicuntur primates, ut dictum est, & dicit ut in *d. c. duo*, & ponit Alvarotus in *c. 1. episcopum*, *vel abbatem*: allegat *c. clero* 21. di. & Sofre. in *libello ordinis judiciarij*, & Albericus in *verbo patriarcha*, *et primas in fua dictionario* & ponit text. glo. & archi. in *c. 1. in §. fi. de fum fonns. in 6.* in locum antem patriarchæ Gradensis per Nicolaum V. furrogatus fuit patriarcha Venetiarum. Et quia olim Aquilejen. primatia fuit divisa in Aquilejen. & Graden. remanferunt ambo deloluæ; ignitur improprie vocantur patriarchatus: ut dicit Panorm. *in rubrica. de fide instrum. in primo fuerit*, *verf. quarto fedes*, allegat Speculat. *in tit. de diffen. §. fane quoque*, *item in verf. verum autem ad cardinalem*. Nec appellatur ad eos omnibus, sicut ad Constantinopolitanum: ut *in c. 8. clericus* 11. q. 1.

Sunt etiam primates in Italia archiepiscopis Pisanus, in Ungaria archiepiscopus Strigoniens. In Alemannia archiepiscopus Magdeburgen. in Hispania archiepiscopus Toletanen. in Francia Viennen. & Bituricen. de quo habetur in *c. fi. de major. & obed. & in c. episcopi de clerico, item & Lugdunensis* appellat le primatem Galliarum, in Anglia archiepiscopus Cantuariensis in *c. 1. de offic. legat. & in c. pseudo. de filiis presbyterorum*, & archiepiscopus Eboracensis: de quo in *c. 2. de appell.* Et illorum aliqui sunt legati dati: ut Cantuariens. Eboracens. & Viennens. qui ratione regum Franciæ ad quos potest habuit recursus per viam querelæ: ut *in c. 1. de offic. legat. & in c. 1. de pacificis & offic. ordin. & in c. 1. ex. tit. in 6.* Vide Parisium ubi supra dixi de illis primatibus: multa etiam jura allegat Speculat. *in d. §. fane quoque*, *verf. nota*. Ibi enim inferiores non proprie habent parta privilegia cum illis quatuor: de quibus patet in *d. c. antiqua*. Non enim possunt deponere episcopos nisi de speciali commissione papæ: ut ponit archiepisc. *in c. primates* 1. q. 1. licut potest Constantinopolitanus, ut dictum est fupra. Nec possunt absolvere excommunicatos nisi papæ: ut in *c. pseudo. de offic. legat.* Vide decisi. Egi. 70. in ordine de isto archiepiscopo Cantuariensi legato nato. An autem possit legatus deponere episcopos, vide ibi archiepiscop. *in dilto c. primates*: & doc. *in c. ex tune de elec. non resf. & in c. 1. de transl. prælat.* Item non poffunt dare pallium: nec poffunt ubique facere ordinationes *sed tantum in provinciis: ut in c. 1. de offic. ord.*) fequendo tamen opinionem Offiensi. in *di. ca. duo*, discendum est quod licet fit idem officium, tamen major est dignitas quatuor patriarchatuum fedium, & eis magis debetur reverentia: ut *in c. grave de preb. in 6. & in d. c. renovantes*, 22. *di. & c. antiqua de presb.* Unde dicit Speculat. in *tit. de diffen. §. fane quoque num.* 6. quod patriarchæ principales proprie appellari patriarchas: ut 22. di. *per totum*, & *c. antiqua*: exterea vero (videlicet Aquilejen. Graden. Toletanum. Cantuarien. Bituricen. & fimiles) improprie appellari patriarchas: quia proprie dicuntur primates. Et idem dicit Speculat. in *tit. de jurisd. un. judi. in §. quia fundamentum*, ubi ita dicit quod vere, & proprie patriarchæ dicuntur fuperiffiores: quia funt majoris dignitatis, & jurisdictionis quam primates, qui dicuntur illiffiores. Et fic diffinguendo, tunc primo pomam primates poft quatuor patriarchas principales, & poft cardinales. Unde licet etiam aliqui appellati fint patriarchæ (ut Aquilejeuf. & Graden. Toletanus. Cantuarien. Bituricen. & fimiles de quibus fupra diximus) illiffi tamen non eft proprie fed improprie, & abufivo quodam vocabulo: quia potius dicuntur primates, ut dictum est, & dicit ut in *d. c. duo*, & ponit Alvarotus in *c. 1. episcopum*, *vel abbatem*: allegat *c. clero* 21. di. & Sofre. in *libello ordinis judiciarij*, & Albericus in *verbo patriarcha*, *et primas in fua dictionario* & ponit text. glo. & archi. in *c. 1. in §. fi. de fum fonns. in 6.* in locum antem patriarchæ Gradensis per Nicolaum V. furrogatus fuit patriarcha Venetiarum. Et quia olim Aquilejen. primatia fuit divisa in Aquilejen. & Graden. remanferunt ambo deloluæ; ignitur improprie vocantur patriarchatus: ut dicit Panorm. *in rubrica. de fide instrum. in primo fuerit*, *verf. quarto fedes*, allegat Speculat. *in tit. de diffen. §. fane quoque*, *item in verf. verum autem ad cardinalem*. Nec appellatur ad eos omnibus, sicut ad Constantinopolitanum: ut *in c. 8. clericus* 11. q. 1.

Sunt etiam primates in Italia archiepiscopis Pisanus, in Ungaria archiepiscopus Strigoniens. In Alemannia archiepiscopus Magdeburgen. in Hispania archiepiscopus Toletanen. in Francia Viennen. & Bituricen. de quo habetur in *c. fi. de major. & obed. & in c. episcopi de clerico, item & Lugdunensis* appellat le primatem Galliarum, in Anglia archiepiscopus Cantuariensis in *c. 1. de offic. legat. & in c. pseudo.*

in c. exposcit de filia. in c. venerabilis de dolo. & contra. Et dicit Bria. *in fuo repertorio in verbo primus*, quod cum ipse esset legatus in regno Franciæ, vidit archiepiscopum Bituricens. uti jure primatiæ in tota Aquitania, ubi est fedes Burdegalens. Addit quod inter eadem tempore ordinatus, in dubio præferiur ordinatus a papa: *ut in c. pertinet de major. & obe. & infra dicto.* Et intelligo de ordinatis, & prius promotis ad dignitatem: alioquin prius ordinatus presbyter, simpliciter fuerunt prælatus fimilitcr clerico fecundo loco ad episcopatum promotus. Unde ut ellig cæteris partibus: quia est dare aspiratem in episcopo promoto non ordinato ratione adminiditationis: ut *dicitur in c. exposcit fum de elec. & in ca. flatutum de major. & obe.*

Post primates fedebunt archiepiscopi, qui tegibus æquiparantur: fuit enim ad inflar eorum: ut dicit Bal. *in c. duo* 96. di. vel 11. civitates bas præfint in spiritualibus ficut reges in temporalibus: *ut in c. fitores* 6. q. 3. Ideo proprie poteflat archiepiscopalis, & regalis convenientes: ut dicit Graffius *in fua tractatus de dignitat. in repertorio c. ex parte de ver. fig.* Et ex hoc poffet inferri quod aqui est dignitas cardinalatus quam regalis: quia ex est dignatis archiepiscopiqua, & archiepiscopus est inferior cardinale, ignitur & ex est inferior cardinale, nec regulam *c. authoritate de concef. prebe. in 6.* & probat text. *in c. fitor de major. & obe.* quando vel: reges affuerge episcopis, & eis justa le venerabilem fedem affignare, qui funt inferiores archiepiscopis, quod clarum videtur confederata fpiritualitate. Et licet aliquando in archiepiscopis quod præfint 10. civitatibus de facto repertitur cotentum (ut patet in archiepiscopo Florentino, Pisano, Tarantaciensi qui non habent nisi duos episcopatus, & civitates fub se) hoc fortassis erat olim, hodie tamen plures habent fub fe. Et fimiliter in regno Anglia, quando papa in regno Bohemiæ ubi non eft nisi civitas Pragensis, & ideo merito dicuntur habere fimilitudinem: ut *di. c. fitores*. Hinc tamen poteflt inferi in provinciali quod inter multi archiepiscopos: ut patet nisi multi unus civitatem. Per *d. text. c. fitore*, dicit Graffius ubi fupra quod eft una differentia inter metropolitanum, & archiepiscopum: quia archiepiscopus poffit habere fub fe plures quam decem, vel undecim civitates, & usque ad centum, fed metropolitanus tantum to. vel 11. Sed fi refte confideratur ille text. loquitur fecundum intimum fituandi provinciæ, non quod fit differentia in effectu inter archiepiscopum, & metropolitanum. Et ifta invicem promiscue confundantur: ut probat text. *in c. verf. 99. di.* & *c. fitores* per Offiensi. in fumma *in tit. de offic. ordi. in §. quod pertinet*, *verf. funt autem*, & in Speculat. *in tit. de diffen. §. fane quoque*. Ad quod eft quod dicit Bal. *Inl. 1. C. de metropoli Berria*, quod metropolitanus civitas dicitur quæ habet archiepiscopum vel patriarchum. Pro quo glo. *in l. de duas*, *C. de ingenuis*.

Archiepisc. tamen in *c. prafenti de offic. ordin. in c. in pine.* facit differentiam inter archiepiscopum, & metropolitanum: quia archiepiscopus est major. Et dicit colligi ex text. di. de nivellegis archiepiscopi in prine. in anthen. colla. 9. ibi non solum metropolitanus is fit fed etiam archiepiscopus, qua rubrica eft fituata poft titulum de fanctissimis episcopis fecundum Panium: quam non habeo. Qui etiam dicit quod opinio archiepisc. eft improbata per Joan. And. *in d. c. prafenti in glo.* 2. Ad quod adde quæ dicta funt in quæstione, qui præferantur in

fedendo, utrum cardinales an patriarchæ, poſt ar-
ticulum ad quem ſpectat electio papæ ſi deficerent
omnes cardinales, in verſo unde omnibus præmiſſis
conſideratis. Et illi etiam propterea dicuntur illuſtres
quia habent plures civitates ſub ſe: ut dicitur in d. l.
1, de offic. praefell. pretor. & in d. l. 1. de offic. ſtipu. cui
mandat. eſt iuriſd. Sed dic quod nec dicit Parmen
quod reprehendatur archiepiſcopus Ioan. Andr. quia
imo Ioan. An. tantum cum refert & cum ex tranſit
quod major ſit archiepiſcopus metropolitanus, &
idem ibi tenet Domi. Et eſt ratio: quia ſi ut ſupra
dicto archiepiſcopus poteſt habere ultra undecim ci-
vitates ſub ſe, & non metropolitanus ſuffragantes quod
archiepiſcopus ſit major. Et de omnibus iſtis archi-
epiſcopis, *vide in rubr. ff. de Iuris bon. per Albert. de Roſata, & in d. proviniali.*

Quando autem concurrent inter le ipſi archi-
epiſcopi, dicit Ioan. Andr. quod præferuntur ce-
teris: *ut in glo. ſi in ca. per mas de major. & obed.*
Cujus contrarium tenet ibi abbas, ut præferatur
primo promotus ſecundo promoto quantumcunque
ſenior, quod maxime placet in concilio in pre-
ſentia papæ, *ar. ca. volentes de officio legat.* deinde
ſubjecti patriarchem Conſtantinopolitano, deinde
Alexandrino, poſtea Antiochenoſ, demum Hieroſo-
lymitanus: vel in ſe inquali gradu dignitatis eccleſiæ
provincialum ordinentur, quod ſi ultra archiepiſco-
patum habet aliquis eorum aliam dignitatem ut
ſupra dictimus (utpote primatialem, vel quid ſimile)
præferetur. Poſſumus dicere ponendo exemplum
ſicut in archiepiſcopo Colonienſi, qui eſt cancel-
larius Italiæ: & archiepiſcopo Treverenſi, qui eſt
cancellarius Galliæ: & archiepiſcopo Maguntinen-
ſi, qui eſt cancellarius Germaniæ, qui habent eli-
gere imperatorem cum marchione Brandenbergen-
ſemin Palatino, duce Saxoniæ, & rege Bohemiæ:
ut ponit Baldus *margarita in ver. annus, & in tit. de pace conſtan.* c. 1. *& in civitate* 5. colu. *in ca. in. venerabilem de elect.* & vide glo. *ff. in ca. de republica de re jud. in* 6. & Albert. *in h. bono a Zenone circa princ.* & *de matrimonio praeſtitoque.* & Alvarotum *in ca. de matrimonio ante nei marchio in aſſuſ. fun.* & Barbatium *in lib. 1. de juriſdictione.* & per Pavinum *in extravagant. ad omnes in antepe. chuere.* & cardinalem *in cle. 1. in princ. de juriſdictione.* Unde verſus:

Magnatianuſ, Treverenſis, Colonienſis
Et Palatinuſ daplifer, dux pariter eriſt:
Marchio prapotinus comere, pincerna Bohemiæ:
Hi faciunt regem ferianum vidiet legem.

Et ſi familiter dico quod archiepiſcopi qui non ha-
bent ſupra ſe primatem alium, obtinent primum
locum inter alios qui habent ſupra ſe primatem,
quod vidit glofa *in ca. per mas de major. & obed.* quæ
quæ licet loquatur in epiſcopo, tatis ex ejus ratio-
ne idem colligitur de archiepiſcopo.

Item cæteris paribus etiam ille præferetur qui a
majori ſuperiore reperitur promotus ad dignitatem:
ut in di. cap. per mas: niſi ordinatus ab inferiore,
effet in majori dignitate, vel digniori vel utilior vel
magis perfectus ſecundum Ioan. Andr. & alios in d. c.

Et inter duos fratres promotus ad minorem dignitatem.

per mas. Quod inducit ibi Abb. ad quæſtionem
duorum fratrum, quorum unus recepit a majore
militium, alius a minore: ut in præferatur, & di-
cunt judicetur qui recepit militiam a majore, etiam
ſi poſſea ab illo majore alter militium aſſecutus
fuerit: per ea quæ ponuntur *in l. ff. de alio fideiſ-
bond.* Si reperiatur promotus ab eodem, vel æquali,
& æqualiter, cæteris paribus ille præferetur qui
præcellit aliam meritio vitæ, nobilitate, vel ſcientia
16. di. cap. ſexta, & notat archiepiſc. *eadem dic. c.*

quoniam, & *75. di. c. ſi.* etiam ſi alter fuerit prius
promotus: ut dic. Domi. *in ſua tract. de concilio in*
7. *qu.* Sed ſi ſint æquales quantum ad promotor-
tem, tunc cæteris paribus ille præferetur qui primo
ad dignitatem fuit promotus: *ut in ca. epiſcopus*
17. di. & in c. 1. de major. & obed. etiam ſi tem-
do promotus ſit dignior facultatibus, & honore ſe-
cundum Innocentium *in c. Nonnulla* (& ibi mo-
derni) *de major. & obed.* & dicit Ioan. de Imola
in c. 1. de cleric. de conſt. Aliquotiens ſi quem per
omnia ſint æquales, recurre ad ea quæ ſunt dicta,
& examinata ſupra de primatibus per quæ multa
aperiuntur.

Quid autem inter archiepiſc. Mediolanenſem,
& Ravennenſem (inter quos fuit antiqua contro-
verſia: ut dicit glofa *l. 3. in leg. decemvirum de fu-
rinſanitis exclusa*) vide *in* 6. *hac item* 17. di.
Mediolanenſis quod archiepiſcopus Mediolanenſis præ-
fertur, & ex ordine ſcripturæ & qua ibi prius lub-
ſcripſit quod archiepiſcopus Ravennenſis qui altus
denotat majoritatem: ut *in c. fin. & di. dic. de offic.*
legat. in 6. *& in c. dilecta de refeript. c. mandatum*
prabend. in 6. *& in c. penulc. de elect. in* 6. Similiter
tet text. *in c. bene quidem* 96. *di. cum ſimil. ib.* ubi
prius ponitur Mediolanenſis, deinde Ravennenſis.
Rationem autem eur prius ſubſcripſerit, & reſpon-
deris Mediolanenſis reddit text. *in c. epiſcopus* 17.
di. ubi videtur dicere quod hoc fuit ſola ſcrenidi-
tur tempus ordinationis cujuslibet prælati ad con-
fidendum in concilio, & ſubſcribendum, ſicut, &
in qualibet alia re. Archiepiſc. poſt glofam & dor-
in c. bene quidem, argumentative videntur velle
quod Mediolanenſis præferatur, & clarius doc. *in*
ſ. hinc etiam 17. *di.* & idem Martinus Lauden. *in*
tract. de ſynod. conſt. decim. Alberius de Roſata
in epiſtola inter clerus C. de ſumma Trinit. dicit ſe
videlic alias ita determinari quod Mediolanenſis
præponatur ratione antiquitatis, & quia in anti-
quis ſcriptuis reperitur prius, ſed illi quos velle
tenere contrarium, facilis eſt reſponſio ad illa jura
quæ videntur urgere: videlicet ad text. *in c. bona*
quidem di. 96. & in c. 1. de ſtatu eorum qui ſunt in 17. *di.* dicendo quod ibi loquuntur ratione priori-
tatis ordinis: quia ille Laurentius archiepiſcopus
Mediolanenſis erat prius ordinatus quam archi-
epiſcopus Ravennenſis, & idem propoſitus fuit,
quod oſtendit ultimus: *ſ. in concilio* 17. *di.* & 18.
di. cap. placuit. In eo autem quod dicit ratione an-
tiquitatis, & civitas Ravennenſis eſt antiquior ſuis
civitas Italiæ: ut probat glo. *in rubr. conſtitut.* Et
juxta hiſtorias poſt conſulta hominum Italia in Ba-
bylone, vel ut alii volunt poſt Troja, ſeverſi ut a
Thetalis condita eſt: cujus epiſcopus dicitur ſed a
Valentiniano imperatore poſtea de candidi Iana quo
non niſi imperator utebatur: ex quo factum eſt ut
aliquando Ravennen. epiſcopus Romanis poſtilli-
bus conſtituerit ſuis Domi. Ubi dicit etiam civitates
eidem epiſcſubjectividelices Arimium, Cæſenam,
Forlivium, Forum Pompilium, Faventiam, Forum
Cornelium (quæ Imola hodie dicitur) Bricium,
Bononium, Mutinum, Regium, Parmam, & Placen-
tiam, unde archiepiſcopatus erigitur. Sed Mediolanen-
ſium incœpiſſe habere archiepiſc. videtur tempore
beati Bernardini patet in ejus epiſtol. ad Mediolanen.
133. qui fuit poſt Ravennatem. Item Ravenna habet
ſet canonicos cardinales: *ut per* Ioan. And. *c. bonæ*
el. 1. de poſtula. prala. glo. in ca. pudor. 32. *qu.* 2. *glo. in*
c. 2. decretal. inſc. & dicitur *in cle. ne Romani de elect.*
Hoc tamen abſit ſicit: quia idem eſt in eccleſia Me-
diolanenſi non tamen ex hoc deberent præponi:
quia ſunt cardinales ſine jubeo, & receptio in cano-

Deinde poſt archiepiſcopos, & metropolitanos
ſequuntur epiſcopi cujuſcunque ſint gradus:
qui omnes inter ſuos colleagas ſecundum Gregorii
papæ decretum ſedebunt ſecundum ordinem pro-
motionis eorum, & qui primo ordinatus eſt primo
ſedet: *in c. placuit* 17. *di. & ibi glo. in c. epiſcopus*
ſi. 71. *di. & in c. epiſcopus* 17. *di.* Vel quando per om-
nia ſunt pares, ille qui plus elaboravit pro eccleſia:
ut *di. ca. epiſcopus ibi glof.* & ponit Berta. *in prima pars ſ. fin. c.* 12. *de offic. Ordin.* Aliquotiens ſi quem
in Speculi. *in tit. de citatione ſ. jam de citatione verſ. pera et.* 3. Quod intelligo niſi tunc prælati
diffuteres papæ: quia illi ſedebunt ſuper gradum
thalami pontificalis ad ſiniſtram quando papa eſt
præſens in conſilio: aliquotiens ſedebunt in loco ſu-
ſi intelligitur de primo ordinato quantumcunque
non prius electus, ut videtur ex hoc proviſo: quia
qui primo eſt conſecratus, ſive ordinatus, præfer-
tur illi qui primo fuit promotus ex quo non repe-
ritur conſecratus: ut dicit Alexand. *in c. epiſcopus*
non 18. *di.* Quod etiam ponit Berrach. *in d. tract. de epiſcopo in prima parte q. 1. in 12. quæſito*, quod
ipſe oſtendit exemplo Jacobi majoris, qui idem
appellatus eſt major, quia primus adhæſit Chriſto
quam Jacobus minor: & dicitur eſt ſupra proviſ-
mo. Quod idem Alexand. *in d. c. epiſcopum* dicit
de verum in aliis locis quam in conciliis, quia in-
terveniunt epiſcopi non conſecrati, & ubi tractatur
de actibus juriſdictionalibus, & non ordinis: quod
poteſt reverere eleſtia quæ ſecundum ordinem
tur: ut in *c. tranſmiſſum de elect.* & quod ideo in
concilio attenditur tempus promotionis, & in ca-
nonos 15. *di.* idem replicat. Ad quod facit quod
dicit *cardinalis in c. omnes*, in *q.* 5. *de forcomm-*
put. de epiſcopo confirmato, & non conſecrato, & quod dicit Ioan. & *alii in c. omnipotens de ſpiritual.* quod epiſcopus non ſit confirmatus, antiquiſ. con-
ſecrationem exercet ea quæ ſunt juriſdictionis, & concilium congregat: ergo quod ad juriſdictionalia in concilio ſuffecit quod ſit confirmatus. Et hoc ceteris paribus: alio ſunt ſi cuius epiſcopus cum dignitate pontificali habeat aliam præeminentiam, live officium, & administrationem, præferetur habens majorem potentiam: *in c. ſi verſ. pare.* & *in c. 1. de major. & obed.* Ad quod eſt illud quod dicitur, quod discunus cardinalis ratione officii, & administrationis præferitur epiſcopo cui ponit Offien. *in c. eccleſia ſi. ferundo de elect. & abb. in ca. ſuper lis de fide inſtrum. Ioan. Mo. in ca. ſuper eo de here. in* 6. *text. ver. dic. in ca. per venerabilem in ſ. ratione ſit filiis leg. ſi. poteſt glo. in ca. quamquam* 2. *qu.* 7. *de ulem Abb. in d. c. eccleſia, & Domi. in ca. de offic. legat. in* 6. *& Ian. de Ana. d. c. ſi. & pro in appellationis ff. de appell.* Sic etiam ratione diverſi reſpectus aliquando dicitur quis major ut eſt videre in archidiacono, & archipreſbyterio: quia præferitur ratione officii archidiaconus: ut in *di. ca. de offic. archi. opinione dicit.* 4. 40. *incipit. Item fuit dubitatum*, quæ dicit quod in locum archidiaconi ſuccedit præpoſitus, & in locum archipreſbyteri decanus, & ſic dicunt, *ſperiſſ.* 35. *di. glof. ſi. in c. ſtatuimus de major. & obed.* Sic & abbas in minoribus, major eſt presbyteri in dignitate, vel officio, licet ſit minor in ordine: *ut in ca. ratione de etate & qualit.* Et per hoc dicit Domi. in *cap. epiſcopus* 17. *di.* quod in divinis archipresbyter præcedet archidiaconum: ſed extra divina (ut in voce, loco, & juriſdictione) præcedet archidiaconus. Et ſic intelligi glof. & text. in *ca. l. de offic. archi.* 34. *q.* 5. *ff. ordo* 95. *di. c. ſubditatum*, & *c. ad hoc de offic. archi.* De quo vide Oſtienſem in ſumma in *tit. de offic. archi.*

Jacobus de Conci.

Et inter duos fratres promotus ad minorem dignitatem.

Deinde

Epiſcopus eſt.

De prælatis ſecundum præſentiam.

De ordinatione prælatorum in ecclesia.

A chi. §. 1. & Idem etiam Ioan. de Ana. in *d. c. ad liberandum de Tudais*: ubi dicit ſe vidiſſe dubitari Bononiæ. Unde ratione officii major eſt Clemens epiſcopus etiam presbyterio cardinale: ut in *d. c. quamquam, & ibi glofa.* & ubique ubi tractatur ſite articulus inter ſit major, epiſcopus an cardinalis: de quo aliquid dixi ſupra: & late Barba. in *tract. de præſtant. card. in 1. capitulum*: & Alexand. in *dilo cap. quamquam*. Et ideo ante tempora Clementis V. Cardinales epiſcopos non aſſumebatur ad cardinalatum tituli presbyterialis, vel diaconalis: & niſi vacaſſet titulus dari ſoliuer cardinali, non creabatur cardinalis, ſed a tempore Clementis prædicti, & ſucceſſive ulque nunc promoventur epiſcopi etiam & cardinalatum tituli presbyteralis. De quo vide Ioan. And. & Dom. in *c. cum dilectio de refcript. c. 1. & c. vide Pavinum in tract. viſitationum in 1. qu. principali*, in 3. *colum.* De quo vide etiam dicta ſupra de quatuor patriarchis, & de dignitate, & privilegiis epiſcoporum: & nulla ſolennia vide in tract. de epiſcopo per Berta. & aliqua remiſſive per Brix. in *verb. quæ privilegia fant epiſcoporum*, in *verbo epiſcopus*. Et vide quæ ſupra dicta ſunt de Bonifacio VIII. qui licet advenerit referendum, nolevit tamen adinvenire promotionem epiſcoporum ad cardinalatum, in illo articulo, ut præferatur cardinalis an patriarcha.

Nunc de ipſis majoritate, & prælatione dicimus
quod cum dicit habere majoritatem non in eccleſia, ſed
pitur quatuor modi, multa ſunt conſideranda.
Aliquando enim habetur reſpectus temporis 17. *di.*
§. hoc quoque, & *§. verum* 96. *di. & c. bene quidem*
ff. de major. & obed. c. 1. Aliquando perſonæ
ordinantis, vel conſtituentis: ut in *l. quidam ff. de re jud. l. ultim. ff. de alio fideiſ. c. per mas de major. & obed.* Sic ille qui eſt receptus in canonicum authoritate papæ licet ſecundo loco, prefertur in aſſectione prabendæ receptæ quantumcunque primo loco authoritate inferioris: ut in *c. ſi qui de prabend. in* 6. *C. ſi ex te de re-ſcript. ro. li. c. in ſtatutum, ibi glo. de major. & obed.* Et promotus a principe potius quam ab inferiore: ut in d. *c. per mas*, & *c. de dictum in pe-rnas ex tit. de major. & obed.* & dictum eſt ſupra in prælatione inter archiepiſcopos in 8. illius articuli. Quid quando ambo inter receptæ authoritate papæ, vide Oſtienſ. in *ſummis de major. & obed.* §. 1. & dicitur in *c. tibi qui de reſcript. in* 6. *C. in d. c. ſtatuimus, de major. & obed.* Aliquando habetur raro diſpiritatis, ſeu majoritas diſſimilis ut ſupra dictum eſt. Sic & Petrus fuit major apoſtolis in dignitate, vel officio, ſed in apoſtolatu ſeu ordine epiſcopali par fuit & equalis: *l. 2. qu.* 7. *pars.* 21. *di. in nova.* Et ſecundum hoc intelligit 17. *di. multis ſic* & 21. *di.* §. *in his omnibus*, *cum ſequen.* ex. Et de illis quatuor modis vide Oſtienſ. in *ſumma in d.* §. 1. *de offic. archi.* & Barba. *in d. tract. in 8. illus.* & Alvarum de pluralis eccleſiis circa finem primæ partis. Ubi poſt archi. dicit quod perſona præeſt perſonæ quinque modis: ſcilicet officio 21. *di. in nova*: vita merito 3. *p. tract.* ordine 95. *di. & filiaſtrum*: adminiſtratione & dignitate: ut archipreſbytero archidiaconus, *de offic. archi. c.* 1. *C. de iſtr.* confecratione: ut epiſcopus omnibus 21. *di. c.* 1. Ita dicit archi. in *c. quamvis in* §. *in his* 21. *di.* Qui etiam dicit quod hæc prælatio conſiſtit in tribus: in judiciis: 1. *di. interpretes* in præceptis 21. *di. mun cuvenit* ſacramentis 1. *di. denique*, ſecundum archi.

qui ibi hoc notat in prædicto §. *in his* 3. l. 4. Item fecundum Land. *in d. c. vos nobis*, & refert ibi archi. eft dicendum quod major potestas attenditur quantaloque ex dignitate ordinis, quandoque ex dignitate consecrationis, quandoque ex dignitate dispensationis, five administrationis. Pernis autem ex prærogativa conferationis, vel ordinis majorem potestatem habentes, non habebat, fed tantum ne administrationis. Idem & cardin. *in d. c. flatuimus, in §. qu.* Ubi communemat majoritatem dignitatis, *d. c. Andeam de electi. de offi. delegat. c. pastoralis*: temporis, *de majo. & obedi. c.* 3. fenectutis, *l. fempper ff. de jure immun. de tranfit. prædia, quando*: dignitatis, five prælationis: *de electione tranfiliam, de pend. ut fi clerici*: confeftrandi, *ut in 1. aqua de conferva. electio, vel altaris*; ordinatis: *ut d. c. per quæ*: ordinationis, *ut in c. flatuimus de major. & obed.* Et inde ordinaciones refertur majoritatem temporis, fenectutis, & ordinatis fecundum Oftiens. & card. & abb. in *d. c. flatuimus*. Et idem in officio (licet redactæ ad quinque) Bixien. *in tertio major. temp. in prælatus*, & vide Oftiens. *in fummar. maj. & obe. §. 2.* Dominicus *in 1. de offic. leg. lib. 6.* refpondo Oftien. ibi connumerat undecim prærogativas honoris, & præeminentiæ. Primæ eft prælationis, qua minor propter jurisdictionem præfertur major in ordine, *ut de offi. archi. c.* 1. Secunda dignitatis; *ut inc. dudum de electi. & inc. pastoralis de offi. ord.* Tertia temporis, *de majo. & obe. c.* 1. Quarta antiquitatis: *ff. de jure immuni. l. fempper de transla. prædi. quæstio.* Quinta conferationis, *de conferatione electoris, vel altaris aqua de mo. & obe. cum infra.* Sexta manus excellentia impositionis, *de major. & obed. cap. per tuas*. Septima majoris ordinis, *de major. & obe. flatuimus*. Octava recognitionis fecuti qui latio referuntur deferre: *de ref. fola. de fo. rum de major. & obe.* Nona magistrii, five institutionis: 35. *qu. 9. quorum de dam. infect. l. 1. de ædiles, ff. de arch. l. deinde*. 5. *fed fi de plenitudine Decim. hospitalis*, five fanctitatis: 40. *di. multi. de refti. in nobis*. Undecima omnis, *de in ca. 1. de offi. fa. legat. in fin.*

Dic ibis etiam aliqua connumerat abb. *in cap. flatuimus in fecundo notabile de major. & obed.* Ex alia parte prælationem ratione administrationis: allegat *ca. transfiliam de offi. Gloff. in c. 1. d. c.* Dicit ut agatur nobilitate, dignitate, antiquitate, & fcientia. Idem abb. ponit in *c. fiftite de majo. & obe.* etiam aliquam præferendam ratione majoris præeminentiæ quia præfert dignioribus, argumento ponit ex illo text. Ad quod gloff. in verbo canonicis, circa finem in *c. flatuimus in fin. de refcript. in 6.* Et alibi abb. notat tria quibus dicitur quis canonicus in ecclesia præferitur in *c. dudum in q. 2. Antoftiti*, videlicet dignitatem, etatem, & tempus receptionis. Et de primo ponit exemplum fecundum Innoc. & abb. in canonicis habet dignitatem unam ut præbendas, vel ejus nobilior genere, vel magis literatus, Et glo. 3. *d. in c. lex*, dicit quod majores natu dicuntur nobiliate, fcientia, & ætate. Et Innoc. non dicitur pondicitur in capitulo, qui dignitate, ætate, & tempore in receptione præcedunt fecundum abb. *in d. c. dudum*. Similiter text. & glo. *in c. super ea. el. 2. de refcript.* dicit aliquem præferendum ratione potentiæ, divitiarum, vel honoris, & nobilitatis, & ibi abb. & alii moderniores trahunt ad multa, & ad doctoratum. Et in *c. fedes poftgli, de refcript.* dicunt doctores poft Joan. An. quod ad confeftrandum, qui dicuntur majores in materia illius text. non eft dare certam doctrinam: fed judex arbitraliter fecundum potentiam, divitias, dignitatem, & merita ea quæfiuge. De quo in Speculo. *in tit. de refcript. præfentatione*, *ad §. fin. verf. fecundum quæ fuerint*. Et vide quo ponuntur in *l. 1. & in ca. 1. de licitat potentiarum*, ubi agitur de cancellariis, notariis, & fimilibus. Et vide omnino Pede Anchin. in *c. 1. in ff. de confeft.* & Barbatium *in repeti. l. cum accedfimi ff. cod. §. 6. de fideiicommiff.* & abb. & alios *in c. ex parte de alit. judi. mutan. can. fac.* & vide omnino Domi. *in cap. rofpiofpo*, 17. d. ubi plura ponit de ifta prælatione. Decifor dominus Rotalis 430. (incipit item fuit dubitatum utrum præpofitura: que eft quarta in tit. de electi.) arguit ex præeminentia quam habet decanus, cujus decanatus eft electivus, habentem ordinem antiquum, & jurisdictionem in canonicis ipfum eligentes, & in clericos omnes ipfius ecclefiæ (licet non fuper præpofitum) cum etiam figillum capitulii ad cretas, & ad alteras prælationes, & libera ftatutorum, beneficiorum, & confuetudinum, & ftallum fuperiorem in finiftra parte chori, & regens chorum in divinis, & convocans ad capitulum, quod decanus habere poterit, quam dignitatem etiam fuper præpofitum qui fedet fupra decanum in choro, & in capitulo, & præcedit eum in procefliuibus, & alias, quæ una cum administratione arguunt præeminentiam & hoc maxime propter jurisdictionem, & curam quam habet decanus in clericos, & clericos: quæ plus arguunt prælatamen, & majoritatem quam ifta administratio temporalium, vel aliquid prærogatiuum, quæ concurrunt in præpofito. Et ibi etiam dedcuit dicta Joan. An. in *cap. deliberatione de offic. leg. in 6. in novella*: quod quia fedebat præpofitus immediatus ante capitulum, & fubcribebat, vocabat ad capitulum, tenebat figillum non ut miniftet, fed ut præfidens jubens literas figillari, confervabat jura, & privilegia capitulii, & vel ut majoris collationibus, & inftitutionibus ad capitulum fpectantibus erat primus: properea præpofitus præfertur, quia ifta arguunt præeminentiam, & majoritatem. Similiter majoritas ifta quæ ipfum arguit quandoque efficacia, quandoque propter rem fubjectam: quandoque authoritate miniftratum, quandoque per gratificationem: *in c. 1. de ref. gra.*

Et quia dictum eft majoritatem confiderari refpectu fenectutis, dicimus proinde juvenes ad cardinalatum non effe aptos: cum carent rerum experientia, ut inquit Art. *7. ff. de ver. obl. in l. fi. de fideiiu. mili.* indignum noftris temporibus effe videtur cum qui ftabilem mentem nondum adeptus eft, fapientium jura pertractare. Unde Ecclefiaftici *3. qui non fit expertus, quæ ratione reprofecit*. Inde etiam Angelus in fermone de juftitia dicit; *regnum enim Romanum pacifice tandem perfeverari, quandiu fapientes regere permiferunt: fed dum juvenes, & inexperti regere permiferunt, tanquam juftitiam ignorantes exteroreres perfonarum fafti funt: & fic juftitiam perdentes, dominium ofto terrarum perdiderunt*. Juvenes ergo impotentes, duces, vel cardinalium paftores non conftituendi funt, ne ipfi fimul cum populo pereant: tales enim fi præfunt, non folum præterita, futura non cognofcunt, fed nudant quod habent, & verum aures fuas obturant, taliter etiam non folum juvenes, fed etiam antiquos in diebus multis hoc facere frequenter minime dubitamus. Vita enim noftrorum omnium profecto debet, & quomodo hoc facere poterit, fi juftitiam ignoraverit, & regnare in æternum crediderit: ifti memorari nollima non poftunt, quia in æternum vivere credunt. Unde dicit Bal. *in ca. 1. de renun. ut in l. feniem poft prin. C. qui tefta. fa. poff.* & *in l. cum antiquitatis*: C. *de jure delib.* & *in ca. qua quæ* 5. *vel quæ vulat umbra fenis*, quæ eloquentia juvenis: vide Jafonem in *l. gallus in prin. ff. de libe. & poftum*. Et dicit Bal. *in pauul. rol.* quod expedit regi a feniori: allegat *l. cum pater* 5. *pater plurimus ff. de legat.* 2. quia *res regni cui res pare eri*, Ecclefiaftici 10. Et inde glo. *1. in ef. ftatuimus*. 61. d. dicit quod fenes præferuntur in electione. Et ad idem glo. *in ca. 1.* 85. *d. or in pofteriore de fuffragiis*. Unde Cicero de fenectute, *non viribus aut velocitate corporis res magnæ geruntur: fed confilio, authoritate & fententia*. Et rufticus *venerias eft fententia ætatis, prudentia autem fenofcatis*. Et iterum: *decorus eft fermo fenis, quietus & tremulus, facitque fæpe ipfi fibi authoritatem differi fenis compta & mitis*. Item. Ait Ecclefiaftici 31. & Bal. refert *in d. 1. longeræ major natu, detet enim te primum nonbum, fuppe & potentiffimum*. Debet enim prior locus ad ætatem *in 1. de cuncta. fra. inter parcs*, qui eft fingularis fecundum Ludo. *in tordo fenes*. & Bal. *in l. obferuare in fi. cum vero ad fi. ff. de offi. proconf. & in 1. circa prin. in tit. de controverfia verofi. apud pon.*

Et dicit Joan. de Platea quod in vocibus antiquiores præferuntur, ut ipfe dicit *in l. 2. C. de confulibus lib.* 12. Quandoque tamen propter fecundam juniori concedatur primus locus in loquendo: ut legitur apud Salufftium in Jugur. quod cum Sylla & Marius ad regem Bochum miffi effent, Sylla minor ætate propter fecundum apud regem verba fecit. Interum in inchoatione faciendi, a fenioribus inchoandum eft, text. *fundia glo. in verbo a veteribus et* 5. *fingulorum, ubi de rerum deri. C. in l. 1. ff. de negot. rerum domi*. Item in confenfu præfidium: ut in electionibus, fententiis, deliberationibus & refpondibus *in 1. 1. C. de profcriptos. lib.* 11. 12. *glo. in cap. ftatuimus* 61. d. Unde fi ex forma ftatuti conclufum aguatur non vel cognoscant in alterutrum, vel fint ejusdem minoris, primo debet requiri antiquior ut confenfum adhibeat. Item in electionibus ut fenior prius refpondeat, loquatur, aliquat fin fuffragia permittat, & hoc idem vult Joan. de Platea *in d. l. 1. C. de confulibus lib.* 12. Item in legationibus ut antiquior procedat eundo, loquendo, ftando vel fedendo, per *d. l. 1. C. deuenemur C. de facra. fanctis eccl.* Item fenex præfumitur habere mentem fanam & perfeuerantem in ftatuitis. *l. feniorum. ibi Bal. C. qui tefta. fa. poff.* Item & in fedendo fenior debet antecedere: ut eft text. *in d. l. 1. C. de profcpt. fatri colis. l.* 12. & Inno. in *cap.* 1. *de majo. & obe.* ubi. Pirrogatiua tamen ordinis præferitur fenioribus, ut in *cap. fedulous. C. de dict. abb. in cap. fiftiniens de majo. & obe.* & dici fupra. Item in fenibus eft prærius. Unde Hiero. fcribens Augustino dicit quod hoc fenior genere fuit legit pedem. Item fenior eft maturitatis fenibus præftantior. *cap. nifi cum prideem verf. alia de renun.* Item experientia doctior. 6. *qu. 4. fuscedum. & d. cap. parro*. Unde conftituim fenibus melius eft quam juvenum. *c. ex multa de voto*. Vide Jafonem in *l. gallus in 14. col. in prin. de libe. & poftum*. Item vetba fenis funt autoritatis. *l. fi fenex* 5. *ff. de legat.* 3. ubi allegatur rufticum fenem diuffe peculium fine peculia fragile effe. Inde Bar. in *treff. de tyranno*. 4. col. dicit quod antiquior in domo habet quasi prærogatiuam congrundi alios de domo. & Inno. & Bal. *in d. cap.* 1. *C. alii*. De quo vide latiffimas remiffiones per Feli. *in ca. cum omnes de rescift.* videlicet quod ubi non eft prælatus, fenior de capitulo congregat capitulum, & potest cogi ad congregandum: non tamen habet nifi unum vocem: & non potest facere contractus nomine ecclefiæ nec agere in judicio: quia non eft prælatus. Ad idem Bar. *in l. 1. ff. de allo feriben. & text. in 2. c. C. de prafcfl. pra. l.* 12. *C. & cf. ff. magiffr. ff. 1. nemo*. ibi dicit, in etiam quatenus antecedat quem labor prolixior & ftipendia longiora fecerint anteire. Ad idem, *C. de Tyrani 1. fi. l.* 15. Hinc dicit text. filium in omnibus decedentis quo ad dignitatem vel officium furrogandum effe qui antiquior reperitur. 74. *di. cripfiorum*, 24. *d. epifcopus*. Quod intelligit, nisi antiquior in ætate, quia ætatem fuperat virtute & bonitate: tunc enim ille præferendus eft antiquiori: ut in §. *ordinationem in author. de monachis*, *C. de cap. epifcoporum*. Ad quod facit quod dicit Bal. *in d. c. de majo. & obe.* quod quando agitur de promovendis, non confiderantur priorities ordinationis & confequenter nec fenectutis (quæ poftponitur ordinationi in fupra dict.) fed habetur refpectus ad merita. Et hoc quod junior fuperet virtute feniorem, requirit probationem per telles. 40. text. eft fingularis in *leg. mitcitur c. de prox. furo. fer. lib.* 12. De quo vide Afex. *in l. cum quid ff. fi cer. pe.* & ibi aliqua quando juvenis præferitur doctori antiquo. Regulariter autem doctor antiquior præferitur juniori de quo quando & quaiter procedat late Decius *in cap. clerici de judi.* Et doctori antiquo & excellenti probanti ftylum vel contuetudinem aliquam curiæ curiæ fecundum Bar. *in l. de quibus ff. de li. de quo vide ibi Jafonem*. Sic quando aliquis habet citate capitulum, fufficit fi det literas majori de capitulo, archi. *in c. confeftrandas qu. 4.* Item effluxe confuetudinis principior dictur major in capitulo, abb. *in cap. auditi. 2. col. de electi. & in capitulo cum alim 5. col. de rescript.* & abb. *in cap. in caeffi de elect.* Ad quod ubi non eft prælatus, antiquior congregat capitulum, & allegat Inno. *in c. 2. de novis ope. nunti. & dict Joan.* Bal. Inno. ibi dicit fenem videtur dicere quod debent connumerare ea quæ certa que habent alio vocate, & idem videtur velle Bar. *in l. summa popuh, in 6. col.* ibi quorto fecundo principaliter *ff. de pafti.* Ita ergo fi deinde prælatus, & fi non, fenior cum confuetudine pertinet ad antiquiorem, *in verbo universitas, verb. ex.* Sed prima opinio videtur verior in collegiis ecclefiafticis: videlicet quod ad antiquiorem in alio poffet fervari alia opinio. De quo vide Petrum de Anchin. *in repeti. cap. tanquam in 15. chara.* & Inc Feli. *in cap. cum omnes de rescift. in ultima chara*. Et ubi non reperitur fcriptura authoritas nec doctorum, fenes funt requirendi, & fententiæ eorum ftandum eft. 20. *d. cap. de judiis*, fedulus tamque inventitur quod a patribus fenibus quæritur, & fenior præfumitur fapientior 16. *q. 4. qu. fciendum*. Specu. *in tiun. de advocato 5. nunc prædicamus, verf. hodiaia*. nam & Deus magis temperati funt quam juvenes. *l. eternum C. de authoritate prædtanda, l. fi. §. fifi C. de bonis quæ liberis*. unde dictur Job 12. *cap. in antiquis ef fapientia & in multo tempore prudentia*. Item & in advocando fenior præfertur Specu. *in tit. de advocato, §. jam nunc audiendum, verf. juniores*. Et inter duos extraneos ad idem officium eodem tempore, cæteris paribus præferitur antiquior: ubi alius non fuiffet plures functus officiis & honoribus civitatis, vel functus majoribus officiis, vel nifi filios habeat, *l. in alio ff. ubi Bar. C. de decu. li.* 10. Vide abb. *in d. c. 1. de ma. & obe.*

Sed inter habentes filios & antiquiores quis præferatur, pro nunc non dico: puto quod antecedatur fubjecta materia. Tamen inter habentes filios præferitur cæteris paribus is qui plures habet filios: *l. filii, §. ff. ff. de decurio*. ponit Lancas

A B C D E F

de Panno. *in d. l. in alio.* Et inter antiquiores & A habentem filios multum attendenda esse judicabat materia in qua dubitaretur: quia aliquando poffet præferri antiquior, aliquando habens filios: quia ab illi cessit patria in ætate, & aliius haberet filios aliius non, tunc non est dubium præferri habentem filios d. *l. in alio*: debetur enim liberis obedientia & reverentia 13. *di. lei quis.* & *fondat. ff. de jur. dictus.* *Isidor. l. 14. honora perfonam fenis.* Inde dicit Bar. in *l. cum quid ff. ff. ser. pe.* quod teffis fenex in dubio præferitur juveni. & idem Bal. in *l. c. 1. de major. ff. de.* Et fenex præferitur minoribus *l. ff. ff. de proba.* præfumitur enim fenex dicere verum, quia fenectus est propinqua mortis & ideo præfumitur ne fenex mentiatur *l. ff. ser. testis.* *q. nunc videndum ff. commodati.* *l. mortis causa donare.* & *ibi gl. ff. de donat. cum mor.* *l. 1. q. ff. de fideicom. liber.* fenectus enim ex illi vera excludunt fenectus. Inde apostolus ad Hebræ. c. 8. *quod antiquatur & fenescit prope interitum est.* Item fenectuti defetendum est *d. l. femper ff. de jure immun. C. de pa. Pulfatis, l. providendum C. de advoca. diver. judic. l. binus, archi. 61. di. flatuimus*, in *authen. de apel. §. illud col. 4.* Inde Levitici 19. *coram canofcite coriger.* Et philosophus 7. polit. *natura quidem humanum genus dedit bos feniores: bos juniores: quorum quidem primus principes, secundus subjici deces: nec indignum debet juvior existimare propter ætatem majori cuncedere: longissimi ed enim personales majoribus ed obedire fenioribus.* Item fenem minori dolore decedere Cicero in li. de fenectute tellatur: inquit enim, *fenes fic mihi mori videntur ut cum fua fponte nulla adhibita vi confenescat ipsa exinguatur: ut quæ poma ex arboribus fi cruda fint vi avellantur, fi matura & cotta decidant, fic vita ab ipsis adolescentibus vis aufert, fenibus maturitas.* Item defertur fenibus ut suspicio omnes tollantur 34. *di. fi ser. archi. 18. di. determinat. mutatur, in l. fi mi cero.* § *cuftodiam ff. commo.* ibi fenex gl. quod fenilitas suspicionem tollat fenex. Item poffidet *l. 3. §. 2. de fideicomm.* Item in arcendo in publico concilio. Bal. in *l. obferuare in arce ff. de offi. procon ff. ego.* Item fenex præferitur confortium *l. 1. ibi Bar. C. de propofito fer. cuhi. gio. inc. flatuimus in verbo novis l. di.*

Sunt enim fenibus plura privilegia concessa, Nam cautius ut perfonitet cuncta quærat, non acftur fi quia debitis non valet equitare: ut *decr. 18. alias 216. in ti. de judi. in novis*, & Mills in verbo *citatio perfonalis facit: placitat 18. di. & ibi Dumu. & in c. tanta 86. di.* nihil remittitur onus comparendi propter fenectutem in concilio. Item non poteft fine venia vocari in jus a juvene: ut in Speculo *in tit. de adver in verb. Pal mandeb edictum.* Item mitigatur pena propter fenectutem: *l. quid ergo. §. pena gravior ff. de infami. & 86. di. tanta inquirite. & ibi archi. & ibi gl.* allegat concordantes, & Bal. *in d. c. de major. ff. de.* Item *in verbo Inm ff. de penis.* Vide Albericum in dictionario *in verbo antiquitas* & vide in *l. 2. §. de termino moto.* Sic & in impositione pœnæ *26. q. 7. c. tempora, & c. hoc fit.* Item fexagintæ annorum non tenetur ire ad bellum *l. §. de* ibi Bar. C. *qui proffeff. vel aca. lib. 10. Fla. in l. invisi le prima ff. de reftitu.* Item notarius fenex negans scripturam propriam capitulum tempore quo fuerunt ipsi jurmentum, non incidit in pœnam falsi: quia propter factum de longissimo tempore poteft ignorari: & quia tempore forma literæ foleat variari. Angelus *in authent. de triem. & femiff. §. fin autem, & in §. illi quoque, & in authen. de inftru. can. ff. de in prine.* doctores *in authen. contra qui propriam C. non nunc. pen.* Item excusant a collecta impofita per capita pro mittendo in exercitum *l. 2. & 3. C. qui ætate lib. 10. modern in l. 4. §. affor. ff. de re pub.* Majores enim 75. annis ad munera personalia vocari non poffe, manifesti juris est: *l. fi. C. qui ætas. fe exem. lib. 10. l. 2. §. majores in ff. de decur. l. fi. ff. si ff. de decur. lib. 50. prine. ff. de decur. l. 1. §. ff. de jure immuni.* Item ubi agitur de delicto commisso, & eft præsumptio ex qua deveniri poterit ad torturam contra plures inter quos fenex, inchoandum eft a juniorbus: et *in l. cum quid ff. ff. de quæstionibus.* Et ideo a juniori quia eft a timidiori: ut ponit Godofre. *in rrollar. de quæstionibus in §. pu. Facit l. ex libero: §. 1. in fine C. l. 2. in principio.* & ibi notat Bar. *ff. de quæstionibus*, Item ubi plures funt hæredes inftituti: si agitur de deponendis tabulis teftamenti, licet alius deponi debeant penes illum, qui in plus reperitur inftitutus, vel apud eidem factum, vel fit in judicis arbitrio (*l. extera: §. pronde. ff. ff. famil. erecis.*) fallit fi inter æqualiter inftitutos fit fenex: quia penes illum antiquiorem deponuntur *l. fin. ff. de fide. infirm.* Ad idem text. in *l. cum pro. §. pro pluribus ff. de legat. 2.* ubi inter plures hæredes cuftodia clavium, & anuli debet relinqui filio majori natu. pro quo Bal. in *l. procurator, & ibi Wilgel. ff. ususfru. Bal. probat. in verfi. gravof. ff. ediff. 1. in fi. in l. cum quid ff. ff. ser. peta. ibi doc.* Idem de cuftodia clavium arcis, vel fortalitii: quia debent tradi seniori *Bar. in d. l. flatuimus in §. pro pluribus*, & Bal. *in d. l. procurator*, & *in confil. fcbifinatis C. fi qui aliquem tefta. probi.* de quo etiam vide per *Jafonem in d. l. cum quid ff. ff. ser. pe.* & ibi notan aliqui ad propositum per eum. Item antiquior ex duobus notariis ad cautelam vocatis, tenebit originalia actorum, & idem de codicibus retinendis mercatorum, *pandit. Bal. c. quantum contra 16. colu. verfi. quid si judex, & probat.* Item & pluces in accusatione inftituenda concurrent, senior eft præferendus: *ut in l. fi plures ff. de accusa. l. 15. qu. 6. c. indignemur.* Item in opatione præhedorum *c. fi de confuet. in 6.* Alberi. *in d. l. cum quid ff. ff. ser. pe. in ultim. char. cit. ex prin. verfi. denno.* Item in pratiotum electione quia fenior eft dignior: *d. l. 1. flatuimus §. di. ex. pon. C. 74. di. c. fi. incipit consulisse, ibi maturiores ætate & text. in c. dudum de elect. C. 24. di. c. quando episcopis, ibi ætatem.* Et vide glos. Albert. *in d. c. tanta, & in Dumu. in c. 86. di. major.* & idem. Item fenibus defertur in confilis fequendis *c. Domino fanctio 50. di. & 33. quæst. hic ipsum*, in fine: unde ecclesiastici 25. *quam fpeciosum canitiei judicium.* Item *quam fpeciosi veterana fapientia, & gloriosus intellectus, & confilium*: item *corona senum in multa pretia, & gloria illorum timor Dei.* Item defertur in absolutione ab excommunicatione: quia ubi alia tenetur vinc ad fedem apostolicam ex injectione manuum in clericum, fenibus defertur, & remittitur absolvendus ab episcopo *c. quamvis de sent. excom.* Item defertur lini quia remittitur ei onus eundi ad judicem pro testimonio ferendo *c. si qui de reftit.* & ad domum certum eft mittendum. Et fic in fenibus locum habet lex ad egregiam *ff. de jure jurand.* Secundum glo. ibi quam allegat de hæredi. & falcd. §. *hinc autem in fi. colla. 1.* Item defertur, quia invitti non cogunturdicere teftimonium: ut in *l. invisti de reftit. cammigata in §. item invisti 4. qu. 3.* Speciali. *ff. de reftit. §. de teftimon in prin.* Quod eft verum de jure civili: fed de jure canonico videtur aliter dicendum 12. *q. 3. quæstio 1. l. de criminc fal.* glo. & doc. *in d. c. tanta, & ibi quia teftium de teftis.* Et intelligunter fenes qui nondum funt majores 70. annis: ut *inC. qui ætas. l. 2. C. l. 3. in princ. ff. de jure immun.* ita dicit glo. *in d. l. invisti.* Item in teftimonii puritate five in teftificatione 35. *q. 6. confanguineis*, & *c. mulieres*, & ibi doc. fenes præferuntur, ut dictum fuit fupra: & eft glo. *1. in fi. in l. cum quid*, & ibi Bar. *ff. ff. ser. peta.* Item fenes majores 70. annis excusantur a tutelis & curatelis *1. majores ff. de jure immun. l. excusantur ff. de exen. tuto. l. non excusan ff. de decuri. ipsis. de exen. tu. §. item major. 70. ibi in l. ff. C. qui ætas. li. 10.* Item & ob omnibus munerib. personalibus *l. fi ætas C. de decu. li. 10.* Item deferitur in confiantia, quia major eft confantia in fenes quam in juvenes: *ut in l. ex libero §. 1. ff. de quæstionibus* fecundum Bartolum de Rofata: quia ita notat *in l. cum quid ff. ff. ser. pe. in ultima char. Pro hoc 12. q. 1. c. 1. & ff. in fi. ff. jure.* §. *hic igitur in glo. in verbo reverti gli. in c. ex fiudiis de prælumpt.* Item in judicis & aliutis fenes præponitur: ut *l. principium addici; ibi fimplicioris ff. ff. edict. edic.* & ibi hoc notat Albericus de Rofata. Item in prudentia quia fenes præfumuntur meliores quam novi, ut dicit Albericus de Rofata. Barto. & doc. *in d. l. cum quid, per glo. ibi ff. ff. ser. pe.* Facit glofa & quid ibi notatur *in authen. de nuptiis §. fi. cal. 1.* & per Bartolum *in c. 3. de renun. & Bal. in l. feniem C. qui rella. fa. poj.* item in feruitorum exhibitione ut eft text. *in c. flatuimus in fi. C. de ifa. fi. de major. & obed. q. 93. di. a. fidelitatem*, & facit *c. 1. infi. hic finitur lex C. in infins fendentum.* Item in confiquendis priviligiis *l. pauiti, ante finem C. de confiftoris li. 12. l. cogni. eiusdem ff. ff. ff. de mercat. & hon.* Item in confiquendis honoribus ut dignitatibus: *ut in l. prestantia C. de primicerio ante ff. li. 12.* *ff. ff. de pontifi. de confiftoris*, cum concordantibus fupra. Item antiquiori Domino exhibendum eft feruitium phuribus Dominis feruitio indigentibus: *ut in c. 1. infi. hic finitur lex Canonicorum in verbo reverti* quia creditur etiam in lapidibus feulptis. Item in chronicis, ut vide Alexand. *in l. 1. nihi habens plentissimus remissionis ff. ff. ser.* pen. Item in operibus finul dubius locutis, concentri priori conducfori ante fatisfieri *l. in operis ff. locati, ita limitatur lex hac opere §. fi parcoui ff. eod. libro.* Item dicunt ambo cardinales (videlicet Lucfi. Ioan. *de alcaldo 12. di. c. de qubus 20. di. de fenibus* ibi dictum intelligi non folum ætate fed fapientia: allegant illud Job, *in antiquis est fapientia & in multo tempore prudentia*, & quia multa videruntur, multa fciunt, quia magis experti funt. Unde illis defertur in prelatione 61. *di. flatuimus*, in fecundum fargantione 86. *di. c. non fatis* in penitentiarum 86. *di. c. tanta*, in excitatis inquisitione *d. c. de qubus*, in morum inftructione 12. *q. 1. c. 1.* Item fenioes jubentur congregari in forum indulgentiarum negotium non decidatur, fed tem fufis precibus ad Deum, divina revelatione detegatur fecundum Hugonem ibi. & feut magistratus honorandi funt: ut ibi Alexand. text. *inl. fimpir in prin. ff. de jure immu.* Item ut fupra tacium eft defertur fenibus in remotione fufpicionis incontinentiæ 34. *di. c. fpaterniatis 1. fi ser. crotis.* & *c. rufpudium ff. commodati*, 1. 2. *c. dissimiuus*, *in verbo verelis*: ibi notat archi. Item in deferibendis nominibus: *ut in l. 2. §. qui omnia C. de veteri jure cnu.* ibi antiquitati habita eft reverentia. Item in fubfcriptionibus debet fenex præferri juveni 17. *di. c. comilia 50. in c. flatuimus de major. & obed. di. c. flatuimus*, in *c. 1. q. 3. §. fi quis teftium de teftis.* Et intelligunter fenes qui nondum funt majores 70. annis: ut *inC. qui ætas. l. 2. C. l. 3. in prin. ff. de jure immun.* ita dicit glo. *in d. l. invisti.* Item in teftimonii puritate five in teftificatione 35. *q. 6. confanguineis*, & *c. mulieres*, & ibi doc. fenes præferuntur, ut dictum fuit fupra: & eft glo. *1. in fi. in l. cum quid*, & ibi Bar. *ff. ff. ser. pen.* Item fenes majores 70. annis excusantur a tutelis & curatelis *1. majores ff. de jure immun. l. excusantur ff. de exen. tuto. l. non excusan ff. de decuri. ipsis. de exen. tu. §. item major. 70. ibi in l. ff. C. qui ætas. li. 10.* Item & ob omnibus muneribus personalibus *l. fi ætas C. de decu. li. 10.* Item deferitur in confiantia, quia major eft confantia in fenes quam in juvenes: *ut in l. ex libero §. 1. ff. de quæstionibus* fecundum Bartolum de Rofata: quia ita notat *in l. cum quid ff. ff. ser. pe in ultima char. Pro hoc 12. q. 1. c. 1. & ff. in fi. ff. jure.* §. *hic igitur in glo. in verbo reverti gli. in c. ex fiudiis de prælumpt.* Item in judicis & aliutis fenes præponitur: *ut l. principium addici; ibi fimplicioris ff. ff. edict. edic.* & ibi hoc notat Albericus de Rofata. Item in prudentia quia fenes præfumuntur meliores quam novi, ut dicit Albericus de Rofata. Barto. & doc. *in d. l. cum quid, per glo. ibi ff. ff. ser. pe.* Facit glofa & quid ibi notatur *in authen. de nuptiis §. fi. cal. 1.* & per Bartolum *in c. 3. de renun. & Bal. in l. feniem C. qui rella. fa. poj.* item in feruitorum exhibitione ut eft text. *in c. flatuimus in fi. C. de ifa. fi. de major. & obed. q. 93. di. a. fidelitatem*, & facit *c. 1. infi. hic finitur lex C. in infins fendentum.* Item in confiquendis priviligiis *l. pauiti, ante finem C. de confiftoris li. 12.* *l. cogni. eiusdem ff. ff. ff. de mercat. & hon.* Item in confiquendis honoribus ut dignitatibus: *ut in l. prestantia C. de primicerio ante ff. li. 12.* *ff. ff. de pontifi. de confiftoris*, cum concordantibus fupra. Item antiquiori Domino exhibendum eft feruitium phuribus Dominis feruitio indigentibus: *ut in c. 1. infi. hic finitur lex Canonicorum in verbo reverti* quia creditur etiam in lapidibus feulptis. Item in chronicis, ut vide Alexand. *in l. 1. nihi habens plentissimus remissionis ff. ff. ser.* pen. Item in operibus finul dubius locutis, conventi priori conducfori ante fatisfieri *l. in operis ff. locati, ita limitatur lex hac opere §. fi parcoui ff. eod. libro.* Item dicunt ambo cardinales (videlicet Lucfi. Ioan. *de alcaldo 12. di. c. de qubus 20. di. de fenibus* ibi dictum intelligi non folum ætate fed fapientia: allegant illud Job, *in antiquis est fapientia & in multo tempore prudentia*, & quia multa videruntur, multa fciunt, quia magis experti funt. Unde illis defertur in prelatione 61. *di. flatuimus*, in fecundum fargantione 86. *di. c. non fatis* in penitentiarum 86. *di. c. tanta*, in excitatis inquisitione *d. c. de qubus*, in morum inftructione 12. *q. 1. c. 1.* Item fenioes jubentur congregari in forum indulgentiarum negotium non decidatur, fed tem fufis precibus ad Deum, divina revelatione detegatur fecundum Hugonem ibi. & feut magistratus honorandi funt: ut ibi Alexand. text. *inl. fimpir in prin. ff. de jure immu.* Item ut fupra tacium eft defertur fenibus in remotione fufpicionis incontinentiæ 34. *di. c. fpaterniatis 1. fi ser. crotis.* & *c. rufpudium ff. commodati*, 1. 2. *c. dissimiuus*, *in verbo verelis*: ibi notat archi. Item in deferibendis nominibus: *ut in l. 2. §. qui omnia C. de veteri jure cnu.* ibi antiquitati habita eft reverentia.

§. de teftium in prin. Quod eft verum de jure civili: fed de jure canonico videtur aliter dicendum 12. *q. 3. quæstio 1. l. de criminc fal.* glo. & doc. *in d. c. tanta, & ibi quia teftium de teftis.* Et intelligunter fenes qui nondum funt majores 70. annis: ut *inC. qui ætas. l. 2. C. l. 3. in princ. ff. de jure immun.* ita dicit glo. *in d. l. invisti.* Item in teftimonii puritate five in teftificatione 35. *q. 6. confanguineis*, & *c. mulieres*, & ibi doc. fenes præferuntur, ut dictum fuit fupra: & eft glo. *1. in fi. in l. cum quid*, & ibi Bar. *ff. ff. ser. pen.* Item fenes majores 70. annis excusantur a tutelis & curatelis *1. majores ff. de jure immun. l. excusantur ff. de exen. tuto. l. non excusan ff. de decuri. ipsis. de exen. tu. §. item major. 70. ibi in l. ff. C. qui ætas. li. 10.* Item & ob omnibus muneribus personalibus *l. fi ætas C. de decu. li. 10.* Item deferitur in confiantia, quia major eft confantia in fenes quam in juvenes: *ut in l. ex libero §. 1. ff. de quæstionibus* fecundum Bartolum de Rofata: quia ita notat *in l. cum quid ff. ff. ser. pe in ultima char. Pro hoc 12. q. 1. c. 1. & ff. in fi. ff. jure.* §. *hic igitur in glo. in verbo reverti gli. in c. ex fiudiis de prælumpt.* Item in judicis & aliutis fenes præponitur: *ut l. principium addici; ibi fimplicioris ff. ff. edict. edic.* & ibi hoc notat Albericus de Rofata. Item in prudentia quia fenes præfumuntur meliores quam novi, ut dicit Albericus de Rofata. Barto. & doc. *in d. l. cum quid, per glo. ibi ff. ff. ser. pe.* Facit glofa & quid ibi notatur *in authen. de nuptiis §. fi. cal. 1.* & per Bartolum *in c. 3. de renun. & Bal. in l. feniem C. qui rella. fa. poj.* item in feruitorum exhibitione ut eft text. *in c. flatuimus in fi. C. de ifa. fi. de major. & obed. q. 93. di. a. fidelitatem*, & facit *c. 1. infi. hic finitur lex C. in infins fendentum.* Item in confiquendis priviligiis *l. pauiti, ante finem C. de confiftoris li. 12.* *l. cogni. eiusdem ff. ff. ff. de mercat. & hon.* Item in confiquendis honoribus ut dignitatibus: *ut in l. prestantia C. de primicerio ante ff. li. 12.* *ff. ff. de pontifi. de confiftoris*, cum concordantibus fupra. Item antiquiori Domino exhibendum eft feruitium phuribus Dominis feruitio indigentibus: *ut in c. 1. infi. hic finitur lex Canonicorum in verbo reverti* quia creditur etiam in lapidibus feulptis. Item in chronicis, ut vide Alexand. *in l. 1. nihi habens plentissimus remissionis ff. ff. ser.* pen. Item in operibus finul dubius locutis, conventi priori conducfori ante fatisfieri *l. in operis ff. locati, ita limitatur lex hac opere §. fi parcoui ff. eod. libro.* Item dicunt ambo cardinales (videlicet Lucfi. Ioan. *de alcaldo 12. di. c. de qubus 20. di. de fenibus* ibi dictum intelligi non folum ætate fed fapientia: allegant illud Job, *in antiquis est fapientia & in multo tempore prudentia*, & quia multa videruntur, multa fciunt, quia magis experti funt. Unde illis defertur in prelatione 61. *di. flatuimus*, in fecundum fargantione 86. *di. c. non fatis* in penitentiarum 86. *di. c. tanta*, in excitatis inquisitione *d. c. de qubus*, in morum inftructione 12. *q. 1. c. 1.* Item fenioes jubentur congregari in forum indulgentiarum negotium non decidatur, fed tem fufis precibus ad Deum, divina revelatione detegatur fecundum Hugonem ibi. & feut magistratus honorandi funt: ut ibi Alexand. text. *inl. fimpir in prin. ff. de jure immu.* Item ut fupra tacium eft defertur fenibus in remotione fufpicionis incontinentiæ 34. *di. c. fpaterniatis 1. fi ser. crotis.* & *c. rufpudium ff. commodati*, 1. 2. *c. dissimiuus*, *in verbo verelis*: ibi notat archi. Item in deferibendis nominibus: *ut in l. 2. §. qui omnia C. de veteri jure cnu.* ibi antiquitati habita eft reverentia.

ibi dum appellat presbyteros, seniores propter prudentiam non propter ætatem. Unde Gregorius 3. in moralium: *juvenes dici possunt et senes, qui ad sapientiam pertinent, et senes quos non eos facit senium, sed mores senes, quos ad sapientiam pertinent senes sunt.* Unde *etiam fit ut senum gravitate maturi sint.* Unde in 1. Sapien. *senectus honorabilis est non diuturna neque annorum numero computata: cani autem sunt sensus hominis & senectus vitæ immaculata. Et in sensu seniorum verbum dicitur* Ecclesiastici 9. c. *& corona dignitatis senectus, in via justitiæ reperietur* Proverb. c. 16. Unde glo. super Eccles. 25. canum caput decet habere sensum & longævam ætatem cognatione conditum. Præsumptive tamen fanes judicatur prudentia ab illis dicit text. & Proverb. 20. *dicitur, gloria senum ejt canities*, & ideo Sit Apostolus 1. ad Timo. 5. *seniorem non increpaveris sed obsecra ut patrem.*

Adde multos esse de prærnissis, & aliquos alios elicitet 47. enumeratos per Cepol. in tractatu de Imperatore militum deligendo. Idem text. in c. *Paulus* 2. q. 7. ubi dicit, hæc regula sunt obscurandæ ell cum culpa senioris suo exempio non trahit ad interitum corda iniquorum: ubi autem senior juvenibus ad intuitum exemplum præbet, ibi divitiis increpationes fertendi est, nam propterea ait *Inquam juvenum omnes vos: quod est dicere quod omnes vos malis praeliati, etsi in loquens juvenum malo exemplo, & rurlus malediction pare contum senorum.* Unde defertur fenibus in morum infirmitatem 12. q. 1. c. *omnis ætas*: & ideo in corrigendis minoribus pro qualitate delicti fenioribus ad ferituum potestas 1. 1. c. *de emen. propin.* notat Bal. in 1. *de filius C. de patria potes.* Item proviribus fenum credendum est, & ex ipsis argumentum fumetur 1. ut probatur in 1. *fi fiberas*, 5. 1. *ff. de legat.* 3. notat glo. 3. in c. *cum inventore de prescript.* Et ideo dicit Bar. in d. *fi fiberas*, § 1. quod ad probandum communem usum ipsorum, satis est dicere hoc fuisse dictum a senibus, & ideo in 1. *Labeo ff. de suppell. legat.* unde Ecclesiastic 8. *noli te pretereat narratio seniorum, & ipsi cum illiterate a parentibus fuit.* Et ut hic apparet quod etiam in conciliis habenda est ratio fenectutis, licet aliqui gulones juvenes parvipendentes fenum consilia et abrupto sifugentes, temeritate proprie & fatua incidant in foveam, ignorantes quantum ponderet fenum morofitas. Unde alibi dicitur, est enim in fenet perfectior de divinis cognitio, & ideo mania melior determinatio. Unde iterum Job ubi supra, *in iis qui multo fant tempore est prudentia*; & Ecclesiastici 31. *vir fant fanes non multum loquaris*; & Ecclesiastici 8. *non fanum hominem in fua fenectute, tenim ex nobis fenescunt.* Et quod dicitur Sapien. 4. *ætas fenectutis vita immaculata*, intelligo nili esse juvenes diuum maiorum: deut legitur de fenibus qui accusarunt Susannam, *Daniel.* 13. De defectibus autem fenectutis vide archiepisc. Flo. in libro primo sive prima parte tum. in tit. 5. §. 6.

Adde quod fenectus est quadruplex scilicet naturæ, & hæc tendit ad defectum 86. *di. canis* 13. *qu. 1. illud.* Item fenectus gratiæ 84. *di. c. porro*: ubi dicitur quod eunicies fenum prudentia est, & hoc fenium decie ad perfectum 20. *di. abbates*, 21. q. 3. *mallem*. Item fenectus culpæ, & hæc ducit ad interitum 3. *qu. 7. Nolens*. Item est fenectus æternæ gloriæ, & hæc ducit ad æternum premium, de qua dicitur *regiones dies ancipies, & annos eorum in mente habet*. Et gravatus fenio dicitur qui ultra 70. annos, archiepiscopus 1. c. *de clero, ægro*, ibi vide & glo. in *premium. quando quis dicitur fenex. & in c. quoniam, in verbo fenex, ut lite non contest.* Valde autem fenex est octogenarius 1. *Mag. 29.* & tali feni non est fenectus, ut ibi unde Catonem, *in quocumque fene puerilis sensus*. Sed grandis nam dicitur qui annos quinquaginta natus est 12. 5. *ff. ff. de mis. jur.* Unde propter fenectutem datur alicui coadjutor: ut in c. 1. *de cler. ægro.* Adde his quod dicit Ludo. in *repet. 1. fi. vers. 5. de vico in pandet. cher. ff. filiæ. matrim. de Barthol. Cepol. in tract. de imperatore militum deligendo in principio.* Et cæteris patribus in ecclesia ordinatus ad ordinem majorem præferur primo ordinatus in minori: & ordinatus præferur cunctis prius in ecclesia receptis, etiam majoribus ætate, non ordinatis: ut in c. 1. *& vic. Bartolinus de major. & obed. & in ea. fin. de confir.* Et primo receptus præferur, etiam fenibus receptis receptis dignitate, in principio 12. *ff. de alim. fenibus. & cap. per tuas de major. & obed.* Et nisi fenioubs receptus, fit receptus ad benefitium requirens certum ordinem, quem habet fenioubs receptis, quia præferur primo receptis, de quibus vide archiepisc. in c. 5. 75. *de & vide dicta fupra* in materia episkopi *in §. deinde post archiepiscopus*. Adde etiam quod in §. *deinde post archiepiscopus* præferur prærogativa dignitatis non præferur prærogativa temporis, dicit Joan. Andr. in d. c. *Bartolinus*, & ratem fert Abb. in *utrique*. Sed intelligo illud in omnibus in quibus loquitur: videlicet quando quis est primo receptus ad prebendam authoritate papæ, quod præferur secundo venienti quantumcunque prius ordinato propter quas quantumcunque primo receptus & idem Innoc. Antoc. & Immol. in d. *c. Bartolinus*. Confuetudo tamen in illis fervanda est: licet Abb. in d. c. *Bartolinus* dicerit in quarto notabili quod non valeret confuetudo contra illum text. fed vide Bal. in c. *cum olim de confuet.* ubi dicit quod confuetudo deliguat loca fedendi, & non deliguat dignitatem, & ideo text. *de Bartolinus* in d. Imol. ibi in d. c. *Bartolinus*, & idem Bal. in *1. obfervare in §. antequam ff. de offer. proconf.* & antiquiores clerici, & doctiores debent habere prerogativam in et non est Bal. in d. c. *cum olim*. Et de illis antiquioribus, & fenioribus vide plura dicta per Ludo. in d. *1. fi vero in §. de vico in §5. fallentia ff. filiæ. matrim.*

Et adde quod non ita intelligi debet antiquiorem præferri ut junior aliquando non possit præferri, & virtute, & ætate. ut vide glos. 1. in d. c. *Bartolinus*, & Ludo. in d. *§. de vico*. & Albert. in *1. nemo C. de offi. magistri offic. & in d. 1. cum quid.* per Alexand. Ad quod vide pulchram epistolam beati Ignatii pro Dama episcopo Magnesiano non contemendo propter juventutem, ubi allegat exemplum de Daniele, de Samuele, de Jeremia, & Salomone, qui 12. erant annorum cum prætulit sententiam de qua in *offerto de profunge*. Nonnumquam tamen dignitates postponuntur: sicut est in Tuscia, ubi fratres minores valant ante prædicatores quia sunt dignioures, ideo quia illud est ibi de consuetudine dicit Bal. in d. *1. obfervare*. Sed forte illud est in proceffionibus, & in funeribus, ubi qui sunt pauliores sunt magis proximi honorato, & dignioti ad hoc dicit. in *§. de vico. & Albert. in

Annitrginia facere ordo, pura voluntas,
Hominum gravitas sapientia stoufa parentis,
Concurrens fama, decreti, hoc dicit pontificale.

Jo quo etiam debeant concurrere illae duodecim conditiones apostolicae regulae ad Tit. 1. & 2. ad Timo. 3. quae tractantur a 2. di. usque ad 50. & ab 81. usque ad 101. quae ut dicit Ostiensis, non de facili reperiuntur omnes in eodem homine: sed effet talis a Deo requirendus. Et de illis 12. conditionibus quas ponit apostolus primo ad Timo. 3. vide quod hic ponit Ostiensis *in summa de temporibus ordinis. in §. qui per totum*, & vide cardinalem S. Syxti *in c. qui episcopus* 23. d. Adde quod debet esse doctus, unde Pius papa secundus, ut refert Platina in vita pontificum, dicebat indoctum episcopum asino comparandum, & glo. Joan. Mo. *in c. cum ex eodem elec. in* 6. dicit ecclesiam indigere maxime viris literatis, & non similis ferratis. Et glo. *in l. quicunque non, in verbo, temporarium inf. ff. de re mili.* dicit quod episcopus indigne promotus meretur decapitari, ita dicit Felin. *in c. si quando de rescrip.* Sed illud est periculosum dictum, nec glo. de hoc aliquid dicit. Verumtamen prudentem oportere esse episcopum non solum literarum peritia, sed etiam secularium negotiorum diffipentatione (ne sub nomine simplicitatis ecclesia evertatur) dicit text. *in c. oportet* 36. d. confederent enim locum tenent, sunt enim loco episcoporum, *cap. innovo.* 21. d. *in cap. quorum.* 68. d. 35. d. *extrha* 2. 9. 7. *accusatio*, & *infra eisdem.* Nec debet esse aequalis aliis: sed licet dignitate alios praecellit, ita bona vita & sanctitate debet esse prior. Cartaginiensis, 8. d. 1. *nec sufficere.* Vide quae ponit Gondisal. *in tract. de cardinalibus de* 5. *p. principali in quinta obser. verf. sed praemissis.* Et vide de vita quam tenere debet episcopus, vide Bertachinum in *tract. de episcopis* 1. q. c. 1. dicitur enim episcopus quasi super intendens & speculator (21. d. *clerus* 8. *qu.* 1. *cap. episcopatum.*) ab epi, quod est super, & scopin quod est intendere, quasi super alios intendens. Vide Azonem *in summa de episcopis & clericis*, & glo. *in c. episcopatum. de episc.* Et de etymologia episcopi & eorum flake (& quales esse debeant) vide quod late prolequitur archiep. Ant. *in* 3. *parte tit.* 21. *in prin.* & latius *c.* 1. *in prin. & latius* 4. *infra & super cap. tertium eo. tit. & lib. & in rationale divinorum officiorum in* 2. *lib. in tit. de episcopo.* Et ideo ex institutione Clementis licet & cathedra episcopi sint in ecclesia altiores, ut sint praeminentiae & populum confultat.

Dicitur etiam praesul, quia in concilio praesidet: facit *c. quod transitionem de temp. ordi.* Item antistites, quasi stantes ante alios, vel ab anti quod est contra: quoniam haereticis contradicit, inquit Specu. *in suo rationali in secundo lib. in ti. de episcopo.* Item dicitur summus pontifex five summus sacerdos, vel dc. *in c. episcopus* 18. d. Est etiam praordinator in civitate: ut *in ca. perlibelli*, 5. *ad episcopum in fi.* 23. d. Adde Alvarotium, *in c. 1. qui fra. dicer pof. ad* 4. *ad obiectum.* Et aliquando pontifex dicit cardinales, 21. *qu.* 1. *relatio*? *qu.* 2. *pastoralis*, 71. *di. c. fraternitatis in fin.* ita dicit archi. & Domi. in *c. sacro-sancta.* 22. d. Item episcopus dicitur apostolorum: ut *in ca. 1. de fabra Trustis.* Item aliquando dii, aliquando angeli appellantur: ut *in ca. sacerdotibus xl. qu.* 3. & *in c. futurum*, 12. *qu.* 1. Ad hoc illud Eze. 22. *dii non deerabitis*, & plahm. 46. *quoniam dii fortes terae vehementer elevati sunt*, & psalm. 81. *ego dixi dii estis*, & *filii excelsi omnes.* Et vide Dionys. de coelesti Hierarc. c. 12. Facit text. *in c. cum ex iniquitate de haere.*

A qui licet loquatur in sacerdotibus, tamo magis in episcopis. Et quomodo dicuntur angeli, vide infra & *d. c.* 12. Et appellantur pupillae oculi Dei: ut Isaias Evangelius, & Anacletus in fale canonisbus ait, Hugum illud, Domnius ait, *qui vos tangit pupillam oculi mei tangit*: & Isaias Alexand. in decretis de sacerdotibus idem reperit. Et in ordinatione Clementis Petrus vocat episcopos doctores veritatis, quod & refert Alex. ubi supra. Et cardinalis *in prim. 5. mathilis in ti. in pleriique de elect.* dicit quod episcopi appellari possunt sacrificulli, vide Domi. poll aliios *in ca. fin. de sepul.* Item vide Domi. poll quod sunt ad istilar illustrium, & ibi quod dicuntur clarissimi, & in Spec. *de juris.* on. Lod. quod dicuntur spectabiles *in §. fed cautiones.* Ino & illustres, ut dicit Bart. *in l. quotiens de ad. & in. prima principalis in fine*: licet Bal. *in l. ad filiumultimum C. de episcopis, & clericis*, sit contra. Vide quod dicitur est supra de cardinale, & patriarcha. Item ab hoc dicuntur sanctissimi Christi legati, patres, & fratres, & coepiscopi papae, & columnae ecclesiae. Ita dicit text. *in ca. 1. de pacis*, & vide *in c. licet in fi. de accusa.* & *in c. quaeritur et. secundo de acce.* & *in authen. de sanctissimis episcopis coll.* 9. & *patres* 2. *qu.* 7. *quaestio*, & 7. *qu.* 1. *c. omnis*. Et ad id quod appellentur columnae ecclesiae Dei est etiam text. *in accusatio el. primus*, 2. *qu.* 7. & *qu.* 1. *c. Moyses*, & Ignatius in quadam epistola ad Philadelphenses in fine, inferta in lib. de coelesti hierarchia. Item episcopus dicitur speculator vitae, & unanum speculator: ut ibi apostoli; *fecisti quos ad dies parentis*, & Cyr. Facit 32. *q.* 4. *c. recusarat.* Item praedicator & doctor: juxta illud Mar. ult. *c. praedicate evangelium omni creaturae*: hoc *cap. de c. fin.* adde enim doctorem praecipum est officium in ecclesia: ut in *c. cum ex iniqui* 7. *de haeret.* Item recitat 43. *di. cap. fit vellor* 7. *q.* 1. *fugiatha.* Item pastor: *c. pastor* 23. *q.* 5. *pastor cum qui in ovibus est Dominicum gregem* 95. *di. c. ego.* Et Joan. ult. *pasce oves meas* dictum est Petro, quod convenit papae: & *Christi dixit ego sum pastor bonus*, &c. Joan. 12. Et de hoc nomine pastoris vide 45. *di. ca. 1.* & 8. *qu.* 1. *c. pastoralis.* Et in multis locibus appellantur pastores 6. *qu.* 1. *ca. ovis* 3. *qu.* 7. *c. ovis*, & *cap. pastoralis. supra eor. tum finis.* Et dicitur religiosior quolibet abbate: ut in *ca. nullus de electione.* Item Dominiter: ut 2. *qu.* 5. *habet* cnde prophera psalm. 86. cum dicit *fundamenta ejus in montibus sanctis*, intelligit de Apostolis: & consequenter de episcopis qui eorum loco succedunt. Et psalm. 44. *ibi pro patribus tuis nati sunt tibi filii*, gloss. Hieronym. de episcopis hoc exponens, inquit: *fuerunt in ecclesia apostoli patres tui, quia ipse te generunt: nunc autem quia ipsi recesserunt a mundo, habes pro illis quos ex te ortos fuisse; sunt enim & tu patres tui, quia ab his regenerati; & c. ecclesiae principes in fi.* 35. *di.* Ad quod vide bonum text. in *c. finali* 69. *di.* Sunt ergo etiam fundamenta ecclesiae: ut *in c. fundamenta de elect. in* 6. & aliquid dictum est supra. Item dicuntur oculi Dei: ut est text. in *c. omes* 6. *qu.* 1. quia per eos Deus contemplatur, & speculatur, & superintendit custodit sui greges, & ita dicit gloss. Nicolai super illud 3. ad Corinth. 12. *ibi & secundos de membris.* Hieronymus in prologo in Malachiam affignat bonum caulam quare dicuntur oculi Dei; & vide plura remissive infra in quaestione, quis sit major utrum papa an concilium.

B

C

D

E

F

G

H

A lium in 10. *motivo*, & de illis plura per doc. in *c. fin. de re judi.* & *archi.* 1. 2. *c.* 1. *haber*. Hodie tamen non quo ad mores, sed quo ad reminentiam propriis, & connumeratu vitam, monachi gerunt vicem apostolorum: presbyteri vero quo ad administrationem sacramentorum, glo. 12. *qu.* 1. *adunice*: & glos. *c. 1. q.* 1. *ex authoritate*. Et de multis privilegiis episcoporum vide in Specul. & Joan. *An. in. additio. in tit. de dispensat.* ubi post enumeratur multos casus in quibus episcopi dispentant, in tertii. ipsi quoque ponit in quibus sunt privilegiati.

Idem de sacerdotibus: & ipsi enim dicuntur omnium fidelium patres 96. *di. c. quis dubitet*; & ipsi dicuntur habere magnam dignitatem, & officium B 86. *di. c. vere ro.* Et honorari debent & defendi a principibus mundi 96. *di. boni principes*, & vide 21. *qu.* 1. *c. sacerdotibus* 6. *qu.* 1. *presbyteri* 2. *q.* 7. *c. ea merita*, & *c. detrimen* 12. *qu.* 1. *futurum* 11. *qu.* 3. *abpis. de haeref. cum ex iniquitate.* Et ipsi dicuntur reges 12. *qu.* 1. *duo sunt genera.* 1. Petri. 2. Et dicuntur minisi Dei, *de parcis. d. c.* 1. *quam pernicie.* Et alibi dicuntur ministri 1. *qu.* 1. *sacerdotes*: abbati antistites de *parcis. d.* 1. *in abbatia*, & alibi praepositi *ca. dis. ca. multiplex.* Et praecedunt milites Joan. An. in *c. ex illecitus de servos non ordinan.* Et praeferuntur fecularibus aliquos abbatibus 95. *di. c. cum beatus*: text. *in c. 1. de pacis*. 23. *di. c. abbas*. *de. 96. probatur*, contrarium; & de honore eis exhibendo per Joan. An. in *c. si cui de praebend. in* 6. Et dicitur sacerdos quasi facrum dans 21. *di. decus*. Et antiquiores dicuntur patres 12. *qu.* 1. Respiopi *d. c. clerus* 13. *di. legimus.* Inno. in *ca. 1. de pacis. clerc.* Et bene ponit Hieronym. in 2. *lib. in cap.* de texto gradi ecclesia qui facerdotum ordo est, ibi *& conjunxes Moyses & Aaron & Phineas & Ithamar qui ego ipso disposui* ubi inquit vides, presbyterum episcopum dici. Et presbyter graece, latine senior *di. c. clerus* 8. *qu.* 1. *cum* nomen est aetatis, non dignitatis: ut 95. *di. c. legimus*. Si autem facerdotes malue est, aequipositae carere in nigredine, quia propter vita nigre officiunt. Item in epistola, fcilicet sacerdotes, fcilicet dignitatem, fcilicet dominum mortuorum: in fetore, fcilicet spiritus, in garrulitate, & in furto. vide glo. in *ca. sacerdotibus* 3. *qu.* 7. Nec eorum flultitia debet fub nomine simplicitatis excusari 36. *di. sacerdotes*. Et eorum ignorantia nec excusatione nec venia est digna 38. *di. fi in locis*, & *c. fog. & fagos* dictum est. Et de sacerdotibus facerdotum vide Gabriel. in Biel in *tit. ex publicatis mifa. lect.* 3. *q.* 1. *in di. dominum offic. li.* 2. Quinimo & presbyteri aliquando episcopi nominantur: ut dicit text. *in c. vere ro.* 95. *di.* Et de facerdotibus, & de episcopis, & eorum nominibus, vide in tract. de episcopo in praludiis domini Bertachini.

Concludit ergo quod non passim ad episcopatum est omnes promovendi fiset videmus hodie fieri: quorum aliqui vix tunt digniores quam episcopi puerorum qui fuit in tempo Innocentium, qui multam habebat dignitatem, & qui modico tempore durant; fiset ad aliud propositum de Caelestino dicit Rofric. *in. ne. fede vacante infra in. d. ordi. judi.* qui durarit fiset ordinarca, & intercisum dum de gladio legendi, quod durare tridua: *in ca. 1. notice ff. de glande legen.* Ubi etiam recitat quod ca. in nomine Domini 23. di. fere habuit locum in electione Innocentii IV. qui prius fuerat Sinibaldus presbyter cardinalis fancti Laurentii in Lucina, qui fuit electus anno Domini 1243.

Jacobat. de Concil. E

F

G

H

mense Junii post mortem Gregorii IX. qui decessit anno 1241. mense Julij, & post mortem Damiani Calestini (qui fuit Episcopus Mediolanensis & episcopus Sabinensis.) qui duravit per quindecim dies; & sic vacavit ecclesia Dei fere per biennium, quia cardinales electiones omnes impugnabant: ita ut mora fieret in peritiam, & contemptum totius mundo. Sed illa mora fecundam fecit fructum, & virtus pontificum, magis fuit, quia cardinales decreverant non eligere quempiam donec cardinales qui recinebantur carcerati a Federico fecundo, relaxarentur.

Sed qui erit de episcopis nullatenentibus de quibus per Bal. in l. 1. C. *de nude jure quiri. vel Abb.* & Alvarotis, in *d. c. 1. episcopum vel abbatem.* Die quod illi retinent dignitatem episcopalem: ut in *eo. in pierfque de electi.* Facit quod dicitur in *eo. quamvis de foro compe.* Et per illam ratur in *eo. quamvis de foro compe.* Et per illam textu. credo quod aliud fit de episcopis qui quam de illis nullatenen. quia expulsi retinent jurisdictionem quam exercere possunt extra diœcesim contra expulsentes ut ibi: & in his attendi debet ordo fiet in alii. Sed in simili dicimus quod ratione facultatum, vel minoris populi ecclesia non dicitur minus digna: ut in *ca. legimus 93. di.* Et ait illi nullatenen. habebant vocem ex quo dare vocem ex jurisdictionis, & non ordinis, dicetur infra in loco suo. Est in argumentum quod non: text. in *c. 1. de ord. ab episcopo qui ordin. episcop.* & ponit cardinalis *in tit. in pierfque in tertio quæstio de electi.*

POst episcopos autem videntur quod debertat habere locum chorepiscopi: ut patet ex ordine scripturæ 64. *di. in summa*: fant enim inflar 72. discipulorum, & conferantjorem recipiunt: ut dicit text. in *c. quamvis 68. di.* & minores ordines & commendatitias, & pacificas literas habant: ut patet in *§. inter episcopos 68. di.* Sed quia hodie iunt amoti ab ecclesia Dei (ut in §. *hi vero 68. c. episcopis 68. di.*) ideo de eis non est quæstio dum: quia usurpare voluerunt officium episcopodum: & ideo quia non reperiuntur, nullam fedem habebunt.

Et ideo post episcopos videretur ponendi protonotarii numeratis, sive hodie participantes: quia illi succedunt loco evangelistarum, nam fecit evangelistæ propriosti fuerunt ad evangelizandum, & deferibendum opera Christi (ut inquit Hieronymus in prologo evangeliorum) fic & illi centuriæ propositi ad scribendum acta, & gesta papæ: affluent enim ab hoc latere papæ: Hoc vult Brix. in *verb. protonotarius*: & Grafius in illo tractatu, ad quod eft gloff. in *rub. C. de tabularis li. 10.* Qui ad aliquando scribit, aliquando scriptores, notarii, libellenses, memoriales, pragmaticales, epistolares, exceptores appellantur. *Il. practipimus de l. in offerendis C. de appellat.* Curia autem eos appellat notarios in literis papæ 21. *c. 1. cum reclamatore.* & gloff. in *c. cuptentes in prine. de electi.* Sunt enim in dignitate constituti: quia notarii principis *l. 1. C. de Bar. C. de notariis principis l. eadem §. hoc lege ff. ad l. Julian repetext. in l. 1. C. 2. C. de primi. & secundiceris & nota. lib. 12. ubi in prin. l. 1.* dicit præterlarum nobilemque militiam (præhabitum tribunorum notarionum. Possent etiam uno modo dici illustres propter affinitatem papæ; & hoc satis obtendit gloff. in *l. 1. §. de offi. quæsto.* ubi gloff. ponit tres ritum ordinem quæstorum qui quæstores fuerunt cancellarius principis, propositus libris, & fenten-

De Abbatibus.

tilis principalibus in senatu legendis fere recitandis, *l. 2. §. deinde §. de origi. ju.* quod propterdis, *l. 2. §. deinde §. de origi. ju.* quod propterdis, *l. 2. §. deinde §. de origi. ju.* quod propter consistorium pontificatus in consistorio apostolico. Et ob hoc olim præferebantur episcopis, & archiepiscopis, ut dicit Bris. ubi supra; & a modico tempore episcopi coperunt illos præcedere propter eorum numerositatem: videlicet a tempore Nicolai IV. ut dicit Grafius in dicto tract. qui vult tantum intelligi de quatuor protonotariis qui vice evangelistarum fuerunt: imo protonotarii videntur præcedisse usque ad tempora Pii II. qui postea fecit bullam quod episcopi præcedent. Inde dicit abb. in *c. 2. de privil.* quod dignitas referendarium videlicet propter numerositatem 93. *di. legimus*, & *in authen. de referendariis circa finem*. Dicit tamen Brix. quod licet illi præcedant archiepiscopos, & episcopos, tamen contrarium vidit fervari in concilio generali, & multum debet attendi tenor literarum in quibus ceteantur protonotarii. Hodie tamen funt fedentes participantes, & deferentes cochetium, & pileum more prælatorum.

Sunt qui dicunt protonotarios ortum habuisse ex institutos fuisse per Clementem primum, ac deinde per Fabianum pontifices: ut etiam dicit Brix. Clemens enim divisit regiones septem notariis qui diligenter martyrum res gestas conscribere: Fabianus septem diaconibus regionarium fecit qui martyrum res gestas summa diligentia investigarent, & scriptio mandarent: ita legitur in eorum vita. Quod autem hi fuerint protonotarii, ut ter non reperitur: certum est eos vocabuli allusio: quia protonotarius idem fonat quod primus notarius. Unde ratione officii, dignitatis, & affluentiæ principis videtur quod illi convenisse loco ipsi poli episcopi.

In ceremoniali tamen nihil de hoc dicitur: nec repetio hunc passum tactum nisi per Grafius in *d. c. ex parte*, qui ex eo ait poli episcopos & ex quod tempore fuo illi præcedebant episcopos. Et loquitur de quatuor principaliorum, alios vero dicit potius esse protonotarios honorarios: quia magis honoris causa dicentur creati: sicut in simili dicitur de tutoribus administratoribus *t. quod si forte ff. de tutu.* Et licet omnes fint in dignitate (maxime quia ut plurimum affinitatem de genere illustrium: & ideo vocantur illustres, & reverendi: & in eis multum attenditur communis stylus, sive consuetudo: & primo receptus præcedet, nisi fit adjuncta illustrio dignitas, quæ non pertinet per ordines ecclesiasticos fed augetur: ut in *authen. episcopalis dignitas C. de episcopis et clero.*) quia tamen in ceremoniali dicitur quod prælati affinentes papæ fedebunt super pedibus habitus pontificalis papæ ad finistram partem, & protonotarii apostolici, & clerici cameræ ad dexteram, forte non eft facta mentio aliter de loco in ceremoniali in debent ante abbates, vel immediate post episcopos locati. Nec reperio an tales fint vocandi ad concilium, nec an habeant vocem deliberativam, vel consultivam: ut infra in propriis locis dicetur. Quod credo omnifum quod tunc officiales papæ, & affistentes in fervitio. Sicut & in simili dicitur de subdiaconi, & auditoribus Rotæ qui debent federe in parte anteriori ad pedes papæ; & de decano Rotæ qui fervit de mitra cum fecretario, fi non eft prælatus, & de duobus fecretis cubicularis, quod fedebant ad pedes papæ super planum, & hoc quia ipsi tanquam officiales concilii habent fecretari vota, & gesta concilii fcribere.

De protonotariis.

De Cardinalibus & Abbatibus.

POST permissos fedebunt abbates: ut *in c. ex ore.* & ibi Siculus in quarto notabili de privil. allegat. *c. 1. de etat. & qualit.* Et inter abbates erunt digniores qui utuntur mitra, *in cap. nt. qui studiosa, C. de dec. de privil. in 6.* Et illi abbates quibus eft concessum privilegio uti mitra, & fint exempti, in concilijs, & fynodis uti poffunt mitra auriphygiata, non tamen aureas vel argentas laminas, aut gemmas habente: quia abbatis epitaxiæ inter inferiores dignitates, & non inter excellentes: ut ponit Abb. in *c. per tuas el. promo in gloff. in verbo excellentiorum de finon.* De quo vide quod in contrum dicitur in *c. 2. de prælend. in 6. & lap. allegatione 84. & text. in cap. fi quis devotus, 16. qu. 7.* Non exempti fimpliciabus, & plana utuntur. In aliis autem locis exempti, & non exempti uti possunt mitra, fecundum tenorem privilegij. Ita dicit Speculat. in *tit. de privil. vina finem*, allegat conftitutionem Clementis quæti quæ incipit, exigit: quam hodie habemus in *§. de privil. et ut apostolica*, fecundum Joan. An. in *addit. ibi.* Et intelligo quod uti poffint dictis mitris in concilijs, & fynodis episcopalibus, & abbatialibus, non in concilijs generali: in quo nec episcopi uti possunt mitris auriphygiatis, fed tanum planis, & albis. Et illud quod eft concessum abbatibus, ex parte quasi adfrigendum eorum excellus per *dictum c. ut apostolica*: ut dicit gloff. ibi. Et debent ipsi abbates uti vestibus conventibus religioni cujus ordinem profeffi fint quod requiritur in abbate: ut in *c. multus de electi. l. 6.* Et requiritur expressa professio, nec fufficit tacita, ut ibi dicitur. Et dicitur abbas pater monachorum. Et alias appellatur archimandritia, id eft principes, five prior monachorum: ut in *extrav. de multis in monachorum autem fine reli. 1. C. in gloff.* Et poffunt appellari magistri: ut in *extrav. de monachis in prin.* Et poffunt dici prælates, ut in *authen. de episcopis fi episcopi §. fi qui autem, vers. in pace.*

Et poft abbates fedebunt generales magistri religiosorum, quibus etiam additi funt omnes prælati, qui fecundum formam juramenti quod præftant ad dignitatem pontificatus, ut ad fynodum obligantur: ut dicitur in ceremoniali in eodem qui habeant vocem deliberativam in concilijs. Ita hoc eft quod dicitur in *c. ego N. de jurejurando.*

Quisi autem de aliis abbatibus qui non utuntur mitra nec fint patres abbates: de iftis videtur quod dicendum quod debent poffipons canonicis cathedralis ecclesiæ: ut ponit Dominicus in *ca. quamvis el. 1. in §. quemquam de prebea. in 6.* Sed tu de quibus ipse protonotarius: ut probat *text. in ca. fi. in prin. de offi. Ordin. in 6. & text. in c. decrimini de jud.* per quem text. Bar. dicit abbates digniores, & pracanonicos archidiaconis. Et quod abbas pertinet canonico cathedralis cathedralis, ponit Bal. *in c. pabatalis de offic. delegat.* Et ibi modestiori fecunctur dictum Bal. distinguentes quod aut homo erat ecclesiam cathedralem, & extra annus pontificialis, & pertinet abbas, aut in procellionalibus, & fi conftututo habet quod præferatur abbas, debet preferri: fi non eft conftututo, adhuc debet preferri per jura prælatorum, & authen. habita quam Bal. allegat *C. de fi. pro ju.* In hoc tamen ultimo Feli. in *d. c. pabatalis* impugnat modernos, fed rationes ejus non quadrant: quia loquuntur magis respectu conjunctionis canonici cum episcopo quam de per fe. Ad

Jacobat. de Cassol.

A quod facit quod abbatia eft dignitas: ut in *ca. expofuifti in gloff. fi. de corpore vitiatis*, & gloff. *§* Domi. & ibi communiter in *c. 2. de prebea. in 6.* & doc. magis communiter in *d. c. decrimini.* Cujus contrarium in concilio ecclesiæ calcedalis probat text. in *c. flatuimus §. 1. de refcrip. in 6.* Et ita fuit certa. De illis tamen abbatibus, & quando dicuntur abbates (ante benedictionem, vel poft) & quando vacant eorum beneficia, & quando abbatia dicitur dignitas, & quid de prælatiatis, & principatibus: vide hoc *in tract. de beneficia inv. principali quæstione vel. 15. verf. decimum tertium.*

Sed quare circa primissa quid de legatis, & ora- De Prælatis fecularibus.
toribus qui mittuntur ad concilium: de illis die quod confiderabitur perfona, & dignitas mittentis, & juxta intentionem ordinem fedebunt: quia fungunturvice cardinalium: ut in *c. fine, C. de judiciis de offic. deleg. C. 2. de offic. leg.* Et licet oratores tales, five legati habeantur pro perfonis quæ fundum tenet, & communiter parent, & contumdum profequuntur (ut in *l. fi. ff. de leg.* & habeant multa privilegia; ut in *res tis. de leg. C* in *l. 2. §. legati, ff. de jud.*) tamen quo ad dignitatem, & honorem consideratur perfona mittentis. Et quo dicit Grafius in *dicto c. ex parte*, quod alias requisitos de præcedentia oratorum regis Francorum, vel regis Apulæ, divis præferendum oratorum regis Francorum, allegat. *c. per consideldem qui filii fuit legitimi* apparet de majoritate regis Francorum. Hodie tamen illi oratores fapius fint fedulatores, & perturbatores concordiarum, & quæruut impingnarij a fede apostolica: & fæpius feminant zizaniam contra fedem apostolicam, ut apparent diligentes in quæstionibus fanum principum, & multa mala facient. Et fi erant oratores principum fecularium prælati, fedebunt immediate poft vicecancellarium, & qui vicecancellariatu hodie pro tempore eft urbis gubernator) fecundum eorum ordinem: fi erit orator regius, præcedet oratorem duciatum: & fic de fingulis. Et poft illos alii prælati: ut fupra dictum eft. Oratores autem laici, vel clerici qui non funt prælati, fedebunt in primis quadratura in fedibus humilioribus fecundum dominium ipsorum principum: ita ut dignioresi fint propinquiores primis scamnis & pape, & in pontum in ceremoniali in *tub. de ordine fedendi in primis fedendum*, & fi adeffent aliqui magni principes, fedebunt in feamno fecundum: quindecimum poft omnes diaconos, ut ibidem dicitur.

Ubi autem adeffet imperator, non debet ultra federe inter cardinales, vel prælatos, nec interpretet text: quia fecundum quod in concilio quo ad ordines, & fpiritualia quæ in concilio tractantur, præfuit imperator: ut in *c. filia de magist. & obed. ut text. in c. fimpertum. qu. 6. in fin. fep. & in c. qui dubitet, cum fequen. & in c. finet, c. 21. dist.* Imo non debent de necessitate interesse: ut in *c. filii evaluatum. qu. 6.* nisi quatenus fedentes ad fide: ut in *c. nolumus legitis & in ca. mos ed fedens. qu. 6.* & dicetur infra in loco suo. Et hoc quia diffinda eft potestas laicalis a facerdotali: ut in *d. filia. C. in c. cum ad verum, qu. 6.* & *c. in ea. servit. de jud.* Ubi autem adeffent, debent habere fedes diffinctas, & feorsum de per fe proprietas imperator habere debet fedes juxta fedem papæ, fed non tanue latitudinis, aut longitudinis, & a dextris papæ, propter flantes a finistris, & erit ornatus cum pannis aureis poft tergum, fed non fupra papæ, habebitque fedebitum parum ad pedes de vaidi cortinis: plenum. Qui locus ubi fedebit imperator, non

erit altior loco ubi tenet pedes papa: & tunc dicA coni cardinales assistentes papæ qui consueruant sedere hinc inde in parvis scabellis, ipsi tunc non sedebunt apud sedem papæ, sed ante ipsam sedem hinc inde in parvis scabellis, ut erat mos antiquus. Et hoc ne diaconus a dextris videatur sedere medius inter papam, & imperatorem. Ita traditur in ceremoniali, in *rub. de ordinando loco concilii & in rub. de ordine sidendi*. Qualiter autem ejus persona debeat esse ornata, ostendit text. in *c. Constantinus* 96. *di.*

Rejiobus, principibus, & eorum genuerubus.

Reges autem habebunt sedes cum postergali usque ad spatulas: & erunt ornatæ ut scamna cardinalium. Habebunt tamen pedivaria ex cramisino, & scabellum viride sine gradibus. Et erunt situatæ hinc inde non omnino ad lineam sedis papæ, sed aliquantulum transversæ (ut possint respicere ad faciem Pontificis) a dextris & a sinistris infra gradus sedis papalis: ut dicitur in dicto ceremoniali. Qualiter autem eorum persona debeat esse ornata, dicit Baldus in *c. fœdus de major. & obed.* quod rex debet esse indutus veste purpurea: ut in *l. nullus C. nulli licere in frenis & equestribus sellis, l. xi.* Ubi glosf. dicit chlamys militum, purpura regum, stola sacerdotum, toga advocatorum, bricus rusticorum, & cuculla monachorum: ut in *l. 1. & per eum, C. de vestibus videriis l. 11.* Item reges habent solium, episcopi thronum: ut in *c. longeuit de clerk.* Adoratores principes, salutantur alii. *C. de silentiariis, l. 1. l. 12.* Et per hæc sit expeditus ille articulus de ordine sedendi: per quem etiam puto absolutum ordinem subscribendi. Bona tamen fuit cautela in concilio Basileensi tenta, ad tollendum discordias, quæ in talibus solent oriri. Ipsa enim fuit modus in prima sessione diversis, & declaravit quod per quoscunque actus, nominationes, intitulationes, honoris exhibitiones tam in sedendo, quam in quibuscunque dictis aut factis, dicendis aut faciendis B per quoscunque prælatos, principes, universitates, legatos vel nuntios nullum jus acquiratur, nulli præjudicium generetur, nullusve jus vel titulus taliter voces dandi, vel concilio interessendi cuiquam acquiratur: sed unumquemque in eodem statu post concilium remanere in quo ante ipsius concilii celebrationem permanebat.

LIBRI PRIMI FINIS.

DOMINICI JACOBATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS DE CONCILIO.

LIBER SECUNDUS.

De loco concilii.

QUÆRITUR communiter A ubi debeat teneri concilium. Et dic quod in loco tuto: ut est text. & glosf. in *c. apostolicæ de re judic. in 6.* Et facit de pastoralis *eo tit.* Debet enim esse in concilio libertas votandi, alioquin si metu tyranni quis non auderet libere votare, non teneretur vocatus ad concilium comparere: ut dicit Innoc. in *c. fateor iii de accusa. ponit Martinus Laudens. Ar. mod. de concilio, q. 1.* & legitur in concilio Agathonis *in princ. i. affinor. inf. epistolæ in canonum*: ut dicit text. 2. 4. q. 1. *adiecta*, quod non magis multitudini quam unitati est attendendum. Et in eodem concilio Agatho scribit Constantino. Concedite liberam loquendi facultatem: ut ab omnibus cognoscatur quod B nullo errore, nulla pavefactæ, nulla comminatione, nec averſione quisquam pro veritate loqui volens prohibitus aut repulsus est. Vide quod dicitur infra in quæstione, ulterius quæro quid si vocatus ad concilium, non audet comparere. Et debet teneri concilium in ecclesia: ut 2. q. 2. *c. præceptum & 23. q. 8. c. convenire*, dicit cardi. & refert Alexand. in *c. fœtus 16. di.* & idem Alexand. post glosf. in *c. 1. 15. di.* & dixi supra in articulo, a quo tempore habuerunt orum concilia generalia.

De iis qui necessario vocandi sunt ad concilium.

NUNC quæro qui sint necessario vocandi ad concilium, & qui habeant vocem in concilio, & qualem, decisivam an consultivam. Et primo videtur quod tantum patriarchæ, primates, archiepiscopi, & episcopi & majores prælati; hoc probat text. in *c. 1. & 2. 17. di.* ubi concilium generale appellatur synodus episcoporum. Ad idem *15. di. c. 1. & c. facile* ubi dicitur quod ante tempora Constantini non erat data facultas concilia congregandi, sive in unum conveniendi, & ibi connumerantur quatuor concilia generalia principalia, quæ sunt sequenda sicut quatuor evangelia, ut supra dictum est: in quibus tantum fit mentio interveniſſe episcopos sanctos patres ex universo orbe. Ad idem in *c. fœtus 16. di.* ubi plura alia enumerantur, & tantum fit mentio de episcopis: & sunt enumerata circiter 24. concilia, & non fit mentio quod intervenerint nisi tantum episcopi. Ad idem *c. omnia 21. di.* ibi ne de conciliis episcoporum: & *16. di. hiberi librum*; & quasi per totam illam, & sequentem distinctionem. Et licet aliquando jura utantur vocabulo sacerdotum (ut 17. *di. concilia*) tamen nomine sacerdotum intelliguntur episcopi, & similiter cum utuntur nomine patrum (ut in *d. c. in verſ. ſub hoc ſancti patres*) intelliguntur episcopi: ut in *verſ. horum prior*. Ad idem etiam diffinitio ipsius concilii quam ponit glosf. in *d. c. 1. 17. di.* & supra in diffinitione concilii dicimus: videlicet quod eſt illud quod a papa vel ejus legato cum episcopis celebratur; ergo non cum inferioribus. Ad idem videtur text. in *c. satis evidenter 96. di.* ibi illicitum namque est eum qui non sit in ordine episcoporum sanctissimorum ecclesiasticis intermiscere tractatibus; & in *c. nos ad fidem, & in c. obiiam legibus eodem di.* ubi dicitur prohibitum esse imperatori interesse nisi agatur causa fidei. Ad idem de episcopis in *c. bene quidem 96. di. & facit c. non oportet, & ca. quoniam quidem cum aliis plurimis 18. di.* per argumentum a parte ad totum: ut in *l. quæ de rota, ff. de rei vendi.* Ad idem text. in *cap. mulierum in ff. 35. qu. 6.* Ad idem facit quod illi videntur tantum necessario vocandi qui cogantur jurare venire ad concilium: tales autem sunt episcopi: ut in *ca. ego N. dejure iurand.* quibus venire negligentibus imponitur pœna, ut in *cap. placuit 18. di.* ergo ipsi tantum, & non inferiores sunt vocandi. Facit etiam *cap. episcopus, & cap. decernimus 18. di.* ibi patet quod abbates, & alii inferiores prælati non tenentur ire ad concilium provinciale nisi vocati, & ex magna causa; tenetur tamen archiepiscopus, & episcopus infra les menses omnibus abbatibus provinciæ fuæ denuntiare ut ea servent quæ sunt statuta in concilio: ergo nec tenebuntur venire nec sunt vocandi ad concilium generale. Suadet etiam ratio: quia si inferiores essent vocandi, cum sint plures numero quam sint episcopi, & majores prælati, posset accidere quod ex ipsorum votis aliqua contra episcoporum vota veniret statuenda: hoc autem videretur valde inconveniens attenta propria episcoporum in concilijs authoritate: sunt etiam proprie omnes episcopi de concilio generali: ut probat text. in *cap. si quis dixerunt 50. di.* ergo videtur quod inferiores non debeant vocari. Item ad idem

DOMI-

idem est text. in §. hinc etiam 17. dl. juncto sequent. A mni 93. dl. & cap. Judicijs de offic. leg. & notat Alexand. in d. cap. convenientibus. Unde potest dici idem tunc interfuisse abbates, qui ita gerebant vicem papæ. Similiter pro abbatibus, quod sint vocandi, facit text. in cap. episcopus non debet, & in cap. decretorum 18. dl. Item text. in c. quod fuper hac 6. de major. & obed. Item c. fin. de con. Presb. & propria. & fecut olim de accusat. & ibi pro capitulis 11. q. 1. Idem etiam refertur in historia ecclesias. lib. 10. ca. 2. Idem etiam referunt chronicæ de Constantino Scribentes. Item de imperatore ad idem text. in cap. sacra 16. dl. ibi quæstio affirmo principe Constantino intra palatium fuum fimul cum legatis Ecclesiæ apostolicæ, & ibi in §. quinta, ubi in Concilio celebrata fuit synodus sub Justiniano imperatore. Ad idem text. in c. habes filium ca. 62. Ad idem etiam text. in c. nos ad filios 96. dl. ubi imperator voluit interesse in synodo ad filum confirmandam & fic jure proprio. Facit glo. in cle. 1. de offic. Vica. de importantia verbi volumus. Ad idem text. in c. fanctis Romana 15. dl. ubi longitur text. de pluribus concilijs celebratis antiquitus diversis imperatoribus. Ad idem bonus text. in c. nunc autem 21. dl. ubi Valentinianus imperator interfuit concilio: qui affirgentes adversus calumniatores Sixtum papam, in arbitrio ejusdem pontificis tribuit judicare judicium suum. Et text. in c. mandastis 2. q. 4. Ad idem etiam text. in c. fatis evidenter 96. dl. ubi etiam probatur quod per Concilia interfuit: licet aliquando etiam pofuit induci in contrarium. Ad idem rurfus text. in c. 1. 15. dl. ubi fuit celebratum concilium mandante Constantino imperatore. Unde plus probat ille textus quod de mandato imperatoris debet congregari concilium: de quo latius in quæstione, quis habeat congregare concilium. Ad idem in c. Valentinianus 63. dl. ubi Valentinianus congregavit episcopos in concilium, facit text. in c. quid fentit 6. in §. ceterum 63. dl.

Item de monachis ad idem text. in c. Adrianus 61. primo & in secundo 63. dl. ubi Carolus rex Francorum fuit author concilii celebrati in patriarchio Lateranenti, ubi data fuit potestas imperatori indicendi synodum, ut in c. in synodo ca. 63. dl. ubi in synodo in ecclesia Salvatoris concilia fuit. Ottoni primo regi Theutonicorum invitatus episcoporum inftar concilionis Carolo prius datae. Ad idem etiam text. in §. hinc etiam cum feqent. 17. dl. ubi Theodericus rex congregato concilio, respondit synodalis esse arbitrii decernere, quæ adversus Symmachum papam objiciebantur. Ad idem etiam 29. q. 1. ca. si quis sacerdos in suprascript. ubi rex Pipinus interfuit concilio. Facit ad id quod dicitur de religiosis, quod ipsi inungunture ut in c. 1. de sacra unc. & quod ipsi suscepturi ecclesiam Dei mendam, de quo videtur quod habuerint in districto judicio: ut in c. principes. in c. regum 23. q. 5. videtur igitur interesse eorum quod fint in concilio. Ad idem text. in c. bene quidem 96. dl. ibi eminentissimus vir præfectus prætorio atque patritius agens etiam vices præcellentissimi regis Odoacris. Et fic ille text. probat quod in concilio poffint interesse laici: Et ita per illum textum probatur etiam quod laici possint vocari dandæ. Et plus ibi dicit, quod non solum prælati & clerici inferiores, sed quod etiam laici possint ad concilium vocari, & ea potest vos communicari per dictum c. Adrianus 61. c. 17. c. in synodo 63. dl. Sed quo ad concilium Basiliense & alia quæ non fuerunt canonica, non potuit quæri quod possitis vocis dandam regimento eorum quæ pontur in eum ecclesia Sutrina de causa pedale propria.

idem est text. in §. hinc etiam 17. dl. juncto sequent. A mni 93. dl. & cap. Judicijs de offic. leg. & notat Alexand. in d. cap. convenientibus. Unde potest dici idem tunc interfuisse abbates, qui ita gerebant vicem papæ. Similiter pro abbatibus, quod sint vocandi, facit text. in cap. episcopus non debet, & in cap. decretorum 18. dl. Item text. in c. quod fuper hac 6. de major. & obed. Item c. fin. de con. Presb. & propria. & fecut olim de accusat. Et ad idem fuit tria ca. 63. dl. videlicet Adrianus 61. 1. uno modo inductum fuisse allegatum, & Adrianus 61. & Carum Adrianus. Item c. Anastasius 62. dl. Ad idem etiam facit, quod dicunt doctores in c. quia propter de clerib. ubi dicunt quod licet forma illius text. habeat locum in ecclesiis sive prælaturis per quas dignitatibus: tamen doctores communiter volunt quod etiam habeat locum in abbatibus, quia & ipsi paffores appellantur: ut est text. in c. offitio de clerib. A pari videtur quod idem concilio fieri poffit. Capi debeant monasteriis, & ad ipsum vocari. Ad idem c. 1. de jud. 2. col. in verf. sed nunquid 10. 1. dicit quod a concilio poffunt abbates vocari, quia concilium formatum habet jurisdictionem: sed ad congregandum non poffunt trahi invitæ, quia nondum formatum non habet jurisdictionem. Ad quod vide quæ dicuntur infra in articulo, de iis qui possunt interesse concilio.

Adde tamen quod uno videtur, quod non tantum abbates fed etiam clerici inferiores fint vocandi: ut d. c. Anastasius & loc. olim 93. dl. Ad idem fatis evidenter 96. dl. ubi etiam probatur quod per Concilia interfuit: licet aliquando etiam poffit induci in contrarium. Ad idem rurfus text. in c. 1. 15. dl. ubi fuit celebratum concilium mandante Constantino imperatore. Unde plus probat ille textus quod de mandato imperatoris debet congregari concilium: de quo latius in quæstione, quis habeat congregare concilium. Ad idem in c. Valentinianus 63. dl. ubi Valentinianus congregavit episcopos in concilium, facit text. in c. quid fentit 6. in §. ceterum 63. dl.

Item de monachis ad idem text. in c. Adrianus 61. primo & in secundo 63. dl. ubi Carolus rex Francorum fuit author concilii celebrati in patriarchio Lateranenti, ubi data fuit potestas imperatori indicendi synodum, ut in c. in synodo ca. 63. dl. ubi in synodo in ecclesia Salvatoris concilia fuit. Ottoni primo regi Theutonicorum invitatus episcoporum inftar concilionis Carolo prius datae. Ad idem etiam text. in §. hinc etiam cum feqent. 17. dl. ubi Theodericus rex congregato concilio, respondit synodalis esse arbitrii decernere, quæ adversus Symmachum papam objiciebantur. Ad idem etiam 29. q. 1. ca. si quis sacerdos in suprascript. ubi rex Pipinus interfuit concilio. Facit ad id quod dicitur de religiosis, quod ipsi inungunture ut in c. 1. de sacra unc. & quod ipsi suscepturi ecclesiam Dei mendam, de quo videtur quod habuerint in districto judicio: ut in c. principes. in c. regum 23. q. 5. videtur igitur interesse eorum quod fint in concilio. Ad idem text. in c. bene quidem 96. dl. ibi eminentissimus vir præfectus prætorio atque patritius agens etiam vices præcellentissimi regis Odoacris. Et fic ille text. probat quod in concilio poffunt interesse laici: Et ita per illum textum probatur etiam quod laici possint vocari dandæ. Et plus ibi dicit, quod non solum prælati & clerici inferiores, sed quod etiam laici possint ad concilium vocari, & ea potest vos communicari per dictum c. Adrianus 61. c. 17. c. in synodo 63. dl. Sed quo ad concilium Basiliense & alia quæ non fuerunt canonica, non potuit quæri quod possitis vocis dandam regimento eorum quæ pontur in eum ecclesia Sutrina de causa pedale propria.

Sed de imperatore quod debeat interesse & vocari, videtur textus in c. futurum 13. q. 1. in libro vero, ubi Constantino imperatori in concilio præsidenti apud Nicæam, cum quereſle plures essent de ecclesiasticis propositæ prælatis, respondit vos a nemine dijudicari possetis, quia Dei solius judicio reservamini, & similia text. est in c. vacantes 16 §. non confitentur, quæ dicta est pro prima capitula 11. q. 1. Idem etiam refertur in historia ecclesias. lib. 10. ca. 2. Idem etiam referunt chronicæ de Constantino Scribentes. Item de imperatore ad idem text. in cap. sacra 16. dl. ibi quæstio affirmo principe Constantino intra palatium fuum fimul cum legatis Ecclesiæ apostolicæ, & ibi in §. quinta, ubi in Concilio celebrata fuit synodus sub Justiniano imperatore. Ad idem text. in c. habes filium ca. 62. Ad idem etiam text. in c. nos ad filios 96. dl. ubi imperator voluit interesse in synodo ad filum confirmandam & fic jure proprio. Facit glo. in cle. 1. de offic. Vica. de importantia verbi volumus. Ad idem text. in c. fanctis Romana 15. dl. ubi longitur text. de pluribus concilijs celebratis antiquitus diversis imperatoribus. Ad idem bonus text. in c. nunc autem 21. dl. ubi Valentinianus imperator interfuit concilio: qui affirgentes adversus calumniatores Sixtum papam, in arbitrio ejusdem pontificis tribuit judicare judicium suum. Et text. in c. mandastis 2. q. 4. Ad idem etiam text. in c. fatis evidenter 96. dl. ubi etiam probatur quod per Concilia interfuit: licet aliquando etiam poffit induci in contrarium. Ad idem rurfus text. in c. 1. 15. dl. ubi fuit celebratum concilium mandante Constantino imperatore. Unde plus probat ille textus quod de mandato imperatoris debet congregari concilium: de quo latius in quæstione, quis habeat congregare concilium. Ad idem in c. Valentinianus 63. dl. ubi Valentinianus congregavit episcopos in concilium, facit text. in c. quid fentit 6. in §. ceterum 63. dl.

Item de monachis ad idem text. in c. Adrianus 61. primo & in secundo 63. dl. ubi Carolus rex Francorum fuit author concilii celebrati in patriarchio Lateranenti, ubi data fuit potestas imperatori indicendi synodum, ut in c. in synodo ca. 63. dl. ubi in synodo in ecclesia Salvatoris concilia fuit. Ottoni primo regi Theutonicorum invitatus episcoporum inftar concilionis Carolo prius datae. Ad idem etiam text. in §. hinc etiam cum feqent. 17. dl. ubi Theodericus rex congregato concilio, respondit synodalis esse arbitrii decernere, quæ adversus Symmachum papam objiciebantur. Ad idem etiam 29. q. 1. ca. si quis sacerdos in suprascript. ubi rex Pipinus interfuit concilio. Facit ad id quod dicitur de religiosis, quod ipsi inungunture ut in c. 1. de sacra unc. & quod ipsi suscepturi ecclesiam Dei mendam, de quo videtur quod habuerint in districto judicio: ut in c. principes. in c. regum 23. q. 5. videtur igitur interesse eorum quod fint in concilio. Ad idem text. in c. bene quidem 96. dl. ibi eminentissimus vir præfectus prætorio atque patritius agens etiam vices præcellentissimi regis Odoacris. Et fic ille text. probat quod in concilio poffunt interesse laici: Et ita per illum textum probatur etiam quod laici possint vocari dandæ. Et plus ibi dicit, quod non solum prælati & clerici inferiores, sed quod etiam laici possint ad concilium vocari, & ea potest vos communicari per dictum c. Adrianus 61. c. 17. c. in synodo 63. dl. Sed quo ad concilium Basiliense & alia quæ non fuerunt canonica, non potuit quæri quod possitis vocis dandam regimento eorum quæ pontur in eum ecclesia Sutrina de causa pedale propria.

Sed contrarium (quod imo nec abbates dicantur de numero concilii) probat textus & notat ibi Domi. in *c. episcopus* 18. di. Et licet loquatur de concilio synodali, videtur idem & longe plus per argumentum a majori de concilio generali. Videtur ergo ex varietate istorum jurium, quod materia reddatur difficilis. Doctores tamen communiter in *cap. graue de probat.* (maxime Joan. de Imo.) dicunt, quod ad consilium generale fuit vocatus quilibet totius orbis & alii superiores prelati, & in provinciali concilio episcopi tantum de necessitate. Aliqui addunt etiam & abbates in generali. De quo Domi. in *dicta rubrica in q. 8.* idem Domi. *in c. ad apostolice de re iudi. in novebitibus.* Et archiepisc. Flo. in 3. *parte sum. tit.* 22. *c.* 8. & Rodellus de potestate papæ in *tit. de rescriptis in q. chartis*, & Brixien. in *quadam sua tractatu de concilio*, & archiepisc. in 3. *sed hoc intelligendum est* 3. *q.* 1. *in ca. statuimus.* Idem etiam archiepisc. & Alexand. in *c. conuenientibus* 1. *q.* 7. & idem Alexand. *in c. causas* 15. di. Idem etiam cardinalis de Turrecre. in *tract. de potestate papa li.* 3. *c.* 12. & *c. in generalis* 17. *di. in q.* 1. qui concludit, quod in voce decisiva de conciliis vocandi fuit soli episcopi; quia eft eorum qui habent potestatem clavium Matthæi 18. & Matthæi 9. *vos estis sal terræ*; sed in consultiva tantum pofsunt vocari etiam inferiores fra decrici five laici: sicut fuit in Constantiensi, & Basiliensi, ubi dicit interfuisse inferiores episcopis.

In ista materia quæ a paucis eft posita (in qua Re doctores transfunt fuit multiplicitatem pranisa: et dicit abbas in *dicto c. graue in finalibus verbis*) collectis aliquibus ex disputatione ejusdem abbatis, quæ incipit, episcopus, dicerem fic. Aut quæritur qui pofsint interesse vel fuit interesse in concilio generali: & ibe erit articulus de per se, qui infra examinabitur: aut quærimus qui fuit necessario vocandi ad concilium generale, quando tractatur de rebus & pertinentibus ad ecclesiasticis: et pofsit de duobus intendere abbas & papatus, vel de depositione papæ, vel de similibus quæ concernerent statum ecclesiæ: & tunc sine dubio laici cujuscunque gradus non fuit vocandi: quia ad eos non spectabat tractare ecclesiastica: ut in *c. sacrosancta* & *c. ecclesiastica* de clerici. 16. *q.* ult. *laici ca.* 5. *de rebus eccles. non alie. c. Causam, que de prescript. per tot. ubinam*, & in *c. bene quidem & c. non ad fidem* 86. di. & in *c. si per ordinationem cum tribus sequentibus & præcedentibus* 63. di. & *finali.* etiam si imperator & reges fuerint: ut *dicitur paulatim* 63. di. Verbatim enim disponendi ecclesiasticis dari soli clericis & non laicis: quia Petro & apostolis, & in perlonis eorum fuccedentibus ipsorum data fuit potestas de spiritualibus disponendi; ut in 4. *lene quidem*, & *c. nouit & c. in ecclesiastica de constitut. & bene in cap. principes* 23. 9. 1. & eft extravagans Bonifacii, quæ incipit, debent. Unde laicis in ecclesiastica & alis spiritualibus obliquendi nunc necessitas, non authoritas imperandi ut in *c. fi. de rebus eccles. non alie.* Et populus eft docendus & non sequendus 61. di. *docendus* nisi effent eis concessa aliqua ex privilegio vel de consuetudine (ut patet de contentis prædicando in electionibus ecclesiarum cathedralium regni pofst vel ante electionem) & effet de hoc tractandum, ut in *c. cum terra, & in c. cum inter nouerca, & in c. quid fecit de elect. & in c. de hoc de sponsa.* Sicut etiam dicitur de regibus Franciæ & Angliæ, qui habent privilegium conferendi certa beneficia in suis regnis; ut in Speculo, *in vi. de legata* 5. *nunc traditum*, *verb. fed nunquid*, & Joan. An. *in addit. ibi. & in in. de probat. ad finem*; & *doc. pofsglo. in c. a. de probat. in c.* Et de imperatore, cui olim prætendabatur electio papæ: ut in *c. Agatho*, & *sequenti* 63. di. & *c. in synodo*, & *c. Regnum tuum diuelus figuram ex. di.* ubi de his familiibus per totam distinctionem. Dicunt ergo etiam per Alexand. in *c. cum ipsum* 63. di. ubi etiam utrum pofsit acquiri jus conferendi per regem longitllima præcriptione, de quo etiam in *c. dilectus* 1. *nit. de probat. & in d. c. ex. tit. in c.* Unde & hoc habetur: ex privilegio, & præcriptione, tunc effent vocandi.

Fallit, nisi tangeret alicujus interesse proprium quia tunc deberet vocari: non quia laicis pofsit interesse in concilio, quia quotiens etiamsi non pofsit abbas damnari, nec de eo judicari: ut in *l. de synopsoque ff. de rejudi. & in l. confessaneum C. quomodo & quando judex*, *cum finali.* Et ita intelligitur quod dicitur in *ca. ad apostolice de rejudi. & in c. propter ecclesias* 18. di. omnes enim de quorum factis agitur funt vocandi. Ita dicit Immol. Joan. An. Anto. & alii loquendo de concilio provinciali in *d. ca. graue*. Item de omnes fuit etiamsi quos in *d. ca. graue*, *cap. abeuntibus* 63. di. eft enim citatio de jure naturali, quæ non potest omittet nec a principe: *Ejecutiæ C. de jure fisci. li.* 10. *I. nam ita edita in concilio. & c. de rejudi.* quia fit ex jure naturali (videlicet cardinalium) & fonant quod ipsi funt necessario vocandi,

Dubium tamen eft de abbatibus & alis inferioribus. Et quo ad abbates, quia etiam effent necessario vocandi ut id quod dicit Inno. *in d. c. graue de probat.* ubi dicit quod in concilis provincialibus non funt necessario vocandi abbates: ut *in c. episcopus non dicit* 18. di. *Ergo videtur quod abbates* tum Petrum & abbatem antiquum *in c. fitut olim in fine de cens.* Sed ibi abbas dicit quod non funt campsiliendi, & ibi non loquitur precise de abbatibus, fed & de omnibus inferioribus episcopis & remittit se ad cap. fi. de iis quæ funt a prælatis, ubi loquitur de capitulis cathedralium ecclesiarum, *cap. dicit* non eft vocandus: allegat Inno. in *c. graue de probat.* & Vincen. in *c. cum in vetera in glo. que incipit*, expeditam de elect. Antonius de Butrio in dicto cap. graue dicit tantum vocandos de necessitate episcopos ad concilia provinciale, per *ca. quoniam quidem di.* 18. licet ad concilium synodale episcopi fint vocandi, etiam abbates & faerdotes & totus clerus directis: ut *in c. decretum. ca. di. & in c. quod super bis de major. & obed.* ut dicit Antonius & Joan. de Imol. *in d. c. graue*. Ergo videtur quod ad generale non fint necessario abbates vocandi, fiut nec ad provinciale. Et pro hoc videtur bonus text. *in cap. ex ore de priuile.* qui pofsit etiam induci in contrarium: ex quo ibi quo ad abbatem fumit argumentum etiam quo ad concilium generale, quasi velit quod abbates deficent interesse in concilis generalibus. Et idem in effectu (videlicet quod non fint necessario vocandi abbates) vult Joan. An. pofst Innocen. & Oldran. *in d. cap. graue*, *quæstum quidem* 63. *c. episcopus* 63. *c. placuit*, & *c. propter* 18. Hoc idem probat text. *in c. fatis evidenter* 96. di. *in fi. ibi.* Illicitum namque eft cum qui non fit in ordine Episcopali non episcopum ecclesiasticis imunificeri tractatibus. Hinc etiam obtentum eftum effe, quod deliberare & statuere & reformare aliquid in concilio & in collegis et jurisdictionis: ut *in c. fi. de rebus eccle. c. quatuor & quando de ordin.* Sed hæc jurisdictio remanfit penes magnos prælatos. Olim enim ecclesia regebatur per omnes facerdotes & patres 63. di. *per totum*. Et bene oftendit *Aff.* 15. quando apostoli celebrarunt concilium, in cujus locum succesferunt episcopi: ut *in c. ecclesiæ principes* 15. di. & dictum fuit in prædenti rubrica. De epistibus dicit Pial. 44. *pro parochia vasi nati fant ibi filii*, *&c.* Ubi glo. Hieron. dicit exponendo; Fuerunt in ecclesia apostoli patres tui, quoniam ipsi te genuerunt: nunc quia omnia ipsa illi recitfuerant, habes pro eis episcopos; funt enim & hi patres tui, quia ab eis regeris: cum enim episcopi fuccesferint illis, quibus Dominus ait Matthæi 5. *Vos estis sal terræ, vos estis mundi*, & iterum Matth. 18. *Quæcumque ligaueritis super terram, &c.* five loquuntur in voce deliberativa five consultiva, de necessitate ipsi episcopi fint vocandi. Ad quod etiam facit illud Pial. 44. *Constitues eos principes super omnem terram*: quod de episcopis dictum intelligimus. Et facit text. *in c. placuit* 18. di. ubi pointuntur, si negligunt ire ad concilium: quod & potest abb. *in c. quod super bis de major. & obedien. & in c. rep. N. de jurejuran.* Et cum superioribus prælatis intelligit etiam cardinales, quantumcumque non fint episcopi cardinales, propter amplitudinem dignitatis & differtiam papæ: ut *in c. antiquus*, & *in ca. ad apostolice de re judi. in 6.* & *in clo. pofstralis ex.* ti. Quæ duo jura funt edita in concilio & ex jure naturali (videlicet cardinalium) & fonant quod ipsi funt necessario vocandi,

Et quo ad abbates, qui alis inferioribus. Et ita videtur quod abbates non fint necessario vocandi. Et ita dicit Immol. *in c. Agatho* 63. di. Et ita dicit Immol. Joan. An. Anto. & alii loquendo de concilio provinciali in *d. ca. graue*. Item de omnes fuit etiamsi quos in *d. ca. graue*, *cap. abeuntibus* 63. di. eft enim citatio de jure naturali, quæ non potest omittet nec a principe: *Ejecutiæ C. de jure fisci. li.* 10. *I. nam ita edita in concilio. & c. de rejudi.* quia fit ex jure naturali (videlicet cardinalium) & fonant quod ipsi funt necessario vocandi,

Fallit tamen eft de abbatibus & alis inferioribus. Et quo ad abbates, quia etiam effent necessario vocandi per id quod dicit Inno. *in d. c. graue de probat.* ubi dicit quod in concilis provincialibus non funt necessario vocandi abbates: ut *in c. episcopus non dicit* 18. di. *Ergo videtur quod abbates* tum Petrum & abbatem antiquum *in c. fitut olim in fine de cens.* Sed ibi abbas dicit quod non fint campsiliendi, & ibi non loquitur precise de abbatibus, fed & de omnibus inferioribus episcopis & remittit se ad cap. fi. de iis quæ funt a prælatis, ubi loquitur de capitulis cathedralium ecclesiarum, *cap. dicit* non eft vocandus: allegat Inno. in *c. graue de probat.* & Vincen. in *c. cum in vetera in glo. que incipit*, expeditam de elect. Antonius de Butrio in dicto cap. graue dicit tantum vocandos de necessitate episcopos ad concilia provinciale, per *ca. quoniam quidem di.* 18. licet ad concilium synodale episcopi fint vocandi, etiam abbates & faerdotes & totus clerus directis: ut *in c. decretum. ca. di. & in c. quod super bis de major. & obed.* ut dicit Antonius & Joan. de Imol. *in d. c. graue*. Ergo videtur quod ad generale non fint necessario abbates vocandi, fiut nec ad provinciale. Et pro hoc videtur bonus text. *in cap. ex ore de priuile.* qui pofsit etiam induci in contrarium: ex quo ibi quo ad abbatem fumit argumentum etiam quo ad concilium generale, quasi velit quod abbates deficent interesse in concilis generalibus. Et idem in effectu (videlicet quod non fint necessario vocandi abbates) vult Joan. An. pofst Innocen. & Oldran. *in d. cap. graue*, *quæstum quidem* 63. *c. episcopus* 63. *c. placuit*, & *c. propter* 18. Hoc idem probat text. *in c. fatis evidenter* 96. di. *in fi. ibi.* Illicitum namque eft cum qui non fit in ordine Episcopali non episcopum ecclesiasticis imunificeri tractatibus. Hinc etiam obtentum eftum effe, quod deliberare & statuere & reformare aliquid in concilio & in collegis et jurisdictionis: ut *in c. fi. de rebus eccle. c. quatuor & quando de ordin.* Sed hæc jurisdictio remanfit penes magnos prælatos. Olim enim ecclesia regebatur per omnes facerdotes

ut *in c. olim* 96. di. ideo non mirum & omnes episcopos

tamen quia non sunt de numero episcoporum, ere-
derem non esse necessario vocandos; quia de eis
hoc jure non caveret sicut de episcopis, nec habent
episcopalem jurisdictionem ratione dignitatis ab-
batialis ut infra dico. Et ad omnia jura in contra-
rium addecta respondere illam partem possunt respon-
dere. Ad cap. eqs N. de jureiurando. quod licet etiam
abbates juerint vocati ire ad concilium, non sequitur
ergo quod necessario ipsi fuerint vocandi, sed
propterea quod necessario ipsi fuerint vocandi, sed
vocantur quod tenentur ire. Item debet intelligi de
concilio ex convenienti, non de generali. Ad c.
Adrianus cf. ca. in synodo, potest responderi quod
licet ipsi abbates interfuerint concilio, non sequitur
quod necessario fuerint vocandi, sed quod potuerint
interesse: vel quod iverint non vocati, vel quod ex
urbanitate fuerint vocati. Et ratio admittendi hoc
licet de provinciali concilio dicit, Joan. An. in c. pre-
ces de probatis. Ad c. convenientibus 1. q. 7. dicitur
quod non loquitur simpliciter de abbatibus, sed de
monachis: sed glo. eli. quæ exponit de abbatibus
de potuit esse quod concilium admittit omnes vo-
lentes ire. Et quod dicitur in principio de abbate
quod interfuerit, respondetur quod interfuit vice
nomine Adriani papæ: & idem ut dixi supra, eo
enim præbertur etiam patriarchis, & archiep. & epis-
copis, ut ibi notatur. Ad text. in c. episcopus non de-
bet 38. di. respondetur quod potius est contra: quia
si non potest ipsi ire ad synodum, ergo non est ne-
cessario citandus: ille textus & quæ infra adducun-
tur non loquuntur in concilio generali, sed in pro-
vinciali & synodali episcoporum. Et similiter ad ca.
decretorum. Ibi enim non vocatur et fluxuit vel pe-
dicent: sed et ut eis infinuentur gesta in concilio pro-
vinciali. Ad c. si de causis possit, cf. propriis. non dicitur
quod iverit ex causa ad concilium abbas; & pariter-
cha ibi fundat potius in poliferiis. Ad c. Adrian-
sius 19. di. licet loquatur de concilio generali, ibi
nulla fit mentio de abbatibus, nec loquitur, prel-
byteri tenentur ire ergo & abbates. Inducitur nullo
contrarium in c. episcopus non debet, 38. di. c. decre-
mimus 18. di. c. si quis episcopus. Ut ibi dicitur
nullum, cum ad dictum fuit concilio episcoporum,
presbyterorum & clericorum, intelligitur de epis-
copis, quod debent adesse ut judices: presbyteri vo-
ro & clerici (scilicet majores, ut fuit cathedralium
ecclesiarum canonici) dicuntur requiri ut consilio-
res per c. si de ea quæ fiunt a prela. Qui etiam resp-
pondet ad c. nolumus legisti 96. di. quod ibi agitur
de articulis fidei: ibi debent interesse laici: de quo
infra dicetur. Ad capitulum quod fuit bis, de nota-
jur. 6° abed. potest responderi quod loquitur in con-
cilio episcopi, & quando abbas habet plebem, fe-
cundum glo. ibi. Ex nimis prava, de excef. prela.
ut concordat cum d. c. episcopus. Et etiam abbatis-
bus exempitis qui esti alias non tenentur ire ad sy-
nodum (ut in c. ex ore de privileg.) nisi hunc ra-
tione capellarum & plebis, & per ibi illas tenent & ca-
ranas eorum: ut dicit ibi. in d. c. quod fuit
bis. Quibus adde quod plene ponit Domi. in d. c.
episcopus, & quod dicitur d. c. nimis prava se ipso
1. de excef. prela. Ad illa quæ in nonnulli inte-
riores episcopis interfuisse in conciliis; respondetur
quod potuerunt interesse ex urbanitate, vel vocati
pro illorum interesse. Nec valet consequentia, inter-
fuerunt, ergo de necessitate debuerunt vocari de hoc
tamen dicetur infra in fuo loco. Adde etiam quod
licet abbates vocati non tenentur ire ad synodum
provincialem: tamen (ut dicit Domi. in d. c. episco-
pus) expedit eis ire propter Fatum quæ frequenter
ibi fiunt contra eos: quæ possunt impedirii sint
præsentes, & idem refert Feli. in d. c. cap. quod super
his. Item & mendicantes & privilegiati aliaes non
tenentur ire ut in d. cap. nimis prava, de excef.
prela. An autem, & quando abbates & alii infe-
riores prælati tenentur ire ad synodum provincia-
lem, & quando ad synodum episcoporum, vide
ample Domi. & alios in d. ca. episcopus 18. di.
& doc. in d. c. quod super his, & archiepisc. in c.
abbates 18. q. 1. & episcopo an teneatur ire ad
concilium provinciale, idem in c. episcopus eadem
18. di. Et monachi si fint vocati, si fint clauftra-
les non tenentur ire, secus si habent plebes ut in
d. c. episcopus, & d. c. quod fuit bis. Et Cister-
tienses non tenentur ire. archiepisc. in d. c. abbates,
& vide tex. in c. ex ca. cum d. q. ad quem respondet
archiepisc. in prælegata: ubi ponit ad correctionem
provinciale quando ad correctionem morum
& reformationem (ut in c. fieri olim de accusa.)
potest procedere contra archiepiscopum, & quid
si in concilio fuit archiepiscopus interfuit qui
mas: dedicatus maxime Immol. in c. grave de pre-
bend. Et an vocate ad synodum fit legis diœcesa-
ne, vel jurisdictionis: in c. dilectus de offi. ord. &
vide Feli. in d. c. quod fuit bis, & ibi Ian. ultimo
episcopus potlit statuere in concilio contra jus ci-
nonum. Et quando & quomodo potlint interesse
concilia Turcere: Domi. plene in summa 16. di. &
per totum illum dictum Domi. vide de materia inferior-
tum conciliorum.

De alibis presbyteris, & clericis inferioribus ad
jura sæpe allegata respondet abb. in dicta diffin. ca.
Omnes quotiens interrogat et tenet, non quod ne-
cessario teneretur ire. Et potest aliter responderi
quod illud fuit fecundum priora tempora, cum non
tantum erevrat multitudo fidelium: licet ibi quod
ubi de generali concilio fit mentio, concilium pre-
bytorum exponi debet, id est episcoporum: ut vult
glo. 17. di. in c. concilia. simile in c. non potest den-
judi de ar. nonnulli 1. q. 6. Ibi enim ut ait Domi.
opinio abbatis in d. disputatione: videlicet quod
fint necessario vocandi patres abbates: quia licet ibi
etiam videatur habere quasi episcoporum jurisdi-
ctionem (ut in c. si de reb. non alie. inpin.
in verbo propria: & in c. abbates de provid. in c. si
cle. 1. de referip. ibi glo. & inve. fi. de regularibus in
glo.) non tamen habent episcoporum dignitatem, ne-
fuerfuerunt vocati sportolum fient episcopi: in-
nolumo 21. di. quibus dictum est, quæcumque alia
governia cre. Matth. 18. & disi pastiere. Hodie
tamen indevit consuetudo quod etiam abbates &
generales ministri ordinum religiosorum, & on-
nes qui cum promoventur ad dignitatem, jurant
venire ad synodum (justa d. c. qeq N.) fum vocati
id ad generale concilium. Ita reperio factum in
concilio Constantiensi, & Basiliensi, & refert cu-
dinalis de Turcere. in qua. ad quæ concilia generali-
fint vocandi: & idem Brixiensis in suo tractatu de
diœtur in ceremoniali in ma. qui habetur apud
beraturam in conciliis. Et fic per ifam consuetudi-
nem eft approbata opinio archiepisc. & Domini in
d. tract. & cardinalis Alexand. ubi fupra. De mint
Feli. tamen generaliter non contrarium facit. text. in
d. c. nimis prava de excef. prela.

Aut loquimur in dando vocem consultivam: &
clarum eft, quod etiam in rebus & personis ecclesia-
sticis potlunt & debent de honestate vocari etiam
inferiores clerici: maxime viri doctissimi & pecilia-
tes. Quinimo etiam laici per jura supra allegata
possunt vocari: quæ ut dictum eft intelligunt,
quod debent invitari ut consulant, non necessa-
rio, ut dicitant. Ad hoc bene facit forma in ad-
scriptionibus in concilio facienda, ut considerent
diversitas inter majores & inferiores: quia & eft epis-
copus, ejus forma eft, Laurentius episcopus Medio-
lanensis judicant subscripsi. Alii presbyteri, Titius
presbyter vel archimandritus monasterii sancti Joan-
nis publicavit: ita & inferiores subscribunt non tan-
quam diffinientes, sed tanquam diffinitis fuscipien-
tes: ut patet ex subscriptionibus imperatorum in E-
phesio. Et ex hoc quod episcoporum
proprie in conciliis eft decidere: ut dicit cardinalis
de Turrecre. ubi supra. An autem teneatur qui
ire ad concilium quando vocatur: quod vocatur
absentiam ex causa notorie injusta: puta quia causa eft inferta
in citatione. Abbas tenet quod non id. c. quod super
his de majo. & ob. vide Ioan. & alios: qui mul-
tum ponderant causa causa matrimonialis: ut in d.
F fideum 33. q. 5. Et certium quando tractantur causa
fidei per text. inc. abbatem legisti 96. di. Joan. An-
d. c. fi. vult quod cum ex causa, quæ pertinet ca-
sa fidei & matrimonialis, non possint interesse ut ju-
dicent, sed ut audiant: ut in c. nullus 63. di. & idem
ibi Buttius ex maxime quia possunt pulsari ob
ritatem publicat: ut in decretum 63. di. & c. first
olim etiam si fellent excommunicati: ut in cle. fonsfo
de fen. excom. & idem cardinalis Florent. Et hoc nihil
judicialiter agerent contra eos vel pro pœnda
vel defendenda eorum justitia: quia tunc esset vo-
candi: ut in cap. novit de judi. & supra dictum eft;
& idem Joan. de Immola in d. c. fi. Pro hoc facit
quod causa fidei eft mere spiritualis, & de ea laicus
non potest se intromittere nisi exequendo ad man-
datum judicis ecclesiastici: ut in c. ne inquisitionis.
G probatum de hære. in c. Jano non potlint laici
de fide disputare: ut in c. 2. S. inhibemus en. ti. c.
fi. in c. 1. S. de summa Trini. Idem interlocu-
tor in causis matrimonialis, quæ eft mere eccle-
siastica: ut in c. 1. de consan. C. affi. & in cle. disputa-
disfum cum fimili. de judi. Et hoc idem videtur se-
nere abbas in sua disputatione, episcopus, & com-
mentor dicit, in omnibus possit videliceet quando
in illis non fint necessario vocandi, sed quod invi-
tati possint venire, & etiam si ex eo venerint non
offe epicenbus. Et ita dicit Domi. Hostie. c. ad fedem
35. q. 5. & c. nolumus legisti 96. di.

Et certe licet doctores fint consulturi tanlcant:
tamen fcilicet ut considerent ratio text. d. c. nolum
legisti, videtur quod debet: Ultem ipsum ex ed-
fatio vocati: dum dicit quod causa fidei eft causa
universalis, & non solum clericos fed etiam laicos
concernit: Item ibi text. loquitur in concilio pro-
vinciali ubi tunc videtur major ratio quare imperator
non debeat interesse: quia quod in provinciali ibus
Batutur, non affert perjudicium in universo, fed
tantum in provincia. Et hoc considerent jura
Iupra allegata pro imperatore, multum stringunt: &
maxime text. inc. 15. di. ibi Nicena synodus fub
Constantino imperatore peracta eft. Nisi dicatur
quod ibi narratur factum, non quod Constantinus
præfiterit authoritatem concilio, & quod fuerit ne-
cessaria vocatus: vel quod fuit in illo principio in
quo fuit data facultas congregandi plebes. Pro hoc
etiam eft ratio: quia cum imperator fit dominus uni-
versi (ut inc. deprecatio fi. ad d. Ro. de jur.) & humani-
ne minus (ut inc. fulce de major. & obed.) & prin-
ceps & caput laicorum (ut in ca. in apibus 7. q. 1. in
glo. & glo. in d. c. Adrianus vi. 3. 63. di.) cum in
generali concilio fit tractandum de omnibus cria-
licis in universo, propter eorum perjudicium
convenit, quod faltem eorum superior vocetur.
Item interesse concilio & dare vocem, eft magis
jurisdictionis quam ordinis. Et inde eft quod ele-
ctus confirmatus qui habet ea quæ fuit jurisdictionis
(ut

A Ad omnia jura in contra-
rium addecta respondere
possunt.

B Ad illa quæ in nonnulli
interiores episcopis
interfuisse in conciliis;
respondetur quod
potuerunt interesse
ex urbanitate, vel vocati
pro illorum interesse.

C Ad illa quæ in nonnulli
interiores episcopis
interfuisse in conciliis;
respondetur quod
potuerunt interesse
ex urbanitate, vel vocati
pro illorum interesse.

D Ad illa quæ in nonnulli
interiores episcopis
interfuisse in conciliis;
respondetur quod
potuerunt interesse
ex urbanitate, vel vocati
pro illorum interesse.

De capitulo
cleriis inferioribus
tractantes.

E Ad illa quæ in nonnulli
interiores episcopis
interfuisse in conciliis;
respondetur quod
potuerunt interesse
ex urbanitate, vel vocati
pro illorum interesse.

F Ad illa quæ in nonnulli
interiores episcopis
interfuisse in conciliis;
respondetur quod
potuerunt interesse
ex urbanitate, vel vocati
pro illorum interesse.

G Ad illa quæ in nonnulli
interiores episcopis
interfuisse in conciliis;
respondetur quod
potuerunt interesse
ex urbanitate, vel vocati
pro illorum interesse.

Ad omnia jura in contra-
rium addecta respondere
possunt.

Ad illa quæ in nonnulli
interiores episcopis
interfuisse in conciliis;
respondetur quod
potuerunt interesse
ex urbanitate, vel vocati
pro illorum interesse.

Ad illa quæ in nonnulli
interiores episcopis
interfuisse in conciliis;
respondetur quod
potuerunt interesse
ex urbanitate, vel vocati
pro illorum interesse.

Ad illa quæ in nonnulli
interiores episcopis
interfuisse in conciliis;
respondetur quod
potuerunt interesse
ex urbanitate, vel vocati
pro illorum interesse.

Ad illa quæ in nonnulli
interiores episcopis
interfuisse in conciliis;
respondetur quod
potuerunt interesse
ex urbanitate, vel vocati
pro illorum interesse.

Ad illa quæ in nonnulli
interiores episcopis
interfuisse in conciliis;
respondetur quod
potuerunt interesse
ex urbanitate, vel vocati
pro illorum interesse.

A populos C. de summa Trini. & in c. cum olim de re
judi. & in c. fi. de officio ord. & in dilto c. quod
super his de major. & obed.) ita nec in propositio:
quia laicis tractare de rebus ecclesiastis nullo mo-
do permittitur, ut supra dictum eft 98. di. in sum.
& 16. q. alii. cap. laici, cum aliis concordantibus
ibi allegatis.

Aut loquimur in casu ubi agereur de eorum
præjudicio, & qui ita concernetet factum laico-
rum ut clericorum. Et tunc glo. in ca. fi. de ju-
ra fiunt a prela. ponit tres casus in quibus ne-
cessario funt vocandi. Primum ubi speciaiter funt
invitati: ut in cap. Adrianus 63. di. 2. & ibi
calus non facit ad propositum. Alium casum quan-
do ex causa fidei & matrimonialis: ut in c. ad
B fidem 33. q. 5. Et certium quando tractantur causa
fidei per text. inc. abbatem legisti 96. di. Joan. An-
d. c. fi. vult quod cum ex causa, quæ pertinet ca-
sa fidei & matrimonialis, non possint interesse ut ju-
dicent, sed ut audiant: ut in c. nullus 63. di. & idem
ibi Buttius ex maxime quia possunt pulsari ob
ritatem publicat: ut in decretum 63. di. & c. first
olim etiam si fellent excommunicati: ut in cle. fonsfo
de fen. excom. & idem cardinalis Florent. Et hoc nihil
judicialiter agerent contra eos vel pro pœnda
vel defendenda eorum justitia: quia tunc esset vo-
candi: ut in cap. novit de judi. & supra dictum eft;
& idem Joan. de Immola in d. c. fi. Pro hoc facit
quod causa fidei eft mere spiritualis, & de ea laicus
non potest se intromittere nisi exequendo ad man-
datum judicis ecclesiastici: ut in c. ne inquisitionis.
C probatum de hære. in c. Jano non potlint laici
de fide disputare: ut in c. 2. S. inhibemus en. ti. c.
fi. in c. 1. S. de summa Trini. Idem interlocu-
tor in causis matrimonialis, quæ eft mere eccle-
siastica: ut in c. 1. de consan. C. affi. & in cle. disputa-
disfum cum fimili. de judi. Et hoc idem videtur se-
nere abbas in sua disputatione, episcopus, & com-
mentor dicit, in omnibus possit videliceet quando
in illis non fint necessario vocandi, sed quod invi-
tati possint venire, & etiam si ex eo venerint non
offe epicenbus. Et ita dicit Domi. Hostie. c. ad fedem
35. q. 5. & c. nolumus legisti 96. di.

Et certe licet doctores fint consulturi tanlcant:
tamen fcilicet ut considerent ratio text. d. c. nolum
legisti, videtur quod debet: Ultem ipsum ex ed-
fatio vocati: dum dicit quod causa fidei eft causa
universalis, & non solum clericos fed etiam laicos
concernit: Item ibi text. loquitur in concilio pro-
vinciali ubi tunc videtur major ratio quare imperator
non debeat interesse: quia quod in provinciali ibus
Batutur, non affert perjudicium in universo, fed
tantum in provincia. Et hoc considerent jura
Iupra allegata pro imperatore, multum stringunt: &
maxime text. inc. 15. di. ibi Nicena synodus fub
Constantino imperatore peracta eft. Nisi dicatur
quod ibi narratur factum, non quod Constantinus
præfiterit authoritatem concilio, & quod fuerit ne-
cessaria vocatus: vel quod fuit in illo principio in
quo fuit data facultas congregandi plebes. Pro hoc
etiam eft ratio: quia cum imperator fit dominus uni-
versi (ut inc. deprecatio fi. ad d. Ro. de jur.) & humani-
ne minus (ut inc. fulce de major. & obed.) & prin-
ceps & caput laicorum (ut in ca. in apibus 7. q. 1. in
glo. & glo. in d. c. Adrianus vi. 3. 63. di.) cum in
generali concilio fit tractandum de omnibus cria-
licis in universo, propter eorum perjudicium
convenit, quod faltem eorum superior vocetur.
Item interesse concilio & dare vocem, eft magis
jurisdictionis quam ordinis. Et inde eft quod ele-
ctus confirmatus qui habet ea quæ fuit jurisdictionis
(ut

De imperatore non de clero principibus. Germinius.

(ut in *c. transgressiones de elect.*) habebit vocem in concilio: ut dicit Alexand. in *d. c. canones* 15. *di.* sed imperator quo ad ea quæ sunt jurisdictionis inter laicos, est major episcopo: ut patet in *c. filios de major. & obed.* ergo videtur quod imperator debet vocari ad concilium, propter omnimodam jurisdictionem quam habet in laicos. Facit quod dicit cardinal. in *cap. licet q.* 35. *de elect.* ubi dicit quod imperator est pars concilii, maxime ubi tractatur cauſa fidei: quia eſt advocatus eccleſiæ, *de elect. venerabilem & in eis. Romani de jurejurand.* Et in tantum ejus intereſt, quod ſi papa eſt de hæreſi ſuſpectus, poteſt ab eo cogipor ut inde deſcendat *de hær. c. ſi papa. 1. fatagendum*: juncto eo quod ibi notat archiepiſc. Et hoc credo verum quando in concilio tractatur aliquid quod tangeret laicos, quod poſſet de jure per imperatorem corrigi: ſed in concilio: et quia ſi tractaretur de reformanda eccleſia univerſali tam in clericis quam in laicis, & quo ad laicos poſſet per imperatorem reformari, & partaus effet ſe de illos reformare: alioquin videretur confundi juriſdictiones & uſurpari juriſdictiones contra not. in *c. novit de judic. c. c. venerabilem de elect. & c. cauſam qua 11. 1. qui ſibi ſint leg.* & quia nervus juriſdictionis diſſolveretur confuſus, ſi ſic antiquique juriſdictio non ſervatur: ut 11. *q. 1. c. ceteri. prevenit.*

Et idem quod dico de imperatore, credo etiam de regibus & aliis principibus, ad hoc dicta Innoc. in *cap. ſi. de ſponſ.* & lentit abbas in *d. diſputationes per prædicta.* & ad hoc poteſt effe ratio, quia tractatur virtualiter de eorum intereſſe.

Sed ſi cauſa tractanda effet mere ſpiritualis, tunc dico vocari tantum, ut audiat & tractet & conſulat: & hoc in uno cauſa tantum, ſcilicet in cauſa fidei: ſicut vult abbas in dicta diſputatione *ejuſdem Tarnen.* & idem in effectu dicunt alii ſupra: & tunc ad fidem confirmandam, non ad poteſtatem oſtendendam: ut voluit abb. in certis allegationibus factis in concilio Baſilienſi. In cauſis autem mattimonialibus dicunt in Italia laicos ad concilium vocari ut audiant & conſulant: ſicut fuit in *d. c. cum ad fidem* 35. *q. 5.* In aliis autem cauſis mere ſpiritualibus dicunt idem de omnibus laicis per illum text. in *c. abbatem legiſtis* 96. *di.* videlicet quod non fint vocandi niſi agereut de alicujus intereſſe & in forma judicii, ut ſupradicitum eſt: vel papa vellet eos vocari & habilitare ad dandum voceem etiam deciſivam ſive deliberativam. Et licet Mathefillanus in ſuis additionibus ad tract. d. Antonii de Bu. dicat quod quando agitur de articulis fidei, clerici & laici ſunt vocandi, & quod quæcumque valuerint inteſtes poteſt expetmere opinionem ſuam (quia agitur de communi prejudicio omnium: & quia poſſet tam bene fieri ſacram ſcripturam unus laicus vel clericus, & effe rapleuus Spiritu ſancto, quanlibet multos tractet ad ſuam ſententiam 31. *dc. Nicæna.* & ut innuit apoſtolus poteſt interdum revelari parvulo, quod ignorat vir magnus: ut in *c. eſtoſp* 95. *di.*) intelligo non ſpecialiter fint vocandi, ſed bene invitandi ad conſulat vel dent ſuam opinionem: quia ut ipſemet dicit, non dicitur ibi quod ſint judices laici & clerici, ſed imo quod deciſio, & determinatio ſpectat ſolum ad epiſcopos: & ſic concordat cum ſupradictis. Et ſic poteſt intelligi quod reperitur factum in ſubſcriptione multorum prezbyterorum poſt epiſcopos in concilio Chaledonenſi, in prima cognitione, ibi item ſeptima cognitio in condemnatione contra Euthicen presbyterum: ut patet in exemplis, ibi Annothejus epiſcopus Antiochiæ dicit: Item Genethius epiſcopus Argivus judicans ſubſcripſi, Poſtea dicitur, Andreas presbyter & archimandrita ſubſcripſi in depoſitione Euthicis per prezbyterum Timotheum. Item Fauſtinus presbyter & archimandrita ſubſcripſi in depoſitione Euthicis quondam presbyteri & archimandritæ: Item Martinus presbyter & archimandrita monaſterii Dii ſubſcripſi in depoſitione Euthicis quondam presbyteri & archimandritæ per fratrem Philippum. Item Petrus presbyter & archimandrita monaſterii beati Thaſſili lab damnatione Euthicis presbyteri quondam & archimandritæ per Theodorum monachum ſubſcripſi. Item ſubſequuntur plures alii presbyteri per ſeipſos ſubſcribentes. Item Jacobus diaconus & archimandrita Syrorum ſubſcripſi per Lucum monachum meum in depoſitione Euthicis. Ex quibus omnibus patet quod abbates ſive archimandritæ ſubſcripſerunt, non tanquam judicantes, ſed tanquam diffinitia ſuſcipientes & approbantes: cum epiſcopi tantum oſt fint vocabuio judicant, &c. quamvis agereiur contra Euthicen de cauſa fidei proper quam fuit depoſitus. In caeteris autem die per omnia idem quod eſt ſupra de eutpa eccleſiaſtici perſonas clericorum tantum tangentibus.

An autem premiſſa habeant locum in concilio facto in patriarchia Lateranenſi, quod papa fatit cum clero & populo Romano, ut in *c. in ſynodali* 63. *di.* Dic quod illud non eſt tam generale, ſed eſt ſimile concilio provinciali: quia ſicut papa eſt univerſalis eccleſiæ epiſcopus & ſpecialiter patriarcha urbis Romæ (ut in *d. ca. Adrianus* 61. 1. 63. *di.*) poteſt ut patriarcha facere provinciale concilium. Et in illis concilio folum neceſſario vocandi epiſcopi: ſicut in concilio provinciali: ut 18. *di. per totum*, alii vero inferiores poſſunt citari ut conſulant ſecundum Roſellum in *ſuo tract. de poteſtate papæ in rem. de concilio* & abb. *in dicta ſua diſputatione*, *epiſcopus*: in qua parte videtur hauſiſſe ex ſupradicto Roſello. Quod credo verum, cum in hoc patriarcho veller tractare aliqua non concernentia univerſalem ſtatum eccleſiæ alioquin tanc decernere magis conveniebat: quia maximæ ſi effent generaliter omnes vocati ad concilium: ut dico infra in ſecunda proxima quæſtione. Et limitatis etiam omnia præmiſſa ſemper, ſi papa aliter eos quos neceſſario vocare debet, velit alios vocare: quia ipſe præeſt in concilio tanquam rector & moderator totius eccleſiæ & paſtor Dominici gregis, & omnium epiſcoporum epiſcopus: ut dicitur in dicto ceremoniali. Ad hoc *cap. ad apoſtolice de re judi. in 6. 65. di. in ſynodo & dicitur in d. c. 15. di. per Alexand.* Et ita ſenit Gregorius VII. in concilio per eum indicto, ſentens epiſcoppe & abbatibus totius Britanniæ, ut vadant ad concilium: ut patet in *li. 2. regiſtri epiſt c. 1.* Et addit quod ſi papa velit ſtatuere, vel per viam legis, diſponere de cauſis eccleſiaſticis, etiam non citatis nec invitatis nec auditis laicis (ut in cauſa fidei & matrimonii dictum eſt) ipſi etiam inviti tenentur acceptare: niſi eſſent de antiquis jam per ſanctos patres & concilia deciſis: quæ tunc dicendum ut in *ca. majores de baptiſmo*, alioquin facriſegium effet de facto poteſtis dubitare *ipſa in memoria. & in c. nulli fas*, & Joan. An. in *d. c.* & Roſellus ubi ſupra.

Adde etiam prædictis, quod pralati habentes voceem deciſivam, poſſunt quando ſunt omnes concordes & nullus contradicit, papa abſente in concilio generali admittere ſimplices clericos alias non habentes voce, & hoc de conſenſu omnium: alias uno diſcrepante non poſſent eos admittere ad voccem deciſivam: ſicut dicitur in electionibus, & in compromiſſariis eligendis; ut in *c. in canſis & c. quia propter de elect.* Sicut etiam dicitur in electione Romani pontificis, quod non valeret etiam ſi major pars flatuerit, quod electus a majori parte effet papa: quia requiritur quod ſit electus a duabus partibus: vel quando effet ampliciendo via compromiſſi: ut dicitur *in c. liter de elect.* Sed ad voccem conſultivam, ſuffit major pars admittere ſimplices clericos: ut dicit abbas *in c. ſcriptum in 1. notabile de elect.* Quod ſi poſſunt pralati papa abſente, tanto magis poterit ipſe papa habilitare ſimplices clericos.

De diſpoſitio ſtatutorum.

Sed quia diximus quod epiſcopi ſunt neceſſario vocandi ad concilium: pone quod ſit aliquis epiſcopus ſtultus, ſtatutum, & nullatenus ab debeat vocari ſicut alii epiſcopi? Et primo videtur dicendum quod ſic: quia iſte retinet dignitatem epiſcopalem: ut dicitur eſt ſupra *in cap. de ordine ſedendi.* & dicitur *in ca. quæcumque de foro compet. & in ele. in plerique de elect.* omnia enim quæ cohærent perſonæ retinet: eſt enim epiſcopus generalis, licet non adminiſtratione, tamen numero, ordine & honore ſecundum Oſtiend. & refert cardinal. *in c. inter corporalia de translat. prælat.* & ſic omnia poterit quæ ſunt ordinis & dignitatis epiſcopalis: ut dicit d. Anto. *in c. 1. de ordinatis ab epiſcopo qui renunc. epiſcop.* quia cum tamen loca, ut ibi.

Sed contra videtur eſſe: quia dare voccem in concilio, eſt non tantum ordinis, ſed etiam juriſdictionis: ut abbas *in diſputatione epiſcopus:* & Alexand. in *c. epiſcopus* 17. *di.* & *in c. canones* 15. *di.* & dicitur *in c. deſiderius de offic. ordi. & venionis de excepi. preca.* Ipſi autem nullam epiſcopalem habent juriſdictionem: ut in *d. c. 1. de ord. ab epiſcopo qui renunc. epiſcop.* ſequitur igitur quod cum non poſſint dare voccem deciſivam, non ſint neceſſario vocandi. Et ſimiliter, dici videtur dicendum de epiſcopis qui reſignaſſent epiſcopatum: ut in *d. c. 1.* Ad hoc eſt quod dicitur *in c. venerabilis de certif.* & quod dicitur *in c. poſt translationem de renunciat.* Sed videtur magis eſſe vocandi: ut ita dicit abbas: ordinem epiſcopalem & nullius eccleſiæ titulum.

Et hanc partem reperio tentam a quodam doctore in concilio Baſilienſi. Et credo quod ſit tractatus Joan. de Lignano, qui fuiſſet cardinalis ſi non fuiſſet bigamus: ut dicitur in *c. at ſi clericis de judiciis* vult quod epiſcopus ſtultuatis habeat voccem, *argum. cle. quæcunſi de foro compet.* ſed quod alii qui reſignarunt epiſcopatui & fuint epiſcopi in univerſali eccleſia, non habeant voccem. Iſple tamen Joan. de Lignano *in ca. poſtquam de reſcripto*, refert Clementem V. dixiſſe, quod ſi non habuiſſet uxorem fecitſet eum cardinalem. Et quod iſple reſpondit ſe nolle vivere de ſanguine Chriſti: & papa illegavit ei text. ad dominandum ſit numerus clericorum: quod clerici poſſunt vivere de debas eccleſiæ, etiam ſi habeant patrimonium. Ille vero replicavit hoc eſſe verum, quando ſervirent eccleſiæ & non quando lucrarentur de bonis eccleſiæ quæ erant pauperum. Dicit tamen Anto. de Butrio in *ca. fame de cuncer. conjuga.* Urbanum non promoviſſe Joannem de Lignano, quia Novella filia Joan. An. quæ erat ejus uxor noluit ingredi religionem justa dictum cap. *fame & ca. nonratus ori.* & hoc eſt veriſimilius. Et de iſto dicto Joan. de Lignano vide Felt. in *cap. ad audientiam de preſcript. in c. cod.* qui allegat eundem Joannem de Lignano idem dicere in *cap. epiſcopus de probat.* Et ibi etiam dicit pontifices pro cardinalatu ſeripsua date verba generalia. Quem me non petente, Dei beneficio gratia & fine labore adeptus ſum pro quo divinæ majeſtati habeo gratias, cui honor, laus & gloria in ſæcula ſæculorum.

Sed de prædicta concluſione ego dubito: quia ſi, ut dictum eſt, retinet dignitatem epiſcopalem, illa in concilio videtur magis attendenda: quia nullus epiſcoporum poteſt præterdare juriſdictionem dando voccem in concilio generali: ſpiritualem ſecularem: & ideo non dicitur eſſe ſpecialis juriſdictionis iſtius vel illius eccleſiæ, ſed in univerſali eccleſia epiſcopus, & in univerſaccro cum aliis epiſcopis repræſentantibus eccleſiam: ut in *cap. 1. 15. di.* de quorum corpore eſt etiam iſte epiſcopus quantumcunque renunciavit, vel aliter ſic epiſcopus in univerſali eccleſia. Hoc etiam videtur verbatim quia doctores *in ca. epiſcopus 17. di.* maxime Alexand. volunt, quod electus in epiſcopum confirmatus, quantumcunque nondum conſecratus, debet effe in concilio: quia poteſt adminiſtrare & exercere ea quæ ſunt juriſdictionis: ut in *ca. transmiſſam de elect.* Facit quod dicit cardinal. in *cum quæſitis de epiſcopo non confirmato in 5. qu. de foro compet.* A pari videtur quod effe, ex quo retinet ea quæ ſunt principalia in epiſcopo, et ſupradictum eſt, ſimiliter poſſit & debeat intereſſe concilio, & voccem habere & habere voccem. Quod teſtifica de epiſcopo qui renunciavit loco tantum & non ordini, dignitati & loco: ut in *d. cap. 1. 7. di. c. poſt translationem.* Et ratio eſt: quia epiſcopi exiſtentes in concilio neceſſario juriſdictionem omnem in genere a papa, & non ratione alicujus particularis eccleſiæ. Fateor tamen quod iſti poſſponentur epiſcopis retinentibus locum & dignitatem: ut *d. c. poſt translationem.* Et hoc ſtatim patet ibi text. in *d. c. inter corporalia*, cum parificat eleſtum confirmatum epiſcopo qui reſiſtit oneri & non honori.

Et idem dicerem de epiſcopis exiſtitiis ſpiritualis epiſcopatui: quia iſti poſſunt exercere juriſdictionem contra ſpoliatores etiam in alieno diœceſi: & ſecundum quantitatem ſuæ diœceſis eccleſiæ: ut in *cle. quamvis de foro compet.* Et de epiſcopis quorum epiſcopatus occupantur ab infidelibus: ut in *ca. 1. de foro.* & *in c. 1. de preſcript.* Et idem etiam dicerem de commendatariis cathedralium eccleſiarum: quia poſſunt omnia quæ eccleſias confirmatus: ut in *c. licet de elect. in ſexto.* Idem etiam credere dicendum de protonotariis: attento quod protonotarium dignitatem, ut ſupra dictum in *cap. de ordine ſedendi.*

Et idem reperio teneri de capitulis cathedralium eccleſiarum vacantium *de major. & obed. ca. ni quæ & c. cum olim.* Sed de hoc dubito: quia capitulum fede vacante, non exercet ea quæ ſunt ordinis, neque per omnia quæ ſunt juriſdictionis epiſcopalis: ut dicit perhibet *c. ca. nunc ne ſede vacant. in ſexto.* Et idem parto de generalibus ordinum mendicantium, quod non habeant voccem per notata in *di. ca. nunc de except. prælat.* Cardinales autem Ecclæ epiſcopi, ſine dubio habent voccem ſaltem ratione epiſcopatus. & hoc planum eſt. De aliis presbyteris cardinalibus & diaconis, idem dico quod habent voccem deciſivam, quia ſunt in dignitate majores epiſcopis non cardinalibus: ut ſupradictum eſt. Quod habeant voccem probat text. in *cd. apoſtolice de re judi. in 6. 17. in eis. poſtoralis in ſec.* quæ jura ſunt facta in concilio de concilio fratum.

Et ſtatutis.

An Episcopus plures voces habeat, plures habeat.

Sed quid si aliquis habet plures ecclesias cathedrales inferiores annexas (ut in c. 1. ne fide vacant.) utrum habebit plures voces? Videtur dicendum quod fic: quia plures ecclesias repræsentat *de elect. c. fcripfcum & c. fcripfcum. §. porro. ex. tit. in 6. & dere judic. c. cum olim*, & quæ ibi fcribit Joan. An. fuper gloss. 1. in *c. quia in tantum de probon.* In contrarium facit, quod ambæ reputantur pro una, & unita aliquot partes illius cui unitur: & idem dicitur epifcopus urrifque: & fedes epifcopalis eft apud illam cui unitur, ut dicitur poft glo. in *d. c. 1. ne fede vacante. & in c. fcut unire de concef. prebe. & in cle. fi una de rebus eccles. non alie. c. & temporis qualitas 16. qu. 1. & bene in c. restituetur de furt. manif.* Et hoc quando una unita effet alteri extinftive: fed quando duæ effent æque principaliter unitæ & unus epifcopus retineret ambas, vel quando unus epifcopus haberet duas ecclefias cathedrales, unam in titulum & aliam in commendam, effet majus dubium. Et liter pedita Joan. An. videretur dicendum talem epifcopum habere plures voces tanfum plurium ecclefiarum, tamen in concilio generali non videtur procedere fine dubio: quia vox prælatorum habetur non ratione ecclefiarum, fed dignitatis epifcopalis in perfona: & clarum eft quod unica tantum eft in una perfona: & ideo pro unica voce videtur recipienda. Facit quod dixi fupra de epifcopo in ecclefia univerfali, qui non habet neque titulum nam neque habet, & tamen habet vocem: ergo epifcopi non habent vocem ratione ecclefiarum, alioquin quilibet cardinalis epifcopus haberet etiam duas voces: unam ratione epifcopatus, & alteram ratione dignitatis cardinalatus: & fi plures haberet ecclefias cathedrales & monafteria jurifdictionem epifcopalem habentia, pro fingulis haberet fingulas voces: & poftea cardinalem, quod unus haberet quatuor aut quinque voces. Facit text. & quod ibi dicitur *in fi. plurium ff. de pac.* & quod dicit Bar. in *§ fi. confid. de adopt.* quando confideratur perfona qua perfona: ut eft in propofito [illegible] initit procuratorem. Et ifta fanc confideranda: initit non reperio bene examinata & doctoribus. Attendendum tamen eft quod in omnibus prævalet confuetudo: quia in his maxime attendenda eft: ut dictum eft fupra *in rub. de ordine fedendi*, & dicitur *in d. epifcopus 17. qu.* de fi alter confuetudo differat, illa attendi debet *1. de quibus ff. de li. cum fimili.*

An ad concilium Ecclefiæ omnes epifcopi debeant convocari, fed non vocari, quibus ex ordinatione fedis vocatur.

AN autem quando celebrandum eft generale concilium, debeant vocari epifcopi de univerfo mundo. Text. *in c. 1. 15. 16.* videtur velle quod fic: pro quo facit ratio: quia fi in generali concilio tractantur ea quæ in genere concernunt univerfum orbem, omnes effe videntur, quod etiam omnes epifcopi de univerfo vocentur. Pro hoc facit text. & glofl. *in ex. exhibita de judic. 1. nam ita decret. ff. de adopt. 1. & in fi. c. de auctor. prædon. dic. di. fi archiepifcopus & §. qu. 1. licet, de temporib. ordin. ca. fi archiepifcopus, cum concordantibus.* Ad idem facit text. *in c. fcut 15. di. in fi. dic.* quia dum quidam tantfi fuerint conciliis ad idem text. *in c. habeo librum. 18. di.* ibi opponebat enim ut fynodus univerfalis canones ecclefiafticos promulgaret. Ad idem text. *in c. familia alis univerfalis, c. & in ca. fexta 16. di.* ubi fimpliciter de univerfo orbe. & *in ca. nic licuit 16. di.* & plura fimilia reperiuntur in quibus fit mentio de univerfalitate concilorum. Ad hoc etiam facit quod legitur et geftis in 8. fynodo, ubi dicitur: qui Bafilius imperatore architectos ecclefiaftici tabernaculi a finibus orbis convocavit: ut eft text. *in ca. Adrianus 1. primo. 63. di. & in c. concordantibus 1. qu. 7.* ibi & fanctis univerfalibus fex fynodis. Ad idem facit quia in concilio provinciali debent omnes epifcopi illius provinciæ convocari & congregari: *cum lonqe 9. di.* præfertim cum ibi generali argu. a parte ad totum *1. quæ de voca ff. de res vendi.* In quo præeft papa, qui dicitur etiam patriarcha urbis, *in nomine Domini 22. di. & in ca. fanctofilla cum feqnent. 22. di. & in 1. nos reddentes. C. de fummis Trinit.* Urbs autem eft caput orbis: ut *in c. beati Petrus & Paulus 2. qu. 7. & di. cap. facrofanctæ.* Unde tanto orbis eft ipse provincia: idco ex tono orbe convocare debet epifcopos ad generale concilium. Facit text. *in cap. Anaftafius 19. di. & in cap. nunc autem 21. di.* Ad idem eft diffinitio concilii poftea per glofl. 17. *di. cap. 1.* quod eft illud quod papa vel ejus legatus cum omnibus epifcopis conftituit. Ad idem facit quod univerfale concilium reprætant univerfalem ecclefiam: ut *in ca. confidentes 25. qu. 1. & fcriat 15. di.* ergo videtur quod omnes prælati debeant intervenire. Item facit quia fi epifcopi tenentur ire ad concilium & debent interefte (*ut in c. ego N. de jurisprudentia*) videtur quod omnes vocentur, poftet agere de contemptu: ut *in ca. quod fcriat de elect.* In contrarium faciunt multa jura. 15. *& 16. di.* in quibus apparet intervenfle certum numerum epifcoporum in concilio generali, & non epifcopos univerfi orbis: fed aliquando 318. aliquando 150. aliquando 200. aliquando 600. aliquando 18. aliquando 17. aliquando 60. aliquando 30. & fic de fingulis: ut *in ca. canones cum duobus feqnent. 15. di. & in c. fexta 16. di. per totum illum text.* Item facit ratio difficultatis, impoffibilitatis & cladefi congregandi. Item non videtur confulionis propter multitudinem: ut *in c. Adrianus 1. primo. 63. di. & in c. nos addidimus. 96. di. & text. in §. hinc etiam 17. di.* ibi convocatur diverfis provinciis: & fic non ex univerfo orbe.

Breviter in hoc videtur dicendum, quod aliquando papa celebrat concilium in fuo patriarchio in cum Oftro & aliquando in Romana, vocatis prælatis quarum civitatum: ut *in c. nunc autem 22. di. & in c. in fynodo 63. di.* Quo cafu ratione præfidentiæ papæ & quia tractatur etiam de rebus concernentibus univerfalem ecclefiam, etiam autem fynodus five concilium generale, ut dicimus fupra in diffinitione concilii. Et in illo non requiritur convocatio univerfi orbis: ut *in c. Conftitutus 15. q. 4.* ibi cum epifcopis *canon 17. di. & in c. liter de elect.* Idem eft quod legitur de hæreti Novatiana in concilio per Cornelium papam damnata: ubi non univerfi epifcopi interfuerunt. Ad quod capitulum Novatianus 7. qu. 1. Aliquando papa celebrat conclusion univerfale de toto orbe: quod propter ejus difficultatem & laborem non de facili fieri debet, fed folum pro ardotio & necessitate rebus: ut quando exortæ effent hæreftes quæ magnos haberent autthores, & multitudo epifcoporum effet infecta: ficut dicitur de hæreti Arriana, & aliis hæreftibus damnatis in nomine principalitatis conciliis de quibus fupra dictum eft: ut *in c. canones 15. di. & in c. fexta. 16. di.* Et tunc debent vocari epifcopi de univerfo orbe: ut *in d. c. canones* quia omnes tangit: regula quod omnes cum concordant. *in d. di. exhibita cum materia de judi. 1. nam ita decret. & edo. cum fimili.* Hoc autem credo intelligi oportere non ita ftricte, quod fingulares omnes epifcopi fint vocandi, quia hoc videtur impoffibile: nunquam enim legitur fuiffe tale concilium in qua ne unus quidem epifcopus remanferit non vocatus. Nec videtur poffibile omnes convenire: femper etiam aliqui erant negotiis impediti vel ægroti. Et ideo magis intelligo de univerfo orbe vocandos diftributive, intelligendo per fingulas regiones orbis chriftiani. Ubi igitur non agereturde hæreftic & tam ardua & magna negotia, vel de facto papæ, poffet numerus epifcoporum cum quibus tentendum eft concilium relinqui arbitrio papæ, vel habentis congregare concilium ejus authoritate: demandofi per fingulas regiones ad generale concilium fint vocati epifcopi generaliter. Et multum infpici debet de qua re & propter quam caufam papa vel habens congregare concilium generale: quia fi erit caufa particularis alicujus provinciæ non concernens univerfaliter omnes chriftianos, poterunt convocari omnes de illa provincia & alia provincia propinqua: & de illis quæ negotium tangit. Ecce autem in arbitrio papæ quot & qui, five de quibus provinciis fint vocandi: ut *in dic. Conftitutus.* Alias autem epifcopi catholici aliunde venientes, & interefte volentes non crederem excludendos: ut patet in illo articulo de iis qui poftunt interefte concilio. Erit ergo hoc in arbitrio papæ quomodo vocentur, poftet agere de contemptu: ut *in ca. quod fcriat de elect.* In contrarium faciunt multa jura. 15. *& 16. di.* in quibus apparet intervenfle certum numerum epifcoporum in concilio generali, & non epifcopos univerfi orbis: fed aliquando 318. aliquando 150. aliquando 200. aliquando 600. aliquando 18. aliquando 17. aliquando 60. aliquando 30. & fic de fingulis: ut *in ca. canones cum duobus feqnent. 15. di. & in c. fexta 16. di. per totum illum text.* Item facit ratio difficultatis, impoffibilitatis & cladefi congregandi. Item non videtur confulionis propter multitudinem: ut *in c. Adrianus 1. primo. 63. di. & in c. nos addidimus. 96. di. & text. in §. hinc etiam 17. di.* ibi convocatur diverfis provinciis: & fic non ex univerfo orbe.

Ut tum autem tidal tale concilium, quod non eft de univerfo orbe fit tamen authoritatem univerfalem: ut illud quod de univerfo orbe congregatur. Rofellus *in tit. de concilio in 4. q. in 1. col.* videtur dicere quod fi concilium generale de univerfo orbe fit indictum authoritate fedis apoftolicæ & ejus nutu authoritate confirmatum, tunc videtur effe majoris authoritatis quam conclusion quod faceret papa cum aliquibus prælatis de aliquibus provinciis convocatis. Moveter autem ejus ftatus in fto concilio quod non eft de univerfo orbe, fi effent contraria ftatutis in concilio de univerfo orbe alias editis, non habentem vim legis, allegat glos. *in l. fi. C. de leg.* Sectus tamen effes fi generale conclusion univerfale non effet *Jacobat. de Conciliis.*

An omnes epifcopi debeant interefte in univerfo orbe: quomodo vocentur: ut ejus ftatus ratificetur ab omnibus.

A confirmatum authoritate fedis apoftolicæ, & difcreparet a concilio quod facit papa cum aliquibus prælatis in fuo patriarchio Lateranenfi, quia tunc effet major fententia illius Romani concilii. Abbas tamen in fua difputatione, epifcopos: dicit quod ana fynodus dicitur major alia & majoris authoritatis ex quo ad illam interfuerunt perfonarum, quæ interfuerant in concilio: ut *inc. fcriat 16. di.* Inde eft quod jura appellant quædam concilia univerfalia: fic dicit legitur de odo univerfalibus conciliis *in c. fanctus 7. c. fcq. 16. di. & ca. commentarius 1. qu. 7.* ad differentiam aliorum quæ non fuerunt ita univerfalia.

Mihi videtur quod ifte articulus indigeret majori difcuffione. Abb. in dicta difputatione verum dicit, quod ratione majoris numeri & qualitatis eorum qui in concilio interfuerunt, dicitur una fynodus majoris authoritatis quam alia: fed tamen in fimili dicit text. juncta glofl. *inc. quæ vis. 21. di.* ubi dicitur quod Petrus & Paulus Romanam ecclefiam fua præfentia & martyrio omnibus ecclefiis univerfi orbis prætulerunt. Supplet glo. dignitate quia dignior cæteris: fed non prioritate, quia Antiochenus præcefit eam in temnore: ut 24. qu. 1. *fequens.* Quod autem dicit Rofellus quod conclusion quod faceret papa cum aliquibus prælatis etiam in maximo numero, fi non effent præfentes de univerfo orbe, effet minoris authoritatis quam concilium univerfale totius orbis, & quod ftatuta in univerfali effent majoris authoritatis, & quod ftatuta ibi facta quando effent contra ftatuta alias facta in concilio generali, non habentes vim legis per illam glofl. *in di. fi. fi.* non credo ita fimpliciter verum. Et glofl. parum videtur fentire, quæ loquitur de ftatutis quæ de non lege edita a principe, & maxime eft differentia inter cafum & cafum. Et ita conclusion Rofellei, fi frequentarent de quatuor generalibus conciliis principalioribus, quæ quia tangunt caufam fidei, funt obfervanda ficut quatuor Dei evangelia: ut *inc. fcriat 15. di.*) quam fi loquatur de aliis quatuor tantum univerfi, libus: & propterea pro nunc non credo verum dictum Rofellei ita fimpliciter. Ad quod facit quod conclusion Romanæ ecclefiæ ibi dicitur effe ubi præeft papa (qui dat robur concilio, ut *in c. fpiritfancto de eleft.*) & ubi funt boni catholici. *d. c. quæ vis 21. di. & in c. fcriat.* Unde videtur quod cum tale conclusion factum per papam non de univerfo orbe, fit conclusion Romanæ ecclefiæ ficut aliud univerfale ubi papa præeft, fit patis authoritatis: ex quo in antiquo præeft papa & illi illa dat patris authoritatem, & funt boni catholici in utroque. Similiter ftatuta concilii univerfalis confirmatur authoritate fedis papæ: ut *in c. beate quidem. vers. quod fi. 96. di.* Nec conclusion generalis potoft facere conftitutionem contra conftitutionem papæ: ut dicit glofl. *in eodem. 2. in verbo inferiorem de eleft. & ibi doc.* Et facit quod dicitur *in c. fpiritfancto de eleft. 9. qu. 3. cum fa per mundum.* Unde videtur cum utriusque concilii authoritas fit ab eodem, quod fint paris authoritatis, & ita authent ftatuta in eo facta fint in alio: & potius fit reverentia ad *1. fedes poftrieres cum materia ff. de legibus.* papæ enim folus reverat conftitutionem conciliarem: ut dico infra. Unde non eft bona illatio quia fuerunt a majori numero ftatuta conciliaria edita, ergo effent majoris authoritatis, fi eft papa præfidens in concilio de minori numero. Eo autem refpectu quod redhtus dicitur judicium quod plurimorum fententiis roborator, non pro hoc dicitur majoris authoritatis:

ritatis: quia & sapius in minori numero est major A authoritas. Indeesl quod in electionibus non sufficit solum quod sit major pars, sed oportet etiam quod sit sanior. *c. dudum. 3. in electione et. secundo de electi.* *ponit Inn. in l. Pomponius* (alias incipit *si uni*) *ff. de re iudi.*

Sed ad istu quæstio pendet ab illis, quæ tententia sit magis attendenda utrum concilii an papæ, & quid quando contraria sint concilia, (& quibus infra dicetur) ideo in illis exactius disseremus.

Sed videtur prædictis obstare: quia si papa cum aliquibus provinciis (puta cum episcopis sex vel septem provinciarum) excluso alio catholicis episcopis, possit celebrare universale concilium, tunc tamen status universalis ecclesiæ qui consuevit disponi per concilia universalia resolveretur ad voluntatem papæ, & paucorum episcoporum contra text. & quod ibi dicitur in *c. de quibus 12. d.* Non enim causa fidei unius arbitrio committenda est, dicit archi. in *c.* *Anastasius 19. di.* Et per antpliores homines perfectissima veritas revelatur, dicit text. in *l. D. C. de fideicom.* Unde si papa cum paucis provinciis posset facere concilium universale, quod esset tanta authoritatis sicut concilium de universo orbe, frustra haberemus concilia universalia, quæ sunt ordinata per totam ecclesiam: ut in *di. c. fecit 15. di.* & *in pluribus aliis 16. di.* Sed ad hoc respondetur, quod non sequitur si papa facit concilium generale cum episcopis aliquarum civitatum, quod pro hoc solutione universale concilium: licet patet a simili de concilijs aliorum inferiorum in *d. c. grave de probat.* & *c. fecit. eim de accusa.* ubi licet aliqua ibi tractentur, quæ in generali concilio, non proprierea dicitur esse necessaria concilia universalia, & generalia propter alia graviora & cum majori authoritate tractanda in quibus videtur requiri majus consilium. ad hoc *5. hinc etiam 17. di.* & *c. nam autem 21. di.* Ut quota fi sitles cauta fideli an quis esset error sive hæresis quæ magnam partem catholicorum inficeret (juxta text. in *c. secunda 2. q. 5.* & *hæresi Arianos*, ut dicitur ibi) ita in eo, quod non generali concilorum) tunc erit magis universale: ut in *c. abinam 96. di.* non tamen ex hoc requiritur causam fidei, quæ non reperitur aliqua ibi tamnata, non possit in alio generali concilio non universali potuisse tractari, præsertim ubi non est tanta infectio *3. q. 4. 5. questiones, q. c. hæresis fides.* Et sic videmus factum in concilio Constantiensi, quod non fuit universale de universo orbe: ubi fuit damnata hæresis Joannis Hus; & damnata: & Joannis Wesel de Anglia: sicut etiam videmus *in c. cum Christus de hære.* ubi solus papa determinat articulum fidei. Pro quo text. *in c. multa 11. di. & in c. Beati Petrus de Penitentia 3. q. 7.* & *in c. baptisetes, de consecra. di. 4.* Et dicetur in illo articulo, an papa possit facere & quomodo novos articulos fidei. de quo *in c. canones 35. di.* & *d. c. cum Christus.* Et tamo magis quando non agetur de causa fidei vel concernente papam: sicut factum est in præcedenti dubio. Unde non convocantur generalia de universo orbe, ut major fit illorum authoritas aut elavium potestas, sed propter majorem authoritatem reputationis, & nonnumquam ad refrænandum exorbitantias quorumdam pontificum non secundum regulas sanctorum patrum viventium. Et per hæc sim expeditus de illo articulo, qui fint vocandi ad concilium.

Utrum autem vocati ad concilium habeant jus revocandi domum: vide quod dico infra post quæstionem, utrum concilium cognoscat de omnibus causis & habeat ordinatim vel delegatam jurisdictionem.

NUNC sequitur videre de forma citationis ad concilium, & qualiter debeat fieri vocatio. *Glossa. in c. fi episcopus*, & ibi archiepisc. *18. di.* dicit quod sufficit unica citatio: & probatur *4. qu. 5. quisquis.* Et sic licet alias in judiciabilibus requiratur trina. *24. qu. 3. de illicita. 4. qu. 5. quisquis in summa. 2. q. 7. post edictum ff. de judi. & in c. cum causa in ofest. 1. de offic. deleg.* (de quo antea simpliciter verum, remitto ad doc. *in ca. ad petitionem de accusa. C. l. fi finita. 5. Julianus ff. de ædil. infer. & c. conflitui deleg.*) tamen hæ synodali vocatione sufficit unica: ut ibi. Idem Joan. An. *in ca. ego N. in verbo vocatus de jureiurand.* Idem etiam glossa *in c. ita. in verbo regulariter*, & ibi doctores de hære. & dicta glos. de archiepiscop. *in d. c. fi episcopus 18. di.* Facit quod in simili idem Joan. An. voluit in *c. non minus in verbo communitatis de immun. eclesi.* & Inno. in simili in materia electionis *in c. cum nobis, in verbo revocare de electi.* ubi vult similes potius dici denuntiationes, & monitiones quam citationes. allegat. *c. quod fieri ea. tit. §. fi autem, & c. bona et. secundo de postu. prela.* Ad idem est quod dicit glossa de unica prostitutione *in c. fi. de hæreticis, de cons.* Sicut *de* in simili dicitur de denuntiationibus quæ fiunt venditoribus *ff. de evictio. l. si rem. §. nihil, & in l. Hieremias en. ritulo.* Ideet plures hoc possint cum urbanitate: *ut in c. nidus 63. di.* & *c. 15. di. episcopus.* Et pro hoc nota unum: quod cum quis ex juris dispositione tenetur intercelle ad certum actum (prout in proposito: quia episcopi debent interesse in concilijs) etiam si ad eos non aliqua alia esset judiciabilis, sufficit tunc unica requisitio sive citatio. de quo per cardinal. *in c. conflituit & in c. cum causa de offic. deleg.* & ibi etiam doc. post glo. & dicit cardin. *in de. c. 16. de hære.* et *in de. c. 17.* Quinimo videtur quod idem sunt in forma ad judiciali citatione, tunc sufficiat unica quod videtur contra text. *in c. ex litteris de conflitut. & in ca. 1. de suspicion. regli. prela.* Imo de plus videtur colligi quod licet alias agatur ad interessendum, tamen sicut ex proposito (quia non cuntes ad concilium poffunt puniri ut videbimus infra) sufficit unica citatio: quod videtur contra text. *in d. cap. 1. & d. c. ex litteris & glos. in c. 1. in §. fi. qui ante jura. fr.* Dominicus *in c. fi episcopus 18. di.* absolvit se unico verbo: videlicet quod five fit citatio extrajudicialis five judicialis, semper sufficit unica: sed jus expressus quod dicit text. trina. Sed in hoc vide late doc. *in d. c. cum causa, maxime G. Feli. in d. c. ex litteris.* Quibus addo glossi. *in clem. 1. in verb. fallam de decl.* quæ plus vult quod etiam interdum unica citatio facta pro parte sufficit ad conflituendum quem contumacem, & incurrendum pœnam: de qua etiam sufficit quomodocumque conflet: licet alias requisitio parte non induxit contumaciam judicialem vel pœnam, dicent. excommunic. in audientia & *c. contingit de rapto. ca. excommunicationi, & in clem. 1. de vita honest. cler.* Vide cardinal. in *3. q. 5. notabile* & Joan. de Imol. *in d. cle. 1. de dei.* Tene tamen mente doctrinam Bal. *in l. nam in dres ff. de adopt.* ubi dicit quod quadruplex est citatio: videlicet legis, judicis, partis & collegæ. & ibi quando sufficit unica: ut in citatione legis: quia citatio legis habet vim peremptoriæ: similiter in citatione partis: *ut in l. fi. ff. de eo per quem factum est.* & judicis vel trina vel una peremptoria: & collegæ una vide ibi eum: & latius de illo ultimo *in d. ca. cum causa.* Et vide latius infra quando sufficiat una vel trina quando agitur ad pœnam.

Forma autem hujus citationis erit ut præsidentes in concilijs, & etiamsi fre requirentes, citent & requirant singulos metropolitanos, ut ipsi moneant omnes episcopos provinciales fuos *18. di. c. propter ecclesiasticas*: & hoc propter impossibilitatem vocandi omnes concilium in universo orbe interesse poffunt. Et hoc volunt Rofellus, & ponit Domin. in *c. fi episcopus 18. di.* Et ifum modum servavit Gregor. VII. in congregatione concilii Lateranensis, ut patet in quo ipse in litteris tripitis Sicardo episcopo Aquilejensi. Quod intelligo quando tantum fit citatio ut interfint in concilijs, non ut aliquis respondeat de aliquo crimine, de quo accusaretur, vel in aliqua propria causa: quia tunc deberet personaliter citari, vel ad alias affinem, ubi ejus copia haberi non poffet: fecus in omnibus alijs casibus obtinerat juxta formam *tit. cautum de electi. c. c. cautum non de dolo. C. contu. & in ca. fi. de eo qui mittitur in pof. C. d. l. C. post edictum de judi. cum finali.* Item notetur in citatione ita omnes tam clericorum quam laici veniret citandi: quia tunc metropolitanus intimat suffraganeis, ut omnes in suis diœcesibus factiani proclamata generalis justa *in c. 1. cum in ea c. c. c.

hoc mandatore; & postea affigatur valvis majoris ecclesiæ ipsius locubti degit papa cum curia, & tunc ita arctat citatum acsi ad ipsum personaliter pervenisset, etiam si fuit extra dies solemnes quibus papa facere consueverit generales processus. Allegat extravagantem Bonifacii quæ incipit, *Romani pontifices*, & cle. dudum de judiis, quæ cle. præcipit restringi di citatum extravagantem ad illos, qui impediunt vel procurant ne citatio ad eos possit pervenire ad quos non potest tutus accessus. Et licet extravagantes citam loquerentur cum dictione præsertim, ibi loquentis præcipue pro tantum. Unde dum in extravagante dicebatur, *præsertim si impedant vel faciant ne citationes ad ipsos perveniant*, glossi ibi exposuit pro tantum: ut in casu ibi posito & aliis similibus requisitam habentibus. Et idem exposuit glo. *in ver. ibi, reflexionem in cle. 1. de iudi.* Nam quod citatio facta voce præconis vel in albo prætoris contra Anglum, arctet eum, videtur dursum: quia non debet de facili ita esse credulus referribus & citationibus *ff. de re pro quem fadium est. 1. dolum*. Et videtur contra ffylum curiæ, qui non citatum a jure vel ab homine vult citari, Ergo tanto magis in casu posito in quo tradatur de iuritando, & citando ad comparendum in concilio generali, ubi cessant omnes casus ibi positi in cle. ideo non videtur quod deberet arctare similis citatio in albo prætoris: & magis tunc ipsa quæ ad hoc allegantur, non loquuntur in proposito. Non enim fumus contra impedientes latitantes, vel ad quos non patet tutus accessus. Ad idem etiam facit quod citatio per edictum est magis declaratoria prætorium citationum, & exaggeratio citationis jam factæ a jure vel ab homine formiter: ut dicit Landinus, & refert cardi. in *6. notabili, ff. in 2. opp. in cle. 1. de iudi. & ibi Ioan. de Ioh. & cons.* & vox præconis non facile omnibus innotescit. *antheni. qui semel* (in corpore unde fumitur) *C. quando, & quando iudex.*

Posset dici quod si loquimur in proceffibus generalibus quod papa conduxerit facere in diebus solemnibus (puta in die Jovis sancta) tunc talis citatio fiet processus eligendi: ut dicit Landinus, & ita intuitione vel requisitione. Et hoc ratione inveterata consuetudinis, quæ est notoria per universum orbem. *c. evidentia de accusa. cap. ad nostram el. secunda de jurisperiti. c. fi. de rescrib. cle. & multis. eum notoria.* Et hoc probat bene text. *in dis. de. 1.* Ibi extra dies solemnes (juncta glossi ibi quasi illum casum ipse indubitato excipit) quod tales generales processus indifferenter ligant, qui sunt contra heretices, & portantes arma Saracenis, & merces prohibitas, & imponentes nova pedagia, & fallantes bullas apostolicas: ut eli glo. *in ver. generaliter in dis cle. 1.* Extra autem illos processus facios in solemnibus diebus de quibus in glossi. *in ver. solemnis in d. cle. 1.* dicerem quod aut loquimur in inferiore a papa qui vocatur ad concilium. Et crederemquod talis non posset ita generaliter citare per edictum in curia, tum quia illa constitutio est localis, & specialis: ut dicit ibi Petrus de Anchra. *in d. cle. 1.* tum etiam quia ille modus citandi per edictum non fit ab illa prætoria, est proprius ipsius papæ: ut ibi per glo. & dicunt vel papa, vel quibus papa concedit: ut in cle. *1. de fori compe. C. decis. fi. in in. de dolo & cons.* Et licet Bar. *in extravaganti ad reprimendum, in ver. per edictum*, & Angelus *ind. ad perempcoriam ff. de iudi.* dicerint quod citatio per edictum non erit ordinaria, & delegata a principe & non alias; etiam in minoribus curiis (*authen. qui semel C. quando, & quando ju. Special. in tit. de citationes, §. sequitur, versi. & nota. quod Ubertus. Joan. An. ibi in c. fi. quis contra clericum in sept. penale. de foro compe. & inc. pastoralis & cap. cretum & offic. delega. 1. sanctimus C. dejudi. & Bar. in 1. C. de jurisd. omnium judi. & Bal. in 1. 1. quando & quando ju. & in d. sanctimus & doc. ibi.*) Nil tales delegati inferiores hoc haberent in mandatis a superioribus vel consuetudo hoc diffaret: ut dicit Bal. *in d. 1.* quia cum tecerint authoritate superioris tamen idem Bar. ibi in dicta extravaganti vult tunc demum fieri, quando non patet tutus accessus vel quando citandi procurant, quod citatio ad eos non perveniat, propter aequitatem ibi supra allegatæ. Quam judices servare tenentur: ut *in authen. injungandum quod præfacer ab iis, §. 1.* & ex quo possunt citare per nuncium vel epistolam, non eli opinion, quod citare per edictum: & si fecis faciant, gravant, & infringitur processus per judices appellationis. Unde videtur quod quantumcunque posset inferior citare per edictum, propterquod non concurrat alter ex illis casibus *in d. cle.* quorum in proposito, quando fit citatio convocandi ad concilium universale, nullus intervenit: & ideo non poterit inferior citare per edictum in proposito. Et licet Imo. *in 1. q. in §. pretor sit ff. de damno infecti.* videatur impugnare in hoc Bar. non fatisfacit ratio ejus, quæ eli quia facit lege permittente, non debet dici gravatus, *argu. C. imperatores, §. 1. ff. de iuris. vers. 1. Gratchus ff. de adulte.* Quia respondetur quod non sequitur; jura dant facultatem citandi per edictum, ergo quis non gravat, si non servata forma cle. citatur per edict. incontinent dicit citatio per edictum quia timo videtur pervertere ordinem. Item quia primo citari oportet personaliter, & copia habetur potestl, deinde ad domum, *Bar. in d. cle. quia* similia ad similia fiunt *ibi in c. de illicita. 2. q. 1. d. 1. ad pretorium ff. de judi.* Ubi citam quærit per doc. an requiratur tritina citati vel sufficiat una de qua dicitur supra diximus. Unde dicit primo citari personaliter vel per literas, antequam devoiatur ad edictum: ut in *c. cum sum de dolo & contra. & in 1. item ait. §. quod autem C. eo qui F. ex quibus cau. major. & 1. q. §. pretor ait non sim ff. de damno infecti.* & ideo liquis pervertit ordinem, gravat, & bene appellatur *c. exhibita de iudi.* Et ideo Bar. bene dicit quod in citatibus illius cle. et acquitate ejus etiam judices, qui illa facere possunt poffunt citare per edictum, tenentur servare formam, & acquisitam illius cle. *1. de judi.* & hoc videtur de mente dicte decif. & dolo, & contra. dum vult in addi. quod specialie fit in papa. Quia aliqui regulariter contra: non enim valet nisi citations, prius fuit ab homine vel a jure. Et forte idem Imo. posita in *d. cle. in q. etiam*, referendo eundem Bar. ranfit cum eodem, non conditio, quod non impugnaverit Bar. Imo idem Imol. *in 1. q. in. §. injuriam gis. in ver. alio*, inquantum dicit quod effet injuria servare de jure civili dictam cle videtur expressis approbare opinionem Bar. & arguendo per locum i specialis *in cle. 1. de foro compe.* Item intelligo predicta nisi citatio facienda esset invitatoria, & non arbitraria: et quando non esset condemnatoria, & citatur interdiffe putantes: quia potest fieri per edictum a quocunque. *ut in ca. fi. de elect. & in authen. omnes. C. si ne se ab heredi. abfti. & in 1. fi. C. de edicto dom. Adrian. rescin. & 1. fi. mutamque. C. de remiss. pig. in authen. de here. & falci. in §. fi. non adfunt ff. si cui plusquam per l. falci. 1. 1. C. cum de citar. h. hoc autem. §. 1. ff. ex quibus can. in possi. pen. & ex eo cum in ina, qui matrimonium contra. pen. & vide cardi. consilio 164. incipit in quæstione. & bene decis. penal. in tit. de dolo. & contra.*

Aut

Aut loquimur in papa: & difficultas videtur infergere ex superdicti quia cle. videtur restringere dictam extravagantem, non non novam, ad tatus politos in d. cle. & fic non videtur quod in aliis disposito dictæ extravagantis habeat locum; & ita in illis temporibus loquit Joan. An. Item ex varietate intellectum ad illam cle. quorum aliquis eli, quod fit specialie in papa: & fic quod non inferiores; aliqui quod specialiaes fit ratione loci: quia in palatio apostolico folus papa; aliqui quod specialitas in papa fit, quod poft edictum non intimat illud, alii autem inferiores tenentur intimare in loco viciniori; & alii quod differentia fit inter jus civile & canonicum ut vide Imnol. *in d. cle. in §. col. in glo. in ver. alibi.* Sed non dilceds ab opinione, quod non magis communis, quod specialie fit in papa ut vult, *d. decif. 8. in fi. de dolo, & contra.* alias superflua esset verba ibi posita, papa specialiter & ex certa scientia id mandante. Et eli illa specialitas in papa in pluribus: primo quia tale edictum ab eo emanatum arctat ubicumque & undecumque, & fic etiam extra provincias: quia eli vicarius illius cujus eli terra & plenitudo orbis terrarum, *de dec. c. 1. ext. §. q. §. cuncta per mundum*: ut dicit glo. & abb. *in d. cle.* Non fic in inferiori: ut dicit Oldra. *cons. 43. consil. ad quem cum qualibet.* & bene Paul. de Castro, *consilio 48. 7. col. incipit in consa.* Item quia non tenetur aliter in propinqo loco intimare: ut Imnol. ibi. Si fieret autem ab inferiori, deberet in tali loco fieri ut verifinile fit quod citati notitiam pervenire, *l. semper, §. hoc edictum ff. quod vi aut clam.* & Oldra. *in d. consilio 43.* Item in palatio fuo in curia; quia fuoedo loco adhibetur. Item quia fine aliquali preambula summaria fere extra judicialí cognitione ad effectum eo modo cæcandi; quod fieri videtur insufficientem & parum tutum accessus: quia valebit citatio per edictum. Poterit tamen citatus offendere quod pateret ad eum tutus accessus, & quod non procuraverit nec impedivit quomodo citatio ad eum pervenisset: & dandus effet terminus ad purgandum contumaciam & probandum contrarium *l. 3. §. fi ad diem ff. de iurisdi. Bal. in 1. ea quæ C. quando & quando ju.* & ponit cardi. & Imnol. poft glo. *in d. cle.* 1. quia non infurgit præfumptio juris & de jure, fed admittit probationem in contrarium: ut dicitur *in d. cle.* Et idem dicit decifi. *116. in de dolo & contra.* quod talis poterit appellare infra decem dies: quia eli fictus contumax: & idem Philippus *in c. bone de appel.* nisi confiteret de ipsius citatio: quia tunc non audiretur tanquam vere contumax. *in cle. fi ante de dolo & contra.* Pe. de Anchra. *in cle. 1. ut lite pen.* & Alexand. *in 1. propterea. §. fi eucon. vers. C. de iudi.* non eli præsumptio juris & de jure, ut dicit d. decisi. Imo etiam administrar ad appellandum etiam si effet verus contumax: facundum ffylum curiæ: ut dicitur in fine illius decisi. De quo vide quod dicitur *in d. cle. fi. cons.* Quinimo potest probare ignorantiam edicti per juramentum: ut volunt decifi. ultimo in *d. 116. & contra.* vel Ultem fecundam aliam opinionem quam ponit ibi decisio, si non poterit probari per juramentum (eo quod præsumetur pervenisse ad notitiam eorum quos tangit, *de cle. cessan. minist. illud 16. q. 1. quod dicitur & in c. 1. de poffud. prac.*) faltem excusatur a dolo & lata culpa propter nimium diffantiam *ff. de decretis ab ordine faciem. & panlum in c. cum in tua, quæ matri. accessit. pref.* maxime ubi poteft elle verifimili ignoratio et probabilibus conjecturis: et ad

anima-

A *1. fi. ff. de in integ. refti.*

Sed contra predicta fieri: quia si confideramus casus politos in cle. non videtur differentia in citatione per edictum in inferiore & in papa, quia fi loquimur in impedente ne citatio perveniat ad ejus notitiam, clarum eli quod habetur pro citato *d. c. quoniam frequenter, § porro & in cle. 1. ut lite pen. & cle. confiam de elect. & cle. nonne de renunc. & cle. 1. de fori compe. per q. 2. quidam ff. de evicti. 1. fi diffum, §. fi prafente 11. q. 3. certum de penit. & q. in domo parti. 1. ipse civili ff. de cudi. & demon. ff. de regn. jur. 1. ad ea. §. femper* etiam fi hoc fieri laitiando *1. item ait. §. hoc autem ff. ex quibus can. major. Special. in tit. de contu. in princ. & in 1. fulcimus, §. quid fit latitare. vers. §. feq. ff. de quæstionibus in ver. aut.* Ad hoc, *1. 1. §. fed & mifie eum concordam. in glo. fi. quod vi aut clam.* Similiter ubi non patet tutus accessus, etiam inferior citat per edictum, ut dicitur *d. cle. & in d. extravagantes & in cle. 1. de foro compe. & d. c. accedens ti. 2. ut lite contesti.* Sed ad hoc respondet abb. *in d. §. porro in 3. col.* in papa non requirit ut confiet, quæ malitiose impedit citatio B & confiatur de impedimento, non effet necessaria citatio etiam in inferiores: allegat Imo. *in c. ad petitionem, de accusa.* Et fic erit alia specialitas in papa in hujusmodi citationibus per edictum in terminis cle. videlicet in casibus suis, quod etiam si non confiet quod malitiose procuraverit ne ad eum perveniret, nihilominus deceretur citatio per edictum. Et licet Barbatius ibi concetur impugnare abbatem, non tamen bene: quia intelligo abb. quando papa in citatione per edictum in abb. decernit tanquam contra talem, videlicet impedientem ne citatio perveniat ad eum, vel talem ad quem non patet tutus accessus, licet forte in veritate non impedierit: quia sufficit simplicitatem & patere tutus accessus: quia valebit citatio per edictum. Poterit tamen citatus offendere quod pateret ad eum tutus accessus, & quod non procuraverit nec impedivit quomodo citatio ad eum pervenisset: & dandus effet terminus ad purgandum contumaciam & probandum contrarium *l. 3. §. fi ad diem ff. de iurisdi. Bal. in 1. ea quæ C. quando & quando ju.* & ponit cardi. & Imnol. poft glo. *in d. cle.* 1. quia non infurgit præfumptio juris & de jure, fed admittit probationem in contrarium: ut dicitur *in d. cle.* Et idem dicit decifi. *116. in de dolo & contu.* quod talis poterit appellare infra decem dies: quia eli fictus contumax: & idem Philippus *in c. bone de appel.* nisi confiteret de ipsius citatio: quia tunc non audiretur tanquam vere contumax. *in cle. fi ante de dolo & contu.* Pe. de Anchra. *in cle. 1. ut lite pen.* & Alexand. *in 1. propterea. §. fi eucon. vers. C. de iudi.* non eli præsumptio juris & de jure, ut dicit d. decisi. Imo etiam administrar ad appellandum etiam fi effet verus contumax: facundum ffylum curiæ: ut dicitur in fine illius decisi. De quo vide quod dicitur *in d. cle. fi. cons.* Quinimo potest probare ignorantiam edicti per juramentum: ut volunt decifi. ultimo in *d. 116. & contra.* vel Ultem fecundam aliam opinionem quam ponit ibi decisio, si non poterit probari per juramentum (eo quod præsumetur pervenisse ad notitiam eorum quos tangit, *de cle. cessan. minist. illud 16. q. 1. quod dicitur & in c. 1. de poffud. prac.*) faltem excusatur a dolo & lata culpa propter nimium diffantiam *ff. de decretis ab ordine faciem. & panlum in c. cum in tua, quæ matri. accessit. pref.* maxime ubi poteft elle verifimili ignoratio et probabilibus conjecturis: et ad

anima-

animarum, de confil. in 6. Quia enim non est præsumptio juris & de jure, ideo admittitur probatio in contrarium, vel per juramentum vel per alium modum fecundum qualitatem conjecturarum: ut dicit decis. ultima de concef. probben. & aliquando per unum tefteem ad finem evitandi penam contumaciæ. vide Domi. *in c. placuit 18. di. & glo. in canta 86. di. & in c. quisquis 4. q. 5. cum concor.* Et maxime cum ifta fpecialitas in papa in calu cle. videfcet quandoquidem ipfe tantus acceffus ad citandum, quod poffet effe fine culpa citandi. Quæ omnia non contingerent in inferiore: quia fi non conflat quod non patet tantus acceffus, non poterit citare per edictum; facit quod dicitur *in de. paftoralis de re ju.* & fi conflaret, oportet decere edictum in locis vicinis ubi verifimiliter ad notitiam perveniat, ut dictum eft fupra. Sicfi non conflat quod impedias, debet citare ad locum eitum & requirere alium judicem: *juxta c. Romana. 5. contrahentes de foro compe. in 6.* fi non poteft perfonaliter, etiam fine requirendi amici & confanguinei: ut ponitur *in c. conflam quod de dolo & contuma.* ibi abb. & dicit abb. *in d. cle. 1. de judi. l. 4. §. pretor ait ff. de damno infect. ibi doc.* Ad idem quod dicit Bar. *in d. extravagani ad reprehenfion in ver. per edictum.* Ubi autem conflat vel quod latitat malitiofe vel moliitur ne citari poffit, tunc in inferiore etiam non requiritur citatio fed habetur pro citato: ut dictum eft & dicit Bal. *in d. 1. quæ C. exonerab. C. exonerab.*

Addo etiam quod licet d. cle. reftringat ipfam extravagantem Bonifacii ad illos cafus, tamen non per hoc tollitur, quin fi papa velit aliquo cafu citare per edictum in curia, arctet citatum ficut erat in vim d. cle. extravagantis, *non non nocuit* quia fic intelleffta tunc illa dictio, *preferim*, in illa appofita, non ftatuet reftrictive pro tantum, fed ampliative & demonftrative: & hoc demonftrat *d. cle. 1. in d. judi.* ibi propter quod tantus tunc infinitis: & ibi nimis rigorofum videtur. Unde poffet contingere cafus in quo illis rationes ceffarent: & papa velit citari per edictum in curia & citantem arbari. Credatur tamen quod tunc exprimi deberet in ipfo edicto citatorio. Facit *c. dudum in verbo non igitur de proben. in 6.* junctio eo quod dicitur in ca. *1. de poftu. prælat. in c. poftulatis de fide inftrum. in cap. conquefcente de confiftor.* & fic erit alia fpecialitas in papa ad dictam cle. Et propterea in propofito apertius dico, quod papa quantumcunque non agatur contra impedientes in citatio perveniat ad ipfos, vel non contra eos tractus quod non patet tutus acceffus, et quo agitur de generali citatione & vocatione, poterit per generalem citationem in curia & affixionem citare ad concilium & ex abfcifi citatio fecundum formam poftulatam per Joan. An. *in 3. porro*, quam fupra retuli. Pro hoc facit quod dicitur *in c. cum in tua, qui mari, necnon. fol. 70. in c. qua diversitatem de confef. prebend.* & poft Imo. *in c. fi quifquam de cenfu. & interim. l. nam ita divus ff. de adop. & c. ex tua de clerici. non refi. per angel. in l. fi. vacantia C. de bonis vacant. l. cum fiscus.* Et maxime cum agatur de citando etiam perfonam de longinquo, ex quo poteft devenirad generale edictum: ut dicit Paul. de Caft. *in d. confil. 48. incipiente in cauffa*, &c. Et per hoc habes expeditum illum articulum & intelleftum dicæ cle. 1. de judi. & forte non aliftitia bene. Ubi banius tamen & melius effet, quod papa non utertur illa fpecialitas, fed quod citaret per archiepifcopos provinciales; ad minus ut fupra dictum eft. *c. de proper 18. di.*

AN autem fi agatur ad penam imponendam (ut puta ratione contumaciæ) fufficeret ista citatio: ita quod ad illam unicam citationem non veniens fit poniendi proprer contumaciam. Rofeffus videtur velle quod requiratur trinas allegas idem velle gloff. *4. qu. 5. quisquis.* Pro quo etiam addincit ca. *1. de pace jura. fir. in f. de pace jupen. negli. pacis. ad c. 1. Emilius ff. de mun.* Et ita dicit intelligendum quod notatur *in l. fi convenerit ff. de pignor. act. & l. in contradiftum. fi. penult. cum authen. hanc quærelam C. de non numm. pen.* Dicit tamen finaliter quod pro levi penna imponenda pro contumacia (puta fuspenfionis) fufficit unica citatio: fed non excommunicaretur ex illa unica citatione. Et per hoc videntur limitari omnia jura loquentia, quod in edictum extraordinafufficit unica citatio, & interpellatio. Unde quæ adducuntur *in dis. ca. ex literis de confis. C. in d. 1. fi convenerit & in d. l. de popilio. in §. fi quis ipfi pretors*: in videntur intelligatur limitata ad vigitur ad imponendam penam. Et erit ifta una alia fallentia ad illas quas ponunt doc. in dicis locis.

De illo articulo aliquid dixi fupra in principio articuli de forma vocandi ad concilium. Pono tamen primo unum indubitabilem cafum: quod fi quis citatus ad concilium denegaffet expreffe velle venire, fine dubio non effet alterius vocandus, etiam fi agerenur ad poenam quandoquidem fuffet fub pena. Ad hoc inducor quia fi in citationibus judicialibus non requiritur, quod ulterius citetur (ut ponitur in Special. *in tit. de citatione. §. 3. qui verfi. item fi conflare. in fin. de contumacia. §. 1. verfi. de foxto. & in c. ad petitionem poft. Imo. de accusat.* & *poft gloff. in ca. de delitiis. 34. qu. 3. & gloff. in cle. fi ante de dolo & contra*, poft Bal. *in d. quæ in principio. C. exonerab. & poft Jodoc. & fpin in 1. fi. fi. de in integrum refti. tit. generali qua allegat. I. Fultenus. §. fi. ff. ex quibus cau. in poff. extra. & in l. confentanaum. & gloff. in l. tres denuntiationes. C. quando fit quærela & in l. ex confiftorio. §. 1. verfi. de foxto.*) idem videtur in extrajudicialibus. Facit *ca. venerabilibus. §. fecini de fponsat. eccomm. in 6.* Et quod in extrajudicialibus non fit alterius requirendus, ponit Rofeus de Butrio *in l. 1. de pleges. negli.* poft Oftient. & ponit eardi: ibi primo notabili: qui dicunt quod cautum vifum effet. Et propterea in propofito apertius dico, quod papa quantumcunque non agatur contra impedientes in citatio perveniat ad ipfos, vel non contra eos tractus quod non patet tutus acceffus, et quo agitur de generali citatione & vocatione, poterit per generalem citationem in curia & affixionem citare ad concilium & ex abfcifi citatio fecundum formam poftulatam per Joan. An. *in 3. porro*, quam fupra retuli. Pro hoc facit quod dicitur *in c. cum in tua, qui mari, necnon. fol. 70. in c. qua diversitatem de confef. prebend.* & poft Imo. *in c. fi quifquam de cenfu. & interim. l. nam ita divus ff. de adop. & c. ex tua de clerici. non refi. per angel. in l. fi. vacantia C. de bonis vacant. l. cum fiscus.* Et maxime cum agatur de citando etiam perfonam de longinquo, ex quo poteft devenirad generale edictum: ut dicit Paul. de Caft. *in d. confil. 48. incipiente in cauffa*, &c. Et per hoc habes expeditum illum articulum & intelleftum dicæ cle. 1. de judi. & forte non aliftitia bene. Ubi banius tamen & melius effet, quod papa non utertur illa fpecialitas, fed quod citaret per archiepifcopos provinciales; ad minus ut fupra dictum eft. *c. de proper 18. di.*

ens pinsipanem per legem fat. de quo vide text. & doc. in *d. l. in prempsorio*, *c. fi in cap. cum ex literis de iuteg. refti. & d. c. cum dilectis*. Verum autem peremptorium habeat vim communionis vel e contra, notatur *in c. conflam de refcrip. & decif. 245. in tit. de citat. & fententia. 1. Bar. in d. l. fi. fiaitus*, *§. Julianus*, *& abb. in d. c. cum dilectis de dolo & contum.*

Ubi vero citatio fit non peremptoria modo premiffo, utrum requiratur trina ad incurredam penam, in hoc eft difficultas. Et Rofeffus quidem videtur velle quod ex eo quod agitur de extrajudiciali citatione ad incurredam penam non requiritur trina. Sed cum reverentia mihi videtur, quod fufficiat unica etiam in hoc casu. Quia per regulam, quia in extrajudicialibus regulariter fufficit una: *ut in d. §. fi quis ipfi pretori: & in d. glo. in §. fi prempsorio*, 18. *di. & glo. in cle. 1. de haere. & in cle. 1. de decis. & Bar. in §. Cohaerdes*, *in l. qui fiamus ff. de verb. obli.* & cum consuetudo quæ addunturpet modernos doc. *in d. c. ex literis in confirm.* aliquam fi vocati ad concilium per unam vocationem five edictum non pollent multfari, non videntur arctari ad vocationem in prima citatione: cujus contrarium apparet in d. c. fi epifcopus, cum aliis allegatis fapra in loco fuo, qui fui vocandi, nec non, ad concilium. Praterea hoc videtur expreffe tenere Bal. *in d. §. fi in decisjuramentis. fir.* agitur ad privatis nem feudi: & dicit quod fufficit una. Quinimmo & plus voluit, quod etiamfi fuerit peditum & per proclama generale fufficiat, allegat. *l. fi eo. tempore de exempl. fcr. in c. homicida de sent. exc.* per Inno. qui non citatur ad judicium, fed ad obequium. fuit eft etiam propofito. Facit *c. 1. de nova forma feudi.* ibi fpecialiter vel generaliter requirit. Et fic fufficit una. Item per hoc videtur text. in *l. Titia fiaa. §. ufuraff. de leg. 3.* ubi fufficit quod antiter interpellatio & agitur ad incurredam penam ulterior. Ad idem etiam fatis text. *inl. mora de pignff. de infurit.* Item facit text. *in Camilla glo. in cle. 1. de decis.* Ubi hoc etiam videtur velle doc. *inc. pronti. de fpo. compe.* in illa quæstione de priore de monio, ne recedat a vitio interpellationis vel ne illequm vitiatur, quia talis monitio requipollet citationi, ut dicit Bar. *in extrajudicialis*, fecundum d. Anto. ibi. & ut dicunt ibi doc. fufficit unica. Idem dicit d. Anto. quando agitur non ad condemnationem, fed ad expressas contumacie *in c. quoniam contra 14. col. in fine de probat.* Idem addit, ad perpetuandam *in c. 1. non in 2. q. 6. & ad illum text. in cle. 1. de dec.* quem in principio allegavi, poffet reponere quod ibi fit ex permiffione juris, id eft illius text. Et quod fufficiat unica citatio, quia ita dicit *in d. cle. vice 2. in cle.* quæ vult quod ubi agitur ad penam, & pena requirit trinam monitionem, non fufficiet una unica: id in propofito nullibi reperitur quod requiratur trina: ergo &c. quod dictum glos. etiam replicat Joan. An. *in c. ex tua cle. non refi.* & Joan. de Imomo. *in l. fi finita in §. Julianus ff. de decis. in fin.* & Joan. *dis in addit. ad Speca. in tit. de cle. non refi.* & Anto. *in c. quamvis frequenter*, *§. porro ut lite non confiet*. Immol. *in l. fi vero §. de vino, ff. folu. matri. in l. 2. ff. de rei judic.* idem abb. *in c. fi ante de ver. fig.* & *in c. cum dilectis de dolo & contum. in finali de jure delic.* ubi vult quod quando tantum creditores interpellantes in confectione inventarii fufficit unica citatio generalis quia ad quafi extrajudicialem actum citantur: quod etiam refert Alex. *ad poffit.* 18. *di.* Ad idem eft quod dicit Ang. *in auth. de hæred. & falci §. fi quis autem colla.* 1. quod monitio faciendi heredi de implenda voluntate defuncti fufficit unica ad privandum hæredem hæreditate, & dicit

Abb. Siculus *in ca. cum parati.* concordando vult quod fi in judicio fit dictum, nolo venire, fic conflet de contumacia & non fit ulterius citandus: fi autem extra judicium, tunc fi in termino citationis non comparuerit, fatis conflet ex ipfa præfumptione veram fuiffe relationem nuntii, & quod non fit ulterius citandus. Et idem ibi Philip. qui male refert Bar. *in d. 1. de pleges.* Unde in propofito patet non effe ulterius citandum, quod & probat text. *in c. liset de accesis.* ubi ad unam refponfionem quod nolitant accedere, imponitur filentium. Et hoc eft clarum, quoniam verba fuit profata in futurum: puta non veniam; quia hoc cafu etiam in materia judiciali eft clarum quod non debet ulterius citari: ut vide Alex. *in confilio 85. in quarto volumine de repofitoriis extraordinariis diis.*, quod fimiliter eo cafu fufficit unica.

Aut non refpondit fe non venturum, vel nihil refpondit: & tunc leet glo. *in d. §. fi de pace jur. fir.* videatur velle quod trina debeat effe citatio (quia in terminis illius textus incurrit penam privationis feudi & text. & glo. *in c. de mili. vafal. qui contu. ff.*) fed tamen ibi videtur velle effe fpeciale in feudo: & Bal. ibi *in l. cit.* eft tam fpeciale in materia feudali, ut non poffit una fieri pro tribus: ut ibi per doc. vel forte quod fufficeret trina unica & eodem contextu verborum: ficut dicitur de spoliolis qui petuntur infinitis: infinitum & infinitfine unico contextu, *in ut incle. 1. de appella.* Quod & vult Romanus. *in d. §. fi quis ipfi pretori.* Qui licet aliquo modo improbetur, tamen ad penam incurrendam fi citatio fuiffet multa unico contextu verborum cum competenti dilatione ad comparendum (ut puta dicatur mendium pro prima, dourum pro fecunda, & ducentum pro tertia & peremptoria) tunc fufficeret etiam ad incurredam penam: pro hoc text. *in c. conflitui. de fponsa. eccomm. in 6.* maxime in propofito, propter difficultatem citandi epifcopum in curia Rom. Et fic videtur fatis apaqum, ficut quando citantur abfentes de longinquo: qui poffunt citari unica citatione ad totum cauam, & in prima vice poteft mitti peremptoria: ut dicit Bar. *in d. 1. de nemo.* & ibi ponitur tres termines: fed fatis poffet unus terminus in conflio allegnat: ut notat abb. *in c. cum dilectis de dolo & contu. in ca. 2. de dolo.*

Et de ifta citatione que fit unico contextu verborum cum competenti dilatione pro primo, fecundo & tertio, & de ejus forma, & quando fufficiat ad incurredam penam, vide doc. poft glo. *in d. c. de illiteria.* & poft Jo. *in c. cum dilectis, de fponsa. eccom. in 6.* *in cle. poft glo. de vita & honeft. cle. in 1. dilecto de fponsa. eccom. in 6. in c. reprehensibile de appella. in 1. 2. in Bal. C. quamodo & quando judex & in d. cle. ad petitionem poft Imo. in ca. ex tua de cle. non refiden. §. 2. in fimmo in 4. qu. 5. c. 1. cum fimil.* Vel fi unico verbo cum consueto ufque ad talem diem proprimo, fecundo & tertio peremptorie. Anto. *in c. conflitui de offi. dele. & in l. fi. C. de requi. reis Bal. in d. c. 1. de milite vafal. qui contu. ff.*, *notatur in c. tunc in terris de in integrum refti. in c. ab eo per doc. de appel. in 6. fpecia. de decimis in §. vifo verfi. item peremptorium poteft*, & ibi Joan. *An. in addi.* Et hoc maxime fi cum comminatione: ut notat glo. *in cle. 1. de except.* Do quod vide omnino text. & Do. *in c. tum ex literis de intep. refitu. fpo. in l. fi finita*, *in §. Julianus*, *ff. de dam. infec. & in l. fi apparitor. C. de cohaeria li. 12.* & Bal. *in d. 1. de peremptorium ff. de judi.* & *Angel. in l. in peremptorio*, *ff. de judi. in repet. l. hæc stipulatio ff*

etiam Paul. de Castro in consilio 165. Et maxime vi- A tetur verum in proposito; quia cum quilibet prælatus teneatur ire ad concilium (ut in c. placuit 18. d.) videtur citatus juris ministerio, & unica citatione contumax contumax juris, maxime propter juramentum, quod præstat de eundo ad concilium in ista promotione: ut in c. eo N. de jurisjurando. Et per hoc non cedo verum opinionem Rofelli. Non obstat c. de suspicion. neqis. prælat. quia respondet Do. in c. si contra nomen de offi. delegat. & potest respondere quod illa interpellatio fit superiori juxta §. Si quis præterea; & ideo requiritur tunc: & ut una delatio fallentis ad relatum a deodatum in materia. Non obstat l. Emitens. ff. de minor. quia solum narrat factum. Non obstat §. fi. de pace jura. fir. quia non dicit aliquid de ista voatione, sed tantum de voca- B tione legitima: quam dicit unicam sufficere & esse legitimam. Nec glo. in d. c. quisquis q. qu. 5. hoc dicit. Sed obstat huic conclusioni text. in c. demuli. vocat. qui contu. eff. ubi dicit quod si Dominus vocat vasallum in curiam quoties dicit perdidisse dominium, et sit contumax & postli procedi ad sententiam, debet ter cum vocare cum competenti dilatione: & eo non comparente in tertia vocatione feudum amittat. Sed ad illud potest responderi secundum d. glo. in d. c. quod ibi est quia jus vult trinam, & non sufficit unica peremptoria: quod non est in ista nostra: quia nullibi reperitur quod vocando ad concilium debeant tria citatione vocati. Et licet dicit considerando glo. illa: quia tunc vult non sufficere unicam peremptoriam quando agitur ad pœnam, videlicet quando jus requirit trinam. Non ergo est verum, quando agitur ad pœnam quod semper requiratur trina: sic vult vedere in d. §. aufaras, & aliis supra allegatis. Poffet & alio modo responderi quod ista agitur ad privationem in forma judicis: & in propolito agitur ad infligendam pœnam ratione contumaciæ: & facit ad quod eo modo fint contumaces, quo jura constituunt quem contumacem putendum propter contumaciam. Et hanc solutionem ponit Bal. in d. §. fi. de pace jura. fir. nagnoul. col. 6. non dicit quod in terminis illius §. non citatur ad judicium, sed ad obsequium, quod & proprie convenit in propolito, allegat. c. more. ff. de judic. Vel potest dici quod in illa causa fit speciale in reoulo; quia cum effet peremptoria citatio, jubetur debebat unica peremptoria tantum l. cessante. C. quemodo & quando judex. in c. consulite per Jano. de offi. delega. dicit Bal. in d. c. de mul. vocati. qui contu. eff in q. 16.

Sed pone quod in ista generali citatione compa- A rendi ad concilium non fit adjectum tempus, [illegible] ut ibi dicit Bal. in d. §. Si quis præterea. Et intelligitur quod debeat comparere cum primum poterit cum competenti tempore. l. 1. de habitatio §. 1. ff. ex quibus caus. maje. l. quod dicimus, §. de falsitis. 1. peculium, §. fi. ff. de pæna liber. Sicut dicimus de citato ad certum terminum, quod licet in termino non possit comparere: ut in cap. cum dilectis de dolo & contu. Ad hoc cap. ext §. fi. de fen. excom. in fexto, & tit. 2. de appel. & infra in quæstione, sed quid si aliquis non venerit in termino. Et hoc ut potius apparet obedientia quam contemnens præfiorem, 2. q. 5. cap. quanto, & qu. pro. nulla. cap. quanto. Sed Bar. in l. liber homo lo secunda. ff. de verb. obli. & in l. qui ante Kalen. eo. vi. tenent contrarium per l. non qui aliter. §. 1. ff. quando vi aut clam. & tenent Pe. & Cy. in l. fi. C. de feriis & citatio Petrus in l. ita stipulatur ff. de verb. obli. Sed tu tethe magis communem opinionem quam tenaces: nonnisse in c. cum parati de appel. videlicet quod valet citatio & quod citatus debet comparere quantcinffimo poteft cum temperamento quodam quod non confertur afficitus illico currere. l. quod dimisus, ff. l. ratum, ff. de solu. ut dicit abbas Siculus ibi in d. c. cum parati. Quam etiam dicit magistratem Arretinus in l. liber homo la secunda §. de ver. obli.

Et licet Angel. in d. l. liber homo. distinguat quod aut ad effectum ut judex poffit multiare, & valet aut ad effectum procedendi ad partis infamiam, & non valet (& ita dicit fervare affectores: & idem dicit in l. interrulla. ff. judic.) tamen alibi idem Angel. in l. 1. in §. hoc fit potest. ff. de civil plusquam per legem fal. distinguit aliter, quod aut citatur quis ad unum actum particularem, & citatio finetermino non valet: aut citatur generaliter & valet. Sed utraque distinctio confundituur per text. in d. c. cum dilectis, & in cap. cum parati, quibus non potest responderi secundum Arretin. in d. §. decem. Et illi et veritas quidquid aliqui dixerint. Tutius tamen effet apponere dicm: fed fi non apponatur, valebit. Illam tenet Innocen. in d. de feriis, & in d. fi. de mater. excesse. poffitus. Joan. An. in c. cum parati. & Anto. Joan. de Immol. abb. Philippus & Alex. & car. in d. c. cum parati. Et idem dicit de loco non apponatur locus, ut dicitur d. c. cum parati. quia dicit Bartolus in loco foliti tribunalis: & idem si a papa, debet venire Romam, nisi locus contili alias fuitset deputatus in præcedenti concilio ut fuit in Conftantiensi effectus locus in civitate Bregnitz, quo tunc tempore comparuerunt, & conferventur ad illum locum vocati, l. si locus ff. de judi. l. si cum dies. §. fi. arbiter. ff. de arbit. in argumento, l. 2. ff. ne propter. ff. Quando. C. quemodo & quando judex. in c. fi. ff. de judic. de refcrip. per Jano. in c. consulite de offi. delega. Et licet dentur aliquæ distinctiones tam in primo, quando non est apposita diei, quam in secundo quando non est apposita locus, non contenta: quia quia communiori in cafu nostro: & materia fatis est sparsa & pluribus locis a doctoribus. Sed in proposito concludendum est, ut dictum est: videlicet quod in utroque casu valet citatio.

Sed & apponitur tempus ad initiandum concilium & comparendum, quantum tempus debet affignari. Dic quod debet effe competens fic ut poffint ente venire, alias non arctatur & citum poffit minuum: ut ponit Bar. in l. aut qui aliter. ff. qui vi aut clam. & Abb. in c. cum dilectis penul. eo. de dolo & contu. & Spec. in ti. de citatione in §. 1. vers. Item quod fatis est ff. de ver. obli. & ibi ceo de ibi glo. in l. qui neque ff. de verb. fig. & Bal. ca. 1. de milite vafcul. qui contu. eff, in vifione fordorum in 3. col. Sed obliat: quia in regibus Gregorius XIII. apponit quod eodem anno hoc fit instantum concilium, ut in primo vix fuit datus terminus menfis cum dimidio ad comparendum: nisi videtur impossibile, quod poffent arctari existentes in particularibus terminis ultierioribus: quia quis debent venire tantum cuofores ut in itinere, & de verb. fig. & cap. cupientes de electi. & fexto. Et ad componendum farcinulas debet dis tempus: ut in d. l. habitatio, ff. ex quibus caus. maje. Sed dic quod illud fuit quia primum concilium non fuit universale totius orbis, fed tantum prælatorum Italiæ, ut patet in 45. eo. ubi tantum dicitur literas prælatis & suffraganeis Mediolanum ut patet: sic in primo libro registri d. c. 45. & 46. Quod patet: quia aliud fecundo loco congregatum habuit

A Angel. in l. liber homo la secunda. ff. de verb. obli.

B Sed pone quod tempus & concilium tenendum est prorogatum: nisum requiratur nova citatio an detur prima? Et videtur prima facie quod debeat fieri nova citatio: quia peremptorium edictum vocatio: quia peremptorium edictum peremptorium. §. de judi. Item quando quis citatur ad aliquid & illud agitur aliter vel in qualitate vel in substantia quam fuerit specificatum in citatione, videtur citatus. Et non citatus. l. cum qui aliter in prin. & ibi Bar. ff. quod vi aut clam. & l. qui ante Kalen. ff. de verb. obli. quod ponit d. Anto. in c. 1. de judi. Sed dic contra: quia citatio dicitur ad diem in quam fatis est proroganda. Ita dicit abbas in cap. confultati in §. secunda de offi. delega. & cardi. Flo. videns in q. 9. quando quis effcitatus ad certam causam: licet in proposito. & ita communiter doc. in c. cum consulatis. Et videtur casus in cap. cum dilectis de dolo & contu. ubi diuitius expellatur. ubi litem diutius expellatus, tamen fertur sententia fine alia citatione, de qua ut tamen abb. in d. c. cum dilectis. Et maxime in proposito non concentunt hæ quod citatio est generalis & est ad actum fuccessivum & est de longinquo, & est a papa: quæ omnia illi considerantur d. cap. cum dilectis, & non agitur de certa causa alicujus, sed de universali. Et per hæc patet responsio ad l. & poft edictum: quia loquitur in alio termino: videlicet in actore absente, qui fecit citare secundum ius. Sed dic quod in quantum ibi dicit, quod debet iterum citari, debet intelligi de bonefiate & non de necessitate. Facit quod dicitur in §. ff. de pignor. Non obstat. cum qui aliter: quia non est qualitate nec in substantia: quia tempus prorogatum est idem cum primo. l. 3. ff. §. mamente. ff. de pœna. l. dies continuo ff. de aqua. fofer. & in c. ne causis de offi. dele. Item. d. l. aut qui aliter, loquitur in denunciatione novi operis facta a parte & non in citatione: ut in simili respondet Innoc. in cap. cum parati de appel. Et ecce quod dicit Bal. in l. confentanea eod. 1. C. quemodo & quando judex. quod fi denuo peremptorio judex ordinarius delegat causam, vel mortuus, delegatus fuit successor non tenetur de novo citare, fed fufficit quod citatus cum eius citatione sciat & certificetur pars de persona delegati vel successoris: vide archi. in ca. de illicita. 24. q. 3. quem in idem dicit Bal. implicandum. & quod ponit Innoc. in cap. dudum el. 1. de obe. in fin. penul. Non obstat quod ponit Anto. & cardi. in d. cap. confultati, ibi pondertur tex. in aliam diem, & fic quod in in proposito non requiritur nova citatio: quia loquitur in citato ad certum actum judicialem in quo tractatur de prejudicio partis: quod non est in proposito.

A Ut citatus fit non citatus cum tempus prorogatum est.

Sed quæro an vocati ad concilium possint compa- C rere per procuratorem: Et prima facie videtur dicendum quod fic: quia citatus ad judicium, & non obstantes se personaliter comparuit. ut in cap. 1. de judi. in 6.) poftet comparere per procuratorem. c. penul. ff. de juramento calumnia, cap. fi. de dilo. & cap. cum dilectis de dolo & contu. & tex. in c. cum parati in fi. & ibi hoc notant doc. poft Joan. An. de appel. Ad hoc 18. d. episcopus. Ad hoc etiam est quod dicit Cy. & doc. in l. fi. de procuratoribus. Et fi nuncius non retur in vita, est citatus: ut dicit ibi d. Anto. in d. cap. penul. Addit C. quipotest tunc tu. l. cum a matribus. cap. significante de ju-

A juri. Et fatpiet legitur in gestis conciliorum interfuisse unum pro alio: ut patet in gestis Icon. synodi Constantinopolitanæ sub Constantino imperatore & Agathone papa celebratæ, in prin. primæ actionis, ibi: Et Petro Deo amabili presbytero & monacho locum servente sedis magnæ civitatis Alexandriæ, & ibi: Joannes episcopus Portuensis, Abundantius episcopo civitatis Paterensis, & Joannes episcopo civitatis Regitanæ locum pogestantibus 125. venerabilium episcoporum. Item Lateri concilii tertiæ Romæ qui & propriis per subscriptiones demonstrantur in lugestione ab eis facta ad piissimum imperatorem Constantinum. Et ibi: Theodorus religiosis presbyter & locum agenti Theodori Deo amabilis archiepiscopi Ravennæ: & ibi, Georgio presbytero & monacho & apocrisario Theodori venerabilis vicarii fedis Hierosolymitanæ. Imo plus videtur et hoc probatur, quod unus poftit comparere pro pluribus: licet ibi, pro 125. episcopis comparuerunt. Et hoc voluit abb. Siculus in cap. fcripturæ in 3. notabili. de elec. ubi dicit quod unus procurator potest habere decem vices, fi sostinet vices totidem personarum ipsum confitituentium in concilio: fubdens quod in concilio generali & provinciali ex casu pollunt conflituti pro abfentibus.

In contrarium facit quod vocati ad concilium habent ibidem conflitere: & fic videtur effectu indirifia perfonæ. l. inter certos. l. de fide. c. fi. §. si autem. de offi. deleg. & l. 1. ti. 1. ea in d. c. inter. Ergo non videtur, quod poftit per alium explicari. quia dicit abb. in e. confultatis de appel. & in c. quia propter de cons. & ibi dicit, quod in electionibus non impedius, non poteft conflituere procuratorem: quia in alta electionis conferur elle effectu injuriatis perfonæ: & ideo dicit Innocl. in d. c. cum parati, quod ubi ex qualitate causæ requiritur perfonalem comparitionem, citatus fimpliciter intelligitur citatus vel personaliter comparet. Facit quod in simili dicit Alex. in d. §. fi. de pœna. quod ubi in actu requiritur constitutio alicujus, tunc conferur vocatus vel personaliter comparet, allegat Bal. in l. 1. C. qui admitti. Ad hoc respondet Bal. in d. §. de mulcta. & abb. & quidquid in c. cum conferuetudo de ca. fuc. l. fi. qui mihi bona. §. jufsum cum materia. ff. de acquiren. hereds. ubi etiam natura causæ requirit personalem comparitionem, non fufficit mitiere procuratorem. l. fi quis non eft impubes. c. nemini de actuf. dicit car. in c. quæritur de pœnit. Et idem videtur dicendum fi citatus quis fuerit in se personaliter in concilio: quia videtur intelligendum tanto magis quod poftit personaliter quis propria prætiare fe quis dicitur, quando personaliter fe prætiarit: ut est glo. in ctit. dudum de fepul. in verbis prætiare: quia dicitur citatus, qui prætiarit fenibus corporeis. l. 1. in prin. ff. de verbo obli. Sic dicitur de præfentando per patronos, quod debet effe prætiens, fi personam non fit nota: ut ponit abb. in capitulo, de conflitut. & ibi quia fiat a prælat. fac. suffic. Et vide dectt. 203. incipit, item non fufficit in novis, & est certis in d. de jure patro. & Calder. cons. 17. de jure patro. Ad idem quod dicitur per Phil. poft abb. Siculus in d. c. cum parati, de Rhetto quod mulier non poftit contrahere tunc præfentia duorum propinquorum, quod debet intelligi de præfentia in propria perfona: & non per procuratorem: quia verba Rotari intelligitur in proprio fignificata l. 3. §. hæc verba ff. de negot gest. l. 1. §. si qui novem. ff. de exer. c. in nostra de injur. cum fi. nid. De quo vide Bal. in l. 1. C. qui admitti. & vide conflitum Bar. quod intripit Pallium ult. Cerebosi. & hoc per Philis. in d. c. cum parati.

An Clericus vocatus in concilio, [illegible] tione personaliter comparere possit.

A Ad idem [illegible] Rotari.

A Ad idem [illegible] Rotari.

A decisivam in concilio, tenetur personaliter comparere. Unde archiepiscopi & episcopi vocati ad concilium tenentur ire personaliter, nec possunt mittere procuratorem, si non sint impediti legitimo impedimento: *ut ha c episcopus, & in c. si episcopus, c. in c. placuit.* 18. *dist. & ibi tex. in ca. 19, 20, 21.* (id ad synodum veniam, nisi praepeditus fuero canonia praepeditione) & ibi doc. de jurejurando. ubi juratoria vice ad concilium. Unde videtur non vocatus, incidit in jurejurium ut dicit abb. *in d. c. 19 N.* At autem quando est impeditus tenetur omnino mittere procuratorem, infra late in alia quaestione. Et episcopus esse potest, qui non habeat ad faciendum expensas, dicit Martinus de Laude ejusdem. quod poterit ignorare charitativum subsidium, allegat Inno. *in n. 3. de statu monac.* Et ex hoc dicit card. *Idem. d. ca. fi. de major. & obed.* poli Inno. quod ex eatus ad concilium sub pena excommunicationis, si non mittit aliquem executorem & excommunicatur, tenebit excommunicatio. Et ad primum facit quod dicit abb. *in c. confirmat de appel. & in c. quia propter de elect.* quod licet aliasin ecclesia universitatis possit quis constituere procuratorem, interfit pre te, tamen locus est in acta electionis: quia non impeditus non potest procuratorem constituere, fed debet per se interesse. quoniam cuntur electa indubitia perfonae, ut dictum est supra, & fic dicendum est in propofito. Sed contra primitia facit quod tenetur ire ad concilium, cum hoc nii c. 2. ubi episcopus Ravennenfis ecclesiae mis Maurum episcopum Cesenatensem presbyterum ad comparendum in concilio pro eo, ut omnia se nomine adimplevit quae in concilio praeceperunt. datis literis excusatoriis, quod cum esset patrimonialis, conclusum fuit ab executis & plebe civitatis propter incertas gentilitatis conditiones & absentia ecclesiae, ut ad concilium, literis fuisse veniam per apocrifarios papae: qui procuratores per papae & concilium admisi fuerunt. Sed poteft respondere quod illud fuit ex gratia: quod judices poterant in his epistolae episcopi, cum fupplicat quod eum nec licat absentem fed ut praefentem fufcipere dignitatem & propterea magis probat quod aliquo pro dolitter comparere non debuit. Item etiam ibi ingabatur legitimum impedimentum: & ideo fuit admissa ipsis excusatio: & ita potest responderi ad ipsa deducta de gestis in fexta fynodo Constantinopolitana.

Aut loquimur in inferioribus qui non habent tenens deliberativam. Et tales cum potius videantur invitati, maxime laici, fi non comparent personaliter, non videntur nocere aliquibus quae in eo fecerunt comparere per procuratorem. Ad hoc *à quaestione de procur. cum concordantibus fup. agatis.* Et breve probat text. *in c. bene quidem* 96. ubi praefectus praetorio loco regis Theodatii fit in concilio. Ad idem text. *in c. ad apostolica de judiis. in fexto*, ibi per se vel alios. Inno etiam ibi per fe nec procuratorem comparerent, non debent excommunicari punitri: ex quo potius hoc tenetur. Et hoc nisi vel esset electa indubitia perfona (quia esset multum doctus & practicus) vel tangret aliquo modo perfonam citati: quia tunc tenetur comparere faltem per procuratorem. *ut d. c. ad apostolica*, nisi esset dictum quod perfonaliter comparetur: ut fupra dictum est.

Adde tamen quod licet alias quis tenetur personaliter in concilio comparere & non per procuratorem (ut dictum est) tamen si procuratorem constituat & illi de concilio velint procuratorem admittere, hoc potentur ex gratia faltem ad extrahendam poenam contumacie, ut in fimili dicit Abb. *in ca. quia propter in §. illud de electio. & in cap. conflitutus de appel.* Generaliter autem in illis materiis quam quando quis est citatus ad concilium, id aliquis citatur ut perfonaliter comparet, fufficeret mittere procuratorem, fi alias natura causa non requirit perfonalem comparentiam, & hoc nisi in citatione exprimatur ipsa causa, quare velit contra regulam *c. primo. de judi. in 6.* quod perfonaliter comparet, & in citatorio appellum fit verbum perfonaliter, propter potui restabilitet Bal. *in l. primo §. ufus in §. fi de procurat.* refert Felin. *in c. 1. n. 3. de ut de re judi.* aliquid per eundem in *eum ordinem de refcriptis.*

B Sed quia dictum, eft quod praelati tenentur personaliter comparere, quatto utrum, fi ejusdem pro non eft citatus, tenetur ire ad concilium. Et Dom. *in ca. oportet 18. dist.* dicit quod non; & idem Abb. per illum tex. *in cap. ego. N. de jurejurando.* & idem Joan. de Imola. poft Joann. And. *ibidem* ubi dicit, citatur fi vellit ire episcopus ire ad concilium, ipse non debet ire, fi non est vocatus. Quod videtur verum, etiam fi in praecedenti concilio effet praelatus tempus, ficut patet in gestis concilii Constantien. ubi fuerat fitutatum quod de decennio in decennium fieret concilium: non enim properes ex folo adventu temporis episcopi & alii qui tenentur ire ad concilium, conflituuntur in mora, maxime ut poftent punirri, quia poftibile esset, quod tempus decennii effet prorogatum ipsis ignorantibus, & properata tex. *in d. cap. N.* requirit vocatos. Pro hac tex. *in c. 1. in fi. de pace jura. fr.* ubi vafallus non privatur feudo, fi non defendit dominum, quam *licet quoemam* pari, nisi poftitum, & ibi Bar. *in l. 2. de hoc videtur* probare tex. *in cap. quoniam*, & melius *in c. pacifice ecclesiae* 58. *dist.* ubi licet scilit, quod lis in annos centum durare. *Et propter, & d. dotat et. 1. in ca. 18. cit. & in cap. cuffrea propr. fi. de cabali. ite. & ma. & in cap. cum fam quo in prima col. de refcrip. & latius in c. cum alia in 6. vulg. de re judi. & in cap. 68. in fecunda de re in 6. quaeftio.* Procedit ergo quod dictum est, non requiri in notorio citationem, quando clare conflat nullam citato competere poftulationem: quia cum effet in principio, abi potuit, qui fuccellit, ignorare & credere non teneri, & ideo quantumcunque dicatur indutum notorium, videtur requiri citatio. Dic quod etiam vidi ipsi. *in cap. ad nostrum et tertio de ind* Joann. And. Bartius & Abb. *de jurejurando. Inno. in c. cum olim de re judi. c. pons de decor. c. fi. & ibi dos. de elec. in fexto & card. ibeem. in cle. poftulata 13. notabile & ibi Abb. idem qui matrim. accusf. pof. c. cum in tua.* Et quod non teneatur fuccellor facit, quod dicit archi. *in c. dudum* 18. q. 2. quod licet praedecessori fint data dilatione, nihilominus fuccellor habebit quartam: fant enim induciae potius remedium cauffae quam perfonae. E Et hoc maxime in propofito, cum finus in personibus, quibus non competit ipsa, & videntur tacite repetitae. Bald. in l. 1. *C. de ius quae poena nomine.* Angelus *in author. de haeredibus & fal. §. fi quis decimum non cuptiens.* Facit glos. *in cle. de cata & bonof. ele. in verf. §.* Sunt enim poenae odiosae, & ideo actus non debeant punirri nisi in casibus in jure expressis, *l. cr. fi quis §. dicens fi de reli. & fump. fun.* Bal. *in l. nemo mariyes. C. de facrofanctis ecclesiis.* Et à poena excusat quilibet injusta causa, glos. *d. doc. in d. 1. 1. §. fin. ff. fi quis jus dicenti non obtemp. l. 4. §. pareff. ff. de libertali* G *circa*

circa glo. in 1. plegii criminis, et ibi Angelus *C. ad l. julian de plagiariis 1. 1. in fi. de abige.* Angelus *in 1. pretor. 3. hoc affirmat ff. de eo per quem factum est, 1. ad Sinam prin. ff. de eo per quem factum est, cum simili.* Et videtur ad propositum, facit tex. ibi *in d. §. fi. C. tex. in d. c. dudum*, ubi poft mortem praedecessoris etiam successor de novo fit mandatarius. Item facit, quod ille successor non reputatur vocatus ad concilium, & ideo non debet ire, *ut in d. c. ego. 76.* & diximus supra: Et sic non obstat quod dicitur de notoriotate, quia non agitur, utrum in notoriis requiratur alia citatio, sed utrum successores sint obligati vigore praefixi termini; quod non videtur, quia non reperitur citatio. Et idem dicendum esset, si citato aliquo praelato & eo mortuo furrogaretur in locum ejus alius ante inchoatum concilium, nam ex illa citatione non arctatur talis successor per praedicta. Sed quid si citatus esset in periculo vitae, vel propter inimicitias, vel propter potentiam superioris fui hoc prohibentis, an excusetur, fi mittat alium, & an necessitate tenetur mittere? Gregorius 7. in 3. libr. sui registri scribens Sigifredo Maguntinen. archiepiscopo dicit in hac verba; quod autem dicis, quidam fratres non posse ad concilium convenire ob principis inimicitiam, dicimus eis sufficere quod de suis clericis dirigant, qui pro eis valeant respondere.

RUrsus quia dictum est, quod citatus ad concilium debet personaliter comparere, si non sit impeditus, quod si ei impeditus ita quod non possit ire ad concilium, an teneatur mittere procuratorem, & si non mittat, an censeatur contumax? Et die, quod teneatur mittere procuratorem, vel nuntium ad eum excusandum, fiat quando quis est citatus ut personaliter compareat, fi est impeditus, teneatur mittere procuratorem, *ut in cap. queretam de procu.* & ibi canon. in §. 8. *C. ego.* & bene tex. *in cap. quia propter eod. tit.* debet enim in casu nostro mittere procuratorem ad allegandum impedimentum, & eum excusandum. Adhoc quod possit idem est. *in cap. fi. in 5. C. & ad accusa.* facit tex. & dicit ibi Do. *in cap. episcopus 28. distinct.* quod debet mittere fubstitutum, quia licet loquatur in provinciali concilio, idem videtur dicendum in generali: unde videtur quod ille procurator, vel nuntius fit admittendus etiam ad actus conciliares; de quo aliquid infra dicetur in proxima quaestione, & vide *tex. & glo. in cap. fi agrotans 5. q. 3.* Quod etiam fieri poterit per litteras, *ut in cap. placuit. 18. d.* Ideo poterit etiam probare impedimentum per unam teftem, ut dicit ibi *glo. & glo. 86. de tanta.* & glo. *fi. q. 1. ff. mandat. §. quisquis.* & glo. *in cap. ex literis, de in integrum restit.* Et hoc ut excusetur à poena contumaciae, ut dicit Do. *in d. c. placuit.* & fic respondet ad illum tex. *in d. c. ego.* ubi dicit, *d. Domi. in d. cap. placuit.* Imo plus vult Inno. *in d. cap. queretam*, quem improbat, Alex. *in dict. 1. quaestum* quod absque alia probatione teneatur credere judex excusatoribus. Quod dictum Inno. forte poftet fallvari, & effe verum in casu nostro; quando quis vocatus ad concilium mittere duos excusatores allegantes impedimentum, quia effet circumdum.

Et plus voluit glo. *in cap. quisquis 5. q. 3.* quod etiam per fuum juramentum poterit probare impedimentum suum; pro quo videtur tex. *in quae argumentum. 1. divina ff. de in integrum restit.* ex illo casu quod legitur, praesumitur id quod praecellit 12. *q. 2.* quod sit, *in in cap. presentis.* & vide glo. *in c. fertum de praesumps.*

Quid si ex eo impeditus possit ire ad concilium? Distinguitur.

Qualiter autem debeat probari impedimentum, tex. *in cap. quia propter. §. fi. de elect.* videtur velle quod probetur per juramentum. & aliquid dictum est supra in principio: multum attendendo dubitatis personae & causae & subjecta materia. Tamen magis communiter videtur quod probatio poterit fieri Alexand. & Immol. *in d. 1. quaestum* quod fit arbitrarium inspecta qualitate impedimenti & personarum, quod & tenet Jac. *in 1. fi. qui jus.* & *ibi Fa. & glo. 1. q. 1. cassetur.* & Anto. & Immol. *in d. c. queretam*, & in locis addictis per Alexand. *in d. 1. quaestum*. Est tamen in proposito advertendum ut dicitur ibi, quod sufficit quodlibet impedimentum, fed debet effe gravis necessitas quae eum impediat: *ut in cap. episcopus & in c. personae. 18. d.* & *in cap. fi agrotans 5. q. 3.*

Quid si non est litteratus procurator.

Ed quid fi eo casu quo tenetur mittere procuratorem, non reperiat qui velit acceptare? cum mittitur non possit qui compelli: *ut infra de mandato §. mandatum el. 1.* Videtur dicendum, quod non effet imputandum impedito, maxime fi fit pauper impeditus: & hoc vult abb. *in d. cap. cum dilecti, in num. 3. & ibi de dolo & contu. poft* Oftien. & ponunt alii ibi.

Quid fi pauper impeditus non invenit litteratum.

Item quid fi ille quem mifit, fit capitus in via à latronibus, qui quidem mittit potestas ejus communicari tanquam contumax? Archiepifc. referendo Laud. videtur tenere quod fic, *in cap. fi. per 18. d.* Sed Domi. contra & ita refert Laud. & archi. videlicet non protestat excommunicari ut contumax. Et hanc confulit opinionem Laud. & archi. per text. quem allegant: videlicet in *l. omni & matrimo. C. qui prius an cap. fi. C. de cand. infor.* Et forte quod meus archi. erit corruptus.

Vel dedicatur.

Item quid fi fuerit detentus in via? Glo. *in ca. quoniam 18. d.* in *verbo* ire. Videtur ergo melius velle quod non excufatur, fed datur actio contra impedientem. allegat Domi. *1. 2. ff. fi quis cautionibus.* & glo. & Doc. *in c. ex literis de in integr. restit.* Sed fi non fit folvendo impedient vel vis fuerit illata à magistratu, quod tunc detur exceptio advertus tale impedimentum. Sed ego credo quod illud non habeat locum in vocatis ad concilium: nisi dicatur factum ad obviandum fraudibus quae fieri poftent fingendo. Vel dic quod datur restitutio in integrum fecundum *glo. in 1. 1. quaestum.* & vide *in ca. ex literis*: In argumentum quae dicuntur *in c. ex ratione de appel.*

An impeditus possit impedimentum suum ut habeat vocatos ad concilium.

AT hic quaero ex quo impeditus tenetur mittere procuratorem, ut evitet poenam contumaciae, utrum debeat vel poftit mittere procuratorem qui habeat vocem deliberativam & decidivam? Et tunc archiepiscopi, episcopi & similes de quibus supra diximus. Et videtur prima facie quod fic. Nam & canonicus impeditus poteft committere vocem alteri concanonicae: *ut in quia propter de elect. & in cap. fi quis jusso impedimento vo. ti. in 6.* Et pro hoc facit tex. *in c. episcopus.* & ibi Domi. *18. d.* qui dicit, quod debet mittere legatum five inftitutum. & idem tex. *in c. fi agrotans 5. q. 3.* ibi Domi. Item dare vocem in concilio est actus jurisdictionis principalis, non ordinis: & ideo in supra diximus, quod non conferantur hebere vocem: ut *in cap. episcopus 18. d.* ubi ergo vocad poftit delegare *c. quod fedes in glo. 1. C. ca. postu. Jacobat. de Conciliis.*

argumento *1. divina ff. de in integrum restit.* ex illo casu quod legitur, praesumitur id quod praecellit 12. *q. 2.* quod sit, *in in cap. presentis.* & vide glo. *in c. fertum de praesumps.*

Qualiter autem debeat probari impedimentum, tex. *in cap. quia propter. §. fi. de elect.* videtur velle quod probetur per juramentum. & aliquid dictum est supra in principio: multum attendendo dubitatis personae & causae & subjecta materia. Tamen magis communiter videtur quod probatio poterit fieri Alexand. & Immol. *in d. 1. quaestum* quod fit arbitrarium inspecta qualitate impedimenti & personarum, quod & tenet Jac. *in 1. fi. qui jus.* & *ibi Fa. & glo. 1. q. 1. cassetur.* & Anto. & Immol. *in d. c. queretam*, & in locis addictis per Alexand. *in d. 1. quaestum*. Est tamen in proposito advertendum ut dicitur ibi, quod sufficit quodlibet impedimentum, fed debet effe gravis necessitas quae eum impediat: *ut in cap. episcopus & in c. personae. 18. d.* *in cap. fi agrotans 5. q. 3.*

Quid si non est litteratus procurator.

Ed quid fi eo casu quo tenetur mittere procuratorem, non reperiat qui velit acceptare? cum mittitur non possit qui compelli: *ut infra de mandato §. mandatum el. 1.* Videtur dicendum, quod non effet imputandum impedito, maxime fi fit pauper impeditus: & hoc vult abb. *in d. cap. cum dilecti, in num. 3. & ibi de dolo & contu. poft* Oftien. & ponunt alii ibi.

Quid si pauper impeditus non invenit litteratum.

Item quid fi ille quem mifit, fit captus in via à latronibus, qui quidem mittit potestas ejus communicari tanquam contumax? Archiepifc. referendo Laud. videtur tenere quod fic, *in cap. fi. per 18. d.* Sed Domi. contra & ita refert Laud. & archi. videlicet non protestat excommunicari ut contumax. Et hanc confulit opinionem Laud. & archi. per text. quem allegant: videlicet in *l. omni & matrimo. C. qui prius an cap. fi. C. de cand. infor.* Et forte quod meus archi. erit corruptus.

Vel dedicatur.

Item quid fi fuerit detentus in via? Glo. *in ca. quoniam 18. d.* in *verbo* ire. Videtur ergo melius velle quod non excufatur, fed datur actio contra impedientem. allegat Domi. *1. 2. ff. fi quis cautionibus.* & glo. & Doc. *in c. ex literis de in integr. restit.* Sed fi non fit folvendo impedient vel vis fuerit illata à magistratu, quod tunc detur exceptio advertus tale impedimentum. Sed ego credo quod illud non habeat locum in vocatis ad concilium: nisi dicatur factum ad obviandum fraudibus quae fieri poftent fingendo. Vel dic quod datur restitutio in integrum fecundum *glo. in 1. 1. quaestum.* & vide *in ca. ex literis*: In argumentum quae dicuntur *in c. ex ratione de appel.*

An impeditus possit impedimentum suum ut habeat vocatos ad concilium.

AT hic quaero ex quo impeditus tenetur mittere procuratorem, ut evitet poenam contumaciae, utrum debeat vel poftit mittere procuratorem qui habeat vocem deliberativam & decidivam? Et tunc archiepiscopi, episcopi & similes de quibus supra diximus. Et videtur prima facie quod fic. Nam & canonicus impeditus poteft committere vocem alteri concanonicae: *ut in quia propter de elect. & in cap. fi quis jusso impedimento vo. ti. in 6.* Et pro hoc facit tex. *in c. episcopus.* & ibi Domi. *18. d.* qui dicit, quod debet mittere legatum five inftitutum. & idem tex. *in c. fi agrotans 5. q. 3.* ibi Domi. Item dare vocem in concilio est actus jurisdictionis principalis, non ordinis: & ideo in supra diximus, quod non conferantur hebere vocem: ut *in cap. episcopus 18. d.* ubi ergo vocad poftit delegare *c. quod fedes in glo. 1. C. ca. postu.*

A *rolis de officio ordi.* Et per hoc videtur, quod etiam poftet mittere inferiorem episcopum, ex quo non attenditur ordo fed jurisdictio: ut *in cap. aqua de cuiscer. eccle. vel alia.* Item facit quod dicunt illud quod eft generalem non est ex fai natura malum five illicitum, tunc quod quis poteft per fe, poteft per alium *C. quaesitum ff. de in jus vocan.* Item & perfonas illustris litigat per procuratorem & non per fe *l. penul. C. de procura.* Facit quia ad hunc effectum plus procuratorem invenimus, ut qui non poteft per fe, poftit per procuratorem actum gerere: ex eisdem eadem de procuratoribus prohibitorium, ut qui non fit probibitus à jure conciliorum, procuratorem adhibere *de procura. in 6.* Ad hoc facit quod ponit Joan. An. *in regula. poftl. quis in 6.* Nec videtur obstare B dictum, quod dicit ratione in conciliis episcopum dignitatis episcopalis, & quod non videtur poftse explicari per inferiorem: quia videmus fimile in laico qui eft incapax spiritualium: *ut in c. ffoufra, C. qui in c. Mafilius de elect. & in c. cauftum quae de praesript.* & tamen poftet effe procurator in causis spiritualibus: ut *in c. 1. de procura. in 6.* Sic etiam non poftet laicus tenere beneficium ecclesiasticum, nec poftet ei conferri, & tamen nominc alieno poftet acceptare & investiri: ut *inc accedens de probra.* Facit in fimili quod videmus in concilio omnes fubscribere pro alio: ut patet in fubscriptione plurium episcoporum in concilio Chal. cedonensi contra Eutheces. Et fimiliter fapius in gestis epiftolarum concilii reperitur, talis episcopus faciens verba pro tali episcopo, &c.

In contrarium facit: quia videtur effe proprium episcoporum, & electis eorum industria ad dandum vocem decisivam in concilio: *ut in c. ordinem legitim. 96. di.* & per omnia jura antiqua: ut patet *15. di. c. 1.* ubi tantum fit mentio de episcopis & appellantur patres: *ut in cap. fedis Romana 15. di. & in cap. habito librum 16. di.* & in illo articulo, qui dicuntur habere vocem in concilio, fatis subjungitur, quod ex ecclesiarum videtur quod poftit alteri demandari, *cap. fi. §. 1. antiqua enim materia de effic. diles. cap. in eui co. ti. in 6.* Item videtur quod hoc fit contra miniferium quod C est ministerium, ergo non poftit alteri demandari: *ut in dic. cap. fi in §. caterum.*

Poftea in ifta quaestione concludit, quod fi episcopus vocatus ad concilium impeditus mittit alium episcopum vel vocem fuam committit alteri episcopo, qui fimiliter habet interrefte conciliis (licet non teneatur, quia est quo eft impeditus, excufatur & fufficit mittere procuratorem ad excusandum: *ut in c. pervenit & in cap. placuit cum alii ibidem 18. di.* & dictum eft fupra, *5. q. 3. fi agrotans.*) non poftit per fuos fubditos. Et hoc nifi papa hoc ei mandaret: ut procuratorem ad dandum vocem loco fui mittere D juxta notata *in c. qui queretur de procura.* Et poftetis fi velit demum confentientibus papa vel concilio, quia non poftet papa, majori parte representantium concilium: & fic postmus indicere propofito dictum *cap. quia propter, C. cap. fi quis jusso impedimento vo. ti. in 6.* An. Tertiquod non abb. *in cap. conftitutus de appel. in d. cap. aqua proper in §. illud.* Et ita postmus intelligere, quotiens legimus in gestis diverforum conciliorum omnes dedisse vocem pro alio. Quod intelligo, fi necessa E confentius papae, etiam fi effet inferior episcopo & non de gremio concilii, qui effet conftitutus procurator: quia papa poftet habilitare etiam laicum in conciliis ut dic vocem decifivam: ut dictum fuit in ru. qui habeant vocem in conci-

Ad hoc 63. di. Adriamus, & c. in Synodo Potest enim A papa committere laico etiam tractare de spiritualibus, ut ponunt doc. post glo. *in c. decretorum de judi.* Sic poterit intelligi quod dixi supra in quæstione, quia tunc necessitate vocandi ad concilium de illis qui in concilio Senensi elegerunt Balthesam pro futuro concilio. Et sic etiam potest intelligi quod dictum est supra de episcopo Ravennensi, qui misit episcopum Cesenatensem & Desidedit presbyterum: vel ibi erant duo missi unus episcopus & alius presbyter: & propter episcopum toleraburur presbyter procurator eius eo. Ad quod facit quod principalis erat episcopus, ut patet ibi: quia ipse propositit pro se & presbytero comprocuratore. Item & episcopus Ravennatis ecclesiæ transmissis literis ad papam damnabat hæresim propter quam congregata fuerat synodus: & profiteabatur duas operationes & duas voluntates in Christo effe, & Deum & hominem, Jesum Christum per Spiritum Sanctum in utero matris concepturn & natum in duabus naturis verum Deum & hominem in una persona, utraque operantem quæ ecitatis & humanitatis sunt; & sic non tantum per procuratores, quantum per suas literas viterur dadiffe vocem. In quo concilio fuerunt damnati Cyrus Alexandrinæ ecclesiæ episcopus & Sergius Constantinopolitanæ ecclesiæ episcopus, & ejus successores Pyrrhus & Paulus.

Adde tamen quod per literam non potest dari votum, ut ult tex. *in d. cap. quis possit in S. abfens.* Sed ibi (in ipso concilio Chalcedonensi) non fuerunt receptæ literæ pro voto: verum quia in illis conflituebat diffus episcopus (sine procuratore, & in illis constebatur veritatem, & impugnabat hæresim alias damnatam in persona Cyri & Sergii, quæ repullulabat ex scriptis Pauli & Pyrrhi successorum, qui postea in ista synodo Martini fuerunt damnati, propterea fuerunt quidem receptæ, sed non pro voto: quia ad hoc faciendum erant procuratores parientes adeundi ad certam graviæ propter impedimentum, ut dixi, qui erant dati: verum quia non poterat dari votum ante diffuitionem & propositionem factam in concilio. Et fuit illud concilium Martini primi qui est sanctus, cujus festum celebratur 12. Novembris, qui fuit de civitate Tuderti, in quo concilio secundum quod in gesta legitur ex propositione secretarii fuerunt episcopi 101. de aliis supervenientibus 105. & ita etiam legitur in legenda ipsius.

Aut loquitur quando episcopus mittit procuratorem ad concilium non episcopum, & sine alio mandato vel licentia papæ vel concilii quando papa non adeflet. Et non potest: quia est proprium episcopi dare voctem decisivam in concilio, & videtur in hoc electa indultria personæ. *l. inter artifices ff. de fabr.* Sic procedunt jura secundo loco adducta. Non obstat *l. 1. §. ufus de procurat. l. penul. C. eo. tit.* quia illæ loquuntur in actibus & causis quæ possunt per se & per alium nomine ejus explicari, & in quibus non est electa industria personæ & dignitatis. Similiter non obstat quod dictur de laico *in cap. 1. de procurat. & ca. accedens de probend.* quia illa loquuntur in ita quorum est capax laicus, sed dationis voctis in concilio non est capax, *nec in d. c. nihinam legistis. 96. di.* sicut nec in dando voctem in electione, *ut in cap. facro sanctæ & in c. Mattæus de elec. & in c. bene quidem, & c. cum ad verum, & c. fatis evidenter. 96. di. cum simil.* Et ratio hujus est: quia date voctem est mere spiritualis: ut in dictis juribus. Item quando datur vox est actus qui conistit in faciendo, & eli auctoritatis dantis voctem. In iflis autem spiritualibus non potest laicus neque suo, neque alieno nomine authoritatem præstare. Ponit Joan. An. *in regula quod alicui de regu. jur. in 6.* Facit glo. *in cap. ad apostolice, & ibi doc. de excep. & ca. 2. de atate & quali. & c. doc. in c. c. de judi.* ponit ut. *chi. in cap. laicis 16. qu. 7.* & hoc vult Paul. de Liazaritis *in c. 1. de procura. in 6.* & refert ibi Do. Sicut enim omnis consensus qui requiritur ab aliquo ratione publici officii dicitur authoritas & non propter personam, dicit Bal. referendo Jeno. *in l. fi. in §. necessitate in 7. col. C. de bonis quælibe.* sic & consensus qui requiritur ab episcopo in concilio, non videtur quod possit demandari. Et licet ipse voctem in concilio sit jurisdictionis, tamen exercetur administratio ordinis episcopalis; quia est proprium episcopum concipere *in se in fati evidenter. 96. di. & c. ego. 76. de poenit.* & dicit Joan. An. *in d. regula quod alicui in memo.* & dictum est supra in ru. qui fuit vocandi ad concilium. Unde non potest committi inferiori ab episcopo: *ut ind. c. aqua de confer. ecclesiæ vel altaris, & c.* *ut in d. quod fedem in glo. de offi. ord. & glo. in c. peroni 96. di.*

Pollet tamen dici, eo casu quo data esset simpliciter electio conciliarum procuratoribus, quod si unus episcopus impeditus conistituisset suum procuratorem unum clericum, qui non sit episcopus, & dedisset ei potestatem subdimandi alium, & ille substituisset unum episcopum: ipse substitutus esset admittendus non minus quam si ab ipso principali fuisset substitutus. *argumento i. item roman. §. 1. ff. quæ res pignori dari possunt.* & non minus? adimit illa verba; conistituo talem procuratorem & quemcunque substituendum ab eo vel conistituo talem procuratorem, & committo vices meas illi quem ipse nominaverit. Quia tunc nominatus videtur facere tanquam fiftula vel canale: fiet dicetur *in cit. religiosis de procura. post glo. in, & in l. poffeffionem de rebus per alios gestis. ff. ean. l. 1. §. 7. interum ff. de acqui. poff.* Et hoc in propitio volunt Mathesilanus in quibusdam additionibus per eum factis ad Antonium de Butrio in dicto tractatu de schismatis, & fenatit Joan. An. *de regula quod alicui in memo.*

Et ex his inferitur, quod qui est episcopus proconcilio *Arbitrio* ad dandum voctem decisivam in causibus præditis, potestit habere duas voces: unam nomine suo & alterum nomine alterius cujus vices gerit per dicta *in d. c. quia propter. & c. ibi quis possit.* Facit quod dicitur *in l. si conjuf. ff. de adop. & in c. à collatione de appel. in 6.* & textjunctis glo. *in c. cum olim de rejudi.* & ita tenet abb. *in cap. forcipatum, in 3. metabile de elec.* Et ita legitur factum in concilio Basilienfi, & referur in concilio Basilienfi, ut patet in gestis ipsius concilii in prima sessione: ubi patet quod in electione loci civitatis Basilienfis, archiepiscopus Toletanus Hispaniarum primus dixit se habere duas voces: unam ut præsidens nationis Hispaniæ, secundum quam non poffet eos confentire nisi requisita & confentiente sua prædicta natione: alam ut archiepiscopus & primas Hispaniarum, secundum quam consentit in dicta electione loci civitatis Basilienfis. Sed in contrarium facit text. *in c. penul. §. pores de elec.* ubi dicit Joan. An. *in c. quamvis de offi. deleg.* ubi dicitur quod habens duas voces vel plures, non potest illas in diversas partes contrariasdare. Et idem dicit abb. *in c. cum olim de rejudi.* quod non potest quis dare unam vocem, tanquam procurator, & aliam contrariam nomine suo: quia non habet nisi unam dictamen rationis: A quodebet ambas dare in idem.

Fallit secundum abb. & alios *in d. c. cum olim*, quando fuitfet data in mandatis certa vox in specie: quia tunc illam dat vigore certi mandati, ut puta de eligendo talem, & sic potest esse in casu electionis episcopi Toletani. Et hic intelligo quod dictum est quod unam poteft dare fuo nomine & aliam contrariam nomine alterius: Sic etiam multo magis intelligo quando quis habet duas voces, quarum propria: quia non poterit dare contrarias, ut dicit Joan. And. *in c. penul. & abb. in d. c. cum olim.* Et adde ad dicta in illo casu, de eo qui habet plures ecclesias invicem annexas vel separatas.

A Tamen hic occurrit una difficultas: quia si conistituerint procurator unus episcopus qui poteft exercere & habere voctem in concilio, videtur quod non possit facere eum non habita licentia a papa vel concilio, dummodo non conradicant. Hoc videtur probari per *dictum c. quia propter, & dictum c. quis possit.* ubi liter canonicus impeditus justo impedimento non possit conistituere extraneum in procuratorem, qui habeat interesse electionis in capitulo celebrando, tamen bene poteft concanonicum etiam invitis alis concanonicis: quia ipse volentibus etiamsi non esset Impeditus, poffet: *ut in cit. religiosis.* & ibi Joan. de Immol. *in 1. col. de dec.* Quod dicunt ibi doc. hic bene locum etiam in aliis beneficiis inferioribus: ut Dom. poft Immol. & Phili. ibidem *in d. ca. si quis.* Facit quod dicitur *l. si poffideatur facere. ff. de verb. obli. & c. in l. si fic. §. 1. ff. de teg. 1.* Et de hoc videtur text. & ibi doc. *in ca. si episcopus 18.* Ad qui dicit, quod episcopus impeditus debet mittere legatum: & Do. ibi summat fubstitutum, nec dicit ad alegandum impedimentum, unde videtur quod acceptat ad mittendum non posse, qui interfit & det votum in concilio.

Sed adhuc poffet responderi quod eft alia ratio in concilio generali, tum quia tractantur plura & majora: tum quia videtur magis effectu industria in confulendo & dando voctem decisivam, quam in illis inferioribus collegiis, in quibus non eft tantum periculum, & non eft ejusdem expedit confirmationem & authoritatem superioris. Quod tantum poffit etiam in concilio generali, aliqui dicunt text. & glo. *in c. consuetudinis. 1. qu. 7.* Quod non videtur probari poffe nisi per illius principium, dum loquitur in tenentibus locum papæ. Sed à pariatte rationis facit ille text. & Dom. *in d. cap. fi episcopus*, magis quam aliat tex.

Et si dicatur quod poffet contingere casus, in quo episcopus conistituere extraneum, dum episcopum in dando voctem in certo actu & certo modo (quod videtur fieri poffe, *ut d. c. fi quis poffe.* & lupus dicit & fic illa procuratoris erit tanquam pica vel argamum, vel fiftula, vel canale: fiet in fimili dicitur in glo. *in cit. religiosis de procura.* & doc. *in ca. poffeffionem de probat.* in excommunicato procuratore dato ad poffidendum habitum) quo casu cessaret ratio pluralitatis negociorum & industriatis rerum, quæ ibidem tractantur, & consideratio industriæ perdetur. Poteft responderi quod per hoc non cessat periculum: quia ibi Ignorantes ex quo non expectant aliam confirmationem vel determinationem: Nec videtur satisfactum liicet procurator habeat mandatum certo modo limitatum: quia poffet esse quod fi episcopus impeditus esset præsens, traheretur ex ratinibus aliorum in aliam sententiam. Facit quod dicitur *in c. 2. de confir. eccles. & ubi ibi doc.* & quod dicit abb. *in c. in geneff. in 3. col. de elec. & in ca. 3. in fi. de jure pa.* & fi lic fieri poffet ex ista ratione demetrefiant & deliguerint ire ad concilium.

Fateor tamen fi papa vel concilium abfente papa fciret quod daretur vox per procuratorem & toleraret; quod ita videtur tolerare & patientia tacite validaret actum. Ad hoc est quod dicitur poff glo. *in 1. quæstio indubitati. C. de adulte. cr. in l. 1. C. de accusa. cr. poff glo. in c. 1. de judi. in 6.* & *Bar. in l. penul. in §. ad crimen ff. de publi. in ultima qu. cr in Spera. in tit. de procura. §. 1.* Secundo fiat quod in casu in quo non interest procurator interessentes, adiuntis, ipse poteflas biliftat. Et de materia miffus quando per patientiam papa tacite videatur dispendere, vide quod dicitur *in c. cum fundatum de probat. C. penult. de fuppleu. negli. prælat. & in c. omni. 5. di.*

Et hic falvatem opinionem Do. de ocz. Gemi. ubi supra & in quodam tractatu de concilio, & Roffeftum: qui per *dictum c. quia propter & c. fi quis poffe.* videtur velle, quod poffit episcopus committere vocem alteri episcopo vel conistituere in concilio, quando ipse est impeditus: quia intelligo, papa vel concilio fciente & patiente. Quod credetem verum tantum in eo casu in quo effet tempestas, nisi fiet a principio simpliciter admittus pro illo principali. Facit quod dicitur *in l. Barbarius ff. de officio prætoris, & in c. ad probandum de re judi.* & melius quæ notantur *in c. cum quæsitis de teffi.*

Et ad prænotata facit quod episcopi sunt in concilio tanquam judices fiveafferitores: ut dicit Innoc. *in c. graves de probat.* Facit 2. qu. 6. *plenisi xi. q. 3. fi episcopus. de re judi. ad applicatur. 5. nos ita 6. C. in c. 1. de dolo. de dolo. in 6.* Et ad præmissa etiam facit quod quia in concilio requiritur præsentia & confilium, fi impeditur, præfiat non poteft præfentiam, nec conilium: quia conilium unius non est conilium alterius: & ideo non poteft alteri demandari. Facit quod dicit Joan. An. *in c. 1. ne fede vacan. in 6.* & Anto. D. Butrio *in c. cum confuetudinis de excess. C. r. cum in veteri de elec. & c. cum tempore de abbi. per doc.* Et tanto minus crederem permittum quando effet controversia inter duas de papatu: ne effet fraus quo fieri poffet multiplicando voces. Si tamen episcopus qui vellet ire ad concilium effet impeditus, & tertiaratetur de omnibus difficultatibus de rationibus per partes hinc inde addictis, & requireretur ejus conilium, forte hoc casu poffet alteri committere vocem suam certo modo dandam: & fimiliter fi effet dubium an tamen in aliqua actu, non disputativo, fed tantum dependenti a nuda voluntate habentium dare voctem, quia tunc effet ratio fupra allegata. Et illa ratio modo intelligo & restringo opinionem Roffeli & Dominici fupra adductas: & convenit ad jura per eos allegata: videlicet *c. quia propter. & c. pseudo. de elec. in 6.* Secundum quod jura debet intelligi eorum opinio. Pro quo etiam faciunt dicta in dicta regula quod alicui.

Quæritur rurfus, an fi episcopus est impeditus, ut necessitatem habeat mittere procuratorem ad recipiendum flatuta concilii? Et respondetur quod *fic in c. fi episcopus 18. d.* & poterit quemcunque mittere procuratorem. Et ratio hujus est, quia, quilibet cito

Ut impeditus mittere procuratorem ad concilium.

Quæ ratio cessaret in casu in quo non interest.

Quæ ratio cessaret in casu in quo interest.

Ut impeditus mittere procuratorem ad concilium.

epiſcopus tenetur recipere geſta in concilio, & A *An. in ea. cum Joannes de clericis coniug. & in.* ſi ſtia infinuare & palam facere ſuo clero & populo: *unio vo. ti. in 6.* & an tanquam aſſeſſor poſſit de. *in e. cf.* 18. *d.* unde beatus Gregorius *in regiſtro* ſtare ſententiam in ſpiritualibus; & an poſſit cle. *li. 4. c. 96.* dicit: Mandamus ut nullus communi rico conjugato committi cauſa matrimonialis. Et congregationi intereſſe poſſponat, niſi aut corpo- de iſtis & multis aliis a quibus ſpiritualibus ſe ri infirmitatis quempiam teraſſe venueris, aut cu- in iſtis ſpiritualibus, etiam vide Joan. de Ana. *in.* juſdam cum cauſa juſta excuſatio minime venire *ſirue uno de hære. in 6.* & per Joan. de Immol. *in c.* permiſerit; ii tamen qui prohibente aliqua neceſſi- *contingit de arbi.* An autem incidente de cauſa tate nequierunt in ſynodum convenire, loco ſuo matrimoniali vel in poſſeſſorio ſpirituali non presbyterum aut diaconum dirigant: quemquam cognoſcere poſſint; vide Joan. *in. c. tuam de ordin.* quæ a noſtro vicario Deo auxiliante fuerint defi- *cogni. & in l. omni invocatione, C. de ſacroſan. eccl.*

Et per hoc patet quod non obſtat quod dicit Joan. *An. in d. regula quod alicui*; quod quando eſt mandatum datum de certa perſona eligenda, tunc peſt quaſi ſiſtula vel canale intervenire procurator dando vocem, quantuncunque perſona procuratoris ſit habilis ad ſpiritualia; tunc quidem propter majus periculum; tum quia laicus propter incapacitatem tractandi ſpiritualia, ut in jurisdictio allegatur, & quia non poteſt ſi non ſit a papa habilitatus, nec debet intereſſe in concilio, *ut ea e. nolunt legitimi 96. di.* manet enim laicis obſequendi neceſſitas non authoritas imperandi in ſpiritualibus, *ut in c. ſi de rebus recle. non alie.* Et ſi ſcopus effect illæ qui erit procurator, dico idem, qui non valebit conſtitutio, nec poterit pro alio dare votum, quia epiſcopi qui vocantur ad concilium, non vocantur pro uno actu tantum ſed pro omnibus; & ideo non videtur conveniens quod ad unum actum tantum procuratorem conſtituere poſſit. Item quia in concilio debet fieri diſputatio generalium de tractatus & conſultationes plures in rebus gerendis, & de iis quæ concernunt ſtatum univerſalem eccleſiæ. Et propterea ex iſtis & aliis ſuperioribus rationibus non poteſt epiſcopus infirmus & impeditus poſſit jure proprio procuratorem epiſcopum conſtituere (quantumcunque per eum illi effectus etiam certa forma & de certa perſona) in hujuſmodi generali concilio ubi eſt papa & collegium cardinalium & aliorum prælatorum totius orbis, ejuſque judicium poſſet adhiberi abſentem impedimentum in concilio tractantem dati mandati. Et propterea dicit Bar. *in l. quis. C. que res. li. xi.* quod omnis actus qui haberi fieri in conſiſtorio principis, dicitur concernere eſſe diſtinum perſonæ, & ideo non poteſt per alium procurari *d. l. inter erifices de fide. C. i. ii. cui de eſſe ejus deleg. in 6.* Et hoc niſi in eiſdus ſupra notatis in quibus ceſſant illæ rationes.

Et ex his non vera opinio Raſelli, qui hoc ſatis ſimpliciter tenet contrarium per dictum notum Joan. *An. in d. regula quod alicui.* maxime ut dictum eſt quando in actu prælandi conſenſus ſuus in publici officii, ut eſt propterum epiſcopi in concilio, per illud dictum Bal. *in d. §. neceſſitate.* quod etiam repetiat Joan. de Immol. *in c. cum vin ſi d. de iis quæ fiunt a prælat. in ea. cum conſcrudinis de conſtit.* & eſt glo. *in ca. dudum de ſolus eccle. non alie. in 6.* tunc enim non poteſt per alium explicari ut ponunt doc. *in d. §. in autem in c. ſi d. de leg.* & cardi. Bal. *in §. ego ſecundo.* Et id fit facit quod dicit abb. *in c. ſi. in glo. 2. in §. cel. de ſi.* quod ubi requiritur in aliquo actu prælantia alicujus, non poteſt per alium explicari. de quo ſit omnia quæ fuerant addicta in prin. illa quæſtione generaliter poſita, an vocatus ad concilium poſſit comparere per procuratorem. Et ad propoſitum eſt dictum Bal. *in c. quamvis de offico delegati* ubi dicit quod ſi ex quatuor conſiliibus debent intereſſe tres ad conſulendum & pronuntiandum, illi tres non poſſunt alium ſubſtituere.

Adde

Adde etiam quod, ſicut non poteſt epiſcopus dare votem per procuratorem in concilio, ita nec etiam per literas, tamen multo minus, *ut d. c. ſi qui epiſc. §. fin. de elect. in 6.* & ſupra dictum eſt.

Quid de perſonis conſiliis et ſinodis, & quid de iis, de ut in concilio Quilibet ſacerdos ſimul cum conſiſtio pontium.

Sed quid ſi aliquis non venerit in termino ſed poſt conclium congregatum, utrum debeat admitti? Et videtur dicendum quod non *ca. cum in ea. qui matrim. contrah.* quia ex eſt impertandum, qui non fecit in tempore id ad quod tenebatur. Sed dic contra, quia quæmdin concilium non eſt abſolutum, poteſt morum patgare, ut in *cap. propter eccleſiaſtica. el. prima.* 18. *diſt. de* ibi glo. & doc. in *c. ſi epiſcopus* 18. *di. in primo quæſito,* & dici ſupra de illo qui vocatus veniſſet jam cupto concilio ſuppletur ſi ſuperiorem impedimentum. Et ita reperitur fictum in concilio Martini de Stephano epiſcopo Dozenſi qui petiit concilium introduci poſt congregatam ſynodum, ex quo conſtat quod non poteſt ſe intromittere ſapto termino fine licentia concilii. Et licet prima facie tex. *in d. c. propter eccleſiaſtica* juncta glo. videatur probatur contrarium, quando facit differentiam inter terminum juris, & ſtatutum ab homine, ſicut videtur in propoſito, tamen conſiderandum eſt quod non dicitur contracta mora, ante abſolutum concilium. Eſt enim duplex citatio, quod comparat in termino, & ad concilium; quamdiu igitur concilium non eſt abſolutum, ſatis comparatio ita tempore ad intereſſendum in concilio, licet non in termino ad principium congregandi concilii. Incauset ergo penam contumaciæ, quia non in tempore, *ut ait C. ſi qui tres. de* ibi Bar. *ſi qui contumaces*, non tamen penam quia non interfuit concilio & quia non comparuit. Fuit quod dicitur in glo. *in verb. Decisa in d. c. cum dilectis de dolo & contu.* Æquitas enim ſuadet quod mortum utiuique actus per comparitionem ante actum expletum purgatile cenſetur, *c. conſulite de offi. delegat. & de. in d. c. ſi epiſcopus* 18. *di.* Et mora modi temporis non præjudicat. *l. ſi lege. §. cubonis* & ibi Bart. *ff. locati.* Nec mora in toto cenſetur commiſſa ratione partis Bar. *in l. delicamenti. ff. de uſuris.* Sic & commiſſa in altera ex alternativis. *l. ſtichum in prin. ibi doc. ff. de ſolu.* Et quia illa materia eſt Brocardica & longa, vide in locis propriis. *in c. mora. C. de uſur.* Archi. *in d. cap. propter eccleſiaſtica. l. magnam, de contrahen. & commiſſoria. ſtipu. regula mora. de regu. in. in 6. l. mora & l. oſſulum. ff. de conſtitum. ubiq. cap. peccatis de iura.* cum aliis ſimilibus. Et eo magis videtur verum quod dixi, quod poteſt dici mora commiſſa in præparatione, & ideo purgabilis. *l. ſanctimus. C. de falcidiamobili.* Ad quod adde quæ dicta ſunt ſupra in quæſtione quando in citatione non eſt adjectum tempus.

Sed hic ulterius quero utrum prælatus, vocatus ad concilium poſſit imponere onus ſubjectis eccleſiæ ut ſubeant charitativum ſubſidium pro expenſa litineris. Innocen. Anto. & Abb. tenent quod *in c. cap. 1. de ſtatu mona.* & idem Abb. *in cap. conquerente de offic. ord. & in cap. dilectus eadem ritual.* & Belencinus *in tract. de charitativo ſubſidio. qu.* 11. Et idem quando tenetur ire ad papam, imperatorem, vel regem, ut late idem Belencinus *in 10. quæſt.*

AN autem eo caſu quo prælates vocatur ad concilium generale ad quod tenetur accedere, ut dictum eſt per tex. 18. *diſt. c. placuit*, & ad concilium provinciale, *in ea. epiſcopus ad ſynodum ea. di.* & quaſi per totam illam diſtinctionem, poſſit exigere expenſas ratione diſtantiæ a monaſterio. Abb. *in cap. dilectus de offi. ord.* dubitavit, & ſimiliter *in cap. 1. de ſtatu mona. fol. dec.* committer, Joan. And. & Joan. de Immo. tenent quod non. *in cap. dilectus de offi. ord.* & Bald. *in l. ſi quis ad delinquendum. C. de epiſcopis & cle.* & Joan. Ant. *in cap. 1. de preben. in fo.* Card. autem in *d. cap. dilectus de offi. ord.* & *in dict. cap. 1. de ſtatu mona.* tenet contrarium, & ita dicit conſulitſe, videlicet quod tenentur, & quod ita ſervatur. Sed tamen opinio eſt quod tenetur, de quo vide Belencinum late *in d. tract. qu.* 18.

VIdimus qui tenentur venire ad concilium, nunc videamus qua pœna fint plectendi contenentes ſive nolentes venire ad ipſum, & dic quod ſunt excommunicandi, *ut in c. non oportet, C. in o. perventi, & in c. placuit* 18. *di.* Et illa excommunicatio prout colligitur ex glo. & Hug. ibi *in c. ſignis* 18. *di.* eſt portas quæ dam ſuſpenſio quam ſeparatio a communione fidelium & participatione Ecclesiarum, juxta *c. A nobis in ſecundo*, unde non erunt tales prohibiti celebrare divina officia, & recipere ſacramenta eccleſiaſtica, & communicare cum ceteris epiſcopis & aliis, ſed tantum erunt ſuſpenſi à communibus negotiis cum aliis epiſcopis. Nec poterunt intereſſe ſecutinio epiſcoporum nec conſtitutionem eorum. Et aliis communiter pertractabis cum metropolitano & epiſcopis ſecundum Hug. & refert cardi. de Turrecre. *in tract. de ſynodo pag. 20. in medio.* Quæ tamen pœna *in materia concilium ea. 20.* & ponit Dom. *in c. propter ut. 2. eadem di.* Sed idem Dom. *in d. c. ſi quis epiſcoporum* videtur velle quod etiam potuerunt excommunicari; & hoc ſecit in epiſcopis qui non venerunt ad concilium, & idem dicit *in dicto cap. propter.* Quia licet loquatur in concilis provincialibus, eadem immo & major ratio videtur in concilio generali. Et vide eundem Dom. *in cap. placuit* 18. *di.* qui ponit quod quandoque quis dicitur excommunicatus qui non eſt excluſus à ſacramentis & communione fidelium ſed ab officiis miniſteriatis; allegat *c. ea literis de rapti. C.* 18. *di. c. ſignis. el. 1.* & ibi glo. *cum ſequenti.* Unde ex conciliis Arelaten. ſecundo dicitur, ſignis autem adeſſe negligentis, vel contumacibus ejuſquam concilium diſſolvatur credideritſi deferendum, alienatum ſe à fratrum communione cognoſcat, nec eum recipere liceat, niſi in ſequenti ſynodo fuerit abſolutus, ut in dicto capitulo, ſequit, & idem in concilio Agathen. & Tarraconen. in duobus capitis. ſequentibus; interim autem ſi pœnitet de peccato, recipiatur ad pœnitentiam ſed non ad communionem epiſcoporum niſi ſic laſſus annus: vide Don. in dicto cap. *ſi quis* qui tex. loquitur in concilio provinciali & trahitur ad generalem. Et ſi vocati ſint de illis, qui juraverunt fecundum formam *cap. qu. 7. de jure juranda* quia ſint perjuri, poſſunt deponi à ſuis dignitatibus, quia perjurium induxit pœnam depoſitionis, ut in *cap. quærelam & in 1. tu nos de juramen. & in 1. 2. de reſcript.* per modernos. Et ideo dico quod ſi quis eorum venit ad concilium & diſceſſit illicentiatus attentum ſynodus ſolvertur debet communicari, nec debet abſolvi uſque ad ſuum concilium per jura predicta. Facit c. 1. *de judi.* Unde

Unde iste excommunicatus à synodo, non potest absolvi per singulos prælatos synodi, sed ab ipsa synodo tantum, ut in *c. grave de probatione.* & ponit archi. & Doc. 7. *q. 1. in summa.* & idem Doc. *in c. si quis autem.* 18. *distin.* Et quia illiteratius recefferit habetur pro contumace; non enim dicitur venisse qui non fletit, ut *in dic. cap. 1. de judi. Or. 1. quæstionem. ff. de re judi.* non enim dicitur contumax qui illiteratius recessit. Vide quod dicitur in dicto *cap. consulatis de offi. delegati.* & Bar. *in l. si finita in* §. Italianus. *ff. de dam. infect.* 11. *quæst. 3. ceterum.* Ioann. *in cap. calumniam. de pœnis.* Lude Dom. *in d. c. ff quis*, notat, quod ita dicitur contumax & ita punitur venienti & ante tempus diffinendi, sicut contumax nullomodo veniens. *allegat.* 11. *qu. 3. ceterum. & cap. 1. de judi.* Ita plus punitur qui illiteratius recessit quam qui tarde venit, ut dicit Innoc. *in d. cap. calumniam.* vide Bar. *in l. item ita ait.* 11. *de adop.* Limitant tamen doc. in termino c. 1. *de judi.* hic recessisse propter respondentem peculium, quia tunc non diceretur contumax etiamsi illiteratius recesserit. Ita Anto. ibi in *d. c. 1.* & Joan. And. *in ff. poliquam de dol.* in fi. Et si effet ad Synodum citatus ad aliquis iniustiam & non reperiffet partem adversam in termino, si illiteratius discederet poll terminum non effet contumax, ita Inno. *in d. c. 1. per text. in 1. de dolo. & contra. in 6.* Qui plus voluit reprehendendo dominum Anto. ibi quod ifto casu puto non poterit prorogare terminum in aliam diem, sed incundum text. *in c. consulatis de offi. delegati.* qui ille text. loquitur in reo qui potuit habere legitimam causam non comparendi, sed fecus in actore. Sed licet dictum Joannis de Imomo. fit in le verum eo modo quo loquitur, tamen non intelligendum quod text. *in d. c. consulatis* habeat locum tantum in reo. Unde intelligendo dictum Imomi prout loquitur, videlicet quando comparet reus & non reperit actorem, & accusata contumacia actoris dicendi fine alia petita licentia, fateor propter accusatam contumaciam actoris, quod licentiatus reus, non erit contumax, quia tunc reus & judex prorogent terminum propter accusatam contumaciam actoris non venientis, in die prorogata non erit contumax reus si non fuit de novo citatus, quia actor qui videtur compatiionem rei, & accusationem fuit contumaciæ propterea factam in actis redactam, debet de novo citare vel intimare prorogationem ad constituendum reum contumacem. Et ita videntur loqui doc. *in d. c. consulatis*, maxime cardi. ibi in *9. qu.* Bar. tamen & doc. *in l. qui ante. Kalen.* videntur etiam velle quod debeat petere à judice licentiam & scribere in actis, & quod fit faciunt cum prorogatione. Licet tamen hoc sit casum, si non licentiatus reus contumax postquam accusavit contumaciam actoris, & elapso termino difficile ut dicit Innocl. *in d. c. 1. de judi.* Et ideo in hoc casu non reperiatur Anto. ab Imomo. quia ipse non loquitur quando reus comparens accusavit contumaciam actoris. Bal. tamen *in d. c. 1. de judi.* dicit, quod erit in actorio judicio facere ut citatus expedet citatione, sicut o contra. Ex dicto tamen d. Anto. *in d. c. 1.* sequitur unum, videlicet quod capitulum *consulatis, de offi. delegati.* habeat locum ita in actore sicut in reo, quia ipse vult *in verb. optimo termino* quod si actus ad quem citatur est expeditus, recedens potest, quia tacite videtur licentiatus, & ita dicit procedere 11. *q. 3. ceterum.* & 18. *dist. c. quantum*, & *ff. aliquis autem.* Sed si actus non est expeditus in termino propter factum partis citatæ facientis & sic actorem, qui non comparuit, non debet reus recedere, quia A judex potest differre in aliam diem, & si recedit, contumax est, allegat. *cap. consulatis de offi. delegati.* Ex quo apparet eum voluisse quod c. consulatis habeat locum tam in actore quam in reo, & ita contra Joannem de Imomo *in d. c. 1.* ex quo vult quod reus, non debet recedere, non comparente actore, quia judex potest differre. Sed pro eo, in hoc *D. Anto.* est ibi contrarius, quia *in c. consulatis*, vult quod ille tex. habeat locum in reo, & non in actore, quia in actore non comparente circumstantiæ differunt, & potest judex tunc reus facere cum citari; allegat archi. 11. *q. 1. Christianus.* & ita respondet ad contrarium, *c. ff. poliquam ff. de dolo.* idco requiritur nova citatio, sicut dicit Anto. ibi. Sed non Anto. & glo. 2. & refert utrumque Millis in ver. citatio ed ob cessatia, fabjungens ipse quod eo ipso quod judex difficile actum facere in diem sequentem prædiuitur terminum prorogaffe; allegat. Bal. *in l. ff poll edictum in prin. ff. de judic.* licet contrarium in hoc voluerit Anto. *in cap. cum dilecti, de dolo ff. ceteris.* secundum eum. Sed tu vide de hoc Abbatem & Joann. de Imomo. qui fuit contrarii et *de uno quoque ff. de re judi.* Et ad primum propositum Joan. And. *in d. cap. consulatis in verbo exceptare*, dicit quod sive In Actor sive reus citatus, non dicedere illiteratius, quia si altera pars fuerit venerit & allegaverit justum causam absentiæ, poterit petere expensas. Unde etiam videtur velle quod tex. *in cap. consulatis* habeat locum tam in actore quam in reo, cujus contrarium videtur ut suffit in glo. 2. Unde dicerem, quod si liquidum ex respectu quarum circumdatur edictum, non cum eit dicere, quia *in ea. consulatis* ideo non fit edictum circumdatum, quia loquitur in reo, in ipso persona proprie non circumdatur edictum, sed in persona actoris, fecus loquitur I. *ff poll edictum* sed & loquitur in actore, quia contumaciæ illiteratius recedit, ita ille tex. habet locum in actore fecit in reo, quia si actor non comparet & reus fic, & reus dicesset illiteratius, & potest adversiter, & allegaret justum causam absentiæ, potest petere condemnari expensis in expensis, fecus contra reus comparens, & petens circumdari edictum, petit à judice licentia, potest petere adjudicari in condemnatione expensis, & tunc actus quod illiteratius recedit, ita ille tex. habet locum in actore fecit in reo, quia si actor non comparet & reus fic, & reus dicesset illiteratius, & potest adversiter, & allegaret justum causam absentiæ, potest petere condemnari expensis in expensis, fecus contra reus comparens, & petens circumdari edictum, petit à judice licentia, potest petere adjudicari in condemnatione in

quam legatus pœnæ. Papæ tamen magis quam regi: A
ut dicit ibi glo. & glo. *in d. c. reprehensibile*. Glo. ta-
men *c. cum parati*. videtur velle quod magis lo-
gato quam regi quia legatus repræsentat personam
papæ, & ei obedientum est tanquam papæ. Facit p. 2.
dist. c. fl. & c. convenientibus 1. q. 7. & c. Adriamus dl. 1.
§. fl. Sed hoc videtur contra text. ibi. ubi fuisset ex-
cultatus episcopus, fi fuisset in legatione regis; ut al-
legabat: & ibi papa dicit quod non debuit contrave-
nere legationem obertenti appellationis. & ita dicit ibi
abb. *in d. c. cum parati*. Item dicit glo. & doc. ibi & B
Domi. *inc. episcopus*, Illud esse venim, quod vocan-
tur ab archiepiscopo & a regge debet parere potius
regi, quamdiu habet feudum & regalia a regge, alio-
quin quia debet obtemperare mandato superioris:
quia clericus vel facerdos non fubjicitur in aliquo
judici fæculari *c. cum non ab homine de judi. cum fimil.*
Et per hoc dicit ibi Innoc. & Oftien. quod vocatus
ab archiepiscopo & regge tenetur parere
re regi potius, fi ab eo habet regalia: ut dicit Oftien.
Ibi. Quod dicit verum Innoc. nifi velles archiepis-
copus eum interminare mandatum regis, & veri-
ce remittere ad concilium: quia tunc debet ire ad con-
cilium & obedire archiepiscopo: quia obedientum
magis est spiritui quam carni, ut dicit ibi Innoc.
Abb. ibi *in d. c. cum parati* referendo prædicta
non sequentur ibi huic dicto etiam in papa: quia si pre-
latus est afftrictus juramento regi ratione feudi, non
potest impedire etiam per papam quominus fervet
juramentum regi, cui eft afftrictus ratione feudi:
Nam non potest papa tollere obligationem jura-
mentalem quisitam laico. Adducit text. *in cle.*
pastoralis de re judi. & Innoc. *in c. cum inter.*
D. de renun. & dictum Innoc. *c. impedimenti de*
fponsa. cum. ibi dicit non esse obediendum papæ si
ex ejus mandato verisimiliter timetur scandalum,
vel aliquod malum futurum. Ad idem etiam eft
quod dicit Innoc. *in c. quanto de confpect.* quod non eft
ei obediendum quando præcipitur aliquid contra
statuum universitatis ecclesiæ sine rationabili causa.
Facit quod dicitur *in c. Julianus xii. qu. 3.* & quod
notat idem abb. *in c. ex multiplicis in idem mandat.*
de dec. Et bonum 16. conclusionum Fusti de Ca-
stro, incipit, præsupposito, facit etiam *1. §. merito,*
& §. fi quis a principe ff. ne quid in loco publi-
co. Et benefacit pro dicto abbatis text. *in c. qua*
ecclesiarum, de cenfib. ubi prohibetur conflituitio
per laicos facta in præjudicium fedi ecclesiastici;
pariformiter non videtur quod papa possit in præ-
judicium regis & feudatarii ejusdem mandare.
Dicit tamen abb. in fine quæstionis, quo in dubio
statuta debet parere papæ: quia in dubio præsumen-
dum est moveri cum causa. Allegat dictum ejusdem in
ecclesiarum, *C. 1. §. C. fi contra jus vel utili. public.*
Dominus Joan. de Immol. *in d. c. cum parati*, vult
quod quamcumque non fubditi aliqua juxta causa
faciendi tale mandatum per superiorem ecclesiasti-
cum, nihilominus fi illud faciat, potius obediendum
est ei, quam regi; licet quia facius superior ecclesia-
stic quamdiu non obediendum est ei, ex juramento *c. in-*
ter corporalia de translat. prælat. cum fimil.
Sed falva pace eorum, videtur mihi quod uterque
male dicit. Et primo abb. inquantum vult papæ
non esse obediendum, si mandat pro modica causa
& velit non obedici regi fed fibi, & quod tunc po-
tius parendum eft regi. Et fimiliter Joan. de Immol.
male loquitur: in quantum vult quod feudatarius
vocatus a prælato inferiore a papa & a regge, debet
potius parere prælato quam regi, quando a prælato
fuit ei mandatum etiam fine justa causa ne parere
regi. Et primo quo ad dictum abbatis inquantum
loquitur de obligatione jurata, nihil ad propositum
quæstionem: quia quantumcumque papa nolit fea-
datarium clericum ire ad regem, non per hoc tol-
litur juramentum regi prestitum: & vendere
papam potest fine metu perjurii: quia cenfetur in
quocumque juramento excepta authoritas superio-
ris: ut *in c. venientes, & in c. ea re de juresjura.*
potius enim differtur tunc vel fufpenditur jurame-
tum quam violatur. Pro quo bene eft quæstio quam
ponit Specul. *in tru. de feudis §. quoniam, verfi. 16.*
de barone & rege eodem tempore præcipientibus
fubditos, ubi videtur quod magis fit parendum
papam potest fine metu perjurii: quia cenfetur in
quocumque juramento excepta authoritas superio-
ris: ut *in c. venientes, & in c. ea re de juresjura.*
potius enim differtur tunc vel fufpenditur jurame-
tum quam violatur. Pro quo bene eft quæstio quam
ponit Specul. *in tru. de feudis §. quoniam, verfi. 16.*
de barone & rege eodem tempore præcipientibus
fubditos, ubi videtur quod magis fit parendum
ut ibi pretum, quem vide latis ad propositum quæ-
stionis nostræ. Et fimiliter non eft ad propositum di-
ctum Innoc. *nec in c. inquisitioni, sec in c. quanto:* quia
per tale mandatum non fit contra Deum interim-
latis ecclesia, nec ipse potest fpeciali scandalum: &
contra dictum abbatis tenet ejus. *in d. c. cum pa-*
rati, & in c. reprehensibile de appell. & in c. quo ofia, & C
in c. fi quis 23. q. 8. Et in propofito eft ratio: quia
clericus tantum respectat res eft fubditus ipse & con
respectu personæ, & propterea non cognoscere de
delictis clerici ad privandum eum feudo: ut ponunt
doc. *in c. verum de foro compe.* nec aliquam perfona-
lem executionem in eum fuscipere debet: ibi. Et
licet cum ipso juris habeat papa in clericum quo ra-
tione pertinae & ecclesiam quamdiu *(ut in c. cauta pe-*
mandum & c. per pelnoiplem 9. q. 3.) ideo et etiam
ex fola voluntate laicorum fuisset prestitum quod
ei fit propofito cum vocat ad concilium) eft magis
parendum quam regi. Facit etiam quod omnis pri-
latus jurat papæ: ut *in c. 40 ff. de jurisjurand.* Et
pro hoc addaco a fortiori decifionem Egidii 171.
que vult quod citatus personaliter coram papa, de
mandato vel juramento fidelitatis quo imperatori
affringitur, fecundum bene excufat, nec etiam per hoc
quod accessus per terram imperatoris non eft ne-
tus; & ibi afffigit rationes.
Quod autem dicit Joan. de Immol. de archiepis-
& alio inferiori prælato, videtur contra text. *in e-*
xec transfiftis de foro compet. Licet ibi loquatur quan-
do tractabatur causa feudalis, quæ eft congrescada
per dominum feudi: ut *in c. caterum & c. novit, de*
judi. & in cafu propofito loquimur, quando ratione
feudi vocatus effet a rege. Unde fi eft indifcretus
ut parati præcipiunt, debet potius ire ad regem. Et
hoc modo limito glo. *in d. c. cum parati, & doc. ins.*
fi episcop. 18. *dis.* quando voluit quod quando archip
& prælatus prohibetere ire ad regem & vocaret ad fu
ad obedientiam eff, potius parendum potius quam cauti
quia intelligo quando mandatum superioris inferio-
ris papa vel legati, eft discretum & cum causa: ita
quam si fine causa & ex nuda indiscretia voluntate pro
hiberet episcopus fubditum & fuscipere regem, et
obedicudum effet potius regi vocanti ratione feudi &
ex justa & necessaria causa. Ad hoc text. *in c. novit,*
de judi. & c. cum fim qua el. 3. qui fitis fur legi. & Sup.
qui. in d. verfi. 16. Si autem non haberet dominum
necessitatibus, nec habeat aliquid a rege, tunc
non solum debet obedire suo prælato sibi mandati
quod non accedat, fed ipse non tenetur accedere
nolit. Et hic propofito text. *in c. fi qui episc. 18. q. ult.*
fecundum Hug. & refert Domi. *in d. c. fi qui. 18. dis.*
Fateor tamen in propofito, quando effet vo-
catus ad concilium episcopus ab archiepiscopo &
eodem tempore a rege, & archiepiscopus velit
quod episcopus intermittere accedere ad regem
& ire ad concilium, quod deberet magis obedire
archiepiscopo: ut dicit Immol. *in d. c. cum parati:*
Non quia tunc eft cum justa causa prohibitus. Nam
obfitat text. *in d. episcopus 18. dis.* quo videtur velle,
quod primo debeat ire ad regem: quia respondet,
ut, vel quod fuit ex eo quod primo fuerat ab eo
vocatus: ut vult glo. *in c. qui reffitit 11. q. 3.* Vel fuit
quia voluit deferri regi: ut videtur velle ibi glo. in
d. c. fi episcopus. facit text. *in c. fatis evidenter in*
le hic eisepeqq. dis. Vel quia poterat utique fatisfe-
ri: vel secundum Hug. & refert ibi Domi. fuit
ad evitandum scandalum: vel quia rex erat legatus
papæ. Vel intelligitur quando non prohibet archi-
episcopus ire ad regem quo vocaretur: quia
non præsumitur prælatum tunc mandasse in præ-
judicium regis, nisi hoc expressuit, argumento
c. super ea de offi. deleg. Et ad prædicta facit quod
potius videtur, primo parendum superiori naturali
& proprio, quam alteri: unde in tis quæ funt re-
gularit observantia, monachus debet potius obe-
dire abbati, nec ipse potest fuscipere regem: *in c.*
quanto de offic. ordin. & ponit glo. in d. c. qui
reffitit 11. q. 3. & abb. *in c. cetterum in 3. col. de judi.*
& dicit archi. *in d. c. qui reffitit*, quod magis est fub-
ditus monachus, abbatiæ quam regi 33. q. 5. *pen-*
lut. Quod dicit esse verum in iis, quæ spectant ad
officium abbatiæ, secus in iis, quæ verfantur in fi-
guris judicii: quia tunc plus obedire debet episcopo
11. q. 3. *de profes. in c. fi episcopus 17. q. 4. & C*
in c. abbatissas 12. q. 2. ponit Domi. post Hug. & C
Lau. *in d. c. qui reffitit.* Ubi autem quis procurat
fe vocari a rege vocatus ad concilium, nulli dan-
bium quod tenetur ire ad concilium: quia fraus non
debet ei prodesse *c. de renun. & in c. pastoralis.*
§. ultimo de offi. deleg. ubi eft textus de hoc. ponit
abb. *in c. propofitis de foro compe.* in ibi quæstione,
quando eft mandatum ad concilium ire difcedat;
quia vult ire ad visitandum & eodem tempore eft
vocatus a generali cui debet obedire *l. de qua. ibi.*
per eum. Ubi tamen dicit *cum fequens, & propter.*
Quartus casus eeia, quando quis citatur pro dua-
bus causis simul & semel, & altera ex dictis cau-
bus emerit ex facto ejus poll primam citationem:
tunc enim teneatur in utraque respondere *l. fed cf.*
fi quis. §. illud ff. fi quis cau. & ibi imputet,
quia facto suo eft poltinus in ifta perplexitate. Fa-
cit quod dicitur *in c. fi quis clericus* contra fuo pro-
pria, quæ quis incidit in metum. *in l. fi mulier ff.*
quod metus causa. l. fi mercei. §. culpæ, cum con-
cur. in glo. ff. locati. Et quod dicitur de eo, qui
culpa sua incidit in metum & probandum negativam,
cujus eft impossibilis probatio *in l. in illa fipulatione* (alias hoc jure) *ff. de ver. obli. & in c.*
bona el. primo, de electi. & in c. quantum contra,
de probat. Quinctus casus fit, quando epis-
scopus vocatur ab archiepiscopo & rege simul eo-
dem tempore, licet debeat prius parere archiepis-
copo ceteris paribus secundum Innoc. & Oftien.
in d. c. cum parati, in fupra dict. Innocentius ve-
rum, nisi dubitaretur de scandalo, si non ire ad
regem, quia tunc debet potius parere regi. Ita
Domi. post Hug. *in d. c. fi episcopus 18. dis.* inde-
ter ait, fed refert Felt. *in c. nihil de profess. verfi.*
27. quando &c.
Hæ præloquoffe dic confiderandos duos ca-
fus: videlicet unum fit vocatus ab eodem,
an a diversis. Primo casu fi quis eft vocatus eo-
dem tempore ab eodem in diversis casibus, quarum
utraque aute emerferat, debet in utraque respon-
dere & pro utraque comparere *l. quæ de crimine*
C. de accusa. quia eodem puncto potest in omni-
bus satisfacere *l. accipiente ff. de authoritate tu-*
tor. & dicit Angel. *in l. fi quis servus. §. fi de*
exhib. & exhib. rerum, quæ dicta l. 2. supra
allegata.

Cui mandatur obedire ut magis obedire potest in abbatia.

allegata. Et hoc quando unus & idem vocat ad se. Sed si eidem diu mandata diversa, quæ ab eodem emanaſſent, & eſſent vel ratione rei, vel loci, vel temporis contraria (ſic ut eſſes impoſſibile utrique parere) tunc die, quod aut ſunt mandata ſibi poſita utilitate & aliud pro parte, & aliud pro alia eſſe illi quod ſit pro publica utilitate; *ut eſt text. in c. propoſuit de dilo. & ponit Speculator. de §. pœnitentiarum. 16. in fin. in ſi de fundis prædiatorum*. Aut utrumque, *ſi. in ſi de fundis prædiatorum*. Aut utrumque ſit pro publica vel pro private utilitate; & tunc parendum eſt mandato primo loco factio ſimpliciter emanato, niſi ſecundum revocatur primum juxta notata *in c. caterum de reſcrip*. Facit *d. l. 1. §. fi. & l. quique litigandi in prin. ff. de in jus vocan.*

Secundo caſu quando citatio ſive præceptum emanat à diverſis, tunc ſi loquimur in papa vel inter clericos, vel in materia nutritiva peccati inter laicos, ſine dubio mandato papæ eſt parendum potius quam regi vel imperatori *d. l. placuit ex. pa. §. 1. novit de judi.* & dicitur in *d. c. cum parati*. poſt glo. etiam ſi citatus eſſet ſubditus regi ratione regni vel feudi; & etiam à mandato papæ poſſet pro ſuriſtori & levi cauſa, per dicta poſt glo. *in d. c. cum parati*. Et idem intelligo in legato papæ, qui præcipit de mandato papæ, *ut in d. c. cum parati*. & erit aliter intellectus ad illem text. ubi dic. *ibi*, intelligendo ſemper ita, quod mandatum papæ vel legati non eſſet ex obſervantia indiſcretium peccati; ut ſupra dixi.

Si autem loquimur in aliis ſuperioribus, tunc ſi in legato, & imperatore qui facit jure legationis, & utriuſque mandatum eſt juſtum, credo quod legato parendum erit; & tamen magis à legato & rege fieret quis vocatus per prædicta. Si vero loquimur de vocatio ab archiepiſcopo vel epiſcopo ad quinque de vocatio ab archiepiſcopo vel epiſcopo ad duobus emanant duo præcepta, ut dignioni obediatur, ut notat archi. *in c. per hæreſim. 16. Ad* hoc text. *in d. c. qui reſiſtit xi. qu. 3. & 3. qu. 6. c. qui reſiſtit*.

Fallit primo, niſi eſſet vocatus pro diverſis horis, quia tunc debet utrique parere; ut vult glo. *in d. l. 1. §. qui citabitur ff. de judic. vocan.*

Fallit ſecundo, niſi poſſet uni obedire per alium (puta per nuntium vel procuratorem) & alteri habet ſemper perſonaliter; quia tunc debet propoſet ſemper perſonaliter etiam obedientia minori; ut ſi à majori eſſet vocatus ad teſtificandum, & à majori pro cauſa pecuniaria, tunc coram minori comparebit perſonaliter & coram majori per procuratorem; & hoc quando citatio eſt pro eadem hora; pro hoc allegatur text. *in l. 2. §. 1. ff. ſi qui cau. non c. caterum de reſcrip.* & Jaco. de Arena. *d.* quæ parum facit judicio meo. & Jaco. de Arena. *d.* Guillel. de Cypolo *ibi*. Dictum etiam eſt in ſeverum, ex quo non eſt mandatum ab ambobus de perſonali comparitione; quia poteſt utrique parere, & diverſimode ſatisfacere; & hoc videtur velle Je Joan. An. *in d. c. cum parati*; *& in §. de reſcrip. in verbo, comparentur*.

Fallit tertio niſi judex minor præoccupaſſet jurisdictionem; quia vocatus poſtea à majore excuſabit de ratione præventionis. Bal. *in l. ſi*

A *notus. C. qui accuſa. non poſſunt*:

Fallit & quarto ſecundum Joan. de Immol. *in d. §. ſi ad majus*. niſi judex major non habetur immediatum jurisdictionem in civitatem, ſed mediatam. Exemplum in citato coram epiſcopo ab ipſo epiſcopo, & coram archiepiſcopo ab ipſo archiepiſcopo, quia tunc tenetur citatus comparere coram epiſcopo; quia reſpectu ſui ſubditi habet immediatam jurisdictionem, ut dicit ibi Immol. Facit quæ dicuntur in *c. Romana de ſpo. contr. in c. fi. in c. Romana de offi. ordi. in ſi. & c. Romana, & in c. Romana de offi. ordi. in ſi.* & ibi glo. *ff. de cognoſc. in c. fi.* Ad hoc etiam facit quod dicunt doc. *in c. paſtoralis de offi. ordi.* Et in quod dicitur de archiepiſcopo & epiſcopo, dicitur de epiſcopis & aliis inferioribus, cardi. ibi *in qu. 2.* dicit quod B non; quia jurisdictio inferiorum prælatorum reſpectu epiſcopi, non venit excluſive, ſed cumulative; ideo *in c. cum ex reſcriptorum in 12. 2 q. 1.* & *ibi glo. ff. ordi.* vide latè abb. *in c. cum ab eccleſiarum, & c. paſtoralis de offi. ordi. & in c. ſi qui cupitis clericum, & in c. cum contingat, & ſecunda compe.* Et ratio eſt: quia archiepiſcopus non habet jurisdictionem in ſubditos ſuffraganeorum, niſi in caſibus expreſſis; *ut in d. c. paſtoralis ipſo glo. & doc.*

Fallit & quinto niſi jurisdictio inferioris in citatum eſſet propria infra ratione correctionis; ut diximus ſupra de abbate & epiſcopo; quia ordinabet obedire minori in ipſo iure quoad correctionem abbatis quam epiſcopo; ut dicit Jano. *in c. quando. de offi. ordi. & abb. in allegato c. caterum de appell.* & notat ibem abb. *in c. inter cætera de appell.* Eo quo vide cardi. qui diſtinguit inter cauſas majores & minores *in d. c. quanto, de offi. ordi.* de quo etiam *in c. qui reſiſtit in glo. xi. qu. 3. & cardi. in c. cum ab eccleſiarum, in fine. de offi. ordi. & in c. ſic, ne in agra. in §. quia vero in 8. qu. de ſtatu mona.* & abb. *in c. cum contingat xi. col. de foro compe.* Nam enim epiſcopus tunc in minoribus non potuit negligere abbatis, *ut in d. c. quanto.* cum epiſcopus ſuppler negligentiam abbatis non contentus mandatum vagabundum ad claufſtrum. Vide ibi dictum abbatem in minoribus reſtrictum, & vide abb. *in c. ſi qui ſuper clericum, & c. cum contingat de foro compe. in 7. col.* ubi refert Joan. de Lignano *in c. de Statu mona.*

C Si autem ſuperiores ſint pares in jurisdictione, & ſamus extra quatuor illos caſus indubitatos ſupra poſitos, tunc cardi. *in d. c. cum parati* dicit quod ſi alter pretendat alterum in jurisdictione ſuper ſe, tunc quod ejus citatus coram illo, primo debet comparere per jura allegata in glo. aliquin dicit obediendum illi qui eſt in majori neceſſitate. *d. l. 1. §. ſi cum omnes*. & de majori neceſſitate. *d. l. 1. §. ſi cum omnes*. & de caſu parendi primo loco ſubditus primo obedire debet illi ex magis aſtringitur; *argumento c. cum in eccleſia reſta. & §. ſi cum omnes*. Ubi autem eſt æqualis neceſſitas, parendum eſt primo vocanti, *argumento c. caterum de reſcrip.*

Poteſt & alter dici ſecundum Bar. *in l. 1. §. 1.* quod ſi una cauſa eſt tempore pertinta, & alia non, debet comparere in cauſa, quæ indiget majori celeritate, *ut d. l. 1. §. fi.* & nulla eſt tempore pertinta, & una eſt gravior altera, in illa unbiter reſpondere. *l. contumacia. ff. de reſpondi. & ibi cin. in d. novit. 16.* Si cauſæ ſint æquales & unus primo citavit, erit coram illo comparendum; ut *in q. veloma, §. ecce. l. quique litigandi. ff. de in jus vocan.* Sed ſi citant eodem tempore, in iſta perplexitate dicit Bal. *in cap. expoſuit de dila.* quod eſt locus gratificationi, ut eligat ipſemet coram quo velit comparere; adducit *l. ſi qui in grani. §. ſi cum omnes ff. ad Sillanianum*. Et idem voluit Jaco. Butri. Guliel. Bal. & omnes alii *in d. l. 1. §. ff. de pœnis can.* & Bal. *in l. fumus. verſ. vicefimo tertio quæritur ff. de rerum divi.* Non tamen intelligas, quod per hoc, quod iſte citatus à duobus coram uno comparuit, ſit liberatus à comparendo coram alio ad alium citationem, ceſſante neceſſitate primæ citationis, *ut in d. l. 1. §. fi.* & ibi glo. *ff. de cognoſc. in c.* & *c. in c.* Et iſtam diſtinctionem poſuit Bar. *in d. l. 1. §. fi.* Et intelligo premiſſa, niſi in una cauſa poſſet comparere per ſe, & in alia per procuratorem; quia in una tenebitur perſonaliter comparere per ſe, in alia per procuratorem; & tunc non erit locus electionis Joan. An. *in d. c. cum parati & in c. fi. de reſcrip.* alioquin ſi in iſta perplexitate coram aliquo non comparuerit, poterit per utrumque ſuperiorem mulctari. Ang. *in d. §. qui ad majus*; & Joan. de Immol. ibidem.

Adde tamen quod ſi eſt unus delegatus ad univerſitatem cauſarum, & alius ad unam cauſam, & ambo eodem tempore citant; comparendum erit coram illo qui eſt ſpecialiter delegatus in illa una cauſa particulari, ſecundum Angelum *in d. §. qui ad majus*. Pro hoc facit illa glo. & Bal. *in d. c. ut de inveſti. in maritimis facta*. licet loquatur in duobus ordinariis; & tex. *in c. fundatiſ. de offi. delega.* Sed Joan. de Immol. *in d. §. qui ad majus*. dicit, quod eſt locus etiam hoc caſu gratificationi; quia delegatus ad univerſitatem cauſarum, reſpicit de ratione expreſſa in citatione habetur pro delegato ſpeciali; *argumento c. paſtoralis. ff. de accuſat.* ibi notatur de relegio. *ff. in c. ex. ex. ex cum in mona. c. de offi. paſtoralis*. Pro hoc etiam poſſet illa glo. *in d. c. de inveſti. in maritimis facta*. licet loquatur in duobus ordinariis; & tex. *in c. fundatiſ. de offi. delega.* Sed Joan. de Immol. *in d. §. qui ad majus*. dicit, quod eſt locus etiam hoc caſu gratificationi; quia delegatus ad univerſitatem cauſarum, reſpicit de ratione expreſſa in citatione habetur pro delegato ſpeciali; *argumento c. paſtoralis. ff. de accuſat.* ibi notatur de relegio. *ff. in c. ex. ex. ex cum in mona. c. de offi. paſtoralis*. Et pro hoc ultima opinione Joann. de Immo. facit text. & quæ ibi ponuntur per doc. maxime abb. *in c. fancti. 2. de offi. deleg.* Item facit, quod delegati ad univerſitatem cauſarum dicuntur quaſi ordinarii, ut vult glo. *in c. cum conſam de appel. & in d. l. 1. §. C. de judic. & glo. & doc. in c. fi. in c. fi. de re. pub. glo. in c. fructuum. §. infuper in verbo ſuccurrere. de reſcrip. in 6. Bal. in l. ſi ex propinis. C. quomodo & quando jus.* Bar. & doc. *in c. more ff. de jure omnium judic.*

Sed quæ poſſit diſtinctio inter univerſitatis, quare potius præferatur judex ſpecialis unius cauſæ quidi generali in temnius illis *glo. in cap. 1. de inveſti. in mon. fac.* potest quam in propoſito. Poſſet allegari ratio propter ſpecialitatem quam habet cauſa fendalis, quæ ſpectat ad Dominum naturaliter, *ut in c. caterum cum ſimil. de rauds.* Item quia delegatus ad univerſitatem cauſarum non eſt proprie ordinarius, licet reſpectu facultatis fubdelegandi quæ juriſtor ordinarii, ut dicunt doctores in locis ſupra allegatis, *non obſtante* modernis *in d. more*. Quod patet, quia ejus juriſdictio expirat mortemandantis remotegra, ut dicit Bar. *in d. l. more*. & Abb. *in c. reſtatum de offi. delegat.* & allegatur tex. *in c. fi. in §. ſi cum omnes ff. offi. deleg. in fi.* Et in locum à ſpeciali *in cap. ne aliquis de hære. ex. li.* quod non eſt in jurisdictione ordinaria, *ut in d. l. more. C. in l. cum propoſuerit ff. de judic.* Item quia pœnitentia eſt illud jus, quod immediate provenit à lege, quam illud quod provenit à hominibus ex permiſione legi, facit *l. ſi ex pluribus ff de juſti & jure.*

Et ex predictis patet quid dicendum, ſi quis vocetur coram ordinario & delegato, vel coram epiſcopo & ejus vicario; quia debet comparere coram ordinario, & majori dictur ordinarius quam delegatus, & epiſcopus quam vicarius, in eadem jurisdictione. *l. judicium ſpiritualis. ff. de judi.* Et patet ex prædictis; & tenet Barbo. *in d. cap. paſtoralis, in §. fi.* Qui idem dicit, ſi citetur coram archidiacono, & coram epiſcopo in eadem diœceſi, licet in diverſis territoriis, quia non attendit majoritas reſpectu territorii, ſed reſpectu perſonæ citantis; quia reſpectu territorii qualibet in ſuo reputatur major judex. glo. *notabilis in c. ſpud eum ff. de manumiſſ.* de quo vide dominum Anto. *in c. cum abortieſtarum de offi. ord.* & ſup. aliquid dictum eſt. Et per predictam ratio patet ſi res habet plures ſuos dominos, & utrique requirit vaſallos, cui debet obedire, ut in Specu. *in diverſ. 16. ſupra allegato.* Idem & doubus regibus inter ſe habentibus bellum, & doubus baronibus; & ſi habenos feudum à duobus invicem pugnantibus & cum requirentibus. De quibus in Specu. *in tit. de advoca. in §. 1. verſ. id pœna.* De quo vide omnino Bal. *in l. 1. in §. ne autem cap. de adm. tollen.* & ibi aliqui alter dicunt eſt de vaſallo legio. & idem Bal. *in l. quæritur ff. de in obtu. C. in l. 1. 2. §. pen. ff. de rerum divi.* & Joan. An. *in regula contra/ſus in mortem. & Bal. in l. in operibus ff. locati.* Et de capitivo à duobus armigeris & relaxato ad fidem redendi, ambobus quos vocantibus eodem tempore, tui debet parere. De quo per Bal. *in l. in adoptione. C. de adopt. & Angel. in d. l. contra popilium. §. qui ad majus ff. de judi.* Et de ipſo vel, vel civis in duobus locis, & ab utroque ſimul vocato ad munera, vide glo. *in l. cives. C. de incol. li. 10.*

Adde tamen quod eo caſu, quo à duobus quiſ eſt vocatus, & ſed ſecundum gratificationi, benefacit gratificando dominoi vel ſuperiori, vel illi, qui eſt et magis competitus. Ita dicit Bal. *in l. ſumma rerum, in §. 1. qu. ad fin.* Et ſic ſecundum in quibuſdam locis fratri requirentium vaſallum. Et ex hiſ potest etiam dicidi, quid quando quis eſt eodem tempore vocatus à comitibus & à papa, cuiſibi potiat parendum, quod maxime etiam dependet ab illo arbitrio, quis ſit major, utrum papa an comitibum, & cuiſit magis parendum, de quo infra dicetur. Et ad prædicta, adde Bal. *in l. generali. lit. 2. C. de ap. C. clerici.* & Bal. & Salſ. *in l. qui fortuitus. C. qui acuſ. non poſſ.* & Roma. *in §. 3. l. 1. ff. ſi qui cau. & Ant. in c. cum ab eccleſiarum, & in c. paſtoralis. ff. de offi. ordi.* Item *in c. Laterannſi in fi. de prebend.* & Anto. *in cap. de monaſtic. in 1.*

Adde quoque quod contra *l. §. ſi cum omnes. ff. qui in grani. ff. ad Sillic.* per quam ſi dictum fuit quod omnibus paribus eſt locus gratificationi; fatiquod in ſimile text. non videtur hoc probare, quia vult, quod ſi ſint duo ex aequo habentes reverentia, & prius ſuccurrat uxori, quam viro, excuſatur à pœna & contra; ſicut in præcedenti verſiculo in pluribus dominis, ſi unſ tantum non mulit, & tamen videtur, quod dicitur debere ſuccurrere tanquam dignioni, quia eſt caput mulieris; *ut inc. hæ. ungo 23. qu. ult.* pro quo facit text. *in cap. in fi. hi finiun ber Conſtit.* Et dicitur quod antiquum dominio inter plures dominos ſervitio indigentes eſt præſtandum ſervitium. Nec in principio, nec in fine illius §. aliquid dicit text. quando eſſet omnino parias dominorum; imo finis §. probat contrarium, & maxime facit ratio; quia in duobus dominis aggreſſorum patientibus, non datur ſervo in eodem momento deliberandi familiæ, ideo excuſatur. *ff. de exerci. l. 1. in prin. & in cap. pondere 50. di.* Et iſta videtur ratio illius text. & hoc quo intellectus ſi bene ponderetur; ſi eſt offendunt

illa verba ibi posita, aggressuram paterentur. Et
hæc considerentur, per ipsum intellectum mixo
restringitur ille tex. quia in primo dicto, inquantum
vult, quod si potest, debet simbolus subrenire, mimi
restringendo dicendo quod tantum habet locum,
quando domini essent æquales; quia etiam si non
sunt parres, & potest, debet ambobus succurrere.
in d. autorum. ff. de operis libr. & ibi, in d. l. 3. in
§. fin. ff. de calpho. curator. & diximus supra. Et non
obstat, quod dicit, servum posse gratificari etiam quando
domini non sunt in discrimine & periculo vitæ:
quia proprie ille gratificatur, qui facit delictum
tex. ibi de dolus de reservip. in §. Or in c. cum autem
de jure patro. i. fi. C. de leg. de clec. i. ecclesia di.
3. in §. fin.

Non obstant verba tex. ibi eligit alteri esse auxilio, electione crimen cum contraxisse &c. quia
non sunt probata à juresconsulto ad demonstrandum
libertatem ei esse sui magis velit opem ferre: sed
ad demonstrandum, quod parentes eximit, si cum
non possit ambobus, opem alteri tantum tuleris in
eo discrimine. Quali lex habeat pro verisimili,
quod elegerit fulvenire cui melius poterit & vitæ
meliorem: & maxime qui tex. ibi non ponit quod
esset servus plurium eodem tempore, & quod domini essent pares: & ideo dicit tex. *in l. in operibus. ff. locati* quod in operibus fiunt locationes operibus, priori conductori ipsa res satisfieri. Et per
hanc tex. dicit Specu. *in tit. de feudis. §. 1. versis.*
12. quod inter duos bellantes tenetur vasallus
succurrere cui prius est obligatus. *Compositum. §.*
illud de probis feudis alia l. 1. C. Cod. qui potiores in
pign. habeantur. Item habenda esset consideratio,
quis esset in majori necessitate. Item quis dignior;
item quis primo vocasset: ut patet ex Ingradicis
d. l. 2. §. fi. de calpho. reorum. & vide Andream Siculum *in d. cap. pastoralis. §. fi.* Unde si ponemus in illo textu, quod succesisse fuisset servus plurium, prius debuisse subvenire primo: sed quia
mus in duobus dominis feudis quis enim dicerem, si
domini essent disparis conditionis, & servus posset
vitare cui voluisset opem ferre, & ipsum ille tempus
pro maturius deliberandi, quod non debuisset opem
ferre domino, & nulli dubium quod non posset tunc
eligere, sed tenetur succurrere dignioris: sicut supra diximus de vocatis à duobus: *ut in l. mercatores*
pupillum. §. sum ad majoris: alias veniret plectendus, ut supra diximus. Communiter tamen ille
dat, ut supra diximus. Communiter tamen ille
§. coqfuscit simpliciter allegari in materia gratificationis: ut etiam allegat glo. *in d. cap. reversis. C.*
in c. cum autem de jure pa. & communiter dicitur
res ita allegari in juribus & quæstionibus supra
adductis. Et similiter glo. ibi, quæ allegat. *l. fi. ff.*
de reliq. C. sump. funer. C. l. in Angel. ibi in d.
l. pater filium ff. ad legem fal. & Angel. ibi *in d.*
§. fi. cum non dicunt dum inducit ad duos dominos bonetes gerentes, & dicit, quod communiter solet apponi in capitulis, quod tenetur juriere illum, qui
magis opponitur: quamvis idem esse de jure,
quam si non apponatur in clausulis: nec poterit
servus gratificari ex quo non est in actu aggressi
fuit, intelligendo tex. ut supra dixi: quia non
habes verum intellectum ad illum tex. quem etiam
videtur tangere Specu. quoniam in propositum
allegat *in d. versis. 12. in §. de feudis. §. 1.* Unde
ex hac ratione, quod tunc datur servo liberta gratificandi: inter duos dominos, etiam si non sint
pares, quando quantum aggressuram & sunt in facto: quia non datur ex commodius maturius deliberandi. Et ita posse hæc allegari ille tex. in
materia gratificationis. Sed quando datur patrat
a dominorum, licet dictum doctorum sit in se verum,
quod externi partibus locus fit gratificationi *de*
in allegatis. l. cives in glo. C. omnis servus allegatis
tamen non convenit ad illum tex. nec ad id debet
allegari: quia non loquitur quando fuit pares, imo
potius innuunt contrarium quia verba in hac ut
supra dixim est. Et ita concedens, quia non reperio, quod aliquis adhiberit, diligentiam illam
ad declarandum intellectum illius tex. *d. §. fi. cum*
omnes,

Ulterius quoto, quid si vocatus ad concilium
non adder comparere, quia non vadet dare
voluntem libertam. Dic quod locus concilii debet esse
tutus & ab omnibus ad votandum: aliquoni non
tenebitur quis comparere. Facit quod dicit Innocen. *in c. quod fuisse bis de accusa.* & quod dicit Martinus Laudem. *in tract. de concilio in §. 4.* Pro hoc
tamen fuit gesta concilionum Constantiensis & Basiliensis contra impedientes ire ad concilium. Facit etiam quod dicitur *in c. accedens de s. ne fiat mo*
controlla. C. in cle. de appell. Et *in §. fi. judic. C. in c. ex*
parte de appel. Facit quod dicit Feli. *in c. i. de judi. in glo. dum limites.* & allegat Bal. *in l. 1. C. si re*
fer. provin. C. in d. 1. C. quia dictum non operatur
d. c. 1. quod propter particulam majorum in concilio potest totum recusari suspectum: & addit quod
dictum est supra in quæstione, ubi debeat tenere
concilium.

Sed utrum contra episcopos venientes ad concilium possit opponi aliqua exceptio, ut puta
excommunicationis? Dicendum est quod ita: ut
tex. in ad probandum de re judi. & idem de aliis impedimentis, de quibus *in c. fostiatus de reserip.*
Et ita reperio in quibusdam reportatis, quæ crede
esse Joan. de Legnano, incipiunt quæstiones, & dixi
supra in illa quæstione, qui ibi repellendi à
concilio.

Dximus supra qui sint vocandi ad concilium,
nunc succesive quæro qui possint interesse
in concilio generali, & alii omnes venientes etiam
non vocati sint admittendi: Et videtur prima facie
esse admittendos omnes fideles volentes interesse, de
nemine esse repellendum. Hoc primo probatur
Act. 3. ubi in concilio celebrato per apostolos fuit
per electione Matthiæ interfuerunt & Apostoli & fideles & mulieres: apostoli enim faciebant concilium,
ut ell glo. 22. *d. in verbo christianorum, cap. fer*
professis. Et idem quod omnes fideles sint admittendi probatur secundo *ex Act. 6.* ubi dicitur
cum multitudo disciplorum, ut eligerent aliquos
ad peragendum ministerium dispensationis quotidianæ. Ad idem faciunt omnia illa quæ hactenus indicta pro parte affirmativa, per quos tres articulos, qui fuit vocandi ad concilium: ubi de
monachis & presbyteris & archidiaconis interesse
possit diximus in Constantinopolitano & Chalcedonensi concilio. Et ita videtur Bartolus *in tractatu*
concilio Pisano, Constantiensi & Basiliensi, ubi
omnes abbates, magistri, doctores, licentiati,
presbyteri, religiosi & procuratores fuerunt admissi. Ad quod tertio facit, quod illa, quæ geruntur in universali concilio, tanquam generaliter omnes fideles communiter: ergo videtur quod omnes
debet possit interesse: & ratio est, quia quilibet
omnes tangit, ab omnibus debet approbari, & ratione interesse cujuslibet singulariter. *l. fi. ff. de re judic. capit. omnes de reliq. C. cap. cum*
super de re judic. cum similibus. Quarto quod
quod concilium repræsentat universalem ecclesiam: ut ingnit est dictum: sed universalis ecclesia est collectio omnium fidelium, *ut in ca. ecclesia de consp. di. 1.* ergo videtur quod ad hoc utale concilium veraciter repræsentans universalem
ecclesiam rite celebretur, omnes fideles aut saltem
aliqui de quolibet statu pro se & aliis debeant interesse.

In contrarium facit quod multitudo reddit nos
contemptibiles & parit dificultatem; ut *in c. Adrianus*
dis. 63. di. & c. non ad fidem 96. di. Unde beatus
Chrysostomus in comm. super Joan. in princ. dicit:
Multitudo mater est seditionis & contumaciæ, pavis
mistis magistra disciplinæ. Inde Gregorius in registro
& text. *in cap. 1. & 2.* dicit: quod nihil cum
scandalo, nihil cum forsit strepitu diffiniendum est.
Abb. Siculus *in c. graves de probat.* dicit quod hoc
non reperitur jure decisum quod ipse viderit, nec
glo. vel doc. hunc articulum attingunt. Credo autem eum non intelligere de necessario vocandis,
de quibus dictum est supra, sed de iis qui necessaria
non sunt vocandi & ratio interesse. Unde in hoc
dicetem eos tantum admittendos, qui necessario
ad concilium sunt vocandi, de quibus supra diximus: alios autem inferiores admittendos secundum
necessitatem & occurrentiam rerum; quia interesse
dum revelatur parvulo quod ignorat magnus: ut
innuitur *in c. fin§ 95. di. I. pistoria C. de offic. rec. pro*
vin. C. exp. dicit fenex a juvene & episcopus ab
annorum à collega neodum annicula parvatus fum
doceris: *ut in c. habes 24. qu. 5.* Unde si contingere
dubium juris, possunt etiam admitti inferiores; licut
patet *in c. cum ad sedem de rescrip. C.* Et ita dicit
erit in arbitrio *papæ & concilii, ut legimus factum*
in pluribus conciliis: et patet in gestis Leonis synodi
Constantinopolitanæ *in c. cum venerimus.* ubi
communeratai plurimus episcopis dicit Theophanio
presbytero & abbate venerabilis monasterii Sicitiæ
quod dicitur Bitia, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma: Cosmo
& Stephano presbyteris & monachis monasterii quod cognominabatur Domus Arsitia, positi
similiter in antiqua Roma: Anastasio presbytero & monacho oratoriorum his sti venerabilis patriarchii, Stephano presbytero & monacho dicipulo
Macarii venerabilis archiepiscopi Theopolens Antiochiæ. Et ita plurimum alias, ut patet ipsa de
concilio Chalcedonensi, & patet etiam *in §. hinc etiam 17. di. & in c. nunc autem in §. 21. di. & in c. in synodo 63. di. & in c. hinc quidem 96. di. & c. 1. qu. 7. convenientibus.*

Et legimus secundum indigentiam & necessitatem
admissos aliquos principes pro tuitione ecclesiæ,
ut in c. Principes di. 96. & Futuram 11. q. 1. Aliquando etiam ad fidem confervandam, *ut in c. non*
ad fidem 96. di. Aliquando potius adulationis causa
ut in c. fatis evidenter in §. hoc ingens in fine 96.
di. Aliquando ratione reliquiarum, *ut in d. c.*
hinc quidem. Aliquando ad majorem justificationem,
ut in c. ad apostolice de re judi. in §. ubi papa
debet vocare ad concilium etiam principes feculares. Aliquando ad majorem solemnitatem, *ut in c.*
in synodo 63. di. Aliquando ad discernendum inter
aliquos alterantes super aliqua ardua quæstione.
Unde in synodo celebrata coram Constantino &
Helena (quando fuit disputatum utra lex, Judaeorum an Christianorum esset præferenda, propositi
fuit duo judices, Cratio philosophus qui nihil terrenum habere volebat, & Zenolmo qui in conflitata nunquam manus ab aliquo fuscepterat.
In his & similibus locumtenentes contingentiam rerum & secundum quod visum fuit papæ & concilio
laici & clerici inferiores reperiuntur admissi ad
consulendum & disputandum. Possunt tamen interesse laici cum aliquibus pro tuitione concilii, ut dicit Bal. *in c. Mafana de elec.* & refert Martinus
Laudem. *qu. 19. in tract. fun de concilio.*

Item possunt interesse laici pro pretenda justitia,
ut dicit *dist. 96. di. disputatur qua de ejusdem, in tertio dubio principali.* Et Petrus de Monte *in*
sua monarchia in 18. col. & pro hoc adducitur tex.
in cap. 1. de synodo. Et quando laici administrant,
vide post glo. in ver. invitatur *in c. Adrianus di*
primo 63. di. Immo. *in c. graves de probat.* Domi.
in c. decretinus, 18. di. glo. & doc. *in c. fi. de iis quæ fiunt a prælat.* Aliquando non debent interesse nisi
invitati, *ut in d. cap. Adrianus ibi. & in cap. mu-*
tus 33. di. & dictum fuit satis supra in re, qui fuit
necessitatem vocandi ad concilium: & ibi poluit
videri plura jura addubta, in quibus facit & alii inferiores reperiuntur interfuisse concilii, et aliquibus causis. Et aliquando solum ad prælatum fuam
non fuit vocatus & ratio interesse. *Unde in hoc dicetem eos tantum admittendos, qui necessario* ad concilium funt vocandi, de quibus supra diximus: alios autem inferiores admittendos secundum
necessitatem & occurrentiam rerum; quia interesse dum revelatur parvulo quod ignorat magnus: ut
innuitur *in c. fin§ 95. di. I. pistoria C. de offic. rec. pro*
vin. C. exp. dicit senex a juvene & episcopus ab
annorum à collega neodum annicula parvatus fum
doceris: *ut in c. habes 24. qu. 5.* Unde si contingere
dubium juris, possunt etiam admitti inferiores; licut
patet *in c. cum ad sedem de rescrip. C.* Et ita dicit
erit in arbitrio *papæ & concilii, ut legimus factum*
in pluribus conciliis: et patet in gestis Leonis synodi Constantinopolitanæ *in c. cum venerimus.* ubi
communeratai plurimus episcopis dicit Theophanio
presbytero & abbate venerabilis monasterii Sicitiæ
quod dicitur Bitia, Georgio presbytero & monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma: Cosmo
& Stephano presbyteris & monachis monasterii quod cognominabatur Domus Arsitia, positi
similiter in antiqua Roma: Anastasio presbytero & monacho oratoriorum his sti venerabilis patriarchii, Stephano presbytero & monacho dicipulo
Macarii venerabilis archiepiscopi Theopolens Antiochiæ. Et ita plurimum alias, ut patet ipsa de
concilio Chalcedonensi, & patet etiam *in §. hinc etiam 17. di. & in c. nunc autem in §. 21. di. & in c. in synodo 63. di. & in c. hinc quidem 96. di. & c. 1. qu. 7. convenientibus.*

Et legimus secundum indigentiam & necessitatem
admissos aliquos principes pro tuitione ecclesiæ,
ut in c. Principes di. 96. & Futuram 11. q. 1. Aliquando etiam ad fidem conservandam, *ut in c. non*
ad fidem 96. di. Aliquando potius adulationis causa
ut in c. fatis evidenter in §. hoc ingens in fine 96.
di. Aliquando ratione reliquiarum, *ut in d. c.*
hinc quidem. Aliquando ad majorem justificationem,
ut in c. ad apostolice de re judi. in §. ubi papa
debet vocare ad concilium etiam principes feculares. Aliquando ad majorem solemnitatem, *ut in c.*
in synodo 63. di. Aliquando ad discernendum inter
aliquos alterantes super aliqua ardua quæstione.
Unde in synodo celebrata coram Constantino & Helena (quando fuit disputatum utra lex, Judaeorum an Christianorum esset præferenda, propositi
fuit duo judices, Cratio philosophus qui nihil terrenum habere volebat, & Zenolmo qui in conflitata nunquam manus ab aliquo fuscepterat.
In his & similibus locumtenentes contingentiam re-

An possint interesse concilio & an multitudo.

An laicis, & idiotis sint admissi.

sint repellendi) quod de hæreticis : ut 24. qu. A 3. c. cum quibus . quia cum his non est communicandum: ut ex eo. C. p. c. clericis: & ea. didicimus & c. omnes, ex ca. q. 1. Ad hoc tex. 7. q. 1. denique , & quod ponit Ostiensis in ca. de schisma. §. pœna pœna, versi. sed exemplo . Et hoc nisi quando correcti quærerent unitatem : ut in c. majores & ibi. glo. in §. 24. qu. 1. Facit tex. in capudeola ex ca. 2. & 9. & in c. 1. 24. q. 7. Idem etiam dicerem de omnibus aliis infidelibus : scilicet quod sint repellendi : & si conflaret de declaratione, dicerem idem de notorie declaratis excommunicatis, cum sint privati participatione sacramentorum & communicatione fidelium : ut in c. A nobis de excep. cum simil. maxime cum sint incorrigibiles : pœna notata in c. cum non ab homine de judi. De quo in ca. ad probandum de re judi. Idem dico de quibusdam aliis impedimentis, de quibus in ca sufficiunt de rescrip. & in ca. licet de elec. ut impedimentis naturæ. Et idem de mulieribus per dictum ca. mulier 33. dis. & c. nova de pœn. & remis. & c. in mayo. 31. dis. Nec obstat quod dictum est supra ex act. 1. quia ibi non dicit, quod in concilio quando Petrus verba fecit, interfuerint mulieres, sed quod erat turba hominum fere 120. & est separata dispositio à præcedenti, quoniam dicit quod apostoli erant in oratione unanimiter perseverantes cum mulieribus & Maria matre Jesu : pobles enim (cum dicit in diebus illis) describitur alius actus separatus etiam in tempore . Præterea esti interfuerint ibi mulieres, tunc non fuisset absonum: quia in absentione Domini omnes fuerunt congregati, expectantes Spiritum sanctum & perseverantes in oratione.

Item ex hac quod c. 15. dicunt convenisse fratres cum apostolis, non sequitur, quod haberint aliquam vocem faltem deliberativam, & potuerunt interesse admissi ex urbanitate Petri & aliorum apostolorum. Et maxime quia dubitatur utrum illi seniores fuerint presbyteri, an laici, vel si aliquo ordine conflituta quia glos exponit seniores mores vel gradu : unde poluit fuisse admissi ad consulendum super agendis, & decisio fuisse facta per Petrum. Unde de Hieron. in epistola ad Augu. dicit, Petrus principes fuit aliias decretis & glo. super verbo, tacuit omnis multitudo, supplet, concordans cum Petro. Nec obstat quod dicitur, placuit Spiritui Sancto & nobis : quia ex hoc non sequitur quod omnes decisive voterint, & quod omnes habuerint vocem decisivam. Nec obstat quod in persona omnium conscripta fuit epistola ad fratres Antiochia existentes quia ut dicit glo. & Hugo cardi. ibi factum fuit, ne aliqua dissensionis occasio relinqueretur, & ad obtendendum quod omnes consenserant in illo decreto : tamen ex hoc sequitur quod omnes habuerint voces decisivas . Unde si quando laici & alii inferiores religiosi, & inferiores prælati sive curati, vel simplices clerici, repentinate admissi, non ex hoc inferitur quod habuerint vocem decisivam : sed vel nullam vel tantum consultivam : vel si decisivam, fuit de voluntate papæ, qui potuit hoc illis concedere & ad illud habilitare : ut dixi supra in illo articulo, Qui sint necessario vocandi ad concilium. Et de illo articulo ibi latè : de per cardi. de Turcrec. in cap. generalis in 4. quæstio. 17. dis. in summa . Et eodem modo respondetur ad illud Actuum 6. ubi loquitur de multitudine discipulorum, & non fit mentio de mulieribus . Et quod dico de muliere, etiam modificatem nisi ex aliqua magna causa aliter visum esset papæ & concilio : ut quia esset una magna domina vel regina , quæ haberet interesse B pro aliqua fua particulari causa . Facilius tamen videntur admittendi presbyteri & alii religiosi quam laici, & laici quam feminæ, & de feminis non nisi ex magna causa ut dictum est . Sicut videmus in simili in capella papæ : quia mulieres pallim excludantur, quantumcumque prohibitum illaicis & mulieribus intra cancellos altaris, nisi psallitur, federe vel flare : ut in c. 1. de vita & honest. cle. & quod dicit Bal. in l. 2. C. de sacrosanctis ecclesiis . tamen laici in capella papæ admittuntur intra cancellos . Et facilius admitti deberent in concilio, quando non volunt intervenire nisi ad videndum ut instruantur : facit quod dicitur in c. ad nostrum de confess. & quod dicitur in cap. fi. de rebus eccle. non alie. & non tanquam consulentes . Bene tex. in c. decendi. 65. di. & tunc non fuit admittendi nisi ut fupra dictum est.

SED pone quod aliqui qui non fuit de concilio admissi fuit ad concilium, utrum ex hoc poterunt allegare quod fint in quasi possessione interfendi in concilio : Illam quæstionem movet Anto. de Butrio in cap. fi. de 3ta. ord. de ea. poss. & proprie. & concludit quod non : dummodo non fuerint admissi ad particularia concilia, ut ad dandum vocem . Unde non poterunt allegare habere, vel esse in quasi possessione juris interessendi vel ingrediendi concilium : quia hæc tolerantia concilii non videtur esse, ut illis competat jus . Allegat Bar. in l. 1. §. hoc interdicto. ff. de vimere affuque priva. & ibi ponit Anto. de pergerinis qui consuevernnt ire ad S. Jacobum, & de illis qui consuevernnt ire ad Moleodinum aliquos, quod per hoc non possit allegari quæstio quasi possessionis. Vide Cy. in l. 2. C. de servitu. & aqua. & poll Iano. in cap. bona de poll. pœna. & Fau. de Castro in l. qui de jure familiarisceis . ff. de acqu. pos. & doctores communiter in l. 3 certis annis . C. de pac. & in ca. cum retrofra Sarcina, de ca. possess. & proprie. Alios concordantes allegat Fel. in c. cum in, in Gloss. & 7. de const. & Cy. in l. 2. C. quæ res locæ consuetudo.

Ad quem spectat convocatio concilii.

An ex hoc quod aliqui qui non fuerunt de concilio, fuerunt ad illud allegare quasi in possessione fuisse.

DOMINICI JACOBATII
CARDINALIS
SANCTI CLEMENTIS
DE CONCILIO.

LIBER TERTIUS.

POSTQUAM dictum est supra de A vocandis ad concilium , & ita qui possunt et interesse, quoro consequenter ad quem spectet congregare concilium ? Et videtur quod ad collegium cardinalium : sicut videmus in electionibus, quod major pars capituli congregat capitulum, ubi non est ad quem alius de consuetudine spectat : et Innocen. in c. de novis operis nun. ibi Joan. An. & abb. & doc. in c. cum nobis de electi. & in c. in causis ex ti. & abb. in c. cum omnes de confict. & poll Bar. in l. omnes populi ff. de iustit. & jur. Et ubi sunt duæ partes tantum præsentes tunc illæ convocant aliam partem : & valet quod tunc per universitatem fit l. observare C. de decur. lib. 10. ff. quod cujusque universi nomine l. plane ff. de tuto. & curat. da. ab lis l. fi. glo. in c. licet de electi. archiepisc. 61. di. quanto , cum pluri. Imo etiam si B est finis termini, minor pars congregat : ut dicit abb. in d. c. cum omnes. de quo ibi plene per modernos, de in c. 1. de modo. & c. sed.

Ad idem facit quod cardinales sunt qui eligunt papam : ut in c. in nomine Domini 23. di. & in c. licet de electi. & in c. ubi periculum , ex ti. in 6. & cle. ne Romani eo. ti. & facultas sedis vacantis in jurisdictionalibus, in iis videlicet quæ sunt utilitatis ecclesiæ & necessitatis, & indigent celeritate : ut dicitur post glo. usuq. l. 1. de filiofam. in 6. pet Offien. in cap. cum ex eo de punis. & c. in c. in d. c. ubi periculum , in §. idem quoque & plene etiam in d. cle. ne Romani . Unde si eligunt , videtur consequenter, quod ad eos spectet disponere ea quæ sunt eledio necessaria : argumento cap. ne præsentia, de electi. cap. capitulo §. ad hoc & §. si vero ex. ti. in 6. & j. di. c. fi. in fin. & Bern. est glo. in propofito, quod succedant in c. nullus 79. di.

Ad idem facit, quod in concilio etiam judicatur de facilis papæ: & papa facile, fi ad eum spectaret, differet congregare. Facit quod dicitur in c. nos fi incompetenter 2. q. 7. Item non est convenienis ut à potestate ejus qui judicandus est, dependeat an judicetur : ut ff. de in quod certo loco l. non ut-que. Unde fi papa habet præesse in concilio per modum authoritatis , præesset & authoritatem præstaret in facto proprio, fi judicandum esset de facto ejus : contra nos. in l. 1. ff. de authoritate tuto. C in cle. fi. una. de rebus eccle. non alie. Item actio & passio eodem respectu multiplicarentur : contra id quod dicitur in c. fi. de iustit. C in cap. pulsasti de rescrip. pralat. Facit fi simili quod dicitur, quod in processu super criminalibus, habet episcopus requirere consensum capituli, & tamen fi procedatur contra capitulum, non habet requirere consensum cap. irrefragabili in glo. de offic. ordi. Et aliquin posset papa omnia dispergere, dissipare & fidem perverterc, nec ei dici poltet, cur hoc facis 83. di. nemo 8. qu. 1. qualis. Quid enim fi nollet congregare vel non posset, vel fi offenderet se velle congregare & dispergere (quis impediremu occulte interponere, dubitans de fi propter sua dementia) quis diceret concilium ab alio tunc congregari non posse, nisi qui vellet ecclesiam ponere in manibus unius qui fidem christianam & statum universalis ecclesiæ absque ullo remedio tiberet posset funditus perdere ? Non ita fiolis insulligenda funt jura quæ dicunt papam concilium congregare debere, non fi in certo : fed temperanda funt in radice rationis & ex illa regulanda ; Non enim in verbis scripturarum est evangelium, fed in intellectu : sicut dicit Hieron. in medulla 1. q. 1. Marcion. 16. q. 1. §. 2. 18. di. sedulo 22. q. 5. de verb. fic. intelligentia , cum simil. Et fi contrarium diceretur, frustra esset edita jura quæ permittunt aliquo casu de papa judicari 40. di. si papa & d. cap. convenientibus. Intercedit enim ut malegella , quæ tendant in confusionem universalis ecclesiæ emendentur 23. q. 4. non potest, & c. ultimo infra. Igitur ut hoc fieri posset, videtur decentius, quod à collegio cardinalium fit concilii congregatio, quam à quibuscumque alius.

Ad idem facit exemplum apostolorum , qui interdum vocabant fiepios fine capite : ut patet Act. 6. cap. in prin. ubi convocaverunt 12. multitudinem discipulorum . Ad idem est quod vocationes quæ fiunt ad concilium , non fint proprie citationes sed requisitiones , secundum Innocent. Abb. Offien. cardin. & alios in c. cum nobis, de electi. Tales enim requisitiones sive denunciationes funt per pares & minores in cap. 1. de sup. suppl. prælat. cap. ne litteris, de confist. de offi. deleg. cum consu. C. di.

Ad quem spectat convocatio concilii.

Libri secundi Finis.

et dictum: supra. Nec tales requisiones requirunt solemnitatem peremptorii: ut in *c. episcopus in pl. 18. di. 1. ſi. C. de iure ſiſci. lib. 10.* archiepiſc. *in cap. 1. de penit. lib. 6. in verbo.* concract. Igitur neceſſitate magna imminente non ſolum per cardinales omnes, ſed etiam per minimum de univerſitate fieri poteſt vocatio & congregatio concilii: & concilium debet tunc vocatum plus ad cauſam convocandi quam ad convocantem.

Ad idem etiam ſpect. quod data impotentia vel inhabilitate papæ ad congregandum concilium potoſtas devolvi debet ad alios: ut in *c. ſi epiſcopus de ſcp. regula. in 6.* Majores autem poſſ papam non ſunt quam collegium cardinalium, qui papa abſiliunt, & ſine quibus non poteſt aliquid agere ſecundum Jaon. Mo. *in cap. ſuper eo de hære. in C. 6° in cap. ad apoſtolica de re judicata. l. c. per notarialem. §. ſi variantur, qui ſiſti. ſtur. lib.* Ergo ut eviterur circuitus qui poſſet allegari & fieri rationae inhabilitatis, impotentiæ, negligentiæ, & quia forte concilium congregandum eſt contractum, ne authoritetur in facto proprio ipſe papa, convenientius videtur quod ad ipſos cardinales collegialiter ſpectet convocatio quam ad papam. Poteſtas enim devolutionis congregandi (data ſaltem notoria negligentia ſuperioris) videtur quod ad proximiores ſeri debeat: *de reſcr. Romanus, conſ. nuncia in c. de offic. ordin. paſtoralis de appel. ſolicitudinem. §. ſi vero. qto. in clc. quia conuingit, de reſt. Dom. in verbo negligentia*. Nec enim eſt abſonum, quod in concentratibus Pilanis, & in concilio Conſtantienſi ſuppleant negligentiam ſuperioris: *in tit. 1. de ſuppl. neg. prela. & de elect. cap. cum in concilio ad fi.* Et ſi ſic eſt quod data inhabilitate ſuperioris papæ ſuperioris, poteſtas devolvitur ad cardinales, ſequitur quod ſemper collegium cardinalium habeat ſpectatam vocationem congregandi: Ad idem facit quod ſecundum aliquos in ſanctis electionis papæ & in factis ejus, judices ſunt ſolum pi cardinales: cum ipſi habeant conſiſtorium *Clement. 1. de reſcr. Romanus. Add* ſing. 8. concilii Aphrodiſi. c. 15. & Benifacii c. 4. §. *antique* & Nicæni c. 3. & C. Facit. *c. in nomine Domini 13. di.*

Ad idem etiam facit quod ſuperiur plures antiquitus non ſolum congregatum concilium per cardinales ſed per imperatorem 15. *di. cap. 1. c. 1. fanda Romana. C° 16. di. c. ſeruta. 23. di. ca. nunc autem*, qui non ſolum cardinalibus ſed epiſcopis ſe habet cognoſcere interiorem: ut *in c. Valentinianus 63. di. C° in cap. hæc quidem 96. di. de major. C° ubi. ſolita. C° in c. novit de ſpoli.* Ergo ſequitur quod hoc facere debent hodie cardinales: quia enim olim non erat epiſcopis facultas congregandi plebes, neceſſitas habebat potentiam compellendi nolentes venire. ad concilium, nec propter diverſitatem parebant, nec aubsunt congregati (ut *di. 1. 15. di. C° c. fin. 16. di. d.*) propterea illi qui habent imperatorem & regum inſtitutum, & ipſi congregabant: ut patet in principio Aphricani concilii. Unde cum ſtatim eccleſia potuit, hoc mutatur: ita non poſſunt principes ſed per ſe congregari: aliquando per imperatores ipſa rogante vel poſſeſſa rattificante: ut patet 17. *di. per eirum, & magnitudo ſpiritus & ſinne etiam*. Quandoque conſulta, imperatoris & pontificis: ut patet in principio Chalcedonenſis concilii, & in aegitis Antiochenſi concilii *c. 1.* & in egeſtis Sylvetti papæ. *c. 4.* Cæſſante igitur illa neceſſitate videtur quod ſpectet ad cardinales: qui ſint poſt papam majores, ut ſupra dictum eſt. Item ad idem facit quod actus convocationis concilii non videtur A eſſe actus authoritatives ſed puri facti: igitur competit eis de jure, quia de facto congregare poſſunt. Quod patet, quia ſteri poteſt etiam ab inferiori: ut *in l. cap. cum nobis, & ibi doc.* poſt Innoc. de elect. Ad idem facit quia ſecut univerſitatem congregari à ſuperiore non eſt de ſubſtantia (cum ipſamet poſſit ſe congregare: unde ſi partes dun, vel tota univerſitas à alio congregetur, valeret: quod agentur *l. obſervare. C. de decreti. li. 10. d. l. plane, cum ſimili. ſi quod cunqſque nonverſitatis nomine* ſic videtur quod à credentibus poſſit congregari, nec requiratur authoritas vel conſenſus ſuperioris id eſt papæ. Ad idem etiam facit quia ratu quo papa eſſet excommunicatus, non obſtante quod ex aliam ſpectat convocatio generalis concilii: ut patet ex tempore Marcellini papæ, qui cum idolis thuriſcaffet, illico in concilio congregati ſunt epiſcopi dicentes quid agendum: *ut in c. non autem 11. di.* Igitur ad quem melius quam ad cardinales, qui ſint pars corporis papæ *c. 1. 15. novum. ca. Petrus. ut dicit in 6. Facit. c. per venerabile qui ſi. fin. fuſti. C° c. fundamenta de elect.* Simile. poteſt. quod exemplum de doubus congendrajibus de papatu: *ut in c. 8. dno 63. di.* Similiter in eccleſia, in fraterno, in amente & ſimilibus. —

Et illam opinionem quod ad collegium cardinalium ſpectet quando ſtet duo contendentes de papatu, tenuit Hugo. *in d. c. fidan.* & refert Barbatius *in cap. quod tranſlationem in 32. col. de poſt. ingu.* & ibi dicit glo. Hugo. falſe allegatum multum in concilio Pilano, & in concilio Conſtantienſi. Et ibi dicit quod jure voluntia devolvi electionem papæ ad collegium cardinalium, ſequuntur quando per mortem papæ ſecat papatus. Et ſed ieres quando ſtent plures contendentes de papatu, qui quærunt fiendere eunicam inconſtitutam: quia tunc damus juri antiquo, quod deinceps electionem ad conclavium *in unum & conclave 79 di.* Et ſic intentat aptiſſimo quando gregaruit Petrum caput ſonus: *in in c. 2. 24. di.* Et in hoc loco ſunt verba epiſcopi (ut *in c. videntes 12. q. 1.*) qui conſtituunt concilium. Et hanc ſorman ab apoſtolis eis traditam ſervare tenentur. Et hanc opinionem quod ad cardinales & non ad imperatorem ſpectet convocatio ponit notabiliter Bal. *in c. olim de reſcrip. C° in c. quia propter. de elect.* Et eandem partem tenuerunt multi claridiſti, dicentes, cardinalem ea quo fuerunt plures contendentes de papatu tempore concilii Pilani, per quod non ſint ſedatam ſchiſmata: quivoluerunt, quod tunc cardinales potuerunt congregare illud concilium. Sed poſtea fuit concilium Conſtantiæ, in quo fuit ſedatum ſchiſma: quod certum habuerat à tempore Urbani VI. qui Barthelomeus antea nominabatur, & erat Barenſis archiepiſcopus, patria ut aliqui dicunt Neapolitanus, ut alii volunt Pilanus: qui extra collegium propter dilcordiam cardinalium electus, dicebatur electus per impreſſionem Romanorum. De quo eſt illud conſilium Bal. *in c. C. qui aliquam reſtu. prohibe. 6. de eo quod ibi.* Bal. poſtea facit mentionem *in c. quia propter de elect.* Et iste Egidius qui recitat factum *in c. 1. de iuſp. in 6.* propter quod ſchiſma eorum habuit. Quia poſt publicationem Bulla, de poſtquam fuerat conſecratus & adoratus, & electio iniuriata principibus chriſtianis, aliquot menſibus poſt aliqui cardinales ſequentes ad civitatem Fondanam, elegerunt Clementem VII. qui Robertus de Gebenna autea vocabatur: qui poſtea tranſtulit curiam Avionenſem: ad quam aliqui cardinales de Italia ad Francium accedentes, quod ſchiſma incepit anno Domini 1378. 27. Martii. Clementi adhæſit rex Franciæ, Hiſpania, Caſtalonia, Scotia & inſula Tyinacriæ: cæteri pars chriſtianitatis Urbano: videlicet rex Bomiæ & tota Alemania & Anglia, Hungaria, Italia. Et aliqui cardinales quod cardinabatur factum ſibi impreſſionem adhæſerunt Clementi: exceptis tribus: videlicet cardinale Portuen. qui dicebatur Florentinus cardinal Pamphilonen. qui dicebatur Pilanus & cardi. Ambianen. Poſt obitum Urbani aſſumptus fuit Bonifacius IX. Petrus Thomacellus nominatus, patria Neapolitanus & poſt eum Innocentius VII. & poſt eum Gregorius XII. Angelus Corarius antea cognominatus, Venetus cardinalis S. Marci. Parfuit tempore illorum cardinales fuerant a parte Urbani poſt mortem Clementis, ubi fuit aſſumptus fuit Avionien in pontificem Benedictus XIII. Petrus Luna antea vocatus. Et inter hos duos fuit anno 1410. ſchiſma notorium: interim recedentibus cardinalibus ab utraque parte & convenientibus Pilas, ubi in concilio aſſumptus eſt Alexander quinque frater ordinis Minorum & archiepiſcopus Mediolanenſis Petrus antea vocatus: qui octavo pontificatus ſui menſe Bononiæ deceſſit, ut teſtatur fuit fuarnes XXII. antea Balthaſar Coſſa vocatus, patria Neapolitanus, cujus indulſtria cum eſſet Bononiæ legatus concilium Pilanum congregavit: in quo fuit creatus Alexander ejus prædeceſſor, ut dictum eſt. Interim autem cum alqui eſſent neutrales, & aliqui ab una obedientia ad alium ſe transferentes (ſicut Leodienſes & Genuenſes) paſſa eſt eccleſia Pilana quatuor pontifices. Nam ſi prædictubus eodem tempore in eccleſia tribus pontifibus nonnulla enormia commiſſa fuit: quo omnia: tamen in illo concilio Conſtantienſi ſedata fuerunt: obi creatus eſt Martinus V. Oddo de Columna nominatus (et inpontifices quia tunc Conſtantienſis) anno Dom. 1417 octava menſis Novembris, & coronatus 21. epiſdem. In quo concil. ſeſſion. 39. fuit decretum, ut eccleſia Romani Pontificis quæ in preſentem decreti, ut patet ex eo, quia ſi ſic, non poſſet etiam meta cardinalium ſed aliarum: ita tamen et non licetet cardinalibus ad ſtatum eccleſiæ pertinent, niſi illi per impreſſionem electus ceſſiſſet vel deceſſiſſet, donec per generale concilium de illius electione fuerit judicatum. De quibus omnibus etiam plene commentatur *ar. Hieronym. Prior. in fua ſumma in 1. parte c. 3. de ſuprema. c. 11.* ubi loquitur de ſchiſmate, *verſ. ſed quid cum dico*. Et idem archiep. *in eodem ſumma in 3. par. tit. 14. de concilio universalibus, verſ. de conciliis circa fi.* Et idem archiep. *in ſua chronica in 3. par. tit. 22. c. 2. §. 1. cum plurimis ſequentibus.*

Item ſi dicetur: quod fuit papa non poſſet congregari concilium, ſequeretur purpleitas: tamen aut contra papam qui eſt in quali poſſeſſione papatus objiciatur, quod ipſe non eſt verus papa vel quod perdidit dignitatem: ut eſt controverſia inter duos concentantes de papatu. Primo caſu ad illum tantum qui eſt in quali poſſeſſione, ſpectat exercere quæ ad papam ſpectant *in d. c. novum. c. conſtitutionem. c. de papa petra. de patet in d. §. hinc etiam 17. di. 2. §. d. mandatis*. juridiſdictalia enim exercere debent per eoſdem in quali poſſeſſione: *ut in c. cum olim de cauſa poſſeſſ. C° propter 5. q. 6. c. hæc quidem, C° ubi glo. in c. 1. de concg. reſtitu. cum ſimil.* Sed quod ipſe qui eſt in poſſeſſione papatus congregat, non videtur verificari: quia in concilio poſſet concentare. Secundo caſu cum nullus de contendentibus de papatu eſt in quali poſſeſſione, tunc videtur quod nullus poteſt congregare: quia nullus habet potestatem exercendi juridiſdictionalia quæ concentant ad papam: ut patet tamen eſſitentia quali poſſeſſione, quamvis aliter contra habeat propriatatem: *ut in d. c. cum olim, C° c. cum eccleſia Spiritus de cauſa poſſeſſ. C° c. quæritum de elect. C° c. nihil C° in c. Andam, ca. c.* Ad idem eſt quod dictum *in l. fi tib. 5. cum poſſeſſor. ff. de pat. cum ſimil.* Nec ſufficiunt ſi dicatur, quod qui habet proprietatem, potest propria auctoritate recipere poſſeſſionem de adminiſtrare: ut *in c. in nomine Domini 23. di. C° in c. litre de elect.* quia illud eſt verum quando non apparet legitimus contradictor, ut ponunt doc. *in c. transmiſſam de elect. li. 1.* ſi ponatur poſſeſſor veritatis, licet tunc valeant: gelta a proprietario (ut Innoc. *in d. c. 1. de in integ. reſtit.*) illud eſt verum quando non eſſet controverſia inter duos de proprietate. Facit quod dicitur *in d. c. conſultationibus, in c. ut litteræ de juropatro.* Si autem utrque etit in quali poſſeſſione, tunc nulla pars obedietiaeſt: quia neceſſe eſt ut unus ſit ſchiſmaticus ſive poſſeſſores de tunc tam ratione excommunicationis quam deſſe poſſeſſionis non poterit congregare: quia ſuſpenſus: *ut in c. ad conſulendum 5. c. 24. q. 1. & in c. Novarienſis 7. q. 1. Quinc. Anaſtaſius 39. di. c. 8 celebrat. de ele. excom. minoſ.* Et quibuſ dicet aliam appellationem: & ratione communionis alia pars ſufficietur ſchiſmatica: quia qui communicat ſchiſmaticis, non communicat unitati: *24. q. 1. Clemens C° in d. c. c. Anaſtaſius.* Et quibus congregatur in parte ſua, non effet concilium: ut patet ex ea qui diſtinctione: nam Spiritus ſanctus tantum deſcendit inter congregatos: *in tamen 24. q. 1. ſupetior C° d. c. ſchiſma.* Et ſi ambo conveniunt, quilibet vellet authoritatem interponere & malt. 7. q. 1. *ſaltus eſt Cornelius*. Item prius determinatur quis eſſet papa, quam fiat veram concilium ratione dubietatis *in capite; & propterea videtur ut eſſet omnis peripetitas, quod congregatio ſpectet ad cardinales.*

Addo etiam prædictis aliam rationem: quia bollic congregatio concilii fieri conſueuit ex arbitu cauſa per Pontifice: ut patet vel Bacus univerſalis eccleſiæ turbatur. Hoc autem ſi contingat in inferioribus papa, poſſunt omnes per papam puniri, & etiam ſi cardinalis eſſet, deponi: *ſupra poſita in c. 1. de cle. non reſt. C° in c. 1. de fideſ. in 6. C° in c. quod tranſlationem, de eſſ. inga. ipſe enim papa ſuperior eſt omnibus d. novit, de judic. C° in c. falſa, de major. C° ibid.* Ipſe enim omnes judicat etiam non recognoſcentes ſuperiorem, dicitur in *c. licet ex ſuperiori, de for compe. gle. in c. per ſuggeſta en. de. Lanfranus in c. ſi dubius, de appel.* Unde ex quo inferiores poſſunt per papam puniri, non videtur quod ad eos neceſſaria eſſe concilii congregationem. Sequitur ſigitur quod ſit principalis cauſa contra papam: & quod ſi papa aberrat a fide vel quod commitatur, propter quod debeat concilium congregari, hujuſmodi concilii congregatio ſit ratione portefiatis & proeminentiæ ſive authoritatis etiam contra papam: quia concilium generale univerſalem eccleſiam repræſentans: unde jurisdictur ſacrofanctis generalis ſynodus in Spiritu ſancto legitime congregata univerſalem eccleſiam repræſentans. Facit *c. majores 24. q. 1.* Quæ non potest cerare: Cui Chriſtus oravit pro ea ne deficiret: *ut in c. majores, de hap. C° 24. q. 1. a reſta, & c. pudende.* Ergo videtur quod principalius neceſſaria ſit ejus congregatio contra papam, quæ a nullo alio poteſt judicari. Si ergo contra eum, non videtur convenientes quod ab eo fuit congregatio: *ut in tab. C. re qui in ſua cauſa, & dictum eſt*

supra circa principium: aloquin posset fequi, quod ad eorum hæreticum spectaret concilii congregatio: & ſi papa effet notorie hæreticus vel antipapa: ſchismatis fautor, & incorrigibilis, & hæreſum fomes, & concilii congregatio ad eum ſpectaret, non tamen concilii eſſet congregatio quam eſſet hæreſim ſimilitudo. Et poſſet de facti ſuppoſitione, quod ſi non ſit certiſſimum, poſſet quod magis incertum eſſe: non enim eſt veriſimile, quod ad congregandum concilium condeſcendere, niſi perſpiceret primo ſe ſuo ſe notorie hæreticum eſſe concilii caput, poſſeque eſſe ſchismatis, tanquam hæreſis, & forte etiam pejor pirjore: quod eſt contra text. & glo. in *verbo item baſilicas 24. q. 3. cum quibus. & text. 1. q. 7. conveniendum.* Ergo ut iſta ceſſent, dicamus quod concilii convocatio & congregatio ſpectat ad cardinales & coram clericis.

Et ultra Iupra recitatos, iſtam partem etiam tenuit idem Hugo. *in c. ſi duo 78. di. ſecundum Bal. in d. c. olim de reſcript.* qui dicit quod glo. Bartholomæi Briſienſis eſt ibi cuneatus & eſt recurrendum ad glo. Hugonis. Et intelligit de cardinalibus: huic eſt de collegio & non de ſingularibus; quia cardinalium collegium eſt epiſcopis & pattiarchis majus. Et ſubjungit quod imperator non poteſt convocare concilium generale, nec in urbe (quæ hoc habet jure capitis *A. cum in diverſis* [illegible] *ff. de relig. & ſumptib. funer.* nec alibi. Sicut nec de jure nec de facto poteſt convocare clerum Romanum, qui eſt caput cleri totius mundi: *argumento 1. de quibus ff. de leg.* Nec clerum Jeruſalem C & Siciliæ: *vt in cle. peſtoralis, de re judi.* Nec clerum Francie: quia illud regnum nullo jure ſubiect imperatori: ut notatur *in c. quod clericis, de foro compe. & 65. di. Adriamus.* Et idem in Imbiſidi regnis. Dicit tamen quod licet imperator non poſſit congregare concilium, debet nihilominus juvare ſtatum eccleſiæ tanquam patronus, frater, patronus, debitoque eccleſiæ. Et dicit diſtinguendo temporia ut concordentur ſcripturæ: nam primum quando eccleſia parum militabat & parum poterat per ſe ſola, tunc multa privilegia concedit imperatoribus quæ poſtea ſunt ſublata: *ut in c. Valentinianus, & in c. ego Ludovicus 63. di.* Et eccleſia militans plus invenit poſſe quam imperium temporale, ita temporalibus triumphante: qui tamen improprie eſt triumphus; & tunc incepit imperium declinare & dividi, & regni et ſubverterunt obedientiam. Et ideo bene dicit, quod ſecundum novam eccleſiam non poteſt congregare concilium imperator, ſed colligium cardinalium. & niſi agitur de authoritatione papæ, non requiritur ejus authoritas ſecundum Bal. quem de verbo ad verbum refert Andreas Siculus ibi. Et illam opinionem etiam ponit & dicit Andreas *in c. quod tranſlationem 32. col. de offic. legati.* qui dicit ſupra.

IN contrarium videtur, quod imo non ad cardinales ſed ad imperatorem ſpectat illa congregatio: quia videmus quod olim imperator congregabat concilium: *ut 35. di. c. 1.* & dicit glo. ibi in gabat concilium: ut 35. di. c. 1. & dicit glo. ibi in libro concilium: in principio Aphricani concilii, item Conſtantinus (ſub juſſu & ſuis expenſis congregavit concilium, & ſedabat in medio concilii imperialibus decoratus in humeralibus cathedra: ut dicit Iuſtinus *libro 1. tit. 2. fi. de ll. 2. c. 9. & c. 13. & ſequenti ff. 50. c. 2.* & 3. item de mandato & licentia imperatoris congregatum fuit concilium Chalcedonenſe, ut patet in principio ejuſdem concilii & quod ſipſe eſt interfuit ibi regina. Cujus A concilii verba ſunt hæc: Sancta & magna & venerabilis ſynodus quæ ſecundum gratiam Dei decreto piiſſimorum Imperatorum congregata eſt in Chalcedonenſi civitate metropoli, &c. Et paruum poſt: Dominus noſter piiſſimum & fideliſſimum imperatorem erexit ad zelum fidei, qui undique ſacerdotum pontifices convocavit. & in fi. d. c. dicitur de loquitur imperator; Ex univerſis enim provinciis religioſiſſimi ſacerdotes Chalcedonium venerunt juxta mandata noſtra. &c. Item alibi in hiſtoria tripart. *l. 6. c. 14. & ſequen.* convenerunt in Italiam epiſcopi orientalium non multi, & occidentalium ultra tecentos, ut præcepto principis Mediolani concilium celebrarent. Et deſine ſunt multa jura. Similiter in geſtis ſextæ ſynodi Conſtantinopolitanæ (pertinente Conſtantino Conſtantis filio & patre Juſtiniani imperatoris temporo Agathonis, anno ſaluris 670.) legitur quod ſecundum imperiſiam ſanctionem congregata eſt: ut ſepius in principio ſingularum actionum reſpicitur, maxime prima & quinta & de hoc etiam ſunt plures textus ut patet in geſtis Antiocheni concilii in c. 1. in principio, & in geſtis Sylvetri papæ. Et ſunt plura capitula in decretis: ut videtur *16. di. habes illum cum ſequenti.* Ad idem text. *in c. 15. di. & in c. ſexta in prin. 16. di. & in c. futuerem 12. q. 1. & in c. eccleſiam, in §. item Cornelius 11. q. 1.* ubi patet concilia celebrata præſidente Conſtantino imperatore. Similiter de Juſtiniano *in c. ſpera. 3. di. notatur in c. ſcripturæ. 3. di. poſt 16. di.* Ad idem de Valentiniano imperatore *in c. nunc autem 21. di. & 2. q. 4. mandaſti. & c. Valentinianus 63. di.* Ad idem de Martiano imperatore *in c. nos ad idem 96. di.* Ad idem *in c. ſi duo juncta ſupra ſcripturam*, in qua loquitur Honorius imperator Baſilius papa, 79. di. Ad idem *in c. continua. 11. q. 1.* ubi Conſtantinus apud Niceam concilio: Item Carolus imperator conſtituit concilium cum Adriano 63. di. *Adriana. vl. 2.* Ad idem text. *in c. ſaculi. Romanus 63. di.* ubi legitur de ſuſtitutione ſacerdotum quibus mediantibus ſunt congregata concilia. Et hoc patet ex geſtis in concilio Chalcedonenſi, ubi Leo papa cum Iatrymis ſcripſit imperatori ut congreget concilium: ut patet Anto. de Butrio in ſuo tractatu: licet illam epiſtolam inter geſta non reperetur. Item omnes libelli & petitiones debent imperatori tanquam capiti ut patet in d. c. futuram. Item relatis geſtis ejuſdem concilii per literas ipſius concilii, imperatores Catalaes Flavius Valentinianus & Martianus ſpa confirmantes, permam adjecerunt contraverbentibus ſtatutis in eodem concilio: ut patet *ca 16. allione ejuſdem concilii.* Et idem de Juſtiniano *in 1. mu rubdentes. C. de ſanctiſ. Trin.* ubi ſuit celebratum concilium ſine ſeitu papæ, & decretum ejus mittitur ad papam confirmandam.

Item videtur quod non ſolum ad imperatorem ſed ad reges: *ut 3. di. c. ſpera 17.* & Quo cafu ipſi non debent aliquid cognoſcere vel decernere, ſed ad judicium concilii remittere: ut patet ſaltem in concilio Chalcedonenſi. Et propterea Egidius *in d. §. hinc etiam* reprehendit regem Francie, qui tempore ſchiſmatis omnia faciebat per ſe conſultis tantum epiſcopis regni ſed & dominis temporalibus de generale & nullo: cum debuiſſet ſemittere concilio generali & epiſcopis ibi exiſtentibus.

Et iſtam opinionem quod ſpectaret ad imperatorem & non ad cardinalis, & quod ip ſo congregando præſeratur imperator collegio cardinalium, tenes Barbatius *in c. quod tranſlationem, in §. vel. de offi. leg.* ex ratione proferitur, quia cum ſint ipſis eſſet omnes congregandi, & poſſea fuerit ſtatutum quod papa in poſterum congregaret, ſequitur quod papa nolens congregare ipſeſtes ad imperatorem & non ad colleguum. Unde ſentit quod primo ad papam, poſſet ad imperatorem & non ad collegium cardinalium. Et ad hoc addnciit glo ſum *ca. principio. 3. q. 5.* Et cle. *ne Romani* (quæ vult quod electio papæ ſpectet ad cardinales) reſtringit quod loquitur quaudo tractatur de electione ſede vacante per eoſdem: ſiquon ad cardinales ſed ad concilium pertinebit. Sed de hoc dicam alibi. Sed ex ejuſdem colligitur, quod quando eſt controverſia inter duos de papatu, tunc congregatio ſpectat ad imperatorem & non ad collegium cardinalium.

IN contrarium videtur quod nec ad cardinales nec ad imperatorem pertinet ſed ad papam. Et primo ex caetenia poteſtatis: quia nullus inferior poteſt uſurpare quæ tantum ſuo principi reſervata, ut in *ca. quidam ſpam. 5. præterea de verbo. ſignifica. l. nullaſilla ff. l. non ſolent. C. notw. veſti. ulp. non poſſ. c. hoc. ſolo 17. di.* Illud autem eſt de reſervatio principi: ut *in cap. quod tranſlationem de offi. leg. & in c. ſicut mihe de excep. prælat. in fin.* Intantum ut nec legati conventur: quia quo ſpectaliter Romano pontifici concedunt, ut in generali mandato non transferuntur: ut *d. c. quod tranſlationem.* Ideo nec legatis ea poteſt, ut *in §. pœna. 3. di. notatur in c. ſcripturæ. 3. q. 1. Novationis. text. 17. di. in s. mulieris.* Schiſmatici tutem ab omni actu judiciario ſunt ſuſpenſi ipſo jure: *ut in c. ſolet. 5. fin. extra. de c. c. delictorum. 2. q. 1.* Et ſic non habent jus convocandi concilium: quia talis convocatio eſt quædam citatio, ut dicit glo. *in §. ſiue reium. 17. di.* quæ eſt actus judicialis: ut *c. Ro. de ſpon. ſponſalia. cum de probatio.* Præterea omnis citatio, ab illis debet emanare qui habent præeminentiam ſive juriſdictionem, ut patet in *c. omnis qui vocatur. 2. q. 1. de rejudi. l. extra territorium ff. de juriſd. omnium judi. c. ut animarum de conſti. in fo. ff. de ſtatu l. qui ſe aliunde. l. 2. ff. poſt in pr. tutores non teti. c. ſuper litteris,* & quod ibi dicitur de reſcrip. *ca. præterea de dila. cum ſimil.* Hoc autem non eſt in cardinalibus: qui non habent juriſdictionem ſupra concilium generale, nec ſupra papam. Facit quod dicitur in *d. cle. ne Romani in §. non inter extera, de elec. & in c. nihi periculum. §. idem quoque ex. 1. di. 6.* non enim reperitur ipſe cardinalis in conventu in canonibus unquam concilium a cardinalibus congregatum. Imo. text. *in d. cle.* probat clare contrarium: quia ſtatuit quicquid per collegium cardinalium fit de iis quæ ſpectant ad papam. Sed congregare concilium eſt de reſervatis papæ: ut *in c. quod tranſlationem de offi. leg.* igitur cum hoc ſit contrarium, ſed inferior ſuperiori ſuperiori, ſufficit non inventi conceſſum, ut cenſetur prohibitum: *de tranſla. prælat. c. inter corporalia. 2. q. 6. ca. cum ſint. c. ſi quis. 1. q. 7. ſed ſi dormitet. 1. diſtinc. C. de coll.* Cum igitur ſolus papa habeat imperium & juriſdictionem ſupra omnes fideles (*ut d. c. omnia per mundum 9. q. 3.*) nullus videtur poſſe congregare concilium niſi papa.

Nec etiam imperator, qui non poteſt jus cauſarum dicere Romæ, nec in regnis Jeruſalem, Siciliæ vel Francie: etiam hodie: quia ei non obediunt: nam quod obedientiam inſpicitur poſſeſſio & non merum jus. C. *de ſumma Trini. l. 1.* ita dicit Bal. *in c. olim de reſcrip.* qui ex hoc infert, quod imperator non poſſit congregare concilium ſine cle-

A pattem debent habere rectum. *17. di. nec licuit. 9. q. 3. cuncta per mundum. 24. q. 1. regnamus.* quod ad eum ad capiti ſpectat concilii congregatio: alioquin fine eo eſſet acephalum & fine capite, ut infra. Unde videtur dicendum quod cum requiratur ut concilia communiter conſtent ex ſacerdotibus & ſecularibus habeant ſum formalitatem *(ut in c. graves de probat.* & ibi notata: quod patet in concilio ſynodalibus epiſcoporum & provincialibus archiepiſcoporum. *18. di. per totum.*) ubi concilium reperiretur congregatum ſine authoritate papæ, non eſſet formale: quia eſſet membrum ſubditum capitis authoritate, & ſic monſtrum: *c. cum non liceat, cum ſimil. de præſcrip.* eo enim ipſo quod a ſynodo generali excluditur caput ſeu B capitis authoritas, diſſolvitur capitis & membrorum unitas & conſtitutio ſchiſma. Nam in omni congregatione necelle eſt unum regulare & regere ſecundum philoſophum in politicis: ipſe autem papa eſt caput concilii & orbis: ut ſupra dictum eſt, & dicitur *in c. regula, cum duobus ſequen. 17. di.* ſequitur igitur quod ſine eo non poteſt conſtituiri concilium, & quod ad eum ſpectat illius convocatio.

Et per hoc patet quod nullo modo poteſt ſpectare congregatio ad cardinales tantum: quia non videntur ut collegium poſſe convocare: nec conſequenter alios abſtus collegiales facere: de fac quod concilium vocare: nam videntur in ſchiſma incidere, tanquam ab apoſtolica ſede diviſi. *23. q. 5. poſt hoc. 24. q. 1. nam non 24. q. 1. Novationis. text. 17. di. in s. mulieris.* Schiſmatici autem ab omni actu judiciario ſunt ſuſpenſi ipſo jure: *ut in c. ſolet. 5. fin. extra. de c. c. delictorum. 2. q. 1.* Et ſic non habent jus convocandi concilium: quia talis convocatio eſt quædam citatio, ut dicit glo. *in §. ſiue reium. 17. di.* quæ eſt actus judicialis: ut *c. Ro. de ſpon. ſponſalia. cum de probatio.* Præterea omnis citatio, ab illis debet emanare qui habent præeminentiam ſive juriſdictionem, ut patet in *c. omnis qui vocatur. 2. q. 1. de rejudi. l. extra territorium ff. de juriſd. omnium judi. c. ut animarum de conſti. in fo. ff. de ſtatu l. qui ſe aliunde. l. 2. ff. poſt in pr. tutores non teti. c. ſuper litteris,* & quod ibi dicitur de reſcrip. *ca. præterea de dila. cum ſimil.* Hoc autem non eſt in cardinalibus: qui non habent juriſdictionem ſupra concilium generale, nec ſupra papam. Facit quod dicitur in *d. cle. ne Romani in §. non inter extera, de elec. & in c. nihi periculum. §. idem quoque ex. 1. di. 6.* non enim reperitur ipſe cardinalis in conventu in canonibus unquam concilium a cardinalibus congregatum. Imo. text. *in d. cle.* probat clare contrarium: quia ſtatuit quicquid per collegium cardinalium fit de iis quæ ſpectant ad papam. Sed congregare concilium eſt de reſervatis papæ: *ut in c. quod tranſlationem de offi. leg.* igitur cum hoc ſit contrarium, ſed inferior ſuperiori ſuperiori, ſufficit non inventi conceſſum, ut cenſetur prohibitum: *de tranſla. prælat. c. inter corporalia. 2. q. 6. ca. cum ſint. c. ſi quis. 1. q. 7. ſed ſi dormitet. 1. diſtinc. C. de coll.* Cum igitur ſolus papa habeat imperium & juriſdictionem ſupra omnes fideles (*ut d. c. omnia per mundum 9. q. 3.*) nullus videtur poſſe congregare concilium niſi papa.

Nec etiam imperator, qui non poteſt jus cauſarum dicere Romæ, nec in regnis Jeruſalem, Siciliæ vel Francie: etiam hodie: quia ei non obediunt: nam quod obedientiam inſpicitur poſſeſſio & non merum jus. C. *de ſumma Trini. l. 1.* ita dicit Bal. *in c. olim de reſcrip.* qui ex hoc infert, quod imperator non poſſit congregare concilium ſine cle-

clenim Romanum nec clerum regni Jerusalem & Siciliæ, quia ei non obediunt: nec clerum regni Franciæ, quia illud regnum nullo jure subest ei. Unde vult Bal. *in d. c. olim*, quod concilium formatum & ellentatum sive canonitatum à jure non potest imperator facere nec ex præsidente: sed quandam congregationem fieri, quæ potius dicitur conventiculum. Et dicit quod licet Joannes dicat, quamvis Ecclesia potestas deficit, imperatorem supplere, (ut 24. q. 5. *principes*) est intelligendum, supplere id est, patrocinari. Sed hoc dicit distinguendo tempora: quia considerato tempore modemo imperator non habet obedientiam. Sed illud non placet: quia etiam secundum antiqua tempora quando congregabantur concilia per imperatores, ibebat vel ad requisitionem papæ vel de quo voluntate, vel postea papa confirmante. Vide quod dicit papa pro cardinalibus in fine.

Quod autem ista conciliorum generalium congregatio spectet ad papam, sunt infinita jura: ut 21. *dis. per totum*. 17. *dis. per totum*: ma-xime in ea regula, *sibi tres patriarchate omnibus fieri non debere*: nec illum ratum est aut erit unquam concilium, quod ejus non fuerit authoritate fulcitum. Qui tertius colligitur ex epistola Julii papæ contra orientales episcopos pro Athanasio. Ubi plura de hoc, quod non licuerit eis sine authoritate congregare concilium, laudibus tertibuit & infamitio decreta Nicæni concilii. Et refertur in *c. multis* 17. *dis.* ubi ait esse conventicum & conciliabulum & non concilium quod fit sine authoritate papæ. Et alibi justum legitur 15. *q. Adrianus* 1. *c.* 3. *c. in quia fabulis*, & *c. in eos episcopos*, & *in c. Valentinianus*. 96. *dis. bene quidem*. 3. 5. 6. *studum & c. perspicua*. 2. 4. 5. *mandatis*. & 5. 6. *Idea & c. dis. 2. parte*. & *Bal. in d. c. hinc etiam, ubi dicit. c. ecclesia*. 6. 3. *in c. quod transgressione de offi. legat. & in c. 2. de transla. prælat. cum multis familiis*, & *excessibus prælatorum*. Unde papa præsidet generali concilio: *in sacrosanctis ea. primi & secundi*. 8. 4. 9. *cum pastoralis, in superiori*. 2. 4. 2. *si quis dogmata*. 2. 3. *dis. in nomine Domini*. Et sine papa concilium dicitur corpus acephalum, *c. subministrat*. 21. *dis. glo. in c. ad apostolica de re judi. in c.* Nec concilium cum papa dicitur judex, sed conditor, etiam in ordais. 9. 4. 3. *concilium mandamus*. Inno. in *c. graves de probat.* Item congregare concilium est proprie jurisdictionis ut supra dictum est, & potest Egidi. *consil.* 99. *incipit*, verum quia, *in d. parte*. 9. 19. Ita autem premiptentia clavis jurisdictionis data fuit Petro, & in Pepo successoribus: ut *in c. filius*, *de major. & obe. nostri in c. translato*, *de confir. in c. et apostolica*, *de re judi. in* 6. & *in in. pastoralis circa fi. in. ti.* Et tunc infinita jura: ut *in c. in dominus*. 19. *di. & in c. fornicatio* 22. *di. per totum*, *c. fundamentum*, *in prim. de elec. in* 6. Facit quod dico in illo articulo, quam jurisdictionem habeat concilium: *in illo* titulo papa fit major concilio: ut *in c. significasti de elec.* Igitur &c.

Quod videtur verum etiam si concilium effet congregandum contra papam, ut quia accusatur de hæresi: quia licet in facto proprio imperator dat judicem etiam contra se, *c. ut si. de si quæ in tota. delentur*, *i. proxime*) & eligit procuratorem certis. (*i. hoc quicquam fi. de offi. proxim.*) Sic papa potest date contra se judicem. De quo late per. Inno. *in c. ex parte, de verb. signi.* Et fit se submittere: *ut in c. nos si incompetentem*. 2. 4. 7. *in c. quadrifidi*. 6. *in c. audiatum*. 2. 4. 4. Quæ submissione infra latius dicam: Sic in criminali episcopus, diaconus & presbyter eligit judicem. *Ut c. judices* 15. *q.* 7. *ß antem*. 3. *q.* 6. *propriæ*. Imo papa potest esse judex in causa propria. *c. cum venissent, de judi.* & Inno. & alii *in d. c. ex parte de verb. signi. & dicitur in c. 1. de probat. & c. nunc autem*, 23. *di.* Ipse enim tanquam superior non videtur quod debeat ab aliis inferioribus judicari. 22. *di. superior*. Et ideo dicitur quod papa primum fedem nemo judicat judicem. Unde nec ab Augusto, nec a regibus, nec a populo judex omnium judicabitur. Aliorum enim hominum causa Deus voluit per homines terminari, sed Deus apostolicæ præsidem suo fine quæstione reservavit arbitrio: ut dicitur *in d. c. nemo, & c. aliorum*. 9. 9. 5. *cum ritius ignorat*. & supra dictum est. Et licet dicti ibi glo. concilium non judicatur: sed tamen glo. 2. *in c. mandatis*. 2. 4. 4. cum ipse sit major ipso concilio: *ut in c. significasti, de elec.* Quinimo etiam si totus mundus sentiret contra papam in aliquo negotio, videtur quod sententiæ papæ fit standum: ut notatur. 24. q. 1. *c. hæc est fides*. Et licet glo. ad *d. c. nemo*, argnat contra (quia orbis major est urbe) tamen ibi ad argumentum, ubi ponitur Joannes, quod licet orbis major sit ambitu, non tamen authoritate. Allegat quod concludit glossa *in c. regimen*, 95. *di.* (quæ incipit, & dico) æqminens ad ea quæ notantur. 8. 9. 1. *in ifti*. 9. 2. 4. 1. *quodcumque* & dicam latius infra: Poffet & magis accurate respondere, quod argumentum procedere, si papa solum urbi & non orbi præesset sicut prælati: ut *in c. cuncta per mundum*, *ca in c. per principalem*. 9. 9. 5.

Et etiam si contra papam necessaria est congregatio & ad corrigendos ejus excessus, non videtur posse congregari sine ejus licentia. Et quod ad ipsum pertinet, ut *in c. 8. hinc etiam, in d. c. in c. nunc autem*. 23. *di. justitia. c. mandatis*, & *c. audiatum*. 2. 4. 4. Imo etiam si esset schisma & duo simul pretendunt de papatu. 79. *di.* Cum ita ait hæretice, definit esse papa. Quo cafu videtur, quod potest congregari concilium per reges & principes & alios christianos: *ut d. 5. hinc etiam*. Ibi licet nullus possit papam arguere, fallit, nisi fit hæreticus. 40. *di. si papa*. Quo cafu videtur quod judex competens fit concilium generale: ut 2. *q.* 7. *c. item Symmachus*: & potest tunc à concilio generali damnari, secundum Bal. *in d. c. dum in cessis*. de quo infra plenius dicam. Sed videtur adhuc contrariare ter. 9. *q.* 3. *nemo*. Sed ibi de papa catholico est sermo. Sed magis obstat *c. nunc autem*. 21. *di.* ubi papa etiam ob hæresim non damnatur à concilio, sed et dicitur: *non ejus* non teipsum judica. Ad quod respondeo, quod ibi est forma de correcto & poenitente. Unde si hæreticus papa poniteat, tunc non deponitur, sed fibimet ipse indicit poenitentiam: sed fi in hæresim perseverat, deponitur. Ita dicit Egidius Bellamera *consil. 99. in fi. 16. q. in quarta parte ipsius consilii*. Potest dari alia responsio, ut dico infra in articulo, quando propter hæresim papa possit deponi.

Unde in concilio Chalcedonensi, inter cetera quæ fiunt objecta Dioscoro, fuit, quod præsumpsit synodum facere sine authoritate sedis apostolicæ: & ob id petitum fuit à Pafchasino & Lucentio episcopis vicariis sedis apostolicæ, qui nomine Leonis concilio interfuerunt, ut eundem Dioscorum eliceret à concilio, nec aliquo modo introuitteretur, ut fuerat, sed ut tantum ad audiendum introuitteretur ut legitus in prima synodo, *in c. 9. residendum*. Idem patet in gesti ejusdem concilii: ubi a missis ad Leonem papam literis à concilio pro confirmatione gestorum obtinenda, Leo papa confirmavit, præterquam quod privilegia, quæ usurpaverat ecclesia Constantinopolitana. Etiam licet ibi imperatores videantur confirmare, illud est potius ejusdem edicti inter fidelibus quam pontificatus authoritatis: ut patet in 16. actione. Et breviter omnes fanctiones patrum authoritates nullam synodum generalem tantam esse claimant, quæ authoritate pontificis congregata vel fulsita non fit. Imo nec legatus de fatere jus habet congregandi concilium generale, nisi fit et specialiter à papa delegatus: secundum illo: *ut in d. 5. parte*. 5. *q.* 6. *dis.* 17. *di. in c.* 1. 2. 7. 2. *q.* 6. *dis. hinc et.* 1. 67. 63. *di. Adriana ci. primo*. de quo latius infra dicetur. Unde verius:

Reffitit papa, solus deponit & ipse.
Dividit, ac nosit, eximit, atque probat.
Articulus sabuit, synodumque fecit generalem.
Transfert, & mutat, aptitudo mutat ab ipso.

Ita dicit glo. *in c. fient autem de excep. prælat. & in c. 2. de transla. prælat.* de quo etiam glo. *in c. quod translatione de offi. legat.*

Addetamen quod licet fint partes concilii vocati à non habente potestatem & congregati, nihilominus ex authoritate habentis congregare, propriam potestatem: ut de hoc eft tex. *in d. 5. hinc etiam*. ubi apparet quod prælati et vocationi imperatoris (id quem non videtur pertinere) vocantur et congregantur & proceffiunt in concilia. Facit secundo dicit Bal. *in d. 5. olim. de reform.* quod five per veros cardinales five per fallos papa eligatur, ecclesia semper reuitur poffidentem: ut *c. quæstum, ff. quemadmodum servorum amit.* quia non potest ecclesia universalis definere poffidere, quia non papæ expelli. Et fic in propofito, licet congregatio concilium generalis facta per non habentem potestatem, quia tamen per hoc non eft abdicata quali poffeffio, nec poteftas ab ecclefia, poterunt ad fedem apostolicam procedere et authoritas habentis congregare. Tamen congregare concilium absolute loquendo eft proprium Romani pontificis, & non alicujus alterius inferioris: ut dicit beatus Thomas *in secunda secundæ*. 9. 1. *ar.* 10.

Quid dicendum in hac materia? Breviter præfuppofito quod fimus in ecclefia, in quo adit necessaria congregandi concilium (quod quando fit infra aliquid dicetur) & præfuppofito quod fecundum jura antiqua & priora temporia, in quibus non erat pontificius facultas congregandi concilium, ifta congregatio fiebat per imperatorem (ut in *c. habes illorum* 16. *di. & in c. fancta ex. di. & in c. continua*. 21. *q.* 5. *& in* 6). *di. de Adriana*, cum ablit ipso imperatore (legatis) poffeta autem conftitutum eft quod ad folum Romanum pontificem (*ut* 17. *di. c.* 1.) fpecifter congregatio: refpondetur: *transfuffio* ifta temporis, quo de jure ifta congregatio fpectat ad papam libere, quod fuit confederandi aliqui eius principales. Primus eft, quando fumus in cafu in quo eft dubius indubitatus papa: fecundus eft, quando fumus in cafu, in quo duo vel plures contendunt de papatu, qui quilibet pretendit fe papam.

Primo cafu quando eft unus & indubitatus papa, dicendum eft quod indubitanter congregatio ipfius concilii fpectat ad papam: quia etiam folus de fine concilio cardinalum poteft congregare concilium: ut dicit Bal. *in tract. de schisma*. in 18. col. & cardi de Turrecre. *in c. de. 5. de poeffate papæ*. Et idem dicit Martinus Laudem. *in tract. de principibus*.

Quod Non patres edicili non vocati & congregati à non habente potestatem, nihilominus congregant & proceffiunt in concilia.

Quid in hac materia?

Breviter præfuppofito

Primo cafu

Secundo cafu

bus. qui allegat tex. & glo. *in c. quod translatione, de off. leg.* Notat Do. *in c. ad apostolice. c. cel. de re judi. in c.* quod eli verum, & ubi ofert aliqua debitcas de viribus electionis ejus, quod ipse habebit congregare concilium: quia non eft eo ipsofo superior, ex quo reperitur receptus: ut not. d. Anto. *in c. licet in fetunda colo de elect.* Et hoc quod fine dubio tunc quando eft indubitatus papa ad eum fpectat; clare probatur omnia ilf juta fupra pro papa allegata. Ponti. Alex. & *apostolicus in c. 1. 17. di. in c. mandatis 2. q. 4.* & cardi. de Turrecre. *in d. c. 8. cr 17. di. per totum*: ubi omnes in hoc concordant. In tantum ut aliquis valuerint, quod licet pro leguentia pro imperatore fupra adducta innuant, quod fpectet ad imperatorem, nihilominus non probant quod ejus authoritate: fed quod vel mandato papæ, vel quod imperator fuerit dominus, & ipfe jurisdictive: vel fi inftinctu & requifitione imperatoris, quod hoc fuerit, quia prælati comparuerunt & interfuerunt non voluntate: vel quia papa eratum habuit. Alioquin non potuiffet imperator cogere prælatos: ut in *c. nihi nam legiffes 96. di.* Vel quod fi imperator congregavit prælatos, determinatis in concilio poftea ad papam confirmandas: tenfiente vel firmanda, ut patet in exemplo *in l. non vedentes. C. de fumos Trinit.* Vel quod imperator ad requifitionem vel jufficm, vel de licentia papæ & nomine papæ congregavit fecerit. Vel quod, fi aliquando aliter factum eft, ejus gefta non valuerunt, nifi quantum papa approbavit. Unde ut hoc non poteft argui, quod quando eft indubitatus papa, imperator potuerit contra voluntatem papæ congregare valide ipfos prælatos: Spectat ergo ad papam per jura fupradicta, pro ratione hujus quæstionis agere. Quia fine dubio procedunt etiam fi agatur contra papam de hæresi. *ut in fc. haec etiam 17. di. in c. mandatis, & in ea. audiens 15. q. 1.*

Et licet Bal. velit, quod quando eft congregandum concilium contra papam, quia tractatur de ejus emendatione, tunc non requiratur ejus authoritas (ut dicit ipfe *tractatum in q. rub. de referip.* & Idem cardi. *Abbas in fc. fundam. 17. di. in fecunda col.* & hoc ipfe velit verifimiliter: nam quotiens congregari & idem Egidi. *in cit. dudum 9. notabile de fepul. de* videtur voluiffe Catalibus in allegationibus pro Eugenio in cafu hæreficftantum: pro quo facit quod quando in aliqua cafu requiritur confenfus aliorum, fi eft contra eum agendum, tunc non requiritur ejus confenfus: ut ponitur de prælatis *in c. edoceri de reripto 3. in c. 4. 7. canl. fuperiori c. cum non fitum ingla. magna. C. de bonis quæ liberis*) tamen contrarium credo verum, ex quo femel reperitur receptus, & eft indubitatum papa, (nifi requiffitus multiplex differet, deteftetur, vel negavit vel contegere, ut infra dicetur, vel nifi in cafu, quo effet fcitus poft notorius hæreticus, & requiftus ut congregaret, nolle) per jura prædicta.

Et licet quando eft dari portefias concilio judicandi de papa, etiam videatur confequenter data potefias congregandi concilium fine eo (ut refert & fequitur Pefi. *in ea. fuper literis de referip. in 2. col.*) ifiad intelligo venam, quando papa requiffitus nolet, vel differet, feu detefteret congregare, & fic facere: fed etiam. Et hoc per *c. fuis etiam* (ubi eft text. ad hoc) *17. di. & c. mandatis & c. non fi incompetentes, in §. item Symmachus 3. q. 7.* Et hoc voluit Anto. de Rofellis *in fuo tract. de fchismis. in 4. chorta.* & probat ifte text. *in §. hoc etiam*, hoc modo, quia ibi etiam Symmachus opponebatur hæreticus: ut dicit ibi glo. *in verbo immutis*, & vult Alexand. *in d. c. fi papa*, *in fc. autem primo*, col. de tamen ejus authoritate congregatum fuit concilium ut patet interim. ibi in fynodo congregatum ftante ejufdem Symmachi. Et fi dicitur, quod imo ibi tert. probat concilium congregatum authoritate Theodorici regis, ut patet in princ. illius text. Refponderur, quod poftea Theodorici fuit in faciendo congregari concilium ad juvandum papam: quia potefias fecularis eft conftituta pro auxilio fpiritualis potefftatis: ut *c. cum ad verum 96. di.* appellantur enim principes temporales defenfores ecclefiæ *in cicle. 1. de jurejurando. & in c. venerabilem de eleft. & text. mebilis in c. principes fæculi, & c. fequenti 3. q. 5.* Quibus etiam gaffia in verbo, *procuratfor*, dicit quod prælati vocati ad requifitionem regis comparuerunt, non quod venire tenerentur, fed ut eum ab errore revocarent. Et de utroque (videlicet de necessitate & de non necessitate hæreticis) ponit Alexand. *in c. nunc autem 21. di.*

Et licet in notorio hæretico videatur dofl. velle, quod abfque ulla requifitione papæ congregari poftet, tamen cauftus eft ut eo requifito congregetur: ut infra dicetur. Si tamen concilium congregaretur à feipfo, tunc poftet petti, ut papa interponeret authoritatem: maxime quando non conftaret, quod effet hæreticus notorie, vel quando illud, quod teneret & fuperet hæreficis, non pertinaciter afferret. Et ita mno modo intelligunt text. *in c. nunc autem 21. di.* Et fi malitiofe denegaret, tunc ipfe prælati jam congregati poftfent procedere. Vide cardi. de Turrecre. *in tract. de concil. c. 8.* & idem etiam dicit Anto. de Butrio ibi *fupra.* & dicit Rofellis *in tract. de concilio in 1. chorta.*

Et fi bene conftaretur, Bal. *in d. c. etiam* loquitur in cafu fchismatis: licet Pefi. *in c. fuper literis*, eum fimpliciter referat; quod patet ex verbis ejus in principio, dum dicit, in hac congregatione, fec. licet illud hæc fchisma, in quo ter Francorum Hæretarum obedientiam, & etiam plures pontifices in ecclefia Dei. Propterea ipfe dicit, quod in illo fchismate erat primo intendendum ad hæreticos: *ut in c. novit. de judi.* fecundo herbis, tertio lapidibus, & ubi non fufficit ingenium, ibi valeat armorum prænidium & uoteis. Et fupra dicit, quod contra malos non eft contendum malis vel emplaftris, fed gladio. *c. 23. de off. prælati. l. congrue.* Et plures ibi dicit de Bonifacio & Benedicto, inter quos erat fchisma.

Et immediate poft dictum Bal. fumus, (quod videlicet quando agitur de exauctoratione papæ, non requiritur ejus authoritas) fubjungit mirabile dictum Abagonitis *d. c. fi fano 79. di.* videlicet propter fcandalum vitandum uterque poftet procedere ad reprelia, (*qu. de fi papa*) & tertius eligi, qui non fit ipfum fcandali perferutor. Et ideo Bal. loquitur quando non conftabat, quis effet verus papa: fi fe fcrat, dubium, cujus authoritate erat congregandum concilium: & ideo non erat requirenda authoritas Imperiæ in illo. Sed fecus videtur in cafu, quando eft certus papa qui dicitur hæreticus & nondum damnatus eft. Et patet quod Bal. loquitur in cafu, quo dubium eft, quis fit verus papa (cum ipfe dicit quod fchismaticus obftinatus, hæreticus fit: & quod qui non habet patrem cum Deo, non habet patrem cum ecclefia) propter fchisma, quod tunc vigebat. Quod etiam tenet cardi. Floren. *in d. c. licet 35. q.* qui vult, quod in papa hæretico debeat requiri & follicitari prius, ut ipfe congreget concilium: & fi detrectat, tunc facendum canfulatus, vel imperator fecundum ordinem infra dicendum. Et hanc prædictam in hæretico, quod primo fit requirendum papa, ut velit congregare concilium, ponit cardi. de Turrecre. *in d. 3. di. c. 8. vol. 3.* eft enim fpecialis in papa, ut

A ut auctoratur in facto proprio: ut dicitur *in c. cum confulere, de judi.* & *c. nunc autem 21. di.* ubi Marcellinus fefipfum judicavit. Nec obftat, quod ibi non dicitur congregatum concilium authoritate ipfiusmet Marcellini, fed potius congregati à feipfo epifcopi: nam hoc fuit, quia ibi ipfe fuerat notorius idololatra: & fic concordo dictis nostris. Vel eft ibi fuppositum, quod ejus authoritate: vel quod, fi concilium feipfum congregavit, Marcellinus congregationem tantum habuit, quod patet ex verbis illius textus, in quo in feipfum Marcellinus dicit fententiam. Et hoc legitur in gefftis conciliorum fecundum Egidium ibi.

B Sic eft, quod jura dicunt, quod judicare papam, ejus religiofiare arbitrio: ut *d. c. nunc autem in fine*, ubi relinquitur ipfius Sixti arbitrio judicium proprium. Et *in §. ad hoc 17. di.* Sic eft etiam quod dicitur, quod papa folus Christo judicatur: ut *in c. aliarum 9. q. 3.* & *in c. fafta, cum duobus fequente.* Sic & quod ipfe in terris Dei vicem tenet: *ut in d. c. fundamentum, de eleft. in 6. & in c. ut nonnulli, ut eccleffiafica beneficia, cum fimil.* Non enim habet fuperiorem, ad quem poffit haberi recurfus: ut *in c. licet in fi. de eleft.* Ipfe enim eft, qui Petri fidem, & fedem tenet: ut dicit text. *in c. hæc eft fides 24. q. 1.* Item ipfe poteft dicere, quis me judicet? & excipere, Dominus eft, qui me judicat: ut dicit glo. *9. d. fi quis petunt.* Unde dicit Oftien. *in c. quanto de transla. prælat.* quod papa, & Chriftus faciunt idem confiftorium: ita quod excepto peccato poteft papa fere omnia facere, quæ poteft Deus: & nifi circa fidem à nemine poteft judicari. Idem abb. *in d. c. licet de eleft.* Vide Joan. *in c. ad honorem de auctor. & in fu. pal. in c. nisi de offic. fpiritu.* Et licet Deus non poteft, cur ita facis? (ut Job. 11. ca.) ita nec in ipfo, quæ funt juris poftivi papæ poteft dici, cur hoc facis? §. *de. nunc in fine. in c. quanto de transla. prælat.* Ideo auctoratur in facto proprio, & ideo feipfum judicat, fecut fupra dximus. Hoc etiam contingit in imperatore, qui dat juribus procuratorum fuam potefftatem: ut *in c. ex parte de rescr. fig. C. fi adversus fiscum l. 1. C. 1. c. 17 in l. nec quicquam fi. de offic. proxim.*

Unde ex quo papa vult ius fua potefftate in congregando concilium, quantumcunque fit contra eum congregandum, ad eum fpectat: *ut d. c. mandatis C. d. §. hoc etiam, cum aliis fupra allegatis.* Nec obftat etiam, quod auctoratur in facto proprio: quia ultra jam proxime dicta refponderur etiam, quod auctoratus ejus finitur perfecta congregatione, in qua nihil agitur de facto ejus: poft congregationem autem concilii confundatur auctoritas in concilio, & remanet forma concilii. Patet in fimili: judex enim revocatus non poteft jufte cognofcere: & tamen fi delegat alteri ante revocationem, ille poterit cognofcere auctoritate revocati. Et per hoc refpondetur ad illud, quod abb. & paffim in eodem funt incompoffibiles: quia non eft verum, quod judicant, & judicandus repugnantiam contrariet: cum auctoritas papæ congregantis finitur facta congregatione, & concilium non habet ipfum fuperiorem, & fic ipfius, ex quo congregatur contra ipfum, eft dictum. Facit quod dicitur *in c. judex de offi. deleg. in 6. & in c. cum fpecialis de appel.* Et ifta fuit refpofio Domini Anto. de Butrio *ind. tract. fchismatis.*

Egidius tamen *in cit. dudum in princ. in verf. quarto nota de fepul.* dicit, quod aut habemus unum indubitatum papam, & tali casu cuia, & quæ ipse judicare poffit? & tunc concilium generale non potest

A teft congregari fine eo (ut 17. *di. per totum*) nec congregatum poteft aliquid fiatuere vel judicare, fed folum Romanum pontificem confulere, & apud eum inftare, ut fufca per ipfum catifcet, & confentet: *ut in c. de clerico. dum.* Aut non eft certus, & indubitatus papa, fed potius eft dubium: & tunc cum dubium concilium habet judicare: ut *in c. fi duo 79. di.* Vel eft notorius hæreticus, non poffefor, nec receptus: ut *in c. fi papa 40. di.* Et tunc concilium poterit fine eo congregari, & congrefcere, & judicare: quia non eft verifimile, quod Chriftus afcendens in cœlum cafum illum relinquit indeciftum: ut in fimili dicit Inno. *in c. ad apostolica de ea. de off. in 6. cr. de. c. de fchisma in 6.* Et idem dicit in papa, qui dicitur non canonice electus, vel qui renuntiavit, & fimilibus in quibus dicitur, quod dofte effe papa, & in omnibus illis fimilibus casibus: alias ut dicit, poffent fequi hæreies, & fchisma, quibus debet obviari per unifverfalem ecclefiam. Et his cafibus dicit, non effe necefftarium, quod concilium congregetur per ipfum papam; cum his cafibus concilium fit ipfum, ut ipfe dicit: & fufficit, quod alio modo congregetur, etiam fi unus folus fuiffet catholicus. Illud Deo jurante procuratet *: argumento c. fi quis presbyterorum de rebus eccle. non alie.* quia licet cuiffis congregatio fit altra juridictionis, tamen de voluntaria fuea. Et ideo dicit, quod ad mandatum papæ illa quæ tuatur generalia conciliis fuerint congregata (quæ funt priora, & tenenda fcint quatuor evangelia, ut plurimi dicitur eft) licet nunciis papæ interfuerint in aliquibus eorundem. Nec obftat *17. di. per totum*: quia quod ibi dicitur, quod generalia concilia non effent ratifcata, nisi auctoritate papæ, fed potius eft dubium: & tunc dubium concilium habet judicare: ut *in c. fi duo 79. di.* Vel eft notorius hæreticus, non poffefor, nec receptus: ut *in c. fi papa 40. di.* Et tunc concilium poterit fine eo congregari, & congrefcere, & judicare: quia non eft verifimile, quod Chriftus afcendens in cœlum cafum illum relinquit indeciftum: ut in fimili dicit Inno. *in c. ad apostolica de ea. de off. in 6. cr. de. c. de fchisma in 6.* Et idem dicit in papa, qui dicitur non canonice electus, vel qui renuntiavit, & fimilibus in quibus dicitur, quod dofte effe papa, & in omnibus illis fimilibus casibus: alias ut dicit, poffent fequi hæreies, & fchisma, quibus debet obviari per unifverfalem ecclefiam. Et his cafibus dicit, non effe necefftarium, quod concilium congregetur per ipfum papam; cum his cafibus conciliu fit ipfum, ut ipfe dicit: & fufficit, quod alio modo congregetur, etiam fi unus folus fuiffet catholicus. Illud Deo jurante procuratet *: argumento c. fi quis presbyterorum de rebus eccle. non alie.* quia licet cuiffis congregatio fit altra juridictionis, tamen de voluntaria fuea. Et ideo dicit, quod ad mandatum papæ illa quæ tuatur generalia conciliis fuerint congregata (quæ funt priora, & tenenda fcint quatuor evangelia, ut plurimi dicitur eft) licet nunciis papæ interfuerint in aliquibus eorundem. Nec obftat *17. di. per totum*: quia quod ibi dicitur, quod generalia concilia non effent ratifcata, nisi auctoritate papæ, fed potius eft dubium: & tunc dubium concilium habet judicare: ut *in c. fi duo 79. di.* Et ifta quæftio fufficit, (ut ipfe dicit) neceffitas invitabilis, cui aliter non poteft providere de regulis, quæ non fuerunt, & quæ non fuerunt, fimil. & quia judicium fertur in invitum *l. inter fipulantem. §. 1. de rem. obli.* Et eodem modo refpondet ad *c. inter in fi. de eleft.* quia fatis in concilio generali in cafibus prædictis.

Et iftam opinionem etiam in uno papa, de quo dubitatur, an fit verus papa (ut quia temporc cleftionis erat hæreticus) tenet Bal. *in l. quando parce fecti libri in c. 85. ubi* videtur plus velle, quod non folum in pfeudopapa hæretico, fed etiam in vero papa hæretico congregatio concilii fieri poffit fine ejus authoritate. Unde quantumcunque quis fuerit in vera poffeffione papatus, & verus papa, fi tamen poftea incidit in hæresim, poterit concilium generale congregari fine ejus authoritate per quolcunque catholicos. Dicit tamen, quod primo fpectabit ad prælatos in legitimis conciliis congrefcere ad regem & principes, & alias publicas potefftates: tertio ad omnes catholicos viros, & etiam ad mulieres. Sed quo ad hoc in vero, & indubitato papa, eti aliquid objiciatur, plures magis, quod fpectabit, quod etiam ad papam fpectet congregatio: & fervetur præfatis cardinalis, quod primo requiratur, ut congreget concilium: nifi dubitetur effe fcifta de notoria hæreticis, eui in actu receptionis hoc objicetur: vel nifi non effet electus à 2. partibus, vel effet notorius intruhor, de quibus infra dicetur.

Et advertendum eft, quod *jura* in hac materia diverfimode loquuntur. Quia aliquando dicunt, quod non poteft congregari fynodus absque authoritate fedis apostolicæ: ut *in c. mulieres, 17. di. c. 1. 17. di.* Et aliquando, quod non valet congregatio, quia ejus ratione apostolicæ fedis non interfuit: ut *in d. 8. pro-*

Et in c. regula 17. 2. 6. in c. ideo 2. q. 6. dicitur, quod soli papæ reservata fuit privilegia de congregandis concciliis. Et in *c. regula in fi.* dicitur: nec illum extrahat sibi, aut extra unquam concilium, quod ejus non fuerit auctoritate fulcitum. Et *in ea. mandatis 2. qu. 4.* dicitur, nostra auctoritate congregari possit. Unde ex illis varietate loquendi aliqui simpliciter asserunt concilium, non esse necessarium convocationem concilii fieri per papam vel ejus legatum, vel quod ante convocationem interveniat ejus auctoritas (ut voluit d. Anto. de Butrio *in dictis suis tract. schismatis, in 5. cher.* & Rofellus maxime per text. *in c. nunc autem 21. di. ibi cujus res grata.* collligatur, illa textu concilium fuisse congregatum fine auctoritate papæ: & idem per *§. hinc etiam*: ubi fuit congregatum ad vocationem Theodorici) sed quod sufficit, ut possita confirmetur vocatio & congregatio per papam, vel quod postea papa auctoritet concilium, ut lubitant gerenda in concilio.

Duplex ratio Cleri congregandi concilium.

Unde datur duplex practica in congregando concilium. Prima est, quod papa indubitatus concilium convocet: & tunc convocando conscribitur prælatæ auctoritatem: & tunc erit vocatio authoritabilis vera & formalis. Alia est practica, quod requiratur prius papa, ut congreget: & si differt congregare per scilipsum, potestis concilium congregari et à seipso, vel à quocunque habente potestatem de facto; ut est imperator. Ubi fi obtenitur de facto, papa congregatio fic concilio affentiat & authoritatem interponat: & si non prætendat aliud latentiæ jurisdictum diei, vel loci, vel aliarum circumstantiarum, tenetur illud approbare: ficut fecit Sygmundus papa in *d. §. hinc etiam*, & ibi late *dicit.* & legitur inter gesta Sygmundi *c. 9.* Aliàs si sine causa renuerit approbare vel confirmare, apparet de ejus fuga, & quod id fieret, vel cauta protrahendi, vel impediendi, ne concilium fieret: & tuta id demonstrat, quod ibi legit, *ut necessa. I. infando. ff. de rei vendi.* Et si dicat, interesse mea, ejus voluntas determinatur diem & locum, non est justa quærela, ex qua non illegitur aliquod interesse diei vel loci *ff. de ex quod certo loco dari oportet.* & si quod diei vel loci interesse allegaretur, concilii fit congratio, quod est judex principalis *ff. de delitiis edic. d. adiciet in 1. §. item fiendum l. ff. quis ex aliena ff. de judi. C. de fruct. & litium expens. l. terminato c. super literis, C. ex. ff. C. de 2. de referipis.* Et hoc dicit Jona. Jean. Ac. & alii in finali *in c. 1. §. notoria de crimin. in 6.* & ita dicit d. Anto. *in d. tract. ubi supra.* De quo ultimo, quod cognitio principaliter fit concilii, dubito, ita in calu schismatis inveniretur: in quo tenetur Anto. De quo infra in quæstione quid quando inter duos est contentio loci, vel temporis, utrum polit furre dirimi: de vide in quæstione, quam infra ponit, utrum concilium possit pronunciare fe judicem, & constituere arbitrium concilium.

Et nota illam cautelam ad congregandum concilium fine superioris auctoritate. Quam cautelam admiro, quando ratione alionus scandali aliquid necessitas, & papa renuentia differt: aliàs effet periculosum, si papa possimodum nollet interponere authoritatem, si nulla erat necessitas, & ante congregationem non fuerat requisitus. Et hoc bene probat *§. hinc etiam*. ubi testatur dicit, quod episcopi congregiemunt, ipsum Symmachum, qui absentabat, non interpsisse, de hoc Symodum convocate: quia concilium congregatum non auctoritate apostolica sedis apostolicæ, cum nonnum subjecebat judicio.

A Et quod dicitur, quod à seipso poterit congregari concilium, procedit per prædicta secundum d. Anto. maxime quando in exquirenda papæ voluntate à principio ante congregationem præcessitent indicia, & præsumptiones de dilatando negotio, aut impediendo, ne congregaretur, aut quando appaiet verisimile ejus inpotentia congregandi, vel aliud quod dilationem indicat, negotio celeritatem deliberandæ & aliàs diu dilato. Ita præcise dicit d. Anto. *in dictis tract. schismatis* ubi refert textus Symmachi *in d. c. 9.* & ponit Rofellus *in tract. schismatis in 6. cherta.* & infra latius dico. Tunc enim loquendo in cali Domini Anto. in inveterato schismate, exhibit congregatio inferiores facta etiam papa aliter prius non requisito. Et poterit omni honestiori modo cogi ad interponendum authoritatem: quam si interponere nolunt, vinculis compingitur pro illinando schismate, per prædicta: maxime quando est contentio inter duos, & ignoratur, quis sit verus papa, & diu ffeterunt in schismate differentes congregare concilium; at in termino fuit de hoc infra dicam.

Item in hi de similibus casibus reftringerem dicta illa Domini Anto. fieri prædicta, quando est cafus necessitatis congregandi concilium: ut puta, quia agitur tontra papam, de cujus jure dubitatum in adia electionis, vel quia non ell à duabus partibus electus, vel quia hæreticus electus est, cui in acta electionis objicebatur hæresis. Et fic quando agereur cauta papatus, & non fuitset contestatus, licet long effet de facto intrusus, tunc poterit congregari per aliam: ut dicit Hugo. in *ca. li dos 79. di. & Bal. in ca. olim. de refeript. & Ant. de Ros. in d. c. 8.* Facit textus *in c. si quis pecunia 79. di.* & dicit Egid. in *d. cic. studium de spopal.* Vel à seipso concilium, & sedisium ell; vel congregatur. Et intelligo semper, quod authoritas de cantia illic facta prius requisita. Sed quando hæresis non ell notoria & ellet secretaus, & possellor, ipse congregare, & non aliis quando ipse ellet & ejus authoritas ipse hoc congregari, de pluribus papatu. Et idem dicerem quando concilium non ellet directe congregandum contra papam, sed ex nolitione, & denegatione, vel detrectatione congregandi papa facere fe fulpellum, & urgeret maxima necellitas tenendi concilii: videlicet quod facta prius requisitione concilium poterit per aliios, ad quos devolvitur potestas, vel à seipso congregari.

Eráden dicendum, quando duo contenderent de papatu; fcilicet quod spectabit ad aliam tertiam perfonam à ipli detrectari: vel à seipso congregabitur concilium, vel per imperatorem, vel regem, vel catholicum quemcunque, de quo late vide infra in quæstione: Sed pour quod inter duos contendentes. Et faciendo congregatio tunc non pertabit ad cardinales, qui funt divisi in obedientia: quia cardinales funt suspecti: dicit Alexand. *in c. fipendum 17. di. in fecunda col.* Alioquin certantibus prælatis, non nisi pro causis arduis & statum universalis ecclesiæ tangentibus (quæ habent terminari per sedem apostolicam & authoritate Romani pontificis) debet concilium congregari *c. de iis 12. di. & c. multis 17. d.* Ita dicit Alexand. *in d. c. fipendum in prima col. 17. di.* Alioquin in uno indubitato papa, ubi nulla fubellet necessitas, congregatio facta per inferiores papa sine ejus authoritate, effet nulla, nec poffet cogi ad parendum authoritatem concilio congregato, fi nollet: ut in *c. regula cum aliis similibus 17. di.*

Nec

Nec text. *in ca. nunc autem*, per Rofellum addictus probat contrarium: quia non dicitur ibi, quod fuerit concilium congregatum sine authoritate papæ: & ideo sine alia requisitione congregatio esse poffet perfecuta. Dicerem tamen quod in omni casu, quo ellet congregatum concilium sine authoritate papæ, quantunquique fit nullum, fi poffit papa ratificat & interponit authoritatem, gesta illius concilii propter papæ ratifictionem valebunt: ficut fuit in gestis concilii Chalcedonensis, quæ fuerunt confirmata per Leonem: quia omnia nolta facimus, quibus nolftram authoritatem impartimur: *ut in l. 1. C. de veteri jure cautele. C. ff. apostolica de probon. in 6.*

Et quod dixi, quod quia cardinales funt suspecti, eo cafu aliis congregabit concilium, intelligo, nisi tunc omnes convenirent in congregatione: quia tunc poffent ipsi congregare ipsum per modum requisitionis, ut fuit factum in concilio Pilano tempore Gregorii XII. & Benedicti XIII. In quo fi cardinales utrusque obedientiæ fuissent concordes, rectte antipapas (schismaticos depossidentes & alium creassent) ut clare determinat Anto. de Butrio in suo tractatu schismatis in secunda quæstione: tunc si aliius congregaret concilium non requisitis cardinalibus, qui funt divisi in obedientia (quia una pars obedit uni, alia alteri) tunc bene fubsisteret congregatio fine eis: quia funt suspecti: aliquo fi conveniret, bene possent ipsi congregare: de quibus vide quæ latius infra dico. Et intelligo cuius papatus, fine dicentur papa electus: & cedicatur renuncisse, five dicatur, quod fuerit propria temeritate intrusus, five dicatur Judæus, hæreticus, schismaticus, inhabilis inhabilitatione generaie à natura, quia fœmina, vel quia tempore electionis erat amens & furiosus aperte: ut dicit glo. *in c. in. de sponsa.* & cardi. de Turrecre. *in tract. concil. in 8. ca.* & Alexand. *in c. fipendum 17. di.* & Feli. *in d. c. super literis.*

Ilis de similibus casibus, qui conlideraiunt à dotctoribus *in c. licet de electi.* in materia nullitatis electionis, & nullitatis tituli papatus, poterit congregari concilium fine papa auctoritate. Et hoc quando non ell in possellione papatus: fed fi ell in possellione, & non ell fin lenia (ut qua non ell vitiosus furiosus vel amens) & non ell notorius hæreticus, fed alias electus, & non de facto intrusus, fed regulariter & admissus, quinimmo quæ illas ell minosus, & hæreticus, debebit prius requiri, ut ipse congregat: & fi detrectabit, poterit per alios congregari. Et ilo modo debet intelligi, quod dicit Bal. *in c. olim de rescript.* Et licet dem Bal. *in c. quia propter de electi.* videatur velle, quod in materia schismatis ipsa potestas congregandi spectet ad cardinales, intelligo etiam, ut fupra dictum ell, quando ellet schisma, & cardinales omnes ellent concordes, vel utriusque partis major pars invicem concordarent. Intelligo etiam, nisi ellet inter duos concentes in papatu exerta in ipsi electione, & ipsimet cardinales electores ab utrique parte vellent congregare concilium pro subtranenda contentione: quia tunc ex quo ambo fecit concedunt de papatu, poterunt tunc cardinales congregare, & ad eos fiet devolutio quali fede vacante: ut infra dico. Et tanto magis quando ellet fuspicio: quia nondum fuit divisi in obedientia. Et fcilicet illa cafu, quod major pars concordet fecundum d. Anto. *in d. 2. quæstione.* Licet Barbatius *in c. quod translatione, in 23. col.* velit contrarium: videlicet quod tunc non fiat devolutio ad cardinales, quia ipsi fuerunt cauta contentionis) & Alexand. *in ca. fipendum. Jacobati de Concil.*

A 17. di. Ubi autem ellet fedes vacans, & necessitas fubellet, cui aliter quam per concilium provideri non poffet, ut per cardinales poffet etiam concilium congregari: ut dicit Doctri. *in c. propter, in fi. 18. di.* Et Petrus de Monte *in tract. de jurisdict. papæ in 10. vol.* tenet quod cardinales fede vacante congregantur cum concilium ad cirus regulariter electionem papæ; de quo etiam infra *in 2. cafu. verso. fed pone.* & idem dicit eardi. *in d. ca. licet de electi. in tertia quæstione.*

Et ex his colligo unum: quod si fede vacante cardinales ellentient in conclavi non poffent effe concordes in electione, poffent convocare concilium. Et ad hoc facit Feli. *in d. cic. licet de electi.* & alii *in c. licet de electi.* (in illa quæstione, quid quando nullus cardinalis fuperellet, qui omnes ellent morti) quod tunc ellectio fpectaret ad concilium, vel ad clerum Romanum. de quo infra dico. Et si tunc cardinales non ellent omnes concordes in convocando concilio *juxta §. idem quoque c. ubi petitionem*, forte major pars poterit: & si nec major pars, forte ettam minor pars poffet conflituere aliam majorem partem contumacem; ut in limili dico infra in fecundo cafu fecundi principalis membri: & dicit Feli. *in c. super literis de rescript.* Hoc tamen fieri non poffet quandiu cardinales, vel eorum major pars ell in conclavi, & fiint parati ad eligendum: ut *in c. 1. §. porro de electi.* & ibi glo. quæ volentes eligere non poffent privari fuo jure. Et quia cum progrellu temporis poffent concordare, & poffent illinitare in ellectione: ut per text. *in compromissi.* Item poffent cogi ad concordandum per invocationem brachii fecularis (ut *c. 1. de non licuit. C. 3. §. 5. de Lignamis*) ponit Oldrin. *in d. ca. licet de electi.* Item poffent ad hoc cogi *per pœnas in c. ubi petitionem de electi. in 6.* Et intelligo, quod non temper pro qualibet crimine congregabitur concilium contra verum papam: fed in cafibus, quibus infra dicetur debere congregari concilium. Quid enim si contra papam objiciatur aliquis crimen, quod non ell notorium, & requiratur papa, ut congregetur concilium, vel prælati authoritatem congregandi, & papa differat, etiam bene ex fe, vel per potentiam alicujus laici congregetur tale concilium? Non certe: quia poffet dicetur conventiculum, vel conciliabulum: ut dicit text. *in c. multis 17. di.* Requiritur etiam, ut de tale quid, quod papæ objicitur, ne fcandalizet universalem ecclesiam: puta quia delictum ell notorium, & papa incorrigibilis: ut vult illa glo. *in c. si papa qu. di.* de quo alibi plenius dicetur. Vel quod adit alia necessitas, puta propulsare quod peteretur christianitas propter discordiam principum christianorum. Vel quod ecclesia, & Batus christianitatis erit ita prolapsus in aliquem grandem errorem: vel ex frequentia convenientiæ cum Judæis & aliis infidelibus, vel ex alia causa; quod verisimiliter poffet dubitari, populum christianum periclitari, vita fidem.

His, & similibus casibus, & non paffim pro quolibet delicto, & ad cujusque insinuationem (criteris in contra papam, & quidem requisitum agatur) habebit congregari concilium: quia poffet effe cafus alicujus schismatis. Satis enim videretur, si tunc abique alia concilii congregatione poffet fedari crimen, quod ei objicitur, vel cauta propter quam requiritur quod congreget, cessare: vel si fe purgaret: ut fuit in Leone papa, qui habuit 12. episcopos in fui purgatione: *ut in c. omnibus 2. q. 4.* Quinimo item Leo oftendit, quod ex propria voluntate voluerit purgare, non ex necessitate, fubjiciens non per hoc quod

sic se purgare voluit, propteres similiter successo-
res tenetur: ut est text. in *authorum* 2. q. 4. Ubi
enim non subest magna necessitas, est in potestate
ejus congregare, quando ei placet. Et hoc in
effectu vult Anto. de Butrio ad *c. licet*. dum vult,
quod quia papa non habet superiorem, si aliquid
ex objectis, de hoc non congaoleit concilium, nec
aliquis viveus, etiam si effet aliqua dubietate vi-
ribus elelionis. Quod dicit contra illos notan-
dum, qui dicunt, quod sine debet congregare conci-
lium: quia ejus peccatum nullus judicabit, sed solus
Deus judicio relinquitur: ut in *c. aliorum* 9. q. 3. Et
hoc videtur satis rationabile: maxime quia vicinius
hodie de facili quoslam principes quærere feha-
tam in oculis pontificum: & eum pontifices nolunt
annuere eorum petitionibus, de facili in pontifi-
ces excandefcant, & obedientiam fubtrahant, &
libertatem ecclefiafticam deprimant: & ad fpiritua-
lia mutant appetentia: ita ut de beneficiis vacantib-
bus & prelaturis non nifi pro velle ipforum pon-
tifices proveidere cogantur, & in fpiritualibus ad
angaliam, ut ita dicamus, pertinentibus refriuerint.
Cum tamen ad facerdotes voluerit Deus quæ in
ecclefia difponenda funt pertinere: ut in *c. fi ma-
jeratur* 96. *di.* & Dominus noster Jefus Chriftus
petrus 96. *di.* & Dominus noster Jefus Chriftus
ter & judex ufque ad diem paffionis fervavit ho-
norem pontificibus, quamvis illi nec Dei vimorem,
nec agitionem Chriftli fervaffent; nam cum leprem
fum mundaffet, dixit illi, vade & offenda te facer-
dotibus, & offer donum: facerdotem adhuc appel-
lans, quem fcilicet effe facrilegum: ut *q. 3. di. Domi-
nus nofter*. Et propterea poffet confiderare alterius
pontificis creatio & fchifma orti: à quo poffquam
Deus temporibus illis non liberavit, omni illudo ca-
vere oportet, ne aliquod nomen fufciteretur. Quin-
imo quamquam illa glo. *in c. fi papa*, voluer-
cit, quod pro quolibet crimine notorio poffit papa
accufari, & eft incorrigibilis, & fitet abbas in *c. fi
papa de ele. decretal.* illam glo. *non communiter ap-
probari*: tamen fi papa fuerit hæreticus & corrumpat
Chriftianitatem, & fit incorrigibilis: ut patet in
eadem glo. Florem. *in fua fumma in 3. parte, in 2. q. 5.
de pontifice ecclefiaftica fumata per clavem*, *verf. fe-
cunda*, quæritur utrum papa poffit deponi. *et ar-
bin. ii. 24. c. 2. verf. 3.* Quod qualiter fit intelligendum, & an fit canta fufficiens ad congregandum conciilium, & an ex hoc poffit papa accu-
fari & deponi, abfolvendo fubditos. Et idem non
paffim contra papam proclamari oportet ad concilium: fecut quotidie aliqui non reventur pro re minima: & fi aliquid contra eos fiat pro tuitione & recuperatione rerum ecclefiafticarum, & papa utatur brachio ecclefiaftico, proclamant ad futurum concilium: quia, ut inquit Carolus imperator *in c. in memoriam* 3. *di.* loquens de papa: quamvis fedes apoftolica dotum & vix ferendum jugum impo-
nat, tamen cum manfuetudine & humilitate pia
deferatur eis ferendum. Et beatus Gregorius feri-
bens archiepifcopo Ravennenfi inquit: Contra
nostrum ecclefiafticum, eft fi non patientiffime to-
leratur, etiam (quod à nobis abfit) injuria corre-
ctus: ut in *c. contra nostrum* 96. *di.* Quinimo etiam
fi papa aliquid præciperet, quod effet contrarium
legi Dei, quamvis in illo ei obedicndum non ef-
fet (ut in *c. fi Dominus* 11. q. 3.) nihilominus etiam
tunc attempam effet convictus de hæresi & reprobus
incorrigibilis, oporteret ei in omnibus obedire *ad-
gu. 3. qui rogatur*, cum *duobus fequen.* quod enim
quantumcumque domnus à papa præcipitur, fervari
oportet, quod non eft contra catholicam fidem. Fa-
cit 31. *d. c. nunc irrisionem*.

A Unde Egidius *concilio* 99. *in 4. parte in fine* 17. *quæft.* excludens Benedictum XIII. quod
non congregaret concilium, dicit, quod ex con-
gregatione concilii poterat fequi majus fchifma
in ecclefia: tum quia fchifmatici vocati qui tunc
erant, non vifdent ad concilium, nec catholici
ad vorationem intrare: nec femel convenifent,
quia fuiffent duo capita: nec principes fecu-
lares hoc potuiffent fine papa: Et licet in cafu
ejus (in quo tunc vigebat fchifma) vitare debe-
rent dicendum per predicta, & quæ infra dicun-
tur, tamen ubi nulla eft cauta hæresis, & nul-
lum fchifma nec fcandalum aliquod in ecclefia,
nullomodo conveniet convocare concilium propter
periculum contemptus & inobedientiæ, & inanem
B fatigationem prælatorum in venendo ad concilium.
Quinimo etiam quando effet tale quod, quod ma-
culatet perfonam papæ tantum, ex quo non turba-
retur ecclefia, non debebit ita facilitier congregari
concilium, maxime fi ipfe velit fe purgare: ut
in c. authorum 2. q. 4. Unde eft aliud remedium
contra papam (etiam fi fit purgare noluerit, & fit
ita malus, quod aliquo modo deftruit bona eccle-
fia forte dando fuis, & aliquid crimen commitet)
ad hoc ut non ftatim deveniatur ad congregatio-
nem concilii, fi ex malis operibus ejus non fcan-
dalizatur ecclefia: quia forte commoditi tolla ipsa
C perdunt animam ejus, fed non fant adeo notoria
vel univerfalia, ut ex eis poffit fequi fcandalum, fi
tolerantur. Etit tunc remedium, quod reftituat &
controducat & repreffeat cum omni modeftia
& manfuetudine, qui fieri poterit: aliquoin quod
reftituat ad fedem per potentiam exemplo Paula
apoftoli: qui reftituit ad facrum beatus Petrus Anto-
ciam, qui ne Judæos converfos nimis fcandalizat,
cum, condefcendit eis in observatione legalium,
propter quod indurbanum gentes ad Judaism-
dum: ut legitur ad Galat. 2. c. 7. 8. 9. *Paulus*
& in c. refpic in 5. item Paulus, ex. cenfu & c. Vel quod ecclefia non pro eo Dei, ut non corin-
D ergat: fecut fecundo vicit Hilarius papam Liberium,
qui favebat hæreticis. Et citra concilii congrega-
tionem fi effet fieri poterit (ex concilii congre-
gatione fchifma oriatur) & citra ejus impugnatio-
nem five depositionem omnis refcia via perquiratur,
per quam retrahatur: aliquin relinquitur Deo cu-
E ra ecclefiæ fua: fecutum quid nobis expediat: da-
ret enim interdum principes malos propter peccata
populi 8. q. 1. *audeller*. & ibi Deus voluerit peten-
tiet eum: ut *in c. Acaffius* 19. *di.* Facit quod dicit
tur *in c. cavis, de judi.* quod illud die ecclefiæ, in
papa non hæretico intelligitur, id eft Deo, oran-
do fcilicet, ut ipsum inspiret, & ecclefiæ triumphan-
ti, ut ore pro ipso fecundum Deum *in c. propterea de consef. proben.* Ubi autem contradicere & re-
prehendere & reffistere non fufficeret, nec fe purga-
re velles, fequet delictum deduceretur in notoriet-
F tem, & efficeretur cardalum in ecclefia, tunc de
remediis abhibendis, quando papa fcandalizat ec-
clefiam, & eft notorius criminofus, & monitus
non defiftit, dicendum ut dictum fatis infra in illa
quæstione, ex quibus cauftis potefi papa accusari
per concilium: & in illa quæstione, fed quid fi pa-
pa accusatus effet omnino incorrigibilis: & alia ex
quibus cauftis debet congregari concilium: & in ili-
la; ex quibus cauftis potefi papa deponi.

Nec fatisfacit quod dicit Anto. in cafu ibio, quod concilium erit principalis judex, fi papa alle-
gat interfefte rationes fori vel temporis; quia con-
cilium debet decernere an fit fufficiens, fe-
cundum quod videtur velle per jura quæ allegat:
vel quæ volueritt, quod quis fe congregavit & A
quæque de ele. Pontif. Bal. *in c. pastoralis, de res-
cript.* & pontif. cardinalis *in c. licet, de rel. in 3.
quæstio*. Et in cafu necefficitis, quando papa de-
tirectat & refugit congregare, vel eft negligens,
concilium fcilicet congregare poffet, ut dici fa-
pra: & dicit Rofellus in *tract. concilii in 6. charta in
3. col.* & cardinalis de Turrecre. *in tract. de pontifice
papæ lib. 3. cap. 8. col. 9.* & *cap. Flos. concilio.* 150.
quæque quæstione, in 5. dubio. & abbas *in c. licet de
ele.* & zeche. Florem. *in 3. parte summæ in 3. q. 2.
verf. 7.* & Anto. ubi supra. Et hoc cafu, quando
papa non vult congregare, quia detectat & con-
fingit cauftas protrahendo (quia cognofcit forte fe
irretitum talibus criminibus, ut timeat à concilio
B quæri: fubterfugit) & fcandalum ex non conge-
gatione concilii oriatur in universali ecclefia,
tunc congregatio concilii per cardinales, potterunt
petere, ut prælfet auftoritatem concilio. Et fcrau-
dius Rofellus in *tractatu de concilio*, tunc congere ad
hoc: *argumento I. hujusmodi. §. fi. ff. de leg. 1.* Et
fi permittetet fe decoriari potius, quam auftorita-
tem concilii, tunc cum fupaliter ejus injuriæ,
& pronuncialbi fe legitime congregatum, &
fuam effe jurisdictionem, per id quod pontifi Fel.
in c. superiteris de reform. imo fecundum Rofellum hoc
cafu concilium pronuncibit papam fuiffe hæreti-
C cum. Cardinalibus autem negligentibus imperator congregabit. Et ita in cafu negligentiæ dicit cardi. in *c. de ele. in 1. c. 27. 2. quæstione*: & Pe. de Monte *in fua monarchia in xi. col.* & Felt. in *c. quæstum, de jurisdic.* Poft quem prelati petita à papa
cauftis, licet non obtenta, poterunt congregari vide Felt. in *c. super literis, de reform.* & inde lata
tiarum dico. Et ita congregatio fiet per unodum cu-
jusdam requisitionis & non auftoritatem concilii
Imo *in ca. non nobis de ele.* & Rofel. *in d. & charta col. 3.* Et vide omnino quæ dico infra in ultimo
D membro hujus quæstionis: videlicet quando eft
tumultus de papa, quando non, & quando eft in quæ
possessione, qui non vult congregare, & alius nullam
habet possessionem: & ibi invenies etiam auftoritatem
aliquam in ista materia, quamvis fint dubitabile de
uno in alium in facultate congregandi concilium.

Et ex præmiffis apparet, quam fatuc facient, qui
E in abrogatione imperium papæ concilium, vel eum
tantum ad concilium: quia cum ipse fit omnium ma-
jor, non poteft ab aliquo citari: ut *incle. pastoralis, c. de res.* Nec poteft quis incipere congregare fi-
ne voluntate papæ: quia convocatio ad concilium
eft quædam citatio: ut *glo. in fi. hinc etiam* 17. *di.*
quæ eft quidam actus judiciarius. *c. quoniam con-
cilia*, & ideo ab aliquo inferiore à papa fieri
non poteft. Debet ergo, quia fine papa nullum eft
F tarum concilium (ut *in c. regula* 17. *di.*) prius cum
omni humilitate requirit, quod ipse, ad quem fpe-
dat, congregare vel convocare concilium, quia cauta
necessaria fuerit. Qui fi requisitus detrectaret, tunc
per viam requisitionis (ut dicit Imo. *in d. c. cum mi-
hi*) poterunt congregati pratiati, & congregati in-
dicere concilium: & poft congregationem pratiato-
rum facientium concilium, prius concilium pro-
G mereiet de convocatione concilii in fuitio fundo
legitime congregatum, cui fubeffe debet quilibet
cujuscumque status & dignitatis etiam fi papalis
exiftat, & ibi competere omnem jurisdictionem &
poffes intimare.

Unum tamen non eft omittendum, quod fi quan-
do concilium congregatur à fefpio fine ulla vo-
H catione, (ut forte fuit in cafu *c. nunc autem* 21.
di. ibi. cujus rei gratia) vel etiam ex vocatione
minus legitima (ut fuit in cafu *S. hinc etiam* 17.

Ibi. 1. quæstio pejices de judi. 1. cum quedam puella. ff. de juri. omnium judi. & c. propositiis, de fun compe. vel tanquam voluerit, quod poffquam re-
petitur congregatum, ex quo non reperitur ante
congregationem contradictum, nequit diffolvi.
Vel quia agitur contra papam, quia concilio de-
bet judicari, propterea dicit quod concilium fe
principalis judex: *ut ingfo.* 15. *di. ca. fient*. Quia
fatisfit ei respondo, quod fatis eft, quod non fuerit
fufficiens cauta fe congregatio, & quod non potue-
rit congregari, & fit intimum, quod per ipsum fu-
rit reperiatur per papam ratificatum: ut *d. c. 1. cr
c. multis, c. 3. regula.* 17. *di. ignotis ca. dudum.* 3. q.
6. Nec mirum, quod dominus Anto. (qui erat mul-
tum justus & rectus) tunc ita indifinite loqua-
tus fit: quia zelo fedandi fchifmatis, quod tunc vi-
gebat & à pontificibus fuerat, voluerunt congere ad
hoc: *argumento I. hujusmodi. §. fi. ff. de leg. 1.* Et
fi permitteret fe decoriari potius, quam auftoritas
concilii, tunc cum fupaliter injuriæ
, & pronuncibili fe legitime congregatum,
fuam effe jurisdictionem, per id quod pontif. Fel.
in c. superiteris de reform. imo fecundum Rofellum hoc
cafu concilium pronuncibit papam fuiffe hæreti-
cum. Cardinalibus autem negligentibus imper-
ator congregabit. Et ita in cafu negligentiæ dicit
cardi. in *d. c. licet in 1. c. 27. 2. quæstione*: & Pe. de
Monte *in fua monarchia in xi. col.* & Felt. in *c.
quæstum, de jurisdic.* Poft quem prelati petita à papa
cauftis, licet non obtenta, poterunt congregari
ut vide Felt. in *c. super literis, de reform.* & inde la-
tiarum dico. Et ita congregatio fiet per unodum cu-
jusdam requisitionis & non auftoritatem concilii
Imo *in ca. non nobis de ele.* & Rofel. *in d. & charta col. 3.* Et vide omnino quæ dico infra in ultimo
membro hujus quæstionis: videlicet quando eft
tumultus de papa, quando non, & quando eft in quæ
possessione, qui non vult congregare, & alius nullam
habet possessionem: & ibi invenies etiam auftoritatem
aliquam in ista materia, quamvis fint dubitabile de
uno in alium in facultate congregandi concilium.

Et ex præmiffis apparet, quam fatuc facient, qui
in abrogatione imperium papæ concilium, vel eum
tantum ad concilium: quia cum ipse fit omnium ma-
jor, non poteft ab aliquo citari: ut *incle. pastoralis, c. de res.* Nec poteft quis incipere congregare fi-
ne voluntate papæ: quia convocatio ad concilium
eft quædam citatio: ut *glo. in fi. hinc etiam* 17. *di.*
quæ eft quidam actus judiciarius. *c. quoniam con-
cilia*, & ideo ab aliquo inferiore à papa fieri
non poteft. Debet ergo, quia fine papa nullum eft
tarum concilium (ut *in c. regula* 17. *di.*) prius cum
omni humilitate requirit, quod ipse, ad quem fpe-
dat, congregare vel convocare concilium, quia cauta
necessaria fuerit. Qui fi requisitus detrectaret, tunc
per viam requisitionis (ut dicit Imo. *in d. c. cum mi-
hi*) poterunt congregati pratiati, & congregati in-
dicere concilium: & poft congregationem pratiato-
rum facientium concilium, prius concilium pro-
mereiet de convocatione concilii in fuitio fundo
legitime congregatum, cui fubeffe debet quilibet
cujuscumque status & dignitatis etiam fi papalis
exiftat, & ibi competere omnem jurisdictionem &
poffes intimare.

Unum tamen non eft omittendum, quod fi quan-
do concilium congregatur à fefpio fine ulla vo-
catione, (ut forte fuit in cafu *c. nunc autem* 21.
di. ibi. cujus rei gratia) vel etiam ex vocatione
minus legitima (ut fuit in cafu *S. hinc etiam* 17.

d.). Ilest tanc, ut concilium subsistat, opus est ut etiam ipse papa existens in quasi possessione papatus, quatenus tunque accusatus, assertortatem interponat, ut concilium sit ratum (*ut in d. § hinc etiam*) tamen opio, quod papa pastor judicium ferit à concilio de causa sua, videtur ex hoc solo auctoritari concilium, & valebit quicquid fiet per concilium. Pro hoc textu & quod sit potestas *in l. cum pater. §. liberis. ff. de liqua. 2.* Ita dicit Rofelius *in d. tract. de conciliis in quinta chorea*. Et hoc de primo casu, quando *Summus* in uno indubitato papa.

Quid agatur quando papa ferit in papatu existens.

Secundo casu, quando sunt duo, vel plures contendentes de papatu, hoc casu conciliatio frequens in concilio Constantiensi edita vult, quod B *si dic, quo infigitur pastor illorum dimpertiri*, sibi annum cenfeatur indidium concilium, & quod sint alia vocationes infra dictum tempus prefixi debent se congregare. Sed cessante dicta conciliatione, dic quod aut omnes primo fuit a tota ecclesia recepta: deinde poft aliquod tempus recedentibus aliquibus ab eo, dicitur per impressionem fuisse electus, vel aliquid aliud simile, & alius eligitur & recipitur ut fuit in fithmate eorum tempore Urbani VI. & in Symmacho, sibi alium eleguerat. Et intelligo de recepto voluntarie, etiam illi fuisse facta in electione fervatamis fatis est, quod factus apparent de voluntate cardinalium qui ipsum recipiunt in papam: fufficit enim quod ferventes quantum ad consensu cardinalium: quia sufficit quod singulariter fiet non capitularitter recepetint. Et hoc voluit Oldrat. & refert. *d. Anto. in d. clitor., fe electa ut temporal. column.* qui dicit, quod per hoc illi cardinales, qui erant Avinione, & imputabant Urbano, quod non fuerat capitularitter electus, non bene allegabant. Aut duo inveniuntur electi & recepti, & una pars adhaerat uni, & alium dicit fuisse electum vel fuisse, vel e contra, & quilibet habet partem obedientiae.

Primo casu quando sit hinc inde, Barbatianus in *quod mandatorum de offi. legat. in 3. col.* tenet simpliciter, quod congregatio concilii tunc non spectet ad cardinales, fed ad imperatorem: maxime illa ratione, quia tale fithisma videtur nafci à cardinalibus, qui duos eleguerant pontifices: B idco non est terrisimile, quod congregatum concilium, cum concilium fit judicatum de jure illi, forum: & quia timebant pontifex sedium proprium, quod eleguerat. Item quia a principio facultas congregandi concilii spectabat ad imperatores, & res de facili reverterat ad naturam. (tam. 35. *dis. c. ab exordio & l. si unus. §. postea ne pateret, verfi. quod in fform. ff. de pact.* Item pagina *in principio facuti.* 33. *q. 5.* quae dicit, quod ubi clerici facient fithisma in ecclesia, licet habent jurisdictionem supra eos: ergo multo magis imperator. Sic etiam & patronus ecclesiae potest agere contra rectorem ecclesiae male conservantem dilapidantem bona ecclesiae: ut ff. glo. *in c. vos mirabili, de offi. delegat. & in c. ex parte de rescis.* Ipse tamen Barbatius videtur tenere, quia fithismatis duplicatur dicere, quod convocatio fpedalis ad cardinales: ut ipse ponit referendo Bal. *in d. alias de refcrip.*

Quid casus de ex electo in temporibus, & quid quando duo electi, vel plures.

Sed imo in casu proposito non obstantibus praemissis dico, quod ille, qui ipsum ab electus & recepta, debet convocare concilium non obstante quod aliqua pars obedientiae fuerit spoliatus, per illum est *in d. § hinc etiam* (ubi per Symmachum fuit facta congregatio concilii. ut supra dict.) & tamen Symmachus contendebat cum Laurentio de papatu: quia aliqui discefferant ab obedientia Symmachi, & adhaerant Laurentio: ut patet in gestis Symmachi. *c. 8. & 9.* Et fi dicetur quod idco ibi *in d. § hinc etiam*, *& in d. c. 9.* ubi ponuntur verba *d. § hinc etiam*, fuit congregatio facta per Symmachum, quia Symmachus fuerat approbatus per contentum, & Laurentius repudiatus & poft approbationem aliqui recesserant ab ejus obedientia, objiciendo ei aliqua criminia: & fic quod non erat contentio de papatu inter ipsos Symmachum & Laurentium, fed agebatur de criminibus impositis Symmachio, licet ipse esset approbatus & proprietas ei esset spectativa congregare. Respondeo, quod criminia facerant objecta ante laesam contentionem, & clerici aliqui recesserant ab ejus obedientia: & tamen cum esset contentio de papatu cum Laurentio, & ejus objecta crimina Symmacho, nihilominus Symmachus congregavit concilium: ut patet *in d. § hinc etiam*, *& d. c. 9.* & dictum fuit Gesta. Et vide *in c. in nomine Domini. 96. di.* ubi apparet quod etiam illi fomites perfuit Symmachus. Sed videtur praedicta repugnare, quod Symmachus fuerat in concilio Rauenon. confirmatus antea: ut patet in chronicis, & in Platina, & fupplemento in vita Symmachi. Sed dic quod Imperator controvertia de papatu inter eum & Laurentium una orta in ipsa electione, pro qua fuit habita synodus Rauenna: fecunda synodus fuerunt et objecta crimina, & revocato Laurentio clerici ab eo discesserunt & antequam ellet approbatus in ista secunda, congregavit concilium. Et de illa secunda synodo loquitur §. hinc etiam, quae fuit celebrata Romae in illo tempore quo convenebat epcelis, Altinus episcopus jussu regis praelatibus.

Quinimo si papa primo electus spoliatus papatu non fervatus juris ordine, deberet primo & antequam reliqui per concilium, etiam non fervatus juris ordine, antequam poftea revocari: & omnes tamen tenetur secutantibus respondere: ut est tex. *expressus in d. c. vos fi incumbentes in § hinc etiam 17. di. & d. § item Symmachus.* In *p.* Pacit quod dicit *ipse c. 5. futer, de rescis. spoliat. in 6.* Ipse enim Symmachus fuerat habitus & tentus alius pro indubitato papa: ut patet *d. § hinc etiam*, ubi in concilio Gangrensi universa synodus iargens acclamavit ad decretta Symmachi, ut ita fiat ragnum: & dictum est officio, exaudi Christe: Symmachus papa, vive dictum est dandecius: & postea fuerat spoliatus, ut dictum est. Et pro hujus intelligentia vide *§. hinc etiam 17. di. & d. § item Symmachus.* Ubi colligit Joan. de Fan. quod cardinales & alii praelati qui recesserunt ab obedientia Urbani VI. ante latam sententiam super facto electionis ejus, contra inferant fithisma: & quod isto Urbanus fuit omnia delobat reliqui. Quod & videtur voluisse ad *clim.* Floren. *in secunda parte summae, tit. 3. de fuperbia. c. 10. num. 3.* fed inde cum dum illum vel quod illa congregatio concilii Pisani non fuerit bona, fed potius conciliabulum. Illud tamen pro hoc casu dicitur: quia, illa electio fuerunt omnes aliquos fuit per impressionem, a quo habuerat ocasum dictum concilium. Sed fuit videndi doc. in *d. c. licet, de elec. & in canon. Bal. C. 8. § quia aliquem cofis. probi. & in d. c. in nomine Domini 23. di.* & dicunt aliquando in loco congruo, eorum pomerius procedere ad aliam electionem poma non cassata: *ut in c. confederationes, & c. eodem de elec.*

Nec obstat tex. *in c. Deus ergo, in. §. pater 3. dis. 5.* quia ibi vult tex. quod spoliatus papatu non fit restituendus: quia loquitur in tertio in papatum violenter de facto, & de facto spoliatus non spoliatus non debet restitui: quia non est superior, qui possit dejicere: ut dicit ibi tex. Et ex hoc loquitur, quod licet aliqui spoliatus fit ante omnia restituendus (*ut in cap. in literis, & incle. 1. comprimit. de rejis. fpo. & 5. quaest. 1. redintegranda, & per totum.*) Tamen in papatum violenter intruso facto, qui non habet superiorem, qui eum possit vis juris dejicere. Ponit Martinus Lauden. *in tract. de primitiis*, qui ait, quod de probat *in cap. in nomine Domini 23. in verfi. quod si quis*, & *c. 96. di.* in *verbo iudicia*. Et ita intelligit illum tex. archi. ibi poft illo quod dicit ipse fuerit in intruso, quod non detur restitutio. Et addit ibi archi. idco non datur restitutio in 5. pater, quia non est superior, eorum quos possit vis juris dejicere: ergo autem in illo intruso, quam in papa. Et ad idem allegat Joan. de Fan. ibi. Ubi credo esse errorem: quia Joan. de Fan. fuit poft archi. & semper illum allegat in sua lectura. Glo. tamen *p. qu. 1. in summa*, dicit esse speciale in papa, quod ei non datur restitutio, & opponitur ei exceptio alicujus criminis, sed non canonica institutione per *§. pater*, & ibi glossa commentat calus, in quibus non datur restitutio. & glo. praedictam *in d. in nomine Domini.*

Sed videtur quod ista ratio illius textus, quam doc. fequuntur ibi, non fit bona: quia similiter poftet dici in eo, qui non est notorie, vel violenter intrusus, quod fi ejiciatur de papatu, ex quo non habet superiorem, non fit restituendus, contra *d. § item Symmachus.* Sed dic quod textus cum poterat, quod non habet superiorem, intelligit qui jit judex superior & qui via judiciali possit intentam dejicere. Facit textus *in cap. licet, in §. de elec.* ubi dicit quidam specialiter Rotarum in ecclesia Romana, quia non habet superiorem, ad quem possit haberi restitutio. Et quia loquitur de notorio intruso, quia textus *§. pater* proximo *pp. 16. dis.* fi de facto spoliatus, non debet restitui. Et inde fumpta occasione dicunt ibi doctores, quodfi aliquis non est notorie violenter juris vel rei, à qua dejicitur, non debet restitui. Dempto *i.q. quaest. 1. in glo. in summa*, & *in c. ex parte de rescis. spoliat.* & pont glo. *in cap. qui fuit 8. di.* & ibi Sicius *in cap. nam quia, de rescis. spoliat.* & idem *in licet in glo. in verbo exceptione*, & *elec.* Possidenta autem aliquo colorato titulo, non potest amovere illo cum ab expeditione: ut per Lanc. & Oldrat. *de concess. praben. c. 1. in d. & in c. licet episcopus, de probat. ex. 16.* Et fimiliter, quod agens pofficio in beneficiatione, & debeat probare iuam canonicam institutionem & justificare possessionem ex titulo. De quo late poft archi. Joann. de Fan. *in qu. 8. pater* & Lanc. *in cap. conflitutae de filiis presby. & in cap. 2. de ea qui mis. in poff. conferat fen. & in d. cap. in literis, & cap. ex parte de rescis. spoliat.* & Joann. An. *in addit. ad Speco. in tit. de rescis. spoliat. in rm. & cap. ibi. cap. cum, & cap. qui fuit. poff. de proprie. & Lupus allegatione 14. & 30.* Ubita *capitis 1. decisi. antepenultima in antiquitis in d. rescis. spoliat.*

Sed adhuc videtur quod ista ratio illius textus minus generalis, eo quod videtur militare in ejectio de papatu, non intruso violenter: quia fi recipitur papa pofficier, & alius fit intruder, verus papa non habet superiorem, qui eum restituat: nec intrusus habet superiorem, qui eum ejiciat, & fic videtur illa ratio contrarium multum illi. *§. item Symmachus.* Sed ita die, quod quando ejicitur verus papa, tunc intrusus, five spoliator habet superiorem spiritualem verum papam, qui potest congregare concilium & date authoritatem concilio, & concilium potest eum restituere: ut patet *in d. § hinc etiam 17. di. & idem cap. nunc autem 22.* Et Non fic, quando aliquis eli intrusus in pontificatum de facto violenter, & non est aliquis verus papa electus: tunc enim non est superior, qui possit eum dejicere. Intuitum quod dicit cardi. & Hug. *in d. § pater*, & refert Alex. ibi, quod etiam cardinales non poterunt esse judices intrusi: quia licet cardinales dicuntur vicem metropolitani in conformatione & confirmatione papae (*ut in cap. in nomine Domini 23. di.*) non tamen in judicii potestate.

Sed videtur etiam quod illa solutio non fit bona: quia congregatio etiam fuerit spoliata papatu potest *in c. cap. hoc quippe 3. qu. 6.* ibi Joan. de Fan. & dicit *in cap. Cumana, & in c. querelam de elec. & c. confirmationes, de iurejurro.* & infra latius dicetur. Unde potest dari alia solutio, quae fuit Egidii Bellamera *in d. cap. licet de elec.* qui opponendo contra tex. ibi in fi. dum dicit quod in Romana ecclesia idco fieri estimare aliquid statutum, quia non habet superiorem, ad quem possit haberi restitutio. *de §. pater*, dicit, quod Florentinus habuit bonam mentem, & ad intentionem intrusi fe totalis ab intrusione dejecit: quia fi adiret superiorem, haberet restitutionem & fuliisset parte adoris in judicio restituto. Nam ex parte actoris metuunt judicium *§. 1. in prin. ff. si pars hereds. pe.* Unde & ipse parte ex restitui, ubere fe papam: quia alias non deberet restitui, argumento eorum, quae tantum *in cap. cum relatio, & c. cum super, & c. delectus de rescis poff. & propri.* & facium illi fupra allegata, cum dicitur, quod debet fuliisset pofficiunem extinsio, ut dicunt doc. *in d. §. pater.* Unde dicendo fe papam, jam dicere, superiorem adiri non posse *p. §. aliorum.* Et fic fi illum tantum superiorem adiret pro restitutione obtinenda, esset ibi contrarius: quia confellio, quae fumitur ex petitione ejus, non fit contra dolentem ab ea, & idem deberet denegari ei restitutio *de c. fuliisidum de appel.* Unde habito respectu ad petionem intrusi, non invenitur jiistus, cujus adhitio poft petentiam judicari, five restitui, vel ejici à possessione.

Sed à bene considerentur, ista non tollunt contrarium: quia omnia habent locum in non intruso, & tamen *§. item Symmachus*, vult, quod ante omnia fiat restitutio per concilium. Quod concilium multo magis judicat de intruso: *ut d. c. ex qua petunia. 79. di.* ibi clericis & Laicis Dominitibus: intelligendo per illa verba fignificari concilium, quod conflat ex Clericis & Laicis Dominitibus. Concilium enim est judex, quando tractatur cauta papatus: *ut in cap. fi duo 79. di.* Unde Joannes in hac materia aliqualiter involute loquens in declaratio illa verba, quod Romana ecclesia non habet superiorem, ponit unam conclusionem: quia fi papa violenter pateret: videlicet quando electio, & receptio papae non appaxet facta à duabus partibus, & dum apparet electio esum à duabus partibus celebrata, tamen contra pateretur ex aliquo defectu notorio electionem esse nullam, & etiam dum electio & receptio à duabus partibus apparent factae, tel conflat evidenter de defectu notorio nullam reddente electionem ipso jure (fi videlicet duae partes illum reclamandi estimentes reclamant propter defectum hujusmodi notorie apparentem, & aliqui omnino electum papatum uitiur. usurpare) tunc

Quid agatur quando duo, vel plures contendunt de papatu.

Quid agatur quando papa ferit in papatu existens.

Quid casus de ex electo in temporibus, & quid quando duo electi, vel plures.

Quid agatur quando papa ferit in papatu existens.

Quid agatur quando duo, vel plures contendunt de papatu.

Quid agatur quando papa ferit in papatu existens.

Quid agatur quando duo, vel plures contendunt de papatu.

Quid agatur quando papa ferit in papatu existens.

superior

superior est ille, qui ante electionem erat superior A ipsius electi, & ipse electus aliunde quam papam superiorem habet creatum, ergo electus, vel domicilii, vel delicti: ut privilegio aliunde superiorem non habeat etiam ratione delicti, cessat privilegium in easo illo: & illum ordinarium, in cujus diœcesi delictum hujus occupationis, feu usurpationis *quasi prædonis*, qui dat facultatem anathematizandi illos ecclesiasticos, qui contra illum, seu speciali diffrictu urbis Romæ, & non alibi, hoc delictum commiserunt, ac originem, domicilium & morum tetrahit, nullum quoad judicialia cessetur superiorem habere: sed hoc non obstante in easo illo & quoliber casuum prædictorum, quilibet catholicus christianus potest tali occupatori, seu usurpatori bellum indicere, ipsum ab occupatione & usurpatione hujusmodi de facto & manu militari expellendo. Unde ad firmam appositionem expositionem super jure textuali dat eis, & quibuscumque clericis Deum timentibus & etiam laicis fatuitatem omni contra omni principali & expellendi, ex quo non est dumpter electus, fed mano populari introfus. Unde postfunt cardinales anathematizare tanquam privati, ibeft habere illum introfum pro anathematizato. Et hoc videtur velle cardi. *in cit. 2. in §. irritum de elec.* & propterea tex. dat facultatem procedendi ad faciendum veram electionem. Patet tex. *in c. in nomine Domini 3. §. di.* ubi si poftfacta electionem concordem bellica tempestas impediet verum papam introfonizari, dator et facultas administrandi, hoc non abhiante: & si hominum gravatum pervertitate impedimentur cardinales, quomines gratuita in urbe fiat electio, nihilominus potentes, etiam si numquam pauperes fuerint, procedere ad electionem.

Unde dicit ibi Dominus. & Alexan. *in d. cap. in nomine Domini*, respondendo ad contrarium in *d. §. patet §. qu. 1.* Facilis quod ait papa fuit fopa: ut ad electionem ipsium ecclesiasticus & tanc hoc exceptio si obeft & *di. quo jure*. & de hac exceptione pinea, quoniam ait *d. §. papa*. & contrario quod non fit haereticus, eum restituet: & ita procedit verb. *item Symmachus*. Quod videtur esse rationabile: quia opponitur exceptio nostri criminis, ipso qui primitus de quo ait ut late examinat abb. *in cap. item cum quis de refti. fpolia. et latius in diffrin. V. irrita*, ideo non datur restitutio, ubi prius cognoscitur, an sit haereticus. Sed quo ad hoc adhuc obftat §. *item Symmachus*, qui vult, quod non tenetur accusantibus respondere: nisi prius restituatur. Ad quod facit tex. & quod ibi dicitur *in cap. c. de refti. fpo. in 6.* Et Symmachus etiam opponebatur exceptio haereticis: ut *in B hoc casu, & de in §. 17. di.* Et pro hoc etiam facit quod dicitur infra, quando poftfit clericis laicus partibus objici exceptio haeresis. Unde nec ifta videtur bona solutio. Aut opponitur papa petenti restitutionem exceptio non tanquam introfonizi violentiae fine titulo: & hoc pendet ex certitudine, an agenti poftfortio recuperandæ, obftet, quod non tanquam introfonizatus, ut tenetur justificare poftfiondem ex titulo. De quo dicendum est ut in *c. in literis, & c. ex parte de refti. fpol.* & juribus fopra allegatis in propofito. Unde est papa debet restitui, habebit offendere le concinnice electum ab habentibus fatuitatem: & fic justificare poftfiondem ex titulo, sicut & tenet alii Inferiores, & in aliis beneficialibus: alioquin non esset restitutionis per illum tex. de quo vide etiam ibi Alex. Quod intelligit Dom. etiam si à principio fuerit introfus *p.* dominodo subtenta non fuerit concordia & ratifactio *per c. litet de elect.*

Sed adhuc videtur poftfidere obftare tex. *in d. quis peccata 79. di.* ubi, si aliquis est introfus in poftificatum, vult, quod licet cardinalibus & aliis clericis Deum timentibus illum invocare anathematizare, & humano auxilio à fede apostolica illum expellere. Non reperio quod doctores tangant illum computatorem, & multum obftat illi textus, *§. qui pravaricatur*, qui dat facultatem anathematizandi illos ecclesiasticos, cum solemnitate, glos. *in qu. 3. si minimus*. Excommunicare enim est de lege poftfictiva: *ut in c. disiftus de offic. ord. c. quarto*, & ibi glo. *de confur. & in c. transfuliam de elec. & ibi glo. & in cap. aqua de confir. etc. vel alia. cum fimili*. Intentum quod requiritur cognitionem: ut dicitur post glo. *in c. novit de offi. leg.* Sed ad illum tex. poftfit responderi, quod non dicit cardinales esse judices introfus, vel quod habeant poftfitam cognitionem super jure textuali fed dat eis, & quibuscumque clericis Deum timentibus & etiam laicis fatuitatem omni contra omni principali & expellendi, ex quo non est dumpter electus, fed mano populari introfus. Unde poftfunt cardinales anathematizare tanquam privati, ibeft habere illum introfum pro anathematizato. Et hoc videtur velle cardi. *in cit. 2. in §. irritum de elec.* & propterea tex. dat facultatem procedendi ad faciendum veram electionem. Patet tex. *in c. in nomine Domini 3. §. di.* ubi si poftfacta electionem concordem bellica tempestas impediet verum papam introfonizari, dator et facultas administrandi, hoc non abhiante: & si hominum gravatum pervertitate impedimentur cardinales, quomines gratuita in urbe fiat electio, nihilominus potentes, etiam si numquam pauperes fuerint, procedere ad electionem.

Unde dicit ibi Dominus. & Alexan. *in d. cap. in nomine Domini*, respondendo ad contrarium in *d. §. patet §. qu. 1.* Facilis quod ait papa fuit fopa: ut ad electionem ipsium ecclesiasticus & tanc hoc exceptio si obeft & *di. quo jure*. & de hac exceptione pinea, quoniam ait *d. §. papa*. & contrario quod non fit haereticus, eum restituet: & ita procedit verb. *item Symmachus*. Quod videtur esse rationabile: quia opponitur exceptio nostri criminis, ipso qui primitus de quo ait ut late examinat abb. *in cap. item cum quis de refti. fpolia. et latius in diffrin. V. irrita*, ideo non datur restitutio, ubi prius cognoscitur, an sit haereticus. Sed quo ad hoc adhuc obftat §. *item Symmachus*, qui vult, quod non tenetur accusantibus respondere: nisi prius restituatur. Ad quod facit tex. & quod ibi dicitur *in cap. c. de refti. fpo. in 6.* Et Symmachus etiam opponebatur exceptio haeresis: ut *in B hoc casu, & de in §. 17. di.* Et pro hoc etiam facit quod dicitur infra, quando poftfit clericis laicus partibus objici exceptio haeresis. Unde nec ifta videtur bona solutio. Aut opponitur papa petenti restitutionem exceptio non tanquam introfonizi violentiae fine titulo: & hoc pendet ex certitudine, an agenti poftfortio recuperandæ, obftet, quod non tanquam introfonizatus, ut tenetur justificare poftfiondem ex titulo. De quo dicendum est ut in *c. in literis, & c. ex parte de refti. fpol.* & juribus fopra allegatis in propofito. Unde est papa debet restitui, habebit offendere le concinnice electum ab habentibus fatuitatem: & fic justificare poftfiondem ex titulo, sicut & tenet alii Inferiores, & in aliis beneficialibus: alioquin non esset restitutionis per illum tex. de quo vide etiam ibi Alex. Quod intelligit Dom. etiam si à principio fuerit introfus *p.* dominodo subtenta non fuerit concordia & ratifactio *per c. litet de elect.*

Sed hoc ultimum contradicit, illi quod divinus Patrum in concilio Constantiensi: quia videtur limitandum per illud, quod dicitur in conclusione, frequens in *§. fuffiam in §. qui vero*: quæ dicitur, quando fuit electio meticulosa & electus introfus, ut non poftfit per sequentem consensum ratificari: de quo dicemus in materie propriis articulis. Et ex ex præmissis adhuc videtur Dom. confundere illum rationem illius textus, qui dicit quod non habet superiorem, inquamus vel, quod contradicitur illum tex. tamen de glo. *ibi & glo.* hic in verb. *audientia*, & glo. ibi *§. q. 1. in summa* velit, quod ad eum regulariter spectat destituere, ad quem spectat institutere *c. 1. & 2. de capit. mona. & in c. cum ex injunctis de here. c. cum & plantare*. *§. in ecclesiis de provis. cum simil.* Qui enim potest via judicialis B deftituere, videtur poftfe ejicere: & qui potest condemnare, potest regulariter absolvere *c. inferior 11. di.* cum contrariorum eadem sit disciplina *d. 1. & de iis qua funt fol. vel alio jur. & infra. ex. ei. & in titul. textuli in prim. cum simil.*

Sed potest dici, quod ifta funt generaliter vera, fed fallunt in aliquibus casibus, ut patet in diffis juribus. Sed fi reddo adversariorum solutio Domini & Alexandrini, præsupponit, quod sit dare superiorem: ex quo vult, quod concilium restituat, & etiam ex quo vult quod papa ejicitur: ut ejicitur poftfionem ex titulo: & fic contrarium ejus quod præsupponit. & patet cum dicit, quod non habet superiorem. Item præsupponit aliud, quod papa non habet jus poftfidendi ex titulo, sicut quilibet alius inferior: cum tamen papa non ligetur jure commoni (imo quod magis est) coloratur poftfiondem ex titulo eft magis de ftylo & consuetudine curiæ Romanæ quam de jure: ut omnes (maxime Joan. de Fan. dicunt in *d. §. patet, poftfiondem 6. q. 1. qui fed. fpol. in antiqua*, & in locis supra allegatis. Et fic vult, quod ftylus etiam liget papam.

Unde poftfet etiam aliter responderi, quod non ejicitur, quia poftfit restituere papam ejectum (ut *in §. item Symmachus*) ergo poftfit ejicere papam introfum violenter: quia poftfit deftituere introfus, qui non habet superiorem qui eum ejicit. Et quod hoc poftfet referri ad fatuum: quod videtur probare §. patet, quando refert text. in *d. c. ei qui pravaricatur 79. di.* Vel poftfet referri ad difficultatem: quia non tam de facili poftfet concilium congregari quam poftfit restituere, sicut fuit *in §. Symmachus*. Et hoc simili potest abb. *in c. litet de elect.* fupplendo ad illum text. in quantum dicit, quod non habet superiorem, ad quem poftfit haberi recursus: fupplet, fcilicet, commodè; non enim discimur poftfe, quando poftfit commodè non poftfumus *l. non proinde. ff. de verb. fig.* & idem abb. in allegationibus facitis in concilio Basilienß, quæ incipit *quoniam varietas, in 10. notione to §. Et* quia concilium non femper fedet ut ubi, ideo poftfitum non restituitur. Et ftatim eandem solutionem fecit Barba. *in cap. quod dubitatione in 13. col. de offi. leg.* & eft una de fallentiis, quæ dantur ad regulam, quod poftfitum debet ante omnia restitui *in l. mercatorum. §. nihil commune, de acquil. poff. l. fi quis ad fi fundum Cod. ad l. Jul. de vi. c. 1. de refti. fpol. in fext. & in ea. in literis cum frequen. de refti. fpol. & d. §. patet, & §. item Symmachus fupra addatur.*

Sed ifta solutio non satisfacit: quia licet non commodè congregetur concilium, non sequitur quod non fit dare superiorem, qui restituat, super quo fe fundat ifte textus, et quo sequuta congregatio potest concilium restituere. Nec jura, quæ dicunt aliquem spoliatum restituendum, ponderant difficultatem facti in restituendo, ut ex hoc impediatur restitutio quomodo fuit. Videmus enim quod præbent jura authoritatem partiebam poftlongum tempus recuperare tem proprium, quia quis eft spoliatus, nihil ad recuperationem eft difficultatem: ut patet in recuperatione alicujus magni & fortis caftfi & fortalitii, vel alicujus civitatis etiam poftdecennium: ut patet *in d. §. de refti. fpo. & in cap. de refti. fpol.* maxime Immol. & Angelus *in §. quadrupli. 17. col. infin. de off.* Bar. *in l. 1. §. cum igitur ff. de vi & vi armata*. Ponit Bal. *in l. fi. C. de iis qui in provincia manumittuntur*.

Unde poftet & aliter responderi, quod imo tunc videtur permitet ejectio omni consui, quando non habet superiorem per *d. cap. fi quis peccavit*. Vel poftet responderi, quod Romana ecclesia non habet aliquem superiorem singularem Dominum, ad quem in occurrentibus dubiis poftfit habeat recursus: & ideo multa specialia funt introducta in ecclesiam Romani pontificis: & quod introfus ideo ejectus non restituatur, quia non habet superiorem, ficut eft in aliis inferioribus ecclesiis, quæ habent superiorem. Nec per hoc dicitur, quod concilium (quamvis non fit superius papa vero & indubitato) fi in electione papæ occurrat dubium, non habeat cognitionem, propter periculum universalis ecclesiæ: nec fi, hoc casu, quo de papa congnoscit, dicere quod ipsum poftfet (de quo dicere intra) propterea habetur in consideratione, propter difficultatem congregandi: nec poftfit vere dici superior, quia non in omnibus simpliciter eft superior. Et perdifficum patet, volunt legisti, (referendo ibi Gratianum) quod licet aliquis poftfet violentus & prædo fit restituendus (ut *in c. in literis cum simil. de re. fpo. fpolia.*) Tamen eft in iniuria in eodem apostolicam, quia non restituitur. Ita dicit ipse *in c. 1. de injur. in 6.* & pono infra in illa quæstione, fed ultra prædicta, quæ ibi dicuntur, principes velint prætigere termimum papæ ad congregandum concilium, &c.

Potest declarari ifta solutio per verba magis consona literæ: quod tunc demum datur facultas cardinalibus & clericis & laicis anathematizandi, & humano auxilio à fede apostolica pellendi introfusos, quando papatus & fedes apostolica per violentiam occupatur. Quo casu fi spoliatur, quia non inventur superior, cujus officio ille poftfit restituere, fed restituentur, poftfit ejectio deftidi, ideo non restituitur. Et hoc habet locum, five referamus ad factum ejus, qui per potentiam violenter manu militari & populari occupat, five referamus ad jus: quia quo fedes vacat (fatem de facto (quia nullus eft in poftfitione papatus, qui fit verus papa ad quem poftfit haberi recursus) ideo licet per cardinales talem anathematizare, & humano auxilio pellere. Quod fit juris authoritate, & alias non liceret fi non esset pro violentiam populari vel militari manu violentia: ideo juris authoritate propter carentiam superioris, & de facto ejectus non restituitur.

Sed obftat in quantum dicit fi quis peccavit; quia videtur quod papa ejectus non deftituetur pontificatum, poftfit humano auxilio per cardinales & alios pellì à fede apostolica & anathematizari, &c. Sed dic, quod ille textus debet intelligi, quando cum pecunia, vel humana gratia, vel populari tumultu intervenit etiam violentia introfi: ut probat text. *in d. §. patet: & text. in d. c. fi quis peccavit.* ibi invaforem illum, &c.

Ad 5. *item Symmachus*, dicendum est, quod Symmachus erat Ipolitatus, & etiam impetebatur, quod responderet objectis crimibus in concilio: ideo fuit decretum, quod non prius teneretur respondere, quam reliqueretur. Et forte ab adhære Ipolitatus etiam non tenebatur respondare; & à fortiori & criminaliter impetebatur, erat de majori parte subditantie: quia de papatu. Vide *in d. c. de ipsis, fol. 14. in 6.*

De excepti. ex latio. & ap. juris formam. *c. liter.* ut non poterit contra eum Apponi exceptio hæretica? Et glo. quinta *in d. cap. liter.*, Gotf. Philippus & Vinc. (lecundum quod referunt Egidius & Oldrad. Ibidem) & Joannes *in d. c. de summo ord. & in cap. papa 40. di. & in c. si quis pecunia 79. di.* & Calde. *in d. capitulo*, & Bal. ibi: (qui dicit, quod qui excipit de hæresi, dicit quidem, sed dicit nullum esse) tenent quod sic. Sed Alanus, Vinc. ut refert Joan. An. & Innoc. Compostel. Joan. An. Anto. cardinal. & abb. Petrus de Anchis. & Joan. de Imola. videntur velle, quod poll exclusionem factam formiter à duabus partibus & receptionem, non possit opponi exceptio hæresis, sed bene poll illa accusatio *per d. papa 40. di.* quod & refert Domi. *in c. nos petiuimus in 5. extrem. in glo. in verbo*, idoneo, *de elect.* in 6. Et idem videtur velle cardi. in *de. c. Ioannes. 5. penit. de elect.* & Hentricus Boich *in d. c. liter.* Et hoc per rationem illius textus, qui generaliter prohibet posse opponi aliquam exceptionem. Quo ad id quod dicitur de accusatione, vide doct. *in cap. in fidei, de hære. in 6.* Pro quo facit 17. *di. §. hinc etiam*, & *§. sceruisseus. c. 2. q. 7. §. item Symmachus*. Et in hoc dicunt cum relatori: quia cum debeat eligi papa à duabus partibus; ut ibi, relevatur primo, quia ipse etiam connumeratur in numero dicarum partium: & secundo quia contra eum, posliquam ell electus, non poteli opponi aliqua exceptio, Utrum autem hoc fit verum implicitur, quod ipse computetur in numero dicarum partium, vide ibi latius per doctores poll glo. quia non procedit fine dubio: quia glo. tenet ibi contrarium, de quo vide ibi *in d. c. liter* ino tunc aliquando datur actio & non exceptio. Unde in simili fi perjurus vel criminosus, qui poteli privari benefitio, recipit beneficium: & agit super illo contractuum, reus non poteli excipere de crimine ad effectum, ut ipse repellatur ab agendo & petendo suum beneficium, & tamen poteli contra eum agere, ut privetur: ut dicit *eodi. in c. confiratis in fi. de appell.* Facit quod dicitur *in cap. dilecti de except.* ubi de materia & *in cap. super iis & c. accedens de accusa.* & quod dicitur *in c. de except. & c. 1. de confiss.*

Ub illo articulo comprehendebamus plures, ad dic. secundum Egidium Bellamera, quod aut quærimus, utrum electus facta de hæretica & pertinaci ad papatum fit ipso jure nulla. Et dicendum est quod fic, *argumento cap. quinquage. §. hæretici autem de hære. in 6.* & quod not. 19. *de consiliis in prima glo. & c. 2. q. 7. sacerdotes*, cum ibi notatis per glo. & archiepisc. & quod notatur 14. q. 1. *in summa & ca. causa & c. 1. 2. & c. 3.* Et dicitum apostoli ad Titum *ca. 3. ad finem*. Et facit ratio: quia in natura non poteli verum capat in totum à corpore seu membris separari. Nam fol cut epiloopus ell caput ecclesiæ sun particularis (ut *in c. nuvis, de ele qua fiunt à prala. 7. q. 1. c. fine & c. decimas*) fic & papa ell caput universalis ecclesiæ: ut in *cap. significasti de electi.* Et licut non poteli separari ab episcopo capitulum ecclesiæ (ut *in c. nam non licet de praebend.*) ita dicendum est in papa. Sed hæretici, & schismatici sunt divisi, & separati ab ecclesia: ut *in cap. significasti de hære. & 24. q. 1. per totum*: igitur papa hæreticus tanquam separatus ab ecclesia non est papa: & electio de eo facta erit nulla; & idem si non fit vir, sed mulier.

Sed si sit uxoratus, & uxor non poteli induci ad servandum continentiam, cohabitabit cum ea: ut dicitur poll glo. *in cap. si quis pecunia 79. d. & dicit* Anto. & Joan. *in d. c. liter.* & dicit Domi. *in de. c. de periculum. §. ceterum de electi. in 6.* Utrum autem eo casu, retinebit pontificatum, dicitur ibi *in d. c. si quis pecunia*, quod non. Ideo secundum quod dicit Mathæillanus in addi. ad tract. Anto. de Bustio, eo casu, si papa non poteli induci ad renuntiandum, ex quo uxor non vult diverte continentiam, poliet propterea deponi: ut refero infra in questione, quando papa pallim committit simoniam, & eli incorrigibilis, utrum poliit deponi? Quod dicitur Mathæillani si verum, ergo si ille fuit electus, quæ nulla non videtur, quod papa poliit poll electionem à papatu ejici, nisi proprer hæresim: & maxime quia quod papa non poliit reinvare uxorem, videtur esse de jure positivo: præterim si cardinales fuilient conciliatempore electionis, quod erat uxoratus.

Et idem in infantes, fciliicet quod fit nulla: quia non eli capax ordinis secundum d. Anto. ibi: Et idem ſi ſit Judæus, paganus, non baptizatus, & fideli christiano non permittunt docti. *in d. c. liter.* maxime Egidi. *in §. quæritur, in verbo*, abjuro illa exceptione, *in verb.* fecto dico. Et ibi etiam potui idem dicere, ſi fit mulier. Et idem Domi. *ibi*, in novella dicendum de monacho. Quod non eſt ſimpliciter verum, ut ibi notat abb. *in extravag. ambitiosi, de postulat. ca. 18. quæstion.* qui ſimpliciter tenet contrarium *in d. c. liter.* quod late examinant doct. *in d. c. liter.*

Et idem ſi ſit fatuus: ſecundum Anto. & abb. *in d. cap. liter.* Qui abb. ſimpliciter intelligit in omni exceptione, per quam jure divino vel naturali inferitur, quod non poſſit eſſe papa: quia talis exceptionem non ſolum inducit jus habendi, ſed etiam poſſidendi: & dummodo furiositas ſuerit ante & tempore electionis ſecundum Anto. ibi. Idem ſi opponatur, quod ſcriba electus adhuc viventе papa, cum forte crederetur mortuus, vel quod eſſet ita tempeſtate maris oppreſſus, quod evadere non poſſet: quia non valeret electio: quia vivus eſt non volens qui vivere poteſt, ſed qui mori poteſt, notatur *ff. de manumiſſ. teſta. l. qui duos*, unde non dicitur mortuus, cui de ultimo vitæ periculo ſuperſtes, notat *glo. in c. commiſſa de elect. li. 6.* Ita dicit Bal. *in d. c. liter.*

Quid autem de corpore vitiato, Glo. *in c. nemine decretis, in verbo*, generalis, dicit quod non eſt idoneus. Sed dic contra: quia licet non debeant eum cardinales eligere, tamen poll electionem, exceptio quod ſit corpore vitiatus, eum non repellit fecundum doct. ibi *in d. cap. in nomine Domini*. maxime Alexand. qui etiam ponit, quod non poteſt opponi, quod ſit de genere cardinalium: & idem dicit abb. *d. electili d. c. liter.* Quamvis enim cardinales alias peccent eligendo aliquem inhabilem inhabilitate inſurgente de jure poſitivo, tamen poſt electionem non poterit contra eum excipi.

De bermaphrodito, muto & ſurdo dicit ibi Bal. *in d. c. liter.* quod non eſt quæcundum: quia cardinales non fuerent ita fatuam electionem, & de ineptia non eſt quæcundum. Sed imo videtur, quod poſſet contingere maxime in hermaphrodito, cujus vitium poſtet occultari: & forte in ejus perſona electio non retraheretur, & magis inteſtetur ſexus maſculinus per teſt. de dicta ibi *in l. quæritur ff. de ſtatu hominum.*

Addo ad iſtud primum membrum diſtinctionis Egidii in quæſtione quod de hæretico perſtinaci, videri idem dicendum de quocumque hæretico ſive notorio ſive occulto, & ſive pertinaci ſive non pertinaci: ſecundum Egidium & confilt. cum tempore electionis fuiſſe hæreticum, eſtetio fuit nulla: et quo tunc tempore electionis erat in firmo propoſito tendendi dimanum ſpoliatum. Et quæſtionem quæ poſt factam electionem, & detectam hæreſim non eſſet pertinax, non fuiſſetere forte ad remanendum in pontificatu: quia ex quo tempore electionis non potterat eligi & electio fuit nulla, non convaleſceret: & præſumeretur mutaſſe opinionem potius, ut remanere in pontificatu. Licet aliter videretur dicendum, ſi poſt factam electionem factus fuerit pertinax: quia tunc remanebit pontifex, ex quo à principio vera & bona fuit & valida fuit electio. Ratio primo caſu eſt, quia ex quo tempore electionis reperitur, ſipſum eſſe extra eccleſiam, non poterat eſſe caput eccleſiæ: ut dicunt doct. *in d. c. liter.* & vide quæ dicuntur infra in illa quæſtione de papa, quo poſſit congregatus concilium, antequam ſit convictus, revocat opinionem: & in alia, et quibus caſuis poſſit papa deponi.

Aut quæritur utrum quid papa, qui labitur in hæreſim poſt electionem & receptionem, & pertinax eſt, dicitur non eſſe papa. Et dicit idem Egidius quod ſic, *argumento c. ac commiſſa, vinc. de hære. in 6.* accipiendo ibi verbum potius corrective, ſed non expoſitive, prout ibi accipit Joan. *in novella & c. quia ſolitis. §. ſi qui vero de panis in 6.* Et licet illa jura non videantur ligare papam (*argumento in propoſito tradito, quia ſi papa ligatur* ligata in proximo membro immediate ante. & quia dicitur de hæretico pertinaci *in cap. dicit apoſtolus 24. q. 3. & d. c. nam omnes.* Et intelligo Egidium in pertinaci, ſive fuiſſet talis hæreticus occultus & poſtea in hæreſi deprehenſus & convictus, ſive alio tet factus notorius hæreticus, quod talis deſinit eſſe papa: ut *in d. c. 24. q. 3. pap. 40. di.* & dico in præſentiarum quæſtionibus.

Aut quæritur, utrum tenta electione in papam, poſſit electus excipi de hæreſi. Et tum ſi hæreſis fuit notoria, & quærimus de judicial opoſitione, non poſſit per hæreſim. *d. c. liter. in fi.* Vide dicere, quod non poſſit excipi judicialiter: quia ex quo non habet ſuperiorem, non eſt, quem quo poſſit ventilari tale judicium. Sed hoc non habetur locum poſſquam eſſet congregatum conſilium generale, eorum quo tractantur tauſa papæ ſuperiori: ut dicitur *in ca. 8 papa 40. di.* Item tenentes iſtam opinionem, quod non poſſit objici vitium excepto hæreſis, mortuum per text. quæ vult, quod ſtatim papa poſt electionem à duabus partibus, conſeqnenter plenum jus, & prohibet generaliter objectionem cujuſvis exceptionis. In qua opinione tenit Innocen. Joan. An. Joannes de Lignano & cardi. Flor. Oſtien. & Compoſtel. Sed ſi eſt verum, quod poſſit objici omnis exceptio, quæ valuerat tutulum papatus exclusa defectus indigenitis ex inhabilitate juris naturalis vel divini (ut vult Anto.

Anto. & abb. Siculus *in d. c. licet*) electio facta de haeretico est nulla: quia est practicus ab ecclesia ut supra dictum est: & licet possit opponi exceptio, quod eß Judaeus sive pagianus, eodem modo videtur dicendum de haeretico, loquendo de notorio haeretico, & de nondum possessore pontificatus. Et illo modo possit intelligi glo. *in d. c. licet*, & Alanus & Vincentius: videlicet in notorio haeretico, & ante susceptam administrationem. Sed postquam administrabit, abbas vult, quod non possit excipi, sed secularis de haeresi: & sic cum opinione Innocen. Si autem quaeretur de extrajudicialis oppositione (videlicet substantialiter & deducendo obedientiam hujusmodi haeretico notorio pertinaci, vel eum non admittendo, vel à papatu removendo) possit fieri & opponi per notaria per glo. & scholiastas *in d. c. q. 1. in summa*, & quae dicunt *in c. nostra, de clericis. cle. & mulie. & de divor. c. significasti* per Innoc. *& in c. consultuit, de filiis presbyt.* & textus eß planus secundum ipsum Egidium *in d. §. pater 3. q. 1.*

Aut haeresis non eß notoria. Et talis exceptio non eß admitenda; imo hoc caso electus in papam administrabit eß ad possessionem: & si eß possibilis, eß tutissimum ante omnia non obstante praedicta exceptione. Et ita intelligit Egid. §. *item Symmachus*, & *§. haec etiam ante §. Anastasius 3. q. 1. epiß. 3. q. 4. omnibus & c. mandatis, 3. & 9. q. 4. nunc.* Et ita procedunt notata per archiepiß. in *c. nihil patrimonii, in §. caeterum in §. super omnes, idemque.*

Et sunt praedicta vera de electio à duabus partibus nondum recepto; sed in electio à duabus partibus & receptio apud illos, ipsa libera receptio, de durante, fede his patenter confitet, dicit idem Egidius *in d. c. licet* (quando examinat defectus reddentes electionem nullam in verb. secunda ergo ratione) quod nulla potest opponi exceptio, nec fieri contradictio judicialis vel extrajudicialis, nec de haeresi, aut alio crimine, vel defectu notorio, vel occulto: eligentium, vel electi, nec de simonia, vel impoßibili in electione communitas: & quod abßque ulla tali exceptione ab universali ecclesia talis pro Romano pontifice eß habendus. Et ad hoc movetur per gemitualiaram illius textus in §. quam ita efßsam in materia tam periculosa non praesumit distinguere, & praeterim in electione fießa per impoßibilem, in qua etiam nihil potuit fieri: sic, & idem dicit tractandum, quod non possit obiici. Et ad *cap. in nomine Domini & c. §. quia gravia*, respondet se fateri, quod electus & inhabilitatem per impoßibilem non eß apoßolicus, sed apoßaticus: & quod excommunibus & alias clericis Dominus timentibus & laicis tanquam anathematisatus & invasor à fede apoßolica debet poßi: Sed tenet dicit in propoßito: sit enim, quod ß talis per impoßibilem electus, libere eßet receptus in papam à duabus partibus, & duraret talis receßio, & de hac manifeßa apparentia, tunc non poßet de impoßibilitate excipi: sed deberet Romanus pontifex ab ecclesia universali haberi: & valebunt omnia, quae facient quali per praetoria tutionem *c. 1. §. idem Pompanius §. quod dat, num.* Et hoc idem quia receßio & obedientia libera dominorum cardinalium habet vim confirmationis secundum Ostiensem, & auctoritate *d. c. licet* (ut eviterur majus malum) non obßante quocumque defectu, dat ut facultatem absolvendi papatum, etiam ß non eß papa, & ardat omnes Christi fideles ad obediendum tanquam papa: ßto quo facit ille textus *in cap. in nomine Domini §. in qui vult*, quod Rationi

A postquam eß electus poßit administrare. Intelligetamen quod in casu praemißo, liset tantum non poßit obßicere de haeresi; tamen bene poßerit accusari: & in hoc concordant omnes dicti *in d. c. licet*. Vide de ista materia, quae recito poß Egidium, in illa questione, quando papa paßim committit simoniam dando penitentiarus pro pecuniis, modicum ante §. & infertur bullam Julii in questione, utrum papatum ußrari ipso per papatum electionem: & in secunda questione illam sequente: videdicet, quando abßque aliquid cuitio papam, per quod dicitur, quod non ß vere papa, cum ßequin. De ista autem exceptione per impoßibilem abßtatus dicetur: & hodie eß constitutio frequentes edita in concilio Constantiensi, ultra ea quae dicuntur *in cap. licet de elect. & in c. in nomine Domini 3. §. de.* & quod dicit abb. *in cap. abbas, quod mentus causa.*

De exceptione, quod ß haereticus notorius, videtur dicendum, ut supra dixi, quod quia talis exceptio vulnerat titulum papatus habendi & poßidendi, poßeß opponi: ut poßit abb. *in d. cap. licet, in §. 3.* Quod intelligit etiam de electio à duabus partibus, sed ante poßeßionem. Et hoc videtur sentire Egidius in quocumque delicto notorio reddente electionem nullam: quia non poßeßt adhuc fuerit. Ita ipse fenit in illo articulo, utrum electio illa Urbani fuerit nulla *in canßilia* 99. Quinimo ß recte inßpiciatur, idem abßtinuerit: ut in *c. in nomine Domini 3. §. de.* quia vitualiter non requiritur abßque receßione; admißio quia ipso facto, quod à duabus partibus reperitur electus, poßeßor ipso facto incontinente administrare. *d. c. in nomine Domini secundum Anto.* & refert cardi. in *§. quaßio in cap. licet de electi.* Sed debet accedere secundum commentorum opinionem *in d. c. licet*: Et hoc quia text. in verbo, *redamgnere*, quod denotat accultationem in *d. c. §. papa*, secundum Henricum *in d. c. licet*. Aut haeresis eß notoria: & impoßibilitas illa electionis, quia non poßeßit, quia non admittitur, & ßubrahitur ei obedientia. Et ißto modo excepto admittitur: quia nulla inßitutionem, & jus habendi, & poßidendi. Et hoc videtur velle abb. poß Anto. *in d. cap. licet*: cum ipse abb. tantum confideret, ß fuit, vel non fuit adeptus poßeßionem: nec confideret, ß ß notorius haereticus, fed ßimpliciter loquitur in quocumque haeretico. Et hoc tenet Egidius hic, cum vult, hoc poßße opponi extrajudicialiter per glo. & archi. *3. q. 7. in summa*. Non obßat, quod dicit de Urbano Joann. de Fan. *in §. item Symmachus 2. q. 7.* tum quia Urbanus erat poßeßor papatus, nec objicebatur ei excepto haeresis: tum quia erat dubium, an mensa eßet jußus, & an electio facta per mensam eßet nulla. Secundum autem Egi. ißta exceptio notorio haeretico non poßeßt opponi judialiter: quia ß fieret, quod ß electus à duabus partibus ad hoc, ut nulla ei exceptio poßit objici: *in d. cap. licet*. quinimo (quod plus est) ßufficit, quamodocumque fuerit nominatus in papam *§. eundem Ostiensem*, & *Anto. in d. c. licet*.

Et opinio Egidii videtur comprobari communiter: nam Jono. Imnol. Compoßel. Joan. de Ligna. Henri. Joan. Anto. cas. ßimpliciter loquentes non distinguunt, an judicialiter, vel extrajudicialiter, an haereticus notorius, vel occultus: ß ßimpliciter volunt, quod poßit electum à duabus partibus, & acceptantem ßubcentam electß, nulla poßißt ei objici exceptio etiam haeresis, ß ßed quod debet accusari. Sed secundum opinionem abbatis Siculi

B papatus, dicendum eß, quod non, ß ßive fuerit haereticus ante electionem, ßive ß fuerit haereticus poßt electionem, ßive fuerit, ß ß in poßeßione pontificatus, vel non ß *in c. ß papa 40. dß.* Et de haeresi ßemper poterit accusari in concilio: ut *in d. c. ß papa*, & dicitur *in cap. ßuper vo de haere.* Si autem quaeritur, utrum poßit excipi de haeresi ante electionem, clarum eß, quod ß: quia vulneratur titulum pontificatus habendi, & poßidendi. Si autem quaeritur, poßßum ß electio à duabus partibus, utrum electio ß nulla, dicendum eß, quod ß, ex quo tempore electionis erat haereticus. Si autem poßt electionem ß haereticus, definit ipso jure eße papa: ut de his duobus casibus ßuper dicitur.

SS ß quaeritur, utrum poßit excipi, poßßuam ß eß electus à duabus partibus in pontificatum, dicendum eß, quod non poterit, ß ß fuit receptus, tum quia non eß ßuperior, ad quem poßit haberi poßeßßio, tum quia confirmatio ipso receßio nihil petit (cum jam poßßßit) ratßat ußio, & consequenter exceßio, quae eß affirmis exclusio: ut dicit abbas *in cap. licet in §. in verbo* exceßione. Et hoc ß ß ß haereticus notorius, ß ß occultus: ß ß eß electus receßus, & pacifice administrat, ut ßupra dictum eß.

Si autem nunquam fuit receßus, nec admißßus, nec administravit, tunc aut haeresis eß occulta, & non poßeßt excipi *per c. licet*, ex quo eß electus à duabus partibus: nec poßeßt impediri, quin administret: ut in *c. in nomine Domini 3. §. de.* quia vitualiter non requiritur abßque receßione, nec admißio: quia ipso facto, quod à duabus partibus reperitur electus, poßeßor ipso facto incontinente administrare. *d. c. in nomine Domini secundum Anto.* & refert cardi. in *§. quaßio in cap. licet de electi.* Sed debet accedere secundum commentorum opinionem *in d. c. licet*: Et hoc quia text. in verbo, *redamgnere*, quod denotat accultationem *in d. c. §. papa*, secundum Henricum *in d. c. licet*. Aut haeresis eß notoria: & impoßibilitas illa electionis, quia non poßeßit, quia non admittitur, & ßubrahitur ei obedientia. Et ißto modo excepto admittitur: quia nulla inßitutionem, & jus habendi, & poßidendi. Et hoc videtur velle abb. poß Anto. *in d. cap. licet*: cum ipse abb. tantum confideret, ß fuit, vel non fuit adeptus poßeßionem: nec confideret, ß ß notorius haereticus, fed ßimpliciter loquitur in quocumque haeretico. Et hoc tenet Egidius hic, cum vult, hoc poßße opponi extrajudicialiter per glo. & archi. *3. q. 7. in summa*. Non obßat, quod dicit de Urbano Joann. de Fan. *in §. item Symmachus 2. q. 7.* tum quia Urbanus erat poßeßor papatus, nec objicebatur ei excepto haeresis: tum quia erat dubium, an mensa eßet jußus, & an electio facta per mensam eßet nulla. Secundum autem Egi. ißta exceptio notorio haeretico non poßeßt opponi judialiter: quia ß fieret, quod ß electus à duabus partibus ad hoc, ut nulla ei exceptio poßßt objici: *in d. cap. licet*. quinimo (quod plus est) ßufficit, quamodocumque fuerit nominatus in papam *§. eundem Ostiensem*, & *Anto. in d. c. licet*.

Et opinio Egidii videtur comprobari communiter: nam Jono. Imnol. Compoßel. Joan. de Ligna. Henri. Joan. Anto. cas. ßimpliciter loquentes non distinguunt, an judicialiter, vel extrajudicialiter, an haereticus notorius, vel occultus: ß ß ßimpliciter volunt, quod poßit electum à duabus partibus, & acceptantem ßubcentam electß, nulla poßißt ei objici exceptio etiam haeresis, ß ß ßed quod debet accusari. Sed secundum opinionem abbatis Siculi

C (qui confideret poßßß

ALion, & secundus calus secundi principalis membri est, quando sunt electi duo, & recepti: & una pars adhæret uni, & alterum dicit hæreticum, vel è contra altera pars alterum dicit papam, & alium schismaticum: & sic utraque pars habet partem suæ obedientiæ, & uterque est in possessione partis suæ. Et tunc videtur, quod nullus ipsorum convocabit, sed potius ecclesia dicetur quasi vacare: ut dicitur in c. 1. de schisma. in 6. ex quo non constat, nec de vero papa, nec de vera electjs quali possidente papatum: & tunc vel cardinales, vel habentes fuppiter per viam requisitionis congregabunt, & facta congregatione concilium schisma sibi ipsi authoritem interpotet. Ita dicit Rosellus in q. de. 1. q. 1. in principio. & ibi. q. 1. de. 79. dc. ubi de duobus de papatu contendentibus cognoscit concilium: nec dicit tex. quis convocabit concilium: & allegat Rabel. gloss. Bonifacii. cap. 1. Quod & videtur tenisse Pe. de Anchin. in quidam sua responsione facta ad oratores regis Francie in concilio Pisano, & Anto. de Butrio in allegationibus pro concilio Pisano. & Do. in cap. placuit 18. di. Et idem etiam dicit Rosellus, quando esset unus notorie hæreticus, per cap. si quis peccania 79. di.

Sed videtur, quod illo casu uterque propter possessionem suam convocabit obedientiam propriam, si voluerint effectualiter facere, & convenient in unum, & erit concilium verum legitime congregatum. Et ad hoc facit, quod ponit Oldradus in concilio 32. & 2. de doubus electis in imperatores, & administratibus jura imperii, & infra dicitur. Licet Alexandrum cap. 1. 27. di. voluerit, quod cardinales (ex quo nullus est verus papa) congregabunt. Sed cardi. in cap. licet, in 3. q. de. 1. vult, quod ad imperatorem spectet solicitare, quod concilium congregetur, & quod ipsi possidentes papatum congregent obedientias suas. Hugo tamen in c. si duo 79. di. (& referet abb. in cap. fraternitatis de haereticis) quod hoc casu congregabunt ipsi cardinales. Sed quod uterque si voluerit, possit, facit in argumentum. Cod. de reiu. l. 1. & C. ad mand. l. 1. & l. 8. arbiter. Cod. de fideiussor. l. 8. & nonne notat glo. de Innocen. in ca. nihil de electi. & in cap. querelam. & de causa. pos. & proprietate ecclesia, & c. cum sim. ponit Ollien. de refti. spolia. c. in literis, & c. & c. cum sim. Ad idem de elect. Cumana, & juer parro. consultationis. cum simil. Et ita dicit etiam cardi. in c. licet in eodi. filiopaterio. 2. q. 2. de elec. videlicet, quod uterque congregat obedientiam suam, de qua est in possessione, & in qua habetur pro vero papa. Et ita dicit intelligendum. S. hinc etiam 17. di. ubi Symmachus, qui contendebat de papatu cum Laurentio, congregavit concilium: quia i intelligendum est, quod Symmachus erat in possessione papatus, quamvis imperium pertineat ad Laurentium. Quod intelligo, ut ipse dicit ibi, quod Laurentius spoliaverat Symmachum de aliqua animosa parte abscissitur: & propterea fuit congregatio facta per Symmachum: aliquin non valuisset forte ipsa congregatio, si ambo in ipsa electione fuissent illatim possessores diverse obedientiæ, nisi ambo convenissent in unum, & quilibet cum suis obedientiis. Et ita non opinionem, quod ipsi convenientes in unum congregarent concilium, non tantum de Turrecrem. in cap. de possessione papæ. 2. q. 2. & ibi. G. Egidius cardi. in cap. dudum de sepul. videtur velle, quod species ad cardinales: & idem dicit in omnibus casibus, in quibus est dubium de papatu.

A Tu tene cum cardinale. Et hoc dicit esse cautius Anto. de Butrio in tract. schismatis: videlicet quod ambo fuse quasi possessionis faciant congregationem in unum: licet ratione incertitudinis videatur dicere, quod non fit necesse. Et adverte, quod quando allego Anto. in trac. schismatis, ell ille, ad quem fecit supplicationes dominus Mathæsilanus: sed quando dico in allegationibus fuis, intelligo de certis aliis allegationibus, quæ eo mortuo postea fuerunt reperte: quæ disputant, utrum valuerit congregatio concilii Pisani facta per cardinales tunc papa, & an contendentes fint pro illo restituendi. Nec obstat si dicatur, quod duo pontifices eodem tempore esse non possunt. Nam licet utrumque ipsorum esse papam (inquantum ad ordinem) multiplicitatem non ponat, tamen esse plures summos pontifices) sit contra articulum fidei (videlicet unum sanctum, catholicum, & apostolicum ecclesiam) in c. Cum ecclesia in cap. de sacrosanct. ecclesia. sequent. & in c. non autem, & ibi notatur in glo. 7. quæst. 1. & in c. in apibus ea. causa 24. q. 1. in cap. si episcopus 23. di. & 1. ad Cor. 1. & 2. Ephes. 3. & c. &) tamen ex quo utraque potestas quod sit papatum, & non apud alterum, uterque ex parte causa postea habere coloratam possessionem, qua possidetur, quasi non debet ante causa cessum: ut ita pon. per totum c. 2. cum materia de insinuarum refti. & ideo uterque congregat suam obedientiam in eodem loco, & fit unitas concilii.

Vide quæstione infra in illa quæstione latio de propter dicta cardi. Alexan. in c. Synodum 17. di. qui videtur velle, quod illud fit potius de expedienti, quam de jure: & tamen in casu ejus hoc admittit: Melius quando ex alio capite esset dubium, quis esset verus pontifex, & non constaret, quod unus eorum haberet duas partes: aliquin tenet simpliciter, quod pertineat ad cardinales: quia ubi constaret, quod unus ex eis in electione habuisset duas partes cardinalium, tunc, quia ille esset verus papa, ad illum spectaret congregare. Sed tu dic, quod cardinalis, quem allegat (videlicet in ca. licet de elec.) loquitur, quando duo fuit contendentes de papatu in illimitate hæreticorum: ita quod nullo modo possit diferari, quis fit verus papa, ut fuit in schismate Urbani: & ideo dicit, quod tunc spectabit congregatio ad cardinales; & idem virtualiter dicit Abb. Et ideo ita potestas, quod non possent induci ad congregandum concilium, & cardinales non possent, illo casu etiam principes faculates possent appoucere manus, & ipsos cogere ad solandum schisma, etiam inducendo in eos manus, & faciendo sopiri schisma, & debuerunt declarari per concilium: ut dicit abb. in c. tua el. 1. in glo. 3. de dol. Et quod uterque possit convenire, & quilibet cum sua obedientia, etiam sentit archie. Flo. in secunda parte summa in tit. 3. de superbia. c. 21. notab. Sed quid cum duo: inquantum vult, quod illa congregatio concilii Pisani facta per cardinales fuerit concitabulum contra voluntatem utriusque genitoris & pro papa, ex quo non superabat, quod per eos fieri non potuerunt, quia voluerunt: poteta enim apparuit ex cessione facta per Gregorium in concilio Constantiensi, quod fuerat paratus cedere secundum convenionem intereum, & Benedictum factam, & reducere in ecclesiam unionem: & inquantum vult, quod non fuerit concilio Pisano privare ambos, & creare Alexandrum.

Quis autem tunc interponet authoritatem concilio, quando adhuc non constat, qui sit verus papa.

Quis interponet authoritatem concilio, quando ambo sunt papa.

Quis autem tunc interponet authoritatem concilio, quando adhuc non constat, qui sit verus papa.

Quis congregabit concilium, quando ambo sunt papa.

Quis congregabit concilium, quando ambo sunt papa.

papa, dic quod nullus: quia sufficit sola congregatio hinc inde facta, & in unum collecta: quia congregando fatis videtur ad quem spectat authoritatis: ut in ca. nunc autem 21. di. Vel dicendum est, quod non tunc ecclesia dicatur quasi vacare (licet dicimus quando papa est hæreticus, vel schismaticus: ut in cap. 1. de schisma.) propter illam seiffuram, quia ibi in ecclesia, ipsummet concilium sic congregatum per ambos & per quem iber de sua obedientia in unum, interponet authoritatem fibipsi: ut probatur in c. si duo 79. di. ubi concilium congregabit de papatu contendentibus, nec dicit, quis authoritatem interposuerit: ut patet ex gestis Bonifacii, c. 2. Et ratio huius, quod aliter posse interponere authoritatem, antequam fit dicessum & judicatum, quis fit verus papa, est, quia ex quo electio debet esse à duabus partibus, & duo reperiuntur electi, videtur verisimile, quod neuter habuerit duas partes, & ideo cessabit in eadem electione: & consequenter, quod neutra electio ipsorum potuerit esse valida: & paria sunt non esse, & esse, sed non apparere: ut dicit Jacob. de Ancon. in testa. tuto. & l. in lege. 8. de contrahen. emp. cum simil. Et sic procedit, quod dicit Rosellus ubi supra: videlicet quod facta congregatione per utrumque de sua obedientia in unum loco (ex quo nullus dinegat congregare obedientiam suam) poli congregationem ratione incertitudinis, quia ut verus pontifex & papa. d. 1. duo sunt Tritiff. de refti. tres. concilium fic congregatum fibipsi authoritatem interponet. Quod fieri potest: ut infra dicitur in quæstione illa, utrum papa possit cogi ad praestandum authoritatem concilio: & hodie videtur posse videre constitutio frequens, edita in concilio Constantiensi.

Nec obstat, quod dictum est, quod una pars communicabit schismatico, & per communicationem efficiet schismatica, quia non communicat unitati 24. qu. 1. schisma. Et facit text. in c. super de sponsa. excom. Schismaticis enim non est communicandum, 24. qu. 3. clericus. dicente Domino ad Moysen, separamini à tabernaculis hominum iniquorum & nolite tangere de omnibus quæ sunt eorum: ut in c. dilectimus ea causa. q. 1. Et quod alibi dicitur. Notice eos in domum receptare, nec vis diceribi ave, quia qui dicit ave, communicat operibus eorum malis: ut in ca. omnis ea. etiam causa. quæst. 1. Et quod ibi legitur de fanto Joanne Evangelistaa, referente beato Policarpo: qui cum apud Ephesum balneas ingrediens fuisset, & vidiffet in eis Cherinthum schismaticum, recessit non lotus, dicens: fugiamus hinc, ne & balneæ non corruant, in quibus latetur Cherinthus inimicus veritatis: ut in d. c. omnis. Alberticus etiam ad jubrous C. de fideiusson. eccle. 3. col. exemplo Joanni, qui surgit à balneo propter Cherinthum, refert, quod cum idem Policarpo obviasset Marcioni schismatico dicenti filii, agnoscitne me: respondit, agnosco primogenitum Satanæ. d. ca. omnis. Et 3. q. 13. offendiour, cum enim decem tribus fecisse bullicum à tribu Juda, & Benjamin, & relicto rege suo alium sibi fecit constituiffent, & tandem iret ad eos quidam propheta, ut peccata ipsorum exprobraret: cifdem, & aliionem fortunæ praedicens, panem apud illos edere, & aquam bibere vetitus est: quod cum noncuffodiffet, ftatim divina compressus est de iraie regrediens à leone in itinere deroratus 7. q. 1. demique. Quod de ponit Ollien. in summa de schisma. 5. qu. quæ non recipit sed exempla. Cum schismaticis enim non potest fieri concilium, 24. q. 3. cum quibus: juxta illud Pial. 25. nin fidi cum concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non incedo: odivi ecclesiam malignantium, & cum impiis non sedebo.

Hoc inquam in casu illo non obstat: quia ad hoc respondetur, quod ratione facti dubii, & intricati tunc participantes schismatici erituente excommunicationem, & peccatum. Et ita dicit abb. Siculus in ra. de schisma. in 5. de Joann. de Ana. Judicent: & quidem Egidius Bellamera in ca. dudum in prin. in verso. fed pour de sepul. & late idem archie. Florent. in secunda parte summa in tit. 3. de superbia. c. 21. verso. fed quid cum duo. Dic etiam aliquid infra in quæstione, quando inter duos contendentes agitur de congregando concilio: & in quæstione, utrum papa possit actufari de schismate. Item quia ipsi non participantia fit ad congregandum concilium pro sollendo schismate, tunc non incurritur poena: licet in simili de communicatis dicitur ex ca. cum ecclesia contra Cyr. inter alia, & qui in dubiis poß glo. de sentent. excom. ubi plures communantur falsos, in quibus participans excommunicato non incurrit excommunicationem: Pro quo etiam facit Bonif. text. in propositio in c. si vere de sentent. excom. Tempore enim necessitatis fit peccato communicatur schismatico, & excommunicato, ut ibi: & nulla est major necessitas, quam causa fedandi schismata, & contentionis papatus: ut 22. d. c. omnis. Facit text. in cle. ne Romanum in 5. eterum, & C. de gl. de elec. ubi dicitur, quod possunt cardinales, quantumcunque alios in ecclesia periantur excommunicati, procedere ad electionem Romani pontificis: ut ibi dicit text. Nec tunc cum excommunicatis participantes incurrunt excommunicationem, vel pœnam aliquam: quia id fit lege permissuste 23. quæst. 4. indulsit. Facit vulgatal. Decretum Cod. de adulteriis, c. 1. nec in ea causa quanti ff. ius. 1. ferunt. S. fi quis vivum, cum simil. de vivis. Schismaticis autem non licet communicare, nisi quando correcti quantum unitatem: ut in cap. omnis. cap. 24. qu. 1. & ibi. 24. qu. 3. Decretes. in cap. 1. 23. q. 7. & in cap. pudenda circa 23. 24. q. 1. Non enim semper gesta per universitatem tenebantur nulla ex parte bonæ inhabilitum cum habilibus: ut ponunt doc. in cap. fi. de proc. C. in c. nobis de simo. & bene in cap. cum Victorino. de elec. 73. de quorundam. 3. q. 9. para. de offic. dele. cum fuit. abbatis. de elec. c. illa. c. 1. Tiraqu. de ffi. de ff. in l. 1. §. item quæritur. ff. de aqua quot. & æstiva. de qua lex regula. utile per inutile. c. de ecclesia parte in 6. Et hoc maxime, quando tale ministra, ut non possit diferari, quis sit verus papa. Ad hoc facit §. generaliter l. 3. §. fi de donat. inter virum, & uxo. l. 1. §. 1. ff. quod fuisse tutor. ea. 1. de jure patria. in 6. Item ratione minoris diversam, & contrariam naturam habentium: unde magis dignum traht ad le minus dignum. c. quæsitum de judic. cap. quæ in dubiis. de constitu. reali alta. congruum enim est, ut id, quod reperitur utilius, & melius in alio, participet reliquum. c. 1. ne fide nuncu. 1. Cod. de vol. nuc. ad. c. 1. Cod. communi. de leg. 1. 1. ff. de legatis. Item videmus, quod aliquando unus participat de natura alterius, & consequitur ex poena alterius, quod non habet ex ea. 1. filio praterito. ff. de inofficio. ff. ver. ista. Et patet in uxore, quæ habet privilegium ex persona viri 32. q. 1. fi quis. Et cognatis spiritualis contracta cum uno trahitur ad alium 30. q. 5. c. poß fuisse. de cogna. spiritua. 1. Sic propter pupillum non utendo via, tamen levivitum vire retineo. l. fi communem. ff. quemadmodum servit. amit. Sic dicimus de parentem

clerici & laici: ut in c. 1. de iureiurando. in 6. & alib. in c. fi. ex. ti. 7. decisf. 166. in antiquis de spiritu & iuriſdicta. Item non poteſt comprimitti in laicum de ſpiritualibus, ſed in clericum & laicum ſic cognitionis c. 1. per tuas de arbit. Sic quando eſt diſtinctum, ex quo competat iuriſdictio, ſi mixtura & conjunctio ex duobus ſanctuoſiſſimis l. 1. §. quod ſi hoc iuſtum de libe. agnoſ. l. Gallus. §. ille caſus. ff. de libe. & poſthu. Item propter defectum fidei laici eſt de iudicio. Cyprianus, Nunc & Maccabæi, qui erant viri ſanctiſſimi, univerſam ſe cum Romanis, qui erant pagani: at patet 1. Maccab. 8. & cancs enim colebat pro pace ſolerantur 23. quæſt. 4. quidam. Item Deus quandoque per malos facit vindictam 23. qu. 5. §. hinc notandum. Et in favorem fidei etiam excommunicatur & tyranni poſſunt requiri per Innocentium, & admittit ad teſtimonium: ut in c. in fidei, c. præſidentes de hæreti. in 6. Et propter dubium in ipso territorio ſit commiſſum delictum, admittitur judex antiquior ſimul l. juriſperitus §. Item omnium ff. de excuſa. tuto. ca. illorum de ſentent. excomm. Et ideo dicti exiſtentes in opuſ. poſſeſſione partis ſuæ, impune & ſine aliquo metu aliquos conſtare ſibi ſimilium; cum enim ſint vetus papa & alter eſſet ſchiſmaticus; poſſent hoc caſu communicare, congregando concilium & in unum convocando, per prædicta. Illud autem iſti exiſtentes in quaſi poſſeſſione diverſarum obedientiarum nollent congregare, tunc congregatio ſpectabit ad cardinales: ut dicit cardi. Fleet. in d. Schiſmat de elect. in 5. q. primum. Et tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Qui congreg. obedientiam diuſtinctam in eſt poteſt ſcinc. ex quibus cognoſcitur. & ad eſt ſchiſmatis habet poſſeſſionem & ad ſchiſmatis & ad ſchiſmatis congregare.

QEd ponc, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Sed ſecundo, quod ſi ſit ſolus papa, eſt hæreticus, & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Tertio, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quarto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quinto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Sexto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Septimo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Octavo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Nono, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Decimo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Undecimo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Duodecimo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Decimo tertio, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Decimo quarto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Decimo quinto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Decimo ſexto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Decimo ſeptimo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Decimo octavo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Decimo nono, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Vigeſimo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Vigeſimo primo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Vigeſimo ſecundo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Vigeſimo tertio, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Vigeſimo quarto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Vigeſimo quinto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Vigeſimo ſexto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Vigeſimo ſeptimo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Vigeſimo octavo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Vigeſimo nono, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Trigeſimo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Trigeſimo primo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Trigeſimo ſecundo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Trigeſimo tertio, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Trigeſimo quarto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Trigeſimo quinto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Trigeſimo ſexto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Trigeſimo ſeptimo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Trigeſimo octavo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Trigeſimo nono, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quadrageſimo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quadrageſimo primo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quadrageſimo ſecundo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quadrageſimo tertio, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quadrageſimo quarto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quadrageſimo quinto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quadrageſimo ſexto, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quadrageſimo ſeptimo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quadrageſimo octavo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quadrageſimo nono, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quinquageſimo, quod inter duos contendentes de papatu unus eſt in poſſeſſione qui non vult congregare, & alius nullam habet poſſeſſionem, vel quod ille qui eſt ſolus papa, eſt hæreticus; & tempore ſuæ poſſeſſionis non vult congregare concilium: quid agendum? Et ridiculum prima facie dicendum, quod ad cardinales ſpectat congregatio, quia, quando eſt pluralitas papatus, ſed non eſt certum, qui ſit verus, ſed tunc de modis tenendis, ut inter plures contendentes habeatur unus verus papa.

Quid ergo, cardinales congregabunt, ut ſi ſint duo, ex quibus cognoſcitur, quis ſit verus papa? Et ſi ſint duo, quorum alter eſt ſchiſmaticus, & ut ſit ſolus papa, & ad ſchiſmatis congregare

defensionem, quam princeps tollere non potest: ut *in cle. pastoralis de re judic.* Cum enim papa habitur in haeresim, minor est apud catholicos: quia qui dirimo controversiam: & ideo potest à fidelibus redargui: sicut Paulus Petrum: ut legitur ad Galat. 2. cap. 2. 7. 9. *Paulus, & in cle. fideles. & item Paulus ex causa & per quam dissimus fuerit.* Et etiam hujusmodi est: quia quando papa labitur in haeresim, tendit ad necem & damnationem subditorum: & ideo *subditi possunt populi contra ejus mandatum resistere, quia obedire oportet magis Deo, quam hominibus: ut in ca. juratos 15. q. 6.* Vide quod dicitur *in ca. Anastasius maximus per Gratia. 19. di.* Si igitur papa non potest haereticè legere, quod non possit redargui de haeresi, (*ut in d. cap. 8. papa*) à pari videtur, quod non possit procrastinare, & differre concilium congregare, quod dicendum est, quod in ecclesia Dei: quia plus est facto universalem ecclesiam, & subditos scandalizare, quam verbo, *de appel. dilectis 2. di. c. 1. 2. 7. q. 1. & quis autem, di. 40. & text. in c. 8. papa 40. di.* qui ut dixi, non est simpliciter conditionis papalis, sed habetur ex gestis Bonifacii martyris. Et ideo restat ratio, quod praedecessor non potest ligare successorem, quia par in parem non habet imperium: *ut in c. innovit de elect. 21. di. inferior, cum simili.* quia cessat in propolito, ex quo est conditionis martyris. Et si etiam esset solum conditionis papalis: quia cum papa dicitur haereticus, tunc etiam virtualiter dicitur, quod est minor quolibet catholico, etiam cessante ratio, & ligatione constitutione edita per praedecessorem contra haereticos: *ut in ca. Arbitrio 17. di. ja. 2. q. 1. c. Anastasius 19. di.*

Et idem eadem ratione dicere possumus, quando tractatur probabile dubium de papatu: quia tunc etiam tractatur de bono universalis ecclesiae. Et si non possit congregari concilium propter prohibitionem papa, posset scandalizari tota ecclesia & forte cogeretur obedire haeretico, & ei, qui non esset verus papa. Unde, ut dictum est, posset judicet ad congregandum concilium, ad quod facendum ex eodem obligatur. Et si non facit, vel negligit, vel differt requisitus, quia tunc notoria est ejus negligentia (ut *in cap. Romana. 8. notoria de crim. in 6.*) facit in suspectum de haeresi & apostasia. Et si hinc causa negat, facit in notorium schismaticum nolentem congregare concilium: & per eum scandalizatur universalis ecclesia, ex quo non petitur de haeresi, & requiritur, ut congregetur concilium, & ipse deneget vel fabricetur. Et tunc congregabunt concilium cardinales: vel alius (*puto*) imperator: (si ipse negligeret: ut dictum est papa. Et predictae rationes habent etiam locum in veto papa recepto & positum, quando posset causa congregandi concilium: ut quia contra eam objicitur, quod fiat aliqui, qui volunt eum accusare, quod haereticus: & hoc, ne fadus sit haereticus. Ergo multo magis in illo, qui non est recepta, & contendit de papatu, vel de quibus formali scilicet haeretum partium non constat, vel qui est notorius haereticus: ut dictum est supra in primo principali, *in fine.*

Et ulterius dicitur, quod quando loquitur in dubio, vel de papatu, vel de contendente de papatu, quia tunc cardinales (cui de facto eorum ceteris judicandum) videntur quod ad non nullo modo spectet tunc convocatio: ut dicit Alexand. *in cap. synodum in secunda col. 17. di.* & dicit glo. *ibi. si. ibi. 79. di.* Et Bartholus, qui tenet, quod non spectat ad cardinales: ut dicitur *ibi. 17. di. c. quod constitutionem 33. col. de offi. legat.* Et ibi Bartholus congregationem. Sed ad illud dictum & consequenter ad glo. respondet Alexand. *in d. c. synodum in 3. col.* verum esse, quod ibi ejus, quia cardinales sunt suspecti ad judicandum, non spectabit ad nostrae judicium, quia de dubius contendentibus sit papa: sed quod quia sunt cardinales tenere 22. *di. c. sanctissimus*, & quia ad eos debemus attendere, quia sunt laetordeus terrae gentium, *in c. per venerabilem qui filii sint legi.* ad eos congregationes primo poft papam spectat congregatio concilii, quod concilium judicabit, quis sit verus papa. Et ibi etiam respondet *ad 5. hinc etiam 17. di.* de quo etiam vide quod divi supra.

Si vero loquitur in uno indubitato papa contendente congregari, cui in uno non objicitur haeresis, fed in abientia, fic quod posset in ecclesia periculum afferre, si non esset ibam aliquo certum, idem ex eadem dicendum est, quod tunc posset per alios concilium congregari: vel per cardinales, secundum quod dicit Bal. *in ca. pastoralis de reforiptis*, & dicit supra: vel per ipsemet concilium: vel per imperatorem, si cardinales non posset vel nolient facundum Bal. ibi. Et hoc habet etiam locum, quando esset unus solus indubitatus papa non haeresis congregare, etiam fi esset alia causa necessaria congregandi quae posset afferre periculum in ecclesia, quam haeresis: Tunc enim pertinebit ad cardinales, ipsis non negligentibus vel nolentibus ad imperatorem: secundum quod dixi supra in primo membro, & tenet Bartholus *in d. ca. quod translatione*, praetoquam in casu schismatis: cui culpa cardinalium in electione Romanorum quia tunc nec ad papam, nec ad cardinales spectabit congregatio, fed ad imperatorem secundum tunc. Sed ipsum tenet Bartholus *in cap. cum olim de reforiptis*, referendo ibi dicit Bal. vidque dicere congratum, quod non ad cardinales: ficut supra dictum est de dicit Alexand. *in d. c. synodum*, ut supra retulit.

Et de hoc ad quam spectet congregatio vide cardi. *in c. fideles 15. di. & qualiter de elect.* Et secundum Cardalinum in illegitimibus ad concilium nondum monitum per illegitimos decretum contra Eugenium *in 23. chorta*, quando est unus indubitatus papa, & non vult congregare concilium, in tenere ob necessitatem ecclesiae universalis: tunc congregatio devolvitur ad cardinales: fed fi cardinales nolient, vel essent negligentes, devolvitur ad patriarchas: & postea ad imperatorem. Et fic graponti patriarchas imperatori. Sed mihi plus placet quod ad imperatorem ante patriarchas: quia de patriarchis non reperitur jure expressum, quod ad eos pertinet concilii congregatio plusquam ad alios praelatos, quibus secundum doctores proponitur imperator. Et hoc videntur tenere Alexand. & cardi. de Turrecre. ibi supra. Et omnibus praedictis negligentibus posset congregari per reges *63. di. Adrianus, & d. 5. hinc etiam 17. di.* vel per alios praelatos *3. q. 4. c. fiat ut.* Secundum Cardalinum. Item & per praelatos: qui petita licentia, licet non obtenta, congregabunt concilium: ut dicit Feli. *in c. super literis de reforiptis.* post Petrus de Monete & Alexand. *15. di. c. 2.* Papae: quia ex quo fine justa causa ignoratur, habetur ac de nullo concilio. Allegat Innocen. *in c. licet de regularis. cf. Ioannes in 2. 3. vulnerate filii. matri.* Et si praelati essent negligentes, ex quo causa est necessaria, posset unus solus & quilibet catholicus, ut supra, dixi.

Et si finus in notorio haeretico, quantuncunque sit haereticus (ex quo est solus & in quo possessione pontificatus) non per hoc excludo eum de congregatione concilii, si velit illud congregare. Hujus ratio est: quia quando imminet necessitas ecclesiae, ut quem spectat, non vult providere, dicitur ecclesia quasi vacare: unde potestates papae remanet in ecclesia universali. Item jurisdictio devolvitur ad cardinales omnes concordes *ca. ubi periculum de elect. in 6. in 5. idem cum*, quia qui fuit potiores poft papam, illi habent supplere *1. t. 8. de alias feciden.* & fic cardinales. Facit quod dicitur de archidiacono, qui propter defectum episcopi *in c. 1. de off. archiepisc.* Et omnia, quae sunt consequentia ad electionem papae, pertinent ad cardinales: *de elect. a. ut praecedit, & ex expientes. 5. ad hoc & 5. per ea de elect. li. 6.* Facit *ca. si forte poft ult. in verbis neglexerit. 65. di.* Facit quod *Ioannes in 2. 3. hinc etiam in 6.* Ipsi enim in ea, quae concernunt electionem papae, repraesentant universalem ecclesiam, & ejus vice funguntur. glo. *in c. nullus 61. fecundo pp. di.*

Nec obstat: *5. irrisum in cle. ne Romani papae alleganus*: ubi irritantur omnia, quae funt per cardinales, quam spectant ad papam. Quia respondetur, quod licet congregatio concilii spectet ad papam, ut dictum est, & cardinalibus ibi fit prohibitum, ne fe intromittant, nisi de casibus ibi positis, tamen non prohibitum est cardinalibus, quae concernunt electionem, fed alia extrinseca, quae spectant ad papam. Unde cum hoc casu convocatio concilii fit necessaria, ut perveniatur ad habendum unum Romanum pontificem, & per hoc providetur accidentia provisioni ecclesiae Romanae, meritio ad collegium cardinalium devolvitur, & pertinet; nemo ad quod sancta ecclesia, & provisioni pontificatus. Item ibi in *5. idem quoque*, excipitur, nisi aliquod grande, & evidens periculum imminentes, cui fuit videtur conveniendum: ligitur in propolito propter periculum fatis dicunturpoft *5. dicit* idem considerationem habuit cardinalis fanctus Bonifacius in quodam, tract. *super facto papatus*: & ponit Andreas Siculus *in cle. ne Romani*, referendo cardi. & dicit Feli. *in c. super literis de reforiptis.* & dicit glo. *in c. nullus 79. di.* & idem Andreas Siculus *in d. c. quod translatione 21. di.* Ad quod facilius illa, quae dico in illa questione, quod quando papa effet effectus insanus, demens vel furiosus: de quo etiam dicitur ibi supra in primo membro hujus distinctionis.

Et ita utilitas, five fedes, ut dictum est supra in primo principali membro, vere vacet, five quod fe fuit vacet. Et ideo ipsi poterunt convocare etiam forte per viam authoritatis citando quoscunque, ad quos tunc convocandos omnes *5. in d. 5. idem quoque*) & fedes vacat. Alioquin quando non fedes concordes, per viam requisitionis: ut dicit Innoc. *in c. cum olim de elect.* & Rotellus in loco alias fuit allegato. Vel etiam per viam authoritatis, quo ad terras Romanae ecclesiae subjectas, propter verbum, terra ecclesiae *in d. 5. idem quoque* pofitum: in quibus terris videtur ei dari plena authoritas providendi. Et si non essent omnes concordes, duae partes, quae ejusmi praesentes, poterunt alios conciliarios in mora, & per eas poterunt fieri congregatio concilii per viam requisitionis, five monitionis vel denunciationis: ut dicit Innoc. *in d. c. cum nobis olim.* & dictum fuit supra, & ponit Bal. *in c. olim de reforiptis.* Et idem probatur per text. *in c. 1. 27. di.* ubi text. dicit, quod concilium regulariter non potest congregari sine authoritate papae: ergo inferitur, quod aliquando possit nullus potest effe fufficiens, in quo poffit fieri, quam quando papa requisitus non vult, vel deneget congregare, & imminet necessitas congregandi.

Igitur ipsa congregatio fiet per alios: & primo per cardinales.

Secundetur, quod ipsi cardinales fint suspecti; quando sunt diversæ obedientiæ: quia una pars adhæret uni, & altera alteri: vel quando ipsi in eligendo fuisseni diversos eligendo diversi: quia videntur tractari de eorum interesse: ut dicit Barbatius in d. c. quod quæstionem de off. Iuge. & Alexand. d. c. fundam 17. Et maxime hoc posset contingere, quando essent illimet cardinales, qui discordes eligerint duos, & fuissent in eulpa, & omnes viverent. Sed dic, quod omni casu fore fin in diversa obedientia assumpti de novo posset cautum schisma etiam inveteratum, five fuerint in culpa per discordiam eligendo plures, si postea convenerunt, ipsi congregabunt conclaviem. & id ipsum B fiet devotius. Et hæc videtur mens cardi. & Petri de Monte, & aliorum supra relatorum. Et idem fi major pars concordarit: & quæ videndum infra in illo articulo, quid si cardinales essent inter se discordes in congregando conclaviem vel de modo, vel de loco.

Sed tunc obstat: quia videtur, quod cardinales, qui sunt inferiores, cicent superiorem in quem non habent jurisdictionem: ut in cle. pulsatis inm fini. de re judi. Respondet, quod illi, quos dicimus hæreticos, vel privatos, non possunt dici superiores, quia titulum papatus amiserunt: ut 24. q. 1. dilectissimo, & c. 1. de schisma. Facit quod in similipoenit Iuan. ab in. c. ut commissi de hære. in 6. Quo ad alios detrectantes convocationem, hoc fit lege permittente ratione devolutionis: quia ex quo immineat necessitas, & papa negligit, inferior supplet: c. primo de sup. negli. prælat. & c. ipsi pertinet: c. 1. c. 1. ex. in. 6. i. ut perfectius. C. de annuali exceptione, c. si forte 65. d. in eum finit.

Cardinalibus autem negligentibus, vel non volentibus, & aliis, ad quos fit devolutio, tunc ipsæ met ecclesia poterit ipsum congregare: sicut legitur de apostolis, qui seipsos congregarunt. Act. 6. cc. Et hoc voluit cardi. sancti Sixti, & cardi. Alexandri. c. nam autem 21. d. vb. dit dicitur, quod contra papam hæreticum potest etiam procedi ex denuntiationis evangelicæ: ut si non le correxerit dicatur ecclesiæ, id est conclaviei: ad quod congregandum pertinet invitari: & si nolueritis, poterunt prælati seipsos convocare, & congregare: ut ibi latius per eos. Quod & voluit Egidi. in c. si papa, vers. illesivium diuium 40. d. & dita supra. Igitur ecclesia se coadunata sibi auctoritatem interponere poterit, ex quo in ea reidet potestas pontificia: & potest ex decreto congregationem de facto fam ille legitimam. Nec in casu illo erit necessaria citatio: quia prælatus utpote cernus non indiget, et certiorari: ut in regula cum qui in 6. & ponit archipiste. 82. d. propositi bene di. 3. de electi. c. 1. de judic. Et hoc quando papa nollet interponere auctoritatem, poterunt ellt facta congregatio: aliquam si papa vellet interponere auctoritatem etiam post congregationem minus legitime factam (quod potest) tunc conclaviem fumetur auctoritatem à papa: ut in d. 5. hinc etiam 17. d. ---

Non obstat si dicatur, ergo ipse occultus hæreticus ipsoluit? & tamen quando quis non est notorius hæreticus, sicut per vetas vel ficta concludentes probationes convictus, sed per falas præsumptiones vel conjecturas, habetur hæreticus occultus, si pe. & nolentibus non potest deorgari restitutio: ut ibi. c. porro, & ibi dicit, de divor. & probat text. in 5. hinc Symmachus 3. q. 7. quod Symmachus oppoaebat hæresis: ut in glo. 17. d. 5. hinc etiam, & Iuan. dixi. Quia respondeur, quod tunc, quoniam de negando, vel detrectando congregare, cum imminet periculum, ipse facit se magis suspectum, tunc ipse ipsoluitur lege permittente, & non datur ei restitutio: quia efficitur schismaticus notorius: nec propter dicitur ipsoluitur: ut supra plene dictum est. Quod in simili probatur: quia si ipsoluisti me, & incontinenti poliio te, hoc facto auctoritate juris, & non datur restitutio: ut in c. 5. quam igitur ff. de in C vi armata. Et patet quia multi sunt casus in quibus prælatus non restituitur: ut 3. q. 1. in ipsi. fumma. Sed in propolito, ex quo ipse pertinaciter fit, non dicitur ipsoluit, nec potest petere restitutionem: ipsoluit possidet cum materia ff. de acqui. poss. & dictum est supra.

Nec obstat quod dicitur, quod ell judex in causa propria 1. proxime ff. de iu. qua in ista. delentur. & prius ipsemet judex declarat, an sit in ipsi dictio: ut in c. 1. supra de restitut. Quia multiplicitur quia repellitur ab actu proprio suspicionem: ut patet in telle, judice, prælato, tutore, & similibus. Et ubi suspicio in principali concluso ad præsumptum, quia excludit in principali, & præsumbit: fiet ipsi judici opportunior suspicio, quia tendit ad principale, & præsumbitur (le fit an fit ipsa jurisdictio) repellitur ab utroque: cum fortiori de appell. Cr. d. Egidius in de off. deleg. Sic li dicitur infamis, vel fervus. Iuno. in c. cum super de off. deleg. 1. quidam ff. de re judi. Et igitur papa est suspectus in principali (ut ipsa est suspectus de hæresi) tunc cum detrectat congregare, erit suspectus in declarando fuam ipse jurisdictionem: & in vocatione ultra non expectatur, nec requiritur ejus notorietas.

Et si mea papa, nec per cardinales, nec à seipso conclaviem congregetur, & imminet necessitas congregandi (quia fiet differio de papatu) vel papa elicit hæreticus notorius: ut dictum est, ipsoluit fieri per imperatorem, quia ipse dicitur interesse in fundamento notorius propter differionem papatus, vel hæresim, d. 5. hinc etiam, & c. si forte 65. d. Satis enim conferentur cardinales negligentes, quando ellet notoria hæresis, vel apostasitas notorius, vel schisma, & differio notoria: inter alios: ut in d. c. Romana in 5. notoria de crim. in. 6. Et inmor pars collegii, & quilibet Christi fidelis ad expellendum notorium hæreticum in papatum imminum, & posset eo casu conclaviem congregare: ut in d. c. si quis pecunia 79. di. 7. d. c. si forte, & in c. in nomine Domini 23. di. Et bene probat illa text. in d. c. si quis pecunia, ibi cardinales, & alii clerici, & laici, qui omnes non fuit aliud quam concilium: ubi enim est notoria hæresis, vel notoria apostasia, possunt majores per inferiores relaxari. 5. q. notoria. Et quilibet posset convocare concilium (etiamnon per viam auctoritatis, quia hoc est solius papæ diversibus 17. di.) saltem per viam requisitionis vel monitionis, per dicta Innocen. in d. c. cum nobis olim de electi. ut alias supra dictum est.

Potest igitur imperator congregare conclaviem fundentibus necessariis causis congregationem, & papa ac alias, ad seipsos conclaviem, & aliis, ad dictum est. Et ipso modo potestum jura addicta supra pro imperatore, quod ad eum spectet conciliì convocatio: quia ipse est advocatus, & defensor ecclesiæ: ut in c. dicne quidem 96. di. In tantum, ut dicit Ioan. d. c. 1. dicit 5. q. 4. ubo interesse imperatoris fidem defendere, quod si papa est suspectus de hæresi, potest ab eo exigere, ut respondeat quomodo fentiat de fide 24. q. 1. fergendum juncto eo quod ibi notatur per Ioan. & archiepisc. quod est notabile.

Et ex his infert, quod imperator dicitur esse pars A conciliì, quia ad eum spectat conservare pacem, & vitatem ecclesiæ: ut in 3. hinc etiam 17. di. ipse enim est brachium ecclesiæ, & eum tueri debet, ubi videt eam in necessitate constitutam 23. q. 5. principes. Cum ergo deficiunt papa, & cardinales, & est necessitas congregandi conclaviem, spectabit ad imperatorem. Ad quod facit, quod negligente archiepiscopo convocare vicinos episcopos, populi congregant. 65. di. c. fi. Imperator autem representat populum christianum pofl papam 2. q. 5. nam enim ius C. de necessitate canel. & alleg. idem cardi. dicit per Inno. in c. de majo. de vbo. Imo etiam primates, & archiepiscopi hoc poterunt: ut dicit Ioan. & cardi. de Turrecre. in c. propter ut. 1. in fi. 18. d. & Cataldinus in dictis allegationibus facta ad confundum monitorium facium per Bisiliensis curiæ Expiscopum. Sed, ut supra dixi, tenda, quod priui pertinet ad imperatorem, quam ad patriarchas. Verum si patriarchæ congregarent omisso imperatore, credo quod concilium fubsistere; quia neuter congregant authoritative. Et si esset duo schismatici inter se dissidentes, idem erit.

Et peccatiffrum est ratio, quia in schismaticis, & apostaticis, & hæreticis etiam laici principes dicuntur habere jurisdictionem: ut est textus juncta glo. in c. principes 23. q. 5. quando deficit papa, & cardinales, vel prælatus fecularis. Et ideo cum fint plures contendentes de papatu, & scindentes tunicam inconsutilem (hoc est ecclesiam unitatem) si non potest fieri unio, possunt inferre principes feculares: ut d. c. principes, & meliur. tex. in. c. de Liguribus ea. causa 9. q. Et hoc ipsa glossa notabilis ex eo quod de dicit, & ibi dicit abb. quod eo casu in tales electos foventes, sive facientes schisma in ecclesia Dei, possunt principes feculares inferre manus, & eis invitis facere dictum fopiri, & determinari per ecclesiam. Et adducit textum in simili in c. ubi periculum de elec. in 6. ubi laici habent jurisdictionem in cardinales ad faciendum electuri flatuta. in d. c. ubi periculum: ut ibi in 5. praetera, de quo etiam in cle. ne Romani. 5. porro de elec. Et ita fuit factum in congregatione concilii Constantiensis. Fuisset in propolito quo dicuntur in c. cum non ab hominis. de fide. Et ita concordantur omnia addicta pro parte cardinalium, imperatoris, & aliorum.

Et quod dictum est, quod papa, cardinalibus, imperatore, patriarchis, & aliis prælatis negligentibus, quilibet catholicus, ubi imminet necessitas universitatis, potest convocare, non intelligas, quod decernere casum necessitatis congregandi spectet ad ipsum talem catholicum, quia sic quilibet posset facile turbare Romanam ecclesiam: sed debet aliunde confitare de casu necessitatis congregationis faciendæ: ut si fuisset ante per papam, & cardinales determinata casu necessitatis congregationis: vel si esset patens, & notoria hæresis, quæ fundaliatur universalem ecclesiam, cui aliter quam per conclaviem non poffet provideri facundum Iudicium omnium catholicorum.

Non obstat, quod eo casu, quo non convocatur ad mandatum papæ, & ubi papa non intervenit nec auctoritas, non dicitur conclaviem, sed conciliabulum, five concilium arcphalum: ut 18. di. multis. Quia ipsa sanctæ synodus fic convocata tanquam habens omnem potestatem pontificalem fede vacante, fere quit vacante, potest ibi ipsi auctoritatem interponere: & in illa in cala predicto refidet omnis potestas, & ejus caput tunc erit Christus: ut ponit Ostiensis, & refert glossa in c. 1. de schisma. in 6. ut supra dictum est, & infra latius dicitur in quæstione, an possit papa cogi auctoritate conciliorum. Et communiter omnes dicunt, quando legitime est facta congregatio fiue papa, quod caput est Christus. Et ita dicitur in concilio Constantiensi; videlicet quod concilium generale habet immediate potestatem à Christo: quod intelligitur, vel papa non existente, vel quando papa est hæreticus, & non volit obviare petitioni membrorum ecclesiæ.

Et ex his patet (& erit alias casus) quod si unus solus esset electus, & papam receptus, qui non administraret, & dubitaretur aliquo modo, an esset papa, quia aliqui dicerent contrariaddo fuer papatu, & alius esset possessor possessione aliquo modo colorata (ut quia ante præfentem electionem gerebat fe pro papa, & pretendebat alias electionem antea de facto factam esse validam) si possessor, ad quem spectat congregatio concilii, ut supra dictum est, nolet congregare concilium, eo requisito fi cardinales non essent omnes concordes, ex quo imminet necessitas congregandi concilium pro fedando hujusmodi schismate, electus, & receptus poffet tunc ipsum congregare cum aliquibus cardinalibus, quantumcumque esset tractandum de facto propio per fupradicta: non tamen per viam auctoritatis, antequam constitaret de ejus, vel alterius vero titulo, fed tanquam quilibet catholicus.

Ex primaliis etiam patet, quod cum fint plures in diversis locis, & in diversis ordis, ill non reperiuntur habere duas partes vocum, ad illum spectat convocatio conciliì: quia flatim poteft administrare non obstante aliqua contradictione: ut in c. in nomine Domini. 2. q. 6. Nec potest de objici aliquid, quoniam administret, & fic gerat pro papa: ut in d. c. lites de elec. Et fi nullus haberet duas partes, tunc quia nullus ad illum spectat, & nullus habebit authoritem congregandi concilium: ut dicit Alex. in d. c. fundam, & in c. si deo. 79. di. De quo vide infra in proxima fecunda quæstione.

NON obstant supra addicta pro cardinalibus contra indubitatum papam: videlicet quod ad eos, & non ad papam spectare debet congregatio. Et primo ad id, quod dicitur, quod major pars collegii congregat collegium, respondetur illud esse verum, quando congregatio non spectat ad alium: ut in propolito, in quo spectat ad ipsum papam, qui vult congregare: ut d. c. dicne di. 1. & C. 9. 17. di. per totum: & forme in casu, in quo convocat superior: in quo non loquuntur illa jura, fed quando vocantur ab inferioribus. Non obstat etiam, quod dicitur, quod cardinales eligunt papam: quia ex hoc non sequitur, quod ad eos debeat spectare concilii congregatio, postquam est papa, qui congregat. Nec obstat, quod dicitur, quod ipsi de hoc habent, ut dispensent cum papa, qui est judicandus: quia ut dictum est, ipse potest auctoritate in facto proprio ad congregandum concilium: fed judicium de eo non dependet ab ipso, fed à concilio: ut in c. fient 15. di. Ad alia motiva facilis est responsio: quia ut dictum est, si papa non vult, vel detrectat congregare, tunc potestas cardinales congregare: ut in d. c. si duo Cr. si quis pecunia 79. di. Cr. c. in nomine Domini 23. di. Non obstat, quod apostoli seipsos congregarent: quia ex hoc non sequitur, quod ad papam non spectet convocatio conciliì. Unde quando ipse vult congregare conciliium, nec differt, vel detrectat congregare, congregant quod ipse con-

gregę (ut hodie est statutum per plura jura pa-
pa allegata) etiam si contra eum esset congre-
gandum: ut dictum est, *d. 5. hinc etiam, c. ff.*
e. nunc autem. Item non negatur, quin concilium
seipsum possit congregare eo casu, quo papa, &
alii, ad quos fuit illum spectat, differunt congre-
gare: ut dictum est. Item in congregatione ado-
ptionum erat etiam Petrus, qui erat capit. & A
principes: & ideo ejus auctoritate erat hujusmodi
congregatio, Unde beatus Cyprianus in libro de
fat. inquit, quod apostoli in evangeliis, & epista-
lis, & in omni doctrina affirmarunt, Petrum esse lo-
co Domini in quo ecclesia, ejusque dominus locum
nunc capitulo, & congregatione, electione, &
confirmatione. Et ea casu, quo papa, & cardina-
les simul sufficiunt concilium congregare, non est
dubium, quin possint.

Non obstant etiam jura adducta pro imperatore
similiter contra indubitatum papam. Quia ad illa
respondetur fatendo, quod pluries fuit congre-
gata concilia per imperatores: sed aut de facto
aut auctoritate papæ, vel papæ poſtmodum ratum
habente, & non propria auctoritate ipsorum im-
peratorum: & si propria auctoritate, non fue-
runt valida: ut supra dixi in primo membro in
principio. Aliquando enim jura dicunt excepte-
re imperatore: ut *16. d. c. ſecus ſynodus*, ali-
quando dicunt sub tali imperatore: ut *d. c. hu-*
ius libro c. c. quotiens: *c. 16. d. c.* 1. aliquan-
do dicunt, quod imperator congregavit auctoritate
papæ: *q. q. manifeſte*: Item quicquid fuerit de
jure antiquo (quia non erat facultas congregan-
di plebes: ut *in canone* 15. *d. c.*) hodie certum
habemus, quod pertinet ad ſolum papam: ut
17. dis. per totum ibi Alex. in *c. ſynodum*, & ſu-
pra dictum eſt. Nec eſt verum, quod convocatio
concilii ſit facta: quia eſt auctoritatis: ut *17. dis. c.*
1. *C. c. ites limiti 3. dis. 8. pone 5. q. 6. ideo cl. prima* 2.
q. 6. manifeſte. Et ſi de facto ſit congregatio,
non erit concilium ſine auctoritate papæ: ut alia-
ter probat tex. *in 5. hinc etiam 17. dis.* nisi, ut di-
dum eſt, quando detectus congregare, ubi eſt ne-
ceſſitas. Et illa adde ad illa, quæ dicta fuerunt in
primo membro iſtius principalis quæſtionis, quando
de loquimur de eo indubitato papa. Et ibi plura
inde, quæ hic non dicuntur: & hic dicuntur ibi
quæ, quæ ibi non dicuntur per diverſas doctorum
auctoritates.

Cum papa ſe-
cundum ſe, ut
dictum eſt, ab
imperatore
cum eo congre-
gatum, qua
ratione.

SEd pone, quod non papa, nec cardinales, nec
imperator curat congregare concilium, & ima-
gine neceſſitas (vel propter ſchiſma, vel quia
papa eſt hæreticus) quid agendum? Dic ſecundum
Alexan. poſt Petrum de Monte, quod prælati ſeip-
ſos congregabunt: & ſi minor pars ſit prælatorum
congregatorum aliis reputantibus convenire, po-
terunt conſtituere majorem partem contumacem,
& facere concilium. Facit quod dicitur *in c. cum*
nobis de elec. & dict ſupra. Vel patriarchæ tan-
quam antiquiores, & principaliores (ut *in ca. an-*
tiqua de prælat.) congregabunt. Et volentes fa-
cere concilium, poſſunt imperatore licentiato à pa-
pa: & in negat, vel eſt perſuaſum à eo petere li-
centiam, habebitur perinde ac eſſet eis data li-
ceneia, argumento ſynon, quæ ponit *card. in ſin. n.* 5. *ubi agit de facto nunc.* & per arbit. 8. *q. 1. quia ipſoque*. In etiam ſi papa prohiberet, ex quo im-
mun. ſpiritualis, nihilominus etiam illa minor pars
poterit imperatore licente facere concilium, & juſti-
dictionem eis ſuam ſolutam: ut vide latius Alexa-
ndr. c. ſynodum 17. dis. & vide, quæ dicam infra in
A quæſtione, ultrius onero; quod debent eſſe præ-
ſentes in concilio, & plene ſupra dixi.

SEd quid ſi papa non vult congregare, vel con-
gregato non vult auctoritatem interponere, an
poterit id hoc cogi, ex quo ſibi eſt caſus legitimus
congregandi, & celebrandi concilium? Dic ad-
dendo ad ſupradicta quod ſic; licet non prælete-
quia poſſet pati le potius deroratri, ſicut dictur de
ſervo vocante adhæreditatem: ut *in l. non ſolum 29.*
ff. de hæredi. inſtit. & in l. cum non ſolum. 5. ne-
ceſſitate. C. de bonis quæ illic. Cauſiatre tamen cogi
poſſet: quia ſi ipſe, qui tenetur, poluerit, pote-
runt per alium ſupplet ipsi vices: ſicut aliquando
jura volunt ſupplet vices papæ in eo ſu negligentia
in ſuo ministerio audiuit: ut *c. Romani de probat. in*
6. Facit quod dicit Bal. *in c. licet de elec. n.* 2. ubi
ponit, an cogi poſſint cardinales ad eligendum: & B
dicit, quod ſic indirecte, ut propria voluntate con-
cordent, non autem, ut concordent in eum, etiamsi
vult populus, quia in Martinum, vel Tulchum:
quia hoc modo libertas vulneraretur, vel auctora-
tur, quod dicit proprie aliquid extraneum aliquem,
vel detrahitur *ff. qui ex quibus l. ſi proſtitu. ff. de condi.*
& demonſtr. l. Titio ſcptum 5. 1. Sic videmus *in c. nil*
periculum, quod cardinales indirecte cogantur per
ſubtractionem victuallum ad celerior eligen-
dum: & ſi exirent conclave non facta electione,
cogi poſſent etiam per ſæculares ad reintrandum
conclave, *donec concordarent: ut in c. olim periculum*,
in 5. in præterea. & dicitur *in cle. de Romani*, in
5. porro de elec. Sic &. populus ſupplet vicem epi-
ſcopi negligentis, quare aliis epiſcopus ad de-
diendandum epiſcopum: ut *in ca. ſi forte 65. dis.* Sic
& abbates ſuppleni negligentiam epiſcopi: ut ſic
c. 1. de ſupplen. negli. prela. Et maxime, quando
eſt caſus, in quo agitur de intereſſe omnium: ſicut
in ſimili ponit glofſa de congregatione concilii
provinciæ, *in c. cum ſimus cum ſupon. 9. q. 3.*
Sic & capitulum ſupplet vices epiſcopi: ut *in c. t.*
de ſede vacante in 6. C. ca. quia diverſitatem cum
ſimili. de conſtit. praben. & bonus textus *in c. ſi*
epiſcopus de ſup. negli. prela. in 6. C. optimus
tex. *in cap. unico de clerl. ægro. in. 6.* Unde in pro-
poſito ſi cardinales voluerint, poterunt ſupple-
re vices papæ in congregatione, ut dictum eſt, &
concilium jam congregatum ſupplebit vices ejuſ-
dem: & papa ſuſcipiet contra ſe judicium etiam
invitus: *c. inter ſtipulantes 5. 1. de ſcrub. dicit.*
Et datur tunc caſuta, quod conſilium pronunciet,
papam nolentem auctorizare conſilium eſſe de hæ-
reſi ſuſpectum: & loco ejus concilium auctorita-
tem interponat.

Et ſi petatur, quomodo auctorizet in facto pro-
prio: reſpondeo, quod multi ſunt caſus, in qui-
bus quis auctoritatem in facto proprio & legatus
de latere auctorizat ſibipſi contrahenti nonnisi
papæ: glo. & doc. *in l. ſi conſtit. ff. de adop. ſed*
in proprio, et ego concilium reprærſentans uni-
verſalem eccleſiam, ſicut ſupra dixi ſupplendo ad
negligentiam papæ, qui etiam poterat in facto
proprio auctorizare: ut *d. c. cum conſtitut de judic.*
C. cap. non ſi incompetentem. 2. q. 7. Item ſi bene
conſideretur, non ſentiet auctoritate in facto
proprio ſuum concilium repræſentet universalem
eccleſiam, cujus caput eſt Chriſtus, nec eſt factum
proprium alicujus; & quia eſt periculum in ſtatu
eccleſiæ, potest papa cogi præſtare auctoritatem
ſicut dicimus in totum, qui cogitur auctorizare in
facto pupilli, quando apparet de necessitate pupil-
li: ut dicit *Bar. in l. ſi tutor. ff. de auctoritate tutorum*.

Item

Quid agen-
dum ſi non
vult congre-
gare, vel con-
gregato no-
vult interpo-
nere auctori-
tatem in ſuo
caſu.

De modo
congregan-
di, quando
non convo-
cat de hoc
latere impe-
ratorem &
cardinalem,
vel latere ſe-
pentionem &
pontificem.

Item ſicut ſi eſt caſus, vel deroluitur faciatus
congregandi, papa non ſolum ſed & cardinales
non convocant, ſed & imperatorem licentiant
de latere impe-
ratorem & cardinalem, vel latere ſe-
pentionem & pontificem.

SEd quia dictum eſt ad quo devolvitur faciatus
congregandi, papa non exiſtente vel nolente:
pone, quod ſit diſcordia inter imperatorem, & car-
dinales, ſed inter imperatorem, & patriarchas (quia
qualibet in loco ſuo, vult congregare concilium)
quid faciendum: Dic, in dictum eſt, quod primo
permittetur ad cardinales: ipſi autem nolentibus,
vel negligentibus ad imperatorem. Vel ſecundum
Catalduinum primo ad patriarchas, poſtea ad impe-
ratorem: deinde ad primates, poſtea ad archiepis-
copos, ſucceſſive ad alios epiſcopos, qui ſeipſos
congregabunt: aliquotin poſſita ad reges, & ad alios
principes ſuceſſive, ut conſulatur eccleſiæ: ultimo
ad quemque eaudatium potentem. Et licet tunc
nullus congreget auctoritative, tamen per quem-
cumque contingat effectualiter congregari concil-
ium, ipſum poterit ſubſiſtere pro utilitate eccleſiæ.

Sed ſi eſſet ſcilicet, quæ tenderet ad noxam, non
poſſet fieri diſcordia de loco, ſi vacaret eccleſia per
mortem papæ: quia ex ſe, *c. de Romani* provideret
quod in loco, ubi ſedes vacat, fiat electio. Sed ſi
eſſet intentioſi loci vacationis propter ſchiſma
inveterratum, tunc dicendum eſt, quod primo pen-
tinebit ad cardinales, qui poſſunt vocare prælatos
& non ad imperatorem, qui non habet poteſtatem
ſuper eos: ut *in c. ſi imperator. 96. di. cum ſimili*.
Sed quod ad imperatorem, & patriarchas, quia
hodie forte patriarchis non obtemperaretur, die
cetera, quod ad imperatorem primo, ut ſupra ſæ-
pius dixi: ſi eſt caſus (ut in ſimili *tentationis, & fra-*
ternæ requiſitionis. Facit ad hoc *c. ſolite de*
majori. & obedie.

DIximus ſupra, quod duobus contendentibus
de papatu, ſi petatur vel conſtitum congre-
gare pro ſedando ſchiſmate, quomodo ſit ſuper-
gendum: quæro nunc, quid ſi duo electi eſſent
in quaſi poſſeſſione papatus, & nolunt congrega-
re: Dic, quod devolvitur congregatio ad cardina-
les ſecundum eſtatis, *in c. c. licet in 9. quæſtione*, &
ſupra dictum eſt. Et ſi cardinales eſſent diſcor-
des, dicit cardi. *in d. c. licet in 9. q. tract.* quod im-
perator congregabit: allegat *c. fr. 65. di.* & Bal.
idem tenentem *in c. paſtoralis de reſcript.* & ponit
Petrus de Monte in ſua monachia in ſexta tha-
tu, in quæſtione, ad quem ſpectet congregatio
concilii. Ego fateor, quod quando cardinales nol-
lent congregare, vel eſſent divisi æqualiter in
collegio, vel detrectarent, vel eſſent notorie ne-
gligentes, imperator poſſet congregare, quando
ipſeſt caſus legitima congregandi: ut puta, quia
papa eſt hæreticus, vel quia occurrit caſus fidei, ut
dict ſupra: ſed pone, quod inter duos: & primo auctorizio ſive membro, quando eſt
unus indubitatus papa. Ad quod facit *d. ca. ſi quis*
presbiter. 79. di. & c. non ad fidem. 96. di. & 5. hinc
etiam. 17. di. cum ſimili. prioribus in quibus imperator repetitur congregare concilium, maxime il-
lis, quæ loquuntur per verba ſub tali imperatore:
ut *in c. habes Christum. & in c. quantum 16. di.* &
per verba, præſidente tali imperatore: ut *in c. ſexta cum ſimili. 16. di.* & voluit cardi. de Turrecre-
in c. 8. in verſi. ad ſyrianum. Ex tunc procedunt
rationes cardi. Floren. *in d. c. licet*: quod quan-
do

Item ſi non
vult congre-
gare, vel con-
gregatus no-
vult interpo-
nere auctori-
tatem in ſuo
caſu.

De modo
congregan-
di, quando
non convo-
cat de hoc
latere impe-
ratorem &
cardinalem,
vel latere ſe-
pentionem &
pontificem.

Cum papa ſe-
cundum ſe, ut
dictum eſt, ab
imperatore
cum eo congre-
gatum, qua
ratione.

tempora, quibus florebat illa ecclesia: ut videtur velle Domi. *in d. c. propter el. 1. in fi. 18. di.* Sed hodie forte loco illius ad alios primates, si vellent, pertinebit: ad quos rationabiliter prius deferetur, quam ad laicos. Sed si bene adverterit, doc. videntur perpetere impertorem primatibus: quod videtur rationabilius propter majorem facilitatem, quod oftendit *Alex. in c. 1. q. 6. de cardi. de Turtecre. in fi. 3. de purificate papa* ca. 8. & dixi paulo ante fupra in quæftione, fed pone &c. plures tenendo illam partem, quod prius petitum ad imperatorem. Uno tamen cafu poffet effet vera opinio Cataldini, quando concilium effet congregandum fuper rebus concernentibus perfonas ecclefiafticas, & fuper rebus fpiritualibus, & ecclefiafticis nihil tangentibus laicos: ut in fimili dixi fupra in 8. articulo, qui poffunt intergffe concilio: five in illo, qui non neceffarie vocatur ad concilium. Et ifta addo ad illa, quæ fupra dicta fuerunt in illo articulo, de duobus contendentibus de papatu, in quæftione, fed *quæ*, quod inter duos contendentes. Sed fi non fuiffet fervatus ifte ordo, & impetrator primo congregavit, vel primates, non credo, quod propterea debeat concilium diffolvi: quia & impetrator fuppleat negligentiam ecclefiafticorum, & alii ecclefiaftici habent fupplere majorem negligentiam: ut fuper fatis dictum eft, de quo vide, quæ ibi fupra dicta fuerunt. Etiam fi promiffa facit, quod ponit Do. *in c. 1. in q. 4. eod. de fup. negli. prela. in 6.* Et quod dicitur *in c. 1. de treuga, & pace*, quod non poffunt negligentia prælatos deputare (ut in *c. quicquid in glo. 1. q. 1.*) fed folum pro graves, & tali, ut videatur defidia in delictum. Ad hoc quod dicit alibi *in c. ea quæ de flatu mo. & Bal. in l. mancipia in verfi. quæro* ita officialis. *C. de fervis fugi.*

Poffent etiam induci cardinales, ut deputarent unum vicarium (five adminiftratorem, fi fic videtur expedientes) quia ex quo duo contendunt de papatu, ecclefia dicitur quafi vacare: ut *in c. 1. de fponfus in 6. & c. 1. in c. 1. de ren. 59. di.* Ideo videtur, quod poffint deputare adminiftratorem, donec interim congregetur concilium, & caufa in eo expedatur: ut in fimili *vide Lanc. in c. 1. in fede vacante*, & quod dicitur per *archi. in q. pontifices. 7. q. 1. C. in c. obitum, & in c. fi. 61. di. & in c. & cui de eleft. in 6.* Et ut facilius expedite poffint, quæ veniunt fuaderi pro commodione unius vers pontificis, omnia, quæ funt confequutiva ad electionem, videntur ita licere: ut dicit idem cardi. *in q. 1. diffin. 61.* Ita, quia, ut ipfe dicit, non ita poffet limitari collegium cardinalium, ficut inferioris alia collegia, quibus hoc prohibetur *in c. fi. de fup. negli. prela. in 6.* Quod etiam tenuit Petrus de Ancha in quodam tractatu fubiungatis in *c. 6.* ubi vult, quod, five papa fit captus à fchifmaticis, hæreticis, vel pagans, five fit fuftus demens, furiofus, vel fchismaticus, vel hæreticus (quod inter omnes intelligo notorie) juridictio devolvitur ad collegium cardinalium, qui poterunt deputare unum vicarium, qui adminiftret: Allegat in argumentum *in fi. epiftolæ de fup. negli. prela. in 6.* dicens, quod per hoc cafu illaud licitum prohibitio *dic. ne Romani, 3. quæftione: nec fi aliam quoque à nobis petiuntur de electi. in 6.* Nam dicit, quod in cafibus prædictis cefat ratio illorum jurium, quæ loquuntur, quando Ordinarius vacatio eft parum duraturus: *ut in fine d. de eleft.* in cafibus prædictis (capitularis, &c.) non poterit liberatio de proximo, Si ergo habet locum in illis, quæ quoque, quando imminet neceffitas defignandi vicarius ecclefiæ, vel ejus partem, multo magis, quando imminet univerfalis ecclefiæ neceffitas: quæ in propofito, quia incertum eft, quanto tempore fit duratura, habetur pro perpetua. *l. fuffitit. ff. de conditi. indebi. notatur in cle. etfi principalis de referip.* Quinimo in d. q. videtur dictus Petrus plus velle, quod in dictis cafibus fuccedat collegium cardinalium in administratione, etiam in cafibus fpecialiter referva tis papæ: ita ut poffint etiam cognofcere de appellationibus devolutis ad papam, confirmare electiones pertinentes immediate fubjectorum papæ, & conferre beneficia refervata. Super quibus ultimis in præfentia non me diffundo, verum infra in loco ad id aptiori dicam. Et aliqui alii post eum contrarium ejus, quod dicitur de furiofo, videtur velle Calde. *in c. licet de elec.* Sed ibi Calde. non loquitur nifi de hæretica: & dicit, quod, fi ei obfcitur hæretica, fe prohibitur deliberare, an opinio quam tenet fit hæretica, interim debet admitti ad regimen: & multo fortius, fi fuit admiffus, perfeverabit, & adminiftrabit omnia, quæ fpectant ad papatum: de quo ibi per eum: fuper quo vide ibi doc. Sed ad propofitum dubium vide glo. *in c. multas 79. di.* & quod dico infra, in quæftione, ex quibus caufis poffit concilium congregari, & latius in ifta quæftione, quid fi papa efficitur furiofus, vel demens, vel inutilis, vel capitur abhoftibus.

Et quibus cafibus poffint fubrogari limitatis ad *c. fi.* quod licet alias ecclefis cathedralibus non poffit dari vifitator five adminiftrator fede vacante (quia fpecialiter papæ) tamen vacante fede apofto lica, quod eft majus, poterit collegium cardinalium deputare vifitatorem, qui eft idem, quod adminiftrator: ut notant Doctores ibi *in d. c. fi.* de notatur *in c. 1. eod. de eleft. in 6.* Quod dictum, licet fit notabile, tamen non credo verum, maxime in cafibus fchifmatis feu hæretis papæ, & limitibus, propter infinitos abufus, quia ibi adminiftrator poffet effe caufa, ut diutius nutriretur fchifma, & ut augeretur, quia, fi prior erant duo contendentes de papatu, videretur poffe effe tertius, quod quando tempore Gregorii VI. qui ibi fubftituit in fpiritualibus unum adminiftratorem, cum quo, & quibuam alio fuit ei poftmodum contradictum de papatu.

Poffent etiam induci cardinales, ut concordarent faceretur unum provifionem five ordinationem, vel ftatutum, quod quicquid faceret major pars: fpecium comparatione minoris (quantumque non effet major pars univerfitatis totius collegii) pro collenda dicorafia valeat, quia tunc valeret totum majoris parte, quantitatione non valeat nifi major pars collegii. Ita dicit glo. *in c. fi. cuius verbo praeter de eleg. in 6.* point abb. *in c. confiituimus de appel.* & ibi Lanfranctus, & idem abb. *in c. etiafifa el. 1. de eleg. & point Oldr. in fumma de elec. in 5. quæftior, verfi. & mea, aliaz quid fi dubius.* Sic enim dicunt doc. *in d. c. cui.* tribuit quod fit ab uno ex canonicis, fi canonici prius fintuant omnes fimul congregati, quod omnes debeant comparere ad eligendum in certa die, & fi unus tantum canonicus venerit, habet eum omnium alionum fe confentatorem capitulum, & electio facta per ipfum valeat, & valebit illo cafu electio unius tantum comparentis, ex quo nullus alius comparet. Et ita dicit Lapus, abbas obtinuitle, & certere ibi Domi. Idem dicit Imo. *in c. cum nobis de elec. fi eft perficulum in mora*, & eft res in ultimo momento præfixi termini, etiam fine alia deliberatione prius per canonicos facta: quia univerfitas refidet in uno. *6. di. c. fi. fimil. ff. quod cujusque univerfitatis nomine.* Et hic licet non valet fe-

A ft authoritativa: alia vero, quæ fit per inferiores, eft potius quæftio requifitis, five demonftratio: ut fæpe dictum eft per notata per Innoc. *in d. c. cum nobis.* Et idco non proprie conftituunt vocatos in contumacia, ficut fit in vocatis à papa: fed poftea dicuntur vocati feipfos facere contumaces, ut ipfis poftpofitis præfentes poffint procedere. Si vero omnes cardinales effent concordes (ede quafi vacante, vel eo cafu, quo ad eos eft devolutio poftea congregandi, forte idem effet: cum tunc videatur, quod poffint vocare per etiam citationis indictatione, & per tuas pregenti (ut dicitur *de fide* fa pra in articulo de forma citandi) maxime in terris ecclefiæ. Et per hæc limita omnia illa jura, quæ videntur ponere, quod ad conventionem: ut non procedant in papa, fed in inferiori.

Addit etiam, quod in laucbratinibus Joann. Mifis adrocati conftitutionis (cujus repertorio ait mur) reperi manu ejus propria fcriptum: fciftum, quod illud, quod dicitur, duas partes convocandum debere effe prefentes, ut faciant collegium, eft verum in univerfitatibus laicorum: fecus autem in collegiis, & capitulis ecclefiarum, allegat Innocen. *in c. cum nobis.* Item dicit effe fenus in concilii generalibus, ibi quibus non reperitur, quod duæ partes totius mundi convenianf. imo fufficit, quod aliqui, licet numero pauci, fint prælentes: & ibi non reperitur in termino allegato, qui vocaverunt reprætentant abfentes, allegat *c. fiera 15. di.* ubi reperitur, quod concilium generale fuit factum interdum cum 96. epifcopis, qui fient parvi admodum pars refpectu epifcoporum totius mundi. Et fic ex his apparet, quod non reperit limitatio ad illa jura, & glofias, quæ requirunt, quod fint duæ partes prælentes, fi non habent forum in capitulis ecclefiarum, fed tantum inter laicos: quia concilium generale non eft collegium laicorum, fed ecclefiæ: ut dixi. Et hoc confidera, quod dicit abb. *in c. cum omnes de conftit.* & Feli. ibi, quod aut eft major de univerfitate, qui habet facultatem cifi. Et hoc limita, & tunc ad circumvenim illius non veniencies conftituunt fe alienos: & præfentes, etiam fi non fint duæ partes, poffunt actum explicare, vel non facere pars ipforum: quia ipfe fuftum capitulum, & abfentes conftituunt fe contumaces, & non computantur tunc in numero duarum partium. allegat glo. *in c. de vitio & vitet de eleft. & Joan. An. in c. in conciliis de eleft.* & idem dico in congregatione concilii generalis ratione impoffibilitatis per dictum Joan. Mifis fupra. Aut non eft aliquis fuperior, fed collegium, vel tam pars vafi aliam congregari, tunc, quia eft quæftum requifitis (*ut d. c. cum nobis*) requiritur, quod fint præfentes ad minus duæ partes congregandorum. Et hoc nifi inftaret tempus aliafis prædictum ad actum expeditandum, & petitum effet in mora, vel actus poftea alterius expediri non poffet: *ut in c. cum inter universas, C? d. c. cum nobis de eleft. & L. cum omnes de conftit.* Et per hoc patet, quando valebit convocatio ad concilium facta per cardinales eo cafu, quo eft facta ad eos devolutio, prout & ipfum propofuit, & per fupradicta; & vide, quæ infra dicuntur in quæftione, quæ debeant effe præfentes in concilio, ut conftituant concilium.

Ut autem queat: pone, quod duo fint in difcordia papatus, & quilibet in poffeffione partis, & convenient cum cardinalibus quilibet cum obedientia fua in unum locum, ut quod determinent de convocando concilio fat: utrum fufficiat major pars omnium fimul junctorum, an requiratur major pars utriufque obedientiæ de per fe? Et

ut quod de Concilio Calum habet multum notabilem, quod sufficiat A glo. *in d. c. si dua.* Quinimo plus videtur voluisse cardi. Alex. *in c. fundam in 3. col. 17. di.* quod quando conflat, quis sit verus papa, ille convocandi, quamvis quoque aliis sit possibile: quia tunc ille omni consulto est ejiciendus. De quo cognoscendum: quia dictum ejus procedit, quando aliis est notorius intrusus: ut *in c. si quis persona 79. di.* Nec in propositio refertur, quod Rotelium dari *ad d. c. in nomine Domini* satisfacit: quia dicta responsio habet solum locum, quando est probabile dubium, quis ex contendentibus sit papa: & convenit ad illud fundamentum (in quo tantum ipse loquitur) & non ad primum, quando conflat, quod alter illi verus papa.

Et sic patet ex præmissis, quod, quando est possibile de papate, etiam inferior congregat concilium: ut dictum est supra. Quod si verus papa *d. dist. in verbo cardinalibus & elect. & ibi etiam Flor. & dictor in c. 1. de renun. in 6. & in d. c. si dua 79. di. & Ant. in c. olim de reseript.* Notandum est tamen temperamentum dictum per eundem Rotelium ad dicta Inno. *in c. 2. de in integ. restit.* & ad dicta doct. poli Inno. *in c. Cumsæpe.* Quod temperamentum utroque modo est notabile, & meri tenendum. Primo quando vult, quod illud, quod dicunt doct. *in c. Cumsæpe, & in c. transmissum de elect. & in canon. Festaliatum de penitentia.* Quod plurimum possunt actum exercere, & adipisci possessionem, & gerere, quæ spectant ad eum nullo alio existente in possessione: sit verum, quando aliis illius apparet contradictor. Secundum dum vult, dictum Innocen. *in d. capitulo 2. de iniuriis, restit.* (scilicet, quod quando utrique contendit de possidere, vel utroque pretendit jus habere, & neuter in possessor, vel quando est contentio inter eum, qui pretendit de possidere, & inter proprietarium, & est dubium uter de possessione, quam de proprietate, capitulum admittit utrumque ad vocem dandam cum protestatione, quodsilius contestur vos, quem contendit esse possessorem, vel proprietarium, ut *in d. c. Cumsæpe.* intelligendo semper quod quali possessor præstetur proprietario: ut *in d. c. de Festaliatum: & c. non restituit de capitulo possess. & proprie.*) non habere locum inter duos contendentes de papatu: quia nullus debet admittad admittandum. Facit ad hoc bona glo. *in c. non autem 7. q. 1.* Ergo utroque modo est notabilis limitatio in cita ejus, quando est dubium, quis sit verus possessor, vel titularis. Pro quo facit textus, & ibi dicta *in d. c. si dua. & ibi. Abbas. ibidem.* & Inno. *in c. in præsentia de probat.* Item facit, quod ponit archiepisc. *in c. cum qui de probat.* & c. pondit ita, quæ ibi dicit Joan. Ant. videlicet, quod licet electus, & confirmatus habeat administrationem, tamen si propria auctoritate intret possessionem, incidit in peccatum illius Concil. quod intelligit Joan. An. intervenisse violentia, & non aliter, de quo per cardi. in cit. *ut in q. 1. §. ibi, de ord. & quali.*

Et hoc arguit, quod vera fit opinio illorum, qui volunerunt, quod ubi est controversia de possidente eligendi, tunc judex debet prohibere utrumque eligere *argumentum 1. quæst. §. de aqua quinti. qr. ubi.* ut refert Innoc. *in §. d. c. 2. de interp. restit.* Quidicit illos male intelligere illam 1. qua erit vera opinio in casu ibi, quando fuit duo contendentes de papatu, & dubium, quis sit verus papa: quia debent prohiberi, ne aliquis iplorum administret. Pro hoc tex. *in c. si dua 79. di.* & quod ibi dicit Alex. & multum bene tex. jundia glo. *in c. non autem 7. q. 1.* quam vide. Et sic temperatur *c. in nomine Domini 23. di.* Quanquam constaret notorie, quod alter esset A verus papa, non obstante contradictione alterius, tunc habebit locum *c. in nomine Domini.* Quia quo obstan. contradictoribus pretenti verus papa administrare, & concilium congregare. Facient quæ dicta sunt supra in quæstione de duobus contendentibus in vesti. fed pone, quod inter duos, dic. minime per alios *in c. 3. §. conflaverit in ultimo textuum ad illum text. in secunda col. de accusa.* Et hoc tenet Petr. de Anchu. *in tract. schismatis in 9. col.* ubi dicit, quod tunc est impossibile, quod aliqui, qui esset minus canonice electus, & deinde ejus omni consto, aliqui *d. c. si quis persona 79. di.* Et hoc voluit cardi. de Turrecre. *in d. c. tract. de concilio, in verso. ad factum rationem*, qui dicit, quod tunc non est necessaria concilii congregatio ad inquirendum, quis sit verus papa: fed ad ejiciendum intrusum, & ad mandandum, quod omnes fideles parent, & obediant vero papæ. Et ita dicit, legi factum tempore Damasi contra Ursinum, & congregatio Concilii contra Novatianum. Et de ita contentione dicit, non loquitur *c. si dua 79. di.* fecundum Gratianum ibi *in §. fequenti.* Et ita in effectu fuit mens Alexand. *in c. fundam 17. di. in 3. col.* qui loquitur, quando clare conflat, quod unus fuit canonice electus per duas partes, & alius non, qui est intrusus.

Et prædicta omnia limita, nisi duo contendentes de papatu essent electi contra fas temeritas concertationis: *ut in d. c. si dua 79. di.* Quod intelligo non solum, quando conflat, quod neuter fuit canonice illi electus à duabus partibus cardinalium (ut videtur intelligere illum text. ibi glo. & Egidius Bellamera, licet nonnulli consentiat *c. ibi. ut de elect.* & Alexand. *in d. c. si dua*) sed etiam quando aliunde conflat indubitanter, & clare, non solum ex nullitate electionis, sed etiam ex illa capite, quod nullus ipsorum est papa: aliquoin ille textus nullam dicit difficultatem, nec aliquam afferret utilitatem: text. autem ad eum fensum referri debet, per quem pingitur, & utilius subiunxit *L. 1. in §. fl. ad municipal.* ponit Zenzelinus in *c. de ordine de probat.* Item fecundum aliquos potest intelligi, ut providetur ille text. quando fuitum fic tam antipapam, & intricatum, & continuetur dubitationem hinc inde, ut non possit declarari fi cus fuit tempore Schismatis inter Gregorium XII. & Benedictum XIII. Quod videtur innuere verba illa *fore contra fas*, ibi, potita: quod verbum, *fore*, dubitationem notat. Quinimo, & per antiquos aliqui fuit intellectus ille text. etiam ubi intercessit fundatum, si alter eorum remanet: & allegatur ibi, quod ita notavit dominus Petrus Mediolano, & tenet cardi. ibi fecundum, quod notat Alexand. in primo notabili ibi. & glo. *in c. si forte 63. di.* in verbo nullus, quando allegat text. *in d. c. si dua*: tunc enim dicit aliquid detrahendum fecretari, *ut in c. ex conflitutione 40. di.* Quam glo. pro fingulari allegat abb. in illis fuis allegationibus pro defensione concilii Basiliensis. Quilibet intelligit, etiam si altera ex dictis electionibus tenet: fecundum quod tenet ex referendo facit magnum festum Feli. *in c. 3. in §. cetiam. de prafcript.* Quod est notandum ad illa, quæ pponuntur *in c. fam de tempor. ordi. & in c. qui fcandalizaverit, de regu. iur.* Quinimo cardinal. ibi intelligit illum in casu, quo est incertitudo de jure quod dubius, & gravem vinos, vel quo est incertitudo in cutione fatti ita intricati, quod veritas non poffet eici. Aliquoin non deberet nova electio fieri: fed prius per concilium 483. *Jacobat. de Conili.*

Quando autem constaret notorie, quod alter esset B verus papa, non obstante contradictione alterius, tunc habebit locum *c. in nomine Domini.* Quia quo obstan. contradictoribus pretenti verus papa administrare, & concilium congregare. Facient quæ dicta sunt supra in quæstione de duobus contendentibus in vesti. fed pone, quod inter duos, dic. minime per alios *in c. 3. §. conflaverit in ultimo textuum ad illum text. in secunda col. de accusa.* Et hoc tenet Petr. de Anchu. *in tract. schismatis in 9. col.* ubi dicit, quod tunc est impossibile, quod aliqui, qui esset minus canonice electus, & deinde ejus omni consto, aliqui *d. c. si quis persona 79. di.* Et hoc voluit cardi. de Turrecre. *in d. c. tract. de concilio, in verso. ad factum rationem*, qui dicit, quod tunc non est necessaria concilii congregatio ad inquirendum, quis sit verus papa: fed ad ejiciendum intrusum, & ad mandandum, quod omnes fideles parent, & obediant vero papæ. Et ita dicit, legi factum tempore Damasi contra Ursinum, & congregatio Concilii contra Novatianum. Et de ita contentione dicit, non loquitur *c. si dua 79. di.* fecundum Gratianum ibi *in §. fequenti.* Et ita in effectu fuit mens Alexand. *in c. fundam 17. di. in 3. col.* qui loquitur, quando clare conflat, quod unus fuit canonice electus per duas partes, & alius non, qui est intrusus.

Et prædicta omnia limita, nisi duo contendentes de papatu essent electi contra fas temeritas concertationis: *ut in d. c. si dua 79. di.* Quod intelligo non solum, quando conflat, quod neuter fuit canonice illi electus à duabus partibus cardinalium (ut videtur intelligere illum text. ibi glo. & Egidius Bellamera, licet nonnulli consentiat *c. ibi. ut de elect.* & Alexand. *in d. c. si dua*) sed etiam quando aliunde conflat indubitanter, & clare, non solum ex nullitate electionis, sed etiam ex illa capite, quod nullus ipsorum est papa: aliquoin ille textus nullam dicit difficultatem, nec aliquam afferret utilitatem: text. autem ad eum fensum referri debet, per quem pingitur, & utilius subiunxit *L. 1. in §. fl. ad municipal.* ponit Zenzelinus in *c. de ordine de probat.* Item fecundum aliquos potest intelligi, ut providetur ille text. quando fuitum fic tam antipapam, & intricatum, & continuetur dubitationem hinc inde, ut non possit declarari fi cus fuit tempore Schismatis inter Gregorium XII. & Benedictum XIII. Quod videtur innuere verba illa *fore contra fas*, ibi, potita: quod verbum, *fore*, dubitationem notat. Quinimo, & per antiquos aliqui fuit intellectus ille text. etiam ubi intercessit fundatum, si alter eorum remanet: & allegatur ibi, quod ita notavit dominus Petrus Mediolano, & tenet cardi. ibi fecundum, quod notat Alexand. in primo notabili ibi. & glo. *in c. si forte 63. di.* in verbo nullus, quando allegat text. *in d. c. si dua*: tunc enim dicit aliquid detrahendum fecretari, *ut in c. ex conflitutione 40. di.* Quam glo. pro fingulari allegat abb. in illis fuis allegationibus pro defensione concilii Basiliensis. Quilibet intelligit, etiam si altera ex dictis electionibus tenet: fecundum quod tenet ex referendo facit magnum festum Feli. *in c. 3. in §. cetiam. de prafcript.* Quod est notandum ad illa, quæ pponuntur *in c. fam de tempor. ordi. & in c. qui fcandalizaverit, de regu. iur.* Quinimo cardinal. ibi intelligit illum in casu, quo est incertitudo de jure quod dubius, & gravem vinos, vel quo est incertitudo in cutione fatti ita intricati, quod veritas non poffet eici. Aliquoin non deberet nova electio fieri: fed prius per concilium 483.

Quod pone, quod ambo contendentes de pontificatu fint in possessione partis fuæ obedientiæ, & unus deneget, vel detrectet congregare concilium, ultra autem velit congregare, utrum possit? Et videtur prima facie, quod non: quia congregando concilium ecumenicum, videtur ipsius alium fecum contendentem faltem possidere partis fuæ: fecus facere. Cæl. ipsum de proprietario, & possidere *in cap. confutationibus de interpret. in cap. Cumsæpe de electione, & c. ut cum eletto. Tartaglia de cauſa poſſ. & proprie.* Et ita congregationem debet refitui: *ut in §. item Symmachus 2. qu. 7. §. qu. 1. & primates: & fupra dictum est.* Ad idem facit, quod inter duos poffessores ejusdem rei communiter potest eli conditio prohibentis, *L. Sabinus ff. de communi dividundo. regula in ex communi, cum finali. in d. Nihil*, quia cum ista fit materia, quæ tantum tangit unum ex duobus, quantum alium, non debet unus fine alio et in inuitere *L. quod ipse, cum materia ad municipal. cap. cum omnes de cauſis. cum materia.* Preterea fi unus ex duobus poffefforibus congregaret, poffet ejusdem, qui nullam jus habet in possessione: & fic

A Ut nemo eligat in possessione, & ipsum, qui congregabit.

B Ut ipsum, qui congregabit.

C Ut ipsum, qui congregabit.

D Ut ipsum, qui congregabit.

E Ut ipsum, qui congregabit.

se fic ipse, qui haberet jus, esset frustratus, deluſus, & contemptus: ad quod eſt, quod dicitur in eam diſtinct. de cauſa poſt. & propria. Item auctiſſe, qui vult congregare concilium œcumenicum, vocatiſſus de obedientia alterius, & tunc ex quo ſi, qui concucat, le pretendit papam, qui ſunt ſub alterius obedientia, quod eſt non ſunt ſubditaſtici; & cum ſchiſmaticis non eſt communicandum, ut ſupra dictum eſt: nec ad concilium ſunt vocandi, ut 24. q. 1. *diabolicus*. Item illi, qui erant ſub alterius obedientia, ſi comparebunt, ſubrahent ſe ab obedientia ſuperioris: hoc autem nulli licet propria auctoritate, antequam conſtet, ſuperiorem dimittere de etumine. Innocen. *in c. non omnis, 16. q. 1. de ſchiſma*. Innocen. *in c. per vaas de ſtima. in c. ſi de temper. ordin. facit* quod dicitur *ſec. c. ſi papa 40. diſ. poſt gra*. Non enim deret à capite membra tacere 22. *di. non deret ca. non licet de praeſcript. Aut* non convocat illos de obedientia alterius, & tunc non erit generale, ſive œcumenicum, & canonicum concilium: quia non cuium vocati de universo orbe 15. *di. c. 1. 16. di. libro librum in c. ſanctus, & in c. ſexta, c. in c. non licet, cum ſimil*. Item ceſſerent aliqui inconvenientes: quia cum tractatur de intereſſe alterius partis, non videtur procedendum contra eos ipſi non citatis 1. *de uno quoque ff. de re judi. 1. conſentaneum C. quomodo judex ca. p. 5. 1. in de diſtinct. tempo. ca. deinde ff. de adopt. cum ſimil*. Item poteſtas convocandi, & excendi jurisdictionem competit ratione quali poſſidionis, & non proprietatis: quia exercitium jurisdictionis eſt fructus, qui competit poſſeſſori. *c. cum teſtaſ Surrina, C. cum olim de cauſa poſſ. c. querelam de eleſt*. Cum igitur, qui vult congregare, non ſit in uſupa poſſeſſione alterius partis nolentis congregare, videtur, quod non poſſit congregare illo nolente. Et qui non vult, videtur deſiſtere à faciendo illud, quod non potuit 1. *q. 1. in primis 8. di. C. 1. q. 1. non licet. c. de ſi clericus. de judic. c. ad audientiam de conſuet. cum ſimil*. Poſtea enim obſtetur, qui ſic imminet ret ad ipſum non pertinentis poſſeſſionis, & rem alienam tenet. Similiter etiam poſſet obſtet volenti, quod poſſeſſio ejus non eſt univerſalis: quia non habet poſſeſſionem alterius partis. Item inter remedia 2 jure prodita, ubi plures pretendunt poſſeſſorem, & alter inquietat alium, datur interdictum, uti poſſidetis, & nullus privatur poſſeſſione ſua: & judex declarando qualitatem poſſeſſionis, pronuntiat, uti poſſidetis, & prohibet alteri per alium vim fieri in ſua poſſeſſione, & cognoſcit de proprietate: ut *in 1. t. C. 1. de eun 1. 1. 3. ff. C. C. uti poſſ. in c. liter de* poſſeſſ. Et datur buſſinodi remedia etiam ſtupro poſſeſſionis, ſive qual poſſeſſionis jurisdictionis: ut *d. c. liter*: quia hæ quali poſſeſſiones, jurisdictiones, & ſuperioritates poſſunt eſſe apud plures in ſolidum *d. c. liter. 1. inter tutores ff. de adminiſtr. tut. l. de off. conſulis per doll. in l. Pomponius, c. 1. in ſumma ff. de re jud*. Vel ſi timetur de fundado, loquitur iura poſſeſſoris: ut dicunt glo. Bal. & alii in *d. l. 1. C. uti poſſ*. Ad quod illud, quod dicitur in *l. aquiſſimum ff. de uſufruc. C. c. in ſolidum de proba. C. l. 8. C. de edic. cum ſimil*. Vel quando per omnia ſunt pares, poterit protinciare cos poſſeſſores pro dimidia in ſolidum, *argumento l. 8. ſolus 5. cum autem ff. de dam. infect. & manifeſt partibus, ut ſe ſingulariter ut dicit* Bar. & Sali. *in d. l. c. 1. uti poſſ. & cognoſcet judex de proprietate totum*. Unde, qui vult congregare, non debet ingredire alium in ſua parte poſſeſſionis, antequam ſit deſiſtitum, quis ſit certus

papa. Ad idem facit, quod potelt deſiſtiri unico momento, quia ſit papa per fortem. Nec videtur hoc jure prohibitum: quia ut legitur 2C. 1. *ſyrs excidit ſuper Matthiam*: ut 21. *di. cleros, in prin. in glo. C. glo. in ſumma 26. q. 2. C. teſt. ca. cauſa, C. quæſtione, eun exemplo*. Et illud judicium ſortis non eſt improbatum à jure: ut patet *ex. ff. de ſortile. poſt glo. ff*. Sors enim non eſt aliquid mali: ut *in cap. ſiri 26. q. 2*. Et ſorte moita dirimi jurium permittunt *l. ſi duobus C. communi de legat. l. ſi qui ſunt ff. famil. erciſ. C. l. ſed cum ab eo ff. de judi. glo. C. Bar. An. in d. l. liter conſum de proba*. Et ſapius in veteri lege committebatur alicui quod judicio ſortis: ut patet *Numer. 26. C 36*. ibi glo. Et quod in cruſa papatus poſſit ad ſedandum ſchiſma proceſſi per ſortem, videtur voluiſſe *Cardi. in cap. 150. incipit quæſtio ſepe*, de quo latius aliquid infra dicemus. Tunc enim ſortes videntur prohibitæ, quando illis utimur ad præjudicium, & diminutionem futurorum: ſic procedit 26. *q. 1. per totum*.

In contrarium (quod imo ex quo aliius non vult procedere ad congregandum concilium, ille poſſit) facit, quod abſumpſit duo ſunt ejuſdem rei conſortes, & res indiget reflectione ſive reſtauratione, ſi unus nolit reſtaurare, aliius conſors poterit rem etiam invito conſorte reſtituere, & reſtaurare: textus eſt *in l. 1. de proprio C. ejuſdem. cum duobus ſi idem reſpondit ff. pro ſocio*. Et ſi poſſit reſtaurationem differt per quatuor menſes, dominium totius rei tranſit in reſtaurantem etiam invito conſorte: ut dicunt glo. & doct. in dictis locis. Et ibi Bal. *in d. §. idem reſpondit*, trahit ad habentes moleudum dominum indigens reflectione. Panit Bartholomæus Cepol. *in tract. de urbo. ſerv. in ric. de reflectione, in verſ. 4. quæro*. Qui trahit primitia non ſolum ad ſocios ejuſdem rei, ſed etiam ad alios quomodocunque evitantem in economiam. De quo ſtatuit Gregorius Federici, quæ incipit, *ſanctimus de pace promiſſoes*, ubi late dicitur. Unde ex quo eccleſia Romana hoc caſu indiget congregatione concilii pro unione, & reſtauratione, quia unus denegat congregare, videtur, quod alius, qui vult, poſſit etiam invito illo, qui denegat, congregare. Et videtur plus probare: quod ſi poſſit congregationem non ſuſtetur unire, ipſo jure perdeſtit illum papatum. Item ubicunque actus ex fui natura indiget expeditione, tunc ſemper præferitur ille, qui vult, quod aliud expeditur *l. hic conſequenter. §. fed C. qui non manumittun, verſ. item eamen ff. famil. erciſ*. ubi præferitur volens conſtituere monumentum, & cogitur cohaerere. Facit etiam quod dicit Albericus in *l. in contrum ff. de rerum divi. de ſcholari*, qui vult aperire oſtium domus de mane bona hora, & alius contradicit; quod ſi eſt hora tardi ad eſt eleſtionem, præferitur, qui vult domum aperire. Sic in propoſito præferetur, qui vult congregare, quia imminet neceſſitas congregandi.

DEt hæc caſus reddituir dubius: nec ita reperio eum tactum. Roſellus inter duos contendentes poſſeſſores ſuperiorem ſimpliciter dicit, quod nullus poterit convocare, nec auctoritatem præſtare concilio: quia eccleſia dicitur tunc quali vacare: ut *in ca. de ſtatu. ff. tunc* quilibet pervium intimationis poterit convocare: de concilium ſic convocatum ſibi ipſi præſtabit auctoritatem, ut dictum eſt ſupra. Allegat *ca. 8 dist. 79. d.* allegat etiam gloſſa concilii Bonifacii *ca. 2.*

Egidius *in cle. dudum in prin. in verſ. ſed pone de ſiſpul*. ponit quæſtionem inter duos concorditer electos à cardinalibus, ſed aſſerentibus primam electionem factam per impreſſionem notoriam, primo electo hoc negante: & ſic in caſu, quo conſtat alterum eſſe papam verum, ſed dubium eſt, quis ipſorum ſit ille, qui eſt verus papa: & quilibet habet ſequaces, & utraque pars aſſerit ſuum eſſe verum papam, & aliam eſſe ſchiſmaticum cum ſequacibus, ita quod tota eccleſia eſt divisa; cum vis reperiatur aliquis epiſcopus, qui non ſit pro una parte: ſicut fuit tempore Benedicti XIII. qua ſchiſma tanto tempore duraverat, quod vix contingebat, quin ab utraque parte eſſent omnes ſed non epiſcopi. Et ibi quæritur, quatenus eſt dare papam (quarum una eſt ſchiſmatica, & alia catholica) ſimul poſſint conjungi ad conſtituendum totam eccleſiam, & faciendum concilium generale. Et ibi argumento primo, *dicit* videri impoſſibile: quia pars ſchiſmatica videtur eſſe extra eccleſiam, & maxime quando adeo eſt firmata, & radicata: quia videtur tranſire in hæreſim. Nam licet iteri eſſe ſchiſma, & hæreſim à principio poſſit notari aliqua differentia (ut ipſe etiam late ponit *in c. in fidei de here.*) tamen ſchiſma, poſtquam eſt radicatum, & poſt pertinacem abſtinentem, conſtituit etiam hæreſis 24. *q. 3. inter ſchiſma*. Unde ſi pars ſchiſmatica ſit duplo major (ut poteſt eſſe) dicetur, quod illa pars conſtat, quod nullus eſt papa: & non tum hoc aſſerere, maxime ſi pars catholica minor reclamat, & alium approbat. Dicit tamen, quod quando non eſt ſchiſma clarum, & notorium alienjus partis, tunc ſequentur omnes parentes, vel alium non poſſunt dici clare ſchiſmatici, nec eſſe extra eccleſiam, ex quo ſchiſma non eſt clarum, & notorium. Et hoc etiam tenet archiepiſc. Florentin. *in ſumma parte ſumma in ti. 3. de ſacerdotio c. 11. verſ. ſed* quid cum dico: & Joannes de Anis *C. ubi in ca. de ſchiſma*. Et quo ſimiliter videtur concludere, quod ſorte ratione dubii debent omnes admitti ad congregandum concilium: & ut ceſſet malis ſchiſma. Illatus omnibus approbatur, & omnes jurramento confringi: Dicit tamen, quod nec hoc ſine ſcrupulo dubii tranſiret: & quod ſi videretur Deus, & ſalvis animabus ſuorum ſchiſmaticorum de tollitur: quia aliter res videtur intextricabilis. Et ſic tenant ambiguus, & nihil decidit.

Anto. de Butrio in ſuo tract. de ſchiſmate dicit, quod quando una pars chriſtianorum adhæret uni, & alteri alteri, tunc ſi conſideretur quilibet de per ſe, neuter habet facultatem totam eccleſiam univerſalem congregandi de facto, nec de jure: quia neuter eſt in quali poſſeſſione totius univerſalis eccleſiæ: nec de facto alteri obedientiæ, repugnante conſiſtentia, quæ non habet cum pro papa. Unde dicit, quod ſine aliqua ipſorum contendentium requiſitione poterunt cardinales congregare concilium Plenum. Idem videtur velle Petrus de Anchis, in certis ſuis allegationibus facta pro eleſtionis Pifano. Ejus fundamentum eſt, quod jura, quæ loquuntur de congregatione generalis concilii, præſupponunt neceſſario unum eſſe, quem pro papa ſuſtinet univerſalis eccleſia recognoſcit, & unum apoſtolicum ſedem. Allegat 17. *di. per totum*, & cum illi canones non poſſunt adaptari in caſu, in quo eſt diviſio eccleſiæ, & inter duos de papam contendentes controverſia, non habebit locum illorum jurium diſpoſitio *l. ita autem ff. de adminiſtr. tutor. c. indemnitatem in ff. de eleſt. in c. Et* idem etiam tenuit idem Petr. de Anchis. in re-

poſitionibus factis ad oratores regis Romanorum in eodem concilio Pifano: Pro his facti, quod poſſunt dicit. poſt Innocen. maximæ cardinal. *in c. ſed hæc in ſt. de eſt. archiepiſc*. quod ubi epiſcopus, & archidiaconus, non habent inſtitutem de omnibus reſales de jure non poſſunt contordare, non valet illud, quod facit unus line reliquo, argumento *c. ſanſum de ſi. 1. 1. 1*.

Mihi videtur, quod articulus iſte continet in ſe aliquam difficultatem. Et ſi loquimur de duobus in controverſia affumptis ad pontificatum, hoſtie providet conſiliarius, ſi deſuerat in concilio. Confiteri eſt caſus: per quam poſſunt plures ſimiles caſus decidi, & colli ſchiſmata. Sed adhuc illa circumſtiptia, quæ ponit *Egidius, ſed ſi ſundatur ad caſu* quod eaquo ſunt duo contendentes, quod quilibet convocet ſimul unionis obedientiam ſuam, illud magis eſt in expediente, quam de jure: quia ex illiſtio eſt eleſtus à duabus partibus, nullus eſt papa, & nihil poſſunt: ſi unus eſt eleſtus à duabus partibus, illic poterit, & aliius debet ejus omni contatu: ut *in ca. ſi qui peccatis, C. ca. ſi duo*. allegat cardi. *in tract. de potestate papa*, li. 3. c. 8. Et dicit, quod tunc concilium debebit congregari per cardinales, quando ſunt duo eleſti in diſuordia: ex quo noſtius habet duas partes. Nec videtur hoc caſu, quomodo quilibet ex eſuitentibus in controverſia, habeat congregare ſuam obedientiam: ex quo conſtat, quod nullus eſt papa: & nec non eſt curandum de quali poſſeſſione alterius. Et ex cum dicit ex quo conſtat de vero papa, & quod alius eſt intrutus: ut *in c. in nomine Domini 13. di. & in c. ſi qui peccatis 79. di*. Sed non loquitur, quando eſt dubium aliunde de duobus, qui ipſorum ſit verus papa: prout contingit tempore ſchiſmatis, quando ambo ſunt eleſti ab utraque parte. Et tunc ſtatum, quæ dicta ſunt in plurimis præcedentibus quæſtionibus, quod quilibet poterit congregare: quia non obedientiam ſuam, & facere concilium: & tenuit Anto. de Butrio, ut ſupra dixi in aliis quæſtionis: quod ipſe ponit in quodam. tractatu de ſchiſmate, & cardi. Florent. *in c. liter in 2. q. de eleſt*. & fatetur etiam ipſe Alexand. in illo caſu tantum *in d. ca. ſpondum*: videlicet quando duo contendentes ſunt poſſeſſores, & ignorant, quis ſit verus papa: aliter tamen ex electione facta in controverſia, vel à duabus partibus. Sed hoc videtur contradicere ei, quod proxime ſupra retulit ex eodem Anto in ſuis allegationibus, & Petr. de Anchis. qui dicunt, quod abſque aliqua requiſitione cardinales congregabunt concilium. Sed dic, quod illud intelligitur, quando illi (contendentes ſtatuent in æqual poſſeſſione, & noluerint congregare concilium, & ſchiſma nutriretur: vel quando veller uterque ipſorum auctorizando congregare concilium, quod notatur ambigualitas. Facit quod dicitur *in d. ſpon ſunt Titius ff. de teſtature*. & dicit Roſellus ibi ſupra. Alioquin ſi ipſi vellent congregare, & ut eſſe facerent, ſed ſolum ut congregatur ab eis facta per modum requiſitionis: ut plurius dictum eſt. Et hoc debet addi ad dicta in principio.

SEd nunc redeundo ad principalem quæſtionem, quando unus denegat, & alius vult, & uterque poſſidet, dic, quod ſi verum eſt, quod ſupra dixi: mus (quod cum ſint duo contendentes, ambo poſſunt congregare obedientiæ ſuæ in unum locum) & voluit cardi. & alii ſupra relati: & ſi ipſi cardinales poſſunt ſe vocicum unionis, & congregatio concilium ſine contendentibus, ex quo ipſi nolunt

congregare (ut ipsemet Anto. de Butrio & Pe. de Ancha. voluerunt, & dixi supra) etiam si non fuit tanta cardinalis concordia. Sequitur, quod illa convocatio, fecit ipsi volunt, non erit auctoritativa sive per viam auctoritatis, sed per viam cujusdam intimationis, & requisitionis: *ut in c. non nobis olim de elec.* & fupra dictum est. Sequitur deinde, quod licet hoc potuerint cardinales à seipsis, tra multo magis cum altero ex contendentibus de pontificatu. Unde si ille, qui per ipsi concilium convocare, requiritis cardinalibus utrinque obedientiæ, eum ei conveniret, & convocaret concilium, etiam invito alio potuerit fieri. Nec in hoc oblitaris, quod vocentur illi cardinales, qui quoad eum sunt schismatici: quia quando fit ad fedandum schisma, potestas intervenire: nec tunc eum ei participantes, ita dicuntur incurrere aliquam pœnam, ut supra satis dictum est. Nec obstat fi dicatur, quod pontifatur nolens congregare: quia inter alios casus, in quibus non datur restitutio spoliatus est, quando ex restitutione generatur scandalum, vel nutritur evidens peccatum, ut effert in propolito. *5. q. 1. in summa, & ca. literas de restit. spoliatis.* Et quando recusans congregare allegaret aliquid honestum (ratione loci, vel temporis, vel simile) non credo, quod Anto. de Butrio, & Petrus de Ancha. intellexerint dictum suum in illo casu: quia loquuntur in casu Gregorii XII. & Benedicti XIII. qui dimittebant congregare concilium, & in casu antiquati schismatis.

Et idem, quando quando imperator nollet, vel negligeret convocare requisitus: quia poffet ipse cum ea obedientia, & aliis prælatis mentionatis omnibus requisitis, & monitis requisitionis, & intimationis convocare, & coadunare concilium: tam alterum malitia, & negligentia (quæ est causa nutriendi schismatis) non debet impedire volentes congregare concilium pro fedando schisma. Nam (ut legitur in gestis concilii Martini in quinto secretario sive in libro *in c. sancta symodus dicit*) non est utile bonum cum malo destruere, id est cum hæretici orthodoxorum patrum verba & dogmata exuterent: fimiliter nam que est iudexfidum, malum amplectit, & cum eodem bonum indifferenter propterea. Facit, quod dicimus supra in articulo, quis congreget concilium, videlicet quod immutante necessitate etiam per minimum de antiverisate potest fieri congregatio, & concilium debet vertere omnium plus ad cumulum, quam ad convocantem. Pro hoc est, quod ponit E Felt. *in c. super literis in 18. col. in verfi. simplicitas, & refert* ad allegat in tract. de potestate papæ Petrus de Bosco, in 16. col. *verfi. sixto quero:* qui vult, quod Papa cum concilii in congregatione possit cum aliqua parte, & dicit ipsa eorum contumacia, potest minor pars pronunciare fe conflituere concilium generale, & eam esse jurisdictionem. Hæc tamen constitutio frequens videtur providere huic casui, quando non dissentendere de papatu, & dissentere, quomodo tunc debeat fieri concilium: & per eam tollentur multæ difficultates de prædilis, licet illa constitutio non fuerit recepta: ut alibi dixi. Et ex his apparet, quod ifta eorum quali possessione, licet alter deceoeger, ex quo propter eorum dissordiam timuerit necessitas congregandi concilii, non impedit congregatio per alios (vel per cardinales si fuit concordes, vel per imperatorem, vel patriarchas, & alios prælatos) tunc cum altero ex dictis contendentibus quali possessione partis suæ: licet alter solus in discordia non posset. Et ita dicitur in Rofellum sibi pupilla.

Sed pone, quod ambo existentes in possessione F contendentes de papatus fuit contentionge- gare concilium: sed ab affectatio de loco, vel tempore (ut ille, qui est junior in ætate, & fuerat junior in collegio, vel habet minorem partem obedientiæ, dicit: nominetur tu, vel quatuor locum neutralia, & ego eligam unum, & sic fedabitur schisma, quia congregabitur concilium in illo loco: & alius replicat, quod ipse nominet, quia est junior, vel quia est in minori parte obedientiæ) quid agendum.

Si attenderemus illud, quod dicunt doc. canonistæ *in c. 1. de parochi. & legitim in 1. 2. C. cum non petun. parte, & in l. 1. C. de ui qui fe defe. li. 10. & in l. fi. C. communia de leg. & l. 3. quoadam instit. de adl.* videretur, quod major, & antiquior deberet nominare, & infirmior eligere: fiquidem dicitur inter duas consortes, vel fratres mercatores, vel cohæredes: quia illa est magis communis opinio, quam tenent canonistæ in *d. c. 1.* Licet abb. *in d. c. 1.* & legistæ videantur magis inclinare in contrarium fententiam in locis prædlegatis: ut late disputando ponit *Jason in d. l. quadam, 3. de instit. & in l. Alex. de Imola in d. adl. ad Bartolum in. 1. 1. C. de prætione bonorum fubla. Quam opinionem tenuit Cardinalis Ang. in sermone de contemnendis ambitiosis, & licet non dicit: ad ipsum fane, qui major est, pertinet divisio, & ad fratrem ejus infelix.*

Sed contrarium videtur dicendum: quia in proposito illius quæstionis doc. loquuntur inter duos, vel plures habentes dividere, hic autem in habentibus fuerint: qui est ratio penitus contrarius. Et illud credo verum: videlicet, quod non cogatur servare illum ordinem (quod major nominet, & minor eligat) non illa ratione solum, quia ille videtur esse contrarius, fed quia non fuit consentiens, nec agitur de re, quæ sit in dominio ipsorum: quia non possunt duo pontifices esse eodem tempore, *Eto. 7. q. 1. non autem, & dicitur in c. licet de elec.* Et quia in casu proposito non est dare superiorem: ut in *c. Deus, in 5. pater 5. q. 1. & in c. licet in fi. de elec.* aliquam dicerem esse totum opinionem canonistarum: Et per hoc dicit illum *text. in d. c. 1. de parochi.* quod habebit locum, fiue agatur de re dividenda, sive de unione faciendæ: videlicet, quod antiquior eligat: & erit una amplitatio ad illum *text.*

Et per hoc patet, quod licet alius, quam ipse G gerat fervitus vice, vel interiis, ad fedandum cui pertinet electio, fit infficiendum, in quem verba dirigantur (ut dicitur *in l. fi. qua fi. de servis. refti. prædi. & in l. fi cui in prin. de servi. ex in l. qui abus. & in l. legata generaliter. ff. de l. 11. prim. & dy. in regula in alternatività: & bene* Bartholo. Cepol. *in trac. de servi. urba. in ru.* qualitet quis ut debeat fervitus poft pri.) tamen fi legatarius data effet electio, & legatarii, quibus legata est via, vel iter, vel alio fervitus fimpliciter fine ulla determinatione, fed fuper toto non esset concordes (quod poffet per judicem compelli ad concordandum: ut posit Angelus *in l. itinere ff. de servi. refti. prædi.*) judex poterit eos compellere per ipsium modum, congendo majorem facere partitum juniori de plurium numero fundi, ut eligat unum pro illorum. Et hoc addo ad diffinitionem Bar. *in l. hinfinsudi ex §. ff. de leg. 2.* (qui voluit, quando non concordant parties, tem dividere forte) quod tunc dispositio non fortitur effectum per *l. C. communia de legat.* quia quando ii, quorum est electio, non concordant, & poteri facti finis per modum prædiis, quod ipse ad id coopere de facilitate dispositio non fortietur effectum. Quod intelligo quando non concordant: ut volunt Angelus *in d. 1. B fitione.*

Unde ad propositum videretur dicendum, quod contendentes deberent cogi ad fortiendum. Sed quia non est dare superiorem, quia ceos ad hoc cogat (*ut in d. 5. pater 5. q. 1. & in c. licet de elec.*) poterunt cogi, secundum quod dictum est supra in questione, quando papa non vult concilium congregare, an possit ad hoc cogi: videlicet quod possit cogi non precio, fed cuafative: quia poterunt suppleri vices ejus per cardinales, qui eligent locum. Et si cardinales nolient, nec major pars eorum, utriusque obedientiæ, tunc poterit suppleri per imperatorem, & facerlive per alios, ad quos id devolutio competit ex consuetudine: de quo supra dictum est. Nam ex quo nolunt concordare de loco, perinde est ac si nolint, quod concilium teneatur: de fic factum fe alienus tanquam foventes schisma, ita supra fatis dictum est.

Tamen tamen, quod fi contendentes de papatu per feipsos concordarent modo predicto de tempore, & loco (hoc est ut ambo ad nominationem antiquioris eligerent locum, & tempus) & fic illo, qui dicetur habere eligere, eligeret certum locum, & determinaret tempus, & hoc ad convocatione concilium, valeret convocatio: & locus, & tempus electum ex alternativis fubsisteret, ex quo ab pro fedando schisma. Quia fi hoc poffent separatim (quilibet congregando suam obedientiam in unum, ut dictum est) unito magis poterit unus congregare atrahendo obedientiam voluntate alterius, & eligere locum, vel tempus ab alio nominatum, ut evitetur circiatus. Non obstat, quod quando funt duo contendentes, nullus debet admitti ad administratum (*ut in d. c. 1. & in. 7. q. 1. non autem, & c. fi duo. 79. dis.*) & quod potestas devolvitur ad cardinales *per §. idem quoque c. nobi periculum de elec. in 6.* Quia respondetur, quod congregando concilium, ut cognoscat, quis ipsorum fit papa, non dictur eis conferi administratio: et i quia concilium judicabit super papatu: & tunc devolvitur potestas congregandi ad cardinales; quando ipsi duo contendentes de papatu quærunt nutrire schisma: fed quando concordant, quod schisma tollatur, & cognoscant quis ipsorum, & congregant concilium (cujus de jure est cognitio, ad quem de contendentibus spectet papatus, ut vult glo. *in d. c. fi duo*) non datur negligentia, ex qua fit devolutio: & idem concilium dicitur de jure utriusque. Et intelligo quando electio non est omnino notorie nulla, & contra fas facta temerariæ contractionis fecundum *c. fi duo:* quo casu possunt cardinales procedere ad electionem alterius: qua constat clare, quod neutra electionum valet: quod nullus ipsorum electorum habet jus, & esset scandalum, fi alter tenaretur: maxime ex quo non esset adhuc admissus, vel recusatus aliquis ex eis ad administratum. Aliquando requiererettur delaratoria super nullitate, per ovatis *in cap. cum secundum de haere. in 6. & cap. ad apostolica de re iudi. & quod dicunt in cap. Rodulphus de rescrip.* Vel per modum eorum, quæ potuitur *in c. considerationes de elect. & in c. onlitis eo.* fi quis quando dubiaretur, quæ ipsarum electionum valeret, congregaretur concilium, nec ordinales deberent procedere ad electionem tertii: tit ponitur *in d. c. fi duo.*

Et adde etiam, quod quando inter duos contendentes de papatu effet controversia in congregando per viam auctoritatis, tunc eorum contendentium poffet præsefe in concilio tanquam caput propter incertitudinem tituli: nec poffet fumere auctoritatem concilium ab ipsi persona: quia is, quem non constat fuisse in quali possessione solum, vel de cujus bono jure notorie non constat, vel eli in controversia, non poteli vocare concilium vocatione auctoritativa, ex quo contendit cum alio de papatu, fed tantum cardinales quando omnes funt concordes, qui fuerednt: ut dictum fuit supra in articulo de forma citationis. *d. cap. ubi pertinet §. iidem quoque, & cit. ne Romani.*

Adde quoque, quod quando duo vel plures fe gereterent pro pontifice, conflitutio cap. frequeos in concilio Constantiensi edita statuit, quod quilibet ipsorum pro Romano pontifice fe gerentium tenaciter intra mensem à die, qua fieriam habere potuit, aliqua, vel alius affumpfile papatus infignia, vel in papatu administrabile, fub pena amittendi ipsa, fi quod fere effet ex qualitate illi papatus, & inhabilitatis ad qualibet dignitates affectas, & quibus ipso facto indicere concilium ad terminum mihi proximus quem fiatuit, & abbreviare diffa conflitutio ipso facto ex dicta causa, quantumcunque terminus penderet ultra annum: ut quia forte effet in principio decretali alias à dicta conflitutione fiatuit: & tenetur dictum concilium indicere, & publicare per duas literas competitori, vel competitoribus provocandis ipsum, vel ipsos ad causam in loco prius deputato per concilium: qui semper debet deputari in qualibet concilio pro futuro concilio celebrando, ut dicit dicta conflitutio. Item debet cetera præfata, & principalia intimare, & fe transferre perfonaliter ad dictum locum, nec inde dilcedere, donec per concilium causa fedabitur finiti terminus. Et determinati ipsi loporum contendentium de papatu prædabile ut papa in ipso concilio: imo eoldem contendentes suspendit ipso jure ab administratione papatus: poftquam ipsum concilium incepturum fuerit: nec volt eis, vel alicui eorum fub pena fautoris chiismatis à quoquam obedirl.

Similiter dico, quod poffent duo contendentes de papatu concordare de loco per viam sortis. Quod licitum, unde Petrus *in 5. pater 5. q. 1. & Jason, q. 1. à Domino temperantur.* Et licet non admittatur judicium sortis, quando ipsi tomati parta inter duos electos, ut notat Oldrat. *In cap. fi. de sortilegiis. Bal. in l. fi. duobus. Cod. communia de leg. & dot. communitur* maxime arbit. 25. *q. 3. in summa, & ponit Bal. in l. fi. fiuali in prin. Cod. communia de leg.* quia non est de modis traditis *in c. quia propter de elec.* intantum quod dicit cardi. *in c. fi. de sortile.* quod in omni modo, quo pervenitur ad tollendum hæresim, in quo reprehitur canones abolitos, ut *in c. 1. de cryp. jur. in 6.* quanquam administrat judi-

Ex indicio fortis.

iudicium sortis: & idem replicat *in c. licet in fi. de probis.* quod intelligit verum *in d. c. fi.* nisi hoc fieret auctoritate pape. Ex quo Bal. *in l. meminimus C. quando, & quibus quarta pars debetur*, dicit, quod numquam res dirimitur forte, nisi in casibus à iure permissis, & Angelus *in l. fed cum ambo. ff. de iudic.* dicit, nihil dirimendum forte reprobat: sed si non est improbatus, sibi dubium est facere facto, numquam recurritur ad sortem: (quia factum debet plene probari per illum, qui super facto fundat intentionem *Iuan. d. affor. cum fimil. Cod. de probat.*) si tamen dubium est in iure, & non reperitur certa forma à iure tradita, si non tradatur de præjudicio tertii, vel partes non discordant, vel præjudicium non est grave, admittitur iudicium sortis, & maxime ubi tractatur solum de præjudicio ipsorum discordantium: *iuxta l. fi. Cod. Communia de leg.* Et idem in effectu videmus *Bertac. quæst. in ca. fi. de sortil.* & *in ca. licet de probat.* & *Bart. in l. fi. dotis non est.* Nihil autem est concursus ipsorum ad causæ probandam, qui mutuo se impedunt in possessione, sine forte capitium gratificatur, dicit Ioan. Anto. *in c. duobus de referip. in 6.* & refert Angelus *in d. l. fed cum ambo*: nec est necessarium iudicium sortis. Quando autem dubitatur de temporalitate, late per totum *c. 26. quæst. 2.* Similiter etiam dicimus, quod per confessionem titulí beneficialis non potest adjudicari beneficium: *ut desuf. 16. in fi. de reffe. spol.*

Utcunque sit, nihilominus in proposito credo admittendum judicium sortis, tam quia non agitur de titulo papatus, tum quia ex quo agitur pro dando sfehimate, licet alias in debio à judicio sortis videatur abhiendum (ut voluit abb. etiam in extrajudicialibus *in d. c. fi. in fi. per c. 1. n. 16.* & Bal. *de Angelus* ubi supra) tamen ex quo non agitur de præjudicio tertii, nec de titulo papatus directe, fed de loco, & tempore tenendi concilij, & de bono publico, satis videtur dicendum velle. Ad quod facit, quod dicit abb. & Ioan. de Imola. & referunt modernioes *in licet de probat.* quia licet alias judicium sortis non admittatur, in illius vigore poterit habeat procedere ad adjudicationem rei, tamen bene admittitur, ut per illud dirimatur, quis sit actor, vel reus *l. fed cum ambo ff. de iudic.* Ita videtur in proposito cum tantum agatur ad dirimendam controversiam de loco, & non agatur de titulo papatus. Et ita aperte concludit abbas Siculus *in cap. 1. ne fede vacante in secunda col.* limitando illum text. *in cap. fi. de sortile.* Facit in propofito, quod legitur *Luc. 1.* ubi patet, quod per sortem eligebatur, quis deberet inter sacerdotes potere incensum, & dum dicit, *secundum consuetudinem sacerdotii sorte exiit, ut ponret incensum in domo Dei*. Et de hoc etiam 1. *Paralip. 24.* ubi forte distinguere sunt hebdomadæ, quibus successive 24. sacerdotes ministrare debebant. Et forte jubet Dominus dirimi, vter ex duobus hircis debeat sacrificari, quod majus videtur 1. ut patet *Levi. 16.* Et forte divisit eft terra familiis, & tribubus Hebreorum: & de ista affignatione cuilibet ex tribubus per sortem habetur in libro Iofue 13. cum pluribus sequentibus. Et 1. Reg. cap. 10. ibi, *& cepit sors super tribum Beniamin.* Et poterit allegari intuitu alia loca in veteri testamento: ut 1. *Paralip. 25.* & *26.* & *Nehemia 9.* & *10.* & *Esther. 3.* & *9.* & *Iob 31.* & *Psal. 21. 30. 77.* & *114.* & *Proverb. 3. 16.* & *18.* & *Sapient. 2. 3.* & *4.* & *Ecclesiastic. 6. 34.* & *37.* & *Iosue 34.* & *Jeremia 13.* & *Danielis 11.* & *Tobit 3.* & *plurimis aliis loci*. Et de Iona, & Matthia *in 5. non exem-*

A *plo 26. qu. 1.* & de Iosue ibidem in summa: Et de aliis, quæ ponit sanctus Thom. *in secunda secunda quæst. 95. art. 8.* Imo *Sivel videtur* velle ille text. 1. *Paralip. 24. in fi.* quod etiam sacerdotum forte distribuebatur: ut ponit ibi glo. *Cod.* quod dictum est supra de Matthia *ubi 1. in ca. forte* dicitur *in 5. non exemplo 26. q. 2.* Pro quo etiam facit, quod supra dictum est, quod licet ex confessione adverfarii non possit adjudicari titulus beneficii (ut *in c. 1. de ex primatitur in pall. in 6.* & *d. desuf.*) tamen quando non ex toto velles causæ fuum titulum ex confessione, admittitur confessio: quia quando adversarius confiteretur solum alimni possessoris (quo non probato non poset adjudicari) bene admittitur confessio, & ex quo non probatur per illam diuitiae dulus adverfarii. Similiter dicuntur, quando ex confessione coadjuvatur ius partis, quod erat dubium ut dicitur *in d. cap. 1.* & *in c. duobus de referip. in 6.* per Ioan. Similiter ad colorandum titulum in possessorio sit vulde dicitur supra allegata.

Ad idem est, quod volunt cardi. *in d. cons. 150.* quod est ultimum in ordine: & est idem, quod potuit in dubium in forma *in qui licet de rescrib.* illi videtur velle, quod etiam per fortem potuisse fieri sfehimi, quod nunc vigebat inter Benedictum XIII. & Gregorium XII. quod & fecisset Petrus de Monte *in sua monarchia in versi. fortunus modus rellendi sfisfima.* Qui limitant illud, quod dicitur, quod fors est probibita, ad casum quo agitur, & nimium illis ad præfentiam, & divinationem futurorum: fed fecus quando agitur ad tollendam controversiam, & dificordiam. Allegat idem Petrus glo. 26. q. 1. n. 1. pro parte dubitantium, & sedanda dificordia licet procedere per fortes. ad idem allegat etiam glo. *in c. clero 21. di.* Et ifiam ad conclusionem refert etiam Pell. *in c. capitulum ad fi. de reffor.* Ipse tamen, quia ipse dicit August. in lib. Plasmorum, transfmpitive *26. q. 5. ci fors*, quod fors non est aliquid malí, fed res in humana dubitate divinant inclarant veritatem.

Et licet sub indifferenciet licet illis uti, aliquando tamen etiam in spiritualibus fervato debito modo poffet quis uti fortibus ad obtinendum ipsa illud Proverb. *Sortes mittuntur in sinum, sed à Domino temperentur*. Cum enim non superest humanum consilium, tunc recurrimus ad divinum 22. *q. 2. cap. quæritur* 23. *q. 8. c. fi.* Et quia ignoramus, quid agere debeamus, hoc solum habemus residuum, ut oculos ad te Domine levemus: ut dicitur 2. *Paralip. 20.* Licet non debeamus capere in exemplum, quod aliquando in iuridicis fatum ille legimus. Pro quo etiam facit text. *in c. non exemplo 26. q. 3.* quod & voluit glo. *in c. clero in princ. 21. di.* quam dicit glo. *in d. ca. 26. qu. 2.* quæ tenet, etiam in electionibus in casu necessitatis, & dubio admitti judicium sortis. Et licet archiepiscopus in utroque loco reprobet glo. *per c. fi. de sortile.* & *Ioan. in ca. clero*, & dicunt clare omnes *in d. cap. fi. de sortile.* tamen illud est, quando tractatur, quod forte dirimatur quis electorum debeat remanere in ecclesia. Sed eo respectu quo glo. *summa 26. q. 3.* refert Augustinum scripsisse quibusdam, cum civitas esset obsessa, & dubitaret clerus, qui ipsorum deberent fugere, & quemanere, quod forte esset dirimendum, non videtur improbari: quia non tendit ad titulum alicujus beneficii. Et idem in proposito illa glo. satis offendit, fortis judicium posse fieri in proposito, in quo ageretur de eligendo locum, & tempus. Et similis glo. cum dubitatur, & eft alterca-

B *tatio* tempore perfecutionis, quis debeat remanere in civitate, & quis fugere, habetur *in cap. adversus q. 1. in vor. hoc etiam 7. q. 1.*

Tenendum est igitur indubitanter, fortes esse illicitas per magicas incantationes, vel ad exercendas aliquas vanitates, vel ad divinationes, vel ad inquirendum secreta, & futura, & in omnibus superstitionibus, in iis maxime, in quibus consilium requiritur à dæmonibus: *ut in c. ita non 26. q. 2.* Sors autem divisoria, si debito modo fiat (ita quod non adit aliqua superstitio, nec divina oracula ad terrena negotia convertantur, & veritas aliter haberi non poffit, & fiat cum Dei reverentia, & in rebus temporalibus) prin licita: fiat ita propositio, in quo non agitur de dando titulo papatus, nec de aliqua spirituali. Et idem videtur, quod forte talis controversia loci, & temporis bene fuisset poterit, ex quo aliter iafli non poteft; maxime cum non agatur de præjudicio magno, nec de præjudicio tertii, fed tantum ipsorum discordantium; per liquidita.

An possit autem sustineri opinio glo. prudentium, & Laurent. de cardi. (scilicet, quod, quando agitur inter duos contendentes de papatu, licet sit fortis papatus inter ipso fedando sfehimi) pro nunc non difeutio: quia non reperitur jure cautum, quod papatus detur per fortes. Imo contrarium probatur ex fundatis: & notat Alexan. *in c. in nomine Domini 23. di. in prin. secunda col.* Imo. Alioquin fortius effent prodita jura, quæ provident inter consortes, & divinos, quod concilium congregetur ut in glo. *in cap. fi. dist 79. di.* Nec obstat, quod dicit cardi. *in d. c. licet*, & *in d. consilio*, quem ita simpliciter refert Pell. *in d. cap. licet de probat.* Cæterum *d. c. capitulum* allegans idem tenere Petr. de Monte *in sua monarchia in 32. col.* Quia loquitur in casu fato in illis sfehismate antiquo: in quo erat dubium, quis esset vera impositio cardinalium in electione Urbani, & improbabile de iis, quæ inter eos exercerant, an metus eos apprehendeat sufficiens, & dubium jus, & præjudiciale universæ christianitati. Unde non mirum, si cardi. fic dixit de materia fortis. Et per hoc patet, quod non erat necessaria limitatio Felini, nec vera, cum concludit salvare cardinalem à contrarietate *in d. cap. capitulum in panul. colum.* de eo quod cardi. dixerat *in c. licet*, quod in beneficialibus non fit locus judicio fortis? & contrariam *d. consilio 150.* & *d. cap. licet de rescrib.* quod judicio fortis dirimitur causa titulí papatus inter duos contendentes de papatu. Quia non est simpliciter vocum, quod titulus papatus inter duos contendentes fortes possit dirimi: nec fuit talis intentio cardinalis nisi in casu fuisset, ubi erat dubium jus, & afferebat præjudicium universæ christianitati.

Et si dicatur, quod judicium fortis non habet locum in facto incerto (ut dicitur *in l. 1. Cod. uti possi.* & tuit Ioan. An. *in d. c. licet de probat.*) respondetur, quod in casu illo non erat dubium factum, fed utrum ex tali facto cardinales poterant allegare justum metum. Adde tamen, quod ad judicium fortis tum non dirimitur, nisi partibus consentientibus, vel ad petitionem alterius, de cujus præjudicio agitur *d. l. fi cum ambo. C. d. 1. fi duobus communia de legat.* Ita dicit abbas *in d. c. fi. & cardi. in d. c. licet.* Inter laicos tamen, cum proceditur ad electionem ad aliquod officium, & inter clericos, ubi agitur de rebus temporalibus, non videtur probibitum: & ita tolet fieri per baltaros, & bovria: & ideo extraditiones, quæ fuint ad fortunam de bufulia, valent. A quibus tamen etiam inter eos tutius effet

C Ab illotere, secundum, quod notat abb. *in d. c. fi.* quia militat eadem ratio, quæ in electionibus, ad dignitates ecclesiasticas.

Vide ultra prædicta in materia fortis, Ioan. ca. 1. ubi nunc mittunt fortes ad feiendum, cujus casus effet tempestas in mari: & eccidit fors super Ionam: propter quam fortem ejecit eft in mare, & effecit tempestas. Et ibi dicit glo. quod Matthias forte eligitur, & hic fugitivus forte deprehenditur, non agitur virtute fortium, fed voluntate Dei, qui fortes regebat interitus. Nobis ergo hic non expediebamus credere, vel uti fortibus: quia privilegia singulorum non possunt legem facere communem: Voluntas Dei Pharao, & Nabuchodonosor judicio fomnionum futura cognoscunt, non tamen ideo ubique fomnia eft credendum. Et ultra etiam de materia vide Ananiam *in d. c. fi. de desuf. in 1. c. uti possi.* & *in 1. bonifmodi 5. fi. ff. de lege. 1.* & *in 1. 1. C. quando non peten. parti.* & remittit per Feli. *in d. cap. licet causam de probat.* & latius prendem Feli. *in c. capitulum de reffor.* ubi retet idem quod cardi. *in d. consilio*. Ubi omnino vide, *27. 26. qu. 2. per totum qualitonum*, & quando fuit licitus, & quot fuit eorum genere, & vide Antonium *in d. cap. fi. de* materia late *in d. 1. fi duobus C. communia de legat.* & Angelum *in d. 1. fed cum ambo*: qui distinguit, & agitur de præjudicio tertii, & cauta eft gravis, vel levis præjudicii, fugitur ad probandum fatum, vel jus, & vide plene Angelum Aretinum *§. fi ex testamento, nisi qui fecisse, cegatur.*

Et de illo judicio fortis, quare, & quando fuerit licitum in veteri lege, & quomodo aliter accipitur fors in facra scriptura, & aliter in ulo hominum vide eminente cardi. de Turrecre. *in 6. hic dispuderunt 26. q. 3.* & ibi allegat Dionysium, quod in Matthia fors fuit quidam radius de cœlo delcendens, & ostendens Matthiam electionem Deo Dei voluntate. Et de forte, & ubi, & quæ, & quando sit permissa vel prohibita, in summa Angelica in verbo *fors*, in vir. sfehismatis *fit* licita: & late cardi. de Turrecre. *26. q. 2. in summa.* ubi ponit, aliquas fortes esse divinitrix, alias conclusiones, alias divinatoriis: & de fingulis quæ, & quando fint licitæ vel illicitæ. Et vide fanctum Thom. *secunda secunda q. 95. ar. 8.* Et ibi quod fors divisoria eft, cum agitur, quid cui fit adjudicandum: five fit res possessa, five fit hæres, vel degitimus, vel pecunia ad ædio. Consultoria est, cum inquiritur, quid agere oportetat. Divinatoria eft, cum quæritur, quid fit futurum. Ibi vide, & qualiter dicatur fors cecidisse super Matthiam.

Quid autem sit fors divina, dicit Stapulensis in scholiis eccle. Hilerar. Diony. *in 3. parte quinti capitis*, quod est quædam petitum, & divinitus oftensum signum, divinum voluntatem declarans, & humanæ fragilitatis Deo revertcater arbitrium committeens: & ambiguitate tollens. & ibi dicit plura exempla ex veteri lege, quod fors divina non est secundum communem usum hominum per brevia, vel denarios. Etad illud, quod fors cecidit super Matthiam, respondet sanctus Dionysius Alexan. *in cap. in nomine Domini 23. di. in prin. secunda col.* alio modo, ut dicunt prefatti loci allegantes Bedam super actus apostolorum: aliis modo fecundum glo. & doct. *in d. c. fi. de sortile*, & alio modo *in summa Angelica in ver. fors.*

Similiter potest dici, quod possent ad concordandum inter se de loco, committere electionem loci uni, vel duobus, vel tribus, quorum judicio fiettur

Quod electio loci potest committi uni.

est solum, sed etiam de jure ipsius judicis.

fleret *l. si quis arbitratu, cum materia ff. de ver. obl. l. dodum, ff. l. fi. Cod. de contrahen. emp.* Fait quod dicitur *in 1. cum inter canonicos, qu. quam dilectus de elect. & cap. ex parte de crim. cum fund.* Imo cardi. de Turrecre. *in 1. fi. de concil. in verb. ad forzam*, vult etiam, quod de ipso papam ipsorum contendentium sit hunc electus, poßit remitti judicio sapientis sapientis: fecit facit Symmachus, & Laurentius, qui submittunt se judicio regis Theodorici, de quo supra feci mentionem. Facit ad propositum id, quod dicitur *in c. nisi essent de probat.*

Quid autem si bonus fuerit semel deputatus, & postea ex aliqua causa papa noluit accedere ad illum locum (quia forte timuerit impediremo) B utrum licite recusset? & utrum possit tunc probibere cardinalibus, ne accedant ad illum locum? Respondeo cardinales debere accedere, & quid agendum stante schismate? Vide Petrum de Anchaccollis *qu. incipit* pro declaratione: ubi in illo schismate tempore Gregorii, & Benedicti, concludit, quod omnino teneantur ire ad locum Sanctum, alias per procuratores Gregorii receptatum, & quod cardinales tenentur ire etiam contra prohibitionem papæ.

An consentiens in ipso papa debeat vocari in ipso principio ad ipsum judicium.

Ed quæro alterius, an contendentes de papam debant in eo principio consilio ipsi vocari? Puto idem dicendum de eis, quod de aliis litigantibus, eo calu, quo concilium habet judicare de papam, vel de titulo ipsorum: quia cum talis papa subjicitur concilio: ut notatur *15. d. 4. fi. sunt sanctis*, & per archiepisc. *in c. super eo de bapt. in.* Sufficit enim, quod in allegationibus, & in aliis defensionibus pro le, vel alios le defendant, in consilio vero, & deliberationibus poterunt excludi; ut concilium sit magis liberum. Et ad hoc ut concilium non dicatur secretum, sufficit, quod sit legitime auctoritate papæ, vel alias convocatum, vel postmodum approbatum, ut supra dictum est.

Quid habeant diligere cardinales, cum contendunt ipsi papa.

QUi autem habeant diligere concilium, quando contendentes sint capitali, die, quod illi qui sunt majores illi, pars cardinales: argumentando ex quod not. Innoc. *in cap. de major. de obed.* Et quando erunt præsentes diti contendentes de papatu in concilio, poterunt semper uti religione pontificalibus, donec cauta teminetur: quia non debent interim privari sua quasi possessione, ut *pertinent in ut lic pendent.*

Aut possint ipsi contendentes in ipso concilio ipsum papam, & cardinales de modo, vel loco congregandi concilium (cum sit tempore Eugenii, qui voluerat concilium celebrari Ferariæ, & transferri de Basilea Ferrariam, vel Basiliam, & tempore antipapæ Felicianis inter diversas obedientias, quando postea ille congregatum Constantiæ) quod agendum in hujusmodi dubiendis? Dic quod ad eum, ad quem pertinet congregatio concilii, de

Quid autem si papa fatis plene dictum est) spectat eligere locum, modum, & tempus: ut *d. c. mandatis 1. q. 4. & 5. hinc etiam.* Fallit in istius calibus: primo, quando locus, qui deputatur, non esset tutus habentibus venire ad concilium: ut *in clemen. pastoralis de re judic.* & pro dubiosis maxime *Sanct. in cap. ex parte de appel.* & pontif. Cardinalius in allegationibus pro Eugenio, *& dicitur in cap. accedens cum materia fin. in ver. non contesta*, quia tunc non teneretur comparere, nec forte fuit salvo conductu: ut dicitur *in d. cap. accedens.* Secundo fallit, quoniam locus fuißet bene deputatus per concilium in presentia concilii, & non fuißet legitima causa illum locum mutandi. Et ita fuit Iustinian in concilio Constantiæ in 19. Sessione, in conclusione, quæ incepit *frequentes*: & ita vidit autor. in suis allegationibus factis in concilio Basiliensi (incipientibus *quoniam verisimilitudinem* ex 3. in 7. ratione ad defensionem ipsius concilii Basiliensis, qui allegat dictam constitutionem, *frequentes*: quæ vult, quod absque eviden di necessitate non possit papa mutare locum. Et *l. de Iorem de judiciis*, quia Pontificius, gaudet ratum, pestis, & similis) tunc de cardinalium, aut dictum partium ipsorum consensu, & subscriptione tantum deputate potest locum reformare illi deputato per concilium, ejusdem tamen nationis: nihil idem impedimentum effet in tota natione. Si tamen hoc papa fecerat sine illis, & non malitiose hoc faceret ad turbandum concilium, forte poßet alium locum deputare, dummodo totum concilio, & partibus in illo congregandis, & aliis fuißem de contentiosa: quia locus constitutus ad voluntatem ejus, qui congregat concilium: ut *in c. ad apostolicæ de re judic.* Tertio fallit, quoniam papa vellet mutare locum, quia ibi non esset ad congregationem concilii, & detestaret, & differret, ut concilium non congregaretur contra eum: quia tunc poßet, quia non dicitur, ut supra dictum est, ad quos spectat congregatio, locum deputare. Pro hoc *cap. Anastasius 19. dis. & d. c. si forte, & d. hinc etiam.* Malitiosi enim hominum non est indulgendum: ut *in c. plerumque de offerip. c. aventia de elec. in d. 1. infinedo cum concis. fi. in ver. non.* Et hoc esset quando non deset alii, ad inverte ipsum loci, vel temporis, dicit dominus Ant. in suo tractatu, ut supra retuli, quod non esset audiendus: ut *ff. de in quod certo loco per totum*: & maxime poß congregatum concilium, fi esset fabrica: quia cognitio mutandi loci, & temporis esset concilii: ut ibi dicit.

Possent etiam præmißis addi duo alii casus: videlicet, quando jam esset congregatum concilium de ipsius confentia, & poßet velle alium locum deputare sine causa, vel quando esset inchoatus processus contra papam: quia tunc nullo modo poßet transferri sine consensu concilii jam congregati: quia poßit congregatum concilium, & auctoritatem per papam præstitam congregatum, & ipse fabricitur judicio concilii: ut voluit glo. *15. d. 4. pent. & judicium* redditur in tertium *c. inter plulanentem. & fatrum. ff. de ver. obli.* Et fic etiam poßt quam inchoatus eß contra eum processus: ut voluit abb. in *8. d. 20. ratione in superadicis* allegationibus in defensionem ipsius concilii, & idem Rofellus *in q. qua. in 10. col. in fi.* & loquitur domino Ant. ubi supra.

Sed ego credo, quod illi duo casus debrent intelligi intendum plenam fallientum, quando antea disloeraed, & annihilandi concilium fuerit, & ne nulla subesset causa legitima: & sic ißi duo casus comprehendunt tu secunda, & ultima fallentia. Alloquio poßet papa pro libito voluntatis ejus ter indirectum dißolvere, & impedire concilium, nec poßet prohibere: *17. d. cap. nos licuit.* maxime in aliis casibus, ubi non tractatur causa fidei, vel bonum universalis ecclesiæ: ut ibi, & Rofellus *in q. qu. in 10. col.* Ed hoc tamen, quando poßit dißolvere pro libito voluntatis, latius dicemus in proprio quæstione. Addit tamen, quod si data fuerit partibus de concilio potestas eligendi locum pro futuro concilio, intelligitur de prima vice: & ideo non poterunt alterius eligere, nec facta electione variare. Ita dicit Sicilus in d. tractatu habito in concilio Basiliensi, qui incipit, *maximum. & pater, ad intellectum l. bonus §. hic firmum ff. de ver. fig.*

Si papa ex consilio, & petitione cardinalium, & prælatorum, & aliorum, negotia ecclesiastica, & conciliorum, & cardinalis eligere, quid agendum?

Sed pone, papam renunciße papatui, sed poßea pentiißent, dubitum negotia ecclesiastica, & cardinales velle alium eligere: quæ tunc cognoscere, & quid agendum? Joan. *Ant. in c. 1. de elect. in 1. q. 1. & in cap. licet. de elect. in cap. licet. de elect. in verbo* cardinales; & id videtur velle, quod debet fieri determinationis concilii.

Tunc quæstio poßit congregatque concilium? Die, quod pertinebit ad populum, & clerum Romanum. Ita dicit Dio. *in cap. de renun. in 6. ad hoc 61. d. 3. ff. ferre*, secundum eum, & ponit d. Benedictus Capra, & Lanfranctus ut ibi. Ubi dem. Ad quod addit, quæ dicta fuerunt supra in quarßione, quod ipse dicit, quod fidelem legati de latere, & facultas fieldi apostolice æquiparantur: ut *in cap. si abbatem de elec. in 6.* Item concilium generale, quod ad papa, vel ipsa legato fiat: videtur: ut *in cap. regula. 5. perm. 3. di.* Item hoc videtur text. *ferrie in cap. regula. 17. di.* ibi nec Romanus est, qui legatus interfuit.

Sed dic, quod contrarium est verius, quod legatus de latere non poßeß congregare concilium ipsum, quia ipse legatus ipsius, nißi de speciali mandato papæ. Et ita tenent omnes ibi glo. in *d. 5. perm. & ibi 17. di.* in *d. 1. q. 1. in ver.* legatus, supplet ad hoc potestatem dißolutam, & idem ibi Domi. & glo. in *summa de ex. di. 17. & ibi* & *glo. & dod. in d. 5. perm. & in c. idem. 2. q. 6. & dod. communiter in. quod translationem de offic. legat.* & Alex. *in c. generalia 17. di.* poß glo. quæ ibi glo. Item. Illi enim, quæ fuit specialiter referrata papæ (et ut fuerit generaliter (modum) non poßunt per legatum fine papæ mandato specialiß expedari: ut *in c. quod translationem de offic. legati.* Nec in generali mandato jurisdictionis concilie legato ceßentur venire hujusmodi specialiter referrata papæ: ut *d. cap. quod translationem. regula in generali de 6.* Pro hoc text. *in c. 1. ff. de offic. qui ius mandat. ff. jura.* Ita mandata jurisdictione legati non transit potestas concilii faciendi. Et hoc idem tenuit Hugo, & Lan. & communiter omnes in *5. perm. & Joan. de Fantantin in 2. cap. regula 17. di.* Item Ipeo. & Joan. Anto. *in ci. de legato. & Imperial, quod. Sed mutandi*, & Offiendis in *summa §. serf. fed* nunquid legatus. Ad idem facit, quod ponit Barbatius *in cap. nißi specialis, de offic. legat.* Ubi respondendo ad illud, quod dicitur in glo. *d.* ibi (videlicet, quod in generali mandato concilio legatus non retinetur ea, quæ sunt mere imperii, & referrata papæ) dicit, quod propterea, ut ibi dicit Bal. legatus cardinalis non poßeß concedere cißra, per jurisdictione ecclesiæ sine speciali delegatione, vel confirmatione papæ: ut *in 5. perm. & in summa §. quæ ff. quod ex mandat.* quia nec ipse principalis cita-

Quis congregabit concilium, si papa ex illis casibus impedit?

Si papa ex illis casibus impedit, quis congregabit concilium?

Si papa ex illis casibus impedit, quis congregabit concilium?

Si papa ex illis casibus impedit, quis congregabit concilium

concedit de facili. Et quod reputatur impossibile A Et pondero verba tex. illi, & si quidem, quod in illis, quæ sunt singularis privilegii non possit plus se injrromittere, quando ei concedatur: & fic de his faciendæ eft ftricta interpretatio in literis fcriptis. Mandat memoriæ, quia ibi eft verus intellectus ad illum text. quia plus eft illud, quod papa fibi reservavit in fignum fingularis privilegij pontificatus, & univerfalis dominij, quam illud, quod non in fignum fingularis privilegij ibi fpecialiter referat. Et illum intellectum videtur fenfiffe glo. *in c. quæ de cauſſa 2. q. 5. in verbo quæquid.* & glo. *in verbo voices in c. mandatum profectus, C. de Appel. in d. cap. quod translationem in fecundo notabili.* Et licet fit inter doctores controverfia, utrum cæpenerali mandato legationis poffit legatus aperendo mafus ad fpecialiter refervata pape *in d. cc. quod translationem*, in propofito, quando hæc facultas reftringenda, vel ampliandæ, vera videtur conclufio prædicta. Et ratio in primo cafu, quare vetniant in generali facultate concefta legato illa, quæ de facili confuetum demandari, quantumcunque fpecialiter referrata papæ (poffet quod ex confuetudine concedendi illis veniret) eft, quia ex confuetudine facilenti profuitur mandatum. Bal. *in cap. cum olim in primo notabili de confuet.* allegat text. *in l. Titianus §. quod cum eo.* Ratio autem fecundi dicti (quare non veniant referrata in fignum fingularis privilegij, quæ non fint confueta concedi) eft, quia in generali mandata non veniunt infolita. *l. fed, & ff. quæ ſunt. §. quæſtum, ibi* Bar. & alii. *ff. ff. quis ea. & l. ſpecial. §. frumenta ff. de contrahen. emp.* Per quem tex. dicit Bal. *in d. cap. cum olim*, quod infolita concedi epifcopis non cenfentur concefli in generali conceffione. Et licet aliat demandatæ jurisdictione cenfeantur omnia demandata, fine quibus jurisdictio explicari non poteft (ut in cap. 1. *C. r. præterea de offi. delc.*) etiam fi fint majora (*vt in l. pupillus C. de pub.*) tamen illud intelligitur, dummodo illa fint ejusdem speciei: ut voluit Bar. *in l. 1. in 1. col. ff. de juri. omnium jud.* Et hoc abtrue in propofito, quod legato confeantur concefla illa, quæ indifferenter conferveruntconcedi aliis legatis, & non illa, quæ fint diverfæ fpeciei, & refo. vata in fignum fingularis privilegij. Et hoc videtur voluiffe Bal. *in cap. dilectus de filiis presby.* qui refpondendo ad C. quod translationem ad 2 ad propofitum, ficit, quod illud fuit ex fpeciali conceffione fuæ apoftolicæ, & ex certa fcientia, ita illæ cuffes abfolutionis ab excommunicatione ex injuftione manus in clericos tradfeat ex generali legatione propter periculum animarum: & fic videtur reftringere illum tex. ad illum cafum tantum. Quod autem congregatio concilii fit pape referrata in fignum fingularis privilegij, & univerfalis pontificatus, probatur omnia ifta jura, 17. *d. per totum, C. 1. q. 6. idem & pono glo. in d. cap. quod translationem*: & ibi de alis cafibus referratis fpecialiter pape, & in *c. fcrut. unice pofl. glo. de excef. prælat.* de quo etiam per Oftien. *in d. §. quid pertinet.* Et in propofito, quod non cenfeatur data facultas congregandi, fed congregatum celebrandi, facit text. & ibi dicta in *cle. literas de refcrip.* quia mandatum intelligitur de iis, quæ erant in effe tempore mandati, nifi reva bata aliter demonftretur. *Ad idem tex. 1. de cen. C. e. cum capella de privile. li. nemen. §. filio. ff. de leg. 3. l. §. Cæſ. ff. de lib. leg. cum ſimil.*

De conciliis autem provincialibus, an poffint legatus illa convocare, & celebrare fine licentia pape, licet glo. *in d. §. porro*, videatur dicere, quod non, & in hac opinione fuerit Hogo, & Landinus, tamen contrarium ibi tenent communiter doct. & Anto. de Butrio, Joan. An. Bal. cardin. Fila. & Joan de Immol. *in d. cap. quod translationem*. Et adducitur ad hoc c. fequ. etiam de accusa. quia patet ibi, quod *inferiores poffunt*: ergo & legatus de latere. Quod & tenuit Speculator *in ti. de legato, in §. ſuperaſ, verſ. fed nunquid legatus eccleſiæ Romanæ*. & Oftien. *in ſumma in ti. de legato in §. quid pertinet, verſ. fed nunquid legatus.* Dicit tamen Joan. An. *in ad. de ad ſpecu. in d. verſ. fed nunquid legatus*, quod de ipfo curia Romanæ propter dubium opinionum quandoque hoc fpecialiter concedendo legatis, ut poffint congregare concilium provinciale. Non obftat tex. *in d. 2. §. de offi. cur cui man. eſt jurisdi.* qui videtur fimpliciter dicere, quod demandata jurisdictione non veniat fecultates congregandi concilium; quia ille tex. loquitur in alio difimili concilio: videlicet mandatum fuerat, quod in ea diœcefi Speculator Oftien. & Joan. An. ubi fupra. de quo dicetur latius in loco fuo.

A Ar. Bar. in cap. cum olim in notabili, & cardinalis ad Bal. in cap. quod translationem, & Bal. in cap. quod translationem.

B Item in Sardicenſi concilio præfuit Oftius Cordubenfis episcopus, & Vincentius Capuanus episcopus, & Jannarius Benevenanus, & Calepodius Neapolitanus, fanctæ Romanæ ecclefiæ legati: ut *in c. prima antecaſo. §. quarta. 16. di.* Item Adrianus papa in 8. fynodo miffi ad præfidendum in eadem Donatum epifcopum Cofentinum, & Stephanum Nepefinum epifcopum, & Martinum diaconum fanctæ Romanæ eccleſiæ: *ut 63. di. c. Adrianus d. 1.* Item in Carthaginenfi concilio præfuit Faufinus legatus Romanæ eccleſiæ. Item in Chalcedonenfi fimiliter alii. Ex quibus apparet, papam poffe annexos præfidentes mittere ad concilium tentatores ejus locum, fi ipfemet nolit intereffe, & quos, & quot voluerit pro fuo arbitrio.

A quid fi papa non fit præfens, an debeat inceteffe per commiffarios, & quot poterunt præfidere nomine pape?

Et dicendum eft, quod, ut concilium valeat, debet papa non beeffe authoritate pape congregatum: et fupra intitula concilium eft. Ideo dicendum eft, quod *ecclia* in arbitrio hom. intereff. pape, quod velit habere præfidentes: quia in hoc fi præfidentes diverftarit reperitur. Nam in concilio Meldenf. dicitur pape. & præfuit nomine pape Petrus archidiaconus, Petrus presbyter, & abbas fanctæ Sabinæ tenentes locum ipfius Adriani papæ. *1. 7. 7. convenientibus*. Item in concilio Cæftantinopolitano in 5. actione pro Joanne papa VIII. præfuerunt Petrus presbyter Cardinalis, & Paulus Anconitanus episcopus, & Eugenius Oftien. episcopus: *ut 7. q. 1. c. hoc nequaquam.*

Item in concilio Ofius Cordubenfis episcopus, & Vincentius Capuanus episcopus, & Jannarius Benevenanus, & Calepodius Neapolitanus, fanctæ Romanæ ecclefiæ legati: *ut in c. prima antecaſo. §. quarta. 16. di.* Item Adrianus papa in 8. fynodo miffi ad præfidendum in eadem Donatum epifcopum Cofentinum, & Stephanum Nepefinum epifcopum, & Martinum diaconum fanctæ Romanæ eccleſiæ: *ut 63. di. c. Adrianus d. 1.* Item in Carthaginenfi concilio præfuit Faufinus legatus Romanæ eccleſiæ. Item in Chalcedonenfi fimiliter alii. Ex quibus apparet, papam poffe annexos præfidentes mittere ad concilium tentatores ejus locum, fi ipfemet nolit intereffe, & quos, & quot voluerit pro fuo arbitrio.

Libri tertii Finis.

DOMINICI JACOBATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS: DE CONCILIO.

LIBER QUARTUS.

Quando congregandum sit concilium.

QUIDIMUS quis congreget concilium: sequitur videre, quando debeat concilium congregari. Et in hoc advertendum est: quia illud potest dupliciter capi: videlicet, quando debeat congregari concilium, id est, quo tempore, vel quando; id est, ex quibus casibus debeat congregari. Et quo ad primum, quando debeat congregari: sciendum est in synodalibus episcoporum, & provincialibus concilijs, hoc planum est per plura jura 18. *di. & notatur in c. grave de prebend. & ibi tex. & in c. sicut olim de accusa.* & Gregorius *in registro li. 3. ep.*

De generali conciliis non reperitur determinatum à jure certum tempus: in concilio tamen Constantiensi fuit statutum *in 39. sessione* de anno Domini 1417. die 9. mensis octobris *in cap. frequenti*, quod primum à fine illius concilii in quinquennium immediate jugiens, secundum vero à hinc illius immediate sequentis concilii in septennium, & deinceps de decennio in decennium perpetuo celebretur. Et hoc idem tempus fuit per approbationem d. cap. *frequenti* statutum in Basiliensi concilio.

Et cum oratores Henrici regis Franciæ, & Angliæ ipsi ad Martinum V. de anno Domini 1425. die 17. mensis Novembris, anno 8. pontificatus ejus, propositis quibusdam, coram eodem Martino (qui fuerat ceratus papa in concilio Constantiensi) inter ceteras petiliesit abbreviari tempus septennii ad congregandum concilium statutum in concilio Constantiensi ad annum, & congregari Basileæ pro reformanda ecclesia in capite, & in membris: respondit Martinus oratoribus, per verba infrascripta. *Quoniam in sermonibus vestris dixistis de reformatione in capite, & in membris, certi reddimur, quod non intelligitis de capite Christo: refertur, ut de persona nostra loquuti fueritis: ad quod dicimus, quod, licet de ore vel principi quantumcunque magni, ipsum tamen manet officiosus obsequendi, non auctoritas imperandi: quibus non obstantibus conventi summi, nolunt ad publicationem vestri regis, sed ad adversariorum cupiditates boni christiani quantumcunque parvi, in quo deformati summus reformare nos ipsos: ego vero ambasiatores regentes, ad de reformationibus nostris, si quæ videritis, nos admittere velitis, ut de vobis reformationem debeant facientes: scimus nos ex fragilitate humana posse peccare: sed confidimus in misericordia divina, quod dictum, & latum calapsum semper à nobis abesse confidit.* Item fuerunt in responsione allegatæ cauſæ, cur non erat expediens tunc concilium fieri: primo, quia tempus concilii fuerat in concilio ordinatum: & si aliter fuisset statutum, potuisset præberg diffensionis occasionem: item *propter diversitates principum*, item *propter contemptum sedis Apostolicæ*. Ex quibus, & aliis cauſis videbatur, quod concilium tunc non erat ledantium errores: imo verisimilitter novum morbum, & forsan incurabilem parturum. Quibus non obstantibus idem Martinus concluſit, se semper paratum, & vacare debitæ ac optatæ reformationi ecclesiæ, & concilium tempore ſuo concurare. Simile fere responſum factum per Sixtum IV. oratoribus regis Franciæ, miſſis contemplatione Laurentii Medicis tempore belli inter ecclesiam Romanam, & Florentinos.

Ex quibus videtur oſtendi, quod non ſit determinatum tempus ad congregandum concilium generale à jure ſtatutum. Quod etiam maxime oſtenditur ex responſo Gregorii VII. qui ſcribens Sicardo Aquilejenſi epiſcopo, narratis quibuſdam excellentibus tam principum quam ſacerdotum, qui ecclesiam Chriſti ſpontaneam omni irreverentia concularunt, quæ vilem ancillam opprimebant, proinde concilium 9. Kal. Februa. indictione 12. Romæ habiit congregandum, in primis hebdomada quadragesimæ ſequentis, ut tanto periculo occurreret: adhortans eum, ut in tempore concilii adeſſet cum ſuis ſuffraganeis epiſcopis. Et ſic poſtea eodem anno 5. Kal. Septemb. indictione 12. in principio ſecundi libri geſtis univerſis epiſcopis, & abbatibus Britanniæ, monens eos ad convenendum, ut cum frequentia aliquem ejuſdem ordinis, quæ ſuæ diſpenſationis, & chriſtianæ religionis ordo requiretet, exequi valeret: narrans quomodo in magligno mundum poſtrus erat, & quomodo ad hoc mater eccleſia invitabat, cum plura tempora illa adverſus eos diabolicæ fraudis arma demonſtrarent, & bella pronuntiaſſe: quod concilium indixit tenendum ſecunda hebdomada quadragesimæ futura: *Ita, nos admonitos, ut de vobis reformationem debeant facientes: ſcimus nos ex fragilitate humana poſſe peccare: ſed confidimus in miſericordia divina, quod dictum, & latum calapsum ſemper à nobis abeſſe confidit.* Item fuerunt in responſione allegatæ cauſæ, cur non erat expediens tunc concilium fieri: primo, quia tempus concilii fuerat in concilio ordinatum: & ſi aliter fuiſſet ſtatutum, potuiſſet præberg diffenſionis occaſionem: item *propter diverſitates principum*, item *propter contemptum ſedis Apoſtolicæ*. Ex quibus, & aliis cauſis videbatur, quod concilium tunc non erat ledantium errores: imo verisimilitter novum morbum, & forſan incurabilem parturum. Quibus non obſtantibus idem Martinus concluſit, ſe ſemper paratum, & vacare debitæ ac optatæ reformationi eccleſiæ, & concilium tempore ſuo concurare. Simile fere reſponſum reperto factum per Sixtum IV. oratoribus regis Franciæ, miſſis contemplatione Laurentii Medicis tempore belli inter eccleſiam Romanam, & Florentinos.

Ex quibus videtur oſtendi, quod non ſit determinatum tempus ad congregandum concilium generale à jure ſtatutum. Quod etiam maxime oſtenditur ex reſpoſto Gregorii VII. qui ſcribens Sicardo Aquilejenſi epiſcopo, narratis quibuſdam excellentibus tam principum quam ſacerdotum, qui eccleſiam Chriſti ſpontaneam omni irreverentia concularunt, quæ vilem ancillam opprimebant, proinde concilium 9. Kal. Februa. indictione 12. Romæ habiit congregandum, in primis hebdomada quadragesimæ ſequentis, ut tanto periculo occurreret: adhortans eum, ut in tempore concilii adeſſet cum ſuis ſuffraganeis epiſcopis. Et ſic poſtea eodem anno 5. Kal. Septemb. indictione 12. in principio ſecundi libri geſtis univerſis epiſcopis, & abbatibus Britanniæ, monens eos ad convenendum, ut cum frequentia aliquem ejuſdem ordinis, quæ ſuæ diſpenſationis, & chriſtianæ religionis ordo requiretet, exequi valeret: narrans quomodo in magligno mundum poſtrus erat, & quomodo ad hoc mater eccleſia invitabat, cum plura tempora illa adverſus eos diabolicæ fraudis arma demonſtrarent, & bella pronuntiaſſe: quod concilium indixit tenendum ſecunda hebdomada quadragesimæ futura: *Jacobati de Canciis.*

A

B

C

D

E

F

A laſpam quinquennium eorum eſt celebrati: desinde vero translatum eſt in civitatem Senenſem, & in d. civitate Senenſi, ut vulnat pragmatici, civitas Baſilienſis fuit aſſignata, & eſt ita non conciliio incundo poſt ſeptentium: allegatoes hoc conſtare per publicum inſtrumentum celebratum Senis anno Domini 1424. nonidiſcrius Martini V. anno ſeptimo, & die 19. Februarii, de quo etiam patet in prima ſeſſione illius concilii Baſilienſis. Et ibi inſertur tenor bullæ Martini directæ Petro archiepiſcopo Cretenſi, & Jacobo archiepiſcopo Spoletano, & Petro abbati de Roſatio, & Leonardo de Florentia generali prædicatorum, quos mittebat Papam pro celebrando concilio juxta ordinationem in concilio Conſtantienſi factam. Quibus data fuit facultas illud transferendi, prorogandi, mutandi, & diſſolvendi: & in alia civitate, ad quam tranſferri contingeret, continuandi, tenendi, & celebrandi: & locum pro alio futuro concilio inde ad ſeptennium celebrando nomi ſundi, deputandi, & aſſignandi. Per quos primi literas dicitur locus Baſilienſis deputatus, & per deputatos nationum (Italicæ, Gallicæ, Germanicæ, & Anglicanæ) confirmatus. Similiter inſtituit alia bulla Martini: in qua deputat Joannem cardinalem Angeli legatum ſedis apoſtolicæ ad civitatem Baſilienſem, quam aſſerit deputatam pro concilio incundo juxta in civitate Senenſi, & quod quia propter notoriam agriculdinem intereſſe non poteſt, eundem mittebat pro reformatione, pace & ſedando hæreſibus. Ubi idem cardinalis poſita per literas Eugenii (qui ſucceſſerat interim in pontificatum) declaravit, ibidem eſſe concilium celebrandum. Deinde ex Baſilea translatum eſt Bononiam, deinde Ferariam, deinde et Florentiam per Eugenium quartum, ubi interfuit. Quod colligitur ex dictis abbatis in ſuis allegationibus factis in dicto concilio contra Eugenium, & legitur in geſtis dicti concilii Baſilienſis in tertia bulla Eugenii inſerta in geſtis dicti concilii Baſilienſis.

Quinimo quantum poteſt colligi, etiam dicta conſtitutio *frequens* non fuit obſervata de tempore Martini: quia licet hæreſis illa quinquennium inchoatum concilium Papæ poſt finitum concilium Conſtantiæ, & deinde Senis, protractum tamen fuit ultra quinquennium: quia anno 1437. uſque ad 1442. Item ſupradicti oratores in ſua petitione de abrevianda tempus concilii, & de congregando Baſileæ (qui prebebant tempus ſeptennia concilio Senenſi in Baſilienſi abbreviari) non fierunt exauditi: ut ſupra patet. Item tempore Eugenii ſimiliter: quia concilium Baſileæ (quod magis fuit concilabulum, ut infra dicto.) non fuit diſſolutum ante annum 1438. de quo anno fuit in illo concilio privatus Eugenius IX. Kal. Februar. Et ſic nunquam reperiuntur obſervata interſtitia temporum ſtatuta in *d. c. frequens*. Non etiam à tempore Eugenii cita: quia ab illo tempore non reperitur celebratum aliquod concilium; & ſic videtur, quod dicta conſtitutio non fuit vim obtinere circa tempus celebrandi concilium, & quod abierit in deſuetudinem. Facit text. & quæ ibi dicuntur *in c. 1. de treuga. & pa. & maxime quia non habet decretum irritans.* Ad quod facit, quod dicit archiepiſc. *de alii in cap. cum de beneficio de prebend. in 6. & quæ dicunt in l. de quibus ff. de li.* Facit quod dicitur *in §. legat. qu. de. Donat. in ſumma 11. di.*

Sed obſtat præmiſſis: quia conſtitutio illa vult, quod concilia hoc ordine celebrentur: videlicet

primum à fine illius concilii Constantiensis, in A quinquennium immediate sequens; secundum vero à fine illius immediate sequentis concilii in septennium, & deinceps de decennio in decennium perpetuo. Ex quo videtur, quod illius vigore duo præcipuantur celebrari concilium, & celebrari certo tempore. Sed non hic sit celebratum in tempore, videtur, quod omnino debeat celebrari *l. ne fas ff. de adm. c. cum dilecti de dolo, & contu.* quia auctoritas conflitutionis reprærentatur in utroque mandato. Unde sequitur, quod live concilium fiat celebratum in tempore designato, live poft tempus, antequam papa mutavcrit voluntatem, debet dici celebratum auctoritate papæ, & mandato ejus, & aliquando auctoritas papæ interceffit de concilio celebrando *d. c. cum dilecti, & in c. quæfuit B. de. ff. c. cum fuper de ff. deleg. & c. mis. de ff. fpoli.* Unde dico, quod licet refpectu temporis celebrandi conciliî (videlicet inquantum vult, quod celebretur de decennio in decennium, & quod nequeat prorogari) poffit dici abiuffe in defuetudinem; vel quod non fuerit cccepta: tamen ratione actus gerendi, id eft concilium celebrandi, non videtur fublata, nec circa illa: videlicet circa mutationem loci, & abbreviationem temporis, ubi erentur cafus, quod hodie celebraretur concilium, & alioud fubfequenter ante lapfum decennii per abbreviationem faftam per papam. Et ad hoc fatis, quod dicit Vincentius; & refert Anto. de Bu. *in cap. ex parte de confti.* quod ex non obfervantia conftitutionis non tollitur conftitutio. Ideo fi vacat aliquo tempore beneficium, & mutentur cancificorum non impletur, per hoc non tollitur ftatutum de numero taxato. Et Bar. *in præc. ff. S. de antea.* ubi dicit, quod ex eo, quod nullus exercitetur, non propterea lex tollitur. & idem Bart. poft C.y. *in l. fi. C. de jure do. impe.* Idem Joan. *Andr. in cap. Tametsi. de clc. conjug.* Et per non ufum præfentanti, non perdetur quin fimiliter in poftmodum tentans. Gaude. *confilio 35. de jurepatro.* & multa fimilia poffunt adduci. Unde ex his non videtur in totum tollata dicta conftitutio fecundum, fed folum inquantum fuit contraventum. Unde videtur, quod non refte Eugenius impugnabat concilium Bafilicnfe, arguens ex lapfu feptennii ftatuti in dicto ca. frequens, quod non debebat tenori conciliî Bafilicæ: quia non videbatur fublata conftitutio refpectu conciliî celebrandi, licet non effet in tempore congregatum, maxime & quo præcendebatur caufa pro fedanda hæresi, & fuerat requifitus, et congregatus, vel ut auctoritaret. Nec etiam ratione defuetudinis auctoritatis ejus: quia ut allegabant, affuerat legatus de latere miffus per Martinum V. tempore ccfus concilium fumfferat iniuiam; qui legatus poftea per Eugenium IV. licet poft lapfum dicti termini fuerat confirmatus: cujus legati auctoritate Bocuft concilium congregari *vt in S. pons S. de C. pf. pacifcitis. 17. di. in fumma.* Et plura alia adducit abb. in illis fila reportatis pro juftificatione conciliî Bafilicnfis, & quia nihil milititer allegavera; noluit Eugenius unquam eum recipere in gratiam.

Ed pro intellectu illius conftitutionis quæro utrum cum ipfa vate, quod primum concilium in quinquennium à fine Conftantienfis, & fecundum in feptennium, & poftea de decennio in decennium celebretur? (fubjungens, ut fit per quandam continuationem femper aut concilium vigeat; aut per terminii pendentiam expectetur) fenius ejus fit, quod ftatim poft concilium primum finitum poft fecundum inchoari, & finito fecundo tertium, ita quod femper concilium vigeat; vel quod uno termino durante poffit aliud concilium inchoari expectandum tempus ipfum.

Et ad utroque videtur dicendum, quod fic: quia ad rationem alternativæ fufficit alterum partem effe verum *l. fi fi qui ducenta ff. de rebus dubiis hæ verba ille ff. de verb. obl. fcq.* Sed fic eft, quod in conftitutione dicitur alternative per quandam continuationem femper aut concilium vigeat, aut per terminii pendentiam expectetur: ut fic fit fenius, quod fatis fit, vel quod concilium vigeat, vel quod expectetur: quia natura alternativæ eft, quod alterio fubfato poni alterum *d. l. hæ verba.* Sed B poft finitum primum inchoatur fecundum, nunc per continuationem femper concilium viget, ergo videtur fatisfactum conftitutioni, *c. frequens.* Et ifte intellectus videtur convenire ad illud, quod facftum legimus in concilio Chalcedonenfi: ubi apparet in proœmio ipfius libri, quod vigente adhuc concilio in Nicæa, imperatores Valentinianus, & Martianus adhortantur pontifice in Chalcedonenfem civitatem, et ca, quæ de fancta, & orthodoxa fide à fanctis patribus definita erant, confirmarent, ne diutius orthodoxorum multitudo diverfis modis errando feduceretur.

Sed infpicienti verba conftitutionis ifte non videtur venire fenfus ejus: quia ex hoc fequeretur, quod de unico concilio in anno non effet diftinctio requifita à conftitutione, quæ vult, quod à primo C concilio in quinquennium celebrando fit feptennium ufque ad fecundum celebrandum, & à fecundo concilio in feptennium celebrando fit decennium ufque ad tertii celebrationem. Sed fi uno durante poftea aliud inchoari, non effet integra diftinctio, cum à conftitutione *& de hoc fequeretur* quædam confufio, & cumulatio plurium conciliorum fe invicem confundentium contra mentem conftitutionis. Cum finaliter in propofito *ff. in* mediate poft finem quinquennii incipere fecundum concilium, non effet aliqua diftinctio dum ad aliud effet conftitutio fecundum, fed fi hoc fequeretur aliud inconveniens: quod præterea debentes celebrare conciliî, poffent eligere partem alternativæ, quam vellent, & femper concilium omnes, vel femper concilium expectet. Et ifto modo tenendo, conftitutio non poffet dici abiuffe in defuetudinem, vel non fuiffe ufu recepta, quia fic, vel concilium Florentinum, quod fuit ultimum, affuit durante per continuationem, vel poftquam fuit abfolutum, adhuc duraret tempus conciliî expectandi, videlicet decennium: licet fint fapli fmaginata anti, & ultra, quod non fuit concilium generale celebratum, nifi illud nunc apud Lateranum, quod eft contra fenfum conftitutionis; quæ vult, plura concilia celebrari cum certi temporis diftantia. Item fequeretur aliud inconveniens: quod fi poft finitum quinquennium, in primo anno feptennii celebraretur fecundum conciliî, & tertium poft eo in fine decennii poft feptennium, tertio conclium non effet celebratum infra decennium à fecundo concilio, fed in 16. anno poft: quod eft directe contra mentem conftitutionis.

Poteft dari alius intellectus ad dictam conftitutionem, ut non ante inchoetur concilium, quam omnino compleatur de tempore: & fic primum non poffit inchoari nifi lapfo integro quinquennio, & fecundum lapfo integro feptennio, & certum lapfum decennium. Et tunc alternativa pofita in conftitutione refolvitur in conjunctivam *l. fæpe ff. de verb. fig.* videlicet

videlicet, ut fit fenfus, quod per continuationem femper concilium vigeat, & per terminii pendentiam expectetur fucceffive, non eodem tempore: & fic quod præfati celebrent primum concilium in quinquennium: & fic finito expectetur fecundum ufque ad feptennium: & illo fecundo finito expectetur tertium ufque ad decennium. Et fic erit intra conftitutionem fenfus, quod quinquennio femper fit illorum ex duobus, unum tamen poft reliquum: videlicet, quod concilium adu vigeat, vel quod ad certum terminum expectetur: vigebit, quando celebrabitur: expectabitur, quando illo celebrato, & finito, peodet terminus ad aliud celebrandum.

Et illum intellectum reperio tenuiffe Joan. Mille de Bitrio advocatus conciliî Bafilicnfis, qui plurimum reportatis, poft obitum ejus repertis, & manu ipfius propria fcriptis: ea ratione, quia illud verbum in feptennium, intelligitur fcilicet finitum: quia ubi, gatus ad aliquid fucceffum infra certum tempus, non tenetur illud facere, nifi in fine illius temporis, *ff. de conds. & demon. l. non putabam, & l. fi fin conds. & notat Bar. in l. qui hæ anno ff. de verbo. obl. & Bal. in l. 2. C. quando dies legati cedat* Notat Bok Joanan. *An. in cap. in fpiritu, de ftatu mona.* ubi dicit, effet affignatum ad expectandum, et quo ante lapfum integri decennii non poteft aliud inchoari. Item poffet fequi, ut experientia demonftrat, quod non congregaretur in primo anno poft lapfum primi decennii, quod totum cedit ad expectandum, & quifcendum: quia oportet habere tempus ad colligendas fardinalis. Ad hoc fatis, quod dicitur *in c. pleuro 70. di. & in c. cupiens in prin. in verbo infra menfem de electi. in fo.* dicit text. *in l. ab hoftibus ff. ex quibus caufis major.* Et fic inter tempus congregandi conciliî, & tenendi conciliî poffet effe tanta diftatio, quod non folum in decimo non celebraretur, fed nec in 25. anno, propter defuetudinem, quæ occurrent, maxime prælatis longe diftantibus. Et ex hoc fequeretur aliud, quod illud, quod fupra dixi de inobfervantia conftitutionis, *frequens*, tam in concilio Senenfi, quam in concilio Bafilicnfi, quia ad tempus non effet verum: quia fecundum illum intellectum fatis videretur obfervata, & recepta, quia adhuc pendet terminus ad celebrandum conciliî.

Sed in contrarium videtur, quod fenfus ipfius conftitutionis fit, quod primum concilium poft Conftantienfe, vobis concilium celebrari, & expectari debere: non penderet autem, nec expectaretur, fi illo durante fecundum concilium inchoaretur ergo dicitur pater, quod ante feptennium completum à fine primi conciliî non potuit concilium inchoari. Pro ifto ejus intellectu videtur facere illud, quod dixi, quod oratores petierunt abbreviari tempus feptennii ad annum: quia fi tunc potuit inchoari, non petiffent abbreviari ergo dicunt feptennio videntes, quod nihil poterant, hoc petierunt. Et fimiliter etiam papa Martinus de interpretatis eft, quando eis denegavit abbreviationem, & voluit expectari ufque ad poft perfectum feptennium.

Et illo intellectu feguitur, quod nunquam concilium celebrabitur de decennio in decennium: quia fi poft completum decennium debet inchoari celebratio conciliî, & fic in primo anno fecundi decennii, tunc erit annus undecimus: & aliud concilium fequens celebrabitur in anno vigefimofecundo, computato primo decennio. Item poffet fequi, quod concilium, quod inchoaretur finito primo decennio, & fic in anno undecimo, ut dictum eft, non perficeretur infra annum, fed duraret biennio: & fic incipiet curere aliud decennium poft annum fuiddictum: & fic annus 13. qui incipiet currere à fine conciliî. Et fic fi in alio fequenti decennio debet expectari finis præcedentis decennii inchoati in anno 23. deberet expectari integer annus 23. & aliud concilium inchoandum deberet incipi anno 24. computando à principio decennii præcedentis; & fi fimiliter ifud fequens concilium alterius decennii de anno vigefimoquarto duraret biennio, deberet incipi tertium tertii decennii anno 37. & fic de fingulis. Unde non fatisfacit conftitutioni nolenti, quod aquilibet decennio reperiatur celebratum unum concilium: quia fic intelligendo femper poftponitur de anno in anno, quæ ipfum concilium diu durant etiam in triennium, & ultra antequam diffolvantur: ut patet in concilio Conftantienfi, quod incepit anno Domini 1414. quinta Novembris, & finitum eft anno Domini 1418. 22. Aprilis, & in conciliabulo Bafilicæ, quod duravit fere feptennio: inchoatum eft enim 1431. feptima Decembris, & finitum eft 1448. octavo Kalend. Aprilis. Item fequitur aliud, quod tempus decennii nunquam videretur affignatum ad concilium celebrandum, fed effet affignatum ad expectandum, et quo ante lapfum integri decennii non poteft aliud inchoari. Item poffet fequi, ut experientia demonftrat, quod non congregaretur in primo anno poft lapfum primi decennii, quod totum cedit ad expectandum, & quifcendum: quia oportet habere tempus ad colligendas fardinalis. Ad hoc fatis, quod dicitur *in c. pleuro 70. di. & in c. cupiens in prin. in verbo infra menfem de electi. in fo.* dicit text. *in l. ab hoftibus ff. ex quibus caufis major.* Et fic inter tempus congregandi conciliî, & tenendi conciliî poffet effe tanta diftatio, quod non folum in decimo non celebraretur, fed nec in 25. anno, propter defuetudinem, quæ occurrent, maxime prælatis longe diftantibus. Et ex hoc fequeretur aliud, quod illud, quod fupra dixi de inobfervantia conftitutionis, *frequens*, tam in concilio Senenfi, quam in concilio Bafilicnfi, quia ad tempus non effet verum: quia fecundum illum intellectum fatis videretur obfervata, & recepta, quia adhuc pendet terminus ad celebrandum conciliî.

Sed in contrarium videtur, quod fenfus ipfius conftitutionis fit, quod primum concilium poft Conftantienfe, vobis concilium celebrari debere intra illud quinquennium, & fecundum intra fequens feptennium, & tertium fequens intra decennium, & fic deinceps de decennio in decennium: ita quod femper in quolibet decennio reperiatur concilium celebratum, nec ad celebrandum debeat expectari, quod totum decennium labatur. Ad hoc fatis, quod ex natura illorum verborum, *in* (non immittit, aliam debere intra tempus expediri) hoc demonftrari videtur *l. fi in annos ff. de conds. & demonftra. l. 1. in fnemina ff. de fponfibus, & l. 1. S. deinde ff. de edicto*, & vide Oldrad. *cons. 49. in a. c. fin. Bart. in l. gallus S. ille cafus*, voluerit, quod quando dicitur, *in*, adjicitur tempori in occultatio figuliter extra tempus *per l. fi tui legetur ff. legat.* 3. tamen illud procedit co refpectu, an in principio, vel in fine temporis debeatur, in hoc autem non difordat, five in ablativo, five in accultativo adjiciatur, quod femper fignifficet interinfectitem, ut illud, quod difponitur, comprehendatur in aliqua parte temporis, & non poft tempus, ut *in l. cum ego Ruledi ff. de fponfibus. & vide* Bal. *cons. ff. fol. matri. & Areti. in d. S. ille cafus* allegat dictum *l. fi in annos.* Quod eft verum etiam fi

De intellectu conftitutionis *frequens*, in concilio Conftantienfi, & in Senenfi, & Bafilicnfi.

dictio, *in*, adjicerentur praeterito tempori: ut volvit Alexand. *in d. §. ille casus*, improbando Joan. de Immola. Et licet Innoc. *in cap. propter sferitatem de bigam.* exponat *d. i. si in anno* 10. id est post annos 10. tamen Paul. de Castro declarando illam L. dicit, quod ultima die debetur: & potest dici fatis poſt, et eos lapſi ſunt in eos. Et quod infra tempus debet aliis expediri, text. eſt *elegans in l. 1. §. ſi intra ſf. de ſucceſſorio edicto*: qui parificat, ſive dicatur in centeſimum diem, ſive intra centeſimum diem. Item conſiderat, quod verba conſtitutionis dicunt, quod generalia concilia debeant celebrari in quinquennium, *ſeptennium*, &c. Si autem habetur integrum quinquennium, vel ſeptennium, *&c.* non dicitur celebratum concilium in *ſeptennium*: quia verbum *celebretur* denotat perfectionem explicationis actus: et infra illud tempus ſic perfectum concilium. Et hoc etiam oſtendunt illa verba, ut ſic per quandam continuationem ſemper aut concilium vigeat, aut per termini prendentium expectatur, quem terminum licet ſimpon poſtilit abbreviare ſed nullatenus prorogetur. Prorogari autem non dicitur aliquid poſt ſi pitium tempus, ſed cum adhuc tempus durat: *ſicſi, & ſi maneat ff. d. preca. l. dies continui ff. de dam. infect.* Item ſi conſtituatur, quod poſt poſtea celebrati concilium, tempus fatis dicretur prorogatum, cum contrarium oſtendit dictio, *nullatenus*: quae nihil aliud importat, quam quod per nullum modum, & per nullam viam. Facit glo. *in verbo*, nullatenus, *in clo. ut ſi quis de ſent. & reſcid. Joan. de Anz. in c. quia ſrufra de uſur. & glo. in verbo*, nullatenus, *in cle. 1. de ſtg poſt. & fruct.*

Non obſtat, quod dicit Joan. *An. in c. cum ſingulis*: cujus verba ſunt: Non putarem ſufficere in hac parte primi triennii facere unum capitulum provinciale, & ſtatim in principio ſecundi triennii facere aliud: quia id potius eſſet facere capitula de ſexto anno in ſextum annum, quam de triennio in triennium: & multo tempore poſſet ſic tardi oddinis informatio. Unde potius videtur facere per eo, quod dico, quam contra: quia apparet velle, quod in quolibet triennio reperiatur ſieri unum capitulum. Et ſic etiam dico, quod non fuit ſicit in fine unius decennii fieri unum concilium, & in principio alterius jam quia expectando poſſe ad finem alterius ſequentis decennii, eſt facere conciliuma de 10. annis in 10. annos: non ſeperiretur concilium celebratum infra decennium, ut eſt mens conſtitutionis. Quinimo ſi ſic intelligeretur, eſſet facere fraudem legi, quae non ſine myſterio dicit de decennio in decennium, ſed ad oſtendendum diſtantiam unius concilii ab alio. Et ita ex hoc impugno primum intellectum. Non obſtant jura, quae pro eo allegantur ſonantia, quod obligatur ad aliquid faciendum infra tempus certum, non tenetur illud facere, niſi in fine temporis: quia fateor. Et hoc facit poſitio pro, quam contra, quia ſi in fine temporis, ergo intra tempus decennii, ſed in fine decennii: ut latis habitum eſt ex dictis *d. §. ille casus*. Praeterea ſi ergo jura allegat, quod concilium debet celebrari in fine decennii. Et hoc videtur fatis aequum, ut in principio decennii expellatur concilium per temporis pendentiam, & in fine decennii, intra tamen decennium inchoatur, & celebretur, & vigeat concilium. Pro ſtia opinione vide omnino, quod notat Dueni. in propoſito *in c. propter ed. prima* 18. *di.* ubi dicit, quod, quando eſt actus ſucceſſivus, non videtur à lege tempus aſſignatum ad finiendum, ſed juchoandum. aliqui *ut. ff. de dolo ex ſpecie.*

A Et ſi vis tenere, quod ſaepe lapſo decennio ſtatim debet inchoari, & teneri concilium, & illo concilio abſoluto incipiat currere aliud decennium, & ſecundo decennio finito ſtatim inchoetur aliud concilium, quo abſoluto ſimiliter incipiat currere tertium decennium, ita quod ſemper conciliumvigeat, vel expectetur: quamvis verba videantur repugnare (quae volunt, quod illico finito uno decennio, in quo eſt celebratum concilium, debet incipere aliud decennium ad expectandum, & celebrandum concilium, per illi verba de decennio in decennium) tamen ſi vis improprie literam, potes dicere, quod intelligitur de decennio finito in decennio finito, *ſi ſolo ſolo, ſed per ſecundum ſi. ſolu. mutri.* Nec peccabis in Spiritum B ſanctum, quemcumque intellectum teneas: quia quilibet intellectus verbi ad ſatisfactionem conſtitutionis, cujus mens ſtat, quod ordinato certo tempore concilium teneatur. Item concedi etiam poſſet, quod ſi tempus, quo conciliu viget, prorroderetur ſtra decennium (quia ſi conciliu incepcum celebrari in ultimo anno praecedentis decennii duraret adhuc ultra biennium) tempus decennii incipere currere poſt illud biennium, quo ultra decennium finitum eſſet concilium: quia in conſtitutione non eſt praefixitum tempus ad finiendum, ſed poſt inchoatum conciſium, quantu tempore debeant durare ſeſſiones. Facit, quod dicit Doc. ubi ſupra. Et ſecundum iſtos intellectus etiam concluditur, quod conſtitutio ipſa, quo ad praeſtanum in ordinatione, non ſit contraria, & abſit in deſtuetudinem: ut ſupra dictum eſt.

ADde tamen praedicta, quod, ut eſſet ſupraſcripta difficultas, ſtat declaratum in concilio Baſilienſi in undecima ſeſſione, ſi tenendo eſt (non illius auctoritate, ſed quia opportune poviſiſſet, ut propter concordiam ſubtraxerunt) quod verbum illud in decennium, in praedicta conſtitutione poſitum, intelligi debet, ut decennium totaliter computatur, & ex integro completum ſit: ſed ſecundum concilii generalis celebrandi intipere. Et ſi caſu aliquo contingat, cos, qui in concilio generalibus interſe tenentur ad principio temporis ſtatuti, ſtatim declarat non properera diſtatim concilii celebrandi facultatem expitare: ſed ut quam primum commode fieri poterit, celebrentur. Nec autem diu differri poſſit, ſtatuit, ut per viginti dies ante praefidum decennii tempus complemus, vel aliud ſi forſan ex caſu per concilium praefiti contingat, Romanus pontifex per ſe, vel legatum, aut legatos ſuos, nonnon archiepiſcopos, in ejus provincia, vel diocceſi fieri concilium celebrandum, & omnes prlati vicini loco celebrationis concilii per quatuor dietas vulgares, teſſiunt impedimento canonico in propris portiolis, vel eo obſtiterit per vires idoneos ad hoc vicariios conſtituunt adeſſe tenentur, ut de loci diſpoſitione, & alilis praeſentis concilii ipſum laudare tractatum. Dic autem inchoationis concilii generalis praefixita, ti, qui ibidem fuerint, miſſam de Spiritu Sancto ſolemnitter celebrare & confeſſiones ex die ſtabiliumque & inchoatum eſſe efficaciter conſtatur. Verum propter multas neceſſitates, quae contingere poſſunt retinentibus ad concilium, cohortatur dilta ſynodus eos, qui tunc praeſentes fuerint, ut adardna negotia concludenda niſi decenti expectatione abſentium modestata congruo intervallo temporis non praecedant: ſed ſic divino timore praevio procedatur in cunctis cum debita gravitate, ſicut rarus magnitudo negotiorum univerſalis exigit, & requirit.

Vidimus

Vidimus de tempore tenendi Concilii, videamus nunc, ex quibus cauſis Concilium debeat congregari. Et in hoc dicendum eſt, quod generalia Concilia non pro levibus, ſed gravibiſſimis, & ardui cauſis congregunda ſunt; non enim de facili Praelati à ſuis Eccleſiis evorandi, & fatigandi ſunt. Debent enim eſſe cauſae, quae habeant dubium, quod concernat univerſalem, & totam Eccleſiam, ut aliquid divi ſupra in illo articulo, ad quem poſſet congregare Concilium, & infra latius dicam. Et in hoc tenendum conſiderandum quis ante Concil. eſt congregandum contra Papam. Et in hoc dico, quod poſſe conciliu congregari in cauſa haeretica, quando ſuſtinet dictam haeretica, *ut in c. ſi papa. 40. diſt. & ſi in c. ſi quis pecunia. 79. diſt. & c. in ſolio. de haer. in 6. per doc. & Ant. in c. ſtatuimus, de ſum. notabili. de haer. Felber. in ru. C. de haer.* ubi ponit plenas remiſſiones. *17. diſt. & hoc etiam*, & Cardinalis *conſil. 150. in 4. art. Innoc. in c. cor pauci. de renun. ſp.* Quod intelligit Cardin. de Turrecre. & Card. Alex. *in c. nunc autem 21. diſt.* etiam ſi non eſſet aperta haereſis, ſed eſſet tale crimen, quod apparetiret ſuperet haereſim, quia ex hoc poterit Concilium congregari, de quo *in d. c. fidei*, & latius dico infra in articulo, an poſſit papa accuſari de haereſi. Item ſecundo ratione ſchismatis tollendi, ſeut fuit Conſtantinopolitanum octavum 300. Epiſcoporum, ubi fuitatum eſt ſchisma Ignatii, & Photii, & reſtitutus Ignatius Photius anathematizatus. Similiter, ut legitur in hiſtoria Eccleſiaſtica, in Concilio Romae celebrato ſedatum eſt ſchisma ſecundum inter Urbanum, & Dametrium, ubi depoſitus Urbanus, & in Epiſcopum Neapolitanum promotus, confirmatus eſt in Apoſtolica ſede Damaſus. Similiter legitur de ſchismate quarto inter Symmachum papam, & Laurentium ſubdato primus vice per compromiſſum factum in Theodoricum Regem Gothorum, qui Ravennae reſidens, auditis partium legitis, pro Symmacho ſententiam, & Laurentius pronunciatus eſt Naturie Epiſcopus; poſtmodum exorto de novo ſchismate inter eoldem, & manu armata Symmachus ſpoliatus, & hoc ſopitum eſt per Concilium, reſtituto Symmacho, & Laurentio ejecto; *ut in c. Symmachus, alias c. ſus. incumpetenter, c. 5 item Symmachus, 1. q. 7. & in 5. hinc etiam 27. diſt.* & dixi ſupra in articulo, ad quem ipeſtet congregatio, quando inter duos eſt controvitio de Papate. Similiter aliud ſeptimum ſchiſma ſedatum eſt per Concilium, approbato Zenone, & reprobatis Theodoro, & Petro cum contendentibiſ. Similiter in tertio ſchiſmate inter Bonifacium papam I. & Eulalium antipapam, approbatus eſt Bonifacius, & ejectus Eulalius, in Nepeſinum Epiſcopum promotus per Honorium Imperatorem, ſimiliter in 16. ſchiſmate inter Benedictum papam nonum, & quendam Joannem vocatum Sylvetrium III. annotum, & vi ejectum quia Antipapa erat: poſt hoc aliud ſchiſma inter Gregorium Septimum, & Guibertum Beneſdiſo furrogatus eſt, & inter quendam alium, quem ipſe Gregorius in adminiſtratione ſpiritualium ſibi ſubſtituerat, & inter quendam alium, qui contra hoc duos contendebat, ſedatum eſt per Henricum Imperatorem ſecundum, qui congregato Concilio, & illis amotis Clementem II. Pontificem creaverunt. Et ſimiliter factum eſt, cum effet contentio inter Leonem V. & Chriſtophorum, & Leone in carcere turpiter mortuo, ac ejecto Chriſtophoro, electus fuit Sergius II. ut ponit *Abes. in c. 8. dist. 79. dist.* Simile legitur in geſtis Concilii Conſtantiam. ubi ſedatum eſt ſchiſma antiquatum inter tres contendentes, ut dixi ſupra. & forſan prima tidio violetur Joannes 23. & Benedictus XIII. & Gregorius XII. ceſſit, & aſſumptus eſt Martinus Quintus. Et de iſtis ſchiſmatibus ſedatis vide infra, ubi connumeratur remedia ad tollendum ſchiſma, poſt quaſtionem, ex quibus cauſis poſſit Papa deponi. Et hoc voluit Abbas *in d. cap. licet de electi.* quod Concilium propter ſchiſma debet congregari, & latius Aegidius *in c. fidei, in qu. chum* refert conclusionem Dominii Pamphilonem, *in conclusione de haeret. in ſexto* & Petrus de Ancharano *in odavum quaſtione ſui tractatus*. Quamvis Dominus Abbas *d. cap. licet* videtur velle per illum text. quod non poſſit congregari Concilium propter ſchiſmata, ut refert Abb. *in 3. colum.* qui dicit, quod contrarium eſt verum. Pro quo dicit, eſſe cauſam *in cap. d. duo. 79. dist.* ad quod dicit ſeptus Pilis, & Conſtantio in Concilio fuiſſe illum text. allegatum. Item tenio congregatur, quando agitur cauſa papatus, quod quaeſtio contingere pluribus modis, ut ſi dicereturelectio nulla, *ut de electi. liter.* Vel ſi papa dicereturintruſus nunquam electus, vel Apoſtaticus, ut *in cap. ſi quis pecunia. 79. dist.* Vel ſi eſſent duo electi, ut *in d. c. papa. 79. dist.* & probat. 2. q. 7. *c. nos ſi incompetenter. §. item Symmachus*. Vel ſi electio non eſſet facta à duobus partibus, ut dicit ibi gl. & Doct. poſt Aegidium Bellamera, & quilibet gereret ſe pro Papa. Ad quem cauſam trahunt Doct. illum text. quantis adhuc non eſſet ver. *in c. licet de elec.* quod ponit ibi Cardinalis *in 3. colum. 3. quaſtio*. Vel ſi dicerretelectio facta per impreſſionem, ſicut fuit tempore Urbani Sexti, ut ponit Balde. *in lib. 1. C. de quis aliquem tuſta. probi. & in c. quis propter de elec. & in conſtitutione*, ſicquenes, facta in Concilio Conſtantien. *d. 4. qu. nunc.* Vel ſi contraeſſet papam, & cum Cardinales vellent procedere ad alterius electionem, vel aliunegeſſent, negaret ſe renunciaſſe, & fortis ejecta fuerit ſecundum legem, tunc eſt cauſa congregandi Concilium, ut ponit Card. Joan. Anton. *in c. 3. de renun. in 6. & in c. licet per doc. de elec. & Pana glo. in cap. non autem 7. quaſtio 1.* Vel ſi per potentiam aliquam principis ſaecularis fuiſſet affectatus papatum, ut *in d. c. ſi papa pecunia. 79. dist. & in c. in nomine domini. 23. dist.* ponit Bal. *in rub. C. ſi quis aliquem tuſta. probi. q. 9. col.* Item poſſet congregari Concilium, quando inferſet aliqua neceſſitas Eccleſiae, cui verſimiliter providei non poſſet ſine Concilio, & ſedet vacante. Quod enim tunc Cardinales poſſint Concilium convocare, eſt gloſſ. *in clemen. ne Romani de elec.* & ponit Alex. *in cap. ſynodum. 1. colum. 17. dist. ibi. in d. capit.* 1. ponit Petrus de Monte in ſua monarchia in *c. 3. de concilio in 3. char.* & Abb. *in d. c. licet de elec. in 3. colum.* & Felin. *in cap. ſuper literis in 2. col. de reſcript.* Item ſecundo ratione potentiae, quando papa vellet ſe pugare de aliquo crimine, de quo ſeteſt infamatus, ut legitur de Beato Damaſo. *3. q. 5. non, circa fi.* Et de Sixto, ut *in 1. manda. 1. q. 4. & in. nunc autem circa fi. 21. di.* Similiter de Leone, *ut in c. audivim & in c. omnibus. circa fi. 2. q.* Sed illa congregatio non intelligitur ad deponendum papam, ſed de ejus violantur, ut in ſtatis juribus. Item quarto congregari poteſt concilium, quando papa committeret tale quid, propter quod ſcandalizaretur univerſalis ſtatus Eccleſiae, & eſſet incorrigibilis, quia erit ſufficiens cauſa ad congregandum concilium. Ad hoc moveor, quia poſito quod non eſſet vera illorum opinio, qui ſu-

fue-

iuerunt, quod illo casu esset etiam sufficiens casus ad eum deponendum, ut voluit Abb. *in cap. fi- nali de elec. & in c. quoniam de fomo. post gin. in c. si papa 40. di.* & Petrus de Ancha. *in q. quæsi- to sul traditans*, & Ludo. *in pluribus consiliis*, de quo dicam infra in quæstione, ex quibus casibus papa possit in concilio accusari, tamen non sequitur, non esse casus sufficiens ad deponendum eum, ergo non esse sufficiens ad congregandum concilium. Patet quia videmus, quod concilium congnoscit de causis electionis papæ, ut *in capitu. si dno. 79. distin.* & tamen electio spectat ad cardinales. *d. ca. fiat*, & valet potestas lata per concilium contra papam, quo ad ecclesiam militantem. Sic etiam dicimus in matrimonio, nam liceat homo non separet, quos Deus conjunxit 33. q. 1. quos Deus, ecclesia tamen congnoscit, quando dubium est de matrimonio, & posset contingere, quod separetur illos, quos Deus conjunxit, adeò, qui legitime erant separati, & nihilominus valere: talis separatio, quo ad ecclesiam militantem, cognito tamen de crore, semper revocabitur talis sententia, quia non tenuit in rem judicatam, ut *in c. licet, & c. tenor, & c. non sanguis. de re judi.* Sic in proposito, posito quod non posit concilium privare papam propter crimen fundatissima ecclesiam universalem, tamen non sequitur, quod non sit causa sufficiens ad congregandum concilium. Et hunc eundem pluriam habuit Alex. *in c. fundam. 17. di. in 2. col.*

Et si dicatur: illa erit inutilis congregatio, quia si papa non velit emendari, & concilium non posit eum corrigere, erit frustratoria congregatio, & prælati de universo fatigabuntur incassum, frustra enim expectatur casus, cujus eventus nihil sit operaturus adv. & Joann. Andr. *in regula nullus prælatus. de rescri.* & ex Reliqueto detur, quod non omnia, propter quibus concilium congregatur, fortiuntur effectum in concilio, ut videmus de gestis concilii Florentini, ubi fedatum fuit schisma ecclesiæ orientalis, & facta unio ambarum ecclesiarum, Romanæ videlicet, & orientalis ecclesiæ, ut patet ex bulla Eugenii, & Imperatoris Paleologi scripta in græco, cujus originale in Græco, & Latino cum subscriptionibus papæ Eugenii, & cardinalium, & imperatoris, & aliorum, habetur in archivio nostro in Basilica beati Petri cum sigillo plumbeo papæ, & aureo imperatoris, & cujus tenorem hic inferere volui, ut sequitur.

EUgenius episcopus servus servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Confessiones ad infrascriptas Chalcidonis in Chalcidonia nostro Joanne Paleologo Romanorum imperatore illustri, & locum tenentibus venerabilium fratrum nostrorum patriarcharum, & ceteris Orientalem ecclesiam repræsentantibus, letantes, & exultantes terra. Sublatus est enim de medio pariet, qui occidentalem orientalemque dividebat ecclesiam, & pax atque concordia redit, illo angulari lapide D. N. Jesu Christo, qui fecit utraque unum, Vinculo fortissimo charitatis, & pacis utrumque junguens patietem, & perpetuæ unitatis fœdera copulante ac continente, postquam longum meroris nebulam, & diffidii diuturni aterem; ingratamque caliginem, tenenum omnibus unionis optatæ jubar illuxit. Quidquid mater Ecclesia, quæ filios suos hactenus moerem diffidentes jam vides in unitatem pacemque redisse, & quæ antea in eorum separationem amarissime flebat, & ipsorum modo mira concordia cum ineffabili gaudio omnipotenti Deo gratias referat. Cuncti gratulentur fideles ubique per orbem, & qui Christiano censentur nomine, mati catholicæ ecclesiæ collentur, ecce enim occidentales orientalesque patres post longissimum diffensionis atque dilcordiæ tempus, le matri ac terræ periculis expositæ, omnibusque superatis laboribus, ad hoc forum œcumenicum concilium desiderio sacratissimæ unionis, & antiquæ charitatis redintegrandæ gratia, latiali ac clesque convenerunt, & intentione sua nequaquam fruftrati sunt; post longum enim laboriosamque indaginem, tandem spiritus sancti clementia ipsam optatissimam, & sandissimam unionem consensi sunt. Qui igitur digitus omnipotentis Dei beneficiis gratias referre sufficiat, quis tanta divinæ miserationis divitias non obstupefiat? cujus vel fervum pellus tantæ supernæ gratiæ, immensamque gloriam. Sunt illa prorsus divina opera non humanæ fragilitatis inventa, atque ideo eximia cum veneratione suspiendæ, & divinis laudibus prædicandæ. Tibi tamen, tibi gloria, tibi gratiarum actio Christe fons misericordiarum, qui tantum boni fonsitue tua Catholice Ecclesiæ contulisti, atque in genere nostro tua pietate miranda demonstrasti, ut enarrent omnes mirabilia tua. Magnum fiquidem divinumque manus nobis Deus largitus est, ostilique vidimus, quod ante nos multi, cum tota de cupiverunt videre nequiverunt. Consentientes enim latini, & græci in hac sacrosancta œcumenica synodo magno fludio inivitem ufi sunt, ut inter alia etiam articulus ille de Spiritu sancti processione summa cum diligentia, & assidua inquisitione diluenterer. Profatis vero testimoniis ex divinis scripturis, plurimisque sanctorum sanctorum doctorum orientalium, & occidentalium, aliquibus quidem ex patre, & filio, quibusdam vero ex patre per filium procedere dicentibus Spiritum sanctum, & eandem intelligentiam alpicientibus omnibus sub diversis vocabulis, graeci quidem afferuerunt, quod, id quod dicunt spiritum sanctum ex patre procedere, non hæc mente proferunt, ut excludant filium, sed quia eis videbatur, ut ajunt, latinos afferere spiritum sanctum ex patre, & filio procedere tanquam ex duobus principiis, & duabus spiritibus, ideo abstinuerunt à dicendo, quod spiritus sanctus à patre procedit, & filio: Latini vero affirmaverunt, non id hac mente dicere, spiritum sanctum ex patre filioque procedere, ut excludant patrem, quin sit fons atque principium totius Deitatis, filii filiciet ac spiritus sancti, aut quod id quod spiritus sanctus procedit ex filio filius à patre non habet, five quod duo pantant principia feu duas spirationes, sed ut unum tantum afferant esse principium uniusque spirationem spiritus sancti, prout hactenus afferuerunt. Et cum ex his omnibus unus, & idem clitatur veritatis fensus, tandem in infrascriptam sandam, & Deo amabilem, eodem fensu, eademque mente unionem unanimiter concordarunt, & consenserunt. In nomine igitur Sanctæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Hoc sacro universali approbante Florentino concilio, diffinimus, ut hæc fidei veritas ab omnibus Christianis credatur, & fuscipiatur, sicque omnes profiteantur, quod spiritus sanctus ex patre, & filio æternaliter est, & clientiam suam sumunque esse subsistens habet ex patre simul, & filio, & ex utroque æternaliter tanquam ab A quo principio, & unico principio procedit, declarantes, quod id, quod sancti doc. & patres dicunt ex patre per filium procedere spiritum sanctum, ad hanc intelligentiam tenditur, per hoc significent filium quoque esse fecundum Graecos quidem causam, fecundum Latinos vero principium subsistentiæ spiritus sancti, sicut & patrem. Et quoniam omnia, quæ patris sunt, pater ipse unigenito filio suo gignendo dedit præter esse patrem, hoc ipsum, quod spiritus sanctus procedit ex filio, ipse filius a patre æternaliter habet, à quo etiam æternaliter geniture est. Diffinimus insuper explicationem verborum illiorum filioque, veritatis declarandæ gratia, & imminente tunc necessitate, licite ac rationabiliter fynodus B fuisse appositam. Item in Azymo five fermentato pane triticeo corpus Christi verasciter confici, sacerdotesque in altero ipsum dominii corpus conficere debere, unusquisque fideliter juxta fua ecclesiæ five occidentalis five orientalis consuetudinem. Item si vere pœnitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis pœnitentiis fructibus de commissis satisfecerint, & omissis, eorum animas pœnis purgatoris post mortem purgari, & ut à pœnis hujusmodi releventur, prodesse eis fidelium viventium suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes, & eleemosynas, & alia pietatis officia, quæ à fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt, secundum ecclesiæ institutia. Illorumque animas, qui post baptisma fuscipum nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam, quæ post contractam peccati maculam, sive in suis corporibus, vel eildem exuuæ corporibus, prout fupius dictum est, fuit purgatæ, in cœlum mox recipi, & intuiri clare ipsum Deum, trinum, & C unum, ficuti est, pro meritorum tamen diversitate aliam alia perfectius. Illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato, vel solo originali decedunt, mox in infernum descendere, pœnis, tamen disparibus penienda. Item diffinimus sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, & ipsum pontificem Romanum successorem esse beati Petri principis apostolorum, & verum Christi vicarium, totiusque ecclesiæ caput, & omnium christianorum patrem ac doctorem existere, & ipsi in beato Petro pascendi, regendi, ac gubernandi universalem ecclesiam à domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis œcumenicorum conciliorum, & in sacris canonibus continetur. Renovantes insuper ordinem traditum in canonibus ceterorum venerabilium patriarcharum, ut patriarcha Constantinopolitanus secundus in post sanctissimum Romanum pontifi- E cem, tertium vero Alexandrinus, quartum autem Antiochenus, & quintus Jerosolymitanus, salva videlicet omnibus privilegiis, & juribus eorum. Datum Florentiæ in sessione publica synodali solemniter in ecclesia majori celebrata, anno incarnationis dominicæ 1439. pridie nonas Julii, pontificatus nostri anno nono.

3. Petrus S. Paulo Eugenius Papa IV.

Ego Eugenius Catholice ecclesiæ episcopus ita diffinimus subscripsi.

Ego Antonius episcopus Hostiensis cardinalis Bononiensis, supradictas diffinitiones veras, & catholicas esse affirmo, & me illis subscripsi.

Ego Branda episcopus Portuensis cardinalis Placentinus, supradictas diffinitiones veras, & Catholicas esse affirmo, & me illis subscripsi. A

Ego P. titulo sanctæ crucis presbyter cardinalis supradictis diffinitionibus tanquam veris, & catholicis me subscripsi.

Ego N. titulo sanctæ Clementis presbyter cardinalis supradictis diffinitionibus tanquam veris me subscripsi.

Ego Anton. titulo sanctæ Marci presbyter card. me subscripsi.

Ego Jul. titulo sanctæ Sabinæ presbyter Cardinalis me subscripsi.

Ego Petrus titulo sancti Georgii ad velum aurum diaconus cardinalis de columna me subscripsi.

Ego Dominicus sanctæ Mariæ in via lata sanctæ Romanæ ecclesiæ diaconus cardinalis me subscripsi.

Quæ unio etsi postmodum non fuit observata, nec in partibus illis receptæ, ut supra dictum est, non propterea fuit inutile illud concilium, quia in eo fuit disputatum, & conclusum, & Graeci convicti, & ex hoc sequitur bonum, quod catholici fuunt firmiores in fide. Item posset contingere, quod convicius vivo scandalo corrigerent, vel laiteri ecclesia cum tolerarent cum majori patientia, moderatiori, & orando pro eo. Facit, quod dicit Hugo *in cap. cum ad verum. 96. distin.* quo dicit, quod concilium potest audire causas civiles contra papam, sed non potest eum compellere, nec excafationem facere contra eum. Sic in proposito potest congregari concilium, quantumcunque non possit deponi. Et intelligo, quando dicit congregari ratione criminis lesedatantis universam ecclesiam, quod debet ante hujusmodi congregationem præcedere denuntiatio, ut fit ordinatum, & non fit incorrigibilis. Ita Anto. de Butrio *in cap. 2. de accusa.* & refert Martinus de laude *in tract. de principiono. q. 200.* Ubi dictus videtur velle, quod ratione incorrigibilitatis possit damnari, & sed hoc alleg. ipse Anto. de Butrio in dicto capitulo secundo, inducendo contra conclusionem, quod vult procedere contra papam ante denuntiationem, quod non poterit. Sed mihi videtur, quod Ant. non dicat, quod quia ad hoc, ut papa possit accusari, debet praecedere denuntiatio, propterea possit deponi. Quod autem possit congregari, facit Alexan. *ty. diffi. in summa q. chorea* & idem Alexan. *in cap. nunc autem. 12. diff.* Ubi dicit, hoc probari per illum tex. quia licet hæc illi Marcellinus theriticalis idolis invitus, non tamen propterea poterat dici hæreticus, & tamen propter scandalum universalis ecclesiæ fuit ibi congregatum concilium, ad quod addo, quod dicitur infra in illa quæstione, quando principes volunt subtrahere obedientiam, si denegatur congregatio concilii, & in illa q. an papa possit accusari de hæresi, vel simonia, ubi late de hoc.

Reperio, quod quidam Hispanus episcopus Gadicensis in quodam libo tractatu de potestate papæ referendo Antonium de Butrio, & Matheffilanum *in tract. sibismatis*, ponit septem calus, ex quibus potest congregari concilium contra papam. Primus est, quando est probabile dubium juris, vel facti, inter ex duobus sit verus papa, allegat glos. in prælegato capitulo *si dno. 79. diff.* Secundus est in crimine hæresis, & generaliter quando est quæstio de articulis fidei, vel super eis consenset, vel dependentibus, allegat gl. *in cap. 2. papa. 40. diffinitio. & in capi. Anacletus. 19. diffinitio.* Et hoc

hoc *cap. dicti*, quod opinio generalis concilii *prevalet* opinioni papæ, allegat text. *junctis* glo. in *capitulo fient in fine. diffinitiuæ*. Dic, præterquam latius dicam in quæstione, utrę sit major, papa, an concilium. Adde nihilominus ad id, quod hic dicitur de articulis fidei, quod glo. in *cap. quod translationem. de offic. legat.* videtur velle, quod tunc non sit necessaria congregatio concilii, sed quod solus papa possit determinare causam fidei, licet glosa in *capitulo. Anacletus. 19. distinctione* videatur velle contrarium. Sed tu dic secundum Abb. Siculum *in capitulo majores. de baptism.* quod non obstat ista text. *in capitulo. Anacletus*, quia ideo ibi requirebatur concilium, quia papa volut decidere aliquid contra aliquod Eucharistum ecclesiæ, quod non poterat fine concilio, quia ubi in causa fidei conflatur de judicio totius ecclesiæ, papa non potest aliquid decernere contra statutum ecclesiæ, & illud idem videtur sentire Abb. *in cap. quod translationem. de offic. leg.* & quod dicit, quod papa non potest aliquid decernere contra statutum ecclesiæ, intelligo in propositio, hoc est in causa fidei, quia etiam papa potest statuta per ecclesiam, hoc est constitutiones, reformare, ut videbimus in illo articulo, quæ sit major, sententia papæ, an concilii. Sed contra Abb. de directo tenit. Cardin. Barbat. *in d. cap. quod translationem*, & adducit text. *in cap. habet librum* 16. *distinc.* qui loquitur poc verbum opportet, quod importat necessitatem, *ut in cap. cum ab omnibus de re judi. in fineu.* sed ille text. hoc non probat. Adducit etiam dictum cap. *Anacletus*, ad quod facit responsdet Abb. allegat, & beatum Bernardum, quem refert Archid. *in cap. non decet. 12. distinct.* qui dicit, quod papa non est dominus episcoporum, sed est nutrix eis, adducit limite de dicto evangelii Matt. 19. quod apostoli cum Christo fecebant judicium, ut ibi videtur. Sed adducit etiam *dist. 15. cr. 16. cr.* 20. Sed in dictis locis non colligitur, quod solus papa non possit decidere articulum fidei absque alia congregatione concilii. Sed pro ista ejus opinione movet multum Bringic text. *in capitulo solemnis legistis. 96. distinc.* ibi, in quibus de fide tractatum est, quæ universalis est, quæ omnium communis est fide. Sed ibi de in hac quæstione potest dici, quod aut quæritur, utrum papa possit in testimonitere fine concilio de causa fidei. Et dubio dicendum est, quod sic, quia & inferior à papa potest se intromittere declarando rudibus, ut *in capitulo fecundo & 20. distinctio. sic etiam*, & capitula cathedratum ecclesiarum fide vacante deliberant contra hæreticos, ut *in capit. ad abolendum. de hæret.* & declarante ipso errare in fide. Aut quæritur, utrum papa solus circa dubium existens circa articulos fidei, possit fine concilio decidere, nec tenetur requirere nec congregare concilium. Et ifte articulus dependet ab illo ardno dubio, utrum papa possit tenere novos articulos fidei solus. De qua materia *in cap. cum Christus. de hær. cr in. cap. 15. dist. cr in. cap. hæc autem. 19. dist.* Et videtur, quod circa dubia non detis sit propria potestas papæ decidere. *24. q. 1. hæc est fides, cr q. quærimus*, sed si alias per concilia, & pontifices eliteri decisa, non possit fine concilio, & ita procedit capitu. *Anacletus*, & quod dicitur *in cap. fiunt. 15. distinctio*, Et de isto articulo alias aliis latius dicetur. Credo tamen, quod tutius eliet, quod non solus fine cardinalibus, & aliis Theologis decideret novu dubia, & tanto melius si cum concilio. Aut quæritur, utrum cuiu articuli fidei noviter emergenti fit sufficiens ad congregandum concilium. Et dico, quod sic, & ifto modo pro majori parte respiuntur congregata concilia. An autem, si ipse papa nolit congregare tunc concilium, nec decidere dubium, possit per se convocatum congregari, dicemus latius determinatione Romanæ ecclesiæ, quod si propter exortum dubium fidei generatur scandalum in fidelei, ut quia forte propter contrarias sententias exoriretur inimicitia, & bella inter fideles, concilium poffet congregari per eos, ad quos spectat poli papam, & per modos supra dictos in illo articulo, ut ibi videtur spectat congregare concilium, & hoc per dicta in ipsius allegato, *cap. si papa 40. dist.* Utrum autem effet sufficiens casus tunc ad procedendum contra papam decretalem congregare concilium, quia teceris fe suspectum, quod voluisset nutrire hujusmodi dicoordias, crederem quod non, sed crederem, quod effent fervanda illa, quæ dicuntur, quando papa dicitur incorrigibilis criminalis. Tertius casus, quem ponunt idem episcopus, est in materia nutrienis schisma prafertim inveteratum, & populus Christianus ibi in divisione, allegat, & ipse habuitur *in capitulo sibi fama, cr capit. schisma. 24. q. 1. cr text. in cap. tencamus. 1. q. 1.* Quartus casus ibi, quando notorie ab gravercitium, ex quo multum fundatur ecclesia data incorrigibilitate ipius papæ, propter quod dicit, quod poffet deponi, allegat glo. *in dictis cap. papa.* Quintus casus ibi in fafcia, in quibus contingit turbari universalem statum ecclesiæ, & periculum ecclesiæ, quod eft grave delictum etiam in papa, quod dicit non effe follicendum a clero, quia etiam si papa de hoc fe non corrigeret, dicit quod poffet deponi à concilio, allegat dictum *cap. si papa*. Sextus casus eft, ubicunque papa peccaverit à fide orthodoxa, ut ait *cap. papa*. Septimus casus eft, ubi indiscretor novus ritus protius diversus à ritu antiquo, in quo natrius eft populus Christianus, quia, ut dicit, etiam ifto casu debet congregari concilium generale, quod, ut etiam dicit, super hoc habet potestatem, quia eft grave crimen, & fapit hæresim, ibidem fuper hoc Paulus epistolam Petri, & notatur *in cap. Paulus. 2. q. 7.* Et ita refert teneat Anto. & Methefillanus *in d. tract.* Liter ego non reperiens in meo libro ita fimpliter poffum, nisi forte loquerctur in casu illius schismatis antiquati. Inducit tamen idem episcopus predicta ad decretum concilii Constantien. in principio ipsius, quod ponit tantum tres casus, in quibus debet congregari concilium contra papam, videlicet in iis, quæ pertinent ad fidem, in spectantibus ad extirpationem schismatis, & in spectantibus ad reformationem ecclesiæ in capite, & membris, & dicit, quod virtualiter omnes dicti septem casus includuntur implicite in illis tribus casibus, imo aliqui expcffe, ut in iis, quæ pertinent ad fidem, includitur secundus casus papæ poffunt, & hæresis, & fapientia fidei. Secundus casus poffitus per concilium Constantienfe videlicet in iis, quæ pertinent ad extirpationem schismatis, ponitur in primo, & tertio casu fupra poffito, & fic tres primi casus, & duo ultimi manifefte includuntur in primis duobus casibus poffitis, in ipso decreto concilii. Constantienfi. Quartus casus, quando notorie eft grave crimen, ex quo multum scandalizatur ecclesia, & quintus casus, in factis, in quibus contingit turbari universalem statum ecclesiæ, & periclitari ecclesiam) manifefte includuntur in tertio casu ipsius decreti concilii Constantienfis, fcilicet in iis, quæ pertinent ad reformationem ipsius ecclesiæ in capite, & in membris: Nam quarnus casus comprehendunt fub reformatione capitis, & quintus fub reformatione membrorum, ut ipse dicit potestatem, & dicens difficilia: quinta, quod generale concilium non fubjicitur juri politivo. Et ex præmissis dicis, probari, & fufficienti dictus text. cap. *si papa*, nisi fuit poffit fine concilio Constantienfi, maxime de reformatione in capite, & in membris: quia fi concilium poffit corrigere extra papa, ergo ipsum papam reformare? & fi concilium judicat difficilia, ergo poteft reformare membra. Et fubdit, quod aliqui dicftores (fiout Petrus de Ancharano, & Petrus Paulli de Ancona, & quidam alii, qui fcripferunt tempore concilii Constantienfis) tenent, quod in causa hæresis, schismatis, & in iis, quæ pertinent universaliter reformationem ecclesiæ, major fit authoritas concilii, quam papæ, & quod in his fit potius obediendum deliberationi concilii, quam papæ. Ad quod allegant, quod notatur *15. dist. fiunt. cr 40. dist. papa. cr 2. q. 7. in fine. & incompetent. Sicut Symmachus. cr 19. dist. Anastasius cr 25. q. 1. sunt quidam. cum duobus sequentibus.*

Sed ifta fic fimpliciter dicta per cum pro nunc non firmo: fed dicam de hoc in illo articulo, quis fit major, papa, an concilium: & in illo, ex quibus causis poffit papa deponi. Et non tamen, quod plenitudo potestatis non fit in folo papa, fed in ecclesia tanquam in fundamento, & in papa tanquam in principali ministro: et dicit cardinalis *in d. rubrica schismatis*, & alii, quia eum frequentat. Sed in propositio nostro unum eft colligendum, quod fequitur ex fupraferipta folutione: primo: quod si illud fuit decisum per Constantienfe concilium, reformatione in capite, & in membris, propter schismata, quæ vigebant tempore illius concilii, infertur, quod illud non erat in ista materia particulare, nec femper poterit congregari concilium ex illa causa, maxime si papa fit partatus per fciipam, & fic, & membra corrigere. Et ita videtur intentatur, non dicit illud decretum, quod concilium congregari poffitur, & decretum congregari pro reformatione in capite, & in membris: fed quod propter illud fuit congregata fynodus Constantienfis, & ad illoftandum, & hæresis fedandum, cum tunc non effet, qui vellet congregare; & ideo fpectabat ad concilium congregare, & omnia reformare: fed ideo fi papa effet partatus corrigi, & corrigere, reformari, & reformare, fuerit ifta fola non effet fufficiens causa congregandi concilium ex nolente, & contradicente, et quo non eft incorrigibilis, quia non facere detinetur: per notata in *d. cap. papa 40. dis. cr 17. dis. in pluribus.* Et vide omnino, quod dico infra in illa quæstione, quis fit major, papa, an concilium: & vide, quæ dicta sunt fupra in 20. ad quem fpectet congregare concilium, in verfo. fed pone, quod inter duos.

Egidius Bellamera in *tr. de Andam. to prin. in tertiq. quæstio. nota. 4. dicit*, quod quando aliquis varum, & indubitatum papam, ipse habebit congregare concilium, & judicare *17. dist. per totum*: fed quando eft dubium, quis fit papa, vel quando dicitur factus notorius hæreticus, vel quando eft talis causa, & qua ipse judicare non poffit (puta causa propria, in qua non poffit fibi jus dicere; *ut inrm. 5. 1. ne quis in sua propria fibi dicat*) vel cum quæritur, an fit papa, vel an fit canonice electus in papam, vel an propter hæresim, vel scismatisationem

Et ea his dictus episcopus inferi plures conclusiones. Prima eft, quod plenitudo potestatis fit in ipsa ecclesia five in universali ecclesia tanquam in fundamento: fecunda, quod potestas concilii eft à Deo: tertia, quod potestatis plenitudo eft in ipso papa, modo non errori: fi tamen erant, quod hujusmodi errores corrigere conciliarum: quarta, quod congregatio concilii poteft, & debet difficilia: quinta, quod generale concilium non fubjicitur juri politivo. Et ex præmissis dicis, probari, & fufficienti dictus text. cap. *si papa*, nisi fuit poffit fine concilio Constantienfi, maxime de reformatione in capite, & in membris: quia fi concilium poteft corrigere extra papa, ergo ipsum papam reformare? & fi concilium judicat difficilia, ergo poteft reformare membra. Et fubdit, quod aliqui doctores (fiout Petrus de Ancharano, & Petrus Paulli de Ancona, & quidam alii, qui fcripferunt tempore concilii Constantienfis) tenent, quod in causa hæresis, schismatis, & in iis, quæ pertinent universaliter reformationem ecclesiæ, major fit authoritas concilii, quam papæ, & quod in his fit potius obediendum deliberationi concilii, quam papæ. Ad quod allegant, quod notatus *15. dist. fiunt. cr 40. dist. papa. cr 2. q. 7. in fine. & incompetent. Sicut Symmachus. cr 19. dist. Anastasius cr 25. q. 1. sunt quidam. cum duobus sequentibus.*

Sed ista fic fimpliciter dicta per cum pro nunc non firmo: fed dicam de hoc in illo articulo, quis fit major, papa, an concilium: & in illo, ex quibus causis poffit papa deponi. Et non tamen, quod plenitudo potestatis non fit in folo papa, fed in ecclesia tanquam in fundamento, & in papa tanquam in principali ministro: et dicit cardinalis *in d. rubrica schismatis*, & alii, quia eum frequentat. Sed in propositio nostro unum eft colligendum, quod fequitur ex fupraferipta folutione: primo: quod si illud fuit decisum per Constantienfe concilium, reformatione in capite, & in membris, propter schismata, quæ vigebant tempore illius concilii, infertur, quod illud non erat in ista materia particulare, nec femper poterit congregari concilium ex illa causa, maxime si papa fit partatus per fciipam, & fic, & membra corrigere. Et ita videtur intentatur, non dicit illud decretum, quod concilium congregari poffitur, & decretum congregari pro reformatione in capite, & in membris: fed quod propter illud fuit congregata fynodus Constantienfis, & ad illoftandum, & hæresis fedandum, cum tunc non effet, qui vellet congregare; & ideo fpectabat ad concilium congregare, & omnia reformare: fed ideo fi papa effet partatus corrigi, & corrigere, reformari, & reformare, fuerit ifta fola non effet fufficiens causa congregandi concilium ex nolente, & contradicente, et quo non eft incorrigibilis, quia non facere detinetur: per notata in *d. cap. papa 40. dis. cr 17. dis. in pluribus.* Et vide omnino, quod dico infra in illa quæstione, quis fit major, papa, an concilium: & vide, quæ dicta sunt fupra in 20. ad quem fpectet congregare concilium, in verfo. fed pone, quod inter duos.

Egidius Bellamera in *tr. de Andam. to prin. in tertiq. quæstio. nota. 4. dicit*, quod quando aliquis varum, & indubitatum papam, ipse habebit congregare concilium, & judicare *17. dist. per totum*: fed quando eft dubium, quis fit papa, vel quando dicitur factus notorius hæreticus, vel quando eft talis causa, & qua ipse judicare non poffit (puta causa propria, in qua non poffit fibi jus dicere; *ut inrm. 5. 1. ne quis in sua propria fibi dicat*) vel cum quæritur, an fit papa, vel an fit canonice electus in papam, vel an propter hæresim, vel scismatisationem

nem deficit effe papa (ut in c. 1. d. ou 79. di. 6. in c. 3. pape 40. di. 20. in c. 2. de renun. in 6. Ut idem dicit in omnibus similibus casibus) tunc erit sufficiens causa congregandi concilium; quod poterit congregari, procurante etiam quocunque catholico, etiam sine papæ voluntate: cum etiam quatuor generalia concilia non reperiantur congregata ad mandatum papæ, Imo nunciis papæ interfuerit in aliquibus eorundem. Et sic dicit limitanda jura 17. di. per totum, & tex. in c. liteis in fine eleff. De quo etiam vide Ipsum post prin. hujus articuli. Sed hic non iuste se simplicitor vera, ut patet ex præmissis; quia ubi est papa, ipse debet prius requiri, ut congreget; ubi autem est dubium, dic ut plena dictum est in quæstionibus præmissis: & addit hic Lata, quæ ponantur infra in articulo sequenti. Item cum papa in casu fidei teneatur congregare concilium: ubi ponuntur plures casus, propter quos requiritur congregatio concilii. Et addit de quod dicitur, quod congregatur tunc concilium sine papa, vide in quæstione, ad quem spectet congregare concilium, quæ dicta sunt supra in plurimis articulis: & debet prius requiri, quando est tractandum de facto papæ, si non detrectat congregare.

Item potest congregari concilium, quando cardinales non possunt concordari in electione papæ, ut in ele. ne Romani, & divi. supra in quæstione, quæ congregatur habere concilium in prima, & secunda membra. Et quod supra dicitur, intelligitur, quando potest congregari etiam contra voluntatem papæ: quia quando per papam, & de ejus voluntate congregabitur eli, ut ibidem ex textuali ita fra in quæstione, quando papa in causa fidei teneatur congregare concilium.

Quando non congregatur concilia non desiste contra papam; & tunc congregabitur concilium propter fedandam hæresim. Unde Theodosius imperator mandato dato, ut episcopi convenient ad congregandum concilium Ephesinum, inquit: quia Leo papa cogitabam non esse tutum abique sancta synodo, & ubique sanctarum ecclesiarum principalibus hujusmodi quæstionem de fide emoluere, necessitatem duximus vestram convenire fraternitatem. Et ex causa fidei quatuor principalia concilia reperiuntur congregata: ut in c. canones 15. di. & tex. ferm xcii. di. 81. in canonibus apostolorum, & concilio Mantini, & fere in omnibus concilibus ad extirpandam hæresim reperitur fuisse synodalis congregatio. Et vide in c. Anastasius. 17. di. ut ibi, ubi dicitur, quod ubi agitur de fide, papa debet requirere concilium episcoporum. Quod intelligo, quando quæstio fidei non fuisset per ecclesiam prius determinata, & diffinita, & propter quæ diffinitam non posset per eum, & collegium cardinalium diffinire. Vide tex. de hoc in de quibus cauti. 38. di. & vide cauti. de Turrecre. in tract. de prerogat. papæ in fi. ubi d. 2. 13. ulque in finem operis narrantur hæreses damnatæ per concilia.

Sed quæro, utrum semper papa in causa fidei teneatur congregare concilium generale? Videtur quod non, quia ut dicit tex. in c. majores de bap. quæstiones majores maxime fidei ad sedem Petri fuit referendæ. Ergo non; ita est. & fit ad papam: & Romana ecclesia dicitur magistra fidei 22. di. c. omnes. Facit capitulum, hæcest fides 24. q. 1. 3. q. 1. in c. in officio. di. 20. in c. nemo 9. q. 3. 3. d. 4. q. 2. licet sanctus Tho. in secunda secunda, q. 11. 2. sed qu. in c. Anastasius, 19. di. videtur velle, quod teneatur congregare concilium. Sed dic, quod illa glossa intelligitur, ut supra dicit, quando effet maximum A dubium, & tale, quod non posset per papam, & cardinales diffiniri: & sic dicit ibi. in diffinitione, episcopus, vel ubi papa vellet aliquid dedere contra alias statuta per ecclesiam circa fidem: tunc debet congregare congregatione concilium, procedit d. glo. in c. Anastasius. Vide Alex. in c. sicut 15. di. & in d. c. Anastasius, & potit abb. in d. c. majores di. bap. Et de illo articulo vide, quod late dicitur supra post quæstionem, utrum concilium possit tollere constitutionem papæ: & in alia quæstione propria, utrum papa in causa fidei teneatur semper congregare concilium, in verti. etiam per hoc infertur.

B Item reperiuntur congregata concilia pro fedando dissidentia inter principes christianos, & ad reducendum eos ad pacem. Et omnis officium dominorum cardinalium semper fuadere domino nostro papæ, ut ponat pacem, & quietem inter principes christianos: ut notatur in c. novit de judi. Item, & pro reformatione ecclesiæ in capite, & in membris, & ad extirpandas hæreses, errores, & schismata. Ita legitur in gestis concilii Constantiensis, in pri. & 20. & 25. sessione: & in gestis concilii Basiliensis reperitur relatum in c. sane. Item in gestis ejusdem concilii Basiliensis, in c. pro reformatione generalis synodus Ecclesiasti. Ubi cum fam hæresium, & extirpationem errorum, & reformationem ecclesiæ in capite, & in membris, additur regum, & regnorum, cetorumque dominorum ad invicem auctore dissidentium procurante diffidentium pacificatio. Item legi in quibusdam literis felicis recordationis Sixti IV. respondivi cardinalis regis Franciæ: in favorem latentibus Medices millis pro pace à papa impetranda, & inter cetera etiam dicentibus concilium debere congregari, quod propter illa tria concilia postuerant petii congregari, & debebant, & respondebat ab iporum petitionem, quod quando hæreses, & dificordia, tunc non negebat. & quod reformationem, quando tempus adeffet, procurare concilium congregari, ut posset fe, & alios reformare. Congregantur igitur concilia etiam ad correctionem excessuum: ut in ca. non oportet. 18. di. notat Do. in cap. peroenit ta. di. 17. in c. 1. 17. c. de solitis ea. di. 17. in c. fient sim de accusa. ubi Arcinius. Et licet illa jura loquantur in superioribus conciliis, tamen ad eundem effectum ordinatur generale concilium secundum Imo. in c. grave de proben. Item in omnibus casibus, in quibus agitur de reduxis ad unitatem ecclesiæ ut hæreticis, vide in c. regnans c. multis 17. di. & in 1. humanum, & quæ ibi Bal. c. de baptis.

Item reperiuntur concilia congregata, ut super tractandis, & diffonendis in universali ecclesia, maturius, & sanius concilium habeatur in emergentibus: quia rectum est concilium, quod plurimorum sententiis colligatur. ca. prudentium post prin. de offi. deleg. Unde Ecclesiastici 6. Multitudo sapientium stabilit si orbi terrarum; & Prover. xi. nbi multa consilia, ibi salus. Unde & beatus Cyprianus in epistola ad Stephanum ipse, & concilio nomine inquit. Ad quodam disponenda, & conficia communis examinatione limitanda, nostis hiemem, convenientibus in unum plurimis sacerdotibus, egere & celebrare concilium.

Item reperitur congregatum concilium, cum ecclesia habet magnos, & potentes hostes ac persecutatores. Hac de causa Gregorius III. Leonem III. imperatorem in concilio anathematizavit, quia imagines Christi, & gloriosæ virginis Mariæ, & sanctorum deleri, & incendi fecerat Constantinopoli Unde Congregatus Romæ concilio fere mille episcoporum Romam, & Italiam totam ab ejus obedientia, & potestate liberavit, & vestigalia interdixit ut legitur in chronicis in ejus vita: & vide de ordinera di. 1. relatum.

Sic & Gregorius VII. contra Henricum imperatorem 3. concilium Romæ congregavit 110. episcoporum, quia fecinere unitatem ecclesiæ mobeliatur; & expulitque pecuniarum episcopatus, & alia beneficia ecclesiastica per simoniam commitebat, eundemque excommunicavit, & dignitate regia privavit: in ut in supplemento chronicarum legitur. Sic & Innoc. IV. contra Federicum II. eidem Infidias parantem, concilium congregavit Lugdunensem 12. qui in opto Federicum omnium comitia imperio, & regio titulo privavit. vide in c. ad apostolica de re judi. in fi.

Item repetitur congregatum concilium propter necessitatem, & perfectionem ecclesiæ, cum ipsa indiget christianorum principum auxilio, & pro recuperanda civitatibus, & dominis ab infidelibus occupatis: ut legitur fecisse Urbanum II. qui convocato concilio apud Alvernium expeditionem in Saracenos, & infidelcs perfuasit pro recuperanda Terrafanta: disque terrenis hominum millia pro ea expeditione cruce signavit.

Item plurice reperiuntur congregata concilia ad condendos canones cum majori conflio. Nam liet papa fit supra jus, ut in c. propofuit de concef. prebend. & ad cum fpectet condere canones (ut 25. q. 1. c. fanc quidem, & in prom. fecti & vic. & tex in 10. di. conflit.) tamen ad melioram fem maturiorem reformationem legitimam fæpius congregata funt concilia: ut eft videre in infinitis decretalibus, in 6. & in clem. Et hoc, ut acceptabilius magis fieret canones, & majori cum æquitate, & poticitia recipientur.

Item reperiuntur etiam congregata concilia ejusdem fuperme revelationis impetrandæ à Deo: ut legitur Act. 1. ca. Item leguntur congregata concilia ad confirmationem præteritorum conciliorum, & canonum, & majorum diffinitionum. Patet, quia in omnibus fere conciliis femper confirmata funt, & approbata gefta quatuor principalium conciliorum: ut patet in gefta concilii Mantini, Agaboni, Sylvefti, & in multis fimilibus: ut in c. quamvis 16. di. Et de præmiffis vide cauti. de Turrecre. qui ponit plures in præmiffis casibus.

Item, ut vult cardi. Floren. in c. filiae de majo. & obe. debent congregari concilium propter excessus pontificum, quia de facili pro ea minima facinora, & notiuni lefti. Allegat Offiensem sic. nicio in 5. in vetori de sacra nullione, quod ait, quod fpiritualia gladius etiam ex levi causa interdum mover i potest, & nutit: & quod non deficet, pefti ifta domus quifque fuis terminis fit contentus. Item dicit, quod expediens effet congregare concilium ad regulandum potestatem papæ, ut non abfque notabili aliorum prælatorum, & fieri eorum conciliorum, qui non poffent revocari fine conflio ad hoc, ut daretur occafio celebrandi concilia. Crede, quod non bene dicat, cum loquitur de regulanda auctoritate papæ per conflitutiones conciliares: cum papæ potestas fit à Deo, & non reftringibilis à quoquam, ut fæpius dictum eft: debet tamen effe ad conftructionem.

Item quandoeunque videtur Romano pontifici potefe congregari concilium, & ex quacunque causa voluerit: quia illud eft propium Romani pontificis: ut dicit beatus Tho. in fecunda fecundæ q. 1. ar. 10. 17. di. per totum. Et causa, quam prin- Jacobus de Constantia.

Lib. IV. Quando congregandum Concil. 145

ceps habet pro vero, femper eft legitima: & ubi non apparet causa præliminar in papa: ut in c. quæ in ecclesiarum cum materia de conflit. Unde Gregorius VII. congegavit concilium apud Lateranum ad reformandum mores facerdotum, & principum, qui ecclesiam opprimere, & confundere non verebantur propria ductu cupiditate: ut patet in regifto ejus in primo libro c. 4. 4. cribens Sancto Aquilejenfi episcopo. Et iterum fiud congregavit pro reformandis moribus: ut in 5. lib. c. 1.

Item quia, ut dictum eft, conciliis debent congregari ad conftituendum excessuum (ut dicit Do. in c. peroenit, & alii: & in c. non oportet 18. di.) ideo maxime advertendum eaffirmatum ad publicum concinuitatis, & præfertim clericos: quorum hodie ob impunitatem nimis excretit numerus, non fine magno pufillorum fcandalo, & bonorum dolore. Cum enim per jura pontificia incedibilis fit laicis conculbatus (vt tex. di. 61. c. 1. omnes & c. meretrices, & c. in eo. 32. q. 4. cum fimili.) multo magis intelligitur, & eft clericis prohibitus. Dicit enim beatus Thomas in 4. fentes di. 33. ar. 3. quod habere concubinam eft contra legem naturæ, & peccatum mortale, & Joan. Am. in regula fpe mobile. in mortes. & abbe in c. ut clericorum de vita & ho. cle. Quod fi ita eft in fimplici concubinata, quanto magis in facrilegio: Et quando clericus eft notorius concubinatus, eft facrilegium, quod ad Ec. & quod ad alias: ut in c. ver fica de cohe. cle. & mulie. & maxime ubi fomnicatio eft diuturna, notoria, & fcandalofa: ut dicitur in cap. quam fit de cerref. pral. Do. quia vide late per abb. in c. ut fi clerici in prin. de judi. Et à talibus jura prohibent mulieres audiri: ut in c. mulier, & c. de c. mulie. 32. di. Imo & tales prohibentur promoveri ad majores ordines: ut 33. di. c. 1. & c. laici & di. regu. fine cuiqu. Fornicatio enim, & avarus uterque eft idolofatra: ut in c. idolatra 28. q. 1. & Apoftolus ad Ephes. 5. Hoc autem fcirote, quod omni fornicator, aut immundus, aut avarus, quod eft idolorum feruitus, non habebit hæreditatem in regno Chriftiet Dei. Ignis autem fcandali, quod generatur in ecclefia (ut non deducat plebem ad infidelitatis erroreem, cum videt fomnicationem, & impunitatem in clericis, & prælatis) providendum eftet. Et hæc pefti propter nimias contagionem indiget ferro ignito, c. cere 24. q. 3. Scabiofa enim ovis à caulis eft repellenda, ne tota domus, mafta, corpus, & pecora ardeant, corumpantur, putrefcant, & intereant: ut in c. refcanda ea. cauffa 6. q. 1. Et nedo abominabile eft clericos nonfiuis concubinarias, at aliqui relatum eftet fpiritualiter irregularem. De qua vide in c. fi, clerici, & c. cofiteri de cohe. cle. & Immol. in c. 1. de judi. 5. col. De his enim tex. inquit, fornicationibus fuis vinitata, quæ fenentorum non fentiant medicinam: ut in c. illuminet 81. di. & fimile dictum vide in c. plurimus. 81. di. & fimile dictum vide in c. canonicus 16. q. 1. Unde fynodi non debitum, vult, vitia privati omnibus beneficiis, & dignitatibus, & ad ea, & ea inhabiles effe. Et intelligit pufillum concubinarium non folum eum, qui per fententiam, & confeffionem feu evidentiam eft notorius, fed etiam, qui fuipfe, & infamatam de incontinentia mufierem tenet: prohibent prælatis, ne occafione pecuniarii quæftus aliquos tolerent, per nam duplici impondo. qui pro pecunia eos tolerave rint mec filios ex fali concubinatu procreatos apud patres habitare permittit.

Item enim urgeni est etiam ad extirpandam simoniam, ut concilium per papam congregetur. Unde dicit beatus Grego. *in regist. li. 9. cap. 49.* da operam, ut synodus ad eradendam ipsam haeresim congregari possit: loquet de eis, qui manus polluunt ex ordinationibus cupiditate avaritiae ductis. Ubi etiam maxime detestatur avaritiam, quam diuino testimonio dicit esse idolorum servitutem subjungens. Quis igitur poll hoc locus contra avaritiam tatus esse praevalens, si illi à sacerdotibus apertior esset ipsa Dei? quapropter omnem spem involata coelestiat, qui intrare lupum invitat? proh nefas! manus illicito munere pollut, & alios fe benedictione credit erigere: cum ipse jam sit propria iniquitate subditatus, & in omnibus ma ambitione captivus. Et aurea verba contra ementes episcopatus vide *ini. li. quaesnopum C. de episcopis & cle.* Sic & contra usuratores, contra plebem devastatores, novas tallias, & collectas imponentes, libertatem ecclesiasticam opprimentes, & ecclesiarum bona occupantes, barros, lusores, & blasphemos: & propter alia crimina, pro quibus papae videbitur opportunum concilium congregare, ubi quando voluerit, pro reformandis moribus potest ipsum congregare, ut supra dictum est.

Quid autem si papa efficeretur furiosus, vel demens, vel inutilis, vel efficeretur in hiresibus: Videtur quod illa quaestio dependeat ab illo articulo, an hoc casu devolvatur jurisdictio ad cardinales. Et de episcopo capto ab infidelibus, haereticis, vel schismaticis, quod capitulum possit eli tere. *in cap. fi episcopus de pap. regul. prae. in 6.* & hoc consideratio videtur, quod idem multo magis deberet esse in collegio cardinalium. Bat. *ut. ubi defines. ff. de rem. C. quemadmodum dotis ab iis, vult,* quod vacante papatu, licet episcopo capitulum, sic succedant cardinales in jurisdictione: & ad hoc allegat Innoc. *in c. ni. 3 qui de mulcta. C. ubi ad idem* est glos. *in c. nullus 79. di.* & Oftien. *in c. cum ex eo parte. C. ut. & Bat. in d. l. ubi defines.*

Breviter dic, quod opinio contraria est vera hodie per *can. nihil periculum. §. idem quoque, C. per ele. 1. §. irritam de eles.* obi glos. & doc. tenent contrarium, quod collegium cardinalium tantum succedat in jurisdictione in iis, quae tendunt ad ceferiorem expeditionem ecclesiis futuri pallioris, & in iis, in quibus esset necessitas urgens, vel aliquod grande, & imminens periculum: aliquando ab aliis, quae tunt papae referrata, fede vacante non possunt se intromittere. Et ita glos. disputat *in c. 1. de schisma in 6. quae multa adducit pro collegio cardinalium.* Unde de provinciibus non se intromittunt, ut dicit ibi glos. de aliis autem aedulis, & ubi imminet periculum, & in necessitatis, & utilibus reipub. christianae latis habent jurisdictionem, ita quod pollunt etiam delinquentes mathematicaire. *79. di. c. si quis peruna:* ut dicit ibi glos. quod & tenet Bertrch. *in tractatu de episcopo, quaest parte 4. 19.* Et vide Alex. de Imola *in d. l. ubi defines:* ubi bene ponit, & Augu. de Ancona *in 3. q. in 8. q. articulo.*

Et illud est clarum fede per renuntiationem vacante, vel per obitum. Sed in proposito est major difficultas: quia fedes non dicitur vacare, si papa efficeretur furiosus, vel fit captus ab haereticis, vel schismaticis, vel infidelibus ... Venum est, quod glo. *in d. cap. fi schisma.* tenet esse idem, fede vacante vacet, sive renuntiatione, vacante: puta si papa efficeretur schismaticus & *in can. de episcopus*, videtur illa aequiparare: dum dicit, ac si fedes per mortem vacaret: quem tex. dicit Petrus de Ancha. procedere, etiam si fit captus ab hoffibus, vel à haereticis, seu piratis. Ex quo videtur, quod fit quidam simiitudo, fine ecclesia vacet per mortem, sive, dicatur quasi vacare, eo quod superior eli impeditus, & maxime quando effet inutilis: quia ecclesia dicitur vidua, & vacare, fede praelatus fit mortuus, sive factus inutilis: ut in *c. inter corporalia de transl. praela.* Et multiae ita dicitur vidua, si habeat virum inutilem, licet quandoque vir eli mortuus: ut dicit glo. *in l. fi. C. de pignoris.* Et in similibus publica addit Jafon. *in l. fi. ff. de off. ejus cui man. eli jurisf.* Et equipparantur mortuus, & inutilis: ut *d. c. inter corporalia.* Et quidem videtur, ex quo cardinales in jurisdictionalibus non possunt se intromittere in administrando, quae sunt reservata papae, quod tunc deberet concedere cardinali, vel quod cardinales deberent procedere ad alterius electionem, maxime quando eli inutilis, quo casu ecclesia dicitur viduata, & vacare. Sed ad eli tionem procedere non possunt: quia altero viventi reperiuntur duo capita in ecclesia contra *c. quoniam in plerique de offi. ordi.* Ideo videtur, quod deberent congregari concilium. Et si possunt procedere ad electionem, deberent vacare accelerate electioni, & non succedere in administratione papatus: ut *d. §. idem quoque.* Nec aliquo modo videtur posse procedere ad electionem ex alia vacatione, quam mortis, vel renuncitionis: ut dictum est. Facit in propositio, quod dicit abb. *in c. ad petitionem de accusa. C.* & *fient de eles. ut in aliquibus vacationes*, quod licet cardinalis habeant eligere papam, quando papatus vacat per mortem, vel renuncitionem, fecus si per privationem: quia in hac fede tenendo quia jura antiqua videlicet *c. fi dua 79. di.* quae non reperiuntur vocata: & ideo licet servanda, *ut in de. ne Romanis in pria.* & fe quod nunc pertinet ad concilium, ac quod eli congregatum. Et ita dicit, fuisse objectum in concilio Palano: licet poltea fuerit contendatum, quod pro illa vice transferre possha concilium Cardinalium, quod tamen non poluerunt eligerunt propria, & concilii nomine: de quo quid juris dicetur infra. Ex quo patet, quod licet, quando papa eli contentus inutilis, fecundum quid dicatur papatus vacare (ut in *d. c. inter corporalia*) non tamen dicitur fic vacare, ut per hoc cardinales possint procedere ad alterius electionem: ad quam solum possunt procedere, quando per cessionem, vel mortem vacat: & in illis terminis loquuntur jura, *c. in nomine Domini C. ubi periculum, C. ut lite. C. ut de. ne Romani, de electione canonica.* Unde idem videtur dicendum in proposito (ex quo non solmus in casu, in quo cardinales locedant, nec habeant procedere ad electionem alterius) ne deficiat provisio, quod consultatur, & congregetur concilium. Nec videtur in proposito vera glo. *in d. c. 1. de schisma.* quia, ut dicit Dominus *c. fi sophista de paenitentia. in 6.* in 1. q. ille tex. qui loquitur, quando vacat fedes, non habet locum, quando eli quasi vacans: puta quia papa eli captus à schismaticis. Et licet ratio, quae ibi allegatur, quae dicitur fedis Romanae Cardin. Ant. videatur bona per. §. *fane in cle. ne Romani de eles.* & conclusio Oftien. *in c. duae ibi allegata*, videatur etiam concludere in contrarium: dictum tamen est in le venim. Ex quo patet, quod illud, quod dicitur de fede vacante *in d. §. idem quoque, C. in cle. ne Romani* non habet locum, nec poteli trahi ad fedem quasi vacantem: & fic multo minus cardinales pollunt procedere ad electionem, quando eli ecclesia quasi vacans: & minus succedunt in jurisdictione, praeterquam in casu *d. c. ubi periculum in §. idem quoque.* Facit etiam in propositio, quia ca pitulum, & furiosus poluit redire ad priora, ex quo omnia reuperuerant *l. fuccurritur cum seq. C. l. ab hoffilius ff. ex quibus caufi ma. l. ff. C. fenatusium poffi.* Facit etiam, quod dicitur in *c. fi episcopus de parochi. C. c. 1. de praebend. 7. q. 1.* & *poffidetis in §. ab hoffilius infis. quibus mo. jus pa. pa. fol. C. & de capit. C. poffimmio reuer. per totum 16. q. 3. prima affione 14. q. 3. cum per bellum.* Unde tam in omnino inutili, quam in casu ab hoffibus, & in furioso non possunt cardinales procedere ad aliam electionem: nec illo refpectu ecclesia dicitur propriae vacare. Et pro hac facti quaestio polita per Bat. *in. liter de eleff. cum poffit de papa opprefo temperitate mutis, ita quod evadere non poteli: ubi vult, quod interim cardinales non poffunt procedere ad electionem. Et de furioso vide, quod dicit Bat. in l. ergo ff. ex quibus caufis mis.*

Sed profecto fi bene consideretur, videtur potiur dicundum (& eli prima quaestio) quod cardinales interim administrare habeant: ex quo non poffunt procedere ad eligendum, & concilium non poteli in modico tempore congregari; cum intention non poffit negari, quin ecclesia Romana fit in periculo. Unde non poteli interim cardinales illo modico tempore, quo congregabitur concilium, administrabunt: cum concilium non poffit statim congregari. Unde apparet, quod non non fumus in terminis *c. ubi periculum, vel de ne Romana*, ubi caveretur, quod cardi. non poffint aliquid administrare de iis, quae pertinent ad papam ex vivo, ad hoc ut fede vacante vacent accelerationi electionis, & ne contingat differri electio: quia in casibus praemissis cardinales non poffunt, nec habent procedere ad electionem. & fic ceffat ratio prohibitionis illorum jurium. Et videtur, quod fit locus aliis juribus, & quod collegium cardinalium fucceda in jurisdictibus, sicut alia capitula *d. c. 1. episcopus: c. 7. ii. qua. c. qr c. cum olim cum fimil. de major. & obed. & c. 1. eodem ti. in 6.* ubi in omnibus jurisdictionalibus ipsum maxime eli utile, vel necessie expediti id, de quo agitur) capitulum fuccedit, ex quo non reperitur jure prohibitum: ut fuit de mente Janoc & Oftien. *in. i. ad libramdum de Judaei:* & refert Pavinus *in tract. de postulat capitali fede vacante in prima parte, in quaestione* an capitulum fede vacante fuccedat in omni jurisdictione. Inquiritur, quod tenetur ordinarii ejus jurisdictio: ut ponit idem Pavinus *in secunda §. principali, ibidem.* & maxime eli verum, ut ipse dicit in dicta quaestione, an capitulum fede vacante, fi in proximo fuccedat non eli futurus. Item facit ratio: quia, fi cardinales non fuccedunt, interea ecclesia pateretur: maxime quia, ut dictum eli, non fic de facili congregatur concilium, quod haberet providere: & videretur, quod ecclesia effet fine capite. Et licet glo. *in d. c. 1. de schisma* & doctores dicant, quod haereticus effe dicere, quod vacante papatu ecclesia fit fine capite, quia semper caput eli Christus: tamen in actu administrandi & vacet, vel quasi vacet papatus, fi cardinales non poffint administrare, & alius non reperitur, qui fuccedat, & ad electionem alterius non poteli procedi, ecclesia eli fine administratione, licet non fine capite. Et multum pertinet: quia quod ignoratur, quanto tempore fit duraturum, habetur pro perpetuo: ut in *l. fufficit ff. de rendi. ed. demon. C. dicitur in eis, tit. principalis de rescript.*

Jacobat. de Concil.

A Et perpetuum dicitur illud, quod tolli poteli per divinum miraculum: ut *in c. fraternitatis de frigi. & maleff.* ponit Anto. *in c. confultationibus in 2. quaestio de cle. egrotan.*

Ad tollendum igitur hanc dubietatem fuccedant in administrando cardinales, qui fint capitulum universitatis: ut ponit Oftien. *in c. ad libramdum de Judaei*, & Bat. *in l. cum multis C. de bonis, quae libe.* & probat text. *in cle. ne Romani de eleff.* ponit Bardin. *in tract. de praebenda cardinum in 2. quaestione principali col. 9.* ponit Abbad. *in c. in synodo 63. di.* & dictum eli supra in illo articulo, qui praeferantur in concilio quatuor patriarchae quibus, ita cardinales. Et hoc convenit dispositioni illius §. idem quoque: dum dicit, nihil occurreret necessitas, & nihil aliquod grande, & evidens periculum imminere, & Nullum enim poteli effe majus periculum, quam quando cardinales essent impediti procedere ad electionem, & nullus interim succederet ad administrationem, & nullus effet in ecclesia, qui poffet exercere jurisdictionem, & ecclesia fleret fine gubernatore: & poffet forte in fluctibus periclitari, & agitari nimis, licet non poffit perire. Unde obviantur ein periculis 42. *di. quicesiamus, de filiis c. Matthaei t. ubi periculum de eleff. in 6. l. q. 1. fi qui neque cum fimili.* Et civitas innocuit ei. Hic text. quod cardinales fuccedant, cum subditi, ut quis eos oporteat de aliqua terra ecclesiae providere, vel aliquo ejus parte. Unde fi in parte ratione periculi, multo magis in toto, & fic in periculo universali *argumento eadem. multo magis C. de facrofanct. ecclesiis, c. 1. quae de rescr ff. de rei vendi.* Imo (quod plus est) ipsi cardinales habent eligere papam ex tempore defectum mortui papae: ut probat text. *in c. fi quis peruna 79. di.* quod tenet Hugo en ratione, quia ipsi cardinales sunt superiores. Et licet hoc non tenereture fede omnino vacante (quia debent cardinales vacare accelerate electioni) tamen, quando ecclesia non vacat, fed paltor impeditur, tunc videtur omnino tenendum: maxime cum etiam fede vacante omnino per mortem, vel resignationem, quando oportet vacare accelerate electioni, ubi eli necessitas, poffint jurisdictionem exercere: ut dicitur *in d. §. idem quoque.* Et etiam tunc poffint revocare ex casu legatum de latere per papam, & collegium cessum: ut ponit Joan. Andr. *in c. 2. de offi. legat. in 6.* & Oftien. *in c. cum ex literis de in integ. reffi.* Qui etiam vult, quod officium legati de latere non expiret, licet literae nondum expedita. Et quod collegium poffit revocare legatum, etiam dicit archiepiscopi. *in d. c. 1.* & dicit Lapus abbas idem tenuiffe Ricardum cardinalem *in c. ad consultationem de rescr. in 6. Item*, ut dicitur poll Paul. & Joan. de Immola *in de. ne Romani de eleff.* poteli collegium pro aliquo periculo imminenti, in terra ecclesiae creare nunc legatum, & ubi fubeft necessitas etiam poteli tempore B fucundum aliquos: ut ponit Barba. *in d. cle. ne Romanis §. interim.* Et licet non poffit fine consilio patrum cardinalium mutare, tamen aliter multiplicare poteli. Et ut dicit Pavinus *in extraordinaria ad omnia in quarta col.* ex quo collegium cardinalium ferunt opinionem Oftien. & ita fuit interpretati *d. cap. nihil periculum, & clem. ne Romani*, ab hujusmodi interpretatione non poteli recedi, quamvis Oftiensis non videri dicta jura. Et si hoc eli verum, fede omnino vacante, multo magis, quando non vacat, fed eli impeditus papa.

Et ita dicitur, quod *c. fi quis peruna* (dum dicit, licet cardinalibus, & clericis Dum timentibus, C Quid tempore impedimento effetur inutilis, & fede vacante non poteli ut ipse ab hoffibus.

D

E

F

&c.) intelligitur de concilio, quod conflat ex cardinalibus, & clericis, & laicis, &c. prout voluit Rofredus, & diximus aliquando ad intellectum illius text. Respondetur, quod quia ille text. est pars capituli in nomine Domini, sibi apparet, quod illo tempore in relatione papæ intervenebant etiam per cardinalibus clerus, & populus, intelligi potest de cardinalibus non conciliariter congregatis, cum ut pollint expellere apostatas in interdictum, nisi cum cardinalibus, & illum anathematizare; & sic fuppliere vices papæ mortui. Et illum intellectum ad illum text. fentit cardinal. *in d. cle. ne Romani, in §. interim, in s. opp. de elect.* licet respondendo ad illum text. tenet, per illum text. non probari, quod cardinales succedant in jurisdictione tenendo vices papæ mortui. Loquitur tamen, quando fedes omnino vacans, & incertum dum eft accelerate electioni. Et ex hoc etiam poteft argui, quod licet alias cardinales fede omnino vacante non poffint concedere indulgentias ultra conciliar. eis ex conftitutione (*in dict. Bris. in fuo repertorio in verbo indulgentia*) forte hoc cafu quo ceffat ratio §. idem quoque, aliter videretur dicendum: ex quo ecclefia non dicitur vacare, fed quafi vacare: nec cardinales habent vacare accelerate electioni, fed habent fupplere vices papæ. Quod pro nunc reliquo difcientibum: cum dare indulgentias maxime pertineat fucceffori de ita, quæ funt urgenteis neceffitatis, ut vult *d. §. idem quoque*. De quo vide, quæ dico infra in quæftione, de potestate concilii fede vacante. Et pro nunc credo, quod non: quia folus papa eft plenitudo in plenitudinem potestatis: ut *in c. quodcunque 3. q. 5. in* quo *in c. cum ex eo, de pœnit. & re.* & ad cum tamen fpectat dare plenarias indulgentias.

Et ad primum, quod cardinales fuccedant, facit, quod dixi fupra in illo articulo, ad quem fpectet congregare concilium in tertio cafu fecundi membri: ubi dico, quod quando immineat necessitas congregandi concilii, & papa deceffaat, devolvitur facultas ad cardinales: & quod illo cafu non fit locus *§. idem quoque*, allegando cardinem fancti Euftachii. Ad idem facit text. *in c. pernonrabilem, qui filii fint legi.* dum ponit illud *Dextr. 17.* quod arduus dubia debent per facerdotes Levitici generis expediri: quales funt cardinales, qui dimittunt facerdotes Levitici generis, ut dicit ibi text. Ad idem facit, quod quando præfatus fua cafpa privatur, aut fuffpenditur, vel eft in mora, aut in remotis, &c. tunc ineffe fuccedit in jurisdictione, cujus conditio fubditis fit gratatus administrare: ut *in c. 1. § cum vero, 2. q. 7. ubi vero ne fede vacante in 6.* Nulla autem poteft dici major mora, quam quando capitus eft ab infidelibus, vel eft furiofus, demens, vel hostilitatis factus. Talex enim reputantur quafi mortui civiliter: ut *in d. c. epiffopus*, & ibi Petrus de Anchra. Conflat autem, quod ardua papæ confuetudo expedire cum confilio cardinalis, *d. §. 1. & quis cum multitudo* & dicit Joan. Mo. & alii poft eum *in c. super eo, de bona. ter.* & ipsos cardinales fuccedere, cfi non per fe administrant, faltem dando coadjutorem furiofo, vel inutili. Arc. *in in c. de cle. ægro. in 6.* Qui text. multum facit in propofito. Nam vult illa mag. quod inter alia ordinatio coadjutoris epiffcopi, vel fuperioribus prælatis fint de cauffis majoribus, & referendis ad fedem apoftolicam, tamen, quando agitur in remotis, propter evitanda difpendia limitatis aquitatem in dando coadjutorem: & fic multo magis videretur fuccedere cardinales, ex quo agitur de negotiis difpendio, quod quando epiffcopi funt in remotis, propter difficultatem congregandi concilium: & quia nullum majus difpendium, quam ubi caret univerfalis ecclefia administratore: & quia fumus in cafu, in quo non eft interior, ad quem poffit haberi recurfus: *in ver. fignificafti, c. c. licet in fi. de elect.* & *in §. pater, verf. fed in hos §. q. 1.* Et profecto ille text. *in c. 1.* in ista ratione multum maget. Facit text. *in d. de fuppleu. negli. prælat. in 6.* ubi ratione negligentiæ, & ne detur diuturna vacatio, & propter periculum, devolvitur datio administratoris ad illum, ad quem alias de jure non fpectat. Facit etiam text. *in c. venerabilem in verf. nunquid de elect.* Ad idem facit, quod diximus fupra in q. quando cardinales funt difcordes in congregando concilium. Ubi fint duo cardinales, ut illo dicit, cardinales poffunt deputare administratorem interea. Unde fine dubio videtur dicendum in propofito, (in quo fubeft magna æquitas) quod ifto cafu, ut evitetur circuitus, cardinales poffunt dare vel coadjutorem, vel administratorem, vel vicariam: ficut in fimili dicit cardi. *in c. licet in 3. q. 1. reff. fibifpontis de elect. in fexto modo tollendi fchifma*: quod refero infra in illa quæftione, quando inter duos eft contentio de papatu, fi verus papa non curat, ut tollatur fchifma, an poterit ita deponi, licet fchismaticus. Quod etiam dicit Petrus de Anchra. *in treff. de fchifma*, & de quod dare administrator, vel decanus cardinalium, vel alius epiffcopus cardinalis, qui in habitu, & præcinnentia viveret, ut confuevras in cardinalis: & non affumere quoque modo aliqua infignia pontificatus, ne præftaretur occafio fchismatis: ut ibi dixi.

Et fi dicatur, quod collegium cardinalium non poteft deputare vicariam, fed voluit Pavinus licet fub dubio, in tract. de potestate capituli circa §. 1 refpondeo, quod ipfe loquitur, quando fedes omnino vacat, & eft vacandum accelerate electioni, & fedes eft parvo temporis papæ: & idem dicit de cardinalibus, quod poffent adminiftrare, & omnino diam eccleiæ exercente in relevatis papæ, maxime in ea, in quibus refertur periculum animarum ex dilatione: quia neceffitas non habet legem, *c. quando de confur. cum fimil.* Et licet dictum Oftien. *in c. 1. de fchifma in 6.* (videlicet, quod ubi defeit papa de jure, vel de facto, papalis jurisdictio devolvitur ad cardinales: quia non eft verifimile, quod Deus voluerit gregem fuum fine reftore relinquere) improbetur in cafu vacantis per mortem, propter verifimilem fuam fedem vacationem: ut *d. c. 1. in §. fi in cle. ne Romani poffgle. in verbo* non confonam: tamen ficut in fchismate inveterato dicitur, quod ceffat ratio, fic dicendum videtur in propofito, quando papa eft captus, vel factus furiofus, vel demens. Pro quo faciunt plures cafus, in quibus, ubi judex proprius deficit, extraneus papæ cardinalis devolvitur ad illum: ut ibi dicit Ioannes. *ait prætor §. fi debiorum fi. debit., qua in fraud. cre. l. fed fi alius §. bellifime*, ibi Bar. *ff. quod vi aut clam. l. generali C. de tutor. li. 10. & nullus, ibi de Tudeo in colum. ibi ubi de reffi. fpolia.* Unde multo magis idem dicendum eft in propofito. Accedit præterea, quod cum etiam in propofito ceffet ratio, *c. 1. ubi periculum & cle. ne Romani* (per quam prohibentur cardinales uti aliqua jurisdictione, ut videlicet vacent accelerate electioni) poterunt cardinales providere rebus incumbentibus universitati ecclefiæ.

Nec dicatur, quod cardinales nullam habeant jurisdictionem per *c. ubi periculum §. idem quoque*

provifio eft neceffaria propter periculum Romanæ ecclefiæ. Ad idem facit: quia in omnibus cafibus, in quibus ille, penes quem eft jurisdictio ipfo jure, fufpenditur, vel privatur, ulterius aliter in exercitio impeditur, jurisdictio ejus devolvitur ad alium ex magis propinquum. Patet per totum de fuppleu. negli. prælat. *in fabulefcogito c. fi in cas de offi. delegat. in 6.* Similiter in defectum alterius ordinarii habetur recurfus ad alium *l. ut perfectius. C. de annali except.* Facit, quod dicitur *in cle. 1. de foro compe.* Et ratione, quod ubicumque ille, ad quem pertinet, non poteft actum explicare, alius debet furrogari à jure, vel ab homine: ut *in l. fi fumpfi ff. de judi. & fi cum decem ff. fo. mandat. de elect. in cle. 1. de verbo, fedes vacante, in c. 1. de fchifma in 6.* & doct. ibidem. Et fi bene advertatur, hoc probat ille text. quia fi papa non prohibuffet cardinales exercere officium cardinalium, argutur, quod alias potuiffent. Et non dubium, quin facultas provideudi de camerariatu, & pœnitentiaria (quæ funt de majoribus officiis in ecclefia Dei) poteft dici effe jurisdictionis fupremæ propter ea, quæ incumbunt majori pœnitentiario. Facit, quod dicitur *in l. imperium ff. de juri. on. judi.* Item non poteft negari, quin collegium cardinalium dicitur fenatus: ut dicitur *in cle. 1. de elect.* 16. q. 1. *c. ecclefia habet fenatum*: ex quo videtur, quod majorem habeat jurisdictionem, quam ceteri cives: quia ad illum fenatus, qui habebant facultatem legis condendæ: ut *in §. fenatufconfultum infti. de jure naturali.* Facit, quod dicit Barba. *in c. transiens circa fi. de conffi.* Barbaritas tamen *in cle. ne Romani in §. interim*, vult, quod ille text. non intelligatur de collegio cardinalium: videlicet c. ecclefia. Dicit nihilominus, quod fede vacante collegium cardinalium poteft reftituere ad ftatum, de quo dicitur eft fupra in articulo de modo fedendi in concilio. Et fic ex potentiis videtur, quod collegium cardinalium habeat fuccedere. Quinimo fi recte confideretur *§. idem quoque, §. interim*, bene probant, quod collegium cardinalium fuccedit in jurisdictione fupreme, quo probatur: ut dicit jurisdictione tantum in cafu, quando habet vacare accelerate electioni: & etiam illo, cafu fi imminet aliqua neceffitas, concedunt ut jurisdictione. Ergo dicit quod habent cardinales jurisdictionem, ficut in ceteris collegiis dicitur.

Non poteft negari, quin arti. iffe fit dubius in propofito: tamen ratione hinc inde argentur: nec reperio bene decifum à doctoribus. Et confidero, quod cafus poffit in propofito (videlicet quando captus eft ab infidelibus, vel hæreticis, vel fchismaticis, vel eft factus demens, vel furiofus, vel propter infirmitatem inutilis, & fimiles) non funt cafus, qui conveniant in terminis dicti *§. idem quoque, c. cle. de elect.* quia fuppeditat, quando debet procedi ad electionem fetuari pontificis, & res eft duratura modico tempore, & papatus vacat vel per renunciationem, vel per mortem, ut fupra dictum eft. Et quo cafu non æquitur de tanto periculo: quia agitur de dilatione proptopto tempore duratura, & quando non imminet neceffitas nec periculum. In propofito autem non indicitur vacatio aliqua, per quam poffit procedi ad electionem alterius: quia papatus non vacat. Nec his cafibus poteft papa amoveri, licet fit factus insufficiens ad pontificatum, ut dicit *Innoc. in c. fedeatis* 38. & in effectu doct. *in d. c. licet de elect. & ponit* glo. & Do. *in c. 1. de renun. in verbo in fufficiens.*

sicut in simili dicitur de episcopo gravato infirmitate incurabili, quod non debet amoveri ab episcopatu, sed dandus ei et coadjutor: ut ibi texto & glo. in verbo perpetuo, & doct. in d. t. 1. in §. 3. de clerici agro. in 6. Unde non videtur, quod ista jura pollint allegari in propositio, nisi in argumentum. Glos. tamen in d. c. 1. de fideiussoribus. loquitur sede vacante, & non ponit illum casum; imo ex istis rationibus tenuit in aliis casibus contrarium. Multæ enim adducuntur rationes pro cardinalibus: quibus cum difficultate potest responderi, nec glo. respondet. Vers. in c. 1. in sede vacante. & de quo ad devolutionem juridic. pariter ista duo, si vacat per mortem, vel per suspensionem: & fic in hoc parificet mortem civilem naturali: ut ibi Dominus. & Doct. poli glo. in d. c. 1. episcopus; & in c. placuit 16. q. 1. vers. in glo. & similiter in c. suspetum de referip. ex. vi.

Petrus de Anchu. in tract. Officialatu in 6. q. tenet simpliciter, quod, sive papa efficitur hæreticus, vel schismaticus notorie, vel dement, vel furiosus, sive captus a schismaticis, hæreticis, vel pagatis, vel hostes capiat, juridictio deponitur ab ordinariis: qui potestate, & vulnerint, deputare vicariam, qui administrabit jura Romanæ ecclesiæ. Item in episcopatibus eorum conferre prælatos, & rectores. Item ipsi potestatem cognoscere de appellationibus devolutis ad papam, & confirmare electiones prælatorum immediate subjectos papæ, & beneficia reservata sedi apostolicæ conferre, & plura alia consimilia. Et licet non habeatur expressum in cardinalibus de devolutione jurisdictionis, tamen postquam in inferioribus ecclesiis dictis casibus est expressima jure, debent dicta jura extendi ad apostolicam sedem à majoritate rationis: nam majus est ecclesia periculum, si caveat defensores, vel administratore, quam in aliis ecclesiis: ut in c. nihil periculum de elec. Ita dicit ipse Petrus de Anchu. & idem replicat in suis responsionibus facili in concilio Basil. ad oratores regis Franciæ. Et idem etiam replicat in d. consilio 430. dicens, quod licet opinio Ostien. videatur bene tetrobata per glo. in cap. 1. de schisma in 6. in modico vacatione parvo tempore duratura, tamen in duratura longo tempore æqua videtur opinio Ostien. & quod illud, quod prædicti ostien. in inferioribus ecclesiis, dicit locum multo magis in sede apostolica, ubi est magis periculum. Ergo in proposito cardinales succedunt in plena jurisdictione.

Sed dominus Anto. Rosellus in suo monar. in 3. pelin. in tract. de concil. tenen. quod in casibus præmissis (& similiter hæresis, & schismatis) non devolvitur jurisdictio ad cardinales, sed ad concilium, quod debet congregari: & respondet ad contraria. Et primo ad dictum c. ubi periculum. & idem quoque (dum dicitur, quod collegium cardinalium habet jurisdictionem papæ in arduis occurrentibus) dicit, quod ille tex. loquitur in aliis negotiis non concernentibus papam, vel ejus personam in illis, tex. ita dicit contrarium: ejusdem dicit, quod de alio negotio le non intromittant, nisi aliquod grande periculum occurat. Ita enim generaliter, & excepto casu ab ista generalitate, quod providetur cardinales ubi est grande periculum, non tamen se extendit ad novissimum faciendum de papam, vel persona papæ, quia de illa fuit specialiter dictum, ut procedant ad electionem argumentum. B. Bonaventura, tenuit conclusionem. & dicit, quod dicta decretalis, ubi. & c. Sunt in regno & de parvis. Unde dicunt quod cardinales non possunt cognoscere de hæresi papæ, & dedicatur papam hæreticum, & peradidite dignitatem; nec possunt cognoscere de quo excluditur, an fuerit canonica, nec inter duos contendentes de papatu, vel de aliquo, quem dicerent apostaticum: quia ista sunt relevata conclusia, ut in c. 1. papa 40. di. 6. 79. di. c. si quis persuasit. ubi potestas non datur tantum cardinalibus, sed & aliis clericis, & laicis Deum timentibus: & fic omnibus fidelibus, qui nihil aliud sunt, quam conclusion. Idem in c. si duo ea 79. di. & c. in nomine Domini 23. di. Et subjungit, esse bene notandum tex. illum in d. 5. idem quoque: quia etiam 1. relatorie prædicta, & non esset necessaria multa celeritas, vel opportuna, tunc etiam non haberent talem jurisdictionem. Nec est verum, quod ista diceptationes fint pratambulæ ad electionem: ipse fore possibile, quod est determinatis esset locus electionis. Nec obstat dictatus, quod dispositio. ubi periculum in §. idem quoque est derogatoria juris communis, non corrective, sive abrogativa: quia ipsamet lex, quia dicit, quod cardinales nullam habeant potestatem, vel jurisdictionem pontificis sede vacante, exceptis, quæ ipsi tantum pertinent, quæ pertinent, vel peditio terrarum ecclesiæ, &c. & ideo cum sit derogativa in illis duobus casibus, videtur posse extendi ad alteros casus similes ejusdem naturæ, per dicta per Bar. in l. si confiante in 9. q. 8. fin. huic materiæ. & probatur per text. in dilla cle. ne Romani, cum loquitur, quando defecit canonarum, vel pœnitentiarius, & derogat d. legi ratione magni periculi. Quia respondet, quod il. derogatrix non possitur extendi ad casus similes, quando fiet taxativa positivum in materia odiosa. l. c. C. de parvulis, quifilii. diffrax. Et idem, quando non est materia mere favorabilis, nec mere odiosa, ut est ista: quia tunc in derogatoria taxativa non extenditur ad alios casus, ex quo taxative loquitur. l. inhumus in ff. C. ad Trebel. Licet si effet materia omnino favorabilis, tamen fieret ad casum similem per l. illud. C. de sacrofan. eccle. Vel fieret extensio per aliam legem: ut l. ob ea C. de predis mino. & tunc dicit ille casum d. clemen. similiter respondet illud, quod cardinales habeantur jure metropolitani. Nam illud est verum largo modo, & improprie, & solum ibi respicit, quod eorum electio habet vim electionis, & confirmationis d. c. de nomine Domini. 23. di. & c. illos de elect. Ad illud, quod arduo debent expediri per fatedotes Levitici generis: & fic per cardinales. d. c. per venerabilem. respondet, quod illud procedit, quando papa cum cardinalibus judicat. Sed quando papa non potest, (ut in causa papatus) tunc sacerdotes Levitici generis tunc sunt cardinales, & concilium religiosorum clericorum: qui episcopi dicuntur sacerdotes Levitici generis, quia in ordine sunt parcicum papæ, & dicuntur fratres par. c. quam gravis, de cri. fal.

Ideo vult idem Rosellus, quod ad concilium devolvatur cognitio in casibus propositis: enim ardua concernentia fatum ecclesiæ universalis, & fidei, semper fuit terminata per concilia generalia. Allegat gella act. 1. vi. 15. & 1. c. & quod ad sedandas hæreses semper fuit congregata ecclesia 1. vi. 16. & 17. di. per totum. Et ad jura, quæ habent, quod in collegio vacante capite potestas devolvitur ad capitulum, vel majores post papam, dicit, quod fallit in cardinalibus per d. § idem quoque & glo. in c. 1. de fabrica in fexto. Nec obstat quod ipsi cardinales creant papam: quia pontifex non est solum papa ex facto superiorum cardinalium, sed etiam ipsius electi in sui electionem confentientis: & ideo cardinalis sine ejus confensu non possunt eum deponere. ut ins. ff. 79. di. Nam postquam est electus, potestas papæ est Deo, licet cardinales determinent personam. Datur alia responsio per Gallic. loc. nullus 79. di. quam refero in illa quæstione, utrum sede vacante possit collegium cardinalium creare aliam cardinalem subsidiare necessitate. Ad quod ell tex. cap. inter corporalia de renuntiatis. cum potest exercitare de episcopis, qui à metropolitatis confecrantur, sed non deponunt: & cum dicit, quod solus episcopus honorem dare potest, fed non potest solus auferre. Unde concludit, quod in casibus prædictis (hæresis, schismatis, furiositatis, amentiæ, capturæ à piratis, & similibus) congitio est conciliis, & non cardinalium: & ideo papa debet congregari concilium: & fic directe contra Petrum de Anchu. Quam etiam opinionem videtur tenere cardi. de Turrecre. in suo tract. de prælatis papæ. c. 8. in verof. ad octavam rationem.

Sed si bene advertatur, Rosellus, & cardina. & eorum rationes procedunt, quando cardinales velint judicare directe de papa, & de hæresi, vel schismate, & alia male gesta per papam, quæ directe concernerent pertinaen papæ: & non quando papa non potest exercere officium, ratione furiosi, pontificatus, & imminent casus expediendi concernentes gubernium ipsius ecclesiæ: quo casu aliter videtur dicendum. Et ratio videtur, quod dicit Petrus de Anchu. Ad quod facit, quod dicit Anto. de Butrio in c. licet de elec. ubi vult, quod contra papam quantumcumque delinquat à duabus partibus, possit objici excepto furiosi, quia per furorem etiam impeditur matrimonium carnale, & furiosus constituatur bestia: argumento l. fed, & ff. de quæstionibus. ff. ad l. Æquil. Quod intelligit, quando effet furiosus tempore ipsi electionis, & de facili poset furor redivivi: ut reviscat illud, quod poset effe, quod reduceret ad fatum mentem. Unde poset hoc videretur dicendum, quod in superveniens fuere aliter effet dicendum: videlicet, quod non possit objici contra papam ad remorandum eum à papatu per cardinales: quia in hoc non succedunt. Ad quod tex. & quæ ibi dicuntur in c. dilectus de fonsp. Et fic hoc etiam videtur dicendum, quod in furioso non devolvatur jurisdictio nec ad cardinales, nec ad concilium, quando furor superveniffet, antequam effet fabilata omnis spes redeundi ad fanam mentem. Ubi autem fuitata effet omnis spes, tunc etiam non effet procedendum ad electionem alterius secundum Bal. in d. c. licet de elec. & infra dicitur, ad quem tunc devolvitur jurisdictio provideindi in rebus occurrentibus ecclesiæ universali. Et idem, quod dominus Antonius, videtur tenere abb. 86.

Joannes Gersion in tractatu de auferibilitate papæ in 19. q. ponit plures casus, in quibus concilium poterit proprietate ecclesiæ non novi pontificis. Inter quos primus est, quando papa effet captus à Saracenis, & effet tabilitas omnis spes redeundi: vel quando fuiffet probatum per teffes, quod effet mortuus apud Saracenos, licet forte non effet verum, quia tunc concilium poterit creare nomum papam: & primus hoc casu videbitur deliberans per concilium. Secundus casus est quando congregatio conciliis per papam, postea papa effet effectus omnino inutilis propter indispositionem corporalem, vel propter carentiam ufus rationis. Et fic videtur velle, quod his casibus habent providere concilium. Et hi etiam potui alios casus, videlicet ubi omnes cardinales effent mortui: vel

A ubi ipsi non possent facere fidem de electione per eos celebrata: vel ubi fuiffent non effent prædicatori obedientiam nisi alteri eligendo, & quo contingeret fedari fchisma: vel ubi jurasses, & voviffet per fedando fchismate cedere, & poftea nolles, propter quod crearet fcandalum in populis, qui crederent non tenere aliquem obfervantiam juramenti, vel voti. Iffte casibus dicit procedendum ad electionem alterius pontificis. Quod eft contra illud, quod dictum eft fupra. d. cap. fedeat, q. 6. c. licet, & in c. 1. de renun. in 6. quia illis casibus papatus non vacat: & non eft verum fimpliciter, quod cardinales non poffint ad providendum, ut infra dicitur. De quo vide quinque, quæ dico infra in illa quæftione, utrum quando papa eft exautoratus, vel depositus per concilium, electio futuri pontificis fpectet ad cardinales, an ad concilium. Et ibi vide omnino: & in illa quæftione, utrum fede vacante fuccedat concilium in relevatis papæ: & in alia, utrum pontifex fede vacante ex causa imminentis necefficatis cardinales creare aliquem cardinalem: & quid quo ad concilium. Et in dictis quæftionibus reperiuntur multa, quæ fpectant ad propofitum noftrum. Et fi effectio papæ à principio fuiffet bona, & fuiffet receptus, quamdiu non confteret de ejus morte, etiam fi tempore hæresis, vel captivitatis ita fuiffet oppreffus, quod non videretur habendus fpes de eo, five de convalescentia ad fanitatem, tamen ex hoc fa'to fteret effectio, effectus nulla fecundum Bal. d. c. licet de elec. in 1. qu. Unde volendo tenere, jurisdictionem devolvad cardinales, fcut dicitur de aliis casibus, poteft refpondeti ad primam rationem, non effe verum, quod tunc tractetur de perfona papæ, vel de caufa papatus, fed de providendo fidemnitati Romanæ ecclefiæ, quod tex. fic intendit poffe fieri: quia in illis casibus propofitis non loquitur de procedendo ad altercationem, & ad decifionem, fi papatus vacat. Nec eft verum, quod d. § idem quoque fit tex derogativa: fed tantum ponit cafum fpeciafem.

BPreviter in ifto articulo fic concludetem, diffinguendo cafus. Et primo, quod interdum quotiens de perfona ipfius papæ, fi debet, & pro caufa mutandi à papatu, vel procedi ad determendum, locum effe, vel non effe, quod ad electionem alterius pontificis. Et tunc fi loquimur in papa hæretico, vel apoftatico, vel fchismatico amovendo, dicerem cogitationem effe concilii. & concilium effe convocandum hoc cafu, per text. in cap. si duo ineffa cafuf. 79. di. & c. 1. & papa. d. c. cap. fi pertinaces. d. 40. dati facultas cardinalibus, & clericis, & laicis fidelibus Deum timentibus anthematizare. Quod fecundum quod dicit Rofellus, nihil aliud eft, quam concilium: quod conflat ex cardinalibus, & aliis epifcopis, clericis, & laicis: maxime confideratis originis conciliorum, obi etiam laici intervenichant. & in nomine Domini 23. di. & patet in difcurfu hiftoriarum conciliorum. cap. 1. 15. di. 67. 63. di. cap. adhæremus d. 1. & in cap. ad fidem 35. qu. 1. & dici in difcurfu quæftionis, qui fint vocandi ad concilium, & qui poffint interffe concilio. Et quod concilium fit judex in caufa hæretis contra papam, tenet arch. 40. di. fi papa, & Albert. in tra. de hære. & remiffive per eum, & doct. in cap. in fidei de hære. in 6. & in cap. propofuit de concef. preben. per Oftien. Joan. An. can. & alios. & in cap. fiout 1. quæft. 7. & 17. di. 5. hinc etiam, & in 15. di. fi tacit in glo. & cap. nunc autem 21. di. Et ratio eft in hoc cafibus, quia directe agitur caufa papatus, & directe

recte figuratur persona papæ, an sit, vel non sit papa. Et ad congregandum concilium tunc fuerebit collegium cardinalium, ad quos devolvitur jurisdictio: quia illi, qui sunt pastores post papam, illi habent succedere. *l. 1. ff. de aliis forsitan. Simus archidiaconus supplet vices episcopi; cap. 1. de offi. archi.* Et ejusmodi opinionem potuit cardi. Cameracensis in quodam tractatu: facile tamen per scisbilitatem super facto papatus: tenens isto casu devolvi ad cardinales jurisdictionem congregandi concilium: et pontif. Barba. *in tiemen. de Romans, & in cap. quod translatum de officio legat. de foro. in c. nullus 79. di.* & Felinus *in c. super literis de rescript.* & dixi supra in arti. quando inter duos contendentes de papatu nullus eli receptus, fed unus eli in possessione, qui non vult congredi: Succedent igitur isto casu cardinales in jurisdictione congregandi concilii, & non in determinando calum hæresis, vel schismatis: quia hoc spectabito ad concilium: *ut in di. cap. fi duo 79. di.* Sed si agretur de hæresi papæ mortui, tunc succedet effectjudex. Ita dicitur *in d. cap. in fidei*: & pontif. Alberti. *in d. tractatu.* Qui dicit, ita fuisse servatum temporibus Clementis V. coram quo impugnabatur de hæresi memoria Bonifacii VIII. procuratore regie Francie, existentibus arcifuscopibus dominis Galliarum de Nogaretto, & Guillelmo Plasiano. Et ibi vide Alberi. qui multum notabiliter ponit, quæ fuerunt allegata, quod concilium, & non successor deberet judicare: & inter cetera allegabatur similitudo papæ memoria Nestorii fuerat damnata in concilio Ephesino: vide eum. De quo vide, quod latius pono infra poli quæstionem, quando papa possit deponi: & quod pontif. Barba. *in tit. de Romans. de sentent. & quod dico in quæstione, utrum, & quando papa possit secularis.*

Et dicit ibi, quare concilium est judex in causa, quando papa dicitur hæreticus, vel schismaticus, est, quia tunc dicitur ecclesia quasi vacare: *ut in cap. 1. de schisma, in 6. & in c. 1. de presbyt.* Et ibi ita ait papatus: & illi cognitio, an sit hæreticus, vel cognitio, stulti papatus, quia si est hæreticus, perdidit titulum ipso jure: ut ponit Jon. Ant. *de et commissi de hæresi. in 6.* & patet *19. di. Anastasius, & 40. di. c. si papa, 40. di.* Cujus titulj decisio spectat ad concilium: *ut in d. c. fi duo.* Et effet procedendum ad electionem alterius, quando effet pertinax. & ideo non potest deputari administrator: quia sic in temporibus, quando posfuam effet declaratus hæreticus, ecclesia non potest stare diu vacans, quia effet procedendum ad aliam electionem. Et ideo, quando agitur de titulo papatus, dicitur, quod petens restituendum obstat exceptio hæresis notoriæ: *ut in cap. quoniam 8. di.* Facit, quod dicunt *in c. ad decimas. de rescript. fiscalis.* Cognoscere notam de titulo papatus est proprium ipsius concilii: *ut in c. fi duo 79. di.* Igitur cessat devolutio ad cardinales cognitionis hujus actuali, in papa hæretico, vel non: quia etiam si papa effet hæreticus notorius, ante sententiam declaratoriam non possunt cardinales procedere ad alterius electionem, etiam si ad eos eo casu spectaret electio: *ut in cap. non fecundum de hæres. in 6.* Ad istum text. *in cap. ad apostolice de rejudi. in 5.* De quo videndum in supradicta allegatione, quando papa est depositus, utrum concilium, vel cardinales habebunt eligere successorem in papatu de qua quæstione vide infra. Igitur in hæretico judicium spectat ad concilium, quod congregendum de illo, quando, quod congregatio, dum concilium fecit, cardinales qui, poll-

A quam papa erit declaratus, & erit procedendum ad novam electionem, succedent in eligendo, & quo habetur latius in supra allegata quæstione. Et ideo ille casus non erit locus deputandi administratorem. Et idem dicendum de schismate, & apostasia, quæ tunant hæresim: quia congregato concilio per cardinales, erit procedendum ad declarandum, & unanimem cum concilio, quo modo erit per ipios cardinales procedendum ad electionem alterius: ut disputatur in præallegata quæstione.

Si vero loquimur in casu, in quo non agitur causa concernens personam papæ, & titulum papatus, sed succedendi in administrando (ut in capto ab hostibus, vel piratis, vel ab infidelibus, vel hæretis, vel schismaticis) tunc cardinales dicerem, jus administrandi, nec ad cardinales, nec ad concilium devolvi. Sed si captus ab infidelibus, vel schismaticis (à quo de facili posset inquiri quo voluntas ipsemet unum de collegio cardinalium voluerit deputare in administratorem, vel vicarium, hoc facere poterit: quia non amisit dignitatem pontificalem *cap. pastoralis 7. q. 1. & c. primo affinet 16. q. 7.* Ad hoc movetur per dicta doct. *in d. c. fi episcopus.* ubi volunt, quod in casu illius c. episcopus captus in hostibus potest deputare vicarium: ergo multo magis in cardinale, qui non est, ad quem possit hæresi recursus: *ut in d. c. liet de electi. & d. §. patet q. q. 1.* Ipse enim est judex in causa propria: *ut dicitur in cap. cum venerint de judi. & in c. 1. de probat.* quando fumus in eo indubitato papa, licet fecus sit, quando est dubium, quis dicorum sit papa: ut voluit Matheffi. *in d. tract.* ad An. de Biturio: quia tunc erit judex concilium. Interim tamen, si non possit de facili haberi ejus voluntas (vel propter distantiam, vel propter ardtam cultodiam) cardinales ministrabunt in illis, quæ sunt necessitatis: in quibus dubius affertur imminentis necessitatis ecclesiæ: per dicta in §. idem quoque, & quæ infra dicentur. Sic etiam videmus, quod captus à piratis fere luttonibus habetur pro pertinente, & potest conflituere procuratorem: *ut in l. obsentem ff. de rer. fig.* ibi glo. Sic & nonnunc capti ab hostibus datur curator bonis *l. ab hostibus ff. ex quibus caus maior.* & vide doct. *in c. ecclesia. de procura.* ubi detentus à tyranno, vel à luttonibus, conflituit procuratorem. Igitur à pari ipse papa fic captus possit deputare vicarium, sive administratorem. Et ipse papa est, quod Bonifacius VIII. (qui fuit captus procuratore regie Francie per dictum Guillaumum de Nogaretto, qui volebat pulcre capere captum, tanquam factum de persona hæretici) potuisset conflituere administratorem, & vicarium in papatu, ex quo non erat manifestus hæreticus, & captus injuste: ut late disputat idem Alberti *in rub. de hæres.* Non fixatur quis captus, debet papatus privari. Ad quod facit, quod quando Petrus erat captus, & servabatur in carcere, ortatio fuit fine intermissione pro eo, & non fuit processum ad electionem alterius: ut legitur *extra. ta. 12.* Nec est addenda afflictio afflicto: *ut c. ex parte de clerg. ægro.*

Sed si papa captus nolit, vel non posset deputare vicarium, vel administratorem, vel non esset ipse liberationis ejus, nec vis redemptionis (ad quam ecclesia tenetur argu. eorum, quæ posit Bar. *in l. quotiens in 3. modulij ff. solu. matri.* juncto eo, quod ponit Speculu. *in ti. de judi. §. universalis, versis. illud*, & quod dicitur *in authen. contra cum C. ad Trebel.* ita quod pro hac causa etiam sacra vasa possunt alienari: *ut in c. facrorum 12. q. 2. C. 1. fan-*

B A dandum ei curatorem) deberet dari unus de cardinalibus. Nam licet dicit text. licet fere rubellat, filios esse cuftiatores parentum (*ut in authen. de nuptiis §. si vero expellerur.* & glo. *in cap. cum ex injuncto de bere.* & dicit glo. *in c. 1. de clerg. ægro. in 6.*) tamen, quando pater est furiosus, tes dat filium in curatorem patris: *ut in l. 1. & parer Cod. de curatore furio. & in l. 2. ff. eo. tit.* Et similiter hoc casu (videlicet, quod cardinales succedant) videtur dictamen ejus, qui in ista tertia. Sed quo ad dandum curatorem papæ, qui non habet superiorem (*ut in d. c. liet*) aliter videtur dicendum: & contrarium credo verum, quod non possit dari curator, vel vel coadjutor, vel administrator, & non tam coadjutor, quam administrator ecclesiæ Romanæ: cujus officium ceffabit ceflante furore, vel papa in furore mortuo: *arguments, cap. quando ff. papæ plen. reple. in 6.* Et in ipso casu etiam procedit, quod dicit Petrus de Ancha. ubi supra, & cardinal. *in §. q. in d. c. liet, in tract. schismatis:* dum volunt, quod cardinales possunt deputare administratorem.

Et idem, quod in isto casu dicerem, quando effet propter infirmitatem insuffi, fcilicet quod ipsemet possit sibi eligere coadjutorem: & le nollet, vel diceret se sufficientem, tunc dicerem omnino congregandum concilium ratione discordiæ inter eos. Et hoc possit in simili casu *in cap. 1. in §. fi autem de clerl. ægro. in 6.* quando dicit, quod consultatur sedes apostolica, quando est differentia inter episcopum, qui dicit se sufficientem, & non episcopum, qui dicit, & capitulum contrarium dicens, & prætendens: & in argu. ff. *d. cap. fi duo 79. di.* Et tunc declarato, quod ille locus dandi coadjutorem, quando effet ipse talitter inutilis, quod non posset per se administrare) si ipse sibi ipsi voluerit sufficientem dare coadjutorem, poterit: alioquin ecclesiæ deputabunt administratorem ecclesiæ per prædicta.

Et idem dicerem, quando papa oppressus effet vi temptatis, vel quando contingeret aliquis casus, in quo non possit de facili recipere de voluntate ejus ratione maximæ distantiæ, vel captivitatis: fcilicet, quod medio tempore collegium cardinalium habebit in administrando propter periculum, ne ex dilatione ecclesia universalis minetur pateret. Hoc tamen, quod dicit Petr. de Ancha. in locis præallegatis de tempore schismatis inter duos contendentes de papatu, non fit simpliciter administrem, ut cardinales deputarent administratorem, propter periculum majoris schismatis, nec contingeret, quod ille tertius procuraret fic fibi vendatio pontificatum. Si tamen cardinales omnes effent concordes (ficut dictum de via compromissi amplectenda *in cap. liet de electi.*) & ipsi possent ipsa contentiosa hæresis autem administratorem usque ad tempus declarationis concilii, ipso casu (fubsistente maxime necessitate imminentis periculi) credo, quod possent.

In casu, quando ab hostibus, Domi. *in d. cap. fi episcopus*, confideret, fi eft in bello justo, vel injusto (vel melius licito, vel illicito) captus: juxta dicta *in l. ab hostibus ff. de captiv.* Quali confideret, an fit factus servus. Sed hæc confideratio non ejdetur bona: quia superveniente tempore gratiæ effat ifta fervitus, glo. *di. 1. jus gentium*, maxime inter christianos 12. *q. 2. cum redemptor.* Bal. *in l. 1. in prin. Cod. de cadun. tollen.* de quo vide dicta *in d. 1. hostes.* Et maxime in papa, qui non habet superiorem, nec ligatur legibus, *l. principes, ff. de legibus.* & in *cap. 2. propofuit de concil. praben.*

rem simil. Et idem non videtur bona confideratio Dominici: dum ait, quod episcopus capuus ab infidelibus, vel fidelibus, quibus à papa est indultum bellum, non potest constituere vicarium: ita fecus si à tyranno, vel alio fideli esset capuus, quicquid sit, quod episcopus aliquando non potest dare vicarium, si est capuus, posset esse alia ratio: quia est, ad quem potest haberi recursus, ut provideat de administratore: *ut ex c. fi. de suppon. vel. pluralis. in 6.* Scres in papa, in quo cessat illa ratio: quia non habet superiorem, & contra pertinam ejus, quandiu non abiuret à fide catholica, non potest dici licitum bellum: ut dicit Alberti. *in 4. dist. 20. haerc.* quando ponit quæstionem de Bonifacio VIII. Et ibre papa fit captus ab infidelibus, sive à fidelibus, sive etiam à tiranno, ipse ipsemet papa bellum indixisset, sive à piratis, sive à tyrannis, semper videtur eadem ratio, ut ipse possit deputare administratores, & vicarium ecclesiae Romanae: qui administrabit, donec procuratur relaxatio. Ad quod facit, quod ponit d. Anto. *in cap. confistorialibus ut 1. q. de cle. aegro.* quod capto ab hostibus fideli, & erufi non datur coadjutor (& idem etiam dicit Calderinus in verbo *coadjutor*) ipse ipsemet per vicarium suum officium exercebit. Allegat *cle. 1. de fabr. temp. ut d. c. fi.* Et ibi apparuerit, nullam subesse spem liberationis, & ipse nec veiles, vel non posset deputare ecclesiae administratorem, decernet concilium cum cardinalibus, si est congregatum, esse, vel non esse devenendum ad deputandum administratorem: & illo alio modo procedit opinio Rotelli. Quia deliberatione facta, tunc ipsemet cardinales deputabunt. Et in concilium non esset tunc in esse, nec reperiretur congregatum, nec tractaretur de eligendo aliquo in papam, & si esset etiam concilium congregatum, & non agereur directe causa papatus, vel de persona papae, etiam cardinales soli deputabunt: per dicta in illo capitulo, quod ibi tractatur in electione, quando papa esset depositus per concilium: quia cardinales lucerunt, & deputabunt. Et sic procedit opinio Petri de Ancha. & aliorum, qui voluerunt, quod cardinales deputent.

Quid autem, ubi esset controversia inter papam, & collegium, vel inter cardinales, vel ubi non posset eligi voluntas papae, ut non fit cafus, & ibi cos deputandi administratorem, vel coadjutorem, vel non? Eo cafu videtur, quod tunc congregabit concilium, quod decernet devenendum ad dandum administratorem, vel coadjutorem. Quia declaratione facta cardinales procedent ad deputandum administratorem ecclesiae Romanae: qui deputabunt unum, qui administrabit, donec fuerit concilium cum cardinalibus provideri deliberationis ipsius papae: qui deputatus omnia administrabit cum cardinalibus, qui deliberabunt etiam, an esset congregandum concilium. Et si videretur liberationem papae facilem, dicerem, quod non ita posset esse congregandum: quia, quandiu esset spes relaxationis, & liberationis, non poterit concilium congregari debere, ne propter longiorem moram relaxatio ipsius papae redderetur difficilior. Ubi autem aliter fieri non posset, congregabitur concilium, ut agatur de celeriori ipsius relaxatione. Ringere si ipsemet papa deputasset administratorem, hoc deberet congregari concilium per cardinales cum consenso etiam ipsius administratoris per eosdem papam deputati, ad quem alias pertinebit cura ipsius Romanae, *cap. fi. vel i. cum materia de elect. in 6.* Hoc videtur velle tacit. *in c. licet in 2. q. de rescr.* Qui administrator omnia habebit gerere cum concilio cardinalium: *ergo mentem, cap. 1. de feriatis, in 6. & c. ad apostolica de re judic. in 6.* & argumento eorum, quae dicuntur de capitulo (quod fede vacante non posset facere Rotarium consistorialem, vel prelatos) *in c. cum omnes de confil. & in c. first. de juresjur.*

Si autem loquimur, quando papa est demens effectus, vel mente captus, vel furiosus, tunc (quod dicerit Alexand. *in c. Spondet 17. & 18. in tract. de potestate papa li. 3. c. 6.* qui volunerunt, quod cardinales congregabunt concilium, ut deliberetur, vel de illo amovendo, vel de dando illi coadjutorem) ego dicerem ex quo ratione dementie, vel furoris superveniens non perdit dignitatem, nec jurisdictionem, quam habebat: ut *dicit Jasper fl. d. Sed quia Bonif. l. 1. §. quamvis fl. de poffe. de suppon. negil. pralat. cap. grandi in 6. de iis quæ funt fac. vel alior. fun. l. pater furioso* quod imo non potest, & vicarium ecclesiae Romanae: qui administrabit, donec procuratur relaxatio. Ad quod facit, quod ponit d. Anto. *in cap. confistorialibus ut 1. q. de cle. aegro.* quod capto ab hostibus fideli, & erufi non datur coadjutor (& idem etiam dicit Calderinus in verbo *coadjutor*) ipse ipsemet per vicarium suum officium exercebit. Allegat *cle. 1. de fabr. temp. ut d. c. fi.* Et ibi apparuerit, nullam subesse spem liberationis, & ipse nec veiles, vel non posset deputare ecclesiae administratorem, decernet concilium cum cardinalibus, si est congregatum, esse, vel non esse devenendum ad deputandum administratorem: & illo alio modo procedit opinio Rotelli. Quia deliberatione facta, tunc ipsemet cardinales deputabunt. Et in concilium non esset tunc in esse, nec reperiretur congregatum, nec tractaretur de eligendo aliquo in papam, & si esset etiam concilium congregatum, & non agereur directe causa papatus, vel de persona papae, etiam cardinales soli deputabunt: per dicta in illo capitulo, quod ibi tractatur in electione, quando papa esset depositus per concilium: quia cardinales lucerunt, & deputabunt. Et sic procedit opinio Petri de Ancha. & aliorum, qui voluerunt, quod cardinales deputent.

Quid autem, ubi esset controversia inter papam, & collegium, vel inter cardinales, vel ubi non posset eligi voluntas papae, ut non fit cafus, & ibi cos deputandi administratorem, vel coadjutorem, vel non? Eo cafu videtur, quod tunc congregabit concilium, quod decernet devenendum ad dandum administratorem, vel coadjutorem. Quia declaratione facta cardinales procedent ad deputandum administratorem ecclesiae Romanae: qui deputabunt unum, qui administrabit, donec fuerit concilium cum cardinalibus provideri deliberationi ipsius papae: qui deputatus omnia administrabit cum cardinalibus, qui deliberabunt etiam, an esset congregandum concilium. Et si videretur liberationem papae facilem, dicerem, quod non ita posset esse congregandum: quia, quandiu esset spes relaxationis, & liberationis, non poterit concilium congregari debere, ne propter longiorem moram relaxatio ipsius papae redderetur difficilior. Ubi autem aliter fieri non posset, congregabitur concilium, ut agatur de celeriori ipsius relaxatione. Ringere si ipsemet papa deputasset administratorem, hoc deberet congregari concilium per cardinales cum consenso etiam ipsius administratoris per eosdem papam deputati, ad quem alias pertinebit cura ipsius Romanae, *cap. fi. vel i. cum materia de elect. in 6.* Hoc videtur velle tacit. *in c. licet in 2. q. de rescr.* Qui administrator omnia

contra papam, & removeri à papatu, vide omnia Calde. *in reperto in verbo papa, nonff. in* contra papam administrare exceptio, *cap. furiosus.* ubi vide, & *in d. c. licet.* & quod supra dixi poft d. Anto.

Et idem, quod dicitur de demente, videtur dicendum de illo, qui esset: fuctus omnino inutilis. Quia aut erat omnino inutilis, antequam esset electus, & concpectus esset papa, quia electio non valuerat secundum d. Anto. & doct. *in d. cap. licet de elec.* Et hoc modo procedit opinio archi. & Dom. *cl. d. cap. fi papa in fi.* cum dicunt, quod quando est inutilis deponetur. Sed tu dic, quod imo ibi archi. & Domi. loquuntur in imperatore: qui quando est inutilis, sive ante, sive post electionem deponitur: ut *d. c. aliter, & cap. ad apostolicae de re judi. in 6.* Si vero poft electionem papa esset effectus omnino inutilis, non poterit excipi contra eum de insufficientia, nec amoveri, ut dicit glo. *in cap. 1. in verbo insufficientem, de renun. in 6.* quia nullo cafu poteft deponi, nisi propter haeresim: ut dicit ibi glo. Et eo cafu tamen esset ei dandus coadjutor, ut dicitur de demente. Et intelligo non tantum de insufficienti, & de inutili secundum exemplum glo. ibi *in d. c. 1. de renun. in 6.* (videlicet de defectu literaturae, vel senectutis, vel infirmitatis) fed etiam de reddito inutili quocumque alio modo poft adeptum papatum: cujus defectus exprimit certi concilii: qui agitur cauta de persona papae. Diceretur etiam, quod si loquimur de deputando coadjutore, donec aliter congregetur concilium, hoc potestas devolveretur ad cardinales per fpiritalia: fed si loquimur de deputando perpetuo administratore, & coadjutore, qui semper etiam ad mortem esset coadjutor, & administrator, tutius crederem concilium congregari ad cognoscendum cauam ipsius defectus papae. Et hoc modo dico verum opinionem Rotelli, *cap. Ad haec Turrecre. & Alexan. & eodem* verum, quando esset omnis spes, quod redieret ad sanam mentem, quod non poftet tunc amoveri. Et idem fi esset cauae difficile inter cardinales, vel cum papa, & agereur de deputando perpetuo administratore: quia non poftet tunc amoveri per praedica. Ad quod facit, quod voluit d. Anto. *in d. cap. licet.* quia pertinaciam injungitur furioso. Unde licet aliter electionem poftit objici de furore, ut impedatur electio (ut 33. *di. cap. maximum, & commentator* ibi) tamen poft electionem non poterit recundum abb. & d. Anto. *ibi in d. cap. licet.* Et ex quo non poftet amoveri, videtur decretandum d. cardinalem coadjutorem: ut *in cap. 1. de cle. aegro. in 6.* Et quando videtur cessaffe pers, concilium tunc non congregabitur, ut deputetur administrator, coadjutorem, vel vicarium usque ad tempus sanae mentis, vel lucpreventis mortis: fed ut decernat bubium, an fit deveniendum ad dandum coadjutorem, vel administratorem, vel vicarium perpetuum, vel quid agendum. Et tunc illius electio erit cardinalium: licut dico in quaestione, quando papa est amotus à papatu, ad quem spectat electio alterius, ad concilium, an ad cardinales?

Et ex his poftent decidi plures quaestiones. Puta de anno 1512. morno Leone X. cardinales elegerunt Adrianum presbyterum cardinalem tit. Sanctorum Joannis, & Pauli abfentem in Hispaniis: & antequam innotescret ipsi acceptatio ob difficultatem itineris, & bella, quae vigebant, vacavit sedes per plures menses, ideoque collegium cardinalium mandavit audioribus rotae, & aliis, ut mittatur ad Hispanias, & ibi

prælati) per modum intimationis, & requisitionis: A ut *in cap. cum nobis alim de elec.* post Inno. & fæpe plenę dixi.

Sed videtur prædicta obstare: quia obi cessat omnis ipes redeundi ad fanum mentem, videtur, quod debet congregari concilium pro deputando perpetuo administratore, vel quod imo hoc casu debeant cardinales procedere ad electionem alterius, ut ea est mutatio civilitier: ficut dicitur, quando ob depositus infra in quæstione propria. Facit, quod dicitur *in cap. fufficeret de certific. in 6.* æquipartere enim mors civilis naturali. Sed ad hoc respondetur, quod nihil est, quod possit papam à papatu dejicere, nisi crimen, vel hæresis, ut *in cap. fi papa.* vel his similia, quæ hæresim fapiant: ut ff. substituta, & apostata, *&c.*

Et si dicatur, quod in omni vacatione devolvitur potestas creandi papam ad cardinales (ut *in c. licet de elec.*) ergo quod ifto casu vere vacat papatus, & ideo poterunt procedere ad electionem alterius: ut voluit Gerson *in d. tract. de infficultatibus papæ in 19. qu.* Respondeur, quod quantumcunque ipso ad nos videatur fubtile ipes redeundi ad fanam mentem, tamen possibile esset, quod efficeretur postea fana mentis: quia nihil impossibile apud Deum: et dicitur *Luce 1. c. Et dixit Angelus Zacharię c. 8. cap.* quod cum Ozias conflitutiset expectandam misericordiam Dei ad quintam diem ante deditionem civitatis Olofernę, Judith increpata Oziam dixit ad presbyteros Chambri, & Chamri: quod eft hoc verbum, in quod consensi: Ozias, et tradat civitatem Assyriis, si intra quinque dies non venerit nobis adjutorium, & qui ista vox qui tentatis Dominum? non eft ifte fermo qui misericordiam provocet, fed potius qui iram excitet, & furorem accendat: possibilis vos tempus misericordię Dei exini, & ad arbitrium vestrum dicere conflitutisti ei: fed qui patiens eft Dominus, in hoc ipso pœnitentiam, *&c.* Unde ifto casu dicendum eft, quod erit dandus per cardinales vicarius five administrator five coadjutor ad tempus, donec concilio congregato decernatur de dando perpetuo administratore, hoc eft ad vitam papæ: quem etiam cardinales eligent. Et si miraculofe papa redieret perfecte ad fanam mentem (ita quod effet talis qui vellet, & possset per le bene administrare) cefaret etiam officium coadjutoris five administratoris: ut supra dictum eft.

Quid ipse fa-cere possit.

Et quid si papa efficitur insultus, quia corporis vitiatus, & tam debilitatus, quod generat fastidium, & maxime si sua culpa: ut quia fuitient cœrum tam abiciliis nares, effoffus oculus, & manus abscissa: Glo. *in verbo de gressio, in cap. in nomine Domini* 23. *dist.* dicit, quod non pacerit ifte papa: & ideo videtur, quod cardinales poterunt procedere ad electionem. Sed glo. & archi. *in cap. fi. 79. di.* videntur velle, quod nulla excepto profectu et opportunitate tantum hæretes ut *qu. di. fi papæ*, & dicitur *in cap. licet de elec.* Dic secundum Domi. *in d. in nomine Domini*, verum quod, quod illę, qui effet corporeus vitiatus, & tam deformis eligi per cardinales: sed possunt eli electus, non potest de hoc contra eum excipi, & multo minus si superveniat vitium. Tandem, quod Domi. hic dicit Alex. Et prædicti videntur habere locum etiam in obsesso à dæmonibus non 31. *di. cap. mortium, cum duobus sequentibus.* De obsesso, quæ dico infra in arti. An papa possit cogi ad regimen: & infra latius circa finem sequentis articuli, inverti. Sed ultetius, & in sequentibus.

Sed an fit sufficiens causa, si papa passim commitat simoniam dando prælaturas pro pecunia, congregandi concilium? Adventendum eft, quod non quero, an fit sufficiens causa ad deponendum: quia de hoc dicetur infra in quæstione, Ex quibus cauſis poſt congregatum concilium poſſit papa deponi. Et si quidem prouter simoniam, quæ committitur, scandalizatur universalis ecclesia, quando eft incorrigibilis, videtur, quod eft legitima causa ratione scandali congregandi concilium: ut *in cap. fi papa qu. di. & ubi in ca. fignificafti de elec. & in allegationibus fuis in duobus locis.* de quo tamen latius infra dicetur. Si autem non eft omnino notorius ita fimonia, nec aliter apparet de fandato universalis ecclesiæ, hoc deposset ab illo antiquo, Utrum papa committat simoniam, & in eam cadat, vel non, & an poſſit accusari de simonia.

Et in hoc articulo considero, quod crimen simoniæ eft gravissimum: quia beatus Petrus apostolus prædixit futuroium contra Simonem magum: *Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri.* Quæ verba probata fuerunt contra Simonem magum, qui tentaverat emere donum Spiritus fancti: ut patet *Act. 8.* Et inde beatus Grego. *in registro li. 9. ca. 30.* inquit. Scimus namque, quanta animadversione simoniaca apostolorum principes insequerentur. Et primam damnationis sententiam contra Simonem protulit, dicens: *pecunia tua tecum sit in perditionem, quia donum Dei pecunia existimasti possideri: ut in cap. fafcuna 1. q. 3.* Ergo tex. declarat illam auctoritatem in telligi de rebus ecclesiæ: dum dicit, *Donum quippe Dei eft Spiritus fanctus*, & donum Dei eft res ipsi ecclesiæ obtata: & à bene adverti, Simon magus (qui ad fidem fictæ accesit) non Spiritum fanctum, quo ipse erat indignus, fed donum ejus emere voluit, ut se venditione fogorum, quę per eum fierent, multiplicatam pecuniam lucraretur. Nec apostolus emptionem Spiritus fancti (quam bene fieri non poſſe noverat) fed ambitionem quaſiſſe ac avaritiam, quæ eft idolorum servitus, in eodem Simone exhortari, & eum malediction jacto prevaſſit. Et ſubjungit, quipiam res ecclesiæ fieri, *&c.* Quod ibi tex. loquitur de ementione res ecclesiastica: & ſic non tratum de prohibitis, quia Simoniacis.

Similiter tex. *in cap. pater 1. q. 7.* dicit patere, ſimoniacos primos, & principaliter hæreticis ab omnibus fidelibus eſſe refpuendos, & ſubjungit: omnis enim alia criminis ad comparationem ſimoniacæ hæreſis quaſi pro nihilo reputantur: & idem habetur *in c. per vas de fimo.* ergo ſimonia eſt hæreſis. Idem tex. *in cap. presbyter*, ibi ſimoniacam hæreſim, *&c.* cap. benedictio illi in maledictionem convertitur, qui ab hoc, in ſtat hæreticus, commoverit *1. q. 1. & c. quiſquis, & c. cum liquent ea. cau. 17. q.* & text. *in cap. cavendum 1. q. 7.* ibi per ſimoniacam hæreſim. Similiter *1. q. 6. qu. autem*, ibi non per ſimoniacam hæreſim, ſed eſt, præmia quibuſdam ſe eligentibus præbendo, *&c.* Ergo hæreſim committit, qui dat pecuniam, ut eligatur ad benefitium. Ad idem tex. *in cap. cum ſanctę 5. q.* ubi dicit ſimoniacos hæreſim. Et bonus tex. *in 5. ſed cum omnes 6. q. 1.* ubi dicit ſimoniacos hæreticos, & ſimiles iis, qui committunt crimen læſæ majeſtatis. Et vide *in 5. ſed licet 6. q. 1. & in cap. qui ſtudet, 1. q. 1.* quid enim aliud eſt quam ſpiritale crimen, & ſimoniaca hæreſis. Unde & Gregorius *VII. lib. 1. ſui regiſtri* ſcribens cuidam Henrico regi appellat ſimoniam hæreſim. Et idem ea li. ſcribens Rodolpho duci Suevię dicit. In ſanctis canonibus prohibitum eſt, ut li, qui per ſimoniacam hæreſim ſi hoc eſt interventa pretii) ad aliquem ſacrum ordinem, gradum, vel officium promoti ſunt, nullum in ſancta eccleſia ulterius ſacrum miniſtrare habeant: nec qui in crimine fornicationis jacent, miſſas celebrare aut inferiores ordines in eccleſia exercere debent. Item aliquos invehendo contra ſimoniacos, nunquam aliter appellat ſimoniam, quam hæreſim: ut etiam infra dico poſt ea, quæ refero de ſancto Gregorio. Et idem in li. 1. ſcribens Cabilonenſi epiſcopo dicit, quod tex repudiato turpi ſimoniacę hæreſis mercimonio idoneos ad ſacrum regimen perſonas promoveri permittat: ut *ibidem* habetur. Item Domi. *in cap. in nomine* B. Joquens de Hugone epiſcopo. Nos enim cum admonuimus, ut contra ſimoniacam hæreſim totis erigatur viribus. Et ſemper in infinitis locis (in omnibus libris, ubi de ſimonia agit) Eliſeo: & Giezi recepit duo talenta, & veſtes mutatorias duas, ex qua ipſe lepra percuſſus eſt. Unde tex. *in cap. cum abbatartur, 1. q. 1.* dicit: quod abbas, autem fuit quod dedit, lepra fuit. Unde ſimoniaci lepra datur. Ad idem tex. *in 6. qui ſtudet ea cau. 17. qu.* ab illa dicitur, quod ſimoniaca peſſis fai magnitudine alios morbos vincit: ut *in cap. fiquet 1. de fimo.* Ad idem *cap. quicunque*, & *c. ſoqnen.* ubi appellatur ſimonia hæreſis. Et intantum quod ſi C quis per ſimoniam ſit conſecratus, dicitur execrata: ut *in cap. eccleſia, 1. q. 4.* nec poteſt in ea celebrari, ut dicit Calde. *in tract. de reciſiſtibus interdiſta in 2. c. ubi.* Unde, & beatus Gregorius *in regiſtro li. 4. c. 95.* (præpoſitis verbis, quod Dominus cathedras vendentium columbas evertit) *inquit: & cum prima ſimoniaca hæreſis ſit contra ſanctam eccleſiam execra, nec non deprecandum, cur non videtur, quod cum, quem quis cum primo ordinat, provehendo agit, ut hæreticus fiat?* Et idem ipſe ibi: Et ſi ſimoniaca peſſis ſit, ibi vulgatum eſt, quod in Galliarum partibus facti ordines per ſimoniacam hæreſiem conferantur. Et paulo poſt: ut cum liquet, hoc hæreſim ante omnem hæreſim peſſiferę ſuſpicitur (ſubjungens) cur non caveatur, cur non perpendatur, quod benedictio illi in maledictionem convertitur, qui ad hoc, ut fiat hæreticus, ſed potius ordinatur? Et iterum *eodem 7. c. 11.* Fertur autem ſimoniaca hæreſis (quæ prima contra Dei eccleſiam diabolica plantatione furrepſit, ſed in ipſo ortu ſoo tulo apoſtolica ſtirpatur peſſuſ, atque damnata eſt) in regni veſtri finibus dominari. Similiter *li. 4. cap. 97.* Regi Francorum ſcribens, ibi nonſtatum nobis eſt, quod ſacri ordinates per ſimoniacam hæreſim, ad id accepto pretio conferuntur. Et *rectus li. 9. cap. 49.* poſt deſcriptam avaritiam (quam divinę lectionis teſtimonio dicit, eſſe idolorum ſervitium) inquit: ea operatur, ut ſynodus ad eradendum ipſam hæreſim congregari poſſit, de ſimonia loquens. Rurſus *eodem li. 9. cap. 30.* inquit: verba ſtatim hæreſi pertinent oblationem omnipotenti Deo offerri, et à ſubjectis ſibi eccleſiis errorem ſimoniacę hæreſeos compeſcat. Idem etiam Gregor. VII. *in regiſtro lib. 1. cap. 30.* ſcribens Aquitanię epiſcopis: ibi hortatur cum ad penitens ſimoniacam hæreſim evacuandum. Et eſt gravius dicitur homicidio, liet homicidium horribilius: ut dicit ibi glo. & doct. *in d. cap. fiquet ei. 1. de fimo.*

Ex præmiſſis apparet, quantum jura execrantur ſimoniam: quia ut plurimum dicunt eam hæreſim: Licet ſtricto modo, & proprie non ſit hæreſis: ut *Jacobat. de Conciliis.*

Ad ea commiſerit ſimoniam Chriſtum vendendo, eſt text. *in cap. qui ſtudet, 1. q. 1.* Et ibi archiepiſc. & vide *in cap. abbis, 1. q. 1.* Et alienas à facerdotio in canonibus apoſtolorum pronunciatur, qui ante, vel poſt manus impoſitionem pecuniam dederit. Et *ca 5. ex illa de plumbat, 1. q. 1.* dicitur, quod ſimoniaci, ſicut & alii hæretici à fide execrabiles: & ideo conſequenter de illis intelligitur, quod de ſtilis detorinitur. Et ipſe tractus Gratiani inferentes ex auctoritate Ambroſii, & Gregorii (videlicet ex text. *cap. Petrus, & c. cum omnis 1. q. 1.*) quod ſimoniaci ſunt hæretici, quia ſicut & alii hæretici à fide deſcivi, *in 1. in 2. qu. 1.* & ibi in glo. dicitur, quod propter ſimoniacos fuerit deſtructa Jeruſalem: ideo text. dicit, *propter nos Sicut Gieſi ęger aratium, & Jeruſalem ut cadaſtra pomorum.* quod eſt Michęa 3. Dicuntur etiam ſimoniaci leprę reſperſi ſicut Giezi 1. *quod 1. cicatrum, & ſegitur 2. Regum cap. 5.* quando Naaman Syrus hęreſi ſimoniaca laboravit à lepra: à Eliſeo: & Giezi recepit duo talenta, & veſtes mutatorias duas, ex qua ipſe lepra percuſſus eſt. Unde text. *in cap. cum abbatartur, 1. q. 1.* dicit: quod abbas, autem fuit quod dedit, lepra fuit. Unde ſimoniaci lepra datur. Ad idem text. *in 6. qui ſtudet ea cau. 17. qu.* ab illa dicitur, quod ſimoniaca peſſis fai magnitudine alios morbos vincit: ut *in cap. fiquet 1. de fimo.* Ad idem *cap. quicunque*, & *c. ſoqnen.* ubi appellatur ſimonia hæreſis. Et intantum quod ſi quis per ſimoniam ſit conſecratus, dicitur execrata: ut *in cap. eccleſia, 1. q. 4.* nec poteſt in ea celebrari, ut dicit Calde. *in tract. de reciſiſtibus interdiſta in 2. c. ubi.* Unde, & beatus Gregorius *in regiſtro li. 4. c. 95.* (præpoſitis verbis, quod Dominus cathedras vendentium columbas evertit) *inquit: & cum prima ſimoniaca hæreſis ſit contra ſanctam eccleſiam execra, nec non deprecandum, cur non videtur, quod cum, quem quis cum primo ordinat, provehendo agit, ut hæreticus fiat?* Et idem ipſe ibi: Et ſi ſimoniaca peſſis ſit, ibi vulgatum eſt, quod in Galliarum partibus facti ordines per ſimoniacam hæreſiem conferantur. Et paulo poſt: ut cum liquet, hoc hæreſim ante omnem hæreſim peſſiferę ſuſpicitur (ſubjungens) cur non caveatur, cur non perpendatur, quod benedictio illi in maledictionem convertitur, qui ad hoc, ut fiat hæreticus, ſed potius ordinatur? Et iterum *eodem 7. c. 11.* Fertur autem ſimoniaca hæreſis (quæ prima contra Dei eccleſiam diabolica plantatione furrepſit, ſed in ipſo ortu ſoo tulo apoſtolica ſtirpatur peſſuſ, atque damnata eſt) in regni veſtri finibus dominari. Similiter *li. 4. cap. 97.* Regi Francorum ſcribens, ibi nonſtatum nobis eſt, quod ſacri ordinates per ſimoniacam hæreſiem ad id accepto pretio conferuntur. Et *rectus li. 9. cap. 49.* poſt deſcriptam avaritiam (quam divinę lectionis teſtimonio dicit, eſſe idolorum ſervitium) inquit: ea operatur, ut ſynodus ad eradendum ipſam hæreſim congregari poſſit, de ſimonia loquens. Rurſus *eodem li. 9. cap. 30.* inquit: verba ſtatim hæreſi pertinent oblationem omnipotenti Deo offerri, et à ſubjectis ſibi eccleſiis errorem ſimoniacę hæreſeos compeſcat. Idem etiam Gregor. VII. *in regiſtro lib. 1. cap. 30.* ſcribens Aquitanię epiſcopis: ibi hortatur cum ad penitens ſimoniacam hæreſim evacuandum. Et eſt gravius dicitur homicidio, liet homicidium horribilius: ut dicit ibi glo. & doct. *in d. cap. fiquet ei. 1. de fimo.*

Ex præmiſſis apparet, quantum jura execrantur ſimoniam: quia ut plurimum dicunt eam hæreſim: Licet ſtricto modo, & proprie non ſit hæreſis: ut

late ponunt doct. Innoc. Offien. Joan. An. Anto. cardi. abb. & Joan. de Anania *in cap. quotiens de fori.* Nihil credetur quia, quod. gratia Spiritus sancti poßet precio acquiri: quia tunc effet proprie lucretiua fecundum Innoc. Offien. Joan. Anthoniorum Bokh, Anto. cardi. *ibi in cap. simonia*, & refert abb. Siculus, & ibi commentator doct. In aliis autem qui quærit per pecuniam ordines, vel beneficium acquirere, non eft proprie hæreticus, sed improprie. Ita tamen appellatur propter detestationem criminis. Unde dicit archiepisc. *in cap. nos sequentes in §. sed licet* poßt Hug. quod simoniacus non dicitur proprie hæreticus, id eft male sentiens de articulis Fidei, sed dicitur hæreticus, id eft sacramentorum perversor: quia perverti formam, & modum tribuendi sacramenta: quia fonti dando gratia, ipse autem petit eo tribuit, vel accipit, *cap. nam excelsa de simon.* Facit, quod in simili dicitur de excommunicato, qui dicitur hæreticus *§. q. 1. c. quod autem*, quia illud eft verum large. Unde percutient clericum hæreticum non eft excommunicatus (*ut in ca. si vero de sponsion. excomm.*) fed percutiens clericum excommunicatum incurrit excommunicationem: ut dicit Innoc. *in cap. si vero.* De eos vide cardi. *in ca. nos Romani*, *§. eccnum*, *de electi.* Unde etiam beatus Thomas *in §. fenten. di. 25.* dicit, quod simoniaci non funt proprie, & per se loquendo hæretici (cum non habeant aliquam fallam opinionem) fed dicuntur hæretici propter similitudinem actus: quia ita operantur, ac fi crßimant, dominum Spiritus Sancti peccunia poßßedi, quæ cristimatio eßet hæresis. Et idem in effectu dicit Alßelanus *in summa 2. parte li. 6. ti. 15. cap. 2.* de Domi. *§. q. 1. ma sequentes*, *§. fed licet.* & antiquitic. Flo. *in 2. parte ti. 1. cap. 5. in prin.* Hæreticum autem proprie dicimus eum, qui male fentit de articulis fidei: ut patet *in tit. de hæret.* Continet tamen hæresis fub fe plures fpecies: de quo vide glo. & cardi. *in cap. firmißime de hære. de glo. in cap. illi qui §. quia vero 24. q. 3.* Improprie tamen multi dicuntur etiam hæretici: ut in propofito dicitur de simoniaco. Etiam proprie hæreticus dicitur, qui male fentit de facramentis ecclefiæ: ut *in cap. ad abolendum ex. ti. de hære.* & vide in glofßa alleganda. Sed licet fimoniacus non proprie dicatur hæreticus omnemda fpecium, vel illis annexa, tamen, ut dictum eft, quando quis crederet poßfe emi, & pecunia acquiri gratiam Spiritus fancti, tunc talis fimoniacus eßet proprie hæreticus: ut dicit Innocens. & alii *in cap. quotiens de fimo.* ut otcidit poßfe emi Simon magus, 1. q. 1. c. *qui fimoniaci*, & *c. fabricator* 3. q. 3. Quod bene ponit Offienfis *in fumma in ti. de hære. in §. 1.* & doß. ubi fupra allegati *in cap. quotiens*, & Felii. *in ru. de fimo.* & Decius bruc *confi.* 151. *in 2. col. inipitie Maximi.*

Et quare hoc crimen dicatur majus ceteris criminibus, & quomodo, vide archi. 1. *q. 7. cap. fi.* Et vide beatum Gregorium in regißro, qui dicit: Cum omnia ceteria fint idolorum fervitia, quifquis hanc in ecclefiaßtica dignitatibus dando non præcavet, infidelitatis pertinoci fubjicitur, etiam fi fidem eium neglig.n, tunc eo idolatra. 1. *q. 1. cum omnia.* Et Gratianus fere per totam canßam primam detestatur Simon fimonia: & ipfe in *c. 3. fed cum omnes* dicit quod non quæritur, ea quis fit hæreticus aliter ad eum commiferit fimoniam, & confequenter ipse hæreticus. Ergo vult, fimoniam proprie effe hæresim: ut intelligit effe mentem Gratiani Domi. *in d. c. §. 3. hæretice confß.* Sed cum omnet *fupra allegato.* Imo & tex. five ftatutum in concilio Chalcedonenfi in 1. cap. *fimoniaci* ponit, quod non folum is, qui ordinat aliam pro peccunia fit privandus, & deponendus, & ordinato nihil proficiat ordinato, fed quod etiam mediator, fi eft clericus, ipfo facto à proprio gradu decidat, fi vero laicus, vel monachus, anathematizetur. Unde etiam ille tex. *inc. quare (quod eft cap. fi. 6. q. 1. & eft Augußt.)* dicit: quare ergo, qui peccat graviora, an qui peccatum facerinis incurrerit, an qui fciens ab avaritia, eft ab idolofatria non receßßitis fubjugens fe non audere judicare, quis fit detestior in hæreticis, in cujus vita præter id, quod hæretica eus eft, non inveniunt homines, quod reprehendant, an catholicus peßimis moribus exißens: quæ vera ßa ponuntur continuative ad fequentia in crimine læfæ majeßtatis, & crimine fimoniæ. Et ex quo ter. fimoniacus eft idolorum fervus: quia avaritia, quæ in fimonia continetur, eft idolorum fervitus, *inc. fabricator.* 1. q. 3. non enim Christus magis eamdem ßabat Spiritum fanctum, fed dominus emere quereßat, ut lucrum faceret. Et quia ita eft, quod cultor idolorum eft hæreticus, fequitur, quod fimoniaci, qui non nili propter avaritiam peccantes, aut hæretici dicuntur. Et de hoc vide tex. *in c. cum omnis avaritia*, 1. q. 1. Et quod fimoniacus fit hæreticus dicit Innoc. *in cap. firmißime de hære.* Addit vnam rationem, cui cum difficultate poßit reßponderi: quod cum ex caufa fornicationis licet dimittere uxorem quod thorum (*ut in cap. diferetion, cum fimil. de ex. quicqmo. confan. extra fun*) & avaritia dicitur fornicatio, & idolatria, propter avaritiam fimoniacus poßet feparari ab ecclefia: quia etiam propter fpiritualem fornicationem, hoc eft idolatriam fit feparatio matrimonii quoad thorum. Vide tex. qui hoc probat *in c. idolatria* 28. q. 1. Et tex. *in cap. cito surpum*, 1. q. 1. c. addit, quod gravius eft crimen fimoniæ, quam avaritiæ. Et fic fimoniaci dicuntur idolofatræ, & confequenter hæretici. Vnde etiam dicit tex. *in c. ex multis*. 1. q. 3. nufquam reßpexit in evangelio, Dominum noßtrum tanta ferevitate, tam difficrita conßtata jußßitia peccantes corripißße, ficut quando de templo ejecit eementes, & vendentes (per quos fimoniaci defignantur) quia non folum eloquio increpavit, fed etiam facto flagello de funiculis reßcrßo domo eliminavit de templo. Et hi fimoniaci dicuntur fere domum Dei fpeluncam latronum. Imo & clarius vult ibi tex. citra principium, quod de venditione beneficiorum eft idem judicium, *quod de prohibitis quia fimoniacis.* Unde ibi Chalcedonenfe concilium, quod eft unum ex principalibus, fimili poena condemnat eos, qui ecclefiaßticum beneficium invenerit pecunia acquirunt, & eos, qui facram manus impofitionem, per quam Spiritus fanctus confertur, mercari dignefcuntur. Ecce, quod ex parßitate utriusque criminis idem judicium, *dicunt.* *c. qui fßudet, & c. vendentes*, 1. q. 1.

Inde Infero, quod ficut memoria hæretici poßt mortem poteßt damnari (*ut in 1. q. C. de hære. 3. q. 1. c. fens. ficut de qua*) ita ficut exorcizmus latæ majeßtatis: ut *in l. ff. Cod. ad l. Jul. majeßt. dicitur in §. pro conversione infß. de hæredi. quæ ab intestato defe. & in l. qui à latronibus. ff. de reßtitu. et. in judicium*, ibi glo. *C. de accusa.* fic damnati poteßt memoria fimoniaci per jura præallegata. Facit, quod dicitur *in c. a nobis de fen. excom.* Et hoc videtur velle Joan. de Platea *in §. fuse pretaxatis infß. de publ. judi.* juncto eo, quod dicit *ind. §. per contrarium.* Unde & propter magnitudinem criminis jura appellant fimoniam peßtem, quæ fur magis gnitudine alios morbos vincit: ut *in c. fimoniaci. 1. de fimo.* Unde & mediatores contra hujus fcelus auctores, in detestationem criminis, admittuntur in teßtes: *ut in c. 1. de ceßti. in 6.* Quinimo tanta eft hujus criminis labes, quod fervi adversus dominos, & quißßet criminofi admittuntur ad accusandum: ut *in cap. tanta de fimo.* Imo & focius criminis ad accusandum admittitur: *ut in c. fi qui fuperßtio 79. di.* De quo dicendum: *ut in cap. ideo di. 3. de fimo. cum concordan. & d. c. fi quis.* Et his ergo patet, quando fimoniacus dicatur in genere hæreticus, & quando proprie hæreticus.

As simonia cadat in papam.

NUnc quæritur, utrum fimonia cadat in papam, & illaquetur hoc crimine: Doc. commentator videntur dicere, quod fic. Primo hoc dicit beatus Thomas *in §. fen. di. 25. q. 3. ad fecundum arg.* qui dicit, quod illorum opinio eft erronea, qui dicant, quod in papam non cadit fimonia: nam fi papa pro aliquo fpirituali acceperet, ita fimoniam committereßet ficut & alius homo: quia eßt contra jußtitiam, legem divinam, & naturalem, quibus papa ßubditus eßt, ficut & ceteri homines: Et idem poßit ex parte Jhesu. *in 2. parte ti. 1. c. 5. verß. ßft autem.* & hanc candem opinionem poßit Idem beatus Thomas *in ßecunda ßecundæ, qu. 100. artic. 1. in corpore, ad ßeptimum argumentum*, & dicit, quod papa, ficut quißßet alius, incurreret ßimoniam, ß recideret pro aliqua re ßpirituali pecuniam de redditibus ecclefiæ alicujus: & ßimilitere ßipfende pecuniam ab aliquo laico non de bonis ecclefiæ: Imo quod in papa eßt gravius, quam in aliis: quia peccatum tanto gravius eßt in aliquo homine, quanto majorem obtinet gradum. Ad hoc, *vi. q. 1. practique. qu. di. bonos christianos*, *cap. quanto de purgatorio. & canis. in tract. de purßßate papæ. q. 65.* Hoc idem teßt, & tenet archi. 1. *q. 1. c. 1.* & poßit ibidem Domi. quia dicit, quod à papa veßßet derogare reßpectui juris patrimoniualium electorum, vel detrahere proprietati rei ecclefiæ, fine caufa non poßßet: quia non eßt dominus, fed administrator bonorum ecclefiæ: licet poßßit detrahere juri titulß beneficii ipforum clericorum: quia funt poßßi, ut cußßodes eßt clericis: ideo poßßt illorum poßßß

de quo vide Alexandrum *in cap. laicorum, 4. q. 1.* ubi latè examinat. Et conclusio ejus est, quod in simplicibus beneficiis papa non committit simoniam: *secus in dignitatibus*, vel episcopatibus, nisi aliquando ex causa necessaria. Vide eum, quia multum arguit ad utraque partem. Archi. indifinitè *in c. 1. tit. de* reprobat opinionem beati Thomæ: & sic simpliciter videtur tenere, quod in papam non cadat simonia. Bart. vero *in l. 1. ff. ad l. Julian de ambitu*, dicit, quod in curia Romana non habet locum simonia, licet non in curia Imperatoris *l. Julia de ambitu*. Quod dicit verum quo ad ipsam papam, secus quo ad cardines. Idem tenet Henricus Boich *in c. 1. de prebend. vices fuas*, si fiat principi scienter, vel authorizante, aliàs secus: & distinguit, ut dicit *glos. in d. cap. ex parte, 1. C. ex cff. Christian.* Et Idem Pe de Perusio *in c. 1. de Simon.* Et idem Bar. *in l. Barbarius in 2. col. ff. de officio prætr.* Et sic sentit simpliciter, quod in papam non cadit simonia. Sali. *in ub. C. ed. l. Jul. de ambitu* dicit, quod in curia cessat hodie ambitus, & idem glo. *in l. 1. ff. C. C. ad l. Jul. de ambit.* & glo. *in c. presbyter 35. dist. q. 6. c. fi.* & glo. *in l. Barbarius, ff. de offic. prætr.* Idem Angelus *in l. 2. C. ad l. Julian de ambit.* qui dicit, quod in curia Romana vendunur omnia officia; & non mirum, quia est officia mercatrix simoniæ. Quod dicit Sali. intelligi, si dicitur principi pro honore, vel officio habendo; secus si fiat ministri ad lucra papæ. Et simpliciter tenet, quod in papam non cadat simonia. Oftien. Joann. Ant. Domin. & alii *in c. pro humanis in §. cum igitur de homi. in* 6. dicunt, quod dans pecuniam pro papatu incidit in 1. Julian de ambitu: & quod non habet locum in curia Romana, quia Romanus non habet locum lex Julia de ambitu: quia illud intelligitur in principe, ipsoque est canonice electus. Petrus de Palude *in 4. Sentent. dis. 25.* dicit, quod est peccatum non evitat, peccatum tamen juris positivi (cui non subest) non est vitabile. Unde nec simpliciter, nec hujusmodi pœnas juris sui fieri tenet: licet non etiam eis excommunicatus, & percutiat clericum. Dicit etiam idem Petrus (& refert archie. Floren. ubi supra) quod ille, qui meret beneficium, vel ordinem papæ, pœnas juris non incurrere: quia fecit papæ potest diffipenare in pœnis jam incurrit, ita etiam, quod non incurrit: licet posset privilegium alicui concedere, quod percutiendo clericum non effet excommunicatus; licet non libenter faceret. Quando autem dat principeatus, videtur quod non dispensat licitè: sicut quando scienter dat irregulari, ex ipso dispensat cum eo. Unde qui habet beneficium per simoniam in curia, & habet confitentium, quod emunavit de conclusione papæ conferentis, pœnitendo de peccato non tenetur resignare, sed potest retinere: Et sic videtur velle, quod vendere ordinem, vel beneficium sit de simoniacis, quia prohibitis: in quibus papa dispensat. Vel ejus opinio simpliciter est, quod papa non illaqueatur crimine simoniæ. Item concordat cum card. Flo. *in d. c. 1.* quod in illis beneficiis illaqueatur non committit simoniæ per papam: quia prohibito venditionis eorum est ex ordinatione ecclesiæ. Et idem videtur velle omnes glo. supra allegatæ, & sic quod papa vendendo beneficium non committit simoniam. Et idem videtur velle Cy. *in l. 1. C. ad l. Julian de ambit. Bal. in l. Barbarius in 2. col. de offic. prætr.* dicit, quod papa, & imperator possunt vendere officia secularia absque simonia, & pravitate alicujus, quia hæc non est prohibitum jure divino, sed civili: & si autem papa vendat episcopatus, & prælaturas, non decidit aliter: sed permittit se ad dicta in *c. Agatho. 85. di. & c. cum pridem de pac. & c. si quis presbyta. 79. di.*

Cominus abb. Siculus *in c. 1. de simo.* disputat istam quæstionem, utrum papa vendendo beneficia committat simoniam, & illaqueetur illo crimine; & dicit, quod non reperit tactum, nisi per cardi. ibi. Et idem abb. latius *in repetitione cap. exiurpanda in §. qui vero de preben. & in c. cum pridem de pac. & in c. cum venerint in 3. col. de judi.* ubi dicit, quod pro hoc non potest ab illis damnari, sed ipsum condemnat. Et in omnibus locis concludit, si est beneficium, quod requiratur facti qualitatis excusionem, quod rationes illius ordinis papa non possit vendere illud sine vitio simoniæ, & quod ipse committeret simoniam. Etiamquantum ad glo. *in d. c. ex parte, & in fin. & c. ex parte de offic. deleg.* & alia similes voluit, quod in beneficialibus committatur simonia ex ordinatione ecclesiæ, & non ex dispositione divina, & quod hæc beneficia non fuerunt ordinata per Deum, nec in se essentialiter sunt spiritualia, sed ex ordinatione ecclesiæ accidunt spiritualibus: dicit ipse, quod in materiis ecclesiæ est certe, *in ex parte, 1. c. 1. ff. in c. novit.*: & quod, quando beneficium habet annexum possessiem clavium, ex quo tunc pœnitia accessorie ex ratione dictæ clavis, non papa illaqueatur simonia. Et sic sentit abbas distinctionem illam inter simoniacia quæ prohibita, & prohibita quia simoniacia fieri possunt, quando in subjecto concurrit prohibitio veteris, & novi testamenti, tunc papa committat simoniam. Idem etiam tenuit abbas in illis tribus allegationibus factis in concil. *Basiliensi.*

Pro illa opinione abb. est text. *in cap. fficat canonibus, 1. q. 1.* ubi patet, quod emere sacerdotium est prohibitum in veteri testamento. & patet 2. *Machab. c. 4.* C. Et consentiens est prohibitum, quod ignis sacrificii extinctus est Antiocho Jafoni vendenti sacerdotium, qui 70. annis literatæ abbiosus erat. *Ex Ana. in dicto capitulo. primo de pon.* Vincentius historialis *li. 5. c. 73.* referendo August. Et glo. ibi *in d. c. fficat*, colligit argumentum, quod vendere ordinem est prohibitum in lege veteri ratiohamili. Et per hoc non videtur verum, quod dicit Petrus de Palude ubi supra: qui vult quod vendere ordines fit prohibitum à lege positiva, cum ipso à lege veteri. Pro quo facit text. *in ca. in novo, 21. di. & in c. legimus 95. di.* Istam opinionem abbatis sequitur summa angelica in verbo *simoniaca*: ibi tenet cum Panormitano, & addudit glo. *in licet de pœnis*: quæ vult, quod cum ordo sit sacramentum, qui adhæret executio, qui unum vendit, vendit & reliquum *1. q. 1. qui objecto. & c. sufficiens.* & ideo simoniam committit, & *text. in c. ex diligenti de simo.* juncta glo. ibi, & divinis, & humanis legibus. Et ibi as dus glo. allegat ipsemet abb. *in d. cap. 1. C. & 5. qui vero.* allegat etiam text. *in c. altare 1. q. 3.* ubi altare, & decimas per pecuniam dare, & vendere Spiritum sanctum ell simoniaca hæresis, & glo. expopit altare, id est quæ altari offeruntur, vel in administratione altaris, vel in ecclesia. Et similis text. *ff in c. presbyter 1. q. 1.* Sed hoc non probat, quod dat vetus testamentum Et sic similiter text. & similiter text. *in c. reperiuntur*, 1. q. 1.) nisi per quendam equationem: quia acquiparatur vendere episcopatum, vel ecclesiam, & Spiritum sanctum.

Dicit tamen abb. quod quando beneficium non habetur ordinis executionem, licet papa non illaqueetur conditutione juris positivi, tamen cum contrahentes bene liganur: & sic quod ementes non possunt fine peccato ministrare in beneficiis per simoniam cum papa commissam recepto alegat, quod ponit Joann. Anto in regula *cui licet, in 6. mercia.* Ad quod dicit, quod *in l. digna vox. C. de legibus*, & quod dicit Cy. & Bald. in authen. quibuscunque. *Cod. de sacrosanct. eccles.* & Bencdictus de Plombino *in l. Lucius ff. de fideicom. libr.* Bar. & Angelus *in 1. quod apostolicus*, & *doc. in cap. ne animarum de const.* Quod ultimum ait fit verum, vide in d. summa Angelica in verbo Simonia quinto, *nro. ultimo*, ubi ita id quod ratiatum est supra tenet Pe. de Pau. & ponunt alii modernioes poll Abbatem *in d. c. de simo. & in d. c. ex parte & ff. deleg. archid.* & Dom. 12. *dist. c. 2.* vide, & fel. *in cap. de cetero de re judi.* Et illud etiam, quod tenet Abb. videtur tenere Joan. de Ana. *in d. cap. 1. & in d. cap. cum dicit*, quod papa in dubio non tenetur dispensare, ut *in cap. 2. de jdolatria.* Et idem Joan. de Ana. ponit exemplum de ecclesia fundi Petronii, cui fuerat concessum, quod posset eligere duos, vel tres sacerdotes, quibus dabatur potestas communandi omnia vota fundi Antonii, & fundi Jacobi, & alia, & conversati pecuniam ad ipsa fabrica fundi Petronii, & dicit, quod illi, cum quibus effet dispensatum nulla fubsistente causa, nisi tantum ordinem ratione ratione dictæ ecclesiæ, non tantum quoad Deum, de hoc tamen quid tenendum, vide modernioes in locis supra allegatis. Sed quod primus dictum Abbatis, pro eo facit, quod dicit Innoc. & refert Joan. de Ana. *in cap. per totas et fecundo de fimo.* quod episcopus, qui emit episcopatum, non potest licite ordinare clericos, quia illa collatio potest in illa inopione beneficii, & ideo quod omnes ordinati ab eo non requirunt ordinari executionem, quod Intelligit Antonius fuisset tolerata, & quo vide *in cap. cum non potest* Bab. *de prestitip.* Sed quoad primum dictum Abbatis, in contrarium videtur tenere Joann. de Ana. *in dicto capitulo. primo de pon.* Pro qua opinione allegat text. *in cap. confitentes de religi. domi.* qui ille episcopus concessit illis Abbati, de quo ibi, quod ipse non potest, quod habebat tam in monasterio quam in ecclesiis pertinentibus ad ipsum monasterium constitutis in diœcesi ipsius episcopi, qui certa annua pensione pecuniæ, solitest 8. deniariorum. Et licet ibi allegaretur simoniacs prævitas, quia in illo jure, quod concedebat episcopus, erat commixtus spiritualia, & temporalia, tamen ibi contractus non judicatur simoniacus. Quod omnino fuit, quia, ut ipse dicit, pecuniis conferebant data pro temporali, & non pro spiritualibus, ut ibi dicunt duc. Et dic. Anto. *in verb. secundum dubium cre.* fic dicit in propositio, quod pecuniæ conferat data pro tributo benefitii, non pro ordinis executione. Et ut ita videtur velle, quem petent. *cap. Abbatis similis. de verb. signi.* Nec obstat, quod vendito ius ex connexis, consetur & alterum venditum, *ut in cap. Ignis obsequentis. 17. q. 1.* quia dicit, quod ibi est ferme in talibus connexis, quorum unum fine altero fiare non potest, fitut nec anima sine corpore, & corporaliter vivere.

ET pro ista opinione facit text. & quod ibi dicunt dodo. in dicto capitulo ex liceris de jurepatro. quod licet alias non possit vendi jurisdictionates, tamquam quid spiritualé, vel spiritualibus annexum, ut *in cap. quia clericis, & in cap. de jure, de jurepatronat.* facit, quod dicitur *in c. quanto de jud.* tamen ñ venditur quid venale, et villa, vel castrum, transit etiam spiritualia quoad *Jacobat. de Concil.*

est in villa, quia contractus videtur initus, & pecunia data fuper jure temporali, & non pro jurepatronatus, fed jufpatronatus tranfit accefforia, ut ibi dicitur. Et fic jufpatronatus, quod eft quod annexum fpiritualitati, tranfit accefforia cum temporalibus *l. in mediis, & quod ibi notatur, ff. de contrahen. empt.* Et fic magis dignum potest accedere minus digno, ut ibi notat abb. fic in propofito pecunia conferat data pro tributo benefitii, videlicet pro temporali, & redditibus quæ pertinent ex beneficio, & non pro ordine; licet ordo videatur quid annexum tributo beneficii, & quid accessorium ad tributum. Facit, quod dicit idem Abb. *in d. §. qui vero.* videlicet, quod in ordinatione datur potestas clavium in habitu, non in actu, & fed in inftitutione, vel collatione beneficii datur executio illiuus potestatis, *ut in cap. admissus, in §. cetera, cum capitulo sequenti. decimaseptæ fficium primo.* Non enim potest, quia quantumcunque fit presbyter, dabere, vel ligare alterius parochianum, vel in alterius ecclesia celebrare fine rectoris licentia. *clementina primo de foro competen.* ergo non omnia de pœnis. *C. remoti. cap. conditio 16. qu. 1. q. qu. 1.* fere per totum, & de parochi. *ex de dominicis, c. 2. & multos cum fimil.* Sic ordo five clericatus non conferitur rectoribus in collatione beneficii, fed venit tanquam quid accefforium. Et fi ratio inficiatur, jufpatronatus cuncutis mens eft illa, quia non accendit ad illud, quod eft onoris, fed ad emolumentum proventuria ex beneficio, & ad valorem, qui hodie tantum attendiur, ut fatetur, cum jam non erubescant dicere, quod Sacerdotium dantur ad vigintiqui centum, & officia ad decem pro centum, quod audire abhorret natura. Et illam opi tenet Pet. de Anchin. *in cap. 1. in c. clerici. de simoniac.* Sed contrarium conclusionem, & opinionem ponit, & fequitur Andreas Barba. *in d. c. ex parte de offi. deleg.* licet emittat fe in contrarium Antonii ecclefiæ. & fimiliter dominus Joann. Carapha in quodam fuo tract. de fimonia, nihil concludendo remittit fe determinationi Sanctæ Sedis, quia ipse dicit, quia, ut dicitur, videtur tenere, quod illa fimonia non-eadit in papam. Dom. Fel. *in cap. 1. de fimo.* dicit, opinionem Antonii & Andreæ eft communem, & eam ipse tenet: Sed idem Fel. multum animofe, & fimplicitè *in d. cap.* ex parte dicit, quod communis opinio eft, quod papa in fimoniacis, quia prohibitis, non illaquaetur nec committit, illa vendendo, fimoniam. Imo dicit, quod illa folutiones ex diuturno ufu funt facta de ipontaneis necefitate, alias *c. ad apostolicum de fimo.* fubjungens, quod illud, quod datur papæ, datur facratio Petri, nec eft proprium papæ, fed prodeft danti, tanquam fatisfacti quæ poftulatum. Et quia videtur velle, quod qui dat pecuniam papæ non folum non illaqueatur fimonia, fed nec peccat, imo meretur, tum adducit rationem aliam, quia effector tali redditu, qui, ut dicit, maximus eft, ecclefia contemneretur, & ex hoc concludit, quod papa vendendo hujusmodi spiritualia non illaqueetur crimine fimoniæ. Unde hæc varietas Felinæ? maximæ cum etiam ibi fatis mentionem de dicit per te *in d. cap. 1. de fimo.* contra opinionem abbatis. Et dicitur ejus potest eliri una ratio contra eum. Nam quæ ratione ipse vult, fi papa vendit beneficium, quando non requirit ordinem, quod licet ipse non illaqueetur crimine fimoniæ, hæc tamen fit fimoniacus, & quoad Deum non fit tutus, qui cum eo contrahit, & fic quod in contrariativa fit diversa difpofitio per dictum mercatum

lem Joan. And. in regula *eni liter*, licet alias regulariter fit locus, ut patet per Dom. *in c. 1. de temp. ord. in fine* cum. eadem ratione videretur dicendum, quod quantumcunque beneficium, quod vendatur, habeat five requirat factum ordinem, non videatur vendi ordo facer, qui vendi non potest, ut *in c. qui fodet 2. q. 1. cum simil.* fed beneficium five titulus beneficii propter redditus ipsius, & quod fit separata dispositio ex eodem actu vendendi, ut pro eodem non contineatur data pecunia, fed pro alio, quantumcunque affigner connexitas redditus cum beneficio. Licet sit locus regulariter in connexis, ut *in c. si quis obiceritis. 1. q. 1. C. in cap. translatus. cum materia de emptis.* Et fortius in alio casu quam in alio, quia refringitur odium, & in precedenti ampliatur. Non enim præsumitur quia velle facere æstum, per quem illicitum, & incidat in pœnam. *I. item apud Labeonem. de jurisdictione ff. de pœnis ff. de rebus creditis in ff. de furtis corrupto.* Bar. post glo. *inf. non folum. §. sed et pubiri ff. de novi operis nun. dedit. in c. cum ex offi. de proc.* maxime Ant. de Bart. Bald. *in rub. C. de iudic. offic. verb. juxta hoc quæs.* Bar. *in. 1. in minoris, verf. fed quæro in acceptione ff. de public. jud.* Non enim præsumitur animus nocendi Bartol. *in l. pannium. §. fi. ff. de dam. infec.*

FEl. autem *in c. ad audientiam el. 2. in §. cel. verf. recte detortaria deferipcitum* ponit quæstionem, utrum papa possit impetrabilis, quæ pertinent super beneficiis sine causa, & an ita, quibus affingatur pensio, si hoc deducerant prius in pactum sint iuri in foro conscientiæ, videtur tenere cum glo. Bernar. & quod possit, & quod tales sint iuri, & an illi allegari, quod si tales non essent iuri in foro conscientiæ, pontifices illa non tolerassent, & talibus formam dedissent per constitutiones suas, ut dicit de Martino 5. Eiusdem 4. & Paulo 2. Vide ibi eum, quia allegat Sanctum Thomam, & alios plures contra, & alios pro. Addit tamen, quod licet alias sibi papa dispensari in prohibitis à solo jure positivo, sufficiens, & ita volunt tas pro casu, etiam quoad Drum, nedum in foro contentioso, per dicta Inno. *in. cum ad monasterium circa medium de Rapto Monach. & Car. in repetitione. c. pirati perpetuum in q. octim. de foro. eccles.* cum allegatis ibi per eum, tamen, quando hæc canonica effect fundata in aliqua ratione descendente à jure divino, vel à ratione deficiente nostra à dictamine rationis naturalis, fine causa non videtur ratificatio. allegat Abbatem in repetione *c. per tuas in 11. eulum. verf.* nec obstat de arbitr. quo solo dicit etiam, quod dispensatio non valeret etiam in foro contentioso, ut est, quando tollerct aliqui actionem, quæ licet sit à jure inventa, tamen defendit à jure naturali. Et idem dicit, quando hæc canonica effectuata fuerat bono publico, & dispensatio papæ prejudicaret illi bono publico, quod tunc talis non effet tutus in foro conscientiæ, & idem dicit sibi papa dispensare ex affectione carnali. Et ita intelligit Abbatem *in c. de multa 4. eulum. verf. ex prædictis infra, & in c. per venerabilem post Joan And. qui filii fint leg. & in Gill. 5. qui verso in 37. col. & in cano. Rituerda Agrigiis. dum* Unde si effet repugnantia inter Peti. videtur restringere glo. *in c. ex parte, & in cap. eodem pridem*, nec per hoc declaratur, si papa vendendo beneficium habeat ordinem annexum incurrat simoniam. Et quod dicit, quando dispensare affectione carnali, non videtur eulum, quod ipse dicit *de [illegible] beneficiis. c. cum de ea. & quali. quod* [illegible] interpretibus papæ.

EX præmissis redditur valde ambiguum, quid ex tenendum sit in quæstione Abbatis. Pro cujus opinione adduci tex. juncta glo. *in c. salvator circa fin. 1. q. 3.* ubi tex. dicit, quod vendere archipresbyteratum, archidiaconatum, vel præposituram, est vendere eulum Dei, & Spiritum Sanctum, quantum est in vendente, & alleg. Aug. finem hoc dicentem, & glofs. ibi *in verbo in subiecto*, fupplet, quia illa habent curam animarum annexam. Et ita ibi glo. quæ ponit licet in ecclesia Romana non offendit, quod quando est annexus ordo, vel tale officium, quod requirit ordinem, illud est de prohibitis, quia simonicus, & fic prohibitum in vetere Testamento, & jure divino. In ifta materia poB fit fic dici, quod si quærimus, utrum papa committat simoniam, hoc est illaqueatur crimine simoniæ quod quæsitum fuit per Bar. *ut supra*, & ibi, quod non, quia cum fit fupra jus, *ut in l. digna nox. C. de ludus*, non ligatur à lefpio, ut *l. peculi. ff. de abrog. q. 4. nulus c. fi.* cum materia de infti. & Joan. And. *in d. regul. eni liter, ff. de offi. in cap. ut. c. cum ex parte conflitut. & in c. 1. in fine in verbo ab omnibus de conflitu. C. C. simonia de elec.* Conditori enim cumnon licet contra fuam conflitutionem dispetare, ut *in cap. cum ad monafterium*, ibi Innocen. & doctor. *de Rapto. mona. clem. 2. de elec. c. propofuit de concef. prebend.* cum fimilibus, & in tantum dico hoc verum, quod etiam fi hoc fieret in prohibitis, quia simonicis, quod papæ pœnas jure communi additas talibus simonialcis, papa non ligaretur. Et idem in quæstione Abbatis dico, quod papa vendendo beneficia habentia ordinem annexum, non dicitur illaqueari potuit à jure communi inflictis contra tales, nec ifto refpectu potest dici simoniacus per jura prædicta. Credo tamen, quod qui retinent talia beneficia à Deo, per pecuniam, ipfi bene fubjiciantur pœnis juris communis. Nec eos excusat, quod cum papa simoniam commiserint; tum quia papa in dubio non videtur dispensare, nisi hoc dixerit, *ut in cap. 1. ibi glo. & doc. de fchifma.* tum quia non potest negari, quin tales peccent, & in materia concernente peccatum, mortum fuperfitis, vel papæ non dispensat, ut tex. *in 1. omne. C. cap. nullus 36. q. 2.* Et ideo fi fuccellor voluerit tales punire pœnis à jure communi contra D simoniacos emenses beneficia inflictis, jufte poterit. Nec poterunt fe excusare, quia ex non dispensatione contraxerunt, cum non ligaverit fuccellorem *clemen. 1. de Rapto in prin. cum fimili. de elec.* Et utinam fuccellores ita punirent, cum jam ex impunitate hujus fceleris usurarii mercatores, literarum penitus ignari, passim pofpofitis viris digna ita promoveantur, cuilde impofibile videtur quin flagellum Dei appropinquet, cum illi multiplicive offendant Deum, & non leve pariant scandalum in ecclesia, quia cum excess carum dicit, ambo in foverant eadem *c. cum fit de etate, 7 qualis.*

E HOc tamen intelligerem verum, nisi apparetet de intentione papæ, quod vellet dispenfare, & de ejus certa fcientia per ea, quæ potuerunt in dicto *cap. fecundo de fchifma. in cap. venient de filiis presby. C. 15. dilim. qui in aliqua, & 54. dist. fi ferunt, C. adra. conf. 35. cum feptem conflitis fequen. quod dicitur in l. eadem confultus de re judi.* Hoc eli, quod fit certus de qualitatibus perfonæ, cui per pecuniam provider, & de illius intrinseca inhabilitate. Facit, quod dicitur in capitulo concertationis *post fch. de appel.* & Alexan. conflit 14. incipit Titius, in primo vol. ut fciat, fi fit ignarus literarum, & perfona, cui propter malos mores rationabiliter non esset providendum. Unde Joan. in dicto capitulo fecundo, & Cardina. post eum dicunt, quod quando præmittitur cauleq conflitutio, præmittitur dispenfatio, etiam fi non dicat, dispenfamus. Addunt, *ad audientiam de appel.* Non tamen requiro, quod fit certiorata de pœnis à jure inflictis: quia papa habet fcientiam juris: ut *in c. 1. de conflit. in 6.* Ad hoc eli, quod dicit Innocen. *in c. cum ad monasterium de Rapto mona.* & Specu. *in tit. de lega. in §. breviter circa fi.* Si autem papa fciret omnes qualitates, & providerent, tunc fatis eli tutus in foro conscientiæ, ut poffet retinere beneficium, & non incurrere pœnas juris positivi. Unde non teneretur refignare, fed poffet retinere beneficium falva conscientia; quia in talibus pœnæ auctoritas fupplet, tollendo tacite pœnas juris positivi. Et hoc tenet Rofarius *in fumma in verbo simonia, primo verf. 2. n. 8.* Bald. *in q. fcatea. di. 35. in q. & conclusione 5.* Facit, quod dicit Bart. *in l. 2. C. Cod. de crimine facrilegii*, quod papa potest uno verbo pronunciare aliquem facerdotem: & quod notat Innoc. *in c. 1. de facra unctione*: qui dicit, quod si non esset conflitutio ecclesiæ, fufficeret dicere, fit presbyter, absque alia folemnitate. Hinc eli etiam, quod papa voto verbo potest facere epifcopum: ut dicit Angelus *in c. 1. per illum tex. C. de fententiam poffit.* Et tales erunt veri epifcopi, & presbyteri, licet alias fit omissa forma ab ecclesia introducta. Sic in quæstione, quando papa fcit omnia & vult, confentur tacite dispenfafe, ut non dicatur fimoniam incurrere, qui dedit et pecuniam pro beneficio. Quod eli etiam in beneficio, in quo non requiritur ordinis receptio. Rationem tamen fic providendo male facient, & debent omnino abflinere: quia ut dicit cardi. *in d. c. conflitutum, minoratur devotio*, & bon Pontifices abflinent: ut ipfe dicit *in c. 1. de fum.* Hodie autem propter hoc perdita eli omnis devotio: quia Roma facta eli tota mercatrix.

Sed ubi effet tale beneficium, quod requirit ordinis executionem, licet frater Angelus in fumma angelica in verb. *fimonia quinto*, in verfi. finali, vel in, quod fcitur, & Petrus de Palude ubi fupra: tamen intelligeren eos quosq; papam juris positivi, id eli, quod taliter emens beneficium effet fecutus, quod non poffet poffea de tali empitione punniri. Sed quo ad retentionem beneficii in foro conscientiæ, illud dependet à quæstione abstracta: quia fi tentemus, quod papa vendens beneficium requirens ordinis executionem, illaqueetur crimine fimoniæ (licet vult abbas *in d. §. qui vero, or in d. cap. 1. & c. cum pridem & de quo infra dicetur*) quafi videtur vendere ordinem, quod eli prohibitum, quia fimoniacum, quia etiam jure divino prohibitum: (ut *in d. c. fecut in glo 1. q. 1.*) tunc credeterm, quod quantumcunque papa habuffet omnem fcientiam omnium, tamen illa quæ emiffet, non effet tutus quoad Deum: nec poffet falva conscientia retinere beneficium, iafi aliter quam per folam fcientiam papæ apparetet, quod papa eum ex causa dispenfaffet. Et fic intelligo, quod dicitur *in d. cap. 2. post glo. de fchifma.* Movetur ad hoc: quia quantumcunque papa in ista, quæ funt juris positivi ex fola voluntate, & fine aliqua causa dispenfet: (ut vult Inno. *in cap. cum ad monasterium de Rapto mona.* & per abb. *in cap. ut fi clerici in 5. de adulteriis, in c. 6. de iud. & in cap. tam ex literis, de le integ. reft.* Facit tex. glo. & Bar. *in 1. relegati. ff. de penis*) tamen ubi lex positiva haberet in se rationem ex lege divina, vel naturali, fi papa dispenfat fine causa, vel cum causa, quæ non fit vera, tunc dispenfatus quoad Deum non eli tutus. Vide abb. *in c. de multis 34 q. vol. de probeu. & in c. per venerabilem in 2. col. qui filii fint legit.* Et ratio eli, quia dispenfationes non debent fieri propter particulare bonum diverse interesse, fed propter bonum publicum: ut ibi dicitur *in d. c. de multis*, alioquin ubi non eli causa rationabilis dispenfandi, non dicetur dispenfatio, fed dispenfatio. Vide Rhodum *in q. fenes. di. 38. q. 8. articulo 1.* dum allegat Bernardum de conflideratione ad Eugenium papam *1. q. c.* Unde glo. *in c. non eli de nuna*, dicit, quod ubi papa dispenfat fine causa vera in iis, quæ funt de jure divino, dispenfatus non eli tutus quoad Deum. Et vide Joan. de Immol. *in c. cum olim in 1. col. de clerici conjug. & abb. in cap. venefficat in 1. col. de judi. & in c. fignificafti de elect.* Capderem tamen, quando imminens aliqua necessitas fed opportunitas, quod illa effet fatis rationabilis causa dispenfandi, quando perfonæ, cui providetur, eli idonea, & causa eli vera, & non in iteris confuta: per id quod dicit *cardi. in d. c. conflitutum de religiosis.* Et ibi causa eli, *cum* papa effet dispenfatum, poffet retinere beneficium falva conscientia: dummodo non foluratur pecunia pro emptione executionis ordinis fpecifice, fed tantum detur pecunia pro beneficio, nec geratur in mente pecuniæ acquirere ordinem. Et ibi causa limitarem opinionem abbatis in *d. §. fi vero, & in d. c. 1.* & alii locis fupra allegatis.

C Quid autem dicendum in quæstione ejus, judicio meo hoc dependet ab illo, utrum pecunia data pro beneficio requirente ordinis receptionem facrum in fui executione, confetatur etiam data pro ipso ordine: quia ut dicit tex. *in c. ff. quis obiecerit. 1. q. 3.* quisquis hominem aliquem vendidit, neutrum inventidum deseliquit. Et fimiliter tex. *in c. Ecclesiæ. ca. 1. q. 3.* fubjungit, ac per hoc is, qui rem ecclesiæ vendit, vel emit, simoniacus effe intelligitur, *ex* quo venditur vendere, fine quo alienum non poterunt. Et præterea dicitur, quod emens, vel vendens ecclesiam, dicitur emere, vel vendere Spiritum Sanctum: ut *ip. Ecclesiæ ca. 1. q. 3.* Quem Spiritum fi papa emere, vel vendere voluerit, erit simoniacus: ut *in c. quisquis, & in c. Ecclesiæ. 1. q. 3.* Imo hæreticus effet habendus: ut diximus fupra per dicta Inno. & aliorum *in c. quisquis de fimo.*

Putarem poffe dici, quod fi papa venderet de per fe epifcopatum, quod illa eli ordo: *in c. de offic. ordin. quoniam de purga. cano. & in c. eleus 1. di. & 88. ad hoc per doct. & Do. prov. &.*) tunc fafta determinatione Romanæ ecclesiæ poffet dici, quod papa involuerat crimine fimoniæ. Et idem effet vendere facerdotium de per fe, vel alius ordo fine titulo beneficii, vel fpecifice cum titulo beneficii: quia effet prohibitus, quia fimoniacus, quibus papa involvitur, ut fupra dictum eli. Et ollin erat prohibitum emere facerdotium in lege veteri: *ut in c. eus 1. q. 1.* ubi tex. allegat 19. canonem apostolorum, & abbatem *in c. de testim.* & testimonium bonum regum: ubi alienum omnino à facerdotio pronuntiat eum, qui aliquando dederit, vel accepeerit pecuniam in aliquo tempore, five sine manus impositione, five poft. Et glo. ibi refert de Jeroboam, quod quicumque voluerat implebat manum fuam, & fieliat facerdotes excellorum: & propter hanc causam domus Jeroboam everfa eli, & deleta de fuperficie terræ. Et quo patet, quod prohibito venditionis facerdotii fuit in veteri lege introducta, fed multo magis in epifcopatibus: quia literatim in

in primitiva ecclesia non esset differentia inter episcopos, & presbyteros (ut in *c. clerus 12. dist.*) poteslatem, quia presbyteri ordinabant alios indiscrete, Petrus cum aliis apostolis restrinxit potestatem conferendi characteris; & per prohibitas erravit error, & haberet illum potestatem conferendi characteris, quos vocavit episcopos, & ordinavit, ut alii presbyteri non possent conferre sacramenta, quae hodie restringitur episcopis: ut in *c. Ignotus*, ibi glos. *93. dist.* & dicitur per doct. *in d. ne. clerus*, & *in prima c.* Faciunt, quae dicuntur *in c. quanto de consist.* Facit, quod in ordinibus ecclesiasticis conferre gratia Spiritus Sancti, quae nullum in ecclesiasticis ordinibus operatur: & autem non datur gratia, non est gratia: ut dicit text. *in c. gratia. 1. q. 1.* Et *in c. gratiam ea. tem. q. dist.* Ancilla Ecclesiae gratia, cum ordinaria, non accepisti, quia gratuito eam non meruisti. Et *in cap. presbyter 1. q. 1.* cum dicit text. quod emere Spiritum Sanctum est simonia, simpliter glos. id est ordinem, & officium, quae dona Sunt Spiritus Sancti. Et inde colligit glos. *in c. sicut canonicus. 1. q. 1.* quae incipit, sitte Antiochus, quod est argumentum ex illo text. quod in veteri ecclesia nemo simonia erat ordinem emere. Ergo vel pro ordine sine beneficio, vel pro beneficio, & ordine specifice pecuniam recipiendo, quia est de prohibitis, quia simoniacis, papa illiquatus tur crimine simoniae secundum magis communem opinionem. Non tamen illaquatur nec subjacitur potuit addito contra tales simoniacos per jus poli. civium: quia ipse est solutus legibus: ut *l. principes ff. de li. & d. c. propiusti.* Quum autem subjiceretur poenis positis in decreto Constantinensis concilii contra simoniacos *in 43. sessione*, credem quod non: quia non licuit ipsum de papa, nec magis ligatur illa, quam alia constitutionibus: & quia ipse non ligatur decretis concilii: ut *l.* quia est papa concilium: ut *in c. significasti de elect.* & infra late dilpuatur.

Si autem papa conferet beneficium sine ordine secundum quosdam, ita quod non sit simoniacus, quia titulus beneficii secundum omnes glo. *in d. c. ex parte, & c. cessit Christus ff. de jure politivo*: & ita ista vera opinio cardi. & aliorum frequentium, ut supra. Et illo casu dicerem, non videri pecuniam recipi pro ordine, sed tantum pro beneficio, & reddibilus: quando in papa poteslt adunari, ut possit separare ordinis exercitionem ab ipso beneficio. Nam ubi vult, liberat aliquem, ut non teneatur ministrare in ordine requisito in beneficio, quod habet: & potest facere, quod deseriviat per sublitutum, fiet quemadie videmus: ut in *d. c. retinendo in §. qui vero de probab.* Licet de hoc Alex. videatur dicere contrarium *in d. c. latorem 1. q. 1.* quando beneficium habet annexum ordinem: tamen quia non poslet conferri nisi actualiter in lacerdotio constituto. Non obstat, *c. fi qui objecerit, & c. salvator. 1. q. 3.* quia illa jura loquuntur in inferiore à papa: quia non potest deputare ordinem executionem à titulo beneficii, sicut papa, qui est dominus omnium beneficiorum, & cui unt omnia beneficia manulata: ut *locis. 1. ut lite pendes.*

Unde ex his patet, quod non obstat, quod dicit abb. S. conferatur beneficium presbytero jam ordinato (qui tamen in habitu habet potestatem clavium, & cui executio ordinis demandatur in ipsa institutione, vel collatione beneficii: ut *in §. esse sufficiens, & in c. seq. 16. q. 1.*) quod cum executio ordinis sit connexa sacramento ipsius ordinis, vendendo executionem ordinis videtur vendere ipsum ordinem, & donum Dei, quia ut dictum est, nec executio ordinis videtur vendita, si papa non vult.

Debet tamen papa abstinere propter alios: quia licet quod se non incurrat simoniam, non tamen evitat peccatum, saltem mali exempli, & scandali fubditorum. In hoc non erit fubjectus eis, & certe: ut *in c. non est incompetenter, 2. q. 7.* Imo gravius peccat: ut *in c. homo christianus 30. dist.* Non enim potest papa facere id, per quod denigratur feu decolorat flatus ecclesiae. *1. q. 1. Ecce, 2. q. 7. 1. q. 1. sunt quidam.* Quia cum cateri debeant ab ipso fumere exemplum fanctitatis (*argumento c. in exactis de re jud. & c. magna de vota*) licet fit fupra jus, debet tamen legibus vivere: ut *in c. ex parte, ibi Bal. C. de reliq. & l. digna vox. C. de li. & l. 4. C. ad l. fal. & Bal. utrobique.* Nam ex his monstratur in eis devotio: & periculum eft, ne recitpratur, dum videtur tanta indulgentia in summo pontifice, ut pro pecunia tribuat, quae pro virtutibus compensanda funt: ut dicit cardi. *in d. ne. conflitutus de reliq.* Ideo debet abstinere etiam ex causa, quia nullam inverit simoniam: ut dicit Oftien. *cardi. in d. c. de clero.* Facit, quod ponit Speco. *in ti. de dispens. in §. nunc brevitier, verf. 22.* ubi ponit, quod papa non potest dispensare in illa, per quae denigraretur flatus ecclesiae. *1. q. 7. Sed illa. 1. q. 1. sunt quidam, & c. quae ad perpetuam.* Involvitur igitur aque crimine simoniae, licet fit quilibet alius in illa, quae fanc prohibita sunt simoniaca. Et in hoc omnes doct. concordant tam *in d. c. ex parte* quam *in c. tum pridem, & c.* etti Christus, cum alius papa allegatis.

Idem (*de clerum 93.*) si emeret pontificatum: ut ponit Oftien. & Do. *in c. pro humani de homi. in 6.* Et eo magis illaqueatur hoc caso, quia committitur eo tempore, *quo non est papa.* Facit, quod dicitur *in c. licet de jurejur.* & quod ibi not. abb. de juramento prestito ante promotionem: & quod *in c. de hoc fomo.* de pecunia data in electione. Contra eiusmodi pontifici est Bald. *in 1. q. 1. sicut etiam, & c. 3. q. 1. quid vulgatur circa fil. 3. q. 4. quaestiones.* & apostolus ad Ro. 13. *Non est potestas nisi à Deo.* Ideo non est acquirenda per commenta. Et licet dicatur, quod ex Julia de ambitu non habeat locum in curia (*ut in l. 3. ff. ad l. Jul. de ambitu*, & Bapta est dictum) illud dictur respectu principis, qui electus est canonice, & est laper omnes, & ch. legulatus legibus: ut *in principes legibus ff. de li. & c. cunctis per mundum, 9. q. 3.* ut dicunt doct. poll Joan. An. *in d. c. 1. de homi. in 6.* Et intelligo licet supra dixi. Et ibi *in d. c. 1.* dicitur quod de impetore, qui emit imperium. Ante ergo, quam fit electus, incidit in simoniam: imo & in poenas à jure politivo flatutas contra Simoniacos. Unde vitetur, quod de in papa, *c. in nomine Domini 23. dist.* Inde dicunt glo. & Doct. *in c. cum non licet de praescrip.* quod potest à prelato recedi, quando est notorius simoniacus & glo. *in c. facerdos 3. q. 7.* Et *ibi in cap. per vias ed. de fim.* & vide de poena in epilcopo tex. notabilem *in l. si quem quam. C. de episcopis & cl.* Unde licet exceptio simoniae committitur in electione non poslit objici papae, postquam receptus est: ita dicunt pontifices cardinalium, & receptus (ut *in c. licet post glo. de elec.*) tamen non dubitatur, quin poslit objici cardinalibus, qui per simoniam elegerunt: ut *in c. fi imperitur 79. dist.* & ponit Joan. An. *in d. c. licet in glo. in verbo exceptione, quae incipit*, & fic, & idem ibi cardi. Anto. Joan. de Imuno. & abb.

Nec obstat, quod papa non ligatur jure positivo, ut *in c. proposuit*: quia potest dici, quod cum aliitur ante papatum adeptum de incurrenda poena, fupponitur, quod non fit papa, & ita bene ligetur (quia nondum eft papa) licet quilibet alius. Ad quod facit, quod dicitur, quod contra papam eleclum à duabus partibus cardinalium, poteft opponi omnia exceptiones, per quam inferior naturalium, hoc eft de jure divino, ipfum non esse papam: ut dicunt doc. maxime abb. *in d. c. licet*: Sed talis eft ifta; quia in jure divino erat prohibitum emere pontificatum: ut *in cap. ex 1. q. 1.* & dicitur ibi fupra; igitur. Quinimo Egi. Bellamera *in cap. in nomine Domini 23. dist.* plus voluit: quod etiam fi fimonia fit notoria, à quoad Deum, & in foro conscientiae electus incidit in poenas illius cap. nec habebitur pro papa. Quod & videtur admittere Alex. ibidem. Emere enim summum facerdotium maxime abhorrebam in veteri lege: ut patet *in cap. fiat eunuchus. 1. q. 1.* & vide glo. Nicolai de Luca cap. 1. cum dicit de Caipha, quod emerat pontificatum. Et quod papa incidat crimine simoniae, emendo, vel dando pecuniam pro papatu, vide tex. glo. & doc. *in cap. fi qui pecunia. 23. dist.* Et nec. Alex. *in cap. in nomine Domini 23. dist.* quod dare pecuniam pro pontificatus fit peccatum. Et licet dicant omnes doc pontificatum incurratur simonia, tenet idem Alexander *in d. c. latorem.*

An electio papae diuinitus habita.

Utrum autem papa poffit accusari de simonia, & fi ipse non eftelectus, fuit amovetur, de hoc obliter, quod in cardinale, dicemus in loco proprio. Et indicitur ille tex. *c. fi qui pecunia* (Maxie intelligendo de electione facta à cardinalibus: quia eft pars *cap. in nomine Domini 23. dist.*) ad oftendendum, quod ifta fola causa eft legitima causa congregandi concilium, quando per pecuniam aliquis eft intronizatus in papatu: fine concordia cardinalium: quia non apostolicus fed apostaticus eft constituendus, ut dicit tex. qui etiam fubdit: licet fardinalibus, & aliis clericis, & laicis Deum timentibus invaforem illum anathematizare: qui non funt aliud, quam concilium. Et intelligitur de concilio, quod conflat ex cardinalibus, & aliis clericis, & laicis fidelibus: ut dicit Bofellus, ex fupra retali. Unde & in veteri lege *Numeri 16.* legitur, quod Core qui fummum facerdotium ambiebat, terra vivum deglutivit cum Dathan, & Abiron: ut referunt doc. *in d. cap. licet de electi.*

Et licet illi tex. *in c. fi qui pecunia*, intelligatur communiter, quod quando aliquis eft simoniace electus, non in concordia, nec à duobus partibus cardinalium, tunc debeat omni contra ejici, & tunc oblitet fimonia, ut probat tex. *in §. pacet 3. q. 1. verf. fed* hoc tamen credimus, quando quia eftet à duabus partibus cardinalium electus per fimoniam, quantumcunque ex hac causa non poffit amoveri, quod nihilominus eft fufficiens causa congregandi concilium ex fupradictis, ad providendum ne pilinibus abusus in ecclesia Dei pullulet, & ut in poflerum faltem non fiant fimiles eleclitones. Quod intelligo effe clarum in papa electo, & nondum receptoo: ut dicunt doc. proprie dicta *in cap. licet de elec.* & quae infra proxime dico. Et in electo, & receptoo videretur quod forte in foro conscientiae electus per fimoniam non eft verus papa, per rationes praedictas, & per dicta Egi. quae infra referto: quod videtur fequi Alex. *in cap. in nomine Domini. 23. dist.* Unde etiam in papa electo, & receptoo erit fufficiens causa ad congregandum concilium, licet non ad deponendum: quod enim dicitur, poffe objici exceptionem fimoniace electionis (ut *d. c. licet in glo. & in clo. ne Romani*) illud videtur intelligendum, quoniam poffit adminiftrare, & habeatur pro vero papa: non tamen quia dicta de causa poflit congregari concilium; & faltem, ut fupra dico, erit fufficiens causa ad providendum futuris electionibus, & ad puniendum cardinales fimiles electiones facientes, & de ipfa fimonia fic commifta eos accusandum: ut *in c. fi qui pecunia 79. dist.* dicit Immol. *in c. licet.* Ad quod facit ifta glo. *in d. c. fi qui pecunia.*

Ut fimiles electiones fiant.

Quibus addo unam rationem irrefragabilem ut jam dicta, videlicet quod tex. *in cap. in nomine Domini* excommunicat electum per venalitatem: quia ut dicit text. ibidem, quod exceptio excommunicationis, quae infurgit à conflitutione disponente de papa, & electione poteft objici contra papam, reddit electionem nullam: ut latius infra dico, & fuit opinio Inno. Oftien. & Joan. An. *in d. cap. licet.* Ergo per fimoniam electus, quia excommunicatus, ex illa conflitutione non videtur verus papa faltem in foro poli. Super quo hesc cogitandum existimo, & pro nunc non decido; fed dicam in illa quaestione, an papa poffit accusari de fimonia, & deponi, ibi videbimus, & vide infra ubi refero per Egi. dicta, & rationes ejus, quae magis amplitur illam opinionem. Et fi hoc concludimus, ille tex. *in c. in nomine Domini*, qui habet decretum irritans, nec reperitur correfpus, principaliter eft factus propter fimoniam: ut patet ibi in prio. per fimoniae haereticis trapeziticis. Nec obstat, quod tex. *in d. c. licet*, vult, non poffe opponi aliquam exceptionem electo à duabus partibus (& fic nec excommunicatione, nec fimonia?) nec etiam contra cardinales, ut *in in. ne Romani*, quia illud fuit fatum fic pro evitanda discordia, & fchismate, quia ut plurimum propter fimiles exceptiones, & concitationes cardinalium: ut probat tex. in fui prio. non autem per hoc fit, quin electus remaneat excommunicatus, & fimoniacus: & quia debet ex hoc poffe contra eum accusari, & ut certiori fimiles abusiones. Nec obstat tex. *in c. Agatho. 63. dist.* ubi dattur certa quaestio pecuniae imperatori pro conferatione: fed tempore conteftationis, quando pratendunt electio imperatoris, folebant aliquatus certum quid pro recognitione multorum beneficiorum recipiebant ab imperatoribus; & illo tempore videbatur esse fatisfactum quia ejus: licet hodie datur Romanis in coronatione pecuniae, pro jucunda affumptione.

Item fact alia ratio difficilis: in electione fimoniaca papae non fit aliud nifi neraftum contra, fed fiftim in dando votum: ut probat *d. cap. in nomine Domini.* Sed illud eft de prohibitis, quia fimonia est: ut patet in veteri lege *Numeri 16. c. 2.* ibi pro quo *vendiderit pro argento suffum*: quod glo. exponit, id eft fuffitum, & fic ibi prohibetur vendito fuffitur: quia vitrvallter fit in papa, cum per fimoniam eligitur: cum ipfe ratione papatus habeat miniftrare juftitiam, & fit futurus vicarius Christi. Facit, quod legitur de Demetrio, qui conflituit Antichimum fummum facerdotem pro pecunia: ut patet *c. Machabaeorum, 4. & de Bachide. 1. Machab. 9.* & de Jasone, qui fummum facerdotium emit à Antiocho. 2. *Machabaeorum, 4.* & quia fecit ritum gentium, idco fimonia haeretis nuncupatur, quod refert frater Antonius Ampigollus in libro introductorio, qui aurea bibliis nuncupatur, *in cap. de prelatis, & principibus mali.* Igitur ex quo papa illaqueatur hujusmodi prohibitis, quia fimoniae (ut supra fatis dictum eft) ipfe non poterit fecum dispensare, poflquam eft receptus. Confirmatur hoc per

per illum tex. *in d. cap. in nomine Domini*: qui, cum loquatur de electione papæ, loquitur per verbum hæresis simoniacæ: quali velit offendere, quod proprie, & stricte sit simonia in electione papæ commissa dicere hæresis. Et sicut hæresis proprie dicta reddit papæ electionem nullam (ut dicitur *in c. liceat de elec.*) sic & simonia ita: quia qui vendit votum, vendit gratiam sibi à Deo datam, ergo prohibitum, quia simoniacum: ut *in c. gratia tit. 3.* & omens vota à cardinalibus, virtualiter emit vicariatum Christi, & sic facultatem legendi, & solvendi, & fatamenta ministrandi: quod est de stricte prohibitis, quia simoniacus: ut juribus supra allegatis patet. Facit tex. *in d. c. sicut ex fraudulentis t. q. 3.* de quod dictum est de prohibitione emptionis facultatis in vicariatu Christi. Item facit, quod legitur *Genes. 25. cap.* de ibi glo. Nicolai de Lira, ibi quæritur, utrum Jacob, qui emerat primogenitatum ab Esau, commiserit simoniam, ex quo primogenitura natura habebat annexum sacerdotium, quod debebatur primogenito. Et ibi tantum excusat eum, quod non commiserit simoniam, quia divina voluntate sacerdotium erat destinatum Jacob juxta illud: *Jacob dilexi, Esau autem odio habui*. Et ita etiam ponit beatus Thomas *in secunda secundæ, qu. 100. ar. 4. ad tertium*. Etiam autem hoc probavit, in ibi. Unde ibi patet, quod etiam in veteri testamento erat prohibitum emere temporalia, quæ habebant annexum sacerdotium, quod erat primogenitura: multo magis videtur in propositio in emptione pontificatus principaliter, & votorum, quæ treant pontificem, ex quo videtur sibi quivere ipsum papatum. Et pro hoc fortiter facit tex. *in cap. ita verum in sacramentis*. Et ibi patet, quod majus crimen est simonia, quam idolatria argumendo à majoribus parvum, sed idolatria fit legitatur, electio ità facta: *sicut dicitur de hæretico in d. c. liceat*. ergo, & electio simoniaca est nulla.

Nec obstat, quod ista ratio militat etiam in inferioribus electionibus, in quibus vendere votum non est proprie de prohibitis, quia simoniaca & ex iniquibus papa dispensat, ut latius supra dictum est: Quia respondeo, quod facultas, quæ per tales electiones tribuitur Romano pontifici, defendit immediate à Deo per traditionem clavium factum Petro: ut patet *Matth. 16.* Sed in aliis inferioribus electione à Petro: & sic mediante pertinens Petri, & consequenter papæ. Clavium est autem, quod plus attenditur causa immediata, quam mediata: ut in *l. si mulier. ff. verum xmo. cap. de testam. de homic.* & ibi vastal. immediatur est certa medulla non certata, *16. q. 7. & 2. c. 28. q. 1. idolatria, do confess. de. 4. nemo tollit. 1. q. 3. ut videtur. de nec. fig. abbas. in fi.* Item facit, quod dicit tex. *in q. simonia. 1. q. 3.* cum dicit, simoniam commiti ambitione, & spectari: & ne per avaritiam, quæ est idolorum servitus: Unde dicit, simoniacum esse idolatram, & consequenter hæresim.

Item facit, quod dicit Petrus de Palude *in q. fin. d. 25. in q. 9.* ubi prosequendo, quod papa illaqueatur vitio simoniæ, dicit: omnis peccatum est de vitio in aliquo legis naturali, vel divina, vel humana rectæ poliæ. Unde Augustinus dicit, quod peccatum est dictum, vel concupitum, vel factum contra legem æternam: quæcunque autem lex loquitur, ita, qui fab lege fuit, loquitur: ut dicitur *ad Romanos 3.* Ex quo potest fic argui: Omnis homo faciens contra legem, cui subjectus est, peccat: sed omnis homo vendens spiritualia pro temporali, peccat contra legem naturalem divinam, cui omnes subjecti sunt tam papa quam alii: ergo simonia est omens votum pro adipiscendo pontificatus: ergo talis peccat, & non soli peccato simoniæ, in eo, quod est prohibitum quia simoniacum. ideo, &c. Sed ista ratio videtur generalis, & non propria in proposito, ubi agitur de pontificatus: sed tamen infert, quod papa involvitur peccato simoniæ, sicut dicit beatus Thomas, & alii supra. Unde ista ratio convenit ibi in articulo, utrum dando beneficia pro pecunia papa committat simoniam.

Similiter pro hoc facit, quod dicit Egid. *in d. lect. 3. cap. in nomine Domini 23. dc.* quod ille text. ponit tria substantialia, per que vale, electionem esse nullam, & per que imponitur pena illius testat. Alia vero effectabent effe. Primum quod electio fiat per cardinales: secundum quod electio fiat sine venalitate: & sic quantum ad hoc pure, & syncere, atque gratuite celebretur. Et sic intelligitur verba in narrativa ibi posita, ibi omnemoriace hæresis. & in §. quapropter in prio. decreti fave canonici illius textus ibi nimium prezenantis, ne venalitatis morbus aliqua occasione serperet. *cf. in §. quod fi prædarum*, ibi pena ipsa erat atque gratuita. Ita quod ille text. pro majori parte videtur fabdus propter simoniam. Tertium est, quod hujusmodi electio fiat, & non per petitionem minisstrari: & hoc manifeste demonstrant verba literæ *in d. §. quod fi prædarum*, ibi pura, & syncera atque gratuita: quia illa, que fiunt per petitionem, & coactionem, non dicuntur fieri pure, & syncere.

Et similiter facit d. text. *in §. quod fi quis* ibi per peditionem, vel pauimpontionem aut aliquod ingenium: Nam in quibus coactionem intervenit præsumptio, & in qualibet simonia intervenit prauvum ingenium. Et hoc videtur clare probare text. *in c. fi quis* distinct. 79. de hæretico: ubi pars c. in nomine Domini: de in aliquibus addit. Nec videtur verum, quod dicitur, quod ille text. loquitur de electione facta per aliis quam per cardinales: quod patet per illa verba, fine concordi: & canonica electione cardinalium: ergo loquitur de electione facta per cardinales. Sicut nec capitulum in nomine Domini: quia verba ipsius capitulum, in nomine, ibi ex primis cardinales episcopi diligentissimis fint simul de electione tradantes: & ibi, mox Christi clericos cardinales adhibeant: *& in d. §. quod fi prædarum*, ibi, cardinales episcopi cum reliquis fidelissimis clericis, subaudiendo presbyteris, & diaconis cardinalibus. Item si fic intelligeretur *cap. si quis pecunia*, ibi verba, pecunia, vel prædarum, superfluis esset, vel saltem deberet libandin maximè quod videtur absonum: & esset restringere mentem illius testis. Nec obstat, quod dicitur, quod electio celebrari cardinales, & fieri tantos consfatum dorum puntion, non poteft opponi ab ipsa excepto, *ut in d. cap. liceat*, quia ille tex. temporce. in nomine Domini nondum emanaverat: & quia ille text. c. licet, excaviatur ex toto c. in nomine Domini, quod eft contra voluntatem doctorum. Et per hoc dicit Egid. *in d. c. in nomine Domini. in verb.* fecundo quæritur, quod text. ibi debet intelligi in verbo, electus, generaliter: hoc eft five per cardinales, five per alios fecris facta electio: fed fi per cardinales, tunc fi celebrata fuerit per feleitionem, vel impromissionem, vel simoniam contra decretum ibi positum, erit nulla ratione impressionis, vel simoniæ: fed fi per alios, quam per cardinales facta electa, tunc in omni casu erit nulla, quia etiam fi impressio, & simonia cessarent. Et ifte videtur versus fensus illius textus, qui loquitur generaliter de electione contra decretum ibi positum, & nullius fit per impressionem, vel simoniam, alias fuffrra notes reperie de venalitate. Et inspicienda principium ipsius text. venalitas, & clarius dedit casibus illi additis, in dubio autem debet fiari verbis edicti. *ff. de exercit. l. 1. §. fi in. l. proprexit. ff. qui & quib. & l. non dicur. ff. de leg. ferrit.* Accedit, quod ex illo text. committer elitatur, quod electio facta per impressionem eft nulla, non potest affirmari ratio diversitatis, quare fimiliter non fit nulla electio facta per simoniam, maxime cum magis ille tex. fundet fe *super simonia*, & non replaniat *in cap. fi quis pecunia. 79. dist.* Et juxta idem voluntas in effectibus alionum intervenit. 1. q. 1. *per totum. de fiin. non in excessibus, cf. c. matthæus, cum fimil. & c. penult. de c. 1. q. 1. quæstiones in. 1. & 2. q. in d. c. fi quis pecunia* respondetur, quod vel eft opus illam intelligere in aliis inferioribus electionibus, vel illam negare fundum Egid. Sed hoc ultimum repugnat, quia dictum eft, quod electio per simoniam eft nulla, ut patet ex dictis. *in c. non prohibemur de pen. & in ca. nisi de renun. & in juribus fuper allegatis*, & ex extravaganti Martini inferta in gestis concilii Constantiensis in 4. sessione: in dubio autem, ut dictum eft, melius eft intelligere tex. secundum propinium fenfum, quam trahere ad fenfum fubaudium per dictionem maxime. *l. 1. §. fi in qui nemem. ff. de exercit. cum fim.* Item illa verba in tex. *c. fi quis pecunia* videtur fine controvefia de canonica electione, fiunt copulative conjuncta, & cum qualitate: non debent igitur dividim, & fine qualitate: ergo: Facit, quod dicitur *in glo. fin. de dandum de fespul. in verbo pulla*. Item tex. non loquitur fimpliciter de electione facta fine cardinalibus, ad cum qualitate fine consensu. & canonica electione cardinalium, non enim decretur canonica electio, quæ per impressionem, aut populares tumultum, vel per pecuniam fieret. Et fi dicatur, ergo fequitur ex text. *d. c. fi quis pecunia*, quod fi electio papæ fiat ex humana gratia erit nulla, quod videtur absonum, cum & in inferioribus fit fecus. *ut in c. depositis renuncio. de etate & qualitate, & in capitulo. fi. de simo.* Respondetur, quod illud verbum, humana gratia, intelligens de gratia humana ad abfcina deducta per datuonem, & receptionem, feu per promissionem, vel pactionem intervenitu pecuniæ, vel rei temporalis, &c. quæ indicunt expressam fimoniam. Et quod ita intelligi debeat patet, quia cum ifte tex. fit extractus ex corpore *c. in nomine Domini*, illa verba, humana gratia, videntur addita per Gratianus, fecundum Egi. *in d. cap. fi quis pecunia in 3. q. 5. col.* quia non funt in *c. in nomine Domini*. Et fic videtur Egi. velle, quod electio facta à cardinalibus per simoniam fit nulla, quod & latius patet ipso intra referendo dicta quæ quæ poluit *in cap. licet, & elec.* Et opinionem ejus videtur elare probare tex. *in §. pater. 3. q. 1.* qui allegat illum tex. *in d. cap. fi quis pecunia*, Sed tu dic, quod communiter tenetur contrarium, quod electio papæ, quantumcunque à cardinalibus per Simoniam facta, non eft ipso jure nulla, & quod talis fit simoniace electus eft habendus pro papa ab universali ecclesia. Et hoc etiam tenendo Alex. *in d. capit. quis pecunia*, respondet ad illum tex. qui procedit, quando eft facta electio fine concordia, quia non intervenuit duæ partes cardinalium, fumendo argumentum contrario fensu illius literæ, vel quod ibi loquitur in nuda inhtronizatione fine aliqua electione, de quo ibi plenius per eum. Sed ille tex. *in d. §. pater*, offendit directe contrarium, in versi. vel qui per simoniam irreperunt non funt habendi inter episcopos. Addit quæ dico infra in quæstione, utrum papa possit accusari de apostasia, vel ubi omnino tenet, maxime in versicu. fed hic consequenter: nihil pontifex de intelligit illius tex. Et vide *archi. 12. difin. cap. primo*. Et si dicatur in casu, quo per simoniam eft electus, ad quid prodest contingere pontificem, fi ex causa simoniæ papa non poteft deponi? Respondeo, quod faltem, si habentur eligere pontifex, & in pollicitatione attentent fimilem simoniaram electionem facere, & ita patet, de commissis peniteat.

Ægid. Bellanera *in cap. licet* examinat illum passum, utrum electio canonica facta de papa fit nulla, & poftit contra eam excipi, quod fit per simoniam electus, qui proinse more luo illud capit. legit per 35. char. & in diversis locis de hoc facit mentionem. Ex dictis ejus elicitur, quod aut quærimus de illo, qui eft electus a duabus partibus cardinalium jus eligendi habentium, & recepta ab ei illarum, quæ libera contra eum durat, & de his patentem constat, & tunc non potest deponi non folum excepto, quod per simoniam fit electus, sed nec hæresis, vel alterius criminis, vel defectus eligentium, vel electi, tum per testillum, qui probibet aliquam exceptionem poffe opponi, tum quia recepto, & libera obedientia cardinalium habet vim confirmationis. Addo & aliam rationem per eum tactam, quia ideo jus vult haberi pro pontifice etiam illum, qui in tel verisset non fuisset vere vere consecratus, quia non poftet baberi securius ad superiorem, quia et electo fuperiorius, fi aliud diceretur, frequenter fchismata, vel hæresis, quæ quibus obviare debet in universali ecclesia maxime. Nou tamen intelligitur, quod fi talis fit electus, & receptus fit hæretici peritius, vel ut hæreticus, nec per hoc efficeretur, quod fit vere hæreticus, nec per hoc efficeretur, quod fit vere hæreticus, nec per hoc poftfit excipi contra eum de hæresi, vel alio crimine, quia negam ibi doc. quin poftit accusari, ut ipse dicit. Et hoc casu, quando debet accusari, cessat illa ratio tex. quia non habet superiorem, licet enim non fit superior, poftet peti congregari concilium, ut super fapius dictum eft. Et ratio hujus, quare tunc non poftet opponi exceptio contra electum, eft, quia jura habent eum pro vero, quamdiu eft in poffeffione fit a duabus partibus cardinalium, & receptus, nec per hoc efficitur verus papa, fed jura habent pro vero causa. Facit, quod dicitur *in l. Barbarius. ff. de officio prætor. & in cap. ad probandum de re judic. Sic videmus in fimili in l. penul. ff. de fuffil. & pupil. & in l. ingenuum. ff. de patria homicum. & de iis, qui fuur. pel. vel alio jur. l. filium dissimum*, & quandoque non admittitur probatio contrarium, *ut in capitu. si qui, de spon. cum concordan.* Aut loquitur in electo a duabus partibus nondum receptus, & tunc restrictio opinionis. Primæ est, quod poftit opponi, argumento. t. q. t. *ordinationes, & 1. q. 5. ex quæ, & 23. distin. in nomine Domini, & 79. dist. fi quis pecunia, & cap. ubi periculum. 5. extremum de elec. in 6.* & quod poftit iuno. in *c. quod licet in glo. & fic contempsit, in versi. in alio autem casu de elec.* Et in hac opinione fuit Iuno. in *d. c. licet in glo. additionali ad finem, in versi. item quid si corrupti*, & Hostien. & Joan. An. in novella ibidem. Sed ego non habeo

beo item additionem ad Innocentium in codicibus, quos habeo, nec reperio, quod hoc fentiat Hostien. nec Joan. An. fed bene dicunt, quod poteſt accuſari, fed non excipi. Et receptio in electio a duabus partibus modicum operatur, quia ſtatim poſt electionem concordem a duabus partibus poteſt adminiſtrare, *ut in d. c. de omnibus Domini. 3. §. ſecundum* Inn. Hoſt. & alios in dicto c. licet. De quo vide, quod dixi in artic. ſupra, ad quem pertinet congregatio conciliorum, in n. membro diſtinctionis, in ver. ſed quid ſi papa. Et ad glo. *in cap. 2. & c. ſi pro pecunia. 79. di.* reſpondent iſtam tenentes, quod ſalvatur in ſimonia per elegantem vel electum commiſſa extra ratione electionis. Ad quod addunt dictum capitulum *in nomine Domini, verſic. quod ſi pretorum, & cap. ſi quis pecunia* expondunt illi hominem gratia per Simoniſtam eſſe alterum, quam per pecuniam, *ut in c. ſi de Simo.* Alia, & ſecunda opinio penitus contraria eſt, quod non poſſit opponi exceptio ſimonia. Cujus opinionis fuit Joan. *29. diſt. cap. 1. & cap. ſi duo & cap. ſi quis pecunia.* Et ibi glo. fo. intelligit illa jura in ſimonia in ipſa electione commiſſa. Facienti, quæ dixi ſupra in aſſertione articulo, quia habeat congregatio conciliorum, *in verſ. ſed post, quid inter duos.* Et hanc ultimam opinionem ipſe fundat. Nam quidam fuit defectus intrinſeci, ut puta illi qui abſunt diœcesi, & de per ſe inficiunt naturalis electionis principia, ut defectus potuſtatis in elegentibus, quia facta per non cardinales, vel in poſſeſſione cardinalatus non ſunt electi. Vel ſunt ſtatu tumori minoris, quam a duabus partibus, vel defectus rei, ut quia facta ad eccleſiam non vacantem, vel defectus perſonæ electæ, ut quia hæreticus, judæus vel paganus, vel quia dicitur renunciaſſe juri ſuo, juxta notata *inc. 1. de renun. in 6.* vel defectus forme electionis, ut quia dicitur non interveniſſe conſenſus elegentium, argumento *to. l. obtemperare jubbatur. ff. de adl. ed. adl. in fin. de verb. obli. intelligentia, & capit. ig iti, ut defectus libertatis in confenſu, & ſimilibus.* Et ait, hiſ dictis, poſſe excipi contra quaſdam electiones, dummodo conſtet de illis notorie. Et ratio ſecundum eum eſt, quia illa reddunt electionem nullam, ut patet *inc. 1. d. capit. ſimil fiat in fo. de ſponſis.* Et ratio rationis eſt, quia defectus principiorum naturalium, ſuper quibus fundatur eſſentia rei, plam eſſentiam tollit. *ff. ad exhibendum, l. Pateraus. §. fed & ſi quis, & ſecundum, primo geſſi. prima cum Paulus, & de preſcrip. non bap. veniens.* Alii ſunt defectus extrinſeci, ut puta illi, qui naturalibus principiis electionis de directo, & de per ſe non obviant, nec illa dirimit, & de per ſe inficiunt, ſed ab extra veniunt per conſtitutiones poſitivas, ſicut excommunicatio, vel ſuſpenſio in elegentibus, aut defectus etatis, vel etatis in electo, aut defectus ſolemnitatis in forma concilii generalis, *cap. quia propter eodem. 21.* Et talem electum a duabus partibus non repellunt. Et eſt ratio diverſitatis, quia naturalia difficilius immutantur, ut in *§. fed naturalia inſt. de jure naturali, & quod ponit Inno. in cap. quæ in eccleſiarum de conſt. & in cap. quia plerique de immuni. eccle.* Unde licet jus poſitivum, *cap. licet*, tollat defectus extrinſecos, & excepitio illorum papalem electionem ſeparet ab alia electionem ſpectaliter ſtatuendo, tamen defectus intrinſecos non tollit, ſed fuſtinet, quia in naturalibus electionum principiis iſta cum alia electionem participat, nec receditur ab antiquis juribus, nec quantum reperitur expreſſum. Modo vitium ſimoniæ in papali electione commiſſum non eſt defectus intrinſecus, ſed extrinſecus, nam licet noter, & aggravet perſonam electoris, tamen, tamen principiis naturalibus electionis directæ, & de per ſe non obviat, nec illa dirimit, & de per ſe inficit. Nam licet hominis aliqualiter expiret affectum, tamen intuitus quod de liberate animi videtur tollere, *ut in d. c. ubi principatum §. ceterum in fo. d. etiam.* tamen de per ſe, & directe non obviat conſenſui naturali, cum ejus corruptio ab illo immediate procedat, & tamen excepta cauſa contrariorum naturaliter eſſe non poteſt. *ff. de fideiu. I. qui hominem in fi.* Licet fenus ſit in mora, quia mentem eſt ab extra cauſatur, ab intra conſenſum generat, & ſic naturalibus electionis principiis directe contrariatur, vel quoad mentem ratio eſt, quia mentis ſpiritui ſanctio, qui concomitat, & diriget debet eligentium mentes adverſatur, ideo jura voluerunt, quod inficiat ipſo jure. Sed licet hoc in mora ordinaverint, *ut in d. §. ceterum*, pro quo vide Abb. *ſicti. in c. Abbas de ſti que vi, & d. c. licet*, & quod infra late diſputo, tamen quoad papalem electionem de ſimonia hoc non ordinarunt, imo contrarium, ſtatuendo nullam exceptionem admitti. Adde in propoſito, quæ late pono in illis principali articulo, ad quem ſpectet congregatio concilii, in quæſtione quando fuit doco concordentes de papatu diſcordes, in illa quæſtione, quid quando papa eſt electus a duabus partibus, utrum poſſit excipi contra eum de hæreſi, & quod infra latius dico in ſecunda prima quæſtione, quando objicitur contra papam aliquis defectus, per quem dicitur, quod non ſit verus papa. Sed pro alia parte, quod ſimonia inficiat ipſo jure papalem electionem, in eſſentia, quia ſpiritus ſanctus non recepto, & quod poſſit de illa excipi, arguit Egi. primo, quia vim virtutem ſimoniæ eſt defectus intrinſecus, mentem eligentium ab intra perturbans, atque inficiens, quia quiſquis aliquo expiendo pecuniam, vel promiſſionem recipit, animum ſuum ab intra ligat, *ut in §. ceterum.* Et vadit Inno. in *d. de capitulo quod fiat de etc.* Secundo, quia rationes tactæ de metu, de quibus infra dico, vendicant ibi locum in ſimonia, & quia ſimiliter jura de ſimonia, ſicut de metu loquuntur, ſed ſimilia electionis inficiens hæreſim, & æque abviat ſimonia ſpiritui ſancto, & naturalibus principiis electionis, & æque ab intra animos eligentium capiat ſimonia ac metus, quia nocetum tollit libertatem arbitrii, ſed utrumque ligat, & capitat; metus ex intentione vitandi periculum, ſimonia ex intentione conſequendi lucrum. Et in metu electio papalis eſt nulla, ut ibi titulus iſtum paſſim infra ſubjicio, ergo ſimiliter videtur dicendum de ſimonia. Tertio quia jure de metu, & ſimonia ſe in illa electione ſuſpicit, æque uniformiter loquuntur cum inhibitione, & decreto, videlicet *c. in nomine Domini. 23. diſt. & cap. ſi quis pecunia. 79. diſtinctione.* Nec obſtat, quod decretum ibi poſitum ſolum reſpiciat defectum, quod electio ipſa non fuiſſet celebrata a cardinalibus, ut voluit *glo. 79. diſtinctione capitulo primo, & capitulo fi duo, & capitulo ſi quis pecunia*, quia non repiciſcit & ſimoniam, & prohibetur illa, aliquam impertinenter illa jura de ſimonia, & ſuperfluene contexuiſſet tantum phylactenium. Item hoc eſt fort contra Innocentium Nicolai papæ ibi, qui porterdictionem, & venalitatem, quæ in intuitione facta per cardinales immediate ante eom intervenerant, motos fuit ad condondum illos tertum, ut apparet ibi ex ordine literæ. & ex chronicis illustrem potis. Et proviſio illorum jutium eſſet infrafuſtuoſa, & contra communem intellectum, qui A eſt electus, poteſt propria auctoritate adminiſtrare ut *d. c. in nomine Domini.*

Concluſionem autem Egidii (quod electio facta de papa per ſimoniam ſit nulla) pro nunc non affirmo: ut patet in præcedentibus: maxime quando ſimonia non fuiſſet commiſſa cum tot cardinalibus, quin remaniſſent duæ partes ſine corruptione: quod altimum concludit Iano. & refert Egi. *13. libro.* Et contrariatur, quod electio quamcumque ſimoniaca a cardinalibus facta (ſi alias rite facta ſit) valeat, nec poſſit cafſari, nec nolli, quia ſit verus papa, quantumcumque criminoſus, & irregularis effectus electus, etiam ponit archiepiſcopus Flo. *in 2. parte ſummæ ti. 3. de ſuperbia. c. xi. verſ.* ſed quid cum dno. Qualitcumen autem alibi inde infra in illo articulo, B ſe de ſimonia non ſecuritatem, ſed deponit. Hodie tamen eſt bulla, edita per Julium papam II. contra ſpiratores ad papatum ſimoniæ. Quæ imponit graviſſimas pœnas, & ſed, quod electio ſit nulla, & quod cardinales poſſint indicere concilium. Cujus tenor ſequitur, & eſt talis.

Julius epiſcopus ſervus ſervorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Cum tam divino, quam humano jure in ſpiritualibus præeſſe deteſtabiliſſimonine ſit haberi prohibitum, & longe magis in eſtectu ne Romani pontificis vicari ſit Chriſti domini noſtri abominabilis fit, & univerſali eccleſiæ permiſcatur. Nos, qui regimini ejuſdem univerſalis eccleſiæ meritis licet imparibus annuente Domino præſidemus, ejuſmodi quantum cum Deo poſſumus in præmiſſis pro tanta rei neceſſitate, ac periculi magnitudine, ſe tenentes, in poſterum ſalubriter providere: de fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinalium conſilio, & unanimi conſenſu, hac noſtra perpetuam ſalutem conſtitutione apoſtolica anſtoritate, & de potestatis noſtræ plenitudine ſtatuimus, ordinamus, decernimus, & diffinimus, quod ſi quod Deus pro ſua clementia, & in omnes bonitate averterit, ſi pontificem, poſſquam nos, vel ſucceſſores noſtros ſucceſſive ipſe Deus ab hujuſmodi univerſalis eccleſiæ regimine abſolverit (humani generis inimico perſuaſiones, & ambitione, vel impulſu tate ad hoc inclinante, ſeu impellente) electionem Romani pontificis ab eos, quem eligi contingeret, vel ab aliquo, ſed aliquibus de cardinalium quomodolibet voluerit dantibus, per ſimoniacam hæreſim in dando, promittendo, vel recipiendo pecunias, bona cujuſque generis, caſtra, C officia, vel beneficia, ſeu promiſſiones, & obligationes commiſſam, per ſe, vel aliam ſeu alios quomodocunque, & qualitercunque etiam in datum partium, vel omnium cardinalium unanimi concordia, commodoliber etiam per viam diſcrepantia unanimiter nemine diſcrepante etiam ſine ſcrutinio facte celebrari, vel fieri: non ſolum hujuſmodi electio, vel aliumpeto eo ipſo nulla eſſe, & nullam eſſe dicimus ſed ab eſſempto adminiſtrandi in ſpiritualibus, & temporalibus facultatem tribuat, ſed etiam contra illum electum deſtituat, vel deponat, & omnino labe a quocunque cardinale, qui eidem electioni interfuerit, opponi, & excipi poſſit, ſicut de vera, & indubitata hæreſitis quod a nullo pro Romano pontifice habeatur. Quinimo ipſe tot electus a priori ſeo cardinalatus, & alio quocunque honore, eccleſiaſtic cathedralibus etiam metropolitanis, & patriarchalibus, monaſteriis, dignitatibus, & aliis quibuſcunque beneficiis, & pentionibus, quæ nunc obtinebat in titulum, vel in commendam, ſuit aliaque quomodocunque, eo ipſo abſque alia declaratione privatuſ exiſtat; & idem electus non apo-

Nulli poſſint. 16. conſi. de ſimoniaca ad papatum.

Bonifacius, sed apostaticus, & tanquam simoniacus, & haereticarcha, & ad praedicta omnia, & singula perpetuo inhabilis habitus, & fit: nec hujusmodi simoniaca electio per subsequentem ipsius inthronizationem, seu temporis cursum aut etiam omnium cardinalium adorationem, seu obedientiam ullo unquam tempore convalescat. Licetque omnibus, & singulis cardinalibus eximiis illis, qui hujusmoniacae electioni seu affumptioni consenserint, etiam post inthronizationem, & adorationem seu obedientiam, ac etiam universo clero, & populo Romano, necnon fidelibus, & fanctis Angeli de sube, ac quarumvis aliarum Romanae ecclesiae arcium praefectis, castellanis, capitaneis, & aliis officialibus, ejusque homines, & familiares, ac universo vel cuiusque praefictis non obstantibus) a talis electi etiam inthronizati obedientia, & devotione impune, & quandocunque discedere, ipsis fideli Romanae ecclesiae, & obedientiae futuri Romani pontificis canonice intrantis, nihilominus adstrictis permanentibus: & eum ut magum, ethnicum, publicanum, & haereticarchum eximere. Ad cujus quoque confessionem pofficet cardinales, qui praefatae electioni se opposuere voluerint (si praesumpferit) fe religiosi universitatis ecclesiae praeterita talis electionis jugiterer; juvenibus beatitudo pontificis electionis implorare: nec tales absque obedientia discedentes, tanquam tunicae Domini scissores aliquarum proper dictum discessum punarum, seu censurarum illiusu subjacent.

Cardinales vero, qui eum fic simoniace elegerint, a suis ordinibus, & etiam cardinalatus titulis, & honore, ac quibuscunque patriarchalibus, archiepiscopalibus, episcopalibus, & aliis praelaturis, ac dignitatibus, & beneficiis, quae in titulum, vel commendam tunc obtinebant, vel in quibus, seu ad quae jus non habebant, absque ullo ministerio, ac privati existant, nisi ab illo pontifice, & cum effectu discesserint, & reliqui cardinalibus, qui hujusmodi simoniae non consenserint, infra terminum octo dierum postquam fuerunt ab eo requisiti, perfonaliter si fieri potest (aliis per edictum publicum) se abjicere ipsilium, vel fraude universitatis, & conjunctorum. Et tunc (si praetatis illis cardinalibus & universitatis, & conjunctorum, in prefinium flatum, ad priffinus honores, & dignitates etiam cardinalatus, ac ecclesiae, & beneficia, quibus praetentis, & quae obtinebant, redintegrari, rehabilitari ac restituti & repositi, ac ab hujusmodi simoniae labe, & confusis, & omnis ecclesiasticis quibuscunque sibi ad eo ipso existant.

Mediatores vero proxenetae, trapezitae, tam clerici, quam laici cujuscunque dignitatis, qualitatis, & ordinis fuerint, etiam patriarchali, archiepiscopali, sive episcopali, vel alia secuiari, mundana, sive ecclesiastica dignitate praediti, etiam quorumcunque regum, & principum oratores, vel nuncii hujus simoniae ministrorum participes, sint omnibus suis ecclesiis, beneficiis, praelaturis, & feudis ac aliis quibuscunque honoribus, & bonis ea ipso privati, & ad similia inhabiles, ac etiam altiori, & pessime intellabiles: & eorum bona ipso facto ad instar reorum criminis laesae majestatis fisco apostolicae sedis applicentur, fi praedicti delinquentes ecclesiastici fuerint, vel alias Romanae ecclesiae subditi: bona vero, & feuda laicorum delinquentium non subditorum secularium, fisco saecularis principis, in cujus territorio bona sita fuerint, ipso facto similiter applicentur. Ita tamen, quod fi infra tres menses a die, quo notum fuerit illos simoniam commisisse, vel participasse, principes dicta bona fisco suo actualiter non applicaverint, extunc illa fisco Ecclesiae Romanae applicata censeantur, & fint eorupso albique aliqua similiter declaratione. Promissiones quoque, & obligationes, sive jiponiones propterea quandocunque etiam ante tempus dictae electionis, etiam extra personas cardinalium per quolcunque alios quomodocunque, ac cum quavis interogatibili solemnitate, & forma, etiam juratae conditionales, sive eventuales, & in forma exemplissarum ex quacunque causa etiam deposita, mutui, cambii, consessionis de recepta, donationis, arrendationis, vel vendationis, permutationis, vel alterius cujuscunque contractus, etiam in amplioni forma camerae apostolicae factae, fint nullae, & invalidae, & ad agendum inefficaces: nullusque illarum vigore cogi, vel constringi possit in judicio, vel extra: licetque omnibus ab illis impune abjicere aliquo metu fine perjurii nota recedere. Et insuper licet cardinalibus, qui electioni praedictae simoniacae interfuerint, & a praefato fic electo discesserint, adhibitis fecum aliis cardinalibus, etiam illis, qui hujusmodi simoniae electioni consenserint, & pofficet eiidem cardinalibus in dicta simonia non complicibus fe univerint, si fe cum eiidem unire voluerint (aliquolin fine eis) ad alterius nihilominus pontificis electionem ipsi cum praefata alii sententia declaratoria simoniacae electionis hujusmodi (eadem tamen praefente nostra constitutione semper in suo robore permanente) libere, & alias non canonice devenire: & concilium etiam generi, & indicere, & convocare in loco idneo, prout eis videbitur expedire. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, & praesertim felicis recordationis Alexandri papae III. quae incipit, licet de evitanda discordia, & aliorum Romanorum pontificum praedecessorum nostrorum in concilio generali, & particulari edita, ceterisque contrariis quibuscunque.

Inhibentes pofferemo omnibus, & singulis sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus, qui pro tempore erunt, & eorum facro collegio, ne apostolica fede vacante praedictis contravenire, vel contra praemissa, vel aliqua praemissorum fatuere, disponere, ordinare, vel aliquo modo facere, seu attentare praesumant, quocunque expositio colore, vel causa, sub excommunicationis latae sententiae poena: quam ipso facto incurrant, & a qua non nisi per Romanum pontificem canonice electum absolvi possint, nisi in mortis articulo. Decernentes ex nunc irritum, & inane, si fecus fuper his, vel aliquo praemissorum a quoquam scienter, vel ignoranter etiam per nos contigerit attentari: Ut autem praesentis constitutionis, decreti, statuti, ordinationis, ac inhibitionis noftre hujusmodi tenor ad omnium notitiam deducatur, volumus quoque litteras nostras in vasilis basilicae principis apostolorum, rectum cancellariae, ac in acie campiflore affigi: nec aliam earundem literarum publicationis solemnitatem requiri, aut expedari debere: sed hujusmodi affixionem pro solemni publicatione, & perpetuo robore sufficere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum constitutionis, ordinationis, decreti, statuti, diffinitionis, applicationis, approbationis, & inhibitionis infringere, vel et ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare praesumpferit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli apostolorum ejus se noverit incurrum. Datum Romae, apud sanctum Petrum anno incarnationis Dominicae, 1505. decimonono Kalendas Februarii, pontificatus nostri anno tertio.

An autem papa simoniaca, & in concilio Pisano est ratum, vel ratum non est. Simoniam decretorum ejusdem concilii.

AN autem in proposito ratione simoniae papam commisse quis vendit ordines & episcopatus, & beneficia, fit sufficiens causa ad congregandum concilium, confederandum est, quod aut est talis simonia, que fonat in haresim jam damnatam: & decondum est idem quod supra: dictum est in casu haeresis. Aut est simonia quae est prohibita in lege veteri & etiam in jure politivo: ut de ea quae fonte prohibita sua simoniaca, ut dictum est: & tunc fi moniaca non desistit a venalitate illorum spiritualium & beneficiorum, erit sufficiens causa congregandi concilium. Ita videtur velle glo. *in d. c. si papa* 40. d. Et ita videtur sentire card. *ibi propterea de concil. Pisano* 40. dicit, quod licet papa habeat hanc potestatem, ut quicquid agat vel dicat, accusari non possit ab homine, nisi de haeresi, tamen potest monoeri clam, si mortaliter peccat in heresi, & palam, si palam peccat. Nam subjacet evangelio de monitione loquenti 2. q. 1. *si peccaverit, & c. novit defunctis & c. in d. c. si papa.* Tamen in eo, quod dicitur, quae notitiae non subjacet, nihil in hoc hereti. Idem fi eft imponitores, dicendum est ecclesiae, sed fide (quando est eum convertat) & ecclesiae triumphanti, ut non possit, sed non potest: & quoquam judicari, etiam fi imperator, & totus clerus, & totus populus conveniant. Attendat tamen, animam fuam esse in manibus fuis, & quod ei judicium terribilius immitet, & intolerabilior erit, cum ait *q. 3. nemo, & c. aliorum.* Ponit etiam Egidius *c. Ascesseus 2. col. 19. dic.* Officiosis Joan. Ant. cardi. & alii *in c. propiscit de concil. probam.* & Innocen. *in c. ea parte de. 1. de vero. sig.* Facit, quod dixi supra in quaestione, ad quem spectet convocare concilium. Et quae videtur, quod quando non committetur passim simoniam vendendo beneficia, & ea quae funt prohibita quia simoniaca, per modum praemissum esse: procedendum, & non ad congregandum Salum concilium. Subjungit tamen idem cardi. quod quando persisteret impenitens, poffet habere promae sententiae in fide, *de penit. c. generis, & glo. in d. c. si papa, & pro*pterea posset devenirit ad congregationem concilii: & sta dicit abb. *in d. ea. propiscit.* Et ejus. *in d. c. si papa*, dicit, quod propter incorrigibilitatem quia est consuetudo, dicitur haereticus, quia consuetudo est haeresis: *ut in c. si qui presbyteri* 81. *di.* & contumax dicitur infidelis. Quod est verum (secundum quod dicit Domi. *in d. c. si papa*) nisi ex quo rebellione, & obstinatione vivit, in desistis poferendo, & recusando bona agere, & nolendo corrigere fesipsum. Ad quod facit, quod notabiliter ponit abb. *in c. quapiscit de decimis*, ubi vult, quod licet alii, excepta causa fornicationis spiritualis, vel carnalis, non fit licitum dimittere uxorem, nihilominus fi vir constat decere uxorem ad illud delitum, nec poteft compesci, tunc poterit fieri separatio: quia est praesumptio infidelitatis. Et per ilied dixi aliquando, quod si vir contaute ducere uxorem ad concubitum cum alia, nec desistit, uxor poterit petere separari quoad thorum. Et similiter quando contumacia induceret schisma in Ecclesia. Quae dicit Domi. ad ea, quae fuerunt in concilio Pisano gesta *in d. c. si papa.* Sic enim fuit conclusum congregatum ad deponendum Joan. XXII. non propter haeresim, sed propter incorrigibilitatem, quia erat renator, & hibricus: ut refert dominus Catalinus de Boncompagnis in quibaldam allegationibus factis in concilio Pisano, directis Joan. XXIII. Incorrigibilitas igitur erit causa sufficiens congregandi concilium, & ad hoc

A est bonus textus *in cap. quoniam 55. di.* Porro Henricus Boich *in cap. licet de clerici.* Et intelligo, quod non incontinenti habeat locum illis admonitio, *de Ecclesia*: sed demum quando delictum factum est publicum, tunc habet locum, illud die Ecclesiae, id est, concilio. Ita dicit abb. *in d. c. propiscit.* & videtur velle Alexand. *in c. in nomine Domini 25. di.* Ratio est, quia secundum abb. ibi supra, vix poteft accidere, quod ex peccato publico pape non scandalizetur Ecclesia: juxta illud propiscitur, *si ei, qui est nostra, peccaverit, facies poenitentiam delinquentem*, propter malum exemplum: *ut in c. magna de voto.* Facit text. *in d. c. si papa*, ubi nihilominus innumerabiles populos a interventu fecit dicit primo monitio pecdentum, cum ipso plagis multis in aeternum vapulatorus, & dicit abb. ibi *in d. c. propiscit.* De quo vide, quod latius dico infra poft materiam depofitionis in quaestione, quando dicitur scandalizari ecclesia. Et idem dico, quando esset notorie simoniace electus in papam: fed fi negaverat, quod simonia, ecc, abbac judicium est concilii: ut dicit. Alexand. *in d. c. in nomine Domini.* Si igitur simonia esset occulte commissa (quia duo, tres, vel quatuor tantum hoc scirent) tunc poffet monere secrete & habere locum primas pare denunciationis evangelicae: & si monitis non desisterer, quamvis non esset publicum, poffet tamen dici ecclesiae, id est Deo (hoc est orari Deus pro eo: fecut dicit ibi Officiis: nam ipsemet papa est ecclesia: ut dicit Egid. *in c. si papa* 40. di.) fed non poffet quod ultimum pro dici ecclesiae, id est concilio, ex quo non est publicum: nec esset legitima causa congregandi concilium contra papam: licet alias in de dicitur simoniae fit gravissimum, ut supra dictum est.

B SEd quaero ulterius, pone quod objiceretur contra papam aliquis defectus, ratione cujus dicitur, quod non sit verus papa quantumcunque reputatur electus a duabus partibus cardinalium (ut exempli gratia) si papa esset haereticus, non baptatus, paganus, inimicus, vel perfecutor fidei non fitrae, vel malitiae, vel alia exceptio, quae jure dicitur, vel natura inhibet, eum non esse, nec posse esse papam, & per quam inficitur jus habendi, & poffidendi: utrum ex hoc debebit congregari concilium? Et videtur prima facie dicendum, fi non negatur electus a duabus partibus cardinalium, & eff receptus, quod non poffit opponi talis exceptio, ex quo eft in administratione: ut poffit innocen. & Joan. Ant. & Cardinalis *in c. licet de electi.* quia ibi *in c. ea re Romani §. ceterum*, prohibet aliquam exceptionem opponi: & dictum eft aliquid supra. Quinimo nec exceptio haeretici: *ut in c. si papa qo. di. ab evidenter*: quod verbum denotat accusationem secundum Alia. Vin. Innoc. Oftien. Compofteil. Joan. Ant. & Henricum *in d. ea. licet*, & archiepisc. *in d. ea. si papa*, *ut in c. non poteritis ea nisi.* Imo etiam nec poteft accusari de crimine haeretis, nisi quae probari poffit: *ut in d. c. si papa.* aut de crimine notorio ecclesiam scandalizante, & de quo est incorrigibilis: quia contumacia dicitur haeretica, 81. *di. si qui presbyteri.* & contumax dicitur infidelis 38. *di. milites*, & *d. c. si papa* secundum Egid. Bellamere: qui hoc notat *in d. ea. licet.* Et quo aliquid alibi jupra diximus in illo articulo, ad quem spectet congregare concilium, in quaestione, quando fint duo, vel plures contendentes de papatu, verfis. quod si papa est electus a duabus partibus Ecclesiae, & ea

Utrum autem crimen notorium scandalizans, de quo est incorrigibilis, possit objici etiam ad deponendum, aliis in loco proprio infra latius dicetur; quia procedit sine dubio. Subdit etiam idem Egid. quod tunc potest congregatum concilium generale, secundum archiepisc. *in c. in fides de haer. in 6.* & Joan. An. *in novella, ar. 17. di. §. hinc etiam 3. q. 7. nôs pi incompetenter §. hic ita inf.* & abb. *in ca. fraternitatis de haer.* Et idem dicit, quando funt duo, qui fuerunt in discordia electi, & nolunt, quod sit vertus papa. Allegat Hugonem *in c. si duo 79. di.* Quod dicunt verum dicit *in d. c. in fides*, papa vivo: quia ex omnibus fuerefuit ell judes secundum Joan. Lauren. Henri. & notatur 2. q. 1. c. 1. secundum eundem Egid. Quod & tenet archiepisc. Joan. An. & Domi. *in c. in fidei de haer. in 6.* & infra latin & dicetur in loco suo: & dicimus aliquid hoque in illo articulo, quid si papa efficiatur furiosus, vel demens, &c. Ex quo videtur, quod non possit ex paralitico, cæco, & exceptionibus congregare concilium: de quo aliquid dixi supra in quæstione illa, ad quem spectet congregare concilium, in verso. fed quid si papa est effectus.

Circa illam difficultatem posset fieri hujusmodi distinctio ex dictis doctorum *in di. ce. liteis*, quod interdum papa non est effectus a cardinalibus, fed est mercs intrusus & occupator papatus per impressionem. Interdum licet sit effectus à cardinalibus, non tamen est effectus à duobus partibus cardinalium, vel non apparet, quod sit effectus à duobus partibus; interdum constat, quod est effectus à duobus partibus, tamen de facto non est receptus in papam, quia objecitur aliquis, ratione quorum dicitur non esse bona electio, & non recipitur in papam. Interdum constat, quod est electus & receptus a duobus partibus, fed objecitur aliqua exceptione contra eum: Interdum non excipitur contra eum, fed accusatur. Interdum & ultimo constat, quod est effectus a duobus partibus & receptus a cardinalibus, fed per metum & impressionem. A. In primo casu (quando non est effectus a duobus partibus, fed est mercs intrusus) non solum potest contra eum excipi, fed debet omni conatu ejici a pontificatu administratione apostolicus, & ob hoc poterit congregari concilium: *ut in d. c. si quis pecunia 79. di.*

Secundo casu (quando est electus, fed non a duobus partibus, vel si a duobus partibus, non constat, vel secundum abb. Siculum *in d. c. liteis*, quando electores non funt cardinales, & forte cardinales procesfunt ad alterius electionem) similiter potest contra eum objici, quod fit Judaus, paganus, & fic de aliis de quibus supra: quia tunc valuitier agitur causa papatus, quia negatur papa, ex quo non constat, electum esse a duobus partibus, nec est receptus, & cardinales procesfunt ad electionem, & admissionem alterius. Et tunc causa est discutienda in concilio: & ideo debebit congregari concilium *per c. si duo 79. di.*

Tertio casu (quando est electus a duabus partibus, & tamen nondum receptus, nec administratur) dicendum est, quod potest objici exceptiones, quæ jure divino vel naturali inferunt, ipsum non esse papam, vel non posse esse papam, & per quas infertur jus habendi, & possidendi: quales sunt illæ, quod sit Judaus, paganus, &c. similiter & negantur aliqui ex electoribus fuisse cardinales, secundum abb. *in d. c. liteis in antepenul. col.* Et erit sufficiens causa ad congregandum concilium. Non tamen obstabit ea, quod non sit de numero cardinalium, secundum eundem abb. in notabilibus: fed bene obstabit, si dicetur, quod est infans, malier, vel furiosus, &c. Sed intelligo de furioso tempore electionis, & non de eo, qui postea effectus est furiosus: ut dicit Dominus *in d. c. liteis*. Illæ, & similes bene possunt objici: exceptiones autem inferentes inhabilitatem juris positivi (ut quod sit conjugatus, vel quod sit monachus, vel quod sit laicus) non possunt objici. Et de digamo quidem hoc dicit Anto. *in d. c. liteis*. Et quod exceptio, quod sit uxoratus, non possit opponi, facit, quia in ecclesia orientali etiam sunt uxorati: *ut in c. cum olim de clerc. conjug. 31. di. c. Niceno*. De infante dicunt Oldren. Anto. & alii, quod possit objici, nisi a Spiritu sancto esset facta electio, quia non est capax ordinis: non tamen exceptionis de nullitate ex persona agentium secundum d. Anto. ibi *in alii. colum.* & cardi. *in 25. q. 6. in fin. & in 3. extorum in c. ne Romani*. Quod intellige de exceptione ratione nullitatis, est ex inhabilitate personæ actum gerentis: utpura quia erat excommunicatus, vel aliquid tale. Sed facti dicetur, quod non dicent aliqui ex duobus partibus eligentium cardinales, vel quod aliquis eorum effet furiosus tempore electionis, & fic de similibus inhabilitatibus à natura. Non tamen obstat, si excipiat, quod fit facta in loco interdicto electio, secundum cardi. *in cap. 1. in 6. quæstione de pulsat. prælat.* & doct. *in c. nôs periculum de reiti. in 6.* & doct. *in c. cum inter to ricum simil.* De interdicto loco personæ, vide *in §. extorum in fin.* & Immol. ibi ubi de ratione diversitatis inter iudicium loci & personæ. & Domi. *in §. porro, in fin. c. nôs periculum*. Et ita dicunt communiter doct. *in diff. cap. liteis*, & dixi aliquid supra, ubi actum est de excusatione hæcesis in papam, *in pari. 107.* Et clarius procedent tales exceptiones quando effunt notorie, & dicta publice objecta, et ex dictis cauffis congregari debeat concilium: quia tiles cauffas virtualiter agitatur causa invaliditatis titulí ipsius papatus. Et quod dictum est de cauffis ex eligentes furiosis, intelligo de cujus furore apte constaret: aliis fecus secundum d. Anto. *in d. c. liteis*. Item intelligo, nisi fine ejus furiosa remanerent numero duarum partium cardinalium eligentium: quia tali exceptione non obstaret, quantumcumque electus nondum effet receptus, nec administraret. Et de illis videtur esse dicta sententia in quæstione, ad quem spectat congregare concilium in locando cauffa principali, verso. fed quid si papa est electus a duabus partibus, &c.

Utrum autem hoc cauffa posset objici, quod fit notorie excommunicatus, & declaratus: licet text. *in cle. ne Romani*, velit, prætextu similis exceptionis non posse retardari quominus fit electio, & fiat, tollat omnem exceptionem, & licet loquatur simpliciter poterunt exemplum tenuerim, quod non in eligente, in electo tamen illic articulus non procedit fine dubio: cum Officin. Innoc. Joan. An. in novella videantur velle, quod tali electus fic notorie excommunicatus non sit papa. Quæ poterunt equidem de electo a minori quam duabus partibus cardinalium, qui pro electo se gerit, & cui cardinales electores obediunt, ex quo tam ipse quam obedientes sunt ipso facto excommunicati (ut vult text. *in d. c. liteis*) si poterit ad pervenit major concordia cardinalium, ita quod habeat duas partes, nunquid erit papa, dicunt, quod non: quia in excommunicato nequeunt cardinales accedentes confenscire, cum & ipse fuit ligati eadem sententia cum ipso. Quod intelligo verum secundum Joan. An. *in d. c. liteis*, nisi pæna edici reconciliatus illis diffentibus, & pollea omnes etiam diffentiente de novo confenfiente & eligente. Et ita videntur fentire omnes *in d. c. liteis*: & quod, antequam fit reconciliatus & absolutus, non erit papa. Et pro hoc facit: quia fallitur dicentur, ex eadem constitutione ligarentur & excommodum fentient, contra notata *in c. quia frequens de offic. cum simil.*

Non obstat *§ extorum in d. cle. ne Romani*, quia ibi tantum loquitur de eligentibus, quibus non vult posse objici de excommunicatione. Imo ille §. poffet indari contrarium, quia fi tantum est provisum de excommunicatione, quod non obstet electoribus, ergo quoad electum remanet in dispositione juris: si de datur intelligi (ac ex quo etiam de effecto facile fi militier dispositio providendo, quod non fit in persona effecti jus commune vendicet fibi locum in contrarium *l. 1. in fi. ff. ad municipales*: & ferunt et in dispositione juris, electio facta de excommunicato est nulla *c. ad apostolica, & c. fi de cle. excom. minis. c. cum inter. R. de elec. & c. in c. non dictus de confac.* Facit, quod dicitur in principio dictæ cle. inquantum volit removere jura antiqua incorrecta. Sed certe hoc parum facit, quia tex. §. extorum loquitur de quacunque excommunicatione, infenfiones, vel interdictio infergente aliunde, quam ex ipsamet constitutione. Secus in propofito, quando minor pars cardinalium eleglfiet. Quo cafu tam electus quam eligentes funt excommunicati: ut *in d. c. liteis*.

Non obftat tex. *d. c. liteis in fi.* inquantum volt, non poffe opponi aliquam exceptionem: quia dicet: ita fi ligi, ita permitta de exceptione infergente ex ipsamet constitutione. Bar. *in l. 1. ff. quod ni est ital. Bal. in l. 1. §. col. C. de emdi. inhebis. Fabr. c. 1. in pofte. C. de adot. Barbus in c. item cum quis de reiti. Jpofit.* Joan. de Immol. *in c. per porta de offi. delega.* & idem Barbus *in d. c. liteis*. Nam & dicitur, quod poffit in loquens femper confentur exceptio. *1. inquisitio*, ibi Bal. *C. de fiius.* Glo. & Bar. *in l. 1. ff. de fens.* & Bar. *in l. fi mercedem, §. fi habitatoribus. ff. de allimo empti.*

Item facit, quod ubi 3 jure vel statuto tollunturur exceptiones, non cenfetur fubtata exceptio inhabilitatis perfonæ agentis. Et ideo admittitur exceptio nullitatis fentiis ex defectu perfonæ juridicantis (puta quod non fit judex) licet a jure dicatur, quod nulla exceptio admittatur contra fententiam: ut eft glo. *in c. 1. de fuperfed. ff. Fran.* Reftringit tamen illud dictum Barbus *in d. c. liteis in ultimo col.* quando non fubfeft perfona, cum qua poffit judicium nullitatis agitari: ut ibi in papa. Quæ reftrictio non placet: quia eft contra dictum glo. & doct. ibi & abb. hic, qui fimpliciter loquuntur. Et ubi 3 fatisfit tollitur omnis exceptio, non cenfetur fubtata exceptio, inhabilitatis agentis: quia (ut dicit Bartus *in d. c. liteis*) abus effectibus non fubjicitur ex toto juri poftitivo, fed procedit magis fecundum mentum jus naturæ: & ideo admittitur exceptio, quod non eft electus: Item ex fententia exceptio, quod cardinales non confenferunt, & quod qui elegerunt non funt cardinales. Et fi a ftatuto tollitur omnis exceptio cauta inftrumentum, non erit fubtata exceptio, quod inftrumentum non eft publicum: ut dicit Bar. *in d. l. 1. ff. quod ni est ital.* & refert etiam abb. *in d. c. liteis*. Ubi ergo derrahitur qualitati, fuprequam jus fe fundat, quod tollit exceptiones, femper talis exceptio poterit opponi: ut in exceptione, quod non eft electus à duabus partibus cardinalium: ut ibi dicit abbas, & *Jacobat. de Conil.*

A. in c. item cum quis de reiti. fpolia. Et propter fimiles exceptiones quantumcunque fuiffet admiffus & receptus ab illis cum eligentibus (quia nullius) per concilium poterit agi, ne adminiftret & ne admittatur & recipiatur per alios cardinales: & fi effet concilium congregatum, poffet per concilium ejici & amoveri a pontificatu.

Et cum doctores *in c. liteis* dicant, quod non poffit ejici, fed debet accufari, nemo eorum dicit, quod illis cauffis non debet impedire in administratione fine conciliò: quia accufari non poteft nifi in concilio. *d. c. fi papa qo. di 9. & in fides de haer. in 6.* Et idem dicunt doctores concilium effe congregandum, exceptiones, quæ alias opponi non poffent fine concilio (ut effet poftquam effet electus a duabus partibus formiter & receptus) tunc in concilio opponi poterunt, & ibi procedentes quæ alia accidentione: quia non ob aliud doctores *in d. liteis* volunt, quod non poffint objici illæ exceptiones, fed debent accufari, nifi ad hoc ut congregetur concilium: & per concilium declaretur, fi obftant vel non obftant exceptiones illæ: non quod fine accufatione per concilium judicari non poffit. Et hanc credo effe indubitatam mentem doctorum *in d. c. liteis*.

Item fi loquemur de excommunicatione contra effectum, aliunde quam ex ipsa conftitutione infurgente, poffumus dicere, quod non effet bona confequentia: contra effectum a duabus partibus non poteft de ipsius excommunicatione excipi, ergo ipsius excommunicatio ejus effectiofo per nullam non reddit: Patet inftantia: quia contra electum confirmatum de crimine non notorio non poteft excipi: *ut in c. conftantis de appell. de renti. probem. poft electionem. §. fi de accusa. c. accedens*) & tamen illud crimen licet occultum effectionem nullum reddit: ut *in c. item in vestris. §. fi de elec.* Ad idem eft, quod *fupra* diximus, quod contra effectum a duabus partibus de laxeni non poteft objici fine concilio, & tamen effectio facta de hæretico eft nulla & poteft accufari fecundum Innoc. Compofitl. Joan. An. & alios fupra addutos in *d. c. liteis*.

Ex quo patet, quod contra effectum de excommunicatione infurgente ex difpofitione *d. c. liteis* fine dubio poteft opponi: quia virtualiter dicitur ipsum effectum fuiffe nullum. Si vero opponatur de alia excommunicatione, tunc fuper illo remedio Egi. *in d. c. liteis*, prius videtur tenere contra Innoc. Officin. & Joan. An. quia licet in inferioribus fuiffet ipsa electio a papa effectio facta de excommunicato fit nulla (*per d. c. item dilectus*, & *per c. illa & d. c. cum inter de elec.*) tamen fecus dicit videri dicendum in effectio ad papatum, per tex. *§. fi. d. c. liteis*: qui prohibet omnem exceptionem: Item quia licet excommunicatus quoad cetera videatur poftitus extra ecclefiam, tamen (dicit ipse) revera adhuc eft intra ecclefiam: & ideo, *§ fi de cauftus*, facit omnia, quæ ratione publici officii ad eum in ecclefia pertinent: ut in *c. ad probandum de re judi. cum tre matrim.* Imo & excommunicatus poteft: ut not. Imo. in *c. fi vere de fen. excom. argumento*, 24. q. 1. *in infomma*. Et ideo dicit, quod excommunicatio non adimit ticulum beneficii excommunicato, licet fufpendat eum ab officio & perceptione fructuum: ut in *c. veritatis de dol. & contu.* notatur in *c. poftulafti in 1. glo. de cle. excom. mini. & in c. cum bona de ete. & qualis in glo. fin.* Imo valet collatio per ordinarium facta eo communicato: ut not. Guillel. de monte Landano *in cle. auditor in glo. fi. de referip. & in cle. 1. de*

relig. dom. super verbo, sortius: de quo *in c. ad apostolice de rel. excom. minist.* post glo. *de cadi. conflito. 40.* Facit etiam in proposito, quod dicitur *in d. c. si vero de sen. excom.* quod injiciens manus violentas in clericum excommunicatum, incidit in poenam canonis *si quis suadente*, 17. q. 4. & autem effet extra ecclesiam perpetuo, præterquam non effet excommunicatus: ut videtur in clerico hæretico, *4. q. 1. c. quod autem*. Addecit etiam, quod licet actus civiles sint interdicti excommunicato *active*, ita & *passive*: ut juribus ipsa allegatis, Igitur licet excommunicati etiam publice non sint active prohibiti, sed permissi hanc electionem de papa celebrare: *vide d. §. certorum, cle. ne Romani* ita nec passive, quoniam eligi valeant. Et addecit, quod bene facerent dict Compotell. quæ ponit glo. 1. *in d. §. certorum*. Et ex hisis principio videtur, quod non possent objici contra electum in papam à duabus partibus non receptum, quod sit notorius excommunicatus. Refert tamen Ostiensem & Joan. Ant. dicere, quod si talis excommunicatio vitium est occultum, ecclesia de hoc non judicabit; ut *in c. fœnat de fœnor.* fed cavere debet ne electus, ne officiet ad gubernam: *ut ex c. per nasal de sent. excom.* Nam ignorantia probabilis excusat, non autem crassa: ut *in c. ad apostolice de cle. excom. minist.*

Et quibus sic collectis inferri videtur, quod electio facta de papa excommunicato non debet in suis naturalibus, & quod per consequens videtur valere: quia exceptiones à jure quod proponere effectus tribuentes non videntur inferiores electiones inficere secundum eum. Qui finaliter refidet in contrario opinione *& sic* dum Anno. Oftien. & Joan. An. 2. a potiffimum ratione, quia fecundum jura antiqua ille, qui injuste & scienter dignitatem occupat abique canonico titulo, redefit fe ipfa jure inhabiles ad eandem, fic quod electio facta de eo amodo (maxime in illa vacatione) ad hujusmodi dignitatem eft nulla: ut legitur & notatur *in c. dudum de elec. & c. commissa*, 5. 2. *de elec. in d.* & ita obviatur cautellaria fecundum eum. Ergo per confenfum illicitum & occupationem injuftam paparum à minus canonice electo fiftam, fic electus confeftinter & occupans facius eft falsus pro illa vice inhabilis & ineligibilis ad papatum : cum prædicta jura antiqua non reperiantur correcta. Si enim ad aliqua jura fpecialia inhabilitat excommunicatio ipfum excommunicatum, quod eft majus, quod dignius, quod potentius, quod fpiritualius, quod periculofius jea in hoc fervitio quam papatus? Item, quod flagitiofius, quod damnabilius, quod injuri pœna dignum, quam crimen, quod directe contra Deum, contra totam ecclefiam, contra totum populum chriftianum & fidem ipfam committitur in occupatione paparum, ex qua fchisma univerfale & infinita animarum perculta oriuntur ? Non obftat, quod jura poftifica papam non ligent : quia dum agitur de ifta pœna excommunicationis, fuppofitur quod non eft papa : & dicitur plus, quod ipfa pœna contrafta, papa amodo in illa vacatione effe non poteft: ex quibus dicit opinionem Anno. Oftien. & Joan. An. verum. Et ex quo fequitur, quod ficut quando obftat excommunicatio, eft notorie Jupiter, non baptisatus & fimile, ex dictis caufis debet congregari concilium, fic eft objicitur quod eft notorie excommunicatus. Quæ conclufio mihi videtur dubia, & non minus periculofa, quam alia de fimonia, quam fupra retuli. & credo quod decretfatis Egidium, & fuftritas Anno. Oftien. & Joan. An. fupra relata.

A Sed cum reverentia, cafus & quæftio ipforum eft longe diverfus: quia ipfi loquuntur in excommunicatione caufata ex ipfamet conftitutione caplicet: & ideo non eft mirum, fi tunc effectio facta de eo fic excommunicato fit nulla, & poftea contra eum exigi de tali excommunicatione: *& hoc* etiam tenet ibi. *d. Anno. in d. c. licet in penal. excom.* ibi adniittetur etiam exceptio permifla ex capite ifius ftatuti. Et maxime procedit eorum conclufio: quia *c. licet*, non folum excommunicatum effectum à minori jure, fed etiam non recipientes. Unde etiam quia contra formam illius capitulii erat primo electus, & electio reprobatur nulla, non poteft per accefftum validari: quia & accedentes tanquam communicantes, & recipiens excommunicatum per eandem conftitutionem, *c. licet*. Ideo non mirum, fi poteft contra ratem fic fe generans pro papa excipi, quod fit excommunicatus: quia virtualiter opponitur contra eum, quod non eft canonice electus, fed contra formam ipfius conftitutionis, in cujus potentia includit, & ipfum non effe papam. Et ideo non mirum, etiam fi ad cognitionem ipfius exceptionis dicitur debere congregari concilium, cujus eft cognitio, cum agitur caufa paparum: ut *in c. fi dom. 2. dis.* Sed non fic fimpliciter loquendo eft vera ifta conclufio in qualibet exceptione excommunicationis illinde infurgente. Et ideo non credo, quod poffit electionem formifter factam à duabus partibus, poffet objici contra papam, quod fit notorie excommunicatus : fine quod proponens effectio fit nulla, quia facta de excommunicato. Et credo quod *§. certorum in cle. ne Romani* (qui provide circa effectus) in fua ratione virtualiter : imo multo magis providetur in poftrema effectio, quod non poffit objici de excommunicatione. Patet ratio ejus, quod dicit d. Anno. *in d. cn. licet* de effectu per fimonia, cui non poftet opponi, quod fit effectus per fimoniam (per glo. *in c. fi qui prenina*) & tamen caridinales poftmeri accufari de fimonia : ut *in c. fi transferre*, *1. q. 1. c. fi qui prenina*: & *c. fi qui potenda*: & dicit Anto. & Imnol. *in d. c. licet*, & dictum eft fupra: & hoc propter majus periculum, quod eft in perfona electi, quam eligentium. Ideo fecundum eum dicit ifta glo. etiam fi poftmeri effe fimonia contra cardinales, licet poffent ipfi punirj, non propterea poffet papa deponi, de quo alias latius dicetur.

Quarto cafu (quando eft effectus à duabus partibus & receptus) etiam fi objicitur aliquæ exceptiones juris naturalis vel divini (ut pœna quod fit mulier vel furiofus) quamvis ifte infiftant pas poffidendi, non poterunt opponi, fed bene poterit accufari, ex quo eft receptus & poffeffor. Licet dominus Anno. Implicitter dicat, quod poffent opponi fimiles exceptiones, nec aliquid dicat, quod fit poffeffor, tamen ita communiter dicunt doctores *in d. c. licet*: et plene ibi per abbatem. In cafu hæc tamen premiffis crederem, (ut fupra proximo dico) & etiam fi effet notorius hæreticus, & tenetur conclufion, & concilium a te procedere, quod poffet de illis excipi, annuntiatis per ipfos exceptiones, ex quo eft præcifus ab ecclefia : quia nullo tempore poteft effe papa : & fufficit quod notorium allegatur : et alias fupra dict per *cle. appellanti*. Non ut fola oppofitione exceptionis ftatim amoveatur : fed ut conclufium cognofcendo decidat. Et vide, quæ dicta *hinc fupra in articulo*, quia congregat concilium, circa finem.

De quinto cafu (quando per vim accufationis proceditur) dicetur infra in propria quæftione.

Sextus & ultimus cafus (videlicet quando eft electus à duabus partibus & receptus fed per impreffionem) dependet ex hoc, quod fi electio per impreffionem & ratem facta tenet, non videur requirenda concilii congregatio, nifi ad cognofcendum de qualitate metus, & an vexitat ridendas, vel pargandus metus, quia eft verus papa: fi non tenet, videtur requiri congregatio fafteau ad judicandum fuper nullitate electionis : & tunc videtur tractari caufa paparum, *juxta c. fi dom 79. di.* de quo articulo infra late dicetur. Eft tamen advertendum, quod ratem eft electionem non poffint opponi exceptiones inhabilitatis fingentis ex jure poftiivo, tamen ante electionem celebratam bene poffent objici contra illum, quem cardinales vellent eligere in papam, exceptiones ex hiisdem infurgentis ex jure poftiivo : ut homicidii, vel quod fit baftardus, five nothus feu manfer, vel expetio adulterii vel fornicationis notorias, *juxta c. vefpa de cohab. cle. & mul.* vel fimiles, juxta *c. accedens de accefa. & c. inter dilectos de excef. prælat.* Illam conclufionem ponit Hugo & refert Abes. *in c. fi qui prenina in fin. 1. in prima conclufione*, 79. di. Et ratio poteft affignari, quia facilius impediitur promovendus, quam depofitum jam promotus. 15. q. 1. §. vel. *ex tenor*, *ibi glo. de renun.* Tamen in contrarium facit tex. in *§. certorum in cle. 3. de elec.* vide quod dico fupra in proxima quæftione, incipit, utrum autem hoc cafu.

Nitnc ad principale dubium (utrum electio papæ facta per impreffionem fit nulla vel non) procedendo per contraria primo videtur, quod electio tenetur ; quia gefta per metum tenent, fed venium refcindenda per actionem quod metus caufa. *§. 1. C. quod met. cau. c. abbas C. 1. ad audientiam m. 11. 15. 9. 6. auctoritatem. §. de dol. 1. eleganter. c. de transactione. fi dolus. c. dolus. per Cy. quod* fi eft in inferioribus electionibus, quod tenent, eo magis in papali propter periculum. Secundo facit, quod electio papalis eft exempta ab omnibus, nec adftringitur ad aliquas formas. Unde dicit tex. *in c. licet in fi. quod in electione*, facienda de Romano pontifice ftatuitur (quod fpecialis, plurimum ab aliis electionibus : intantum quod fufficit, quod valeat jure naturali, licet non valeret alias de jure poftiivo fecundum Joan. *in ca. quod fcitur de elec.* Cum ergo in aliis electionibus gefta per metum tenentur (ut dicit cardi. *in d. cc. abb.*) fequitur, quod tanto magis in electione papæ debeant tenere, nec debeat dici ut in aliis. Item quia deteriofuperior, ad quem poffit haberi recurfus: *ut in d. c. licet in fi.* Metus autem non tollit naturalem confenfum. *1. mulier. §. prænd. metus caufa. l. fi cum exceptione. §. qui non intelig. ff. ea. vi. C. de injuriofus fupulationibus. l. dolo, inuffa. l. obligationum fubftantia in fi. ff. de act. ff. obli. & de baptifmo. c. majora. §. fed objiitur* 23. *q. 2. de diffpfatio* 5. *q. 1. meritis C. 1. feteris*, *quod metus caufa*, *cum fimili.* Tertio facit tex. *in c. licet de elec.* qui tantum requiri fteri à duabus partibus, & vult, non poffe opponi aliquam exceptionem : ergo nec exceptionem, quod per metum eleggerint : & cum tantum requirat confenfum duarum partium, etiam fi metus intervenit, eft fatisfactum verbis : quia metus non tollit confenfum. *d. l. mulier. §. prænd. fi. quidem metus caufa. d. l. metus de baptifmo.*

Quarto facit, quod fufficit fubftantialia intervenire in actu, et actus tenet, *§. de confir. cum. l. Naturali. §. fi quæratur*. Unde additio de requirendo, quia a folo confenfu dependent, licet per metum fiant, tenent. *d. l. fi mulier. §. metu*, *§. fi quæftus, quod metus caufa*. Sic ergo cum tantum requiratur confenfus duarum partium in electione papæ, fufficit alteritas fpecies (videlicet vel liberi vel cardi) intervenire : argumento notatorum per Bar. *in l. 1. ff. de verb. obli.* vel faltem calus erit omiffus & remanebit in difpofitione juris. *l. commodiffimo. ff. de lib. C. poftliim.* Igitur fi non dicit tex. *c. licet* quod effet nulla, fi confenfus fuiffet coactus, ftandum erit fecundo in aliis dictis, in quibus gefta per metum regulariter tenent de jure *d. c. abbas. c. 1. C. de jiu. pr. locum a fpeciali, quod metus caufa in c.* Quinto inducuntur pro hac parte jura in materia electionis papæ tenentes. Et primo tex. *in c. fi qui prenina 79. di.* ubi fub una determinatione pœnaria, humana gratia, & tumultus prohibentur. *c. Pater non ordinetur. c. Nos C. papal.* Eodem modo *c. in nomine Domini* 23. *di. in §. fi qui contra*. Ad idem *c. vel percutiendum in §. protera.* ubi licet arbiter & inhibeat & pœnam adjiciat, tamen ultra non progreditur annullando : argumento notatorum *l. non dubium. C. de ll. item en. §. certorum*; quia ibi loquitur de ordatione juris & hominis, quæ tamen electionem nullam non reddit . Facit, quod ita adverfatur libertati necefftas juris, ficut & hominis *l. libertatis prin. ff. de ftatu hominum*. Intea facit, quod in electione papæ multa funt fpecialia introducta, inter quæ non eft, quod electio facta per metum fit nulla : ergo ftatim fecut in reteris electionibus, *1. q. 1. confiiuiffis*, *C. 1. inter corporalia de transla. prælat.* Ergo valebit electio, *c. quod fcitur*. ibi Inno. *de vot. c. ddo.* Hæc tenet. *quod metus caufa.*

In contrarium facit : quia verior videtur opinio, quod metus & impreffio in electionibus prælatorum vitiant electiones ipfo jure : quod probatur *per c. Ofpes. C. 1. de ftatu et. c. ftatuimus. ff. C. quæftum. ff. C. quod fcit de elec. C. per notata* per Inno. Oftien. Compotell. Joan. An. & alios in dictis juribus, *ff. per notata c. 6. q. 1. Papæ* per glo. *de archid. & in infinuante quod cle. vel. ne. perpe.* & dodt. & 79. di. 1. per Hog. & archi. Item facit quod dicit Inno. *in c. licet in fi. 1. in verb. fi non ordinetur impreffio in addi.* Induci etiam poteft pro ifta parte tex. *in c. in nomine Domini* 3. *di. in §. quod fi præterea quod fi quis*, ibi populari tumultu, & ibi concordia canonica : canonica enim non eft, quæ fit contra canones, cujusmodi eft quando intervenit metus & coactio *d. q. 1. §. quis.*

Ad idem tam facit, quod electio : fi fit per metum & impreffionem, dicitur facta contra libertatem ecclesiafticam : quia effert impedimentum pacificæ ecclesiafticæ. Facit tex. *in d. c. quifquis de elec.*

Ad idem facit ratio tertia, quam addicit Per. Flandrinenfis cardi. fanctæ Sabinæ in quibuslibet allegationibus de electione Urbani VI. fa. ftis : qui dicit, quod actus, qui a folo libero confenfu totale fuum effe recipit, per fuperaddition violentiam vel impreffionem ipfo jure reddatur nullus : fed electio papæ a folo cardinalium arbitrio & libero confenfu recipit totaliter & perfecte fuum effe complerum : ergo per violentiam & impreffionem ipfo jure redditur nulla. Major propofitio declaratur : nam licet regulariter contractus & fimiles actus, fi per vim vel impreffionem fiant, valeant, fed debeant retrafiari per fuperiorem *vel per rurem §. C. quod metus caufa*: de hoc dicit glo. *in d. c. abbas, quod metus caufa*) hoc, ut ipfe dicit, contingit propter duas caufas.

Prima

Et c. fi qui prenina 79. di.

An electio papæ per impreffionem facta fit nulla

De interfiitio. *in cap. fi dom.*

Et c. fi qui prenina 79. di.

Sextus

Prima est, quia contractus hujusmodi non recipiunt perfectionem ex solo libero arbitrio: sed ad promissionem quidem necessaria est executio, quæ est promissio observatio: ad vendationem autem, donationem & similes contractus traditio rei. *Quod metus causa. Innocent. §. quod licet, & §. volenti in ti. c. ad audientiam de renun. in quibus de superiori. et liberis de rei vendi. l. quotiens.* Et de hoc notatur desponsa duorum *c. cum in filo prima.* Secunda ratio est, quia in illis adit potestl *superior*, qui de metu cognoscit, *c. 1. §. quod metus causa.* In illis autem, qui ex solo libero consensu recipiunt totale & completum finum esse, hoc non vendicat illo locum: illi enim non adeunt, sed in eis intervenit vis vel metus, sunt igitur irriti. Et ratio est: quia consensus non est, si est vulneratus & inficitur per adjunctionem violentiæ, & suum non potest dici quod est vitiatum.

Adducit etiam similie in excommunicatione, quæ triahie fecum totalem suum effectum; & ideo non subpeditur per superveniente appellationem: quia vel ftatim trahit fecum executionem, vel ftatim est nulla: *de appel. pastoralis de sentenc. excommun. non de homine, & c. venerabilibus eo tit. inglos. ad difficultatem in d. Sexto.* In illis, quæ non ftatim habent fecum effectum seu suum completum esse, fed necessaria est executio. Et illa licet teneant, tamen subpeditur per superveniente & ipsorum effectus per appellationem. Et è justa superitur, cafiatur eorum effectus: *ut §. ad Thephilanum, l. 1. de appel. delega. pothoralis & de appel. per totum.* Item similie: quia ultra, quia per le fortiuntur totalem effectum finum (ita quod non est necessarium superioris ministerium) non impeditur per juramentum de non agendo. Alii vero aliter, quia ad conscientiam sui effectui minifficio superioris indigent; per juramentum de non agendo vel fiziendo, effectuiter impediuntur: ut notat plenius *Inn. An. in d. libello de pudem. & de regu. jur. quod semel, in novel. in fi.* Effectio autem suppa ex solo libero consensu cardinalium eligentium & electi probatur effectum completum, nec expectatur superioris confirmatio; quia non est superior, ad quem possit haberi recursus *in d. c. in nomine Domini, & d. c. licet.* Et ex quo cardinales non possunt queirere de nullitis, perclame electio (ut *in. eum nobis de electi.*) nec de aliquibus pertinentibus eligentium (*ut in d. cle. ne Romani*) debent falem de efficacia & veritate electionis quærere: glo. magna §. q. 1. *fiergo.* & Innoc. *in c. quod fient de electi.*

Ad idem facit, quod in pluribus similibus casibus videmus, in quibus non sufficit solus consensus naturalis, nisi cum qualitate ftatutis: Patet in matrimonio carnali de *sponsa. cum locum, & c. nolentes, & c. requisivit, & c. gemma cc. tit. 27. q. 2. sufficit si de vita non. non cognitus & de sponsa. l. 8.* Et procedit argumentum de matrimonio carnali ad spiritualem: *ut in c. inter corporalia de translat. prela.* Similie etiam videmus in dote, quod requiritur consensus libere. *Ff. quod metus causa l. matter §. fi. Dani.* Similie in ingrediis religionis, & fic in matrimonio spirituali §q. q. 2. *non solis & quod metus causa* ibi. Item in voto §. q. 1. *interpretes 25. q. 1. non obstante c. licet.* Item in ordinandis: ut *C. fi. quod metus causa* ibi. *l. 1. ff. de testis. l. reformamus de regu. C. de sponsali. eccle. l. 1.* Item in alienatione rerum ecclesiasticarum 16. q. 1. *in canonibus de rerum.* *pervenit ei.* 1. Item in manumissione *ff. quod metus causa l. matter §. fi. Dani §. fi. procurat.* Item in confessione 35. q. 6. q. 1. 32. q. 2. *Lothar. vino ff. de qualificatibus l. 1. §. divus & de confess. c. fi. poli prin. prima qu.* Item in datione juridictionis *ff. de iudi. l. 2. §. 1. ff. de appel. l. contra.* Et in multis alis similibus casibus, qui possunt colligi ex doctoribus *in d. cc. abbas quod. metus causa*, maxime modernioribus.

Ex his pro parte facit, quod gesta per metum non valent ipso jure, quando jura non provident de beneficio restitutionis: *ut ff. quibus ad liber. prela. non licet.* Similie est in quibus ipse: quia deficit superior, ad quem possit haberi recursus: *ut d. c. licet.* Et pro ista in electio concludit etiam Petr. Flandrinen. cardi. fanlisi Eustachii in quodam suo tractatu, facto occasione schismatis exorti tempore Urbani ex rationibus præmissis. Qui etiam adducit, quod inter actus humanos paper electio est ex libero cardinalium eligentium & electi consensu, *in d. c. in nomine Domini, & c. licet.* Et ratio est, quia licet cardinales sint in eligendo ministri, tamen in ministri, quo consensus canonice eligentis, ipsi invocon consulpiant, Deum vocat electio fuum locum & plenarium regiminis potestatem in mundo: ut patet *Joan. xiii. Matth. 16. & de electi. significasti de major. & obedien. solita.* Et proprera alibi dicit text. quod ejus potestas non est ex homine, fed a Deo, *de pedi. novit de transla. prela. c. 1. qui filio fiat legi. per venerabilem.* Et licet a Deo fit omnis potestas, tamen hæc fiat a, quæ immediate ab eo procedit: ut notatur *in c. 1. de transla. prela. c. 1. in glo. 1.* & per Innoc. *de foro compe. ca. licet et. 1.* & Paul. *in ele. profanti de cen.* Nedum autem dicere, quia Cardinali quid ill ftamen veritas, fumma fimplicitas) actui per vim extorto, aea jure divino & positivo damnato tuam potestatem dare in mundo, cum qua habet concurrere gratia Spiritus Sancti: ut fatis probatur *1. q. 1. gratia, & c. ordine, & c. fiunt, & fere per totum illum qualificem. 57. di. & quili in egritudine & confessum. di. 4. & c. de baptisf. c. magnum.* Adducit etiam pro singulari text. *in d. c. in nomine domini*: ponderans & deducens effectum singulorum verborum, ex quibus dicit apparere ibi text. quod electio ipso jure nulla est.

Ad quod fatit, quod ponit Bal. *in l. 1. §. fed ex qui domini C. de latine liber. rollen.* ubi colligendo unum ex illis verbis: quod non licet ulli clerico populo) indicit contra cardinales, qui dicunt corporalis papam fiditite, dicentes per metum fecit, quia incerdum eft licitum fingere *1. 1. §. fiqui fi de dolo.* Et ibi videtur, quod non vult electio ipso metum: & fi non valet electio, non valet coronatio: quia non potest quis intrare ad apostolatum, nisi fors electiva cadat super eum, *ut in electione Martinus.* Quia enim ibi eripitur volunias, fi quis per totam urbem portaretur a populo & clero coronatus tanquam papa, non tamen dicit papa: quia electio papæ eft potiori divina quam humana: & ideo alias, nisi per illud oftium intretur, impossibile eft ad papatum pervenire: ut ipse dicit. Licet idem Bal. conficetur electionem Urbani VI. validam, & non adeo nitiosofam, ut inferceretur, *intra. fiqui aliquem tefia. probi.* Sicutem dicit Bal. *in l. eum te per illum text. C. de pignori.* quod fi papa aliis fuit electus ipsete cardinalibus, fed pollea per metum coronatus, non propeteea vitiatur præambula electio: quia licet alias adhæsquens voluntarias porgetur metum (*ut in l. 2. C. quod metus causa*) tamen fubsequens meticulosa non inficit actum principalem præcedentem spontaneum. Quod etiam tenet de legitur Alexand. de Immol. *in l. 2. q.* qui induciet ad quellionem e conversio, quod fi electio fuit nulla, quia per imperfectum facta & consuetio spontanea, per coronationem purgatur metus. Quod an fit simpliciter verum, vide quod dicio infra *in §. sequens i charta*, in questione, quæ inipit, Item alia quæstio, luppolito 6c.

Et his articulis, ut ait dubius, utrum electio dicatur nulla, vel non. Et fi quis vellet replere ghattas in hac materia, multæ reperiuntur allegationes cardinalium virorum, quæ fiefte fuerunt tempore schismatis Urbani VI. quæ fuit: inter le contrarie: de quibus facit mentionem abb. *in. litera in glo. in verbo exceptione de elec.*

Pro nunc tamen referam fiorentiæ aliquas consultiones Egidii. Prima eft, quod fiest in alis electionibus levis metus vitiat electionem (ut notatur poll glo. de Offiet. *in. in. ordinanate quicle. vel ut. C. in. fi. quis. 1. q. 6. ibi cardinal. & in. quisquis de elec.*) idem erit & in papali electione prapter majus periculum, ut *in. c. ubi periculum de elec. in 6. C. & in. fundamentis 6. dicere in. tit. C. ti. & quia* plus adertur metus in hac electione papali ecclesiastice libertati, & major est offensa & culpa inferentium metum, ut patet in ratione c. quliqui. Et quo ficquitur, quod quemque mina laicorum & quicunque metus, quorum terror turbaret fiu impediret ecclesiastiam libertatem, quam in electione jura requirunt, sive in tradiciis, sive fiere in deliberando, sive in eligendo, vitiantent papalem electionem. Ita Egid. *in d. quisquis, verf. cum igitur in 6. quisquis, juncta 1. q. quapito.* Quod intelligo, dumodo non fiecat minor timor, sive metus omnino vanus, qui diceretur morifie animum eligentium. *1. fi quid ab alio ff. de rejudi.* ibi vanis timis nulla eft affirmatio. Nam tunc vis cederetur eligentibus dicentibus, fe timuisse, vel libertatem in tractando, deliberando, vel eligendo non habuisse vel perdidisse, nil habentes aliis probationibus pro fe. Sic ergo medius timor, qui in aliis non fufficeret, fufficit in electionibus & etiam in papali. Et quos ficquitur quod sive fi opinio illorum, qui dicunt etiam in inferioribus electionibus, quod electio per metum facta fit nulla. Et ita pontiat *in d. c. quisquis.* & idem glo. *in. abbas quod metus causa. C. in. bona l. 1. de C.* Facit text. *in. altellis. fimil.* 8. *qu. 1. C. in inc. in nomine Domini.* 23. *di. C. in cubi prescitum in §. extrema de elec. in 6.* & text Anto. *in d. c. abbas.* Et eft ratio, quia fiat aliqua, in quibus exigitur libera voluntas; fi fic non fimpliciter fed cum qualitate libertatis: & tunc licet coacta voluntas fit voluntas, tamen non eft libera: ideo inficit calus, in quibus exigitur libera voluntas. Hujusmodi enim eft actus electionis, *ut in d. c. quisquis, & c. ubi periculum.* Sicut in fimili dicitur de ingrediis religionis, *vitio. quod metus causa.* & in matrimonio, *ut in. c. cum locum de sponsa. c. cum fimil.* Igitur electio per metum facta eriit ipso jure nulla. Facit, quod notat glo. 23. *qu. 5. nuncupabit*, ibi directa voluntas id eft libera. Et ita pontif. Anto *in d. c. abbas*, quicquid dixerit cardi. ibi & *in c. licet de elec.* Et cum Anto. fentit abb. Siculus cum modificatione *in d. c. licet, in d. c. quisquis, & c. ubi periculum.* Et facit decisio 378. incipit, item fuit dubitatum de illo, *in tit. de rerum. allegat. in nomine Domini* 23. *di.* & 77. *di. c. 1.* Inno. & Oldien. *in. c. quod fient de elec.* Licet Inno. fuerit ibi contrarius, quia *in c. quisquis*, tenet, quod electio fit nulla *inc. quod fiet*, dixit contrarium, quod non fit ipso jure nulla: ut refert abb. Siculus *in d. c. quisquis in glo.* Quæ conclusio in papali electione procedit clare; quando metus eft illatus electoribus de eligendo

A certum: quia tunc eft contra propriam rationem vocabuli, nam eligere eft tum de pluribus voluntarie capere. Unde non eft electio, ubi non eft voluntas libera. 23. q. 5. *ad finem*, & *d. c. ubi periculum*, & *c. cetterum*. ubi dicitur, quod ceffat electio, ubi amittitur libertas eligendi. Et hoc dicit abb. *in d. c. licet*, & *in d. c. abbas*. & adducit ad B hoc text. *in. c. 1. de ordine per civitatem compl.* fam a tyranno, de quo per Bar. in tract. de tyranno.

Et hanc conclusionem (quod electio papæ per metum facta fit nulla) tenet idem Egi. *in. quod serf.* (incipit, questionem) sequendo quosdam antiquos, quibus hoc conclusterant in concilio Avenione celebrato per cardinales sempore schismatis. Tum quia quatuor generalia dicunt, quod electiones per metum factæ sint nullæ, debent habere locum in electione Romani pontificis, quia non reperitur text. qui ab illis generalitate excipiat hanc cafum. Tum quia actus de le irrectabilis, per metum citius reditur infectus, quam ille, qui eft retractabilis, ut patet ex glo. & tex. *in. l. generaliter. 5. fi. q. qui ex publicis.* Tum quia ratio libertatis animorum eligentium, ob quam alias effectuatur per impressionem redduntur nullæ, multo magis nullitat in electione papæ. Tum quia illa jura reperiuntur confirmata in electione Romani pontificis *per c. in nomine Domini*, 23. *di.* quæ jura non funt fabula per *c. licet de elec.* Tum quia tex. ipse in principio, ut ait abb. *in d. c. licet*, non quia Oldien. & C. teri doc. dicunt, alia jura non esse fabulata. Et inde fimpta occasione pontiat idem Egi plures intellectus ad verba illius tex. *c. licet*, ibi absque exceptione, quos etiam ponit *in dicto. liber*, concludens, illa verba referri ad omnes exceptiones quæ de necessitate requiruntur additam *superioris*, non ad alias. Unde omnes exceptiones, per quas electio venit irritanda, item omnes exceptiones redderentes electionem ipso jure nullam, quæ tamen dubiæ & non clare fin manifestæ, quæ ipsum pertinent ad abbum superioris, funt fabulæ, etiam fi fint dubiæ in jure, & fi concernant personas eligentium vel electi: fed fi fint exceptiones concernentes personas eligentium vel electi, quæ fint clares in jure & facilis, poterit excipi. Unde quando notorie eft electio facta per impressionem vel per simonium, hic non eft irrectiitanda adhuc superioris (fed auditoriis canonis licet etiam laicis talem expellere, *d. c. in nomine Domini*; igitur tales obstiliant. In alis autem exceptionibus, quæ non impediunt, aliastamen reddentibus electionem nullam, de facto notoriis & in jure clares, utrum fit necessaria adhuc superioris, & fit locus probationibus exceptionum: licet fit dubium, hæc exceptiones cancelli, quod eft idem, maxime fi fit talis notoriet, sa in qua non debet adiri judex: & hoc per *c. in nomine Domini*. Cujus ratio fundatur in natura rationis, quod nemo intrafo, nisi conciliat nullum jus competere, non debet obediri, ne participet in criminis criminoso. Quæ ratio tex. irritatur in omnibus ubi ibus fimilibus calibus impressionis & simoniæ in electione: quos casus tex. ille aquiparat exceptioni hæresis notoriæ, in qua fit pertinax & non velit corrigi. Et idem de aliis exceptionibus concernentibus personas eligentium vel electi, quia fi certum eft, quod reddunt electionem nullam notorie, poterunt opponi: fecus fi fit aliqua dubietas in facto vel in jure. Ita concludit ipse Egi. *in d. cons.* in quo ad longum disputat de quæstionibus contingentibus in electione Urbani: & ibi utrum debeerit credi cardinalibus afferentibus eum non matum rationem, quod restitutionem: & ab potuerint recedere & aliunde eligere

Et plura alia dubia ponit in consilio 99. contingentis, post obitum Clementis VII. quando cardinales intrantes conclave juraverunt etiam pro fedando schismate, quod electus cederet, si aliter provideri non posset.

Et quidem materiam de electione per impressionem facta, quod in nulla, profequitur idem Egi. per multas chartas in *ive. Romam de elec.* & ibi fevisole haeretici totum fastum schismaticum habebant principes cardinalium, & ibi etiam quærit, item tunc via concilii fuisset expedient in illa electione Urbani per impressionem facta. Et concludit illam electionem nullam, nec per quelcunque actus confirmatos posuisse et aliquod jus quæsit. & electionem factam ab illis dissendentibus ab Urbano de Clemente validam: & in simili casu non expedire vitare concilii propter inconvenientia plura, quæ ad longum deducit, & in primis ne fequatur majus schisma: maxime si concilium vellet judicare neutri competere jus in pontificatum, & tertium poterit eligere.

Plures alias perfuasivas rationes adducit: & inter ceteras quod fiet papa postea in sua causa juris dicere (sicut dicitur de principe. *l. 1. ff. ad. Aquiliam fiscum*) illud dicit procedere, quando non agitur super ejus principatu: quia tunc ut privatus intervenit in causa: ad quod nihil allegat. Item ratione impossibilitatis: quia non videtur quæsitum posse fine authoritate papæ, principes hoc facere non potestant. Sed ad illa facit vitandum schismatis quæstionem. Qui congregant concilium. Et ad permissi etiam facit, quod ponit idem Egi. *in ci. 3. de renun. in Sexto*: ponit, utrum papa possit cogi ad resignandum, & concludit, quod non, etiam per concilium generale. Quod Cardinalitius, quod opinitum fuit tempore schismatis Urbani, an illi, qui se gerebant pro pontificibus, potestant cogi ad cedendum? quod eo aliquid dicere videtur. Alia etiam dicit, quod etiam papa de hæreticis determinantibus concilii, nihilominus poterit unte sententiam refinire: eximet jam completa inquisitione: nec potevit revocare publicari, fed dicendum est ex, ut ipsum judicet; ut *in c. nunc autem* 21. di. quantumcunque inventus fuerit insufficiens vel inutilis, de quo ibi per eum in verfi. quanto quæritur.

Et de via cessionis pro fedando schismate inter duos contendentes de papatu, utrum expediat, vide eundem Egi. per plures chartas. Ubi professuitur etiam illos modos pro fedando schismate per plures etiam tractatus diversorum doctorum *in c. 1. in fidei de haeres. in 6.* Quos summatim adduco infra in illa quæstione. Quando est contentio inter duos de papatu, & unus est vero papa, & decessens fedare schisma, utrum etiam papa vetus possit decipi.

Secunda conclusio erit, quando electores compellunt: eligere aliquem de certo genere pertinaxum vel de certa natione. Et in hac conclusione, liter abb. Siculus in dictis locis voluerit, quod talis electio valeat, quia non admittunt omnino libertas eligendi, fed refringitur (sicut videmus in confuetudine, quæ potest restringere libertatem eligendi ad certum genus personarum, ut notatur *in c. etiam per Joan. Andr. de elec. juncto c. cum dilectus de consue. & c. abbate de verborum significat.*) tamen contrarium tenet prædatus cardi. *in dictis allegationibus*, & Egi. *in d. c. liter.* Tum quia non est propriate rationem diversitatis, quare magis in uno casu, quam in alio, quia jura, quæ volunt electiones fadas per metum esse nullas, ita nullitant, quando in specie est facta impressio, licet quando in generes

A quia vera & ratio æque convenunt, quando est facta impressio de eligendo aliquem de certo genere personarum, ergo idem quod quando impressio est indefinita. *l. illud cum vulgarium ff. ad l. Aquil. ff. de pet. quod dillum, c. tantalus & c. cum conquisterint, de confir.* Ratio enim, quare electio nulla, est, quia per metum auferur libertas eligendi: quæ ita convenit in illo, sicut in illo casu. Item quia generaliter jura loquuntur & indifinite. 19. di. 5. Romanorum. 1. 5. ff. de offi. pretd. Item, quia magis videtur ratio prohibitionis, quando in specie fit impressio de certo genere personarum, quam quando in genere; utpote quæ est perfectior: *in 6. di. ca. non, 8. q. 1. nec nomen, de confirm. d. 4. fin.* Item quia compellere aliquem ad eligendum de certo genere personarum, perinde est ac cogere ad eligendum personam de Joannis: cum nihilominus genus in aliqua dispositione positum, ex natura rei de qua agitur, arctatur ad unam speciem, perinde est, poltquam ad unam speciem est deicentum, ac si principaliter speciem fuisset in dispositione expressa. Unde si mandator providet tibi de beneficio, quod doceris accepandum, ex eum aliquod vacat, illud accepta, genus continetur in dispositione contractum est ad illam speciem, & est perinde ac si principio illud beneficium fuisset expressum in imperatione *de conscif. probon. quia cuestio in 6. de clerico in quarto. de conscif. probon. ca. cum in mundi prosperip. in 6. Facit c. si principius de probon. in 6.* Sic ergo si confatio fit de eligendo de certo genere personarum, & qui eligitur est de illo genere, perinde est ac si id eligendum illum nominatim & specifice coactio facta fuisset. Sed coactio facta de eligendo certam personam, reddit electionem nullam: ut in præcedenti conclusione. Igitur eadem modo electionem est de illa, quando fit coactio de eligendo de certo genere personarum secundum cardi. Et ad contrarium abbatis responderi ipsemet cardi. in dictis allegationibus: quia fuisset unequam fuisset abbas? fatendo, quod confuetudo potest induceres, ut electio fiat de certo genere personarum, vel ut eligatur unus ex certis, fed hoc non est proprie compellere vel impressionem facere, fed magis inefficacem dispositionem servare: ad quod ratio coactus quemlibet & affringit. *ut q. 3. dia. propriissime de conscif. c. cum omnis. 1. di. 1. conscientia.* Nec sequitur, quicquid potest lex vel consuetudo, potest principes, ergo & papalus: quia intelligitur locum in illis & quoad ea, quæ sunt jurisdictionis ejus & infra terminos potestatis ipsius: cujusmodi non est electio: quia in electionibus vanæ voces populorum sunt audiendæ: & magis populus ad illa accedit, quam frequentes, *c. ad nobis de consue.* Ad hoc tex. *in c. legimus 93. di. de conscif. eccl. 96. di. bene quidem de rebus eccl. non abic. c. fi. cum familiaritatis. c. in nomine Domini. 23. di. Et c. si quis pecunia. 79. di.* Et hoc exorbitanti quod dicit Bal. *in d. c. liter. de elec. in 2. col. in fi.* cum vult, quod liceat cardinalitiis cogi possint, et eligere & concedere, non tamen possint cogi, ut concordent in eum, quem vult populus, quia in Marianum vel Tulchum; quia hoc modo libertas vulneratur.

Tertia conclusio erit, quod etiam si metus inferatur sub alternatione (puta ut eligatur talis vel talis ex tali natione) similiter electio erit nulla: quia ita per talem substernam imveriflcnem auferitur libertas arbitrii in eligendo: ut *in simplicis* Egi. *in d. c. liter.* Tum quia non est proprie dare rationem diversitatis, quare magis in uno casu, quam in alio, quia jura, quæ volunt electiones fadas per metum esse nullas, ita nullitant, quando in specie est facta impressio, licet quando in generes

B aut in hoc, quod subalterna videtur denotare majorem affectionem ad illum, quem puta nominat. *ff. de usufruc. l. quotiens.* non tamen per hoc restringitur facultas ad illum tantum.

Nec obstat *ff. de legat. 1. cum pater. §. penul. & l. pra. §. frater, & ad Trebel. l. heredes mei. §. fi.* & quod notat Bat. *in l. si cognatis ff. de rebus dubiis.* Quia illudum est ex verbis, fed ex mente dispositionis in eo propria, & in hac mente perfectum affectionis coordinate procedunt: quæ ceffant in isto casu: de ideo illudum est verbis. *ff. de exercit. l. 1. §. in regular dubia.* Nec obstat *ff. de legat. 3. l. si ita reliftum. §. penul. & de verb. ob. l. si ita stipulatus fuero decem aut quindecim. & l. inter stipulantem. §. 1.* quia loquuntur in disjunctione summarum, non autem loquuntur in disjunctione rerum: ubi fecus. *ff. de confir. pecu. l. illud.*

Unde ex his patet, quod electio papæ facta per impressionem est nulla. Et quia tunc agitur cauta papatus, erit legitima cum congregandi concilium: ut *in d. c. si duo. 79. di.* & ponit cardi. *in d. c. liter in 3. quæstione.* & licet ejus opinio sit, quod valeat electio facta per metum, tamen vult, quod cognitio hujus quæstionis fit concilii. Et quod electio fit nulla, voluit etiam Joan. de Immol. contra cardi. *in d. c. liter*, ita rationi, quia sicut matrimonium carnale contractum per metum est ipso jure nullum, (*ut in c. cum locum de sponsa.*) ita & spirituale. Et idem etiam tenet Philippus Francus *in c. ubi periculum in 5. quæstione de elec. in 6. per tex. & gl. ibi in verbo*, electio. Ad quod etiam adducit glos. singularem, 23. *q. 5. c. multiplicati*, subjungens, quod in tantum metus reddit electionem nullam, quod si electio fit ex timore alicujus principis, non poliunt politica cardinales contentiose vel ratificare, Addunt Bal. *in quæstione de elec. & in conclusione tertia de. l. 1. §. penul. aliquem reflari pecha.* & fic concordat cum dictis supra. Et quod electio papæ per metum facta fit nulla, ponit idem Bal. *in l. fi. §. 1. in 2. col. verf. extra quæritur, de Sponsali. C. communia de legat.* Resistit tamen se finaliter ad dicta per eum *in d. l. 1.* Et ibi considerat, quid fi metus fuit causa finalis, & quid quando fuit in circumstantia, *in d. verf.* extra quæritur. Et quod fit nulla, vult hodie conflitutio, frequens, edita in concilio Conflantiensi in 39. *sessione*, ipsius replicata in concilio Basiliensi. Et quod dictur de electione, quod fit nulla, fecus effe si fuisset libera, fed inthronizato & receptio five coronatio effet meticulosi: quia per hoc non videtur electio, quæ fuit concorditer & sine metu celebrata, ut dicit Bal. *in d. cum te C. de pignoribus*, & fupra dixi.

Refert refpondendo ad contraria, quæ volunt & infertuet, electionem valere. Et ad primum refpondet, quod licet regulariter gefta per metum valeant, tamen fant aliqui casus except, inter quos erit ille, quod electio per metum fadta fit nulla, ut patet ex addictis pro parte contraria, & dicitur in *d. c. abbas, quod metus cadit.* Innocen. *in c. quod fecit, in fi. q. magna de elec.* Quamvis non loquuntur de electione cardinalium, nullum dubium habent, & frustra alias de violentia & tumultu tam accurate loquuntur: cum fit certum, electionem factam ad papatum per alios, quam per cardinales esse nullam, nec requiruntur tot qualitates adjectæ in illis juribus: concordi, canonica, libe violentia, tumultu, pecunia &c. quia quando non esset facta a cardinalibus, etiam tam illis qualitatibus esset nulla: ut *in c. liter de elec.* Et quod electio papa facta per fedationes & conspirationes fit nulla, bo-

nes

Lib. IV. De Impressiva electione Papæ 179

A tur, fed requiritur, quod fit liber.

Quod dicitur, quod non est superior, ad quem possit haberi recursus, facit magis pro, quam contra, ut patet ex addictis pro parte contraria, quia fi non poteft adire superior, non potest fieri refistito, & proprerea erit ratio specialitatis, quod fit nulla. Quod dicitur de inferioribus electionibus, contraria opinio est vera, quia etiam sunt nullæ: *in c. Offias, & in c. cum terra, & in c. fanctafedes, & c. exemplo de elec.* & dictum est in contrariis pro alia parte.

Ad tertium, quod dicitur, quod sufficit consensus duarum partium, refponde, verum esse, dummodo fit liber.

B Quod dicitur, quod removetur omnis exceptio, ergo & ita 19. di. *Romanorum*, quia quæ omnes dicit, nihil dicit: *cuncta. c. quia circa de privilegiis. simili.* Dico verum, dummodo alia electio fit canonica, ut dicit Hugo. 91. *d. c. 1.* Et tunc contra petitionem affecti de formam electionis, quando fit canonica, nihil poterit opponi, fed an electio fit nulla vel minus canonice celebrata, bene debet quæri, ut ponit Ostien. & Jo. An. & *ibi in d. c. liter.*

Ad quartum, quod fufficiat habitantia inveniente in actu, refpondetur, quod illud est unum de fubstantialibus, quia requiritur, quod fit liber consensus in electionibus, & fic cum qualitatibus substantiis, ut dictum est in contrariis. Unde jura de repudiatione & adventione loquentia, tantum requirunt consensum, fecus in ceteris, in quibus datur sufficiens ratio dictorum, quod non cuiis

C Quod dicitur de omissione casus, facit pro; quia tunc nulla per jura aliqua indicta, *c. Offias. c. quæ ex electis. c. in nomine Domini. 23. di. c. 1. quis pecunia 79. di.* Quinimo non est omissus, si bene advertatur, cum dicit, quod non est superior, ad quem possit haberi recursus; quia hoc non est aliud dicere, quam, quod deficit executor ad refistendum: ergo aliud in electione papali, quia erit nullum: & illic inferiores valerent: quia possent resistere, *de c. abbas, quod metus cadit. & de elec.*

Ad quintum refpondetur, quod licet quidam dicant, c. fi quis pecunia, non probare de per fe, quia non loquitur expresse de electione, fed de inthronizatione facta per pecuniam, gratiam, vel tumultum: abjuge canonica & concordi electione cardinalium, vel de electione non facta a cardinalibus secundum cardi Florens. *in d. c. liter in 1. quæstione*, & vult ca. 1. 79. di. 1 tamen Egi. *in d. c. liter*, dicit *d. c. si quis pecunia, & c. in nomine Domini*, loqui de electione facta a cardinalibus. Et colligitur ex facto notato *in c. in nomine Domini in fo. 3.* super quo facto fundantur ambo capitula; quia *c. in nomine Domini*, a quo dependet *c. si quis pecunia*, fundatur de electione Bonedicti intrusi; quæ facta fuit a cardinalibus post mortem Stephani, ut patet in chronicis Damasi & in libro autoritatum, quæ allegatur loco *d. c. de quibus*, & *de elec. c. venerabilem*. Facit, quod alias doctores antiqui inepte allegalient ad hoc dicta capitula, & quia nihil *c. in nomine Domini* loquiertur de electione cardinalium, nullum dubium habent, & frustra alias de violentia & tumultu tam accurate loquerentur: cum fit certum, electionem factam ad papatum per alios, quam per cardinales esse nullam, nec requiruntur tot qualitates adjectæ in illis juribus: concordi, canonica, libe violentia, tumultu, pecunia &c. quia quando non esset facta a cardinalibus, etiam tam illis qualitatibus esset nulla: ut *in c. liter de elec.* Et quod electio papa facta per fedationes & conspirationes fit nulla, bo-

D

nia est tex. *in c. Viller 97. di.* Nunc *ad c. si quis penuria*, respondet, quod illa regula, (quando iubet nia determinatione plura ponuntur, debent *aequaliter* determinari) non procedit, quando in una casu subest ratio libertatis, quæ non subest in alio: ut dicunt doc. modernii *in d. 1. iam hoc pure.* Unde licet pecunia gratia humana, & popularis, vel militaris tumultus æqualiter ibi determinantur, non tamen subest eadem ratio in uno ex dictis casibus, quæ in alio; quia quando electio fit per tumultum, adimitur libertas eligendi, quod est directe contra illum tex. cum dicit, fine concordi & canonica electione: Canonica enim non potest dici electio, in qua debet naturale principium ipsius electionis, videlicet libertas & partiale consilium, ut dicit *Innoc. in d. c. quod fi quis de elec.* Præterea, si bene consideretur tex. *ind. c. si quis penuria*, non potest induci in proposito, vult, quod non creditur contrario fensu; videlicet, quod licet est nulla electio, quando pecunia, gratia, vel popularis tumultus, fine concordi cardinalium consensu est facta, ita a contrario sensu sequitur, quod quando fit cum concordi consensu, fit aliqua. Unde licet secundum magis communem opinionem ibi est illa, quando per pecuniam, vel humanam gratiam est facta, modo fit facta concordia, quia ibi agebatur de *Cardinalibus*, ita & fi per metum, (ut etiam tumultus & metus æqualiter determinantur) per argumentum a contrario fensu. Quod argumentum a contrario non procedit, quando refultat contrarietas juriium: ut patet *in l. 5. hujus rei de offi. ejus cui mandatum est juri. & ibi per publicatos de elec. & in c. fpecialiter de foro compet.* Nam alia regula (quod æqualiter fub una determinatione poftita debent æqualiter determinari) procedit, nifi fit diverfa ratio in alter to determinabilium fecundum Angelum in §. *hinc mdo, in princ. de hæredib. & fal. &* poni Immol. in *l. Cajus in 3. rol. ff. falu. matri.* Quod clare procedit in dispofitione legis: ut dicit Alex. & modernii *in d. 1. iam hoc pure*. Ad c. *in nomine Domini*, dicitur, quod non probatur, quod vere licet electio facta per metum: imo potius probat contrarium. Ad §. *præterea* refpondetur, quod licet non annulletur electionem alter factam, tamen fuppleri debet per rationes & alia jura. Nec illa tex. intendit determinare, an electio papæ facta per metum fit nulla. Ad §. *ceterum in elec. in Romani*, dicitur, quod potest induci pro parte, loquitur in excentionibus contra perfonas cardinalium, & habilit juribus circa eandem electionem ablos etiam in fuo robore permanentis; ergo alias inficetius liberetur eligendi poterunt opponi. Et licet excommunicatio & interdictum fit ardatio juris, tamen non volunerat directe confenfum (qui debet effe liber in electione) fieri facit nullus. Ad ultimum quod font multa fpecialia, refponde, quod licet hoc non fit expreffe poftium de electione papæ, inclidiur tamen a majoritate rationis propter defectum fuperioris. Item inclidiur, quia fi eft fpeciale in electionibus inferioribus & in matrimonio carnali, ergo & in illo cafu, qui virtualiter includitur in illis, ex quo non reperitur contrarium ftatuum in illo. Ad quod facit, c. 1. *quod metus causa*, arguendo de perfona electi ad eligentes. Et ex his apparet, quid fuerit dicendum de electione Urbani: fuper quo Bal. *in tw. C. ff. de eligendum tefta. probi.* & cardi. Cameracen. Egidi, & alii plures tantum laboraunt.

Quid è propo-
nendum in
propofito.

Ad propofitum propofito, quod cardinales erant in Conciliis eligendi, fed populus non concentabatur, cui fuafum eft, ut faceres rumorem, & fic præfumeretur electio impreffiva: cardinales autem dicunt, fe fponte eligiffe. Clarum eft, quod hoc cafu tenderet cardinalibus pro validitate electionis e. ut affentibus, ex quo funt concordes & hoc affentum fine aliquo metu, & potius tunc præfumetur, quod malitiofe populus tumultuatus fit.

Et quid fi in contra cardinales dicant, quod per impreffionem, & difficiencer elegerunt? Siat tendimus, quod diximus fupra poft Archi. 1. *qu. d. c. 1.* & quod dicunt doc. *in c. infamante qu. ult. ver. ou.* Quod in electionibus ad annullandas fufficit levis metus, nec requiritur, quod fit talis, qui cadat in virum conftantem) videtur dicendum, quod electio effet nulla, & quod effet credendum cardinalibus, fi cum eorum affertione in veritate concurrat tumultus popularis, qui verifimiliter canfarit metum. Bal. *in d. c. 1.* movet quæftionem, fi vult, quod non creditur cardinalibus, nifi apparent alia figna verifimilia, & probabilia & maxime notoria, quia contra factum proprium non licet venire, nifi factum fit metus caufa; per vim facta autem dici non potefl, quia ubi abfolutus non cadit in acto verbi, fed facti, ut ponit Joan. *An. in c. facti, quod metus caufa.* & vis conditionis eft quædam plica voluntatis ad non amatum vel defideratum, & eft idem, quod metus. Ego dubitatem de dicto Bal. fi effemus, antequam papa fuifet receptus, & adoratus, nifi confiaret de multitudine fufficiente & tumultione popularis. Ad quæ defiderienda forte requireretur conciliorum congregatio, cum ipfius electi potefiate; qui etiam poffet adminiftrare per *ccin nomine Domini* 23. di. & vide, quod dico infra, in fecunda, & tertia charta.

Da electione papæ fuafa
Da electione papæ fuafa
Da electione papæ fuafa
Da electione papæ fuafa in dubiis.

Sed pone, cardinales intrare in conclave pro electione facienda, & propter practicas forte Ecclæ. non ingreffum claufo conclavi ftatim procedere ad electionem, nullique facto fentimio aut alio tractatu, vel modo in eligendo adhibito duas partes convenerunt in Petro, & ipsum eo erit valida tali electio? Et videtur, quod non: quia non fuit fervata forma *ca. ubi periculum.* item quia pendente fentimio vota emiffa non reperiuntur. Contrarium tamen confidit Egi. *in d. c. fieri*, *in 16. char.* quia nec fcrutinium, nec fcrutinii pendentia eft de fubftantia, vel de forma hujus electionis, quia in electione Romani pontificis cardinales non arctantur ad certam formam, nec e quia propter, nec ad aliam formam, quam ipfi velint: ut dicunt doc. *in d. c. fieri*, & ideo fi convenit inter eos, ut procedatur ad expediendum non aliter feruatis interftitiis temporum, *c. ubi periculum.* poterunt procedere ad electionem. Quod etiam fentit d. Anto. *in d. c. fieri*, qui vult, quod qualitercunque conftet de voluntate cardinalium, fufficit. Et indicit hoc contra illos de Avenione, qui allegabant contra Urbanum, quod non fuerat capitulariter electus, & dicit, quod male allegabant. Facit, quod dicunt doc. pro parte ut, quod ponit *gl. 6. doc. in c. fi eni de elect. in 6.* Ad quod vide, quod dicit cardi. *in cle. ne Romani in 7. q. de elec.* & refert Alex. *in ca. fi quis penuria 79. di.* Quod dicit Egi. procedere, etiam fi cardinales ordinaffent inter fe procedere per viam fcrutinii: quia omnino valeret electio fecundum eum. Et fic illa non erit fufficiens caufa congregandi concilium, etiam fi talis electio non reperitur facta per inforiationem, fed per ingenium, fecundum quod dicit text. *in d. c. in nomine Domini*: dummodo non fuerit celebrata in omnibus contra dispofitionem illius tex.

Si tamen ifto cafu electio ab aliquibus, qui facerent duas partes effet fimoniaca, & per ingenium facta, multo magis fecundum Egidi. non valeret per ea, quæ dicta funt in præcedenti articulo: & in illo, An fimonia pertinen commiffa fit fufficiens caufa congregandi concilium: & per ea, quæ in fequenti quæftione dicuntur. Pro quo facit ratio propter duo fpecialia, quæ in hac electione concurrunt: fi etiam arg. *l. c. de electis pro pecunia.* Et licet cafus in puncto juris effet dubius, tamen hodie fine dubio (propter bullam Julii, quæ declarat indeficiendo, & papa fimoniam factam effe nullam) effet nulla. Et licet electio ejus præfiterit cardinalis edicto, non ideo minus bene fecit providendo vulneri, cui cognovit medelam adhibendam. Et ideo ifto cafu fufficiens caufa congregandi concilium. Quod verum intelligo hodie, five antequam effet receptus, & adoratus, five poft etiam ad amovendum eum a pontificatu. Et licet provifio bullæ fit bona, tamen propter malignantes veteor, ne fit multum periculofa. Sed quia fupra dictum eft, quod, quando papa eft fimoniæ a cardinalibus electus, eft fufficiens caufa congregandi concilium: ex quo talis exceptio, quod eft electus per fimoniam, non poteft papæ opponi, ad quid prodeit congregare concilium? dic, ut faltem fimonia tollatur.

An autem ex hoc rafes committentes fimoniam poterunt privari cardinalatu, tex. in §. *ceterum in c. in nomine Domini* 23. di. & vide, quod non poffe illis objici aliquam exceptionem. Sed ill. le tex. non obftat: quia loquitur ad finem, quod non repellamur ab eligendo: fed non prohibet nominatur de tali fimoniaca electione. Imo quod poffint puniri poenit Anto. & Immola. *in d. c. fieri*, *per gla. in c. fi tranfiens*, & *in ds. ca. fi quis penuria 79.* di qui volunt, quod de tali fimonia poffint puniri. Et quæna contra fimoniacos eft depofitionis: *ut in c. de hoc*, & *in c. infamatam de fimonia cum clero*, ibi gla. & doc. *de pen.* Et hodie bulla, Julii declarat ipsos ipfo jure pracisos, & etiam irrivarcur: quia tales tunc cauia ruinæ fudis apoftolicæ.

Da opinione Egidii circa fimoniam in electione.

Sed quid, fi cardinales omnes extra conclave existentes, in fuis domibus dant vota coram notario, & confentiunt in eundem, an erit papa, ex quo concurrunt vota duarum partium? Egi. in *d. c. fieri*, *d. c. fieri*, dicit, utinam cafus non occurat, quia effet occafio magni fchismatis: quia verba fcribentium ibi fonant in negativam, fed tex. in affirmativam: ut reperitur expreffum per aliquem tex. quod fit necefaria communis congregatio, nifi prout legitur *inc. ubi periculum*, & *in cle. Romani*. Poffet dicit, quod *c. fieri* poteftis, ibi non eft fa dum conclave, vel fi eft factum, nulluset ingreffus. Concludit tamen falva determinatione ecclefiæ, quod talis non erit papa per §. *Retximus in d. c. fieri*, ibi plena concordia, & ibi notat *gl. de arbo.* concordia interceffarit, & per jura *in 6. C. vel cle. quod fum novis*: & quia unus poffet alios trahere ad votum fuum ratione aliqua, *i. nota i. fi in gl. de arbo.* & major concordia, & ut ipfi concordent, non communiter feruatur. Sentit tamen, quod hoc cafu deberet congregari concilium, ut fallem declararetur, utrum valeret talis electio. Cardi. tamen *in cle. ne Romani in prin. in 7. qu. vult*, quod fi omnes cardinales ante ingreffum conclavis per inforiationem effent concordes, & eligerent, etiam non expectatis abfentibus infra 10. dies, tenere electio: & idem dicit, fi non omnes, fed duæ partes eligeffent. Et quod tenet electio non expectatis 10. diebus, tenent gla. & doc. *in c. ubi periculum.*

Ad quæ fit propofita.

Ad quæ fit propofita.

Ad quæ fit propofita.

C. de pœn. Quicunque: & anthen. ibi popes: & A fectus, & consensus tacitus in observatione non convalescit propter nullitatem. Allegat *c. innotuit de elec.* Et ibi respondet *ad 1. 1. C. de suspect. leg.* Dequo, & per eum in consilio schismatis in 14. col.

Ista conclusio videtur mihi difficilis: & libenter voluissem eundem Egidii. videre *in suo novo tractatu in 3. q. principali:* quo fe remittit dicens, quod ibi plenius examinat illam quæstionem. Et contrarium concludit supra cum allegato Alex. de Imol. *in 1. 2. C. quod metus causa*, poli Bal. *in d. tit. C. si quis aliquem tollens prohi.* cum vult, metum pugnare per spontaneam coronationem. Quæ conclusio videtur fecutior pro fedando five evitando schismate: Liceat contraria farte de jure videatur verior: quam communiter tenent doc. *in d. l. 1.* & refert Martinus in electione Urbani ibi, quia si electio a principio fuerit nulla propter impressionem, liceat per installationem, & coronationem spontaneam purgetur metus, et ex metu, non videtur validare præambulam electionem nullam: quia per installationem, & coronationem non fit nova electio, quæ videtur requiri in propio poli metum purgatum: maxime cum ipsa papa non requiratur poli electionem aliqua confirmatio, nec installatio de necessitate: *ut in nomine Domini.* 23. *di.* & dicitur *in c. licet de elec.* Et hoc videtur Bal. velle *in d. l. 1. C. de dis. libert. tollen.* & *5. fed q' qui domini.* Et istam conclusionem videtur tenere clarius *in 1. 1. 2. C. dicis qui propter metum judicia non appellaverunt.* Et ex hoc videtur omnino quod dicit *in d. l. 2. C. quod metus causa:* quod licet alias fit verum, quod actus accellorius five confectivus ad principale, quod eft spontaneus purget præambulum metum in principali, tamen illud intelligitur, quia illud principale erat reficiendum per actionem, quod metus causa, quæ confertur fubfata per spontaneum fubsequens confensum: fed tecus erit, quando illud principale fuit nullum: ut in propofito, & in casibus fpecialibus, in quibus gefta per metum non tenent ipso jure: de quibus *in c. cibus, quod metus causa.* per regulam, non firmatur in casu: 2. dicis non purgatur metus, fed ut ex nunc: quod nota.

Item alia quæstio. Utrum poli electionem, receptionem, installationem, coronationem de Dicitur impressiva, cardinalis, qui recefit de loco sacrificiolo, & constituit in loco libero, poffitne proprio auctoritate, & absque cautio cognitione ab obedientia intrafe fe fubtrahere: & cum obedientia quod dic: & requirit pro cafu illum tex. *in c. nominе Domini. 3. fi quis contra, 23. di.* & clarioriem *in præallegata. c. si qui pecunia. 79. di.* & clarifimi *Innocentii. 3. q. 1. 5. parte verf. unde fit:* & maximus *Hipolitus.* & intrafus fine notoria: fic hoc non obflet, quod opponi poffet de *3. item Balbam. 1. q. 7.* Verum in ifta conclusione cuiffimus cogitandum: ex quo ante declarationem nullitatis recedit ab obedientia. Facit, quod dicitur *in c. confiturus de appel. & c. cum non liceat de prælatis.* Et confiderandum maxime efte, fi non potuerunt rationes efficere concordiæ: de hoc tamen latius alibi dicendum. Et prædictæ conclusiones pro majori parte videntur extractæ ex conclusionibus facti in allegationibus cardi. fancti Eustachii temporis illius electionis. Nec mirandum eft: quia ambo fecuti funt partes domini Clementis: cum ambo esset ultramontanis, & Egidius effet Avenionensis archiepiscopus.

Item alia quæstio. Suppofito ego, quod in vacatione Gregorii XI. contigit (videlicet, quod anno a nativitate Domini 1378. die 17. menfis Martii obiit in urbe dominus Gregorius papa XI. relictis 23. cardinalibus superstitibus: quorum 16. erant tunc præsentes in urbe: videlicet 11. non Italici, duo Italici, & duo Romani, & 7. erant absentes: quorum fex Avenione commorabantur, feptimus autem, videlicet dominus Ambianensis, erat in Tuscia illac mittis per Gregorium, modicum ante ejus obitum. Dicit autem 16. præfentes de feptem menfis Aprilis tunc proxime fequentis conclave intrarunt, & die proxime fequenti caulante metu mortis per populum Romanum illaro Bartholomæum Barrenfem archiepiscopum elegerunt: & poffea fimul atque commode potuerunt, redeuerunt fe ad locum liberum, videlicet ad civitatem Fundanam: ibi de electoribus antedictis, unacum prædicto domino cardinale Ambianensi, omnes videlicet non Italici: & præfentibus tribus de alis cardinalibus electoribus, fcilicet duobus Italicis, & uno Romano, & audentibus, & intelligentibus, fed non confentientibus, albenfibus tamen, & irrequisitis alis feptem cardinalibus, fcilicet uno Romano de electoribus, qui erat cardinalis Sancti Petri, & remanferat in urbe agrotans, & prædictis fex alis cardinalibus, qui Avenione morabantur: dominum Clementem papam VII. elegerunt) quod tractatum ex contempto prædictorum cardinalium absentium talis electio fuit. Et concludit, quod non: quia licuit cardinalibus præfentibus de loco impressivo ad locum liberum pro eligendo tractare, *in præallegato. 3. quod pecunia.* Nec enim de hujusmodi tractibus puniri, aut gravari debuerunt. *C. de revis. l. 5. sane. 5. fi qui vivum. C. de adul. & Gracian. 23. q. 4. qui pecus. 17. q. 1. de violent. de dona. per vim.* Et dicit, casum decisum effe per *d. 3. quod pecunia*, *juncto*, *c. nominе Domini. 3. q. 1. de elec. in fine.* Non enim jus jam formatum, & quæsitum alicui ex facto præsentis absentis, alicui auferri debet, *de regu. jur. inductum*, & *regula* fatum legitime *in 6. de iniuria aliquæ provisa. l. 1. in fi. & attendite concordant. C. de inofficiof. testa. l. fi qui in fuo.* Nec contemptus cardinalis fanfti Petri obiecturi: quia venire non poterat, *c. quia propter. 5. l. de elec.* & quia contemptus unius non nocet in folidum: & cum non intervenerit non confensus, feu diffensus, vel concradictio trium præfentium: quia confentientes facliebant duas partes de 16. cardinalibus, maxime quia dominus Ambianensis fuperventens numerum auxit: ut *d. c. nobi periculum. 5. fane, verfi. fi vero.* Et hoc videntur tenere doc. *in d. c. nobi periculum. 5. 2. in fin. 10. dubius.* & ibi ipse ultra in quæstione. Quod debeant effe præfentes in concilio, ut poffit dici concilium.

Et utrum fit redendum cardinalibus afferentibus, fe per metum electionem fecile, renuitefe ad fuum novum tractatum. q. 8. & ad dicta *in d. c. nobi periculum in 6.* De quo vide Bal. *in ra. C. fi quis aliquem tollens. prohi.* & *in ca. licet de elec.* & quod ipsa diximus.

Item alia quæstio & conclusio: quod fi electus a duobus partibus minus canonice, facrit receptus a duobus partibus per violentiam, & impressionem, & tale vitium adhuc durat, vel cardinales fuæ libertati deditæ, & fimul atque potuerunt, reclamarint, & de prædictis apparat evidenter, et potest per Christi fideles contradici: tunc poteft tafis per cardinales, & alios christi fideles clericos, & laicos a papatu repelli *per d. c. in nomine Domini. 3. q. quod fi quis. 5. q. quisquis: cap. 1. q. fi qui pecunia*, *verfi. literatoque* cardinalibus. Quæ jura loquuntur vitiato de inhtronizato. Sed ifta conclusio non procedit fine dubio, antequam fit declaratum, electionem, & receptionem a duobus partibus per impressionem effe factam: quia *c. fi qui pecunia*, & *c. in nomine Domini*, loquuntur de inhtronizato populari, vel militari tumultu, & non de inhtronizato a cardinalibus, & maxime a duabus partibus: maxime quia poteft dubitari de impressione, quando tertia non concordat. Erit tamen ifto cafu congrediendum conclusium.

Item alia quæstio: Quid fi electus a duabus partibus pure, & alias rite atque canonice, in pollefionem papatus per violentiam fe intrudit, vel cardinales ad fe recipiendum, & fibi obedientiam per impressionem induci, cum forte vellent spirito diabolico dictum a fuis canonica electione per patriotarum vefitiis: ut eum in violentia, vel impressione perdideritpis, quod per electionem acquiverat, & propterea minus id debeat obedirl? Et concludit, quod non: tuitiffimi quod non perdidit jus, quod per electionem acquiverat: quia per electionem fuit versus papa, & nullis conditionibus poftivis ligati potest, *c. significasti, & c. innotuit de elec. & c. propterea de renu. prælat. 5. propos. legibus. ff. de ff.* Et quia conftitutiones, quæ pununt illos, qui fibi jus dicunt, funt mere juris poftivi. *Lex ut. 3. de mortes causa. C. de prædic. nullus C. unde vi, fi quis in tanum, & C. ultima de probat. cum quis 6.* Et quia edictum, quod metus causa, referur folum ad metum adverfus bonos mores, non autem ad illum metum, quem magistratus refte intulit: *ut in l. 3. ff. quod metus causa.* Et ex hic, & aliis etiam concludit, quod non properea eft di minus obedientiam.

Item alia quæstio. Quid fi cardinales eligiffent haereticum, vel per impressionem, & credentes propter juris ignorantiam electionem canonicam, metus, vel facto alterum quarter fectum ad papam fponte recepiffent, & forte ei per annum fpontem obediffent tanquam papæ, poffea ad cor redafi erroluta libria, & conftatis peritis reprefiffent electionem nullam, & proprera inter fe conftituunt ab ipsis obedientia recedere, & alium in papam eligiffent, & illi obedientem tanquam papæ: tamen propter conftitutiones derelictas, hoc non obftante, fit habendus pro papa ab universali ecclefia? Et concludit, quod fic: quia juris ignorantia non excufat cardinales: ut *lex. ignorantia de reg. jur. in 6.* & quia propter turpitudinem illegitimi, & quia proprium factum impugnant: & ita tex. *in c. licet*, electum & receptum abique alia receptione manifeste haberi pro Romano pontifice: contra quem tex. cardinales non poffunt dispensare, cum illo ligentur: ut *in cle. nr. Romani.* Item quia jura habent, quod electus, & confirmatus in pacifica poftidione conftitutus, ante examinationem fuæ cauffæ, & definitionem non debet ejici a fua poffeffione. 8. q. 4. *nonne*, *cum concordan.* A quibus juribus licet reprefentur receffum, quod electum in papam, dum ejus inhtronizatio extitit vitiofe atentata (ut per violentiam, & impressionem) & dum cardinales, qui obediunt, non conftituunt duos partes: cut dicit intelligendum *c. in nomine Domini*, & *c. fi qui pecunia*, & *5. parte*: ne contrarietatis concilio generali *in d. c. licet* non tanen reprefitur receffum in cafu, in quo inhtronizatus, & receptus eft a duabus partibus pure & libere: & ideo non dicit extendendum ad illum cafum jura prædicta. Et illam conclusionem ponit falva determinatione fedis apoftolicæ, & Romanæ ecclefiæ, ne ficulacs deteur malis cardinalibus eximinandi, & generandi fchifma, & fcandala in ecclefia

clesia Dei. Salvo tamen secundum quosdam, nisi incontinenti (hoc est post modicum tempus) pœnituisset, & variasset, & factum esset notorium *eli. argumen. de poni. d. 1. devotium*, & *ff. de donat. l. si poniterit*. Modicum autem tempus arbitratur Ilsod, infra quod poffet deliberari super facto, & super jure: quod quidem, post ordinationem unius, quandoque duorum, quandoque trium mensium secundum qualitatem facti, & casus contingentis, & secundum arbitrium boni viri: *argumento d. de confis. de offi. delegat.* Nihil enim fieri, vel deliberari potest, nisi cum tempore. *ff. de poenitent. de testis. protera*, & *de elec. commissa in 6.* Licet enim forte causa non sit sufficiens adhoc, ut per renunciationem, & obedientiam videatur causaris nova electio, vel purgari vitium precedens, tamen poffet esse calus *i. dicet*: quia præsumitur celebrare vitium, ex libera receptione, & obedientia dominorum cardinalium. Cum enim præsumptio tollatur fortiori præsumptione (*ff. de in integrum restitu. i. divus*. post Innoc. *in c. nonnulli de eo, qui fur. or. recepit*) si domini cardinales statim feceriant diligentiam de veritate inquirenda, & statim ea reperta ab eo tanquam intruso recederent, apparet, quod non existimarunt purgatum vitium: sed si, dum eos remanserunt, colligitur quoad eos omnes præsumptio bone propter longum moram: & idco dimittatur variatio, & inconstantia in eis: & præsumitur, quod, torum a malo fonte procedat. Relinquit tamen hoc ultimum indecisum, facere & præsumam principalem questionem. Potinque idem esse de electo per simoniam, retinendo, ut tedo, fiam opinionem: quare si, quod electio papæ facta per simoniam sit nulla, ut supra retuli. Et superadicis videtur, *de pen. & sententia. c. 2. q. 7.* quod antequam sit cognitum per concilium de hæresi, non erit ipso facto, sed obedientia, nec moveendus a pastoralis. De quo vide, quæ dicuntur *in c. licet de elec.* & supra de exceptionibus, quæ possunt, objici contra papam.

Quid quæsitum, cum papa negligit congregare concilium, cum tamen ipse teneatur congregare concilium, & ipso facto

NUnc redeundo ad profequendam principalem quæstionem, ex quibus causis debeat congregari concilium: pone, quod imminet necessitas reformandi ecclesiam in capite, & in membris: propter varios excessus, qui continuo committuntur, & papa non cutat congregare concilium, requirunt ipsoque detrectat, & negligit, quid faciendum? Dic, ut supra dictum est, quando est controversia inter duos de papatu, quod, ex quo requisitus non vult, vel negligit, abs (ut existimo) & secretere, ad quos devolvitur ipso congregabunt: quia hoc ipso, quod ipse non vult, vel contemnit, facit se participem, & fasfectum, ex quo ecclesia indiget reformatione. Quia ut dixit tex. *in c. error. 83. di.* error, cui non resistitur, approbatur: & negligere arguere perversos, cum possit, nihil aliud est, quam favere: nec caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare: & tex. *in c. quapropter de di. 4. in c. confessor ex. di. & in c. ex consequenti. 1. q. 1.* non potest fieri error non pollui, qui alienos contemit. Unde quantuncunque papa bene vivat, si negligit corrigere ecclesiam indigentem reformatione requisitus, vel fingit, vel detrectat, & propterea requisitus, quod congreget concilium contemnit, alit congregabunt: ut supra dictum est. Quia hoc ipso, quod contemnit, facit se fasfectum de fide: nam pertinacia in delicto non cadit scrupulo hæreticæ pravitatis: ut dicit tex. *in c. gravem de pœnit.* Ad idem est, quod dicitur *in c. papa in ep. qu. 4.* & *dicitur. propter concilium. pen.* Et facit, quod dicit abb. *in c. quæsivit de divort.* quod si vir non desistit ab insolentia indecendi uxorem ad peccandum, est sufficiens causa separandi quo ad thorum: quia est suspicio cujusdam infidelitatis, ratione cujus ite regulariter separatio, allegat *c. idolatriæ. 28. q. 1.* An autem hodie (cum mihi boni videmur, & ad superos altius intendi) indigeremus concilio pro reformatione, nihil dico: Deus scit.

Et intelligo, quando effet requisitus ex causa necessitatis, & non malitiose ad pessundandum ecclesiam: ut principes facere conantur, qui nullam reverentiam habent ecclesiæ Romanæ, nisi ad enumerandum ab ea jurediciandi, & privilegia, & jura patronatus, & pragmaticas, & monarchias, & nominationes, & etiamsi quælibet, & non tantum amplitudinem ita ut jam ipse videatur data, & non ecclesiastica, bona ecclesiastica, quæ usurpant pro arbitrio, & dant in prædam militibus suis.

Et addendo ad ea, quæ in sine tertii libri dicta sunt, quæro, an possit congregari concilium per commissarios papæ. Dic, quod sic, & est ad hoc dicendum mandatum. *7. q. 1. convenientibus*, & *in c. hoc nosse. nequaquam in sapientia. 7. q. 1. 63. di. Adrianus*, & *c. in ea. sapienziæ. 16. di.* & *ca. 2. 17. di.* & *ibi gl. in ca. quod translationem de offi. legat. in glo. c. in ea. synod. 100. di.* Et patet in gestis concilii Basiliensis, ubi inferitur tenor bullæ Martini quinti qui misit quatuor commissarios ad congregandum concilium Senis, quibus dedit facultatem congregandi, celebrandi, transferendi, & dissolvendi, & quælcunque prælatos ad concilium convocandi, & ipsos, quod ipse non vult, vel contemnit, facit se participem, & fasfectum, ex quo ecclesia indiget reformatione. Quia ut dixit tex. *in c. error. 83. di.* error, cui non resistitur, approbatur: & negligere arguere perversos, cum possit, nihil aliud est, quam favere: nec caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare: & tex. *in ca. quapropter dpodeff. & in c. confessor ex. di. & in c. ex consequenti. 1. q. 1.* non potest fieri error non pollui, qui alienos contemit. Unde quantuncunque papa bene vivat, si negligit corrigere ecclesiam indigentem reformatione requisitus, vel fingit, vel detrectat, & propterea requisitus, quod congreget concilium contemnit, alit congregabunt: ut supra dictum est. Quia hoc ipso, quod contemnit, facit se fasfectum de fide: nam pertinacia in delicto non cadit scrupulo hæreticæ pravitatis: ut dicit tex. *in c. gravem de pœnit.* Ad idem est, quod dicitur *in c. papa in ep. qu. 4.* & *dicitur. propter concilium. pen.* Et facit, quod dicit abb. *in c. quæsivit de divort.* quod si vir non desistit ab insolentia indecendi uxorem ad peccandum, est sufficiens causa separandi quo ad thorum: quia est suspicio cujusdam infidelitatis, ratione cujus ite regulariter separatio, allegat *c. idolatriæ. 28. q. 1.* An autem hodie (cum mihi boni videmur, & ad superos altius intendi) indigeremus concilio pro reformatione, nihil dico: Deus scit.

Et intelligo, quando effet requisitus ex causa necessitatis, & non malitiose ad pessundandum ecclesiam: ut principes facere conantur, qui nullam reverentiam habent ecclesiæ Romanæ, nisi ad enumerandum ab ea jurediciandi, & privilegia, & jura patronatus, & pragmaticas, & monarchias, & nominationes, & etiamsi quælibet, & non tantum amplitudinem ita ut jam ipse videatur data, & non ecclesiastica, bona ecclesiastica, quæ usurpant pro arbitrio, & dant in prædam militibus suis.

Et addendo ad ea, quæ in sine tertii libri dicta sunt, quæro, an possit congregari concilium per commissarios papæ. Dic, quod sic, & est ad hoc dicendum mandatum. *7. q. 1. convenientibus*, & *in c. hoc nosse. nequaquam in sapientia. 7. q. 1. 63. di. Adrianus*, & *c. in ea. sapienziæ. 16. di.* & *ca. 2. 17. di.* & *ibi gl. in ca. quod translationem de offi. legat. in glo. c. in ea. synod. 100. di.* Et patet in gestis concilii Basiliensis, ubi inferitur tenor bullæ Martini quinti qui misit quatuor commissarios ad congregandum concilium Senis, quibus dedit facultatem congregandi, celebrandi, transferendi, & dissolvendi, & quælcunque prælatos ad concilium convocandi,

Quibus de causis esse inordinatum concilium.

IDIMUS, ex quibus causis possit, & debeat congregari concilium: nunc videamus, quales debeant esse personæ in concilio congregandæ. Et primo dic, quod debent esse justi, & sapientes: unde *Osiæ 14. mediabitur sapientiam, & intelligit eam luqueter judicium*. Os enim fumus hic non poterit esse corporis (quia ejus actus non est mediatus) sed pro ore animæ, quod eli intellectus ejus, accipiens ab ore veritatis, & per meditationem trajiciens in memoriam. Meditatur igitur os, id est intellectus justi sapientiam, & exinde lingua ejus loquitur judicium: hoc eli rectitudinem judicii, quod est sapientia. Sunt. Unde inquit Jacobus apostolus *in 3. ca. sua epistola. Nam de pudica, pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, plena misericordia, judicium sine simulatione*: de quorum expositione beatus Thom. *in suamda Prologo q. 45. ar. 6. ad tertium*. Inde Constantinus imperator Agathoni papæ scribens pro concilio celebrando dicit: *Verumtamen vestrum paternum beatitudinem pro profectum nostram plus curam, dirigere vires utiles, & modestos nostisam habentes totius à Deo inspirata doctrina, & periritam unpostolicam habentes dogmatum, indemnes perfunam vestre apostolice sedis*: ut legitur in prin. gestorum in concilio Agathonis. Et vide in *c. convenientibus 1. q. 7. ubi dicit: Non oportet nos, qui ejusdem sumus, indegere doctrina, sed aliorum esse doctores: malorum doctorum mala est doctrina, ecclesia de malis doctoribus facerdotes non recipit*.

Et idco debent esse sapientes, quia, ut inquit Aristo. duo sunt opera sapientis: quorum unum est non mentiri, de quibus novit: alterum vera mentiendo manifestare poffit. Et Proverb. 1. *i. Sapientia foris predicat, in plateis dat vocem fonet: in capite turbarum clamitat, & in foribus portarum urbis profert verba sua, &c.* Unde & beatus Ambrof. in epistola ad Simplicianum de sapienze dicit. *Sapiens non metet frangitur, non pavebat mutetur: non attollitur prosperis, non retifibus metuitur. ubi enim sapientia ibi mens animi, ibi confantia & fortitudo. Sapienz semperidem est animo: non minuitur, non augetur verum mutationibus: non se parvulus fiulinat, vel circumfertur omni vento doctrinæ, sed manet perfectus in Christo, fundatus charitate, radicatus fide. Sapiens igitur defectus rerum ignorat. & varium animum infirmi, sed subjet fieri fulgidita, quia regis parti fulgetur. Ideo autem debent esse justi, quia lux virtus justis, & vellis corde lætitia*, Psalm. 96. Et Ambrof. in lib. officiorum inquit: *Tales debet esse sacerdotes, qui nihil odiosum habeat, nihil fallax, nihil fabulosum, nihil simulatum, quod vitium ejus & mores revelat? nihil improbum aut malevolum, quod aventur confusiones. Quis omnis, qui nocet, non est sapiens: ut* 6. q. 1. *Sapient*. Unde & Ecclesiastici 25. *Quam speciosum canitie judicium, & prudentia consiprere consilium: quam speciosa veterani sapientia, & gloriosus intellectus, & consilium: verum senum multa peritia, & gloria illorum timor Dei*. Ubi glo. inquit: Audiant prebyteri, & ecclesiarum præpositi, quia non licet eis ignorare legis scientiam, & sapientiam.

Et idco etiam aliud eli, quod requiritur, quod sint talis, qui habent rerum experientiam: quia quandoque experientia luppleit illiteratorum: ut dicit Spec. *in tr. de judice delegat. 5. 8. vers. item, quod ff. illiteratus*. Unde in promotendo non sufficit scientia, nisi quis habeat experientiam. C. de agentibus in rebus *i. penul. li. 12. C. de elect. cum in cunctis de supp. negli. prælat. in 3. li. 6. 39. de. Petrus*. Sic & experto dicitur esse credendum *c. fi. de frigi. & malefi. 1. 2. de venere infes. l. cent. C. de judi. & ff. fi. nosse fassum modum dicerit l. 1. C. per quos tex. & C. propossitis de probs.* Ideo experientiam habere debent, quia ipsi est rerum magistra, *l. 3. sociissime ff. de vul. jin. l. ingenti 5. numerisdo de leg. 3. c. nihil potestum cum simil. de electi. in 6.* Sic intelligo, quod dicitur, quod creditur bono doctori asserenti in certa carta esse in causis certam conformem: ut dicitur *de l. 1. C. ff mulier secundo nup. C. de l. de quibus*, maxime per modernos Papienses *ff. de ff.* quia intelligo in docto, & experto in eadem curia doctore, propter ejus practicam, & experientiam illius curiæ: tunc enim non vam dicitur probari coadiututo per experientem, & famosum doctorem, quam probari quidam flyluit. Quo ejus non est abfonum ibare dicto experti, & excellentissimi doctoris. Facit quod dicit collectarius *in c. 1. de spousa*. Unde Ecclesiastici 14.

A

B

C

A

B

C

Libri quarti Finis

DOMINICI JACOBATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS DE CONCILIO.

LIBER QUINTUS.

Vir in multis expertus cognitabit multa: & quimulta edocet, exercabit intellectum: & qui non habet experiri, pauca cognoscit.

Requisitus etiam, quod sint dicti: justa illud apud Supra dictum est de Constantino ad Agathonem, pro tota Synodo congreganda. Inde & Augustin. 4. li. de doctrina Christiana. *Debet dominus scripturarum tradtator, & doctor, defensor, vera fidei ac debellator erroris, & bona docere, & mala dedocere: atque ho hoc opte fecunda conciliorum sofia, remissis erroribus, nescientibus quid agitur, quid expectare debeant, intimare.* Unde & Beda de templo Salomonis loquens dicit: *Fructus fidei efficium doctoris ostendit, qui dilectionem verbaliter docendo operatur: neque sanctuarium Domino, sed ruinam sibi aedificant, qui docere alios regulam, quam ipse non didicerit, conantur.* Sic & Cicero 1. li. Rhetoricorum. *Ut enim ad bellum consilio, natura, dolentia, & usu: natura ingenio, doctrina scientia, usus affinitate: hoc, ingenium, quo non solum in oratore, sed in unoquoque homine artifice exprimitur; ut aliquid effecisse.*

Et adde, quod cum doctrina requiritur bonitas, & vitae sanctimonia. Unde Ambrosi. li. 2. officiorum. *Quis in cunctis Ecclesiis, quae ex turbidis & aegre patum parat? scaeque nhi incuria ob, nihi contemptoria, nhi virtutum consilia, quis inde fibi aliquid hausendum ausiimet? quis non desistat mentem colligiunet? quis ardens desiet zeiotia, ardens desiet, inuitem, voluc. Ecce Deo?* Et iterum, *quomodo, vnde, potes, indicare consilio superiorum, quem videat moribus, inferiorem? Supra me debet esse, cui me committere, pari, cui me adiungere, cum praesertim, qui nihil det, consilium, qui non dat fibi? & mihi, cum nocere credam, qui non vetat fibi? Et iterum, In acquirendis consiliis plurimum diligentia probitas, virtutum praecipuus, benevolentia usus, frugalitas gravis.* Unde Seneca epistola 45. quod tentimus loquamur, quod loquimur sentiamus, concordet sermo cum vita. Ille enim profiuum, bonum simplex, & quod vnum videatur, in cum conformabit vita. Sic & Augustin. super Joannem. *Doctrina per mabo, est patione in spe, format inter fpiritus: intra spes, ne quidem quaeri fruitum, lucrari meanum: & cum audis bona dicentem, ne imitetis mala facientem.* Sic Ambros. super Psalm. *Beatitudinem mali, quae vita, illic esse prop. Et Joan. Chrysost. in li. de compunctione cordis. Discere & non facere, non solum laeti nihil, fed & damnum parant, affert: grandis enim condemnatio est componenti quidem sermonem ipsum, vitam vero suam arque opera negligenti. Et iterum idem Chrysost. super illud Matthaei, quae quae dicerint vobis facite, inquit: Doctrinam accipiamus, non mores: aliis herba non funt necessaria, fed flores: fic & non flores doctrinae colligit, & conversationes relinquit.*

Et generaliter, quae sint requisita in personis habentibus in concilio dare voces, vide beatum Gregor. in 15. *capitulo sui pastoralis:* de tantumdem Cassiodorum in *c. 8. reflo ap. 25. & de vide* eand. Gregor. *in regulis li. 1. c. 2. & vide in c. apostes 8. q. 1. & in 3. apostes 36. di.* usque ad finem illius distinctionis. Etiadde, quod supra dictum est de episcopis in illo articulo. Quomodo debeant esse existentes in concilio. Item requiritur, quod habeant omnia religionis Christianae: juxta illud Isai. 68. *Zelus domus tuae comedit me.* Debent igitur habere zelum ad reformationem ecclesiae. Unde vide in propositio, quod dicitur *in c. duduum, & in c. ecclesia el. 3. de electi. & Joan. Andrea in c. in Concil. fend. in. Addit etiam, quod dicit Bal. ibidem in c. 1. in 3. col. versi. fed contra primum,* quod concilium est congregatio multorum, & maximorum virorum, non tamen debet abiqui loqui, nisi prius concilia literata: Ita dicit ipse ibi circa fi. *in versi.* ultimo nota.

Videlicet de qualitatibus personarum in concilio congregandarum: hunc videndum est, quod debeat esse exordium tenendum in ingressu concilii. Et dicendum est, quod primo praemittit solemnis processionis cursum perlustrando debet ecclesiam matrem, & spiritu sancto: quia, si hoc est fervandum per inferiora capitula, quando le congregant pro electione praelati (ut point Innoc. & alii *in c. cum nobis olim de electi. & in c. cum ecclesia Tuscanen. & canon pastes. & propter. & in c. cum terra de electi.* & Joan. de Ligno. *in c. quia propter eo. ti.*) multo magis de cogetio generali, ubi majus est periculum, exemplo Salvatoris dicentis: *Cum venerit ille Spiritus veritatis, ille docebit vos omnem veritatem:* ut patet *Joan. 16.* Ita dicit Domi. *in suo tractatulo de concil. q. 5.* & Petrus de Monte *in suo tractatu de concil. q. 8.* Ratio est, quia ipse spiritus pacificus necessaris fuit ad rite, & bene celebrandum concilium: videlicet propium, illumination veritatis in difficultibus, & agendis in concilio, & ad tenendum unanimitas pacis congregatum in synodo in concludendis, ut omnium fit una mente, & una sententia, & unus sensus. Utrumque illorum ad Spiritum Spiritus Sanctus: & primo patet per illud *Joan. 14. Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quaecumque dixero vobis.* De secundo patet ex illo ad Ephes. 4. *Ipse enim Spiritus testimonium reddit Spiritui nostro, quod sumus filii Dei: ubi glo. Spiritus Sanctus testimonium est Patri, & Filio, ambo bonum quod sitis, per quem fit charitas, & unitas, qua efficimur unum corpus unci Filii Dei: unitas nimirum non compagitat, quam fecit charitas, quae non est, nisi à Spiritu Sancto. Item debet cantari hymnus, Veni creator Spiritus, cempio apostolorum, qui orando accipere meruerunt Spiritum sanctum: ut patet, Act. 1. & 2. c. & 3. q. 4. 3. and. omnes, & ibi notatur. Item debent ante dicm, quo inchoandum est concilium, indici rogationes in ecclesiae, ubi concilium celebratur: & in omnibus collegiatis ecclesiis ejusdem civitatis debet faltem semel in hebdomada ejusdem valitatis missa de Spiritu Sancto celebrari, in qua tam celebrantes, quam interfentibus, & audientibus vere poenitentibus, & confessis daturcrita indulgentia: videlicet sacerdotibus missas celebrantibus annus, & interfentibus qo. dies de indulgentia: ficut reperitur factum in gestis in concilio Constantiensi. Debeatque praelatis, & omnes alii Christi fideles vacare ferventius orationibus, jejuniis, eleemosynis, & alis piis operibus pro impetrando divina gratia: ut quae in concilio gerenda erunt, feliceem exitum consequi meerantur. Item legantur litaniae, & antephonae, & alae devotae orationes. Item per unum ex patribus de concilio debet fieri fermo convenienis generalis in concilio. Et poft missam spiritus sancti solemniter celebratam, in loco concilii debet habere pro eliquem praelatum aliquis fermo convenientes celebrationi ipsius concilii: ficut factum fuit in Basiliensi concilio, licet non fuit ratum. Ubi celebrata missa per Philibertum episcopum Constantiensem, habitus fuit fermo per Julianum cardinalem sancti Angeli, (qui erat in concilio praesidens fidens in pontificalibus, sedens super cathedram ad hoc deputatam, allantibus praelatis in pontificali habitu cum mitris planis in capitibus suis) allumpto per eum themate, *Mandatimini qui fortis vosta Domino Isa. 52. c.* Et in concilio Constantiensi celebrata missa per Jordanum episcopum Albanen. cardinalem de Ostiensis, cantatis litaniis, & aliis devotis orationibus porrectis ad Deum, habitus est fermo per papam Joan. XXIII. qui allumpsit pro themate, *Veritem dicebat Dominus* 8. c. Exemplum hujus habemus à falvatore nostro Jesu Christo, qui congregatis discipulis fermon praedicabat: ut patet Matth. 5. c. *et aperiens os suum docebat eos dicens.* Item & Joan. 16. c. *Ego pro eis rogo.* Et in concilio Basiliensi, quando Paulus, qui praedicavit majoribus natu ecclesiae Ephesinae: ut patet *Act. 20. c.*

Item debet celebrari primo fesiio celebratum, indicitur omnibus concilii ratificantibus generalibus ad quod tenentur ex praecepto, *& folvi non debet:* ut dicit Guillelmus *in rationale divi. offi. in rub. de diffi. feriandis, in versi. generalis quoque.* Facit *in text. in can. quoniam 18. dis.* Ibi dum Synodus agitur super canonicis, & evangelicis negotiis, oportet congregatos episcopos in meditatione, & obsequium fect galloderdorum divinorum, & vitiorum Domini mandatorum. Item quando papa cum praelatis debet intrare concilium, debet allocari fermo ad omnes, & clero ad omnes, & populum. Et missa ifta solemnis non folet semper in omnibus festivionibus cantari, ficut in prima: fed papa audita missa privata, vadit ad concilium cum pluvial vnbos, & mitra pretiosa. Et facta oratione per aliquem alterae alendit ad sedem: & facta eaventia per cardinales cum capsis laneis, duo fenioras diaconi cardinales accipiunt dalmaticas, & accipiunt mitram flotam, & manipulum, quia est cantatrius evangelium, & fubdiaconus etiam patratus: deinde accedunt ad papam, & imponunt mitram, & manipulum, & dicunt: *Pater dilecta, &c.* & interim alii praelati accipiunt paramenta fibi convenientia omnes rubei coloris. Et facto aliquanto filentio, diaconus cardinalis à dextris fungens, alta voce praefatur *Orate:* & moxtam pontifex super faldistorium fibi paratum, quam alii fine mitra in terra genuflexi omnes verfi ad altare. Surgens deinde pontifex folus, alii prostrati in terra omnes, & ibi folute dicit hanc orationem in competenti tono. *Adfumus, Domine fanctfe Spiritus, adfumus petenti quidem immaculate detenti, fed in nomine tuo fpecialiter congregati: veni ad nos, & effo nobiscum, & dignare illuftri cordibus nostris: dice nos, quid agamus, quo gradiamur, & offende, quid effere debeamus: ut te auxiliante, cibi in omnibus placeremus volentem. Esto prudentiae, & effectus judicium nostrum, qui folus cum Deo Patre, & ejus Filio nomen pafftfis fpiritfis: Nemo nos patiatur perturbatores effe injuftos, qui fumus diligti equitatem: non in pofftfiones nos ignorantia trahat, non favor infleftat, non atcepto nitnemus, vel perfona corrumpat: fed fungr nos tibi effectfor fidei: nos gratia duos, ut finus in te omnes, & in nullo deviemus à vero, quatenus in nomine tuo fpecialiter colleti, fic in conflio tractatus cum moderamine potatis fuftinam, ut hic & te in nobis diffentiat fententia nofta, & in futuro pro bene geftis confequamur praemia fempiterna.* Et est oratio, qua in singulis congregationibus utantur auditores, & referendarii. Quo finito omnes respondent, *amen.* Et deinde discursus finitus surgens dicit, *Erigite vos.* Et omnes surgunt, deinde surgens pontifex dicit: *benigna ob misericordia tua, secundum multitudinem miserationum tuarum respice nos Domine.* Et postea iterum discursus à dextris versus ad patres dicit, *Orate:* & similiter omnes procumbunt, & aliquantulum orant secrete. Deinde surgens discursus à finistris dicit *Erigite vos.* & omnes surgunt: & pontifex omnibus finitis dectis omnibus dicit hanc orationem absolute. *Mentes nostras, quaesumus Domine, Paraclitus, qui à te procedit, illuminet, & inducat in omnem, sicut iuus promisit Filius, veritatem: qui tecum vivit, & regnat in unitate ejusdem Spiritus fanctfi Deus per omnia fecula feculorum, amen.* Qua finita, iterum omnes genuflectunt: & unus sit finis: quia per duos ex cantoribus pronunciatur: & omnes respondent. Et poft vertum illum, *ut Dominum appellarium, &c.* surgens pontifex cum mitra benedicit synodum: dicit: (Laudato cruce) *ut sacra fundum, & omnes gradus ecclesiastici bene dicere digneris:* & omnes respondent, *Te rogamus audi nos.* Iterum dicit, *ut bene fundum, & omnes gradus ecclesiastici bene dicere, regere, & regere digneris,* & omnes respondent, *te rogamus audi nos.* Iterum tertio, *Ut bene fundum, & omnes gradus ecclesiastici bene dicere, regere, & conservare digneris:* & respondetur *te rogamus audi nos.* Et procumbente iterum pontifice litania perficitur. Deinde surgens omnes cum pontifice ad altare, & ibi ante altare dicit, *Oremus:* & diaconus à dextris, *flectamus genua:* & diaconus à finistris, *levate:* & pontifex, *Da, quaesumus, ecclesia tua misericors Deus, ut nos fanctfi Spiritus illuftratio, & fanctfi illuftratio veritatis fiat fiducia: per Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum, qui tecum vivit, & regnat in unitate ejusdem Spiritus fanctfi Deus per omnia fecula feculorum, amen.* Tunc diaconus post benedictionem pro evangelio: & imponitur incenfum a pontifice more folito: & cantatur evangelium competens ut de quo agitur, cum litaniis ribus, & ceremoniis confuetis. Et in fine pontifice osculatur librum, & incenfatur more confueto, & precibus confuetis paratus cum pluvialis Reverendo papae de libro, & navicula incenfi, acti pontifex celebraret. Finito evangelio omnes fedent; & pontifex parte hortatur verbis convenientibus ad fidem, & doctrinam, & alligatum ad certamen, fed fiduciam. Deinde surgens fine mitra, incipit hymnum, *Veni creator Spiritus:* & omnes genuflectunt. Et ipse etiam, postquam incepit, genuflectit: procumbens super faldistorum, quamque primus versus perficitur. Deinde omnes surgunt capitibus directis: cantoresque (& patres in voluit) prosequuntur hymnum. Et hoc pontifex dicit, *Emitte Spiritum tuum, & creabuntur:* & omnes respondent, *& renovabis faciem terre.* Et pontifex, *Oremus: Deus, qui corda fidelium fanctfi Spiritus illuftratione docuisti, da nobis in eodem Spiritu rella fapere, & de ejus femper consolatione gaudere: Per Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum, qui tecum vivit, & regnat in unitate ejusdem Spiritus fanctfi Deus, per omnia fecula feculorum, amen.* Et dominus duo cantores dicunt, *Benedicamus Domino:* & alii respondent *Deo gratias.* Quibus finitis, discursus legit decreta facienda: & rogat patres, ut placeant: qui incipiando a summo pontifice, respondent, placent, vel non placent. Et protonotarii apostolici, & clericcamerae, atque tabelliones alii rogati decretant, & in publicam formam redigunt: de quibus fit bulla sigillo apostolico munita. Ita reperiundum in libro ceremoniali: ubi dicitur ita fuisse factum in concilio Constantiensi, & Basiliensi. Et in Basi-

Basiliensi propter multitudinem deficit in pontifices Episcopos reverentia, & superabundavit temeritas atque arrogantia: cum non pluris fieret optimi cujusque antistitis sententia, quam minimi canonici ac ibi dicitur.

In prædictis ceremonijs non esset inconveniens, si præponeretur edictum, quod nullus administrare in concilio ad dandum voces, nisi esset confessus, & esset episcopus, vel presbyter, nisi aeres celebrasset: si esset diaconus, vel alius, nisi de manu presbyteri recepisset dextere Eucharistiæ Sacramentum: præterquam si esset de apostolis, quo invitante esset trahe ad concilium, ne de male gestis reciperent commodum. Pro hoc facit, quod & in inferioribus collegijs (maxime apud regulares) ita fieri conseuit: ergo multo magis in illo: & in concilio Basiliensi, in 12. *sessione in c. quemadmodum* fuit statutum, ut [illegible] esset servaretur, & ut juraretur in eidem illud perpetuum. Multa quia est confutatio laudabilis, servanda est, *ca. fi. de consu.* Forma autem juramenti est. *Juro enim visum, quem utiliorem reddam, nec alia voto contrarium, sciens, ut eligatur, procurabo.* Item facit text. *in c. audivimus*, 24. q. 3. in quit cum non habiset in ordibus eorum, qui semel piscus e compage corporis Christi abrumpant, non dificendit in tales gratia Spiritus sancti: qui non nisi super congregatos in unum descendit, ut ibi, & glo. *inc. cum excitet de rescrip. dif.* per quam. Et propterea abjiciuntur excommunicati, & hæretici à concilijs: ut ibi dicitur, & dictum est supra. Et indicitur tridianum jejunium, tacite indicitur confessio: ita primum jejunium est abstinentia a peccatis: ut dicitur *in ru. de observa. ieiun.* Debent igitur primo de mundare a peccatis. ita dicit text. & ibi doct. *in ca. dedicatur* 18. di. Per sacramentum omnia Euchariste sumptum, quia efficitur unum corpus cum Christo. *de confess. di. 2. c. in Christo.* Nulli. Et hoc sacramentum pietatis est, & signum unitatis, & vinculum charitatis. *de confess. di. 2. c. hoc est sacramentum*, & *c. quia pessimi*, & 23. q. 4. *ipsa potest.*

Alium ordinem per omnia fere similem vide positum in ultimo capitulo gestorum concilii Constant. De ordine autem tenendo in concilijs provincialibus, vide omnino Gregorium *in sua pastoralis* & de ordine tenendo in concilio synodali, vide Pavinum *in rituale visitationum in 1. parte q. 1.*

Ut Lectius quam, quomodo se gerere debeant prælati existentes in concilio, & a quibus debeant cavere? Dic, quod debet inter eos esse charitas simulnea, & connodatum: ut *in c. hadrianus* 18. di. Item debent cessare indiscretæ voces, litigijs, & tumultus, fabulæ vanæ & risus, ac obliterare discrepantiam tumultuosis voces: ne obliteretur ipsa tuba confundat judicium silentia; & ne contentiosæ voces sensus audientium perturbent. Ita dicit text. Toletani concilii *in c. in hac* 5. q. 4. & inferunt in epistola contra illi Constantiensis, & Basiliensis, & est primum c. undecimi Toletani concilii, sic inquiens: In loco benedictionis confidentes domini sacerdotes, nullis debent aut indiscretis vocibus perstrepere, aut quibuslibet tumultibus perturbari, nullis etiam vanis fabulis, vel risibus agi, & quod deterius est, cachinnis discrepationibus vanis tuoties voces offendere. *Si quis enim* (ut apostolus ait) *putat se religiosum, esse non refrenans linguam suam, sed fallens cor suum, hoc jum vana sibi religio*: nullum enim sonum justitia perdit; quando silentium potest, & judicium obliterat cum turbis confundit: dicente prophetæ, *Erit cultus justitia silentium*: debet ergo quicquid aut confidentium confustationibus agitur, aut ab accultantium parte proponitur, sic mitissima verborum relatione proferri, ut nec contentiosis vocibus fensus audientium turbent, nec judicium vigorem tumultus eneruent. Quicunque ergo in conventu concilii hæc, quæ premisi, fuit, violanda credidit, & contra hæc incredibilia aut tumultu, aut contumelia, vel risibus concilium conturbavit, justa divinæ legis edictum (quæ præcipuit: *Esto deridens, & exibit cum eo jurgium*) cum omni deteriore de confessione abstractus a communi cœtu secedat, & etiam dierum excommunicationis intentatis perfectis. Unde dicit text. *ut ad ecclesiæ B de conferra. di. 3.* Irreligiosa est confusudo, per quam qui debent divina officia attendere, faltationibus turpibus inviglant, & rantica mala contentes religiosorum officia perturbant. Et vide pulchrum text. qui convenit in propolito, *in cap. decet de immu. eccle. in 6.* qui est tex. Gregorii XI. in concilio Lugdunensi, ubi plura commentantur quibus irritimur, quibus debeamus non gerere in ecclesiis. Sicut dicitur, quod tarbam officium divinum de pure civili puniunt ipsa quatis: ut *in 3. q. quis in hoc genere, c. authen. ibi poena, de episcopis.* & cle. Ied de jure canonico debet ejici de ecclesia glo. de doct. *in cap. dilectis de appel.* Sic etiam in d. Concilio Toletano dicit, quod de judicum vigorem tumultu enervent, debent ejici extra concilium. Imo (ut dicunt ibi archiepisc. & alij) si talis tumultuosus non vult mutare, debet per vim ejici Ecclesia: *ut ibi, & in canonicis de factum. extum. & ca. cum volunteate* 5. *fi. qui vero.*

Debet etiam in concilijs esse omnis malitia, & prætina, & affectio. Unde Basilius in principio S. synodij, inquit: *Commonemus vos, fratres, ne cum mulier pudore, & parentela convenientis ad hunc Concilium synodum, nullum vitiosum motionem, vel affectum ferentes, nec ad contentiosam voluntatem refijientes.* Adde text. *in cap. si quis a vobis* 3. q. 4. & vide text. *in cap. pedicet* 3. q. 7. Unde dissentionibus, & inquietis ejicitur tur de concilio: ut *in d. c. inlico*, & dicitur in glo. *fi per dolo. in c. ex tenore de temporis ordi.* Sic juri locum ipsum compellunt ad diffidentiam facientem, *c. fi vocaverunt. per facin.* Sic & verbosis advocatus potest advocatura privari: glo. singularis *in 1. c. ex fil. de fide.* & Lebo. *in singularibus in verbo*, advocatus. Et quod contentiosus monachus arbitrio superioris fit quindecim, vide text. *in c. fi quis monachus*, 90. di. Et propter istas, & contentiones silmentes alias in domo prælatum prælitantur extra domum, dicitur *in 1. fiunt fil. de operis liber. authen. cui relicta. Cum de indulta violuitur.* Bal. in 1. c. *de Deca. 1. promitis. fi. ale pupil. educat debeat.* I. Cap. 5. 1. *fi de aliment. & cibo. legat.* ibi Bar. cum concor. Talem enim contumeliosi, & contentiosi punitunt Ecclesiarum Doctores: ut *in cap. dilectus de parai.* Imo & sunt expellendi a communitate: *ut ant. omne* 5. *fi. & ibi notatur fi. de remiss.* Facit text. *in c. fi. de offi. procura. Caesaris.* Et ideo conditio dicti concilii Toletani *in d. cap. in hac*, 5. q. 4. dicit, tales ejiciendos cum dedecore a concilio, & cœtu aliorum: & ultra etiam excommunicantur tribus debuit. Et simile *in cap. nemiam* 45. di. *& in c. ex literis de consti.* ibi quis ad tempus communione privatur. Unde & Veritas Math. 5. præcipit nihil per contentionem agere 26. q. 6. *c. consensus.* Unde bestum Gregorius dicit, nihil agendum cum fotali ftepiu *in c. 1. de profeript.* Unde præluminat contra

Liber V. De modo se gerendi in Conc.

A irati enim infestique funt. Et Cicero *in 2. ti. offi.* Contemnuntur ii, qui nec sibi nec alteri profunt, ut dicitur, in quibus nullus habet, nulla industria, nulla cura est. Debet in eis esse laetitiaeq, & fulertia communis boni, & publica, non privatae utilitatis. Unde s. Maccha. *a. Commentum utilitatem quod te confidere.* Et Cicero *in lib. de amic.* Nihil autem non minori curae est, quale reipublica poli momentum mean fatura fit, quam qualis hodie fit. Sic Leo papa ad Theodosium imperatorem inquit: *Unde error fermenta Ephesina spiraii originem traxit: dum privatae causae religiosis exercentur obtentu, summisum est impietas paucorum, quod universum ecclesiae vastavit.* Stephanus: Unde text. *in 1. de papiliis.* 5. *fi quis vivos.*; *fi. de novi operis nun. con. concordan. in gla. dicit*, quod utilitas publica est praeferenda. *Ita in gla. in hoc fenne de publica pace. & 7. q. 1. cap. fiat.* ubi tex. dicit: Nam plurimorum utilitas unjus utilitati, vel voluntati praeferenda est. Et subdit. Ibidem: Ergo bene intelligunt ecclesiasticas regulas, qui hoc negent causa utilitatis, vel necessitatis fieri posse, quotiens communis necessitas aut utilitas persuaserit. Et tex. *in cap. Gaudemus qui filii fiat tes. dicit*, quod publica utilitas est, quod aliquis convertatur ad fidem Christi: unde tex. 8. q. 1. *fiiprarit*, dicit, quod qui plus intendit utilitati propriae, quam communi, non amat Christum.

Nec, ut in fine praecedentis artic. dictum est, debet quis ipsum ad ecclesiasticam hierarchiam. Quia impertata debet insuper cum maturitate proponere, non praecipitanter, & leviter. Unde Senecra *lib. de beneficiis*, Velim conilium sequitur prudentia. Et Laertius Diogenes de vita, & moribus Philo. concilio maxime, dicebat Biat, contrariis fuit fellinantia, & ira. Et idem Senecra in Proiem. Sunt enim duo contrarii consilio festinatio, & ira. Et vide tex. Ambrosii *in cap. non calumpfe, & Gregorii in cap. fummopere. 86. q. 5.* Nulla tribitia aut delectatione moveriri nos oportet. Unde commentator *6. Ethi.* duo fuit consiliarii insipientes, delectatio, & trifitia: & multos praecipitant. Idem August. homitia 1. *Corda fiunt omnia delectantia indebitam*, & *fugientium trifitiam debitam fugia seducentur.*

D Congregato concilio, quae est prima causa, quae proponi debet? Dic, quod olim in concilio Toletan. 17. in 3. ca. fuit statutum, quod in primis tribus diebus in totto concilii non agerentur, nisi tantum de fide, ac demum de aliis rebus spiritualibus nullo saecularium interposito. Verba autem illius canonis sic dicit: Tribus dierum spatij percurrente jejunio, de ministerio laudae Trinitatis, vel aliis spiritualibus rebus, fire pro moribus sacerdotum corrigendis nullo saecularium affluente in synodo habenat civilitio: ita nempe, ut dum de scripturis lacris cum divino timore per tridum habita fuerit sermo, ac ita demum sacrosanctae Trinitatis juvamine cetera negotia peragantur.

Quae fit primo in concilio.

Quomodo debeant se gerere in concilio.

E Vbi, qualiter existentes in concilio se debeant habere, videamus, qualiter se proceddere debeant in concilio, & qualiter scrutanda vota. Et videtur dicendum, quod fint scrutanda vota singulorum: & quod singulariter debeant dare votum, & singulariter respondere. Adhoc facit tex. *in c. Offiti de elec. c. 17. di. 3. hinc etiam* 96. di. *c. bene quidem*, 3. q. 7. *convocationibus de pac. c. 1.* 23. q. 4. *cap. altio quarta* 26. *q. fi. finbet. 17. c. Aurelius* 1. 3. q. 4. *Sane profecto*, & *c. fequenti* 35. q. 9. *quod quis commisit.* ubi bonustes.

Et

Quomodo debeant se proceddere in concilio.

Quomodo fint scrutanda vota singulorum.

Et idem *sæpius* videtur factum in pluribus antiquis conciliis. Et ita olim procedebatur per vota, & subscriptiones singulorum: ut *dic. §. hinc etiam, & quæ quod qui.* & patet in primo, sed subsequentibus actionibus concilii Chalcedonensis, ubi episcopi subscripserunt damnationi Eutichis: et aliquando unus pro alio. Et potest etiam pro omnibus simul synodus respondere: ut factum novissime videtur in concilio Constantiensi, in primo sessione, verb. Quia vero. Ubi ad scholasticum officium Quartarium in concilio, cardinalis alta voce interrogans: scisitatus est, utrum omnia, & singula in superioribus decretorum ipsi synodo placerent. Omnesque, & singuli prælati in synodo existentes (concordes nemine dissentante) responderunt, placent. Et similiter in concilio Basiliensi ad instar Constantiensis, ubi episcopus Constantiensis alta, & intelligibili voce scisitatus est, si placerent, quæ erant lecta. Cardinalisque præsidens (videlicet Julianus diaconus cardinalis Sancti Angeli) primo, deinde cæteri omnes, & singuli prælati nullo dissentante respondentes una voce, placent.

Et idem ordinem ponit Anto. de Butrio *in n. 2. de pax.* quod dicit, quod omnes omnes interrogat, quando jus, vel constitutio fit ab universitate, vel populo, facta propositione, utrum si placeat de populus respondet, Placet: & non quærit lex. Et ait, quod debet fieri propositio per majorem de universitate, vel per alium ad hoc electum. Allegat *l. 1. ff. de legibus:* ubi dicit, ad literam dari hujusmodi, & *c. Cæsar. de ord.* & ibi dicit, poterunt illum ordinem. Dicit tamen cardinalis *in d. c. Cæsar.*, & Joan. de Imola, ibidem, quod licite, quod facto fuit responsio: quia per publicationem partitis ad baltarias albas, vel nigras. Allegat *Bart. in l. omnes populi ff. de justit. & jure.* Sed ibi Joan. de Ligna. volt, quod non sufficiat respondere facto, sed quod requiruntur verba: Placet: sicut habetur in *Sito c. Offuis.* Ipse tamen cardi. & Imanol. ibi tenent contrarium, quod etiam sufficiat, quod facto respondentes fuit tacite. Quamquam illud per *Bart. cardi. ut ex se de obliga. ex ratione.* quod etiam sufficit, si taceant: quia cententur contentire: quia ubicunque non requiritur expressus consensus, tunc unicuique tacitus habetur pro consensu, maxime in re concupiscibili; & meritoria. Et idem ipse repetit in *c. in Genesi, in q. qu. de elec.* Idem etiam vult abb. *in c. Cæsar. in prima notabili;* ubi dicit, quod in concilio generali unus ex prælatis proponit totam materiam constitutionis faciendæ, & interrogat concilium, utrum velit fieri factum: & concilium acquiescit, habent illud pro facto: quia tuto: & idem dicit servari in universitatibus secularibus. Qui etiam poll Bar. *in d. l. omnes populi*, ibi ait, plus practicam, ut proponatur materia in confuso: hoc est, ut unus proponat, placeat proprevidere super tali materia; postmodum affurgant consultores dantes super illa materia varia consilia flatuendi: & illud consilium, quod obtinebitur in universitate, erit lex, five flatutum universitatis.

Primus tamen modus (quod unus proponente factum, synodus respondet) placet. Et ille modus servatus est in concilio Lateranensi præsenti, & scrutata fuit etiam vota omnium postea singulariter. Et etiam antiquitus fic aliquando fuit observatum, & pluries fic repetitur factum in concilio Martini: ut legitur in geffis ipsius concilii, & eodem modo in concilio Sardicensi, *in c. 2. de elec.* & in concilio Aphricano: *ut in c. 1. de pax.* & fepius in concilio Chalcedonensi, ut patet in secunda cognitione in cap. *Credimus.* ubi in fine dicitur: Reverendi episcopi clamaverunt: Hæc catholica fides, hæc omnes credimus, in hac baptizati sumus, in hac baptizamus, &c. Et in eadem secunda cognitione post epistolam Leonis dicitur, quod post lectionem epistolæ Leonis reverendi episcopi clamaverunt: Hæc patrum fides, hæc apostolorum fides, &c. omnes ita credimus, &c. Et ipsumet legitur in ditto concilio Chalcedonen. & in communi pro omnibus responsum, & fuit in particulari quisque dando per se votum suum. Et de hoc etiam videtur text. *in d. c. affirmo 22. q. 4.* Item videtur text. *in cap. sicut de obliga. ad reti.* Et similiter text. *in c. hoc quidem*, potest intelligi, quod omnes simul respondérint, & potest intelligi, quod singulariter. Similiter omnia fere jura superius allegata (dum dicunt, sanctæ synodus dixit, vel universi dixerunt) possunt intelligi, quod omnes simul, vel omnes separatim dixerunt. Et pro hoc facit, quod ponunt *dod. in c. quia propter de elec.* ubi post factum scrutinium interrogatur, si placet, quod publicentur vota: & omnes simul respondent, quod fic. Item pollitus etiam duo respondere nomine omnium: ut est tex. *in cap. petimus ex. qu. 1.* Et similiter unus pro omnibus: ut ponit Hugo *in cap. bona quidem 96. di.* Et fic etiam videmus, quod publicatis votis, & facta collatione votorum, unus eligit prælatum nomine omnium *dod. d. cap. quia propter de elec.* ibi glo. & dod. & *in ca. cauliquam qua co. ti.* Et hoc convenientius videtur, ut evitetur tumultus, & res recipit facilioreem exitum. *Et ex ff. ad ff. de ordo.* & bene tex. *in cap. cum ab uno de re judi. in 6.*

Sed forte etiam poll interrogatione, quod quilibet fidelis (licet non fidus) esset convenientissimus ordo: quia in fubscribendo quis magis accurate procedit, & verisimiliter vult intelligere, quid subscribat. Facit, quod dicitur *in l. etiam ff. de l. Aquil.* & *ff. de ver. obl.* & *ff. de pignorat. pub. ga. de rebus eccle. non alienan.* & *in l. fi ita stipulatus.* 5. *Chrysanus ff. de verb. ob. & in l. decem.* 5. *unus fundus ff. de fideiss.* & *ff. interpretatio de fide infirm.* & *in l. compar.* 5. *Lucius ff. de pac.* & *in l. fi. Cod. plus valere, quod agitur, cum simil.* Et ita pro majori parte omnibus abtinabitur, in quatuor principalioribus concilii: fuit procellum fubscribendo determinatioribus in concilio factis per ipsos episcopos. Aliquando feriben do nomine proprio: ut ita, forma, Balilius episcopus Seleucæ illustræ judicans fubscripsi: aliquando, Juvenalis episcopus Jerosolymorum difiniens fubscripsi. Et aliquando tanquam alterius locum tenendo: ut Quintilius episcopus Eraclæ tenens locum Anastasii sanctissimi episcopi Thessalonicæ difiniens fubscripsi. Aliquando, Malleius episcopus Larissæ secundæ Eclesiæ tenens Demonem tam pro Dorino episcopo Apamenum, quam pro me difiniens fubscripsi. Aliquando, Sylvanus episcopus Cordubensis fubscripsi, & ego Heraclius episcopus pro eo fubscripsi, quia ero absens. Aliquando ego Venantius episcopus Hierapolitanæ civitatis fubscripsi: fubscripsi vero per notarium meum Theodorum. Et aliquando (ut reperit in Chalcedonensi concilio in fine primæ actionis) Eliae episcopus Adrianopolitanus, difiniens per Romanum episcopum Metrosium (eo quod nesciam literas) fubscripsi. & ibidem item. Carinus episcopus civitatis Phannæ difiniens fubscripsi per episcopum Dionysium, propterea quod literas ignorem. Sed ibi forte ignorabant literas latinas, quod enim esset pentum literatum ignari, non est verisimile: cum in Ecclesia

Et jura, quæ volant episcopus esse literatum: *in cap. cum in concilio, & in cap. congregato de elec. cum simil. 36. de. quia ecclesiastica*, & *§. nec in §. 51. de. c. fi. cum simil.* Aliquando idem, Eulogius presbyter hortatus Cyrili episcopi civitatis Hypemiorum Syriæ difiniens fubscripsi. Item, Calosirius episcopus Arsionetæ per Elium primum diaconum meum fubscripsi. Aliquando, Longinus episcopus Dorothei episcopi Neocesariæ difiniens fubscripsi. Item aliquando, Atticus episcopus Nicopolis, quæ est in metropoli vetertis Epiri, decretum cum filiis patribus: ac difiniens fubscripsi. Aliquando simpliciter, Anatolius episcopus civitatis Nahis gestis fubscripsi, non adjicendo judicum. Similiter interrogatus episcopus non respondet adjicere vetbum, judicans, vel difiniens: fed tantum dicere, ego telis presbyter, archiandritia, vel monachus fubscripsi.

In geffis autem ædari concilii legatæ papæ nil funt hæc fubscriptiones: videlicet, Epo Donatus Dei gratia episcopus sanctæ Offien. ecclesiæ, locum obtinens domini mei Adriani summi pontificis, & universalis papæ, omnia, quæ superius leguntur (hujus sanctæ, & universali synodo præsidens, usque ad voluntatem ejusdem eximii præsulis) promulgavi, & manu propria fubscripsi. Eadem forma ait Sanc. Leandus, & tertiat legatus: videlicet Stephanus Nepesinæ ecclesiæ episcopus, &c. Marinus Romanæ ecclesiæ diaconus &c. Eadem item forma in Chalcedonensi synodo, quamvis ibi ait Dioscorus consentientibus omnibus de concilio, ulus est Pachabius legatus papæ, cum dixit in eum sententiam: narrans quemodo Leo papa ipsum deposuerit, & damnasse, & subjungens: Sancta hæc synodus, quæ placent concinciis regulis super memorato Dioscoro decernere non moretur. Et tunc Anatolius episcopus Constantinopolitanus, & quilibet de concilio sententiam dedit, dicendo: Eum alienum judico omnis facerdotii: ita, fere episcopalis miscitcit. Idem reperitur in Ephesinis: Maximus presbyter ecclesiæ, Martinus sanctæ, catholicæ, & apostolicæ ecclesiæ urbis Romæ episcopus huic difiniunti confirmationis synodo sancte fidei, & damnationis Sergii, Constantini, Pyrrhi, & Pauli flatuens fubscripsi. Et fic Maximus sanctæ Aquileiensis ecclesiæ presul, confirmando, damnando flatuendo una cum toto episcopali fe difiniens, quilibet in eadem forma. Simili modo legimus factas fubscriptiones in concilio, cui Gregorius papa junior circa tempora Leonis, & Constantini Imperatoris Romæ presidebat: videlicet Gregorius sanctæ catholicæ, & apostolicæ ecclesiæ urbis Romæ episcopus huic constituto a vobis promulgato fubscripsi: Angelus episcopus Ferentanus. hæc constituta a vobis promulgata fubscripsi: & similiter fubscripserunt episcopi 3. presbyteri 3. diaconi. 3. Similiter in synodo Symmachi papæ tempore Dionysius episcopus in actione, 218. episcopus in concilio existentibus præsidente Symmacho fubscriptum est. Symmachus episcopus sanctæ catholicæ ecclesiæ urbis Romæ huic constituto a vobis in ipsum Domino parato fubscripsi. Eulalius episcopus Syracusanæ: hæc similiter omnes fubscripserunt. Similiter in concilio Papiæ celebrato per Bonifacium papam cuncti clericus consentientes fuerunt: fuit similes fubscriptiones. Idem legitur in 6. Aphricani concilii, ubi Gennadius dixit: Quæ a vobis funt dicta, propria debemus fubscriptione roborare; & ab omnibus episcopis dictum est, fiat fiat. Siccitium vicarii episcopi senioris Romæ in conclusione octavi universalis dixerunt: Quoniam providentia Dei in prospectum fecimus omnia devenerunt negotia ecclesiæ, oportet

Et

A non in scriptis manu propria hæc roborare tesudum synodicum consequentiam.

Sed quarto, qualiter putici debent impedientes congregare concilium, vel impedientes outes ad concilium. Tex. *in c. placuit de ordi. in fide conferra. de.* 1. nullam impotit potestas, fed tantum prohibet, impedit illum concilium, vel ad ipsum concilium. Et ita tenent *Ant. in d. c. nisi in nimium ad. pax.* & *Bart. in d. l. omnes populi* 18. di. ubi Do. dicit, quod est potestas bitraria, ex quo a jure non expirimitur, *c. de cauſis de offic. delega.* & ita dicit tenere Joan. de Deo. Sed Hugo. & archi. dicunt impotentem potestam *c. placuit*, & *cap. si possitpius* 18. di. quia ibi funt flatuta canonice poenæ, fciet loquitur tex. *in d. c. quamvis.*

Sed mihi videtur, quod non hoc refertur archi. nec bene confidertur tex. *in d. cap. omnes* per Do. quia ibi tex. habet duas partes. Prima est, qualiter punitur principes facultates impedientes: & dicit, quod communiter principes. Alia pars est, quod si quis archiepiscopus hoc negleverit agere absque necessitate, vel vi, canonici penis subjacet. Unde inquitur de archiepiscopis negligentibus; ipse tamen archidia. habet relationem ad pœnas canonicas. Quod patet, dum allegat *c. sicut dicit de accusa. in §. ubi* est imposita pœna suspentionis contra negligentes. & similiter tex. *in c. si quis episcoporum* 18. di. dicit, communione privetur, & loquitur in negligentibus ire ad concilium. Unde archi. non loquitur de impedientibus congregare concilium, vel impedientibus omnes ad concilium, ut vadant. Et habeatur confederatio ab ipsi vel, vel, ipsi, potita in tex. *c. opinion*, quasi velit, quod metropolitanus per vim impediat congregari concilium, & quod in metropolitano, & pertonis ecclesiasticis sit alia pœna quam in pertonis secularibus. & fic fit habetur quod refert Do. & Alex. ibi poll eum) dico, quod non loquitur ille tex. de archiepiscopo impedienti per vim congregari concilium. Et ita, fecuti metropolitanus hoc negleverit agere absque necessitate, vel vi, intelligo tex. de vi illata ipsi episcopo, & ipsi canonici, & circulari, quod ibidem vetba sequentia, fciliet, ita aliqua rationabili occasione, subjacet canonicis pœnis. Et in metropolitano quidem negligente proprie est pœna suspentionis ab executione officii: ut vult ille text. & dod. omnes ibi *in d. cap. fient olim.* In impedientibus autem, si fint principes facultates, ell ita tex. *in d. c. omnes.* quod communione privantur. Ubi glo. supplet, principes poll excommunicari etiam à facerdotibus, *§. di. duo sunt xi. q. 3. c. si autem vobis.* In rationibus enim fublimi principes poll *in cap. non omnes. de sepu. ff. ide.* In aliis autem, si fint notoria, & talis principes feu imperator poll monitionem canonicam & non emendatiuerit, excommunicetur, *§. di. Valentinianus.* Et ubi effet minis leveras, & injuriosus, tunc papa vicarius fumat regis cognoscet etiam de non notoria, etiam si fint infamia inquisitorie, fic fit accusator, alioquin accusationem secundum Innoc. *in cap. desponsi. ordi.* Et licet ille text. *in d. c. quamvis*, videtur loqui in concilis provincialibus, idem tamen multo magis erit in generalibus conciliis. Unde card. ibi dicit, quod tales impedientes concilia fint habendi pro hostibus publicis: & fi fint personæ privatæ, tenentur lege Julia de vi publica, quali impedientes legatos, oratores, vel nuntiesSicut qui impedit venientes pro hiis causis Romam, tenetur lege Julia de vi publica: ut *§. ad. Julian de vi publi. l. lege Julia de vi publica. cuncter.* etiam si impediens fit in magistratu, ut ibi. *Et tales* pollunt

pollent panbri a papa: quia in eam peccant, qui vel nientibus ad concilia feceritatem promittit: & ideo impedientes efficiuntur de foro ecclesiæ. c. cum sit de foro compe. cap. non minus cum seq. de immunit. eccles. Ita etiam dicunt commissores crimen læsæ majestatis licundum Rofellum. allegat *l. 3. ff. ad l. Jul. majestis.* Et quia tales impedientes concilii pecunt adversus rempublicam, ideo tenentur latæ majestatis: ut *d. c. ad apostolice*: & dicunt videntur subjici illis pœnis, quibus subjiciuntur impedientes omnis illa bona opera, propter quæ concilium congregatur: & ideo li concilium pro defunda hæreti congregatur, reaebuntur tanquam fautores hæretis: *cap. si adversus, c. cap. excommunicamus de hæret.* Similiter li pro tollendo schismate, habendi effunt schismatici. Et li pro reformatione ecclesiæ in capite, vel in membris, meretentur pœnas eorum, qui foverent similia delicta, pro quibus concilium congregatur debent *c. 3. q. 5. qui peccat 8. q. 1. cum.*

Item adde, quod licet sint prædictæ pœnæ impositæ, & quæ ita dicuntur, non propter hoc credo, quod evitent alias pœnas a jure propiatas: Ex ideo li vocatus ad concilium impediatur per certum, ille tenebitur vocato ad interesse actione in forte ad *Rofell. de eo per quem fuitstum ff. c. ff. ne quis eum, qui in jus vocatus est, vi eximat.* Et maximæ videntur crimine læsæ majestatis, quando impedimentum convocando homines ad fectionem: ut *d. l. 1.* cum enim tunc lædant majestatem papæ, tenetur pœna legis Iulie majestatis, *l. 1. adam ff. ibi.* Facit, quod dicitur in *l. quisquis Cod. ad l. Jul. majest. & in cap. ad apostolice de re judic. in d.* ubi probatur, quod etiam tales intelligunturin commissiment. Et ideo etiam si effet imperator, si monitus a talibus turbationibus non desisteret, poslet imperio privari: ut *d. c. ad apostolice*: & dicit Rofellus in fine materialis in *cap. concilia in fine li. principalis quæstionis, versi.* Quæro quid de impedientibus.

Sed in addo, quod tales impedientes tenentur etiam pœna impositæ in bulla cœnæ Domini; de impedientibus veteinnes ad fedem apostolicam profuit cauſa, & negotia. Ita dicunt in quodam Consistoriali, *n. 13. fiffione in c. quod incipit* Sacrosanta fyndous; ubi per concilium etiam excomunicantur, & anathematizantur omnes hujusmodi impedientes cujuscunque dignitatis, status qualitatis fuerint, etiam si pontificali, imperiali, regali, vel alia quacunque ecclesiastica, vel mundana præfulgant dignitate. Item terra iplorum fit impedientium, dominorum eius elita unam diœcesim continentes, similiter civitates, villas, castra, oppida, & quelibet alia loca in quibus patriarches hujusmodi ecclesiarum, seu eorum receptatores, vel ipsi confessentes, fautentes aut dantes auxilium, consilium, vel favorem, publice monantur, & loca, in quibus perfonæ hujusmodi detinentur, ut venire poslent ad concilium, contis suppontur ecclesiastico interdicto. Et ideo impedientes omnes diebus festivis mandantur publicatis campanis, & candelis accensis denunciari: nec possimus absolvi ab illis, quam a Romano pontifice, præterquam in mortis articulo: nec tunc, nisi prius præstita per eos sufficienti cautione de parendo mandatis ecclesiæ. Quibus pœnis etiam subjaciuntur illi, qui audeant, vel præsumerent talibus, vel eorum alicui impendere beneficium absolutionis: quibus interdictur officium prædicationis, fectionis, administrationis sacramentorum, & audientiæ confessionum. Et idem etiam replugatur statutum, & pœnitur in concilio Basiliensi, in prima fectione: & in 2. fessione, ejusdem Basiliensis concilii. ubi etiam ultra statutum, quod nullus in concilio existens, vel ad ipsum accedens poslit a quoquam (etiam si papali dignitate fulgeat) directe, vel indirecte in fatisaction, vel permutationem consiliis etiam ferat evocari ad aliam locum, etiam Ro. curiam, aut ne ad concilium veniat, quomodolibet impediri, decernendo quoslibet processus contingentes excomunicationis, privationis, inhabilitationes, translationes prælatorum, & quæcunque alias pœnas contra prædictos conciliares fulminatas, vel in poslterum fulminandas, irritas, & inanes: Et idem etiam statuit in quarta fessione concilii Constantiense. Unde ex his patet, quod illas pœnas incurrerent etiam papa cum sois fautoribus, ne tenetur concilium: Etiam si illi effent papæ, vel imperator, quando illud per inferiores a papa legitime congregaretur ex causis legitimis concernentibus fidem, & bonum universalis ecclesiæ. Sed de papa effet melius cogitandum.

Item quoto, utrum vocati ad concilium quando illi sunt in concilio, debeant gaudere privilegia de percipiendis fructibus in absentia? Et videtur quod fic. Nam percipient fructus, qui sunt in servitio episcopi: ut *in c. de cœrem, q. 1. dilectus de ebdom. & dantur* canonicatus in illudio: ut *in c. de prebendis.* Et similiter de existentibus in servitio papæ, vel legati de latere: ut *in d. c. dilectus.* Item etiam debent percipere cardinales existentes in curia: ut dicit Oldra. *consil. 200.* ut communis, & dicit Ispes in quæstione, Quis præferatur, utrum cardinalis, an patriarcha in concilio. Sicut etiam residentes in illudio curiæ Romanæ: ut *in c. non debet. cap. de prebend. in 6.* Et ibidem in illudio urbis Romæ: ut in extravag. Bonifacii VIII. super qua consulitur Oldra. *consil. 127.* ubi continetur, debeat fructus, etiam si non adsit facti mentio de fructu, quia tenebatur primo facere primam personam residentium. Et idem ſuper indulgentia conciliari *consil. 31.* de quo per *Ioan. in c. de refor. d. 3.* ubi ratione ecclesiæ particularis debet percipere fructus: ut dicitur in *c. ex parte ct. 3. c. in c. ad audientiam de cle. non resi.* Joan. An. & Domi. *in c. fi. de cons. in 6.* Ergo multo magis existentes in concilio: cum sint ibi pro utilitate ecclesiæ universalis. Et hoc fuit statutum in concilio Constanc. *in 5. fessione.* & in concilio Basiliensi *in prima fessione, cap. penul. sub. tit. de fructibus beneficiorum percipiendis.* Ubi fuit statutum, quod a die quo iter arripuerit ad concilium, & quamdiu ibi permanserint, & poslt quam redierint per tantum tempus, quo ad dominium fuum poslint teneri, habeant percipere fructus suorum beneficiorum cum ea integritate, qua eos perciperent, si in ipsis beneficiis residerent. Et similiter illi curiales beneficiati, qui de suis beneficiis ad pensitum concilium non accesserunt, alias tamen præsentes in curia in eodem concilio laborarunt, etiam si primam non fecissent personalem residentiam confessorum. Hoc verum, nisi quia propter fua demeritia tradus fuisset ad concilium: quia de male gestis non debet reportari præmium: *c. fedes cum seq. de reformat. c. postquidis de concil. prælatorum simil.*

Quid dicendum de distributionibus quotidianis? Attenta ratione text. *in c. unico de cle. non resi. in 6.* & quæ dicunur ibi, & *in c. licet de prebend.* credo, quod debeantur: quia cœsti & pro publica utilitate vocantur ad concilium: licet etiam vellemus in extitisse: ut ponit Calde. *consil. 17. in titulo de concil. probat.* & doct. *in d. cap. unico* intelligendo, si erant ante conlueti servire, & divinis interesse: ut ibi dicitur.

Quot debent esse præsentes in concilio, ut possit dici concilium? Et videtur dicendum, quod ad minus debeant esse præsentes duæ partes vocandorum episcoporum de universo orbe (videlicet eorum, qui voluunt, & debeant, & poslunt interesse) per notata per doc. in *l. nulli, c. 1. in 1. plane. ff. quod cujusque univers. nomine.* & in *l. nominis eorum. C. de decu. li. 10.* & quod dicitur poll glo. *in c. bona de poslu. prala. cap. 1. de iti.* quæ *fiunt a majo. parte ea.* per Joan. An. Et quod tantum de vetustis, valeat, quod fit a majori parte illarum duarum partium præsentium. *I. quod major.* ibi Bar. *ff. ad municipales.* & eft text. secundum Bar. in *l. non aliter, ff. ad legem Falcidiam principali ff. de poslt. ff. jure.* Lices (ut ipse dicit) glo. ibi faliter dicit: nedicet in *l. ff. C. de prædiis dem. li. 10.* ibi nec ex tabelli decretum reclusit. Sed cutiallum, vel mesiporis partis cruise, &c. Quid dicit, quod non sufficit, solum effe vocatos, nisi venisset? & quod debeant effe duæ partes vocandorum præsentes, fecundum quod refert ibib. Scrafus in *c. in cauſis in q. cetum. de cleſt.* Qui videtur velle finaliter, quod tunc requiruntur duæ partes, quando universitas fe ipsam congregat: aliis li vocationem superiis, sufficiat: major pars citatorum. Pro hoc glo. *in I. dilud. S. referetur. ff. de regu. jur.* & Inno. *in c. 2. de novi operis nunci.* Ad idem. *l. 1. ff. de decret. ab ordi. facienc. C. in I. nemo. C. de decu. li. 10.* Item glo. magna & archi. *in c. quanto* 63. di. & glo. *in c. fi. de sabbatis.* & Inno. *in ea. ecclesia el. 1. de ebdom.* Pro eo tamen *c. nulla propter de cleſt.* Anto. abb. & Joan. de Immol. *in c. cum inter universas de cleſt.* & glo. Joan. An. Burrius & abb. *Ancha. 1. de iti. quæ fiunt a majo. par. ea. de iden Ant.* to. & abb. *in c. bona et. 3. de poslu. prala.* & idem abb. *in c. cum omnes de cleſt.* & abb. Immol. *in c. cum nobis de rescript.* Domi. *in c. unica in §. fi venia in c. ecc. refo. in 6.* & glo. & Anto. *in c. licet de elec.* & glo. penul. ibidem *in d. c. licet.* & idem decisio Egi. 57. & glo. *inc. quanto.* 3. q. 1. Et illum dicit effe communem. Joan. Domi. *in c. humilis de no. li. 3.* Ubi & abb. *in d. c. cum omnes.* & Immol. *in c. 1. de iti. quæ fiunt a majo. par. ea.* & idem Bar. Et refert ibi Felin. qui probat eam concordantes *in d. c. cum omnes in §. 3. ea. col. in prin. de consil.*

Et hoc eft regulariter simpliciter verum in universitatibus & collegiis: quia ad hoc, ut dicatur, collegium, vel aliquid facere, debent ad minus duæ partes ipsius collegii effe congregatæ, computatis etiam abſentibus, qui fuiſſent vocandi: per ipsum in prædictis fecundum Anto. *in d. c. cum inter universas.* Et intelligit Joan. An. *in d. c. 1. de iti. quæ fiunt a majo. par. ea.* Car. & alii poſt eum in locis prædlegatis, de duabus partibus vocandorum: & non quod necessitio debeant effe præsentes duæ partes totius collegii. Et licet Immo. *in d. c. fi.* in hoc discrepet Joan. An. abb. tamen *in d. ea. cum inter universas* ipse, quod major pars deferviunt: sufficit (allegat tex. *in c. hoc jus* 10. q. 1.) fed quod requirunt ad hoc, ut actus non poſſit impugnari, ut omnes deferventes fint vocati ad expiandum, quod dicit non nolum in actibus ecclesiasticis, fed aliis quibuſcunque actibus capitularibus. Item quod ad hoc, ut actus valeat, requiritur, ut duæ partes residentium fint præsentes quia potentia capitularis residentes in duabus partibus: sufficit tamen major pars illarum duarum partium residentium. Et fic dicit jura reducenda ad concordiam quæ videntur contraria in *c. in nostra de ferv. ferv.* Tofcis in universitatibus civitatum. Et qui an fint vocandi, & de quo loco, & quando, & fic confuetudo in hoc fit attendenda, & quando nominatim, vel generaliter, tradituur poſt glo. *in d. cap. cum omnes.* ubi omnino vide Bal. *in verſ. item appellare, & in d. c. cum inter universas, & d. c. cum omnes.* & *ea. coram de cleſt. & in c. hoc jus.* 10. *qu. 1. in verſ.* ibidem deferventiam, & *l. 1. C. de decu. li. 10. & l. 1. ff. de jurisdi. omn. judi.* & glo. *in c. 1. de poslu. prala. de reſti. in 6. c. fi. de majo. & obe. & in c. cum in ecclesiis de proben. in 6. & in c. quanvis de offi. ordi. in 6. & in ea. inter el. 2. & in c. quia propter, & in ea. in Concil. de cleſt.* & per Felin. glo. *in d. c. cum omnes, in 22. col. cum fol.*

Et hoc litaliter oportet in actibus universitatis, quando ad ea expediendis fuerunt vocandi. Eſt ſupra addidum: ſecus in expediendis a ſingularibus, qui ſunt per modum univerſitatis congregati: quia tunc ſufficit, quod fint major pars, & habet locum, quod dicitur *in d. I. quod major. ff. ad municipal.* Et hoc tene mente ad id, quod dicitur, quod valet factum a majo. parte. Facit, quod dicitur *in d. c. cum omnes*, quando ſufficiat, quod ſufficientes vel dentur vota ſeparatim, & non omnibus univerſaliter ſimul congregatis, de quo ibi vide Feli.

Quinimo quando agitur de ſpectantibus ad ſingulos jure tamen collegii, tunc non ſufficit major pars, ſi minor contradicat: unde major pars collegii non poſſet facere gratiam alicui de redditibus, pro gravamine ad ſingulos jure collegii, quæ attendente minori parte: ut dicit abb. *in c. fi. de iti. quæ fiunt a majo. par. ea.* Unde licet ſufficiat major pars capitularium congregatorum ad conſtituendum capitulum, tamen ad explicandum actum validum non ſufficit major pars congregatorum, contradicente minore parte, non tradituur de bonis ſpectantibus ad ſingulos jure collegii diſtrahendis, per prædicta per abb. adducta *in d. ea. fi.*

Generaliter autem in actibus collegii non ſufficit, illos de collegio ſuppontes conveniente, fed oportet, quod fint tanquam collegium congregati: ut poſt glo. dicitur *in d. c. cum omnes*: quia maturius fit deliberatio per omnes. Dicit Bar. *de* etiam *in c. in Genesi de cleſt.* & Bar. *in I. omnes pupil. in, ff. de poſſi. C. jus.* Burrius *in ea. quoniam de jurepatro.* abbas *in c. cum eccleſia de cano poſſe. & propria. & in c. gratum de poſtu. prala.* Bal. & Angelus *in I. non ambigitur. ff. de li.* Unde dicit Bal. *in l. fi. C. qui bo. relev poſſ.* quod ubi non eſt capitulum tanum vel major pars, non poſſet ſic actus capitularis, & idco non poſſet procedi contra capitulum, quod aliquid fecerit, nisi probetur, quod capitulariter deliberatio conſilio fuit fecerit: ut conſulit Angelus *conſ. 245. (incipit, vifis)* per glo. *in l. fi ex dolo in A. municipes ff. de dolo & in l. ad liud. §. referetur. ff. de regu. jur. & in l. mutum. §. nomadcontribuat. ff. quod metus causa.* Et idem non imputatur delictum universitati tanquam factum ab universitate, ſi non præcedente tractatu, & communione conſilio factum eſt, dicit abb. *in c. dilectus el. 2. de fimo.* Imo Bar. *in I. aut ſalta in §. fi.* dicit, quod etiam ſi levato veſtillo, & poſſata campana iverint homines ad aliquid faciendum, non propter hoc dicitur, quod univerſitas deliquerit. Quod verum intelligo in delicto, & actu momentaneo, ut eſt homicidium: quia in actu continuato, & ſucceſſivo (ut exemplum in rebellione, & bello) quem a fuis patrium civitatis. Ita dicit Pe. de Anchra. *conſil. 153. incipit ex narratis*, & Joan. de Anania. *in d. c. dilectus.*

Et quod dicitur, actum collegii debere collegialiter, & non ſeparatim expediri, limita; niſi ſit prædictum.

Quid in actibus collegiis in fimoniis, & id quod ſpectantibus ad ſingulos congregantes.

Ulterius

Ulterius

Jacobat. de Concil.

Iandus consensus in actis, quia potest per singulos irritari. Unde actus, qui ratione contempnis poſſeſſi per contemptos irritati, poſſeſſi per ſingulos ſeparatim vitium patrari, dicit Bal. *in d. c. cum omnes in fi. colum. de renſib.* Iccm intelligo, quod procedit, quando actus, qui debet per collegium expedirj, conſiſtit in jure, & per ipſum agitur de jure effectuſque erundo: ſed quando actus conſiſtit in facto ad notationem juris jam cauſati, ſufficit conſenſus non collegialiter præſtitus. Ita ſingulariter dicit Inno. *in c. bone memb. 2. de poſtu. prælat.* Unde ſi papa mandat capitulo, ut aliquem eligat, debet fieri collegialiter: ſi autem papa alicui præbendam conferat, & mandet capitulo, ut illum recipiat, poterit, ſi collegium non congregetur, per particulares eam non recipiendi, ſuaque eſſe, quod etiam ponit Bal. *in l. finit. ff. quod cujuſque univerſit. nomine. de doc. in c. eum te de reſcript.* Item procedunt prædicta, quando ſit notorium in collegio per verba denuntiata commnionem; ut cum ſcribitur capitulo: ſecus ſi per verba denuntatia ſingularitatem; ut ſi ſcribatur canonicis, quia tunc ſufficit conſenſus ſingulorum non collegialiter ſecundum Anto. *in d. c. cum omnes: & Speco. in tit. de ſyndic. verſ. porro. & Oldra. conſ. 100. incipit in executione:* Ponit Petrus Ravennas (cujus ſunt prænotata relata) *in ſua alphabate aurea, in verbo* collegium. Quod eſt verum ſecundum eundem Speco. ubi ſupra, nili fuiſſet dictum, Omnes canonici: quia intelligeretur collegialiter. Immo. tamen *in ca. quæ ſit de eis, quæ fiunt a majori parte. Bald. in ca. 1. de cohæg. leproſorum, & Domi in c. ad decimas de reſcrip. ſpolia. in §. Cæ in c. ſi canonici de offi. ord in c. 6. Bar. in l. reſcriptum. ff. de pact. volum.* (ut refert idem Petrus) quod ubi tridentine fit mentio de canonicis, videatur ſcriptum capitulariter. Sed to omnino vide Bal. *in d. c. cum omnes, in §. cui ab bone diſtinguit*, quomodo cognoſcitur, an quando commiſſio conficatur facta ut collegio, vel ſingulariter. Et de illa materia vide plura ad ſaturitatem per Felic. *in d. c. cum omnes in 14. col. cum ſex alijs ſuperaddis ut 24. cum ſeq.*

Unde in propoſito, cum agatur de œcumenico, hoc eſt, totius orbis concilio, & ſint vocandi omnes epiſcopi univerſi orbis ad concilium univerſale, ut dictum eſt ſupra, in illo utrinſq; Concilio. Qui ſint vocandi ad concilium, videtur, quod duæ partes epiſcoporum totius orbis ad minus debeant eſſe præſentes in concilio, ut œcumenicum concilium dicj poſſit. Et tunc quod facit major pars illarum duarum partium prævalebit in concilio, ea ratione. Nam duæ partes repræſentant totum univerſitatem: *text. in l. milli. ff. quod cujuſque univerſit. no. & d. l. nominationem.* Ergo major pars illarum duarum partium eſt major pars totius univerſitatis. Et ſi eſſent præſentes in concilio plures, quam duæ partes univerſitatis ſive epiſcoporum totius orbis, tunc non ſufficeret major pars duarum partium ad validitatem actus, ſed requireretur major pars ipſorum præſentium ut dicit Bal. *in d. c. bone. cum omnes ubi etiam dicit*, quod in illa duarum partium non eſſent numerandi illj, qui non habebant vocem: ut *in cit. quod circa de elect. & biscardi. in 12. chorta.* Unde abbates inferiores, & archipresbyteri, & clericj, qui dicuntur non habere vocem, deeſſuam in conſilio, (ut dictum eſt ſupra in illa materia. Qui dant vocem in concilio) non computantur in numero duarum partium. Et in alijs collegijs non eſſent vocandi illj, qui non conſueviſſent vtidere, niſi eſſet tractandum aliquid ardum, & inſolitum: ut dicunt doc. *in d. c. cum omnes: & Anto. in d. c. in fine de eis, quæ fiunt a maj. par. ca. Imo* & vocati a ſuperiore, ſi compareret non, faciunt ſe alienos (ita ut non ſint computandi in numero capituli ſive univerſitatis ſeu collegij, nec in numero abſentium nec in numero duarum partium) ſecundum quod notat abb. *in c. cum nobis in 3. q. 7 ſequen. morbilli de elect.*

E diverſo videtur, quod etiam ſi non ſint duæ partes epiſcoporum totius orbis (dummodo ſit major pars) ſufficiat ad hoc, ut poſſit dici concilium œcumenicum. Quod videntur velle multæ glollæ: ut glo. *in d. c. cum omnes & glo. in c. quia propter elect. & glo. in c. ſi de majo. & ho. & text. in d. c. bone. cum omnes, in §. cum ſecundum* (ſed non ſic *in d. c. in fine, quæ fiunt a maj. parte cap.* in collegijs & alijs universitatibus. & idem glo. *in c. cum nobis de elect.* idem glo. *in c. cum ſuper universitate de elect.* idem abb. *in c. in cauſa de elect.* videtur tex. *inc. hoc jus. 9. q. 2.* Nec obſtant ſupra adducta de duabus partibus: quia ſecundum Gaſpet. & Alamanu loquuntur in decretoriuis, de quibus non eſt facienda comparatio ad clericos. Sporro enim poſſunt eſſe decretiones (*ſi de decretoriuis. l. ſparsi*) ſed non clericj: *in c. 1. de ſt. presbp. & ita* refert cardi. poſt Joan. An. *in d. c. 1. de iis quæ ſunt a ma. par. ca.* Quinimo Joan. de Immol. *in d. c. fi. §. in d. c. 1.* dicit, quod communis opinio non videtur jure prædicta, quod in collegijs eccleſiaſticis requiritur duæ partes præſentes vocandorum, ſed quod ſufficat major pars. & reſpondet *ad c. fi. ff. ad ca. hoc jus. 10. q. 1. & c. obtentibus. 63. d. & ad l. quæ ſint d. de leg. 1.* Licet Bartolus videatur ſentire, idem eſſe in collegijs eccleſiaſticis, quod in ſæcularibus: & quod in practica ſeruatur opinio Joan. An. licet de rigore juris poſſet defendiri, quod ſufficiat major pars: quod etiam Imoliſtæ volunt Compoſtel. *in c. quia propter de elect.* ſecundum archi. *in c. quanta.*

Sed imo videtur, quod ad effectum ſubſiſtentiæ concilij œcumenici non requiritur, nec dari potest nec major pars omnium epiſcoporum totius orbis. Patet, quia cum infinita concilia reperiantur celebrata, nunquam reperitur, quod hæreticorum major pars epiſcoporum: quia cum in toto orbe ſint ultra tria millia epiſcoporum (de quibus vide pro magna parte numeratis per Albericum de Rosata *in rep. ff. de ſtatu hom.* de poſteſt inſpici in prouincialis) numquam tamen reperitur factum aliquod concilium, quod exceſſerit numerum epiſcoporum 630. ut fuit in Chalcedonenſi, et patet *in c. dilecto ne l. 2. 63. di.* de concilio congregato tempore Carolo magni cum 153. epiſcopis tantum, & 17. *di. in §. hinc etiam* ubi 77. epiſcopi tantum ſubſcripſerunt: & patet *in c. ſyrus fundus 16. di.* ubi enumeratur multa concilia, in quibus etiam fuerunt epiſcopi longe minoris numeri. Et tamen nullus diceret, quod illa non fuerint vera œcumenica concilia: & maxime illa quæ fuerunt (Nicænum, Conſtantinopolitanum, Ephesinum & Chalcedonenſe) quia, ut inquit Sapius Greg. *in reſpiro ſua de elect. text. in c. ſicut 15. di.* ſunt ſervanda, ſicut quatuor evangelia: ut diximus ſupra in principio hujus tractatus.

N ifta materia poteſt fic concludi, quod aliquando collegium ſive concilium eſt congregatum auctoritate ſuperioris. Et tunc non veniunt vocati ad capitulum ſive ad concilium, ſed tantum ſe conſtituere alienos & contumaces: *ut in c. cum nobis de ad. & ibi doc. 24. q. 4. q. Quiſiſrinus.* Et tunc tam in collegijs inferioribus, quam in concilio generali, collegium ſive concilium remanet in comparentibus & præſentibus, quamvis non ſint duæ partes, de quamvis non ſint major pars habentium intereſſe. Ita Innocentius *in ca. de novis operis nun. & clarius ibi* Joan. An. allegat *c. quod ſicut, & dicta in c. cum nobis de eleci.* Et clarius ab. *in c. ita conſiſtit 9. col. de eleci.* referendo doc. canoniſtæ: idem tenere *in c. 1. de majo. & obe. & in d. c. 2. de novis operi nunci.* Et idem abb. *in c. cum inter univerſitas in penul. colum. de eleci.* allegat *c. quod circa de eccle. in ele.* & idem videtur dicere *in c. cum nobis 5. col. de eleci.* dum ſe remittit *ad c. in cauſis.* & idem abb. *in c. cum omnes de conſti.* Et utrobique tam *in d. c. in cauſis* quam *in c. cum nobis*, refert, contrarium teneri per legiſtas: ut etiam iſto caſu, quando ſit vocatio per ſuperiorem, requiratur, quod ſint duæ partes præſentes. Et plus dicit idem abb. hoc eſſe verum, quod vocati præſentes, etiam non major pars, poſſint actum præſtare, ſi modo non venientes fuerint vocati per ſuperiorem, alioquin ſecus in non vocatis: quia in talibus plus operatur contempius unius, quam contrariabo plurium: ut *in c. bone. el. 2. de eleci.* Unde poſſent agere non vocati de contemptu, & poſſent facere actum retractari: alias *gat c. ſicut de eleci.*

Sed hoc ultimum, licet ſit verum in alijs univerſitatibus & collegijs, tamen non credo verum in vocatione facta ad concilium generale per papam. Tum ex eo, quia cardis & generalibus & omnes actiat: ut dictum eſt ſupra in quæſtione, Quæ ſit forma cituationis ad concilium: tum etiam quia papa poteſt facere concilium contra ſentiam aliquorum prouincianum, ſicut ei videtur, & erit concilium generale & œcumenicum: ut etiam dixi ſupra de concilio, quod papa congregare voluerit in territorio ſuo, in illo parthenio. An ad concilium ſint vocandi epiſcopi omnes de univerſo orbe. Tum etiam propter quandam impoſſibilitatem vocandi ſingulariter & perſonaliter omnes univerſi orbis. Item nec eſt verum in electione Romani pontificis: in qua ſecundum Oſtien. *in c. licet de eleci.* (& refert idem Bal. in 12. *chor. verſ. primo* prinelpaliter quod ſi aliquis cardinalis ſecundum ſentiam inſuſte, (ut quia videntur impreſſionem inſtare, timentes, ne ſicut impreſſio, aufugiſſent, aut alias propter particulam ad electionem non veniſſent) etiam ſi propter hoc appellaſſent, ne ſine le celebraretur electio, nihilominus electus a duabus partibus eſſet verus papa, non obſtante contempto illorum ablentium & appellantium: quia contempnunt non reddit electionem nullam, ſed annullandam, & in propoſito non eſt ſuperior, qui poſſit eam annullare, ut *d. c. licet.* D. quo aliquid ſupra in quæſtione: An electio papæ per impreſſionem dicatur nulla, inter concluſiones elicitas ex Egidio: & eſt glofis ordinaria *ſi ibi doc. in c. ubi pertinacem in quæſtio. 10. dicerum de eleci. in fi.* Et intelligo ſecundum eundem Egi. ibi in *d. c. licet in verſic.* dicit primo, *in fi.* dummodo contempti non fint in tanto numero, quod eligentes non faciant duas partes. Et refpondet *ad ſi. fiunt. ff. de adq. quod* ibi ſecus propter formam datam compromiſſariis. Et idem quod Inno. & abb. tenuit Anto. *in d. c. cum nobis: & cardin. in d. c. in cauſis* qualitiane illa, ſed partata per Bononien. Licet idem cardi. *in d. c. cum nobis*, voluerit contrarium, quod vocatione etiam facta a ſuperiore debeant eſſe præſentes duæ partes. Sed idem cardi. *in c. reſcripta el. 1. in 14. q.* voluit, quod vocati non venientes fecerunt ſe alienos, & quod capitulum remanſit in præſentibus, quamvis non ſint duæ partes. Licet poſſet ſe non firmet: cum primo dicit, *ad* eſſet in collegijs ſæcularibus, quam in eccleſiaſticis, & ultimo dicit, idem eſſe in utriſque, ſed habendum eſſe conſidera-

A tionem, an conſtat, quod abſentes noluerint venire, ut tunc præſentes, quamvis non ſint major pars, faciant collegium: ſed ſi non conſtat, quod noluerint venire, ſecus. Et in hac materia ambiguus: dicens, quod tutius eſſet retrahere, ut intereſſant duæ partes, ut vitentur opiniones.

Sed pro concordia poſſet dici, quod aut quæſtiones ad ſtatum ſpectantes, ut ſunt ſuperiorum diſpaxius, & reſtrictius terminus juris ad actum explicandum, ſecerint le alienos, & ſint conſtituti in contumacia, taliter quod poſſint valeat actus fatio in terminis reſtricto per ſuperiorem, ſi non expectato termino juris. Et tunc non ſufficit, quod major pars ſit præſens, ſed requiruntur duæ partes: quia virtus collegij, & potentia capitularis conſiſtunt in duabus partibus, quando agitur de congregando collegium: *ut d. l. milli, ff. l. plane & l. nominationem.* & Inno. in *d. c. 2. de novis operis nunci.* Et cum ſentiendum ad actum explicandum ſit inductus in favorem collegij, poteſt collegium reſtringere cauſa ſubſiſtente: ut quando forte eſt procedendum ad electionem, ſecundum quod voluit Oſtien. & refert abb. *in d. c. cum nobis.* Quod (ſcilicet reſtringere terminum) non poſſet fieri per ſuperiorem, ſecundum Inno. *in c. eccleſia el. 1. de eleci.* Licet contrarium videtur velle, de nullo *in d. c. cum nobis* ſecundum d. Anto. & abb. *in d. c. cum nobis*: quia etſi conſuetudo dat ei facultatem congregandi, non tamen reſtringendi terminum, qui eſt indulatus in favorem collegij: ut *l. c. l. ſignori* (cum vulgaribus) *de fora compe.* Ante ad finem expediendi actum non in termino reſtricto, ſed in termino juris, vel in termino conſueto, vel alias deliberato, & formiter a capitulo aſſignato. Et tunc non eſt neceſſe, quod ſint præſentes duæ partes: ut abbas valet, quod ſufficit major pars: quia conſtituit non venientes contumaces, non ut poſſit eos punire, tanquam contumaces, ſed quo ad hoc ut poteſtas capituli remaneat penes comparentes, & præſentes: ut *in d. c. 2. de novis operis nunci. & c. 1. de majo. & obe.* & Joan. An. *in c. in cauſis de eleci.* & dicit abb. *in d. c. cum nobis in 6. col.* Quod intelligo etiam ſi venientes non eſſent major pars capituli: ut voluit Inno. *in d. c. de majo. & obe. & in c. 2. de novi operis nunci.* Cum quo tamſeunt communiter canoniſtæ: ut refert, & ſequitur abb. *in d. c. in cauſis de eleci. & in c. cum omnes de conſti.* Qui in utroque loco refert, legiſtas tenere contrarium. allegat Bar. *in l. omnes populi. ff. de juſt. & jur.* & poſtea Bal. *in l. magnum. 2. col. C. de contraho jur. & commit. fiſco.* Et hæc procedent in inferioribus collegijs: ſed in concilio generali, quando vocatio ad concilium fit auctoritate papæ, (qui poteſt tenuatum etiam juris abbreviare, ut ejulcitet: *ut in c. propoſuit de conſtit. probon.*) conſtituuntur non venientes contumaces, & actus a paucis venientibus poteſt explicari, & facit, ut potenta concilij reſidet in venientibus, & non non venientes poſſint multari. Facit in propoſito conſtitutio frequens in concilio Conſtantienſi edita, & quæ dicit, *ſunt ſupra de auctoritate concilij*, quod papa per le facit cum aliquibus de certis provinciis, non citatis omnibus de universo orbe, & quod dicitur *in c. ſpiritualis de elec. & in l. ſi. C. de ſt.*

AD quem autem ſpectet convocatio in concilio generali, ſatis plene dictum eſt ſupra, quod ad papam, 17. *de per totum.* In alijs collegijs dic (ut dicitur *inc. 3. de majo. & obe. & in cap. 1. de novis operis nunci. & in ca. irreſragabili. 5. extrum de offi. ord.*) quod aut non eſt ſuperior, per quem congregc-

gregetur. Et tunc refert, an fimus in aliis collegiis, ad in concilio generali. Primo cafu dic, quod ad congregandum collegium, & monendum (& maximè reftringendo terminum) requiritur, quod fint duæ partes totius collegii ad minus præfentes, & procedant pro primo loco allegata. *l. nulli 90. §. ceterum. ff. quod cujusque univers. nom. & l. nominationum cum aliis fupra allegatis. C. de decur. li. 10.* Iudicit Oftien. & refert. *ibi. in d. c. cum nobis*, & Iohannes Andr. de Butrio *in c. licet in prævat. tot. de elect.* ejus potentiæ capitulares conftituit in collegio, & collegium conftitit in duabus partibus, dum eft in congregando, & in efficiatis & valet, quod tunc fit a majori parte ipfarum duarum partium (ut dictum eft) etiam reftringendo terminum. Quod eft intelligendum verum, nifi inftaret finis terminii: nam tunc, etiam fi non effent duæ partes, nec major pars, ea ratione poffent præfentes, & minor pars procedere ad perficiendum acftum, & etiam minor pars poffet convocatur majores partem, & conftituere eam contumacem, & non veniret. Ita abb. & refert Felit. *in d. c. cum omnes de conftit. & dicitur in d. c. cum nobis, & in c. in cauffa de decim.* & idem, quando effet peticulum in mora, vel fi actus tunc non expediretur, non poffet ulterius expediri: *ut in delitis perdens & in c. cum inter univerfos de elec.* vel ipfa neceffitas reipublicæ, quia tunc etiam decretiones & priores civitatis poffent tranfgredi ftatuta civitatis, & leges: ut notat Bar. *in l. tunc notariorum. C. de notariatu li. 10.* Facit, quod dicitur *in c. fi. 45. di. 66. dic. c. fi.*

Secundo cafu quando fumus in concilio generali, fufficit non folum major pars, fed quinquaque de vocatis comparuerint, & fteriit prefentes facient, & conftituent concilium, licet abfentes fint longe majoris numeri: quia præfentes venientes reprehendunt abfentes, qui vocati fuerunt fed abfuerunt a concilio non veniendo: ut *in d. c. cum nobis*, & tex. *in c. Gaufiarius. 3. q. 4.* quem Rofellus *in 13. chor. in quæftion.* Am. ut poffit dici eft affertum, fit opus, quod ad minus fint præfentes duæ partes (*incipit*, videamus) *in verf.* igitur dico. Et idem repetit Tenuille Milis in quibuffdam fuis difputationibus: videlicet, quod regula, quod debeant effe duæ partes, vel major pars præfentes in collegiis, non habet locum in conciliis generalibus, per tex. *in c. fofca. 16. dic.* ubi numquam in conciliis reperitur, quod fteriit major pars ipfi corpuum. Imo aliquando folum reperiuntur interfuiffe 150. epicopi: ut patet ibi *in d. c. fofca.* & per alia jura idem demonftratur *in ca. defcimus 8. c. 63. di. & in §. hinc itaum. 17. dic.* Et idem in effectu Domi. *in fup. ad. de fponfalib. in §. 8.* Matheff. *in addictionibus ad tractatum inchoatum per Gulielm. de Evrin in 6. capitula principalis in §. quæftio.* Et hoc intelligo, quando per papam, vel ejus auftoritate congregatum effet conclium. Si verò ab defectum papæ aliis convocat, tunc repetio, quod quidam doctor, qui fcripfit contra concilium Plianum (quem credo fuiffe Joan. de Ligna.) dicit, quod illo ultimo cafu neceffario debent effe præfentes duæ partes vocatorum. Sed hoc videtur impoffibile in concilio generali, ad quod vocantur omnes epifcopi de univerfo orbe, & ideo dico, quod eft idem, quod fupra dixi. Ex nefcio confiderare, unde infurgerit ifta differentia, quando per papam, vel per alium, dummodo legitime congregetur. Unde quod fupra dictum eft, quando ab aliquo nam a papa congregatur, intelligo, quando concilium fcripfum congregat fortmiter, & in cafibus a jure permiffis (ut infra retulimus quæftiones. Quia congregat concilium, quando forte papa detectiaret congregare, & fubeft cauffa haereis, propter quam neceffitatem reipublicæ congregatio conciliij) vel quando præfens effet terminus ad concilium celebrandum per fupradicta. Alioquin effet conciliabulum: *ut in c. multiis. 17. dic.*

Et per hæc patet, quod non eft vera opinio abbatis antiqui, quam refert Anto. de Bis. & opinio Ioannis, quam refert abb. Siculus *in d. c. cum nobis*, in conciliis generalibus: qui voluerunt, quod aquum poteftas majoris partis devolvitur ad minoris, nifi in cafu delicti: ut *in c. gratum de poftulatis.* Nec erit vera eo cafu, quo inftaret dies, quo conftituit alios in mora, *c. potuit de locat. l. manum. C. de contrahen. & commit. ftipulations.* vel fiter imminente periculum, prout communiter imminet in conciliis generalibus, quæ non congregantur, nifi propter imminentes neceffitates, & graves cauffas haereticæ, fchismaticæ, vel paganicæ, & fimiles. *c. 1. 15. di. c. fi. 45. di. c. fi. qui pecunia. 79. di.* Illa enim cauffas minor pars dicitur major, & fanior: debet enim attendi, quod objicit minor pars, quando eft plures, & utilius: ut dicunt *in c. 1. de iis que fiunt a majo. par. ca.* Cum enim alii fint contumaces, & minor pars curet occurrere periculis, & compatraet, & fit prefens, ipfa conftituet concilium generale per jura predicta. Facit, quod dicit Joan. An. *in ca. irrefragabili de offi. ordi.* quod archiepifcopi vocant fubditos ad concilium, & ipfi non veniunt, tunc in termino affignato, conveniuntur de negligentia, & potcftas devolvitur ad accedentes etiam numero pauciores. Ipse enim univerfaliter loquitur in quo: *ut in c. gratum de poftul. & in c. 1. in fin. de elec.* non debet enim nocere diligentibus multitia, & negligentia aliorum. Et hoc in propofito multum notabiliter per plures tractatus conciliorum. *Ioan. in c. 1. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. incipit.* Quæritur nunquid: quod poniturde verbo ad verbum in quibusdam libris inter gefta concilii Basilienfis ipfi mediam 26. feffionis ante literas Boemorum ad papam.

Dicit tamen in propofito Rofellus, ubi fupra, multum notabiliter: quod licet alias in civibus fit pars propofita remaneret conclusion etiam in duobus *per diffentia de c. cum nobis*) tamen de honeftate debent conftingi tot ad comparendum & intercifendum in concilio, quod poffent audire cauffas criminales epifcoporum, & fic quod ad minus effent duodecim. *15. q. 7. Felix. 2. q. 5. prohibet.* Imo: plene *in c. gravis de probat.* Et hoc quando in concilio nec effet papa, nec aliquis habens auftoritatem ab eo cum fpeciali mandato: nam fi papa effet præfens, ipfe folus cum uno epifcopo adventiente tempore ftatuto facere concilium, aliorum abfentia non obftante: quia ipfe eft caput concilii & fupra concilium: *ut in c. fignificafti de eo.* Et ipfe folus poteft audire criminales epifcoporum, & uni foli delegare: *ut in c. veritatis de doln. & contuma. & in c. cum dilectus de accusa.* fic in propofito. Facit quod dicit Ifta glo. *in §. referur in d. 1. aliud*: videlicet, quod illud, quod facit major pars eorum, qui prefunt univerfitati, & deputati loco totius civitatis, valet: ut *d. 1. nulli, & 1. municip. ff. ad munic. & d. 1. quod major.* quia enim illi prefunt & funt deputati loco totius civitatis, repræfentant totam univerfitatem: ficut quando duæ vocatorum partes repræfentant univerfitatem. Unde a fortiori multo magis in papa, qui folus prefert univerfali ecclefiæ & eft caput fidelium. *d. c. propfuit de concef. prebend. c. facrofanctis. 22. di. c. cum devenefis de privilegi. in §. ponit* Aug. Ancona. *q. 19. art. 2. & q. 20.* per totam quæftionem. Unde magifter Alvarus de planctu ecclefiæ in prima parte ar. 33. dicit, quod qui non vult habere papam pro capite, nec cherifitam capu habet, nec erit membrum de corpore ejus nyfticio, fcilicet catholice militantis ecclefiæ. Unde conftitutionem factam a papa divinus factum ab univerfali Ecclefia: *ut in c. 2. pia de excep. in 6.* In ipfo enim repræfentatur tota Ecclefia, & ideo ipfe dicit: *ut ecclefiæ cognofcat. 1. q. 3. fi quis objecerit. 7. q. 2. fcire debes.* Ad idem eft, quod ponit Oftien. *in c. poftulatio de consef. prebend. & in c. fcriptum de elect.* & refert Fede. de Senis *conf. 1. de Iohan. An. in c. 1. ne fede vacan. in 6. & in c. a collatione de appel. ex. 1.* quod fi epifcopus, ut epifcopus in capitulo, unum vel duos canonicos habeat in fententia fua contra alios canonicos, debitum, etiam fi totum refiduum capituli fit contra: quia tantum habet epifcopus ut epifcopus, quantum totum capitulum: ignitur unus vel duabus ad partem epifcopi accedentibus, ibidem dicitur effe major pars. Ita & fortius dicendum in papa. Utrum autem dictum Oftien. fit in fe verum, patet ex dictis, quia Joan. An. & Domi. *in d. c. a collatione* examinat id quantum & illud reprobat. Sed in propofito fufficit allegaffe in argu. dictum illud Oftien. *in d. cap. poftulatio*, & tanti viri judicium, quod confert ad propofitum noftrum.

Et fic ex præmiffis patent plures limitationes ad regulam. *l. nulli 90. l. plures*, quæ vult, quod debeant effe prefentes duæ partes. Ut primo non procedat in concilii generalibus: fecundo, ut non habeat locum in quibusdam, quando vocatio fit per fuperiorem; tertio fecundum aliquos *l. pata cardi. in d. c. ecclefia fupra allegata*; & Milis in quibuffdam allegationibus fuis, dixit allegat Imo. *in d. c. cum nobis*), ut non habeat locum in collegiis ecclefiafticis, fed laicorum; quarto, ut non procedat, quando eft periculum in mora; quinto finaliter, quando non poffet ulterius actus explicari, quia effet in momento expeditionis; fexto, quando fufficit aliqua neceffitas, fi actus differtur; feptimo, ut non comparuerit ipfi, qui non habent vocatos, *ut in §. ipsi, de etate & qualit.* Et fimiliter qui non funt vocandi, & fimiliter si, qui vocati recufaturi comparent vel fi conftituere, quod non veniat nec fi, terceffe poffent nec eurarent excufari, quia fi pervenit vocatio ad eorum notitiam, eorum contumacia reprehenditur eos abfentes, & fit eo actu extraneos a collegio. Facit quod dicit *Ioan. in c. proporcandum. in eum autem. C. de judic. in s. prout de dolo & contum.* Oftien. & Joan. An. *in c. electfio et s. in verbo ad contentum de elect.* & notat Matheff. *in diffin additionibus in d. c. 1. in §. 9.* Et eum omnes præmiffæ limitationes convenient in concilio generali (quia congregatio ecclefiafticorum, quia periculum in mora, quia neceffitas, & alia fupra allegata) conflat etiam, quare minor pars conftituat generale concilium per fupradicta.

Adde etiam præmiffa, quod licet, poffquam duæ partes collegii fint congregatæ, dicantur conftituere collegium, & capitulum, & valeat quod fit a majori parte ipfarum duarum partium, hoc fallit, nifi agatur de diligendo papam, quia tunc non fufficeret major pars præfentium in capitulo, fed requiritur, quod electio fit facta a duabus partibus: ut eft tex. *in d. 1. licet de elect.* ibi Anto. & alii. Et fufficit, quod fint duæ partes præfentium in conclavi, dummodo abfentes fuerint expectati congruo tempore: de quo *in c. ubi periculum de elect. in 6.* Et ibi dicit abb. In *d. c. licet.* In inferioribus autem electionibus in uribus cafibus fint vocandi abfentes, vide Anto. *in d. c. licet*: & doc. *in d. ca. cum omnes de conftit.*

Poft congregatum autem conclium, quia generale conclium eft quadam universitas (ibi enim non, ut fingulì, fed ut universitas habent difponere: quia repræfentat universitatem ecclefiam, *de confecra. dist. 1. ecclefia*) ideo ibidem ftatuun eft jaticto plurimorum, *65. di. c. 1.* dicit abb. *in c. 1. in §. nos ubi de jure.*

Item addc, quod ubi agitur de eligendo novum locum pro concilio inter ipfos epifcopos in conclio eftfentes, tunc non fufficeret major pars: imo omnes, quia contradicentes, non valeret electio novi loci fine cauffa, ex quo femel conclium determinaverat locum. Ita notabiliter per plures rationes conciliorum, *Ioan. Andr. conf. 55. incipit*, ipsiturpat primo. De quo vide, quod latius dico in ifta quæftione, Utrum papa poffit per libito voluntatis diffuere rem tractatam conclium? & nefius in quæftione, Quando patres in concilio funt difcordes, quorum fententia debeat prævalere: Dic ut ibi ibi item illatus: nil omnino vide etiam præmiffa & in quæftione illam fequenti. Adde prædictis quod præfidentes in concilio generali loco papæ, debent in actu gerendo omnes fimul concordare conferre: alias contradictio unius infectit omnes: licet alias contradictio minoris particularis, vel conclii non inficiat actum, quia ftandum eorum fuffit majoris: *Ioan. in c. 1. de jud. in 1. de non conftituendo. obia. in c. 1. & ibi Felit. & Ioan. in c. ad fin. de ca. 35. q. 5.* idem abb. *in c. licet de elect.* Inno. & alii *in c. gravis de probat. & de cauffis criminalibus. 11. di. c. fi. 4. q. 5. c. 1. 15. q. 5. c. fi. qui a principio. C. de inc. dictorum. 12. q. 2. & in c. fi. qui clericum xi. q. 1.* Ad idem facit tex. juncta glo. *in c. primatus. 2. q. 1.* ubi glo. dicit, quod *Synodus* authoritate Romani pontificis congregata potest prefiare, fea dammare epifcopos. Et ad idem tex. *in c. multis. 5. q. 4.* idem tex. *in c. interrogatus 10. q. 1. & ad idem. fi clerici. xi. q. 1.* ad idem *c. duabus terra C. Pacis. Chrysp. 50.* di. ad idem, *c. fi qui epifcopus, 5. C. certum, c. 7. c. epifcopus, 6. c. iniquum. xi. q. 3. C. 1. c. 1. de pac. C. 1. c. 1. de judic. C. 1. fi quis, C. fi. fcient de haer. cum fimil.* Facit etiam ratio: quia fi papa congregat conclium, videtur dare ei omnem potestatem ipfi conclii Conftitutiis. Similiter idem videmus in conclio apoftolorum *Act. 1.* ubi vacante apoftolatu, elegerunt duos ex omnibus, Barnabam & Matthiam.

Unde patet ex dictis juribus, quod conclium poteft judicare de omnibus cauffis: nam & cardinalem depofuit: *ut in c. 2. de ele. non refi.* Item decernit cenfuras: *ut in c. fi qui epifcopus, C. In c. fcrut de haer. cum fimil.* Quod clare probat tex. *in c. omnibus. 24. q. 1. juncto cap. notandum. 24. q. 3.* quia tex. *in c. omnibus* vult, quod fi quis contemperit domum Dei (idest, ecclefiam & epifcopos) idmal conclii Constitutiis. Similiter idem videmus in conclio apoftolorum *Act. 1.* ubi vacante apoftolatu, elegerunt duos ex omnibus, Barnabam & Matthiam.

Unde patet ex dictis juribus, quod conclium poteft judicare de omnibus cauffis: nam & cardinalem depofuit: *ut in c. 2. de ele. non refi.* Item decernit cenfuras: *ut in c. fi qui epifcopus, C. In c. fcrut de haer. cum fimil.* Quod clare probat tex. *in c. omnibus, 24. q. 1. juncto cap. notandum. 24. q. 3.* quia tex. *in c. omnibus* vult, quod fi quis contemperit domum Dei (idest, ecclefiam & epifcopos) idmal conclii

publicanus; quod est dicere, quod debeant illum talem excommunicare: ut probat tex. *in d. negotium*. Et quod concilium generale decernat contra excommunicare posse etiam vetante papa, ponit abb. *in d. c. in 5. notabili de judi. & in allegationibus*, quoniam vetitus, Et licet dicatur, quod concilium potest, posit excommunicare, quia decenere censuras (ut ponit Anto. *in c. 1. de judi. in 5. opp.* allegat arch. *3. di. quorundam*: & tex. *5. q. 5. & quis episcopus, c. 17. 11. di. de vio. in f. & 18. di. per totum*) illud est verum in concilio cum superiore, hoc est archiepiscopo: sed non loquitur in concilio generali de per se fine papa; nam ab ipso pendet papa, non dubitamus. Et ita intelligo tex. *in c. adversus de impos. rescis.* & alia similia jura.

Et quod concilium possit judicare de omnibus causis, videtur argui etiam ex practica universitatis antiquorum conciliorum: quæ videntur excusiffe relevata papæ. Et ita ipsius compromissum factum in Chalcedonensi concilio, ut notatur in actione: ubi audita propositione & querela Basilani episcopi Ephesi, quod esset passus violentiam & ejectionem ab episcopatu & spoliatus omnibus bonis per Stephanum episcopum, qui opponebat, eum non ordinatum, fed fede Ephesina vacante, collecta deformium turba in episcopatum intrusum fuisse: Basilanus e contra replevit, se introniziatum per clerum & populum, & confirmatum per imperatorem, & se pacificum possessorem quatuor annorum, & plures ordinasse episcopos & cum illis tanquam Ephesi episcopum communicasse. Et interrogante fanctio concilio Stephanum, fi confiteretur, ipsum fuisse episcopum pacificum possessorem quadriennio, respondit: non est episcopus, fed est tyrannus; & cum ejectum fuisse a fanctis patribus, & a fanctissimo regis civitatis Romæ Leone & a Flaviano Constantinopolitanæ urbis, & ab Alexandrino & Antiocheno patriarchis. Et allegatis hinc inde principibus violentiis & exceptionibus, tandem fynodus Chalcedonensis, relictis canonibus judicavit utrumque indignum episcopatu, & præcepit ambobus esse sub administratione episcopatus, donec provideretur de eodem: interim autem ambos remanere in ordine episcopatus, & a fanctissima ecclesia pascendos, quibus decreti funt annis fingulis decenti solidi, & prout antiqui bona, five a Stephano fue quæcumque alio, Basilano directa, post judicatas probationes abiti, qui abfuerant, vel cauta Jesienis fuerant, restitui debent. Quæ sententia actio est underima ejusdem concilii.

Quæ autem dicatur prima, fecunda, tertia actio & fic deinceps, ponit glo. *16. q. 3. v. prima actione*. Item etiam patet in 13. actione de contentione inter Athanasium episcopum Parenorum, & electos, qui eum propria authoritate expulserant ab episcopatu: qui ter vocatus, & ter condemnatus crimineis, quæ ei objiciebantur, & fe purgaret, tandem ut contumax episcopatu privatur est, nihil infra odo menses coram Antiochiæ episcopo & ejus concilio fe purgare; & ejus loco fufectus est Saviaus.

Similiter in 7. actione ejusdem Chalcedonensis concilii, ubi confirmatur concordia inita inter Maximum Antiochiæ episcopum & Juvenalem Jerosolymorum episcopum: & ibi post multam contentionem determinatum fuit, quod fedes Antiochenis habeat fuos Phœnicias & Arabiam; fedes autem Jerosolymorum habeat tres Palæstinas. Idcirco ita fuit determinatum; ubi reliquiæ Ibas ad episcopatum, quo fuerat privatus, tanquam male de fide fensisset, cognita ejus innocentia, quod esset verus orthodoxus. Ad idem est tex. *ins. habes igitum, 16. di.* ubi quorcbet etiam, ut synodus universalis canones ecclesiasticos promulgaret, & fic etiam ultra id, ad quod eft principaliter constitutus, fluxit. Et ibi inquitur de fexta synodo fub Constantino, & postea fub Justiniano congregata contra hæreticos, qui dicebant, unam operationem & unam voluntatem esse in Christo; quasi thematizant fuit illi hæretici. Nifi dicas, quod le tex. loquitur de canonibus concernentibus fidem, & fic circa illud, ad quod erat congregatum concilium.

Hæc accedit, quod videmus in conciliis provinciaibus congrioli de caufis pratiatorum, & ea poffe fufpendere, mutare, & deciderare, ita quibuscumque dicitur *in c. graue ibi* Pe. de Anche. *in fine tenebitis de probem.* Imo fecundum quod ipse ibi dicit, etiam lotes metropolitanos fine concilio provinciali poteft corrigere excessus prælatorum: *in sex. 3. de ana. & q. quis.* & ideo multo magis poteft concilium generale. Quinimo, ut dicit ibi Petrus de Anche. in nono notabili, solus archiepiscopus poteft abfolvere a fententia excommunicationis lata per fynodum; igitur multo magis concilium generale.

Imo & coram concilio accusantur criminaliter vel civiliter prælati, & alii clerici inferiores: ut eft ibi tex. Licet contra prælatos diffinitio prohibeatur, & ibi dicitur poft Innoc. Joan. An. & alios in ventilatione caufæ contra episcopos, & alios inferiores, an requiratur numerus taxatus 12. episcoporum, de quo, *3. q. 8. c. fuggere, & 15. q. 7. in fomma.* & per alia. *c. non potest de re iudic.* & ibi Pe. *in fomma.* & per *in c. 1. de judi.* Et in diffitis locis, an concilium condemnat, & an condemnatum abfolvit, & an, quando delegatur negotium causæ, an non etiam *c. Ca de judi.* Non enim ante debet recedere quis a concilio, quam fint expeditæ caufæ, propter quas congregatum eft concilium: *in c. 1. de ordi. in 2. c. 1. & 2. tenens* fi debet per conftitutionem, *frequens*, de decennio in decennium tenere concilium, oportet abfolvi concilium in brevi, faltem ut infra diftum tempus decennii fit aliquanta vacatio & intermiffio: fieri videtur in concilio Conftantienfi, quod duravit annis 3. & 5. menfibus, ab anno 1414. usque ad annum 1417. Item facit, quia judicare de omnibus caufis eft proprium ipfis apoftolicæ. *9. q. 3. epiftola, & in c. cauda per mandatum, & in c. per principalem ex. cum & 9.* Sed fi conciliorum hoc facere, eftet ponere diviftonem inter papam & concilium, & efferet duo fuprema tribunalia: & concilium excendo referrata papæ caufam fcifma, contra tex. *in c. in apibus, 7. q. 1.* Facit, quod dicit Bal. de regno *in authen. hoc amplius C. de fidei.* in *verfi. omnino ab filio, lib. 1. pernal. C. de rescrib. in fer. in 1. fi vivos matre. C. de bonis materna.* Item generalis concilia fumunt auctoritatem a papa: *vis 17. de per totum. & 1. fpiritfanfti de elec.* ergo tantum & tantam auctoritatem habent, quantum & quantis demandatur a papa. Facit, quod legitur de Leone papa, qui tantum approbavit gefta concilii Chalcedonenfis, in concementibus fidem: ut in fine ipfius concilii apparet, ubi approbatur gefta concilii, præterquam quoad privilegia per Conftantinopolitanum ecclefiam ufurpata. Item patet ab exemplo ex gefftis concilii Basilienfis, quia multa, quæ facta reperiuntur contra voluntatem papæ, propter contradictionem Eugenii nullam vim habuerunt, nifi quatenus nonquam antea tentatis ita prevenerit exceffibus, ut fanctam fynodum ad extinguendum folum hæreffim & ad confirmationem fidei catholicæ ftudio chriftianiffimi principis congregatam, in occafionem ambitus tui trahas. Et iterum: In tot excessefque perturbationem fuperba hæc tendit elatio: quæ ita abuti voluit concilio fynodali, ut fratrem fidei tranquillo negotiorum convocatos ad confentiendum fibi, aut depravando traducere, aut tentando compellere.

Ad id Nicolaus papa in 1. epiftola, quam fcribit Michaeli imperatori, quæ fuit facta in 4. actione concilii Chalcedonenfis, ut refert cardi. de Turrecre. ita fibi ratione non reperetur in dicta 4. actione infertum; quia inquit. Quod vero Dioscorus vinculis fignatium patriarchum voftro fpeciali depofuiffit arbitrio, & Photium de laicali agmine vobis improvide in episcopatum fummo pontifex episcopum, aequanimiter ferre non poffumus: maxime cum horum duorum negotium investigari & nobis renuntiari, non diffinitis manifeftiores. Unde apparet, quod tantum de caufis fidei debet concilium fe intromittere: & non de alliis, nifi fit per papam, ej. fpecialiter concilium. Item refpectu laicorum facit, quod eft major authoritas concilii, quam papæ, imo exceptis aliquibus caufibus eft inferior: ut *inc. fignificafti de elect. 4. di. in ibi, 35. q. 9. c. nonium*: & dicetur in fua qualitate propria. Sed papa extra terras ecclefiæ non judicet de caufis mere laicalibus inter laicos, nifi in certis caufis: ut *in c. liet ex fufcepto, 17. q. 4. de fori compet. & in c. nemo decifis. & in c. cum fit generale de foro compe. qui filii fui legi. c. extra & c. latos*, ergo multo minus generale concilium. Item facit ratio: quia fi generale concilium poffet ea, quæ audit omnes caufas, fieret propterea: quia femper funt litigantes, nec caufæ in brevi tempore finirent, nec confequenter expediri poffent. *Ita dicit Bartolus in authen. C. de ex fundo.* Non enim ante debet recedere quis a concilio, quam fint expeditæ caufæ, propter quas congregatum eft concilium: *in c. 1. de ordi. in 2. c. 1. & 2. tenens* fi debet per conftitutionem, *frequens*, de decennio in decennium tenere concilium, oportet abfolvi concilium in brevi, faltem ut infra diftum tempus decennii fit aliquanta vacatio & intermiffio: fieri videtur in concilio Conftantienfi, quod duravit annis 3. & 5. menfibus, ab anno 1414. usque ad annum 1417. Item facit, quia judicare de omnibus caufis eft proprium ipfis apoftolicæ. *9. q. 3. epiftola, & in c. cauda per mandatum, & in c. per principalem ex. cum & 9.* Sed fi conciliorum hoc facere, eftet ponere diviftonem inter papam & concilium, & efferet duo fuprema tribunalia: & concilium excendo referrata papæ caufam fcifma, contra tex. *in c. in apibus, 7. q. 1.* Facit, quod dicit Bal. de regno *in authen. hoc amplius C. de fidei.* in *verfi. omnino ab filio, lib. 1. pernal. C. de rescrib. in fer. in 1. fi vivos matre. C. de bonis materna.* Item generalia concilia fumunt auctoritatem a papa: *vis 17. de per totum. & 1. fpiritfanfti de elec.* ergo tantum & tantam auctoritatem habent, quantum & quantis demandatur a papa. Facit, quod legitur de Leone papa, qui tantum approbavit gefta concilii Chalcedonenfis, in concementibus fidem: ut in fine ipfius concilii apparet, ubi approbatur gefta concilii, præterquam quoad privilegia per Conftantinopolitanum ecclefiam ufurpata. Item patet ab exemplo ex gefftis concilii Basilienfis, quia multa, quæ facta reperiuntur contra voluntatem papæ, propter contradictionem Eugenii nullam vim habuerunt, nifi quatenus poftea per eum & fucceffores fuerunt expreffe approbatæ. Unde tantum vim & jurisdictionem recipit concilium, quanta tribuitur a papa. Et licet aliqua in eodem concilio Basilienfi gefta receperit regnum Franciæ in ina pragmatica, id facit potius de facto, quam de jure, & indirecte, quod nunquam papa pro tempore in concellionibus quarumcunque gratiarum aliquid vult concedere, per quod videtur approbari illa pragmatica. Quapropter, ut exiftimo, debeant magis advertere, quomodo fuit inter Chriftianos contradictum fedi apoftolicæ, ne habitus in laqueum. *c. desiqua*, & quod ibi arch. dicit 7. *q. 1.* Propter quod dicit etiam cardi. de Turrecre. *in 3. li. in 2. qu. in princ. 3. p. 3. q. in fi. illius c.* quod omnia, aut fere falfa, aut fuerunt ab ipfo cardi. gefta fuerunt in dicto concilio Basilienfi. Item pro hoc facit, quod dicit glo. 1. *in c. de apoftolica de re iudi. in 6. q.* concilium in acta jurisdictionis fine excessione non eft judex cum papa, fed confultor. Et idem videtur tenere Innoc. *in d. cu. graue de probem.* ubi dicit, quod epiftopi in concilio non funt judices, fed affiftores. Facit, quod dicitur *in c. fi epiftopus ni. 9. q. 3. & in c. placuit 3. q. 6.* Sic ergo videtur, quod concilium non habet omnimodam jurisdictionem cognoscendi de omnibus caufis, ftante in fede apoftolica vere & indubitato pontifice: fed tantum poffit fe intromittere de illis, quorum determinationem & diffinitionem extitit congregatum de voluntate papæ. Et iftam opinionem ponit, & fequitur cardi. de Turrecre. *in 4. tract. de pot. pa. in 3. lib. cap. 38.*

Pro hujus quæftionis decifione duo prius referre quadam dicta Egidii de Bellamera in propofito dictaud verbum: quia parcilla habetur, & funt pulchra *in illa materia aliquibus addicis*. Unde tunc quæritur, utrum penes concilium generale fit clavis jurisdictionis pontificiæ papa vacante, & præfidente: Egi. conf. 99. *in 16. q.* dicit, quod fi fuerit Stram dum Beatus illum generalem concilium, & fecufula caufa hæreticorum, quod ad illum pertinet, ad penes Dicens concilium, nifi in quantum archiepiscopi, & alii clerici ibi jibi jurisdictionem, & territoria invicem communicarent: quia non faciunt aliquid corpus juris, nec tanquam facientes unum corpus aliquam jurisdictionem acquirunt, & præfertim in papam, excepto cafu hæresis: ut *in ea. fi papa. 40. di. & in c. mens. 24. q. 3.* Imo papa fed auctoritatem concilii ut *in c. fignificafti de elec. 17. di. per totum.* Et propterea bestius Tho. *in fecunda fecunda quæst. 10. in folutione ultimæ argumenti* dicit, quod authoritas universalis ecclesiæ refidet in Romano Pontifice principaliter. Et idem Tho. *in 4. fentent. di. 20. q. 9. in ver. arti.* dicit, quod non habet plenitudinem potestatis, ficut rex in regno: fed epiftopi affumuntur in partem folicitudinis, tanquam judices fingulis civitatibus præpositi, *& in li. di. 18. q. 2. arti. 3. quæftiuncula 1. ad primum* dicit, quod Deus contulit Petro clavem ordinis, & jurisdictionis, & ab eo in alios defcendit, qui utraque habent. Unde *in d. 18. quæftiuncula 2. ad primum* dicit, quod Deus contulit Petro clavem ordinis, & jurisdictionis, & ab eo in alios defcendit, qui utraque habent. Item *in d. 18. quæftiuncula 1. ad primum* dicit, quod Petro, & eidem *Joan. alii.* exhibitur. Ergo dum papa præeft concilio, ipfe eft ille, qui habet plenitudinem potestatis. Confirmatur. Certum eft, Christum Dei unigenitum, regem regum, & dominum dominantium fuffle unicum totius orbis caput & dominum, qui unicum reliquit vicarium, videlicet Petrum. Inter beatos enim apoftolos fuit defiderio potestatis, & licet omnes effent apoftoli, Petrumque a Domino concelfum eft (& ipfi inter fe vocaverunt defiplum) et reliquis omnibus præeffe apoftolis

Cur Christus plures vicarios reliquerit.

Stram dum Beatus illum Dicens concilium pap.

stolis & principatum tenetet apostolatus: qui etiam eandem formam suis successoribus, & reliqui episcopis tenendam tradendam; dicit tex. *in c. sacrosanctis. 22. dist.* Ex quo patet Petrum, & ejus successores esse caput totius christianitatis, & ecclesiæ universalis, vel saltem vicarium capitis, seilicet Christi. Igitur clavis jurisdictionis, & ligandi potestatis totius orbis est penes papam, & non concilium; tamquam a papa separatus, licet non possit dici concilium generale, in quo non præsident summus pontifex, vel alius loco ipsius, ut supra dictum est.

Pro hac etiam sententia omnia illa jura quæ habent, potestatem summi pontificis non fuisse ab homine, sed a Deo, *de translat. prælatos. pastor. & vitis. 21. dist. quæ vitis. 21. dist. omnes.* Item pro hoc facit, quod dicitur *in c. novit de judic.* Et patet per illa verba, *pascite oves meas*, prolata per Christum: quæ foit Petro dicta fuerunt, tamquam capiti, & pastori: et patet *Joan. xxi. de eleet. significasti. §. 1. de major. & obed. solite §. nobis olim. de in* Petri successoribus: ut ibi, & notatur. 16. *di. quæcunque legeveris. 2. q. 1. ego pseudonymus*, & plenus probat text. *in d. solite. §. nos autem.* ibi; nobis enim in beato Petro commissa fuit oves, & item *in d. §. ibi*, quod Dominus dixit ad Petrum, & in Petro dixit ad successores ipsius, *quodcunque legaveris*, &c. Idem dicit Inno. IV. facto approbante concilio *in d. ca. ad apostolice de re judi. in de. §. nos. recepit*; ibi cum Christi vicem tenentem in terris, nobisque in beati Petri persona fit dictum, *quodcunque legeveris*, &c. Addidem est cle. pastoralis *in §. nos tam ex.* ibi. Et per hoc dicit Egi: concludendum, quod per prædicta verba (videlicet, *pasce oves meas*) in Petrum fuit translata clavis, alias, si dicentur, eas esse æqualiter penes alium, quomodo esset penes Petrum? *Innno sequentur*, Christum non reliquisse unicum vicarium, sed plures: & per consequens non unum caput, sed plura, quod esset monstruosum. *de offi. ord. quoniam C. de pubblic. hæredium. infin. §. Et ellecontra*, *quodcunque 2. q. 1. & omnis*, & tam divina, quam humana potestas unitatem capitis. Clavis autem jurisdictionis, seu ejus effectus consistit in discernendo; & deslegando: in discernendo videlicet inter lepram, & lepram, sanguinem, & sanguinem: per quæ denotantur crimina utriusque sortis, singula singulis referendo. Inter eulum, & eulum: quod forum utrumque concernit, ut videatur, quid juris: *ut in ca. per venerabilem. 5. penalis. qui filia sint legi. & est cognitio veritatis judicium partem tangentius*: Igitur illa clavis non est penes concilium generale: alias oportetet dicere, quod non esset penes pontificem: quod dicere effet hæreticum: cum illa verba, *pasce oves meas* dicta fuerint in singulari, & similiter illæ *quodcunque legeveris*, &c. Et ratione dato, quod apostoli patem accepeirin potestatem; non tamen potest negari, quin beatus Petrus illam principaliter receperit; de quo latius dictum est in titulo, de superioritate papæ ad concilium: ad quod notata per Innocen. *in cap. quod super his de voto & de ea, cum pe. licet ex suspecto, & in extravaganti* quam sanctam.

Item dicit, quod dicitur *in c. in novo. 21. di. per Ecclesiam*, licet alia disputetur an apostoli fuerint simplices, nunc certum est, quod fuerunt presbyteri, tamquam communem opinionem; per illa verba, *quodcunque legeveris*, &c. quæ fuit in canone non dubitatum, ut de confecr. *di. 2. c. in Christi semel*, & *quodcunque. di. 21. c. quod dicit* Episcopi autem successores sunt Apostolorum. 21. *di. in nos.*

A *vo: & in ca. ecclesiæ 35. di.* Unde licet quoad ordinem beatus Paulus, & alii apostoli fuerint æquales beato Petro, non tamen quoad jurisdictionem, nec quoad plenitudinem administrationis. *c. beati Petri 1. q. 7.* notat glo. *in d. ca. in novo. 21. di.* & ibi archi. poll. Lan. Igitur licet apostoli fuerint subjecti beato Petro tamquam capiti, non autem æquales in jurisdictione, ita concilium est papa inferius *ut in ca. significasti de elect.* Præsidentes autem in concilio non poluit dici majores, aut pares, & ejusdem clavis jurisdictionis dicitur esse in majori, & in capite, non potestit dici, quod sit in concilio generali, ut a papa separato: in quo fuit episcopi, qui fine papa repræsentent apostolos sine Petro quæ erat principalis, & in concilium non sit caput, juridicitio nulla potest esse in concilio, sed in papa tantum, qui est caput. Facit in proposito, quod dicitur, quod beatus Petrus ante passionem fait ona cum aliis apostolis creatus apostolus (*ut in d. ca. in novo*) post passionem autem, & resurrectionem fait creatus pastor per illa verba, *pasce oves meas*, & *de elect. significasti*. Et sic debet intelligi *yo. di. ca. confirmandum & c. fideliter*. Quod patet: quia in auctoritatibus adductis *in d. ca. in novo. 21. di.* nebatur verbis futuri temporis, *sedibus, dabo tibi, dicetur*, quæ est clavis

apud ecclesiam triumphantem, circa illam nihil operatur clavis, cum ante illam ligatus esset 1. q. 1. in evidentia notatur 20. di. 3. 1. de per glo. in d. cap. quodcunque. Et quom ecclesia militans absolvit, penes triumphantem ita esse dicitur. Nec enim prabetur, aut pape dimittit peccata, sed Christus, de poen. di. 1. c. verbum, et de confess. di. 5. cap. nemo. & hoc expresse dicit text. in d. cap. quorum conpe 2. q. 1. c. nunc ergo, quod Petrus ecclesiam significavit, quando fuerunt ei dicta illa verba a Salvatore nostro, quodcunque ligaveris, &c. fuit, ut unitas demonstretur. Et pro hac fide extravagans Bonifacii VIII. unam sanctam, & exponit archiepisc. ibi verbum, significavit, id est fulo signo, & concreto de confess. Et vide sanctum Thom. in quo nomine ecclesia recepit. Nam nomen Petri ibi B de clavi jurisdictionis quia illa fuit principaliter in Petro, & successoribus, ut in capite, & principe. Et ei dicitur, quia fuit in Petro, & est ac fuit in successoribus, bene est in ecclesia (namque Christi vicarius sit in ecclesia, & ecclesia est in ipso, cui est matrimonialiter copulata, 7. q. 1. c. fideles de rebapt. ff. §. 2. quod ad ecclesiam, clavem jurisdictionis esse in ecclesia, & in papa separatim: cum ibi non sit separatio, sed unitas. 24. q. 1. cap. loquitur: de Summa Tri. c. 1. §. una, fol. eil penes romanum pontificem ecclesia fundata, quia est vicarius Jesu Christi capitis. Imo intantum eil clavis jurisdictionis in papa, quod eamdem ei subjecitur: ut notat Jonne. de Lemo. non intercl. c. 1. in pin.

Nec eil verum, quod papa habeat potestatem a concilio: quia habuit a Deo immediate, ut supra fapius dictum eil. Nec obilat; si hinc etiam, fupra in contrarium addattur: quia quidem Petrus habuerat ante, & principaliter jurisdictionem a Deo: ut dicit ibi glo. in verbo, suffoso, vel exponitur ibi gloddis, id eil, traditum eil officium fecundum Joan. de Fan. & archiepisc. ibi, & archiepisc. post Joannem de Fanco. in ca. in novo in glo. in 2. di. Et propterea Henricus Boich. in cap. tuam de rescript. dicit, quod clavis non dicitur aliud, quam auctoritas, vive potestas pascendi, regendi, & disponendi gregem Domini diversimode: quæ primo fuit promissa, ut ibi; Tibi dabo claves. Secundo fuit data, & tradita, ut ibi; pasce oves meas: tertio fuit realis executio demandata, ut ibi; Accipite Spiritum sanctum, cuntis in universum ordinem. Et probat illa deducentur per Compostell. & alios doctores in c. mandato de constit. Et in hujusmodi clavibus collatis Petro a Christo notatur licentia, & potestas, dicitur in summa 20. di. 3. §. 1. Et hoc pro nullo, & dicto fuit directa Petro, & in persona ejus successoribus ipsius, & ita universali ecclesiæ. Nam Christus dixit, vobis sum ipse ad confusionem mortuorum facuit: & tamen licet fecibat Christus, quod Petrus non duraret in carne usque ad finem Jacobi. Data eil igitur hec potestas Petro uni principi, ut capitis ecclesiæ, & ut unitas demonstratur: probat illa patens 24. q. 1. loquitur cum fimil. Et de ista materia vide, quæ dico infra in illo articulo, Utrum fede vacante possit concilium convocari. Utrum fede vacante possit convocari concilium: & in illa. Quæ sententia debeat prevalere, pape, an concilii? & latius in illo; Quis est major, papa an concilium. Et ideo dicit Gulielmus Sacramentali, quod clavis eil apud Trinitatem, auctoritative, & effentialiter: apud Christum ex merito passionis ejus, & apud papam actualiter, seu ministrantialiter.

Et ulterius dubitant, utrum fit una: ut ibi, tanta est clavis Petri. & pape, tanta de rescript. prebe. Et quod A quod est una effentialiter, fed plures ministrantialiter. Sicut & in fimili dubitatur in 1. §. 1. ex contrario ff. de deposit. pecif. utrum fit unum, vel plura domina. De quo etiam de l. 1. §. 1. ff. super notitia. Gulielmus in ca. 1. de Summa pradicorum Col. de fundis patrim. 11. q. 1. c. 1. in limite. Dod. de acquirens. pecif. Alii dicunt, quod funt duæ: videlicet una potestatis, alia disciplinarum. De quo vide per Henricum in d. c. tuam, & Gulliel. in fuo facramentali. Et hoc ponit Hugo super libro Marth. 16. dum dicit, per claves dicitur gnari potentiæ, & scientiæ: & idem Joan. 20. & ibi etiam idem glo. interlinearis. Et vide late doct. in d. c. tuam, & 24. q. 1. cap. manet. & bonum glo. in verbo clavis di. 2. §. 8. Innoc. in d. cap. glo. in verbo clavis. Et vide sanctum Thom. in 4. Sen. di. 18. q. 1. ar. 1. & di. 19. q. 1. ar. 1. & Dunc. in, ut conflituantur 5. di. 2. & Anton. in 4. q. 1. c. 1. verfo. non ex litera, fol. summa Tri. & doct. in cap. novit eundem de pent. & remiff. Et in dictis locis comperies, quod aliqui dicunt, plures esse claves; quarum altera eil fecretia discrimenti inter peccata, quarum altera eil lepram, & lepram, alia ligandi, & foluendi: ut 20. di. §. 1. & de pent. & remiff. cap. novit, ibi, claves in plurali, & de summa Tri. in c. firmiter, 1. una vero. Et fecundum hoc mus haberet unam clavem line altera: videlicet fecretium line potestate, vel potestatem line fecretis.

Item alii dicunt, quod unus eil clavis fpiritualium, alia temporalium, per c. per venerabilem 5. penul. qui filii fint legi. Alii, quod una eil clavis excommunicandi, diffiniendi, & cenfuras decernendi, alia confeffionem audiendi, & absolvendi, & quo per Oftien. in summa tit. de pent. & remiff. & hoc in parte prædicatur Joan. XXII. in extravaganti, quia quandam. Ibi, & forte rationem dicunt, quod eil unus clavis; & pro hoc ille text. in c. tuam eod. eil. Et licet poffitus dicat, claves, intelligitur dici propter diverfitas effectuum diffinitivum, & apertivum. Et hæc eil clavis ligandi, & foluendi, & fic eladuit oftium regni coelefti indignis (non tamen errando) & aperit digno. Alius dicitur fo-lo pape hoc dicere, quod eil fecretia; quod eil fecretia; quod non fufficiere line potestate: ut d. §. 1. 20. di. tenet Gulliel. de monte Laudun. in 1. de clave pontificalis. Et hic cum pape habet clavem line fecretia, & fecretium line clave, clare patet, fecretium discernendi non effe clavem: quia non fufficit fecretia ad diffiniendum line clave, ut d. §. 1. 20. di. Ex quo patet, quod ad Sedorem, vel magistros alicujus fludii, vel universitatis non pertinet declarare papam fchismaticum, vel hæreticum: quia fuit habentem potentiam, non tamen habentem fecretia: fecretia igitur non eil clavis: fed bene dirigit habentem clavem, ut diferete utatur clave. Unde fiunt in clavigero clavis materialis reponitur diferetio oftium claudendi, & aperiendi, fic fecretia eil opportuna ad diligendum clavigerum clavis fpiritualis: quia, qui bene diferetie inter lepram, & leprosum, bene foluit. Et quod fit clavis line fecretia, patet, quia in ordinatione eil clavis ordinis: ut in d. c. firmiter §. una de summa Tri. & clavis jurisdictionis in confirmatione, vel alia in canonica promotione de electi. cap. nobis, & cap. transmittam, & cap. laudam el. 2. §. tandem. Et per hanc confirmationem, electionem, vel aliam promotionem, vel ordinis collationem non conferitur fecretia, ut de ista, & quali, cum fit 39. di. cap. Petrus, de renun. c. nisi §. pro defectu. Non enim acquiritur fecretia nisi cum labore: in auctoritate de qualitate §. hæc vero. Et quod fecretia non eil clavis, ut ibi, tanta est clavis Petri. & pape, tanta de rescript. prebe. Unde dictum

Sicut & in fimili dubitatur in 1. §. 1. ex contrario ff. de deposit. pecif. utrum fit unum, vel plura domina. De quo etiam de l. 1. §. 1. ff. super notitia. Gulielmus in ca. 1. de Summa pradicorum Col. de fundis patrim. 11. q. 1. c. 1. in limite. Dod. de acquirens. pecif. Alii dicunt, quod funt duæ: videlicet una potestatis, alia disciplinarum. De quo vide per Henricum in d. c. tuam, & Gulliel. in fuo facramentali. Et hoc ponit Hugo super libro Marth. 16. dum dicit, per claves dicitur gnari potentiæ, & scientiæ: & idem Joan. 20. & ibi etiam idem glo. interlinearis. Et vide late doct. in d. c. tuam, & 24. q. 1. cap. manet. & bonum glo. in verbo clavis di. 2. §. 8. Innoc. in d. cap. glo. in verbo clavis. Et vide sanctum Thom. in 4. Sen. di. 18. q. 1. ar. 1. & di. 19. q. 1. ar. 1. & Dunc. in, ut conflituantur 5. di. 2. & Anton. in 4. q. 1. c. 1. verfo. non ex litera, fol. summa Tri. & doct. in cap. novit eundem de pent. & remiff. Et in dictis locis comperies, quod aliqui dicunt, plures esse claves; quarum altera eil fecretia discrimenti inter peccata, quarum altera eil lepram, & leprum, alia ligandi, & foluendi: ut 20. di. §. 1. & de pent. & remiff. cap. novit, ibi, claves in plurali, & de summa Tri. in c. firmiter, 1. una vero. Et fecundum hoc mus haberet unam clavem line altera: videlicet fecretium line potestate, vel potestatem line fecretis.

Item alii dicunt, quod unus eil clavis fpiritualium, alia temporalium, per c. per venerabilem 5. penul. qui filii fint legi. Alii, quod una eil clavis excommunicandi, diffiniendi, & cenfuras decernendi, alia confeffionem audiendi, & absolvendi, & quo per Oftien. in summa tit. de pent. & remiff. & hoc in parte prædicatur Joan. XXII. in extravaganti, quia quandam. Ibi, & forte rationem dicunt, quod eil unus clavis; & pro hoc ille text. in c. tuam eod. eil. Et licet poffitus dicat, claves, intelligitur dici propter diverfitas effectuum diffinitivum, & apertivum. Et hæc eil clavis ligandi, & foluendi, & fic eladuit oftium regni coelefti indignis (non tamen errando) & aperit digno. Alius dicitur fo-lo pape hoc dicere, quod eil fecretia; quod eil fecretia; quod non fufficiere line potestate: ut d. §. 1. 20. di. tenet Gulliel. de monte Laudun. in 1. de clave pontificalis. Et hic cum pape habet clavem line fecretia, & fecretium line clave, clare patet, fecretium discernendi non effe clavem: quia non fufficit fecretia ad diffiniendum line clave, ut d. §. 1. 20. di. Ex quo patet, quod ad Sedorem, vel magistros alicujus fludii, vel universitatis non pertinet declarare papam fchismaticum, vel hæreticum: quia fuit habentem potentiam, non tamen habentem fecretia: fecretia igitur non eil clavis: fed bene dirigit habentem clavem, ut diferete utatur clave. Unde fiunt in clavigero clavis materialis reponitur diferetio oftium claudendi, & aperiendi, fic fecretia eil opportuna ad diligendum clavigerum clavis fpiritualis: quia, qui bene diferetie inter lepram, & leprosum, bene foluit. Et quod fit clavis line fecretia, patet, quia in ordinatione eil clavis ordinis: ut in d. c. firmiter §. una de summa Tri. & clavis jurisdictionis in confirmatione, vel alia in canonica promotione de electi. cap. nobis, & cap. transmittam, & cap. laudam el. 2. §. tandem. Et per hanc confirmationem, electionem, vel aliam promotionem, vel ordinis collationem non conferitur fecretia, ut de ista, & quali, cum fit 39. di. cap. Petrus, de renun. c. nisi §. pro defectu. Non enim acquiritur fecretia nisi cum labore: in auctoritate de qualitate §. hæc vero. Et quod fecretia non eil clavis, ut ibi, tanta

Et ex his patet, quod fit una clavis: & fic quod A non obstat, quod dicitur, quod una clavis potest esse penes papam, alia penes concilium. Sicut penes eundem poffunt esse diversæ jurisdictiones diversis respectibus: ut patet in episcopo, qui habet ordinem, & delegatam in negotio hæretico, ut in cap. ad abolendam 5. penul. de hæres. & aliquando eadem persona potest duplici jurisdictione uti: ut in c. cum ecclesia de confirmat. & de iudi. Ergo multo fortius diversæ claves possunt esse penes diversos. Nam ubi duo jura concurrunt in eadem persona, idem est, ac si concurrerent in diversis personis: cum quidem Cod. de adopt. notatur in 1. reforipsum. Et ita ff. in c. si plures ff. de pact. Facit, quod dicitur in cap. a cellatione de appel. in 6. Ut separatum legatum fit tritio, ut in commodis. 5. penul. ff. com. modati, sicut etiam una jurisdictio potest esse penes unum, & alia ordinaria penes alium: ut in cap. fane de offi. delega.

Sed tamen adhuc idem videtur dicendum, etiam si fit una jurisdictio clavis. Nam eadem ordinaria jurisdictio potest esse penes diversos ff. de offi. consul. 1. una: quia jura incorporantur pluribus esse penes diversos in solidum, 1. hæc corpora ff. comperis ff. si forminus vendictur 1. 1. §. fi. d. 1. eadem Cato. d. 1. hipotheses non dividuntur ff. de verb. obli. Non mirum igitur fi jurisdictio, quæ eil quid incorporale. Facit, quod dicit Innoc. in c. cum nostris de consil. prebea. Unde non mirum, si illa jurisdictio fit penes papam, & concilium, & fic penes duos in solidum. Item quandoque in diversis personis permanent duæ jurisdictiones, una major, altera minor: ut patet in delegata, & ordinaria, d. cap. fane. & quandoque etiam æquales: ut patet in ordinaria, & inquisitoribus in negotio hæretico procedentibus: ut in cap. ut officium, & cap. perhoc de hæres. in 6. Et eadem jurisdictio æqualis eil penes diversos: ut patet in diversis delegatis de offi. delega. prudentiam 5. & ff. ex hi. cap. in diversis in 6. & ut in 5. §. fi plures ff. de excusi. & ibi per Bar. Unde videtur, quod fint duæ claves (una superior, alia inferior, vel ambæ omnipotentes) papa, vel dicito, non videtur abfurdum dicere, unam penes papam, & alium penes concilium æqualem, vel minorem, fuperiorem, aut inferiorem, aut eandem: ejus quia non attunque: videlicet papam, & concilium. Sed ad hoc respondetur, quod præmissa non habent locum in clave fuperme jurisdictionis: quia fuperma jurisdictio eil penes unum folum, & unicum caput: clavis enim jurisdictionis fupremæ data fuit a Deo in Petro, cum fuccessoribus (ut dictum eil) tamquam vicariis Jesu Christi. Idem Romanus pontifex non beati Petri vicarius, fed fuccessor, & Christi vicarius, de jure, quod. vix. Romani in principi. Et licet alibi nominetur vicarius Petri (ut 63. di. cap. Lindovicus 1. q. 1. cap. non qualis, & 7. q. 7. cap. quæsitum) illud eil ex impropria locutione, vel exprese, id eil, ex vicarium greeus, quam gesse beatus Petrus: quia vicarius non dat vicarium: ut in c. clerus de offi. vicarii, & ita dicit glo. in d. cle. Romani super verbo vicarium.

Sed quid dicendum, quando papa eil lapsus in hæresim damnatam, & eil pertinax: quia tunc definite eil vicarius Christi, ex quo eil hæreticus, & incorrigibilis (ut dicitur in c. Fidei de hæres. in 6. & in d. cap. si papa qu. ab.) penes quem erit tunc clavis jurisdictionis, an solum penes concilium, quod agit ad depositionem pape? Egid. in d. cap. 63. dicit, quod erit apud concilium ex ordinatione prædecessorum concilio assistente: & quod non videtur hoc abfonum, quod (attenta fanctitate patrum maxime in primitiva ecclesia) Dei interpotitia ordinatione hoc fuerit factum. Ad hoc additur cap. canones, & cap. fane, cum multis fimil. 15. di. & cap. fi ille 50. di. & cap. cum Martha de ceelebr. mif. Sic enim prædecessorum ejus hæresis damnat fuceessorem: & fuccessor etiam in casu hæresis eil judex prædecessoris: ut in cap. Achatius, & cap. majores, 24. q. 1. Pro hoc eil, quod notat arbitrium Ioan. Andr. in d. cap. fane. Nam vitium eil in ista, quæ funt fidei, potius concilio, quam eil pontifice committere. Et fic videtur hæc potestas delenda ille a potestate vicariatus Petri, quod concilium in casu hæresis pape, non habet, & damnat papam: & fic non immediate a Deo, ficut eil clavis Petri. Et hoc videtur etiam de mente jurium & glo. videlicet text. in d. c. novit 1. di. & in d. c. firmiter 17. di. & cap. nunc autem 11. di. & in cap. fapientiæ (& ibi retinillive per Joan. An.) de offi. Et fic videtur, quod clavis jurisdictionis propriæ fit apud papam, & non apud concilium, nisi in casu hæresis, & tunc penitiffive. Et ex his videtur, quod non possit convocari in Antoniniterse de aliquibus aliis casibus hæresi, nisi inquantum affectat papa data auctoritas. Et hoc tenet Egid. in cle. dudum in 4. mixtili de fepul. & videtur esse mens glo. & Innoc. in cap. en pedis de cle. non. residen. Ad præmissa vide omnino, quod late dictum infra in illo arti. Utrer fit major, papa, an concilium.

Nunc ad principium quæstionem. Gundifalepiscopus Gaddicen. in quodam suo parvo tractatu, præsupponendo primo, plenicudinem potestatis esse in ecclesia universali, ut in quodam principali fundamento, & consequenter in concilio, fecquendo opinionem cardi. Zabarella in cap. qui fuit de elect. & quoad hoc dicit tenere theologos, maxime Alexand. de Ales in 4. fentent. & August. de Ancona in tract. de potestate ecclesia, & Franciscum de Maironis in 4. fentent. di. 20. Studiose remanet dicere, quod quia papa habet omnem jurisdictionem, & pratiali in concilio, & pratiali, & tunc ipse solus habet jurisdictionem ordinariam, & pratiali in concilio, quia ipse est omnipotens (ubi papa, vel dicito, vel contra papam hæreticum, vel propter schisma concilium eil congregatum, tunc concilium dicitur habere jurisdictionem ordinariam: primo quia non eil ibi principialis prælatus: secundo quia in illis casibus videtur esse plena potestas penes concilium. Dicit tamen, quod quamdiu papa pracit concilio, etiam congregato contra eum in casu hæresis, vel schismatis, antequam fit declaratus, concilium dicitur habere jurisdictionem delegatam quamdiu eil illam casibus: si autem papa, vel papam depositum, concilium dicitur habere ordinariam. Et ita ibi ejus opinio vult, quod jurisdictio concilii fundetur in sententia ipsius concilii: quod videtur abfonum.

Quid dicendum? Ego dicerem, quod illæ articulus dependet ab alio: videlicet, quam jurisdictionem habet concilium, an ordinariam, vel delegatam: & ibi articulo examinato habetur referendo ad principalem quæstionem, utrum concilium possit cognoscere de omnibus causis, & quomodo. Et in illo articulo primo potest considerari concilium de per se fine auctoritate, vel permissa papæ. Et in casu, in quo fubfiftit fine permissa, & auctoritate papæ (vel quia papa reculavit requisitus congregari, quia debebat forte congregari contra eum: vel quia eil ipse fuspectus, & contra papam notorium hæreticum: ut in cap. si papa, 40. di. & cap. in fidei per dod. de hæres. in 6. cum fimil. vel quia

Ad quæstionem principalem, utrum concilium possit cognoscere de omnibus causis, & quomodo.

quia agitur causa papatus, eo quod est dubium, quis sit verus papa: ut in cap. 1. de renun. in 6. per doct. & quod dicitur in cap. liber de elect. vel quis fuerit Romfll. tradandum est de bono universalis ecclesiæ, ut in cap. 1. ibi glos. 15. dit. quæ cuiusli omiteretur, nec determinaretur, scandaliaretur ecclesia justa glos. in d. c. 1. papa, & papa non vult, ut tut concilium; & generaliter in omnibus casibus, in quibus concilium potest judicare de papa (de quibus dicemus infra) dico, quod concilium habet ordinariam jurisdictionem, quia illam habet hoc casu a lege, vel principe de cap. 9. papa qu. dit. & cap. si quis peccavit, 79. dit. cum supra allegatis, quia his casibus non potest appellare papa dispensive fine concilio, & contraria sententia concilii ipsis casibus prævalet voluntati papæ: ut dictis jurists: & dicam in illis quæstione, Quæ sententia prevalet, utrum papæ, an concilii, quando sunt contrarias.

Nec obstat secundum Rofell. si dicatur, quod ille tantum dicitur habere jurisdictionem ordinariam, qui illam habet a lege, vel a principe cum territorio: ut volunt Jacob. Butriga. & Bal. in d. omne majorum, & in c. 1. quia ff. de jurisdictione omnium judi. Unde, qui concilium non habet territorium coherentes jurisdictioni, l. pupillus, §. territorium ff. de verb. sig. consequenter non dicitur habere jurisdictionem ordinariam: quia secundum Rofel. in sua monarchia in tract. de concil. quæstione; Quam potestatem habet concilium, ibur. 14. concilio Bal. non est vera. Nam quilibet de jure codicis erat ordinarius judex, & tamen eodem jure codicis non habebat territorium. allegat l. episcopale C. de episc. audien. Idet hodie habet territorium: ut in c. cum continetur, de foro compet. Et licet glos. in l. ff. quæ ex causa, §. fiscus, & Bal. ibi in d. l. episcopale, referant, quoddam hoc dixisse, tamen illud non frequentat ibi Paulus de Castro & Salt. Sed videtur, quod ibi dicitur per Rofell. esse contra text. in c. finem, q. 6. q. 3. ubi dic. ante c. cum contingat, habentur episcopi territoria. Tamen quod ipse dicit, quod ad effectum jurisdictionis ordinariæ non requiratur connexio territorii, patet per plura exempla, quæ popit glo. in d. c. cum contingat: videlicet in domino inter familiam, in magistro inter discipulos de d. fi. pro pa. nuchus. habita. ubi glossa dicit, quod doctor potest delegare, ergo ordinarius l. a judice C. de judi. & judices charteriis habent jurisdictionem non restrictam ad certas partes, & non habent territorium, & sunt judices ordinarii l. fi. C. ubi C. apud quem. Et sic non solutum, quod dicit Bal. quod quando est jurisdictio ordinaria, & universali, requiritur territorium, et dicit in d. l. quia. Et idem de effectu jurisdictionis ordinariæ non est, quod cohæreat territorio: ut volt Bar. & ibi in l. 1. ff. de jurisdictione omnium judi. Sed si commitatur cum territorio, bene est ordinaria l. 1. §. cum autem ff. de offi. proconsul. ubi l. ff. C. ubi, & apud quem. Sed tamen cum si fine territorio indeterminate non respectu certi territorii, vel certarum perionarum committatur, tale iurisdictio juridicio dara a lege, vel principe, Ritam est ordinaria l. 1. ff. de judi. & d. l. fin. Alias quod dicitur de archidiacono in d. c. cum continetur, & quod dicitur de vicariis generalibus episcoporum, non facium idem ratione quæstionis: ut in d. c. cum continetur, & in C. inc. 1. de officio ord. & C. Rom. ad. appell. ex. 1. & quod dicitur de arbiteris, qui eligunturex consensu litigantium de causa jurisdictionis: ut in c. cum specialis appell. in cap. A Interima ex. 11. in 6. ut in cap. judex de offi. delegat. ex. 1. c. fi. Cod. de juri. omnium judi. C. in l. fi. C. de confis. pen. Igitur cum consistant hæc duæ jurisdictionem a lege mortua, 40. dit. papa, vel a papa, qui dat ordinariam (cum fit lex animata in terris: ut in authen. de consult. in fi.) dicitur habere jurisdictionem ordinariam, cum habeat jurisdictionem in omnes indefinite.

Sed certe si bene considerentur, male respondetur, Bal. quia non dixit aliud, quam ipse Rofell. velit: quia licet dicat, quod jurisdictio ordinaria dicatur illa, cui cohæret territorium, non tamen dicit, quod non sit dare ordinarium jurisdictionem sine territorio. De quo etiam vide Bal. in c. pastoralis de refeript. in fi. prima col. ubi vult, quod licet B aliqui voluerint, jurisdictionem delegatorum fibi mutuo differentium, & habentium nonobstante, ejus ut jurisdictio, elle jurisdictionem ordinariam, ipse tamen ibi dicit, tales judices esse analogos, & magis accedere ad naturam delegatorum.

Et quando dicetur quis habere jurisdictionem ordinariam, vel delegatam, licet in hoc ipse Rofellus multum se excendat, pro nunc remitto ad dicta doctorum in d. l. fi. C. ubi, & apud quem C. in d. l. 1. mora, C. ff. quæ ex causa C. de jurisdictione omnium judi. in special. de jurisdictione omnium judi. in prin. de per Bal. in cap. 1. §. fi. in §. 1. edum. de pace jura. fi. ubi dicit, quod jurisdictio ordinaria est supra territorium, licet rebus supra pauldum, ex qua generatur per activam potentiam solus: & per eundem Bal. in l. fi. plures, in §. cal. Cod. de tempo. de inforte. vel per passivam potentiam 88. Et quomodo capiatur, & dicitur territorium, vide Felin. c. Rodolphus in 18. colum. de refeript. Et utrum potestas, & auctoritas seu potestas ista fi limitata ad territorium, fieut fari contentiosi, cardi. in cle. dudum §. flatutum de sepul. q. 5. §. fi. Oftien. in summa de pæni. & re. §. cui conferitur. 16. q. 1. cap. 1. dicitur ex omnia de pæni. & remiss. Et ubi dicitur, quod datur per legem, principem, vel statutum, hoc est intelligendum, ut per Bal. in l. 1. ff. de offi. consul. in 4. colum. C. ff. Lex. 3. §. 1. ut supra. Ita fuit dubitatum, quæ res in ter. de offi. vicar. ubi dicitur, quod nullus potest dare jurisdictionem ordinariam, nisi princeps, vel lex, vel statutum, vel consuetudo. Unde falsum ibi respectu, quia ab universitate episcoporum concilium recipit jurisdictionem (ex quo, cum adeft causa necessitatis congregandi concilium, & papa ordinatus, & omnes, ad quos fit devolutio, funt negligentes, concilium potest a seipso congregari, ut diximus supra in quæstione, Quis congreget concilium) illa autem veritas fimul junctis ipsorum episcoporum dicenda est habere ordinariam jurisdictionem: ut in c. nunc autem 21. di. & in c. ipsi Symmachus 3. q. 7. Et illo uno casu habebunt locum jura primo loco adducta, quia conformiter, & tunc vifibiliter concilium dicitur corpus acephalum, id est, sine capite ut in cap. fulmineitur 21. di. licet omnis universitas debeat esse caput: ut per Innoc. in c. cap. non ex res de ele. non refi. de Domi. in d. cap. fulmineitur: quia tunc & verius caput dicitur Christus: ut in cap. nunciis de foro null. C. in cap. 1. de feliciana in 6. Et de ordinaria jurisdictione vide late per canonistas post Innoc. & Oftien. maxime per dominum Anco. de Butrio, & alios moderniores in cap. cum conflam de appell. per Lanfrancum, & Oftien. in summa de offi. ordi.

Sed hic incidit una difficultas: si concilium habeat jurisdicare de papa, quomodo posset dici, quod habeat ordinariam jurisdictionem (ubi a principe, cipe, lege, vel consuetudine datam: maxime tenendo, ut supra diximus post Egidium in cons. 99. quod elavis jurisdictionis non est penes concilium immediate a Deo, sed mediate, & permissive a Romanis pontificibus, & sic quod ipsemet papa dedit ordinarium jurisdictionem concilio judicandi de fide, quod submitit papalem dignitatem inferioribus, videlicet episcopis in concilio collectibus. Potest dici, quod quantumcumque concilium judicet de papa, ut de private persona, non tamen judicat de pontifice, & dignitate pontificali: quia si papa est hæreticus, non est papa, sed persona private, quia illico amittit dignitatem pontificalem: & si dubitatur, uter donum sit verus papa, non judicatur de persona papæ, sed de persona, quis sit verus papa, sed differentiæ, uter illorum sit papa: & antequam decernatur, neuter potest dici papa, sed fuit, & interque ipsorum est, ut private persona: quia etiam pollet contingere, quod neuter esset papa. Et fic non obstant jura dicentia, papam non habere superiorem: ut in cap. liceat de rest. & quod solius Dei judicio papa judicatur: ut in cap. nemo, & in c. solum rum. q. q. 5. quia illa jura loquuntur in vero, & indubitato papa: & ad hoc facium illa, quæ dicentur in illa quæstione, An papa possit se habitare jurisdicio alicujus. Sed adhuc obstat, quia videtur, quod illis casibus non possit dici concilium habere jurisdictionem ordinariam: argu. eorum, quæ dicuntur in c. flatuimus de haere. in 6. C. c. cum conflam de appel. cum fimil. Sed dic, quod eo casu, quo est congregatum legitime concilium contra papam habe. C. in c. vel forte calepapatus, etiam cognoscet universaliter de aliis causis inferiorum universaliter pendente concilio occurrentibus.

Secundo potest contingere concilium cum authoritate papæ, ipso absente, seu eum legato ejus, qui prest concilio. Et tunc tantum auctoritatem habebit concilium: ex eius ergo demandata papæ ipsi legato cum concilio: & habebit delegatam. Et hoc videtur voluisse Joan. de Immol. in cap. grave in quæstio in materia concilium. extra fin. de prebon. Et hoc intelligit in persona ipsius legati, fed de aliis dicit idem, quod dicitur de provinciali concilio: ut infra dicetur. Hoc oblat, fi dicatur, quod fedis apostolicæ legatus dicitur habere ordinariam jurisdictionem: ut in c. de offi. legat. in 6. cum fimil. quia illud intelligitur in legati id certam provinciam, & non ad certum actum, ut hic: ibi enim habet ordinariam ratione territorii. d. c. 1. C. c. fi. c. in antiquis: C. 1. de loca. ubi patet, quod poliunt edere statuta: ut in d. de offi. leg. & Felin. in c. super literis in 22. colum. in prin. de referip. Allegat Martinum de Lusde. in tract. concilorum; & ad eum fe remittit in 14. q. incipit. Quæro, an congregati in concilio: quam quæstionem non habeo in meo libro. Sed, quod videatur habere delegatam, bene faciunt, quo legantur in actionibus concilii Chalcedonensis, ut pæfiunent legati nomine papæ, & illa tantum fuerunt approbata, quæ concesserant fidem.

Anto. de Butrio in d. c. grave, videtur velle, quod in cognoscendo episcopos existentes in concilio sint ordinarii, fed in dubiando fint affectores. Finaliter tamen de opinionibus primo recitatis dixit: Tene quam vis, nec fe firmat. Domi. in conff. 65. incipit Dificultas, in d. colum. dicit, quod licet concilium dicatur habere jurisdictionem ordinariam juxta notata per Innoc. in c. grave, tamen illud est ex accidenti, id est, quando constituntur concilium: fiet dicitur in legato, quod habet ordinariam de off. lege. ex. 1. li. 6. & est ex accidenti, quando creatur a papa, de off. legat. c. 1. Abbas ibi in d. c. grave, dicit, quod in illa materia. Inno. & ceteri ibi in d. c. grave, transferunt fiet mulcipula inter prælatos. Rofellus ibi supra dicit, quod concilium integraliter considerantum, & concretum sum persona papæ, vel ejus legati, dicitur habere jurisdictionem ordinariam: quia illam habet a lege, vel a papa. Et illam continent Joan. de Immol. in d. c. grave, extra de. qu. 3. qualiter, Quæ possunt expediri in concilio de dicti, quod si alius loco papæ præsit in concilio, tunc idem est dicendum, quod dicitur de concilio provinciali, quod potest cognoscere de causis, quæ vertuntur inter episcopos, & clericos. 3. q. 6. plures 11. q. 1. ff. de offi. proc. fiere ex. 6. quam. Item potest cognoscere de omnibus causis clericorum, dumtaxat fallem fit notorium, vel fi res non patitur dilationem, vel in brevi porell liquidari. Ipse tamen archiepiscopus, qui præfet concilio, vel qui habet potestatem diffinicendi, debet hoc facere de concilio, & absolu alionum de concilio, vel majoris partis, de tempo. ord. & archiepiscopus, & de accusa. c. fiere olim. De causis autem archiepiscopum non cognoscet provincialis concilium diffinitendo, fed laptamen judicia reservantur: ut in d. c. grave in verbo, metropolitani, &c. Et illa dicit vera in causis civilibus: fed in criminibus potest contilium audire causis inferiorum episcopis, & diffinire 16. q. 7. cap. 1. C. Et illo tenuo adio modo possunt intelligi jura primo loco adducta. Quod intelligo, quando concilium repræsentat simplicitter congregatum, & non ob causam fidei tantum: quia tunc procederent jura. secundo loco adducta. Sed causas criminales episcoporum potest concilium provinciale audire, sed non diffinire fine licentia papæ 3. q. 6. cum vivit licet, C. c. multum flupes, C. c. dedum, C. c. enfortes, C. c. 1. C. c. C. de judi. ex. 1. Et est ratio, quia illa causa est de reservatis papæ: ut in c. quod transitionem de offi. leg. unge. C. in cap. inter episcopos, de testis. prelato. Facit tex. & quod ibi dicitur in c. fi. abbatem de ele. in 6. Et hoc, quod dicit Inno. de concilio provinciali, est idem in effectu cum eo, quod dicit Joan. An. in d. c. grave: Immo Inno. ibi etiam vult, quod episcopi in concilio provinciali de per se fine concilio sint ut judices ordinarii in omnibus causis clericorum, quæ ad concilium referuntur d. q. 5. fiotate 18. d. c. 1. C. c. 1. Mihi placet opinio illarum, quæ volunt, quod tunc concilium in congrescendo habeat ordinarium, fed in diffinicendo delegatum, argu. eorum, quæ tenentur in de ele. author. de referip. & quod dixi supra de gestis in concilio Chalcedonensi, & procedunt tertio modo jura primo loco adducta, quod papa habeat iusta gesta, & diffinita per concilium: aliquin fecus per jura secundo loco adducta.

Aliquando conciliarum concilium, ut cui præest papa, ex officio, quod papa est ordinarium, conformem, & totius orbis: ut in c. cunctis per mundum, C. cap. per principalem q. q. 5. Et illo modo considerato concilio, dicitur habere ordinariam ratione ipsius papæ, qui est caput concilii, & habet potestatem a Deo, in authen. quomodo oport. episcopus, in princi. Et ita intelligit Rofellum ibi supra: & illo modo concilium habebit cognitionem causarum. Sed considerando alios prælatos in concilio existentes simul cum papa, separatim a papa, tunc dicitur concilium nullam habere jurisdictionem, fed pralati tunc potius judicantes

tores: quia solus papa est, qui habet plenitudinem potestatis. c. *propiniet de concess. prabend.* Et hoc vulgatissimum est. *d. c. cap. grave*: Inno. ibi. & glo. *in cap. ad apostolice de re judic. in 6. cum alii supra allegatis*: & ponit Martinus Lauden. *in tract. concilii. q. 4.* Et sic procedunt secunda modo jura secundo loco adducta. Et ex hoc patet, quod non erit vera opinio abb. *in c. consensus de rebus ecclesiæ non alie.* (quia vultait, quod concilium habet jurisdictionem) sic intellexit, quando concilium est fine papa, vel ante legatos, nec agitur contra papam hæreticum, vel de causa papatus.

An est conciliis proprietatis potestatis propriæ, & quæ sint ejus ministri.

AN autem concilium possit deponere episcopos, & quæ personæ requiruntur in depositione episcopi, & an omnes debeant esse consecratos, & quot requiruntur in depositione episcopi, & quæ in depositione diaconi, & subdiaconi, & presbyteri, & quot in depositione episcopi, & sufficiens episcopi ibi existentes, vel judices ordinarii, & utrum metropolitanus possit deponere, & temovere episcopum ab episcopatu, & in monasterium detrudere, vel pronunciare amovendum: & concilium vide late per abbatem, & alios *in c. 1. in capitulo* non potest, *de re judic. dist. 15. q. 7. in summa, & in c. grave* (ibi Petrus de Anchis.) & *pretaxata.* Et ad præmissa adde, quæ dicta fuerunt supra. Ut ergo eodem tempore fit clavis jurisdictionis penes concilium, & papam, quia satis confertum proposito nostro: & quæ dicam infra in tra. Utrum concilium possit concedere jura principis: & in illo Q. articulo, Utrum diffinitio, vel constitutio conciliaris sit edenda sub nomine papæ, vel concilii: & in quæstione infra posita: Utrum concilium fede vacante possit diffinere contra jura positiva, & illa tollere. Et ex his patet, quando concilium potest excommunicare, & condutas decernere. Et similiter patet, quod concilium potest constituere, & statuere de levvis clericorum, sine auctoritate alicujus principis: quia sibi fuit jurisdictione temporali ecclesiæ, de quo dodi. *in c. ecclesiarum forum* 13. q. 1.

B

An in concilio generali sit cognitio, & ejus ministri, & quæ sint ea, quæ ad tractandum in concilio pertinent.

AN autem tunc in concilio generali quod processum est, utrum sit levandus ordo judicialis: Joan. Jno. *in ad. grave*, dicit, quod hic refert Martinus Lauden. *in tract. de principibus. in q. 48.* Quinimo non poterit concilium omittere solemnitatem juris publici, nec fuisse defectus. Pro hoc, quod dictur *in ele. ne Romani de elec. & in c. significasti eo. ti. & in c. cum ecclesiæ*, Utrum fede vacante possit concilium disponere contra jura positiva: & in illa infra, Utrum concilium possit tollere constitutionem papæ.

C

An concilio possit vices suas alteri delegare, aliquibus de concilio contradicentibus: & quidnam, quod fic: quia jurisdictio compete concilio, & universitati, non tamen singulariter: & cur quinquiperm [illegible] autem concilio in hoc contentire, *de constit. c. cum omnes*: & *de iis quæ fiunt a majoribus. c. 2. & 3. & 4. quod major. ff. ad municipia. cum simili.* & dictum est, ibi. Et quibus personis, & quot constituitur concilium.

D

An papa communicare vices suas alteri delegare, aliquibus de causa papatus, vel de papæ depositione: & quid non: per notata *in c. dominus de judic.* tum, quia laicus non potest tractare de causis spiritualibus: ut ibi, & *c. fideli sancta*, & c. *Non licet ulli*. tum quia inferior a papa, non potest habilitare laicos ad tractandum causas spirituales, nisi ellet data potestas concilio A papæ, per notata *in d. c. decernimus, & c. quanto de consan.* tum quia, quando agitur ad depositionem, est causa criminalis, et *d. c. decernimus*, nec concilium potest derogare juri positivo: ut *in ele. ne Romani*, ibi glo. & dicitur infra in quæstione prædicta, Utrum concilium possit tollere constitutionem papæ.

An concilio sit potestas prominentior papa, & de conciliis generalibus, & ejus ministris.

Item quæro, an eo casu, quo esset vocatus ad concilium, habeat jus revocandi domum: Dicit Anto. *in d. c. grave*, quod si est vocatus superiores cruce, tenetur relpondere, nec habet jus revocandi domum: sed in aliis casibus, pro quibus non est quis vocatus, habebit jus revocandi domum. Et hoc induxit ad intellectum *c. 1. de pudicitia*, quod ideo fecit Quodvultdeus ibi intentodicens, quod habebat jus revocandi domum, quia non fuerat specialiter vocatus pro illo negotio: ad quod eft tex. *in c. fi. de dilat. Inno. in d. cap. grave*, dicit, quod in concilio omnes tenentur respondere de fingulis querelis, ac fi citati essent: & *d. cap. propter ecclesiasticas. & c. quoniam quidem*. Et in hoc opinione fuit Pe. de Perusino *d. c. grave*, secundum quod refert ibi Joan. de Inmno. Qui tunc respondet *ad ca. de judic.* quod ibi fuit facta interrogatio, ne poslet pelles concilium tenulari; fed in criminali tenus: quia habebant jus revocandi domum, nisi fint citati, & in citatione expresla fint criminia, fuper quibus vocantur 5. q. 2. c. vel. Et quod dicitur, quod in civilibus non tenentur respondere, quia non intelligere de concilio provinciali, vel episcopali, fed lecus in generali: quia in illo civilibet competit jus revocandi domum, *ut ca. de dilat. & c. fi. de foro compe.* Ipse tamen concludit contrarium, fcilicet idem ell in generali, quod in provinciali, allegat. 2. q. 7. *5. item Symmachus.* Martinus Lauden. *in tract. de principibus. q. 50.* tenet hoc simpliciter (referendo Inno. *in d. c. grave*) quod competat jus revocandi domum.

Concludendo tu dic secundum Joan. An. (& fuit mens ipsius Inno. & Oldien.) quod live generale, live particulare concilium pro aliquibus specialibus negotiis convocetur, in illis (live criminalia, live civilia fint) competit jus revocandi domum: *ut in d. cap. fi. de foro compe. & c. fi. de dilat.* Si vero non pro specialibus causis, fed indifinicte, & generaliter fieret convocatio (live fit generale, live provinciale, vel fynodale concilium) non habet locum jus revocandi domum, & agetur de civilibus *d. c. propter ecclesiasticas. & c. quoniam quidem*, & volunt glo. *5. in c. 1. pudicitia*, in verbo, interrogatus ibi: quia omnes enim tunc in fynodo trahebantur. In criminalibus autem competit quia in illis non tenetur quisquam respondere, nisi ad hoc specialiter fit citatus, superfitis etiam criminibus, super quibus accusatur 5. q. 2. *ca. fi.* Et idem in effectu tenet Joan. de Inmno. *in d. c. grave*. Super quo vide abb. *in c. 1. de dilat. & eundem in d. ca. 1. in verb. alia solu. despoil.* Qui in effectu concordant in præmissis. Et idem etiam Alex. *in c. de conciliis* 18. *d. in fi.*

Pe. de Ancha. *in d. c. grave*, videtur velle in penul. col. quod li existimes in concilio provinciali, semper tenetur respondere, quia concilia principaliter celebrantur pro reformatione morum: ut *in ca. in simplic de statu monach.* Sed dictum ejus poffet esse verum, quando esset possessio accusatoris de aliquo crimine notorio, & scandaloso subditis ejus, de quo episcopus impetetetur a subditis: ad lecus effet, si agereture de aliquo crimine, de quo specialiter, & certa persona impeteretur ad deponendum ab episcopatu, & non venisset patratus, quia non fuisset ab illa persona ad concilium citatus. Pro quo facit illud, quod dicunt ibi dodi. quod dato concilium congnoscit de criminibus non fervata forma c. qualiter, & quando de secula. quia concilium agit super reformatione morum, & ex officio, & quia modico tempore funt moraturi. Vide Pe. de Ancha. ibi *in d. c. grave in primo quæstio.*

An concilio sit prominentior papa, & de conciliis generalibus, & ejus ministris.

Consequenter quæro, utrum concilium possit pronunciare le judicem, & le constituere generale conciliu: Et dicendum est, quod quando concilium est legitime congregatum, & papa requisitus detrectat interponere auctoritatem, fieri potest legitime concilium auctoritati in fedio propriæ: ut dicitur ibi quæstione; quia congregat concilium) ita potestis pronunciare se judicem competentem, & le constituere concilium, & in le esse jurisdictionem: Et hic dicit Petrus de Monte *in suo libello de papa 16. column.* ibi texto quæro, quod petrus: & refert Felt. *in c. super literis in 18. column. principio.* Et hoc etiam potest Do. in *tract. schismatis q. 8.* & ita fuit practicatum in concilio Constantiensi, *in s. t. tertia sessionis*: de aliquod dictumus supra in prædicta quæstione, quis congregat concilium.

Quinimo plus voluit Feli. *in d. c. super literis*, quod concilium est judex in cognoscendo, in certum objectum papæ: ut tale, quod ejus jurisdictio & cognitio spectet ad concilium, per prædicta: & quia judex cauſæ propartantis est etiam judex causæ propartantis, *l. ordinarij, in verb. ab eodem judice C. de rei. vendi. t. minor in fi. prin. ff. de mino.* Quod & dicunt in simili dodi. *in c. 1. §. nostris de crim. in 6.* Super quo adducit plura similia cardi. post Lapum *in c. in ele. presbiteri de crim.* Et quod dicitur *in cap. 1. de diff. dele. in 6. pulsi gr. & in cap. accusatus de dele. in 6. & in ca. 1. de pudi.* Et plura, per quæ potest judicari de connexis. & Bal. *in cap. fi. per debilitate, de diff. delegat. 12.* & ibi Angel. *de jure. omnium judi.* Et quod patet Ludo. *cauſ. 13. incipit*, quoad primum. ubi ait, quod licet papa ex decreto concilii Constantiensis non possit derogare flatutis illius concilii, nisi ex magna cauſa, rationabili, & evidenti, tamen ad papam spectat hoc arbitrari.

Ad quod facit, quod ponit Alex. *in summa 1. d. c. chor.* 18. respondendo abhorrent: qui pro fundamento, quod concilium cognoscat de aliis cauſis, quam solus hæretis contra papam, affumit quod etiam congnoscitur de cauſa papæ, non dubitatur, an sit hæreticus, vel non: & fic quod non fit bona, ut ipse, quia idem concilium congnoscat de cauſa hæretis, quia papa cum eft hæreticus, definit esse papa: *et in cap. abbatissa, & c. qui audiunt 2. q. 7.* Quia respondet Alex. quod illa qualitas, quod papa fit hæreticus, dat jurisdictionem concilio ad congnoscendum de ea: quia ubi certa qualitas dat jurisdictionem non habenti, fit de dicta qualitate dubitatur, ille congnoscit de ea, an fit vera, vel non fumatim ajjuge ad bonum, ut postit pollea procedere ad decisionem ipsius cauſæ *cap. fi. clericus laicum* (& ibi communiter dodi.) *de foro compe.* maxime Anto. & ipsemet abb. ibi & Bar. *in 1. proprietatis. Cod. si contra jus, vel uti. pu.* Ideo non minus, quando dubitatur, an papa fit hæreticus, fi congnoscat concilium: non tanquam habens jurisdictionem supra papam, fed tanquam preparant fundamentum jurisdictionis, quam ibi praetcudit competere, congnoscit, an papa fit hæreticus, vel non. Et in hoc

An generale concilium possit, vel non possit, vel quibus, & de diffinitione, & confirmatione.

An concilio sit potestas, & quæ sint ejus ministri.

An concilio possint vocari fuos alteri delegare, aliquibus de concilio contradicentibus.

An papa communicare vices suas alteri delegare, aliquibus de causa papatus, vel de papæ depositione.

Secundum, utrum concilium possit deponere episcopos, & quæ personæ requiruntur in depositione episcopi, & an omnes debeant esse consecratos, & quot requiruntur in depositione episcopi, & quæ in depositione diaconi, & subdiaconi, & presbyteri, & quot in depositione episcopi, & sufficiens episcopi ibi existentes, vel judices ordinarii, & utrum metropolitanus possit deponere, & temovere episcopum ab episcopatu, & in monasterium detrudere, vel pronunciare amovendum: & concilium vide late per abbatem, & alios *in c. 1. in capitulo* non potest, *de re judic. dist. 15. q. 7. in summa, & in c. grave* (ibi Petrus de Anchis.) & *pretaxata.* Et ad præmissa adde, quæ dicta fuerunt supra. Ut ergo eodem tempore fit clavis jurisdictionis penes concilium, & papam, quia satis confertum proposito nostro: & quæ dicam infra in tra. Utrum concilium possit concedere jura principis: & in illo Q. articulo, Utrum diffinitio, vel constitutio conciliaris fit edenda sub nomine papæ, vel concilii: & in quæstione infra posita: Utrum concilium fede vacante possit diffinere contra jura positiva, & illa tollere. Et ex his patet, quando concilium potest excommunicare, & condutas decernere. Et similiter patet, quod concilium potest constituere, & statuere de levvis clericorum, sine auctoritate alicujus principis: quia sibi fuit jurisdictione temporali ecclesiæ, de quo dodi. *in c. ecclesiarum forum* 13. q. 1.

B

An in concilio generali sit cognitio, & ejus ministri, & quæ sint ea, quæ ad tractandum in concilio pertinent.

AN autem tunc in concilio generali quod processum est, utrum sit levandus ordo judicialis: Joan. Jno. *in ad. grave*, dicit, quod hic refert Martinus Lauden. *in tract. de principibus. in q. 48.* Quinimo non poterit concilium omittere solemnitatem juris publici, nec fuisse defectus. Pro hoc, quod dictur *in ele. ne Romani de elec. & in c. significasti eo. ti. & in c. cum ecclesiæ*, Utrum sede vacante possit concilium disponere contra jura positiva: & in illa infra, Utrum concilium possit tollere constitutionem papæ.

C

Secundo, utrum concilium possit vices suas alteri delegare, aliquibus de concilio contradicentibus: Et dicendum, quod fic: quia jurisdictio compete concilio, & universitati, non tamen singulariter: & cur quinquiperm [illegible] autem concilio in hoc contentire, *de constit. c. cum omnes*: & *de iis quæ fiunt a majoribus. c. 2. & 3. & 4. quod major. ff. ad municipia. cum simili.* & dictum est, ibi. Et quibus personis, & quot constituitur concilium.

D

An papa communicare vices suas alteri delegare, aliquibus de causa papatus, vel de papæ depositione.

Tertium, utrum potestit concilium committere laicis vices suas eo casu, quo agitur de causa papatus, vel ad papæ depositionem: Dico, quod non: per notata *in c. dominus de judic.* tum, quia laicus non potest tractare de causis spiritualibus: ut ibi, & *c. fideli sancta*, & c. *Non licet ulli*. tum quia inferior a papa, non potest habilitare laicos ad tractandum causas spirituales, nisi ellet data potestas concilio A papæ, per notata *in d. c. decernimus, & c. quanto de consan.* tum quia, quando agitur ad depositionem, est causa criminalis, et *d. c. decernimus*, nec concilium potest derogare juri positivo: ut *in ele. ne Romani*, ibi glo. & dicitur infra in quæstione prædicta, Utrum concilium possit tollere constitutionem papæ.

An concilio sit prominentior papa, & de conciliis generalibus, & ejus ministris.

Item quæro, an eo casu, quo esset vocatus ad concilium, habeat jus revocandi domum: Dicit Anto. *in d. c. grave*, quod si est vocatus superiores cruce, tenetur relpondere, nec habet jus revocandi domum: sed in aliis cauſis, pro quibus non est quis vocatus, habebit jus revocandi domum. Et hoc induxit ad intellectum *c. 1. de pudicitia*, quod ideo fecit Quodvultdeus ibi intentodicens, quod habebat jus revocandi domum, quia non fuerat specialiter vocatus pro illo negotio: ad quod eft tex. *in c. fi. de dilat. Inno. in d. cap. grave*, dicit, quod in concilio omnes tenentur respondere de singulis querelis, ac fi citati essent: & *d. ca. propter ecclesiasticas. & c. quoniam quidem*. Et in hoc opinione fuit Pe. de Perusino *d. c. grave*, secundum quod refert ibi Joan. de Inmno. Qui tunc respondet *ad ca. de judic.* quod ibi fuit facta interrogatio, ne poslet pelles concilium tenulari; fed in criminali tenus: quia habebant jus revocandi domum, nisi fint citati, & in citatione expresla fint criminia, fuper quibus vocantur 5. q. 2. c. vel. Et quod dicitur, quod in civilibus non tenentur respondere, quia non intelligere de concilio provinciali, vel episcopali, fed lecus in generali: quia in illo civilibet competit jus revocandi domum, *ut ca. de dilat. & c. fi. de foro compe.* Ipse tamen concludit contrarium, fcilicet idem ell in generali, quod in provinciali, allegat. 2. q. 7. *5. item Symmachus.* Martinus Lauden. *in tract. de principibus. q. 50.* tenet hoc simpliciter (referendo Inno. *in d. c. grave*) quod competat jus revocandi domum.

Concludendo tu dic secundum Joan. An. (& fuit mens ipsius Inno. & Oldien.) quod live generale, live particulare concilium pro aliquibus specialibus negotiis convocetur, in illis (live criminalia, live civilia fint) competit jus revocandi domum: *ut in d. cap. fi. de foro compe. & c. fi. de dilat.* Si vero non pro specialibus cauſis, fed indifinicte, & generaliter fieret convocatio (live fit generale, live provinciale, vel fynodale concilium) non habet locum jus revocandi domum, & agetur de civilibus *d. c. propter ecclesiasticas. & c. quoniam quidem*, & volunt glo. *5. in c. 1. pudicitia*, in verbo, interrogatus ibi: quia omnes enim tunc in fynodo trahebantur. In criminalibus autem competit quia in illis non tenetur quisquam respondere, nisi ad hoc specialiter fit citatus, superfitis etiam criminibus, super quibus accusatur 5. q. 2. *ca. fi.* Et idem in effectu tenet Joan. de Inmno. *in d. c. grave*. Super quo vide abb. *in c. 1. de dilat. & eundem in d. ca. 1. in verb. alia solu. despoil.* Qui in effectu concordant in præmissis. Et idem etiam Alex. *in c. de conciliis* 18. *d. in fi.*

Pe. de Ancha. *in d. c. grave*, videtur velle in penul. col. quod li existimes in concilio provinciali, semper tenetur respondere, quia concilia principaliter celebrantur pro reformatione morum: ut *in ca. in simplic de statu monach.* Sed dictum ejus poffet esse verum, quando esset possessio accusatoris de aliquo crimine notorio, & scandaloso subditis ejus, de quo episcopus impeteretur a subditis: ad lecus effet, si agereture de aliquo crimine, de quo specialiter, & certa persona impeteretur ad deponendum ab episcopatu, & non venisset patratus, quia non fuisset ab illa persona ad concilium citatus. Pro quo facit illud, quod dicunt ibi dodi. quod dato concilium congnoscit de criminibus non servata forma c. qualiter, & quando de secula. quia concilium agit super reformatione morum, & ex officio, & quia modico tempore funt moraturi. Vide Pe. de Ancha. ibi *in d. c. grave in primo quæstio.*

An concilio sit prominentior papa, & de conciliis generalibus, & ejus ministris.

Consequenter quæro, utrum concilium possit pronunciare le judicem, & le constituere generale conciliu: Et dicendum est, quod quando concilium est legitime congregatum, & papa requisitus detrectat interponere auctoritatem, fieri potest legitime concilium auctoritati in fedio propriæ: ut dicitur ibi quæstione; quia congregat concilium) ita potestis pronunciare se judicem competentem, & le constituere concilium, & in le esse jurisdictionem: Et hic dicit Petrus de Monte *in suo libello de papa 16. column.* ibi texto quæro, quod petrus: & refert Felt. *in c. super literis in 18. column. principio.* Et hoc etiam potest Do. in *tract. schismatis q. 8.* & ita fuit practicatum in concilio Constantiensi, *in s. t. tertia sessionis*: de aliquod dictumus supra in prædicta quæstione, quis congregat concilium.

Quinimo plus voluit Feli. *in d. c. super literis*, quod concilium est judex in cognoscendo, in certum objectum papæ: ut tale, quod ejus jurisdictio & cognitio spectet ad concilium, per prædicta: & quia judex cauſæ propartantis est etiam judex causæ propartantis, *l. ordinarij, in verb. ab eodem judice C. de rei. vendi. t. minor in fi. prin. ff. de mino.* Quod & dicunt in simili dodi. *in c. 1. §. nostris de crim. in 6.* Super quo adducit plura similia cardi. post Lapum *in c. in ele. presbiteri de crim.* Et quod dicitur *in cap. 1. de diff. dele. in 6. pulsi gr. & in cap. accusatus de dele. in 6. & in ca. 1. de pudi.* Et plura, per quæ potest judicari de connexis. & Bal. *in cap. fi. per debilitate, de diff. delegat. 12.* & ibi Angel. *de jure. omnium judi.* Et quod patet Ludo. *cauſ. 13. incipit*, quoad primum. ubi ait, quod licet papa ex decreto concilii Constantiensis non possit derogare flatutis illius concilii, nisi ex magna cauſa, rationabili, & evidenti, tamen ad papam spectat hoc arbitrari.

Ad quod facit, quod ponit Alex. *in summa 1. d. c. chor.* 18. respondendo abhorrent: qui pro fundamento, quod concilium congnoscat de aliis cauſis, quam solus hæretis contra papam, affumit quod etiam congnoscitur de cauſa papæ, non dubitatur, an sit hæreticus, vel non: & fic quod non fit bona, ut ipse, quia idem concilium congnoscat de cauſa hæretis, quia papa cum eft hæreticus, definit esse papa: *et in cap. abbatissa, & c. qui audiunt 2. q. 7.* Quia respondet Alex. quod illa qualitas, quod papa fit hæreticus, dat jurisdictionem concilio ad congnoscendum de ea: quia ubi certa qualitas dat jurisdictionem non habenti, fit de dicta qualitate dubitatur, ille congnoscit de ea, an fit vera, vel non fumatim ajjuge ad bonum, ut postit pollea procedere ad decisionem ipsius cauſæ *cap. fi. clericus laicum* (& ibi communiter dodi.) *de foro compe.* maxime Anto. & ipsemet abb. ibi & Bar. *in 1. proprietatis. Cod. si contra jus, vel uti. pu.* Ideo non minus, quando dubitatur, an papa fit hæreticus, fi congnoscat concilium: non tanquam habens jurisdictionem supra papam, fed tanquam preparant fundamentum jurisdictionis, quam ibi praetcudit competere, congnoscit, an papa fit hæreticus, vel non. Et in hoc

Jacobatus de Conciliis.

A secundum eum fait decepcus abbas in suo fundamento.

Facit etiam, quod dicitur poll Jano. per Joan. An. & ipsos in *d. c. Romana. §. notaria super allegatis de consis. in 6.* quod ibi data est aliqua cauſa potestas judici procedendi super notoris, si dubitatur, utrum quispiam sit notorium, ipsemet judex hic congnoscet. Et de hoc vide bonam glo. *in c. 1. de ord. de litig. in 6.* quæ dicit de conservatoribus, quod si fit dubium, utrum cauſa sit notorium, & consequenter an fit eorum jurisdictio, congnoscit ipsi conservatorum, qui summarie examinabunt: Et illa glo. concludit etiam abb. *in 1. si fieri in cultivat. in d. col. de foro compe.*

Et hoc in fi. intelligi Feli. dummodo conflet prius de negligentia cardinalium in congregatione, quia congnoscit: ut ipse quid dicit cardi. *in c. clerici de elec. in consis.* 150. *incipit*, sine quæstione: quia ista congregatio concilii spectat ad cardinales, & ipsi negligentiales ad imperatorem: & ita negligentia prælati convenientes petendo licentiam ab oficio papæ: & ea etiam non obventa discedere poterunt secundum Petrum de Monte, ut ipse dicit. Sed illa restrictio non convenit ad quæstionem, quia non non quærimus quomodo fit congregandum concilium: sed poll quinam est legitime congregatum, an possit pronunciare le competentem judicem, & judicare, quod crimen objectum papæ est tale, quod ejus cognitio spectat ad concilium. Tamen pro illa quæstione quod concilium habeat hoc congnoscere hoc beat Jacobus Egi. *in c. liteis de clerik.* ubi vult, quod li capitatur ille, qui dicitur papa in pertinacem heretim lapsus, *an hæretis pertinax*, cui congnitio ipsius concilii similiter congnoscit ad dubium, quia, quod papa impingitur, fit vera hæresis, quia non reprehenditur damnatum nisi judicium contra papam, concilium habebit congnoscere, quia illud tale fit hæreticum. Et de hoc supra diei in arti. An papa possit accusari de hæresi, vel simonia.

An generale concilium possit, vel non possit, vel quibus, & de diffinitione, & confirmatione.

AN autem concilium generale possit recusari, vel suspectum, dodi. poll glo. *in cap. 1. de pudicitia*, quod non: quia ipse est judex, & ipse dicit, quod ibi prædi papa, qui est ordinarius ordinariorum 9. q. 3. *rescripta per mandatum, & in ca. per principatum*, & idem Anto. & Bartus ibi: quia papa nulli suspectus est, nisi fit cauſa ejus propria: et notatur *in c. 1. de renuntiat. de pudi.* Idem etiam cardi. Flo. ibi, quia tota cauſa ista non poteſt certare. 2. q. 7. *c. vel fi.* Et idem ibi Joan. de Inmno. quia in papam verificatur tex. non cadit suspicio. Idem etiam dicit Lanfrancus *in c. pulsatus in 8. q. de appell. Provinciale* tamen bene possit recusari, ut dicunt dodi. *in c. liteis de suspicio de foro compe.* & glo. & dodi. *in in fingulis de sharamona. de Lanfran. in d. pulsatus.*

Et ex his infero ex quo dodi. ibi loquuntur de concilio, cui papa præest, quantumcumque ibi ibi loquatur per dictionem, *maxime* (quæ est implicativa: ut *in c. 1. etiam C. de ex. pu. per rescri*) nihilominus, si conferantur consilium sine papa, ipsum poterit recusari, ut ipsectum: licet dictur de concilio provinciali ibidem in *d. c. 1. in c. 1. in suspicio de statu monac.* Et hoc voluit Cazal. in allegationibus factis ad confutandum monitorium decretum per Basilienses contra Eugenium *in 18. chor.* Et ex hoc etiam apparet, quod glo. *in d. cap. 1. relata ad tex.* ibi (qui loquitur in fynodo non generali fecundum d. abb. ibi) non fit vera: & ita communiter reprobatur a doctoribus ibi. Licet faltem possit dicendo, quod loquuta fuerit de concilio generali: ut ibi dicit abbas, & *in cap. liteis super allegatis*

notabili de foro compe. In inferioribus concilius ignior non est vera glo. quia ipso tota universitas potest recusari ut *ut c. licet in de foro compet. & in eis. pastoralis in 5. notorium*, ibi Pisanque civitas *de re judi. 3. q. 5. quia suspecti, & in fine.* *ti, de requisitione capitis, & volum.* ubi dicit, quod quis potest recusare suspectos omnes doctores civi. *ta. & Abb. in 2. parte statutorum, q. 100. & abbas in de rog. licet.* Et intelligo verum, quoties justa causa sit recusatio: aliqui prefumentur fieri in humum: ut dicit Bal. *in 1. hoc modo ff. de conduc. & demonstr. & ad idem est, quod dicit Calde. consil. 6.* in ti. de appel. Eo quia synodus est suspecta, dicit suspectum, de tota synodus est suspecta, dicit Bal. *in 1. in 1. colum. Cod. de rescript. principum.* Et quando illo concilio fuit suspecta, vel etiam capud, vel metropolitanus, est suspecta synodus, ipse concilium totum. *3. q. 5. quia suspecti: & de proce. consiliorum* Vincen. & Othen. de repetitorum Anto. *in d. c. 1.* Qui dicit, quod è proprio capud (ut metropolitanus) non est suspectum, fortent tamen alii majores suspecti, aliter relinquendum arbitrio judicis, ut ponderatur quibus causis fiunt, in eodem multum confusum, quod de facilis non moveatur ad dicta aliorum: ut per hoc non possit recusari, *alias lic.* Quod intelligit d. abb. *in d. c. 1.* locus quando remota suspectia, remanent *synodus in perfecto numero*, qui requiritur secundum qualitatem cause: quia propter suspicionem quorundam non potest tota synodus recusari *argu. c. fi. de proce. & c. delitis de rescript. rego. nisi in 1. c. & quod notatur in c. gratum de postul. prela. & in 1. fine ff. quod cujusque universit. ne.* cum jus aliorum recusatorum remaneat in, non recusatis: ut in d. abb. juriscons. Quod etiam dicit d. Anto. *in d. c.* procedere, quando teneremus, quod affinentes capiti in concilio essent simplices consultores: quia tunc habenda est ratio, utrum caput esset multum confusus. Sed quia in concilio provinciali sunt affessores, vel consiliarii, *fine quorum* consilia non judicat archiepisc. (*pasca. notaria. per Innoc. de postulatio. c. 1. q. 1. episcopus: & glo. in c. licet de offi. ordi. & per Oldrad. de libel. oblat. c. 1.*) illa de causa potest archiepiscopus alias non suspicitus recusari propter suspicionem aliorum de concilio: quod est notum de facto et de jure, ad quæstionem. An quando ordinarius ardatur ad pronunciandum, secundum consilium, affessoris, si affessor est suspectus, possit ipse ordinarius allegare suspectus, de quo per omn. *c. 1. de ordi. Scholum. libri affessor.* Et per hoc patet, quod non sit vera opinio illorum, qui simpliciter volunterunt, quod synodus non possit recusari, ita ratione, quia ex quo ex diversis discretibus constituunt episcopi, videtur impossibile, quod omnes fint concordes: fed fecus in civitate, quæ est corpus maximum *de c. licet, c. 5.* Nam respondendo *ad c. quia suspecti 3. q. 5.* quod illud concilium fuit ibi principaliter contra Joan. Chrysto. Quia imo tantum adducit, ibi in exemplum, quod probat illic tex. quod synodus potest recusari, cum loquitur de Athanasio episcopo Parenorum, qui recusatus ad synodum recusaverat ire, eo quod inimicus esset, qui judicabat: tamen ibi non dicit, quod Bal. *in d. c. fi. de rescript. principum*, quod propter caput suspectum potest totum collegium recusari. Quod mihi non est intelligendum, quando universitas (subesse ei (per notata per Joan. An. *in addit. Speculi. in titulo de judice delegato. §. fi. versi. item quod ex plurali*) quem omnino videt, & judicat illud caput esse, ita potens, quod illi subjugetur non audeat contradicere recusandum Bal. *in d. c. de judi.* & refert ibi Feli. A Sic etiam si caput de universitate habeo suspectum, potero petere illum removeri, quamvis alii possint forte justam sententiam, secundum abb. *in c. consum que de offi. delegat.* quod inducit ad Schoolem debentur intrare examen, & habentem aliquem ex discretis suspectum: & dicit fe credere, quod potest petere illum removeri: quod & potit Lanfranc. *in c. cum specialis ib. graffa in prin. de appel.* Et fic limito, quod idem abb. dicit *in d. c. 1.* & retuli supra: ut videlicet quando remotis suspectis, remanet concilium perfectum, tunc non possit recusari: dubetamen illi, qui effent suspecti, si petatur, removeri, quamdiu examinabitur causa illius, qui habet justam causam suspicionis, per prædicta.

Et ex his infertur, quod ejus concilium generalis, in quo papa non est præsens, potest recusari fuspectum, fecus alia concilia provincialia. Et fic ut suprà, quia habetur, ad quem tunc possit haberi tertarius, fcilicet ad papam: loquendo quando ad illum indicitur papa. Sed fecus erit, quando in illo prædi papa, ex quo tunc non est dare superiorem, ad quem possit haberi recursus: ut *in c. licet de elec. & in 3. q. 5. & ex quo tunc episcopi in concilio existentes sint tanquam affistentes, & conliliarii, de prebend. grave per Jinno.* & quia papa non potest recusari suspectus: ut dicit abb. *post Oldren. & alias in c. 1. de rescript. in 3. de elec.* Ideo tunc concilium non potest recusari. Et hoc credo verum: licet dicit *in d. c. 1.* transeant fole filentio in concilio generali, in quo papa non potest. Et credo, quod ipse ita ibi male reprehendatur, quia dicit, quod concilium non potest recusari: quia propriæ causa intentio fuit loqui de concilio generali papa præsente, quia ille tex. ff. ex concilio publicando. Item quia ratio, ita tex. ibi videbatur agi de episcopatu per illa verba, nam alimi ei episcopatum, &c. quem admere non potest: concilium potest recusari: quod licet possit recusare de causis criminalibus episcopi, non tamen potest illas diffinire: ut *3. q. 6. quæsivit*, & dicitur *in d. c. 1. grave de proce.* Et multo minus agit de admittendo episcopatum: ut ibi, *de in. inter corporalia de translat. prela. & c. quod translationem de offi. legat. in fin.* de quo latissime per Dotrinam *in d. c. 1. de judi. in 3. q. 5. quia suspecti.*

Limito ista prædicta, nisi concilium effet legitime congregatum contra papam, quia effet hæreticus, vel quia agereter de causa papatus: quia non non potest concilium recusari: tunc quia concilium non potest errare quia ecclesia non errat, quæ nihil aliud est, quam concilium: quia Christus oravit pro ecclesia *Luc. 22. in c. magnum de 2. q. 1. c. vedis, & c. pedendo.* Tum etiam, quia è tunc potest recusari, effet aperire viam impeditivam concilii contra papam, faltem protractive: quia illico recusaretur concilium fuspectum, *argu. c. summulæ de refero. & c. ex tenore eo. in. 1. & propecundum. C. de judi. cum simil.* tum etiam, quia tunc concilium est supra papam: ut per abbatem, & alios post eum *in c. significabit de elec.* & in allegationibus, quarum veritas: & nullum tunc habet superiorem, nisi Deum, a quo immediate dicitur habere potestatem: ut in significatione cilii Constantiensis *in significante*, & dicetur intra in illo arti. Quidam magni, utrum concilium an papa. Tum etiam, quia tunc non est superior, ad quem possit haberi recursus. Et fic refringo dicit. *in d. c. de judi.* qui volunt, quod concilium generale non possit recusari: quia intelligo, quando in illo præsit papa vel quando est legitime congregatum contra papam.

Et fic dicitur, quod concilium non est proprie ecclesia, nisi repræsentatur: quia ecclesia universalis constituitur ex collectione omnium fidelium, ut in *c. ecclesia de confecr. d. 1.* Et quod de Universitati dicitur, quod non potest errare, quia potest fides remanere in uno: ficut fuit in beata Virgine in passione Domini: & ficut collegium remanet in uno, ut *in c. Olim de elec. & in c. gratum de postul. prela.* Et quod illo modo intelligitur, quod Ecclesia non potest errare, quia Christus oravit pro ea, & non de concilio generali, quod potest errare: ut *36. q. 1. placuit*, & ibi glo. *in c. 1. de appellic. & in c. cum. 9. q. 1. quidis. cap. fi. prædecessis q. fellicet. cap. de reprobatis.* glo. & ibi archi. *20. dis. cap. 1.* & patet in concilio Arimineni, quod est perpetuo damnatum. *15. dis. cap. fuscitis in prin. 3. q. 4. c. adversus*, ubi interpretor cessavit gesta concilii: & latet proloquitur abb. *in c. significabit de elec.* Respondetur, quod quando concilium judicat contra papam, judicat super concernente hæresim: non videtur, quod possit errare tam facilier: quam in alio non notorio: & fi potest errare, non sequitur, quod propterea possit recusari, ut suspectum: ut in simili patet in matrimonio *in cap. renat. & cap. latet, & cap. confiagitiens de ex judi. cum simil.* Item quando agitur de causa contra papam hæreticam per concilium, tunc clavis jurisdictionis est fulum penes concilium: ut volunt Egi. *cap. 19. de illo.* Ergo, cum referendo in illo arti. An clavis jurisdictionis fit penes concilium: & idco meritio non debet posse recusari, & per alias rationes supra tactas, & quia tunc non habet superiorem, nec hoc esse reprehensum jura disponentia, quod fit procedendum ad electionem archiepiscopi: ut *in c. cum pastoralis de appel. & c. legitima. ex. in 6. cum commissis.* Credo tamen, si papa aliquos de concilio sibi haberet suspectos, quod illi possent, & deberent, quandiu ejus causa tractaretur, removeri, per dicta *supra, cum retuli dicto. c. cum pro quo de offi. delega.* quia hoc non effet recusare concilium, ex quo remanet sufficientia concilii, per ea, quæ ponit abb. *in d. c. de judi. supra retuli.*

Adde tamen prædictis, & quod licet concilium non possit recusari, ut suspectum, tamen possidentes ipsum concilium, ut suspicia: ut ponit abb. Siculus *in cap. penul. in fin. super verbo & appellatione de fin. matri.* Quod intelligo, quando non intelligunt esse suspectum, etiam licet particularis: utpote in quibus interdum altera hor, quod est politus locus civitatis, etiam reperitur politus locus ecclesiæ, in quo fuit celebratum generale concilium.

Ut dic quero, qualiter debeat esse constitutio in concilio, ut tamen habeatur pro, qui ibi present, an sub nomine concilii, & sub cujus nomine dicitur debeatur ada concilii. In hoc jura varie reperiuntur loqui: quia aliquando editur nomine papæ, & concilii. Nam aliquando dicitur, facto ita approbante concilio: *ut in c. facto de fem. excom. & in sapientia. c. ad amplitudine de re judi. in 6. & in ecclesia ad confirmam de hære. in. 1. c. de magist. in clem. 1. de usur. in clem. attendentes de fin. mona. & de elec. lib. 6. in c. ab episcoporum in verb. hoc facto*, ita hoc notat Domi. quod in edendo conciliione concilium papa est ille, qui principaliter statuit, & concilium fe habet approbative. Dicit etiam Ollen. *in c. qualiter de elec. & relati. fin. in c. 1. in 3. ampliatione de custi. & in c. 1. in fi. de trem. & pa. & in c. 1. in fi. pris. de pac.* Item dicitur aliquando, facti concilii approbatione ffatuimus: ut *in c. pro humano. de bonis. in 6. & in clem. 1. de hære.* Aliquando, hoc facto concilio attestante: ut *in clemenia contingit de religi. domu.* Aliquando, sicut ffatuimus in concilio: ut *in c. ne prælatus in verb. hoc facto*, Aliquando

Quomodo debeat esse constitutio concilii.

Quomodo debeat esse constitutio concilii.

Nomen publicum in concilio.

Nomen publicum in concilio.

Nomen publicum in sub cumulo.

Nomen publicum in sub cumulo.

cum sancto concilio deliberatione prehabita: *vt in c. ad apostolice de re judi. in fi.* Aliquando, faudente concilio: *vt in cap. si. de hep.* Aliquando, de consilio fratrum nostrorum, & laicis approbatione concilii: *vt patet in c. licet de ele.* Aliquando facit autoritate concilii prohibemur *vt. c. minus de pnoncia.* Aliquando, decernente nobiscum sancto synodo: *vt in c. fidei 1. q. 1.* Aliquando, de consilio concilii: *vt in d. ad apostolice de re judi. in fi.*

Aliquando apparet conflitutio edita nomine concilii tantum: *vt in exemplis infra positis.* Nam aliquando dicitur, commune totius concilii anathema profatum esse: *vt in c. de laicis. 12. q. 2.* Aliquando, placuit sancto concilio: *vt in c. de cle. q. 1. in. placuit. 12. di.* Aliquando, sancta synodus dixit, vel sancta synodus reliponde: *vt in c. bene quidem 96. di.* Aliquando, placuit hacc sancta concilio: *vt in c. fi. 30. di. & ibi c. consequens. 3. q. 4.* Vel ab universis episcopis dictum est, tatis placet, *ex. di. c. illud.* Aliquando, placuit hacc sancta synodus: *vt in c. quidam monachi. 16. q. 1.* Vel placuit omnibus reliquentibus in sancta synodo: *vt in c. 1. ex. cor. 7. q. 1. in. 1. de jejud.* Aliquando, universi de synodo dixerunt: *vt in c. de pri.* Aliquando, ad interrogationem, & omnibus placet, fatuit, & omnibus reliquentibus, placet: *vt in c. Offres de cleff. & c. laue quidem.* Et sic de multis similibus, ubi in persona concilii gesta loquuntur: *vt in c. quamam, & in c. incredibile. 31. di. & in c. difficile. 17. q. 4. 45. di. & de Jud. di. 47. d. c. quoniam multi.* ubi dicitur, julit concilium fanctia, & magna synodus. Ad idem c. 3. de ele. *quaerite. non alle. & in c. 1. de abdic. ad tuitio. de off. cuffro. c. fi. de successionibus ab intestat. c. 2. 22. q. 5. decretis. 12. q. 2. apostolicis. 21. q. 2. si quis jam transitus: c. 27. q. 1. cum multis similibus.*

Aliquando sub nomine papae tantum, ut patet pro majori parte in omnibus juribus edictis in concilio generali, *vt in c. minuti de reform. in cap. in pri. defectu cum duobus seq. de ele. in cap. cum sit de ex. & quali. in cap. quamvis contra de pbis. in cap. ut debitis, cum duobus seq. de appel. in cap. nulla de concef. prebend. in cap. de multa de prebend. cum seq. in cap. in aliquibus cum duobus seqnen. de decri. in cap. sed nec. de c. fornicatum sanguinis, nec clerc, vel monac. in cap. non debet decrim. de off. & in multis aliis similibus: in 6. ut in cap. 1. 3. cap. ubi pontifices cum multis aliis seqnen. de ele. & cap. 1. de regult. & alias plurimis: & ibi in elementis.* Aliquando apparet edita conflitutio nomine papae per approbationem papae ad conflitutionem concilii: *vt in cap. in Lateranensi de prebn. in cap. adversus de immun. eccle. juncta cap. non minus in fi.* Aliquando per relationem conflitutionis concilii, & nomen juris editionem nomine papae, & approbationem concilii: *vt eff. tex. 16. q. 1. in canonibus juncta supra scrip.* ubi Symmachus papa flatuit ex auctoritate Gangrensis concilii, & Synodus approbavit: ut patet ibi in fine litis tex. ibi: universa synodus congaeas acclamavit i. ut ita fat, rogamus: dictum est. Ecclesiae, exaudi Christe, Symmachus papa vive fit, dictum est duodecies. Sicut reperitur aliquando acclamatum imperatoribus in concilio Martiani, & in Chalcedonensi, & Agathonis.

A *in cle. 1. co. si. & cle. ad nostrum de bere. & cle. 1. de usur.* Unde simpliciter dicendum videtur prima facie, quod omnia conflitutio, quacumque fit facta in concilio, debeat edi nomine papae: quia conflitutio fanit robur a confirmante, non a concedente. Ad hoc tex. *in cap. fi. apostolice de prebn. in fi.* omnia enim nolita facimus, quibus nostram auctoritatem impartiri, dicit imperator *in l. 1. Cod. de veteriis enacts.* Ad idem facit, quod dicit Bal. *in l. ex placito. 3. colum. Cod. de rerum prem.* quod ita Spoletana confirmata per papam dicunur flatuta papalia. Facit, quod dicitur *in l. more (* maxime per Jaionem *) ff. de juri. omnium judi. in fin.* ubi pretitur materia, quando conflitutio dicitur dare. *in l. 1. f. ceterarum. 5. ff. ff. de tofc. mile.* Facit glo. *in cap. ex frequentibus de infis.* quae vult, quando conflitutio ex auctoritate fuit per inferiorem prepedata papa, dicitur papalis excommunicatio quoad abfolutionem. Vide, quod dicitur in Specu. *in de poenitentia fi. 5. ne autem in 8. colum. verf. quod fi potestas.* Et ibi, quod dicit Innoc. & alii. *in cap. de confir. uti. velimus. 7. tex. in cap. fi. apostolice fedis legatus de prebn. in 6. lit. fin. 8. q. 2. in fumma.* Sic tutor dicit filio emancipato a patre in testamento, & a patrone confirmata, non dicitur testamentarius, fed dativus, dicit in glo. *in l. fi. ff. de testib.* Et optime fatit illud, quod ponunt doc. *in cap. ad abolendam. de haeret. extrav. ubi* Idem Doct. *in tractatu de confir. uti. vel inutil.* & Felis. *in cap. per vestras de magis. & scie.* & Milis *in verbo* beneficium monastic. & remissive idem Felis. *in cap. cum Ecclesia de referip. quod* fi papa confirmat beneficium manuale datum monachis, & hoc ex certa fcientia, non potest amovere ad nutum abbatis: quia hoc tiriovis a papa, & ex fuffitione confirmantis, qui ex certa fcientia potest, & facit ipsum perpetuum, & ejus natura mutat. Unde cum concilia fumant come robur a papa: *vt in c. fapiditis 15. q. 1.* nec pollint habere aliqua concilia tata fine papae auctoritate (ut patet, *17. di. per totum,*) & flatuta concilii confirmentur auctoritate, & conditutione papae (*vt in cap. bene quidem 96. di. in verf.* quod fi) & canones edit ab aliis pontificibus non confirmentur per concilium, fed per papam (*ut in c. quaestiones 7. q. 1. quaedam in c. ex aetate.* quia inferior non confirmat gefta superioris) *vt in cap. 1. d. in. confirma. uti. velimus.* & folus papa pretfuit Ecclesiae constituit imperatorem (*ut in cap. ad apostolice de re judi.* notat Arctinus *in d. cap. quaeliter, & quando*) videtur, quod omnia edita in concilio debent denominari a papa. Ad idem facit, quod ponunt doctores a digesto, glo. *in l. 1. in verbo*, fratribus, *de renun. in 6. & in c. 1. de off. leg. in 6.* Facit, quod dicitur *in cap. quod in dubio de confirm. eccles. 7. vel alterna. & in cap. nuncios. in. 6. & in c. fin. cui de prebend. in 6.*

Abbas *in c. Offres in 3. nocabilis de ele. & in cap. 1. de pac. in uiri. nocabis*, dicit, quod debet lex, vel conflitutio edi sub nomine concilii, & non nomine papae tantum: quia ibi tex. nullam fatis mentionem de papa, qui ibi praesidebat. Dicit tamen, quod quando matria legis originatur a papa, licet concilium approbet, tamen lex edenda est nomine papae, quo fumpfit vigorem, & originem: nam & hinc concilio papa potest legem condere. *c. cuncta per mediem 9. q. 3. fin. in c. ad apostolice de re judi. in fi.* Quando autem materia legis a concilio originatur, tunc nomine concilii est lex edenda: nam in concilio interfit papa, ut caput, pro hoc *cap. Offres de ele. & 1. quaest. 7. canonum.* Quinimo dicit, quod majoris laboris est conflitutio totius ecclesiae, quam folius papae tantum. Allegat. *c. cum dilectis de ele.* & quod notat archi. 18. *di. in fum.* Sed de hoc infra latius dicetur in loco fuo. Idem etiam replicat abb. *in c. confirmatio de rebus ecclesie non alie. de ident in c. 1. de fponf.* Idem ibi Alexander, qui dicit, quod ubi aliqua statuta papa ad mentem ius fautionem conditi, illud adscribitur concilio, & non papae: licet & papa ita principalis promotor, qui tunc adscribitur papae, & non concilio; ut *in c. licet de ele. & in c. adversus de immun. eccle. & in d. c. ad apostolice de re judi. in d. judicis fu. praferip.*

Sed fi recte adverterint, illa diffinitio nihil eft: nihil fumpsit papa, vel aliud praeter concilio, & a quo debet regulari, & ei attribui quid fit per concilium, *argu. 8. religiosum infis. de rerum dom. & 1. cum in decretis*, ibi Bar. *ff. de reg. ff. fomp. fu. 13. q. 1. in excepitulis*, ibi glo. & ut dictum eft fupra, res denominatur a digniori. Bal. tamen *in l. 1. c. de manumiss. vindicta*, dicit, quod non eft vis, utrum pronuntiates interpretian in concilio, dicant, non concilium, vel non archiepiscopus de consenfu concilii nonfiat ecclesia, & allegat archi. 17. *di. c. generalia.* Et inquirit in concilio provinciali: dicens quod a tali conflitutione five fententia poterit folus archiepiscopus fine concilio abfolvere, & ipse fuffragatus fuum fubditum, quia eft fententia juris, *per c. nuper de foren. extrav.* ubi idem Domi. & late Alex. *in fi.* Immol. tamen *in c. 1. de pac. vult*, quod conflitutio edita in concilio, sta attributur etiam concilio per quam dicit fanctum Tho. cum impugnantes religionem *in q. 6. in antepenul. col.* Quod fanctit patres in concilio congregati nihil fatuere poffunt fine auctoritate papae. Et ubi papa eft praefens, ei adferibuntur acta concilii: *argu. c. 6. qui de prebend. in 6.* quod ponit Alex. *in c. Admoffus circa fi. 13. di.* Hinc quando concilia condunt decreta, Liro approbante concilio: ut offendunt jura fuepra primo loco allegata.

Et illam conclusionem pollea poftam reperi per Pe. cardi. Cardinalem *in tract. de pa. vacte. & pa. in 3. tertia parti. verf.* fecundo quaeritur: & bene probat tex. jundta glo. *in c. ex epistolis de ele. non vel.* Nisi papa adsit, non potest decreta: videlicet, quod fub nomine utriusque (videlicet fuo & concilii) decretum editur. Ad quod facit gethum in concilio Martini, ubi fufficiebanda damnatione Sergii, Conflantini, Pyrrhi & Pauli procefiit per viam fubferiptionis, fubferibendo videlicet: Martinus Jundta ecclefiae & apostolice ecclefiae Romae episcopus huic diffinitioni confirmatoris orthodoxae fidei & damnationi Sergii, Conflantini, Pyrrhi & Pauli flatuens fubferipfi; & fic etiam, Maximus fanctae metropoleos ecclefiae episcopus, confirmando, damnando & flatuendo una cum 3. episcopis fe fubferipfit, quilibet in eadem forma. Sic in concilio, cui praefuit Gregorius junior tempore Conflantini junioris imperatoris Romae: videlicet, Gregorius fanctae, catholicae & apostolicae ecclefiae urbis Romae episcopus huic conflitutio a nobis promulgato fubferipfi; & omnes pariformiter fubferipferunt. Et idem in Symmacho, qui tempore Theodorici regis in pontifice pro tum habita cum 17 episcopis praesidens in 6. actione dixit, Sanctorum patrum flatuta firmantes expetitis fententiis fancimus &c. & Symmachus episcopus ecclesiae catholicae dixit: quod fi aliqui hac transgressi fuerint & talia praesumpferint, quod fuper his vobis videtur, pari adjuratione manifestate. Cumque fuerissent & paulo poft iterum confediffent, dicentes: fi quis hoc hodie in hac synodo prohibita infringere

Nec obstat, quod legitur *dist. 15.* ubi Jacobus, qui erat episcopus Jerosolymitanus etiam praesentes Petro protulit: fententia, dicentes, *Ego judico non imponendum esse, &c.* & epistola ibidem Petri ad Jacobum, & concilio, dicens; *Jacobus & seniores fratres in, qui sunt Antiochia, &c. & intrum. Placuit nobis Spiritui sancto in unum eligere, &c.* Ecce manifeste *Jacobus est episcopus sancti, & nobis nihil ultra imponere:* & nihil dictum fub nomine Petri, qui erat praesens. Quia respondere, quod ita fatis ibi non contradicentes, fed volente Petro, & quia actus originabatur ab ipso concilio: vel & aliter, quod ibi non fuit aliqua conflitutio edita, fed quaestio ventilata fuit; pro tunc per omnes apostolos: & ideo ab illis fub nomine omnium aliis intimata. Vel potest aliter respondere, ut infra in fine hujus articuli dicetur. Unde poteft dici, quod quando papa cum praesidet, tunc acta concilii debent dictari fub nomine papae, qui eft caput concilii: *vt in c. Offres c. Significfti de ele. 1. q. 7. canonum.* Ipse enim eft universalis concilii praesidens: ut patet in supra scrip. *in c. fi. quaf. 55. q. 1. & 9. q. 7. cum pofitis. 25. q. vlti. c. fi. quia dominus. 55. q. 9. quod quis. c. 1. in fuprascrip. & fum. c. in summo Domini. 13. di.* Quinimo concilium petit a papa, vt conflitutionem facit. 12. q. 2. *c. reliquarum fervos.* Et concilium debet confentire pollis flatutis: *vt eff. tex. 12. q. 2. fuprascrip.* Et ubi papa eft praefens, concilium nihil potest flatuere fine auctoritate papae: *vt eff tex. in bene quidem in verf. quod fi cap. 1. dist. 96. di.* Ubi dicit fanctus Tho. contra impugnantes religionem *in q. 6. in antepenul. col.* Quod fanctit patres in concilio congregati nihil flatuere poffunt fine auctoritate papae. Et ubi papa eft praefens, ei adferibuntur acta concilii: *argu. c. 6. qui de prebend. in 6.* quod ponit Alex. *in c. Admoffus circa fi. 13. di.* Hinc quando concilia condunt decreta, Liro approbante concilio: ut offendunt jura fuepra primo loco allegata.

Et illam conclusionem pollea poftam reperi per Pe. cardi. Cardinalem *in tract. de pa. vacte. & pa. in 3. tertia parti. verf.* fecundo quaeritur: & bene probat tex. jundta glo. *in c. ex epistolis de ele. non vel.* Nisi papa adsit, non potest decreta: videlicet, quod fub nomine utriusque (videlicet fuo & concilii) decretum editur. Ad quod facit gethum in concilio Martini, ubi fufficiebanda damnatione Sergii, Conflantini, Pyrrhi & Pauli procefiit per viam fubferiptionis, fubferibendo videlicet: Martinus Jundta ecclefiae & apostolice ecclefiae Romae episcopus huic diffinitioni confirmatoris orthodoxae fidei & damnationi Sergii, Conflantini, Pyrrhi & Pauli flatuens fubferipfi; & fic etiam, Maximus fanctae metropoleos ecclefiae episcopus, confirmando, damnando & flatuendo una cum 3. episcopis fe fubferipfit, quilibet in eadem forma. Sic in concilio, cui praefuit Gregorius junior tempore Conflantini junioris imperatoris Romae: videlicet, Gregorius fanctae, catholicae & apostolicae ecclefiae urbis Romae episcopus huic conflitutio a nobis promulgato fubferipfi; & omnes pariformiter fubferipferunt. Et idem in Symmacho, qui tempore Theodorici regis in pontifice pro tum habita cum 17 episcopis praesidens in 6. actione dixit, Sanctorum patrum flatuta firmantes expetitis fententiis fancimus &c. & Symmachus episcopus ecclesiae catholicae dixit: quod fi aliqui hac transgressi fuerint & talia praesumpferint, quod super his vobis videtur, pari adjuratione manifestate. Cumque fuerissent & paulo poft iterum confediffent, dicentes: fi quis hoc hodie in hac synodo prohibita infringere

te præsumperit, si clericus fuerit, gradu proprio careat, si monachus, vel laicus, communione privetur. Et infra dum resediliunt facto silentio universa synodus dixit. Quisquis clericorum, aut monachorum, vel laicorum tam majoris ordinis, quam inferioris poſt hanc formam a nobis probatam hi decretis contrariare præſumpſerit, ſtatutis canonicis velut ſchiſmaticus ſecundum ſe ſubiacebitur ſententiæ. Symmachus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ urbis Romæ hunc conſtitutum a nobis inſipiente Dominio præcipio ſubſcripſi. Similiter epiſcopus Mediolanen. & alii ſub eadem forma ſubſcripſerunt. Et rursum in eadem 6. actione, quando dicit, aliquas ſtatuta renovanda, ſubſcripſit, & alii omnes patriarcharum ſubſcripſerunt. Similiter in concilio Aphricano c. 6. & in concilio Papiæ habito per Bonifacium, & his ſimilibus fuit, quia ita voluerunt illi pontifices ex humilitate procedere.

Sed ubi papa non eſſet præſens in concilio, tunc acta diſtabuntur ſub nomine concilii, & poſtea transmittentur per papam approbanda: & ita procedent jura ſecundo loco adhibendo. Etiamſi hoc videtur fuiſſe factum in concilio Chalcedonenſi celebrato abſente papa. Et ita reſpondet præſtatus Cardi. ad jura, quæ dicunt, *concilium diſſolvi*, quod loquuntur, vel quando dicitur papa ſuis decretis petitione cleri, vel ubi papa non fuerat præſens, ſed alias authoritatem præſtabat: ſicut in concilio contra Symmachum in §. *hinc etiam* 17. *dis.*

Et ex his patet, quis debeat præferri in ordine ſcripturæ, utrum papa, an concilium. Quia videtur quod papa, ubi papa in concilio præſidit, aliquidem conciliorum, quia confirmatio ſequi videtur decretum conſtitutionis: ut per totum de *conſtit. nihil vel inuiuſ.*, *C. d. 1. C. de ſt. jure enacto.* Quicquid videatur Bartolus dubitaſſe in contrario in *verbo papa*, qui dicit, *multum fuiſſe ſuper hoc* in concilio Baſilienſi diſcepatum, & pro papa allegat *de conſtitu. de c. c. in quibus in ſupraſcrip.* ubi dicitur *Leo epiſcopus & ſimiles ſynodus*. Et allegat ad idem epiſcopum Aleſſandri ad Maurum papam, & epiſtolam Stephani archieſcopi ad Dimaſum papam, & epiſtolam Aurelii Carthaginenſis epiſcopi ad Innocentium papam, & *tex. de conſtitu. di. 3. ego Berengarius*, & de eo, qui cognoſcit conſang. uxo. *lum c. cum habetis vi. q. 3. Theugaldus*, & ubi quando dicit papa poſtponitur, dicit hoc factum et humilitate papæ. *allegat.* 11. *q. 1. diſtellitimus* 97. *di. vulter.* Facit, quod dicit tex. de beato Greg. *in epiſ. quæ ſuper hoc*, 2. *q.* 7. & quod dicitur *in c. nihil de præſcrip.* Et ita videtur fuiſſe tenus præſtati Cardi. Cameracenſis, quod ubi hoc factum reperitur ſub nomine concilii, illud proceſſerit ex humilitate papæ. Et de Bricien. in *dicto verbo*, *papa*, ſi citi mentionem Felli. *in poſtilla ad monachium Petri de Monte circa ſi. in verſi. hoi expeditis* quando examinat quæſtionem. Quis ſit major, utrum papa, an concilium. Et ſecundum Felli *tex. in. nulli. or in i. eq. 9. di.* Et ideo ſi aliquando in concilio, ubi papa præſuit, reperiatur lex edita ſub nomine concilii, & non papæ, vel illud fuit in principio ſaltectis eccleſiæ, vel ex humilitate papæ, vel quia ſic ei placuit: edi nomine concilii ſecura approbatione ipſius papæ. Ad prætiſſa facit *tex. ne quem ult. pauſtis, c. provida de elec. in 6.* ubi probatur, quod concilium dicitur facere id, quod fit in concilio, quod etiam probat tex. *in c. non mirum, quando, c. adversus de immu. eccle.* Et maxime hoc videtur, quando concilium tenetur in abſentia papæ, non tamen mittitur confirmanda ad papam: & videtur, quod conſtitutio originatur A a concilio, & ſub nomine concilii edenda papæ approbante: & ideo merito videtur præponendum nomen concilii, tanquam neceſſarium, et quo ſecundo a papa (videlicet confirmatio) neceſſario debet ſequi: juxta notata *in. examinata: & in c. neceſſitatis de conſtit. util. vel inutil. & in c. inter dilectos de fide inſtru.*

Et ſi dicatur, quod cum agitur de reformatione in capite & in membris, neceſſario deberet edi ſub nomine concilii. Reſpondet præſtatus Cardi. quod non eſt aliquando poſſe authoritatem præſtare, quam ipſemet papa: quia non eſt dare ſuperiorem. *Et vi. C. ne quis in ſua cauſa jus ſibi dicit*, non habet locum in papa: ut *in c. ſi papa qq. di.* & dicitur *in c. non ſemper deprædi.* & ideo ſi aliter hoc cauſa B dam reperitur, etiam non de neceſſitate, ſed ex humilitate proceſſit.

Egidius tamen *in clo. Judum de ſypol. in prin. in 4. metabolis*, dicit, quod licet concilium generale poſſit inſtare apud papam, ut conſtitutionem faciat, vel approbet, vel gratam & ratam habeat, tamen concilium novus debet conſtitutionem facere: & dicit hoc colligi ex illo tex. cle. a contrario ſenſu. Quod intelligit, niſi in caſibus, in quibus concilium juſtæ poteſt de papa: ut in cauſa hæreſis, ut *in c. fidei de hære. in 6. C. an cauſa ſuſpectus. pp. di. ſi non ſimiliebus*. Et hoc intelligo, quando concilium veller fine authoritate papæ, vel contra ejus voluntem aliquid ſtatuere de non concernentibus ſibem. Facit, quod dicitur in *pp. in ea. in iſti. q. di.* Et ratio eſt, quia concilia ſumunt robur ab auctoritate papæ, *c. ſignificaſti de elec.* Et cum illa opinione Egidii videtur ſequitur Gloſſ. de Do. *in d. c. nihil principium*, & glo. de Inno. *in d. c. ex poſtis*: quia ſolus papa habet poteſtatem authorizandi & ſtatuendi, & non concilium. et refert abbas Sicul. ibi dic.

Non obſtat quod legitur *dd. 1.* ubi electio Mathiæ ad apoſtolatum fuit facta ab omnibus apoſtolis, & adſcribitur apoſtolis cum dicitur: *Retraxerunt eos*: & non dicitur, quod Petrus illamvi. Sunt *dd.* & cum dicitur, quod *apoſtoli convocantes multitudinem diſcipulorum dixerunt, non eſt bonum derelinquere nos verbum Dei & ſubjungitur, conſtituamus ſuper hoc opus*, & deinde, *& impoſuerunt ei manus*: & non dicitur, quod Petrus impoſuit. Ad idem *dd.* ubi dicitur, quod *miſerunt Petrum & Joannem*. Ad idem Aduum c. ubi Jacobus judicavit: & epiſtola dicitur facta non nomine Petri, ſed apoſtolorum & ſeniorum fratrum. Ad idem *dd.* 11. quando Paulo fuit injuſtitam a congregatione ſeniorum, ut ſe conformaret in ceremoniis legis Moſaicæ, abſtio ibi notatur communis, cum ſubditur: *hoc ergo fac, quod dicimus*: & in omnibus prædictis epiſtolis videtur, quod in *c. 1. 6. 15. q. 2. 11.* apoſtoli erant concilariter congregati.

Illis enim reſpondetur, quod licet ſub nomine univerſali fuerit decretatum, non tamen ex hoc ſequitur, quod concilium debeat ſub nomine concilii: ſicut quando dicitur, Plenitudo ſanctæ eccleſiæ, non ex illo innuitur, quod conſtitutio ſub nomine concilii debeat eſt de neceſſitate: ſed potuit, ſi aliquando ſecus contigit, ex humanitate & toleratia papæ: ſicut ad majorem firmitatem: quia quod fit per concilium, virtualiter fit per papam, qui illi præeſt. Unde dicit Oſtien. *in c. qualiter d. 2. de conſu.* quod concilium non confirmat conſtitutiones, ſed approbat, ſed papa eſt, qui confirmat: quia confirmatio eſt actus ſuperioritatis: ut quod dicit *in 1. ſi. C. de ſt. C.* & cardi. *in c. ſignificaſti* 20. *contrario de elec.* & Felli. *in c. 1. de tren. C. pa.*

Quando conſtitutio aliqua concilii, ut illius ſenio & ſynodi, non dicitur ſuperiorem habere.

Quando dicitur conſtitutio concilii.

Ulterius, quia contingit interdum, quod conſtitutio renovatur in alio concilio, quæ ro, a quo congruentius denominabitur, a primo ne concilio, an a ſequenti? Fel. *in c. de pac. dicit*, quod congruentius denominatur a ſecundo: allegat glo. in verbo concilio, *in c. ubi periculum de elec. in 6.* Sed illa glo. non ita ſimpliciter loquitur: ſed dicit, quod ex quo illa conſtitutio fuerit renovata per dominum & Joannem, potius ſumit vigorem ex renovatione Cælestini V. & ex approbatione Bonifacii. Quamvis contra hoc videtur tex. *in c. quia interdum de priviile.* & *in prop. 6. & in c. de prebend. eu. ti.* ubi dicitur, quod qui innovat, nihil de novo facit, ſed vetus confervat. Idem tex. *in c. ex. poſtis de priviile.* Unde abbas *in d. c. quia interdum*, diſtinguit, quod ubi jus antiquum eſſet penitus ſubſtitutum, tunc dicitur de novo dari, alias ſecus quando non eſſet ſubſtatum. Et ſic concordat cum glo. in verbo, *conſtitu* quod dicit, quod conſtitutio illa erat penitus revocata, & meritò ſumit robur ab innovatione. Et pro hoc facit tex. *in argu. in c. 1. de pp. Facta*, ubi innovatio poſtulationem caſſatam, dicitur de novo poſtulare.

Pro Felino facit, quod dicit tex. & ibi doc. *in verbo cum adopte, in n. 1. 5. & pro ſimplicitate & de verb. d. ubi.* ubi cum additur, vel detrahitur primæ diſpoſitioni, dicitur creari nova diſpoſitio. *I. jus civile ff. de poſth. & jure*. Sed hoc patum facit: quia non ſequitur in illo non innovatione, & non cum addicitur primæ. Ad quod facit tex. *in c. non minus jure. Ro ca. adverſus de immuni. eccle.* Poſſet ſalvari, quod dicit Felli. ea cauſa quo primo conſtitutio vel non fuerit abrogatur (juxta. *c. 1. de tren. & pac.*) vel fuerat abolita per contrarium ſilum. Intendum tamen idem tenon attribuitur duobus *c. 1. 2. q. 1.* & *in c. 1. neceſſaria*. Quod intelligit Felli. *in d. c. 1. de pac.* quando ſecundus aliquid addidit. allegat *l. ſi. ff. de operibus publ.*

Item adde prædicta, quod ubi papa dicit: ſtatuimus de conſilio concilii, vel nobiſcum decernente concilio (juxta *c. pleriq. 2. q. 1. C. c. nimis de juramen. non fluit*, tunc illa eſt potius conſtitutio concilii, quam papæ, ſecundum abb. *in ſermone*, maximo. *36. col. vers.* 35. in ultima parte. allegat arch. 17. *di. ſi quis* Felli. *in c. 1. de pac. & in c. 1. eam in 25. col. de reſcrip.* ubi videtur magis dicere, quod ſit potius utriuſque: quod mihi placet per notata *in d. c. grave de probat.*

Item adde, quod per illa verba, ſacro approbante concilio, dicitur conſtitutio concilianis ſecundum Dominum *conſi. 4.* quod intelligo per quamdam communicationem ſecundum Anan. *in c. 1. de pac. & Imol. ibidem*. Si tamen diſpoſitio continet aliquid capitula, in quibus non eſt replicata illa clauſula, tunc in illis aliis capitulis non dicetur diſpoſitio conſtitutio, ſed capitula, ut ipſe dicit *in d. conſi.* nec dicetur tunc papa facere contra concilium, revocando conſtitutionem in illis aliis capitulis, ut ibi dicit Imola.

Item adde prædicta, quod per illa verba, in conſtitutione poſtea videlicet (ſacro approbante concilio) non probatur, quod conſtitutio fuerit edita in concilio, ſed quod fuerit poſtea approbata per concilium; dicit Joan. Mona. Joan. And. & Domi. *in c. ubi periculum de elec. in 6.* Ita dicit & refert & dicit eſſe ſingulare Felli. *in c. 1. in q. colum. de ſynod.* Sed ſi bene advertatur, Dominicus hoc non dicit; ſed quod conſtitutio ſe habet approbative in conſtitutionibus conciliarbus: & quod papa principaliter ſtatuat, bene probat Joan. An. Dic, ut dicit in quæſtione precedenti, Qualiter debet eſſi conſtatuto in concilio.

A Succeſſive quæro, utrum papa poſſit tollere ſtatuta concilii. Videtur quod non. Et pro hoc eſt tex. *in cap. ſicut* 15. *di.* ubi dicit tex. quod ſtatuta concilii ſunt ſuſcipienda, & veneranda, licet quantiuor evangelia: ſed contra quatuor evangelia papa non poteſt diſpenſare: ut dicit glo. & doc. *in pro. poſtulat de concef. preben. 35. q. 1. c. ſicut quidam.* 19. *di. c. ut dignum*. Ergo non contra ſtatuta concilii. Et confideranden eſt, quod verba illius tex. ſunt verba B. Gregorii, qui erat papa: ſicut autem ipſe debebat venerari talia ſtatuta concilii, ſic & ſuceſſores. Nec obſtat, quod tex. *d. c. ſicut*, loquitur de 4. concilis principalibus, quia tex. ſequens (quo incipit, ſanctæ Romana eccleſia) poſtquam ſuccurrit eſt ſanctione de dictis quatuor concilibus, poſtea ſubjungit; Sed & ſi qua ſunt concilia a ſanctis patribus inſtituta, poſt illorum 4. auctoritatem collundenda, & recipienda decernimus. Et ad idem videtur tex. *in c. contra ſtatuta* 15. *q. 1.* ubi dicit tex. quod contra decreta patrum condere aliquid vel mutare, nec huiuſ quidem leges poteſt auctoritas. Et hoc videtur velle glo. *in c. ſimonia* 9. *di.* & fuit diffinitum in concilio Conſtantienſi, & Baſilienſi, quod concilium habet immediate poteſtatem a Deo. & quod quilibet etiam papa teneatur obedire præceptis, & ordinationibus concilii in quinta ſeſſione Conſtantienſi, & in 11. ſeſſione Baſilienſi. Ad idem loco plura jura, 15. *q. 1.* ubi dicitur, quod papa non debet inſtituta patrum uſque ad animam & ſanguinem tueri. *inc. ſunt quidem. C. alia ſimilia in c. ſequens. C. c. violentes, C. c. prima ſalus, C. c. qua ad pertinent, C. c. utilitas, C. c. ſolitis*, & ſere per totam illam quæſtiones. *de 20. di. ca. decretales, C. c. de libellis. 4. di. c. in iſtis. 16. di. c. ſanctæ ecle. 40. di. c. ſi quis autem.* Ad idem eſt auctoritas Leonis papæ ad Maurianum imperatorem: *qui ſcribens de canonibus Nicenæ ſynodi dicit.* Quod nulla poſſunt improbabilitate convelli, nulla novitate violari. Et hoc dicit ipſe Leo papa, auctoritate Nicæni, fideliter exequendo neceſſe eſt me perſeverantem exhibere ſimulatum: quoniam diſpenſatio nihil credita eſt. & id mentem tendit: ut ſicut ſi paternatum regulæ ſanctionum, quæ Spiritu Dei ſpiratæ ſunt conditæ, me, quod abit, connivere violentur. Et quomodo poſſit papa tollere ſtatuta concilii, conſulit in effectu Ludo. in concilio Baſilien. *ſeſſ. 380.* ubi vult, quod papa non potuerit providere de dignitate electiva contra conſtitutionem concilii Baſilienſis voluentis, eo cauſa ſecure provideri per viam electionis. Ad quod facit, quod ponit arcib. poſt glo. 15. *di. c. ſicut*: videlicet, quod papa non poteſt revocare ſtatuta concilii contra fabarem & ſtatum univerſalis eccleſiæ.

Sed in contrarium (quod tamen papa poſſit tollere ſtatuta conciliarum) facit tex. *in c. in eſpiſcopiſ de elec.* ubi dicitur, quod in ſtatutis conciliorum ſemper excipitur auctoritas Romani pontificis: cum concilia ſumant robur ab auctoritate papæ, & Romana eccleſia ſit caput omnium. Et ſequatur de hoc eccleſia, tamen in papa idem dicit tex. *in c. bene quidem circa ſi. 96. di.* Et hoc dicit glo. *in c. ubi periculum in verbo*, concilio generali. *de elec. in 6.* ubi dicitur, quod Adrianus papa, & poſtea Joannes XXI. licet non fuerit æquum, potuerunt revocare illam conſtitutionem editam in concilio (videlicet *c. ubi periculum*) etiam ſine requiſitione concilii. Idem ibi Joan. An. Domi. & glo. *in d. ca. ſicut* 15. *di.* Ad idem eſt tex. *in c. cum in concilio, juncto c. innovat de elec.* ubi patet, quod licet diſpoſitio *d. c. cum in concilio* fuerit edita in concilio generali, & concerneret decretum eccleſiæ, nihilominus papa *in d. c. inuenit di-*

cit,

cit, quod quia par in parem non habet imperium, & successor non potuit ligari, nec actatur ad observantiam illius. *e fi nolit.* Ad idem *c.1. juncto c. propositi de concess. prebend. C. c.2. eo. ti. in 6.* Ad idem *c. mandati de rescrip. juncto c. statutum eo. ti. in 6.* ubi revocatur factum in concilio. Ad idem *c. Bazianus, juncto c. confirmatione de sponsa. extrav. in 6.* ubi declaratur gesta in concilio per solum papam. Ad idem tex. *in c. ne circa juncto c. qui contra de clerici. in 6.* ubi restringitur a papa conditio concilii. Ad idem *c. licet eximi juncto c. de sponsa. eo. ti. in 6.* Ad idem *c. ne pro defectu de clerici. juncto cap. quanquam eo. ti. in 6.* Ad idem *d. c. licet eximi, juncto c. eum ex eo, q. C. ex commissa de clerici. eo. ti.* Quo videtur quod concilistis fuit postea revocata per Bonifacium VIII. per extravagantem, *pie solicitudinis*, ut vide deci. dominum, 150 incipit, *item licet.* Ad idem, *c. fabricanti, et Synod. c. et episcopus. 77. di.* quæ etiã sunt jura concilii, etiam tolluntur per *ele. generalem de ætate C. qualis.* Ad idem tex. *in c. cleri, juncto dan. 3. 4. 5. 1. regula. 59. di. 3. q. 7. c. necessaria, & c. requisiti ea. cau. C. q.* Et multa hu limilia reperiuntur in jure: in quibus interdum interpretatur, interdum limitatur, interdum dispensative, & interdum collendo penitus conditiones concilistarum, jura procedunt. Unde quod papa, posset tollere conditionem concilistarum, ipsi alio concilio, tenent communiter doc. *in c. significasti de el.* vbi Joan. An. & alii post eum volunt, quod possit illas immutare sine consensu concilii, & tollere & limitare, & idem doc. *in d. c. licet eximi eo. ti. in 6.* maxime Domi. *in glo. super verbo, concilio.* Similiter dicitur, quod solus papa conferre conditiones canonicatuum, non posset conditiones concilistarum papæ: quia confirmatio est actus legislativus: ut dicit card. *in c. significasti* in 10. *colu. de rescrip.* posit Felli. *in c. 1. in fi. de treu. C. pt. C. in c. 1. in 3. amplitudine de rescrip.* Bal. *Ian. C. de li.* Unde concilium non confirmat, sed tantum approbat conditionem papæ: ut ibi dicitur. Et quod posset tollere Bamba concilistas, interpretando in concercentibus fidem, ponit Felli. *in d. 3. amplitudine.* Pro hoc facit, quia (quod plus est) non solum tollit, & limitat conditiones concilistarum, sed damnat concilia: ut patet in concilio Ariminensi, in quo (ut dicit Hieron. in dialogo adversus Luciferianos) ipse nomine unitatis, & fidei, infidelia scripta est. Quæ omnia per Damasum papam condemnata Liberio annulata sunt. Unde Aug. vocat illud concilium latrocinium. De cujus concilii damnatione est tex. *in c. sancta in 5. in prima. 15. di.* Sic est etiam de concilio Ephesino secundo, quod annullavit Leo papa in Chalcedonensi concilio. Sic videmus de concilio Aquilgranensi, ut in *c. placuit 36. q. 2.* quod a Hieto. improbatur *in c. vna ea. ca. C. q.* Sic & de concilio Constantinopolitano 330. episcoporum tempore Constantini de imaginibus Dei, & functorum collendis, quod posset Sexphantus papa Romæ reprobavit, quod posit Vincentius Historialis *li. 24. c. 174.* ubi etiam de aliis similibus conciliis reprobatis in quibus Felli. posit: de quibus etiam posit diffuse cardi. de Turrecre. *in tract. de prærogativa papæ. q. 5. c. 62.* Licet ad ifta posset responderi, quod illa concilia fuerunt generalia tunc concilia Ephesina apostolice authoritate congregata.

Quæstio conciliarum figit tempus dominum.

Ex hac conclusione hujus quæstionis dic, quod in Ecclesia conciliarum duplicitas aliqua constituitur, quia quædam sunt, quæ concernunt jus diuinum cum, dicunt, Christus Ecclesiam Synodo contra Arium statuum fuit, quod Filius est æqualis, & consubstantialis Patri, & fuit in Concilio Constantinopolitano determinatum est, Spiritum sanctum esse verum Deum, & fic de aliis: ut patet. 15. *di. ca.* 1. Et talia sic determinata non potest papa tollere vel contrarium statuere: quia non potest tollere, statuta concilii in iis, quæ pertinent ad articulos fidei. Et fic intelligitur, quod dictum est, quod debent statuta quæ concilium servari sicut quæ ut evangelia, & quod papa non dispensat contra quæ tuor concilia principalia: *in c. de c. ferat. 15. di. 3.* Et ita intelligitur, quod dicit, quod papa debet requirere, & statuere cum concilio episcoporum: ut *in c. Anastasius. 19. di. ibi glo.* Quod quidem intelligatur, quod in illis duobus conciliis fuit in provincia gallione. Et hoc vult sanctus Tho. *in secunda secunda. q. 1. art. ultimo.* Et idem sanctus *in quodlibeto q. art. 13.* Et fic intelligitur, quod dicitur, quod papa non dispensat contra quatuor concilia, nec contra dispensat apostoli, nec contra quatuor evangelia: ut est glo. *in c. propositi de concess. prebend. in c. post translationem de renun. in glo. & glo. in c. literæ de reskriptis. & glo. in c. qua ad perpetuam, & glo. in c. sunt quidam. 25. q. 1. & glo. in c. cum ad monasterium de statu regula. & glo. in c. ex multis. 1. q. 3.* ponit Ostien. *in summa, in li. de dispensa. in 5. q.* verbi. alicujus, quod etiam ponit abb. *in c. quod translationem de appellat.* Et *in c. majores de baptis. & in c. post translationem* cit. ut, quod ecclesiæ quæ sunt unum ex quatuor conciliis principalioribus disponit interpretando. Sic videmus etiam interpretari contra verba evangelii: ut quod in ante dictum est etiam fiet omne verbum, ut *in c. in omnibus de reskr.* & tamen in deputione cardinalis requiritur majores nominari: *ut c. 5. q. c. 1. ver. 2.* Et contra canonem, eodem modo contra illa quatuor concilia, quæ sunt servanda fecit quatuor libri evangelii. Quod intelligendum est pertinentem in iis, quæ sunt de articulis fidei: quia in omnibus cæteris non disponitur de articulis fidei. Et ita dicunt doc. *in d. c. post translationem*: quia in aliis, quam in articulis fidei, dicit Ioan. An. & refert Fo. de Archa. ibi quod omnia concilia per *d. c. significasti*, & in illis anima ejus manica ejus. Et quia ista quatuor concilia repetuntur omnes fidei: ut dicit Abb. *in c. in omnibus Domini 25. di. in 1. col.*) utrum etiam in iis, quæ concernunt articulos fidei, possit papa interpretari, & modificare illa concilia generali, vide quod late pono infra in quæstione, Utrum papa in casu fidei teneatur tempei congregare concilium.

Quædam vero continentur in ipsis statutis concilium, quæ non pertinent ad articulos fidei: sed certæ, & qualitate ordinandorum: ut tex. *6. synodo in cap. sublatanis. 77. di.* ex Carthaginensi concilio *in c. placuit ea. di.* ex Agatheo. concilio, *in c. episcopus ca. di.* ex Concilio Toletano *in c. in nomine.* di. quæ omnia sunt sublata per Clementem *in ele. generalem de ætate C. qualis.* Et de gradibus impedientibus matrimonium, & hoc concernentia informationem morum, correctionem, & punitionem criminum. Et ista proprie dicunt statuta concilium, quia quoad illa quæ sunt fidei, ponitur concilium declarat illa, quæ implicite erant in facta scripturæ, quam de novo aliquid statuitur. Et illo locum modo intelligitur, quod communiter dicunt doctores: videlicet, quod papa potest tollere statuta concilii. Ad hoc quod dicitur *in c. in ifti 4. di. 34. di. c. fraternitas.* Ba. *di. ca. presbyter 9. q. 3. aliorum* ibi glo. Pro quo vide, quod dico infra in proximo quæstione, & dicit Domi. *in c. in ifti circa finem 4. di. C. in c. stat in fi. 15. di.* Sic dicitur, quod papa potest

Ac papa dispensare contra statuta.

Quæ sunt statuta concilii.

Papa potest tollere statuta concilii.

Papa potest tollere statuta concilii. 315

crimina, papa potest tollere statuta concilii.

Verum quia fuit aliqua, quæ licet non sint de jure positivo, sed de jure divino, tamen non concernunt directe articulos fidei, utrum in talibus possit papa tollere statuta concilii? Et in illis ista est considerandum secundum casuum exigentiam, utrum in tonsuli, vel limitandi. Et declaro, vel dispensare, & omnia causa substituere, vel nulla omnino. Exemplum in decimis: ut traditur *loc. a nobis de decis.* in monacho, quod papa non potest dispensare in *c. cum ad monasterium de statu. mona.* Et in matrimonio in gradibus divina lege prohibitis: ut *in c. literæ de reskr. fonis. pap. 55.* Et quod quia posset habere dispensationem: ut *in c. ad. de transla.* ut fit in alleghatis: quia tempore veteris legis, & dicitur *in c. gaudemus de divor.* Item in matrimonio non confirmatus: ut *in c. per publicam ver. consanguinitas.* Super Deuteronomio *in c. Iesbor. 34. di. in c. 1. post glo. de bigamis.* Et in juramento & voto: *in ist. quanto post glo. de iuramento. C. in in c. 1. ca. vovet.* Contra apostolum, *in c. sint quidam. 25. q. 1.* Contra universalem statum ecclesiæ, *inc. quæ ad perpetuam in glo. ca. causa C. q. C. di. 3. in c. propositi de concess. prebend. eo. ti. di. C. ver.* Item ex aliqua magna causa, quod monialis vel monachus contrahat matrimonium: *ut d. c. cum monasterium.* Et aliquos similes casus vide per Speculum. *in de dispensat. in §. nunc. dicendum, verb. mul.* Et fic de aliis similibus, in quibus possit interdum aliquo modo uti potestate papali, maxime interpretando & declarando: *ut in c. licet ex quadam de reskr. 34. di. c. leiter. 77. di. c. plurali, & c. fabricanti. c. ut licet. 17. di. ibi glo. & in ca. sancta 15. di. cum. glo.* Et quod ista non tenetur servare: ut ecclesiam ecclesiam: ut in terminis *c. non debet de consan. & affini.* Et circa hæc non insiste: quia licet potestas circa ea dispensandi, ita circa dispensandi, & illis potestatem modificare vel declarare statuta conciliaria. Et propterea considerari potest una generalis doctrina, quod dicit sanctus Tho. *dist. 25. q. quæstiuncula. 4.* ubi dicit, quod papa habet plenitudinem potestatis in ecclesia, in quod circa omnia, quæ sunt ministrata ad salutem ecclesiæ, possit papa dispensari, quia hæc dicuntur esse jura positivi: circa ea vero, quæ sunt jura divini, vel naturalia non dispensari, quia habent effectum ex institutione divina. Et ista inferior dicit, quod in ista ista, quæ sunt de lege naturæ (idest præcepta moralibus) & articulis fidei, & sacramentis novæ legis non dispensari, quia hæc non sunt effet potestatem: sed contra veritatem. Et idem in effectu tenit Petrus de Pal. *in tract. de po. eccle. art. 5.*

Et circa præcepta moralia considerare oportet, quod illa manserunt integra: justa illud Matth. 5. *Non venio solvere legem, sed adimplere*; non lic de judicialibus, & ceremonialibus: ut *in c. translatus de reskr.* Et *in epistola ad Galat. fere per totum.* Et circa sacramenta attendere oportet, quod essentialia sacramentorum (sicut est materia, & forma) sunt de jure divino: sed accidentalia (ut sunt ritus, & ceremoniæ) sunt de jure positivo, licet & alia, quæ adhibentur circa sacramenta, vel illum consumtiones vasa, vestes, tempora, & similia, de quibus de *consecrat. 2. per totum.* Et fic attendendum est quomodo dicitur, quod non dispensat contra præcepta moralia, nec contra præcepta novæ legis. Dicit tamen Hug. & Lan. & refert archi. *in pars 66. di.* quod papa potest immutare formam traditam ab apostolis circa ordinationem episcoporum: ut videlicet pobit unus, vel tum focio alio conferre episcopum, licet ad minus ex ordinatione apostolorum non a paucioribus, quam tribus debeat episcopus

pus ordinari. Et idem dicit archi. posse concilium A obsequendi, sed humilitate & auctoritate impeditandi. Vel forsan respondet, ut infra proximo dic. *Sic ut. contra flatuta. 25. q. 1.* cum dicit, *nec hujus fidei posse authoritas*, intelligitur de flatutis concernentibus ea, quæ sunt fidei. Ad hoc bene tex. *in c. si is qui præsb. 16. q. 3.*

Ad illud quod dicitur de concilio Constantiensi & Basiliensi, respondetur, quod illud non fuit facium in generali concilio: nondum enim erant ex tribus obedientiis omnes in eadem sententia. Ideo patres alterum obedientiæ relinquebant, quod illud flatuum fuit per patres obedientiæ Joannis XXIII. & ideo flante dubio calis schismatis non potuit poni authoritas dequa, ut dicit archi. *de Ut. revoc. in rect. de po. pa. l. 2. c. 99. in prin. &* B reperio, quod cum refert supradictus episcopus Basiliensis in quodam loo tract. in quæstione, Utrum papa possit dispensare contra jus divinum, in respondet primum & usque ad quartum arg. Et dicitur de Martino quinto & Eugenio, quod fecerunt illi decretum, respondet episcopus prædictus, quod è hoc fecerunt ex sua humilitate, non potuerunt præjudicare successoribus, allegat *1. q. 7. nus licentiaverit*: & quod fecit Joannes in *§. Item etiam 17. di.* & Sixtus *2. q. 4. mandatis*. pro quo est tex. *in c. innotuit de electi.* De quo vide, quod dico infra in illa arti. Utrum papa possit transfere & dissolvere concilium per libros volumina: ubi tractatur contra Rosellum. Ibi vide rationes contra dictam constitutionem. *Frequens*: quæ adde hic. Et plus dicit Pastor episcopus (quod præsumo verum, quæ nunc occurrunt) quod nisi illa decreta verbis, vel clara intelligentia moderentur, aut ut melius loquar, penitus pereunt, ut ex eorum, ut dicunt, facinoribus gentium generare. Quod hodie videmus: & propterea existimat, qui aures habent: ut licet innovarunt bullam IV. per quam declaratur hæreticæ pellanus et futurum concilium, ita, quodpluri refert, procurent declarari non validum dictum decretum, & tanquam de facto factum revocari & annullari. Repugnant enim decretum illud dictis multorum fanctorum patrum, qui ponunt papam universalis ecclesiæ caput & principem: repugnat, quod videtur tollere mararchiam ecclesiæ, quæ est in uno capite: & quæ divinus in ifis quæstione, Utrum papa possit cardinales creare sine consilio cardinalium. Illud decretum in ipsorum vult, papam tenere principium: deinde vult, eum subesse concilio, quemnunquinque jura & fanctæ patres & antiqua concilia velint, papam dare vobortiatem Deo hoc concilio. Illud decretum deponit papam a papatu & sua superioritate & præeminentia, etiam si concilium non fit congregatum contra eum: quo videtur patere, quod dolumendo fuit editum, ut habetur locum in illo concilio Constantiensi ad tollendum schisma: quia tunc in ecclesia non erat unus mistatus papa, sed tres, quamquam quilibet gerebat se pro papa: cum nullus remanserit, nec judicatus fuerit verus papa: propteres magis fuit lex de præsentiam illius concilii Constantiensis ad fedandum schisma, quam universale. Verba funt dubia: quæ præfatet occasionem congregandi concilia bula & generandi schisma. Quid magis fendalium in ecclesia, in quod admittatur & toleretur appellatio ad futurum concilium, quod intelligitur in quo præfet papa vel alius ejus nomine (quod fiere fuit & recte interdictum ad comprimendum temerarios) an tolerare flatutum, quod papa tenetur obedire concilio etiam circa reformationem ecclesiæ: audebit quivis fraterculus congregare conciliabulum, & afferere, papam ei subesse. Et quod decretum illud fuerit tantum locale, oftendit verbum in ipsius decreti principio, cum dicitur, quod ipsi synodo in Spiritu fancto congregatæ quilibet, etiam & papalis dignitatis existat, obedire tenetur: ergo de illa tantum synodo Constantiensi loquitur. Idem etiam oftendit auctoritas fancta per Martinum, cum inhibitis, & protestationibus petita ab oratoribus regis Poloniæ, & ducis Lituaniæ aure diffoluriones fore in loco diffolutione concilii *ut 4. fyllone*. Ibi papa decreta in materiis fidei concilliarier facti approbat, & ratifikat, & non aliter nec alio modo: fcrinque illud iterato dici per fiscum adrocatum confiliorii. Ex quo oftendit, quod noluit ratifikare illud decretum, quod tantum erat fictum per quosdam obedientiæ Joannis XXIII. & non per alios: & fic non concilliarier, & non erat de materia fidei. Multa poffent adduci, quæ illud decretum non ligat papam: quæ vide infra in dicta quæstione, Utrum papa poffit diffolvere concilium feu mula voluntate. Et per hæc patet refponfio ad confilium Lodo. 580. qui fuerat fafilienfis, quod non ligat, fed eum magis diffolvit, quam ligavit. Et quod fuerunt recepta plufquam reperiebantur flatuta. Vide tamen cardi. de Turrecre. *in dicto trafit. 1. l. 3. cap. 99. & cap. 30.* hæc non ponuntur impofitiones illius decreti, tam in concilio Conftantienfi, quam poftea in concilio Bafilienfi repilogati. Præterea? fiqua in illo volumine: ubi tractatur de dicti illius epifcopi) ne parva fcientifia fergendo, i non flatim opportunat, incendat totum orbem *refictatio 4. q. 1.*

Addo tamen prædicta, quod licet papa dispenfet contra flatuta per concilium, tamen hoc facit non ita de facili, fed cum magna diffcultate, & cauta fubfiftentes: ut eft tex. *in c. poft. translationem circa fi. de renun.* & dico aliquid in illa quæftione, Utrum Ecclefiam fcindere poffit Romanus Pontifex in concilio. Utrum autem dicatur conftitutio conciliaris ex eo folo, quod in ea dicitur, facro approbante concilio, Domnus *d. rond. 44.* dicit, quod fic quæ omnia noftra facimus, quibus auctoritatem interpfimus: ut *in l. 1. Cod. de veteri jure enucle. & c. fi quibus de prebend. in 6.* Quod intelligo per quæftionem communicatam ei (dicit Anto. & Ianuel. *tex. 1. de pace.*) & non quod magis proprie, & principaliter attinuatur ad Bafilienfem, & poftea fuccedentem, quam papa: ut fupradixi in quæftione, Quæftiones debent eofdi conftitutio in concilio, & in proxima fupra quæftione.

Ut erius quero, utrum concilium poffit tollere conftitutionem papæ? Glo. & ibi doft. *in c. 1. tenor inferior. de electi.* dicunt, quod non, nec directe, nec indirecte: ut *in cap. venientes de juramento.* fecundum Pere de Ancha. *in d. tex. ne Romani.* Et ratio eft, quia poteftas conciliarii vigorem a poteftate papæ: ut *in c. fi quæftioni de electi. & in c. nonfolo per mandatum 9. q. 3.* Aliquando enim potestas superior non recipitur, fed eft inferior quia quemdam fuborditionatum: ut quod ab inferiore appelletur ad fuperiorem: puta ab epifcopo ad archiepifcopum habet Jurifdictiones diftinctas: quia licet epifcopus fit inferior, non tamen recipit poteftatem ab archiepifcopo: ut *in c. poftoralis in prin. de offi. ordi.* & dicit credi. *in d. tit.* 1. Sed concilium non folum dicitur inferius papa jure ipfius fuborditionis, fed etiam quia recipit poteftatem a papa: & ideo non poteft tollere legem papæ: quamvis nec poteft confirmare conftitutionem papæ: ut dicit Oftien. *in ca. qualiter de electi.* quis confirmatio eft actus fuperioritatis: ut dicit Bal. *in l. fi. verfi. Jacobat. de Conciliis.*

A *Inferius. fecundum.*

Ab conciliis flatus gaudet tollere omnia constitutiones papæ.

Illud tamen limita, ut pono infra in illa quæstione, Utrum concilium, fede vacante, possit disponere contra jura positiva. Et quod dicitur *in pœna*, intelligo, quod illud, quod immutatur fede vacante, approbetur tacite, vel expresse pollnondum per papam cum concilio: quia semper in illo, quæ Romanum in concilio, intelligitur excepta ab Ecclesia papa: *ut in c. Significasti de electi. & dicti* Aug. de Ancona *in tract. de po. pa. q. 60. ar. 8. in resp. ad secundum arg.* Ad confilium Dominici potest responderi, quod ipse loquitur in confirmatione facta per concilium, & non de tollenda constitutione papæ. Et quod dicit, quod possit confirmatione; non intelligo similiter, quia illud eft pofteriora expresse, vel tacite approbatum per papam: confirmare autem, quod eft concesfum a papa, non jure superioris potest, sed per modum executionis, fieri potest etiam per inferiorem.

Et pro illa opinione facit, quod dicit glo. *in c. in iffis 24. di. & glo. in cap. nemo q. 4. §. ubi* dicitur, *tum.* Ad potiori ffundum eft tertentia papæ, quam concilii, fi contrariantur: *& in* glo. *in cap. quodcumque 24. q. 1.* De qua quæstione dicemus infra latius: Non enim potest concilium refringere voluntatem papæ fine ipsi confensu, Joan. An. *in cap. novit de judi.* Ipso nec eo confenfiente: ut dicit idem Joan. An. *in c. restitutio de const.* & notatur *2. di. in §. nunc autem*, quia ejus potestas eft a Deo: ut *in §. hinc etiam 17. di. & in cap. sacrosancta 22. di.* Et idem dicitur, quod non potest præscribi contra ejus superiorem potestatem: quia eft divina ordinatio, a Deum, non recognoscendo vicariam ejus in superiorem: ut dicitur *in c. renuntiationes de offi. leg. in cap. bona de postul. prela.* Bal. *in 1. c. Cod. de insinuat. libe. & in 1. c. Cod. de servit. & aqua.* Et idem intelligo, non folum fi concilium expressebaqrare vellet constitutionem papæ, fed etiam fi non abrogando expresse, facere vellet constitutionem contrariam constitutioni papæ, non possit: ut pro illa glo. *in d. c. 1.* Et eft verum, ubi non tradiatur de causa fidei: quia causam fidei papa debet determinare cum concilio: ut dicit glo. *in c. Anacletus, & ponit* ibi Domi. 19. *di. &* idem Domi. *in c. sicut 15. di.* Et ic intelligo glo. 69. *di. in c. legimus.*

De cardinalibus autem, utrum fede vacante possint dispensare contra constitutiones papæ, vel addere, aut minuere, die quod non. Et hoc potest archiepiscop. Flo. *in 3. parte tit. 22. cap. 2. §. collegium cardinalium*, post Augustin de Ancona. Et ibi quam jurisdictionem habent cardinales fede vacante.

Ad illud, quod dicitur de capitulo, quod revocat conditiunem episcopi, respondetur, quod ideo eft, quia capitulum eft fuccesfor episcopi: *ut in c. 3. de suppleg. negli. prela. in 6.* & ita respondet Barbatius *in d. c. 1. in Romani in 6. de in modalibus.* Non obftat, quod dicit archiepisc. *in d. cap. porro* quia ejus opinio eft reprobata per cardi. & per Alexand. ibi, inquantum volvit, quod papa non possit conservare episcopum folus, vel cum uno episcopo, forma illa durante: quia imo contrarium eft vertat quia, ut dicitur ibi, illa forma non eft meri juris divini: & cum papa conservat folus, vel cum uno, tacite dispensat: ut dicitur *in cap. diversitatis de decret. conjug. & inc. veniens de filii presbyt. non bap.* Et ifam opinionem fequitur Alexand. *in cap. episcoporum 66. di.* dicens, quod per illa verba *Spiritus Sanctus* (posita ibi in text. *c. porro*) hoc intelligitur, ut pro forma: quia fi non effet *c. porro* non haberetur ejus forma. Et quod non fit de forma, quod adimit episcopi, fed potius ex quadam reverentia ipsius sacramenti, probat multirationibus cardi. *in d. c. porro*, quem postea refert Alexand. *in d. archiepiscopus.* Illud autem, quod traditum eft nobis ab apostolis, eft potius quidam titus, quam de forma, vel fubftantia. Et idem dicunt Innoc. Joan. An. & Anto. *in c. fi de furis. nonvitis.* quod ordinem presbyteratus: dicentes formas adinventas per ecclesiam: quia ab apostolis tantum habemus, quod manus imponebant, & orationem fundebant super eos: ut in epistola ad Timoth. Unde fi non fuiffent alia forma ab ecclesia ftatuta, fufficeret dicere: Si presbyter. Sed Egidi. Bellamera *in c. presbyter* 68. *di.* dicit, quod regularitas omnia illa, quæ dicuntur, non conftat, utrum fint de fubftantia, vel non, inventur tamen in jure, quod debent fieri, talia dicuntur effe de fubftantia, nisi inveniatur in jure expeffffff

orientali non recepta ab episcopis, quia non pertinet matrimonium contrahendo: ut in *c. cum olim de clo. conjuga. 31. dc. c. Nicæna.* Sed istud intelligo simpliciter in casu illo c. Nicæna: in quo nonfuerunt illi de ecclesia orientali renunciare juri suo cum agereter de ipsorum præjudicio: nam etiam si contra consuetudinem regionis papa ex causa fluxerit, diceren præferendam sententiam papæ tenentis consilii per *cap. ad nostrum de conjug. & ex.* quæ ponuntur in *cap. fi. de sponsa. duorum.* Dicit tamen Domi. quod si papa resisteret expresse contradicendo, deberet servari sententia papæ etiam ex casu, quo effet contra consuetudinem regionis: quia lex principis, quantumcumque dura, servanda est *l. prospexit fi. qui, & a quibus, & cap. in memoria 19. dc. & matrim.* Ratiendo in illo, quæ pro animadversione criminum sunt edita: quia in illa revocat statuta conciliii, ut dictum est supra, nisi revocando statutum, quod effet irrationabile omnino; vel impossibile: *q. d. c. erit autem.* Et ultra dictam glo. *in d. c. in ifti 4. dc.* (quæ vult, sententiam papæ præferri sententiæ totius conciliii) addo aliam glo. *in c. quotiens num 24. q. 1. & aliam in c. nemo q. 7. q. 1.* In contrarium vide glo. *in c. legimus 95. dc.* Sed de ista quæstione alibi latius dicam.

Sed ad quæstionem, utrum debeat cum conciliis in prædictis statuere; adde quod dicit archidia. Domi. & Alexand. *in ca. canone 15. dc.* & Joan. Andr. & Anto. de Butrio, & Joan. de Ana. post Alanum, & Vincen. *in cap. cum Christus de hæret. in illo arti.* An papa possit facere novos articulos fidei. Illi dicunt, quod articuli fidei fumuntur Bridie, largæ, & largissime. Articuli fidei stricte sumpti sunt omnes, qui continentur in Symbolo, Credo in Deum, &c. quos fideles explicitè fcire tenentur, & circa hos papa nihil potest diffonere, vel ordinare. Largo autem modo sumitur articulus, cum alter continetur in Symbolo comprehendit diffinitiones factas per Romanos pontifices, vel per concilia, vel per alias personas effcriptas, & alia plaraa: ut 15. *dc. c. 1. 2.* & 3. Et quoad hos articulos creditur sufficere, quod fideles implicitè credant: fed a clericis habentibus curam animarum (*qui habent alios discere*) & a prælatis debent fcirei explicite. Et in illis papa disponere non potest, quatenus repugnant fidem hæc concilia, ex quo fuit jam determinata per concilia 15. *dc. cap. fient 19. di. 5. hoc autem.* Largissime vero fumitur articulus, fecundum quod repugnat omnem sententiam circa fidem nondum diffinitam, & de qua ante diffinitionem licet dubitare, fieut licuit ante diffinitionem de jam diffinitis 24. *quæst. 3. dicit apostolus.* Quæ Sepen. *in ci. de legate 3. mote brevitur, versf. 2.* vocat articulos fidei, & refert ibi *ca. 1. de ca. cum Christus.* Et in illis procedit potestas papæ, & ad ipsum spectat talia determinare: ut *in d. c. majores de bapt. & in c. hæc de fide ca.* 3. Et hoc figuratum fuit in Moyse, qui fuit rector Hebræorum, fieut papa rector Christianorum, & eri refervabantur quæstiones emergentes de lege determinande: justa illud Sacmi 18. *Ab eo populo in illo, quæ ad Deum pertinent, ut ostendas eis ceremonias, & ritum colendi.* Unde Augustin. *Ego non crederem Evangelio, si non crederem ecclesiæ:* Et Cyrillus in lib. thesaur. *Ut membra mamentur in capite, in illo apostolico throno Romanorum pontificum manentes, a quo nobisque ab quærere, quid credere, & quid tenere debeamus.* Unde Augustin. de Ancona in *tract. de potestate papæ q. 10. art. 3.* referendo quod in illo, *qui non acquiescit in veraciligne, c. 24.* dicit, quod in illo, *qui non acquiescit* talis regula est servanda, A quod fidei, & damnata semper fuit respuenda, vera vero, & approbata semper fuit tenenda: dubia autem tamdiu fuit credenda quamdiu aliud decretatio, vel contrarium præcipit fanctæ matris ecclesiæ auctoritas. Unde dicit, quod papam posse addere fupra illa, quæ funt fidei, quidquid potest contingere: vel quantum ad dubiorum determinationem, & interpretationem, vel quantum ad concilorum, & principum, & fapientum, & utique modo papa potest aliquid addere fupra illa, quæ funt fidei. Addicit tex. 24. *q. 1. c. quotiens, & 14. di. c. fient quadam.*

Et hoc modo intelligo, quod dicitur, quod papa potest folus facere novos articulos fidei: videlicet, quod eft verum fecundum unam acceptionem artiuli, id eft, de tali, quod credi oportet, cum prius hoc non oportuerit. Sed fecus fi acceptione fretta, et dictum eft: quia quod hoc modo eft articulus, femper fuit articulus: & ideo conciliatio de illo diponens femper rebitur ad pretectia: ut dicitur *in d. cap. cum Christus, & in cap. cum in de sepur.* Et fic intelligo etiam fanctum Thomam *in secunda secundæ q. 1. ar. 10.* Et eumdem S. *in quæstionibus disputatis disp. 10. artic. 10.* vel *de unitate materia 10. q. 4. in responf. ad 13. arg.* videlicet quod papa poffit folus novos articulos facere declarando, vel addendo, fed fecus tollendo aliquid de articulis jam firmatis. Et fi dicatur, quod Sanctus Athanafius compofuit fymbolum, & tamen non erat papa: ergo videtur, quod poffit multo magis hoc licri per papam. Refpondet idem fanctus, quod Athanafius non fecit hoc per modum fymbolii, fed potius per modum cujusdam doctrinæ: quæ quia integram fidei veritatem continebat, auctoritate pontificum eft recepta, ut quali regula fidei habeatur.

Non obftat, quod dicitur, quod non debet fpectare ad papam, quod non eft a papa inventum, quia refpondetur, quod fic patet, fecundum ea, quæ ordinante fanto nobis data divina eloquia, ita & per homines dubia ipfius fidei declaratur. Ad illud quod dicitur, quod aliquifque hæreticis quam bene novit: dicendum eft licet dicitur *20. di. decretales*, quod aliud eft cafus terminum imponere, aliud fcripturas facras dii igenter exponere. Unde in quæftionibus infurgens ibus circa fidem non folum eft necefaria fcientia, fed etiam potestas juxta illud, *Tibi dabo claves regni cœlorum:* in altera dana et fcientiam difcernendi inter lepram, & lepram: in altera dana potestatem ejicendi aliquos ab ecclefia, vel in eam recipiendi. Ideo convenientes eft, ut per papam cum aliquibus doctoribus, & magistris adjunctis, dubia circa fidem decidantur. Ad illud *de cap. mirandum fupplic.* dicitur, quod aliud eft fcire tantummodo, quid homo credere debeat ad adipifcendam vitam beatam, quo non eft ifti annus, aliud eft fcire, quemadmodum hoc ipfum & ipis opitulatur, & quomodo indefendatur: quia primum pertinet communiter ad omnes fideles, fecundum vero ad fummum pontifcem, & ad magistros ecclefiæ. Et hic refpondet Augufi. de Ancona: qui hoc poffit in dicto tract. *de po. pa. q. 30. ar. 1.*

Sed videtur etiam obftare, quod papa potest etiam ufu latio committere canfiam fidei: ut *in c. in fynodo* (ibi Bellamera poft glo.) 63. *di.* Sed dici quod aut eft cafus fidei, in qua non revocatur in dubium, an fit hæresis, fed potius dubitatur de facto, quam de jure: videlicet an per reliquum commiffi hæresis. Et talem cafum potest papa committere laico. Facit glo. *in 8. verum* 32. *di.*

Aut dubitatur de jure, videlicet an fit hæresis, vel A non, & non debet papa committere laico: quia fcandalizaret ecclefiam, quod ei non permittitur: Vide Alexan. *in d. c. in fynodo.*

An concilium possit facere constitutionem quod papa possit diffinitiam, ibi Bellarmin.

UTrum autem concilium poffit facere conftitutionem, quod papa poffit ibi eligere fuccefforem, vide in ifti quæftione, Utrum concilium poffit, fede vacante, diffiniendo contra jura poftiriva: & poft quæftionem, Utrum concilium poffit immutare conftitutionem papæ. Et ad illam quæftionem adde, quæ dictis fuerunt fupra in illo arti. Ex quibus cafuis debet congregari concilium.

An papa tenetur Bulla transitoria.

Sed hic quero, utrum fluctuata conciliii dicuntur a Patruus Bellamines: Abbi, fenfus *in cap. fuper quadam in penul. notabili de teffi.* ex illo tex. dicit, quod ftatuta conciliii dicunte ftatuta hominum, non Dei, & fic quantumcunque dicantur a Deo promulgari per ora principum: ut *in cap. ego jure* 8. di. 3. & Spiritus fanctus præfumatur loqui per os eorum, qui funt in conciliis generali: ut *in c. Bilie.* 50. *di.* & tex. *c. visitatores* 35. *q.* 1. propterea dicuntur jus divinum, fed humanum. Pro hoc bonus tex. *in non debet de confan. & affi.* jus enim editum a prælidentibus in ecclefia militanti non dicitur divinum, fed humanum. Et *in c. ipsa, jus* totum divinum magis ftringit, quam humanum: ut *in cap. literas de refcrip. fpolia.* quia præcepta Dei funt præcepta juris naturalis, quæ funt de necefitate falutis: fed ftatuta humana funt de jure, quæ non funt per fe de necefitate falutis, fed folum ex inftitutione humana: & ideo poffunt effe aliqua impedimenta, propter quæ aliqui ad obfervanda hujufmodi ftatuta non tenentur: ut dicit archi. poft S. Tho. *in cap. urinam 76. di.* de quo per doct. *in cap. non concupifcentiam de confa.* Idem tamen ibi *in cap. 1. de jure calum.* dicit, legem canonicam in parte dici divinam, & in parte poftiriam allegat *c. qualiter et. 2. de accusa. & cap. mota de jure jurando*, quia habito refpectu ad caufam efficientem immediatam, dicitur humana: fed refpectu caufæ efficientis, quis divinitus per ora principum promulgata, dicitur divina: *l. de quo jure D. di. 1. fi. f. c. de refcrip. imp. rescripsit.*

Dicerem, quod fi conftitutio conciliaris dicpofit circa concernentia legem divinam (ut circa attributo fidei) tunc dicitur jus divinum: ut *in c. fient 15. di.* fi circa concernentia moralem philofophiam, dicitur jus humanum. Ad hoc, quod dicit Calde. in proœm. Gregoriano: poteft etiam dici humana refpectu caufæ efficientis, licet etiam continetur in fi aliquid concernens legem divinam: & fic probat tex. *in prædicto cap. non debet de confan. & affi.* & ad hoc faciunt, quæ dicta funt in illo arti. Utrum papa tollat ftatuta conciliii. Quando autem lex humana ex contraventione non liget ad peccatum mortale, vide Feli. *in ca. quotiens contra de probe. in ult. notabili.*

An fuspicitio illusitate possunt ad Ottomanos Bellamin.

ULterius, quia dicitur, quod papa tollit Ratuta conciliii, & contra illa dispofitat: ut *in c. 1. & 2. di. dicit. & conficia. in* 6. ubi ex fola indicione fecundus conftitutionis, vel legis revocatur prima, quia papa fenfetur fciet jura, & habere ea in fcrinio pectoris fui; quod fi prima conftitutio eft conciliaris, utrum fufficiant claufulæ generales ad tollendum ftatuta conciliii? Archi. *in cap. 1. de confil. in* 6. dicit, quod non: quia, quando aliquid imperatur contra concilium generale, vel concilium Lateranenfe, debet de eo fieri mentio aliter, quam per claufulas generales, & pro hoc eft tex. *in cap. ex parte, & in*

cap. fi. de capel. mona. & inc. cum ex de ea. & quæl. & in c. nonnulli de referip. Et ratio affignatur, quia conftitutio conciliaris cenfetur habere tacitam claufulam derogatoriam ad poftea concedenda. Facit tex. *c. nunca de rescrif. prab. in* 6. & quod dicitur *in c. fi quis in principio teftamentif. de leg. 2. & in l. fi. Cod. fi contra jus, vel utili. pu.* Et de illo dicto archi. facit mentionem Joan. An. *in d. c. unica decretal. prab. in* 6. Ad ea dicitur etiam de ea mentionem Bal. *in l. humanum. C. de legibus.* Idem etiam Lud. *in d. fi quis.* & *de vero in 13. fallentia 8. folin. mai. pi.* & Joan. de Ana. *in c. cum in discrif. in el. cal. de infam.* & Alvarotus *in c. 2. poft prin. in ult. conftitutiones feudales*, & Oldra *confi. 326. incipit*, quod articuli dati, & *confi. 328. ad idem primo.* Et Ludo. *confil. 26. n. 7. ad* ibi fenus principalis. & Vitalis *in clausulis fini fol. 5.* & Benedictus *confil. 357.* hic difpentafum. De quibus etiam meminit Feli. *in d. c. nonnulli.* Et *cal.* ubi affignat intentionem, quia fit multorum auctoritate: & fuit ratio Ludo. *in d. confil.* Ad quod l. *dubium C. de reps. & c. prudentiam de offi. delegat.* Item illa ratio, quia abfurdum, quod conftitutio conciliaris fuit tacitam claufulam derogatoriam ad poftea concedenda, ut dictum eft, vitiatur eft Innoc. & Oftien. *in c. pœnul. de capel. mona.* Secundum quos, quæ in fine allegat Innoc. Et licet ante videatur dicere, quod non fit differentia inter conftitutionem conciliarem, & alias non conciliares, expreffe tamen Feli *in d. c. nonnulli* dicit, quod aliqua modo impugnat dictum archi. primo propter Innoc. *in d. c. pœnul.* qui dicit, quod quantum ad faciendam intentionem, non eft differentia inter conftitutionem conciliis, & alias ad effectum fuperfedendi, quia archi. non videtur fentire illud, ad quod allegat: tertio, quia jure non probatur: quarto, quia fi hoc effet verum, non opportuffet *in cap. pœnul.* quod tale claufulam derogatoriam ad referipta: per quod dicit, quod eft fpecialiter hoc fuit fatium ibi *in d. cap. nonnulli, & in certis alis jurib.*, fecus tamen eft in aliis conftitutionibus conciliis. Dicit nihilominus Bailier, quod non effet tutum difcedere a dicto archi.

QUid dicendum? Dico adverendum, quod ifta eft materia multum fparfa in jure: quia aliquando agitur, quando fecundum referipta nullatenus prius habentes claufulam derogatoriam ad poftea concedenda per claufulas generales, & eft materia *ca. 1. de referip.* Et de referipto ad lites eft materia, *cap. certum, & cap. paphrutis. ca. 1.* De litteris ad beneficia *in cap. cum in, & capitulum de referip. in cap. tibi quia ei. in c. 1. in fi. propter, & cap. dudum ca. 1. & ii. ca. 1. & 2. de offi. delegat. & cap. cum dilectus de referip. & in c. 1. pœnu. & 6. cum fimil.* Aliquando agitur, quando privilegium habens claufulam derogatoriam tollitur a referipto: ut *in c. cum nonnulli de referip. & in c. 1. pœnu. 25. q. 1. in fumma.* Aliquando in ultimis voluntatibus: ut *in d. i. fi quis in principio teftamenti.* Joan. An. *in regula, quod fimil, in Mercuria. de* Ange. *confil. 25.* & pecuniarie in contractibus, & ultimis voluntatibus, Domi. *in d. c. de confil. in* 6. Aliquando de referipto ad jus commune: ut *d. cap. nonnulli, & in c. 1. de confil. in* 6. *q. 1. fi. C. de indulgentiis.* de quo per archi. *in fumma 25. q. 2.* Aliquando de conftitutione ad jus commune, ut *in c. cum dilectus, & in cap. cum ad hoc de el. non refp. & in cap. 1. de excep. prab. in* 6. Aliquando de jure ad jus: ut *in c. 1. de confil. in* 6. *& 1. fed, & poftriores ff. de fi. & l. non dubium, C. eo. in.* Aliquando

de privilegio ad ius commune, & vide multa, quæ Alleganturque ad ius commune, & vide multa, quæ Alleganturque ad ius commune, & vide multa, quæ Alleganturque

d. c. ex parte. allegat Innoc. *in c. cum dilectis de rescrip.* Sed Innoc. & Card. *in d. c. ex parte* dant aliam rationem: quod ibi papa non ponit pro confirmi, sed loquitur dubitative per verbum, credimus. Quicquid dicatur, ille tex. & alia jura conciliaria probant bene intellectum archi. *in d. c. de confirm.* *in 6.* Et de intellectu etiam illius tex. vide eundem Feli. *in d. c. nonnulli in 6. in verb. sed contrarium, & in 8. char. 1.* vel. Et per hoc patet, quodnon gratia cenfeatur subropitia, cum non facit specialem mentionem de confirmione conciliari: de quo etiam vide Mills in verbo, gratia: ubi licet a principio dicat gratiam simpliciter subreptitiam, postea videtur concludere contrarium, cum allegat Innocentium *in d. c. ex parte: & Joan. An. in d. nonnulli. 2. col. in d. c. ex parte.* Sed ad concordandum dic, ut supra dictum est.

Aliquando ponitur generalis clausula, non obstan. Et in hoc Bar. *in d. c. fi.* ponit triplicem modum derogandi legi: quia aliquando dicitur, aliquo in contrarium non obstante, vel non obstante aliqua lege. Quod in his casibus non sufficit: quia est illusoria: sed quo est, quod dicitur, non obstante quemcumque legem, quia in contrarium loquetur. Nec ulter accedit specificare live exprimere legem: quia illa ellet individualis. Sed Paulus de Castro dicit idem, si dicitur, non obstante quacumque lege: quia subinciellitur ficilicet contrarium diponente. Unde per illam clausulam, non obstante quacumque lege in contrarium diponente, vel per illam, non obstante quacumque lege, tollitur lex contraria: & fatis est facta mentio ad illam tollendam, quantuncunque quantlibet lex, ratur habere clausulam derogatoriam generaliter secundum *d. nonnulli. 6. C. de preciibus imper. offe.* Et ideo bene Bal. *in d. l. fi.* dicit, quod aliquando lex prohibet impetrari in specie aliquod rescriptum in contrarium: & requiritur mentio live specialis clausula, non obstante, quae habet vim specialis expressionis: ut in exemplis proxime supra positis. Aliquando prohibetur rescriptum generaliter per vim regulae, *l. nec dumenda.* Et nunc sufficit generalis derogatio, live generalis clausula, non obstante, live generalis mentio. Quod intelligo, modo non fit nimium incerta, live vaga: ut in primo exemplo Bar. videliset non obstante aliqua in contrarium faciente, nulla facta mentione de lege. Et his casibus, quando clausula est generalis, non obstante aliqua lege, nunquam censetur derogatum constitutionis conciliari, licet bene censeatur derogatum aliis legibus non habentibus clausulam derogatoriam ad postea concedenda: & in hoc est differentia inter postea concedenda: & in hoc est differentia inter illa jura, de conciliariis: ut hoc modo illa jura, de conciliariis non potest habere locum dictum Innoc. *in d. c. ex parte:* quia imo est differentia inter alia jura, & jura de conciliariis facienda mentionem: quia illa ultima mentio per clausulas generales sufficit quod alia jura, quae non sufficit quoad jus conciliare. Et hoc probant jura ibi *in d. c. ex parte, & in d. c. nonnulli.* Sed addubito videliset, *c. cum ne de atis. & qualit. & c. nonnulli de rescrip.* Et fic intelligitur archi. & alii cum referunt *in d. c. 1. de confirm. in 6.*

Illud tamen poset fieri (secundum Arretinum *in d. fi. clerici in 5. de adulteriis de judi.* Et ex Feli. ibi) ubi conlitutio conciliaris impose- [illegible] tenet facultatem dispensandi: quia [illegible] clausula generalis, licet in aliis jurisbus [illegible] conciliii: & fic restrictiu[illegible] ex quo a concilio [illegible] papa reddi[illegible] tur fastidit ad dispensandum contra concilium, & facilius eliditur per clausulas generales constitutio conciliii: quo licet in dubio dicatur habere clausulam derogatoriam ad concedenda, cessat tamen hoc ratio, quia ipsa constitutio dat facultatem dispensandi: & tollere videtur clausulam derogatoriam ad concedenda, ex quo ex le habilitat ad concedenda. Facium, quae dicunture in *c. cognovimus de rescrip. & c. fi. de confirm.* Et ideo illo casu sufficeret clausula generalis, non obstante quacumque contraria constitutione, vel lege, absque eo quod adderetur, conciliari: quia licet tolleretur alia lege contraria, ita & conciliaris. Et hoc alio modo poset intelligi verum dictum Innoc. *in d. c. ex parte.* Et ifam limitationem existimo veram in omnibus, & notandam.

Et per hoc fit expeditus ifte articulus, Utrum concilium tollatur per clausulas generales. Ad quod dicam ultimam limitionem, quod dico infra in 3. quaestio quaestione. Item addit praedictis, quod non obstat, quod dicitur, quod dispositio habens tactam clausulam derogatoriam tollitur per clausulas generales (per dicta Bal. *in l. humanum in secundo quaestio in versi.* advertatis & Bar. *in l. fi. in prin. ff. de legat. 3.* quos refert Feli. *in d. c. nonnulli in 16. col. in 3. fallentia*) quia quaestio tur de derogatione constitutionis per clausulas generales, fed in derogatione constitutionis per aliam constitutionem, live statuti, vel reformationis per statutum, vel reformationem: ad quod ut dictum est, sufficit quodlibet derogatio, ut dicit ibi Bal. & non est differentia eo casu inter constitutionem conciliarem, & jus commune, ut dictum est. Quod autem dicit Bar. *in d. l. fi.* ibi non hoc, non tacita, nec expressa voluntas testatoris: ut ipse dicit *in l. fi. quia in principio testamenti de legat. 3.* & refert Feli. *in d. c. fallent.* Item ibi Bar. loquitur in privata dispositione privati hominis, quod non potest aperiri legem dicere: *ut ex l. testatores ff. de pac.* & dicit Bal. *in d. l. humanum.*

Sed pone, quod papa facto approbante conciliio revocet omnes exemptiones concellas a praedecessore, addendo, quod non intendit novas concedere, sed tantum ratum: utrum fi papa postea illas concedat sine illa forma, dicatur facere contra diffinitivum conciliii: Iflam quaestionem determinat Dominus *conf. 40. incipit*, dominus noster papa: & ibi concludit, quod non dicitur facere contra constitutionem conciliii: quia licet quoad eam partem, in qua revocantur exemptiones, dicatur diffinitivum conciliii, non tamen quoad illam, in qua dat formam poslea concedendis: quia clausula, faciro approbante conciliio, in prima parte posita, non debet referri ad formam dandam formam concedendis: quia alloquin videretur papa se subjicere conciliio, quod non praesumitur: quia ecclesia Romana non privilegiat aliquem contra fe: *ut ex c. cum ipsamata de rescrip.*

Utrum autem, fi in rescripto apponatur clausula, motus proprii, & ex certa scientia, & plenitudine potestatis, juncta cum clausula, non obstante, dicatur derogatum constitutioni conciliari non habenti clausulam derogatoriam ad postea concedenda: dicerem quod fic, maxime addita clausula (quae commutator apponitur) non obstantibus constitutionibus, per quas gratia poslet impediri, vel differri, per ea, quae ponuntur per dict. poll. *Lapum in c. cognovimus de rescrip. in 6.* & ponit Mills *in verbo, motus proprius, & quod de* Feli. *in d. c. nonnulli in 4. fallentia prima regula, & 4. fallentia secunda regula.*

Sed

Lib. V. Quis dispensfet contra Concil. 225

Balbo de rescrip. rescrip. incip. & in in quibusdam de pacis, & abbas *d. Sicilia* omnibus dictis locis: qui allegat ad hoc Innocen. *in c. dilectus de temporibus ordi.* Item quod dispensatio respectu personarum dispensantes ad favorabilia, quia lapsus est necessaria: *ut in c. ex conlistentiis, & in c. Dominus sancto 50. di. & 1. q. 7. exigunt, & in c. dispensationes.* Secus tamen si concilium non indulgeat facultatem dispensandi, fed generaliter statuat: tunc enim episcopus non poslet. Et ita dicit loqui jura per d. Anto. allegata: & intelligit praedicta, etiam si conlitutio conciliii continetur canonum latae sententiae, ex quo ipsamet conlitutio indulget dispensationem. Sed hoc est potius limitare, & dedaratur opinionem Joan. An. & Anto. de Butrio. Quam quaestionem

Et hoc idem ponit abbas *in c. quisquis in glo. fiat*, quam rectius pro ultima de elec. Et intelligit, etiam fi conlitutio conciliaris concedens dispensationem non dicit, per quem: quia cum de papa non dubitetur, oportet intelligere inferioribus a papa concedi. Vide dictam glo. *in d. c. quisquis*, quae ex alio motivo, quare in casu illo episcopus etiam dispenfet, quia erat casus inferior adulterio. Ex quo inferur unum: quod quantuncunque conlitutio conciliaris concedat dare facultatem dispensandi, ex quo non vetat, fi dedicetur esl inferius adulterio, episcopus dispensabit etiam contra talem conlitutionem conciliarem, ut infra dicetur. Illud tamen, quod dicit (quod quando conlitutio conciliaris imperfonaliter loquitur de facultate dispensandi, episcopus potest dispensare) prima facie videtur esse contra ea quae in conlitutione prohibitiva videtur referrata facultas dispensandi, quamvis in illa nihil dicatur de dispensatione: quia indulgetur, ut dicitur per eam, quibusdam aliis facultatem dispensandi: quia semper videtur referrata potestas superioris, & excepta *illud jus speciale, nemo potest dispensare, quia in glo. adulteriis de praerogatiam. cap. dudum de probend. in 6. cum simil.* Sed de hoc dicendum est, ut latius infra dico referendo opinionem Arretini, & opinionem Felini contrariam Bar.

Aliquando tamen conlitutio conciliii jugiter generaliter, nec permittendo, nec vetando dispensationem, fed tamen dicit abbas *in d. fi. de adulteriis*, quod in adulterio, & aliis inferioribus criminibus dispensabit episcopus, nisi reperiatur et probibitum: in aliis autem majoribus criminibus regulariter non poterit: quia nisi *ex ipsa conlitutione* videtur indulta facultas dispensandi. Et ita intelligit archi. *15. de.fin.* & dicit communiter hoc tenet, addiscit rex. *in n. de. diffinitiis de tempo. ordi.* Et ratio hujus est, quia dispensatio vulneratur jus superioris, & illud tollit *1. q. 4. ca. displiset. 1. q. 7. §. nil rigor infra. contra notata in 1. q. 1. de elec. & ca. cum informet de ordin. & obedien.* Quod non procedit fine dubio: ut supra dixi, & infra dicetur. Quod etiam limita, verum excepta excommunicatione: ita enim quamvis conciliaris conlitutio, ut ne vetat, nec permittit, poterit episcopus dispensare, dicit Mills in verbo, dispensare non poterit episcopus, referendo Anto. de Butrio *in dilio 5. de adulteriis, in penul. column. in versi.* conclude &c. Possent forte addi alia limitatio, nisi ex conluetudine praeterpsta aliter per episcopum factum reperiatur: *ut in ca. Ba. consu.* quia conlentudo facit dispensationem valere, quae alias non valeret *ex de rele. mis. ca. pernicioisis*, dicit Speco. *in ti. de dispensatione, §. nunc de episcopum, versi. verum*, et tanta &c. Quae autem dicuntur majora crimi-

An inferior dispensfet contra conciliii.

Et quando dispensfet episcopus.

An non episcopus dispensfet contra conciliii.

Et quando episcopus dispensfet.

An non episcopus dispensfet contra conciliii.

na adulterio, vide doct. ibi *in d. §. de adulter.* *nil pot gbe.*

Ubi autem esset constitutio concilijs non dispensare circ crimina, & non esset permittere, necessaria dispensationem, per illam diffinitionem non decidit. Unde sequendo opinionem Anto. & Ioan. de Lignano *in dilib §. de adulteriis*, cum dico, quod non poterit dispensare in concilium generale, & hoc pomunc Domini de Rota *in decr. §. incipit*, item in religioso, *de pacepa.* Et idem videtur tenire Innocen. *in c. Abbatis de* Et idem videtur tenire Anacl. in ei. Ecclesiam dispensandi in casibus à jure permissis: & ibi ponit omnes casus permissos, & prohibitos episcopo. Et quo in Speco *in c. de diffinitiones in §. nunc de epis.* *peccatum.* Et idem, quod non possit dispenfare, tenet card. *in cle. de elec.* qui dicit, quod nec legatus de latere poterit dispensare contra illum de quo est constitutio concilijarii. Et idem, quod Domini de Rota, tenet Innocl. & abb. *in d. cle. 1.* & videtur idem tenere glo. ibi in verbo, Illigatur. Quinimo nec per viam unionis episcopus poterit contra illam constitutionem dispensare: ut tenet Ferretus de Ancha. pofl Paulum de Liazaris ibi *in d. cle.* Et tenet etiam Andreas Siculus ibi idem, quod Domini de Rota supra, licet alias episcopus ex causa possit facere constitutionem contra jus canonicum, allegat Bal. *in l. omnes populos. ff. de iustitia et iure.* & Dominus de Rota *decl.* 255. & abb. *in t. de st. clerici in §. de adulteriis de iudi.* Et quod nec legatus de latere dispensat, ex Innocl. *in ca. officii de elec. colect.* & sequitur Lanfranc. *in c. nullus de elec. in §.* Et ibi vide, utrum salvam cum tacite professio dispensat episcopus ad praelatum sui ordinis fubdiftere caula: quia e nullus requirit expressam professionem, ut quis possit eligi: ibi vide. Et idem tenet abb. *in c. dilectus de filiis presby.* Unde non dispensat, quod filius fecerdot immediate parta ne ecclesia ejus, nisi ex alitiqua causa concernente utilitatem episcopi ecclesiae (ut dicit ibi ipse Poffitus.) & nisi talis fit filius, qui ex legitimo matrimonio fit natus: ut dicit Ioan. De quo dic, ut plenc per eum *in c. fi. de filiis presby.* & ut supra dictum est.

Aretinus tamen *in d. §. de adulteriis*, sequendo opinionem d. Anto. dicit corroborando illam, quod verba enunciata imperfonaliter in dubio referuntur ad eum, ad quem illud factum specialit de jure: ut *in l. fi. ff. ad leg. Iul. §. fi. qui mortgarium*, & ibi tenatur. *ff. de leg. 1.* & *in authen. si quando. C. de cauth. pecu.* Et quod semiter ex regula in *c. 1. de reform.* videlicet quod verba privilegij, vel legis, si possint aliquid operari, debent reduci ad jus commune, inquantum fieri potest: ut *in ca. cum dilectus de confue.* Unde dicit, quod hoc casu, quandiu d. constitutio concilijarii concedit facultatem dispensandi, operabitur duos effectus: primo quod licet non sufficiat clausula generalis ad tollendum constitutionem concilijarem (ut dicit archi. in *ca. de confil. in fi.* & Bal. *in l. humanum. C. de ill.* & dixi supra proxima 2. quæstione) ifto casu suficiet generalis: & alius effectus erit, quod poterit facilior ad dispensandum, & dispensandum contra constitutionem concilijarem. Vide, quod dixi in proxima dicta proxima quæstione. Sed dominus Felinus, *de rescript.* sequendo opinionem abbatis, inquit, quod dicit Aretinus, primo per text. *in c. quisquis de panis*, ibi nili cum eis fuerit dispensatum, quia ipse dicit per episcopum: & tanen illa constitutio, est constitutio concilijaris: & per tex. *in ca. quisquis de elec.* ibi nili cum ipso fuerit dispensatum: & glo. dicit ibi, scilicet per episcopum: & dicit ibi abb. nota, quod episcopus dispensat contra constitutionem concilij. Item quia dictum archi. *in d. c. 1. & Bal. in d. l. humanum*, ipse non habet pro vero.

Sed ego dico, quod illud est verissimum: ut dicit supra *in penul. praecedenti. q.* Et ex ibi didis patet responso ad c. nonnulli de referip. per quod ipse arguit hic a speciali ad impugnandum dictum archi. quia, ut supra colligitur ex dictis meis, non potest argui a specialis ex illis tex. & aliis similibus juribus, quia illa non solum requirunt monitionem generalem, sed specialem, & quasi individuam: & ideo tenemur conclusio archi. vera, quod in omnibus constitutionibus concilijarbus non sufficit ad illas tollendas clausula generalis non obstan. dicta in ibidis juribus: quia constitutio concilijaris tacite continet in se clausulam derogatoriam ad concedenda. Et licet non placeat illa ultima ratio ejus, tamen per tex. & glo. quos ad illam gat contra Aretinum pro opinione abb. placet mihi ejus opinio, quod quantumcumque imperfonaliter constitutio concilijaris det facultatem dispensandi, nihilominus etiam episcopus poterit dispenfare: & hoc per notata *in ca. nuper de fen. excom.* ibi glo. quia certiore concedit facultas dispensandi superiori a fatutorum, *de alias constitut. §. dum.* ff. *de fideiub. in fi. ff. d. cap. nuper.* & hoc expresse dicit glo. *in ca. quisquis de elec. in verbo*, fiat. Item placet mihi simpliciter, quod dicit Aretinus: quod ubi ex constitutione concilijari est permissa alijs dispensatio, fi papa dispensat contra illam, sufficit clausula generalis ad tollendum illam. Unde de facis eris, fi dicitur, non obstante aliqua lege in contrarium dipponente: nec erit necesse facere mentionem de concilijarii: quia ex quo concilium Speca. *in c. de dispensationibus in §. nunc de epis.* habet clausulam permissivam dispensandi, cellat nunc ratio dicendi, quod constitutio concilijaris continet clausulam derogatoriam ad posses concedenda, ex quo habet clausulam permissivam ad dispensationes faciendas. Unde ex casu non poteit dici, habere clausulam derogatoriam, sed magis permissivam. Et haec limitationem ad dictum archi. *in c. 1. de confil. in fi.* & pono in sepradicta proxima quæstione circa finem.

Contra opinionem abbatis, quam sequitur Felinus *in d. §. de adulteriis*, & cum opinione Aretini fundipiscer tenitur Decius *in d. §. de adulteriis*. Et respondet ad *c. in quibusdam de poenis*, *et c. quisquis* (jura allegata in contrarium) quod non funt concilijaris: nam licet dicatur talis in concilio, vel talis approbante concilio, non propterea dicitur constitutio concilijaris: ut declarat abb. *in c. 1. de sponsis. in 5. notabili*, *et in ca. 1. de pac. in ultimo verbo.* & tenetur, fe ad dicta per eum *in c. 1. de judi.* Sed hac responso non placet, quia nec abb. hoc dicit in dictis locis, & *d. c. in quibusdam* & *quisquis*, funt concilijaris: ut patet in supratertip. & patet in pluribus juribus concilijarbus contrarium ejus, quod ipse dicit.

Sed contra opinionem abbatis, & rationem fundpra allegatam, dum allegat per me ca. nuper de fen. excom. (quod ex quo non est reservata per concilium potestas dispensandi, confertur concesia inferiori, & fic episcopo, quantumcumque superfoualiter concilium loquatur) facit, quod dicit cardi. *in c. dilectus de temp. ordi.* ibi dicit, quod tex. *in d. ca. nuper de fen. excom.* (dum vult, quod quando contingit canonis non reservari sibi abbolutionem, videtur aliis concedere facultatem reservandi) loquitur in abbolutione ab excommunicatione, *&c.* non habet locum in dispensatione: quia dispensatio est juris communis relaxatio: ut in glo. *§. mij. signo.* 1. *q.* 7. & in Speco. *in c. 3. dispensation in prin. & Anto. in c. per venerabilem*, *qui filius sint legi.* idem & cardi. *in d. c. dilectus in 2. q.* & ponit Ludo. *in con. 325. incipit*, quod prorum. Et idem (semper intelligo prohibitio, nisi operiatur permissa. Absolutio autem ab excommunicatione fit secundum jus: ideo intelligitur permissa, nisi operatur prohibita. Pro quo etiam fi. cit glo. *in c. capiunter in §. extemam in verbis*, *suspenso de elec. in 6.* ubi non vult, quod *c. nuper* habeat locum in dispensatione, fed tantum in excommunicatione. De quo tamen ultimo ibi plenius per Dos. & doct. *in cle. 1. de haere.* poft glo. & per abb. *in ca. 2. de fide.* & *in c. cum licerit de testib.* Unde dicit ibi ipse, *cum ipsum super vetos*, cuicet, quod superfluitas, & inutilis est objectio de *c. nuper*, quia non loquitur in dispensatione, quae vulnerat jus commune. Et ibi referendo opinionem Innoc. cum illo tranfit, quod episcopi non possunt dispensare, nisi ubi est a jure concessa dispensatio: & quod non possunt dispensare etiam contra jura condita a papa. Et ibi plus dicit, quod nec episcopi possunt dispensare contra jura per ipsofmet condita, nec contra approbatas constitutiones, licet illa possint alias tollere, vel limitare: de quo ibi latius per eum. Sed ad hoc respondetur, quod dictum cardi. & archi. intelligitur, quando conflitutio non concedit dispensationem, cujus contrarium est in propofito: quia quando conflitutio concilijaris concedit dispensationem, ita habebit locum in dispensatione illud, quod dixitur, *in ca. nuper*, dicit in abbolutione ab excommunicatione: & ita voluit Inno. & referet idem cardi. *in d. c. dilectus de temp. ordi.* Item contra illud, quod cardi. tenet Speca. *in c. de dispensationibus*, versf. 13. & referet Ioan. de Imol. *in cap. pap. translationem de renun.* fecundum quod ponit Andreas Barbatius *in c. quod translationem de offi. leg.* quia ipse hoc adducit glo. *in c. publicis. ff. de ele. concess. minis.* quae extendit *c. nuper* ad dispensationem: & glo. *in ca. praeterea de offic. ord.* in *ca. ex ff. de iudicis. de adulteriis de iudi. C. in c. de fenomenia de fimo.* & idem glo. *in d. ca. nuper*, & glo. & Inno. *in d. c. dilectus*; & idem glo. *in d. c. quod translationem de offi. leg.*

Et per hoc infertur, quod legatus de latere poterit dispensare contra concilium: quod & voluit glo. fecundum eum *in c. quae de causa. 2. q. 5. & in mandata de prebenda.* Sed ibi glo. non dicunt aliquid de conflitutione concilij, fed, quod ipse dicit, intelligo fimpliciter verum, quando conclusion concedit dispensationem: quia si potestis episcopus, multo magis legatus de latere. Sed ubi conclusion non concedit, reque prohibet expresse dispensationem etiam legato de latere, glo. communiter tenent, quod non possit dispensare contra concilia conflitutionem. Hoc voluit glo. *in cap. dilectus et. 1. de praebon. judic. c. 2. de concess. praebon. & glo. in c. prout. de filiis presby.* & glo. *in c. cum dilectis de elec.* & glo. *in cle. 1. de elect.* Quod & tenet abb. *in d. c. cum dilectis de elec.* qui allegat tex. *in c. post translationem de renun.* ubi papa reddit fe difficilem in dispensando contra concilium. Et idem abb. *in c. dilectus de filiis presby.* & Domi. *in summa 56.* di. Ad idem etiam ipse abb. *in d. c. post translationem*, allegat Speca. *in ca. de legato & in ci. de dispensatione in §. consequenter*, versf. & generaliter, & idem Speca. *in ca. de legato §. nunc tractemus*, versf. de illo. Et hoc etiam est potius declarare, fi limitar opinionem Ioan. An. *in d. c. fi. & Anto. in d. §. de adulteriis*, quam contrariari.

Addo etiam, quod dicit Bal. *in tract. filiipinetis in prin. & Anto. in c. per venerabilem*, *qui filius sint legi.* idem & cardi. *in d. c. dilectus in 2. q.* & ponit Ludo. *in con. 325. incipit*, quod prorum. Et idem (semper intelligo prohibitio, nisi operiatur permissa. Absolutio autem ab excommunicatione fit fecundum jus: ideo intelligitur permissa, nisi operatur prohibita. Pro quo etiam fi. cit glo. *in c. capiunter in §. extemam in verbis*, *suspenso de elec. in 6.* ubi non vult, quod *c. nuper* habeat locum in dispensatione, fed tantum in excommunicatione. De quo tamen ultimo ibi plenius per Dos. & doct. *in cle. 1. de haere.* poft glo. & per abb. *in ca. 2. de fide.* & *in c. cum licerit de testib.* Unde dicit ibi ipse, *cum ipsum super vetos*, cuicet, quod superfluitas, & inutilis est objectio de *c. nuper*, quia non loquitur in dispensatione, quae vulnerat jus commune. Et ibi referendo opinionem Innoc. cum illo tranfit, quod episcopi non possunt dispensare, nisi ubi est a jure concessa dispensatio: & quod non possunt dispensare etiam contra jura condita a papa. Et ibi plus dicit, quod nec episcopi possunt dispensare contra jura per ipsofmet condita, nec contra approbatas constitutiones, licet illa possint alias tollere, vel limitare: de quo ibi latius per eum. Sed ad hoc respondetur, quod dictum cardi. & archi. intelligitur, quando conflitutio non concedit dispensationem, cujus contrarium est in propofito: quia quando conflitutio concilijaris concedit dispensationem, ita habebit locum in dispensatione illud, quod dixitur, *in ca. nuper*, dicit in abbolutione ab excommunicatione: & ita voluit Inno. & referet idem cardi. *in d. c. dilectus de temp. ordi.* Item contra illud, quod cardi. tenet Speca. *in c. de dispensationibus*, versf. 13. & referet Ioan. de Imol. *in cap. pap. translationem de renun.* fecundum quod ponit Andreas Barbatius *in c. quod translationem de offi. leg.* quia ipse hoc adducit glo. *in c. publicis. ff. de ele. concess. minis.* quae extendit *c. nuper* ad dispensationem: & glo. *in ca. praeterea de offic. ord.* in *ca. ex ff. de iudicis. de adulteriis de iudi. C. in c. de fenomenia de fimo.* & idem glo. *in d. ca. nuper*, & glo. & Inno. *in d. c. dilectus*; & idem glo. *in d. c. quod translationem de offi. leg.*

Et per hoc infertur, quod legatus de latere poterit dispensare contra concilium: quod & voluit glo. fecundum eum *in c. quae de causa. 2. q. 5. & in mandata de prebenda.* Sed ibi glo. non dicunt aliquid de conflitutione concilij, fed, quod ipse dicit, intelligo fimpliciter verum, quando conclusion concedit dispensationem: quia si potestis episcopus, multo magis legatus de latere. Sed ubi conclusion non concedit, reque prohibet expresse dispensationem etiam legato de latere, glo. communiter tenent, quod non possit dispensare contra concilia conflitutionem. Hoc voluit glo. *in cap. dilectus et. 1. de praebon. judic. c. 2. de concess. praebon. & glo. in c. prout. de filiis presby.* & glo. *in c. cum dilectis de elec.* & glo. *in cle. 1. de elect.* Quod & tenet abb. *in d. c. cum dilectis de elec.* qui allegat tex. *in c. post translationem de renun.* ubi papa reddit fe difficilem in dispensando contra concilium. Et idem abb. *in c. dilectus de filiis presby.* & Domi. *in summa 56.* di. Ad idem etiam ipse abb. *in d. c. post translationem*, allegat Speca. *in ca. de legato & in ci. de dispensatione in §. consequenter*, versf. & generaliter, & idem Speca. *in ca. de legato §. nunc tractemus*, versf. de illo. Et hoc etiam est potius declarare, fi limitar opinionem Ioan. An. *in d.*

*

spensare cum illegitimis, tamen ex magna causa potest dispensare, ut pronouuentur ad ordines sacros, & ad beneficia curata simplicia. Eandem etiam limitationem post dictam deci. posuit Ludo. *consil.* 325. *incipit*, quoad primum, *in 3. col.* Quilibet legit hoc, ubi oriretur aliqua urgens causa de nouo, & incognita verisimiliter concilio tempore editæ constitutionis, *argumen. l. si homicidium fi. mandati.* Per quod dicit abb. multum limitari prædictæ adducti in simili, quod notat Innoc. *in 1. quod super iis de nouo.* Et ifam limitationem ponit Panormus *in singulariter, quod incipit*; fed an possit episcopus & Feli. *in c. 1. lin 7. filiorum de consil. & in d. §. de adulteris.* Quam limitationem intelligit vetaram, ubi de facili superior consulti non possit, aliàs secus: per *l. de diui fratres §. de penis*: & per *d. diuus pius Claudio ff. de falsis*. Ubi enim superior non potest adiri de facili, & imminet magna necessitas inevitabilis, & periculum est in mora, potest ex tempore pronunciare iudicium, quia vetera jurament prorpriam: ut dicit Innoc. *in c. nouisadelem de electi.* & Bal. *in 1. non dubium C. de legibus.* Pro quo facit text. *in co. 1. de clerico agro.in 6.* ubi ratione diffantiæ locorum concedit ipse episcopo indigenti coadjutorem sibi assumere tanum, vel dando de consilio, & consilio sui capituli, vel majoris partis, absque hoc quod vetat ad sedem apostolicam, ad quam aliàs venire nonteretur, ut dicit ibi text. & hoc propter diffantia, & necessitatem. Et ad idem facit text. *in c. ipse notam. in 6.* ubi si episcopus esset in remotis, non expectatur ejus consilium, quod aliàs requiritur, & expectatur. Hinc etiam conclusionem (quod episcopus dispenset, quando de facili non potest adiri superior, & periculum est in mora) tenit Antonius *in §. de adulteriis in 3. col.* allegat in argumentis, quæ habentur *in c. nobis de electi.* & quæ ponunt doct. post Innoc. *in c. licet ex suspectis de foro compe.*

Sed contra illam limitationem adduco Joan. An. & Petrum de Ancha. *in cap. 1. de etate & qualit. in 6.* & Domi. ibi: qui impugnantes arbi. ibi *in c. licet canon. de electi. in 6.* volunt, quod episcopus etiam ex magna, necessitatis, & utilitatis causa, & etiam cum cause cognitione non dispensat cum patiente defectum ætatis in dignitatibus curatis propter concilium generale *c. cum in cunctis in 6. frivola de electi.* Cum qua opinione etiam tenuit ibi Philippus: & cum Joan. An. ibi (ut refert ipse mer. archi. in dictis locis) dicit referendo Offien. pro opinione sua, quod licet quoad ipse fecit Offiat. Offien. *in c. cum dilectus de electi.* tamen dicit, quod in contrarium est curia Romana, & quod ita pronuntiavit Bonifacius papa in Decio Archiepiscopi Eduensis. Sed licet pro opinione archiepiscopi potest adduci, quæ ipse ponit *in d. c. licet canon.*, & cum eo fit Offien. *in d. cap. cum dilectus*, & Benedictus Capra, *in d. ca. 3. de etate & qualit. in 6.* tamen contra archi. est communis opinio, ut dicit Domi. *in d. cap. licet in glo. in verbo* caterc: quæ etiam est contra archi. cum quem est etiam Joan. Mo. *in c. cupiens in §. denique, eo. ti. & ti. de electi.* & etiam Benedictus *in d. c. licet canon*, transit contra eum, & dicit, oppositum opinionem esse communem, & cum ifa fuit communior dicit *in dona. cum dilectus*. Unde ifta opinio aperte defiuit ifam limitationem: nisi dicamus, quod aliud fit, quando imminet magna, & inevitabilis necessitas, & periculum est in mora, & ad ifam cum reftringatur ifa secunda limitatio: quod ell directe contra opinionem aliorum supra allegatorum, quando quis non potest inponere penam A *cio de probatn. in 6.* & quia talis consuetudo videtur irrationalis: quia illud decretum est factum ad obviandum vacationibus beneficiorum, & contra negligentes: fiet & *in c. nemo de defectu de electi.* Et ideo, ut ibi dicitur *in d. ca. 1.* verum est, quod in casu proposito bona videbatur materia excluso capite: quoniam superior in hospitalibus non habet locum *c. 1. de consif. probon.* ut vult Calde. *in consil. 1. de suppleu. negli. prela.* & Feli. *in c. de quarta de prædiis*: & illi appellantur hospitalitis: & corum præceptores, baliuiuus, priorinus, & beneficia sunt quoadam administrationes. Unde ifta fallem ratione in illis possit introduci consuetudo contra generale: quia proprie non sunt beneficia, ut loquitur concilium, & Jano manualia. Sed hoc non tollit devolutionem: *ut in c. 1. de suppleu negli.* Adde prædicta, quod Joan. An. *in c. cum laicis, & in c. nonnulli de ecclesia eccle. non alie.* & Bal. *in c. de pace Constan. in col. in verbo*, non Romanorum, voluit simpliciter, quod nihil valet consuetudo aliquid indicens contra concilia generalia summorum pontificum. Et idem refert & sequitur Jalon *in 1. de quis. in 18. col. gl. de legibus.*

Sed ulterius quæro, utrum poffit concilium limitare constitutionem papæ? Text. videtur fentire, quod fic *in c. prescript* 8. *de.* ubi modificat canones pobolorum, de quibus *in eap. prebyter.* 8. *de electi.* ergo a fortiori & papam. Probat text. *in c. de libellis* 20. *de.* ubi primo pontif. canones conciliares, postea pontificum, postea fanctorum patrum. Sed de hoc dic, ut dixi fupra tertia prima quæstione. Non obftant ifa jura: quia intelligunter de conftitutionibus editis in concilio, in quibus papa prafuit, vel quæ papa approbavit: unde dic, ut ibi dixi.

Vtrum autem unum concilium possit confirmare, vel limitare, vel in totum revocare *c. quoniam quidem* 81. *di.* dicunt, quod fic. Et in dubio dicit ibi glo. quod nil de primo decreto, five prima conciliorum, primi concilii fit facta mentio in fecundo, flatur primo, dummodo fit solennia & potiora auctoritatis. Quinimo plus voluit glo. 3. q. 2. *in summa*, quod etiam implicitur in dubio videtur flandum primo. Sed glo. *in c. dominus fanctio* 50. *di.* & glo. *in c. canonicis* 19. *di.* dicunt, illud procedere, quando illa decreta effent particularia, ecca autem fi generalia: quia tunc flandum eft poftefiori. Quod declarant ibi Alexand. *ad c. quoniam*, dicit, quod fi funt decreta particularia (utpote edita in concilis provincialibus, quæ funt incorporata in volumine decretorum) tunc eligere debemus, quod eft potiores fcripturæ, & illi flandum eft: fi autem funt generalia concilia, tunc ifa fint æqualis auctoritatis, flandum eft ultimo. De quo vide, quæ latius dicuntur in illa *q.* Quando eft diversitas inter diversa concilia, vel inter patrescui fit flandum. Et, Vtrum & quando una conftitutio revocet aliam, & an debeat fieri mentio de prima in fecunda, & quid in flatutis, & quid in rescriptis, & quid in privilegiis & teftamentis, vide poft glo. *in d. ca.* quoniam, & doct. *in c. 1. de consfi. in 6.*

A totum, ut conftat per eorum exempla. Unde poftfit dici, idem in casu archi. non concedittur dispensatio etiam ex magna, necessaria, & utili causa, quia concilium generale prohibet episcopis, & punit contrafacientes: ut patet circa ftatum *d. c. cum in cunctis, de electi.* Et ideo non convenit hæc limitationi, quæ eft, quando concilium vel permittit dispensare, vel quando loquitur imperfonaliter, nec vetando, nec permitendo dispfitationes, nec inponendo aliquam penam: quia ubi inponit penam, reftringuntur dictæ limitationes, ut patet infra proxima reflictionem.

Limita etiam & tertio, nisi canon concilii effet canon pontificialis: quia cum pontificie fint arbitrarie: per *l. in cap. Dnæ, qui de penis. ff. remiff. & c. mensfrum*, & ibi glo. *de penis. di.* 1.) potestit episcopus in tali canone dispfenare: ut *in c. quam pernicie de pœnit. di.* 1. & dicunt doct. poft glo. *in §. de adulteriis.* Quæ limitatio est vera, cum de effect referatur papæ, per notata *in c. quod translationem de offi. leg. c. in d. §. de adulteriis*. Et qui fies illicitus pœnitentiales referrentur papæ, habetur *in c. 2. de pœni. & remiff. in 6.* & per Offien. *in summa de pœni. & remiff. in §. 2.*

Aliam & quartam limitationem videtur ponere Feli. *in c. 1. de sponsfi.* nisi conftitutio concilioris non originaretur principaliter a concilio, fed a papa approbante concilio: quia tunc episcopus potestit dispfenare: *in c. 1. in fine*, quæ in fine præcipitione habetur nomen papæ: quia dicit, quod majoris ponderis, & maturitatis fint illæ, quæ originantur a concilio: ut funt illæ. In cuilibet dicitur, ex consilio ibi, & Ia fimilia: & hoc propter concursum multarum opinionum in idem. allegat 1. 3. *C. de fideicom. & c. de quibus* 30. *dist. & c. prudentia de offi. delegat.* Quia in propriis per unum de concilio datur cuilibet libera facultas conuertendi 31. *di. c. Nicæna*, quod ecus videtur in propositis per papam in prædictis conciliis, in quibus non videtur adfuisse tanta maturitas: tum propter reverentiam papæ, cui ceteri pro parte affluunt: juxta *c. 1. in verbo humani mori* 98 16. *q. 1.* & quod tenuit Innoc. & Bal. *in c. quod super iis de major. & obedien.* tum quia data differentia inter papam, & alios, prævalet pape fententia, ubi de fide non agitur fecundum glo. *in c. in fide 4. di. & C. ex multis 4. q. 3.* glo. 24. *q. 1. c. quadraugue* 15. *di. fient*. Sed illæ rationes videntur ridiculæ, quia vel propfiperunt, cuilibetes in concilio papa potuerint non habere libera vota, vel quod fint tot beffiæ, quot episcopi. Item contrariatur etiam dispfositioni multorum jurium, & glofiarum, de quibus fecit mentionem in illa quæfi. Qualiter debeant edi conftitutiones in concilio: in quibus appaiet, quod edantur approbante concilio, & tamen episcopus in illis non dispfenet: ex eisdem ipfe non fiemat pedem: fe in contrarium affegat glo. & quod ibi notat abbas *in cle. 1. in verbo*, eligitur, *de electi.*

Alias infuper duas limitationes collige fupra in fecundo membro diffinctionis. Reftringe tamen dictas limitationes, nisi canon concilii pœnam inferret, quæ non poffet imponi, nisi per papam: exemplum in depofitione episcopi 3. *q. 6. c. quamquis, & in c. multum, & c. dudum*, tunc enim fitus folus papa poteft deponere, ita videtur convenient, quod folus papa poffit dispfenare. Ita dicit Offien. & declarat Anto. de Butrio *in ultima col. in d. §. de adulteris in 3. col.* Quod videtur verum, quando quis non potest inponere penam A *cio de probatn. in 6.* & quia talis consuetudo videtur irrationalis: quia illud decretum eft factum ad obviandum vacationibus beneficiorum, & contra negligentes: fiet & *in c. nemo de defectu de electi.* Et ideo, ut ibi dicitur *in d. ca. 1.* verum eft, quod in casu proposito bona videbatur materia excluso capite: quoniam superior in hospitalibus non habet locum *c. 1. de consif. probon.* ut vult Calde. *in consil. 1. de suppleu. negli. prela.* & Feli. *in c. de quarta de prædiis*: & illi appellantur hospitalitis: & corum præceptores, baliuiuus, priorinus, & beneficia sunt quoadam administrationes. Unde ifta fallem ratione in illis possit introduci consuetudo contra generale: quia proprie non sunt beneficia, ut loquitur concilium, & Jano manualia. Sed hoc non tollit devolutionem: *ut in c. 1. de suppleu negli.* Adde prædicta, quod Joan. An. *in c. cum laicis, & in c. nonnulli de ecclesia eccle. non alie.* & Bal. *in c. de pace Constan. in col. in verbo*, non Romanorum, voluit simpliciter, quod nihil valet conftetudo aliquid indicens contra concilia generalia summorum pontificum. Et idem refert & sequitur Jalon *in 1. de quis. in 18. col. gl. de legibus.*

Sed ulterius quæro, utrum poffit concilium limitare conftitutionem papæ? Text. videtur fentire, quod fic *in c. prescript* 8. *de.* ubi modificat canones pobolorum, de quibus *in eap. prebyter.* 8. *de electi.* ergo a fortiori & papam. Probat text. *in c. de libellis* 20. *di.* ubi primo pontif. canones conciliares, postea pontificum, postea fanctorum patrum. Sed de hoc dic, ut dixi fupra tertia prima quæstione. Non obftant ifa jura: quia intelligunter de conftitutionibus editis in concilio, in quibus papa prafuit, vel quæ papa approbavit: unde dic, ut ibi dixi.

Vtrum autem unum concilium possit confirmare, vel limitare, vel in totum revocare *c. quoniam quidem* 81. *di.* dicunt, quod fic. Et in dubio dicit ibi glo. quod nil de primo decreto, five prima conciliorum, primi concilii fit facta mentio in fecundo, flatur primo, dummodo fit solennia & potiora auctoritatis. Quinimo plus voluit glo. 3. *q. 2. in summa*, quod etiam implicitur in dubio videtur flandum primo. Sed glo. *in c. dominus fanctio* 50. *di.* & glo. *in c. canonicis* 19. *di.* dicunt, illud procedere, quando illa decreta effent particularia, ecca autem fi generalia: quia tunc flandum eft poftefiori. Quod declarant ibi Alexand. *ad c. quoniam*, dicit, quod fi funt decreta particularia (utpote edita in concilis provincialibus, quæ funt incorporata in volumine decretorum) tunc eligere debemus, quod eft potiores fcripturæ, & illi flandum eft: fi autem funt generalia concilia, tunc ifa fint æqualis auctoritatis, flandum eft ultimo. De quo vide, quæ latius dicuntur in illa *q.* Quando eft diversitas inter diversa concilia, vel inter patrescui fit flandum. Et, Vtrum & quando una conftitutio revocet aliam, & an debeat fieri mentio de prima in fecunda, & quid in flatutis, & quid in rescriptis, & quid in privilegiis & teftamentis, vide poft glo. *in d. ca.* quoniam, & doct. *in c. 1. de consfi. in 6.*

An appellatio impedit conftitutionem, & eodem die diuersas conftitutiones emittere.

An conftitutio limitet priorem conftitutionem, & an eadem die conftitutiones emittere.

An conftitutio limitet priorem conftitutionem, & an eod

An concilium possit statuere, quod papa possit sibi eligere successorem?

ULtrius quæro, utrum concilium possit statuere, quod papa possit sibi eligere successorem? Videtur quod sic, quia Petrus elegit Clementem sibi successorem: ut 8. q. 1. §. *Petrus*. Dic contra: ut ponit Bal. *in c. liter in ultima q. de electi.* & tenet glo. *in §. hiis omnibus* 8. q. 1. qui loquitur in papa, & archi. 79. *dis. fi transferui*. & abbas *in c. accepimus de pac.* Licet Bric. teneat contra, *in verbo*, an papa. De exemplo, quod dicitur de beato Petro, dic ut per Alexand. *in d. c. §. Petrus*. Et hoc adde infra in quæstione, Utrum concilium, sede vacante, possit disponere contra jura positiva, *vers.* utrum. Et pro opinione Bal. bene facit, quod ponit Alexand. *in c. in nomine Domini* 23. *dis. in 2. col. in prin. in notabili*, in quo tradit, quod convenientius per electionem procediatur ad creandum papam, quam per successionem, vel per sortes, ut de omni gente possit esse unus papa & ab omni gente approbari. Et ibi respondet ad factum Moysis & Aaron circa sacerdotium, & ad electionem Matthiæ: de quo supra in quæstione. An duobus contendentibus de papatu, admittatur judicium sortis. Tractate tamen bene potest papa cum cardinalibus de electione futuri successoris, non autem eligere. Vide doctor. *in d. c. §. transfeui* 79. *di.* Et utrum convenientius per prædecessores daretur successor, quam per electionem cardinalium, & an per sortem, sicut in electione Matthiæ, vide, quod multum ample per plures quæstiones dicit cardi. sancti Sixti *in ca. in nomine Domini*, 23. *di.* Et utrum papa possit statuere, quod liceat sibi & aliis pontificibus eligere successorem, vide doct. *in c. licet, & in cle. 2. de electi.*

Libri quinti Finis.

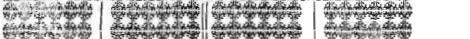

DOMINICI JACOBATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS: DE CONCILIO.

LIBER SEXTUS.

An papa habeat auctoritatem a concilio generalibus?

LYtrius quæro, utrum papa habeat auctoritatem a concilio generalibus? Text. *in §. hinc etiam* 17. *di.* videtur innuere, quod sic, cum dicit: Conciliorum venerandorum auctoritas singularem in ecclesiis tradidit potestatem. Ad idem videtur text. *in ca. dudum* 3. *q.* 6. ibi: Quoniam sanctam Romanam ecclesiam primam omnium ecclesiarum esse voluerunt. & text. *in c. Constantinus* 24. *di.* ibi: Ipsumque principem suum esse voluerunt; ubi videtur, quod ab apostolis data fuerit Petro potestas.

Sed in contrarium facit text. *in ca. significastis* 22. *di.* ubi dicitur, quod Romana ecclesia non ab apostolis, sed a Christo salvatore nostro primatum obtinuit. & text. *in c. quamvis* 22. *di.* ubi dicitur, quod nullis synodicis constitutis Romana ecclesia cæteris ecclesiis est prælata. Ad idem text. *in c. omnes* 22. *di.* ubi dicitur, quod Christus solus fundavit Romanam ecclesiam. Ad idem in *c. etiamsi* 9. *q.* 3. ubi dicitur, quod ecclesiæ Romanæ omnes subjiciuntur. Et dicit glo. *in d. c. dudum, & in d. §. hinc etiam*, quod principaliter ecclesia Romana sumpsit robur & habuit auctoritatem a Christo, sed secundario a conciliis. Quod & videtur voluisse Joan. An. *in c. significastis super gl. sic verbo*, auctoritas, *de electi. & in c. novit de judi.* Nec est verum, quod ab apostolis Petrus primatum acceperit, sed a Deo: ut sapius dictum est: & est text. *in c. requiratis* 24. *q.* 1. & text. *in c. decretis circa fi.* 21. *di.* Quæ jura probant Petrum electum a Domino in summum sacerdotem supra alios apostolos. Unde dicit Chrysost. super illud Joannis ult. *pasce oves meas: Prætermisit autem Dominus alios, Petro tradiderit: existimo enim apostolorum erat Petrus & os discipulorum & vertex collegii*. Et ideo videtur, quod præallegata jura non sint inter se contraria: ut dicit archi. *in d. §. hinc etiam*. & exponit, tradidit, id est traditam esse ollendi quasi velit, quod concilia declaraverunt, a Christo ecclesiæ datam auctoritatem: & ita allegat tenere Joan. de Fan. ibi, quod & tenet cardi. *in d. §. hinc etiam*. Quinimo secundum eundem archi. text. ibi probat (ex eo quod jussione Domini) quod jussio domini primo dedit auctoritatem ecclesiæ: & sic sentit idem, quod glo. *in d. §. hinc etiam*, & glo. *in d. ca. dudum*. Sed quod potestas papæ sit a Deo simpliciter, non a concilii, notat Domin. *in d. c. quamvis* 1. *di.* & abb. *in c. 1. de translat. prælat.* & idem Anto. de Butro & cardinal. Florent. ibidem. Qui respondet ad illud, quod dicitur ad Rom. 13. *Quod omnis potestas est a Deo*, & refert ibi Ostien.) quod intelligitur hoc modo: & hoc modo dicitur potestas imperatoris esse a Deo: sed non immediate, sicut potestas papæ. De quo videndum, quod dicitur *in c. novit de judi. & in c. per venerabilem qui filius legi*. Clo. tamen *in d. c.* 1. dicit, quod imperator habet potestatem a populo. & est text. *infr. de jur. na. in §. sed quod principi, allegata in glo.* Et ita potestas data fuit papæ secundum Innoc. ibi *in d. c.* 1. per illa verba, *Tu es Petrus*, &c. *& tibi dabo claves regni cœlorum*, Matth. 16. Et per hoc data fuit Petro potestas ligandi & solvendi, 21. *di. in nova, & quamvis*. Aliqui tamen dicunt datam potestatem per illa verba Joan. ult. *Pasce oves meas*. Tancredus *in c. significastis de electi.* & refert ibi Joan. An. dicit, quod per illa verba, *Tibi dabo claves*, fuit electus, & per illa, *pasce oves meas*, fuit confirmatus. De hoc dic, ut dicitur *in c. translato de rescri.* & de ista materia alibi ad plenum dicitur, in illa quæstione, Utrum papa fit major concilio.

Sed quoad principalem quæstionem, Utrum potestas papæ sit data a concilio, an sit a Deo immediate, placet mihi opinio, quod sit a Deo immediate: & hoc videtur clarum per dicta jura supra allegata: & ubi reperitur, quod concilia aliquid disponant in favorem auctoritatis papæ, illud est magis per viam cujusdam declarationis, sive demonstrationis & replicationis, sive commemorationis & executionis potestatis a Deo datæ per sagradictis verbis) & ideo quod nullam papa a concilijs receperit potestatem. Et placet expositio Joan. de Fan. *in §. hinc etiam*: dum dicit, tradidit, id est traditam esse ollendit, secundum quod refert ibi archi. Et hoc ollendit Nicolaus papa, qui scribens Michaeli imperatori dicit. Ista ergo privilegia huic sanctæ ecclesiæ a Christo sunt donata: a synodis non sunt donata, sed solummodo celebratæ & ve-

& vencatur: per quæ non tam honor, quam onus nobis incumbit. Item in eadem epistola dicit. Promitte adversarium esse, quod non Niceena, non denique alia synodus quodque Romanæ ecclesiæ contulit privilegium, quæ in Petro noverat constitutas jura potestatis plenius meruisse, & confirmarum Christi ovium regimen accepisse: sicut beatus prædecessor Bonifacius attestatur, universis episcopis per Thessaliam constitutis scribens. Unde ex his discendum est, quod concilia effecter sine sententia sedis apostolicæ, sed tantum executive, & declarative: executive quidem per actus, qui sonant potestatem, quam in agere, et gubernandum vita et dimittere resultat. Agendo papa in suggestione, quam texte synodo mittit, ita scripsit. Beati Petri subcustiatum apostolorum omnium principis Romæ ecclesiæ Catholica Christi ecclesia, & universalis synodi fideliter amplectentes in cuncta sequutus sunt. Declarative vero dicunt definit, quia summus per universalis concilia declaratum est Christiano popolo, quanta sit eminentia apostolicæ sedis: unde in concilio Constantinopolitano scribunt. Venerantur Beatudinem Scriptures, & canonum definitiones fundissimum antiquæ Romæ episcopum primum esse & maximum episcoporum. Quinimo nec ab universali ecclesia hæc nuptiis prædecessoribus apostolis, quæ abdonum est potestatem, quæ quis absolvitur, vel ligatur in anima in foro poli, dicitur, et immediate ab illo, vel illis, qui eadem potestate ligantur, vel solvuntur: cum ergo ligatio potestas Petro, & successoribus ejus data extendat se ad solvendum, & ligandum omnes de militanti ecclesia, impossibile est ab aliquibus de ecclesia, non esse a ecclesia potestatem clavium Petro collatam cauſalitter dependere. Et ex hoc infertur secundum eundem Joan. de Ran. in d. c. dubium, quod omnes non possunt ecclesiam, & concilium papæ, ex quo a concilio illum non habuit, quod & fecitur Alexand. in d. c. dubium. Quinimo nec cum concilio papæ possunt concilia reffiscere, & potestatem ut dictum in c. nunc autem 21. di. & ponit Joan. An. in c. ecclesia de conſti. quia ejus potestas est a Deo immediate, dixit Beat. in sermone in verbis, concilium non potest. Facit c. novit de judi. ibi: Quia potestas nostra non est ex hominibus, sed ex Deo. & text. in c. per venerabilem, qui filii fer. ego. ibi: constituimus a Deo judices virorum, & mortuorum. Et faciunt, quia dicentur in illo ord. de prouisione facta in concaluci de non creandis cardinalibus, & quod dicitur infra, An papa possit se dolare ministerie alterius juridicioni. Et in beneconsiderent, de hoc, quod papa non recepcit authoritatem aliquam a concilio, videntur text. in d. cap. significasti de electi. cum dicit, quod in omnibus concilis centuer ejus potestas autoritas papæ, & ibi eum omnia concilia per ecclesiæ Romanæ authoritatem, & facta sint, & robur accepterit. & beat. text. in c. bene quidem circa fi. 96. di.

Ad Rationes pro papa prefertur Romanis concilis.

Conquerunt quæro, quæ sententia debent prætestiæ autum papæ, an concilii, si invicem contrariantur? Et videtur prima facie, quod Beat. text. in c. solemne ad finem C. de fideicom. & Glos. text. in 1. solemne ad finem C. de fideicom. quod pertinjores homines perfectissima veritas revelatur. & Ari. in politicis dicit, quod plus videntur oculi, quam oculi, ut in c. de quibus 20. di. dicit. Seniores provincie congregate, & ea interrogate: facilius namque inveniur, quod a pluribus senioribus quæritur: Accedit maxime considerato condictionis personarum, quæ interveniunt in concilio, quia interveniunt episcopi, qui tenent vicem apostolorum, c. in nono 21. di. item multi prædicatores, qui habent consuetudinem evangelizandi populo: similiter excellentes doctores, qui occulta fecerunt mysteria clarifdant inflar prophetarum, & alii viri excellentiores totius orbis: quibus verisimilitter convenit illud apostolus, 1. ad Corinth. 11. Unicuique datur manifestatio Spiritus ad utilitatem. Alii enim per Spiritum datur sermo sapientiæ: alii vero sientia secundum eundem Spiritum: alteri fides in eadem Spiritu. Et hi Spiritus Sancto dispensant: ut in c. nudatam 35. q. 5. ex quo dicit apostolus 1. ad Corynth. 14. Spiritus autem est qui loquitur mysteria. Accedit, quod dicit Aristo. in politicis, quod alii sunt homines liberi potiores ingenio, & virtute, melius est regi communitatem a pluribus sapientibus virtutibus, quam ab uno: cum quia in tali regimine judicium est magis liberum a passionibus timoris, concupiscentiæ, invidiæ, amoris, vel odii: tum quia in judicio plurium melius cognoscitur, quid sit justum aut injustum, bonum aut malum, & propterea refert Aristo. Arisotiam (non est plurium sapientum) est naturale: intanum ut fere concurrat cum respiciunt monarchico, hoc est unius: cum impossibile est, quod unus per omnia videat, audiat, diffinit, & exequatur. Quinimo, ut dicit idem philosophus, regimen Arisotocratium tunc corrumpitur, & definit esse rectum, quando dominantur ceteris temporalis continens administratione reipublicæ divites effecti, voluptatibus, & solatiis vacantes, pervertunt ferje judicium, & paupers oppiimuntur. Hæc autem non ex hoc possunt contingere in concilio generali, eo magis videtur excellentior hoc concilium Arisotocratium regimen, & conferuntur clarere monarchicum, & ceteris, quod dicit sanctus Bernardus, quod lepra proprii consilii eo pernicioser est, quo magis occulta: & quanto magis ex quis abundat, tanto ibi fanior esse videtur. Hæc illorum est, qui zelum Dei habent, sed non secundum scientiam, sequentes errorem turem, & fit obstinati in eo, qui illis videtur conditis sequitiere: & hunc autem diviseres, inimici pacis, charitatis experes, unitatem timentes, placentes sibi & magni in oculis suis: quæ major superbia, quam ut unus homo toti congregatio judicetur? quam proferat, tanquam ipse solus habeat judicium Dei? idolofatrie fecius est nolle acquiescere, & quid peccatum idolatriæ? Secundo pro hoc est text. sancta glo. in c. lapidem 93. di. ubi dicunt, quod orbis major est urbe. & ibi glo. infert, quod sententia & statutum concilii quin fecit & habet capitulum sancta glo. & papa habet concilium cum papa, qui est caput concilii: ut fecitur dictum est. in c. Dominus 19. di. & ff. regulæ juris. Item quia papa, qui est caput concilii: ut fecitur dictum est. in c. Dominus 19. di. & ff. regulæ juris. Item 24. q. 1. sicut ad finem C. de fideicom. & Glos. text. in 1. solemne ad finem C. de fideicom. quod pertinjores homines perfectissima veritas revelatur. & Ari. in politicis dicit, quod plus videntur oculi, quam oculi, ut in c. de quibus 20. di. dicit.

Quarto

Quarto pro illa parte facit illud Aff. 15. cum ortta est contentio, unum adhuc operetur ut circumcidantur: ubi apostolis cum Petro, & senioribus ad tollendam feditionem congregatis, in concilio loquutus est Petrus, ac deinde Jacobus: ex cujus sententia postea dicitur: Tunc placuit apostolis & fratribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis, &c. ac demum fratribus Antiochiæ, Syriæ, & Ciliciæ scribentes ita, quæ Petrus, dixerunt: Visum est Spiritui Sancto & nobis, &c. Ex quibus apparet duo: primum quod non ex sententia Petri, sed potius Jacobi concilium fuerit, & fit sententia concilii non dicitur papæ. Secundo, quod Quinimo Jacobus protulit determinationem dubii, & non Petrus, & licet in sententia non effent diferendes Petrus, & Jacobus, tamen ipse illud Aug. super Joannem tractatu 50. Petrus, quando clavies accepit, ecclesiam significavit. Ex quo videtur, quod substantialiter & effective potestas clavium principaliter fit in ecclesia, & in Petro significative. Unde sequitur, quod major est sententia concilii, quam papæ.

Septimo facit text. in c. Sicut fundit 3. di. cum dicit de concilius generalibus, dum universalis sunt confirmata confirmo: & de non illa deffruit, quibusque prefinimis absolvere, quos ligant, aut religare, quos deffruit. Et pro hoc facit, quod Eutrum fit in concilio Aphricano: videlicet, ut in omni periculo ecclesiæ debeat convocari concilium: & non dubitus illa pertinacia decidendis summo pontifici fuit ut probatur in concilio Chalcedonensi in 25. canon dicit, in hoc enim & alias fidem tangentibus flatuimus, ut ad concilium remittatur. Unde sequitur, quod major est sententia concilii: quia de causa fidei tanquam gravissima judicat & non solus papa: & in causa fidei & fidelitatis recurrendum est ad concilium. 15. di. cap. fideat. vg. dicit. Anselfus, his archi. qui dicit, quod periculosum est causas fidei unus homo judicio committere. Ad quod facit, quod papa solus, qui est homo, potest peccare, in cap. Adhortat. 24. q. 1. & 2. 1. di. cap. nunc autem 21. di. & c. quis dicit. Sed concilium (dicit ecclesia & collectio fidelium) non potest errare. 14. q. 1. c. ecclesia, & 17. de hæg. cap. magnum, & 24. cap. quæstio. 24. q. 1. quia Christus redempsit multos oravit pro ecclesia, ne deficiret fides ejus. 22. dist. 1. in fi. dum dicit, Ego prio ei oravi Petre, ne deficiat fides tua. Quæ authoritas debet intelligi non de fide perfectiori ipsius Petri: quia aliquando errarit, tum quando Christum negavit, tum quando Paulus reliitit ei ad faciem: ut in 5. Jeron. Dialog. 1. q. 7. cap. Petrus. in c. ego. & 1. Gal. 11. & 24. q. 1. authoritas debet intelligi de fide ecclesiæ, pro qua Christus oravit: ut dicit glo. in cap. 1. q. 1. 24. fides enim ecclesiæ non est in apostolis hominum, sed in verbo Dei: ut 1. ad Corint. cap. 5. Et quod concilium errare non potest, testes Joan. An. post Offien. in c. a malo de fori. compet. Nec obstat, quod dicitur, quod in Scripturis omnes errarunt, & fides remansit tantum in beata Virgine: & ideo quod concilium errare potest. Quia respondetur, quod quando apostoli ibant errantes, nunc concilium congregatur: unde non erat concilium: & fi fuisset congregati concilium, posset probabiliter argui, quod fides non in illa beata Virgine remansisset: quod dicere forte non esset alienum a fide: cum Christus rogaverit pro discipulis, ut servarentur a malo: ut patet Joan. 17. quamquam autem fuisset servati a malo, & fidem perdidissent? quum qui perdit, non habet ultra, quod perdat. Similiter Luce 22. cum dicit, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum: sed pro vobis rogavi Petre, ut non deficiat fides

Ad Rationes pro papa prefertur concilio.

Ad Rationes pro concilio prefertur papæ.

Ad Rationes pro papa prefertur concilio.

Ad Rationes pro concilio prefertur papæ.

Jacobat. de Concil.

fit in solo Petro, sed etiam in aliis apostolis, & quod clavies datæ fuit Petro pro omnibus, & quod patet fuerint in pocullate, hæc examinat ab illa agitationibus in concilio Basiliensi, quæ incipiunt, Quoriam veritas loc. in decima ratione. Quia ergo ecclesia fuit constituta non in solo Petro (quia Christus fundavit ecclesiam super Petrum, non tantquam in se unum, sed in persona Petri nomine totius ecclesiæ, in quo unus significatur & figuratur una significatur ecclesia. 24. q. 1. quidam que: & fit ex hoc demonstratur una ecclesia, non plures, 24. q. 1. c. loquitur) potius dicendum est, quod major est sententia concilii quam papæ. Quinimo Jacobus protulit determinationem dubii, & non Petrus, & licet in sententia non effent diferendes Petrus, & Jacobus, tamen ipse illud Aug. super Joannem tractatu 50. Petrus, quando clavies accepit, ecclesiam significavit. Ex quo videtur, quod substantialiter & effective potestas clavium principaliter fit in ecclesia, & in Petro significative. Unde sequitur, quod major est sententia concilii, quam papæ.

Octavo facit text. in c. Sicut fundit 3. di. cum dicit de concilius generalibus, dum universalis sunt confirmata confirmo: & de non illa deffruit, quibusque prefinimis absolvere, quos ligant, aut religare, quos deffruit. Et pro hoc facit, quod Eutrum fit in concilio Aphricano: videlicet, ut in omni periculo ecclesiæ debeat convocari concilium: & non dubitus illa pertinacia judicio committere. Ad quod facit, quod papa solus, qui est homo, potest peccare, in cap. Adhortat. 24. q. 1. 17. c. 1. di. cap. nunc autem 21. di. & c. quis dicit. Sed concilium (dicit ecclesia & collectio fidelium) non potest errare. 14. q. 1. c. ecclesia, & 17. de hæg. cap. magnum, & 24. cap. quæstio. 24. q. 1. quia Christus redempsit multos oravit pro ecclesia, ne deficiret fides ejus. 22. dist. 1. in fi. dum dicit, Ego prio ei oravi Petre, ne deficiat fides tua. Quæ authoritas debet intelligi non de fide perfectiori ipsius Petri: quia aliquando errarit, tum quando Christum negavit, tum quando Paulus reliitit ei ad faciem: ut in 5. Jeron. Dialog. 1. q. 7. cap. Petrus. in c. ego. & 1. Gal. 11. & 24. q. 1. authoritas debet intelligi de fide ecclesiæ, pro qua Christus oravit: ut dicit glo. in cap. 1. q. 1. 24. fides enim ecclesiæ non est in apostolis hominum, sed in verbo Dei: ut 1. ad Corint. cap. 5. Et quod concilium errare non potest, testes Joan. An. post Offien. in c. a malo de fori. compet. Nec obstat, quod dicitur, quod in Scripturis omnes errarunt, & fides remansit tantum in beata Virgine: & ideo quod concilium errare potest. Quia respondetur, quod quando apostoli ibant errantes, nunc concilium congregatur: unde non erat concilium: & fi fuisset congregati concilium, posset probabiliter argui, quod fides non in illa beata Virgine remansisset: quod dicere forte non esset alienum a fide: cum Christus rogaverit pro discipulis, ut servarentur a malo: ut patet Joan. 17. quamquam autem fuisset servati a malo, & fidem perdidissent? quum qui perdit, non habet ultra, quod perdat. Similiter Luce 22. cum dicit, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum: sed pro vobis rogavi Petre, ut non deficiat fides

fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Et qua auctoritate elicitur, quod licet Petrus negaverit tunc Christum, tamen quia illico pœnitet, & foras exivit flendo amare, ex tunc firmatur retinere. Ad quod facit, quod dicit ter. Anselm. *ad in cap. fidelium*, quod Petrus poſt negationem fidem eſt fidelior: & quia ſidem ſe perdidiſſe deſiderabat, ideo majorem gratiam meruit, quam ſemper: & ideo communitur et confirmatur fratres ſuos. Ex quo patet, quod nec Patres ejus coapoſtoli fidem omnino amiſerunt: quia confirmatio præſupponit permanentiam in fide: ut *in c. 1. ante fr. de Pœna moniale*: & ideo non dixit, converte fratres tuos (ſed, confirma) quia perſiſtebant in fide, ſed non in ejuſdem fide, ſed Petrus poſt negationem. Quod patet, quia poſtquam Chriſtus reſpexit Petrum, recordatus eſt Petrus verbi ſui, & exivit, & flevit amare, firmiorem fidem, per pœnitentiam retinens. Et ſi dicatur, quod ſi erant dubii in fide, ſatis dicebantur infideles: ut *in c. 1. de hæret.* Reſpondetur, quod non erant inconſtantes & dubitipe quantum pertinebat, ſed per quadam cogitationem & dubitationem ex primis motibus forte propter ejus mortem: propter quod non deſecerunt a fide: & hoc modo dubius in fide non dicitur infidelis, ſecundum Joan. *in. & alios in d. c. 1.* Idem patet ex eo, quod Chriſtus commendavit matrem ſuam beato Joanni evangeliſtæ in cruce: ut patet *Joan. 19.* videntur autem temerarium dicere, quod Chriſtus commendaverit matrem fidelſiſſimam homini infideli. Imo contrarium oſtendit, *a cum* evangeliſta dicit. *Cum vidiſſet Jeſus diſciplinam Joannem, quam diligebat*: quomodo diligebat, ſi erat infidelis? quod verbum, ut in pluribus quando loquitur ſcripturæ de Joanne, reputatur. Item communiter aſſeritur de ſancto Joanne, quod perſeveraviſſe ſemper in innocentia abſque culpa mortali: conſtat autem, quod non permiſiſſet innocentem, ſi in fide beata Virgine remaniſſet fides: quia non poteſt dici innocens ſi, cui deficit fides: quia impoſſibile eſt ſine fide placere Deo, ut dicit apoſtolus *ad Hebræ. 11.* Item patet, quia poſt reſurrectionem, cum nonnullum fuiſſet apoſtolis, quod Domino reſuſcitaſſet, concurrerunt ad Magiſtrum: quomodo, ſi non credidiſſent, ſin cum illo fuiſſent? Illud Matth. 28. cum apparuiſſet Mariæ Magdalenæ & alteri Mariæ dixit: *Nolite timere, ite et nuntiate fratribus meis, ut eant in Galilæam, ibi me videbunt*: & ſimiliter Joan. 20. *Vade ad fratres meos, & dic eis: aſcendo ad patrem meum &c.* Si fuiſſent infideles, quomodo vocabat eos fratres ſuos? Et ſi dicatur, quod *Mar. 16.* dicitur, quod cum Maria Magdalene nuntiaſſet apoſtolis de reſurrectione Chriſti, & quod eum viſiſſet, illi non crediderunt: imo ut dicitur *Luce 24. Verba multorum viſa ſunt ſibi deliramenta apoſtolorum, & non crediderunt illis.* Facilis eſt reſponſio, quod non tenebantur credere multitudini in tantum addita: non quod non habuerent fidem, quod Dominus eſſet reſuſcitatus: ſed non tenebantur credere Petro, cui credere tenebantur; & ad quem ex officio pertinebat docere. Unde Luce 24. dicitur, quod duo ex diſcipulis, cum eſſent in Emaus, invenerunt congregatos ibi. & ea, qui cum illis erant, dicentes, quod ſurrexit Dominus vere & apparuit Simoni. Unde cum non crediderint multitudini, conformavit ſe Petro: & recte verificatur Chriſtum Chriſti, *Et in aliquando converſus confirma fratres tuos*. Item omnis multitudo eſſet, qui crediderunt Chriſtum, qui fuerunt ubeo ſanati (ut de Samaritano *Joan. 4.* de Centurione, *Matth. 8.* de Chananea *Matth. 15.* de cæco, *Joan. 4.* de cæco illuminato *Mar. 10.* & *Luce 18.* & *Joan. 9.* & de aliis pluribus, *Matth. 14.* & *Joan. xi.*) quorum aliqui adhuc non habuerunt infra illud triduum notitiam poſſunti Chriſti, dicentes ne, illos perdidiſſe fidem? quomodo etiam centurio alius dixit in paſſione, *vere homo iſte filius Dei erat*, confitebo hamanitatem, & divinitatem in omitate eſſe, dem perfectam? Sed quia ut plurimum dicitur, quod in ſola beata Virgine in paſſione Chriſti remanſit fides (ut dicit ſanctus Tho. *in 3. ſen. di. 3. q. 3. ara. quæſtiuncula. 3. ad primum argu.* & panit Guilel. Duranti in rationali divinum officium in quinta feria hebdomadæ palmarum, & archie. Floren. qui hoc ponit multum differtur *de pure ſonum in* 15. c. 41. in §. 1.) poſſet concordari dicendo, quod in beata Virgine ſemper manſit firmiſſima fides ſine aliqua dubitatione, quæ fonat infirmitatem fidei: ſed tantum fuit in ea dubitatio admirationis, dum conſiderabat eum, quem tam digne generat, ſic ignominioſie tractari, & quod in apoſtolis fuerit aliquaſis tiillitio, de primis motibus dubitationis, cum non affenſiebat ratio, in qua verificatur, quod Chriſtus dixerat, quod ſatis cribatur ex.

Similiter non obſtat, quod habetur *26. q. fi.* cum dicitur, quod capta non poſſit contrahere matrimonium cum raptore: quæ fuit conſtitutio conciliaris, & tamen contrarium voluit Hiero. *in c. nisi. de Anthim. in cap. Reniſque. can. 27. de pœnit.* Reſpondetur, quod illi ſtatuto fuit derogatum: *ut in ca. accedens de reg.* & idem erat de jure civili, quod erat ſtatutum in conciliis: ut *in d. c. de raptor. ubi* ex. Et hoc patuit, quod fuit illi ſtatuto derogatum, non propteres ſequitur, quod dicatur concilium errare: nam ſtatuta interdum variantur ſecundum qualitatem temporum: ut *c. non debet de reſcript. & off.* Et intendem revocatur ab uno concilio ex aliqua cauſa, quod ſtatutum fuit in alio concilio: ut patet *in c. ad perpetuam de elect. in 6.* ut de hoc convincitur errare: ſicut & papa variat, & revocat conſtitutionem prædeceſſorum, & aliquando ſuam.

Octavo ſicitur pro Papa ſuperiorem eſſe, quam decuntur pro parte concilii, in illa quæſtione (quam Petrus de Monte appellat mare magnum, & prœcoſiſum) utrum concilium ſit ſupra papam: quantum ad hoc ſufficiat poſſe. & de quo latiſſime per Alexan. 17. *di. in ſumma & tex. in d. c. ſicut. 15.* di. ubi vult, ſtatuta conciliorum ſervari, ſicut quatuor evangelia. & *ſexta ſynodo Romana ex. d. ſicut dicit*, conciliis, ſi ſequa ſint ultra illa principaliora, etiam recipienda, & cuſtodienda: ergo & a papa: ergo tenetur ta conciliis preferenda eſt ſententiæ papæ. Ad idem tex. *ex contra ſtatuta. 15. q. 1.* qui dicit, nec hujus ſeditis auſoritas poteſt immutare decreta patrum: ergo major eſt ſententia patrum, quam papæ. Similiter tex. *in c. mense. 24. q. 1. & 17. di. in c. ſicut quidam. & cap. ad perpetuam. 25. q. 1.* In quibus jurbus videtur probari, quod contra univerſalem ſtatum eccleſiæ papa non poteſt aliquid facere, quod ſit illicitum, quod non poſſit tollere privilegium canonis, *ſi ſit ſanctione. 17. q. 4.* ut dicit Joan. An. & doc. *in c. nulli de ſentent. excomm. & cardi. in repert. perpetuali in v. & Ant.* to. de Burtio *in c. quanto de conſtit.* (Sed de privilegio canonis, *ſi ſint ſanctione*, poteſt dubitari, ut alias diximus eſt: quia illud clerici habuerunt ab eccleſia: ut vide puletur Jano. qui tonumerat privilegia concilii eccleſiæ, *in c. nouvirat de ſentent. excom.* Sed de privilegio fori, quod non poſſit tollere, dicitur *in d. c. nulli.* & eſt ipſo. *in c. ſi imperator. 96. di.* & dicit Alex. *in c. in illis. 4. di.* de quo vide etiam infra.) Neo deponere omnes epiſcopos: ut *ingin. 9. q. 3. cap. per principalem*. Nec ſubjicere clericos juriſdictioni judicis ſæcularis: ut patet ab. *ab. in c. de magn. & ſim.* Allegatur glo. *in c. ſi imperator. 96. di.* ponunt legitæ maximæ modesti. *in l. eſt reſcriptum. ff. de jure. omnium judi.* Et facit hanc rem, juncta glo. *in c. quæſumus de cenſi. in 6.* Et de illa quæſtione, an poſſit deponere omnes epiſcopos, & an poſſit deponere non tollere, quando cum ſententia concilii concurrerit aliquod capitulum alterius papæ predeceſſoris: quia contrarium fuiſſet alias Bartolus ejus, quod hodie papa ſentiret, & ſic non concurrerent cum ſententia concilii etiam ſententia papæ: & poſſet dici ſententia univerſalis eccleſiæ, ſciliet capitula, & membrorum.

Nono, quia ſtatutum illa parte facit, quia clarum eſt, quod capitulum eccleſiæ eſt Christus: ut patet *ad Colo. c. 1. ibi. Omnia per ipſum, & in ipſo creata ſunt, & ipſe eſt caput corporis eccleſiæ.* Et ibi ſuperiori glo. Interlinearis, quia unita eſt Christo gratia, & natura, ut capiti. Et dicit ibi Aug. caput eccleſiæ idem corpus, ut *in c. ſicut paſſuſ. 2. q. 7. & in c. matrim. 17. de in ex. qui clericus. xi. q. 1.* cadem ratione ſententia generalis concilii dicenda eſt major, & præferenda Ecclenſie papæ.

Decimo, pro hoc facit exemplum apoſtolorum *act. 8.* & *de fama mallione. c. 1.* cum dicitur: *cum audiſſent apoſtoli, qui erant Jeroſolymis, quod recepiſſet Samaria verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum, & Joannem.* Ex quo videtur, quod apoſtoli, qui præſentibus eccleſiam de mitebant Petrum, erant majores Petro, & eorum ſententia præeleſbat: ergo & ſententia eccleſiæ, id eſt concilii, in quo repræſentantur eccleſia, debet præferri ſententiæ papæ Petrus.

Undecimo facit, quia hoc videtur declarari in concilio Conſtantienſi in quinta ſeſſione, & in concilio Baſilienſi in ſecunda ſeſſione: ubi dicitur, quod concilium habet poteſtatem a Deo immediate, cui quilibet etiam papalis dignitatis tenetur obedire. Si ergo papa non obedit concilio, ſententia concilii prævalet ſententiæ papæ.

Duodecimo facit, quia ut legitur in chronicis hetorum Pontificum, Linus, & Cleti, Petrus elegerat Clementem in ſum ſucceſſorem in papatu: ſed poſtea concilium generale conſiderari, hoc non conveniere, ut quia poſſit ſibi eligere ſucceſſorem, ſpiritu eleditione facta per Petrum, elegit Linum poſtea Cletum, & deinde iterum aſſumptus fuit Clemens. Ex quo conſtat, quod ſententia concilii prævalet ſententiæ beati Petri. Et ſic videtur, quod ſententia concilii debet præferri ſententiæ papæ. Facit, quod dicitur in glo. *in c. ſi Petrus. 8. q. 1. & in c. ſi omnia ex. can. & qæ in c. ſi transferas. 79. di. & 3. ibi. in. accepimus de pac. & inſtit. ne Romani de elect. per Doc.* & legitur in epiſtola ejuſdem Clementis ad Jacobum apoſtolum.

Decimo tertio facit, quia ſi concilium generale poteſt reſiſtere papæ turbanti ſtatum univerſalis eccleſiæ (ut dicit Anto. de Butrio *in c. quanto, de conſtit. dem* vult, quod concilium generale conſilium clerici, & quod ſine concilio non poſſit papa tollere dictum canonem, *ſi ſint ſanctione*, ſupplendo ad dicta. Item ibi) videtur ex hoc, quod ſi concilium fecitat autem (putaſi dicat, quod ex eo, quod facit papa, turbatur ſtatus univerſalis eccleſiæ) & papa dicat contrarium, præferenda ſi ſententia concilii: ex quo poteſt papa reſiſtere, *15. q. 1. c. qua ad perpetuam*, maxime cum concilium repræſentet eccleſiam univerſalem: ut dicunt doc. *in ſignificatio de elect. & vi de bonam glo. in §. aſſertum. 1. c. 17. di. quod vult*: quod non ſolum, quando turbatur ſtatus univerſalis eccleſiæ, non poteſt per papam diſpenſari, ſed etiam ſi in aliqua deceoloratur ſtatus eccleſiæ, non poterit per eum diſpenſari: quod & poſuit archi. *in c. fuit quidam. 25. q. 1.* Igitur ſententia concilii ſentientis contra papam, & dicentis, deceoloratur, vel turbari ſtatum eccleſiæ, ſemper debebit præferri, ex quo tunc poteſt illi reſiſtere. Et maxime hoc videretur verum, quando cum ſententia concilii concurreret aliquod capitulum alterius papæ predeceſſoris: quia contrarium fuiſſet alias Bartolus ejus, quod hodie papa ſentiret, & ſic non concurrerent cum ſententia concilii etiam ſententia papæ: & poſſet dici ſententia univerſalis eccleſiæ, ſciliet capitula, & membrorum.

Ultimo, quia ſtatutum illa parte facit, quia clarum eſt, quod caput eccleſiæ eſt Christus: ut patet *ad Colo. c. 1. ibi. Omnia per ipſum, & in ipſo creata ſunt, & ipſe eſt caput corporis eccleſiæ.* Et ibi ſuperiori glo. Interlinearis, quia unita eſt Christo gratia, & natura, ut capiti. Et dicit ibi Aug. caput eccleſiæ idem corpus. Et ita ſicitur ſe habet ad eccleſiam, ſicut caput ad corpus. Et rectum apoſtolus in eodem. *1. c. Adimplere ex, quæ deſunt paſſionum Chriſti in carne mea, pro corpore ejus, quod eſt eccleſia.* Ecce appellat eccleſiam corpus Chriſti, ſaltem ſpiritualem: & ſic eccleſia corpus Chriſti myſticum eſt, oportet, quod Chriſtus ſit ejus caput. Et idem apoſtolus ad Ephe. *4. Veritatem autem facientes in charitate crediamus in illo per omnia, qui eſt caput Chriſtus: ex quo totum corpus compactum, & connexum per omnem juncturam ſubminiſtrationis &c.* Et ibi ſuperiori glo. Interlinearis, id eſt eccleſia, cum de illa loquaretur apoſtolus: quod ſed ex præcedentibus cum dicit: *& ipſe dedit quidem apoſtolos, quidem prophetas, quidem autem paſtores, alios vero evangeliſtas, alios autem paſtores, & doctores ad conſummationem ſanctorum in opus miniſterii, in edificationem corporis Chriſti, donec occurramus omnes in unitatem fidei, &c.* Et ibi ſupplet glo. Nicolai: in ædificationem corporis Chriſti, ſciliet myltici, quod eſt eccleſia. Et Hieronym. ad Ephe. 1. c. ait: idem apoſtolus dicit: *& omnia ſubjecit pedibus ejus, & ipſum dedit caput ſuper omnem eccleſiam, quæ eſt corpus ejus.* Ad idem Apoſtolus 1. ad Corin. 12. ibi, *ſicut enim corpus unum eſt, & membra habet multa, omnia autem membra corporis cum ſint multa, tamen unum corpus ſunt: ita & Chriſtus.* Ubi glo. exponit, ita & Chriſtus caput, & corpus dicitur propter inefabilem unitatem capitis, & membrorum. Eſt ergo caput eccleſiæ, & ex illaque ad conſummationem ſecuti, ut patet Matth. ult. *Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi.* Quod eſt verum, quia ſi ſolus papa eſſet immediatum caput eccleſiæ, mortuus papa eccleſia remaneret ſine capite, quod dicere non eſt longum ab hæreſi: ut dicit glo. *in c. 1. de ſchiſm. in 6.* in verbo, ſede vacante. allegat. *ca. 1. & 2. 1. di.* Quod Christus etiam ſit caput eccleſiæ ſecundum quod homo, ponit ſanctus Tho. *in 3 par. q. 8. ar. 1. & in ſententia di. 13. q. 1. ar. 1. & 2. & tex. in 1. Ephe. lect. 8.* quem ſequitur Bonifacius, quem ſanctum & apoſtolus ad Ephe. 5. *c. quoniam vir caput eſt mulieris, ſicut Chriſtus caput eſt eccleſiæ.* Et rurſus, *ſed ſicut eccleſia ſubiecta eſt Deo in Chriſto, ita & mulieres viris, &c.* Et eterum, *ſicut Chriſtus ſervator eccleſiam: ita & membra ſumus corporis ejus, de carne ejus, & de oſſibus ejus.*

Ergo Christus eſt caput eccleſiæ, & ſic concilii, (quod repræſentative dicitur eccleſia) ſequitur, quod judicium concilii eſt judicium infallibilis veritatis: quia ubi Chriſtus ibi veritas: juxta illud Joan. 14. *Ego ſum via, veritas, & vita.* Et conſequen-

tec

ter videtur, quod judicium, & sententia concilii debeat præferri judicio, & sententiæ papæ, tanquam judicium veritatis, cum papa possit errare. Quod autem concilium dicitur infallibile, probatur. *Alt.* 15. ubi dicitur, *placuit apostolis, & senioribus, & omni ecclesiæ*; & tamen ibi non erat tota omnino ecclesia. & ponunt doc. in *cap. significasti de elect.*

Decimoquinto pro illa parte facit illud Matth. 18. cum Christus volens solvere apostolis quæstionem de superioritate, dixit: *Si peccaverit in fratrem tuum, vade, & corripe eum inter te, & ipsum solum; si te audiverit, lucratus eris fratrem tuum, si autem te non audiverit, adhibe secum adhuc unum, vel duos, ut quod ab eis audiverit ex, dicit ecclesiæ: si autem ecclesiam non audiverit, sit tibi sicut ethnicus, & publicanus.* Et non dixit, dic Petro: & ultimum judicium referuat ecclesiæ, tanquam judicium superiorem: ergo majus est judicium ecclesiæ, quam papæ. Quod maxime patet, quia illa verba dirigebantur Petro: si ergo voluit, Petrum recurrere ad judicium ecclesiæ in eo, quod dixit, die ecclesiæ, sequitur, quod judicium ecclesiæ sit superius. Quod & clarius patet, quia illi auctoritati etiam personæ papæ est suppositus: ut dicitur *in cap. papa in d. C. in o. notandi de judic.* Ergo quoad eum intelligere oportet dicta verba, die ecclesiæ, scilicet universali: quæ cum non possit tota congregari, oportet intelligere decaecclesia repræsentative: & de ecclesia concilio. Et hæ tet, quod expositio glo. Nicolai ibi, cum exponit, die ecclesiæ, id est, prælato, non potest verificari in persona papæ, qui est superior omnibus, & non habet prælatum superiorem: *sit in c. licet de electi.* Unde necessario oportet intelligere de ecclesia, id est de concilio. Et consequenter sententia, sive judicium concilii debet præferri judicio papæ.

Decimosexto facit, quod concilium aliquando judicat papam: *ut in c. si papa. 40. dist. c. Anastasius 19. de cons. omnes.* ergo major est judicium concilii, & debet præferri sententiæ, & judicio papæ.

Nec obstat tex. ibi, dum dicit, quod nullus mortalium eum judicat: quia respondetur, quod loquitur singulariter, hoc est, quod nulla singularis persona potest eum judicare: & non loquitur de concilio. Et similiter dicitur *d. c. nemo & c. fallaga. 4. 5.* Confirmatur hoc naturali ratione. Propter eum dicitur caput concilii in corpore autem humano caput est ordinatum ad directionem, & gubernationem membrorum, nec debent membra reddere a capite, idcirco obedientia capitis: & tamen si caput in corpore humano efficiatur languidum, seu infirmum, licitum est membris illud ligare, & cauterizare, ne totum corpus langueat invadat, & non fiereit in cupiditatem. *c. ere autem 3. q. 4. 5.* ita etiam si papa efficeretur furiosus, & habens enlem in manu esset paratum, & quos sibi obviam reperiet, occideret, & unique Deum: liceret subditis illum eum capere, & ligare. Si igitur papa sententiæ aliquid, quod non conveniret honesto, quare concilii sententia non deberet præferri judicio papæ, quamvis concilium sit inferius papa? Non obstat, quod dicitur fumus pontificis: quia, ut dicit Bernardus in libro de consideratione ad Eugenium, papa est summus secundum naturam, sed non secundum, non comparatione meritorum, sed minus forum: est enim summus inter minimos, & summus pontifex respectu alterius pontifex.

Decimoseptimo facit, quod legitur *Act. 15.* simulto ob 49. dicitur *ad Gala. 2.* Nam in concilio tertio in hac omnes, quia ipsa ecclesia est, cum eorum effet quæstio de observatione legalium, & an gentiles tenerentur ad observandum circumcisionem, Paulo, & Barnaba asserentibus, quod non, fuit determinatum, gentiles non teneri ad observationem legalium: sed quod abstinerent a contaminationibus simulacrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine. Et ita fuit determinatum in illo concilio: ut patet ibi *Tunc placuit*, &c. Et ait *c. 10. ad Galat.* Paulus reliuit Petro ad faciem, quia dabat occasionem, ut alii fideles non observarent decretum dicti concilii certi, de quo *in d. c. 15. Act.* reddens eum fore reliuentia, quia comprehendit eum, ex quod non ambularet ad veritatem evangelii: ex quo habetur, quod decretum concilii debet servari, sicut evangelium, & quod debet præferri auctoritati, & sententiæ papæ. Quod patet, quia non reprehendisset falsem expressile continent in evangelio id, fuper quo Paulus reprehendebat Petrum. Facit, quod dicitur *in c. fiunt 13. dist.* ubi dicitur, quod illa statuta concilia debent venerari, ut quatuor evangelia. Et forte, quod illud dictum Gregorii possit dici tumpotum ex illo verbo apostoli in *d. c. 3. nihil* effere verbum, quia fomuntur *in d. c. fiunt*: ibi videlicet; quia in his velut in quadrato lapide fideri structura confurgit. Patet igitur potius servandum quod est in concilio decretum, quam quod per papam in concrariam attentatur, & sententiam concilii præferendam esse sententiæ papæ.

Decimoctavo facit, quod legitur *Adhuc 10 d. sic.* ubi apparet, quod tempore apostolorum in tanta veneratione erat concilium, & congregatio apostolorum, & seniorum, quod putabatur, non licere etiam ipsi Petro, quidquam audi facere absque aliorum apostolorum, & seniorum deliberatione. Et propterea cum Petrus baptisset Cornelium, ejus gentilis (ut legitur *Act. 10.*) quia eum concedent, quando fuit reversus, ubi erat congregatio apostolorum, objecerunt ei, quod introisset ad viros perpurum habentes, & manducasset cum illis: & Petrus fuit coactus de coram illis excusare, & offendere, quod illud fecerat ex revelatione divina. Ex quo patet, quod concilium judicabat de Petro, & quod Petrus tenebat ad observationem decretorum per concilium: & si quod major est sententia concilii, & preferenda sententiæ papæ.

Decimonono facit, quod si præfectissimi sententia papæ sententiæ concilii, cum concilium repræsentet ecclesiam universalem, sequeretur, quod ecclesia universalis posset errare: cum tamen Christus caveretur pro ea, quod non deficeret. Hæc ejus, nec potest errare: *ut in cap. a reflu. 24. q. 1. illegib. Et* sic sequeretur, quod articulus, & unum fundamentum, catholicam ecclesiam, non esset verum quod tamen est fundatis. Et quod judicium ecclesiæ præferatur judicatio papæ, offendit epistola directa per concilium Aphricanum papæ Cœlestino: ubi inter alia dicitur. Deprecamur, ut desinas ad refitas sancti hinc venientes non facile admittatis, nec a nobis excommunicatos in communionem ultra velitis recipere: quia hoc etiam in Nicæno concilio cavitum est, ut non facile animadvertet venerabilitas tua: Nam si de inferioribus clericis, vel laicis videtur illi præcaveri, quanto magis hoc de episcopis velatis observatum in sua provincia communis superiorem, a tua sanctitate tenere, vel festinato, præpropere, vel indebite videantur communioni restituti? Proobyeorum quoque, & sequentium clericorum improba refugia, tuæ sanctitatis fuerit, repellas sanctitas tua: quia & nulla patrum diffinitione hoc ecclesiæ derogatum est Aphricanæ, & decreta Nicæna, sive inferioris gradus clericos, sive episcopos ipsos suis metropolitanis episcopis apertissime constituerunt. Prudentissime enim justissimeque videtur quo-

quecunque negotia in suis locis, ubi orta sunt, finiuenda: nec prudentiæ alicujus geratum Spiritus sancti defuturum, quo æquitas a Deo petitis facerdotibus, & prudenter videatur, & constantissime tenaciter. Maxime, quod uniuique concessum est, si judicio offensus fuerit cognitorum, ad concilia suæ provinciæ, vel etiam universale provocare: nil tuto quilquam est, qui credat, uniuiliter posse Deum nostrum examinis inspirare justitiam, & iniquamentibus conquiescere in Nicæno concilium facetdotibus denegasse. Nam, ut aliqui tanquam a tua sanctitatis latere mittantur, in nulla inventimus patrum synodo inditantur: quia illud, quod prædicat per eundem coepiscopum nostrum Faustinum tanquam ex parte Nicæni concilii existe transmissis, in concilium interioribus, quo acciperunt Nicæna, & S. Cyrillo coepiscopo nostro Alexandrinæ ecclesiæ, & a venerabili Attico Constantinopolitano episcopo ex authentico missis (quæ etiam sinebat per innocentium presbyterum, & Marcellinum subdiaconum, per quos ad nos ab eis directa sunt, venerabilis memoriæ Bonifacio episcopo prædecessori vestro a nobis transitum) tale dilegisse non poterunt, quæ ut mos vestrum, Executores etiam clericos vestros quibusque potentibus nolite mittere, nolite condere, ne famolum typum fecali in ecclesiam Christi, quæ lucen simplicitatis, & humilitatis dicen Domini videre cupientibus præferet, videatur induere. Fiat ergo illud, & alia manu, Domini nostri sanctitatem vestram ave longe contentem pro nobis cotidiat domine frater, &c.

Et hujus epistolæ serie patet, quod judicium ecclesiæ, sive concilii præferatur judicio papæ: quia non est credibile, quod unicuiliset Deus inspiret examinis justitiam, & deneget innumerabilibus facerdotibus in concilio congregatis: & fructus ecclesiæ, & concilii congregetur, si papæ judicium deberet præferri, & concilia ei in sententiis subdeiantur.

Et illam partem, quod fletur sententiæ concilii, non papæ, quando enim papa concurrit tantum minor pars, tenuit ab Scribis & sacerdotibus, quorum veritas, *in certis casis principali*: ex postilium ratione, quia rara in congregatione omnes concordant, & semper papa, etiam si esset hæreticus, habebis aliquod votum pro se. Nam & *ante* in nisi ipso habuit 17. episcopos: & sic papa posset exponere periculo ecclesiæ. Item quia, ut aliquid dicitur fadum ab episcopo, & capitulo, requiritur, quod major pars capituli concurrat cum episcopo: *ut de iis, qua fiunt a maio. parte ex. per totum*, sic, ut aliquid dicatur fadum a papa, & cardinibus, debet interpretari major pars concilii: alias parum, vel nihil effet de auctoritate concilii. Et hoc videtur fentire glo. in *c. nemo 9. q. 3.* Et pro illa parte videtur sentire *in c. papa. 3. q. 7.* ubi dicitur, quod unus episcopus, vel unius provinciæ auctoritas non possit tollere, quod per universale ecclesiæ statutum firmatum est: & paulo ante dicitur, quod Petrus a Paulo fuerit reprehensus. Ita quod tex. ille loquitur de quocunque episcopo, etiam Romano ecclesiæ: & sic do papa: Et sic sententia concilii major est, quam papæ.

In contrarium facit, quod si concilia fumunt robur a papa (*ut in c. significasti de elec. & in c. bene quidem 96. dist.* dicit S. Thom. *in 2. q. 1. art. 10.* & probant omnia illa pura. 16. & 17. d. sequitur, quod omne judicium concilii defendit ex auctoritate papæ: ergo fundum est potius sententiæ papæ (cujus est principalior auctoritas) quam concilii, quod ab eo auctoritatem recipit. Facit *c. volentes de offi. legat. c. super quæstionem 5. porro de offi. delega. c. si a fuldelegato ex. tit. in 6. cum concordiam. in regula accessorium in 6.*

Item quod præferatur sententia papæ, facit illud, Deuteron. 17. quod habetur *inc. per venerabilem qui filiis sint legi.* cum dicit Dominus. *Si difficile, & ambiguum apud te judicium esse perceperis inter causam, & causam, sanguinem, & sanguinem. & inter lepra, & lepram, quam elegerit Dominus, venietque ad sacerdotes Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit in illo tempore, quærisque ab eis: ipsi indicabunt tibi judicii veritatem, & facies quicquid illi dixerint: qui autem superbiens nolens obedire sacerdotis imperio, ex decreto judicis morietur homo ille.* Quam auctoritatem exponendo tex. *in d. c. per venerabilem*, dicit, locum esse Romanæ: & facerdotes levitici generis esse cardinales. Judicem esse de facerdoti super eos. et papa: qui offenditur per dictam auctoritatem habet superiorem judicium, quando discordant facerdotes: & sic, quod fletur judicio papæ discordantibus particularibus, & cardinibus.

Nec obstat responsio, quam facit sibi. in dictis allegationibus: videlicet quod illa auctoritas loquitur de facerdotibus, & ita dicit, quod ad judicium indicum pertinet, & quibus recurritur ad majores facerdotes Levitici generis. Item quod loquitur, quando facerdotes facerdotum concurrit cum sententia judicis summi facerdotis, & non quando discordat, ut in propolito. Quia respondetur, fatis esse, quod ex illo tex. innuitur, quod ex sententia facerdotum, ad quem etiam cardinalis facerdotibus facerdotibus Levitici generis (& sic præfatis cardinalibus) debet haberi recursus, cujus judicio fiari debet. Et ad hoc facit illud, quod dictum fuit Moysi: et constituere judices in populo, qui quicquid magni esset, referrent ad Moysi.

Ad idem tex. pandectæ. in cap. nemo. 9. q. 3. ubi dicitur: nemo judicandus primum fedens: neque enim ab Augusto, neque ab omni cæso, neque a regibus, neque a populo judicabitur. Et ibi glo. dicit, quod intelligitur, nisi in aliquo negotio lectiter contra papam, Randum esse potius sententiæ papæ. 3. q. 5. *c. hoc est fides.* Ad idem facium omnia illa motiva, & rationes, quæ inducuntur pro papa in illo arti. Uter fit major, utrum papa, an concilium. Et hoc tenet glo. *in c. in ipsis q. dist.* & videtur tenere glo. *in c. quadragesima 3. q. 4. Facit c. renovetur 19. dist. & de summa Trinitate c. 1. in fi. & de kap. c. majores.*

Et hanc eadem opinionem tenet Alex. *in d. c. in ipsis.* Quam etiam tenet Joan. An. *in c. significasti* (& refert ibi abb. Siculus) *de elec.* Et eandem tenet ibi abb. quando papa moderatur meliorius rationibus, & auctoritatibus, quam concilium. Quia concilium posset errare. fiuit dicitur errasse super matrimonio contrahendo inter raptorem, & raptam: unde dictum Hieronymi fuit prælatum Rufino concilii. 26. q. 2. *ex. ita, quidem c. pleraque.*

Et pro illa parte do bonum tex. *in c. dominus 3. q. 6.* ubi apostoli conliluerunt, papamem potestatem ejus in ipsos, nec quicquam poterat sententiam Romani pontificis decerni debere etiam circa concilia. Ex quo fequitur, quod apostoli, qui constituebant concilium, et *post Act. 15. & c. 1. q. 1.* voluerunt, Romani pontificis sententiam præferri sententiæ concilii. Et hoc firmat tex. *in c. fi. 10. dist.* ubi fiethum papæ prævalet fedio omnium episcoporum.

Et illam tenere videtur Joan. An. *in c. licet de confti. in 6.* Et eandem ponit Milis *in verbo*, papa est major concilio. Idem & Offien. *in c. propositus de concess. prebend.* & glo. *in c. contra morem. 100. dist.* & *q. 5. c. nonne xii. dist. c. nullis.* Facit tex. *in c. nonne 12. dist.*

Hanc

Hæc etiam dicit communiter teneri a doctoribus
De do. lancto Gemi. *in d. c. in offic.* videlicet potius
standum sententiæ papæ, quam concilii. Et hæc
partem tenuit archi. Flo. *in secunda parte summæ, in
tit. 3. de superbia in c. 21. verſ.* Schiſma autem. Hanc
etiam tenet Felli. *in c. de pac.*

Quid dicendum in iſta materia? Doctores con-
fiderant aliquos caſus. Primum, ſi iunius in
caſu fidei, & papa vult aliquid ſtatuere contra fi-
dem, ſtandum eſt potius ſententiæ concilii. Quod
& ponit archi. ut ſupra, & *omnes in d. propoſit.*
& cardi. *in 21. ſpecialiter in tot. contrarium de elec de Fide.*
in 1. depost. & in c. 1. in 3. ampliatione de conſil. de
Spec. in tit. de diſpenſa. §. 1. verſ. aliiqua etiam, & *
ibi, in ex. ma multis. 3. p. 3. dec. in quadragesimo 3. q. 1.
Quia papa non diſpenſat contra quatuor principa-
liora concilia, quæ continent nomnem fidei: *ut in
c. fitut 15. di. & ibi glo. & archi. & in c. poſt tranſla-
tionem d. 1. verſ. Quæſtionis 19. di. Imo etiam
omnibus epiſcopis conſentientibus non poſſet papa
contra articulos fidei tuatere: ut *in c. qua ad perpe-
tuam. 25. q. 1.*

Et quod non diſpenſet contra quatuor concilia, *
vide glo. in §. noſ. ſeqor. 1. q. 7. & glo. in c. propoſuit
de conſeſſ. prebend.* Nec contra Decretalem, *25.
q. 1. ſicut quidam. & glo. in §. hic omnibus.* 8. q. 1. Quod
intelligit glo. *d. c. propoſuit*, in his quæ concer-
nunt fidem. pro hoc *ar. 4. q. 1. §. ſi ei qui verſ. & tenet.*
abb. ibi in d. c. propoſuit. In iſtis quando papa vult
hoc facere, debet prævalere ſententia concilii ſen-
tentiæ papæ.

Alius caſus eſt, quando papa ſentiret unum, per
quod turberetur ſtatus univerſalis eccleſiæ, & con-
cilium contradiceret, ne turbaretur eccleſia univer-
ſalis. Et ſtandum eſſet etiam illo caſu potius ſen-
tentiæ concilii, quam papæ. Allegatur *c. ſunt quidam.
25. q. 1.* Et dicit Roſellus in ſua monarchia quo-
*ad diſtum Innoc. in cap. quanto de conſtit. & in cap. de-
qui ſtatutum de ſen. excom.* (quod quando papa per-
turbat bonum univerſalis eccleſiæ, non eſt ei peri-
mitendum) quoad id, quod dicit non eſſe ei peri-
mitendum, non poſſe intelligi ſecundum ſuam ca-
cilio. Non enim debet ei parere, quando ex ejus man-
dato multa mala oriri poſſunt: *ut notat Innoc. in d.
c. propoſuit.* Quia papa tenetur curare debet, ut
ſalus univerſalis eccleſiæ ſalva ſit. *25. q. 1. quæ ad
perpetuam, & c. contra ſtatuta; & c. in ea. 25. q. 2.*

Et iſti eſt caſus, quia papa non poteſt deponere
omnes epiſcopos. 9. q. 3. *per principium.* Nec tol-
lere privilegium canonis, ſi ſpeciale fundente. 17. q. 4.
ut dicit Domi. *in d. c. in iſtis & doc. in c. multi de
ſen. excom.* Sed quod hoc privilegium (ut ſupra
dictum eſt) dubitat Alex. quia mere juris poſitivi:
licet dicat aliud de privilegio fori, quod eſt conce-
ſum clericis de jure divino: *ut dicit glo. in c. ſi impe-
rator 96. di.* & declarat cardi. *in c. perpendimus in
rep. de ſen. excom.* Et in hoc poteſt poni aliud exem-
plum. de quo vide abb. Siculum *in 1. 2. de mag. Of-
ficio.*

Similiter quando vellet ſtatuere, quod poſſit fieri
eligere ſucceſſorem, quia non valeret. 8. q. 1. §. *ſi
omnibus.* Quia iſtud eſſet mutare ſtatum univerſalis
eccleſiæ ſecundum Domi. *ibi in c. in iſtis.*

Similiter quando decolaretur ſtatus univerſalis
eccleſiæ: quia prævaleret ſententia concilii ſenten-
tiæ papæ, quando papa tale quid ſentiret. glo. *in §.
noſ. ſeqor 1. q. 7.* quæ allegat. *c. 25. q. 1. ſicut ea. c. 9.*

Similiter quando papa vellet aliquid, quod eſſet
contra jus divinum: *ut* naturale, vel divinum,
A tunc ſententia concilii contrarium ſentientis pra-
ferretur ſententiæ papæ: ut notant doc. *in d. 1. po-
ſſeſſor de conſeſſ. prebend.* Et hoc quia papa non di-
citur poſſe ſtatuere, quæ induceret peccatum: & ſi-
deo non poſſet ſtatuere, quod licereet adulterari,
quia eſt contra præceptum legis divinæ Exo. 20.
Non mœchabaris, &c. ad hoc *tex. in c. eſt Chriſtus de
juramen.* Poſſet tamen aliquando, ut exiſtetur ma-
jor malum, permitti aliquid, quod eſt prohibitum
lege divina, vel naturali ſtatuere contra prohibitum
tum eſt homicidium (ut patet Exo. codem 10. c.
Non occides) & tamen ex poſitiva pluries permiſ-
ſum, & mandatum hominem occidi: *ut in c. non homo,
c. in c. fi homicidium 23. q. 5.* Et ratio eſt tunc, quia
lex eſt, & non homo, qui occidit, quando manda-
tur occidi, *qui digna eſt morte. 1. poſtea. de reiu-
ſan. 9. c. homicida ex eo. c. 17.* Et tunc non eſt pro-
prie homicidium: *ut d. c. fi homicidium. c. qui malus
ex. cin. 17.* Sed ſi non eſſet dignus morte: quia
non valeret tunc mandatum. *c. ut ſcoto privatus l. 1.
C. de iu. qui ad eccleſiæ confuſ. ſi ſervus.* Sic etiam
ſi lex, vel papa vetaret fine cauſa, neſcio prefla-
rentur alimenta, non valeret mandatum, ſed cum
cauſa ſic, ut ſi eſſet hoſtis civitatis. *l. minime ff. de
relig. & ſump. fu.*

Si vero illud, quod præcipitur, eſſet ratio quod
eſſet peccatum lege politica, tunc ſemper
præferretur ſententia papæ, quod eſt ſupra jus, &
non ligatur legibus juris poſitivi, *d. c. propoſuit. l.
digna nos. C. de l. principes. c. 17. q. 4. & ſi ei cum
ſimil. & dicit archi. in d. verſ.* ſchiſma autem. Si
vero eſſet tale quid, quod eſſet debium, an eſſet
contra fidem, vel eſſet peccatum lege Dei, vel na-
turæ, & ſententia concilii adverſatur ſententiæ
papæ, tunc ſi eſſet ſolus papa in ſua ſententia, &
concilium generale in alia, adhuc præferetur ſen-
tentia concilii ſententiæ papæ. Sed ſecus ſi cum pa-
pa concurreret ſententia concilii patriarchæ (ipſe
D videlicet concilium Romanum) & ſedes
apoſtolica, ſive Romana eccleſia (hoc eſt papa cum
cardinalibus, & ſuo provinciali concilio) ſentiret
contrarium ejus, quod ſentiret concilium generale:
quia tunc prævaleret ſententia papæ, ex quo papa
non eſt ſolus, ſive cum paucis in ſua ſententia, ſed cum
ſententia Romanæ eccleſiæ. *24. q. 1. c. quoniam varia.*

Et hoc intendit Roſellus in ſua ſupra allegata, in
antepenul. colum. dictæ quæſtionis: quia majores
quæſtiones deferuntur ad ſedem apoſtolicam: *ut
c. majores de bap. & quia* Chriſtus ingreſſus Pe-
tro, ut non deficeret fides ejus. *1. d. dc. c. 1.* Quod do-
bet intelligi de fide ejus, id eſt eccleſiæ ei ſpecialiter commiſſa, *c. hoc eſt fides 24. q. 1. c. ego, & reliqua
c. 1. C. 9.* Et pro hac concluſione eſt *glo. in c. quadragesimo 24. q. 1.* Nam quando alia eccleſiæ diſ-
ſentiunt a beatitudo Romanæ, tunc dicitur ſchiſma:
c. eccleſiæ nulla modo poteſt diſcreſcere, in qua eſt ſchiſma. c. pudenda in fine. 24. q. 1. Sed cum
oportet ſemper eſſe eccleſiam (quia non deficit
ejus fides: *ut in d. c. eccleſia.*) ſequitur, quod illa ſit
vera eccleſia, in qua pontifex ſedi ſententia ſit i
que hominum malitia extinguitur potteſt. *d. c. pu-
denda. & c. omnes in fi. 23. q.* Quia ex quo eſt dif-
fenſio in univerſali, tenuatur veritas in eccleſia ſpe-
cialiter Petro commiſſa, videlicet in eccleſia Ro-
mana. *d. c. pudenda. & c. omnes. & de hac doctrina*
Tho. *in ſecunda ſecundæ. 2. 2. 10.*

Ex quibus elicit concluſionem, quod ſi judican-
dus eſt unus epiſcopus, illum papa judicet, non ly-
nodus principalis. *7. q. 1. c. quæ vis.* item & eſt dif-
fenſio inter archiepiſcopos, vel in eccleſia de caſuſ
fidei, ſedes apoſtolica judicat: & ſi eſt diſſenſio
inter

Lib. VI. An ſententia Pa. præfe. fon. Concilio. 239

inter univerſalem, & Romanam eccleſiam, in qua
poteſt papa, attenditur judicium ſedis apoſtolicæ,
& Romanæ eccleſiæ, niſi univerſalis eccleſia, ſive
generale concilium habuiſſet aliquando judicium
ſedis apoſtolicæ, a quo nunc qui ſedet apoſtolicus
diſcreparet: quia tunc præferetur ſententia eccle-
ſiæ univerſalis, ſive concilii generalis, quod habuit
aliis decidentibus eum papa, & ſedem apoſtolicam.
Item ſi eſſet contentio inter epiſcopos, vel conci-
lium, & illic convenientes, tunc ſententia ſedis
apoſtolicæ attenderetur, & illorum, qui eum ſe fue-
tirent, & non aliorum, quia ab eis diſcreparent. Et
finaliter concludit, quod in tribus tantum caſibus
ſubjicitur judicio, & ſententiæ papæ judicio, &
ſententiæ concilii: videlicet in caſu hæreſis, ſchiſ-
matis, & ubi agitur de bono univerſalis eccleſiæ
principaliter, & non ſecundario. & ita dicit iuſte
Patrum tempore ſic concilia Conſtantienſi.

Sed ſi bene advertatur, iſta doctrina Roſelli vi-
detur aliquibus diminuta: tum quia poſſet occur-
rere calus: qui contineret bonum univerſalis ec-
cleſiæ, & ex contraria illius deciſione non turbaretur
ſtatus univerſalis eccleſiæ: *ut exemplum inter.
Ofiamus 31. di.* ubi ſolus Pabanitus contradiXit Ro-
ganæ ſynodo volenti ſtatuere, quod epiſcopi,
presbyteri, diaconi, & ſubdiaconi non uxoribus,
quas ante conſecrationem duxerant, non dormirent;
& prævaluit ejus ſententia. Et ibi glo. ſumit argu-
mentum, quod imus poteſt contradicere toti uni-
verſitati, & allegat rationabilem cauſam: *ut in c.
ſi ei qui ſtatu ſi. ma. par. ca.*

Tum quia poſſet eſſe caſus, in quo eſſet debium,
utrum concentiret bonum univerſalis eccleſiæ
(quod poſſet deponere ex ſuitus eventus) & non
turbaretur ſtatus univerſalis eccleſiæ ex illius deci-
ſione: ut exemplum, papa velit eliminare aliquod
dominium temporale eccleſiæ, per quod diminue-
retur multum dominium eccleſiæ, forte adhæben-
dum potius ſubditorum bellicoſorum eremus eſt
dubius, & debium, utrum ſit jaſtum bellum, vel
injuſtum, cum ex hujuſmodi alienatione poſſet ſe-
qui bonum, & malum eccleſiæ Romanæ; non ta-
men ſequendo eccleſiam in minoria eccleſia.

Unde poteſt adhi præcidit, quod aut loquimur
in judicio diſcretivo, aut in judicio volunta-
tivo cum principalibus ipſius papæ. Si loqu-
quimur de judicio diſcretivo: tunc ſi fumus in cau-
ſa fidei alias per concilia diffinita, dicendum eſt, ut
dictum fuit ſupra, quod illini ſententia præponi-
tur, quæ innititur deciſioni alias factæ in illis qua-
tuor concilis principalioribus, quæ ſunt tenenda,
ut quatuor evangelia: *ut ea. ſicut 15. d.* Et ſi papa
ſolus innitereretur deciſioni alias factæ, licet non
conciliium tenere contentus, ſequenda eſſet ſen-
tentia papæ: *ut 24. q. 1. ea. hæc fides.* Et in hoc
ſenſum intelligenda eſt glo. *in cap. nonne, 9. q. 3.* quæ
vult, quod ſi totus orbis ſentiret contra papam,
ſtandum eſſet ſententiæ papæ. Et pro hoc facit,
quod principatus datus fuit Petro, cui ſecundi
mil de Ecclesiæ imperii jura Deus commiſit: *ut in c.
omnes 22. di.* Et bonus tex. *21. di. in c. 1. in fi. C. 7.
q. 1. c. mentiuntur. Ro. di. c. in illis in fi. C. 22. di.*
*ſicut ego ſum 24. q. 7. pato 21. di. c. in nomine,
confirmatum 50. di. cap. ſacroſanctis 22. di.* Et
Chryſo. ſuper illud Luce 22. *Ego pro te rogavi Petre,
&c. dicit, manifeſte alii venit ad Petrum ceteris pra-
tetum. Item Aug. ſuper illud, Petrus ambulabat
ſuper aquas, ait, dicit prima apoſtolo, id eſt Petro in
ordine apoſtolorum ſimus, & principum.* Item tex. *in c.
fundamenta 18. pen. de elec. in 6. archi. 22. di. c. ſa-
crosanctis. de tex. id c. cum beatiſſimus 24. q. 1.* Et do-
mus tex. *in ea. Dominus 19. di.* ut in breviario
Petro apoſtolorum omnium ſummo principatu
collocatur, ut ab ipſo quaſi quodam capite do-
na ſua velut in corpus omne diffunderet. Et ſicut ita
ſuperioribus eſt dictum Deus (*ut c. ter d. omnium de
ſummo Trini.*) ita & in terris dicet eſſe unus Dei
vicarius, cui ali omnes inferiores parent, ſicut
& in cœlis diverſi ſpiritus omnes potent. *Ro. di.
c. ad hoc.* Et ideo Deus unam eccleſiam conſtituit,
non plures. *c. legimus 24. q. 1.* ut unus eſſet Dei
vicarius, & ſacerdos ſummus, & non plures: quia ec-
cleſia militiæ ſimilis eſt, ut ait Angelus, teſte Joanne
in Apoca. c. 21. & dicit glo. *in ea. ad nostrum de bere.*
Item unus ſolus peraratur, qui moveretur melioribus
bacularibus, quam ſuperioribus non, & ſecundum ſe
ſtatuentis, debetur proferri omnibus aliis, etiam ſen-
tentiæ papæ: ut dicit abb. Siculus *in c. ſignificatum
3. rubrum de elec.* & maxime ab illis judicium
confirmatum reperitur per alia concilia. Nam &
poſſibile eſſet, quod ſides Chriſti remanere in uno
Joho; ſicut & ipſi univerſaliter in uno ſolo remaneat:
ut in c. gratum de poſtula. prela. Ecce & remanſi fi-
des poſt paſſionem Chriſti tantum in beata Virgine,
non omnes alii ſequentiarii fuit: & tamen quia
Chriſtus ante paſſionem oraverat pro Petro, ut
non deficeret fides ejus, non diciatur deficiſſe, & re-
manſit in uno ſolo, non deficere errare, & veritas re-
manet in uno ſolo. Unde dicit glo. *in c. quamvis 1. q.
6.* quod ubi bonæ boni, ibi eſt eccleſia Romana, &
ita dicit abb. *in d. c. ſignificatum 2. C. 3. ca. C. in diſp
patuaine, epiſcopus, in 3. chor.* Si ergo hoc con-
tingere poteſt in una privata perſona, quanto ma-
gis in papa? qui eſt caput eccleſiæ, Chriſti vicarius,
& qui habet poteſtatem plenitudinis: & ita verifi-
cabitur magis aſſiſtit Spiritus Sanctus, ex qui ad-
dimpiſtinum in vicarium. Quod ſi in privato, & in
papa ſolo poteſt hoc contingere, ut ſententia ejus
præferatur ſententiæ concilii propter meliores ra-
tiones, & auctoritates novæ & veteris teſtamenti,
quanto magis quando papa, & ejus ſententia con-
cordat cum concilio generalibus? cum tunc non ſit
tantum ſententia papæ, ſed etiam concilii, maxime
ſequendo de concilio principaliorum concorden-
tibus ſidem: & multo magis eſſet verum, ſi papa ita
velle de plenitudine poteſtatis.

Si autem ſententia concilii in cauſa fidei contra-
reret cum eo, quod alias ſuiſſet determinatum in
concilio (maxime in quatuor principalioribus con-
ciliis) & eſſet approbatum jam per ſedem apoſtoli-
cam, & tunc præferretur ſententia concilii ſententi-
tiæ papæ, quantumcunque papa etiam ex plenitu-
dine poteſtatis velle contrarium, quia ex eis, quæ
tum fuiſſet jam ſancta approbata, papa ſubjicitur ju-
dicio concilii: *ut in c. Anaſtaſius 19. di. & in c. ſi papa
40. di. & Ivon. & c. ſanctis 15. di. cum ſimil.* Licet enim
papa habeat plenitudinem poteſtatis, tamen illam debet ſic commenſurare, ut clavis non aberret: ut
dicit Innoc. *in c. quanto de conſtit. & in c. cum ad ma-
nus de ſacra mon. & in c. ad apoſtolicæ de rejud. in C.*

Quinimo ex quo aliqua pertinentium ad fidem
ſunt in concilio determinata, & contrarium vellit
papa determinare, non poteſt. Imo poſſet accuſati
tanquam hæreticus, ſi contrarium pertinaciter alle-
reret. *90. di. ea. ſi papa.* Quinimo Do. *in cap. habes
idem 16. di.* dicit ſuperior poteſtam, oportet, ubi po-
ſtum (quod importat neceſſitatem: *ut in c. cum ad
nos de re judi. in 6.*) quod papa ſine concilio non
promulgat canones fidei: & multo minus extroxat
ſtatuta concilii generalis diſponentis circa fidem: ut
dicit idem Domi. poſt Hugo. *in c. ſentia 18. di. 16. di.*
Et dicit, ibi eſt caſus papa glo. *in c. ſicut 15. di.* quod
papa

pa non revocat statuta concilii circa fidem sine A consensu concilii. De quo ultimo dic, ut dictum est Iaspa in loco suo proprio, in illo art. Utrum in causis fidei papa semper teneatur congregare concilium.

Si vero loquimur in causis fidei super articulo emergente incidente, dubitare, de loquimur in quibus dicentibus, in dubio videretur regulariter positus fundamin judicio universalis concilii contra papam sententiam pertinaciam sententiam. Quod videtur nelle glo. in d. c. Anastasius. Pro hoc tex. in c. post in fi. 15. di. c. contra fratres, q. 6. c. quis quidam. 25. q. 1. Unde dicit Archi. in d. c. Anastasius, quod pertinacissum esset fidem nollram committere arbitrio unius hominis, & idem dicit, & sequitur Domi. ibi in d. c. Anastasius. Quia in iis, quae concernunt fidem, papa debet stare judicio concilii: ut in d. cap. scire 15. di. Hinc sumpta occasione dominus cardi. & Alex. in d. cap. Anastasius, dicunt, quod licet alias causa fidei nondum decisa referatur ad Iedem apostolicam 24. q. 1. tu. quotiens, & lic ad papam (ut in c. facrosanctis. 22. di. & in c. majores de hab. & B. tenor hoc affirmat 24. q. 1. ubi papa folus corrigit extra totes citra fidem) tamen ubi effet maximum dubium circa fidem, ita quod papa cum cardinalibus dubitaret, tunc non deberet papa fine concilio decidere, fed convocare concilium more antiquo ecclesiae. Et in tanti casu ibi. Sicilius in disputatione, Ripiopas in 3. chor. & in dicit intelligit glo. in d. cap. Anastasius. Similiter quando papa vellet aliis Episcopis, vel deciderc contra alias Patres per eccleiam circa fidem, tunc debet convocare concilium: quod & ponit idem ibi. in d. c. majores. Et illo modo patet intelligi, quod sententia concilii perdetur intentatur papae. Et in simili casu dubio facta fuit congregatio in Jerusalem super circumcisione: ut legitur Act. 15. Nec per hoc tantum, quod concilium fit supra papam, vel quod minuatur potestas papae: quia tunc ejus potestas includitur in concilio: quia tum potestas est apud ecclesiam, fed papa est caput totius corporis ecclesiae.

Aliquin fi dubium circa fidem non effet magnum, papa poflet illud decidere fine concilio: & cum nullum in repertatur nec in veteri, nec in novo testamento, quod concilium fit supra papam non errantem etiam in causis fidei, vel quod concilium necessario fit vocandum, vel quod papa tenetur fequi ejus judicium, fi papa etiam in fafti fidei moveretur melioribus rationibus, & auctoritatibus, & difficultibus, quam concilium, dandum est sententiae papae, ut dicit ibi. Ab. in d. c. majores. in. q. fpuitiofi de elec. Quia concilium potest errare: ut patet in concilio Ariminenli, & Ephesino fecundo. Patet etiam in Africana Synodo celebrata tempore Cypriani, de qua facti mentionem Augu. ut. 7. de unico Baptismo. Et in aliis multis: ut in concilio Aquilgranensi, in ea placuit 38. q. 1. Jundis ea. tra, eadem causa, cap. 6. de ibi glo. & tenet glo. de arch. in d. c. 1. 20. di. in verbo, illorum. Nec obstat, si dicatur, quod ecclesia non potest errare, ut in ca. a nella, 24. q. 1. quia intelligitur de ecclesia universali: ut de cons. di. 1. ecclesia. Sed concilium repraesentative dicitur ecclesia: in concilio enim ipsa gerit non eft universalis ecclesia, ut dicit abb. in multis locis. Vel poflet dici, quod concilium non potest errare, quando ejus gesta alias per universalem ecclesiam, vel saltem per Romanam ecclesiam aliquando fuerunt gesta.

Conceditur tamen, quod in dubio concilium, & ecclesia specialis non praesumitur errare: ut dicit Joan. An. in ca. a nobis in verbo, ecclesiae, de jurejur. excom. & quod fit necessario probandus error majoris ecclesiae Romanae, quo error probato revocatur ejus sententia: ut in c. tam ex illo de ex. & c. cum. ex dicit idem Joan. An. in d. a. nobis. de quo in cap. tum ex literis de in integ. refti. Tamen illud, quod dicitur, quod ecclesia non potest errare, intelligitur de ecclesia universali, & generali: quae simul congregata non potest errare: ut in d. ca. a nella. & dicit Joan. An. in d. cap. a nobis. & ibi. in disputatione episcoporum, & in c. significasti de elec.

Si vero cum papa concurrat sententia, five judicium fedis apostolicae, hoc est cardinalium, & concilii provincialis ipsius papae, tunc est in dubium circa fidem emergens effet arduum, & maximum, praeferretur sententia papae: fecundum quod dicit Rofellus, ut supra retuli. Ubi autem dubium non effet arduum & maximum, & totum concilium feniret contra papam, nec appararet, quod tantaeur melioribus auctoritatibus, tunc licet sententia concilii videretur praeferenda per dictum arbitrium Ab. Anastasius: (quia judicium difcretionis praesumitur eminentius, & verius in pluribus, quam in uno: ut in ca. prudentiam cum concor. de offi. delegat. cum non magis praesumatur unus habere spiritum veritatis, quam omnes alii simul in Dei nomine congregati, & in unum judicium concurrentes) tamen si papa cum cardinalibus dediserit ipsius concilii, concilium non poflet flatuere contra voluntatem, & sententiam papae: quia deficeret potestas in concilio, quod fumit robur a papa. Et hoc do dicitur quidam potestatis papae poflet impedire concilium, ne flatuatur deliquer promulgaret. Et hoc videtur fentire cardi. de Turrecrem. in 3. lit. c. 64. in fecunda column. Quid autem tunc effet faciendum, fi observandum circa dictum dubium emergens, hoc non reperio decidum: fed credenem, quod qui teneret, & obiecvaret unam, vel aliam partem, non proprium effet damnatus, fi in ea observatione, & opinione moretur, antequam decidatur effet firmata per ecclesiam cum papa: per id, quod in simili ponit abb. in n. de fidejuss. in fi. & archi. Ho. in fecunda parte summae, in ca. 3. de superbia, in c. ni. verf. Sed quid cum dub. Ubi disputando dicit, quod tempore fcilicet Urbani, & Clementis non erant in peccatis, qui adiuerbant unl, vel alteri parti propter dubium, quia effet errus papa. Ad hoc facit in aqua. 1. regu. q. 1. 3. de juris. & facti. ubi. Ho. c. 1. ad appellatio de ele. excom. vel interdic. minf. & cap. ut animarum de confil. in fi.

Barbatius tamen in c. quod translationem in ad. dicit, quod literae contra papam fi fint, non permittere super articulis fidei, declarando eodius: ut in c. 1. 80. di. Sicut & capitula ecclesiarum, fede variante, procedere poflunt contra haereticos, & declarare, eos erraffe in fide, & illos punire: ut in c. ad abolendam de haere. Tamen fi oriretur aliqua difficultas super articulis fidei non decisis, licet glo. ad c. quod translationem, fimpliciter dicat, quod talis causa fit referenda ad papam, qui folus portfl novos articulos non decisos facere, & nihil dicit de concilio, tamen ipse dicit, quod folus papa fine concilio, tamen ipse dicit, quod decidere causam fidei: & idco oportet congregare concilium. Primo hoc probat per tex. in c. habes libram 16. di. ubi tex. utitur verbo, oportet, quod importat necessitatem: ut in ca. cum de non de re judi. in 6. Item per tex. in cap. fuper 15. di. Item videtur absurdum, & periculosum committere causam fidei arbitrio illius, quem ecclesia

ecclesia potest judicare haereticum: ut in c. si papa 40. Et quia orbis major est urbe: ut in cap. legimus 93. di. Et per ipso. quae dicit hoc formaliter in d. cap. Anastasius 19. di. Et dicit, quod illud, quod dicitur in evangelio, dic ecclesiae, (in 1. in 19. novo de judi.) fortius erit dicendum ecclesiae, id est papae, & concilio, quando agitur causa fidei: quia papa, & concilium repraesentant ecclesiam universalem, quae errare non potest: ut dicit glo. in cap. majores de bapt. Nec per hoc diminuitur potestas papae: nam & ipse includitur in concilio tanquam principes, & capitani. Item ad idem est, quod dicit beatus Bernardus (quem refert archi. in cap. non decet 23. di.) papam non esse dominus episcoporum, fed est unus ex episcopis, ergo papa cum episcopis debet decidere causam fidei: & lic cum concilio generali. Ad hoc ca. mulier ch. 3. 33. q. 5. ubi episcopus dicitur vicarius Dei: quod est intelligendum in parte, non in toto, feut dicitur in facerdote: ut dicit ibi glo. & probatur in. inter de pani. di. 3. idco episcopi habent interesse cum papa in causa fidei. Addicit auctoritatem evangelii, quod Vos, qui sequuti estis me fedebitis judicantes duodecim tribus Israel: ficut ergo Christus judicabit los episcopos, ita & papa cum episcopis, qui succesferunt eorum loco: ut in cap. in novo 1. di. Adducit etiam, quod dicit Dominus ad Petrum, in Joan. Pasce oves meas: aedificando ecclesiam meam, & porta inferni non praevalebunt adversus eam designans, quod potestas fit in ecclesia: & consequenter, quod ecclesia fit illa, quae habet decidere causa fidei in una cum papa ex ecclesiae capite. Item adducit illud Act. 15. ubi in illo concilio Petrus primo locutus est tanquam principalis, ac poli Jacobus, qui ulus est verbis, judico: & placuit ceteris, quod non fieret circumcisio & fcripferunt adeos, qui erant Antiochiae ibi ita constituentes, quod Spiritus Sanctus edicit (in unum, &c. Ex quo elicit, quod fi folus Petrus potuisset illum articulum fidei decidere, apostoli, qui erant post ipsum fanctio, nullatenus fe intromisissent. Ad idem est, quod Paulus praecipiebat servari praecepta apostolorum, & seniorum: verum autem, praecepta, fonat jurisdictionem contentiosam cap. cum te denofcere. Et similiter Act. 16. cum Paulus & Timotheus transirent per civitates, mandabant eis, ut custodirent dogmata, quae erant ab apostolis, & senioribus, qui erant Jerosolymis, verbum autem, decreta, importat jurisdictionem contentiosam 1. 2. 5. in verb. vel cognoscens decretum ff. de confil. prin. di. 4. in fi. 5. hoc est legibus, verf. decretum vero necessitatem fatit. Ergo ut judices apostoli, & seniores judicarent causam fidei. Ad idem adducit, quod legitur Act. 20. ubi Paulus dixit majo ribus natu Ephesinorum. Attendite vobis, & universo grege, in quo vos Spiritus Sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. Unde non ad folum papam, fed ad eum cum concilio fpectat decidio causae fidei. Non obstat cap. majores de bapt. ubi dicitur, quod causa fidei referenda est papae: quia intelligitur, ut capiti. Non obstat cap. hae de fidei 24. q. 1. & quod voluit glo. in cap. in dubio de ele. cap. aliorum 9. q. 3. ibi dicitur, quod folus papa potest confutare erroneos fidei: quia non loquuntur, quando papa vellet decidere articulum fidei fecundum eum.

Sed ista modorum obstant: quia ad primum respendet glo. in d. cap. non ad omnes, quod verbum oportet, non semper importat necessitatem, fed aliquando honestatem 25. q. 1. cap. primo. Ad cap. fiorat, dicitur, quod loquitur de articulis fidei jam decisis. Ad alias auctoritates (quae innumeri, quod cum concilio papa debeat hoc facere) respondetur, quod non negant, quin folus papa hoc possit, maxime cum collegio cardinalium: quia concilio repraesentatur specialis ecclesia, videlicet ecclesia Romana: ut supra aliquando dictum est. Et ipsemet in hoc casu videtur negare, quin papa cum cardinalibus hoc possit. Et idco papa folus potest etiam articulum fidei non decisum de novo facere: ut late dicitur in cap. 1. 15. di. per Alexandrum, & dixi supra.

Aut agitur non de causa fidei, fed de dubio, an aliquod effet peccatum lege Dei, vel contra jus naturale: & tunc illius sententia praefertur, quae conformatur legi divinae, & legi naturali. Et quando papa, vel alius superior mandat aliquid, quod eft praeceptum, tenetur fi obtemperandum, materia eft in cap. ad aures de tempor. ordi. & in ca. non semper cum rebus fequent. & in ca. qui reffilit 11. q. 3. & in cap. non decet 11. di. & per Offien. in summa de major. & obedien. in §. & ad quid ad fi. verf. ad hoc. & in cap. fin. tenere per doctor de reqis. Et in prospectu hoc quendo, quando papa praeciperet aliquid extrajudiciaiter, quod de fe evidenter effet peccatum, non tenetur, quod obediendum eft Deo magis, quam ei. & vide hanc rationes, quare tunc non fit obediendum papae per Alexandrum in cap. fi Dominus. 21. q. 5. Sed fi effet dubium, an quod praeciperet fit peccatum, vel non, dicendum eft, quod fi is cui praecipitur, habet conficientiam, quod fit peccatum, & injustum, quod praecipitur, debet obtemperare conficientiam: aliquin fi non potest illam deponere nec fe conformare cum conficientia papae, debet fequi conficientiam Dei, quam habet. (Et ar. per Jaso in Ver.) & tolerare patienter, fi papa eum punisit: ut in d. c. literas, & in c. 1. conquestitum de sponsa. extrom. Quando autem dubium, quod praecipitur eft de fe injustum, licet cui praecipitur videatur injustum, & quando aliquid praecipitur per viam judicii, & sententiae, quod dicendum, dic ut per Sicilium in d. c. ad aures. & doctor. in locis supra allegatis.

Et ex his apparet quando hoc esse praefertur sententia concilii: quia quando papa contra illud evidenter injustum per papam, praefertur sententia concilii juftum sententia: fed fi effet dubium, praefertur sententia, vel non, praefertur sententia papae: quae etiam praefertur omni casu, quo concilium velles aliquid apparenter injustum, & papa illud, quod effet fidei. Et fimiliter ubi eam sententia papae concurrit sententia patriarchii ejus five provincialis concilii: ut dictum eft supra. Et ubi apparet, quod papa melius sentiret contra omnibus, praefertur sententia papae: fecit fi fimili fuit in c. Nicaena 33. in Pafiutio confessio, qui constituebat universo concilio, & praevalusit ejus sententia.

Aut agitur de materia, in qua eft differentia inter papam, & patres concilii, quae eft juris positivi. Et tunc aut eft differentia fuper condendo jus novum: & tunc fi lex, quam papa vult edere, non habet qualitates legis, de quibus in cap. erit autem lex q. di. nec convenit religioni, nec disciplinae, nec consuetudini patriae, nec loco, & temporis, praefertur sententia concilii contradicentis editioni talis legis: & possunt episcopi in concilio existentes contradicere: quia non convenit lex consuetudini regionis, nec habet tuas qualitates.

Ita vult glo. & Domi. *ibi in d. c. in ipsis*. Ita fecit Papa fidem in ecclesia Orientali, quæ non recepit legem de continentia servanda: ex quo non precant episcopi, & alii in sacris conflitui: cum ergo tritmonio utuntur: *ut in cap. cum olim de cle. coniug. & c. in d. c. Nicena*. Quod est verum, quando papa non contradiceret, fed taceret: quia fi ex prefte contradiceret episcopi, intimanda esset fententia papæ, ex quo humus in is, quæ funt juris positivi: quia lex principis quantumcunque fit dura, feruanda eft. *I. profectiff. ff. qui & a quibus 19. di. ca. in monteria*, & maxime fi velleft fiituere in is, quæ tendunt in animadverfionem criminum: cum in is papa poffit venire etiam contra jam fatta per concilium: ut dicit archi. *in ca. fi quis 15. di. in principio*. & ita dicit Domi. *in d. ca. in ipsis*, & cardin. Alex. *ibi in fi*. Si autem lex five conflitutio habet qualitates legis, (quia honefta, jufta, rationabili, jnxta naturam, & conftaetudinem patrum, ecc, & tempori convenient, utilis & necefaria) tunc prafertur fententia papæ: quia præeminet universitas, ut prelatus, magifter & princeps, & par-fratis habet plenitudinem *2. q. 6. ca. decretis: & de auctoritate, c. ufq pallio cap. ad hoc*, & ex quia fex habet fatas qualitates, ab omnibus cofitendas eft *ex. di. cap. 2.* Et hoc tenet Hugo, & archi. *in ad cap. in ipsis*. Et ubi fublatis nollent accepare rationabilem conflitutionem, poffet eos ad hoc compellere: & ita dicit faftum archi. *in cap. de Legatione 23. q. 5.* & refert ord. de Turrecr. *in d. ca. 6.* Quidquid etiam fi conflitutio non habeat fuas qualitates (quia non conveniret confuetudini regionis, & effet dura.) fi papa de plenitudine poteftatis vellet, eam feverari, poffet, & fedi compelli ad obfervandum: ut dictum eft, *d. li. profectif.*

Aut agitur de jure antiquo toll-ndo. Et tunc fi concilium vult, quod lex collatana, & ab omnibus tenaciet, ifiamen fi contradiat papæ: *dicto capitulo in ipsis 8. q. 2. cap. illud*, & *c. dilectissimi*, glo. *in ca. cum non 35. q. 9. cap. 24. c. hæc ipsa fides*. Sed fi papa vellet toliere conflitutionem factam a concilio (quod poffet, ut dictum fuit fupra in articulo proprio) fi concilium contradiceret, quia, quod papa vellet facere, effet irrationabile, vel impoffibile, & lex edenda per eum non haberet qualitates requifitas, ifiamen effet fententia fire contradictioni juris concilii. Ita dicit Domi. *in dicto ca. in ipsis in fi*. Quod intelligo verum, quando effet omnino impoffibilis: quia impoffibilium nulla eft obligatio. Sed fi non effet impoffibilis, fed alias dura, & papa vellet omnino toliere antiquam conflitutionem a concilio editam, & novam edere (forte fibi favorabilem, & Romanis pontificibus pro temporis) & de nada voluntate, & poteftatis plenitudine ifiam flatuere, crederem fervandam effe fententiam papæ. Et ita vult expreffe glo. quam doctores fequuntur *in c. ad periculum, in verbo*, concilio generali, *de electi. in 6.* Facit text. *in c. convenientibus 1. q. 7.* ubi papa refiituit, quos concilium damnavit. Et ex hoc apparet, quod fi papa vellet, folus poffet tollere conflitutionem, *frequens*, in concilio Conftantienfi. Aliquando (& tertio) papa aliquid vult fiituere, & concilium poteftatis, & procedit difpenfando, & concilium contradicit. Et hoc fafu præferatur fententia papæ in is, in quibus poteft difpenfare: nam non poteft concilium reftringere poteftatem papæ fine ejus confenfu: ut dicit Joan. *An. in c. novit de judi. ibi*, nec ejus ejus confenfu; quia poteftas ejus eft a Deo: ut *in §. hinc etiam 17. di. & in c. fcrofula de 21. di.* Ita dicit Joan. *An. in c. in ecclesia de 21. di.* Ita dicit Joan. *An. in c. quidam*. Qui dicit, quod etiam pro ecclefia fpecialis prafumitur, quod non error, nifi error probetur. allegat *de frigidis c. fraternitatis*, & maxime loquendo de ecclefia fpeciali, hoc eft de Romana ecclefia: ergo qua in dubio femper præfumitur, *de reli. & vene. fanc. en. 1.* Facta tamen fide de errore, bene ejus fententia revocatur: *ut ex. cum olim de dolo, & eonve. fecundum Joan. An. ibi. ad hoc cap. cum ex literis de in integ. refti.* Item & fi dicatur, quod ecclefia non poteft errare in fit, quæ funt fidei, non fequitur, quod fententia concilii generaliter in omnibus debeat præferri fententiæ papæ, maxime in is, quæ funt juris positivi: quefto autem, de quo agitur, eft abfolute juris, quod ifiam præferatur, utrum papæ, an concilii. Unde poteft, quod in articulis fidei præferatur fententia concilii, non ita erit in aliis: ut patet ex fupradictis.

Ad fecundum (quod orbis major eft urbe) dicitur, quod non obftat: quia papa præeft orbi, & urbi, vel generaliter, *ubi fpecialiter. Ita Domi. in c. nemo 9. q. 3.* Ad dictum fanfti Bernardi refpondetur, quod non præfupponinus fententiam papæ fuperbam, & irrationabilem, fed rationem dictam.

Ad tertium de epifcopo, & capitulo, refpondetur, quod fimilitudo non eft bona: quia capitulum habet auctoritatem a jure communi, & non fumit robur ab auctoritate epifcopi, ficut concilium fumit robur ab auctoritate papæ: *ut in d. c. fi quis 15. di. ibi*, item epifcopus non poteft folus aliam exercere fine capitulo, ficut papa poteft folus fine concilio.

Ad quartum et *dd. 15.* refpondetur, quod ifiet prævaleatie fententia Jacobi, & illam concilium fequutum fit, non tamen Petrus contradixit fententiæ Jacobi, fed illam potius approbavit. Et ejus apparet, quod non poteft induci in propofitum quæftionis noftræ, quando fententia papæ contradicit fententiæ concilii. Et quod dicitur, quod fententia concilii tanquam monita Spiritu fanctio debeat preferri, refpondetur illud verum, quando cum concilio papa, & omnes funt concordes, ficut ibi fuit: quia ubi funt plures concordes congregati in nomine Domini, Dominus in medio eorum eft *Matth. 18.* Sed ubi fententia papæ difficultat a fententia concilii, non dicitur, quod fententia concilii fit fententia Spiritus fancti.

Ad quintum refpondetur, quod licet fub nomine concilii Romanorum Pontifex, non fequitur, quod fine capite dignior fit fententia concilii: & conventiunt eft, quod membra non diffentiant a capite, quam e contra: *ut in c. cum non licet de profcript. C. 1. non deet 22. di.* Et dignius eft caput, quam refidum corporis fine capite: quia licet efficitur religiofus, ubi caput eft humanum, liet membra fint cibi fepulta: *ut in c. i. cum in decretiff. de reli. & fumpt. fum. infin. de termin divinff. §. religiofum, ibi. ga.* Ad illud, quod dicitur, quod dolet totum prævalere parti, & fic concilium totum papæ, quæ eft pars concilii. Refpondetur, quod illud debet intelligi, quando illud totum eft unium ipfi parti: fed abfiirdum: quia, id eft papa a concilio, tunc non eft concurfus totalis: cum potteftas papæ non fit a concilio, fed a Deo: ut *in c. novit de judi.* fed bene poteftas, & voluntas concilii dependent a papa: ut 17. *di. per totum*: qui cefiante, concilium nihil poteft.

Ad fextum refpondetur, quod poteftas princi-

Ita dicit abb. *in d. difpenfatione*, episcopus, *in 3. col. ex in d. c. fpiritfiff. de rescrib.* & dicit Joan. *An. in c. i. utilis, in verbo*, ecclefia, *de fent. excomm.* Qui dicit, quod etiam pro ecclefia fpeciali præfumitur, quod non error, nifi error probetur. allegat *de frigidis c. fraternitatis*, & maxime loquendo de ecclefia fpeciali, hoc eft de Romana ecclefia: ergo qua in dubio femper præfumitur, *de reli. & vene. fanc. en. 1.* Facta tamen fide de errore, bene ejus fententia revocatur: *ut ex. cum olim de dolo, & eonve. fecundum Joan. An. ibi. ad hoc cap. cum ex literis de in integ. refti.* Item & fi dicatur, quod ecclefia non poteft errare in fit, quæ funt fidei, non fequitur, quod fententia concilii generaliter in omnibus debeat præferri fententiæ papæ, maxime in is, quæ funt juris politivi: quefto autem, de quo agitur, eft abfolute juris, quod ifiam præferatur, utrum papæ, an concilii. Unde poteft, quod in articulis fidei præferatur fententia concilii, non ita erit in aliis: ut patet ex fupradictis.

Ad fecundum (quod orbis major eft urbe) dicitur, quod non obftat: quia papa præeft orbi, & urbi, vel generaliter, *ubi fpecialiter. Ita Domi. in c. nemo 9. q. 3.* Ad dictum fanfti Bernardi refpondetur, quod non præfupponinus fententiam papæ fuperbam, & irrationabilem, fed rationem dictam.

Ad tertium de epifcopo, & capitulo, refpondetur, quod fimilitudo non eft bona: quia capitulum habet auctoritatem a jure communi, & non fumit robur ab auctoritate epifcopi, ficut concilium fumit robur ab auctoritate papæ: *ut in d. c. fi quis 15. di. ibi*, item epifcopus non poteft folus aliam exercere fine capitulo, ficut papa poteft folus fine concilio.

Ad quartum et *dd. 15.* refpondetur, quod ifiet prævaleatie fententia Jacobi, & illam concilium fequutum fit, non tamen Petrus contradixit fententiæ Jacobi, fed illam potius approbavit. Et ejus apparet, quod non poteft induci in propofitum quæftionis noftræ, quando fententia papæ contradicit fententiæ concilii. Et quod dicitur, quod fententia concilii tanquam monita Spiritu fanctio debeat preferri, refpondetur illud verum, quando cum concilio papa, & omnes funt concordes, ficut ibi fuit: quia ubi funt plures concordes congregati in nomine Domini, Dominus in medio eorum eft *Matth. 18.* Sed ubi fententia papæ difficultat a fententia concilii, non dicitur, quod fententia concilii fit fententia Spiritus fancti.

Ad quintum refpondetur, quod licet fub nomine concilii Romanorum Pontifex, non fequitur, quod fine capite dignior fit fententia concilii: & conventiunt eft, quod membra non diffentiant a capite, quam e contra: *ut in c. cum non licet de profcript. C. 1. non deet 22. di.* Et dignius eft caput, quam refidum corporis fine capite: quia licet efficitur religiofus, ubi caput eft humanum, liet membra fint cibi fepulta: *ut in c. i. cum in decretiff. de reli. & fumpt. fum. infin. de termin divinff. §. religiofum, ibi. ga.* Ad illud, quod dicitur, quod dolet totum prævalere parti, & fic concilium totum papæ, quæ eft pars concilii. Refpondetur, quod illud debet intelligi, quando illud totum eft unium ipfi parti: fed abfiirdum: quia, id eft papa a concilio, tunc non eft concurfus totalis: cum potteftas papæ non fit a concilio, fed a Deo: ut *in c. novit de judi.* fed bene poteftas, & voluntas concilii dependent a papa: ut 17. *di. per totum*: qui cefiante, concilium nihil poteft.

Ad fextum refpondetur, quod poteftas princi-

Quinquo Pauci fuerunt.

Jacobat. de Concil.

paliter data fuit Petro non folum fignificative, vel figurative, fed vere, principaliter, & fundamentaliter. Chriftus enim conflituens unam ecclefiam, unum voluit effe caput, & principem 2. *q. 1. Inquitur, q. 22. di. c. 1.* ubi probatur, quod Chriftus Petrum ecclefiæ præfecit, ut confervaret unitatem. Et licet omnes apofioli appellentur cum corpus, unus fpiritus, & una fpes vocationis noftræ: & unus Dominus, una fides, unum baptifma &c. (ut eft text. 24. q. 1. *c. Apostolorum*) tu tamen eft Dei vicarius in terris, & ecclefia, & unum corpus myfticum 3. 5. 4. *Registrandum*. Et ex Chriftum unitatem manifiaret, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem fua auctoritate difponit. Et licet apofioli omnibus poft refurrectionem fuam parem poteftatem tribuat, dicens, *Sicut misit me Pater & ego mitto vos*, tamen ad unum loquutus, fuper eum ædificat ecclefiam: ut dicit text. *in d. c. inquitur*. Ideo quia ecclefia una unum, & non plura capita debet habere, quod eft papa 9. 3. *aliorum*, & ideo Petrus folus defignatus eft capus ecclefiæ: ut *in c. regnantes 24. q. 1.* Et ideo Petrus dicitur Cephas, quod interpretatur Petrus (hoc eft lapis) ut legitur *Joan. c. 1.* Eft igitur Chriftus principale ecclefiæ fundamentum: qui eandem primo fundavit in Petro, & de Petro in Ecclefiam. Et quod fundamentum ecclefiæ fuerit in Petro probatur: quia fi ecclefia non fuiffet fundata in Petro folum, fed fuper totam ecclefiam univerfalem, fequeretur, quod ipfa ecclefia effet fundamentum fui ipfius, quod dicere eft abfiirdum. Quod autem Chriftus fit principale fundamentum, demonftrat apofiolus 1. *ad Corinth. 3. c. 10.* dicens: Non Paulus, ipse: *Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus: ceterum de proprio non habet, & fundamentum de electi. in 6.* Quod autem Chriftus primo, & principaliter fundaverit ecclefiam in Petro, & fuccefforibus, probat text. *in cap. 1. de homo. in 6.* & alia jura quæ ibi allegantur approbavit. Et *in cap. cum beatissimus 24. q. 1.* ubi dicitur, quod Petrus a Domino principatum accepit. Quod autem poft Petrum fucceffores, & fucceffores in ecclefia epifcopi, dicit text. 21. *di. ca. 1.* ibi, fimpliciter vero majoribus, & minoribus facerdotum in novo teftamento dicitur: ita ipfe Chriftus fumpfit exordium; qui ex. apofiolos tanquam majores facerdotes, & 72. difcipulos, quafi minores facerdotes inftituit: Petrum vero quafi in fummum facerdotem elegit, dum ipsum primo omnibus, & per omnibus claves regni coelorum tribuit, & a fe Petra et Petri nomen impofuit, atque pro ejus fide fe fpecialiter rogaffe teftatur eft: & de ipfo cæterum confirmare, fubjunxit dicens: *Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma Fratres tuos*. Et quod principaliter in Chrifto, & de Chrifto primum in Petro, & fuccefforibus, deinde in apofiolis, & fucceffive ac confequenter in epifcopis, qui fuccedunt loco apofiolorum (ut *in c. excelsa de prescript. §. ab.*) probat text. *in c. in Domino 19. di. ibi*, fed hujus muneris fatcamentum in Dominorum omnium apofiolorum officium pertinere voluit, ut in beatiffimo Petro apofiolorum omnium fummo principaliter collocaret, & ab ipso quafi quodam capite donis fua velut in corpus omne diffunderet. Appellat ergo Petrum caput, & apofiolorum corpus. Et ibi. Hunc enim in confortium individuæ unitatis affumptum, id quod ipse erat Dominus voluit omnibus, dicens, *tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo meam ecclesiam*. Et ita Petri fofiditate confifiuet. Ad idem per omnia text. *in c. fundamento in prin. de electi. in 6.*

Quomodo apostoli sint fundamentum. 88.

Et (dicatur, quod text. ibi referendo psalmum 88. (scilicet, Fundamenta ejus in montibus sanctis) dicit, per montes apostolos, & prædicatores ecclesiæ intimari, quibus tanquam basibus ædificii fabricæ confidenter institutæ; sicque videtur inferri, quod non in una persona Petri fundamentum collocatum sit, sed in omnibus apostolis, & prædicatoribus, & sic fit in ecclesia universali: cum palmus juxta vulgatam editionem dicat: *Fundamenta ejus, & non, fundamentum, & in montibus sanctis, & non in monte sancto*: licet & alibi dicitur: *Levavi oculos meos ad montes, unde veniet auxilium mihi*, ad montes spirituales, id est ad sanctos, dicit glossa, & arbis. in *ex. super psalm.* 120. Die dicendum quod non obstat; quia illud intelligitur fecundatio post Petrum, id est quod apostoli post Petrum fuerunt fecundatis fundamentis. Et ideo Petrus dicitur primus, qui ordinatus fuit facerdos, & primus convertit populum ad fidem, & alii omnes ab eo habuerunt confirmationem, & potestatem prædicandi, & convertendi populum: ut dicit Domi. *in d. in nov.* Quinimo tanta fuit differentia inter Petrum, & alios apostolos, quanta est hodie inter papam, & alios episcopos: ut dicit Domi. *in c. fanctuarium* 22. *di.*

Ad id, quod addiciur *in 1. ca. ad Ephes.* (scilicet dum dicit, *superædificati super fundamentum apostolorum, & prophetarum*) Dicitur respondetur, ut ipsa: videlicet, quod intelligitur fecundario. Quod oftendunt verba fequentia, *ipso summo angulari lapide Christo Jesu, in quo omnis ædificatio cimfonnata crefit*, ubi dicit August. *Ne apostoli, vel prophetæ, in quibus fundatis est civitas, se tenerent in se, in Christo totum innititur: ipse quippe, ut ait: quod fundamentum in summo angulo, & non in omnibus, in corporali fabrica*. Igitur fundata est ecclesia primo in Christo, & postea in apostolis cum Petro: fed principaliter in Petro: & idco fundamenta quæ in montibus fanctis: videlicet in apostolis, prædicatoribus, & doctoribus ecclesiæ, inter quos, est primus Petrus, cui datus fuit principatus, & idco in Christo principaliter fundamentum: & post Christum in Petro principaliter ejusdem Christi vicario, & fucceffore, ut ab ipso, capite ecclesiæ, dona fua in corpore (videlicet apostolos, & prædicatores, & doctorum) diffundereet: *ut in d. fundamenta de electi. in 6.* Papa enim, qui vices Dei tenet in terris, (*ut in c. 1. ne concofiliis. in benefic.*, & *in cap. ad apostolica de re judic. in sexto*) a Deo potestatem fumpfit; ut *in c. novit de judi.* quia Christus potestatem dimisit Petro vicario fuo, & pectipim, fuccefforibus ejus: ut *in cap. quanto de transla. prala. & in c. licet ex. de c. fuliis de major. & obedien.* Et confequenter cum Petrus, & fucceffores idem principatum habeant cum Christo, & fint eandem jurisdictionem, (quia omnia possibus, quæ Christus, claves non errantes: ut dicit Oftien. *in d. ca. quanto. de. transl. prala.* & Inno. *in c. quanto de jurisjuran.* & refert abb. *in cap. ad apostolica de cenef. praben.*) merito, principaliter in Petro, ecclesiæ fundamentum a Cristo constituitur eff. Sic & vicarius episcopi eandem jurisdictionem, & tribunal habere dicitur cum episcopo, & in jurisdictione maxime ceteris alii, præponitur: ut *in c. 1. de offic. vica. in 6.* Fuerunt ergo apostoli aequales in ordine, non tamen in jurisdictione cum Petro, in quo principaliter ecclesia in omnibus a Christo fundata eff. Sic papa eff in ordine patem habet potestatem cum episcopis, solus tamen habet jurisdictionem in omnes, & a nemine judicatur: ut *in c. nemo p. q. 7.*

c. cum seq. & folus ceteris alijs in omnibus præpollutus eff: & ei tantum Dominus vinos dirigit, & capaci designat *d. c. inquirat 24. q. 1.* & *in extravagante*, unam fanctam, ibi glo. Pavini. Et hoc bene probat ille text. *in d. c. fundamenta*, & text. *in d. c. fanctuarium*, ubi dicitur, quod non ab apostolis, fed a falvatore Christo Petrus primatum obtinuit. Quod oftendunt verba Domini Joan. ult. *Simon Jhannis amas me?* & cum Petro respondit, ter dixit illi *pasce oves meas*, quas verba ad Petrum tantum dicta funt. Et quod Christus dixit ad Petrum, in Petro dixit ad fucceffores ipsius, dicit text. *in c. fedis de major. & obed.* Et Petro tantum dictum fuit, Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo ecclesiam meam, *Matth.* 16. Petra autem erat Christus, & ita exponit glo. Nicolai. Et ex primum fundamentum eff Christus *1. q. 1. cum Paulus*; qui & ecclesiam poffea fundavit in Petro principaliter, ut dictum eff, reliquens in Petro ecclesiæ fundamentum. Unde dicit text. 22. *di. c. 1.* quod omnes dignitates ecclesiæ a Romana ecclesia instituuntur: illam vero folus Dominus ipse fundavit, & super Petram fulci mox nascentis erexit, quod Petra autem aeternæ vitæ clavigero terreni fimul, & cœlestis imperii jura committit. Ad idem bonum text. *in extravaganti*, unam fanctam.

Non obstat, quod dicitur *in c. in nova 1. di.* & *in c. fanctuaria* 22. *di.* quod ceteri apostoli pari consortio cum Petro honorem, & potestatem acceperunt, & *in c. Inquirat 24. q. 1.* ibi, hoc erat ut quæ ceteri apostoli, quod Petrus fuit, pari consortio præditi potestatis, & honoris. Quia debet intelligi in ordine, non in administratione, & jurisdictione. Vel potest dici, quod ante passionem discipuli erant fub Christo, & non fub Petro. (Idcoque cum Petro erant tunc in pari consortio) fed poft paffionem fuerunt fub Petro, & fic differebant. Unde in Pentecofte primum fermonem fecit Petrus: ut legitur *Act.* 2. Et hoc yult glo. archi. & Domi. *in d. c. in nova.*

Non obstat, quod dicitur *in c. in nova*, & apostoli ipsum in principem habere voluerunt: quafi non a Christo, fed ab apostolis principatum acceperit. Quia respondetur, quod Domini vinos intelligitur fecundario: quia primo a Christo principatum acceperat: ut dicit *arch. in c. fanctuaria* 22. *di.* & dicit ibi idem text. Similiter dicitur, quod a Synodo Romana ecclesia accepit potestatem 17. *di. Sybina etiam*, *verb. deinde*. Quia debet intelligi fecundario, non principaliter: et dicit ibi glo. in verbo potestatem, & arcbi. *in d. c. in nova* & *prin.* & ibi Joan. de Fan. Vel debet intelligi declarative, non collative 3. q. 6. *c. dudum*. Petrus enim in administratione, & jurisdictione fuit major omnibus apostolis: ut *d. c. in illis*, quod probat text. 24. q. 1. *c. est aliud*. Ubi beatus Ambrof. dicit, quod eff aliud plicendi genus, quo genere folum Petrum Dominus pascari jubet, dicens: *pasce oves meas*, ut ibi. Et confequenter in ipsa Petro, & fuccefforibus ejus, & non aliis, *ut ibidem*. Ita dicit ibi glo. *Et ex plurimus*. Item fofi Petro, Luc. 5. dicitur, quod *duxit in altum*, cum alijs dictum fuerit, quod laxent retia: quia ipse folus Petrus debet docere in altum, fcilicet difputationem: ut 24. q. 1. *c. non carbatur*, quia ei foli referuntur majores causæ, *de hep. majores*, & 17. *di. c. multis* 24. q. 1. *c. generalis*. Sic Moyses, & Aaron fuerunt pater in confecratione, fed in administratione Moyses fuit major. 12. *di. c. fanctuaria*. Unde cum dicitur, quod potestas fuit concessa toti ecclesiæ, debet intelligi fub Petro, & non principaliter etiam ecclesiæ: quia eff ante pontefiat, & non duæ, & eff in foliidem in papa: fed in alijs tanquam vocatis in partem folicitudinis, nisi quando papa effet hæreticus: cum tunc perdat dignitatem ipso jure, & non fit papa. Et potest dici tunc in hoc casu contra eum remanet in ecclesia: ut *in c. si papa. 40. di. & in c. in fidei*, ibi *dc. bere. in 6.* Quod enim extra ecclesiam non poffint habere claves ecclesiæ, eff bonus text. *in c. Archiminis* 24. q. 1. Aliquatio ifta potestas tota non eff in ecclesia universali, papa excliente catholico, & fede Petri non vacante: alias dun in folidum ipse apostolum poffidetur, quod eff impossibile, & effet poenere in ecclesia duo principia, quod fimilitter eff inconveniens: ut 24. q. 1. *alii. c. residam*, *Cerdonius*.

Non obstat, quod dicitur, quod ecclesia habeat plura fundamenta: quia respondetur, quod tantum unicum eff fundamentum in ecclesia, fcilicet Christus: quod Christi fundamentum idem eff, quod Petri ex demandatione Christi: qui ascenfurus ad patrem, ne ecclesiam fine paftore deferetur, Petro curam ecclesiæ commisit, ut fine fubditatione fidei ceteros in christiana religione firmaret: ut dicit text. *in d. c. 1. de bonis. in 6.* Idem text. *in c. 1. 22. di.* illum vero folus ipse fundavit, & fuper petram fidei mox nascentis erexit, qui beato Petro aeternæ vitæ clavigero terreni fimul, & cœlestis jura imperii committit. Idem text. *in c. in Domino* 19. *di.* ibi, hunc enim in conscientiam individue unitatis affumpsit, id eff quod ipse erat Dominus voluit nominari, dicendo, Tu es *Petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam*: ut aeterni temporis unitatem mirabile munere gratiæ Dei in Petri foliditate confiftere. Nec per hoc dicitur plura principia, vel plura capita: ut clare dicit text. extravagante, Bonifacius, *unam fanctam*, ibi. Igitur ecclesiæ unius & unice unum corpus, unum caput, non duo caput, quasi monstrum: Christus videlicet, & Christi vicarius Petrus, Petrique fucceffor, dicente Domino ipsi Petro, Pasce oves meas &c. Et ibi per 5. argumenta oftendit unitatem predictam. Ad quod vide, quod dico infra in quæstione, Quid fit unum papa, an unum papa, an concilium, in 5. motivo pro parte papæ, ubi late, Ultum fitunum, vel plura fundamenta. Et bene in propisso text. *in c. Inquirat* 24. q. 1. Præterea fi dicitur fummum potestatem datam ecclesiæ universali, & non Petro, tanquam capiti, & eam esse apud concilium ipsum repræsentans, frequentior, quod dicitur, in concilio, quod etiam raro contieri contingit: cessaret totius fidei, & ecclesiæ fundamentum: & cum antea quotidie dirimenda occurrant, non esset, qui diffinire poffet, cum ad totam ecclesiam universiam adeo fit impossibilis: quia impossibilis eff congregatio omnium fidelium orbis: & ecclesiæ collectio per concilium non eff facilis. Ideo dicendum eff, quod potestas omnimoda etiam majorum causarum fit in Petro: & fuccefforibus ejus, & fede apostolica. *d. c. majores, & d. c. malitis*.

Ad auctoritatem de Joan. 20. refpondetur, ficut fupra dictum eff, quod illa auctoritas respicit dignitatem ordinis, in qua omnes apostoli cum Petro fuerunt pares: ut dicit *d. c. in nova*. Et ideo ad illam text. *in c. ordinemus* 24. q. 1. cum text. ibi dicit, quod Petrus pro omnibus, & pro omnibus accepit potestatem, dicit glo. pro omnibus: dictum ad demonstandum unitatem: quia una eff ecclesia, & eff illa, quæ capiti eff unita: ut *in c. Inquirat* 24. q. 1. pro omnibus, dicit glo. dictum ad demonstandum pralationem, & præeminentiam.

Jacobat. de Concil.

A Et bene etiam offendit ibi text. quod quoad eos, quæ erant ordinis, dederit parem auftoritatem apostolis: cum dicit: unde cum omnibus discipulis parem ligandi atque foluendi potestatem Dominus daret, Petro pro omnibus, & pro omnibus &c. Unde hæc partitas tantum eff in potestate abfoluendi. Et ligandi, & in illi etiam remaneniunt quæ dum Petro data eff (& idcoque videtur fentire glo. *in c. regnum ex can. 7. q. 6.* hoc etiam dicit abb. *in diffinitione*, epifcopus, *in q. 6.* & dicimus aliquando (inquit) & non in jurisdictione, & administratione, ut dicitur: quia illa tantum Petro convenit, cui ambae claves datæ funt: & ordinis, & correctionis, & jurisdictionis.

Non obstat verba homilix fancti Aug. cum dicit, quod Petrus, quando accepit clavem, ecclesiam fanctam fignificavit *cap. quadragesimo 24. q. 1.* Quia verum eff, quod ordinatur ecclesiam in unitate: ideo enim dabantur uni, quia una eff ecclesia: ut *d. c. Inquirat* 24. q. 1. Non tamen figurative, & fignificative, fed quia per omnes, & per omnes bus verbo ad eum dicta funt (ut *d. ca. ordinemus* 24. q. 1.) fignificavit ecclesiam, propter quam dabatur ei potestas clavium: quia fi Cam fignificavit ecclesiam, in quam potestatem clavium exercere debebat, fruftratoria fuiffet potestas ei data, nisi fuiffem, in quos debebat potestatem exercere. Et idem text. intelligitur pallive, argu. eorum, quæ ponuntur in *l. 1. ff. de jure. omnium judi. d. 1. 3. §. poft originem*, *verb. poft hoc ff. de origine juris*, de qua auftoritate latius dicemus infra in loco arti. Qui fit ut quemadmodum papa, an concilium. Item intelligitur, quod date fuerunt claves Petro, non et ipse folus illam potestatem habuit, quia fi Petro tantum dicitur *fuiffent claves*, jam non effet in ecclesia, qui abfolvere poffet, nec aliqua reconciliatio hodie fieri in ecclesia, & ita ecclesia fuit facturus de omnibus pratlatis futuris fuccefforibus in ecclesia per derivationem ab eo in eos. Ideo dicit Ambro. quod *in homil. Petro non accepit claves fanctitatis* clave accepisse. Et hoc ipsum eff, Petrum, cum claves accepit, ecclesiam fanctam fignificafit: ut *d. c. quadragesimo* 24. q. 1. Unde dicit ibi archi. B. hoc tantum Petrus dictum eff, ut ejus potestas ad omnes ecclesias pertineret, non hoc ecclesia, id eff, ejus auftoritas. Et ideo pro omnibus apostolis, quia omnes apostoli receperunt potestatem ordinis, fecit & Petrus, & pertinet Petro: ut *d. c. archiminis*, & *in Inquirat ca. can. C q. 6. d. in novo*. Et pro hoc eff illud Joan. 20. *cum hæc dixisset, insufflavit, & dixit eis: Accipite Spiritum fanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta funt*, &c. Et illud Matth. 18. *Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis super terram erunt ligata & in cœlo, & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlo*. Ideo pro omnibus apostolis, quia & pro illis pratlatis, & ceteris ecclesiæ, qui fucceduntloco apostolorum: ut *in c. ecclesiæ principes* 33. *di. & in c. videntes* 13. q. 1. Et pro facerdotibus universalis ecclesiæ: ut *in c. 1. de forma Pacis. Ca. adeo* ut *c. 9. q. 3.* quod etiam facerdotes fucceduntloco apostolorum, quod facramentorum dispensationem: & vide glo. & concordantes *in d. c. vel dantes*. Idem etiam dicit fuit et claves pro omnibus, quia propositus eff in administratione, & jurisdictione. Ita igitur potestas jurisdictionalis data eff et unti, quia unum vicarii Christi pabrorum, & vicarium, qui ejus vices teneret in terris: ut *in c. 1. cum concordat. de homi. in 6.* Et illam solutionem fentit Joan. An. *in c. 1. de libraudam in 6. ad de Jude*. Et perhoc folutum eff textum argumen-

tum. Cui solutioni adde, quæ dico in illo arti. Utrum concilium possit cognoscere de omnibus libus, & controversiis occurrentibus in concilio fiat pape, & quam jurisdictionem habeat conciliumpe de facilime vide ad plenum omnia examinata in illo arti. Sum sit major, utrum papa, an concilium. Et non obstat illud *Joan. 20. c. Qui in cœlo divinus 3. q. 1.* nec nota *Innoc. in d. c. moveri*: quia loquuntur de potestate ordinis: ut patet ex verbis ipsiusmet Iano. qui conantur privilegia concilii ecclesiæ.

Ad septimum de c. fecus sancti., respondentes, quod non est causa falsi. Item illa auctoritas loquitur de conciliis cum auctoritate papæ: & sic non est ad propositum, in quo loquimur, quando contrariatur sententiæ conciliis sententiæ papæ. Secundum solus papa revocat etiam constitutiones conciliares: ut diximus supra in quæstione propria. Similiter ad illud de concilio Aphricano, quod in omni pertinaciæ ecclesiæ debet convocari concilium, respondetur, quod non sequitur, ergo sententia concilii debet prævalere sententiæ papæ, nec quod papa non possit diffinire, quæ ipse inconcilio diffinitum præter causas falsi: ut supra dictum est. Et licet concilium judicet de causa falsi, & papa etiam judicet de causa falsi in *fide*: *ut in c. majores de hep.* supra dictum est. Ad illud, quod papa potest errare, & quod periculosum est committere causam fidei judicio unius, patet responsio ex diffinitione supra data: quia intendum revelatum manifesti, quod major nescit: *ut in c. esto 95. di. Ca in c. si habes 24. q. 3.* Et papa, si moveatur motivibus rationibus etiam in causa fidei, quæmon reperitur dicta, debet pertesti ut supra dictum dit. Et ideo quidcitur, ecclesiam non posse errare, dictum est supra illud intelligi de ecclesia universali: cum concilia Ecpius reperiuntur erasse, *ut 2. c. miss. pontifi c. placuit.* Et licet illi fuerit derogatum, non sequitur, quod concilium non erraverit. Et plura alia concilia reperiuntur erasse: ut supra dictum. Ad illum hoc modo respondetur, quod Scripturæ quæ *accidens de rap.* ex illo constitutio papalis, & c. *placuit*, fuit constitutio conciliaris: ergo solus papa revocavit constitutionem conciliarem: & sic prælectus autoritia papæ sententiæ concilii.

Ad octavum respondetur, quod illa jura non probant, quod quando sententia papæ contrariatur sententiæ concilii, debeat præferri decretum conciliis quia in illis juribus, & latitutis conciliaribus intervenit etiam sententia papæ: quia edita fuit per concilia cum auctoritate papæ: & sic ibi concurrit sententia papæ cum sententia concilii jam terminata: & ideo non possunt per solum papam tolli, nisi cum diffinitiuæ papæ: solita.

Ad nonum respondetur, quod non est bona similitudo: quia archiepiscopus, si judicatur a concilio provinciali, potest habere recursum ad superiorem, videlicet legatum, vel papam: quod non est in papa, qui non habet superiorem: ut *in c. licet de elec. cum simil.* Facit, quod dicimus *in certi. submissi. fomis*, *c. qua si incompetenter*, *2. q. 7. & in d. est respon. & de judicibus omnium judi.*

Ad decimum ex A.G.S. respondetur, quod non sequitur: apostoli miserunt Petrum, & Joannem, ergo Petrus majores Petro. Quia enim tunc incipiebat publicare fides, & gentes opere, & exemplo indicebantur ad credendum, miserunt Joannem, & Petrum propter suam benedictam, & miraculorum potestatem: tamen ad vel probandum fundamentum inferunt: ut legitur *ubi supra*: ergo ipso Christi fit humilitavit, ut indoceret illa ad fidem. Vel aliter respondetur, quod una est missio, quæ fit per auctoritatem: fieri quando papa mittit legatum, & tex ballivum. Alia, quæ fit confidendo, & fuadendo: & illa potest fieri ab inferiore de superiore: & talis fuit illa missio Petri: licet fit de concilio conciliarium regis ministerium rex aliquo pro falute populi. Et illo modo respondet archie. Flor. in illo arti. Quis sit major, utrum papa an concilium: ipso in illa articulo de potestate jurisdictionis in ecclesia, in 3. q. 23. c. 3. & 7.

Ad undecimum respondetur, quod illa ordinatio illorum conciliorum non reperitur approbata, nisi in ista, quæ concernunt fidem: & concilium Basiliense non fuit verum concilium, ut Lapius dictum est. Et ideo non potuerunt statuere ista decreta, per quod refringuntur sententiæ papæ, penes quem est plenitudo potestatis: *ut in c. cum ex eo de pœnit. & re. & in c. propositis de consti. preben.* Vel debet intelligi, quod quilibet etiam pontificalis dignoscitis tenetur obedire in iis, quæ concernunt articulos fidei jam per ecclesiam, & concilia declaratos: *ut in c. licet 15. di.*

Ad duodecimum respondetur, quod non omnia facta de voluntate Petri, & Clementem renuntiarie pontificatui: ergo fi non renuntiassent (ut dicit ibi glo. *in c. Petrus 3. q. 1.*) sequitur, quod sententia Petri prævalebit: & sic illud non fuit falsum per concilium, fed quia sic voluit Clemens. Item illud, potest dici habitum fuisse pro bono, & recepturm ad tollendam malum exemplum, ne quis cogeret ad illum ex testamento successorum, non & impugnandum sententiam Petri.

Ad tertium decimum respondetur, quod ex reflentia non denotatur majoritas, nisi de facto: ex reflentia autem facti quit non dicitur major de jure, imo potius innuitur contrarium: quia reflentia propre est inferioris contra superiorem: *ut in c. qui reffilit. xi. q. 3. & glo. in verbo obedientiam, in c. ad aures de temp. ordi.* Sicut cum quis reflitit judici volenti eum de facto polliare: ut dicitur *i. pph. pollicet de accusa. pessij*: *C. unde vi. li. 2. in fi. & glo. penul. in cap. ex literis de offi. delega. cum simil.*

Ad quartum decimum respondetur, quod licet Christus fit caput ecclesiæ, & consequenter concilii, non sequitur, quod sententia concilii differentiet a papa fit proponenda: quia non est concilium, nisi authoritate papæ congregatum: ut dicunt jura 17. *di. per totum*. Tunc ergo est concilium, quando papa est cum concilio, & Christus est caput. Item quando dicitur, quod Christus est caput ecclesiæ, intelligitur de ecclesia universali. Et licet etiam fit caput concilii, non tamen sequitur, quod concilium habeat immediate auctoritatem a Christo, & quod sententia concilii fit infallibilis, & proponenda sententiæ papæ, sicut sententia Christi: fed iimo concilia fumuur robur papæ: *ut in d. c. fi. justificati*, *& in d. c. 15. per totum*. Imo & confirmantur a papa, *ut ibi*: *ut illis confirmatis. 25. q. 1. c. 1.* Et semper in conciliis excipitur auctoritas Romanæ ecclesiæ: *ut in c. ideo permittere 25. q. 1.* Et licet Christus fit caput ecclesiæ universalis, non sequitur, ergo judicium concilii est judicium infallibilis veritatis: quia, ut supra dictum est, conciliis, fæpe erraverunt. Et illa auctoritas, quæ ecclesia non potest errare, intelligitur de ecclesia universali, & non de representante: ut dicitur *in d. cap. fi. justificati* per Siculum, & *dicta disputatione* episcopus. Et illa auctoritas *ut c. 15.* intelligitur de ecclesia repræsentata per apostolos, & sequtores, & alios ibi congregatos, & non de universali. Nec loquitur, si etiam sub nomine ecclesiæ venit concilium, quod judicium concilii debeat præponi judicio papæ: tum quia ubi est differtio cum capite, & concilium non representat ecclesiam, quando caput est catholicum: quia non est conciliumsine capite: *ut in cap. multis cum concordan. 17. di.* Tum quia ibi *dict. 15.* Petrus fuit in concordia cum aliis apostolis, & lenioribus: & ideo non potest inferri, quod licet fit sententia concilii fuit approbata, similiter debeat præponi sententia concilii sententiæ papæ dilcordantis a concilio: quia si Petrus diffordesset, & non affensisset ibi sententiæ concilii, non prævaluisset ibi sententia concilii.

Ad quintum decimum *ex Matth. 18.* respondetur, quod illa auctoritas, *dic ecclesiæ*, intelligitur de prælatis, ubi agitur de inferiore: papa, & ita omnes exponunt ubique, & *inc. novit de judi.* Et conceditur, quod quando papa non est hæreticus, illa auctoritas non convertit perfonæ papæ, nec potest in ea habere tut ipsius dictum est, & dicit Oldan. & alii *in cap. propositis de consti. preben.* Quod ideo est, quia papa est superior ipsa ecclesia representata: & deinde quod potius probatur, quod sententia papæ debet præferri sententiæ concilii: Et de intellectu illius auctoritatis latine in illo articulo, Quis fit major utrum papa, an concilium.

Ad sextum decimum dicendum, quod loquitur in casu fidei, quando papa est hæreticus, & antifidegiscitur non pontificalem. Ad illud, quod quando caput est languidum, & dilcrepat a membris, licet illud cauteriizare, respondetur, quod modicum facit ad propositum: quia illud intelligi debet, quando indigeret cauterizatione, & esset talis agritudo, per quam totum corpus deffruetur, & illud non fieret. Hoc autem non contingit in papa, nisi tantum in casu fidei hæretica. Licet enim alias committat tale quid, per quod scandalizatur ecclesia, non est tale delictum in papa, propter quod possit ab eo recedi (ut supra dictum est) fed magis esset ei reddendum de facto. Et quando sententia papæ non est fundata in aliqua ratione, diffinit in illo articulo diffinitivum, in iis, quæ sunt fidei, præferendum esse sententiam concilii judicio differentes: at non non loquimur, quando papa ab hæreticus, vel antifidegiscitus debet preferri judicio concilii universalis: respondetur, quod concilio Petri facta per Paulum, fuit super articulo fidei: quia agebatur de observatione legalium: & ideo etiam in hoc poterat sententia concilii universalis præferri sententiæ ipsius Petri, ut supra actum est: in istis autem, quæ non sunt fidei, licet non sit ipse Petrus habuit gratiam. Et sic argumentum illud Aug. ab exemplo Paulii, qui reprehendit Petrum, convenit tantum in articulo fidei: in quo, vel unius ecclesiæ Romanæ ecclesiæ, vel unius provincialis concilii judicium non erit præferendum judicio universalis concilii: nec poffet contra illud, quod jam per universale possitum fuit. Et ideo, hæresium effect, contrariatur, & maxime, quia tex. loquitur in articulo jam firmato per concilium universale. In aliis autem cum eventibus de Petro, & Paulo non convenit: videlicet in iis, quæ non essent de articulis fidei: cum text. dicit, vel unius episcopi auctoritati, non potest intelligi de episcopo Romanæ ecclesiæ, & fic de papa: fed de aliis inferioribus episcopis. Et hæc expositio convenit rubro ibi posito per Gratianum.

Sed pone, quod papa in fraudem facit aliquos episcopos titulares ad hoc, ut vel Deteat sententiam, vel eo casu, quo esset propter inferiorem ab ignoratus, ut impediat concilium. Dic, quod illi tales episco-

(C ut *in cap. pater. 8. q. 3.*) papa præferendo fe in auctoritate hujus judicii omnibus aliis fidelibus (qui five fint congregati, five non, ejus funt oves: quia in illa potestate data Petro, *pasce oves meas*, non est diffinitum inter hæc, vel illa: *ut in tractanganti* unam sanctam, *& in 2. solita de majo. & obe.*) non per hoc præferit se universali ecclesiæ, quæ est corpus cum capite suo: fed bene præferit se universali ecclesiæpotest universalis ecclesia nominatur corpus universitatis fidelium subditorum ipsi Christi vicario. Tum quia si loquimur de judicio diecisionis, & etiam quoad in aliquo casu, vel aliqua materia præferit judicium suum judicio aliorum excellentium in concilio, non per hoc excellitur, universalem ecclesiam posse dampnabiliter errare. Tum quia, quando papa catholicus differepat a concilio, non dicitur concilium representare universalem ecclesiam: ex quo non est perfectum conciliumsine capite, *ut 17. di. multis*. Tum etiam, quia licet universalis ecclesia non possit errare (*ut in cap. padenda, & in cap. a recta 24. q. 1.*) non fic eft in concilio, quod repræsentat plures ecclesiæ: ut de Ephesino II. & Arimiensi fuprq dictum est. Tum etiam, quia non omnis error est damnabilis, aut obvius fanctitati: ergo ecclesia in matiis fallat, & fallant (*ut in c. nubes vi. 2. de fin. excom.*) & tamen hoc non derogat fanctitati militantis ecclesiæ, & fic non peccat in articulum fidei, Et unam fanctam catholicam ecclesiam.

Ad epistolam concilii Aphricani respondetur, quod potius illa innuit contrarium (quod sententia papæ præferatur) non concilium fupplicat papæ. Et cum inferitur, quod non est verisimile, quod Deus magis auscultibet inspirat justitiam, quam omnibus fideibus habentibus spiritum sanctum: ergo, fatis respondum est supra in solutione ad primum contrarium: &c.

Ad 2. para. 2. q. 7. respondetur, quod per ergo a contrario concludit contrarium in aliis, quam in articulo fidei. Nam cum arguit, quod Petrus, qui nebat principatum apostolatus, fuit reprehensus a Paulo, & ideo sententia Paulii fuit præferta: & fic quod Petri (quia erat unus, cui fummus) sententia fuit correcta: fecque multo minus omnis episcopi, vel representantis concilii sententia debet preferri judicio concilii universalis: respondetur, quod correctio Petri facta per Paulum, fuit super articulo fidei: quia agebatur de observatione legalium: & ideo etiam in hoc poterat sententia concilii universalis præferri sententiæ ipsius Petri, ut supra actum est: in istis autem, quæ non sunt fidei, licet non habuerit principatum gratiam. Et fic argumentum illud Aug. ab exemplo Paulii, qui reprehendit Petrum, convenit tantum in articulo fidei: in quo, vel unius episcopi (etiam fi Romanæ ecclesiæ) vel unius provincialis concilii judicium non erit præferendum judicio universalis concilii: nec poffet contra illud, quod jam per universale possitum fuit. Et ideo, hæresium effect, contrariatur, & maxime, quia tex. loquitur in articulo jam firmato per conciliium universale. In aliis autem cum eventibus de Petro, & Paulo non convenit: videlicet in iis, quæ non essent de articulis fidei) cum text. dicit, vel unius episcopi auctoritati, non potest intelligi de episcopo Romanæ ecclesiæ, & fic de papa: fed de aliis inferioribus episcopis. Et hæc expositio convenit rubro ibi posito per Gratianum.

Sed pone, quod papa in fraudem facit aliquos episcopos titulares ad hoc, ut vel Deteat sententiam, vel eo casu, quo esset propter inferiorem ab ignoratus, ut impediat concilium. Dic, quod illi tales episco-

Quid de papa
Quid de papa
Quid de papa

gotes quoque ecclesiae, ut de eius conciliis, vel statutis loquitur.

episcopi potestat per concilium excleli: *argu. ff. de ra. ra. quod certo loco. l. mori. de reg. iu. 30. de. fi. pap.* Et idem esset, si do novo erigerent plures ecclesias cathedrales: quas eo casu, quo tradiserat de hereti pape, forte non posset erigere ante absolutam quæstionem: *argu. l. de Papa ff. de offic. de ge. in. §. fi. infi. quibus ff permiss. facere testamentum l. 1. in prin. ff. de leg. 3.* Faciunt quæ dicuntur *in. 1. inter dilectos de excep. prælat. & loc. accedens de acusatio.*

Ulterius quæro, si hæ contrarietates inter diversa concilia, vel potiores in eodem concilio, vel discordia inter se, cui parti sit adhærendum? Et videtur, quod standum erit majori parti: quia existentes in concilio sunt hi, ut universitas, ideo præsumi valet, quod hi majori parte: *ut ar. 2. de ex. ex. quod fiunt a majo. par. cap. l. quod majus. ff. ad municip. adind. §. referun. ff. de reg. iuris §. de. cap. 1. 2. & 3.* Ita dicit abb. Sicul. *in. 1. in. 3. notabili de pen.*

Licius potest dici, quod interdum sententiæ fuit contrariæ, aut in diversis conciliis generalibus: in unus illius conciliis debet tenere sententia, *cajus antiquior, & potior extat auctoritas 50. di. ca. Domino sancto in fi.* Et intelligo potiorem dignitate, & auctoritate, & non quod tantum sit antiquior tempore: quia cum sententia recentioris concilii esset ferranda secundum Hugonem ibi: & referet ibi etiam Domi. Facit, quod ibi tenet dicit *ca. 1. in. canonicis 19. di.* ubi dicitur, quod in canonibus illa sententia, & illæ canones tenendus est, quem fedes apostolica approbavit: & si aliqui contrarii sint, qui sint recepti ab omnibus ecclesiis, præponantur illis, quos quidam non receperunt: cis vero, qui ab omnibus non recipiuntur, præponendos, quos plures gravioriesque recipiunt. Quod intelligendum modo quoad rationi innitantur: alias autem standum fuit illis, qui meliori, & efficaciori rationi inhærentes, ut fideles mentis auctoritatis, vel a paucioribus recepti, secundum Hugo. *in d. cap. in canonicis. l. 1. §. fed quia. Cod. de veteri jure iuris. cap. 1. Mulier. quæ fuit a me. par. ca.* Facit, quod dicitur, quod in electionibus non tantum majoritas numeri requiritur, sed & fanctitas: ut *ia c. quia propter cum fimil. de elec.* Unde hic, quod gravius personarum æquipollet cum majori numero ad averso conflictum. Unde dicit Hugo *in d. ca. in canonicis*, quod si papa statuit contra statuta ecclesiæ concilii, vel papæ, vel Augustalis, vel alterius, gravalet ejus conflitutio, *argu. 18. de. quoniam quidem:* præterquam si statuerit contra articulos fidei, vel contra præceptum alterius conflitutionis: vel contra generalem statum ecclesiæ: contra quæ papa statuere non potest nisi declarando: *ut in cap. sunt quidam 25. q. 1.* Diximus *supra*, quando papa potest solitare conflitutionem cardinalium: ibi videtur declarando. Unde Leo papa offendens in similibus non attendendam tantum numerolitatem, sed potius fanctitatem, Ephesiorum Anatolio episcopo dicit: Nulla fibimet de multiplicatione congregationis synodalis concilia blandiantur, neque trecentis illis, & 18. episcopis quantumlibet copiosior numerus faceredum, vel comparare se audeat vel preferre: cum tamo divinitus privilegio Nicæna fit synodus conferata, ut five per pauciores fiveper plures ecclesiastica judicia celebrentur, omni penitus auctoritate fit vacuum, quicquid illiusmium fuerit conflitutione diverium. Unde patet, quod non fufficit, quod fit major numerus, nisi fit potior, & dignior auctoritate, & melioribus innitatur rationibus. Et idem fentit idem Leo fcribens episcopis in Chalcedonenfi synodo congregatis: Idem etiam Nicolaus papa in epistola ad Michaelem imperatorem: ut habetur in 8. synodo contra Photium, & fuon qui arguebant depositionem Ignatii fedam cum cor episcopis, quos fuiffent in Nicæno concilio. Refpondet enim: Nos quidem non numerofum tantum fanctorum epiicoporum collegium Nicæni, vel Chalcedonenfis concilii, cæterumque fanctorum patrum fynodicas conflitutiones fequimur, fed eorum liberales venerantur, fuffas, & divinitus infpiratas fententias: & non tantum pro laorum multitudine obfervantes nobis, fed etiamvera multi in perfonis fuere, fed in validiffimis fententiis eos perpendimus plures.

Unde fequendo dicit, ca. 1. dicit. Ideo. poft eum in *d. cap. Domino fancto*, quæ in effectu eadem funt (quæ ponit idem cardi. *in resti. de pa. pa. li. 3. c. 63.*) & idem ipfe cardi. *in d. cap.* Dominio fancto) dicendum eft, quod aut hæ contrarietates inter diverfa fallibus, aut in particularibus five provincialibus. Si de unive rfalibus, tunc aut inter fe & confiderandum eft, an diffordia inter illa fit in materia fidei, an in aliis ftatutis poftivis pertinentibus ad bonum regimen ecclefiæ, & ecclefiafticam difciplinam.

Primo cafu in materia fidei, fi difcordia inveniretur inter concilia univerfalia (quod non credimus) ftandum erit effe fententiæ antiquioris five prioris concilii dum tamen fuerit univerfale plenarium, & non pontificis approbatione fulcitum, & roboratum. Cum tale concilium in fide, ftante diverfa affiftentia, errare non poffit: quia Chriftus orare pro ecclefia, ut fupra diffum eft *Luc. 22. & c. a reffa, & c. pudendo 24. q. 1.* juxta illud Salvatoris, *Quodcunque petieritis Patrem, Ecc.* cui promittitur, *fi duo ex vobis confenferint fuper terram, &c. & interim, ubicunque duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi ego fum in medio eorum: ut in cap. audivimus ca. cafus, c. & q. & juxta illud Matth. 18. Ego autem rogabam fum ufque ad confummationem feculi.* Et cum fides fit fimplex, & incommutabilis (ut ait Augu. & Leo papa) non quæ fed fequens concilium illico in veritate fidei adverfari, nifi alterum ipforum a veritate fidei deviarret, quia a vero non nifi fallum diffonat. Aut ergo concilia vera non eft (quod magis credendum eft) aut aliquod illorum non vera non eft: quod magis de poftefiori præfumendum eftet, ex quo primum totius ecclefiæ acceptatione approbatum eftet. Quod fi in ecclefiam vera non fuiffet, nullatenus Deus permiffiffet approbari: quia univerfalis ecclefia non poteft errare, at diffum eft: quia a Spiritu fancto fufcitati, & moveri ad poftulandum cenfetur: juxta illud apoftoli, *Spiritus poftulat, id eft, poftulare facit, & Spiritus imperat: ut d. ca. anudiovimus, & text. in cap. violatores 23. q. 1.* ibi, a Sancto fpiritu, inftinctu cujus ac domio diftati funt &c. Ad quod patet exemplum de concilio Ephefino primo, in quo Neftorii impietas eft reprobata: ejus concilii gefta approbata fuerunt, ut *in capiendi fenat 15. di. & in cap. fanctæ ecclo 1. di.* & de Ephefino fecundo, quod diffinivit contraria, & fuit reprobatum per concilium Chalcedonenfe. Unde fanctus Tho. *in q. contra gen. cap. 1.* dicit quod cum dictum in Chalcedonenfi concilio, quod patter apud Conftantinopolim congregati deftitutum Nicænæ fynodi roboraverunt, non eft intelligendum per modum additionis, quafi aliquid minus effet infcriptum: fed per modum declarationis ea, quæ de Spiritu fancto dicta funt, contra eos, qui eum Dominum reliquere tentaverunt, fcripturarum teftimoniis roborantes. Unde & beatus Hilarius *li. 5. de fynodis*, in defenfione fynodi Chalcedonenfis, contra quoldam criminantes eandem fynodum, quia aliqua videbatur addidiffe, quæ non erant in Nicæno concilio, ita dicit: Nefcientes regulam, & confuetudinem conciliorum, fe non poffe retroibus conciliis, prout neceffitas emergentium hæreficum exegit, fanctifis decretis, ut tamen illafa permanent, quæ dudum in antiquioribus conciliis contra veteres hæreticos fuerant promulgata. Nam fi poft Nicæni concilii ftatuta nihil amplius liceret excipere, qua auctoritate Spiritum fanctum unus gloriæ cum Patre adoramus affcere? quod ibi conftat omnino tacitum fuiffe.

Si vero concilia reperiuntur diffonantia, & contraria inter ea, quæ funt juris, circa regimen humanæ vitæ, aut difciplinam ecclefiafticam, magis ftandum videtur poftefioribus *l. non eft novum ff. de legibus. 1. in. 3. de origin. juris.* Quia non matera ita eft variabilis *cap. non debet de confan. & offi.* Sæpe enim prius fupplentur, moderantur, & contigunur. Unde Auguft. *in l. 2. de baptif. contra Donatifta* dicit: Sæpe prius a poftefioribus emendantur (cum aliqua rotam experimentaverint, quod claufum erat, & cognoscitur, quod latebat) ita ille ufus facrilege fuoffidiæ, fine ulla inflata cervice arrogantiæ, fine ulla contentione lividæ invidiæ: fed cum fanctæ humilitate, cum pace catholica, cum charitate Chriftiana. In talibus ergo non habet locum antiquitas: quoniam aliqua fuperioribus temporibus erant convenientia, quæ noftra valde inconvenientia fcirent, & diffpendiofa. Sicut pater in canonibus apoftolorum circa difpofitionem de clerico fornicario: cujus pæna erat depofitionis, hodie autem eft mitigata per Gangrenf. concilium: ut 82. *di. ca. presbyter.* Similiter de concilio Nicæno: ubi fedes Alexandrina habebat primum locum poft Romanam ecclefiam: & per concilium Conftantinopolitanum fextum fedes Conftantinopolitana eft præpofita Alexandriæ: ut in *c. inter omnes 22. di.* dicitur, & *in ca. ecclæ de privile.*

Si vero loquimur de univerfalibus conciliis in comparatione ad provincialia five particularia, tunc fufficiens eft inter generale concilium, & provinciale, & eft diffordia in materia fidei, femper preferenda eft fententia concilii generalis, five illud fit prius, five poftefius: ut *in cap. fulminetur 15. di.* & ponit fanctus Auguftinus *in libro fecundo de bapti. contra Donatiftas*, ibi: & ipfa concilia, quæ per fingulas regiones, vel provincias fuere, plenariorum conciliorum auctoritati, quæ fiunt ex univerfo orbe Chriftiano, fine ullis ambagibus cedere. Et infra loquendo de Cypriano inquit: Si autem concilium ejus attenditur, hæc eft univerfæ ecclefiæ poftrius concilium præponendum, cujus fe membrum effe gaudebat: nam & concilia poftefiora prioribus apud poftetos funt præponenda: & univerfum partibus femper optimo jure præponitur. Si vero diffordia inter generale concilium, & provinciale fit in alia materia, quam fidei (ut quia in ita, quæ fectant ad difciplinam ecclefiafticam.) dicendum eft, quod in loco fuo ftandum eft fententiæ, five ftantis concilii provinciale, fit antiquius, quæ illud concilium generale, nifi in canonibus concilii generalis poftteriori continetur clauftula derogatoria prioribus localibus: dum tamen ftatuta provincialia fint rationabilia: Et ratio eft, quia canon generalis non extenditur ad res, vel loca, in quibus fpecialiter eft provifum *l. fenatus legum ff. de penis ca. 1. de confil. in 6.* Si tamen ftatuta concilii provincialis fterent poft concilium generale, non valent, quatenus funt contraria illatis in concilio generali: per id, quod habetur in *cap. quod fuper iii de major. & obed. & c. cum omnes de confti.*

Si vero loquimur de conciliis provincialibus, five particularibus inter fe, tunc aut loquimur de celebratis in diverfis provinciis, aut de celebratis in eadem provincia fucceffive. Et primo cafu in materia fidei diffordi eft præferendum, quod auftoritati facræ fcripturæ, aut fanctorum patrum innitur. Probatur *ex cap. plenitudo cap. 16. qu. 3.* ubi ftatur determinatum concilii Meldenfis fententia, quod raptor poteft poft peracftam pœnitentiam fibi matrimonialiter copulare puellam rapiam: & non obftante fententia Innocentii dicentis contrario. Et hoc, quia fententia concilii Meldenfis confonfaria eft fententiæ divinæ legis: ut patet *in cap. ecclæ. qu. 3.* ubi fententia Hieron. ideo præferitur, quia roboratur auctoritate divinæ legis, & auftoritate Meldenfis concilii: ut dicit ibi glo. *in c. fi autem, ca. eam.* & fecundum Alexand. *in d. cap. Dominus fancto* dicit: Sed illa juris moderum fuerit in propofito noftro: quia loquimur in conciliis provincialibus, & particularibus, nonfolia autem illa fuerunt generalia circa concernentia difciplinam ecclefiafticam: quo cafu illud concilium debet preferri, quod juxtaor auctoritate veteris, vel novi teftamenti: ut *in c. de fidelibus*, ibi glo. *20. di. qua affequi d. cap. tria, & cap. placuit 36. q. 2.* Et quod illa fuerint conciliia generalia, apparet, quia quando dicitur decretum, quod generalis concilia aliquando erraverint, addicunt jura prædicta: *ut in diffputatione abbatis, quæ incipit*, episcopus, & *in cap. fpiritufcifi de elect. per condem.* Præterea cum fides *nulla* poteft diffidere, nifi fedes apoftolica, aliquando fine, aliquando cum conciliis generalibus, quando diffidum effet maximum: ut *in cap. majores de baptif. 4. q. 2. & in quæftion.* cum illud eft de referratis principi: ut vide glo. & *doctr. in cap. quod translationem de offic. leg.* Et ideo non videtur illa bona diffidendo, quando fit cum conciliis particularia eft diffordia in articulis fidei: fed potius illa juta potius, quod quando eft diffordia inter generalia, & particularia de ita, quæ concernunt ecclefiafticam difciplinam, illius fententia præferitur, quæ innititur decifioni facræ fcripturæ: quod & valuit ita glo. *in cap. de fidelibus 20. di.* & illam conclufionem ipfemet Alexand. ponit. In fecundi membro, cum dicit: fi vero diffordia fententiarum inter ea, quæ fuata regimen vitæ, & difciplinæ ecclefiafticæ: ibi ca. fuata fecundum quod utilitate conciliii fententia habebit vigorem in loco five provincia fua, licet fint contrariæ, dum tamen non fint contra jus naturale aut divinum: & fic illius erit tenenda fententia, quæ innititur auctoritati juris divini, & facrarum fcripturarum. allegat ea, *illud ca. dei.*

Si autem fententiæ inter conciliorum ejusdem provinciæ, tunc fententiæ poftterioris conciliii eft ftandum: quia fcientia conciliorum tollit primam *cap. 1. de confil. ca. 1. fed. & poftteriores ff. de legibus: & in c. cum in, & in cap. cum omnes de confil.* ponit Bar. *in extravagant*, ad reprehendum, *in verbo*, non obftantibus. Si autem non apparet, quod fit prius, vel poftterius, aut præftantius auftoritatis, illa fententia eftfequenda, quæ eft majoris pietatis, & mifericordiæ *q. de cap. fine*, fecundum eundem Alexand. Poffet addi & aliius calus, quando fententiæ funt contrariæ & una recipitur a pluribus, & alia a graviioribus. Et enim dicit text. *in. 1. in canonici*, æqualia tamen auctoritatis

titatis ea habendas puta: de pluribus legibus, A et constitutionibus contrariis loquent. Et quando secunda tollat primam, & quando limitet, & quid quando prima ell generalis, secunda vero specialis vel contra, vide Bar. *in extravagantiis*, ad reprimendum, *in verbo*, non obstantibus, & doct. mas xime Dom. *in c. 1. de conffi. in 6.* Et ibi quid de extravagantibus, & quid quando sint abrogatæ, vel ab eodem, & quid quando ipsum clausulæ derogatoriæ, vel non: *& in c. 1. de excess. prælat. in 6. in l. fi. C. fi contra jus, vel utili. jus.* Et quid quod statuta contraria, ibi Dom. & Antonius de statutis Bat. *in l. omnes populi ff. de justitia & jur.* & Dom. *ibi in d. cap. 1. Cy. in l. 2. C. de testa. tutr.* Bar. *in 1. Gallus, ff. B quidam relic. in ff. & ff. de leb. & fideicom.* & *pollon. & Dom. in cap. 1. de jurejuro. in 6. & per ibidem alias Inc.*

Intendum sententiæ sunt diversæ inter patres in conciliis existentes. Et tunc dicendum est, quod aut maiores, super quo est controversia inter partes, habet concomitantiam, vel affinitatem cum aliis difficilis in facta pagina, & illorum sententia est preferenda, quæ institur auctoritati facrarum scripturarum, & canonum, quantumcunque alia pars esset major numero: quia non est sanior, nec semper in conciliis generalibus attendi debet majoritas numeri. Et hoc probat *ille text. in cap. Dominus faulles, per argu. a minori.* 50. di. Facit, quod dicitur *in c. 3. de iis, quæ fiunt a major. par. ed. C. cap. quia propter, & in cap. ecclesia et. fecundo de elect.* & bonus text. *in propriis in cap. Nicæna* 31. di. Et patet exemplum de Arimineli concilio: ubi cum inter patres num. 830. fuiffet difensio, & major pars esset in errore (ut ipsa in historiis) non fuiffe contentum hæc decisionis majoris partis. Unde & Damasius papa scribens episcopis per Illyricum conffitutis dicit: nec enim præjudicium alicui fieri potest per numerum Arimini congregatum: quando conffiet, nec Romanum episcopum (*cujus sede omnia decebat expedire decretum*) nec Vincentium (qui tantis annis episcopatum inviolabiliter cuffodivit) nec alios sanctos probabile affensum. Et idem patet in concilio Ephesino secundo, & plurimis aliis concilibus, quæ erraverunt, in quibus major pars deliberabat. D

Et per hoc patet, quod in actibus conciliarium attendit majoritas numeri, quando cum majoritate omnes consentiunt, & authoritas: quia enim valde abionam, quod ubi appareret evidens ratio veritatis, libertar multitudinis contrariam affensui: nec semper arguendum est a multitudine: & ideo Joannes Chrysostomus arguens Judæos, qui convenerant, ut multitudine vincerent, quam ratione superare non poterant, ait: A veritate le nobis profeffi funt, qui ratione vincere armaverunt. Et ideo ubi non esset, nisi folus numerus, si ex contrario apparetet de evidenti ratione veritatis, illa attenderetur. Et licet Jos. *in d. cap. ecclesia et. fecundo* in materia electionis voluerit, quod requiratur majoritas, & fanioritas, quicquid dicerit glo. *in d. cap. in canonicis* (quæ voluit, quod in electionibus semper numerus prædiceres, licet major sit dignitas, & majus meritum ex parte altera.) tamen fola fanioritas non fuiffit, line majoritate numeri in electione secundum Joan. An. Et hic erit differentia in hoc quoad conciliis.

Archi. *in cap. Nicæna* 31. di. allegat pro, & contra. & quod fufficiat folum majoritas numeri, allegat *ut cap.* 1. 2. *C.* 3. di. 65. Sed quod non semper fletur majori parti, allegat *d. cap. Nicæna, & ecclesia, et. fecundo de elect.* Et fofvit dicendo, quod licet regulariter fletur majori parti in omni difpositione, vel ordinatione universitatis, in auctoritatibus fanctorum, in dantione tutoris, in remissione facienda a creditoribus, & similibus (intelligendo majorem partem, cum majori ratione, & pleniore dictatur: ut 19. di. *fana*, & 40. di. *multi in fi.*) tamen in dubio præsumitur pro pluribus (61. di. *nullus*) nisi fpecialiter probetur contrarium, *in d. cap. dudum, & congregato de elect.* Et fic videtur velle, quod illa dicitur major pars, quæ majori ratione, & pietate dicitur: & hanc dicit fuiffe opinionem Tancredi, & Philippi *in capitula primo de iis, quæ fi. a major. parte etc.*

Et hanc opinionem tenet Compofitel. *in d. cap. ecclesia*, secundum quod refert Domi. *in d. cap. Nicæna.* Qui fuiffet dicit, quod fi agitur non de gerendo actu, fed de impediendo, ne actus fiat per universitatem, tunc quantum ad impediendum fufficit contradictio minoris partis (tanto omnino fufficiunt rationabilem causam affegnantes, quam affignet major pars, et dicit esse causam *in d. c. Nicæna, & in d. cap. 1. de iis, quæ fiunt a major. par. cap.* Si autem agitur de actu gerendo ad finem, vel actum: tunc requiendo glo. *in cap. cum omnes de conffi.* diffinguit, quod aut fpectat ad plures, et tunc dicit: & tunc requiritur omnium confensus *ff. de fervitutibus. prædi. l. profundum.* Aut fpectat ad paucos, non tamen ut collegium, fecus contingit in pluribus patronis unius ecclesiæ: & tunc requiritur majoritas: & dicitur hoc esse cale major pars non relepectu omnium habentium jus, fed respectu aliarum partium, quæ essent minores: ut notant doctores *in cap. quantum de jurepatro. & in cap. ecclesia de elect.* Aut fpectat ad plures, ut in hiftoriis) non tunc requiritur major, & fanior pars: ut patet *in d. cap. ecclesia et. fecundo.* Fallit in electione papæ, ubi duæ partes requiruntur: *in eo, qui fuiffet de elect.*

Sed fi ex dicta conideratur ifiud, quod dicit Domi.: (quod quando agitur non de gerendo actu, tunc contradictio unius cum ratione fufficit:) nihil est ratio numquam dit dare contradictionem in tractandis in collegio, quia agatur de gerendo aliquo actu: & propterea dicit. *in cap. cum alim de cons. conjuga.* dum intuetur ad cap. Nicæna, quod ad illud propositum allegat *ipse.* Et inter cetera dicunt, quod ideo papa etiam cum majori parte conciliis non potuit indicere conciliorum ecclesiæ orientali ipsa relapsa, quia continentia est res, quæ potest fuaderi, imperari autem non. 32. q. 1. c. *integritas.* Nam erat indicere vitam vale ascticorum, & fructiorum ipsa ecclesia promittit: contra notata *in c. gesta 7. de* regulam, quod omnes tangit, *in 6. de regu. jur.* Et ideo bene dicit text. *in d. c. cum alim*, quod ecclesia orientalis non adhibit vomere numerum majorem, quam non tenuitur renuntiare juri suo, nec se obligare illi voto, neque expresse, neque tacite approbare legem illam Nicæni concilii, de qua *in d. cap. Nicæna, & c. alter in d.* Per hoc facile, quod dicit Domi. *in c. de excess. in* 35. di. quod licet clericis jam promotis non poffit superior indicere alperiorem vitam eis invitis; et habetur *in c. propiofiff. 8. c. de regula, quod omnes* 31 tamen indicit ipsam aperiorem reducendo ad statum antiquum, a quo erant collapsi, non requiritur consensus omnium. Unde sequitur, quod *in c. Nicæna*, ubi non erat redire ad statum antiquum, ex quo volebant indicere vitam aperiorem, requiretur consensus omnium. Et vide in propofito quod notatur per Innoc. *in c. quæ fuiffet de regularibus.* & Anton. Jean. de Imm. & abb. Sicu. poll Offien. *in cap. cum dilecti quod metus causa.* & archi. *in cap. fuiffet* 74. di. & Lapum *allegatione* 85. *in 1. col.*

Et idco ubicunque universitas vult facere statum derogans juri singularum personarum, requiritur consensus omnium, & non fufficit consensus majoris partis. Et ita consuluit Angel. *in consil. 370. incipit*, vifis & examinatis, de quo dicetur infra. Et facit ad quæstionem, utrum majoris pars universitatis poffit per impositionem oneris gravare fingulos de universitate; de quo per Bar. Immol. & Lud. *in 1. 4. §. allos. ff. de re judi. & glo. in 1. aliud. §. refertur ff. de reg. jur.* & Bart. *A. 2. C. quæ fit ton. in. & in l. etiam C. de exer. reipub.* Et videtur concludi, fi fic ex casibus, quæ possunt fieri, fecus fi ex casibus contrariis, de quo vide Fel. *in c. cum dilectis in* 43. *col. de rescrip.* Similiter quando fieret actus in favorem personarum non imminente necessitate, fed ex fola voluntate: fecundum Joan. An. *in c. unica de rerum permu. in 6.* & glo. Innoc. Offien. Joan. An. Anto. & Joan. de Immol. *in c. cum omnes de conffi.* & ideo Joan. An. *in regula, quod omnes in 6.* Ex quo infert d. Anto. *in d. cap. cum omnes*, quod contradictio unius impedit relaxationem banni, vel poenæ: quia tales, & similes actus non sunt necessitatis. Inde etiam Innoc. *in c. fonmilis, in 2. col. de major. & obed.* dicit, quod non valet transitio capituli, nisi omnes consentient (cum fit actus voluntatis) nisi evidenter tendentia in utilitatem ecclesiæ. Inde etiam Compofitel. (quem refert, & fequitur ibi abb. Siculus) *in 2. vol. in cap. cum Vitaliensis de elect.* dicit, quod ubi agitur de admittendo ad voces in capitulo unum extraneum, nunc solus impedit voluntatem C alterum. Item contradictio unius tunc impedit, quando est cum contemptu: quia tunc plus operatur contradictio illius contemptu, quam pretitio plurium: ut *in cap. bona et. 1. de elect.* Nam contemptus poteff agere de contemptu ad retractandum edum: *in 6. c. quod fuiffet de elect.* quem dicit Immol. *in c. 1. in primo notabili de iis, quæ fiunt a ma. par. ca.*

Eximit tamen, quod ubicunque minor pars in actibus collegialibus fundaretur ratione, poffet impedire decretum majoris partis. Et hoc not. Ant. *in d. cap. 1.* & idem Joan. de Imola ponendo exemplum ad regulam, quando majoris partis valeat: quia facilius aliis gerendus impeditur a minori parte, quam efficiatur, ut aliquid fiatur. Et idem, quando minor pars aliqui rationabilem causam, cur aliquid non debeat fieri, impedit, ne actus fiat: ut dicunt doct. *in d. c. 1.* unde dicit Bal. *in c. ff de profiscript.* quod inter cives justitia poffit fieri per pluriores. Allegat archi. *in cap. episcopus* 61. di. Et idem quod dicit archi. dicit, & Dom. *in d. c. Nicæna.* Et quod dicitur, quod factum a majori parte valet, intelligendo quando agitur de gerendo noviter, fed fecus fi agatur de actu gesto retrandodo: putà si forte licet concilium eleglisse aliquem in rectum calum, & eo deficiente electio esset ruffet, & poffet quisque velle eundem eleggere, quia tunc non poffet etiam uno tantum de conciliis contradicente. Ita notabiliter ponit Lapo. *cap.* 355. incipit, *quæstio in 1. col.* Sicut dicitur, quod in reformando officialem, requiritur omnium consensus, & uno de universitate contradicente impediunt actus: ut *in authen. de defensp. civit. ad fi.* & ponit abb. & Lanfranchus *in cap. conffitutus de appel.* & Joan. *in 1. juris gentium. §. fi. ff. de pac.* poff Angelum, & Ludo. *in rub. de arbitris.* Sic erit in propofito, quod fi femel concilium eleglisse, & decretaffet, in faciendo contractum requiretur concursus voluntatis omnium, & unus contradicens actum impediret: ut dicit Ludo. *in d. conff. 352.*

A De quo etiam per Feli. *in cap. cum omnes de conffi.* contra ha et ibi vide fallentias ad dictum regulam, quod factum a majori parte valeat.

Sed huic ultimæ conclusioni videtur obstare, quod ponit abbas in sermone habito in concilio Basiliensi, qui incipit, Maximus. & infapportabile onus: ubi vult, quod etiam si agatur ad destructionem ejus, quod fecit universitas, valet quod fit: a majori parte: ut *ibi in 3. sabar. in responsione ad fiegatur opinionem.* Ubi etiam dicit, quod jura, quæ allegantur, quando de eo, quod factum est concorditer nemine dissepante, dicitur, quod non poffit contrarium fieri: & ita consuluit Angelus, quod non multo modo probant id, ad quod allegantur, aut quod loquuntur in casibus specialibus. Et idem fentit abbas *in alia sermone qui incipit*, quoniam vertitur, *in 18. char. in verb. ad quartum*: dum dicit, quod tex. in prælegato authentico continet calum fpecialem.

Et licet abb. & Ludo. fuerint ejusdem voluntatis contra Eugenium, tamen in hoc fuerunt diverse contrarii: quia abbas vult, quod major pars conciliis poterit retigere locum in Avenione, non obstante, quod Avenionenses cessaffent in dolutione pragmatica milliuum mercorum promissorum pregiei, ex quo ex casu disfuleraunt, ut decretaret concilium de decima ejs danda pro fecuritate recuperationis diffoluti pragmatic 70. millium, & quia non longa fuerat eorum contumacia. Sed Ludovicus vult, quod nullo modo major pars concilii nec omnes, uno tantum contradicente, poterint retigere cuddion locum in Avinione: fed quod debuiffet procedi ad electionem alterius loci, fiene fuerat contumaxium in decretis pritis facto in eremum cessaffent in dolutione diffoluti pragmatic quam milliuum. Ideo quod minor pars potuiffet eligere alium locum etiam contradicente majori parte: quia fecilet fe alium, & fic ipse Ludovicus videtur ad minorem partem (imo etiam ad unum contradictorem) ut poffet alium locum eligere.

Quod dicitur in casu ipsorum? Mihi placet opinio Ludovici, non obstantibus allegationibus abbatis: quia credo, quod concilium in illo calu non potuiffe procedere iterum ad retigendum locum pro concilio Avenionensi, contradicente minori parte ipsius concilii: cui erat jus quæsitum eligendi alium locum finui atque cessaffent fuit in dolutione eruptionis decreti: Et ad dictum Innoc. *in c. de infra de injuriis*, respondet ipsemet Ludovicus, quod intelligitur, quando minor pars non contradicit, cum major pars contrarium fatuit. *Ad ea. 1. de iis, quæ fiunt a major. par. c.* dicitur, quod verus est fensus, quem ponit abbas: videlicet quod quantumcunque aliquid fit factum, vel factum universitatis, tamen quando minor pars contradicit, nihilominus fi major pars universitatis poffet fiatuat contrarium, valet: quia refertur ad omnes, quod fit a majori parte: ut *ibi. aliud. §. referur ff. de regu. jur.* Quæ regula etiam vendicat fibi locum in concilii universitatibus, ut valeat quicquid fit a majori parte: ut dicit ipse abb. *in d. sermone.* & probatur ex flatuto Benedicti *in cap. fana* 65. di. etiam fi tendat ad prejudicium aliquorum, in quorum favorem erat in prima unanimi ordinatione. Et in hoc fit ut ipse dicit, malledicta illa glo. credo cum hoc dicet de glo. *in verbo* Conflitutum *in d. c.* quæ videtur velle contrarium. Sed pro illa glo. allegat Ludo. Bal. *in 1. interrom C. de auctio. prædium.* qui tenet contrarium. Sed ipsemet abb. *in d. glo. verbo*, conffitum, dicit, quod illa glo. non loquitur ita generaliter, fecit Jolet allegat, fed restringit fe ad casum, quo flatutum concernit principium abbatum & Et

Quando requiritur omnium, aut majoris partis, quando esta fieliat.

Quando tenetur omnes, aliquis requiretur.

Quando fit dum a majori parte valeat.

Et in hoc dicit eam notandum, quod in præjudicium A abbentium non possunt prælentes aliquid statuere, licet duæ partes essent prælentes. Et sic ipsemet fentit, quod major pars in præjudicium aliorum non sufficit. Nam & vocatæ abbentes esset superflorum, nisi eorum præsentia posset impedire tractatum in contrarium. Et in hoc videtur in jure quædam minori parti, & in præjudicio aliorum, & in utilitate universalis ecclesiæ) fundat se Ludovicus: & etiam quia agitur de reeligendo locum, quem non potuerat reeligere per illum text. *in author. de deposit. civit. §. fi.* Item & quia schedula, quæ fuerat confecta cum Avenionensibus in concilio, fuit ad concordandum partes diffidentes, quibusdam aliqui noluerant entre ad decretationem loci, & aliqui contra: & propterea in schedula dictum est, quod nisi Avenionenses infra certum tempus solvissent pro galleis mittendis in Cracinia dicta pa. milia, conclusum deberet procedere ad novum electionem loci, ex quo fuerat constitum justilia, qui volebant eligere novum locum. Quinimo ipse idem abb. in dicto sermone in principio illius particulæ in 4. charitter contra fundatos se super jure quæsito Avenionensibus; quibus fuerat intimatum, quod concilium eligerat locum in Avenione: & Avenionenses acceptarentur, & ad multa fe paraverant) vult quod propterea non poterat concilium illum loci electionem revocare, sed illos ad tam angustum tempus adhingere; id solvendum tantum quantitatem pecuniarum sine quacunque competenti cautela. allegat Bar. *in l. qui abstinet §. de acqui. poss. fol. de bon. in c. 1. de concef. preben.* Et propterea verius videtur opinio Lodo. in illo casu quam etiam tenuit Petrus de Monte in repetitione *Clementinæ fidei* per eum ad dictum sermonem abbatis, *in 20. char. in verb. sexto mutium devote, &c.*

B Sed quicquid sit, ex his possunt colligi plures limitationes ad regulam, quod factum a majori parte fieri. Et primo, quando agitur de jore fito renovando in alterius præjudicium & §. fi. item quando agitur de negotiis multum ardais: quia non sufficerent duæ partes præsentes in præjudicium alterius partis absentis: ex dicere omnes *in d. cap. 1.* Item si agatur de compromittendo in aliquem potestatem eligendi: quia non possunt ecliqui de collegio etiam una tantum contradicente: quia non possunt jus singularorum deteriorare invitis, dicit abbas *in cap. cum Venerabilis, in primo notabili circa fi. de elect.* & dicitur *in c. licet en. 11.* Item quando aliquid concordatur nemine differente est statutum, non revocatur ad alicujus præjudicium, nisi vel omnibus præsentibus, vel causa subsistente, & hoc fit a majori parte: *ut in d. c. 1.* Et tantur abb. in d. sermone: quando vult, quod si omnes deberent esse præsentes, & concordes, leguerent inconvenients, quod si fuberfet aliqua urgentissima causa, non possit ob eam conclusionem unius solius aliquid fieri: & per indirectum authoritas potestas limitandi: cum tamen quotidie fiatur, quod ut humanus: *ut in cap. non debet de cognat. & affi.* Item fallit, quando agerentur de ponendo superumeratum pensionistarum per cardinales, fede vacante: quia tunc requiritur, quod fat nemine dissentante: ut *in cle. ne Romani §. ea tamen, junctis §do. de testi. in verbo, certus.* Et ibi vide doct. quid fi papa mandat electionem clericis ecclesiarum, & unus contradicit, an fit satisfactum mandato? Et ibi vide Barbatium in primo notabili, quando dicatur quid factum concordet. Item si electio uterunanano unus contradicat, non potterit administrat. *in l. ne ali-* C *ctus in concordia: ut ec. nihil de elect. & glo. in ca. cupientes §. ad hec, in verbo concordem, eo ti. in 6.* Vide cardinalem, & Barbatium ibi *in d. cle. ne Romanis §. ea tamen de testi.* Item reffingitur ista regula, ubi fubsel necessitas, vel utilitas statuendi; aliquin cessante necessitate, vel utilitate, oportet, quod omnes conferant: *ut voluit glo. Innoc. & Ant. in d. c. cum omnes de confir. & abb. in d. c. cum Venerabilis.* & uno contradicente illo solo non potest collegium nuda voluntate aliquid statuere: *ut d. c. cum omnes.* Idem quando universitas vellet aliquid statuere contrarium juri communis ut dicit Bal. *in d. l. notorum C. de auctor. prestan.* & dicitur *in c. nuntii* secundum intentionem *d. c. cum omnes* & abb. & *pondo Lodo. in d. conf. 35.* Idem etiam quando vellet statuere ad revocationem ejus, quod erat ordinatum in honorem, & utilitatem ecclesiæ quia tunc major pars non potest contradicente minori: et ponit Innoc. *in c. accedentibus de privile. dicitur in d. c. cum omnes* & Ludo. *in d. conf. 35.* Item fallit ab regula, quando requiritur judicium plurium per viam consilii: quia cum requirens non teneatur illud fequi: *ut in c. cum in vestro de elect.* & Bar. *in l. 1. §. fi. pluris ff. de exercitoria*) potest minorem partem præferre majori, nec altus vitiatur, ponunt doct. poll Joan. An. *in c. nec ejusqui de temporibus.* & Angelus, & Innoc. *in d. problem ff. de deposit.* & Angelus *in l. majorem ff. de pat.* & Joan. An. *in regula nullus ex consilio, de reg. jur. in 6.* & Bal. in *l. 1. in fi. ff. de off. consu. refert. Feli. in 1. fulcimur d. c. cum omnes.* Et ita fallentia infertur unum quod cum exhibentes in consilio fint consultores refpectu papæ (*ut in ca. curia de prebend.*) quidquid fatuit papa cum non minori parte illorum, prævalebit majori parti aliorum. De quo vide, quod dictum est in illa quæstione, Quæ intentio prævalet, utrum papæ, an consilio.

Alias fallentias ad dictam regulam vide per Feli. *d. c. cum omnes:* quæ non ita convenient ad factum concilii. Et ibi addit, quod ipsemet fecit de gentio in concilio per prælidentes loco papæ, tunc non sufficeret, quod fieret a majori parte præsidentium: quinimo hoc casu contradictio unius ex præsidentibus inducit totum, ut alias fit locus in contradictione minoris partis totius conciliis five capitulis, in quibus fundantur eh dispositioni plurimorum. Ita dicit abb. *in c. in plenitudine glo. in verbo in ifto de statu regularium.* allegat ita intelligi tex. *ff. de c. t. 1.* Item dictum regulam intelligi verum esse, nisi major pars esset plura proprer delictum suum: quia tunc portestas totius universitatis refidet in non delinquentibus, *cap. bona, & cap. cum nobis, cum fimil. in 6. & c. gratum de appell. prædic.* dicit abb. Siculus in d. t. 1. in glo. in verbo rationabiliter, *de illi, qua fiunt a maj. par. c.* Et ad premissis faciunt, quæ dicta fuerunt in illo articulo, quod majores habeant esse præsentes, ut faciant conclusiones: ibi vide.

E Quod autem in electionibus non solum fit considerandus numerus, sed etiam habenda fit consideratio ad authoritatem (videlicet, quod fit fanior pars) tenet glo. *in cap. ecclesiæ d. t. 3. de elect.* Imo quod fola fanioritas propenderet numero, nihil in numero esset magnus excessus, & quod sufficiat fanioritas fola in electionibus, etiam si non fit major pars, tenet Compostel. *in d. c. ecclesia:* & Innoc. *in cap. scriptum, & in cap. propter de elect.* Sed contrarium (quod requiratur ad validitatem electionis concursus majoris, & fanioris partis capitali) tenet Pe. abb. antiquus, & Gedi. Office. Jacobat. de Conciliis.

Office. & Joan. An. *in d. c. ecclesia.* Unde fitma pars fit major respectu numeri, & alia fit major respectu fanioritatis, & inter illas duas discordes electiones non detur excessus, fed quædam equalitas (ita quod una pars eligendi non excedat in dolo alteram partem juxta *c. si quando de elect. in 6.* & fanioritas non fit tanta, quod appareat excedere numerus: tunc ex illatione debebit confirmari fecundum glo. & abbatem Siculum *in d. c. ecclesia et. 3. de elect.* Et fcit opinio Oldin. ibi & Vincentii, in refert Joan. An.

Sed hæc confordendo glo. *in d. ca. ecclesia*, non ponit illum casum, licet ad hoc eam alleget abb. Siculus ibi: quia non loquitur, quando ex una parte eft numerus, & ex alia fanioritas: fed quando numerus, & fanioritas fimul hinc inde funt equales, & in utraque concurrit idem numerus, & eadem fanioritas: quo casu dicunt eft, quod propter concursum neutra potest confirmari *l. duo fant Titii ff. de reffa. testa. ff. de usufru. l. quæstion.* Allignt ejus rationem, quia nulla dicitur facta a majori parte: ut *in c. Commeta, & in c. ecclesia et. 7. & in c. in Genesf de elect.* Sed Vincentius, & Office. fimplicitter dicunt, quod quando ab una parte eft folum numerus, ab alia fanioritas, neutra poterit confirmari. Non prima, quia non eft facta a majori parte: non fecunda, quia non eft facta a majori parte. In dubio autem illa pars, quæ eft major numero, præjudicatur fanior: ut *in c. de quibus 20. de in c. dudum ff. de in jusd. & dimnat conferendis, & statuta, quæ contrarium disponunt, etiam si fint juramento firmata.* Et idem indifinitè voluit abb. Siculus in omnibus universitatibus *in c. ecclesia et. 3. de elect.* dicitur effe: *in c. 1. de iis, qui fiunt a maj. par. ca.* Et ex hoc videtur dicendum, quod in quibuscunque electionibus ecclesiasticis debetur illa duo equalitatis interessere (videlicet major numerus, & fanioritas) in quibuscunque actibus capitularibus, vel ecclesiasticis, *per d. c. 1.* Et ita intelligitur glo. in *§. nunc ergo ff. de c. in d. c. 1. ca. vosicim:* & ibi doct. & abb. Siculus *in c. qui propter de elect.* & in omnibus universitatibus (secularibus idem dicendum videtur, & forma in textibus specifice *per d. c. 1.* fed in tertis imperfit fuffit majoritas numeri: fine fanioritate per notata *in d. 1. nunciamus*, & alia quibus fuerit aliquis. Alias tamen *in author. hoc jus porrectum. C. de sacrosanc. eccle.* dicit, vidifie obfervari, quod attendimur majoritas numeri fine fanioritate, & loquitur in universitate ecclesiastica. Sed contra illud eft tex. *inc. proficentium post prin. de testib. in 6. & tex. in c. 1.*

Et fi dicatur, quod idem videtur dicendum de jure civili: quia ubi defectet jus civile super fanioritate, fupplevit jus canonicum, & propterea debet fervari in utroque fiure: *ut in c. fi in definitum 10. di. & in c. 1. de iis qui fiunt a maj. par.* Respondetur, quod illud procedetur, ubi in illa specie jus civile nihil disponeret: licet in propositio, ubi specifice in ea fit expressum dispositio jure civilis. Pro quo eft tex. *in c. 1.* & ibi Innoc. *c. de ordine ecclesiæ non alie. in d.* licet loquatur in casu converso, in quo jus civile requirit majorem solemnitatem: tamen quod autem *hoc jus porrectum*, non fervatur quod majorem solemnitatem in alienatione rei ecclesiastic. Quam tamen ejus circa locum eligendum, quod quando patribus data eft potestas eligendi locum pro futuro concilio, intelligitur de prima electione, nec potterunt variare illicitus. Pro quo eft tex. *in l. boves. §. hoc fermone. ff. de verbo. fign.* ponit abb. *in d. sermone, qui incipit, maximum*, & infuperpotible non *in 24. col. referit* Feli.

in c. innotuit de rest. & pa. Et omnia præmissa adde ad ea, quæ dicta fuerunt in quæstione; Quot debeant esse præsentes in concilio: & quæ ducunt in quæstione; Utrum unum concilium possit confirmare, vel limitare, vel revocare constitutionem alterius.

Quando in Concilio debeat esse major pars episcoporum ad validitatem, & quomodo majoritas sumatur pro majoritate.

SEd hic pone, quod actus explicandus sit per corpora nationum, vel officiorum, vel collegiorum (ut fuit in concilio Basiliensi, ubi procedebatur per nationes, & non per capita) utrum dicatur major, & sanior pars illa, in qua reperiuntur plures voces non habito respectu, nisi ad capita nationum conjundim, an erit habendus respectus ad majorem partem quasilibet nationis, ut dicatur haberi vox illius nationis: ita quod si fuit decem collegia, vel nationes, sive dicantur fuisse majorem partem: & ab illis sex collegiis fuit vota majoris partis alicujus collegii cum voto majoris partis aliorum collegii, vel nationis.

Istam quæstionem movet & examinat abb. Sicul. *in c. scriptum in B. nicolaii de elec.* Et dicit, quod licet aliis ubi diversa corpora conjungantur in unum ad aliquem actum exequendum, non ut diversis universitates, sed ut faciunt unum corpus, computantur voces per capita, & non secundum corpora (ut ibi in *d. cap. scriptum*) secus tamen ubi quando diversa corpora convenirent ad aliquem actum explicandum tanquam corpora diversa non ut faciunt unum corpus: quia tunc ad validitatem actus non sufficit major pars fidelium, vel clerici poteat, ut convenitur major pars episcorum corporum: ut si fuit tria corpora, convenit fuisse major pars duorum corporum. allegat ad hoc *Innocen. in c. pafhoralis in prima responsio de rescript.* Et idem Joan. An. ibi dicit, quod si electio spectaret ad certum prælatum pro tertia parte, & ad capitulum pro alia tertia parte, & ad clerum pro tertia pro alia tertia parte, non sufficit ad validitatem electionis, quod electus habeat totum clerum, & minorem partem capituli, hoc ipsi fuit plures numero: quia tunc non concurrit, nisi una vox: quia clerus totus non habet nisi unam vocem, capitulum vero aliam, fed non potest dici capitulum, ubi non est major pars: ut in *allegan. c. 1. de ely. qua fc. a maj. pars.* Item si prælatus, & major pars capituli eligerent unum, & clerus cum reliqua parte capituli eligerent alium, valeret electio facta per prælatum, & a majori parte capituli, licet in numero personarum ipsi fuerint pauciores: alias quia, ut dictum est, tunc habetur respectus ad corpora, & non ad capitula personarum. Et idem idem Abb. sic fuisse factum in concilio Basiliensi, in quo procedebatur per nationes: videlicet quod ad validitatem actus oportebat, quod concurrerent major pars nationum, licet forte in major parte nationum esset pauciores numero: ut quia forte aliæ nationes difficultiores erant plures in numero personarum. Adde eundem abbatem *in d. pafhoralis de rescrip. in fin. prin.* Et pro his vide *d. Anto. in d. c. scriptum, in 5. colum. & Joan. de Immola in secunda colum.* & eundem Anto. *in c. 1. de turnis.* & eundem abbatem *in cap. pafhoralis de constit. prebend.*

Cardi. autem Alexan. *tr. de cas. 1. circa finem non admittit*, quod dicit abbas: quia in concilio non congregantur nationes ex Christianis, tanquam diversa corpora nationum, fed congregantur omnes, tanquam ovis unius pastoris Christi, apud quem non est difficultio Græci, & Latini: idco debet attendi major pars vbique totius, & singuli a gallione suo, & quandamilia videntur in considerantio ne habendi. allegat in simili, quod dicunt legistæ *in l. C. de impube. & aliis fuffil. per l.* Lucius. *S. Tritius refumendæ de legat. 1.* Dicit tamen, quod si ciles confuetudo explicandi vota in concilis per nationes (ut in Constantiensi, & Pisano, & aliis factum est) tunc opinio abb. esset vera. Et adducit glo. *in c. unico in fide vacante in 6.* & Sallec. *in. quoniam C. de appel.*

Tu adde, quod ad propositum dicit Bal. *in l. fi ad scribenum ad l. C. de appel.* quod quando actus debet expediri a duobus collegiis, non sufficit unum collegium cum minori parte alterius, fed requiritur major pars utriusque: & minor pars non reputatur membrum collegii: ergo actus expeditus ab uno collegio, & minori parte alterius, non confertur facitus ab utroque collegio. Allegat notata *in c. cultiscione de appel. in 6.* per Joan. An. cum reliquis opinionem Oftien. *in d. pafhoralis de concef. prebend.* quod & ponit Feder. *in consil.* 1. Ad idem similiter abbas Siculus *in consil. 57. incipit*, ex infinitipia literis, *in primis vola. in 8. colum.* dicit, quod si papa mandat episcopo Scenesi, ut aliquid expediat cum consultibus, non sufficit, quod episcopus cum consultibus facitat majorem partem: fed requiritur ipse, & major pars consultum, per illum tex. *in d. pafhoralis de rescrip.* Ad quod etiam vide Feli. *in c. cum omnis in 13. colum. & consil.* ubi dicit, quod ex variis conjecturis differentur, & ex subjecta materia, quando conveniant, et diversa corpora, & quando, ut unum corpus, & idem abb. *in d. c. scriptum.* Et pro hoc facit glo. & Joan. An. *in c. 1. de fede vacan. in 6.* & *in c. a collisione de appel. in 6.* ubi dicitur, quod si episcopus, & capitulum habent aliquid agere, non valet, quod ita, sine episcopo concurrat major pars capituli sine episcopo, quia veniunt ut duo corpora separata. Et in hoc reprobatur opinio Oftien. *in d. pafhoralis de concef. prebend.* Et idem dicit abb. Siculus *in d. pafhoralis.* & tenit Joan. An. & doct. *in c. statutum de elec. in 6.* ubi limitat præmissa, nisi ubi convenient duo corpora in unum, ut facientes in illo actu unum corpus: quia tunc fiaretur judicio majoris partis personarum. Et hoc tenit Bar. *in l. fi. ff. de collegiis illicitis.* Et de illa materia potest inspici, quod dicit *in crall. de beneficio Jean. de Sycilia in 2. par. q. 17.* ubi addunctur aliqua similia: & quæ posit Feli. *in d. c. pafhoralis in fi. nonij.* ubi duo corpora.

Et dicit ibi, quod in quadam capitulum capellanus ubi erant patroni defendentes a diversis, & ab una parte tres, ab alia quatuor: quantumcunque unus ultra illos tres, qui facitabat a defendentes, haberet unum ex illis quatuor (ex quo alii tres remanentes non consenferant in eundem ab illis præfentatum, fed in alium) domini non habuerunt respectum ad illum unum, ex quo non fuerat major pars illorum quatuor concurrens cum illis tribus alterius partis: fed canonizarunt gratificationem præfentatis a tribus ad quatuor: Et inter alia etiam allegabat cardi. *in cle. pluris de juspa.* & Rochus *in tract. de juspa. in 2. q. ad fi. in verfi. ipse, vel in 4. quo.* &c. Verum est, quod licet causa facta de voxata, non tamen fuit pronuntiatum proprie pluria, quæ in causa occurrerunt.

Sed ú bene advertatur, concluso dominorum non transire fine dubio, quando ipse patronatus originaretur ab una persona: quia tunc ex quo agitur de una voce originaliter, quæ propter plures a diversis filiis defendentes dividetur in plures, illi plures non videntur convenire, ut plura corpora, fed confundentur in unum. Et quod allegat Rochus *in verfi. ipse*, vel in 4 quo, quod hoc dicit cardi. *in cle. plures de juspa.* male videtur allegare: quia cardi loquitur, quando juspa. originaliter reperitur, & non ab uno tantum. Et si bene advertatur, cum cardinalis ponit exemplum de decem habentibus unam vocem, & duobus habentibus alterum, cardi. quod præfentatio facta a minori parte de decem unum ex illis duobus non valet. Et confiderandum est, quod ipse fumus in patronis laicis, qui præsentent, ut singuli, valet præfentatio facta a majori parte comparatione minorum: ut *inc. quoniam, de juspa. & in c. ecclesia de elec.* aliquando si requiritur major pars ab utroque latere, tunc non dicretur facta præfentatio a majori parte, fed ab utraque parte: & fic habetur respectus, & non majorum partem. Et hoc videtur tenire Joan. de Sylva *in d. 17. p. q. 4.* & videtur Feder. *consil. 1.* (Cum respondet ad contrria) propabitur, quatinenn, five exemplum poterit in juspatronatus.

Quomodo expiscandum, quando ad corpora, vel officiorum, & fuerint diversa, & non unum corpus.

QUomodo autem cognoscatur, quando convenient, ut faciantunum corpus, vel diversa corpora, dicit abb. *in d. scriptum*, quod ex variis circumstantiis poterit deprehendi: Nam fuitanter voces in unum, non potest dici, quod convenient vel diversa nisi tanquam in unum corpus: & idem abb. *in d. pafhoralis.* Item differuntur ex verbis statuti, & materia subjecta: ut patet idem abb. *in d. c. pafhoralis.* Sed Decius ibi videtur impugnare abbatem, cum vult, quod quando duo corpora conveniunt, ut separata, requiritur major pars ambarum, fed quando, ut faciant unum corpus, sufficit major pars omnium simul junctorum: quia, ut ipse dicit, idem videtur in una conclusione, quod in alia per rationem abbatis volentis, quod a majori parte totum corpus repræsentetur. Sed judicio meo ipse non bene concipit mentem, & rationem abb. quæ fuit, quod illud, quod fit a majori numero personarum utriusque collegii simul, non dicitur fiddum a duobus collegiis separatis (quia quod major pars numeri utriusque collegii de per se) fed ab uno ex conflicto, & unione ambarum: sicut patet ad lenfum, ut ipse abbas dicit. Et in his patet, quomodo numerada fint vota in concilio.

Ubi autem materia, super qua est controversia, non effet clara, & evidens, (ut oppositum per rationem, & verisimilem formæ scripturæ, & fundorum patrum diffinitionem manifeste offendatur falsum) fed habet probabilem rationem ad utramque partem, tunc regulariter illam major pars participat in dubio præfumitur fanior: ut dictum est, & dictus *in d. scriptum.* ubi enim eft major pars, ibi præsumitur esse ecclesia: *ut in d. c. ecclesia.* Et ideo in Toletano concilio dictur ordinatum, quod cum ipse libet fynodus agitur, aut pacifice inter pontifices quisquam diffinitur, si pauciores per nefcientiam, vel contentionem forte diffentiant, aut commouit plurium fententiæ colant, aut ab eorum cœtu cum dedecore, & confusione abscedant, aut excommunicationis annus luant poenam.

Sed quid si contingeret difficultas, quod vota essent in plures, & varias partes divisa, & non posset dari majoritas numeri in una, plusquam in alia, nec rationes, nec auctoritatis. Tunc dicterem, attendendum esse diffinitionem, quam ponunt doct. maxime Joan. de Immol. *in cle. ne Romani in 2. col. de elec.* & Matheüs. *in fin tractatus.* Quando fuit varia opiniones diffonum, quæ fit tenenda. Et quæ difficultione possunt esse aliquæ conclusiones in propofito. Sed ut cessaret illa varietas, voluerunt, & obtinuerunt antiqui patres, ut vetitas

A diluciditatur in conciliis, in intimatione concilii exprimere materiam, super qua foret disceptandum: mandando, ut episcopi plus in suis provincialibus concilijs deliberarent, & quid fuiset vitium patribus in provincialibus concilijs conscriptis, per nuncios ad universale concilium mittendos explicarent. Quod patet ex auctoritate Aug. contra Donatistas, qui dicit. Non enim poterat tectiffa nec altercantium nebulis involuta ad plenari concilii illustrationem confirmationemque deduci, nisi prius diluerint per orbis terrarum regiones nubili hinc, atque hinc illustrationibus, & collationibus episcoporum petuscffata effet.

Et hoc idcirco posset contingere, quando papa non effet præsens in concilio, quamvis ipse auctoritate fuisset congregatum: fed si papa fit præsens, videtur impossibile, quod ille calus occurrat, nisi effet ex illis de sententia illa mediam decisio: in aliis autem non videtur, quod possit occurrere. Et ratio est, quia episcopi in concilio, ubi præsit papa, sunt fieri conclusiones: ut dicitur *in c. generali de probat. & gloss. in c. ad apostolice de rescript. in 6.* & diximus supra. Et quando requiritur judicium plurium per viam concilij, tunc requiretur concilium non tenetur illud fequi: ut *in c. cum in vetteri, ibi dicit. de elec. & in c. cum olim de arbit.* Bar. plene *in 1. t. §. fi plures ff. de exerci. cum conscr.* Nam potest minorem partem preferre majori, nec adhuc vitiatur decretum Joan. An. & alii *in c. ecc episcopi de rem po. ordi.* poll. Inno. Quien etiam sequuntur Imola, & Angelus *in l. ad principem. ff. de appell.* & Angelus *in l. majorem. ff. de pac.* & Joan. An. *in c. nullus ex concilio. ff. de reg. in. in 6.* & Bal. *in l. 1. in 6. §. fi. de officio conf.* Et hoc verum est, nisi fit requisitum tenere illud consilium ex statuto, vel confuetudine: quia tunc non sufficeret minor pars, fed requireretur necessitas, quod habetur majorem partem: ut dicitur in dictis locis. Sed hoc non reperitur statutum in jure, quod papa teneatur de necessitate sequi vocem majoris partis episcoporum in concilio conscriptam, ita vetum ejus concurretur cum alia parte minori. Propterea videtur, quod ibi praeest papa, coniungendus cum illis episcoporum, & diffinitionibus, & diffinitiones, quia vota effent divisa in plures partes) illa pars effet tenenda, quam papa velles.

B

C

D

E

F

SEd si non effent divisa vota nisi in duas partes, & res effet secundum utramque partem dubia, & quia effet cum minori parte, ut non deberet prævalere pars minor propter sufficientiam papæ: quasi minor pars tunc dicetur fanior, & quia papa requirens vota habet episcopus in concilio, tanquam conflorius. In hoc ecclesiæ, & non agreteur de caufa fidei, neque de caufa contra papam, quod illa pars prævaleret in quam papa inclinaret: quia si hoc effet, quod de falso papa vult unum, & de veraci conclusione aliud (quia papa præferret fecundum dicta supra in proximo quæstione) multo magis quando tam ab ipsa parte concilij papa sentiret, debet præferri ejus voluntas, fire judicium. Et ad hoc facit, quod volunt Oftien. *in c. pafhoralis de concef. prebend.* quod quando episcopus in actu explicando cum concilio capitulo habet interesse, ut episcopus; tantum vocem habet ipse solus, quantum universum capitulum: & quod ipse cum episcopo est unus solus canonicus, ejus sententia debet prævalere. Et licet ejus opinio ibi communiter reprobetur, tamen effet vera in persona papæ respectu concilij: hoc effet, quod non solum tanta est vox papæ, fed quod etiam præponderat voci universalis concilii, nisi ut supra dictum effet in causis fidei: & de hoc dicitum est supra in quæstione; Quæ sit

tentia præferatur, utrum papæ, an concilii;

Non obstat, si dicatur, quod episcopi, qui sunt in A *c. debitum de big.* c. *fundamenta de elect. in 6.* Dicit etiam Bal. *in l. non ambigitur. ff. de legibus*, quod mortuis electoribus papæ pontificalis auctoritas refidet in congregatione fidelium, quia catholica ecclesia est plena fidelium collectio & sic in præcedenti qualitate vult, quod mortuo imperatore electores populus Romanus, si non esset papa. Si igitur penes ecclesiam universalem, ergo de penes concilium: quia ecclesia universalis repræsentatur per generale concilium, quo congregato concilii potestas penes ipsius concilii potiorem partem: ergo concilium succedit in regimine, & administratione universalis ecclesiæ. Quod videtur velle Panormitanus *tract. de fide quæstion. in prælectio in sexf. præmisso lectione 2. col.* Sed quod vacante imperio succedat papa, ex extravagant. Joan. XXII. *qua incipit*, si fratres, & coepiscoporum, quæ fuit solemniter gloriatio per Egidium Bellamera poll Zenzelinum.

Quinto facit, quod concilium generale habet potestatem immediate a Christo: ut patet in concilio Constantiensi, in quinta sessione: & quod concilium repræsentat universalem ecclesiam: quod intellexerunt sede vacante, ut patet *in sess. 4. Constantiensi sua manus. in 13. char. in 3. col.* Quæ sic coadunata, tanquam habens omnem pontificalem dignitatem, potest illi ipsi pontificali auctoritatem interponere, quam eum relidet omnis potestas papæ: nec dicetur tunc accepisse, sive concilium accepisse: cum ejus fuerit id Christi, ex quo loco vacat. Ergo sic si potestas illa est tunc in concilio, sequitur, quod omnia poterunt per concilium expedici, quæ per papam possent, si sedes non vacaret. Adeqnin sequitur, quod omnia, quæ papa ecclesia remaneret sine pastore aliquo in terris: quod non est præfumendum, ut dixi supra. Et possent contingere multa gravissima, in quibus oporteret uti plenitudine pontificali, & de papa non possit ita de proximo provideri: quod non est dicendum: quia Christus omnia bene disposuit, tanquam bonus paterfamilias secundum Jonas. *in epist. pro humana de Christo.* ibi.

Sexto facit, quod illa, quæ fuint a concilio, dicuntur fieri fuggellione, & influxu Spiritus Sancti: *in c. 2. quid dicimus in principio. ff. lib. 3. 30. de text. in c. voluntatis 25. q. 1.* Et dicit Bal. *in tract. fabricantis in prin.* quod Spiritus Sanctus loquitur per ora eorum, qui sunt in concilio: *per d. c. 3. ff. lib 30. de* probatur Ad. 15. ibi, *visum est Spiritui Sancto & nobis.* & in plurimis fellionibus in concilio Constantiensi, & Basiliensi, dicitur sancta Synodus in Spiritu Sancto legitime congregata. Præterea non ita ibi intervenire Spiritus Sanctus: juxta illud, *nihil duo, vel tres congregati fuerint, &c. c. audivimus 14. q. 1.* dicit Alex. *in c. illa 12. de.* Ex quibus patet, quod fi recipit potestatem a Spiritu Sancto, & a Christo, qui est tunc caput ipsius concilii, & sic illi, qui ubi habitat Spiritus Sanctus, & Christus, ibi est omnis potestas: juxta illud Matth. 28. *data est mihi omnis potestas in cœlo, & interra*: quia omnis potestas est a Deo 3. *q. 4. c. quid cuiquam.* & apostolus ad Ro. 13. 3. sequitur, quod vacante sede omnis potestas remanet in concilio, cujus caput est Christus, & in quo concilio habitat Spiritus Sanctus.

Septimo adducitur tex. *in c. Si quis presente 30. dis.* ubi patet, quod mortuo papa, cardinalis fit, & alii clerici, Deum timentes, quia, ut fuprà sæpius dictum est, nihil aliud funt, quam concilium, quod ex cardin. & aliis prælatis, ac clericis Deum timentibus constat) excommunicant invasorem, & intrusum in papatum: fic collecto clericorum, hoc est concilium exerret jurisdictionem vacante sede Romana. Et mox petua non est in ecclesia, quam anathematizatio: ut in *c. curiositatur 24. q. 3.* ergo cum possint majora, possunt & minora: *de minor. ex parte ct. 5.* Item facit tex. *in ele. de Romani.* ubi cardinales prohibentur vacante papatu aliquid exercere de spectantibus ad papam, & de concilio nihil dicitur: ergo concilium poterit sede vacante omnia exercere, *argu. 1. cum prætor. ff. de judi. & c. mons de prælatis.*

Octavo adducitur auctoritas Chrisili apud Math. 28. *si peccaverit in te frater tuus, &c. & si non audierit ecclesiæ, ecclesiæ dic. ut novis de vacat. 17. in 24. q. 3. si peccaverit 2. q. 1.* In qua auctoritate defignatur data potestas ecclesiæ exercendi jurisdictionem: quia fidelis dicitur ecclesia, & ecclesia non respectet jurisdictionem, & coercitionem. Et fi restringeretur ifta auctoritas exponendo, dic ecclesiæ, idest prælato *C* (ut in *c. omnes 24. q. 3.*) & ecclesia defingendo ad prælatum tantum, fequeretur, quod ubi non esset prælatus, cui diceretur, non esset locus illi auctoritati: & fic fuisset Christus dimittere frequentia, & non providisset in omni casu: quod dicere est hæreticum. Item fequeretur, quod in papa (qui non habet superiorem) auctoritas illa esset frustranea: cujus contrarium dicunt doc. post glo. *in ca. fi papa qu. ab. Ad.* Oftien. *in c. propositi de consil. prædica.* qui dicit, quod in papa illa auctoritas intelligitur, *de ecclesia*, hoc est, otet ecclesia Deum pro eo. Ergo vere intelligitur illa auctoritas de ecclesia universali, & confequenter de concilio repræsentante ecclesiam universalem. Item facit *c. de probis.* 1. ubi tenet, quod non est verisimile, quod voluerit, ut dicetur fibi spiritui salvando rellemus dicere, quod quando dicebat, *si peccaverit in te*, loquerentur tanquam Petro, & non tanquam prælato: & cum diceret, *dic ecclesiæ*, tunc etiam loquerentur ei, tanquam prælato, & superiori: cum non sit absurdum, quod quis fungatur duplici jure: juxta notata *in l. fi confiel. ff. de adop.* Sed per hoc non efficeretur, quin fequeretur, quod illa auctoritas in papa (qui non habet superiorem) esset superflua. Quinto rellius videtur intelligenda proprie de concilio, propter difficultatem, & insufficientiam omnium aliarum ecclesiarum universalem. Si igitur proprie intelligitur de concilio, sequitur, quod conclium poliit excetere etiam ea, quæ sunt pontificalia: quia poliit illis auctoritas exercesi contra episcopos, archiepiscopos, & alios majores, quorum depositio spectat ad solum papam: ut in *c. quod vocatisonem de offi. leg. C. in c. de renuntiatione.*

Et fi dicatur, quod tunc illud, *dic ecclesiæ*, intelligeretur de ecclesia fimul cum papa, qui est præpositus ecclesiæ: ut in *c. ne Romani 15. dis. C. in c. 1. reformata 22. dis.* & cum est auctoritas, & potestas dependens episcopos, sequeretur, quod tunc mortuo papa ifta auctoritas non haberet locum, neque poliet exercesi respectu totius universalis ecclesiæ, quantumcunque immineret casus, & periculum esset in mora, & expectaretur creatio novi pontificis: quod dicere est absurdum, *etc. cum sit de magistris. ex ser de priv. C. 3. cum simili. C. de condit. satisf.*

Nono adducitur jura: primo tex. *in c. ex gestis de ele. ma.* ubi concilium depositi cardinalem promotum, & quod est proprium papæ: ut in *c. 1. de schisma.* Item concilium potest deponere episcopum, & excommunicare *3. q. 1. c. si incipit* & quis episcopus *9. q. 2. c. multum in fin. cum seq. ex q. 3. c. si quis episcopus, & c. eorum, 27. di. c. si quis autem.* Item episcopus, qui recusat judicium concilii generalis, & recusat ibi respondere, ipso facto est depositus: ut in *c. quisquis 4. q. 5.* Item papa cellien in concilio generali fententiam prius a 100 concilio latam promulgat, & excepiatur: ut *c. 2. de sacrit.* Item concilium etiam

A episcopos depositos in synodo restituit: ut *in c. certum, & c. iniquum, & c. episcopus xi. q. 3.* Et tamen illa fuit de relevatio papæ: ut *in c. 1. de translat. prela. & c. quod translatum in big. de offi. leg. & c. fient unicuique de excef. prela. & c. majores de bap.* Item tex. *in c. fi. dist. 79. fi.* ubi quando est dubium, qui sit papa, tunc judicium est concilii: ut dicit ibi glo. & fic conclusum est judex in casu dubio: ergo multo magis, quando nullus est papa, poliet excercere judicia. & est judex in rebus concernentibus pontificalem dignitatem, & potestatem ejusdem & poliet indici etiam a minori, quia si judicat de ejus dignitate, & potestate de papa & papam, qui sit papa, multo magis de ipso, quod ad papam pertinet. Item pro hoc tex. *in fi. transitus 79. di.* ubi etiam concilium eligitur papam, & provisidetur de papatu: multo magis ergo de spectantibus ad papam fit potesti intromittere.

Item facit, quod legitur Act. 1. ubi patet, quod vacante episcopatu Judæ prodituris, omnes apostoli & discipuli simul tradiverunt de successione & eligendum duos ex omnibus (scilicet Barnabam, & Matthiam) & cecidit fors super Matthiam. Si ergo Petrus qui erat primus Spiritu Sancto, possus est, ut omnes providerent in communi, præfumendum est, quod hæc potestas erat penes concilium episcopatum. Et licet tunc non esset episcopatus sicut hodie difficili (ut in *ca. olim. 99. di. & Dicitur ca. cum Petrus 21. di.*) tamen ipse, & beatus Petrus episcopatus in curia. 1. *q. 1. Christus*: unde dicitur Act. 1. de Judæ, *episcopatum ejus accipiat alter.* Item facit, quod legitur, quod ipse Petrus per mandatum omnes presbyteros per singulas ecclesias *Ad. 14. proje. S.* Et per presbyteros universalis ecclesia gubernabatur: ut *c. olim. qu. 4.* Et per ecclesiam fuit ordinatum: ut ex presbyteris eligerentur, qui esset supra alios, & appellaretur episcopus: ut *d. c. olim, & c. legimus 93. di.* Ergo cum fine papa ecclesia sola utebatur illa potestate promovendi episcopos: igitur dicendum est, quod sede vacante possit ista, & his similia, Deum timentes reforvata.

Ulterius pro illa parte adducitur tex. *in c. unico de schisma. in 6.* ubi fuit vacante prohibetur collegio cardinalium electorum illius cardinalis per Bon. VIII. privatos ad futuram electionem: ergo fi hoc non fuisset prohibitum, collegium possuisset: & nolunt dubitat, quod illud erat de arbitrio, juxta *c. de ele. non refl.* Ad idem facit, quod non tantum pap collegium poteft quidquid potest papa vivens: quia ecclesia est nomen jurisdictionis. Sed ecclesia non petest jurisdictionem fuam per mortuo papa: *ergo fi recipe de refcrip. in 6.* ergo quidquid jurisdictionis erat in papa vivente, erit in collegio: & multo magis in concilio, in quo funt etiam cardinales. Imo, ut dicit Andreas Siculus *in c. translata in penul. col. de consil.* collegium potestis etiam facere legem universalem, per tex. 16. q. 1. *c. ecclesia habet fenatum, jun. Bo. c. Confitentiini 96. di.* ubi patet, quod ecclesia habet fenatum: fed fenatus habebat facultatem condendi legem universalem: ut in *S. fenatus tractatum ingrs. de pactis nuptiarum*, *gentium*, *& civili*: ergo & fecularis apostolicus, hoc est collegium cardinalium; igitur a pari, & fortiori ipsum concilium. Sed Andreas non firmat pedem in eo, quod dicit de lege universali, & non est fine dubio: & pro nunc de collegio fine papa non videtur verum. Sed fi cell dubium de cardinalibus tantum, non videtur dubitandum in concilio, ubi funt cardinales, & episcopi.

Item facit, quod papa non potest ibi fuccessorem eligere. *8. q. 1. c. fi Petrus, & c. Moyses*: fed collegium cardinalium poteft papam eligere: ergo

saltem quantum ad hoc potest aliquid, quod non potest papa vivens. Item mortuo papa collegium cardinalium fungitur vice metropolitani: ut *in c. in nomine Domini 3. d.* quod debet exponi, idest vice papæ: qui etiam dicitur metropolitanus: ut *inc. fide de offi. vica.* nec alius tunc potest esse metropolitanus Romanæ ecclesiæ. Item facit, quod in pallidio legati de latere non expirat mortuo papa (ut *in c. 2. de offi. legat. in fi.*) minus in collegio cardinalium, quod non minorem jurisdictionem habet, quam legatus quoad non durare jurisdictio legati, si collegium apostolicum non conferetur; & fit hæc diuturnitas in collegio cardinalium, multo magis in concilio generali tunc congregato, in quo cardinales interveniunt. & sunt eius patres. *l. quæ de cura §. de rei vindi.* Et quod mortuo papa cardinales succedant in jurisdictione, tenet Bar. *in l. ubi absent. fide de tem. of curat. decis ab ill.* de quo videndum in illo arti. Quanda papa efficitur inutilis, vel est captus, vel demens, &c. Et fit cardinales, multa magis concilium. Accedit, quod ubi est solitudo in ecclesia, & contentio inter duos de papatu, tunc dicitur fedes quasi vacare: ut dicitur *in c. unica de filiiprna. in 6.* Et si eo tempore ordinatis eternum reservata papæ, licite fortiunt, & valent ipsis. Hæc expressie concilium Petrus de Anchra. *in consil. 310. incipit*, vilis, & diligentiæ inspecta. & idem Petrus ponit *in tract. filiprnatis circa fi.* ligitur, & hoc fuisset valde ordinariis, magis magis concilium, in quo resident omnes ordinarii, ita quod potest dici ordinarius ordinarium. Et illam partem videtur velle Felinus *in sup. porrectio. fi. de jurejur.* cum allegat Petrum de Monte *in fin monarchia*, quod concilium licite potest se intromittere de spectantibus ad papam, & in expectanda ecclesiæ non potestis imminet magna necessitas.

Sed quod concilium non habeat facultatem exercendi ea, quæ spectant ad papam sede vacante, facit, quod mortuo papa dicitur fedes vacare: ut *in c. in Romana de electi. cum fimil. de. 63. in fine.*, quæ ita fen panantur in propria quæstione: & si vacat, fecquitur, quod non possit quis exercere papalem potestatem, quia non reperitur fedes vacare, quod fedes vacante ad aliquem devolvatur illa potestas pontificalis. Et accedit dispositio illius cle. quæ vult, quod ad cardinales non devolvitur: & habet, quod obiicitur, quod licet, & plures jurisdictionem habeant, quorum Item pechoc facit illud Joan. 15. *sine me nihil potestis facere*, quod adducitur per Aug. de Ancona *in tract. de papa. p.3. art. 3.* Item patet, quia exercitium, illius potestatis fuit commissum Petro tanquam capiti, quo hæc potestas in alios diffundereturet: ut *in c. ita Dominus 19. di. & in c. loquitur 14. q. 1. & in c. fundamentum de el. in 6.* Ex quo patet, quod cum administratores debent a Petro, & sic a papa ejus fuccessore derivari; cum vero ecclesia universalis mortuo papa remanet, ut corpus sine capite, a quo habet procedere ejus authoritas, & a quo debet diffundi ista potestas, sequitur, quod illa mortuo papa nec concilium nulla remanet jurisdictio, sive potestas administrandi ea, quæ non reperiuntur commissa, nec demandata: & maxime quæ sunt referenda in signum privilegii singularis ipsi Romano pontifici. Item quia omne robur concilii derivatur a papa ut *inc. significasti de el.* quo mortuo videtur tunc remanere concilium sine robore: ut ibi *juncta dilta el. in Romani.*

Et illum partem (quod concilium fede vacante non possit exercere exercitata papæ) nec fuccedat in ejus exercitia, ponit abb. Siculus *in c. in Romani super fin. in verbo*, non concionem, de elect. Non obstat, quod dicitur, quod Petro fuerunt datæ claves figurative: quia ecclesiam fignificavit, ut *in c. quodcunque 24. q. 1.* Quia ut supra dictum est in illo arti. Cujus sententiæ ut illaudam, utrum papæ, an concilii: & plenius dicetur in illo articulo. Quis fit magior, utrum papa, an concilium; non tantum figuratiue, sed vere, principaliter, & fundamentaliter datæ fuerunt claves Petro. Et cum dicitur, quod cum Petrus claves accepit, ecclesiam fanctam fignificavit, intelligat, quod non accepit pro perfona fua tantum, fed etiam fuccessorum, & pro omnibus aliis prælatis futuris per derivationem ab eo nostra. Et idea dicit glo. super illud Matth. 16. *Quodcunque figueris*, quod habet claves omni ecclesia in apostolis, & presbyteris: & hoc dicit Joan. An. *in c. ad liberandum in 3. colum. de Judæis.*

Sed obiicis *text. in c. omnibus, 24. q. 1.* qui dicit, quod ifa domus Dei, per quam delignatur ecclesia, etiam accepit claves: ergo non tantum pro fuccessoribus, sed universaliter pro omnibus. Non respondeo aliquem, qui illum text. allegat hoc, nec aliquid de hoc ibi dicit arch. Sed potest responderi, quod Petrus receptit claves pro se, & fuccessoribus, & etiam pro universali ecclesia delegata ab eo ut ab ipso capite quodam capite Dnus dona fua velint in corpus omne diffunderet: ut dicit *text. in cap. ita Dominus, 19. di. & in cap. fundamentum de electi. in 6.* Et fic quod potestas, quæ est in ecclesia, fit deficentive in prælatis ecclesiæ a Petro: & fic intelligitur ecclesia receptile claves, ea quod episcopi, & alii prælati universalis ecclesiæ, & consequenter concilium illam potestatem recipiunt a papa: & non quod omnimoda potestas fit in ecclesia, licet in papa, & non quod principaliter, & auctoritative, licet Petro, claves ecclesiæ succesfeunur. Ad quod facit ille *text. in c. in nomo*: dum dicit, qui autem fperanit eos, cum, a quo missi sunt, & cujus fungunur legatione, fperanit, & ipse intelligitur fperanit a Domino. Secundo sic intelligi, quod ecclesia receperit claves ex illo Joan. 20. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: hoc cum dixisset insufflavit, & dixit eis: accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retenueritis retenta sunt: ut in c. audiremus, & in c. loquitur 24. q. 1.* Et illa verba sunt respicientia ordinis, in quo potestas, & consequenter alii episcopi sunt a papa Petro: ut *de c. loquitur, & dicitur in d. c. novus 21. di.* Vel certio dicendum est, prout dico infra in propria quæstione circa litem: & in illa quæstione aliquantulum circa litem: & in illa quæstione aliquantulum circa litem: & in illa quæstione aliquantulum

ecclesiæ, secundo quando cardinales adhibent omnem curam ad extirpandam hæreses & schismata. Et ad *c. nôs periculum, c. Et. ne Romani*, respondet, quod ibi est sermo in casu, quo vacatio ledit modum tempore durante: sed in extirpando schismate & hæresi (quæ non ita de facili extirpantur) ipsa sedes vacat: & ideo succedunt cardinales in administratione reformanda, quæ eum illis duas restrictionibus. Et ibi ponit, quod possunt conficiare unum vicarium generalem in temporalibus & spiritualibus, item conficiere reliquos & præsides in terris ecclesiæ, item confirmare electionem prælatorum & conferre beneficia reservata papæ.

An requisitum sit divinum in decretis, quando fit iuxta canones, vel iuxta divinum præceptum.

Quæ omnia non habeo ita simpliciter pro veris: ut dixi supra, & infra in pluribus sequentibus quæstionibus: & maxime supra in illo arti. Quid quando papa efficitur fatiuus, vel insiuus. Et cum dicunt, clemes, velit, quod quando imminet periculum grande, tunc possint se intromittere, dummodo omnes sint concordes, videtur dicendum idem requiri in concilio, ut dictum est. Unde primo, antequam concilium apponeret manum ad ea, quæ sunt referenda papæ, prius esset faciendum difficilio, an casus imminens indigeret propter periculum celeri remedio, & an in hoc omnes esset concordes: postea autem quando dicuntur de modo providendi illi necessitati, forte non esset necesse, quod omnes concordarent, sed sufficeret major pars: fecit in aliis actibus. Et hoc esset satis conveniens propter difficultatem concordandi omnes in concilio caffentes. Et ex hoc colligentur duo: primo intellectus illius tex. *In §. idem quoque*, quod non requireretur, quod cardinales omnes essent concordes in deliberatione de modo providendi, sed sufficeret major pars: & quod dicit, vel nisi aliquod tam grande & tam evidens periculum immineret, quod omnibus & singulis cardinalibus prudentibus concordare videretur, illi esset scriptum: intelligatur, quod omnes & singuli habeant esse concordes, quod illi casus occiderent propter imminens periculum esset necessarium providere non expectata creatione futuri pontificis propter periculum in mora: & quod non requireretur, quod essent concordes in modo providendi, sed satis esset, quod fieret per majorem partem. Et hoc convenit rationi illius tex. qui providet accelerate provisioni futuri pontifici: quia in modo providendi non poterat esse difficultas: licet in finiti dicit. *in verbo* non confunam, *inf. cum* allegat. *c. quæ diuersitatem, in fin. ne Romani de c. de* illo casu affirmatum non esset providendi imminenti periculo, & esset causa dissensionis futuræ electionis: & facilius possunt cardinales concordari in illo articulo, quod casus imminens sit periculosus & indigens accelerata provisione, quam in modo providendi. Et hoc credo verum, cum etiam convenirat verbis illius tex. quæ videntur fonare, quod imminens concordia sit in deliberando, si casus imminens sit talis, cui sit celeriter providendum ante electionem futuri pontificis. Et similiter dico in casu, *c. ne Romani. §. sperium*, cum datur facultas eligendi, sive subrogandi præsidentiarios sede vacante: quia sufficeret major pars in eligendo personam pœnitentiarii, postquam esset deliberatum prius concorditer, nisi casus esset subrogationem nullo differante. Et idem videtur dicere cardi. in *§. irritum in 8. quæstio*. Et notandum est hoc: quia ibi doctores nihil enucleant, nec hoc tangunt. Et si illud ulti determinatum in cardinalibus, sede vacante, quando non est conclium congregatum, idem videtur dicendum in concilio congregato, ad quod spectat providere in occurrentibus tempore vacationis sedis: quod videtur succedere in loucum cardinalium in providendo necessitatibus imminentibus ecclesiæ sede vacante. Et ex hoc sequitur aliud, quod ille tex. *in d. §. idem quoque* non habet locum, quando congregatum reperiretur conclium tempore vacationis sedis. Quinimo eo casu poterit satisfieri utrique casui: quod cardinales & non intromittere, nisi accelerata electione futuri pontificis, & conclium provideret imminenti necessitati ecclesiæ. Licet in hoc ultimo sit plus dubietatis: quia cardinales post papæ concilii, cum quibus videtur providendum imminenti necessitati ecclesiæ. Et hoc confidera: quia nihil dicunt ibi doctores de concilio, nec etiam cardinalis, nec abbas in locis prælegatis: sed tantum, quod conclium potest se impedire, si necessitas magna urgeat, nec aliter potest providere, nec potest expectari certatio futuri pontificis. Nec dicunt, si in hoc omnes de concilio haberant esse concordes, ut vult ille tex. in cardinalibus *in d. §. idem quoque*. Et ideo idem videtur dicendum in concilio, quod dicitur in cardinalibus: cum non sit date notionem diversitatis bonum.

Joannes Gersion cancellarius Parisiensis *in tract. de potestate eccle. in ex confiderante* dicit: Quæ quæstione, utrum papa mortuo, vel ejecto poffit conclium exercere omnia, quæ papa, primo dico, quod potest conclium ire ibi papam subrogandi modo fatiuo per electionem cardinalium, vel alio modo per compromissum, vel per viam Spiritus sancti. Item dico, quod potest multa alia, licet practicatum ell in concilio Constantiensi, in diversis sessionibus & decretis respicientibus jurisdictionem coactivam: ut in vocatione & depositione papæ. Sed quoad hoc potest reffondere, quod illud fuit propter schisma inveterarum, quod sapiebat hæresim. Idem dicit practicatum in excommunicando, interdicendo, & absolvendo, & relaxationibus interdictis: ut fuit in Constantia & Tridentina & Argentina. Dicit tamen, quod circa gerenda fuit aliqua, quæ non possunt exerceri, nisi per suppositum determinatum. Unde diffingendo dicit, quod sur ita illa tunc alia, quæ ita nullo pacto esset exercere, nisi fit papa, nec per commissionem nec aliter, vel fuit talia, quæ commisi possunt per aliquem, vel aliquos, per quos hæc exercere non possunt, sed aliut capax est. Ponit exemplum de curato non facendo: quia potest committere simplici sacerdoti non habenti plebem, ut aliquam in cura ita exhibet Missam, audiat confessiones, absolvat & ministret eucharistiam: & sic de reliquis specifatim ut ad facerdotium. Poterit igitur fieliter concilium committere facerdotibus, ut agant talia, quæ nec possunt per se, nec illi sacerdotes sine commissione, vel licentia concilii possint exequi sibi licet. Quo autem ad primum membrum, an sint talia, quæ non possit fieri, nisi per illos, dicit ex commissori doctorum sententia, quod quoad ea, quæ sunt ordinis, nulla sunt talia; quia potestas ordinis est æqualis omnibus sacerdotibus, comprehendendo more apostolici episcopatum sub facerdotio: non enim videtur, inquit, quod sit aliquis actus ordinis, in quem possit papalis autoritas, quin in illum possit de facto potestas episcopalis. Circa illa autem, quæ sunt jurisdictionis, dicit, quod conclium in defectu papæ possit illa exercere: ut in subjiciendo episcopos tales populos, quales voluerit pro sacramentorum licita & rata ministratione. Et ita dicit practicatum in eodem concilio circa Samaritas legatos eis dando, qui licite possunt omnia, quæ sunt ordinis & spiritualis jurisdictionis. Et subjungit quoad indulgentias: quod cum hæc potestas episcopi claves quoad forum pœnitentiæ, & hæc potestas non facere per superiorem quoad usum limitata, cum convenit cuilibet episcopo, poterit etiam date indulgentias: & cum concilium habeat eorum communitatis ecclesiæ, et convenit, licet papæ. de quo dic, ut supra concludum est, & infra dicemus.

Restat respondere ad contraria. Ad primum satis dictum est supra.

Ad secundum dicitur fatendo, quod ex illa concludione facta est provisum ecclesiæ. Et cum dicitur, quod non requiritur fo devolutio administratio B nis ad capitulum: respondetur negando assumptum in iis, in quibus est administratio solius episcopi quia tunc reservantur successori: *ut in c. quæ sæpe de rel. in 6.* Et si beneficiorum collatio spectat ad solum episcopum sine capitulo, mortuo episcopo capitulum se non intromittit: *ut in c. tua fede vacan. in 6.* Item regula affirmativa, quod fecit capitulum in administratione, tanquam legitimus & necessarius administrator, intelligitur falva in prohibitis rathabitione successoris eligendi & promovendi, ac in necessitate inevitabili & evidenti utilitate ecclesiæ & bonorum ejus: attenta etiam diffamia loco ne diminuatur vacatio sedis, vel quasi, vere vel fiste, & alia penitatis, quæ in dispensationibus & aliis similibus attendi consueverunt: fabria quoque privilegiis, consuetudine, vel præscriptione: & nisi sedes apostolica, aut prælatus impositus aliter deuerit providendum. Sunt quinimo ex dictum regulam: *ut nihil in iure, ne fede vacante* per Pavinum. Et ideo ex illis regulis non poterit formari contrarium: quia fiet consuetudo dicitur statutis administrator & non voluntarius, ita & capitulum respectu episcopi: & ideo non poterit allegari pro contrario. Et ad id quod dicitur, quod non est verisimile, quod Christus dimiserit conclium sine administratore, etiam respondeo per omnia, sicut dicit illa glo. *in verbo*, non confunam, *in tale. ne Romani de clec.*

Ad tertium. Dicitur de facto, quod in aliquibus concilis respondetur. Et primo quod concilium Constantiense dicitur, quod id, quod factum fuit tunc, quia factum fuerit tantum per inobedientiam (scilicet Joan. XXIII. qui apud alia duas obedientias, scilicet Gregorii & Benedicti non credebatur hæresis concilium universale, sive ecclesiam catholicam repræsentare) non est mirum cum dicunt: licet nec alia multa decreta, quæ ibi facta fuerunt. Et ideo quando Martinus quintus approbavit gesta illius concilii, tantum approbavit in illis, quæ concernebant fidem.

Item & dicitur quod indulgentiæ alia respondeo, quod indulgentiæ concessæ in illo concilio non fuerunt plenariæ, quæ reservantur Romano Pontifici: *ut in c. cum ex eo de pœni. & remiss. & glo. in tex. c. in. in verbo* pœna. probatur *in c. ad liberandum de Judæ. & Oldra. consil. 271. excipit* quædam tales esse. & dicitur *in d.c. quod translationem de offi. legat.* Ponit S. Tho. *in q. fon. di. 20. ar. 3. quæstiuncula 3.* Concilium autem bene potest dare sufficiatia orationum & indulgentias, sicut alii prælati: *ut in c. quod autem, & in c. cum in eo de pœni. & remiss.* Quinimo abb. Siculus *in fine allegationis in sermone habito in concilio Basiliensi (incepit* Maximus) *in 30. chart., vers.* Si dicatur, dicit, quod conclium generale potest etiam dare indulgentias plenarias per dicta Jubi. *in c. quod autem de pœni. & remiss.* & idem dicit d. abb. *in eo. c. de pœni. & remiss.* Et Feli. *in sermone de indulgentia plenaria*, simpliciter transit eam abbate Siculo. Sed ejus opinio non videtur vera: & contrarium fentit *card.* de Turrecre. *in trac. de pœ. pa. in §. in. inq. 43.* Joan. *An. in c. ad liberandum de Judæ. in fi. eod.* Et quod non sit vera opinio abbatis, apparet ex ita, quæ dixi in illa quæstione, Utrum concilium habat jurisdictionem cognoscendi de litibus & causis & de hoc forte infra, latius dicam. Et illa opinio placet [videlicet, quod concilium non possit dare plenarias indulgentias] non obstante opinione Joannis Gerson & abbatis Sicilini & Pavini quos talvo tantum in illis indulgentiis non plenariis juxta *c. cum ex eo de pœni. & remiss.*

Ad idquod dicitur de concilio Basiliensi, respondetur, quod in illo concilio multa præsumpsuit in totius ecclesiæ perturbationem facta fuit.

Ad illud de concilio Senensi (super quo fe fundat etiam abb. *in de. pœnam* Maximum) respondetur, quod illud fuit de mente & voluntate Martini papæ, & sic fuit bulla affirmativa, & ita refert *epistola 43. in fi.* & etiam audivisse fapius Baldarum de memoria domino Padusano, qui fuerat unus de prædictorum ibi in dicto Senensi concilio.

Ad quartum negatur assumptum, & quod dicit Bal. *in d. l. non ambigitur*, intelligitur quoad electionem de papa mortuis electoribus. & est quæstio, quam Jurec. examinavimus, Utrum electio devolvatur ad conclium, an ad eterum Romanum: vide ibi dicta.

Ad quintum respondetur, quod ex hoc quod concilium potest aliquo casu sibi ipsi auctoritatem intemporare forte contra papam hæreticum, non fequitur, quod non potestatis potestas remanet in concilio, nisi respectu cognitionis causæ forte fia contra papam: *ut in c. si papa qo. di. ex. fraternitatis de hære. & in c. in fidei eodem ti. in 6.*

Ad illud, quod possunt contingere casuæ papæ, aliqua gravitatem dec. respondetur, quod eli provisum per jurisdictionem coactivam: quia conclium tunc est necessarius administrator, ut supra dictum est.

Ad ultrum respondetur, quod motivum non concludit: quia dato, quod inhabitet Spiritus sanctus conclium, non sequitur, quod aliam potestatem recipiat, quam a Spiritu sancto datam: non repetitur autem, quod data fit potestas pontificalis conclio sede vacante. Item auctoritas *Matthæi 18.* loquitur in Christo: idem non sequitur, quod eadem potestas fit in concilio. Sicut dicunt de papa ad concilium: quia major est auctoritas papæ, quam concilii: & quantumcunque papa pratit, non tamen conclium non habet ipsius potestatem omnipotam. Item & concilio sapius errarunt: ut supra aliqua dictum fuit.

Ad ultimum dico *de §. qui pœnitentia*, respondetur, quod fi illo casu, quo aliquis est notorius iniquitus in papatum, concedatur concilio ejectio illius, non sequitur, quod vacante sede contra pontificalis potestas fit in conclio: quia non fit extendere ad mo casu ad alios in materia jurisdictionali, *i. magistratibus. l. cum qui, qui l. §. fi. de juri. omnium judi.* Vel respondetur, quod illud fit illo casu ex facultate concessa ex illo texto. Et ilam ultimam solutionem poluit cardi. *in tale. ne Romani in §. irritum in 2. opp.* Sed prima plus placet.

Ad cle. *ne Romani*, respondetur de regula brocardica, quod casus omissus habetur pro omisso, *l. cum.*

A

B

C

D

E

F

Aduersus Joan. Gerson. Abbatem Siculum & alios pontifices.

i. commodissime de libr. & poſſ.

Ad 8. de auctoritate *Matthei* 18. reſpondetur, quod ex illa non ſequitur, quod poteſtas pontificis ſemanet in concilio. Item mortuo papa etiam illa auctoritas poteſt per prælatos in eccleſia univerſali eſtabiliter exercari; & quoad epiſcopos & archiepiſcopos, quando eſſet periculum in mora & cauſas non recipiunt temporis dilationem, eſt ſatis provium per ſupraſcriptam concluſionem.

Ad nonum, & primo ad 1. *de eleo. non poſſ.* reſpondetur, quod illud fuit factum a concilio præſidente papa. Et ad 2ra ibidem allegata dicitur, quod loquuntur de concilio non papa, vel de ejus mandato, voluntate, vel ratificatione.

Ad 2. c. fidei, dicitur, quod ſi habet cognitionem in aliquo caſu, non ſequitur, ergo omnem potoſtatem plenariam habet. Patet in caſibus *in. ſed fiet de elec.* qui illegum papam, tamen ſede vacante non poſſunt ſe intromittere de ſpoliatibus ad papam. *d. ele. non Romani.*

Ad illud, quod legitur *Acti. 1.* reſpondetur, quod in illo concilio fuit etiam Petrus, & ipſe tanquam principalis propoſitit negotium; & licet hoc ad majorem firmitatem & pugnaculum dilatatione notem. Nam & poſtea ſolus providit de epiſcopatibus, *ut in. c. in illis, 17. dis.* & apoſtolici recepiunt præſidiandi poteſtatem ab eo, ut cum in ſuperiorem recognoſcerent, licet Dominus miſſitet omnes: ut dicit *actuh. in. ita Dominus* 19. *dis.* Poteſt enim papa exercere aliqua maxime ardua cum concilio: ut *d. ca. ex poſtlis, 17. in c. ad apoſtolice de re judi. ti. 6. cum ſimili.*

Ad illud *ex Acti. 14.* quod apoſtoli eunteſ per mundum ordinabant presbyteros, per quos univerſalis eccleſia gubernabatur, & quod per eccleſiam fuit ordinatum, ut ex presbyteris eligerentur, qui eſſent ſuper alios & epiſcopali appellentur, *ut in ad. ciam c. ſin.* & reſpondetur, quod tamen ſumbat auctoritate Petri, & ideo nonſequitur, quod, vacante ſede, ſola eccleſia poſſit illud facere.

Ad 2. prætulitur, dator reſponſio, quod loquitur ſecundum illa tempora, ſecundum quæ intervenebat univerſiſas clerus in electione papæ: ut *in c. in Domin. Domini. 23. dis. & c. ſubvenubat, cum ſimilibus ibidem 63. dis.* Vel quod illi religioſi vocabantur ad conſenſum præſtandum electioni facta & non facienda: ut ſic concordat cum *d. c. in nomine Domini.* Item ex hoc non ſequitur, quod concilium ſuccedit in omnibus caſibus papæ refervatis, ſede vacante.

Ad illud ex *c. 1. de ſchiſma*, in 6. & ad plura motiva, quæ ſequuntur, dic ut per glo. & doc. ibi *in verbo*, vacante.

Ad illud, quod eccleſia eſt nomen juridicionis, & quod ipſa non perdit juriſdictionem mortuo papa, concedimur, quod non perdit omnimodam juriſdictionem, ſed differtur exercitium adminiſtrationis uſque ad creationem alterius futuri pontificis.

Ad illud, quod collegium cardinalium habet facultatem condendi legem univerſalem (quod dicit Andreas Siculus) dic, quod opinio contraria eſt verior, quam ponit Hieſdem d. *Anto in d. c. tranſlata.* Nec obſtat, quod eccleſia dicitur habere ſenatum, quia hoc ſonat, quod cardinales cum papa faciunt ſenatum: & papa ſolus in toto canonico poteſt facere legem univerſalem: quia ipſe ſolus in hoc habet poteſtatem a Deo, *de tranſla. prælat. c. 1. C. qui ſitis ſup leg. c. per venerabilem.* Quo autem ad laicos principes, ferunt & populus Romanus. *I non habitur ff. de c. ff.* ſecundum d. Anto. in *d. c. tranſlato*, & Decium ibidem.

Ad illud, quod collegium eligit papam, quod non poteſt papa vivens: reſpondetur, quod illud, quod fuit collegium, facit non ſolu propria auctoritate, ſed papæ & conciliis: ut *in c. licet de elec. & c. ubi ſpe virtutum ex. ii. in 6. & c. de. ne Romani, ex. ti. & c. in nomine Domini.* 23. *di.* Et ita his ultimis motivis reſpondet Ang. de Ancona, *c. 3. an. 9. in tract. de papa.*

Ad opinionem Bar. *in i. ſed aliſum*, reſpondetur, quod illa eſt reprobata: ut ibi dicit Alex. de Imola.

Non obſtante, quod illud, quod dicit Petrus de Anchu. *conſil. 310. incipit*, vilo quod, ſequitur Alexandrinus *in c. per venerabilem, in §. quod autem*, qui *fuit ſup leg. c. 21. C. 17. dis.* videlicet, quod ubi eſt ſchiſma in eccleſia, ordinarii poſſunt exercere omnia, quæ ſunt papæ reſervata. Et idem dicit de cardinalibus, maxime in eis, quæ concernunt hominum animæ. Et ſecundo fede vacante & cardinales & alii ordinarii hoc poſſunt: ex quo videretur idem dicendum de concilio. Sed dic, quod illud dictum forte non procedit ita ſimpliciter & ſine dubio, ſed in caſu, qui concerneret periculum animæ: & quod idem eſt de concilio. Et eorum dictum intelligo, ut ſupra dixi, quando imminet neceſſitas, & res non recipit temporis dilationem. Et ibi diſponens addhingebat diſpenſatos ad petendam confirmationem a papa vero cellante ſchiſmate. Item ibi Alexander papa confirmavit omnia illa: legitur ſi non confirmaſſet, forte non valuiſſent, nihil aliud concludunt a poena. *I. furiis. qui juſſu. ff. de infamibus in ipſo. ff. de aqua plu. arcen. I. quanquam in prin. de rebus eorum. I. ſed ſi pecunia. §. 1. ff. quod faciſ ten. ff. allo. I. interdum. I. generaliter ff. de novalibus*, bonus tex. *in I. ſi. C. de magiſtratibus conveniendis, juriſ. ſic. tex. cum glo. ex. 1. 17. di. & ex. dicenti.* 28. di. Accedit, quod videmus, in iſtis referratis principi, nec civitatem, nec aliquem eis inferiorem poſſe manum apponere. *I. 1. §. de quæſt. de publicanis, quoniam ex eum ordine quod, quod ſpe. I. 6. C. de iis, qui venium impetraverunt. in authen. quibus mo. natu. iff. leg. §.* quoniam de quo per doc. *in c. quod tranſlationem, ff. leg. 3.* Nec talia principi reſervata poſſunt quæri conſuetudine. *c. bona ex. 1. de poſſe. prælat.* per doc. *de præſcrip. c. cum nobis poſ glo. de poſſ.* Bar. *in I. reſtituent falſa. ff. de ſolu. & in authen. ſed hodie. C. de naturali poſſ.* Et ſic ſic eſt, ergo non obſtat concilium Petri de Anchu.

Quarto conſequenter, utrum concilium poſſit abſolvere, diſpenſare & alia facere quæ ad ſolum papam pertinent, ſimpliciter loquendo etiam ſede non vacante? Et videtur dicendum, quod ſic: Et de hoc videtur tex. *inc. epiſcopus de tem. 7. q. 1.* ubi epiſcopus de licentia concilii poteſt transferri de eccleſia ad eccleſiam. Et tamen tranſlatio eſt ſupremum eſt de reſervatis papæ: ut *in c. quod tranſlationem de offi. leg. & in c. 1. C. quinto de tranſla. prælat.* Ad idem videtur tex. *in c. perſpicue.* 8. *di.* ubi imponitur pena depoſitionis presbytero fornicatio.

Item deponit cardinalem: ut *in c. 2. de ele. non poſſ.* Item depoſuit Patriarcham Alexandrinum, qui fuit auſus excommunicare Leonem papam. Item plures reperiuntur epiſcopi depoſiti & reſtituti a concilio: ut *in capitulo Joannes 50. di. C. e. ſi qui epiſcopus ad. 9. 3. c. nullus epiſcopus 5. q. 8. 3. c. 9. 2. ca. ſed ſed.* Item facit ſtatuta generalia de electione papæ & de ſalute animarum. *c. in nomine Domini. 23. di. & cap. ex multis. 1. q. 3. C. origines. 10. 2. q. 6. c. viſis. 16. q. 2.* Item dicit primatum eccleſiæ Romanæ. 17. *d. §. hinc etiam d. dudum 3. q. 6. cap. aliquantis 9. q. 3.*

Transfert

Transfert quoque in papam juriſdictionem etiam privative ad alios epiſcopos. *d. ca. dudum, c. quamvis. 3. q. 6. c. fuerſanſla. 22. d. de poenit. & remiſſ. c. cum ex eo.* Et cognoſcit de depoſitione papæ: ut *in c. omne autem 22. di. c. ſi papa 40. di.* Item conclium decernit conſiſtum: ut *in c. ſi quis epiſcopus, c. ſic, ſicut de haer.* Et multa his ſimilia reperiuntur per conciliis geſta, quæ ſunt pape referrata: de quibus ſi vide ſupra in proxima quæſtione in bono contrario.

Et hoc tenet Joan. Gerſon cancellarius Pariſienſis *tract. de poſt. eccle. in. ſecundo conſiderantur*, qui dicit, quod ſæpius fuit practicatum in concilio Conſtantiæ diverſis ſententiis & decretis reſpicientibus exercitium juriſdictionis exercitiæ: ſicut in vocationes & depoſitione papæ, ſicut in excommunicatione & interdicto, relaxatione & abſolutione factum fuit in concilio Pariſienſi, & Argentina. In quibus omnibus introducebat ſanctia ſynodalis in ſuprema, decernens & definiens, ſicut inventum in primis conciliis tempore apoſtolorum & aliorum, quod concilium loquebatur & non papa, etiam dum vivebat: ut legitur *Act. 15. & c. 6.* Ita dicit ſpe *in dilta ex. conſideratione.*

Et iſta conſiliio etiam videtur approbari per tex. *in c. ſuper quibuſdam de verb. ſig.* ubi vel Lateranen. concilii largitione concedit. Quem in hoc dicit eſſe Sapientem abb. Sinulus ibi. Ubi patet, quod concilium generale concedit pedagia, guidagia & laliaria, quæ nonnili a principibus concedunturſ: ut ibi *in cap. innovamus de temp.*

Sed tu tene, quod contrarium eſt veritas: quia non poteſt concilium vivente papa ſe intromittere de reſervatis papæ. Et per hoc eſt glo. ab omnibus approbata, quam allegat pro ſingulari Petrus de Monte in ultima quæſtione & ultima concluſione ſua *tract. de poſt. papæ*: ubi ex *c. 1. 2. d. 19. c. ſic. mini.* Non obſtat tex. *in d. ca. epiſcopus de haer.* quia ſecundum Hugonem ibi debet intelligi de ſynodo congregata auctoritate papæ. Et ibi refert Dom. poſtil. abb. & Joan. de Fan. quod ibidem debet intelligi ſactum cum auctoritate papæ, & quod concilium a le non poſſet. Et ita debet intelligi *c. mentorum. 23. q. 1.* ubi, ſi interveni concilium, interveni cum auctoritate ſedis apoſtolicæ. Et de hoc eſt tex. quod ſi debet fieri per concilium, tunc debet fieri cum auctoritate papæ, *inc. ſicut alterius circa fi. ca. con. 67.* Et ita etiam poſſet intelligi tex. *in c. ex geſtis de elec. non poſſ.* ubi in concilio fuit privatus cardinalis: quia illud fuit factum auctoritate papæ, qui quantum ad hoc poſſit exercere ardua cum concilio: ut dicit ibi Inno. & tex. *in c. ad apoſtolice de rejudi. in 6.* Et eo modo poteſt reſponderi ad *c. Joannes in pen. & in §. epiſcopus. 50. di. & in §. penul. & ſi. qui tex. eſt paſſus.* Ad alia autem jura ſupra allegata, & ad illud, quod concilium dedit primatum eccleſiæ Romanæ, dictum eſt in quæſtione, Utrum papa & Romana eccleſia ſimpliciter ſubet a conciliis. Et quod cognoſcat de cauſa papæ, ſupra & infra dictum quando, videlicet in cauſa haereſis: *i. d. cap. ſi papa, & in cap. in fide de haer. in 6.*

Et iſta opinio illius glo. *in. clericis de clerico, excom. mi.* probatur ratione: quia ſi concilium poſſet exercere reſervata principi, jam eſſet ponere duo principia, ſive duo capita in eccleſia, quod eſt directe contra multa jura: ut *in. loquitur c. audivimus. c. dilectus. c. omnibus. 24. q. 1. cap. quoniam de offi. ord.* Pro quo facit, quod duo infiſtolam eandem tem poſſidere non poſſunt. *I. 3. §. ſi duobus vel bionium ff. commodati.* Sed papa vivens & unicus eſt

A Infoliolum in quali poſſeſſione exercendi & concedendi illa ſimilia in ſignum ſuperioritatis reſervata. *d. c. quod tranſlationem de offi. leg. in glo. & d. c. 1. de tranſla. prela. cum ſimili.* ergo non poteſt eſſe penes concilium ſecundum tempus.

Accedit, quod papa dicitur ſponſus eccleſiæ, *97. di. c. eccleſia mea: & c. quoniam de immun. eccle. in 6.* & Cicilius Et licet in vacante ſede eccleſiæ (*ut inc. cum. cæpit 3. q. 5.*) & ſic dicit eſſe ſubdita viro, ut *in c. hæc mulier, c. cum c. in mulier ex. cau. 17. q. ſic.* & eccleſiæ caput eſt papa: ut *in c. aliorum. 9. q. 3.* Sicut & Petrus dattus fuit caput eccleſiæ: ut *in c. regnum 24. q. 1.* Ipſi enim datus eſt principatus: ut *in c. ita Dominus. 19. di. cum ſimili.* & ita eo ſucceſſoribus: ut *d. ca. ita Dominus & in c. Romanorum de elec. & in c. ſuper fraternitate. 22. di.* & ſicut ſponſus præſt ſponſæ (et *d. c. mulier, & c. hæc imago*) ita papa præſt eccleſiæ univerſali: ut *in c. ſpiritaliſ de elec.* Et ſponſus eodem tempore non poteſt eſſe, niſi unicus, & ſponſa Chriſti eccleſia incorrupta eſt & pudica, unum domum novit, unius cubiculi ſanctitatem in caſto pudore cuſtodit: ut dicit tex. *in c. ſponſa 3. q. 1.* Et ſolus papa vocatus eſt in plenitudine potetſtatis, ceteri alii in eccleſia prælati vocati ſunt in partem ſolicitudinis: ut *in decretum, & c. ſup. 3. q. 6. in d. bonorum de audio. & ufu pal.* Et quomodo papa dicatur habere plenitudinem poteſtatis, & ſpiritualis & temporalis, in partem ſolicitudinis quæ dicitur ſingulis civitatibus præpoſiti (proprie quod ſoli fratres ab eo appellantur) vide S. Tho. in *4. ſin. di. 19. ar. 4. quæſtiuncula 3.* Item ſicut vir administrat bona uxoris & gubernat uxorem: *ut in l. ſi ego ff. de jure dotium. c. per vofras de doua. inter virum & non. d. doc. auctium C. de rei vendi. cum ſimil.* Ita papa gubernat univerſalem eccleſiam & gregem dominicum: quia Petro & ſucceſſoribus in ejus perſona dictum eſt, paſce oves meas, non diſtinguendo: quemadmodum hæc de illata: ut patet *Joan. ult. ex. C in. faſtiat de mojo. & doc. & in extrema.* Unam ſanctam. Ipſe enim eſt vicarius Chriſti, ſucceſſor Petri, rector eccleſiæ univerſalis & dominici gregis ductor: ut ſic dicit tex. *in c. ad apoſtolum. 63. ſecterum de elec. in 6.* Et multa his ſimilia vide infra in quæſtione, utrum papa ligetur voto ſuo & juramento: & alia quæſtione, Quis ſit major, vinum papa, an concilium. Non ergo poteſt eſſe eadem poteſtas eodem tempore penes ſuperiorem & aguberatorem, & gubernatum: aliquatis eſſet dare confuſionem, & dicere, eccleſiam militantem non eſſe adhuſtar triumphantis, quæ habet unum caput, quod omnia gubernat: ut glo. *& ibi doc. in ult. de noſtrum de haer.*

Et ſi eadem eſſet in eccleſia univerſali ſive in concilio poteſtas, jam non eſſet in papa poteſtatis plenitudo, nec eſſet ſuperior concilio, ſicut videbimus in quæſtione propria, contra tex. *in d. cap. ſpiritaliſ.* Nec eſſet eccleſiæ unum caput & monarcha, contra illud, quod dicit S. Tho. *in prima parte 102. arti. 3.* de multitudo principum mala eſt, & principatus optimus eſt, ubi unus principatur: ut dicit philoſophus. *2. poli. & reſert. abb. Siculus in c. novuſ de pend.* Et contra tex. *in c. in ſpiritu. 7. q. 1. & quoniam de offi. ordi. & in c. loquitur. 24. q. 1.*

Item non eſſet tam neceſſaria & accelerando eleectio pontificis, ſi concilium poſſet omnia adminiſtrare: ſicut in collegio cardinalium dicit glo. & doc. *in. tic. ne Romani in verbo*, conſonam, *de elec.*

Et ſi dicatur quod papa non eſt ſponſus eccleſiæ, ſed Chriſtus (ut eſt tex. *in d. c. loquitur in ſi. 24. q. 1.*) dicendum eſt ſecundum S. Tho. *in tract. con-*

Quomodo

B. Cicilius

C. ſic ſponſus eccleſiæ.

D

E

F

ren impg. reliq. quod ſponſus eccleſiæ propriæ Chriſtus eſt, & quia dicitur Joan. *c. 3. qui habet ſponſam ſponſus eſt;* ipſe enim de eccleſia ſuo nomine filios generat: alii autem dicuntur ſponſi, ſicut miniſtri ſponſi, exterius ſoopertantes praeſentia verbo, ſacrificiis, & ſacramentorum ad generationem filiorum ſpiritualium: quos quidem non ſibi, ſed Chriſto generant. Qui quidem miniſtri in tantum ſponſi dicuntur, in quantum vicem veri ſponſi in tota eccleſia gerunt; qui univerſalis eccleſiæ ſponſus dicitur. Sic & reſtor dicitur ſponſus ſuæ eccleſiæ, & eccleſia ſuor reſtoris: *ut in c. ſponſa 3. q. 1.* Et tota eccleſia & diœceſis dicitur uxor epiſcopi: *ut in c. ſicut diœceſis. 7. q. 1.* Unde dicit Oſtienſis: *in c. ad appellatio de deci. in prin.* quod tota civitas & diœceſis cum tota parœchia epiſcopi, & qualibet poteſt ab eo ſacramenta recipere, ſicut a parochiano & ſpeciali rectore: *ut in c. officium de offi. archiepiſc. & ep. di. c. omnipotens.* Et ipſe dicitur ſponſus, & in ſignum deſponſationis portat anulum, & eccleſia eo mortuo dicitur viduata: *ut in c. in poſtulatio. de in c. in quo. propter de elect.* Et vide Doctores & canoniſtas. Alex. poſt cos *in d. c. ſicut diœceſis. 7. q. 1.* Et vide Ang. de Ancona *in reſt. de po. 7. q. 1. qu. 1.* qui idem dicit, quod S. Tho. ubi ſupra & Ioſ. *in cap. 1. de reſt.*

Et ad tex. *in. ſuper quibuſdam* & abbatem ibi, reſponde, quod intelligitur, quando concilium fuit legitime congregatum auctoritate papæ, vel cui praeſtit papa. Et ita notat ibi abbas, quod ſi iſte papa, qui habet jura ſuprema ſibi reſervata concedit illa ſolum, malto magis eo exiſtente in concilio concedet cum concilio, quod ſuam ſibi ſuo auctoritate ipſius papæ. *d. ci. ſignificaſti de elect.* Ad quod fieit, quod ibi *in c. ſuper quibuſdam*, eſt ſermo de concilio Lateranenſi, in quo praelati habebant ſecundum glo. *ſi. in eic. nunc de immun. eccle.* & idem ſi fuit Innocentius tertius, ut ibi dicitur. Ubi autem non praeſtet papa, nec ejus auctoritatem eſſet conceſſa pedagia, non credo, quod poſſet ſolum concilium illa concedere: tum quia non reperitur jure cautum, tum quia, ut dicit S. Tho. *in reſt. contra impg. reliq.* & refert & ſequitur cas. ſanctii Sixti *in reſt. de po. pa. q. 56.* exiſtentes in concilio non poſſunt aliquid ſtatuere, ſine auctoritate papæ. quod & ponderet Felin. *in c. 1. qu. de ſponſa.* Auctoritas autem debet praeceſſere, *ut in c. ſolemnitatem q. tatur. ſf. de audito. tutorum.* Et Bar. *in l. ſi qui mihi in fin. ſ. poſtum ff. de acqui. hereditatem.* Et alii *in cum conſortibus de conſtit.*

Sed videtur obſtare tex. *in c. omnibus 24. q. 1.* ubi dicit tex. quod eccleſia etiam claves accepit: ergo videtur, quod pariformiter poſſit ad praeſentem poteſtatis, ſicut Petrus. Sed ad hoc reſpondetur per id, quod ſubjicit idem tex. videlicet ac poteſtatem ligandi & ſolvendi, quod ſolvit contrarium: hoc enim eſt ſolere in ea, ſine quo ſolutio, in quibus apoſtoli fuerunt pares Petro: ut *inc. in novo 21. di.* & ſepius ſupra dictum eſt. Sicut etiam dictum fuit, reſpondendo ad auctoritatem Ang. cum dicit, quod quando Petrus clavem accepit, eccleſiam ſignificavit: (*ut in capitulo quadrageſimo, 24. q. 1.*) quod intelligitur, non acceſſit pro ſe & ſucceſſoribus & aliis ſubditis praelatis: quia aliis fede vacante non eſſet, qui poſſet abſolvere & expiriſſet poteſtas cum Petro: de quo late videndum in quæſtione, Quis ſit major, nemum papa, an concilium.

Poſſet etiam dari alia ſolutio. Si enim volumus tenere, quod omnis poteſtas ſit data eccleſiæ etiam reſpectu poteſtatis jurisdictionalis, poſſet dici, quod talis poteſtas data eccleſiæ in habitu; ſed quod quoad actum & exercitium ipſius viveſſet papa indubitato ſit tantum penes papam, qui ſolus tunc dicitur habere plenitudinem poteſtatis. Facit quod dicitur *in c. cauſam qua qui ſibi ſint leg. & c. novit de judi.* ubi patet, quod licet papa habeat jurisdictionem temporalem in habitu, tamen exercitium ipſius jurisdictionis eſt translatum per eccleſiam in imperatorem: ideo non poteſt papa imperatore vivente esire in idem jurisdictionem temporalis, & quod habet in habitu, deducere in exercitium: quia Chriſtus dixit Petro, qui exercuit gladium & reſcuſſitat Malchum, ut gladium mittere in vaginam; ut legitur *Joan. 18.* Niſi caliſter ex aliqua magna cauſa & ardua: quia tunc beneficium eam in exercitium deducere ex auctoritate Dei *in c. 1. q. 1. pro humano de humi. in 6. & tex. (ibi.* quo notatur) *in c. per venerabilem qui filii ſint legi.* Poſſet etiam ex aliqua magna cauſa privare aliquem principem ſaeularem: ſicut eſt tex. de rege Franciæ *in c. alius 15. q. 6.* Item & mortuo imperatore eccleſia bene poteſtis deducere ad actum baſilondi jurisdictionem, quam habet in habitu: *ut in c. licet ex ſuſcepto, de foro compe.* Et intelligo hanc in terris imperii: quia in terris eccleſiæ ſemper poteſt exercere temporalem jurisdictionem: *ut in c. 2 duabus de appella.* & ibi notatur. De hoc tamen, utrum eccleſia habeat utrunque gladium & exercitium ejus, quando vult, vide infra in proprio loco in pœnit. q.

Et ex hoc patet, quod vivente papa eccleſia non poteſt exercere, quæ ſunt papæ reſervata, ſed bene mortuo papa & neccleſiate lubilitente: ut dictum eſt in quæſtione praecedenti. Et poteſt facit bene tex. *in c. per venerabilem qui filii ſint legi.* ibi, vivente ſuper eos facerdos ſive judex exiſtit, cui Dominus liquit in Petro: *quodcunque ligaverit ſuper terram, erit ligatum & in cœlis*; ejus vicarius, qui eſt locum in aeternum ſecundum ordinem Melchiſedech, conſtituitur a Deo judex ſuperiorem & mortuorum ab apostolo, quod papa eſt judex ſuper omnes alios prælatos & cardinales, quos dicit facerdotes Levitici generis.

Unde patet ex praemiſſis, quod vivente indubitato papa non poterit concilium de reſervatis papæ ſe intromittere: quia illud exercitium jurisdictionis eſt ſolum in papa: et in terminis canonis, *ſi qui fundente 17. q. 4.* Nec diſpenſatur in ſecundo & tertio gradu conſanguinitatis, nec cum irregularibus: ut vult illa glo. *in d. c. clerici de cle. coniug. in mil.* Nec poterit gallicus dare archiepiſcopatu, quod ſimitur de corpore beati Petri *in c. ſignificaſti de elect. & ſic* de ſimilibus reſervatis papæ. Et ſic non poterit ſe intromittere de creatione cardinalium: quia eſt de arduis: *ut dicitur in c. ſuper eo.* poſt Joan. Mo. *de here. in 6. & in d. c. ex geſtis*, quia etiam creare cardinales eſt poteſtatis papæ. Sunt enim in papa illæ quæ per modum poteſtatis & aliquo modo jurisdictionis: ut dicit Immol. *in tex. de Romani de prin. de elect.* Idem videmus in collegio cardinalium, quod licet habent facultatem eligendi & creandi papam, tamen non poteſt, nec ſede vacante, creare cardinalea: ut eſt glo. & ibi omnes doc. *in d. cle. ne Romani in verbo*, poteſtatis, *de cle.* licet ſit minus, quam creare papam.

Et hanc concluſionem ponit ſimpliciter Aug. de Ancona *in q. 3. arti. 9. in reſt. de po. pa.* Et ibi reſpondet ad aliqua contraria: maxime ad illud, quod eccleſia eſt nomen jurisdictionis, ſed eccleſia numquam poteſt jurisdictionem per mortem papæ: ergo quæcunque jurisdictionis erat in papa, ea mortuo eſt in eccleſia. Quia reſpondet, quod eccleſia non pendit

Quando Jurisdictio Papæ Reſcuſa eſt Eccleſiæ reſtituenda.

An poſſit reſtituere in actu, & exercitium.

An concilium eſſet ante poſt deſponſatio papæ poſſitive, & illa ſolum.

An poſſit reſtituere in actu, & exercitium.

pendit pedis jurisdictionem, ſed bene perdit ad tempus illa jurisdictionis actualem administrationem: quia actualis administratio non ſit niſi per papam: mortuo igitur papa cetſat illa actualis administratio ut quoad exercitium alterius. Et pro hoc fatit, quod ponit Alex. 15. *di. in ſynodo.* q. 35. ubi ponit, minus prejudiciſe, quod exercitium jurisdictionis diſtratur ulque ad creationem novi pontificis, quam quod ejus potentia poteſtas ad aliquem devolvatur. Et pro iſta concluſione idem Aug. adducit illud Joa. 15. cum Chriſtus dixit apoſtolis ſuis, *ſine me nihil poteſtis facere.* & vide, quæ dicta latius infra in proximo quæſtione. Et hæc adde ad dicta in illa quæſtione, De quibus cauſis, & licibus poſſit congregiſere concilium: ubi inter cetera dicitur, quod ex eo concilium ſumit auctoritatem a papa, tantum poteſt, quantum fuerit et concelſum a papa, quando eſt unus indubitatus verus papa in eccleſia, qui praeſeſt, vel ejus auctoritate commiſſarius in ipſo concilio praeſeſt.

Et ſi dicatur, ergo ad quid prodeerit congregatio concilii, quando eſt indubitatus papa? fruſtratoria enim videtur determinatio, *c. illa 12. di.* (ubi dicitur, quod ſalubertima eſt commendata auctoritas conſiliorum in eccleſia) omnis dependens a voluntate papæ. Eſt dicendum, quod eſt ſalubertima auctoritas conciliorum, quia cum majori maturitate certiorque edita ejus ſtatuta, vel litteræ ab illo judicium, quod plurimorum ſententiis roboratur. Item ideo ſalubertima, quia concordior cum papa indubitato, & ſic intervenente Spiritu ſanctio. Hautuntur conciliorum decreta: *ut in c. ſi qui dicunt.* q. 1. *in c. ſi ille. 10. c. 2. dd. 15. ub. enim eſt Spiritus ſanctus, & ſuus illud, & ſuus tex. per congregatiſ. ſuit in nomine meo &c. ut in c. audivimus 14. qu. 1.* Item eſt ſalubertima concilionum congregatio: quia ſi papa vel Romanus Pontifex, poſſet per concilium provideri per illa remedia, quæ dicta ſunt ſupra, quando eſt incorrigibilis: videlicet reſiſtendo, & illa ſuſtinendo, & ſic ſunt eſt ſalubertima, quia judicium multorum poteſt trahere ſententiam papæ male ſentientis ad veritatem: multis aperiendam, argu. notorum *in c. quorum de purgatio.* Non obſtant, ſi dicatur, quod concilium revocet ſede vacante ea, quæ ſunt juris poſitivi: ut vult archi. *in c. porro 66. di.* Quia reſpondetur, ut dictum eſt in illa q. Utrum concilium poſſit revocare conſtitutionem papalem: dic ut ibi: quia declaratur dictum archi. ibi, de voluntate, quod ſtatim ſequitur. Non obſtat *tex. in cap. ſum excellentiam 3. q. 4.* ubi concilium promovet aliquem ad epiſcopatum: quia ibi illud fuit factum auctoritate papæ.

Divimus, quod concilium ſede vacante non ſe intromittit de reſervatis papæ: quæro, utrum concilium ſede vacante poſſit deſiperare contra jus poſitivum, & illa ſolum? Illam quæſtionem examinavi in illo arti. Utrum concilium poſſit tollere conſtitutionem papæ: ibi, ut ibidem. Quibus addo, quod notat ibi Ang. *in d. cle. ne Romani*, qui notat illam glo. pro ſingulari in verbo, inferiorem: ad hoc videlicet, quod non poſſit concilium ſede vacante, nec tollere, nec dispenſare, vel aliter violare conſtitutionem papæ. Quod limitat, niſi in iis, in quibus concilium eſſet ſupra papam: quia tunc habet poteſtatem a Deo: quod, quando ſic, allegat 19. *di. Anaſtaſius, & d. c. ſi ſi papa 40. di.* Adde etiam, quod poſſet bene adjuvare legem papæ adjiciendo penam: ut dicit glo. *in d. clemen. in verbo reſiſt.* & poſnit Joan. An. *in cap. de eſſe. archiepiſcopi.* Item addé, quod illud, quod ponit glo. in verbo, in-

Tractat. de Concil.

ferioram, (quod concilium non poſſit ſede vacante violare conſtitutionem papalem) limitatur, niſi eſſet aliqua magna, & urgens cauſa, quæ non reciperet aliquam temporis dilationem, ita quod non poſſet expectari creatio novi pontificis: quia tunc poſſet concilium venire contra conſtitutionem papæ. Hanc limitationem colligo ex iis, quæ dixi in immediate praecedenti quæſtione, & quæ dixi in illa quæſtione, Utrum Epiſcopus, & epiſcopus diſperſent contra concilium generale, ubi multa ad propoſitum allegata vide.

Utrum autem concilium poſſet facere conſtitutionem, quod papa poſſet ſibi eligere ſucceſſorem, quæ dixi ſupra, ubi *in cap. ſicut de eleic. & reſt* Barbatius *in clemen. ne Romani de eleic.* & ibi quid de cardinalibus etiam cum papa, ibi vide cum in pleno. q. ultimo. Et vide illam quæſtionem latius infra 3. ſequenti quæſtione, incipit, Sed hic ulterius quæro: de quo etiam ſupra poſt quæſtionem, Utrum omnes conciliorum poſſit limitare, & tollere conſtitutionem alterius concilii. Rex etiam poſet determinare in regno ſuo in vita ſua, quia erit rex poſt mortem ſuam: ut dicit Bal. *in prooemio Gregorianus*, & refert Barbatius *in d. clemen. ne Romani in q. ultimo.* Vide omnino ſupra poſt illam quæſtionem, Utrum unum concilium poſſit concilium alterius tollere, aliter violare conſtitutionem.

Et illa faciunt ad quæſtionem, Utrum concilium poſſit conferre beneficia: & concludatur, quod non, niſi praeſidente papa. De qua quæſtione vide per plura motiva, & columnas in trac. de beneficio domini Joan. de Sylvegalli in ſecunda parte & in 2. q. & vide, quæ dicta ſunt in quæſtione, Utrum concilium poſſit exercere reſervata papæ. Unde ſi loquimur papa vivente in eccleſia exiſtente, clarum eſt, quod haec poteſtas conferendi atajores dignitates (ut epiſcopatus, abbatias, & ſimilia) pertinet ad ſolum papam: ut dicitur poſt glo. *in cc. quanquam de ſimo. & c. 1. de ſimo. & c. 1.* ubi dicitur, quod ſolus Petrus providebat de majoribus dignitibus: ad idem 22. *di. c. 1.* De aliis inferioribus beneficiis potebat providendi ſuis data epiſcopis: *ut in c. nonne duplica. di. 70.* & *c. 1. q. 1. ſecunda.* Siloquimur ſede vacante, ſicut capitulum, quod repræſentat eccleſiam cathedralem (*ut in ca. relatum de reſtit. et. 3.*) non facerdet in poteſtate conferendi beneficia ſpectantia ad collationem ſolius epiſcopi (*ut inc. nonne in fede vacante 16. & dicitur in c. cum olim de majo. & obe. 3.*) & ſicut vacante ſede non intromittunt ſe cardinales, nec ipſorum collegium de epiſcopatibus, & aliis, quæ ſunt reſervata papæ (*ut in cle. ne Romani de eleic. & in c. nihi perſuadeas ri. in 6.*) ita nec conſilium, quod repræſentat eccleſiam, ſede vacante ſe intromittit de epiſcopatibus, & aliis dignitatibus.

Et illa concluſionem poſuit abb. Siculus *in ſua diſputatione, qua incipit*, epiſcopus *in q. quæſtio*, qui dicit, quod non poſſit dici plenum concilium, nec ſynodus, niſi ſit ſub papa. Et ibi dicit, quod ſi papa non poteſt concilium ſine papa infringere antiquas ordinationes, nec jura, & præcminentias papæ violare, *ergo ad propterea, & c. Nulla.* 25. qu. 1. *glo. in verbo*, inferiorem, *in d. cle. ne Romani*, dixi ſupra in quæſtione, Utrum concilium poſſit tollere conſtitutionem papalem: & aliquid ſupra proxima quæſtione. Facunt, quæ dicuntur *in cap. per venerabilem qui filii ſint legi. & in cap. licet de eleic. Et* eſt generaliter verum in omnibus, quæ voluntarie geruntur per concilium, ſede vacante, & ſic tunc non papa non poteſt, ſicut

An poſſit reſtituere in actu, & exercitium.

nec capitulum fede vacante sine episcopo: ut dicitur *in cap. nosse de majori. & obed. in 6. & in cit. 1. de here.* Ita dicit abb. *in 4. episcopus.* de quo etiam latius *in d. tract. de beneficio, in d. 2. Cardinalis de parvis.*

A Et conclusio hac ratione, quia quando ab ecclesia vacante, ut congregatio totius ecclesiæ, per quo ille electus assumitur, ad electum pertinet creare cardinales?

Illam quæstionem non reperio ab aliquo positam. Bene habemus, ut supra dixi, quod fede vacante non possunt cardinales creare aliquem cardinalem: ut notat glo. *in verbo potestatis*, & doct. ibi *in cit. re Romani.* quæ improbat opinionem Hugonis *in c. nullus, 79. dist.* quem refert Ofhion. *in cap. licet de electi.* quod contra collectaneis, & Joan. de Ligna. *in cap. licet de electi.* Et Andreas Siculus *in cap. translato in penit. col. de consti.* ubi improbat dicta Hug. *in 1. ubi disputat ff. de here. & cura. dativ. ab ilo.* in quantum volunt, fede vacante, quod appellatur ad collegium cardinalium; & similiter etiam improbat opinionem Hug. *in d. cap. nullus.* ibidem videliet *in d. cap. translato, in 2. de testis, cap. pollicitus* ibi glo. *de sponsalibus.* & Et ad rationem, per quam Hugo movebatur (quod ex quo possunt papam eligere, multo magis cardinales) respondet Gulielmus quem tenuit Hugonem, quod datur infirmitas quia capitulum fede vacante eligit episcopum, & non conflet beneficia ad solum episcopi collationem pertinentia. *cap. ista, in fede vacante. C. cap. nosce eo. ti. in 6.* Unde licet vacet fedes, non dicitur proprietas ecclesiæ scapulata; quia, ut legitur dictum ibi, Christus dixerunt, Beta tenuit solum capitula ipsi cardinales (ut voluit ibi glo. *in d. cap. nullus, & in d. ca. unico de schismat. in 6. & in cit. 1. in verbo*, non conformam, *de electi*) fed tantum vicem tunc *1. nominationis C. de decurio.* secundum Lau. & archi. & Domi. ibi. Nec succedunt nili in illis, quæ tendunt ad ecclesiam papæ electionem. Nam quod ibi dicitur vacet, & interim nullus fit, qui possit exercere, quæ sunt suprema jurisdictionis, non incoporeit: quia facilius, & citius potest papa creari, quam concilium congregari: ut in simili dicit Alexand. *15. de in 35. qu.* Et omnis potestas suprema fuit in Petro, & successoribus tantum, nec legitur alteri data: ut *d. c. ista Dominus, & ca. in nova fedipus allegatis.*

Et licet contingat casus, quod concilium reperiatur congregatum, lex non debet esse polita, ut tantum adaptetur ad unum casum, fed debet esse generalis, *l. jura, C. l. ex iisdem. de legibus.* Unde si concilium non succedit papæ mortuo generaliter in suprema potestate, similiter nec in creatione cardinalium, quæ est de supremis: ut dicitur *in d. cit. re Romani, & in cap. ex officio de cle. non res. & in cap. super eo de here. in 6.* Et si non succedit concilium, in quo etiam interfunt cardinales *Iuo jure*, minoriduer, quod succedat in casu particulari, quando est congregatum fine papa, & quando dicitur casus necessitatis infinitatis: quia est defectus in potestate *1. q. 7. Dubertum.*

Accedit, quod si fede vacante collegium cardinalium pro necessitate sectionis vellet creare aliquem cardinalem, vel creare aliquem jam cardinalem legatum, & cogere, ut licet in legationem, non posset eo invito: quia hoc (scilicet cogere cardinalem) est de pertinentibus ad papam, quæ non possunt exercari, nisi per papam, qui habet potestatem super cardinales: ut dicit Panlus, & cardi. & alii *in d. cit. re Romani.* licet bene possint cardinales creare legatum volentem: ut ibi dicitur. De quo supra dixi in illo arti. Quid ifa papa effet fadus institis, & furiosus, &c. & ibi vide opinionem de hoc. Similiter videmus, quod collegium cardinalium non possit revocare legatum a papa creatum (ut dicit Joan. An. *in addit. ad Speca. in tit. de legat. in §. finitur.* verfi. fed quæsiit) ibi est magna causa: ut dicit Ofhion. *in cap. tuam ex literis in prin. de rescip. in integ.* De quo vide *in d. cit. re Romani* per doct. & dict. ibi in eadem questione. Quid quando papa effet efficitus dementi, demens, vel furiosus, &c. A pari videtur idem dicendum in concilio: quia eadem ratio militat in eo, quia fint effectus papæ.

Sed in casu proposito videretur dicendum propter necessitatem imminentem, & periculum ecclesiæ, quia non reciperet dilationem, & cui aliter provideri non poffit, quod ipsum concilium hoc poffet facere: quia necessitas non habet legem, *de confecra. dis. 1. cap. fient non alii 48. dis. cap. penuria, de confecr. cap. quæsivit. 16. q. 1. cap. temiffionem. in anthem. ut si qui fe perhibent haberet res mino. §. fi vero tantum*, ibi glo. *cap. quod non est licitum de regu. ju. cap. 1. de furtis, cap. pollicitus* ibi glo. *de off. ordi.* & bonus text. *in cap. esti illa 1. q. 7.* cum multis concordan. Cessat enim ius, ubi necessitas imminet *ff. de exceptis, cap. 1. non solum §. fi. ff. de offi. proconful. l. aliquando. ff. ex quibus causis major. l. fed, & fi per pretorem. §. ff. de offi. ipsi, cui mandata est juri. l. 1. C. de oper. libert. l. 1. Bal. glo. in novo notandi. C. de refcindem. l. cum antiquitus ff. de manu. in tefta. l. qui potuerunt l. 2. §. quod dicimus ff. fi quis eas. cum similibus.* Necessitatis enim causa jura dispensatio omittitur, sive fufpenditur *l. casus ibi Bal. C. de restum.* Et ratione necessitatis fie dispensatio, ait Innoc. in *cap. cum ex officio de quæst. glo. in. 1. expositis de prebend.* & ibi Ofhion. *in cap.* quod episcopus dispensat contra concilium generale ex causa necessitatis. Et ad hoc in propolito poffent infinita adduci. Item facit ad hoc, quod fi poteft anathematizare intrusum in papatum *in c. si quis penuria 79. dis.* (quod & potuit Lau. & cardinal. *in d. cit. re Romani*) quia ipsa pena est magna: potest, quam habet ecclesia (ut *in cap. corripiantur 24. q. 3.*) & hoc propter necessitatem, quia non est tunc papa, ad quem poffit haberi recursus (ut *in §. potest 3. q. 3.*) poterit a fimili in ipsum creare cardinalem unum, vel duos. Item dicimus, quando est schisma, & contentio inter duos de pontificatu, quod concilium congregatum, quasi fit pontificatus, & hoc propter necessitatem, quia non est alius superior: ut *in cap. fi duo 79. dis.* Sed hoc est de majoribus casibus, & supremis: ut dicitur *in cap. 80. provisum de offi. in 6.* Ergo & ex urgenti, & aliter inevitabili necessitate poterit creare cardinalem.

Ad idem adducu Gundisal. de Villa Diego *in tract. de potestate cardinalium in 6. q. verfi. ultimus*: quia in illa questione, Utrum fede vacante collegium cardinalium possit aliquem cardinalem creare legatum, & compellere, dicit, quod licet aliis pars negativa fit vera, quam ponunt Paul. & cardinal. *in d. c. re Romani*, tamen ubi occurrerit casus infinitatis necessitatis de occurrendo rebus Romanæ ecclesiæ, qui differri non possit, & consuli non poffet negotio commode per alium, quam per cardinalem, tunc poffet compelli. Ad idem adduco *§. idem quoque in d. cap. ubi periculum, & §. veritum in d. Clemen. re Romani.* ubi propter imminens periculum concordat cardinalibus exercere referrata papæ. Ad idem etiam adducit doctissimus ipsa poffitam in illa questione. Utrum fede vacante concilium possit exercere referrata papæ: ubi similiter est conclusio abbatis Siculi, & Petri de Monte, & cardinal. de Turrecre. quod propter infinitatem necessitatis illud concedatur concilio, quod illa non poffet cessare necessitas. Pro quo illi text. *in c. esti illa 1. q. 7.* Ad idem adduco Ofhion. *in cap. tuam ex literis de in integrum rest. & Speculum in tit. de legat. §. finitur.* verfi. fed nunquid: ubi concludunt, quod ex magna & evidenti causa collegium cardinalium possit revocare legatum de latere missum per papam de conflitio eorum: quia sepius etiam minor revocat fu cum fuperioris: ut *in cap. accedens 50. dis.* & hoc ex magna, & evidenti causa. Et licet Joan. An. *in addi.* ibi videatur dicere, quod hodie fit secus propter *d. cit. re Romani*, non videtur verum; quia imo Clementinis in eis necessitatis permittit aliqua cardinalibus fede vacante, quæ probibitis illis, simpliciter: licet, *§. in §. idem quoque cap. ubi periculum de rescit. in 6.* Et licet Petr. de Anchar. reffringat *§. idem quoque* ibi dicendo, quod habet locum in casu fuo (videlicet in necessitate pro defensione ecclesiæ) tamen ille text. in *verfi.* vel nisi aliquid tam grande, videtur amplitare referrendas dictum (videlicet fi effet necessitas pro defensione ecclesiæ) ad aliud grande, & imminens periculum. Preterea §. *idem quoque* loquitur in cardinalibus cum concilio, in ut quæstione proposita.

Ad idem adducu concilium Petri de Anchar. *§. incipit*, vide diligenter, qui dicit, quod ubi est schisma in ecclesia, in tis matrimo, quæ concernunt bonum universum ordinatis, & collegiatis non dimittum exercere referrata papæ, & hoc propter necessitatem, & periculum animarum: quod dictum refert, & legitur Alexandrinus *in cap. per venerabilem de p. quod autem in 1. Aurea*, qui dicit ibi *fiat legi.* Ad idem est, quod dicit idem Petr. de Ancha. *in tract. filiopiatis* pro concilio Pisano in testis questione fine, ubi concedit, ratione fitiismatis cardinalibus posse deputare administratorem fire vicariam in papam, qui exercent referrata papæ. Et ibi ita tunc vera in cardinalibus, multo magis in concilio, quod est majus: cum ibi etiam interfint cardinales: & aliquando judicat de papa: *nec in d. cap. periculum*, nec in dicto Clemen. re Romani, aliquid reperitur fede vacante prohibitum concilio. Ad idem in fimili adducu, quod videntur facerdotes, qui habet limitatam jurisdictionem tam quoad personas (quia non poteft abbitrare aliquem, nisi fit parochianus ejus: ut *in c. omnis utriusque sexus de poni. & remiff. §. ceter. 16. q. 1. & cap. placuit de poni. dis. 6.*) quam etiam quoad casus (quoniam multi sunt casus reservati, a quibus ipse regulariter absolvere non poteft) in articulo necessitatis poffe absolvere omnes homines, & ab omnibus peccatis, & ab omnibus sententiis: ut dicitur *in c. a nobis, & c. 1. facti de sen. excomm. in c. pradecessor in §. forma de offi. delega. & in cap. postoralis. §. propterea de offi. ordi.* Quinimo fecundum glo. *in d. c. a nobis*, eo casu poterit etiam laicus absolvere, & tamen non habet cla-

A vest: ut *in cap. 1. de summa Trin. & in cap. novas de poni. & remiff. cum fimil.* Et vide glo. notabilem & doct. *in d. §. preterea*: ubi habetur, quod laicus poteft illum, de quo ibi, in confessione audire, non tamen absolvere. Sed de hoc vide doct. in dictis locis: fatis est, quod necessitas facit, ut licet contrari laico. Sic dicimus in proposito, quod in morte articulo a quocumque, etiam non ordinatus dicitur ut *in d. c. 1. de summa Trinit. 1. q. 1. quod quidam. de confecra. dis. 4. & quidam, & c. Romanus: & 14. q. 1. o. fidelissimus. §. fed fimil.* Et vide plures calus concellos laico tempore necessitatis *in c. quanto de confess.*

Sic videtur dicendum in proposito, quod propter infinitatem necessitatem ecclesiæ, cui aliter provideri non poteft, & necessitas dilationem non recipit, fede vacante concilium poffit exercere cardinalium unum, vel duos secundum necessitatem: & maxime fi ad tollendum omnem dubietatem poffet illorum creatio confirmatur per futurum papam: sicut quando eft superfitus infinitus papa, quantumcunque ipse retraxerit fe a congregatione concilii, & properetur pro necessitate ecclesiæ fuerit concilium congregatum, forte dicis (etiam fi alias in casu necessitatis liceret) nullo modo licet concilio creare cardinalem: quia tacite videtur poffitio papam poffitive fere, argum. secundum quoniam *in c. quærulam de electi. & in c. confitutionibus de jurejuro. & in c. 2. de in integr. restit. cum fimil.* Facit, quod dicitur *in c. fi diligenti de prescript.*

Si tamen effet casus tam gravis, quam illa, propter quam potest congregatum concilium contra papam, qui deteretur hac ratione congregare: ut puta fi forte papa suspectus effet de hæresi, & poffet, et celeriter non providetur, inferius totum orbem nili hæresi; & non poffet aliter provideri, quam per promotionem alicujus in cardinalem, qui poffet fua authoritate, potestate, & fortitudine extinguere tam hæresim, & hæreticum promotionem papæ aliquo pacto allentiri, & res non reciperet temporis dilationem: forte poffet concilium ifta casu (ex quo jam effet congregatum, & papa deterretur hæresi facere fe suspectum, & casus effet tam gravis) quantumcunque viveret papa inhabitatus, procedere ad creationem unius, vel duorum cardinalium pro ratione necessitatis in ecclesia; tunc etiam concilium fupleret potius vices papæ, quam papam fupleret: ex quo imminente ecclesiæ periculum, & res effet tempore periturus, argument. *text. in c. fi episcopus de supplen. negli. prela. in 6.* Sic etiam cardinales non dicuntur fupleri papam congregando concilium ex quo ipse deteretur, licet congregatio concilii fit de relevanti papæ: *ut in cap. poff tribulationem in glo. de offi. legat. & 17. dis. per totum*, & fupra dixi. Item etiam dicitur, quando effet contentio inter duos de papatu, nec apparetet, qui effet verus papa: ut *in d. cap. fi duo* ibi: *cum non conveniant*, & contentio occurrit (ut fupra dictum est) etiam potestit creare cardinales hac, & similibus casibus: quia ultima necessitas facit alias licitum, quod de se non eft licitum 26. q. 1. o. nil. de confecra. di. 1. fient non alii: de offi. consul. l. 1. §. fin. in l. 1. C. de operis lib. & de offi. proconful. l. aliquando ff. ad legem cor. de fica. l. fenat. 81. de. c. §. diaconus, de confecra. di. 4. & quæ. & cap. baptismi: cum multis fimil. fupra allegatis.* Debetet tamen expectari poffet, confirmatio per futurum verum pontificem. Sic videtur, quod necessitas cogit episcopum transferri: ut *in ca. nihil cum pridem de reseno. & in c. mutationes 7. q. 1.*

Item est justa causa dispensandi, de prebend. requi-
sitis. Innoc. de ætat. & qualit. cum te 10. qu. 3.
nunc. Et David comedit panes propositionis ex necesse-
litate, quod non licebat nisi sacerdotibus, & apostolis; per fata spiceas vellentes fabbatho con-
tra legem Christus innocentes vocavit 25. qu. 1.
§. hic ita. de confecra. dis. 5. difficultas. Contingentia tamen calus fede vacante videtur impossibilis, in tam modico enim temporis vacationis fedis imminere non potest tanta necessitas, cui per ecclesiem electionem papæ non possit provideri, vel per alias modum, quam per constitutionem novem-dinalis. Et concludo in fe præterea videtur periculosa: quia multa possent contingere; alicujus magni concursus, qui possit capiatur ecclesia in periculo: ideo non videtur bona. Et videtur obiliare: quia si est verum, quod clavis fuerunt datæ Petro tantum respectu administrationis, & jurisdictionis, & non omnibus apostolis, & consequenter nec ecclesiæ universali (ut supra dictum est) videtur quod ob defectionem jurisdictionem concilium nihil poslet etiam subditorum quicunque necessitate, ad hoc, quod dicitur in 1. ultimo. Cod. si a non compe. judi. & in cap. ut si clerici in prin. de judi. & cap. ad audientiam de confcrip. & 3. q. 1. in primis cum simil. quia deficiente clave non potest aliquid.

Non obstat, quod supra dictum de presbytero, qui absolvit in casibus reservatis fabbiliter necessitate pet dicta in c. a nobis, & c. facis papæ allegatis: quia aliud est, quando quis habet potestatem limitatam, aliud est, quando nullam. Nam presbyteris dat est potestas absolvendi fecretam, audiendi confessiones, absolvendi, & similia: ut in cap. 1. de summa. Trini. & c. omnis, & cap. nemo cum simil. de pœnit. & remiss. Sed quidam calus sunt, qui reservantur papæ in prerogativam superioritatis ex institutione ecclesiæ, & pontificum, non quod de debilitate in persona ipsius presbyteri: ideo antiquitus idem ent presbyter, quod episcopus 21. dis. cleros 93. dis. legimus dicit. post Innoc. in 1. Or. de prebda. 19. qu. dis. alias, cum simil. Et Petrus apostolus dicit se presbyterum in c. 1. epistolæ 93. dis. Igitur non est minus, ex quo presbyter habet excusationem ordinis licet in aliquibus solum habeat, & poslea fabbiliter necessitate deducit ad actum. Sic in simili dicitur, quod unus episcopus demandat, & committit alteri episcopo ea, quæ sunt ordinis episcopalis: quia per talem commissionem nihil ad de novo tribuit: quoniam episcopus, cui committitur, ante talem commissionem habebat omnia, quæ ministerium conferationis deficiens, sed non poterat ea exercere in alioma diœcesi: quia non licet mittere licentia in melius alienam 6. q. 3. scriptum. c. venerabilem de electi. Ita dicit glo. in cap. agua in fl. de confecra. eccles. vel alta. & glo. in c. quanta de cognat. Facit, quod dicitur in c. novit de offi. legat. pull. glo. in cit. l. 1. de foro compe. Sed fectus ubi est omnimodas defiliens in persona; fecus videtur in casu, quia in casu necessitatis licet possit audire confessionem, tamen propter defectum clavis ordinis non potest absolvere: ut dicitur in c. pœnitentia §. præterea, post glo. de offi. ordi. & vide glo. in c. placuit cit. 3. 24. q. 1.

Hæ videtur dicendum in proposito, ex quo clavis jurisdictionis tantum dicitur data Petro, & in hoc apostolis non fuerunt parei Petro, sed tantum in ordine (ut dicitur in c. in nomine 21. dis.) quod consequenter clavis ita jurisdictionis non fit in ecclesia, & consequenter nec in concilio: & si nulla A modo ecclesia habet istius jurisdictionis administrationem, videtur, quod motivo papæ etiam fabbiliter necessitate quæcunque non potest exercere istam jurisdictionem, nec consequenter creare cardinales: quod est jurisdictionis voluntatis & c. quanta, & c. ex. expos. & c. novit, & c. 1. §. de offi. proconsu. Et hoc videtur voluisse August. de Ancona q. 20. c. 3. in respon. ad quæstum, cum dicit, quod Christus eligendo Petrum pastorem ecclesiæ, dedit ei singularem potestatem clavium, ut dicit jurisdictionem, quando dixit, Tibi dabo claves: sed potestatem clavium, ut importat ordinis consecrationem, tradidit ei simul cum aliis, quando dixit, Accipite Spiritum sanctum. Dixi aliqua referendo dicta. Igitur in illa quæstione, Utrum concilium possit cognoscere de omnibus causis: & aliquid in alia quæstione, Quæ sententia debeat prevalere, utrum papa, an concilium: & dicetur infra in q. Quis sit major, utrum papa, an concilium.

Sed ad hoc potest responderi, quod imo & clavis jurisdictionis etiam fuit data apostolis, sed mediante potestas Petri: quia principaliter Petro, & ministerialiter, & deferentive per Petrum apostolis, & per successores aliis archiepiscopis, episcopis, & prælatis ecclesiæ. Et hoc voluit archiepiscopus Florentinus, summa par. 3. par. tit. 1. c. 23. §. 5. [illegible] septima, in q. col. de cardi. de Turrecrem. in 1. lit. cap. 54. & pluribus locquo. Aliquoqui sequeretur, quod hodie episcopi, qui successerunt loco apostolorum, (ut ait cap. in nomine 21. dis.) nullam haberent jurisdictionem: cujus contrarium apparet in c. cum episcopus, & per totum de offic. ordi. in 6. Item si dicerentur, quod concilium, & ecclesia non habet clavem jurisdictionis, concilium non posset judicare de papa: cujus contrarium apparet in d. c. si duo, & c. si quis presunta 79. dis. Sic legimus, concilium depositit cardinalem: ut in c. ex gesta de cle. non resi. & si potest deponere, potest creare: quia ejus est institutare, cujus est destituere: ut in cap. cum ex injuncto de bene. Similiter concilium deposuit patriarchum Alexandrinum, quia præsumpserat excommunicare papam Leonem. Multæ similiter legimus episcopos depositos, & restitutos per concilium: ut in c. Joanna 50. dis. 1. 1. q. 3. cap. si quis episcopus 5. q. 4. c. nullus episcopus. Item concilium excommunicat, & sic exercet temporalem ecclesiæ: ut in c. si episcopus, & in c. sicut de hære. Et text. ibi. text. fis. 24. dicit, quod fc, & non concilio destruit, qui præsumpserit abfolvere, nisi per concilium ligatus, vel ligate, quos absolvit, & apostolici eleganter Matthæus in epistolam poli Domini refurrectionem: ut legitur dist. 1. q. 1. in c. clerus in prin. 21. dis. Et quod Matthias fuerit electus in episcopum, patet ex authoritate scripturæ, & episcopatum ejus accipiat alter: ut dicitur in Psal. 108. loquendo de Judæ. Et hæc de Matthia similibus. De quo etiam vide plura adducta in illo articulo, Utrum concilium cognoscat de omnibus causis, & litibus.

Hæc accedit, quod apostoli recepserunt potestatem B immediate a Deo ex authoritate Matth. 18. Quæcunque alligaveritis super terram erit ligatum, & c. in cælis; sibi ligo. interligatis supplendo dicit, vinculo matrimonii. Ita ait Hieronymi hic dicit: potestatem tribuit apostolis, ut ferant, cum a talibus condemnantur, humanam sententiam divina sententia roboraret. Quod videtur probari ratione: nam nulli dubium est, quod apostoli, & alii Christi discipuli omnem potestatem jurisdictionis quam habuerunt, non recepernunt immediate a Petro, sed a Christo: quia Christus est, qui loquitur apostolis d. c. 18. & Joan. 20. & Luce 6. ubi beatus Ambrosius, quod propagandam ecclesiæ humanam adsumpsit ad terrarum orbem fatores fidei mitit. Et similie habetur Luce 10. de 70. discipulis: quia apparent immediate mitti a Christo. & Luce 1. 9. Sicut fuer Matth. 16. cum Dominus loquitur ad Petrum dicens, & tibi dabo claves regni cœlorum, & quodcunque ligaveris super terram, & c. dicit ibi glo. ordinaria super verbo, quodcunque, habequit quidem eandem judiciariam potestatem apostoli, quibus poli refurrectionem ait; Accipite Spiritum sanctum quorum remiseritis, &c. Et fic declarat illud Joan. 20. intelligi etiam de judiciaria potestate. Et hanc etiam probatur Matth. ultimo dicit: Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra: eunte ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, docentes eos servare omnia quæcunque mandavi vobis: ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi. Et inter cetera mandata erat illud, quod dictum fuerat Matth. 18. Si peccaverit in te frater tuus, &c. & Et fratrem tuum audivierit, fit tibi sicut ethnicus; & loquitur inconvenientes, amen dico vobis, quæcunque alligaveritis, & c. Hinc beatus Cyrill. super illud Luce 10. ergo, &c. dicit, postquam dixit: rogate Dominum messis, hoc fecit per seipsum. Ita quod per seipsum mittens: sed ipse missus, ut videtur, fuit collatio potestatis: ergo.

Et multum videtur facere text. in d. cap. in nomo 21. dis. ibi postquam dixit, quod Petro data fuit clavis, subjungit; quod vero apostolis dicitur, quod pari conortio honorem, & potestatem acceperunt. Nota illa duo verba honorem, & potestatem, quæ videntur innuere jurisdictionem: & ex quo omnis potestas pertinet quasi de verbis dictis Petro, refert de apostolis, videtur loquitur de eadem potestate, quæ dari fuerit Petro. Et Petro data est ut ferant clavis ordinis, & jurisdictionis: ergo & apostolis. Idem text. in cap. legatur 24. q. 1. ubi postquam dixit, hoc erat: utique cæteri apostoli quod Petrus fuit, subjuit, pari consortio præditi, & honoris, & potestatis. Noto primo, quod dicit, quod apostoli idem fuerunt, quod Petrus in auctoritate: & idem, ergo habuerunt atque clavem ordinis, & jurisdictionis. Quod autem potestas idem sit, quod jurisdictio, probatur in d. 1. §. de offi. proconsu. Ergo. C & c. 1. q. 1. pralla glo. ff. de custodia; licet aliquando possit esse potestas sine jurisdictione, ut notat card. in cle. ex Romani in §. interim in prima rubrica d. cons. Quod autem honor importet concitium jurisdictionis, est text. & ibi ponunt Innoc. & Joan. An. & Petrus Sanion (secundum quod refert Albertus de Rosata in verbo, honor, in eo dictionario) in cap. licet canonum de prob. Quod videtur denotari: quia fuit episcopi, qui successerunt loco apostolorum, habent ordinarium jurisdictionem in suis diœcesibus (ut per totum de offi. ordi.) ita videtur, quod etiam apostoli habuerunt jurisdictionem coercitivam: & fic non solum clavis ordinis, fed etiam jurisdictionis. Ita dicit, in d. cap. legatur, & in d. c. in nomo, dicit, quod omnes apostoli fuerunt pares in ordine, fed fecus in administrationis plenitudine, non dicit tamen, quod Petrus solus haberit administrationem, fed quod Petrus fuit prælatus in exercitio administrationis. Fecit text. in cap. quamvis 11. dis. & text. in cap. ita Dominus 19. dis. & in c. fundamenta de elect. in 6. & optimus text. in cap. in illis 80. dis.

Et hanc opinionem tenuit abb. in allegationibus Jacobati de Concil.

Quibus ex locis patet, quod ipse Jacobatius, ut ipse ait, in 1. lit. cap. 54. Et hanc in tractatu Basiliensi, in 10. notione in 10. cap. de idem abb. in allegationibus ecclesiæ, & in concilio Basiliensi. Item non reperitur, quod Petrus dederit D omnibus apostolis fed Christus: ut dicit text. in cap. nemo de pœnit. & remiss. Ex quo sequitur, quod omnis potestas conciliis conferat haberi a Christo immediate, & non a papa. Et istam opinionem tenuit card. Flor. in tractat. jubilæmatis in 45. q. per notata per Innoc. in c. quanto de jurejur. & c. quod super his de voto. Quam refert, & loquitur abb. Siculus in prælectio allegationum, quoniam vetitus, & cuncta Basiliensi fuitis in 13. chor. in notione: videlicet quod ista potestas jurisdictionis fit in ecclesia, & data fuerit Petro, tanquam principali pro ecclesia: & fic quod fit in ecclesia plenitudo potestatis, ut ipse loquitur, quod tunc dubio poslet in casu propositio creare cardinales.

Sed ad hoc potest fic responderi licentiam S. Thomas, in primo lib. dis. 10. 1. quod cum dicitur aliquis habere potestatem immediate ab aliquo alio, poslet intelligi duplici modo: vel quantum ad immediationem potestatis, vel quantum ad immediationem suppositorum agentium, a quibus habetur talis potestas. Primo modo dicitur, quod omnis virtus, auctoritas, potestas, & jurisdictio, quæ est in papa, five in aliquo concilio prælato, ab Christo immediate. Hoc patet: quoniam a nullo alio poslet talis potestas conferri, nisi per nostos. Item collatione in Christo, sive collatam a Christo: licet nulla causa secunda possit agere, nisi per virtutem causæ primæ. Si loquitur secundo modo de immediatione, quod est ex parte suppositorum agentium sive potestatem conferentium (quomodo nunc quia dicitur a Christo immediate potestatem aliquam Beatissimo Petro, & Beatissimo Petro apostolis, & ipsum Christum conferentem non est aliquod medium, fellicet fuppoitum fuliipient a Christo. Ita dicitur, quod potestatem habet Christus, quod solus Petrus immediate a Christo potestatem jurisdictionis accepit: cui soli dictum est, Tibi dabo claves, & c. & ibi dabo claves regni cœlorum. Et hic cetera apostoli mediante Petro a Christo potestatem acceperant, & non immediate a Christo. Unde Joannes, cum in sermone tertio dicit: Magnum & mirabile, dilectissimi, hunc vero confortium accentur fuit tribuit divina dignatio, ut si quid commune cum eo voluit cæteris esse principibus (videlicet apostolis) nunquid nisi per ipsum dedit, fellicet Petrum, quicquid aliis non negavit? Sed primo modo (videlicet quantum ad immediationem virtutis) omnes apostoli poslunt dici habuisse potestatem jurisdictionis a Christo: quia ab eo profluxit omnis potestas ecclesiæ. Et hoc modo poslet etiam dici omnem potestatem ecclesiæ immediate data potestas jurisdictionis a Christo. Pro hoc cap. 1. §. una vero de summa Trini. quia omnis potestas est a Deo: ut ex eodem qui capitur 5. q. 1.

Sed ista responsio per istam distinctionem fic generaliter non satisfacit: quia non tollit contrariu, per quæ apparet, quod etiam loquendo de immediatione, quæ est ex parte suppositorum agentium, non probatur, quod a Petro cæteri apostoli potestatem receperint, fed potius contrarium, quod imo immediate a Christo. Unde poslet, quod eo modo loquendo de immediatione suppositi agentis, fit verum dicere, Petro principaliter datum esse clavem jurisdictionis (quia inter Christum, & Petrum nullo medio potestas data reperitur) non tamen probatur, quod poslet potestas data fuerit apostolis mediante Petro, & quod a Petro poslea

apostoli recéperint potestatem jurisdictionis. Nec respondetur ad auctoritates supra in contrarium adductas: per quas apparet contrarium, quod imo potestas jurisdictionis videatur data immediate a Christo apostolis, sicut & Petro. Et probatur hoc a simili. Ex hoc enim, quod data est potestas clavium Petro, non sequitur, quod successores in patriarchatum recepisse potestatem a Petro, sive a Deo mediante Petro: quia imo potestas pape est immediate a Deo, ut *in c. novit de judi.* quia data eli dignitati, executio autem personæ. Quod patet: quia non dicitur vicarius Petri, sed Dei: ut *in c. 1. eccle. bene.* & bonus text. *in cap. 1. de bomi. in 6.*

Unde magis firmiter, & particulariter respondetur. Et primo ad auctoritatem Matth. 18. dicitur, quod videtur proprie loqui de potestate jurisdictionali ex contextura verborum: cum grius dicat, *dic ecclesiæ, & dicetur, si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, & publicanus.* Quæ auctoritas loquitur de potestate jurisdictionali: quia ut dicit ibi gl. Nicolai super, *dic ecclesiæ*, tunc fiunt indaccedi tellet ad facti probationem: & ibi, *sit tibi sicut ethnicus, & publicanus*, dicit etiam gl. Nicolai, id est, separetur ab aliis fidelibus per excommunicationem, & confunta & quidita vitanda, *ethnicus, & publicanus*, subjungit immediate, *omnia dico vobis, quæcunque alligaveritis, &c.* Unde apparet, quod de eadem potestate jurisdictionali loquitur, de qua prius loquutus est. Unde ad prædictam auctoritatem Matth. 18. respondetur, quod per dictam auctoritatem non habetur, quod sit tota data ab illius jurisdictio, sed bene loquendo fcripturæ, vel infinuata danda in futurum eis, & fuccellribus: quia ante passionem Christus non dedit aliquam potestatem discipulis: quia tunc Christus per se regebat. Sicut nec fuit tunc data Petro, sed tantum promissis, Matth. 16. videlicet, *tibi dabo claves, &c. & quodcunque ligaveris*, &c. Et ita dicit archiepisc. Flor. in *summa in 3. tit. 23. c. 1. in 2. cap. 5.* circa quantum ad quinqum. Et ad auctoritatem beati Hieronymi ibi cum dicit, quod potestatem tribuit apostolis, respondetur, quod exponi debet, id est, tribuere promisit. Loquutus est enim Hieron. more scripturæ de potestate promissa, ac data fuisset. Sed illud non solvit contrarium: quia illud Joan. 20. *accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, &c.* Ipse post passionem. Et glo. ordinaria Matth. 16. super verbo, *quodcunque*, dicit per illa verba datam apostolis potestatem judicariam, ut supra dixi: & est ex auctoritate Hieron. cujus verba sunt illa: videlicet habent quidem eandem judiciariam potestatem illi apostoli, quibus post resurrectionem ait Dominus, *accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis, &c.* quæ sunt verba Joan. 20. quæ figurum prolata post resurrectionem. Et subjungit glo. habet etiam omnis ecclesia in presbyteris, & episcopis: sed ideo Petrus specialiter accipit, ut omnes intelligant, quod quicunque ab unitate fidei, & societate ejus fe separaverit, nec a peccato solvi, nec unitum posse ingredi.

Videtur difficile constantiam: & non reperio aliquem qui de illa glo. faciat mentionem. Sed ego responderam, quod cum glo. dicit, quod apostoli habent eandem judiciariam potestatem, quam Dominus promisit Petro in illo text. Matt. 16. per illa verba, *&c. tibi dabo claves, &c. & quodcunque ligaveris, &c.* tantum intelligitur de judiciaria potestate discernendi inter lepram, & lepram, id est discernendi inter peccata: & fic de potestate ordinis, & non de judiciaria fori contentiosi. cum quia illa auctoritas

A Matth. 16. loquitur de potestate ligandi, & solvendi a peccatis. Tum etiam quia glo. uiterius poltea le magis declarat, cum dicit, homo cum reconciliatur ecclesiæ per judicium facerdotis. Et iterum infra. autem in homine poll febris purgationem debilitas quædam remanet, quæ febris non eli, a qua non cito purgatur, fic in homine poll criminum remissionem, pro qua judicium ecclesiæ subjit, ipius peccati debilitas remanet. Et fic apparet, quod loquitur de judiciaria potestate discernendi inter peccata. Et, quod dicitur *in c. per venerabilem, qui filii sint legitimi.* Et ideo Ex hoc responsione ad illum auctoritatem Joan. 20. dicit, *in 4. sen. di. 19. or. 3.* Ad absolutionem peccatorum requiritur duplex potestas: scilicet ordinis, & jurisdictionis, primam potestatem esse B in omnibus facerdotibus æqualiter, non autem secunda. & ideo dilitum Domini Joan. 20. quo dedit apostolis communiter potestatem dimittendi peccata, intelligitur de potestate, quæ fequitur ordinem. Unde & facerdotibus, quando ordinantur, illa verba dicuntur. Et fi dicatur, quod non poffit intelligi de potestate ordinis, quia illam habuerant in cœna Domini, cum facti sint facerdotes; respondet S. Thom. *in quarto di. 24. q. 1. arti. 3.* quod Dominus dedit discipulis latis facerdotalem potestatem quantum ad principalem actum, ante passionem, quando dixit, *accipite, & manducate:* unde subjungit, *hoc facite in mei commemorationem*; sed poll resurrectionem dedit eis potestatem facerdotalem quantum ad actum secundarium, qui est ligare, & solvere. Potest etiam intelligi dictum Domini quantum ad oblensionem, feu ulum dilitæ potestatis fecundum illum modum, ficut dicit fcriptura, quo colueriri dicere, rem fieri cum innotescit fecundum Petr. de Palude: & refert archiepisc. Flor. *in summa in 3. p. tit. 23. c. 1. in 5.* Sed respondio fancti Thomæ videtur magis confona dictis fanctorum fecundum gl. archiepisc.

Ad alias auctoritates ex Lucæ 6. 9. & 10. respondetur, quod non dicitur, quod Christus dedit discipulis, quod dederit eis aliquam potestatem jurisdictionis: fed ea, de quibus loquebatur (ut prædicare, & infirmos curare) erant potiora ad bonum animæ, & rationæ ordinis, quam recognitio jurisdictionis. Et ita dicit ex eadem gl. ut evangelizando, & infirmando in fide: juxta illud *Joanni 20. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.* ubi glo. Nicolai *fuspicio, quia me fcilicet ad veritatem fidei docendum in Judæa, & ego mitto vos ad hanc veritatem publicandam per totum mundum.* Quinimo nec legitur, quod 70. discipuli mitti a Christo nisi (ut ait Lucæ 10.) fucrint facerdotes per Christum, licet apostoli: qui in cœna ultima cum dixit, *hoc facite in mei commemorationem*, fecit eos facerdotes: ut patet *Lucæ 22.* & dicit archiepisc. ubi supra. Et licet text. *in cap. in novo 21. di.* dicat, quod 70. discipuli teneant locum facerdotum, non fequitur ex hoc, quod fecerint eos facerdotes a Christo, nisi in figuram: ut ficut discipuli illi erant fub apostolis, ita presbyteri fub episcopis.

Ad text. *in cap. in novo*, respondetur, quod licet ibi, *sic & vos Episcopi, &c.* ut respondet, quod est fermo de paritate quoad ordinem: & archiepisc. Flor. ubi supra *in 2. §. dicat*, quod quamvis eadem potestatem, & æqualem in conficiendo habuerint omnes apostoli, & episcopi, & facerdotes, tamen quantum ad potestatem ligandi, & solvendi, plenitudinem habuit Petrus portaliis, & jurisdictionis: & dicat fic intelligi: *in novo*, & idem in *§. 3.* dicat, quod ait Anselmus, *1. di. in novo* (videlicet, quod cœteri apostoli cum eodem Petro

Petro pari consortio honorem, & potestatem accepérunt) Ergo non intelligitur de potestate ordinis, & sacramentorum, non quantum ad administrationem feu jurisdictionem: nihilominus fecundum indiscriminem fupra factum probatur de verbis, honorem, & potestatem, & intelligendo ea importare jurisdictionem, & exercitium jurisdictionis, non est bona refponsio gloffarum. Nec poteft dari alia refponsio, quod apostoli fuerint pares in consortio, in honore, & potestate, quia licet Petrus recepit claves ordinis, & jurisdictionis, fic & apostolis datæ fuerant claves ordinis, & jurisdictionis: fed apostolis jurisdictionis discernendi inter lepram, & lepram in foro animæ: & in hoc dicuntur pares. Verum aliter fuerunt in Petro, & aliter in apostolis: quia in Petro conceditur a Christo, quæ receptæ tantum caput plenitudinem potestatis: apostoli vero mediante Petro receperunt potestatem jurisdictionis, tanquam in parte fofficiundis alcili: ut *ex decretis 2. q. 7. & in c. ad honorem de audit. & vita pal.* Et per hoc cri refponsio, quod licet hodie episcopi habent jurisdictionem ordinariam, qui loco apostolorum (ut *in c. ecclesiæ 35. di. & & c. in novo*) fic intelligendum est de apostolis, quod ipsi eo modo habuerunt potestatem jurisdictionis de Petro, quo nunc episcopi habent a pape: quia papa habet potestatis plenitudinem, episcopi vero fum in partem folicitudinis vocati. Unde archiepisc. Flor. *in sua summa in 3. par. in tit. 23. c. 5.* §. 1. dicit, quod principatus, feu potestas data apostolis est feptuplex: primo potestas baptizandi: fecundo potestas predicandi, & temporalia accipiendi: tertio conficitas facerdotalis eucharistiæ, fofcendi, & ligandi: quarto potestas pontificalis confirmandi, & ordinandi: quinto potestas miracula operandi: fexto potestas convertendi: feptimo potestas jurisdictionis fententiandi. Unde Pfal. 138. dicitur de apostolis, *Nimis honorati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum.* unde Joan. 15. *Vos dixi amicos*: & apostolus ad Rom. 8. dicit, quod *primitias spiritus accepimus*: & licet fuerint priores temporis, tamen in potiores cœpit gratiæ. Nunc autem, id est, valde honorati funt a Christo, & ecclesia conflituti judices fæculi, lumina mundi, pastores primi ecclesiarum: nunc etiam, id est, valde confortati, id est, robustiores, & firmiores ab principatus eorum, id est, potestas; excedit enim omnem principatum terrenum. Et circa feptimum potestatem jurisdictionis notandum est, quod apostoli fuerint episcopi habebant potestatem excommunicandi fideles manifeste peccantes, quod facientes tradebant eos fatanæ vexandos corporaliter: ut fecit Paul apostolus ergo illum Corinthum, qui incestum abutebatur: *1. ad Cor. 5.* Illam tamen potestatem, quæ ad jurisdictionem pertinet; recognoscebant apostoli fe habere fub Petro. Unde dicit archiepisc. ubi supra *in 7.* potestate, *in d. tit. 23. in §. 3. in prin.* quod potestatem jurisdictionis judicandi, & fententiandi in foro penitentiæ, & foro contentioso cili apostoli omnes habuerunt a Christo, ita tamen ut ellent fub Petro: ipse autem Petrus immediate a Christo accepit omnem plenitudinem jurisdictionis. Et fic omnis ejus fucceffor id eft papa plenitudinem potestatis habet a Christo, *cæteris de jud.* alii autem episcopi, & prælati in parte habent, & omnes a papa. Unde Ambrosius dicit. Est aliud pifcandi genus, quo generis folum Petrus Dominus piscari jubet dicens: *Mittite hamum, & cum piscem, qui primum offenderis tolle eum.* 3. 4. 1. eft & aliud. ubi glo. dicit, per hamum intelligitur jurisdictionem, quia Petrus præfuit aliis: quia hamo, id eft ferro relevatur carnis putridæ §. *di. 6. plerumque*, & ideo folus Petrus hoc piscandi genere: Ipse enim potestatem ligandi atque solvendi pre aliis habet. De his plenius dicam in illo articulo, Quis sit major, autem papa, an concilium. ubi omnino videndum est latius: quia ibi informat plures alias pulchre difficultates.

Ad illud, quod dicitur, quod concilium repetitur depositio cardinalium, & patriarchum, & episcopos, dicendum est illud fuisse, vel quia interfuit papa, & depositi cum conflio concilii, vel fuit factum auctoritate papæ: vide quod dici in illo articulo. Unum concilium congaudet de omnibus causis, & litibus. Sed adhuc posset dari alia folutio ad hæc: videlicet quod quamvis nullam habeat rescindendi Christus, & conferpentet nec concilium, nec alius, quam Petrus, tamen in propofito illa jurisdictio, & auctoritas illo casu imminentis necessitatis fuit per papam per *§. sidem quoque.* & conferpentet ratione intimationis necessitatis, cui aliter providerí non poteft, collegium fede vacante poterit creare unum, vel duos cardinales. Et ita poffet reffringi ingens Pontifex *in c. nullus. 79. di.* Sed, ut dictum eft, concilio Hispanis videtur periculofa, & magis tenendum est contrarium: quia ffantibus aliis cardinalibus facta poffet per illos providerí: & non videtur poffibile, quod fic dare calum, cui non poffit provideri: properea conclufio, & dubium de impoffibili videtur.

An concilio poffit fuscitare, quod papa poffit illi dispensare contra *Canonem*.

Ced hic ulterius quero, utrum concil. poffit fuscitare, quod papa poffit fibi eligere fuccefforemf *Balac. Alicio alia* quæ, quod papa poffit allegat glo. *8. q. 1. §. hi minibus.* Sed illa glo. loquitur de papa. Poffea allegat alias contra, *per. Adriamo 6. q. di. Tandem* concilio, quod fuscitare illum velles facere ffatutum generale de quocunque papa, non poffet. Et idem videtur velle, fi papa tum cum cardinalibus hoc velle facere, quod non poffet: quia ipsi gubernant ecclesiam, non autem obitum: fecus nec electores imperii una cum imperatore poffunt mutare formam poftfatus imperii generaliter conflitutam. Doch contrarium *in c. Romani de electi* dicunt, quod licet papa cum cardinalibus poffit edere conflitutionem circa formam eligendi fuum pontificem (ut ibi & in *c. ubi principalem de electi.*) tamen non poffet papa facere conflitutionem generalem, quod licet papæ eligere fibi fuccefforemi quia nec Mayfes hoc fecit: ut *in c. Mayfes 8. q. 1.* Et *ratio* hujus eft, quia aliud eft potestatem cardinalium reffringere circa electionem, aliud fibi in poffterum reffribere, & per conflitutionem fibi referuare quod non licet: quia aliquando alis indulgere poffumus, quæ nobis referuare non licet, *ut. §. una de rebus eccle. non alie.* fecundum Doct. Et abbas in *c. accepimus de pace.* dicit, quod licet papa poffit poftfatum date alteri eligendi fibi fuccefforam (7. *q. 1. perfifi*) tamen non poteft ipse facere generalem conflitutionem de eligendo omnibus futuris ibi fuccefforam. Quod autem de eligendo fibi fuccefforam cum auctoritate concilii ffatuere poffit, faciunt in argumentum omnia illa jura, quæ loquuntur de forma eligendi Romanum pontificem, quæ funt edita approba nre concilio. Sic videretur in propofito, maxime cum ecclefia etiam circa facramentalia (quod plus est) poffit aliquid immutare, & ordinare: et dicitur in *c. unico de facra unct.* & dictum eft supra.

Propter inconvenienti placet, quod dicit Balaec debet trahi in exemplum, quod facit Petrus *§. q. 1. si Petrus*, dicit cardi. in *de int. Romani.* Vide in *f. c.*

d. c. excipimus de pat. & supra in penul. quæstione prædecessori, ubi vide omnino.

Hicnym Gregorius Cardinalis Ostiensis Papam eligendum deposuit, quia pontificatus electio non ad Cardinales, sed ad Ecclesiam pertinet.

ULterius quæro, si in concilio congregato contra papam reperiuntur papa exauctoratus, & depositus per concilium, & debet fieri electio novi pontificis, ad quem spectabit electio, utrum ad cardinalium, an ad cardinales? Abbas Siculus movet quæstionem *in c. licet in 4. cal. de electi.* & ibi tenet, quod ad concilium. Rationem affingit: quia jura, quæ dicunt, electionem spectare ad cardinales, loquuntur, quando vacat papatus, vel per mortem, vel per renuntiationem. Sed quando vacat per privationem, vel quia concilium decrevit in discordia duorum nullum esse papam, tunc spectat ad omnes laicos: quia hoc videntur velle jura antiqua *in c. si dico 79.* ab quæ jura in hoc casu non reperiuntur correcta. Dicit tamen, fuisse super hoc disceptatum in concilio Constantiensi, & Pisano: & quod ad eviandam discordiam fuit obtentum pro illa vice, quod concilium transferret potestatem fuam in collegium cardinalium: & ita cardinales eligerunt ex auctoritate propria, & concilii.

Petrus cardi. Cameracensis *in tract. de pontific. cap. Porro*, tenet quæstionem *in 2. quæstione*. Et ibi videtur concludere, quod licet aliàs regulariter spectet ad cardinales electio papæ fede vacante, tamen ubiunq; fuerit schismatis tunc concretis ecclesia Urbani, concilium intervenire debebat in electione papæ: & quod collegium cardinalium non debebat totaliter excludi ab hujusmodi electione propter dubium, quod poterat oriri tum propter non electum, quod per concilium poterat ipso jure eis conferio privari: tum quia si aliqua calu cardinales essent privati jure eligendi, remanebant, ad quos devolveretur jus eligendi: quia aliqui magni doctores tenerent, quod rediret ad Romanos, tanquam ad eos, qui habent potestatem eligendi: & electores per translationem: ut ipse ponit *in q. 10. 11. & 12. conclusione*. Concludit, tamen ad fedandum scandala, quod concilium debeat concordare cum cardinalibus, ne detentur facilius in schismatibus, & alia illicita generandi. Et sic cardi. Cameracensis habuit spiritum prophetiæ: quia ita fecutum est.

Sed idem abbas movet quæstionem *in 2. quæstione in 5. notabili de excuso*. Et ibi ponit determinat: fed motivum ejus tendit ad hoc, quod spectet ad collegium cardinalium per illum textum: nbi in inferioribus collegiis si aliquis privatur, electio reventitur ad collegium, & non ad privantem. Et ibi ponit, quod si aliqui prælatus, vel abbas privatur in curia Romana, beneficium vacaret in curia, allegat glo. quæ est in verbo, *non ita de iure*, *in ver. per prædecessorem*. Sed tu videnon hoc decisionem 33. in antiquis *in 1. de probat.* Verum idem abbas *in disputatione*, epilogo *in 1. dubio*, arguit ad utrumque partem. Primo pro parte concilii, quod valeat electio facta per concilium, allegat *c. superpetum de rescrip. in 6.* ubi provisio facta in casu mortis non includit aliam casum vacationis, maxime quando venit corrective ad jus antiquum: quia non debet extendi juris correctio ex similitudine rationis. Bar. *in cerbon* quas affirmat, *C. de sacrosan. eccle. regula*, quæ contra *non simil. in 6.* Unde quia jura antiqua non providerunt hanc casu casi, remanebit electio apud concilium, secundum quod jura antiqua voluerunt, potestatem eligendi conferre penes concilium generale: ut *in c. si transitus 79. dis. & in c. sacrosanctæ 22. dis.* ubi text. notat, quod apostoli de novo elegerunt Petrum in pontificem, & in suum capum: & hanc formam fuis successoribus, & reliquis episcopis tenendam A tradiderunt. Unde episcopi, qui succedunt loco apostolorum (ut *in c. ecclesiæ 35. dis. & 12. q. 2. usque ad 5. & 9. dis. legimus*, *& in novo 21. dis.*) habebunt papam ex ordinatione apostolorum: tum concilium conflitit ex ipsis episcopis: ut supra dictum est in quæstione, Qui debeant interesse in concilio. Quod enim reperitur insuetum, quare fiat prohibetur *per prædecessor. C. de appel.* Item adducit text. *in d. c. si dico 79. dis. & ca. si qui peccunia ca. dis.* in quibus jura utuntur verbo convenientibus concilii. Item probat, quia vacante lede potestas eligendi redit in habitu, & in actu penes concilium: ergo potest concilium eligere etiam in casu cardinalibus concesso: & maxime, quia casus ille non fuit prævisus per papam, cum dedit cardinalibus potestatem eligendi: non enim cogitavit papa de casu, quo concilium esset congregatum tempore electionis, & jura non trahuntur ad casum non cogitatum *l. hominem fœmandæ: c. de calum. ere pudi.* Concludit tamen pro parte cardinalium, & fic quod electio spectat ad cardinales per text. *in de. ne Romani, pueblla glo. in verbo*, moriente, *de electi.* & quia illa dispositio fuit indicta ad celerem provisionem futuri pontificis: quæ ratio militat ibi casi: quia difficultoforis provisio per concilium tardaret: nilhoc dicitur quæ parte discordiam: ut *in c. non ad filium 96. dis. & in c. adriana vi. 1. q. 1.* Item per theoriam. Dyni *in 1. ex ca. 5. infulam de Arnoldum*, sic (quam refert Bal. *in 2. De nobis C. de appel. & electi.*) quod ibi morcivitis operatur omnem modum, quem modo naturalis, dispositum in motor naturalis habet locum in civili, quæ eft per privatiem. Pro hoc *d. l. Deo soli de appel. & ele. & l. intercedit ff. de condit. & demon. & in l. ultima §. publicationem ff. de fideic.* Dic quod per *Dyn. in c. cum fit de consuet. cunja.* qui licet non approbet dictam theoriam, tamen illam dicit idem abbas probari per *d. ele. ne Romani* in fine, & ibi. Et pro hoc text. *in. in nomine Domini 5. dis.* qui non fundat fe in vacatione per mortem, fed tanum narrative profequitur illum modum vacationis. Ad idem arguit ex perbola volentibus, identitate rationis fere extensionem etiam in penalibus *l. 1. ff. ad Turpil. c. ff. pulpanum de ele. in 6.* Vide Domi. *in c. 1. de tempo. ordi. in Clem. dub. in ver. 1. de electi.* Item ex casibus quia inferiora collegia eligunt in omni casu vacationis (ut *d. c. ad petitionem*) ergo idem in propolito. Et cum hac ultima opinione per rationes prominet dicis: tenfit, & concordat cum principiis fuis, quam tenuit *in c. ad petitionem de electi.* Et fic videtur, quod abbas in hoc fuit filisqui contrarius.

Canonicalistas Parisiens. Joannes Gerson *in tractatu de po. ecclesi. in 12. confideratione dicit*, ut supra tadum eft) quod mortuo papa, vel ejecto, concilium poterit fibi conflituere unum papam modo folito per electionem cardinalium, vel alio modo per compromissum, vel per viam Spiritus sancti (fi probabiliter speraretur ita posse fieri, quod omnes concordarent in unum) vel fine per expectationem divini miraculi, ut fuit in Matthia. Et concludit, non esse dubium, quin mortuo, vel ejecto papa, concilium possit sibi facere unum papam.

Illam tamen ultimam opinionem abbatis (quod electio spectet ad cardinales) tenet Arcetinus *in d. c. ad petitionem de excuso.* ex theoria supra allegata, quæ traditur *in 1. ex parte 5. infulam ff. de verbo. obligi.* & Bal. *in 1. De nobis C. de appel. & ele.* Hanc opinionem etiam fequitur dominus Gandalfus de Villa Diego *in tract. de cardinal. in 3. quæstio principiali in 6. cal. per illam glo. in verbo*, moriente, *in d. c. de.*

Hicnym Gregorius Cardinalis Ostiensis Papam eligendum deposuit, quia pontificatus electio non ad Cardinales, sed ad Ecclesiam pertinet.

B Ut brevis. Ecclesia desponsit ut non simil. in 6.

C Electione Romani pertinet ad cardinales.

D Non veniat, quando non est adjuncta clausula, sive alia quovis modo, est, quia nunquam mors civilis equiparatur naturali, nisi ubi a jure expriminur: ut dicit glo. *in d. c. placuit*, & Joan. *An. in d. c. suspectum*. Ad idem facit, quod à aliquis deliquit in alterius diœcesi, potest punici ratione delicti ibi commissi per illum, ut in eodem diœcesi deliquit: ut *in c. ff. cum simul. de foro compe.* & dicit glo. *in c. placuit l. c.* 16. q. 1. quæ vult, quod uteque judex potuit punire, quia fit parte à parte concilium ell, quod illum deponit, latis videtur, quod in ejus manibus vacet: quia ratione delicti eft effectus superior. Item facit, quod à concilium habet facultatem privandi, & destituendi, ejusdem concilii debet esse facultas instituendi, *c. 1. & 2. de capit. monas. c. cum ex injuncto de bere.* Item ratio ad obviandum periculo diuturnæ vacationis (ut *in d. c. ad petitionem*, *& in d. de. ne Romani*) quando concilium reperitur congregatum, videtur esse, quia non expedit temporis dilationem: & ideo ea illa ratione non plus convenit, quod cardinales eligant, quam concilium.

Illam opinionem pro concilio tenet Barbatius *in c. quod translationem*, in 5. col. de offi. leg. & in 3. col. quia de jure antiquo electio papæ spectabat ad concilium, per *c. ff. transfigo 79. dis.* & quia apostoli elegerunt Petrum in pontificem, & suum capum 22. dis. & quia hanc formam tradiderunt successoribus tenendam. Et fic episcopi, qui sunt apostolorum successores (ut in *c. evidenter.* 21. q. 2. *& in c. in novo. 2. dis. & in c. ecclesiæ 35. dis. & in c. legimus. 93. dis.*) habent eligere papam ex distinctione apostolorum: quia ex ipsis conflituitur concilium. Et dicit, esse casum in *d. c. si dico 79. dis.* ubi duobus contendentibus de papatu, illis depositis electio spectat ad concilium, & cardinales: & fic non ad solos cardinales.

Sed illa ratio ejus est nimis generalis: quia ita habet Sanctum Petrum, quando papatus vacaret per mortem, vel refignationem, ficut quando vacaret per depositionem, privationem, live exauctorationem. Movetur etiam per illos auctoritatem evangelii, *si peccaverit in te frater tuus &c. dic ecclesiæ*: non dixit, dic collegio cardinalium: fic ecclesia eft ibi, & quæ habet eligere papa depofito, vel renuntiante, ut ipse dicit. Et fic vult plus, quod concilium habeat eligere, etiam quando papatus vacaret per renuntiationem: & fic quod cardinales habeant eligere tantum in casu mortis, ficut loquitur cle. *ne Romani*: cujus casum dicit non trahendum ad alios casus, & fic mortis civilis: & quod glo. ibi in verbo, moriente, non loquitur in casu, quando vult extendere casum mortis naturalis ad cessionem, & fic ad mortem civilem: & in effectu omnia sunt fundamenta abbatis *in disputatione*, epilogo.

Idem tamen Barbatius *in cle. ne Romani in §. nunquam*, examinans hunc articulum, & arguens ad partes per plures columnas videtur tenere, quod electio spectet ad cardinales. & respondet ad motiva in contrarium addafta: licet in fine dicat, adhæreo tamen decisioni fanctæ Romanæ ecclesiæ. Vide eum, quia multa adducit, quæ confirmant opinionem pro cardinalibus.

Glo. tamen *in d. c. si dico super verbo*, contra fua, ad terminos illius text. expresse dicit, quod quando utriusque electio eft dubiosa, non propterea cardinales erunt privati jure eligendi: & fic expresse vult, quod etiam eo casu, quo vacat papatus cessatione electionis, ad cardinales spectet electio alterius pontificis. Quantumcunque autem glo. voluerit, quod judicare, utrum electio utius

unius, vel alterius sit bona, non spectet ad cardinales (quia esset judices in causa propria) sed ad concilium. Et sic licet concilium esset utrumque electionem, tamen electio futuri pontificis spectabit ad cardinales, & non ad concilium secundum glo. ibi.

Abbas, qui concludit pro cardinalibus, respondet ad contrariu per eum primo loco additu. *Et quod ad veritatem c. suffraganei*, dicit, quod procedat in ambitiosis, & odiosis: sed confectio facta cardinalibus de eligendo papam est favorabilis, licet alterat principalis concilio: quia attenditur ad id, quod principaliter intendit, ut judicetur conflictio favorabilis, vel odiosa, allegat annotata in *l. exceptionem. ff. de cond. indebito*: & *glo. in c. Ecclesiam. ff. de furtis*, & *in B* *c. ep. fi. de elec. in 6.* Adde Bal. *in l. illud c. de facrosan. eccle.* qui notat post glo. quod quantumcunque lex prohibeat extentionem, tamen ubi fabefit eadem ratio, debet fieri extensio, non obstante prohibitione legis, nisi per aliam legem effet determinatum contrarium in casu illo. Aliquam rationem, quia tunc non tam dicitur extensio, quam inclusio in jure, allegat glo. *in c. t. de temp. ordi. in 6.* Et vide eundem *in l. ut filii. C. de revocando dona.* Et idem dicit abb. ibi *in d. suffrag.* allegat Bar. *in l. si confiteatur ff. solu. matri.* Ubi autem lex apponeret poenam, semper discretur constitutio poenalis: ut ibi per Bal. Et quoad materiam *c. suffraganei*, quod fit odiosa, vide Dom. ibi & Felin. *in c. in nostra 37. C. rescrib.* & Bal. *in ca. cum accessissent de confis.* Et non obstat secundum abbatem, quod inducitur legum correctio: quia jus dispositivum non debet extendi ad correctionem alterius juris per identitatem rationis; sed jus derogativum bene extenditur: quia ut ipse dicit, ratione derogatur tunc confitentis ex identitate rationis, per d. glo. *in d. c. t.* Bal. tamen *in d. illud*, dicit, quod non obstat tex. *in l. 2. C. de prohibitis, quibus dispensatur*: ubi cafus cafuatos non possumus extendere, nec ampliare ad alios cafus: quia aut agimus de favore, & fiet extensio, lecus fi de odio: ut ibi per eos. Vide tamen plene de ifta materia extentionis per Domi. *in d. ca. 1.*

Item respondet *ad c. si duo*: quia debet intelligi, quod aut loquatur, antequam potestas effet translata in cardinales, aut quod loquatur de collegio cardinalium: tam & ipsi faciunt universitatem, vel collegium: *ut in d. ele. ne Romani.*

Ad illud, quod vacante fede pontificatus refidet in habitu, & actu in concilio, respondet, quod concilium non debet se impedire de pertinentibus ad papam, nisi ubi necessitas urget. Item non possit tollere constitutionem papalem: ut dicitur *in c. suffraganeis de electi.*

Ad c. si reassumet, respondet, quod religiosi vocantur ad confilium cardinalis facta, & non faciendæ. Unde debet reduci ad terminos *c. in nomine Domini 23. dis.*

Mihi videtur, quod ifta conflitio meruit ita disputari: & quod illi patres in ifto concilio quæsiverunt modum in forma, nam præsuppofito etiam, quod *c. si duo* loquereturin electione dilcordi facta per cardinales, non reperio jure cautum, quod electio tunc debeat devolvi ad concilium. Licet enim glo. ibi velit, quod ea casu, quo agitur de electione, quæ dicitur facta contra fas, judex erit concilium, non tamen cardinales effent privati jure eligendi, ut dicit ibi glo. Et si effent privati, non reperio, quod ad concilium fieret devolutio: quia potius electio deberet fieri, fequutum ordinem datum *in c.*

A in nomine Domini 23. dis. Facit, quod dicimus in illa quæstione supra, Quando effent mortui omnes cardinales, ad quem tunc devolveretur electio papæ: quia conventicius ad clerum Romanum, ut ibi dictum est. Imo certe intuenti fuftius illius tex. in *d. ca. fi duo*, eft quod deo erant de facto intruti: tamen mentitur concentarium: non enim dicitur, quod duo fervato ordine in eligendo fuerint in discordia electi, fed inveni temeriate concentarium: & ideo fubjungit tex. nullum ex eis futurum facerdotem permittimus. Et ideo non dicit, quod debeat congregari concilium ad judicandum, vel ad eligendum futurum facerdotem fed tex. confiderat intrufionem, & temeritatem amborum: ideoque decernit, neutrum ex intrufis habendum pro papa, fed aliunde eligendum. Unde fubjungit tex. fed ilium folum in fede apostolica permansurum confemus, quem ex numero clericorum nova ordinatione divinum judicium, & universitatis canfensus elegerit. Et fic eft fenfus, quod nullus, qui fuerit temeriate concertantium intrufus, habeatur pro papa, fed qui erit electus formiter: quod denotant illi verba, quem divinum judicium, & universitatis canfensus elegerit: & fic quod electione acquiratur papatus, & non ex intrufione tumultuaria. Et bene obtendunt verba Gratiani ibi, quæ immediate fequuntur: dum declarat, quod ille tex. non debet intelligi de apostatico per apostafiam ordinato: a cardinalibus, & religiofis clericis, & inthronizato.

Nec reperitur aliquis tex. in jure, qui velit, quod ad concilium fpectet electio papæ. Quinimo tex. *in c. non in nomine Domini 23. dis.* dicit, quod temporis *C* fecundum quæ admitebantur etiam abbates, & alii religiofi judicii, quod electio fpectet ad cardinales: qui habent auctoritatem vocandos ad electionem: & fic nihil de concilio. Et fimiliter nec *in c. ad Romanum de admin. fitus 79.* aliquid dicitur de concilio, fed tantum de electione, quæ fieret per ecclesiafticos ordinis perfonas: quod intelligitur de iis, ad quos alias fpectat. Et ubi vult, religiofos vocari ad confenfum præftandum in electione, intelligitur de jure facta, & non quod ipsorum confenfus electioni faciendæ: & fic redeuctur ad terminos, *cap. in nomine Domini 23. dis.*

Et jura, quæ adducuntur, quod loquantur in tempo mortis, vel ceffionis, nude adducunt quia tex. *in cap. nbi periculum, & de ne Romani*, non difponunt, ad quem fpectet electio, fed tantum prouident de modo electionis, & occurrentibus fede vacante: & præfuppofuit illa jura, quod ad cardinales ante fpectabat electio, quomodocunque fede vacante. Et ideo male allegantur ifta jura, quod loquuntur tantum in casu, quo non pertinet ad defuefpectat electio ad cardinales. Quinimo tex. *in c. licet de electi.* nullum modum vacationis ponit: & difponit, quomodo vacante ecclesia cardinales habeant procedere ad electionem. *Item in c. non in nomine Domini 23. dis.* narrat fuftum: non quod difponat, ut tantum quando fedes vacat per obitum, debeat procedi ad electionem. Quod patet, quia fi aliter interpretaretur illum tex. loquentur unum, quod quomodocunque aliter contingeret vacatio fedis, (etiam fuper refignationem, vel alio quocunque modo) non provideretur, quod procedi deberet ad aliquam electionem. & fic fuiffet provium ecclesiæ, ut tantum ageret de eligendo papam, quando per obitum fedet vacante: & fi alio modo vacaret, non poffet procedi ad aliquam electionem, & fic fedes deberet remanere perpetuo vacans: cum tamen intentio conditoris illius tex. piculi fuerit providere in omni casu fedi vacanti.

De inelec. *d. c. falsa* ipsa.

De fi. *dis. fit.*

De si quis persuasa.

Similiter tex. *in c. 1. pp. di.* qui providet de electione papæ faciendæ per cardinales, non ponit aliquem modum vacationis: fiue non: & licet. Ergo videtur provifum in quacunque vacatione fedis, & quomodocunque vacet papatus: quia ubi nullus modus omnino reperitur, tunc omnis modus comprehenditur fecundum La pum *allegatione in 6. in fecunda colum. dist. 1. in titu. de referip. & glo. in verba*, vacationem, *in ca. 1. rescriptum in prin. de elec. in 6.* & Domi. *in d. ca. fuscepnm in pcnul. colum.* & Panic Felt. *in d. ca. nuper in 34. n. 37. & 37. corollario.*

Poffet tamen attentari fecundum antiqua expofitionem, quam plurimi fupra fecit *in ca. fi quis persuasa 79. dis.* quod per illud probetur, quod ubi non eft facta concorsa fedis, & cardinales funt tabiet difcordes, in non poffit inter eos convenire, fuccedit concilium in electione papæ: quia ut alias exponendo dixi, illa verba illius tex. (licet cardinalibus, & aliis clericis, & laicis Deum timentibus ejicere inveftorem) exponi poffunt, id eft concilio, quod conflat ex cardinalibus, & aliis clericis, & laicis Deum timentibus. Quæcu. fic intelleftus aperte probat, quod concilium eo cafu quo aliquis papa poffitere a papatu, debet poffe eligere alium papam per illa verba, cæta urbem congregari in loco, in quo ejis placuerit, electionem faciant. Sed ad illum tex. eft refponfio, quod cum tex. dicit, quod fi intra urbem nequeunt electionem perficere, in loco extra urbem congregati, in quo ejis placuerit, electionem perficiant, C intelligitur de iis, quorum eft electio, videlicet de cardinalibus, & aliis clericis: quia per refiqnens non poteft cadere in id cum *cap. fuscepnm, & cap. Mafilana de elect.* Unde apparet, quod verus eft intellectus ipsius Gratiani ad illum tex. Licet clericis, & laicis cum anathematisatur, & expellere: videlicet cardinalibus, & clericis anathematisatur: quia eft proprium ecclesiafticorum, quia habent claves: ut *in cap. quanto de confistis.* & laicis expellere humano auxilio a fede apostolica. Et per hoc aperte, quod ex illo tex. opinio Abbatis. Ita dicit ibi. quod videlicet, quod etiam laicus anathematizatus auditoriate illius canonis: quia laicus non habet claves, neque ipfamum excutionem: ut *in c. 1. de summa Trini.* & dictum eft fupra, & dicitur *in cap. novos de pœni. & remiff. & in c. licet de haere. cum familiis 36. di. in tex. eiusdem.* Et dicit glo. *in verbo mortis, in cap. pastoralis de offi. ordi.* quod licet in cafu necefficatis laicus poffit audire confeffionem, non tamen poterit abfolvere, quia non habet claves.

Uno tamen cafu vult conftituto *frequens*, quod concilium poffit providere de papa, quando elecfio fatti alias celebrata per metum, & cardinales denuo ad electionem proceffiffent: quia tunc datur ibi facultas conciliio providendi de papa. Quod forte non levavatur, quia conftitutio illa non fuit per Martinum confirmata (ut alibi dico) & non tervatur maxime in hac fuit: fed de hoc alibi latius dicitur. Et ad prædicta omnino vide quæstionem, quam fupra pono. Quid fi papa efficiatur furiofus, vel demens, vel inutilis, utrum & per quem debeat providere de coadjutore, utrum per cardinales, an per concilium.

Nec obftat, quod in concilio Conftantienfi fuerit electio celebrata de Martino quinto non folum per cardinales, fed etiam per prælatos nationum: quia refponderur, quod ideo ita fuit illa electio celebrata, quia fic fuerat ordinatum in eodem concilio in *sess. fessione*. Et ibi affignatur ratio propter illud fchisma, quod ita fuerat antiquatum & tunc extinctum, & quia omnes, qui gefferant fe pro pontifices, fuerant in eodem concilio privati: ut patet ex verbis ipfius concilii ibi, cum dicitur: Et ne attento ftatu ecclesiæ in poftterum fuper dilcordiam illa retroactio valefcat: Propterea in meritibus hominum refidet, fed ex illa fequatur unio certa, & perfecta fidelium, & expreffe in conciliis, & voluerunt concordi cardinalium ftatuit, quod hac vice duntaxat ad eligendum fummum pontifi. una cum cardinalibus fex prælati de qualibet natione adjungantur. Et fic de nationibus minorum contrariam, cum dicit pro ea vice duntaxat: quod bis replicat, fcilicet in principio, & in fine: B quia aliquqin fpectabat ad cardinales. Et ratio patuit, ifta, quia tempore fchismatis multi creati cardinales de unaequæque obedientia.

Et quod non fpectet ad concilium, tenuit Rofelus in fua concorsa, quando eft fchisma, cum etiam verus papa poffit cogi ad cedendum: quem ibidem infra refero in eadem quæstione. Et hanc opinionem (quod non pertinet ad concilium, fed ad cardinales) reperi tenere Joannem de Syllagalli *in tract. de beneficio in secunda parte q. 32.* Et illam duo verifimam.

Sed pone, quod papa vult facere aliquid arduum (quia deponere regem, vel cardinales, vel impetere aliquem de nationes de metuendo tempore regem, vel gare concilium. Dicendum eft, quod non. In tege *tex. 15. qu. 6. alias in cardinalibus, in c. de fchisma. in c. 6. In nomine Domini 23. di. in c. appellantes de iudi. in 6. Bar. & Bal. in l. fi. C. de legibus, & in l. rescripta C. de precibus imp. offe.* & tex. in *c. ad fum. de iudi.* Et in patriarcha Conftantinopolitano tex. *in c. quæ mediatione 22. di.* Et ex hoc patet, quod licet concilium debeat congregarpapam, tamen non debet, & magna necessitatis necessitas universitatis, ut diximus fupra, tamen ubi non ratatur cauta fidei, quæ non poffit decidi per eum, poteft, fi vult, etiam ifta arduua expedire non congregato concilio.

Sed contra præmifla eft, quod dicit Milis in verbo, *papa non poteft imperatorem*, ubi dicit, quod papa non poteft deponere imperatorem, licet poffit deponentibus confentire; allegat glo. 15. *qu. 6. alias*. Et idem dicit de rege Francie, allegat archi. ibi in *d. c. alias*. Quinimo plus ibi vult Milis, quod imperator poffit bene deponere papam, & papa ad hoc fe ifti fubjiciat de confenfu cardinalium. Sed de hoc dic, ut dico infra in quæstione, An papa poffit fe fubjicere alicui judicio. Inno. Joan. Anc. & alii *in c. ad apostolice de re iudi. in 6.* communiter tenent, quod papa etiam fine concilio poteft deponere imperatorem, & debet tamen deponere in magna, & ardua, & non levi causa. Et videtur velle Bal. *in l. non ambigitur ff. de li. & bon.* poft glo. *in c. 1. ff. de iurisdi. fcilicet Dominum, qui habet ius gladii, tur.* Et Bal. *in l. ff. C. de li. dicit*, quod oportet, quod causa fit gravis, & notoria, et quæ turbaretur universalis status christianitatis, vel ecclesiæ.

An papa possit facere aliquid arduum sine concilio.

An papa possit se subjicere alicui judicio.

An papa possit deponere imperatorem.

Sed etiam papa poffit transferre unum epifcopum invitum? Dicit Barbatius *in c. quod transslationem de offi. leg.* quod ipfe vidit conftitutionem editam in concilio Conftantienfi, quod papa non poffit epifcopum invitum transferre fine concilio majoris partis cardinalium, de quo ibi vide; & *in c. ufi de renun. C. 1. C. 7. de transla. prælat.* Et ibi etiam late per eum. An papa poffit deponere

piscuiti fuerit providere in omni cafu fedi vacanti.

De inelec. *d. c. falsa* ipsa.

De si quis persuasa.

An papa possit facere aliquid arduum sine concilio.

An papa possit se subjicere alicui judicio.

An papa possit deponere imperatorem.

re omnes epiſcopos, vel unum etiam ſine cauſa: de quo ibi late per eum: de per nbb. *in tit. de rescrip. ori. vel iouris. & in diſputatione ſua, que inciſ. pis*, epiſcopus, & per eundem Barbu. *in trall. de prestantia cardinalium*, de quo etiam vide late Decium *in d. c. fi.* Et commentari videtur opinio, quod ſine cauſa non poſſit inviturn transferre per Joan. An. *in regu. quod de gratiam in mense*, & nbb. *in e. fi. de poſt. prebi.* ubi dicit, ita fuiſſe ſtatutum in concilio Pilano præſidente Alexandro, & idem abb. *in diſputa.* epiſcopus, *& in. conſtitutes de regu. domi.* dicit, quod idem fuit ſtatutum in concilio Conſtantienſi. Et idem tenent, & ſequitur Ludovicus *in concil. 345. inciſ.* citra primum, qui refert ita ſtatutum in concilio Conſtantienſi, & in concilio *Pilano*. Et idem dicit Bri. *in. c. fi. ſpecialis in reſpon* B *ſio in verbo*, papa an poſſit, & idem Feli. *in. c. que in eccleſiarum in 27. col. de conſti.*

Bal. tamen *in l. noſtrapia de prescibis impera. eſſe* voluit contrarium, quia beneficia ſunt manuſ papæ. Et pro eo facit, quod in eo ſemper prætinitur cauſa: *ut d. c. que in eccleſiarum*, & glo. *in c. per principalem q. 9. q. que vult*, quod poſſit papa inconcuſa unum epiſcopum priuare, ſed non omnes, quia turbaretur ſtatus eccleſiæ. Sed ſi bene conſideretur, illa glo. non dicit, quod ſine cauſa ſecundum eaſdi. imo etiam in hoc caſu poteſtatem papa facit, debet facere cum juſtitia: card. *conſilio* 142. Materia eſt multum examinata in diverſis locis: vide conſiliorum in locis prætallegatis: Si non obſtaret ſtatuta in diſtis concilijs, forte aliter eſſet tenendum in tranſlatione, quam in privationes quia per primam non ex toto ſeparatur ab eccleſia. Vide Abb. *in verbo*, prelatum non transferitur, qui aliud dicit de jure, aliud de æquitate.

Retres quare omnes ep. ſine cauſa non priuantur plenitudine pontificatus.

Ut Eccleſiæ quis diximus, quod ſede vacan. concilium non exercet reſervata papæ, quæro, mortuo papa penes quem remanet potestas? & ſi C apud eccleſiam univerſalem, quæ nonquam moritur (et *in. c. in ordinatione. de ſpo. junta. Ubul Matth. 28. Ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi*) quare penes concilium non ſit exercitium plenitudinis pontificatus, cum non poſſit aliter eſſe pastor papam, qui moritur, & concilium repræſentet eccleſiam univerſalem, ut inquit dictum eſt? ad quod dicendum, quod plenitudo potestatis manet in eccleſia univerſali multiplicitet: & prima conſiderato paſtore, & capite principali ſilicet Chriſto, qui eam fundavit: *ut in c. 7. d. 23. i. fundaverat eam ſimil. de eleſt. in 6. cle. Romani de jure juran.* Iple enim eſt ſummus ſacerdos, & caput principale eccleſiæ, quæ eſt corpus ejus, & plenitudo ejus, qui omnia in omnibus adimplet: *ut ibi. ut ad Ephe. 1. ca.* ubi glo. dicit; ideo dicitur omnia in omnibus, qua omnia ab ipſo ſunt: quia membra ubiſi conſtituunt, ſed ipſe omnia membra, quia ejus virtute ſunt, quod fuit. C. Licet enim debſitat vicarius, non deficit principalis, de cujus potestate dicitur Daniele 7. *Potestas ejus potestas eterna, quæ non auferetur, & regnum ejus, quod non corrumpetur*: & David pſal. 109. *Tu es ſacerdos in æternum, ſecundum ordinem Melchiſedech, qui pacem, & vicarium obtulit*: et patet Geneſis 14. 4. Sic & Chriſtus in ſacrificio euchariſtiæ panem, & vinum in corpus, & ſanguinem ſuum conſecravit, cujus ſimilitudinem, præmiſit Melchiſedech. Idem dicitur potestas papalis mortuo papa manere in ordinatione divina: ſicut dictum, quod dignitas epiſcopalis manet in aliqua eccleſia etiam mortuo epiſcopo. Pro hoc *c. quoniam abbas de offi. delega.* quod intelligitur donec ſedes apoſtolica, quæ inſtituit epiſcopatum in tali eccleſia, vult, quod talis dignitas maneat in illa eccleſia: aliquoſin ſi ſedes apoſtolica revocaret diſpoſitionem illam, jam dignitas epiſcopalis non deteretur ſiſe ultterius in præfata eccleſia: ſicut patet de civitate, quæ privatur eſt dignitate epiſcopali: *ut in c. ita nos* 25. q. 2. Et facit, quod dicitur *in c. 1. de privilegio in tit. de t. de parvis*. Item dicitur, quod poſtſtas papalis etiam mortuo papa manet in ſede apoſtolica: *ut in c. ſi gratiaſe de reſcrip. in 6.* ubi dicitur, quia ſedes apoſtolica nunquam moritur. Unde dicit ibi Archi. & Joan. Mo. quod licet habens papatum, ſed dignitatem, ſe ſequitur ſuſpitionibus, tamen imperium, & dignitas papatus ſemper ſunt: *ut in author. quomodo opus. epiſcopo Ulicenſe reſp. q. 7. d. c. ſi. Ergo in reſpon.* Unde mortuo papa non dicitur extinctia potestaſi poteſtatis nec eccleſiæ, ſed vacare, ſive adminiſtratore juris, vel ſedi carere, *de conſtit. preben. ca. cum noſtri*. Unde betus Leo in ſermone conſecrationis ſuæ dicit, quod in ſede Petri vivit poteſtas, & eccleſiæ auctoritas. Item dicitur manere poteſtas papalis etiam papa mortuo in eccleſia habitantiſ, & in ipſa potestaſi quia in eccleſia ſemper manet poteſtas ad eligendum pontifem, quæ ſuccedit in tali dignitate, & exercetur aliquibus caſibus, in quibus neceſſitas affingit ad illa exercenda: ut viſum eſt ſupra in quæſtione; Utrum fede vacante concilium poſſit aliqua de reſervatis papæ exercere. Ad hoc *c. fi. de. d.* Dicitur etiam manere ſecundum potestatem quæ ad actuſalem ejus adminiſtrationem. Et tunc videtur dicendum, quod ad plenam adminiſtrationem plenitudinis poteſtatis, papa mortuo tale exercitium non manet: *ut in c. ca. 1. de ſchiſmat in 6. & in cle. ne Romani de electi.* & dicimus ſupra, unde dicitur tunc ſedes vacare, idelt, carere adminiſtratore.

Nec propterhoc, quod nullus ſuccedit papæ in plenitudine adminiſtrationis poteſtatis ejus, ſequitur, quod non ſit ſufficiens exercitium poteſtatis quoniam nullum detrimentum patitur eccleſia, ſi per paucos dies vacet adminiſtratio plenitudinis illius poteſtatis: maxime cum per cardinales, & alios prælatos, & epiſcopos univerſalis eccleſiæ, qui ſunt vocati in partem ſolicitudinis in aliis neceſſariis, poſſunt videri poſſe eccleſiæ in ſic, quæ non expectant tempora diſtinctaſ, ut, maxime attinam concernantibus. Nec ſi dicemus, quod ſede vacante plenitudo poteſtatis manet in eccleſia univerſali; magis eſt providum, quam dicendo, quod remanet reſervata futuro ſucceſſori: quia ſi ſuccedit non ſuccedit, non reperitur congregatur, deberet expectari ejus congregatio, quæ eſſet longior, & periculoſior expectatio, quam electio ſucceſſoris modico tempore duratura: *ut in c. ubi periculum, de electi. in 6.*

Et ſi dicatur, quod poſſet remanere in collegio cardinalium, quod eſt collegium apoſtolicum. Reſpondetur, quod nec ſic eſſet melius providum: quia cardinales ſede vacante debent incumbere accelerare provisionem ſucceſſoris: *ut d. c. cuncta prudentia, & d. cle. ne Romani*, nec tanto poſſunt vacare expeditioni eorum, quæ ſunt papæ reſervata. Item poſſet eſſe cauſa inducendi ad malignandum, & diſſerendam futuram electionem. Item hoc dictio de cauſis eſt prohibitum: *ut d. cle. ne Romani, & in §. idem quoque d. c. ubi periculum.*

Et ſi dicatur a ſimili ſecundum Arbit. 3. *pub. c. 8.* quod regimen civitatis debet conſiſtere ſecundum ordinatam politiam quod valentiorem partem ipſius civitatis. Reſpondetur, quod hic non agitur de regimine unius civitatis, ſed univerſalis eccleſiæ, omnium catholicorum, ideo non eſt bona ſimilitudo & argumentatio a parte ad totum: quia ratio diverſa: quia poteſtas civilis oritur a civibus & populo: poteſtas autem papæ eſt a Deo: *ut in. c. venit de poſt. ad fin. de jur. in. c. 1. de transla. prala.* Item communitas civitatis bene eſt capax poteſtatis & regiminis civilis: ſed univerſalis eccleſia non eſt in omnibus fatis membris capax poteſtatis eccleſiaſtice: quia aliqui ſuperiores, & inferiores & principes, aliqui cardinales & aliqui patriarchæ & quorum aliqui non ſunt capaces adminiſtrationis eccleſiæ poteſtatis.

Unde cardinalis de Turrecre. *in trall. de po. pal. lib. 1. c. 72.* dicit, quod aliquando diverſitas fidelium in corpore eccleſiæ accipitur per reſpectum perfectionem (quæ maxime attenditur ſecundum charitatem: juxta illud apoſtoli ad Colo. c. 3. *Super omnia charitatem habete, quæ eſt vinculum perfectionis*) prout quidam alius ſunt perfectiores. Aliquando per reſpectum ad actionem: & hæc eſt diſtinctio officiorum, nam officium ab officiando (una menſura Eleſi ſicutiam Iſidorum *in ſi. etymo.* efficere autem, a quo ſumitur nomen officii, importat actionem tendentem in aliud: & idem officia propriæ dicuntur actus, qui referuntur ad alios, unde in diverſis officiis eſſe dicuntur, qui ad diverſas actiones deputati ſunt. Aliquando accipitur reſpectu pulchritudinis eccleſiæ: & ſecundum hoc accipitur diſtinctio graduum: prout ſcilicet in eodem ſtatu, vel officio unus eſt alio ſuperior in officio. Unde apoſtolus primus dicitur *d. 21. dicit, diviſiones gratiarum ſunt*, glo. gratias hic appellat gradus & ordines, qui ſunt in officio eccleſiæ. Illa autem diverſitas non reperitur in civitate: igitur. Et ſi dicatur, ergo mortuo papa eccleſia perdit juriſdictionem: dic, quod licet ad tempus perdat officium adminiſtrationis juriſdictionis, non tamen extinguitur, quia eſt penes Chriſtum: *ut dicitur in c. 1. de ſchiſma.* & dicit archie. Hio. *in 3. par. Sum. tit. 22. c. 5. §. Adde quæ dicta infra in §. fin. quæsti quæſtione*: nbi ponitur, Utrum concilium habeat jura reſervata papæ: & ſupra in quæſtione, Utrum fede vacante poſſit omnia, quæ poterat facere papa, cum doubtus aliis ſequen.

Sed pone, quod fede vacante remittitur aliquid concilii, quod ante determinationem diſſolvitur, utrum poterit ulterius per concilium determinari? vel declarari? *in c. 1. in c. vel. (inciſ. diſcutian)* dicit, quod non: quia arbitrium determinandi remittum concilio extinguitur, ſicut per mortem & extinctionem arbitrium extinguitur poteſtas arbitralis *de offi. delega. c. non delegatum l. item ſi ſunt. §. item ſi plures. ff. de arbit.* Et idem eſſet, ſi referretur ad concilium tanquam judicem: quia mortuo diſſolutio expirat ejus juriſdictio & officium. Quod mihi placet quoad hoc, quod non poſſit cauſam diſſolvere: aſſitatas tamen coram concilio ſuccedent ſedem coram alijs judicibus, & non dicentur extinctæ, ſicut aſſitata coram alijs judicibus: juxta *l. 1. C. de edendo, & ea. quæ tamen contra de probe. C. §. fin. ti. C. l. cum lite C. l. cum apud. § judicatum ſolvi: C in cle. ſapi de verbo. ſiqui. C. cauſam qua de teſti. C. a c. inter dilectos cum ſimil. de fide inſtru.*

Jacobat. de Concil.

Sed hic quæro, pone, quod concilium cognovit de cauſa papæ & abſolvit ipſum, utrum poterit condemnare eos, qui indebite eum revarunt? Et intelligo eos, qui concilium potuit cogere ſuſcipere de cauſa papæ, vel quando papa permiſit ex humanitate, ut ſupra dictum eſt: aliquoin nullus judicet de papa: *ut 17. dist. §. hinc etiam, & c. 1. dist. c. nunc autem, & c. dist. 63. papa: & 9. q. 3. memorum plurimas capitulis ſuprem.*

Tex. in §. *hinc etiam 17. dist.* inquantum refert, concilium reſtituſſe cæſaraumnes ſive accuſatores Symmachum, probat, quod ſic. Imo plus quod non ſolum poſſit illos judicare, ſed illos reſtituere. Ad hoc facit, quod legitur de Damaſo: *qui* accuſatus de adulterio, & factæ ſynodo purgatus eſt a 44. epiſcopis, qui etiam damnantur Concordium & Calixtum diacones accuſatores ejus, & projecerunt eos de eccleſia.

Dic ſecundum Alex. ibi in §. *hinc etiam*, quod tales poterit concilium condemnare ratione contrarietatis cauſæ per tex. *in l. 1. C. de cohercitatione*. Et idem dicit de teſtibus fallum deponentibus *c. ad aures de penis*. Dicit tamen, hoc fieri debere in eadem cauſa, in qua abſolvitur papa, ut ipſo officio mercenario judicis, id eſt, concilii condemnentur. Facit, quod dicitur *in c. preterea de offi. delega.* quod ſi non in eadem cauſa, ſed in interrupta, non concilium, ſed papa ſolus, vel cum concilio, vel alius eorum judex competentes poteſt eos punire, per ea, quæ dicit glo. quam dec. Gaufred. 21. dicit, *d. dolſum*. Quod autem dicitur de reſtitutione & recuperatione priorum dignitatis, illud fieri ex miſericordia: ut dicit ibi tex. quia ſchiſmaticus redieuſ ad unitatem priorem non recuperat priorem dignitatem: ut notat ibi Domi. & dicitur *in c. quia diligentia de ele.* Et ſubjicit, quod ſecundum Archidia. & ſequitur pape: unde non tam fuerunt reſtituti per concilium, quam per papam. Et ideo ibi Egidius dicit, quod ſecundum aliqui ſatisfactio ſufficiunt ab obedientia papæ ſuciencies ſchiſma, ut poſtea concordetur negotium & reſtituatur obedientia papæ, pro pace eccleſiæ in melius reformanda, quod ſecundum aliqui diſpenſatur, & inferior diſcer reſtituantur. Ubi dicit Alex. quod multo magis illud expedire fieri, dum agretur de pace eccleſiæ: ut in illo concordentium de papa. Facit, quod dicitur *in c. in nostra de injuriis: & l. 1. venia C. de in jus vocando: & in c. quanto de jurejuran. cum ſimil. de bonis hinc inde reſtituendis ſiſta pace.*

Sed hic quæro, utrum papa poſſit ſe ſubmittere ſub judicio concilii, vel imperatoris, aut alterius? Et quod papa poſſit ſe ſubjicere, quando agitur de titulo papatus, videtur quod ſic: *per l. eſt receptum §. de juris. omnium judi.* & notata in *c. in ſpondo. 63. vel inquisi. ff. c. nos ſi incompetenter 2. q. 7. C. in c. mandatis 2. q. 4.* Ad hoc *c. ſane ti. c. de offi. delega. C. c. nunc de voto, C. c. omnis de peni. C. venerit. per ſpo. in. in. monoſte de elec. C. c. cum inferior de moja. C. de.* Pro hoc eſt glo. *in c. novis. 3. q. 9.* & glo. in verbo apoſtolicum *in c. in ſpondo. 63. di.*

Secundo Eſcit, quia quæreritur ſi quæſtio de vicariatu Chriſti, an ſit apud unum, vel alium, non per hoc ſubjicitur dignitate vicariatus, ſed perſona. Nec enim eſt quæſtio de vicariatu Chriſti aſſoluta, an ſit vel talis poteſtas relicta, ſeu commiſſa fuerit, ſed an apud talem perſonam exiſtat. Facit, quod notat Joan. An. *in c. 1. de renun. c. ubi dicit*,

A 1. c.

An, & quomodo papa poſſit ſe ſubjicere judicio concilii.

Papa non ſubjicitur concilio, vel alio.

Papa non ſubjicitur concilio, vel alio, ſed perſona.

dicit, quod plenioudo potestatis absolute considerata est a Deo, sed est in hoc, vel illo per cooperationem hominum, scilicet per consensum eligentium, & electi. Unde patet primum ex parte juris canis, & in utriusque republicæ, & pro exoneratione conscientiæ suæ. Quare ergo occurrente eadem causa, vel majori, non poterit fe subjicere, non dico, simpliciter hominibus, sed veritati, ut videatur veritas, an apud eum existat papatus; & maxime si agereturad fedandum schisma 24. q. 1. *in summa*, & *in c. dilectissimis ca. can. & q. per glo.*

Nec obstat, si quis dicerat, quod plenioudo potestatis non poteft fubjici, ut *in c. bona ed. 2. per Innoc. de judiciis, preca. & in c. cum nobis de prælatis*, per Bar. & doc. facit quod habetur *in c. volumus* 16. *qu. 4.* Quia respondetur, quod fe fubjiciendo fe veritati non fubjicitur per modum jurisdictionis. Facit, quod notat Jean. An. *in c. 1. de renun. in fi. in questione.* Quid fi fit quæstio, quod cardinales referunt, papam renuntiffe, & ipfe contendit de contrario. Et ibi dicit, illud fuit quæstio ediciem, & habere cognitionem per modum jurisdictionis. Unde oportet dicere, hanc fubmiffionem non effe per modum jurisdictionis, fed quasdam naturali obligatione, qua etiam affringitur Romanus pontifex, *dist. 1. jus naturale*, & *cap. jugentium*, & *cap. bonæ. 27. q. 1. & 19. qu. 2. dona fanc.* facit, quod dicitur *in c. 1. de probis.* Et quod talis fubmiffio non poffit fieri per modum jurisdictionis, colligit: quia aut ifta jurisdictio dicitur ordinaria, & eft ifta fubmiffio, *c. decretis 2. qu. 6. cap. ad honorem de auctor. & jur. pal.* aut delegata, & eft eadem, licet aliter apud delegatum, aliter apud delegantem. Primum probatur *in c. dudum de probat.* fi fecundum *in l. nemo, ff. de officio omnium judi.* Non enim poteft papa retinendo vicariatum, a fe abdicare poteftatem vicariatus: facit, quod in fimili ponit Innoc. *in cap. in cunctis de elec. & in cap. cum fuper de offi. delegat. ver. id tegetur. ff. de offi. præf.*

Et fi dicatur, fi tamen in fimplici fubmiffione quodam jure naturali, tunc videtur fraftaneria quia non poterit fibi legem imponere, a quo non licet recedere, *l. penul. ff. de pac.* imo nec libi imperare, ut *in l. penul. ff. de reb.* Poteft refpondere, illud verum effe in ordo difpofitione, fed ubi transfit in conventionem, tenetur fervare, *l. fi poteft. ff. de all. & obliga.* facit *l. fi. c. de pac. inter empt. & vend.* & quod notatur per Jean. An. *in cap. ex literis de confil.* & quod dicitur *in c. 1. de probis.* Ad idem *c. nuli. 25. q. 1.* ubi hoftiles fed feivendæ, imo grave eft idem fallere dicit tex. *in l. 1. ff. de confil. pen. cum c. cum et in c. cum et in c. ignoratis* 22. *q. 4. & c. venerabilem de elec.* Et maxime quando conventions funt publicæ, eo magis funt fervandæ, *de pac. 1. conventionum.* Papa enim fubjicitur legi naturæ, faciunt quæ ponuntur, 35. *q. 1. c. quæ ad perpetuam, & c. quidam, cum pluribus fimilibus capitibus illius, quibus mi* quia de lege & exemplo naturæ fubjecdos in illis diligere, 24. q. 1. *c. manet, & c. officii.* Sequitur ergo, quod fi voluntarie fe fubjecit, tenetur, implere. Ad hoc, quod notatur *in l. digna vox. C. de lib. & ftat. in l. qui fe parvis. C. unde liberi*, & quod notat glo. *in cap. non licent.* 11. q. 1. Probatur 63. *dist. incer mo.* ubi poniitur de facto papæ, & imperatoris, quæ debent autores fervari. Quod mame videtur minus dubitabile, fi juraffet, fe velle ftare judicio alicujus, vel fi falus aliter effet irreparabilis, quia propter falutem ; de quo jurament o alibi latius attingemus. Et facit, quod dicit Antonius de Butrio *in c. 1. de confil.*

Sed adhuc videtur obftare; quia fi recufat fervare, poftquam fe fubmiffit, nullum videtur tenedum: quia quantumcunque fe hoc petere, nihil fimus in culo hæreffis, nullus poterit effe executor, five carnifex, five luperior, 40. *dis. fi papa* 9. q. 3. *dicunt de propofiti de concefi. prædon.* Ad hoc refponderur, quod non effet verifimile, quod vel: ecclefiæ univerfali illudere. Quod fi effaet perieverantia hujusmodi voluntatis, licet non fit dare fuperiorem, non propterea cefferet obligatio juris naturalis, quia fe auftrinxit, & debitor exifti fervare, *dis. 1. de probat.* Facit, quod dicitur *in c. cum ad monasterium de fig. regular. ver. qua in ecclefiarum de confil. & c. quia plerique de immun. eccle. & c. per venerabilem, qui filii fint leg. & c. 3. de filiabus.*

Et fi dicatur, quod poteft revocare obligationem: ut *in l. qui fundus. C. de omni ago deferto cum fi.* Refpondetur, quod ibi eft fermo de privilegio concefio fiscaliter, quod poteft revocare: ut potuit *in c. novit de judi.* Et hoc verum ex jofta cafu: ut *in c. fin. fiscalem de deci. cum fimil.* fecus fi ex injuria, & voluntaria caufa. Et hoc quando per modum donationis, quia donationes non debent revocare fine jofta caufa, *c. non enim* 22. *q. 1.* fecus fi per mandum communis: ut notat Bal. *in l. qui fe parvis C. unde liberi.*

Et fi dicatur, quod es quo agitur de honore fedis apoftolicæ, videtur necefaria confenfus cardinalium, quia ex patrimonio in honore: ut *in c. fundamenta de elec. in 6.* quia funt frateres, & pars corporis: ut *in c. per venerabilem in fi. verum, qui filii fint leg.* Similiter fi dicatur, quod es quo agitur de prejudicio fubditorum, requiritur etiam eorum confenfus: facit fi fimili dicit Innoc. *in c. audiffis de prefcrip.* ubi dicit, quod intereffe fubditorum, ne tantum Dominus. Et idem habetur *c. cum ex parte*, ubi quando tractatur de prejudicio populi, requirendus eft ipfius confenfus, vel majoris partis regni ab ipfo rege. Facit, quod dicitur *in c. fi. de refcrip. in c. dilectis de appellat. ver. 96. dis. Conftantinus*, & *in c. in utrefiles depreja. Ex in concil. Pauli de Caffro. 73. incipit*, quia fic ftat. Refpondetur, quod præmiffa feguunt, quod non de neceffitate, fed ex quadam decentia interveniat illorum confenfus, vel confilium. Facit, quod ponit Innoc. *in cap. fi. de majo. & obe.* ubi in via fimitaria requiri debet confenfus univerfitatis, fecus in via neceffaria. Ad hoc *c. edoceri de refcrip.* facit, quod dicitur *in c. 1. de fede vacan. in 6.* Item refpondetur, quod ifta procedunt in illis, qui funt adftricti jure poftivo, fed Romanus pontifex eft folutus legibus: ut *in c. propofuit de concef. prebend.* Item non reperitur aliqua conftitutio juris divini, quæ adftringat Romanum pontificem ad requirendum confenfum cardinalium: igitur videtur data libera facultas, *3. qu. 6. confiniffis & de translatipoe. c. inter corporalia.* Facit, quod dicit Archi. in *c. de periculum de elec. in 6.* ubi dicit, quod fi quam potefiatem habent cardinales, habent ab homine, non a Deo; fi igitur a jure poftivo requiratur confenfus, vel confilium, hoc non dependet a majori, quam fit Romanus pontifex: qui non ligatur jure poftivo: ut *in d. propofuit.*

Item contrarium videtur verum: quia in agendis per Romanum pontificem, nec confenfus, nec confilium cardinalium de neceffitate requiritur: ut patitur *in cap. ad apoftolice de re judi. in fi. ubi* glo. Innoc. & Doc. & archi. *in cap. quamvis de offi. ordi. ver. fuper vero*, confilio, *et fi.* Et probatur per *A c. fi. qui effect. de electi.* ubi difpofitiones papæ non ligantur hominum confenfu, imo nec confilii generalis; quia fi fententia confilii generalis contrarietur fententiæ papæ, fententia papæ eft præferenda: ut ibi dicit Joan. An. de quo latius dicitur fupra in loco proprio. Unde, ut dicit Bellamera *in c. in fynodo 63. dis.* confenfus cardinalium non requiritur de neceffitate, nifi quando tractatur de eorum prejudicio: quia non funt propriæ fedes canonici cum epifcopo loc: & idem dicit. *in c. nullus id. 2. in fi. 79. dis.* quia refpectu ecclefiæ particularis Romanæ canonici fuerfi Petri de ecclefia Lateranen. funt proprie canonici, refpectu autem univerfalis ecclefiæ concilium generale eft capitulum papæ. Dicit tamen, quod cardinales funt affumpti confultores ipfius papæ: non tamen quod faciant unum collegium cum papa refpectu univerfalis ecclefiæ, nec refpectu particularis Romanæ ecclefiæ dicuntur cardinales collegium; & idem refert Alex. *in d. c. in fynodo.* Item titulus papatus fic inheret papæ, quod nullus alius in hoc participat: ut *in c. Dudum eft Cornelius 7. q. 1.* Et tamen fi de non omnino eccleffiæ dicitur habere papatum: ut plene conftat *in c. ex parte de arbit. ver. cum fuper de canofa poffef. & proprie notat archi. in c. ubi potestatum, in fin. magna de elect. in 6.* & Joan. And. *in eis. ne Romanus in.* Nec in hoc titulo aliqua ex fubditis poteft fibi vendicare aliquid juris, cum fit unicus, qui habet plenitudinem poteftatis: ut *in c. decretos 3. q. 6. c. ad honorem de auctor. & usu pal.*

Item fi papa fe fubmittit pro veritate manifeftanda, an fpe fe verat papa, nullum fit prejudicium vicariatui Chrifti, fed perfonæ fubmittentis: quia non quæritur de vicariate, fed an fit apud talem: fed de de prejudicio fubditorum, de non diquitatis. Ad hoc *c. penul. de reipub.* & quod notat Jano. *in c. dilectus el. 2. de probat.* ubi ponitur, quod fi litigant Romanus Pontifex, vel conformat fuper beneficio, non vocatur conferens, confumans, five inftituens, quia eft translatum plenum jus in inftitutum a papa: *de probat. c. fi. de temp. probat.* Sed electio papæ non expectat aliam confirmationem: ut *in c. in nomine Domini 3. q. 6. & c. licet de elect.* ligitur non debet requiri alius confenfus cardinalium.

Similiter defenio titull fpectat ad electum five provifum, non ad diligentes, vel providentes. *c. cum inter de elect.* Et frequenter talet provifi fe fubmittunt judicio alicujus *vel effent de probat. cap. confiftorio & c. fuper eode transfat.* Facit, quod notat Jano. *in c. diffecli de majo. & obe.* cum ponit diffinctionem, quando agitur de re, vel de perfona: & quod notat idem Jano. *in c. cum ecclesiastica de excep.* quando ponit de interefie communi, vel privato. *c. fi in c. cum ex officio de proprio.* Et fi agatur de quæ communi, cum fit popularis defenfio (ut *in c. dudum el. 2. de elect. & c. fuper iis de excepta.*) adhuc non omnes fubditi contradicentes admittuntur.

Et quod papa non agitur de papatu, poffit fe fubjicere, facit ultra addufta tex. *in c. ex parte de arbitr. fupra. & c. nos fi incompetenter. 5. idem cum Baldum. & 5. idem Symmachus 1. q. 7. & c. nunc autem* 21. *di.* Cum etiam cardinales tantum prædicent confilium in gerendis per papam, ut *in c. fundamenta de electi. in 6.* grave eft, quod adftringatur papa ad illorum confenfum.

Nec obftat. 96. *dis. ca. nihum fcriffit*: quia ibi non dicit, requiri confenfum imperatoris, item ibi loquitur de fide.

Jacobat. de Concili.

Item facit alia ratio: quia quando eft dubium, quis fit verus papa, ad comprehendum veritatem nulla eft injuria, quia via juffitiæ, cui omnes cruciatur et fubjecta. *Ejuffitia. 5. juris præcepta ff. de juffitia et jure.* Hæc autem via poteft practicari per viam fubmiffionis, & eft facilior: igitur illa amplectenda *ele. 1. de summa Tri. C. de appel. 1. amplectum ff. de auto Or. argen. tega. 1. pediculus. 5. Labeo.*

Præterea quod adimittatur fubmiffio in eo, quod non recognoftit fuperiorem, eft tex. *ibi in verba*, fubjicere potuit *in c. per venerabilem qui filii fint leg.* Et per illam literam dicit Oftien. quod licet nec laicus poffit fe fubjicere alterius jurisdictioni fine confenfu propriæ judicis, illud eft verum in feudalibus: ut notat *in summa de arbo. in 5. de quæ re, fub 5. impe. dicur vocf.* fed manifeftaffe: facit in alitis per illum tex. Ad hoc facit, quod dicitur *in c. 1. de judi. & c. 1. de. penal. de foro compe.*

Et illam partem affirmativam tenuit glo. *in in fynodo in verbo* apoftolicam 63. *dis. & glo. in c. 1. dis.* 9. *q. 3.* & Hugo & Joan. de Lan. & Do. *in c. nos fi incompetenter.* Et refpondent, quod Joan. An. male folvit *in c. ex parte de confil.* quia quia folutio non convenit verbis illius tex. *in verbo*, terminentur, & *in verbo*, diffinitiam. Et eandem etiam fentit glo. *in prout fieri in verbo*, Cæfaraus. Et ibi Do. *in eod. dicit*, quod papa poteft in fe prorogare juriffdictionem judicis facilitatis, petitus tamen ex humilitate, quam ex debito. & Idem tenet. *in c. fi quis fuper dis. 2. q. 7.* idem Oftien. Joan. An. & Joan. de Ana. *in c. cum ex injuncto de haere.* Eiftam videtur tenere Alex. *in d. c. in fynodo 63. dis.* licet tandem reprenat diftum, etiam poffe fe fubmittere alicujus laici judicio: & fe remittit ad dicta *in c. inferior* 11. *di.* Et ibi videtur fimpliciter transfire in partem negativam, quod non fit licitum fe effaere laicorum, nifi in ca fu confenfentiæ. Et *in d. c. in fynodo*, dicit, quod longe minus videtur, quod poffit fe fubjicere imperatoris, quia poteft fuperiorem de facto fuperiorem habetur pro privato & non pro papa, ut dicitur *in c. fi papa qu. dis. de* facit privatus clericus non poteft fe fubjicere laico: ut *in c. fi diligens. c. fignificafti de fori compe.* ita neceffitas non dicitur, quia habetur pro privato. Dicit tamen, quod fi tractatur de hæreti papæ & effet patratus corrigi, tunc poffet hoc committere imperatori & fic laico & etiam poffet permittere, ut capere informationes de hæreti fua: allegat ad hoc ibi Bellmeram *in c. 63. q. 7. qu.*

Item pro ifta parte affirmativa facit tex. *in d. c. fi quis fuper ibi* 2. *q. 7.* & tex. *in d. c. cum ex injuncto*, cum allegat exemplum de Chrifto, qui fe fubmiffit judicio Pilati, cum dixit: *quis me constituit arbitrum de peccato?* Et idem Pe. de Perufio ibi *in d. c. cum ex injuncto*, ubi dicit, quod ex, quo papa habet plenitudinem potefiatis, poffet fe fubmittere judicio alterius, quod non poteft clericus in judicialibus fine licentia fui prælati: ut *in c. fignificafti de fo. compe.*

Et ifta pars affirmativa patet tex. *in c. ad apoftolice de re judi. in 6.* ibi, parati eramus vocare reges, prælatos, & principes tam ecclefiafticos, quam feculares. Et tex. *in c. 1. de renun. in 6.* quia fi poteft renuntiare, multo magis fe fubmittere.

SEd in contrarium (quod papa non poffit fe fubmittere judicio nec concilii, nec alterum, nec confiituere aliquem judicem fupra fe, qui judicaliter & auctoritative poffit perfonam ipfius judicare fine per modum commiffionis, fine fubmiffionis) fa- cit primo, quod ejectio fummorum pontificum Deo eft referuata 17. *dis. c. ejectionem.*

Secundo, quia in terris non est superior, qui papam ejiciat: ut *in c. licet de electis. in fin.* Tertio, quia potestas papæ est a Deo, & non ab homine, *de judic. novit.*

Quarto, quia per talem declarationem non posset constitui tutelus in papatu: quia licet in inferioribus beneficiis provideri possit officio superioris, in papatu tamen nullo modo, *d. c. licet in fi. de electi.* Quinto, quia per istam viam papa videretur libi ejecta fuccesforem, patiendo ultra illi papatum: quod esse non potest *l. 6. p. 1. §. his omnibus cum glo. & 79. di. transitus.* Sexto, quia non posset papa cum bona conscientia consentire, quod papatus daretur alteri non vero papæ, quod posset evenire: & tale peccatum non esset committendum etiam pro redactione *schismatis* 13. *di. fore per totum.* Septimo, quia etiam fe fubmittendo, ab alio judicari non posset, *l. 1. d. de c. non sumus*, ubi fuit necesse, quod papa ferret sententiam in seipsum. Octavo, quia de jure communi est clarum, quod papa non potest se submittere, nec ab alioquo judice judicari, quatenus auctoritate fungitur *l. 9. q. 3. ca. nemo, & c. clarum.* Nono, quia quandam sint, quæ impediunt fubmissionem: ut *in c. si dolgens, & c. significasti de fo. compe.* quæ ad hanc causam singulariter adaptari possunt.

Decimo facit exemplum Alexandri tertii, qui expedite refutavit talem fubmissionem, ut ipse expedite *ibi. in c. licet de electi.* in concilio Lateranensi, ubi diffinit, quod circa dubia electionis papæ non habetur superior.

Non obstat *d. c. non fi incompetenter*, & alia jura concordantia supra allegata: quia ibi est termo de quadam decretalis, non autem de necessitate, juxta notata *in l. digna nos. C. de feriatis.* Et idem ibi archi. post Vincentium exponit judicio, idest diffinitione. Et addendo ad glo. dicit, quod quidam dicunt per *l. eft receptum ff. de juri. omnium judi.* quod ille, qui diffinit ultime sententiam, est ille papa: potest fe subjicere judici seculari, quia ipse potest diffinitive forum, condere & diminuere: *q.* quod dicit Vincentius non tenet, *in c. ecclesia de rescrip.* & quod (ut fupra dictum est) tex. *in c. non fi incompetenter* debet exponi judicio, idest diffinitione. Et ita ipse transit: plus etiam dicens poli Vincentium, quod legatus de latere non posset fe subjicere alicui infra papam, nisi in judicio animæ, quod est exceptum: ut *in c. non pro dilatione de prorog. & remiss.* & hoc ponit Vincentius *in c. cuiscunque de offi. legat.* Et eum illis transit Egidius Bellamera. Hanc autem conclusionem etiam ponit Martinus de Laude *in tract. concili in 3. q.* & remittit fe ad dicta per eum *in tract. de principiis in q. 368.* Hanc etiam conclusionem tenuit Joan. An. *in c. ecclesia de constit.* & ibi eum refert & fequitur *in c. significasti in 5. col. de foro compe.* Et refpondent *ad c. non fi incompetenter 2. q. 7. & c. mandastis ff. c. audiatur 2. q. 4.* quod loquuntur de fubmissione ex humilitate: ut hinc dari verba, *d. c. non fi.* ibum dicit, hoc autem facientes non legent præcibo ceteris, quia id facere cogunturur. Et ibum posit Alvarus de planctu ecclesiæ *lib. 1. a. 52.* Et ibi. pro illa opinione allegat rationem, quia cum non agatur de bono papæ, sed Dei, ex hoc irrogaretur injuria Deo, & ecclesiæ ejus judicaretur laico, papa, imperatore: *ergo, quandoque potest renunciare illi privilegio: ut c. non fi incompetenter*, fumitur judicium pro diffinitione, & quod illud c. narrat factum, quod ex illo dicitur non posset.

Et eandem opinionem tenent Anto. Abb. Imol. & Domi. *in c. ecclesia*, & Joan. An. *in c. ad nostram de constit.* & cardi. *in c. significasti in 2. oppo. de foro compe.* Et ad *c. non fi incompetenter* intra fupra dicta illis rebus modis (videlicet, quod fatium narrat, & quod judicium fumitur pro diffinitione, & quod ex nimia humilitate papa fubjecit fe judicio imperatoris) refpondet ipse, quod papa fubjecit fe potest volens recipere correctionem tanquam moniationem, non quod fecerit illum fuum judicem. Et idem tenet archi. *in d. c. non fi incompetenter*, & dicit quemdam Anto. Imol. & Domi. *in ca. significasti*. Et idem abb. *in c. ex fi clerici in 13. col. de judi.* qui dicit hoc notandum contra illos, qui ruidere allegant illum tex. *non fi incompetenter*, & idem ipse tenet *in c. P. C. P. non. col. de offi. deleg.*

Et ad *l. eft receptum*, refpondet Immol. *in d. c. ecclesia*, quod illi potestatem prorogare jurisdictionem inferioris: quod non est in casu illo, in quo clericus non potest prorogare jurisdictionem laici. Sed melius posset refponderi, quod *d. l. eft receptum*, loquitur in magistratibus, qui quantumcunque sint de superioribus, tamen ipsi habent superiorem, *z.* quo possunt judicari, sed papa nullum habet superiorem, nisi Deum: *ut in c. nemo q. 7. & in c. licet in fi. de electi.* Pro hoc facit, quod dicit beatus Tho. *in quarto sen. di. 19. q. 1. art. 3. quæstiunculæ 3. ad tertium*, ubi probat, quod qui non potest dare aliquid alicui potestatem, quod eum excommunicet. Et eum refert cardi. de Turrecre. *in fuo tract. de po. pa. q. 25.* Et latius idem cardi. ponendo qualiterunque *in c. 100. in 2. oppo.* ubi per illa opinio probat, papam non posse fe fubmittere judicio alicujus. Et refpondet fecundum Vincen. & archi. *ad c. non fi incompetenter*, quod judicium fumitur pro diffinitione, & quod ex diffinitione illorum dicebat papa fe velle omnia illa emendare, non autem dixit, quod jurisdictione illorum emendaret. Item licet dixit, quod imperitus mitteretur, qui illa quirant & examinent, quæ judicata erant, non tamen dicit, quod illorum auctoritate revocaretur. Ipse tamen refpondet, quod ut fe fubmittit in quantum habet ista humilitate, non quod confitetur fibi fuperiorem: & potest: & hoc voluit etiam Alvarus *in tract. de planctu ecclesiæ*. Aut fe fubmittit, ut pofitus judicare de Vicentina & diguitate ejus & eum deponere: & non potest. Bene tamen posset in aliquibus casibus, in quibus haberet eum aliquo controversiam super aliquibus jurribus ad eum, superfoorum privatam pertinentibus, ad tollendum controversiam fe ex benignitate fubmittere fecundum eum.

Ad *c. Adriana cum c. sequenti 63.* di. refpondur, quod quantumcunque papa dederit potestatem Carolo in electione Romani pontificis de Leo Octavi, non per hoc fequitur, quod fe fubjecerit judicio imperatoris: fed in modo fubjicitur cardinalibus, licet ipsi habeant potestatem eligendi papam: *ut in d. c. ubi periculum cum simil. de elect. in 6.* Et ex illa ratione (quia cardinales habent jus eligendi) etiam refpondetur, quod fatis ex tali fubmissione dicitur tractari de cardinalium jurisdictio, & quod ideo requiri deberet ipsorum confensus, & quia tunc pars corporis papæ: *ut in c. 1. de offi. lega. in 6.* & quia faciunt collegium cum papa: quia in administratione rerum universalis ecclesiæ congregantur, ut papa consulat, & cum in generalis dirigant. Licet forte respectu particularis ecclesiæ Romanæ non dicantur facere collegium cardinali Alex. in *d. c. in fundo.* Sunt enim cardinales inhærentes fedi apostolicæ, ficut ftellæ in firmamento cœli: dicit Bal. *in l. cum multa C. de bonis quæ libe.* Et (ut fupra etiam relatum est) plus dicit A Ad nostram de constit. & cardi. *in c. significasti* in 2. oppo. de foro compe. Et ad *c. non fi incompetenter* intra fupra dicta illis rebus modis (videlicet, quod fatium narrat, & quod judicium fumitur pro diffinitione, & quod ex nimia humilitate papa fubjecit fe judicio imperatoris) refpondet ipse, quod papa fubjecit fe potest volens recipere correctionem tanquam moniationem, non quod fecerit illum fuum judicem. Et idem tenet archi. *in d. c. non fi incompetenter*, & dicit quemdam Anto. Imol. & Domi. *in ca. significasti*. Et idem abb. *in c. ex fi clerici in 13. col. de judi.* qui dicit hoc notandum contra illos, qui ruidere allegant illum tex. *non fi incompetenter*, & idem ipse tenet *in c. P. C. P. non. col. de offi. deleg.*

Et ad *l. eft receptum*, refpondet Immol. *in d. c. ecclesia*, quod illi potestatem prorogare jurisdictionem inferioris: quod non est in casu illo, in quo clericus non potest prorogare jurisdictionem laici. Sed melius posset refponderi, quod *d. l. eft receptum*, loquitur in magistratibus, qui quantumcunque sint de superioribus, tamen ipsi habent superiorem, *z.* quo possunt judicari, sed papa nullum habet superiorem, nisi Deum: *ut in c. nemo q. 7. & in c. licet in fi. de electi.* Pro hoc facit, quod dicit beatus Tho. *in quarto sen. di. 19. q. 1. art. 3. quæstiunculæ 3. ad tertium*, ubi probat, quod qui non potest dare aliquid alicui potestatem, quod eum excommunicet. Et eum refert cardi. de Turrecre. *in fuo tract. de po. pa. q. 25.* Et latius idem cardi. ponendo qualiterunque *in c. 100. in 2. oppo.* ubi per illa opinio probat, papam non posse fe fubmittere judicio alicujus. Et refpondet fecundum Vincen. & archi. *ad c. non fi incompetenter*, quod judicium fumitur pro diffinitione, & quod ex diffinitione illorum dicebat papa fe velle omnia illa emendare, non autem dixit, quod jurisdictione illorum emendaret. Item licet dixit, quod imperitus mitteretur, qui illa quirant & examinent, quæ judicata erant, non tamen dicit, quod illorum auctoritate revocaretur. Ipse tamen refpondet, quod ut fe fubmittit in quantum habet ista humilitate, non quod confitetur fibi fuperiorem: & potest: & hoc voluit etiam Alvarus *in tract. de planctu ecclesiæ*. Aut fe fubmittit, ut pofitus judicare de Vicentina & diguitate ejus & eum deponere: & non potest. Bene tamen posset in aliquibus casibus, in quibus haberet eum aliquo controversiam super aliquibus jurribus ad eum, superfoorum privatam pertinentibus, ad tollendum controversiam fe ex benignitate fubmittere fecundum eum.

Ad *c. Adriana cum c. sequenti 63.* di. refpondur, quod quantumcunque papa dederit potestatem Carolo in electione Romani pontificis de Leo Octavi, non per hoc fequitur, quod fe fubjecerit judicio imperatoris: fed in modo fubjicitur cardinalibus, licet ipsi habeant potestatem eligendi papam: *ut in d. c. ubi periculum cum simil. de elect. in 6.* Et ex illa ratione (quia cardinales habent jus eligendi) etiam refpondetur, quod fatis ex tali fubmissione dicitur tractari de cardinalium jurisdictio, & quod ideo requiri deberet ipsorum confensus, & quia tunc pars corporis papæ: *ut in c. 1. de offi. lega. in 6.* & quia faciunt collegium cum papa: quia in administratione rerum universalis ecclesiæ congregantur, ut papa consulat, & cum in generalis dirigant. Licet forte respectu particularis ecclesiæ Romanæ non dicantur facere collegium cardinali Alex. in *d. c. in fundo.* Sunt enim cardinales inhærentes fedi apostolicæ, ficut ftellæ in firmamento cœli: dicit Bal. *in l. cum multa C. de bonis quæ libe.*

propterea præjudicavit successori per *l. pro videndum de decre. lib. 10.*

Et hoc fubmissio fieri potest: vel per viam compromissi, vel per viam prorogationis, vel expressi consensus in aliquem, vel etiam tacei consensus. Unde, ut dicit ibi Angelus in *d. l. eft receptum*, si fant duo dominii mixtus calibri, qui habent jurisdictionem omnimodam, & unus delinquat, tacite videtur fe fubmittere jurisdictioni alterius condomini. Cujus opinio in hoc non est vera: quia par in parem non habet imperium fecundum Paul. de Castro ibi. & contrarium tenet Bar. & Bal. *in l. ff. de ev. dict.* & Bar. *in l. inter tutores. ff. de admi. tuto.* & refert Alex. de Imomol. *in d. l. eft receptum*. Et ex hoc patet, quod non possunt ipsi superiores poliens fe fubmittere jurisdictioni inferioris. Unde archiepiscopus posse fe fubmittere jurisdictioni suffraganei. Pro hoc facit, quod dicitur poli glo. penul. *in c. cum inferior de majo. & obe.* & quoflio, quam ibi ponunt doc. ubi aliquo respectu archiepiscopus posset fubdere archidiacono.

Quæ fubmissio, si bene consideretur secundum Albericum *in d. l. eft receptum*, eft nullius momenti & parvi effectus: quia fi contingeret appellari a sententia, *ergo* non posset causa reverenciæ ad manus fuperioris. Quæ considerato eft vera in papa: fed in alia habentibus fuperiorem, forte non poterdit: quia ipse talem fubmissionem ipse fuperior non intelligitur illius, & non appellaretur ad eum, fed ad alios fuperiores: & fic in illa casu fi appellaretur, non appellaretur ad ipsum episcopo suffraganeo, vel archiepiscopum, fed ad patriarcham, vel ad legatum, vel ad papam. Et ratio eft, quia nullus appellat ad fe, nisi ad fuperiorem: *in diffinitione appellationis: ut probatur in rubr. de appel. & in pluc. de appel.* Et ideo non videtur bona consideratio Alberici, qui voluit diffingere illam *d. l. eft receptum* dicendo, quod loquatur, quando major fubmittit fe inferioribus minoris, qui non fit ejus fubditus: quia ille tex. debet intelligi indifinite in inferiori a papa. In papa autem non habet effectum: quia non habet fuperiorem, nisi Deum: ut *in d. c. aliorum 9. q. 3.* Et in eo fi nollet fervare fententiam, eft vinum, quod habet fuperiorem ejus eft nullus effectus: & hoc probat tex. *in c. mandastis, & c. audiatur 2. quæstione 4.*

Under ita papa aut loquimur de fubmissione in foro poenitentiali: & dicendum eft, quod talis fubmissio fieri potest: ut eft glo. *in c. non nemo. 9. q. 3. & glo. in c. fane offi. deleg.* & dicunt doc. *in c. omnis de poen. & remiss.* Et ratio eft, quia tunc confitetur tanquam Dei: & non a fubdito judicetur ejus caufa, fed a Deo. Item ut dicitur *infra in 13. confessione*, tunc papa non fubjicitur inferiori papa, fed ut privata perfona. Aut loquimur in foro judiciali secuiari, & nullo modo potestit fe fubjicere: quia Tertio injuriam Deo, fuper dicbat eft: cum non folum non posse fcipiam, fed nec clericos fubjicere judicibus secularibus, fic quod laici judicarent omnes clericos generaliter: quia clerici hoc privilegium habent a Deo, & turbaretur universalis status ecclesiæ: ut notatur per cardi. *in c. perpetuus de fo. compe.* & abb. *in c. 2. de majo. & obe.* & *in c. 8. perpetui de concil. prebeo. ff. in l. teneas de reff. fpolia. C.* & *in d. c. ecclesia de conflit. C.* & *in c. ut si clerici 14. eod. de judi.* Iano. *in d. c. 2.* Lucio. *in l. ff. cum in fi. de usu ff. fol. maximus.* Quia ita, quæ funt de jure divino, papa non potest tollere 25. *q. 1. c. sunt quædam bona.* glo. *in c. si imperatorem d. d. in quinquam de conflit. in 6.* Cuilam autem spiritualem posset hoc committere laico, ma-

Ad *c. ecclesia de constit. in 6.* Ad *c. non fi incompetenter.* Ad *c. 9. q. 3.*

Ad *c. ecclesia de constit.*

Ad *c. 2. de majo. & obe.*

Ad *c. 8. perpetui de concil.*

Ad *c. ut si clerici 14. eod. de judi.*

Ad *c. 2. de usu ff.*

Ad *c. 25. q. 1

si committat tanquam executori: ut vide *in t. determinas de judi.* Non obstat *c. nos si incompetenter:* quia responsum est ibiqua, quod ibi papa non fuisse se judicio imperatoris: sed fensit, si quid minus bene reperiretur per eum in subditos gestum, quod facta inquisitione diligenti per missos ab imperatore, ipse esset paratus illi pæ se emendare: & non quod imperator judicaret de rebus gestis per papam, & est postea quadam spontanea oblatio ad demonstrandum, quod nihil reperiatur, quod male gesserim per eum dici posset. Et eodem modo est text. *in d. c. ad apostolice de res judi.* in d. Et hanc conclusionem etiam ponit Joan. de Lignano. *in d. cap. ecclesia:* dicens, quod cum papa sit vicarius Dei, non potest diminuere potestatem sibi a Deo tradatam.

Aut loquimur in foro ecclesiastico. Et tunc aut de persona papæ judicanda: & similiter non potest se submittere alicujus jurisdictioni: quia extra cam haereticum non potest ab aliquo judicari: ut in d. *ca. si papa* 40. dist. dicit Innocen. in *d. ca. ex parte*, & doc. in. *c. in fidei de haere. in fo.* Et est conclusio facti Thomæ in *q. Interea.* 18. q. 19. & Albert. Magni & Bonaventuræ & Ricardi de medis Villa: ut refert Alexan. *in d. ca. nos si incompetenter*, ubi probat hanc conclusionem pluribus rationibus.

Fallit, nisi papa se subjicere vellet alicujus judicio ex quadam humilitate: ut de hoc est text. quem ita intelligit Domi. ibi & certifi. poll Hugomen in *ca. si quis* 2. q. 7. & est text. beati Grego. qui ex sua humanitate, ut plurimum de se loquendo, loquebatur in singulari: ut patet in *cap. nihil de penitent.* Vel intelligitur hic text. non quod subjecerit se judicio alicujus, qui eum haberet judicare (cum non possit, ut *supra* dictum est) sed fuit proprie correctioni & emendationi. Quod concipio ex verbis *illius* text. cum dicit, venisset ad feden apostolicam: cum tamen ipse esset caput fedis apostolicæ: & ibi, ante confessionem beati Petri, & ibi, sententiam fuam: quasi dicat sententiam beati Petri, & ipse judicandi Deni, cujus judicio tantum papa est suppositus: ut in *cap. aliorum, cum precedente q. 7. q. 4. 3.* Et sic proprie loquitur text. *in d. ca. ad apostolice:* quia ibi papa dixit, *si* papam congregare principes, & quod si in aliquo res fuerat latas per ecclesiam, ecclesia parata erat de consilio conciliii satisfacere. Non dicit, quod concilium, vel principes judicare deberent, sed jufamet ecclesia. Item fallit, nisi velit se purgare ad convincendum malitiam æmulorum, & ad oblitendendum ex superabundanti fua humanitate se innocentem: non tamen quod subjiceret se alicujus judicio: & ita procedit *c. de crimine falsi, cap. audiens* 2. q. 4. Item fallit, ubi effet contentio inter duos de titulo papatus, vel ubi effet schisma tale, quod non possetur discernere, quis effet verus papa: quia forte ita antiquatum, quod faperet haereticum contra foventes: ficut fuit tempore Gregorii XII. & Benedicti XIII. & Joannis XXIII. vel quando aliquem de titulo papatus contra illum, qui nunquam fuitfet receptus pro papa: vel quando in actu electionis infurrexiffet dubium, quis effet verus papa. Quia hic & fimilibus casibus quando agitur contra indubitatum papam (quibus casibus eft judicium conciliii: ut *in cap. fi duo.* 79. *dist.*) tunc poterit fieri fubmiffio conciliio generali, quia concilii proprie fubmiffio papæ, nec papalis dignitatis. Facit, quod dicitur per doc. *in ca. cum super de causa poffef. & proprie*, & de quod hico infra potendo tractabo, quibus tollitur fchisma: & quod ponit cardi. *in ca. licet de electi. & in cap.* 105. *incipit*, quæstum.

Aut loquimur, quando tractatur non de perfona papæ, fed de aliquibus juribus concernentibus interefse alicujus particularis ecclesiæ, vel alterius perfonæ, vel honorum ejus, & fic de fimili. Et tunc poterit fe fubmittere judicio conciliii: ut eft text. *in c. ad apostolice de re judi. in fo.* Intelligendo alio modo, quod principes & concilium congregandum deberent effe judices. Item in fimilibus casibus poterit cauffam alteri delegare: ut dicit glo. & ibi doc. *in c. nullum* 16. *dist. & Leone a Zenone* (quæ loquitur in imperatore) *C. de quæstion. præscrip.* & glo. *in c. cum diletta in verbo procuratricem, circa fi. de confirma. mis.* B *fel concili.* & abbas *in c. fi qui contra clericum de foro compe.* & Ludo. *conff.* 509. incipit circa propofitam, & Innocen. *in d. c. ex parte de verbo. fignifi.* facit quod dicitur *in c. cum vexaffent de judi.*

Et ad prædicta (quod papa non poffit fe fubjicere alteri) facitum illa, quæ dicuntur infra in illo articulo, An papa legitur capitulis conciliarum, juratis, & votatis. Nec videtur fufficienter refponfum ad capitulum *nos si incompetenter*, dicendo, quod fimiter judicium pro delicetione, vel quod narrat fatfum ex humanitate: quia verba text. ibi, legitimo temperamento examine, & ibi, indifcuffum vel indeliberatum remanear, oftendunt, quod text. loquatur de vera poteftate papæ: & ita ibi Domi. ponderat illum text. & videntur dicere moderni *in dictis ca. ecclesia, & in d. l. efi receptum.* Sed adhuc datur refponfum, quod intervenia non refpiciunt judicium imperatoris, cui papa ibi fe fubjicit, fed referunt ad illum, qui pro informatione transfmittit, qui debet diligenter rem examinare, ut vera poffit fieri relatio. Similiter cap. 1. *decretaali.* non obftat: quia per renunciationem papa remanet fine papatu: & ideo non agitur de præjudicando aliquibus statutis pontificatus, ficut ex fubmiffione papæ. Unde pro confirmatione prædictorum Bal. *in d. l. efi receptum*, dicit allegando text. ad hoc *in cap. per venerabilem qui filii fint legit. & ibi. ff. apud confilium* (& quod utrobique habetur. J.C. *de mand. vendic.* quod ideo impetrar, fire papa non poteft fe fubjicere inferiori, nifi in foro pœnitentiæ, quia cum poffit in propria cauffa judicare, fubmittendo fe, derogaret fuæ jurisdictioni, quod non poteft facere, *argu. l. fed efi in forum* 5. *ff. de judi. pofe.* & *de offic. quæ in fuo* per le ipfam poteft actum explicare, non poteft falva dignitate & honeftate fui imperii altera fe fubmittere, *argu. l. quia ratio. ff. de cond. infti.* ut Allegat Imo. *Oldofre.* C. & Tho. de Ant. Ad quod facit, quod poteftas papæ non eft ab homine, fed a Deo: *ut in cap. novit de judi.* & ideo non tractatur de ejus jurisdictione, perfona, vel dignitate, merito non debet dici poffe fe fubjicere: quia ejus ejectionem & judicium Deus fibi referravit: *ut in c. aliorum.* 9. q. 3. & *c. falfa, ca. cauffa* C & *c. fi ex c. eofdemum.* 79. *dist.*

Sed Mifis in *verbo, papa non poteft impetrarem, in fi.* videtur velle fimpliciter, fi papa fubjiciat fe imperatori de confenfu cardinalium, quod poffit per imperatorem deponi, allegat ad hoc glo. *in c. in fynodo.* 65. *dist.* Sed poftea fe non firmat, cum remittit fe ad archi. *in d. cap. nos fi incompetenter*, poft glo. primam ibi.

Quidam doctor, qui edidit repertorium ad Felinum, dicit, quod papa poteft bene fe fubjicere concilio generali per illam glo. *in cap. nemo.* 9. q. 3. & glo. D *in d. ille a qua* 5. *compofitionum ff. ad Trebellianum, & in l. efi receptum de pœn. omnium judi.* Quia illa fubmiffio fit auctoritate legis in inferiore a principe auctoritatem publicam approbantis: quæ legis auctoritas non poteft habere locum in papa, quia eft fupra omnem legem, *cap. propofuit cum familiaribus, de concef. prabend.* nec per legem liam, vel prædecessoris ejus, vel alicujus alterius adftringi poteft, *c. fi de refcript. nonne ff. de fi.*

Et licet Jaco. Butri. & Bal. *in d. l. efi receptum*, dicant, quod imperator in cauffa propria poteft fe fubmittere, non loquuntur de fubmiffione fpirituali quoad pœnam ipfius imperatoris. Quod patet quia ipfimet volunt, quod fubmiffio, quam fecit imperator tempore quo facta fuit pax Conftantiæ, non prejudicet *c. de fi. in fo.* Facit, quod dicitur *in c. per venerabilem* E *verum, qui filii fint legi.* Similiter non obftat, quod imperatoris datus judicem in cauffa, quam habet cum fubditis, & deputat procuratorem fifci, & procuratem Cæfaris, qui cognofcunt de cauffa, quæ vertuntur inter fiscum, vel Cæfarem, & fubditos ipfius imperatoris: quia licet ex ordinatione imperatoris tales fententiæ contra camerarum fifcalem, vel Cæfaris mandatum executioni, fecut mandatur contra privatum, tamen perfonam imperatoris perfonaliter non adftringunt: quia ficut imperator non poteft adftringere fe per fe ipfum, ita nec per alium. Item non obftat, quod contractus inter principem cum privato de jure tenet, & principem adftringit, ut dicitur *in d. l. digna nos. C. de legibus*, & *in c. de probis.* Quia fuperioritas non in omnibus contractibus quia ita poteft major fieri minor contrahere: cum contractus fint juris gentium, ut *in l. res mancipi ff. depofit. cr. pign.*

Nec poteret fe fubmittere, fi agatur de titulo papatus inter duos: quia hæc jurisdictio cognofcendi de cauffa ad eum pertinet *ff. de penitr. papam. C. non quis in fua cauffa in rubro C.* nec, fed de pœnis ecclesiastis generalis: ut patet ex his, quæ dicuntur in *cap. fi papa qua de. C. in ea qui inter de electi.* & *cap. di. 18.* Ita etiam non poteret illam jurisdictionem in alium transferre: *argu. de. C. fignificafti de foro compe.* Et licet illa ratio non militet in papa, qui potest conjugere ex cauffa propria: ut *in cap. cum novefset de judi.* & *dl. 2. C. nt quis in cauffa propria*, & *C. fi adversus ff. fami. 1. 1.* C. ficut dicimus, & de ejusdem in cauffa fua ecclesiæ fecundum Bar. *in d. l. 1.* Itamen videtur vera, ubi ageretur de cauffa hæreficorum papam: quia proprier haeresim fi fit pertinax, habetur tanquam ipse papa, & perdidit jus papatus: ut fepius dictum eft, & dicetur in illo articulo. An papa poffit accufari de haeresi, & an poffit deponi per concilium. Si tamen effet contentio inter duos de papatu, poffet etiam metus papæ contentibus illis, quorum interefft, pro majori fcandalo vitando, & pro pace procuranda, ac unione fafciendæ fe fubmittere fententiæ aliquorum contorum juratarum: dummodo & alius competitor idem facerent. Et fic poteft intelligi alio modo *ex. mos si incompetenter, fecunda quæstione septima*, fecundum Egi. *in d. cap. in fynodo.* Quod intelligo, non quod tales haberent exercere aliquam jurisdictionem, vel superioritatem in verum papam per ea, quæ dicta funt fupra: fed quod tractarent unionem, & iterum indicerent ad præftandum obedientiam vero papæ. Facit, quod dicitur *in cap. nisi effent de probat. in c. cum pridem de pace. C. in c. dilectus dist. 2. de fent.*

ET ex illis dominus cardinalis Pampilonensis *non potest adhiberi* 13. conclusiones infra scriptas quasi ex eisdem Egi. *in d. cap. in fideli.* Quarum aliquæ licet videantur præsupponere aliqua contraria præmissis (ut patet de secunda, & septima) tamen illas intelligere oportet secundum prouisum fam. diffinitionem.

Prima igitur conclusio est, quod contentio de titulo papatus non est principaliter contentio Romanæ ecclesiæ, vel fedis apostolicæ, sed propria & personalis ipsius, qui contendit, & dicit se papam. Probatur per *I. Papinianus 3. ff. ex causa ff. de ususfr. in pecunia. & per I. si hæres. ff. ad legem falci. & I. ratio. C. de hæredi. vel aff. vendi.* per notata per Innocen. & Oldran. *in cap. cum super de causa possess. & proprie. & cap. in literis de restitu. spolia. & cap. dilectis eiusd. 2. de probat. & cap. ex literis de probat. cap. ex parte de arbi. c. quia. V. de iudiciis. & gratiose de rescrip. in 6.*

Secunda conclusio est, quod contentio super fallitate, vel veritate criminis impositorum papæ indubitato, non est Romanæ ecclesiæ, vel fedis apostolicæ, sed propria & personalis ipsius papæ. Probatur *in cap. nos si intumpetenter 2. q. 7. C. & I. item Hieronymus, & I. item Symmachus ea. can. & q. 4. in c. mandabitis 2. q. 5. c.*

Tertia conclusio est, quod sententia declaratoria lata contra eum, qui dicit se papam, & de papatus titulo contendit, non cedit in infamiam, vel diffamiam Romanæ ecclesiæ, vel fedis apostolicæ: sed sententia declaratoria lata contra papam indubitatum cedit in infamiam Romanæ ecclesiæ, vel fedis apostolicæ propter iplissimum ejusdem: Probatur probatur, quia non facrat contractum vinculum spiritualis inter eum, qui facrabat, & Romanam ecclesiam. Secundum probatur, quia tunc facrat contractum vinculum spiritualis inter eum, qui facrabat, & Romanam ecclesiam: *ut in cap. interrogatis de renunc. prela.* Nam flatus ejus non revocabatur in dubium: & ignorantia ipsoni tranlit ad ipsoniam, & e contra. Non autem quando vinculum non fuit contractum propter caretantiam titulí canonici: licet apparet ex sententia declaratoria superflatus lata, quæ facit jus quoad omnes: *ut in I. integrum ff. de flatu homi.* & ut ibi dicitur, ab omnibus habetur pro veritate. Probatur, quod divi de ignominia *in I. 3. ff. rerum amo. C. I. 1. in fi. ff. de injur. C. in I. adversus ff. de crimi. expila. hære.*

Quarta conclusio est, quod interest Romanæ ecclesiæ tam pro honore, quam pro utilitate, & libertate ipsius ecclesiæ, quod feratur sententia declaratoria super flatu contendentis de titulo papatus (videlicet, ut manent in possessione pacifica, si canonice est electus, vel ut ab omni possessione ejiciatur, & sit intrusus. Probatur per *cap. in nomine Domini 23. dis.*) & quod e contra interest Romanæ ecclesiæ tam pro honore, quam pro libertate ipsius ecclesiæ, ne sententia declaratoria feratur contra papam super criminibus ei impositis, nisi esset hæresis per cap. *Confessus. 19. dis. & I. de hæredi. C. cap. mandabitis 2. q. 4.* Probatur etiam, quia primo casu sententia feretur contra eum, qui esset intrusus, & non papa: secundo casu manifeste feretur contra papam verum, & indubitatum, qui etiam post sententiam maneret papa, licet diffamatus.

Quinta conclusio est, quod ad officium papæ non pertinet contendere de titulo papatus: sed ad personam ipsius papæ, cui moveatur quæstio de titulo papatus, pertinet contendere de papatu non nomine papatus, vel Romanæ ecclesiæ, sed nomine proprio ipsius fe papam esse contendentis, item quod ad officium papæ pertinet contendere de juribus papatus, & jura papalia tueri. Utrumque autem est necessitatis. Probatur *in I. qui fundum §. si tutor ff. pro empto. & in I. interdum §. qui tutelam ff. de fur. pupilli I. ff. ff. quod fallo tutore actilli.*

Sexta conclusio est, quod ubi duo contendunt de titulo papatus, & unus est verus papa, alter falsus, fed non potest discerni verus a falso propter magnos errores intercedentes *argu. I. 1. ff. de ex, qui pro tuto. in prin.* (prout fuit tempore schismatis Benedicti, Joannis, & Gregorii) ex necessitate falsitis, & vincula juris humani atque politici, debent fe submittere inquisitioni veritatis, & declarationi finaliter in vim justitiæ, ut cognoscatur, & dilceernatur verus a falso. Et hanc falsissimam avidias cooperebet, quia de jure suo confidentius agit: eacnpolio illius, quod legitur 3. *Reg. 3.* & dicitur *in eo. differe de possimp. de illis mulere*, quæ ferventius pebtant, superstitem infantem confortæ dari: item pafilor debet eripere oves de manibus luporum.

Septima conclusio est, quod licet papa indubitatus teneatur ex debito fallutis, & ex bono justitiæ, ne laedatur, vel jscturam lubeat inferior, & veritati, & justitiæ ministrandæ fubmittere (*ea. cum veniffent de judi. cap. cum nobis de prosecip. & cap. cum ad audientiam, & cap. de confirma. utili, vel inutili. cap. cum Alleba. I. bene a Zenone circa medium*, & ibi glo. *C. de quadrien. prescrip. & I. ult. recepium, & ibi glo. ff. de juri. omnium judi.*) sita papa dubitatus, & is, qui dicit se papam, & de titulo papatus contendit, ex debito falutis, & justitiæ, ac unionis fe fullstitit justitiæ. Probatur ex aquipatione, quæ fit articulorum fidei, & status universitatis ecclesiæ: *in notat archi. in cap. Ecce Sanctis. 15. dis.* Conflat autem, quod ubi est quæstio de articulis fidei, papa indubitatus fubjicitur justitiæ: *ut in c. Anastasius 19. diffinitione.* Ergo & ubi est quæstio de totali statu universalis ecclesiæ, subjicitur justitiæ papa dubitatus: cum etiam fe esset papa indubitatus, necessitatio subjicetur: ne fit melioris conditionis dubitatus, quam indubitatus: *argu. I. continuus §. cum itaq. de verbo. obli.*

Octava conclusio est, quod papa dubitatus, & is qui dicit se papam, quando de papatu contendunt, fubjicitur justitiæ, ut privatæ personæ: & ut fetetur æquaitatis in exhibitione justitiæ, & discussione veritatis, nullus reputatur papa tempore examinationis ipsius veritatis a totali ecclesia: licet etiam tunc temporis nihil innovatetur super eo quod decretum, quod ante adhærent cardinales uni, quam alteri, *argu. cap. 1. ut lite pendente.* Sed quando papa dubitatus, vel indubitatus contendit super juribus papalibus, vel juribus privatis cum fubdifitis non referentibus ei quæstionem flatus; tunc fubjicitur justitiæ, ut papa: & fic non ut privata persona, fed ut publica, & principalis personæ, & caput ecclesiæ: *ut d. cap. cum nonnulli eam. simili.* Pro quo est, quod notat Innocen. & Ostien. *in cap. in literis de restit. spolia.* ubi quæritur de fubditis in beneficio, quod per intrusionem possidentis non referentibus quæstionem, examinat super tuto pro quo *I. 1. & per rerum ff. quod cum fallo tuto actio.*

Nona conclusio est, quod concilium generale in negotio schismatis, quando de titulo papatus inter duos contenditur, ell judex competens, ut discernas prærendere debita inquisitione verum papam a falso: ut notat glo. *in c. fi. dist. 79. di.* quam sequitur archi. *argu. cap. fi. qui episcopus eleff. 1. 6. q. 4.* quod intelligit, quando non est suspectum. Quod probatur *per d. c. fi. quis episcopus.* Nam quando synodus provincialis est suspecta propter divisionem episcoporum in condemnatione, vel absolutione unius ex episcopis illius provinciæ, tunc habetur recursus ad metropolitanum alterius provinciæ, & aliquos ex suffraganeis, ut patiter residentes cauiam hujus episcopi diffinitur. Suspectum ergo metropolitanum quando omnes episcopi orbis essent adhærentes duobus contendentibus de papatu: nam licet unum caput ex duabus esset suspectum ad causam decidendam (quia in propria causa judicatur) tu de omnes episcopi et adhærentes, & pro papa eum reputantes sunt suspecti *c. confirmante* (& ibi notatur) *de offi. delega. c. accedens ecclesiæ, ut lite non contesta. I. nam ea. C. si quæcunque prædi. pignobi.* cum fua confensu omnium domo jurisdictionem ejus exitare.

Decima conclusio est, quod ubi concilium generale propter adhæsionem eli suspectum utrique parti, non propterea debetur veritas permanere occulta, & injustitia non justitia ministrari. Nam licet non fit dare superiorem, qui ad octium mon strari possit (ut in *c. licet de elect.*) de licet conclusion generale fit suspectum, non propterea bonum justitiæ eli sopprimendum, ex quo possit aliquo modo justitia ministrari: licet ejusdem, & ex confensu ambarum partium certi numero deputantur: ut in *cap. judicetur 2. q. 1.* Tunc enim verum effet dicere, quod verus papa eos deputasset, ex quo ipsi ambo quorum unus eli verus, & alius falsus, eos deputassent, & sic valeret. *I. verbi edicti. ff. quod fallo tuto. ea. cho.* Vel si ex consensu amborum, quorum principaliter interest, essent electi judices competentes propter necessitatem imminentem, quæ legi non fubjicitur. *c. 1. in principio ff. ad legem Cornelium de jac.* Nam propter hoc dubium, & obfiaculum, quod vertitur in contentione dominum de titulo papatus contendentium, tollendum per tramitem rectitudinis, eligenda eli via, quæ tamen non fit præcepis evangelicis contraria, nec doveris fanctorum patrum adversa, *ut in cap. fient quandam 14. di.*

Undecima conclusio est, quod judices deputati per papam indubitatum, vel etiam dubitatum, qui in vim justitiæ fe fubmisit, non procedunt aliqua sua propria authoritate, & jurisdictione, etiam si per fe habeant jurisdictionem ordinariam: fed fo fium procedunt ex auctoritate ipsius papæ deputantis eos: & fe non eruant superiores papa, nec papa eis infestior: ut *in I. est praetor ff. de offi. ejus cui mandati. ff. jurisdi. & glo. fenitt. in d. I. bene a Zenone*, dum allegat dictum *I. est praetor.* Et fic non obstat 9. *q. 3. nemo, & c. aliorum.* Imo & ipse papa confetur sententiare per fe ipsum, quod sententiar per tales judices deputatos: *argumen. I. item. §. fi. decuriones. quod cujusque uni. ne. C. I. una in fi. ff. de offi. praefect. praeto.*

Nec obstat c. *nunc autem 21. di. quia*, vel ibi non fuit facta fubmissio, vel fi facta fuit, ipsi judices noluerunt uti ipsa fubmissione, quia poterant, nec uti fen auctoritate ordinaria, quia non poterant per dictum capitulum, *nemo.*

Duodecima conclusio est, quod duobus contendentibus de titulo papatus, quorum quilibet suos habet adhærentes, fubmisso quæ fitret non effet propter adhærentes fubmisteri, fed propter competitorem, & ejus adhærentes, qui dicunt eum non papam, fed intrusum. Unde utrique eorum reputatur ab altero persona privata, & occupatris fedis apostolicæ: & hac confideratione uterque eorum reputat, fubmissionem factam per competitorem esse factam per intrusum: & fic per privatam personam ipsi justitiæ fuppositam, quæ potest fe fubjicere jurisdictioni alterius. *I. 1. ff. de judi. I. si qui ex confiis. C. de appel. ondem.*

Decima tertia conclusio est, quod papa dubitatus, qui de titulo papatus contendit, fubmittendo fe judicio humano, confetur fe fubmittere, quemadmodum fe fubmisit papa indubitatus confessori fuo in foro pœnitentiali. Nam tenetur parere, & ligabit eum sententia illius: et notatur *in d. c. nemo 9. q. 3.* Nam licet papa fe fubmittat, effectus tamen fubmissionis concernit papam, non ut papam, fed ut hominem privatum: quia papa, ut papa non habet superiorem, fed ut homo: *argu. cap. fi gratiose de rescrip. in 6.* Et fic fubmissio illa fit per papam: attamen effectus fubmissionis concernit papam, non ut papam, fed ut personam privatam dicentem, quod fe esse papatum. Eodem modo quando papa alicui concedit, ut ipsi concedenti det indulgentiam plenariam: nam concessio eli papalis, fed exercitio concessionis terminatur in eum, ut hominem privatum secundum cardinalem Pampilonensem.

Libri sexti Finis.

DOMI-

DOMINICI JACOBATII
CARDINALIS
SANCTI CLEMENTIS
DE CONCILIO

LIBER SEPTIMUS.

Sed quia dictimus supra, quid fede vacante concilium possit: pone, aliquo qui cardinales discedferunt a papa indubitato, & adhaserunt regi Francie, qui tunc defendebat quendam Dominicum, & rebellem papæ, cui papa moverat bellum: & afferentes, papam esse contumeliosum, & intolerabilem cardinalibus, favum & tyrannum justa concilium Ludovici 13. concilium congregari curarunt: afferentes quod papa in capitulis conclavis promiserat cardinalibus intra biennium posse assumptionem suam congregare concilium, & eligimus erat fere septennium, & quod ideo ipse una cum aliis cardinalibus, qui cum eo erant, fuerat negligens, & contumax: cum proferim sabdefet necessitas congregandi pro insanitis pace inter Christianos principes, & pro reformatione ecclesiæ in capite, & in membris, propter aliqua notoria crimina scandalizantia ecclesiam: dicendo ipsi citarunt papam ad concilium. Ipse autem papa, ut offenderet fe non detrectare concilium obtulit se paratum ad illud congregandum, & statim illud indixit per universum orbem. Præfati autem cardinales vocati ad concilium congregatum per papam, recusaverunt venire: quinimo monitis & jussis, ut absteterent a congregatione concilii per eos nullitere congregandi, non deftiterunt; allegantes non esse sibi tutum accessum ad concilium congregatum per papam, & concilium esse a fe recte congregatum, eo quod negligentia papæ congregatio ad eos devoluta fuerat. Papa his auditis processit contra illos, & declaravit eos schismaticos, concilium per eos congregatum esse conciliabulum: & processit ad creandum novos cardinales sine requisitione patrum, qui erant in concilio. Rebus sic fe habentibus moriatur papa, veniantque cardinales schismatici, & petunt fe admitti ad electionem futuri pontificis. Cardinales, qui erant in concilio papæ dicunt, quod non possunt eos recipere, nec debent, nec etiam possunt illos restituere: declarati schismatici e contra allegant, processum factum per papam contra fos esse nullum: cum ipsi nihil unquam commisissent, nec machinati fuissent contra papam: Item quod cum voluissent comparere, non potuit eis tutus accessus, quinimo cum parati essent ad iter, ut cum

A parerent, & nihil aliud expectarent, quam salvum conductum, nullo dato eis responso, statim ex abrupto fuerat processum contra illos ad declarationem: quod ajebant potius factum ex odio, quis quæsierant reformationem in ecclesia, quam juridice: subjungentes, quod Romæ congregatio duplicati concilii papa non potuerat creare novos cardinales sine requisitione concilii conciliis: & quod imo fic creati cardinales non erant admittendi in conclave.

Modo ex his de multis dubitatur. Primo, utrum illi cardinales potuerint fic convocare concilium. Secundo, utrum potuerint legitime recedere ab obedientia papæ, maxime cum allegarent metum, eo quod papa consuevit incarcerare cardinales: & si non, tertio, utrum dicendi fint schismatici. Quarto, propofito quod processus factus per papam contra illos fundatus fuerit super notoria fabricatione obedientiæ, & congregatione conciliabuli, utrum possit dici nullitere, & injuste processus per papam flantibus præmissis, quod illi non ordinie servato fuerint excommunicati, & declarati schismatici: & quia non fuerunt personaliter citati, & quia cause, & notorietas non erat ita processi negantur. Quinto, quis de his cognoscere debeat: an concilium per papam congregatum, an alterum per d. cardinales congregatum, an ambo simul adunata (maxime cum dicti cardi. fint non administrantur, procedere velint ad electionem cum fine concilio: quod fi dicent, apertum effet schisma, quia in utroque concilio affumeretur a diversis cardinalibus unus in pontificem) an fit expediendus futurus papa. Sexto, utrum prefati cardinales schismatici debeant admitti in conclave in creatione futuri pontificis, nominatur schisma de novo. Septimo, utrum cardinales creati per papam durante concilio dicantur veri cardinales, & fint admittendi in conclave: maxime eo quod creati fuerunt sine requisitione concilii, & in discordia aliquorum ordinalium.

Et quod primum vis dependet ab illo, utrum papa, & alii cardinales fuerint in tali negligentia, quod fuerit devoluta ipsa potestas ad eos: quia ut supra dictum est, in illo articulo, Ad quem spectet congregatio concilii, quando summus sit indubitato papa; tunc clarum est, quod sine eo non potest

B potest congregari concilium: alias est conciliabulum, & acephalum, & conventiculum, non concilium: ut 17. ff. de rerum, maxime in c. nullus. & hoc quando ipse vellet. Sed si nollet, & differimet malitiosè, cum tamen esset necessaria causa congregandi, tunc faccedent cardinales omnes, vel major pars, fi omnes non concordant: & fi major pars negligit, potest minor pars collegii: ut in c. si quis presentia 79. C. 1. in summis Dominis 2 5. di. & dicimus supra in quæstione propria. Et maxime ubi est præsumptus terminus ad actum explicandum: licet est in propofito, in quo fuit datum biennium: & fic illi videntur fe facelle alienos: unde actus potestis explicari per minorem partem collegii præsentem, & minor pars potest convocare majorem: ut dicitur in c. in causis, 27. in c. cum nobis de electi. & dicit abb. in cap. cum omnes de renun. Et maximo loquendo in generali concilio, in quo etiam minor pars congregat majorem, ut dixi in illo arti. Quæ debent esse, præsertim in materia fidei, non solum catholicus, quando omnes essent in negligentia: ut ibi dictum hic, & in illa quæstione. Ad quem spectet congregare concilium. Et quod omnes fuerint in negligentia (videlicet papa, & alii cardinales) est, quod ipsi allegant, quia dicit interpellat pro homine: ut in l. mutuam. C. de contrahen. & committen. stipu. l. trajectitia. §. de illo ff. de act. & obliga. l. 2. C. de jure emphiteo. cap. potest de locato. l. C. pro tres ff. de quæ cautio. C. in l. Cossus. ff. de stipu. servo. C. in l. infinitum. ff. de verbo. oblige. cum simil. Cum ergo non solum biennium, sed septennium reperiatur lapsum, constat de notabili negligentia cap. 1. §. notoria de crimi. fal. ex quo apparet, quod per adjectionem diei non requirebatur alia requisitio papæ, ut ipse congregaret, si volebat, ut ipse mentiatur, & similiter alii cardinalibus ipsi facere deberent pro illa parte. Et maxime cum esset prosiliso jurata: quæ non admittit morae purgationem, quasi Specu. in t. de adventu. §. 1. verso. Sed numquid is qui juravit. & Anto. in cap. brevi de jurejura. facit, quod dicitur in l. non ex poena, §. fi ff. de vi. & multum bene Ange. in repeti. t. infinitum. ff. de verbo. oblige. in fo. crimen. in verso. Secto Jallii, ubi gratationem, quia fedia est executio irretractabilis: ut i. §. quis major. C. de transac. Et eadem ad litiam fuit verba Bal. in d. l. mutuam ut ca. versf. Secto Jallii. C. de contrahen. & commit. stipu. Et latius Joan. de Immol. in l. infinitum in 7. tract. ff. de verbo. obli. quia juramentum habet vim clausulæ tato manente pacto, & vim alterius clausulæ non valet, quod ago, ut ago: ut ibi late per eum. Et Alexan. de Immol. in d. l. infinitum in 29. col. versf. duodecimo fallit. Nec potest fecum superadjuramento, vel voto dispensare, vel fe absolvere: ut ponit d. Anto. in c. 1. de conspir. de quo dictur latius infra. Quod videtur indubitanter verum, quando juramentum est directum ad utilitatem titi, cum quo contradixit. Facit, quod dicunt doc. in c. 1. de prohib. quod papa legitur ex contractu fuo intro cum alio: i. digna vox. C. de li. Or. t. C. Cassar. ff. de publica. Item facit, quod omnino papa ad hoc erat obligatus ex dictamine conflitutionis, frequens, edita in concilio Constantiæ, & fecisse replicante in concilio Basiliensi, & ex promissione juramento & quod affumptionem. Facit, quod dicitur glo. in verbo, pacta, in eb. dudum de spons. C. ex c. conflitutus de rescrip. & quod funiculus duplex, &c. c. 1. de tren. C' pa. materia c. cum accessissem de consti.

Nec satisfit, si dicatur, quod licet lapsum esset biennium, non tamen sublata erat facultas con-

C gregandi: quia etiam post biennium poterat papa congregare concilium: cum esset ad duo obligatus, scilicet ad congregandum concilium, & intra biennium: fi autem non fecit infra biennium non erat sublatum, quin omnino post biennium teneretur: argu. c. cum dilectis de ba. C' contra. C' 2 hoc de electi. C' constitutus de appell. C' in l. Cossus. §. fed ipse ff. de arbi. C' c. ad apostolice de re judi. in 6. Et si adhuc poterat, non videtur taliter contracta negligentia, quod privative esset devoluta potestas ad alios cardinales: & quia si ipse hodie velit, congregare pollit, & mutam pargare fi velit: cum quando volit, potest congregare, transferre, mutare, & diffolvere pro libito voluntatis: in cap. nec licuit, C' in c. nullus 17. di. dict Rofel. in tract. consi. in 5. char. & dicimus supra. Unde cum papa fit diffolutus non habita opportunitate ad congregandum, videtur, quod hoc facere pollit. Quia reliquetur, quod ex quo facta devolutione defuncta est ex ea parte ex inscitatione, non videtur, quod pollit fe de congregatione nova intromittere: fed bene quod teneatur intimare, & congregato authoritatem interponere, sicut fecit Symachus: ut in §. hoc etiam 17. di. & patet in gesta Symmachic. 9. & dicit Anto. in d. tract. subsimilis. Item facit, quod dicitur in c. 3. de renuc. proban. C' in c. 1. de suppliin. negli. prelat. in 6. C' c. 1. in pede canon. ca. 16. ubi pofluquam est devoluta potestas ad alium, non est fanultas negligenti fe alterius intromittere. Item obliat conflituens, frequens, quæ prohibet loci mutationem fine cauta. Item fi fic pollet, pollquam est ei intimatum concilium, illud diffolvere, vel alibi convocare, fraftra fieret concilium convocatio, quando fieret per inferiores contra papam: quia numquam pollet Romanus pontifex etiam hæreticus condemnari: quia etiamtunc per concilium condampnetur ad flebile diffolutionis remedium: ut pulchre dicit abbas in allegationibus facta in concilio Basiliensi, quæ inciptunt, aspectum venisse, cum omnis causa, ex quibus Eugenius poterat deponi: & latius factum ad hoc decem notabiles rationes, quæ allegantur per abbatem in illo articulo allegationum, quare Eugenius non poterat transferre concilium in Ferrariam. Et ex his quod primum videtur, quod d. cardi. poterunt indicere, & intimare congregationem concilii: & quod pollquam intimationem non licuerit papæ, pollquam fuit præventus, fe intromittere, nisi in prosilando authoritatem. ut si quis pecu, q. 1. nisi accepta ff. de judi. l. penul. ff. de pericul. ind.

Non obstat etiamsi dicatur, quod ex quo papa ipse voluerat congregare concilium, & jam civiterat omnes, ipse debebant adhiscere, ex quod papa apposuerat mutum: argumento eorum, quæ dicuntur in c. ut postrum de appel. & quod dicitur in l. pecunia. C. de reis. nauram cum tenere concilia generalia fit capitis, hoc est Romani pontificis: ut habetur di. 17. per totum. Quia responderi potest, quod hoc bene fieret, nisi præcesserit requisitio ex parte ipsorum cardinalium: per præventionem autem fit, ut non pollit ulterius mutari concilium, juxta dictum conflitu. frequens. Et in hoc, in est mutandum, debebat esse judex concilium congregatum: ut dicit d. Anto. in d. tract. de schisma. & supra retulit. Et præsumitur, ex quo concilium congregabatur contra eum, quod aliud intimarerit ipse animo protrahendi & diffugiendi. Facit, quod dicit Anto. in c. olim in q. char. de rescrip. ubi videtur velle, quod illo casu, quando concilium congregatur contra papam, non requiritur ejus authoritas: quia non est versi-

verisimile, quod effectualiter teneret concilium. Item possunt etiam dicere cardinales, quod locus per papam deputatus non erit sicut tutus: qui non solum debet esse tutus eis, sed etiam eorum procuratoribus, & advocatis: imo subditis, si fit aut procuratoribus, nisi sit tutus etiam ipsis cardinalibus: ut ponunt doc. maxime Anto. & alii moderni *in cap. ex parte de appel.* ad hoc tex. & ibi dicit *in eis. pulteralis de regali.* Ibi primo illis facit, quod volunt Milites in quibuldam allegationibus fuis ad intellectum *c. frequens.* contra Eugenium, quod non potuerit mutare, vel transferre concilium propter tria: quia in concilio erat proposita causa haeretica, & reformationis ecclesiae in capite, & in membris, & pacificationis principum Christianorum: quae omnia sunt in isto edicto:

Sed quoad illud primum dubium credo contrarium verum: & praesupposito, quod non fuerunt in uno indubitato papa, & pacifico possessore papatus: qui, licuerunt quod ipsa vocare, congregare concilia, & congregata disjungi, & disjuncta congregar. 25. q. 5. & 6. q. 3. pacifico. dicit Cata. in allegationibus factis contra monitorium Basilicense decretum contra Eugenium. Et Rofel. *de tractatu conciliorum.* dicit, quod papa convocat concilium, *ipsum tenet*, & abolvit, prout ei videtur: allegat tex. *in c. ne licitum vobis. dist. 17. di. Ipse ait*, quod potest *solvere*, & abolvere, quod concilium male damnavit. 8. q. 3. *c. cuncta per mundum.* Et facta papae excusatur, quamvis videantur injuria. 16. *dis.* 1. Et licet papa faciat, quod ipsis cardinalibus, quod nihilominus eli justum. 23. q. 4. 8. de *Tyrilis.* Item confidero, quod iumus in cala, in quo non eli congregatum concilium, fed tantum indictum fine licentia, & auctoritate papae. Et in quo eli indictionem concilii factam, quam primum papa cognovit, illos cardinalis affectare concilium, ante adventum dict concilii per cardinales indicti, ipse tanquam caput, & id quem fpectabat vocare, & congregare, publicavit ipsum tenendum in Laterano, & principibus catholicis intimavit.

His fic propositis dico, quod non licuit cardinalibus indictere concilium, de malto minus indictum profequi, poftquam papa appofuerat manum: tum quia nullibi in jure reperitur, quod congregatio concilii facta tanquam haeretica cardinalibus: cum hoc fit de reservatis principi: ut *in cap. quod translationem de offi. legat.* ibi glo. Et cardinales probibentur etiam fede vacante exercere aliqua de reservatis principi: ut *in cle. ne Romani. S. ceterum de electi.* Et quamvis poffint ea, quae ad coleremi pontificis provilionem tendunt: (ut in *c. nisi periculum. S. idem quoque de electi. in 6.* licut fupplent communiter doc. ad paragraphum *ceterum.* & pontifex ait: *in c. licet de electi.*) hoc non convenit in propofito: qui ibi domini non ideo intimaverunt concilium, fi utinam celeritas Romanae ecclesiae provideret de pontifice: quia certum habetur inter pontifex, nullaque inevitabilis necessitas hoc fieri ex abrupto cogebat. Tum quia ipsi non conftituebant collegium cardinalium, quia non folum erant fine capite, fed nec extitibant partes totius collegii: imo nec dimidia, fed minima pars collegii: nec fuerunt collegialiter congregati, quia aliqui eorum erant abfentes. Unde dicit Bal. in *c. etiam literis de refcrip.* quod cardinales non poffunt ut fingulii congregare concilium, & idem refert Martinus Laudens. in *c. fine tractat. de cardinalibus.* Nullius etiam terrenii prefati collegio cardinalium ad explicandum idem, qui alio tempore expedirl non poffet, inflabat finis: non ibi collegii locus: nulla aliorum

A de collegio ad concilium congregandum requisitio: nullum erat in mora periculum universali ecclesiae allatura: non major tunc, quam prius, Romanae ecclesiae necessitas erat. Unde, ut Rudeam breviatati, pro his hic confecutur addendo omnia illa jura, quae adducuntur in illo articulo, Quot perfonae requirantur ad conftituendum concilium universale. Item ubi doctores voluit facultatem congregandi concilium de cardinalibus qui ipsum tenerent, vel denegationem, vel detrectationem papae, nunquam dicunt, devolutionem fieri ad fingulares de collegio cardinalium. Nec etiam de episcopis, vel archiepiscopis, vel diaconis cardinalibus, fed tantum de collegio loquuntur: ut late omnia applicata funt in illo articulo. Ad quem fpectet congregare concilium: quae minister haereticis causa, quatenus ad propofitum facient, hic confecantur repetita. Nulli ibi adeatur auctoritate papae ad celebrandum concilium fuffulti: contra ea, quae habentur. 17. *di. per tex. C. 9. q. 3.* Nulla facta fed alterativo votorum collegatum: cum tamen in his plus fit contemptus unius, quam contradictio plurium *c. bona et. 2. di. dedit.*

Nec quidquam objicias aliquando factum in antiquis conciliis: nt quando a fe ipsis patres congregati contra Marcellinum papam, de ipsius culpa confultantes. 1. *di. cap. nam autem.* Nec quod ita factum fuit in Conftantienfi, & Bafilienfi conciliis: & quod fine papae auctoritate aliquando per cardinales, aliquando per patriarchas, vel imperatores, vel metropolitanos, vel regios: fed propterea, & per quemlibet catholicum datur facultas conciliii congregandi, ubi ecclesiae urget necessitas: licet in cardinalium edicto allegatur: [illa facilis eli ratiopotia, quod contra notorium idololatrae (licut fuerat Marcellinus) quamvis papam unicum, & pacificum poffidentem, etiam fine ipsius auctoritate congregari potuit contra ipsum, & fuit in notorie fpiegrandi contra tempus, intra quod poftuliet congregar. Facit, quod dicitur in *c. Romanus. S. notoria de crim. c. 6.* & quod dicit Bal. *in 1. tit. 7. q. C. qui accusare.* & ad aliud propofitum idem Bal. *in 1. mancipata C. qui admitti.* quia contra haereticum notorium, qui non eli papa, & qui non habet facultatem auctoritati, congregatio requiritur folum ad eum declarandum ad dictum fuit in illo ait, ad quem fpectet congregatio concilii *in verf.* fed pone, & latius infra in q. Utrum papa deponatur propter haeresim. Et fic in illo doc. volentes, quod quando congregandum eli concilium contra papam, fi agitur ad eum exautoriandum, non requiritur ejus auctoritas in congregando: ut vult Bal. *in c. item de temporib. Eqi. in de dedam de fepul. & Bar. 17. di. c. fundum.* & Rofel. de Catal. in quibusdam allegationibus pro Eugenio contra monitorium per Bafilienfes decretum. Quia intelligo in papa notorie haereticum quo fecundum notorium concurrere debent etiam negligentia, quam incurrit, fimul atque incidit in haeresim, & non congregat dict Rofel. *in tract. conc. in 6. char. in prin. 1. vol.* Sed in propofito non objicitur papae notoria haeresis. Quomodo ipsum eum fuisse in notorio haeretico, quod, nisi fit prius requisitus, non dicatur negligere: & quod non dicatur negligens in congregando, antequam fciamus, an velit congregare, & revocate erroren fuum. Et ideo in casu notorio nulla commissa eli negligentia. Unde non videtur convenienter dici, cum non elle requirendum, quod multiplex adhac. *in cap. papa q. 4.* & cas de Turrec. *in c. 8. de conc.* Et de intelligo, & refpondeo *ad nunc autem.* quia Marcellinus publice thariscirarat idolis: & ita erat idololatra notorius: & propterea illi fine

B ejus requisitione feipsos congregaverat. Et fic contentus illos, qui volunt, quod concurrat negligentia: fortie quod Marcellinus fuerat requifitus, & negligens: & non procuraverat congregari concilium intra tempus, quo poteffet congregari. *c. 15. notoris, ibi dod. de crefcin 6.* licet hoc ultimum fit divinare ad illum tex. Item intelligitur ille text. quod poft congregatum concilium ibi papa interpolutile authoritem fuam: quam conferat interpretor: tunc mutat atque fcit, cauam fuam laitam, & tacet. *l. cum pater. §. liberti. fi de leg. 2.* & point Rofel. *in tract. conc. in 6. char. in 1. vol. in fi.* & dixi fupra in q. Quis congregget concilium: maxime cum liceat ibi petere.

Nec obftat, quod dicitur de concilio Conftantienfi cum quia illud fuit congregatum auctoritate Joan. XXIII. quamvis in ipso erat fchisma; & ibi papa dicit vocat congregare, quia ipse eli caput, & mallus poteft id dicere, cui ita facit? 83. *di. nosse.* Et ita Cuper praefumitur cauta. *c. quia in multipliarum de conflit.* Et ejus petefias eli a Deo, 21. *di. quaeritis* 22. *di. omnes, & in c. novae de judic.*

Nec fuiffiter nituntur bono fundamento, quam allegare conciliftarum, *Pegnum*, quem, editam in concilio Conftantienfi, quia ipsi fciunt, vel fcire debent, quod papa non ligatur illa conftitutione conciliari: quia, vel videtur in illo proprio, ipse eli papa concilium, *c. fignifcefti de elec. ipse* tollit, mutat, & reformat conftitutiones conciliares: ut ibi dicitur, & distinus fupra in proprio loco. Nec potuit ipse Pegnum interpretare legem papae: ut 16. *di. 1. ne etiam*, nec illa conftitutio repertior edita cum papa, nec aliquando confirmata, ideo non ligatur illa. Et fi poderunt concilium fine papa: (quia tunc erat *fedes* vacans, vel quafi vacans propter fchifmata) & dicerunt tunc concilium habuifle potefiatem: ut Cauffio (quia folus propriie dicitur, & nullus alius capar recidere ad *Bar. 1. 1. q. 1. c. 1. loquitur*, glo. *in c. unico de fchisma in 6.* 1. q. 1. *cum Paulus*) adhuc non potuiffet edere conftitutionem, per quam papa ligaretur: quia hoc eli totum non habet imperium: ut *in c. innotuit de elec.* Ipse enim eli Dei vicarius 79. *di. si quis*, & 1 Deo habet plenitudinem potefiatis. 81. *di. ea. propofiffi.* Et ut dicit Bal. *in c. Romanus. C. de crimen impera.* eli major eli papae potefias, quam fanctorum: ut *c. de libelli. 20. di.* Et fi velit conftitutionem diffolvere, vel mutare, vel transferre, fi fit catholicus, non prohibetur: ut fuit conclufum per clariffimos juris interpretes de translatione facta per Eugenium de concilio Bafilienfi. Item dicis conftituto in nullo concretio in casu in casu nolito: quia non prohibito, in casu mutet: locum, & transferat concilium, fi bene poenderentur illius verba: quae folum loquuntur de loco illa ante ipsum concilium, ad concilio allegato per autoritio concilio celebrando: & ifte non eli casus nolito. Item dicis conftitutio dat papae facultatem mutandi locum de conclusis duarum partium cardinalium: quod fervatum fuit, quia de conclusis fratrum indixit papa conclusion: & nullibi in dicis conftitutione eli data facultas inferiori a papa indicere concilium. Et maxime debet considerari in propofito, quod nec in casu negligentiae, ut quit poffit diffolvere, & concilium indicere, ftatuitur aliquid: quia conftitutio considerari, quod fi quando eli mus indubitatus papa, daretur facultas inferiori indicendi concilium, id effet cauta creandi fchifmatis: cum tamen mens conftitutionis fuerit tollere fchisma: ut in *d. S. 8 vers.* Et item eli ponderandum; quod cum conftitutio velit, concilium tenere de decennio in decennium, & locum affignari in concilio, nihil tamen ftatuit, quid fi in dicto tempore

A haefit: ut patet in gestis illius concilii. Quinimo allegare illud concilium eli contra cardinales: quia postquam papa Eugenius illud quasivit diffolvere, & illud transtulit, fuit effectum concilabulum: ut fapius dixi pages referendo cardinalem de Turrecre. & archiepifc. Flo. hoc dicentes. Et ponit Catal. *in diffis allegationibus.* Et licet multi tunc feripferint contrarium (maxime abbas *in diffis allegationibus* quorum contrarius tamen non fuit, quod concilium erat congregatum, & jam Eugenius ratatus, & procellus inchoatus contra eum: & he erat fundata juridictio concilii: & fuper illa rationes fe fundant: quod non eli in casu nolito, in quo nondum eli congregatum aliquod concilium. Et poftquam papa indicit concilium, illud, quod cardinales fecerunt, fit irritum: cum ad eum non fpectet, abi papa ipse vult congregare, quia ipse eli caput, & mallus poteft id dicere, cui ita facit? 83. *di. nosse.* Et ita Cuper praefumitur cauta. *c. quia in multipliarum de conflit.* Et ejus petefias eli a Deo, 21. *di. quaeritis* 22. *di. omnes, & in c. novae de judic.*

Nec fuiffiter nituntur bono fundamento, quam allegare conciliftarum, *Pegnum*, editam in concilio Conftantienfi, quia ipsi fciunt, vel fcire debent, quod papa non ligatur illa conftitutione conciliari: quia, vel videtur in illo proprio, ipse eli papa concilium, *c. fignifcefti de elec. ipse* tollit, mutat, & reformat conftitutiones conciliares: ut ibi dicitur, & distinus fupra in proprio loco. Nec potuit ipse Pegnum interpretare legem papae: ut 16. *di. 1. ne etiam*, nec illa conftitutio repertior edita cum papa, nec aliquando confirmata, ideo non ligatur illa. Et fi poderunt concilium fine papa: (quia tunc erat *fedes* vacans, vel quafi vacans propter fchifmata) & dicerunt tunc concilium habuifle potefiatem: ut Cauffio (quia folus propriie dicitur, & nullus alius capar recidere ad *Bar. 1. 1. q. 1. c. 1. loquitur*, glo. *in c. unico de fchisma in 6.* 1. q. 1. *cum Paulus*) adhuc non potuiffet edere conftitutionem, per quam papa ligaretur: quia hoc eli totum non habet imperium: ut *in c. innotuit de elec.* Ipse enim eli Dei vicarius 79. *di. si quis*, & 1 Deo habet plenitudinem potefiatis. 81. *di. ea. propofiffi.* Et ut dicit Bal. *in c. Romanus. C. de crimen impera.* eli major eli papae potefias, quam fanctorum: ut *c. de libelli. 20. di.* Et fi velit conftitutionem diffolvere, vel mutare, vel transferre, fi fit catholicus, non prohibetur: ut fuit conclufum per clariffimos juris interpretes de translatione facta per Eugenium de concilio Bafilienfi. Item dicis conftituto in nullo concretio in casu in casu nolito: quia non prohibito, in casu mutet: locum, & transferat concilium, fi bene ponderentur illius verba: quae folum loquuntur de loco illa ante ipsum concilium, ad concilio allegato per autoritio concilio celebrando: & ifte non eli casus nolito. Item dicis conftitutio dat papae facultatem mutandi locum de conclusis duarum partium cardinalium: quod fervatum fuit, quia de conclusis fratrum indixit papa conclusion: & nullibi in dicis conftitutione eli data facultas inferiori a papa indicere concilium. Et maxime debet considerari in propofito, quod nec in casu negligentiae, ut quit poffit diffolvere, & concilium indicere, ftatuitur aliquid: quia conftitutio considerari, quod fi quando eli mus indubitatus papa, daretur facultas inferiori indicendi concilium, id effet cauta creandi fchifmatis: cum tamen mens conftitutionis fuerit tollere fchisma: ut *in d. S. 8 vers.* Et item eli ponderandum; quod cum conftitutio velit, concilium tenere de decennio in decennium, & locum affignari in concilio, nihil tamen ftatuit, quid fi in dicto tempore

B

C

D

E

F

papa nollet tenere, vel non tenerent concilium: & hoc ideo, quia nolluit apponere manus ad sortis, & ad ligandum Samsonem, in quo papa potestas repræsentabatur, secundum Hieronym. *Judi.* 15. vel secundum Gregor. & verius *Judicum* 16. Quia ubi est unus indubitatus papa, ejus potestatem refringere, vel per viam devolutionis in alium transferre non potest *ex principiis cum materia de cleb.* Et cum dicit, nullatenus prorogetur, cum imperfonaliter loquatur, comprehendit ipsumet concilium: & magis est consilii, quam præcepti: nec ultra procedit devolvendo in alium jus congregandi. Facit, quod dicit S. Thom. *in secunda secundæ q. 186. art. 9.* quem allegant Abbas, & alii moderni *in c. nam consistorialem de cons.* ubi dicitur, quando constituto, vel lex sit consilii vel præcepti. Et quod legatur *in §. fi. vers. in d. constitutione*, tonitum concentu calum, quod est fabilma, & opaculum luter plures de papatu: quo calo ejs judicium concilii: *in c. fi. d. dos 79. di. sapius allegato.* Et in hoc ita respectio ejusdem oratoriis regis Francie a depotatis in concilio Florentino, cum concilio celebrando; dictat ipsum locum pro tertio concilio celebrando; fundantes se super constitutionem *frequens*, *in §. fi. vers.* Et similiter non est calus nollet: quia illa constitutio loquitur de concilio congregato non mandando. Et in calu nostro nullum est congregatum concilium: sed tantummodo hinc inde inaciitum, & per papam authoritatem: ut *ut. 27. per totum*, quod a cardinalibus fieri non potest, ut etiam ex parte delegatus congregare concilium: ex quo non omnes erant concordes, & major pars, imo fere omnes erant cum papa: & si aliter fuisset, ipsum non potuisset, nisi per viam denunciationis, & monitionis: ut divinius in arti. De modo citandi ad concilium: quia non agitur in calu schismatis, vel contra papam notorie hæreticum. Et ita patet, quod *Milis in præmissis non contrariatur*: quia loquens in concilio jam congregato ex illis tribus cautis, & cum authoritate papæ, dicit, quod propter kondalum non potest mutari. Et per hoc etiam patet, quod non obliat, quod dicitur, quod concilium habet cognoscere, an sua fit jurisdictio: ut Peliquinit *in c. super theme de cons.* licet judex eligit, tamen ad cognoscendum de causa suspicionis: ut *in cap. cum speciale de appel.* quia adhuc non est concilium.

Quod autem dicitur in intimatione, quod dies Interpellat pro homine, & quod dicitur negligens, quando in die prælixa non congregavit: ut est glo. *in verbo*, negligentiam, *in cle. quia contingit de religi. Domi.* Dico ille verum, sed non liberat hominem ab obligatione: *ut ord. fi. mendicant. q. 7. Raimund. de vita Bart. fi. mandati*, unde dato, quod cesserit dies biennii, non liberabitur ab obligatione concilii congregandi, ad quod congregandum tenebatur vigore capitulorum, & per constitutionem, *frequens*: & quod non fecerat intra biennium, poterat facere etiam post biennium: nec erat subtracta ei facultas. Et quia ipsi etiam fuerunt negligentes, compensando eth hinc inde negligentia: *l. ambo lici doct. ff. de compensis.* Facit, quod dicit Bar. *in l. si duo. §. E fi. ff. de coll.* Pe. & Dominus Matheiii. *in notabilibus fati, nota 51.* & Pan. de Castro, Alexand. de Imm. & referet Jason in 8. *notabili in §. qui major C. de transact.* Et ideo congregare remanit papæ, *ut in pari de reg. jur. in 6.* Facit, quod dicitur *in c. cum venerabilis de c. dilectis de cons.* Ipse enim præterdenies ad se factam devolutionem congregandi, non plus temporis habere poterat, quam eis papa statuisset, *in c.* ubi doctores, *de sapiticia. negli. pre.* Facit, quod dicitur *in c. 2. de concil. pradum, & in c. pastorum de prabend. in c. 8.* & Joan. An. *in regula cancellariæ in mora. de reg. jur. in 6. & in c. ne pro defectu de cleb.* Unde cum jam præterlifet tempus duplicatum, non minus ipsi, ad quos devolutio facta fuit, fuiffent negligentes, quam papa. Et licet dies interpellet pro homine ad actum expediendum, non reperio, quod propterea cuiter devolutionem expediendi adhuc in alios ipsiusmodi non competiebatur. Et si cauiaret (ut dixi) utique ista mora ita per ipsos fuiffet contracta, qui tanto tempore cauiffent, fieri per papam: nec potuiffent procedere ad congregandum concilium, nisi prius requisito papa, ut congregaret, & nisi de novo papam morbum redidiffent. Facit, quod ponit Bar. *in l. ambo lici.* B *in §. nec, in verb. quare quod erit ff. de compensis.* Et quod dicitur *in c. significante de pignor.* Et ubi non intercèdit alicujus particularitas, in extrajudicialibus semper admittitur purgatio moræ, ex quamvis fit qua alterius deterius? ut dicit Immol. *in l. cauiam ff. de verb. obligat.* Item in obligationibus, in quibus post mortem non incedit obligatio ad aliud, semper admittitur purgatio mora: *ff. fi. mora. §. fi. qui rur. l. inscribam §. fi. ff. de verbo. obligat.* Ita Bartholomæus de Sali. *in l. semel mora in 4. chart. ff. solu. matri.* Item ubicunque dies est variabilis ad voluntatem promittentis, semper admittitur purgatio mora: quia quamdiu variabit potest, non dicitur fit in mora, ut purgari non potiit. Ergo in proposito liet papa promiffiet infra biennium congregare concilium, cum effet in potestate, & non potuit. Et fi in hoc fuerit illum fatum de ejus suprema potestate: *in d. cap. transitationem*) fine interpellatione non dicitur mora: *secundum d. l. ff. ff. de verb. obligat.* Et ideo ad initio *ff. de verb. obli.* posit Immol. *in d. l. infulam ff. de verb. obli.* Et quod dies effet variabilis, dicitur *in §.* Utrum papa possit constituere ipsum transferre. Item quo ad alios cardinales, quibus reperitur prædiva dies, non potest dici, quod fine requisitione dicantur fuiffe negligentes: cum dies non constituat ex se mora. Item quando dicitur quia in quibus quantumcunque dies eum interpellaverit, quando est difficultas in expeditione actus: *fi. vehemda §. pomd. ff. de pignor. de pact. l. 1. §. Pacum ff. de collu. bonorum. l. mora* ibi glo. de *Flor. ff. de vitaris, & in l. quod ve. §. fi. ff. eodem.* Impedimenta enim excusant, *cap. ex causa de appellationibus, & c. commissa de cleb. in c. cum familiaris.* An autem fuerint Dominus negligentes, & difficultates (qui fuit semper occupatus in recuperandis bonis ecclesiæ) notorium est.

Similiter non obliat, quod obligatio fuit facta cardinalibus, & fit tenet, & obligatur ex contractu fuo: *ut in c. 1. de probat.* Quia hic non est aliquis ipsiusmodi, per quam quæratur aliquid cuiusque singulariter, sed quædam capitulatio, quæ non ad eius papam, sed ex consensu pro bono regiminis ecclesiæ. Et si effet singulariter quæstio actio, fi certe contra eos; quia non potuiffet devenire ad agendum, ex consequenti ad concilium congregandum fine aliis cardinalibus, qui non fuerunt in negligentia, & nisi petita venia, vult glo. appobata *in l. bona a Zenone C. de quadrienni præscript.* Facit, quod dicitur in glo. *in l. 4. C. de obsequ. parto. præstan.* quod subditus non potest superiori. Item moveri, nisi prius illo requisito. Item ad excusandum a malifide, & a peccato dies appolita non impedit pugnationem morae: ad excusandum malam fidem & peccatum dies non interpellat pro homine, Pomit Off. *in summa de præscrip.* & refert abbas *in capitulo fundi de præscrip.* Nonnam legitur in *l. fi ea legati causa ff. de operum. obrig.* Ad idem dicit, quod ubi lex mandat aliquid

Quando possit obiecta ut a potiori, quando contra interpretatione verum aliquo (quod non est) quando contrium.

aliquid fieri, intelligitur, si fieretur petitum: ut dicit Paulus de Castro *in l. universa C. de precibus imperatori. offe.* Et quia non incurrit pœnam, etiam si fit adjectum tempus, si non fuit requisitus: ut ponit Pan. de Castro *in cons. 166. incipit*, videtur, & ibi dicit, quod non dicitur in mora. Item facit, quod in capitulis fatis tempore Gregorii XII. erat appositum mensis, & tempus dodi. Ierbiectus contra eum fundantes fe in mora. dicunt, quod fuit requisitus vide Petr. de Ancha. *consil. 281.* Item semper admittitur purgatio mora: quia non est conotica in foro conscientiæ: *ut in in. fi. forum. §. fequitur ff. de verb. obliga.* posit Bal. *in consil. 134. in fin. 5. vol. inscipit*, super primo pundo. Quinimo refte intuentibus non contenta quarere, tetum admittatur purgatio morae, fed potius utrum papa ex non congregatione concilii in tempore incidente in periculum. & fic utrum fenal atque poffet indivisi, confecutur se absolvitur, vel fecum dispensabit.

Et profecto articulus in fecum videtur magnam difficultatis: quia fi fait justa causa, propter quam difficili, non potest congregare concilium: *ut in pretio de jurejur.* In juramento enim multæ fubintelliguntur conditiones: videlicet ex in eodem facta mutatione, item facultas, item commoditas, & alias his similes, de quo *in c. quemadmodum de jurejur.* Ad hoc, quod dicitur per Bal. *in l. fi. c. de non numer. pecu. & d. l. fi vehenda. §. 1. vers. sed dicis in fin. ff. ad l. Rho. de jac. ca. quæretur de jurejur. ca. fi. significante de pignor.* & Innoc. *in c. super in de acce. do*, qui juravit folvere, & non potuit. Et fi in hoc fuerit illum juramento ejus, fi dicat, fe fuiffe impeditum (ut vult decl. 303. in anti.) multo magis ipsum papa in hoc pruper præsumitur nolle cauia, ex quo ita difficile: ut *in d. c. ne in excitetur cum materia de conflis. & Cy. & alii in l. reficiptæ C. de proprio. inscripti.* & maxime quia qualibet lex, & omnis ratio, ex cauia fit cessat: *l. potest ff. de libe. cau. l. plaiit in. 2. C. ad le. Flavian. de plagi.* & in dubio non debet presumi, quod voluerit incurrere pœnam. Et polito, quod nulla subsecutus cauia, dico, quod licet in juramento præfito in conventione, & pacto ab inferiore intelligitur excepta authoritas superioris: videlicet nisi superior aliter dicerit. Nisi dicitur *in c. venientes*, & ibi dodi. *de jurejur. C. in l. temperatores in pria. ff. ad municipa.* glo. & dodi. *in c. conflitutus de rescriptis. in c. fi. de cleb. excom. 32. q. 1. in c. 1.* Et hoc ipsum excusat a mora, ut notatur *in l. fi. ff. de le. legat commif.* secundum Bal. *in c. fi. de jurejur. posit ff. fundi. de appellationes excusata a periculo* (quia quicquid excusat a mora excusat a perjurio: *ut in c. brevi de jurejur.* Bar. & dodi. *in l. quod te ff. si cert. pe. & in l. Labeo in ff. de jurejur.* quod non est justus judicio contra perjurio, posit Oftien. *in summa in ti. de jurejur.* & quæ species, verifi. item si juro) ita multo magis videtur in proposito, quod papa non fit perjurus, ex quo ipsemet potuit arbitrari, in infra dictum tempus fuerit tenendum, vel non: quia per hoc non febat, quod non deberet congregare, tetum excusatur subsecutus, fed in hoc differentiam. Facit, quod dicitur *in l. quotiens de peric. impera. offe. C. in c. ex parte tua de offi. delega.* quia principes tollendo exceptionem dilatoriam, non dicitur tollere jus.

Pro hoc facit, quod licet juramentum auferat facultatem pungendi mortem (*allegata l. fi quis major C. de transac.* & dici fupra) non est verum in fecum pœnitentiali: quia non efficitur perjurus, qui juravit folvere ad tempus, & folvit post. *glo. in c. apud misericordiam 32. q. 1.* Ludo. *in singularibus in Jacobac. de Concil.*

verbo, juramentum. Unde licet non possit papa tollere juramentum, per quod alteri aliquid quæreretur, tamen quando non tollit vim juramenti, fed dilationem aliquam concedit super ipsius observantia, posteli quia differens non dicitur transgressor: hoc expresse ponit Domi. *in c. 2. de remove.* & refert Felin. *in conflitutis in 1. col. in verf. generaliter, de rescript.* Multo magis ergo in proposito, ex quo eli juratum in materia, in qua nihil quæritur alteri, & in qua non tenetur ita, quæ tunc principaliter referrata: ipso calu, ex quo fumus in materia, in qua eli excepta papæ authoritas, semper poterit dispensare etiam fine causa: ut dicit Domi. *in d. c. 2. de remove.* Allegat Panor. An. *in c. quæro de jurejur.* & dicit Felin. *in d. c. conflitutus, nisi papa, C in 13. col. verfi.* limita fecundo. Et fi hoc in perfona alteriuis, multo magis videtur nolluiffe in perfona fua, ne incurrat perjurium. Facit etiam, quod dicitur, quod principes poteli tollere bona, quæ funt quæsita ex temporis cauia, hoc eli ex præscriptione: quia ille modus acquirendi eli jure civili inducitur: *ut infra. de infinuat. in prin.* & ideo principes possit illa tollere etiam fine causa: ut dicit Angelus *in l. Lucius ff. de rebus. C. Bal. in l. fi. C. fententiam rescindi non posse. & dicit Felin. in ca. quæ in reclaffiarum, verfi.* quarta declaratio de Ancha. Sic et dilationes illius congregationis, ex quo nullum præjudicium eli generatum congregationi concilii, non dicitur incurrisse perjurium: quia credendum eli, quod voluerit incurrere, & quod fecum tenere dispensaverit.

Nec dicat aliquis, ex quo agitur de facto ejus proprio, quod non possit ut fan authoritate potestatis ipsius: quia ipsum eli, quia effud eli authoritatem, quia dicitur effe fupra jus in ita, quæ concernunt perfonam ejus: ut notatur *in c. propfiat de rescript.* Et hoc ostendit apertè text. *in cap. 1. de remun. in sexto*, nam licet aliàs non valeat remuntatio, nisi fit admifla per ipsorum (*ut in cap. admonet, & cap. quod in aliquis de remun.*) tamen valet remuntatio papæ, & ipsemet illum admittit: quia non est alius superior, ut in *c. licet de electi.* Si autem effet verum, quod non possit in perfona fua exercere authoritatem in concernentibus perfonam ejus, non valeret refignatio. Quinimo ipse solus eli, qui le ipsum judicat, & qui authoritatem in facto proprio: *ut in §. hinc etiam 17. di. & in c. nunc autem 21. di. & in c. cum venissent* (ubi de hoc) *de judic.* & dicitur *in 1. c. de offi. proca. Cafa.* Quinimo non tolum papa, fed quilibet alius, qui non habet superiorem, si aliquid juravit in materia dispensabili, potest se ipsum absolvere, & fecum dispensare: ut post Petr. de Ancha. *in c. nonnulli de offi. delegati.* & dicit Felin. *in c. 1. 17. col. de conflit.* de quo latius dictum eli in arti. proprio. Et dispensare videtur hoc ipso, quod habet authoritatem jurandi, & certam fecretam actus (ut dicitur *in d. c. conflitutus & in l. quidam conflitutiones ff. de reb. pupil.*) quando actum contrarium facit. Pro quo fant duo ultima confilia Oldradi cum rationibus ejus, & dicitur *in c. 2. de sponsa. & in c. diversitas fallacia de ele. congrua.*

Non obliat, quod dicitur, quod ubi eli juratum, non admittitur purgatio morae, quia eli facta executio a lege: quod posit Bar. *in l. qui ab remiff. de condi. indeb.* & clarius *in l. fi infulam ff. de verbo. obli. in verf. alii. in materia.* Quia licet fit verum, quod quando eli facta executio a lege, vel homine, non admittitur purgatio moræ, non tamen eli illa ratio, quando interveni juramentum, quod non admittitur, quia eli facta executio a lege.

quia, cum hodie in quotcunque contractu simpliciter A tulorum non est cautum, non solpto biennio potestas devolvatur ad cardinales. Unde non poterit causam petens devolutio per negligentiam, nisi vel per constitutionem, *frequens*, (quæ non obstat, ut supra dedactum est) vel quia effectus in causa necessarie congregationis, & papa detrectaret congregare: quod non est in propositio: quia fit mut atque fuerat per eos fine auctoritate papæ indicta; (quod facere non prætimuit aliqua alia humili requisitione non petenta, juxta notata in *c. 1. de suppleni. negli. prælat. & doct. in c. propter 18. dic.*) papa ipse indixit revocando indictum per eos. Quod potest, quia illud est proprie auctoritatis papæ: quia nullum est tantum concilium sine ejus auctoritate, ut patet *per textum 17. dist. & maxime*, ubi est indubitatus papæ una cum collegio cardinalium. Idcirco videmus merito, cum illa attentarent contra religionem. Et quis dubitat, postquam papa nunquam ante fuerat requisitus, & nunc quam primum fuit, id ei est intimatio, & Patum ipse concilium indixit, quod et nulla mora adhibita poteft, & quod fatis offendit hubusiffe fempet animum tenendi concilium habita opportunitate?

Et profto, quod fuiffet per Dominum noftrum contracta mora, ex quo poterat fuper obligatione in conclavi facta etiam cum juramento fecum difpenfare, & facere fe abfolvi, maxime fubfiftente aliqua causa; fuiffem in potentatu fecum (ut iffam quæftionem aliqui ad plenum examinavimus: quæ eft multum difficilis, & in qua etiam revocatur in dubium, utrum ipse promissiones in conclavi factæ ligent) ipfo irrequifito, & incontumacia non aliter, quam per eorum interpellationem non conftitutos, non poterant ita ex abuppo ad propinquum diftectum ftatuendo diem, & locum concilii procedere: & ftante dicto impedimento non currebat tempus biennii, *c. electio de verb. fig. & c. quia verfiftentes de concef. prebn.* Nec potente dici morofus: *in dl. 1. & 3. fubnde. 5. idem juris ff. ad le. Rho. de jac. cum aliis fupra allegatis.*

Et autem dicutur legitime impedites, & negligens, eft relinquendum arbitrio ipfiuffmet papæ, qui poteft dicere jus in causa propria: *ut in c. cum venffent de judi.* Cum enim arbitrium eftet bonæ viri (*ut in consilio c. de verb. obli. 5. non ita, & cardi. in tit. 1. in §. fi. in 3. q. de concef. prebn. & glo. in c. fi electus de prebn. in 6.*) qui non eft legittimus, qui habeat arbitrari, ut *in eliot de eleff.* utrum impedimentum eftet juftum, vel non: erit etiam arbitrii ejus, cum judex, & bonus vir arbitretur, utrum fit impedimentum legitimum: ut *in cap. quia propter. 5. illud de diffi. poeft. & glo. in cap. penul. de eleff. in 6. in gl. 2.* In cujus locum ipfemet fuccedit: et bonus eft text. *in cap. nam autem in§. 21. di. & facit §. hinc etiam 17. di.* Et maxime in proprio, in quo fuit cauffa notoriæ beliorum, & recuperationis civitatum ecclefiæ: ut fecit.

Et pro nunc respondetur ad id, quod dicit Anto. *in d. cap. 1. de conffi.* quod ipfe loquitur in alio cafu, videlicet in juramento præftito pro fedando fchifmate: quo cafu poffet illud tolerari: quia tunc non fervant juramentum eft nutritor fchifmatis, & abfolutio effet quædam deftructio, quæ tunc non eft imprudenda: ut in *cap. legatur 24. q. 2.* facit quod ponit Innoc. in *cap. Romana de fen. excommu. 6.* Item non loquitur, quando abfolutio fit ex cauffa, vel non ad finem penitus liberandi, fed tantum dum protelandi: quæ omnia in abfolutione in cafu propofito funt maxime confiderandæ.

Item Item in cafu Antonii de Butrio ignorabatur, utrum Gregorius XII. an *Anacletus* XIII. an Joannes XXIII. effet vera papa: & ideo non poterant fe abfolvere: 24. q. 1. *quicunque.* Nos autem homines in uno indubitato papa, & poffeffore: de quo in loco proprio alibi fatius diximus. Et parcant mihi prædicti patres: in ifta intimatione non oftendatur cauffa. Item, ita et abrogatio abfolutæ reverentia fanctæ Dominæ noftræ, & aliorum patrum, & fine aliqua requifitione ftatim ex fpiritu ftatuendo. Quæ fi forte non tutum fanctæ Dominæ noftræ, & aliis patribus) & tempus, ac fi pontificatus effet ad eos devolutus.

Sed profto, quod ifte facultas congregandi effet ad eos devolutus, per fpatium temnin, non per hoc erat fubfiata papæ facultas congregandi: & propterea fi ante congregationem abfiaffet faftum ipfe indixit concilium, & ferat, quod promitto, fiet non in tempore, debent cardinales conquifefere ab ulteriori concilii profecutione. Primum probatur ex his, quæ notantur doc. *in c. Rutenum de prebn. in 6.* ubi licet per illum tex. poft menfem effet devolata facultas ad ordinarios conferendi benefcia in Romana curia vacantia, fi tamen papa poft mentem conferet, vel executores vigore literarum, per quas gratuitor ordinarius, conferent, teneret collatio: quia per talem devolutionem non eft adempta papæ facultas conferendi: & ideo non potuerit intimatio, fi præventio ordinarium: ut ibi. Et ad idem facit, quod notat Anto. *in c. de concef. prebn.* ubi dicit, quod nullus negligentiam papæ, nifi in cafu *de Rutenum.* Et cum hæc devolutio fieri non poffit, nifi ejus, vel legis auctoritate, nulli dubium, quod penes eadem, vel major ipf. papæ manfit potefias: ut in *c. dudum de prebn. in 6.* Secundum probatur ex notatis per doc. *in c. inter diffenfus de eleff. prælat.* & per id, quod dicitur *doc. in ne. diffenfum de eleff. & glo. in c. cum dudum. Ludo. in confil. 335. incipit*, circa primum, & Pe. de Anchu. *confil. 54.* videlicet, quod per apofticnem manet papæ collatur rafiqui ex fpiritu ftatuendo, *ff. de rebelli. Ludo.* quicquid fit per aliam eft nullum: maxime quando appofitio manet papæ fit ante perfectum negotium: quia tunc quicquid fequitur eft omnino nullum: maxime ubi eft decretum irritans: ut eft tex. *in c. fi ex tempore de eleff. in 6.* & eft bona deci. 594 *incipit*, item il lice pendence, & eft 10. *in tit. in lite pend.* & alia Parlofi *d. c. in 6.*

Nec obftat, fi dicatur, quod ex negligentia dicitur perdidiffe facultatem congregandi, maxime quia fuit non notabilis per fpatium tantæ temporis: *argu. tex. in c. tibi qui de referip. in 6. & c. fi electus de prebn. in 6. & in c. capitulum de referip.* Quia refpondeo, quod jura loquuntur in formalia dafia in gratia, quibus eft præftitum tutus. Et nihilominus fecundum opinionem glo. *in dicto cap. fi electus*, quandia prebenda non eft electa collata, negligens poterit ipfe indicere concilium: quia adhuc res erat integra, licet tempus, quod fibi præftetur, effet elapfum. Poteft dari alia folutio, quandoquæ ex temporis lapfu indicitur quæftum tacita renuntiatio, nunc lapfus termini indicit privationem, & cauffat jus devolutivum in aliam ut in gratia, in qua affignatur tempus menfis accepitandum *(ut in tex. d. de concef. prebn. & dicit. Domini. d. c. tibi qui)* indicitur privatio, & devolutio. Item exemplum in tempore dato ad petendum bonorum poffeffionem: cujus cafuius indicit privationem ulteriorius petendi, & operatur jus devolutivum: ut punit Bal. *in l. 1. C. quæ admittit in feptima quæftione, verfeu.* fi vis falvare, & idem in jure conferendi juxta *c. nulla, & c. quia diverfitatem de concef. prebn.* Secus ubi tempus non indicit: tacitam renuntiationem: ut *in l. 1. C. de Bali. C. de reffin. in interpren. & l. fi ita. §. fi de aqua. pluv.*

Sed profto, quidquid per folam elicitionem dicitur jurifdictio præventa: ut *in l. fi quis pofea (ibi Angelus) ff. de judi. & in capitulo penultimo de fponfiprenti, & c. 1. ubi interpren. ff. de judi.* Facit, quod dicitur *in capitulo relatum & cap. gestum de eff. de.* Ita, & quæ dicuntur *in capitulo ex tenore de reffiptis.* Cum ergo ipfe indicerint in intimatione fcilicet, videtur, quod intimatio poftea per papam facta non poffit cui impedire quominus poffint in loco, & tempore per eos ftatuto concilium tenere. Quinto videtur, quod ifta fecunda intimatio facta per papam, fit facta ad diffugiendum concilium: tum quia indictum eft per papam in loco eis non tuto, ut ex dictis, tum ex longitudine temporis ftatuti ad illud tendentem: cum in dubio diftinctiones fint abbreviandæ, *l. 1. C. de dila. reffiptis fpiffiffimum de reffi. cap. frequens de reffiptis. fpolia. in fecta.* Sed reponderetur, quod tunc præventio per citationem fundat jurisdictionem cum citatio eft valida, fecus fi eft nulla: ut dicit archi. *in cap. nomina fecundo, de judiciis fecu.* Ita, fed cum non potuerint intimare, nifi prius facta requifitione (ut infra dictum eft) cum intimatio non fundat jurisdictionem. Item præventio habet locum in parte jurisdictionis: *ut in l. fi plurimus, ff. de legat. 1. & ut l. 1. ff. de ff. confi.* fed jurisdictio papæ non habet partem, *certis temporibus. §. pater ff. d. cap. Item* ipsum ibi foli fine requifitione aliorum collegarum nullam habuerint facultatem intimandi (ut dictum eft) nullam jurisdictionem fundavit prædictæ eorum præventio. Item cum tunc dicuntur facta eorum præventio, quando alius non fuit impeditus, quominus præventiet in exercitio jurisdictionis: et ifte non habuit impedimentum, *l. 1. §. fi. de ff. Bali. & glo. fpiritualem in tex. jurisdictio*, ita, et ubi tunc ibi. Item ubi principes vult actum explicare, non habet locum præventio inter eum, & inferiorem; quia appondendo manus advocat ad fe omne negotium, *d. c. ut nullum de appel.* maxime re cafiente integra; quia nondum eft concilium congregatum.

Ad id quod dicitur diffugiendum longitudinem temporis fuerat præfumi fuftum ad diffugiendum, refponderetur, quod fi confideratur affignatio brevis per cardinales fuit (videlicet menfem menfem) apparebit, quod non eras fufficiens ad tenendum generale concilium universi orbis: quia intra duos menfes non poterat dedici ad notitiam omnium fiftinguantorum per provincias exiftentium: & ipfi non habebant auctoritatem partem ad congregandum concilium, etiam fi ad eos fuiffet devolutus facultas: cum quod voluerint reformare caput totius ecclefiæ, cujus rei judicium eft totus ecclefiæ: ut *in cap. nemo q. 6. 3. juncto c. fi papa. qu. 4.* Et ideo tempus fatutum per papam fuit convenens ad concilium universale congregandum: in quem effectum mitit multos egregios viros ad omnes principes Chriftianos, & prælatos ecclefiæ, ut interfint. Quod non fecerunt ipfi: qui tantum edictum poterant, cum eorum non effet potefias citandi tantum per edictum ad concilium: ut fatedictum eft fupra in forma citationis ferandæ: maxime quia vocatio eorum erat quædam requifitio, & non citatio, cum non fint fuperiores: ut *in c. cum nobis*, ibi doc. *de cite.* & fupra dictum eft.

Ad id autem, quod dicitur, locum non esse tum, non oportet alites respondere: quia locus concilii debet esse tutus, & debet conventi de loco tuto: juxta notata in *cle. pastoralis in S. mortorum de rejudic. & in c. accedens el. 2. ut li. non contef.* Et si quia non diligantur locus tutus, appellentur, omnis procellus poßet factus erit nullus: ut dicit *Anto. in c. licet de cleff. in 6. col. & facit cle. pastoralis de re judic.* ubi videtur tex. Quod nota pro monitorio facto cardinalibus, ut debeant personaliter comparere, ipsis potentibus ibi affignari locum tutum, & ob non affignationem appellantibus. Sed his respondetur, quod oblatus est latus conducitur *juxta d. c. accedens ut li. non contef. & ut non poßint allegare, quod non teneantur se credere salvo conductui (ut d. c. accedens) oblata est fidepußio regum. Item cum ipsi fuerint in causa, ut solitur eorum residentiae locus non fit eis tutus, ipsis est impotandum, i. ß mutier ff. quod metus cau.* & dicetur infra in questione. An valueris proceßus contra eos factus. Item interim non debent ipsi se intromittere de tenendo concilio, ne doceßinis deliberatum de loco.

Item ad illud, quod dicitur, quod ex lapsu temporis facta est devolutio ad cardinales privative, quia poß lapsum termini papa fuit privatus facultate vicariae congregandi: respondeo, quod illa jura, quae allegantur in fou mentis legantur in jure positivo, quo papa non addtringitur: licet in limiti dicit Felt. *de ea. fi. de inßis. & de c. per vestras de jure patro.* quod illa regula est data à jure positivo, & cui papa non subjicitur, ita dicit in *cap. 1. in 1. volum. de conßi.* Sic in propoßito illa jura, quae allegantur cuiaßae devolutionem, funt de jure positivo: videlicet quod ß collatio non fiat infra ferm menses, fit privatus, & devolvitur ad proximum superiorem *in d. cap. multa de concef. prebend.* ideo papa non poßicitur illis. Quod & tenet ibi Ant. dum dicit, quod aliqui ßapler congregentur papa.

Item dantur alia folutio, contra quam non poßet replicari: videlicet, quod nullo reperitur jure cautum, ß papa non congregat concilium, quod papae ejus congregatium devolvatur facultas congregandi ad cardinales, nec ad hoc tenduit doc. in hac materia loquentes: quia ß hoc effet, jam tranßeunte non temporis, quod non fuit cautum aliquod concilium, quod ad quemlibet catholicum effet facta devolutio concilii congregandi, nec effet opus facere vim in obligatione facta per papam de congregando infra biennium. Et hoc oßendunt omnia jura in materia loquentia circa congregationem concilii, maxime 17. *dis.* in quibus nunquam dicitur, quod ob negligentiam papae alias poßit congregare concilium. Sed doc. qui voluerunt devolutionem fieri ad cardinales, quando non congregat papa, loquuntur, quando papa hoc facere detrectat multiplicie, & requißitus non vult congregare, & eß necessitas congregandi: non quod cautelur ad eos devolutio ex papae negligentia, quae deprehendatur ex decursu alicujus temporis: sed potius ex papae malitia, & dolo, quae arguuntur exandicitis, cum poß factas debitas requißitones ipse effet, vel non vult congregare. Et licet dolus probetur ex perspicuis indicibus, *I. dolum. C. de dolo*, tamen qui illum allegat debet ipsum probare: quia in dubio non praesumitur quis dolosus: ut in *l. quotiens §. qui dolo ff. de dolo.* dicitur in *c. 2. poß fin. de renun.* ut Et conjectura, per quas probatur, debent esse indubitatae, ita quod animum judicis redant certum, secundum Specu. in *tit. de expensis. §. fi. versf. in autem* ß ipsi illos etiam levia cavia cau-

A fat a dolo: ut *in l. plagii li. 2. C. de plagiariis.* Si dicatur, quod conßitutio, *frequens*, conßderat negligentiam, respondeo, ut ßupra dictum eß.

Ad secundum dubium, an licite recellerint ab obedientia papae praefati cardinales, oßendit dictamenta, quibus ipse cardinalis abientium, & bapae exemplo Christi, qui fugit a facie Herodis, & Paulii, qui a fratribus per murum demißus eß in ßporta. 7. q. 1. *adversßas.* Item *de ßpiß de appell. & ff. C. quod metus cau. per to. & i. interpretius.* Cum *transae.* Et excusat, ß eß metus carceris, *l. qui in carcere. ff. quod metus cau.* qui allegatur in edicto contra. Ubi enim probatur potentia licepia, & maja ejus confuetudo, eß probatus metus. Bar. in *l. 1. ff. quod vi aut clam. l. de papißo. §. ßpß praetori. ff. de novi operis nun.* unde rede quis fugit a facie tentorum ire. Quod maxime cum excusa, quia quaerebant, ut conßitium contra caput congregaretur, 7. q. 1. *adversßas.* Item quando praelatus eß simoniacus, nonnulus fornicitur, vel non servat canones, poteß ab eo recedi, & ab eo obedientia ßubtrahi, *c. multi 19. dis. & 16. q. iii. ßaec. 2. q. ii. nullus* 32. *dis. nullus* 31. *dis. c. ß qui ord.* 1. & in papa eß tex. 19. *dis. adversßas.* Et ergo papa eß ßchismaticus, & haereticus, nullus debet ei reverentiam exhibere: quia in exemplum cujus volumentes extenditur, quando pro reverentia ordinis legantur in *dis. 81. nemo.* Ergo ßimiliter in notorio criminoß, incorrigibili, & per quem ßcandalizatur ecclesia. Ad id eß exemplum de Joanne XXII. a quo cardinales non quia haereticus, ßed quia lubricus, & venator de incorrigibilis erat, recellerunt: & ipßum mediante Ottone Imperatore depoßerunt, & Leonem eß ßubrogaverunt. Item quod ß reßitui ab obedientia, qui contingit ßchisma, vel haeresim, ubique eo quod illa praedicit 24. q. 1. c. 2. *in ßo.* quia cum communicatis, & ßimilibus nec verbo, vel ßalutare, vel ßi cibo ßed participandum. 24. q. 1. *omnis & miramur. xi. q. 3. excommunicatos, detestate. ab excommunicato, de ßen. excom. quod in dubio cum ßanct.* Unde dicitur Num. 16. *Recedite a tabernaculis hominum impiorum, & nolite tangere, quae ad eos pertinent, ne involvamini in peccatis ßuis.* 30. q. 1. *omnes. 1. q. 1. ß qui.*

Sic ejusm reperitur in Symmacho, a quo omnes clerici hoc eß cardinales recesserunt propter crimina ei objecta: ut *in ß. hinc etiam* 17. *dis.* Nec obstare videtur, quod illi recedentes, ex interlocutoris fuerunt ad ßuo officia, & beneficia reßituti. Quia poteß responderi, quod illud fuit, eo quod illud, quod Symmacho objecerant, erat falßum, & de facto Symmachum papam legitimum: ut *in ß. item Symmachus 2. q. 7.* Idem legimus de Liberio, a quo tanquam ab haeretico cardinales ßeparatum, fuit. *c. q. alti. ßanc.*

Et quod a praelato criminoß, & haeretico ßit recedendum, patet per multa jura. 1. *q. 1. ß qui* 24. *q. 1. omnis & cap. quae dignior.* 24. *q. 3. ßane de dist. 1. quia diligentia. de haer. c. excommunicamus. ß recedentes. ff. ad. l. aq. §. 1. clerico. de pen. c. 1. c. nap oportet ff. non licet.* Et eum enim peccat, & qui peccant consentit, uterque damnatur, 2. q. qu. 3. *qui aliorum vi. qu. 3. ita corporis, & qui consentit.* 83. *di. quid enim.* Unde glo. 2. q. 1. *notum*, vult, quod tribus modis quis consentit, ßcilicet cooperando, non corrigendo, non defendendo. Et quando ßimoniacus in ordine notorie, & notorius fornicatores, quod ab eis ßit recedendum patet ex ß. *notum* 32. *di. ut ne ß qui a ßimoniacis. 1. q. 1. c. 2.* ß notorie criminoß criminoß criminoß ßolumpßerunt

B nem ipßo jure quoad ße, & quoad alios, quod poßit recedi, poßit Anto. *in cap. vobis de cohab. cle. & mon. & Domi. in cap. ßcut ßacerdotes 2. q. 7. & Idem Innoc. in dilo cap. vobis, & Ollien. & Joann. Andr. in novellis de ßen. excom. & Ol. in dicto, qui ße privatus* abb. & moderni *in ca. cum non licet de prebend. & ibi glo. Et glo. in d. c. ßcut ßacerdotes 1. qu. 7.* poßit ße, ß causa, quibus poßit recedi a praelatis ante ßentiam: videlicet ß haeretic, vel excommunicati, vel non ßervantes canones, vel simoniaci, vel notorii fornicatores, ad quod facit, quod refertur *doc. in c. excessus, & in cap. fine de temp. ord. & in ca. ßolicitus* (maximre per abb.) *de refrig.* Et idem quod glo. *in c. nonne. 8. q. 4.* refert glo. *in d. c. non licet. 2. q. 8. in c. nullus 31. di. & glo. in ßimma.* 8. q. 4. Et bene facit illud, quod examinat S. Thom. *in ßecunda ßecunde qu. 12. art. 2.* ubi poßit, quod propter ßpoßitiam principis licite ab eo recedunt fidßlit: & refponden ad plura entenßa in contrarium addußta. Sic & a praelato non ßervante canones licitum eß fidßlitis ejus recedere, quando facit illud ex conßcientia, vel quia non credit illis canonibus: ut dicitur *in d. cap. non licet, & idem* abb. *in c. cap. Nd. de jurejur.* Et poßet deponi: ut ponit Innocl. *in ilo 1. de ßen. excommunicatione.* Et ßecundum de loco: cujus loci electionem prius approbavit Gregorius, poßtea autem permißit, ut ibi dicit. Hoc autem, quod turbatur ßtatus Ecclesiae, de proßumatur mali futura, & impedirum ini conßilium, non eßt in cula noßro: in quo ex eorum participatione non imminet aliquod periculum, nec malafutura: ideßt poßunt (id potius ex eorum ßchßcutia, per quam ßi ßchisma) & quia papa indixit conßilium, nec ab eis adhuc eß congregatum. Inde etiam dicit Felt. *de ßen. c. 2. q. 5. cum Symmachus* 3. q. 7. quod cardinales, qui dißcesßerunt ante tentiam ab obedientia papae Urbani VI. fuerunt ßchßmatici. Et ibi videtur, quod ß ante *d. c. Anastßasius*, etiam de cardinalibus, qui dißcesßerunt ab obedientia Gregorii XII. ßcilicet quod cardinales, qui ante ßententiam dißcesßerunt, fuerunt ßchßmatici. Et idem replicat Joan. de Ana. *in ra. de ßchßma.* qui dicit, illos ßuißse puniendos tanquam ßchßmaticos. Alegat tex. 17. *di. ß. hinc etiam*: & ibi ßingit referendum Domi. *in ß. item* verbum ante tempus illa poßtum poßeß referri non ad tempus ßententiae depositionis, ß ed quod intelligitur ante tempus ßcilicet ante ßententiam. Et ße, quod non non expeßtatur alia ßententia condemnatoria (ut eß, quando eß notorius haereticus de haereßi jam damnata) licet recedere non expeßtata ßententia: ßicut quis poßit a liberiore recedere, quando eß a jure notorie ßuißpenßus: juxta ea, quae plene notantur per omnes in *cap. ßnus, & in c. noßra de cohab. cle. & mulie. locum. de ßen. c. 2. q. 5. cum Symmachus.*

Sed quoad Greg. XII. fuit alius caußae quia fuerat tunc ßchßma inveteratum, & promißßo jurare: & idem Pe. de Ancha. *in cap. 65. (cuique pro decla*ratione & idem Pe. de Ancha. *in responßione ßolta ad oratores regis Franciae in 5. chap. in verß. per* proßßdia videtur responßum, multum defendit illos cardinales, qui dißcesßerunt ab obedientia Urbani, videtur verum, quod dicit Joan. de Fan. quod non potuerint dißcedere, ex quo nondum erat declaratum, utrum illa electio fuißet nulla, ßuper qua multae fuerunt doctorum opiniones, & ideo ßtante dubietate non poßerant recedere ab ejus obedientia, & committere ßchßma eligendo Clementem. 3. q. 7. *ßicut ßacerdotes. 1. q. 7. & nonne. ubi de hoc.* Quinimo idem Domi. *in ß. hinc etiam 17. di.* dicit indurando illud tex. quod cardinales, qui recesßerunt

C quo incidißet notorie in haereßim jam damnatam (ut in termini, *cap. 1. de ßum. Tri. & in ßimil.*) de monitus non reßipißcit: quia tunc non expectatur alia ßententia, nihil declaratoria: ut *in c. non ßemel. dum de haer. in 6.* Et idem, quia eß privatus ipßo jure pontificatu, eß minor quolibet catholico: ut dicit glo. *in c. Achatius ut. 1. 24. q. 1.* & tunc poteß, & debet dißcedi ab ejus obedientia, quia non eß papa. Ita glo. *1. in c. dußßß

esse videtur et Lucana, antequam Gregorius XII. fuitset obediens Pontifici (Pontifice (quod fuit anno 1408.) fuerunt schismatici: quia non licet recedere ab obedientia ante tempus; etiam si papa deiatur haereticus.

Egi. in §. *hinc etiam* 17. di. dicit, quod cardinales dissedentes ante sententiam ab obedientia papae sunt schismatici: & ponit duos casus, in quibus licet dissedere: videlicet in casu haereticis (quae impingebant synodum) & in casu Ecclesiae, quando propter crimen fendalizatur ecclesia. Sed in hoc ultimo dicit advertendum: quia in alio casu, quam haereticis, non potest fieri sententia per quemcunque de mundo contra papam, 9. qu. 3. c. *nemo*, & 9. qu. 6. *cap. si papa*. Et ideo ipse exemplificat ibi de haeresi: dicit enim papa quicquid vult, quod non licet, non tamen poterit secularis, aut dominus de aliquo, nihil incideret in haeresim: ut in c. *si papa*. 40. di. poterit tamen cum eo servari forma tractatus ab Oltlien. in *cap. propositi de concef. prebend.* Ita dicit Egi. *in d. cap. Auctoritas*, & dicunt doc. in d. *propositi*.

Et oportet intelligere, quod haeresis, quae Symmacho objecitur, erat occulta, (ut dicit Egi.) quia recedentes fuerunt schismatici: quia Symmachus fuit absolutus, sed clerici (hoc est cardinales) ex gratia fuerunt restituti. Et ideo idem Egi. in d. c. *Auctoritas* (de refert Alex.) quod quando ignotis effet occulta, non esset recedendum a papa, nec ei subtrahenda obedientia, & similiter in quocunque alio crimine, quantumcunque gravi, & notorio: fed tunc potius debebit monere papam, & ad Ecclesiam assignat Egi. rationem *in c. Auctoritas* propter inconveniens, quod sequeretur: quia aliat semper esset in pofte subditorum contra praelatum, quemcunque haeretum, & diceret, cum multitudo in haeretum jam damnatum: quod esset scandalosum, de quo est tex. *in §. hinc etiam* 17. di. Congregato tamen concilio bene poffet accusari de haeresi occulta jam damnata, quae poffet probari: ut voluit archi. Joan. An. & alii *in d. c. in fidei de haere. in* 6. & dicit supra, & illa probata tunc poterit subtrahi obedientia ab eo, imo & damnari de illa haeresi, & convinciur, & pertinaciter persistit in suo errore: ut in *cap. fi papa* 40. di. & c. *dixit* 24. q. 3. & diximus supra.

Et ifto modo poffunt defendi cardinales qui dissefferant a civitate Lucana subtrahendo obedientiam Gregorio XII. ante depositionem: quia confabat eis, quod Gregorius erat schismaticus, & confingebat multas crafas; ut non congregaretur concilium, & schisma colleretur. Unde quantumcunque ante non esset lata sententia (quia forte videbant, quod concilio jam constabat de ejus malitia) poterunt licite recedere, sicut dico, quando jam probata est haeresis occulta: quia timui atque effeconvictus, res est effecta tam clara, ut propter notoriatem poffit apparere, quod desist esse papa. Et hoc videtur etiam velle Do. *in d. §. hinc etiam*, ubi falvando cardinales dicit, poffe refponderi ad illum tex. *in d. §. hinc etiam*, quod tempus ibi poffitum non referendi ad sententiam, sed ad recedendi: tetempus a jure permissum, & jus permittit dilecere, si superior est notorie a jure suspensus: allegat tex. *reia de tabu. cle. et malis*. & quod ipse dixit in c. *cum*. 13. di.

Ergo cardinales confitetur falum errorem, & portare effectum, (tunc non deponeretur: ut dicitur *in cap. nullus* 21. di. & Gaufr. in *cap. rejellionem* 79. di. & *Ioan. de Andrea in ecclesiae in tit. 1. art. 5.* & dicitur *in cap. ut lei de haere. in* 6. & Alex. *in d. c. si papa in primo appellatione*. Ad quod facit, quod dicit Bal. *ad reffoipta*. C. *de priv. imp.* (quod fuit dicit, quod papa a nemine cognitur, etiam si dicatur haereticus: allegat capitulum *qua tradentur* 22. di. Quinimo plus vult. Egi. *in d. c. Auctoritas*, quod in duobus schismaticis geremibus fer pro papa non debet eis subtrahi obedientia: & ponit exemplum in schismate tempore Gregorii XII. & Benedicti XIII. qui, ut tolleretur schisma in ecclesia, recusabant cedere, & omnia crasa faciebant, ut ibi ponitur: ut fuit in papatu, & per omnem viam, qua poterat, impediebat viam cellionis: propter quod eletur, & populus, & cardinales obedientiae ejus, & reges Francia, & Castellae cum praelatis, & populis suorum regnorum subtraxerunt se ab ejus obedientia, & tenuerunt eum inclusum in suo Avenionensi palatio. Dicit tamen finaliter elle cogitandum per id, quod ipse dixit *in c. unico de injur. in* 6. & remittit se ad dictis *in eo. in fidei de haere. in* 6. & ad consilium Egi. In quibus locis, ut supra retuli, videtur quod cardinales, & quod non poffet regi ad viam cellionis: contra id quod supra retulit de concilio Pis. de Ancha. 65. contra Gregorium XII. qui voluit, quod cardinales poterant ex fubtrahere obedientiam, & ire ad locum Suone. Quod etiam poffit Cardalinus in fuis allegationibus facilis pro fua. XXIII. contra Gregorium XII. *in 20. chas. verff. fed hic occurrit.*

Et idem etiam (videlicet, quod cardinales poterant illis subtrahere obedientiam) ponit *car. in c. creff. poffis in c. licet de elec. in verff.* aliam, & octavum modum. Et Pe. de Ancha. in reffoinfio ad oratores regis Franc. vult, quod ex quo Joannes, Gregorius, & Benedictus erant schismatici, erat declarisi per sententiam sacrorum canonum, nec reprehendat illa sententia bonunis etiam declaratoria. Et refponder *ad cap. cum fecundum de haere. in* 6. quod debet intelligi, cum in bonis est faciendi executio: fecus cum in potestatem perfonam Nam (ut dicunt doctores) tota prima fimul atque lata est sententia recedere: quia non requiritur executio facti, fecus in bonis. Et dicit, quod hoc voluit tex. *in c. dilectus*, 9. *c. cum*, & *c. qui depone* 24. q. 3. quia quilibet mum probatum fuerit, eos esse schismaticos, tallique denegatur omnis audientia *c. in nomine Domini* 3. di. Et ista fentent ad ea, quae in papa haereticis infrifecerunt in q. Utrum poffit per concilium deponi? Et ad praedicta addo abb. *in ca. cum non obstante de judi. in* 7. col. & doc. *in c. pervenit de appell.* & Felin. *in c. Rodulphus de reffcrip.* dum dicunt, quod quando delictum eft notorium, non requiritur declaratoria: & idio vide Do. *in d. c. cum secundum*.

Et ex praemissis patet, si tenemus opinionem Petri de Ancha. & Cital. & cardi. quod etiam a papa schismatico licet recedere, & illi obedientiam subtrahere, non folum quando eft notorie schismaticus, fed etiam quando eft dubium, qui: dubium fit vera papa, & per eos notorie schisma, propter scandalum in fidei quia tunc schisma, quod nutritur, antiquatum transit in haeresim: ut supra diximus. Et hoc etiam ad longum poffit Pe. de Ancha. *in reff. de reffoinfio in* 7. & ubi probatur, quod mixtura cardinalium creatorum a non vero papa non facit, quominus poffint fe retrahere, & fe invicem conjungere ad congregandum concilium, se compellantur ad fedandum schisma.

Nunc ergo redeundo ad propositum, utrum licuerit ipsis cardinalibus dissedere, & fe fubtrahere ab obedientia papae, ex quo non erat calus notorius haereticis, vel schismatis, ut supra? Et dicendum est, quod non. Ad quod facit illud Jude apostoli. *Hi sunt, qui segregant semetipsos, animales, spiritum non habentes*. Inde & Bernar. ile eft, inquit, omnis, qui ab unitate recedit, nec dubitet, quin abscissus recedit spiritus vitae. Ad hoc tex. *in ca. quemadmodum* 23. q. 7. cardinales enim fuit pars corporis papae: ut *in c. si quis cum nobis in* 6. q. 1. & *c. proprio Cod. ad l. Jul. majest.* glo. *in c. penal. de offi. legat. & in ca. felicis de pen.* ibi arcbi. & Joan. An. Ideo non debent a capite discedere, quia omnia membra capiti respicunt: ut *in c. ut offi. ordin.* & cardi. *in c. celebratum*. Facit authent. *de eccle. tit. in prin. de praestrip. cum non licet. de iis, quae fiunt a praelat. novis.* 12. di. *non licet*. Et quia non habet papam pro capite, non est unum membrum de corpore *excef. praela.* Facit, quod praeter dicit Domi. poft glo. 4. q. 1. *in fum.* Item etiam ex facit, quod ponit Bar. *in c. bulla in* 3. *fl. de capite*. Et quantum petant concilium congregari, & dicant papam reformandum, non ob hoc fubtrahitur obedientia: quia & fuperior per inferiorem aliquando sugiscitur: ut *in c. cum non Balthan.* 1. q. 7. *in cap. cum Petrus*, & *cap. Petrus ca. can.* & Item Paulus reprehendit Petrum: ut *in c. tesses. in Petro Paulus*, & *in cap. Paulus*, & *in c. puto. ca. can.* & q.

Sed multum facit contra cardinales, quod fi timore dicti divertebant, & bono zelo dicebantur, non debebant confingere ad regem Franciae, qui tunc erat apertus hostis papae: ex quo videntur incidisse in extravagantem *qui fuat rebelles*: ubi non folum fuit rebellis, qui resistunt principi: ut in 1. c. *Cod. de deferentibus* 11. 23. & *in Lemiffione*. 9. *qui deficiunt* 8. *de cap. dimi.*) fed etiam qui promoderunt aliquid machinantur contra honorem principis: aliquid machinatur contra honorem principis in concernentibus prosperitatem imperii, etiam si fit rebellio contra imperium, omnis cali dicitur rebellis: ut *in d. extravagant*, *qui fuat rebelles*, ibi, contra nostrum honorem aliquid machinantur, & ibi Bar. Vel faltem etiam transfugiunt qui non recedunt tamen loco recedit: ut fubjectis principi, & vadit ad hostes rebellando, nostur transfuga: *ut. de parmis 1. fl. qui aliquid* 5. *transfuga*, & *de capitulis*, & *postliminiis. 1. postliminis*. 9. *transfuga*, & *de offi. mili. 1. praeterea*. Et *Bar. in verb. tenere in extravagant*, qui sint rebelles. Et rebellis largo modo dicitur omnis inobediens: five fit in nostro honorem quod cassum, five impediendo delegati jurisdictionem. *fi quando*, & *significatis de offi. deleg.* five impediendo exequentes ejus mandata injuste, & violenter *c. ex lit. in ed.* Unde Domi. *cap. fi. fl. de dicim.* quod ille dicitur rebelliter vivere, qui licenter, & contumaciter resistit facere id, ad quod ipse dicitur mandatum: quod induciat Bartus. Bar. *tenere in d. extravagant*: vult comprehendi omnes, qui cum effent subditi expresse rebellant principi, transfugiendo, & convertendo fe ad hostes per *1. praelatos fl. de re mili.* Et in verbo, rebellando, dicit: quod dicitur de obedientibus, intelligitur de illi, qui principaliter, & directe sunt principi: ut legati, & vicarii principis, non autem reges, vel civitates, quae ab eo habent jurisdictionem. Et ibi rebellio contra rectores per Romanam ecclesiam positos in Italia, erit locus constitutionis extravagantis: unde ipsi, qui contra terras ecclesiae fe armantur, fatis comprehendantur. Et fic erit rebellis etiam ille, qui non paret judici ipsius principis: ut dicitur *in d. cap. fane de offi. deleg.* & *in d. extravagant*, qui sint rebelles. Et bene facium dicta Cypriani ad Rogatianum, quae refero in fequenti quaestio. Et quod rebellis dicitur ille etiam, qui

Ex confitutionis.

Ex obedientia.

Ex rebellione.

c. fi papa in primo appellatione. Ad quod facit, quod dicit Bal. *ad reffoipta*. C. *de priv. imp.* (quod fuit dicit, quod papa a nemine cognitur, etiam si dicatur haereticus: allegat capitulum *qua tradentur* 22. di. Quinimo plus vult. Egi. *in d. c. Auctoritas*, quod in duobus schismaticis geremibus fer pro papa non debet eis subtrahi obedientia: & ponit exemplum in schismate tempore Gregorii XII. & Benedicti XIII. qui, ut tolleretur schisma in ecclesia, recusabant cedere, & omnia crasa faciebant, ut ibi ponitur: ut fuit in papatu, & per omnem viam, qua poterat, impediebat viam cellionis: propter quod eletur, & populus, & cardinales obedientiae ejus, & reges Francia, & Castellae cum praelatis, & populis suorum regnorum subtraxerunt se ab ejus obedientia, & tenuerunt eum inclusum in suo Avenionensi palatio. Dicit tamen finaliter elle cogitandum per id, quod ipse dixit *in c. unico de injur. in* 6. & remittit se ad dictis *in eo. in fidei de haere. in* 6. & ad consilium Egi. In quibus locis, ut supra retuli, videtur quod cardinales, & quod non poffet regi ad viam cellionis: contra id quod supra retulit de concilio Pis. de Ancha. 65. contra Gregorium XII. qui voluit, quod cardinales poterant ex fubtrahere obedientiam, & ire ad locum Suone. Quod etiam poffit Cardalinus in fuis allegationibus facilis pro fua. XXIII. contra Gregorium XII. *in 20. chas. verff. fed hic occurrit.*

Et idem etiam (videlicet, quod cardinales poterant illis subtrahere obedientiam) ponit *car. in c. creff. poffis in c. licet de elec. in verff.* aliam, & octavum modum. Et Pe. de Ancha. in reffoinfio ad oratores regis Franc. vult, quod ex quo Joannes, Gregorius, & Benedictus erant schismatici, erat declarisi per sententiam sacrorum canonum, nec reprehendat illa sententia bonunis etiam declaratoria. Et refponder *ad cap. cum secundum de haere. in* 6. quod debet intelligi, cum in bonis est faciendi executio: fecus cum in potestatem perfonam Nam (ut dicunt doctores) tota prima fimul atque lata est sententia recedere: quia non requiritur executio facti, fecus in bonis. Et dicit, quod hoc voluit tex. *in c. dilectus*, 9. *c. cum*, & *c. qui depone* 24. q. 3. quia quilibet mum probatum fuerit, eos esse schismaticos, tallique denegatur omnis audientia *c. in nomine Domini* 3. di. Et ista fentent ad ea, quae in papa haereticis infrifecerunt in q. Utrum poffit per concilium deponi? Et ad praedicta addo abb. *in ca. cum non obstante de judi. in* 7. col. & doc. *in c. pervenit de appell.* & Felin. *in c. Rodulphus de reffcrip.* dum dicunt, quod quando delictum eft notorium, non requiritur declaratoria: & idio vide Do. *in d. c. cum secundum*.

Et ex praemissis patet, si tenemus opinionem Petri de Ancha. & Cital. & cardi. quod etiam a papa schismatico licet recedere, & illi obedientiam subtrahere, non folum quando eft notorie schismaticus, fed etiam quando eft dubium, qui: dubium fit vera papa, & per eos notorie schisma, propter scandalum in fidei quia tunc schisma, quod nutritur, antiquatum transit in haeresim: ut supra diximus. Et hoc etiam ad longum poffit Pe. de Ancha. *in reff. de reffoinfio in* 7. & ubi probatur, quod mixtura cardinalium creatorum a non vero papa non facit, quominus poffint fe retrahere, & fe invicem conjungere ad congregandum concilium, se compellantur ad fedandum schisma.

Nunc ergo redeundo ad propositum, utrum licuerit ipsis cardinalibus dissedere, & fe fubtrahere ab obedientia papae, ex quo non erat calus notorius haereticis, vel schismatis, ut supra? Et dicendum est, quod non. Ad quod facit illud Jude apostoli. *Hi sunt, qui segregant semetipsos, animales, spiritum non habentes*. Inde & Bernar. ile eft, inquit, omnis, qui ab unitate recedit, nec dubitet, quin abscissus recedit spiritus vitae. Ad hoc tex. *in ca. quemadmodum* 23. q. 7. cardinales enim fuit pars corporis papae: ut *in c. si quis cum nobis in* 6. q. 1. & *c. proprio Cod. ad l. Jul. majest.* glo. *in c. penal. de offi. legat. & in ca. felicis de pen.* ibi arcbi. & Joan. An. Ideo non debent a capite discedere, quia omnia membra capiti respicunt: ut *in c. ut offi. ordin.* & cardi. *in c. celebratum*. Facit authent. *de eccle. tit. in prin. de praestrip. cum non licet. de iis, quae fiunt a praelat. novis.* 12. di. *non licet*. Et quia non habet papam pro capite, non est unum membrum de corpore *excef. praela.* Facit, quod praeter dicit Domi. post glo. 4. q. 1. *in fum.* Item etiam ex facit, quod ponit Bar. *in c. bulla in* 3. *fl. de capite*. Et quantum petant concilium congregari, & dicant papam reformandum, non ob hoc fubtrahitur obedientia: quia & fuperior per inferiorem aliquando sugiscitur: ut *in c. cum non Balthan.* 1. q. 7. *in cap. cum Petrus*, & *cap. Petrus ca. can.* & Item Paulus reprehendit Petrum: ut *in c. tesses. in Petro Paulus*, & *in cap. Paulus*, & *in c. puto. ca. can.* & q.

Sed multum facit contra cardinales, quod si timore dicti divertebant, & bono zelo dicebantur, non debebant confingere ad regem Franciae, qui tunc erat apertus hostis papae: ex quo videntur incidisse in extravagantem *qui fuat rebelles*: ubi non folum fuit rebellis, qui resistunt principi: ut in 1. c. *Cod. de deferentibus* 11. 23. & *in Lemiffione*. 9. *qui deficiunt* 8. *de cap. dimi.*) fed etiam qui promoderunt aliquid machinatur contra honorem principis: aliquid machinatur contra honorem principis in concernentibus prosperitatem imperii, etiam si fit rebellio contra imperium, omnis cali dicitur rebellis: ut ibi, *in d. extravagant*, *qui fuat rebelles*, ibi, contra nostrum honorem aliquid machinantur, & ibi Bar. Vel faltem etiam transfugiunt qui non recedunt tamen loco recedit: ut fubjectis principi, & vadit ad hostes rebellando, nostur transfuga: *ut. de parmis 1. fl. qui aliquid* 5. *transfuga*, & *de capitulis*, & *postliminiis. 1. postliminis*. 9. *transfuga*, & *de offi. mili. 1. praeterea*. Et *Bar. in verb. tenere in d. extravagant*, qui sint rebelles. Et rebellis largo modo dicitur omnis inobediens: five fit in nostro honorem quod cassum, five impediendo delegati jurisdictionem. *fi quando*, & *significatis de offi. deleg.* five impediendo exequentes ejus mandata injuste, & violenter *c. ex lit. in ed.* Unde Domi. *cap. fi. fl. de dicim.* quod ille dicitur rebelliter vivere, qui licenter, & contumaciter resistit facere id, ad quod ipse dicitur mandatum: quod induciat Bartus. Bar. *tenere in d. extravagant*: vult comprehendi omnes, qui cum effent subditi expresse rebellant principi, transfugiendo, & convertendo fe ad hostes per *1. praelatos fl. de re mili.* Et in verbo, rebellando, dicit: quod dicitur de obedientibus, intelligitur de illi, qui principaliter, & directe sunt principi: ut legati, & vicarii principis, non autem reges, vel civitates, quae ab eo habent jurisdictionem. Et ibi rebellio contra rectores per Romanam ecclesiam positos in Italia, erit locus constitutionis extravagantis: unde ipsi, qui contra terras ecclesiae fe armantur, fatis comprehendantur. Et fic erit rebellis etiam ille, qui non paret judici ipsius principis: ut dicitur *in d. cap. fane de offi. deleg.* & *in d. extravagant*, qui sint rebelles. Et bene facium dicta Cypriani ad Rogatianum, quae refero in fequenti quaestio. Et quod rebellis dicitur ille etiam, qui

Ex confitutionis.

Ex obedientia.

Ex rebellione.

qui non paret judici, bonus est text. *in c. ea quæ in §. 1. de pœn. mona.* ibi, consumaces, & rebelles, & *in cap. 2. de novi operis nun.* tam rebelles dicuntur illi omnes, qui latin te protesta, & nonorit inobedientia: ut notat Angelus *in l. 2. §. fi. ff. de pub.* allegat glo. *in l. fi certorum. §. fi. in glo. fi. ff. de reb. mobiles.* quæ mudicum facit: loquitur enim in legatis, qui relevantur sibi primo vocatarum, & excommunicatæ rebelles: unde non declarat glo. quæ dicatur rebellis: sed potius ibi ponit rebelles pro contradictoribus. Unde tene Bal. *in l. fi vero in §. quid ergo* (ubi legit eandem glo. *in d. l. fi certorum*) dicit, quod verbum, rebellis, est vocabulum generale pro quolibet subdito contradicente Sacro, & inobedienti Superiori: ille autem, qui non est subditus, dicitur proditor: allegat *dl. proditoris de re judi.* Attenta tamen vocabuli etymologia propriæ illa videtur dici rebellis, qui poli factam pacem iterum redit ad bellum: dicitur enim rebellio secundum Decium *in d. c. fine el. 1. de offic. delega.* quasi belli iteratio. Sed illa illius vocabuli non proprie convenit pro quibusdam quod capitur communiter a Bar. & alijs: qui volunt, hoc ipso, quod subditus est subditus principis, & adhærent hostibus, dici rebellis: & verbum, rebellare, exponit ibi Bar. id est resistendo, & non obediendo. Et illo vocabulo nunquam utebantur antiqui legum conditores, secundum quod dicit Bar. *in d. extravagant. in verbo*, rebellis, sed est novum vocabulum. Unde potius videtur dicendum, quod rebellis dicatur quasi reus belli, & quasi causa belli, & contra ipsum moveri debet bellum: cujus appellatione non comprehenditur exititis: ut dicit Bal. *consil. 67. in 1. volu. incipit*, dominus papa. Nec dicitur rebellis, nisi fuerit condemnatus, nec fuitserat fola contra dicitur: ut dicit Paul. de Castro *consil. 30. incipit*, omisso ordine, *insp. verbis*. Et quod rebellio non dicitur quali iteratio belli, probant plura jura: text. *in c. fi. de appellatio. ff. in princ. l. in verbo* rebellis: & *in verbo*, inobedientes, & rebelles, *de jurejur.* & text. 18. *di. l. vetus. & cap. in c. ab persultum*, *pro quo dicitur*, Principalis inobedientia, pro rebelli, & ibi ex, & rebellis, per Abbatem *in l. fi. C. de crimin. lesæ divi. Adri. solem. verbis.* Si autem aliquis contra dictor.

Advertendum est, quod clarum esset, si cardinales confugissent ad regem, ut facerent circa bellum conditionem pajor deteriorem, tunc eorum inobedientia cum schismate facta regi, fecisset eos rebelles: quia esset inobedientes papæ in concernentibus proprietatem papæ, & esset schismaticis, licet non hæreticum. Facit, quod dicit Bar. *in l. 2. §. ac ciforum ff. d. Tullia.* ubi fola scientia de machinationibus facitis contra principem, vel rempublicam, qui quis subest, facit eum tenere de majestate *l. quisquis Cod. d. Tullian majest.* Sed si confugissent ad terras regis, at essent magis tuti, tunc non dicerem eos rebelles, quia magna est differentia inter inobedientes, & rebelles: quod ponit text. & ibi docet. *in c. intra quatuor de major. & obed.* & probat text. *in d. dic. 1.* ibi, inobedientes, & rebelles, quæ ponit ut diversa, ponit Felt. *in c. si quis in 4. col. de major. & obed.* quia inobedientia non concernit principem: ideo non est proprie rebellio. Et ideo Bartolum loquens de rebellione non habet locum in inobedientia secundum Bar. & alb. *in ca. fane el. 1. de offi. delega.* secundum quod refert Felt. *in d. c. fi quis.* Et alib. *in d. c. fane*, & Anto. ponunt differentiam inter contumaces, & rebellem: quia rebellis est cum aliquali resistentia, quod non requiritur in inobedientia: ut dicitur ibidem *in d. c. fane el. 1. de offi. delega.* per modos. & *in d. c. intra quatuor*: Unde confidentia circumstantiis poliet probabiliter dici, ipsos non subtraxisse obedientiam: quod maxime videtur offendere in eo delicto, ubi omnia referunt ad S.D.N. Non enim confugiens ad locum tutum poteli dici rebellis *l. præfectis C. de iur. qui ad tutelam confugiunt: contra alia de immunit. reale.* Unde ex ea fola fuga, nisi aliud apparet, ut quo minus præsellant, & timor justus iteratur, non judicatur, eos subtraxisse obedientiam. Et hoc tenet Augell. de Anco. *in l. de pp. n. 23. c. 2. in responsione ad secundum argument.* ubi dicit, quod multi resistunt præceptis Dei, & vicarii ejus, vel ex amore male inflammatus, ut aliquod temporale commodum consequatur, vel ex timore male humiliante, ne super eos aliqua periculo, & incommoda inducantur, qui tamen schismatici non dicuntur quia nec ab unitate ecclesiæ separantur, nec ab unitate capitis se dividere ex animo intendunt: & ita divisio fatis habetur per Aug. in fide quibusdam evangeliorum. Si tamen verum est, quod aliqui ex eis etiam mortali poli condiliam Romanorum exercitu Galliorum progressi fint ad occupandam civitatem excelsæ, & quod movetur bellum contra redoxet in dicta civitatem, ipsos ex rebellione per Romanam ecclesiam ibidem positos, tunc per dicta Bar. *in d. verbo*, rebellando, videntur non posse excusari ab aperta rebellione. Quando autem hæc subtractio obedientiæ fuit, vide, quod fane dico infra in proprio artic.

Et ex his respondetur ad tertium dubium, quod non videntur dicendi schismatici, quia nullam schisma in ecclesia fecerunt. Unde Augell. contra Faustum ponendo differentiam inter schisma, & hæresim dicit, Schisma, id, est non ponitur sicut ordo dicentium vita colentem, quo ceteri, folo congregationis delectari dilidio: inde Isidorus in libro etymologiarum dicit, quod schisma a scissura, nominatum dictum esse. Sibilo autem unitati opponitur: unde peccatum schismatis dicitur, quod directe, & pri le opponitur unitati, dicit beatus Thomas *in secunda secunda q. 39. artic. 1.* Idem etiam dicit glo. *in cap. quia diligentia de electi.* est enim vocabulum graecum: ut ibi, & dicit text. *in cap. schisma vocabulum graecum in 1. Schisma* liquidem ipsum, quod nonum genum est, scissuram fonat: fed in unitate scissura esse non potest: non ergo unitati commetti, qui schismaticis communicat: partes fed fecerant, & ab eo, quod unum est, semetipsos segregantes spiritum non habent. Cum ergo per dilectum ipsorum cardinalium adhuc nulla separatione illicita dicitur per inobedientiam ab unitate ecclesiæ, sequitur, quod adhuc prædicti cardinales non possunt dici schismatici.

Advertendum tamen est, quod quando quis se principaliter fendit a papa, & abscedens unitate, nihil aliud contra fidei articulos afferentes, tunc tale licet possit dici schismaticus etiam fine fomite non ponit schismatis, tamen a principio hæreticus non dicetur: quia ex eo folo, quod ab ecclesia, vel a pontifice se separat: non videtur aliquid contra fidei articulos dicere, vel afferre: et in hæretico probabitur. Potest enim velle esse divisus, & tamen ecclesiam unicam confiteri. Et in hoc eli differentia inter schisma, & hæresim: quia hæresis est, quia dicit perversum dogma: fed est fas ab unitate fendit, adhuc perversum dogma non tenet: quia non obstante discessu esse potest, quod credat unicam apostolicam ecclesiam. Unde Bal. *in cap. fiat de elections*, dicit, quod hæreticus non credit in ecclesia triumphanti, schismaticus vero non credit in ecclesia militante: fed qui credit, & tamen per superbiam intumescit, ut tyrannus, vel per ignorantiam, ut simius, vel per malitiam, ut vulpes, hic non est hæreticus: allegat *c. generali de elect.* Poliet tamen aliqua modo dici schismaticus. Unde *Proverbiorum 6.* per hominem apostatam glosa interlinearis intelligit schismaticum. ibi *homo apostata, vir inutilis, qui ambulat ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravum corde machinatur malum, & omni tempore jurgia seminat: hoc exemplo venit prodition sua, & subito conteretur, nec habebit ultra medicinam. Sex sunt, quæ odit Dominus, & septimum detestatur animæ ejus: oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes sanguinem innocuum, cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum in malum, proferentem mendacia, testem fallacem, & eum qui seminat inter fratres discordiam.*

Sed advertendum est, quod quia schismatici sul schismatis verbis quæ perseverantia causas quærunt, quæ illilæ esse possunt, nisi prophanæ, & ab ecclesia condemnatæ; ideo possita temporis spatio schisma in proprium, & veram hæresim labitur: quia non poteli eum fcisturam verbis aut facilis defendere, nisi dicat, vel quod falsa extra ecclesiam possit esse (quæ conclusio ab ecclesia est pro hæresim jam damnata *24. q. 1. cap. omnium verus* ibi. *J.*) vel quod possit esse dari universales ecclesiæ, contra articulum, *& unam sanctam catholicam ecclesiam*. Ita dicit Rolellus in monachis, in quæstione, An digniores papatus fecimel quæsita poliit perdi. *in d. charta.* qui dicit, quod ita intelligit glo. *2. ad fi. q. 4. 1. cap. non autem.* Ubi dicit, quod illi cardinales non possunt per fanctum Dominum nostrum (ad quem hoc spectat) se non subjecerint voluntati ejus, & a fuis certa non deflitentes, volendo a fuis conciliis tenere, & antipapam erigere, quod tunc eunt vere, & proprie schismatici: quia tunc quicquid fecerunt, inhibitio fuitum esse videtur. Unde. Ut de apostolus ad Colossenses secundo inquit: *in ipsum fenio omnis fanc, & non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus, & compaginiosus subministratum, & confractibus crescit in augmentum Dei.* Hoc autem caput est ipse Christus, cujus vicem in ecclesia gerit summus pontifex: & ideo schismatici dicuntur, qui labelle recusant summo pontifici, & qui membris ecclesiæ ei subjectis communicare recellant. Ita beatus Thomas *in secunda secunda q. 39. artic. 1. in corpore articuli.* Et qui non habet papam pro capite, non habet Christum pro capite: ut *in capitulo nolite 21. dis. 17. 1. dic. quis nolitis, nolitis, nolitis, quæ sunt. q. 1. cap. omnes q. 3. dilitali, qui catechumen 1. q. 1. in ecclesia. de penitent. dis. 5. si quis autem de Jpon. dominus cap. uni.* dicit Alvarus *de planctu ecclesiæ. in li. 1. 3. 4.*

Quinimo licet Oflien. *in rus. de schisma.* diceret illos, qui se diviferant a capite, si aliud caput ibi non conflituant, potius dici sceptahos, & malos, quam schismaticos (18. q. 2. *abbatibus*, & referunt alii docti. *in rus. de in c. 1. 2. 10. ti.*) tamen cardi. ibi dicit, quod imo ex quo nullum supra le agnoscunt, & consequenter a Romana ecclesia discurrunt divisi, tales dicuntur schismatici. Et licet Joan. de Ana. voluerit favere Oflien. in eo qui non retrognoscit caput episcopi, fed caput ecclesiæ Romanæ, in proposito non tuetur cardinales quia ipsi separantur fe a papa, qui repræsentat ecclesiam, & consequenter sunt schismatici. Unde Augell. de Anco. *in l. de pp. pa. q. 25. ar. 1. in fi.* dicit, quod schismaticus est, qui spontæ, & ex animo permisfiam rebellionem se fubtrahit ab unitate ecclesiæ tam capitis, quam membrorum. Et idem Aug. *in 26. q. ar. 1. in fi.* dicit, quod non fufficit in ecclesia fecrare congregationis, vel unitatem membrorum fine unitate capitis: imo hoc ipso, quod tyranni unius libi membra ecclesiæ, & dividunt ipsa ab unitate, & obedientia capitis, cui tamen omnes deberent subjici, schismatici censendi sunt. Unde Cyprianus in epistola ad papam Cornelium dicit: neque aliquis ex nobis oberat fortè, aut non funt schismata, nisi inde quod facerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in ecclesia ad tempus facerdos, & ad tempus judex vice Christi cogitatur.

Et li agerent ad crandum antipapam, tunc efficent fuicidiffime schismatici cum admixta hæresi: quia ex quo altertentur fibi conflituere aliud caput in ecclesia, percatent in illum articulum fidei, *& unam sanctam catholicam, & apostolicam ecclesiam*: quia illa fcindere quærerent: ut vide Joan. *de ablat. ecclesiæ*, nisi prophanæ, & ab ecclesia. *in prin. de judi.* Vestis enim Domini, quæ fuit inconfutilis, remanfit indivisa, ut per eam designaretur unitas ecclesiæ 16. q. ult. *c. fiat Domini vestimentum* ponit glo. *in cap. quia diligentia*, & dicit idem Augell. *in prædilegata 25. q. in prin.* & ideo non fuit scissa, fed forte dasa: ut patet Joan. 19. Et hoc est, quod Felt. dicit text. *in c. inter nos 24. q. 3.* dum dicit, quod a principio schismata dicuntur ab hæresi esse poteli, cæterum nullum schisma est, nisi fidei alicujus hæresim confingat, et ostendit ecclesia recellitte videatur. Unde Cyprianus in epistola ad Rogatianum inquit: Hæc funt initia hæreticorum, & ita atque contumaces, & ab ecclesiarum male cogitantium, ut fibi placentur, præpositum superbo tumore contemnant: fic de ecclesia recedunt, & ad alia prophanum facta collocatur, fic contra pacem Christi, & ordinationem atque unitatem rebellant.

Et quod ita, qui renuunt labelle Romano pontifici (qui quæ est universalis ecclesiæ) dicuntur fchismatici, est text. *in non vos 23. q. 5. cr. 24. q. 1. hæc ipsi libros, & cap. quoniam vetus 12. di. præceptis.* Inde etiam cum 10. tribus, relicto rege Iuo, a tribu Juda, & Benjamin fcissa funt, aliam sibi regem conflituentes, Dominus dedit illas in perditionem: ut legitur *ca 3. regum.* & est text. *in i. denique 7. q. 2.* Et cum vir quidam Dei ad eos venire esset, cum futuram pontificem prædicaret, panem apud illos edere prohibitus est: quod cum non cuftodisset, divinis lententiis sub ordinem a Dominis esset *ibi 13. q. 1. cap. fi quis cuquid 7. q. 1. denique.* Inde etiam Core, Dathan, & Abiron cum complicibus, quia Moysi illum litati, & Aaron fumus facerdoti obedire noluerunt, tanquam schismaticos terra vivos deglutivit: legitur *Numeri. 16. & in c. 1. dic et dicit. & in non apparuit 24. q. 1.* Et hæc quæ ipse epistolam Cypriani ad Magnum, unde transumpsit ve est *al. cap. denique.* Nec obstat text. *in d. ca. denique 7. q. 1. in fi.* ubi dicit Core, Dathan, & Abiron non commiffile schisma. Quia in utroque loco fuppleti videlicet tale quale Novatiani, qui novam ecclesiam conflituerunt.

Et non folum fchismatici confentur, qui a fubjectione Romani pontificis faciunt se alienos, & labelle recusant, fed & qui membris ecclesiæ Romano pontifici fubjectis communicare renolant 24. q. 1. *schisma*. Quod patet ex diffinitione poliita per Joan. de Ana. *in rus. de schisma*, cum

cum schisma nihil sit aliud, quam illicitæ dissessio eorum, inter quos unitas esse debet, seu illicitus ab unitate vel universitate dissessus. Et hanc etiam definitionem posuit Raymundus *in summa in tit. de schisma.* Vel brevius: est illicitus ab universitate, vel unitate dissessus. Datur & alia definitio (quæ fuit Odon.) quod est illicita divisio per inobedientiam ab unitate ecclesiæ facta 1. q. 1. *inobedientiæ.* Et ista ultima convenit respectu inobedientiæ, & divisionis a capite.

Unde patet ex premissis, quod nisi prælati cardinales acquiescant indictioni concilii factæ per papam una cum collegio reverendi, quod ipsi dicendo vel ipsa appellatione de ecclesia Romana, hoc quo dividere ab ipsius unitate. Et si redit conficedetur *text. in cap. unico de schisma, in 6.* fuit longe minor reatus, & culpa in Petro, & Jacobo de Columna (qui nihilominus fuerunt declarati schismatici) quam ipsorum ecclesiam impugnantium, & ipsi non desisterent, & niterentur etiam antipapam: nam in propósito omnia, quæ circa convocationem concilii nunc funt per papam, fiunt cum facro collegio cardinalium: & ideo bene adverant, ne quicquam contra attentando, faciant le alienos, & Schismaticos: cum ex his apparet, nullam apud eos esse tenendi concilii sine capite vero auctoritatem: sicque respicios universalis ecclesiæ, bulles (non tentetur ipsius unitatem) se confiituerent 24. q. 1. *alienus.* Imo & barbaris pejores tocent 1. q. 1. *nonne* 24. q. 1. *non afferunt.* Ipsi enim fciunt, Romanam ecclesiam a Dominio ipso primatum obtinisse 22. d. *cap. facrosanctis.* Ad quam Petri fedes ex Antiochia jubente Dominio translata est 24. q. 1. *regnum.* Quæ quæ ab omnium ecclesiarum 1. q. 1. 5. C. *de summa Trinit.* Quæ principatum obtinet *nationum* 2. q. 7. *beati Petrus*, & bonus text. in. *pænitent* 21. d. Quam principes apostolorum omnibus aliis urbibus universitatis mundo tam ipsa præsentia, quam venerando triumpho prætulerunt: cumque gloriosis fanguine martyrii Christo Domino no confecrarent: unde dic pafia, ut pro merito ad Christum pariter conveniret, in uno loco ne pro gloria alteri Roma decflet, fub uno perfecutorum, ut pro pafii vivant æquali crudelitas utrumque perstringeret, *vicariusfecundus diffinitione capit. facrosanctis cap. fundamento de electione in sexto, & d. cap. beati.* Quam in hanc gloriam provexerunt, ut di gens fanctæ, populus electus, civitas facerdotalis, & regia, per facram beati Petri fedem caput totius orbis effecta: ut *in dicto cap. fundamento de electione in fexto.* Cur autem moneris ecclesiæfici facramentum Dominus in Petro apostolorum omnium summo principaliter collocavit, nisi ut ab ipso quasi quodam capite dona fua velut in corpus omne diffunderet? *d. cap. fundamenta, & d. c. facrosanctis*, & ne quisquam ab ipsius Petri, & Pafii fociietatis unitate feparare auderet 24. *quæ. 1. quicunque.* Postquam igitur papa cum facro cardinalium cœtu in hac factæ illima civitate concilium indixit, si quid ultra attentaverint d. cardinales, evidenter offendent, & velle ponere fedem ad Aquilonem, & fieri similes Aliribimo: etique eorum conventus non conciliium, fed conciliabulum, & fatanæ conventiosum, & ipsi veri schismatici: *decima sexima diffinitione, cap. multis.* Et ifta addo, quæ dicuntur infra in hoc articulo, Utrum papa possit accusari, quod fit schismaticus.

A Nunc quoad quartum videtur (cum finus in uno indubitato papa, & procesfus fit fundatus super notorietate delicti) quod fine aliqua obtestatione terminorum papa potuerit procedere ad declarandum eos schismaticos. Et primo quia in processu, qui fit per papam, non est opus servare ordinem juris, text. & ibi doct. *in cap. in causis* de re judi. item text. *in l. 1. in verbo*, deducit, & *in verbo*, de plano; *ff. de constitut. princi.* Præterea in processu principis non requiritur citatio, nudumodo justa causa subsit, dicit Bal. *in l. 1. in prin. C. quomodo, & quando jus.* per notata in *l. 1. qui sup. cauta abolit.* poll glos. *ff. ex qui cau. manu.* Et valet sententia principis parte non citata, dicit Bal. *in l. ne causas Cod. de appel.* Et maximæ ubi papa procedere de plenitudine potestatis: ut videtur Innocen. Oldrad. & Immol. *in eo nostra de procurato.* quia valebit processus parte absente.

Secundo, quia in facto notorio (ut voluit Calde. *in repe. cap. nostra de cohab. clerci. & multis. in 8. chor.* referendo Innocentium: & Oldien. *in cap. in causis* 2. *in 6.*) licet non conflet judici, ut judici, de notorio: fi alias factum eft notorium, tenet ipsa sententia irrevocabiliter, quamvis non fint factæ probationes super notorio: cum ignitur in propósito agatur facto notorio, multo minus requiritur citatio. Item dicit Bal. *in rub. qui fundum dari pos. in proœmio in usfrui fend.* quod papa debet favore universalis ecclesiæ id est Romanæ fedes Dominium contra tenentes Romanæ ecclesiæ ipsis non citatis de plenitudine potestatis: quod ponunt Doctr. *in c. olim de re judi.* & videmus in *Bc. Joris* Jundæ, quando legitur bulla cœnæ Domini, ubi omnes excommunicantur.

Et quod fine citatione, & aliqua probatione fuper notorio possit procedi, text. eft clarus *in cap. ad. de appell. & de bell. & ibi abbas in num. 7. quinto notabili.* Et de ordine juris super notorio eft text. *in c. ad nostram el. 3. de jure.* ubi etiam si aliquis juravit servare in omnibus causis ordinem judiciarium, non tenetur servare in notoriis. Ad idem glo. *in l. illos fustium ff. de iis qui notam infra. de glos. in l. 1. C. qui, & adversus quos. Specu. in tit. de exposit. §. fi. in fi. Oldra. notab. 18. verficad quartum secunda quæstione 1. manifesta*, ibi Doctr. & glo. *in c. cum olim de re judi. & Bal. in l. cum Focus. Cod. ad Silla. & idem in l. poliquam iiii. in 4. col. C. de pac.* Joan. An. *in c. 1. de litis contesta. in 6.* & text. cum glo. *c. super eo. de offiegen.* Et Innoc. *in c. cum intima, qui matri. accusa.* & Poll Innoc. doct. commentator *in c. vestra de cohab. clerci. & mull.* Innoc. *in c. ex parte de verb. fig.* cardi. *in cap. veniens in 4. app. de fi. prohibit. dict. in c. fi. de re judi. in 6. cum finali.*

Notorium illud non indiget probatione, fed fufficit allegare, & proponere illud: ut *in cle. appellanti in glo. de appel. cap. 2. ibi* Joan. An. *ut late non concedit* Bal. *in d. l. 1. C. qui, & adversus quos l. 3. vers. 5. qui pro rei qualitate ff. qui satisfda. cogan. l. empterem ff. de aedil. empti.* Lapus allegatione 1. Notorium liquidem est illud, quod ante oculos ilium est: vel eft veritas in mentibus hominum ita radicata, quod evelli, vel eradicari non potest, & in reliquiis permanet. Item ejus termini concluentiam judicis non fallunt, nec fallere possunt, dicit Bal. *in l. circo C. de appel.* Et ubi eft notorium, ibi non eft disputare, fed disputatum esse dicit Bal. *in l. 1. C. quomo. & quan jus.* Et ideo fufficit illud allegare, nec eft necesse excipere, vel grobare: ut ibi dicit & *in d. l. circo poll glo. & in author. qui simul. C. A quomo. & quan. jus.* Et maxime in proposito, ubi ipsemet papa dicit, & affirmat ibi constare de notorio. Et quo ibas *in d. cap. ad nostram* dat judici pro cautela, ut pronuntiet crimen notorium: quia etiam: si non esset notorium, valebit processus ordinem non servatus, ex quo procedit tanquam super notorio, allegatione, & ibi citum hoc *post. in prima nota. de re judi. & glo. in verbo*, declaratio, ibi. Facit, quod notat Innoc. *in c. ex de cohab. clerci. in dic.*

De citatione, quod non requiratur, habetur *in c. cum olim de re judi. & in c. bona el. 1.* (ibique notat abb.) *de elec. & in l. 2. q. quod fit de frumentario ff. de aedil. curul. ut ex eo patiatur.* Et in d. *l. illos fustium*, & utrobique per Bal. Et Innoc. *in c. quando transla. prælat. & in cap. cum fit Romanæ in 5. de appel.* Et oppositus excommunicavit Corinthiam abbatem, & non citatum: ut dicit text. *in d. cap. cum fit Romanæ de appella.* Et ubi conflat absenti nullum competere defensionem, in notorio non requiritur citatio: quod dicunt doc. in locis prælleggatis, & *c. in d. c. cum olim, & in c. propositi de appel. & in cap. vestrapetitionibus in prin. & in q. 1. 1. 1. 1.* Et fic procedit, quod dicit Innoc. *in d. c. quanto*, & idem Innoc. *in consultatione de appel.* & archi. *in cap. quæ Lotharius 3. q. 1. & text. in cap. nonnulli in 6. qu. 1. & c. bona el. 1. vers. 1.* ut dicit abbas Sico. *in d. cap. cum olim. in 7. colum. de re judi.* & doc. omnes maxime car. *in d. cap. vestra.*

Sed ad hoc respondent d. cardinales defirant, quod licet alias papa, & imperator etiam in delitis graviioribus possint fere fententiam in absentem ferre, ut post Ange. *in l. reos. C. de accusa.*) tamen non possunt ferre sententiam contra omnino non citatum, vel contra citatum ad locum non notum citatum. Ad Angelus *in l. si accusatorius. C. de accusa.* & idem Ange. *in l. principi legibus. ff. de*, dicunque non esse verum, quod dicit Bal. *in l. nec quidem, C. de appel.* quibus ipsemet Bal. dicit contrariatum *in l. ff. C. de ii. & Ange. in d. l. principi legibus*, & legitur communiter *in l. si qui arbitratus. de verbo. obli.* per modernos, & canonistas *in cap. 3. de cauta pofef. proprie. de vex. & glo. in l. 1. qui respublica cauta abolit.* loquitur in privilegio, & non in sententia: ut dicitur *in d. l. ff. qui arbitratus.* Item dicunture dicti declarati schismatici, & excommunicati, quod quoad cenfuras non potest omiti citatio etiam in notorio: ut not. Ange. *in d. cap. vestra in ff. quæ sunt hodies 1. q. & doc.* commentatores maxime abb. *in 7. colum. in cap. cum fit Romanæ de appel.* & idem abb. *in cons. 3. incipit, judex, in 1. vols. de idem abb. in d. cap. cum fit in ff. de appel.* Et falsem videtur debere procedere una monitio, feu citatio ad audiendum fententiam: ut fic limitetur text. *in cap. fama* (qui restrictiri trinum) *de fens. excom. in dicti Do. in cap. 1. in q. colum. de offi. delega. in d.* & dicitur *in cap. 3. de judi.* maxime per Tell. & abb. *in 10. colum. ibi.* Et ratio hujus eft, quia excomunicatio fertur contra omnes contumaciam. xi. qu. 3. *episcopi*, ponit Alexan. *in d. cap. cum fit.* Et quod dicitur, quod apostolus excommunicavit Corinthiam absentem, & irrequisitum, fuppler glo. Anno. & doc. ibi, quod non fuit requisitus per editum peremptorium (quia non requiritur edictum peremptorium necessario) fed bene antea fuerat admonitus. Vel dicendum eft eum tunc non fuisse requisitum, fed antea fer per Apollinaris apostoli discipulum.

Item etiam generaliter in notorio non debet omiti citatio: quia nullum eft maleficium tam notorium, ut non possit habere excusationes, five circumstantias occultas excusantes fecundum Joanan. An. & Anno. *in c. de diis. & glo. in cap. bona el. 1. de elec. & in cap. cum dilectis de purga. can. & dicit* Inno. *ind. cap. vestra, & in cap. ina de voba. el. & mulie.* & Milis multum notabiliter in verbo, nonnum an cauta. & ibi idem eft quod dicitur *in. pro. de divor. in glo. & in c. 1. de cauta pofef. & proprie. & in dicto cap. ad nostram, & glo. in ff. Bal. C. de dispen.* & text. *in clemen. pastoralis de renjudicata*: ubi annullatur processus ex defectu citationis quantuncumque processum esset tamquam super notorio. Quibus plus probatur ille quod quantuncumque imperator interlocutus fuisset esse notoria super quibus procedebat, nihilominus annullatur fit processus ex defectu citationis. Et fic contra dictum abbatis *in dicto capitulo ad nostram*, de quo supra. Nihil enim eft tam indubitatum, quin recipiat quamdam solicitam dubitationem: ut *in author. de solemnitate circa medium confitentibus.* Et Deus omnipotens nolunt punire peccata Sodomorum, quæ erant manifesta, & notoria sine citatione: dicit enim *i. Defendam & videbo utrum clamorem, qui venit ad me, opere complerunt: ut in capitulo, Deus omnipotens. 2. q. 1. 1. 1. 1

cetum antequam Deus puniret, vocavit eum, & A
audivit defensionem ejus. Pro hoc etiam facit, quod
ex quo illud allegatum notorium erat excusabile,
non poterat in eo procedi sine citatione ipsorum
cardinalium. Hoc aperte ponit Areti. *in d. cap.* 165.
in 3. arti. 2. dubio: ponit cat. *in d. vers. fra in 13. quæ-
stio*, quod etiam intelligit Arretinus non solum in
sententia diffositiva, sed etiam in sententia decla-
ratoria: de quo dicetur infra.

Quinimo etiam si fuissent citati, non tenebam-
ur comparere propter locum eis notorie non tu-
tum: quia si dicit ipsemet *papa in eo. pafforalis de
re judic.* desiperet, qui saperet hujusmodi citationes
arcfiare citantem: & ibi hoc bene ponit glo. *in verbo*,
notorio: & cat. & Immol. & doc. *in c. ex par-
tes. 1. de appel.* Nolentes enim credere id esse B
fiam timentes ibi impressionem in actu electionis,
possunt petere a capitulo, ut transmittat locus tutus,
& idoneus in quo timeri non possit: de si fecerit fut,
poterit appellari: & erit calus in quo etiam extra
civitatem, & extra ecclesiam celebrari poterit: &
in quo major pars tenetur ire ad minorem, vel lat-
tem in locus tutus dirri prafigere. Ita dicit abbas *in
cap. bona et. 1. in 2. notabile de elec.* Et latis est ad
justificandam appellationem, si probetur, quod
verisimiliter timebatur impressio, nec oportet, quod
probetur impressionem fuisse sequutam: ut dicit
ibidem abb. post glo. *in d. cap. bona.* Unde cum ef-
fet in periculo impressionis timor realis circa
affus conciliares generaliores potuerunt, & poste-
rius, non potest dici, quod tenerentur mittere
procuratorem justa tex. & dicta *in 1. quia propter de
elect.* & dicit glo. *in verbo*, metuebant. Ita abbas
ibidem *in d. cap. bona*, quod & post alia glosa ibi *in
verbo* locum. Locus enim judicii debet esse tutus,
*cap. cum dilectis de confirma. uti. vel inuti. cap. venerabi-
libus. §. fecus de fon. exorcis. in 6. cap. excipiamus de fo-
ro compe. cap. cum parochiani de privil. in 6. glo. in cap.
horrorum. 3. qu. 9. glo. penul. in cle. appellantes de ap-
pel.* & Ludo. *in 1. §. vero. §. de vico. ni. fallen. fi-
falm. in matrim.* Anto. *in 1. vers. 3. §. Cæpitulo de cohab.
cle. & mulie.*

Et ut dicit cat. ibi *in d. cap. ex parte*, quia quan-
do quis est citatus, & locus non est tutus propter
potentia, & timorem appellantis coram hominibus
viris (& ita intelligit Oldien. ibi) etiam absque eo,
quod aliter excipiat, vel de nullitate agat ob lo-
cum non tutum: Et est utilius: quia facilius justi-
ficatur appellatio, quam deducatur nullitas princi-
paliter, & quam probetur exceptio. Et dicit ibi
Inno. Anto. car. & Immol. *in verbo* libere fuisse,
id est, prius non opposita exceptione. Et dicit
Immol. curiam de flyo ita fervat, ut concedat
literas in causa appellationis interpositæ propter
locum non tutum, etiam si de exceptione opposita
non appareat: quasi non sit necesse exceptionem op-
ponere antequam appelletur: & ita tenet Joan. Mo.
in cap. concertationi de appella. in 6. Quinimo ex quo
quis citatur ad locum manifeste non tutum, etiam
absque eo quod appelletur, vel excipiat, citatus
est ipso jure nullus: ut *d. cle. pafforalis in 3. notorium.*
Bar. & Immol. *in 1. de actorff. ad Trebel.* & Anto.
in d. cap. vestros. de elec. Sicut, & citatio notorie
nulla non arcfiat citatum: *in cap. quærelam de prox. in
4. quæstion. §. de re judi.* & dicit Jano. *in cap. præte-
rea de dila.* Et quod non sit necessaria exceptio, po-
tit etiam Bar. *in 1. §. in 1. colum. §. de le corp. reffi.*
allegat *Ufiedamum §. de legat. 1.* quæ nihil facit, &
Oldra. *in cons. 43. incipit quæritur*, & abbas & alii,
c. 2. de dila. §. fin. in verbo notoria, *in d. cle. pafto-
ralis in 3. notorium.*

Et dicitur locus non tutus non solum habita
consideratione ad locum in quo procediur, sed
etiam ad locum per quem debet accessus haberi,
puta guerarum: ut dicit Anto. de Bas. *in c. cerdem
1. 2. vel lite non conset.* Et idem ratione personæ ad
quam debet iri: ut dicunt Doc. *in c. si pafius de ap-
pel.* ponit Immol. *in d. cle. pafforalis in notabi-
lis*, ponit exemplum Bar. *in d. l. fi.* de credebitate
tyranni, de seditionibus civitatum, de seductori-
bus. Nec sufficit, quod fit tutus procuratori, si
causa est gravis, vel si quis citatus est, ut personal-
liter comparet. Nec etiam sufficit si fit tutus ei, & B
non procuratoribus, si causa non est talis natura,
ut in ea cogatur interesse personaliter: quia nullus
teneatur interesse personaliter si nolit: *ut in l. si de
procura. C. in c. 1. de judi. in 6.* & dicit Oldien. Bal.
Immol. & abbas *in d. c. ex parte.* & refert ibi Alex.
Idem Immol. & Alex. *in d. l. de actorff. ad Trebel.* & C
bene glo. *in verbo* Eustorius, *in cle. 1. de fon
compe.*

Quinimo plus probat ille tex. *in d. cle. in §. mo-
rium*, quod ex hoc solo, quod citatus habet edio
citatum, dicitur citatus non tutus: & sive nec ci-
pitur, nec appellet, citatio erit nulla. Similiter si
civitas ad quam citatur, profequitur odio citatum.
Similiter si citatus habet gravamen circumstan-
tiæ potest defendere citatum, dicitur talis citatus ad lo-
cum non tutum: ut *in d. §. notorium*, & glo. ibi
quæ allegat Spera. *de citatione §. 1. vers. item quid
si*, & ibi ponit Spera. propositum, & ponit ex eo, com-
pareant, si locus non tutus, si persona terribilis, D
si quis evidentiam? nonne quemlibet citatum con-
flatum hanc verterent? certe plusquam in ali-
quot *d. c. fi. pafius.* Unde dicit Bal. *in cap. 1. qui fole-
dere pof. in 7. col.* quod metus est infirmitas volun-
tatis, conflitutio animæ trifitia, voluntatis,
& involuntarii permixtio, & res liberam contra-
ria. Imo etiam si offeratur salvoconductus, non
teneatur quis se committere sub salvoconductu: ut
dicit ibidem Joan. de Imolo. *in d. cle. pafforalis*, & E
tex. & dicit *d. cap. ecclesiæ*, & glo. *in verbo* lecture,
in 1. statutum §. cum vero de reffrip. in 6. & glo. *in d.
2. ex parte*, & Bal. Doc. Immol. *in l. non quod. §. non
omnis. ff. ad Trebel.* maxime ubi agitur causa capi-
talis: ut *§. non omnis.* Angelus *in 1. §. ad di-
ximus. ff. si quis cau.* & de materia latissime per An-
gelum *in disputatione Bononien. & Sali. in 1. tract.
C. de accusa. ff. in 1. cum indulgentia. C. de poten-
tiam pof. & doc. post Bar. in 1. §. qui reus. ff.
de publi judi.* & Alberi. *in q. parte statutorum. q.
39.* ingit quinto etiam aliam quæstionem, *ff in
addi. ad notabilia Angeli in verbo* fama publica:
Unde Oldiensius etiam cum salvo conductu non
ceit tutus, ubi regnant Guelphi, vel contra,
dicit glo. *in verbo* non audent, *in d. c. statutum*, & F
§. cum vero. Imo etiam si citatus ceit in eisdem,
ut locus non sit tutus, non propter hoc teneatur
comparere: qui magis inspicitur justitia, vel ve-
ritas, quam delinquentis favor: *de except. cum ter-
ra. ff. de nova. l. Papinianus vendi. de conqu. praden.
c. quia diversitatem.* Ita dicit arch. & Joan. An. &
Domi. *in d. § cum vero.* Et ubi oportet appellare,
quia non datur accessus tutus ad judicem, admitti-
tur appellatio in absentia *d. c. ff. pafforalis.* Et extra lo-
cum actus exercetur quinam in loco non est tutum:
*ut in cle. quamvis de fo. compe. ff. in c. statutum de ap-
delega. in 6.* Et ideo papa approbavit coronationem
factam de Henrico imperatore extra urbem propter
timorem Regis Roberti, dicit Paulus de Castrillis
in d. c. statutum.

Et quod non teneantur comparere, facit ad
propo-

propositum consilium Bellameræ 16. incipit, fi-
cium est tale: ubi conflatur, quod episcopus Avi-
nionensis citatus a papa, non tenetur ire Genuam,
quia non tenebatur ire, quia non erat illi tu-
tum. Quinimo quando citatio cit nulla, sive no-
torie injusta, liter alias notorium regulariter non
relevet ab ordine laicali proponendi (ut *d.
glo. in d. cle. appellanti. l. §. adulterium cum in-
reffu. §. idem Vitiani. ff. de adul.*) tamen relo-
vet hoc casu propter notorium injustitiam, vel
nullitatem citationis etiam refultantem, quia
fiscis ell ad locum non tutum. Ita dicit Bartus
& Immol. *in cap. 1. dila. & idem Ba. in d. cap.
reffra in ml. col. de cohab. & mulie.* Et bene Feli.
in c. cum ordinem in 16. column. de reffrip. ubi re-
spondet ad diversitatem notoriæ injustitiæ judi-
prædicta. & in c. 1. de judi. in 6. & dicit Oldien. Bal.
Immol. & abbas *in d. c. ex parte.* & refert ibi Alex.
Idem Immol. & Alex. *in d. l. de actorff. ad Trebel.* & B
bene glo. *in verbo* Eustorius, *in cle. 1. de fon
compe.*

Quinimo plus probat ille tex. *in d. cle. in §. mo-
rium*, quod ex hoc solo, quod citatus habet edio
citatum, dicitur citatus non tutus: & sive nec ci-
pitur, nec appellet, citatio erit nulla. Similiter si
civitas ad quam citatur, profequitur odio citatum.
Similiter si citatus habet gravamen circumstan-
tiæ potest defendere citatum, dicitur talis citatus ad lo-
cum non tutum: ut *in d. §. notorium*, & glo. ibi
quæ allegat Spera. *de citatione §. 1. vers. item quid
si*, & ibi ponit Spera. propositum, & ponit ex eo, com-
pareant, si locus non tutus, si persona terribilis,
si quis evidentiam? nonne quemlibet citatum con-
flatum hanc verterent? certe plusquam in ali-
quot *d. c. ff. pafius.* Unde dicit Bal. *in cap. 1. qui fole-
dere pof. in 7. col.* quod metus est infirmitas volun-
tatis, conflitutio animæ trifitia, voluntatis,
& involuntarii permixtio, & res liberam contra-
ria. Imo etiam si offeratur salvoconductus, non
teneatur quis se committere sub salvoconductu: ut
dicit ibidem Joan. de Imolo. *in d. cle. pafforalis*, & E
tex. & dicit *d. cap. ecclesiæ*, & glo. *in verbo* lecture,
in 1. statutum §. cum vero de reffrip. in 6. & glo. *in d.
2. ex parte*, & Bal. Doc. Immol. *in l. non quod. §. non
omnis. ff. ad Trebel.* maxime ubi agitur causa capi-
talis: ut *§. non omnis.* Angelus *in 1. §. ad di-
ximus. ff. si quis cau.* & de materia latissime per An-
gelum *in disputatione Bononien. & Sali. in 1. tract.
C. de accusa. ff. in 1. cum indulgentia. C. de poten-
tiam pof. & doc. post Bar. in 1. §. qui reus. ff.
de publi judi.* & Alberi. *in q. parte statutorum. q.
39.* ingit quinto etiam aliam quæstionem, *ff in
addi. ad notabilia Angeli in verbo* fama publica:
Unde Oldiensius etiam cum salvo conductu non
ceit tutus, ubi regnant Guelphi, vel contra,
dicit glo. *in verbo* non audent, *in d. c. statutum*, & F
§. cum vero. Imo etiam si citatus ceit in eisdem,
ut locus non sit tutus, non propter hoc teneatur
comparere: qui magis inspicitur justitia, vel ve-
ritas, quam delinquentis favor: *de except. cum ter-
ra. ff. de nova. l. Papinianus vendi. de conqu. praden.
c. quia diversitatem.* Ita dicit arch. & Joan. An. &
Domi. *in d. § cum vero.* Et ubi oportet appellare,
quia non datur accessus tutus ad judicem, admitti-
tur appellatio in absentia *d. c. ff. pafforalis.* Et extra lo-
cum actus exercetur quinam in loco non est tutum:
*ut in cle. quamvis de fo. compe. ff. in c. statutum de ap-
delega. in 6.* Et ideo papa approbavit coronationem
factam de Henrico imperatore extra urbem propter
timorem Regis Roberti, dicit Paulus de Castrillis
in d. c. statutum.

Et quod non teneantur comparere, facit ad
propo-

A *rem non notum*, movet quæstionem *in verfi.
item quæro* fecundo: aliquis per papam est citatus,
& subest causa depositionis, sed de ea non
conflat consistorio, vel alia probatione, depo-
nitur: an depositus possit de jure petere restitu-
di dictam sententiam: & ibi per plures notabi-
les rationes concludit, quod talis sententia de-
bet rescindi. Et ibi etiam ponit, quod quilibet
possit objici, quod papa potuisset constare fe-
cretto, quod non sufficit.

Præterea non est credendum verbis narrativis
papæ volentis aliquem privare jure suo, quem
privare non possit, nisi probata culpa: ut dicit
abb. Sicu. *in clem. 1. in fi. de probat.* per tex. *in cap.
1. de fundis sine culpa non amittendis.* Ita dicit Bal.
quando papa volentis aliquem, qui ratione culpæ
venit privandus, semper necessaria est declaratio
culpæ. Nec dicendi fuit declarati fchismatici esse
notorie culpabiles, & notorie subtractiæ obedien-
tiam: cum enim a principio se receperint Floren-
tium, ambiguum est, an vellent laborabere obe-
dientiam necne. Quando autem factum, super
quo dicitur esse notorium, est dubium,
semper debent super illo requi testes. *ff. qui fa-
cilia. cogan. l. ff. vers. S. qui pro rei.* ponit Jonno.
Oldien. *in d. c. tres de dela. ff. mali. tefter*
Calde. *in rept. c. vestros.* & Domi. *in c. manifesta
in fi. 3. qu. 1.* & dicitur *in cap. ff pectoris. §. ff.
C. c. Deus omnipotens. §. ff quando 2. quæstio 1.*
Quinimo si parte abliente procedatur, tan-
quam super notorio, debet probari factum no-
torium: ut voluit Anto. *in d. cap. vestra in verbi.*
ubi antem proceditur in absentem: & probat tex.
in l. hac autem. §. 3. ff. ex quibus causi maju. Si
enim non constat judici, ut judici de notorio,
vel si ipse ignorat notorium, procedet notorie.
Jus non facta prius probatione super notorio: ut
ponit Petrus, & Cy. Bal. & Angelus *in leg. ea
quidem C. de accusa.* & Angelus *in rept. leg. si mu-
cianis. C. de bonis mater.*

Et liter Anto. *in d. cap. vestra in fi.* voluerit,
quando judex procedit per inquisitionem ex offi-
cio, quod ipse judex (qui affirmat) notorium
tum (per ex, quæ dicuntur *in ea qualiter, & D
quando de accusa.*) tamen contraria sententia vi-
detur verior: quamvis ponit Sali. *in d. 1. ex quidem
in §. qu. per fol. in c. ad nostram de juresdi.* quæ
vult, quod fiet judex ignorat notorium, fire licat
notorium in alio loco, quam in sua provin-
cia, vel loco fui judicii, non præsumitur cogni-
tum judici, ut judici, & ideo semper debet pro-
bari. Ponit Bal. *in authen. qui semel. C. quando
& quando judex, & Areti. conf. 165.* Quis au-
tem fiebat, etiam cardinales recepiffent le Flo-
rentiam magis timore dicti, quam ex aliquod
contra papam machinatione? Hoc enim erat in
eorum animo: & ideo probatur juramento pro-
pio: *ut in cap. ff vero de sentent. excom. & in c. E
statutum. §. cum vero de reffrip. in 6. & in cap. ut
circa de electio. ord. lib. cum concordan. in gloss. dicit
capitulo. ff vero.*

Accedit, quod ubi papa attestatur, vel narrat
aliquid non a le, vel contra se gestum, tunc illud
attestatur de quo reorpit fidem ab alio, quam non
videtur sufficiens ad probandum aliquid gestum in
præjudicium alterius. Probatio enim in præjudi-
cium partis non potest refiri contra partem, nisi
ipsa citata: *ut in cap. 1. de reffrin.* Ideo non ple-
ne flandum videtur tali affertioni: quia talem de-
fessionem non potest tollere papa: *ut in cle. pa-
forali de re judi.* Ita dicunt moderniores *in cap.*

cum a nobis de testi. & fuit opinio Calde. & d. Anto. *in cap. post fessionem de probat.* & *in cap. fin. de succes. ab intestat.* Pontif. Jean. An. *in regula non licet in mercat.* Quinimo abbas *in d. cap. cum a nobis*, videtur voluisse, quia nisi famus in his, in quibus papa habet superiorem potestatem (ut in beneficialibus, & spiritualibus: ut *in cle. 1. ne sede pen.*) in prejudicium alterius non creditur affertioni papæ, per ea, quæ ponuntur *in cap. Deus omnipotens 2. q. 1.* & quæ dicunt *in cap. in omnis negotio de testi.* Quicquid sit, illud non negatur: a Doctoribus, quod in iis, quæ sunt in prejudicium tertii, non creditur papæ ad plenam probationem, si narrat factum, super quo fit non fundat, nec a fe, vel curam fe factum attestatur: ut hæc dicunt *glos. & doct. in d. cle. 1. de probat. & cap. sed. consp. 98. inspic* papa univit, & abbas *in c. dudum circa medi. de prived.* quamvis enim nulla attestatione probationis refultet, non tamen plena probatio: cum in illo facto deejt ipsi alio potestas.

Et licet è papa dicat, fibi conflitisse de certo crimine alterius, & propterea illum ipse pro illo crimine benefitio, quod mandat alteri conferri, non poffit probari contrarium (quod videlicet de pure non indemnitate privatio ipso jure, quia non reperitur a jure expressum: ut voluit Pe. de Anchara *consil. 338. inspicite*, ultra alia.) quali tunc papa declararetur factum de hiusmodi jure, bene tamen admittitur quia sæ probandum contrarium factum videlicet crimen non per illum, sed per alium fuitse commissum: ut dicitur *in dilis. cle. & in dilis cap. cum a nobis*, & abb. *in d. c. dudum de prived. spiritual. & cap. dil.* 1. Unde præfati declarati dicunt, fe velle ulterior e causam discutere, & timoris, & quod a jure non denegatur eis.

Et quantacunque papa affirmat esse notorium, quod nulla poffit cergiverfatione celari, & doctores (maxime Innoc. *in d. cap. vestra*, & Bal. *in d. l. si quidem*, & *dicque. in cap. l. si quis vocantia*, & ctr. & abb. *in d. cap. cum olim de re judi.*) voluerint, quando notorium non poffit inficiatione fieri dubium (quia quia eft notum omnibus) quod tunc fieri poffit fententia pare non citata, *cap. evidentia de accusat.* tamen ut ipsimet voluit, (eo casu pare non citata, velit probare, fe habere executionem legitimam, debet admitti, & probata excufatione fententia erit nulla.

Et plus voluit notabiliter Millis *in verbo notorium*, id eft, ipsa qualitas notorii, quod licet ipsa qualitas notorii poffit probari parte absente (ut voluit d. Anto. *in d. cap. vestra in 2. col.* etiam ipsa non citata fecundum eundem Anto. ibi *in 46. colu.* cap. nonquid in notoriis: quia talis probatio eft modo præjudicii, quia fit ad finem, ut judex poffit tanquam in notorio procedere ordine non servato) tamen probatio ipsius facti, quod notorium dicitur, non poteft ad finem condemnandi diffinitive fieri non vocata parte: quia ut ipse Millis dicit, hoc nullo jure caveturr, nec aliquis doctor hoc dicit: & si qui dicerent, male dicerent: quia diabolicum effet dicere, quod ubi necessaria eft probatio, illa poffit fieri parte non vocata etiam ad poenam capitalem: quia hoc effet tollere defensionem, quæ non poteft per legem humanam auferri, per *dictum cle. pastoralis de re judi.* quod etiam replicat idem Millis *in verbo* notorium *quæ* [illegible]. Semper enim ubi poteft competere defensio, etiam in notoriis necessaria eft citatio: ut *in Romana in fin. de appel.* & ibi abb. *in fenni. & in* [illegible] & idem abb. *in cap. 3. in 2. colu. cum a nobis*, & *in cap. cum olim de re judi.* & *in cap. bone cle.*

A *1. in 4. colum. de tes.* & *in cap. cum olim in 6. cr. fequen. colum. de re judi.* & *in cap. sedam, quæ in 1. colum. ad fi. de restitut.* & *in cap. 68. incipit, quantum in 2. colum.* & *in d. cap. vestra prope fi. de cohab. cler. & mulie.* ita probatio, quod factum fit notorium, requiritur: ut hæc dicit *car. in dil. cap. vestra in 2.* quæstio. glos. & doc. *in cap. bona cle. 1. de elec.*

Nec refragatur, quod papa narret, quod eum delictum ita erat notorium, quod nulla poterat inficiatione celari, & quod propterea nulla voluitrabire probatione, nec citatio: ut *in cap. dilectis de accusat. & in c. cum dilectis de purga. cum. & in c. de manifestis. 2. q. 1. c. fi. de cohab. cle. & mulie. ad apostolica.* & *ut ad prasfens de re judi. in fi.* & dixi supra proxime. Quia quantacunque sit talis notorietas, quæ non poffit vergiverfatione celari, omnino fecundum aliquos citatio requiritur: ut dicit glo *in d. cap. cum dilectis*, *allegat. 24. q. 1. de illicitis.* & Anto. ibi. Nec dubio illud eft verum, poffquam conflat effe notorium, quod vergiverfatione non poteft celari: ut hic de notorietate tantum ex affertione conflat: de qua, quia altter non conflat, requiritur probatio, ut fupra dictum eft.

Nec familiter refragatur, quod papa loquatur de plenitudine potestatis, & fuppofito defectus: quia tex. *in d. cle. pastoralis in §. ceterum*, vult quod non fufficiat ifta fuppletio de potestatis plenitudine contra eum, qui non fuerat citatus, vel citatus ad locum tutum, vel cui poterat competere defensio, & non fuit auditus. Nam clausula, ex certa fcientia, & de potestatis plenitudine, non tollit defectus naturales: ut Bal. *in l. C. de fideicos. & in c. intra quatuor de major. & obe.* Et generaliter in iis, quæ non dependent a potestate papæ, non fuppletur clausula, ex certa fcientia, vel de potestatis plenitudine: ut in pluribus locis replicat abb. *in c. quæ in ecclesiarum de constit. ad colum. & in c. cum nobis 2. colu. eod. & in c. de probat. & cap. cum inter de excep.* Et licet dicit. *cap. fin. (ut ajunt)*, quæ eft in tit. *de constr. nisi. vel iniusti.*) velit, quod papa ex certa fcientia confirmando gesta pertegatum, & fuppleendo omnes defectus, videtur fuppleviffe omnem folemnitatem (videlicet partis vocationem, & alia folemnia) necnon fabulantialia (videlicet poteftatem legati, & veritatem causarum) non contrariatur prædictis: quia licet fuppleat defectum citationis ifto casu, eft quia illud dependet a mera potestate papæ: quia loquitur in unione facta per legatum de ecclesia fine discrepantatione: quia benefitia funt et manuali, & unic. & dilmembrat etiam parte non vocata: ut *in clem. 1. ne sede. pendens, quando cap. illa ne fede vacant. & in cap. fiscus de excep. prælat. Facit*, quod dicit *d. cap. cum olim de re judi.* quando rescriptum eft gratiosum: in quo non requiritur vocatio partis, ut ibi dicitur. Et quod dicitur ex certa fcientia, idem eft, quod de plenitudine potestatis: æquipollet enim clausula, ex certa fcientia, & clausula de plenitudine potestatis: ut dicit abb. *in cap. cum inter de excep. & in cap. cum olim de re judi. &* Bal. *in l. res. C. de appel. glo. in cap. ad hæc de testib.* Sic ergo dicta clausula non poteft auferre defensionem dictæ declaratio. Nec poteftas pape ex certa fcientia, & de plenitudine potestatis vallat contra non citatum etiam fubditum: ut dicit abb. *in d. cap. cum olim*, & *in cap. 1. in 2. col. de cauship pstef. & propri. per d. cle. pastoralis*, & Bal. *in l. fi. C. de il. & in proœmio fiscorum 12.* Quod & ponit Arcetinus *in dictis consil. 165.* quod eft notabile consilium in simili materia, cui fabricpleunt multi classifimi doc. ut dicit Felin. *in d. c. cum olim in 12. col.* quod femper allegatur in materia: & vidi poffe ad illud conflium haberi recursum per dominum Jonnem de Campegio, & dominum Jafonem in quadam timili causa illorum de Bubalistibus de Perafio. Quod verum eft, etiamsi procedat, tanquam super notorio: quia ut dicit abb. *in d. consil. 68. in fi. & in 1. colu. per. cap. consulisti de appel.* nulla dicuntur notoria, quæ in veritate non funt notoria.

Nec obstat, quod dicit Egi *in decis. 411.* quod denuntiatio non requirit partis citationem per *cap. venerabilem in verb.* objectioni ergo de *cle.* Quem tex. referit, allegatum per Gregorium XI. indutum in Bullario in capella, Jacobo de Cesa adversus fuo fiscali, ad corroborationem processuum tunc per eum publice factorum in de Veneris fanctis contra Florentinos, excomunicato perfeosas, ac civitates, & loca supponendo interdicto ecclesiastico. Qui etiam, ut dicit Egi. allegabat aliudi tanquam ex affertione conflat: de qua, quia aliter non conflat, requiritur probatio, ut fupra dictum eft.

Nec familiter refragatur, quod papa loquatur de plenitudine potestatis, & fuppofito defectus: quia tex. *in d. cle. pastoralis in §. ceterum*, vult quod non fufficiat ifta fuppletio de potestatis plenitudine contra eum, qui non fuerat citatus, vel citatus ad locum tutum, vel cui poterat competere defensio, & non fuit auditus. Nam clausula, ex certa fcientia, & de potestatis plenitudine, non tollit defectus naturales: ut Bal. *in l. C. de fideicos. & in c. intra quatuor de major. & obe.* Et generaliter in iis, quæ non dependent a potestate papæ, non fuppleb clausula, ex certa fcientia, vel de potestatis plenitudine: ut in pluribus locis replicat abb. *in c. quæ in ecclesiarum de constit. ad colum. & in c. cum nobis 2. colu. eod. & in c. de probat. & cap. cum inter de excep.* Et licet dicit. *cap. fin. (ut ajunt)*, quæ eft in tit. *de constr. nisi. vel iniusti.*) velit, quod papa ex certa fcientia confirmando gesta pertegatum, & fuppleendo omnes defectus, videtur fuppleviffe omnem folemnitatem (videlicet partis vocationem, & alia folemnia) necnon fabulantialia (videlicet poteftatem legati, & veritatem causarum) non contrariatur prædictis: quia licet fuppleat defectum citationis ifto casu, eft quia illud dependet a mera potestate papæ: quia loquitur in unione facta per legatum de ecclesia fine discrepantatione: quia benefitia funt et manuali, & unic. & dilmembrat etiam parte non vocata: ut *in clem. 1. ne sede. pendens, quando cap. illa ne fede vacant. & in cap. fiscus de excep. prælat. Facit*, quod dicit *d. cap. cum olim de re judi.* quando rescriptum eft gratiosum: in quo non requiritur vocatio partis, ut ibi dicitur. Et quod dicitur ex certa fcientia, idem eft, quod de plenitudine potestatis: æquipollet enim clausula, ex certa fcientia, & clausula de plenitudine potestatis: ut dicit abb. *in cap. cum inter de excep. & in cap. cum olim de re judi. &* Bal. *in l. res. C. de appel. glo. in cap. ad hæc de testib.* Sic ergo dicta clausula non poteft auferre defensionem dictæ declaratio. Nec poteftas pape ex certa fcientia, & de plenitudine potestatis vallat contra non citatum etiam fubditum: ut dicit abb. *in d. cap. cum olim*, & *in cap. 1. in 2. col. de cauship pstef. & propri. per d. cle. pastoralis*, & Bal. *in l. fi. C. de il. & in proœmio fiscorum 12.* Quod & ponit Arcetinus *in dictis consil. 165.* quod eft notabile consilium in simili materia, cui fabricpleunt multi classifimi doc. ut dicit Felin. *in d. c. cum olim in 12. col.* quod femper allegatur in materia: & vidi poffe ad illud conflium haberi recursum per dominum Jonnem de Campegio, & dominum Jafonem in quadam timili causa illorum de Bubalistibus de Perafio. Quod verum eft, etiamsi procedat, tanquam super notorio: quia ut dicit abb. *in d. consil. 68. in fi. & in 1. colu. per. cap. consulisti de appel.* nulla dicuntur notoria, quæ in veritate non funt notoria.

Nec obstat, quod dicit Egi *in decis. 411.* quod denuntiatio non requirit partis citationem per *cap. venerabilem in verb.* objectioni ergo de *cle.* Quem tex. referit, allegatum per Gregorium XI. indutum in Bullario in capella, Jacobo de Cesa adversus fuo fiscali, ad corroborationem processuum tunc per eum publice factorum in de Veneris fanctis contra Florentinos, excomunicato perfeosas, ac civitates, & loca supponendo interdicto ecclesiastico. Qui etiam, ut dicit Egi. allegabat aliudi tanquam ex affertione conflat: de qua, quia aliter non conflat, requiritur probatio, ut fupra dictum eft.

Nec familiter refragatur, quod papa loquatur de plenitudine potestatis, & fuppofito defectus: quia tex. *in d. cle. pastoralis in §. ceterum*, vult quod non fufficiat ifta fuppletio de potestatis plenitudine contra eum, qui non fuerat citatus, vel citatus ad locum tutum, vel cui poterat competere defensio, & non fuit auditus. Nam clausula, ex certa fcientia, & de potestatis plenitudine, non tollit defectus naturales: ut Bal. *in l. C. de fideicos. & in c. intra quatuor de major. & obe.* Et generaliter in iis, quæ non dependent a potestate papæ, non fuppleb clausula, ex certa fcientia, vel de potestatis plenitudine: ut in pluribus locis replicat abb. *in c. quæ in ecclesiarum de constit. ad colum. & in c. cum nobis 2. colu. eod. & in c. de probat. & cap. cum inter de excep.* Et licet dicit. *cap. fin. (ut ajunt)*, quæ eft in tit. *de constr. nisi. vel iniusti.*) velit, quod papa ex certa fcientia confirmando gesta pertegatum, & fuppleendo omnes defectus, videtur fuppleviffe omnem folemnitatem (videlicet partis vocationem, & alia folemnia) necnon fabulantialia (videlicet poteftatem legati, & veritatem causarum) non contrariatur prædictis: quia licet fuppleat defectum citationis ifto casu, eft quia illud dependet a mera potestate papæ: quia loquitur in unione facta per legatum de ecclesia fine discrepantatione: quia benefitia funt et manuali, & unic. & dilmembrat etiam parte non vocata: ut *in clem. 1. ne sede. pendens, quando cap. illa ne fede vacant. & in cap. fiscus de excep. prælat. Facit*, quod dicit *d. cap. cum olim de re judi.* quando rescriptum eft gratiosum: in quo non requiritur vocatio partis, ut ibi dicitur. Et quod dicitur ex certa fcientia, idem eft, quod de plenitudine potestatis: æquipollet enim clausula, ex certa fcientia, & clausula de plenitudine potestatis: ut dicit abb. *in cap. cum inter de excep. & in cap. cum olim de re judi. &* Bal. *in l. res. C. de appel. glo. in cap. ad hæc de testib.* Sic ergo dicta clausula non poteft auferre defensionem dictæ declaratio. Nec poteftas pape ex certa fcientia, & de plenitudine potestatis vallat contra non citatum etiam fubditum: ut dicit abb. *in d. cap. cum olim*, & *in cap. 1. in 2. col. de cauship pstef. & propri. per d. cle. pastoralis*, & Bal. *in l. fi. C. de il. & in proœmio fiscorum 12.* Quod & ponit Arcetinus *in dictis consil. 165.* quod eft notabile

A cardinales, quod bene, & formiter fieriunt declaratio: quia prius monuit, & lapso termino non reliquerunt declarati, ut conflat per bullas monitoriales, & declaratorias: ajuntque, vera fuissemuis, quæ in illis narrantur, & fallum effe, quod allegant, fe non fuisse citatos: cum ex fequentibus ex vera fuisse, clarissime demonstretur: Ex fequentibus enim etiam præcerta declaratur: *ut in cap. per hæliam 3. q. 1. §. 3. in responsiff. & qui C. de adult. cap. fcribam in §. de prælump.* Nam cerigo rebellionis contra Dominum nostrum ex nulla procedit probabili causa, fed ex nodo ipsorum volontate: cum enim dicunt per omnia conflitisse illis quæ Bononiam profiteteantur, ad comprimendos hoffes ecclesiæ, ipsi Florentiæ fe continuerunt: quo fit ipsis ex affertione, & non ex probatione, aut timoris: quod non ad aliud fecerunt, quam ad papam involvendum tunc in morris articulo conflitum, & retardandum non ab incepto: & ut rem ifti difficiliorem fecerent, dilcedentes de Florentia lequuti funt partes inimicorum ejus, & concilium ex abrupto intimatum, nullo modo ipsis, ut illud congregaret, requirito: illudque Pifis poftfundum tenere tentarunt, monendo, & cirando fundiatarem ejus, & pertinaciter sifferendo, illud effe verum concilium, quamvis fine voluntate papæ, & collegii cardinalium fuisset congregatum.

Ex quibus liquido effunduur notorius fabractio nos excusantes (fine dic & ex perfevernatio in tenendo concilio, & procedendo contra papam usque in prefentem diem unde apparet, illud effe notorium fuisse contra Dominum, Nam, ut dicit Sapia. & Calde. & refert Anto. *inc. nostra*, & fequitur car. ibi) notorium fuit continuo effe, cum quis perfequitur dominum *Deum, qui prouidetur fidelitatem: ut in c. venerabilem de clerk. & c. quoniam de excess. prælat.*

Et licet Anto. *inc. nostra*, videatur impugnare hoc excusantes, (quia ait, *ex juramenti non eft continuus*, & fictum non eft continuatio non fempre potest effe, nifi in aptitudine) tamen in proposito cum adhuc fiet conclusion, non poteft effe, quin dicatur notorium facti continuo non folum aptitudine, fed continuo non fempre fit in effe actuali, tamen in proposito cum ufque ad finem vitæ ipsius papæ durauerunt ipsa prefeuerantia, & tenuerunt conciliabulum, & adhuc non cessent pertinaciter afferere, ipsum effe verum concilium, & legitime congregatum, eft notorium facti continuo non folum aptitudine, fed in actu continuo. Eft enim illud aliud genus prefeuerationis, quam armorum tantum, quæ non fempre funt in actu, ficut hoc. Accedit, quod dicit Bal. *in cum fecerunt. C. de ait. quibus ad indicio*, quod bene potest effe notorium permanens, licet actus alter in le non fit permanens. Pro hoc eft, quod dicit Joan. & refert Anto. *in prænot. chor. in d. c. nostra.* Et hoc non effet notorium facti continui, poffet etiam objici exemplo, quod ponit Anto. quod turris Aqueliforum Ravennatis, quæ Ravennatis, quæ dicit effe fe notorium facti continui: & tamen non femper erit porta Ravennæ, nec turris Aqueliforum, eft continua fine turris, & porta, & tale notorium per se ipsum continuum. Sic & perfectionis continuitatis, & fiat conciliabulum: & licet non fit perpetuo manjurum, nec lingulis horis fanti fellonica, tamen per se ipsum continuatur: & ita poteft dici actus continuus perfectatio ifta continuata: quæ non tantum eft in mente fubditi continuo a perfectione non desistendo, fed etiam effe in actu locus conciliisfuit eft turris afinellorum. Facit prætera, quod illud etiam dicitur continuum, quod non fempre fit exhibet oculis hominum: ut in *l. si quis ita*

legaverit, & ibi Bar. *de condi. & demon. l. ex fa. Ebo. §. eorum*. *de hæredi. infti. l. 1. §. quotidianæ ff. de aqua quotidi. & æstiva.*

Similiter poſſet objici exemplo communiter poſito a doctoribus *in d. c. ſtatuimus*, videlicet quod clerici detinetur in carceribus (*ut in c. diſcretis de appel.*) quando carceres publice ſe exhibent oculis omnium vel quod clericus in aliqua ecclaſia facit reſidentiam: licet enim ſemper in eccleſia morentur, tamen eſt notorium faſti continui ſecundum dominum Anton. ibi *in d. c. noſtra*. Et ſic papa in ſuo motoriorio aſtruebat, quod illum ſolum Iuilio notorium faſti permanentis, quod nulla poterat tergiverſatione celari. Ex quo patet, quod papa potuerit judicare de eo, quod erat ei notum, ut notorium, licet notorium non faſtum ſit in ſuo judicatorio, & allegatum: ut eſt tex. de hoc notat abbas *in q. notabilis in c. dudum et. 1. de ſtat.* cum tale notorium faſti permanentis non indigeat probatione, ſed ſufficit, quod allegetur. Solum enim illud eſt illud, quod relevat ab onere probandi: ſed facta in notorio juris, vel notorio actus tranſeuntis, quæ requirunt probationem: ut dicitur *in d. c. manifeſta. 3. q. 1. & d. c. ſicut de jejuniis*. & dicit abb. *in d. cap. dudum*.

Item allegant, quod paulo ante cum morarentur Florentiæ, nec aliſ ſe ejecuiſſent animum ſuum, papa benigne interpellavit eos, ut conferrent ſe Bononiam propter ea, quæ occurrebant cum ipſorum, & aliorum collegarum conſilio agenda. Unde etiam ſi alia non fuiſſet facta notorius, poterat contra eos proceſſi tanquam ſuper notorio ſine alia citatione: ſicut fecit Paulus, qui excommunicavit Corinthium, ut ſupra dictum eſt *in d. c. cum ſit Romana in fi. & ibi glo. de appel.* Et præterea poſſunt in Florentia diſceffuerit, & ad inimicos papæ ſe contulerunt, fuit contra eos juriſdictio proceſſum per plura monitoria, & juratorio, & brevia, cum quibus terminus ad comparendum eis aſſignatur. In quibus promiſſi eſt illis ſub fide pontificia, de ſecuritate & veniæ, ſi redidiſſent. Et quo non ſolum tanquam ſuper notorio, ſed ſuper occulto proceſſum fuiſſe dicit, videlicet, quod ſecuritatem ſervata omni via recta, & omnibus commodis cum papa in ordine judiciario non ſubjiciatur regiæ Dominæ, ut dicitur *in c. ſuperiori de ſentent.*

Et ſic dicunt, quod monitoria illa fuerunt tantum in turbet per edictum, & quod ſuaſiones adjungant ad cenſuras abſolutas perſonaliter etiam ſi personata per Iuno. *in c. ſi adversarius de ex qui mis. in poſſ. cauſa rei ſervat. & in c. ad petitionem de accuſa. & deci. in c. deferens. & decis. 3. de ſim. eorum. in ean. ſupra, & decis. 7. de ſim. Item in notoris etiam illo notorio, & in c. cum ſit Romana in fi. ibi abb. de appel. & abb. in conſil. 35. in 1. volu.*) Reſpondetur primo, quod factum erat notorium, & inexcuſabile, de naſſi poterat tergiverſatione celari: & ſimilabat, naſſum poſſe competere defentionem: quia poſſi reqaiſitionem faſtam per dotarium, arripiunt fugam ad ſecurum Franciæ, & papam ad concilabulum circumeat. In tali autem caſu valet citatio per edictum: ut dicit abbas *in d. con. 35. in ſimilibus verbis*: & dicitur *in d. c. cum ſit Romana*. Imo videtur, quod eo caſu non poſſit neceſſaria citatio, per id quod dicit abb. *in cap. cum olim de re judi. & in c. de cauſa poſſeſſ propriæ. & in cap. 1. & cap. ad nofram el. 3. de jurejur. & in c. cauſam que de reſcrip.*

Et ſic dicitur, quod in excommunicatione (ut ſupra dictum eſt) omnino requiritur perſonalis citatio, nisiam ſi doubet, non compeaere defensionem: ut patet in ſimili per illud *Gene. 18. & 3. & 4. c.* Reſpondetur, quod ex quo conſtat, nullam competere defensionem, & factum eſt tam notorium, ut non poſſit aliquo modo negari, ſufficit citatio per edictum, & non requiritur hoc caſu perſonalis, quamvis agatur ad cenſuras, ſicut non requiritur in declaratoria juris excommunicationis incurrit: ut dicit abb. *in c. personæ el. 1. & in c. reprehenſibilis de appell.* & Felinus *in c. cum olim in 8. col. & dubium eſt ſupra*. Et hoc vult illa decr. Egi. 41. & maxime in propoſito eſt clarum: quia præceſſit monitio quantumcunque ſimplicitter ad comparendum: ut vult abb. *in c. 1. deſponſi. in 10. col.* Unde ſufficit monitorium per edictum, ut comparerent, ad declarandum, ex quo antea fuerunt impoſiti per datorium, ut venerunt Bononiam ad papam, ubi erant alii collegæ. Item allegatur notitia monitorii ante fulminationem cenſurarum: quod ſufficit ad ſententiam, etiam ſi citatio ſit per edictum poſita fecuta. Ita dicit deci. xi. *in ti. de delo & contin. incipit.* Item ſi de ſpecialis, & *alia 16. circa fi. eo. titu.* Item etiam dicitur, quod fuerunt citati in loco, ubi tenebantur reſidere, juxta notata in *c. ex tuo de ele. non reſp.* Item allegatur, quod non erat locus tutus nunc ad certandum Mediolani propter inimicitias, & potentiam ipſorum ibi, & inimicorum papæ: propter quod tales citationes per edictum papæ ardant perinde, ac ſi perſonaliter fuiſſent citati: ut vult extravagant, *non non omnes, & dicitur in c. de judic.* Et maxime quia ipſi fuerunt in cauſa, quod citatio non potuit pervenire ad eos, per hoc quod iverunt Mediolani: unde habent defendere pro citatis: ut dicitur *in c. 1. ut. lite penden.* Item maxime in papa citatio per edictum acſtat citatum: ut dicitur *in d. ſede. 1. de judi.* moderni *in c. quoniam frequenter 5. de ſent. ex. ut ſtrat non confeſ.*

Ad illud, quod aſſerunt, quod non tenebamur comparere ad locum non tutum, replicant eidem cardinales, quod cum a principio fuerint requiſiti, nulla ſuberat excuſatio loci non tuti: iſti enim debebant Bononiæ comparere, & non diverſos ad regem Franciæ, & ſi poſſea citantur Roma, quæ eſt communis patria, (ut in *1. Roma ad mantiu.*) & quæ eſt refugium omnium oppreſſorum (*ut in c. ad Romanam el. 2. 2. q. 6.*) non juſte allegant locum non tutum: ſed ſi non fuerant, qui fuerunt libi ſecum non tutum Romæ rebellando contra papam. Ideo non poſſunt allegare locum non tutum. Bal. *in l. omnia le. 2. C. de ſpiſ. & cle.* Facit, quod dicit *doc. inf. 7. mulier. ff. quod metus cau. & in l. ſundum. §. ſi improbatur. ff. locati*. Non obſtat, quod dictum eſt ſuperaliquem non eſſe citandam ad locum non tutum, quatenus tamque locus non ſit tutus culpa ejus: ut dicit Archi. Joan. Am. *de d. 2. tum vero, in c. ſuatum de reſcrip. in 6.* Quia ad hoc reſpondet Bal. *in d. l. omnes*, quod intelligitur de reſpa illumde provenienre, quam ex delicto, & quo inquirituer in puta ratione partialitatis. Alioquin ſi citatio fieri non poſſet, & poſſet allegari locus non tutus, ſic etiam poteuiſſet allegare Jacobus, & Petrus de Columna *in cap. mota de ſchiſm. in 6.* & injuſte ſuſtinent damnati: cujus contrarium ibi patet. Sic & de Federico quod proceſſum contra eum factum, de quo *in cap. ad appellat de rejudi. in 6.*

Quod autem dicitur, quod non ſic reditur verbis narrativis papæ ad faciendum aliquem cinguinſum, ut non poſſit probari contrarium. Reſpondent eidem cardinales, quod quidquid per papam narratum eſt, eſt de geſtis cum eo, & contra eum, & quæ ſunt notoria. Unde non oportet confidentem in tandem ſit verbis narrativis de eis, quæ notoria ſunt ex ſe per facti evidentiam, & *evidentia, & tu de mendacia*. Item in hujuſmodi eorum privatione papa proceſſit potius tanquam judex infligante procuratore ſicuti: ideo non eſt impugnanda ex verbis narrativis bulla privationis, cum ab ejus ſententia non appelletur: *ut c. cuiuſlibet per mandatum. 9. q. 3.* Et in eo, quod ipſe pronunciavit, ipſe fuit diſti poteſt: *ut in c. non ex literis* & ibi doc. *de in integ. reſti.* Ipſe enim eſt judex etiam in cauſa propria: ut dicitur *c. cum veniſſent de judi.* Et ideo non niſi ad ipſumnet habetur recurſus: ut dicitur *in c. ſi quando de reſcrip. & in diſputatione abbatu (incipit, epiſcopus) ſapiens allegata*: & dictum eſt in illo arti. Utrum poſſit appellari a papa ad concilium. Et ubi eſt alegatio ſuperſtitiosa ſententia & de plenitudine potestatis, potest aliter non procedente cauſe cognitione privare aliquem jure luo: maxime in ita, quæ ſunt in plena potestate ejus, & contra perſonam eſt diſtributa. Ideo meritio licet propter fraudanem universalis eccleſiæ non poſſet fieri omnes epiſcopus privare (*ut in ca. per principatum 9. q. 3.*) tamen omnes, vel duos, vel tres, facit eſt in propoſito, privare poteſt nulla cauſa allegata: ut ponitur *in c. quod mandatum per Barba. de offi. legat.* & ibi abb. *in d. diſputatione epiſcopus*: quia ſemper in principe (etiam ſi non appareat) præſumitur cauſa fuiſſe: ut dicitur *in cap. quia ſi criſiſcanus de conſti. & dicitur in c. 1. de judi.* Et maxime quia ipſi fuerunt in cauſa, quod citatio non potuit pervenire ad eos, per hoc quod iverunt Mediolani: unde habent defendere pro citatis: ut dicitur *in c. 1. ut. lite penden.* Item maxime in papa citatio per edictum acſtat citatum: ut dicitur *in d. ſede. 1. de judi.* moderni *in c. quoniam frequenter 5. de ſent. ex. ut ſtrat non confeſ.*

Ad illud, quod aſſerunt, quod non tenebamur comparere ad locum non tutum, replicant eidem cardinales, quod cum a principio fuerint requiſiti, nulla ſuberat excuſatio loci non tuti: iſti enim debebant Bononiæ comparere, & non diverſos ad regem Franciæ, & ſi poſſea citantur Roma, quæ eſt communis patria (*ut in 1. Roma ad mantiu.*) & quæ eſt refugium omnium oppreſſorum (*ut in c. ad Romanam el. 2. 2. q. 6.*) non juſte allegant locum non tutum: ſed ſi non fuerant, qui fuerunt libi ſecum non tutum Romæ rebellando contra papam. Ideo non poſſunt allegare locum non tutum. Bal. *in l. omnia le. 2. C. de ſpiſ. & cle.* Facit, quod dicit *doc. inf. 7. mulier. ff. quod metus cau. & in l. fundum. §. ſi improbatur. ff. locati*. Non obſtat, quod dictum eſt ſuperaliquem non eſſe citandam ad locum non tutum, quatenusque locus non ſit tutus culpa ejus: ut dicit Archi. Joan. Am. *de d. 2. tum vero, in c. ſuatum de reſcrip. in 6.* Quia ad hoc reſpondet Bal. *in d. l. omnes*, quod intelligitur de reſpa illumde provenienre, quam ex delicto, & quo inquirituer in puta ratione partialitatis. Alioquin ſi citatio fieri non poſſet, & poſſet allegari locus non tutus, ſic etiam potuiſſent allegare Jacobus, & Petrus de Columna *in cap. mota de ſchiſm. in 6.* & injuſte ſuſtinent damnati: cujus contrarium ibi patet. Sic & de Federico quod proceſſum contra eum factum, de quo *in cap. ad appellat de rejudi. in 6.*

Quod autem dicitur, quod non ſic reditur verbis narrativis papæ ad faciendum aliquem cinguinſum, ut non poſſit probari contrarium. Reſpondent eidem cardinales, quod quidquid per papam narratum eſt, eſt de geſtis cum eo, & contra eum, & quæ ſunt notoria. Unde non oportet confidentem in tandem ſit verbis narrativis de eis, quæ notoria ſunt ex ſe per facti evidentiam, & *evidentia, & tu de mendacia*. Item

Cujus facta de his ordinandum.

Quinti dubii ſaluti deponendi ex duobus. Primo utrum concilium congregatum per cardinales declaratos ſchiſmaticos fuerit verum concilium, & de hoc ad plenum dictum eſt ſupra, ubi dictum eſt, quod non præmiſſa papæ requiſitione non ponuerunt congregare concilium, & poſtquam papa concilium indixerat, debebant ceſſare ab uſtriori proſecutione concilii. Quod maxime apparet, quia jam papa declaraverat, illud eſſe conventiculum latana & non concilium. Et cautius fecit ſuam declarationem, poſtquam papa poſſet initi-

Lacrent, ſtatus eccleſiaſticus in Dei honore & timore contineatur. Ad hoc allegant, quod ſæpius dubium, antequam ipſi diſcederent, petitum fuit, ut concilium congregaretur: & quod cum vidiſſent, tem negligi, & eſſe in omnibus pro ratione voluntatem, ipſi concilium captata opportunitate indiverunt, ad quem conventum ſuſtentaliter credebatur, ſalu devolutio congregandi: locumque elegerunt in Italia ſatis commodum & ubi aula concilii tenta fuerunt, videlicet Piſas. Et licet papa poſtea apud Lucerianum conſtituerit congregari ſuſtentaliter, eis non erat tutum illo venire: & propter exercitum papæ & ejus potentiam non poterat eſſe libera cultas ſed ſervitus timoroſa: & ideo non poteſt dici concilium, ubi non eſt omnimoda libertas: & quod ideo continuaverant indictum a ſe concilium, & illo indixerant, ſed ſuſtentaliter. Allegant etiam arte acceleratam contra ſe ſententiam ſic, ut eam veniret ad compatendum, præventi fuerint in condemnatione. Allegant certa brevia, ex quibus aperte conſtat de juſto metu. Allegant appellationem interpoſitam: & quod non fuerat allegantes locus tutus. Allegant capitulum *conſulevit*: & quod poſſeſſorum cediatis metus. Allegant & petunt dicuti, quorum cauſa ſit melior (electorum ne, an declaratorum cardinalium) & quod fuerit verum, quod adulterinum concilium.

Econtra eleiti cardinales replicant, cauſam ipſorum apparuiſſe notorie injuſtam: quia ſi ad bonum finem, ut pretendunt, hoc fuiſſebant, non debebant abſtinere inimicis papæ, & cum armis eorum poſſeſſiſci contra terras eccleſiæ, ut fecerunt: & quod civitas Piſana erat ſub ditione Florentinorum, qui nunc adhærebant inimicis papæ, & quod poſt indictum concilium a papa nunquam petierunt decemi locum pro concilio omnibus tutum: nec obtulerunt diſdictiſ illi, quod ipſi indiverunt, ſed ſemper proceſſerunt in ſuo concilabulo ad faciendum decretes, ad imponendum decimas, & alia diverſa contra eccleſiam: & ad ſpoliandum & occupandum beneficia cardinalium, & maxime cardinalium ſequentium partes papæ, procurando in totum adverſi obedientiam a papa, quod non convenit iis, qui bono zelo decumerent, & quod non non erat reformare, ſed deformare & ſchiſma in eccleſia procurare. Quod maxime offenderunt, cum papam nulla cauſa allegantes ab adminiſtratione pontificatus ſuſpendere ſunt aut: cum tamen ex ſola cauſa hæreſis hoc tantum in concilio legitime congregato fieriam poſſet. Quæ omnia ex tale poſſione ſe feciſſe offendeerant, ut papa non fieret compos voti ſui & opprimeretur a ſuis inimicis, quibus ipſi adhæſerunt: & ideo quod ipſi legitime fuit declarati ſchiſmatici: & quod omnipotens per eos habitus fuit concilabulum. Quæſtio facti eſt, detegatur veritas, & ſolvat Apollo: hoc unum certum eſt, quod non habent excuſationem continuando etiam hodie conciliabulum, & ſe de reſcrutatis papæ intermittendo.

Cujus facta de his ordinandum.

intimationem concilium indixerat, procurasset
uniri concilium auctoritate papæ, & petiisset lo-
cum tutum pro concilio: & non fuisset schisma.

Secundo utrum, ex quo fedes apostolica vacat, sit
concilii judicare, an cardinales declarati sint bene
declarati, & an electi sint bene electi. Et quod
hoc videtur primo facie dicendum, quod sic. Pri-
mo quia concilium est judex inter duos de papatu
contendentes, quo casu dicitur *ecclesia quasi vaca-
re: ut dicitur in c. si duo. 79. dist. & ibi* et est judex inter
duos contendentes de papatu, multo magis inter
cardinales contendentes de electione futuri pontifi-
cis & inter se diffidentes.

Secundo quia ex quo sedes vacat, supremum ju-
dicium est *ipsius concilii*: quia non datur majus,
quam in universali ecclesia, quæ per concilium re-
præsentatur: ut dicitur *in c. significasti de ord. & de
ut. ipsius dictum est*. Cum ergo agatur de re gravi
inter personas graves & ecclesiasticas & de re ipsi-
tuali, cujus judicium non potest esse judicis tempo-
ralis etiam *superioris* (ut *in c. non omnes de poenit. & in c.
bene quidem, & cap. satis evidenter, & cap. duo sunt
genera, & cap. si imperator*, & fere per totam diffi-
ctionem 96 di.) sequitur necessario, quod non id
judicium alterius, quam concilii generalis.

Tertio fecit, quod fecit dixi in præcedentibus,
secundum aliquos concilium sufficiente aliqua ne-
cessitatis causa potest creare unum, vel duos cardina-
les: ergo potest etiam judicare inter cardinales con-
tendentes de suo statu: quia cujus est illiquere,
est & deffituere, *c. cum ex injuncto de haeret. cap.
cum & plantare §. in ecclesia & etiam cum cap. 1. & 2.
de capel. mona. cum simil.* Et concilium deposuit
cardinalem: *ut in vulgari ca. ex geffris de cle. non
resid.*

Quarto fecit, quod illud concilium Lateranen-
se fuit principaliter congregatum propter d. cardi-
nales declarandos, qui concilium indixerant, & hoc
auctoritate papæ, cujus etiam auctoritate de conci-
lio concilii, feu eo approbante, fuit sententia lata
contra tales tanquam schismaticos: ex quo sequitur,
quod mortuo papæ omnis potestas cognoscendi de
dictis causis fit penitus concilii: illi autem, qui
comparaffent vivente papa, & petiffent deficerti
iterum de hujusmodi gestis per sanctissimum ejus,
papa cum concilio hoc facere potuisse: sicut fecipiss
fuit cognitum in Nicæno, Constantinopolitano,
& Chalcedonensi concilius de Ario & Dioscoro.
Quod autem poft congregatum concilium fit ejus
potestas congnoscendi, videtur innotere d. Antonin. d.
tract. schismatis: dum dicit, quod loci & temporis,
ubi congregati debent concilium, cognitio est ipsius
concilii, postquam est congregatum: illegat. *A. adeles
ff. de adili. edic. C. 1. ff. quia ex eximia ff. de judic.
& terminato. C. de fruc. & li. expen.* Idem dicit Gof-
fre de Monte abbas fanctl Honorati in suo opu-
sculo, quod merito praventus reliquiæ imperfec-
tum: ubi vult, quod partialiter allegati Constantien-
capat concilii est Christus. Et ideo quod concilium
ex se sine papa subsistit, etiam si contingat, papam
mori morte civili, vel partialiter allegari. Jacob. An-
in ult. ne Romani ep. in verbo non conjunam.

Ad idem facit, quod concilium est judex in causa
schismatis in ecclesia: ut patet in pluribus ejectio-
nibus factis in concilio de schismaticis pontificibus:
& ultimate de tribus pontificibus in Constantien.
concilio depositis. Ad idem facit, quod bulla
indictionis concilii fuerat, quod procediturad
congregandum concilium pro totali extirpatione
schismatum & hæresum: sequitur ergo, quod
concilium ad hoc congregatum habeat facultatem
tam cognoscendi, an veniant admittendi pro se-
dando schismate.

E diverso videtur, quod concilium non possit se
intromittere. Tum quia istud est de reservata pa-
pæ, quæ sunt prohibita concilio fede vacante: at
diximus supra in quibusque propria. Tum quia,
quod jam fuerat declaratum per papam cum con-
cilio, non potest concilium sine papa revocare:
ut diximus supra in quæstione. Ultimo concilium
potest revocare conciliarem decretum. Sed in uncio-
lio Lateranen. papa cum concilio declaravit dictos
cardinales schismaticos & cum cardinalibus omnis
omnis geffit, declarando concilium Pisanum ele
conciliabulum, quod Pisis habiserant cardinales
declarati & tenere curarunt: postea vero Medio-
lanum & deinde Lugdunum transtulerunt. Igitur
si loquimur de concilio Lateranensi, per papam
tento, non potest esse judex: quia non potest ju-
dium revocare, quod cum papa decreverat. Facit,
quod dicitur *in ult. ne Romani, in verbo inferior de
electi. & ca. nonnunquam de purgat.* & quod in simili di-
citur de pluribus judicibus *in ca. prudentiam de offi.
delega. & cap. cum consaeo. ca. si de in. feciati. & ar-
bi.* Fatit etiam *c. si episcopus 71. q. 3. in fi.* Et simil
concilium Lateranen. fundum est offitio judicandi
contra schismaticos, *i. judex postquam ff. de re judi.
& c. in literis de offi. delega.* Et ubi deeft jurisdictio,
non non judicat. *c. fi ec. fi. c. non comp. judi. c. ad fi
clericis cum simil. de judi.*

Minus autem habebit facultatem judicandi con-
cilium declaratorum, quod fuit judicatum conci-
liabulum. Et tamen contra hoc *cap. Lucius. 1. C. 1.
de capel. mona. cum simil.* Et concilium deposuit
cardinalem: *ut in vulgari ca. ex geffris de cle. non
resid.*

Quarto facit, quod illud concilium Lateranen-
se fuit principaliter congregatum propter d. cardi-
nales declarandos, qui concilium indixerant, & hoc
auctoritate papæ, cujus etiam auctoritate de conci-
lio concilii, feu eo approbante, fuit sententia lata
contra tales tanquam schismaticos: ex quo sequitur,
quod mortuo papæ omnis potestas cognoscendi de
dictis causis fit penitus concilii: illi autem, qui
comparaffent vivente papa, & petiffent deficerti
iterum de hujusmodi gestis per sanctissimum ejus,
papa cum concilio hoc facere potuisse: sicut fecipiss
fuit cognitum in Nicæno, Constantinopolitano,
& Chalcedonensi concilius de Ario & Dioscoro.
Quod autem poft congregatum concilium fit ejus
potestas congnoscendi, videtur innotere d. Antonin d.
tract. schismatis: dum dicit, quod loci & temporis,
ubi congregati debent concilium, cognitio est ipsius
concilii, postquam est congregatum: illegat. *A. adeles
ff. de adili. edic. C. 1. ff. quia ex eximia ff. de judic. &
terminato. C. de fruc. & li. expen.* Idem dicit Gof-
fre de Monte abbas fanctl Honorati in suo opu-
sculo, quod merito praventus reliquiæ imperfec-
tum: ubi vult, quod partialiter allegati Constantien-
capat concilii est Christus. Et ideo quod concilium
ex se sine papa subsistit, etiam si contingat, papam
mori morte civili, vel partialiter allegari. Jacob. An-
in ult. ne Romani ep. in verbo non conjunam.

Ad idem facit, quod concilium est judex in causa
schismatis in ecclesia: ut patet in pluribus ejectio-
nibus factis in concilio de schismaticis pontificibus:
& ultimate de tribus pontificibus in Constantien.
concilio depositis. Ad idem facit, quod bulla
indictionis concilii fuerat, quod procediturad
congregandum concilium pro totali extirpatione
schismatum & hæresum: sequitur ergo, quod
concilium ad hoc congregatum habeat facultatem

An pontifici cardinales forsan admittendi in pontifici ad electione illiquere, & an illiquere ejus quam tanquam schismatica.

Be intelle-
ctu c. 1. de cap. cum injuncto.

parte

rior *dec. ut in d. cle. ne Romani in prin.* Tum etiam,
quia hoc est prohibitum *per d. c. 1. de offitiis. in fi.*
& quia non licuerit fede vacante in ista, quæ sunt
reservata papæ, etiam *ex tes. ibi in d. c. 1. de schisma:* non prohibuisset illos schismaticos recipi, & ad electionem futuri pontificis admitti, omnino
non successisset in exercitio administrationis papa-
lis, nec potuisset ipsorum cardinalium collegium
illos declarasse Schismaticos: ut dicit glo. *in verbo*, fede vacante, *in d. c. 1.*

Et per illum tex. *in d. c. 1.* videtur absolute fera-
ta quæstio: videlicet quod dicti cardinales non sunt
admittendi pro se, nec etiam cum protestatione,
propter prohibitionem illius tex.

B Et quia non eft communicandum cum schismati-
cis: ut dicitur *in c. quia dicitur. 24. q. 1.* & dicit
Dominus per Moyses, *separamini a tabernaculis
hominum impiorum, & nolite tangere, quæ ad ne per-
tinent, ne involvamini in peccatis eorum.* Deinde
quia Ecclesia Cote. Dubitatur non esse separatam,
pontas ftatim pro impia conversatione perolve-
runt: dicit tex. *in c. dilectissimis ex. can. 9. Et tex.
in c. omnis ex. can. 17. q. 4.* quod qui discreti ex
ave, communicat operibus eorum malis. Et ibi
legitur de Joanne, quod fugit balnea, in quibus
Cherinthus fe lavetur, refertur beato Polycarpo.
Excutiendosque eft pedum pulvis, ne fatifcentibus
perfidiæ ftertis fecciatibus tanquam humi arida ere-
nolique mentis voliigum pulluatur. *d. c. qua di-
gnus.* E. homo Dei (qui fecundum glo. *ibi* 3.
Regum 13. fuit God. prophetæ.) jussus ne panem
edcer & vinum biberet apud schismaticos, quia
non fervavit, fed pasus est a leone ft. Patres di-
vina confera perculfus eft: quia inde rediens morfu
leonis in itinere necatus eft. *7. q. 1. cap. denique,
C. 1. q. 1. & ibi gloss. ipse.*

Præterea quia declaratis hæreticis & schismaticis
oblfat excepto notorie hæretis in electione pon-
tificis: quipsoid dicitur cardi. *in d. cle. ne Roma-
ni in fi. contrario*, qui allegat Luc. de Zegnetis. idem
tenere: & dicit, quod cum talis excepto non ob-
fiet electo (videlicet papa, qui de hæresi tantum
poteft accusari) ergo fi papa, & non contra cum
de ea excipi, ut vult Inno. *in c. licet de electi.* Similiter non oblfabit electoribus, & idem Immol.
ibi *3. col.* Et idem refert Alex. *in c. fi dico. 79. dist.* qui
allegat Joan. An. *in c. nihi pertinent in prin. de elec.*
Et pro eis fatit glo. *in verbo ceterum*: quæ dicit,
quod per illum tex. *in d. cle. S. ceterum*, approbatur
opinio Cardinalis, *in d. c. licet, & in d. c. hoc, & ibi opinio
apostolice. 78. dist.* etiam quod adtum electionis
faciendæ: videlicet quod non poffit objici aliqua
exceptio electoribus.

Sed mihi videtur, quod cardi. in hoc multum er-
ret, cum dicit de papa, quod contra eum non poteft
excipi de hæresi, ut ab electione repellatur. Et in-
quo ista allegat, hoc non dicit: ibi loquentes in ter-
minis illius tex. *in c. licet*, dicit, quod poft quam pa-
pa eft electus a duabus partibus, non oblfat exce-
ptio hæresis, fed magis debet accusari *d. ca. di papa.*
Et ideo idem cardinalis cautius eft locutus *in d. c.
licet*, ubi loquitur de exceptione opponenda, poft-
quam eft electus: fed ante electionem, quod poffit
opponi de hæresi ad hoc, ut non eligatur, quia hære-
ticus, non videtur doctoribus dubitandum *in d. c. licet*,
quia objectio exceptionis hæresis repellatur ab
electione pafiva. Sed dubium eft, an poftquam eft elec-
tus poffit contra eum excipi de hæresi: & in illo casu
etiam videtur verior opinio, quod oblfat exceptio hæ-
resis (maxime si fit notoria) ad effectum, ut impedi-
tur receptio. Et de hoc latissime dicto in illo arti. Ad

quem

quem spectet congregare concilium, in *verb.* fed A quid si papa est electus a duobus partibus; dic ut ibi Ea ad glo. *in verbo*. ceterum, respondetur, quod non *loquitur* in exceptione hæresis, fed in terminis illis cle. videlicet excommunicationis, suspensionis, vel interdicti. Et bene loquitur Bal. *in d. c. licet*: dum dicit, quod cum objicitur de hæresi, proprie non est exceptio, sed nullum esse. Et idem glo. ibi ad text. nulla exceptione, fuppliz, nisi de hæresi, non bene ponit casum exceptionis: quia opponere de hæresi non est exceptere, sed nullum esse secundum Bal. ibi. quali dicat, quod hæreticus electus in papam non est papa.

Præterea ex illo capite non est bona ratio cardi. *in d. §. ceterum* quia non est verum dicere, quod si exceptio non obstat electo, non obstabit electoribus: quia cum glo. quod personas eligentium loquitur de exceptione excommunicationis, vel suspensionis, vel interdicti, videlicet, quod illius prætextu non repellantur ab eligendo papam: & ita loquitur glo. ibi. *in d. §. ceterum in fi. supra allegatus*. & ut dicit ibi cardi. excommunicatus propter non dictur hæreticus, quia injuriosa manus violentas in clericum excommunicatum est excommunicatus, fed injuriosa manus in clericum hæreticum non est excommunicatus: ut dicitur *in c. si vero per bona de jur. rescript.* fed text. *in d. c. licet*, quamvis dicit eleganda dubitatus partibus cardinalium concorditer esse verum papam abique alia exceptione, loquitur simpliciter non referringendo se ad casus aliquos exceptionis. Et idem non videtur bona ratio cardinalis, quod si exceptio non obstat electo nec electoribus: quia aliter loquuntur jura in exceptione quoad electum, aliter excipiendo quoad eligentes. Et multæ possunt esse exceptiones, & de conditionem, obstantes eligentibus, quæ non obstabunt electo: ficut in exceptio electori potest objici exceptio, quod non habet vocem, quia privatus est cardinalatus juxta *ca. 3. de filiis fac. in 6.* vel quia non potest se gerere pro cardinali, ex quo non fuit publicatus nec admissus ad illum ordinem juxta bullam Eugenii: & sic de similibus, quæ non possunt objici electo in papam. Sicut & in Sibis interioribus electoribus potest objici electoribus exceptio, quod non habent vocem in capitulo, quia non funt in certis juxta *cle. unica qui de ara. Ecclesiæ*. electo autem, quod non fit in certis, exceptio non obstabit ad impugnandum electionem de persona ejus factam, quia sufficit, quod facta te promoveri infra annum a die receptionis, ut dicitur *in d. cle. ut si qui*.

Item pro hoc facit, quia posito, quod nulla possit objici exceptio contra electores, tamen non negant jura, quin exceptio configuratur ex ipsa constitutione objecti: ut est text. & ibi doc. *de electi. in ca. licet*. Et ideo poterit contra eos objici exceptio excommunicationis & schismatis insurgentis ex diffinitione ipsius *ca. 1. de schisma. in 6.* Sicut dicitur *in d. cap. licet*. de exceptione excommunicationis insurgentis ex illa tex. quod poterit objici papæ contra formam illius tex. & de eum recipientibus, licet ibi tex. prohibeat, objici posse exceptionem aliquam alicujus defectus notorii (puta excommunicationis, suspensionis, interdicti & similes) contra electum in papam.

Et si dicatur, quod illud esset verum, si ille tex. *in dicto cap. 1.* fuisset jus: ad hoc est responsum supra quod tex. *in dicto cap. 1.* facit jus: quia non debet intelligi continere jus speciale, sed universale: pro hoc facit, quod sententia principis habetur pro lege, ut *in. in causis de re judic.* in tantum quod (ut dicit Angelus *in l. 1. §. de fœsit, & in l. item respondent. §. ceterum ff. de petit. hæred.*) imperator rescribendo, sententiando, vel epistolam transmittendo, intelligitur jus condere, quod licet limitet modum *in c. pastoralis de dil. inform.* dicendo, quod fecit jus, tamen ex extravagantes, & idem ibi cardi. tamen illud est verum, nisi illa sententia fit in corpore juris clausa: quia tunc facit jus, sicut alias leges. Ita dicit Pant. & *doc. in l. cum protari. ff. de rei judi.* Ex quo sequitur, quod licet sententia fit contra aliquem, facit tamen jus quoad omnes. Quinimo quantumcunque sententia concernat certas personas, nihilominus fi eft intentio in principio, inducit legem generalem & ligat omnes. Ita dicit Oldran. *in c. cum super de septul.* & sequitur Joan. An. & Anton. ibi. & notabile sequitur Felo. pol Domi. *in ca. 1. in 7. colum. de confir.* Quinimo plurdicto, quod fi recte inspiciantur & considerentur verba illius tex. elare ex illo tex. colligitur, quod papa voluit in posterum generaliter omnes ligare: ita ut decreto particulariter fecit contra Petrum & Jacobum, & in similibus in posterum ligarentur omnes. Pater per tex. ibi. *ut ff. dicto* dicitur, ut dictorum mallitia non invenitur faccefforem: & ibi, & punitur transgressionis exemplar retrahat alios ab offensa: & ibi, flatutum & decernimus, ut ipsi probabilibus obstemerunt: & quod similes excessus & culpæ poenis similibus in posterum punantur. Quæ omnia argunt, papam voluisse latam esse de dicta sententia legem generalem, quod colligitur ex illis, quæ dicit glo. *in verbo*, perpetuo, *in ca. ut circa de electi. in 6.* & ibi Do. & Bal. *tol. 3. ff. de li.*

Item ille tex. *in d. cap. 1.* videtur decidere, quod per concilium nihil fieri possit, sede vacante, circa restitutionem ipsorum cardinalium, vel abolitionem interpositam seu factam objectorum. Quod patet ex tex. ibi, absque expressa licentia Romani pontificis non possit abolvi. Et cum ille tempus quatur de electione futuri pontificis, intelligitur sede vacante. Ergo cum vult, non posse abolvi sine expressa licentia Romani pontificis, intelligit de successore in pontificatu. Ergo videtur decidere: & tex. quod ibi dicit, quod electores ipsi electos de vacante nihil possit fieri, fed debeat expectari electio futuri pontificis.

Et fic in propositio videtur dicendum, quod sede vacante concilium non debet facere judicium de præfatis cardinalibus declaratis, & quod non debent admitti in conclave ad electionem futuri pontificis: fed debet expectari electio futuri pontificis qui vel solus, vel cum consilio concilii deliberet super tollendo dicto schismate & de cardinalibus declaratis.

Sed videtur, quod contra illum tex. posset objici, quod ideo non potuerunt dicti Petrus & Jacobus admittis in conclave in electione pontificis, quia illud fuerat prohibitum per papam. Unde *ibi* non prohibuisset expressa (sicut non fuit prohibitum in tententia contra ipsos lata) videtur, quod debuissent admitti per argu. *a contrario l. 2. §. hæjus ff. de pen. omnium judic.* ergo videtur, quod & ipsi debeant admitti. Sed ad hoc patet responsio ex iis, quæ supra dixi, quod illo tex. continet jus.

Item ex argumento sumpto ex illa glo. ibi in verbo, fede vacante, quæ facit finale argumentum in cardinalibus: videlicet quod si ibi non fuisset prohibiti, potuissent Petrus & Jacobum declaratos schismaticos admittere. Et tamen ibi glo. concludit contrarium contra Hugo. Jean. & Oldran. in locis ibi allegatis: quia etiam reprobat *in cle. 1. in verbo*, non confonam, & *in verbo*, potestatis & *ibi electi*. cum quo transeunt ibi doc.

Et advertendum est quod cardinales declarati ibi (scilicet Petrus & Jacobus) etiam illegaliter favitium Bonifacii VIII. qui fuit perfecutor Colonensium & Gibellinorum, & quod nullibi erat eis locus tutus (ita ut Sarra Columnensis cum die in memoribus Israelitis, & inde in mantis piratarum incidisset, remigio admotus multus calamitates perpessus fit, quanquam fic evitium patri malles, quam favitium Bonifacii expetiri ut legitur in Platina in vita ipsius Bonifacii, & tamen privati Petrus & Jacobus cardinales nunquam fuerunt admiti in conclave, nec inter cardinales recepti *de facto*. ut, non obstante Bonifacio VI. ad pontificatum. Qui licet receperit eos in gratiam & restituerit eis bona, non tamen cardinalatum: ut communiter tenent doc. per extrava. ejusdem Benedicti incipientem, *dudum bona memoria*: quamvis nonnulli per eandem extrava. velint ipsos fuisse ab eodem Benedicto etiam ad cardinalatum restitutos.

Unde ex præmissis patet, quod nec concilium Lateranense, nec concilium Pisanum potestate de ius conferre: nec aliquis ex diffitis cardinalibus declaratis deberet admitti in conclave in electione futuri pontificis: fed debere expectari eratio futuri pontificis, cujus eris non conflitit fratrum, vel concilii dilectum, quod fieri expediat.

Sed obstat præmissis, quod Clemens in illorum cardinalium restitutione prohibuit illum tex. Ergo & mandavit deleri de li. 6. infra mentem sub pena excommunicationis latæ sententiæ: Cujus extravagantissimæ est, ut infra fequitur.

Clemens episcopus servus servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. In supremæ dignitatis speculæ divina providentia clementia constituit: attendentes nobis incumbere æquum ab iniquo ac justum ab injuriis discernere, corrigendo corrigere ac deformata in melius reformare, & quæ quæque dum deviata tramitum nobis defuerit potestatem & gratiam ad viam reducere veritatis, cujus conatus angimur & sedulis vigiliis excitamur, ad ea semper intipiere & efficacem operam adhibere per quæ illi pervenire miseicordia & veritas obviant, justitia & pax amplexentur fe, honorque Dei, cultus justitiæ & æquitatis debitum, reformatio ecclesiæ & tranquillitas fidelium subsequantur, & domo Domini conflitit inquietatibus & injustitiis procul pallis. Ex certis igitur justis, veris, legitimis & rationabilibus causis (quas ex certa scientia ita ad honorem ecclesiæ respectum habentes non dximus prætentibus exprimendas, fed sub silentio præteriimus) constitutionem illam, quæ incipit, *ad fuscitandos*, redactam in corpus canonis jl. 6. lib. 1. *de schismaticis*, omnemque aliam constitutionem decretalem, vel canonem, sententiam, vel prædictum fatum, sententias, articulos, vel materias feu fubstantiam cum prædicta conflitutione *ad fuscitandos* continentes, omnemque ipsarum conflitutionum, decretalium aut canonum, sententiarum & procellum quoramcunque (verbo, vel literis, sin scriptis & sine scriptis, in vita, vel in mortuo, gestere, vel publice, quomodocunque, aliquatenus, quandocunque, ubicunque, & ex quibuscunque causis, coloribus, vel titulis editorum) effectum vel efficaciam, omnique subjecta, quomodolibet ex eisdem feu poli ipsos, & dictorum infesorum omnem efficaciam & effectum de apostolica potestatis plenitudine ex certa scientia tollimus, revocamus, cassamus, annullamus, & viribus vacuamus, ac nullius omnino fore, vel fuisse decernimus roboris, vel momenti. Decernentes conflitutiones decretales, canones, sententias & processus prædictos, & quemlibet ex quamlibet eorumdem, omnique subjecta quomodolibet ex ipsis & poli ipsos, & prædictorum subjectorum quomodocunque cum omnes effectuum & effectus pro revocatis, cassatis, annullatis & vacuatis ac nullis haberi, & nullius vel, & fuisse roboris, vel momenti. Et quicquid illis contra quos dictæ constitutiones, vel decretalis eft edita, fupradicta, vel quævis alia conflitutio, sententia, processus, vel canon ejusdem cum dicta conflitutione fubstantia, forma, materia, vel fensu, fuerunt, vel fuerint articulos continens cum eadem abfolute, vel adhibit, inhibit, vel interdicit, ipsis plenissime reddimus, damus, concedimus, largimur & relaxamus, ac in integrum restituimus ex certa scientia in omnibus & singulis eorumdem: quos omnes articulos pro expressis nominatis, & nominatim & singulariter ac perfectiori expressis haberi volumus, tanquam nobis notis plenarie, ac singulariter & figliatim cognitis: de ejusdem plenitudine potestatis interdicentes expresse omnibus Christi fidelibus, ne conflitutione prædicta, vel decretali, feu quavis alia sententia, processu, vel canone fimile fubstantia, fensu, articulorum, materiæ atque formæ uti audeant quomodolibet in judicio, vel in fchola. Idque expresse fub excommunicationis pena præcipimus, quam contrarium facientes incurrere voluimus ipso facto. Mandamus quoque conflitutionem prædictam *ad fuscitandos*, & omnem alam conflitutionem decretalem, sententiam, vel processum ex eisdem fub quacunque forma verborum exiliant, eorumdem cum dicta conflitutione, *ad fuscitandos*, fubstantia, tenoris, fensu, articulorum & materiæ, ac formæ conflitutiones: attendentes nobis incumbere æquum ab iniquo ac justum ab injuriis discernere, corrigendo corrigere ac deformata in melius reformare, & quæ quæque dum devia tramitum nobis defuerit potestatem & gratiam ad viam reducere veritatis, cujus conatus angimur & sedulis vigiliis excitamur, ad ea semper intipiere & efficacem operam adhibere per quæ illi pervenire miseicordia & veritas obviant, justitia & pax amplexentur fe, honorque Dei, cultus justitiæ & æquitatis debitum, reformatio ecclesiæ & tranquillitas fidelium subsequantur, & domo Domini conflitit inquietatibus & injustitiis procul pallis. Ex certis igitur justis, veris, legitimis & rationabilibus causis (quas ex certa scientia ita ad honorem ecclesiæ respectum habentes non dximus prætentibus exprimendas, fed sub silentio præteriimus) conflitutionem illam, quæ incipit, *ad fuscitandos*, redactam in corpus canonis jl. 6. lib. 1. *de schismaticis*, omnemque aliam conflitutionem decretalem, vel canonem, sententiam, vel processum fatum, sententias, articulos, vel materias feu fubstantiam cum prædicta conflitutione *ad fuscitandos* continentes, omnemque ipsarum conflitutionum, decretalium aut canonum, sententiarum & processuum quoramcunque (verbo, vel literis, sin scriptis & sine scriptis, in vita, vel in mortuo, gestere, vel publice, quomodocunque, aliquatenus, quandocunque, ubicunque, & ex quibuscunque causis, coloribus, vel titulis editorum) effectum vel efficaciam, omnique subjecta, quomodolibet ex eisdem feu poli ipsos, & dictorum infesorum omnem efficaciam & effectum de apostolica potestatis plenitudine ex certa scientia tollimus, revocamus, cassamus, annullamus, & viribus

quo illa revocatoria non est nota, sed fuit ad partem concessa illis de domo, & non reperitur inserta in corpore juris, nec quod ipsa fuerit recepta : cum nondum dictum. *c. ad sociandos.* reperitur dofetum de volumine festi, & continue allegetur, & commentetur a doctoribus. Et Martinus papa, qui fuccessit licet non immediate post illa in papatum (qui fuit ex eadem domo de Columna) noluit illum tenere libris deleri. Et decretalis Benedicti, quæ evaluat illum tex. *c. ad sociandos*, (quæ ab inferta inter alias extravagantes) corrigit solum illum text. in quantum concernit personas illas contra quas fuerat editus: in quantum autem concernit universitatem, decisio ipsi ligat omnes, & allegatur ipsi, licet ratio juris correcti allegari poteſt: ut dicitur poſt glo. *in cap. novit de jud.* Unde licet habuerint gratiam dantes causam edicto, non per hoc erit revocatum edictum, quod decisionem quoad alios. Et doc. maxime Dominicus, & Philippus dicunt tex. *d. c. 1.* in parte revocatum, sed polito, quod esset revocatus, & in totum correctus, tamen ratio allegatur decidere ratio : ut *d. c. novus glo. in c. frequent 7. di. 1. 1. C. de latina. liber. roll. gl. in prima de confirm. vsdi. glo. & Bart. in 1. 1. ff. de compete. curam emanci. libr. & in d. c. C. de certeri jure cautio.*

Ad vitandum autem schisma si declarati nollent acquiescere creationi novi pontificis prisiquam reffiuentent, poſſent alii cardinales ex prouisione, & vovere, quod quicunque ex eis erit papa ipsos reffiuet. Quod fieri poſſet pro evitando tanto malo : quia ex causa juri aliquando invitum, & non petentem abfolutam de peccatis communicatione : ut dicitur per abb. *in cap. ob excommunicato de restitu.* & quia multa toleranturad evitandum scandalum : ut dicit Antonius, de quo per Felt. *in cap. de prescrip. text. & glo. in c. licet de ele. excom. mihi. & in c. 2. de temp. ordi.* Facit, quod dico in arti. Quando eſt schisma inter duos contendentes de pontificatu, qui fuit modo tollendi schisma.

An autem si nec sic contenerantur, poſſent alii cardinales eos admittere, & reffiuere (quod ex imminenti, & evidenti necessitate hoc ius licerat, *pierre S. idem quod in c. nobis pontium ad effect. in 6.*) faltem cum conſilio concilii : credo, quod non per rationem *d. c. 1.* quod hoc eis prohibet, quæ ratio poteſt allegari. Tamen etiam quia licet cardinales non poſſunt creare alios cardinales, fede vacante, (*ut in glo. in novito*, poteſtatis, *in cle. 2. de ele.*) ita a pari, nec depositum reffiuere: ut ibi dicitur. Tum quia non fumus in terminis S. *idem quoque*, qui loquitur tantum in casu fino, in defensione ecclesiæ, & cum imminet grande periculum fecundum Pe. de Ancha. ibi, & cum etiam requiritur consensus omnium, nemine discrepante, ut valet glo. ibi.

Sed adhuc poſſet instari : quia in terminis d. c. 1. non erat periculum ne oriretur schisma ob positificatum fieri in proposito : quia cum per schismaticos in corum conclusibus sit papa suspensus ab administratione, nisi admittantur de uniantur cum aliis, ipsi procedent ad electionem pontificis cum d. fino conciliabulo: & fic reperietur in ecclesia duo electi : & fic apertum schisma, de quo non poſſunt debitari in terminis illius c. 1. Item poſſet allegari bulla per quam indictum eſt concilium : quæ dicit quod papa congregare intendit concilium etiam pro tolendando schismate : ſi ergo concilium Lateranense ad hoc eſt congregatum, poterit ante creationem omni pontificis fieri concilium : an illi fuerint male decuati, & an fint in electionem admittendi, necne : maxime cum allegent ſuam quæſt poſſeſſionem, qua ſimulatione ſi prius discuterentur de rotum jure *q. 1. per totum*

Sed facile eſt ad premiſſa reſponſio: quia ſi in casu illo, ubi non adeo illi cardinales deliquerant, tes. ille probibitur ne admiteretur ad electionem futuri pontificis, multo magis videtur excludendi in casu noſtro. Et ſic videtur, quod ille text. magis militet in propoſito a majoritate rationis *eadem, multo magis cum ſimil. C. de ſacrofan. eccle.*

Nec ex eviqudati futuri ſchiſmatis, & antiqui ſedandi debet elle caſu admiſſionis ad electionem. Tum quia ibi *in tex. d. c. 1.* hoc non diſponitur, cum idem ex eo coniingere poterat in termis illis : quia ex non admiſſione illorum poteſſet oriri majus ſchisma, & antiquum non ſedari : & nihilominus ſtatuatur ſuit ne admiteretur ad electionem. Tum etiam, quia ſi aliter decernens, reportaret ſchismatici commodum de ſua malitia, contra jura voluntaria. *c. ſedes. c. ex renore. c. plerumque cum ſimil. de reſcrip.*

Non obſtat, quod pro ſedando ſchismate multa reperiuntur aliquando tolerata, & jura permitunt quia illud fuit, ut plurimum inter contendentes de papatu, vel ratione ſidei, & non in ſeparatiuis ſe ab obedientia papæ, ut in propoſito. Item illa ratio ſedandi ſchismatis non videtur militare in propoſito : nam eorum admiſſio in conclave etiam poſſet eſſe causa majoris ſchismatis : quia quilibet vellet illum eligere, qui eſſet magis accommodus patri ejus.

Ad illud, quod dicitur, quod ſoplitantur quæ ſi poſſeſſoribus, ſi ſupponatur, ſed ſemper tamen in eos latam tanquam ſchismaticos, dicuntur omni jure privati, & ſic nullam retinuerunt poſſeſſionem : & eſt de caſibus in quibus ſpoliatis non datur reſtitutio : *c. de ſponſa. fecundum notata in c. ſuper de here.* pro Joann. Mo. Tum etiam, quia ſi poſſet creare cardinales pendente judicio conciliii, poſſet facere pontificem ſchismaticum : quia creaſſent forte tot cardinales, quod cum eis poſſet omnia pro voluntate ſua expedire. Ad idem facit, quod videmus pendente judicio ſuſpicionis contra judicem, quam ſuperſedet in cognitione caſus principalis : ut in *l. aperiſſimi. C. de judi. in cap. cum ſpecialis de appel. in cap. judex de offi. delega. in 6.* Ad idem quoque facit, ultra hoc quod judex non reddituar in invitum, *l. inter ſpoliantem. §. ſacram. ff. de verbo. obli. cum ſimil.* & quod concilium non congregatum habet potestatem de capitulis in conclavi inter cardinales celebratis, inter quas erat illud quod ubique ad certum numerum, & de conſenſu ipſorum cardinalium createrant (quod fieret contra prohibitionem per eum factam, contra ea quæ ponuntur *in. de proba. & in l. Cæſar ff. de publica.* Item ſi papa poſſet congregato concilio cardinales creare, illudetur judicio conciliii, & fruſtratoria eſſet congregatio, & fieret contra *l. ſi receptum. ff. de juri. omnium judi. & cauſa ſi incompetenter §. qui. 7.* Sicut enim inter inſtitutentem, & inſtituum, inter dantem, & recipientem debet eſſe differentia, (*ut in c. ſi de inſti.* under praetor ſeiplum tutorem dare non poteſt, *l. praetor. ff. de tuto. cur. data. in l. 1.*) ſic, & inter judicandum, & judicantem: ex tali enim tacita reſtitutione illudetur papa ſibi interdiciſſe creationem cardinalium concilio durante. Facit, quod dicitur *in c. ſi de matri. contraſſe contra inter. reſti. & in cap. 2. de in integ. reſti.* Et quod non poſſit durante concilio creare cardinales, fuit expreſſe ſtatutum in concilio Baſilien. *in ſe. ſeſſione*: ubi cretero cardinalium concilium facta fitutur : & Jacobat. de Concil.

An cardinalis deponendi per papam ſit ſtatim reſtituendus in ſuis officiis, & beneficiis in concilio : & maxime ex quod Cardinalatus ſit ſpiritualis officium.

A Deſeptimum dubium videtur prima facie dicenda pretextus cardinales creatos congregato concilio non eſſe veros cardinales ex plurimis. Primo, quia pendente concilio ita debet fieri judicium de perſona papæ ſicut de aliis, ex quo agitur de reformatione in capite, & in membris, quæ eſt una de cauſis ob quas congregantur concilia : ut divinus ſupra in queſtione. Ex quibus cauſis congregantur concilia, & patet in geſtis conciliii Conſtantienſis : ergo pendente judicio non poteſt procedere ad creationem cardinalium. Facit, quod dicitur *in c. licet ſteriens de juresdic. & in c. Cumana de cleſt. & in c. 2. de in integ. reſti.* ubi pendente lite quis non poteſt procedere ad electionem, vel faltem alquo non poſſe eligi. Pro hoc eſt, quod dicit Felt. *in c. ſuper literis de reſcrip.* quod concilium poſſquam eſt congregatum, reſpicit juriſdictionem cognoſcendi B in criminis, quod objicitur papæ ibi tal, propter quod ſit contra non procedendum : quia judex cuſque præparantis eſt judex cauſæ præparatæ, *l. ordinari C. de rei vendic.*

Iſte articulus eſt mihi valde difficilis. Et ſi quæ rimus quid conveniat, non dubito, quod laudandus fuiſſet non creatur: in ſimili poteſt Oldra. *incon. 65. incipit.* & circa hanc. Sed ſi vult, non attento quod decuerit, videtur, quod potuerit ex plenitudine poteſtatis fuæ, quæ non eſt ſubjecta regulis juris, ut in ſeptimo allegato *cap. propoſuit. C cap. 1. in ecclesi. bene. & clem. 1. in de ſpo. non ſimil.* Item quia dicimus, quod poſſet concilium transferre, & diſſolvere, & quod exiſtentes in concilio dicentur conſiſtere ſive aſſiſtere: ut dicitur C *in c. graves de probon.* Item quod poſſet vollere conciliſtatua, & decreta quæ concernunt bonos mores. Item quia modus creandi cardinales non eſt de jure divino.

Contra ex alio capite videtur, quod non potuerit : quia licet non poteſtatis plenitudo non ſit ſubjecta nexibus juris, debet tamen eſſe regulata, ne generet fcandalum in eccleſia, quod contingeret in propoſito : quia ſi illudetur concilio per quod reprehenderetur univerſalis eccleſia, nullidabium, quod omnes patres, & alii catholici ſcandalizarentur, expectatives reformationem, & videntes diſtinxionem bonoſtii. Et contra Bonifacium univerſalis eccleſiæ papa non diſpenſat, *cap. fmr. mulieres 5. q. 1. d. cap. propoſuit in glof.* Et maxime ſi iſta fuit ſua de cauſis propter quas congregatum eſt concilium, quia tentavit creare cardinalitatem numerum, & contra modum faſtæ promiſſionis : & antequam eſſet de iſtis cauſis in concilio cognitum, non expectato judicio concilii creavit iſtos novos cardinales. Et ſi papa tale quid facit per quod ſcandalizatur univerſalis eccleſia, congregatur concilium contra eum, & poteſt reſiſti : ut ſupra dicimus, & dicitur in ſæpius allegato *cap. ſi papa. qu. 40.* Et. Facit, quod dicitur poſt Innoc. *in cap. ingreſſiendis de ſent. excom. C in cap. quanto de conſtit.*

Et ſi dicitur, quod tempore exorti ſchismatis Urbani, ac deinde Gregorii, Benedicti, & Joannis fuerunt ſed non plures creati antecardinales, qui transfuerant cardinales, & fic eccleſia quæ variance (*ut dicitur in cap. 1. de ſchisma. in 6.*) ergo multo magis in propoſito, ubi habetur unus indubitatus papa, & eccleſia non varat. Reſpondetur illud fuiſſe propter omnium quaſi poſſeſſionem pontificatus in ſuo obedientia, & ad ſedandum ſchiſma eos toleratos fuiſſe. Item illi fuerant creati antecardinalium, & congregatum Conſtantienſis concilium : & non reperitur, quod durante concilio aliqui fuerint ſpreto concilio creati cardinales : & ideo non fuit cauſa fuit poſſet hoc ſtatutum in 4. D d

sessione concilii Basiliensis, ut supra dixi. Item A etiam dato, quod patres in concilio existentes dicuntur conciliotes, ſi tamen in electione non fuit requiſitum corum conſilium, electio ſive promotio ipſorum non debuit valere: ut eſt text. de libi *ordinat. in cap. cum in vetori de elec. & Bal. l. 1. §. ſi plures ff. de exerc. C. in c. cum olim de arbit.*

In iſto arti. crederam ſic dicendum, quod aut concilium directe congregatum eſt contra papam aut obijcitur tale quid, propter quod non eſt papa, & de facto venit a papatu amovendus tanquam intruſus: ut quia dicitur, quod eſt hæreticus, & ſchiſmaticus, vel tale quid quod infert eum non eſſe papam, juxta ea quæ ponuntur *in cap. liter de elec.* Et tunc crederem, quod non poſſet creare cardinales ſine conciliio concilii, & nikorum cardinalium: & tale eſt, quia iſti cardinales vulneratur ejus protectas. Facit, quod dicitur *in d. ca. ſi papa:* & quia hoc ipſo, quod deſiit eſſe papa, reſtavit poteſtas pontificatus. Et licet illud tale quid ſit forte occultum, & pendente judicio non videretur quis ſpoliandus ſua quali poſſeſſione (juxta notata *in cap. 2. de in integ. reſti. C in cap. conſultationem de jureiur. & cap. Commaſ de elec. l. lite ordinata. C de libera. ſau. C ut lite pro. per to.*) tamen ex quo concilium reputetur principalter congregatum propter illud, quod impedit papam vel plenitudine ſuæ poteſtatis, & ex quo creatio cardinalium debet fieri cum conſilio aliorum cardinalium (ut dicitur eſt ſupra, & dicitur *in cap. Papa es de haere. in 6.* poſt Joan Bal. *in cap. ſi papa*) quod papa creat cardinales ſine voluntate aliorum cardinalium, illud facit ex ſuæ poteſtatis plenitudine (ut dicitur infra de jureiurando per *ea quæ in concilavi*, & non creando ultra certum numerum cardinales) merito dicetur non valere creatio novorum cardinalium ſine voto aliorum, & ipſo inconſulti: quia tunc ſecundum ea, ut dicit in ſimili Bal. *in cap. olim de reſcrip.*) eſt intruſus, & de facto amovendus, & extumbandus. Et ita in ſimili videntur conſiderare doc. *in d. cap. liter de elec.* quando contra papam electionem objicitur excepto hæreſis, vel juris naturalis: puta quod ſit fornicatus, vel ſimoniacus, & ſimilia. Et ad hoc etiam facit, quod dicit Oldra. *in conſil. 251. C 25.* de dicitur, quod per attorbius effectis eodem tempore, & adminiſtrationibus, quod non valent principalitate per eos conferta diverſis perſonis, fecerit ſi dicit: quia omnino anus ex eis remanſurus eſt ventus interquator. De quo etiam per Bal. *in ru. decretalium*, & ibi etiam quid de duobus contendentibus de papatu, & concedentibus mihi unum, & alterum contentum. Et ideo non obſtant dicta, quod lite pendente quis non debet privari ſua quali poſſeſſione; quia hoc ipſo quod effectus eſt hæreticus, privavit ſemetipſum ſua quali poſſeſſione: & ſi ſuis mulieribus, quamque habeat veram quali poſſeſſionem: ut *in cap. novis de pœnitent. & remiſſis.* & qui facit aliquid legi permittente non ipſoſtat: ut dicitur ſupra in alio arti. Quia congregant concilium, in verſo. Sed pone quod inter duos *in 3. chor.* ibi, non obſtat, &c.

Aut opponitur tale quod non directe vulneratur principalitem poteſtatis ejus: ut quia dicitur, quod eſt ebriolus, intolerabilis, vendens ecclesiaſticum, fornicator, & his ſimilia. Et tunc ſi quantum quid decet, dico quod non debemus creare cardinales ſine conſenſu cardinalium, & conſilio concilii propter turbationem ſpiritus concilii reprehentantis ſtatum ecclesiæ: quod quia eſt congregatum pro reformatione etiam capitis: videtur ſibi adimi poteſtatem, & illudi ſive contemni, & creari cardinales ipſo ſpreto, turbatur: propter quod poteſt de facto obviari poteſtati papæ propter ſcandalum: ut fuit dictum in quæſtione. An quidem papa eſt incorrigibilis poſſe deponi, & de remediis contra papam incorrigibilem. Nam & papæ venienti contra univerſalem ſtatum eccleſiæ poteſt reſiſti, quantumcunque non agat ſuam contra Deum: ut dicit abbas poſt Joan. *in c. quanto de renun.*

Aut fumus in caſu in quo papa de facto creavit cardinales ſine conſilio concilii. Et tunc ſi conſilium principaliter eſt congregatum per papam propter aliquod grande factum, quod imminet in eccleſia, valebit creatio cardinalium ſine conſilio. Ratio eſt quia papa non eſt ſubditus conciliio, imo ab eo conſilium humit robet: ut ſupra allegato *c. ſignificaſti de elec.* nec per congregationem concilii eſt diminuta ejus poteſtatis, ſed potius auta. Facit quod dicitur *in c. Audam in gl. 3. C 6. C in gl. in §. hinc num. 31.* Nec obſtat dictum ſtatutum concilii Baſilienſis, quia illud loquitur ſpecialiter durante illo concilio, & non generaliter. Item ſi illud conſilium non fuit recognum, multo minus obſtabit. Item etiam, quia papa non ligatur ſtatutis concilijarum: ut ſupra legimus dictum eſt. Item illud ſtatutum potius probat contrarium: quia ſi non fuiſſet, quidem ſet ita Eugenius illud potuiſſet facere etiam ſine conſilio.

Aut eſt principaliter congregatum contra papam ob culpas predictas: videlicet, quia vendit epiſcopatus aut propter quippiam ſimile. Et tunc ſi creaſſet cardinales pro pecunia ab eis receptæ, & ſic per ſimoniam, qui conſiliarii eſt congregatum ad extirpandam ſimoniam, & ad ſedandum ſcandalum univerſalis eccleſiæ, & cavendum ne ſimiles promotiones fiant; forte quod ibi caſu non valeret creatio ſuorum per ſimoniam facta: non quidem de deſtitutione poteſtatis, ſed ex defectu modi, & ſubjectii: quia modus eſt ſimoniacus, & ſubjectum (hoc eſt perſona) eſt ſimoniacus. Juxta autem voluntatem quod ſimoniacus per ſimoniam recepit, efficitur inhabilis, & non recipiat titulum dignitatis ſive beneficii. Quod enim efficitur inhabilis, notat Compoſtel. Joan. An. & Anto. *in c. ſi quis de ſimon. in 6. c. de ſimonia. C de ſent.* Et quod non acquirat titulum, dicitur in glo. *in c. niſi aliqui de renun.* & Anto. *ibi in prin. d. c. niſi*, & *doc. in c. cum prudem de pac.* & Joan. An. *in c. per vacat de ſimon.* & dicitur *in c. venient. C in c. Matth. de ſimon. C in ca. ſuper hoc de renun. C 1. q. 1. c. ordinationes*, & conſtitutio Martini in concilio Conſtantienſi in 4. ſeſſione quæ ultra hoc, quod vult ſecularibus effectibus confirmationibus, ſed non proviſionibus ſimoniacis non queri aliquod jus, excommunicat etiam dantes, & recipientes quoſcunque etiam ſi eſſent cardinales. Unde poſito, quod illa conſiſtet ratio non liget ſucceſſores: ut *in c. innotuit de elec. C in cle. ne Romani in prin.*) tamen bene ligantur cardinales. Facit etiam ad præmiſſa illa quæ ponit abb. *in ſu. de pœnit. ca. extirpanda*: & *ſi qui vero de pœnitentiis*, vult quod papa vendendo epiſcopatus ritiſque tur crimine ſimoniæ, & non valeat promotio. De quibus ſeci mentionem in illo arti. Ante hoc, quod quibus ſeci mentionem in illo arti. Ante hoc, quod cardinales cauſa congrandi concilium. Ubi etiam dico, quod congregatio concilii erit faciendæ ad omnem falſem punienda cardinales, qui ſimoniacæ ordinationes fuerunt. Sic in propoſito etiam dato, quod papa non illaquearetur, non tamen cardinales certabunt primam ſaltem quominus concilium, quod ad hoc eſt congregatum, illos amoveat ab officio & dignitate cardinalatus. Facit, quod dicit abb. *in firmone* quoniam veritas, *poſt medium in 55. chor. verſ.* defendamus ad aliud membrum, ubi vult, quod concilium poſſit privare cardinales. Et ibet ego diverim contrarium, quando cum concilio non concurrit voluntas papæ, tamen in propoſito illa opinio eſt vera: ſed quod concilium etiam contra voluntatem papæ privabit illos tales cardinales ſic per ſimoniam aſſumptos ad cardinalatum: tum quia ibi cauſa judicium papæ eſt ſuſpectum, quia agitur de revocando creationem per eum ſimoniace factam: tum quia concilium, quod eſt congregatum pro reformatione, in hoc eſt judex. Item etiam, quia ſi ſuſpicio ſimoniæ creatio durante concilio, ſine concilii ad extirpandam ſimoniam congregati conſilio facta, non niſi per conſilium retractari poteſt: quia non eſt dare alium ſuperiorem: & ſi papa, concilio exiſtente in eſſe, poſſet omnia pro libito voluntatis, fruſtra fieret diſcuſſio an poſſit transferre, vel diſſolvere concilium. Item fruſtra diceretur papam non poſſe facere legem, quod ipſe non ligetur peccato: & fruſtra dicerentur, quod poſſit reſiſti papæ aliquid facienti propter quod frandulitur eccleſia, ut dictum eſt.

Aut creatio cardinalium non fuit ſimoniaca. Et tunc ſi non eſt ſcandalofa univerſali eccleſiæ, (utputa in tam excelſiro numero, quod tanti viri ſpiritu, & Bal. *in l. pater ff. de dep.* & Egi. *dict. 743. C 744.* & refert Feli. *in capitulo, intra quatuor, de majoritate, C obedientia, C in capitulo ſuper eis in Grenda rationabiliter de offi delegat.* Et ibi videritur quod dicti cardinales recuperarent officia, & beneficia etiam in alius translata.

Sed dicendum, quia præcedens dictum non intelligitur de bonis, & beneficiis in alium translatis facto hominis, & ſic ex collatione facta per papam: ſed quando ſunt bona ſimilia translata vigore ipſius ſententiæ condemnatoriæ, puta, ſi ſic bona quæ ipſo facto, quod aliquis eſt condemnatus, deberent alteri applicari: ut in exemplo ſtatuti, quod bona homicidæ applicentur ejus quem ipſe cauſa facta condemnatione bona ſunt effecta ſtatim ipſius patris ex actu ipſius ſententiæ. Posit Angelus *in l. papa, ff. de ſtatu hom. C* & Alex. *in d. c. ſi quis ff. eunrum.* Licet etiam hoc caſu contrarium tenetur idem Alexan. *in conſilio 313.* (*incipit necessaria quendi*) *in ſecuta columna in ſecunda volumine*, & Bal. *in d. ſtatu §. ſi quis ff. eunrum, in penultima columna*, & refert Jalon *ibi in ſecunda limitatione in ſecunda columna.* Quod videtur intelligendum, ſi non ſint bona condemnatoris concedentis concedere: non ſolum papam, ſed etiam alium immediatum dominum, utputa vicarium aliquem eccleſiæ: quia ſi habuit rebellitatem a dominio mediato, & immediato: utpota ſi in papam fuiſſent commiſſæ crimina læſæ majeſtatis, & contra ſuum dominum etiam rebellitatem? & papa poſtea reſtitueret tales bona, & ſibi, & alijs, non per hoc reſtituio excederetur ad jura concementia ipſum vicarium, qui in illos habebat ſuperioritatem, & juridictionem omnimodam poſt papam. Et in hoc publicer conſulit Pe. de Ancha. *conſilio 161.* ubi etiam concludit, quod per talem reſtitutionem, ſi aliqui erant mortui, & ſunt reſtituti quoad bonorum, ſtatum, famam, & bona, in caſu quo eſſet ex ultilia talis reſtituio, vel necessaria, non propterea convalidaretur illorum reſtamenta, ſed illi ſuccederent venientes ab inſtato propter defectum extremi: ut *l. quicunque liberi. ff. de ſecundum edict. Facit. I. bonorum rapta haberi.*

A ad rem, per *c. dudum de elec.* (& ibi ponit hoc Joan. An.) & *c. ut conſtituentur 50. di.* Et quod dicit cardi. *in d. c. quia diligentia* (videlicet, quod reſtituetur bonna ad bona, non recuperat bona per fiſcum alienata) ſentit abb. *in c. ne tua ora ff. de ſin. non eſt C in c. intra quatuor de majo. C obedie. C in ca. t. de pare. doc. in l. ſi ſi. de fideicomm pal. C in 2. §. ſed quid ſi tantum in fin. C Bar. in l. 3. ff. de in jus vocan.* poſt glo. dicit, quod principes remittendo pœnam, in dubio non videtur remittere pœnam parti debitam: & refert Feli. *in d. cap. ſuper eo de offi. de.* Sed ubi allegat plures concordan. In quibus non conſtetur principes tuſſe tertii. Et ſic videtur ex his quod dicti ſchiſmatici non recuperarent beneficia in alium translata.

B Sed videtur eſſe dicendum, quod ſi eorum reſtitutio non fit per viam diſpenſationis, ſed per viam reſtitutionis: & translatio, & ipſa alius eorum trahit originem, & cauſam ſimpliciter a condemnatione ipſorum tantum, & non a novo pacto, vel contractu inito cum illo, tunc per talem reſtitutionem recuperabunt etiam bona in alius translata, ac ſi omnia eorum bona in alius translata adhuc eſſent penes fiſcum. Ita Bal. *in l. Gallus in §. C quid ſi tantum de libe. C poſtlim.* & ibi modernus. Et Petrus de Ancha. *in dicta conſilio, quamvis, in ſecunda columna, verſ. C concludo ex predictis, C ſecundum hoc dicitur. quia*, probata tanti viri ſpiritu, & Bal. *in l. pater ff. de dep.* & Egi. *dict. 743. C 744.* & refert Feli. *in capitulo, intra quatuor, de majoritate, C obedientia, C in capitulo ſuper eis in Grenda rationabiliter de offi delegat.* Et ibi videritur quod dicti cardinales recuperarent officia, & beneficia etiam in alius translata.

Sed dicendum, quia præcedens dictum non intelligitur de bonis, & beneficiis in alium translatis facto hominis, & ſic ex collatione facta per papam: ſed quando ſunt bona translata vigore ipſius ſententiæ condemnatoriæ, puta, ſi ſic bona quæ ipſo facto, quod aliquis eſt condemnatus, deberent alteri applicari: ut in exemplo ſtatuti, quod bona homicidæ applicentur ejus quem ipſe cauſa facta condemnatione bona ſunt effecta ſtatim ipſius patris ex actu ipſius ſententiæ. Posit Angelus *in l. papa, ff. de ſtatu hom. C* & Alex. *in d. c. ſi quis ff. eunrum.* Licet etiam hoc caſu contrarium tenetur idem Alexan. *in conſilio 313.* (*incipit necessaria quendi*) *in ſecuta columna in ſecunda volumine*, & Bal. *in d. ſtatu §. ſi quis ff. eunrum, in penultima columna*, & refert Jalon *ibi in ſecunda limitatione in ſecunda columna.* Quod videtur intelligendum, ſi non ſint bona condemnatoris concedentis concedere: non ſolum papam, ſed etiam alium immediatum dominum, utputa vicarium aliquem eccleſiæ: quia ſi habuit rebellitatem a dominio mediato, & immediato: utpota ſi in papam fuiſſent commiſſæ crimina læſæ majeſtatis, & contra ſuum dominum etiam rebellitatem? & papa poſtea reſtitueret tales bona, & ſibi, & alijs, non per hoc reſtituio excederetur ad jura concementia ipſum vicarium, qui in illos habebat ſuperioritatem, & juridictionem omnimodam poſt papam. Et in hoc publicer conſulit Petrus de Ancha. *conſilio 161.* ubi etiam concludit, quod per talem reſtitutionem, ſi aliqui erant mortui, & ſunt reſtituti quoad bonorum, ſtatum, famam, & bona, in caſu quo eſſet ex ultilia talis reſtituio, vel necessaria, non propterea convalidaretur illorum reſtamenta, ſed illi ſuccederent venientes ab inſtato propter defectum extremi: ut *l. quicunque liberi. ff. de ſecundum edict. Facit. I. bonorum rapta haberi.*

C Si cardinales ſchiſmatici reſtituantur, an recuperent bona ſimilia ab eis ablata.

D Sed pone, quod cardinales ſchiſmatici reſtituantur, ut rarum recuperabunt etiam beneficia, & dignitates, & bona in alius translata? Et videtur dicendum quod non, per tex. & dicta *in l. ſi. C. de fideicomm pal. ff. in c. quamvis de reſcrip. in 6.* Joann. An. *in regula fur culpa in mortis.* Odhes. & alii *in c. ne tua ora* glo. *de eve. non. pen.* Bal. *in d. Dui. in §. hinc etiam 13. di.* cardinales ſchiſmatici redeuntes ad unionem non recuperant dignitatem primam ſed miſericordia: remittit *C de c. quia diligentia de elec.* Et ad hoc faciunt multa bonna dicta Feli. *in c. ſuper eo de offi. delegat.* ubi nunquam in diſpoſitione conſiſtet tolli jus tertii, nec eo derogari. Sed ibi in multis dicitur jus tertii non erat acquiſitum ex privatione reſtituti ad gratiam: quo caſu non habet locum, quod dicitur *in c. quamvis de reſcrip. in 6. C in l. Gallus. §. C quid ſi tantum ff. de libe. C poſtlim.* ut ponit Petrus de Ancha. *in conſi. 209. inſipits*, probata tanti viri. Quia quando eſt jus quorum tertio ex condemnatione, ibi reſtituitur facile: derogatur juri tertii, quam quando reſtituitur eſt gratiosa: ut ſentit ibi Pe. de Ancha. Sed bene facit, quod per dicta jura, *cap. quamvis de reſcrip. in 6. C cap. ex multiplici de deci. cum ſimili.* dicit Dominus Anto. *in c. ut ſi clericis in §. ac adulteriis in 4. col.* poſt Joan. de Ligna. *de pœnis.* quod ſi fit diſpenſatum cum aliquo, cujus benefitia fuerant per privationem impetrata, non valet diſpenſatio in præjudicium impetrantis, cui ſaltem fieret quærelam jus

Unde videtur dicendum, quod praefati cardinales non recuperabunt beneficia: potest abb. *in capitulo, quia diligentia in fi. de electione*, & omnes *in dict. §. quod si tantum*, *v in dict. l. fi. & dilec capitulo*, *quamvis*. Nisi ubi restitutio effet plenifima: puta si per principem restituerentur in integrum non obstante aliqua condemnatione, quam vellet haberi pro non facta, & de ea non poffet objici, cum inhibitione, & decreto annullatio: ut fuit in restitutione facta a Clemente dominis Columnensibus Petro, & Jacobo: quia tunc omnis recuperatent etiam in alios transeunt. Ita dicunt modecni *in dictis §. & quod fi tantum*, & Egidio de Canis Florentin. *in d. capitulo quia diligentia, in tertia quaestione*. Qui videtur intelligere, quod per hoc non auferetur jus tertio, fed tantum de facto denegabitur: plenius propter inhibitionem non dicitur, fed non de jure. Unde licet talis restitutio directe non valeat, valebit tamen per indirectum, quia a magistratibus non redderet jus fecundum Sozzinum *in d. §. & quod fi tantum in glo. in 2. limitatione*, allegat in limili Bar. *in consil. 187.* (*incipit domini princes*) & abbatem *in cap. recolfis, fi de Maria de coniug. in repetit. Illa* ergo cafu, fi bona fuiffent in alium translata titulo onerofo, poffet ipfe tertius habere regreffum contra ffcum *per l. 1. & 2. C. de quadrien. prescriptis*, fecundum Joann. de Imola *in d. cap. quia diligentia de elec.* potui Feli. *in c. fi. de confil.* Et quod plenifima restitutio fufficiat, innuit Joann. An. & Domi. *in d. cap. quamvis*, aliter fentiunt Card. Cardi. *in d. cap. quia diligentia*, qui fuit privatus beneficio, & degradatus non trahatur ad beneficia, illud verum eft nisi effet plene restituum. Multo magis in propofito, quando effet plenifima restitutio. Pro hoc eft confilium abbatis, *190. incipit*, in questione haeredum: qui vult, quod reftitutus per papam etiam ad bona confiscata, recuperabit res emphyteuticas etiam alienatas concellas: & idem Egi. *in d. dict. 743. & 744.*

Ad obviandum autem omnibus dubietatibus poffet fieri reftitutio etiam ad omnia in alios translata. Quod principes ex caufa facere poteft fecundum Bar. *in l. quaesunque C. de fide instrum. li. 10.* & ponit Feli. *in d. cap. intra quatuor*, & Bal. *in ti. de pace Constan. in 12. col. in verbo*, principibus omnis. Quia ratione paci poteft principes auferre bona unius, & date alteri: ut *in l. Lucius ff. de evic. & in Licem ff verberatum*. *§. ff. de rei vendi.* & dicitur *in cap. quae in celebratione de confil.* & Bal. & Angelus *in l. bona a Zenone. C. de quaedi. praescrip.* ubi pro pace habenda poteft donare res privatorum. Item principes ratione pacis, & propter publicam utilitatem poteft reftituere injurias, & damna illata privatis: ut late dicitur maxime per modernos *in l. venia. Cod. de in jus vocan.* & canonifte *in cap. in nostra. de jurisdic. in cap. quam de jurejur.* & Bal. Angelus, & moderni *in l. conventionum. ff. de pac.* & per Franciscum de Platea *in eisd. restitutionem fin vu. de restitutione bell. latorum in §. fin.* & reftituit per Balteccinum *in d. cap. quamvis*: unde ratione publicae utilitatis principes poterit reftituere etiam, quoad bona in alios translata. Ita dicit abb. *in cap. 1. in primo nota. de pacis.* poniit Areti. *in d. §. & quod fi tantum*, allegat extravag. *de pace Constan. in verbo*, privilegia, refert, & fequitur ibidem Sozzinum cum modificatione, quando aliter pax haberi non potuiffet: dicit plene per modernos *in d. l. venia.* Ad hoc facit, quod dicit Alex. *consil. 94. in 5. vol. incipit vista*, & *Tapius recentfsin*: videlicet, quod principes pro habenda pace fui territorii, poteft cadem bubditi dare alteri.

Et ex praemiffis apparet utrum praedicti cardinales recuperabunt locum in collegio: quia liet omnia Bar. *in l. 1. §. de decem. in pr. C. in l. C. de ediciis. in qua in cedium dati li. 10.* dicat, quod non, & quod fuit praeficatum tempore Romci de Populis in quibuldam doctoribus expulfis: qua poftea fuerint reftituti per leges, quae tamen omnes recuperatant locum in collegio ab aliis occupatum (quod potit etiam Feli. *in d. cap. fuper eodem. deleg.* qui videtur etiam velle, quod licitus non recuperetur etiam fi reftituto fuerit plenifima, cum fit locus fuerit acquifitus doctori ex condemnatione, & fententia) tamen fi reffe confideretur ratio, innuit contrarium id confi. Petri de Archa. 409. quod ipfe allegat. Quia quando acquifitum eft ex condemnatione, facilius reftitutio derogat juri tertio quamfio ex fententia, & reftitutus qui cenfetur etiam ad bona in alium translata: & ideo etiam quoad locum, debet illud intelligi, nisi fit per principem facta plenifima reftitutio, ut dicunt eff: & maxime fi poftea effet etiam clauffula, quod redintegratus non recidat: fi nunquam in crimen ichismatis incidiffent: quod poteft papa fingere: ut *incle. 1. in fpof. de immun. reclef.* ad quod bonum eff cafus Calde. 12. *in tit. de reftitut.* & Bal. *in 1. vol. in q. col. 4.* Sed quoad iftam clauffulam tantum Calde. vult, quod licet perfona habilitetur, et et tunc, non tamen praejudicat juri tertii. Sed fi effet plenifima reftitutio, tunc non dicit Areti. *in cap. ad petitionem de accusa*, qui non loquitur in cafu plenifimae reftitutionis. Et eodem modo intelligo Bal. *in cap. confiitutus in 2. col. drivfiq.* & abb. *in cap. ex tua ad fi. de cle. non reffcum* volunt, quod clericus depofitus, & reftituitur ad priffinum ftatum, non recuperet beneficia in alium collata, quia intelligitur ipfe beneficia refiguffe, vel cedere. Dominus Jac. de Ligna. *in d. cap. quia diligentia*, loquendo in haeretico reverto, dicit fecundum Joan. & Vin. quod recuperat jura patronatus, poffi ipfa fuerint reftituta: quia fuiffet fententia condemnat. Bar. per text. *1. §. 7. c. maximum*. Quod improbat ibi Joann. de Ligna. quia in haeretico non eft opus fententia cum fit privatus a lege: ut *in cap. non fecundum de haeretic.* Unde dicit, quod aut bona fuit alii concella; & tunc dato, quod redeat, illa non recuperat. *cap. quamvis de reforip. in 6.* Si non fent alii concella, tunc deber pondere: modecni reftituendam quia fi fuiffem concellatum, nihil de bonis recuperat: fed fi reconciliatur, & reftituitur plene, tunc recuperat bona. Utrum autem hoccafu effecitur habilis ad beneficia, eft confiderandum per quem reftituitur: quia remanet infamia juris, quae non reftituit nifi per principem: unde fi ab inferiore reftituitur, eft inhabilis. Si a principe, aut folum reconciliatur: & idem tam plene reftituitur, & tunc fecus: quia fi per principem plene reftituitur, tunc quoad omnia per principem poteftatem habentem reftituta intelligitur conciliata forma gratiae, & reftituta in priffinum, & quoad bona, & perfonam reftituit: ut fupra dictum eft.

Et adde, quod quasmemoriae aliquis fuerit reftitutus per principem, nullo tamen cafu de mundo recuperabit fructus percepto ab alio. Text. eft *in authen. idem de Apostatis. C. de haere.* quem ait ad hoc reputans fingularem Angelus, Imola, Bar. Alex. & Areti. *in d. §. & quod fi tantum*. & *Bal. in 1. domino quoruam ti. hic finitur lex in affoss. fin. & in 1. 1. C. de haeredi. infti. & in l. nam ad ea. C. de ediciis in. in q. colum. C. de fententiarum pof.* & Angelus

Autoritas contra illos qui non reftituuntur in integrum.

Reftitutio plenifima non facit abilem reftitutum, vel et quidem.

Lib. VII. De abjur. schism. per reftitutos. 317

in eadem. ne cum de appella. cognoscitur, in §. *fi quis de praebenda*. Bal. *consil. 399. in fi. incipit*, proponitur, *in 1. volu.* Et eft communis opinio fecundum Jafonem *in d. §. & quod fi tantum*. ubi ait hoc allegat plures concordantes: licet ipfe fuerit in contrata opinione poft Nellum de fancto Geminiano *in tract. banniorum in prima parte tertii temporis q. 7.* per plures rationes per eum allegatas ibi, *in §. & quod fi tantum*. Cujus opinionem credo vetam in cafu, quo reftitutio fieret per viam juffitiae (*notat 1. 1. §. fi. ff. de quaestio.*) & non per viam gratiae: quia tunc non folum talis reftitutio toleretur ipso aliena praefatis, & in alium translata ex alio, adverfus quem concederetur reftitutio (*ut in l. fi. ff. minor. §. secundo ff. de mino.* & dicit Raphael *in d. §. & quod fi tantum*. & poniit Nellus *in tract. banniorum in prima parte tertii temporis in 12. q. in fi.* & eft bonus text. *in l. ex causa in prin. ff. de mun. & mulier. text. in l. cuiqui. 1. in §. interdum ff. ea.*) fed etiam ifto cafu fieret reftitutio fructuum melio tempore perceptorum: quia ea, qui reftituitur per viam juffitiae, pongunus fuccurrere a jure: ut *in d. §. fecundo*. Et ideo ut reftituatur per viam juffitiae tantum reftituit, quantum abfuftit id, adverfus quod petitur reftitutio: *ut in l. qui proprio. §. item quaritur ff. de pecunia*. Et hoc eft bonum text. *in l. quod fi minor in §. reftituta ff. de mino.* quem addad text. *in l. videtemus in 1. in §. in Partiana ff. de usfr.* fuper eum Bal. *consil. 310.* quem tenet contrarium *in d. §. & quod fi tantum*. Et de hoc eft bona glo. *in c. super causa in novo*, beneficia 2. q. 4. & alia *in c. clericus vultum 3. dist.* & glo. *fi in 1. pr. Bardis de appella.* quae omnes allegant text. *in l. penul. ff. de mulis.* & volunt, quando quis reftituitur per viam juffitiae, quod recuperet omnes fructus medii temporis: Et hoc voluit Alexand. de Imomol. *in consil. 242. incipit* vifo procellis, *in ultima columna in quinto volumine*.

Et fi dicitur, quod bona fides debet excufare eum, in quem bona fuit translata, & qui fructus percepit bona fide ab illo, qui injufte lucrat dominium, fecit illum, qui dedecuus eft ex principio illius, qui juffe bona fuit condemnatus: juxta *l. tertium C. de rei vendic. C. cap. gravis de reff. spolia. cum fimili*. Refponderur, quod licet bona fides fit illum excufet in omnibus fuis factis in alio, tamen fi fiat, qui injufte in alium transfuliit, non debet excufari: & in defectum fifci in, in quem res translata, repetitur, quamvis fuerit ignorantia, non excufatur. Cafus eft multum notabilis *in d. lin cafu fa. 1. §. interdum, verb.* Pomponius quoque *ff. de mino. inuffa 1. quod fi minor. §. reftituto ff. eo. ti.* Et hujus ratio poteft affignari, quia talis reftitutio, quae innititur juffitiae, fit a lege licet juducis miniftetio, quae non fitpiti aliquem fine fua culpa privari, vel dejuci a gratia fuo: *in cap. fatis perversum 56. di. cum fimili*. Et ita, in quem bona reperiuntur translata per fifcum, poterit agere contra ffcum, fi titulo onerofo in eum translata reperiuntur per ffcum: juxta *l. 1. ff. C. de quadrien. praescrip.* poniit Joan. de Imomol. *in d. cap. quia diligentia*, & refert Feli. *in d. intra quatuor*.

AN autem tales cardinales fic ex gratia reftituti tenentur abjurare fchifma, abbatem *d. cap. quia diligentia*, dicit, quod fic, fecut & haeretici: juxta *cap. fi qui voluerint 1. q. 7. & in c. cap. Berengarius de confecra. di. 2. & in cap. convenientibus 1. quaest. 7.* & quod dicitur *in capitulo ad abolendum de haere. C. cap. fi quis cap. accusatori ex. tem. in 6.* Imo dicit abb. ibi, quod non debeat recipi ad unitatem ecclesiae, nisi prius abjurata fchismate, & de forma abjurationis ponitur *in d. c. qua Berengarius, & d. cap. convenientibus, & cap. fi qui voluerint, & in cap. quotiens eadem consa. 1. & cap. q. 7.* qui text. etiam loquitur in fchismatico. Quinimo illa jura requiruut, quod per propriam fcripturam fitat hujusmodi abjuratio, & quod manu propria fubfcribatur.

Et ita fimiliter ex fchifmate, vel haeresi ejus qui abjurat fchifma, vel haeresim, fuiffent multae ecclesiae fcandalizatae, deberet copia illius abjurationis ad omnes illas transfmitti: ut quae nulle fuiffent adjuvatae de perverso, gauderent, & redificaretur de converso: ut dicit text. *in d. c. qua Berengarius in fi. & post Gemianum* de Villa Dei *tract. de haeresi. 1. q. 4.* Et debet fieri talis abjuratio non in occulto, fed in publico: quia notoria crimina, & orbem fcandalizantia publica poenitentia tollit debent: ut *in cap. in capite 50. di. & in c. fi. 4. q. 6. & 7. glo. in fum.* Et ita fecit Berengarius, qui coram 113. episcopis haeresim Romae abjuravit: ut patet *in d. c. qua Berengarius in fi.* Imo & text. juridic. glo. *in d. cap. fi qui voluerint*. exigit cautionem de parendo mandatis ecclesiae, & ejus statuta observando. Facit, quod dicitur de absolutione danda excommunicatis, aquibus recipitur cautio de parendo mandatis ecclesiae: *in cap. ex tenore, & in cap. cum debitores, & in c. nuper, & c. per nos. de sent. excomm.*

Ad autem talis abfolutio poffit per procuratorem peti, dicitur *in d. c. cum dilectes* per doct. Et in propofito fi confiderentur jura fuperius allegata, videtur, quod hoc perfonaliter facere debeat: & maxime per text. *in d. cap. incepiss 50. di.* In excommunicato tamen curia fervat contrarium: quia abfolutio habetur procuratorem cum mandatum: ut eft dict. 24. in ex. de sent. excomm. in anti. Et de folemnitate fervanda, quando recipitur ad unitatem Ecclesiasticam, vide plene in poenitentiali *d. q. 6. in tit.* de ordine recipiendi haereticum, vel fchismaticum.

SEd an, & fchismatici voluunt redire ad unitatem, funt reftituendi ad priora? Text. *in 5. libro canon. di. 17. di.* offendit, quod fic: cum dicit, quod cum fchismatici, qui dilcefferant a Romanorum pontifice, inferiorem locum, & cum eo fuerit reftituendus ex misericordia ad officia ecclesiastica. Quod eft clarum, ubi agitur pro pace ecclesiae: agitur ut tollatur fchisma, & ififtur ecclesiae, debeatur reftitui: & id dicit ibi Abc. & Text. *in 5. illud de clericis in. di.* Et aliquando fchismaticus poteff cogi ad unitatem: ut 23. *q. 6. c. fchismatici*. Unde Angelus de Ancona *in tract. de pace*, dicit, quod licet alias haereticus relapsus non debeat recipi ab ecclesia, tamen fchismatici redeuntes ad unitatem femper funt recipiendi. Et divus August. *in epistola 50. ad Bonifacium comitem in penul. chap.* inquit. Verum in hujusmodi cauffis, ubi per graves dissensionum fcissuras non hujus aut illius hominis eft periculum, fed populorum ftrages jacent, derahendum eft aliquid feveritatis, et majoribus malis fanandis charitas fincera fubveniat: habeant ergo illi de praeterito detellabilis errons, fint Petrus habuit de meritat ad nimoe, a mundum dolorem, & veniant ad ecclesiam Christi vera, hoc eft matrem catholicam: fint in illa clerici, fint episcopi utiliter, qui contra illam furerunt hoffiliter; non invidemus, imo amplectimur, optimus, hortamur, & quos in vita aut fepulchris invenimus, intrare cogimus; ut nondum quibuffam perfuadentur, quod non ex corde, fed ipsos quaerimus. Apostolus Petrus, quando Salvatorem negavit, & Et ita fecit

Autoritas contra illos qui non reftituuntur in integrum.

An & qualiter reftituendi ad priora.

Fol. 17. di.

Ad fi qui voluerint reftituti ad priora.

flevit, & apostolus mansit, nondum accepterat prohibitum Spiritum sanctum: sed multo magis illi eum non accepterat: qui a corporis corrupage divisi (quod solum corpus vivificat Spiritus sanctus) extra ecclesiam, & contra ecclesiae ecclesiae sacramenta tenuerunt, & tanquam civili bello nostris contra nos exercitibus signis armisque pugnaverunt. Veniant, fiat pax in virtute Jesu Christi, non virtus charitas illi cui sanctae civitati dictum est, *Fiat pax in virtute tua, & abundantia in turribus tuis*: non se extollant adversus paternum sollicitudinem, quam pro ipsis, & pro tantis populis, quos deripiunt, vel decipiebant, colligendis, & habuit, & habet: non superbiant, quod in eos fuisse pit: non referant ad elationis suae malum, quod facit se propter peccatorum: sic multitudinibus per schismata, & haereses peretonibus subvenere confuvvit.

Sic ergo ex his colligitur, quod pro pace ecclesiae fuit refutuendi: aliis, aut certiante cuiuslibet non fuit refimendi: quia incidens semel in schisma, non potest amplius prosuvere: ut in *c. nos confuvvitudinem* 11. *dist.* 9. *c.* 1. *q.* 7. *c. omnes*, *cum sequentibus*, notat abbas in *c. quia diligentia de elect.* Nec tuetur eum, quod paratus sit abjurare schisma: quia postquam semel lucidit in notorium schisma, non potest amplius administrare sacramenta: ut *inc. dilectus c. fi. de temp. ordi.* Potest tamen semper ex gratia eum eis per solum papam dispensari, quando schisma est contractum, quia discesserunt ab obedientia veri papae, & non per alium inferiorem: ut dictur *in d. c. quia diligentia in primo oppositione per abb.*

Non obstat, quod dicit August. de Anto. quod schismatici semper fuit recipiendi, quando fant paratí abjurare schisma: quia intelligo quantum ad unitatem cum ecclesia, & superiore, & non quod fuit reflitutus semper ad priores dignitates, honores & loca. Ad quod facit, quod dicit idem abb. *in d. opp.* referendo Oftien. ibi, quod illud, quod dicitur, quod postquam quis ex ipsis ad ecclesiae pofit perafiam punitionis, efficitur novus homo: ut *in c. fortuum* 50. *di.*) debet intelligi, quod quoad Deum poenitent non despicitur: ut *in c. quemadmodum de poenit.* Sed licens quoad ecclesiam militantem: quia ex quo semel efficitur inhabilis, non recipitur ab ea ulterius sine dispensatione ad administratum, per text. ibi in *c. quia diligentia*, & *cap. quia circa de bigo. & cap. dilectus*, & *cap. fi. & cap. post translationem de renun.*

An papa qui fuerit, & non abjuravit in concilio, remanet illegitimus, & nulla, ut ipse ordinet in concilio, & quod pofit cancellare, & quod pofit cancellari ab eo, & pofit ab illo revocari ab eo, & pofit ab illo revocari ab eo, & pofit ab illo revoc

mationem, &c. & circa reformationem in capite *eli* decretum de non creandis cardinalibus, & *continuio, frequens*. Sequitur igitur, quod papa tenetur illis obedire, quia fint a Deo disposita: quia quicquid eft cauta cauffa eft cauta cauffati *l. manuffiftum ff. de jofift. or ju.* Et maxime eo quod per juramentum, & votum se obligavit Deo, & cardinalibus: quia lege divina, & naturali ipse ligatur ut fupra dictum eft, & infra latius dicetur. Et fi contravenire, gravius illis peccaret, cum fit in majori dignitate: *ut in c. cum quidam de jureju. Vasall.* quod notetur per Joa. An. *in c. magna pofi prin. de voto*. Et idem in futuro judicio illis cetera punietur. Unde glos. *in c. prafufi. l. q. 5.* dicit, quod ficut papa fuper omnes praeeminet fine comparatione, ita fi unde fe habet fine comparatione tanquam Diabolus damnabitur fecundum Joan. de Imola. *in d. c. de conffi.* & glo. *in c. aliorum q. q. 3.* Qui Joan. de Imola. adducit *de parat. de c. pofi prin.*

Inde etiam dicitur, quod papa, & imperator ligantur fuo contractu: ut *in c. de probat.* quia ligantur jure naturali *d. c. t. & Cafar de publica. q. l. digna vox C. de ll.* Et licet Deus fubjecerit legis principi, non tamen fubjecit contractibus, aut conventiones, dicit Bal. *in c. 1. de natura feudi*, & dicitur *in d. c. t. de probat.* Et licet non fit fubjectus regulis arbitrivis (ut dicit Bal. *in l. 1. in 11. col. C. de fervit. & aqua*) tamen bene fubjectus eft obligationibus, conventionibus, & pactis: ut probat idem text. & ibi Bal. *in c. 1. de natura feudi*. Et ibi ipfe inducit ad comitem Papiae, quod non poffet per imperatorem privari fine juftae cauffa. Inde etiam Bal. *in l. qui fe pativi C. unde liberi*, voluit, fi imperator concedit illicitè feudum cuipiam pecuniae & utitur, verbo, *indulgemus*, quod non fit donatio, fed venditio: & ideo quod non poffit revocari. Et idem dicit Paulus de Caftro *in l. digna vox de ll. C' in l. 3. §. fi quis vero C. de Juftini C. confit.* Imo plus, Paulus de Caftro *in d. l. digna vox*, vult quod intantum ligatur princeps ex contractu, ut nec etiam de pietatibus poffit contravenire, quod contrarium magis contrarium fidei humanae, quam rati, quae inter eos plaeuerint, non ferrarent *ut in l. 3. §. fi de pac. ubi* Bal. refert Arifiotelem admonuiffe Alexandrum, ut promiffa obfervaret, & quod *abbas* multa fuis legaverat. Quinimo Cy. *in d. l. digna vox* (& refert Bal. & modern. *in d. l. 1.*) dicit, quod etiam Deus ligatur ex his promiffione. Ad quod vide Bar. *in l. 1. §. non fuis in ff. ff de dolo*, pactis enim funt de jure gentium, quod eft immutabile: *l. ex hoc jure ff. de jofift. & ju. & §. fed naturalia infti. de jure natu. gen. & c.* Principes enim licet fit folutus lege politiva, non tamen eft folutus a dictamine legis naturalis, nec a lege natura: quia eft animal rationale *ut Ariffoteles*, dicit Bal. *in l. 2. C. de fervit. & aqua.* Imo & capitula facta per imperatorem cum fuditiis debent fervari, & non debent infringi etiam per fucceffores: ut dicit Bal. *in d. digna vox & d. c. t.* Et pacta inita per Federicum Imperatorem, & civitates Lombardiae funt fervanda per fucceffores: *ut in c. t. de pace Conftan.* ibi Bal. *de in d. c. t.* Talos enim contractus, qui funt cum principe habent naturam bonae fidei contra Dominum, dicit Bal. *in c. 2. §. fi quis vero de pace conftan.* Et dicit Bal. *c. 1. in §. fi qui fen. de, pof.* quod rationes, & naturales conftitutiones ligant etiam principem: quia potentius eft jus naturale, quam principatus.

Et hoc facit ad Bal. quod dixit Eugid. *in conff. 12.* & refert Feli. *in c. ad audientiam de praefcrip.* quod papa ligatur jure pofitivo prohibente alienationem bonorum ecclefiae (*ut in c. non licet papa* 12. q. 2.) & in iis, quae concretio fubftantiam contingitur propter rationem naturalem. De quo vide *in c. fine exceptione* 12. q. 2. per Lauren. de Rodulphis *in* 3. q. quia in illo cafu ratio Egidii non multum placet: quia eft nimis longa, cum omnis lex ratione conftitat *l. di. ca. confuetudo & Leum ratio ff. de bonis dam.*

Et quamvis princeps non ligetur lege legis, ligatur tamen lege conventionis, & contractus, dicit Bal. *in l. 3. ff. de conffi. princi.* Inde etiam cauft. *in d. c. t. de probat.* dicit, quod pacta inita per imperatorem cum fubditis non funt fervanda per fucceffores imperii, nec poffunt revocari. Ita dicit *in* 3. *notabili: & dicit*, effe ad hoc fingularem text. *in d. c. t. de probat.* Et idem dicit in alio habente potefatem legis condendae, ut in papa: allegat, quod dicit Bar. *in l. civitas ff. fi certum pe. C' in l. Cafar. ff. de publica. & text. in l. penul. C. de dana. inter vi. & mora.* Si autem non obligaretur ex fuo contractu, tunc non effet contractus citroque obligatorius: & per indirectum interdiceretur principi commercium hominum: quia nullus vellet cum eo contrahere, ut dicit Bal. *de alienatione princeps libus ff. de ll.* & late dicitur *in d. c. t. de probat.* Habet enim fubfiftentiam a jure naturali, quod per principem revocari non poteft: *ut in l. 1. C. fi ingenua jus vel uti. pu.* & Innoc. *in c. quae auctoritatem de conffi.* Idem ponit Cy. *in l. digna vox C. de ll.* & clarius Bal. *in conffi. 171. in 1. volu. Conffi.* Et ibi *Bal. in d. digna vox.* Ad idem etiam funt notabiliffima conciliia Baldi *in 1. volu.* (violetted 456. cum duobus fequen. & maxime in fequentibus) ubi dicit, quod imperator non poteft revocare ftatuta, nec minuere honorem vetterum vafallorum, nec fupprimere dignitatem non vacantem, quae non eft in abftracto, fed eft in fubftantia, fine cauffa: quia jur quaefitum alteri non poteft fupprimere, fed de jure fibi aperto bene poteft difponere pro libito voluntatis *ut in c. 1. qui fucceffores tenantur colla.* 10. Et principes licet de perpetuo poffint dispensare, non tamen in praejudicium alterius, licet fit Dominus mundi: ut ipfe dicit in immediate fequen. conffi. Ad quae, quando princeps obligatur, adde quae pulchre ponit Jafon *in l. ex imperfecto C. de ufufru. & Bal. in c. 1. de natura feudi*. Et bene facit conffi. cauft. 140. ubi licet papa revocet omnes confiftoria de rebus ecclefiafticis, tamen intelligitur revocafie contractum confualem ab eo concilium: quia non et papa, fed tanquam privatus confiftor gefffit.

Et dicit idem Joan. de Imol. *in d. c. t. de conffi.* quod intantum papa adftringitur fuo voto, & juramento, quod non poteft fcilicet abfolvere praeter id, quod notatur *in 15. conffiliorum C. de conffi.* quia inter abfolventem, & abfolvendum effet difficilis perfonarum. Ad hoc facit, quod dicitur *in d. c. fi. de ufufru. C' in c. per mofaica. de pen.* Nemo enim imperare fibi, neque fe prohibere poteft: ut dicitur *in l. penul. ff. de arbi.* Facit, quod notatur *in c. fane de offi. delega. & in c. non ejt de voto* ubi fine cauffa dispenfatur fuper voto dicitur non tutus quod Deum: quia ibi judicabitur ou telle, quo judice, ut dicit ibi glo. allegat 9. q. 3. *aliorum*. Unde fecundum Do. Anto. fubjectus eft papa determinationi *comuis servaque fecrum de pend. C' remiff.* quia licet non adftringatur lege pofitiva, adftringitur tamen mente legis, & naturali aequitate determinante aliquid circa peccatum, allegat ad hoc Joan. An. *in c. fignificafti de verbo*, juridictioni, *de fur. compe.* Qui hoc ibi aperte dicit, quod quod cum fit homo, qui peccare poteft, habet fe fubmittere poenitentiario: quia cum non habeat fuperiorem ad quem poffit recurrere, habet fe per fcifpum alteri fubmittere: quia fecundum legis divinae veritatem, cui eft fubjectus neceffe habet poenitere: ideo adftringitur ad obfervationem mentis dicti *in omnis* quoad Deum. Quod & ponit, & fequitur Anto. de Butrio, & Domi. *in t. de conffi.* inde non poterit, nec fe per fcifpum abfolvere, nec per aliam facere fe abfolvi.

Dicit tamen Joan. de Imola. *in d. c. t.* quod licet male facit non fervando, in fua perfona, id quod habetur *in c. 2. de i. omni utriufque fexus*, forte per hoc non habebit locum contra eum poena ibi inferta; cum ipfe non fit fubjectus juri pofitivo: ut *in c. propofuit de concef. prebend.* & fic, quod non adftringatur de lege canonica, fed lege divina, & naturali: & ideo quod male faciat propter naturalem, & divinam legem, quam in fe continet *d. aqua mris*. Quod clarius tenet, & profequitur Andreas Sicu. *in d. c. de conffi.* illa pofitiffimam ratione, quia five confeffio fuerit inftituta in paradifo cum dixit Dominus *Adam*, Adam ubi es? & fecit eum confiteri peccatum fuum? & papa ligatur lege divina, five fuerit introducta per traditionem ecclefiae univerfalis (ut vult glo. fingularis de poenit. *di. 6. in fomma*) & papa ligabitur confitetione tangente ftatum univerfalis ecclefiae. Inde abb. *in d. c. fignificafti n. 7. ed. dicit*, quod conftitutio papae *d. c. fignificafti n. 7. ed. dicit*, quod conftitutio papae fondata fuper jus divinum, adftringit papam quoad mentem, licet non quoad verba, & poenas, quae addunitur ultra jus divinum. Et Alexanus *in fumma in l. 1. to. 20. 5.* dicit, quod papa tenetur confiteri, fed quod non tenet fervare conftitutionem *c. omnis*.

Dicit tamen Domi. *in c. infuftum to. di.* quod papa peccat non fervando illum canonem, & hoc ex quadam naturali ratione, quia ita adftringit papam licut alios. Quod intelligit dominus Anto. *in d. c. omnis in 1. q.* ex quadam decentia aequitatis, & non ex necefitate. Quod intelligo refpectu temporis, & poenarum, & alterum in d. c. indudum per conditionem generalem ibi, & non refpectu confeffionis: quia tenebitur confiteri, & poenitere de commiffis. Unde licet papa poffit difpenfare, quod aliquis diutius differat confeffionem, quam ab ecclefia inftituatur fit, non tamen poterit difpenfare, quod quis falvetur fine confeffione: ut dicit S. Tho. *in q. fen. di. 17. q. 3. ar. 2. ewaftum c. 5.* refert, & fequitur cauft. fancti Stati, *in tract. de pa. pu. q. 46.* Et dominus abb. *in c. quaesivit* 3. *col. de fponfi.* dicit, quod papa non poteft fine cauffa remittere obligationem Deo, quae fuerunt per juramentum: ut 24. q. 2. *manet* 2. 3. 4. 5. *fi ii qui.* Ex quo infert, quod fi papa non poteft abfolvere aliam a juramento in Deum facto, & in vinculis fertina nec legitima: ergo a fortiori non poterit abfolvere *fi de pen. & remiff.* Ad quod notat Joan. An. *in c. fignificafti de fp. compr.* Facit in fimili, quod nec epifcopus poteft fcifpum abfolvere a juramento: ut *in c. ut fi clerici in fi. de adulteriis defpnd.* De quo per archi. & Joan. An. *in c. 3. de conffi. in 6. C' in regula, cui licet in mercu.* & Joan. Cafalis *in c. illis in 7. q. de fponfa.* per Cy. & Bal. *in author. quibuffungue modis. C. de furcofan. crede. & in l. cum ipfe. C. de contraheu. emp.* & Bal. *in l. digna vox. C. de ll.* & Petrus de Anchar. *in repert. c. canonicum in 12. q. de conffi. & in d. c. 1. ex. vi. in 6.*

Et ex eorum dictis (maxime abbatis) fequitur fi loquimur in jure naturali inferiore ex lege, quod licet ex condonatione temporal papa ad obfervationem, tamen non ardatur poenis illius legis: fed fi in jure naturali inferiore ex praemiffione propria ipfius papae, tenetur de necefitate ad obfervationem. Facit, quod dicitur *in d. c. t. de probat.* Et fic ideo in ipfe tenetur obfervare ficut quilibet alius catholicus. Facit, quod dicitur *in magna de voto.* Pro hoc etiam facit glo. *in c. quanto in verba abfolvi, circa fi. de pen.* quae vult, quod quando votum, & juramentum honeftè, & licite fervari poffunt, papa fine cauffa commutate non poteft. Pofta, quod dicitur *in cap. cft Cleofius de pen.* & quod dicitur *in c. 1. de fponfa.* & Speculum. *in 1. de leg. in §. nunc offendendum, verff. hoc* quoque, & dicit abb. *in c. quaesivit inter de reuon.* Quod intelligitur effe difpenfatum in ea materia aliquis privati: tunc enim tale juramentum videtur haberc implicitam conditionem, nifi per illum privatum remittatur: & ex quo agitur de illius utilitate tantum non poteft perfum privatum remitti. Facit, quod dicitur maxime per Anto. *in cap. fient de fponfa.*

Illam etiam conclufionem, quod papa teneatur obfervare votum, & juramentum, nec poffit fcifpum abfolvere, tenet abb. *in c. quanto de fponfa.* quia fi non poteft abfolvere, ergo fine cauffa abfolvere fuum fcifpum. Dicit tamen, quod in dubio praefumitur cauffa quoad ecclefiam militantem: *ut in c. non eft de voto*, & per legitta *in 1. fi C. fi quis non eft de voto*, & per legitta *in 1. fi C. fi quis vel uti. pu.* Ad idem eft, quod conftituto papae *d. c. fignificafti n. 7. ed.* dicit, quod cauftatur papam quoad mentem, licet non quoad verba, & poenas, quae addunitur ultra jus divinum. Et Alexanus *in fumma in l. 1. to. 20. 5.* dicit, quod papa tenetur confiteri, fed quod non tenet fervare conftitutionem *c. omnis*.

Dicit tamen Domi. *in c. infuftum to. di.* quod papa peccat non fervando illum canonem, & hoc ex quadam naturali ratione, quia ita adftringit papam licut alios. Quod intelligit dominus Anto. *in d. c. omnis in 1. q.* ex quadam decentia aequitatis, & non ex necefitate. Quod intelligo refpectu temporis, & poenarum, & alterum in d. c. indudum per conditionem generalem ibi, & non refpectu confeffionis: quia tenebitur confiteri, & poenitere de commiffis. Unde licet papa poffit difpenfare, quod aliquis diutius differat confeffionem, quam ab ecclefia inftituatur fit, non tamen poterit difpenfare, quod quis falvetur fine confeffione: ut dicit S. Tho. *in q. fen. di. 17. q. 3. ar. 2. ewaftum c. 5.* refert, & fequitur cauft. fancti Stati, *in tract. de pa. pu. q. 46.* Et dominus abb. *in c. quaesivit* 3. *col. de fponfi.* dicit, quod papa non poteft fine cauffa remittere obligationem Deo, quae fuerunt per juramentum: ut 24. q. 2. *manet* 2. 3. 4. 5. *fi ii qui.* Ex quo infert, quod fi papa non poteft abfolvere aliam a juramento in Deum facto, & in vinculis fertina nec legitima: ergo a fortiori non poterit abfolvere *fi de pen. & remiff.* Ad quod notat Joan. An. *in c. fignificafti de fp. compr.* Facit in fimili, quod nec epifcopus poteft fcifpum abfolvere a juramento: ut *in c. ut fi clerici in fi. de adulteriis defpnd.* De quo per archi. & Joan. An. *in c. 3. de conffi. in 6. C' in regula, cui licet in mercu.* & Joan. Cafalis *in c. illis in 7. q. de fponfa.* per Cy. & Bal. *in author. quibuffungue modis. C. de furcofan. crede. & in l. cum ipfe. C. de contraheu. emp.* & Bal. *in l. digna vox. C. de ll.* & Petrus de Anchar. *in repert. c. canonicum in 12. q. de conffi. & in d. c. 1. ex. vi. in 6.*

Facit pro illa parte, quod dicit Bal. *in l. 1. prin. ff. de pac.* dum allegat Magiftrum fen. quod etiam ipfe Deus obligatur ex promiffione, & ex pacto. Pro quo facit, quod legitur Gene. 9. ibi: *Ecce efte ftatum pactum meum vobifcum, & nequaquam ultra interficietur omnis caro aquis diluvii, neumque ultra*

merum ponam in nubibus, & erit ignum fudens in terrem me, & inter terram. Ad idem facit, quod legitur Genes. 17. & Exodi 3. *indes pedes nudemdetur, ubi-lis:* & Levitici 26. & Numer. 18. & 15. & Deuter. 7. & 2. Reg. 23. & 2. Parali. 6. Et Isaiæ 55. *Fiviam vobiscum pactum sempiternum.* Et Jeric. 31. *Perium domui Israel, & domui Judæ: Ecce dies veniunt non secundum pactum, quod pepigi cum patribus eorum: & iterum 33. Si irritum fieri potest pactum meum cum die, & pactum meum cum nocte, ut non sit die, neque nox, & pactum meum irritum esse potest cum servo meo David.* Et Ezechi. 16. *Juravi tibi, & ingressus sum pactum tecum:* sit Dominus Deus: & iterum 34. *Percim cum eis pactum pacis, & cessare faciam malos de terra:* & Malachiæ 2. *Misi ad vos mandatum istud, ut esset pactum meum cum Levi dicit Dominus exercituum: pactum fuit cum eo vita & pacis.*

Et de juramento legitur Genes. 22. *Per memet ipsum juravi.* Et Exo. 33. *Vade in terram quam juravi Abraham, Isaac & Jacob.* Et Deuter. 29. *Sicut juravit patribus tuis:* & 31. *Introducetis eos in terram quam juravi patribus eorum juravit Dominus,* & 1. Reg. 3. *Juravit domui Heli, quod non expiabitur iniquitas.* Et Psal. 88. *Semel juravi in sancto meo: & Hiobus: Sicut jugiter David in veritate tua:* & 94. *Quibus juravi in ira mea:* & 109. *Juravit Dominus, & non pœnitebit eum:* & 131. *Juravit Dominus Deus David veritatem.* Et Hiere 45. *In veritate juravit, & iterum,* 54. & 61. Et Jeric. 21. & 44. & 51. & Lu. 1.

Pro hoc etiam facit, quod si papa non potest fiere causa absolvere a juramento, nec a voto de per se, (*vide de juramento in c. quanto de jureju. & de voto in c. non est, & c. magna de vo.*) multo fortius quando concurrunt votum, & juramentum, debet teneri ad observandum: quia licet dictum est, triplex funiculus difficilius rumpitur: *c. 1. de rescr. & ju. 1. adulterium cum incestu.ff. de adul. cum simil.* Quinimo ubi ex causa fit absolutio, hoc fieri debet causa cognita, & parte vocata: ut ponit Inno. *in c. de aures, quod mirum canon, & in libr. de c. 1. pœnit. cel. de jureju.* Speccia in *li. de legato. 5. nunc offendendum vers. 2. 3. & sequenti.* Quod fine dubio est verum in inferiore a papa: sed in papa forte sufficit, quod ficat causam: quia forte potest absolvere absque alia difficultate ipsius causæ, per ea quæ ponuntur *in c. veniens de filiis presby. & in l. quidam confidebat. ff. de re judi.* & maxime cum in papa semper prælumitur causa: ut *d. c. quæ in ecclesiarum, & supra dictum est.*

Si tamen votum, & juramentum esset in favorem tertii, & fic esset quæstio inter tertia, tunc etiam in papa videtur requiri, & causæ cognitio fuper jurisdictione, & citatio partis, per ea quæ ponuntur *in c. 1. de causa possess. off. c. intra quatuor de mali. off. dec. in c. de ele. pafforalis de rescript. Et. de vonoquoque ff. de rejud. cum simil.* Quando enim juramentum est liritum, & obligatorium alteri, non debet relaxari nisi vocata parte: ut dicitur *in d. c. 1. de rescript.* & Oldra. *cons.* 186. *cr.* 1. & Pe. de Ancha. *cons.* 199. *incipit* pro supposito. Et si per contraventionem incidatur in periurium, non datur absolutio: *ut* ponit Fede. *in cons.* 30. *incl.* Pactum tale est, & Lodo. *cons.* 326. *incipit*, in præsenti consultatione. Anto. & Immol. *in c. debitores de pœnis.* Bal. *in l. 1. ad ff. C. ff adversus rem judi. & in authen. quod vis, C. de nuptiis.* Imo ifto casu quando concurrit tertium, etiam eo citato, fiet causa petitur absolutio, tunc eo casu potest dari absolutio, quando juramentum est illicitum, metu vel dolo extortum, vel de servendis uxoris, vel

A quippiam simile: ut dicit cas. *in ele. Romani §. 4. 16. C. 17. de jureju.* & Pan. de Castro *in prælectio cons.* 216. Unde si juramentum est liritum, & impedimentum (fetus videtur esse in propositio) nunc non potest peti absolutio: ut ponit archi. Joan. An. & Do. *in c. quæsivit de pac. in 6.* & idem Paul. de Castro *in d. cons.* 216. & Angelus *in l. quis pro eo in prin. ff. de fideiussio.* & Lodo. *cons.* 43. *incipit*, in causa propositio, *in vers. quod tertium:* & idem Paulus *in authen. sacramenta puberum. C. si adversus vendi.*

Item facit, quod obligatio de non creandis cardinalibus fine consilio alarum cardinalium, nec ultra numerum, videtur habere dispositionem, & originem a jure divino, licet pollea confiteatur, & hæmana constitutione videatur confirmata: ut per Bonifacium VIII. & plures alios postea in principio sumptuosum corum. Quod autem habetur ottuas a jure divino, probatur exemplo vetteris legis: quia fuit fic regimen fynagogæ: quod mitum videbatur ex monarchia five regno in pertona Moysi, & aristocratia five consultoria aliquorum optimatum in septuaginta fenioribus, in fpiritualibus erat Aaron summus facerdos, & poftea alii facerdotes Levitici generis coadjutores: ut legitur *Deuter. 17. c.* Qui autem fequendum proponitur in ecclesia *in c. per venerabilem qui filii fint legi.* per quem tex. etiam alib ibi & *in d. disputatione*, episcopi, dicit de jure poste defendi, quod papa non poffit fine consilio ardua fine consilio cardinalium: quia ifta eorum, quafi poteftfio quod debeat habere eorum confilium, eft de jure divino, de quo in ista litania dicetur, & late Feli. *in rubric. de constitutionibus.*

Confirmatur hoc: quia Chriftus ecclefiam fuam tanquam fibi dilectiffimam fponfam inftituit optimo regimine gubernandam: nam de fynagoga (de qua minus videtur) dixit, *Quid est quod adhuc ultra facere vineæ meæ & non feci ei?* Ifa. c. 5. In cujus figura in regna Saba cum vidiffet fapientiam Salomonis, & ordinem domus, & miniftrium ejus, non remanfit fpiritus pra admiratione. Clarum autem eft, ut inquit Ari. 3. *Poli.* quod melius eft illud regimen, quod eft mixtum, & cum conditionibus & temperamentis ex pluribus (ariftocratia appellatur) quam illud, quod eft in monarchia, & principatu unius, quod poteft facilifer declinare in tyrannidem, de quo vide archi. *in 3. poli notanda 1. d.* Eft enim monarchia unius principatus dicta a monos, quod eft unus, & archos, quod eft principes, quafi unus princeps: ut dicit glo. *in c. fundamento de electi. in 6.*

Et licet beatus Tho. *in prem. parte q. 103. a. 3.* vellit, quod ex fui natura principatus unius fit melior tamen faltem confideratis circumftantiis (quafi exitatur tyrannis, & quia rectius eft judicium quod pluribus fententiis roboratur: *c. prudentiam de off. dele.* quia in uno folo non reperitur tanta prudentia ficut in pluribus, ut dicitur *3. Poli.* & quia cuique fedifio, dum operatur, debet operantes participant: & quia in veteri lege fic reperitur inftitutum, ut fupra dictum eft) videtur, quod ex his papa debeat exercere ardua cum confilio cardinalium: ergo multo magis ubi eft juramen, & contra quod fine corum confilio non creabit cardinales.

Facit in fimili, quod legitur *dist. 6.* ubi folus Petri, fed nomine omnium apoftolorum in ordinatione diaconorum dictum eft, *Confiderantes viros boni teftimonii, &c.* & non dixit Petrus, Confitutum. Sic & Jacobus non a folo Petro, fed cum apoftolis ordinatus eft epifcopus Jerofolymitanus

B

C

D

E

F

A proprium juramentum, non videtur effe proprium ipfius papæ folius, fed cum toto collegio cardinalium: & fimiliter difceretur an fit legitima cauta petitur dispenfandi: nam ut dicit Bennar. Lapis proprius confilii eo principiofior eft, quo magis occulta, aliquoin non tam difpenfatio, quam diffpatio vocari poterit. 1. q. 7. *in dispositionem.*

Ad quod autem facit, quod eligere papam eft proprium universalis ecclesiæ: ut patet Oec 1. *Congregabuntur filii Juda & filii Israel pariter, & ponent sibimet caput unum:* in quorum locum propter difficultatem congregandi universalem ecclesiam fuccefferunt cardinales per conftitutiones concilitares: *tut ex in nomine Domini 3. dist. & 79. dist. per tu. de electi. c. licet & cle. 2. eo. ti. & c. ubi periculum eo. ti. in fin.*

Parifiorumter videtur, quod cum eorum confenfu debeant creari cardinales, ftante decreto concilii Conftantienfis, nec prominentia, juramento & voto: aliquoin videretur pre indicrium aufere eis poteftatem eligendi creando contra voluntatem eorum quofcumque vellet, & poftet eligere libi fuccefforem cotta *c. 1. & 2.*

Item quod teneatur ad obfervandum, arguitur ex eo, quod dicit glo. *in c. 1. ff. qui fin. de pofl.* quia dicit, quod principes non poteft diveftire vafallum feudo fine cuipa: quod idem eft (ut dicit Bal. ibi) quia bonæ, & naturales confuetudines ligant principem: quia potentatus eft jurisdictio, quæ principatus. Sicut etiam dicit Bal. *in c. cum omnis C fent. in fi. de judi.* quod principis privilegium non rumpit teftamentum: quia potentias eft, & fundrabilis teftamentum, quia privilegium, alleg. ut archi. 88. *dist. c. ejusdem.* Ad quod etiam facit, quod dicit tex. *in 1. 1. in verf.* hujus edicti equitas mutuatur *ff. de pac.* videtur velle, quod fi ex parte pacta fit de jure naturali, id eft genitum. Item quia in ore principum fermo debet effe verbum juxta illud, *Quæ prædecessorum tuorum gesta sunt, ignorare non licet.* Pal. 88. Et idem dicit. Bal. quod glo. prualleg. *in 1. qui fe patris in 10. colum. C. mode liberi* videlicet, quod non poteft principes revocare fuad donationes, nifi ex causa: quia ex eis fit fecundum naturam rei, vel precaria fuerit concefium; fine fuidfio cauta. Et idem replicat Bal. *in c. de novus forma fidelitatis*, ubi dicit, quod papa non poteft autere feudum vafallo fine culpa: ex cum in eo habeat utile dominium. Inde Cy. *in l. digna vox. C. de ff. dicit.* quod principes poteft contrahere cum fubditis, & tenetur illis de jure gentium, & civili quia naturalis ratio cooperatur. *l. bona fides. ff. depofit. Imm.* tamen *tex. 1. de proba.* dicit, quod principes non obligantur ex contractu civiliter fubdito, & quo ratio ibi dicitur dec.

Ad idem facit, quod dicit Bal. *in l. ex imperfectis c. de teftamen.* ubi dicit, quod aut aliter obligatur principem ab alio, ut quia alias inftituit cum hæredem: & tunc utitur jure communi, nec eft fo- E lutus legibus. Aut aliter confertur a principe in aliquem: & tunc fubditus fibi contrahit cum, & utitur jure proprio. *l. penal. C. de dona. inter virum & uxo.* & hoc quoad principis poteftatem, quia quoad honeftatem eft fecus: qui utitur jure communi: *ut d. digna vox.* Aut recipit perfectionem ab alio, ut eft contractus: & tunc utitur communi jure, & non jure proprio. *l. Cæsar ff. de publica.* Ex quo patet, quod tenebitur femper ad obfervationem promifforum, nec poterit illa revocare de fua potentia. *c. 1. de proba.* Et ita etiam concludit Angelus *in d. l. digna vox.* Inde dicit Bal. *in d. l. digna vox*, F quod

quod capitula facta per imperatorem cum subditis non debent infringi per successorem, nisi ex parte subditorum intervenisset dolus. Ad hoc adducit glo. in *authen. de defens. civit.* §. *multa*, & ibi inferit quod facta inter imperatorem, & regem Francorum. Et idem *in c. 1. de probat.* ad pacta facta inter regem Francorum, & regem Angliæ: & ad pacta inita inter imperatorem Federicum, & civitates Lombardiæ, quæ continentur *in tit. de pace Constan.* Et idem Bal. *in l. fi. in fi. C. de transact.* ad pacta inita inter papam, & imperatorem cum civitatibus, quod sunt servanda nisi intervenerit dolus. Et idem Bal. *in c. 1. de naturæ fen.* dicit, quod licet Deus subegerit papæ canones, & imperatori leges, non tamen subegit eis obligationes, & contractus: quia obligantur fieri per ipsos homines. Et arguit contra Cœlestinum, qui de mente sua facitur gratiam, & de fero auferebat, & alteri conferebat. Et idem Bal. in consultationibus juris canonici dicit, quod licet imperator sit dominus mundi, non tamen est dominus morum: idem dicendum in papa. Et idem Bal. *in l. 2. C. de servis.* dicit, quod principes sit legibus solutus, non tamen est solutus dictamine rationis: quia est animal civile politicum, & nulla auctoritas nec principis, nec senatus potest facere, quod principes non sit animal rationale mortale, nec omnis obligare se legi naturæ, vel a dictamine rationis, vel a lege naturæ. Hinc etiam dicit Bal. *in l. 2. C. in legatis C. ad legem quod Deus*, principes, & ecclesia utuntur jure communi in rebus a jure respectis.

Ad idem est, quod dicit card. *in canon. 1. 17. quod incipit* Dominus noster, ubi etiam sunt plura ad propositum, maxime quod dicit Inno. *in c. mandat de jud.* ubi dicit, quod licet imperator reverat legem, per quas concessum est privilegium ecclesiis, tamen privilegia durant. Et est ratio secundum card. *in d. canon.* quia dispositio legis contendens privilegium non subdito, non tenetur tanquam lex (*t. fi. de jur. omnium judi. c. ecclesiæ de confirm. C. ex. in. de.*) sed tenet tanquam contractus, vel quasi, & talis est irrevocabilis. *c. de probat.* ad idem adducit quod dicit Bal. *in tit. de pace Constan. in §. omnes*, vindelicet; quod omnes contractus, qui fiunt cum principe habent naturam bonæ fidei. Et in §. *præterea ex.* ei. dicit, quod contractus celebratus cum principe habet vim legis quandq vitio caret. Facit, quod volunt Bart. Bal. *in l. 2. C. de liberis C. eorum Ide.* Et idem Bal. *c. 1. de naturæ fen.* dicit, quod Federicus primus, qui fecit commune Papiæ continem in certis castris, non poterat revocare, nisi dictum est ipsis. Et idem Bal. *in c. 1. §. ad hoc in 7. col. de pace jura. fer.* per glo. ibi dicit, quod licentiatus est laxus Perusinus ad quinquennium, non potest auferri de plenitudine potestatis, quia emptores possient agere ad interesse contra commune.

Unde licet papa sit supra jus positivum, non tamen est supra jus naturale gentium: & licet non potest constitutio disponere, quod non fiat justitia, eadem modo non possit papa venire contra conventiones initas cum eo, qui veniret contra justitiam, & contra rationem naturalem, & contra jus gentium, quod vult pacta servari: quæ verbat, ut dicit Bal. *in tit. de confir.* facrum potest in otre pronuntia a Deo. Facit, quod dicit Inno. de adminiſtratore, qui juravit servare justitiam: *in c. 1. de confir.* Leges enim sunt divinitus per ora principum promulgatæ. *16. q. 3. c. nemo 8. di. 1. quo jure. 1. §. 1. imperatores. 1. §. in fi. C. de profcript. longi temp. præscriptione. 1. §. de profcrip. in C.* Unde dicit

A Bal. *in 1. de interdictorum §. fin. princi. credi.* quod principes debet servare conventiones factas cum subditis: & subjungit dictum est. Et plus dicit Bal. *in c. 1. de naturæ fen.* quod imperator, vel papa cum nota pontefice fua, non potest fine causa privare regem, vel dicentem, vel marchionem feudatarium, nisi forte infeudato tenderet ad eversionem imperii, vel papatus: ut dicit idem Bal. *in authen. omnes peregrini. C. commercia de fuscit.* Et petit Laudem. *in rubr. de pactis. Rubr. 165. per. 4. cap. 1. de naturæ fen.* Pacta etiam etiam per principem sunt servanda, & illius attingitur *d. c. 1. de probat. C. c. 1. de pac.*

Et Deus ipse figitur ex pacto: ut patet Gene. cap. 9. ibi, *Ecce ego pactum pactum vobiscum &c. negne erit deinceps diluvium super terram: & ibi, arcum meum pacum in nubibus, & erit signum fœderis inter me & terram &c.* ecc. concordantias supra allegatis. Et si Deus adstringitur pacto, multo magis papa, qui juraret aliquid quod est bonellum, & licitum in fea affumptione: & maxime quando fuisset gemina obligatio, & promissio ante pontificatum, & post: arg. eorum, *quæ pontinuter in l. fi. C. ad leg. Rod. I. antiqua. C. ad Pollipe, & authen. fine a. not en. 16. C. infi. de ad. §. de constitutia. c. cap. Clerikus de juriqurum.* Et quod dicit Bal. *in l. cum filiamus. C. de agricolis & conjoricis. vi. & Roman. in l. nuda. ff. de dona.* Bal. & Pan. *ff. de Cond. in l. publica. ff. depositi. doc. in c. ff. cauta de fide infirm. cum fonil.* Inde etiam delicta recipiunt augmentum per reiterationem secundum Inno. & Bal. *in cap. novit de judicis, cum fimilibus.*

Et si dicatur, quod aliud est quando per papam aliquid deducitur in pactum, & conventionem cum alio: vindelicet quod contrahentes interi naturliter obligati, & teneri ad observandum: *in c. 1. cap. 1. de probat. & in c. 1. de naturæ fen.* fed in propofito non eft celebratus aliquis contractus, fed funt quædam capitula in concilio inter cardinales inita, & postea per papam approbata in vim consultam ordinationis five coollitutionis, & legis inter eos, quæ eft revocabilis ad notum intendentis, *l. omne innovatione. C. de legibus. cap. 1. fancimus. C. de reftc. l. fi quis in principio delegat. 3. cap. cum olim de regali.* Unde politio, quod papa tenetur ex conventione fua feruare, tamen poteft illa revocare ex quo eft lex, & ordinatio quædam: licet etiam fet mutatur ratione temporis, *capitula, non debent cum fimili. de consuetud. C. affi.*

Ad hoc respondetur, quod potestas papæ est jus, & potentior prohibitio, quæ cauftatur per vim constitutionis: ut ponit Innocen. *in ca. quanto de confac. de* Bal. *in l. 1. ff. de confir. principum.* Facit, quod dicit Cy. *in l. in urbe ff. de Rom. Iomi. & ibi* Bal. & tex. *in l. 1. ff. ad municipa.* & ibi Bar. & vide quod dicit Alexan. *in l. civitas circa ff. ff. ff. cr. p.* de contractibus initio quæ erantur, quod habet vim legis quod cives. Unde licet pactum, vel contractus, vel conventio facta per papam obtinent vim legis (ut *l. penultima. C. de dona. inter virum & uxorem.*) tamen eft fortius, quam lex: quia illud feruare tenetur: & ex quo conventio duorum perficitur, non poteft diffenti unius tolli: ut ponit Cy. Bar. & Bal. *in l. digna vox. C. de legibus*, & d. Anto. *in dicta capitulo primo de confir.* Imo poteft legem condendo feipsum ligare, ponit Joa. Mo. *in cap. 1. de confir. in 6.* & Bal. *in l. 2. C. de fententis rapot. rect.* Unde videtur, quod fortius fit vinculum capitulorum istorum quam pacti, & conventionis, ex quo per viam capitulorum constitutionis facta funt.

Item

B Item poteft responderi, quod ifta ordinatio fa-cta cum cardinalibus transivit in vim cujusdam quasi contractus inter papam & cardinales, unde effetinter irrevocabile: ut voluit Innocen. *in cap. in mofra de iuju. & inc. novit de judic. & in c. diffetius de temp. ordi. & cap. qua in ecclesiarum de confir. & Sepu. in tim. de verb. §. nunc dicendum. & de confirm. vel. §. nunc vero.* & d. Anto. *in capitulo primo de confir.* Nam privilegium concessum fubdito transiens in vim constitutionis non potest illi fine fua, *in. 1. ff. nemo potuit. §. de iuffi. & ju. & in l. ea qui de exercit. mercatorum. in 10. li. C. de l. quod femel. ff. de decre. ab ordi. facien. & in l. privilegia C. de facrofan. reclo.* Anto. *in cap. cum M. de confirm.*

Facit quod dicitur in capitulo *ad apostolicam, de fpons.* & quod dicit Bal. *in qui fi partis C. mandatori. & in l. fi cum mili. ff. de dolo. & in l. mopta. ff. de fous.* & quod dicitur *in d. cap. novit de judi. Pan. de cafiro. in l. digna vox. C. de legibus.* glo. penult. *c. ad apostolicam de re ipsed.*

Et abb. *in c. novit.* poft Inno. & alios ibi, dicit quod fi principes facit privilegium, vel statutum in cum fubditum, videtur fatisfacere conventione cum eo: & ideo fi revocat non nocet illi, licut non nocetur revocato contractus, fed cum fubditis contractum non potest revocare nisi beneficium ipius statutum. *l. fundi. C. de fundis patri. li. 10. dicit* Bal. *in d. quis fe patris.* Unde potio quod capitula constantia per viam ordinationis, tamfine mors in contractus & tanc irrevocabilia: maxime quod juramentum de tenendo concilium infra biennium, quod eft licitum & honestum pro reformatione ecclesiæ.

Ad quod factum ea quæ dicuntur *in d. ca. quamvis de pac. in 6.* & Alexan. *tract. 4. in penultimo colum. in 2. tract.* videlicet quod a tali juramento non potest peti absolutio, maxime cum tale juramentum fit appositum super eo, ad quod tenebatur virtute constitutionis, *frequens*, in concilio Constantiensi edita: ad quam erat affectus ex quo videtur illam approbasse: quia omnia nobis facimus quibus authoritatem impertimur: *l. 1. C. de veteri jure iuris. cap. fi. de legitimat. de ea. & R.* ita consulit Bal. *in consilio.* 86. *in tertia parte.* Ex quo videtur quod non possit illam tollere fine concilio. *Lunatires. Ferrarg. par.* Facit quod dicit *archi. in cap. fina. 15. di.* poft glo. ibi, quod papa non poteft revocare statuta concilii contra falutem & statum universitatis ecclesiæ: & quod dicit Innocen. *in capitulo, insignificant de officiis excommunicationis & in c. quanto de confirm.*

Et maxime ex quo vellet venire contra, ut feraffolveret a juramento & voto: & fic ex propria fua voluntate fine aliqua causa. Et fic non fomus in casu, in quo agitur de ista qua concernunt mere jus positivum, & in ita quo deponent plene a poteftate ejus: fed ubi eftum fotum obligatio in vim legis (videlicet conflitutionis conciliarie, *frequens*, per eam approbatur) fed obligatio naturalis virtute juramenti quod obligat parte, & obligatione. Et ita Deo virtute voti: & fic juris divini. Et fic funt plura vincula: primo ipsa conflitutio, *frequens*: quæ habet confirmatione cum antiquis canonibus fanctorum patrum, qui plures statuerunt tenenda concilia: et 17. *C. 18. di. per totum.* & fuit plures confirmatis: ut in concilio Basilienti, & per ipsimmet denuo: feiendo promittit anto: & poft affumptionem reficiatis: tertio juramentum, quæ to votum, maxime appositum ad observatiam dictæ conflitutionis.

Jacobatii de Concil.

Unde fi doctores in alterio tantum dubitant (ut fupra diximus de juramento, quod eft prestitum pari: ut in *cap. quanto de juramo. poft glo.* & in voto in *cap. non de voto*) videtur quod non dubitarent doctores ubi omnia concurrunt, quod non poftit fe abfolvere. Facit quod dicitur, quod fi aliqui et concelli facultas dispensandi cum aliqo de aliqutorio, non poteft dispenfare fi erit natus et dispfiscio adulterio: et ponit Joan. An. *in addit. Speca. in tit. de dispenfat. in §. nunc fili fint.* Item, quæro fi natus, & *verf.* Item quæstioni. & Oldi *confilio 249.* facitum tale eft, quidam rex. & Lado. *in l. 1. verm. §. de vion. ff. fidei. mandat. & confilio 356. ad fi.* ibi quæro probatur. & abbas *in c. per venerabilem 2. de conflitu.* ibi, his præfuppofitis, *quæ fifi fint fiat legi.*

Similiter dicit Bal. *in l. item quam C. de fideicommiff. in 12. colum.* ubi voli quod eft dispenfatum cum filio fpurio non narrata qualitibus, quod erat fpurius natus ex adulterio & incestu, non valet legitimatio: quod pulchre examinat Alexan. de Imaol. *in confil. 61. corpi.* nobilis vir. in 2. colu.

Et hinc fimiliter de communicato pluribus excommunicationibus: ut dicitur poft glo. *in c. ex parte de offi. ordi.* Et de pluribus juramentis, ut ita *glo. li. 1. fpurju. in d.* Et de reftitutione prostitutionis *in authen. fine a mor. C. ad Pellipe.* Et de pluribus confirmationibus: ut in glo. *in verbo*, poda, *in tit. de ind. de Spolitatio.*

Sicut etiam fi aliqui dati: eft facultas dispensandi cum adultero & cum incestuoso, non poterit dispenfare cum adultero & incestuoso fimul, ubi agitur de pluribus: ut ita ponit Cy. que eft dispiratio Cardic. incipit, *papa*, & ponunt doc. *in capitulo, si fi clerici in §. de adulterio de judi. C. in l. fecundaff. de verborum obligat.* & Angelus Perusius *confilio. de affi. in §. omnium.* & Gundalfivus de Villadiego *in tract. de legg. in 14. qualitiet.* & Joan. An. *in addit. ad Speca. in tit. de dispenfat. in §. nunc* de quo vide plura *in l. 2. ff. de verbo. obli. in illo articulo*, Quando fab fimplici contractuar mutuum.

Unde fiet quando agitur de prejudicio partis, non de prejudicio tertii, quæ dicit dominium ex eo: 3 me fine causa (ut in *l. item fi verberetur. ff. de servitutib. C. in capitulo, quæ in ecclesiarum de reaufiin. per tot. C. in l. Lucius. ff. de civit. Se notabiliter archi. in. per principatus in princ. q. 9.* 3. quod pulchre ponit card. *cardi. 147. in ultimo colum.* ponunt quæ dicit Innocen. *in c. quæ in ecclesiarum de confir. C. in c. debitores despenjo. C. in c. quia plerique de immun. eccle.* ubi dicit quod fi principi fine causa facit confirmationem contra jus naturale, per quam dominia dicitur transferre in alium, non eft servanda etiam in foro judiciali: de quo vide Feli. late *in d. c. quæ in ecclesiarum*, 3 eodem modo videtur dicendum, quod non poftit concedere non obstantibus promissionis factæ de tenendo concilium: maxime quia quod fiat concilium, videtur concernere bonum universitatis ecclesiæ. Unde non videtur quod possit papa poftit dispenfare contra Bracenscolli, fi per talem dispenfationem vel revocationem decoloraretur universalis ecclesiæ status: ut *1. q. 7. cap. ita.* Specu. *in to de dispenfatione in §. nunc lex autem. verf. 12.* ubi flatus. & quod dixi fupra: & quod ponit archi. *in c. fient 15. di.* Sic intelligantur glo. quæ dicunt, quod papa non potest dispenfare contra universalem flatum ecclesiæ: ut *nuptiæ inc. literas de reftit. spolia.* Ita dicit abb. *in c. fugitivi de elec. in 3. colum.* facit quod dicitur *in c. fiquidem. 25. q. 1.*

Item

Item ubi dicitur, quod papa absolvit a juramento semper intelligitur eiusdem discretionis precedentiæ vel dicit glo. *in c. quanta*. Cum ergo in propositio nulla sit discretio, nec causa dispensandi contra dicta capitula, imo cum sit maxima necessitas tenendi concilii, non debet posse licenter fine causa dispensare, nec tollere promissa facta. Item quod debeat illa ferrare nec posse se absolvere, facit quod capitula continent illa quæ sunt in se licita & pertinentia ad bonum universalis ecclesiæ: puta congregare concilium, & quod non possint ad certam cardinales ultra numerum 24. juxta constitutionem conciliarem, nec infeudare res ecclesiæ & similia. Cum ergo tecundum aliquos papa non possit arbitra expedire tres cardinales, ut dicunt, ergo est ultra (sicut de principe fine concilio procerum *arg. c. intestatis de jureju*. dicit Pau. de Cast. *in consil. 72. in 6. col.*) videtur, quod nec creare cardinales, quod potest Bal. *in c. de naturali fea.* de pontiut post Joan. Mo. *in c. super eo de testam.* in fi. ubi dicit, quod gesta per papam quæ erant ardua, retractata fuerunt quia gesta fine consilio cardinalium. Item archi. *in c. sunt quidam. 25. q. 1. in prin.* Ostien. & Joan. An. *in c. antiqua de priviu. cardi.* & Immol. *in c. ex gestis de elec. monetf.* Et ex hoc dicit Bal. *in 1. fi. C. de desuc. reficiendi*, quod papa Urbanus reformando oratoribus Petrinis querentibus expeditionem pro factis civitatis dixit, quod negotium erat ardum, & quod non poterat in camera expedii, sed erat expeditendum in consistorio cum cardinalibus: & quod idem respondit Carolus in civitate Pisana.

Et idem (quod non possit expedire ardua fine cardinalibus, nec deponere, nec condemnare cardinales fine consilio cardinalium) tenet abb. *in c. 2. de cle. non resf.* Ad quod tex. *in c. per venerabilem qui filiisfilios.* & ibi abb. quem tex. etiam ad hoc allegat abb. *ibi in d. c. 2. & in c. 1. de fundamentis de electi. in 6.* & jura quæ dicunt, de fratrum nolitorum conflio: ut *in d. c. super eo. C. 1. de renun. in 6.* *C. de etiam. appellacio de rejudi. in 6.* *C. in de schisma. in fi. cum fimile.* Et Bal. *in 1. cum multa c. de bonis quæ liberis.* ubi dicit, quod in infeudatione rerum pretoriarum, debet intervenire consensus cardinalium. Idem Joan. de Fan. archi. & Domi. *in c. cum redempt.* 12. q. 2. Idem card. Alex. *in 1. non licet papa. inf.* 12. q. 2. *licet in d. c. cum redempt. ex. can.* & 9. aliter dixerit.

Ad quod etiam facium quæ dicit abb. *in c. confirmatos de relig. domi.* ibi vult quod fine peccato non possit alienare de bonis ecclesiasticis, ut dicitur *in d. c. non licet.* & plus etiam dicit, quod non possit papam aliquem benefictum maxime epifcopatu, vel dignitate fine causa, de quo infra late in locis remillibus allegatis.

Et quod non possit alienare res ecclesiæ Romæ fine consilio cardinalium, patet archi. *in d. c. non licet 12. q. 2. & in c. Adriana 21. q. 63. di. &* late Feli. *in c. ad audientiam de præscrip.* & per abb. *in c. duodum el. 2. de electi. & in c. quanta. 41. in 1. vol.* & aliquid infra in solutione poll adducta in contrarium.

Ad quod nullum bene, quod penit Henricus Bucich. *in c. magna de voto.* ubi fuper illo ar. quæ liceant, decenat & expediant papæ, dicit quod licet Oftien. dicerit omnia licere papæ quæ non sunt contra fidem, tamen intelligi debet, dummodo non dicuntur 40. di. *per pecatum* mortale: allegat quæ nulla dignitas, nullum privilegium posset peccatum excusare. allegat. 12. q. 2. *non licet.* nulli enim A Christiano licet peccatum mortale committere *c. si de præscrip.* In his tamen (scilicet in quibus papa peccat mortaliter, sicut & quilibet alius) ait quæritur quoad transgressionem decalogi, & omnia alia quorum commissio, vel omissio ex lege divina vetetur aut novi testamenti judicatur peccatum mortale: & eo casu tunc præmissi vera: aut quæritur de ejus quæ ex lege canonica mortalia sunt: & in his omnibus licet ejusdem quod licet (ut *in c. propofuit de consef. probem. C. c. fi. de fimo.*) tamen licet omnia licere, non tamen licet omnia (*C. de cle. in 6. C. de testibus.* Quæ cauta debet fumi ex qualitate negotii, personæ, loci & temporis. 19. di. *ca. 1. C. 2.*) Judicium autem ministræ semper requiritur. *C. de no. judi. in fi.* Cæterum ut dicit cauta non potest papa contravenire capitulis juratis. vide de cat. 22. q. 2. *d. c. non licet.*

Inde dicit Oftien. & Joan. An. *in c. antiqua de priviu. quod papa potest, vel debet facere fine consilio cardinalium, cum fint omnes copos cos:* & quando mittit cardinalem legatum vocatur legatus de latere papæ. Et idem non jurari fidelitatem papæ fient aliis epicopis: ut dicitur *in d. c. antiqua.* & maxime ftante antiquata consuetudine hoc faciendi cum cardinalibus, quæ consuetudo dat jurisdictionem: ut *q. 9. 3. consuetudo.* *de pœnitentia cum contingat cum fimil.* Unde dicit Joan. Mo. (ut fupra dictum est) *in d. ca. super eo.* multas collationes de episcopatibus & abbatiis per Celestinum fine consilio cardinalium factas fuisse cassatas per Innocentium facerdotem: & fimiliter quod per Benedictum XI. fuerunt suspensa statuta quæ Bonifacius ejus predecessor contesserat Matthæus fine consilio cardinalium, ex quod tangebant ecclesias, licet aliqua effent justa. Quæ omnia refert Joan. An. *in d. ca. super eo. de hære. in 6.* & vide Martinum de Lande. *in tract. de cardinalibus, num. 21.* Etcundum quod dicit idem Joan. Mo. & refert cardi. *in d. c. 2.* non præsumitur, quod faciat cum bona conscientia, si illa faciat fine consilio cardinalium, & debent per successores revocari. Et non vale concedere, quod papa possit expedire ardua fine consilio cardinalium secundum abb. *in d. c. 2.* de quo per Feli. *in eu. de conf.*

Et pofito, quod papa possit explicare etiam sine cardinalibus & creare cardinales (de quo arti. late in locis fupra allegatis per doc. & Albert. *in tra. C. de li. 6.* in locis late etiam pofitis per Feli. *in tra. de conf.* ubi pofitis, an conferendo, vel ter possit hoc introducere: & per Jafonem *in 1. placet. C. de sacrosanct. eccle.*) tamen nullus negat quoad quamlibet se condentia debeat ardua explicare cum cardinalibus: cum dicantur pars papæ, unde Bal. loco cardinale dicitur Infes papa: ut dit Joan. An. *in c. fcilicet de penit in 6.* Et dicentur inveniri papæ. Oftien. *in c. antiqua de priviu.* Et ex ditiis terræ, Joan. de Fan. *in c. Sacrofanta 21. q. 2. de elec. non nos.* Item dicuntur coadjutores papæ in officio papatus: ut *in d. c. per venerabilem.* & *sunt mihi qui fiti fint legi.* & *in c. fundamentis de electi.* Et fratres: ut *in c. quam pravum. 1. dist.* & *in c. apostolice de re judi.* Et vocati in parem solicitudinis: ut *in c. ad honorem de cathe.* & *ufu pal.* Et dicuntur collaterales: ut *in c. 1. C. 2. de affl. in c. 6.* Et pars corporis *c. 9. 1. 8. rorum.* De quibus plura dicis funt in art. de ordine fedendi in concilio, qui præferantur, cardinales ne an quatuor patriarchæ: vide cardi. *in c. licet de elect.*

Et princeps licet fit legibus solutus, tamen profitetur fe de legibus vivere: ut *infi. quibus non. tetis. in fi. C. C. de li. 1. digna vox. C. C. de legibus.* *L. hæc confultissime §. ex imperfecto.* Bal. *debonis qua libe. 1. cum multa C. de legat. 3. 1. ex imperfecto C. B. di. quæ contra C. c. infinguis de fla. mo. C. in c. pœnitenti. ti. 3.* Papalis enim potestas debet esse auctrix & cultrix honestatis & justitiæ: ut *in c. 1. §. fed diversum in ti. de alienn fen.* five fint leges ab eo, five ab alio conditæ: ut *in l. nam magistratus ff. de erbi.* Inde dicitur, quod licet papa fit dominus beneficiorum & in illis habeat plenitudinem potestatis (ut *in c. 1. de prebon. in 6.*) & dicantur omnia licere, tamen esse *in potestate* (*C. de cle. non resf. in pendon.*) ita ut dicatur, quod possit aliquem privare beneficio fine causa (ut ibi notatur, & *in c. per principalem 9. q. 3.*) tamen illud debet intelligi modo, quod non dispensatum in dubium, verum hoc *in consil. 143. incipit.* Videtur. Imo abb. *in c. conflitutus de relig. domi.* valt quod fine causa non possit: de quo *in d. c. per principalem 9. q. 3. & in diffinitione ex. ma. quæ inter.* episcopus, & *in c. fi. de confir. nei. vel instit.* & ibi Decius, & Barhartius *in c. quod translationem de offi. legat.* Unde Bal. *in c. 1. in §. ad hæc de pœcipum. fin. dicit* quod si papa de plenitudine potestatis auferat alicui beneficium, debet eidem providere de alio equivalenti: refert Feli. *in d. c. de pœn.*

Et ex hoc quod debet explicare ardua cum cardinalibus flante manente antiquata consuetudine, & fic ubi nulla intervenit obligatio, vel promissio, vel pactum, nulla magis in proprietio videtur, quod debeat tenere etiam de necessitate, ex quo intervenit promissio cum juramento & voto. Item quod teneatur servare votum fecit, quod revocando pitis potentiti Deo: ut *in c. non est de voto.* Et votum est de jure divino: juxta illud Psa. 75. *Vovete & reddite Domino Deo vestro*, ut dictum est *supra: & in c. magna de voto.* & Ecclesiastic. 5. *Si quid vovisti Deo, ne moretis reddere: displicet enim ei infidelis & stulta promissio, sed quodcunque voveris reddo: melius est non vovere, quam ut votum promisis non reddere.* Si ergo est de jure divino, & contra jus divinum non potest papa dispensare cum alio (ut *in c. fcan. quidam 15. q. 1. & ca. intendo, quod papa cum alio. C. c. esf. Christus C. c. quanto in glo. de jureju. C. d. c. non est de voto*) multo minus cum feipso poterit: *ut d. c. fi. de inofficiosis testis c. per nobis de jureju. In his enim quæ sunt de lege naturæ, & in præceptis divinis non potest per hominem dispensari, & præterim in præceptis primæ tabulæ, quæ ordinant directe ad dilectionem Dei: ut dicit Tho. *in secunda secunda q. 88. ar. 10.* Accedit quod ex inobservantia voti dicitur quis incurrere infidelitatem: quia non observare votum est frangere fidem Deo: ut dicit S. Tho. *in secunda secunda q. 88. ar. 3. & 10. & 9. 89. ar. 8.* Sed de infidelitate papa arguitur & accusatur & deponitur a papatu: ut *in c. fi. papa. 40. di.* ergo ex non observantia voti potest papa deponi: ximæ concurrente periurio. Facit quod dicit S. Tho. *in secunda secunda q. 89. ar. 8.* obligatione juramenti & voti.

Item facit ad hoc, quod licet papa dicatur habere plenitudinem potestatis, tamen debet intelligi modo regulatur per consilium cardinalium: quia ut dicit car. *in c. licet de electi. & in verpo. c. propediems de fen. recom.* non debent allentatores papæ volentes illi complacere illi fuadere, quod omnia possit pro libitibs, quali etiam possit illicita, & licitas plus quam Deus, qui ex hoc sequntur multi errores & periculi in ecclesia. Hinc dicit archi. referendo Lau. *in c. funt quidam 25. q. 1.* quod papa non potest facere legem generalem fuper universali Ecclesia: cum ecclesiæ fint conflituendæ: quod & sequitur cardinalis *in d. repe. c. perpediemus*, & abb. Siculus *in disputatione*, episcopus *in 5. col.* Hinc dicit etiam cardi. ibi *in d. ca. perpediemus*, quod non poffet tollere *c. si quis fuadente*, fine consilio cardinalium. Unde propter arduitatem hujus fuit quod ab retro successoribus (ut inquit Bernus *in q. de conferatione ad Eugen.* quia judicant totum orbem) multo magis valuit obligatio, & promissio, & tenetur observare. Ad quod facit, quod dicit Oftien. *in c. 1. de dis. non resf.* quod licet dicatur, quod solus papa fine consilio cardinalium poterit expedicuum (ut *2. q. 6. c. idem*, *C. 9. q. 3. c. ruoffa*) non ex fimpliciter dicitur de cardinale, fed de papa, quod non dicitur in dubium, verum hoc pofit fine consilio cardinalium vel concilii facere.

Item fi debet intelligi plenitudo potestatis cum fupra dictum est *in c. 1. quanta*, & fupra dictum est) videtur quod capitula fic inita per cardinales, quantumcunque evitant regulativa potestatis papæ, fint proprer bonum publicum servanda. Patet infimili: quia qui civilem non potest tollere jus naturale, nec jus divinum, *in § naturalia infti. de jure nat. gen. C. in. C. in c. fuper quidam 25. q. 1.* & dictum est fupra. Tamen hæc potest illud modificare, & interpretari cauta fuadente: ut patet *in c. fi. nunc. C. de reg.* *C. in c. cum effet co. ti. C. in c. fi. C. de fideiuf. C. in c. relatum* (& ibi dicit *de reg.* Facit quod dicit Bar. *in c. 1. omnes legali, de infti. C. in c. cum contingat de jureju. C. in c. a nobis post glo. de dec.*) Nec per hoc dicitur tolli plenitudo potestatis, sed id tempus (dispendi, donec fit numerus 24. fiat dicimus; quod papa non videtur tollere jus tertii fine causa, cum ad tempus tollit: ut dicitur *in d. quidam. C. de precibus imperat. offi.* Sic ergo dicamus in propotito, quod cauta propter fictionem fummorum pontificum, licuerit cardinalibus facere dicta capitula in conclavi: & multo magis obligatio illa debet esse servata. Facit quod dicit tex. *in c. 2. de prebon. in 6.* quod licet papa in beneficialibus habeat plenitudinem potestatis, tamen in aliquibus hoc specialius et contulit concludo.

Item licet dicatur, quod papa possit tollere contractus qui sunt juris civilis (scilicet ipsam actionem: ut *in l. 1. §. de negot. jis.* & dicitur *in c. 1. de jure. ff. de infti. & in.*) non tamen potest facere quin justitia redditur mihi: ut poluit Inno. & abb. & Feli. *in 36. col. ver. quæ in ecclesiarum de confir.* Similiter licet papa possit validare contractum nullum (*in c. 1. de transac.*) illud est verum, quando agit tanquam summus pontifex, fed quando de obligat & contrahit, tunc obligatur tanquam privatus & tenetur observare: ut dicit car. *in consil. 147. in 2. col. per c. 1. de probe.* & Ideo non poterit promissionem revocare. Et induciat ad illud, quod dixit Bal. *in authen. de confiscat. civil.* de prouiscos facta per Federicum Lombardis, quod tenetur observare: & in similibus obligationibus non præsumitur causa in principio: quæ illas de facili possint revocare contrarius omnes cum eo factos, quod poste abb. & Feli. pofit cum *in 40. col. in c. quia in ecclesiarum de confir.* & idem Feli. *in c. ad audientiam de prescrip.* Quod indicit ad illud, quod dicit Bal. *in c. 1. de nu. fen.* de comitatu Papæ, quod non possit per Federicum revocari: de quo fupra. Et non inmyterio hoc fuit flatutum in conflio Basilienli, in 23. sessione: licitum quod habeant flumpti ad pontificatum capitula ista jurare.

Item videtur per locum a minori, quod non possit revocare: quia si papa potest renunciare pap-

tui (*ut inc. 1. de renun. in 6.*) multo magis potest se abdicare ad certo modo administrandum pontificatum, *authen. multo magis C. de sacrosan. eccle.* Item si est vera opinio supra relata, quod papa possit cogi ad renunciandum papatui pro fedardo schismate (de qua late infra) eodem modo videtur, quod pro pace de unione redimenda inter papam & cardinales & bono regimine ecclesiæ, possit cogi ad observandum capitula purata & votata quæ sunt rationabilia.

Et pro illa parte quod teneatur observare, quod ante juraverat, poliset addnci in argumentum, *c. cum adeo. de reseriß. l. si quis publica ff. de judi. l. cum quidam pactis. ff. de juri. omnium judi. 16. q. 1. c. 5. dist. 1. de renun. item de electione canonum ad ff. 51. di. c. defuncta. & c. ex antiquis 54. di.* ut faltem vitetur scandalum, quod in fabulis & in ecclesia generali poliet ex inobservantia voci & fedefidei fidei: ratione cujus scandali potest procedi contra papam & accusari in concilio (maxime quando est incorrigibilis) juxta glo. *in 1. part. q. 40. di. & quæ dico infra in quæstione propria.* Et licet abbas *in c. cum venissent de judi.* loquendo in papa alienante terras ecclesiæ & scandalizante ecclesiam, dicerit, quod præsumitur causa in papa, tamen ipsemet contrarium dixerit *in c. qua in ecclesiarum de constit.* de quo vide Felei. *in cap. ad audientiam de prescrip.*

IN contrarium (quod papa non ligetur illis capitulis & quod possit feriptum abrodere a juramento & voto) primo facit, quod prælatus non conveniunt poliet translationem de eo, quod ante translationem fecit: *ut in cap. ex parte. 1. c. de translat.* cum tamen ad illa fingitur hodie quam fuerit heri. 50. *di. c. fermum*, proprie enim æfimulat ferro quia fecit ferrum de terra vollitur & purgatur, & ad melioram eium converitur, ita & papa per electionem & assumptionem ad papatum sanctificatur: *ut ex eo. non ous. 40. di.* Ideo poliquam transitus est, non requiritur de geliis ab eo ante adeptam pontificatum.

Secundo facit, quod licut servus, qui tempore fervitutis poterat conventi ad negotiorum gestorum, poli ad manumissionem minime conveniur propter illatus mutationem (*ut in l. cum adhum. ff. de nego. gesto. ff. in l. 1. C. ad servuos fin. falla.* Facit *1. c. cum cum ffq. de alimen. C. ibia. leg.*) sic videtur dicendum in papa, quod de eo, quod in conclavi promiliis dum erat cardinalis, faltus papa non poliit inquietari, fed soli Deo habere de voto & juramento reddere rationem, *c. esse Christus de jureju.* Sic dicimus, quod per mutationem perlonæ mutatur ratus rei: *ut in l. unica. C. de simp. incra. deposip. lib. 10.* & ponit Specu. *in tit. de ele. conjuge. in vers. ad hujus autem.* Et ex mutatione officii, vel dignitatis dicitur aliquid alicui esse illicitum, quod alias erat licitum, *c. hæ causæ. 1. q. 1. di.* Et mutatione conditionis & ratus variatur dispositio, *l. cum quis C. ff. cum Cornelius, ff. de folu. c. quemadmodum de jureju.* Et mutatione Ratus civitatis tollitur effectus lententiæ prius latæ. Bal. *in l. cum ex ovatione in notabili. 3. ff. de excusa. tuto.*

Tertio facit, quod licit per ingressum religionis quia obligatoria juramenta & voto (*ut in c. jureju. re de voto*, & per Innoc. *in c. debitores de jureju.*) ita videtur dicendum in papa, quod per adeptionem pontificatus centetur absolutus a juramento & voto: cum omnis religio consistat in pontificatu, & ea melius videtur commutatio. Facit quod dicit Bal. *in d. c. debitores*, & quod infra dico de commutatione in melius, quod non dicitur esse transgressio.

Quarto facit, quod in juramento semper intelligitur excepta authoritas superioris, *c. 35. q. 5. fin. c. de jureju. c. omnitenes*, & doc. late *in c. cum filiorum de reseriß.* & Joan. An. & Anto. *in c. non ab hoc.* Igitur in tali juramento, in concilavi emisso potest dispensare papa (cujus authoritas conlebatur excepta) ex vi juramenti contraveniente & dispensare.

Et ista intentione de juramento præfixo ante pontificatum. Ad quod etiam quinto facit, quod in quantum repetitione fede vacante facta, videtur multa: quia ab illis celebrata, qui nullam habent jurisdictionem. Et hoc patet *in c. ad apostolice de reseriß. & in c. cum cardinales* nullus fuerunt cardinales nullam recipiunt jurisdictionem, fed tantum poliunt illa explicare quæ fuerunt ad eorum electionem fecisse pontificis. Idem voluit glo. *inc. nihil periculum 15. q. 1. idem quoque de electis in 6.* & glo. *in c. 1. de schisma. in 6.* & *in c. 5. caeterum d. c. ubi periculum*, ex quo prædicta dicunt, quod similes ordinationes etiam si fint juratæ, non valeant. Et dicitur, quod minus collegia succedunt in jurisdictionibus vacantis fede episcopali: *ut in cuius qua. de c. cum alias de majo. & obedie.* & *in c. ad abolendam de haer.* non refert, quia principia eli via cardinalibus le limulfecerint in jurisdictione ecclesiali, ad hoc, ut vacent accelatæ electioni faciendæ propter imminentes periculum ex tarditate: *ut d. 5. jureiurum.* Facit quod in illatus dicitur in glo. *in c. accedentes in 5. de haer. in 6.* Item poliet esse alia ratio, quia clevesdar Ratus Petro tantum & fuccessoribus immediate a Christo: *ut in cap. 1. c. di. 15.* ita ergo, qui tenet vices Christi: *ut inc. ad apostolice de re judi. & in capitulo, pro humani de bonis. in 6.* Unde dicit Specu. *in tit. de leg. in §. nunc ostendendum, vers. 8.* Bal. quod papa est Petri fucceffor & vicarius Jesu Christi, vicem non puri hominis fed veri Dei gerens in terris, *c. 1. c. 1. c. de translat. pleba. & vide text. in c. unica ne vicin. Ecclesiæ. C. in tit. in prin. de jureju. & inc. nihi periculum 5. caeterum circa medium de electi. in 6.* Igitur non poliet talis potestas esse in collegio: quia si in collegium restituet ista potestas papa, loquetur, quod Christus plures fuccessive constituisset vicarios: ita quod papa mortuo tranfiret vicaria in collegium, & papa creato extinguetur potestas in collegio, & tiorum mortuo papa collegium potestatem refumeret: quod videtur absonum, *arga. 1. qui res. 5. arcum de folu. cum concordan.* Ideo in eos non transiliisqua jurisdictio: & ut esset omnis occasio vitandi jupremum potestatem quæ est in papa tantum (*ut in c. quod translationem de offi. legat. & vide Bal. in 1. reseriptis. C. de precibus imperat. offi.*) jurisdictiones fede vacante in nullo fuccedunt in jurisdictione papæ. Unde non possunt facere constitutiones vel ordinationes: *ut d. 5. jureiurum in fin. c. 1. di.* Et quia facere constitutiones est jurisdictionis: ut voluit glo. *in l. 1. ff. de juri. omnium judi. & Innoc. in c. cum accessissent de constit. & in c. excitandi Pastoralis de. in.* Probatur *in l. nulli. C. de sententiis ff interlo. omnium judi.* Bat. *in l. omnes potuit. ff. de judi. & jur. in. C. c. ut animarum de constit. in 6.* Et per hoc patet, quod non videtur vera opinio Bat. *in l. nihi adjunt. ff. de rata. & cuta. dicit ab iis*, qui voluit quod vacante fede papali appelletur ad collegium cardinalium, sicut appellatur ad papam si viveret; ex quo mortuo papa cardinales non fuccedunt in jurisdictione papæ: ut ibi est text. & Bal. quæ ibi hoc voluit *in d. §. jureiurum*, quoniam differentiam inter collegium cardinalium & alia inferiora collegia. Et hoc voluit Abe. *in d. 1. nihi adjunt.*, qui reprehendit illam glo. *c. nuliis 79. di.* quæ voluit, quod vacan. fede eccles cardinalium tenet locum papæ: quia imo ecclesia vacante, ejus caput & fponsus est Christus: ut voluit glo. *in d. cle. & in cap. 1. de fabrica. in 6.* Et quod non habent jurisdictionem cardinales, adducit Bal. hoc tenentem *in reali. filiafin. in 1. col. verfi. fuppon.* & vide cardin. *c. lice, in §. 9. de elect.* Et maxime hoc probatur, quod ad ea quæ fuit principi refervata: & quod ad retentionem cardinalium, quæ non possunt ipsi cardinales creare fede vacante, ut hæc dicitur *in d. c. 1. de elect.* poli glo. *in verbo, potestatis, & in c. nulliis, 79. di.* & dictum est supra in quæstione propria, quod ibi dicerunt, quod succederent, sequeretur absurdum, quod non esset necessarium papam eligi, ex quo eccles cardinalium Christi vicariatum haberet; nec esset expediens propter contrariatem, quæ posset inter eos exoriri. Ita dicit glo. *in verbo* non confonam, *in d. c. 1.* Et maxime in ordinationibus ipsorum, in quibus ipsi nullam habent potestatem, & concernunt plerumque dinosn potestatis papæ, de qua non poliunt ipsi tractare: quia papa. Facit quod dicitur *in c. 1. de translat. pleba. & in quod tractatu. de offi. legat.* Et hoc est clarum quando fedes vacat, & imminet fieri electionem: et in quæstione propositæ: in aliis autem casibus vide quæ dico infra in quæstione, Quid si papa est effectus insanitis, vel furiosus.

Sexto facit, quod dicit Petrus de Anchar. *in c. novembrium de electi.* ubi dicit, quod si ille qui juravit in materia dispensabili non haber superiorem, potest ipsemet fecum dispensare. Quod si admittitur in inferiore a papa non recognoscente superiorem, multo magis admittendum est in papa: & maxime quando ex causa fecum dispensat: ut dicit abb. *in d. cap. de reseriß.* & Felei. *in c. 1. n. 8. col. de reseriß.* ubi dicit, quod papa potest seipsum absolvere. Et idem volt Bal. *in l. non dubium in antepenult. col. allegando Innoc. in c. 1.* quod dicit esse notaxu dignum. Et idem refert Felei. *in d. c. 1. 17. col. verfi. fexta declaratio*, qui respondet ad rationem, *c. 8. de reseriß. cap. 1. de jureju. deposita.* Primo quod in hoc potest prosedere, quia potest committi alteri abolutio facta glo. *in c. fine cit. 1. de offi. deleg. & in c. nemo 9. q. 3. in fin.* & quod dicitur *in c. omnis de parro. C. remiß.* Ad quod facit, quod in finali dicitur, quod deficiente superiore potest, quis sibi ipsi jus dicere: ut dicitur post Innoc. *in c. olim ut. 1. de reseriß. finali.* & hoc tenet *in c. unica de mili. vasfal. qui contumax est in feu.* Secundo quod illa est regula justis politivi, cui papa non subjicitur *d. c. propofuit de concesß. prebend.* Facit quod in finali dicitur, quod quia abolvitur a voto per ingressum religionis: ut *in c. scriptum de voto*, & a juramento in melius commutando: ut dicit Innoc. *in c. debitores in fi. de jureju.* & *in c. 1. in 1. cum non de jureju.* ubi de hoc, & supra dictum est.

Septimo ad idem facit, quod juramentum debet haberi non contra, veritatem, justitiam, & publicam: ut *in c. cuiusdam testimonio 32. q. 2. c. 9. q. 2. c. 1. per hoc quod, c. non videtur vera opinio Bat. in l. nihi adjunt. ff. de rata. & cuta. dicit ab iis*, qui voluit quod vacante fede papali appelletur ad collegium cardinalium, sicut appellatur ad papam si viveret; ex quo mortuo papa cardinales non fuccedunt in jurisdictione papæ: ut ibi est text. & Bal. quæ ibi hoc voluit *in d. §. jureiurum*, quoniam differentiam inter collegium cardinalium & alia inferiora collegia. Et hoc voluit Abe. *in d. 1. nihi adjunt.*, qui reprehendit illam glo. *c. nuliis 79. di.* quæ voluit, quod vacan. fede eccles cardinalium tenet locum papæ: quia imo ecclesia vacante, ejus caput & fponsus est Christus: ut voluit glo. *in d. cle. & in cap. 1. de fabrica. in 6.* Et quod non habent jurisdictionem cardinales, adducit Bal. hoc tenentem *in reali. filiafin. in 1. col. verfi. fuppon.* & vide cardin. *c. lice, in §. 9. de elect.* Et maxime hoc probatur, quod ad ea quæ fuit principi refervata: & quod ad retentionem cardinalium, quæ non possunt ipsi cardinales creare fede vacante, ut hæc dicitur *in d. c. 1. de elect.* poli glo. *in verbo, potestatis, & in c. nulliis, 79. di.* & dictum est supra in quæstione propria, quod ibi dicerunt, quod succeder

ecclesiæ privilegio nullus metropolitanus potest fi-
ne consilio provinciarium causas tractare. Ergo Ro-
mana ecclesia quæ repræsentatur in papa (secundum
Bal. *in author. quas actiones C. de sacrosanct. eccles. & authi. in c. de praefectis in C. & in c. fundamenta de elect. eo. ti.*) non tenetur requirere consilium alio-
rum, ergo nec cardinalium.

Item cum sit major potestas conciliij quam cardinalium (*ut in c. pf. papa ad. dis. 3*) quæcumque audacia extra pertinentia ad fidem possit fine conciliio
expliceare *q. q. 3. cuncta*, multo magis poterit fine cardinalibus. Præterea papa folus est, qui habet universalem jurisdictionem, ergo ab eo solo omnes, qui omnia potest: ut dicit glo. *in cle. ad nostrum de here.* unde Paulus 1. ad Corinth. 6. dicit, *Nescitis quod Angelos judicabimus, quanto magis saecularia? ut in c. per nonnullos qui filii sint leg.* Et vide glo. *in d. cle. ad nostrum*, quæ dicit ecclesiam istam militantem exemplatam esse divinitus a triumphante. Allegat illud *Exod. 25. in fi.* ubi dicit Deus Moysi, quod omnia fecerat fieri secundum formam in monte, & illud Apocal. 21. *Vidi Jerusalem sanctam descendentem de cœlo*. Sicut ergo in ecclesia triumphanti unus est dilectus primogenitus, cui omnia obediunt & qui omnia administrat, ita in ista militanti debet esse unus, qui præsit omnibus (licet papa) cui omnes obediant & qui omnia administrat. Ad quod illud 12. *Metaphys.* Multitudo principatum mala (ponit abb. *in c. novit de judi. in 3. col.*) ergo unus debet esse principes. Facit text. *in c. dudum 7. q. 1.* ergo papa folus habet cardinalis. C
buis nam potestas data fuit Petro & successoribus principaliter (*ut in c. in novo 2. d. 19. & c. 1. de transl. ep. eo. ti. in folio de major. & obed.*) & non cum cardinalibus.

Ipse enim Petro æternæ vitæ claviges terrenij simul & ecclesiæ imperii jura commisit Dominus, dicit text. *in c. 1. 22. d.* quia Petro fuit dictum, *Pasce oves meas: ut d. c. folio*, & ex data potestas ligandi & solvendi *24. q. 1. quodcumque & d. folio*, & *c. ad apostolice de re judi. in 6. & c. per nonnullos*, *qui filii sint leg.* & ipse habet differentiam inter laycum & lepram: Ergo non habet requirere conciliarum cardinalium de necessitate. Et ipse est, qui folus tenet locum Dei in terris: *ut in c. quanto de transla. prela. & c. 1. ut recite. here.* Et C
est vicarius Jesu Christi: *ut in c. fi. de transla. prela. & in c. inter corporalia eo. ti. & in c. ad apostolice de re judi. in 6. & in c. 1. de homic. & in c. nihil periculum in §. extremum de electi. eo. ti.* Et factum ab eo dicitur factum a Deo: *ut d. c. quanto*. Nec diipotandum est de ejus potestate, ne aliqua tranfiens super terram ponat os in cœlum *2. d. c. interrogas*, & Joan. An. *in regula ultimo §. regimij de regu.* Et non folum circa cœlestia, terrestria, & infertalia ipse gerit vices Dei, fed etiam super Angelos bonos & malos, quibus major est jurisdictione, & tormentorum administratione, cognitione & præmio. Ita diiputando dicit archiepisc. Flor. *in §. par. fum. ti. 23. ca. 6.* & ad idem ibi refert Augustinum de Ancona *in tract. de papa*. Qui allegat Chrysostomum dicens, quod homini mortali omnium quæ in cœlo & quæ in terra funt potestatem commisit Deus, & validiorem cœlo ecclesiam esse mon-
stravit. Quod & refert Peli. *in c. 1. in 3. col. de consti.* qui poft S. Thom. *in tract. contra errores Græcorum c. 66.* dicit, quod papa est primus & maximus omnium prælatorum, & allegat eumdem Thom. *in dicto tract. c. 71.* dicentem, quod papa in totum ecclesiam Christi universalem prælationem habet. Et Chrysostomum *homilia 85.* dicentem, quod Jacob. A bum localiter in loco terminavit, Petrum autem totius orbis magistrum & doctorem ordinavit. Et eumdem super Act. apost. dicentem, quod Petrus a filio super omnes, qui filii sunt, accepit potestatem, non ut Moyses in una gente, sed in universo orbe. Et quod dicere papam non habere universalis ecclesiæ primatum, est error similis errori dicentium Spiritum-sanctum a filio non procedere: tum ipse Christus Dei filius ecclesiam tam concreat & fibi confignat Spiritu-sancto quasi fuo charo & figillo: & fimiliter Christi vicarius fuo primatu & providentia universalem ecclesiam tanquam fideliis mitiens, Christo fideliem conservat. Ita beatus Thom. *in dicto tract. c. 66.*

Et refert Peli. quod idem Thom. *in tract. contra impug. relig.* dicit, quod ipsoiius ecclesiæ propriæ loquendo est Christus: ita autem dicitur ipsoiius fiicut minifiri ipsoiii exterius cooperantes ad generationem spiritualium filiorum, quos quidem non fiic fed Christo generant, qui quidem minifiri intantum ipsoiii dicuntur, inquantum veri ipsoiii obtinent: & ideo papa qui obtinet vicem veri ipsoiii in tota ecclesia universali, ecclesiæ ipsoiii dicitur. Et quamvis episcopus hic diecesis ipsoiius fit & presbyter hic ecclesiæ, non per hoc ipsoiius, quod fint plures ipsoiii unius ecclesiæ. Et ratio est quia facerdos ipso ministerio cooperatur episcopo tanquam principali, & familiter episcopi papæ, & papa Christo. Unde Christus, papa, episcopus, & facerdos non computantur in ipsoiii ipsoiii ecclesiæ: ut per eumdem Thom. *in q. dis. 24. q. 3. ar. 2. quæstiuncula 2. ad tertium argu.* & *3. q. 1. ar. 2.* & dixi supra in quæstione, utrum concilium possit illa facere quæ potest papa. Et dicit Thom. *in quarto in secundo*, quod papa *potuit in q. q.* dicit quod papa est vicarius Christi non folum inquantum Christus fuit ecclesiæ prælatus, fed inquantum fuit totius mundi Dominus, & quod ipse habet de fiuo totum fidelium posset ordinare. Unde & beatus Thom. *in tract. de regimine prin.* dicit quod omnes reges & principes Christiani in omnem fidem tenentur esse fubditi Romano pontifici. Et Innoc. *in c. 1. de offi. legati*, quod papa est vicarius fummi Regis & præset regibus & imperatoris: & quod si quis eorum esset minis levatus, vel injustitiam, papa cognoscere inter eos potestatis, & inquirere si adeat intentio, vel si secundum ipsoiii. Et idem Domi. *in c. certum 10. di.* Et dicit Innoc. *in c. cum illitterae de obtro. compe.* quod papa est orthodoxus omnium, & *in c. cum aperte in gloriamagna de actoria.* quod universi fubiunt papæ. Et cardi. *in c. ad hoc de offi. archi.* dicit quod papa dicitur cardo omnium ecclesiarum. Et S. Tho. *de virtut. Grecorum c. 72.* dicit quod est de necessitate falutis fubesse Romano pontifici: quod etiam dicit extravagans Bonifacii, *unam sanctam*, & glo. *in c. ad nostrum de here. in cle.* Ergo patet, quod ipse habet ex ipsa potestas potestas nullis vinculis alligata.

Unde de ejus potestate multa pulchra dicta ponit Gregor. XII. *in 2. libro registro in diffinitiuo*, & inter cetera, quod Romanus pontifex pare dicitur universalis, quod folus potest deponere episcopos, vel reconciliare, quod ipsi fiii licet pro temporis necessitate novas leges condere ac novas plebes congregare, quod folus potest ad imperatiffimos ingiuitus: quod folus papæ pedes omnes principes deosculantur, quod illius folius nomen in ecclesia recitatur, quod hoc nomen ell unicum in mundo, quod illi licet imperatores deponere, quod illi licet de fedea ad fedem occeffitate cogente epiftolarimutare, quod nulla fynodus absque præcepto ejus debet

debet generalis vocari, quod nullum capitulum nullusque liber canonicus habeatur absque illius auctoritate, quod fententia illius a nullo debet retractari, & ipse omnium fuis retractare potest, quod ipse a nemine judicari debet: quod Romanus pontifex fi canonice fuerit ordinatus, meritis beati Petri indubitanter efficitur fanctus, refiftente tando Evodio Papien. episcopo, & multis fanctis patribus afiipulantibus, fient in decretis beati Symmachi papæ continetur) quod catholicus non habetur, qui non concordat cum ecclesia Romana, quod a fidelitate iniquorum fubjectos potest absolvere.

Ipse enim est, qui tenet monarchiam mundi, & habet utrumque gladium: ut dicit decr. *anica in ti. qui filii fint leg.* Nam & Moyses, cujus fucceffor est papa, habet utrumque gladium *33. q. 2. sacerdotes*. Et Dominus noster Jesus Christus utroque gladio usus est: *ut in c. nonne de judi.* & ibi plene per doct. & *in extravaganti*, unam fanctam, & ponit Alvarotus *tract. 1. episcopum, vel abb. in suffra. fen.* & quod infra late in quæstione propria. Et tanta est ejus potestas, quod ipse dispensat in omnibus præterquam in articulis fidei: ubiac poft *abbas in cap. propiscit de concef. prebend.* Ipse enim folus est rector universalis ecclesiæ: ut dicit ibi text. & *in cap. nihil singularis §. extremum de electi. in 6.* & fanctus Thom. *in 2. opusc. cap. 85. & 86.* Et ejus potestas est ab Deo, ut ibi. Et a Deo habet ipsius potestatis plenitudinem, ponit Bal. *in1. refiripta C. de precibus imperat. offe.* Ipse est, qui dispensat contra apostolos, *24. d. c. folio.* & contra canones apostol. 82. *di. presbyter*, & contra vetus teftamentum in decimis non dandis, *de decimis parte, & c. feq.* dicit glo. *in d. c. propiscit*, & *in c. novit de judi.* Ipse omnia fuis *c. chaos* poft Bal. *in d. 1. refiripta.* & Specul. *in tit. de legato, in §. nunc ofendendum*: & *in §. nunc brevitter in ti. de diffenfio.* & *dcis.* ibi glo. & Felin. *in c. quam in ecclesiarum vol. 6. verfi. secunda conclusio de consti. alias eft in 10. col.* Et ibi adducit multas autoritates, & nulla cumulat, quæ pertinent ad hanc Bal. Vide abb. *in c. ad hoc de reforiat. & legat. Ann. in ca. ex publico de conver. conjuga.* & *in cap. nihil periculum de electi. in 6.* & late per Andream Siculum *in tract. de fiig. in pro. de decretal.* Dicit autem Innoc. *in cap. innotuit de electi.* quod papa non debet uti illa plenitudine potestatis fine causa: & contra universalem ftatum ecclesiæ non debet uti fine causa magna, & alias manifesta: ut ponit idem Innoc. *in c. quanto de consiue.* & Bal. *in 1. fi. c. fentem. reficin. non pof.* Et dicit Bal. quod non est diiputandum cum principe de potentia, fed de identitate: ita dicit *in 1. c. fi. de confti. prin.* Et de ifta plenitudine potestatis dicitur, & libet, licet, dicit Bal. *in cap. 1. de consiliis*, & vide abb. *in c. 1. ut recite. here.* Ifta enim potestatis plenitudo est fupra debitum paftoralis officii: ut ibi dicitur: de qua etiam vide *in d. cle. 1. ut ite pen. in c. propiscit de concef. prebben. c. per nonnullos.* *§. rationabiliq. qui filii fint legi. Joan. An. in c. 1. de confti. in 6. tex. in cle. pastoralis in fi. de re judi. 2. q. 6. c. decretos.* Bal. *in ca. 1. de confti. in 1. c. 1. in 43. q. C. de feriat. & aqua.* Eft enim ifta plenitudo potestatis plenitudo arbitrii nullis juris positivi fubjecta regulis: ut ibi: Et an indifferenter possit illa uti, abb. *in c. illa quotidiana de offi.* Et an in dubio per clausulas generales non obstiam, cenfeatur velle illa uti, Bal. *in 1. fi. teftamentum C. de teftam.* Anto. & Imol. *in c. quæ in ecclesiarum de consti.* Alex. de Imol. *in 1. fi. teftamentum C. de teftam.* Anto. & Imol. *in cle. quæ in ecclesiarum de consti.* Alex. de Imol. *in 1. fi. teftamentum C. de teftam.* Anto. & Imol. *on fulchet fil. de re judi.* Pau. de Castro *in confil. 280.* incipit

A confistorium Dei, & vicarii ejus fecundum eos, & refert abb. *in d. propiscit*. Et dicitur legatus Petri: *in c. in fanctis 2. q. 7.* Et ejus potestas, & potestatis plenitudo est liberas: *in ca. 1. ut lite pendent.* Et quando vult, quod facit, non propria fua, fed divina auctoritate facit: *ut in c. quanto de transla. prela. & in c. inter corporalia poft prin. eo. ti.* Et intantum, quod dicit d. Anto. *in c. fi. 25. colum. de cons. poftf.* quod ifta plenitudo potestatis quam habet papa, non poftest ab aliquo fuspiciari, quia illam habet a Deo, & ideo non potest ab inferiore poffideri: quia est incapax: & idem dicit. *in c. cum nobis de profcript.* Et idem est impenetrabilitatis. abb. *in c. hanc venerat el. 2. de poftu. prela.* poft Innoc. *in c. cum non liceat B de profcrip. & in cap. omnis anima, & in cap. cum inffantia 2. colum. de confi.* Et tanta est ejus potestas, quod potest omnia quæ vult: ut dicit Anto. *in c. cum nonnullos de judi.* Et folum Deum habet fuperiorem, & judicem: ut *in c. dilectum 9. q. 3. & cafta eos 8. q. 1.*

Et generaliter dicit Officn. ponendo regulam (& refert Joan. An. *in d. c. propiscit*) quia papa tantum habet potestatem, quod quicquid dicit, vel agit, acciaci, vel damnari non potest ab homine, nifi de hæreli 40. di. *si fi papa* ponit, Specul. *in ti. de accusatio. nonff. 2. q. 3.* Nec potest ei dici, cur ita facit? ipse enim est *de appellat de re judi. in 6. 9. q. 3. c. cuncta per mundum, & c. alionum, cum duabus sequen.* Et ipse est pater patrum, & concursus in jurisdictione cum quolibet ordinario, dicit Joan. Mo. *in cap. fi in tempore de electi. in 6.* & Bal. *in c. 1. qui fen. dare poj. in 1. colum.* Et de ejus potestatis plenitudine potes videre Alvarotum *in c. 1. propiscit*, vel abbatem *in chaos* poft Bal. *in d. 1. refiripta.* & Specul. *in tit. de legato, in §. nunc ofendendum*: & *in §. nunc brevitter in ti. de diffenfio.* & *dcis.* ibi glo. & Felin. *in c. quam in ecclesiarum vol. 6. verfi. secunda conclusio de consti. alias eft in 10. col.* Et ibi adducit multas autoritates, & nulla cumulat, quæ pertinent ad hanc Bal. Vide abb. *in c. ad hoc de reforiat. & legat. Ann. in ca. ex publico de conver. conjuga.* & *in cap. nihil periculum de electi. in 6.* & late per Andream Siculum *in tract. de fiig. in pro. de decretal.* Dicit autem Innoc. *in cap. innotuit de electi.* quod papa non debet uti illa plenitudine potestatis fine causa: & contra universalem ftatum ecclesiæ non debet uti fine causa magna, & alias manifesta: ut ponit idem Innoc. *in c. quanto de consiue.* & Bal. *in 1. fi. c. fentem. reficin. non pof.* Et dicit Bal. quod non est diiputandum cum principe de potentia, fed de identitate: ita dicit *in 1. c. fi. de confti. prin.* Et de ifta plenitudine potestatis dicitur, & libet, licet, dicit Bal. *in cap. 1. de consiliis*, & vide abb. *in c. 1. ut recite. here.* Ifta enim potestatis plenitudo est fupra debitum paftoralis officii: ut ibi dicitur: de qua etiam vide *in d. cle. 1. ut ite pen. in c. propiscit de concef. prebben. c. per nonnullos.* *§. rationabiliq. qui filii fint legi. Joan. An. in c. 1. de confti. in 6. tex. in cle. pastoralis in fi. de re judi. 2. q. 6. c. decretos.* Bal. *in ca. 1. de confti. in 1. c. 1. in 43. q. C. de feriat. & aqua.* Eft enim ifta plenitudo potestatis plenitudo arbitrii nullis juris positivi fubjecta regulis: ut ibi: Et an indifferenter possit illa uti, abb. *in c. illa quotidiana de offi.* Et an in dubio per clausulas generales non obstiam, cenfeatur velle illa uti, Bal. *in 1. fi. teftamentum C. de teftam.* Anto. & Imol. *in c. quæ in ecclesiarum de consti.* Alex. de Imol. *in 1. fi. teftamentum C. de teftam.* Anto. & Imol. *on fulchet fil. de re judi.* Pau. de Castro *in confil. 280.* incipit

incipit in facto præsenti. Et in casu dubio utrum censeatur velle illa uti, abb. *in cap. B. de matrimonio contrahendo.* *eccle.*

Unde ex his patet, quod potestas papæ, quæ est sibi cardinalibus, non potest coarctari, nec per cardinales, nec per aliquem alium, nec per ipsumet, nisi a folo Deo: quæ vlam habet, cui papa dictum est. Et ficut alii clerici non poſſunt etiam pacificendo renuntiare privilegio, quod non conveniunt eorum non ſolo ſuiſ ſed tiene ſibi ſuis ſi epiſcopi (ut in *cap. diligenti & cap. ſignificaſti de foro compe.*) nec privilegio canonis, *ſi qui fundente* (ut in *c. contigit de jen. excom.*) eodem modo non poteſt papa renuntiare ſuo poteſtati, nec ſuo ſuccſſori parem, vel ſuperiorem conſtituere, ſine voluntate Dei cujus judicio eſt ſuppoſitus. ut *cap. eloquium.* Nec ejus poteſtas poteſt ab aliquo, nec a concilio reſtringi: ut dicit Joan. de Ferr. *in cap. dudum c. 3. q. 6. & Abb.* ibi. Nec etiam eo conſentiente: ut dicitur *in cap. mun. autem. 3. 21. di.* & ponit Joan. An. *in c. eccleſia de conſt.* quia ejus poteſtas eſt immediate a Deo: ut *in ſacroſanctis. 22. di. & in cap. quamvis 23. di.* Ipſe ſiquidem dicitur Deo. Unde Rabanus *li. 8. cap. 1.* dicit: Leo quidem fortiſſimus beſtiarum ad nullius parcbit occurſum: & in Ainos, *Leo vincit, quis non timebit?* Leo quidem præpoſitus eccleſiæ intelligitur. Ita Rabanus. Unde papa dicitur ſumus pontifex ut epiſcopus, ſive limitationibus fabjectis ſecundum Bal. in *proœm. ff.* unde nec poteſt ſe ſubmittere juriſdictioni alicujus: quia tenetur in opportunis papalis ſtatus, & fedis. Sicut in ſimili dicit abb. in *c. eccleſia de conſt.* quod papa non poſſet libertatem omnes eccleſias juridiſ ſæculari, quia hoc privilegium ſori habent eleriei a Deo: ut notat Jnno. *in c. 3. de majo. & obe. & glo. in c. ſi impetratos. 96. di. glo. in cap. mamquam de conſt.*

Nec obſtat tex. *in cap. mos ſi incompetenter 2. q. 7. & in cap. mandatis & cap. auditum 2. q. 4.* Quia reſpondet Joan. An. *in 4. cap. ſignificaſti de foro compe.* quod ibi narratur factum ex humanitate, & non quod ex neceſſitate papa ſe ſubjecerit: quod oſtenditur verba *in ſi. d. cap. auditum.* ibi, hoc autem fudens non legem præſcribo ſenioribus ſed ſacra canonum. Et ex quo non haber ſuperiorem (ut *in cap. licet de eleb.*) ipſemet voluit ſe ſubmittere: nec fuit ſubmiſſio derogativa pontificalis poteſtatis, ſed ex quadam humanitate propria ad offendendum quod erat infimo illorum criminum, que ei objiciebantur. Quod & dicit Alva. *de planctu eccle. li. 1. or. 51.* Et ex dicto abb. *in d. cap. ſignificaſti.* ibi in d. juribus naturæ factum & non jus: quia de jure hoc fieri non poteſt, cum redundet in opprobrium Dei cujus eſt vicarius, allegat eundem Joan. An. in *c. eccleſia de conſt.* & archi. *in c. 1. de ſi in interpetentur*, & de hoc latius diximus in alio loco. Et de ejus poteſtate vide bonam glo. *in verbo*, privamus, *in cap. ad apoſtolicam de re judi.* & Specu. *in Iuco in hoc ſopra in ti. de accuſatione in verſ.* item papa. Iplc enim non ligatur aliqua lege poſitiva, *i. ad petitionem de eccſia. cum ſimil.* Et poteſt facere, quod facta habeantur pro infectis: ut *in tit. 1. in ſin. de immu. eccle.* Et non ſolum ipſe non ligatur ſua lege ſed nec quilibet inferior ligatur propria lege ſecundum archi. & refert Joan. An. *in cap. 2. de conſti. in 6.* Da quo vide ibi. & Bal. *in 5. ad hoc de poteſtate. fin.* & Bertach. *in tract. de epiſcopo parte 2. li. 4. q. 16.* & idem Bal. *in l. 1. ſimiliter modo C. de latine libe. tollen.* Ipſe enim promiſſiones factas ſubditis poteſt pro libito revocare ſecundum Innoc *in cap. in noſtra de injur.* & contractum cum eis initum, ſive concelſionem per eum factam revocare poteſt ſecundum Bal. in *l. 1. ff. de conſti. prin.* quia de plenitudine poteſtatis omnia eſt licent, etiam ſi violenter injuſta ſecundum Inno. *in c. quanto de juryſd.* Bal. *in l. cum te ſponſe C. de dona. ante nup.* Et quod erat validum poteſt annullare *16. q. 2. c. de his*, & de illis que fuerat a præda. *cap. cum apoſtolica.* Et de nihilo facit aliquid, & de aliquo nihil, *de conſecra. di. 2. c. revera. l. 1. C. de rei uxo. eſt. in prin.* Et quod vivat legibus, non eſt dicle neceſſitate, ſed de verbo honeſtatis; dicit Bal. *in l. digna vox. C. de li.* E diſputare de eo quem princeps elegit utrum ſit dignus, eſt facrilegium, *17. q. 4. c. ſacrilegium in glo.* Et in eo ſolo eſt fedes libertatis, & poteſt praferre aliquem ſuperiorem magis ſuo patrem, vel ſuperiorem conſtituere, ſine voluntate Dei cujus judicio eſt ſuppoſitus: ut *d. cap. eloquium.* Nec ejus poteſtas poteſt ab aliquo, nec a concilio reſtringi: ut dicit Joan. de Ferr. *in cap. dudum c. 3. q. 6. & Abb.* ibi. Nec etiam eo conſentiente: ut dicitur *in cap. mun. autem. 3. 21. di.* & ponit Joan. An. *in c. eccleſia de conſti.* quia ejus poteſtas eſt immediate a Deo: ut *in ſacroſanctis. 22. di. & in cap. quamvis 23. di.* Ipſe ſiquidem dicitur Deo. Unde Rabanus *li. 8. cap. 1.* dicit: Leo quidem fortiſſimus beſtiarum ad nullius parcbit occurſum: & in Ainos, *Leo vincit, quis non timebit?* Leo quidem præpoſitus eccleſiæ intelligitur. Ita Rabanus. Unde papa dicitur ſumus pontifex ut epiſcopus, ſive limitationibus fabjectis ſecundum Bal. in *proœm. ff.* unde nec poteſt ſe ſubmittere juriſdictioni alicujus: quia tenetur in opportunis papalis ſtatus, & ſedis. Sicut in ſimili dicit abb. in *c. eccleſia de conſti.* quod papa non poſſet libertatem omnes eccleſias juridiſ ſæculari, quia hoc privilegium ſori habent eleriei a Deo: ut notat Jnno. *in c. 3. de majo. & obe. & glo. in c. ſi impetratos. 96. di. glo. in cap. mamquam de conſt.*

Nec obſtat tex. *in cap. mos ſi incompetenter 2. q. 7. & in cap. mandatis & cap. auditum 2. q. 4.* Quia reſpondet Joan. An. *in 4. cap. ſignificaſti de foro compe.* quod ibi narratur factum ex humanitate, & non quod ex neceſſitate papa ſe ſubjecerit: quod oſtenditur verba *in ſi. d. cap. auditum.* ibi, hoc autem ſudens non legem præſcribo ſenioribus ſed ſacra canonum. Et ex quo non haber ſuperiorem (ut *in cap. licet de eleb.*) ipſemet voluit ſe ſubmittere: nec fuit ſubmiſſio derogativa pontificalis poteſtatis, ſed ex quadam humanitate propria ad offendendum quod erat infimo illorum criminum, que ei objiciebantur. Quod & dicit Alva. *de planctu eccle. li. 1. or. 51.* Et ex dicto abb. *in d. cap. ſignificaſti.* ibi in d. juribus naturæ factum & non jus: quia de jure hoc fieri non poteſt, cum redundet in opprobrium Dei cujus eſt vicarius, allegat eundem Joan. An. in *c. eccleſia de conſti.* & archi. *in c. 1. de ſi in interpetentur*, & de hoc latius diximus in alio loco. Et de ejus poteſtate vide bonam glo. *in verbo*, privamus, *in cap. ad apoſtolicam de re judi.* & Specu. *in Iuco in hoc ſopra in ti. de accuſatione in verſ.* item papa. Iplc enim non ligatur aliqua lege poſitiva, *i. ad petitionem de eccſia. cum ſimil.* Et poteſt facere, quod facta habeantur pro infectis: ut *in tit. 1. in ſin. de immu. eccle.* Et non ſolum ipſe non ligatur ſua lege ſed nec quilibet inferior ligatur propria lege ſecundum archi. & refert Joan. An. *in cap. 2. de conſti. in 6.* Da quo vide ibi. & Bal. *in 5. ad hoc de poteſtate. fin.* & Bertach. *in tract. de epiſcopo parte 2. li. 4. q. 16.* & idem Bal. *in l. 1. ſimiliter modo C. de latine libe. tollen.* Ipſe enim promiſſiones factas ſubditis poteſt pro libito revocare ſecundum Innoc *in cap. in noſtra de injur.* & contractum cum eis initum, ſive concelſionem per eum factam revocare poteſt ſecundum Bal. in *l. 1. ff. de conſti. prin.* quia de plenitudine poteſtatis omnia eſt licent, etiam ſi violenter injuſta ſecundum Inno. *in c. quanto de juryſd.* Bal. *in l. cum te ſponſe C. de dona. ante nup.* Et quod erat validum poteſt annullare *16. q. 2. c. de his*, & de illis que fuerat a præda. *cap. cum apoſtolica.* Et de nihilo facit aliquid, & de aliquo nihil, *de conſecra. di. 2. c. revera. l. 1. C. de rei uxo. eſt. in prin.* Et quod vivat legibus, non eſt dicle neceſſitate, ſed de verbo honeſtatis; dicit Bal. *in l. digna vox. C. de li.* E diſputare de eo quem princeps elegit utrum ſit dignus, eſt facrilegium, *17. q. 4. c. ſacrilegium in glo.* Et in eo ſolo eſt fedes libertatis, & poteſt praferre aliquem ſuperiorem magis ſuo patrem, vel ſuperiorem conſtituere, ſine voluntate Dei cujus judicio eſt ſuppoſitus:

quis non est à jure præfixus certus numerus cardinalium, sed est in arbitrio papæ. Imo Albe. de Rosata *in sup. de statu boni.* dicit quod decem ellet: quod ellent 72. ut judicent omnes nationes. Innocen. *in cit. ne Romani, in §. porro.* innuit, quod cardinales debent esse plures numero, licet non sit præfixus certus numerus. Et plures dixerunt idem, quod Albericus, quod ad minus deberemt esse 72. & voldicit esse tutius in urbe quemadmodum est forum diliepsuli Domini nostri Jesu Christi, & quia ro fuerunt Jungus. Repertor etiam, quod tempore Pontani papæ qui non poniur in catalogo, fuerunt 236. cardinales: ut habetur in chronicis, & refert Martinus de Laude. *in tract. de cardinalibus, in q. 2.* quod etiam potest cardi. Ro. de *d. §. porro, in §. nabilis.* Erit ergo in arbitrio papæ: ut dicit Martinus, *eorgn. cap. de cauſis de off. delega. C. 1. 1. §. fi. ff. de jure delibe.* & dicit Albericus in *d. ver.*

Ad idem facit, quod cardinales sunt subjecti papæ sicut, & certeri omnes nationes: ut *in c. cum Ita per mundum, q. q. 3.* Sed defectior non potest apponere omis suo futuro domino per quod gravetur ejus libera potestas: ut dicitur 8. *q. 3. Aeredulus,* & ponitur *in c. ſignificasti de electi. l. 1. §. quæ honoranda, ff. quarum rerum addito non datur.* & glo. 8. *q. 3. in fine.* & dicit Petrus de Ancha. *in d. consil.* 202. Ergo cardinales non possunt facere capitula, nec onerare futurum papam. Quinimo secundum opinionem illorum, qui volunt quod cardinalatus sit de jure pontifico, papa, qui est supra jus pollet extinguere dignitatem cardinalatus, ubi non effet ſacra. Autum in universali ecclesia: ut vide quod dilputat Barbarius in tract. de præſtantia cardinalium in prima quæstione principali.

Et quantemcunque juramentum fuerit præſtitum poſt adumptionem, non obeſt: quia in talibus contractibus, decretis, & conſtitutionibus ſpectatur initium: ut dicit glo. notabilis *in c. dudum et. 1. de electi. l. 3. §. ſicut illud ff. de minor. cum concordan.* Et juramentum recipit interpretationem ſecundum intentionem jurantis: ut dicit glo. *in c. cum Ioannes, de ſponſal. & conſtit. ter. in c. 1. n. 6.* Et maxime in foro conſcientiæ: ut dicit Innocen. *in c. veniens de juro.* & ponit Philippus *in d. c. 1.*

Quinimo hoc videtur ſacere tem magis ſuſpectum, cum magis propter continuitatem arguatur ſide idem actus: ut *in h. dnes §. dnes.* ibi glo. & *Bal. ff. de dumbo reiet.* & quod bene dicunt doc. *in L. C. quod metus cauſa.* quia non præſumitur, nec poſt verſimile, quod papa ſpontanee voluerit ſe obligare: ſicut non eſt verſimile, quod ille qui habet juſtum defenſionem velit ſuam ſacere illa præſtatio juramenti arguitur magis involuntaria quam voluntaria. Nec juramentum ſuppler vetiam conſenſus: ut dicit Bal. *in L. ſi pecuniam. ff. fi cres.* Nec operatur ultra intentionem conſenſum. *l. fi. de ibi Bal. C. de non numm. pecu.* Nec addit vinculum religioni ultra conſenſum ſecundum *Bal. in Titu §. imperator ad fi. ff. de inqu. 2. & Oldaus. conſi.* 120. Et quod non præſumatur conſenſiſſe voluntarie, facit quod ponunt doc. de meta, quando eodem tempore quis per metum ſe obligat, & poſtea incontinenti ſolvit: ajunt enim quia durat eadem cauſa metus, quod non dicitur purgatus per ſolutionem: ut dicitur *in d. c.* 1. Unde in propoſito quis dicetur, quod voluntarie ſe obligaverit: ex quo illico poſt aſſumptionem jurarit, cum tunc adhuc vix habuerit pro papa, & verſimiliter potuerit ſuſpicari, quod turbaretur ejus promotio. Facit, quod dicitur *in c. nonum de juramentum.* Et quandoque metus ſalvo, non obeſt ſi juſtus metus: ut vide bonum glo. *in c. cum dilectus, quod metus cauſa.* quia enim in tanta ſtatus mutatione, & præſentia tantorum patrum præſumere adeſſe liberum conſenſum? Facit, quod dicitur *in l. 1. §. qua honoranda, ff. quarum rerum addito non datur.* & glo. notabilis, 20. *q. 3. c. preſens clericus, quam inſpic.* argumentum, & 21. *q. 4. nunquiſque in glo.* ubi ex quo promittunt ob reverentiam, non ſequent. ad quod bonus tex. *in l. penul. ff. de fur. præſumitur enim* metus concuſſa ob magnam reverentiam. 23. *q. 4. q. 5. in fine.* & ibi bene *Bal.* Facit, quod dicitur poſt Jono. *in c. 1. quod metus cauſa*, & quod dicitur *in cap. cauſam matrimonii de ſponſ. delega.* & glo. 8. *q. 1. c. fi reg.* & tex. *in cap. liceat. ex. de ſponſ.*

Et maxime confiderandum eſt, quod cum agitur de materia ſubjecta contractibus, quam fit in noſtro ſenatorio, & quæ per ſtipulationem acquiruntur: dicitur contractus ultro, citroque obligatorius, non præſumitur metuiolum, nec involuntarius, quia aliquid datur propter illud quod ex contractu acquiritur. Unde ſi quis det pecuniam, vel aliud, ut aſſequatur fundum, præſumitur de facili, quod voluntarie voluerit ſolvere, & date, vel obligari, quia acquiſiti illud, quod eſt in commercio noſtro: ut *de contrahen. emp. per ro.* Sed in propoſito cum papatus non deſit, nec acquiratur aliqua res, ſed ſe dedicatur, non ſit verſimile, quod quis voluerit ſe obligare ſine cauſa *l. cum de indebito. §. ſi. de probat. e. ſi cauſa de fide inſtru.* maxime in ſi ipſe dependentia a mera voluntate, & arbitrio ejus. Unde vel oportet dicere, quod coactus, & timens illud ſecerit poſt pontificatum, vel inconſideratè: & cum agatur de obligatione facta Deo (videlicet juramento de voto) ſi non debet dicto, & conſcientiæ ejus, an intendeat ſe obligare: quia non præſumitur immemor ſuæ ſalutis. 1. q. 7. *Omnimodo. c. ſpiritaliſ de glo. de bonis.* Facit, quod dicit *in cap. fi vero de ſen. excomm. el. 2. & in c. ut circa de electi. in 6. & in cap. ultra ternum de reſcri. cum. ad. vide* quod ex quo dependent ex animo, probantur medio juramento. Nec debet præſumi hoc promiſſiſſe, ut acquiretur pontificatum, no præſumunur delictum, & fundum, quod in dubio non præſumitur: ut *in c. nemo, ibi doc. ff. pro ſocio. l. ſi poſt mortem. C. de poſt. hæres.* & Bal. *in l. non ſolum. §. ſed reproberi. ff. de novi. nunciat.*

Item ratione magni gaudii mens præſumitur alterata: ut dicit glo. *ſuſpi. de libertinis in §. ſerui.* Et facit bene tex. *in cap. cum apud vi. q. 3.* ubi vult in fomitibus affectus tumultuſos differt executionem ſententiæ principalis ad 30. dies. Et ſe reſponderat ad id quod dicit Do. *in c. 1. de ſponſ. in 6.* quia intelligitur quando eſt juratum non incontinenti poſt. Et ex celeritate actus præſumitur ſtatus, dicit tex. *in l. ſi venteri. §. ff. de priviler. creditori.* Bal. *in l. cum quam. C. de fideicom. in antep. claus. & in l. ſi controverſum. ff. de dona. 2. 3. de verum. in §.* Facit tex. cum glo. 5. *q. 5. §. item labium.* ubi teſtis qui nondum lecto ſibi articulo deponit ipſa eſſe, præſumitur falſarius. Facit, quod dicitur de judice, qui de manu habet proceſſum, & in verſeris judicat: ut *in l. protatum. C. de ſententiis & int. pandect q. 20. de.* quia non præſumitur vidiſſe acta. Et conſilium ſapientis præcipitatum non valet: ut dicit Anto. *in cap. ſi pro debilitate de offi. delega.* Et propter teſtimonium non præſumitur quis deſiſtere: ut *in c. cum ex literis de in integ. reſti.* Et licet approbatio capitulorum adeo celeriter facta præſumitur indeliberata, ita de juramentum, & votum deſuper: ſed tam, glo. *in l. cum patronus. §. ſi patronus. ff. ſi quid in fraud. patre.* & pro eodem actu requiruntur. glo. *in l. ſi convenerit. ff. de pign. act.* Bal. *in l. conſil. codi.* Et licet non valet votum indeliberatum (ut vult glo. *in c. dudum de cons. reniqu.*) Id nec juramentum indeliberatum, *l. 1. C. ad leg. Jul. maief.* & quod habet *in c. ſtrat. el. 1. de juriſdic.* Et inſolita cautela induxit ſuſpicionem, glo. *in l. ſi quis ſub conditione. ff. de cond. caſti.* Et indeliberata conſilio non liberat, ut ſic *in libero de divor.* Et quis non præſumitur velle diminuere ſuam dignitatem, heut non præſumitur renunciare hereditatem indebitoque acquiſitum, *c. ſuper hoc de renun. l. cum de indebito. ff. de probationibus.* Et quod aliquis ſibi ipſi memorium abſcidit, *§. 3. de c. fi de ibi notatur.* Quod maxime arguitur ex ſequentibus: quia ſtatim quando potuit conſtravere: ex ſequentibus enim præſumitur animus de præſenti, *l. ſi ita qui adstrictus. C. ad l. Jul. de adult. in authen. ut nullipedi. §. ſi quis ſcrip. 34. qu. 2. cum per bellicum cap. ſerdum ibi gſ. de præſumpt.*

Et ex his apparet, quod tale juramentum, vel non ligat tanquam contra bonos mores (ut *inc. non obſtante in ſi obligationis*) vel eſt de facili relaxandum. Facit quod dicunt *in c. cum contingat de juriſd. C. de* [illegible] *d. l. ſi quis pro eo* poſt Bar. *ff. de fideiuſſo.* Et quod tale juramentum, quod tendit in præjudicium diguitatis, vel in inferiorem papa, potest dicitur peripatum, eſt tex. *in c. ſicut nobis de juriſd.* quando juramentum eſt præſtitum ante promotionem, quia videtur potuiſſe timentem: ut *in Jonno 8. qu. 3.* ibi glo. & Domi. qui allegat Hugo. dicentem, quod ſuper hoc eſt quoddam concilium Romanum, & idem dicit *in c. 1. de juresp. in 6.* Sed regunda eſt præſumtuante, & poſt, eſt tex. *in cap. Aeredulus 8. qu. 3.* Et ad hoc facit, quod dicit Domi. *in d. c. 1. de juresp. in 6.* quod ſi miniſter provincialis dedi Minoritarum juraſſet renuntiare tenimum in manibus capituli provincialis, cum ex conſtitutionibus ordinis debeat renuntiare in manibus generalis, vel capituli generalis, ita juramentum eum non ligat per illum tex. *in d. c. 1.*

Ad idem facit, quod obtinuque cauſa prohibitionis eſt de jeſtitia politica, & mutabili, tunc juramentum ſuper ea appoſitum eſt ſervandum, ſed poteſt per papam ſuper ea materia diſpenſari: ſi vero cauſa prohibitionis eſt de jeſtitia naturali, ſeu ſed immutabili, tunc juramentum ſuper illa appoſitum eſt nullum, verba ſunt Bal. *in l. non dubium in antepenult. rationis. C. de ſt.* Cum ergo potestas dignitatis pontificalis ſit de jure divino introducta (ut *in c. novit de judi.*) juramentum appoſitum ſuper capitulis reſtringentibus, & alterantibus in aliquo dignitatem, & potestatem pontificalem, erit nullum, tanquam appoſitum ſuper prohibitione juſtitiæ immutabilis: cum jurdivum ſit immutabile, *c. a nobis de decimis, & §. ſed ut retrahitur de jur. natu. gen & ci.* Et per hoc patet, quod non obſtat *deliberans cum ſum. de juresp.* quia illa juramenta ſunt poſita ſuper prohibitione de juſtitia politiva, quæ eſt mutabilis: ut *in c. non debet de confir. & offi.* Et cum epiſcopus non ligetur ſuo ſatuto prohibitivo, multo magis nec papa, ponit Bal. *in l. digna nos. C. de li.* referendo archi. & Joan. Andr. *in c. 1. de conſti. in 6.*

Et ideo cum in omni juramento intelligatur ex clauſulam, quod non obſtat (ut *in c. tenetur, c. & in cap. quanto de juresp. & ibi* Anto. & Bar. *in l. ſuccitatem, in §. arbiterium. ff. pro ſocio*, & Bal. *in l. actus. ff. de juresp. & in l. ſi pretentur. ff. de conſtitutis*) non extenditur, niſi ad ea quæ legitime ſunt ſtatuta: ut glo. *§. in c. 1. de arbi.* quia non debet eſſe iniquitatis violatum: *ſup in c. quanto de juresp. & 22. qu. 4. inter cetera.* Unde cum impium fit reſtringere pontificalis dignitatis potestatem, conſequatur dicendum eſt ipſum non ligari tali juramento tanquam continente quid illicitum. Ad idem facit, quod ponit S. Thom. *in ſecunda ſecunda de §. art. 9. in reſpondeo ad tertium argum.* ubi dicit, quod non ſunt ſervanda juramenta, in quibus aliquid quod eſt dubium, utrum ſit licitum, vel illicitum, vel ſimpliciter, vel in aliquo caſu, tunc peſſoqua notitia ſpecialiter ſuper tali juramento: quando autem ſub juramento præmittitur aliquid, quod eſt manifeſte licitum, & utile, tunc non relaxatur juramentum ſecundum illud, vel commutatur, niſi aliquid melius occurrat ad commutandum illum ſacrandum: quia maxime videtur petinere ad potestatem papæ. Et hæc omnia non univoli ſtatutis: vel etiam abſoluta relaxatio: quæ etiam ad papam pertinet in omnibus generaliter, quæ ad diſpenſationem rerum eccleſiaſticarum pertinent, ſuper quas habet plenitudinem potestatis.

Nunc in proposito etiamſi eſſet dubium utrum ſit bonum, quod papa ſe obligaverit prædicti capitulis, poſſet forte illis non obſtantibus ſtatutis eccleſiæ univerſali nova creatio cardinalium: ſtergo in dubio eſſet poſſe diſpenſari, multo magis diſpenſatio ſuper papa. Similiter poteſt dici in commutatione juramenti: quia qui commutat non dicitur fraudar juramenti: ut *in cap. peruenit de t. de juresp.* Quia ſi ſit cauſa neceſſaria mittendi legatum, & dati vir doctiſſimus, & expertus, & tali legatione accommodus, quia dicetur, quod non poſſet papa eum creare cardinalem. Etiam reclamantibus cardinalibus: cum ſemper in juramento ſubintelligatur clauſula, ſe in eodem ſtatu manente, 22. *q. 2. ne quis, C. e. quæ ſunt ſtatuta. de juresp. in 6.* Et quando defieri juramentum ut *d. c. quemadmodum, C. l. ſi ff. qui faciſdi. cogen.* Et videtur eſſe præſumptio juris, & de jure (contra quem non admittitur probatio in contrarium) ſed ex quod facit papa: ut *in c. quæ to reſcriptorum de conſti.* Et iniquum eſt non rumpere legem ab aequitate fuggeriti: ut dicit tex. juncta glo. *in c. tiere de offi. prohibito ne mores ruſtat. 7.*

Unde ſi loquimur de juramento facto in conclavi eum erat cardinalis, non ligat per jura ſupra adducta. Et ex quibus non eſt alia perſona, poſſet deipſum abſolvere: ut ſupra dixerunt Bal. Bartolus de Anchia. *in cap. venerabilem de elec.* Idem caſu quo non eſt alterata ſtatus ipſius perſonæ. Facit, quod dicitur *in c. ſtrat de juresp.* ergo multo magis poſſunt eſt mutatus, puta ſi fit factus papa: quia tunc eſt ſuperior cardinalibus. Unde non obſtat, quod dicit archi. *in c. non oſt* 22. *q. 1.* quod quis non poteſt ſeipſum abſolvere: & refert abb. *in c. dilectus ecca. de pacta.* quia loquitur in inferiore, & quando non eſt mutata perſona, & quando juramentum habet ſuos comitus. Pro hoc facit tex. & quod ibidem doc. *in c. ſi conſul. ff. de adop.* & quem dicunt *in c. cum ex officio de pacto.* & *in c. tiere de offi. ordi. ff. de nulli. tem. l. accipientis, de rein. imp. l. 3. de contrahen. emp. l. ſtipulat. §. 1. de offi. proſc. l. 1.* In his enim quæ ſunt voluntatis juriſdictionis, bene poteſt quis judicare in facto proprio: ut dicit glo. *in d. c. ſi conſul.* Et quo laud vide *inc. pro reverentia ibi in ſubditur in glo. ſuſpenſo*, tanquam potentes: & ibi doc. *de filio ſuo legi.* ubi ponitur unum principes poſſit legitimare proprium filium, & quando poſſit auctoriſare in facto proprio.

Et

Et idem etiam dicendum ubi non est alteratus status perfectus: et quando postquam est papa juraverit: quia si juramentum profitetur, ut homo, debet posse de abdicatione tanquam is qui tenet vicem Dei: ut in *d. c. ut nostis. hinc*, cum semper in juramento censetur excepta papalis auctoritas: ut *d. c. nonnemo de juresju.* Item facit, quod non præsumitur quis juraze, vel votere contra seipsum: nam de si promitto te juvare contra quæcunque personas, vel armare contra meum contra quamcunque personam pro te, non intelligitur illa promissio contra neqoium: ut dicit *C. 2. q. 1. in quæstion. C. de fide.* idso non præsumitur, quod papa jurando voluerit per. tale juramentum derogare in aliquo suæ pontificali dignitati, ad hoc, *s. t. 3. de de fena. C. in 1. administratores. 3. q. 8. ff. de ad. tesa. l. ut ex. d. 5. frater afrater. ff. de condi. indebi.* Item ubi illud quod promittitur incipit esse iniquum, vel in malitia explicabile, semper illa promissio debet rescindi: ut *in l. ex falso de testag. C. 2. q. 1. quæstion. de decis.* Nec fie debent capi promissiones, ut continentes semiam capitulum, *l. cum Aquiliana. ff. de transac.* vel ut jus concedentis ladant, *l. ff. damnos. ff. de servitu. urbis. prædi.*

Item potito, quod juraverit, & voverit capitula, & quod tenetur ad observandum, tamen per hujusmodi capitula non est ei adempta facultas illa revocandi, quando ex aliqua causa aliter se videbitur. Pro quo facit, quia si finiti dicitur *in l. si quis in principio testamenti. ff. de tag. s.* & quod potest Jaon. An. *in regula quod fieri non permittitur. 6.* quod dicitur per glo. *in ultima voluntas* 13. *q. 2.* & Bar. *in l. cum diabolus. 5.* idem *responsit. ff. pro socio.* Et idem Jaon. An. in *cap. diletto de prebend.* de illo qui juravit non revocare testamentum, & quod si intestamentum revocat, valebit testamentum: quia non potest quis libi legem adjicere a qua non licet recedere: cui adeste causa, poterit sine metu peripsi, quia potest dici non mentirum jusjurandum, quia juraverit non facere melius: nec enim datum est homini tam benefacere quin possit facere melius: ut in *c. non debet de elec. ff.* Et ibi hoc in interpretare, quanto magis in papa? Pro hoc bonus tex. in *c. de referip. in 6.* ubi tes. juncta glos. penul. quod quantumcumque papa prohibetur revocando indulgentias de peripetendis fructibus in absentia, quod in posterum non concedo illas, tamen si contra illam prostatemdo se novas illas concesserit, tenet: quia ut dicit glos. non potuit legem sibi imponere: quia non licuerit ei mentiri: *l. 3. quia in principio. ff. de tag. s.* Facit, quod dicitur de clausula derogatoria in aliqua constitutione posita, quæ per legem contrariam cum alia clausula illi derogaretur revocatur & quod dicitur de clausula de privilegio alicui concesso, quod revocatur, quantumcumque talis revocatio fit in præjudicium illius eui concessum est: ut patet in materia, *c. 1. de ex. cof. prælat. in 6. & in cap. 1. decretal. eo. t.*

Et in contractibus fupius videmus, quod actus factus contra juramentum valet: ut *in c. diletto cum materia de prebend.* Et is dicitur, quod ex contravenione effectur perjurus, ut ibi, respondent duo quod ante actum contraventionis non est perjurus, sed poftquam contravenit: a quo perjuria fiet possibit inferior absolvi, ita & papa: & maxime quia excoriaretur ipsorum capitulorum & bene consideretur, non aufertur jus alicujus, nec præjudicium fit alicui: quia non funt hino inde obligatoria, sed tantum restrictiva potestatis papæ, & quo toleraliior est contravenio quam in *d. c. fi.* Nec obstat, quod non habet superiorem qui eum absolvat: *in cap. licet de elec.* Quia tanto magis videtur, quod possit ipsum absolvere; sicut videmus, quod renunciat papatui in suitmet manibus (ut in *cap. 1. de renun. in 6.*) & tenet renuncitio: licet ab episcopi non possint renunciare sine ejus licentia: ut in *cap. nisi cum problem in fin. de renun. & in cap. inter corporalia de transla. prælat. & cap. 1. eo. tit. & cap. quod translationem hi qfis. de offi. legat.*

Ad idem (quod non teneatur ad observantiam capitulorum) facit, quod omnis Christi actio nostra est infractus: fed cum Christus dedit claves Petro, & dedit illi abfolvere potestatem ligandi, & solvendi absque aliqua restrictione: & dicendo, *quodcumque*, nihil excepit, ut dicit tex. in *d. c. filiabus.* Imo tenorem quoniam dimitteretur peccatorum, respondit, est ei non solum septies, fed septuagiesfiepies, ponendo finium pro infinito: ut in *ea. quemadamodum de juresjur.* Ergo quod non fuit factum per Christum non potest fieri per interiorem, & fic per cardinales. Accedit quod cardinales debent eligere idoneum, qui laboat, & possit prodesse omnibus fidelibus: fed si papa non extandutibus conciliorum non possit venire omnia aliquod ex dictis capitulis, non esset electus idoneus, ex quo ligata esset potestas: quod etiam eodeter in exemplum aliarum ecclesiarum, contra id quod dicitur in *l. si quis aliquid. §. qui absolvitur, ibi, res pessimi exempli, ff. de pœnis. C. 1. 8. ad Macedo. 1. divors. ff. de re judi. & ui. quæst. 3. pœnitent.* Non enim potest papa facere, quamdiu est papa, quod ipse non sit judex omnium fidelium: *ut in cap. cuncta per mundum 9. quæst. 3.* Nec potest a se objicere suum potestatem, & sic potiditionem per ea quæ ipsi fiunt: *in cap. cum venerabilis. de his. hic patet de cenfi. & in cap. pastoralis in glos. fi in de dona.* & dictum est supra.

Nec obstat fi dicatur, quod cardinales revenire se possunt fiefiat aliquid minus bene quam debet eligere bonum: nec est verisimile, quod papa velit aliquem gravare, vel facere contra pulitiam: quia pro eo, & ejus fanctitate præsumendum est: *cap. dilit. cap. 1. 9. quæst. 3. adde Pagel. 3. Lugdunensis 37. diff. qui de menfa. 7. quæst. 1. omnis 1. q. quæst. 3. cap. cum beatissimus.* Nec præsumitur, quod aliud fecint quam Christus cujus est vicarius, vel Petrus cujus est fuccessor, 18. *quæstion 1. capitis fic enim.*

Ad idem facit, quia fi cardinales non possunt disponere de reddibilus cancerne apostolicæ (ut in *cap. ubi personam. 5. prouisionis in verb. personis dispositions fuerint pontificis reservanda de elec. in 6.*) quod est minus, multo magis non possunt disponere de potestate ipsius papæ, & minus illam diminuere, quæ est majoris temporis tantum quam pontifitus. Et maxime quia ille text. *in §. idem quoque* mandat, quod tantum vacent accelerate electionem nec vult, quod poftint intendere alius, nisi immisteret aliquos necessitas. Et est ibi tex. *Sacrum: quia* vult quod pactiones, obligationes, condicta, & intendimenta omnia, sive juramenti, sive alterius cujusliet fuerint vincula firmitatis inducta, fint cassa, & irrita: & quod nullus quomodolibet teneatur ad illa observanda, & quod nullus ex eorum transgressione notam vereatur fidei non servatæ.

Ex quo apparet: non potuisse illa capitula per cardinales ordinari, & neminem ad ea observandum teneri: & fic minus papam obligari, nec per viam conftitutionis, nec per viam pacti, nec per viam obligationis, nec per viam juramenti, vel cujusliibet alterius vinculi per quamvis dicitionem significantem. Hoc autem idem est dicere, quod nullo modo fecundum archi. Joan. An & Domi. in *c. indemnitatibus 5. fi quæ vero de elect. in 6.* glo. *in cle. grave de fen. excom. & in c. pastoralis 3. penul. de cle. egro. & ff. de fepul. ex. 1. adopt. & de hære. t. ut officium 5. competendi.* Et fimiliter cum ibi dicitur, five cujusliet alterius fortiere firmitatis vinculo inneva: tanto abundantia & pingioris verborum ponitur ad majorem expressionem glo. *in cite. t. in verbo alia quævis de fiudi. & glo. in cle. ne Romani de elect.* Et consequenter, nec per viam voti: quamvis votum fit juramentum appellatum, ut ait *c. 1. de voto.* Quinimo non solum non obligatur tali voto, vel juramento, fed etiam meretur non observando: propter verba in *d. §. extorum* polita fedilem, fed & non indigue laudis titulum meretur: cum hæ etiam humana tefteur Deo magis transgressiones hujusmodi, quam jurisjurandi obfervationes accepta. Facit *l. 5. qui iuspositions. ff. de tag. 1. 1. juri gentium 5. & generaliter ff. de pact.*

Et confiderandum est, quod ille tex. prohibet actum, & juramentum, unde juramentum non dicitur *actus*, ipsa polita per Bal. *on. t. non habemus in autsepenil. col. C. de lib. de per* Bar. *in l. si quis pro eo. ff. de fidejuss. C. 1. cum tex. en. 15. C. 1. in cui bonis. ff. de rerum. ab. C. 1. cum patre. §. filia mentorum. ff. de tag. 1.* Unde ibi *in d. §. extorum*, eft tex. clarus, quod hujusmodi capitula quantumcumque iurata non aliant, & maxime cum cardinales, fede vacante, nihil poftion ordinare, vel fiatuere nisi ad accelerandam papæ electionem: *ut in d. §. idem quoque.*

Ad quod facit quod, & lex mortua fapius annullaj juramentum (ut in regula, *non est obligatorium, cum fimili de regul. in C. in l. fi quis cum. & in l. adigere in §. fi de jurepa.* quo casu, ut dicit ibi glo. lex obtinet vicem apostolici) ergo multo magis, & lex viva. *l. 1. ff. de condit. prin.* Quod manifeste etiam procedit in propofito: quia lex canonica est, quæ prohibet juramentum, vel dicatur non posse prohiberi per laicos juramentum, *c. 1. de juresju. vel. c. ecclesia de constit. 1. de foro fuero. in fi.* Unde patet, quod papa non tenetur fervare tale juramentum, nec potest dici perjurus, nec requiritur absolutio: Et contra licite vel videatur loquid de convenutionibus circa concernentia actum electionis, ut libera non ex affectione, vel timoriis fini, tamen ex eo quo generaliter loquitur, videtur etiam papatum pro parte: qui est quid indivisibile, *l. imperator 1a. ff. de flatu homi.* Et ita eft una de rationibus allegatis per Ange. *in authen. monachis 5. fi. in illo arti.* An donatio facta per Constantinum valuerit. Et ad idem eft, quod potest Bal. in preludiis feodorum in *5. cher. in illa quæstione.* Utrum donatio per imperatorem facta de edifico imperiali ratiti, dum imperabat quinquennium, qui diverunt quod poteft imperator mutere imperium pervers, & non per quotas: quia eft fallum: quia imperium eft ad fimilitudinem corporis humani, a quo fi abscindatur membrum, jam non eft alterius corpus, & idem ipse Bal. *in l. 1. C. de novo codex compo.* Unde dicit Domi. *in c. 1. de renun. in 6.* quod papa non potest facere fiatutum per quod ipse legeat: quia nemo potest fibi ipsi imperare, *l. penultima ff. de reb. pupil.* Bal. *in l. digna, vox. C. de ll. & refert*, & Pont Bertachius *in tract. de ejusdem in 3. parte li. 2. n. 16.* & qui allegat concordantes. Ideo non poterit a te alterare papalem potestatem, contra officii fui debitum minuens honorem papalis majestatis fubmitendo fe capitulis argui. cum, quæ habentur de *authen.*

A solvat: *ut in cap. licet de elec.* Quia tanto magis videtur, quod possit fesipsum abfolvere; sicut videmus, quod renunciat papatui in fuitmet manibus (ut in *cap. 1. de renun. in 6.*) & tenet renuncitio: licet ab episcopi non possint renunciare sine ejus licentia: ut in *cap. nisi cum problem in fin. de renun. & in cap. inter corporalia de transla. prælat. & cap. 1. eo. tit. & cap. quod translationem hi qfis. de offi. legat.*

Ad idem (quod non teneatur ad observantiam capitulorum) facit, quod omnis Christi actio nostra eft infractus: fed cum Christus dedit claves Petro, & dedit illi abfolvere potestatem ligandi, & solvendi absque aliqua restrictione: & dicendo, *quodcumque*, nihil excepit, ut dicit tex. in *d. c. filiabus.* Imo tenorem quoniam dimitteretur peccatorum, respondit, eft ei non solum septies, fed septuagiesfiepies, ponendo finium pro infinito: ut in *ea. quemadamodum de juresjur.* Ergo quod non fuit factum per Christum non potest fieri per interiorem, & fic per cardinales. Accedit quod cardinales debent eligere idoneum, qui laboat, & possit prodesse omnibus fidelibus: fed fi papa non extandutibus conciliorum non possit venire omnia aliquod ex dictis capitulis, non esset electus idoneus, ex quo ligata eftet ejus potestas: quod etiam eodeter in exemplum aliarum ecclesiarum, contra id quod dicitur in *l. si quis aliquid. §. qui absolvitur, ibi, res pessimi exempli, ff. de pœnis. C. 1. 8. ad Macedo. 1. divors. ff. de re judi. & ui. quæst. 3. pœnitent.* Non enim potest papa facere, quamdiu est papa, quod ipse non sit judex omnium fidelium: *ut in cap. cuncta per mundum 9. quæst. 3.* Nec potest a se objicere suum potestatem, & sic potiditionem per ea quæ ipsi fiunt: *in cap. cum venerabilis. de his. hic patet de cenfi. & in cap. pastoralis in glos. fi in de dona.* & dictum est supra.

Nec obstat fi dicatur, quod cardinales revenire se possunt fiefiat aliquid minus bene quam debet eligere bonum: nec eft verisimile, quod papa velit aliquem gravare, vel facere contra pulitiam: quia pro eo, & ejus fanctitate præsumendum eft: *cap. dilit. cap. 1. 9. quæst. 3. adde Pagel. 3. Lugdunensis 37. diff. qui de menfa. 7. quæst. 1. omnis 1. q. quæst. 3. cap. cum beatissimus.* Nec præsumitur, quod aliud fecint quam Christus cujus eft vicarius, vel Petrus cujus eft fuccessor, 18. *quæstion 1. capitis fic enim.*

Ad idem facit, quia fi cardinales non poftiunt disponere de reddibilus cancerne apostolicæ (ut in *cap. ubi personam. 5. prouisionis in verb. personis dispositions fuerint pontificis reservanda de elec. in 6.*) quod eft minus, multo magis non possunt disponere de potestate ipsius papæ, & minus illam diminuere, quæ eft majoris temporis tantum quam pontifitus. Et maxime quia ille text. *in §. idem quoque* mandat, quod tantum vacent accelerate electionem nec vult, quod poftint intendere alius, nisi immisteret aliquos necessitas. Et eft ibi tex. *Sacrum: quia* vult quod pactiones, obligationes, condicta, & intendimenta omnia, five juramenti, five alteriius cujusliet fuerint vincula firmitatis inducta, fint cassa, & irrita: & quod nullus quomodolibet teneatur ad illa observanda, & quod nullus ex eorum transgressione notam vereatur fidei non servatæ.

Ex quo apparet: non potuisse illa capitula per cardinales ordinari, & neminem ad ea observandum teneri: & fic minus papam obligari, nec per viam conftitutionis, nec per viam pacti, nec per viam obligationis, nec per viam juramenti, vel cujusliibet alteriius vinculi per quamvis dicitionem significantem. Hoc autem idem eft dicere, quod nullo modo fecundum archi. Joan. An & Domi. in *c. indemnitatibus 5. fi quæ vero de elect. in 6.* glo. *in cle. grave de fen. excom. & in c. pastoralis 3. penul. de cle. egro. & ff. de fepul. ex. 1. adopt. & de hære. t. ut officium 5. competendi.* Et fimiliter cum ibi dicitur, five cujusliet alteriius fortiere firmitatis vinculo inneva: tanto abundantia & pingioris verborum ponitur ad majorem expressionem glo. *in cite. t. in verbo alia quævis de fiudi. & glo. in cle. ne Romani de elect.* Et consequenter, nec per viam voti: quamvis votum fit juramentum appellatum, ut ait *c. 1. de voto.* Quinimo non solum non obligatur tali voto, vel juramento, fed etiam meretur non observando: propter verba in *d. §. extorum* polita fedilem, fed & non indigue laudis titulum meretur: cum hæ etiam humana tefteur Deo magis transgressiones hujusmodi, quam jurisjurandi obfervationes accepta. Facit *l. 5. qui iuspositions. ff. de tag. 1. 1. juri gentium 5. & generaliter ff. de pact.*

Et confiderandum eft, quod ille tex. prohibet actum, & juramentum, unde juramentum non dicitur *actus*, ipsa polita per Bal. *on. t. non habemus in autsepenil. col. C. de lib. de per* Bar. *in l. si quis pro eo. ff. de fidejuss. C. 1. cum tex. en. 15. C. 1. in cui bonis. ff. de rerum. ab. C. 1. cum patre. §. filia mentorum. ff. de tag. 1.* Unde ibi *in d. §. extorum*, eft tex. clarus, quod hujusmodi capitula quantumcumque iurata non aliant, & maxime cum cardinales, fede vacante, nihil poftion ordinare, vel fiatuere nisi ad accelerandam papæ electionem: *ut in d. §. idem quoque.*

Ad quod facit quod, & lex mortua fapius annullaj juramentum (ut in regula, *non est obligatorium, cum fimili de regul. in C. in l. fi quis cum. & in l. adigere in §. fi de jurepa.* quo casu, ut dicit ibi glo. lex obtinet vicem apostolici) ergo multo magis, & lex viva. *l. 1. ff. de condit. prin.* Quod manifeste etiam procedit in propofito: quia lex canonica eft, quæ prohibet juramentum, vel dicatur non posse prohiberi per laicos juramentum, *c. 1. de juresju. vel. c. ecclesia de constit. 1. de foro fuero. in fi.* Unde patet, quod papa non tenetur fervare tale juramentum, nec potest dici perjurus, nec requiritur absolutio: Et contra licite vel videatur loquid de convenutionibus circa concernentia actum electionis, ut libera non ex affectione, vel timoriis fini, tamen ex eo quo generaliter loquitur, videtur etiam papatum pro parte: qui est quid indivisibile, *l. imperator 1a. ff. de flatu homi.* Et ita eft una de rationibus allegatis per Ange. *in authen. monachis 5. fi. in illo arti.* An donatio facta per Constantinum valuerit. Et ad idem eft, quod potest Bal. in preludiis feodorum in *5. cher. in illa quæstione.* Utrum donatio per imperatorem facta de edifico imperiali ratiti, dum imperabat quinquennium, qui diverunt quod poftet imperator mutere imperium pervers, & non per quotas: quia eft fallum: quia imperium eft ad fimilitudinem corporis humani, a quo fi abscindatur membrum, jam non eft alterius corpus, & idem ipse Bal. *in l. 1. C. de novo codex compo.* Unde dicit Domi. *in c. 1. de renun. in 6.* quod papa non potest facere fiatutum per quod ipse legeat: quia nemo potest fibi ipsi imperare, *l. penultima ff. de reb. pupil.* Bal. *in l. digna, vox. C. de ll. & refert*, & Pont Bertachius *in tract. de ejusdem in 3. parte li. 2. n. 16.* & qui allegat concordantes. Ideo non poterit a te alterare papalem potestatem, contra officii fui debitum minuens honorem papalis majestatis fubmitendo fe capitulis argui. cum, quæ habentur de *authen.*

B

C

D

E

F

A. prop. ff. col. 3. Bal. *in 1. in fi. C. de precit. imperatoris. & in authen. ad hæ C. de usu.* Alberica *in 1. par. statutorum 7.* potest enim ex casu aliquando dispensare contra illud.

Et idem non obstat, quod ipse sibi ipse potest limitare, & coarctare (nam potestatem, cum quilibet poftit renuntiare juri suo, *c. ad apostolicam de regula.* Quod respondetur, quod in casu nostro non potest limitare, & coarctare potestas perpetuitatis, & contradictionis relultantis: quia potestas deque agimus eft principium agendi, licut colligitur ex Philosopho, *9. Metaphyf.* ubi agit de potentia activa. Unde implicat contradictionem, quod habeat potestatem plenam, & non possit exire in actum, fi adit debita materia: quia tunc poftiet. & non possit, quia in eodem tempore, quia non potest esse functus, & peccator *q. 1. c. fecit Christus*, vel dignus, & indignus 74. *dis. c. 2.* vel legitimus, & illegitimus, *de iuridef. desponsa. c. fin.* libet, & servus *ff. de libe. tas. l. duobus*, & dicit tex. idem esse fundamentum, ut nuptam & non nuptam admitti. *ff. de condit. & demon. 1. filia.* Et maxime, quia illa plenitudo potestatis in papa eft potestas jurisdictionis: quia secundum potestatem ordinis aequalis eft aliis episcopis: ut in *c. novo 22. dis.* ibi glo. *in c. loquitur 24. q. 1.* Diligenter autem ex juramentis, & cruce cardinales eft jurisdictionis. Si ergo non potest illam in exercitium deducere sine alterius consensu, non erit plena, quia non effet libera. Bar. *in l. inter bonorum ff. de administ. tut.* & *c. 1. cum Lucius in fi. ff. mortuo.*

Unde dicit Bal. *in l. 2. C. de servis. & aqua in 6. col. in verse.* item nota, quod fi papa. Quod plenitudo potestatis eft tribuiri plenitudo nulli non restricti subjecta, nullisque juris publici regulis limitata: Et tribus modis dicitur aliquid liberum, primo quod non cogitur, *ff. de arbit. 1. 3. §. 1.* Secundo modo, quod non obligatur, *ff. de legat. 3. §. Rdeomus. mutta. §. quamquam.* Tertio modo, quod æqua lege liberatur testator, *ff. de debit. 1. item si nunc §. fin. dotis ff. 3. principalis. ff. 3. quod ff. mandati. 1. creditor. §. Lucius.* Et subjungit, quod in principe eft fides liberatis: & potest principe magis æquo minus æquum, & magis bono minus bonum. Inde dicit eorum Bal. *in 1. qui fin. dere fiu. in 1. col.* Quod habens liberam administrationem non tenetur alterius consilium ruminare.

Item pro hac parte facit, quod papa non potest a se abdicare papatum pro parte: quia eft quid indivisibile, *l. imperator 1a. ff. de flatu homi.* Et ita eft una de rationibus allegatis per Ange. *in authen. monachis 5. fi. in illo arti.* An donatio facta per Constantinum valuerit. Et ad idem eft, quod potest Bal. in preludiis feodorum in *5. cher. in illa quæstione.* Utrum donatio per imperatorem facta de edifico imperiali ratiti, dum imperabat quinquennium, qui diverunt quod poftet imperator mutere imperium pervers, & non per quotas: quia eft fallum: quia imperium eft ad fimilitudinem corporis humani, a quo fi abscindatur membrum, jam non eft alterius corpus, & idem ipse Bal. *in l. 1. C. de novo codex compo.* Unde dicit Domi. *in c. 1. de renun. in 6.* quod papa non potest facere fiatutum per quod ipse legeat: quia nemo potest fibi ipsi imperare, *l. penultima ff. de reb. pupil.* Bal. *in l. digna, vox. C. de ll. & refert*, & Pont Bertachius *in tract. de ejusdem in 3. parte li. 2. n. 16.* & qui allegat concordantes. Ideo non poterit a te alterare papalem potestatem, contra officii fui debitum minuens honorem papalis majestatis fubmitendo fe capitulis argui. cum, quæ habentur de *authen.*

Jacobat. de Concil. Ff

authon. de hæreti. & ful. §. 1. *ponit Bal. in 1. dequa vox. C. de iu. Facit etiam, quod dicitur Bar. in 1 prohibere. §. plane. ff. quod nil aut clam. & Bal. in 1. 1. in q. col. ff. de offi. proconf. urb. & ea quæ* ponit Bal. *in 1. 1. C. de novo C. compcaen. & quod* dicitur *in c. intellectis de juriſdic. & in* paradiſi ſuo-doxum, quando dicitur, quod imperator non poſtmi-nomere imperium. Et quod dicitur poſt Bar. *in præm. ff. de dotarum Confiantini, & Felis. in c. ad audientiam de præſcrip.* & Paul. de *Cal. conſi. 72.* quod papa non poteſt ſuam ſupremam poteſtatem alicui ſpirituali concedere abdicando illam a ſe. Facit tex. *in c. dudum de proben. in d. ibi*, potes non major, vel eadem remanſit poteſtas, *&c.* Cum igitur capitula ſibi pro parte abdicent poteſtatem papæ, non valent.

Facit etiam in propoſito, quod ponit Bal *in c. litteræ in fi. de eſted.* ubi vult, quod ſicut electores imperii non poſſunt mutare ſuiam electionis ſuiæ imperatoris, ita non poſſunt mutare ſuam ſuam formam electionis futuri pontificis: a parti igitur non poterunt facere illa capitula refrictiva, & liguaiſta ſaltuum pontificum. Unde dicit Bal. quod omnes eccleſiæ mundi, & omnes clerici non poſſunt auferre papatum papæ, allegat archi. *in c. less. 2. dic.* Inde dicit Bal. *in ti. de pace Conſtan. in verbo*, amplius, quod non poteſt principes concedere aliqui regalia in præjudicium ſucceſſorum. Imo ſecundum quod voluit Pius de Caſtro *conſ. 72. incipit*, quia fratres, *in 9. cal. verſ.* cleri tenentur, ipſemet principes poteſt per ſeipſum revocare omnia pacta per eum: ſicut in ſimili dicitur *in c. ſi quis presbyterorum de rebus eccle. non alie.* & dictum Bal. approbat Felis. & Decius *in d. c. 1. de prohib.* Inde ſi papa tenetur ſervare votum, & juramentum, ſequeretur quod pro parte eſſet ſubjectus cardinalibus, & eorum ordinationi: quod eſt contra id, quod in ſimili dicitur *in l. pater. ff. in fi. de iudic. ff. de iudic. cum illi* non poteſt, quia eſſe pro parte ſervus, & pro parte liber. Ad idem *l. ideoque C. liberos ff. de manumiſſ. teſta.* Ad idem glo. *in fi. de clandeſtin.* ubi non poteſt, quia eſſe pro parte legitimus, in ſupra dictum eſt. Ad idem eſt, quod ponit Joan. *An. in addit. ad Spec. in ti. de notis ex libero natus*, ubi dicit, quod ſi pater emancipat filium hoc pacto, ut habeat fructum in bonis quærendis, valebit emancipatio, ſed non talis reſervatio uſusfructus. Sic dicundum eſt in propoſito, rejicitantur capitula, & tenebit electio, & retinet liberam poteſtatem plenitudinem. *d. c. ſi de cetati. appo.* debet enim papa cum ſit unicus, & indubitatus, habere plenam, & liberam poteſtatem, ut Petrus, & alii ſucceſſores: debet liquidem eſſe papa nomine & re. Ita dicit Bal. *in tract. ſchiſmatico in ti. ſi quis aliquem teſta. prohib.*

Item pro illa parte facit, quod ſi papa in agendis rebus non habeat conſenſum ſuum cardinalium, ſequetur inconvenens maximum, nam dicit Bal. *in l. ſi. §. neceſſitate C. de bonis quæſitis*, quod ubicumque neſciendus poteſt fieri ab eo, qui habet officium a publico, talis conſenſus dicitur auctoritas. Hujusmodi autem ſunt cardinales: *ut in c. per venerabilem, qui fili ſint legi.* ſenjuitur igitur, quod ſi eorum conſenſus haberet vim auctoritatis, & dicerentur publicæ auctoritatem, eſſent duo auctoritates, & duo capita in eodem corpore, & quoddam monſtrum contra *c. in plerique §. prohibemus de off. ordi. & contra articulum fidei, & unum ſanctum catholicam eccleſiam.* Ad hoc *7. q. 1. fallus*, & bona glo. *in verbo longaeve, in c. non autem ex. cau. C. 7.*

Ad idem facit, quod dicit d. Anto. *in c. translatus in alti. col. de conſti.* quod poteſtas condendi legem A universiem ſpectat ad ſolum papam in foro eccleſiaſtico, quia ſolus habet hanc poteſtatem a Deo: *ut in c. 1. de renunta. preſa. & in c. per venerabile, qui fili ſint legi.* Et cardinales nullo modo hoc poſſunt etiam ſede vacante: *ut in ch. ne Romani §. 1. de eleſt.* ergo multo minus facere poſſunt capitula, & ordinationes, quæ concernunt univerſalem ſtatum eccleſiæ. Ad idem facit, quod juramentum, quod eſt majoris boni impetrivum, non eſt obligatorium, dicitur Pe. de Palude *in 3. ſen. di. 39. q. 1. arti. 3.* Quia juramentum non debet eſſe vinculum iniquitatis: *ut in c. quanto de juriſd.* Illud autem poteſt eſſe majoris boni impetrivum: quia poſſet eſſe majus bonum ecclæ cardinales, quam non creare ultra numerum juratum: quia forte fieret creatio de viris, qui eſſent eccleſiæ utiliſſimi, & neceſſarii. Ergo vel hoc juramentum non ligat, vel ſecum diſpenſet. Ad idem facit, quod dicitur *in c. 1. de juregu. C. in c. 1. C. in c. mazzo de voto*: vulgeliet, quod licet votum, & juramentum etiam juſtum commutetur in melius.

Ad præmiſſa etiam facit, quod iſtud juramentum eſt in foro conſcientiæ: quia in foro judiciali non habet vim ſuum ſuperiorem, quia judicet: *ut in c. ſed et eles. & in glo. in 2. part. 3. q. 1.* Intuitum quod dicit Hugo de Jacramentis *in 2. par.* quod poteſtas ſummi pontificium deviat, a ſolo Deo judicari poteſt: ergo infititur eſt. Ad hoc *c. ſi fuerit. 15. dic. & c. non autem 52. di. & §. verum 17. di.* & plura ſunt jura ſupius allegata 9. q. 3. Sed propa præſumendum eſt in dubio *ex c. 5. c. malle.* Sed ſi in foro conſcientiæ non ſervat juramentum, præſumendum eſt, quod ex cauſa rationabili illud faciat: ad hoc quod dicitur *in c. qua in conſiſtorium de conſti.* Ergo a nobis non eſt judicandus aut arguendus.

Ex iſtis redditur quæſtio non parum difficilis: Primo ſcilicet, quomodo videtur diſlinguendum inter capitula, & dicendum, quod capitula ſint paramum concedentia, ſi non ſubeſt aliqua aquarata legitima cauſa non ſervandi, & ſunt capitula quæ non tendunt in diminutionem pontificiæ dignitatis, tenetur ea obſervare: ut puta quia juravit tenere concilium infra biennium (& ſimilia) tenetur ex quadam conſcientia ſtatere, non de neceſſitate: quia de tempore tenendi concilii non cepetitur a jure divino ſtatutum, & conſtitutio *ſi frequens*, non ligat eum: ut alibi latius dicet, & ad hoc facit iſtud quod dicitur iſtu ſupra per Honorium Boiſdi *in c. magna de voto*; ſicut nec jus commune: Sed ſi juraſſet illa ad quæ tenetur, & obligatur ex ſua poteſtate dignitatis, & per conſtitutiones conciliares, & per quas contrarium faciendo offenderet contentum (ut puta, quod non infeudaret, & alienaret magnam partem reunm, & civitatum eccleſiæ Romanæ, & quod non venderet epiſcopatus, & alias dignitates, oec faceret illas, per quas ſcandalizaretur eccleſia & ſimilia) tunc videtur dicendum, quod ad illa obſervanda teneretur de neceſſitate, maxime in prohibitis jure divino: *ſed quod poſſit fieri 15. q. 1. ex non licet.* Quamvis etiam quod ad hoc, quod non poſſit infeudare terras eccleſiæ, contrarium tenuerit Alex. de Imomol. *in conſil. 23.* *incipit* In re, *in fi. vol.*

Unde in iis, quæ ſunt legis canonicæ illatem ex decretis, fed in concernentibus legem divinam ex neceſſitate obligatur. Unde dicit Bal. *in 1. pondi. de bonis quæ libe.* quod papa non poteſt concedere magna feuda fine conſenſu cardinalium: de quo etiam Bal. *in prom. feudorum*, & Alexandrus *in c. 1. epiſcopum, vel abbatem*. Facit, quod dicit archi. & *Dec. in d. c. qua licet*, quod papa non poteſt aliquo alienare bona eccleſiæ cauſa: & ſi fecus facit, peccat, & revocanda eſt alienatio. Et idem archi. *de Dec. c. 1. 11.* de allegantes ſanctum Bernar. ad Eugc. quod papa eſt adminiſtrator, & non dominus rerum eccleſiæ, dicunt quod non poteſt fine cauſa derahere proprietatem rei eccleſiæ, nec pro libito voluntatis alienare bona eccleſiaſtica. Et ita intelligit glo. *in c. cum venerent de juriſd.* quæ dicit, quod res eccleſiæ Romanæ ſunt proprie papæ, licet ad rationabilem diſpenſandum, & non ad diſſipandum pro libito voluntatis. Pro quo vide quæ ponit Felis. *in c. ad audientiam de præſcrip.* & quæ ponit Pan. de Cal. *conſi. 72. incipit*, quia fruſtra, quod non poteſt res alienare jura regni ſine conſenſu procerum: & ſi alienare, poſſet ſupremet alienationem revocare per *c. ſi quis presbyterorum de rebus eccle. non alie.* & *l. 1. ubi non S. fac. C. de fructu. ſanct. ecle.*

Imo ſecundum Felinum in *c. ad audientiam*, ſi non ceſſaret alienare res eccleſiæ in fraus, & ſecunda liaaret eccleſiam, ex hoc poſſet congregari concilium, & deponi. Et licet aliai in principe prælumatur cauſa (*ut in c. quæ in conſiſtorium de conſti.*) etiam in cauſa alienationis rerum Romanæ eccleſiæ (ſecundum quod dicit abb. *in c. cum venerent de judic.*) tamen ipſe contrarium dicit eſſe verum propter ſuam ſimplicitatem. Et *in d. c. qua in conſiſtorium*, quod eo cauſa non præſumatur cauſa: & quod dixit quod præſumatur cauſa, *in d. c. cum venerent*, crediditur ſuam cauſa libandum eſſe. Ad quod facitum quæ dicta ſunt ſupra pro prima parte.

Quinimo nec poteſt auferre jura, & bona unius eccleſiæ ſine cauſa etiam dando alteri: ut dicit glo. 22. *dic.* 1. & glo. & ibi late Domi. 10. *dic.* 1. Unde licet poſſit privare unum prælatum epiſcopatu, & dare alteri, & auferre titulum, & totum corpus unius eccleſiæ, & dare alteri, & unire unam eccleſiam alteri, & concedere privilegia unius alteri, non tamen auferre bona unius, & dare alteri, nec patere epiſcopatum unius dimittere ſine cauſa, & dare alteri: ut dicit ibi Domi. Et cauſa tamen poteſt: ut in *c. præcipimus 26. q. 1.* & glo. *in d. c. 1. 10. di.* & *glo. in c. 1. 22. di. cum omnibus*. Facit, quod in ſimili dicitur de ſtatuto, vel conſtitutione conditente idem, quod jus commune, eſtito ab habente poteſtatem legis conditoris, quod non licet illa mutare in ſuo ſuperiori tamen ſuperiorem ſuum, & ſuperiorem ſuum: ut dicitur late per Alex. de Immol. *in l. 1. §. ad leg. Falc. & Anto. in c. 1. de reſcrip.* & Domi. *in c. 1. de cauſis in 6.* propter aliud vinculum adjectum, licet alias fit licet: quia fruſtra precibus impetrare *&c. c. 1. 1. C. de theſauris li. 10.* & *c. 1. q. ad manifeſta.* Sunt ergo ſacta illud, quando quis promiſit, juraſ vel vovet id aqd aliis tenetur, ut pontif. d. abb. *in c. licet in alti. q. de juriſdic.* & quod dicitur *in c. licet C. per tres de voto.* Similiter, quod ſecundum ſuperiorem ſuum, & ſimilia, quæ dicit Bal. *in 1. 1. C. de novo C. compcaen.* & *in 1. 1. C. de pactis*, & *in 1. 1. C. de indic. vidui. l. 1. cum ſimil. C. de adverſus vendi.* vel ſaltem debet a tali juramento abſolvi ſecundum *doc. in d. c. ad audiem.* Quod procedit, quando juramentum non eſt præſtitum per metum ſtatum, ſed contra conſilium, & deſiderium jurantis. Et eſt limite in juramento, quod fuit exortum ab archiepiſcopo Neapolitano in promotione ipſi per capitulum: ut ibi dicit Anto. poſt Joan. An. Et hanc facit ad propoſitum 8. *q. conſilium do. de S. Germ.* quod eſt notabile conſilium, ubi agitur de ſimilibus juramentis: quod conſilium incipit, In nomine individuæ Trinitatis, quia illud dubium fere.

Sed obſtat quod dicitur archi. *in c. cum ab infi. 22. q. 1.* ubi dicit, quod cum aliquid juratur in cauſa non licito, ſi tamen quod juratur eſt licitum, ſervandum eſt, allegat ter. *22. q. 4. c. ſi aliquid.* Sed poteſt reſpondeti, quod ipſe loquitur in juramento abſolute voluntario: ſed in propoſito loquimur in juramento involuntario, & extorto propter reverentiam, & quaſi per metum: & extorto tempore illicito timore perdendi pontificatum, & in tantum promotionis loſe facitæ fuit faciendæ.

Sed iſta reſponſio non videtur bona: quia omne juramentum dolo, vel vi prefitum, quod poteſt

A *de pace Conſtan. in verſ. amplius*, quod principes non concedit regalia in præjudicium ſucceſſorum: & ponit Felis. *in c. 1. in conſt. quare declara, de probat.* & idem ibi Decius. Per quod reprobatur, quod dicit Raphael Cumanus *in conſil. 14. qui con-*ſulitur pro illo de Malatetta de Arimino, quod per concellionem vicariatus acquiſivenat facultatem fabricandi fal, ſicut & alia regalia.

Et ſi papa non poteſt ſubjicere clericos laicis, & diſponere, quod laici judicent clericos, cum clerici habeant hoc privilegium a Deo, & quia turbaretur univerſalis ſtatus eccleſiæ (ut dicit abb. *in c. 2. de magn. off. delegati*) *in principio in q. ad de nonaſ. prebend. & in literas in 5. col. de reſtit. ſpolia.* & Ludo. *in 1. ſi ſuere in 5. de ſcrm. fil. falsa mater. & in ſingulari 434.* B & referunt moderni *in 1. eſt recepum ff. de jure. nonnulla*, pro quo allegatur glo. *in c. ſi impetrare in verbo, dilecta. 96. di.* ad quod facit, quod dicit P. de Ancha. poſt alios *in c. nonaſtis de ſponſa. excom. de ſententia*, quod ſecularis, ſi ſcit fraudulenter, quod a clericis tali non poteſt) multo minus poteſt ſeipſum, & ſuam poteſtatem a ſe abdicare. Facit, quod dicitur *in c. auctoritate de conſti. C. d. d. 17.* & quod dicitur illo arti. An papa poſſit le ſubjicere juriſdictioni alterius. Et nonquam valet donatio principis, quando eſt expropriativa dignitatis, & laiperæ juriſdictionis quæ ſuet: *ut in d. l. 1. per Bal. C. de novo. C. compcaen. & in d. conſil. Pan. de caſtro 72.*

Unde videretur in propoſito dicendum, quod alienatio eſt inofficiaſa, ergo aliqua non. Sed prædicta non obſtantibus credo ſimpliciter, quod quæcumque ſint capitula, & quantumcunque honeſta, & licita; præterquam talis juramentum, & voti prælitiane aſſumptionem, & poſt incontinenti, non ſigne illis, & hoc quia quantumcunque quod juratſit de illicitum, tamen modus juranti eſt prohibitus. Et idem non affingitur ſed ſimpliciter juratur. Ad hoc eſt quod notabiliter dicit Joan. An. *in c. ad noſtram vl. 3. de juriſd.* ubi vult quod quantumcunque illud, quod juratur ſit licitum, & ſit honeſtum, & ſed illud quis tenetur, tamen ſi per vim extorquetur, ſi jurans non ſervatur, non incurretur perjurium. Et idem voluit Joan. An. *in ſingularibus ſuis in verbo, juramentum, incipit*, Juraſ aliquis, qui affingit intentionem, quia inferter injuria illi a quo extorquetur, *c. legitur de majori obe.* & quia debet ſuperior quantum poteſt, inferre occaſionem perjurii, *l. 1. C. de indic. vidui. l. 1. cum ſimil. C. de adverſus vendi.* vel ſaltem debet a tali juramento abſolvi ſecundum *doc. in d. c. ad noſtram.* Quod procedit, quando juramentum non eſt præſtitum per metum ſtatum, ſed contra conſilium, & deſiderium jurantis. Et eſt limite in juramento, quod fuit exortum ab archiepiſcopo Neapolitano in promotione ipſi per capitulum: ut ibi dicit Anto. poſt Joan. An. Et hanc facit ad propoſitum 8. *q. conſilium do. de S. Germ.* quod eſt notabile conſilium, ubi agitur de ſimilibus juramentis: quod conſilium incipit, In nomine individuæ Trinitatis, quia illud dubium fere.

Sed obſtat quod dicitur archi. *in c. cum ab infi. 22. q. 1.* ubi dicit, quod cum aliquid juratur in cauſa non licito, ſi tamen quod juratur eſt licitum, ſervandum eſt, allegat ter. *22. q. 4. c. ſi aliquid.* Sed poteſt reſpondeti, quod ipſe loquitur in juramento abſolute voluntario: ſed in propoſito loquimur in juramento involuntario, & extorto propter reverentiam, & quaſi per metum: & extorto tempore illicito timore perdendi pontificatum, & in tantum promotionis loſe facitæ fuit faciendæ.

Sed iſta reſponſio non videtur bona: quia omne juramentum dolo, vel vi prefitum, quod poteſt

Jacobati de Conciliis.

servari sine interitu salutis æternæ est servandum: A ut dicitur *in c. si vero de juramento.* & quod dicit. 40. *in cipit*, item si agenti: & est decl. 16. *in fi. de restit. spolia.* Sed ad hoc respondetur, quod ubi juramentum est per vim, vel metum, vel dolum, vel fraudem contractum, quia turpiter est receptum, ecclesia absolvit ex se, nec est nereile, quod aliter moneatur ille cui fuit præstitum ad relaxandum. Item contractus illi juramento, in quo non fuit ab initio obligandi, non peccat mortaliter: ut ponit abb. *in d. c. si vero*, nec peccat petendo abolitionem, quia facit jure permittente: ut voluit Oldr. *consil.* 120. & refert Milit. *in verbo*, juramentum semper. Alioquin juramenta dolo, vel fraude præstita esset servanda contra *authen.* Sacramenta puberum. *C. si adversus vendit. & cum causa sequ. de jurej.* Et dantur metus causa juramenta, in quo fuit antea obligandi, non peccat mortaliter: ut ponit abb. *in d. c. si vero*, nec peccat petendo abolitionem, quia facit jure permittente: ut voluit Oldr. *consil.* 120. & refert Milit. *in verbo*, juramentum semper. Alioquin juramenta dolo, vel fraude præstita esset servanda contra *authen.* Sacramenta puberum. *C. si adversus vendit. & cum causa sequ. de jurej.* Et dantur metus causa juramenta, in quo fuit antea *d. tum ti. §. cum iis. ff. de transac. & c. plerunque cum simil. de rescrip.* Verum est, quod ecclesia quæ non judicat de occultis (ut in *c. 1. ut recte Bonc.*) in foro judicali vel tale juramentum servari, nec det materiam desperandi. Sed quia in dubio talis juramentum promissoria per vim, vel metum extorta non præsumitur violentia (ut dicitur *in d. c. si vero in fi. per abb. & in c. novum ex. ti.*) propterea ex fide ecclesia a tali juramento absolvit. In foro autem conscientiæ tempore juramenti præstiti in rei veritate non fuit omnino obligandi, quia Deus non intendit, nec ex se, nec non mamum (ut *in c. fi quid invoffisi. 14. q. 4. §.*) de religiosis voluntatem, & non opus, fed lex e contra (ut *in c. si quis non iuratus. 15. q. 1.*) ideo quoad Deum tunc non ligatur juramento, nec ibi diges absolutione: quia Deus recipit juramentum prout ex corde procedit: ut *in c. humanæ naves 22. q. 5.* dicit abb. Sicu. *in d. c. si vero circa fi.*

Nunc ergo in propolito, quia non est verisimile quod papa, qui habet liberam potestatis plenitudinem voluerit seipsum ligare, maxime considerando tempore præstiti juramenti (Ceiliet illico poli ipsam promotionem in tanta Pontificatus ruina: in qua tempore angustia non fuit facultas maturius deliberandi: ut *in l. 1. ff. de exercit. in prin. & in n. pondere. 50. di.*) non poliimus nisi involuntarium judicare juramentum, & minus honestæ extorum: & cum papa non fit subjectus nisi Deo, & ipse *in calorum, & in c. fcelle q. q. 3.*) meritò ftari debet ejus conficientiæ: & excusari debet fi capitula non fervat, tanquam juramentum, & votum fuerit inadeliberata factum. Accedit quod quia capitula funt in genere jurata, non arctant ad illa, quæ fent contra libertatem ecclesiasticam: ut *in c. 1. de jurejur. in 6.* ergo nec ad illa, quæ fuer contra potestatem papæ. Item etiam fi non essent contra libertatem, dettur, quod contraveniendo non incidat in perjurium, & sacrilegi, quod facit fe absolvi in foro conscientiæ a fuo confessore: cum fit Dominicæ potestatis juxta *c. omne de pœnit. & remiss.* Et pro hoc adduco dict. primam in ti. *de jurejur.* quæ vult quod abi, quis jurat in genere servare confuetudines, & statuta ecclesiæ, non obstante juramento, quia ex tunc perjuriet cum causa, & fine causa fupplicare papæ contra ea: quia non est verisimile, quod voluerit fe in tantum arctare, quod nunquam contra illa statuta impetrare: juramenta autem hujusmodi sunt interpretanda secundum intentionem juranitus, allegat *d. c. humanæ naves. 22. q. 5.* Et quod dicitur de juramento, dicendum est de de voto: quia perfidus pafilbus ambulant: ut notatur *in c. 1. & in c. debitores de jurejur. & in cap. liiet de in c. magna de voto*, & dicit abb. *in d. c. si vero in 2. col.* facit quod dicit Petrus de Pontelum. *in cursus qui clerici. vel voveri.* Imo tanto minus adstringit votum, quanto etiam in foro judiciali votum per metum extortum non ligat: ut *in cap. 1. quod metus causa*, & ponit *in fi. verbo* abb. *in d. c. si vero.*

Et maxime posset ventilare contra capitula quando subesset aliqua necessitas, vel spiritualis utilitas: quo casu quilibet etiam inferior potest venire contra proprium juramentum: ut dicit Iano. *in cap. venerabilem de electi.* dicit *in c. 1. de quarto decretorum & Philippus in c. 1. de jurejur. in 6.*

Et si loquitur de juramento præstito ante ajuftionem, non est dubitandum, quia quod fecit, ut cardinalis, potest ut papa revocare: fiene qui fecit aliquid tanquam canonicus, potest revocare fuetus episcopus, ut dicit Bal. quod est tex. *in d. fiene mofiis de jurejur.* Et idco talia capitula jurata in ordinatione, quibus adstringuntur ad aliquid adjumptum: ut dicit ibi abb. & Calde. *in cons. 3. de jurejur.* & ponit Felt. *in c. 1. de probat.* & dictum est supra. Facit, quod dicitur *in c. cultivatur de appel. in 6.* & quod dicit *in c. si fi in q. 5. ff. de excep. rei judi.* Sicut, & translatus non convenitur de eo quod fecit ante translationem. 2. q. 2. *c. fi quis jam translatus.* Item, & papa non voluerunt hujusmodi capitula ratione defectus potestatis cardinalium, qui ex ordinatione: quia ipsi non succedunt in potestate pontificali, nec possunt talibus intendere, quia debent vacare ecclesiæ: quod dicit Iano. *ultimo supra per c. nobi periculum. 5. cæterum de electi. in 6. & c. ele. ne Romani ex. ti.* & per alias rationes *supra in hoc addictus.* Et quia fede vacante nihil innovari debet in patrimonio ecclesiæ, quia non est, qui jus pontificalis dignitatis tueatur: ut dicitur in tex. *in c. 1. de fede vacan. 22. q. 2. & quæ de reliq.* Facit tex. & ibi dicta *in c. cum omnes de const.* & per alias rationes supra addictas, ne bis idem replicetur.

Si vero loquimur post assumptionem, cenfeute etiam turpiter exactum ratione potentiali affimpionis, & capidicum necessitatis: ut dicit Calde. *in d. consil. 3.* & non voluntarie præstitum. Ad hoc eft bonus tex. *in c. cum venissent de iofis. in verb. ipse vero timens: & glo. ibi in verbo aprobate.* Facit, quod dicit ibi pofl glo. *in c. sedem de cotron. conjuge.* & in juramento tex. & ibi dicta *in d. c. fiene de jurejur.* Et facit etiam, quod dicitur *in c. litteraturam de voto*: quia videtur promissio indeliberata, ut ligat potestatis eft. Et facit, quod dicit Iano. *d. l. 1. C. quod metus cau.* quod eadem causa metus præsumitur durare in solutione, quæ fuit in promissione, quando incontinenti fit solutio. Item quia tale juramentum videtur jurejuratum cum ambitionis, & turpidinis: ut in simili dicit Domi. *in d. consil. 84. circa princi.* Et maxime oftendunt juramentum invalidum, & involuntarium, quia deserunt ab alto ex ina origine nullo defectu potestatis libaturnium, & a jure repetobato: & ideo non ligat: ut bene confulit Calde. *in consil. 9. in tota de jurejur.* Et maxime, quia reprobatur ab omnibus publice utilitatis: ut patet *in c. 5. cæterum* pro quo etiam glo. & Bal. *in l. fi. ff. C. de bonis quæ libe.* Et ex aliis rationibus supra pro illa parte addictis.

Quibus addo, quod tale juramentum non solum videtur continere diminutionem potestatis pontificalis, sed diminutionem status totius ecclesiæ: quamagis decoratur ex affumptione plurium dignitatum virorum, & magis a pluribus defenditur & potentior efficitur ecclesia: ex quo videtur, quod talis promissio magis fit damnosa, quam utilis ecclesiæ universali. Et idco tale juramentum non fet-servandum per supradicta. Ad quod facit glo. & quod ibi dicunt doc. *in tex. 1. de in integ. restit. in 6.* de prælato, qui juravit non contravenire contractui, quod ratione damni potest omnino petere restitutionem in integrum adversus contractum non obstante juramento. Et simile est, quod dicitur *in tex. fi quis presbyterum & c. ut nostrum de rebus eccles. non alie.* Et ratio adducta per abb. *in d. c. cum venissent*, in prælato, qui antequam fit administrator ecclesiæ non potest per quod juramentum vinculare se obligare ad non administrandum: quia quemadmodum non potest sponte a se abdicare titulum prælaturæ (*c. quod in dubio in ca. venices de renun. l. legatus ff. de offi. proc.*) ita non potest titulo renunciare obligare se ad fidelitet non administrandum jura ecclesiæ. Facit tex. *in c. perveniit el. 1. de jurejur.* ubi juramentum prælatorum ad fidelitatem ecclesiæ quominus possit renuere bona ecclesiæ. Et juramentum, quod contra libertatem ecclesiasticam est præstitum, non tenet: ita fummam illum tex. dicit *in d. c. cum venissent.* Et hoc maxime effet vorum, ubi proprie non contraveniret juramento fed differret: puta si illud, quod promittebat infra biennium tenere concilium, diffuliffet ad aliud tempus: quia non dicitur voti transgressor, qui aliquo modo diffulit implere fi poftea implet: ut *in c. non ad de voto.* de quo dixi supra in quæstione de cardinalibus. Unum licet non tenetur fidelitatem, & fint fibimaxi-ti.

Et illam opinionem, quod papa non ligetur illis capitulis conclavis, tenet Alex. de Immol. *in consil. 22. incipit*, in ex tam grave, frequentio opinione: quia Bubatti in fuo concilio prima in fubscriptione ad illud conclium Alex. *in 6. vol. conciliorum ejus.*

Restat nunc respondere ad contraria, & primo ad illud Eccl. quod incurrat perjurium, & infamia, & quod ejerans discat bellis: respondet, quod illud est verum, quando juramentum habet fuos comites: videlicet veritatem, judicium & justitiam: ut *in c. aciam de verterendum 22. q. 2. & ca. cum. q. 1. c. de jurejurant. & de jurejur. c. esf Christus.* In illo autem juramento deficiunt duo ultimi: videlicet judicium, id est, discretio fecundum glo. *in d. c. esf Christus*, quam intelligo necessitatem tam ex parte recipientis quia juranti: quæ enim discretio fundet, ut in affumptione conjungat tale juramentum, & incontinenti quali indeliberate, & involuntarie? Et justitia: quia non convenit, quod potestas pontificalis fit contrahenda nuda voluntate inferioris. *cit. ut Romani in pin. de electi. & c. cum inferior de mora. & obe.*

Similiter autem, & votum debet habere tres comites (ut dicit S. Tho. *in q. fin. dd. 38. q. 1. ar. 1. quæstiuncula 1. in corpore*, & *in secunda secunda*, *q. 88. ar. 1.* & referunt doctores nofti *in c. litteraturam de no.*) videlicet deliberationem, propositum, & promissionem. Quomodo voto potest dici ut cum deliberatione, & ex proposito factum, quod in actu affumptionis (ubi non fuit maturius deliberandi facultas) fadum eft. & quod ut verisimile eft ab invito extorquetur? Faciunt quæ dicuntur *in c. pondere. 50. di. & in l. fi. C. de jure delibe. & authen. offerat C. de liris contract. & d. 1. 1. ff. de exerci.* Et non potest negari, quod eaedio talis juramenti fet præter omnem honestatem ratione exigentium, & temporis, & actus, & quin fapiat quandam cupiditatem, ambitionem, & incivilitatem, & quin fit turpiter exactum.

Et fic respondetur ad fecundum, quod dicitur, quod juramentum eft de jure divino, quo papa ligatur, & quod eft de principii primo tabulæ quæ

A sunt indispensabilia. Quia respondetur quod non fequitur, quod debeat propterea juramentum fervari in omnibus casibus: alioquin le, qui jurat, quod eft illicitum, tenetur obfervare de jure divino, contra ea quæ ponuntur 22. q. 4. *in omnibus*, & fere per totum quæstionem illam, & in regula *in mulie de regi. in 6.* Nec poffet papa abfolvere a juramento fidelitatis ecclesiæ, quia contrarium tex. *in c. non fuadebat 15. q. 6. & in c. ad apostolica de reripiis. in 6.*

Et fi dicitur, quod juramentum, & votum præstantur Deo, & ideo nullus potest dispensare: respondetur, quod ad fidelitatem Deo debitam non pertinet, quia non facit id quod eft malum, vel inutile, vel majoris boni impeditivum: & ideo non dispensatur super tali voto, vel juramento, talis dispensatio non impedit fidelitatem Deo debitam. Quod probatur ex tex. *in c. non est, de voto & glo. in d. cap. tua mis de jurejur.* quia non dicitur voti, vel juramenti transgressor, qui illud in melius commutat. Nec dicitur juramenti transgressor, qui ex justa causa illud deferit *ff. de jurisdictiogan.* Et ubi melius eft, quod eligitur, quam illud, quod jaturat, & deferitur juramentum superioris authoritate, non dicitur quis transgressor, dicit Pa. de Palu. *in 4. sen. di. 39. q. 3. arr. 4.* Et idem Sanctus Tho. *in 2. 2. quæst. 89. art. 9.* dicit, quod dispensatio quæ fit in juramento, non fit excendit ad hoc quod aliquid omittatur in juramentum. Et quia eft impossibile: cum observantia juramenti cadat fub divino præcepto, quod eft indispensabile; fed cum dispensatio ad hoc tendit, ut id quod fub juramento cadebat, non cadat fub juramento, tanquam non existens debita materia juramenti. Et idem dicendum in voto: ut ponit d. Tho. *in secunda secunda, q. 88. ar. 10. in solutione secundi argumenti.*

Ad aliud de scandalo respondetur, quod cum papa deferit juramentum ex causa, tale scandalum pallivum non eft offensa, quia non non oritur ex male gestis papæ: ut dicit S. Tho. *in secunda secunda q. 43. arr. 7. ad 8.* quia videtur esse ex malitia fatuum scandalum Pharisæorum, de quibus *Matth. 15.* utilius esset, quod scandalum nafci permittitur quam veritas relinquatur: ut dicit tex. *in c. qui scandalizatus de regu. jur.* Et per præmissa patet respondio ad illud, quod ultimo loco dicitur, quod ratione fraudis poteft secularis fe contra papam, quod eft scandalum: imo scandalum magis oriunt ex affirmatione papæ, quæ largit ex dicitis capitulis: & eft scandalum passivum, de quo non eft curandum: ut supra dictum eft.

Ad id quod dicitur de Gregorio, & Benedicto, respondetur, quod ipsi jurarunt illud quod erat licitum, & non impedirunt majoris boni, quia tendebat ad fedandum schisma.

Non obstat constitutio, *frequens*: quia respondetur, quod papa non ligatur constitutione concilii, quia eft lapsa concilium: ut *in c. fgoffredus de electi.* & examinabitur in proprio loco. Quod maxime patet: quia ipse eft, qui tribuit auctoritatem, & confirmat

etiam 17. di. ubi cum Symmachus accusaret, concilium cognovit de causa fidei, de aliis vero criminibus totam ejus causam Dei judicio reservavit. Ad idem tex. *in §. pater 3. q. 1. & in c. licet de elect. inf.* ubi dicitur, quod ipsa non habet superiorem. Et multa sunt jura, quæ volunt, quod excepta causa fidei papa a nemine judicetur: *in c. si papa 40. di. & 9. q. 3. per to.* Imo standum est sententiæ papæ, si papa contradicat concilio, ut supra dictum est, & dicemus latius alibi. Unde S. Tho. *in tract. contra impug. reli. & in quæstionibus de po. Dei, q. 10. in q. ad 13. arg.* dicit ex gestis Chalcedonensis concilii habet, quod gesta concilii debent confirmari a Romano pontifice: ergo a Romano pontifice summ robur. Pro quo facit tex. *in c. cum in cunctis justa. consuetudo de electi.* ubi probatur, quod papa etiam cum concilio non potest legem imponere fuccessori. Nam decretum *c. cum in cunctis*, fuit factum in concilio Lateranensi, & quod plus est contenuit decretum ecclesiæ, & tamen papa arguit *in d. c. innotuit.* quod ad ejus observantiam non astringitur. Ad idem est. *c. 2. de concef. prebe. junctis c. proposuit ex. ti. & c. 1. o. ti. in 6. Et c. mandali de rescrip.* factum in concilio revocatur per *c. fuerunt ex. ti. in 6.* & a solo papa. Et dicit Joan. An. *in c. ubi periculum de elect. in 6. single super verbo*, concilio, quod quia constitutio illa tam utilis approbatione tanti concilii fuerat edita, non fuit æquum absque requisitione concilii revocare, de plenitudine tamen potestatis papa illud potuit.

Et fic patet, quod glo. *in c. legimus 93. di. super verbo*, major, cum volunt, quod statuta concilii præjudicant statuto papæ fi contradicant, male loquitur: quia potius est e converso, quod statutum papæ præjudicat statutis concilii, quando sunt contraria, glo. *2. q. 1. c. quodcumque super verbo*, ecclesiam *35. q. 1. ca. sunt quidam in fi. glo.* Imo fi recte inspiciatur. d. glo. *in c. legimus* (quæ tantum dicit ibi haberi argumentum, quod statuta concilii prævalent) potius tenet contrarium, cum fe remittit ad id quod dixit *in c. nemo 9. q. 3.* ubi dicit, quod nemo judicat papam: & fi totus mundus esset contra papam, standum esset magis sententiæ papæ. Ad quod facit tex. *in c. cunctis per mandatum. 9. q. 3.* ubi a sententia concilii appellatur ad papam: ergo papa est superior concilio in jurisdictione *l. 1. ff. quis & a quo appel. & ff. de appel. l. imperatores.* Pro hoc etiam tex. *in constitutionem* (quod est Gregorii IX.) *nullo c. statuimus de fun. excom. in 6.* quod retringitur *per d. c. constitutionem.*

De lapide. d. c. licet, 23. q. 4.

Non obstat tex. *in c. licet 15. di.* ubi S. Greg. papa dicit se venerari concilia ficut quatuor evangelia. Quia respondetur, quod loquitur de quatuor conciliis principaliorbus: videlicet Nicæno, Constantinopolitano, Ephesino, & Chalcedonensi, quæ pro fide Christi defensanda celebrata fuerunt, & de fide tractant, & diffponunt: quia in causa fidei papa debet concilii sententiam fequi: ut ibi notatur, & *in c. Anastasius 19. di.* Quod patet dum in ratione ejus tex. dicit, quia in his velut in quadrato lapide sanctæ fidei structura consurgit. Et quamquam idem tex. fubdat, & cujusliber vitæ communis atque actionis norma constitit, non propterea fequitur, quod omnia decreta in quibus consistit simpliciter norma vitæ, & actionis edita per concilium, fequi debeat papa: fed illa tantum in quibus consistit fidei structura, & consistit norma communis vitæ, & actionis. Cum enim lex duo copulative ad effectum alicujus dispositionis exigit, ibi ut dispositio locum habeat, requiritur copulatorum veritas, & concursus, *ff. de decur. l. quod sit. §. sit tex. l. si hæredi plures. ff. de condit. insti.* Unde ut papa tenetur fequi, & venerari concilium, requiritur, quod illud disponat de fide, & de norma communis actionis & vitæ: quia in omni statuto, & decreto fidei consistit communis actionis, & vitæ norma: & illud fuit dictum ad ostendendum dignitatem, & excellentiam illorum quatuor conciliorum. Similiter dum text. fubdit, cum universali fin consensu confirmata, non intendit, quod in omni materia decretum quodlibet universali consensu constitutum, fit papæ venerandum, & fequendum: fed quod in caufis fidei fint venerandæ, quæ funt universali consensu constituta. Et ratio rationis est, quia fi fuerit ut erat unus solus etiam papa in causa fidei (ut *in c. Anastasius 24. q. 1. & in c. Anastasius. 19. di.*) quam ubi est universitas ecclesiæ: ut *in c. a nobis. 24. q. 1.*

Nec obstat, quod dicit tex. *di. 15. c. Sancta Romana* ibi, fed fi quæ funt concilia a fanctis patribus inftituta poft iftorum quatuor auctoritatem etiam cuftodienda, & recipienda decernimus: quia illud verbum concilia, intelligitur fcilicet fimilia expreffis videlicet prædictis quatuor, quæ de fide loquuntur. Facit, quod dicitur *in l. ita pudor. C. de edict. & in l. offer. C. de prædiciis mino.* Item ille tex. fi bene infpiciatur, cum mandat recipere, & cuftodire, videtur probare, quod ad hoc, ut decreta in concilio edita ferventur, & recipiantur, debet interuenire papæ auctoritas. Nec contrariatur tex. *in d. c. licet in fi.* dum dicit, fe & non illa deftruit, quifquis præfumpferit abfolvere, quod ligant, aut ligare quos abfoluunt, ut fic fit argumentum, quod papa non poffit ftatuere ftatuta concilii: quia refpondet glo. ibi, quod illud intelligitur in articulis fidei: quia in aliis concilium non poteft papæ legem imponere: *35. q. 9. veniam 17. di. §. hinc etiam, & c. fignificafti de electi.*

Ad jura adducta ad contrarium (videlicet *c. confidimus & c. quam ad perpetuam & c. fint quidam, & c. contra 35. q. 2.*) refpondetur tex. *ca. ca. & c. in §. hic ita*, quod fancta Romana ecclefia canonibus non alligatur, fed illis auctoritatem impartitur: & quod in capitulis conciliorum cum aliquid obfervandum decernitur, ftatim fubinferitur, illi auctoritas Romanæ ecclefiæ aliter imperaverit, vel falvo tamen in omnibus jure fanctæ Romanæ ecclefiæ, vel falva tamen in omnibus apoftolica auctoritate. Ita dicit ibi tex. *in d. §. hic ita refpondet. cum enim papa dispensat, non deftruit. Unde* S. Tho. *in prima fecunda q. 96. ar. 5. ad tertium arg. q. 1.* dicit, quod principes fubduntur legi propria voluntate quoad vim directivam legis, non autem quoad vim coactivam. Et *in tract. contra impug. religi.* exponendo illud *25. q. 1. c.* contra ftatuta patrum cordere aliquid, vel mutare, nec hujus quidem fedis poteft auctoritas, dicit quod hoc verum eft in illis, quæ ftatuta patrum determinaverunt effe de jure divino, ficut funt articuli fidei, qui determinati funt fuper concilia: fed illa quæ fancti patres determinaverunt effe de jure pofitivo, *relicta* fint fub difpofitione papæ, ut poffit ea mutare, vel difpenfare fecundum opportunitates temporum, & negotiorum. Sanctæ enim patres in conciliis nihil ftatuere potuiftent nifi auctoritate Romani pontificis interveniente, fine qua etiam nec concilium congregari poteft. Et hoc in effectu vult glo. *in d. ca. fint quidam*, cum dicit, quod papa difpenfat contra generale ftatutum ecclefiæ, fed non contra articulos fidei. Facit quod dicit glo. *in verbo*, abfoluunt *in c. de libellis 20. di.* ubi vult, quod in decisionibus canfarum non debet judicari fecundum fcripta

fcripta Hieronymi, vel Auguftini omiffis canonibus. Et glo. fequens vult, quod in decifionibus canfarum fint magis fequendæ auctoritates doctorum, legum, vel canonum qui nituntur auctoritate canonum, vel legum, quam doctorum ecclefiæ: quod intelligit verum illa glo. fequens, nifi auctoritas doctorum ecclefiæ nitatur auctoritate novi, vel veteris teftamenti. Et illam glo. allegat pro fingulari Ludo. *in fingularibus fuit, in verbo*, auctoritas. Et cum his concordat glo. *in c. poft translationem de renun.* ubi vult, quod papa difpenfat contra quatuor concilia, & contra apoftolum, dumtudo nihil ftatuat contra fidem.

Ad illud quod dicitur, quod contemit decorem ecclefiæ, & quod aliter faciendo ipfa decoloratur, & fcandalizatur. Refponde fecundum S. Tho. *in prædicto tract. contra impug. religi.* quod quando papa aliquid aliud facit, quam a fanctis patribus inftituta poft iftorum quatuor auctoritatem etiam cuftodienda, & recipienda decernimus: quia illud verbum concilia, intelligitur fcilicet fimilia expreffis videlicet prædictis quatuor, quæ de fide loquuntur. Facit, quod dicitur *in l. ita pudor. C. de edict. & in l. offer. C. de prædiciis mino.* Item ille tex. fi bene infpiciatur, cum mandat recipere, & cuftodire, videtur probare, quod ad hoc, ut decreta in concilio edita ferventur, & recipiantur, debet interuenire papæ auctoritas. Nec contrariatur tex. *in d. c. licet in fi.* dum dicit, fe & non illa deftruit, quifquis præfumpferit abfolvere, quod ligant, aut ligare quos abfoluunt, ut fic fit argumentum, quod papa non poffit ftatuere ftatuta concilii: quia refpondet glo. ibi, quod illud intelligitur in articulis fidei: quia in aliis concilium non poteft papæ legem imponere: *35. q. 9. veniam 17. di. §. hinc etiam, & c. fignificafti de electi.*

Ad jura adducta ad contrarium (videlicet *c. confidimus & c. quam ad perpetuam & c. fint quidam, & c. contra 35. q. 2.*) refpondetur tex. *ca. ca. & c. in §. hic ita*, quod fancta Romana ecclefia canonibus non alligatur, fed illis auctoritatem impartitur: & quod in capitulis conciliorum cum aliquid obfervandum decernitur, ftatim fubinferitur, illi auctoritas Romanæ ecclefiæ aliter imperaverit, vel falvo tamen in omnibus jure fanctæ Romanæ ecclefiæ, vel falva tamen in omnibus apoftolica auctoritate. Ita dicit ibi tex. *in d. §. hic ita refpondet. cum enim papa difpenfat, non deftruit. Unde* S. Tho. *in prima fecunda q. 96. ar. 5. ad tertium arg. q. 1.* dicit, quod principes fubduntur legi propria voluntate quoad vim directivam legis, non autem quoad vim coactivam. Et *in tract. contra impug. religi.* exponendo illud *25. q. 1. c.* contra ftatuta patrum cordere aliquid, vel mutare, nec hujus quidem fedis poteft auctoritas, dicit quod hoc verum eft in illis, quæ ftatuta patrum determinaverunt effe de jure divino, ficut funt articuli fidei, qui determinati funt fuper concilia: fed illa quæ fancti patres determinaverunt effe de jure pofitivo, *relicta* fint fub difpofitione papæ, ut poffit ea mutare, vel difpenfare fecundum opportunitates temporum, & negotiorum. Sanctæ enim patres in conciliis nihil ftatuere potuiftent nifi auctoritate Romani pontificis interveniente, fine qua etiam nec concilium congregari poteft. Et hoc in effectu vult glo. *in d. ca. fint quidam*, cum dicit, quod papa difpenfat contra generale ftatutum ecclefiæ, fed non contra articulos fidei. Facit quod dicit glo. *in verbo*, abfoluunt *in c. de libellis 20. di.* ubi vult, quod in decisionibus canfarum non debet judicari fecundum

A quod hoc argumentum procederet, quando debito modo effet juratum, & votatum; quod non eft in propofito, ex quo juramentum fuit extortum in abfumptione: ut fupra dictum eft. Ad præmifla etiam facit, quod ex quo confuetudo non poteft introduci per quam papa privetur poteftate capitlandi audita fine confilio cardinalium, & fic quod non poffit creare cardinales fine eorum confenfu (ut eft communis opinio, ut refert Barba *in tract. de præftantia cardinalium in 2. q.* in qua licet ipfe teneat contrarium, tamen in fuis conciliis poftea revocat illam opinionem) pariformiter non poteft juramento ligari: quia quod non facit confuetudo, nec juramentum: ut *in c. 1. de juresjur. in 6.*

B Et ad præmifla etiam convenunt omnia illa jura B. quæ volunt, quod actus factus contra juramentum teneat, vel faltem fi non fervatur juramentum, vel votum, valeat quod fit in contrarium: ut dicitur *in c. dilectis de probro. & in regula, quod fimul in merito. & in l. fi quis in principio refti. ff. delega. 3. in c. ultima voluntas 3. q. 2. & glo. in c. cum Martha de celebra. miff. in c. fi tuer. de penitu. cum fimil. & in Speculo. de inftem. pedi. §. compendiofe, verfi.* fed quid fi. Unde faltem poffet dici, quod ex non obfervatione ad fummum incurreret periurium, fed creatio cardinalium non poffet retractari per dicta jura: & hoc quando ligaffet tale juramentum: fed ut dico non obligat per fupradicta.

Non obftat, quod dicitur, quod fynodus haberet immediate auctoritatem a Chrifto cui debet parere quilibet cujufcunque ftatus etiam fi papalis &c. Quia refpondetur, quod illud potuit tolerari in concilio Conftantienfi, propter fchisma, quod tunc vigebat, quia ignoscebatur quis effet verus papa: & ideo concilium non poterat recipere auctoritatem a papa, quia tunc concilium erat ipso cos qui pro papa fe gerebant, eo quod agebatur de caufa papatus, & contra fchismaticos, & nutritores antiquati fchismatis: ut *in c. fi duo 79. di.* Et fi bene confideretur, illud decretum videtur fpeciale de illa fynodo tantum, cum dicit hæc fancta fynodus &c. aliuquio concilium fumit auctoritatem a papa: ut patet *17. di. per to. & in c. bene quidem 96. di.* ubi dicitur, quod fedes apoftolica ftatutis fynodalibus tribuit firmitatem. Unde S. Tho. (ut fupra dictum eft) *in 10. q. de po. Dei*: dicit hoc apparere ex decretis fynodi Chalcedonenfis, in 6 actione: ubi apoftrifarii apoftolici auctoritate ejufdem fedis confirmabant, & fubfcribebant, ut decreta robur obtinerent. Quod etiam patet in fine ejufdem concilii: ubi papa approbat illam fynodum quoad gefta circa fidem, & noluit approbare, quod ftatutum erat de primatu fedis Conftantinopolitanæ poft primatu: cum tunc nondum effet facta prima poft Romanum ficut hodie: ut *in c. antiqua de privil. & in c. facrofanctis juraffo. c. fequen. 22. di.* Idem patet in geftis Nicænæ fynodi, quæ ipfa mifit ad papam pro approbatione. Unde tex. *in c. fignificafti de electi.* & notat abb. Sicu. *in ca. fuper quibuffam de verbo. figni.* dicit, quod concilia omnia per Romanæ ecclefiæ auctoritatem ficta funt, & robur accepunt, & in eorum ftatutis Romanæ ecclefiæ patenter excipitur auctoritas, facit tex. *in c. dudum 3. q. 6.* Item poteft refponderi ad illud decretum Conftantienfe, quod non fuit decretum univerfalis concilii, fed folum 4 patriibus obedientiæ Joannis XXIII. ut patet in geftis illius concilii. Imo Joannes poft fugam conquiftus eft, quod quedam ordinaverant contra auctoritatem fedis apoftolicæ. Et quod dicitur de confirmatione Martini in pertinentibus ad fidem, intelligitur de confirmatione in iis quæ ftatuta fuerunt poftquam

conci-

concilium erat plene congregatum, & non unus obedientia tantum.

Et fi dicatur, quod illud decretum eft repilogatum in concilio Basiliensi, respondetur, quod ob id non eft tanquam decretum universale existimandum: quia quantumcunque a principio auctoritate Martini fuerit data Synodus congregata, tamen quia in multis erravit, non eft de illa curandum. Quod patet, quia postea Eugenius non simpliciter omnia decreta, & gesta illius Synodi confirmavit. Nec inquirat, fuit legitime congregata, ergo omnia ejus gesta, & decreta fuit firma quia ipsa quamvanitatia: quod patet ex. Ephesina Synodo universali: quae fuit legitime congregata auctoritate Leonis papae, & non tamen fuit, & decretum erravit in fide de duabus voluntatibus, & operationibus in Christo. Unde vehementer reprehendunt ab eodem Leone papa. Et familiter in concilio Meldens. & Aquisgranen. *ut in c. fi. extra. de verb. sig. non auctoritate synodi. c. placuit 36. q. 2.* Unde decretum fuerat non posse raptam contrahere cum raptore: quod auctoritate Hieronymi fuit confutatum. Unde non sufficit concilium fuisse legitime congregatum a papa, fed etiam requiritur, quod decreta in eo edita fint per papam approbata, & ab ecclesia recepta. Et quod decreta conciliii papa poffit derogare, patet Lndo. *caufa. 32. incipit*, quod primum *in fa.* Et ibi quod hoc poteft ex causa evidenti, justa, & rationabili: & quod ejus eft arbitrari quando fit ejusdem, & rationabilis: allegat glo. *in c. cum illorum, de g. quod fit clandestine, ver. mutilationem nembri, & ver. effuffionem languinis, de fun. excom.* ::

Non obftat, quod dicitur de papa, quod figatur fuo contractu. *I. Cesar. ff. de publica. & in c. i. fupra allegata*, & alia in eodem probatur fic confutata. Quia refpondetur quod ifta ordinatio eo dinatium, fi fuit facta per viam conftitutionis, fic: tunc tenaret in quafi contractum, tamen ex caufa poteft revocari per principem. Voluit Iuno. *in c. in nofra de imp.* & dicitur *in c. wrote. depudi. & inc. dilectus de temp. ord. & in c. 1. ver. cum omnes de conffit.* & cardi. plene in repeti. *c. perpaulatum de fun. excom. & in caufa. 24. quaf.* inquit. Dominus noftter papa, & Lapus *allegatione. 200. qua incipit* An Baturum *in vol. col.* & Joan. An. *in addit. Speca. in ti. de conffit. §. nunc dicendum*, verfi. quid fi univerfitas. d. Anto. *in c. 1. de conffit.* Iannol. poft alios, & d. Anto. *in ti. ff. pacti. eod. in c. quia in ecclefiarum de conffit.* & Anto. *in c. cum M. 7. ed. in c. ff.* & Bal. *in c. qui fperatis in ti. ut. cal. Cud. nunde libert. & in l. fi cum mihi ff. de doto.* archi. *in c. quaemque sc. q. 1.* Imo. *in c. nuper de tefti.* & Demol. *in c. litera pria. penul. cal. de cleff. in fe.* Anto. *in c. in nofra de imp. card. in de. 1. 5. pero in 3. qu.* ubi ponit de Donatione Conftantini, *de jurejn.*

Et quod fupra dictum in contrarium, quod effectus tari revocabilis; intelligitur refpectu non fubditorum: *i.* ita loquitur Iuno. *in d. c. novit*, a quo omnes alii derivantur ijdem tenentes. Et in papa femper praefumitur caufa: ut *in c. per quae in ecclefiarum*, ibi *doc. de conffit.* Item refpondetur, quod talis ordinatio non tenuit ad onerandum fuminum papam, nec in hoc habuerunt jurisdictionem: ut dictum eft per glo. *in d. §. irritum in ti. ne Romani de cleff. or. i. ubi periculum ex ti. in 6.* & Po. de Ancha. *in regula ecclefiarum*. Et fi dicatur facta per viam contractus poft allumptionem, adhuc non ligat: utpote contra poeftatem ei a Deo datam. Unde Joan. An. *in c. ecclefia fanctae Mariae de conffit.* voluit, quod fiat papa non poteft fe fubjicere judicio faecularis, quia faceret injuriam Deo, ita non poteft fuam papalem poteftatem fubjicere confenfui cardinalium: quod maxime facret per illud capitulum, quo una contrariatur non poffit cardinales creare. Item erit nulla ratione fufpicionis infurgentis ex celeritate actus: quia ftatim poft allumptionem requiritur eft, ut confirmaret, ergo fine crafie cogitatione: & non videtur factum ex caufa electionis: *ut in c. 1. 2. & ibi notatur de confir. uti. & inuti.* Et eodem modo dico de voto, & juramento indeliberato: ut patet dictum eft in jurisdictione alegata. Pro ifta parte fcit *13. q. 1. non ff.* & quod dicit Bal. *in l. divini ff. de in integ. refti.* Et forte poffet dici meticulofa propter dubium ne cardinalis inftiterit in continenti ab electione; facit, quod dicitur *in l. interpretatio. C. de tranfac.* aufilio enim lucri, & dignitatis indicit ne *ff. de minor. in c. abbas, quod mentio can. 6. non ff. non officiofe. §. fifuerator. ff. quod metus can.*

Item poteft refpondeari aliter, quod poftio, quod princeps obligetur ex fuo contractu, tamen hic non eft proprie contractus: quia non eftaliter utroque obligatorius: *ut in l. Labeo. ff. de verb. fig.* Imo ex tabius capitulis refultat quoddam dedecus, & ignominia papae: quia cardinalis fum ejiaeris, & aliquo modo fuperiores: ex quo bene deprehenditur, quod non voluntatie confirmaverit, juraverit, & voverit. Nec potuerunt eardi. hoc ab eo extorquere: cum poft aliunjcomnes eftant in inferiores. *c. cum inferior de majo. & ob. c. inniotuit de el. i. nam magiftratus ff. de orbi.*

Quinimo poftio, quod obligaretur, tamen ratione novae caufae poteft princeps infringere contractum a fe poftum: ut dicit Bal. *int. ff. de fpe fma.* & Iunnol. & d. Anto. *in c. cum M. in q. cit. de conffit.* Hic dicunt doc. *in c. quanto de jurejn.* quod licet principes faciendo pacem cum hoftibus non poffint remittere *dimna* illa, quae ab hoftibus fuerunt illata, tamen illud eft verum nifi agatur de bono publico: puta fi non poffet aliter haberi pax, & expediret populo pacem fieri; quia etiam fic praejudicat fubditis cum tunc utilitate publica praeferatur singularis. Quod etiam ponunt doc. *in c. nofra de imp.* & legiftae. *ini. venia. C. de ing. manu. C. in fumma* Aug. in verbo bellum. *C. in Tifcaella en. verbo.* & Franciscus de Platea *in tract. reftitutionum in §. 7.* & fumma Bapiffina *in verbo*, bellum, & Rofarius *en. verbo.* & tranfiffer per Balenicum *in d. cap. quanto de jurejn.* Lude quod plus eft, Princeps non poffit auferre dominium rei meae fine caufa, tamen cum caufa poteri, quando agitur de bono publico. *I. item fi verberatus ff. de injuriis. ff. de reivendic. ff. interdict. ff. communia praediorum, & in l. Lucius. ff. de cred.* & late dicitur *in c. qua in ecclefiarum de conffit.* Et fic patet, quod etiam fi concedatur papam hujusmodi ordinationibus ligari, tamen ratione publicae utilitatis, & necefficatis, poterit contravenire illis capitulis, publica autem utilitas, & necefficitas poftulat ordi ex multis: puta quia indiget perfona digna quam mittat legatum de latere, & fic de fimilibus. Et per hoc refpondetur ad omnia. Illa quae funt adducta ad confutandum, quod, poftio, quod princeps ligatur ex contractu, & quod non poteft revocare intendationes, & fimilia.

Non obftat quod dicitur, quod potentior eft propi hibitio quae fit per viam legis, vel conftitutionis, quam quae fit fimpliciter: quia illud eft verum fcilicet inferiorum, qui conftituitur, & lege magis ligantur quam fimpliciter prohibitione: fecus in papa qui eft fupra legem: *ut in l. digna vox. C. de l. 1. cum fim.*

Ad id autem, quod dicitur, quod Deus poftet in ore principis illud verbum, *pafta fervanda*; facile praedicta eft refpondeari: quia licitum eft principi quando facta fint licita, & licito modo contracta, & non quafi per extorfionem. Unde etiam dici poteft, quod Deus poftet in ore pontofis: gefta per metum rata non habebo: *ut dicit* Bal. *in c. de contravenefia invitfiv. in prin. in nifiui fu.* Item refpondeatur, quod ifta propria non funt pacta, fed quaedam ordinationes juratae, & votatae, ut dictum eft: & nullum contineant ftipulationem: & funt de iis quae concernunt pontificalem poftefatem: & nhi fubeft caufa, etiam pacta relcindunt. Unde dicit text. *ff. de pac. i. jurejgentium in §.* & generaliter: quod quotiens pactum a jure communi remotum eft, fervari hoc non oportet: & fi ftipulatio fit interpofita de iis pro quibus pacifici non poftet, fervandum non eft, fed omnino refcindenda: nec jusjurandum de hoc eradum fervare oportet. Et ita. *in § fed ff fraudandi, inuito. B. praeedon. dicit*, quod poftea fraudandi caufa factum, eft iniquum aut fuperfluum. Et ex pacto interdum actio nafcitur, vel tollitur, quotiens lege, vel fonatus confulto adjuvatur *I. legitima ff. de ff. ex. ist.*

Ad illud quod dicitur, quod debet effe differentia inter abfolutemm, & abfolutum, refponeatur eft fupra ex abfoftio pro ifta parte negativa. Ubi datur refponfio per Feli. *in d. c. 1. de conffit.* Et fic etiam eam dicitur, quod quia non auctoritatur in fofto proprio, refpondetur, quod eftaliter in inferiores, fed fecus in papa: *ut in c. cum verifient de pnd.*

Quod autem dicitur, quod quando juramentum fit votum eft in favorem tertii, requiritur caufa cognitio etiam in papa fuper juftitia caufae, non obftat; quia intelligitur de licito, & obligatorio juramento: quod non eft in hoc, quod de illicitum eft. Item intelligitur in juramento praeftito per inferiorem, & inferiori: quia propter jus tertii quae fitum requiritur iffmcritatis: *ut c. 1. de caufa poff. C. ff. de poftoralis de re judi.* Nos autem fumus in papa qui juraviaiferiori, & qui non poteft accuftari ab aliquo, quia habet fuperiorem cum quo poffit cognofci: *ut in c. liteet de eleff.* nifi tantum in caufa haereti: *ut d. c. fi papa 30. di.* & fupra fupius dictum eft. De quo vide in Speculi. *in ti. de actu. fiat, ver. nerofi.* item papa, & imperator.

Non obftat etiam, quod dicitur de ftatu Ariftoeratico, & de ecclefia triumphanti ad ejus inftar debet effe ifta inftitutas, & quod Petrus non folus fed nomine omnium dixit, *confiftamus vires bonis teftimonii fuper hos apos.* Quia concedunt, quod ita etiam cum conciliis cardinalium debent ordna et quadam honeftate explicari: fed non proptera dicitur, quod Moyfi poteftas, vel Petri fine confultoribus effe non poffit. Et fi in arbo requiritur confilium, non fequitur, quod fit de necefficate fequendum: *ut in c. cum in vozeri cum concordan. de eleff.* Nec per hoc, quod papa ex caufa erat conatus illa capitula cardinalea, tollitur ftatus Ariftocratias. Nec legitur in veteri teftamento, quod per capitula Moyfes a confultoribus, vel Petrus ab apoftolis, vel viris fuis teftimonii fuerit aliquando aftrictus ad certum modum gubernandi ecclefiam: & quod nihil poftet facere etiam uno tantum contradicente. Item negatur, quod reftigere mutum fit melius: *Ecimo ut dicit abb. Sicul. in c. novit in 3. column. 27. Metaphy.* Multitudo principatuum mala eft. Item 70. feniores qui erant fub Moyfe judicabant caufas minores, fecus fub papa epifcopi, & alii inferiores de ecclefia: *ut in c. clerici, & in c. vos cum duobus fequentes. 2. i. di.*

Quod autem dicitur, quod principatus Ariftocratieus fit melior monarchico, contrarium probat text. *in c. legimus 93. di.* (ubi redditur ratio, cur fuerit inftitutum, ut unus praeeffet omnibus) & fupra oftenditur: & dicetur latius in quaeftione, An papa fit major concilio.

Ad id quod dicitur de eleftione Matthiae, dicit Petr. de Paludae *in tract. fuo de eccle. pa.* quod folus Petrus hoc facere poterat. Si ergo cum alis fecit admittendo eos ad fortem, vel cum ipfis inftituendo diaconos fepem, hoc facit dans exemplum fuecefforibus fuis, non quod folus non haberet poteftatem fine alis. Unde aliquando nominantur apoftoli, aliquando Petrus: ut apparet quod eorum confilio faciebat, & non quoad hoc neceffitatetur. Et bene eft text. *in c. inillicito. di.* ubi dicitur, quod Petrus in ecclefiaftica, in quibus olim apud ethnicos primi ftamines eorum atque primi legis doctores erant, praecepit ponti epifcopum primates, & patriarchas. Et paucis dicitur, quod dicit, poni praecepit: quia per hoc tollitur, quod dicitur *in c. praeedon.* quod apoftoli, & fucceffores poftuerunt: intelligitur enim praecepto Petri, & fuccefforum.

Ad illud de inftitutione ftatus ariftoeratium, dicendum eft uccellarium effe aliquos affiftere papae a quibus accipit concilia: ut funt cardinales qui fuccefferant apoftolis. Sed ficut Petrus non tenebatur de neceffitate legui apoftolorum confilia, ita nec papa: qui poteft etiam abaliis quam a cardinalibus accipere confiliums: ut 11. *q. 3. arcifi. 17. q. 1. in parochia, C. 1. q. 7. i. convenientibus.*

Quod autem dicitur, quod plenitudo poteftatis eft in tota ecclefia: unde diffpenfant omnes tales ordinationes non poteft folus papa fine cardinalibus: refpondetur, quod plenitudo poteftatis aliter, & aliter effto, in cardinale, & in papa: quia principaliter in papa: ut late dico in arti. An papa fit maior concilio. Item non fequitur: quia in tali diffpenfatione non requiritur poteftatis plenitudo: fecus quia tales ordinationes non ligant: ut dictum eft *per C. extrema*, & alia ad hoc addufta. *C. de non* eft neceffitatem, quod abfolutio a juramento, vel voto, fit ex plenitudine poteftatis. Nec eft verum dicere, quod plenitudo poteftatis non fit in folo papa: ut patet *in c. ad Romanos de caufa. ver. qui.* Quod patet *ex c. quamvis 21. di.* ubi dicitur, quod Romana ecclefia non fynodicis inftitutis praelata eft fuper alias, fed voce Dei dicentis ad Petrum, *Tu es Petrus, &c.* ertum eft autem, quod tunc Petrus eundum erat episcopus Romanus vocatus: ergo praelata eft alias, quia ille qui fuit ejus paftor praelatus eft alitis: & hic poniur ecclefia praelatus. Facit illud *Matth. 18. Si te non audierit, die ecclefia.* ubi ipfi. ad eft praelatos, de quo *in c. novit de judi.* & de hoc dicetur aliquid infra. Et quod fit in folo papa ifta plenitudo poteftatis, text. eft formalis *in cit. poftoralis in §. de re judi.* de quo dicam in arti. An papa fit major concilio.

Non obftat quod dicitur, quod dictum juramentum fuit appofitum fuper eo ad quod tenebatur virtute conftitutionis conciliaris, & quod propterea non poteft abfolvi nec tolli fine concilio: quia fupra dictum eft papa non eft fuppofitus illi conftitutioni, *frequens*, & folus poteft tollere conftitutionem generalem; nec requiritur petitio, ubi non eft juramenti obligatio *cap. quanto de jurejn.* Et ut dictum eft, non dicitur voti transgreffor, qui illud implere differt, vel in melius commutat: *ut in cap. fcripturae, C. 1. cum eft de voto. C. in c. pervenit ut. 2. de jurejn.* Nec in ea parte ubi unanimum contradictore impedirur creare cardinales, roborator juramentum aliqua conciliari conftitutione. Et ex caufa fuperveniente omnino poteft venire contra fuum promiffionem, maxime cum non tenetur ad poteftatem ejus, quae

non proprie transferuntur, vel communicentur, nec ex prohibitione alteri acquiritur aliquid, sed tantum refringitur papæ potestas: ut est promissio de non creando cardinales, vel de tenendo concilium. Ad hoc est, quod dicit Bal. *in l. fil. de fonaer.* & Immol. post Anto. *in q. etiam. in cap. cum M. de testib.* & quod dicimus supra post dictum Innocen. quod ponunt abb. & alii *in r. novit de judi.* Facit quod dictur *in c. fi. de dona. in cap. apostolicus de simo. in c. fi. de referip. in ti. C. in c. 1. de treuga. pacem. &c.*

Ad illud, quod dicitur, quod non potest differere contra statutum conciliì, quando illud revocando deteriorare universitatis status ecclesiæ. Ref. pondeur quod non tollitur statutum conciliì de tenendo conciliò, nec revocatur: nec ex non observatione promissionis, & abolutione a juramento, deteriorantur status universitatis ecclesiæ, ex quo promissio fuit illicite exacta. Imo conforme est universali ecclesiæ, quod ab illicitis promissis, & juramentis quis absolvatur *cap. debitoris, & c. pravonis, & cap. si vero de jurejur.*

Non obstat, quod pro reformatione nostris temporibus maxima est necessitas concilii concilium: quia poffet reformedare papa. Nec obstat concilium, sed fi alteringar ad certum tempus, & extoncquetur obligatio incongruo tempore, non tenetur et tali promissione, & obligatione capitulorum, quamvis teneur ob necessitatem imminentem, cui providere spectat ad papam ex sua libera potestate: ut patet *per tex. 17. dist.*

Et multa sunt, quæ revocintur quantumcunque fint justa, quia non sunt bene ministrata: fiunt dicitur de Bastitiis concessis Marchiani, quæ fuerunt Inconiciliis cardinalibus concessa: ut potuit Joan. *Ant. in d. c. super eo de haeret. c. 6. & in timili patet. 3. q. 3. per totum & 7. q. 4. canfa.*

Ad illud quod dicitur, quod papa debet explicare ardua cum cardinalibus: respondeur quod communis opinio est in contrarium. Glo. est fundgularis quam ibinot. abb. *in cle. ne Romani de elec.* Facit *c. conquestus, & c. ipsi, & c. cuncta per mandatum 9. q. 3.* & quæ dicit abb. *in cap. quæ ad propinquos, in c. in fiunt quibam 25. q. 3. & in c. quæsumus de offi. ordi. in 6.* & Albericus *in rn. & in l. finematum C. de li. & in authen. habita C. ne filius pro patre.* & Geminianus *in cap. super eo de haeret. in 6. & in c. 1. de bisiliona. eo. li.* Et abb. *in c. 2. de cle. non reff.* ubi vult, quod valeat conhetudo, quod papa non poffit creare cardinales sine conscnsu cardinalium: consulsit Paul. de Castro *cunsil. 280. incipit*, in factio prudentes, *in penul. col. de doct. Anto. in c. fane de ele. conjug.* & Egid. *in c. non licear papæ 12. q. 2. in 2. column.* Et illa eft communis opinio: et patet etiam in aliis locis supra in. 8. motivo additis, & ex aliis infra plenissime allegatis.

Et cum dicitur, quod cardinales fint in quadpossessione fic faciendi, & quod de hoc eft conclusudo antiqua: respondeur, quod confuetudo contra papæ potestatem nihil operatur *cap. quanto cum materia de consuet.* Sicut nec præscriptio: ut ponit Bal. *in authen. quas actiones C. de sacrosanctis. eccle.* Item illa quasi possessio non acquiritur ex actu liberalitatis, & decentiæ: justa politia *in l. si certis annis ff. de pac. de quo utrum obliet temporis curso fiat*, infra plenius dico. Sic etiam dictur de imperatore, quod solus sine fuit baronibus potest exercere arbitra: ut dicit Hugo *in cap. leges 4. dis. & refert Dopin. in c. cap. super eo.*

Non obstat quod dicitur, quod voluit fin Deo, & est de jure divino, & non potest eo contravenire: A quia illud est verum, quando votum habet fua concomitantia, per quae aliquis figetur, ut supra dictum eft. Quod non eft in propofito cum viterur potius extorum, quam ultro emissum: & Deus judicat papam *q. q. 3. fatta.*

Ad ultimum dun dicitur, quod fi potest renunciare pontificatum, multo magis fe differre potest ad certa capitula: respondeur quod plus eft tribunere pontificiaem dignitatem ratione contradictionis, & perplexitatis, quam in totum cedere pontificatu. Item debitor in mente fua utrum voluerit fe astringere. Item adeft modus qui irritat actum, quantumcunque de fe licitum: quia ante, & inconcluenti eft illumpitionem juramentum, & votum extorum eft.

B Ad auctoritatem cardinalis *in d. c. liet*, dico quod non eft verum ita imo plenitudo potestatis eft in folo papa fine cardinalibus: ut dixi supra pondeando *c. quamvis 21. dis. & in illud Matth. 18.* & text. *in d. cle. pastoralis in fi. de rejudi.* Ad quod fcit, quod dicunt doct. ex sententia Cyrill. & Chrysost. quod alias potestates fant ab hominibus: idea debrahere potestati aliorum eft injustitia: fed quidecrebit potestati papæ quæ a Deo eft in evangelio, & scripturis fanctis politra, in hæresim labitur *st. c. omnes*. dum etiam aliter interpretatur scripturas, quam Spiritus fanctus effligitat *3. q. 3. c. quidam in fi.*

Et fi dicetur, quod quando Petrus claves accepit ecclesiam significavit, (ut videtur fonare tex. Aug. *in c. quodcumque tex. cau. q. 1. & Aug.* in fermone de apostolis, dicit, quod Petrus ecclesiæ personam gessit: quod & ponit abb. Sicul. *in allegationibus filii in consilio Bassiensi, incipiunt* quoniam veritas, *qu. in tex. rationes.* & dico infra in quæstione, an papa fit major concilio. Et fic, quod quæ dicunt Bonifac de Petro, intelligunur de ecclesia habente potestatem: quæ quia non potest esse sempor congregata, loco ipsi Petri cardinalis: fic quæ quod claves fint in papa cum cardinalibus. Refpondeur quod text. *in d. cle. pastoralis*, tollit contrarium: quæ vult quod plenitudo potestatis eft data papæ in perfona beati Petri. Item respondeur, quod claves non pertinebant dici datæ congregationi: quia aut esset datæ toti fimul con gregatæ, vel conciliò ipsam repræsentanti: & tunc non poffet abiolvi, vel ligari nili ab ecclesia congregata: vel conciliò: quia ecclesia fin gularibus de ecclesia: & tunc fequeretur quod pueri, & mulieribus eliem datæ claves. Oportet ergo dicere, quod accepit ecclesia claves, vel Petrus pro ecclesia: in quantum non accepit, ut ipse folus claves exerceret, fed etiam alii ejus fuccessores qui fuiteri erant in ecclesia, & ut ad alios pertaiet per Petrum potestas clavium derivatur: ut dicit S. Thom *in 4. sentem. di. 24. q. 3. ar. 2. quæstiun. 3. ad primum argum. in 4. contra gen. cap. 76.* Quapropter ifta potestas non potest esse in multitudine, vel communitate, fed in uno tantum. Unde dicit Innoc. *in cap. cum accessissent, de consti.* quod cum universitatem habet rectorem, jurisdictio non eft penes universitatem fed penes rectorem: Et beatus Cyrillus episcopus Alexandrinus (ut refert idem sanctus Thom. *in opusc. contra errores Græc.*) dicit: ut membra manemus in capite nostro apostolico throno Romanorum pontificum: a quo nostrum eft quarere quid credere, & quid tenere debeamus, ipsum venerantes, ipsum rogantes pro omnibus: quoniam ipsius folius eft reprehendere, corrigere, flatuere, disponere, folvere, & ligare loco illius qui ipsum ædificavit, & nulli alii, quod fuit ipse ipsum, fed ei foli dedit: cui coi omnes jure divino caput inclinant, & primates mundi tanquam ipsi Domino Jesu Christo obedient. Et ideo Romana ecclesia repræsentatur in papa fecundum archid. *in c. 2. de praefcript. in 6. & in c. fundamenta de ele. ii. & Bal. in authen. quas actiones C. de sacrosanct. eccle.* Unde cum fit mentio de Romana ecclesia, vel de fede apostolica, etiam potest intelligi de papa fine cardinalibus. Pro hoc eft c. facrofanctæ Romana ecclesia non ab apostolis fed ab ipso Salvatore nostro primatum obtinuit, cum beato Petro apostolo dixit, *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam 22. di.* ad idem tex. *in c. ad Romanam ecclesiam 1. c. 1. q. 6.* Et non dicitur ecclesia eft, quadrialiter appellatis intelligitur appellare ad papam: ut patet *in c. per principatum 9. q. 3.* ad idem *in c. cunctis per mandatum ea. cau. 1. q. 7.* & probatur *in ea. nemo, justis principis ea. frequentes ea. cau. 7. q.* Unde beatus Ber. ad Eugenium inquit: de toto mundo appellatur ad te. Et in concilio Constantinopolitano dicitur: Si quæstio veniat in concilium de Romana ecclesia, non licear dicere sententiam contra *summos pontifices urbis Romæ episcopos*. Et item Ber. ad Eugenium dicit. Cetera in parcem fedicitudinis vocati funt, tu vero in plenitudinem potestatis. Concludeur ergo, quod fedes apostolica, & Romana ecclesia accipitur pro tota congregatione cleri cum cardinalibus, & papa tanquam cua præfidente: in quo privilegia fedis, & ecclesiæ Romanæ quoad primatum, & potestatis plenitudinem totaliter redient. Unde text. *in cle. 1. de sententia dicitur*, C quod Romanæ ecclesiæ caput eft Christus, & Romanus pontifex ejus vicarius: & clarius tex. *in cle. pastoralis de re judi.*

Et quod folus papa poffit creare cardinales, bene facit, quod omnis potestas ecclesiastica aut est originis sui jurisdictionis: ut dicit S. Thom. *in d. 1. 96. quæsti contra gen.* dicitur *c. transmissum de elect. & c. in. agna de consti. ecclesi. vel alia.* Facit quod dicitur *in c. fi. de electi.* Si loquitur de potestate ordinis, nulli dubium eft, quod folus papa poteft qualcunque, vel episcopos, vel presbyteros, vel diaconos ordinare, tex. eft *in c. novo 21. di. & in cap. quando de confac.* Si de potestate jurisdictionis (ut eft dicta administrationem) eft ter. *in c. quia dioritatem in parte decisiv de consti. prebam.* ubi dicitur, quos diversitatem corporum fuge fequitur diversitas animorum, idcoque potestatis cura principio fuit uni collata: quia dicit, quod multitudo potestatum eft mala ratione convenientiatis, quæ fequitur ex variate animorum: & ideo omni status fuit principem in omnibus papa. Et hoc in effectu dicit idem Thom. *in d. c. 76. in. a. contra gen.* Pro hoc etiam facit, quod potestas data fuit Petro in singulari: ut ubi dicitur, *Tibi dabo claves*, Matth. 16. & *Pasce oves meas*, &c. Joan. ult. & *Quodcunque ligaveris*, &c. Matth. 16. & c. *fidita de major. & obed. c. quodcumque 3. q. 3.* Et ideo innuit tex. *in d. ca. in novo 21. di.* quod folus accepeit potestatem jurisdictionis ligandi, & folvendi, fed cetteri apostoli pari conortio potestatem accepeunt ordinis: ut dicit ibi glo. ad tex. *c. 1. c. 1. q. 1. ejusdem.* Dudo Petrus primus accepit potestatem jurisdictionis, licet fimul fuerint ordinati facerdotes. Et fi primus accepit jurisdictionem, in hoc non erant pares *3. q. 7. c. pari.* nam fi alii apostoli accepissent fimul potestatem a Christo immediate ficut Petrus, tunc non unus primus accepiffet, nec ab uno profecta esset in plures tanquam a capite, contra *cap. inquirat 3. q. 3. C. c. ita Dominus 19. di.* ergo potestas Petri defcendit in alios, pro quo bonus tex. *in c. fundamenta de electi.*

A *in d.* Pro hoc etiam faciunt infinitæ auctoritates, in quibus oftendeur, quod in singulari nominatur Petrus. Unde S. Thom. *in opusculo contra errores Graecorum c. 66.* referendo Cyrillum patriarchum Alexand. dicit, quod ficut Christus accepit a patre plenissimam potestatem, ita & Petro, & ejus fuccessoribus plenissime commisit. & nulli alii quam Petro quod fuum eft plenum, fed ei foli dedit: ut Paulo ante tactum eft. Et plures auctoritates fimilies colligunur ex relatione ipsius Sandii in dicto primo opusculo contra errores Græcorum *c. 64. 65. 66. 67. & 68.* Et in fine refert Chrysost. dicentem ex perfona filii loquentem, *Pasce oves meas*, id eft, fuebat ipsi ovis perfonam eftis fimum. Et idem fanctus *in q. contra gen.* dicit quod foli Petro dixit, B *Tibi dabo claves regni cœlorum*, ut oftendeetur, quod potestas clavium erat per eum ad alios derivanda. Unde ex permissis patet, quod in folo papa eft potestatis plenitudo: pro quo ille tex. notabilis in *d. cle. pastoralis de re judi. in fi.* ubi dicitur, quod Christus dedit plenitudinem potestatis Romano pontifici in perfona beati Petri, & tex. *in parte decisiv in d. cap. quæ diversitatem.* Et in perfona beati Petri dictum eft, & fuccefforibus ejus, *Pasce oves meas*: ut dicit tex. *in c. fidita de major. & obed.* Et de hoc latius dicetur in articul. an papa fit fupra concilium. Quæ potestatis plenitudo poteft quoqueid vult: ut dicit Bal. *in c. 1. de ordin.* & eft lupra debitum officii pontificalis: ut dicit tex. *in c. 1. ne cleric. bon.*

Unde minor quomodo aliqui velint, quod per capitula poteftas pontificalis astringi.

Et fi dicetur potestatem datam papæ ad ædificationem non ad deftructionem (justa apostolum *2. ad Corinth. 10.*) non fit intelligitur, quod folum poffit ea quæ ad ædificationem tendunt, fed quæ ad deftructionem, vel ad finem, ut ædificet: fic dicit dicimus, quod homini datur eft lucrum, & liberum arbitrium ad bene operandum, five, ut bene operetur, & tamen non eft necefe, quod quicquid agit, bene intellectum, & liberum arbitrium fit opus bonum.

Sed dicet mihi, qui vult papam astringi ad obfervandum intranscendentia & votum, quo honestas patitur, & quæ eft ædificatio, quod papa etiam in ti necefe, & ecclesiæ expedient, non poffit creare cardinales uno tantum contradicente ? Illa non eft ædificatio, fed vera deftructio, & contra juri dispositionem: quæ vult, quod factum a majori parte tenetur: ut *c. de ii. qua fiunt a maj. par. co. per to.* Et fi recte inspiciatur, illa capitula conclusa funt aliqua quæ directe tendunt contra pontificatum, & ad utilitatem particularem ipsorum cardinalium: ut patet in capitulis relevationum, & cæpitulis, & deftructionem.

Et fi dicetur quod faltem teneatur infra biennium tenere concilium, quia lapit publicum bonum, & non debet utile per inutile vitiari. Respondeur C verum effe, quod utile, quod eft feparabile ab inutili non debet vitiari per inutile, nisi illud utile cauteur ab inutili: quia tunc etiam utile vitiatur *ff. de verbo obliga. l. 1. §. fi quinta. C. de judicis. l. cum tex. C. de legibus l. non dubium.* Ita ponit Jaco. de Arc. ut refert Cy. *in l. fiimus C. de dona.* & refert Joan. An. *in regula utile, in novis.* Ita eft in propofito: quia licet tenere concilium infra biennium fit in fe utile, tamen cauftatur ab inutili, hoc eft ab illicita promissione facta in conclave, & in fumptione papæ, & flatum poffit: quæ eft improbata: ut *in c. fiiset mobis de jurejur. & inc. Arcadius* 8. q. 3. & supra dictum eft.

Et

Et si hanc advertatur, dicit. tenentes, quod papa tenetur ad observationem juramenti, & quod non potest creare cardinales contra juramentum, non loquuntur simpliciter, sed in casu Gregorii, & Benedicti: qui quicquid juraverant, fecerant pro fedando schismate, quod aliter non poterat fedari: & ideo in casu illo tenebantur ad observationem juramenti: sed focus, ubi non subest aliqua causa majoris boni, fi exigitur ante, vel in ipsi promotione juramentum.

Non obstat tex. *in xcpo. per venerabilem qui filii sint legi.* Et ad id, quod ibi dicitur de sacerdotibus levitici generis, quod sint fratres papæ, qui ex executione sacerdotis sufficit ostendere civilitatis, ex quo papa de jure divino tenetur exercere audita cum eis: ut videtur velle ibi simmer argum. abb. Sicul. & Alexand. Respondeo non solere dici ex illa authoritate, quod de jure divino cardinales sint coadjutores papæ in executione officii papalis. Et si tenemus, quod dicit ibi abb. & Alexand. quod cardinalatus sit de jure divino ex illa authoritate *Deuter. 17.* (de quo vide quod supra dixi in proprio articulo) adhuc ex illa non sequitur, quod papa solus non possit ardua expliciare sine eis, & eorum consensum, vel consilium habere nolentes. Imo verius fus immediate sequens (scilicet: in vero super eos) oftendit contrarium: cum dicit, quod tanum successori Petri dictum est, *Quodcumque ligaveris, &c.* Ile papa solus, qui reputatur judex cum sacerdotibus levitici generis. Ille enim verissimus: in vero super eos, exponit quod supra dixerat, & ad judicem ut dicit ibi Joan. An. Unde ex illo text. non sequitur, quod solus judex fine sacerdotibus levitici generis non possit judicare ardua. Item potest dici, quod illud erat præceptum judiciale, ut ibi patet: cum ceremoniis illat *legis in novo testamento, nisi ex novo institutione: quapropter nunc non est de jure divino.* Multa enim erant in veteri testamento de jure divino, quæ modo non sunt in novo testamento: ut ceremonialia, & judicialia: ut est clarum apud Theologos. Et in primis apud S. Thom. *in prima secunda q. 104. ar. 3.* & ad hoc est glo. Nicolai de Lira *Exod. 21.*

Non obstat quod dicitur *in xcp. in verb. fane*, quod ex vi vocabuli, Deuteronomium, comprobatur, ut quod in veteri lege decentior, in novo testamento debet observari. Quia ut ibi ait Hugo in hoc sensum quod illud quod fuit statutum, quod in ardua recurratur ad sacerdotes levitici generis, & judicem qui fuerit illo tempore, debet observari in novo testamento: hoc est, quod in arduis debet recurri ad papam tanquam ad supremum judicem, & ad cardinales tanquam sacerdotes levitici generis in consortium adjunctos, papæ coadjutores: non quod ipse fali judicem, vel quod non possit judicare sine illis. Item potest aliter responderi, quod judicialia non fuit fuliata tabiaet, quod illi solum observatio obligat ad peccatum, sed tantum quia non obligant in lege nova (ut dicit Nicolaus de Lira *in d. cap.* 21.) si tamen servaverint tanquam ex lege veteri obligatoria, esset mortiferum: ut dicit ibi Nicolaus.

Quod autem papa arguit ibi, ex vi vocabuli, Deuteronomium (quod secunda lex interpretatur, & evangelium significat: ut dicit glo. beati Hieronym. *Deuter. 1.*) non videtur ita accipiendum, quod fecur tempore veteris legis ex vi illius tex. *Deuter. 17.* in arduis recurrendum erat ad sacerdotes levitici generis, & judicem pro tempore existentem, ita necessitate faciendum fit in novo testamento, fic ut illius præcepti omissio obligat ad peccatum talitur, quod aliter fieri non possit nisi omitteretur ex contempto. Nec ex hoc habetur, quod judex levitici generis habere de necessitate cum sacerdotibus judicare. Quinimo glo. Nicolai *in d. cap. 17.* dicit quod interdum utrumque officium (sacerdotis, & judicis) concurrebat in eadem persona: sicut fuit in Heli summo sacerdote, ut patet *1. Reg. 1. cr. 4.* Et quod etiam potuerat divisim eaufar dederet: quia in spiritualibus casibus habebatur renuntia ad temporalem sacerdotem, & in temporalibus ad judicem. Et subjungit, quod hinc inolevit consuetudo, quod ab inferioribus judicibus ecclesiasticis appellatur ad papam, & ab inferioribus judicibus secularibus ad tregem, vel imperatorem.

Et ex hoc colligitur, quod non fit vera conclusio quam potit: Jdo. & sequitur Alexand. *in d. per venerabilem*, quod est de jure, quod papa non possit expliciare ardua fine cardinalibus: quia hoc non sequitur necessario ex illo tex. Et propterea Joan. An. ibi *in verbo*, fratres nostri, intelligendo illum tex. loqui in cardinalibus, dicit quod deceat papam omnia illis communicare: quod verbum, *deceat*, importat honestatem: ut *in 1. cum non decetcas, & in 1. fundamenta de electib. in 6.* Unde cum ille text. *in d. xcp. per venerabilem* dat normam, dicendum est, quod illam dat fubditis, non papæ qui nec fesipsum nec fucceffores potest ligare *c. inomnie de electi. & c. cle. ne Romani ex. ti.* Servatur tamen debet illam de papa ad evitandum peccatum, & scandalum, non ex necessitate.

Et quoad id quod dicit Joan. Mons. de collationibus epiftoporum, & abbatiarum, quod fortasse revocate in dubium, & aliquæ earum estum, Joan. An. ibi *in d. fuper eos*, mirator quod fuerunt cafiatæ illæ promotiones. Verum non minus: quia eadem potest cafiare quam potest illat facere, quia prædecessor concellerat *d. c. innocenti, & cle. ne Romani de electi. cum fimil.* Ad hoc facit quod dicit Joan. An. *in cap. cum ex eo de parci. dispensatione*, allegando Innocen. quod papa potest inferioribus prælatis ceffringer potestatem duadi indulgentias, quia hæc potestas ipsorum ab eo est.

Similiter non obstabit fi allegentur pontificis facta. Bonifacius VIII. (a quo fimilia capitula inchoarunt, & poftea per multos pontifices ipsifacta fuit in principio albumptionis: fcilicet quod papa potuerit fi cum cardinalibus cardinalem creare ecclesiam) quia per hoc non potuerunt ligari fuccessores, *d. c. innocenti.* Et per ipsum tamen non potest fuam plenitudinem potestatis ceffringer, quin contrafaciendo valet, quod facit per supradicta pro ifta parte: cum non propterea, quia funt facta per multos poft Bonifacium, plus ligent fuccessores quam fuerint capitula in corpore juris clausa, quibus non ligantur: *nec in allegatis cap. propositi.* Facit quod dicitur *in c. fi. in fi. de referip. in 6.*

Nec fuffragari potest temporis longitudo: quia et diuinæ, contra præscriptum papa diffinitæ, quia eit ius, quod acquiritur ex diffpositione a jure communi cauftata, *d. cap. quæ in ecclesiarum de electi. in 6.* quia quod dicit Bal. *in l. 2. in fi. c. cultum. verb. consfi.* Facit quod dicit Bal. *in l. 2. in fi. c. videlicet*, quod contra plenitudinem potestatis papæ non potest præscribi 16. *q. q. c. columnæ.*

Et fi dicatur, quod tempus cujus initii memoria hominum non eit in contrarium, operatur in illis quæ funt referrata principi, ut etiam ex curfu tanti temporis per inferiorem poffint acquiri: ut dicitur *in d. c. per venerabilem verf. videbatur*, *quæ fiiii fint legi. & in cap. fuper quibusdam, de verb. fignifi.* & ponit Bar. *in l. cum filiis de publi. judicatis.* & ponit Bar. *in l. cum quæ. pin. arcen.* & dicitur *in cap. cum nobis de prafcrip.* Primo respondetur, quod fi confideretur tempus, non fuit hoc feratum per tempus, cujus initii non fit memoria in contrarium. Quia non multa post fectus fuit tempora Urbani VI. fub quo incepit diffidia, quod duravit ultra 40. annos: nullum non currit præfcriptio, ut dicitur *in cap. 1. de prafcrip.* Poftea creato Martino, & eo mortuo fuceffit illi Eugenius: & ab illo tempore ctra eumque fuit tenuta concilium. Unde fi capitula a tempore Bonifacii habebant, quod tenetur eorum initium intra biennium, patet quod non fuerun in observantia: & tempore meo non vidi aliquem ex fummis pontificibus qui illa ferraverit, fed bene contraverunt. Unde non potest allegari talis præfcriptio. Ad quod facit quod dicit Pan. de Cal. *confi. 80. (incipit, in fafto prafcripti)* quod licet aliis in calibus alienationum interventre confacveri fiiberiptio cardinalium (quod habet concomitantiam cum diffpositione juris, 12. *qu. 2. rem redempter. 35. qu. 9. cap. qui, & nortnin in cap. cum a nobis de refib.*) tamen papa ad hoc non affringitur eorum voluntate: ficut nec tenemur alia expedite de conciliis fratrum cardinalium fi non vult, ut ibi dicitur, *& in c. non licet papa ex. cas. 17 q.* quia non potest ei dici, cur ita facis: ut dicit glo. *in c. quærendo de restitu. prælat.* & ibi allegat plures concordantes.

Item fecundo respondeur, quod contra plenitudinem potestatis papæ, quia illam habet a Deo non cadit aliqua præscriptio etiam per tempus, cujus initii non erat memoria: ut ponit Jonnoc. *in ca. Sunt c. 1. de pofitu. prælat. & authi. de. nonnuns 15. q. 4.* & abb. *in c. omnis anima de confi. & in cap. tum in fiinnia ad fi. co. ti. & in cap. ad audientiam in fi. & in cap. cum nobis de prafcrip. & in cap. novit. 10. rel. de judi. & in cap. fi. in 1. notabile de confi. & in cap. cum contingat. 1. eolum. de foro compe.* & idem Anto. ibidem *in verb. die quodam*, *in ni. colum.* Bal. *in authen. quæ allegat. C. de fiinofiac. eccle. & mellius in rep. 1. 1. in 10. colum. verf.* quid ergo dicemus. *C. de emancipa. libe. & in l. fi. poft prin. fi. de jufti. & jur.* & idem abb. *in c. 1. de fiiii. ex ite pen. & idem Bal. in d. l. 1. C. de foroi. & ex.* Item in proprio territorio, quod cardinales non possunt prafferibere, quod papa non possit exercere ardua fine requisitione, & consilio ipsorum, ponit idem abb. *in cap. ex gesti de cle. non ref.* Et ratio est: quia ef fet prafcribere contra fuprematem potestatem quam habet a Deo. Sed cardinales effet prafcribere contra Deum, quia prafcribens nollet ejus vicarium in superiorem. Et idem Pan. de Cattro *in diffin conflitu 280. in assumpt. colum.* & vide Do. *in cap. facerdotalis in 2. colum. 22. dis.* Et quod non possit prafcribi contra fuprematem potestatem, vide Immol. *in c. quanto de confac. & in c. 1. poft Barti. de confi.* Non obstat in contrarium dicta *dis. per venerabilem*, & *c. fuper quibusdam.* quia non loquuntur in plenitudine potestatis, fed in iis quæ competunt papæ ratione capitulorum fpecialis prærogativæ, non in figura iuremæ potestatis, ut vide abb. *in d. cum nobis*, & Arcti. *in l. more in 4. colum. verf. ita dicf. de acqui. hæredi.* De quo per Felt. qui aliqui illos, & plures alios concordant: *in d. cap. cum nobis*, *& in ma. de confi.*

Non obstat, quod dicitur, quod cardinales sunt pars corporis papæ: quia illud intelligitur respectus inferioris: quia fi radicar cardinalis, videtur labi in honore etiam papæ juxta *c. felicis de penit.* Item intelligitur per similitudinem, inquantum non in potestate, fed in executione potestatis exercet alia quæ per ipsos tamquam per immediate ei adnexentes, & pro quanto papa eos admittit fecum ad curam, & regimen ecclesiæ: quæ cura commissa fuit foli Petro: ut dictum est, & dicit G. ego. super illud Joan. 21. *affendit Petrus, & mavit rete.* Quod autem dicitur, quod fieri fit foluta legitibus, tamen debet vivere fecundum legei; hoc intelligitur ex quadam decentia: ne alioquin ejus legesipsimmet ligent, contra *l. digna vox. C. de l. & principes legibus. ff. ea. ti.* Item non imperiumur leges, nec canones, qui velint, quod papa in agendis circa concernentia dicta capitula, teneatur habere consilium cardinalium de necessitate: & ita offendunt, quod papa in arduis non affringitur habere consilium cardinalium, fed solum eorum consilium requirere: ut patet *in c. 1. de renun. in 6.* & *in cap. fuper eo de haere. in 6.* & *in cap. 1. in verf. non prasumitur, de juresjo. & in cle. fapiendi in fi. de rep. ab. & in c. 1. de fchifma. eo. ti. 6.* Et clare probat tex. *in fundamenta de elec. in 6.* dum dicit, quod decet cardinales, qui papæ in executione officii faceordotalis coadjutores affiftunt, habere liberta conilii. Ex quo tex. duo colligunter. Primum, quod cardinales funt coadjutores, idcft in executione, & non in deliberatione: fecundum quod eorum eft consilere, & non consentire, vel dissentire. Et idem probat tex. *in d. per venerabilem qui filii fint legi.* Nec obstat tex. *in c. ad apostolicæ de rejudi.* dum dicit: cum fratribus nostris, & consilio consilio deliberatione prabitis diligenti: quasi velit, quod cardinales non solum in executione, fed in deliberatione affiftant. Tum quia illud verbum, *deliberatione prabitis*, referur ad pretium ipsius papæ loquentis tantum: tum etiam quia non negatur, quin fi papa velit deliberare cum cardinibus possit: fed dicitur, quod non affringitur de necessitate.

Ad illud, quod dicitur per Bal. *in l. cum multa. c. de bonis quæ libe.* quod papa cum vult infeudare prædia (ut est res magna civitas) debet habere consentum cardinalium, qui funt capitulum universalis ecclesiæ: & fequuntur Alvarottus *in cap. 1. in prin. in fi. epiftopum.*, vel *abbatem in ufi. fin.* Respondetur, quod non intelligitur, Bal. ibi vult, quod poffit quadoo poftebi necessitas etiam injuste vendere, & alienare, modo non faciat animo diminuendi conflagrationes, nec fit contra Maiestatem imperiale Romanæ, quia tunc fuceffor reficindit. Et licet in fi. dicat, quando hunc bona pretiosa (ut effet magna civitas) quod debet intervenire conflentaradinalium. non loquitur quatinus vellet papa de plenitudine potestatis vendere fine consenfu cardinalium. Item potest dici, quod dictum Bal. quando after Bonifacium: ut patet verum: & contra eum ponit Pan. de Cattro *confi. 280. incipit*, in præfentis, necatrch. *in d. c. cum redempter.* 12. q. 2. quem Bal. allegat, dicit contrarium: nec jura quo loquuntur de cardinalibus dicunt de consenfu cardinalium, fed tantum de conflio fratrum nostrorum. Vel fi ejus dictum eft verum, intelligendo ipsum, quando verisimiliter tuhatur: flatus ecclesiæ ex hujusmodi alienatione fecundum Innoc. & alios in *c. inquisitione de fen. excom.* adhuc in casu propositio, non tenebitur papa fervare virtute capitulorum juramentum, vel voorum quia eff turpiter extortum, ut fupra dictum eft. Sicut dicitur de eleemosyna, quod non eft petenda eleemosyna fi de illicite acquisitis fit: ut *in c. non eft petenda. 1. qu. 1.* Et fuit fi pro confequenda politica aliquid promittitur: ut *in l. 2. ff. de condi. ob turpem causam. l. quod evitandi. C. eodem.* Vel fi ex Bipolitione per vim extorta

dia esset peccatis: ut *in l. ex stipulationibus ff. eo.* Et plura pollent adduci exempla in simili: *ut cnl. 1. ff. de consul. & in l. non liceat. ff. de contrah. emp.* licet ipsi ministrantes pro beneficio conseguendo. Et ab quando, quod de se est licitum, si deducatur in pactum, fit illicitum: *ut in c. fi. de pac.* Et ratione modi & temporis multa de se licita funt illicita: *ut in c. 3. ad fi. ibi* tarchi. Facit quod dicitur de juramento profisto de servandis statutis *in c. 1. de juren. in 6.* Unde dato quod capitula in se continentur illa quæ de se funt licita, tamen ratione temporis, promissionis & promentionis funt illicita: *ut d. c. sicut nostris de juren. & 8. qu. 3. Arredulus, cum simili.* Facit quod dicitur *in c. 1. 43. di. in c. scientes 59. di.*

Non obstat quod dicitur de tyrannide, & quod malum gubernium plurimorum pontificum præfuit occasionem capitulandi: quia respondetur, quod tam malitia pontificum quam cardinalium hoc imputandam est, propter eorum malas electiones. Nec hoc excusat: quia vitia non tranfeunt in fucceffores in dignitate: *ut in c. cura de juren.* Nec convenit propter prædecessores astringere successores: atque cumque ponuntur *in c. fi. ne prælat. vi. fu.* & non dicuntur in regula, non debet *de regu. jur. in 6.* Nec de facili putandum est, quod tyrannis in pontifice, qui non potest excedere dies Petri, nec et datur carnis fucceffio: nec in papam cadit tyrannis, quia propyie tyrannus est, ille qui vult uiurpare jura principis: *ut in l. fuci effamus de* ff. ibi Bal.) *de divers. rescrip.* Et adeum ratio est, ab impetratore quæ in papa: unde nec imperator potest facere pontefices aliquid ardum, nisi ex causa, cujus contrarium constat esse verum: *ut in l. 1. ff. de confirm. prin.* & probat tex. & ibi Bal. qui dicit, quod principes *in l. humanum C. de ff. Nuptiis* non sunt humanitus. Et per ista fit expeditus iste articulus, quem non reperies alibi ita examinatum.

A Deretendum tamen est ad unum quod etiam dicit Alex. 8. *qu. 3. in fum.* quod licet aliàs papa per hujusmodi capitula non possit restringere suam pontificem potestatem, fieut nec imperator mitisere potest facerem imperii, tamen tamen debet papa, ut autem plenitudine potestatis sine rationabili causa: qui ut inquit Bernar. ad Eugc. Ubi nec efficax teget, excofabilis est dispensatio: ubi utilitas provocat, dispensatio laudabilis est. Requiritur igitur causa rationabilis, necessitas & utilitas. Unde idem Bernar. Quomodo non indecens ibi voluntate pro ratione uti, & quia non ordinata est quem appellitis, potestatem exercere & negligere rationem? Et idem. Quomodo permissio papæ licitum facere valuit, quod malum fuit? Et tex. Hila. papa *in c. mihi fri 15. qu. 1.* dicit. Nulli fas sine flatus sui periculo, vel divinas conflitutiones, vel apostolicæ fedis decreta temerare: quia nos qui potestifficesi fucceffis admiffiranus officia, cuiis transgreffionem culpa reficiet. Et idem Bernar. ad Robertum offendens eum non esse tutum quoad Deum, cum quo fine rationabili causa papa utitur de plenitudine potestatis, inquit: Quod ibi fructus capiunt blanditur de absolutione apostolica, cujus confeientiam divina tenet ligatam, fententia? tollit occasiones, remove blandimenta, adulationibus claude aures, te iuxtaqua de te: quia tute melius nosti quam aliunde cognoscere, diducetur intentionem, conflue veritatem, tua tibi confeientia respondet. Facit quod dicitur in glo. *in non est de voto.* Imo ex hoc vult Alex. ibi *in fum.* quod si papa fine causa utatur plenitudine potestatis contra hujusmodi votum & juramentum, peccet mortaliter, allegat tex. *in c. cum ad monasterium in fi. de fin. regu.* & glof. *in d. c. non est*, & glof. *in. fust quidem 15. qu. 1.*

Sed ibi loquuntur respectu dispensati, quod non fit tutus quo ad Deum: in cali propofito autem ambiguum, distinguendum. Quia si tenemus papam non astringi ad observandum dicta capitula, ut fupra dictum est, tunc dicemus prout abbas fummarist. *in c. quanto de juren.* quod aut papa fciens peccavit illicitum & non indiget absolutione, (maxime si gessit in animo illud non servare, ut ibi) nisi ad cautelam: ut vult tex. jonsta glo. *in c. cum quidam de in c. juren. de juren.* Quod ad eorum in toto judiciali: in quo in dubio creditur habuisse animum obligandi; aliquoin nec absoluto ad cautelam requiretur quo ad Deum (non habuit animum obligandi: *ut in c. fi. vere 15. c. 6. ibi* abb. *Sic. penal. & ni. col. de juren.* Effet tamen poenitentia injungenda, eo quod juraffe illicitum: tu vult abb. *in c. sicut nostris de juren.* & tex. *in d. c. quanto.* Annatem, licet dubitaverit peccet mortaliter, dicerem quod et quo illud juramentum est illicitum, quia turpiter receptum & turpiter jurum, item quia potest vergere in præjudicium publicum utilitatis, & esse contra honorem & ministrationem dignitatis pontificalis (fieut effet illud, quod non poffit dare episcopatus non excedens valorem quinquaginta marcarum, nisi per hypotecas, quod capitulum fatis videtur nuipfa illitum: atem fesse ratione illud, quod una contradictione non poffit nec valeat cessatio illatum: quod eft contra omnia jura, quæ volunt valere facilim a majori parte) in talibus non peccat mortaliter contravenendo. Et hoc videtur, velle abb. *in d. c. fi. vere nofti.* & *in d. c. 2.* dicit, quod in propofito ubi videtur fuisse juratum indeliberate. Facit quod dicitur, quod quando eft propofitum juramentum, non tenetur ad illum ligari: ut *in c. fieut ex literis de juren.* Et maxime si non habuit animum se obligandi: quia non peccat non servando, quia Deus cor intenogat, 14. 5. *ff. quem. & dicit* abb. *in d. c. 2. penal. & ni. col. de juren.* Si autem habuiffet animum obligandi propter mixturam aliquorum capitulorum quæ non funt directe illicita, nec contra dignitatem pontificalem, quia tamen turpiter juratum eft & turpiter juramentum receptum, quantumcunque poffit servari fine intentio fatisfit attenta, poteft ab illo absolvi rectta via absolutionis, cogatur illud neoptere relaxare. Ita dicit abb. *in c. 2. d. in c. vesum de juren.*

Aut ignoranter juravit illicitum, quia credebat licitum, & deberet illud servare, aliquo licito modo est dispensabile. Et multo magis idem dicendum est, si de se fit licitum & fciente juravit. Et ifti cafibus fi attendo pientiudine pontificum, transeunt, forte peccant mortaliter & procedere quod dicit abb. *ibi in fumma.* Debetet tamen absolvi; & poffet feipfum absolvere cangnam a juramento turpiter recepto: ut dicunt *in c. 2. d. in c. fi. de juren. C in c. vesum in fi. & C. 2. d. in c. 2. ex. 21.* Et ifta fint dicta, *Salva* femper determinatione fanctæ matris ecclesiæ.

Sed moveo hic ad propofitum unam quæstionem: Papa vult promovere unum, vel plures ad cardinalatum non habilitatem aliqua justa causa, & promovendi non funt petitione ex quibus ecclesia honorietur, quinimo indigent dispensatione super irregularitate, ratione criminis, vel illegitimitatis natalitis, & forte in una, & eadem persona concurrunt plures defectus in quibus necessaria est dispensatio: utrum illo casu papa promovendo, & dispensando peccet mortaliter, & an poffit feipfum absolvere a juramento, & voto aute facto ad effectum, ut illos promoveat, & utrum tales fic promoti erunt vere cardinales?

Et videtur prima facie dicendum, quod papa peccet, & quod non valeat talis promotio. Hoc primo probatur: quia omnis dispensatio debet esse cum causa: *ut in c. innotuit de elec. 1. qu. ut. c. dispensationes, & cap. talis, & cap. exigunt*, alias non valet. Imo peccat qui sine causa dispensat: ut dicit Innoc. *in cap. diversis fallacia de cic. conjug. & in cap. veniens de filiis presbyterorum*, dicit Pauc. de Cal. *in conf. 117. incipit*, notandum *in 2. col.* Et ifi causa pro allegatur ifi falfa, dispensatio eft ipfo jure nulla: ut conflulit Oldra. *conf. 256. incipit* Clemens Episcopus. Ad idem, quod dicitur *in c. 2. de p. proxij. lib 5. adhuc. 1. l. ff. de notationis reffe.* Et ubi non eft causa, vel necessitas, vel non expedit dispensari, *fi dispensatur*, non dicitur dispensatio, *sed dissipatio*, dicit Joannes Andreas, *in notab. ad cap. prælatum in fi. persona in verbo*, discretionis, *de renun.* Et ubi dispensatio est inordinata, fi facta fuerit, potest revocari per fuccessorem; dicit Innoc. *in d. cap. diversis fallacia.* Allegat. 81. *di. quinunque*, & 51. *di. c. quem in elegio.* Nec debet papa pti potestate absolutæ fine causa. Bal. *in l. fi. in fi. ff. ff. de rempo. ordi. rem fimil.*) & quod *de penitentiis prafcrip.* Innoc. & Joann. An. *in di. cap. innotuit. de elec.*

Item videtur, quod in propofito non contenjat nec aliquid operetur absolutio a papa quæ absolvit ante peccatum commissum, ex quo vult absolvi a juramento, & voto, ut poffit promovere inhabiles: quia non fit absolutio, fed peccandi licentiam recipere. Absolutio autem non cadit in nondum ligatum: ut dicit Innoc. *in c. venerabilibus de fin. excom. in 6.* Et non poenitenti non datur absolutio: ut *in c. Romana* (ibi Innoc.) *de fin. excom. in 6. 24. qu. 2. c. legatur*, ubi dicit tex. quod non eft audium fub illo cotio, nec legitur omnino, quod dicit tex. ut ubi ait voluit, poenitet promovere habiles, & non inhabiles. Si ergo juravit, & vovit non promovere aliquem ultra numerum, & de numero, nisi fit doctor, licet poffet ex aliqua utili causa ipfi ecclesiæ, eo cafu ultra numerum, & doctum licet non doctorem promovere (ut conclusum eft in præcedenti questione) tunc promovendo indignum, quod valeat promotio & ultra præmissa requiritur dispensatio circa peccatum: quia non videtur, quod poffit dispensando, non peccare, quod tamen videtur, quod dispensando per speciali, & dispensando contra canones, & decreta Sanctæ patrum, venire contra equitatem. Liceat enim aliis ubi in pentia promoverdi non requiritur dispensatio, admitti debeat, quod poffit contravenire juramento, & voto, non fic quando dispensat contra capitula, & ultra canones, quinimo contra conciliaria, & fanctorum patrum: quia fic utitur potestate fua ad perniciem ecclesiæ.

Facit quod dicitur de facultate providendi de certis beneficiis alicui data, quod intelligitur de providendo personis qualificatis, & non cum quibus necessaria eft dispensatio; ut dicitur per Petrum de Ancha. *in cit. literas de praben. in 6.* Et semper in similibus intelligitur clausula, servatis servandis, ad hoc *c. pofficaffis de prebend.* dicitur per Felt. *in*

A pa dispensat contra generalem statum ecclesiæ, ut dicitur *in cap. fiunt quedam 25. quæst. 1.* poll. Innoc. *in cap. cum dilectus de tempo. ordi. 8. qu. 3. §. hi omnibus*, etiamsi dispensatio non fit ita quæ libens concentum, fi ex dispensatione decolaretur status ecclesiæ *1. quæst. 7. cap. officia*, dicit Antoc. *in cap. cum ad monasterium de fin. mona.* licet videretur in propofito, fi ponceretur illegitimus in numero patuum, in quorum collegio videtur abomabitabile, quod recipiatur illegitimi quos nunquam admittit. Unde videtur, quod talis promotio non valeat, & poffit per cardinales impugnari, & per fuccessores vocati: quia timor fecundi reddit aliquem improvvisibilem, etiamsi aliàs effet promovibilis, & nullum patertur defectum, text. cum glof. *in cap. non oblos de cic. conjugio. Innoc. in de confuetud. text. in cap. cum tuncamur de praben.* quanto magis in propofito, ubi fumus in periculo de fe omnino inhabili ad promovendum?

Unde poffto, quod papa non veniret arguendus, fi fola caualitate dictus, promoveret plures consanguineos contra ordinem canonicum, etiamsi promoveret inhabilem inhabilitate accidentali, quia non effet dolus, ut requiretur capitula, tamen, quando dolus nulla cauallitate promovet inhabilem naturali inhabilitate (quia minorem annis, quia spurium, vel aliqua crimine irretitum, quod dejicerat promotum, quia non fit ex causa, quia *non fimil.*) & quam lecitia Romana, & dignitas cardinalatus non confuevit habere nec recipere, & talem qui non poffit esse in aliquo utilis ecclesiæ, nulli dubitamus, quod scandalizatur collegium cardinalium ac curiales, & alii catholici. Et propterea talis promotio fit nulla, maxime, quia ut dicit *Bal. in l. quemadmodum de ff. S. 1. de prim. ff. de excusa. tuto.* quando papa promovet consanguineos ad dignitates, præsertim facere inflinctu carnis, & languoris, non influctu Spiritus fancti. Facit quod dicit Anto. & abb. *de elec. c. licet in 6. col.* quando opponitur contra papam excepto, quod jure naturali inficit promovendum: poffibilium, quia etiamsi non poffet nec voveat, nec promovere promovere habiles, & non inhabiles. Si ergo juravit, & vovit non promovere aliquem ultra numerum, & de numero, nisi fit doctor, licet poffet ex aliqua utili causa ipfi ecclesiæ, eo cafu ultra numerum, & doctum licet non doctorem promovere (ut conclusum eft in præcedenti questione) tunc promovendo indignum, quod valeat promotio & ultra præmissa requiritur dispensatio circa peccatum: quia non videtur, quod poffit dispensando, non peccare, quod tamen videtur, quod dispensando per speciali, & dispensando contra canones, & decreta Sanctæ patrum, venire contra equitatem. Liceat enim aliis ubi in pentia promoverdi non requiritur dispensatio, admitti debeat, quod poffit contravenire juramento, & voto, non fic quando dispensat contra capitula, & ultra canones, quinimo contra conciliaria, & fanctorum patrum: quia fic utitur potestate fua ad perniciem ecclesiæ.

Facit quod dicitur de facultate providendi de certis beneficiis alicui data, quod intelligitur de providendo personis qualificatis, & non cum quibus necessaria eft dispensatio; ut dicitur per Petrum de Ancha. *in cit. literas de praben. in 6.* Et semper in similibus intelligitur clausula, servatis servandis, ad hoc *c. pofficaffis de prebend.* dicitur per Felt. *in*

s. cum ecclesiastica de except. C. inc. in nofrà de re. script. Et semper intelligitur concessio servata statu ordine: ut *in c. causam quia* (& ibi multa similia) *de rescrip. C. in cap. 1. n. 7. 9. C. vl. cl. per Felicin. ti. per doc. in s. fi. de poss. prælat. in cap. pastoralis de privile. l. fi quando. C. de inoffic. testa.* Anto. de Bu. *consi. 19. n. 17. col.* Et semper data facultate eligendi intelligitur de persona idonea: *ut in cap. pro debitoribus de offi. ordi. C. de cleric. ex parte in gh. ut. oc. is cui in ga. s. de elec. in h. C. in c. causam no. ti. in antè.* Bal. *in cap. cum habitatores. col. Cod. ne filius propter l. ut prædictum. fi. de manu. C honori.* Et ita affirmat diceremus in proposito, multæ specialitates, & prohibitiones concurrerent circa idem contra notitia *in l. 1. Cod. de dotis privil.* & effec dispensatio in spiritibus (contra Sotum, contra juramentum, contra promissionem factam cardinalibus) super inhabilitate personæ sine causa aliqua, contra canones tam conciliares quam papales, & fanctorum patrum: *ut in cap. cum in vnoclis, C in c. innotuit de elec. C de dis. C quali. per tu. C in ils generaliter ex. ti. c. fi. gen. Angelorum C. di.* quod intelligitur de inhabilitate natus, *c. fi. de filiis presby. cum simil.*

Et cum papa non possit aliquem bona ecclesiæ per pecunia, nisi non habeat legitima causa (ut ponit archi. ti. *gn. 1. cap. non licet*) multo minus poterit alienare personas idoneas, & utiles ecclesiæ, pulsopondo illas, & promovendo personas inhabiles. Facit quod dicitur in glos. *in c. non est de no.* quod, quando dispensatio est sine causa, etiamsi sit papalis, dispensatur, non est tutus quoad Deum. Facit quod notat glos. *in cap. dudum de elec. & per Innoc. & Joan. Mons. in cap. cum inter P. de renun.* notatur *in c. quanto de jureju.* Et papa ita illaqueatur peccato, sicut & reteri: quis non habet potestatem peccandi, *c. fi. d. c. 1. C. c. non dare de rescrip. C cap. significavit de offi. ordi.* Hinc est, quod mandato injusto papæ non est parendum: *ut in c. fi. quando de dec. de rescrip. cap. non sunt. fi. Dominus, C c. Julianus xv. q. 1.* Et si dicatur, quod papa habet plenitudinem potestatis, dicitur, quod non debet illa uti nisi ex causa: ut dicit Innoc. *in c. innotuit de elect.* & idem ibi Joan. An. & Bal. *in l. fi. in 1. col. in verse.* dicit Innoc. *de quædam. prælegit.* in dictum *col.*

Sed præmissis non obstantibus, credo quod creatio hujusmodi cardinalium valeat. Primo per dicta in præcedenti arti. quia plenitudo potestatis papæ est a Deo: *ut in c. pastoralis de ff. de re judi.* Et potest de fus potestate absoluta quicquid vult, & mutare quadrata rotundis, excepta violatione fidei, dicit Offien. *in c. propositi de concil. prahen.* & Anto. *in c. cum venerint de verb. opportit.* & *judi.* Et ejus auctoritas volat super aera, ut dicit ibi Joan. An. Et tantum potestatem habet, quod quamvis faciat, & dicat quicquid sibi placuerit, attamen non potest nec quo damnari ab homine nisi sit hæreticus: *ut dicit* Offien. *in cap. propositi de concil. prahen.* Ipse enim habet certiffe arbitrium *1. C. de summa Trinit.* Et de nihilo facit aliquid, *de confera. di. 1. revera.* Et facit, ut quod factum est habeatur pro infecto. *ete. 1. de immuni. eccle.* Immutat naturas rerum, & ex illis pro ratione voluntas: nec potest vi dici, cur ita faciat: ut dicit glos. *in cap. quanto de renunti. prælat.* & ibi dicunt doc. quod habentium tonsuratum fire tribunal cum Christo, & Mon. *se c. quanto de conser.* Et propterea contra canones expiratis, & dispensado cum personis cum quibus vult, valebit quod ab eo fiet, ex quo potestatem habet quam nec ipsemet, nec aliquis de mundo potest ei auferre, vel restringere: ut dictum est late in præcedenti quæstione.

Sic ergo de potestate papæ non est dubitandum: ut per Ostien. & doc. *in ca. magna de ma. & glo. in verbis, ecclesiam, in c. de institum de bapt. & Innoc. de elec. in cap. quod super is de non. ca. licet de fori compet. & S. Tho. in reall. contra impugnan. religi. & in q. contra gen. cap. 76.* & idem *Sanctus contra errores Graecorum c. 66. & in extravag. Ilam sanctam.* Quia omnia ei licere præter peccatum: ut dicit Offien. *ind. ca. magna.* Quod etiam restringit ibi Joann. An. ad peccatum, quod effet contra legem divinam: sicut & contravenione legis positivæ. Cum ergo in proposito creare cardinalem illegitimum, minorem, vel erimolemum non fit contra legem divinam, sequitur, quod papa utendo potestate sibi data nemini facit injuriam: & in his solum Deum expectat judicem: *ut in d. c. aliorum.* Et dispensando super illegitimum, potestatem de valebit promotio. Non obstiud quod dicitur, quod in dispensatione requiritur causa: quia illud est verum in inferiore à papa, quod non dispensat non permitta canon constitutum: *in d. c. revertar de fi. prebendis.* Sed in papa non requiritur causa cognitio, & semper in principe prælumitur causa: *ut in c. cum ecclesiarum de constitu. in principali in quibus est ipso ratione: ut in s. fed quod principi infra de jure natu. gen. C c. Et ex quo est supra jus: et in l. principi legibus, ff. de ff. C c. propositi de concil. prahen.* Et non teneriendo legibus, & dispensando contra jus positivum, non peccat: quia non ligatur jure commoni. *d. c. propositi, c. 1. de ma. C c. 1. principi legibus cum. Sed prohibito aut de illegitimo, & minori est de jure positivo: ut in c. cum in vnoclis de elect. ff. de. fil. presby. C c. memorandum de elec. C de aetate. C qualiter.* & non de jure divino. Et idco dispensando, non peccat etiam si fine causa fiat: & ita dicit Innoc. *in c. cum ad monasterium de filiatione.* Et ibi Abb. *in d. c. non ff de ca. C* ibi idem ibi Joan. Dicunt Innoc. in dispensatione, quod heret super pluralitate incompatibilium (juxta *ca. de multis* quia bona ecclesiæ dionitur: Dei: *ut in cap. cum ex de vitio. in c.*) tamen in iis in quibus nihil commiscat jus divinum, non videtur dicere contra Innoc. Et ita etiam restringo cardi. *in c. dudum el. 2. in fi. infra in h. qu. de filio.*

Quinimo reperitur, quod plures illegitimi fuerunt summi pontifices. Unde dicit tex. *c. Offen. 36. dist.* (qui vit tex. Damasi papæ) quod Offien papa fuit filius Stephani fubdiaconi: & Bonifacius filius Joeundi presbyteri: & Felix filius Felicis presbyteri: & Agapitus filius Gordiani presbyteri: & Theodotus papa filius Theodosii episcopi: & Silverius papa filius Silverii episcopi: & Dendadit filius Joeundi presbyteri: & Felix tertius filius Felicis presbyteri, & Gelasius filius Valerii episcopi, & quia plures alii de Laterdotibus nati fuerunt summi pontifices. Et licet archi. Domi. & alii ibi scribentes contentur illum tereducere ad concordiam, dicendo quod illi fuerunt geniti ante sacerdotium, vel in legitimo matrimonio (ut in ecclesia orientali) vel legitimati per subsequens matrimonium ante ordinationem parentum, videtur quod talis expositio fit contra intentum illius dispositionis, in qua ponitur, quod filii presbyterorum non sint promovendi: & ibi subjungitur, quod si non fuit paternæ in A continentiæ imitatores, fed morum honestas eos commendabiles fecerit, poffunt promoveri: in ita exemplo plurium summorum pontificum *in d. cap. Offius.* & in tex. sequenti subjungitur, quod undecunque homines nascantur, si parentum vitia non fedantur non fient ejiciendi. Sed posito, quod dicta expositio sit vera, quod summos pontifices connumeratos in *d. c. Offius* (ut etiam fentit idem Cretiarius *in cap. Consanguinitas in §. cum ergo qu. di.*) tamen in aliis inferioribus a summis pontificibus, quod fuerint promoti dispensative ab ecclesia, patet *in c. apostolica de C in d. c. innotuit de elect. & in pluribus de filiis presby.* quia ubi in eis funt alias virtutes, juste cum eis ecclesia dispensat.

Nam & Dominus noster Jesus Christus non solum de alienigenis (sicut fuit de Rath) fed etiam de adulteriis commentatinibus (ut de Bersabee) natis dignatus est: ut dicit tex. *in cap. Dominus noster ea. di.* Imo ut dicit Chrysostomus super Matth. *in c. nonnulli ca. 56. di.* Magis quisque de illegitimis natus est ex parentibus, virtutibus, & gratiis alienis, quam ipse qui fuerit Dei virtute mirabili. Et si papa cum dispensat contra capitula dispensat cum talibus, tunc videtur, quod dispensatio fit cum personis propter promoti virtutes, & ceffat, quod dicum est. Sed si esset talis, qui esset paternæ incontinentiæ imitator, & perfonl omnino illiterata, & in quem paterna flagitia hereditaria facetfine defendifient (puta fi esset & ipse adulter autorius retinendo alterius uxorem) quia tales fuge Deo abominabiles, fiere cum dispensando papa peccantes, & dispensatione ecclesiæ quasi Deum, licet quoad militantem ecclesiam exceptione totus effet: ut dicit illa. *glo. in d. c. non est*; quia tunc fundatur exterior, & decolaterarer Ecclesiæ ceclesiæ. *c. qu. 7. cap. ista illa*, & ita procedunt fapæ adulta de scandalo, & turbatione status ecclesiæ. Absque promotione unum tum contingunum qui non esset talis, licet alias esset illegitimus, vel minor, si in eo plures fplendent virtutes, valetur promotio, & non peccaret ut dictum est.

Non obstat, quod dicitur, quod non datur absolutio volenti peccatum committere: quia non absolvit fe de peccatum commisso, fed de præteritis, videlicet a juramento, & voto præfitis in capitulis: quia absolutione facta non dicitur, vetite ulterius contra votum, & juramentum, nec indiget ulteriori absolutione, vel licentia in promovendo. Item quod dicitur, quod peccatum in Spiritum Sanctum non remittitur, illud intelligitur de impenitente, Basili, & desperatione: ut dicit glo. *in d. § pœnit.*

Ad illud, quod dicitur, quod in data facultate dispensandi, ipse provideatur aliqua intelligitur in persona alias idonea, non obstat: quia per capitula nulla datur papæ facultas, fed potius restringitur: ut dictum est in præcedenti quæstione.

Ad illud, quod dicitur, quod non poterit aliquam bona ecclesiæ sine peccato: Respondetur quod non est verum, quod non promovendo aliquas personas habiles sine illas alias esset: quia cum omnibus poteft dari dignitas cardinalatus: & facta est quod dignitas detur idoneis, nec ardatur dare magis idoneis: *ut dicitur in d. cap. cum in vnoclis.* Bar. *in l. cum quidam de leg. 3.* & dicitur *in c. conciliorum de appel.*

Tamen Adrianus papa in quarto sen. in quæstione, Utrum male dispensans beneficia senea-

de reg. ju. Sed ipsa ratio procedit inter duos contendentes tantum: & non cum eis unus indubitatus papa.

Illis & pluribus aliis rationibus ponit hanc conclusionem Egi. *in d. c. in filios in 7. par. de haer. n. 6.* (ubi impugnat vium cessionis pro Benedicto XIII. pro quo plures doctissimi viri scripserunt: inter quos fuit episcopus Pampilonensis, qui propter illas allegationes factas fuit condemnatus, ut ipse dicit) & latius *in cap. unico de injur. in 6.* ubi ponit ad longum seriem ipsius schismatis: & quomodo post requisitionem Benedicti per Carolum regem Francorum, ut acceptaret viam cessionis, omnes cardinales illam amplexi sunt excepto ipso cardinale Pampilonensi. Unde rex Francie substraxit obedientiam Benedicto. Et quod ad cedendum non debeant cupi, ponit Bal. *in c. quoniam frequens. de sponsal.* & scilicet idem Egidius *in consil. 99.* Et utrum ad boc pomerint compelli, divi supra, & latius infra. Multi tamen disponunt se contentiam: & hoc fecunti fuerunt in concilio regia Parisiis: adeo ut ipse dicat, quod de anno Domini 1398. facta fuit substratio obedientiae generalis eidem Benedicto, ex quibus noluerit accepare viam cessionis.

Quarto facit, quod si diceretur principes posse communando subtrahere obedientiam, ex hoc daretur occasio contra papam continuo rebellandi, haereticis, & erroneis plurimum in fide apostolica indicendi, & fedem contemnendi, ac vilipendi: contra ea quo ponuntur *in c. ad Romanam 2. q. 6. & in c. multis per mundum, 17 in c. per principatum, eum multis aliis. q. 9. q. 5.* Hujusmodi autem multitudis obviandum est. *l. in fundo. ff. de rei vendic. & de diver. c. quanto.*

Quinto facit, quod si papa requisitus nollet cedere, id ad hoc compellerent Cardinales hoc pertinent: & sic videretur renunciatio ipso jure nulla: licet dicitur de cedione per metum facta, quod lit ipso jure nulla, ut supra facit plene ostendimus: licet leves effectii in renunciationibus obliviosis papa: ut ponit Innocen. *in super hoc de renunc.* & dicitur *in c. cedens, quod vitiosus cens.* Et etiam ex hoc posset proper vulgi tumultuosos sequi novum schisma. Et illa ratio procedit quando compellerent ad cedendum. Sexto facit tex. *40. di. si papa*, ubi patet, quod nullus potest arguere culpas papae quantumcumque magnas. Et quod quantumcumque fit culpabilis, non est aliud remedium quam orare ad Deum pro eo: ut dicit Oldin. *in cap. propositis de concess. prebend.* ipse enim est supra jus, & figura omnia conciliis: ut *in c. significasti de elect.* Et ut dicit ibi Oldin. papa fui ipsius tantum habet potestatem, quod quidquid facias, & dicas accusari non potest neque damnari ab homine, nisi pro haeresi: ut *d. cap. si papa.* Et cum eo fuerant illud denunciationis evangelica, *si fit inimicus, dic ecclesiae*, idest orari debet ad Deum pro eo: alias si imperator, & totus clerus, & populus simul conveniant, non poterunt eum judicare: quia anima ejus est in manibus ipsius, & ei judicium terribilius imminet: ut dicit Oldin. *in d. si papa fuit.*

Septimo facit, quod totam ecclesiam respicit, abiisse sedem ecclesiae examinatione, & confilio expediri non debent. *C. de audit. pralat. l. 1. in fi. & si papa jus-ordem. l. 3. de contendendo. de nuntiatione ad fin. ult. l. ult. de mag. & abs. intra quatuor, & c. hoc quidem habebere autem obedientiam Romano pontifici, & quidam magnum, & ordinem statum totius ecclesiae, rapiendo debet ipse fine concilio ab illis substrahi. Hanc, vim unam de conciliis. & reg. jur. in 6.*

Octavo facit, quod papa in subditos habet plenissimam potestatem: ex quo sequitur, quod si papa aliquid facit, vel praecipit, obedendum est ei etiam si sit dubium, dummodo conscientia vinci possit: ut dicit Oldin. *in d. c. propositis.* Qui fic intelligit *3. q. 1. quod culpam*, & quod sequitur, ponatur *in cap. si quando de rescrip.* Fateor tamen, quod si certum id quod illud quod praecipit est mortale, recognoscendus est papa coelestis id est Christus. *arg. 1. 3. Juliannus. C. qui rescripta*: cum multis capitulis ibi. Quia ecclesia triumphans nunquam fallit, nec fallitur: idco si conscientia tua sibi dicet, quod non obedias, non recedas ab ea, sed excommunicationem fulmineas patiaris *de sponsal. extrem. a nobis electi. 2. C' in cap. inquisitioni.* etiam si erronea fit nisi possis deponere erroreni. *c. per vasa 16. c. 2. de dist.* Ubi tamque erge peccatum mortale insurgit ex lege divina, non debet obedire: ubi vero ex lege humana, sive canonica, semper est obedendum *de consil. cap. fi.* Et sic intelligitur, quod dicitur, quod papa est supra jus: intelligitur enim de jure positivo. *de confue. c. fi.* nam qui potest instituere potest destituere. *12. q. 1. C' relle, & de testi. sanctuis. 3. multa.* Et patet ex hoc quia notantur de praebon. *c. extirpanda. §. 1. de plenitudine de temporali. ad aures. §. 1.* secundum Oldin: Nec mirum, quia dispensare potest etiam contra apostolum, sic ne latinos dicitur *14. di. bellum. C. presbyter. C. c. 64. 78. di. C. presbyter. 81. di.* Et contra vetus restamentum quoad decimas: ut *in cap. ex parte de decis.* Et in voto, *c. 2. de voto.* & in juramento *3. q. 6. c. 2. de reforma. C. confirmat.* Non potest tamen contra universalem statum ecclesiae dispensare. *24. q. 1. mutuo sum, C' cap. si ex deferentem. 19. q. 1.* Quod intelligo in fide: Inferior autem (alias hoc est non autem) & si velit mutare quadrata rotundis: quid enim si velit facere statutum, quod omnes clerici de mundo contrahent? quod non prohibet lex divina. Nec potest dispensare, ut monachus habeat proprium, de quo dicit ut nota. *in cap. cum ad monasterium. 3. fi. de Pabmona.* & tenc, quod in omnibus potest dispensare dummodo non fit contra fidem, & dummodo per dispensationem ejus evidenter non nutriatur peccatum mortale, nec inducatur fubversio fidei, nec periculum animarum: nam in talibus nullus habet potestatem contra Deum potestatem. Sic intelligo *3. q. 1. sunt quidam. 15. di. fitti.* Ergo contra legem canonicam potest dispensare indifinite, nec est peccatum mortale evidenter. Et junge, quod notatur *de reff. spolia. c. Innoc. 7.* Et fine causa hoc facit, quamvis aliquos exoneret, in aliquibus tamen se potest onerare. Et junge, quod notatur de *ne. mag. n. 5.* secundum eundem Oldin. Nunc ergo si papa aliquid praecipit, quod non continet peccatum mortale, & fibi obedirii mandat: si nondum amisit jus papatus (quia nondum ab depositus, nec renunciavit) est obedendum. Sicut dicimus de praelato homicida, vel irregulari, qui juste tenet dignitatem, & per consequens julte et obedituir quoaque renunciet, vel deponatur: et notatur per Innocen. *c. cum nobis de concess. prebend. prope. fi. prima 3b.*

Nonno facit, quod papae etiam schismatico, vel haeretico est obedientum, donec fuerit monitus faltem bis, & donec fuerit per lententiam ecclesiae in generali concilio congregatae declaratus talis. Facit, quod dicit apostolus ad *Titum. 3. Hominem haereticum post primam, & secundam admonitionem devita, scias, quod subversus est qui ejusmodi est.* Faciunt quae dicuntur *in cap. 2. de haer. & quod.* dicitur de papa, quod de haeresi potest judicari per concilium generale *in c. si papa 40. di. C' c. infidelis haeretis. in 6.*

Decimo facit, quod unionem ecclesiae impedire, vel ad prorogationem schismatis tendere, non facit aliquem verum schismaticum. Nam schisma est nomen generum. *C. & non* fonat aliud quam quadam divisionem: ut notatur per Oldin. *in summa de schisma. §. 1. C. 1.* fed certum est quod esse potest, quod verus papa unisi fe ecclesiae quantum potest, & sedulum unionem ecclesiae impedias, & ad prorogationem schismatis tendat per vias indirectas: & tamen tals divisus ab ecclesia dicitur non potest: quia cum unus de ecclesia separatum potest, dicitur unitus ecclesiae tanquam caput, & Sponfus. Licet enim ille qui ab obedientia ecclesiae recedit: divisus est, dicitur proprie schismaticus, & fi schisma fit interrumpens, tamen fuerit, tamen fed in schismatico indirecte, id est, in illo qui non est ab ecclesia divisus, fed est unitus, licet caufet divisionem. Nam primo casu, quando quis ab ecclesiae obedientia est divisus, magis est propinquus peccatui in illum articulum: *Credo unam sanctam ecclesiam catholicam*: nec potest, opinionem fue divisionis fal fuae, nisi aliquem etiam fibi confingat, per quem defendat hanc divisionem fibi licere: de ideo si diu perfeverent in schismate, ex hoc proximiore esse peccatum: ut habetur *c. 9. q. 3. inter haereticos.* Sed in illo qui divisus non est, fed procurat divisionem, cellat ratio.

Undecimo facit, quod vero papae est obedendum in licitis, & honestis, non obstante quarumque subtractione obedientiae facta per quemque, qui principem temporalem, vel non quomodo quasi ecclesiae obedientiam. Igitur ita subtractio ipsa ipso est nullius effectus: Patet enim, quod per subtractionem obedientiae papa non definit esse papa, et quod subtractio obedientiam non habet potestatem dependenti 9. q. 3. *nemo.* Nec metus subtrahentis illatus tollit culpam, licet eam attenuet *c. facere, quod metus.* Nec metus perditionis bonorum temporalium, vel spiritualium temporalis contestur justus: nam non est justum incertere majus malum (puta animae damnationem per peccatum) ad evitandum minus malum, videlicet perditionem temporalium: juxta illud Evangelicum: *Quid prodest homini si universum mundum lucretur, anima vero sua detrimentum patiatur?* Fecit. 12. q. 1. *propinquus*, & C. de *sacrilegiis. eccle. l. fanciones.* Quod autem proprie inobedientiam homo peccet mortaliter, patet quia ifta est juta causa excommunicationis. *de mo. C' de. fi per eum 9. q.* Quod fieri non debet nisi pro peccato mortali *21. q. 3. nemo episcoporum.*

IN contrarium (quod imo possit requiri cum communione, & per subtractionem obedientiae) facit, quod etiam principes non recognoscentes superiorem, jure gentium quia bella indicunt ut litigatur est: adeo quod si alicui etiam subdito fuo magnam injustitiam notorie inferat, nec a subdito requisitus sufficienter satisfacere velit, subditus potest indicere et bellum. Ad hoc tuto ea quae pronuntur per doc. *in l. holtes. ff. de capti. C' post li. rer. de* quod dicit Innocen. *in c. olim eleft. 1. de reff. spolia.* ubi quando quis non potest rem suam, qua ei spoliatus, recuperare, & non habet superiorem, potest bellum indicere pro ea recuperanda. Allegatur *qualiter. fint. leg. per nonnulloh. §. 1. verf. fi. C' de regn. jur. c. quod non ofi licitum.* Non enim potest princeps in totum tollere justitiam subditi fui: quia hoc esset contra jus naturale gentium, quod per principem tolli non potest: ut ponit Innoc. & alii *in cap. quae in ecclesiarum de conft.* Et praedicta habent locum etiam in principe spirituali: ut patet ipsa: & fic ex ipsa causa potest indici bellum papae. Facit, quod dicitur *in cap. Dominus mofter. 13. q. 2. C' in l. ne bos quidem. ff. de reff. C' ju.* Et hoc maxime videtur verum in temporalibus fulteri praeter calus a jure expressibus *in authen. quomodo oper. ejf. in prin. colla. 1. de. 10. quoniam idem 96. di. ex. cum ad verum.*

Ratio ista naturalis ita habet locum in principe spirituali licit in temporali: licut enim papa potest indicere bellum contra illum (ut patet Bas. *in d. l. holtes ff. de capti.* & per Inno. *de foro compe. liter. c. in c. quod super iis de re.* & Lignanus *in tract. de bello*, & dicitur *in c. 1. de treu. C' pa.*) ita & contra ei potest indici: quia contrarium eadem est disciplina, jura vulgaria. Imo videtur major ratio in eo propter majorem dignitatem. *C. de epif. C' ter. li. prohibemus.* Facit, quod dicitur *in c. cum quidam de furiis. & in c. homo Christianus 40. di.* Alias sequerentur inconvenientes: quod si papa occupatet majorem partem regni Francorum, & Sarpius requisitus noleret cedere, ut non possit ei substractio obedientiae: quod videtur absurdum: Similiter si papa effecerentur haereticus notorius, & quereret subvertere fidem catholicam, & flatum ecclesiae disordinare, ac in regnum, vel imperium mutare, aut possessiones ecclesiarum, & vasa, & vestes cum quibus deset in ecclesia deferrent (ine rationabili causa occupare, & bona quamcumque praetatorum sibi appropriare, & flatum universalis ecclesiae perverterit, & commutare, & debite requisitus a talibus subditis nolueritque cedere: ut patet ex bellum indicti, si aliter proveniri non possit, sibam negando, refistendo, defendendo, & obedientiam subtrahendo? Ita dicit Egi. *in c. 1. de reg. in 6.* quia fi hoc propter temporalia licet, multo magis propter spiritualia, quam fint pretiosiora. *C. de sacrofanct. eccle. l. fanciones 12. q. 1. praesiponus.* Cum enim mandata papae fint ipsi fine pitis, & fine Dei offensa, & bellum proprie conficientur non posit ei obedirii, sequitur, quod Deo est obedendum *25. q. 1. sunt quidam. C. c. 4. fi.* & quod non posit *Joan. 5. di. in prin.* & dictum est supra per *cap. Juliannus, & c. quireffitis xi. q. 3. cum fimil.* Facit, quod dicitur *in c. fi. de praescrip. C' c. fi. de confue.*

Quinto ipse dicit Egi. *in d. c. 1. de jugu. in 6.* quod si papa propter hoc ferret sententiam, & ecclesias in non obedientes, sententiae eales non ligarent, tunc quae ecclesiae ipsae ipsae ecclesiae continentes. *arg. de fen. excom. ut treat. c. falet ex. ti. in 6. C' papa sententia fine arg. appella. refcin. l. 1.* Sicut enim principale praeceptum de jure non valet; ita nec quaecumque sententia, vel poena illam corroborans valere debet. *C. de legibus l. non dubium ff. de pact. l. si nunc. §. illud. de fide instrum. c. inter dilectus §. quaeritur cum fimil.*

Ad hoc facit, quod intrufo per violentiam in papatum, potest bellum indici non folum defensivum, fed etiam invasivum pro expulsione ipsius a papatu absque jue audientia, vel restitutionis ipsius: ut 23. di. *in nomine Domini in fi. 79. di. fi quis pecunia 3. q. 1. 5. pater.* Et est ratio, quia non est superior qui de hoc jure substitutus fuerat: ut *di. Quidam, C. c. licet de eleft.* Et ex ifta ratione dicit ibidem idem Egi. quod si papa faceret unam magnam injustitiam uni principi temporali, & ipse debite requisitus nollet emendare, posset ille principes offensus per viam ficti foum justitiam a papa: invito exige-

exigere, movendo, & faciendo ei bellum: cum papa non habeat superiorem ad quem possit haberi recursum. Eisdem fit notorium: quia in casu dubio aliter videretur esse discendum.

Confirmantur prædicta: quia ratione scandali vitandi (puta nutriendo schismatis) si non esset dare matrimonium concordiæ, videtur quod contrahentes cogerentur nostata per Innoc. *in c. nuper prideem in §. propter melitiam de restitu.* Nam episcopus alumpitus est pro hominibus, non contra: debet enim faltem plusiarum ovium loco omittitum plus quam suum personalem: prudentiam diligere: quia bonus pastor animam (id est vitam) suam pro ovibus ponit.

Item probatur quia quando papa mandat aliquid ex quo vehementer prudentiam turbandus timat ecclesiæ, vel alia mala ventura, ei obedirí non debet: quia tunc ei obediendo quis peccaret, dicit Innoc. *in c. inquisitioni de sem. excom.* Et ibi plus dicit Offiensis, quod non cil obediendum papæ in aliquo contra Deum: quod colligit ex iis quæ dicuntur *in c. propositi. §. fi. de consef. prebend. & de vota. c. magna. §. 1.* & ibi Joan. An. Sed hic est, quod quando ellet contentio inter duos de papatu, non poliet ecclesiæ, nil magnum fecundum ecclesia, & schismo diu duratum, & multas hæresis partium: & si ellet unus verus papa, qui ellet crimino-ſus notorius, & incorrigibilis, a se perseverans obstinate in crimine notorie scandaliante universi ſalem ecclesiam, ex quo tunc tali non esset obediendum (ut patet ex iis quæ dicuntur *in cap. nostra, & cap. C. qualiter de reiud. clerc. & multis. & cap. qualiter & tempo. ordi.* & dicitur *in c. si papa. qu. di.*) videtur, quod polient principes, poliquam ſubeſt carta, hunc & illos reipiciere, & terminum prætigere ſub commonitione, & obedientia ſuspendendi: vel, quod dicitur *in c. Anstisolim 19. di.* De quo quando ſit ſubtractio fieri poliit, latius dicitur ſupra. Balt. tamen *in c. pastoralis de rescrip.* videtur velle, quod ab eſt quibuſ inter duos de papatu, & eſt ſchisma, quod poſſint cogi per principes ſeculares ad eligendum arbitros: & ſi tum ſcisma inter illas poſſit caredinalis *in c. licet de electi.*

Quid dicendum? Iſtam quæſtionem ad longum examinat Iuriſtis cauſa ſchismatis tempore Benedicti *de c. 1. de ſim. in 6.* & ibi reſpondet ad rationes pro prima parte adductas. Et poſſquam narrativ: originem ſchismatis, & ſchedulam conclavis in electione ſipſius Benedicti, inteint etiam literas Caroli regis Franciæ ſubtractionis obedientiæ ab obedientiæ ab ipſo Benedicto, & confidentia prædictis, tandem nihil decidit, ſed remanet ambiguum. Quia autem omnia ſubtractio obedientiæ Romano pontifice eſt valde periculoſa, & ſchismatis, ac hæreſum generativa, propterea pro declinare hujus quæſtionis, an & quando poſſit fieri illa ſubtractio, prætermito unum conclaſionem quæ ſum ejuſdem Egidii *in d. c. in ſidei de hære. in 6.* Et hoc ad oſtendendum, quod non debent cardinales, vel principes facinoſus ſubtrahere obedientiam Romano pontifici tam facile, ſed cum conatu tenendas eſt potius quaſcumque alias vias quam ſubtractionis. Que concluſio multa continet ad oſtendendum potentiam, & monarchiam papæ, quæ pro majori parte tractantur in illo articulo. Quia ſit major papæ potentia conciliari: ubi latius de hoc. Igitur concluſio ſecunda, quod omnilege (naturali etiam bruta ſtirpa, ſimia, & ſimania) convenit illi ſecundum myſtico, ſtatui, & ordini unum præeſſe caput, ducem, vigilem, ac coactoem, cujus ducatu, & regimine cetera ducantur membra, & illius ſubjectantur obedientiæ, & dicionis: quod & inanimata corpora appetunt hoc modo. Cum enim plures prædeus ut myſtico corpori, ſeu politiæ, diſſeciſis admodum (ne dicam impoſſibile) eſt congrua illius duratio, membra talis corporis naturali vitio vir in omnia convenientibus, & coadmeticatibus, ſed ad diverſa tendentibus. Unde coaſtes ſuis Arſ. in 12. *Metaphy.* conſtieri necellario eſſe unum ſupremum cons aliorum entium cauſativum, & directivum, dicens: *entia nolunt male diſponi, unum ergo principes.* Cœleſtia etiam corpora ab uno reguntur, & moventur primo mobili: & inferiora non aliter bene diſponuntur. Unde Hieronym. ad Rufticum monachum. In apibus unum eſt princeps, & grues unum ſequuntur ordine literato. 7. *q. 1. in epiſtola.* Sic & impetuator unicus eſt in politia humana, cui obedire oportet. Cum enim reſpo. Romanorum prius fuit regimen popoli, & deinde ſenatus duraſſet, vitium tandem eſt eam aliter non poſſe commode gubernari quam regimen illius uni ſoli in tanto commiſerendo. *ff. de origo. iu. l. 2. §. veriſſime ff. de offi. proeſt. proto. l. unica*: ibi, regimentis reipublicæ ad imperatores perpetuo translatis. Et merito, quia ut ait Ari. in politicis, impoſſibile eſt diu eſſe civitatem ſine principe, cui cetteri de popolo obedient, & ipſius legibus tenentur adſtricti: ceteris omne phcitum, & voluntas animo aliquid ſtatuendi eſtin legis habet vinculum, quam transfigunt in nulli licet. *ff. de conſt. prin. l. unic. & l. 1. ff. de h. C. eo. ti. l. legis.*

Proſtituitur etiam omni proſtituitione juris, & de jure (contra quam non dimittitur conclaſionem in contrarium) omnem legem, ſive ordinationem ejus juſtam eſſe, & ex cauſa rationabili, & quam, communem, & de dure ſtrictu eſt. *l. proſpicere, ff. pri. & quibus*: & hoc ex vi auctoritatis conditoris. Melius enim ſuit ſic ſtatui quam jeſtiam legis conditur in dubium revocati: quia aliæ nunquam aliquid contum, vel ſecundum ſtatuerent, & ſic omnquam populus certa lege regeretur, ex quo venient plura cauſanda. Inde dicitur Deute. 17. *Non obediens principi morte morietur, & auferes malum de medio ſiraeli*: ibi videlicet contentionem, jurgii, inobedientiæ, & ſubverſionis.

Et intantum uni principi obediendum eſt, quod liter dicitur, quod non poſſit rem unius ſine cauſa dare alteri (*l. item ſi verberatum ff. de rei vendi. l. Lucius. ff. de civil.* Inno. & alii *in cap. qua in reliqua de conſt.*) tamen ſemper præſumitur in eo cauſa juſta, intantum quod non admittitur probationem in contrarium, dicunt *doc. in l. reſcripto. C. de preſumpta. ff. de in diffic. locis.* Quinimo ſi conſtet de non cauſa, tamen omnino parendum eſt: & obſervandum ejus diſpoſitio propter contrariorum violentam, quæ pro principe fatit: ut ponit Bar. *in proœ. ff. & in l. 1. §. fi. qui a principe. ff. ne quid in loco publico*, & dicitur *in d. c. reſcripto.* Et hanc ſententiam confonat lex divina, quæ vult non auferri per principem rem alienjus ſine cauſa (ut patet Exodi. 46. ibi, *non accipiet principes*) & tamen ſi factus, eſt in obedientiam, & tenetur valet inter ſubditos ita geſtum, nec licet ei reſtitere: ut habetur 1. Reg. 8. ibi, *hoc jus regis erit, ut ejus in ſimen.* Deum enim ſolum habebit ultorem, ut contingit in Saule.

Si igitur tania eſt potestas ſecularis principis, ut unti ſoli ſubdantur omnes, & ut ei etiam de jure clerici non reſiſtere non licent ſine potena peccati mortalis (ut enim inquit apoſtolus ad Ro. 13. *Qui potestati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit; qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi damnationem acquirunt*) quanto magis in ecclesia militante deest, eſſe unum caput, & reſidentem membrorum, & ſuppoſitorum eccleſiæ ſanctæ Dei, ſub ejus capitis ducatu: & præſidentis ovei et ut omnibus gubernare? ita enim eccleſia militans eſt ad inſtar ſuperna eccleſiæ triumphantis: ut Joa. in ſpiritu vidit Apoca. ibi: *Ego Joannes vidi ſanctam civitatem Jeruſalem deſcendentem de cœlo*, id eſt ad inſtar illius, quæ unum ſolum Deum habet præſidentem. Et Moyſi juſſu a Domino arcam conſtruere, per quam delignat militans eccleſia, dicitur eſt: *Fac ſecundum exemplar, quod tibi in monte* (id eſt in colo) *monſtratum eſt.* Exo. 25. ad quod 80. *c. ad hoc.* Igitur ex divina diſpoſitione unum ſolum debuit habere eccleſiæ, & præſidentem, cui neceſſe eſt omnes aliae obedire. Et in hac ratione fundatur extravagans, *Unam ſanctam.* Multiplicatio enim principum non eſt niſi ad diſtinctionem potitur capiendum, & in malum ſubditorum. Unde Proverbia. 28. *Propter peccata terræ multi principes ejus.* Ut enim docet S. *Tho. in ſpiritu de ſrumis q. 9. quæſtiuncula 1.* Quanto enim terrenarum rerum proceſſerit ſec. Potestitis humanitatis, ita etiam operationes humanæ procedunt ex voluntate humana: operatur autem ſecundum naturalitatem, ut ſuperiora moverent inferiora ad ſuas actiones per excellentiam naturalis virtutis divinitus ſuperioribus collatæ: unde etiam oportet in rebus humanis, ut ſuperiores moveant inferiores ex vi auctoritatis divinitus ordinatæ.

Unde dantur eſt a Christo unus præſidens, ſeu princeps eccleſiæ militanti, qui ſit beatus Petrus, cui ab ipſo Christo dantur eſt principatus, & potestas ſuper alios apoſtolos, ut ſuper omnem ordinem eccleſiam militantem: ut de hoc ſolemnem ſuſtinetur, ſed etiam plenitudo potestatis, cui nunquam licuit, nec licebit in aliquo contrariae. Unde in figura dictum fuit Jacob Genes. 27. *Dominus eſto populi, & adorent te tribus, & ſito dominus fratrum tuorum.* Et ſic cum omne a apoſtolos Christus fertur eſſe voluntis *Matth.* 23. hunc ſuper alios voluit habere principatum. Unde Cyril. ſuper illud Lucæ 22. *Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua*, dicit: omnibus ceteris venit ad Petrum, ut cum obediente conſtit praelatum, quo confirmantur ceteros voliit, cum ipſum ceterorum principem deputatet: hoc enim decebat eum, qui tubur erat, & petra eccleſiæ. Et ſubdit: & hoc intelligendum totum non ſolum de apoſtolis, ſed de omnibus, qui uſque ad finem ſæculi futuri ſunt fideles: Et Chryſ. ſuper illud Joan. ut. *Paſce agnos meos*; dicit: Eximius omnes fratres ait Petrus, & dux diſcipulorum, & vertex collegii. Et Rabanus ſuper illud Matth. 16. *Tibi dabo claves*, &c. dicit: Qui ergo cælorum majori pro ceteris devotione confeſſus eſt, merito omnibus collatis clavibus ſuperni cœleſtis donatus eſt: corpori enim ſuo officio (id eſt fidelium universitatis eccleſiæ) unum ſolum caput deputavit dominus, & ideo ab ipſo Christo ait, ſpecialiter Petro potestatem ligandi, & ſolvendi concedit, ut non ad unionem invitatur: ideo enim principem apoſtolorum conſtituit, ut eccleſia unum principalem Christi haberet vicarium, ut quasi divina membra eccleſiæ recurrerent, & forte inter ſe diſſentirent. Et ad hoc dicit beatorum Leonis, & Cypriani de quibus 24. *quæſt. c. cum beatiſſimus & c. loquitur.*

Plenitudinem autem hujus potestatis quam alibi textus nominat ſuperiorem potestatem *extra de rapto in c. licet*, ponit (ut ſupra etiam dictum eſt) Cyrillus in libro thetaurorum dicens: Nulli alii quam Petro Christus, quod ſuum eſt plenum, ſed ei ſoli dedit. Et Ambro. Et ſi alius imperatur, ut laxent retia, ſoli tamen Petro dictum eſt, duc in altum, & ideo non turbante nartia, ſed plenitudinem: quarumdudum enim turbari poterat, cui præerat in, in quo ſimiamentum eccleſiæ eſt? de quo 24. *q. 1. non turbatur.* Et ejus. 24. *qu. 1. eſt aliud.* Item Hieron. in Malach. 17. *Vade ad mare, & mitte hamum, & cum piſcem &c.* dicit. Hamo, id eſt, ferro putrido carnes ſelectiuur: ſuide quia Petro habet omnium ſidem ligandi, & ſolvendi pur alia, ideo ſolus piſcatur, hoc piſcandi genere, & ideo ei ſoli dicitur eſt, mitte hamum: ſed quia per rete intelligitur inquiſitio veritatis, mittere retia omnibus apoſtolis eſt conſortium.

Nec obſtat primitiuſ, quod ait Apacletus papa (& habetur 21. *di. in novo.*) videlicet, quod cetera apoſtoli cum Petro pari conſortio honorum, & potestatem accepitur, & hoc idem ait Cyprianus papa, 24. *q. 1. c. inquirer.* Item nec, quod Petrus Petrus quem habuit præeminentiam ſuper alios, & ſecundum eſſe potestatem accepit a Christo, & confunſa ſuorum apoſtolorum, *ut in prædic. in in novo. ex ejus ſuperiori*, quod ait apoſtolus illis, vel hoc ſit ejuſdem potestatis (qui in locum apoſtolorum ſuccedituit, ut ibi habetur) illa ſolvere ſit.

Quia dicendum eſt, quod de pari potestate ibi dicitur, intelligendum eſſe quatenus ad ordinem, & dignitatem epiſcopalem (quæ non recipit magis, & minus) non de potestate juriſdictionis, vel administrationis, in quo magis Petrus. Et ita dicunt glo. in ut ſupra, & pro contrario allegatur dictum ſuguſtini *in ſi de Baptismo*, quod habetur 24. *q. 1. c. Sed non quia*, beati Clementis, quod in Pontificatu ſuo ſuperiorem obtinuit, id eſt ut præſidio ordinaſſet: ibi *in in diffic.*, & ibi glo. dilinguenas, ut ſupra, intelligit.

Ad illud autem, quod Petrus accepit potestatem ab alis apoſtolis, & de eorum voluntate ſuit ei prælatus: dicendum eſt; quod hoc voluerunt voluntate conſequente, & acceptante præcedentem Dei ordinationem, non voluntate concedente, & cauſante dictam potestatem. Et hanc ſolutionem expreſſe ponit tex. Anacleti qui habetur 21. *di. c. Petrus*, & ibi *Ioan. Andreas*, ubi ſic habetur: Inter beatos apoſtolos, quædam fuit diſcretio potestatis: & licet omnes eſſent apoſtoli, Petro tamen a Domino concelſum eſt (Ex ipſi inter le voluit id ipſum) ut reliqui omnibus præeſſet apoſtolis. Item enim poſtulatem a Christo, ut ſic ab apoſtolis emaiſſe, expreſſimque illi *tu es petra, & c. tamen ratum*. Et quia ſolus ſuperiorem habitu propbatur ex ſuperioritate.

Nec obſtat, eiam parimus, quam videtur indicere hunc ſolum eſſe ſuperiorem Petrum: Patrum dicunt: Inter illos qui cui piſcopatur incertum eſt: quo enim illos æquales eſſe meritis, qui æquales in paſſione fuerunt: ut habetur 2. *q. 7. beati.* Quia dicitur, *meritis*, ſolvit contrarium, nam præcipitur impares fuerunt. Unde Hiero. ſuper epiſtolam ad Gala. (*de eli. cauſa. q. 2. Pendo ili.*) ait Pudo: Ut Petrus ſit imparabiliter, quod non aderat illi ſe non impatem ſtetere: ſe ſequitur, hoc non de officio eccleſiaſtice dignitatis, ſed de puritate vitæ, & ſanctitate conversionis intelligitur: ſolus enim Petrus inter apoſtolos primatem gerebat, hæc illo. Hanc autem Petri potestatem in ordine, dignitate, juriſdictione & administratione (licet non in cumulo metiorum, miraculorum ac paratis, & ſanctitatis) transfendit Christus in omnes, & ſingulos reros, & canonice intranſiet Petri ſuc-

sacerdotis imperii, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, ex decreto judicis moriatur homo ille, et auferes malum de medio Israel. Nota quod dicit, *sacerdotis imperio*: in hoc enim exprimitur figura potestatis tradita summo sacerdoti, qui pro tempore præest in ecclesia. Et ejus ille qui Christus sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedec, vicarius illi constituit, quibus ait: *Qui vos audit me audit, & qui vos spernit me spernit*; sive ergo dominantis sententiam, sive contemnit divinitatis potestatem. De prædicta autem potestate plenius habetur in *c. per venerabilem qui fu. sint tep.*

Et Bere. ad Eugen. papam inquit: Age, indagemus adhuc diligentius qui sis, quam geras pro tempore perfonam in Dei ecclesia. Quis es? Sacerdotes magnus, summus pontifex, tu pricepes episcoporum, tu hæres apostolorum. Es infra, potestate Petrus: unctione Christus: tu es cui claves tradita, cui oves credite sunt: sunt quidem & alii cum Petro, & gregum pastores, sed tu tanto gloriosius, quanto & differentius unumque præ ceteris nomen hereditatis habens: illi sibi alienos greges fingulis singulos, tibi universi credit, non uni unus: nec modo ovium, sed pastorum tu pastor effectus. Et infra. Ergo justa canones tuos ablata pontificandi, tu in plenitudinem potestatis vocatus es: aliorum potestas certis arctatur limitibus: tua extenditur & in ipsos, qui potestatem super alios accepistis. Nonne cum ecclesiæ, tu quemcunque eorum elucubre, tu ipsum ab episcopatu deponere & tradere satanæ potes? Ita ergo inconcussum privilegium tuum tibi, tam in dictis clarissimis, quam in ovibus commendatur. Et subdit: cum quisque ceterorum habeat suam, tibi una commissa est grandissima navis, facta ex omnibus ipsa universalis ecclesia toto orbe diffusa.

Ad idem dunt decreta Agathonis, & Symmachi summorum pontificum, de quibus *§. de fil. omnes qr. qu. D. non mo.*, & *§. hinc* fere innumera, in quibus narratur ejusdiuet summorum pontificum decreta esse inconcusse tenenda, tamquam divina ipsius Petri voce latæ sint. Nec enim omnia potuit Petrus a Deo (ut habetur *ad Romanos 1.*) potestas tanen A pæ singularius, & magis immediate est a Deo, quam alia quæcunque: quia fieri Deus generaliter est in omnibus rebus creatis per effentiam, præsentiam, & potentiam, in fuis autem fidelibus est speciali quodam modo per gratiam, & charitatem, fieut fieri in electione omnium pontificum Deus operetur, quodam tamen fingulari modo operatur in electione fummi pontificis: & ab illo derivatur omnis alia potestas, & ftatus qui est in ecclesia, quatenus ad dationem jurisdictionis, non ordinis: ut late prosequitur Aug. de Anco. *in li. de eccle. pa. q. 1. c. 1. in corpore ejusdem*; quinimo, 1. 2. 3. & *4. in ejusdem*. Et *§. 45. & 46.* prosequitur ad hoc omnes principes et fabjicienter fabiere quantum ad mandatorum ipfius observationem: imo fecundum, quod habet in toto corde termetum fpiritualium, & temporalium universitati jurisdictionem, licet administrationem immediatam temporalium non recipiat nisi in certis territoriis: vicem enim illius geriti in terris folus quem Deus fecit hæredem universorum, & qui exiliens in hoc mundo fuit verus naturalis, & universalis dominus, & rex noster, de quo prius dictum fuerat per Prophetam: *Deus judicium tuum regi da, &c. & illud: Dominabitur a mare, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & pofessionem tuam terminos terræ.* Psal. 2. & 71. Et ille est vicus intellectus illius ter. ita dist. 1. cen. *in c. licet ex fufcepto in fin. magna de for. com.* A

Plus dicit præfatus doctor Ang. in proœmio dicti libri in forma: enor est ut pono pertinaci mente non credere Romanum pontificem universalis ecclesiæ esse pastorem, Petri fuccessorem & Christi legitimum vicarium, fumquor spiritualia & temporalia universitatis non habere primatum. Et fubdit; in quem errorem multi labuntur ex dicto pontefitia ignorantia: quæ cum fit infinita (eo quod *magnus Dominus & magna virtus ejus & magnificabilis ejus non est finis*) omnis creatus intellectus in ejus perfcrutatione invenitur deficere. Hæc illic: quem perfectio in eo, quod de temporali fuffiuitur, liset quilibet alius violentus & prædo fit reftituendus.

Et de intellectu illius *c. fi quis pronte. Or & §. pater*, ride ad plenum fupra in art. An fit fufficiens causa, & papa pallam committat fimoniam, congregatio cardinalium, & in illis, Sed quæro ulterius pone, quod objicitur contra papam aliquis defectus ratione cujus dicitur, quod non fit verus papa ut ait eum ex hoc debebit congregari concilium? & ad prosequendum ea alia quæstione, ad quem fpectet congregare concilium, in *prosq.* fecundo casu quando tunc duo, vel plures contendentes de papatu fint.

Aliias autem clave non errante est si obtempeandum, & fingulis inferiores ordinationi ejus reficere non possunt: cum ejus potestas de Rom. ecclie. a nullo alio quam ab ipso Christo prœcefferit. *§. fi. quamvis. & §. 12. c. 1. & fuccinctius. de* Ita omnes fuaos ecclesiafticos fe cuidam alio reftituere nequeunt, quia ipse funt inferiores & ordinationem accepterunt. Licet enim Christus eriando apofto- B lis & discipulos creaverit ftatum episcoporum & curatorum non tamen omnes locum tenentium. *c. 21. in novo.* ; tamen papa & prædecessores ejus inftituerunt ecclesias cathedrales, civitates, diœceses, & territoriis diffinxerunt, & ipsarum cathedralies erigendo de novo, & illis de personis idoneis providendo. Et ita non folum inftituunt ecclesias, sed & ipsas reftituere, & ad illas tides & prælidentiam in illis ac honorem & jurisdictionem eis competituram: & ita cæteri inferiores prælati hic omnia a papa immediate acceptunt: quod confitetur Clemens. Rom. *dis. c. in ecclie. 17. q.* Et Grego. inquit, Sancta Romana ecclesia ita vices fuas impertivit illis ecclesiis, ut in partem, reflem vocatæ folicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Et Julius papa: *Ipsa ecclesia quæ primæ est ita reliquis ecclesiis vices fuas credidit largiendas, ut in partem dos. 1. q. 6. de decretis, & c. qui fe fcit, & dis. 19. ita Dominus.* ibi, ut ab illo quali a quodam capite *ter. extra de rescripti. ad bo.* C

Et quemadmodum ftatus illius ftatuit Romana ecclesia & ordinem inter eos dedit, ita cum ei videtur illos deftituere & revocare, & ordinem mutat, ficut apparet de fide Alexandrina, ut erat Gonadis post Romam & sunt eft tertia: & de Conftantinopolitanis, quæ non erat inter fedes apofto licas patriarchales, & nunc eft primas inter eas; *c. di. facrosanctis*, & *c. qua tradione & c. renovantes.*

Et fi dicitur, quod orefio fedis Conftantinopolitanæ fuit facta per fynodum in Conftantinopoli celebrata, hoc elle non potest: quia licet factum fuerit in fynodo, non tamen auctoritate fynodi, fed auctoritate papæ ad fupplicationem imperatoris & prælatorum in fynodo conftitutorum: et apparet

*sacerdotes, & universalis ecclesiæ summos pontifices Christi vicarios: & quod Petro quoad hoc distinctum est, dictum fuit in persona successoribus ipsius, in quos fuisse dicit derivata potestas ecclesiæ: dicente Domino Joan. 10. *fic nunquam erit, & unus pastor*, qui eandem quam Petrus in jurisdictione, & ordine ad regimen hujus ovilis habebit potestatem. Abionum enim effet dicere, quod Christus ecclesiam suam (quam sanguine fuo fibiin fponsam compulverat, & cujus membris, & fuppofitis, id est, fidelibus fuis ex quibus ipsa conflitutur, promiserat illud quod habebat Matth. 28. *Ecce ego vobiscum fum omnibus diebus usque ad confummationem feculi*) folam & absque regimine dimiserit: cum illud non possit intelligi folum de apostolis, & discipulis ibi præfentibus, cum non erant usque ad confummationem feculi in hac prefenti vita permanfuri. Item dicit, *omnibus diebus* non partitelaliter vetitur, & ita necessario intelligendum est de omnibus fidelibus ejus, qui ecclesiam constituunt, & qui in ea omnibus diebus usque ad confummationem feculi erunt. Imo tunc omnes erunt tales: quia fic eum ovile, & unus pastor. Et idso par eft potestas quoad hoc fuccessorum Petri, licet non merita parta.

Et illam confideationem habuit tec *in c. si tibi homi. in 6. Inno. in i. ad apostolice de prebd. in libri.* gli non fcim, (ut ipse cum reverentia loquendo dicit) videretur Dominus fuffe dicturus: *Ego* poft mortem Petri humanum naturam fa e ut eum dicit regimine unius personæ reliquitur. Et addit illud, quod ipse *mortui de fuo rempe. cap. Secret. & in glossa magna.* Ridiculum enim effet, aliter opinari: imo evacuaretur fides, & facramenta ecclesiæ fine quibus non eft falus, fi poft Petrum non certaniffice haberet ad hoc pontefitem: quod de alio dici non potest, quam de ejus fuccefiore, qui fungitur vice illius cui fuccedit. Nec de pluribus hoc potest dici: quia Christus unico fibi ovili unicum dereliet pastorem, & cuilibet politie aniduas debetur prælatus: ut fupra dictum eft. Hæc autem ecclesiæ fides, quæ non eft alia quam fides Petri dicitur non potest: dicente Domino Petro *Luc. 22. Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua &c.* per illud, *tua*, intelligens eam fidem, quæ in cuncta fidelium ejus qui ad mundi confummationem futura erat, & pomens fingulare pro plurali, & temporis pro quali perpetuo; vel faltem æqualis cum hoc feculo duratura. Sic etiam in ifta materia poluit finitum pro infinito Matth. 28. dicens, *non falum fempiter &c.* quod exponitur, id eft, totiens quotiens. Cum enim Christus ita fum aedificaverit ecclesiam, ut portæ inferi non valeant prævalere adversus eam (ut habetur *Matt. 16.*) necesse fuit clavei legandi atque folvendi, fine quibus ecclesia non ftaret, remanere poft Petrum: aliter portæ inferi vertus eam prævalerent.

Et hæc potestas data Petri fuccefioribus, tradita fuit fub figura *Deute. 17.* ubi fic ait Dominus populo Israel: *Si difficile, & ambiguum apud te judicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram, & judicium intra portas tuas videris verba variari: surge & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus venisque ad sacerdotes levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem: & facies quodcunque dixerint, qui præsunt loco, quem elegerit Dominus, ut docuerint te juxta legem jussi: sequeris quod fuerint eorum, nec declinabis ad dexteram, nec sinistrorsum, ut non ausi fuerit obedire alicui sacerdoti*

Nec per paolo ante dicta (fcilicet de non difcefia papa ante fententiam) difcefiat a papa, qui per populi acclamationem fuiffet eiectus papa, reftitutionem requirit ecclesiafticam autoritatis populi fe impreffio notoria fatiuit, quod non requiratur fententia, fed de facto expelli debet, ut de facto per violentiam fe ingeffit. *79. di. Si quis pronuntiabit.* licet cardinalibus. & infra ibi, a fede apofto- lica pellere. *c. 16. q. 7. fane.* Quod profequitur Gratianus *§. 4. q. 1. §. pater.* ubi arguit, quod per illos eft in fede apofto lica, fed fedem apofto licam, quod non reftituitur, liset quilibet alius violentus & prædo fit reftituendus.

Et de intellectu illius *c. fi quis pronte. Or & §. pater*, ride ad plenum fupra in art. An fit fufficiens causa, & papa pallam committat fimoniam, congregatio cardinalium, & in illis, Sed quæro ulterius pone, quod objicitur contra papam aliquis defectus ratione cujus dicitur, quod non fit verus papa ut ait eum ex hoc debebit congregari concilium? & ad prosequendum ea alia quæstione, ad quem fpectet congregare concilium, in *prosq.* fecundo casu quando tunc duo, vel plures contendentes de papatu fint.

Aliias autem clave non errante eft si obtempeandum, & fingulis inferiores ordinationi ejus reficere non possunt: cum ejus potestas de Rom. ecclie. a nullo alio quam ab ipso Christo prœcefferit. *§. fi. quamvis. & §. 12. c. 1. & fuccinctius.* Ita omnes fuaos ecclesiafticos fe cuidam alio reftituere nequeunt, quia ipse funt inferiores & ordinationem accepterunt. Licet enim Christus eriando apofto- lis & discipulos creaverit ftatum episcoporum & curatorum non tamen omnes locum tenentium. *c. 21. in novo.* ; tamen papa & prædecessores ejus inftituerunt ecclesias cathedrales, civitates, diœceses, & territoriis diffinxerunt, & ipsarum cathedralies erigendo de novo, & illis de personis idoneis providendo. Et ita non folum inftituunt ecclesias, sed & ipsas reftituere, & ad illas tides & prælidentiam in illis ac honorem & jurisdictionem eis competituram: & ita cæteri inferiores prælati hic omnia a papa immediate acceptunt: quod confitetur Clemens. Rom. *dis. c. in ecclie. 17. q.* Et Grego. inquit, Sancta Romana ecclesia ita vices fuas impertivit illis ecclesiis, ut in partem, reflem vocatæ folicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Et Julius papa: *Ipsa ecclesia quæ primæ est ita reliquis ecclesiis vices fuas credidit largiendas, ut in partem dos. 1. q. 6. de decretis, & c. qui fe fcit, & dis. 19. ita Dominus.* ibi, ut ab illo quali a quodam capite *ter. extra de rescripti. ad bo.*

Et quemadmodum ftatus illius ftatuit Romana ecclesia & ordinem inter eos dedit, ita cum ei videtur illos deftituere & revocare, & ordinem mutat, ficut apparet de fide Alexandrina, ut erat Gonadis post Romam & sunt eft tertia: & de Conftantinopolitanis, quæ non erat inter fedes apofto licas patriarchales, & nunc eft primas inter eas; *c. di. sacrosanctis*, & *c. qua tradione & c. renovantes.*

Et fi dicitur, quod orefio fedis Conftantinopolitanæ fuit facta per fynodum in Conftantinopoli celebrata, hoc elle non potest: quia licet factum fuerit in fynodo, non tamen auctoritate fynodi, fed auctoritate papæ ad fupplicationem imperatoris & prælatorum in fynodo conftitutorum: et apparet

apparet *in cap. reuoueres*, ibi premissus. Quinimo A nâde, quod in Chalcedonensi concilio Leo papa hanc translationem præter ejus scientiam, & voluntatem factam expresse improbavit: ut patet in gestis ejusdem concilii: licet in Ferra (synodo Constantinopolitana) de *cap. reuoueres* 22. dicatur) postea factum fuerit, quod esset prima poli Romanum: de quo etiam vide canon. de Turrecremin quæstione, Quam jurisdictionem habet concilium.

Præterea deponit episcos episcopos, & restituit. 3. *qu. 6. accusatori.* & 1. *q. 6. idem.* Dividit unum episcopatum in duos, & duos in unum unit. 76. *qu. 1. præcipimus*, & 1. *q. temporis qualitas*. Eximit episcopos, & abbates a potestate suorum ordinariorum, & etiam eorum clericos: testes 16. *qu. 6. frater noster. de prima. & papa*, in 6. & notatur in 1. *de translat. episcopi. & in 1. antiqua de priui.* Religiones, & ordines novos inhibuit, & destituit. 1. *de relig. do. in 1. nuo. vi. in. 6.*

Imo etiam dispensat contra apostolum, non tamen in iis quæ articulos fidei concernunt: & contra generale Sinarum scilicet: ut apparet *in 1. non debet de renũtia. & alib.* & notatur *in cap. fuit quidam* 25. *qu.* 1. ubi plena de hoc. Et Inno. *in cap. poli translationem de renun.* ponit quod dispensat contra quatuor concilia, & contra evangelii verba, sed non contra mentem, & per Ostien. *in summa de reform.* §. *quæ vires*, *omnis*, ii dispensationem, & per Spec. *in tit. de dispensatione*. *Si multi dicentur dubium de quæstionibus in qualiquatio. fuit quidam*. Licet Satanam esset, quod ubi vellet universalem Ecclesiam ecclesiæ perverterre non possit: prout notatur. 9. *qu.* 3. *per principatum*, & *in d. cap. fuit sancti.* & per Inno. *in c. inquisitione in glo. fi. de ferenxum.*

Et ex ipsa superioritate, & præeminentia, quam habet super omnes ecclesias, ac ministros, & subpostos ipsarum, inferunt necessaria, quod non potest ex quacunque causa, crimine, vel delicto per quemcunque hominem judicari, quandocunque ut gravissimi scandali causa: quia cunctos judicat, ipse vero a nemine judicatur. 40. *di. si papa.* neque enim ab Augusto, neque ab tanto clero, neque a regibus, neque a populo, cunctorum judex papa judicantur: *qui omnes*, & *ea. aliorum*, & *cunctis per mundum*. Unde fieri dicit 40. *di. 1. c. 1. nemo.* & 9. *di. in ipsis*, & 1. *c. fuit sancti.* & 9. *quodcumque* 24. *qu.* 1. *si totus mundus* esset in opinione contra papam, opinio solius papæ prævaleret contra totum mundum, nisi in materia fidei: quia tunc esset præcipus ab ecclesia, ut superius dixi.

Et hoc ratione humana, & divina nititur, quod superior per inferiorem judicari non possit: 21. *di. c. inferior cum seq.* Unde inferiorem in superiorem tentia quantumcumque sit justa, & a vera causa procedat, nulla est ipso jure: nec de causa, vel vitio ordinationis inferioris contra superiorem inquirire: ut *ea. di. c. fi.*

Sed quod plus est, licet in causa fidei papa superiorem habeat (totam scilicet ecclesiam, ut imperius ex dictum) tamen omnes ecclesias papæ per proprium confessionem de idololatria, nullus in eum ausus est ferre sententiam: sed eimet semifenunt sententiam, dicentes: Tuo ore judica causam tuam. *ea. di. cap. Nunc autem.* eo quod prima sedes, a nemine judicatur, & quæ alia processerunt) a nemine judicari potest: unde Isaiæ 10. *Numquid glorabitur securis contra eum, qui secat in ea*, & ibi. multa ponuntur ad propositum nostrum materialia exempla.

Sed licet non possit ab homine puniri, non ab hoc evitabit divinam ultionem, sed quanto alius superior est, tanto gravius punietur. 9. *qu.* 3. *aliorum. qu. di. non nos*, & *c. homo christianus* 25. *qu.* 1. *nulli fas.* Quinimo glo. *in præalegato. cap. aliorum*, dicit, quod debet line venia punirii quod intelligitur dictum ob difficultatem dationis venie, & quia maxime ei infligentur pœnæ: quoniam *judicium dictum fit in qui peccat*, & *pœnitentiæ.* 6. Ad quod est glo. super illud Psal. 50. *Tibi soli peccaui*, &c.

EX præmissis igitur infertur, quod non potest quis subtrahere obedientiam ex solo suo sensu nullo jurisdicentio fulciatus. Quia non debet quis imitari prudentiæ fur: ut *in c. ne ministro de confil.* quæ fuit verba Hiero. Et de ista superioritate papæ vide, quod dico in arti. Quis sit major papa, an concilium. Et contra contrariantes canonibus, vide verba tex. beati Clementis. 3. *di. reseratum.* & tex. *sunctis glo. in c. violatores* 25. *qu.* 1. ubi sunt verba Damasi papæ I V. (qui incepit præsidere anno Domini. 371.) in concilio generali. & tex. *in c. nullis fas* 19. *di.* ubi sunt plura verba beati Grego. & idem Grego. *in cap. institutionis*, & *in ea. di. ecclesiastici*, & *in c. ecclesia*, & *in c. imperiali.* 25. *qu.* 1. Et verba sancti Hilarii 25. *qu.* 1. *nulli de quibus auctoritate videlicet cap. sanctæ Romanæ.* & *sanctimonie.* 15. *di. Et pugnat in di. de doc. christiana*, *di. 9. ad 19. di. in transitorio.* Ad idem etiam verba Adriani primi (qui præsuit anno Domini 771.) in concilio generali Romæ celebrato anno 774. ubi etiam de regibus, & principibus secularis fit mentio. 25. *qu.* 1. *generali.* Ad idem quoque verba Nicolai primi in concilio generali (qui præsuit anno 858. & fuit vir sanctissimus, cui poli beatum Gregorium vix aliter comparandus est) 25. *qu.* 2. *ea. si quis dogmata.* Et idem Nicolaus clero Constantinopolitano. 20. *di. c. decreta.* Et idem Nicolaus scribens episcopis Galliæ: cotidie 19. *di. c. si Romanorum.* Et idem scribens Michaeli imperatori, & Ignaro archiepiscopo *in cap. fiat sancta*, *c. ridiculum* 12. *di.* Ad idem sunt verba beati Hiero. quæ habentur 24. *qu.* 1. *hæc fidei* & Idem Hiero. scribens ad Lucianum 22. *di. c. illud.* Ad idem verba beatissimi Leonis papæ 61. *di. Pauimus.* Et plenius 19. *di. c. 1. in fi.* sunt notabilia verba Nicolai. Ad idem verba Agathonis (qui præfuit anno 678. & miraculis clarusit, & martyrio coronatus est) 19. *di. c.* 5. Ad idem verba Berphini (cujus mentio Galli eo tempore de Normannis triumphant anno Domini 885.) 19. *di. c. eximorio.* Ad idem verba in concilio Meldensi *in c. 1. de conili.* Ad idem verba Gelasii papæ I. qui præfuit anno 494. ut habetur 15. *di. c. sancta Romana.*

Hæc dicta sit, ut dicant tacere ignari canonum arbitrantes, quod canones, & decretales, ut ipsumquantur, fierint, & ex eo temporis authoritatem receperint, quo tyrannis curiæ Romanæ aliena usurpare, vendicare, & leis non contenta finibus, quos pariter dignitatis, & ordinis antecedere, subjicere conata est: ut dicit Egid. *in d. c. in fidei.*

Quinimo ultra premissa si attendant Isidorum in prozimitis epistola concilium, conpertus canones condi tempore apostolorum, & a tempore Clementis primi qui Petro successit publicari, quod fideles: licet, ut ipse ait, *in 6. eymo. li.* ante tempora Sylvestri primi, & Constantini imperatoris non daretur facultas generalia concilia celebrandi ut patet 15. *di. c. canones*, & 16. *di. cap. plenis.* 5. *Item primus.*

Attendant igitur prædicti canonum impugnatores verba & decreta sanctorum patrum: qui, ut inquit beatus Petrus apostolus, non voluntate humana, sed spiritu sancto inspirati locuti sunt 2. *Petr.* 1. Et ex hac inspiratione Spiritus sancti fit certitudo data Petro per Christum per Ritod Matth. 16. *Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam*, & poli, *quodcumque ligaueris super terram*, &c. & per illud Joan. xii. *pasce oves meas*, data est omnibus Petri successoribus potestas condendi canones, ipsa quod per eos ordinatum lucit, prædicit habeatur ac si a beati Petri ore emanassent: quin potius ac si a Christo ipso, qui solus Romanam fundavit ecclesiam & talem dedit vicariis suis in aliis potestatem: quam qui auferre vel diminuere conatur perinaciter contrarium afferendo, filium violat & ita barcesim labitur: ut patet ex verbis *sanctorum doctorum* ecclesiæ & aliorum patrum, quorum infinitae sunt authoritates 16. *di. sic omnes*, cum *plurimis cap. illius di.* & 22. *di. per tex. & maxime text. in c. sacrosanctis ea. di.* & 24. *q.* 1. *c. manet*, & *c. quodcumque.* & *cap. cum beatissimus* & *c. hæc est fides* & *c. si Petrus cum multis alis in ea. c.* & 9. Ad idem de *translat. prælat. c.* 1. & *credit. fundamento in* 6. fit idem glo. 24. *q.* 3. *in c. ille qui*, dicit quod lexto modo dicitur hæreticus qui volit auferre privilegium Romanæ ecclesiæ 22. *di. omnes.* & *leptimus qui transgrediunt præcepta ledis apostolicæ.* Ad idem glo. 25. *q.* 1. *violatores.* & 19. *di. nulli fas.* & Joan. *Andr. in 4. generali in glo. in verbo inhibetum*, *de delict. in* 6. Tales enim venient contra articulum fidei, *Unam sanctam ecclesiam*: prout qua 23. *di. 1. quamquam.*

Ita autem fuit olestia (quæ fere ad verbum fuit Egidii *in d. cap. in fidei de hære. in* 6. & *d. cap. notio de injur.*) ad offendendum, quod fabrahere le obedientiæ Romani pontificis, nihil aliud est quam a fide separare, & a Christo qui caput est ecclesiæ se fabrahere. Et quia pauci fuit qui opera Egidii habent, ideo pono fere ad verbum ejus dicta ab ejusdem addita.

QUid dicendum? Et tacium est supra in quæstione, Ad quem spectat congregare concilium, aliter dicendum est in uno indubitato papa, & aliter duobus contendentibus de papatu & foventibus schisma: quia si fit unus indubitatus papa & papatus possessor, nullus principes poterit eum compellere, neque terminum aliquem ei præfigere ad congregandum concilium, neque obedientiam illi lubrialere per rationes & jura proximae addotta: sed si causa effet necessaria pro universali ecclesia, & in causa hæresis contra eum, hæc possent principes eum requirere & apud eum instare ut congreget concilium (sed non statim obedientiam subtrahere) & ipso detrectante & dilligente, per eorum devolutionis alia negligentibus congregare concilium, & alias per omnem aliam viam procurare ut ab alia congregetur: ut dictum fuit in superiori quæstione.

Et de ista materia quando possit subtrahi obedientia Romano pontifici, remitto ad ea quæ dixi supra de cardinalibus qui discesserunt a Julio II. & concilium in urbium ruerunt. Ubi quando possit a papa vel inferioribus dicedi propriis authoritate, colligo ex dictis doctorum. *c. denuntiatum* 19. *di. ut inferiores obedi. 1. q. 7. & in c. hæres.* 15. *di.* maxime Domi. & poli Joan. An. *in c. vestra de rebus. cit. & multis. de per* Ostien. *in c. per tuas de spons. & doct. in c. confiteris de appel.* 14. *q.* 1. *c.* & *in c.* 1. *de fideiiss. in c. quæ non licet de prescrip.* & 5. *q.* 4. *nemo.* & ibi bona glo. *in summa ea. can.* & 4. ibi vide.

Et alia circa prælationem termini ad congregandum concilium, quæstio fuit tradata supra per plura dubia, quando est unus indubitatus papa. Sed quando fuit plures contendentes de papatu, etiam in supradicta ad pinnum colligitur, quod ex quo unus ex contendentibus est verus papa licet incertus, & in papa vero est suprema potestas, non potest adeptis principes ejus præfigere aliquem terminum, nec subtrahere obedientiam sub comminatione, nisi esset ut concordaverint. Potentum tamen indicat ad tedandum schisma per alia remedia quæ pono infra in quæstione. Quando fuit duo vel plures contendentes de papatu & non certa fedare schisma, tunc possunt per concilium deponi. Et si requisiti nolunt congregare concilium, & tentatis omnibus remediis non curant, vel negligunt, vel nolunt fedare schisma, tunc poterit eis subtrahi obedientia & per eos ad quos effet facta devolutio congregari concilium, & subtrahi obedientia ita ab illo qui est verus papa, qui non curat tollere schisma, fotat ab illo qui contendit de papatu & occupat. De quo dic ut ibi: & in quæstione, Utrum ad tollendum schisma possit etiam verus papa cogi ad cedendum.

Libri septimi Finis.

DOMINICI JACOBATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS DE CONCILIO.

LIBER OCTAVUS.

An papa possit accusari de hæresi quando eorum concilio & quando contra hæresis.

DIXIMUS ex quibus causis possit per viam exceptionis opera papam congregari concilium: ejusque nunc utrum possit accusari. Et primo utrum possit accusari de hæresi vel simonia. Et ille articulus habet deponendos ab illo. Et quibus causis possit papa a concilio deponi: de quo latius infra dicetur. Verum quia plures sunt causæ in quibus licet possit accusari, non tamen deponi, & aliquæ in quibus non potest accusari nec deponi, primo pro nunc videndum est. Utrum possit accusari de illis duobus. Et primo de hæresi.

Videtur autem quod non: nam loquendo de accusatione judicialis & ad finem deponendi & de cognoscendo illo, ille non habet superiorem: ut vela *de cons. distin. 19.* sed ubi non est judex, non datur judicium: *ut in cap. furiosi de testib. fol. 78. in omnibus.*

Præterea ulterius est, quod valet sententia quantuncumque injusta contra jus litigatoris lata, per transitum in rem judicatam: *ut in cap. cum inter de re jud.* Si igitur diceretur quod papa possit de hæresi accusari, posset contingere quod falso accusatus deponeretur: & sic verus papa a papatu ejiceretur, cum non habeat superiorem nisi solum Deum: *ut in cap. novum in cap. aliorum cum pluribus sequen. q. 4. §.*

Nec obstat, si quis attentaret posse dici, quod ex quo est hæreticus, est segregatus ab ecclesia: *ut in cap. 2. q. 9. 1. & de hæret. per to.* Quia tunc sedes dicitur vacare vel quasi vacare: sede autem quasi vacante, non est superior ad quem possit haberi recursus: & sede vacante cardinales se non intromittunt nisi de iis quæ spectant ad electorum electionis expeditionem: & camerarius (cujus officium non expirat) de iis se non intromittit: *ut in clo. ne Romani de elect.* Facit quod dicitur *in cap. novit post fin. de sponsal. in 6.* Nec alius potest dici succedere in jurisdictione nili collegium: licet in jurisdictione prælati dicimus succedere capitulum: *ut in cap. penul. ex fi. de suppline. negli. prela. in 6. de major. & obed. cum alias. & cap. 1. eo. ti. in 6. & cap. 1. de baptis. in 6. & cap. unico de fide vacan. in. 6. tum simil.*

Nec obstat si dicatur, quod hoc casu concilium habet potestatem: quia videtur contra text. *in d. cap. licet.* Et si loquimur de concilio provinciali Romano, ecclesia Romana vacante nullus in jurisdictione succedit: *ut d. clo. ne Romani.* & licet nullus potestit concilium convocare: & si non vacat, papa est, & solus præest, & solus concilium convocare potest. Siloquimur de universali concilio, hoc etiam nullus potest authoritative convocare nisi papa, qui universalis dominus est: *ut diximus supra & patet 17. di. perto.*

Nec potest dici, quod aliqui cardinalium vel prælatorum possent convocare, quia par in paremjc. *cap. innotuit de elect.* Nec principes temporales hoc facere possunt: *ut in d. clo. ne Romani in prin.* Et si hoc fieretur ex commissione ipsius papæ hæretici, jam ipsum approbaretur in papam: *arg. cap. quod autem de purgat.* Et si facta aliequas (forte imperatoris, vel regis vel prælati) ipsa universalis ecclesia fe in eodem loco per modum generalis concilii congregaret, non per hoc haberet potestatem generalem, sed solum singuli in singulos suos subditos 9. *qu. 3. cap. per singulos.* Sola enim Romana ecclesia habet potestatem de omnibus judicandi 9. *qu. 3. sit. fiat cap. cuncta per mundum, & cap. per principatum. de privil. antiqua. de author. & usu pal. ad honorem.* Nec aliqui quam papa eam dare potest: *ut in cap. quod translationem de offi. leg.* Et ideo solus papa canonizat sanctos, eo quod sunt ab omnibus honorandi: ut notatur *in tra. de reli. cr. no. fam.* Facit 24. qu. 1. *hoc est fides, & cap. quod cumque.*

Et ex his Egid. ponit conclusionem, quod de directo papa non potest judicialiter accusari de hæresi ad hoc condemnandi cum & poenam infligendi: sed si accusatio capiatur per extrajudiciali examinationem ad effectum finalis deliberationis tendente, tunc papa qui delitur in pertinacem hæresim lapsus, poterit de ipsa hæresi in generali concilio per eum, vel de ejus sui dominorum cardinalium seu cujustibet alterius mandato vel rogatu congregato accusari. Et hanc opinionem repetio approbatam in certis allegationibus factis in favorem Eugenii IV. incipient, Est plurimi: quas recito fuisse Brixiacis. Et ita intelligitur quod dicitur, quod concilium cognoscit de hæresi papæ: ut fuit observatum tempore Clementis V. ut ponit abb. *in tra. de hære.* & Specul. *in tit. de accusato versicu. Item* papa. & Martin. Laudens. *in reali. consilio in prima questione.* & dixi supra & infra late dictum. & dicitur *in cap. fi papa, & in d. cap. in fide de hæreti. in 6.* videlicet quod in concilio deferitur an sit hæreticus & pertinax: & cum per concilium declaratur reus, est ab eo diecedendum & alius eligendus. Et sic intelligitur text. *in d. cap. licet*, & jura per quæ dicitur, quod papa potest accusari de hæresi. 77. *di. fi dua in glo.* & notata *in cap. in fideli de hæret. in 6.* & Offien. *in summa de accusa. §. quis accusari nequit.* & quod legitur & notatur 93. *di. legimus*, & 4. *di. in ipsis.* & 15. *di. scire in §. 19. di. Anacletus.* & 24. qu. 1. *pudenda.* & 1. qu. 4. *mandatis*: & quæ scribit archi. *in de. cap. Anacletus.* Et sic poteit intelligi quod dicit Innoc. *in cap. ex parte elect. 1. de verbo sign.* cum dicit, quod si aliquis vult aliquod crimen objicere papæ, de hoc nullus cognoscere potest nisi agatur de hæresi. & cardi. Flor. ibidem. & Olibien. & Joan. *An. ut c. proposuit de concept. probat.* Ad quod facit illa glo 1. *qu. 7. in cap. fiunt laudabile:* quæ vult, quod concilium judicare potest de papa sed non damnare: & sic potterit de hæresi in concilio accusari. An autem possit fe subjicere jurisdictioni concilii, vide, quæ infra tam in loco proprio. Et per hoc etiam dicit Egid. quod si papa subjiciat fe quo ad hoc jurisdictioni concilii generalis authoritate ipsius congregati, poterit per concilium judicari: *argum. notatorum. 40. di. si papa §. 9. & 7. in i. compentur, & de cap. mandatis ff. de jurisdiscretione. & ff. ff. ff. ff. 1. qu. 1. §. hoc etiam in d. & 1. nam autem 2. di. qualiter notatis §. 4. q. 1. c. 1.* ex positiunam ratione, quia aut hoc fieret per mandum commissionis, & hoc non quia non habet jurisdictionem in seipsum: aut per modum verbalis simplicis commissionis, & hoc etiam non, quia non potest ipsum privilegio fore dignitatis, *de foro compe. fi diligenti, & c. cum tempore de eli.* Et sic ex his videtur, quod papa non potest judicaliter accusari in concilio sed tantum extrajudiciliter: & idem concludit per omnia in simonia, sequens forma opinionem, quod posse papa de simonia accusari.

Ipse autem Egid. *in d. c. licet in §. 1. chap. poenitentiarum*, Quorum, Clitus è duabus partibus & receptes (qui pretexte cujuscumque criminis in eum objecti, vel exegeriunt, vel contradiciunt) sita papatus administratione impediri non posset) posset accusari in concilio generali de aliquo crimine vel delectio maxime notorio, quod reddat papalem electionem nullam ipso jure, & ut rum de hoc in concilio convictus vel confessus posset per concilium deponi seu declarari intrusus, & ordinari de dejectione ipsius: ipse remittendo fe ad predicta dicit, quod licet quo ad judiciales examinationem, diffinitionem, ordinationem se finalem defectionem videatur hoc posse fieri in concilio, tamen de veritate ipsi est valde dubius. Nam licet universale concilium universalem ecclesiam repræsentet, tamen supra vel ultra universalem ecclesiam nihil habet nec potest, & tamen illud universale concilium ordiat universalem ecclesiam ad habendum talem pro papa etiam si papa non sit. Igitur non posset eum non habere pro papa, sed ordinare de eo non habendo pro papa, nec examinare vel diffinigere, an sit vel debeat haberi pro papa: & si debet eum habere pro papa, igitur non superiorem, igitur non potest in eum jurisdictionem exercere 2. *di. inferior. de major. & obed. cum inferior.* Item talis examinatio, difficilio vel ordinatio abique authoritate superioris fieri non potest: & tamen dicit text. *in d. c. licet*, quod non potest ad superiorem haberi recursus, hoc casu ergo esset talis constitutionis *c. licet*: & consequenter constitutio super falsa & erronea ratione dicentes fundata.

Item non obstat fi dicatur, quod quia fere edita in concilio generali, non debet includere ipsum concilium *l. suppositio de feria.* & idco per concilium edita per concilium tolli potest, *de regu. in omnis res.* Quia respondetur quod facta fuit in concilio cum papa. Idco licet potit per concilium cum papa corrigi, tamen a solo concilio non potest: et notat archi. *in cap. nos perinitum de elect. in 6.* Item Paul. *in clo. ne Romani.* ex. *in.* nec est verum concilium illud in quo papa non residet nec ejus authoritate celebratur. Et forte dici posset ipsa esse fe haereticum propter periculum in fide catholica: in aliis enim vitiis non tantum verfatur periculum. Et sic etiam videtur velle Egid. quod special fit in hæresi, & tenetur contrarium ipso quod supra dixit. Et valetur scipsum confundere: inquantum vult quo ad ipsum illum examinationem hoc posse fieri in concilio, cum tamen supra diserti penitus contrarium. Per quæ concludetur quod quo ad judiciales examinationem non posse fieri, sed tecus quo ad extrajudiciales (ut supra dictum) est etiam quo ad talem depositionem & electionem alterius papæ. Unde vere potest dici fieri ipsum dicit: quod in illa materia fuit dubius: nisi dicatur quod in primo casu loquitur quando est indubitatus papa. & quod tunc non possit accusari judicialiter: sed ecus quando est dubium, utrum sit verus papa, & quod tunc possit accusari. Et loquitur illo dubio & maxime quia similiter videtur innuere contrarium ejus quod simpliciter concludit in simonia, in qua idem voluit quod in casu hæresis.

Ipse tamen Egidius *in. fi papa qu. di. in suo remissorio super dictionibus*, in *verb.* item quæro, An papa possit illum calum excludere (videlicet quod de hæresi potest accusari) dicit quod de facto bene potest excludere volentem eum accusare de hæresi, sed non de jure: quia sic decoret hæresim. Item fi papa potest heresis publice, & de hoc non possit accusari, confundetur tota ecclesia & periclitaretur generalis flatus ecclesiæ 15. *di. sicut 15. q. 1. fuit evidum.*

Similiter idem Egidius *in dicto suo remissorio in d. c. fi papa, in verb.* primum dubium, refert opinionem archi. *in c. in fideli de hære.* & in. obi tenet quod papa possit accusari de hæresi etiam fi hæresis hujusmodi fit occulta, dummodo probari possit: & illam dicit esse communiorem & cum sequitur. In qua opinione refert concordare glo. *in d. c. fi papa*, & Joan. de Fictio & Joan. Joannis *in d. c. fi papa*, qui dicitur ibi esse calum. Sed ipse Egidius dicit, quod text. ille non loquitur expresse de acceptatione: sed bene sequitur opinionem archi. tanquam communiorem, & remittit se latius ad dicta facta *in d. cap. in fideli in §. 9. & in clo. dudum in §. noga. de sepul.* Et idem concludit ipse Egid. in

simonia ibidem in dicto remissorio (scilicet quod possit de illa accusari) in *d. cap. fi papa, in verſi.* Sed nomquid de simonia, *& cap. fi papa, in verſi.* quintum dubium. In quibus locis refert aliquos dicere, quod papa nec de simonia nec de alio crimine potest accusari etiam si sit notorium; quia quod canon non excipit nec nos excipere debemus: & quia si papa est hæreticus, non ibi sit nocet, sed tuti omnibus præterim quia simplices & idiotæ facile sequentur illam hæresim, cum crederent non esse hæresim. Sed in crimine simonia, furti, fornicationis & similibus crimiubus ibi sibi videtur nocere; cum omnes fciant quod nulli licet fornicari, furari, vel simoniam committere & hujusmodi. Et tamen ipse conclusit & tenet contrarium: videlicet quod de quolibet crimine notorio papa possit accusari & condemnari, si admonitus non vult cessare: qui etiam publice furatur, publice fornicatur, publice committit simoniam, publice habet concubinam, publice eum cognoscit in ecclesia justa vel supra altare, & admonitus non vult cessare, non accusabitur, non ejicietur, non condemnabitur? *nonne & fundaliter ecclesiam est tanquam hæresim committere?*

Item confertur Egid. quod contumacia est hæresis *8. t. di. fi presbyteri*, & contumax dicitur inidelis 28. *di. nullis*. Unde dicit idem ille in quocunque alio crimine notorio quod est in hæresi. Et reiponder ad text. *in d. c. fi papa*, quod loquitur de hæresi gratia exempli, non quod non possit de aliis crimiubus notoriis accusari, Dicit tamen quod forte in eo poſſet esse differentia inter hæresim & alia crimina notoria, quod de crimine hæresis papa potest accusari, si hæresim publice prædicat, & non vult desistere, quamvis tale crimen non sit notorium, sed alio crimine non potest accusari nisi sit notorium: ergo de occulto crimine non potest accusari. Et sic si tenetur inspicimus, vix intelligitur quid ibi velit Egid. *in d. cap. fi papa in fin. remissorio. in d. verſi.* Sed quantum de simonia, qua videtur dicere inter se contraria: dum ponit papam hæresium publice hæresim prædicantem non esse notorium hæresium fed occultum: & sed illud quod fit publice dicitur occultum. Præterea conclusio quæ habetur ex dictis ejus non est in simplici crimine simonia & aliorum, sed in crimine per quod fundaliaiiter ecclesia: qui casus est diversus a casu hæresis, qui simpliciter ponitur: videlicet quod papa hæreticus potest accusari: ut infra hujus addendum.

Item idem ipse Egid. *in d. c. fi papa, in verſi.* quintum dubium, ponendo quæstionem: Utrum papa de alio crimine quam de hæresi (puta de simonia vel adulterio) possit accusari, refert opiniones quorundam antiquorum.

Et primo Hugonis: qui generaliius loquens recitata opinione quæ habet quod non, fire si crimen notorium fire occultum, hualiter dicit se credere quod idem sit de quolibet alio crimine quod de hæresi: videlicet quod papa possit de tali accusari, & admonitus non vult cessare, ita quod sit incorrigibilis. Et sic Hugo cum duabus modificationibus vult, quod papa possit accusari, scilicet fit notorium, & fit papa fit incorrigibilis.

Secundo refert opinionem Joannis de Fisto: qui concordat cum Hugone, nisi quod addit tertiam modificationem, scilicet si crimen illud ecclesiam fundaliaiiter. Et dicit quod hanc limitationem sequitur Joan. Fhentonicus in glo.

Tertio refert opinionem Joan. Joannis qui addit alium limitationem, videlicet si fundaliaiiter ecclesiam verlatur circa fidem catholicam: utputa si papa in crimine simoniæ notorie peccat & incorrigibiliter perseverat, ortum est circa fidem scandalum in ecclesia, quod plures fuit qui tenent, quod contra ordines & beneficia per simoniam non vendaftatem non esl peccatum, quia papa notorie hoc facit & in hoc incorrigibiliter perseverat. Dicunt enim fore quod si peccatum esset, papa hoc non faceret præterim cum publice, vel faltem super hoc admonitus se emendaret: cum de papa non debeamus præsumere esse bonum: *ut in cap. non nos quod.* Tunc enim esset periculum flatus ecclesiæ: quia per hoc ad hæresim deveniur: credere enim non esse peccatum quod per ecclesiam reputatur esse peccatum & damnatum: & quod per hoc possibiliter & puniitur tanquam peccatum (fiout credere quod usura non sit peccatum) error est & hæresis fupit: ut patet in *c. ex parte 5. fine de usu.* in tanto fol. 9 non generalitatem.

Quarto tandem Egid. inquirit authoritatibus prædictis, *pomit* primo regulam quod papa fi potest fi a fide dari ne nulla crimine accusari potest, idemodo cum ex text. *d. c. fi papa*. Sed ait quod talis regula fallit concurrentibus tribus limitationibus: videlicet fi crimen est notorium & papa incorrigibilis, & per hoc fundaliaiiter ecclesia circa fidem catholicam. Et cum tot graves doctores (Hugo, Joannes de Fisto, Joan. Glofator, Joan. Joannis) hoc tenentur, nec Bartholomeus, nec Panormitanus, quicumque alii Glofatores contradicant, & ita opinio habeat in fe magnam auqitatem & rationem, dicit quod non prasumit decedere a tot eorum opinionibus. Unde sequendo tres primos doctores dicit posse tenere, quod fallit etiam dicta regula, dum eli hujusmodi crimen notorium in quo papa incorrigibiliter perseverat, & ex quo ecclesia fundaliaiiter fuberverit, vel perverterint flatus ecclesiæ: utputa si papa ad ordines & beneficia per vendiatem & simoniam indebitiii

Constantiensi. Addit & quartum calum scilicet in casu scismatis; quod dicit intelligendum in scismate dubio: videlicet cum est dubium quis sit verus papa, quia duo sint pontifices creati, & ignoratur uter sit verus papa. Et fundatur conclusio, quod pro nullo peccato possit papa deponi, excepta caula infidelitatis. Sed de his infra latius dicetur.

Sed pro nunc loquendo in casu hæresis, dic, quod si tractaretur de hæresi quæ impingeretur papæ jam defuncto qui accusaretur, tunc quæ cognitio pertaret ad successiones: ut dicit Egid. & dodit. *in c. in causa de haere. in 6. & doct. inc. 1. 2. q. 1.* nec esset opus congregare concilium illo casu. Sed cofestatius *in d. ca. olim*, tenet quod facultas live concilium non indiget competente, quia poli ejus mortem cessat principatus. Quinimo illo casu ex quo agitur de damnanda memoria, non admittitur via demonstrationis delicti vel peccati: sed debet fieri inscriptio ad petenam tallionis, ut pontifex ea penna li deficiat in probando, qua poinitus fuisset ille si superviverez & condemnatus fuisset: ita *Lau. & Joan. & alii 2. q. 5. in cap. fame in glo. & doct. maxime Egid. in cap. fili vel in prin. de haere. in 6.*

Videde omnino quo allegat Albericus de Rosiatis: Utrum cognitio sit fuccessoria in concilii *in ca. C. de haere.* qui dicit hoc contigisse tempore Clementis V. coram quo impugnabatur de haeresi memoria Bonifacii VIII. procurante rege Franciæ, existentibus ecclesiarum dominis Guilielmo Nogaregno & Guilielmo Plaiiano.

Et tunc fuit magna concertatio: Utrum papa an concilium haberet cognitionem: quia dicunt Ricardus de Senis diaconus cardinalis sancti Eustachii defendebat memoriam papæ Bonifacii; & aliquibus quod Clementis non possunt cognoscere; quia par in pareem non habet imperium: ut *in c. nonne cum simil. de cleri. & propter scandalum quod sequi poterat propter multos praelatos per eum promotos & ab eius vestigiis ambulantes, tunc quia Dei judicio reservatur 4. di. cap. denique 1. q. 7. c. quoniam 23. q. 4. non potest C. 13. q. 2.* & notat Hugo *in d. c. denique*. Et ibi vitetur Bonifacio concilium cognovisset (ut 17. *di. cap. hinc etiam cum fil.*) multo fortius eo defuncto: quia gravius delinquitur in defuncium quam in viventem, *arg. ff. de priv. vocatus. l. qui speraba.* Et ultra allegabatur ita fervatum fuisse in haeresi Nestorii in prima Ephesina synodo damnata: deinde in Chalcedonensi *15. di. cap. fanctis Romanis C. de haere. l. damnata, C. I. quemque in prin. l. Nestorium* ubi ferebat Alexander III. qui congregavit concilium Lateranense, ut ait *c. I. de haere.* Et ea his & quibusdam aliis rationibus ibi per eum adhibitis fuit materia valde difficultata.

Et illa eadem refert Petrus de Monte in sua monar. in quadrione: Utrum papa sit major concilio an è contra in *c. 1. dist. 17. & fecunda consultatio* ipsa facta mentione de Alberico super dicta rotuorum utcunque concludit premissis non obstantibus servatum fuisse contrarium (videlicet quod ecclesiae cognoscat & quod non sit opus congregare concilium) per dictum archidiaconi *in d. c. in Sed in haere. in 6.*

Ego ejus opinione facit quod post obitum ejus de cujus memoria tractatur, non convenit dicere quod papa in papam non habet imperium: quia illo defuncto tenetur in eo dignitas pontificalis *cap. 1. gratiosi cum simil. de reserip. in 6.* Et ad alia, possit facile respondere, & consentiunt Joan. cho. & Alii post arbi. tenere, quod coram fuccessore & quod non sit necesse congregare concilium: sed quando fuit damnata memoria Formosi fuit congregatum concilium: ut legitur in Platina de vitis pontif. Et hic adde quod dixi in ar. qui quando papa efficitur insultus vel furiosus.

De papa autem non defuncto utrum possit accusari de omni haeresi, & ut talis forte quae directe contra articulos fidei, clare tunc procedunt praedicta, quod de tali haeresi fitrite simpta potest accusari: sed fi ob haeresis quae non fit declarata, sed forte articulus dubius & quem papa negat esse haereticum, tunc non poterit accusari, donec per ecclesiam id est per concilium generale fuerit declaratum quod articulus ille fit haereticus: ut posit Hugo, archi. & Alexand. *in d. c. fi papa, in verbo devius*: & refert Egid. *in verbi*: tertium dubium. Sed opinion erit declaranda per concilium, fi non desiliat, poterit accusari. Ita Alexand. *in d. c. fi papa*. Addo tamen unum dictum Anto. *in c. cum venissent de judic. in prinil. col.* quod eo casu quo quis vult convenire papam, non poterit contra eum agere fine ejus permissione & nin petita venia. Sed ego intelligo dictum Anto. in aliis causis, in quibus effet agendum contra papam, quas ipse alii committeret, & non in causa haeresis.

Sed hic quaeritur quo fit ejus haeresis damnata, ut dicit hoc praedecessum est primus, quod tibi hus modis dicitur haeresis damnata secundum Egid. *in c. Analysius 19. di.* Primo cum facta fcripta eam specialiter vel generaliter damnat: ut *cap. fi quidem; C. de haere. excommunicamus*. Dicunt autem facrae fcripturae, Vetus & Novum Testamentum, & concilia generalia per Romanum ecclesiam approbata: & quotiens fuerunt patrum & doctorum ecclesiae approbata a Romana ecclesia & receptae: ut 15. *di. sicut enim C. sicut Romana & 16. di. per quaestionem; fanctis ubi. C. primo quaestio*. Et eorum decretales epistolae seu constitutiones Romanorum pontificum: ut 19. *di. per se C. praeterim cap. in memoriam: c. nulli. c. in canonicis C. in Dominis*.

Secundo modo dicitur haeresis damnata quando est patenter contraria doctrinae seu determinationi alicujus fanctae seu canonicae scripturae, ut patet in decretis ad Corum fcripturam & fidem catholicam, vel ad falvationem animarum, vel ad protestatem seu authoritatem ecclesiae, aut ad veritatem & approbationem facratum seu canonicarum fcripturarum per ecclesiam receptarum & approbatarum. Exemplum de ejus quae spectant ad fidem catholicam: ut fi quis pertinaciter aliquid affeceret contra articulos fidei & contra facramenta ecclesiae, aut circa pertinentia ad illa facras feu canonicas fcripturas determinata: ut *ex dammnati de summa Trinit.* Exemplum de ejus quae tangunt falvationem animarum: ut fi quis pertinaciter affeceret non esse peccatum quod per fcripturam feu canonicam determinatur esse peccatum: ita quorum aliquam non esse peccatum: ut *in ca. 1. 5. quae de usu*. Exemplum de ejus quae pertinent ad ecclesiae potestatem vel authoritatem: ut fi quis potestatem ligandi vel solvendi datam a Christo ecclesiae Petro & apostolis, & in persona Petri & aliorum apostolorum contra successoribus. Romani pontificibus, episcopis & sacerdotibus pertinaciter negaret, aut pertinaciter affeceret Petro & in persona Petri successoribus ejus Romanis pontificibus non fuisse concessum a Christo vicariatum generalem ac principatum universalem super omnes catholicos, maxime in spiritualibus: *ut in extravaganti Bonifacii VIII.* Unam sanctam. Similiter si quis negaret Romanum pontificem virtute praedictae potestatis ei datae a Christo posse decretales vel statuta edere, vel tenere decretales vel statuta Romanorum pontificum inter fcripturas facras, canonicas vel authoritativas non annumerandas: *nulli sap. 18. di.* Exemplum de his quae pertinent ad veritatem & approbationem facratum & canonicarum fcripturarum; si fiquis pertinaciter afferet; quod fcripturis quae continentur in canone Biblia veteris & novi Testamenti, aut in concilius per ecclesiam receptis & approbatis, aut in decretalibus, decretis, epistolis vel canonibus Romanorum pontificum, aut in opusculis quatuor doctorum ecclesiae & aliorum fanctorum patrum ab ecclesia receptis, aut aliquibus eorumdem, non debet fides adhiberi: ut *ex. c. 17. di. c. primo autem, cor tribus fequens*. Quod intelligo de dictis eorum non correctis: quia validius non est standum. Item intelligo nisi dicta fint inter se contraria: quia tunc licitum eligere quod placeret, de quo *in c. de institutis de conft.*

Item dicitur haeresis damnata quando ejus damnatio vel reprobatio patenter & clare poteft inferri ex ita quę per fcripturam feu canonicam funt determinata expresse, licet verba fcripturae facre feu canonicae calum talem expresse non tangant: quia damnans aliquid tangens aliquem, etiam damnare videtur quae per confequentiam necessariam fequuntur: ut *ilio c. de haereticis I. dubium, ff. de leg. in rem qui*.

Haeresis autem non damnata est illa, super cujus damnatione vel reprobatione ecclesia seu facra vel canonica fcriptura nihil expresse diffoluit, nec per verisimilem diffolutionem aliquid ordinavit feu determinavit: & ejus reprobatio ex dictis, ordinatis, diffolutis seu determinatis per fcripturam facram patenter & clare inferri non potest: & cujus determinatio est adeo dubia, quod sententiae authoritate ecclesiae catholicae fuerit hoc ferendae relevare fecundum Egid. *in c. Analysius 19. di.* Et quod dicitur de haeresi, dicitur de idololatria: *ut in cap. nunc autem 21. di.* & femper praesumitur contra illa quem qui facit aliqua haereticales, vel idololatricos: & ex illis praesumitur esse in ipsa haeresi & idololatria. Dicunt autem aliqua haereticales vel idololatrici qui tunc contrarii vel opposita affidun quibus foles: fieri professo fidei & religionis catholicae & cultus divini: fiscut est genuflexio coram facramento altaris, & ingressus templi & similia. Et in hoc multum valet ulus hominum talia figura accipientium. Unde si quis exhibet talia in honorem Machometi, vel idolorum, aut fi opposita factis detestatur facramentum altaris, & templum Dei, & facras imagines, & similia facit, habetur debet de haeresi vel idololatria suspectus: hoc fecundum quod causis plus vel minus aggravarent: ut dicit Joan. Gerson *in tract. de anfractibus papae ab ecclesia in 18. conf. decretorum*.

Et in haeresi quae non est directe contra articulos fidei licet alia damnata, quamvis praefati doctores voluerint tum posse accusari (maxime quando est notoria haeresis) & voluerint *in de. fidei* quod concilium fit judex, tamen limitando intellegio in exequendo in calu quo fit non corrigeret, ut infra dico: non quod concilium fit judex in condemnando (quia propter haeresim eft a jure condemnatus) sed partes concilii sunt in declarando cum haeresium, quando ipse non vult in suipsum sententiam ferre: ut *in d. c. nunc autem 21. di. & d. 5. hinc etiam 17. di.* Accusari igitur potest simpliciter, sed non damnari simpliciter a concilio: ut infra latius dico in art. An possit deponi.

Et si dicatur, fi potest accusari in concilio, concilium est judex & superior. Respondeor, quod hoc calu potest intelligi, quod fit judex licet qualibet alius princeps potentissimus; ut puta imperator, qui vix fuit comprimit & dejicit haereticum, quo defit cle papa proper haeresim: ut *dicitur in d. c. fi papa*. Et hoc modo legimus plures pontifices ejectos per imperatores, de quo vide quae infa latius dicit *in ar.* Ex quibus calu possit papa deponi. Et ibi vide quomodo per viam cujusdam ordinationis declaranda papam depositum, quia conflum vel convictum de haeresi, pollit per concilium procedi. Et quia ad hoc potest fieri quod concilium plus possit in causa papae haeretici quam quicunque praelectus; nam & concilium est judex inter dictos controversiarum de papatu (*ut in d. c. fi fan.*) non autem imperator vel alius princeps *d. 5. hinc etiam, 96. di. c. bene quidem, cum pluribus sequent.* quia non possunt se quoque modo intromittere de papatu *ut in cap. fanctum 12. quaest. 1. C. d. 5. hinc etiam*, nec de rebus spiritualibus *cap. fin. de rescriptis. non alio. C. c. fanctissimo C. Mafsana de cleri. cum simil.*

Sed ponit quod papa poliquam est accusatus de haeresi, confitetur errorem suum & reddit se corrigibilem & paratum ad mandatum ecclesiae revocare *errorem*, an tunc indifficile potest in tenore papatus fublata accusatione? Et dicendum est quod si haeresis quam papa dicitur lapsus, non est ex pertinacia damnata, tunc debet expectari tempus licitum ad retinendum illam: *ut 17. di. & hinc etiam, & 8. q. 3. nonne*. Et tunc poft licitum tempus datum per quam damnabitur haeresis, si papa se corrigere (dicendo, poliquam video hanc opinionem quam tenui esse haereticam, ut haereticam per ecclesiam fuisse damnatam, paratus fum corrigi & illam revoco) sufficerent etiam ad retinendum illam tum: ut patet *ex. c. de dicit. in nunc autem 21. di.*

Si autem haeresis in quam lapsus est erat damnata per ecclesiam, tunc & ante admonitionem, de qua in *cap. dixit apostolus 24. q. 3. & ad Tit. 3.* & ante deprehensionem a papa haeresis de qua *ut ex communicamus cleri. 2. 5. fi qui autem de haere.* ipsum pertinaciter & se correctum reddideris, sufficere etiam ad retinendum flatum hum per *d. c. dixit apostolus, & 5. fi qui autem*. Et in hoc etiam calu procedit ejus. *in d. c. nunc autem*, fecundum Egid. ibi, qui dicit quod fi papa paratus est corrigi non deponetur, quia tunc talis opinio occulta, vel dictum occultum, ante publicationem eruditur magis ex animi levitate, aut fatratum literarum quam ex malitia haeresis, quia non in publicitate eorum, prop quo facit text. *in ut officium de haere. in 6.*

Et literarcbi. *in d. c. nunc autem*, voluerit quod *c. dixit apostolus*, intelligat in ignorante facram fcripturam & non intelligente id quod tenet esse haereticum, & propterea quod ille text. non excluset papam qui habet jura in fcrinio pedoris. *c. de conft.* & ideo quod ille text. non loquatur in papa (in qua opinione fuit etiam Lau. fecundum quod refert Domi. *in d. c. nunc autem*: qui etiam dicunt quod factum cum Marcellino in *d. c. nunc autem*, proceffit ex dispensatione) tamen non videtur verum, & contrarium innuit ibi glo. & glo. *in d. c. dixit apostolus*, & Egid. & Domi. ibi: *d. c. nunc autem*

Qui adhaerent haereticis vel idololatriis.

De institutione & confirmatione. xxxi. q. 1.

De papa non de haeresi accusatus & corrigibilem.

De papa non de haeresi damnata.

De papa non de haeresi damnata.

autem: qui dicit quod qualitercumque quis lapsus fit in hæresim, si paratus est corrigi, non debet ut hæreticus damnari: allegat. *c.o. di. presbyteros in fi. C. 1. q. 7. maximum in fine Clerici*. Facit text. *in c. fideliumq. 24. q. 1. pol prin. quod & poni* idem Egid. *in c. epistlarum* 79. *di.* Et idem etiam Alex. *de penitentia reth. in 1. art. 5.* & dicit ipse. *in d. si papa*, referendo Hug. omnem idem tenentem, allegatque text. *in cap. apostæ 24. q. 1. & c. cait.*

Nec obstat quod papa dicitur habere jura in letinio pædoria fecundum Egidium, quia fæpe fallit cum jurium obliviio 13. *di. pateres* 30. *qu. 1. cap. 1. & 5. q. quod autem*. Et quia illud intelligitur præsumptive, nil propterea juris interpretationem; ut *in c. 1. de testib. in 6.* Et quia frequenter homines injuria iterum, quia plus de fe præsumunt, & B quia plus fatuet & possunt defendere opinionem suas efficiunt pertinaciores & facilius incidunt in errores. Et advertendum eft quod Domi. ibi fimpliciter vult, quod qualitercumque commissa fit hæresis in papa, si paratus eft corrigi, non debet ut hæreticus damnari. Quod etiam videtur voliffe Hugo & Joan. de Fiefto & Joan. Joannis, fecundum quod refert Egid. *in c. si papa qu.* Qui etiam volunt quod poterit retinere statum suum fubsidia secutione de hæresi contra num. Unde dicit Guilielm. de Pontelemo, & refert Egidius *in cap. filii de hæret. in 6. 1. q. quæstio*, quod nullum fit periculum fit papam seculare, quia inde poffet accidere accusationi malum, allegat. 25. qu. 1. c. 1. Sed illud intelligo referri ad factum, & non ad jus: quia de B bono opere non debet quis lapidari. Sed Egid. ibi *in d. c. nunc autem*, intelligit fi fe correxit ante admonitionem & deprehensionem: & fic dicit debere intelligi *c. 1. de appellatio*: quod & fequitur Alex. ibi *in d. c. nunc autem*.

Si vero papa incidit in hæresim fam damnatam, & in illa fuit deprehensus, & pertinaciter vult corrigi & redire? dicit Egid. ibi, quod debet admiti ad congruam, pœnitentiam peragendam, quia ecclesia quæ [illegible] pœnitentiam peragentem *c. 1. de papa* C *ex de hæret. in 6.* fed non fufficit ad hoc ut recuperet statum fuum videlicet papatum, quem per hujusmodi lapsum in hæresim jam amiserat, fed detrudetur in perpetuum carcerem ad pœnitentiam peragendam: & fic dicit quod recte loquitur *cap. excommunicamus eiiell. 3. §. fi qui autem*, *cum notabilibus ipsi de hæret.* Qui debet intelligi etiam in papa & addit ad alios duos modos quos posuit ibi glos. & Oftien. *in verbo deprehensi*: quia ille modus non eft minoris authoritatis quam alii qui fumuntur expecific ex verbis apostoli *ad Tit. 3. in. transformetur in d. c. dixit apostolus 24. qu. 3.* Quinimo idem Egidius *in d. cap. nunc autem*, *§. fed quæres*, *verfic.* quarto dico, dicit, quod fi papa incidentis in hæresim jam damnatam, & correctus feu admonitus fuerit ut de tali errore fe corrigat, & ipse talem correctionem, feu admonitionem contemnens fe non correxit, fed in eodem errore perseveraverit, efficitur perversus hæreticus propria judicio jam damnatus: & fic contingam pertinax hæreticus eft cenfendus: & per consequens fi publicus eft gremium ecclesiæ seduxit voluerit, non eft restituendus flatim tunc, fed ad pœnitentiam peragendam eft in pœnitentiam carceremque conjiciendus: quia tunc certum est tunc in eodem hæresis fufficienter deprehensus, & habet [illegible] *§. fi qui autem*, *cap. excommunicamus*. Et [illegible] intelligere quod fupra dicit: videlicet quod papa [illegible] deprehensus in hæresi, non recuperat papatum, [illegible] debet detrudi in carcerem, [illegible] recte debet corrigere: ut intelligatur in illo qui ante fuerat admonitus, & ipse talem admonitionem contempsit. Et idem videtur velle idem Egidius *in c. si papa in verbo*. tertio dico *in fin.* ubi ait quod fi accusatus papa de hæresi de fuam confessionem vel alias legitime in concilio convictus fuerit, poterit per concilium tanquam simplex homo jam propter hæresim potestate papali privatus, declarari hæreticus, & judicari, & damnari, & in carcerem perpetuum detrudi ad peragendam pœnitentiam 24. *quæst. 1. cap. 1. & cap. excommunicamus*, *§. fi qui autem*. Quod intelligit etiam fi dicat velle pœnitere, & fe corrigere, & errorem fuum revocare, & petat fe per concilium ab pœnitentiam admiti: quia talis conclusio vel confiffus admittere ad pœnitentiam, fed papatum non recuperabit. Immo per concilium ad carceren perpetuum condemnabitur pro pœnitentia peragenda: ut *d. cap. excommunicamus* & *§. fi qui autem*; & vide ad hoc Joan. de Ana. *ind. cap. excommunicamus in primis*. & text. & doctor. ibidem.

Si autem papa incidit in hæresim damnatam, & confessus, vel convictus adhuc pertinax non vult corrigi nec emendari, tunc deponendus eft, & potiendus et quilibet alius hæreticus: ut *d. cap. excommunicamus & c. dixit apostolus*, quia in caufa fidei non reperitur aliquid specialiter diffofitum in papa, qui tamen panatur fcut de aliis clericis eft diffofitum: ex quo enim eft hæreticus deprehensus & damnatus, non cenfetur papa, fed ut privata perfona: *ut d. c. papa qu. 1. Adhuc*: *in fin. 24. q. 1.* faciunt quæ dicuntur in *c. Anafiafius 19. di.* & ponit Alexand. *d. c. nunc autem*.

Et pro præmiffis diffofitione facit quod ponit Cardi. *in dict. ad nostrum in 5. nunc autem in 2. qu. fin de hæret.* & Joan. de Immol. ibidem clarius. Qui dicunt quod dictum eft pertinax quando eorum dissiptor quod dicunt in fuo errore; & quod vult corrigi & redire? dicit Egid. ibi, quod debet admiti ad congruam pœnitentiam peragendam: quia ecclesia eft misericordiæ, quæ pœnitentiam *c. 1. de papa ex de hæret. in 6.* fed non fufficit ad hoc ut recuperet statum fuum videlicet papatum, quem per hujusmodi lapsum in hæresim jam amiserat, fed detrudetur in perpetuum carcerem ad pœnitentiam peragendam: & fic dicit quod recte loquitur *cap. excommunicamus eiiell. 3. §. fi qui autem*, *cum notabilibus ipsi de hæret.* Qui debet intelligi etiam in papa & addit ad alios duos modos quos posuit ibi glos. & Oftien. *in verbo deprehensi*: quia ille modus non eft minoris authoritatis quam alii qui fumuntur expecific ex verbis apostoli *ad Tit. 3. in. transformetur in d. c. dixit apostolus 24. qu. 3.* Quinimo idem Egidius *in d. cap. nunc autem*, *§. fed quæres*, *verfic.* quarto dico, dicit, quod fi papa incidentis in hæresim jam damnatam, & correctus feu admonitus fuerit ut de tali errore fe corrigat, & ipse talem correctionem, feu admonitionem contemnens fe non correxit, fed in eodem errore perseveraverit, efficitur perversus hæreticus propria judicio jam damnatus: & fic contingam pertinax hæreticus eft cenfendus: & per consequens fi publicus eft gremium ecclesiæ seduxit voluerit, non eft restituendus flatim tunc, fed ad pœnitentiam peragendam eft in pœnitentiam carceremque conjiciendus: quia tunc certum est tunc in eodem hæresis fufficienter deprehensus, & habet [illegible] *§. fi qui autem*, *cap. excommunicamus*. Et [illegible] intelligere quod fupra dicit: videlicet quod papa [illegible] deprehensus in hæresi, non recuperat papatum, [illegible] debet detrudi in carcerem, [illegible] recte debet corrigere: ut intelligatur in illo qui ante fuerat admonitus, & ipse talem admonitionem contempsit. Et idem videtur velle idem Egidius *in c. si papa in verbo*. tertio dico *in fin.* ubi ait quod fi accusatus papa de hæresi de fuam confessionem vel alias legitime in concilio convictus fuerit, poterit per concilium tanquam fimplex homo jam propter hæresim potestate papali privatus, declarari hæreticus, & judicari, & damnari, & in carcerem perpetuum detrudi ad peragendam pœnitentiam 24. *quæst. 1. cap. 1. & cap. excommunicamus*, *§. fi qui autem*. Quod intelligit etiam fi dicat velle pœnitere, & fe corrigere, & errorem fuum revocare, & petat fe per concilium ab pœnitentiam admiti: quia talis conclusio vel confiffus admittere ad pœnitentiam, fed papatum non recuperabit. Immo per concilium ad carceren perpetuum condemnabitur pro pœnitentia peragenda: ut *d. cap. excommunicamus* & *§. fi qui autem*; & vide ad hoc Joan. de Ana. *ind. cap. excommunicamus in primis*. & text. & doctor. ibidem.

Si autem papa incidit in hæresim damnatam, & confessus, vel convictus adhuc pertinax non vult corrigi nec emendari, tunc deponendus eft, & potiendus et quilibet alius hæreticus: ut *d. cap. excommunicamus & c. dixit apostolus*, quia in caufa fidei non reperitur aliquid specialiter diffofitum in papa, qui tamen panatur fcut de aliis clericis eft diffofitum: ex quo enim eft hæreticus deprehensus & damnatus, non cenfetur papa, fed ut privata perfona: *ut d. c. papa qu. 1. Adhuc*: *in fin. 24. q. 1.* faciunt quæ dicuntur in *c. Anafiafius 19. di.* & ponit Alexand. *d. c. nunc autem*.

Et pro præmiffis diffofitione facit quod ponit Cardi. *in dict. ad nostrum in 5. nunc autem in 2. qu. fin de hæret.* & Joan. de Immol. ibidem clarius. Qui dicunt quod dictum eft pertinax quando eorum dissiptor quod dicunt in fuo errore; & quod vult corrigi & redire? dicit Egid. ibi, quod debet admiti ad congruam, pœnitentiam peragendam: quia ecclesia eft misericordiæ, quæ pœnitentiam *c. 1. de papa ex de hæret. in 6.* fed non fufficit ad hoc ut recuperet statum fuum videlicet papatum, quem per hujusmodi lapsum in hæresim jam amiserat, fed detrudetur in perpetuum carcerem ad pœnitentiam peragendam: & fic dicit quod recte loquitur *cap. excommunicamus eiiell. 3. §. fi qui autem*, *cum notabilibus ipsi de hæret.* Qui debet intelligi etiam in papa & addit ad alios duos modos quos posuit ibi glos. & Oftien. *in verbo deprehensi*: quia ille modus non eft minoris authoritatis quam alii qui fumuntur expecific ex verbis apostoli *ad Tit. 3. in. transformetur in d. c. dixit apostolus 24. qu. 3.* Quinimo idem Egidius *in d. cap. nunc autem*, *§. fed quæres*, *verfic.* quarto dico, dicit, quod fi papa incidentis in hæresim jam damnatam, & correctus feu admonitus fuerit ut de tali errore fe corrigat, & ipse talem correctionem, feu admonitionem contemnens fe non correxit, fed in eodem errore perseveraverit, efficitur perversus hæreticus propria judicio jam damnatus: & fic contingam pertinax hæreticus eft cenfendus: & per consequens fi publicus eft gremium ecclesiæ seduxit voluerit, non eft restituendus flatim tunc, fed ad pœnitentiam peragendam eft in pœnitentiam carceremque conjiciendus: quia tunc certum est tunc in eodem hæresis fufficienter deprehensus, & habet [illegible] *§. fi qui autem*, *cap. excommunicamus*. Et [illegible] intelligere quod fupra dicit: videlicet quod papa [illegible] deprehensus in hæresi, non recuperat papatum, [illegible] debet detrudi in carcerem, [illegible] recte debet corrigere: ut intelligatur in illo qui ante fuerat admonitus, & ipse talem admonitionem contempsit. Et idem videtur velle idem Egidius *in c. si papa in verbo*. tertio dico *in fin.* ubi ait quod fi accusatus papa de hæresi de fuam confessionem vel alias legitime in concilio convictus fuerit, poterit per concilium tanquam fimplex homo jam propter hæresim potestate papali privatus, declarari hæreticus, & judicari, & damnari, & in carcerem perpetuum detrudi ad peragendam pœnitentiam 24. *quæst. 1. cap. 1. & cap. excommunicamus*, *§. fi qui autem*. Quod intelligit etiam fi dicat velle pœnitere, & fe corrigere, & errorem fuum revocare, & petat fe per concilium

tunc non habere locum denunciationem evangelicam, tamen beatus Tho. *in 4. sen. di. 19. q. 2. art. 3.* tenet contrarium, quod & communiter sequuntur doc. Unde dicit Alexan. *in d. c. novit*, quod fidelium est omnino occultum ita quod nullo modo probari potest, tunc erit locus primæ admonitionis inter te & ipsum solum, & secundæ admonitionis non vel duobus testibus, inter quos probatio fieri debet omne verbum; non tamen fiet tertia admonitio hoc est die ecclesiæ: cum non possit deficiere probatio quemadmodum five crimen probari: & per consequens ecclesia poffet contra eum procedere, & ipse diffamaretur. Unde ifto respectu idem judicimus in papa quod & in quocumque alio proximo inferior; quia cum in duabus primis monitionibus poffit cum papa procedi ficut cum alijs, & in tertia limititer ifto casu idem esit ficut in alijs. In hoc autem melioris conditionis est papa, quod etiamsi crimen possit probari preterquam in causa hæresis, non poteft dici ecclesiæ: ut dicunt doc. poff. Oftien. *in c. propfsuit de concef. praeben.* & Egid. *in c. de hoffiibus 19. di.* & praterquam in casibus in quibus potest accusari secundum Egid. *in d. c. novit ann. tem*, & supra proxime retulì & infra dico in sequentibus. Et de hujusmodi denunciatione evangelica ultra dicta, vide doc. *in c. novit de judic. & c. si peccaverit 2. q. 1.* & in Specu. *in tit. de denunciatione*: & addè Gabrielem Biel *in expositione missæ in lectione* 74. Ex quo videtur inferri quod in casibus, in quibus potest accusari, in illis etiam poteft concilium congregari, & eris sufficiens causa congregandi concilium. Et licet non longer ad deponendum; tamen faltem ad corrigendum five reformandum per modos quos infra dicam, quia ibi quæ fit criminosus & incorrigibilis.

Addè etiam præmissis quod dicit idem Egi. *in c. 11. in verbo* corrigantur, *de renun. 3. q. 4.* quod papa fiat hæreticus, non propterea poteft cogi ad cedendum etiam per concilium generale: quod ait fimpliciter verum, infra latius dico. Et addècit rationem quia nec in casu hæresis papa abalijus poteft iudicare: adducit, *c. nemo 9. q. 3.* & hoc quia ftatim cum fuit pertinax hæreticus, nec corrigi paratus, ipso facto desitis esse papa. Unde non deponitur papa; sed potius tanquam persona privata si qui dum erat papa declaratur amissiffe papatum, & deponitur quatenus de facto occupat regimen ecclesiæ. Quæ quidem depositio ab Fidelem referrat, *argu. cum secundum de hære. in 6. & in l. fiscus §. fed fi quæratur ff. fi servitus vendi.* Hæreticus enim pertinax eft totaliter practicus extra ecclesiæ, 24. q. 1. *alienus*, nec poteft participare in aliquo virtutum Ecclesiæ. Tert. *c. 24. q. 1. c. quoniam vetus*. Et patet *Levit. 20. in prin.* ubi ipse Deus hereticos condemnat de excommunicatione propriè fieri, & apostolus *ad Titum c. 3. ul.* dicit quod hereticus jam est proprio judicio condemnatus; concordat, *c. ad apostolice de rejudic. & facti 24. q. 3. dicit apostolus*. Item si vi ecclesiæ, & ipso facto desitis esse pontifex, non poteft administrationem ac jus quod habet in vice, 28. q. 1. *fi infidelis*, ipso jure dico videlicet divino, ut ibi patet, & de divor. *c. quanto*. Igitur & per has leges que ipsum papam ligant, ipse etiam perdit omnem potestatem & administrationem ecclesiæ ipso facto, & depositusest. Facit quod dicitur in *c. luce de delict.* & infra in arti. Ex quibus casibus possit papa deponi: & utrum poffit cogi ad cedendum infra dicetur. Et hæc quoad crimen hæresis.

An & papa in furiosa & alijs erroribus.

Et ad videndum an & in simonia & alijs criminibus in quibus papa reperitur incorrigibilis & monitus modo, quo supra non vult desistere, possit accusari? & non facio differentiam inter crimen simoniæ, & alia capitalia crimina notoria commissa & ecclesiam scandalizantia. Licet Egid. (ut patet ex præmissis) aliquando voluerit simpliciter: quod simonia possit accusari. Et idem sbb. *in allegationibus factis in concilio Basiliensi incipiunt*, quoniam veritas, in plurisbus locis maxime circa fi. intelligendo, quando ipsam simoniam dedusit in confectudinem. Et respondet ad glo. *in c. si quis peccania, 79. di.* (quæ vult quod papa non possit accusari de simonia, quia ftricte & proprie simonia non est hæresis) quod illa glo. debet intelligi, quando simonia effet occulta: quia de delicto occulto papa non accusatur, ut patet *in c. 1. de delict. in 6.* & *in c. 1. 40. di.* in glo. quæ in hoc ponit differentiam inter hæresim & alia crimina: quia de occulta hæresi poteft accusari; ut etiam dictis supra; sed non de alio crimine occulto: sed fecus cum simonia est notoria & fandalizat ecclesiam, & illam deduxit in confuetudinem & fic eft incorrigibilis. Unde dicit quod glo. *in d. c. si quis peccania*, (quæ loquitur in simonia, quod papa non poffit accusari) debet limitari per aliam glo. *in d. c. si papa*, quæ vult quando eft incorrigibilis in delicto notorio scandalizante ecclesiam quod poffit accusari. Imo glo. ponendo exemplum in simonia & adutterio limitat ipsam. Et idem etiam replicavit sbb. *in d. c. significasti de delict. & ad hoc in dictis allegationibus* plures allegat illam glo. pro singulari *in d. c. si papa* quam dicit communiter approbari; & ita dicit limitari debere dicta Oftien. & Joan. An. *in c. propfsuit de concef. praeben.* Et idem intelligit, quando alio crimine scandalizante ecclesiam. Et plus *in d. c. significasti*, dicit quod si papa eft in notorio crimine & fandalizat alios & eft incorrigibilis, poteft punitri tanquam hæretica per *d. c. in d. c. si papa*, & idem abbas *in c. quotiens de fimo. & in c. cum venissent in 5. col. de judi.* & idem Petrus de Anchar. *in tract. fibiismatis in q. prefin.* Et idem sbb. *inc. fiat 3. de jurejur.* ubi vult quod ex eo quod papa eft incorrigibilis, & ecclesia non habet quod faciat contra eum, imperator poffet contra personam ejus indicere bellum, fed non contra ecclesiam, & quo remittit ad *c. in nomine Domini, 23. dist. 2. primeps*, & *in c. regnum, 23. qu. 5. & cap. ne licuit 17. di. & in cap. non vos. & in c. de Liguribus 23. q. 5. & glo. in c. tua de deci.* Idem voluit Lud. Pontanus, *de conf. 13.* incipit quæstio discutienda. Et cum illa glo. *in c. si papa* videtur tranfire Domi. ibi circa fi. non esse verum.

Eandem etiam tenet dominus Matholl. in additionibus ibi ad tractatum fchismatis ad Antonii de Butrio in 5. *char.* cum respondet ad objecta ubi dicit eam communiter teneri a doctoribus: & quod adeo ibi placet authoritas illius glo. quod concilium generale poffet illos approbare & de ea facere unum canonem five textum, cujus determinationi standum effet quia erratæ non poteft, 24. q. 1. *nolle*, & dicunt doc. *in c. 1. notis 2. de fin. canon.* & Oftien. & Joan. An. *in c. ul. de prafcript.*

Et ultra rationes postas per illam glo. ipso jure vando eam addit aliam rationem. Nam papa qui perseverat in notorio gravi crimine ita quod manutenat scandalizatur ecclesia, dicitur turbare universalem statum ecclesiæ, & in subversione & periculo gravissimo ponere populum, ergo non debet fuffinerie fed propter hoc deponi, 2. q. 1. *memor. 15. qu. 1. quæ ad perpetuam*. Et adducit alias rationes, quibus dicit probari opinionem illius glo. esse veram: & respondet ad id quod notat Oftien. *in c. propfsuit de concef. praeben.* quod illud dictum Oftien. non est simpliciter verum, fed restringitur ad criminis, ex quibus non multum scandalizatur ecclesia.

Idem etiam tenuit Petrus cardinalis Cameracen. *in quodam suo tract. de potest. eccle. & pa.* qui incipit Christi nomine invocato *Sectio. 9. char.* qui dicit hoc huiusse fratricatum in concilio generali in depositione Joannis XXIII. in concilio Constantiensi, ejus determinationi contradicere non licet secundum eos.

Item videtur tenere dominus Catal. de Boncompagnis *in quodam tract. ad Joann. XXIII. incipit*, Rei sub expeditione *in 10. char.* ubi dicit, quod de fuit congregatum concilium contra Joann. XII. ad deponendum eum, non propter hæresim, fed propter incorrigibilem usum venerei, & lubricus erat. Et idem dicit Guillelmus Ockam *in li. contra errores Joannis XXII. in nit. c.* Qui Joanoes XII. quia venator & lubricus erat, & publice fæminas tenebat, præsidio imperatoris de papatu deftitutus eft, & communi voto Leo papa electus: ut legitur in chronicis in vita ipsius. Ad idem sbb. *in dictis* allegationibus allegat cardi. *in tract. fibiismatis in verb.* quintus modus. Et idem voluit Anto. de Butrio in quibusdam dubiis in tractatu fchismatis circa fi. cum ponit intellectum, *c. si papa*. Item hoc idem tenuerunt doc. pro Deputatis magnifici & universitas Cracoviensis, in quibusdam allegationibus directis episcopo Cracoviensi, contra Equitum per concilio Basiliensi in primitiva quæstione illarum allegationum. Illam enim glo. allegatione & requirent idem sbb. *in cap. propfsuit in pract. ful. de concef. prabend.* limitans quod dicit ibi Oftien. quod intelligitur, quando delictum eft occultum, & non quando eft notorium, & dicit quod illam glos. loquitur totus mundus. Idem etiam sbb. *in 3. Quæstione quæ incipit episcopus, & alias allegationibus fuis facti pro concilio Basiliensi*.

Idem etiam dicit Joan. Milis in quibusdam suis reportatis ad intellectum conclusionis fragmen in 4. decretal. illius glo. veram, & esse magnæ authoritatis & quod illius casus reprobat. Et dicit quod illa dico quæ ponit glo. fuit addenda ad dictum Innocentii & Joan. An. *in c. in nostrum de fent. excom.* qui voluerunt quod non fit obediendum papæ quando aliquid præcipit ex quo ventura mala & turbatio status ecclesiæ videbitur quod illud fuerit in notorio incorrigibilis. Et in effectu etiam tenet Feli. *in c. mihi de proscrip. dum dicit*, quod ratione scandali poteft papa deponi per illam glo. *in d. c. si papa*.

Idem Alex. 17. *di. in sum.* qui plus dicit, quod ratione scandali & per cardinales effet concilium convocatum, & papa vocatus ut iret & corrigeret se, & neque ire neque authoritatem concilio præstare vellet, vel si se corrigere recusaret, tanquam suspectus de hæresi poffet deponi. Licet ipsemes aliter videatur velle post cardi. de Turrecre. *in c. si papa qo. di.* Et idem videtur velle Domi. *in dictis c. si papa*, dum vult quod contumax qui vivit in delictis, cum rebellione & obstinatione perseverando, & recusando bona agere, & nolendo corrigere, poteft dici hæreticus, 38. *di. c. si.* & induxit ad decisionem eorum quæ facta fuerunt in concilio sequendo glo. illam *in d. c. si papa*. Idem etiam Milis *in repertorio in verb.* papa nemini *in fi.* Idem etiam Bal. *inc. olim de referip.* qui dicit, quod papa potest deponi propter notorium enormem crimen: & inducit quod allegabatur perjurium contra Gregorium XII. Unde magis late loquitur, & allegat ad idem Hugonem *in 4. fi. dup 79. di.* Idem etiam sequti fuerunt plures Parisienses: et fuit

A Gerson canciellarius Parisiensis, qui dicit quod dicta glo. non tantum habet authoritatem sb uno glosatore vel homine, fed a Christo immediate & expresse, ita dicit in 22. di. in 3. qu. contra Petrum de Luna. Quam conclusionem quomodo fundet non intelligo: & propter illam glo. fuit generatum magnum fandalum in ecclesia tempore Eugenii: quia in ea conciliabulum Basiliense facibus fandalum magnum: ut vide Alex. *in c. si papa in 2. col. qo. di.* & eam fequitur Decius *in conf. 153. in 3. col.*

Sed contra glo. funt multi præfatiffimi doctores: ut Petrus de Palude, Alex. de Ancona, archiepiscopus Floren. Joan. de Imuol. Petrus de Monte, Catalduus de Boncompagnis in quodam alio tractatu ad Joannem XXIII. & Rodericus B de Arbiola qui quos referam infra cum aliquibus rationibus in illa quæstione. Ultimo papa propter crimen de quo eft incorrigibilis poffit deponi: ubi ponuntur hinc inde rationes ad hoc pro. Pro quibus fcilicet: quod non poffit accusari) videtur *calus in cap. over 2. qu. 7.* Item quod dicit Oftien. *in c. non debet in prim. de conform. & ann.* quod non mordetur papa sine precatos: ut *in cap. 2. de mandatis*, & *in cap. contra dos 5. surum de cap. spiris. & 6. qu. 1. cap. ex meris*, & *cap. deteriores*. Ex quo videtur, quod non ita de facto pro consuetudine delicto possit morderi & accusari. Alios item tenentes non coro hic referre.

Contrarium tamen posse tenere salvo saniori judicio, quod papa possit accusari de crimine, propter quod fandalizatur status universalis ecclesiæ, contemeretur illis quæ supra retulì poft Egidium, videlicet quod aliquam ecclesiam, quod papa admonitus, quod fit generatum magnum fandalum in ecclesia universali circa fidem, & quod fit incorrigibilis. Et quod poffit accusari, fecundum quod fandalum tollatur, episcopus removetur ab ecclesia: ut ponit Innoc. *in cap. cum problema de renunc.* Facit quod dicit idem sbb. *in illa quæstione*: An papa pro unione universalis ecclesiæ poffit cogi ad cedendum. Ad idem illud quod dicitur *in c. illud fant 24. qu. 3.* quod allegat illud evangelium, *si peccatus fratri ecclesiæ, &c. in c. in nostrum de fent. excom.* qui voluerunt quod non fit obediendum papæ quando aliquid præcipit ex quo ventura mala & turbatio status ecclesiæ videbitur quod illud fuerit in notorio incorrigibilis. Et in effectu etiam tenet Feli. *in c. mihi de proscrip. dum dicit*, quod ratione scandali poteft papa deponi per illam glo. *in d. c. si papa*.

Idem Alex. 17. *di. in sum.* qui plus dicit, quod ratione scandali & per cardinales effet concilium convocatum, & papa vocatus ut iret & corrigeret se, & neque ire neque authoritatem concilio præstare vellet, vel si se corrigere recusaret, tanquam suspectus de hæresi poffet deponi. Licet ipsemes aliter videatur velle post cardi. de Turrecre. *in c. si papa qo. di.* Et idem videtur velle Domi. *in dictis c. si papa*, dum vult quod contumax qui vivit in delictis, cum rebellione & obstinatione perseverando, & recusando bona agere, & nolendo corrigere, poteft dici hæreticus, 38. *di. c. si.* & inducit ad decisionem eorum quæ facta fuerunt in concilio sequendo glo. illam *in d. c. si papa*. Idem etiam Milis *in repertorio in verb.* papa nemini *in fi.* Idem etiam Bal. *inc. olim de referip.* qui dicit, quod papa potest deponi propter notorium enormem crimen: & inducit quod allegabatur perjurium contra Gregorium XII. Unde magis late loquitur, & allegat ad idem Hugonem *in 4. fi. dup 79. di.* Idem etiam sequti fuerunt plures Parisienses: et fuit

De limitatione sbb. dum fa. in. incipit. tionis de fin. canon.

Nota sbb. Petrus de Anchar.

Nota sbb. Petrus de Anchar.

Nota sbb. Petrus de Anchar.

redun-

redundare in nouam: & præterea dico quod potest talis papa accusari.

Non propterea tamen dico quod possit deponi: quia quid de hoc fuerint, dicam infra in loco suo: de hoc videtur voluisse Alex. *in c. sponsam 35. dist. in 2. col.*

Ad hoc tenendum moueor: quia aliquam pollet hæresis facinori, contra quos pretiosus ipse deuebec no oriuntur: ut *in c. mulieres 24. qu. 1. & de hæres. per to.* Nam ut dicit tex. *in c. hæresis. 24. qu. 3.* Arius in Alexandria ens, filiuilla fuit, sed quoniam non statim oppressus est, ejus flamma totum orbem populatus est. Et ideo scabiosa ouis a caulis repellenda est ne totu mass putrefiat: ut ibidem dicit tex. *qr in c. corripiantur ea. dist. 7. qr.*

Item moueor a simili: metropolitanus enim a prouinciali concilio non judicatur, cujus ipse est caput (ut in *c. prouinciali dist. 18.* & tamen potest ab eodem reformari: hoc probat tex. juncta supraciip. *2. qu. 8. 7. fient 12. 2. qr 9. qu. 8. si cuncta qr c. fatos.* Item glo. *in dict. c. ff pap.*, non dicit quod pro crimine notorio de quo ipse est incorrigibilis possit deponi, sed quod potest accusari. Et licet effectualiter videatur in ratione sua idem voluisse (cum allegat quod continuatia sit hæresis) tamen non loquitur de depositione: & quia ad illud, qui tenent quod tantum de hæresi pollet accusari (ut fuit Catal. & multi ponunt *in c. ff papa, & in cod. c. ff pais prouincia*) intelligo quod loquuntur de accusatione ad deponendum non ad corrigendum. Et sic modo etiam intelligit & restringit glo. Alex. *in c. sponsam 35. dist.*

Item (sicut supra dictum est) interdum congregatur concilium pro reformatione, licet non possit contra papam procedi, ut faltem prouideatur indemnitati ecclesiæ prout Sanctus Sacerdus ordinabit: quod diversimode fieri posset puniendo vel impedendo participes iceleratis: pro quo vide quod dico supra *art.* Et quibus casibus possit congregari concilium, *in verb. item quando congregatio prouincialis.* Et hoc videtur quod glo. *in d. cap. ff papa*, cum dicit quod via denuncianda in papa est concilio, licet verba ejus ut ibi sequitur quia non habet superiorem, qui eum corrigat, tamen ex congregatione concilii ubique ipsius papæ constitutione poterit ele per indiscretum multa correctionis. Et ideo talis accusatio non tam erit accusatio, quam quædam canonica intimatio: licet in simili dicit abb. *in cap. 1. de clerico. vel potius quadam* publica & generalis denunciatio canonica: putat illud quod ponit Specu. *in titul. de denun. §. 1. versic.* canonica: ex quo ex tali accusatione non potest sequi sententia contra accusatum. Et propter periculum accusatoris potest dici, quod accusator non tam accusator quam denunciator, sive promotor ordinandus est: juxta notata *in c. cum dilectis de cleric.* Et licet concilium non sit judex supra papam quo ad corrigendum, & deponendum ipsum papam, erit tamen judex contra alios, & prouidebit indemnitatibus ecclesiæ per indirectum: argut. *tex. in. 2. Paralipomenon. 8. quarta autem*, vocat, cum igitur *ff. de inofficiosis testis*, ubi licet pater non possit filium frandare quarta, dando servis libertatem liberum minuit. Faciunt quæ infra in proxima questione discutuntur. Et forte ifo modo poffet dennanciari concilio, etiam si non esset tale scandalum, quod illet contra idem.

SEd si papa secularis esset omnino incorrigibilis, quid erit faciendum? Mouebatur si attendimus Officia. *in d. c. prouinciali*, dicendum est ecclesiæ totum thesaurum ecclesiæ (qui est distribuendus pauperibus *12. q. 1. aurum glo. in cle. ne Romani de elect.*) parentibus aut propinquis fuis daret, seu patrimonium ecclesiæ indebite alienaret, non esset permittendus, sed eliet et restiendum: non tamen ad ejus depositionem procedi poffet. Facit glo. *in cap. 1. de renunc. in c. quæ fonat*, quod papa propter antisfiscitionem non ad deponendum: & probatur *in c. ff papa 40. dist.* dum loquitur de papa negligente & remisso: quod eft damnatissimum in papa secundum Alexan. & aequipatur delicto d'aliego *cap. fin. de suspicion. neofi. prædi.*) secundum cum *in summa 35. dist.* ubi ita omnia ponit. Facit quod in simili dicitur, quod judicibus Sacerdotibus aliquid de facto extrajudiciaiiter, licet de facto armata manu eis resiffere, *i. prohibitum C. de quo inc. non antem. 1. C. D. 86.* cum audiret patres congregatos felicitantes, (Ces ita te habeset ficut fama ad eos deduceret, quod idolis thuriificasse, ille cum omni humilitate confessus eft reatum fum adjiciens se paratum obedire & ea facere quæ illi voluiiiesc imponere. Secundum quod concilium facere deberet ubi primum non fufficeret, eft deuotiffimis precibus, & injuriis, & opprobriis beati sacrys diuine clementiæ pulsare, ut dignetur ecclesiæ fuæ mitterei & ejus pontificem aut illuminare & corrigere, aut eidem ecclesiæ fum ut expedire novit prouidere. Si enim juxta illud *Matth. 18.* duobus in nomine Domini congregatis fiet quidquid petierint, quanto magis credendum eft, ubi fum tot patres universalem ecclesiam repræsentantes & unanimes pro sublevatione ecclesiæ, quod exaudiuntur? *E.* Et si priora ei aliquibus cauiis nobis occultis non obtineret, tunc concilium fecundum ipsum invocabit brachium seculare (quæta imperatoris vel aliorum principum) ad prouvidendum de modo & forma ipsius pontificis malis quæ patere tantaiiter, ne ecclesia periclitaretur. Pro hoc. *79. dist. si quis parania. 63. ch. Adriano*, eft. 2. *C. e. in pseudo.* Unde ita ipse pontifex volens deffrenie ecclesiæ debeat omnes Chriffiani resiffere. *24. q. 1. c. mense. 43. di. cap. fin. refector. 7. q. 1. §. cum vero.* Et ex his apparet ad quid prodeff congregatio concilii, quando papa eft contumacis: licet non fit deposita. De qua congregatione supra pluries diximus.

Et ad illud fecundum remedium facit, quod dicit canon. in 23. *Synodo Toletana. dist. 18. ff. de magis.* Et cum notat differentiam inter pontificium auctoritatem fcilicet judicium ad deterendum, & judicandum, & regimen pontificum fcilicet excommunicandi perfiiciendum: & ideo ad hoc deffignandum pontifex ungitur in capite fed tres in armo: *ut de sacra nuff. cap. un. §. unde in vestro.* Et allegat ad propiiiens pontifices. *ibi in d. c. unico*, dicentem, quod in moribus locis facularis gladius fadius eft facerdotalis judicium clericos & ecclesiaffics, fiecui laicos & temporalia: & quod fpiritualis iudicium etiam ex levi cauia mouet guerras & mortes, & fic facilius eft militaris, contra jura. *c. 1. de treu. & pa. de vsura, ex multis. 5. de clericis. 23. q. 8. in fin. & fin. & fic. quantibus.* Et dicit quod non deficiet pestis illa, donec quisque fuis terminis fit contentus *de spoul. c. 1.* super quæ dicit, quod effet falubre condere conffitutionem fecularem.

Ex quibus ipse cardinalis dicit fuæ diffiiis, quod eliet necessarius quod in concilio generali fieret conffitutionem ita regulantes potestatem papæ, quod non abforberetur potestas aliorum prælatorum: per quod ecclesiaffics ordo confundatur, *de cod. ordi. poteratis in glo. 1. in fin.* Et refert fe idem dicitur in tractata fchismatis: videlicet ubi tractat

A (hoc eff orandus erit Deus ut eum emendet) non tamen aliquid fieri poterit: quia nemo judicat primam fedem, fed folius Dei judicio referuatur: ut *in c. nemo, & in c. aliorum 9. q. 3.*

De remedio quoad papam, ut deponatur.

TUdic quod dantur diversa remedia a doctoribus. Primum erit humilis admonitio & frateina charitatiua correctio, quæ etiam habet locum in papa: ut dictum eff fupra, & dicitur *in c. nouit de judi. & in d. c. prouinciali, & in d. cap. ff papa, 81. q. 1. ff pretuerit.* Et hec illa admonitio humiliter tam per dominos cardinales quam alios notabiles prælatos & doctos religiofos, commemorando eisam quod ipfe debet effe exemplum fanctitatis, & addiscendo aliqua de facra scriptura; juxta illud B quod dicit Dominus apostolis *Matth. 18.* & illud Gregorii *in c. præcipue xi. q. 3. & familia.*

Secundum remedium erit devota oratio ad Deum, ut illum illuminet & emendet, vel tollat de medio fecundum beatum Thomam *in 4. dist. 19. qu. 2. art. 2. questiuncula 3. ad secundum* argum. quia, *multum valet deprecatio pijs affectu*, Jacobi 5. Et infinita fuit exempla in veteri lege: ut de Ninivitis & affidiis orationibus Moysi. Et si possibile eff universi fidelei pro hoc orent, ut dici poffit exaudita eff oratio tua. Unde dicit *Ambrosius. lib. 1. de primine principum cap. 6.* dicit quod si omnino contra tyrannum non poteff auxilium humanum haberi, reuerentiam eff regentium Deum, qui eff adjutor in opportunitatibus in tribulatione. Et hoc remedio adjeta eff ecclesia contra Anastasium II. qui cum effet impenitens, Deus ad orationem fidelium folitus eum de medio: cum eius reuertem exonerare vellet, cmiffi intellitu *19. dist. Anastasius ch. fin.* Sic & Hilarius contra Liberium grauiter prædicat.

Tertium remedium ubi præmifia non fufficerent, erit illis resiffere in faciem per dominos cardinales, mala ejus opera exprobando ac reiniffiam notando, & fe opponendo fecundum Paulus resiffit Petro, quia non ambulabat ad veritatem evangelii, *ut in cap. tetes in 9. Paulus 2. qu. 7.* Et licet iubditi reiniffiant prælato: *ut 24. q. 1. c. Zabulon, cum cap. 7. qu.* Et licet exemplificat Pet. de Palu. Si papa thesaurum ecclesiæ, aut illius patrimonium partribus fuis daret, aut ecclesiam fancti Petri deffruere, & palatia edificare ut aliquid hujusmodi facere (quod non eff reiniffimile poffe contingere) non effet ipsi permittendum, fed reiniffendum & non obediendum, fine tamen ipfius depositione; Similiter fi effent omnes episcopos deponere, vel aliquid contra universalem statum ecclesiæ attentare, aut fimilia, ex quibus turbaretur universalis status ecclesiæ, *ibi. in c. per principalem. 9. qu. 3.* Innocen. *in 5. quanto de consuet. & in cap. inquisitioni de fen. excom.* Et hoc modo dicunt Innocentius Oftien. & ardu. quod non effet papa fuffiendus, hoc eff permittendus hoc facere, fed effet ei cum humilitate & reverentia resiffendum. Et ideo dicit Bal. *in c. nisi de reforiat.* quod fi papa non vult ire rationibus, ubi tractatur de periculo mundi, debet compelei armis: *C. de Judæ. L. nullus.* Et dicit referendo archi. quod volentes dirigere virgam nortuosam plicant per contrariorum hoc non effet fieri nisi igne, & per ignem humiliatur illa virga fitus patis in igne positus. Unde subjungit utendum effe primo verbis, *ut in cap. nouit de judi. de* inde herbis, tertio lapidibus: & ubi non fufficit virtutis ingenium, ibi valeat armorum præsidium & tutela.

Et dicit etiam Petrus de Monte, quod fi papa totum thesaurum ecclesiæ (qui eff distribuendus pauperibus *12. q. 1. aurum glo. in cle. ne Romani de elect.*) parentibus aut propinquis fuis daret, feu patrimonium ecclesiæ indebite alienaret, non effe permittendus, fed effet ei resiffendum: non tamen ad ejus depositionem procedi poffet. Facit glo. *in cap. 1. de renunc. in c. quæ fonat*, quod papa propter antisfiscitionem non eff deponendus: & probatur *in c. ff papa 40. dist.* dum loquitur de papa negligente & remisso: quod eff damnatissimum in papa fecundum Alexan. & æquiparatur delicto d'aliego *cap. fin. de suspicion. neofi. prædi.*) fecundum cum *in summa 35. dist.* ubi ita omnia ponit. Facit quod in fimili dicitur, quod judicibus Sacerdotibus aliquid de facto extrajudiciaiiter, licet de facto armata manu eis resiffere, *i. prohibitum C. de quo inc. non antem. 1. C. D. 86.* cum audiret patres congregatos felicitantes, (Ces ita te habeset ficut fama ad eos deduceret, quod idolis thuriificasse, ille cum omni humilitate confessus eff reatum fum adjiciens fe paratum obedire & ea facere quæ illi voluiiiesc imponere. Secundum quod concilium facere deberet ubi primum non fufficeret, eff deuotiffimis precibus, & injuriis, & opprobriis beati sacrys diuine clementiæ pulsare, ut dignetur ecclesiæ fuæ mitterei & ejus pontificem aut illuminare & corrigere, aut eidem ecclesiæ fum ut expedire novit prouidere. Si enim juxta illud *Matth. 18.* duobus in nomine Domini congregatis fiet quidquid petierint, quanto magis credendum eff, ubi fum tot patres universalem ecclesiam repræsentantes & unanimes pro sublevatione ecclesiæ, quod exaudiuntur? *E.* Et si priora ei aliquibus cauiis nobis occultis non obtineret, tunc concilium fecundum ipsum invocabit brachium fæculare (quæta imperatoris vel aliorum principum) ad prouvidendum de modo & forma ipsius pontificis malis quæ patere tantaiiter, ne ecclesia periclitaretur. Pro hoc. *79. dist. si quis parania. 63. ch. Adriano*, eff. 2. *C. e. in pseudo.* Unde ita ipse pontifex volens deffrenie ecclesiæ debeat omnes Chriffiani resiffere. *24. q. 1. c. mense. 43. di. cap. fin. refector. 7. q. 1. §. cum vero.* Et ex his apparet ad quid prodeff congregatio concilii, quando papa eff contumacis: licet non fit deposita. De qua congregatione supra pluries diximus.

Et ad illud fecundum remedium facit, quod dicit canon. in 23. *Synodo Toletana. dist. 18. ff. de magis.* Et cum notat differentiam inter pontificium auctoritatem fcilicet judicium ad deterendum, & judicandum, & regimen pontificum fcilicet excommunicandi perfiiciendum: & ideo ad hoc deffignandum pontifex ungitur in capite fed tres in armo: *ut de sacra nuff. cap. un. §. unde in vestro.* Et allegat ad propiiiens pontifices. *ibi in d. c. unico*, dicentem, quod in moribus locis facularis gladius fadius eff facerdotalis judicium clericos & ecclesiaffics, fiecui laicos & temporalia: & quod fpiritualis iudicium etiam ex levi cauia mouet guerras & mortes, & fic facilius eff militaris, contra jura. *c. 1. de treu. & pa. de vsura, ex multis. 5. de clericis. 23. q. 8. in fin. & fin. & fic. quantibus.* Et dicit quod non deficiet pestis illa, donec quisque fuis terminis fit contentus *de spoul. c. 1.* super quæ dicit, quod effet falubre condere conffitutionem fecularem.

Ex quibus ipse cardinalis dicit fuæ diffiiis, quod effet necessarius quod in concilio generali fieret conffitutionem ita regulantes potestatem papæ, quod non absorberetur potestas aliorum prælatorum: per quod ecclesiaffics ordo confundatur, *de cod. ordi. poteratis in glo. 1. in fin.* Et refert fe idem dicitur in tractata fchismatis: videlicet ubi tractat

de unione ecclesiæ facienda in 8. modo. Et dicit Se
mutum super hoc habitisse apud nonnullos, qui
ibant ad concilium Pisanum, iubingens quod ipse
rabatur aliqua bona conclusio. Et inter cetera di
cit, quod debetur statuti per concilium, quod tales
constitutiones non possent revocari, nec interpre
tari nisi per aliud concilium ad hoc ut daretur oc
casio convocandi concilium, quæ convocatio fac
ta omissa per centum annos, fecilicet a tempore
concilii Viennensis, ex quo multæ deformitates
invaluerunt inter catholicos, quæ non invalissent
vel fuissent sublatæ, si fuisset concilia debita tem
poribus celebrata: & quod etiam super hoc effet de
tempore statuendum.

Et sic fecit quod quando papa abiorbet potestas
tem aliorum prælatorum, debet congregari concili
um. Credo quod si cardinalis vidisset ista tempo
ra quibus etiam prædicente concilio passim omnibus
fatui pontifices prælaturam, longe magis admira
ratus & turbatus fuisset. Sed quis est qui possit fa
cere constitutiones regulantes supremam potestas
tem papæ, quæ est à Deo: et in ele. pastoralis ca. fin.
de renuntio. Cui nihil restitit: nam omnem legem
positivam superat, & sufficit in papa pro ratione
voluntas; Bal. in 1. de constit. & in 1. c. de servos. Or
ganus & providens sufficit ad Deum.

Septimum remedium ubi occidit Dei judicio
omnia percedentia non haberent locum, esset ad
tempus patiente tolerate quod divina justitia tem
lerari quia non est verisimile, quod talis dux à Deo
toleratur, sicut exemplum de Joan. XII. expe
rientia nos docet: unde Psal. 56. Iniuriæ Domini
mea ut hæreditati fugerit, & prudentiæ, deficientes
sicut fumus deficient. Hujusmodi autem patientiæ
habendæ causa possunt assignari: quoniam ut in
quit Gregor. lib. 25. moralium, pro qualitatibus sub
ditorum disponitur. ista responsio, ut longe pro
malo gregis etiam boni delinquat vita pastoris; i
quia secundum meritum plebium diliponuntur cor
da regentium. Unde idem Gregor. in cap. ex meritis.
6. q. 1. ait. Ex meritis plebis sortiuntur episcopi
deprædantur, & secundum merita aut demerita po
pulorum diliponitur a justo judice vita prælatorum.
Unde in ultimorum pertati populorum Deus quos
dosque permittit regnare malos: secundum illud
Osee. 13. Dabo vobis regem in furore meo, & Job.
34. dicitur, qui regnare facit hominem hypocritem
propter peccata populi. Et idem dicit Hiero. in cap.
sudoster 8. qu. 1. Merito ergo tolerandum esset:
tum quia forte tale malum in capite, in ecclesia
meritis Sacliorum eveniret, sicut quia ut dicit
Augu. Non est magnum tolerare eum qui a Domi
no tolerat. Nec etiam timenda videtur ex hujus
modi tolerantia periclitatio totius ecclesiæ universa
lis: sicut aliqui arguunt per illud glo. ex. c. Papa
pa. quia non est verisimile quod ob turpem vitam
tio moros unius summi pontificis ipsa universalis
ecclesia (cum quia Christus pollicitus est se futurum
tanquam protectorem fortem usque ad consumma
tionem sæculi) debeat omnino perire.

Quando dicitur ecclesia per papam scandalizari.

Si quis autem dicit, quando scandalizatur
ecclesia in causa fidei propter delictum noto
rium & incorrigibilitatem papæ poliet in concilio
tentari, quoto quando dicatur scandalizari eccle
sia, hoc enim multi dicunt, sicut Bonifac. Abb. in c.
propterea de concess. prebend. dicit, quod vix potest
esse delictum notorium in papa per quod non scan
dalizetur ecclesia: juxta illud prophetæ. Si in qui
ri nullus poterit, fuerit populum delinquere, sciliicet propter [illegible]
de notorio.

Ad quos. Sed per hoc non est ubiq; satisfactum, quia
si præsupponimus delictum notorium universali ec
clesiæ, tunc verum erit quod dicit Abbas: sed
hoc videtur impossibile, si capimus universalem
ecclesiam pro collectione fidelium: ut in cap. ec
clesia de consecra. dis. 1. quia quo ad minores arti
cles, & illos qui nunquam cognoscunt papam,
quomodo scandalizabuntur, qui notitiam non ha
bent nec habere curant? Et semper erit major pos
illorum, quam corum qui scandalizabuntur de de
lictis papæ, proper quorum propria delicta & for
te majora. Et ecclesia contra bonos fuit non
malis. 23. q. 4. hoc autem, & c. quidam cum bono
rum. Facit quod ipse dicit in can. significasti de ele.
quod ecclesia quæ non errat, eli in omnibus fidel
bus orbis. Et sic intelligendo in proposito, nun
quam calus occurreret, quod per delictum papæ
scandalizaretur ecclesia,

Non reperitur aliquem qui tangat illam difficulta
tem, nec aliquis quod viderim declarat super illam
glo. in c. si papa. Ego autem salvo meliori judicio,
credo d. glo. intelligendam de crimine quod delictum
est in notorietatem apud præsidentes & præ
latos ecclesiarum pro majori parte, & apud majo
res & potiores in ecclesia, etiam si fuit latet. Et
per hoc apparet non esse verum quod dicit Abbas,
quod vix potest esse crimen notorium quin scandali
zetur ecclesia: quia potest esse notorium in pala
tio, vel in urbe, vel terra: ecclesia tamen Dei ab ho
jectis, et quo non elect scandalum universalis ec
clesiæ: quia ultramontani & alii non scandalizan
tur, etiam si audirent papam criminosum, quia
non credunt non videntes.

Quod autem ecclesia capitur aliquando pro
præsidentibus in ea, probat illud Matth. 18. ubi
dicitur, Si peccaverit, &c. dic ecclesiæ, ubi glos.
Chrysi. exponit ecclesiæ, idest in qui præsunt.
Ad idem glo. 2. q. 1. Si peccaverit &c. exponit eccle
siæ, idest, facerdoti,

Similiter quod pro majoribus sive potioribus ca
piatur sive sint clerici sive laici, probat illud 3. Regum.
8. ubi dicitur, Convertit rex faciem suam, & benedixit omni ecclesiæ Israel, ubi ecclesia non acci
pitur pro universo Israel, quia populus non
fuerit ibi præsens; sed ut ex principio capitulo colli
gitur, pro majoribus natu & principibus tribuum
qui tunc erant ibi congregati. Ad idem dicit
Dionis. I. Parali. 29. in princ. Locutusque est David
Rex ad omnem ecclesiam; & tamen loli primates
illuc convenerant. Et idem ad Ephes. 3. ubi, ut no
mnnullas principibus, & potestatibus in cælestibus per
ecclesiam, ubi glo. exponit idest, per apostolos in
ecclesia prædicantes. Facit quod idem abbas dicit
in d. cap. significasti de elect. quod concilium dicitur
ecclesia, licet in veritate in eo non sit tota ecclesia,
sed repræsentative; in quo concilio interveniunt
habentes vocem decisivam ut cardinales, archie
piscopi, episcopi, patres, abbates & similes de
quibus papa dicitum est, ubi etiam potest interesse
imperator & reges. Unde tunc latis dicitur legi
dativa ecclesia, quando delictum est delictum
notorium, pro majori parte, quam qui possunt
in concilius generalibus interesse. Facit illud Act.
15. Placuit apostolis & senioribus cum omni ecclesia
eligere viros ex eis, ubi glo. supplet, pertes apo
stolos & seniores. Et de de alis sitta episcopos: ut
sunt inferiores his, qui aliquando reperiuntur in
terlusive concilius. Et tunc cum res live crimen de
dictum est in notorietatem apud præsidentes, &
prælatos, & alios potiores pro majori parte, si af
fert scandalum, (quia est delictum horrendum & (gravis)

Quando dicitur ecclesia scandalizari.

Quando potest dicitur in notorietatem.

Lib. VIII. Quando ecclesia scandalizetur. 375

A grave) verum erit quod dicit abbas, quod vix po
tuit esse notorium in papa quod non scan
dalizet ecclesiam: & sufficit quod pro majori parte
præsidentes scandalizentur: quia nunc videtur quod
ecclesia scandalizetur: licet in simili dicimus fa
ctum esse ab ecclesia, quod est factum a majori pa
te capituli ipsius ecclesiæ: ut in c. 1. ff. per tut. de bello
que fiunt a major. par. Et sic dicitur factum a conci
lio, quod factum a majori parte concilii: et di
ximus supra in articulo, Quot constituant generale
concilium. Et notorium facti dicimus quod com
mittum est non dubitatur a populo, vel majori
parte populi: non enim exigitur totius populi no
titia, sed sufficit notitia majoris partis fecundum
Vin. de refert Calde. & Anton. in c. vestra de coha. cle
ri & mul.

Et ex his apparet quod dico, quod papa potest
accusari propter delictum notorium: quia vix po
test contingere similis casus, videlicet quod dele
ctum sit notorium, & papa incorrigibilis & perti
nax, & scandalosus ecclesiæ cura fidem. Tum
quia ad efficiendum notorietatis debet esse tale deli
ctum quod non in occulto committatur, sed in
publico, vel tribus aliis fuerit commissum.
Nam ut dicit Bal. in authen. quod licentia in ult. q. C.
de collat. notorium dicitur quod omnes notoriosa
vel sæpe videnti vel videre possunt: & ponit Uber
tus & refert Anto. in repetitione c. vestra de coha
bita. cle. & mul. Et Bartol. in l. non fraterna. C.
ad Silleg. dicit, quod notorium est, quod de hoc
natura omnes scisunt vel eos fere eli verisimile: &
propter delictum in facto permanente. Bart. in au
then. qui semel. C. quando & quamdiu judex. Et ma
xime in proposito in quo requiritur perseverantia,
& incorrigibilitas, & scandalum circa fidem: non
videtur autem posse contingere, quod ex delicto &
peccato commisso per papam iple inducatur ad cre
dendum licitum esse peccare. Sed quando dicatur
incorrigibilis, vide Antonium doc. in cap. cum non ab
homine, maxime abbas. de judi.

Pro illa opinione reperio Augustinum de Ancon.
in tract. de pot. pa. q. 5. art. 4. in responsione ad rationes
argu. ubi dicit, quod semper ille incorrigibilis
duplicitter intelligi potest, primo per ipsius crimi
nis vel peccati continuationem, quia monitus non
desistit: secundo modo per ipsius criminis portum,
cum defenionem: ut quia defendit aliquod crimen
quo est involutus (puta timoniam vel adulterium)
non esse peccatum. Et hoc secundo modo dicitur
papa incorrigibilis, & scandalizare ecclesiam, &
de tali crimine polle deponi: quia ralis incorrigibi
litas requiritur hæresi.

Et hanc opinionem reperio approbatam in qui
busdam allegationibus factis pro Eugenio, inci
pium, Etsi plurimi circa fi. leucrunde principalis
quæstionis: quæ authoreas circle fuitle Petrum de
Monte episcopum Brixienlem. Qui dicit, quod
tunc papa dicitur per fuam incorrigibilitatem tem
dalizare ecclesiam universalem, quando est incor
rigibilis in defendendo fuum peccatum: puta si do
cerret adulterium, simoniam, vel aliud peccatum
simile juxta divinu prohibitum, & damnatum non
esse peccatum, ad hoc cum. in clem. 1. de reli. Quia
talis incorrigibilitas zequipollet hæresi: & deberet
de tali pertinacia seipsum damnare licet dicitur de
hæresi, quod si goiponeret tequitius, posset ab
eo fubtrahi obedientia fecundum modos lupra da
tos in duabus præcedentibus quæstionibus: & infra
in arti. incipiente, Nunc fatcellire quæro, papa
vendit episcopatus & benefitia fuum & notorie, & est incorrigibilis, & fecundaliter ecclesiam dec.

Jacobat. de Concil.

An papa dicitur a ecclesia, quia per schisma fit in unitate ecclesiæ.

Et Bal. in cap. pastoralis de rescript. dicit, quod eli unum monstrum in natura, licut quando unum corpus habet duo capita. Potest autem multipliciter considerari: quia ut dicit tex. in c. inter hæresim. 24. qu. 3. inter hæresim & schisma hoc in- dicit inter hæresim & schisma & hæresim.
ter hæresim, quod hæresis pertinetin doctrina habet, fidei: ma poli ecclesiam dissentionem ab ecclesia partes separat: tamen nullum eli schisma nisi sibi alia quam fidelium contingat, ut recte ab ecclesia recessile videatur. Unde distinguitur inter schisma, & hæresim licet inter genus & species, & inter dissentionem & hæresim. Quapropter omnis hæresis eli schismaticus, sed non convertitur: quia dicit ibi glo. & glo. fi. in cap. non affirmamus red. can. q. 1. Et ut dicit Alexanus in 1. part. in tit. de pace ecclesiæ. hæresis propte propriorum fidei, schisma vero unitati ecclesiasticæ charitatis: & ideo fuit diversa ratio, & idem dicit sanctus Thos. (quem omnino [illegible] in Pyrenæis fecunda. q. 39. art. 1. Et archiep. Floren. in secunda par. sum. in ti. 3. cap. xi. incipit, schisma autem ex superbia, cum sequenti verso. Quo dicit Augustinus: quia hæresis est contra fidem, quod malum catholicum facit thorum, & vitae pacis, hæreticum facit fidei diversitas, sed schismaticum facit diversa societas. Quod & refert Augu. de Ancon. in tract. de pot. pa. q. 35. art. 2. & ibi vide unde dicatur schismaticus, & unde hæreticus. De qua differentia vide etiam late per Egid. in c. infideli de hæreti. q. 1. & summistas in locis propriis. Quare hæretici propte diuinitur ixanis: licut enim zizania nim fomentio non laedunt communem radicem, fic non hæretici communem fidem cum veris catholicis habent: multi catholici autem hæretici dentes, & non et credunt viventes dicit debent pa- tes, & schismatici dici debent aziste: quia aliste- & pales communem radicem habent cum fumentes. Ita Aug. de Ancon. ubi fupra: & ibi vide art. 4. de gravitate criminis, & glo. in c. afferamus. 24. q. 1. Quare autem modificatur quis hæreticus, vide bonam glo. in c. illi qui. 24. q. 3.

Adde quod id quod dicitur de differentia inter schisma & hæresim, ut dictum inter dispositionem & habitum, intelligitur capiendo nomen schisma ean- sumpto modo & generaliter: non autem capiendo proprie prout dicit rectisum cum pertinacia ab obedientia ecclesiæ: quantumcunque enim simul concurrat cum hæresi, diffat tamen semper specie ab ea, cum sitt pecuta specie distinctæ: quod non eli de diffinitione de habitu, genere & specie: licet schisma etiam proprie sumptum via sit ad hæresim: quoniam schismaticus dicitur eo non potest, nisi sibi aliquam hæresim confingat in defensionem dissentionis suæ. Ita dicit cus de Turrecr. in 1. part. 1. q. de pot. pa. cap. 4. improbando glo. & doc. in d. c. inter hæresim. Et vide Albe. in sum. C. de hære. ubi dicit, quod hæresis differit ab illa: quia schisma, & dicitur quasi elesis, ab eligo eligis, quia aliam a fide eligit opinionem: allegat apostolum ad Gal. 5. Aspice de cole rudis aliud evangelium, anathema fit. Vide tamen abb. in si firmiffime in fi. de haere. & ibi vide conde dicit.

Unde capi potest schisma generaliter, minus generaliter, & ftrifte. Generaliter: quidem capiendo schisma pomit divisionem animorum (five lictum five illicitum) ab unitate five universitate. Et ita potest fontare in hoc lensu fit in malum: juxta illud Joan. 9. ubi Judæis variis modo interpretantibus

miraculum fidium per Christum de euco nato, dicitur, quod Christus erat inter eos. Sed hic non loquimur hoc modo de schismatic: si enim aliquis desedat vel se dividat illicite ab aliqua parte sui hominum congregatione, licet largo modo intervniat schisma, non tamen illud per quod quis vitetur dilecedere ab universitate omnioris ecclesiæ.

Minus generaliter capitur per quem schismatic divisione seu dissensione: & hoc modo capitur 1. ad Corinth. 1. *dispsum dicatis omnes & non sint in vobis schismata*. Et le dicit Hay. *in 1. cor. de schismat.* quod ell illicita discessio inter eos inter quos unitas esse debet, vel ell illicitus ab universitate seu unitate discessus. Ovum autem hoc modo capiendo schisma, papam accusari schismaticum, si per hoc fendaliaratur universalis ecclesia & ell incorrigibilis, dicerem idem quod diximus in præcedenti articulo, quando accusatur de crimine hæresis: fundaliaiunte ecclesiam universalem circa fidem, de quo ell incorrigibilis: quia ille cafus comprehenditur in illo. Unde dectus Thom. *in secunda secunda. q. 39. a. 1.* dicit, quod ecclesiæ unitas in duobus attenditur: scilicet in connexione seu communicatione membrorum adinvicem, & in ordine omnium membrorum ad unum caput. De qua unitate Leo papa in *3. sermone natalitiorum sua*, dicit. Laetentur ecclesia Dei diffinita & ordinata fit gradibus, ut ex diversis membris fiaret corporis fubiliis integritas, non tamen omnes, sicut apostolici sunt, in Christo fiu unum fumus: nec quisquam ab alterius ita est divisus officio, ut non ad connexionem A pertineat capitis cujusibet humilitas portionis.

Schisma autem ifiiste fumpsit secundum beatum Tho. *super* illud 1. ad Cor. 1. *Non sint in vobis schismata*, ell, quando vel propter diversam fidei confessionem, vel propter diversam sententiam de agendis homines unius collegii se in diversas separant partes: secundum illud Isaiæ 22. *Secessus illorum David videbis quia multiplicata sunt*. Unde Oftien. in fumma dicit, quod schismatic ell, qui ab unitate per inobedientiam ab unitate ecclesiæ facit. Ancho. *in tab. de schisma*. dicit quod schisma ifiiste ifiiste fumpsit intendit hæresim: pro eo quod omnis schismaticus intendit fibi ecclesiam constituere & universalem impugnare, quæ una est. 24. *quæst. 1. Ioquitur*. unde pecat in articulum fidei, *& unam sanctam catholicam ecclesiam*.

Alphus *tab. & Anto. cap. 3. tod. tit.* dicunt schisma quadruplicter fumi. Et largiffime quidem omnes confituunt in peccato mortali dicuntur schismatici. 24. q. 3. *dicit 13. q. 1. apostolice*. 2. q. 7. *facerdotes*. Large dicuntur excommunicati. *xi. q. 3. cum excommunicato, & cap. fog.* Ex quibus aliqui pecant, aliqui non: licet hæc peccata non debent excommunicatio ferri, *de reff. fpo. litteras. de fent. excommunicationis*. Hi tamen funt a Deo & ab ecclesia feu cœtu fidelium divisi: fed quidam in peccato tamen a Deo & non ab ecclesia: funt enim existentes in peccato adhuc in communione ecclesiæ. Item excommunicati poffunt dici ifiiste divisi, quia facilius communicant peccatores quam excommunicati: ut in *c. cum desiderent 5. c. a nobis de fen. excom. & c. omnis de pani. & remiff.* Hi duobus modis capiendo, clarum ell quod papa non poffet accusari. ut supra dictum ell.

Simile dicuntur schismatici, qui conjurationes faciunt contra episcopum proprium. Et illi non funt fuspendendi secundum Innoc. & Oftien. *de sentent. excommun.* Item magis ifiiste schismatici dicuntur qui proprium episcopum eiciunt de fede episcopali, & eum fibi occupantes & se ordinantes faciunt factiones, & eum conflitutione 7. q. 1. *fcire*. 24. q. 3. *inter hæresim*. Et etiam hi cafus non conveniunt in papa.

Sed ifiiste schismatici funt illi qui dividunt fe ab unitate Romanæ ecclesiæ conflituendo fibi ecclesiam & ordinando clericos, & facerdotes, & faciendo fibi conflitutiones. 7. q. 1. *Nonnullos*. 24. q. 1. *Inquirit*. 24. q. 3. *inter hæresim*. Unde abb. in *c. ex fi clerici 16. tit. de judic.* dicit quod aut aliquis credit ecclesiam esse penes alterum tantum, quando aliquis a quo gerunt non fumuis pontifices, ibi ell esse schisma fine hæresi, allegat glo. singularem. 24. *quæst.* 1. §. 1. Aut credit ecclesiam poffe conflitere penes duos in foliidum: & ell schisma cum hæresi. Item in *tab. de schisma*. B de quo aliquid infra clarius dicitur. Glo. tamen 24. q. 1. in fumma dicit quod schisma non poffet esse hæresi nisi in fummo pontifice, fi duo contenterent & quilibet contenderet ecclesiam quod esse: & idem Milus *in verbo*, schisma. Quod ctedo, intelligi de schismate ifiiste fumpto: & idem abb. *in c. firmiffime de hæret.* Capiendo autem illi, de ultimo modo utrum papa poffit accusari schismatis, videtur quod non: quia non poteft legitimi separare ab unitate ecclesiæ, quia milius poteft a legito separari. Unde cum papa fit caput ipfius ecclesiæ (secundum quod dicit Oftien. & Sanctus Thomas *in epistola contra errores Græcorum. c. 66.*) non poteft in eum cadere hujusmodi schisma, hoquendo in uno vero, & indubitato papa. Item in eum, in quo & apud quem eft ecclesia (licet ell papa. 24. q. 1. *Inquirit. & c. dilicimus*) non dicit Oftien: imo per separationem ab eo incurritur fecundum fecundum illud Cypriani *in c. fiere. 7. quæst. 1.*

Quid dicendum? Clarum ell quod fi loquimur de schismate quod habet inclusam hæresim, poni dubitandum ell quod papa poteft accusari. *qu. ult. c. fi papa*, quando enim papa peccitur in fideiparate vel lover illud divina (e in quantum ell divina, non autem effet divina a fein quantum ell homo. Et per hoc refpondetur ad argumen. quod ideo papa non poteft ell schismaticus, quia non poteft ell se fcipfo divisus.

Et hoc etiam ponit expresse Petrus de Ancha. *in tract. de fchismate in 1. qu. in 3. chor.* ponendo exemplum in papa qui aliquid attentatet contra quasiner evangelia & contra decreta quatuor concilionum. Et allegat in exemplum quæ dicuntur *in c. quanto de confess.* per Innoc. *in 1. fent quæstion.* 25. *quæst. 1. & c. fiscut* 15. *dis. & c. 1. q. 1. c. ex ffilia*. & quod notatur *de fen. excomm. milli*. Cum ut ipse dicit, fint multa in quibus non habet potestatem: ut in Sperc. *in tit. de difpenfat. in §. nunc videtur per tonum illum §.* quia ex talibus redditur fuspectus de hæresi: ut *in c. Anthophanes 19. dis. & c. 1. q. 1. quidam*. ibi archi. *in verbo* errare: quia dicitur tunc errare cum aliquid flatuit contra articulos fidei, vel contra fitum universalis ecclesiæ.

Unde cum quæritur utrum ipse poffit accusari de schismate, considerandum ell quod fi capimus schisma largo modo, non fonat in hæresim, & in illo dicendum ell prout diximus de alio crimine notorio fcandalizante ecclesiam, de quo ell incorrigibilis: ubi volui quod fi fit tale fcandalum etiam extra fidem, poteft accusari, licet non degno.

Si vero capimus schisma ifiiste, tunc aut vult conflituere alium ecclesiam omnino fe dividendo ab ecclesia Romana, & illo modo fit schismaticus schismate quod fonat in hæresim: ut poteft poni exemplum secundum quod supra proxime diximus, & licus faciunt Græci: quia tunc ell hæresiarcha, & venit contra illum articulum fidei: *& unam sanctam catholicam ecclesiam*. ut dicit abb. *in tab. de schisma*, & Anto. de Ba. *tit. 1. c. 10. n. 1.* & idem abb. *inc. 22. fi clerici in prima. in 15. tit. de judi.* Et illo modo possumus dicere quod papa, quod schisma non ell fine hæresi: *ut in diffo c. inter hæresim*. Et illo modo dicit Hieron: nullum esse schisma quod non injuriam hæresis contingat, ut refert ab archiepiscopo videatur ecclesiæ. Et illo modo poteat accusari, quia hæretiicus. *c. fi papa*.

Si vero conflituit aliam ecclesiam, imo credit esse ecclesiam Romanam, quod fe (ut contingere poffet quando duo vel plures contendent de papatu: nam tunc quilibet contum credit mutatem ecclesiæ, & illam effe papa *c. 1. q. 1. nec impugnata* Romanam ecclesiam, & tales funt schismatici & non hæretici: ut dicit abb. *in d. tab. & Anto. in d. cap. 3.* illo cafu utrum poffit accusari de schismate, dico quod fi ell schisma inveteratum, illud transit in hæresim, quia tales videntur induere novum ritum prout diversum a ritu antiquo populi Christiani: videlicet contentio infinitæ hæreticorum ad duos capita velut monstrum: hoc ell ad duos summos pontifices & ad duos collegia cardinalium) nam non poffit esse illi unus. 7. q. 1. *fcilicet ff. Cornelius*, & Joann. 10. *Fadum ell unum ovile, & unus pafor*: ponit glos. in *c. de ordinatione de haer.* Et cum res inveterafcit: poffunt credere Christiani, quod papa non fit vicius Dei vicarius, & quod non gerat vicem Jefu Christi in terris, & parte derifum & vilipendunt eos fuos: nam una excommunicat & interdicit fuventes hæres, & effunt unus & propter hujusfecundi contrariatates fefquantur multi errores, maxime ex promotionibus episcoporum & aliorum prælatorum. Ita dicit Mathæus *in addition ad tract. schismatis*. Anto. de Ba. *in 7. argumentis pro parte affirmativa*. Et idem in *refpondione ad objecta*, vel dicitur quando schisma ell inveteratum, ell hæresis, & venit contra articulum, *& unam sanctam catholicam ecclesiam*. Nec ut ipse dicit, tuetur eos quod non credunt polle esse duas ecclesias, vel duos pontifices & duo collegia cardinalium, fed credunt esse unum, licet fit infinitatio de fulpicio: id ell an fit hoc vel illud: quia hoc ell illudcogi divinæ: ex quo tam longo tempore videm perplexitatem paffi funt, & divisionem nutriam fovere dicuntur, ut fixiratiius radicibus plus durare poffit. Unde propter pravam intentionem cum opere fcibiqnatio funt paniendi fuut hæretici, utpote qui de fafto non minus dividunt ecclesiam quam fi decerent poffe esse plures ecclesias *arg. c. magor 17. c. fi de hæres.*

Idem etiam dicit Goffre. *in 1. de fchisma*: *in fumma*: fcilicet quod fchisma radicatum ell hæresis. Idem etiam Raymundus de Penne-forti, quod fchisma quod diu duravit incidit in hæresim *in tit. de fchisma*. Idem etiam Oftien. *in fumma tod. tit. §. unde dicitur*. Et Item Abbatum in 3. *pars in 15. de pace orti. 6.* Idem etiam Petrus de Ancha. *in tract. de fchismate in 1. C. 3. q.* ubi non folum ipfos dicit esse fchismaticos, fed etiam omnes illi adhæretes ratione tam inveterati fchismatis: Et idem Petrus de Ancha. in repetione facta in concilio ad oratores regis in *3. chor.* allegat notata 24. *q. 1. non profitemur & c. ex can. qu. 3. inter hæresim*. Similiter tex. 24. *q. 1. ubi fama. & c. in nomine Domini*. 23. *dis.* Imo idem Petrus de Ancha. *in d. tract.* dicit tales in hæresim vel falsem in fuspicionem

Ut non possit schismatic esse hæresiarcha.

An papa possit schismatic esse.

haeresis incidisse. Et ad primisa de inveterato schismate, per illum text. *in nomine Domini*, 24. Gregorii XII. & Benedicti XIII. & Joannis XXIII. qui in concilio Constantiensi fuerunt privati tanquam nutrisores antiquati schismatis: licet Gregorius praetendendo cessisse. Et ita quod possunt etiam aequarum suspecti de haeresi ecclesiarum, poni Petrus de Ancha. de eis *in d. tractat. schismatis in 3. q.* ubi dicit quod hanc conclusionem visitis approbantur ibi fugitis collegiorum omnium magistrorum Theologiae, & doctorum juris canonici, & civilis civitatis Bononiensis, & universitatis Parisiensis. Et idem (quod possit papa accusari de tali schismate) ponit Egi. *in 3. p. pars in 1. sec.* fecundum dubium 40. dc. Et Rotellus *in sua monar. in qu.* An dignitas papatus semel quassata, possit perdi, *in 3. chap.* Et hoc modo possit limitari quod dicit abb. *in d. 1. ex d. clerici*, videlicet nisi esset schisma inveteratum. Et similiter dico, quod poterit accusari tanquam schismaticus si se papam contenderet credendo ecclesiam posse habere duos Romanos pontifices, quia effet haereticus, & necessario crederet duas ecclesias, contra illud, *Unam sanctam catholicam* *ecclesiam*. Ita dicit d. Anto. *in d. c. 1. de schisma.* & abb. *in d. cap. et si electiri*, ubi dicit fic intelligi glo. 7. q. 1. *non autem*.

Sed si non esset schisma inveteratum, & requisitus fuerit quicquid pollet ad tollendum schisma, & eius partus fuerit omnia, quae possunt fieri concremeicum concilium ordinaretur pro tollendo schismate, tunc non crederem posse accusari, maxime si non fuisset author exorsus schismatis. Facit quod dicitur quod schismatici non adeqnantes semper sunt punipiendi, sed non haereticus postquam est relapsus: ut dicit Aug. de Anco. *in dicti. tract. de papa*, qu. 25. *arc. q.* Sed si detrectaret federe schisma vel in hoc esset pertinaxis, fcu negligens, credo arguendo a minori, quod poset accusari per illam glo. *in d. c. 1. fi papa*, (ut dictum est lupra) propter scandalitatem universitatis ecclesiae. Et illud etiam videtur velle Rotellus *in qu.* An dignitas papatus semel quassata possit prodi, de quo vide quod dico infra. An papa possit deponi propter schisma. Iuno contra talem schismaticum potest imperator indicere bellum: ut ponit abb. Sicu. *in cap. sicut etc. de jure.* & idem Pe. de Ancha. *in regula accusatorum in 84. rol. in fi. de reg. jur.*

Sed contra illud quod dictum est lupra (quod quando schisma est inveteratum, transit in haeresim & de eo potest accusari) facit etiam quod dicit abb. *in nov. de schisma. in fi.* ubi quando quaeliq; est dubia de pontificatus, & maxime ex facto intricato & dionturno, exemplificando in schismate Joannis Gregorii & Benedicti, dicit quod tunc tales non essent excommunicandi, & ex iniquitate excommunionem & peccatum. *argu. 1. regula cr. 1. 2. de juris & facti ignor. & c. ad apostolic. de eis. excom. missis. & c. ad quorumdam de sonpli. in 6.* & idem refert ibi Joannes de Anna.

Hoc idem per plures rationes ponit archie. Flor. *in 2. par. summa in 11. 3. de superbia, 11. 11. 5. sed quid cum dos*, tamen ignorantia facit cum ignorantia juris: quia dubitabatur apud pertinaces an in electione Urbani VI. fuisset talis metus qui caderet in constantem virum & utrum fuisset purgatus. Et ibi ponit de Jacob qui cognovit Liam non juxtem pro Rachele uxore sua. Ponit quoque quando ignorantia facit vel potest excusat: & dicit quod illi qui habuerunt nouitiam & peritiam fudi & juris in filio schismate, fuerunt vere schismatici: & illi qui non ex conficientia, quia fic credebant, adhaerebant nunc nunc alteri folum dudi cupiditate reiym temporalium, non excusbantur a peccato: Et plus ponitur ad longum refert totam feriem illius schismatis.

Adde quod idem in fimili ponit Bal. *in 1. magnum in prior. C. de contra. & commis. fipu.* & Bart. *in 1. fi quis desponsavit fi. de novationibus*, & *in 1. fi cui de leg. 1.* & Dy. *in regula impetrare de reg. jur. in 6.* videlicet quod ubi est factum de longinquo & intricatum, quia existentia. Unde dicit Bal. *in 1. cum flatus, C. de ordi. iuqui.* quod tempore schismatis quis potest esse neutralis. Et idem Bal. *in cap. cum contingat circa fi. de rescript.* dicit quod quando ratio est obscura, & ambiguo parendum, & non cogitur quis praesiare praecipitem obedientiam, nec gratificari ancipiti via. allegat. cap. *Domino guerram, his finitur lex*, & inducit pro regulis qui sunt indifficpentes tempore schismatis.

Et idem videtur velle Abb. *in c. firmissime de haere.* in dicente fe papam & aliqui antipapam. Cujus dicta diceremus posse intelligi in duobus notiter in discordia antipapatus quorum uterque credit se papam: vel intelligi in persona illius qui post inveteratum schisma novitur aliumitur in papam ex una parte, qui non non fuvet schisma & propter factum intricatum credit illum fuisse verum papam in cujus locum ipse fuccessit, fed facit quantum est in se ad fendum schisma: & non in illis qui dis fterunt in schisma ex aliquis principibus adhaerentium & fubditorum qui propter factum intricatum credunt papam fuum esse verum, & indubitatum papam: ut dicit abb. *in d. c. firmissime de haere.* Et ita intelligit quod dicit Egi. *in ult. tractatu in prin. de fepul.* & Joan. de Ana. *in 3. p. de schisma.*

Qualiter autem etiam in illis admittatur excusatio, dic ut dicit cap. de Turrecre. (quis cardis mihi placet) *in 1. pars q. ii. c. 1. q. fi. prop. pa.* ubi ponit quinque veras propositiones quas optime probat: & reponder ad illas, qui fimiliter volunt tales adhaerentes, & fubditos excusari: vide eum in mmino.

Et etiam vide omnino archie. Flo. *in d. verb.* fed quid cum dos: ubi fimilliter in fin. ad propositum elicit plures alias conclusiones canonistarum Parisiensis approbatas per doctores totius universitatis: & ibi etiam de fententiis, & cenfuris quae fulminatae fuerant ab utraque parte contra alterum, dicit quod non erat curandae tanquam a non feo judice fulminatae.

Et ibi praeterea recitat quatuor documenta epistolem doctoris. Primum eft, quod inter homines epistolem obedientiae expedit cohaerer fententijs latis a fuo fuperiore credito. Et hoc primum placet ei: quia alias fequerentur multa inconveniencia & confusio magna. Secundum documentum eft de calibus relieriendi quae (de dispofationibus, & aliis in foro conficientie vel judicialis) quod poffunt homines fecundum credulitatem hae patria tenere, & leipfos quietare: neutrales autem poffunt recuriere ad ordinarios fuos, fed hoc ultimum de neutralibus non placet archiepiscopo. Tertium documentum (quod fimilliter non placet) eft, quod a quamcumque ecclesiam quis reteriatilius morem fervabit, fi non vult cuiquam effe gravi nec quemquam fibi: juxta illud Ambro. de jejunio. 22. *di. ca. ille.* Quod improbat ratione unitatis jurisdictionis, quae debet esse in uno, vel vero, vel praesumpto poni. a fuo ipso deriverur 2. q. ex. 1. *cap. loquitur.* Quartum documentum eft quod ubi homo nihil in fe fentit carnale vel tenebrofum, trahens eum ad tenebrofum illam partem vel illam, non debet fibi fervere fcrupulos. Quae omnia intelligit in dubio fchismate & non in evidenti, & eo quod clare a non paffionatis facile percipitur: allegat illud Pelagii. 1. q. 1. *c. fchisma.*

Et ad praemissa facit quod dicit Rofel. *in manu. in q.* Utrum papa poffit perdere dignitatem femel quoniam in *c. cher.* Qui allegando glo. 24. q. 1. *in summa* & glo. 3. *c. ne. can.* & 7. *cap. dedicatum* (quae voluerunt quod duobus contendentibus de papatu neuter fit fchismaticus) dicit quod eft contra text. *in cap. 1. de fchisma.* ubi Gaido & Odavianus qui contendebant cum Alexandro de pontificatu, fuerunt fchismatici, & Alexander non. Ideo dicit quod illi glo. debent intelligi quando quilibet de pontificatu contendent ex probabili dubio mouetur ad fe praetendendum papam, tunc enim quilibet excufatur a fchismate. *l. 1. §. caterum* (ubi bonuitera. *l. fi. de vim. infti. l. de cretis. §. ex cauffa. ff. de interrog. act. l. 1. quod fi fugitivus. §. apud Labeonem. ff. de adi. edic.* & videtur tex. *in 1. penul. ff. de adoi.* Et etiam fi ambo nullum jus habeent in papatu, probabiliter tamen arbitrarentur alter non esse, quod effet papa, in nullo delicto taliter jus papatus pro loquens deberet judicari. Et *ad d. c. 1.* refpondet quod ibi Alexander fuerit papa, & Odavianus & Gaido injuste fe opponebant, & ideo illi qui injuste fe opponebant, funt judicari fchismatici: quia non erat in eis aliquid probabile dubium quod ex aliquis principibus poffet effe papa: quia confiabat quod Alexander erat verus papa. Et idem allegat de Symmacho de quo 17. *di. §. hinc etiam.* Vobis tamen fcalter quod nunc non excufentur, quando monici non cauteri, & timentes ne deponantur protrahant. Vide eum late de hoc: & junge quod infra dico, Utrum papa poffit deponi propter fchisma.

Alioquin non effes verum quod dicit abb. quia fchisma inveteratum transit in haeresim: ut omnes volunt, & tex. & ibi doc. *in d. cap. inter haeretos.* Quod & ponit fanctus Aug. contra Cresconium grammaticum dicens: Inter fchisma & haeresim magis eam distinctionem approbo, qui dicitur fchisma effe recent congregationes ex aliqua fententiarum diversitate diffensio: nec enim fieri poffet nifi diverfum aliquid fequantur qui faciunt; haeresis etiam eft fchisma inveteratum.

Quionam Petrus de Ancha. multum exacte difcutiendo illum articulum in prima quaestione tractatus de fchismate, concludit tunc fuiffe verum fchisma, & ambos fuiffe fchismaticos propie. Et ibi refpondet ad glo. *in summa 24. qu. 1.* & ad rationem de excufationis varietatis opinionum, quod nulla poteft effe excufatio ibi plura dantur capita: nec excufat fi contatur quod verum eft in fide, allegat tex. *in cap. adnoscentes. 24. q. 1.* & ait, quod nec glo. loquitur in fchismate inveterato. Et per hoc patet quomodo debeat intelligi dictum abbatis. Item alio modo intelligit glo. quando duo de recenti funt cteati, & probabiliter dubitatur uter eorum fit papa. Unde patet quod debet abb. intelligi ut infra.

Imo idem Petrus de Ancha. eft de directo contra dictum abba. etiam respectu adhaerentium: nam per particularia confilia pertiffimorum virorum

A qui in ipfo fchismate fuerunt multum contrarii (ut patet ex Bal. *in 1. C. fi quis aliquem. proba. prohib.*) eos non excufat, ex quo duo inlpicienbante cagitia in ecclefia, contra illum fchismaticum & *nunc fanctam catholicam & apoftolicam ecclesiam*: & quia ifted judicium erat conciliii universalis five oecumenici: & ita etiam in fchismate inveterato qui non excufatur.

Seipfum limitat abb. *in c. quia diligentia de dec.* & dicit tempore dicti fchismatis fuiffe refponfum ad illum glo. *in summa 24. q. 1.* vt dixi fupra. Et ad illa addit que dicuntur fupra in quaestione, Utrum cardinales qui dilectfuerunt a Julio propric dicuntur fchismatici.

B Confequenter quero hic, quid fi Romani ad illo mitterent papam fchismaticum, utrum Romanus poffet primo ad ecclesiam & fimpliciter & immutatibus per Romanos pontifices concessis, vel faltem ab eis fufpendi? Hanc quaestionem ponit Albo. *in 1. Jufinem C. de facrofanct. eccle.* & dicit eam occurrifse da Bartolo, & ponit Joannis XXII. quia non papulus Romanus recepit Ludovicum de Bavaria qui fe gerebat pro imperatore contra procefiles Domini papae, & idem populus ac clerus. Ro. elegerunt in antipapam quemdam fratrem Petrum de Corbario ordinis minorum, a quo multi cardinales creati funt. Ubi etiam connumerat varia privilegia ecclesiae Romanae.

De quo fchismate multa fcribit Joannes Alvarus *in fua tractatu de planctu ecclesiae* & de Joan. XXII. qui ex his commotus voluit pirare tebem Romanam omnibus privilegiis faltem ad tempus. Et habito *consilio cum doctissimis viris* (maxime cum Olardo) fuit refponfum, quod non licebat, nec decebat, per ea tempora. Et hanc quaestionem bonas rationes: & funt de verbo ad verbum confilium Olardi &c. incipit, & circa. Et ibi concludit expedient ut Papa quod praedicetur omnibus, tales tanquam fchismaticos, potius quam Roma pertur privilegiis fuis. Et ibi dicit, quod licet fimilis poffit fuerit multotiens in urbe, nufquam reperitur quod per potentiam & adempticnem privilegiorum ceflaverit: fed femper fimiles fchismatici in feden intruit, fuerunt humano auxilio expulfi:

C Et addit ibi multa exempla: primum de Leone & Adriano, quando Carolus cepit Deliderium, vi et Longobardos & ecclesiam restituit. 23. *q. 8. horrens. & C. 3. di. Adrianus etcb.* 3. Item de Leone ab ejus expulfo & creato Benedicto: qui ab Othone poffea captus, miffus eft exul in Saxoniam 63. *di. in fynodo.* Item de Joan. XII. qui expulfus fuit per Crescentium patricium: quo fugato per Othonem tertium creatus fuit Gregorius V. qui creat de gente Othonis. Et poftea reverfo Crescentio Gregorius expulfus eft, & creatus Joannes episcopus Placentinus, quem Nicolaus quintus nuncupatus: qui per Othonem una cum Crescentio captus membratim laceratus fuit.

D Omnia ifta etiam refert Catal. in tract. fucto pro Joan. XXIII. contra Gregorium XII. poneat etiam de Guidone & Odaviano, qui injuste cathedram occupant: fuit autem Odavianus vocatus Victor, & vixit annis 9. mensibus 7. in cathedra: cui fuccessit Guido, qui vocatus fuit Pafchalis. Quorum facta damnantur de schisma. *cap. 1.* Similiter de Odaviano contra papam Alexandrum ponunt doc. *de stell. quia differtur.* Similiter de Roberto & Waldemaro fchismaticis: ut in *cap. 2 nobis de facra. non iteran.* Item Federicus primus contra Innocentium III. fchisma movit, & fimilitter

ter Otho quem Innoc. excommunicavat. Idem fecit Federicus III. contra Gregorium IX. qui per Innocentium IV. fuit in concilio Lugdunen. depositus: ut in c. ad apostolice de re jud. in 6. Ultimate posit de Ludovico rege & ecclesie feudatario: qui schismaticus adversus Joan. XXIII. insurgebat. Et contra eum multa adducit quæ accepit ex eodem Oldrado in d. consil. 62. & concludit, quod contra eum erat esse prædicanda & indulgentiæ concedendæ 2. q. 7. l. c. omnissimo.

Est quis voluerit habere notitiam omnium schismatum in veteri & novo testamento, videat Joan. Gerson cancellarium Parisiensem in primam partie sui tract. omnia connumerat. Et vide cardi. de Turrecre. qui enumerat 22. schismata quæ fuerunt in ecclesia in tract. schismatis. cap. 9. Habeo etiam I. tract. doctissimi viri, cujus nomen ignoro, in quo enumeratur 23. schismata.

Nec quia finis belli dubius est, omittit debet quin etiam perfoniatur eis opponentes. 2. q. 1. memor. & 7. 2. q. 8. omni timore. & hic promittitur falsos iuramentos moventibus pro fide bellum: & in cap. omnium. 23. q. 5.

Et quia ecclesia veritatem sequitur, semper vincit & prævalet in perpetuum. 5. Ecclesie. 3. & 4. & 8 di. cap. confurtado. Est enim fundata super solidam petram: & idco rotæ non poterit a q. 1. cap. Inquit. Et licet navicula Petri possit fluctuare, tamen non potest perire. 2. q. 1. non turbetur. Nam vera religio cælitus fabricatæ non potest: ut in epistola inter claras. Et schismatici licet interim vivant, tamen incrementa tamen habere non possunt, 9. q. 1. Nonnationis.

Idem etiam ponit quod ipse Oldradus, Joannes de Ana. & Sequitur in tra. de schisma. Et hujus exemplo allegat idem fuisse factum per Eugenium quartum anno Domini 1445. qui hortatus est Delphinum, ut faceret bellum contra Basilienses.

Et ad præmissa facit quod dicitur, quod papa non potest mutare Iubeat Iuam de Roma ad alium locum, quia mandatum Domini Iesu Christi in testamento translata fuit Roma. 1. q. 1. c. regnum. & fit ei certa præceptum Domini. Et hoc tenet archi. in d. c. regnum & in c. fundamento de elect. in. 6. & dicitur in cap. qu. 7. deferuntur. 9. q. 3. Facit tex. in cap. mutationes 7. qu. 1. & idem abb. in cap. per venerabilem qui filii fui legi. Et idem etiam tenet Oldram in t. par. lu. c. cap. 1. 1. qui dicit, quod ex sanctiuxerant a passione Domini, quando Iesus fuit translata Roman: septem enim annis fedit Petrus Antiochiæ, & 4. annis ante tenuit cathedram absque apostatione alicuius scribens de idco ecclesia Antiochena illis 7. annis habuit principatum super alias ecclesias. Et Albericus in l. qlioriffimo in prine. C. de summa Trin. ubi dicit, quod ubiquando de facto fuit translata: ut patet in Clementæ quinto qui transfulit eam ultra montes & ibi permansit longo tempore: propterea Ludovicus duc Bavariæ, pollens de gerere pro imperatore, fecit legem, quod non liceret transferre sedem de Roma. Sed ille Bavarus fuit tyrannus non imperator, ut tactum est supra: idco non potuit valere lex ejus & aliquod non valuisse, quia potuisset fieri in mossem alienam: ut dicit Petrus de Monte in t. q. fin a. manud. ad hoc c. per venerabilem de elect. Facit quod dicitur in c. cum ad verum. 96. di. & in c. ecclesia de capitis.

Et de illius tyrannide etiam ponit Alvarus de planctu eccle. in prin. operis. Qui etiam dicit ibidem in 31. arte quod licet papa non possit transferre sedem de Roma in aliam civitatem propter translationem Petri ad Romam quinde de Antiochia: ubi federat Petrus annis septem; in urbem Romam. 1. cap. regnum 1. q. qu. 1. (quia non est discipulus super magistrum. 14. qu. 1. cum bratissimus. nec servus major Domino Ino. Joan. 13. & majoris potestati semper est obedientiam. xi. qu. 3. qui resiliit, & cap. fili qui preaß) ob hoc tamen papa non cogitur flare Romæ: & hoc probat plurimis rationibus. Nec Roma civitate vel lege jurisdictionem recipit fed a Deo. 11. di. cap. 1. 21. di. cap. in novo, & 7. quæstio. Nec vocatur papa Romanus fed universalis ecclesiæ, quæ est ipsorum ejus sicut Christi. Large tamen recipit papa Romanus: ut in c. qu. 7. de juryis, & in auctoro. de ecclesiastiq. 11. in prin. §. 1. colla. 9. libi. sanctissimum seniorem Romæ papam, & 9. di. nullo. in prin. 22. di. cap. ad Romanum. Et dicitur Romanus pontifex. cap. 3. de cons. in 6. Et quantuncumque habet specialem episcopatum Romæ, & specialem ac determinatam diœcesim sicut aliuc quilibet præsul (in qua etiam facit limen vicarium, qui est vicarius episcopi Romani & non papæ: ut in cap. fin. de offi. vica. ubi de hoc) tamen est papa universalis ecclesiæ: quia licet dicatur Romanus pontifex, fonat tamen in plenitudinem potestatis universalis ecclesiæ: ut in c. ad honorem de sacro. & ufu pal. 2. q. 6. & quis pauperis, & c. qu. fin. Et quod dicatur Romanus pontifex licet ecclesiæ pontifex est tex. in c. in nomine Domini. 23. di. in prin.

Verumtamen fautes Grego. scribens Alexandrino patriarcha qui cum universalis ecclesiæ papam appellaverat, ex humilitate reciprocit. Pico non facit mihi hoc ultra dolcilim sanctitas vestra, quia vobis fulcratione, quod alteri pisiquam ratio exigit, præbetur. 99. di. c. ecce. Sic etiam ex humilitate loquitur in singulari: ut in cap. nihil de presbiter. De hoc tamen attum dicitur ecclesiæ ecclesiæ est ad Romanam ecclesiæ, quæ quomodo, vide quod dico infra in arti. Ana pap fit major concilio.

Et quo ad id quod dicat Albert. de Clemente V. quod de facto transfuisse fedem ultra montes, respondetur, quod non fuit proprie translatio: quia fedes Romana non fuit privata fua principatu, & conflitio, sed illic facta prædes Avenionensis, fed tantum dicitur non fecisse residentiam in ecclesia Romana. Unde legitur in vita Gregorii XI. quod cum argueret requemdam prelatum quare non redideret in ecclesia fua, ille respondit; & tu pater fanctæ, quare non redides in ecclesia tua? loquens de Romana ecclesia: quæ de re e Gallia ad idem redita, & c. Et certum est absque dubio: ex quo habetur, quod licet traheret moram in Gallia, non tamen ob id diœbatur fedes Romana transfuta Avenionem.

Ego tamen non credo simpliciter verum quod dicit Alvarus (quod licet non possit fedes Romana alio transferi, non tamen proprietas eligitur papa fluta Roma) quando pontifices vellent perpetuo flare abentes & trahere moram alibi quam in urbe: tum ad periculum schismatis vitandum: ut dictum est de Bavaro supra, cujus tempore papæ diutinam abfentiam cautatum est schisma: tum quia virtualiter & per indirectum esset transferre fedem: quod fieri non potest, ut dictum est. Item quia de quibuscunque episcopus & archiepiscopus tenetur redidere in ecclesia sua: ut in c. ex tua, & c. qualiter de clerici. non reff. Et cardinalis ob non redditionem in ecclesia & parochia fua (quia quinquennio fuerat abfens) a concilio depositus: ut in c. ex gestis rei. in. 6. Et pari & papa in partibus hic ad ad hoc est quod dicitur in d. epistola, inter claras in ver. nititur.

Et quod non possit fedes transferi de Roma potest Pe. de Monte in fua nonar. in fine prima qualitatis: quidcis, quod si propter aliquam rebellionem populi Romani vel incutiu hostium, aut aliquam probabilem causam papa vellet se perfonaliter cum curia fua ad alium locum transferre, hoc posset: & subjicit, quod ipse fedes Romana ecclesia faltem potestative. Quod ultimum voluit Alvarus de planctu eccle. in 30. qu. qui adducit ad hoc. 2. q. 1. c. quandoquidem. Et ecclesiam Petrus reprimetur, non papam: ut ibi. Et papa fuscitetur eff Christi, non ecclesia: ut in c. 3. de homi. in 6. Unde vacante papam non fuccedit ecclesia. in 6. Romana de elect. 11. cap. omnis. 2. q. 8. Et ecclesia Petro, non è contra. 19. di. ita Dominus, & c. fundamento de elect. in 6. Petrus autem a petra Christo fuere quam fundata eff ecclesia dictus eff, non Christus a Petro d. c. ita Dominus.

Ecclesia enim non dicitur de partibus vel muris, fed eff collectio catholicorum, & infideli. diff. 1. cap. ecclesia. Et ecclesia eff corpus Christi mystium 23. q. 5. de Ligurius, & 1. q. 7. quemadmodum. Unde talis ecclesia eff, ubi eff papa ejus, fcilicet papa: ad hoc eff quod dicitur in c. qu. 7. poll fonem. de juryis, quod ipsi funt limina apostolorum, ubi papa. Et ad premissa facit glo. in capanonis. 21. di. ubi dicit, quod ubi funt boni, ibi eff ecclesia.

Ad idem Oldra. in diff. consi. 62. & Albericus in d. l. jubemus ubi videntur fentire contrarium, quod propriæ intelligatur de ecclesia in urbe propter adhesionem Romanæ: nam licet universalis ecclesia unica fit & individibilis 23. q. 3. Inquirit; tamen voluit obtinere eff de Romana, quod diffingualar inter diffinitiones. Et quod fit terms de ecclesia materiali quæ eff in urbe, quæ eff caput omnium aliarum 22. diff. præcepto. 3. q. 6. dudum. 22. diff. 1. Romana. diff. c. beati. C. 1. regnum & cap. quemadmodum: licet juri infinita quæ semper de Roma loquuntur: allegant in simili. cap. cum clerici de verbo. sig.

Sed hoc quod ipse dicunt (quod Romana ecclesia materialis fit caput) posset concedi, cum agitur de materiali ecclesia, per dicta jura; prout poterat intelligi in civis illi est eas quallio, An possit ad urbe auferri omnia privilegia. Ubi autem non convenit materie subjectæ, quod Romana ecclesia accipiatur pro materiali, tunc fecus: ut patet in exemplo, ad Romanam ecclesiam omnes oppressi confugiunt & appellant: ut in cap. ad Romanam. 2. q. 6. Et cum dicitur, quod ecclesia Romana nunquam erraret, fed semper immaculata permanit Domino concedente & beato Petro apostolo &c. (ut in cap. hæc eff fidei. 24. q. 1. C. 1. cum bratissimus) & quod ecclesia Romana a nullo potest vocatis in judicium (in cap. qua traditione. 22. diff. & in c. cum. 16. q. 3. cum fimili.) non posset intelligi de ecclesia materiali, nec de patriarchica ecclesiæ, fed de papa in quo repræsentatur universalis ecclesia, ut dictum est.

Sed quo ad id quod dicit Pe. de Monte quod papa propter incursum hostium & alium probabilem causam, posset relinquere Roma & transferre ad alium locum cum fua curia, reprobat Feli. in pastoralis. dum in d. loco ad Petrum de Monte. Qui dicit quod hoc ipse non admittit, cum papa non debeat deleverte ecclesiam fuam propter timorem mortis secundum admonitionem tactam in cap. per venerabilem qui filii fui legi. ibi, vado Romam iterum crucifigi: & idco dicit, quod papa propter periculum

Ana pap posset transferri in alio locum.

Et dic ecclesia materialis, ut ecclesia, ut ecclesia, ut ecclesia

ffa. 22. & & ideoui tafium est, non potest ab aliquo mutari vel transferri ex quacumque causa. Sicut nec summo facerdoti licuit templum facere alibi: quoppopter petiuit Eliachim in Ægypto templum facere similé Ierosolymitano, ut refert Josephus. Unde dicit archi. ubi supra, quod sine assensu generalis concilij super hoc specialiter conuocandi & per relatione super hoc inuocata non esset translatio hæc facienda: quia non nisi contraria Dei iussione mutandum est quod semel iussit: cum nec propriæ transgressionem, nec propter captiuitatem populi Dei per 70. annos licuerit locum templi quem Dominus elegerat immutare. Nec est simile de mutatione sedis ex Antiochia: quia Petrus elegerat Antiochiam meto propio: Nec enim est similie de mutatione fedis imperialis: quia ejus potestas est a populo. *infra. de pœna nec. cap. cr. in. §. fed quod principi.* Et quod non possit transferri, conclusum doc. *in d. fundamento*, vide Joan. An. *in decretis in mercurialibus.*

Quando Romana ecclesia Romanorum Pontificum Hierosolymitanæ principatum.

SEd hic quæro utrum ecclesia Romana semper habuerit principatum? Et videtur quod non: quia post ascensionem Domini fuit subjecta aliijs ecclesiis, nec habuit principatum omnium ecclesiarum, nec a collegio apostolorum, sed tantum a beato Petro per translationem de Antiochia: *ut in cap. regnum. 24. q. 1.* Item ecclesia Ierosolymitana videtur habuisse primatum: quia post passionem Domini Petrus manfit Ierosolymis quatuor annis: & ibi illo tempore Jerusalem habuit primatum: postea fuit Petrus Antiochiæ annis septem: ergo non videtur, ecclesiæ Antiochenæ subjecta erat ecclesiæ Romanæ.

Sed dic quod ecclesia Romana habet principatum a Deo & non ab apostolis: ut est *text. in cap. confessaffa. 22. di.* Et ad id quod dicitur de Ierosolymitana, dic quod ibi nullam fedem Petrus elegit sed primo. Antiochiæ: postea autem jubente Domino transfulit primatum Romam, tanquam is qui primatum tenebat inter apostolos: *ut in d. cap. Jerusalem, & in c. matrimonio. 7. q. 1.* Ita dicit Ockam *in 1. prima par. c. 21.* ibi vide eum, qui plura addocit. Et pro hoc est *text. in. quæstio. 21. d. 5. in d. omnes & in c. ad Romanam. & in c. decretum juncto c. sequen. 3. q. 6. c. dudum. 3. q. 6. c. nemo 9. q. 3. c. cuncta per mundum. c. regnum 24. q. 1. cum multis sectis.* Et vide archie. Flo. *in 3. par. sum. tit. 3. c. 5. §. septima & ultima. pagina 8.* de indiis. *in sum.* An papa fit major concilio. Et ad hoc etiam est extravagans Bonifacij VIII. *incipit* sacrosancta Romana ecclesia, quæ disponente Domino super alias orbi orbarie obtinet principatum.

Q Væro hic ulterius, utrum potestit papa cessari de apostolatu. Et primo videtur dicendum quod non: quia nullibi reperitur jure cautum quod papa possit de hoc accusari. Qui minus *text. in c. si qui peccunia. 79. d.* qui vult ejici omni canonata apostolatum, intelligit de intrusio fine canonica & concordi electione: ergo videtur, quod papa quando est in capitulo pontificum pacifica papatus, non possit accusari de apostolatu.

Sed to concludendo dic secundum Iano. & glo. *in c. de apostatis*, quod triplex est apostasia. Una est irregularitatis, scilicet cum quis a statu religionis recedit: de qua *in c. de apostatis*: & notatur *de tempo. ordi. c. ex parte.* Et ista fit multis modis: ut diuinitendo tonsuram vel coronam, accipiendo uxorem, abjiciendo vestem religiosam vel clericalem, redeundo ad secularium. *20. q. 3. c. 2.* & *c. 3. 27. q. 1. omnes & in c. 1. de apostatis.* Unde dicitur Prov. 6. *Homo apostata vir inutilis, gradiitur cum perversis, annuit oculis, terit pedes, digito loquitur, pravo corde machinatur malum, & omni tempore suscitat dissensiones.*

Secunda apostasia est inobedientia: scilicet quando quis transgreditur præceptum prælati facta canonica non obedit. *5. q. 4. alienis. de maio. & obedit. quis.* Et intelligo quod non obedit, non quia non credit esse obediendum: aliquin esset hæretica & schismatica. *19. d. nulli. & potest ab. in c. quæ. de juramento.* & diximus supra in arti. Utrum cardinales possuerint subtrahere obedientiam papæ. Illis duobus modis dic quod papa non potest accusari, quia non habet superiorem eorum quo possit accusari: *ut in c. licet de electi.*

Tertia est apostasia perfidiæ, quando quis recedit a fide: *ut in c. 1. 24. q. 3.*

Et isto ultimo casu potest accusari tanquam infidelis. *19. dist. catechumenus, & d. cap. 8. papa.* & de illa apostasia loquitur textus. *C. de apostatis*, de condam Bar. ibi. Facit quod dicit Ollen. & refert Joan. de Anas. *in c. 1. de apostatis.* quod ibi putuntur ut hæretici: quia fuit vere hæreticus, cu quod recesserat a fide: & habuerat tanta pena de hæretica loquentia. Et ad hoc est bonus *text. in tit. fi. C. de apostatis.*

Item ficut hæreticus, potest etiam apostata a fide accusari post mortem & ejus memoria damnari dummodo fit intra quinquennium: *ut in l. 1. C. eo.* Ubi dicit Bar. quod jura fonantia, quod hæreticus potest damnari post mortem, debent intelligi, nisi do intra quinquennium de hæresi cognoscatur: quod dicit menti tenendum propter inquisitores qui publicant bona: sic tamen quod defuncti quid obiervent. Tu vide dicta *in cap. 3. de præscrip. in 6.* secundum Joan. de Ana. ubi videtur quod etiam post quinquennium quod teneat mentiri: quia Salienus idem vult quod Bar. *in d. C. de apostatis.* Facit quod dicitur supra. Et quibus casibus potest congregari concilium: ibi dicitur, quod quando opportunitas excepto jure diuina vel naturali, per quam cortur inhabilitas & impeditur jus possidendi, illa potest obijci: puta quo ad exceptionem jeri diriminqued est hæreticus, Judæus, pagianus: quo ad exceptionem vere juris naturalis, quod est injuria, furiosus, mulier, & similes.

Ex quo patet, quod si potestatis talis exceptio opposita electio nondum recepta, & in indiuiduo electio & recepto (ut voluit in quæstione, Utrum ratione dominiae per papam commissæ, quia vendit ordines & benefitia, habeatur sufficiens causa ad congregandum concilium: & in quæstione, Quis congregat concilium) videtur quod etiam de talibus potest accusari: quia talet exceptiones jubiciunt electionem, & dicunt illum non esse papam: & tunc tractatur causa papatus: *ut in c. fi dun. 79. d.* & judex eft concilium, ut ibi. Unde videtur dicendum quod licet accusarde hæretij, ita etiam accusari potest, quod est Judæus & leuat ritus Judæorum, vel quod est paganus, & consequenter de apostasia & perfidia: & similiter quod est furiosus vel mulier: quia illa vulnerant titulum papatus.

Nec obstat. *c. si qui peccunia*: quod videtur velle, quod non debeat accusari sed ejici omni conato. Quia ad illum tex. respondeo, quod loquitur in illo qui propria temeritate se intrusit in pontificatum sine aliqua cardinalium electione: talis enim debet ejici non accusari ex quo notorie est intrusus. *Facit c. in nomine Domini 3. q. 6.* & expresse dicit tex. in *§. pastes. 3. q. 1.* qui tex. manifestat, quod *cap. si qui peccunia*, loquitur eo tantum casu quo fedes apostolica per violentiam occupatur. Unde non potest ille tex. induci ad probandum, quod electio papæ per simoniam facta fit nulla, quia requisiti etiam violentam occupationem: quod nota ad opinionem Epi. quam pro ea retuli in illo articulo. An papa illaqueatur crimine simoniæ vendendo benificia.

Et ex illo tex. *c. si qui peccunia*, colligitur nunum, quod non folum apostaticus dicitur ille qui deviat a fide & alijs modis supra expressis, sed etiam dicitur apostaticus ille qui se intrudit in pontificatum per violentiam illum occupat: quia ut dicit tex. *in §. pastes*, non inventur judex qui illum apostaticum possit excludere. Et tali enim intrudentes agnitur, quod male fentiat de fide; & ideo jura appellant eum apostaticum. Et ita videtur velle Joan. de Ana. *in tr. de apostis.* dum allegat tex. illum *si qui peccunia.*

Et in intellectu illius tex. dicit ibi Egi. quod alijqui intelligunt illum loquit. de electione facta per mata. juteelligitur de gratia ad extra dedata per pactum vel conventionem, dando vel recipiendo, vel promittendo alicujus peccunia, vel rei temporalis, vel faveratis vel hæretij temporalis. Unde dicit intelligi de illa humana gratia quæ alias electionem vitiaret: juxta notata *tex. fi. de firmat. ex. pacta. de electi.* & maxime quia quo ad hoc non reperitur aliquid specialiter statutum in electione papæ: & quia illa verba, *humana gratia*, non funt in c. in nomine Domini, sed sunt addita per Gratianum *in d. c. 1. de pacis pacis.* Et ex prætitio inferit illud quod *pacis* dicit, quod electio papæ facta per simoniam est nulla.

Et per hoc idem Egi. *in c. in nomine Domini 3. q. 6. in verbi*, secundo quæstione, *in prædito. §. quod fi pœna*, quæstit istum verbum, *vitiatur*, in illo verbo, pontium intelligatur de electione facta a cardinalibus: referetque aliquos dixisse quod non: quia electio a cardinalibus, si habet duas partes, nulla potest opponi exceptio quia *vitiatur* in ipse dicit, quod debet intelligi generaliter: videlicet, per cardinales, sive per alios fuerit celebrata electio: sed fi per cardinales fit celebrata, tunc fi per fedationem, imperdimentum aut per simoniam contra decretum illius tex. erit nulla: & quod tenentes contra decipiantur, quia adhuc non emanuerat *c. licet de electi.* Sed fi per alios quam per cardinales fuerit celebrata, tunc omni casu erit nulla, etiam si impedimento & simonia cessaffent.

Et ex illis videtur, quod etiam ille qui est electus a duabus partibus cardinalium per simoniam dictatur apostaticus: & quod juxta omnia jura alias supra relata, quæ appellant simoniam hæresim, fidelis & propitus dicetur hæresis illa simonia, quæ esset commissa in electione papali: ex quo (ut supra dictum est) apostatæ a fide ponuntur ut hæretici, quia vere sunt hæretici. Nisi tunc dicemus quod illud verbum *apostaticus*, ibi in tex. potium fuerit ad exaggerationem & detestationem criminis, non quod proprie dicatur apostata, quia vere non erat in fide.

Item facit tex. ibi, dum dicit, non apostolicus sed apostaticus habeatur: non dicit quod vere fit apostaticus. Et fimilitudo utitur tex. *in c. 1. eadem di. 79.* Sed Gratianus *in §. hæ autem*, vocat apostaticum per apostasiam electum. Et sic videtur quod ille tex. c. si qui peccunia, non loquatur de apostatico proprie, sed quia ita detestationem vocet. *Ind in §. pastes 3. q. 1.* simpliciter appellatur apostaticus.

Sed

A *ex 3. 27. q. 1. omnes & in c. 1. de apostatis.* Unde dicitur Prov. 6. *Homo apostata vir inutilis, gradiitur cum perversis, annuit oculis, terit pedes, digito loquitur, pravo corde machinatur malum, & omni tempore suscitat dissensiones.*

Secunda apostasia est inobedientia: scilicet quando quis transgreditur præceptum prælati facta canonica non obedit. *5. q. 4. alienis. de maio. & obedit. quis.* Et intelligo quod non obedit, non quia non credit esse obediendum: aliquin esset hæretica & schismatica. *19. d. nulli. & potest ab. in c. quæ. de juramento.* & diximus supra in arti. Utrum cardinales possuerint subtrahere obedientiam papæ. Illis duobus modis dic quod papa non potest accusari, quia non habet superiorem eorum quo possit accusari: *ut in c. licet de electi.*

Tertia est apostasia perfidiæ, quando quis recedit a fide: *ut in c. 1. 24. q. 3.*

Et isto ultimo casu potest accusari tanquam infidelis. *19. dist. catechumenus, & d. cap. 8. papa.* & de illa apostasia loquitur textus. *C. de apostatis*, de condam Bar. ibi. Facit quod dicit Ollen. & refert Joan. de Anas. *in c. 1. de apostis.* quod ibi putuntur ut hæretici: quia fuit vere hæreticus, cu quod recesserat a fide: & habuerat tanta pena de hæretica loquentia. Et ad hoc est bonus *text. in tit. fi. C. de apostatis.*

Item ficut hæreticus, potest etiam apostata a fide accusari post mortem & ejus memoria damnari dummodo fit intra quinquennium: *ut in l. 1. C. eo.* Ubi dicit Bar. quod jura fonantia, quod hæreticus potest damnari post mortem, debent intelligi, nisi do intra quinquennium de hæresi cognoscatur: quod dicit menti tenendum propter inquisitores qui publicant bona: sic tamen quod defuncti quid obiervent. Tu vide dicta *in cap. 3. de præscrip. in 6.* secundum Joan. de Ana. ubi videtur quod etiam post quinquennium quod teneat mentiri: quia Salienus idem vult quod Bar. *in d. C. de apostatis.* Facit quod dicitur supra. Et quibus casibus potest congregari concilium: ibi dicitur, quod quando opportunitas excepto jure diuina vel naturali, per quam cortur inhabilitas & impeditur jus possidendi, illa potest obijci: puta quo ad exceptionem jeri diriminqued est hæreticus, Judæus, pagianus: quo ad exceptionem vere juris naturalis, quod est injuria, furiosus, mulier, & similes.

Ex quo patet, quod fi potest talis exceptio opposita electio nondum recepta, & in indiuiduo electio & recepto (ut voluit in quæstione, Utrum ratione dominiae per papam commissæ, quia vendit ordines & benefitia, habeatur sufficiens causa ad congregandum concilium: & in quæstione, Quis congregat concilium) videtur quod etiam de talibus potest accusari: quia talet exceptiones jubiciunt electionem, & dicunt illum non esse papam: & tunc tractatur causa papatus: *ut in c. fi dun. 79. d.* & judex eft concilium, ut ibi. Unde videtur dicendum quod licet accusarde hæretij, ita etiam accusari potest, quod est Judæus & leuat ritus Judæorum, vel quod est paganus, & consequenter de apostasia & perfidia: & similiter quod est furiosus vel mulier: quia illa vulnerant titulum papatus.

Nec obstat. *c. si qui peccunia*: quod videtur velle, quod non debeat accusari sed ejici omni conato. Quia ad illum tex. respondeo, quod loquitur in illo qui propria temeritate se intrusit in pontificatum sine aliqua cardinalium electione: talis enim debet ejici non accusari ex quo notorie est intrusus. *Facit c. in nomine Domini 3. q. 6.* & expresse dicit tex. in *§. pastes. 3. q. 1.* qui tex. manifestat, quod *cap. si qui peccunia*, loquitur eo tantum casu quo fedes apostolica per violentiam occupatur. Unde non potest ille tex. induci ad probandum, quod electio papæ per simoniam facta fit nulla, quia requisiti etiam violentam occupationem: quod nota ad opinionem Epi. quam pro ea retuli in illo articulo. An papa illaqueatur crimine simoniæ vendendo benificia.

Et ex illo tex. *c. si qui peccunia*, colligitur nunum, quod non folum apostaticus dicitur ille qui deviat a fide & alijs modis supra expressis, sed etiam dicitur apostaticus ille qui se intrudit in pontificatum per violentiam illum occupat: quia ut dicit tex. *in §. pastes*, non inventur judex qui illum apostaticum possit excludere. Et tali enim intrudentes agnitur, quod male fentiat de fide; & ideo jura appellant eum apostaticum. Et ita videtur velle Joan. de Ana. *in tr. de apostis.* dum allegat tex. illum *si qui peccunia.*

Et in intellectu illius tex. dicit ibi Egi. quod alijqui intelligunt illum loquit. de electione facta per mata. juteelligitur de gratia ad extra dedata per pactum vel conventionem, dando vel recipiendo, vel promittendo alicujus peccunia, vel rei temporalis, vel faveratis vel hæretij temporalis. Unde dicit intelligi de illa humana gratia quæ alias electionem vitiaret: juxta notata *tex. fi. de firmat. ex. pacta. de electi.* & maxime quia quo ad hoc non reperitur aliquid specialiter statutum in electione papæ: & quia illa verba, *humana gratia*, non funt in c. in nomine Domini, sed sunt addita per Gratianum *in d. c. 1. de pacis pacis.* Et ex prætitio inferit illud quod *pacis* dicit, quod electio papæ facta per simoniam est nulla.

Et per hoc idem Egi. *in c. in nomine Domini 3. q. 6. in verbi*, secundo quæstione, *in prædito. §. quod fi pœna*, quæstit istum verbum, *vitiatur*, in illo verbo, pontium intelligatur de electione facta a cardinalibus: referetque aliquos dixisse quod non: quia electio a cardinalibus, si habet duas partes, nulla potest opponi exceptio quia *vitiatur* in ipse dicit, quod debet intelligi generaliter: videlicet, per cardinales, sive per alios fuerit celebrata electio: sed fi per cardinales fit celebrata, tunc fi per fedationem, imperdimentum aut per simoniam contra decretum illius tex. erit nulla: & quod tenentes contra decipiantur, quia adhuc non emanuerat *c. licet de electi.* Sed fi per alios quam per cardinales fuerit celebrata, tunc omni casu erit nulla, etiam si impedimento & simonia cessaffent.

Et ex illis videtur, quod etiam ille qui est electus a duabus partibus cardinalium per simoniam dictatur apostaticus: & quod juxta omnia jura alias supra relata, quæ appellant simoniam hæresim, fidelis & propitus dicetur hæresis illa simonia, quæ esset commissa in electione papali: ex quo (ut supra dictum est) apostatæ a fide ponuntur ut hæretici, quia vere sunt hæretici. Nisi tunc dicemus quod illud verbum *apostaticus*, ibi in tex. potium fuerit ad exaggerationem & detestationem criminis, non quod proprie dicatur apostata, quia vere non erat in fide.

Item facit tex. ibi, dum dicit, non apostolicus sed apostaticus habeatur: non dicit quod vere fit apostaticus. Et fimilitudo utitur tex. *in c. 1. eadem di. 79.* Sed Gratianus *in §. hæ autem*, vocat apostaticum per apostasiam electum. Et sic videtur quod ille tex. c. si qui peccunia, non loquatur de apostatico proprie, sed quia ita detestationem vocet. *Ind in §. pastes 3. q. 1.* simpliciter appellatur apostaticus.

Sed

An papa possit accusari apostaticus.

An intrusus in papatum dicatur schismaticus.

An papa possit accusari.

Quando Romana ecclesia Romanorum Pontificum Hierosolymitanæ principatum.

An papa possit accusari.

Sed quidquid sit, quia opinio Egidii non tenetur, sed glo. ibi, si sequamur alium intellectum, erit apostaticus ille qui erit ordinatus a non cardinalibus: qui vere videtur suspectus de hæresi maxime hodie per tex. *in c. liceat de electi.* Et de intellectu Egidii vide quid late dico in arti. Utrum cadat simonia in papam, & utrum valeat electio facta per simoniam. Et vide omnino illum tex. *in §. pater. 3. q. 1.* ubi simpliciter appellat apostaticum illum qui violenter occupat papatum, & ille §. *in verſ.* illi ergo, multum probat opinionem Egidii: quia loquitur alternative. Sed conjungendo cum fine, videtur quod non sufficiat sola simonia, nisi intervenerit violenta occupatio. Et de intellectu illius tex. etiam dicitur infra in quæstione, An papa sit major concilio: & supra in quæstione, Vacante sede ad quem spectet electio papæ, ad concilium-ne an ad cardinales quando est privatus: & in quæstione, An cum papa possint committi simoniam sit congregandum concilium: & quæstione de papa, quando esset fudus sufficiosus vel inutilis: & alia quæstione de defectibus papæ in electione ex quibus potest congregari concilium.

A Sed hic consequenter quæro utrum papa possit accusari quod sit laicus vel quod habeat uxorem & sic de similibus defectibus insurgentibus ex jure positivo. Et die quod non (quia & Petrus erat conjugatus, quando fuit constitutus pontifex, ut dicit abb. *in c. licet de electi.*) nisi ratione scandali in ecclesia generati, & quando nolet ordinari: quia postquam est in quasi possessione pontificatus, non potest ei opponi aliqua exceptio, nec de aliquo accusari per quod dedocatur impedimentum consurgens ex jure positivo: quoniam ex quo ipse est papa formitter electus, & in possessione papatus, est supra jus & non ligatur jure positivo. *c. propositi cum materia de concesi. preben.* nisi ut dixi, esset scandalum exortum & adesset incorrigibilitas. Et ideo in similibus casibus erit dicendum, sicut dictum est de aliis criminibus in genere, quando est incorrigibilis & scandalizatur universalis ecclesia. Et de aliis exceptionibus, quod sit laicus, vel uxoratus dictum est supra de quo plene per hoc, *in d. c. licet & in cubi periculum in §. cæterum de electi. in d. & in cle. ne Romani ex. ti.* & post glo. *in c. si quis peccauit. 79. di.*

A. Papa potest accusari de hoc quod est laicus vel uxoratus: & de aliis defectibus juris positivi.

B

Libri octavi Finis.

DOMINICI JACOBATTI CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS DE CONCILIO.

LIBER NONUS.

Ex quibus causis & quando possit papa deponi.

NUnc successive quæro, ex quibus causis possit papa deponi. Et primo de hæresi proprie loquendo. Quæ autem sit hujusmodi hæresis, vide glo. & doct. *in c. firmissime de hæres.* & glo. & doct. *in §. quia non 24. qu. 1.* Sic enim depositus legitur Alchimus summus sacerdos, quia coinquinatus fuerat sacrificiis Gentilium *1. Maccab. 24. c.*

Super quo die quod ant papa est notorius hæreticus & damnata hæresi (quæ quando fit diximus supra) & monitus non cartat desistere: & tunc non indiget depositione sed tantum declaratione ipsum esse a jure privatum: ut dicit Rosellus *in monar. sua in tract. conc. in 5. char.* ubi dicit quod ita intelligit *c. Achatius 24. q. 1.* ubi Achatius non diffiebatur errorem suum, vel erat ita notorius, quod non erat aliqua defensio *c. olim de re judi.* Unde tunc declaratur incurrisse penas a jure inflictas contra hæreticos *c. cum fraternam de cle. Et idem* ponit Egi. *in c. ejectionem 79. di.* qui dicit, quod talis sic notorius, & monitus & incorrigibilis non damnatur per concilium, sed ipso facto fuit damnatus divinitus per os apostoli: & est præcisus ab ecclesia: et *in d. cap. Achatius*, & desinit esse caput ipsius ecclesiæ. Unde dicit, quod tunc concilium generale habet super his inquirere veritatem: & si reperiret eum hæreticum notorium inemendatum, habet curare, quod tota ecclesia recedat ab eo tanquam ab ecclesiæ reprobato & ejecto: & potest præcipere, quod nullus participet cum eo: ut dicit Hugo *in c. Anastasius 19. di.* Et ultra habet curare, ne greggem Domini inficiat, ut perpetuo iaviteur ad pœnitentiam peragendam: ut *in c. excommunicamus. §. si qui autem de hæres.* vel si in errore adhuc pertinaciter perseveret, forsan finaliter ex ordinatione concilii debebit degradari & tradi curiæ seculari: juxta notata *in c. cum non ab homine de judi. & in c. degradatio de penis in 6.* Et respondet dando intellectum tex. *c. ejectionem 79. di.* idem Egid. (dum vult ille tex. quod ejectionem summorum pontificum Dominus sibi reservavit) quod non propterea concilium isto casu eum ejicit, sed jam ejectum declarat, ex quo deficerat esse papa: quia jam nudatus non exuitur. *c. frequentes de rest. spolia. in 6.* Et idem dicit, quod in nullo casu imaginabili & ex nulla causa possibili quantumcunque magna papa quandiu est verus papa; potest per quemcunque deponi vel ejici.

Hanc etiam conclusionem reperio per omnia positam in quibusdam allegationibus factis pro Eugenio quæ incipiunt, Etsi plurimi: cujus authorem ignoro, credo autem quod fuit Petri de Monte. Et probat per verba tex. *d. c. nunc autem 21. di. in pluribus partibus, &c. annus 5. qu. 3.* & authoritate S. Thom. *in 4. sent. d. 39. ad qu. de pœna correctione.* Ad quod facit quod dicit Bal. *ind. superpta C. de precibus imperat. offe.* ubi dicit quod papa a nemine cogitur, etiam si dicatur hæreticus. allegat 21. *di. ex quo traditione.* Et facit quod ponit Albericus de Rosate *in rub. de hæres.* in illa quæstione, Utrum hæreticus possit capi propria authoritate.

Subjungit tamen idem Egid. quod de vero papa falsæ de hæresi accusato cognoscit concilium, ut absolvatur vel purgetur si reperitur innocens: pro quo adduce tex. *in 5. libro etiam di. 17.* ubi tu reperitur falsum in Symmacho. Sed si per falsos testes probatur nocens, cum sit innocens, & catholicus, si fetatur sententia condemnatoria per concilium ex falsis probationibus, talis sententia tanquam erronea non transibit in rem judicatam, nec habebit vim depositionis, licet forsan pro veritate habeatur *l. penult. ff. de judic. & pu. l. imperium ff. de statu homi. l. res judicata ff. de regu. ju.* allegat simile de matrimonio *in cap. literas de rest. spolia.* Et, *cap. latere & cap. consanguinei de re judi.* dicit, quod si papa in conspectu concilii perseveret in errore, non est verisimile quod concilium generale debeat errare in fide, sed si ipse confiteatur fidem catholicam, & neget se in hæresim lapsum & non sit notorium, tunc concilium non poterit procedere ulteriors contra ipsum: quia tunc non agitur de dubio super fide propter quod concilium debeat se intromittere, sed solum objicitur et crimen præteritum in quo non perseverat, & de quo non scandalizatur ecclesia, quia non est notorium sed dubium, in quo casu concilium non habet authoritatem judicandi secundum eum.

Ponit vero idem Egid. *in cap. nunc autem 21. di.* quod si papa incideret in hæresim jam damnatam, & correctus seu admonitus contemnat admonitionem & se non corrigat, tunc cenfetur subversus,

de in semetipso damnat, & à Christiani pertinax hæreticus; si se pertinaci voluerit redire ad gremium ecclesiæ, illo cafu non erit, sed damnandus, nec recuperabit statum suum, sed derundendus erit in perpetuum carcerem ad pœnitentiam peragendam; & habebit locum quod dictum est *cap. excommunicamus ibid. n. 5. & qui autem de Hæret.* Et illo ultimo modo dicitur papa deprehensus in notoria hæresi; & hoc ex verbis apostolii ad Tit. 3. transumptive *c. dixit apostolus 24. q. 1.*

Et similiter si papa sit incidertit in hæresim jam damnatam & fuerit in ea deprehensus, sed non sit pertinax & incorrigibilis, & velit corrigi & reditere, debet admitti ad peragendam condignam pœnitentiam (quia ecclesia non claudit gremium redeuntis) sed non recuperabit statum suum (in papatum, sed restituetur in perpetuum carcerem ad peragendum perpetuam pœnitentiam, Etasso etiam casu habet locum d. 5. *si qui autem*, quantumcunque non loquatur in papa.

Dicitur autem qui deprehensus in hæresi fecisse dum Offiin. & glo. *in d. c. excommunicamus el. 2. §. si qui autem in fol. in verso deprehendi*, quando publice deprehensus fuit, in quo fecit notorium est (sicut est quando notoriatus fuit talem deprehensum, id est manifestum esse denotat: ut si papa in publico sermone facto ad clerum & populum, aut in publico consistorio erroren suum publice prædicet fecisse defendat: *accusatus de hæres. in fi. ca. evidentia de accusa. C. d. c. excommunicamus*, & quod posit Bat. *in l. 3. ff. de fur.* Item dicitur deprehensus in hæresi, quando de hoc fuit per sententiam condemnatus, forte antequam esset papa & in ista opinione fuitque papa perfidus, quia sententia facit notorium, *d. empto rem in princ. ff. de aff. empti.* & Offiin. *in d. c. excommunicamus.* Ex quo apparet quod non solum condemnatio fed etiam notorietas facit, ne incidens in hæresim damnatam possit poli pontificium recuperare statum suum. Item apparet quod solus papa in hæresim jam damnatam cum notorietate lapsus, absque alia sententia (seu declaratione, fuisset in papa, id non in illet dignitatem pontificalem amittit, ipso facto vacare parabitur. Et ex hoc per ea, quæ in *Sententia* 4. q. quæ videlicet, a jure divino & per solum lapsum & requisitum hujusmodi judicatus est: *d. 1. c. 1. C. 9. c. dixit apostolus in can. q. 3.*

Sic idem per omnia ponit Alexan. *in d. cap. nunc autem*, qui addit etiam, quando in judicio est confessus vel convictus de hæresi, ut vitae dicitur deprehensus per ea quæ notat Innoc. *in c. si cum specialis in 3. parte de appell. C. in c. vestra de cohab. clic. C. in c. lis. C. in cap. quinquam C. in cap. conflitutus de Elect. prædicat.*

Sed videtur, quod quantumcunque quis fit confessus vel convictus de crimine hæresis in judicio, si paratus est corrigi non debeat ut hæreticus damnari: *ut in 1. prædicatores in fin. 50. dist. C. 1. qu. 7. manuscum, C. 1. q. 1. nec licuit*, & dicit Domi. post gl. *in d. cap. nunc autem.* Qui improbat opinionem illorum qui volunerunt, quod illud quod fuit factum cum Marcellino fuit ex dispensatione, quia *c. dixit apostolus*, loquitur in illo qui commitit hæresim ignoranter, seu qui non intelligit illud, quod credit esse de fide hæreticum: & ait quod non fuit ex dispensatione, sed quia confessus fuit paratus corrigi. Et sic videtur quod quantuncunque quis fit deprehensus in hæresi, si fit paratus corrigi non debet ut hæreticus damnari, & retinebit statum dignitatis pontificalis, ut dixi supra in arti. An papa possit accusari de hæresi in inferiori. Sed pone: nisi hoc fit post admonitionem: quia si se non correxit, sicut quibusdam confessus vel convictus est de crimine est paratus corrigi, licet tunc non debeat ut hæreticus damnari, illud debet intelligi esse verum respectu pœnarum imponiarum a jure contra hæreticos: videlicet ultimi supplicii & alia de quibus posset glo. *in cap. excommunicamus in prine.* Et hoc fuit Marcellino: quia non fuit declaratus incidisse in pœnas canonis hæreticis: juxta illud, quod dicit glo. etiam ex alio fuit in eo ita factum, scilicet quia metu mortis thuriificaverat idolis. Sed quo ad hoc quod retinuit statum suum non pariter cuipitia non potest contingere pontificatus. Et hoc voluit glo. *in. c. excommunicamus el. 2. in verbo*, deprehensi, *de hæres.* & dicitur infra,

Aut papa voluit in hæresim jam damnatam, & ante admonitionem de qua loquitur text. *in cap. dixit apostolus 24. q. 3.* & ante deprehensionem de qua loquitur *c. excommunicamus. §. si qui autem*, ipsum pœnitet de hoc & correctum redit: & hoc casu quantum ad retinendum status fui, quia non potuerit deponi per *d. cap. dixit apostolus, C d. §. si qui autem.* Et sic intelligitur glossa *in d. cap. nunc autem, C in cap. si papa 40. d.* Quæ dicunt quod papa paratus corrigi non deponetur: quia tunc talis opinio occulta vel diffusa occultum ante publicationem opinionis, emissam magis ex intellibertatione, vel animi levitate, vel oblivione facrarum scripturarum, vel inconsiderationis, vel malæ attentione quam ex infidelitate procedit: secundum canonem Epiphan. Qui in hoc sapiebant dit Lau. & archi. *in d. c. dixit*: qui voluerunt quod non habeat locum in papa, cum loquatur ille tex. de non intelligentibus facram scripturam, & non in papa qui præ ceteris debet fiere facram scripturam. Quis sæpe fallit oblivio: ut dicitur *in cap. lis. et de confil. in 6. 3. d. cap. prædicatores 50. q. 1. c. 1. C. q. quod autem*, & quia videtur inconsiderata, & crudele, quod concedatur illis inferioribus & corrigentibus denegare summo pastori. Et ex his videtur esse fol. quod ille glo. loquantur in hæretico occulto.

Sed si hæne advertatur, relata ad tex. loquuntur non solum de occulto, sed etiam de illis quæ confiat in hæresim damnatam illatiffi. Quia illo *dixit. In d. cap. nunc autem*, loquitur expresse in illo qui est confessus fe incidisse in hæresim. Unde potest dici, quod loquuntur de illo qui non confiat incidisse in hæresim, & est manifestus hæreticus per confessionem, tamen quia fiatim facta confessione pœnitet, & paratus est corrigi, evitat pœnas canon hæreticis inflictas: ut dictum est. Non fic de notorio, & incorrigibili hæretico: quia talis respectu notoriotatis non evitat aliquas pœnas: *ut in d. cap. excommunicamus in §. dicunt.* Et ad præmissa facit quod dicitur *in cap. vestra de cohab. clic. & malice.* Et illo modo, ut credo etiam loquitur Egidius.

Aut papa incidit hæresim nondum damnatam per ecclesiam, & tunc debet expectari tempus sententiæ ferendæ per concilium: ut patet *1. q. de hære. etiam, C 8. quæst.* Et si fuerit deprehensus illud quod papa tenebat esse hæresim, & flatim poli sententiam papa dicat, Posfquam video hanc opinionem quam tenui esse erroneam & hæreticam, & per ecclesiam nondum damnatam, illam revoco & paratus sum corrigi: etiam illo casu procederet glo. quod non posset deponi, & ratio eli quia non confiabat ei an sua opinio erat bona & idco magis ascribitur fatuitati: nec potest dici hæreticus, nec pertinax, nec incorrigibilis, & retinebit pontificatum.

Aut

Aut opponitur hæretis occulta damnata, quæ tamen probari potest (*ut in 1. ou C. de appell.*) & accusatus de illa convincitur. Et similiter die, quod deponitur five declaratione privatus, ex quo sententiam expedivit & fuit pertinax, & factus est notorium, & ipse notorius hæreticus. Et tunc etiam detruditur in carcerem ad agendam pœnitentiam: fecus dictum est quando est deprehensus & vult corrigi. Et sic vult archi. Joan. An. & alii *in cap. in fides de hæres. in 6.* quia licet talis hæresis fit occulta, ex quo poterat probari, dicitur manifesta: secundum illud quod legitur & notatur *in cap. verum si. 50. q.* dicitur enim occultum feu fecretum quod quinque leuiet *de parte d. 1. c. 5. contra, verbis, filia namque*) secundum archi. *in d. cap. in fides de hære. in 6.* & idem archi. *in cap. si papa 40. d.* Et Judex erit conclusum : quod deponet de facto papam a pontificatu, fed declarabit eum hæresimam & privatum pontificatu secundum notata *in d. cap. excommunicamus*, & possita illum amovebit : quia habita cognitione criminis, & eo convicto, fatis est a jure privatus : *et de cap. excommunicamus, et de cap. dixit apostolus 24. q. 3.* & vobisit archi. *in d. cap. in fides*. Et fic et hoc pro videtur velle quod concilium condemnet papam : nisi dicamus quod intelleuerit quod concilium judicare poterit factum & videtur ex incidenti in hæresim vel non) sed non condemnare pertinacia papæ. Sed hoc Fredericus videtur una chimera : fi enim posi declarationem poteli concilium mandare ipsum detrudi in carcerem, fatis condemnat : nisi dicamus quod quia quam eli declaratum papam, quia tunc non eli ulterius papa fed delit elle, incarcerat illum et privatam pontificatu. Et fic uno modo reflringuetur text. *in cap. illellimum 79. di.*

Hugo tamen in *cap. fundo 63. di.* voluit quod cardinales potestas papam deponere. Sed die quod contrarium eli verum : quia non cardinalis est judicium in papam, fed concilii: ut dicit archi. & alii poli eum *in d. cap. in fides*, & Offiin. Joan. Ant. & alii *in cap. propheta de concil. prædicat.* Innoc. *in cap. ex parte de verbor. significat.* Ibi autem eli fetenda sententia papæ cum illo, & papa voluerit in fenipsum illam ferre, erit mori illi generalis: ut fecit Marcellinus *in cap. nunc autem* 21. di. Pot (ut legitur in gesiis Romanorum pontif. & refert ibi Egidius *in d. cap. nunc autem*) cum thuriificasset idolis, licet ibi dicitur, congregato concilio Romæ in conspectu omnium confessus eli errorem suum, dicens, se partum facere quicquid illi imponerent : qui diserunt, tollige caulam tuam in hinc tuo, & ote me te judica: & flatim milit fententiam in fe, & feipsum deposuit dicens : Ego Marcellinus ob telum idololatriæ quod infelix commisi, judico me deponendum, & anathematizo etiam quicunque tradiderit corpus meum feptulture : & flatim pergens ad Diocletianum ultra confessus eli fe esse Christianum, & capitalem fuisse feipsi fententiam, cujus corpus per 30. dies jacuit inhumatum : pollea autem beatus Petrus apparuit Marcello qui ei in pœnitentiam fuceeferat, & præcepit ei ut corpus Marcellini fepeliret juxta fe, & fepeliivit illud fecus pedes beati Petri fecundum Hugo. & refert Egid. *in d. Domi. in d. cap. nunc autem*. Et illam practicam & formam condemnandi fepiipsum, posit etiam Anto. de Butrio *in cap. cum commissset in 1. col. de judi.*

Et quia apparet quod ipsemet papa haber in fesipsum fententiam ferre & non concilium: & fic potest quis ille judex in cauia propria etiam in proniuntiando contra fesipsum, de quo *in d. cap. cum*

De papa hæretico non corrigi.

De inuiliis non corrigi.

Aut papa voluit in hæresim jam damnatam, & in ea deprehensus fuit, & in ea pertinax & incorrigibilis, & velit corrigi & reditere, debet admitti ad peragendam condignam pœnitentiam (quia ecclesia non claudit gremium redeuntis) sed non recuperabit statum suum (in papatum, sed restituetur in perpetuum carcerem ad peragendum perpetuam pœnitentiam, Etasso etiam casu habet locum d. 5. *si qui autem*, quantumcunque non loquatur in papa.

Dicitur autem qui deprehensus in hæresi fecisse dum Offiin. & glo. *in d. c. excommunicamus el. 2. §. si qui autem in fol. in verso deprehendi*, quando publice deprehensus fuit, in quo fecit notorium est (sicut est quando notoriatus fuit talem deprehensum, id est manifestum esse denotat: ut si papa in publico sermone facto ad clerum & populum, aut in publico consistorio erroren suum publice prædicet fecisse defendat: *accusatus de hæres. in fi. ca. evidentia de accusa. C. d. c. excommunicamus*, & quod posit Bat. *in l. 3. ff. de fur.* Item dicitur deprehensus in hæresi, quando de hoc fuit per sententiam condemnatus, forte antequam esset papa & in ista opinione fuitque papa perfidus, quia sententia facit notorium, *d. empto rem in princ. ff. de aff. empti.* & Offiin. *in d. c. excommunicamus.* Ex quo apparet quod non solum condemnatio fed etiam notoriotias facit, ne incidens in hæresim damnatam possit poli pontificium recuperare statum suum. Item apparet quod solus papa in hæresim jam damnatam cum notorietate lapsus, absque alia sententia (seu declaratione, fuisset in papa, id non in illet dignitatem pontificalem amittit, ipso facto vacare parabitur. Et ex hoc per ea, quæ in *Sententia* 4. q. quæ videlicet, a jure divino & per solum lapsum & requisitum hujusmodi judicatus est: *d. 1. c. 1. C. 9. c. dixit apostolus in can. q. 3.*

Sic idem per omnia ponit Alexan. *in d. cap. nunc autem*, qui addit etiam, quando in judicio est confessus vel convictus de hæresi, ut vitae dicitur deprehensus per ea quæ notat Innoc. *in c. si cum specialis in 3. parte de appell. C in c. vestra de cohab. clic. C. in c. lis. C. in cap. quinquam C in cap. conflitutus de Elect. prædicat.*

Sed videtur, quod quantumcunque quis fit confessus vel convictus de crimine hæresis in judicio, si paratus est corrigi non debeat ut hæreticus damnari: *ut in 1. prædicatores in fin. 50. dist. C. 1. qu. 7. manuscum, C 1. q. 1. nec licuit*, & dicit Domi. post gl. *in d. cap. nunc autem.* Qui improbat opinionem illorum qui volunerunt, quod illud quod fuit factum cum Marcellino fuit ex dispensatione, quia *c. dixit apostolus*, loquitur in illo qui commitit hæresim ignoranter, seu qui non intelligit illud, quod credit esse de fide hæreticum: & ait quod non fuit ex dispensatione, sed quia confessus fuit paratus corrigi. Et sic videtur quod quantuncunque quis fit deprehensus in hæresi, si fit paratus corrigi non debet ut hæreticus damnari, & retinebit statum dignitatis pontificalis, ut dixi supra in arti. An papa possit accusari de hæresi in inferiori. Sed pone: nisi hoc fit post admonitionem: quia si se non correxit, sicut quibusdam confessus vel convictus est de crimine est paratus corrigi, licet tunc non debeat ut hæreticus damnari, illud debet intelligi esse verum respectu pœnarum imponiarum a jure contra hæreticos: videlicet ultimi supplicii & alia de quibus possit glo. *in cap. excommunicamus in prine.* Et hoc fuit Marcellino: quia non fuit declaratus incidisse in pœnas canonis hæreticis juxta illud, quod dicit glo. etiam ex alio fuit in eo ita factum, scilicet quia metu mortis thuriificaverat idolis. Sed quo ad hoc quod retinuit statum suum non pariter cuipitia non potest contingere pontificatus. Et hoc voluit glo. *in. c. excommunicamus el. 2. in verbo*, deprehensi, *de hæres.* & dicitur infra,

Aut papa voluit in hæresim jam damnatam, & ante admonitionem de qua loquitur text. *in cap. dixit apostolus 24. q. 3.* & ante deprehensionem de qua loquitur *c. excommunicamus. §. si qui autem*, ipsum pœnitet de hoc & correctum redit: & hoc casu quantum ad retinendum status fui, quia non potuerit deponi per *d. cap. dixit apostolus, C d. §. si qui autem.* Et sic intelligitur glossa *in d. cap. nunc autem, C in cap. si papa 40. d.* Quæ dicunt quod papa paratus corrigi non deponetur : quia tunc talis opinio occulta vel diffusa occultum ante publicationem opinionis, emissam magis ex intellibertatione, vel animi levitate, vel oblivione facrarum scripturarum, vel inconsiderationis, vel malæ attentione quam ex infidelitate procedit: secundum canonem Epiphan. Qui in hoc sapiebant dit Lau. & archi. *in d. c. dixit*: qui voluerunt quod non habeat locum in papa, cum loquatur ille tex. de non intelligentibus facram scripturam, & non in papa qui præ ceteris debet fiere facram scripturam. Quis sæpe fallit oblivio: ut dicitur *in cap. lis. et de confil. in 6. 3. d. cap. prædicatores 50. q. 1. c. 1. C. q. quod autem*, & quia videtur inconsiderata, & crudele, quod concedatur illis inferioribus & corrigentibus denegare summo pastori. Et ex his videtur esse fol. quod ille glo. loquantur in hæretico occulto.

Sed si hæne advertatur, relata ad tex. loquuntur non solum de occulto, fed etiam de illis quæ confiat in hæresim damnatam illatiffi. Quia illo *dixit. In d. cap. nunc autem*, loquitur expresse in illo qui est confessus fe incidisse in hæresim. Unde potest dici, quod loquuntur de illo qui non confiat incidisse in hæresim, & est manifestus hæreticus per confessionem, tamen quia fiatim facta confessione pœnitet, & paratus est corrigi, evitat pœnas canon hæreticis inflictas : ut dictum est. Non fic de notorio, & incorrigibili hæretico : quia talis respectu notoriotatis non evitat aliquas pœnas : *ut in d. cap. excommunicamus in §. dicunt.* Et ad præmissa facit quod dicitur *in cap. vestra de cohab. clic. & malice.* Et illo modo, ut credo etiam loquitur Egidius.

Aut papa incidit hæresim nondum damnatam per ecclesiam, & tunc debet expectari tempus sententiæ ferendæ per concilium : ut patet *1. q. de hære. etiam, C 8. quæst.* Et si fuerit deprehensus illud quod papa tenebat esse hæresim, & flatim poli sententiam papa dicat, Posfquam video hanc opinionem quam tenui esse erroneam & hæreticam, & per ecclesiam nondum damnatam, illam revoco & paratus sum corrigi: etiam illo casu procederet glo. quod non posset deponi, & ratio eli quia non confiabat ei an sua opinio erat bona & idco magis ascribitur fatuitati: nec potest dici hæreticus, nec pertinax, nec incorrigibilis, & retinebit pontificatum.

Aut opponitur hæretis occulta damnata, quæ tamen probari potest (*ut in 1. ou C. de appell.*) & accusatus de illa convincitur. Et similiter die, quod deponitur five declaratione privatus, ex quo sententiam expedivit & fuit pertinax, & factus est notorium, & ipse notorius hæreticus. Et tunc etiam detruditur in carcerem ad agendam pœnitentiam : fecus dictum est quando est deprehensus & vult corrigi. Et sic vult archi. Joan. An. & alii *in cap. in fides de hæres. in 6.* quia licet talis hæresis fit occulta, ex quo poterat probari, dicitur manifesta : secundum illud quod legitur & notatur *in cap. verum si. 50. q.* dicitur enim occultum feu fecretum quod quinque leuiet *de parte d. 1. c. 5. contra, verbis, filia namque*) secundum archi. *in d. cap. in fides de hære. in 6.* & idem archi. *in cap. si papa 40. d.* Et Judex erit conclusum : quod deponet de facto papam a pontificatu, fed declarabit eum hæresimam & privatum pontificatu secundum notata *in d. cap. excommunicamus*, & possita illum amovebit : quia habita cognitione criminis, & eo convicto, fatis est a jure privatus : *et de cap. excommunicamus, et de cap. dixit apostolus 24. q. 3.* & vobisit archi. *in d. cap. in fides*. Et fic et hoc pro videtur velle quod concilium condemnet papam : nisi dicamus quod intelleuerit quod concilium judicare poterit factum & videtur ex incidenti in hæresim vel non) sed non condemnare pertinacia papæ. Sed hoc Fredericus videtur una chimera : fi enim posi declarationem poteli concilium mandare ipsum detrudi in carcerem, fatis condemnat : nisi dicamus quod quia quam eli declaratum papam, quia tunc non eli ulterius papa fed delit elle, incarcerat illum et privatam pontificatu. Et fic uno modo reflringuetur text. *in cap. illellimum 79. di.*

Hugo tamen in *cap. fundo 63. di.* voluit quod cardinales potestas papam deponere. Sed die quod contrarium eli verum : quia non cardinalis est judicium in papam, fed concilii: ut dicit archi. & alii poli eum *in d. cap. in fides*, & Offiin. Joan. Ant. & alii *in cap. propheta de concil. prædicat.* Innoc. *in cap. ex parte de verbor. significat.* Ibi autem eli fetenda sententia papæ cum illo, & papa voluerit in fesipsum illam ferre, erit mori illi generalis: ut fecit Marcellinus *in cap. nunc autem* 21. di. Pot (ut legitur in gesiis Romanorum pontif. & refert ibi Egidius *in d. cap. nunc autem*) cum thuriificasset idolis, licet ibi dicitur, congregato concilio Romæ in conspectu omnium confessus eli errorem suum, dicens, se partum facere quicquid illi imponerent : qui diserunt, tollige caulam tuam in hinc tuo, & ote me te judica: & flatim milit fentiam in fe, & feipsum deposuit dicens : Ego Marcellinus ob telum idololatriæ quod infelix commisi, judico me deponendum, & anathematizo etiam quicunque tradiderit corpus meum feptulture : & flatim pergens ad Diocletianum ultra confessus eli fe esse Christianum, & capitalem fuisse feipsi fentiam, cujus corpus per 30. dies jacuit inhumatum : pollea autem beatus Petrus apparuit Marcello qui ei in pœnitentiam fuceeferat, & præcepit ei ut corpus Marcellini fepeliret juxta fe, & fepeliivit illud fecus pedes beati Petri fecundum Hugo. & refert Egid. *in d. Domi. in d. cap. nunc autem*. Et illam practicam & formam condemnandi fepiipsum, posit etiam Anto. de Butrio *in cap. cum commissset in 1. col. de judi.*

Et quia apparet quod ipsemet papa haber in fesipsum fententiam ferre & non concilium: & fic potest quis ille judex in cauia propria etiam in pronuntiando contra fesipsum, de quo *in d. cap. cum*

concilium posse ferre sententiam contra papam) A quod quatenus ibi nolueriut condemnare, tamen poterant è voluisset. Sed quia hæc non congruit illi text. ideo transit cum illa Hugonis, videlicet quod non poterunt nec debuerunt: quia enim ibi fuerat confessus ell erroneum, non debuit deponi: quia tunc demum est deponendus, quando pertinaciter perseverat in errore fec. & conatur illum approbare 2. q. 5. *dixit apostolus*: sed si paratus ell corrigi, tunc deponendus non ell secundum eum.

Vel die ut supra dixi, quod licet sit à jure depositus propter hæresim, non tamen ell puniendus pœnis contra hæreticos à jure inflictis: quod credo verius, ex quo ell convictus vel confessus de hæresi.

Posset dari alis solutio quod idololatria Mercellini fuerat notoria: quia non poterat in templo thurificare (five grana thuris super prunas ponere) quin ellet notorium, argu. *cap. decet de immun. eccle. et 1. sacra ff. de rerum divis.* Sed quia coactus id fecerat secundum illum intellectum glos. ibi, propterea quia hoc latebat in mente ipsius, an metus id fecerat, & paratus erat corrigi, fuit ei dictum, tuo te ore judica. Bene facit text. *in d. c. dixit apostolus 2. q. 5.*

Petrus autem de Monte *in d. c. confessione*, dicit ibi procellum fuisse cum Marcellinus ex diffensatione: vel quod ibi Marcellinus paratus erat corrigi: ut *in c. super eo de hære. in 6.*

Sed hæc responsa, quod licet recipi debuissent correctus, non tamen debuisset retineri pontifex tum, ut supra dictum est. Ideo ipse dat aliam, & tertiam solutionem, quod ibi Marcellinus non fuerat hæreticus libere thurificasset, quia hoc non fecerat voluntarie sed coactus, sed quia latebat in animo ejus, an metu ductus thurificasset, ideo ei dictum fuit, tuo te ore judica: quod enim dependet ab animo alicujus, probatur medio juramento ipsius: ut *in c. si forte extra. 2. q. 5. de furtis.* excom. poterat liquidem facto oblendulle unum, & corde aliud gellisse ficut exitus ollendit.

Verum hæc solutio non videtur posse ffare: quia ille text. *cap. nunc autem*, dicit quod coactus a paganis thurificaverat. Item ille textus tendit ad offendendum quod illi, qui sunt inferioris gradus non judicant superiores: ut patet in sui principio. Item factum quod thurificaverat erat notorium, nec erat recurrendum ad animum. Item quod dicitur quod cum eo fuit dispentatum, ell divinare: & hoc quod fuit ei dictum quod seipsum judicaret, offendit, quod non fuit cum eo dispensatum: sed potius fuit solicitatus ut seipsum, quia non habebat superiorem, condemnaret. Unde videtur superior solutio quod quia coactus thurificaverat, concilium noluit eum condemnare: & reliquit eum suo arbitrio.

Sed tunc obstat quod principale intentum illius text. ell quod non potuerit a concilio judicari, ut patet in prine. & in fin. cum loquitur de Sixto. Et certe hoc contrarium multum ffringit contra opinionem archi. & aliorum qui volunt quod concilium judicat de papa in causa hæresis: quia videtur quod non posset ffatim in causa hæresis condemnare papam, sed quod seipsum habeat judicare: & id hoc facit text. *in c. ejectionem 79. dis.* & alia jura 9. q. 3. qui simpliciter loquuntur. Text. tamen *in c. si papa 40. dis.* ibi, nisi deprehendatur a fide devius, ostendit quod in causa fidei papa potest condemnari: nisi dicamus quod verba quæ sequuntur intelliguntur orando pro eo, ut volunt Oflien. *in c. propositis de consef. prebend.*

Sed ad contrarium potest responderi ut infra dico. Item ratio intenti et præmissa solutione Hugonis (quam sequitur Domin. *in c. si papa, & in d. cap. nunc autem*, & alii de quibus supra) infertur unum quod videtur contrariari ei quod ipse dixit: videlicet quod papa possit damnari, & deponi per concilium, & quod concilium possit ferre sententiam contra papam: videtur enim quod illud tanum habeat locum, quando papa qui lapsus ell in hæresim, ell incorrigibilis: aliquin quando ell paratus corrigi non debet, nec potell per concilium damnari secundum eum. Ex quo sequitur quod ex quo papa incorrigibilis in sua hæresi desile ell papa, non videtur a concilio damnari, sed a jure damnatus 24. q. 1. c. *Adhortis*. Item ex dictis Hugonis, Et idem videtur concordare cum opinione illorum, qui volunt quod non fit dare casum, quo papa existens papa potell per aliquem (ne per concilium quidem) damnari: ut refert Egid. *in d. c. suffitiamus 79. dis.* & divi supra.

Quam opinionem reperio tenere Petrum de Palude *in tract. de pot. pa.* quem nunc non habeo apud me: qui volunt quod quandiu manet papa cum fit major concilio generali & fit vicarius Dei, etiam pro hæresi non potell a concilio, nec a toto orbe deponi: sed ls fit notorie hæretic & nolit se corrigere, desinit esse papa, & non ell necessaria, nec poterit fieri aliqua depositio: cum fit depositus ipso jure & privatus; ut *in d. cap. si papa, & d. cap. Adhortis*, sed tunc dicunt cardinales ipso facto deve desinere & alium eligere. Quo casu synodus vel fuccessor potell eum (cum non fit papa) de facto deponere & ejicere. Et ilto modo dicunt prædicta *in d. §. item Symmachus*, & *§. hinc etiam 17. dis. & glos. in d. c. si papa*.

Et iflam opinionem reprto tentam ab aliquibus præterquam ab Egid. qui dicunt, quod *in nunc autem*, qui Marcellinus erat adhuc papa (quia poll confessionem erat paratus corrigi, & coactus thuriflcaverat) licet ipse judicaverit ipsum deponendum, illud fuit magis quædam remonstratio eum depositio: cum nullus ipsum deponere potlit. Ecce ipsi dicitur *in cap. D. de ordin.* & glosla ordinaria *in verbo ex ore*, *in d. cap. nunc autem*. Ad quod facit quod patras hæreticus, quamdiu non ell in notorium deductum quod ell hæreticus, quicquid facit valet 24. q. 1. *in summa*. Facit quod dicitur *in d. Barbatus 8. dis. & §. preterea de reprob. In reprob.* Item per prælatum hæreticum acquiritur ecclesiæ: ut dicit glo. *in cap. 1. de schisma*. Sed hoc non procedit: quia non loquitur in notorio hæretico licet eum Marcellinus. Item si a concilio generali potlet papa pro hæresi deponi, sequeretur inconveniens, quod ipse qui ell vicarius Christi & fupremus in ecclesia militante, judicaretur ab inferiore contra notata in *c. cum inferior de major. & obed.*

Et pro certo ifta videtur vera opinio, quia quamdiu manet papa non potell ab aliquo judicari: quamdiu non habet majorem in mundo *supra fe, ut d. c. nemo 9. q. 3.*

Et tenendo iflam opinionem, plane procedit text. *in d. cap. nunc autem*, quod ideo Marcellinus non fuit a concilio judicatus, quia concilium non habet potlatem judicandi papam quantumcumque hæreticum, nec deponendi eum a papatu, sed ipso jure cesserat depositus propter hæresim, de qua ell convictus. Potell tamen concilium ipsum declarare notorium hæreticum vel de hæresi notoriam: ex qua sententia legitur effectus, ipsum ex sententia apostolica esse privatum papatu propter hæresim. Ad quod facit quod dicit archi. 3. *qu. 6. A assuetus*, ubi dicit quod licet non possit archiepiscopus deponere episcopum, poterit tamen declarare ipsum esse privatum, facit 2. *qua. 6. cap. judicium*.

Et iflam opinionem in effectu habuit Petrus de Monte *in d. c. confessione*, quidicit, quod sententia concilii ferenda contra papam hæreticum, magis est declarativa potellatis jam ab ipso papa abdicatæ quam indictiva depositionis vel abdicationis: quia ex quo papa ell hæreticus desile ell papa, & caput ecclesiæ: juxta illud Deutero. 17. *Non poteris alienigenam gentis regem facere quia non fit de fratribus tuis*. Item quia ecclesiam non possunt habere, ell enim ecclesiæ: ut dicit notabiliter text. *in cap. undeviunt 24. quæstio. 1.* pro quo etiam facit quod notatur poll glo. *in cap. fi. de wald. & cpsc. quia renunc. cpsc.* Et hic potelt intelligi, quod dicit abbas *in cap. grave in ult. notabili de prebend.* quod licet metropolitanus non potell puniri per concilium provinciale, quia ipse ell caput, ita nec papa per concilium generale cujus ipse ell caput.

Et per hæc potell responderi *ad cap. si papa*, dum ponit exceptionem nisi fuerit a desile hæresim: non enim fonat ille text. quod tunc concilium cum judicabile, sed quod vel declarabit eum privatum, vel declarabit ipsum convictum hæresim non esse ultier declarando eum privatum, vel quod quia paratus ell corrigi, suo ore, habet ipsum judicatum. Et probatur conclusio ifta ultima per *diff. 9. hinc etiam 17. dis. & familiis 5. item cum Rubalum 1. q. 7. in verf. item Symmachus*: quia ut dit patet impingebatur Symmacho hæresis, & tamen ill de concilio non fuerunt ausi eum condemnare: & quod fuit factum *in verbi*, item Symmachus fuit de facto, & propterea fuit restitutus.

Sed obflat, quia *in diffis 9. hinc etiam*, dicitur, quod propterea Symmachum immunem ab oppositionibus, quibus impetebatur, impingebatur autem ei hæresis; & fic dedit concilium absolutorem: videtur autem quod licet potell concilium pronunciare absolvendo, ita posse etiam condemnando. Sed respondetur, quod illa absolutio non fuit in forma lenentiæ, sed declarationis, & cujusdam ordinationis, quia fe purgaverat.

Sed pro certo, salva correctione sanctæ matris ecclesiæ, mihi videtur quod illud fit facere vim in verbis, & non in re: quia ex ipso intellectu videretur fequi quam magnum inconveniens, quod papa esset hæreticus, & non posset propter hæresim a papatu amoveri. Et ipse videtur in sententiam sententiæ ferre: cum tamen tunc ipse dicatur minor quilibet catholico, *cap. homo christianus 40. dis.* & glo. *in d. c. Adhortis*. Unde Rofedius in illa questione, An papa propter hæresim perdat papatum ipso jure, dicit, quod aut papa labitur in hæresim jam damnatam licenter & voluntarie, & tunc ell privatus ipso jure, per *d. c. cathedram 17. q. dis. c. Anastasius*, & tunc etiam si vellet pœnitere, non evitat pœnas depositionis: nec tunc erit judex fec cauf: quia dignitatem perdidit, necex pœnitentia tolliturpœna quam ipso jure incurrit, *l. qui ea mente, ff. de fur.* nec ad concilium spectat papam eligere ipso deposito. Ita dicit *in 5. chor. de concilio*.

Unde possit dici, quod aut loquimur in sententia depositionis per quam pronunciatur papa depositus, quia in hæresim damnatam lapsus ell: quo licet fit tantum declaratoria delicti per papam commissi, virtualiter tamen continet damnationem contra personam: ut dicitur *in l. vim, atque novare. ff. fideic. mortimo. & in l. quid tamen. §. Si ordinar. ff. de orbi.* Et ifto casu potell salvari diflum illorum, qui volunt quod non possit hæresi tanem sententiam aliquis de mundo ferre contra papam, Et ita prædicit, *d. cap. nunc autem*, & prædicit glos. *in cap. firme laudabile 2. qu. 7.* quæ dicit quod concilium potell judicare de papa, sed non damnare. Sic tamen convictus vel confessus hæresim, nolit se emendare nec ferre sententiam in ipsum, crederem, quod concilium potlit declarare eum esse lapsum in hæresim, & privatum papatu: quia poll ipso ell confessus, & incorrigibilis, & de hæresi convictus, ell effectus notorius hereticus, & desile esse papa. 24. *quæst. 1. Adhortis*. Et tunc concilium non dicitur judicare papam, sed privatum papatu, & ut perlonam privatam eum judicat.

Nec obstat quod parte in patem dec. quia ut dicit ibi glos. *Ad hoc*, ipso papa ell hæreticus ell minor quolibet catholico, 11. *qu. 1. filimus*, & lex fictum notat, *l. pulam. §. fi. ff. de reiu vaqu.* Imo damnatur ut diabolus. 2. *qu. 4. profui ingel.* Unde virtualiter ell angulis sententia excutionis, quam pronuncianionis: quia modicum refert hoc cafu, utrum concilium providest, ut cardinales ab eo recedant, & alium ejiciat, & ipsum tradant curiæ sæculari, an pronunciet & exequatur: quia exequendo plus facit in effectu quam pronunciando. Et hoc in effectu videtur velle Egi. *in §. hinc etiam 17. dis.* dum dicit, quod contra papam non potell ferri sententia, nisi in cafu hæresis fec. Et ibi uno modo dicit opinio illorum, qui volunt quod concilium judicat de papa in cafu hæresis, & hoc videtur velle glo. *in c. prælat. 2. qu. 5.* & probat ibi tex. in §. *hinc etiam 17. dis.* & *in §. item Symmachus 2. q. 7.* quia Symmachus objectabatur hæresis, & concilium pronunciavit illum immunem & liberum: ut dicunt doc. poll Archi. *in c. fideli de hære. in 6.*

Nec obstat quod in illo tex. dicitur, cujus cafu fam totam Dei judicio reservamus: quia per illa verba offendittur, quod ll papa ell hæreticus, non potell a quoquam judicari, quandiu manet papa, sed Dei judicio reservatur; ut *in canone autem 2. dis. in fi. & in c. si papa. 40. dis. & in c. nemo 6. c. alium 9. q. 3.*

Et ita potell intelligi quod notat abb. in ultimo *notabili in cap. grave de prebend.* videlicet, quod papa non potell punirì a concilio cum ll papa concilium, sicut nec archiepiscopus a concilio provinciali quia ipse ell caput ejus, sed debet denunciari superiori, ut ibid dicit tex. de papa, quamdiu manet in papatu ell incorrigibilis, & crimenosus, ejus punitio reservatur Deo, *d. cap. alium*.

Et fic potell responderi ad *c. nunc autem* quod loquitur in papa hæretico, non incorrigibili, fed potius pœnitente. Sed si papa ell confessus, seu convictus, & pertinax, & incorrigibilis, tunc hæretic potell concilium ipsum deponere: quia tunc vere desile esse papa, & non habet locum tario illi text. quod inferior non judicet superiorem sed quod principaliter ell factus ille tex. cum addicit exemplum de Marcellino & Sixto. Et hoc videtur velle tex. *in d. c. si papa in d. verf.* nisi deprehendatur a fide devius. Et idem in effectu (quod quamdiu manet papa etiam ll fit hæreticus, non judicatur a quoquam, fed in ecclesia) *Sentiens*

fere (vel Egi. *in d. c. ff papa, in verſ. 4.* dico, ubi dicit, quod ſi ferat in ſe ſententiam non erit judiciale, nec habebit vim ſententiæ; quia in ſe judiciſtinctionem non habet; ſed habebit vim cujuſdam ordinationis extrajudicialis: ſi ſe ipſe nollet ſententiam ferre, tunc concilium ſimiliter per modum cujuſdam ordinationis procederet ad amovendum eum a papatu.

Si vero eſſet conſeſſus hæreſim damnatam, & eſſet partus corrigi, tunc procederet quod dicitur, quod non judicatur a quoquam de merito, ſed ſed ſuo ſe ere judicare debet: quod ſi non vult & eſt pertinax & incorrigibilis, vel ſi dicit ſe paratum corrigi, ſed non in tempore quia diu fuit pertinax, tunc nulla requiritur ſententia: ex quo confiteatur ſe in hæreſim laſpſum, & in confeſſum nullus ſunt partes judices niſi in exequendo: *ut cap. ma in ignorantiam 1. qu. 1.* Sed ex quo expedavit, donec deprehenderetur in hæreſi damnata, & pertinax non vult reſipiſcere, nec ſeipſum ſuo ore damnare, detrudendus eſt in carcerem perpetuum ad peragendam poenitentiam: ut dicit *Eli. glof. in verbo* deprehendi, & non puniatur poenis a jure inflictis contra hæreticos de quibus *in c. excommunicamus de hære.*

Aut loquimur in ſententia declaratoria incurſus poenarum contra hæreticos inflictarum juxta notata *in cap. cum ſecundum*, & cum poſt lapſum damnatam hæreſim eſt incorrigibilis. Et hoc modo concilium poterit judicare: quia non proprie papam deponit vel condemnat, ſed magis declarat depoſitum vel condemnatum a jure & ore apoſtoli *ad Titum 3.* Et iſto alto modo poteſt illi a quibus illorum, qui volunt quod concilium in cauſa hæreſis judicat & deponit papam.

Si vero papa laplus eſt in hæreſim nondum damnatam, & eſt in papatu quia nondum judicatum eſt per conciſium de crimine, tunc nullus eum judicat nec poteſt ferre in eum ſententiam: quia non habet ſuperiorem, *cap. licet dominus.* & dicit ſe eum ipſe ſit caput concilium non judicatur a concilio: *ut in cap. ſi quis ſuſpectus de elect.* & proceedit quod dicit abbas *in d. cap. graves in ſpe. nota.* Sed a poſtquam conciſium oppugnet de crimine, & declaravit eſſe hæreſim, non reſipiſcit, tunc dicet illi: Teipſum tuo ore judica: quod ſi ſponte noluerit, conciſium eum declarabit hæreticum, & depoſitum, ut ſupra dictum eſt. Et quod dicitur, quod de hæreſi papa deponitur & judicatur, intelligo de hæreſi hæretica: para ſi erraret in articulis fidei, vel in aliquo alio, quod ſapiret hæreſim alias ab eccleſia damnatam: & non de hæreſi largo modo ſumpto vocabulo, ut eſt ſimonia. Ita tenent petrus de Dorni *in c. ſi papa qu. 6. q. 1.* glo. *in c. ſi quis peccatum 79. di.*

Quando autem dicitur hæreſis notoria, de autum ad proceedum contra papam, & ut dicitur deprehenſor debeat una vel plures monitiones precedere, vide quæ dictis ſunt ſupra in arti. Utrum papa poſſit accuſari de hæreſi vel ſimonia: & in quæſtione ſive verſi. Sed pone quod poſſumus papa eſt accuſatus de hæreſi vel ſimonia: & in quæſtione ſive verſi. Sed pone quod poſſumus papa eſt accuſatus de hæreſi fateatur eroneum &c. ſive omnino vide.

Sed adhuc contra apparet, quod papa poſſit damnari non ſolum de hæreſi, ſed etiam de aliis crimiribus: *ut videtur ex. in cap. cum ſecundum, in verſi.* item Romanorum, 24. *quæſt. 1.* ubi Diſcortus papa anathematizatur, quamvis non fuiſſet hæreticus. Sed dic quod ibi eſt ſermo de patriarcha Conſtantinopolitano, qui appellatur etiam papa, & ita dicit glo. & Dom. ibi *in d. papa. qu. 4.* Quæ ultra etiam opponit *dec. non licet* 12. & 13. ubi papa victor judicare de ſucceſſore. Sed die, quod non videtur proprie judicare de ſucceſſore, qui prohibet alienare res eccleſiæ: ut dicit ibi glo. & Dom. qui videntur velle ex hoc, quod non poſſit papa damnari.

Quo autem tempore hæreticus poſſit penitere, ut evitet poenas, vide *doc. in cap. ad abolendam de eis, qui excommunicamus el. 1. in prin. & in cap. penit. poſt gla. ſi. ſi de hæreſi. & in cap. ut commiſſi de hære. in 6. & B. di. cap. quoque, & 1. di. non mos ex tenori. I. Manichæus. C. de hære. l. ſi quis. C. de epiſc. & eleric.* Vide etiam in tract. Joan. de Ligna *in cap. de hæreticis ſin credendus, & pertinacibus*, & Gomez. de *Ll. de hæreſi in 20. qu. 4. in fin. & Offica. in ſumma de hæret. & cardin. in cit. ad noſtrum eodem titulo.*

Item adde, quod eadem quæ dicta ſunt de hæreſi, dicenda etiam ſunt de ſchiſmate ſtricto ſive ſumpto, quod habet admittam hæreſim: quia ita poterit papa deponi propter tale ſchiſma (quod in effectu eſt hæreſis) ut patet *ſuper hæreſi 24. quæſt. 1. Acheritus 1. qu. 1. ſi quis inquit 19. di. Anaſtaſius*; Schiſma enim ſtricte ſume ſumptum eſt hæreſis, quia rara poteſt eſſe ſchiſma ſine hæreſi.

Sed quando duo contendunt de papatu & uterque credit pontificatum ad le ſpectare (ut dicit glo. 1. *qu. in prinoma.* & abb. *in c. quia diſputatio de elect.* & *cap. in c. licet in 24. quæſtio eod. tit.*) tunc non erit ſchiſma ſtricte ſumptum, ſed ſchiſma ſecundum id, ut ibi per eos. Tunc autem eſt ſchiſma ſtricte ſumptum, quod dicitur hæreſis; cum quis venit contra articulum fidei, *eum ſanctam catholicam eccleſiam*, conſtituendo ſibi aliam eccleſiam, & ſecundum ſe ab eccleſia Romana: ut feceruni Græci: & tunc proprie etiam ſchiſmaticus dicitur hæreticus: ut dicit abbas *in rub. de ſchiſ. ma*, & hoc 24. *quæſt. 3. inter hæreſim*, & abbas *de pnit. cap. ex ſi clericis. §. de calumnia, in verſi.* item dubitatur. Et ita eſt ipſo jure papatu privatus proprer ſchiſma, quod habet in ſe hæreſim, *d. cap. Acheritus.* Et dicit Cajet. *in diſſi. allegationibus facti pro Joanne XXIII. q. 5. obſer. verſicula primum*, quia ſchiſmaticus venit contra articulum fidei, *eum ſanctam catholicam eccleſiam 24. quæſt. 1. adversus eum 4. expiatis ſpecialibus & prædendiis*, & fere per totum diſtinctionem illam. Et idem tenet Oſtien. *in tit. de ſchiſma. §2. in fin.* Idem quoque dicit Bal. & refert Barbatia *in cap. illum de reſcript.* quod delinquens ſchiſmaticus hæreticus. Unde ſicut hæreticus dicitur ab eccleſione *24. quæſt. 3. hæreſis*, quia contempta doctrina chriſtiana, vel apoſtolorum, vel Romanæ eccleſiæ eligit ſibi aliquam novam & falſam credulitatem (contra quos dicit apoſtolus ad Galat. 1. *Si etiam angelus de cælo evangelizet vobis præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema ſit*) ſic etiam ſchiſmaticus dicitur ſciſſus & ſeparatus ab eccleſia, & ſchiſma dicitur ſciſſura: ut *in c. ſchiſma. 24. qu. 1.* Et meritò quia (ut dicit Cypriannus in epiſtola ad Cornelium papam) non aliunde nata ſunt hæreſes, niſi inde quod facerdoci Dei non obtemperatur, nec unus in eccleſia ſacerdos, & judex vice Chriſti cogitatur.

Inde eſt quod quando ſcribit papa ſchiſmaticis, non utitur verbo ſalutationis (conſuetus benedictionis, ſed dicit Spiritum conſilii ſanioris ſecundum Joan. An. *in ſpon. Bonifac. pro c. admonitos* 35. q. 2. niſi aliter fieret ad captandum benevolentiam; ut fecit Gregorius XII. ſcribens ſuturoibus Benedicti, ſecundum quod dicit ibi. *d. Anto.* Unde non tuetur ſchiſmaticum quod eumdem Deum colit: ut eſt *tex. in cap. denique 7. qu. 1.* nam ut dicit ibi *tex. Cotta, Datham & Abiron* cum facerdote Aharon & Moyſe eumdem Deum noverant, pari lege & religione viventes unum & verum Deum quicondendus atque invocandus erat, invocabant, & tamen quia ſuit miniſtrium tranſpoſitum, contra Aharon ſacerdotem ſacrificandi ſibi ſicentiam vendicaverunt, divinitus perculſi ſunt: & thuribula eorum juſta Domini conflata, & in ſignum perpetuum altaris affixa ſunt: quis nectas non capit diviſionem 24. *qu. 1. inquitur.* Et vide illum *tex. in cap. denique*, qui ponit plura exempla veteris legis contra ſchiſmaticos, & eſt tex. Cypriani martyris. Quem vide omnino in epiſtola ad Magnum, & contra Novatianum: ubi oſtendit baptizatos a Novatiano ſchiſmatico eſſe male baptizatos, tanquam ab eo baptizatos qui non eſt in eccleſia: qui quia in eccleſia non eſt, diligi, aut abiſti, aut lavacro purgari a Chriſto non poteſt. Ibidem ait: qui dicit quod Novatianus baptizari & ſanctificari aliquem poſſe, prius oſtendat & doceat Novatianum in eccleſia eſſe aut eccleſiæ præſidere. Et eſt pulchra epiſtola contra ſchiſmaticos: quæ oſtendit eccleſiæ unitatem. Sed quod dicit baptizatum a ſchiſmatico non eſſe baptizatum, oportet intelligere quando non fuit baptizatus in forma eccleſiæ: quia alias eſſet vere baptizatus: *ut in cap. aliud & cap. nullus 24 qu. quomodo de conſecra. di. 4. 40. 1. qu. 1. in cap. dicit 27. qu. ſicut urget.* Vide quæ dicitur in 5. *nonum* 32. *di.* maxime per Domi. & partem ejuſdem epiſtolæ Cypriani vide in *cap. ſi quis inquit. 1. qu. 1.* & quæ dicunter *in c. ſacramenta 7. qu. ſicut fidli. ea. con. 27. qu.*

Et hoc fuit de ſchiſmaticis obſervatum in concilio Conſtantienſi, in quo ad ſedandum antiquum ſchiſma omnes tres fuerunt depoſiti a pontificatu: videlicet Joannes XXIII. Benedictus XIII. & Gregorius XII. Et ibidem in d. concilio fuit ſtatutum in conſtitutione *frequens*, quod papa non ſolum pro hæreſi ſed etiam pro ſchiſmate poſſit a concilio judicari. Quod & refert archip. Florin 3. *parte ſummæ in ti. 3. cap. 22.* §. notat abb. Siculus *ad d.* Pro quo facit, quod hæreticus & ſchiſmaticus æquiparantur: ut eſt tex. *de ſchiſ* ponunt doc. *in cap. Rom. ſume de hære.* & bene probat tex. *in cap. 3. de ſchiſma.* cum appellat ſchiſmaticos hæreticorum. Hoc etiam ponit Ancharanus in ſuis addi. ad tract. Anto. de Bu. *in verſ.* reſtat modo reſpondere ad objecta. Idem etiam card. *in cap. licet in penul. col. in hoc verſicuſ*, quarto. Idem quoque Pe. de Ancha. in trac. ſchiſmatici *quarto quæſito cora 8.* Et idem in effectu in reſponſione facta in concilio ad oratores regis Franciæ *in 5. chap. in verſ.* per prædicta dum poſit intelligam *ad cap. cum ſpecialis de eleg.* & dicens quod cum illi fuerint ſchiſmatici & fieri condemnati per ſacros canones, non eſt neceſſaria alia ſententia declaratoria hominis, & quod *cap. cum ſecundum de hære. in 6.* debet intelligi, cum in bonis faciendo eſt executio, ſecus cum in poenam afficit perſonam; quod nota.

Sed Roſellus altius exordiendo iſtum paſſum, quando poſſit propter ſchiſma papa deponi, tandem in effectu ponendo illa quæ dicta ſunt ſupra (maxime in arti. Utrum papa poſſit de ſchiſmate accuſari) concludit quod aut aliquis intendit ſe in apoſtolatum tenere multo juſto dictus extorte: & tunc talis intrufus in papatum ſit temerarie, dicendus eſt ſchiſmaticus & apoſtaticus, & ipſo jure anathematizatus: *ut in cap. in nomine Domini 23. di. cunjunctis cap. licet de elec. & 79. di. cap. ſi quis*, propter hæc & ibi ponit cardi. *in d. cap. 3. de ſchiſma.* Et talis ejiciendus eſt omni conatu: *ut in d. cap. ſi quis potentia 79. di. & d. cap. licet.* Ille autem papa qui cum tali ſic temerarie intrefo contenderet de papatu, ea eo ſolo quod litigatur & contenderet de papatu, non eſſet contendendo ſchiſmaticus: *ut in cap. 1. de ſchiſma.* Quod intelligo etiam ſi non conſtaret clare, quod iſte contendens contendere intrufo ſit verus papa: quia ſi de hoc conſtaret, tunc poſſunt electio ſuperior canonice facta, ſi ſuperveniat beltica tempeſtas, & qualiſcumque hominum conatus, qui maligniſ Pontificatum impediunt ne is qui eſt verus papa in ſede apoſtolica inthronizari poſſit, omnino verus papa authoritatem habet regendi eccleſiam Romanam & adminiſtrandi: *ut in cap. in nomine Domini 23. di.* Si vero intrufus in cathedam Petri aliquo juſto errore dicitur, qui eum etiam a cupa excuſet, tunc talis non eſt ſchiſmaticus ex hoc ſolo quod contendit de potentiale argo. notantem *in l. ſ. ff. de adod.* Et idem dicit ſi ſit in ſola culpa & non in dolo: quia licet de culpa puniri poſſit, (ut dicitur *in d. l. ſ.*) tamen non debeſt judicari ſchiſmaticus: *ut in cap. ſicut* cum eo contendens, quantumcumque etiam in parte ſolida papatum regat. Sed ſi non ſolum ſunt in eccleſia & papatum in ſchiſmate regunt, vel nondum ſcſſuri tenent, ſed etiam ſchiſma nutriunt nolentes adhibere remedia, *vel* fingentes & procraſtinantes unionem ſed ſinem non perdentes, tunc judicabuntur (ſchiſmatici etiam ſi alter ſit verus papa: ut dicit Roſel. Et eſt contingat in eſt ſchiſmatice ipſos inveterari, judicabuntur hæretici 24. qu. 3. inter dicitur. Et hoc caſu poterit papa deponi propter ſchiſma. Quod intelligo in vero papa ſchiſmatico, ſicut dictum eſt ſupra de hæreſi.

Unde quando eſt ſchiſma largo modo (prout ſi papa foret mortalitet peccans ſolum) tunc non eſt deponendus, nec poſſet per concilium deponi: quia tamen propter hæreſim propter ſumptam depositur, *ut qu. di. 8 papa.* Sed ſi eſſet ſchiſmaticus, ita quod ejus ſchiſma proladectur in hæreſim ſtricto modo ſumptam, tunc deponendus eſſet, & eadem eſſet poena ſchiſmatis & hæreſis: quia tunc ſchiſmaticus eſt hæreticus, dicit Oſtien. *in ſumma in ti. de ſchiſma. §. qua pœna, verſ.* nec obſtat *cap. 8. §. nota dicitur, verſ.* dicitur autem, ponit Joan. An. *in cap. ſrmiſſimo de hære.* Quinimo delictum ſchiſmatis gravius videtur omni delicto etiam hæreſis 24. qu. 1. *non affirmatur in ſi. fc. ex* perſeverantia ſit hæreſis, 24. qu. 3. *inter hæreſim*. Facit quod dicitur 24. qu. 1. adversa. Illa dicitur, quod ſolus non poteſt eſſe in ſchiſmate: quia eſt forte ſchiſmaticus fidem tenet in Deum, tamen erga Dei eccleſiam ſchiſmaticus fidem non tenet, eſt enim una eccleſia ſponſa Chriſti pulchra, ſine macula & rine ruga, horuſ conciliuſ, ſons ſignatus, & poterat aqua vivæ, 2. qu. 1. *cap. quoniam verus & cap. omnibus.* Ipſe enim ſe ſeparat ab unitate ſanctæ Romanæ eccleſiæ, & qua qui intelligam, non videtur Chriſti fidem exhibere debitam: a quibus exactuat paſſo ejus atque diſtrahitur, *d. cap. advocavit 24. qu.*

3. cr. cap. lapsuros. Et sic veniunt schismatici contra articulum *6. unam sanctam ecclesiam 6. cap.* plures quodammodo ecclesias construere satagentes: ut si duo de papatu concendentes & effect dubium uter eorum esset pontifex, & uterque partem non modicam Christianorum ad se traheret, & in parte Christianorum fesiles & fibi quæsita uterque diuisset & quaderet fecundo fesiliens ut ecclesiam fenderent & in hæresim fricto modo fumpram incideremt: ut dicit glof. *in authen. de priui. du. haereticis malis non prafficis*. ibi, ad omnes qui non funt membrum. Nam cum hæc fponfa unus folus debet reliquere qui fit unicus fuccefor Petri & vicarius Fili Chrifti & ecclefiæ fponfus: fi autem et duo prafficis, conftituunt in ecclefia duo capita tanquam monftrum, contra *text. cap. per venerabilem qui filii fint legi. de offi. ordi. quoniam in plurifque*. Et uterque eft fchismaticus. Item ipfum ecclefiam unicam corrumpere videntur, et duos et ita diuerim virus attribuendo, & fcipfos amboes ecclefiæ virus faciendo. Unde non conferuant cum pudicam & incorruptam, fed adulteram defignant, ficut mulier quæ duos viros habet, adultera dicitur: arguendo a matrimonio carnali ad fpiritualé *9. q. 1. fciat vir. cap. inter corporalia de iuranda. prada*. Unde non dicitur Chrifius in eorum cordibus habitare *24. qu. 1. audiuimus*, nec poffunt habere Deum patrem qui ecclefiæ non habent unitatem, *3. q. 4. qu. 1. aliena*. Ecclefia enim eft unica & incorrupta, unius cubilis fanftitatem cafto pudore cuftodiens, *24. quæft. 1. loquitur*.

Unde ex præmiffis pater, quod cum fchismaticus ftrictiffime fumptus fit hæreticus, ficut hæreticus ipfe pare perdit papatum fic & fchismaticus: quatenus fic uterque hæreticè depofitus fit depofitus declaratur, fic etiam pro fchismate. Ad quod facit text. *in d. cap. fi papa*: qui non dicit fimpliciter, quod papa tantum pro hæreli deponatur, fed dicit quod deponitur cum uterque deuius a fide: quod intelligere oportet, per *10. concilium*, quod cogitofefit de cauffa papatus: *vt in 24. q. 8. dum 79. di. Sed* ille qui quærit ecclefiam fendere, dicitur a fide deuiare, *24. qu. 1. aliens 6. 1. qu. 1. tencamus 17. 16. qu. fic. fient Domini*.

Et idem quod de fchismatico ftrictiffime erit quando multi erigerent capita contra Romanam eccl. facientes nouam fedtam & nova ftatuta: ut fuit Fratricelli. Sunt enim & ipfi fchismatici: ut vide abb. *in cap. de fchismatico 5. c. hoc*. § illum cafum *de iudi*. Et idem videtur dicendum de papa fi ipfe eft paganus vel Judæus vel non baptizatus nec voluit baptizari: quia fatis dicitur a fide deuiare, nec eft caput papatus: ut fupra dicitum eft ex dictis *in cap. liet de elec*. & talis poteft per concilium judicari (fiue fit Judæus fiue paganus) & amoueri a pontificatu: quia in tali non eft minor ratio quam in hæretico.

Et per hoc tollitur contrarium quod poteft obijci ex dictis abbatis poft Oftien. *in cap. fremiffime de hæri. videlicet* quia dicunt, quod fchismatici hæretici dicitur folum in duobus cafibus: fcilicet quando quia aliter fentit de articulis fidei quam fentit Romana ecclefia, *24. q. 1. cap. hæc eft fides*, & quando quis male fentit de facramentis ecclefiæ: *vt in cap. ad abolendam de hære. in priuci*. Quia refpondetur quod fchismaticus capitur multis modis: fcilicet large, ftricte, & ftrictiffime. Primis duobus modis dicit fchismaticus non dicitur hæreticus, fed ultimo modo fic: nam omis fe dividit ab unitate Ro. Eccle. fue conftituendo libi ecclefiam, ac clericos & facerdotes ordinando, eft hæreticus proprie dictus, quia venit contra illum articulum fidei *6. unam fanctam ecclefiam*: ut dicit abb. *in tex. de fchisma*. Et in hoc ipo appellatione fchismatici intelligitur de ftrictiffimo modo fumpto: ut notat abb. *in c. fraternitati de fchisma*.

Sed quid fi papa eft omnino inutilis & infufficiens ad pontificatum regendum, utrum poteft deponi? Dicunt, dicit quod non *in cap. fiadeli 78. di*. quia non poteft pro tempore cuda depofitus propter hæreficum: ut ipfe ibi dicit. De quo vide quæ dicta fuerunt poft quæftionem, An ratione inomnia quam papa committit deuiat concilium coniugatus, quæftione, Sed quero uteriius pono &c. & in alia quæftione, Quid autem fi papa effe: cituiur furiofus vel demens &c.

Idem etiam forte effet dicendum de papa idolatra (fcilicet quod poffet ficut de hæretico dictum deponi) expiendo idolofatiam ut fonat in hærefim: fiant idolatræ creaturam pro Deo. Facit quod dicit S. Thos. *fecundi fecundæ 9. q. 10. a. 8.* quod dicitur in prædicgato *c. nunc autem 21. di. & quod dicit Dom. ins. denique in 8. 7. q. 4. & in cap. presbyteros 50. di. & in eo. quæro. 6. q. 1.*

Sed pone effe duos contendentes de papatu & alterum ex eis effe verum papam, fi fchismaticus ut in contentione tenetur fcilicet non Chriftianus (quia utique paret magna pars Chriftianorum) & non curant tenere vias per quas ad Iatur fcilicet, & forte dolent, fed fugunt vel fchismaticè fere & non adimuletur: cum diuerimus, quod ifta cafu dicitur fchisma tranfire in hæreim, utrum ita poterit deponi ille qui eft verus papa de non curat tollere fchisma, fcitet ille qui contendit & non eft verus papa ? Et videtur dicendum, quod non: per fupradicta: quia verus papa licite quære quod contendens cum eo ejicitur penitus & ipfe indicus remanet: ut *in d. cap. in nomine Domini 3. di.* & aliquid fupra dixi. Et cum ipfe non conftituat aliam ecclefiam, imo credat Romanam ecclefiam effe apud fe, licet dicit effe fchismaticus, non tamen hæreticus: ut dicit abb. *in tex. de fchisma*. ad quod facit glo. *24. q. 1. §. 1.* quæ eft prima poft glofam fummæ.

Sed contrarium eft verum fecundum Rofellum *in fua fumma. in quæftione*. Utrum dignitas papatus femel quæfita poffit perdi, *in 7. chap.* Qui ex quo uterque detrahit quærere uniuerfæ ecclefiæ, non convocant concilium (forte timentes ne de fuis fedibus deponantur) & ftant in negligentia gaudentes quibet in fua parte fcilia, fuis habendo fcilicet matrimonio, & uterque debet a papatu amoueri: quia ecclefia unica effe debet, & oportet quod habeat fponfum unum & non plures, & quod in fua unitate permaneat: & ipfi hanc unionem omnem quærere debeant & affectare, *24. qu. 1. cap. loquitur*: & præterim papa cui primum præ omnibus chriftianis religionis onus incumbit; *3. qu. 6. cap. officii et cap. nemor fum*: ubi dicit text. intelligo mihi aliter non licere, quam ut omnes conatur meos ei cauffe in qua uniuerfali ecclefia falus infemetitur impendam. Unde fi vias tollendi fchisma non quærunt (quia hoc cafu pro bono ecclefiæ etiam verus papa repelli poteft: ut vult glo. fingularis *in cap. fiforte 8. di.*) graviffime peccant. Et ideo fi (ut dicit Rofel.) moniti, non quærunt ecclefiam unire fed detrahant, uterque eorum hoc cafu non folum fchismaticus fed hæreticus eft dicendus, alleggat glo. *in cap. fi papa qp. do. di.* quod non folum non fint difcipuli veritatis fed erroris magiftri: ut *in ea. ma. fi iuramperatur 2. qu. 7.* Nam fi Chriftus defcendit de cœlis ad redimendum gregem fuum peftitum, & mortem fubiit temporalem (ut *in ca. q. 1. de bomi. in 6.*) quanto magis quifque in cathedra Petri præcipue verus fummus pontifex coram debet fuaire gregis Dominici, & ipfum perditum non folum reditore remuneranda papatui, fed etiam meri naturali fe fobjecitando? Facit text. *in cap. adoorfitas. 5. cum vero 7. q. 1.* Quod etiam ponit abb. *in cap. quia diligentia de elect.* quando fchisma eft inveteratum: quia tunc cenfetur hæreticè, ex quo fendunt ecclefiam nec curant unionem ipfius. Facit glo. *in 9. quia vero, 24. qu. 3. & in c. fremiffime de hære.* & dictum eft in quæftione prægegata: in verfi. Item adde quod illa quæ dicta funt de hæreti; &c. Deberent ergo vel papatui cedere, vel per fortes item ipfam de papatu diimere ut dicit Rofellus. De quo (as fcilicet per fortes effet hæc contentio diriminda)dictum eft fupra: & fuit opinio cardi. *in c. licet de elect. & in cap. fi. 5. incipit, quæftum*. Illi ponuntur etiam alii modi per quos fedtatis fchisma eft fchisma in Becius. I. & Eufalium presbyterum urbis Romæquia juffu imperatoris ambo contendentes urbe egrefi funt: & facta inquifitione de ventate ecclefiæ amborum, & reperto quod Bonifacius a majori & fanior parte fuerat electus, in papam fuscepitfi eft & Eufalius ejectus.

Aliqui ipfos viam impugnant, quia ifto cafu concilium eft judex: ut dictum eft fupra, *& in 1. c. nullafius 19. di. & 15. di. c. fiat fanctæ di. & 8.* fupra dictum eft, quod papa non poteft fe fubmittere alteriius judicio. Sed quando eft controverfia inter duos, pro fedando fchismate inveterato aliter videntur dicere: dic ut ibi dictum eft.

Tertius modus eft, quod ifti contendentes compromittant in arbitros vel arbitratores: & cum hoc Bafiienfes, quod compromittant de ciuitam, & ita alteriius habeatur pro tranfacto in illum pro quo fuerit laudatum.

Quidam etiam hæc viam impugnant, quia de titulo beneficii non poteft compromitti *c. nos fane de probon.* nec tranfigi *cap. fuper eo de transact.* Sed alii reponendent quod hoc non habet locum in papa qui eft fupra *cap. nos propiter de cauof. probon.* & hoc fuper quo compromittitur, eft de fimonia: ea quæ probibita *c. 3. Salvator. 6. de offi. delegat. ex parte rei cum fenali*. Item fuper matrimonio fpirituali fieri poteft compromiffum, *de delect. cap. cum inter canonicos, de arbi. cap. ex parte*. Unde potest fieri tale compromiffum in laicos, ex quo papa non laiguat jtue poffitio: & fafes arbitri potentia cogi ad arbitrandum etiam per claufuram in concilaui fiiat fit de cardinalibus *in cap. ob periculum de elect. in 6.* Et quod etiam fieri poffit in laicos confta, quia eodem modo fuit fedatum quintum fchisma per compromiffum factum in Theodoricum regem: qui pro Symmacho papa fententiam tulit.

Quartus modus eft via recognitionis erroris, ut antipapa ductus conficientia redat fuo pretento juri, & verus papam in fuum verum pontifem recognofcat. Sic fuit fedatum 13. fchisma: quia Benedictus X. qui per violentiam Romanorum intrufus fuerat, conficientia ductus renunciaiit papatui, & electus fuit Nicolaus II. Item fchisma inter Alexandrum fecundum & Cadulum: qui defiderante ifti favore Henrici imperatoris deftitit a profecutione papatum. Item fchisma nouiffimum inter Nicolaum V. & Amadeum ducem Sabaudiæ, qui

Quid fi eft papa indicus vel Pagaiius.

Quid agendum, cum, pro unoquo ipfi contendentes viam inceffant, nec tamen ad ipfam ueniunt, fed in ea gaudent.

Quid fi eft indicus fiu fedis vel fedatus.

Ad quem pertinet fedare fchisma.

Quid fi eft papa indicus de fide.

Quid fi eft papa indicus de fide.

Quid fi eft papa indicus de fide

qui fuerat ereatus papa in concilio Basiliensi, & Felix vocatus: qui cessavit a profectione papatus recognoscens in vecum pastorem ipsum Nicolaum.

Quintus modus est via cessionis: hoc est ut omnes de papatu contendentes cedant, & convenientes omnes cardinales, & qui ad illum pertinentes, & factum mitant unum ipsum & canonicam electionem. Nec poterit opponi, quod aliqui sint anticardinales & inhabiles: ut satis patet ex text. *cap. licet de rescript. per tot. & Romanorum*: vbi nullum omnis exceptio infurgens ex defectu personarum eligentium. Et hoc in renunciatione voluntaria: quia papa potest renunciare papatui: ut est text. *in cap. 1. de renun. in fi.* & Et debet hoc facere pro unione ecclesiæ, ne plus temporalem honorem quam æternam salutem affectare videatur: *ut in cap. nihil enim problem. in 5. prologus de renun.* Quæ ratio ita militat in papa, sicut in aliis bonis episcopis: Bonus enim pastor non solum pontificatum, sed animam suam dat pro ovibus suis. Ad hoc quod notat Joan. An. *in d. §. pro quare*. Non solum enim papa vel papatum prætendens tenetur omne conflium & opus impendere, ut pax & unitas in Dei ecclesia substaurat, & indubio conseruetur; sed & omnis Christiicola hæc ipsa summopere quærere debet, ut omnes simus unum cor & anima una in Christo. Nam Christus non habitat in cordibus illorum, qui superbiæ singularitatem secuti a sorioris Christi compage semetipsos abrumpunt *2. q. qu. 1. audromus*, & qui nec unitatem spiritus, nec conjunctionem pacis obseruare, & se in obedientia vinculo separat & Christiani nomen habere non potest *7. qu. 1. Novatianus*. Et quia Christus dedit ecclesiam super unum, ut effet una non plures *1. q. 1. hæpotes*. Tales igitur eum a sua unitate secedentes, a fide deviant & deponi possunt, etiam si alter sit verus papa cum sit a fide devius *40. di. si papa*, secundum quandam Rofel. Quia qui crimine quæ emendare potest non emendat, ipse illa committere intelligitur *3. q. qu. 8. cap. pæteres*. Ad hoc est text. *in cap. error. C. cap. confessorie 8. di. C. cap. negligere 1. qu. 7.* vbi dicitur, *quod qui potest corrigere & non corrigit, ipse illa fecit, videtur plane fovere & nutrire*.

Sextus modus est, quod uno ex contendentibus mortuo vel canonice dejecto, ipse & collegium ipsius defuncti vel dejecti expectet dejectionem vel mortem alterius, vel alterum contendentium, si fuit plures: & tunc ex omnibus collegiis fiat electio tunui pontificii. Et utilis erit conflitutio, quod interim donec expectatur mors seu dejectio alterius, collegium defunctii vel dejecti polit administrare, ne per hoc obedientia ejus detrimentum patiatur.

Septimus modus est, quod per contendentes fiat una conflitutio, quod uno mortuo vel cessante aut amoto alius contendens superstes pollit jus vetum vel prætentum defuncti vel dejecti administrare, vel ipso facto aquirat absque ulla electione.

Sed hoc videtur obiiare, quod papa non potest sibi successorem eligere *8. qu. 1. cap. 1. C. 2. cum sequentibus*: & notat glo. *79. di. cap. si transiuit*. Potest dici quod hoc tolerari potest una vice, ut ad pacem pontificii. Nec papa de plenitudine potestatis agens ligatur illis conflitutionibus quamquam tamen fiat in concilio. Ipse enim conflitutionibus pontificiis derogare potest: ut patet *in c. Rationem de translat. in fi.* & notat Joan. An. *in cap. significasti de electione. in fi. cap. in. vbi periculum in text.*, concilio, *etc.* Vel potest dici, quod per illam

A constitutionem non elegit sibi successorem, sed tantum fuam obedientiam in administrationem commisit, quod videtur tolerabile: licet quando inter duos contendentes unus cederet ad tollendum schisma, & aliud de ejus voluntate eligeretur. Ad quod facit quod licet dicatur quod papa non potest sibi eligere successorem, tamen bene potest statuere de electione successoris *3. distinct. capitula in nomine Domini: & cap. licet de electione. & cap. ubi periculum eidem in 6. & cap. illomodo. ne Romani in vi.* Potest enim papa deliberare cum fratribus de successore: *ut in cap. 1. in glo. 1. 3. q. 1. & 79. di. cap. si transiuit.*

Octavus modus erit, quod contingente morte alterius ex contendentibus alter superiveniens eligatur. Sic fopitum est schisma inter Silvestrum & Vigilium, prout Silvestrum in cultu pro fide Christi nostro Vigilius est in papam receptus. Item inter Felicem & Liberium: quia Felix martyrio coronatus est: Liberius autem alto nomine vocatus Leo octavus pontificatum plurimos annos: quo tandem anta morte mortuo Damasus electus est.

Nonus modus erit quod per contendentes fiat una conflitutio, quod omnes cessionem vel mortem alius ex eis pro hac vice eligi non poterit. Hoc modo minus obstat quam superiori, quod dictum est de eligendo successore: quia hic nullus certus eligitur successor, sed conflatur electio ad unum de certaris personis: quod fieri potest non solum per papam sed etiam per conscendentem: *ut in capitulo, cum dilectus de conscript.*

Decimus modus est quod uterque de contendentibus cum suo collegio decernat quod le morituro vel cedente non pollint cardinales ad electionem alterius procedere & quod electio fit nulla: sed tenentur vel adhærere superstiti & eum habere pro papa, vel expectare quod etiam cedat vel decedat: & eo tempore collegium contentus Romam, vel in locum vicinum si ibi esse non potentus ad eligendum alium. Et illum modum ponit *cardinalis in verb. fecisse modus in dictis capitulis*. Et quamvis iste modus non tollat schisma incontinenti, satis est quod schisma tollitur aliquando: & eo citius quo ambo fuerint senes: Et illo casu mortua alterutra parte, quamquam alter cedat vel decedat post ordinari, quod primus cardinalis illius collegii vel ipsum totum collegium admittere: in quo non pollet contendere vel referri in tempus successoris. Ita dicit cardi. ibi supra.

Sed ille modus mihi non placet: quia per hoc non tollitur schisma, & est deterius quod unus cardinalis admittere papatum, maxime in ipso quæ sunt suprema potestatis: contra text. *cap. ubi periculum. 5. eidem quoque*: nisi admittentes pro schismate schismate aliquo tempore in posterum.

Undecimus modus est ut contendentes de papatu aliquos tibi fidos eligant, qui post eorum cessionem illi fedulo omnibus cardinalibus pollint papam eligere. Hic modus etiam tolerari potest ut schisma tollatur, quamquam nullus ex contendentibus hoc ambire deberet.

Non obstat quod cardinales excludantur: quia papa ex plenitudine potestatis hoc flatuere possit sed tamen pro una vice, & ex causa tam gravi ut tollatur schisma. ad hoc *63. distinct. capit. fecundo, & cap. sequent.* Hoc est absonum: quia non est de jure divino, quod cardinales eligant, sed de jure pontificio, *capitula, in nomine Domini. 3. distinct.*

Duodecimus modus est via renonciationis cum papa, & imperatore & principibus quorum favore schisma loverat. Hoc modo sopitum est schisma inter Alexandrum secundum & Cadalum, & schisma inter Alexandrum tertium & Pascalem: quatuor antipapas. Et ille est modus modus hodie tollendi immimens Ecclesiæ. Sed ut dicit papa inter Sanctissimum Dominum nostrum Julium secundum & regem Francorum: quod Deus pro sua bonitate fieri concedat.

Tertius decimus modus est per capturam intruse vel intusorum. Sic sopitum fuit schisma inter Castitum secundum & Bordinum antipapam: nam Calistus cepit in Sutrio Bordinum. & Schisma fadatum est. Et eodem modo inter Joannem XXII. & Petrum de Corbario: qui fuit captus & dotus ad Joannem XXII. & ecclesiæ schisma.

Quartus decimus modus est, quod via nonorum abibita contra intrusos. Et hac via multa schismata sopita fuit: sicut schisma inter Eugenium II. & antipapam Petrum. Item schisma inter Leonem V. & Christophorum. Item schisma inter Leonem VIII. & Benedictum V. & de aliis similibus.

Aliam modum polit cardi. *in c. licet de electi.* vt. deliret per judicium forisi. Sed de hoc vide quod supra dixi in quæstione principali. Ad quem spectet congregare concilium, in verso. Sed hic quæro, pone quod ambo.

Quintus-decimus modus est ut cogatur cedere tam papa quam antipapa, & quod si nolint subtrahatur eis obedientia: ut sic per sententiam excommunicationem compellantur: quoniam omnium subtortiginetes, sunt digni omnia pœna: cum propter amissionem infinitarum pœnarum, id ha nervium approbat Petr. de Anchar. *in fine tract. schismatis in 3. qu. de in regula*, accessorium, *in 79. circa de regula*. Et hic offendit quod illa verba, si & quatenus Beneditius cedat, non fere conditionalia fed modalia.

Illam etiam ponit cardinal. *ind. cap. licet in verb.* quinto decimo modo collendi schismata. Et quia cogitur cedere *, nisi cum prudens S. propter malitiam de reum. ibi in verbo*, cogitur, & quod notatur *7. q. 1. cap. filios in glo. fi. & cap. episcopus de loco. in glo. fi.* & ibi per arbitrio per omnidem *78. di. cap. 1. & dod. in cap. qualitum de rerum permu. & archi. in cap. fog. pribum 7. qu. di. 1. & abb. in cap. 1. de elect.* Et Ludo. *antonio. 51. ant. etc. tam cancer.* ubi dicit, quod constitutio Constantiensis de non transferendis episcopis invitis, intelligitur, nisi fubit pulla & rationabilis causa. Et dicit pollum quando fit pro bono pacis & ratione scandali vitandi, de quo etiam per Feli. *in cap. quia in reclorum in 37. col. verso.* per illam declarationem *de vitalicia*. Qui licet loquantur in inferioribus (videlicet in prælatis) tamen schismatis videtur major ratio in papa propter utilitatem universalis ecclesiæ *7. q. 1. mutatis, & cap. sicut cap. sequentis.*

Nec obstat quod dicit Inocc. *in cap. licet de electi.* quod nullus cogitur renunciare: in qua re fit credit jus habere: quia *nihil fine causa*. Facit *quod dicitur in. non est de jusula, & de cc. in regula*, fine culpa, *de reg. fu. in 6.* Item aliud est cogere ut quis simpliciter renunciet: ut dicitur *in d. propter malitiam*. Si autem papa vel alius prælatus ex causa necessitatis vel utilitatis cogitur cedere, providendum est, ut, unde honeste pollit statum suum sufficiat. In dicit cardi. *in d. verso*, quinque modus. Facit quod dicit in finili Rofellus (quæ tetiam hoc tener) ubi supra. Quia utilitas publica est præferenda privatæ, & sententia moltorum sen-

A tentia unius. *7. q. 1. cap. filios. 8. q. 1. in sententiis*: & ideo propter publicam utilitatem potest quis re fun privati invitus *1. Lucius ff. de cruc.* Unde & populus potest propter maximam communem utilitatem & necessitatem regem deponere: *ut notatur in Lanus amicitiæ ff. de ff.*

Illam etiam partem tenere videtur Marbell. in dicis additionibus ad tract. *Andre. de Barro.*

Et pro eodem parte fatiunt quæ dicuntur, *in cap. si forte 65. di.* ubi dotus in dicordia electis ad episcopatum, in metropolitani judicio, alteri præferendus est, qui majoribus juratur studiis & meritis: ita tamen ut nullus detur invitis & non petentibus, ut pelitis invitis episcopum non optatum contemnat ant odiat. Et *glo. ibi* dicit, quod si timetur scandalum utriusque electio cassatur: *ut 78. di. c. si dus*. Unde propter scandalum vitandum & ne invitis detur, episcopus privatur iure quod ei fuerat ex electione quæsitum. Ad quod facit quod dicitur *in cap. confidentiamus de elect. in glo. fi.* & ibi dicit, quod propter scandalum vitandum potest licite fieri prohibitio ne quis eligatur in certa ecclesia, licet ipse in nullo deliquerit. Sic videtur dicendum in proposito ad vitandum scandalum, de re remanet potestas a plebe contemptibilis & odibilis. Item confirmatur per illud. *3. Reg. 3. & quod habetur in c. affecto. de prælatum.* ubi illa multitudo illum principum fati adversarie quam dividi. Sic in proposito papa debet potius cedere quam permittere, quod populus Christianus remanet subditus & divisus. Item omnis Christi adhæsio nostra est institutio: Filius autem Dei omnipotentis cujus papa est vicarius in terris, pro humani generis redemptione servi formam accipiens, & usque ad mortem obedientiam, ut Christus, quod ex inobedientia protoplasti *Iuceas* exortum inter Deum & hominem aboleret. Multo magis igitur papa pro qualibet parvissima quæstione minima schismatis debet posse compelli cedere papatui: Item fatiunt omnia illa quæ fuerant supra addulta in quinto modo tollendi schismata.

Et illam etiam tenuit Gerson *in tract. schismatis in prin. in verso*, nono notetur: & maxime ubi fuit jurantum. Sed idem etiam ait fedulo jurantum, vel ab ipso fedionem habent inter ecclesiæ, & non potest humanus providere, & nisi fiat cessio sequitur malum monstrorum animarum.

Ad idem facit quod dicitur *in cap. 1. de gla. 8. qu. 1.* & Alexand. ibi. ubi Clemens qui fuerat electus successor per Petrum cessit, et evitaretur fundamentum quod possit oriri de pontifitatus obstinatione per successores. Item *Hugolin. de Anco. in* quarta quæstione per plures articulos offendit, quod papa possit cedere papatui: & idem archi. *Sicu. de papatu fumus et. 1. cap. 5. §. 4.* Sed non dicunt quod possit cogi ad cedendum. Sed de hoc quod possit fi velit cedere, habemus text. *in d. cap. verum. in fi.* Quod & potest Joan. An. ibi per plura motiva, quibus ut dicit ibi Domi. cum difficultate reponderat.

Sed in contrarium, quod papa etiam vigente schismate non possit cogi ad cedendum, ponit Egidius multum late per plures tractat. plurium clarifimorum doctorum *in consil. 99.* Et idem tenuit Bal. *in cap. in fide de hære. in fineis*. Pro qua parte fatiunt quod papa non potest ex ella causa vel crimine dejici nisi cum eft a fide devius: *ut sapius allegatu ca. ff papa 40. di.* Licet enim electionem fomi pontificis Deus commiserit clericis & religiosis, dejectionem tamen suo dumtaxat arbitrio reservavit *29. distinct. in summa. & per Clemen.*

in summo. 9. quis possit in pon. de conciliis. 8. de pen. ecclesia capiendo in fide de haeresi. in fauto, 3. de electione in. liter. Unde pro nullo crimine quantumcunque magno deposti potest excepta haeresi, etiam si foret ecclesiae inutilis, negligens & remissus: ut dicit glo. *in dist. 1. c. de reuam. in facto.*

Sed quo ad id quod dicitur de inutili, contrarium videtur tenere archi. & referet ibi Doni. *in capitulis papa ifi. 20. distinctione*: videlicet quod papa non potest inutilis potest deponi. allegat 15. qu. 6. *aliter, & de re judi. cap. ad appellatio.* Quod juta Joannem de rege & imperatore: *In in dubio in imperiali & papa*, similiter glo. ibi loquitur de imperatore in finalibus verbis: videlicet quod pro quocumque peccato de quo est incorrigibilis potest deponi. Et ibi addunt archi. & Doni. nam ibi est inutilis deponitur: unde loquitur in imperatore & non in papa. Et de papa contrarium est verum. Quod & tenet illa glo. in verbis, insufficientem. *de renun. in fo.* quia *si propter insufficientiam potest deponi*, fructus dubitaretur, an eo casu pollit renunciare, ex quo invitus potest deponi. Et hanc partem tenuit Alexand. *in dilis cap. si papa*, & communiter omnes: & dictum est supra in articulo proprio, Quando papa est effectus inutilis, vel ferocissimus, vel est capitus a piratis. Et ibi insufficientia, vel dicit illa glo. potest contingere ex illiteratura, lenectute & infirmitate: in quibus casibus poffet aliter providere per coadjutorem: ut dicitur *in capitulo primo de clic. aegro. in fauto.* vide quæ dictia sunt supra in quæstione, Ex quibus causis possit Concilium congregari, in dicto verfi. Sed quid si papa efficitur inutilis.

Non obstat text. *in dilis cap. olim, cum vacarem.* quia illi jura loquuntur in inferiori a papa secundum illam glo. *in dilis c.1. in verfi.* insufficientem.

Secundo etiam pro illa parte (quod papa non possit cogi ad cedendum) facit quod ex quo non est fide dubitatum, an papa volens sponte cedere papatui possit (ut patet ex dictis) non. An in dicto capitulo primo & distinct. supra, quod refert Antoninus de Anona & archiepiscopo. Ilto propter quod emanavit ille text. *in dilis cap. 1.*) fructus videntur dubitandum an poffit renunciare, ex quo propter schisma poffit cogi: & ex quo in illo text. non dicitur quod aliquo casu etiam invitus possit cogi, non videtur quod possimus ex nostro sensu hoc presupponere.

Tertio facit, quod in dubio nunquam potest quis cogi renunciare juri suo: ut patet per totum *in text. quod metus causa & in cap. super hoc de renun. I. non omnes C. de jure dotis. & in 12. I. C. de appellati. judicis. I. cum de indebito ff. de probat. cum similibus.* Igitur quod illud dare, quod papa potest compelli ad resignandum papatum, ollendit pro hoc dicentia *I. ab ea parte ff. de probat.* Faciunt quod dicuntur *in 1. 1. C. ad l. Cornelium de sicariis.* & quod dicuntur *in l. amicitia. C. de fur.*

Quarto facit quod ex quo papa est major concilio (ut infra dicetur cap. *significasti de rescriptis*) quia concilium fine ejus authoritate non conflitit *ex. nec licuit ex. regula c. multis cum alia 17. dist.* juxtaum quod etiam in ius quæ ad articulos fidei pertinent dicitur ille papa concilium glo. 15. *dist. cap. licet.* cum & ipse solus generalia concilia interpretare & abrogetur. *cap. nec licuit.* & ibi notatur. 8. q. pr. 3. nem. ubi dicitur Bandum esse tenendum papa etiam & totum mundum sentiret contrarium. Facit text. *in cap. Baratanum de rescript.* *A in 6. & cap. conflitutionem & cap. Baratum de sentent. excomm. ex. li. 5. & de clerib. cle. ne Romani. 5. fanc.* & Joan. An. *in dis. cap. significasti.*) non ligatur conflitutionibus concilarbus. Item & de hac ejus conflitutio pontificalis, non ligatur secularibus. *I. digna vox C. de ll. licet non scriptum ligatur potest. I. ji quis in principio ff. de legg. 5.* Nec ligatur decretis fanctorum patrum: cum ipse eamdem potestatem habeat, quam habuit Petrus apostolorum principes. Unde & contra principes apostoli dispensat: ut notatur per Bertrandum *5. fanc. & Joan. An. in dis. cap. significasti.*) non ligatur conflitutionibus concilarbus. Item & de hac ejus conflitutio pontificalis, non ligatur secularibus. *I. digna vox C. de ll. licet non scriptum ligatur potest. I. ji quis in principio ff. de legg. 5.* Nec ligatur decretis fanctorum patrum: cum ipse eamdem potestatem habeat, quam habuit Petrus apostolorum principes. Unde & contra principes apostoli dispensat: ut notatur per Bertrandum *5. fanc. & Joan. An. in dis. cap. significasti.* Facit quod dicitur *in cap. de libellis 20. di.* Unde non videtur, quod poffit aliquis conflitutionem illa ambiguitate cogi ad cedendum. Facit quod dicitur *13. 2. cap. non licet. & per Joan. An. in cap. cum ad monasterium de ba. mona.* Quinimo non est superior quipoffit cum cogere: neque enim ab hoc fit, neque ab omni clero, neque a cuncto populo judicabitur: *ut in cap. nemo 9. qu. 3. in cap. cum illa per mandam. & in cap. per principalem ex. cum. & per ultimo* cauta haeresis ut dicitur *ff. de ex. fil papa.* vel nisi fe fubmittat: *ut in cap. nos si interpretetur 2. q. 7.* Sed de hoc dic ut dictum est in proprio quæstione.

Item facit quod si effet verum papam posse cogi ad cedendum, poffent fequi magna mala: quia si veto papa daretur contradictor apostolicus de facto, poffet ex hoc verus papa cogi ad cedendum ut schisma tolleretur: & fic deinde vel aperire viam fraudibus contra notata *in cap. ex rescripto cum vulgo. de rescript.* Facit quod dicitur *in 1. penulc. ff. de crimp.*

Item pro hoc facit, quod licet multa fuerint schismata in ecclesia, nunquam legitur aliquod fedatum per conciliorum cedendi.

Quid dicendum? Si loquimur la casu in quo verus papa foret schisma cum schismatico, nec requisitus vult providere, & majus ubi effemus in schismate invetetur: illo casu ex quo tenet opinio, quod in efficax, quia requisitus gaudet tenendo ecclesiam fcisfam, & non vult dare ordinem quod fedetur) videtur tale schisma esse haeresim, ex ubi potest deponi ut supra dictum est. Et fic poteft deponi, multo magis poteft cogi ad cedendum. Et ita procedere poteft quod dicit Rofellus ubi fupra. Ubi vero effet schisma quod non videretur imputandum alteri ex contendentibus de papatu (putasis fi ille qui eft verus papa offerret fe paratum ad fedandum fchisma, & alter detrectaret omnes alios modos per quos poffet schisma fedari, & multiplice diceret fe paratum cedere modo alter cedat: & ille qui nollet cedere effet verus papa, & ample dicerent omnes alios modos pro unione facienda, & effet periculum fi cederet, ne interfectus remaneret in papatu propter ejus pertinaciam) fi tunc nollet cedere ille qui eft verus papa, cedere per rationes supra pro illa parte adductas quod non poffet cogi, ex quo ipse eft verus papa & alius potentia & injuste foret schisma ad hoc ut verus papa cedat papatui. Nam jura fonant quod ille quem conflat effe intrufum debet ejici omni conatu: ut in *c. si quis pacanus 79. di. & ut in omnibus Dominis 13. di.* ubi patet, quod propter alicujus impedimentum non debet dimitti, quo minus verus papa administret pontificatum. Sicut etiam fuit factum tempore Symmachi, qui contendebat cum Laurentio, quia fuit cognitum per concilium de ejus jure: ut patet in *d. 5. fanc etiam 17. di.* & non fuit coactus cedere. . . . . .

Et

Et fi dicatur quod si alius schismaticus eft in fea pontificia & non poteft ejici, nec fententia concilii imponeret finem schismati cifi verus papa cederet. Respondeo ex verbis beati Cypriani, qui quidem de schismate inter Novatianum & Cornelium (ut refert cardi. de Turrecre. in *1. parte li. 4. cap. 13.*) dicit. Quid ergo quia honorem cathedrae facrosanctae Novatianus illorum, qui nolebant non cathedram retinuisse debemus? & quia Novatianus aliare collocare & facrificia offere contra fas nititur, ab aliari & facrificia cessare non oportet, ne paria & similia cum illo celebrare videamur: vanum profcas & ftultum eft, ut quia Novatianus extra ecclesiam fe ponit fibi veritatem imaginem? ecclesia relinquas veritatem. Sic ergo nec fundamentum debet effe cuita defendendae veritatis: *ut in regula, qui fundamentum de regu. juris. non mutatur.* Nec propter malitiam eorum qui fcandala concitant funt diminenda temporalia: quia hoc noceret bono communi, ut dicit S. Thom. *in secunda secundae q. 43. ar. 10.* ergo multo minus quis poffet compellere cedere dignitati. Unde ait text. 7. q. 1. quam periculosum fit in rebus divinis ut quis cedat juri leo, & potestati, *scriptura sacra dicentes, dic.*

Si autem loquitur in casu quo evidente schismate in ecclesia plures affirmarent ad pontificatum in diversis obedientiis (ficut fuit tempore Gregorii XII. & Benedicti XIII.) & quo ante Pisanum concilium ad pontificatum quilibet juraffet & voviffet in conclavi, fi opus foret pro unione ecclesiae & omnium obedientiarum, & toll cendo schismate cedere, credo falva veritatis & determinatione ecclesiae, quod quilibet poffet compelli ad cedendum. Ratio eft quia nullus poteft ejici verus papa, non propter dubium, tum quia funt nonnulli tores schismatis & haeretici. Et ita intelligo illos qui tempore illius schismatis confuluerunt, quod poffent compelli: quod & videtur voluisse Antonio de Bud. *in cap. 1. de rescriptis.*

Et illo uno modo tenetur poteft quod papa qui juratus & voviaqualiqua tempore affumptionis, recusat illud observare, & poteft affirmari ad observandum: videlicet quando eft juratum pro fedando fchismate, & observantia juramenti habet fedare fchisma. De hoc *cap. si quis papam in 5. propter malitiam.* Item Chriftus pro falute ovium fuarum (fcilicet humani generis) fecit fe humiliavit usque ad mortem, non tamen cedit dignitati fuae. Item Chriftus pro falute humani generis fe humiliavit usque ad mortem *Iuxpotente & voluntate.* Se non coactus *mode dicitur. ffa. cap. 15. Obliquitatem ejus ipse ipse obtulit.* Unde poftto quod ex hoc poffet fumi exemplum, quod papa poffet fi ita cedere, non tamen fuiniter quod debeat cogi.

Ad illud Salomonis, *Affertur gladium.* Rec. respondetur, quod mulier illa non coacte fed fponte cedere quia cum illo non effitiuit approbatur: quia non dicitur quod quis compellatur cedere juri fuo. Quinimo fecundum fanctum Thom. *secunda secunda 4. qu. 43. ar. 7. & 8.* quis non tenetur dimittere bona spiritualia imo nec temporalia propter aliquorum fcandalum: quia dicitur fcandalum Pharisaeorum, quod eft contemnendum: ut docet non vitatus *Matth. 15.* Item pasce exemplo fancti Thomae archiepiscopi Cantuariensis: qui non obftante fcandalo regis Anglia pertitit in repetione

L1 rerum

Quando non fit cogendus ad cedendum.

rerum ecclesiæ. Et præmissa intelligo de scandalo passivo non de scandalo activo: quia nihil est cum scandalo activo facientem, dicit text. *in d. 7. ex responsione ad primum argum.*

Quid autem sit scandalum, & utrum sit peccatum, & quibus competat, & quæ sint diminuta propter scandalum, vide fundum Thom. *in 4. sent. d. 38. q. 1.* & Joan. *An. in d. c. nisi in penali. & ex responsil. eod. de renun.* & alios ibi. Nico de Lira *Matth. 17. circa. in verbo* libere. & *quod possit glos. in c. qui scandalizaverit de regul. ju. in antiq. & in cap. fine de tempor. ordi.*

Quid autem si papa nihil fecit propter quod possit deponi, tamen si renunciaret existenti gravem scandalum, utrum debeat renunciare? Allegatur I. mon. *in c. nisi cum pridem n. 16. col. de renun.* quem non habeo ad manus, ubi fertur quid sit reprehendendum, ex dictis doctorum ibi & ex inpraedictis facta patet.

Et donec concedatur vivere de papatu dum de eo dubitatur & prouoffus & prosequens, & dicitur fidelis quibus & fidelitatis & fidelis quibus & fidelitatis & fidelis quibus & fidelitatis &

dictur *in excedens ut lite non consf.* quod non tenetur qui se credere falso eondedisset inuitus. Et ipse concrementibus potestis res expediri. Primo si ad interrogationem tertii, an ambo renuncient prætenso iuri, ambo respondent ita. Hoc enim ibi facetur, *l. 2. §. fi quis ita. ff. de verbo. obliga. cum ff. de duobus reis.* § Item possent ambo simul respondere *scripto, l. 1. §. fi. C. l. fog. ff. de pac.* Item possent unus primo incipere & renuntiare conditionaliter dicendo; *si talis exadversio renuntiabit papatui*, ego renuntio, vel *e contra*.

Nec obstat si dicatur, quod renunciatio conditionalis poset reuocari antequam purificaretur conditio. Respondetur enim, quod hoc perjucium cessaret, & ambo eodem momento & in eodem loco vel modico temporis intervallo renuntiarent: sic quod efficat tam propinqui, quod non possit unus cum alio loqui, quia aliis ex adverso intelligeret.

Tem si renunciatio fieret in diversis locis eodem civitatis, poset renuncians remanere in conditione de præterito dicendo, si talis renunciatio expectat pape vel sub conditione, & ego renuntiabo juri quod habeo in papatum, nec revocaveritiam tam renunciationem, ego renuncio, Si enim respiceretur illa conditio de præterito facta, secunda renunciatio haberet effectum. *Ad l. cum ad papatum. ff. de ver. p. C. cum in secundo. ff. de iusjuro testa.* Item ad majorem cautelam ipsi poterunt renunciari, poterit quoque renunciare sub conditione de præterito; scilicet si alter renunciaverit juri luo.

Nec obstat si dicatur, quod hic poteft esse petitionem, ne exprimant verba apta ad renunciandum, non habeat animum ad renunciandum; Quia respondetur, quod similiter hic petitio pueralis, quia si possit provideri: scilicet quod secundus renunciet sub conditione de præterito, si alter renunciaverit, nec revocat dictam suam renunciationem, & si talis renunciatio fuit vera & non simulata, nec illa præcisse prudentiam Sapientis fuisset. Item poset ja renunciatione conditionali vel pura renuncians expresse uti his verbis, revocando omnem protestationem sub quacunque verborum forma si quam aliquo tempore propinquo vel remoto apparet me fecisse, per quam animus renunciandi hoc esse videretur, & prædicta renunciatio impediretur *l. si quis in principio testamenti. ff. de legat. §. 2. l. publa verissima. l. de pac.*

Similiter cijam vis collusionis eliet plana, si fieret per procuratorem ab utroque constituum, vel si unus faceret per se & alter per procuratorem: cum per conditiones de præterito tolli possent omnia pueralia, quia si possunt unus renunciatur, timeret ne procurator effet revocatus, utrorum hac forma verborum; si talis procurator non eft revocatus, & habet sufficiens mandatum ad renunciandum *&c. ad l. cum ad papatum. ff. ver. p.* Ita dicit Matheus. de quo etiam aliquid supra in questione, quæ incipit, Sed quia dicitur quod papa.

Quod fecit, & hoc ma te ejiciebat.

QUæ autem & quot fuerint schismata in ecclesia Dei, vide omnia commemorata per Cardinal Turrecrema. *in prima par. lib. 2. de ecclesia cap. 9. & per Gersion in trac. schismatis, in quibus non quot fuerunt schismata in veteri & novo testamento.*

An papa accusatus de apostasia possit per concilium deponi.

UTrum autem papa accusatus de apostasia possit per concilium deponi, possunt esse

A conviciis, dic quod, loquendo de apostasia quæ propriè cadit in papam (videlicet de apostasia fidei: ut *2. qu. 7. c. non potest, & 19. dist. Anaclus*) de ista ait dicendum per omnia sicut dictum est supra in casu hæresis.

Quod autem si reperiatur quod est mulier & accusatus est & convictus? credo quod potest per concilium deponi. Tum quia in mulierem non cadunt claves ecclesiæ: ut *in c. nova prædicat. de poenit. & remiss.* nec cadit in eam jus habendi feudum pontificatum: ut dicitur *in cap. iter de elec.* Tum etiam quia non cadit in eam officium judicandi, quod est officium virile. *2. q. 7. §. prin. l. 1. ff. de regu. jur.* dicitur *in c. diletti de obed.* Unde non potest in ea esse potestas temporalis, nec jus ordinandi, quia ad

resi suspectos, a papa deponitur. *in cap. ad apostolicæ de re jud.* Et ibi dicit glos. quod si talis suspicus de hæresi propter suam pertinaciam in incorrigibilitatem, in delictis per annum fit perseverat, & se non emendat, nec se purgat, punitur ut hæreticus: ut in *cap. excommunicamus cl. 1. §. qui annum de hær.* Et idem etiam dicit glos. *in d. cap. fi. de pe.* in eo qui propter suspicionem hæresis excommunicatus, per annum in excommunicatione perseverat, ad hoc *cap. cum excomunic de hær. in 6.*

Accedit quod vita pastoris debet esse exemplo subjectis, 1. *qu. 7. cum pastoris.* Et non propter malos mores qui vita desipiuntur: nam cum ipsi qui præsidet vita desipiatur, ejusdem etiam subditi contemnitur, 3. *qu. 7. c. infames.* §. fi. Et ne qui potius est ut aliorum erores corrigat, dicunt per quæ ex teris eorum magisler, 2. *qu. 7. c. nos si in cum pertetur*, nam quod à prælatis agitur, facile trahitur à subditis in exemplum. *c. magna de vos* nam sunt potiri tanquam signum ad fugitivum, *de excesa. q. quidam & quando.* Idco tot mortibus capita digna fiunt, quod ad subditos suos perditionis exemplo transmittunt *xi. qu. 3. c. præsipue.* Et quia cum quem paulo ante jacentem videret, venerator antilliem? *61. di. c. non negamus.* Et magna erit in omnibus confusio, si quod reprehitur in membris non reperitur in capite, *ea. di. miramur.* Irreprehensibiles enim esse convenit quos præsidet necesse est corrigendi, *cap. in sacerdotibus 61. di.* quia capite vulnerato, facile reliquia membra corporis debilitantur, 6. *qu. 1. cap. sunt plurimi* §. *nunc.* Et vulnerato pastore quis curandis oribus abbibolus medicinam? aut quomodo populum ovis his clypeo tueatur, qui jaculis hostium feamque fe faciendum exposit? aut quatem fundum de le prodiuctus est, cujus gravi pelle radis infecta est? 2. *qu. 3. c. frater*, sine cauli ovis contatur qui ramos incidere, & venenosam radicem non quærit evellere, *de pœni. di. 2. cap. quia radix.* Et nemo in ecclesia amplius noces, quam qui perverse agens nomen vel ordinem sanctitatis & sacerdotis habet; delinquentem namque lunc redargueret nullus prævalet, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis peccator honoratur, 83. *di. qui nemo quippe*: qui enim pastus ad gubernationem populorum, non debet fieri ratina mobilorum, *nondum qualiter sacpitulo, illa corporis.*

Septimo facit, quod Petro fundamentum gentes in observatione legalium Paulus publice eum reprehendit, ut 2. *qu. 7. Paulus cl. 1.* Multo magis igitur papa potest corrigi & reprehendi, si fundabitur ecclesiam; & si potest reprehendi ne insultis sit reprehendi (ubi ille non accusiveli, sed ab incorrigibilis, nec definit pertinaciter in delictis perseverare & ecclesiam scandalizare) debet posse deponi: ut in *cap. nos licite 17. di.* Et etiam per pastiqueu ærculatem, cum ecclesia non habet ultra quid fatiat, debet posse coerceri, ne sit aliquem perditio: ut dit ibi tex. nam malos quos non potest ecclesia corrigere, debet facultatis potestas coerceare, *cap. principes & cap. incestuosi 23. quæst. 5.* Facit tex. *in c. cum non ab homine de jud.* Et hoc valde bene offendit tex. *in cap. illud sane*, 24. *qu. 3.* dum allegat illud evangelii Matthæi *cap. 5. si oculus tuus dexter scandalizat te, eruc eum & projice ab te*, &c. inquiens, melius esse oculum, pedem vel dexteram manum a compage corporis auferi, & his in fœculo membris carere, quam cum ipsis in æterna lapplicia ire: intelligens per membra compage corporis conjuncta corpus mysticum ecclesiæ, in quo si funt mali, debent ab ecclesia ejici. Et subjungit: nam superflue extra ecclesiam positis restibiliens, si ab iis quos intus sunt, in eis quos decipiunt, voluerantur: quibus igitur prodesse non poterit correbito, non poterit adhibitus. Et si testum evangelii deducimus in eum sensum, videtur notandum, quod primo ponit de oculo tanquam de excellentiori membro, quod est in capite: & ibi videtur quod etiam caput ecclesiæ debet pœnas, ubi per illud scandalizat universalis ecclesia a compage corporis auferendum fit, ratione scandali & periculi perditionis aliorum. Facit illud Matth. 6. *Lucerna corporis tui est oculus tuus: si fuerit oculus tuus simplex, totum corpus tuum lucidum erit; & autem oculus tuus nequam erit, totum corpus tuum tenebrosum erit.* Ubi intelligitur de oculo interiori mundiore cordis, tamen poniitur oculus pro nobiliori & principaliori membro corporis, per quod illuminatur vel obscuratur totum corpus. Sic autem & per papam perforatum in criminibus, & incorrigibilem, & ecclesiam universalem scandalizatem etiam subditi obtenebrantur: & caterarum intenebrabitur populi cum eo ducuntur in gehennam: ut in *cap. si papa qu. 4.* di. Unde ne totum corpus putrefcat, abscindi ab hoc corpore debet, dicit tex. *in cap. fed illud qu. di. & in cap. rex autem 24. quæst. 3.* Et ne totum corpus langor invadat, si non fuerit in capite contratus, 2. *quæst. 7. cap. fer.* & ne politus ad gemitum sanitatis populorum, efficiatur membra morum: ut dicit tex. *in di. cap. ita corporis xi. quæstione 3.*

Addo quod ratione scandali etiam superior potest deponi, per illud quod dicitur Matth. 18. *si illa hora accesserunt discipuli ad Jesum dicentes, quis putas est major in regno cælorum? & advocans Jesus parvulum statuit eum in medio eorum, & dixit: Amen dico vobis nisi conversi fueritis & efficiamini sicut parvuli non intrabitis, &c. qui autem scandalizaverit unum ex pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur molá asinaria in collo ejus & demergatur in profundum maris.* Et deinde repliat, *Si manus tua aut pes tuus scandalizat te, &c.* & postea dicitur, *videte ne contemnatis unum ex his pusillis: dico enim vobis quod angeli eorum semper in cœlis vident faciem patris mei.* Et interpretatio posthæ parabola de ove quæ perierat, subjungit doctrinam de correctione fraterna, *si peccaverit in te frater tuus*, &c. Ex quo apparet quod Christus voluerit quemlibet scandalizantem vel peccantem in fratrem subditum esse correctioni ecclesiæ, & quod etiam intellexerit de Petro, quia erat cum aliis discipulis. Et etiam quia cum dixisset discipulis de fax pullorum fructus in Jerusalem, Petrus caput concludens dicens, *absit a te Domine hoc*, qui convertus dixit Petro, *vade post me satana, scandalum mihi es, quia non sapis ea quæ Dei sunt sed hominum*: & tamen subjunxit tex. 26. ibi dictum fuerat, *Tu es Petrus & tibi dabo claves regni cælorum*, unde erat sinis et concessa vel promissa authoritas prælatiorum. Et quamvis Petrus non diceret illud perversa intentione, sed potius ex quadam charitate, nihilominus ex hujusmodi scandalo sequentum videtur percutanti salem correctio Petri: unde nominatus fuit satanas, & dictum est ei, quod non saperet quæ Dei sunt sed hominum. Unde si ratione scandali in pusillum etiam non malo animo prælati expedit demergi in profundum maris, multo magis hoc habebit locum in scandalizante universalem ecclesiam, nem est hæreticus. Et ita exponit glos. *in d. cap. omnibus*, vel erroneus, id est, gensitis secundum glo. *in d. c. quemadmodum*, & glos. *di. Interdi. 38.* & late abb. *in d. c. novit.* ubi ponit quæ dicatur ethnicus & unde. Et licet Oldus. *in cap. propiqiæ de consef. prab.* dicerit, quod in papa illud, *de ecclesia*, intelligendum est de ecclesia triumphante, quasi illa sola judicet papam (ut *in cap. non de c. alienum 17. di. & fidei 40. q. 2.*) vel si de ecclesia militante accipitur dictum, quod intelligatur, *de ecclesia*, fcilicet ut orec Deum pro eo, tamen ratione ejus ecclesiæ aliqua probabilis ratione, cur alio modo interpretetur in papa, & alio modo in aliis: tum quia eadem authoritas non debet diversis pro eodem fieri *cum in tex. de decr. cap. quia circa de priv. 1. 1. quæst. 3. responsum; cap. 1. ver. fi. de vulga. & pupill. & 1. in testamento. C. de testa. milit. cum simili.* Tum etiam quia generaliter notatum, *1. de priv. & de publicanis, 27. cap. verbis de elect. in 6.* Tum etiam quia Dominus verba illi, dixit Petro simul cum aliis apostolis, cum dixit, *Qui enim scandalizaverit unum de pusillis istis, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris.* Unde glos. ordi. ibi dicit: est hoc generaliter dicitur contra omnes, tamen hic specialiter contra apostolos. Et subjungit. Quicumque ergo spernit sanctitatis habens ex vel exemplo oceros delictui, melius esset ei, ut eum job exterioris habitu ad mortem terrena alla confringerent, quam facta officia exteris in culpa imitabilem offenderent: quia si falsus caderet, totaliter illum eum pertrahiret. Et ibi Nicolai ibi dicit; scandalizare aliquem, est facere eum *nocere in moralia peccatum* ex dicto vel facto suo malo. Hæpsiondad autem est papa, qui ex nostrorio delicto scandalizat ecclesiam de *de incorrigibilis*. Igitur in eo fit ratio in ceteris habet locum prælatis authoritas, quia aliter interpretanda est in eo quam in aliis: cum ut ait Gratianus papa dostrinam evangelicæ facit aliis, *in tant quidem 25. q. 1.* Nullet etiam intelligi authoritas Oldius. cum peccatum est incorrigibile, & non scandalizat ecclesia. Quibimo magis videtur habere locum in papa quam in ceteris: quia fiat gravius fuo exemplo scandalizat Ecclesiæ, fit de gravius punendus. Unde dicit tex. *in cap. pretipse 21. qu. 3.* referendo verba beati Gregorii, quod prælati tot sortibus dignitatis sunt, quod ad lubditos suos perditionis exempla transfuitur; unde necesse est ut tanto fit cautius a culpa custodiam, quanto per prava opa faciunt non soli moriuntur. Facit in propolito quod illa authoritas Matth. 18. (videlicet, *si peccaverit in te frater tuus* &c.) ita convertitur in papa fieri in aliis prælatis. Nam & papa frater est: ergo cum sunt patres (scilicet Deus) & una mater, fcilicet ecclesia omnibus fidelibus fit: ergo fequitur quod & ad ipsum fe extendat illa authoritas fuperiorum fient ad aliios: & quia sub nomine fratris qualibet Christianus intelligitur ut *xi. qu. 3. cap. ad mensam*, & glo. *in d. cap. & papa qu. di.*

Nec mirum fi dicatur quod papa non poteli dici, cui ita facit? quia illud est utrum per coercitionem pœnalem: fed bone per fraternam correctionem, quæ ad omnes fe extendit: ut declarat S. Thomas *in secunda secunda qu. 33. artic. 6.*

Decimo facit, quod validum est argumentum a corpore mystico ecclesiæ universali ad corpus materiale hominis: ut *in c. illud sane 24. qu. 3.* & ponunt doc. *in c. cum non licet de prescrip. & c.*

non dest. 11. di. Sed fic eft, quod ratione fcandali in corpore materiali quo deponitur ab administratione ecclesiæ *ab obl.* facerdotali: *ut in cap. prædecessor cum duobus sequentibus de cle. egro. & in cap. 1. de corpor vitiatis.* Ergo a parti, imo maiori debet amoveri papa qui fcandalizat ecclesiam universalem. Facit bene in argum. *text. in ca. ecce 3. qu. 3.*

Quinto fic retinetur fcandalum. Undecimo facit quod multa fint quæ ad vitandum fcandalum funt *c. 8. de multa* quæ omittuntur vt vide tex. & *glos. in cap. cum conjuncta de mo. spo. num. glo. inc. cum qui, 23. qu. 4. & Roma. in. 8. q. vers in §. 2. in mio. in §. pro. fcandalo. num.* In tanto quod alias prænoverides ad vitandum fcandalum non promoveat: *ut in c. cum concanon, & cap. cum non ignores de probatio. C. c. 1. q. 7. & in c. cum alias de ele. concegie.* Et pro fcandalo vitando ecclesia tolerativ episcopos in aliorum locum de facto subrogatos: *ut in c. hæc quippe 3. qu. 6. & ibi* (ut fupra dixi) potefti amovere episcopus ab ecclesia ad vitandum fcandalum: *ut in d. §. progressi, in cap. nisi cum pelleni de renun. & scalis in cap. fu. ctiam 7. qu. 1. & abb. in c. 1. de ele.* Et fimilis commissionis ordinemus quod ratione pacis inducendæ, & fcandali fcandali præcepta juris relaxantur, *pouit Lando. cons. 333. incipit.* quod ad primum *in §. & Felis. in c. nihil de pœnitent.* Et licet alias lite pendente quis non debeat privari feu quafi poffeffione juris eligendi vel præsentandi (vt dicitur *in c. Cumenta de ele. & in cap. 1. de in. mon. reffi.* tamen ad vitandum fcandalum prohibetur eligere: ut dicit abb. *in d. c. 1. allegat. 1. aequissimum. §. fi de nullitate.* Et permitti dicuntur in caliibus ubi fcandalum non inducitur in universi, fed in particularibus locis & rebus: item ubi fcandalum non diffede generatur in animis, fed in corpore: in casu enim quo papa notorie commissionis fcandalum universalem ecclesiam, generatur fcandalum in animis, quia per hoc inducuntur habili ad credendum, quod ipse non committeret illa, fi ellet pecatum ex commissere, *xi. qu. 3. pecunia cap. quafi.* *et qu. quando de cons.* quales enim, inquit Plato, fint principes, tales folent fieri cives: & idem dicit Cicero in fuis familiaribus, & Boethius *in 1. de consolatione.* Unde quanto anima eft prioribus corpore, eo gravius eft fcandalum universale in papa quam in alis inferioribus, *c. felice de majo. & obe. c. praecipimus 12. qu. 1. c. si habet 3. qu. 1. c. fabulo. 18. di.* Item eo gravius eft, quo universalius, *c. papa. 40. di.* ibi, innumerabiles feum populis &c. Si igitur episcopus ex eo quod iuvenis exercet, non deffiftens deponitur: *ut in cap. epiffopus 27. di.* & idem fi homicidium commiferit (*ut in cap. si quis homicidium 50. di.*) & idem fi capitale crimen commiferit, aut charam fallaverit, aut falfum testimonium dixerit (*ut in cap. epiffopus 1. di.*) & idem quando ipse eft incorrigibilis (*ut in cap. 1. di glo.*) & *in c. tonti Daniel. 81. di.*) & fic de fimilibus, ex quibus non fcandalizatur ecclesia universalis, quanto magis videtur dicendum in casu papæ notorie universalis fcandali (quia eft notorius criminofus & incorrigibilis) quod debeat poffe deponi, & quod vera eft glof. *in d. cap. 8 papa.*

Ad eedit quod dicit glo. *in cap. si qui peccunia 79. qu. 1.* quod a conjugatus eligatur in papam valet electio (licet ipse non potefti induci ad voluendum continentiam, oportebit eum ex concilio papatui fe reddere debitum uxori. Et hoc quia fi vellet tenere papatum & reddere debitum uxori, ex hoc multum fcandalizaretur ecclesia, propter malum exemplum, quod daret cardinalibus & aliis, *c. licet de ele.* Et fecundum quod dicit Machefil. in ad. di. ad trac. Anto. de Bu. in 3. chor. Si eo cafu papa nollet renunciare, poffet propterea deponi a papatu per concilium: quod eft valde notandum ad illum glof. Et ita dicit, quod poffet falvari quod ponit Joan. An. *in cap. nulli de fin. excomm.* dum vult quod papa non poffet in totum tollere canones, *§ qui fundentur*, fed concilium generalis: quia poteft intelligi quando totus clerus ex hoc multum fcandalizaretur: & tunc fi cafuffet illum tex. deberet cafficiens revocare, vt cafuet tale fcandalum per tex. *in d. c. cum ex injuriis & d. §. progressi.*

Accedit quod ponit Felis *in d. c. de profcript. in §. fi* quod quando ex fcandali evitandi, fi repetiretur duo electi ad pontificatum, concilium potefti etiamque electionem cafftare per glof. (quam dicit fingularem) *d. di. in c. fi quae glof. 3. dum* alias *gnat. c. fi dubio. 79. di.* Quam pro fingulari etiam allegat abb. in fupra allegato fermone, Quoniam veritas, qui habitat fub per concordiam Federico conservatore pro justificatione geftorum in concilio Bafiliensi, contra Eugenium. Quæ glos. fecundum eum, intelligitur etiam fi altera electio tenebat, aliaqui fuit operatenus cafftatione fcandali. Et hæc glo. ut dicit Felis *in d. c. 1.* non fuit gofftata per Baldo. nec a Saliceto, qui fcripferunt super fchismate Urbani.

Duodecimo facit *d. c. fi papa 40. di.* a quo dependet omnis ifta machina; per quem tex. dicunt *dor. in cap. in fidei de hære. in 6.* quod papa poteft deponi cum pro eo eaufa fuit ftricte fumpta. Qui tex. fi bene inficiatur, non dicit quod papa non poffit deponi nifi tantum pro crimine hæreticofi fit lumpta, fed tantum dicit, quod non poffit papa judicari nifi deprehendatur a fide devius. Sed ita eft quod a fide dicitur devius ille, qui fubverte unfiverfum fiatum ecclesiæ, probatur *text. 24. qu. 1. qu. 2.* & notat tex. *in cap. generali. 23. q. 1. & in cap. violatores 11. can. 17. qu. 4.* Patta enim ecclesiæ poftitur non ad deftructionem, fed ad conftructionem: ut dicit tex. *in cap. monet 24. qu. 1.* & dicitur 2. *ad Corinth. 10.* & 13. Ergo ex eo quod papa criminofus notorius fcandalizat univerfalem ecclesiam, ipfe poteft deponi. Facit quod legitur Jon. 15. *si qui non ne manserit, mittetur foras, sicut palmes, & arefet & collegentum, & in ignem mittetur & ardebit*, & notant doc. *in 1. abbreviatum. §. 1. de hære.* non fi poffet efficitur lupus rapax, oves non tenentur eum audire, quia eft mercenarius & non paftor, ut legitur *Joannis 10.*

Et confiderandum eft quod tex. *in d. cap. fi papa*, tantum loquitur per diftinctem denotantem fingularitatem perfonæ, & non generaliter perfonam denotantem quia dicit, hæc eaufa ifte redargente præfumit mortalium nullus. Unde eft nullus mortalium præfumit eum redarguere; non fingularitatem perfonæ dicit, hæc eaufa ifte incorrigibilis & fcandalizat ecclesiam, quod confilium non poffit eum redarguere & deponere. Quod maxime apparet; quia non inconvenit quod conveniens exerat jurisdictionem in fingularem perfonam de collegio: ut *in c. irreffragabili. §. excessus de offi. ordi. & cap. delicta de excess. prælat. l. §. cum fimil. C. de jurisdictionem judi.*

Tertiodecimo facit, quod plus eft fafto aliquid agere quam verbo: *ut in cap. dilectis de appell. l. 1. & non. §. si qui fi. de adoptiv. l. de quibus in §. fi. ff. de fi.* Sed quamvis regulariter fit papæ obediendum, tamen fi aliquid grave & intolerabile præcipiat, per quod fcandalizatur universalis ecclesia, non eft et obediendum fed refiftendum. Ita dicit Innoc. quem omnes fequuntur *in cap. inquisitioni de fin. excomm. & in c. 1. de ele. §. fi quoniam de refcript. & in c. cum venerant de probat. & in cap. ex parte de rescrip. fig.* & cardi. *confil. 150. in §. quafito, incipit*, fuæ quæftium: & idem *in c. licet de ele. & glo. in cap. licet de offi. judic. & glo. in cap. per principatum 9. qu. 3.* Facit illud apofto.l. quod ponitur 45. *di. in cap. fed illud*: *Peccantem coram omnibus, arguae.* Et quod Paulus refiftit Petro in faciem, *ad Galat. 2. & quo 3. q. 7. c. Petrus ad 2. Galat. 2.* Petrus fed papa aliquid facere vel mandare, per quod turbaretur vel deftructur universalis ftatus ecclesiæ: *in i. de pœnit. & in cap. fi papa. 40. di.* Et hæc eaufa dum ibi ardet, *in §. 55. qu. 1. 2.* & in effectu idem etiam ponit Innoc. & alii poft eum *in cap. quanto de renuntia.* In tantum quod Abb. Sient. *in d. inquisitioni*, dicit quod cardinales qui differtiant a Gregorio XII. non scandalizare cituti compatiere, ratione fcandali quod innotuerat. Ergo eum tantum fcandali fiteftet papæ & ei non obedire, a pari quando papa eft notorius criminofus & incorrigibilis, & fcandalizans universalem ecclesiam, potentia ratione fcandali deponi. Patta enim fuit aliquem ele depofitum a papatu, & effe papam fine obedientia: *argu. in cap. 8. de contraban. emp. per l. Rescrip. §. ex. C. ex tam fuper de consef. pen. leon. cum fimil.* Et parta fuit aliquid non effe & inutiliter effe: *in ca. inter corporalia de translat. prela.*

Non obftat fi dicatur, quod licet poffit et refiftl, tamen ipfe non poteft judicari, quia nemo judicat primam fedem. & quod facta papa a Domino judicantur, *cap. nemo C. c. alierum C. c. falla q. qu. 3. & d. cap. fi papa.* Quia illud privilegium quod non poffit ab alio judicari, non videtur habere locum in cafu, quo fcandalizatur ab eo ecclesia universalis: argum. *cap. fuggellum de deci.* ubi privilegium non habet locum quando fcandalum refultat. Et ifta videtur mens illorum patum: quia ratio præfumitur mens fcribentis, qualis effe debet, dicit Bal. *In Lex falfa in princ. ff. de usuris. C. papæ.* Nam ipfe eft fcriftatus, quod volueritis eum qui committit in legem, gaudere beneficio legis. *C. de jure dela. l. fimus. §. fi vero. ff. quod metus caus. l. 1. §. quidem. C. c. quia fraffra de usu.* Facit quod dicitur de privilegio *in cap. privilegium 21. qu. 3.* Nec videtur quod voluerint illa jura privilegiare perfonam papæ in fcandalum & principium universalis ecclesiæ: cum magis videatur habenda ratio ecclesiæ universalis quam papæ, *argu. fi gratiosa de rescript. in 6.* & quod dicitur *in. ne aliqui ampliffi. de priviz. pa. lib. 6.* & *d. fi. de rescript. etiam in 6.*

Quartodecimo facit illud quod dicit abb. *in cap. propaffio de cons. prælati*, ubi ait, quod diftum Oftien. quo in papa exponit illud evangelicum, *dic ecclesiæ*, de ecclesia triumphante, non habet locum in etiamne fcandalo notorio, & quod idem diftum intelligitur in delicto occulto: & ideo fi papa fcandalizat universalem ecclesiam, poterit de hoc accusari & deponi, ex quo eft notorius criminofus & fcandalizat ecclesiam.

Quintodecimo probatur quoqueo a fafficienti partium enumeratione: *ut l. patre familiæ. ff. de in qui fuat fui vel alti. ju. l. cum in. §. fi praetor. ff. de transact. tum fimil.* Aut enim ponimus papam notorium criminofum non poffe deponi quantumcunque incorrigibilem & fcandalizatem ecclesiam fiam coresipectu, quia non habet fuperiorem: *ut in cap. licet de ele. C. & d. cap. fi papa*, ubi dicitur quod a nemine judicatur, *C. in §. pater. 3. qu. 4. l. C. in cap. nemo cum fequentibus 9. qu. 3.* Et hoc videtur cellare: quia qua ratione concilium judicet de papa in ano cafu (fi in cafu hæreftis de quo eft tex. *in cap. fi papa*,) eadem ratione videtur quod poterit effe fuperior ad judicandum de eo in cafu hæreftis, quia non reperitur facta fcriptura, quod Deus dederit majorem potefftatem ecclesiæ in cafu hæreftis quam in alis: imo ufor eft verbis generalibus videlicet, *quarumque allegationis, &c. Gaiet. 28.* Facit illud quod legitur *ad Galat. 1. ff. ad. ex. in princ. & in cap. Pastoralis d. 2. C. c. refpo. §. cum Paulus 3. qu. 6. 7.* Si enim Paulus potuit a non reprehendere Petrum in magno ecclesiæ, & maxime quando calus eft inferior hæreti, ut in propofito: *argum. cap. cum in conflitio de electione non fimilitudo, regula, sui liter, de regulis juris in fexto.*

Quod oftenditur ratione: quia aut volumus papam fcandali quod innotuerat. Ergo eum ratione gravitatis peccati. Et hoc non poteft propofitum: quia habere Deum odio, eft gravius peccatum quam fit hæreticus vel infidelius: *ut potuit S. Thom. in primo, distinctio quarta. §. 6. articul.* Aut ratione majoris fcandali in ecclesia, quafi papa hæreticus plus fcandalizet ecclesiam quam fi alter delinquat. Et hoc etiam non proteftatur quia dic. omnes *in d. f. papa 40. di. & in cap. in fidei de hære. in 6.* volunt, quod etiam de occulta hæreti poftit papa accusari: & tamen non fcandalizatur, quod fi papa eft occultus hæreticus, & vivit exterius tanquam bonus catholicus, ecclesia non fcandalizatur: quia ecclesia non judicat de occultis *in cap. fed cum 2. de jure. in. 6. in nobis et. 2. de fen. excom. 3. qu. 5. confulafti. not. in cap. 1. de offi. ordi.* Sed quantum eft notorius criminofus, & incorrigibilis, & intolerabilis, tunc bene generatur fcandalum: ut *in cap. quafitum, 2. de accusa.*

Aut ponimus eum non poffe deponi, quia non reperitur ftatutum, quod contra eximere incorrigibiatis & fcandali in ecclesia poftit deponi. Et fimiliter non videtur procedere: quia fi loquimur in veteri lege, reperimus quafdam ratione fcandali & incorrigibilitatis non folum in committendo, fed etiam in omittendo fuiffe a Deo punitos: ut patet de Heli fumme fuerifte, qui quamvis in fe bonus effet, quia tamen filiorum excessus effecitur non corrigitur, & in fe pariter & in ipfis animadverfionis divinæ vindictam exercit, dum filios ejus in bello pereuntis, ipfe de fella corruens fractis cervicibus expiravit: *c. liset Heli de Sam. C. cap. legant. 37. di.* Quamvis in intuit glof. Nicolai. *c. Reg. 8.* Sane negligentia Heli, & nedamalis crimen forte Samuelis fuit occafio, ut terminaretur regimen per judices & reges inftituerentur. Et quo patet quod a papa ratione folum negligentiæ quæ fcandalizat populum, debet auferri dominium & regimen administrationis pontificatus. Ad quod fatisfaciet tex. *in d. cap. fi papa*: cum dicit: quod quando papa eft negligens & remiffus in fuis opofficiis, officit libi & omnibus, & innumerabiles populos fecum dicit in gehennam. Merito igitur ftatuitur amovendus ab administratione pontificatus, quem nefcit bene gubernare.

Si autem inficiamus legem naturæ, ratio naturalis dictat, quod ob fcandalum in ecclesia, & delictum notorium de quo eft incorrigibilis, debeat & ipfe papa deponi ficut quilibet alius: imo tanto magis quanto majori praefulget dignitate: *ut cap.*

eum quidem de iureju. & c. homo Christianus qo-
A cum Imo ex quo propter ejus delictum ponitur in periculo universalis ecclesia, melius est ut ipse abjiciatur & amoveatur, quam ut totaeqens pereat: juxta illud Joan. 11. *Expedit vobis ut unus moriatur pro populo, &c.*

Si attendimus legem canonicam, & illa quoad quis est incorrigibile de delicto ut *ex eum deposui: ut in c. cum non ab homine de judi. cum fonsil.* quod licet non loquatur praecise in papa, tamen a fimili argumint eandem in diversis pertinents conclusionem, quando lex non reprimit quae eisum dedicat: *ut in cap. translato de consti. cum fonsil.* Ergo licet tatio legis argut unius inferiorem deponendum, a papa & superiorem: in quo major fulsedi ratio propter excellentiam dignitatis, quae dehonestatur in illius persona, & ex ejus transgressione magna generatur scandalum in universali ecclesia: cum ipse possunt vsquens figmum ad legitimam: ut *ex c. nuncupa de vo. & in cap. qualiter & quando de accusa.* Unde fuo exemplo inducit ad hanc sententiam dom: juxta illud apostoli ad Galat. c. 2. *Si ex eum Judaeus fis, gentiles vivis & non judaice, quomodo gentes cogis judaizare?* ubi glo. supplet ad verbum, *cogis*, non docentis imperio, sed convertitionis exemplo.

Sexiodecimo facit quod contrariorum eadem est disciplina (*l. 1. ff. de iis qui sunt sui. vel alie. ju. l. fiiendum. 5. ff. de ses fiscalis. regula. ff. quaest. 1. fiiendum*, ibi ait:) & eadem juris dispositio: *ut in l. 3. ff. solu. matri. C. l. penul. C. de solu. C. l. fin. C. de fruct. & litis expen.* Et una ac eadem res non debet diverso jure conferri 12. *qu. 2. c. cognoscimus, & de dist. cap. cum in una. de privil. quia circa. C. qui l. eum qui. 5. fin. de usucapi.* Sed inter papam & universalem ecclesiam concurrit ratio matrimonium, ergo non debent ad impari judicari, *c. quemadmodum de divor.* Clarum est autem quod papa potest renunciare papatui, quando videt se inhabilem ad gubernandam papam: *ut in cap. c. de renun. in fi.* Igitur & ecclesia debet posse abjicere spousam criminosam & malé viventem, & scandalosam ipsi ecclesiae. Facit text. & quod ibi dicunt *in 1. quaest. 7 in d. c. cognoscimus de divor.* Ubi enim unus non potest vivo cohabitare sine contumelia creatoris, non est levirum subjecta secundum apostolum: *ut in c. fi. infidelis* 28. *qu. 1.* Igitur & ecclesia habens spousam cum scandalizatum debet posse eum a se abjicere & repudiare.

Decimoseptimo faciunt jura valentia papam criminosum tenerl ad se purgandum: *ut in ca. mandatis. 9. q. 4. de Sacra. C. in c. audientia ea. can. C. qu. de Leone.* Et de Dismalo *in cap. nos si incompetenter. §. item Nicenorum 1. q. 7.* & legitur in ejus vita: quod de adulterio accusatus, in synodo cum 42. episcopis se purgavit: Concordius autem & Calistus ejus accusatores damnati sunt: Et de Symmacho *ca. con. C quaest. C cap. §. item Symmachus.* Indicetur enim purgatio ubi quis infamatus est de aliquo crimine scandaloso: *ut in cap. iuper fiduciam de purga. can.* Cum ergo ecclesia quod cum quis in purgatione deficit, debet deponi: *ut in ca. cum P. Mamonella, C in d. cap. inter solicitudines, C cap. cum dilectis de purga. can.* Ergo sequitur quod & papa ratione criminis de quo est incriminatus, & ex quo ecclesia scandalizatur, posit deponi.

Confirmatur hoc per text. *in cap. si quis super his 2. q. 7.* ubi ait Gregor. qui dicit: Si quis non redarguere vel extra authoritatem non facere contenderit, veniat ad judicem apostolicum, quotiens ibi unus ex nobis sententiam fulciplat suam. Pater autem ex verbis hujus text. dum dicit extra authoritatem, &c. intelligi depositionem, quae non eil aliqua quam quidam exauthoratio: *ut eil tex. in c. degradatio de pen. li. 6.* Facit tex. *in l. 2. ff. de iis qui notantur infra.*

Decimoctavo facit authoritas Petri qui in epistola beati Clementis ad Jacobum inquit Clemens. Si enim mundanis curis fuerit occupatus, & relpiam decipitur & eos qui te audiant: non enim poteris ea quae ad salutem pertinent plenius singulis quibusque distinguere, & ea eo fiet ut te tanquam qui non docueris quae ad salutem hominem pertineret deponatis. Ex quo patet quod poliit deponi pro alio quam crimine haeresis.

B Hoc idem confirmatur ex illa authoritate Math. 5. de lale intimato: quam declarat Hieronym. & refert Gratianus *qu. 7. non omnis*, ubi dicitur in profuna beati Petri & discipulorum, fal id eil fluti praelati, insipidi in praedicando, & fatui in delinquendo, ad nihilum prodeit, nisi ut projiciatur foras, id eil deponatur, & conculcetur a porcis, id eil, a demonibus qui dominantur malis praelatis quali peccori suo: ut ibi glo. allegat tex. 24. q. 3. *fici authoritatibus.*

Idem etiam confirmatur per illud Joan. 15. ad omnes apostolos inter quos erat & Petrus: *Ego sum vitis vera, &c. omnem palmitem in me non ferentem fructum (scilicet per traditionem doctrinae) tollet eum*; & infra, *Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes & arefiet, & colligent eum & in ignem mittent & ardebit*, &c. Igitur si infidelitas praelatus ejicitur foras, id eil, deponitur, & palmes ut erat Petrus, & consequenter quivis ejus fuerit non ferens fructum, mittendus eil in ignem, id eil, conculcandus a porcis incorrigibilis, & infidelis, & non ferens fructum erit deponendus.

Decimonono facit, quod tota ecclesia militans eil unum corpus constituens per Christum: juxta illud ad Rom. 32. *Multi unum corpus sumus in Christo.* Illius quidem corporis caput eil papa: ut dicit fundatio Thomas in 3. *par. qu. 8. art. 6.* & text. *in c. sacrosanctis 22. di. & c. cum beatissimus 24. q. 1.* Ubi ergo caput scandalizat universalem ecclesiam, si non poliet deponi, sequeretur quod non bolle sufficienter providum corpori ecclesiae, ne ipsum capite langueretur pestis: quia cum caput dolet, cetera membra languent. Cum ergo Christus non deficeat in necessitate ecclesiae militantis, sequitur quod per ecclesiam papa illam scandalizaat deponi poliit.

Quod etiam demonstratur quadam naturali ratione: quia quamvis ejus in corporis humano efficiat ordinatum ad directionem & gubernationem membrorum, nec membra debeant recedere a capite, tamen Caput in corpore humano efficiatur languidum, licitum eil membris illud ligare & cauterizare, ne totum corpus languor invadat, si dolor non fuerit in capite curatus: *ut in cap. cum eorum 24. quaest. 1.* Sic etiam & papa efficiatur furiosus & habens enfem in manu extra palatium, & occidere omnes libi obvios, utique tunc licetes subditis eum capere & ligare: alioquin si permitterent papam homicidam, multum pro se ferentem religionem, persequentem bonos, tyrannidem exercentem, venena miniistrantem, religiosos & cardinales trucidantem, altaria & res factas spoliantem, cum Judaeis conversantem, beneficia, episcopatus & ecclesiarum bona vendentem, & quaecunque crimina circa haeresim committentem, & incorrigibilem

gibilem & notorie ita commitentem: si non poliet deponi nec effet date remedium contra talem papam, nihil aliud effet quam posiere ecclesiam Dei in disciplinae, & dicere quod Christus non perfecte & sufficienter providerit ecclesiae suae. Unde dicit Innoc. *in cap. quod super de vo.* quod Christus non fuiset diligens paterfamilias, nisi vicarius ejus, quem in terra dimiiterbat, plenam potestatem super omnes dimiiset. Facit quod dicitur per eundem *in c. ad apostolicae de re judi. & in c. per humeros de bona.* in 6. ubi eil bona textus: Dicere autem quod Christus non perfecte providerit ecclesiae suae, eil haereticum: cum Dei perfecta sint opera *Deut. 32.* Nec dicendum eil, quod ecclesiam suam in aliquo derelinquerit: ut dicit in simili glo. *in verbo, vacantes, in c. 1. de schisma. in 6.* Et Deus ecclesiam suam utpote sponsam sibi dilectissimam iniiituit & ordinavit optimo regiminе gubernandam, & fi de ipsa nagoga, de qua minus videtur, dixit Dominus: *quid ultra debui facere vinea mea & non feci ei?* ut dicitur Isa. 5. quanto magis videtur dicendum, quod providerit ecclesiae suae, & quod non dimiiterit eam in casu tanti scandali sine remedio? quod dimiiset derelictam, si permiiset talem papam notorietalia committentem, & incorrigibilem non poliet procedi ad depositionem.

Accedit quod verum eiiet ecclesiae eil Christus: ut *in c. mandatis de fama conft.* & dicit glo. *in cle. ne Romani de delict.* nam ecclesia eil corpus Christi: ut dicit apostolus in plerilque locis: & tex. *in c. schisma in 6.* ut *in c. adversari 3. q. 1.*

Vigesimo facit quod nihil tam naturale eil quam unumquodque eodem genere dissolvere quo collignatum eil *l. nihil tam naturale. ff. de regu. jur.* Et omnis res per quaeunque causas nascitur, per eadem dissolvitur *ut. l. de regu. ju.* Sed lic eil, quod depositas papatus superior per electionem a cardinalibus: *ut in cap. licet de electi. & in cap. ubi periculum ex. ti. in ca. cap. in nomine Domini 23. di. & clemen. 2. de electi.* Ergo licet fundentibus meritis fieri in ordinatione Salomonis per eum quem ejiciebant, ita fundentibus demeritis & incorrigibilitate, debet in eorumdem casibus abrioi effe decretis ipsius deponendum: quia ejus eil deliiuere, cujus eil instituere: *cum ex injuria de haere. 18. qu. 2. nihil.* Et ejus eil abiolvere, cujus eil ligare: ut *in c. infiter ibi glo. 22. di. & c. cum inferior ibi glo. de pnitent. & dimi.*

Accedit quod dicit S. Thom. *in lib. de regi. prin.* quod li ad jus aliquis communitatis pertinet ibi providere de regi, & eadem res institutus, & fuerit in tyrannum converiis, poterit deiituri. Et si nolumus hoc posiere ad cardinales, faltem posiet ad concilium cum cardinibus qui sunt pars concilii. Nec eil absonum quod collegium exercet jurisdictionem in singularem de collegio: *ut in c. irregularis. 8. excessus de offi. ordi. C in c. dilectis de excessi. prela. C l. 8. C. de judi. non omnibus.* Et fic quod concilium exercet jurisdictionem in papam tanquam unum de concilio, declarando ipsum subverten & propriio judicio condemnando.

Vigesimoprimo facit, quod deficientibus authoritatibus recurrendum eiiet ad exempla & chronicas: ut dicitur *in cap. inter dilectos de fide instru. & in cap. de quibus 10. di.* Sed in gestis antiquarum historiarum reperiuntur plures Romani pontifices privati ab aliqua quam haeresim ut iste Christophorus, qui malis artibus pontificatum adeptus, de libo dejectus eil. Et in veteri testamento Alchimos, qui pontificatum sibi usurpaverat: ut pater *1. Machab. 14.* ibi glo. Nicolai. Item Benedictus A V. & Benedictus IX. Gregorius VI. Joannes XII. & multi alii, & in concilio Constantiensi Joannes XXIII. Benedictus XIII. & Gregorius XII. & vertiim in Basiliensi Eugenius IV. qui omnes non ex causa haeresis, sed alii de causis reperiuntur depositi. Sic & in veteri lege Rex Salomon privavit Abiathar pontificatu, eo quod fecerat Secum partes Adonia contra eum: ut legitur *3. Regum 2.*

Vigesimo secundo facit, quod omne quod debemus pati per virtutem morte corporali, debemus ei pro vitanda morte spirituali; fed in casu quo papa injuste & sine causa quatuoque vellet proximum interficere, quilibet tenetur de posiet de jure papam impedire. Ergo ubi papa notorie scandalizat ecclesiam, poteit ab alio impediri: & B aliter impediti non poteit (quia eil incorrigibilis) debet poiide deponi.

Vigesimotertio pro illa parte addaciur illud Joann. 19. *Non haberes potestatem adversum me nullam*, &c. Unde colligitur quod Pilatus qui gerebat vices imperatoris, habuit jurisdictionem oadativam in Christum: ut hominem mortalem: fed papa non eil magis exempius a jurisdictione imperatoris, quam iteretur Christus: ergo & ipse jubdius eil jurisdictioni imperatoris: ergo poterit ab eo deponi.

C Confirmatur per tex. *inc. Constantinus 96. di.* ubi patet quod principatus fuit datus papae a Constantino: ergo erat ipio papa superior.

Ad idem facit quod Petrus & Paulus fuerunt aequaliter subditi imperatori: fed Paulus appellavit ad Cesarem: ut legitur *Act. 25.* ergo cit. ram Petrus fuit ipio ab imperatore subjectus: ergo & iuccessores qui non fuiit magis exempti quam Petrus.

Item in veteri testamento pontifex Summi sacerdotis fuit a Deo institutus: ut patet *Exod. 28. C 29.* & tamen hoc non obstante Abiathar qui erat summus sacerdos, fuit (ut paulo ante diximus) depositus per Salomonem eo quod fecerat cum Adonia. Ergo a fortiori ergo, quod papa poiit judicari ab imperatore de aliis criminibus quam haeresis, ex eo quod eil subdiius in jurisdictione coactiva. Et de hoc videtur tex. *in c. nos si incompetenter 2. quaest. 7.*

Vigesimoquarto etiam pro illa parte adducitur authoritas illius glo. *in d. c. fi. pap.* ubi ait haec verba. Et licet dicat, quando eil incorrigibilis, eum posse accusari, & nihil dicat de depositione: tamen in iebore intellectiiis etiam fundandum posse quas allegat, fecuiti quod ex accusatione posiit deponi. Et ita multi docti. intelligunt illam glo. quos infra referto: & eil communiter approbata.

Nec obstat quod aliqui voluerunt improbare gl. in ratione fui, quod idco papa poteit deponi quando eil notorius criminosis & scandalizans ecclesiam, quia eil in contrario, quod quando eil haeretis fecundum illam glo. cum fecundum eos contumacia proprie non fit haeresis ftricte & propriie fumpta fecundum quod loquitur tex. *d. c. fi. pap.* & videtur quod ratio fuiper qua fe fundat non fit bona, & consequenter concludo glo. falla. Quia respondetur quod illa glo. ponit duos casus in quibus papa poteit accusari: primus eil in haeresi ftricte fumpta: prous eil in articulis fidei, & in aliis damnatis ab ecclesia; fecundus eil non in casu haeresis propriie & ftricte, fed largo modo fumpta cum qualitate fundali: aliaiiglo. non dicerentur poenee duos casus, fed unum: quia fecundus comprehenderetur in primo, quod non intendit illa glo.

Non

Non obstat etiam quod tex. *in d. c. pp. § papa*, A ter in regula : & sic in hæresi quam incurrerit commiteendo. Quinimo dicit quod potest probatur contrarium : hoc est quod in alias ab ipsa conciliis in omittendo, quodcunque erit crimen commissionis fore fit hæresis fore non, potestde eo accusari quando erit incorrigibilis & scandalizans ecclesiam : quia in illo casu non loquitur tex. *in d. c. pp. § papa.*

Unde subditus considerando intellectum illius tex. invenitur quod potest induci pro glo. hic quia ille tex. ell pro eo quod contrarium. ibi glo. Et in ductor hoc modo. Primo ponderando verba illa, innumerabiles populos caterratim secum ducit: ex quibus patet, quod loquitur in crimine notorio & incorrigibili ecclesiam. Item ponderando illa verba, si sua & fraterna salutis negligens deprehenditur, &c. ex quibus colligitur quod sit incorrigibilis. Unde tex. ille loquitur de crimine in crimine notorio de quo ecclesiam quandiatur ecclesia, & de quo ell incorrigibilis, licet solum ponat regulam de crimine quod consistit in omittendo & in negligentia. Deinde ponendendo quod ille textus probat solum ipso. hoc modo validum ell argumentum a contrario sensu in jure 35. *di. cap. quidis 45. d. c. difficilius. glo. in c. cum appellet de ri. quæ fiunt a prælat. l. 1. § hujus rei cum vulgarius & de officio ejus cui mem. est jurisd.* Sic ergo in crimine negligentiæ & quando est inutilis & remissus in fatis operibus, & non tacitumus, nullus potestum eum redarguere potest qua minus delinquit. Et condiero verba illa, quod tunc magis obfitit sibi, licet & omittus consequenter. Nam si ea quæ sibi licet & omittus facilitandus, & confendum quod nullus eum accusare possit: cum non prohibetur quod quis licipsum ledere velit. Unde ratiotur magis redarguendus & ignaris & pusillanimitate quam de malitia. Sequitur ergo a contrario, quando non ell criminoles negligendo, fed commitendo fceleria & crimina per quæ fundalizatur ecclesia, & ell incorrigibilis, quod possit accusari & deponi, etiam si hinc crimina quæ non continent hæresim.

Non obstat si dicatur, quod argumentum a contrario non ell validum, quando resultat contrarium in jure : *vt. 5. q. 6. c. mos licet. & glo. in c. significasti cum familiaribus de fure compe.* Quia respondetur : quod nullibi reperitur illa contrarietas in jure : quod si papa committit aliquod crimen grave & ell incorrigibilis, non possit accusari.

Et ifficatur quod in contrarium sunt multa jura simpliciter dicentia, quod nemo judicat papam : *vt in c. nemo d. 17. c. nos. aliorum 9. q. 3. C. in c. omnis autem 21. d. C. in § hinc etiam 17. di. c. in c. fidei 24. q. 1. C. in c. pp. cap. cuncta per mundum ex. C. C. q.* 2.) ergo non deber fumi illud argumentum a contrario sensu. Respondeur, quod illa jura quæ dicunt papam a Deo tantum judicandum, magis intelligi videntur in foro poli quam in foro judiciali: quod patet quia etiam dicunur in epilcopo, quod ell a Deo judicandus : *ut in c. arcadius 1. d. 9.* T.

Item respondeo alia habetur ex superadicit : quia ut dictum ell, quando committit in ecclesiam & eam fundalizat, non deber gaudere illa privilegio, per notata in *d. c. pp. § papa*. Facit quod dicitur in *c. quia fratres de ju.*

Item respondeti potest, quod licet illa jura generaliter loquentia admittant exceptionem in casu hæresis (ut in *c. pp. § papa*) licet in illis non fiat de hoc memo, ita & exceptionem in casu quando papa est notorius criminosus in commiteendo, & scandalizat ecclesiam. Item

Item tertio potest respondeti, quod illa jura loquuntur per dictiones distributivas, *nemo, nullus* & similes. Unde ex eis habetur, quod a nulla specialiter persona cujuscunque potestatis potest papa judicari: quia hæc est natura distributivi, ut æquipareur sperialiter numeratui : ut potit Bal. *l. 1. fideicom. §. 1. de vulg. & pupil. vel. fideicom. quæ pro anima. C. l. huiusmodi. §. penul. ff. de leg. 1.* Et est tatio, quia non est major potestas quam papa. Ilas ipsius : ergo non potest superiorem, ut ait, *in d. liter. de eles.* Et nullus hominum est major eo, nec Augustus, nec regus, &c. ut *in d. cap. nemo 9. q. 3.* Sed per hoc non excludunur concilium, quod repræsentat ecclesiam. Unde licet nullus possit ipsum judicare, poterit tamen concilium.

Item 4. potest respondeti, quod jura prædicta non ponunt quod concilia generalia : quia judicium universalis ecclesiæ dicitur judicium Dei, prout dicitur *ad fi.* 15. Et per hoc respondeur juribus quæ dicunt, quod facta papæ judicantur a Deo : *ut in c. fulla 9. q. 3. C. d. 1. nunc autem 21. di.* quia judicium concilii dicitur judicium Dei. Pro hoc facit quod Ecclesiæ dicitur ipsa Conlistantinopl. in *c. fellione*, quod generale concilium potestatem habet immediate a Deo, & in concilio Basiliensi, in 2. fellione.

Addeo etiam unam rationem: nam quod si papa commiteit simonium & scandalizat ecclesiam, & de hoc ell incorrigibilis, possit deponi, probo sic. Pena commenturatur delicto, & ex gravitate pena nor arguitur gravitas delicti. *felicis de pœnis in d. de pœnis. d. 1. c. mensorum.* Tunc fic propter delictum idololatriæ papa deponitur. *Item in c. non autem 21. di.* fed fic eft quod papa vitat delictum simonia quam idololatriæ. Probatur, quia major imponitur pena in veteri lege simoniaca quam idololatria: hoc probat text. *in c. vito turpum 1. q. 1.* Ergo cum possit pro idololatria deponi, multo magis poterit pro simonia.

Ad ficiet & limili, quod idem judicium debet esse de papa respectu generalis concilii, quod ell de archiepiscopo respectu provincialis concilii. Sed fi archiepiscopus ell capsi delinquit, judicatur per conciliun provinciale: ut text. *in c. fimel 11. 1. q. 7.* Et fi archiepiscopus proferat sentenam iudiciam renuntiatam : *ut in c. primus 12. q. 1.* Ergo a pari idem dicendum videtur in papa, quod quantuncunque fit papa concilium, quando ell criminosus, possit deponi a concilio : & fic ipse quod dicitur 17. *di. multis.*

Ultimo facit, quod per mutationem qualitatis personæ cui committa ell potestas, videtur etiam mutata mens constituentis : fiecit dicitur de procuratore, quod confertur revocatus hoc ipso quod ell effectus unus ribaldus dominus : *fi cum Cornelius 9. de fide. c. quemadmodum de prælat.* Et in quacunque facultate demandata fubintelligitur clausula, ita te eodem ftatu manente. Pro hoc bonus text. 22. *q. 2. c. ne quis* ubi dicitur, quod fi is qui commendavit alicui filiam fuam, non deber tunc illi reddi, nevel fe vel alium occidat. Ita in propofito potestas data papæ, quando effectus ell limonicus & incorrigibilis, videtur ab illo revocata & non ab illi parendum.

Accedit quod deficiente superiore licet unicuique jus ibi dicere *1. di. c. si pugnetur.* Innoc. *in c. nolen vl. c. de reff. spolia. c. 1. de milli. vasal. qui contumax ff. de iu. fis.* ubi vasallus potest deprædare dominium in defectum jusiitiæ. Et in defectum magistratus reverttimur ad jus pristinum ante constitutionem magistratus, quo tempore licebat unicuique jus fibi

A dicere. Dato ergo quo papa etiam in casu incorrigibilitatis, non habet superiorem, tamen fi criminibus fuis induceret ecclesiam in perditionem, nec posset aliter corrigi, licerat jure naturali illum expellere : quia non dicitur pontifex qui abutitur pontificali potestate, nec videtur voluntate Dei constituta : ut quæ ell malitiæ incorrigibilis. Facit text. *in c. audaster 8. qu. 1.* ubi Hieronym. adducit exemplum de Saule : qui licet fuisset electus a Deo, tamen quia ipse inventus ell ferocis, jam non habebat eum pro rege : fed dicit contra papam, *Fecerunt sibi regem & non per me, principem & non per cognitum meum.* Sic in propofito fi electus in papam fit criminosus & incorrigibilis, ita papam electionem non ell fecundum Dei voluntatem factam, & quod eligentes errarunt eligendo talem. Ergo quia ipse ell ferocissimus, quod ad illum valet ultra nili ut mittatur foras & conculcetur ab hominibus, ejiciatur & deponatur.

Cum illa opinione (quod pomper simoniam vel aliud crimen de quo ell incorrigibilis, & propter quod fundalizatur ecclesia posit per concilium deponi) fentiunt ultra dictam glo. *in d. c. pp. § papa*, omnes illi dicti supra pro parte in arti. Ant papa poffit accusari de simonia, in verfi. Refiat dicendum. Ubi refero abbatem hoc in pluribus locis tentemem : & Petrum de Anca. & Ludovicum Pontanum in pluribus locis, & maxime in fermone habito per eum in præfentia ducis Sabaudiæ, *incipit*, In Dei omnipotentis. & Dominicum de Matheifi. & Petrum Card. Cameracenfem, & Cataldinum de Bocompagnis, & universitatem Cracoviensem, & Joannem Milis, & Felinum. & Alexandrinus & Baldum & Cerfenum. Quibus adde Joan. de Immol. *in c. propofitio 21. col. super glo. in verbo, disponsare, & concedpudra.* & Bal. *in qua. alias de reform. in dundus civit.* Nam primo in *q. col.* referendo Hugonem dicit, quod cardinales poffunt authoritate Dei deponere papam, & tamen non funt majores papa : allegat Hugo. *d. c. in § fundo. C. q. 1. pp. q. 3. di.* Pofles *in col. col.* allegat Hugotionem *in c. fi duo 79. di. 20.* hoc, quod papa poffit reaon ori propter notorium crimen enormem. Et infert ad Cabalin quod tuo vegebat dicens: Tene menti, & de facto ell: quia dicitur, quod quidam ex eis ell notorie periuius, *& ideli. c. nonnulli.* Et fic fentit quod ob notorium periurium papa poffit deponi. Qui omnes dicunt glo. *in d. c. pp. § papa*, communiter approbant.

Et ifiam opinionem videtur tenere glo. *in c. fi ponte 63. di.* quæ ifiam glo. *in c. fi duo 79. di.* dicit, quod ratione fundalizandi vitandi, fi reperiuntur duo electiones de diversis personis factæ ad papatum, possit concilium statuere quemcunque effect. Et deber intelligi, quod altera renebat: alias ibi nihil operatur ipse confideratio fundali. Et idem videtur tenere Felix *in c. cum venissent de iudi.* qui etiam dicit, quod cum papa alienat res ecclesiæ, non prefumitur in eo culpa, licet altas in principe femper presumatur. Et idem *in c. quæ ecclesia de eadi.*

E Ed in contrarium facitum omnia illa jura quæ dicunt, quod facta papæ tantum a Deo judicantur : *ut in d. c. fi papa. C. d. 1. c. fulla 9. q. 3. c. aliorum ex. can. C. q.* ubi text. dicit, aliorum hominum causas Deus voluit per homines terminare, fed fedi illius prædicem fuo fine quæstionis reservavit judicio : & qui Dei judicio reservatur, ab hominum judicio judicari non potest : *ut in cap. quoniam 2. q. di. Ad idem c. cuncta per mundum, eidem can. & q. & alia plurimos.* Quod dicit glo. *in cap. fi quis peccauit 79. di. & text. 17. di. & hinc etiam.*

c in d. cap. nunc autem 21. *di. cum fuisset.*

Nec reprehendunt datae supra ad dicta jura videntur sufficere.

Et quod ad primam de *c. fuggestum*, ibi est longe diversa materia: quia loquitur in privilegio concilio locuto perfectionem procurator cessante casu ipsius, & quod amittitur in multis casibus: ut ibi glo. & dicit. *& in c. causam de priv.* Sed in proposito famosa in peremptoria dignitate acquirit cum dignitate petendi, & non in aliquo privilegio per superiorem concesso, quod de facili amittitur & revocatur per superiorem. Item ibi est ferme de privilegio concilio a superiore inferiori: hic nos famosi in revocanda dignitate superioris ab inferiore, quod est penitus contrarium.

Ad secundam responsionem dicitur, quod est magna ratio diversitatis inter casum haeresis & aliorum criminis: quia in primo casu defunctus esset papa quam primum est haereticus, & efficitur minor quibibet catholicus: ut *in c. debaetur* 24. *q.* 1. ideo non tam damnatur quam declaratur damnatus: ut dicitur *in d. c. fi papa*, & supra ferpius dictum est. In aliis autem criminibus requiritur depositio & degradatio quae a nullo hominum heri potest, quia cum libi Domus reservavit: ut *c. ofcultamus* 79. *di.* Item quod ab alis criminis nullus reperitur hoc statutum, quod ipsi papa amoveri ficut in haeresi: ut *in d. c. fi papa*: ideo est longe diversa ratio de uno & alio.

Ad tertiam responsionem dicitur, quod jura non tantum per dictionem distributivam loquuntur, sed etiam per universales. Quod patet primo *in d. c. omnes* 9. *q.* 3. dum dicit, quod neque ab Augustoneque a quoquam eligi quasdam exponta ad electionem ut ita regibus nec a populo judex judicabitur: & ibi nec concilio potuit judicari. Et similiter *nec. nunc autem* 21. *di. & in §. hinc etiam* 17. *di.* agitabatur causa in concilio, & respondentes, quod non est concilio de papa judicare. Item text. clare probat *in dict. ofcultamus.* ubi dicit, quod licet ecclesiarum papa Deus constituit bonis laetoadibus & spiritalibus populis, tamen ejectionem ipsius ibi relevavit: & nec neri facerdotes, nec spirituales populi ex quibus conflitit concilium, possunt deponere.

Et cum dicitur, quod nemo, qui multos de limitibus distributiva non possunt convenire nisi singularibus pertinent ipsi dedotur quod illud non est verum implicitur quia quando illi non possunt adjungere illo collectiva (ut puta populus vel clerus, &c.) tunc non distributive & singulariter, sed collective fumi & communiter fumuntur: juxta illud ad Hebr. 3. *Et adhoc quidem fidelis erat in omni domo ejus*, id est in tota domo, id est ipsi synagoga Judaeorum. Ad idem est illud 3. Reg. 8. *Convertit que rex faciem suam & benedixit omni ecclesiae Israel.* Item illud 1. Paral. 29. *Praeteriit autem David universae ecclesiae, benedicite Dominum Deo nostro, & benedixit omnis ecclesia Domino Deo patrum suorum.* Et illud Matth. 2. *Turbatus est omnis Jerusalem cum illo* id est tota Jerusalem: ut Glo. De quibus distributivis & collectivis per Bar. *in l. hic arbitrio*, & ibi Bal. Angelus & Imolo. *ff. de heredib. & Bart. in c. qui appellatione*, 3. *q. fi. de leg.* 1. & Bal. *in l. fi. de imposterum & aliis fuffi.*

Item quod non obstante, quod aliqua jura loquuntur distributive, intelligatur etiam quod de papa nullus etiam clerus, populus vel concilium judicat, probat text. *in d. c. fi papa*: ubi dicitur quod papa a nemine potest judicari, nisi deprehendatur a fide devium: cum autem papa sit omnium fidelium tantum (nedum ab illo vel illo: ut puta a Petro vel Joanne singularitae) tunc sequetur quod fidelis dabitur, an unus tantum possit papam a fide devium judicare, & quod non fuisset dubitatum, an a concilio possit judicari hoc autem est falsum: patet ibi in *d. c. fi papa* post glo. *C. in c. nunc autem* 21. *di.*

Ad quartam responsionem dicitur, quod judicium concilii est judicium Dei, dicitur quod aliquem judicari Dei judicio potest intelligi duobus modis: uno modo immediate ab ipso Deo sine alicujus hominis ministerio: & de illo judicio loquuntur jura praallegata, quod falsum Deus ostendit, quamde illo modo judicium concilii non est judicium Dei, Alio modo mediate: ut est judicium potestatis a Deo ad eius datae. Et fic convertitur simpliei facerdoti: ut est text. *in §. fed quem de pani. di.* 3. quia quem facerdos judicat, Deus dicitur judicare, cujus personam gerit. & text. *in c. nemo* 19. *q.* 3. ubi dicitur, Nemo contestetur ecclesiastica, nisi ut ipse enim bonus est qui ligat, sed Christus qui hanc potestatem dedit. Et hoc modo illud dicitur *Matth. Dei per nomines*: & fic judicium concilii dicit potest judicium Dei. Et de isto judicio mediato ex potestate a Deo data non loquuntur illa jura: quod ostendit ille text. *in c. ofcultamus* 79. *di.*

Secundo per illa jura facit text. *in cap. ofcultamus* 79. *di.* & 3. *q.* 3. *nemo cum pluribus, quia nemo indaulis*, cum dicunt, quod nemo papam judicat, *in c. fi papa* 40. *di.* & 1. *q.* 1. *parte.* & 3. *q.* 3. *nemo* 21. *di. nunc autem.* & 17. *di.* & *hinc etiam.* & 21. *di. c. intantum & c. licet de eles. & in extravagante Bonifacii*, Unam sanctam. Et ideo quod papa quantumque notorius criminosus, & incorrigibilis, & scandalosus ecclesiam non possit deponi, arguunt omnes illi jura, dum volunt quod papa a nemine judicetur. & jura quae videntur non habere loquitorem: ut *in d. c. licet de eles.* & *in §. pari.* 3. *q.* 1. Quia si non habet superiorem, non habet qui eum judicet, cum inferior non judicet superiorem: ut *in c. cum omnes. nec major.* & *ibid. c. inferior.* 11. *di.* Facit text. *inc. bene quidem*, & *inc. nihilum* & *c. denique* & *c. fuit evidenter.* & melior text. *in c. qui dubitet* 96. *di.* Inferior enim non potest judicare superiorem nisi fe submittat: ut 2. *q.* 7. *nos fi incompetenter.* & *in l. ofcrepetum. ff. de iurisdictione judi.* An autem papa possit se submittere alteri iurisdictioni, ut possit eum deponere, dicitur hoc *lupes*: & videtur quod non possit per notata Joan. *An. in c. ecclesia de confti. & in c. significasti*, ibi abb. *de fors compet.*

Et factum ettam pro ista parte omnes rationes & authoritates quae adducit cardi. de Turrecrem. articulo, quod Romanus pontifex extra casum haeresis non habet judicem superiorem in terris qui artic. *eit in 2. li. cap.* 93. Et hoc facit text. *in c. grave & quod ibi notat abb. in ni. nota. de praebon.* ubi dicitur quod quia non possumus eli papae consilio provinciali, non potest judicari five puniri ab ipso provinciali consilio, fed denuncietur & reliquatur judicio superioris: ut dicit ibi text. A parte argutat ibi abb. quod papa non potest punitri per consilium generale, quia ipse est caput ejus *in c. significasti de crelet.* reliquatur ergo judicio superioris sui, hoc est Dei: ut *d. c. ofcultamus* 79. *q.* 3.

Tertio faciunt pro illa parte omnia jura & rationes quae infra adducuntur ad probandum papam majorem concilio.

Quarto facit illud quod dicit Oftien. *in c. propositum de concef. prebem.* videlicet quod illud evangelium Matth. 18. *dic. ecclesiae*, non habet locum in papa. Et idem simpliciter videtur velle arch. & Dom. *de fc. papa* 40. *di.* supplentes enim ad glo. dicentem, quod non potest denunciari crimen ipsius papae, dicunt quod ideo est, quia non habet superiorem

Et idem oftien. *in c. magna de rescr.* & *in c. per tuas de foro. & in c. litere de electa.* secundum Domi. *in d. c. fi papa.* Et idem dicit glo. *in c. fi poenitentia* 1. *q.* 1.

Et per hoc patet quod non obstat quod dicitur in 9. & 14. motivis supra pro parte opposita addicit: quia ea quae illa authoritas, dic ecclesia, intelligitur id est pratato fecundum glo. Nicea, Ad, & ponunt dicit. *in c. novit de iudi.* non potest intelligi in papa: quia non habet pontifatum supra fe nec per inferiores ad eum arguentes. Facit illud apostoli 1. ad Timoth. 5. & transumptive 2. *q.* 7. *Peccantes autem in te arguentes.* Facit illud *Matth.* 18. *Si peccaverit in te frater, & illud*, Exod 19. *Omnis qui moretur tetigerit lapidabitur.*

Non obstat quod dicitur quod ita fit subjectus papa legum, quia ita fit quidem ab illius Christiano; quia illud est verum in ita quae ei conveniunt: fed illud, *dic ecclesiae*, non convenit in persona papae, qui non habet fuo delictum ipso deferatur: fic aut dicemus quod praecepium, *honora patrem tuum & matrem*, non convenit in eo qui caret patre & matre.

Non obstat quod verba illa dirigantur Petro: quia dirigunter ei tanquam capiti ecclesiae & apostolis fimul. Item oportet ea intelligere in Petro fecundum ea quae pertinent ad ipsum, quae conveniunt ei ut pelima pars illius praecepti: fed fecus de illa, *dic ecclesiae*: quae ei non potest convenire passive, fed tanquam capiti ecclesiae & judici.

Non obstat quod dicitur, quod imo quia fuit gravius fuo exemplo fandalizat fubditos, ita gravius ab eo punientur: quia reliquetur verum illa quod gravius fuit punionda, fed non ab homine, fed a Deo: ut *c. c. omnis*, & *c. clerum & c. fuffa.* Quintumo ut dicit glo. in *c. clerum* eft punitendus fine venia licet diabolus, qui maximus computatione aliorum creatus est: ut *de poni. dis. 1. primi.* item. Idem etiam dicit glo. *in c. profuit.* 9. *q.* 5. Et de illa authoritate, *dic ecclesiae*, vide quod late examinatur in arti. An papa fit major concilio.

Quinto proiffe parte fatt textulmet *in d. c. fi papa*, ubi vult papam tanquam crimine haeresis polle damnari, & ponit illam tanum exceptionem ut regulam, quod papa a nemine damnatur: ergo fiat forma regula, quod nec pro crimine, dicitur hoc *lupes*: & videtur quod non possit per notata Joan. *An. in c. ecclesia de confti. & in c. significasti*, ibi abb. *de fors compet.*

Et factum ettam pro illa parte omnes rationes & authoritates quae adducit cardi. de Turrecrem. articulo, quod Romanus pontifex extra casum haeresis non habet judicem superiorem in terris qui artic. *eit in 2. li. cap.* 93. Et hoc facit text. *in c. grave & quod ibi notat abb. in ni. nota. de praebon.* ubi dicitur quod quia non possumus eli papae consilio provinciali, non potest judicari five puniri ab ipso provinciali consilio, fed denuncietur & reliquatur judicio superioris: ut dicit ibi text. A parte argutat ibi abb. quod papa non potest punitri per consilium generale, quia ipse eft caput ejus *in c. significasti de crelet.* reliquatur ergo judicio superioris sui, hoc est Dei: ut *d. c. ofcultamus* 79. *q.* 3.

Tertio faciunt pro illa parte omnia jura & rationes quae infra adducuntur ad probandum papam majorem concilio.

Quarto facit illud quod dicit Oftien. *in c. propositum de concef. prebem.* videlicet quod illud evangelium Matth. 18. *dic. ecclesiae*, non habet locum in papa. Et idem simpliciter videtur velle arch. & Dom. *de fc. papa* 40. *di.* supplentes enim ad glo. dicentem, quod non potest denunciari crimen ipsius papae, dicunt quod ideo est, quia non habet superiorem

generaliter intelligi text. *in l. regula*, & ibi Bar. *ff. de iuris & fac. ignor. cum patet §. distrifiimus ff. de legat.* 2. ad hoc text. & glo. *in l. generaliter ff. de iniuriis* Facit text. *c. fi. c. de fin. pat.* ibi, quod eft maxime abfordum quodcunque, nec in parte nec in fua quemquam fuiffe potestate. Quae ratio convenit in capitis ab hoftibus & reverfis jure postliminii: ut *in §. fi de hoftibus infi. quibus mo. jus pa. fol.*

Q Uid dicendum? In hoc arti. ut magis elucescet veritas, vellem ed ultimum eft argumentum argutere. Porro non poffum non mirari de iis qui fuerunt in illa sententia, quod papa ratione notori criminis de quo eft incorrigibilis, & per quod fcandalizatur ecclesia possit deponi, nitentes fenfu unius glofae quae loquitur tantubodo per verbum, *credo*. Et licet respondeo dicendo per verbum, *credo*, aequipollent responsioni per verbum, *affirmo*: *fi quis fide. §. jiritum*, & ibi Bal. *ff. de iniuriis orig. iur. refpa.* & fi verafacit fi enubolendum (ut in text. *C. de modo mulitarum*: & Bal. *in l. de testat. C. de iu. iurg. refin.* tamen minus dicit qui dicit fe credere, quam qui affirmat Bar. *in l. Marcellus* 3. *ff. fi. rum. cons. l. inter omnes*, 5. *ff. de fiur.* Et maxime ad idem eft quod ponit Cale. *in confil. de doc. confil.* & refert Domi. *in c. 1. de confil. in ch.* Facit quod dicitur *in l. mutus ff. de pecun. & in l. fi. ff. de arbi. pal. in. fin.* Et glofatore ipfe dicit contrariuncia *c. fi* & *c. fi. ff.* fi fcilicet quod tantum in eafo hoftefi ftipetur aliquis papa potest accusari. Et cum velitet papam esse legum omnes canones & leges *l. ea. quae de conuf. pradon.* & fi latum omnibus legibus *C. ut a. primogen. C. de. in. rescin. C. de. ff. ff. ff

dubio in hæresim labitur & eft hæreticus dicendus. A
Quæ igitur hujusmodi jura loquuntur de inferioribus papa, qui aguntur contra canones & ecclesiam apostolicam?

Præterea si attendatur ratio illius glos. *in d. cap. si papa*, quam videtur fundatur super consuetudo, videtur quod etiam de crimine nondum notorio & de tali quod etiam videretur ecclesia posset papa accusari, dum tamen sit incorrigibilis: & jura quæ allegantur indifficile loquuntur: *si papa fuerit notorium* [illegible] *non posset* [illegible] *ecclesia sive non* [illegible] *tenet eadem glos. dicens, quod cum contrarium tenet eadem glos. dicens, quod propter hæresim occultam potest accusari, non autem propter alium crimen occultum.*

Nec obstat quod dicit archi. *in dictis cap. si papa circa fin.* quod videtur velle, quod si fuerit criminosus, & incorrigibilis, & fundatur ista rationem, videtur dicere hæresim: quia illa verba archi. non sunt posita super quæstione illa glosæ, utrum propter notorio de quo est incorrigibilis, & fecit crimine notorio de quo est incorrigibilis, & fecit fundiatur ecclesia, possit deponi: sed super penultima quæstione glosæ, in qua ibem numquid papa possit deponi, & non possit accusari de hæresi? & ad responsionem glosæ quod non, quia ex hoc de periclitatur tota ecclesia, supplet archi. nam fit dicere hæresim, unde videretur laborare universaliter hæresim, & videretur dicere quod ecclesia fuisset tantum ecclesia. Aliquando dictum ipsum, quod continet illa verba, & intelligentia ipsum, quod non posset papa esset criminosus de incorrigibilis notorium papa esset criminosus de incorrigibilis videretur dicere hæresim: nec illa verba archi. convenient: ad illum partem glo. in verb. *Item*, nam quid, *supra* politum, quia criminosus, qui nihil B *peccavit*, & nihil prædicat, & nihil studet, non potest dici dicere hæresim.

Et ex his patet responsio ad 2. 3. motivum in contrarium: quia non est verum dicere, quod crimen notorium junctum cum incorrigibilitate & fundatio ecclesiæ, fit casus similis hæresi de qua loquitur excepto, dicit capitulo *si papa*: quia licet peccet talis incorrigibilis criminosus, non tamen est hæreticus: ut patuit ex dictis glos. ponat dicens ejus, tamen secundum eos omnino similitudo a primo, sed tantum juribus quæ allegat. Et si esset vera conclusio in secundo casu (quod quando cum est incorrigibilis, quod hæresim facit, interpretatur, quod largo modo hæresim facit, interpretatur, quod largo modo hæresim facit, interpretatur, quod largo modo

sed etiam interdum per punitionem, ut alia pecuniaria ratione delinquant: & talis pertinet ad solos prælatos: qui non solum habent admonere, sed etiam corrigere punendo. Idem etiam & clarius ponit Nicolaus de Lira *Matth.* 18. ubi etiam dicit, quod ibi in illa authoritate Salvator loquitur de correctione quæ est actus charitatis, quæ convenit cuicunque fideli: & non de illa quæ est actus justitiæ, & tendit ad pœnam temporalem.

Hoc idem poluit in effectu eardi. de Turrecrem. *in 2. lib. de trib. cap. 98.* ubi dicit, quod licet papa sit frater noster: conformitate naturæ & fidei religione, est tamen princeps & caput totius universitatis ecclesiæ. Unde licet inquantum est frater, ad eum fe extendat prædicta authoritas in ea parte, in qua tangitur simplex fraterna correctio quæ est actus charitatis, inquantum tamen est princeps & caput ipsemmam habens jurisdictionem in ecclesia, non se extendit ad eum dicta authoritas in ea parte, in qua contra non suscipientem fraternam correctionem jubetur fieri denunciationem. Ad quod addubit Albert. magnum *on 4. sent. dist. 19. q. 6.* Thomam ibidem: qui dicit, quod si non est superior, est recurrendum ad Deum orando ut eum emendet aut de medio tollat. Et ad illam authoritatem *in summa Theologiæ lib. tract. 3. c. 15.* ubi dicit, quod quidam accusati non possunt propter excellentiam dignitatis: ut papa, qui non potest secularis nisi de crimine hæresis: ut legitur in gestis Bonifacii martyris, & est illi text. *in cap. si papa, 40. dist.* Et idem Ulricus *ex. li. 6. tract. c. 17.*

Et idem verum est quod dicit Ostien. *in d. cap. propterea de consecr. probat.* & dixi supra *in 4. argumento* quod illud, *dic ecclesiæ*, non convenit in papa in actu justitiæ & judicii. Et hoc videtur tenere abb. *in d. cap. novit*, ubi prædicta authoritas non est de papa (quæ voluit quod denuntiatio evangelica in papa non habeat locum nisi de tali crimine de quo possit accusari, quia alias esset iniustitia) ipse dicit le credere, quod debeat fieri hæc denuntiatio etiam si sit tale crimen de quo non possit accusari, saltem in secreto & in prælecta aliquorum fratrum, licet poslet non posset fieri denunciatio superiori: quia fratellis corrigeretur per talem admonitionem, & sic denuncians lucraretur animam ejus. Allegat in simili text. *in clo. 5. notarii de hær.* ubi notarii admonent inquisitores hæreticæ pravitatis in secreto, quando excedunt in suo officio.

Quinimo idem Sanctus Thomas *in secunda secundæ quæst. 33. artic. 7.* dicit, quod si peccatum est publicum, tunc est publice arguendum: quia non tantum est adhibendum remedium ei qui peccavit ut melior fiat, sed etiam aliis in quorum mentem devenit, ut non similem faciant: justa illud apostoli primæ ad Timotheum 5. *Peccantem coram omnibus argue, ut ceteri timorem habeant*: quod intelligitur de peccatis publicis: ut Angelici dicit *in lib. de verbis Domini*. Et idem in effectu dicit Nicolaus de Lira *in verbis*; vade & corrige.

Unde tenuitur solutio ad contrarium supra signatum, quod ita sit: papa subjectus illi dispositioni evangelicæ, & ita dicatur frater sicut quilibet alius. Nam aliter convenit in ejus persona, qui superior non habet, quam in alio inferioribus. Et ad illam ex Joannes in summa confessorum *li. 3. rig. 5. 9.* & ad illam Petrus de Palude & August. de Ancona: ut supra, ubi supra.

Et quod illa verba, *die ecclesiæ*, intelligantur, id est, publice arguat, tenuit Felix papa in epistola responsiva ad Athanasium & episcopos Ægyptiorum, Thebaidorum & Libicorum in Alexandrina synodo congregatos, cum dicit: & si eos non audierit, die ecclesiæ, id est accusa eum publice & non prius.

Differentiam autem inter admonitionem charitativam sive evangelicam, & judicialem sive justitiæ, *in 3. in quibus convenient, ponit abb. in d. cap. novit.* & Specul. *in tit. de denunciatione in §. 1. versit.* ut autem: & summa angelica *in verbo*, denunciatio, Et de prædicta authoritate, *die ecclesiæ*, in papa vide quæ dicuntur late infra in articulo. An papa sit major concilio. Et vide pulchra dubia examinata per cardide Turrecr. *in d. §. II. per totum* 2. *§. circa* materiam illius denunciationis evangelicæ.

Ad idem (quod papa non possit deponi ob crimen de quo fit incorrigibilis) facit illud quod legitur 1. Reg. 3. 4. 5. 6. ubi dicitur, quod Heli Sacerdos factus indignus regno propter mortalis sua iniquitates, de quibus erat incorrigibilis & scandalizabantur subditi, & plures eiles dicitur in manus David, quem ipse persequeebatur, nunquam tamen David voluit insurgere in eum: quinimo speciabat cum Dominum suum & Christum Domini, dicens: nisi Dominus percutiet eum, aut dies ejus venerit et moriatur, aut descendens in prælium pereat, propitius sit mihi Dominus, ne faciam hanc rem Domino meo Christo Domini ut mittam manum meam in eum, quia Christus Domini est. Unde reliquit eum judicio Dei. Quod convenit ad illud quod dicit Ostien. quod illud *die ecclesiæ*, in papa intelligitur, scilicet ut oret Deum pro eo, vel eum de medio tollat. Ejus enim facta Dei judicio relevantur: ut *in 1. cap. §. 9.* 5. Dicant ergo subditi papæ ut David dixit Saulo, Judicet Dominus inter me & te, & liberet me de manu tua & de omni malo meo.

Facit etiam quod dicitur *in c. non autem 21. dist.* ubi licet Marcellinus fandalisaffet ecclesiam, non tamen deponitur ab illo notorio scandalo & crimen. Item quamvis Petrus prius dixisset: & si omnes fandalizari heretici in te, ego nunquam fandalizabor (ut patet *Matth. 16.*) ipse Christus illum negaffet, non tamen deponitur depositus. Sed ad illud respondetur, quod neuter ipforum fuit incorrigibilis: quia fi fuiffent incorrigibiles, potuiffent deponi, quia erat crimen hæresis: *ut in d. cap. papa*, & propter hoc Petrus fecundum quoddam nondum tunc conflitutus erat pontifex. Et idem illi text. non convenient in propofito dubio.

Exemplo autem David poteft refponderi ad illud quod dicitur de Petro notorie fandalizante ecclesiam & indicante gentiles ad judaizandum (et dicitur *ad Galat. 2. & 3. 4. 5. Paulus*) quod Petrus fiuit illi in faciem: non refpondetur: cum quod hoc facit pro: quia non dicitur ibi quod Paulus convocato concilio apoftolorum & aliorum Petrum cogebat gentiles judaizare fpoftolicæ, fed quod illi retefiterat in faciem. Ratio autem ut dicit Petrus de Monte *in fua manuar. q. 8.* cur quam non depofuerint, fefe quia cum illi. Spiritu fancto dixerunt, Petro tunc fe non poffe quod a Chrifto inftitutum fuerat quovis modo immutare. Et ideo ubicunque papa tale crimen committit propter quod ipfe non fit a tale crimen committit propter quod ipfe non fit a tale crimen committit propter quod ipfe non fit a

ecclesiam sanda lizante, in quo papa monitus ut desistat, perseverat vel ipsum reiterando continuat quia tunc de haeretic est suspectus, videlicet quod non credat Deum esse criminum ultorem sive esse aliam vitam: & sic est suspectus in articulis fidei. Et hoc modo dicit posse verificari glo. *in c. papa* quia ren. ibi non dicit, quod pro tola haeresi poslit judicari, sed cum deprehendetur a fide alienus Item papa sic peccando & pertinaciter perseverando in crimine pertinaciter illatum impenitentia, de se in subversione & gravissimo periculo ponit: igitur sustineri non debet *2. q. 1. c. memor. fum. 25. gn. t. quae ad perpetuam, & ex can. q. 2. ff ex.* alias videretur et licere ecclesiam deflruere: quod papae non licet 1. ad Corinth. 13. dum dicitur ibi, *secundum potestatem quae data est mihi ad aedificationem & non ad destructionem.*

Et idem ut effectu replicat & tenet idem Rosellus in tract. concilii in q. An sententia papae prosferatur sententiae concilii *in 10. col.*

Sed certe si bene considerentur verba praecedentia Rosellii, ipse videtur sibipsi contrarisari: nam in principio volit, quod pro quocunque delicto gravissimo notorio & scandaloso in papa possibili, si non defendit ipsum non esse peccatum, non possit deposiri & poslea vult quod si delictum habet casum haeresiliwm & reiterabilem & monitus non desistit, possit deponi. Illa autem fuit contraria: quia si ex fidelitate de quo scandalisatur non desistit & in quo persistit, non potest non esse successivum de non momentaneum: sed dicatur, quod in principio loquitur de delicto unico adhc commisso de quo non pertinet: luper quo non forsitan in questio ejus, nec loquitur glo. *in d. c. papa:* quia non loquitur nisi quando persistit & est incorrigibilis. Item cum addicit de pertinaciae papae quia pertinaciae crebre, ibi fuit actus momentaneus, & in illo concludit, quod fuit depositus, Sed si benne advertatur, cattis depositionis non fuit inobservantia jurantiae tantum (quia actus illius inobservantiae non erat haeresis) sed fuit quia fovebat schisma antiquarum & detrectabat unionem ecclesiae: & committebat in articulum fidei *& unum sanctum catholicam ecclesiam.* Item pontifices verba haeretica & quamvis tribuant schisma, & ideo fuit depositus. Item dubium erat in illo schismate apud doctissimos viros, quis ipsorum esset verus papa: *quaeta c. si duo 79. dist.* & ideo illa allegatio non convenit. Item fi dicere mus quod ex eo quod crimen de quo quis est incorrigibilis habet casum successivum, ipse est haeresis, multi essent haeretici: quia multi sunt pertinaventes in crimine & idem delictum sepius iterantes: qui tamen non dicuntur haeretici, nec quod fint jure probati potesti: & jura quae allegat non tendunt ad hoc quod talis dicatur haeretic. Unde quantumcunque fit crimen habens casum successivum & reiterabilem, & de quo quis fit incorrigibilis, non facit cum haereticum nisi pertinaciter allerat illud non esse peccatum, ut fi quis affereret quod juraret femper & indifferenter est peccatum *vel in c. excommunicamus vel. 1. §. adjicimus in fi. de haere.* & propter hanc causam olim fortunt damnati Humiliati ut haeretici: ut notat glo. *in c. olim. ol. 1. de refti. spolia.* Item fi quis teneret portare calceamenta in pedibus esse peccatum propter verba Christi Luc. 10. *ubi dicitur ne in ea. quidam in fi. 2. q. qu. 5.* Item qui dicunt homines non posse salvari nisi propitis cenuntiaverint: ut *in d. cap. quidam:* & ita de multis aliis exemplis quae ibi ponuntur, & *in cle. ad nostram de haere.* & *haeretico. in cap. fi. 30. di.*

A Nec est ita simpliciter intelligendum, quod fit par a fide exorbitare & alios exemplo vel verba a fide dejcere, ut dicit text. *in d. §. item Paulus 2. qu. 7.* quis intelligitur quando exemplum & verbum quod alios inducit ad haeresim est in fe haeresicum, & non quando exemplum vel verbum de fe non est haeresicum: fecus in casu nostro. Et hoc offendit text. *in d. c. papa:* qui loquitur in crimine notorio & scandalo propter quod innumerabiles papae non intervatiri tectum decit in gehenam, & tamen text. ibi dicit, quod propter hoc nullus mortalium ejus culpam potest redarguere nisi fit a fide devius.

Concedi tamen secundum aliquos posse fieri, quod fi papa propter suam pertinaciam in notorio delictio scandalizaret ecclesiam, & sepius monitus ab eo desiflere nollet, sed obstinatius illud committeret quod papae non decet, ut ressis in profundum malorum & nunquam poenitentiam agerum; & delictum esset contra jus naturale fen divinum, & requisitus ut saltem confulens fobdilis ecclesiae fe non crederet crimen quod commisit non esse peccatum, sed credere se fic faciendo peccare, & fragilitate quadam illud committere hoc declarare nollet, vel requisitus ut declarat se illud committere fit peccatum mortale non vult declarare ad eum fpectet: *ut in cap. haec est fides 24. quaest. 1.* In fic deprehendentur in hoc male lenitet de fide, hoc etiam declarare nollet, quia tunc faceret fe fuspectum de haeresi, poslet contra eum procedi non tamen illico deponi: *ar. cap. graveni de penis, & cap. apostolica de re judic. in 6.* & quia quod dicitur dubitare *in cap. propficie de consecr. pradon.* maxime Immol. Unde poslet ex hoc congregari concilium ut dictum eft, & moneri per concilium, ut reflponderet quid fentiret de fide quam habet in authoritate ecclesiae: *ut in d. cap. fi. 25. qu. 1. cap. fatagendum.* ubi tex cogit papam reflpondere quid fentiat de fide. Et fi fic ectam non corrigeret fe, & nolles fuper hoc etiam plures requisitus reflpondere, tunc quia ex magis fuerset in fuspectum de haeresi, poslet ei indici purgatio debita servato eo quod dicitur *in cap. primo 2. q. 1.* & purgati poslet juxta formam *cap. inquisitionis 2. q. 5. cap. inter falsifitudines de purga. can.* Et hoc fieri non eft absonum: ut patet in Sixto & Leone *cap. mandatis & cap. audientes 2. qu. 4.* & offendit illo text. *in d. cap. fatagendum:* qui vult quod debet reflpondere, ut tollatur omnis fuspicio: ubi autem non reflpondetur, fuboritur major fuspicio: ideo eft indicenda purgatio. Imo ille text. fuinsert, quod in hoc casu facere fcripturae innuunt papam esse fubditum imperatori vel regi ut cogatur reflpondere. Unde eo non reflpondente licebit in eum fuperioritate ad hoc ut fe purget. Et fic ad hoc esset potestas & inconvenibilis, fi concederet pergationem, licetet ei resistere, & poslent abhibere omnia alia remedia fupra poita ad eum reducendum. Et fi adhuc esset pertinaciae & crebra generandi fcandalum universali ecclesiae circa ea quae concernunt fidem, tunc forte poslet procedi contra eum juxta formam generali concilii *cap. excommunicamus cl. 1. de haere.* quia ex quo generat fcandalum circa fidem, & desistere illi obviare, esset velut omnes praesumptio haeresis proprie dictae: quia non caret fcrupulo fociietatis occultae, qui manifesto fectiori definit obviare: *ut in c. error. 83. di.* Unde dicit text. *in cap. 1. de haere.* quod qui aliam potest ab error non revocat, fejsum eratre demonstrat. ad idem 23. *qu. 3. cap. qui possit cum fimili.*

Et

Lib. IX. An Papa incorri. possibilis. 417

Et hoc modo poslet admitti quod dicit Lodo. *in const. 53. incipit*, quaestio dilucidanda *in 5. col.* quod poslet excommunicari: & fi in excommunicatione persistet per annum, forte tunc tanquam haereticus poslet deponi per illum *cen. in c. cum contumacia de haere. in 6.* & *cap. excommunicamus el. 1. in §. qui autem.* ibi *glo. in d. in. in. ant.* Quia ex quo ejus delictum notorium cum incorrigibilitate generat haeresis in ecclesia universali: & non potest, vel defendit non esse jure naturali & divino damnatum, dicendo illud non esse delitum, fatis videtur a fide devius. Tunc enim non tam deponetur pro crimine notorio fcandalizante ecclesiam, quam pro haeresi quae redundat ex pertinacia in excommunicatione in cum fulminata ob fuspicionem haeresis, qua deprehenditur veras haereticus praesumptione juris & de jure, quo non admittit probationem adhaeticis. idem flatuunt, et in archiepiscopis, qui licet cognoscat concilium provinciale de ejus delictis, non poslit illum proprieta poslire, ut per concilium provinciale vitet concilium papam per concilium generale punit.

Et pro certo fi bene consideretur, ista ultima opinio eft *pessima in quodlio juris:* & pro ea eft ciliis in *d. c. papa.* qui tex. desponunt papam a concilio judicari in casu haeresis fricte sumptae: & hoc probille tex. dum dicit, a fide devius: quia intelligit de haeresi, in articulis fidei. Licet aliqui ex ea parte allegent pro fe in contrarium illius tex. ut Bartholell. & Rosel. quali minus fit esse a fide devium, quam esse haereticum: cum fit pertinaciae contrarium: tam iure quam haeresis quam non fanc fricte & dicecte contra articulos fidei de quibus in fy mbolo.

Fatcor tamen quod etiam dicitur a fide devius, quemcidis in aliquam haeresim ab ecclesia damnatam. Et ipsa poteft intelligi quod ubi fanga dicit Augu. de Ancon. quod fi papa diceret & afferet illud quod de fide & pertamin fege divina, non esset peccatum, & de illo quod judicantur federe, quod tenere illud non esse peccatum est haereticum, & hoc non obstante ipse afferet contrarium, poslet accusari de haeresi quasi a fide Romana ecclesiae devius, qui in illas damnatas haeresis incidit. Patet quod dicitur *in d. fine quidam & in c. contra Pasinia. 35. q. 1. & in c. debitis 24. q. 1. & in c. Anastasius 1. q. 1.* Licet Aug. de Ancon. simpliciter dicat quod fi afferet illi quod esset peccatum quod lege divina est peccatum, poslet tamquam haereticus deponi, non confidendo ad aliqua judicatum fit illam afferionem esse haeresim.

Et ifta ultima opinio (videlicet quod etiam fi effet notorius criminosus & incorrigibilis, & scandalizaret ecclesiam etiam sicut Rdem fuo exemplo vivio, non praedicando aliter vel afferendo contra fidem, non poslit deponi) eft etiam ratior: quia fi poteft papa turbari universalem flatum ecclesiae de facto cuilibet in fupra dictum eft, & fi non eft ei parendum quando praecipit aliquid injustum per quod turbaretur flatus universalis ecclesiae (*ut in c. si papa in §. 3. cap. 17. d. cap. multiquid.* & Joan. An. *in cap. quia ad perpetuam in glo. 17. in fine quidam* per arch. 15. *q. 1.* & per obb. Sicut. *in c. 2. de moja & obl.*) non eft opus venire ad depositionem. Satis eft eum quod non eft et obedientum cum praecipit aliquid injustum vel quod contines haeresim, vel ex quo vehementer praesumitur turbatum ipi flatum ecclesiae, vel alia mala esse ventura: ut notat Imo. Oldro. Joan. An. *Sc Anto. in c. inquisitionis de fen. excom.* & idem Imo *in c. quando de confess.* Et quando turbaretur flatus universalis ecclesiae, idem dicit glo. *in cap. per principatum.*

A (Cum quo ernatur Alexan. *in d. c. fi papa*) videtur tenere fimpliciter, etiam fi fit notorium delictum de quo fit incorrigibilis, & per quod fcandalizetur ecclesia etiam circa fidem, quod non possit propterea a quoquam deponi quia non habet fuperiorem qui possit eum deponere: *ut in d. c. licet de etiell. & cap. fi. 25. qu. 1. cap. non esset. 21. di. & d. cap. fi papa. & 3. q. 1. in §. pasce. 77. di. qui estimat. & 9. q. 3. semper. cap. aliorum & c. falsa cum fi.* Pro quo tamen dicunt quod videmus concilium provinciale ex fieri contra archiepiscopum licet contra alios praelatos, fed non poteft concilium provinciale ponire archiepiscopum: ut in *capitulo de probatione in c. fi. de fin. nonn.* fed debet demonstrari fuperiori ut ibi. A papa idem videtur dicendum in papa, quod non poslit pro quocunque crimine punari per concilium. Unde dicit ibi Petrus de Anchara. & Bonaventura. idem flatuunt, et in archiepiscopis, qui licet cognoscat concilium provinciale de ejus delictis, non poslit illum proprieta poslire, ut per concilium provinciale vitet concilium papam per concilium generale punit.

Et pro certo fi bene consideretur, ista ultima opinio eft *pessima in quodlio juris:* & pro ea eft ciliis in *d. c. papa.* qui tex. desponunt papam a concilio judicari in casu haeresis fricte sumptae: & hoc probille tex. dum dicit, a fide devius: quia intelligit de haeresi, in articulis fidei. Licet aliqui ex ea parte allegent pro fe in contrarium illius tex. ut Bartholell. & Rosel. quali minus fit esse a fide devium, quam esse haereticum: cum fit pertinaciae contrarium: tam iure quam haeresis quam non fanc fricte & dicecte contra articulos fidei de quibus in fy mbolo.

Fatcor tamen quod etiam dicitur a fide devius, quemcidis in aliquam haeresim ab ecclesia damnatam. Et ipsa poteft intelligi quod ubi fanga dicit Augu. de Ancon. quod fi papa diceret & afferet illud quod de fide & pertamin fege divina, non esset peccatum, & de illo quod judicantur federe, quod tenere illud non esse peccatum est haereticum, & hoc non obstante ipse afferet contrarium, poslet accusari de haeresi quasi a fide Romana ecclesiae devius, qui in illas damnatas haeresis incidit. Patet quod dicitur *in d. fine quidam & in c. contra Pasinia. 35. q. 1. & in c. debitis 24. q. 1. & in c. Anastasius 1. q. 1.* Licet Aug. de Ancon. simpliciter dicat quod fi afferet illi quod esset peccatum quod lege divina est peccatum, poslet tamquam haereticus deponi, non confidendo ad aliqua judicatum fit illam afferionem esse haeresim.

Et ifta ultima opinio (videlicet quod etiam fi effet notorius criminosus & incorrigibilis, & scandalizaret ecclesiam etiam sicut Rdem fuo exemplo vivio, non praedicando aliter vel afferendo contra fidem, non poslit deponi) eft etiam ratior: quia fi poteft papa turbari universalem flatum ecclesiae de facto cuilibet in fupra dictum eft, & fi non eft ei parendum quando praecipit aliquid injustum per quod turbaretur flatus universalis ecclesiae (*ut in c. 2. de moja & obl. c. 3. cap. 17. d. cap. multiquid.* & Joan. An. *in cap. quia ad perpetuam in glo. 17. in fine quidam* per arch. 15. *q. 1.* & per obb. Sicut. *in c. 2. de moja & obl.*) non eft opus venire ad depositionem. Satis eft eum quod non eft et obedientum cum praecipit aliquid injustum vel quod continet haeresim, vel ex quo vehementer praesumitur turbatum ipi flatum ecclesiae, vel alia mala esse ventura: ut notat Imo. Oldro. Joan. An. *Sc Anto. in c. inquisitionis de fen. excom.* & idem Imo *in c. quando de confess.* Et quando turbaretur flatus universalis ecclesiae, idem dicit glo. *in cap. per principatum.*

Item

lem. q. 3. Facit quod dicit Feli. in c. ad audientiam de postulat. Sic etiam non videtur ei obedientiam quando universaliter disponitur contra generale Ba-
A tam ecclesiæ: ut glo. 25. q. 1. *quæ ad perpetuam*, & archi. in c. *si papa. 40. di. & 15. dicitur* & glo. in *§. hinc omnibus. 8. q. 1.* Licet fit locus si non universaliter sed particularitæ facit contra Bartum ecclesiæ: ut dicit archi. 25. q. 1. c. *sunt quidam.*

Et advertendum est quod aliqui ellet facere contra generale Bartum ecclesiæ (ut loquitur glo. *in d. c. ma ad perpetuam.*) aliqui contra Bartum ecclesiæ (ut loquitur archi. *in d. c. sunt quidam. 25. q. 1.*) ubi declorantur Bartus universalis ecclesiæ. De quo etiam Milis *in verbo*, papa non est obedientiam. Facit quod dicitur *in c. Iudicium cum seq. & c. non semper & c. qui resistit. xi. q. 3.*

Et procedit hoc quod ell ei resistendum & non obediendum ex maxime in concernentibus ecclesiæ. Et tunc latis est quod ista via potest provideri, & tamquam tutior est ampliendus: quia per illam viam non potell oriri aliquod schisma in ecclesia, sicut quando procederetur ad deponendum Bartum. Item poll contingere quod etiam omnibus modis supra tactis requisitos ellet incorrigibilis, & turbaret universalem Bartum ecclesiæ circa fidem, & tamen ipse non ellet hæreticus: & Bartum ut lapsus dicitur ell non potell de alio damnari: quia in alio non habet superiorem: quando autem ell hæreticus, ell minor quibus Christiano, & ell ipso facto exutus papatu: ut dicitur *in d. c. si papa.* Quinimo si rectle consideretur, tex. *in d. c. si papa*, non probat quod proper hæresim (sic quia ladus is fidei devinx) papa poltit deponi, sed tantum quod potell redargui, & quod ecclesia orare debet pro eo. Licet per alia jura hoc probetur: ut *in c. Abbatibus. 24. q. 1.* & dicitur *in d. c. nunc autem 23. di. & in c. si papa, & c. in fidei de Iudeis. c. 6.* & supra late dixi quando papa ell ipso facto exutus papatu propter hæresim, & quando non.

Ex quo inferur, quod eum etiam in casu hæresis pura & de dubitatu tamen concilium poltit papam deponere (cum aliqui velint, quod debeat ferpilom deponere & in ferpilum sententiam ferre: aliqui autem quod ipse ex hoc ell ipso facto exutus titulo papatus, & quod tamen expectetur sententia declaratoria ferenda per concilium: ut examinant doc. *in d. c. in fidei*, & *in d. c. si papa*, & *in d. nunc autem*, & *in d. §. hinc etiam. 17. di.* & dicitur ell tapa in quæstione, Utrum quo propter hæresim poltit a concilio deponi) & non ob aliud dubitent, nisi quia ejectio & damnatio papæ Dei judicia reservatur (ut in *c. epistolam. 79. di. & c. nemo mirabitur & c. fabiana mis. simil.*) quia non habet superiorem, in *d. c. licet de electi. cum concordan.* & hoc videtur concordare doc. omnes poll Olten. *in c. propositis de emptio. venditio.* cum volut papam non posse damnari pro aliqua crimine pretterquam pro hæresi (excepto cardinale Flo. quem ibi refert Imol. & excepto abbate Sicu. qui voluit quod etiam pro quocumque crimine notorio scandaliante ecclesiam poltit damnari, de quibus dictum ell latis supra.) sequitur quod pro quocumque alio crimine quantumcumque notorio & scandaloso etiam circa fidem, nisi ipsius clare de probetur a fide devius & hæreticus, nullo modo poltit deponi, cum nullibi de jure reperiatur quod aliquod aliud crimen notet & judicet eum & eximat ipsum titulo papatus nisi sola hæresis proprie sumpta. Et si nulla veteris vel novi testamenti, aut facinum Canonum de hoc reperitur authoritas, ta-
B tate autus glossellis contra text. *in illam. C. de cella.* Et imperator dicit *a carbere crimen & simplice. S. confiderimus*, cum aliquid non legit, erroneleit: & ibi glo. dicit non valere responsionem, quæ legge non probatur.

Illam etiam opinionem habuit frater Joannes Parisinus doctor *in tractatu de potestate papæ*, in quæstione, Utrum sit reprehensibile judicare de facto papæ: ubi dicit quod etiam si papa fuo ipsius novo & notorio lesia fidei attentet: ut hæretici, cum, qui tenerent aliquid de quo sunt opiniones, nihilominus ellet cum patientia tolerandus, quantum fieri poltet, sine præjudicio justitiæ & veritatis juxta illud Matt. *si peccaverit in te frater meus, & peccatum tuum inter te & illum duo*) & quod debeat ad Deum haberi recursus: quia cor regis in manu Dei ell, & poltell ejus vult illud inclinare. Sic etiam dicit ex ratione, quia ex mora (puta si tractet per populum ad malum opinionem, vel si ellet periculum rebellionis, eo quod indebite commoveret populum per abusum spiritualis gladii) in potestate ecclesiæ ellet moveri contra papam & agere in ipsum: & principes poltet violentiam gladii papæ repellere per gladium suum cum moderamine. Nec in hoc agerent contra papam, sed contra hostes suum & contra hostem reipublicæ, africet Apoth Hebraeus qui Eglon regem Moab interfecit, eo quod gravi servitute populum Dei premebat, non ell reprehensus interfectio: ecclesiam Dei multos minoncs & hostem: hoc enim agere ut ipse dicit non ell contra ecclesiam agere sed pro ecclesia: quia tic etiam commodibiliter populus ceio fidei constaretur. Quantitatium quam quæ ex ejus ecclesiæ scandalous, oculis privavit & deposuit. Sic & Henricus imperator Romani veniens Benedictum nonum & alios duos qui contentionibus fuit factus dalizatores ecclesiam, imperatoris & canonica confirma deposuit, & Clementem secundum Romanæ ecclesiæ pralulem conflituit: ut dicit legi in chronicis Romanorum.

Milis plaset dictum, quod papæ scandalisanti ecclesiam universalem & incorrigibili poteli resisti & non deponi nec judicari, quia non habet superiorem: ibi non jubet, quod deponatur papa quoniam, si deposita sfecit aliquem hæreticum qui tenetet aliquid de quo fuit opiniones, & si papa tenetet hæreticum esse alterere regem Francij non esse subjectum: tum quia hoc judicare ubi fuit opinionem ell proprium papæ: ut *in c. majores de bap.* tum quia ex hoc non dicitur generari scandalum in ecclesia, nec in hoc papa committit quidpiam cur debeat corrigi vel deponi. Similiter non placet eum poltetum, si de Moab, & de Conflantino papa, & de Benedicto nono: quia non convenit dicto: nam illud non ell resistere led vim inferre: ut in *c. vim. 8. di. 86. & c. in. 1. fentenc. §. quæ cum citer. 8. ad leg. Aquil. cle. 2. de homic. c. ipsa ficiffi cl. 2. de homic. & c. de dot.*

Restat nunc respondere ad addulta in contrarium. Et ad primum, cum dicitur quod è glo. dubitavit in fola simonia, multo magis cum aliis qualitatibus) respondetur quod conlequentia non ell bona, (si qualitates inhærent non fint tales, quod propter omnes fimul vel certam aliquam poltetalias deponi. Ad hoc tex. *in d. c. 1. C. qui numero tuteleum*: ubi plura impefecta non facientur unum perfectum: quia ex pluribus divertis nunquam resultat unum integrale. *§. desolus. 1. ubi philosophus.* In ita enim quæ sunt diversi generis & formæ (in quibus termini sunt difficili) non habet locum regula, quæ non poltunt singulas: ut dicit ibi Bal. nam omnia

Lib. IX. An Papa incorri. poltit deponi. 419

omnia simul junda non tendant ad perfectionem omnia simul, hoc est ad faciendum papam hæreticum: quia omnia simul non offendunt eum hæreticum; & ideo licut singula non profunt ita nec simul juncta, dicit *tex. in d. 1. §. idem Cornelio. ff. de quæstionibus*; & Angelus *infti. de exercitu. tuto. in §. item tria.* Sic etiam habens plures gradus quorum nullus sufficit ad præcedentem, non propter vitium contrarium: ut Ludo. *conf. 333.* incipit, quo ad primum: & Feli. *in tra. de majo. & obe. in 2. vol.* Faciunt ad hoc quæ ponuntur a doctoribus de singularitate tellium *in c. licet e quidem de probat. & c. in c. cum duobus. & c. in c. bona ei. 1. de testell. & c. in c. licet de probat. & c. qualiter & quando de accusa. & in d. ob crimen. ff. de testl. & in l. testium. ff. eo. & c. in l. de opera. C. testaf. non prof. & c. in l. admonendi. ff. B. de iurisdic. cum concordan.*

Ad illud quod pro qualificato delicto clericus traditur curiæ secularis: respondetur quod nihil facit: quia jura addulta loquuntur in personis quæ subjectæ sunt diffositionis, legali imponenti pœnam depositionis & degradationis, & traditionis curiæ secularis: non autem loquuntur in papa, qui non ligatur legibus, & qui pro nullo crimine deponitur excepta hæresi: ut legnos dictum est. Et ipsa ideo qualitates aggravantes delictum, nisi papam hæresim, eum non ligant. Facit quod dicitur *in 1. lite a quo. §. temporibusque. ff. ad Trebel. & in l. nam magistratus. ff. de arbit. tap. iuncta de testl. cum simil.*

Ad secundum respondetur, quod non obstat quod dicitur, quod è papa poltell cogi cedere papatui pro tedando scandalo schismatis, multo magis ob ipsa ell notorius criminoslas & incorrigibilis, & scandalizans ecclesiam: quia illa conclusio non vendicat sibi locum in vero papa, quem confitet ell vero papam, in supra dictum ell. Item illa conclusio intelligitur quando papa fuvet schisma inveteratum quod fapit hæresim: ideo eo casu poltet etiam deponi, ut dictum est. Sed non habens in casu ubi deliclta non fapiunt hæresim proprie.

Non obstat tertio quod dicitur de *c. eum non ab homine*: quia respondetur hoc, quod ell incorrigibilis licet poltit esse peritio plurimorum, non tamen repertur jure cautum quod poltit deponi. Imo dl. D reste in contrarium ell tex. *in d. c. si papa*: ubi licet fit remissus & negligens (ex quo poltet fequi periditio multorum) tamen dicit ibi tex. quod a nemine judicatur nisi fit a fide devius.

Ad id quod dicitur quod poltitas in profundo malorum ell similis hæretico. Respondetur quod sufficit, quod non fit hæreticus.

Quod autem dicitur, quod violant canones dicitur contentare in Spiritum Sanctum, concedunt, quod peccat, sed non dicitur hæreticus nisi credet et canones non esse servandos & non potuisse dispensi hoc esse peccatum: et dicitur in glo. *in generali de electi. in 6. & in c. generali C. c. omnia. 14. q. 1. c. d. c. fi q. 81. di. in fi.*

Ad illud quod dicitur, quod propter incorrigibilitatem ellectiis ilfpectus ad hæresi: Respondetur quod ex tola suspicione non potell deponi: & licet esset suspectus poltet esse quod in fe non esset hæreticus. Et tex. *in cap. excommunicamus et. 1. circa principium de haer.* non vult aliquem ex suspicione hæresis damnari, sed prius purgari & dicendo excommunicari, & idem tex. *in d. c. si de papis*: ergo nec deponi.

Et si dicatur, ergo si non poltell deponi, flatim poterit contra eum procedi ut tandem deponatur, A Respondetur quod papa non potell cogi ad persgandum de quocunque crimine: ut patet *in c. mandatis & melius in c. animosum. 3. q. 4.*

Ad authoritatem Clementis referentis monitionem beati Petri respondetur, quod non dicit quod debeat deponi a concilio: sed potius loquutus est Petrus ipsorum: cum enim esset Spiritu sancto plenus, quamquam dixit illa verba: videtur tamquam qui non deposuit ad salutem pertinent, deponaris: sciliicet a Deo & non ab homine, cui papa non est subditus: ut *in c. nemo C. c. fall. q. 6.* Et quod dicit loquutertur beatus Petrus, patet ex ejus scriptis, dum dicit: si enim mundanis curis fuerit occupatus &c. Item non ell loquutus nec modum decernendi & statuendi, sed per modum inferrendi & admonendi. Item illud verbum, *deponeris*, potell referri ad factum: quasi dicat, ne per violentiam abjiciatis de facto. Et illa ell vera fedutio, Ludovicus femper diserte illam authoritatem notandam literis aureis contra papam. Ad quod vide etiam quod dicitur in respondione ad 18. arg.

Ad quartum quod continuatio dicitur hæresis: Respondetur quod hoc ell largo modo & non proprie. Et ob talem hæresim papa non potell deponi, led folum ob proprie & strictæ sumptam: ut dictum ell supra in intellectu *c. si papa*: & ex ibi & supra dictis patet responsio.

Ad quintum, sextum, & septimum respondetur, quod non sequitur quod ibi dicitur, quod è papa ell tanta ellimi Ecclesiæ, ita & papa poltell corrigi & poteli ei resisti ad ecclesiæ, & ne fit iniuitis reflentia, debet propterea polte deponi. Non lequitur: quia ecclesia non habet superiorem & non in Petro: tum etiam quia papa a nemine judicatur, *d. c. si papa.*

Ad illud de imperatore in *6. anga.* facilis effrenatio ad ejus dictum diffropertio de papa ad peratorem: quia papa non habet superiorem: ut *in c. licet de electi.* imperator autem hi: ut *in c. pastoralis in c. ad apostolice en ti. in C. & in c. si imperator. 96. di.*

Ad ea quæ dicuntur de oculo eruendo a compage corporis propter scandalum, & de scandalizante membra pulilla, & quod ell incorrigibilis: Respondetur quod non inferunt necessario, quod illæ authoritates convenient in propolito, nec quod papa proper scandalum debeat deponi a concilio, & fint papis intelligendæ quo ad bonum animarum, & in foro poli quam in foro fori.

De præcepto correctionis fraternæ qualiter intelligitur, & utrum convenat in papa, dicendum licut fupra dictum ell, & licut dicit Olti. *in d. c. propositi*, quem sequutus commentator doc. qui fuit quod illud, *de ecclesia*, non convenit in papa nisi per modum mandati Dei pro eo. Sed contra Dicuius respondendo dico, quod illi authoritas non fuit dicta Petro percanti in alium, fed quando alius peccabat in Petrum: & consequetur cum aliquis peccabit in fratrem dicendum ell poll monitionem prælato, & consequetur papæ tamquam ipsemet prelato ecclesiæ: lied quando e converso papa peccat in fratrem, ita authoritas nihil facit, quamvis quando scandalizatur ecclesia: quia ex quo tunc ecclesia ell lesa, non poltell habere locum illa authoritas. Sequitur enim quod ecclesia dicret ecclesiæ, & sic esset judex in causa propria. Similiter è papa peccat in fratrem, non potell habere locum illa authoritas: nam si volumus intelligere quod illa authoritas, intelligatur de concilio, tunc esset magnum inconvenien: quod ſi inferior a papa fandaliatur fratres ideli proximum, ob hoc fis-

fit congregandum concilium. Hoc autem est impossibile: cum quotidie fint in ecclesia universali mille qui scandalizantur proximum. Et propterea oportet intelligere: *dic ecclesia*, hoc praelato & superiori habenti superioritatem, potentiam & iurisdictionem. Iesus similiter dicendum est quod non conveniat in papa: quia si pro quolibet scandalo illato uni personae particulari per papam, esset congregandum concilium, papa esset deterioris conditionis quam quilibet privatus: & semper oporteret quod concilium tenerentur, quia quotidie aliquae particulares personae scandalizantur de papa propter multitudinem negotiorum quae habet papa ex equi in fabulosis. Item glo. *de dec. in d. c. fi papa*, tenetur clerus conqueri vobis quod quotidie papa scandalizat ecclesiam, possit a concilio deponi sive accusari: & non loquuntur quando scandalizat unum populum: unde in quamcumque parte vartutum illam authoritatem, vera est opinio Ostien. quod illa authoritas non habet locum contra papam. Imo si bene inspiciatur, illa fuit principaliter dicta in favorem Petri contra vobis dirigebatur: videlicet quod si aliquis cum scandalizaret, primo cum corriperet: *si* fi non desisteret, discereet ecclesie, hoc est concilio: hoc est omnibus aliis praelatis & principibus Christianis, & scandalizet ut illi subveniremt: ad quod tenentur: *e.cum ad verum. 96. di. & in capitulo principes. 23. q. 5.* Et ideo dicendum est, quod illa authoritas, *dic ecclesia*: est intelligenda, id est, superiori praelato quem papa non habet supra se: ideo non conveniet in eum.

Ad octavum respondetur quod non obstat: quia tex. in *§. pro gravi*, loquitur in episcopo (cujus amotio non est ita periculosa)& in eo qui habet superiorem.

Non obstat etiam quod dicitur *in e. vivens. 6. q. 1.* quod episcopi funt judicandi a Deo sicut a papa: quia exponitur ibi tex. a Deo, idell, ab ecclesia: *xi. q. 1. §. item Constantinus*: *C. 3. q. 7. c. accusatis*: ponit Domi. *in d. c. vivens.*

Ad nonum contrarium patet ex supradictis respondeo.

Ad decimum argumentum a corpore mystico ad corpus materiale fic naturale hominis, respondetur, quod illud argumentum procedit respectu feparationis & condetenetur, non respectu dignitatis, fubfiftentiae & finis: quia non eodem fine terminatur corpus mysticum quo naturale. Unde licet non licet separare membra a capite naturali, quia corpus extinguereretur, ita non deeet feparare membra a capite mystico. Non fit autem eft respectu dignitatis, fubfiftentiae & finis: quia non eodem fine vel dignitate terminantur: quia fine capite hoc eft paflflore, fine papa potest ffare corpus mysticum quod eft ecclesia: ut patet quando hoc est: *ut in c. de clerici. 2. de clerici.* licet tunc caput fit Christus, ut dicitur *in 2. 1. de fidefima. in 6.* hoc autem non eft in corpore naturali, quod nullo modo potest fubfistere fine capite, & definit feparato capite.

Item secundo respondetur, quod ratione scandalis non feparatur corpus naturale a capite, licet per depositionem papae fieret: quia feparatur a corpore mystico. Item dicitur quod ifta non eft bona argumentatio a corpore naturali ad mysticum quia non concludit quando inferret depositionem totius corporis mystici, ut fic ut deponitur corpus naturalis, ita deponeretur corpus mysticum: fed non inferit nisi depositionem personae papae. Et ideo congruentius deponitur a capite mystico inferiori ad caput mysticum superius: hoc eft quod fiens depo-

A nitur rector ab ordine vel administratione ecclesiae ratione scandali, ita & papa. Hoc autem non potest procedere ob id proprietatem capitis ad caput quia non eodem modo judicatur superior quo inferior: *ut in cap. overs. 6. q. 1.* Facit quod dicitur *in e. cum inferior de majo. & obe. cum fimil.* Item datur diversitas inter corpus naturale & mysticum: ut vide quod dicitur in fine responsionis ad 19. argumen.

Ad undecimum inquantum dicitur quod ratione fedandi scandali juris praecepta relaxantur, & maxime fi eft scandalum circa animam, & quod papa quo eft ceteris fublimior, eo gravius & universalius eft scandalum ab eo datum, & quod ob multa delicta & mala ratione ratione non depositus a populo deponitur, concedtur quod ifta aggravat delictum in papa: fed jura non dicunt papam ob hoc deponendum.

Ad id quod dicitur de glo. *in cap. fi quis peccatis*, respondetur quod non dicitur quod propter hoc possit deponi: Unde dicit Mathefi. quod fi papa reperitur habere uxorem, tenebitur reddere debitum, fi mulier non potest induci ad fervandam continentiam, vel cedet papatui & cum ea habitabit. Non dicit quod cogetur cedere & quod propterea deponitur. Quinimo Anto. *in d. loco in tertia distinctione*, quod ipso teffes, dicit quod fi non potest induci uxor ad continentiam fervandam, tiebet debitum & extirpat: nec hoc est quantum ad fabflantiae papatus: quia & Petrus habuit uxorem, & hodie presbyteri Graeci habent uxores: *ut in c. alm. de cle. conjug.* Facit quod dicitur. 27. q. 2. *Quisquis*. Quinimo aliqui voluerunt quod electio facta de papa quantumcunque notorio uxorato, non retractetur, fed quod uxor privetur suo jure petendi debitum: de quo vide Alex. *in d. c. fi quis peccatis* ca. fi. Unde fatis eft in proposito, quod non cogitur cedere, nec ex hoc potest deponi.

Ad illud quod quando in difcordia electi funt duo ad pontificatum, ad vitandum scandalum, etiamque electio cafftat etiam fi altera fit bona. Respondeatur quod hoc intelligitur ante admissionem & receptionem ad pontificatum: quo cafu facilius ratione fcandali vitandi quia non admittuntur ut dicitur *in d. c. nisi de renun.* quam postquam eft receptus, & in pacifica possfeffione pontificatus. Facit regula vulgaris *c. quemadmodum de sponsa*, videlicet quod turpius ejiciuntur quam non admittuntur hoffes: & dictum fuit supra in q. An quando papa committit simoniam poffit contra eumdem ea excipi, & in q. An quando paffim committit simoniam poffit congregari concilium. Item non dicit illa glossa, quod etiam fi conflatet alteram esse bonam, utraque deberet cafflari: fed fuit additio ex opinion Abbatis & Felini, qui dicerunt fic illam debere intelligi: Quod non credat verum esse, quando conflatet alteram esse bonam: quia fic esset amovere verum papam a pontificatu: quod ut fapius dictum eft nemini licet per *ca. fatta*, & alia omnia. 9. q. 3. fapius adducta.

Et potfet intelligi glo. quando nondum eflet congnitum inter eorum fit verus papa: & quando certa eft incertitudo utra electio fit bona, ut non poffit fine magni scandali periculo erui veritas: & non posfquam conflatet alteram electionem esse bonam. Et hoc offendit ex tex. quem allegat videlicet *tex. & dan 79. di.* qui loquitur de duobus qui temtitate concertantium contra fas fuerunt ordinati, & fic ubi neutrius eras bona electio. Item illi tex. *c. ff. forte*, loquitur in inferioribus praelatis a papa: licet glo. allegat concordantem illum tex. *c.*

B *fi duo*. in hoc quod vult utramque electionem debere cessari: *dicens. in d. cap. fi forte*, vult quod ex duobus in difcordia electis archiepiscopus possit ad terum praferre qui majoribus meritis juvatur, ita tamen ut nullus deter invitis & non potentibus in episcopum, ne plebs illum odiat, & ex illo eo fcandalo glo. fumit argu. quod utraque electio cafftabitur, quia non flabitur propter scandalum judicii archiepiscopi. Hoc tamen de fundo judicio archiepiscopi loquitur contrfum per tex. *in cap. quia propter de electi.* dicit glo. 9. qu. *5. in fum.* & Domi. ibi, *ff in d. cap. fi forte*. & ideo non videtur abbas, se ponderare illam glo. dum trahit eam ad electionem de duobus ad summum pontificatum in difcordia factam, & dicit quod utraque cafflari debet etiamfi altera eflet bona. Et videtur quod glo. non fentit cum aliis doctoribus, cum tex. Felin. *in d. cap. 2. de praefcrip.* quia non fuit mens illius glo. nec ibi ad hoc ab aliquo fuit declarata, loqui in duobus in difcordia ad papatum electis.

Ad duodecimum cum dicitur, quod *c. fi papa. loquitur quando est dubium de papa*. & quod ista dicitur dubia a fide, qui fubvertit ftatum ecclesiae respondentur quod illa jura quae allegantur non probant hoc, fed tantum loquuntur de fubvertoribus rationum qui appellantur praevaricatores fidei, & blasphemi Spiritus fancti: quod non eft in casu nostro. Item *c. fi papa*, loquitur quando eft a fide dubia propter, hoc eft quando erat in articulis fidei; & ita loquuntur doc. *in d. cap. in fidei de haere. in 6.*

Ad tertiumdecimum cum dicit per notam Innocentium quod per turbatoni universalem flatum ecclesiae non eft obedicendum, & quod paria funt non esse & esse fine obedientia. Respondetur non esse verum quod fint paria in proposito: quia non eft obedicendum illi, fed resistendum in eo tantum in quo turbat universalem flatum ecclesiae, fed in aliis eft obediendum. Et ita intelligitur nota Innoc. & aliorum *in c. nemo legat. provend. & in c. cap. fiant quidam cum aliis fi alleganti.*

Ad illud quod dicitur de c. *fugiftem* eft alias respondum. Et quod dicitur quod non eft verisimile, quod jura voluerint privilegiare illum qui committit in legem: respondeo quod privilegium quod non poffit ab aliquo judicari nisi a Deo, datum eft a Deo dignitati & non perfonae: & ideo non poteft illo privari quandio eft in dignitate papali. Facit quod dicitur *in c. fi diligenti & c. fignificafti; de foro compete. non fimil.*

Quo ad quartumdecimum de dicto abbatis, quomodo intelligitur dictum Oftien. dictum eft fupra.

Ad quintumdecimum a fufficienti partium enumeratione fumptum: respondetur quod ex omnibus illis & aliis rationibus non potest ratione fcandali papa deponi, propter indeterminatam & periculum futuri fchismatis: & quia nullo jure reperitur cautum hoc fieri poffe, & quia a folo Deo judicatur, & aliis rationibus fupra pro illa parte adducta.

Non obflat ratio prima: videlicet quod qua ratione judicat concilium in casu haeretis, eadem ratione debet judicare in alis: quia respondetur quod in casu haeretis ratio eft, quia tunc papa eft minor quolibet catholico: ut dicitur *in d. c. fi papa, & in gl. 1. in c. prafal. 2. q. 4. & in c. aliarum 9. q. 3.* & dicitur *in c. in fidei de haer. in 6.*

Ad illud quod non reperitur data major potestas

C *Jacobat. de Concil.*

C conciliis judicandi in causa fidei quam in aliis; respondetur quod etiam non reperitur in facta fcripura quod data fuerit facultas conciliis judicandi de papa praeterquam in casu fidei: *ima* potius contrarium: ut *in c. fi papa*.

Ad illud quod majus eft peccatum odio habere Deum quam haeresis. Respondetur quod qui odio habet Deum non ita eft fcandalofus ecclesiae ficut haereticus, qui ut dicit tex. habens *caudas collugis*: ut *in c. recommendamus de haere.* & fophismatibus falis & arte diabolica faepe opprimunt ecclesiafticos: ut dicit tex. *in c. transferunt. 24. q. 3.* Item haereticus feparatus ab ecclesia & a fide: *ut in cap. de illis.* ibi glo. 1. q. 5. quod non eft in illo qui odio habet Deum: & ideo qui non eft fidelis, non potest esse caput fidelium. Facit quod dicitur *in cap. illud fum ca. can. cp. pr.* & Ost bonitas *in cap. nemo quippe* 83. *di. & 9. q. 3. c. pertinet. & de vo. cap. magna*. Ideo non absolde dicitur, quod talis tanquam ab ecclesia praecisus a concilio judicatur. Item quia haeretis eft mortus contagiosus: *ut in c. reficiatis & c. corripiantur. & c. ecce 24. qu. 3.* Non fic autem eft de eo qui odit Deum: qui fibi ipsi nocet & non inficit alios. Unde Judas odio redemptoris habuit cum eum vendidit, & mox laqueo fe suspendit: *ut in c. qui fidedet. 2. q. 1.*

Ad illud quod arguitur de Heli, respondetur quod ipse fuit punitus a Deo, cujus etiam judicii crimen papae reservatur: ut *in dictis capitulo, fatta 9. q. 3.* Et ad hoc potest latius responderi per id quod dicitur infra de Abiatharie in responsione ad vigesimumtertium argu. quia Deus voluit quod regimen transferretur in reges propter peccatum filiorum Heli & ipsius Heli.

Ad illud quod dicitur de ratione naturali, quod dictus papam debere deponi, & quod melius fit ipsum abjici, quam totam gentem perire: respondetur quod in omnine fcandalofo papae non periit universalis ecclesia, quo nunquam potest errare, & pro quo Christus oravit: *ut in c. ara a. rella. 24. q. 1. & c. nolumus de haere.* Item non fempet pro quorumque crimine debet quis scandalizari per hoc: licet ficut dicimus de homicidio Samfonis: licet enim alias homicidium fit de fe malum, tamen interpretamur illud fuiffe nutu Dei factum. Ad quod facit quod dicit tex. *in cap. abfit xi. qu. 3. & in c. in fcriptura. 96. di.* quod non eft quicquam fimilium de facerdotibus arbitrandum: multo minus igitur de papa: quia ut dicit Augustinus haereticus, non eft illico procedendum contra eum, nec praefumendum malum de eo. Nam & Petrus negavit Christum, & poenitentia ductus fledior fuitus eft: *ut in c. fidelior. 50. di.* Et quod rationem naturalem illa magis dictat non esse deponendum, ne deterius inde contingat: & hoc offendant rationes inductae pro illa parte, quae funt fundatae in ratione naturali & authoritatibus facre fcriptura: & authoritas illa quae loquitur de Christo verificabatur, quia nisi fuiffet mortuus, non fuiffet redemptio generis humani universalis: quod non potest convenire in propofito: quia per delictum papae non poteft perire universa gens.

Ad id quod dicitur de jure positivo, respondetur, quod illud quod addaetur loquitur in inferioribus: & papa non affringitur illa.

Ad decimumsextum quod eft difficile motivum, respondetur, quod in proposito non eft paritas in uno & in ad alium: videlicet de cessione quae fit voluntaria, ad depositionem quae

Nunquam fit

fit credo, & ideo dicere quod licet papa possit ce-A
dere ecclesiæ, ecclesia non potest cum deponere, non est judicare papam & ecclesiam ad imparia sed si dicerentur, quod papa deponit universalem ecclesiam, & ecclesia non deponit papam, tunc judicentur ad imparia. Et hoc non potest esse quia papa non potest universalem ecclesiam deserere: *in decretis in cap. cum quidam. 23. qu. 1. & Hostiens: in decretis in cap. significasti de fen. excom. & quod dicit Inno. in cap. significasti de fen. excom. & Joan. An. in cap. nulli ex 15. Sed secundum quod hoc non esset absurdum, ratione superioritatis: quia papa est supra concilium: ut in c. significasti de electi. per id capit & recitat conciliorum: §. certum de novis de jud. & in cap. ubi principalum. §. certum de electi. in 6. 2. q. 7. quæst. 1. cum cap. seqnent. & Ant. de Rosate et c. 3. lit. glo. qu. 1. cap. non autem. ubi ad Romanum et c. 3. lit. glo. qu. 1. cap. non autem. ubi dicit quod qui dicit posse esse duos papas vel papam non esse caput ecclesiæ, erat contra illum articulum fidei, & unum symbolum catholicum recitatum fec.*

Non obstat quod dicitur quod non debet eadem res diversis jure regiscri: quia ex diversis rationibus potest una & eadem res diversis jure cerari: *ut dicit in c. cum in tua.*

Et similiter non obstat quod dicit, quod contrariorum eadem est juris dispositio. Respondetur contrarium eadem est juris dispositio. Respondetur quam quod illud est verum, quando est eadem causa: sed si est diversa ratio, tunc non est eadem juris dispositio sed contraria: *de lit. §. de calum. l. §. de leg. 3. 3. ponit Dy. in l. 1. §. fide. mater §. §. de de leg. 3. Ponit Dy. in l. 1. §. fide. mater* & Angelus *infis. de. iis qui fuit sui vel alie. in in prin.*

Et si dicetur argumento a matrimonio carnali ad spiritale (ut *in c. inter corporalia de transla. prælat.*) quod licet etiam mulier sit obligata viro (ut §. §. *de 5. c. hac image & c. mulierem*) tamen non judicatur *5. c. hac image & c.* quod papa potest cedere pontificatui, & dimittere ecclesiam, & ita ecclesia propter crimina pontificis potest dimittere eum. Ad quod facit quod quando vir scandalizat uxorem, uxor potest dimittere virum: *ut in cap. de illis & in cap. quæsitum de divor.* Respondetur quod non est in omnibus par *de divor.* Respondetur quod non est in omnibus par ratio de matrimonio spirituali & matrimonio carnali: quia difficilius dissolvitur matrimonium carnale quam spirituale: quia carnale dilolvitur ausilio spiritualis: quia carnale dilolvitur auctoritate Dei: sed spirituale, authoritate papæ: ut dicitur *in d. cap. inter corporalia.* Unde licet matrimonium spirituale dissolvatur consensu de cessione, non potest solo consensu de cessione dissolvi carnale: *ut in dictis jurebus & cap. super eo de qui carnale: ut in dictis jurebus & cap. super eo de qui carnale: ut in dictis jurebus & cap. super eo de qui C. de sponsa. & divor.* Facit una ratio quam addecit Joan. An. *in cap. 1. de renun. in 6.* ubi dicit quod cum arguitur a matrimonio spirituali ad carnale, tradunt in sacramentum spirituale propter quod est indissolubile vinculum, quod carnale est in spiritualibus conjugio. Cujus dicti ratio est quia signum, quia spiritualis conjugium inter papam & ecclesiam relinquit bonum publicum & commune: si igitur insufficiens vel inhabilis ecclesiæ bonum, inquertum publum reipublicæ, & ecclesiæ publicæ rapiatur, & tanto majus effet malum. Item quia quod ex charitate instituitur est, contra charitatem militatet: nam si prælatus imitiliter non posset resignare, hoc ad malum & confusionem ecclesiæ, & damnum animæ prælatis redundaret. Carnale autem conjugium rapiatur privatum bonum: & si confundetur infius dilolutio, fortasse ipsi vitio esset bonum (quia melioren accipere uxorem) sed legitimum est hoc universale malum: quia cum communiter plus ducat homines concupiscentia quam ratio, multi uxores dimitterent, nec fic de prole haberetur cura ut nunc. Et hoc ultimum dicit *tex. in d. l. confusis.* Unde ex primissis patet magnum esse differentiam inter matrimonium carnale & spirituale, & per consequens argumentum de uno ad aliud respectu dissolutionis.

Cum dicitur igitur quod non debet papa & ecclesia ad imparia judicari, & quod licet papa possit dimittere ecclesiam, ita & ecclesia papam, licet dicitur de viro & uxore: respondetur quod non est dare casum quo papa cedat pontificatui & dimittat universalem ecclesiam ratione defectus in ecclesia (quia illa semper est immaculata & sine ruga: *ut in cap. omnibus 24. qu. 1.*) loquendo de ecclesia non representativa (ut est concilium, quod potest deserere.) sed de ea quæ non potest errare, ut dicit ab. *in cap. significasti de electi.* & ratione cujus papa recipit potestatem a Christo: *ut in cap. quidam. qu. 2. q. qu. 1.* Sed licetit hoc casu tingit ex defectu ita propria persona ipsiusmet papæ, vel quia fensit se insufficientem vel inhabilem ad gubernandum eam: sicut & vir separatur ab uxore, quia eiset fornicatus, *ut cap. fraternitatis de frigi. & malef.* Unde non minus potest dici papa repudiari a ecclesia quam ipse repudiare eam. Et ideo non convenit dicere, quod judicentur ad imparia ex quod papa cedit ecclesiæ & ecclesia non dimittit papam: quia non est defectus in ecclesia sicut in viro & uxore: nam licet vir propter adulterium D per eum commissum repudiatur, sic & uxor propter adulterium per eam commissum repudiatur: sic & vir propter eam commissum repudiatur, sic & uxor propter adulterium per eam commissum repudiatur: & mulier repudiatur quia est arcta: *ut de. cap. fraternitatis.* Quod autem ecclesia repudiet papam, hoc fieri non potest nisi causa fornicationis spiritualis, quia papa fit hæreticus *d. cap. si papa.* Sed cum commutatio matrimonii carnali non potest dimitti conjunx nisi causa fornicationis: ita nec ecclesia potest dimittere papam nisi propter fornicationem spiritualem id est hæresim.

Sed prædicta obiiat, quod si papa sine aliqua causa es nudo tantum voluntate cederet, cessaret prædicta & videretur omnino ad imparia judicari. Sed ad hoc respondetur, quod secundum jura hoc non potest contingere, quod quia reliquet sine aliqua causa faltem intrinseca: sinc præsumitur, quod nullus sponte fine magna causa renuntiet beneficio multis laboribus acquisito: tam fatuus, ut velit *renun.* Et nullus præsumitur sic *de prebe. & jura jubtare forum. l. cum de indebito. §. de prebe. & jura* non fundantur super non verisimili: *ut dicit tex. in d. cap. super hoc & in cap. quis verisimile de præsumpt.*

Sed videtur obiiare tex. *in cap. 1. de renun. in 6.* cum dicit, *libere.* & glo. jundto tex. ibi cum dicit, *maximum.* quasi etiamsi non adsit insufficientia, poliit, si velit, resignare. Sed quo ad veritatem, libere, respondetur quod intelligitur sine aliqua consensu, ut ibi. quod verbum autem, *maximum*, dicitur quod non excludit alias causas.

Quo ad id quod dicitur, quod uxor potest dimittere virum si eam scandalizat: respondetur quod jura addecta loquuntur in scandalo quod provenit ex hæresi & infidelitate viri: quo cafu etiam papa scandalizans ecclesiam per hæresim & infidelitatem dimittitur ab ecclesia: *ut de d. papa.*

Ad dictum Cypriani respondetur, quod inferioribus indicitur; propitio ratione scandali: ut *d. c. inter fratrinlides*: licet non ex qui possit papa indicere purgationem: quia non habet superiorem qui possit eum cogere ad se purgandum. Et purgatio papæ de qua in jubitur allegatia, hoc facta fuisset per quatuor Cardinales, & alios. Et hoc probat *tex. in d. cap. andivum in §. 2. q. 4.* & ideo ex illis juribus inferior, quod non possit deponi ob aliquod crimen.

Ad tex. *in c. si quis super iis.* respondet ibi archi. quod ibi Gregorius vel loquitur ex humilitate vel culpabatur de hæresi. Sed Do. ibi dicit quod non fuit cauta hæresis, & quod Gregorius scripsit ex humilitate: & ideo dicit ibi Hugo fecundum eum. Facit quod dicitur *in c. nihil de præscrip.* ubi dicitur de Gregorio quod loquebatur in singulari (licet esset papa) ex humilitate.

Facit ad prædicta tex. *in cap. Petrus 2. qu. 7.* ubi dicitur quod Petrus quotiumcunque facit a comis cum eis ad gentes intrallet, non ex potestate officii (quia potuillet dicere, oves pastorem tuum non accident, nec reprehendant) fed ex authoritate divina virtutis qua gentiles acceperant Spiritum sanctum, respondit. Et ibi Gratianus dicit: cum ergo Petrus potuerit ex officio repellere gentes, fed malluit, non hoc exemplo prælati cogunter facilcipere reprehensiones subditorum.

Ad decodecimum octavum de epistola beati Clementis ad Jacobum respondetur quod aliqui tex. habent loco verbi, *deponeris*, verbum *punieris.* Ut ceterum quæ ibi, debet intelligi Deo, cui ejus judicio papa est reddendus: *ut in extrava. Ex parte 1. q. 3.* Et quod ita intelligatur, deprehenditur *ex cap. significasti. 79. di.* qui est tex. Anacleti, qui successit Clemenem. Item quia dicitur, *deponeris*, intelligitur in casu in quo potest deponi, ut in casu hæresis: quod potest deprehendi ex verbis ibi, tanquam qui non doceuris quæ ad salutem hominum pertinent: quod est dicere, si non doceuris quæ ad salutem pertinent, fed hæreses & erores. Ad quod adde quod dictum est supra in responsione ad tertium argu.

Ad decimum nonum respondetur, quod satis est provisum per alia remedia, quando papa fundatur ecclesiam in pejus dictum est (& ita matter per viam resistentiæ) absque eo quod deponatur. Alioquin idem possemus dicere in quocumque delicto papæ, quod Christus nunquam sufficienter provideret ecclesiæ fuæ, in quo non reliquit judicem qui papam corrigeret & in eum jurisdictionem habeat: cum tamen voluerint fuum vicarium omnibus esse superiorem, & ut quicquid voluerit foluerve vel ligare, possit super terram: *ut in cap. quodcumque 24. qu. 1. & cap. novit de judi. cum simil.* Sicut enim in ordine tantæ universi quo ad esse naturæ in genere mobilium & moventium non est processus in infinitum, nec ordinatio retrogradatio; fed devenitur ad unum quod fic omnia movet, quod a nullo alio movetur in genere illo, ut dicit Aristo. fic videtur dicendum in ordine universalis ecclesiæ quo ad esse disciplinæ, quod fit

A devenientum ad unum cujus fit omnes corrigere & judicare, & qui a nemine judicetur, qui est papa. Pro hoc est bona ratio, *in cle. ad nostrum de hære.* quæ particulat ecclesiam militantem ecclesiæ triumphanti: in hoc in triumphanti unus dominus est principes Deus, fic & in militanti unus præfit principes videlicet papa, qui omnes alii obedient necesse est: ut patet in extravaganti, Unam sanctam. Nec præcisiondendus est a corpore ecclesiæ, sicut nec caput naturale a corpore naturali: quia ab illo pendent fensus motus & virtus corporis, & sine eo corpus non vivit. Hinc est quod Christus *Matthæi 18.* inter membra ratione scandali abscindenda non nominat caput, fed membra illa quæ quoque ad ejus salutem illa vita, Item, & motus corporis: a papa autem pendet poli Deum fatus universitatis fidelium: *ut in allegato. cap. si papa. qu. 1.* Et quantocumque papa de ejus ecclesiæ, non efficitur nalus mortisque incantum putridum: quia non potest totum corpus universitatis ecclesiæ inficere, non permittenc hoc Spiritus fanctus, quo ecclesiæ corpus & vivit & regeatur, & a quo falus ejus principaliter dependet: quia Christus est pollicitus se semper cum corpore fuo manfurum, dicens: *Ego robiscum fum usque ad consummationem sæculi* Matth. ult. Et pro ifta ecclesia Christus rogavit: ut *in cap. c. redit 24. qu. 1.* & ideo languefcere capite membra non inficiuntur. Ad quod adde quod dictum est in responsione ad decimum argu.

Ad vigesimum contrarium respondetur, quod regula ifta habet locum in is quorum dissolutio dependet a potestate contrahentis: licet ex in contradictum, qui fobo consensu contrahunt contrario consensu dissolvuntur, *l. fiduc. C. de adl. & obli. l. 1. C. quando licet de emp. rere.* Sed in ifis quorum dissolutio non dependet a potestate propria, non posset quid eodem modo dissolvi quo colligatum est: ut est in proposito: quia poliquam ecclesia est unita cum papa, non habet ultra aliquem in superiorem, fed ipse est omnium superiorum: *ut in cap allegato cap. fiat.* Et ideo quamvis matrimonium carnale contrahatur nudo consensu, non dissolvitur nudo consensu: quia non dependet a conjugibus dissolvere quod Deo voluntate conjunctum est: quos enim Deus conjunxit, homo non separat. *ex quod Deus. 3. qu. 2. & rationem allignat glo. in cap. quæpropter 27. qu. 2.* Sic dicendum est de in matrimonio spirituali. Et hæc videmus in ordinibus & in baptismo: quia facramenta semel habita nunquam amittuntur. *1. qu. 1. quod quidam.* Ad idem facit tex. *in cap. licet 27 qu. magna de tes.* & quod dicitur *in cap. Romanus de rescripta. & in cap. 1. de renunc. prela.* Et ibi & similes fallentias ponunt glo. & doc. *in d. cap. 1. de renunc. in.*

Ad illud quod ejus est destituere, cujus est instituere: respondetur quod illud procedit in subjectis dispositioni juris communis: ut dicit Abb. *in decret. de electi. papa autem* est super jus: ut fæpe *allegato cap. propiscit de consecr. prælat.* Item cardinales non proprie instituunt papam: fed non canonici qui eligunt episcopum potiunt deponere cum: quia hoc fpectat tantum ad papam: *ut in cap. 1. & 2. de transla. prela. & cap. quod translationem de offi. legat.*

Ad id quod dicit S. Tho. de Rege, respondetur quod habet superiorem cum efficitur tyrannus: ideo potest amoveri. Facit quod dicitur *in d. p.*

cum Cuentius. ff. de falsa. Sed non est dare superio- A *rem Cuentius. ff. de falsa.* Sed non est dare superiorem pontifice, ut ipsius dictum est: ideo est Dei judicium relinquendus. *cap. fulla 9. qu. 3. & cap. omnium fimil.*

Ad vigesimum primum de exemplis majorum respondetur, quod licet multi reperiantur depositi, illi aut non erant indubitati pontifices aut de facto & non legitime fuerunt deposiri. Non enim ex eis per exempla judicandum (*ut in cap. de quibus*) sed bona gla. *de hoc 50. di. 1. nemo. C. de fin. ar. vent. omnium jud. l. fol. liet ff. de reb. proh. cap. cum ex impuriis de hæra. cap. magna in verb.* trahitur in *ex impuriis de hæra. cap. ex merito 6. qu. 1. de qualibet exemplum de vo. cap. ex merito 6. qu. 1. de qualibet* ibi gla. *ff. de lit.*) nisi quo ad Deum, & ipse evitando potestas: ut dicit glo. *in authen. ut omni obc. ju. di. 5. 1. vobis.* Ubi enim est ratio non attendantur B exempla: ut dicit tex. *in cap. fin. q. 1.* Propterea dicit *canon. in cap. verecundior de elect.* quod licet multa ingenia laboraverint inveliigando institum monastichi terrestris, & de monarchia prodierint multi libri, nulla tamen ratione potuit esse minus nisi libri. Et adeo argumentum ab exemplis non valet. Et adeo argumentum ab exemplis chronicarum non est omnino solidum: quia multa impossibiles & violentia fecerunt factas ab impetratibus contra pontifices.

Ad id quod dicitur de Joanne XII. qui legitur congregato concilio depositus & iniquus Leo: respondetur quod contra hoc etiam de facto actum fuisse: unde & postea restituitur Iuit, congregata synodo Romæ, ubi & Leo & omnia ejus gesta damnata fuit: ut patet apud Vincen. Iuitantiam *lib. 25. cap. 86.* non multo post autem in adulterio deprehensus confusus interiit. Alii dicunt eum nato Dei periisse, utpote qui tantum Dei judicio deponendus referebatur. Sunt etiam qui dicunt eum malis artibus pontificatum occupasse: fuerunt enim gesta illorum temporum eligiensia scriptorum non parum confusa: ut ibi gitur in ipsis vitis historicis. Et de similibus exemplis vide cardi. de Turrecre. *in 2. ti. ca. 103.*

Item potest dari alia responsio, quod in casu nostro non deficit jus, quia habemus jura quod papa a nemine potest judicari, nisi fiat a fide devitat: ut in *d. c. si papa.*

Ad vigesimum secundum respondetur, quod C non valet consequentia, potest aliquis ex casu relisti papæ, ergo potest deposui: quia relisti semper potest quando precipiens aliquid quod effet peccatum lege divina (*ut in cap. Iudicium, & cap. qui resistit. xi. qu. 3.*) & tamen non potest deponi nisi in casibus hæresis: ut in *d. cap. si papa.*

Ad vigesimum tertium respondetur, quod Christus non fuit subjectus jurisdictioni Pilati vel Cæsaris nisi in quantum ipse voluit: ut de Isaiæ 53. dicitur: *Oblatus est quia ipse voluit.*

Ad id quod dicitur de Constantino, respondetur quod tex. nihil dicit de papa, quod subjiciatur imperatori. Imo ibi potius dicitur contrarium in *d. c. Constantinus.* Non potest ita papæ est a Deo: *ut ipse in novo. 3. di. cum concordet.*

Ad illud de Paulo respondetur, quod ex hoc D non appellavit ad Cæsarem, non delegatur Cæsar ut esset ejus judex, sed potius illius a quo fuerat injuria affectus, & tanquam actor ut ipse coram forum rei. *cap. cum sit defuro comp. cum fimil.*

Ad illud Abbatisse respondetur, quod illud fuit factum Dei voluntate, quia hoc tantum prædixerat ut legitur ibidem. *3. Reg. cap. 2.* ubi dicit testatur illud factum, ut impleretur sermo Domini quem loquutus est super domum Heli in Silo. Et ibi supplet glo. Nico. feliicet quod ejiceretur a sacerdotio, ut habetur *1. Reg. 3.* Item ibi dicit glo. Abiathar sacerdotio expulsus, non tamen occisus, significat Judæos: quorum sacerdotium licet fit abolitum, ipsi tamen propter eos qui in fine mundi ex eis credituri sunt, deleti non sunt.

Ad vigesimum quartum de glo. *in d. c. si papa*, E est supra responsum. Ad illud quod dicitur quod & episcopi sunt tantum a Deo judicandi licut papa, & nihilominus fepius reprehenduntur & in conciliis & pontificibus depositi, ergo non est lex, sententia quod nemo judicat papam: intelligunur in foro conscientiæ: respondetur quod non obstat. Et primo quo ad text. *in cap. accusatio*, cum dicit, quod episcopi a Deo judicantur: respondetur quod ibi per judicium Dei, intelligitur judicium ecclesiæ, & periculo eli decisio, quod judicantur a Deo, atque dicitur: quod judicantur ab ecclesia: ut *in cap. quis suffecit.* 3. qu. 5. ibi judicia divina, id est, ecclesiastica. Et si dicatur quare non sic expedit debet in juribus quæ loquuntur de papa, respondetur: cum quia non habet superiorem: tum etiam quia jura clare dicunt, quod in foro judiciali non judicatur a quibusque, sed Dei judicialiter non est relinquendum. Et ibi dicit glo. *in cap. nunc autem 21. di. cum fimil.*

Ad illud quod arguit de *cap. cito turpem.* ex gravitate pœnæ, respondetur duobus modis: Primo quod illud de quo ibi, fit in deseftationem etiamnis, non quod majus fit delictum finonisæ quam idololatriæ. Et hoc patet ex eodem tex. ubi appellatur crimen intepidabile, & tamen in hoc facto quodlibet peccatum mortale est remissibile & expiabile. *de pœni. di. 7. nemo.* Et reprehensio veteri testamento fepius pœnam inflictas fuisse pro minori delicto: ut patet de murmuratione populi *Num. 14.* & de Anania & ejus uxore. *Act. 5.* Et *1. qu. 1. dilectissimis.* & *fide similibus.* Vel respondetur quod ibi tex. loquitur in huiusmodi crimine quod fit ex fide similibus.

rum quæ ponuntur *in c. felicis de pœnis & c. le. 1. ca. ti.* Et ex illa ratione per illum tex. dixit Aug. de Ancona *in tract. de po. pa. q. 5. or. 5.* quod tex. *in c. profil.* habet locum etiam in papa, quicquid dicat ibi glo. ibi: quam dicit procedere in casu quo papa imponeretur de hæresi, quæ effectu aperta & manifesta, quod non posset aliqua tergiversatione celari. Et cum eo transit etiam Felis. *in cap. per vnas de majori & obe.*

Quibus non assentior, cum ille tex. patiatur varios intellectus, quos ibi *& d. c. per vnas*: ponunt doc. & supra retuli in quæstione: qui præferantur in concilio, cardinales ne an patriarchæ: tum etiam quia restrictio quæ datur ad glo. non videtur bona: quia si hæresis est notoria, non indiget testibus ad convincendum papam aliter: quia sufficit notorio quod allegetur: ut dicit glo. reputata singula. *in cle. appellantis de appel.* & doc. *in c. 2. in glo. 1. ut lite non contes.* Unde cum Dominus dixerit Mat-

A th. 18. quod *in ore duorum vel trium stet omne verbum*; & Joan. 8. quod *duorum hominum testimonium verum est*: (de quo *in cap. in omni negotio de testi.* & 1. Joan. 5. *Tres sunt qui testimonium dant in cælo* &c.) testimonium duorum vel trium omni exceptione majorum contra quamcunque personam, plenum est: alioquin nunquam posset convinci papa de hæresi, si tot testes requirerentur.

Ad glo. pri. pro depositione fati declarationem transit.

UTrum autem gesta per papam depositum ante declarationem teneant, Bal. *in c. olim de re. scrip. circa finem*: videtur dicere quod gesta ante nent. Unde dicit quod aut papa est intrusus, & B nullæ ejus promissiones tenent. *C. de sacrosan. eccle. l. decernimus*. Aut est extrusus, id est ex post facto remotus: & tunc valent quæcunque fecit antequam privaretur. *ff. de mino. l. Æmilius*. Ita est materia. *I. Barbatius ff. de offi. proco. & cap. ad probandum de re judi. cum similibus*.

Libri noni Finis.

DOMINICI JACOBATII CARDINALIS SANCTI CLEMENTIS DE CONCILIO.

LIBER DECIMUS.

De appellatione a papa ad concilio.

ULterius quia clarum est quod a concilio recte appellatur ad papam (ut est tex. *in cap. cuncta per mundum 9. qu. 3. & in cap. sicut excellentiam. 33. qu. 4. & 5. ca. ad Romanam*) quæro utrum etiam a papa possit appellari ad concilium? Videtur quod ille articulus podie superflue examinetur (ut patebit ex infra dicendis) sed ad offendendum quod absque aliqua declaratione non licebat ad concilium appellare, arguam ad utramque partem. Nec ab re hoc fiet ad offendendum quod qui declarationem ediderunt, non nudam voluntatem sed veritatem secuti sunt. Et erit utile ad excitandum ingenia: sicut in simili facit Joan. An. *in cap. 1. de renun. in fi.* ubi B examinat ad longum, Utrum papa possit renunciare papatui secluta illa confirmatione *cap. 1. de renun. in fi.*

Et videretur dicendum quod sic. Primo quia concilium videtur esse majoris authoritatis quam papa solus. Quod probatur, quia in concilio generali non solum interest papa, sed omnes prælati orbis *in c. 1. & per ta. 17. di.* & per concilium reparentur tota ecclesia universalis: ut patet *Act. 15. & 15. di. ea. fiant in fi.* & supra saepius dictum est. Item in concilio Constantiensi, fuit declaratum, quod quilibet etiam si sit papalis dignitatis, tenetur obedire concilio. Sed nulli dubium est quin tota ecclesia simul juncta cum capite uno, sit majoris authoritatis quam solus papa. igitur. Probatur assumptum: quia potestas clavium fuit data toti ecclesiæ ita quod per papam exercetur tanquam per caput ecclesiæ: *in cap. manet 24. qu. 1. & in c. ita Dominus 19. di. cum simil.* Et quod sit majoris authoritatis probatur, quia constitutio totius concilii, in quo papa præest, est majoris authoritatis quam solius papæ: ut *in c. 1.* & ibi archidia. *de.* Sed sic est, quod appellatio sit de minori ad majorem provocatio, ut patet ex definitione ipsius data per abb. *in tu. de appel.* & per summistas *in ti. de appel. & 1. qu. 6. antoninus cum simil.* igitur. Alioqui si aliter diceretur, videretur quod Deus deseruisset fideles: quia non esset qui eos appellantes relevaret: quod est contra illud quod dicitur *ad Hebræ. 13.*

Secundo quia solus papa potest errare & esse hæ-

A reticus: ut *qu. 40. di. si papa*: & insufficiens ad regimen papatus: ut *in c. 1. de renun. in fi.* Sed ecclesia universalis non potest errare: ut *in cap. a. reffu. 24. qu. 1. & in c. majori de bap.* Ideo conveniens est, quod ab eo qui potest errare appellari possit ad eum qui non errat: quia appellatio est potestas sententiæ impugnatio & reformatio: ut patet in dicta diffinitione. Igitur.

Tertio factum pro ista parte omnia illa motiva quæ adducuntur contra papam. in arti. An concilium sit supra papam.

Quarto adducitur illud quod fuit statutum in concilio Chalcedonensi, quod ab electa synodo non appelletur: & in Toletano concilio, ut a sententia synodi non appelletur.

Quinto arguitur a simili: sicut enim idem est consistorium episcopi & capituli in quo episcopus ut prælatus præsidet, pariformiter videtur idem consistorium concilii & papæ in quo papa præsidet. Sed sic est, quod de gestis in capitulo in quo episcopus ut prælatus præsuit, non appellatur ad episcopum: ut *in c. a collatione de app. & c. 2. de confes.* Ergo de gestis in concilio in quo papa præfuit, non erit appellandum ad papam: & si non ad papam, ergo quo ad remedium appellationis papa et minor concilio, ergo debet posse appellari a sententia papæ ad concilium, quia non est dare aliam superiorem: *d. c. si papa qu. 40.* facit tex. *in c. licet in fi. de elect. & 5. patet 3. qu. 1.*

Sexto sic. Sicut ab archiepiscopo appellatur ad synodum provincialem, in quo archiepiscopus præsidet, ita si appellatur a papa qui præest concilio generali, appellandum est ad concilium. Quod autem ab archiepiscopo appelletur ad concilium provinciale, ostendit tex. juncta glo. *in cap. multis 17. di.* & tex. juncta glo. *in cap. sicut 2. qu. 7.* & est tex. bonus *in c. primates. 3. q. 1. in fi.* ubi si primates male condemnant episcopum, eorum sententia retractatur per synodum & glo. *in d. cap. a collatione*. Quod autem idem dicendum sit de papa, ostendunt a simili sicut supra proxime dictum est.

Ad quod facit, quod *Act. 25.* Paulus quamvis cunque haberet potestatem ligandi & solvendi pari consortio cum Petro (ut *in c. loquitur. 24. qu. 1. & c. in*

DOMINICI

cap. in nom. 21. dist.) tamen cum Festus quæsiisset ex eo, an vellet remisti Jerosolymam & illi judicasset &c. respondit, Ad tribunal Cæsaris ibo, & iterum Cæsarem appello. Si igitur Paulus appellavit ad Cæsarem, cur non eodem modo licet appellare ad concilium?

Septimo quia a sententia concilii non potest appellari: unde in concilio Africano Cæcilagiensibus præfuit Augustinus, quorum fratribus Cælestinoque papæ, dicentur non recipendas appellationes a concilio, quia ita flatutum fuerat in concilio Nicæno. Quod corroboratur quia a Dei precepto non appellatur: fed canone edito in conciliis a fanctis patribus, funt enim inflinctu Spiritus fanctis: ut eft tex. *in ea. violatores. 25. qu. 1. & tex. in ea. majores 24. q. 1.* Imo tex. *ins. contra flatuta 24. q. qu. 1.* dicit, contra flatuta patrum aliquid condere vel mutare, nec hujus quidem fedis potefl authoritas, &c. & eft tex. Zozimi papæ: ergo fi ab eorum conflitutionibus non licet appellare, confequenter nec a concilijs appellare licebit. Et fi a concilio non licet appellare, fequitur quod fit majus: meritio igitur fi a papa fit appellandum, appellari potefl ad concilium.

Octavo conciliis dederunt authoritatem fedi apostolicæ *faltem* fecundario: ut dicit tex. *gentile gla. in 5. bone etiam 17. dis. & glos. 1. qu. ca. 6. dicatur:* & dixi plene *supra* in propria quæstione. Unde fequitur, quod concilium fit majoris authoritatis quam papa: alias non poteflet dare potefl atem: quia nemo dat quod non habet: *ut in Dalberius. 2. q. 7. & c. quod autem de jure p.* Ad hoc tex. & glos. *in c. inferior 1. dist. & c. cum inferior de majo. & obe.* Ergo videtur quod a papa ad concilium legitime appelletur.

Nono probatur per tex. *in cap. cum ex literis de in integ. restit.* ubi contra fententiam papæ datur restitutio in integrum: & ibi dicitur, Non negamus fententiam Romanæ fedis poffe in melius commutari. Ad idem tex. *in c. fententiam. 35. qu. 9. & cap. veniens ea. ca. 2. q. 6. & c. cum ab ea de reipub.* Ergo fi tanquam erronea & male lata commutatur, poteft retractari. Sed hoc non poteft ab aliquo mutari fiem quam a concilio: tum quia velutus error facilius investigatur a multis quam a paucis, & fic facilius in concilio generali. *cap. de quibus. 20. di. & cap. prudentiam de offi. delega. C. de fideicom. l. fi. & C. de ingenuis & manumiff. l. 2.* tum etiam quia papa in erbos ardutis in quibus dubitat, congregat generale concilium & illi fe fubmittit: *in cap. de ea. 9. 50. di. 96. di. cap. bene quidem. 35. qu. 5. in cap. ad fedem.*

Item papa dum efficaciori modo vult aliquid conflituere contra vitia, curat ut omnes in concilio fcribentes fententiæ fubcripticnepæ propriis accentibus moderent, *35. qu. 9. cap. quod autem.* Similiter cum contra delinquentes non habet ultra quid facias, pro pastori remedio habet congregare ecclesiam adversus eoddem *ex 4. q. 3. cap. de capiat* & fi. Videmus enim quod etiam quando papa non citatur, aut aliter de & facilio proceedit & facit injustitiam, quod minus redfetur, retractatur, disputat ipo. *ex extravagenti.* rem non novam. & facium quæ dicuntur per abb. *in c. in. l. in. de probat. & Ludo. conf. 350.* & quæ dicuntur *in cap. cum olim de rescripti.*

Decimo probatur fic. Non licet appellare ab illo judicio quod eft ultimum & fupremum, quafi examinans omnia alia: fed judicium concilii eft hujufmodi: ut patuit per Augustin epiflola ad Glorium & Eladium & Celtum grammaticum. Et fi ab eo non appellatur, hoc ad idem tamquam fupremum procedat: ergo ad idem tamquam fupremum provocatur: eft enim gradatim appellandum, ut *in c. difcffis de appel.* Super quo vide quod dico in refponione ad vigefimum contrarium, in arti. An papa fit major concilio: ubi refpondetur ad authoritatem Augustini.

Undecimo poft hoc adducitur tex. *in c. 1. in 5. fentent. quando appellan. fit.* ubi licet præfens fit de ordine, tamen fi appellatur ab ordine, appellatur ad præfidem: a papa licet papa fit præfidens concilio, fi ab eo appellatur, poterit ad concilium appellari: vide glos. *in d. c. restitutio de appel.*

Duodecimo probatur per tex. *in c. legimus 93. di.* ubi Hiero, dicit quod orbis eft major urbe: & ibi glos. colligit argumentum, quod flatutum concilii præjudicat flatuto papæ *q. fi* ibi invitem contradicant. Si ergo concilium eft majoris authoritatis quam papa folus, meritio ab eo appellari poterit ad concilium. *2. q. 6. interiorum.*

Quod etiam probatur ex authoritate Apostoli *ad Galat. 2.* & transfumptive in *c. Paulus 11. 2. 1. qu. 7.* ubi dicit tex. quod Paulus reprehendit Petrum quia indoceftat fuo exemplo alios ad judaizandum: non cum primo comederet cum gentibus, & non difcemeret inter cibos fcut difcernebant Judæi: poftea cum venifferent Antiochiam epidam a Jacobo Judæi, fubtrahebat fe a gentibus, & difcernebat inter cibos fcut faciebant Judæi: & ideo Paulus cum reprehendit. Et fubjungit ibi tex. quod hoc Paulus non dixit ex fe, fed parem Petrum coguvvifet. Et ad idem tex. *in 5. item Paulus ca. 1. qu. 7.* Unde quod uni concedimus, bene debet concedi universali ecclesiæ: poffet enim contingere ealos in quo papa turbatur vel confenderet universalis ecclesiæ flatum: quo cafu fi ab eo non poffet appellari, poftet ecclesiæ & omnia fubverterent: quod non eft dicendum, cum in ardutis maxime concernentibus ecclesiæ flatum universalis ecclesiæ, debeat recurri ad concilium ficut in cafuis fidei: *ut in cap. Anaflafius:* & quod ibi dicitur *19. di. & in c. fi tui. 15. di.*

Et facit quod dicitur *Act. 15.* ubi cum fuiffet dubitatum in concverfo ad fidem deberetur circumcidi, miffum eft non ad Petrum tantum, fed ad cum omnes otos ecclesiæ quæ erat Jerofolymis, & omnes communi conflio declaratum non efse necefariam circumcifionem. Ergo cum opus erat, recurrebatur ad concilium etiam inter illos qui erant pleni Spiritu fancto & inferentes de poteflate papæ (fed eft Petri) & ecclesiæ: unde merito dicendum eft, fed & contingat appellari, quod appelleturad concilium.

Tertiodecimo pro illa parte facit illa authoritas evangelica *Matth. 18. in novit de judic. 2. q. 1. c. fi peccaverit.* ubi poftquam in fraterna correftione quia non vult audire, dicitur, *quod fit tuo judicio. Vis dicere ecclesiæ.* Quæ authoritas etiam appellationis: ergo a papa appellatur ad concilium, attento maxime, quod judicat de papa juxta *d. c. fi papa.*

Quartodecimo adducitur quod ea quæ funt juris naturalis pretexo five papa non poteft toffere etc. *poftoralis de re judi. c. quia in ecclesiarum cum materia de exaffis. 5. fed naturalia infti. de jure na. gen. C. ei.* Sed fic eft quod appellatio eft quædam defenfio: *ut cap. cum inter de excep. in ea. fignificaverunt ex tit.* Defenfio autem eft de jure naturali *1. C. vim. fi. de infi. C. jn. l. fententiam. 5. qu. cum alior fi. ad idem Aquil. C. cap. fignificaffi de bonis. C. di. ele. poftoralis.* Si autem dicetemus, quod non licet a papa appellare ad concilium, efset tollere defenfionem: quia ad nullum alium poteft a papa appellari: quia nullum habet fuperiorem: *ut in c. licet de elec. C. d. 5. patet. 3. q. 1.*

Quintodecimo hoc videtur decidere Aug. in epifhola ad Glorium & Eladium: ubi inter cetera contra quendam Donatifta qui fuerant reprobati, & quidam Ceciliannus epifcopus abfolutus per fententiam Melchiadis tunc Romanæ urbis epifcopi, & quorundam alorum collegarum ab imperatore ad Donatiftarum preces deputatorum, fic inquit, Quod fi dicetur malos & perverfos fuiffe judices, quæ tos eft omnium bonorum litigatorum, cum fuerint etiam manifeftiffima veritate fuperati &c. Et fubdit. Eere potemus illos epifcopos qui Romæ judicarunt non bonos judices fuiffe: tamen ipfhæc profanis amicitiis ecclesiæ conciliaffe, *quia etiam cum ipfis judicibus cauta poffet agitari, ut fi male judicafe convicti efent, eorum fententiæ fubvertunt.* Ergo authoritas inferitur, quod a fententia Romani pontificis vel quam ecclesia tuiller cum fummo pontifice, poftet haberi recurfus ad concilium: & per confequens fententia papæ reprobari poteft, fi convinctur injufta. Facit quod legitur & notatur in *c. Anaflafius. 19. di. & in c. cum olim. 24. q. 3.*

Et fi dicitur, quod in cafu predicto papa cognovit ad inftantiam imperatoris & tanquam ex delegatione ejus: unde fcit poftea appellatum ad imperatorem. Refpondet quod ex quo imperator fcripfit papæ de pertinentibus ad ipfumet: papa jurifdictionem, potius videtur jurifdictionem ejus exercuffe, quam potteftatem delegafle: *ut dicitur ins. licet de offi. ord.* & ideo ibi Aug. *in d. epifhola in 2. ref. appellat* illud judicium ecclesiafticum. Nec obftat quod fint appellationes ad imperatorem: quia de facto illud poteffit, nec Aug. hoc ibi approbat. Et in illis conciliis multum valet confuetudo & authoritas fanctorum. Nam ut dicit idem Aug. *in. de fide Chriftiana & ecclesia: in c. catholica xc. 18.* Catholica ecclesia per orbem diffusa tribus modis probatur esse fides: quidquid enim in ea tenetur, aut authoritas eft fcripturarum, aut traditio univerfalis, aut certæ propria & particularis inftitutio: fed authoritate tota confirmatur, univerfali traditione majorum nihilominus tota. Ad idem tex. ejusdem Aug. *in c. omnia. 7. di.*

Sextodecimo facit quod concilium habet fuperioritatem etiam contra papam: *ut dicit fi papa 40. di. & in c. Anaflafius. 19. di.* & dicit glo. *in cap. fenat 25. di.* Et in concilio Conftantienfi dicitur, quod quilibet etiam papatus dignitate prafulgens tenetur concilio obedire: quod convincitur ratione: quia poteftas ecclesiæ in illo vel illo papa moritur, fed in concilio & in tota ecclesia non moritur: *pro hoc c. fi gratiofe de reficrip. in 6.*

Et fi dicitur quod *c. 1. 2. q. 7.* quam aliis concordat. fupra addictis loquuntur *in* cafuis fidei in quibus concilium eft fupra papam: & meritio tunc admitti poffet in tali cafu, quod papa appellat ad concilium, et voluit abb. Sicu. *in allegationibus incipien.* quoniam veritas, *&c. in decima ratione.* Poftefet refponderi prout etiam ipfemet abb. refpondet *in difputatione quæ incipit*, epifcopus, *in fecunda 4.* quod hæc fpecialitas, quod tantum in cauta fidei concilium fit fupra papam, non probatur jure divino, fed jure humano, in cafuis fidei: Deus dederit ecclesiæ vel conciliis majorem potteftatem, quam in aliis cauis, vel quam papæ. Nam Christus in translatione potteftatis illis eft verbis generalibus; & ante paffionem Matt. 16. cum dicit Petro, *Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam:* quod eft dicere, super illam attribuam fidei quam confeffus es, refponendo me esse Christum filium Dei vivi, ædificabo ecclesiam meam: ut notat glo. *in capita Dominus. 19. di.* Et poft refurrectionem cum Christus fecit Petrum principem: ut notatur *in cap. confcrabendum, 1. C. q. qu. fidelior 50. di. & in c. in novo. 21. di.*) dixit, *Pafce oves meas,* Joan. xl. Similiter & ante paffionem generaliter loquendo dedit eis potteftatem: ut habetur Matthæi 18. ; dum dixit apostolis; *Si peccaverit in te frater tuus &c.* & poftea fubjunxit, *Amen dico vobis quæcumque ligaveritis super terram erit ligatum & in cœlis, & quæcumque foveritis super terram, erit foluta & in cœlis.* Et poft refurrectionem cum eamdem potteftatem reconfuit, inferiftis; *quorum remiferitis peccata, remittuntur eis:* ut habetur *Joan. 20. cap. fignificaffis* etc. Deinde in afcenfione cum dedit omnibus exercitium dixit; *Ite & prædicate evangelium omni creaturæ,* Marth. ul. & Marci ul. in pentecofte vero per miffiancem Spiritus fanctis omnia confumavit. Unde ex præmiffis apparet, quod generaliter fuit data potteftas non plus Petro quam ecclesiæ, vel apostolis, vel contra, nec magis in cauis fidei quam in aliis. Cum ergo ecclesia alia fit hac potteftate in cauis fidei etiam fupra papam, fequitur quod fic in omnibus alis ardutis, ubi papa poteft univerfali errare, uti poteft: quia qui potteftatem habet (videlicet in cauis fidei) multo magis quod minus eft *cap. ex parte ut. 2. cum fimili de dcci.* Si ergo concilium repriehendam univerfitem ecclesiæ, *in cauis fidei* eft) judicat de papa in cauis fidei (*ut in d. cap. fi papa,* & dicitur *in cap. in fidei de hære. in 6. poft. ante tex.*) fequitur quod potteftatem recipit a Deo, a quo eft omnis potteftas: *2. q. 1. cap. quid culpatur.* Facit illud Evangelicum, *Non habetes potteftatem adverfum me ullam, nifi tibi datum efset defuper.* Ergo cum ecclesia quod totum habet potteftatem, vel quod aliam illa potteftate in papam, eft fuperior ex præmiffis authoritate Christi: & confequenter a papa ad concilium appellari poteft. Facit quod dicitur *in cap. cum inferior de majo. & obe.*

Decimofeptimo fatis, quod fetundum Aug. bonum commune præferat cuiffet bono privato. *cap. bona et. 1. de poftu. prala. cap. licet de regula. 7. qu. 1. filias. dicitur in l. 1. ff. folu. matri.* Sic etiam illud quod prodeft plurbus, præferitur eiquod prodeft pauciorbus. *L. oftium. 5. Labeo ibi glos. fi pro fuis. 1. notice in ff. C de cadu. tollen.* ubi imperator dicit communem fubditorum utilitatem præferendam fuæ propriæ utilitati: & *in authen. de non alie. §. quia vero verofimile in fi.* Sed fic eft, quod generale concilium repræfentat bonum commune, quia ad commune totius ecclesiæ bonum congregatur: igitur papa cum fit perfona privata, meritio fubefse debet authoritati & potteftati concilii, & confequenter ad illum appellare: ut ab omni derio & obliquo appellari poteft ad rectum & regulatum: igitur a papa ad

ad concilium poteſt appellari. Et eſt motivum Aug. de Anco. in tract. de po. pa. q. 6. ar. 6.

Deximonono facit quod *c. dd.* 25. Paulus appellavit Cæſarem: & ſic major ad minorem: igitur fortius licet a papa appellare ad concilium.

Vigeſimo facit, quod ſi non liceret appellare a papa ad concilium, videretur fideles Chriſti a Deo deteriori, eo quod non eſſet qui eos ab oppreſſionibus relevaret: contra illud ad Hebræ. 13. *Non te deſeram, neque deteriorem.* & quod dicit glo. *in verbo, tentate, in c. miniſtri de fiducia. in ſe.*

Vigeſimoquinto facit quod ſpiritualis humana ſunt variabilia. *c. non debet de cauſing. & affi.* & papa plenumque decipitur, & ejus judicium offuſcatur: eſſet ergo inconveniens ſide fideles fine recto. 2. q. 6. *licet.*

Ad hoc apoſt. Jacobus. c. 5. *Ecce merces operariorum vobiſcum &c. clamat ad me &c.* Sed appellatio non eſt aliud quam clamor ab inferiore ad ſuperiorem. igitur.

Vigeſimoſecundo de hoc videtur tes. *in c. ad appellationem de judi. o. Extra:* ubi ait, quod ſecundum ſacras patres convocare concilium, & de concilii conſilio ſatisfacere imperatori, ac revocare ſententiam ſi quam contra eum injuſte tulitſet. Ecce quod in revocatione ſententiæ pape adhuc concilium: ergo a papa appellatur ad concilium.

Ex premiſſis igitur Ludo. Romanus *conſil. 331. incipit.* circa propoſitum: & abbas Siculus *in ſua diſputatione qui incipit*, epiſcopus, *de coſta ſua.* & idem abb. ſimpliciter *in allegationibus quæ incipiunt* quoniam veritas, *in decima rotione*, divinum reciperunt appellationem a papa ad concilium.

Et pro illa parte facit quod dicitur in ultima ſeſſione Conſtantienſis, ubi oratores regis Poloniæ & ducis Lituanniæ petierunt a papa & concilio, ut antequam concilium diſſolveretur, damnaretur libellus fratris Joannis Falkenberg, qui continebat diverſos errores & hereſes: ſubjungentes quod aliquin appellabant ad futurum concilium. Et papa tunc approbavit omnia geſta per illud concilium, & concilia in materia fidei. Ex quo videtur quod in talis appellationem fuit, non poſſet admiſſa proteſtatio de appellando ad futurum concilium, ſed potius impugnata: cum in eodem concilio jam præſidere Martinus papa paulo ante creatus.

IN contrarium (quod a papa ad concilium non poſſit appellari) primo videtur tes. *in cap. cum ſes per mandum.* 9. q. 3. ubi dicit tes. Romana eccleſia ſuis habet judicatis de omnibus, neque cuiquam de ejus licet judicare judicio. Unde ſi de eo non licet judicare, nec per viam appellationis: & ideo ſubjungit tes. Siquidem ad iſtam de qualibet munditate appellandum eſt, ab illa autem nemo eſt appellare permiſſus &c. Ad idem tes. *in cap. ſi fuerit in can. 17. q.*

Quinimo impoſſibile eſt ab eo appellare: quia non eſt dare ſuperiorem, nec ſubſtantialia appellationis poſſent aliquo modo ſervari: quia appellatio non poteſt fieri niſi ad ſuperiorem. *ff. de mino. & prefect. § ff. de ff. de appel. l. imperatores:* & patet ex diffinitione appellationis quam ponit Oſtien. *in ſumma tit. de appel.* § Cum pluria ſit ſupra omnium aliquem habere habeat (*d. cap. cum ſes, & c. nemo*) non ab eo appellari non poſſe. Unde licet ſolet appellatio appellatio a parte ad partem interpoſita errores corrigere (*l. 1. §. penul. ff. de appel.*) emilia tamen appellatio ad minorem non tenet, & etiam ſi error intervenerit, ut ibi. Imo nec valet confuetudo quod talis appellatio teneat: quia eſt interpoſita contra ſubſtantiam appellationis: ut *in c. non permittas de renſur. in C.* Cum igitur ut tactum eſt ipſe ſit ſuperior omnium fidelium & infidelium (ut ponit Inno. *in cap. quod ſuper iis de vo. & dictur in extravaganti*, unam ſanctam) ab eo appellari non poteſt.

Accedit quod regulare eſt, ut a ſententia imperatoris vel principis non appelletur. *l. 1. §. ff. a quibus appel. non licet.* Ab illo enim qui non habet ſuperiorem, non poſſet appellare: ut *§. q. 6. autoritum.* & glo. *in ſumma ea. conſ. cor. q.* Sed hujuſmodi eſt papa: ut *ſupr. allegato. c. licet in ſi. de elec.* ſicut enim imperator eſt Dominus in temporalibus, & in eis ab eo nullo modo licet appellare, pariforamente eſt papa qui eſt Dominus in ſpiritualibus (ut *in i. ſuita de majo. & obe.*) licet appellare.

Quinimo nec a ſententia regis non recognoſcentis ſuperiorem licet appellare: ut per Cy. *in l. ſi. C. de dona. inter vi. & uxo.* Nec a rege recognoſcente ſuperiorem. Bal. *in l. 1. ff. de offi. prefec. præto. & in ra. ff. ti. 1. col.* Nec a ſenatu. *l. 1. in prin. §. 1. ff. a quibus appel. non liet.* Similiter nec a ſententia prefecti prætorio licet appellare: ut *in l. a præcoſtitutio. C. de appel. in l. 1. C. de offi. prefec. præto.* Dicque videndum in Specu. *in ti. de appel. in §. videndum refter.* Ex quo videtur quod nec a ſententia cardinalis poſſit appellari, cum nequiratur pinſeſto pontifice: ut *in c. 1. tibi §. de offi. prefec. præto. de ſe. c. 2. de offi. lega.* Quod aliqui intelligunt quando repetitur et cauſa conſimilis appellatione remota: aliquoti ſecus per notata *in cap. ſignificaſti. de t. ſubſtitut de reſcri.* & Bal. *in d. l. 1. & Specu. in ti. de leg. §. ſuperſt verſ.* illud autem. Sed quidquid ſit, fatbem a certu fore colleglo cardinalium non appellatur, ſicut nec a ſententia ſenatorum: ut *d. l. 1. §. a quibus appel. non liet.* quia eccleſia ſenatum habet *16. q. 1. eccleſia.*

Secundo facit, quod qui appellat ab aliquo, in cauſa appellationis eximitur a juridictione ejus a quo appellat, *c. propoſuit. c. cum tenemus & c. ad hoc de appel.* Sed nullus Chriſtianus aliquo caſu eſt exemptus a juridictione pape: quia quando Chriſtus dixit Petro, *paſce oves meas*, non diſtinxit inter oves, nec aliquas excepit: ut *in c. ſolite de majo. & obe. & in extravagant.* Unam ſanctam.

Tertio facit, quod ab illo non licet appellare, a cujus obedientia non licet recedere: quia appellans recedit ab obedientia illius a quo appellat: & ideo dicitur, quod ab obedientia non licet appellare: ut *in capitulo ad aufteam ti. 3. de appel.* Sed nulli Chriſtiano licet recedere ab obedientia pape: *in c. præcepto. 12. di.* Ergo nulli Chriſtiano licet a papa appellare.

Quarto concilium fit ex multis perſonis, ut per illas proponantur diverſæ res, ex quibus ille qui preeſt concilio, poſſit unam pre aliis eligere: tum ſecundum Damal. electio eſt multi præeſtitorbus unum præ aliero eligere. Et. apud Arſib. *Arbi.* electio eſt determinatio conſilii. Sine papa ergo vel ejus authoritate in concilio nulla poteſt fieri electio de iis quæ proponuntur. Ideo dicitur 17. di. quod authoritas congregandorum conciliorum penes apoſtolicum ſedem reſidet: quia abſque Romani pontificis authoritate concilium nec authoritatem nec firmitatem habet.

Ergo a papa ad concilium non licet appellare: quia eſſet appellare ab eodem ad ipſummet contra notata *in cap. a collatione de appel. in 9. ca. ſi a ſubdelegato de eff. delega. co. ii.* & late *doc. in cap. ſuper quæſtionum. §. ſi vero de offi. delega.*

Accedit quod nullus legitur a concilio introdum, quod liceat ad ipſum a papa appellare, vel quod tali appellationi aliquod privilegium dederit. Igitur talis appellatio eſt fruſtratoria, & nullum habet effectum nec ſuſpenſivum nec devolutivum, nec revocanteat ea quæ fierent contra per modum nullitatis vel injuſtitiæ: nec eſt dare aliud remedium: tum deſt ſuperior & efficacia appellationis. Facit quod poteſt collectatus *in c. pro multiplicitate de regu. ju.* de appellatione emiſſa a papa ad Deum, & quod dicitur infra in proximo convario.

Quinto appellatio debet fieri a minori ad majorem, & non a majori ad minorem, vel de pari ad parem, niſi ut ſupra dictum eſt: ut *in c. dominus. §. illa. c. 24. §. Sed ergo dicetur propter eſt veritas.* quod papa ſit major concilio (ut *in d. c. ſignificaſti de elec.*) live dicatur quod ſit pari, quia par in parem non habet imperium. *c. inmerito de elec.* nunquam appellare licebit a papa ad concilium.

Et pro illa parte faciunt omnia illa motiva quæ habent quod papa ſit major concilio, & quod a ſententia papæ non liet appellare, & quod infe-rior non tollit legem ſuperioris: *ut in de. ne Romani de elec.* quæ fuit edita in conci. ubi Joan. Ant. dicit illud maxime de verim, ubi inferior ab illo ſuperiore recipit poteſtatem. Et idem dicit eſſe de concilio per *c. ſignificaſti de elec. c. 3. q. 9. c. cuncta per mundum & c. nemo & c. ſentia & c. ipſi cum principibus alis in d.*

Nec obſtat ſi dicatur, quod illa jura funt familiare collegionum ab ipſimet pontificibus: quia hoc dicere eſt laceſſiponere ſacrorum, & juxta ipſa *ſuſcipere de ſic. omnes & c. in c. nulli. 25. 19.* conſtat enim nunquam hoc fuiſſe revocatum in dubium, licet poſſ illa jura multa fuerint celebrata concilia.

Idem etiam ſi contenderetur quod concilium ſit ſuperius papæ: quia appellatio eſt de jure poſitivo & juris poſitivi privilegio introducta, licet reddat juſtitiæ ſic de jure naturali. *cle. paſtoralis de re judi.* & Inno. *in c. quæ in eccleſiarum de conſti.* nam quando tollitur appellationis, quæ contra appellationem non revocantur tanquam attentata & innovata, ſed per modum injuſtitiæ: ut ibi notatur. Facit quod ponitur de claſuſa, appellatione remota & illius effectu *in c. ad aures de t. paſtoralis de appel.* Sed cum totum jus poſitivum ſit ſubmiſſum Romano pontifici (nam ipſe eſt ſupra illud: *in ſu ſapiat alterna. propter de conſtit. probem.*) ſequitur quod non poterit illi ipſi legem dicere a qua non licet recedere, ſicut nec legitur dixiſſe. Igitur ſequitur quod appellatio quatenus eſt de jure poſitivo, ab eo fieri non poſſit, & ſi fieret, privilegia juris poſitivi non haberet.

Sexto facit quod ordinem rerum naturalium in regimine naturali nullus poteſt immutare niſi Deus, & in regimine morali ordinem judiciarium nemo poteſt immutare niſi papa, qui geſt vicem Dei in terra. Facit quod dicitur *in c. ſi de here. in 6.* ubi inferior a papa non poteſt commutare cauſam ſonumaria, nec alterare ordinem judiciarium. Sed ſic eſt quod ordo judiciarius qui vertitur inter homines, præſuppoſit authoritatem papæ ad concilium in convocando & authoritatem tribuendo, & non appellationis unius ad alterum ordinando. Ergo ſequitur, quod reſiniſola eſſet appellatio ad concilium, cum ordinem judiciarium in regimine eccleſiæ conſtituim immutare non poſſit abſque authoritate papæ. Ergo a papa ad ipſum non liet appellare.

Lib. X. An appelleturn a Papa ad Concil.

A Septimo non liet appellare ab illo ad quem eſt ab omnibus, ſi oppreſſi fuerint, appellandum: quia non licet eidem in eadem cauſa appellare ab aliquo ad ipſumet. Sed omnis oppreſſus appellat ad papam *c. q. 6. quiſquis. c. omnis & c. ad Romanum.* Ergo nulli qualitercunque oppreſſo licet appellare ad concilium a papa, ad quem omnes oppreſſi appellant: & de hoc eſt bonus tes. *in c. idem ti. 1. 2. quæſtion.* 6. ubi tes. dicit quod ideo eſt apoſtolicæ ſedis privilegio ſuis concedit ut de congregandis conciliis & judiciis ac reſtituendis epiſcoporum, quam de ſummis eccleſiarum negotiis, ut ab omnibus oppreſſi auxilium & ſpoliatis damnati reſtitutionem ſumant. Facit quod in Romano pontifice fit potentas poteſtas. *xi. di. nolimus. c. 17. q. 4. ſcribere decretum & c. pro ſi. Et.* Et tes. *in dudum 3. q. 6.* ubi dicitur decretum a ſanctis apoſtolis coramque ſucceſſoribus in antiqui ſtatutis non licere preter conſiſtentiam Romani pontificis omnibus eſſe ſubjectum ſed epiſcopum Romanæ, quantum ſanctam Romanam eccleſiam primam omnium eccleſiarum eſſe voluerunt: et quo ſequitur quod apoſtolicæ ſedi qui conſtituunt concilium? et patet Ad. 6. & 17. 5.) voluerunt quod papa habeat ſupremam poteſtatem: & idem innuit tes. *in c. in nomine. 11. di.* dicens quod ipſi voluerunt Petrum eſſe ſumm principem. Deinde ſubjungit idem tes. *in c. dudum.* & licet beatus Petrus apoſtolus primus fuit omnium apoſtolorum, ita & hæc eccleſia ejus nominis conſecrata. Dominus inſtituens prima ſit de caput ceteranum. Et ſequitur. Et ad eam quaſi ad matrem atque apicem omnes majores eccleſiæ cauſæ, & judiciis epiſcoporum referantur, & juxta ejus ſententiam terminum ſumant: nec extra Romanum quidquam exibi decerpi debere pontificem. Ergo Cobia Romanus pon. omnes alios judicat nec ab alio non judicatur: ut *in d. c. nemo & c. ultimum & c. q. 6. 9. q. 3.* ubi dicitur, quod de ejus perſona judicare eſt ſolius Dei. Si enim Petrus pro omnibus ad vices regit: ut *in c. cardinalem. 3. q. 1.*) ſequitur, quod omnibus eſt ſuperior. Et intelligo diffinitive & collective: ut ponit Egi. *conſ. 99.* Non enim accepit authoritatem a concilio ſed a Deo:

ff. abbatem de elec. in 6. & pondr canti. Floren. *in cle. qua contingit in 5. quæstione de relig. do.* Sic ergo patet, quod si admitteretur appellatio a papa ad concilium, nihil aliud esset quam ponere licere appellare a capite ad membra: quia papa est caput universalis ecclesiæ (*ut in c. regnans. 24. q. 1.*) & cæteri episcopi, & alii existentes in concilio ducunt membra: *ut in c. ita Dominus. 19. di. & in d. fundamenta.*

Octavo ficut episcopi & vicarii idem est tribunal (*ut in cap. primo de offi. vice. in 6. & in cap. 2. de ouffatio. eadem li.*) eodem modo Christi & papæ qui est ejus vicarius: *capitulo ubi periculum. §. ceterum de electione in sexto:* & *c. ad appostolice. §. nos itaque de sententia & re judi. in 6. & c. 1. de bonis, quæ de delictis. in 6. & c. quanto & c. licet de restitu. spolia. cum similibus.* Unde Chrysto. super illud Joannis ut. *Pasce oves meas* dicit: id est, loco mei propositus ecclæ, & caput fratrum tuorum, ut ipse loco meiſ affumentes ubique certantes in me in throno tuo ſedentem prædicent & confirment: unde licet idem eſt appellare a vicario episcopi, quod appellare ab episcopo; (*de c. 1.*) ſic appellare a vicario Chriſti idem eſt quod appellare a Chriſto.

Item nihil aliud eſſet dicere quam quod tribunal Chriſti ſit inferius tribunali concilii: hoc autem eſſet hæreticum dicere. *c. 1. de ſumma Trini. eccle.* Facit quod papa vicem Dei gerit in terris: *ut in cap. unico ut eccle. benefi.* ergo ad Deum & non ad aliium eſſet appellandum: cum non conſtet quod aliud tribunal ordinaverit. Item ſortitus dicit O-ſhien. & Joan. An. quod a papa ad Deum non poſſet appellari, quia ſibi eſt conſtitutum Dei & papæ: & ipſe vicem Dei tenet in judicando, (*cum* tamen non errante: *ut in c. quanto de restitu. prælatis.* Item ſi poſſet appellari ad concilium, duo deterrent eſſe generales vicarii Chriſti: quod alterare eſſet hæreticum, *c. dicit Offian. & Joan. An. in c. per venerabilem. §. rationibus, qui dicit ſibi ſed ſtatim legi.* Iteſt ponere duo principia eſſe hæreticum. *24. q. ſi. per. nul. verſ. Cerdoniani.* Ne igitur hæreticus videatur, hæc ſit ratio Item, quod Deus eſt immutabilis (*de ſum. Tri. c. 1.*) ſic unus eſſe vicarius ejus in terris generalis qui præſit omnibus, ſicque inferior hierarchia conveniet ſuperiori: dicit Joan. An. *in d. §. rationibus.* Facit glo. *in dic. officiali de haere.* Praetera Petro dictum eſt, *Paſce oves meas*: in quo plenitudo vicariatus ſuit ei concella: quam non legimus datam concilio.

Nono ab eo ad quem omnes cauſæ etiam fidei ſunt deferendæ, non eſt etiam in cauſis fidei appellandum: quia per appellationem impeditur cauſarum cognitio (*ut per rutum ff. nil innovetur appel. pendente.*) & potius recedi dicitur ab eo & impediri, ne cauſa ad eum deferatur: *ut in c. eum qui de dolo & rotura. in 6.* Ad papam autem devolvuntur omnes cauſæ etiam fidei: ut *in c. magnum de hæp. 24. q. 1. quæstion. 17. dimittit. 24. q. 6. dudum*, & *in c. 1. de transla. prælat.* Ergo a papa non liceet appellare ad concilium.

Decimo etiam eſt quod a concilio appellatur ad papam: ut *in ca. concilia per mundum 9. q. 3.* Et papa judicat de concilio & revocat ejus geſta: ut late dici in quæſtione. Utrum papa poſſit tollere conſtitutiones conciliorum, & ponit Alex. *in ru. de appel. in 13. col.* Ergo a papa qui eſt judex appellationis a concilio, non poteſt appellari ad concilium. *d. c. concilium. §. illa. 2. q. 6.* Unde S. *Thom. quæſtiunculis de pa. q. 10. ar. 4. ad 13. argu.* dicit, quod ſola Rö. pontificis authoritate ſynodus congregari poteſt, & ab epiſcoporum ſynodi confirmatur & ad

A *ipſum a ſynodo appellatur*: quæ omnia patent in geſtis Chalcedonenſis concilii.

Undecimo facit, quod nullus appellat a ſententia papæ: *ut in c. 1. de transla. prælat. & in c. ſicut notre de excep. prælat.* & utrobique glo. unde verſus.

Transfert & mutat, appellat nullus ab ipſo.

Si ergo ab ipſo nullus appellat, ſequitur quod ad concilium a papa non poſſit appellari.

Accedit quod remedium appellationis eſt juris poſitivi. *1. 1. C. de ſen. præfect. prætor.* cui papa ſubjicitur: *ut ex c. propiſcit de concil. prædec. 1. dicunt vox. C. de legi.* & ideo dicitur, quod papa poteſt per ſuum reſcriptum tollere remedium appellationis: ut dicunt doc. *in c. 1. de reſcrip. & inru. de appel.* & *moderni in c. cum inter de excep.*

Ex his & aliis rationibus doc. moderni (maxime Alex. *in ru. de appel.*) tenent quod nullo modo licet appellare a papa ad concilium. Et hoc idem tenet car. de Turrecre. *in 1. ii. c. 4. qu. 18.* Sic in dicta diſputatione dicit idem, præterquam in tribus cauſibus: videlicet in cauſa hæreſis: ſimiliter in caſu in quo ex falſo papæ decoloratur ſeu immutatur ſtatus univerſalis eccleſiæ, vel quando ex ejus præcepto vehementer præſumitur ſecutarum ſcandalum in univerſali eccleſia: quo caſu licebit appellare (falſum ut concilium reſtitu papæ) ne confundat Dei eccleſiam per notata per Inno. *in c. quanto de conſtit.* Et ex hoc dicit in caſu ſuo (videlicet quando papa privaret epiſcopum ſine aliqua cauſa, ſed ſolum nuda voluntate) quod poſſet appellari ad concilium, quia hoc caſu non judicatur papa ſed potius id reſiſtitur: de quo arti. (Utrum ſine cauſa papa poſſit amovere & deponere epiſcopum) vide Barbatium *in c. quæ ſtatuta Dominus de offic. legat.* Tertio caſu quando papa conſentit quod appellatio deferatur ad concilium, cui ſe ſubmiſit; ex quo ipſe eſt preſens *per c. nos ſi incompetenter cum ſimilibus. 1. q. 7.*

Dicit tamen quod bene admitteretur appellatio a papa male informato ad eundem bene informatum, ad hoc ut corrigeret errorem ſuum. Facit tex. *c. ad appostolice. de re judi. in 6.* ubi papa dicit ſe paratum revocare geſta contra impetratorem ſi in aliquo cum læſiſſet: & impetrator dicit, Non erubeſcimus, ſi quid melius etiam hominis quæ ipſi prius dictamus adinventamus, hoc fancte & competentem prioribus imponere correctionem: *ut in authen. de nup. in prin. colla. 4.* Ad idem *c. ex literis de reſti. in integ.* Et illud non mirum erit auctoritas (quia non ſuſpendit judicatum, nec devolvit cauſam ad ſuperiorem) ſed eſt appellatio large ſumpto vocabulo: quia per eam prosequitur ſpontaneus ipſe diligentius negotium examinet ſecundum abb. *in d. diſputatione* epiſcopus.

Octavo tamen ii. *6. prima partis. c. 17. cum plurimis ſequentibus*, quod a papa hæretico vel qui ſententiam hæreticam tulliſſet, vel publice hæreſim dogmatizaret, liceret appellare ad concilium.

Augoſtinus de Anco. *q. 6. ar. 6.* tenet, quod non licet appellare nili eo caſu quo eſſet hæreticus, quia non poſſet haberi recurſus ab eo ad concilium. Et idem in effectu tenet Gerſon. *li. 3. in tract.* An licet in cauſis fidei a ſummo pontifice appellare, ſed ejus judicium declinare: & ad hoc allegat conſtitutionem Martini quinti in concilio Conſtantienſi editam anno primo pontificatus Chriſti vicario in terris fas eſt a Romano pontifice Chriſti vicario in terris appellare &c. Idem Inge. *in conſ. 99. in 18. q. quarta partis*: qui refert plures idem tenentes. Quod & Senſit S. Tho. *in ſecunda ſecundæ. q. 69. ar. 3. & 4.* qui dicit, quod tales præſumuntur appellare ex cauſa

B morte afferente, & ne ſententia ſuſta contra eos proferatur: ideo eorum appellatio non tenet, ſed poniendi fuit ſecundum eum.

Quinto idem Egid. in *d. conſ.* dicit, quod cavere debent fili tales, qui dicunt quod a papa poſſit appellari ad concilium, quia videntur in eccleſia Dei ponere duo capita: minus a quo appellatur, & majus ad quod appellatur: ſic cavatur in illo arti. *unam ſanctam*, &c. propat plene hæc materia deducitur in li. de eccleſiaſtica poteſtate ſecundum eum. Unde concludit quod tales appellatio etiam precedens, non tollit ſuperiorem poteſtatem papæ: quia ex quo non poteſt appellari, non poterit operari aliquem effectum *regula, non preſtat. in 6.* quia jura quæ dicunt per appellationem cauſati ſuſpendi, ſunt intelligenda quando appellatio tenet: *quia valdi de appela. non ſolum extr. in 6. per tuas de ſimon. extom.* Unde ſi ſententia tranſivit in rem judicatam, nihil operatur appellatio *ff. a quibus appel. non licet l. 1. 5. ſi. 1. qua ad conſultationem de rejudi. C. 1. C. 2. C. quorum appel. non rec. C. 2. q. 6. S. ſunt etiam quorum.* Nec appellantes juvantur aliqualiter per tales appellationem.

Plus adhuc dicit Egid. ibi *de in d. conſ. q. 20.* ait enim, quod ſi tales dogmatizarent, quod poſſit a papa appellari ad concilium, & quod ſententia papæ propter talem appellationem non ſit timenda nec debeat ſeveriſhoc pertinaciter affererent, eſſent habendi de fide ſuſpectitqua decimatinam eſt per ecclesiam quod credere omnem teratuam ſubeſſe ſupremo pontifici in ſpiritualibus eſt de neceſſitate ſalutis: *ut in extravaganti qua incipit*, Unam ſanctam, &c. Sed credere a papa ad concilium appellari poſſe, eſt credere illum ad quem appellatur eſſe ſuperiorem papa. Igitur ſic etiam credere ſententiam papæ non ligare propter appellationem interpoſitam ab eo, in ita quod ad papam pertinet in ſpiritualibus, eſt contra legem divinam & male ſentire de poteſtate papæ, & maxime in mere poſitivis *1. q. 1. cap. quicumque.* Et cum tales ſequentur de ab unitate ecclesiæ, dicuntur ſchiſmatici: ſchiſma autem ſonat in hæreſim *24. q. 1. ſchiſma. 24. q. 3. inter hæreſim.* Imo ex eo ſolo quod ſolipſi tenuunt Romano pontifici ſunt ſchiſmatici ut plene probquinto S. Thomas *de ſum. de ſecunda q. 39. ar. 1.* Et propterea Barba. *in c. ſuper quæſtionum in 5. ſi vero in 6. col. dicit*, quod diſputetur utrum ſententia papæ poſſit ad concilium appellari, eſſet ponere os in cœlum: & quod ſtat determinationi pontificali facte Mantuæ una cum cardinalibus per Pium II. quod a ſententia papæ non licet appellare ad concilium Romanum: de qua etiam meminit Alexand. *in ru. de appel. 12. col.*

Et iſtam opinionem (quod non liceat nec poſſit appellari a ſententia papæ ad concilium) tenet Martinus de Laude *in reſt. de principatu q. 3.66.* Ut legat Albericum idem tenentem *in 1. ſi. de offiprofeſſi. prælat.* & Ange. *in 1. ſi. de feriis.*

Et hodie illa conſtitutio Pii IIanotata per Julium II. qui declaravit ſchiſmaticos appellantes a papa ad futurum concilium ultra penas per Pium inflictas. Tenor autem bullæ Julii ſequitur & eſt tali:

Bulla Julii II.

A Ultius eciſpcopus ſervorum Dei ad perpetuam rei memoriam Sulcepti regiminis nos cura ſolicitat, ut eorum malitiis & audacie quorum ſceleratis cæcitas & damnandæ ambitionis improbitas animos occupantes, discordiam fatore ac ſchiſmatum inventore & alionum humani generis inimico procuratæ eos in illam temeritatem impellunt, ut que ſibi a jure interdicta & a canſtis patribus etiam

A in congregatione fidelium pro hujus ſanctæ ſedis dignitate & eccleſiæ unitate ſervandis & ſchiſmatis occaſionem tollendam (quo in Dei eccleſia pernicioſior morbus inventi vix poteſt) Spiritu-ſancto cooperante non minus provide & ſaluberior, quam neceſſarie decreta & ſtatuta eſſe noverint, damnata audacia & ex quiſitis artibus & fraudibus attentare temere conantur, & eis contraverie contendant, nunc novam editione jurium, nunc antiquorum innovatione & declaratione, nunc vero extenſione & novarum penarum adjectione (prout ſalubrior expedire conſpicimus) ſolicitis ſtudiis adhibere curamus. Sane licet olim felicis recordationis Pius papa ſecundus prædecſſor noſter, de fratrum ſuorum fanctæ Romanæ eccleſiæ cardinalium conſtorionum B prælatorum ac prælatorum quandoque ſubditorum interpretum curiam Romanam ſequentium, in dieta ſeu congregatione Mantuana eſſentium approbatione, mature prius & graves prequiſita diſcuſſione, & de communi congregatorum unanimi conſilio & alente, ac ex certa ſolicita provocationes ad futurum conclium efficaciſſimis & palpabilius rationibus tanquam erroneas & detefabiliter damnaverit, ac ſub excommunicationis latæ ſententiæ & interdicti penis precceperit, ne qua perſona cujuſvis dignitatis ſive etiam ſacrum ſuum collegium quovis quæſito colore ab ordinationibus, ſententiis ſeu mandatis quibuſcumque ſuis ac ſucceſſorum ſuorum appellationem hujuſmodi interponere auderet, & contrafacientes ipſo facto eam ſaturebus fuit, & conſilium ac C liumve prælatibus (ſive hi tabelliones eſſent, ſive teſtes, ſive advocati, ſive alii quicumque) non ſolum penis de conſuetis prædictis, ſed etiam ſi que laſe majeſtatis & hæreſiæ pravitatis reatu impenumque oboorjos eſſe ſtatuerit: Leonardus tamen Laurentanus dux, rogati, ac generale concilium & communis Venetorum Reſpublica & *ſingulari ſtatu* & gives communis ejuſdem, una cum *proviſoribus*, poteſtatibus, communitatis, & reliquis officialibus ſuis, quorum auctoritate & conſilio, conſiliorum ac ſuæ ſaviore civitates, oppida, caſtra, arces ad nos & ſanctam Romanam eccleſiam legitime pertinentes occupare furcant aut detinebantur, de fratrum noſtrorum D cardinalium conſilio requiſiti & monati, ut intra certum terminum ſub pœnis tunc expreſſis nos, & ſanctam apoſtolicam ledem plene & omni ex parte in concſilio ſibi authoritate & libertate cum obedientia recognoſcerent & ſedi integraverint, ac Ravennam, Cervium, Arimium, Faventium, Sarſinam civitates cum oppidis, caſtris, terris & diſtrictis ipſarum, cumque Ceſenatum, Forlivium, ac Imolen. territoria caſtris, oppidis, terris & locis quæ occupabant, integre & expedite nobis & ſedi Romanæ eccleſiæ, ejusque juris eſſe reſcindunt, relaxarent, atque inde recederent, nec impedient quomodo illorum cives & habitatores ad piæ matris ſuæ Romanæ eccleſiæ obedientiam reverterent, omnes eorum fautores ab E ſanctis in talibus prælatiſ deterrendo: ita quod requiſitionem, monitione & mandato noſtro hujuſmodi non parcentes, majoris excommunicationis lentenia ſe fimili conflio eo ipſo innodati cenſerentur, a qua præterquam in mortis articulo conſiliorum per alium quam per Romanum pontificem etiam prætexta cujuſcumq; facultatis cuicumque pro tempore concuſſe abſolvi non poſſent, (quam quidem excommunicationis ſenteſiam in hujuſmodi non particiois ex cauſam iteratis etiam vicibus aggravavimus) paternis monitis & ſalutaribus juſſis obtemperantes, ac ſuam ſtatuta ſanctiones, ceu qui juri propio diffidunt, & ſuperioris mandata contumaciter obaudiunt, at que minus juſſis ſe uſurpantur, indebite

etiam cum animarum suarum detrimento retineant, ad prohibitum atque damnatum remedium confugiente, a requisitione, monitione & mandato, ac sententiis, censuis & pœnis prædictis nulla constitutionis Pii prædecessoris hoc expresse vetantis habitis ratione, ad futurum concilium tempus, ut accepimus, provocarunt: prout etiam perditionis filius quondam Joannes Bentivolus & ejus nati, eum eos a tyrannica oppressione diletæ civitatis nostræ Bononiæ expellere decrevissemus, damnabiliter fecisse dicuntur, videlicet ad futurum concilium prædictum appellisde provocasse. Nos igitur quam detestandas sit eorum perversitas attendentes, qui proprii juris commodis & assertis capitulatibus mancipati, salubria decreta partium & superiorum sæpe spernentes, inconstitutas Ecclesiæ sanctæ Dei fore atque etiam sesissionis causam præbere contendant, & ecclesiæ unitatem dividere, prædictis famosis sedis apostolicæ principatum tollere, & contra ter sanctum partium & superiorum decreta contemnere & damnabiliter magna audacia venire, non erubescant, & contra facere non verentur, aliferences inter certa, conditionem, & conditionem, determinantes, seu determinationi hujusmodi interferentes, sola consilii præstantione seu persuasione, deliberatione, aut determinatione quod aliquibus cardibus a Romana pontifice fore ejus sententia vel decreto ad futurum concilium generale appellari possit, dicta Pii prædecessoris constitutione non ligati, nisi in ipsa actuali appellatione, & illius interpositione, vel scriptura oppositione le immiscuerint: ne de cetero tali assertione le excusare, ac tale quid in posterum præsumere impune valeant, opportunum tam tumoris & pestiferi morbo nodum ab adhibere volentes, hac generali ac in perpetuum valitura constitutione, ex certa nostra scientia & pontefitis plenitudine, de venerabilium fratrum nostrorum tunc Romanæ ecclesiæ cardinalium consilio promulgara, sanciimus constitutionem Pii prædecessoris præfatam tam extra, quam ultra monitos, & alternantania partibus quo ad omnes tam ecclesiasticas, quam seculares personas etiam regalis dignitate ac cardinalatus honore fulgentes, capitula, universitates, communitates & collegia, congregationes & synodos patriarchatus, primatiæ, & sedes de perpetua valitura constitutione declaramus, cum supplentione solemnitatis cujusliber etiam publicationis omissæ, cujus in illa edenda vel publicanda defectus petendi posset, quæ juxta illam fieri requiebatur, eamque ex præsentis tunc & in posterum inviolabiliter observari mandamus: ipsius violatores cujuscunque dignitatis existant, pœnis & sentiis in eadem expressis quoscunque temporis subjacere flatuentes, contraria constitutione ita potius corruptela non obstante decernentes & declarantes ipsa pœnas imposita (quæ simpliciter dictas violatores & contravenientes incurrere volumus) ipsos & eorum quemlibet pro vere & indubitatis ipsis mariciis, & inconfinitis tunc Domini nostri Jesu Christi violatoribus & dissipatoribus, ac de catholica fide male sentientibus habendos & reputandos, pertinque canonicis & legitibus contra tales impositis subjacere, & cum Datum & Abiron pœnam & damnationem habere. Insuper etiam pœnam & eorum quamlibet omnes [illegible] volumus, cujulcunq; conditionis exist[illegible] ut ab ipsorum gremio & consortio, ac [illegible] & [illegible], congregationibus etiam synodalibus, & [illegible] ut ex eis quomodolibet tactis [illegible] ut scripto, per le vel alium, cujuscunq; [illegible] & [illegible] ac [illegible] pœnis, & pœnis [illegible] & [illegible] & [illegible] &

in tra. de appel. col. 13. Faciunt quæ dicuntur *in c. pa-*
storalis de concess. prebend. Cr. irreflexabili. §. 1. de off.
ordi.

Ad duodecimum dictum est supra in quæstione, Quando papa derogat constitutionibus concilii.

Et licet Paulus reprehendere Petrum, non sequitur quod a Petro deberet appellari ad Paulum: *de* dictum est quando papa refertur superiori: *unde* oves pastorem non reprehendant, nisi fiat a fide deviare: *ut in c. omnes. 3. q. 7. or ia c. omnes. 6. q. 1.* Paulus enim erat inferior Petro in administratione: *ut in c. in* erat inferior Petro in administratione: *ut in c. in nouo. 21. di. & ideo non poterat ab eo Petrus judi-* cari: *ut in c. in studio. 3. q. 7.* Ted impediri ne judicaret: *ut in c. in studio. 3. q. 7.* Ted tendendis contra papam scandalisantem ecclesiam;

Et similiter ad illud Ad. 15. Reprehendere, quod se reputertur ad ecclesiam, etiam reverentiam ad Petrum qui præerat ecclesiæ: & hoc non negatur quando appellatur ad concilium (cui papa præest) ab inferioribus.

Ad tertium decimum respondetur ut sæpius dictum est, quod illa authoritas, *dic ecclesiæ*, non habet locum in papa: ut late dicunt doc. post Oldrien. *in c. propiscit de concess. prebend.*

Ad quartum decimum respondetur, quod illa ratio militat contra omnes a quibus appellare non licet: & ideo non concludit.

Item si propter cliquis dicuntur ab eo non licet appellare, propter hoc non sequitur, quod tollat deposito: quia sunt alia remedia, ut luppliceturtio: *ut in authen. quæ sufficiatis. C. de precis. imperat. offer. C. d. c. cum ex literis*: & alia sæpe deducta in acti. Quando papa est incorrigibilis.

Item ex hoc motivo non infertur, quod sit appellandum a papa ad concilium.

Ad quintum decimum respondetur, quod authoritas Augu. cum dicit, quod reftabat adhuc plenarium ecclesiæ universalis concilium, intelligitur de concilio authoritate papæ congregato & cui papa præest: ut 17. *di per te.*

Ad sextum decimum, quod licet ecclesia sit superiorissima omnis papam in causis fidei, fic in aliis videtur vendicasse superioritatem: respondetur quod nullibi reperitur etiam in causis fidei quod concilium per viam appellationis recuperit potestatem judicandi de papa. nec hoc dicitur *in c. si pe. 9. pa. 40. di.*

Item quod potestas fuerit data generaliter omnibus apostolis, quod non obliterat a quo dicunt de Petro: *ut in c. omnes 17. c. peccasanlle. 22. di. & in c. tu Dominus 19. di. & in c. regnamus & in c. loquitur. 24. q. 1. & in c. fundamenta de elec. in 6. cum simili.*

Ad decimum septimum respondetur, quod licet commune bonum præferatur privato, tamen negatur quod hoc fit commune bonum, quod a sententia papæ appelletur ad concilium. Unde Aug. super illud Genes. 1. *Videt Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona*, dicit; omnia a Deo producta bona quidem erant in se, sed valde bona propter ordinem quem adinvicem retinent. Cum ergo tamen excellentiori ordinis dux & caput (si ipse papa, fitne per appellationem tolleretur talis profuta tollegetur tale bonum: quia cum bonum exercitus non fit nisi propter bonum ducis, & bonum ecclesiæ non nisi propter bonum papæ, magis bonum est bonum ducis quam totius exercitus, & bonum ecclesiæ magis quam totius ecclesiæ. Ita respondet Augustinus *de Anco. in d. quæstione. 6. ar. 8.*

Ad decimum octavum (quod ab omni deviis & obliquis appellari potest ad rectum) respondetur hoc ille verum, quod rectum, id superius obliquo; a quo appellatio est ad superiorem provocatio: ut *dicitur in tra. de appel. fed concilium non est superior papæ: igitur. Item errare potest concilium licut & papa: & ideo non plus dicitur rectum vel obliquum judicium concilii quam papæ;*

Et id dicitur quod quando papa esset hæreticus, *ejus judicium esset devium & obliquum: ut in d. c. si papa. 40. di. & concilium de eo tunc judicat: ut in d. c. papa. & doc. in c. in fidei de hæreti. in 6.* Respondentur quod non per viam appellationis judicium, ita, fed cujusdam provocationis: ut de canonibus fcitur dicitur quod appellatio extrajudicialis est quædam provocatio ad cauiam: *ut in c. cum sit Romana de appel. Cr. c. hinc ex. 6. Cr. c. ex consilium de elec. & ibi* do potest dici: *ut in c. cum omnes de conf. in 6. 7. t. 5. penul. & ibi* Ange. *ff. de appel. & idem Angelus in l. 1. in pri. ff. a quibus appel. non licet.*

Aut propriæ loquendo concilium legitime congregatum non præsidente papa. Et tunc fi est in causa, in quo est congregatum contra papam (ut puta in causa hæretis papæ, vel quia est contrarius de papatu) dicam a sententia concilii non appellaris: quia ex quo illo casu concilium habet superioritatem in ecclesia quia non est aliquis eo superior, ex quo papa non habetur, ipsum judicat de papatu: *ut in c. si papa. 40. di. Cr in c. si duo 79. di.* Ideo ab eo non potest appellari. Aut loquimur eo casu, quo concilium est congregatum sine papa. Et tunc ex quo non est bonum concilium, nec ratum feu validum 17. *di. per te.* poterit appellari ab eo: non tamen ab eo qui habeat aliquam jurisdictionem (quia non enim nullæ sunt partes) fed tanquam qui de facto procedit, reclamabitur ad papam ut reficiat male gesta ipsius concilii, vel melius, ut declarari non valle ejus gesta per tale conciliabulum, & illud diffolvat: *ut in c. omnibus 17. di.* Ubi autem concilium est legitime congregatum de voluntate papæ, licet in papa non presit, semper poterit ab eo ad papam appellari, *d. c. cuncta per mundum. 9. qu. 3.* & dictum est supra.

Item & ita a quibus propter eorum dignitatem non licet appellare (ut a sententia pafecti pratorio: *ut in l. 1. ff. de offic. prefect. prætor.* & senatus & similium) tamen omnino licet appellare: *ut in c. Cr. de sentent. prefect. prætor. Cr in c. si quis C. authen. quæ sufficiatis. C. de preci. imperat. offer.* Et eo casu sufficiatur non ad eundem prætorem vel ejus officiales, fed ad imperatorem tanquam eo superiorem: ut dicit Pau. de Cal. *in d. authen. quæ sufficiatis, in pri.* per tex. *in d. l. unica. C. de sentent. prefect. prætor.* Et in hoc differt a papa qui non recognoscit superiorem: quia non tantum non appellatur ab eo, fed fi supplicatur, ad eundemmet papam eff supplicandum: ut *in c. audiens & in tam ex literis de eo. rescr. refo.* & eam supplicationem non tenetur admittere fi nolit: ut dicit Bal. *in l. fi. C. de B.*

De appellatione a papa ad cardinales.

Aut autem licet appellare a papa ad cardinales, quæstio videtur resoluta et pœnissile quod non: quia de Sibilatania appellationis (ut dicitur eff) eff quod facit a minori ad majorem provocatio. *d. l. 1. 3. penul. ff. de appel. Cr d. §. ille. 2. qu. 6.* Sed cardinales habent papæ & a papa dependuntur: *ut in cap. 1. de officio ord. 6.* Igitur.

Illam quæstionem movet Aug. de Ancona *qu. 6. arti. 5.* Et ibi concludit quod papa comparatur ad cardinales licut cœlum ad terram, & quod non licet a papa ad eos appellare. Bar. tamen *in l. ubi adfuit ff. de tutu. Cr curato. datis ab eis*, videtur innuere contrarium, dum vult quod li appellatur a

Sed hæc confusioni videtur obstare, quod licet sa sententia senatus non potest appellari (ut *in l. 1. ff. a quibus appel. non licet*) tis a sententia concilii quod eff quidam senatus. Sed ad hoc respondetur, quod aut præsupponunius concilium legitime congregatum authorisate papæ cui ipse præest: & nullo modo potest appellari, quia tunc ablata attribuitur papæ: *ut in c. ad appellatio de re judi. in 6.* & papa non habet superiorem ad quem licet appellare: *ut in c. licet de elec.* Eli enim necesse quod appellatio fiat a minori ad majorem: *ut in l. prafectii ff. de mino. Cr in §. ille. 2. qu. 6.* Et ad adeo de fabilantia appellationis, quod nullo modo potest dici: *ut in c. cum omnes de conf. in 6. 7. t. 5. penul.* & ibi Ange. *ff. de appel.* & idem Angelus *in l. 1. in pri. ff. a quibus appel. non licet.*

Aut præsupponunt concilium legitime congregatum non præsidente papa. Et tunc fi eff in causa, in quo eff congregatum contra papam (ut puta in causa hæretis papæ, vel quia eff contrarius de papatu) dicam a sententia concilii non appellaris: quia ex quo illo casu concilium habet superioritatem in ecclesia quia non eff aliquis eo superior, ex quo papa non habetur, ipsum judicat de papatu: *ut in c. si papa. 40. di. Cr in c. si duo 79. di.* Ideo ab eo non potest appellari. Aut loquimur eo casu, quo concilium eff congregatum sine papa. Et tunc ex quo non eff bonum concilium, nec ratum feu validum 17. *di. per te.* poterit appellari ab eo: non tamen ab eo qui habeat aliquam jurisdictionem (quia non enim nullæ sunt partes) fed tanquam qui de facto procedit, reclamabitur ad papam ut reficiat male gesta ipsius concilii, vel melius, ut declarari non valle eff gesta per tale conciliabulum, & illud diffolvat: *ut in c. omnibus 17. di.* Ubi autem concilium eff legitime congregatum de voluntate papæ, licet in papa non presit, semper poterit ab eo ad papam appellari, *d. c. cuncta per mundum. 9. qu. 3.* & dictum eff supra.

Item & ita a quibus propter eorum dignitatem non licet appellare (ut a sententia pafecti prætorio: *ut in l. 1. ff. de offic. prefect. prætor.* & senatus & similium) tamen omnino licet appellare: *ut in c. Cr. de sentent. prefect. prætor. Cr in c. si quis C. authen. quæ sufficiatis. C. de preci. imperat. offer.* Et eo casu sufficiatur non ad eundem prætorem vel ejus officiales, fed ad imperatorem tanquam eo superiorem: ut dicit Pau. de Cal. *in d. authen. quæ sufficiatis, in pri.* per tex. *in d. l. unica. C. de sentent. prefect. prætor.* Et in hoc differt a papa qui non recognoscit superiorem: quia non tantum non appellatur ab eo, fed fi supplicatur, ad eundemmet papam eff supplicandum: ut *in c. audiens & in tam ex literis de eo. rescr. refo.* & eam supplicationem non tenetur admittere fi nolit: ut dicit Bal. *in l. fi. C. de B.*

De appellatione a papa ad cardinales.

Aut autem licet appellare a papa ad cardinales, quæstio videtur resoluta et pœnissile quod non: quia de Sibilatania appellationis (ut dicitur eff) eff quod facit a minori ad majorem provocatio. *d. l. 1. 3. penul. ff. de appel. Cr d. §. ille. 2. qu. 6.* Sed cardinales habent papæ & a papa dependuntur: *ut in cap. 1. de officio ord. 6.* Igitur.

Illam quæstionem movet Aug. de Ancona *qu. 6. arti. 5.* Et ibi concludit quod papa comparatur ad cardinales licut cœlum ad terram, & quod non licet a papa ad eos appellare. Bar. tamen *in l. ubi adfuit ff. de tutu. Cr curato. datis ab eis*, videtur innuere contrarium, dum vult quod li appellatur a

a potestate, appellandum fit ad ordinem decurionum, ubi in civitate non eff judex appellationis & quod vacante episcopatu fuccedat capitulum, & vacante papatu fuccedant cardinales in jurisdictione: & quod li vacante fede eff ad papam appellatum, talis appellatio devolvetur ad cardinales, quali cardinales habeant eandem jurisdictionem quam habet papa. Et hæc quod videtur dicendum, quod ubi a papa appellatur, & fic ejus jurisdictio fuspenditur, appellandum fit ad cardinales penes quos tunc eff jurisdictio pontificalis. Sed die quod illud quod dicit ibi Bar. de cardinalibus non eff verum: & eff contra tex. *in cap. ubi periculum in §. idem quoque de elect. in 6. Cr in c. ne Romana de elect.* Et per dicta jura doctores impugnant opinionem Bar. ibi. *in d. l. ubi adfuit*: & vide ibi Alex. de Imomol. & eis ut de his dici in illa quæstione. Quid quando papa esset factus fatiosus vel omnino inutilis.

A a papa ad fatiosum.

An autem licet appellare ad papam fuccessorem: idem Augustinus quærit *in dilta q. qu. in q. arti.* Et ibi concludit quod cum non minor fed major & perfectior fit papa vivens (quia eff in actu) quam futurus (qui eff folum in potentia) non tenet talis appellatio: licet supra dictum eff idem tenere archie. Florem. *in 3. par. ti. 14. c. 2. §. quoniam quidem.*

Da appellatione a papa ad Deum.

Sed an erit legitime appellatio ab appellatur a papa ad Deum. Augustinus in dicta fexta quæstione per tres articulos: videlicet primum, fecundum & tertium. Et ibi concludit quod a papa non potest appellari ad Deum online judicialiter: fed licet via *supplicationis* & orationis, petendo ut Deus immoter cor judicis defiuftitia ad justitiam, & de malo ad bonum. Sicit in multis legitur de Jacob Gene. 43. cum dicit: *Deus autem meus omnipotens faciat vobis eum placabilem, & remittat vobiscum hunc fratrem vestrum & eum quem tenet in vinculis.* Quinimo dicit quod talis appellatio non eff admittenda: tum quia appellantis laberetur judicium a Deo iniftitutum & ordinem divinæ jiftitiæ. Inno etiam talis fic appellans a papa ad Deum, dicitur appellare contra Deum: quia vult subterfugere ordinationem Dei, & reliftit divinæ voluntati, quæ ordinavit ut homo judicet in presenti fæculo. Unde glo. super illud apostoli. 1. ad Corin. 4. *Mihi autem pro minimo eff ut a vobis judicer, aut ab humano die*, dicit duo eff genera judiciorum. Unum humanum quo homo judicat hominem in præfenti vita! quod apostolus appellat diem hominis; alind divinum, quo judicabit Deus in fine fæculi: quod apostolus appellat diem Dei. Unde talis fic appellans refugit ordinationem divinam: ideo dicitur appellare contra Deum.

Tertium quæritur talis appellatio requisat determinationem temporis: quia Deus præfixit diem determinatam in qua omnes judicandos per ipsum, oportet præsentari ante tribunal ipsius ut recipiat unusquisque prout gessit in corpore: ficut dicit apostolus 2. *ad Corin. 5.* Cum ergo appellatio fit remedium juris, quinquine in hac vita vult appellare ad Deum, vult via juris ante diem judicii, qui eff poft hanc vitam, procedere in judicio, & vult via juris prævenire diem judicii a judice ordinatum. Unde appellare ab Christum judicem eff appellare contra judicem. Vide Augustinum *de Anco. ibi supra in primo, secundo & tertio arti.*

Adde etiam quod merito non est admittenda appellatio a papa ad Deum, quia fuit præsumptionem de temeritatem in appellante: quia præsumit de Deo tanquam de homine sive judicio hominis; præsumit de lesipso: quia præsupponit certaqu fuam justitiam. Secundum apostolum autem ad Ro. 10. *quærentes suam justitiam statuere, justitiæ Dei non fuisse subjecti.* Et tenere appellantes punitur *Leon. §. nemo tenere. C. de appel. Bal. ad. 3. C. de appel. an. Bart. l. ab executore. C. quorum appel. non rect.* Item talis appellans committit in legem: quia prohibitum est appellare a papa. *d. l. 1. §. a quibus appel. non licet. de in legem committens non utitur legis beneficio. l. non dubium. C. de l. C. quia prohibet de salva.* Quia timo talis committens in legem peccat mortaliter & incurrit pœnam: ut *in d. § pœnæ de maje. & fab. Imo* collectivus *in c. qua mulieribus de regula.* dicit, quod appellans a papa ad Deum dicitur incidere in hæresim, quando fententia papæ fuerit justa. Et Alex. *in d. c. non dicet 22. di.* simpliciter referendo collec. dicit quod appellans a papa ad Christum est hæreticus, qui virtutiliter negat papam effe vicarium Christi.

Sed tu vide ibi collec. quia multa ponit *in d. c. non dicet.* Et diffinguit, quod aut fententia papæ est justa aut injusta: *& aut injustitia illa est contra jus positivum: & tunc* etiam incidetur in hæresim: quia in talibus qui tanquat clavem S. papæ potestatem (maxime ubi fuerit scriptura effet aperta, de qua non licet dubitare) fant infidelis: *ut in c. 1. de hære. in 6.* Aut fententia papæ est contra Deum vel legem evangelii vel naturæ: & tunc appellans innitur appellatione vel dispensatione, ita effet magis economia quia Deus precibus, non vitibus humanis superatur, *de pœni. di. 1. c. importuna.* Si autem non innitur appellationi vel supplicationi, fed recurrit fimpliciter ad Deum exprimendo dolorem & affectum mentis (ut, & referendo ad Deum, tunc non nocetet fed juvatet. Videtur tamen concludere quod adhuc ut dictum incidere in hæresim, regulariter quod reverere & fis pertinax in fua appellatione vel supplicatione *per glo. 1. de ado.*

Et ibi etiam ponit an licet supplicare ad Deum a fententia papæ. Et concludit quod non, loquendo de supplicatione justa: ibi vide eum.

Sed quid si fit controversia inter duos de papatu in concilio, utrum poterunt appellare a fententia concilii? Dicerem quod non: quia non potuerunt lesipso appellare: quia non est aliud superior ipso concilio ipso cuius è & appellatio debet fieri ad majorem, ut sæpius dictum est. *c. 2. de con. fac. in 6.*

Et istam opinionem tenet tantum in quibusdam reportatis facile temporæ schismatis, quorum authorem ignoro. Vide quod dico supra in quæstione, Utrum a concilio possit appellari ad papam.

Sed Ecclesia quæro, utrum papa possit pro libito voluntatis concilium dissolvere vel ad alium locum transferre: & loquor de indubitato papa. Et videtur prima facie dicendum quod non: quia omnis variatio prohibita est: *ut in ult. cum ecclesiarum.* & ibi dicit car. quod præsumitur in omnibus variantem, quod velit deviare a veritate. Sed quod dicitur *in c. 3. de dedicatione. & regula quæ sæpius cum canon. in 6.* Item dicit *tex. ex. 3. c. 1. de ordi. in 6. & si qui contra, quod si quis contra canonicam sanctionem, vel synodo abire præsumpserit, debet excommunicari.*

Quod enim fenel approbatum reperitur, non potest amplius reprobari glo. *4. dist. 1. in ifti §. 8. q. 2. c. dilectissimi. §. 1. q. 5. c. horrendum §. qui satisfacta. c. 3. di. arbitria. q. 4. 2. c. fi. & ibi Archi. de elect. cum Parmenensis.* & quod notat Inno. *in c. cum necessitatis de excep.* Videtur enim quod fenel approbavit, transiit in contractum cum patribus in concilio congregatis: & ideo non posse revocari. *l. digna nos. C. de li. t. de proc.* Sicut non possunt reprobare mores quos fenel approbavit, *c. omnes de fi. proch.* Pro quod notatur *in c. de illis de m. ri.* A pari videtur dicendum quod nec ipse papa locum immutet, ne ei dicatur; patere legem quam tu ipse statuis *c. cum omnes de confti.* Indecens enim omnino videtur quod ipse solvere militiæ cingulum, quem eodat vidtori adversitat pretitum: *ut in. l. de canon.* Et magis delinquit qui interpretam cauſam dimittit, quam qui nunquam ad cauſam perveniet: *in in authen. de litigi. §. omnem colla. 8. & dicit tex. in l. 1. c. de emen. cod. Justi.* quia nihil magis improprium est principi, quam ab eo contpnm imperfectissimus, Prætaxo alios dicunt ipsum sit decolaratio status universalis ecclesiæ, papa illud faceret non debet. *8. q. 1. apostolica. q. 4. 5. per principem in fin.* Nec in illo potest dispensari: ut dicit archi. *in c. fant quidam. 25. q. 1.* allegat *1. q. 7. c. est illa:* ubi idem archi. & fuit dictum Joannis *in §. nil rigor. ex. ten. C. q.* Et ibi ella ratio quare non potest ipse eligere fuccessorem, quia turbaret bonum universalis ecclesiæ: ut dicit glo. 8. *q. 1. §. sic omnibus.* & idem vult glo. 1. *q. 5. c. ex multis.* Et eadem ratione non dispensat contra quamqu principalia concilia, quia tangunt generalem statum ecclesiæ: *ut in c. sicut 15. di.* Hoc autem contingit ex diffolutione concilii, quia cum omnes Catholici excepta parte fomnionum in ecclesia, si re infecta viderent concilium diffolvi, omnes turbaretur. Inde dicit Inno. *in c. si inquisitione de fin. excom.* quod papa non potest percipere id ex quo videretur præjudicarior turbandus status ecclesiæ. Idem dicit Do *in c. quanto de conclus. fr. & in c. in propriæ de concef. prebin.* Et inde dicitur quod non potest papa tollere clericis privilegium, quod fub judice seculari non possint convenire: ut dicit Flo. *in repe. c. perpetuimus de fin. excom.* & doc. *in c. nulli ex.* quia illud privilegium habent a Deo: ut *in c. si importunitate de di. 8.* turbaretur status universalis ecclesiæ secundum Flo. *in d. c. perpetuimus:* & idem doc. *in d. c. nulli de privilegio conuns.* & *si qui fuerint de ordi. q. 4.* Facit tex. *in c. cum omnes de prebin.* ubi dicit papa fe sustinere quyo animo, si sua mandata non exequantur inferiores quæ scrutatum effent allatura. Facit quod dicitur *in c. si quando de rescript.* Et fic rationes fundati videtur quod ipse papa possit concilium transferre. Si enim alter decretum, habetur papa potestatem exponendi particulo universalem ecclesiam: quia possit fe ad unum locum sua voluntati accommodatum transferre, in quo patres concilii justo metu dictos conciliabulos ad libri placitos quæruit ipsum Rotomdum: quod esse non debet: licet non potest statuere quod ipse de hæresi non possit accusari: quia perniciatiores fatus universalis ecclesiæ, ut dicit glo. *in c. si papa. qu. 4.*

Item in cauſis fidei major est fententia concilii quam papæ: *ut in c. Anastasius dist. 19. dicit in d. c. sicut 15. di.* & dicitur *in d. c. si papa.* & ipsa distinus in propria quæstione, Ergo non debet esse in potestate papæ concilium diffolvere, maxime quia et plurimum concilia debent

A bitrantur ad extirpationem hæresum: ut patet in quatuor principalioribus conciliis: sicut patet *in c. forta 5. c. 1. q. 1. in fequentibus 36. di.*

Item si esset in facultate papæ pro libito voluntatis diffolvere vel transferre concilium, nunquam possit contra eum aliquid fieri nisi pro velle papæ: quia quando videret concilium definire in aliquam sententiam quæ eit non placeret, illico diffolvendo concilium impediret. Et fraftratoria esset tempor concilium congregare, quæ quam maximæ necessaria est, *1. di. c. illa.* & præterea contra papam eum devitat a fide: quia nullum habet superiorem: *ut allegatu. in 8 papa qu. di.*

Item facit quod si ipse potest diffolvere concilium pro libito voluntatis, tunc respectu personæ papæ non effet verum, quod judicium redditur in universo, quia non esset, & ibi dicta, *1. c. in fin. pertinent. ff. de verb. obli.* facit bene tex. *in l. si plegatorius. ff. de judi.* ubi licet alias legatus durante legatione non possit convenari, tamen si fervous vel rem aliam exiperit, vel ex aliqua cauſa possidere coeperit, potest etiam durante legatione convenari. Et ofingnat tex. rationem, quia aliter contingeret potestas legatis sub hac specie res alienas domuum auferendi. Sic in proposito, licet alias papa non possit ab aliquo certo loco convenari, propter dictum, tamen ex quo scandalizaretur ecclesia, videtur dicendum quod possit certo loco convenari, & quod non sic in potestate ejus locum judicii mutare, fed quod debeat invitus cogi fabire judicium.

Item facit illud quod facit papa in illo anti. ad quem spectat congregatio concilii: ubi dici quod non valetur convenari quod judicatumes & judicans concurrant, & quod actio & passio sint incompossibiles. Ubi etiam dicu, quod possiquam concilium est congregum, & papa authoritas interventi, authoritas papæ possita confunditur cum concilio & remanet forma concilii: & authoritas papæ congregantis fentiat fatis congregationi, latem ut non possit illud diffolvere: & cordione conclusio de facto ipsius papæ: sicut in simili dicitur de judice recusato, quod non potest suffe cognoscere: & tamen si delegatus alteri ante recusationem, ille potest cognoscere, & quicquid facit fobdelegatus facit authoritate delegati: *ut in cap. judex de di. delegat. in 6.* Facit quod dicitur *in c. suffragium. ff. cap. super qualitatem in prin. de offi. delegat. & in fimili* quod dicitur *in cap. si a fubdelegato ex. in 6.* Et fic bonedi, quod non necessaria quod papa possiquam concilium est congregatum, non potest alterius illud transferre fine voluntate concilii. Et fic fuit Ferrariæ in Concilio Constantiensi, ubi cum concilium fuiset semel congregatum, Martinus pontifex XXIII. quantumcumque postea Ingam attipuerit, omnino omnis potestas remansit in concilio & pravit eum jurisdict. Et in dicto concilio fuit edita constitutio, *frequens*, quæ aperte disponit, quod postquam deputatus est locus pro futuro concilio, papa non possit illum mutare nisi forte ex urgentia & de conciliio fratrum: quod si est antecessum concilium est congregatum, quanto magis postquam est congregatum, confendum est quod non possit diffolvere? Unde abb. Sicu. in allegationibus, Quoniam veritas, objectio Eugenio quod coagitatur concilium Basiliense diffolvere & transferre Ferrariam, addecit dictum fidum vi. fefione Basilicæ, quod, ut dicit, ipsemet Eugenius in fua adhæsione approbavit, fellicet in quo caverat, quod si papa in futurum prælumeret concilium quomodo modo de facto mutare, impedire, prorogare vel diffolvere, & infra quatuor menses cum ex-

B A Ili satisfactione non respiceret, ex tunc a papali administratione foret suspensus: & si papam prædictam per duos menses post dictos quatuor annos fustineret inactosa, usque ad privationem inclusive contra contenta per lacrum concilium procederetur. Ita dicit abb. Sicu. in dictis allegationibus, Quoniam veritas, circa fi. in verb. Reflat postremo Deum ad ipsum. & disputat in 9. & 10. *cc. 2. 5. rationes*, & latius postea per alias decem rationes a verb. Nunc decem rationes subjiciam, usque ad verb. Sed ne adversariorum. Et Rofellus in *q. principali quæstione concilii in 10. cit. circa fi.* & latius in 16. *qu.* Quanto tempore debeat durare concilium: ubi videtur quod quod congregato concilio non possit per papam diffolvi: hæc concilii voluntas.

Item facit quod a concilia fant inventa ad infrendos Christianos & ad decernendo possidiciplinas & mores, ne Christianos in hæresim dilabantur: ut 15. *di. c.* 2. Sed si quando expedit habere concilium propter pollutionem hæresum vel scandala in ecclesiam Dei infurgentia, papa poffet concilium diffolvere ex imperfecta existente, tunc remanente res in ambiguo: & concilio jube contradicente, remanetes confusio in non bonum, & scandalizatur universalis ecclesia.

Et ideo ut ifta cessent, videtur dicendum quod C ut *c. cum ad monasterium de Ba. mona. & incep. fuit quidam 23. qu. 2.*

Accedit quod postquam concilium est congregatum, eft etiam necessarium cum papa, & ideo licet quæ pectant ad universam corpus non possunt per pastiquam membrum omnipotent alia membra redundantur *1. ut ab eo. C. de filii qui pro patre quod non possit* foliis papa (qui est caput) sine prælatis qui sunt membra.

Item facit, quod quando judicium deberet fieri per concilium de papatu papa poffet diffolvere concilium vel illud transferre, effet in potestate ejus poffitum in quo loco debeat convenari, quod est absurdum: ut dicit tex. *in l. non aliquæ ff. de ord certo loco.*

Item quando in concilio est tractandum de papa, non convenit quod congrediat fat in loco quem papa voluerit, fed potius e contra: cum naturali quoque juri convenias, quos rex exegerit judicialibus ad judicium vocari fententis, non *plus* judices (quod dici etiam injustum est) ad subjectos deducti: *ut in cap. injustum in 5. synod. cap. epis. C. dist. cr. in leg. 2. §. fi. pracis. ff. quod quisque iuris possit. servetur.*

Item facit quod ubi tractatur causa fidei, vel schismatis extirpandi, vel reformationis in capite, synodus est judex: *ut in cap. Anastasius de dist. 19. & in cap. fuit in 15. & di. in d. cap. fi papa qu. di. cum dicit finit.* Unde in ipsa potestate est locum judicii eligere, ubi ea debeat agitari, sicut ejusdem E locum ejusdem locum judicii in ista diœcesi: *ut in cap. cum ecclesiæ de off. ordi. in 6.* Igitur & loci mutatio in synodi potestate esse debet, *c. Bartolomæus de offi. delegat. in 6.*

Nec obstat si dicatur, quod si papa poteft concilium convocare (ut *17. di. per tres.*) ergo & diffolvere, sicut qui potest instituere, potest & destruere: *ut in cap. cum ex injuncto de haere.* Quia respondetur quod ubi inter convocationem & diffolutionem est ratio diversa; non est ratio diversa: quod si potest convocare, potest & diffolvere: non

nam & episcopus sacerdotibus atque ministris soles honorem dare potest, sed solus auferre non potest 25. qu. 7. episcopus, optime text. in cap. Iuxta alios. ne. c. 7. quæst. Pro hoc etiam facit quod si papa posset sua authoritate dissolvere concilium, similiter posset prohibere de unquam celebratenter concilia universalia: imo hoc per indirectum fieretur: quia per dissolutiones non tenerentur. Sed non potest facere quod concilia non teneantur in casibus necessariis: puta fidei & similibus, 19. distinct. cap. Anacletus, quia ipse potestas est ad edificationem non ad destructionem: ut inquit apostolus ad Ephes. 4. c. ad Corinth. 10. destructio autem ipsorum est prohibitione celebrationis conciliorum: quia efset in eversionem fidei, ruinam ecclesiæ & perturbationem populi Christiani. Nam ut patet dissolutiones fierent quod nunquam concilia tenerentur: maxime quando esset congregandum concilium contra eum, quia forte esset hæreticus. Idem non est dicendum quod possit illud prohibere dissolvere: de maxime quia ipsorum conciliorum causa in quibus ea dissolutione concilii dissolveretur fiatus ecclesiæ: ut si per dissolutionem fiequeretur ruina universalis ecclesiæ, cum concilium esset congregatum pro bono ecclesiæ universalis, puta si hæretici nollent convertri nisi per concilium, si papa dissolveret tale concilium, remanere hæretici quæ alias nolleretur per conversionem. Hoc autem non potest facere: licet non possit facere statutum: quod ipse non acculetur de hæresi, & quod illud quod est pectatum non sit peccatum: ut dicitur, C 40. dist. cap. papæ.

Et quod papa non possit concilium congregandum dissolvere vel transferre, tenuit Ludo. Pontanus in quodam sermone Coloniæ per eum habito qui incipit, Illustrissime & gloriosissime princeps, & abb. Siculus in allegationibus, quoniam vertitur in 8. c. 10. rationes, & alii. locis supra allegatis, & Rofellus in diff. 4. c. 15. quæst. Et idem etiam tenuit Pe. de Anchu. in consil. 65. incipit, pro declaratione, ubi dicit quod Gregorius tenebatur ire ad locum Sacum populum temel Romæ pro quibusdam elegeras pro concilio: & maxime dicit abbas, post inchoatum procelium contra papam. Hoc idem videtur tenere Cardinalis de Borcomparguis in tract. edito contra Basilienses concilium ad impugnandum monitorium per concilium decretum contra Eugenium: inquantum dicit quod Eugenius ratione agritudinis potuisset transfere in Ferrariam, ex quo videbatur necessaria præsentia papæ in concilio ad fandum errores Graecorum in fide. Videtur ergo quod nil fuisset urgentissima causa agritudinis, non potuisset transferre concilium.

Item facit quod postquam eli facta semel electio loci concilii, & in concilio decretatus locus, licet sine contradictione non possit seipsum Synodus transfere, ita nec a solo papa fuse patrum concilio.

Primum probatur per text. singularem in ecclesia de defensa. clerici. ad fi. ubi fi universitas ad reliquem magistratum civitatis, cujus officium expiraverat procedere velit, uno solo contradicente non potest. Et ita limitatur, 1. quod major. ff. ad municipia. & cap. 1. de iis quæ fi. a ma. par. ca. De quo per abb. & Lanfrancum in cap. conflitutus de appel. & Jasonem in 1. juris gentium in §. fi. de pac. Felix. in cap. cum omnes de conflitut. in 16. colum.

Item facit quod major pars universitatis minore contradicente non potest aliquid facere et in propriedicium minoris, cui quæritum est jus ex aliquo contradiuatione procedente conflitutionem ipsam: ut est text. in cap. cum omnes de conflit. notat Bal. in eq. verum. C. de usuris. prædon. ubi dicit, quod major pars universitatis non potest flatuere contra id quod prius ordinatum fuit ab omnibus. Unde ex quo semel electio loci fuit decretata, rescindi non potest sine omnium consensu nisi ex causa publicæ utilitatis. Pro hoc est text. notabilis in 1. quod semel ordo. ff. de decre. ab ordi. fact. canonica text. 15. quæst. 3. cap. infinitiquinti. & ca. cum pia. 6. quæst. 4. cap. quod bene.

Secundum probatur quia decretatum per papam cum concilio, non videtur fine concilio posse revocari: ut dicit glos. in c. nihi periculum de elect. in 6. in ver. concilio.

Et hic & pluribus aliis rationibus consuluit Ludo. in consil. 35. incipit, quæritur,) quod synodus Basiliensis non poterat fe transferre Avinionem. Sed contra Ludo. tenuit abbas in sermone qui incipit, maximum & insopportabile onus, de quo dicit ut dicit Panormitanus in Rubrica, Quando differenta inter patres concilii, quorum sententia debeat prevalere.

Nontrarium (quod imo papa possit dissolvere & transfere concilium) facit primo regula generalis, quod ejus est tollere cujus est condere, ut in c. fi. C. de emi. ff. & ejus est abrogare, quod utilitatem: ut in cap. cum ex injuriis de hære. in 6. & ejus est abolere, cujus est ligare, cap. cum inferior, ibi glos. de majo. & obe. cap. inferior. 21. distinct. & omnis res per quæcunque causas nascitur, per eadem dissolvitur, 1. de regu. ju. C. quando licet ab episcopo diffe. lib. 1. & nihil tam naturale est, quam eodem genere unumquodque dissolvere, quo colligatum est, 1. nihil tam naturale. ff. de regu. ju. C. de eff. & obli. 1. fiscus, & ff. de hærif. cap. majores. Sed licet quod ad papam spectet concilii congregatio: ergo ad eundem spectat illius dissolutio vel translatio.

Item facit quod ad papam spectat nova edito synbodi, & ipse congregare generalem synodum, & omnia alia facere quæ ad universalem ecclesiam pertinent: ut dicit S. Thom. in secunda secundæ, quæstione 1. articulo 10. & Iure per Alexand. in cap. canones 15. distinct. non late quomodo illud intelligatur: & diximus supra in quæstione propria. Ergo multo magis & ejusdem concilii dissolutio ad eum spectat.

Item papa est super omnia concilia generalia, & concilia ab ipso sumunt authoritatem & ab eo confirmantur, 35. quæstione 1. cap. 1. 15. distinctione capit. 1. 17. capit. regula & capit. concilia c. 21. distinctione capit. in novo, c. 96. distinctione capit. hoc nunum quidem, & capit. significasti, de electi. Ergo in ejus potestate limitare esse debet: ut inferior concilio potestatem de illud dissolvere & transferre: ad hoc bene facit text. in capit. in familia 2. quæstione 7. Item pro hoc facit illud Matth. 16. C. quæcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcunque solveris super terram erit solutum & in cœlis. Ergo concilium solvere vel transferre eli in potestate papæ, cujus est solvere & ligare.

Item facit quod quotiens aliqua de universali synodo aliquibus dubitatio nascitur, ad recipiendam de eo quod non intelligunt rationem, ad apostolicam fedem pro recipienda ratione conventatur: ut dicit text. in cap. nec licuit 17. dist. Sed hujusmodi est papa quo representant fedes apostolica, & ante omnia congregat concilio: et dicit cardinal. in eis. quia continuit, de relig. Domi. in quinto quæstio. & Joan. An. ine. ff. habetur de elect. in 6. Ergo.

Ad idem facit text. 17. dist. cap. regula. ubi dicit, Nec ullum tatum est, aut erit concilium, quod non fuerit authoritate papæ fulciatum: quod verbum, erit, fit loquamur de eodem concilio, referri debet ad faciendum in concilio: quali dedicitur in eo papæ authoritate non fit concilium.

Item papa (utpote totius ecclesiæ judex) potest concilia non rite celebrata authoritate sua fine alia cujus alterius consensu cassare: ut in cap. cuncta per mandum 61. 2. q. quæst. 3. ibi inquit text. Quorumlibet synodorum in quibus fedes Petri Petri jus habet dissolvendi, utpote que de omni ecclesia jus habet judicandi: & in cap. præcedens (incipit, cum concilia) inquit. Sed nec illa pretgenius, quod apostolica fedes fine ulla synodo precedente, & solvendi quos synodus jungo damnaverat, & damnandi nulla existente synodo quos aportuit, habet facultatem. Sic etiam quod papa restituit quos concilium damnaverat: ut in cap. conventiabus 3. qu. 7. & 9. di. cap. Joannes. 3. & Sacrilegus 5. & 6.

Ad idem facit text. in c. concilia 17. di. ubi dicit, quod concilia valinidunem perdideruit, quia prædentiam papæ non habent. Unde videtur dicere de concilio quod fuit in elle, & potilem deficit in eo potestas papæ, quod definit elle concilium. Et licet ibi glos. dicat, quod potitur etiam illud quod nunquam eli habitum, quia ipso concilio deficiente perdidisse valitudinem, quia prædentiam papæ non habent: tamen congrentius videtur intelligi text. de concilio in quibus papa præfuit, sed quia in progressu concilii defisit papæ prædentia, concilium perdidit valitudinem: verbum enim, perdiderunt, præteriorum habitum c. non est fub conditione. Sed rumpendo ff. de iusiub. cap. 37. iri. testa. c. ad diffolvendum de desponsa. impu.

Quod probatur: quia papa eli caput universalis ecclesiæ: ut in c. fuccafatis 22. di. & 1. in c. regimen 24. qu. 1. & 1. inquirere ca. cum. 37. q. Remoto autem capite a membris, necesse eli corpus & fic concilium diffolvi: quia fundatur papa fic fuperior a concilio, concilium & patres in eo remanentes diuentur acephali, & fic monstrum c. per omnendum qui filii ad leg. eli enim acephalum concilium fine prædentia papæ: ut in cap. fubmittitur 21. di. Ergo peli quandocunque vult, illud diffolvere, præfertim fuam a concilio fepatando & contradicendo ipsi concilio. Et hoc videtur verum, etiam si totum concilium contradiceret: quia fentiria papæ prefertur fentiriæ concilii: in ifti ibi glos. 4. di. C. 1. nemo 9. qu. 3. & dictum eli fupra in quæstione propria: confetur enim in omnibus ftatutis concilii excepta authoritas papæ: ut in c. fignificasti, de electi. & glos. in c. nihi periculum de elect. in 6. & 3. bis ca. 15. qu. 1. Ergo folus tanquam caput poteli concilium diffolvere & transferre.

Et quod hoc poffit, ponit Alexand. in re. de appel. allegat. glo. hoc dicentem in cap. nihi periculum in verbo, concilio, de electi. in 6. C. in cap. litez, in fi. de electi. C. in cap. hoc quidem 96. de Et idem Alexand. in summa 15. di. in ultima chorta: ubi vult fubfiftente cauta (& modo non turbetur ftatus ecclesiæ) polse concilium per papam transferri & diffolvi. Et idem tenit de Turrecre. li. 3. c. 63. Idem etiam tenet archiepisc. Flo. in secunda parte sum. cli. 3. §. 11. versi. fchisma autem. Idem quoque dicit fuisse tenuum tempore Eugenii IV. Andreas Siculus in tract. contra Basilienses. & Jo. de Anchu. qui dicit, quod licet Eugenius fe obtulisset non annihilare concilium Basiliense, nihilominus fuit per eum tractatum: quod dicit potuisse fieri per dicta per eum in dicta c. tractatu. ubi dicitur quod potestas condendi legem fuit in Christo, & a Christo translata eli in Petrum & confequenter in ecclesiam.

Qui dicendum? Mihi videtur quod non reprehendunt doctr. qui bene dilucident quoddicunt: propterea arbitror distinguendum, quod aut papa procedit ex propriogando, vel mutando locum per modum translationis concilii jun congregati, aut prorogando tempus concilii tenendi non congregati, fed intimati, vel mutando locum, aut diffolvendo concilium jam congregatum.

Primo cafu (quo loquimur de congregato) aut concilium eli congregatum ex cauta quam folus papa poli cognoscere & concludere. Et tunc fi papa moveatur bona ratione, & cefiat omnis dolus, & prorogatio feu translatio non eli aliatura periculum circa ftatum ecclesiæ & circa fidem, dico quod fine dubio papa folus poterit etiam mutatione patribus concilium prorogare: quia propter illum nihil dicitur immutare. Sed & si in omnes ff. de precario. Bar. in l. 1. ff. de dam. infect. Bal. in l. 1. confiantes C. de dana. ante nup. glo. in ver. papæ, in cle. ne Romani (ibi Pete. de Anchu.) de electi. Innoc. in cap. 1. de ppt. reprobiff. de appel. Inde dicit Jurceconfulus. Non omne quod differendi cauta ostinatione fit, morte eli annoremadum & filiendum ff. de usuris. Si etiam concilium cesset in quo difficile eliet papæ interesse concilio, & non confiderez quod res in ista abfentia eliet bonum extinctum habitura (utpota fi et fuperveniret infirmitas, ficut allegabatur in Bagensio contra Basilien. conquerentes quod conaretur concilium transferre) tunc certe non esset quod poffet papa imputari fi concilium prorogaret: non enim dicitur fecisse morum qui justa causa impeditus non faluit 1. rem quidem. §. fi papilla ff. de usuris, Pro hoc eli capit. 1. non eli mora, de regu. ju. in 6. C. 1. nihil interefi C. 1. nulla ff. eo. tit. Facit text. in l. 1. & quod ibi dicitur ff. fi quis ex C. in l. cuiadmodum. & ff. fi quis C. ex ratione cum materia de appel. C. cap. ex transfiptio de prescrip. cum fimil. Quinimo hoc calu quo cifet legit. mum impedimentum, vel fobelset rationabili causa, non folum prorogare, fed transferre atque diffolvere poffet concilium etiam contradicentibus partibus. Si enim contingeret quod ad eorum hominum impedimentum ipsorum esset devolutæ, quorum studia privata ad evertionem fidei, pacis & unitatis ecclesiæ tendentes (ut dicit Leo papa de facunda Synodo Ephesina) vel fi papa videret quod multitudo inferiorum machinatione fedituia contempto judicio epiloporum (qui dicuntur patres & columnæ ecclesiæ in eis, multorum de par.) hierarchicum ordinem confundere nitentes, vel fi videret fyndoum in tyrannidem conversam, vel quod aliqui in concilio novis authoribus pertinaci animositate contendunt ipsi pro apostolici principatus, vel fyndoum favorabilem ecclesiæ hostibus, vel fi fyndoum gloriæ fuæ augendæ causa affectaret perpetuitatem, vel fi locum concilii defineret esse tutus propter potentiam principis ipsius loci, vel fi aliqui concilianes multitudo id agerent, ut adversiare Romani pontificis decessu ad eos futuri pont. electis deroberverturetur hic & illi multiplex cafibus temper papa poterit etiam patribus juvitis non folum concilium prorogare vel transferre,

ferre, sed ipsum diffabere. Et hoc probat illa ver. quia in contrarium est addictus *in l. quod semel ubi ff. de serv. ab urb. faci.* ubi subsistente causa publice utilitatis, permittitur sine omnium consensu reiendi illud, quod prius ab omnibus fuerat statutum.

Non obstat confutatio, *frequens*, in concilio Constantiensi edita: quæ vult hoc non posse fieri sine conciliis fratrum. Tum quia illa fuit edita fede apostolica vacante, nec intervenit authoritas papæ, nec reperiuntur approbata per papam, cum tamen omnia illatura conciliorum expectent approbationem papæ: ut *in c. concilia 17. di. & in c. canta per mandatum q. 4. 5. & c. significasti de electis. 3. q. 6. dudum. 27. q. 6. dec 25. q. 1. c. 1.*

Licet enim Martinus approbaverit gesta concilii B Constantiensis, hoc fuit in ista quæ fidem concernebant (ut patet in *eis. suffine*) & non aliter, ut ibi patet. Item posito quod specifice approbaret, non valebat in præjudicium facultatum: quia pari in parem non habet imperium: ut *in c. innotuit de elec. & in c. de Romani de elect. i. nam magistratus ff. de arbit.* Quinimo nec libimet pontifex legem imponere, quia non licuisset sibi recedere *l. Si quis in principio ff. de leg. 3.* Nec propria lex principis ligat Iplummet principem: ut dicitur *in Lege non C. de legibus & c. l. nosse, propter legibus ff. de C. & c. unde de fonten. eccles.* Nemo enim potest sibimet imperare *l. quod ff. de arb.* Nec propriæ potestatis ligari lege concilii: cum ipse effet supra concilium *de C. & c. significasti. c. non superior de major. & obed. 2. 1. di. inferior.* Et de hoc est *casus in d. c. innotuit.* ubi papa refert fratum papæ & concilii, & dicit quod non ligat fuscefferum papa. Et ad hoc facit quæstio Joan. An. *in regula mi liter, de reg. ju. in 6. in mercis.* de episcopo, qui dicebat propria lege vel statuto non posset se ligare: *i. ita q. § compositum ff. ad Trebel. text. 1. c. compositum ff. de reg.*

Quinimo etiam si constitutio fuerit edita per bonos universalis ecclesiæ, papa subfistente causa poteat contra illam dispensare: *ut in c. quia quidam 3. q. 1.* Nam de contra statuta concilii papa dispondit: ut *in c. non debet de consan. & affi. & diximus supra* in propria questione. Item quamvis dicta constitutio respiciat fratum universalis ecclesiæ, nihilominus papa contra tales dispensat: *ut in cap. fuit quidam 25. qu. 1.* Et maxime in propositis confutationibus: quia illæ non ex statuentur, concernunt fratum universalis ecclesiæ in his quæ procedunt a jure positivo: in quibus papa potest dispensare, ut *pater 78. de pen. ra.* quia potest dispensare in omnibus quæ non sunt contra fidem: ut notat Joan. An. post Oldan. *in cap. propositi de consef. prebend.* dum tamen non foveat peccatum quod sit contra legem divinam: licet si effet ex contraventione legis canonicæ vel humanæ: ut *in d. cap. propositi & c. in cap. cum ad monasterium de pla. reg.* Et talis est confutatio, *frequens*, quæ est lex positiva: unde merito papa potest contra eam dispensare pro libito voluntatis & fine causæ: quia in his solus motus proprius papæ habetur pro causa: *ut in cap. cum nobis. 5. mi vero de. consef. prebend.* Unde dictum confutationem tollere possunt principal diversi Rotelius) ut infra proxime dicam. Et propterea habuerat Martinus qui interfuit concilio Constantiensi, licentiam (omne quod fuit in eo creatus papa) non contra illa confutatione, *frequens*, dedit pro fide [illegible] in concilio Seneo. potestatem transferendi [illegible], etiam nulla facta mentione de consensu [illegible] Etiamsi etiam de Eugenio ejus successor [illegible] fuerat concilium generalis: de

A facere potuit: quia ut dictum est, non potuit ligari a prædecessore: & quamvis in omnibus ipsis fratum universalis ecclesiæ in iis quæ tunc juris positivi papa potest dispondere: ut patet 78. *di. per tot. cap. fratrum. ut in cap. propositi de consef. prebend.* etiam si concernerent pecuniam quod procederet a lege positiva & humana: quia tales leges tollere possit secundum Joan. An. post Oldan. *in d. cap. propositi & in cap. cum ad monasterium de pla. reg. C. & di. per tot. & Oldan. in c. 1. de tres. & pa.*

Et ex hoc patet quantum errant illi qui ita illam confutationem, *frequens*, extollunt & allegant contra papam ac ei effet evangelium: cum tamen papa quotidie dispenset contra concilia: confutationes ut *in cap. nos proximam veritas. 1. novi concilio, de electi. in 6. & in cap. ad apostolice de re judi. ex. li. iii.* Joan. An. *in cap. fi. de confuet. in. 6.*

Si vero papa sine aliqua rationabili causa concilium jam congregatum transferre vel mutare vellet, tunc ipse vellet providere, & ante mutationem providere: ita propter quæ mutatio effet congregatum, crederem similiter quod poset illud transferre & diffolvere: quia papa potest motu vere ex aliqua causa alibi incognita: & ideo dicitur quod in emergentibus quando aliquid facit, etiam quod in præjudicium tertii, semper in dubio præsumitur causa: *ut in i. item § verberatum ff. de vel. ad. Sacra. C. de. Sacra. ff. de exte. C. cap. quæ in ecclesiarum de const.* Et hoc quando poset providere causæ congregationis concilii, & providisset ante mutationem, & mutatio fuerat sine fraudali universalis ecclesiæ: tunc enim ex quo satisfactum effet causæ propter quam concilium effet congregatum, & cessaret tatio tenendi concilii, merito poset diffolvi: *cap. cum essent. cum rescriptis de appel.* Hoc enim fieri poset videmus exemplo Petri: qui apostolicatum fedem olim penes Antiochiam exiliantem jubente Dominio Romam transluliit 14. *qu. 1. cap. regnum 7. qu. 1. cap. maximus.* Et cum ipsius translationis allignatur in *c. beati 3. qu. 7. & in cap. quamvis 21. di. & in c. sacrosanctæ 22. di. & in cap. fundamenta de electi. in 6.*

Ad quem finem quem ipse ad congregatum concilium non dependet solum a papa: nec ab ipso solo poteat expediri: puta si fit concilium congregatum in causa fidei, & ad difficultatem aliquat magnam causæ & difficultates in fide, in quibus necessaria est concilii congregatio, juxta *c. majores de bap. ut* puta pro extirpanda hæresi que fraudaliter universali ecclesiam, & de qua dubium etiam fit vere hæresis: vel si fit congregatum contra papam qui dicitur hæreticus vel schismaticus *juxta cap. 8 papa 40. di.* vel si fit congregatum pro causa papæ cum, eo quod duo contendant de papatu, & controversia est exorta in ipsa electione: licet fuit tempore Urbani: in quibus casibus est necessaria definitio concilii: *ut in c. si duo 79. di. & c. Mosaïsius 19. di. & c. si papa.*

Et illa casibus dicerem, quod papa non poset in illo proto voluntatis fine concilia convocare, vel transferre nec diffolvere ante expeditam causam: quia cum hæc determinatio principalis dubii spectet ad concilium, similiter ad concilium spectat determinare locum: *d. edicto 12. 1. §. fin. dum ff. de edilitio edict. 1. ff. qui ex aliena ff. de judi. C. 1. terminato C. de fine. C. litium expen. cap. pratetea de off. delega.* Facit quod dicitur *in cap. super litteris de referip.* Idem est quod dicitur *in 1. ipsi fine ff. de edilitio edic. C. 1. ad rem mobilem C. 1. ad ff. de procu.*

Aliquin

B Aliquin si esset papæ facultas ipsum transferendi A de diffolvendi, posset per indirectum contra *l. hoc modo ff. de condi. & demonstra. C. quando de prima. cap. quidam cum quid de regu. in. 6.* Item quia illa diffolutio effet contra bonum universalis ecclesiæ. ad hoc glo. 8. *qu. 1. §. fin. 1. qu. 3. cap. ex multis.* Unde ante finitam disputationem de fide & hæresi papæ, non poterat papa illud diffolvere nec transferre, maxime inchoato processu: quia tunc agitur de bono universalis ecclesiæ. Ideo Joan. papa non potest diffoneere fine concilio: ut dicit Innoc. *de E. Anto. in i. quanto de confuet.* & idem Innoc. *in e. inquisitionis de fent. excomm.*

Et illo modo procedit quod dicit abbas Siculus *in diffin. 40. quæstio* ubi ponitur veritas: & quod dicit Rotelius *in diffin. 4. C. 15. q. fupra allegatis.* Et hoc nisi superveniret aliqua nova causa notoria & flagitiosa: *argum. cap. cum effsnet* cum similibus de appel.

Si autem in concilio non tractatur causa papatus nec de hæresi contra papam, sed ult congregatum concilium ad extirpandam hæresim jam per quosdam damnatam, tunc non est necessaria authoritas concilii ad finem, ut ipsum damnetur talis hæresis: quia fallitur antiqua damnatio etiam quo ad eos qui noviter in illam laberentur *3. q. 1. c. 1. 2. 3.* ubi dicit Gelasius. Achatius non eft factus invenio non errorem, sed veteris imitator: atque ideo non erat necessarium ut adversus eum nova sententia prodiret, sed antiqua tantummodo renovaretur: factus tamen tunc quæ exterior veteris conditio non prælumpserat novis, & ne majores nostri proceraverunt ut quod semel synodus pro fidei communione & veritate catholica promulgatum, non existimarent posse repudiationem mutari, ne pravis occasio præberetur, quæ medicinaliter fuerant constituta pullandi. Quinimo *15. q. 1. c. nulla,* dicitur quod nullus fas est de fine facta sui pericula divinas constitutiones vel apostolica fedis decreta temerare. Et ex hoc text. *in c. 1. ra. an C. q.* quod unusquisque synodi synodi constitutum, quod universalis ecclesiæ probavit affensus, nulla edes magis existi debet quam prima. Et ideo si papa hoc cafu vellet, ne deficeret fiere nova diffolutio concilium diffolvere, poset etiam invitis patribus: qui ex quo sententia papæ concuyeret cum decisione concilii aliis facta, prævalerent sententia papæ ipsi concilio: ut dicimus supra in qualibetque propria: *de dictis in cap. in ifis q. di.* Unde dicit text. *in l. nemo C. de fun. Tri.* quod injuriam facit synodo fiquis semel facta & recte diffolutia revolvere, & public disputare controversiam.

Dicit tamen Rofel. *in fine minor. in 6. cha. in fin.* Quanto tempore durat concilium, & quis illud diffolvat? quod hæretici tenere vellent (et fuisse concilio & reverti, alter non reverfari nisi per manus concilii, papa invitis patribus de concilio non poset tunc hæresiorum correctionem diffolvere concilium: quia si correcti volunt redire fum admittendi 33. q. 1. *cap.* glo. 1. *cap. majores 24. q. 1. & 2.* Sed S. Thom. *in secunda secunda q. 11. ar. 4.* tuo fi correcti & emendati venire volunt, admittendi funt in concilio generali; *in cap. convertimini 33. q. 7.*

Idem etiam dicit, quod si hæretici vellent fe fubjicere diputationi & determinationi concilii (non tamen tenere de fide diputantes, fed ut dicentur, vel ut ipsis ostenderentur eorum errores, vel ad reprobandum pravam hæreticorum opinionem) poset tunc concilium cum ipsis fubire certamen & iterum atque iterum cum ipsis diputare. Nam illis de concilio licet ad confusionem hæreticorum de fide publice diputare *i. quicumque C. de epsc' cle. d. l. nemo C. de fum. Trin. & glo. in cap. nos ad fidem 96. di. & in cap. qui nefiat de fumm. Tri. &* idem tenet S. Thom. *in secunda secunda q. 10. ar.* 7. Nec hoc cafu licetet papæ diffolvere concilium: B hoc exemplo Sylvestri, qui cum 12. fcribis Ariorum publice de fide diputavit: ut refert Vincent. histor. *li. 1. c. 14. cap. 1. & li. 16. cap. 1.* Item refert idem Vincentius, quod 16. annis post damnatam hæresim Arii in concilio Nicæno Athanasius item cum Ario diputavit & eum convicit. Et idem *lib. 21. cap. 25.* refert quod fynodus Chalcedonensis iterum Nestorium anathematizavit, quem antea damnaverat. Et idem de Eutiche dimnato & convicto in fynodo Constantinopolitana, qui antea damnatus fuerit in Nicæna.

Sed hoc quod dicit Rofellus non admittere ita simpliciter: quia fi papa videret, quod in concilio confundere fuerit hæreticos, & quod ex diputatione poset potius augere hæresii quam extinguia, crederem quod papa etiam verifiatibus patribus poset concilium differre in aliud tempus, dum congregatur petitus & idoneus qui effent sufficientes ad convincendum hæreticis *argum. 1. ff. de compensa. & l. 3. §. idem ff. ad edictum bendum.*

Quinimo dicerem de translatione: quia fi papa vellet concilium non ufquequaque liberum ad voluntatem pro patribus concilii, propter potentiam domini loci ejus quo fuerat hæreticis, tunc poset concilium transferre in alium locum.

Non obstat quod voluit Pretus de Ancha *in cons. 35. incipit*, quod declaratione in ipso voluit quod poftquam Gregorius papa-elegerat Jacum Saxonem pro concilio ad fedandum fchisma, licet allegarent locum non ufquequaque tutum papæ, nihilominus tamen ipse ad id locum illum proprium non quod expectabatur ex illo concilio: ut debebant omnes cedere & unus papa eligi: & fic probabebant transitum quin in cafu illo concilium tendebat ad fedandum fchisma contra illos qui gerebant fe pro pontificibus, & longo tempore fovebant fchisma: & concilium non timebat aliquam imperfectionem: Ed Gregorius detrebabat de allegabat multas excusationes, ut non inducerent ad cedendum fiem juraverat. Quod apparuit in concilio Constantiensi, in quo omnes fuerunt depositi & creatus Martinus. Sed in cafu nostro ed totum contrarium: quia loquimur, quando locus non eft tutus concilio limul cum eyus pontifice unito ad fedandum hæresim, & illum eft favorabilis hæreticis & proprieus non oblitat.

Si autem vellet diffolvere in totum nulla fabfistente causa, non poset: patribus contradicentibus. Unde licet poset concedi quod poset aliquo modo illud differre, non tamen quod poset in totum tollere. Faciunt in argumentum ea quæ nonnutur *in i. quatenus C. de precibus imper. offer. C. cap. ex parte ch. 3. de offi. delega & cap. pastoralis de appella.* ubi licet princeps nunquam concitatur tollere jus alterius (*ut in cap. ex multiplici de decis. l. 1. §. fi quis a principe & C. merito ff. ne quid in loco public.*, cum *fimil.*) tamen bene concedit dilationem & tollit frivolas exceptiones: *ut in cap. ex parte vi. 3. de offi. delega.* & appellationes: *ut in cap. pastoralis de appel.* nec per hoc dicitur tollere jus alterius. Ad idem eft quod dicitur quando fit mentio per papam de jure quæsito contendendo, quod intelligitur de perpetuo manebo & puro, & non de temporali & con-

& conditionatus: ut voluit Ludo. *conf. 3.15. incipit*, approbo. & Calde. *consil.* B. *de fensip.* Sicut etiam dicitur de clausula, dummodo non fit alteri jus quæsitum, quod intelligitur de jore in re vel cum considerabili, & non de quæstio ex sola necessitatione: de quo per Felci. *in cap. consilium que de rescrip. & in super literis 12. col. 10. &. in cap. cum Bertoldus, de rescripti. & Egid. Abeti. 1.17.*

Introducam tamen tertiam intimatam contrium pro bono universali ecclesiæ, non tamen per causa fidei, sed forte pro reformatione ecclesiæ in capite & in membris, vel pro pace componenda inter principes Christianos, vel pro pace ecclesiæ: ut *in cap. ad apostolicæ de rejudi. in 6.* Et tunc si loquitur ante congregationem, papa poterit ex modo voluntate sua differre in aliud tempus concilium, si talis dilatio non est allatura scandalum in universali ecclesia cita fidem. Ra tio est quia in his quæ sunt juris positivi circa correctio nem morum, in papa est pro ratione voluntas: ut *in 1. digna xxx C. de lit. & ibi principes legibus ff. de lit. & cap. propositi de cancif. prabon.* Et in his quæ concernunt morales philosophiam papa potest dicere, fu volo & fic jubeo, dummodo non præcipiat aliquid quod fit peccatum: ut dicitur *in cap. ad aures de tempo ordi. & in cap. qui officio de in cap. Italiam 11. q. 1. q. 1.* quia est fupra jus: ut *d. cap. propositi*. Et ideo dicitur, quod morus proprius ipsius est omnium optimus strifex, omnem habens virtutem & omnis sapiens. Ita ut aliquando ea quæ sunt juris naturalis & divini volvat & revolvat: fiet pater in matrimonio, quod est de jure naturali & divino: ut *in 1. de ver. 10. 6.* in quo etiam personas inhabiles habilitat: ut *in c. si per fpiritum. 1. 1. q. 1. q. 1. de conf. C. affi.* & dicitur *in c. cum ad monasterium de ba. regu. & in c. 2. & in c. ex publico de restitu. spoliat.* Ita hoc per Gulielm. de Monte Lau. & doct. *in cic. ff. Romanus de fen. excomm.* & dictur *in d. cap. propositi*.

Et hoc intelligo verum dummodo non dolore differat ut impediat reformationem: ut si forte plures prorogaret, & procrastinando continue differret malitiosè, ut nunquam concilium tenetur, & longior dilatio esset allatura scandalum in ecclesia: quia tunc ex quo tendit ad nocendum, non esset audiendus *l. in fundo ff. de rei vindi.* Et tunc forte ex quo concilium esset indictum, possit per fcriptum congregari & congregatum per fcipsum teneri, vel per cos ad quos devolvitur procuratio congregationis, requisito papa ut authoritatem interponat. Aliuquin ut fit contra incorrigibilem & turbantem bonum universalis ecclesiæ, poleet et resisti per modos traditos papæ quando fit incorrigibilis, per ea quæ ponuntur in vulgari *c. si papa.*

Quinimo plus valuit Rofellus in prædilegata quæstione: volvit enim ex quo in concilio Constantiensi decretum est, ut tenendum esset de decretio in decennium pro reformatione ecclesiæ universalis (quæ in schisma & hæresis probabitur fieri reformatur) & ex quo hæc fuitum concretum per totum universalis ecclesiæ, & eo non servato statut ecclesiæ dicebatur (quia notorium est quod in aliquibus partibus clerici incedunt in habitu secular, magis convenienti laïcorum & militibus quam clericalibus personis, & intendunt venationibus & aliis operationibus magis quam divinis officiis: ut ibidem reformatur, dicebatur status universalis ecclesiæ (quod papa solus illud statutum Constantiense non possit tollere. Et allegat magistrum Fenten. *in 4. dist. 40. dicentem quod illud quod dictum Deum, non potest ab eo tollere*.

A sola quibus Dei dignitas læderetur, & ejus excellentiæ derogaretur: quia illud non eliset posse, sed non posse. Et idem videtur dicendum in papa qui tenet vicem Dei in terris: ut *in cap. 1. de ordinat. prælat. cum simili.*

Dicit tamen quod super loco & abbreviatione vel prolongatione temporis forte videret dispensare non obstante dicta constitutione, *Frequens*: quia in uno vel duobus casibus concernentibus statum universalis ecclesiæ (& dummodo in non delioloerat) papa potest dispensare: ut notat archi. *in d. cap. fuit quidam 15. qu. 1.* Facit quod dicit glo. *in cap. cunctis per mundum 9. qu. 3.* quod loci posit deponere unum vel duos episcopos, non tamen omnes ut dicitur.

B Ex quibus videtur innuere quod non poleet in totum dictam constitutionem tollere. Sed in propotito videtur fimiliter dicendum: quod non poflit in totum concilium dissolvere, licet poflit differre & transferre. Ergo multo magis quando concilium nondum est congregatum: eo quod omnis lædimus fere dilcoloratur bonum universalis ecclesiæ, dummodo non fieret in fraudem ut dictum est.

Quod autem dicit Rofellus (quod papa non poleet in totum tollere constitutionem, *Frequens*, pro nunc non admitto: imo credo contrarium ejus verum, per dicta in illo arti. Ortum papa poflit tollere constitutiones conciliares (ubi late examino) & per dicta papa proxime in ilta quæstione. Quod & tenet cardi. de Turrecre. *in tract. de pa. pa. 3. c. 6.* ubi refpondet ad id quod objicitur *de cfient 15. di.* quod loquitur in ita quæ de fide (puta circa artículos fidei & facramenta) per dicta quamor concilia diffinita, fant. Et fi Rofellus videtur (et hoc dic fit) prælatos vocare venationibus, & incedere cum vestibus laicalibus & foralurlibus velutatis, forte fabulisset exemplum de clericis.

Si autem papa volt transferre vel differre poft congregatum concilium, & poflquam incepta est reformatio in capite & in membris & contra voluntatem concilij, tunc est fubeli aperissime causa & gravis & legitima, & poteft transferre & prorogare, ut hæpa dictum eft. Nam & ex causa diffentat in grabibus divina lege publicis: ut dicit Joan. An. *in cap. per nonnullos qui filii fint legit.* & refert abb. *in cap. literas de restit. spoliat.* Et in alia quæ funt juris divini: ut *in cap. ex publico de consanguin. in cap. cum ad monasterium de statu mon. cunnigo. in cap. cum ad monasterium de pacis. Et contra dictum apostoli: ut in d. c. propositi de concef. prabon. & in cap. fuit quidam 25. qu. 1.*

Item differt tempus a concilio flatuum ex causa: ut *in cap. licet canon 3 multi cap. cum ex eo de electi. in 6.* Item ex causa facit mutationes fedium: ut *ac. mutationes 7. q. 1. C. 1. ff. non prædem de pena.* Et fanctorum 7. q. 1. C. 1. ff. cum prædem de pena.

concilium est judex, quando duo contra fas reperiuntur deliri. 2. q. 7. *cum ne Imperatores* 5. *item Symmachus, cap* 2. *di. cap. nunc autem* 17. *di. 3. item etiam* 2. q. 4. *cap. audituri* 2. q. 7. *cap. si quis super his cum fimil.* in quibus concilium judicat de papa quod non facetes (non est mirum. *Exa. quæst.* 7. *cap. sicut inquit.* ubi dicit glo. quod concilium judicat de papa, & maxime in causa fidei: ut *in cap. si papa* 40. *di.* Et ollendit text. *ultl.* 15. cum effectu quoque de legitimo obfervatione: in quo omnes apostolici concilium judicarunt & non fuit Petrus.

Non obftat text. 2. q. 4. 1. *c. quorius & de hæp. c. nouit.* quia licet dicit cauſas fidei ad Petrum referendas, non per hoc excludit concilium generale fed inferiores: ut in ſimili facit text. 28. q. 1. c. *nulla.* ubi dicit text. quod ad abſtinentiſ cibos non poteſtas monaſterii: & ramen per hoc non excludittor poteſtas ſuperiorum eſt ſed epiſcopi, ſed inferiorum id eſt monachorum. Ad idem, faciunt illa quæ ponentur infra in 23. contrario.

Tertio facit quod orbis eſt major urbe 9. *di. cap. legimus:* ubi glo. fatuit argumentum quod ſententia concilii prafferenda eſt ſententiæ papæ. Igitur majus eſt concilium (quod repræſentat totum orbem) ipſo papa.

Quarto probat glo. *in cap. fient* 15. *di.* & glo. *in cap. propiſcite de conſtit. pleniſ.* & glo. *in cap. quæ dam* 25. q. 1. ubi glo. videntur velle quod papa in lis quæ concernunt univerſalem eccleſiam non diſpenſat, nec ea tollit. Ergo majus eſt univerſalis eccleſia, & conſequenter concilium quod repræſentat univerſalem eccleſiam: ut eſt text. *in c. ſi quis presbyter* 2. q. 4. *&* in *cap. ſpiritſiſi* per abb. *de iure.* & per cum *in diſſertatione*, *verbo*, *&* in *allegationibus*, quoniam *verius*, *&c.* Et ponderanda ſunt verba text. *in d. cap. fient*, cum dicit; quia in lis velut in quadrato lapide ſanctæ fidei ſtatuta confingit; & cryſtalliſet vitæ ac actionis norma conſiſtit: quæ verba non ſolum concernunt veritatisnem conciliorum in cauſa fidei, ſed etiam in omnibus concernentibus ſalutem animarum: & ſunt verba ſancti Gregorii. Ex quibus verbis inauitur quod papa debet venerari concilium non ſolum in lis quæ concernunt fidem, ſed etiam in iis quæ concernunt ſalutem animarum. Unde ex ſequitur victor tonsi quod majus ſit concilium quam papa. Nec videtur quod poſſit dari variatio aliqua diverſitatis, quare ſi papa eſt capitis eccleſiæ univerſalis, poſſit judicari a concilio in cauſa fidei, magis quam in aliis concernentibus reformationem & normam viventi: nam quando Chriſtus prefecit Petrum certis apoſtolis (2. q. 7. *cum beatiſſimus*, & infra late offenditur) non apparet feciſſe hanc exceptionem, quod in cauſa fidei elſet inferior. Igitur aut ſit ſuperior quo ad omnia, aut ſit ſuperior quando ſervat rectam normam viventi.

Quinto probatur: quia videtur quod papa recipiat poteſtatem ab homine, hoc eſt ab electione cardinalium: ut *in c. licet de elect. & in cap. in nomine Domini* 3. *di. item ſimil.* Sed concilia certiquum eam a Deo: ut patet in concilio Conſtantienſi, in primo ca. quæ re feciſſent. Ad hoc *text. in ca. visitatorius* 35. q. 1. *&* 2. q. 1. *c. majores*: & text. *in c. ſi quis diaconus* 50. di. ubi dicit quod geſta a ſanctis patribus in concilio, conſentur decreta inſtinctu Spiritus-ſanctiſ. Ad idem facit quod dicitur de rege Francæ quod confirmat electionem papæ: ut *in canon. Adriano* 61. 2. 63. *di.* confirmare autem eſt propriium ſuperioris: ut *in cap. nihil cum ſimil. de elect. Bakius* 1. *c. de* 2. Offiem. in *cap. 1. de heretic in verbo*, confirmatam. Si autem hoc eſt in rege Franciæ, multo magis idem dicendum eſt de concilio quod eſt majus: *argu. authen. multo magis c. de epiſcopis C. cle.*

Accedit ad idem text. *in d. c. fient.* 15. di. ubi papa fecipitur ſtatuta concilii, & illa quæ per illa ſtatuta funt, dicit ſe ampleſti, & quæ refpuant relpuat: ſubjungens, quia dum univerſali funt conſtituta conſtitu, ſe de nitia illa deſtruit, quilquis prafumit abſolvere quos ligant, aut religare quos abſolvunt. Ergo papa teneur ſervare ſtatuta concilii, nec eſt ſolutus legibus concilii, ergo eſt minor concilio: quia ſuperior non ligatur ſtatutis inferioris *cap. cum inferior cum multoribus, de major. & obedien.* Et probatur *Arll.* 15. & infra in 10. motivo latius dico. & illic text. ſimitur ex 1. *de regif. Gregor.* c. 14. ubi text. pape *Zozimi* in *c. cum ſuperiores* 25. qu. 1. dicit: contra decreta patrum conderе aliquid vel mutare, nec hujus quidem ſedis poteſt authoritas. Unde ibi videtur quod conciliorum & eorum decreta ſunt majoris authoritatis quam papæ. Ad idem text. *in cap. conſidimus*, ibi: omnaſ ecquaſque ſynodi conſtitutum nullam magis eſtequal ſedem quæ ceteris oportere quam primam, & text. *in cap. idem*, & text. *in c. quæ ad perpetuam, & in c. prima & cap. a ſanctis ca. cum. & q.* in quibus patet quod etiam papa debet ſervare ſtatuta a ſanctis patribus edita. Et de plurimis juribus fuit ſimilibus infra in 35. oppoſitione; & maxime quia aliud & major eſt fides apoſtolica quam papa, qui habet ſervare ejus decreta. Facit *cap. ſi quatiſ de referſript. in 6.*

Sexto facit authoritas Joan. Mo. *in c. ſuper nobis haec in 6.* ubi vult quod papa non poſſit aliqua ſacra ex ſe facere ſine conſenſu cardinalium: & proptereа multa fuerunt caſſata per Bonifacium, quæ fuerant facta per Cœleſtinum prædeceſſorem ejus, quia fuerunt factæ ſine conſenſu cardinalium. Ergo authoritas papæ quæ ſubjicitur conſenſui cardinalium, quia minor libera quam ipſius concilii, videtur interior ipſo concilio.

Septimo probatur ratio, quia omne totum qualibet ſua parte majus eſt: ſed papa eſt pars concilii (nam papa triplicitier dicitur caput. Primo videlicet eccleſiæ univerſalis: ex quo dicitur omnes pontifices: ſecundo eccleſiæ Romanæ: ex quo appellatur Romanus pontifex: tertio eſt caput concilii: ut *in cap. ſignificaſti de elect.*) ſicut capit eſt pars corporis. Igitur totum concilium eſt majus papa: & conſequenter totius concilii authoritas eſt major authoritate papæ. Unde dicit ſanctus Hieronymus ſcribens ad Evandrum *in cap. legimus* 93. *di.* Ecclesiarum quarterio, orbis major eſt urbe. Quapropter ego, ibi ſumit argumentum, quod ſtatutum concilii præjudicat ſtatuto papæ. Quod pulchre oſtendit Gregorius *in q. 11. regiſtri epiſtola quarta medium*, ſcribens Joanni epiſcopo Conſtantinopolitano & dicens: Certe Petrus apoſtolorum primus membrum ſanctæ & univerſalis eccleſiæ eſt: Paulus, Andreas, Joannes quid aliud quam fingularum ſunt plebium membra? & tamen ſub uno capite omnes membra ſunt eccleſiæ: atque ut cunctis brevi cingulo locutionis ſtringam: ſanctæ ante fingens, ſanctæ ſub grege, ſanctæ ſub gratia, omnes ſi perfiderentes corpus Domini in membris ſunt eccleſiæ conſtituti.

Accedit quod eccleſia Romana (quæ repræſentatur per papam) eſt una de partibus laribus eccleſiis univerſalis eccleſiæ: ut *in d. cap. legimus*, & *in cap. quæ mis* 22. *diſtinctione*. Unde text. *in Novatiano* 7. q. 1. dicit, quod una eſt eccleſia per totum mundum in multa membra diviſa. Ad idem 24. q. 1. *c. Iopuiter*, & *in c. quæ dapuior*, dicit, quæ dignior domus apoſtolicæ prædicationis ingreſſa quam ſanctæ Romana eccleſia? Sic & Romanus pontifex licet ſit ſingularis & eminentior in eccleſia, tamen de univerſali eccleſia eſt: ut conclude glo. *in c. text 99. di.* Item eſt univerſalis eccleſiæ membrum, quamvis dignius: ut *in c. ſignificaſti ad dict.* Plurimum intereſt inter dicere Papam eſſe majorem in eccleſia, vel majorem eccleſiæ: nam in primo dicto eſt comparatio partis ad alias partes eccleſiæ: in ſecundo autem eſt comparatio ad totum corpus. Ita etiam videtur dicendum quo ad clavium poteſtatem in beato Petro apoſtolo, in quo Chriſtus eam principaliter collocavit: nam verbum illud, *principaliter*, referunt ad aliqua ſpecialia pronut ſingularitter conſiderantur: & conceditur quod Petrus eſt major quoliibet eorum; ſed non ſequitur, ergo omnibus maxime conſiderata in ſuo congregatio fidelium, quæ eſt ipſum totum corpus. Ad quod etiam facit quod dicitur infra in 17. contrario.

Octavo facit quod legitur *Arll.* 1. c. 8. 15. *&* 21. ubi in omnibus geſtis apoſtolorum licet effent concilicitiner congregati, nunquam aliquid geſtum fuit nomine Petri quantvis ipſe fuit prafens. Unde ſi Jacobus non a loko Petro fed cum apoſtolis ordinatus eſt epiſcopus 66. *di. c. 1. & epiſcopis. & in* eleftione Matthiæ non ſolus Petrus fed omnes fuerunt: ut legitur *Arll.* 1. *& in c. non ſtatim & in c. non exemplo* 26. q. 1. unde etiam non dicitur, Statuit Petrus, ſed ſtatuerunt: quæ omnia arguunt concilium fuiſſe ſupra Petrum. Sicut in ſimili videtur quod quando aliquid fit in concilio authoritate papæ, aſſeribitur papæ: ut *in c. 1. & in c. non ſatis de fonc. & in cap. ſi de epiſcopis de re judi. in 6. & in c. ubi periculum de eleft. in 6. cum ſimil. multis.* Similiter cum congregato cœtu fidelium agereur de legitimo vetera inſtamenti ſervanda vel non, (quæ cœt quæſtio tangens fidem) Jacobus epiſcopus Jeroſolymitanus tulit ſententiam dicens, ego judico: ut patet *Arll.* 15. quod non feciſſet Petro præſente, ſi Petrus habuiſſet primatum. Et ſic etiam factum eſt, cum elegerunt viros boni teſtimonii qui diacoonum officium exercerent: ut ſcribitur *Arll. c. 6. & 93. d. c. diacons* 97. *c. 1. & c. 2. de ordin.* Quinimo (quod plus eſt) concilium miſit Petrum & Joannem *Arll.* 8. ad quod text. *in c. 1. de fonſt. ambl.* Et conſiderandum eſt quod duo fuit miſſi; ſi autem Petrus fuiſſet major, non fuiſſet miſſus, & ſub nomine ejus omnia fuiſſent conſcripta: cujus contrarium ibi apparet. Ad quod facit illud Joan. 13. cap. *Non eſt ſervus major domino ſuo, neque apoſtolus major eo qui miſit illum.* Nec dicatur quod miſſus fuerit conſulative ſicut qui mititur ad beliſtum, ſed copula, *&*, oſtendit quod cum pari poteſtate Petrus & Joannes fuerunt miſſi.

Similiter in diviſione poſſeſſionum non ſolus Petrus fuit: ut patet *Actuum* 4. *&* 5. *in epiſtolam* 1. *ca. diletiſſimi*. Quinimo in dicto cap. 15. ubi Jacobus judicavit, dicitur, *Viſum eſt Spiritui ſancto & nobis nihil ultra vobis imponere*. Ex quo oſtenditur quod illud quod fit per concilium, fit inſtinctu Spiritus-ſancti. Et quod Spiritus-ſanctus præſit concilio, facit text. *in capitulo violatores* 35. *quæſtione* 1. *&* 50. *di. cap. dicta ſanctorum* 97. 35. *qu. 2. c. igitur*. Et pro illa parte faciunt five hoc confirmant omnia illa jura quæ dicunt quod ſynodus ſtatuit: quæ funt relata ſupra in quæſtione, Sub cujus nomine ſit edenda conſtitutio in concilio.

Jacobus de Concil.

Nono facit quod papa poteſt errare ſicut quaelibet alia privata perſona: unde dicitur ad Hebr. 5. *Omnis pontifex incendulus infirmitate, id eſt primate peccandi*: ſicut & Petrus erravit: ut patet ad *Galat.* 2. & quod dicitur in *c. Paulus et. 2. ſecunda quæſtione 7. & 5. item Paulus cadem ſanctæ* 9. Sed conciliam (hoc eſt eccleſia per concilium repræſentata) non poteſt errare: ut in *c. 1. reſta* 24. q. 1. *cum enim* Petrus in Petro & Paulus veritatem continet. Unde dicitur 1. ad Timoth. 3. *Hæc tam ſcribo ut ſcias quomodo oportet te in domo Dei converſari, quæ eſt eccleſia Dei vivi columna & firmamentum veritatis.* Facit quod id quod Chriſtus dixit Petro Luc. 22. (& transſumptive cap. majores de bap. 3. *Ego pro te oravi, ut non deficiat fides tua*) ſed ſolum fuit dictum de fide perſonali Petri, qui defecit in fide quando eum negavit: ſed de fide univerſalis eccleſiæ; unde & Matth. 16. dicitur, *Et portæ inferi non prevalebunt adversus eccleſiam*: & ibi dicitur, non prevalebunt adverſus te. Et idem manifeſte oſtenditur ex matrimonio ſpiritualſi inter Chriſtum & eccleſiam. Unde apoſtolus ad Ephes. 5. dicit. *Nemo unquam carnem ſuam odit: habuit, ſed nutrit & fovet eam, ſicut & Chriſtus eccleſiam: quia membra ſumus corporis ejus, de carne ejus & de oſſibus ejus. Propter hoc relinquet homo patrem & matrem & adhærebit uxori ſuæ, & erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum eſt: ego autem dico in Chriſto & in eccleſia.* Et quo patet perpetua unio eccleſiæ cum Chriſto: qui cum non erret, nec ipſa poteſt errare. Unde dicit glo. *in dicta capitulo* 24. q. 1. quod cum dicitur, quod eccleſia non poteſt errare, non intelligitur de papa quia poteſt errare: item quia nomine eccleſiæ non venit unus fidelis, ſed multa membra differentia virtute & operatione: quod patet ad *Ephes.* 1. *ad Coloſſ.* 1. *ad Rom.* 12. 1. *ad Corinth.* 12. *& 1. ad Timoth.* 3. item *Matth.* 16. *&* 18. Unde dicitur de eccleſia, quod eſt congregatio fidelium, *de conſecr. dis.* 1. *c. eccleſia*, quæ per concilium repræſentatur: ut in *c. ſignificaſti ibi obs. de eleft.* & in altiuus locis ſanctorum in concilio Conſtantien. Adepta eſt enim eccleſia perpetuam & ineffabilem firmitatem cum dictum illi fuit, *ſuper hanc Petram ædificabo eccleſiam meam*, *& portæ inferi non prevalebunt adverſus eam.* Si autem poſſet errare, non eſſet firma & portæ inferi prævalerent adverſus eam: nam portæ inferi funt vitia & hæreſes ſecundum Hieronym. Et illa univerſitas eccleſiæ eſt de qua dicitur quod non poteſt errare. Romana autem eccleſia bene poſſit errare: ut dicit Joan. *Act. in c. a nobis et. in de ſentent. excom.* Facit quod dicitur in *c. pudenda* 24. q. 1. Alioquin ſi eccleſia poſſet errare, deineretur eſſe ſanctia: hoc autem eſt impoſſibile: quod patet ex ſymbolo ubi *& unam ſanctam catholicam & apoſtolicam eccleſiam*: cum enim ipſa regatur a Spiritu-ſancto qui non poteſt errare, conſequenter nec ipſa. Quod autem regatur a Spiritu-ſancto, patet Joan. 14. *Ego rogabo Patrem meum & alium paracletum dabit vobis Spiritum veritatis.* Item, *Paracletus autem Spiritus-ſanctus quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia & suggeret vobis omnia quæcunque dixero vobis.* Item Joan. 16. *Adhuc multa habeo vobis dicere, ſed non poteſtis portare modo: cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Et quod ſit perpetuo manſurus Spiritus veritatis in eccleſia, conſtat quia ubi ſupra Joan. 22. Dominus dicit, *Ego rogabo Patrem & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiſcum*

in æternum. Spiritum veritatis e quem mundus non A *potest capere quia non videt nec scit eum: vos autem cognoscitis eum quia apud vos manebit, & in vobis erit.* Hoc autem de apostolis solum dictum intelligi non potest: quia ipsi non manserunt hoc mundo in æternum. Unde pro ecclesia dictum intelligi oportet.

Dictum facit quod una est fidelium universitas ecclesia extra quam nullus omnino salvatur, in qua Christus est facerdos & facrificium: ut dicit text. *in c. fremiter in §. ante de fam. Tri.* Unde inquantum papa fuit ne quivis alius nisi in ecclesia extra ecclesiam universalem, patet quod universalis ecclesia est major & dignior papa & quocunque alio membro spiritu ecclesiæ, arguendo a dignitate salvatoris ad dignitatem salvati & fic inferioris: licet argat potest a dignitate creatoris ad dignitatem creaturæ, quæ minor est dignitate ipsius creatoris.

Nec dicatur hoc intelligi (ut quidam confinxerunt) de primitiva ecclesia, quæ tota erat spiritualis, & non de moderna, in qua est pompa vanitatum & temporalium imbibita. *& fere in totum apostolus cultus divinus adjectionem a multis jam temporibus spiritualem ecclesiam deficiebat & cunctos negnant. Cum Christus discrit se cum illis manserunt usque ad consummationem sæculi: ut patet Matth. ut quia ait dicit text. in c. pudenda 23. q. 1.* B *& ubi ostis nolis hominum multitudo etiam in ab ecclesia tollerentur, valet ecclesiam extinguere. Et text. ibi clare probat cum dicit, quod si nullo modo recte potest dici ecclesia ubi Christus est, refut ut (quantum ecclesia nulla esse non potest) ea sit quam in apostolicis locis per successores episcoporum radice constituitur, nulla non hominum multitudo, etiam si nota excludi non possit, sed pro tempore ratione tolerandæ judicetur, illo modo valeat extinguere. Et quod dicitur de ecclesia universali, debet dici de concilio generali in Spiritu Sancto legitime congregato & ecclesiam universalem repræsentante; attento quod quæ non in Spiritu Sancto & honor qui debentur repræsentatio, debentur repræsentanti illius vices gerenti 97. *dist. c. nobis. c. & de offi. delega. c. cum olim 1. 2. in fine. c. 3. q. 7. c. sacrosanta. glo. in c. cum voluntate de fon. extrem. cum fimil.* Quod autem per concilium repræsentetur universalis ecclesia, satis probatur ex dictis *Ambros.* C *& potit. abb. in disputatione, episcopus, & in sermone*, quomin veritas, *c. in d. c. significasti.* Et habetur in concilio Carthaginensi, in decreto quarto sellionis: cujus verba sunt, quod ipsa synodus in Spiritu Sancto congregata legitime, generale concilium faciens, ecclesiam Catholicam militantem repræsentans, potestatem a Christo immediate habet. Et hoc etiam probatur *dist. 15.* ubi dicitur, *Pleraque apostolici & famosissimi cum omni ecclesia*, & de tanem clarum est quod ibi non erat universalis ecclesiæ: & acta illius concilii etiam attributuntur Spiritui Sancto cum dicitur, *Placuit Spiritui Sancto & nobis*, & dex dist. ipsa in 8. conversio.

Quod autem concilium habeat potestatem a Christo, probatur *Matth.* 18 *transsumptive in c. audientia* 24. *quæst. 3. & in c. de quibus* 30. *dist. Ubicunque duo vel tres congregati fuerint in nomine meo in medio eorum sum.* Quod & declarat Chalcedonen. concilium in 10. actione cum dicit. Et enim Dominus duobus simul episcopis promisit se interesse, quanto magis plurribus? Idem probatur ex gestis in actuna synodo: ubi patres concilii damnantes Photium dicuntur. Photium resistentem D & incbedientem huic universali synodo repulsum & anathematizatum, atque a sota catholica apostolica ecclesia fertimus alienum, per datam nobis potestatem in Spiritu Sancto a primo & magno pontifice nostro & Deo liberatione & salvatore conferorum. Item quia Christus dixit *apostolis*: mul congregatis, *spiritumque sigaculis super vos.* Matth. 18. in vigorum locum succedunt episcopi simul in concilio congregati *c. in nova 3. dist. c. ecclesiæ* 35. *dist.* Item probatur ex illo Joan. 20. *Accipite Spiritum sanctum.* Item ex illo Deut. 17. *de quo in c. per nonnullos 3. dist. Si hæc res sit difficile & ambiguum apud te judicium ab sacerdotes, & levitas, & vestiri ad sacerdotes Levitici generis qui profunt loco eorum eligent Dominus Deus tuus.* ubi glo. interlo. dicit hoc quoque in ecclesia servandum esse. Per eum autem locum in ecclesia apostolorum intelligitur legatus concilii: & per eum qui presset loco presidentis in concilio. Item in epistola universalis synodi Constantinopolitanæ pulsa in ultimo actione ipsius synodi dicitur: Quis enim nesciat quod in medio hujus sanctæ ac universalis synodi fuit Christus ac Dominus nostro qui dixit, *ubi fuerit duo vel tres in nomine meo ibi sum in medio eorum*, &c. Item Psal. 81. dicitur. *Deus stetit in synagoga Deorum*, id est præsentatus & judicium, *in medio autem Deos dijudicat*, id est judicem & prælatos conciliarium congregasse. Quod autem Dei vocantur prælati, insinuant frequentia verba, *Ego dixi: Dii estis & filii excelsi omnes*, dirigens verba sacerdotibus. Unde Psalmo 44. dicitur Christi Domini, cum dicitur, *Nolite tangere Christos*, id est, unctos meos. Ad idem text. *in cap. fuerunt 8. qu. filmus* 12. *qu. 1.* Idem text. *ait: cum ex injustis de hæresis*, ibi, dii non detrahes, & *in dilio fuerum*, dii enim vocati estis, & idjo non potestis ab hominibus judicari.

Hoc idem quod Spiritus-sanctus sit in concilio offendit etiam illorum in ii. concilium in gestis certis Ephesi Tolletanæ: quæ ex omnibus Christi papæ dicit. Valde necessarium esse perspicuo effatum in unum convenisse multitudinem, habere fenteriam divinam fedem quæ ipsa, *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo*, &c. credo enim beatam sanctæ Trinitatis divinitatem interesse huic facto concilio, ideo tanquam aut consultum Dei in medio velitum. Hæc ibi quantum protuli. Et Celestinus papa in epistola ad synodum Ephesinam dicit. Spiritus-sancti præscriptum indicat congregatio Lateranensis, nec ibi quantum est dictile Trinitatem qua sanctificat concilium & sanctum reddit. Cum ergo papa fabricatur Spiritus-sanctus & legi divinæ (ut *c. sacrosanta dist. 15. qu. 1.*) sequitur, quod fabricatur concilio cujus potestas est a Spiritu-sancto.

Undecimo facit quod licet Pertus apostolus primus papa appropinquante tempore suæ passionis, sibi elegitur in fede apostolica successorem Clementem, tamen quia generaliter ecclesiæ fidem universalem repræsentans, considerant hoc ad bonum politium ecclesiæ non convenire, electionem per Petrum de persona Clementis factam, per modum reformationis reprobavit, & Linum & postea Cletum Petri successores in administratione papatus ordinavit: ut patet in chronicis: hoc quoque universalis ecclesia approbavit & toleravit: quod non fecisset, si concilium generale non esset supra papam. Nec obstat *c. si Petrus 8. q. 1.* quoniam verba illius text. intelleda secundum glo. non faciunt contra. Nec obstat quod dicit ibi glo. de Clemente quod renunciavit; quo-

quoniam ideo renunciavit, quoniam concilium A apostolorum electionem per Petrum factam tanquam non convenientem Ratui ecclesiæ reprobavit, & deinde Linum in Romanum pontificem elegit: quod non fecisset si papa Petrus potestatem non habuisset: quia quæ ratione non habuisset potestatem reprobandi dictam electionem, eadem non habuisset potestatem eligendi Linum & deinde Cletum. Non obstat quod aliqui dicunt *in dilio cap. d. Petrus*, quod ecclesia non erat congregata, quoniam quod tunc publice non congregaretur, erat propter metum infidelium: ut patet Act. 22. ubi dicitur, *quod factum est intermissum ab ecclesia ad Deum pro eo.* Ex eo apparet quod bene congregabatur, licet non publice, pro hoc tex. *in cap. fuerunt 15. di.*

Duodecimo facit quod dicit beatus Gregorius *in registro lib. 4. cap. 32.* scribens episcopo Constantinopolitano circa fi. ubi post allegatum testimonium illum evangelii, *si peccaverit in te frater tuus* &c. Matth. 18. dicit. Ego itaque per responsales meos fenet & sic testibus humilibus hoc quod in tota ecclesia peccatur corripere studui, nunc per me scribo: quicquid facere humiliter debui non omisi: sed si ita conveniens defuisse, reflat ut ecclesiam debeam adhibere. Ecce quod ipsemet papa denuntiat ecclesiæ: ergo ad eam tanquam ad majorem recurrere esse obligatum.

Ad idem est text. *in cap. præcipue xi. quæst. 3.* qui est text. Nicolai papæ: qui moneus Lotharium regem ut commodatum pellicis suæ, quam excommunicatur vitet, inquit: Ceterum præcavere non quando nobis secundum Domini præceptum dous aut tres vestræ adhibuimus, imo vero hoc fanctæ ecclesiæ dicamus, & quod non optamus de cetero, fas conditi fieri ethnicus & publicanus.

Ad idem mutatum clare tex. *in c. cum pp. di. 40.* cum tex. *c. si autem cap. 30.* ubi Gregorius scribens Eulogio patriarcha Alexandrino dicendo de minoribus ecclesiis universalis, & quod in solo papa repræsentatur universalis ecclesia. Et ad Propolitum ibi dicit. *Nobis Constantinopolitanæ ecclesiæ* quæ non ratio exigit præbetur. Et subjungit. Nec hoccum effe dicpotis in quo fratres meos honorem meum perdere cupiunt: meus namque honor ab honor universalis ecclesiæ. Et infra. Si enim universalem me papam vestra fanctitas dicit, negat se hoc esse, quod nec fateri non valet.

Ad idem est Gregorius *lib. 6. Registri. c. 76.* scribens Mauricio Augusto. Idem etiam *ex. lib. 12.* Ro. in epistola ad Eulogium episcopum Alexandrinum & Anastasium episcopum Antiochenum. Idem quoque *ex. lib. c. 92.* in epistola ad Joannem episcopum Constantinopolitanum.

Tertio decimo facit quod legitur in concilio 8. Constantinopolitano: ubi dicitur, quod si synodus universalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de fancta Romana ecclesia quæstio amiguitas & controversia, oportet venerabiliter & cum convenienti reverentia de propofita quæstione fcifcitari, & folutionem accipere, & proficere aut profectum facere, non tamen fententiam audafter dare contra hanc feniotia Romæ pontifi. Et quo patet quod synodus universalis adversus Romanum pontificem pofit fententiam ferre, dummodo cum convenienti reverentia & non audafter. Ergo patet quod synodus quæ judicat papam est superior. Et ad hoc est text. *in cap. si papa fuerit de qu. 40. di. & c. in cap. si duo cum qu. & in cap. si papa peccaverit. 79. di.*

Jacobat. de Conciliis.

Quarto decimo facit, quod in concilio Constantiensi Martinus approbatus eodem concilio condemnans articulum illum non esse de necessitate salutis, credere Romanum ecclesiam esse superiorem inter alias ecclesias, dicit erroneum articulum, fi per Romanum ecclesiam intelligatur universalis ecclesia aut concilium generale, aut pro quanto ecclesia Romanum formali potestatis super alias ecclesias particulares. Ex quo apparet quod concilium legitime congregatum est supra omnes ecclesias & rectores illarum: & consequenter supra papam.

Quinto decimo facit quod legitur *dist. 15.* ubi cum ecclesia ferret super obletatione Ingelbaum inter apostolicos in concilio, tunc Petrus volens date voctum fingens ait &c. Ex quo patet quod Petrus in fignum reverentiæ, obfervetur: quia ubique eft fignum exhibitionis reverentiæ, ut dicit, glos. *di. in fummo.* Et quo videtur quod concilium apostolorum fuerit fuperius. Petro.

Ad idem facit, *3. quæst. 7. cap. Petrus, & c. dist.* ubi Petrus accusatus quod triffet ad vitos proprium habentes & mandaculum illis, ibi non fpecfto apostolorum ecclesiam repræsentantium & purgatus. Unde dicit ibi text. *in d. cap. Petrus*, quod non ex apostolatus officio fed (quæ dicere potuitfiet, ovos pafforem fuum non accafare) fed ex authoritate divinæ virtutis qua gentiles accepto Spiritum Sanctum fanctum reftpondo: quasi dicat, fi excularit virtute divina authoritatis quæ ibi, *si peccaverit in te frater tuus &c.* & non declinavit judicium in te fuerit plenitudinis paftoralis officii licet ibi Grattianus aliter expofuit, & forte minus bene.

Ad idem facit quod papa dicitur minifter Christi & ecclesiæ fponfæ ejus: *cap. quodcunque 3. q. 7.* Si ergo ecclesia eft domina fequitur quod fit major minifter ecclesiæ. Ad quod eft illud quod legitur Luce 22. *Major eft qui recumbit quam qui ministrat.* Cum ergo papa fit minifter, & ecclesia fit illa quæ recumbit, fequitur quod ecclesia eft major papa, & confequenter concilium. Et facit magis ibi tex. Nam cum effet orta contentio quis eorum effet major, *non fuit note* dedignatus major Petrus: & fruftra fuiffet orta talis difordia, fi Petrus fuiffet major ceteris apostolis. Ad idem quod Matth. 23. *Omnes vos fratres estis, & patrem vobis ne vocetis super terram, nemo est vobis tamen vocetur qui in cœlis est; nec vocemini magistri, quia magister vester unus est Christus, qui major est vestrum, erit minister vester, etc.* Ecce quod nobis alium effe præpofitum quam Chriftum, fed voluit omnes effe æquales. Et confidenda hæc fifta verba: quia dicta fuerunt ad reprehendendum ambitiofos Scribarum & Phariseorum qui volebant habere primas recubitus in cœnis & primas cathedras in fynagogis. Unde Chriftus ut dicit ibi glo. odi, dupliciter ratione ab his caverit fubiens: ut ambitiofos fedarum & ut amulatione inflammemur: propterea non vult a filiis ex discipulis fuis vocari Rabbi, quia unus eft omnibus Chriftus: fed vult ut omnes vocentur fratres (quasi in materia generativa fcandali omnes æqualiter habeant fubire judicium) & ut qui primatum amhit, cum fit major, fit minifter aliorum, ut fi diceffet, quod ceteri alii judicium de illa facerent & ipse tanquam minifter judicium fubiret. Inde eft ut dicit glos. Nicolai ibi, quod papa fit nominatus Servum Servum Dei.

Sexto decimo facit quod Hilarius papa cum

congregato concilio constituntur contra vitia edicitur, voluit ut deinceps illa tenacius colloderetur, synodus sententiam & propriam subscriptionem accommodaret, ut synodali judicio adhuc cloderetur illicitum. Ita dicit text. *in c. quod quis* 35. qu. 9. Ex quo apparet quod papamet dicit judicium synodi potestatis & firmitas quam suum, tanquam supremi tribunalis.

Decimoseptimo sunt plures authoritates facræ scripturæ. Et primo Matth. 18. verum dixit Petro, *si peccaverit in te frater tuus*, &c. Deinde *seniores, dic ecclesiæ: si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus*. In qua authoritate præcipitur Petro ut dicat ecclesiæ: ergo ecclesia est major Petro: & consequenter concilium. Ad quod facit quod Albertus magnus illud *dic ecclesiæ*, exponit, id est prælatus vel synodus. Et Joan. Chrysost. inquit, *dic ecclesiæ*, id est iis qui præsident ecclesiæ. Vel dic tuis ecclesiæ ut majorem erubescentiam patiantur: vel dic ecclesiæ, id est concilio, quod repræsentat ecclesiam secundum Archi. *in c. præcipue xi. qu. 3.* Ad quod facit quod concilium jurisdictionem exercet non solum excommunicando, diffinendo vel flatuendo: ut *in c. ex. extrum xi. qu. 3.* & *in c. Offus de elect. C. in ca. de spons.* & *in cap. si quis episcopus de hæret. C. in cap. 3. de judic.* Ex quo apparet quod non sit bonum capitulo glos. *in cap. in novo* 1. *t. de* illotum, qui volunt quod solus Petrus receperit potestatem jurisdictionalem, alii vero apostoli partem potestatis in ordine: quia contrarium innuunt verba Salvatoris cum dicit, *dic ecclesiæ*: quæ verba aperte faciunt jurisdictionem contentiosam: nam prius monuit, ut inter fe ipsum solum corriperet: & deinde adhiberet unum vel duos, ut in ore duorum &c. insinuans quod per testimonium duorum est posita convincendus coram ecclesia. Et in verbis quæ subsequuntur (videlicet, *si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus*) apparet quod est judicium universale: quia omnium excepta judicio ecclesiæ, sed voluit judicium ecclesiæ esse supremum. Et cum verba dirigantur in Petrum & loquatur per verba *frater*, apparet quod ex papam excepit: quia *si peccaverit frater*, Matth. 18. *ex cap. non est de dist. 99. & de* Pater Luca 22. & ibi, *Vos omnes fratres estis*, & Act. 1. *Viri fratres*, & ipse dicit, *Pater noster*, &c. Et hoc tenuit glos. *in cap. nemo 9. qu. 3.* quæ dicit quod cum papa peccat, potest ejus peccatum excellise denunciari, & idem in *cap. si papa qu. dist.* Et hoc videtur clarum: nam in Constantiensi concilio ita fuit tentum, quia judicavit de papa: unde aliter dicere, esset aliquere illud concilium de hæresi. Accedit quod ut obtendetur illa authoritas, *dic ecclesiæ*, intelligenda etiam de papa & de prælatis (licet ut dicitur *Hostiensis* glos. *fol.*) fabjicitur, *Amen dico vobis quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cœlo*, unde manifeste apparet illud dictum omnibus apostolis, per quod nunc universalis ecclesia repræsentabatur, Et hoc fecit S. Th. *in secunda ad Corinthios* 13. 5. & 6.

Et quod ita debeat intelligi dicit authoritas etiam in papa ostendit Greg. *lib. 4. regist. in epistolam* 32. in fi. directa contra Constantinopolitanum episcopum in fi. quæ fit vocabat universalem episcopum. ibi, Dicit enim de scripto fic: & non quidem in quo talis tantaque per autum nefarium cuja committitur, invenimus quod veritas præcepit, dicens: *si peccaverit in te frater tuus*, &c. Ego tamen per reciprocam vitam fomet & tua vestra humilibus. Sed quod in hoc ratione peccatum, & corrigere A studui, nunc per memetipsum scribo quicquid humiliter frenere debui non omisi: sed si in mea correptione defpicias, reflat ut ecclesiam dicam adhibere. Ecce quod ecclesia est supremum tribunal in terris cum papa pro judicia ministranda ad illius recursus, licet & in defectum papalis authoritatis recurritur ad concilii authoritatem. Et circa medium dicit: epistolæ hoc offendens, dicit. Petrus apostolorum primus membrum ecclesiæ & universalis ecclesiæ est: Paulus, Andreas, Joannes quid aliud quam singularium fitet plebium capita? & tamen fab uno capite omnes membra sunt ecclesiæ: atque ut cuncta brevi cingulo locutionis stringam, familiæ ante legem, familiæ sub lege, familiæ sub gratia omnes hi perfectores B corpus Domini in membris sunt ecclesiæ constituti. Per quod ostenditur quod caput ecclesiæ est Christus, & papa membrum ecclesiæ, ex quo patet Ecclesiam esse majorem papa. Fortasse enim per illas verba offendunt, quod nefquam reperitur dictum, quod posit judicium ecclesiæ remanat judicium Petri vel papæ, sive quod a judicio ecclesiæ fit ad papam recurrendum licus a converso. Et clarius ostendunt: quia cum dicit, *quod si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus*, ostendit quod non est aliud judicium ad quod posit ecclesiam posit recurri: alioquin dissiliet, quod si ecclesiam non audierit, recurre ad papam: & idem ejus judicium papæ non est ipsum ecclesiam, dicit: poli habitum autem recurrum ad ecclesiam fit tibi sicut ethnicus & publicanus: non enim flatim poli judicium ecclesiæ effet habendum ut publicanus, fi poliet adhuc recurri ad jolitum ecclesiæ.

Decimoactavo facit, quod verba dicta Petro quæ denotant præeminentiam, pro majori parte sunt etiam ecclesiæ dicta: quia non dicta fuerunt ut patet Matth. vi. *Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra: euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos* &c. Quæ verba non fuit Petro soli dicta sunt. Et iterum ibid. c. vi. loquens omnibus apostolis simul congregatis, dicit: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi*: quæ verba fecisse ad omnes Christum, quamvis Christus dixit soli apostolis simul congregatis: & dicit, *vobiscum sum*, & non dixit Petro tantum, secum tantum.

Item Joan. 20. *Insufflavit dicens: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, &c. quorum retinueritis retenta sunt*. Quæ verba dicta fuerunt a Christo omnibus apostolis.

Item ut supra tactum est, quod dicitur Luc. 22. *Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua*: Intuitur de fide ecclesiæ (quia ecclesia in fide quæ non deficiet) & non de fide Petri, qui deficit in fide. Et hoc ille verum ostendit Joann. 17. cum dixit, *Pater sancte, serva eos in nomine tuo quos dedisti mihi, ut sint unum sicut nos*. Et infra. *Non pro eis autem rogo tantum, sed pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me*, &c.

Item Mar. 5. dicitur, quod dedit apostolis potestatem curandi infirmitates & ejiciendi dæmones: & Luc. 10. *Reversi sunt septuaginta discipuli, etiam dæmonia subjiciuntur nobis*.

Item Joan. 20. voluit Christus post resurrectionem confirmare potestatem datam ecclesiæ in personis apostolorum, dixit; *Sicut misit me Pater & ego mitto vos, accipite Spiritum Sanctum*: ubi non dixit mitto te Petre, sed mitto vos. & hoc cum eadem potestate qua miferat eum Pater. Unde Leo papa in quodam sermone de apostolis tractans ibid Matth. 16. *Tibi dabo claves*, dicit: Transivit in alios apostolos jus illius potestatis, & ad omnes ecclesiæ principes dereivit hujus constitutio commune: Petro enim hoc ideo singulariter creditur, quia cauthis ecclesiæ rectoribus Petri forma præponitur. Item Matth. 10. dicitur apostolis. *Intrantes autem, mortuos suffitite, leprosos mundate*, 14. c. 1. *audivimus*. Unde cum Dominus dederit omnibus discipulis patem potestatem, Petro pro omnibus ecclesiæ rectoribus & clarum promisit, dicens, *Tibi dabo claves regni cœlorum & quodcunque ligaveris* &c. Quapropter per Petrum demonstratur unitas ecclesiæ: aqua qui fuerit alienus exercitus potest, constitutus non potest nisi, nec consequentia ecclesiæ vel reconciliationis potestatem habet. Unde vere dicitur, quod Petrus significat unitatem, & quod pro omnibus claves accepit, & quod omnes ipsi accepterunt in Petro, & quod Petro dantur, ut unitas significetur: sicut dicit Cyprianus papa in *ep. liquentis* 4. qu.

Ad idem Aug. in sermone in vigilia apostolorum Petri & Pauli de eo quod *Scripsimus* est Joan. 21. *Simon Joannis diligis me plus his*, dicit, per sagella dicebat Dominus Jesus Petro dicens, amo te, pasce agnos meos, pasce oviculas meas: in uno Petro figurabant omnia omnium pastorum, fed bonorum qui dicant cum Christi pastore Christo, non fibi. Unde & tex. ejusd. Aug. *in c. quodcunque ex. xxi. C. qu. dist.* Petrus quando claves accepit ecclesiam fanctam figurabat. Et idem in tex. *in c. super Joan.* loquendo de potestate ligandi & solvendi dicit. Hoc Petrus pro omnibus tanquam personam gerens ipsius unitatis accepit. Et infra. *Idem in fi. de agone christiano c.* 30. dixit, Non fit causa inter omnes apostolos ecclesiæ cathedlar personam fustinet Petrus: huic enim ecclesiæ claves regni cœlorum data sunt: & cum ei dicitur, ad omnes dicitur, *omnes*, *pasce oviculas meas*. Et fubjicit in *c. 1. qu. 1.* Non autem qui negant ecclesiam Dei omnia peccata posse dimittere: tamque miferi dum in Petro petram non intelligunt, & nolunt credere datas ecclesiæ claves regni cœlorum, ipsi cum ecclesiæ dicuntur. Et idem in fermone apostolorum Petri & Pauli dicit: Petrus totius ecclesiæ gerebat personam: propterea suscepit merito, *Tibi dabo claves regni cœlorum*: Has omnium claves non ipse ut homo unus, fed unitas ecclesiæ accepit. Et fubjungit. Hinc ergo Petri excellentia prædicatur, quia ipsius unitatis & universalis Ecclesiæ figuram gessit, quando ei dictum est, *Tibi dabo claves regni cœlorum*, quod omnibus traditum est. Et idem in *1. lib. de doc. christ. c.* 38. dicit. Hæc igitur claves dodit ecclesiæ fam ut quæ solveret in terra esset soluta in cœlo, & quæ ligaret in terra, esset ligata & in cœlo.

Et capitu. *Ita dicit*. 108. dist: Sunt enim quædam quæ ad apostolum Petrum proprie pertinere videntur, nec tamen illudlem habent intelligentiam, nisi cum referuntur ad unum, cujus illa agnoscitur in figura gessisse personam. Idem ex. *quæstionum novi & veteris testamenti q.* 79.

Ad idem tex. *in c. ita dicit de poenit. di. 1.* Et B vide Jon. *in c. noverit de sen. excom.* qui dicit quod privilegium ligandi & solvendi dedit Christus Petro in persona ecclesiæ. Et iterum Act. 10. *Attendite vobis & universo grege in quo vos Spiritus Sanctus episcopos posuit regere ecclesiam Dei quam acquisivit Christus sanguine suo*. Item & Actuum 15. ibi dicitur, *Visum apostolis & senioribus cum omni ecclesia eligere viros ex vobis, & mittere in Antiochiam*. Ex quibus omnibus authoritatibus dignatur, quod non solius Petri, fed universalis ecclesiæ est præeminentia.

Nec dicat aliquis quod præmissæ authoritates respectu fundamenti jurisdictionis intelligantur de ecclesia universali: non de concilio, quia de concilio Christus non fecit mentionem: nam licet fundamentum jurisdictionis fit in ecclesia universali, tamen quia impossibilis est illius congregatio, (quia omnes fideles non possunt congregari) ideo ecclesia universalis exercet jurisdictionem per Concilium: per quod ipsi universalis ecclesia repræsentatur, ut alias dictum est, & patet *xcii. 15.*

Decimonono facit text. *in cap. qua de digitor 14. q.* 1. ubi Antoninus dicit, quod sicut ad papam diputatus apostolicæ prædicationis quam sancta ecclesia: ergo est dignior domo ipsius papæ: & consistorium ecclesiæ illum reprehensus (ut dicitur ibi) est dignius.

Ad quod idem Ambro. *in epistola* 79. ubi (inquit rurdi. de Turrecrem. *in l. 1. de ecclesia c. 45.*) referens epistolam beati Damasi papæ dicentem judicibus deputatis a Capuani synodo in causa Bonosii episcopi, fic dicit: Accepitis veras vestras, quibus vel pro veritate vel pro modestia nostram sententiam scisitatis voluistis: fed cum hujusmodi fuerit concilii Capuani judicium, ut finitimi Bonosio ac ejus accusatoribus tribuerentur, advertimus, quod nobis judicandi forma competicre non poflet. Nam fi integra hujus causa ad Sedem Apostolicam, ille de ipso comprehendi vestrorum scriptorum series decernerentur. Verum eft igitur quod hoc recepitis judicium, fententiam ferre de omnibus. Et subjungit. Neque contra fententiam vestram tentandum eft aliquid. Et infra: *Si ideo petimus eft, ut si judicent quibus judicandi facultas; id dari vos, ruin totius concilii vice decernit: non quod ex Apostolicæ authoritate judicare non convenit, &c. Ex hic quem innuitur papam non posse fe intromittere de causa per Synodum ventilata: quam fi fuit fuperiorem poflet quandoconque vellet ad fe advocare & committere: ut in c. ut nostrum de appel.* Ergo patet quod synodus est superior papa.

Ad quod rurdus idem Ambro. in quadam prefatione dedicationis majoris altaris ecclesiæ Mediolanensis, ubi dicit. Per Concilium Dominus non ftrem qui eminentiam potestatis accepit ecclesiæ consulit, quam ipso honore fascepto regionum conflitutor & Spiritum, cujus fubintimati unioyrtis fubjacere, &c. Ex quo arguitur quod fi gentium tum potestatis accepta consulit ecclesiæ omnia ejus potestatis fubjacere, quoeffatio fequitur quod in eandem potestatis fubjacere omnes nyemintentiam.

Et ad idem. *Anphon in lib. de dignitate sacerdotali. c. 2. circa finem*, ita dicit, fic a Domino dicitur, *Pasce oves meas*. & ille. *Tu pasce Domine, quod amo te*: & cum tertio fuflet interrogatus, respondit eft a Domino tertio, *Pasce oves meas*; quasi non ipsum Petrum beatus Petrus fatcepit, fed nobiscum eas accepit, & cum illo nos eas accepimus omnes. Et iterum idem dicitur ecclesia apostolica quia per pastores gubernata & administrata: ipsi enim ecclesiæ ordinatores, ipsi diffoptatores, ipsi pastores, ipsi doctores, ipsi principes, ipsi pontifices, ipsi reges, ipsi dices: & ipsi sunt dodoxem fundamenta ecclesiæ de quibus loquitur Joan. *xxi.* 21. Et idem super Lucam dicit: Magna Christi gratia, eu omnia sua vocabula dagavit discipulis suis. *Ego sum*, inquit, *lux mundi*: id tamen de quo ipse gloriatur, discipulis nunquam indofitit, dicens; *Vos estis lux mundi*: ait, *Ego sum lux vitæ*, & non omnes omnia suis fumus: dixit fe vitem vitam, & alibi dixit, *palmam te vitem fructum*

flexum: Petra est Christus: *& ipse dicipulo suo hujusmodi gratiam non negat ut ipse sit Petrus*; & ut de Petra habeat soliditatem constantiæ & fidei firmitatem. Et ideo idem in dicto Ils de dig. fatetur quod. Christus fulvator noster ecclesiæ suæ potestatem absolvendi & ligandi tradidit. Ecce ex his patet authoritatem ligandi & solvendi datam universitati ecclesiæ. Inde & Paulus apostolus Act. 20. ad universalis ecclesiæ faceredotes dicit, *Attendite vobis & universo grege in quo vos Spiritus Sanctus posuit episcopos, ut regatis ecclesiam Dei quam acquisivit sanguine suo*, &c. quæ verba ponuntur, 93. *dist. c. legimus*.

Vigesimo ad idem sunt plures alia authoritates Aug. ulta contra: ut patet in epistola epiphani 161. ad Glorium, Eleusium & Felicem grammaticum: ubi dicit. Ecce putemus illos episcopos qui Romæ judicarent non bonos judices fuisse. Nihil hac ablue plenarium universalis ecclesiæ judicium: ubi etiam cum ipsis judicibus causa poterat agitari, ut si male judicesse convicti essent, coram sententia solvere tribuerent per universale concilium. Unde patet, quod concilium habeat potestatem ligandi & solvendi, & sententias episcoporum qui Romæ judicant retradandi. Item idem Aug. *lupra illud Act. 10. Surge & manduca*: quia fuit de Scriptura ecce dicit. Animalia illa gentes sunt, quæ immunde erant erroribus & superstitionibus & concupiscentiis antequam veniret Christus, ipso autem adveniente peccatis mundæ factæ sunt: unde post remissionem peccatorum, quæ non recipiantur in corpus Christi quod ecclesia Dei est, ipsas Petrus geffabat personam? In multis enim locis apparet quod Petrus personam gestat ecclesiæ & ecclesia corpus est Christi: recipit in fe in etiam suam jam mundatas gentes, tamen peccata dimissa sunt. Item idem Aug. *de baptismo Donat.* 39. Eugenius ab Anno Clarissimi, & hoc idem ego cenfeo hæreticos baptizandos esse: cui Aug. respondet, sed hoc non conlist ecclesia, cui Deus jam in plenario etiam concilio revelavit.

Item idem *in 1. lib. de doc. Christ. cap. 16. C. 18.* dicit. Est enim ecclesia corpus Christi: ecce apostolica doctrina commendat, quæ etiam conjoux ejus dicitur. Et paucis interpositis sequitur. Has igitur claves dedit ecclesiæ, ut quæcunque solverent in terra, solutæ essent in cœlo: & quæ ligarent in terra, ligata essent & in cœlo. Item & idem super Joan. c. 21. de ecclesia fic dicit; Cujus ecclesiæ apostolus Petrus propter apostolatus sui primatum gerebat figuratam generaliter personam: quod enim ad ipsum proprie pertinet, natura unus homo erat: sed quando ei dictum est. *Tibi dabo claves regni cœlorum & quodcunque ligaveris, &c.* unum ferebat figuratiue ecclesiam: quæ in hoc sæculo diversis tentationibus velut imbribus, fluminibus tempestatibus quæ quatitur & non cadit, quoniam fundata est super Petram: unde & Petrus nomen accepit. &c. Ecclesia ergo quæ fundatur in Christo, claves ab eo regni cœlorum accepit in Petro, id est potestatem ligandi & solvendi. Item idem *in 1. de fide ad Petrum* dicit: Nunquam indicta esset peccatori pro peccato deprecatio, si deprecanti non esset remissio concedenda: sed pœnitentia peccatorum tunc prodeft, si ecclesia catholica gerat, cui Deus in perfonam Petri pandi solvendi ligandi potestatem dicens. *quodcunque ligaveris &c.* Quod autem Petrus nomine ecclesiæ claves recepit, habetur in tex. c. 1. *de summa Trinitate fi. C. in c. a nobis de fide catolica. C. in c. nostri pontificis de pœnit. C. rescripti* ubi patet, quod apostolus nomine ecclesiæ claves & eorum successoribus. Item *Leo Pontifex. 1. C. de hep. contra Donatist.* A translamptive *in c. qui sufficit. 6. di.* dicit quod liceat per concilia reprehendi, si quid in scripturis vel dictis episcoporum forte a veritate deviatum est: Et ultra iemoitur in text. quod non fuit possibile *in d. c. qui sufficit*, & ipsa concilia, quæ per singulas regiones vel provincias funt, plenariorum conciliorum authoritatis quæ funt *c. reverentia orbe christianus*, fore alia ambagibus cedere debent &c. cum aliquo experimento rerum sperituor quod cluslum erat, & cognoscitur quod latebat, sine ullo typo falvilege Scriptur, fine ullo inflata cervice arrogantia, sine ulla contentione livida: invidiæ, cum lata humilitate, cum pace catholica, cum charitate christiana. Item idem ad Januarium, & transslumptive *in c. 1. 2. di.* ita ait: Non fervantur ecclesiæ custodimus (quæ quidem toto orbe terrarum obfervantur) datur intelligi vel ab ipsis apostolis vel ex plenariis conciliis (quæ tamen ab ecclesia laborrima authoritas commendata atque statuta retinet) &c. Item idem Aug. *in 1. quæstionum novi & veteris testamenti*, q. 75. inquit, dicunt ergo eaffoles dilectionem ad Petrum, magistri velitet non solvit didrachma? quo dicto magistrum ut pro omnibus discipulis solveret, convenerunt: Salvator autem cum pro fe & Petro dari jubet, pro omnibus dicuffe videtur: quia fiout Sacrifiatorum erant omnes causæ magisterii, & se pofit Salvatorem in Petro omnes continetur: ipsam enim conlistitit capit ecclesiam, ut pulchrior esset gregis Dominici. Nam interceta dicit discipulis suis, *Vigilate & orate ne intretis in tentationem*; *& ne dicas ecce, Ecce fatanas exigebat te, ut vos cribaret sicut triticum, ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Quid ambigitur? pro Petro rogabat; & pro Jacobo & Joanne non rogabat, ut eorum fides tacuam, nisi ipse Petrus in Petro nos contineret: quia & in alio loco dicit, *Ego prolo rogo quos dedisti mihi Pater, & volo ut ubi ego sum & ipsi sint mecum.* Ex quo apparet declarari per verba prædicta, quod pro omnibus rogabat Petrus tex. *in decretis 1. 2. di. & de pœnitent. 1. Petrus.* Item idem Aug. *li. 1. de hep. contra Donat.* loquendo de fe & de Cypriano inquit. Nec non ipsi tali aliquid indoctrina afferere nifi universalis ecclesiæ concordissima authoritate firmati, cui & ipse fine dubio cederet, si jam illo tempore quæstionis hujus veritas declarata per plenarium concilium fuisset. Ecce quod Aug. & Cyprianus cedunt concilio. Et idem Aug. de mori. ec. dicit, quod in re dubia valet authoritas ecclesiæ. Item idem Aug. super epistolam 1. Joan. c. 1. ita ait: Ubi fit remissio peccatorum, ibi est ecclesia: quoniam illi datæ sunt claves regni cœlorum, ut quæ solverentur in terris essent solutæ & in cœlo, & quæ ligarentur in terris, essent ligata & in cœlo. Item idem Aug. *in serm. 13. super Matth.* inquit. Evangelium quod recitatum est de apostolo Petro, qui ambulans super aquas timendo titubavit, & diffidendo merguit, confidendo nullus emersit: admonet nos intelligere mare præsens fecutum esse, Petrum vero apostolum ecclesiæ unicæ typum: ipse enim Petrus in apostolorum ordine primus, in Christi autem promptitudine, fuit unus respondit pro omnibus: ipse denique domino requirenti quæ nam homines dicerent eum esse, & opiniones varias hominum discipulis respondentibus, renfesque Domino interrogati & dicenti, *Vos autem quem me esse dicitis?* respondit Petrus, *Tu es Christus filius Dei vivi*: unus pro multis dedit respondum, unitas in multis. Et iterum ibi: Simon quippe antea vocabatur: hoc autem nomen ei, ut Petrus appellaretur, a Domino impositum est, & hoc ut ea figura significaret ecclesiam.

Vigesimoprimo ad idem addunt authoritates alia Hieronym. Et primo Hieronymus in quadam epistola de septem gradibus ecclesiæ loquens de ordine episcopali ait. De hoc officio amplius disputaremus pofilum: quoniam quicquid in clericis conferatur est, prædici episcopum solum habere: manifestum est in illis parte de membra virtutum, in episcopo autem totum definitiaiscorporaliter habitare atque ita est ut in episcopis Deum, in presbyteris apostolos recognoloes. Et infra. Omnem ergo potestatem Deus discipulis dedit, & Moysen Deum dici voluit Pharaonis. Et quo fequitur quod si Deus dedit omnem potestatem discipulis & apostolis congregatis, quorum vices repræsentant episcopi in concilio ergo omnem etiam illi data fuera papam quia qui, omne, dicit, nihil excludit. *quia circa de presb. cum fimil.* Unde & apostolous loquens de Christo ad Hebreaos, inquit. *In hoc quod ei omnia subjecit, nihil dimisit non subjectum.*

Item ejus. ejus. Hieronym. super illud, *Quodcunque ligaveris, &c.* inquit. Habent quidem eandem judicatam potestatem cum apostolis, quibus quid terfuerit Dominus Salvator ait, *Accipite Spiritum sanctum quorum remiseritis, &c.* habet etiam & omnis ecclesia in episcopis, presbyteris & clericis: Id ideo Petrus specialiter accipit, ut omnes intelligant, quod quisquque ab unitate fidei & societate quis fe feparaverit, nec peccatis solvi, nec cœlum potest ingredi.

Ad idem Hieronym. *in c. omnibus 24. q. 1.* ubi dicit. Quæ domus claves accepit ac potestatem ligandi & solvendi habere quis fi quis corrigentem, corripientemque contemptuose, fit tibi, inquit, tanquam ethnicus & publicanus. Ecce quod apud ecclesiam est potestas judicaria ligandi & solvendi. Et ex verbis Hieronym. satis aperte innuitur non esse verum quod jurisdictio ecclesiastica fit in ecclesia tanquam thesaurus in arca, & quod Petrus recepcerit claves ut aperiat arcam quando ei videtur: quasi exercitium potestatis fit concessum foli Petro fed potestas in habitio concessa ecclesiæ: quia ista verba, haste domum si quis corrigentem contemptenemque contemperit, fit tibi tanquam ethnicus & publicanus, ostendunt ecclesiam habere excommunicationem clavium, quando nihil illis uti. Et per hoc videtur quod non fit vera opinio Petri de Palude *in prædi. de pa. pa. q. 8. arti. 3.* qui voluit quod sibi spiritoli non immediate a Christo fed a Petro recepterint potestatem jurisdictionem.

Idem probatur per text. jundto eo quod dicit Offiem. *ibi in fi. in. nova de pœni. & remiss.* ubi enim text. dicit claves regni cœlorum datas apostolis, Offiem. ponit duas claves videlicet aperiens fed contentiosi & alterum fori pœnitentialis: & fic tractamque datam apostolis: & fic etiam jurisdictionem. Quod etiam videtur Scotus *in 4. sent. quæstion.* dicit, quod duplex est forum in ecclesia: aliud secretum, aliud publicum. Quod videlicet quod apostoli habent claves jurisdictionis impedatur a Christo, clarius probatur per illud Matthæi xii. Nam Christus dixit discipulis suis, *Exceptis omnibus universum prædicate evangelium omni creaturæ baptizantes eos*, &c. in quo datur intelligi data potestas etiam de aliis sacramentis: cum baptismus fit janua sacramentorum *c. omnes de presbyt. non bap.* & dicit glo. 77. *di. c. quinque.* & glo. Matth. 18. & text. *in cap. 2. de cons. fori. in 6.* quorum sacramentorum ministratio ad jurisdictionem pertinere videtur: nam prædicare & sacramenta conferre in alieno parochia fine licentia nemo potest: *in pro. de pœn.* item glo. & doct. *in c. novit de offi. leg.* *falsum voluntaria jurisdictionis*, in ibi. Facit quod dicitur *in c. aqua de consc. eccle. vel alia. C. in c. quanto de consis.* Facit quoque quod Paulus excommunicavit Corinthium: *ut in c. per principalem. §. sub. p. pen. 3. C. cum fit Romæ de appel. C. 1. audivimus 2. q. pen. 2.*

Ad quod etiam Ambros. super illud Lucæ 6. c. *Christus elegit 12. ex discipulis quos apostolos nominavit*, ubi exponendo addit, quos ad prædicandum auxilium falutis humana per terrarum orbem fatores fidei Christianæ delicaret. Quæ omnia bene & decenter fieri possunt fine aliqua jurisdictione & potestate. Unde videmus quod concilium omnine ecclesiæ exercet jurisdictionem tam excommunicando quam alias diffiniendo & statuendo *c. certum C. fi. qui quis episcopus. 1. q. 1. in c. si quis episcopus de hæreti. C. in c. Offiam. de elect. C. in c. 3. de jud. Unde etiam Paulus apostolus permabulans Syriam & Cilicium mandabat ecclesias: ut precepta apostolorum & seniorum: ut legitur. Act. 15.* Quod verbum, *preceptum*, fonat jurisdictionem contentiosam: *in ca. unoquoque de hæreti. C. fi. qui vero cap. in ib. de verb. fignif. quisquis 3. q. p. 3.* Item prædicantem est verbum, seniorum; quia non solum mandabat servari præcepta apostolorum, sed & seniorum aliorum & presbyterorum. Sic etiam dicit. *c. dicitur, Visum est apostolis & senioribus & vari ecclesiæ.*

Similiter *Act. 16.* dicitur, quod Paulus & Timotheus transeuntes per civitates tradebant eis custodire dogmata, quæ erant decreta per apostolos & seniores: verbum autem, *decretum*, fapit jurisdictionem contentiosam: ut manifest *inc. si de temp. ordi. C. in c. 1. de reliqui. 3. q. 6. hæreti.*

Ad idem facit quod habetur Matth. 19. dum Dominus dicit discipulis suis, *Amen dico vobis quod vos qui fecistis mihi me, fedebitis super fedes. 12. judicantes 12. tribus Israel.* Unde apparet ex dictis potestas judicandi in hac ecclesia militanti. Quapropter non videtur ratione quibusdam canones libros de directione universalis ecclesiæ contineant: ut 1. q. 7. *c. si fi apostolo. & 24. q. 1. c. fant quidam 16. di. c. 1. fergiata & c. omnes.* Sic & universales synodos: ut 31. *di. Nicenus C. 13. di. c. habes libram.*

Ad quod etiam optime text. Lucæ 22. ubi Christus ait apostolis: *Ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum*: hoc est regnum ecclesia mea. Hoc videtur sentire glo. Nicolai ibi: dicit enim hoc poffe intelligi duplitter: primo de regno militantis ecclesiæ, cujus regimen Christus tradidit apostolis: & secundo de regno triumphantis ecclesiæ, ad quod erant apostoli assumendi post labores vitæ præsentis. Constat autem datum esse ecclesiæ omnimodam jurisdictionem *c. novit de judi. C. in c. nam quam qui filii sint legi.* funt enim jura terrenæ & cœlestis imperii ecclesiæ demandata: *ut in c. 22. di.* Et super illud Matth. 16. *C. quodcunque ligaveris, &c.* dicit glo. Habent quidem eandem judiciariam potestatem ab apostolis, quibus poft resurrectionem dictum: *Accipite Spiritum sanctum quorum &c.* habet etiam omnis ecclesia in presbyteris & episcopis fed ideo Petrus specialiter accepit, ut omnes intelligant, quod quicunque ab unitate fidei & societate ejus fe feparaverit, nec à peccatis solvi nec cœlum potest ingredi. Et quod dicta authoritas intelligitur de potestate jurisdictionis contentiosæ per cenfuram ecclesiasticam, patet ex glo. interlinciari que Matth. 18. ad illud, *quæcunque alligaveritis*, addit, vincolo anathematis. Et ex glo. beati Hieronymi. ibidem. ubi ait: Potestatem trium apostolis, ut fciant qui a talibus condemnantur, humanam fecu-

tentiam divina sententia roborari. Et bene deprehenditur, cum ibidem post verba, *si ecclesiam non audierit sic habi sicut ethnicus & publicanus* subjungitur, *quæcunque alligaveritis*, ad ostendendum quod per illa verba data fuit apostolis potestas excommunicandi: quod est jurisdictionis concretionem: ut in *c. quanto* in glo. 1. *de officio & in c. aqua de consecra. eccle. vel alta. & in. novit de offi. legat.* sicut legitur factum per apostolum qui excommunicavit Corinthium: ut dicitur *in c. cum sit Romana de appel.*

Vigesimosecundo facit quod majoritas alicujus potest considerari multis modis: ut *in c. hic omnibus* 22. *di. 4. & in c. cum inferior de major. & obed.* & late dixi supra in q. de ordine fedendi in concilio. Sed in propositio videtur dicendum, quod si longe A mur de majoritate potestatis Christum, per permissa quod clavis a Christo data fint ecclesiæ, & quod potius ipsoleas illa potestas in ecclesia quam in Petro ipso. Quod etiam ulteriora prædicta satis innuitur ex præhabitis ecclesiæ in idem testimonia: videlicet, *ne gregem tuum possit aetenus non deserere*, *fratri beato apostolo tuos commendo pascendos ovibus*, *ne ipsum relinquere deserere quos apostolus vicarios eidem constituit pastores pastoris*, &c. Unde colligitur quod omnes apostoli erant pastores, & quod pastoris fidei ad omnes pertinebat. Insuper quod omnes erant vicarii operis Christi: & consequenter hodie omnes apostoli qui in eorum locum successerunt *c. ecclesia principes* 35. *di. 6. & in c. ordinetur* 21. q. 1. Et quod episcopi dicuntur Christi vicarii, B est text. 33. *qu. 5. capitulo mulier vi. 2. in. fin.*

Pro his factum ifta jura quæ volunt eorum apostolos parere cum Petro pro defuncto accepisse: ut *in c. in novo* 21. *di. 2. in c. loquitur & c. ut divinitus* 24. *qu. 1.* Ex quo infertur potestatem non folum datam ifte hominibus in concreto & in ecclesia, fed etiam linguis & per linguas exercendam. Quod probatur per apostolum *ad Galat.* 2. ubi loquendo de apostolis ait, *Mihi nihil contulerunt.* Ex quo colligitur, quod Paulus non fuit illis inferior: & tamen Petro erat inter illos. Item declarat idem apostolus cum fubjungit, *Cum vidissent quod credita mihi evangelium præputii sicut & Petro circumcisionis.* ubi gloss. interili. ad verbum, *credtum est mihi*, addit, ita principaliter ficut Petro. Item Idem declarat apostolus cum dicit, *Dexteras dederunt mihi & Barnabæ societatis*: ubi licet inter eos effet Petrus, non nominatur major fed focius: fi autem Petrus fuiffet fuperior certeri apoftolis, cum majori reverentia fuiffet de illo loquutus. Quod etiam apostolus demonstravit cum rettitit ei in faciem dicens, *Cum autem venisset Petrus Antiochiam, in faciem ei restiti*, quia reprehensibilis erat, Habes *ad Galat.* 2. Ad hoc text. *in c. Paulus ric. 3. & 5. item Paulus* 3. q. 7. ubi dicitur, quod Paulus Petrum reprehendit, quod non fecisset fi fe impetrem cognovisset.

Et *c. dil.* 11. reprehenditur Petrus ab ifis, quod ex circumcisione erant, quod intrafset ad viros præputium habentes & manducasset cum illis: ut in *c. Petrus* 3. *qu.* 4. Similiter cum ivisset ad Corinthum, reprehensus fuit a fratribus qui erant in Judea: ut *c. infra. 5. & ca. cum q.* Unde patet quod apostoli erant pares potestate. Et si Petrus potuisset fuiffe primus (ut alicubi videtur innui) fuit primus in incitate, non in fuperioritate. Ideo dicitur quod Petrus erat primus, & quod claves receperit omnibus & pro omnibus: ut dicit text. *in d. c. ecclesia* 24. q. 1. & potest Cretianus 2. *di. in fumma* 4. & ita intelligunt quia fuit propofita ex teris apoftolis (ut dicit text. *in d. c. in novo*) & ftatim fuit ecclesie (*ut in c. regnum ca. con. C* 3.) non propter tantum, fed pro non ecclesia claves receptis. Unde text. *in c. ita Dominus* 19. *di.* dicit, quod ita Dominus noftfer Jefus Chriftus falvator humani generis inftituit, ut vertitas quæ antea legis & prophetarum praeconio continebatur, per apoftolicam tubam in falutem univerfitatis exiret: ficut fcriptum eft, *In omnem terram exivit fonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum*: fed hujus muneris facramentum ita Dominus ad omnium apoftolorum officium voluit pertinere, ut in beatiffimo Petro apoftolorum omnium fumo principaliter collocaret, ut ab ipfo quafi a quodam capite dona fua velut in corpus omne diffunderet. Et paulo poft fubjungit: Hanc etiam ecclefiam ex firmiffate corroborantis, in illam nec humana temeritas poffet appetere, nec portæ inferi contra illam prævalere. Ex quibus verbis patet quod non Petro tantum, fed Petro ut capite pro univerfa E Ecclefia data funt claves. Quod & clarius probat text. *in c. fundamenta in prin. de cleric. 2. c.* ubi recitatur in parte illis verbis *d. c. ita Dominus*, fubjungitur. Hinc enim in conformitate divinæ unitatis illumpotum, id quod ipfe erat Dominus voluit nominari, dicendo, *Tu es Petrus*, &c. Unde probat ille text. verba, *Tu es Petrus*, dicta fuiffe et, ut in confortium individuæ unitatis afumpto, hoc eft unitati univerfalis ecclefiæ. Quod etiam oftendit text. *in c. beatus vir* 24. q. 1. ubi dicitur, loquitur Dominus ad Petrum: *Ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hunc Petram ædificabo ecclesiam meam*: fuper unum aditfect eccleffiam: & quamvis apoftolis omnibus poft refurrectionem fuam potestatem tribuerit, & dicat *Sicut me miffit Pater, & ego mitto vos, Accipite Spiritum Sanctum*, tamen ut unitatem manifeftaret, unitatis ejufdem originem ab unoincipiente fua auctoritate difpofuit. Hoc ut utique erat ceteri apoftoli quod Petrus fuit pari confortio prædicti honoris & poteftatis: fed extordinem ab unitate prodeuntur, ut ecclefia Chriftli una manneteftaretur, &c. Ecce ibi text. quod verba dicta Petro dicta funt pro omnibus, fed ideo uni ut ecclefiæ unitas defignaretur. Et hoc late poteft Joan. Ant. *in c. ad liberandum de Judæis*. Et de hoc videtur text. *in c. novus qu. dum de punis. & remiff.* ubi dicitur, quod claves regni cœlorum commiffæ apoftolis: ergo non magis Petro quam aliis. Unde patet quod in ecclefia eft fundamentaliter poteftas clavium.

Et *c. dil.* 11. *in c. quanto* 21. *di.* ubi dicitur, quod quamvis univerfa orbem terrarum catholice & apoftolice conftitutæ ecclefiæ omnes thalamus Chriftifit, tamen fancta Romana ecclefia catholica & apoftolica nullis fynodicis conftituta ceteris ecclefiis præelata eft, fed evangelica voce Domini & fallvatoris noftri primatum obtinuit: *Tu es* inquiens, *Petrus & super hanc Petram*, &c. Et fic poftea text. quod verba, *Tu es Petrus*, dicta funt pro univerfis ecclefiis, fed Romana ecclefia præelata eft ceteris, ut fic per illa verba denoterur unitas ecclefiæ & principatus Romanæ ecclefiæ. Et fic poftea intelligi jura quæ fonant illis: ut in *c. Petrus* 3. *qu.* 4. Similiter cum ivisset ad Corinthum, reprehensus fuit a fratribus qui erant in Judea: ut *c. infra. 5. & ca. cum q.* Unde patet quod apoftoli erant pares potestate. Et fi Petrus potuisset fuiffe primus (ut alicubi videtur innui) fuit primus in incitate, non in fuperioritate. Ideo dicitur quod Petrus erat primus, & quod claves receperit omnibus & pro omnibus: ut dicit text. *in d. c. ecclesia* 24. q. 1. & potest Cretianus 2. *di. in fumma* 4. & ita intelligunt quia fuit propofita ex teris apoftolis (ut dicit text. *in d. c. in novo*) & ftatim fuit ecclefiæ (*ut in c. regnum ca. con. C* 3.) non propter tantum, fed pro non ecclefia claves receptis. Unde de text. *in c. ita Dominus* 19. *di.* dicit, quod ita Dominus noftfer Jefus Chriftus falvator humani generis inftituit, ut vertitas quæ antea legis & prophetarum praeconio continebatur, per apoftolicam tubam in falutem univerfitatis exiret: ficut fcriptum eft, *In omnem terram exivit fonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum*: fed hujus muneris facramentum ita Dominus ad omnium apoftolorum officium voluit pertinere, ut in beatiffimo Petro apoftolorum omnium fumo principaliter collocaret, ut ab ipfo quafi a quodam capite dona fua velut in corpus omne diffunderet. Et paulo poft fubjungit: Hanc etiam ecclefiam ex firmiffate corroborantis, in illam nec humana temeritas poffet appetere, nec portæ inferi contra illam prævalere. Ex quibus verbis patet quod non Petro tantum, fed Petro ut capite pro univerfa E

dari aliqua potestas fed promissa, quæ verba fuerunt eiusdem tanquam gentis typum fere figuram ecclesiæ: ut patet in prænotilis authoritatibus. Ad quod etiam authoritas Leonis papæ in Epistola de apostolis: ubi dicit, quod jus hujus potestatis & decreti constitutio ad omnes principat ecclesiæ connexuit, fed non fimilia unicoeduit, quod omnibus intimetur. Eaue quod omnibus datæ funt claves.

Ad idem text. *in cap. nemo de penitent. & remiss.* ubi dicitur, quod licet Beatus Petrus fuerit excellentior apostolis, tamen non in fede illis Christus tradidit claves regni cœlorum:

Ad quod fatis quod dicit Siculus *in sententia*, quoniam veritas, dicens fuffe opinionem multorum clarissimorum magistrorum Petro non fuisse datas claves, fed promissas folum per illa verba *Tibi dabo claves*: nec legitur quod illas fingulariter unquam poftea ei tantum dederit, fed poftea illas contulit Matth. 18. per illa verba, *quæcunque alligaveris super terram.* Unde reputet quod illa promissio per verba, *Tibi dabo claves*, fuit facta Petro nomine omnium apostolorum & communiter ecclesiæ: & quod confessio Petri fuit nomine omnium: quo fecundum Rabanum fuit causa dandi poteftatem: quæ ut congrua fit reftipso ad intentogata, ita oportet intelligi. Quod patet ibi Matth. 16. *Dixit illis, quem me esse dicunt? Unde & cetera demonftratur quando omnibus apostolis dixit, *Admea dixo vobis quæcunque alligaveritis super terram*, &c. Et fic fuit omnibus datæ fimul & non Petro pro omnibus, fed tantum promissa pro omnibus, & poftea omnibus fimul data. Sed quæcunque hæraeni opinionem vera fint (fine quod fente Petro datæ pro omnibus, fine quod tantum omnibus) fatis eft, quod ecclesiæ universali data fint repræsentant claves & jurisdictio. Ex quo innotitur ecclesiam universalem & conliperantem concilium illam repræsentans esse supra papam: & quod ipsa potestas clavium & plenitudo poteftatis eft in ipsa universali ecclesia tanquam in fundamento, fed in papa tanquam in capite ipsius universalis ecclesiæ, live in papa tanquam in principali instrumento, per quod hæc potestas explicatur præcedente clave ecclesiæ: ut dicit glo. *in cap. ad apostolicæ de re judic. in 6.* & Innocen. *in cap. quod super in de voto & melius in cap. quanto de juryin.*

Ad idem fatis quod dicta verba, *Tibi dabo claves*, dicta fuffent foli Petro, fruftra poftea fuffet orta contentio inter apostolos de majoritate, quæ tertia poft hæc verba reperitur: ut patet *Matth. 18. & 20. & Luca 22.* etiam in ultima cœna non enim tortiens de majoritate contendeffent, fi per verba illa *Tu es Petrus*, aut illa Joan. 1. *Tu vocaberis Cephas*, intellexissent Petrum constituum principem super fe ipsos, aut ei foli tradtum poteftatem principaliter ad regendum ecclesiam. Unde necessario oportet dicere quod verba dicta per Christum Petro & exposita Petri fint dicta pro omnibus: & consequenter quod in ecclesia fit hæc potestas.

Vigesimoquarto idem probatur per argumentum ab absurdo, *Clemen. cum sit de majoritate*: nam poftquod papa per fua mala opera fubverteret ftatum universalis ecclesiæ, & ipsam ecclesiam & populum christianum notorie scandalizaret, fi concilium generale non haberet poteftatem compellendi eum, effectus poteftate unius diffiperet & deftrueret ecclesiam & non effet remedium: quod eft maximæ abfurdum: non enim eft verum, ille quod Christus voluerit dimittere ecclesiam in tali casu sine remedio. Sicut in fimili dicitur, quod etando Christus dedit claves Petro, licet nullam fecerit mentionem de fuccessoribus, tamen fub nomine Petri etiam comprehendit fuccessiones: cum non fit verisimile quod mortuo Petro voluerit ecclesiam remanere fine fuccessore, licet dicitur poft glo. *in verbo, deferent, in c. per humani de Baptismo.* & Adducitur in fimili exemplum, fi rex peregrinans dimittit regimam gubernatiem, & quia non conveniat homines regimi diuerterre fingulis diebus per universum regnum, dimittit eorum ministrum generalem qui nomine regis & regimæ administrat: effne verisimile fi talis minister male administrando deliberet regimam quod ex relatione regimam poftle illum amovere, & punire, & aliunde bonum miniftrum deputare? certe non: *ergo, A. J. hominum fi necessit.* Hæc enim ecclesiæ: quia ecclesia dicitur regina: juxta illud, Psal. 44. *Adstitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate.*

Vigesimoquinto ad idem facit decretum Constantiensis concilii in 4. sessione: ubi declaravit quod fundque ipsa in Spiritu fancto congregata legitime, generale concilium facientes, & ecclesiam catholicam militantem repræsentans, poteftatem a Christo immediate habet, cui quilibet cujuscumque status etiam si papalis extitat, obedire tenetur in iis quæ pertinent ad extirpationem schismatis, & reformationem generalem ecclesiæ Dei, in capite & in membris. Item in quinta sessione idem repetitur. Cando igitur, quod quinque capitulorum contentionis, ftatui, dignitatis etiam fi papalis, qua mandatis, ftatutis feu ordinationibus aut præceptis illius facra fynodi & cujuscumque alterius concilii generalis legitime congregati super præmissis, feu ad ea pertinentibus, factis vel faciendis obedire contumaciter contemperit, nisi resipuerit, condignæ pœnitentiæ fubjiciatur, & debite punatur. Ecce quod concilium eft fupra papam: quia habet poteftatem immediate a Christo, quia papa tenetur ei obedire, & quia concilium poftet exercere jurisdictionem contentiosam in non.

Et confidera bene illa verba, & cujuscunque alterius concilii generalis: quia per hoc nullum contrarium, quod tentare de concilio Constantiensi dictum fuerit propter antiquatum fchisma ob quod non poterat deprehendi, quod aliquis effet verus papa: & idem ajunt cujuscumque etiam papalis dignitatis fubjici debebat. Nam & de alis concilijs legitime congregatis idem dictum apparet: per dicta verba, cujuscunque alterius concilii generalis. Et quod generaliter attribuitur potestas pro jurisdictione officiali illud Joan. 19. *Nosti quod habeo potestatem dimittere te*, &c. Et illud decretum replicatur etiam in concilio Basiliensi in 12. sessione.

Corroboratur hoc per glo. 15. *de diuers.* quæ vult, quod papa non potest definere ftatuta concilia: & per glo. *in c. Constitutus* 19. *dist.* quæ dicit quod papa eft inferior concilio in iis quæ funt fidei & concernunt bonum universalis ecclesiæ. Et contrarium fatendo ftatus ecclesiæ deteriorarent, & ad hoc text. *in c. esse illa* 1. q. 7. Ad idem dictum *in c. in ipsi* 4. dj. quod fententia concilii proferitur fententiæ papæ, quia orbis major eft orbe: *sicut c. legimus* 9. dj. Et ad idem glo. *in c. si papa* 40. *dist.* vult, quod concilium judicet papam quando fandaliat universalem ecclesiam.

VigesimoseXto facit, quod papa eft propter ecclesiam ficut pastor propter gregem (juxta illud 2. ad Corinth. 10. *Potestatem dedit mihi in ædificationem, non in destructionem*) & non e converso. Accedit quod glo. interlinearis *super illud* 2. ad Corinth. 13. *Ut non prædicem dictum quem dominus potestatem quam Dominus dedit mihi in ædificationem & non in destructionem*, ait, Implet, qui aliquat non habent poteftatem a Deo: ergo &c. Consequentia patet: quia femper deterius eft gratia melioris fecundum Ariftotelem in Politicis.

Vigesimoeptimo facit, quod ecclesia dicitur esse corpus quoddam, & fingulis fideles membra ejusdem: ut dicit Apostolus ad Ro. 12. *Multi unum corpus: sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra.* & Joan. 15. *Ego sum vitis, vos palmites.* Tunc fic: Papa est membrum ecclesiæ & non totum corpus, ergo fequitur, quod universalis ecclesia quæ eft ftatum deficit corpus ecclesiæ, fit amplioris virtutis & poteftatis quam ipse papa. Confequentia patet: quoniam membrum cum fit certi particularitatem, minoris eft virtutis & poteftationis ipso toto corpore. Et hoc nutritum convertitur cum fcriptum procedendi ad illius contributionem. Præterea non fufficiunt effect provium corporis, membrum quod efficitur putridum, & totum corpus infici, non poftet abfindi. *c. refpondeo* 24. *qu.* 3. cum tamen Dei perfecta fint operatio. *Deuteron.* 32.

Vigesimooctavo facit quod qui dicit fe habere poteftatem super alios, & concellionem poteftatis ibi dare omnibus, illud docere debet *c. cum in jure de offi. delegat.* matrimonium in ut que fint fuperma, & non confuetverant concedi. *c. quod tradentem de offi. leg. & in c. quod super iis de fide instrum.* Sed non legitur quod Petrus accepeit clavis super ecclesiam universalem, nec per concilium fuper concilium illam repræsentans, fed fuper fingularis aemulus ecclesiæ fecundum opinionem Theologorum, & probatur *in c. quæsitum* 21. *dj.* ergo fequitur quod papa non eft fupra concilium.

Vigesimonono facit, quod ecclesia universalis dicitur mater omnium fidelium. unde eccle. 14. *dicitur mater pulchræ dilectionis.* Et ad Galat. 4. *illa autem quæ sursum est Jerusalem libera est, quæ est mater nostra.* glo. interlinelis ibi exponit, id est, ecclesia. Et proverb. 1. dicitur: *Ne dimittas legem matris tuæ*, id eft, ecclesiæ. Ad hoc *c. cum de diversis de privil. in 6. q. qu. 6. c. dudum.* & 1. *q. qu. 6. ad Romanam.* Item ad hoc *tex. in c. fundamenta in verfi.* Nec quicum ipfa mater ecclesia in congregatione & poftura fidelium. *de elect. in 6.* 6. *qu.* 16. *qu.* 1. *c. non autem.* 6. *qu.* 2. *di. 1. non dicet.* Et in c. *fi. de compo. dilu.* Romana ecclesia dicitur mater & magistra omnium ecclesiarum.

Tunc fic papa dicitur filius ecclesiæ: quod patet quia nullus eft pater matris fuæ: unde & *Matth.* 23. dicitur: quod nemo eft pater qui in cœlo eft. Sic autem & in terris una eft ecclesia, quæ Eft mater omnium fidelium & consequenter papa. Probat text. *in c. qui abbatem* 21. *qu.* 2. ubi Anacletus papa dicit, mater vero nostra ecclesia eft. Sequitur ergo quod papa tanquam filius fubdit ecclesiæ tanquam matri: & quod ecclesia fit major excellentia dignitatis & superioritatis filio fuo papa. Unde Bernar. *in li. 4. de considera. in fi.* dicit: Considerat ante omnia fanctam Romanam ecclesiam, cui Deo authore praes, ecclesiarum matrem esse, non dominam, & te non dominum episcopo *Jacobus. de Concil.*

A ram fed unum ex eis: quod exponit archi. 12. *di. c.* 2. *de Dom.* ibi. & eft bonus tex. *in c. esto subjectus. 96. di.* Facit capitulum *mentionem 7. questione 1.* ibi, non propria cujusque voluntate aut dominatione. Et eadem verba ponuntur in effectu *in dictis capitulis esto subjectus, & in capitulo prædicator. 16. q. 1.* Facit quod dicitur Lu. 22. *Reges gentium dominantur eis, & qui potestatem habent super eos benefici vocantur.* & infertur, *vos autem non sic.* Ex quo patet quod apostolorum fit terrenditus eft dominatus. Ex hic papa non dicitur dominus. Facit quod dicitur *in cap. 2. de dona. & di. cap. non decet 22. di.*

Ad idem dicunt quod fcrimanus Petri: & Pauli (fcipuli, filioli) dicit: Mater nostra parienda non dicerint ætates: ipfa genuit Petrum, ipfa parturivit & Pauluum ut ipsi nascerentur. Ecce quod ecclesia eft mater & Petrus ab ea genitus: ergo major eft ecclesia Petro: & consequenter papa concilium illam repræsentans Petro & papa genito.

Trigesimo ad idem facit quod ecclesia universalis dicitur domina juxta illud Threnorum 1. *Domina gentium 79. di. & sportelur.* Ponit Joan. de *Ana. in rubrica de Sthisma.* Sed major eft poftatis in dominio quam in fervo: ergo major eft poftatis ecclesiæ universalis, quæ eft domina, quam papa; quia papa & alii pralati non dicuntur domini fed ministri & dispensatores fecundum apostolum 1. *ad Corinth. 4.* ad hoc quod legitur *in cap. 2. de dona.*

Trigesimoprimo facit quod ecclesia dicitur esse regina, juxta illud Psal. 44. *Adstitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate.* Tunc fic: Potestas eft in ecclesia ficut in regina, in papa autem non ficut in rege: quia regimen papæ ecclesiæ ecclesiæ non videtur regale fed politicum: juxta illud Matth. 20. *e. filiis quod principes gentium dominantur eis, & qui majores sunt potestatem exercent in eis: non ita erit inter vos: fed quicunque voluerit inter vos major fieri, fit vester minister.* Ergo fequitur quod potestas in universali ecclesia tanquam in regina, eft major quam poftatis papæ.

Trigesimo fecondo, facit quod ubi major eft fapientia & charitas, ibi videtur effe fuperioritas: fed in ecclesia eft major fapientia & charitas, quam in aliqua alia creatura, live fit papa live alia quacunque persona: quia ecclesia non poftet errare (ut *c. ecclesia* 24. *qu.* 1.) fiue poteft papa: *in c. esto pap. 40. di.* igitur major eft ecclesia fore concilium quam papa.

Trigesimo tertio probatur ex eo quod concilium judicat de papa: unde Christus loquendo ad omnes apostolos, inquit, *Vos etiti fal terræ &c. quod si fal evanuerit, ad nihilum valet ultra nisi ut mittatur foras & conculcetur a hominibus.* Et ipsa authoritate Hiero. ad Heliodorum (& textus sumpitur *c. papa* 7. *non omnes episcopi.*) dicit: Nonne ecclesia Petro & Paulo, fed Petri, fcilicet tenere locum jam cum Christo regnantium: infinatum (ad ad nihilum prodest, nisi ut propiciatus fit conculcetur a porcis, id eft depontur. Et ibi loquitur de omnibus prælatis, nec excipitur papa. Et glo. in *c. Ferat inquit. quæst.* 7. *innati*, quod obicumque reperiat papam posse judicari de hæresi, & non dicitur per quem, debet intelligi per concilium generale. Et ita intelligit *doc. in c. si papa. 40. di. & in c. in fidei de hæres. in 6.* Et glo. *in c. mite autem* 21. *di.* & glo. *in c. si duo. 79. di.* cum ergo concilium judicet papam, fequitur quod fit major ipso.

Vigesimo

Et dicitur quod illa pars loquuntur in causa Fidei: respondeur quod non reperitur quod in causa fidei Deus dederit majorem potestatem ecclesiæ quam in aliis causis: quia quando dedit potestatem illis est verbis generalibus, *quæcumque alligaveris &c.* Quinimo fuadet ratio quod si posset prouideretur in casu fidei ubi est major periculum, maiorem in aliis causis minorem: quia cui concedunur majes, videtur concedi & illud quod est minus. *ex parte de decis.* ad idem facient illa quæ dicta sunt supra in 1. motivo.

Trigesimoquarto facit quod ecclesia Dei dicitur spontaneus pater Apo. 21. *Vidi sanctam civitatem Jerusalem novam descendentem de cœlo a Deo paratam sponsam viro suo &c. in c. loquutus in fi. C. in spontaneis. 24. qu. 1.* Papa autem non est sponsus, sed paranymphus sponsæ: ut dicit Bernardus *de consideraz. ad Eugen. lib. 3. apostolus 2. ad Corinth. conjugare. ad Eugen. lib. 3. super illud, Desponderam vos.* ps. ubi ipse. Ibidem super illud, *Desponderam vos.* &c. dicit. Fuerat enim apostolus paranymphus matrimonii ad Corinthios & Christum per verbum fidei. Cum ergo major sit authoritas in sponsa quam in paranympho sponsæ, sequitur quod in ecclesia sit major authoritas quam in papa.

Quinto dicit tex. *in cle. 1. de summa Trin.* quod est unita & immaculata, ac virgo sancta mater ecclesia conjunx Christi: clarum est autem quod quis non est pater filiorum suorum (sicut est papa) sive loquendo: ut in *c. quæsivit 2. qu. 1.* sive de transla. *prælat. cum fimili.*

Trigesimoquinto facit quod dicit apostolus ad Rom. 15. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita &c.* & *ut in c. 2. de cons.* a qua universitate nec papæ animæ excipitur, ergo & papæ animæ potestati inferior subdita est: sed nulli potest esse subdita quam universitati ecclesiæ: sequitur ergo quod ecclesia sit major ipso papa.

Ad quod facit illa authoritas Hiero. *in c. ambo. 24. qu. 1.* cum dicit, quod orbis major est urbe: ecclesiæ ecclesiam Romanam esse de corpore ecclesiæ universalis: ad hoc bene tex. juncta glo. *in c. cetera. 98. di.* sequitur ergo quod ecclesia universalis sit major ecclesia Romana, & quod in ipsa solis sit major ecclesia Romana, & quod in ipsa universali tanquam in fundamento sit potestas ecclesiastica principaliter: si autem universalis est major, ergo & concilium eam repræsentans sit major, ergo & concilium eam repræsentans sit major concilium est majus papa. Accedit quod ait Jacan. *in c. a nobis el. 2. de fen. excom.* quod ecclesia Romana potest errare fed non ecclesia universalis & consequenter nec concilium quod illam repræsentat. Accedit etiam quod fuerunt aliæ ecclesiæ ante Romanam. Fuit enim ecclesia Jerosolymitana quæ fuit metropolis Jacobi fratris Domini. *66. di. 2. para.*

Item & Antiochena ecclesia & Petri, in qua primum discipuli appellati sunt Christiani.

Trigesimoseptimo ad idem facit tex. *in c. bone quidem. 96. di.* ubi Symmachus papa in concilio prohibens, cum tractaretur de validitate certæ litis, quam Basilii de electione Romani pontificis, quam Vitalis antipapæ Romanæ ecclesiæ subscripserat, fuit eam deferri in medium, ut ex ipsa fectione tractaretur cujusmodi posset habere fabilam: quia videna nolle se disputare de eo: de quo Romanus posset judicare concilium. Ex quo videtur tunc concilium esse majoria authoritatis quam papa.

Trigesimoctavo facit *cl. tex. in c. quod quis 35. qu. 9.* ubi ipse gestis subjectionem synodali, ut synodali judicio vindicarur Sibichon. Et quod papa fateatur sanctam synodum judicare posse super eo, quod absque continere & diminutionem ecclesiastice libertatis probatur 2. *qu. 7. item Symmachus. C. 17. di. 5 hinc etiam.* ubi patet casum Symmachi papæ dictum esse ad concilium, tam cum agerer de reclinatione papatus (quo se fosolum affirmabat) quam cum se oppressum afferet, & se majus esse tribunal conciliaii quam papæ: ergo major est concilium quam papa. Idem etiam *in c. nunc autem 22. di.* ubi dicitur, quod authoritas papæ tradita est a concilio: ergo concilium est ipso papa quam: quia superiora agunt in inferiora non e contra. Ad idem tex. *in c. urbes Bo. di. 17 in t. provincia 17. di. nulli 99. di.* ubi patet quod apostolici simul cum S. Petro diversiori provincias per orbem, & pofuerunt primates ad quos episcoporum appellatio, & majores causæ post apostolicam sedem referrentur. Ergo cœtus apostolorum erat major Petro in jurisdictione: & consequenter concilium majus papa. Adidem tex. *in c. quisiber 8. qu. 1. 21. di. in fine.* Ad idem tex. *in c. respondisti. 1. qu. 7.* ubi dicit papa se non posse decreta a concilio tollere, sive illis contrarie. Ad idem tex. *in c. primæ sedis 99. di.* ubi concilium Africanum diffinivit ut primæ sedis episcopus non appellaretur summus sacerdos neque princeps sacerdotum: ergo concilium est major primæ sedis episcopo, quia est papa. Adidem adducitur tex. *in c. quamvis 21. di.* alias indultus, alio modo nunc pondeando: ubi dicit tex. quod quamvis universale concilium Christi sit omnia thalamus, tamen sanctæ Romana ecclesia catholica & apostolica cæteris prælata est. *14. qu. 1. c. omnibus.* unde patet quod universæ ecclesiæ includendo Romana est omnia Christi thalamus: qui Christi thalamus est universalis ecclesia & consequenter concilium. Ergo concilium tanquam concinens Romanam ecclesiam est major, & ecclesia Romana tanquam contenta est minor.

Ad idem tex. *in c. pues 2. qu. 7.* ubi bene probatur tex. dicens: cum Petrus a Paulo Antiochiæ esset posterior, corrigitur, quanto facilius & fortius, quod per universæ ecclesiæ statura firmatum est, vel unius episcopi authoritati vel unius pontificis non esset præferendus eis: & ibi tex. apparet ut consequentia videtur, quod cum de Petro a Paulo corrigendus esset, intelligi debet illa authoritas non esse major, quia illius caput semper est Christus: ut dicitur est supra. ponit glo. post Oftien. *in c. 1. de schisma. in 6.* Sed papa fine universali ecclesia nihil esset, arg. *d. 1. 5. pofi originem. fi de origin.* Tertio quia non præferuntur pro potestate & jurisdictione, nisi qui illam pretendit obtentat: ut *in c. cum pare de offi. delega.* & maxime in superiora: *ut in c. quod translationem de offi. lega.* Quarto quia hoc fuadet ratio, propter inconvenientia que sequi possent, si dictum unius præferuntur universali orbi: quia posset esse malus & indutrectus ecclesiam. Unde si non esset aliquis superior qui malum papam haberet corrigere, jam non esset sufficienter provisum ecclesiæ: contra illud Isaiæ 5. *Quid est quod ultra debui facere vineæ meæ & non feci ei?* quasi dicat nihil. Et multæ his similes adduci possent rationes: maxime quia universalis ecclesia comprehensive non est in papa solo, sed bene papa est in universali ecclesia, *de concilia. di. 1. Catholica.*

Trigesimo octavo offenditur quia Christus post resurrectionem suam ecclesiæ confirmare potestatem datam ecclesiæ in personis apostolorum, dixit: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos, Accipite Spiritum sanctum.* &c. ubi non dixit, *Mitto te Petrum, sed, Ego mitto vos:* scilicet cum eadem potestate qua Pater me misit. Unde suam potestatem ad ecclesiam, ad regimenque ecclesiæ transmisit. pro hoc tex. *14. qu. 1. c. loquutus.* ubi dicitur quod parem potestatem tribuit apostolis: & quod hoc erant apostoli quod Petrus fuit part conforitio prædicationis & potestatis: sed ut unitatem ecclesiæ tueretur, unitatis ejusdem originem ab uno fecisset Petro incipientem fua authoritate diffpofuit. Ex quo patet quod non solus Petrus potestatem accepit, sed ipsa ecclesia, & consequenter concilium.

Trigesimonono facit quod concilium exercet jurisdictionem ecclesiæ ex quo fuit ab eo fundatum potestate. Nam deponit cardinales, *ut in c. 1. de ordinand.* Judices & deponit episcopos: *2. qu. 1. c. fertur. 24. qu. 1. c. episcopus.* ad concilium deferuntur causæ episcopi. Item facit statuta generalia de electione papæ & de salute animarum *c. in nomine Domini 23. di. cc. ex multis. 1. qu. 1. cap. ventum. 20. qu. 4. c. Orosius. 16. qu. 2.* Item dedit primatum ecclesiæ Romanæ *17. di. c. hinc etiam 3. qu. 6. c. Judam 9. qu. 3. aliorum.* Transfert in papam jurisdictionem privatæ ad alios episcopos: patet *in c. quamvis. 3. qu. 6.* ibi, fiat ab apostolis commuque laccerfitibus multorum confinia episcoporum Ecclesiam esse. & *c. c. Adam Ca. tan. 17. qu. 1. c. sacrosanctis 22. di. & c. cum ex eo de pœni. & re.* Item judicat de personis papæ: ut in dubium est in primo motivo per jura ibi allegata.

Quadragesimo facit quod papa sequitur ordinata, per concilia: ut patet *in c. nulus xi. di. 17 in responsiv. 1. q. 7. & c. in principio. 15. qu. 1. c. cum ex eodem ca. can. q. 1. juncto c. fines 15. di.* Et bonus est tex. *in c. confirmas. 25. qu. 1.* ibi, omnipotique synodi constituunt, quod universalis ecclesiæ prohavit assensus, nullam magis eroqui fedem quam primus. Si ergo tenetur exequi & sequi statuta concilii, sequitur quod majus est concilium papa.

Quadragesimoprimo adducitur quod omnes apostoli fuerunt fundamenta ecclesiæ *Apoca. 21.* ubi moruus civitatis, id est ecclesiæ habet duodecim fundamenta, & ipsis sunt nomina duodecim apostolorum. ad hoc etiam *c. fundamenta de cleri. 1. de.* Et ait *c. in Septimo dictum* est: Mendatus est cuiquam populorum. per illud Matth. ul. *Euntes docete omnes gentes,* &c. & Joan. 20. *Quorum remiseriti peccata.* &c. Illis etiam tradit hanc claves *Matt. 18.* & figura dicitur ait: Et eis commissum est docere vita exemplari Mapth. 5. *Sic lucent lux vestra coram hominibus.* &c. Et inter apostolos non semper Petrus potuit primus: ut patet in epistola Pauli ad Gala. 2. ibi *cum conversisset gentiles qua dexta est mihi, Jacobus & Cephas & Joannes qui videbantur esse columnæ offe.* *Decretum dicitur mihi & Barnabæ societatis.* Unde patet quod tam ratione fundamenti, quam ratione potestatis & ordinis cognominandi, non offendunt quod nulli fit primatus primatus Petro quam ceteris apostolis: & idem consequenter videtur dicendum in papa. Unde ex hoc magis potest argui quod concilium sit supra papam quam e contra: sicut videmus quod collegium habet potestatem supra singulos de collegio. *c. detella de excess. prælat. l. fi. C. de jur. omnium judi.* Facit Quod dicitur *tex. confragabilis 6. excessus de offi. ordi.*

Quadragesimo secundo offenditur: quia sententiam Romani pontificis examinatur in concilio ministerialis

verſalibus. Pater primo in depoſitione Dioſcori A
ſpectat per Leonem papam, quæ fuit examinata in
concilio Chalcedonenſi; ſecundo in depoſitione
Pyrrhi & Sergii facta per Martinum papam in ſy-
nodo Romana, quæ fuit examinata in ſynodo
Conſtantinopolitana: tertio in depoſitione Photii
Conſtantinopolitani facta per Nicolaum & Adrian-
num Romanos pontifices, quæ fuit examinata in
8. ſynodo. Ergo videtur quod concilium ſic ſuppa
papam.

Quadrageſimoterto facit quod in geſtis octavæ
ſynodi legitur, quod Zacharias epiſcopus contra
ſententias Nicolai & Adriani ſummorum pontifi-
cum dixit, quod canon principis eſt, & quod cen-
tum illum agentes in nihil ſecunda ſynodo dicere: cum
vero extra hanc quiſquam fatit (ſive papa Nicolaus
ſive alius) non acquieſcimus. Ergo videtur quod
concilium eſt ſuppa papam: cum diſputant extra ca-
nonem non acquieſcendum ſententiis papæ.

Quadrageſimoquarto facit authoritas evangeli-
ca Matth. 10. & Mar. 10. cum Chriſtus dixit apo-
ſtolis, *Scitis quod principes gentium dominantur eis,*
et qui majores ſunt potiſtantur eis vobis: non ita
erit inter vos: ſed quicunque voluerit inter vos ma-
jor eſſe, ſit veſter miniſter, & quicunque voluerit
inter vos primus fieri, ſit veſter ſervus. Unde patet
quod inter apoſtolos fuit prohibitus primatus ne
eſſent ad inſtar principum ſæcularium. Et ſic cos re-
linquit ſub directione Spiritus ſancti, qui eſt in S. ec-
cleſia in unum congregata: & ſic in concilio. Et
idem dicitur *in Ingnitur 24. qu. 1. & in cit. novo.*
21. & quod apoſtoli omnes hoc idem erant quod
Petrus pari conſortio predicti honoris & potieſtatis.
Ergo papa non poteſt eſſe major concilio, cum ſit
par eiuſdem illus in concilio.

Quadrageſimoquinto facit tex. *in c. de apoſtolis*
20. ubi dicitur ordinatio ſolutionum antiquæ diſpu-
nis, ut primum recurratur ad ſcripta novi vel
veteris Teſtamenti, ſecundo ad canones apo-
ſtolorum vel conciliorum: tertio ad decreta
ſummorum pontificum. Ex quo patet quod ca-
nones conciliorum præferuntur decretalibus pon-
tificum.

Quadrageſimoſexto facit quod ſi concilia non eſ-
ſent majoris authoritatis quam papa & ſi papa poſ-
ſet tollere concilia, eſſet fruſtratoria congregatio
conciliorum; quia fruſtra a concilio expectaretur
aliquid canonis, vel decretum eveniens, qui ni-
hil operaretur, dicit Joan. An. *in regula.* nullus ex
concilio, *in mercu. in 3. appaſſ. de regulis ju-*
in 6.

Quadrageſimoſeptimo adducitur, quod ille po-
tius debet dici major inter apoſtolos qui ſucceſſit
immediate Chriſto in eccleſia quam ipſe reuit:
quia ille eſt digior quo magis adhærent primo: ut
in c. de Conſtantinopolitana. 22. di. Sed militantem
eccleſiam Chriſtus reuit in vita mortalis in Jeroſo-
lymitana, & in illa ſucceſſit ei Jacobus Alphæi, &
ſic Jacobus dicitur potius Dominus Chriſti quam
Petrus: & ſi excludimus Petrum, ergo & ſucceſſo-
res: & ſi ſucceſſores, ergo quod dicitur quod papa
non habet majorem ſupra ſe *tex. in cap. liſet de*
electi. non eſt verum: ſi autem habet ſuperiorem
nullus melior quam concilium: ergo concilium
eſt major.

Quadrageſimoctavo facit quod dicit ſanctus
Thomas *in de regimine prin.* quod ſi ad jus alicujus
conſortium pertinet ſibi providere de rege, & ab
eo ſuum jus inſtituitur fuerit in tyrannum vomeri-
tus, poſſunt deſtitui & reformari ejus ſubditi, & B
poſſunt tyrannum deſtituere, ſed non ſibi ipſi. Ita

de in ſimili cum ad communitatem eccleſiæ ſpectet
per cardinales jus eligendi papam, ergo ad eandem
ſpectat eum corrigere & ponere, ubi ipſe eſt
tyrannus & incorrigibilis. Patet quod dici-
tur quod ejus eſt deſtituere cujus eſt inſtituere: ut
in c. 1. & 2. de cappel. mona. & in c. cum & plures-
res & ſu. in eccleſia de prima. & in c. cum ex iniuncto de
bere. in gle. & ſed & illi eſt, a papa habet judicem ſu-
periorem in terris, hoc eſt eccleſiam, & ſic con-
cilium.

Quadrageſimonono facit regula, ſi vinco vin-
centem te, vincto te. *c. authoritate de conſt. pre-*
ben. in G. ſed imperator judicatur a concilio & eſt
ſupponitus concilio: ut ipſemet dicit *in l. 2. C. de*
ſacro. ſanctis eccleſiis. & anthen. de eccle. in. in pre. C
eſt tex. *in c. ad apoſtolica de re judic. & c. ſi ſpe.* ut
tem judicat & habet potieſtatem in papam: ergo
multo magis concilium judicat papam. Quod
ut imperator habeat potieſtatem in papam & ſic
judex ejus, probatur quia papa non eſt magis exem-
ptus a juriſdictione imperatoris quam fuerit Chriſ-
tus in quantum homo mortalis: ſed Chriſtus in
quantum homo fuit ſubditus imperatori: ut pa-
tet Joan. 19. cum dixit Pilato; *Non haberes potes-*
tem adverſus me ullam, niſi tibi datum eſt de-
ſuper: ergo multo magis papa qui eſt Chriſti vica-
rius. *d. ca. ad apoſtolica & in c. licet de reſcrip. D*
in. & in c. i. de homi. in 6. cum ſimil. quia minor
eſt vicarius illo cujus vices gerit: ut patet *de off.*
per to. Ergo papa habet potieſtatem ab impera-
tore, & imperator deſit papæ privilegium prin-
cipalitatis. *96. di. C. Conſtantinus.* Item & Petrus
& ceteri apoſtoli fuerunt ſubjecti imperatori: qui
in hoc parte erant Petrus & alii apoſtoli: ſed
Paulus tanquam ſubjectus appellavit ad imperato-
torem: ut patet *26. 15.*

Item hoc ſunt in teſtamento poteſtas ſumma
ſacerdotis dependet immediate a Deo (ut *in c. no-*
vit de judi.) ſic & in veteri teſtamento præmi-
nentia ſummi ſacerdotis fuit inſtituta a Deo: ut
patet *Exo. 28.* Sed non abſolutam poteſtatem emi-
nentia ſummes ſacerdos in veteri lege ponit ab ho-
mine judicari & deponi: ut patet de Abiathar qui
erat ſummus & legitimus ſummus ſacerdos, & tamen
fuit ejectus de ſummo ſacerdotio per Salomonem,
non propter hæreſim ſed quia conſpiraverat cum
Adonia: ut patet 3. *Reg. 1. & 2.* ergo a pari idem
dicendum eſt in novo teſtamento de papa. Et ſi pa-
pa judicatur ab imperatore, & imperator judica-
tur a concilio, multo magis poteſtas judicabilis
papam, *cathen. multo magis. C. de ſacrofan. eccle-*
ergo concilium eſt majus papa & imperatore, &
judicabile de papa ſicut de imperatore.

Accedit quod quicunque ſolvit alicui tributum,
non videtur eo major eſſe, ſed magis ſubditus ei cui
ſolvit tributum, ſicut dans decimas minor eſt ſci-
pientia, ut dicit apoſtolus ad Hebræos. 7. Facit *c.*
de crim. de cauſa poſ. & propria c. cum apoſtolus, de
cens. & c. 1. & 2. de cenſ. in. ex parte Sicilie cuſtodi- E
98. Sed papa ſolvit tributum imperatori *ni. 9. 1. de*
tributum: ubi dicit papa, quod ſi imperator petat
tributum non negamus. Ergo papa eſt minor im-
peratore: & conſequenter concilio quod judicat
de imperatore, ut dictum eſt.

Quinquageſimo facit quod Petrus licet fuerit
vicarius Chriſti (et *in c. ita Dominus*, 19. di. *& in*
cit novo. 22. di. *& in. inter corporalia de transla-*
piſcat.) papa tamen dicitur vicarius Petri: ut *in cap*
Ludovicus: 63. di. *& tex. in c. memor.* 24. qu. 1. *&*
1. qu. 7. quoniam. & 1. qu. 2. non quidem. & legitur
in legenda Joan. papæ & martyris: ubi ſimiliter voca-

vocatur vicarius beati Petri. Sed vicarius non po- A
teſt ſaltem vicarium: *in tex. clericos de off. vica.* Ergo
papa ex ſuo vicariatu tanquam nullo reſpectu
ad Chriſtum non conſequitur primatum ſupra ec-
cleſiam, maxime cum etiam Petrus hanc primatum
habuerit ab apoſtolis & ſic ab univerſali eccle-
ſia: ut *in c. in novo.* 21. di. *& in c. ſacrofanctis.* 22. di.
& in c. dudum. 3. q. 6.

Quinquageſimo primo probatur ifta majoritas
concilii ex authoritate evangelica Matthæi 16. ubi
dicitur, *Ego rogabam ſum ut non deficiat fides mea.*
ſed & ſi poteſtatis poteſtatis eſſet in papa,
non dicereturus eſſe obſtinus eſſuos ad confirma-
tionem ſecuti: quia papa eſt mortalis, & ſic in eo
plenitudo poteſtatis non poteſt eſſe perpetua. Ergo
Ecclaudum eſt quod in eccleſia univerſali quæ B
nunquam mortitur. *c. turbatur. 2. q. 4.* nam ut dicit
Arifto. 3. *polic. 8.* Regimen civitatis conſiſtere de-
bet apud valentiorem partem ipſius civitatis ſe-
cundum ordinatam politiam. Ergo etiam regimen
eccleſiæ debet eſſe apud univerſalem eccleſiam tan-
quam valentiorem partem potiuſquam apud
papam, *quia poteſt deſeipſi in ſe ſi opportunus.* 24. *di. de*
poteſt peccare & errare: ut *in c. erreſtis.* 24. q. 1. *&*
mortiur: ut *in c. ab principium & in cle. in Romanus*
cum ſimil. de cler. Cujus contrarium eſt in eccleſia
univerſali: ut *in d. c. erreſta & d. c. loquitur*: quia
illa non poteſt eſſe nulla: ut *in c. pudendo.* 24. q. 1.
& ſic. in c. ita Dominus 19. di.

Et ſi dicatur quod poteſtas papæ adhæret eccle-
ſiæ intrinſece & quod eccleſiæ ad papam eſt eſſen-
tialis eſt (non quidem ad hanc vel illum papam
perſonaliter accipiendo ſed generaliter: videlicet
nomine papæ intelligendo illum ſupremum poteſ-
tatem quæ in papa reſidet) quia cum de ratione ec-
cleſiæ ſit eſſe corpus unum & unitum, ordo au-
tem ſit per reſpectum ad aliquod principium, hoc
intelligi non poteſt niſi per illud primum papa in-
telligatur, qui eſt primus in eccleſia, & per reſpec-
tum ad quem omnes alii miniſtri dicuntur eſſe ordi-
nati ſive habere ordinem. Unde quamvis quan-
do moritur papa, non ſit datur tempus in qua ec-
cleſia eſt ſine perſona papæ, ita tamen tempore ve-
rum eſt dicere quod in eccleſia eſt dignitas papalis:
quamvis enim perſona eligatur quæ habeat illam
dignitatem, non tamen dignitas illa de novo inci- D
tuitur in eccleſia. Multum enim intereſt, utrum in
aliqua civitate de novo inſtituatur dignitas epiſco-
palis & perſuadeatur ea epiſcopus, an dignitas quæ
jam ab antiquo ibidem creata erat & per mortem
vacaverat, conferatur alicui. Nam per mortem
epiſcopi non dicitur civitas aut eccleſia perdere di-
gnitatem epiſcopalem. Sic igitur dicendum eſt de
eccleſia reſpectu papæ, quod eſt unius ad alterum
ordo eſſentialis, ita quod alterum ſine altero in-
telligitur eſſe non poteſt.

Quia ad hoc dici poteſt, quod ipſa objectio tra-
hit ſolutionem ſecum: quia facit differentiam inter
papam & dignitatem papalem, ſive inter eccle-
ſiam Romanam & ſedentem, quorum alterum dicit in
eccleſia ſemper manere, alterum vero non ſemper
ſed quandoque. Unde concedunt quod ſuperiora
poteſtas quam Chriſtus eccleſiæ ſuæ concelſit ad
ſe tuendam & regendam, & cujus judicio & diſpo-
ſitioni omnes aequiſcere tenentur, ſemper in ec-
cleſia manet, ne eſt aliquare aliquod tempus in
quo abſque hujuſmodi poteſtate intelligatur eſſe
ſed ſi per dignitatem papæ aut Romanam ſedem in-
telligitur hæc ſuprema poteſtas, non eſt dubium
hanc in eccleſia ſemper permanere: ſed hæc ſupre-
ma poteſtas cujus dicitur eſſe ordo eſſentialis ad ec-
cleſiam (ut patet ex Canti. 6. ubi dicitur quod, *eſt*
terribilis ut caſtrorum acies ordinata) hoc reſpectu
non eſt ſolum in papa ſed in eccleſia: nam papa
mortuo eccleſia manet ordinata: quia de ea omni
terribilis ut caſtrorum
acies ordinata. hæc poteſtas dicit quod tunc ſolum
competit ordinem habentibus, videlicet habito
reſpectu ad papam futurum: quia non ſolum po-
tentialiter vel habitualiter, ſed actualiter eſt ordi-
nata: cum ex temporis ſe ipſa dicatur, quod eſt
corpus unicum & ſponſa Chriſti, & parvo tempo-
re ſuum perdit ordinem & decorem. Cum ergo hoc
ſuprema poteſtas intelligatur eſſe in eccleſia & in
papa, alia tamen & alia habitudine, ita quidem inter
hanc poteſtatem & eccleſiam videtur eſſe habitudo
neceſſaria: quia impoſſibile eſt unum ab altero ſe-
parari, prout predicebatur videlicet ordinatum. Unde
videntur ſe habere ſicut ſubjectum & proprium
ejus: ſed inter hanc poteſtatem & perſonam papæ
non neceſſaria habitudo ſed contingens eſſe dicit-
tur: cum hæc poteſtas poſſit eſſe ſine papa (ut fede
vacante) & perſona papæ etiam abſque illa: ut eſt
antequam eligatur, vel cum eſt depoſitus a papa-
tu. Ergo cum poſſint ab invicem ſeparari, ſequitur
quod quandiu manet papa, non neceſſario ſed con-
tingenter dicitur hæc poteſtas eſſe inſeſſe. (Ex quo ap-
paret quod hæc poteſtas primo & principaliter eſt
in eccleſia, ſecundario vero in papa: nam quando-
cunque aliqua virtus ſive proprietas inclit diabus,
ita quod aut neceſſaria & alteri contingentem,
principaliter inelt illi cui competit neceſſario, po-
ſtinquam illi cui competit contingenter: ſicut di-
cimus de calore igneo, qui ex neceſſario inelt, aquæ
autem & aliis contingenter. Sic etiam videmus
eſſe de ipſa ſumma potestate quæ competit eccle-
ſiæ & papæ: quia eccleſiæ inelt habitudine neceſſa-
ria & intrinſeca, papæ autem extrinſeca & contin-
genti. Ex quo enim *ipſa ſuprema* poteſtas *poteſt*
eſſe ſine papa, ſequitur quod ad papam eſt contin-
gens ſive extrinſeca habitudo. Et ſic ſi eſt, ut patet
eſt eccleſia, & conſequenter concilium quam pa-
pa: cum Chriſtus eccleſiam fundaverit ſuper le
petram, & dederit illi virtutem & poteſtatem qua
ſeipſam in ſuo eſſe poſſit conſervare, & regere, & E
adverſantibus ſive contantibus ſuæ ejus deſtructio-
nem reſiſtere & ſe tueri: cum dicerit quod, *porta*
inferi non prævalebunt adverſus eam: ut ſi diſcitur, ſi
quod eo ipſo quod edificata eſt, habet in ſe virtu-
tem & poteſtatem intrinſecam adverſantibus reſi-
ſtendi, & ſe in eo ſuo eſſe conſervandi; ſicut cuilibet
creature Deus dedit proprium virtutem intrinſe-
cam, qua poſſit ſe in eo eſſe conſervare & regere,
& adverſantibus ſive contantibus ad ejus deſtruc-
tionem reſiſtere. Unde Augulis. ſuper Pſal. 101.
exponens illud, *Qui ſanabit rerum ſuper ſtabilita-*
rerum ſuam, dicit: & ſic ſtabilitas & firmitas ejus
inhæret et intuitetur. Quam ſtabilitatem ſive
fundamentum ſuper quod eccleſia eſt fundata, di-
cit eſſe Chriſtum: juxta illud primum ad Corin. 3. cap.
1. q. 1. *non ponitur.*

Quinquageſimo ſecundo facit quod papa repræ-
ſentat eccleſiam Romanam: ut *in c. quamvis.* 23.
di. & c. ſacrofanctis. 1. *di.* quatuor enim modis
accipitur eccleſia Romana: aliquando pro papa,
aliquando pro juriſdictione temporali, aliquando
pro eccleſia cathedrali Lateranenſi, aliquando pro
eccleſia S. Petri: ut dicit Bal. *in authen. quas actiones.*
C. de ſacrofan. eccleſ. archi. in 2. de praeſcip.
in 6. & in c. fundamento de elec. o. ti. Sed Roma-
na eccleſia non eſt univerſalis ſed de univerſo: ut
dicit tex. Gregor. *in c. ecce jnnſtu glof. pp. di.* Igitur,

universalis ecclesia major est papa; & consequenter concilium illam representantes.

Quinquagesimo tertio facit tex. in c. Confantiens. 96. de ubi dicitur, quod Constantinus constituit Romano pontifici, ut omnes in toto orbe Romanos pontifices vel facerdotes ita hunc habeant ſiqui judices regant. Ex quo patet quod primatus papæ emanavit a Conſtantino imperatore qui imperator eſt ſuppoſitus conciliis: ut eſt tex. *d. 1. c. de ſum. Trin. & in authen. de eccle. ti. in prin.* Ergo multo magis erit ſubjectus papæ ipſi concilio. Ad idem facit quod dictum eſt ſupra in 49. contrario de tributo.

Quinquagesimo quarto facit quod multa ſunt quæ offendunt præminentiam in eccleſia; patet ex dicto Augu. contra epiſtolam Manichæi (quam vocant fondamenti) in 5. ca. ubi dicit. Ego evangelio non crederem, niſi me catholica eccleſia commoneret authoritas: quod probatur ex dicto Chriſti Mat. 1. *Pœnitentiam agite & credite evangelio*, deſt evangelicantibus. Ex quo dicto ſequitur quod major eſt authoritas eccleſiæ quam evangelii, cum tamen evangelium ſit præſtantiſſimum inter omnia divina ſcriptura.

Et ſi dicatur quod authoritas eccleſiæ conſurgit ex evangelio & eſt idem quod evangelium: Reſpondeo quod differunt: licet appellatione novi teſtamenti non venit liber quatuor evangeliorum neſcripta appoſitionem: ut notat *Damia. in c. de quinqu. 10. di.* Item ad eccleſiam ſpectat declarare ſenſum revelationum & canonum bibliæ & verborum: in exemplo evangelii, *ſi mamentia vulpes ſiles quid ego Damia.* Cum igitur eccleſia ſit in Chriſto & Chriſtus in eccleſia, & non ſit ſic diſtidum de papa vel alia ſingulari perſona, ſequitur quod quando loquitur de eccleſia univerſali, vilinuliter loquimur de Chriſto: & quod ſicut Chriſtus eſt major, ita & eccleſia quæ eſt de corpore Chriſti. Et oſtendatur hæc præminentia ex ratione conjunctionis & diſtectionis à Deo: quæ ſicut diſtatia eſt eccleſia poſt paſſionem Chriſti quam fuerit ſynagoga tempore Iuo.

Quod patet ex merito redemptionis actualiter exhibitæ, fidelium multiplicatione, ſanctorum multitudine & ampliatione divini cultus. Sed ſynagogam intantum diletit, quod nonquam eam deſeruit: multo minus igitur eccleſia (quæ majori dilectione Chriſto eſt annexa) ab eo deſeritur. Et de ſynagoga dicitur *Iſa. 49. Dixit Sion, derelinquit me Dominus & Dominus oblivi eſt mei. Numquid obliviſci poteſt mulier infantem ſuum ut non miſeretur filii uteri ſui? & ſi illa obliva fuerit, ego tamen non obliviſcar tui. Ecce in manibus meis deſcripſi te, muri tui coram oculis meis ſunt ſemper*, & cetera quæ ſequuntur: quæ etiam eccleſiæ conveniunt. Et inſinuat hanc authoritatem de dilectione & conjunctione Chriſti & eccleſiæ.

Accedit huic præcauitorium quod dicit Apoſtolus ad Ephe. 3. quod *per eccleſiam innotefiat multiformis ſapientia Dei principibus & poteſtatibus in cœleſtibus.* Si autem eccleſia tanta eſt authoritatis, quod ei tribuitur docere beatorum angelorum ſapientia, ſequitur quod nullus viator poſſit aſſerere tantum eſſe ſua diſtinctioni, potiuſquam eccleſiæ: & ſic patet prima.

Ad idem eſt quod dicit Apoſtolus primæ ad Corin. 6. *Neſciitis quod angelos judicabimus?* ad quod tex. in *c. per venerabilem qui filii ſint legi.* Si autem judicat angelos, ergo & papam.

Quinquagesimo quinto facit tex. in *c. per venerabilem qui filii ſint legi.* Qui dicitur, quod in omni teſtimonio quando aliquod difficile & ambiguum judicium erat faciendum, recurrendum erat ad ſacerdotes levitici generis: in quorum locum ſuccreſcunt hodie epiſcopi & cardinales, ut dicit ibi tex. Ex ipſis autem epiſcopis conſtat eſſe concilium: ut in *c. 1. dist. 2. 15. di.* & dictum eſt ſupra in 9. Quia habentur vocem decidendi in concilio: ergo ad concilium ſpectat diffinire cauſas difficiles: & conſequenter cauſas tangentes perſonam papæ: ergo eſt in concilium quam papa.

Confirmatur hoc ex pluribus: Nam epiſcopi hodie ſunt loco apoſtolorum: ut *in c. eccleſiæ. 35. di. & c. in novo. 21. di.* ſed apoſtoli data ſunt potetas ligandi: ergo hodie epiſcopi, & conſequenter concilio. Quod autem data fuerit potetas ſuperni poſtoli apoſtolis, probatur ex multis. Tum ex plenaria poteſtate eis concella a Chriſto Joan. 20. *Sicut miſit me Pater & ego mitto vos, &c. accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata remittentur eis, & quorum retinuerit, retenta ſunt.* Data eſt ergo poteſtas diſcipulis cognoſcendi & judicandi: cum ſint datur poteſtas punienti & indulgenti. Jici remittendi, datur conſequenter poteſtas cognoſcendi & judicandi: tanquam quoddam præambulum. *I. oratio. ff. de poena. ſ. C. illud. ff. de aqui. hereditatis.*

Nec dicatur quod illa authoritas tantum habet locum in foro conſcientiæ. Nam Matth. 8. paulo antequam dicatur, *Amen dico vobis quæcunque alligaveritis ſuper terram &c. præmittitur, ſi peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te & ipſum ſolum: ſi autem te non audierit, adhibe tecum unum vel duos: quod ſi eis non audierit, dic eccleſiæ.* Quæ autem ſunt in foro conſcientiæ, ſunt tantum in foro, & non adhibentur duo vel tres: nec dicitur Eccleſiæ illitantæ tanquam habenti judicatam poteſtatem. Igitur logicter etiam in foro contentioſo & judiciali.

Item patet ex commiſſis ſpecialiter diſcipulis actione: ut legitur Matth. 1. 4. & Marc. 6. & Luc. 9. & Joan. 6. quando Chriſtus pavit turbas per manus diſcipulorum, qui diſtribuerunt populo panem reſidentia, ad demonſtrandum quod ad diſcipulos pertinent dividere & diſtribuere panem ſacræ ſcripturæ. Et quod ille ſit ſenſus illorum verborum, patet Matth. 14. cum dicitur, *Poſtea autem ſalta accreſcunt ad Jeſum diſcipuli ejus dicentes: deſertus eſt locus & jam hora pertranſit, dimitte turbas ut euntes in caſtella emant ſibi cibos. Jeſus autem dixit eis: non habent neceſſe ire, date illis vos manducare.* Unde ad diſcipulos pertinet dare cibum vita: nec eſt neceſſe ad alios ire: ut ſi dictum eſſet, quod poſt judicium diſcipulorum non eſt aliud quærendum.

Item etiam probatur Joan. 21. cum Dominus dixit Petro pro omnibus, *paſce agnos meos*, ſecundum Ambro. in ſermone de ſacerdotibus, & Auguſtinum de agone Chriſti: & dictum eſt ſupra in 16. motivo. Quod & eccleſia oſtendit in prefatione de apoſtolis dicens: *Ut gregem ſuum paſtor æterne non deſeras, ſed per beatos apoſtolos tuos continua protectione cuſtodias, ut eſdem reſtaurans gubernetur quos operis tui vicarios eidem contuliſti præeſſe paſtores*: ut dictum eſt in 22. motivo. Idem oſtendit Petrus primæ epiſtolæ canonica. c. 5. *Paſcite qui in vobis eſt gregem Dei, providentes non coacte ſed ſponte.* Et Apoſtolus 1. ad Corin. 9. *Sic nos præcipit Dominus populi conſtituere ſibi ſacerdotes, & miſſionem Dei.* Quod & dicit. tex. in *c. 1. de ſum. Trin.* cum dicit, quod ſacramentum corporis Chriſti nemo poteſt conficere niſi ſacerdos, qui ejus forma ordinatus fecundum clavem eccleſiæ, quæ conſiſtit in ſolo apoſtolo cum quo ſuccedunt ſolus Chriſtus. Item patet ex ipſorum apoſtolorum vocatione cum dicitur Matth. 4. & Marc. 1. *Venite poſt me faciam vos fieri piſcatores hominum.* de quo ſacrat prophetarum Jere. 16. *Ecce ego mittam paſtores multos, dicit Dominus, & piſcabuntur eos.*

Item patet eorum præeminentia ex miſſione ipſorum ad prædicandum regnum cœlorum gentibus, & docendum viam qua ſit ambulandum: ut patet Lucæ 10. *Poſt hæc autem deſignavit & alios 70. diſcipulos, & miſit illos binos ante faciem ſuam in omnem civitatem & locum quo ſuturus erat ipſe & dixit illis, miſſi quidem multa, ſed operarii paucæ.* Similiter Joan. 20. *Sicut me miſit Pater, & ego mitto vos.* Item Apoſtolus primo ad Corin. 5. inquit *Pro Chriſto legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos.* Unde patet, quod immediate a Chriſto ſit data eſt poteſtas illa authoritas, & ſic etiamque quodam unio & connexitas inter Chriſtum miſſentem & apoſtolos nuncios ſive miſſos. Unde Matth. 10. *Qui vos recipit, me recipit, & qui me recipit, recipit eum qui me miſit*: ut in *c. in novo. 21. di.* Item Joan. 13. *Amen amen dico vobis qui accipit ſi quem miſero me accipit, & qui accipit me, accipit eum qui me miſit.* Et ut habetur Luca 10. *Qui vos audit audit, & qui vos ſpernit me ſpernit: qui autem me ſpernit, ſpernit eum qui miſit me.*

Item eorum authoritas patet per illud Mat. 28. *Euntes in quantum universum predicate evangelium omni creature, qui crediderit & baptizatus fuerit ſalvus erit, qui vero non crediderit, condemnabitur.* & Matth. ult. *Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, docentes eos ſervare omnia quæcunque mandavi vobis.* Ex quibus patet quod diſcipuli habuerunt authoritatem docendi omnes universaliter, non ſolum in fide qua pertinet ad convertionem, ſed etiam quantum ad omnia quæ pertinent ad regnum Dei. Unde ad eos ſpectabat authoritas inſtruendi, dirigendi, informandi, diffiniendi & determinandi. Unde tex. Aug. *de ſermone vitæ. 68. di.* dicit, quod patres miſi ſunt apoſtoli, pro quibus nati ſunt epiſcopi: juxta illud Pſalm. 44. *Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii, conſtituet eos principes ſuper omnem terram.* Quapropter epiſcopi diſcipuli accepti, habent juriſdictionem ſuper omnem terram. Quod & oſtendit Apoſt. ad Coloſ. 1. dicens: *Miſterium quod abſcondtum fuit a ſeculis & generationibus: nunc autem manifeſtatum eſt ſanctis ejus, quibus voluit Deus notas facere divitias gloriæ miſterii hujus in gentibus, quod eſt Chriſtus in vobis ſpes gloriæ, quem nos annunciamus corripientes & docentes omnem hominem in omnem ſapientiam, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Chriſto Jeſu.* Unde ad apoſtolos & conſiguenter ad epiſcopos qui ſuccefferunt in conſortium ipſi *d. 1. quorum, & c. eccleſiæ 35. di. & 1. in novo. 21. di. & c. in. ſi epiſc. 2. qu. 4.* ubi patet, quod epiſcopi in eccleſia gerunt vices diſcipulorum Chriſti: pertinet corripere & docere omnes hominem in omni ſapientia. Et quo patet quod nec papa excipitur a correctione epiſcoporum in concilio congregatorum, & quod ſtandum eſt determinationi concilii per univerſum orbem. Quod corroboratur ex dicto S. Thomæ *in ſecunda ſecunda qu. 77. ar. 1. in reſpon. ad 1. arga.* ubi dicit quod in doctrina apoſtolorum continetur præceptum de ſolutione determinum. Ex quo colligitur illorum præeminentia & ſuperioritas: cum papa non poſſit facere conſtitutionem per quam toliatur perceptum de ſolutione

A *Si quis aliter docet, aut non aqueſcit ſanis ſermonibus Domini noſtri Jeſu Chriſti, & ei que ſecundum pietatem eſt doctrinæ, ſuperbus eſt, nihil ſciens ſed langueus &c.* Item Proverb. 30. *Ne addas quid quam verbis Dei, ne arguatis & inveniaris mendax.* Ex Apocal. 22. *Si quis apponerit ad hæc, apponet Deus ſuper illum plagas ſcriptas in libro iſto: & ſi quis diminuerit de verbis libri prophetæ huius, auferet Deus partem ejus de libro vitæ &c.* Unde Aug. in epiſtola 56. ad Dioſcorum circa fi. dicit: Sed illic ſedet imperator clementiſſimus, & per convenire celebremus populorum arbiter gentium, ſedeſque ipſas apoſtolorum arce authoritatis munivit celeſtium, & per pauciores pie doctos & verae fraternitatis vinci cupiditatem appetitus etiam inviſibiliſſime rationis armavit. Ecce pater ex iſtis quod major eſt authoritas eccleſiæ quam papæ.

Accedit quod eccleſia dicitur conjunctæ Chriſto & unitas ipſiuslatiter ſecut vir uxori, qui ſunt duo in carne una. Unde Apoſtolus 1. ad Corin. 21. loquens de eccleſia dicit: *Defpondi enim vos uni viro virginem caſtam exhibere Chriſto.* Quapropter tex. appellat eccleſiam conjugem Chriſti *in tit. 1. de ſum. Trin.* & ad Ephe. 5. *Nemo unquam carnem ſuam odio habuit, ſed nutrit & fovet eam ſicut & Chriſtus eccleſiam: quia membra ſumus corporis ejus, de carne ejus & de oſſibus ejus: propter hoc relinquet homo patrem & matrem &c.* Quæ deſponſatio & unio perpetua eſt duratura & inſeparabilis. Unde dicitur Oſee ſecundo. *Et ſpoſabo te mihi in æternum, & ſpoſabo te mihi in fide, & ſciet quod ego Dominus.* Cum igitur eccleſia ſit in Chriſto & Chriſtus in eccleſia, & non ſit ſic diſtidum de papa vel alia ſingulari perſona, ſequitur quod quando loquimur de eccleſia univerſali, vilinuliter loquimur de Chriſto: & quod ſicut Chriſtus eſt major, ita & eccleſia quæ eſt de corpore Chriſti. Et oſtendatur hæc præminentia ex ratione conjunctionis & diſtectionis à Deo: quæ ſicut diſtatia eſt eccleſia poſt paſſionem Chriſti quam fuerit ſynagoga tempore Iuo.

Quod patet ex merito redemptionis actualiter exhibitæ, fidelium multiplicatione, ſanctorum multitudine & ampliatione divini cultus. Sed ſynagogam intantum diletit, quod nonquam eam deſeruit: multo minus igitur eccleſia (quæ majori dilectione Chriſto eſt annexa) ab eo deſeritur. Et de ſynagoga dicitur *Iſa. 49. Dixit Sion, derelinquit me Dominus & Dominus oblivi eſt mei. Numquid obliviſci poteſt mulier infantem ſuum ut non miſeretur filii uteri ſui? & ſi illa obliva fuerit, ego tamen non obliviſcar tui. Ecce in manibus meis deſcripſi te, muri tui coram oculis meis ſunt ſemper*, & cetera quæ ſequuntur: quæ etiam eccleſiæ conveniunt. Et inſinuat hanc authoritatem de dilectione & conjunctione Chriſti & eccleſiæ.

Accedit huic præcauitorium quod dicit Apoſtolus ad Ephe. 3. quod *per eccleſiam innotefiat multiformis ſapientia Dei principibus & poteſtatibus in cœleſtibus.* Si autem eccleſia tanta eſt authoritatis, quod ei tribuitur docere beatorum angelorum ſapientia, ſequitur quod nullus viator poſſit aſſerere tantum eſſe ſua diſtinctioni, potiuſquam eccleſiæ: & ſic patet prima.

Ad idem eſt quod dicit Apoſtolus primæ ad Corin. 6. *Neſciitis quod angelos judicabimus?* ad quod tex. in *c. per venerabilem qui filii ſint legi.* Si autem judicat angelos, ergo & papam.

Quinquagesimo quinto facit tex. in *c. per venerabilem qui filii ſint legi.* Qui dicitur, quod in omni teſtimonio quando aliquod difficile & ambiguum judicium erat faciendum, recurrendum erat ad ſacerdotes levitici generis: in quorum locum ſuccreſcunt hodie epiſcopi & cardinales, ut dicit ibi tex. Ex ipſis autem epiſcopis conſtat eſſe concilium: ut in *c. 1. dist. 2. 15. di.* & dictum eſt ſupra in 9. Quia habentur vocem decidendi in concilio: ergo ad concilium ſpectat diffinire cauſas difficiles: & conſequenter cauſas tangentes perſonam papæ: ergo eſt in concilium quam papa.

Confirmatur hoc ex pluribus: Nam epiſcopi hodie ſunt loco apoſtolorum: ut *in c. eccleſiæ. 35. di. & c. in novo. 21. di.* ſed apoſtoli data fuit poteſtas ligandi: ergo hodie epiſcopi, & conſequenter concilio. Quod autem data fuerit poteſtas ſuperni poſtoli apoſtolis, probatur ex multis. Tum ex plenaria poteſtate eis concella a Chriſto Joan. 20. *Sicut miſit me Pater & ego mitto vos, &c. accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata remittentur eis, & quorum retinuerit, retenta ſunt.* Data eſt ergo poteſtas diſcipulis cognoſcendi & judicandi: cum ſint datur poteſtas punienti & indulgenti. Jici remittendi, datur conſequenter poteſtas cognoſcendi & judicandi: tanquam quoddam præambulum. *I. oratio. ff. de poena. ſ. C. illud. ff. de aqui. hereditatis.*

Nec dicatur quod illa authoritas tantum habet locum in foro conſcientiæ. Nam Matth. 8. paulo antequam dicatur, *Amen dico vobis quæcunque alligaveritis ſuper terram &c. præmittitur, ſi peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te & ipſum ſolum: ſi autem te non audierit, adhibe tecum unum vel duos: quod ſi eis non audierit, dic eccleſiæ.* Quæ autem ſunt in foro conſcientiæ, ſunt tantum in foro, & non adhibentur duo vel tres: nec dicitur Eccleſiæ illitantæ tanquam habenti judicatam poteſtatem. Igitur logicter etiam in foro contentioſo & judiciali.

Item patet ex commiſſis ſpecialiter diſcipulis actione: ut legitur Matth. 1. 4. & Marc. 6. & Luc. 9. & Joan. 6. quando Chriſtus pavit turbas per manus diſcipulorum, qui diſtribuerunt populo panem reſidentia, ad demonſtrandum quod ad diſcipulos pertinent dividere & diſtribuere panem ſacræ ſcripturæ. Et quod ille ſit ſenſus illorum verborum, patet Matth. 14. cum dicitur, *Poſtea autem ſalta accreſcunt ad Jeſum diſcipuli ejus dicentes: deſertus eſt locus & jam hora pertranſit, dimitte turbas ut euntes in caſtella emant ſibi cibos. Jeſus autem dixit eis: non habent neceſſe ire, date illis vos manducare.* Unde ad diſcipulos pertinet dare cibum vita: nec eſt neceſſe ad alios ire: ut ſi dictum eſſet, quod poſt judicium diſcipulorum non eſt aliud quærendum.

Item etiam probatur Joan. 21. cum Dominus dixit Petro pro omnibus, *paſce agnos meos*, ſecundum Ambro. in ſermone de ſacerdotibus, & Auguſtinum de agone Chriſti: & dictum eſt ſupra in 16. motivo. Quod & eccleſia oſtendit in prefatione de apoſtolis dicens: *Ut gregem ſuum paſtor æterne non deſeras, ſed per beatos apoſtolos tuos continua protectione cuſtodias, ut eſdem reſtaurans gubernetur quos operis tui vicarios eidem contuliſti præeſſe paſtores*: ut dictum eſt in 22. motivo. Idem oſtendit Petrus primæ epiſtolæ canonica. c. 5. *Paſcite qui in vobis eſt gregem Dei, providentes non coacte ſed ſponte.* Et Apoſtolus 1. ad Corin. 9. *Sic nos præcipit Dominus populi conſtituere ſibi ſacerdotes, & miſſionem Dei.* Quod & dicit. tex. in *c. 1. de ſum. Trin.* cum dicit, quod ſacramentum corporis Chriſti nemo poteſt conficere niſi ſacerdos, qui ejus forma ordinatus fecundum clavem eccleſiæ, quæ conſiſtit in ſolo apoſtolo cum quo ſuccedunt ſolus Chriſtus. Item patet ex ipſorum apoſtolorum vocatione cum dicitur Matth. 4. & Marc. 1. *Venite poſt me faciam vos fieri piſcatores hominum.* de quo ſacrat prophetarum Jere. 16. *Ecce ego mittam paſtores multos, dicit Dominus, & piſcabuntur eos.*

Item patet eorum præeminentia ex miſſione ipſorum ad prædicandum regnum cœlorum gentibus, & docendum viam qua ſit ambulandum: ut patet Lucæ 10. *Poſt hæc autem deſignavit & alios 70. diſcipulos, & miſit illos binos ante faciem ſuam in omnem civitatem & locum quo ſuturus erat ipſe & dixit illis, miſſi quidem multa, ſed operarii paucæ.* Similiter Joan. 20. *Sicut me miſit Pater, & ego mitto vos.* Item Apoſtolus primo ad Corin. 5. inquit *Pro Chriſto legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos.* Unde patet, quod immediate a Chriſto ſit data eſt poteſtas illa authoritas, & ſic etiamque quodam unio & connexitas inter Chriſtum miſſentem & apoſtolos nuncios ſive miſſos. Unde Matth. 10. *Qui vos recipit, me recipit, & qui me recipit, recipit eum qui me miſit*: ut in *c. in novo. 21. di.* Item Joan. 13. *Amen amen dico vobis qui accipit ſi quem miſero me accipit, & qui accipit me, accipit eum qui me miſit.* Et ut habetur Luca 10. *Qui vos audit audit, & qui vos ſpernit me ſpernit: qui autem me ſpernit, ſpernit eum qui miſit me.*

Item eorum authoritas patet per illud Mat. 28. *Euntes in quantum universum predicate evangelium omni creature, qui crediderit & baptizatus fuerit ſalvus erit, qui vero non crediderit, condemnabitur.* & Matth. ult. *Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, docentes eos ſervare omnia quæcunque mandavi vobis.* Ex quibus patet quod diſcipuli habuerunt authoritatem docendi omnes universaliter, non ſolum in fide qua pertinet ad convertionem, ſed etiam quantum ad omnia quæ pertinent ad regnum Dei. Unde ad eos ſpectabat authoritas inſtruendi, dirigendi, informandi, diffiniendi & determinandi. Unde tex. Aug. *de ſermone vitæ. 68. di.* dicit, quod patres miſi ſunt apoſtoli, pro quibus nati ſunt epiſcopi: juxta illud Pſalm. 44. *Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii, conſtituet eos principes ſuper omnem terram.* Quapropter epiſcopi diſcipuli accepti, habent juriſdictionem ſuper omnem terram. Quod & oſtendit Apoſt. ad Coloſ. 1. dicens: *Miſterium quod abſcondtum fuit a ſeculis & generationibus: nunc autem manifeſtatum eſt ſanctis ejus, quibus voluit Deus notas facere divitias gloriæ miſterii hujus in gentibus, quod eſt Chriſtus in vobis ſpes gloriæ, quem nos annunciamus corripientes & docentes omnem hominem in omnem ſapientiam, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Chriſto Jeſu.* Unde ad apoſtolos & conſiguenter ad epiſcopos qui ſuccefferunt in conſortium ipſi *d. 1. quorum, & c. eccleſiæ 35. di. & 1. in novo. 21. di. & c. in. ſi epiſc. 2. qu. 4.* ubi patet, quod epiſcopi in eccleſia gerunt vices diſcipulorum Chriſti: pertinet corripere & docere omnes hominem in omni ſapientia. Et quo patet quod nec papa excipitur a correctione epiſcoporum in concilio congregatorum, & quod ſtandum eſt determinationi concilii per univerſum orbem. Quod corroboratur ex dicto S. Thomæ *in ſecunda ſecunda qu. 77. ar. 1. in reſpon. ad 1. arga.* ubi dicit quod in doctrina apoſtolorum continetur præceptum de ſolutione determinum. Ex quo colligitur illorum præeminentia & ſuperioritas: cum papa non poſſit facere conſtitutionem per quam toliatur perceptum de ſolutione

tione dicebamus: *vt in e. nobis, ibi* glo. & *doc. de dcis.*

Accedit quod dicitur Matth. 5. & 2. qu. 7. c. *non omnes. Vos ofis sal terræ: quod si sal euanuerit, in quo salietur? ad nihilum valet vltra, nisi mittatur foras et conculcetur ab hominibus.* Cum ergo sal communiter in facra scriptura sumatur pro diuertione seu sapientia (vnde in enchirizatione dicitur, *discipe sal sapientiæ* & Apollolus ad Colol. 4. dicit, *Semo vester semper in gratia sale fit conditus*) intelligitur quod sal, idest diuertio in agendis, præmeinebat in episcopis Christi: & licet sit ille condimentum ciborum: ita discipuli Christi sunt condimentum diuertionis & sapientiæ totius orbis præseruatiuum ab omni corruptione & fœtide doctrinæ, ac tribuere sunt sapientiam doctrinis infoliis, vt possint effe omnibus fidelibus nutrimentum & refectio salutaris. Inde est quod Lucæ 14. dicitur. *Bonum est sal: si autem sal euanuerit, in quo condietur? nec in terram nec in stercoratium valet vltra, sed foras mittetur.* Unde confiderandum est quantæ dignitatis & præeminentiæ fit iudicium diuertionis in apostolis super alterum doctrinam: cum diuertio sive sapientia ipsorum dicatur sale condita, aliorum vero terræ comparetur & fluctuosis. Et paulo post in Matt. *sequitur, Vos estis lux mundi, non ita intelligendo de luce corporali, sed de luce sapientiæ: Ex quo clare apparet, quod supremæ authoritas infiruendi, illuminandi, dirigendi, & informandi omnes fideles erat in discipulis & apostolis: & consequenter in episcopis, qui tenent eorum locum in ecclesia, & consequenter in concilio: ut ell etc. etiam Cornelius papæ in concilio Triburiensi, *ex. Ego presbyter, secundo quæstione quarta*, ubi papa connumerat fe cum aliis episcopis vicem discipulorum Christi in ecclesia generibus. Unde non tam ad papam dignitatem quam episcopatus refertur: vt intelligamus quod in omnibus & singulis dubiis, & quæstionibus religionis Christianæ, ab omnibus fidelibus standum eft eorum discretioni, declarationi & diffinitioni.*

Et considerandum est quod ipsi non dicuntur in scripta lucidi, sed lux mundi in abstracto: ex qua sequitur impossibile esse eos obtenebrari per aliquam ignorantiam culpabilem. Illud enim quod est lucidum potest obtenebrari, sed lux ipsa nunquam potest obtenebrari. Sic ergo cum apostoli dicuntur lux mundi, ipse non possunt per aliquam ignorantiæ cecitatem obtenebrari, & ab eis non nisi veritas defendat, sequitur a simili, quod & episcopi in concilio simul congregati (qui ut Apostolorum est lunc loco apostolorum) in sua communi sententia non permittuntur a Deo errare, & eorum sententia debet prevalere aliorum omnium judicio, & est magnum quemadque alio judicio speciali & concreto.

Similiter ad hoc est alia authoritas Joan. 15. *Ego sum vitis vera, et Pater meus agricola est: omnem palmitem in me non ferentem fructum* (scilicet per doctrinæ traditionem) *tollet eum.* Et paulo post sequitur. *Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes & arefiet &c.* Quæ verba Petro cum apostolis directa, comprehendunt etiam successores Petri, qui aliquando propter malum regimen sunt mittendi foras. Cum igitur possitis aliquando mittendi foras, & hoc non possit nisi congruentius quam per concilium (quia aliquis quantumcunque eminens potestatem potest habere cum jurisdictionem exercere) sequitur quod hoc est ipsi concilio reservatum: & consequentur concilium est majus papa.

Accedit quod non omnibus dicitur est omnis nolle: ut patet *Matth.* 19. ubi cum Christus diuisset, non licere universaliter dare libellum repudii, discipuli super hoc replicantibus dixit; *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est.* Quod intelligendum est quantum ad mysterium tegni cœlorum, quod nolle datum est discipulis: ut patet *Matth.* 13. & *Marc.* 4. & *Luc.* 8. ubi cum Christus diuisset parabolam de eo qui exiit seminare semen suum, seiscitantibus discipulis quare in parabolis loquerentur suis, respondit; *Quia vobis datum est scire mysterium Dei, illis autem non est datum: qui enim habet, dabitur ei abundabit, qui autem non habet, etiam quod videtur habere auferetur ab eo.* Ex quo ferunt quod apostolis data est authoritas cognoscendi, diffinendi, & declarandi quæstiones: & nemo putare debet sua intelligentia posse concipere notitiam mysterii Dei, sed quibus peculiter datum est illum discipuli. Illud enim apostolus primæ ad Corinthios scribit. *Spiritus omnia scrutatur etiam profunda Dei: qui enim scit hominum quæ sunt hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est? ita et quæ sunt Dei nemo cognouit nisi Spiritus Dei. Nos autem spiritum non hujus mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est, vt sciamus quæ a deo donata sunt nobis, quæ et loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei: spiritualis autem judicat omnia, & ipse a nemine judicatur: qui enim cognouit sensum Domini, aut quis informabit eum? nos autem sensum Christi habemus.*

Item ad idem facundæ ad Corinthios tertio. *Fiduciam talem habemus per Christum ad Deum: non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est, qui et idoneos nos fecit ministros nouæ testamenti non litera sed spiritu.*

Item ejusdem epistolæ capitulo decimo. *In carne autem ambulantes non secundum carnem militamus: nam arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum, confilia deiicientes & omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, & in promptu habentes vltiri omnem inobedientiam cum impleta fuerit vestra obedientia.* Ecce quomodo apostolis data est potestas destruendi consilia, & vlciscendi omnem inobedientiam. Ex quo patet quod propter eorum præeminentiam & authoritatem, ipsorum judicium præferri debeat cuicunque alteri judicio. Nam & idem apostolus dicit primo ad Corinthios tertio. *Omnia ipsius autem omnium mercedem accipiet secundum suum laborem: Dei enim sumus adjutores:* ex quo sequitur quod colligunt apostolorum accepit immediate potestatem a Deo, cum etiam fuerint ejus coadjutores: igitur & concilium quod ex episcopis conflat (ut ut fapius dictum est) habet potestatem immediate a Deo supra omnem creaturam.

Item idem (scilicet quod supremum judicium datum fuerit ecclesiæ in persona apostolorum) in quorum locum succedunt episcopi) ostendit Paulus ad Ephesios 4. cum dicit. *Soliciti sitis seruare unitatem spiritus in vinculo pacis: unum corpus & unus spiritus sicut vocati estis in una spe. vocationis vestræ: unus Dominus, una fides, unum baptisma: unus Deus et Pater omnium.* A quo ut ferunt, diffinitis ab eo quæstionibus, *sic gratia secundum mensuram donationis Christi.* Et post pauca subjungit: *Et ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero euangelistas, alios pastores & doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi: donec occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis filii Dei, in virum perfectum in mensuram ætatis plenitudinis Christi.* Ecce quomodo demonstratur quod data est ecclesiæ potestas diffinitiuæ supremæ. Unde glosf. Nicolai in verbo *et ipsi quidem*, dicit: hic conlequenter ponitur dictæ diffinitionis conditio: Quia ex quo diuersis membris ecclesiæ data eft ad meniorem gratiam quam Jacobus Petrus & Johannes, & sunt in diuersis gradibus & officiis, licet in corpore naturali diffinitiuæ membra habent diffinitiu officia: & non ipsi quidem dicitur, *& ipse dedit quosdam quidem apostolos*, scilicet duodecim ad ordinandum ecclesiam & regendum: *quosdam autem prophetas*, ad futura prædicandum: *aut prædicandum Judæis*, & doctrinæ. Et glo. Ambrosii super illum text. *quosdam autem prophetas*, dicit. In novo testamento prophetæ quotidiana hortantur, ordinantes talem abstinentiam a cibis in lege prohibitis esse necessitatem ad salutem, restitit Petro in faciem: ut legitur ad Galat. 2. & ponitur in *e. Paulus Petrum, q. 1. in Petro Paulus* 2. q. 7. Sed quia aere publicationem euangelii legatia licet effent mortua, tamen non erant mortifera; licium erat contrariæ Judaïsmo illi Gentes; & idcro Petrus peccavit (si peccatle dici potest) magis in modo faciendi quam facto ipso, quia in hoc animam diffgentiam ambiebatur, ne Judæos offenderet: ut dicit hic Nicolaus de Lira & refert canti. de Turrecre. *in dicto e. Paulus* 1. q. 7. Si igitur soli Paulo licitæ reprehendere Petrum, consequentem est quod multo magis omnibus apostolis simul conciliaria congregatis hoc licuisse: & consequenter a pari idem videtur dicendum de concilio erga papam: licitum quidem fuisse ipsi concilio congregatis in unum, & potuisse reprehendendi ipsum quando dignus est reprehensione. Et considerandum est quod *Act. 15.* decisio quæstionis de circumcisione Gentium non facta per unum concilium apostolorum, licet Petrus proposuerit: quia erat causa fidei: & sic videtur dicendum concilium superius papa.

Sed videtur obstare quod Gratianus in *dicto e. Paulus*, referendo verba Hieronymi dicit quod Paulus semiebat se non imparem Petro, subjungens hoc de patrisque vitæ. Ad fundamentum contrarium, non de officio ecclesiastico dignitatis intelligi: & sic prælupponit, quod quo ad officium dignitatis pontificalis Petrus erat major. Sed in hoc reprehendit Gratianum Ulricus Argentinus. *in li. 6. sui operis c. 23.* ubi dicit expositionem Gratiani non conlonare verbis text. quia redarguere eorum omnibus, ipsum ad officium ecclesiasticæ dignitatis: illi enim peccantem coram omnibus arguunt, ut ceteri timorem habeant justa sententiam Pauli 1. *ad Timoth. 5.* & ponit text. *ap. dic. c. fol illud.* Ex pro ita opinione addunt authoritatem Ambrosi. *in epistola 79.* cum refert epistolam beati Damasi, de qua facio mentionem & illam adducto supra *in 79.* contrario.

Sed adhuc videtur obstare quod dicitur *Act. 15.* ubi Petrus dicit; *Viri fratres, vos scitis quod ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum euangelii & credere & fabjungit, & nihil discernit inter nos & illos fide purificans corda illorum.* Verum nec hoc repugnat: quia

A quentur concilium est majus papa.

A tam a Deo vestram apostolicam dignitatem existimasi: & hoc fensis, differatis ab eo quasi: *Nos est potestas vifa a Deo ad Rom. 13. & infra.* Denique idem sit, *Omnis anima subiimioribus potestatibus subdita sit:* non ait sublimiori tantum in uno, sed sublimioribus tanquam in multis: non ergo tua sola potestas a Deo: sunt & mediocres, sunt & inferiores. Ex quo patet quod non solus papa est superior, & quod ista superioritas non est in uno tantum sed in multis: & consequenter in concilio. Quod demonstratur ex eo quod cum Petrus esset Antiochiæ, & in adversitate Jopitanum regaret non imperio sed facto gentes judaizare, (ex eo quod ipse Petrus qui prius cum gentibus edebat non observando rituos Judaeorum, poterat cum verisimile esset, ab Jacobo Judæis, & fabrebat a gentibus comedendo cum Judæis & discrependo inter vibos, timens ne ipsi ex circumcisione erant fuscitabitur ab Jacobo & fuscitabitur a fide Christi: in quam simulationem etiam ceteri Judæi & Barnabas decadebant) hoc facibat Petrus quia et ipse erat Antiochiæ ad prædicandum Judæis, Paulo autem ad prædicandum gentibus: & propterea Paulus videns quod ex simulatione Petri multi ex Judæis & gentibus in ipsa simulatione, credentes talem abstinentiam a cibis in lege prohibitis esse necessitatem ad salutem, restitit Petro in faciem: ut legitur *ad Galat. 2.* & ponitur *in e. Paulus Petrum, q. 1. in Petro Paulus* 2. q. 7. Sed quia aere publicationem euangelii legatia licet effent mortua, tamen non erant mortifera; licium erat contrariæ Judaïsmo illi Gentes; & idcro Petrus peccavit (si peccatle dici potest) magis in modo faciendi quam facto ipso, quia in hoc animam diffgentiam ambiebatur, ne Judæos offenderet: ut dicit hic Nicolaus de Lira & refert canti. de Turrecre. *in dicto e. Paulus* 1. q. 7. Si igitur soli Paulo licitæ reprehendere Petrum, consequentem est quod multo magis omnibus apostolis simul conciliaria congregatis hoc licuisse: & consequenter a pari idem videtur dicendum de concilio erga papam: licitum quidem fuisse ipsi concilio congregatis in uno, & potuisse reprehendendi ipsum quando dignus est reprehensione. Et considerandum est quod *Act. 15.* decisio quæstionis de circumcisione Gentium non facta per unum concilium apostolorum, licet Petrus proposuerit: quia erat causa fidei: & sic videtur dicendum concilium superius papa.

Sed videtur obstare quod Gratianus in *dicto e. Paulus*, referendo verba Hieronymi dicit quod Paulus semiebat se non imparem Petro, subjungens hoc de patrisque vitæ. Ad fundamentum contrarium, non de officio ecclesiastico dignitatis intelligi: & sic prælupponit, quod quo ad officium dignitatis pontificalis Petrus erat major. Sed in hoc reprehendit Gratianum Ulricus Argentinus. *in li. 6. sui operis c. 23.* ubi dicit expositionem Gratiani non conlonare verbis text. quia redarguere eorum omnibus, ipsum ad officium ecclesiasticæ dignitatis: illi enim peccantem coram omnibus arguunt, ut ceteri timorem habeant justa sententiam Pauli 1. *ad Timoth. 5.* & ponit text. *ap. dic. c. fol illud.* Ex pro ita opinione addunt authoritatem Ambrosi. *in epistola 79.* cum refert epistolam beati Damasi, de qua facio mentionem & illam adducto supra *in 79.* contrario.

Sed adhuc videtur obstare quod dicitur *Act. 15.* ubi Petrus dicit; *Viri fratres, vos scitis quod ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum euangelii & credere & fabjungit, & nihil discernit inter nos & illos fide purificans corda illorum.* Verum nec hoc repugnat: quia

quia cum hoc quod Petrus prædicaverat gentibus,
fiat quod & Paulus prædicaret eisdem, & quod Pe-
trus qui remanserat Jerosolymis prædicabat Judæis
tunc fidem Christi: & licet Petrus subtraheret se a
gentilibus, ne recederet a fide Judæi convertendi, e-
dentes eum convertantem cum illis, qui non dicere-
nebant inter eibos & qui erant incircumcisi, tamen
ipse Petrus ab obolitis esse legalia & prædicandam
esse fidem Christi etiam gentibus. Unde dicit Hie-
ron. ad August. & ponit ibi glo. *ad Galat.* 2. Petrus
autem fuit hujus decreti author legem post evange-
lium esse servandam: qui post visionem Linteri,
ad Cornelium intravit, & cum gentibus comedit:
qui etiam quæstionem de hac resolvit: ut patet
ibi. 15. Qua solutione per Petrum proposita, Jacob.
bus & ceteri apostoli judicarunt non inquietari eos
qui ex gentibus conveniebantur ad Deum: & ut cæte-
ri discordia inter eos & Judæos qui dicebant ipsos
non posse salvos fieri, nisi circumcideretur & ob-
servarent legalia, apostoli decreverunt non imponi
quidem jugum circumcisionis gentilibus, sed quod
abstinerent ab iis, quæ fuissent immolata idolis &
a fornicatione & suffocato & sanguine: quia si co-
mederent immolata idolis, facile possent in fapi-
ari Judæi quod vellent ad idololatriam revertere:
quia etiam ab eis suffocati & sanguinis Judæi ab-
horrebant, ideo propter amicabilem societatem
fuit scriptum gentilibus ut abstinerent a talibus.
Fornicationem vero gentiles communiter non ere-
debant esse peccatum: ideo necessarium fuit eam
prohibere.

Quinquagesimosextimo facit quod dicit Hieron.
& transumptive Gratianus *24. q. 1. in ver. omnibus.*
Puto me non temere dicere aliud esse illa in domo
Dei ut etiam ipsi fini eadem domus Dei, quæ dici-
tur ædificare super Petram, quæ unica columba
appellatur. Et post paucos. *Quos domus elevare autem*
fit scriptum gentilibus ut abstinerent a talibus.
Fornicationem vero gentiles communiter non cre-
debant esse peccatum: ideo necessarium fuit eam
prohibere.

Quinquagesimoseptimo facit quod dicit Hieron.
& transumptive Gratianus *24. q. 1. in ver. omnibus.*
Puto me non temere dicere aliud esse illa in domo
Dei ut etiam ipsi fini eadem domus Dei, quæ dici-
tur ædificare super Petram, quæ unica columba
appellatur. Et post paucos. *Quos domus elevare autem*
fit scriptum gentilibus ut abstinerent a talibus.
Fornicationem vero gentiles communiter non cre-
debant esse peccatum: ideo necessarium fuit eam
prohibere.

Quinquagesimoctavo facit quod dicit Hieron.
& transumptive Gratianus *24. q. 1. in ver. omnibus.*
Puto me non temere dicere aliud esse illa in domo
Dei ut etiam ipsi fini eadem domus Dei, quæ dici-
tur ædificare super Petram, quæ unica columba
appellatur. Et post paucos. *Quos domus elevare autem*
fit scriptum gentilibus ut abstinerent a talibus.
Fornicationem vero gentiles communiter non cre-
debant esse peccatum: ideo necessarium fuit eam
prohibere.

Quinquagesimonono facit quod dicit Hieron.
& transumptive Gratianus *24. q. 1. in ver. omnibus.*
Puto me non temere dicere aliud esse illa in domo
Dei ut etiam ipsi fini eadem domus Dei, quæ dici-
tur ædificare super Petram, quæ unica columba
appellatur. Et post paucos. *Quos domus elevare autem*
fit scriptum gentilibus ut abstinerent a talibus.
Fornicationem vero gentiles communiter non cre-
debant esse peccatum: ideo necessarium fuit eam
prohibere.

Sexagesimo facit quod etiam, si possumus papam
majorem concilio, quando papa est bonus & vi-
tæ secundum quod conveniens fuisset quia tunc non indiget reformatione, & vere tunc dicitur nullum habere superiorem: *in ver. licet de electi. c. in p. part* 5. *q.* 8. & *de Electione* 1. *Electorum* etiam
ibi 15. *q.* 6. *in fine.* Ergo concilium (utpote quod judicat) est superius papa, *qui judicatur.*

Sexagesimo facit quod etiam, si possumus papam

potestas ecclesiastica coactiva in foro exteriori quæ vale exercari in alium, data fuit à Christo ecclesiæ per illud Matth. 18. cum dictum est Petro vice omnium, *Si peccaverit in te frater tuus*, &c. Super eadem fratrem, & consequenter etiam papam subjecit ecclesiæ excommunicandi & interdicendi: sicut fecit apostolus excommunicando Corinthium, & offendit scribens ad Titum 3. *Hæreticum hominem post primam & secundam admonitionem devita*: & primæ ad Corinth. 5. *Si fit qui nominatur inter vos*, &c. & sequitur, *cum congregatis vos cilium fumere*. In qua authoritate Matt. 18. dicit omnem Christianum esse fratrem, & consequenter etiam papam subjici, nec excipi debere cum dicitur, *dic ecclesiæ*, intelligendo id est papam: cum Christus loquereturPetro, quem non dixisset tibipsi. Et in non haberet ecclesia talem potestatem in papam, frustra dixisset Christus, *dic ecclesiæ*: quia potuisset impune non audire, contra illud quod sequitur, *Si recusiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus*, &c. Unde dicit quod licet ecclesia non habeat hanc jurisdictionem coactivam et sparsim confiderata nisi in quodam materialiter potentiali, tamen congregatio de omnio quæ fit in concilio generali dici et formam: fieri potest poni exemplum in aliis communitatibus. Sicut etiam dicit *August. quod claves datæ ecclesiæ sunt datæ unitatis nec hoc impedit, in epic dicit, quibi claves dicuntur datæ Petro tanquam manzecha & successoribus ejus tamen principiatus ecclesiæ, tum ratione indeabilitatis, quia potest inferri non posse relabatur adversus eam, nec deficiet fides ejus: non sic autem in papatum ratione regularitatis, quia habet regulam non solum potestatis papalistum ratione multiplicitatis, quoniam ecclesia consequitur in hoc potestatem ecclesiasticam etiam papalem: non sic in papa, præsertim in casu ignorantiæ ratione obligabilitatis, quoniam ecclesia potest condere leges obligantes & regulantes etiam ipsum papam tam quo ad potestam quam respectu alus potestatis: non sic autem è contra papa potest judicare totam ecclesiam, vel ipsum potestatis ejus limitare. Imo si papa condat leges vel canones obligantes quod dicit Augustinus institutum cum promulgantur, firmantur autem cum moribus utentium approbantur.

Et idem dicitur in 7. conciliarisione dicit, quod quærere an papalis authoritas sit major ecclesiastica vel econverso, id est illum quod petere utrum totum sit majus sin parte, vel an pars sit major suo toto, confederando ecclesiam in sola partibus essentialibus & permanentibus: fieri sunt papatus, cardinalatus, patriarchatus, archiepiscopatus, episcopatus, factorum, &c. Similiter idem dicitur in 8. & in. confiderationis dicit consequentia habere potestatem sepa papam etiam ad deponendum eum. Idem in 11. & 12. conficderationes, ubi dixit quod potestas generalis concilii legitime congregati dicitur in amplitudine vel extentione, major in infallibili directione, major in motum reformatione in capite & in membris, major in exercitiva potestate, major in caulatum fidei difficultum altius difficultosa, major denique quia copiosior amplectitur enim virtualiter omnem potestatem & omne politicum regimen papale, imperiale, regale, Aristocraticum, & Democraticum.

Idem etiam sentit Idem doctor in tract. de authoritate papæ ub ecclesia in antepenol. & penul. considera. dum vult papam in pluribus casibus sibi Pot. sum notatis posse per concilium deponi. Item etiam ponit plures idem doctor in sermone pro Ecclesia Romanorum, maxime in 3. parte ubi dicit, quod licum sic esse supra papam et imo quemlibet de ecclesia, quod ipsum papam possit deprimere

A etiam pro crimine alia quam hæresis, & quo crimine simonice & alio quocumq; scandalizante ecclesiam. Item etiam dicit, quod licet concilium non possit tollere plenitudinem potestatis papæ, nihilominus potest ipsum potestatis illius certis legibus & limitatis limitare in ædificationem ecclesiæ. Et tenet dictus Gerson in *sermone qui incipit*. Pro spiritu: ubi dicit quod concilium *est frequens*, in concilio Constantiensi, ubi ita hoc habebatur, id est pro parte quod concilium potest pro quocumque crimine de quo scandalizaretur ecclesia deponere papam: & ita dicit *sufficiunt* in Joanne XXIII. qui fortasse etiam convictus quod esset notorie simoniacus. Et idem replicat *in sermone qui incipit*. Fiebat fuit: & concludit quod nec S. Thomas & Bonaventura, qui tribuunt *superiorem* potestatem de plenitudinem potestatis ipsi papæ, contrariantur in hoc: qui ipsi illud dicunt in comparatione ad fideles singulares & particulares ecclesiæ: ideo potuisset computatione non ad authoritatem ecclesiæ concilariter congregatæ, subjectiffet papam de ipsum potestatis ejus ecclesiæ tanquam matri.

Item quod concilium di supra papam videtur tenere Ockam *in 6. li. prima parte*: licet videatur loqui de papa hæretico.

Illam etiam partem quod concilium sit supra papam tenuit Nicolaus de Cusa posteriorum dictis, laudat Petri ad vincula *in tract. de concordantia concilia*, maxime in 2. *lib. c. ul. quod est* 34.

Idem etiam tenuit abb. Siculus *sermone* quonam veritas, & *in disputatione epiphaniæ* 2. *habito*, & *in sermone per ipsum habito Basileæ incipit*, maximum, &c. Et idem etiam abb. *in c. significasti de rescript.* dicit quod tanum ad res temporales videtur ad casum hæresis, inem ad casum concernentem statum universalis ecclesiæ, & ad casum incorrigibilitatis scandalizantis universalem ecclesiam. Idem etiam tenuit abb. *in c. quanto in 1. col. de consanguin.* & idem abb. *in c. proposuit de concess. preben. in calce hæresis*, & ubi est incorrigibilis & scandalizatur ecclesiam. Et idem abb. tim in locis prædictis quam *in c. Ofius de offert.* ub quæ volunt quod Ad. ita Legues institutunt cum promulgantur, firmantur autem cum moribus utentium approbantur.

Et idem doctor in 7. conciliarisione dicit, quod quærere an papalis authoritas sit major ecclesiastica vel econverso, id est illum quod petere utrum totum sit majus sin parte, vel an pars sit major suo toto, confederando ecclesiam in sola partibus essentialibus & permanentibus: fieri sunt papatus, cardinalatus, patriarchatus, archiepiscopatus, episcopatus, factorum, &c. Similiter idem dicitur in 8. & in. confiderationis dicit consequentia habere potestatem sepa papam etiam ad deponendum eum. Idem in 11. & 12. conficderationes, ubi dixit quod potestas generalis concilii legitime congregati dicitur in amplitudine vel extentione, major in infallibili directione, major in motum reformatione in capite & in membris, major in exercitiva potestate, major in caulatum fidei difficultum altius difficultosa, major denique quia copiosior amplectitur enim virtualiter omnem potestatem & omne politicum regimen papale, imperiale, regale, Aristocraticum, & Democraticum.

Idem etiam sentit Idem doctor in tract. de authoritate papæ ub ecclesia in antepenol. & penul. considera. dum vult papam in pluribus casibus sibi Pot. sum notatis posse per concilium deponi. Item etiam ponit plures idem doctor in sermone pro Ecclesia Romanorum, maxime in 3. parte ubi dicit, quod licum sic esse supra papam et imo quemlibet de ecclesia, quod ipsum papam possit deprimere

Illam etiam tenet: quidam episcoum Giddicensis, in quibusdam allegationibus contra Eugenium in concilio Basiliensi, ubi approbat dicta Gersonis & improbat Petrum de Palu. Et in casu hæresis fiet in ita quæ ad idem spectant de salutem, & generalem statum ecclesiæ, dicit quod generale concilium potest imponere legem papæ, & quod papa non possit in illis casibus destruere sive revocare factura concilii. Et ad illud propositum allegat Hugonem Archeiep. gloss. de Donat. *cap. fecit* 1. de pet quæsta text. (ibi, & conjuslibet vitæ communis atque abitionis norma conflitis) vult quod papa tenetur necessario approbare statuta concilium religiosorum. Et idem de normam informationis vitæ christianæ: & ad hoc allegat text. *in c. habes librum* 16. di. qui loquitur per verbum, *sportet*, quod importat necessitatem: & *in c. ita. dis* 12. In illis autem conventibus correctionem morum & punitionem criminum poffet contra statuta concilii disponere. Et ita concedat *gloss. glos. in c. aliorum* 9. *qu.* 3. *qu. 1. in fin. q. de. & in c. ubi periculum de elec. in* 6. Et ad idem allegat Hugonem & Dominicum *in c. fanda* 25. *dis. de condem.* Hugonem & archi. *in 5. bon. autem* 19. di. Quæ indulti contra Eugenium ad offendundum, quod non potest diffolvere concilium: & quod tenebatur parere decreto, *frequens*, in concilio Constantiensi diffo. & approbationis domini Martini de concilio celebrando in ferpentinum, & de non mutando loco & non prorogando tempus: Et ad idem allegat archi. 25. *qu. 1. c. fons quidem*. Refert etiam ad idem Anto. de Butrio *tract. filiopiaris* & Matheiß. *in additionibus ad illum*, ponete 7. calus quibus papa est infra concilium, & potest a concilio deponi. Et ubi est probabile dubium juris vel facti, uter ex duobus sit verus papa. Secundus in criminibus hæresis & alis concernentibus fidem. Tertius in materia hæretica schisma inveteratum. Quartus in crimine scandalizante ecclesiam. Quintus ubi contingeret turbari universalem ecclesiam ob illum. Sextus ubipapa reperitur a fide devius. Septimus ubi indoceret novus ritus prorfus diversus a ritu antiquo, in quo nutritus est populus Christianus. Et ad idem adduc. Petrum de Ancha. & Petrum Paulum de Ancona in suis tractatibus.

Illam eamdem conclusion eamdem tenuit universis fynodus Basiliensis, quam per plures rationes & authoritates facræ scripturæ reperta fuisse certam, tum, cum commissarii domini Eugenii papæ petierunt le admitti in concilium, ut præsidentes vigore bullæ apostolicæ, quibus concilium respondit, de rigore non esse admittendos ut præsidentes, fed de honestate & pro honore papæ admittendum esse sanctæ Crucis & cardinalem Sancti Angeli cum certis conditionibus.

Hanc autem majoritatem probabat ipsa synodus quadruplici ratione. Primo ex dignitate. Secundo ex authoritate qua generalis concilia usa Facere principio quo celebrata fuerunt. Tertio ex decretis & gestis concilii Constantiensis. Quarto ex decretis & gestis in eadem concilio Basiliensi.

Ex dignitate quidem probat, quia ecclesia est maniera ulque ad finem sæculi, *Matth. ult.* Item quia est sponsa Christi: *ut ad Ephes. 5. & Apocal.* 21. Item quia Christus non permittit illam errare. *Luc.* 22. Item quia est fiddlit, *d. c. ult. Matth.* Item quia addicavit eam super le firmam Petram, & voluit quod portæ inferi non prævalerent adversus eam: tanquam in sespsa receperit potestatem ipsam in suo fide conservandi & adversantibus resistendi. Et quod in sespsa virtutem intrinsecam con-

A tinent, volunt *Aug. in sermone primo super psalm.* 103. quia nemo potest ponere aliud fundamentum ecclesiæ præter id quod positum est quod est Jesus Christus 1. *ad Corinth.* 3. *Cr* 1. *qu.* 1. *cum Petrus*.

Et virtualiter ad offendendum qualiter ista potestas sit in papa, adducit illa quæ dicit fuit in 13. *mysterio*: videlicet quod potestas papæ adhæret ecclesiæ intrinsece: & quod ecclesia ad papam est quidam essentialis ordo, non ad hunc vel illum papam simpliciter sed generaliter: quia intelligendo nomine papæ illam supremam potestatem quæ reflet in papa: & licuisus ad alterum est quod dam habitudo essentialis, fic ut alterum fine altero intelligi non potest: quia sicut fieri differentiam inter papam & dignitatem papalem, quæ semper manet in ecclesia, papa vero quandoque deficit: nam fapiens potestas quam Christus constituit ecclesiæ fuit ad te tuendam & regendam, & cujus judicio omnes tenetur acquiescere, semper manet in ecclesia. Nam & mortuo papa ecclesia semper manet ordinata: quia de ea pio omni tempore dicitur, *quod est terribilis ut castrorum acies ordinata*, & non solum potentialiter vel habitualiter, fed actualiter. Sed ad pertinet papæ non esse necessaria habitudo fed contingens: quia hæc suprema potestas potest esse fine papa: ut fede vacante, vel antequam eligatur, vel si deponatur a papatu: cum ergo pollit abnoscen separari, sequitur quod hæc potestas primo & principaliter sit in ecclesia & secundario in papa. Nam quandoque aliqua virtus C Christi propriet ex suis habitudinibus, ita quod ani necessitio & alteri contingenter, principaliter intellitur cut competit necessario: ut superius dicimus. Sic ergo patet quod ad hanc dignitatem dere superiorem potestatem, inelt ecclesiæ habitudo necessaria & intrinseca, perfonæ autem papæ contingens & contingens.

Item ex dignitate etiam probatur, quia potestas clavium principaliter data est ecclesiæ: ut *supra in* 18. & 19. oppo. dixi. Quod videtur etiam probari ex re. cognitiv. inter Christum & Christus dixit Petro, *Tibi Petro & tibi dabo claves regni cœlorum* &c. & deinde c. 17. *in fi.* mandavit Christus Petro ut folveret hæresem quod & D *pro eo*. Unde quia ex his videbatur constituere eum capitaneum super alios, statim controversiæ addit c. 18. in prin. *in illa hora accesserunt discipuli ad Jesum dicentes: quis tam magnus in regno cœlorum?* ex quo patet quod proprie loquitur evangelista de superioritate. Et tunc quibuslam interjectis Christus in eodem ca. subjungit, *Si peccaverit in te frater &c. & dic. ecclesiæ, quod si non audierit, dic ecclesiæ: si autem ecclesiam non audierit, habeto illum sicut ethnicus & publicanus amen dico vobis: quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata &c.* Ex qua authoritate dicebant quatuor notari. Primum quod claves regni cœlorum de quibus fupra diverat, *Tibi dabo*, non fuit ecclesiæ, in quo patet quia eam eadem verba fub quibus facta fuerat promissio hic expriminatur, nec in toto canone factæ biblia reperiatur locus expreffior, in quo legatur quod potestas clavium fit data vel concessa à Christo Petro aut ecclesiæ, fub eisdem verbis quibus promissa fuerit Petro, eli exhibita ecclesiæ. Secundo notatur quod concilio hec est in omni ifabili hominis: patet ex verbo, *amen*, quod in datione præmittitur, quod notat juramentum five affertionis veritatem. Tertio quod in his verbis intelligitur concilia potestas ecclesiæ non limitate & in certis casibus, fed in omni plenitudine: patet ex signis universalibus *quæcumque alligaveritis, quodcumque solveritis*. Unde ex illo verbo,

quæcunque ligaverit super terram, notatur in papa plenitudo potestatis, notabitur etiam plenitudo potestatis in ecclesia ex hoc quod dicitur discipulis, *quæcunque alligaveritis*: ut ad quæcunque se extendit potestas papæ, se etiam extendat potestas ecclesiæ, nec a potestate papæ concedatur potestas ecclesiæ, nisi non competeret ei verbum, *quæcunque alligaveritis*. Quarto colligitur quod judicium ecclesiæ sit magus: quia hæc judicio etiam subditi ejusdem Petrum cum dixit, *dic ecclesiæ*; nafquam autem reperitur quod judicium ecclesiæ remiserit ad Petrum, licet contra in hoc loco: & si judicium Petri fuisset majus, dixisset, quod ecclesiæ remiserit ad audientiam, dic Petro: quod non dixit, sed, *sic tibi sicut ethnicus & publicanus*.

Item ex dictis authoritate denotatur infallibilis assistentia Spiritus sancti cum insufflavit & dixit, *accipite Spiritum Sanctum*. Item & libera potestatis exercitio: quia sine aliqua limitatione dixit, *quorum remiseritis peccata, &c.* quæ non apparent in Petro cum concessa est ei potestas. Item colligitur Petro, cum concessa est ei potestas permanentis & parentes quod ecclesia sive bonum ipsius sit finis potestatis concessæ.

Et ex hoc fequitur fecundo, quod ecclesia habet in totum efficiente fubiectum principialis: ficut anima cum fit finis corporis, fe habet ad omnes operationes & motus ejus in ratione principialis efficientis: Cum ergo hujus corporis quod eft ecclesia multæ competant operationes, quæ habent exercici per membra ejus ad finem five bene efe hujus corporis & ipfius virtutis, fequitur quod ipfum corpus fe habet ad ipfas operationes in ratione principialis agentis, membra vero ejus ut minus principalia five inftrumenta: ficut potentiæ animæ fiomo fuæ efficiunt inftrumenta ad operationes ejus. Papa igitur licet fit nobiliffimum ipfius ecclefiæ membrum, quia tamen in ipfius corporis virtute & fide, & ad ejus finem operari habet, non et competit refpectu ecclefiæ Romanæ fubiecta principalis agentis, fed habitudo minus principalis agentis & inftrumenti. Quod autem habet fe ad aliud in ratione principialis agentis præterquam ad quod fe habet in ratione principalis agentis five inftrumenti. Cum in ratione agentis principalis agentis minus principalis agentis & inftrumenti five inftrumenti. Cum in ratione agentis principalis five agentis minus principalis non fit major, quam potefta principalis agentis, fequitur quod licet principalis agentis fit in papa, ita fuperiori fit in ecclefia: & quod licet papa fit principale organum orationis ecclefiæ, etiam abique eo vel ipfo invito ecclefia poffet ut cere fuam publicam poteftatem: cum etiam nullo papa exiftente illam exercet, & quia funa alia organa per quæ operari poffit.

Tertio probatur hoc idem ex habitudine cauæ formalis: quia omne judicium quod fe habet inordinatæ ad inobliquabilitatem ad rectitudinem rectitudinem ecclefiæ fe inobliquabilitatem ad rectitudinem rectitudinem ecclefiæ: & quia ipfa rectitudo ecclefiæ ut ipfa tis five legis, eft forma illius judicii quod portet ab ipfo fumodi rectitudine dicitur: & quia autem eft de ipfo judicio ecclefiæ refpectu actionum papæ: & ecclefiæ fa nunquam deviat, nec poteft deviare a tenda fidei papa vero frequenter: igitur.

Quarto probatur idem ex ratione cauæ materialis five fubiecti: papa enim & omnia alia membra inferiora funt fubiectum five materia judicii ecclefiæ: quia ecclefia poteft omnia membra & etiam ipfum papam judicare, deponere, fufpendere perpetuo vel ad tempus: papa autem non poteft fuam ipfum ecclefiæ, & ecclefia non poteft ipfum papam judicare, deponere, fufpendere perpetuo vel ad tempus: papa autem

di. cum finit. & in cap. significasti de elect. Si autem A
concilium diffolvatur ex fe de facto, non propterea deficit authoritas pontificis: quia papa cum esset potestate remanet, quam habebat ante diffolutam concilium. Sequitur igitur quod concilii potestas tanquam temporalis & dependens, minor fit quam potestas papæ tanquam perpetua & principalis: & consequenter quod major fit papa, quam concilium: cum concilium non fit fine papa, fed bene papa fine concilio: quia folus papa fine concilio facit & edit canones universales: ut *c. cap. 1. cum finit. de conſtit. in 6.* Item conciliares revocant, modificat, & contra eos dispenſat, ut dictur poft glof. *in cap. propoſuit de conſtit. prebend.* & glof. *in verbo*, concilio, *in cap. ubi periculum de elect. in 6.* & dictum eſt ſupra in proprio artic. Non fit autem concilium contra conſtitutiones pontificales. Ergo.

Quinto facilius multa jura: quæ licet ab aliquibus in ifta materia refpuantur, illud tamen nihil aliud eſt, quam negare fidem negando decretas ſanctorum patrum: ut *in cap. generali & in cap. omnis ſtorum patrum* alias 25. *qu. 1.* Unde cum jura de his loquantur plurifaliis

funt ad propositum adducta per Feli. in c. canonum circa pen. de constit. Et de primate Petri vide infra in 8. minutio lectio de 11. 3.

Sexto facit quod falsa papa tenet locum Dei in terris, cujus authoritate nullius authoritas less potest major esse; & ei fibi in beati Petri persona dictum est: *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cœlis: ut Matt. 16. & 18. qu. 1. c. quodcumque: & in 2. per venerabilem qui sibi fuit legit. c. ad apostolice de re judi. in 6. & in c. de magistris & obe.*

Et quod tenet vices Dei est tex. *in cap. ad apostolice de re judi. in 6. & in 1. t. de homi. vi. lib. 6. in cap. nostrum de crimi. hære. & in tit. 1. de magist. & cap. quanto de crimi. & pecu. Et ibi Innocen. quanto non erit, in nota. dicit, quod non potest præscribi contra fepremam potestatem papæ: quia licet non potest præscribi contra Deum, ita nec contra ejus vicem, quia papa tenet vicem & locum veri Dei in terris. Item & ipsius papæ potestas est à Deo: ut dicit tex. in c. novit de judi. & bona glo. in eo. in Romani de offeff. Item papa est inter vicarius qui est Deo ordo in extremum secundum ordinem Melchisedech constitutus à Deo judex vivantem & mortuorum ut in d. cap. novit ordinem. Ipse non puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in terris. cap. quanto de crimi. pecu. Ipse Christi vicarius & Petri successor dicitur, c. licet de crimi. pecu. Ipse tanquam quasi dicit Oldan. in d. ca. quanto. & in c. licet de crimi. pecu. ut dicit. & in c. novit ordinem. ut. 1. quod papæ & Dei est idem constitutum.*

Unde dicit, super illud Psal. 49. *Deus deorum locutus est & vocavit terram*, de Christo loquens dicit: deinde quadragesima sestiuet Alcoinsonis dis commendavit S. Petro ecclesiam, id est, totam terram, & solis ovibus ad ovium, ne habiorem excusationem, qui volunt in ichilmate deperire. Ipse quoque dispensat cum bigamo, & sic contra dictum apostoli 2. ad Tim. 1. Ibidem dispensat in juramento & voto: & evangelium interpretatur & illi addit: *secunda quæstione 4. 1. pralat. & de rebis. c. in omni.* Nec (ut supra tactum est) ab homine, sed à Deo pontifitem recepit: ut ait. *Jacobus Tex. 22. dist. & c. novit de judi.* Et dummodo contra fidem non veniat (contra quam nulla est dispensatio) potest & dicere & facere quidquid ei placet: ut dicit Oldan. in dicto capitulo *super eo de bigam.* Et ad offendendum papæ primatum & super omnia potestatem dicitur corporalis in orbe Deus. Vide ad fatuitatem Barbatium *in c. si, de constit.*

Si ergo papa tenet vicem veri Dei in terris, sequitur quod licet contra Deum quis exercere non potest aliquam jurisdictionem, ita nec contra papam: quia sicut Deus & Dominus noster *Jesus* Christus in mundo exilens principes omnium erat, nec eisquam subditus (juxta illud Psal. *Omnia subjecisti sub pedibus ejus*) & dicit glo. *in cap. magnanimos xi. qu. 1.* ita & papa dicitur esse princeps & dominus omnium & nemini subjectus. Ipse enim habet utrumque gladium: glo. *in capitulo 1. distinct. 21.* & vide dictum imperator. 11. *qu. 1. cap. futurum.*

Nec obstat si dicatur, quod Christus jussit solvi tributum Cæsari: ut dicit tex. *in cap. magnum xi. q. 1. & Matth. 22. & Mar. 12.* Quia illud non ex debito, sed ne scandalizaretur alii, fecit: ut dicit glo. *in dicto c. magnum: & tex. 28. qu. 1. c. sum*

Illud autem non dicitur de concilio: scilicet quod ipse loquen Dei in terris. Et licet concilium dicatur congregatio in nomine Domini, est Dominus: *c. conciliorum 1. 24. qu. 1.* Jmo propterea dicitur quod concilium non fedisi: papa, fiout dicitur de papa quod omnium princeps est & nemini subjectus: ergo sequitur quod papa est supra concilium. Ad quod facit quod dicit S. Thomas in tractatu contra errores Græcorum *c. 67.* Sicut Christus accepit a Patre legitimam suam potestatem, principatum & potestatem, & super omne quod est (ut ait Gregorius) pertinentem potestatem, & in per venerabilem qui sibi fuit legit. c. ad apostolice de re judi. in 6. & in c. de magistris & obe.

Et quod tenet vices Dei est tex. *in cap. ad apostolice de re judi. in 6. & in 1. t. de homi. vi. lib. 6. in cap. nostrum de crimi. hære. & in tit. 1. de magist. & cap. quanto de crimi. pecu.* Et ibi Innocen. *quanto non erit, in nota. dicit*, quod non potest præscribi contra fepremam potestatem papæ: quia licet non potest præscribi contra Deum, ita nec contra ejus vicem, quia papa tenet vicem & locum veri Dei in terris. Item & ipsius papæ potestas est à Deo: ut dicit tex. *in c. novit de judi.* & bona glo. *in eo. in Romani de offeff.* Item papa est inter vicarius qui est Deo ordo in extremum secundum ordinem Melchisedech constitutus à Deo judex vivantem & mortuorum ut *in d. cap. novit ordinem.* Ipse non puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in terris. *cap. quanto de crimi. pecu.* Ipse Christi vicarius & Petri successor dicitur, *c. licet de crimi. pecu.* Ipse tanquam quasi dicit Oldan. *in d. ca. quanto. & in c. licet de crimi. pecu. ut dicit. & in c. novit ordinem. ut. 1.* quod papæ & Dei est idem constitutum.

cap. per principalem. 9. qu. 3. C. 7. de cons. Dist. 4. Praela. in c. nisi cum pridem de renun. abi. in c. fi. de confes. nis. & cons. C. in c. ipsos. 15. quæst. 1. Et Petrus fuit caput apostolorum & major ceteris apostolis, glo. 24. qu. 1. c. loquitur in verbo *pari.* tex. *5. qu. 6. c. dudum.* 21. *dist. 1.* dicit tex. quod inter apostolos diffinitio potestatis fuit, & quod a Domino concessum est Petro, ut præesset ceteris apostolis & esset Cephas, &c. Inde Augustin. sermone 5. apostolorum Petri & Paulo dicit. Hic est quoque beatus Petrus in illa cœlestium discipulorum schola præcipuus. Et infra: interpres legis, affector gratiæ, defructor sytnagogæ, accusator peccatorum & ideo solus inter apostolos meruit audire, *Amen dico tibi quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam.* Et item in sermone 4. eorundem apostolorum. Ex præcedentibus fit Dominus apostolorum principem. Et in 1. sermone eorundem apostolorum inquit. Quis enim non audivit quod primus apostolus Petrus fedeni ad pedestum portam, *Act.* Ad idem glo. *in c. in illis. 80. di. Sic 2. qu. 7. ex. Paulus. §. hoc non de officio. de celebra. miss. c. cum Martha. de major. & obe. c. fatica cum simil.* Imo tex. *in 6. hoc non de* Petro, dicit quod pariter inter Petrum & Paulum demonstrat ex puritate vitæ & sanctitate conversationis, solus enim Petrus inter apostolos primatum gerebat. Et in tantum fuit major (quod ut dicit Richardus Radolphus archiepiscopus Armachanus in summa de quæstionibus Armenorum *fo. 7. c. 6. qr. 7.*) Petrus potuit in omnibus illis qui C a multa ligare & cohibere ordinis potestatem, ita ut alii illam potestatem ordinis non obiqueexercerent, nec in quascumque personas quorum vellent aut poterent ex ordinis potestate: quod pocestum inobedientiæ commiliitiæ si Petro non obedissent in licitis & utilibus ad fidem. Quoties igitur intelligere potestatem datam Petro (& consequenter successoribus ejus) principaliter & singulariter & cum apostolis (& consequenter illorum successoribus, hoc est episcopis) ab voluerit collegiatur exercendam, & datam apostolis sive illorum successoribus, hoc est episcopis collegialiter, cum capite sive de ipsius consilio etiam singulariter exercendam, & datum universali ecclesiæ (& consequenter concilio) per Petri & apostolorum successores simul conciliatiter exercendam. Sicque cessat quod de pueris & mulieribus dicitur, quibus non est data potestas. c. 1. §. *una ista. de sum. Trini.*

Quomodo dicitur Petrus.

Et quod proprie & principaliter, vere & effectualiter dicitur fuerint claves Petro, ostendit Dominus Joan. 21. cum præfectibus apostolis dirigens verba in Petrum dixit, *Simon Joannis diligis me &c. pasce oves meas:* non dixit, pascite. Ex quo liquet quod Petrus fuit factus pastor & gubernator universalis ecclesiæ: pastoris enim cura est non tantum pascere oves, sed etiam gubernare: ut in *c. quæsivit de regim. in.* Et pastor continuit temporaliter & spiritualiter: ut in *c. inter cetera de offi. ordi.* unde & Davidi fuit dictum. 1. Paralip. xi. *Tibi rem dixit Dominus Deus tuus, in pastore populum meum Israel, & tu eris ductor populi meus.* Idem 2. Regum 5. Unde non tantum excepit pastoralem & solvendi (& ligandi) sed etiam jurisdictionem, administrationem & potentiatis in omnibus nemini reperitur dictum, *pasce oves* Petro, & soli Petro reperitur dictum, *quod tu es Petrus & super hanc petram* 16. & ei soli dictum est, *tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* & et. & Christus

De potestate Petri & Pauli & Joanis apostolorum.

A petra Petri nomen impositum est. 11. *dist. 1.* Et quod dictum est conjunctim Petro cum apostolis, dictum videtur de dimittendis peccatis: quia Joan. 20. dicitur, *quorum remiseritis peccata, &c. Et Matth.* 18. ubi dicitur, *quæcumque alligaveritis super terram &c.* oportet intelligere datam parum potestatem partiale cuiusque, sed non omnibus neque principaliter sequitur principaliter data ad Petro tanquam capiti, ut dicit tex. *in c. in novo 21. d. 2. c. 1. 2. d. 2. c. dudum. 3. q. 6. C. 3. q. 7. ex. 1. c. loquitur.* vel data est par potestas respectu omnibus & conferentialis, sed ferus respectu animi. Hrustenus, ut dicit glo. *in d. c. in novo & glo. in c. in illis in §. 80. di. & glo. in d. c. loquitur.* Quod patet ex titulis authoritatem adducitur, quia in eo ca. 18. Matth. supra & inconvenientia ante, verba dicuntur in Petrum cum dictum. *Si peccavit in te frater tuus &c.* & cum sequitur, *quotiens peccabit in me frater meus? Dimittam ei, usque septies? &c.* Ex quo patet quod principaliter loquebatur Petro tanquam capiti. Item potestatem quod fuerint parres secundum quod dicit tex. *in c. Paulus 1. qu. 7.* §. hoc non de officio ecclesiastica dignitatis, sed de puritate vitæ & sanctitate conversationis intelligitur, quia solus Petrus inter apostolos primatum gerebat. Et ea ille tex. probat illud quod dicunt illa glo. supra allegata, quod Petrus præcellebat in administratione. Ad idem tex. *in §. item Paulus 3. qu. 7.* ibi, idem Paulus Petrum reprehendit qui princeps apostolorum erat. Hæc enim probatur per tex. *in beati. 24. caus. ex. qu.* cum loquens de beato Petro & Paulo dicit quod fuerunt parres merciis. Hoc idem probat tex. *in c. Petrus 1.* ut ibi dicitur quod quotidiana contra Petrum fastus quod ad gentes intrabat, ipse non reprehendit ex potestate officii: quia ex potestate officii & sic ex administratione quam ipse habebat, possuisset exercitare, oves paterum non non accedent.

Sed ulterius investigando de ista paritate inter Petrum & Paulum & principalitate Petri ad alios apostolos: licet glo. *in d. c. Paulus, ubi dicit,* quod Paulus Petrum reprehendere non auderet, nisi se non imparem scires; sapplet licitet meritis, non tamen administrationis, non videre bona B relpondit: quia licet Paulus fuerit le esse in charitate & multa meritis habere, non tamen contra quod fieret le esse parem beato Petro in meritis: Imo probabile est quod tanquam vere humilis reputaverit beatum Petrum se præcellere in sanctitate: nec legitur habuisse revelationem quod non esset impar beato Petro: nec ad hoc quod quis reprehendat Ad. Petrum requiritur paritas meritorum. Unde tex. Aug. ibi videtur velle quod facit pur B. Petro potestate & in omnibus. Et idem ipse Aug. sermone 4. apostolorum Petri & Pauli inquit. Ergo beati Petrus & Paulus eminent super universos apostolos, & peculiari quadam prærogativa præcellunt: verum inter ipsos qui ex eis prærogatur in C certum est. Puto enim illos æquales esse meritis, qui æquales fuit passione: & finiti eos fidei devotione vixisse, quos simul videmus ad martyrium pervenisse: non enim illos quales esse meritis, qui æquales fuit passione: & finiti eos fidei devotione vixisse, quos simul videmus ad martyrium pervenisse: non enim illos quales esse meritis, quos quod una die, uno in loco, tyrannis unius sententiam pariter perveniente: uno in loco, ne alteri Romana decifer: ibi uno perfectione, ut æquales eradicatis utrumque confringere? Dies ergo pro meritis, locus pro gloria, perfectior decretus est pro virtute &c. Ecce quod idem Aug. dicit incertum esse inter alteri præponatur.

Et ad idem per eadem verba est tex. Ambro. *in c. petit*

Lib. X. De superioritate Papæ ad Concil. 477

beati. 2. 9. 7. Unde ipse Paulus apostolus ad Gala. 2. 11. *Mihi autem qui videbantur esse aliquid, nihil contulerunt.* Dicit, qui videbantur esse aliquid, ad eft principales apostoli, nihil contulerunt ecclesiæ in notitia evangelii: fed contra fcilicet contulit eis. Ita exponit Nico. Et lubdiur magis exponendo, *cum vidissent quod credita sit mihi evangelium præputii sicut & Petro circumcisionis: qui enim operatus est Petro in apostolatu circumcisionis, operatus est & mihi inter gentes: & cum cognovissent gratiam quæ data est mihi Jacobus & Cephas (id est Petrus) & Joannes qui videbantur columnæ esse, dexteras dederunt mihi & Barnabæ societatis.* Si igitur qui operatus est Petro in apostolatu circumcisionis est & Paulo, hoc est Christus, sequitur quod Paulus hujusmodi officium non fuscepit a Petro. Ibi glo. Aug. hoc amplius exponit inquit. Ibi qui videbantur esse aliquid, scilicet Petrus & alii qui fuerunt cum Domino, ubi contulerunt idell addiderunt mihi: in quo apparet quod non fuit inferior illis, quia in a Dominor perfectus fuit, & nihil esset quod in collatione perfectioni adderet. Ecce quod Paulus non fuit inferior Petro nec alii. Et conferunt ad hoc fuerunt columnæ ecclesiæ glo. Nico. cum vidissent quod creditum est mihi evangelium præputii, id est, officium apostolatus ad prædicandum gentibus, sicut & Petro circumcisionis, id est, officium apostolatus ad prædicandum Judæis. Qui enim operatus est Petro &c. ab eodem omnino operatus est ad fidem & ad apostolatum. Ecce quod æque principaliter missus fuit Paulus atque Petrus, & non a Petro aut apostolorum aliquo, sed a Christo immediate. *Sed cum venisset Petrus Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat.* Ubi lapplet glo. quod non auderet, nisi se non imparem sciret, licet dicit tex. *in d. ca. Paulus.*

Item in prin. eiusdem 1. capi. super illud, *Ambiendo eum fecundum vitam & cæteraliter in ipsis illis evangelium quod prædico in gentibus,* glo. Aug. ait. Jam enim ab ipso prædicabatur, quando per revelationem Christi ipsum reliquum Paulus *non mecum* accepit: & per verbum hoc (est non per eos) eum accepisse & Deo illud credidit Paulus. Unde & contulit cum illis evangelium & dexteras accepit: quia idem verbum cum illis (est non per eos) habuit. Ecce quod Paulus fuit par officio & dignitate ipsi Petro, non inferior: licet Petrus fuerit ætate senior & tempore prior pastor.

Rursus etiam ad Gala. 1. super illud, *Neque per hominem, sed per Jesum Christum & Deum patrem,* glo. ipsi dicit. Non per hominem mortalem, sed per eum jam Jesum suscitatum: qui non ut homo hominei paulatim, sed totum simul per spiritum docuit, ut per hoc fit major per quod videbatur minor: ceteri enim apostoli videbantur esse majores, quia priores: ipse minimus, quia novissimus. Sed inde apparet dignior: quia priores conlitiuti pervenisse non certa ad pare hominem id est mortalem: novissimus vero Paulus per Christum jam totum Deum id est ex omni parte immortalem. Et ut Deum, patrem qui hoc fecit per filium apertiret, dicit, *Per non hominem, sed per Jesum Christum & Deum patrem qui suscitavit eum a mortuis:* & ita dignius conditiuit me per immortalem Christum quam alios per mortalem. Et paulo post ca. 1. 2. ad Gala. subjungit. *Nonne enim vobis facio fratres evangelium, quod evangelizatum est a me, quod non est secundum hominem: neque enim ego ab homine accepi illud neque didici, sed per revelationem Jesu Christi.* Ecce quod neque Petrus neque alius apostolus aut homo quilquam eligit, mihi aut influit Paulus ministrum evangelii: unde patet Paulum non esse minorem Petro non jurisdictione: ipse enim excommunicavit Corinthium: ut in *c. cum fit Romanis. 1. fi. de appel.* & 1. *Timo.* 1. affert quod illud fecit fatanæ. Et 1. ad Corin. 5. dicit. *Ego quidem absens corpore, præsens autem spiritu, jam judicavi tanquam præsens cum qui sic operatus est:* Item 2. *Cori.* 12. dicit in tantum quod ipse adeo ad ecclesiam, & addit ecclesia verba quæ non licet homini loqui. Ad quod tex. 2. 3. q. 3. *Secundum.* Et Paulo circumfulsit lux, & accessit ad Christum: ut ipse dicit vas electionis: et *Jacobum.* 9. 22. *C. 16.* quod non legitur de Petro nec de aliis apostolis. Et multa pallent notari quæ ipsi conversus Paulo quam alia apostolis.

Et idem quod dicitur de Paulo, videtur dicendum etiam de aliis apostolis: licet quod Petrus in eos nullum jurisdictionem vel potestatem contrahant recepit immediate a Deo. Quinimo cum nullibi legatur beatum Petrum allumpsisse sibi aliquam authoritatem super reliquos apostolos, sed monarcium, (quæ enim gesta, ut plurimum per communi apostolorum deliberatione gessisse dicitur: ut patet Actuum. 15.) sequitur quod nullum principatum dicere principatum conferendum ordinationem ei datam in apostolos. Quisnino videtur innui contrarium ex præcepto Christi: ut patet Matth. 23. *Ne vocaveris Rabbi; unus est enim magister vester Christus, omnes autem vos fratres estis.* Item Matth. 20. *Scitis quod principes gentium dominantur eis, & qui majores sunt, potestatem exercent in eos: non sic autem erit vobis.* Item Marc. 10. *Jesus* vocans apostolos ait illis. *Scitis quod ii qui videntur principes gentium, dominantur eis, & principes eorum potestatem exercent in eos: non sic autem in vobis,* Item Luc. 22. *Reges gentium dominantur eis, & qui potestatem habent super eos benefici vocantur: vos autem non sic.*

Item si qua potestas data fuisset beato Petro a Christo super alios apostolos, hoc maxime fuisset per illa verba Christi ad Petrum *Pasce oves meas:* fed non constat, quod per illa verba data fuerit aliqua potestas five principatus super alios apostolos: ergo principatum super alios apostolos non accepit a Christo Magistro pastorum: quia si pastor principalitter pascere oves non contingit nisi tripliciter scilicet salutari doctrina, de vita exemplari, & disciplina five correctione regulari: fed quilibet illorum modorum pascendi ovcs Christi commoniter fuit omnibus apostolis: universis enim apostoli omnes oves Christi dedicatæ pascendæ dicuntur: ut patet Marc. ult. *Euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, docentes eos servare omnia quæcumque mandavi vobis.* & Marc. ult. *Euntes in mundum universum, prædicate evangelium omni creaturæ.* Omnes etiam debuerunt pascere via exemplari, Christo eis dicente Matth. 5. *Vos estis lux mundi,* & sequitur. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est.* De modo pascendi, correctione, & disciplina regulari habetur Joan. 20. Ubi Christus dixit omnibus apostolis: *Quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.*

Item videtur quod Christus nullum apostolorum ceteris apostolis præposuit, & quod quantum ad dignitatem fecit ad omnes æqualem, vel quantum ad alium potestatem nullus fuit alis inferior. Hoc ostenditur *Luca* 22. nam Christus tribuens apostolis

his potestatem eucharistiæ conferendæ dixit eis: *Hoc est corpus meum quod pro vobis datur, hoc facite in mei commemorationem*: idcirco licet faciendi potestatem habere, profecendo tamen verba consimilia quando aliunde hunc exercere debetis: videlicet, *hoc est enim corpus meum*. Nec dicta fuerunt dicta verba ipsis ad Petrum quam ad alios.

Idem videtur dicendum de potestate clavium. Nam *Joan. 20.* postquam dixit apostolis: *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos, insufflavit et dixit eis; accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata &c.* Non dixit, mitto te & tu mitte alios: nec dixit, accipe Spiritum sanctum & tu alias trade: nec dixit, insufflavit & dixit ei, fac eis. Unde semper loquentes est in pluralis, ut offenderet quod omnes erant æquales.

Sed pugnabit aliquis adhuc dicendum esse quod Petrus præcellit in administratione & jurisdictione. Et ad tex. in *c. Pastoralis* respondetur quod textualiter respondet, quod illa pastitas non intelligitur de officio ecclesiastico dignitatis, sed de pastitate vitæ &c. Item glo. Hieronyp. super illum tex. ad Gala. 2. dicit. Paulus in Petro non potuit reprehendere quod ipse fecit, *non quoniam timuit locum cujus & ipse reus erat: sed fuit hoc reprehensio diplomatorum, non vera: nec Petrus peccavit, nec Paulus peccavit arguit*. Dicitur autem fuisse *diplomatorum*, hoc est propter aliud facta, quam propter illud quod Petrus faciebat: scilicet ut per hoc fierent gentes non esse judaizandum, videntes Petrum reprehendi in hujusmodi.

Augustinus tamen videtur velle quod fuerit vera reprehensio. Sed potest dici vera secundum Alex. *d. 1. c. Paulus* idem venum dicit quod Paulus Petrum reprehendit, & quod erat dignus reprehensione, non propter factum Petri sed propter id quod inde sequebatur: & ita dicit Aug. in glo. Ipse Petrus exemplo majoribus præbuit, ut non sic dignentur crimen a minoribus corrigi. Ita dicit ibi Alexan. adducit tex. in *c. Petrus profiteatur 1. q. 7.*

Et dicit ibi certis fanctis Sicti in *c. cap. Pastoralis* quod Petrus non peccavit: quia licet legalia ante publicationem evangelii esset abolita & mortua, non tamen erant mortifera: & quod *Petrus* fuit redargutus, quia nimium diligentium abhibet ne Judæos offenderet: ex quo sequebatur quod gentiles credebant necessarium esse observare legalia servando in cibis tantum Judaorum, ut dixit ibi. Ex quibus offenditur, quod talis reprehensio non fuit ex authoritate & superioritate, sed quod Paulus tanquam minor reprehendit Petrum majorem. Unde ut dicit ipse fanctis Sicti, Petrus audito periculo gentium acquiescit reprehensioni Pauli, prabens exemplum majoribus, ut non dedignentur corrigi a posterioribus fraibi reperiuntur aberrare: & allegat ad hoc Aug.

Ad illud Aug. in serm. 3. de apost. Respondetur, quod non dicitur: quia licet fuerit incertum, ille qui cui præferatur, tamen dicit eos esse æquales meritis martyrii, non jurisdictione & administratione: ut infra clarius dicetur. Et de illa reprehensione Pauli in Petrum, vide quod dicitur supra in 56. motivo contra papam; & infra in responsione ad illud.

Item ad illud quod dicit Apostol. ad *Gala. 2.* Respondetur, quod intentio Pauli cum dicit, *Mihi enim qui videbantur aliquid esse, nihil contulerunt*, fuit quod non dicit ipse quantum ad doctrinam, non fuit quod Petro neque reliquis apostolis, nec fuit propter illos se prædicandum a Petro: quia antea prædicabat tanquam immediate missus

A a Christo; non propterea tamen sequitur quod in aliis non fuerit inferior Petro. Unde concludit quod officium prædicandi live apostolatus Paulus non suscepit a Petro sed a Christo: sed hæc non sequitur, quod ipse non fuerit inferior Petro. Sicut ex quis habuit potestatem prædicandi a prædecessoribus papæ & non a papa hodierno, non sequitur quod hodiernus papa non sit superior illo, vel quod non sit prælatus ejus: quia officium fuit ex dantis prædecessoribus.

Ad authoritatem Aug. ibi respondetur, quod secundum Aug. Petrus & alii apostoli qui fuerunt cum Domino nihil contulerunt ei et addiderunt Paulo quantum ad doctrinam evangelicam, & quod ideo in doctrina non fuit inferior Petro nec aliis apostolis: quia ita a Domino fuit perfectus factus in doctrina, quod doctores ejus nihil addere poterunt. Unde inferioritas quam negat Aug. in Paulo, intelligitur de inferioritate doctrinæ evangelicæ, de qua loquitur ibi Paulus: & ideo dicitur quod apostolatus Petri fuit datus Paulus fuit Petrus ad prædicandum, & hoc intendit tex. Apostoli ad Gala. 1. in prin. *Paulus apostolus non ab hominibus nec per hominem &c.* Ita fic intelligitur etiam glo. Ambro. quod tunc apostolus non fuerat missus neque ab Anania, neque ab aliquo pro homine, sed a Deo.

Secundo dicit ibi, quod non solum Paulus fuit missus immediate ad prædicandum a Christo, sed etiam omnes alii apostoli habuerunt porcitatem prædicandi immediate a Christo: ut patet *Matt. 16. & Matth. 10. & ut. & Lu. 6. & 9.* & 10. & latius in hac dico. Igitur nihil hoc nec obtendit specialis in Paulo plusquam in aliis apostolis propter quod ipse debacrit dicere, *neque diversum Petrus per hominem*: sicut nec ex eo quod glo. dicit, apparet dignior aliis: quia priores conflitui fuerunt per Christum medio ex terrenis hominum authoritate, ipse novissimus per Christum jam totum hominem immortalem. Item ipse dicit in 2. c. quod ii qui videbantur esse, nihil ei addiderunt, quantum quo autem nihil dicit, nihil includit. Ergo nihil etiam respectu potestatis & apostolatus. Quod magis obtendit: cum subjungit: *Qui videbantur esse Petrus in apostolatu, quorum &c. mihi*: quasi dicat, Eadem potestas data est mihi in apostolatu quæ data fuit Petro.

Sed ad hoc potest responderi, quod de Paulo magis videbatur quod missus fuisset ab aliquo homine ad prædicandum: puta ab Anania, a quo fuerat baptizatus: & hoc propterea quia jam Christus ascendeat in cœlum, & Paulus non fuerat cum aliis apostolis, quando illis data fuit potestas prædicandi: quia converbio Pauli fuit post ascensionem Domini: ut patet *Act. 9. & ad Gala. 1. & Act. 22.* & ideo merito fuit dicendum, *non ab hominibus neque per hominem sed per Jesum Christum* &c. Unde ubicumque Paulus dicitur, quod Paulus fuit per Petro (ut dicit Aug. in *c. Paulus*, & Ambro. in *c. Beati. 21. q. 7.*) non debet intelligi quod fuerit par per omnia, sed quantum ad doctrinam & authoritatem prædicandi a Christo datam fuit & Petro, & quod merita & in passione, & quia ita fuerat institutus apostolus a Christo immediate, fuit Petrus & alii secundo quia ita erat institutus a Deo in evangelio fuit ipse Petrus. Unde ad Gala. 2. dicit: quod post 14. annos a passione Christi ascendit Jerosolymam, & consulit cum Petro & aliis cum ex existentibus evangelium quod prædicat in gentibus: & offendit quod de his apostoli nihil corresernit vel supplevertunt, & quod eum in societatem fecerunt

B

C

D

E

F

A tempore illo pro quo dicta fuerunt a Christo: cum dicta fuerint eo tempore quo nondum Petrus factus erat prælatus omnium, non fuerunt super reliquos apostolos, cum tunc solus Christus esset prælatus omnium. Porrò & 2. modo responderi, quod Christus non intendebat imponere eis æqualitatem excludentem superioritatem prælationis, saltem pro tempore futuro: sed ipsos ad humilitatem exhortant imponebat eis omnem æqualitatem excludentem omnem superioritatem superbæ, superæ, inquitat & vanitatem protestatisticet sapiens Ecclesiast cl 22. *Humiliori superioritatem concedit & quandam æqualitatem impingit, cum dicit, Reflexum te fecerunt, nolo extolli: ipso illis quasi omnes ejus*. Sic & Christus exemplo suo qui major existens se minorem omnibus fecit, fecit solum ipsos majoribus majori, sed etiam minoritatem quandam ut patet Lu. 22. *Qui major est in vobis, fiat sicut minor, & qui præcessor est, fiat ministrator: nam qui major est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat*. Nec illud Matth. 23. (*Omnes vos fratres estis*) obstat: cum & inter fratres dear majoritas: ut legitur de Ruben *Genes. 49.* Unde per quæ multas authoritates non tollitur potestas prælationis.

Ad illud *Joan. ad. 21.* prædicto, quod per prædicta verba, *Pasce oves meas*, Petrus recepit locumdum communem opinionem potestatem clavium super alios apostolos: fed Joan. 20. per illa verba, *Quorum remiseritis &c.* data est potestas ordinis Petro simul cum aliis apostolis. Unde quod dicitur quod spiritus dicitur polcere oves intelligitur oporet: vita exoptari, doctrina salutari & disciplina live coercitione regulari, concedituc: fed apostolus data fuit talis potestas prælationis in foro conscientiæ virtutum, & coercitione spiritualis ligando vel solvendo tibi fobstitos quo ad peccata: fed quo ad coercitionem judiciaria fed solutionem, *Ipsi recommendatum per derivationem a Petro ex Christi mandato*, ut patet. *Ita Dominus. 19. di. cum evangelium*. Sed authoritative ita fuit pertinentia tali Petro dicenti: fuit coercitio, quia fuisse electus ad hoc delegatus fuit potestatis secundum communem opinionem: ipse illi ve tu, *Tu es Petrus* secundum Tancredum in *c. Significasti di. 21.* & ibi potest cuilibet, de quo *in c. translata de crimi.* fed per verba, *Pasce oves meas*, data est ei potestas executione administrationis, live secundum communem opinionem: tunc fuisse est pastor live, administrator & gubernator ecclesiæ, & concessa est ei potestatis plenitudo in omnes de ecclesia. Et cum fuerit indefinitis locutio, & potestas fuisse dicendum tempore tanquam superior, legimus data est non solum pastoralis doctrinæ salutaris, vitæ exemplaris & coercitionis regularis, fed etiam superioritatis & gubernaturæ requisitum in pascere debemus.

Ad illud Lu. 22. cum Christus tribuit potestatem confiscendi eucharistiam. *c. 1. 5. ante de sum. Trini.* Respondetur, quod potestas confiscendi corpus Christi omnibus apostolis, quos Christus ante passionem fuam elegit, data fuit immediate a Christo: quia ipse fuit secundus ordinaverat: & quantum ad hanc potestatem omnes apostoli erant pares: quemadmodum omnes facerdotes nunc in hoc funt pares papæ, licet ex causa papa possit hoc officium conficiendi eucharistiam ipsis facerdotibus interdicere, & exceptionem hujus potestatis prohibere.

Sic potest responderi ad illud quod dicitur *Joan. 20. Sicut misit me Pater &c.* quod idem Dominus non dixit Petro, mitto te, & tu mitte alios, quia tunc Petrus non adhuc erat factus pontifex, nec fuisse prælatus secundum communiorem sententiam: fed postea

postea ibi ut quando dixit et Dominus, *pasce oves meas*, dedit et potestatem mittendi alios. Vel & melius respondetur quod illa missio fuit respectu clavium fori pœnitentialis, in quo omnes erant æquales in potestate sæpius dictam est. Et quod æquæ in administratione fuerit Petrus Paulo, tenent doc. Anto. cardinalis & cetera *in c. super eos de bigam.*

Nunc redeundo ad principalem quæstionem, principaliter dicit de fide Petri Papæ, probat tex. *in c. legatos.* 14. q. 2. ibi cum loquitur de Christo dicens: & qui hoc tantum faciendi solus habuit potestatem, beato Petro apostolo principaliter mandavit, *quodammodo superoris super terram* &c. Et hoc est quod dicit tex. *in c. audivimus.* 24. q. 1. quod cum omnibus discipulis parem ligandi atque solvendi potestatem Dominus dederit, Petro pro omnibus & per omnibus claves regni cœlorum se datum promisit, dicens, *Tibi dabo claves regni cœlorum.* Et idem, probat tex. *in c. decretis in fi.* 21. dist. cum dicit, quod Dominus Petrum posuit in summum sacerdotem eleg., dum ei pro omnibus & pro omnibus claves regni cœlorum tribuit, & a se petra Petri nomen ei imposuit. Et hoc probat bene tex. *in c. illi.* 80. *dist. pala. gb.* dum tex. dicit in fi. quoniam nec inter apostolos par fuit institutio, sed unus præfuit omnibus. Ubi glo. declarat quod præfuit *quo ad administrationem*, & quod ad conditionem par fuit institutio. Et ita declaratur in Petro ex multis apparitiquis in omnibus aliibus propositis: unde Matth. 10. nominando apostolos dicitur. *Nomina autem apostolorum hæc sunt primus, Simon qui dicitur Petrus, & Andreas frater ejus* &c. In quo loco liquet quod non de priorilate vocationis loquitur: cum Andreas frater ejus prius fuerit quam Petrus: ergo Petrus ex parte *Iuan.* 1. Unde manifeste intelligitur de primatu apostolicæ dignitatis. Et Dionysius *in li. de eccle. hierar. ca. 5. in ult. partitula,* & *in li. de divin. nomi. ca. 3.* vocat Petrum principem vel ut habetur alibi, litera verticalem, id est, capitalem seu capitaneum) discipulorum.

Et de illo primatu Petri vide tex. *in c. mutationes. 7. q. 1. & 22. dist. c. sacrosanctæ.* 24. q. 1. *regnum & c. cum beatissimus,* & *c. loquitur ante fi. 3. q. 6. Audum.* & 23. *q. 8. in fin. 3. q. 7. Petrus,* & alia plerania, & 6. motivo ad hoc adducuntur. Ad idem authoritas Leonis in serm. 1. de nativitate apostolorum Petri & Pauli, cum dicit. At ubi quid habeat discipulorum fenius exligitur, ille primus est in Domini confessione qui primus est in apostolica dignitate &c. Et valde bene examinat Ockam *in 6. li. prima par. c. 16.* & idem latius *in 4. li. tertia par. per to. li.* Unde & beatus Dionysius in epistola ad Timorhoum (Timoteo ejus ff.) inquit. Adhærentes conflumantatione corum, cum separantem abinvicem, Paulus dixit Petro, Pax tecum fundamentum ecclesiarum & pastor omnium agnorum Christi; & e converso Petrus Paulo respondit; Vade in pace prædicator bonorum, mediator & dux salutis justorum. Ex quo patet quod Petrus facit caput & fundamentum ecclesiarum. Hoc idem affirmat tex. *Matth. 17. in fi.* ubi Christus justi Petrum solvere flaterè sive didrachma pro se & Petro: quod non fecit pro aliis. Voluit autem Dominus dari tributum pro se & Petro: quia jam fecerant eum capitaneum super alios apostolos, *in præcedente c.* Et glo. *in c. ff. & aliud.* 24. q. 1. dicit, quod per hanum designatur juridictio quam habuit aliis: & hamo, id est, ferro abscindendo [illegible] ubera quæ Fomentorum non sunt medicinalia, *in c. quia aliquanti.* 82. *di.* & 24. q. *c. referunda.* quod ipsetat propter ad propositos & gubernatores. Et dicitur quod per præcedentia non fuerit factus pontifex, quia quamdiu Dominus præfuit apostolis, nullum aliam præposuit illis: & sic quod glo. Nicolai non fit vera. Respondetur quod celi sundum per verba *in c. præcedenti*, Petrus factus fuerat pontifex & capitaneus supra alios apostolos effectualiter, tamen fuerat deffinitans futurus pontifex per illa verba *Tu es Petrus* &c. & *dabo tibi claves* &c.

Item multa hii similia leguntur de Petro, per quæ ostenditur quod ipse fuit caput aliorum apostolorum. Sullus enim jussus est ambulare ad Dominum super mare: per quod datur intelligi quod totum mundum per mare designatur, sub sua ditione obtineret. Unde Bernardus *in li. 2. de conflaere. ad Eugen. c. 6.* dicit. Accipe aliud quod nihilominus prærogativam confirmat tibi: discipuli navigabant & Dominus apparebat in littoreficiens Petrus quod Dominus esset, in mare se misit & fic venit ad ipsum, & navigiis perveniebat; quid ifiud ef? nempe signum singularis pontificii Petri: per quod non navem unam ut ceteris quique suam, sed fecum limpium suscepit gubernandum: mare enim fecum limpidum, navem ecclesiæ: inde ergo vivere tibi Dominus gradiens super aquas unicum se Christi vicarium designavit, qui non ubi populo fed cantio præcibe deberet. Siquidem aquæ multæ populi multitudine tam quoque tetrarum habent fuam, tibi una commissa est grandissima navis fasta ex omnibus, ipsa universalis ecclesia toto orbe diffusa. Et Petro ultimo dicitur dictum. *Si amas primum, Simon qui dicitur Petrus, & Andreas frater ejus* &c. In quo loco liquet quod non de priorilate vocationis loquitur: cum Andreas frater ejus prius fuerunt fuisse quam Petrus: ergo quare *Iuan.* 1. Unde manifeste intelligitur de primatu apostolicæ dignitatis. Et Dionysius *in li. de eccle. hierar. ca. 5. in ult. partitula,* & *in li. de divin. nomi. ca. 3.* vocat Petrum principem vel ut habetur alibi, litera verticalem, id est, capitalem seu capitaneum) discipulorum.

Et de illo primatu Petri vide tex. *in c. mutationes. 7. q. 1. & 22. di. c. sacrosanctæ.* 24. q. 1. *regnum & c. cum beatissimus,* & *c. loquitur ante fi. 3. q. 6. Audum.* & 23. *q. 8. in fin. 3. q. 7. Petrus,* & alia plerania, & 6. motivo ad hoc adducuntur. Ad idem authoritas Leonis in serm. 1. de nativitate apostolorum Petri & Pauli, cum dicit. At ubi quid habeat discipulorum fenius exligitur, ille primus est in Domini confessione qui primus est in apostolica dignitate &c. Et valde bene examinat Ockam *in 6. li. prima par. c. 16.* & idem latius *in 4. li. tertia par. per to. li.* Unde & beatus Dionysius in epistola ad Timorhoum (Timoteo ejus ff.) inquit. Adhærentes conflumantatione corum, cum separantem abinvicem, Paulus dixit Petro, Pax tecum fundamentum ecclesiarum & pastor omnium agnorum Christi; & e converso Petrus Paulo respondit; Vade in pace prædicator bonorum, mediator & dux salutis justorum. Ex quo patet quod Petrus facit caput & fundamentum ecclesiarum. Hoc idem affirmat tex. *Matth. 17. in fi.* ubi Christus justi Petrum solvere flaterè sive didrachma pro se & Petro: quod non fecit pro aliis. Voluit autem Dominus dari tributum pro se & Petro: quia jam fecerant eum capitaneum super alios apostolos, *in præcedente c.* Et glo. *in c. ff. & aliud.* 24. q. 1. dicit, quod per hamum designatur juridictio quam habuit aliis: & hamo, id est, ferro abscindendo [illegible] ubera quæ Fomentorum non sunt medicinalia, *in c. quia aliquanti.* 82. *di.* & 24. q. *c. referunda.* quod ipsetat propter ad propositos &

A *Verat. Etiam si me oportet mori, non te negabo.* Hic est Petrus qui divina revelatione primus omnium veritatem meruit confiteri, dicens: *Tu es Christus filius Dei vivi.*

Et ad idem est text. *in cap. confiteradum. & in ca. Edictor* 50. *di.* Item Chrysost. super actus apostoli. Petrus a Filio super omnes quos fili est, potestatem accepit, non ut Moyses in gente unaded in universo orbe. Et idem Chrysost. super illud Joan. 21. *Pasce agnos meos*, &c. dicit. Extinius enim apostolorum erat Petrus & de discipulorum & verum collegii: unde & negatione deleta cum esset ei prælationem fratrum: & negationem quidem ei non exprobrat, sed dicit; & diligis me, præfide fratribus. Et idem Chrysostomus super illud Luce 14.

B *Ut apparuit Simoni*, dicit: primo dignioris & filioriomibus apparuit. Unde & in catalogo apostolorum tempor & ubique ponitur primus: *Meribai to. Luca 6. Actum 1.*

Et Cyrillus Alexandrinus in libro thesaurorum inquit: Cui fecisset Petro omnes jure divino caput inclinante, & primatur mundi tanquam Domino Jesu obediant.

Et quod principatus datus fuerit Petro, laudet ratio naturalis: quia omnentiens erat quod renatanerent unus cui alii haberent obedire: quia & omnes fuiffent pares, orta contentione inter aliquos, non fuiffet qui contrarerifia finem imponeret, & fic ut pontifici divino, quæ fuiffet causa desolationis: juxta illud Matth. 12. & Luc. 11. *Omne regnum in se divisum desolabitur* 25. q. 1. c. *Ista.* Unde dicit glo. *in c. homines* 32. q. 5. quod plurarchia ibi divino: allegat *de panitent. di. 2. c. quando* &c. Et quia duo capita in eodem corpore monstrum designant. *in c. quæ de offi. ordi.* Et ideo dicit text. *in l. 3. novissimo ff. de origi. jur. & ff. 5. 3. apparet igitur ff. de administra. tutor.* quod commodius omnium regitur per unum quam per plures. Ad hoc illud *l. 12. Metaphy.* Entia nolunt multiponi, nec bona pluralitas principatum, unus ergo princeps. Sicut ergo unicus est Dominus cœlestis totius mundi (juxta illud, *Dominus cœli terræ omnitudo ejus, orbis terrarum & universi qui habitant in eo. c. ista nobis de dicti.*) & sicut in ecclesia triumphante unus Deus præest, sic & in militante quæ ad instar illius ecclesiæ est. *Apocal. 21.* & bona glo. *in cc. ad nostrum de here. & in extravagante*, Unam sanctam. Unde & bonus pater: Filiis suis omnibus Christi prepposuerit fuerit tanquam primogenitum, cui ceteri obedire tenentur: licet legitur *Genes. 37.* de Jacobo, cui filius dixerunt *Genesis* 37. dicitur, *Ecce dominus fratrum tuorum*, &c.

Et ad illa de principatus Petri & ecclesiæ Romanæ quæ dicit fuerunt supra 14. motivo & infra in 13. Ad quod obiendendum adde etiam quod cum principatum alius fit monarchicus, alius Aristocraticus, alius politicus, & monarchicus fit omnium principatuum, & monarchicus ille qui per electionem constituitur fit præfatione illo qui est ex successione (cum in successione, varia quæ reipublicæ obesse possunt, evenire concurrerint: ut colligitur ex dictis Arist. *2. politi. c. 9. & li. 3. c. 10°. & 8. 7. c. 9.*) & hujusmodi fit papatus, sequitur quod nobilior principatus est papatus quam Aristocratius vel politicus: si autem præter voluntatem subjectorum ad proprium utilitatem tenderet principatus, ellet intemperatus: ut *3. politi. c. 5.* & fic tria principatuum genera præfatis adversantia oriuntur: scilicet tyrannis, oligarchia, & Democra-

B *Jacobus de Concil.*

C Petro ultimo dicitur dictum. *Si amas primum, Simon qui dicitur Petrus, & Andreas frater ejus* &c. In quo loco liquet quod non de priorilate vocationis loquitur: cum Andreas frater ejus prius fuerunt fuisse quam Petrus: ergo quare *Iuan.* 1. Unde manifeste intelligitur de primatu apostolicæ dignitatis. Et Dionysius *in li. de eccle. hierar. ca. 5. in ult. partitula,* & *in li. de divin. nomi. ca. 3.* vocat Petrum principem vel ut habetur alibi, litera verticalem, id est, capitalem seu capitaneum) discipulorum.

Et de illo primatu Petri vide tex. *in c. mutationes. 7. q. 1. & 22. di. c. sacrosanctæ.* 24. q. 1. *regnum & c. cum beatissimus,* & *c. loquitur ante fi. 3. q. 6. Audum.* & 23. *q. 8. in fin. 3. q. 7. Petrus,* & alia plerania, & 6. motivo ad hoc adducuntur. Ad idem authoritas Leonis in serm. 1. de nativitate apostolorum Petri & Pauli, cum dicit. At ubi quid habeat discipulorum fenius exligitur, ille primus est in Domini confessione qui primus est in apostolica dignitate &c. Et valde bene examinat Ockam *in 6. li. prima par. c. 16.* & idem latius *in 4. li. tertia par. per to. li.* Unde & beatus Dionysius in epistola ad Timorhoum (Timoteo ejus ff.) inquit. Adhærentes conflumantatione corum, cum separantem abinvicem, Paulus dixit Petro, Pax tecum fundamentum ecclesiarum & pastor omnium agnorum Christi; & e converso Petrus Paulo respondit; Vade in pace prædicator bonorum, mediator & dux salutis justorum. Ex quo patet quod Petrus facit caput & fundamentum ecclesiarum. Hoc idem affirmat tex. *Matth. 17. in fi.* ubi Christus justi Petrum solvere flaterè sive didrachma pro se & Petro: quod non fecit pro aliis. Voluit autem Dominus dari tributum pro se & Petro: quia jam fecerant eum capitaneum super alios apostolos, *in præcedente c.* Et glo. *in c. ff. & aliud.* 24. q. 1. dicit, quod per hamum designatur juridictio quam habuit aliis: & hamo, id est, ferro abscindendo [illegible] ubera quæ Fomentorum non sunt medicinalia, *in c. quia aliquanti.* 82. *di.* & 24. q. *c. referunda.* quod ipsetat propter ad propositos & gubernatores. Et dicitur quod per præcedentia non fuerit factus pontifex, quia quamdiu Dominus præfuit apostolis, nullum aliam præposuit illis: & sic quod glo. Nicolai non fit vera. Respondetur quod celi sundum per verba *in c. præcedenti*, Petrus factus fuerat pontifex & capitaneus supra alios apostolos effectualiter, tamen fuerat deffinitans futurus pontifex per illa verba *Tu es Petrus* &c. & *dabo tibi claves* &c.

Item multa hii similia leguntur de Petro, per quæ ostenditur quod ipse fuit caput aliorum apostolorum. Sullus enim jussus est ambulare ad Dominum super mare: per quod datur intelligi quod totum mundum per mare designatur, sub sua ditione obtineret. Unde Bernardus *in li. 2. de conflaere. ad Eugen. c. 6.* dicit. Accipe aliud quod nihilominus prærogativam confirmat tibi: discipuli navigabant & Dominus apparebat in littoreficiens Petrus quod Dominus esset, in mare se misit & fic venit ad ipsum, & navigiis perveniebat; quid ifiud ef? nempe signum singularis pontificii Petri: per quod non navem unam ut ceteris quique suam, sed fecum limpium suscepit gubernandum: mare enim fecum limpidum, navem ecclesiæ: inde ergo vivere tibi Dominus gradiens super aquas unicum se Christi vicarium designavit, qui non ubi populo fed cantio præcibe deberet. Siquidem aquæ multæ populi multitudine tam quoque tetrarum habent fuam, tibi una commissa est grandissima navis fasta ex omnibus, ipsa universalis ecclesia toto orbe diffusa. Et

D *Lib. X. De superioritate Papæ ad Concil.* 481

diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere, & tamen specialis a Domino Petri cura fuscipitur, & pro Petri fide propria supplicatur: tanquam aliorum flatus certior fit futurus, si mens primipis victa non fuerit. In Petro igitur omnium fortitudo munitur: & divinæ gratiæ ita ordinatur assumptum firmitas quæ per Christum Petro traditur, per Petrum apostolis conferatur: nam & post resurrectionem Iuam Dominus S. Petro apostolo post regnum claves ad trinam mentamoris professionem mystica infinuatione tet dixit, *pasce oves meas*, &c. quod & nunc proculdubio facit: & mandatum Domini pius pallor exequitur, confirmans nos exhortationibus, & quo nobis orare non cessiam ut nulla tentatione superemur.

Item super illud Joannis 13. *Venit ergo ad Simon Petrum*, glossa interlinearis dicit: non poll alios fed prius ad principem apostolorum, idco excepvelcit quod Deus laveet pedes hominii. Item Luc. 12. *Iolus Petro omnibus interrogat dicens, Domine an ad nos dicis hanc parabolam, an ad omnes?* Item Matth. 19. *interrogat, Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* ubi Chrysostos. Qui claves regni cœlorum accepterat, & eis quæ ibi sunt jam confidit, & pro universo terrarum orbe interrogat. Idem probat text. *in c. quæsivit 11. di.* & text. 24. q. 1. *c. cum beatissimus.* Et cum alis discipulis Dominus jussit laxare retia sua, soli Petro dictum est *duc in altum*, Luc. 5. Et quia ad ipsum fpectabat gubernare cymbam Ecclesiam ecclesiæ, non immerito hodie ecclesia in brevibus utitur navicula. Facit text. *in c. non turbatur* 14. qu. 1. Unde & Theophil. super illud Luc. 22. *Ego rogavi pro te, ut non defficiat fides tua*, &c. inquit. Quali dicat, propterea me negato pluraverit & fic pontifitis, corroborta ceteros, cum te principem apostolorum constituerim. Et cum dicit: qui meum robor & & petra ecclesiæ. Et sequitur: hoc autem intelligendum est non solum de apostolis qui tunc erant sed roborantur Petro, fed & de omnibus qui usque ad finem mundi futuri sunt fidelibus. Et August. super illud Jos. 13. *Venit ad Simonem Petrum*, dicit. Quis enim nesciat primum apostolorum esse beatissimum Petrum? Et (ut supra dictum est) Hieronimus ostiu fuit ecclesiæ firmamentum, Cyphas corporis Christi principes & caput ff. Et (ut supra etiam dictum est) Aug. in quæstionibus novi & veteris testamenti: quando respondet quæstioni, cur Salvator tantum pro te & Petro jussit solvi didrachma, dicit. Salvator cum pro te & Petro dari jubet didrachma, pro omnibus erolvitur videlicet: quia fuit in Salvatore tant omnes caussa magnificatum, & quod Salvatorem in Petro omnes continentur: ipsum enim constituit caput eorum ut pallor effet gregis dominici. Et idem Aug. in quodam sermone de pallione Domini, allegans rationem quare Dominus permiserit quod Petrus eum negaret, dicit. Ideo divina providentia fecerum ita temperavit, atque permisit, ut primus ipse libertate se nuerit in peccatum, quo ega pecantos duriorem sententiam proprio exfus inuito temperaret. Quantum igitur divini manetis ega fultum hominum, quantum cura, quantum solicitudinis impendatur adverte: totius corporis morbum in ipso capite curat ecclesiæ, & in ipso vertic conponit membrorum omnium sanitatem, in ipsa confessionis Christi cœpidine, in ipso tumulibilis fidei fundamento: in Petro fcilicet illi qui di-

E *Verat. Etiam si me oportet mori, non te negabo.* Hic est Petrus qui divina revelatione primus omnium veritatem meruit confiteri, dicens: *Tu es Christus filius Dei vivi.*

Et ad idem est text. *in cap. confiteradum. & in ca. Edictor* 50. *di.* Item Chrysost. super actus apostoli. Petrus a Filio super omnes quos fili est, potestatem accepit, non ut Moyses in gente unaded in universo orbe. Et idem Chrysost. super illud Joan. 21. *Pasce agnos meos*, &c. dicit. Extinius enim apostolorum erat Petrus & de discipulorum & verum collegii: unde & negatione deleta cum esset ei prælationem fratrum: & negationem quidem ei non exprobrat, fed dicit; & diligis me, præfide fratribus. Et idem Chrysostomus super illud Luce 14.

F *Ut apparuit Simoni*, dicit: primo dignioris & filioriomibus apparuit. Unde & in catalogo apostolorum tempor & ubique ponitur primus: *Meribai to. Luca 6. Actum 1.*

Et Cyrillus Alexandrinus in libro thesaurorum inquit: Cui fecisset Petro omnes jure divino caput inclinante, & primatur mundi tanquam Domino Jesu obediant.

Et quod principatus datus fuerit Petro, laudet ratio naturalis: quia omnentiens erat quod renatanerent unus cui alii haberent obedire: quia & omnes fuiffent pares, orta contentione inter aliquos, non fuiffet qui contrarerifia finem imponeret, & fic ut pontifici divino, quæ fuiffet causa desolationis: juxta illud Matth. 12. & Luc. 11. *Omne regnum in se divisum desolabitur* 25. q. 1. c. *Ista.* Unde dicit glo. *in c. homines* 32. q. 5. quod plurarchia ibi divino: allegat *de panitent. di. 2. c. quando* &c. Et quia duo capita in eodem corpore monstrum designant. *in c. quæ de offi. ordi.* Et ideo dicit text. *in l. 3. novissimo ff. de origi. jur. & ff. 5. 3. apparet igitur ff. de administra. tutor.* quod commodius omnium regitur per unum quam per plures. Ad hoc illud *l. 12. Metaphy.* Entia nolunt multiponi, nec bona pluralitas principatum, unus ergo princeps. Sicut ergo unicus est Dominus cœlestis totius mundi (juxta illud, *Dominus cœli terræ omnitudo ejus, orbis terrarum & universi qui habitant in eo. c. ista nobis de dicti.*) & sicut in ecclesia triumphante unus Deus præest, sic & in militante quæ ad instar illius ecclesiæ est. *Apocal. 21.* & bona glo. *in cc. ad nostrum de here. & in extravagante*, Unam sanctam. Unde & bonus pater: Filiis suis omnibus Christi prepposuerit fuerit tanquam primogenitum, cui ceteri obedire tenentur: licet legitur *Genes. 37.* de Jacobo, cui filius dixerunt *Genesis* 37. dicitur, *Ecce dominus fratrum tuorum*, &c.

Et ad illa de principatus Petri & ecclesiæ Romanæ quæ dicit fuerunt supra 14. motivo & infra in 13. Ad quod obiendendum adde etiam quod cum principatum alius fit monarchicus, alius Aristocraticus, alius politicus, & monarchicus fit omnium principatuum, & monarchicus ille qui per electionem constituitur fit præfatione illo qui est ex successione (cum in successione, varia quæ reipublicæ obesse possunt, evenire concurrerint: ut colligitur ex dictis Arist. *2. politi. c. 9. & li. 3. c. 10°. & 8. 7. c. 9.*) & hujusmodi fit papatus, sequitur quod nobilior principatus est papatus quam Aristocratius vel politicus: si autem præter voluntatem subjectorum ad proprium utilitatem tenderet principatus, ellet intemperatus: ut *3. politi. c. 5.* & fic tria principatuum genera præfatis adversantia oriuntur: scilicet tyrannis, oligarchia, & Democra-

G *Jacobus de Concil.*

cratis. *Igitur papa qui est monarcha, dignior est & A perfectior concilio sine præsidentia papæ. Per hoc* ista oritur pontificali facit illud Joan. 17. *ut in c. 2. de sum. Trin. & Joan. 19. Fiat unum ovile, & & quod dicit test. in c. Inquirit 24. q. 1.* Unde text. *c. fallus off Cornelius 7. c. non autem cum glo. 7. q. 1. & glo. in cle. ad nostrum de bere.* dicunt esse hæreticum illiter tenere, quod unum debere esse summum pontificem in ecclesia.

Et quod specialius & principalius date fuerint claves Petro, clare ex verbis evangelii deprehendit. Sequor quos confidentadum est quod Matth. 16. quando Christus dixit Petro. *c. 17 tibi dabo claves regni cœlorum*, Ec. ante Christus loquebatur cum omnibus apostolis interrogando, *quem dicunt homines esse Filium hominis?* & aliquibus ref. pondentibus, *Joannem Baptisam*, aliquibus *Eliam*, aliis *Hieremiam*, rursus Jesus petivit ex eis, *Vos autem quem me esse dicitis?* & tunc quia solus Petrus respondit confitendo eum esse filium Dei vivi, Jesus dixit, *c. 19 quæ dico tibi, quod es Petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni cœlorum, & quodcunque ligaveris super terram*, &c. Ex quo apparet, ex quo tantum Petro in illo loco propter confessionem peractam facta specialiter dixit fe datorum claves & non ceteris apostolis, oportet dicere, quod in illo loco ubi Petro promisit fe datorum claves, illæ vel erant alia claves quas daturas erat Joli Petro ab illis quæ dedit et & apostolis; et specialius & principalius dedit ei quam ceteris. Quapropter cum Matth. 18. dicit, *Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis super terram*, &c. *c. 20 ut omnibus loquitur & omnibus apostolis dedit claves*, sequitur quod non loquitur de illis clavibus quas promisit date Petro solum ab aliis apostolis, & specialius & principalius quis fi videtur, dedit claves quas Petro tantum promiserat *in d. c. 16.* date omnibus, ex quo ibi locutus fuerat cum omnibus, & omnes interrogaverat, non tam specifice dixitet (quasi non prædo fe illas datum) & tibi dico Petre, quasi separando pertinaxem Petri a ceteris apostolis propter respondionem per Petrum factam: fed dixitet, & vobis dico ut omnes vobis claves, &c. Nec est verisimile quod Christus in Petrum specialiter verba direxitet, non voluisset aliquid specialiter de clavibus date Petro prat ceteris. Unde similiter non est verisimile, quod impleverit promissionem Petro factam, quando simul cum discipulis dedit claves *in 18. c.* quæ promiserat ei fold & datarum cum se illa fuerit verba promissionis dicta omnibus indifinite. Unde magis videtur cum adimpleviile, quando post resurrectionem *Joan. 21.* dixit ei bis, *Pasce agnos meos*, & semel *Pasce oves meas*, cum ei majorem expressionem ter interrogatus respondidit, *Tu scis Domine quod amo te*; notat abb. *in c. significasti in 3. mandati de rescr. & in c. treuiat. de consil.* quæ verba fuerunt dicta tanquam Petro & denotat Petro superioritatem & gubernium vel secundum quod infra dico per illa verba 16. affirmantes Petri pontifex & claves promisit & effectualiter & cum executione feu exercitio exhibitæ fuerunt per illud, *Pasce oves meas*. Vel (& in idem redit) ante passionem fuit ei promissa superioritatem, & post passionem per dicta verba (*pasce oves meas*) factus est papa, pastor & principalis ecclesiæ; & hoc tertio glo. *in c. Inquirit 24. q. 1.* Et hoc clarius ponit glo. *in c. non sic 21. dist.* Petro ante passionem dicit, quod per illa verba (*Pasce oves meas*) Petro est dita dominium & pontificatus, sed per *d. fi. conf.*

dere solum & c. fidelior 50. di. respondet quod ante passionem fuit apostolus, fed post passionem factus creatus per illa verba, *Si diligis me, pasce oves meas*: & quod illa verba, *tibi dabo claves*, sonant promissionem & non dationem.

Dumi. *in d. c. in novo*, dicit, quod Petrus fuit electus in principem ante resurrectionem, fed confirmatus post resurrectionem, ut discipuli apostolus præsse debrat, præbrent assensum electioni facienda: cum nemo inveniri episcopus detur: *ut in capitulo unitas 21. dist.* ad quod facit ipsi text. ipsum principem suum esse voluerunt. Sed illa ratio Dominici est frivola: quia non concludit ut fuerit ante vel post passionem factus pastor, & æque bene apostolus post resurrectionem confirmatus electus, fi ante passionem Christus Petrum elegisset in pastorem loco post.

Doct. communiter volunt quod per verba *Matth. 16.* dicta ante passionem fuerit promissum Petro pontificatus: quod postea *Joan. ult.* per verba, *Pasce oves meas*, factus fit pastor, pontifex & principalis. Et facit ratio: quia non est verisimile quod Christus quando convocabat inter homines (cum ipse esset pastor & princeps & caput) voluerit ponere alium principem & facere duo capita, quod fuisset monstrosum: *ut in c. quoniam de off. ordi.*

Sed obstat quod pluries papa ad obtendendum potestatem pontificalem & primatum allegat authoritatem *Matth. 16. Tu es Petrus: in cui & in nuvo 21. di. c. fuerunt 22. di. & in c. regnum 24. c. 1. Inquirit 24. q. 1. & in c. per venerabilem filii. Qui filio. Qui filio & in omnibus locis in fi. & in c. fundamenta de electi. in. 1. cum nullis simil.* Unde potest dici secundum eardi. de Tuteriis *in d. c. in novo*, quod ante passionem Petrus fuit apostolus, fed post passionem factus pastor, principes & pontifices rationæ sunt dicti.

Sed hoc non obstat: quia de per illam authoritatem, *Tu es Petrus*, &c. dicit fuit obstatus ligandi & folvendi, per quam ostenditur superioritas apostolatus: cum hæc verba fuit principaliter in Petrum tanquam caput apostolorum directa. Et fi certe confirmatio ipsius papæ papæ, per eam authoritatem ad ostendendum præeminentiam jurisdictionis, fupplus allegat illam authoritatem *Joan. Pasce oves meas: ut in c. fiendi. de electi. & in c. 1. c. 1. Joan. 21.* Unde apparet quod erat factus pontifex, cum ei Dominus imperavit pascere oves, hoc est, fideles eos monstrare & docere: *ut in c. inter clerus in prin. C. de sum. Trini.* ibi, ad apostolorum principem Dominus juberte præcepum est. Unde Hieronym. *in ii. c. contra Pelagianum* dicit. Super Petrum fundatur ecclesia: licet idipsum in alio loco super omnes apostolos fiat, & cunctis claves regni cœlorum accipiant, & ex æquo super eos ecclesiæ fortitudo solidetur: tamen propterea inter discolcum unus eligitur, ut capite constituto schismatis tollatur occasio.

Et per hoc facilis est responsio ad *c. novo. de puni. & remiss. & c. 5. non de sum. Trini. & c. ad quisquam 14. q. 3.* quæ jura dicunt apostolos datam potestatem ligandi & solvendi. Quia concedunt, fed principaliter Petro. Item data eli est potestas ligandi & folvendi, non autem gubernandi & præfectum, sili delcentive a Petro in eos voluntate Petri: & hoc probat text. *in c. in Dominus 19. di. & c. fundamenta de electi. in 1.* Consequenter autem idem dicendum eli in papa, quod ab eo dedendis hæc potestas in archiepiscopis, episcopos & alios prælatos: *ut in decretis 2. q. 6. & c. in c. fq. ca. cum.*

Jacobat. de Concil.

caput ecclesiæ, fed etiam ei fuit principaliter & ut ab eo derivanda in alios. Vide quod dicitur infra in 14. motivo. Unde ex hic poffet dici fatta determinatione Romanæ ecclesiæ, quod claves promisiæ & dedit date Petro plus authoritas, præeminentiæ, gubernii & superioritatis continebant, quam quæ date aut promisse fuerunt Petro fimul cum apostolis: quibus tantum claves ligandi & folvendi promisse aut date funt, Petro autem claves ligandi & folvendi: & superioritatis, præeminentiæ & gubernii, quia fine hujusmodi præeminentia, superioritate & gubernio non potuisset Petrus bene pascere agnos & oves, id est, fideles & credentes. Unde dicit ibi glo. pascere oves est credentes ne deficiant continuare, ut teneræ fubdita, fi necesse est, fubditis providere, exemplo virtutum præbere, adversariis obstiere, peccantes corrigere. Unde ex his patet quod Petro specialius, prius & principalius data est potestas clavium, quam ceteris apostolis, & quod ipse designatus est superior & omnium aliorum: & ad hoc bene facit illa authoritas, *Petro Christo gloriosa*, fita fupra in fine 7. motivi.

Et non fine mysterio fed ad majorem expressionem & demonstrationem ter interrogavit Dominus, *Petre amas me?* & ter Petrus respondit, *Tu scis Domine quod amo te*, & ter illi dixit Dominus, *Pasce agnos meos*. Et adverendum eli quod in prima interrogatione addidit, *plus his?* ut dicendo *Simon Joannis diligis me plus his?* ac fi dicitur, his non do claves quas do tibi, nec hic committere vobis pafturam ovium mearum, fed tibi. Ex quibus bene demonstratur, quod pascere & gubernare, & jurisdictionem extreme fuit Petro datum fuit per hæcverba, *Joan. ult.*

Quare autem in primis dubius responsionibus discrete, *pasce oves meas*, & in ultima, *pasce oves meas*; dicit ibi glo. Nicol. hoc factum, ex quod fedecim ures fuit gradus: videlicet incipientium, proficientium & perfectorum: & illi quidem qui funt in duobus primis gradibus dicuntur agni, illi autem qui funt in tertio oves dicuntur.

Et notandum eli quod committe Petro pafturam omnium graduum, pertinaunas & fidelium: ex quo patet, quod super omnes data fuit illi jurisdictio. Ad quod facit, quod illa verba, *Pasce oves meas*, fuit dicta ante illa verba, *c. 1. c. 1. c. Joan. 21.* Unde apparet quod erat factus pontifex, cum ei Dominus imperavit pascere oves, hoc eli, fideles eos monstrare & docere: *ut in c. inter clerus in prin. C. de sum. Trini.* ibi, ad apostolorum principem Dominus juberte præcepum eli. Unde Hieronym. *in ii. c. contra Pelagianum* dicit. Super Petrum fundatur ecclesia: licet idipsum in alio loco super omnes apostolos fiat, & cunctis claves regni cœlorum accipiant, & ex æquo super eos ecclesiæ fortitudo solidetur: tamen propterea inter discolcum unus eligitur, ut capite constituto schismatis tollatur occasio.

Et per hoc facilis eli responsio ad *c. novo. de puni. & remiss. & c. 5. non de sum. Trini. & c. ad quisquam 14. q. 3.* quæ jura dicunt apostolos datam potestatem ligandi & folvendi. Quia concedunt, fed principaliter Petro. Item data eli est potestas ligandi & folvendi, non autem gubernandi & præfectum, sili delcentive a Petro in eos voluntate Petri: & hoc probat text. *in c. in Dominus 19. di. & c. fundamenta de electi. in 1.* Consequenter autem idem dicendum eli in papa, quod ab eo dedendis hæc potestas in archiepiscopis, episcopos & alios prælatos: *ut in decretis 2. q. 6. & c. in c. fq. ca. cum.*

A *c. 9.* Et Leo papa in epistola ad episcopum Thessalonicensem, ubi dicit. Vices enim nostras tuæ credimus charitati, ut in partem fis vocatus follicitudinis non in plenitudinem potestatis. Sic etiam & in presbyteris: *ut de parui. di. 1. c. 1. cum pauiter. 17. 11. q. 1. c. cliff. & in c. 1. 3. non de sum. Trini.*

Sit ergo conclusio quod Petrus fuit caput, & pastor, & princeps apostolorum & universalis ecclesiæ, ut fupra oftenfum eli. Item quod Petro principaliter date funt claves tanquam capiti, & apostolis secundario tanquam membris: quia papa vocatur eli in omnibus potestatis, & alii inferiores in partem follicitudinis *in c. in nouo de bere. & c. ufu pal. 9. c. 9. qu. 6. decretis.* Ita dicit Bris. *in fin. novo. in prin. in 1. chap. & B* fupra fatis eli probatum & reportata eli opinio cardi. *in c. licet de electi. & abb. in allegationibus*, quantum veritas, *& in disputatione* episcopatus indita dicetur. Item quod Petro date fuit claves ligandi & folvendi, ordinis & administrationis, jurisdictionis & gubernii apostolis autem date fuit claves ligandi & folvendi & jurisdictionis: sed jurisdictionis defcendabilis a Petro: *ut d. c. ita Dominus 19. di. & d. c. fundamenta.* posti S. Thom. *in q. fent. di. 18. qu. 3. ar. 3. qu. 1. ad 1. argu. & idem S. di. 24. qu. 3. ar. 2. qu. 3. ad 3. argu.* Et dicitur in allegationibus in B. contrario addidit, Et pariformiter derivatur a papa. Illam conclusionem posuit S. Thomas *in 4. sententiarum c. 17.* Et ratione late prosequitur cardi. de Turrecre. *in tract. de pa. pa. li. 2. c. 54.* Et per hoc patet, quod male dicit Petrus de Monte *in tract. de monar. in fi. & clare Doctor Mat. th.* 18. claves jurisdictionis apostolis: quia fic videretur quod habuissent eas a Christo principaliter. Item Petro & apostolis pariter data fuit claves ordinis & parta potentia. *C. de sum. Trini. & c. 1. d. 1.* principaliter Petro tanquam capiti, qui fita potestatem tanquam habet principaliter in apostolis ordinate: postea, quo ad personas & locos determinatam fupra dictum eli, & potiri archiepisc. Flor. *in 3. parte sum. ti. 3. c. 1. q. 5.* 7. de pontefice jurisdictionis.

Et notandum eli quod funt duo genera ministranti & representanti ecclesiam (*ut in c. quodcumque 24. q. 1.*) fed etiam vere & effectualiter & proprie ut pastores & principalitatis apostolatum & ecclesiæ. Item conclusionem posuit Rosellus *in sua manu.* ibi tractate de concilio *in 24. chap. in 2. col.* Quod etiam ponit Leo in sermone. de nativitate apostolorum Petri & Pauli, cum dicit. Propter quod dicitur beato Petro apostolo, *Tibi dabo claves regni cœlorum, & quæcunque ligaveris super terram erunt ligata & in cœlis.* Transiit quidem in apostolos alios ipse illius potestatis, fed non fruftra uni commendatur quod omnibus intimetur. Petro enim singularitas ordinis datur, quia ecclesiæ exordiebus Petri forma proponitur. Manet ergo Petri privilegium, ubicumque ex ipius fertur æquitate judicium: nec omnia Petro vel tribuuntur, vel tribuitur, nisi erit ligatum, nihil solutum, nisi quod Petrus auligaverit aut solverit. Ecce quod singularitas ordinis data eli claves Petro.

Item claves fuit date Petro non solum personaliter, fed pro eo & successoribus: quia quod Dominus dixit ad Petrum, dixit & in Petro ad successores ut *in c. fulta de major. & obed. ut c. per venerabilem in verfi.* Is vero, qui, *qui filii sui legi. & in c. ad apostolica in verfi.* Non vero *de rescindi. in 6.* Illam conclusionem posit Rosellus ubi supra: quia non tantum pro persona ipsi Petri, sed pro eo extinctio talis potestatis extinguetetur: fed etiam pro ecclesia, quæ erit perpetua 24. q. 1.

pudendo, & probatur dicta authoritate Leonis & ex supra dedoctis. Ipse enim Petrus solus potestatem solvendi nomine ecclesiæ, quis ecclesia est in papa de papa in ecclesia 6. qu. 1. c. fœtor. sic ergo & pro successoribus.

Ad id autem quod dicitur, quod Petrus quando claves accepit, ecclesiam sanctam significavit, textus infunet respondet *in d. c. quodcumque 24. qu. 1.* quod non soli Petro dictum est, sed ecclesiæ universali: hoc est cœtetu prælatorum, episcopis & sacerdotibus qui futuri erant in ecclesia aliquin tantum Petrus & successores conseqnerant ejus Romani pontifices potestatem legandi & solvendi accepisse. quod ex contra text. ibi. unde exponit ibi arcbid. *Hymfrosius*, id est, ad fidelitatem & nomine ecclesiæ accepit, non ut minister fieret ut caput Ecclesiæ sed ut ecclesiæ fidelitatem, sed omnibus de ecclesia secundum virum ecclesiæ conservatis. Facit text. *in c. 1. §. ma de Sam. Trinit.* Inde Aug. in sermone primo apostolorum Petri & Pauli dicit: Per singula ora enim dicebat Dominus Jesus Petro dicenti, amo te, *pasce agnos meos, pasce oviculas meas:* in uno Petro figurabatur unitas omnium pastorum, sed bonorum qui fuerat oves Christi pascere Christo non ibi. Hoc autem est dicere, quod omnes alii prælati habent hanc potestatem per derivationem a Petro in cœtu in vobis Jesus. *Ait in c. ad liberandum in decretal. de Judæis & ad c. ita Dominus.* & Hieronym. & glo. super illud Matth. 16. *& Quodcumque ligaveris, &c.* ibi, datur sunt claves omni ecclesiæ in episcopis & presbyteris.

Et illam conclusionem quod hoc modo claves dicentur datæ ecclesiæ vide latissime examinatam per novem theatras & novem capitula Cardinalis c. 2. 7. usque ad 8. 9. per cardinale Turrecrem. *in c. de Locutus* est autem Dominus ut ecclesiæ unitatem designaret. Et hoc ostendit text. *in c. omnibus 24. q. 1.* cum dicit, quod ecclesia unica columna appellatur, cum dicit, quod ecclesia unica columna & ruga, & hortus conclusus, fons signatus, puteus aquæ vivæ & paradisus cum fructu pomorum. Unde ecclesiam in unitate profecto, ut ecclesia Christi una monstrentur. Quam unam ecclesiam Spiritus sanctus per ecclesia Christi designavit, dicens; *Una est columba mea, perfecta mea, una est matri suæ, electa genitrici sua.* Hanc ecclesiæ unitatem & Paulus apostolus docet & sacramentum unitatis ostendit dicens: *Unum corpus & unus Spiritus & una spes vocationis nostræ: unus Dominus, una fides, unum baptisma,* unus Deus. Et infra: episcopatus unus est cujus fugitaris in solidum pars tenetur: & ecclesia una est in multitudine fidelium laetus incremento fœcundata extendatur, & Domini luce perfusa per totum orbem radius suos porrigit. Unum tamen est quod ubique diffunditur, nec unitas corporis separatur: tamen fons per universum orbem copia ubertatis extendit, profluentes largiter rivos, tamen latus expandit. Unum tamen caput est & una origo unum mater copiosæ fœcunditatis: adulterari non potest sponsa Christi, incorrupta est & pudica. Hæc text. *in c. Inquirit 24. q. 1.* Et quod dixit Dominus Petro & successoribus, & cæteris de ecclesia dictum, ipsum legandi & solvendi potestatem dedit, & quæ [illegible] sum & conservationis ministranda, & pecunia [illegible] dixit & Petro: nam impossibile fuit [illegible] universo orbi ministrari sacramenta. [illegible] hoc non sequitur omnibus de ecclesia datum esse [illegible] potestatem regendi, administrandi, & [illegible] Petro datum [illegible] *pasce oves meas.* [illegible] omnibus de ecclesia potestatem

significet: cum tamen sub nomine Judæ omnes A mali etiam non presbyter vel episcopi significentur: *ut in c. quid ergo in 8. 23. qu. 4. & in c. si forte 23. qu. 4.*

Obiiat tamen prædictis quod *in d. c. in toto*, dicitur quod ab apostolis electi sunt 72. discipuli ergo videtur quod non per derivationem a Petro. Sed *solve* quod principaliter a Petro, qui fecit episcopos (*ut 66. dis. porro*) qui gerunt typum apostolorum, ut ait dicit text. dicendo, quia episcopi sunt filii sacerdotes, qui gerunt typum discipulorum ut ibi text. Sed text. clarius *3. dis. in fum. in fi.* dicit quod Christus duodecim apostolos tanquam majores laicorum & 72. discipulos tanquam minores laicorum discipulos instituit: Petrum vero quali in summum sacerdotem elegit: unde & Luc. 10. dicitur *Designavit Dominus alios 72.*

Sed videtur obstare text. *in d. c. omnibus 24. q. 1.* ubi dicitur quod ecclesia etiam accepit claves ligandi & solvendi, cum dicit quod domus Dei hæc est ecclesia etiam claves accepit, & hic videtur quod ecclesia in concreto receperit potestatem ligandi & solvendi. Et nota dictionem, etiam: quasi dicat, quod Petrus, sed & universitas ecclesiæ, ibique & concilium separatim a Petro.

Sed ad hoc respondetur quod intelligitur de ecclesia simul cum papa spiritu ecclesiæ capite: quia aliaqui difficultatem vero Christi vicario, non erit ecclesia sine eo: quia non est unitas, *ut in d. c. Inquiro & d. 24. omnibus.* Vel intelligitur quod ecclesia recepit claves ad exercendum de ministrandum de contentis & voluntate capitis, id est, papæ: aliaquin illam potestatem duo intuitum possiderent, & effect ponere duos principatus in ecclesia, & ecclesiæ quod dicit in *c. vel, quod dicit in c. Nihil in divinis: ut d. c. Inpiter & c. audrianus ea. can. & q.* Item respondetur, quod ell in ecclesia unita Petro, sed principaliter in Petro, ut dictum est. Et per hoc dicit Aug. de Anno. *Ecce ego vobiscum, quod solus Petro singulariter dicitur habere claves tribus modis: videlicet per immediatam commissionem, per immediatam derivationem. Aper universitatem administrationem: per immediatam commissionem, quia soli Petro cujus successor est papa, claves sunt commissæ per immediatam derivationem, quia potestas clavium abs eo tanquam a capite in omnes pertinet ad ecclesiæ derivari debeunt & allegat Chryf. Matth. 16.* dicentem, quod quamvis solgendi & ligandi potestas soli Petro a Domino data videratur, quia ipse tamen apostolis data est, & nunc datur omnibus episcopis & presbyteris. Ideo tamen Petrus principaliter claves regni cœlorum & principatum judicatiæ potestatis accepit, ut omnes per ordinem credentes intelligant, quod quicumque ab unitate fidei vel societate Ejus quilibet modo semetipsos segregant, tales nec a tyranidis peccatorum absolvi, nec januam potestatis regni cœlestis ingredi: & sunt verba Rabani super Matth. de ponit Gratianus 24. q. 1. *c. quæcumque.* Per universalem autem administrationem quia tradita est ecclesiæ universitatem, ut dicit Aug. *super illud, Tibi dabo claves, &c. dicit, quod ideo Christus Petrum principem apostolorum evaluit ut universitatem unam principatus & universalem vinculum vocarium haberet ad quem omnes membra recurrerent, si forte ad intentionem quia si dicerit capita ellem in principatus vinculum amputetur. Unde Dominus ipse illud Luc. 9. Faciamus hic tria tabernacula, &c. Non te Domine absentem eulorum [illegible] Petrum constituit.*

Quod autem dicta verba quæcumque allegavitis &c. aliquo modo in Petro quam in aliis apostolis intelligere oportet: *quia quod dicit in Petro* ille verba fuerit facta promissio non solum potestatis ordinis, sed etiam superioritatis, gubernii, jurisdictionis & administrationis, in cæteris autem apostolis tantum potestatis ligandi & solvendi in foro conscientiæ) patet: quia ut dicit Jacobus Petrus de Palu. *in trat. de po. eccles.* Cleri officio conciliatus omnibus fuit, & ecclesiæ data, quia omnes ipsi Petro quidem alii apostoli receperunt immediate a Domino Jesu & Petrus: circa alia autem duo receperunt cum per derivationem a Petro, & fic medium perfona Petri. Unde in dicta text. alii apostoli receperunt immediate potestatem a Christo licet & Petrus. Quod etiam patet archie. *Flo. in 5. par. fum. tit. 23. cap. 5.* Primo potestas fuit faciendi miracula, *, nam ut patet Matth. 10. & Luc. 9.* Dominus dedit apostolos potestatem spirituum immundorum ut ejicerent eos, & ut curarent omnem languorem & omnem infirmitatem. Quam potestatem licet non habuerint a Petro, tamen tantum tamen cum ipso Petro & nainorem Petro. Ideo in illis ipsi omnes differebant Petro, & primum miraculum poll millionem Spiritus fanctii factum est per Petrum: ut patet Act. 5. cum dicit claudo, *quod habeo hoc tibi do, in nomine Jesu Christi Nazareni surge & ambula.* Unde etiam de Petro legitur, quod per umbram ejus sanabantur infirmi: ut legitur *Act. 5.*

Secundo: potestas fuit apostolis circa officium prædicandi. De quo patet ut ait dicit Alex. *in c. ita Dominus 19. dist.* duplicitur loqui possumus: quia aut pro tempore ante passionem aut pro tempore post passionem & resurrectionem Christi. Si loquimur de prædicatione ante passionem Christi, fit conclusio quod apostoli habuerunt hanc potestatem immediate a Christo & non a Petro: ut patet Matth. *ite in mundum universum in universi, &c. Euntes docete omnes gentes, docentes quod præcepi vobis: ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculorum.* Et hoc patet etiam *Luc. 6. 9. 10. & Matth. 10.* Patet etiam ratione: quia illo tempore Petrus licet futurus esset pastor ecclesiæ, nullum tamen super apostolos authoritatem habebat, ut prædicationem habeat, ratione cujus cæteris apostolis aliquid potestatis aut authoritatis conferre poslet: cum tunc ipse Christus rector, magister & dominus omnes per se docuerit. Si vero loquimur post passionem Christi (juxta illud Matth. alii. *Euntes docete omnes gentes, &c.* & Marci ult. *Euntes prædicate omnibus mundi creaturæ, &c. Illi autem profecti prædicaverunt ubique Domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis, &c.*) quia tunc conflitutus erat Petrus pastor universalis ecclesiæ prædicti illis. Unde quamvis Christus ante passionem per se docuerit, nec apostoli habebant regimini Petri nec in prædicando nec in aliis, tamen postquam Petrus factus est pastor ecclesiæ prædicti omnibus etiam in officio prædicandi: ut ibi orta fuisset difficultatis inter apostolos etiam in officio prædicandi, esset superior qui eos intimare & corrigere: ut patet Act. 15. *Cum enim orta esset contentio contra Paulum & Barnabam, statuerunt qui accedebant de aliis ex eis ascendere Jerosolymam ad Apostolos & presbyteros: cumque illi permissi fuissent, surrexerunt quidam de secta Pharisæorum dicentes, oportere circumcidi gentiles & mandare ut servare legem Mosaic. Convenerunt apostoli & seniores videre de verbo hoc. Cum autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus dixit: Viri fratres, vos scitis quod ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per meum ore audire gentes verbum evangelii credere, ubi glos. Raba. super verbum per os meum* dicit: non alterius ex apostolis, q. d. qui primus prædicavi gentibus, primus ab eis pugnam legis excutiam. Ex quo patet quod Petrus erat primus in officio prædicandi: & ubicumque Petrus erat, in prædicatione omnes illi deferebant. Unde in Pentecostes ipse fecit primum sermonem, ut patet *Act. 2. Et vers. 13. di. in nona*, dicit quod Petrus fuit primus qui a Domino potestatem ligandi atque solvendi accepit, & quod primus ad Judæos populum suæ prædicationis virtute adduxit. Unde quia omnis cura totius ecclesiæ soli Petro ordinata fuit cum dictum est, *Pasce oves meas*, ex tunc nullus nisi authoritate Petri habuit ovei pascere nec regere. Oportet ergo quod Petrus superiorem excepit aliqui in partem officiorum, ordinandi de sacerdotibus in apostolatu, de diaconibus, subdiaconibus & prædicatoribus. Unde dicit *Act. 6. Considerate viros boni testimonii, &c. & ipsi elegerunt Stephanum, &c.* Sicut etiam & Moyses constituit *sub se principes, & quæ vis per se posset eligere, dedit tamen electionem populo dicens, Date ex vobis viros sapientes*: ut patet Deut. 1. Sic enim & quilibet sapiens principes mittere exercitum contra hostes, dat unum principalem ducem & capitaneum ad cujus imperium ali habeant obedire: ut *Genesis 16.* Abimelech res Geraræ habuit duces militum Phicol & *Genes. 39.* Putiaro res Ægypti habuit principem exercitus Potiphar. Sic legitur de Saul & David & alii. Unde quia ecclesia eli terribilis ut militorum ordo, & apostoli fuerunt cœlestis aniæ milites, belli triumphales ducres, habentes arma spiritualia & specialiter gladium spiritus quod eli verbum Dei, debuerunt habere hunc principatum. Ideo Petrus a quo in ancie ordinarunt. Unde ab ipso facta eli ordinatio & divisio prædicatorum, licet de conflicto & abeda aliorum: & divisio prædicatorum eli a divisione ab eo facta: ut *in c. in illis 80. di.* Ideo oportet quod in tota ecclesia omnis electio vel institutio ad aliquam prælaturam vel vicariatum, a Petro vel ejus successore procedat. Dicit etiam de Petro de Palu. ubi supra, quod posset etiam dici, quod poli Pontifices illi qui apostoli habuerunt potestatem five authoritatem prædicandi omnes a Petro & non immediate a Christo, ad servandam in omnibus ecclesiæ unitatem. Dicitur autem Christus poli relinquitionem eos missile ad docendum & prædicandum, dando eis os & sapientiam & sermonem confirmando sequentibus signis (quæ illos reminiit) non dando eis per se authoritatem fed per Petrum, cui tonum pognimon ovium commisit, dicens; *pasce oves meas, pasce agnos meos.*

Tertio receperunt potestatem apostolicam mediate a Christo (ut dicit idem Petrus) quo ad potestatem merendi temporalia ab illis quibus fpiritualia seminarent : quia & hanc Christus omnibus apostolis dedit per seipsum immediate a principio, dicens Matth. 10. *Dignus est operario cibo suo.* Unde 1. ad Corinth. 9. dicitur. *Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus?* quid dicit, non: & postea subdit, *Dominus ordinavit iis qui evangelium annunciant, de evangelio vivere.* Sed hanc potestatem ferviendem potestati prædicandi & baptiandi dicit & illam poli Pentecosten) accepernnt

A alia Petro, ne quis existeret falsum suam in messem alienam spiritualiter vel corporaliter : unde ejus fuit utriusque suam metropolim & diœcesim assignare; licet enim Joiue divisit terram in funiculo distributionis, quam Dominus non ipse dedit, ita etiam in ecclesia quam Christus suo tanguine acquisivit, Petrus loco Christi apostolorum divisit & distribuit portiones eorum. Ideo dicit apostolus ad Gala. 2. *Jacobus, Cephas & Joannes qui videbantur columnæ esse, dexteras dederunt mihi & Barnabæ societatis.* Unde apparet quod illa prima divisio prædicatorum facta est per Petrum. Dominus autem dit Jacobus & Joannes tanquam principales, quia erant tanquam principes conciliarii & coadjutores Petri. Quod autem Jacobus preponatur ibi, est quia in Jerusalem ubi facta fuit illa ordinatio, Jacobus præerat specialiter.

Quarto receperunt apostoli immediate a Christo potestatem baptiandi ante passionem : Ut dicitur *Joan. 4.* Quamvis Christus non baptizaret sed discipuli ejus; *quia non potest quilibet baptizare, nisi ab Christo authoritatem habuerit.* Unde Joannes 1. dixerunt Phariisei Joanni, *quid ergo baptizas si tu non es Christus, neque Elias, neque prophetas?* ac ibi dicitur, *non dedit.*

Ultrum autem discipuli tunc baptizarent baptismo Christi in Spiritu sancto, Chryf. *Joan. 4.* dicit quod non. Aug. tamen dicit quod baptizabant in baptismo Christi tantum, non tamen visibiliter sicut postmodum Spiritus sancti. Dic tamen vide quod dicitur, *de consecra. dist. 4. cap. quando ab Hierosolymis, & cap. sequens.*

Tertio post resurrectionem data est apostolis potestas & authoritas baptiandi omnes absque : ut patet Matth. ult. *Euntes docete omnes baptizantes eos*, quod dictum fuit non solum Petro sed omnibus discipulis. Ut tamen unitas ecclesiæ conservaretur, ne quis baptizaret hierarchicus alius originetur, noluit Christus ut baptizarent nisi ex Petri commissione & ordinatione: fed ideo eis immediate mandat baptizare ut ab eo, non a Petro credatur baptismus esse Christi, & ut eos doceret verum formam baptizandi.

Quinto apostoli receperunt immediate a Christo potestatem absolvendi eos confitendi corpus & sanguinem Christi in die cœnæ Dominipri illa verba Luc. 22. *Hoc facite in mea commemorationem.* Et apostoli poli ea verba dicuntur cum fit facerdos quod enim dicitur, *hoc facite*, (id est potestatem accipite hoc faciendi) accipiebat ei quod dicitur, Accipite potestatem sacerdotali. Simpliciter autem, *hoc facite*, id est corpus & sanguinem meum conficite: quod non poteli conficere nisi verus facerdos: ut *in c. 1. §. non de fum. Trinit. & in c. cent. 95. di.* & ideo cum fecit eos facerdotes. Et illud verbum, *hoc facite* magis est verbum potestatem conferentis quam præcipientis: quasi dicat, hoc facite, id est, faciendi potestatem accipite. Quam potestatem faciendi fratim accepiunt, fed non statim executerunt: quia non celebraverunt ante pentecosten.

Sexto apostoli receperunt immediate a Domino potestatem ligandi & solvendi in foro conscientiæ simul & leniel & arguitiet. Hoc autem quando fuerit, variæ fuerunt opiniones. Nam nonnulli afferuit eos receplisse per illa verba Matth. 18. *Quæcumque, alligaveritis superterram, &c.* quidam autem voluit illa fuiffe tantum verba promissionis de futuro & non collationis potestatis de præsenti: quia ante cœnam Domini non fuerunt facti facerdotes

Quare non dicitur Petrus habuisse plenitudinem potestatis.

Quando receperunt apostoli potestatem ligandi & solvendi.

dotes: non faceredos autem non poteſt habere claves ordinis, nec poteſtatem ligandi & ſolvendi in foro conſcientiæ: quia ſolus ſacerdotibus creditæ eſt poteſtas ligandi & ſolvendi, *de penit. diſt. 1. cap. quem penitet & c. novus de pœn. & c.* & ſimile etiam verbum promiſſivum ſuit dictum Petro Matth. 26. ſcilicet, *quodcumque ligaveris ſuper terram &c.* alii vero tenent quod hæc poteſtas fuerit eis data in cœna, eum facti fuerunt ſacerdotes per illa verba, *hoc facite*: exponendo ut ſupra dictum eſt, hoc eſt, facite id poeſtatem accipite. Alii dentiquae volunt, quod poſt reſurrectionem cum eis dictum eſt Joa. 10. *accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, retinebuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Sed probabilior eſt opinio illorum qui dicunt datam poteſtatem in cœna Domini: quia poſt reſurrectionem quando fuit dictum, *accipite Spiritum ſanctum*, Dominus loquebatur præſentibus: & conſequenter ex quo Thomas unus de duodecim erat abſens, non habuiſſet poteſtatem ligandi & ſolvendi: cum tamen omnibus apoſtolis data fuerit poteſtas ligandi & ſolvendi in foro conſcientiæ: *ut d. c. in novo. 21. dis. & in dis. ca. 1. §. unc de ſum. Trin.* In quo poteſtate ligandi & ſolvendi in foro conſcientiæ fuerat Petro & omnes alii apoſtoli pares: *ut in i. loquitur 24. q. 1. & d. c. in novo*, & tantam poeſtatem quo ad ſolvendum in foro conſcientiæ habuerunt alii apoſtoli, quantam Petro. Unde dicit D. Ant. *in c. novo de pœn.* quod Theologi tenent quod exceptis caſibus reſervatis papæ vel epiſcopo, tantam poteſtatem habet quilibet ſacerdos in abſolvendo quantam papa vel epiſcopus: licet (ut ſupra dictum eſt poſt archiepiſcopum Archiemachanum) poſſit ex cauſa aliquo modo papa illam poteſtatem abſolvendi etiam in foro conſcientiæ refringere: ſicut videmus fieri in caſibus quos ibi papa reſervat.

Septima poteſtas data apoſtolis, fuit poteſtas poniſcialis: Et dicitur poteſtatem poniſcialem ſolus Petrus immediate recepit a Chriſto: quia ſolus immediate factus fuit a Chriſto epiſcopus: ceteri vero mediante Petro, vel ab eo ſolo vel cum aliis. Hoc probat *in c. novo 66. diſt.* ubi patet quod Jacobus Alphæi creatus eſt archiepiſcopus Jeroſolymitanus Petro, Jacobo, & Joan. Ex quo patet, quod non omnes apoſtoli ſimul cum Petro ordinati ſunt epiſcopi: quia ſemel conſtituendo epiſcopum non poteſt iterum conſecrari: *ut in c. 1. 68. dis.* Sicut enim Moyſes tantum Aaron creavit pontificem, a quo poſtea alii proceſſerunt, ita Chriſtus tantum Petrum creavit: ſive hoc fuerit, ut infra dico, quando Matt. 16. dicit, *& ego dico tibi quod tu es Petrus &c.* ſive in cœna quando fecit omnes apoſtolos ſacerdotes, tunc fecerit Petrum ſacerdotem & epiſcopum: ſive hoc fuerit factum Joan. ul. quando Dominus ei dixit, *paſce oves meas*: quia enim Chriſtus propter excellentiam poteſtatis ſeu poteſtatem excellentiæ poterat conferre effectum ſacramentorum & charaſteres & geatium ſine collatione ſacramenti ſeriorii, id eſt, alicujus rei ſenſibilis, ſicut dicit apoſtolus omnes orabant in ultima cœna ſine contractu alicujus inſtrumenti & ſine forma conſueta, ita dicendo Petro, *paſce oves meas*, dedit ei poteſtatem & charaſteres epiſcopalem: ut dicit archie. Flor. *in 3. qu. ſum. tit. 3. c. 5. §. 2.* poſtea poſt miſſionem Spiritus ſancti ſive ipſa prima die dominica poſt, ſive alia, Petrus ſolus epiſcopus fecit Joannem epiſcopum: quia poſtea Petrus & Joannes fecerunt Jacobum Zebedæi, quibus tribus conſecratis, Petrus ordinavit, quemcumque non ordinaretur epiſcopus A niſi a tribus: & ad oſtendendum formam hujus ſacramenti ipſe cum prædictis duobus ordinavit d. Jacobum Alphæi: ut dicitur *in d. c. Petro.* Ita dicit Petrus de Palu. *in d. tract. in i. art. & Alex. 15. di. in ſum. in 15. char.* An autem ſit de forma ſubſtantiali quod epiſcopus conſecretur a tribus epiſcopis (ita quod aliter non dicatur conſecratus nec charaſteren recipere) late examinat Alex. *in c. ut. dis. 66. dis. & c. S. Sixti in c. novo ca. dis.* Quomodo autem hæc duo ſimul, ſcilicet omnes apoſtoli fuerint a Chriſto factí epiſcopi, & Jacobus Alphæi fuerit a Petro, Joanne & Jacobo Zebedæi conſecratus (cum ſacramenta non iteentur: *ut per to. de ſacra. eucl. c. 3. potitis §. & doc. in d. c. pro. 66. di.* Communiter tamen tenetur quod id de ſubſtantia *in c. de ſacra unct. c. ſi archiepiſcopus & ſeqnen. de temp. ordi. & in d. c. pero. & 68. di. ſi quod autem.*

Non obſtat ſi dicatur, quod ſicut Petrus ſimul cum aliis apoſtolis factus eſt ſacerdos in cœna Domini (ut ſupra dictum eſt) ſic etiam debuerunt fieri ſui epiſcopi. Reſpondetur enim quod ifta ratio non procedit: quia Petrus inquantum ſacerdos non fuit major aliis: nam omnes ſacerdotes ſunt pares: ut *in c. loquitur 24. q. 1.* ubi tex. dicit, quod Dominus poſt reſurrectionem ſuam omnibus apoſtolis pares tribuit poteſtatem: quod intelligitur de poeſtate ligandi & ſolvendi in foro conſcientiæ: ut notat Anto. de Butrio. *in c. novo de pœn. & remiſſ.* Sic hoc fuit quando dixit, *quorum remiſeritis peccata &c.* Joan. 20. Et hoc ideo eſt, quia ſacerdoti non datur potestas, ut Ecclesiæ, ſed in non habet eorum animarum, nec ſubditos, non egit ſpiritualitione: ſed in epiſcopis ſecus eſt: quia non poteſt eſſe epiſcopus ſine plebe *in c. ſi. in. pleriſque de diſ.* unde epiſcopis datur juriſdictio. Qui licet ſint pares reſpectu ordinis, non tamen reſpectu juriſdictionis: quia major dicitur juriſdictio patriarchæ ſui primitiæ archiepiſcopi, & major juriſdictio archiepiſcopi quam epiſcopi, ut hic quod dicitur *in c. in illis 80. di.* Unde Petrus licet non fuerit ſacerdos major aliis, fuit tamen major in ſcopis: non quod ſuperior aliis: ſed majorem poteſtatem ſacramenta miniſtrandi, ſed quia habuit majorem poteſtatem judicandi, ſuperintendendi toti mundo.

Et per hoc reſpondetur ad id quod dicit Aug. *in de quæſtionibus vete. & no. teſta.* cum dicit quod Chriſtus omnes apoſtolos fecit epiſcopos, ſed differenter: videlicet Petrum per ſe, & alios per Petrum. Et iſta eſt verior concluſio: quia ſolus Petrus factus eſt pastor: & ei ſoli dictum eſt, *paſce oves meas*: & ſoli Petro data eſt plenitudo potestatis: quam vocatur ſum in partem ſolicitudinis, *1. q. 6. decreto. 3. q. 6. c. multum. 3. q. 6. quis ſi ſcit, & de autho. & uſu pal. ca. ad decorem.* Et ubi reperitur alius factum, epiſcopus ponitur pro ſimplici ſacerdote: ut in illo Act. 20. *Pabite vos epiſcopos*, id eſt presbyteros: ut dicit ibi Beda in ſolo. quod etiam probatur, *93. di. ſignum.* Sic cum dicitur Act. 1. *Episcopum ejus accipiat alter*, id eſt presbyterium live lacerdotium, ita dicit archie. Flo. *in d. ti 134. 5 52.* Vel, *episcopatum ejus accipiat alter*, id eſt, apoſtolatum, ſecundum Petrum de Palude *in d. tract. in ſi. ſeptimo conclusioni.*

Octava poteſtas fuit juriſdictionis contentioſæ, adminiſtrationis & gubernii: quæ data eſt Petro immediate a Chriſto, ceteris vero apoſtolis a Petro ſea a Chriſto mediante Petro. Patet per illa verba, *Paſce oves meas*, Jo. ul. quæ ponuntur ſumſumptive in *c. ſpiritualis de elec. & c. ſolita de majo. & obe.* quæ ſunt verba danda juriſdictionem & adminiſtrationem: quia non datur paſtor univerſi ſine juriſdictione nec ſine adminiſtratione. Unde dicitur quod ſententia paſtoris ſive juſta ſive injuſta timenda eſt, *c. ſententia & c. timenda 24. 3. patet per illud, 1. Paralip. 11. Nihil enim dicit dominus Deus tuus, in paſtorem meum: ſicut & ego eos paſcebam: paſcebant ut a. c. Reg. 5. ad idem. 16. q. 1. predicator, & 93. di. ſcap. eſto ſubjectus.* Unde illa verba Matth. 16. *Ego dico tibi quod tu es Petrus, & ſuper hanc petram edificabo eccleſiam meam, & tibi dabo claves regni cœlorum, & quodcumque ligaveris ſuper terram erit ligatum & in cœlis &c.* quia ſunt futuri temporis, ſi dicantur ſecundum illos qui ſunt in cœlis. Et ſignanter dicitur, *& c.*, quæ copulat præcedentia *ut de lege. 1. 3. ca. tamen objectio. 1. barcelo. 5. Gaja. ff. de fundo inſtr.* Item & declarant: *ut in c. prudentiam iuris ſi. de off. delegat. Jun. An. in c. acrafitus de hæreſ. in 6.* Unde conjungendo & declarando præcedentia, dicit: *quodcumque ligaveris vel ſolveris in terra, erit ligatum vel ſolutum in cœlis*, ad demonſtrandum potentiam plenitudinis poteſtatis.

Et conſiderenda eſt omnemaxima verborum: quia primo ponit conſtituendum quasi Petro, *Ego dico tibi, Tu es Chriſtus filius Dei vivi*: ſecundo ponit retributionem, præeminentiam & demonſtrationem amplitudinis, dignitatis & poeſtatis, dicendo, *Et ego dico tibi, &c.* & dicendo, *Tu es Petrus*: ac ſi caperet dixiſſet, multus alius erit major te: & eſt figura quo appellatur antonomasia: ſicut cum dicitur, Poeta, ſcilicet Virgilius: & Orator, & Comedus, Poetarum, Intelligitur de Danti. Ac ſi dixiſſet, Tu es ille qui habebit omnimodam ſuperioritatem & juriſdictionem, adminiſtrationem & plenitudinem poteſtatis. Deinde ſubjungitur, *& ſuper hanc petram edificabo eccleſiam meam.* Ecce dum ſubjungitur de fundanda eccleſia, loquitur contemporaliter & ſimultanee de poeſtate ſua. Quamvis autem loquitur ſimultaneitate apoſtolis, & dat eis poteſtatem ligandi & ſolvendi, nihil loquitur de præeminentia in eccleſia: ut oſtendat, quod non dicit illis impartire adminiſtrationem, nec aliquam juriſdictionem ſuam Petro. Unde quod ſubjicit, *& quodcumque ligaveris ſuper terram erit ligatum & in cœlis, & c.* Intelligitur in utroque foro (videlicet in foro conſcientiæ & in foro juriſdicti) & de utraque poeſtate, videlicet ordinis & adminiſtrationis. Non ſic quando loquitur eſt apoſtolis *Matth. 18.* quibus nunquam dixit, Vobis dabo claves regni cœlorum: ſed tantum dixit, *quæcumque alligaveritis, &c.* quod tantum de poeſtate ligandi & ſolvendi in foro conſcientiæ intelligitur: *cum non per præcedentia nec per ſequentia* verba apparet, quod intenderit aliquid de foro contentioſo & juriſdictionali, ſed tantum de foro conſcientiæ & ſolvendi. Et ſecundum ſecundum ibi in dicto 18. capitulo oſtenditur quod loquebatur de poeſtate ligandi & ſolvendi in foro conſcientiæ tantum: cum dicit, *Si autem peccaverit in te frater tuus, corripe ipſum inter te & ipſum.* Ecce quod loquitur in foro conſcientiæ & de denunciatione evangelica: juxta ea quæ ponuntur *in c. novis de judi. 2. q. 1. ſi peccaverit &c. cum ex ſupinolo de hære.*

Confirmatur hoc: quia quando princeps concedit duo privilegia (unum prius, aliud poſterius) ſecundum ſemper intelligitur ſalvo primo & ſalvo jure alterius, *l. nec aunt. C. de emanci. liberi.* Fiat quod dicitur *in c. novissimo de priviz. & in capitulo primo de reſcrip.* Cum ergo promiſſio facta apoſtolis in communi, *Matth. 18.* ſequatur ſa poſtmi-

A fuit firmamentum ædificabo eccleſiam meam. Et ſubjungit, *& Tibi dabo claves regni cœlorum*: quod eſt dicere: fundata eccleſia, ejus univerſalis ejus gubernator habens claves aperiendi & claudendi, per traditionem enim clavium ſignificatur traditio rerum ſub eoſtodia clavium contenarum: *ut in Leviticus. 7. de contrabendo. emp. 1. §. ff. de acquir. poſſ.* Item omnia dicuntur ſecundum ſuam ſimilitudinem: *ut in c. decretalis. 20. di.* Item dicit claves, ut comprehendatur clavis de ordinis & juriſdictionis, & omnimoda poeſtas adminiſtrandi. Et ſubjungit, *& quodcumque ligaveris ſuper terram erit ligatum &c.* quasi dicat, poſtquam ut Petrus & paſtor, & habens claves, quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis. Et ſignanter dicitur, *& c.*, quæ copulat præcedentia *ut de lege. 1. 3. ca. tamen objectio. 1. barcelo. 5. Gaja. ff. de fundo inſtr.* Item & declarant: *ut in c. prudentiam iuris ſi. de off. delegat. Jun. An. in c. acrafitus de hæreſ. in 6.* Unde conjungendo & declarando præcedentia, dicit: *quodcumque ligaveris vel ſolveris in terra, erit ligatum vel ſolutum in cœlis*, ad demonſtrandum potentiam plenitudinis poteſtatis.

Et conſiderenda eſt omnemaxima verborum: quia primo ponit conſtituendum quasi Petro, *Ego dico tibi, Tu es Chriſtus filius Dei vivi*: ſecundo ponit retributionem, præeminentiam & demonſtrationem amplitudinis, dignitatis & poeſtatis, dicendo, *Et ego dico tibi, &c.* & dicendo, *Tu es Petrus*: ac ſi caperet dixiſſet, multus alius erit major te: & eſt figura quo appellatur antonomasia: ſicut cum dicitur, Poeta, ſcilicet Virgilius: & Orator, & Comedus, Poetarum, Intelligitur de Danti. Ac ſi dixiſſet, Tu es ille qui habebit omnimodam ſuperioritatem & juriſdictionem, adminiſtrationem & plenitudinem poteſtatis. Deinde ſubjungitur, *& ſuper hanc petram edificabo eccleſiam meam.* Ecce dum ſubjungitur de fundanda eccleſia, loquitur contemporaliter & ſimultanee de poeſtate ſua. Quamvis autem loquitur ſimultaneitate apoſtolis, & dat eis poteſtatem ligandi & ſolvendi, nihil loquitur de præeminentia in eccleſia: ut oſtendat, quod non dicit illis impartire adminiſtrationem, nec aliquam juriſdictionem ſuam Petro. Unde quod ſubjicit, *& quodcumque ligaveris ſuper terram erit ligatum & in cœlis, & c.* Intelligitur in utroque foro (videlicet in foro conſcientiæ & in foro juriſdicti) & de utraque poeſtate, videlicet ordinis & adminiſtrationis. Non ſic quando loquitur eſt apoſtolis *Matth. 18.* quibus nunquam dixit, Vobis dabo claves regni cœlorum: ſed tantum dixit, *quæcumque alligaveritis, &c.* quod tantum de poeſtate ligandi & ſolvendi in foro conſcientiæ intelligitur: *cum non per præcedentia nec per ſequentia* verba apparet, quod intenderit aliquid de foro contentioſo & juriſdictionali, ſed tantum de foro conſcientiæ & ſolvendi. Et ſecundum ſecundum ibi in dicto 18. capitulo oſtenditur quod loquebatur de poeſtate ligandi & ſolvendi in foro conſcientiæ tantum: cum dicit, *Si autem peccaverit in te frater tuus, corripe ipſum inter te & ipſum.* Ecce quod loquitur in foro conſcientiæ & de denunciatione evangelica: juxta ea quæ ponuntur *in c. novis de judi. 2. q. 1. ſi peccaverit &c. cum ex ſupinolo de hære.*

Confirmatur hoc: quia quando princeps concedit duo privilegia (unum prius, aliud poſterius) ſecundum ſemper intelligitur ſalvo primo & ſalvo jure alterius, *l. nec aunt. C. de emanci. libe.* Fiat quod dicitur *in c. novissimo de priviz. & in capitulo primo de reſcrip.* Cum ergo promiſſio facta apoſtolis in communi, *Matth. 18.* ſequatur ſa poſtmi-

A

B

C

D

E

A

B

C

D

E

A

B

C

D

E

pontificatu, non quod per præambula verba (*& ego dico tibi quod tu es Petrus*,) nihil tunc fuerit Petro concessum: quia cum sint verba præsentis temporis, denotant designationem & traditionem dignitatis tempore prolationis verborum. *I. cum ad profess. fi. cer. peratur.* Et sic poterit pro concordia dici quod tunc tempore illorum verborum fuerit cum pontifices. Et hoc ollendunt omnia jura loquentia de principatu dato Petro quæ allegant semper illa verba Matthæi secundum, *Tu es Petrus, & super hanc petram &c.* vt *in capitulo ita Dominus. 19. diſtinc. & in capitulo in nomine 21. di. & cap. ſacroſanctaſ vigeſimaſecundaſ diſtinc. & capitulo magnum 24. quæſtione 1.* Et quamquam de ſuccedentibus, allegant illud Jonathanis ultimo, *Poſſe ovos meas*, ut *in capitulo in ſcripturis, & alterum quæſtione 1. in capitulo ſolita de majoritate et obedientia, & in extravagante, vnham ſanctam, & in capitulo, inter clarus, cum ſimilibus.* Unde videtur quod tunc creaverit Petrum ſummum pontificem quando dixit, *Tu es Petrus, & extra omnem consideratio quando dixit, Poſſe ovos meas*: & quod in cœna factus fuerit facerdos cum aliis apoſtolis, quibus data eſt poteſtas ordinis, Matthæi decimoſexto, & excutitur poteſtatis ordinis poſt poſſimum, Joannis vigeſimo cum Dominus inſufflavit dicens, *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata &c.* quam poteſtatem ordinis etiam Petrus ſimul cum aliis pari conſortio recepit. *d. c. in nomo 21. diſtinctione*, & in hoc dicuntur fuiſſe pares: quod intelligitur in exceſſum authoritatis, non in authoritate regiminis: ut dicit ſanctus Tho. *ad Galat. 1. lect. 3.* Fatit etiam *in capitulo loquitur 24. quæſt. 1.*

Et per illum intellectum concordantur omnia; quia ſi ſic dicant quod per illa verba *Matth. 16.* fuerit promiſſus pontificatus, verum dicunt reſpectu plenitudinis poteſtatis, & excentionis, & perfectionis: ſed reſpectu deſignationis, & traditionis, & electionis in papam non dicitur promiſſus, ſed datus pontificatus: & verba ibi hoc ſonant, quorum aliqua ſunt præſentis temporis; (ut illa, *Tu es Petrus*,) aliqua futuri: ut illa, *ædificabo eccleſiam, & Tibi dabo claves &c.*

Quando autem fuerit Petrus conſeratus in epiſcopum Alex. 35. *di. in ſum*, videtur velle, quod per illa verba Joan. ult. *Poſſe ovos meas*, & quod tunc fuerit factus epiſcopus. Unde ſecundum eum refultat, quod primo in cœna ſimul cum aliis apoſtolis factus fuerit ſacerdos. Deinde per *Joan. ult.* creatus & conſeratus in epiſcopum.

Sed poſſet attentari, ſalva Romanæ eccleſiæ determinatione, quod Matth. 16. cum dictum eſt ei, *Beatus es, Simon Bar-Jona, & ego dico tibi quod tu es Petrus*, tunc per dicta verba propter conſeſſionem per eum factam Dominus fecerit eum beatum & ſummum pontificem eundem tunc conſecrando: & quod poteſtate ordinis ſacerdotalis ſecundum quam in ſacramentis habuit Chriſtus, tem ſacramenti fine ſacramento contulerit dicendo, *Tu es Petrus*. Et quia Chriſtus primo dixit ſolo Petro, *Beatus es*, non immerito ex hoc etiam & ceteri Romani pontifices dicuntur beatiſſimi patres. Et maxime quando hoc vix & vehementia verborum, *& ego dico tibi*, ſic dixiſſet, Ego Deus tunquam tu contra Deo tibiquod tu es Petrus: quod eſt dicere, Ego ſum ſummum caput, principalem patrem ſeu pontifex, ſummum epiſcopum: per quam videtur [illegible] perfecta ſunt opera) tunc fuiſſe conſecratus Dominus in epiſcopum, & per hoc factum beatum. Et quod eodem tempore fuerit creatus, & ordinatus, & conſecratus in epiſcopum, innuunt illa jura. *c. in nomo & c. ſacroſanctaſ. & tex. in c. decretalis 20. di. & clarius tex. in c. quodcunque. 24. qu. 1. & c. loquitur.* (ibi, ſuper omnem auditiſet eccleſiam) *& capitulo magnum. 24. quæſtione 1. c. 2.*

Nec eſt abſonum, quia tenet collatio onitis epiſcopalis etiamſi ordinatus non ſit ſacerdos (ut tenet magiſtr communiter *dic. in c. nuncio de eleſt. per ſol. nomo.* tenendo quod epiſcopus ſit ordo) licet non recipat epiſcopatis ordinis ſacerdotium, antequam fiat ſacerdos: *ut in capitulo ex literis, de excef. prælat.* & dicunt *doc. in diſtis capitulo unico.* Unde quoniam de Chriſtus exceptione dignitatis pontificalis differet alque ad ædificationem eccleſiæ quam ſuper ſe petram (*c. cum Joan. 19. de conſecra. diſtinctione 1. revera. & capitulo in kalice, & de pœni. diſtinctione 1. in ſalutibus*) erat fundatus, quod fuit in paſſione ejus perfectum, & conſervatum in Petri ſoliditate. *c. ita Dominus. 19. diſtinctione, & c. fideles. 15. di.* non fuit abſonum quod Petrus creatus & conſeratus fuerit epiſcopus & papa per verba, *Tu es Petrus*. Matth. 16. & poſtea factus ſacerdos in cœna cum aliis apoſtolis, & quod demandata fuerit ei poſtoratis officii creatio Joanis. per verba, *Poſſe ovos meas*: & hoc proprie ſonant verba.

Et cotius poſſet dici, quod creatio, electio ſive deſignatio ejus in pontificem facta fuerit Math. 16. quando Dominus dixit ei, *Tu es Petrus*: conſecratio autem in cœna in qua omnes fuerunt facti ſacerdotes.

Quia enim unus ſolus erat pontifex, veriſimile eſt in tanta ſacramentorum ordinatione etiam Petrum fuiſſe ordinatum, id eſt conſecratum in epiſcopum: quia ubi non legantur verba deſignantia conſecrationem, & verba *Joan. ult.* ſonant magis executionem, cum dicitur *imperatum*, *Poſſe ovos meas*: quod *poſſeret* fieri ſolum ab eum qui jam eſt factus & conſeratus in epiſcopum.

Et notandum eſt quod *Matth. 16.* prius Chriſtus vocavit Petrum Simonem, & poſtea mutavit ei nomen: *Beatus es Simon Bar-Jona, & ego dico tibi quod tu es Petrus*, ac ſi diceret, non es ulterius Simon, ſed mutato nomine quia factus es pontifex, vocaris Petrus. Et ejus dicit glo. *in prolo. 6.* quod hac ratione quia fuit mutatum nomen Petro, etiam hodie mutatur nomen pontificibus cum aſſumuntur ad pontificatum. Quapropter dicitur quod Romanis vicem Petri gerit: ut *in c. pro mercatibus, cum qui filii fini tigi.* Unde Matthæus in evangelio ſæpius dicit, Simon qui dicitur Petrus: ut patet in quarto & decimo capitulo: quaſi dicat, olim Simon, nunc tempore ſcripturæ evangelii dicitur Petrus, quod exponit Beda *in d. 4. c. id eſt ignoro: ignoſcere autem propria eſt adire i. pabere. C. de pœni. deli.* quaſi pontificatum capiens.

Item Petrus latine & græce idem ſignificat, quod Cephas ſyriace: ita dicit glo. ſuper illud Matthæi 10. *Primus Simon qui dicitur Petrus*. Idem glo. ſuper illud Mar. 3. *& impoſuit Simoni nomen Petro*: & ibi ſubjungit quod Deus voluit Petrum primo alio nomine vocari, ut ex mutatione nominis vivacitas fatramenti notaretur. Unde & glo. Hiero. ibi dicit, de obedientia alcendit ad agnitionem. Et *Joan. 1.* glo. Nicolai dicit, quod nomen Simon interpretatur obediens: ideo dicitur tranſire de obedientia ad agnitionem, quia ut dictum

A dictum eſt, Petrus dicitur agnoſcens. Unde ibi dem *Hieron. Petrus, id eſt vocabiris Cephas*: dicit glo. interli. nondum potuit nomen ſuum perfectum dicere quod erat futurus capitanus: & evangeliſta ibi dicit quod Cephas interpretatur Petrus. Unde de Simone, hoc eſt, obediente, factus eſt Cephas ſeu Petrus, id eſt, agnoſcens, & fundamentum, & fidei ſoliditas. Quod ſuit Math. 16. cum dictum eſt ei, *Beatus es, quod es Petrus*. Et hoc deſignat glo. Nicolai ſuper illud, *Tu vocabiris Cephas*. Joan. 1. quæ plus dicit, quod mutatio nominis a Deo fuit, ſempet facta eſt ex aliqua gratia ſpeciali quam a Deo conſecutus eſt ille cujus nomen mutatum eſt: ut patet *Genes. 32.* ubi Jacob vocatus eſt Iſrael; & de Abraham *Genes. 17.* Unde primo fuit Simon obediens, poſtea factus Cephas ſeu Petrus, id eſt, agnoſcens: quando datus eſt ei pontificatus. Agnovit enim plenitudinem poteſtatis in univerſali eccleſia: hoc eſt adire, ſeu ſuſcepit pontificatum: ſicut poteſt ſuſcipere hæreditatem eſt adire hæreditatem: *ut in d. 1. pabetur de jure. deliber.*

Beda etiam (& refert Alex. de Alex) ſuper illud *Joan. 1.* vult, quod Petrus non dicatur agnoſcens, quia agnoverit Meſſiam, cum Andreas frater ejus ante id dixerit, *Invenimus Meſſiam*. Et Aug. *Joan. ubi.* dicit Petrum dictum eſſe a petra: ſed non negat Augu. quin etiam interpretetur agnoſcens: poteſt enim idem vocabulum plures habere ſignificatus.

Et advertendum eſt quod *Joan. 1.* dictum eſt, *Simon Joannis tu vocaberis Cephas*: quod interpretatur ibi evangeliſta Petrum propter quod confiſtendum eſt quod dicit, vocaberis in futuro Cephas: quod fuitum agnoſcimus Matth. 16. cum Dominus dixit ei, *Tu es Petrus*. Et ſic patet quod tunc fecit eum primum, & conſequenter pontificem. Quod videtur innuere Augu. ſuper illud *Joan. 1.* cum dicit: magnum quod mutavit ei nomen, & fecit de Simone Petrum: Petrus autem a petra, petra vero eccleſia: ergo in Petri nomine figurata eſt eccleſia, & conſequenter caput & ſponſor eccleſiæ deſignatus eſt fecundum Augu. Unde primus tenuit epiſcopatum Jeroſolymis, excecendo quæ epiſcopalis ordinis eſte judicantur: ut legitur *c. 1. c. 7. dist. poſt* hoc fuit epiſcopus Antiochiæ, ut legitur *ad Gala. 2.* Deinde Romæ: ubi ipſe ſcripſit primum epiſcopatum: ut patet ex fine ejus, cum dicit, *Salutat vos eccleſia quæ eſt in Babylone*, quæ accipitur pro Roma ſecundum Bedam & Hiero. & dicit glo. ibi. Licet repererein quod quidam Marſilius de Padua (quem credo fuiſſe illum damnatum) voluit Petrum non poſſe eſſe in Roma: quod falſum eſt: ut oſtendit *Hieron. 19. li. de vir. illuſt.* & probat tex. *in c. hoc eſt 24. qu. 1.* dicentem quod ſcriſum de vita pontificum, hoc negat.

Quare autem potius Petro quam Joanni, qui erat virgo, datus fuerit pontificatus & primatus eccleſiæ poſt *Matth. 16.* fuerit promiſſionis, & quia modo tempore intercedit negatio per Petrum facta ex quo poſſet forte aliqui ſe reddidiſſe indignum pontificatu, tutius videtur tenendum, quod per illud *Joan. 21.* Petrus *ovos meas*, factus fuerit pontifex: licet de ad hoc quod medio tempore negavit Chriſtum &c. idem poſſemus dicere de aliis apoſtolis, qui ante paſſionem in cœna fuerant ordinati ſacerdotes: ſciliet quod reddidiſſent ſe indignos.

Et ex his apparet clare quomodo papa eſt major concilio: quia ſi ut dictum eſt, dignitas epiſcopalis eſt immediate a Petro & juridictio epiſcopalis deſcendit a Petro: *ut in c. 1. ex Dominus. 19. di.* quod etiam altra allegatos dicit Pau. de Cal. *conſil. 380. incipit*, in fedio parietis, Epiſcopus autem qui ſunt in concilio, non habent aliam juridictionem quam defeniſve a papa: ſequitur ergo quod concilium quod conſiſtit ex ipſis epiſcopis, non minus papa: ſed *Joan. 1. ſicut ſent conſil. de aſſ. proun. c. dudum de proben. in 6.*

Quare autem Petrum tunc præpoſuerit, & pontificatus excutionem ante illud poſſimum demandare diſtulerit, vide tex. *in c. conſiderandum & in c. fideles* 50. di. Item quia non erat convenens quod Chriſtus Dominus per ſe eccleſiam regebat, ſed per præpoſitum, & dixit in illo pontificatum gubernanti: cum non niſi unus poſſit eſſe papa, ut *3. q. 4. cap. Pontifex et Cornelius*, & *Joan. 10. Erit unum ovile & unus paſtor. ubi in tex. ad prorum de haer.* probat tex. *79. di. c. ſi duo.*

Nec eſt abſonum, quod cum ante paſſionem in ſacrificiis elegerit: cum & Petrus ante mortem ſibi Clementem in ſucceſſorem elegerit. *8. qu. 1. ſi Petrus*: ut ſupra dixi.

Non obſtat præmiſſa illud Math. 19. & Lo. 21. *Iſti paſtices oſſri erunt*, quod dicit Chriſtus Judæis de apoſtolis: & illud Pſal. 44. *Pro paſtibus tuis nati ſunt tibi filii, conſtituet eos principes ſuper omnem terram*: ut ſic immediate videtur data juridictio apoſtolis a Chriſto. Quia illud intelligitur de judicio univerſali, in quo conſiſtunt ſunt judices non mundi ad judicandum ſimul cum Chriſto: *ſicut affeſſores*: juxta illud Math. 19. *Cum ſederit filius hominis &c.* Vel ſecundum glo. Nicolai dic. 3. *Conſiſtunt in principes*, ſciliet in epiſcopibus, quia conſiſtunt ſunt epiſcopi per diverſas partes. Quod fidem ſuit per Petrum: *ut in c. iſtiſ 8. di.* Pape autem potiſtat eſt a Deo immediate: ut habetur *in c. Constantinus 96. di. c. ſed. 7. qu. 1. cap. rotum.* Nam ſacerdotium fuit translatum de Aaron in Chriſtum, & a Chriſto in Petrum: ut notatur *in c. constatis de eaſtis. & probatur in d. ex in novo 21. di.* Igitur quia potestas papæ eſt immediate a Deo, dignitas epiſcopalis a Petro, item quia Petrus conſtituens eſt principem & caput univerſalis eccleſiæ (ut *in c. Inquiro 24. qu. 1. c. fraternitate 22. di. & in c. in novo 21. di.* & ſupra dictum eſt) & hoc tam a Chriſto quam ab ipſiſ met apoſtolis: *c. in nomo de d. c. ſacroſanctaſ.* ſequitur quod poſſumus apoſtoli ſemel transfuleruntpriminum in Petrum, etiam ſi et datus non fuiſſet a Chriſto, jam non poſſet eccleſia, & ex ultra dictum primarum auferre: ut *in 5. fed quod principi, inſti. de jure natura. gen. & civi.* tum etiam quia omnis juridictio epiſcopalis derivatur a Petro & a Romanis pontificibus Petri ſucceſſoribus (ut ſupra clare oſtenſum eſt) negari non poteſt quin papa ſit major epiſcopis ex quibus conſiſtit concilium. Omnes enim agens in quantum agens nobilius eſt paſſo, inquit S. Tho. *in 1. par. qu. 79. arti. 2. ad 3. argu.* Unde dicit Bernard. ad Eugenium *in li. 3. de conſidera. poſt medium*. Age indigenus diligentius qui ſit, quam gerat pro tempore perſonam in eccleſia Dei: quis es? Sacerdotes magnus, ſummus pontifex; tu princeps epiſcoporum, tu hæres apoſtolorum, tu primus Abel, gubernatu Noe, patriarchatu Abraham, ordine Melchiſedec, dignitate Aaron, authoritate Moyſes, judicatu Samuel, pocoſtate Petrus, unctione Chriſtus: tu es cui claves tradtæ, cui oves

Quando Pontifex creatus erat.

A

B

C

D

E

F

crediræ sunt. Sunt quidem & alii cœli janitores & gregum pastores: sed tu tanto gloriosius, quanto & differentius utrumque præ cæteris nomen hæreditasti: habent illi sibi afflignatos greges singuli singulos: tibi universi credita, uni unus: nec modo ovium, sed & pastorum tu unus omnium pastor &c.

Sed præmissis (videlicet quæ dicta sunt de tempore pontificatus Petri) videtur obstare quod si ex delegatione & mutatione nominis arguere volumus *Matth. 16.* dicta pontificatum, subdit quod *Joan. xxi.* quando dixit ei Christus, *Pasce oves meas*, non vocavit eum Petrum, sed vocavit eum Simonem Joannis; ex quo videtur quod non erat adhuc pontifex factus: quia non vocavit eum Petrum.

Item secundo obstat illud *Matth. 3.* & impositui Simoni nomen Petrus: & tamen illo tempore fuit in papa vocatione; & sic videtur quod Dominus diu antequam *Matth. 16.* dixerit, *Tu es Petrus*, mutaverat ei nomen.

Sed ad hoc possset responderi, quod ut supra dictum est, & in veteri & in novo testamento nominis mutatio facta a Deo semper designavit aliquam specialem gratiam quam quis consequebatur; & ideo non sine mysterio Joan. ut etiam cognomine alio Petrum nominavit Dominus, sed ad illos dondum gratiam quam consecutus erat de administrando pontificatu, cujus excursum dederat et demandata. Ad quod secundum est, quod Joannes interpretatur, in quo est gratia sive gratia Domini, ut dicit Beda super illud Mat. 3. *Joannem Baptista Christi.* Ut igitur ostendere Dominus omnino demandabat ei executionem & plenitudinem potestatis pontificatus, vocavit eum Simonem Joannis. Sicut enim primo quando designaverat de dicperat eum pontificatum, appellavit eum Petrum, id est, agnoscentem, sic & modo vocat eum Simonem Joannis, id est, obedientem, Domini gratia patiente debentem oves, hoc est universalem ecclesiam: ac de dictis, obedient gratia Domini pasce oves meas. Nec convenit hinc tutare eum Petrum: quia cum nomen Petrus effet ei datum loco propriti nominis, illi non poterat convenire cognomen Joannis: quia non erat verum dicere, quod effet Petrus Joannis: quia post nomen pontificatus superindutum non dedit illi aliquod cognomen neque parentis neque familiæ: & propterea semper in bullis papalibus post nomen pontificatus subjeguitur, servus servorum Dei: ut exempli gratia, Julius episcopus servus servorum Dei. Unde idco non nominavit eum sub nomine pontificatus, quia non erat conveniens, quod illi a quo receperat pontificatum & a quo debebat accipere omnem potestatem jurisdictionis & ordinis, & executionem regimitis & administrationis plenitudinis potestatis, vocaret eum nomine pontificatus & reverentiæ sive superioritatis: cum enim ille Christi vicarius (licet papa) erat ipso inferior: & voeaxe papam sub nomine pontificatus, est proprium inferioris & subditi, & non superioris.

Non obstat illud *Mar. 3.* quia non dicitur illi quando Dominus imposuerit Simoni nomen Petrus: nec dicitur, quod in actu vocationis mutavit illi nomen.

Item ibidem *Mar. 3.* etiam Joanni & Jacobo [illegible] nomina & imposuerit eis nomina, Boanerges, [illegible] eis filii tonitrui, non obstat: quia nulquam [illegible] dicitur in traditionibus sive dignitatibus [illegible] nominatis esse in Petro.

Et ad confirmandum quod tunc Petrus factus fuerit papa *Matth. 16.* per illa verba, *Tu es Petrus*, dicunt rationem cui cum difficultate potest responderi. Clarum est quod omnes probant primum Petri inter cetera ea hoc quod Petro primo dictum fuit, *Quodcumque ligaveris super terram: ut in c. regnum. 3. q. 1. & in c. sacrosancta 22. di. & in c. solita de majo. & obedien.* Ex quo ait S. Tho. *in gr. dist. 19. q. qu. 3. art. 2. quæstiun. 3. ad 1. arg.* quod quamvis omnibus apostolis data fuerit potestas ligandi & solvendi, tamen ut in hac potestate aliqui ordo significatur, primus fuit Petro data est, ut offendatur quod ab omnibus debet illa potestas defendere. Possunt dicere quod non fuisse et datum pontificatum, & omnia illa verba fuisse tantum verba promissionis, (sicut & quando dixit omnibus apostolis Matth. 18. *Quæcumque alligaveris, & solveris* non dicunt fuisse verba promissionis) sequeretur, quod non effet verum potestatem fuisse prius datam Petro singulariter quam apostolis: imo sequeretur quod prius data fuisset omnibus apostolis simul quam soli Petro: quia prius fuerunt dicta illa verba, *accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, &c.* Joan. 20. quæ fuerunt verba dispositiva & datiua potestatis, & dicta omnibus apostolis simul (absente Thoma solo) quam verba dicta Petro, *Pasce oves meas.* Joan. 21. & sic non prius fuisse data potestas Petro tanquam capiti, sed simul cum apostolis. Et sic illa argumentatio apioritate non effet bona, quia non effet verum quod prius fuisse data potestas Petro quam aliis apostolis.

Unde videtur vera concluio, quod per illa verba, *Tu es Petrus*, fuerit delignatus, electus, creatus & dictus pontifex & papa, sed claves pontificatus non fuerunt ei tunc datæ, sed tantum promissæ, cum tunc ipsemet Christus administraret (quod probat ter. *in dist. 19. quæst. 3. & ibi dicit ibi ipse Christus administrabat ista loco & tempore dabo exercitium administrationis pontificalis potestatis*; sed dicit, communiter tenetur quod fuerint verba promissionis, quia non dicunt conferentia fuerit in episcopum cum cæteris aliis apostolis in cœna (ubi data est et potestas ordinis simul cum aliis apostolis, & postea hujus potestatis executio, *Joanni 21.* sed apostoli fuerunt tantum ordinati sacerdotes, sed Petrus conferatus episcopus in cœna: quia non legitur quod aliquis alius apostolus a Petro fuitus fuerit a Christo episcopus immediate, sed mediante Petro: quod probat *tex. in c. pero 66. di. & post* Petrus de Paulo. *in d. trall.* postea autem data est plenitudo potestatis in principaliibus, gotbernans, prædicta, administratio & exercitium, usus & executio omnimode potestatis tam jurisdictionis quam ordinis. Joan. ul. per illud *Pasce oves meas.*

Pro quo etiam considerandum est quod ibi Matth. 16. Christus cum dixit, *Beatus es Simon Bar-Jona.* non dixit, ecis, & subjungit, *quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui est in cœlis:* quod ad dicere, caro & sanguis non revelavit tibi hanc veritatem, quod sum Christus filius Dei, caro & sanguis non revelavit tibi quod effes pontifex & universalis pastor ecclesiæ, sed Pater meus qui est in cœlis: quia a Deo veniunt inspirationes rerum spiritualium, & a Deo datur pontificatus dignitas (*ut in c. novit de judæ.*) & pontificalis dignitas (*ut in c. novit de judæ.*) & sic secundum veniens, nobilitatem sanguinis fuit ve potentiam: ut ibi. *c. venerabilis de prabend.*

Et dicunt subjungit: *Et ego dico tibi, quod tu es Petrus.*

Et si dicatur quod si dicta verba, *Tu es Petrus*, fuit tributiva & datiua sive designativa pontificatus, sequeretur quod statim potuisset administrare & exercere jurisdictionem, quia cum papa est electus, statim potest administrare. *Dist. 23. di. in nomine Domini*, & dicitur *in c. licet de elect.* licet & quilibet alius episcopus electus & confirmatus potest ea quæ sunt jurisdictionis, sed non ordinis *c. recognitum de elect.* respondum est supra quod non erat convenions quandiu Christus per se præerat & administrabat, ut dateur alius qui similiter ipse administraret. Item etiam possit responderi, quod Dominus fecisset Petrum fe negatorum & sic non esse manifestum omnino firmum in fide, & potius ipsum pœnitentiam sectum & in fide firmum *Luc. 22.* & ideo non fuit ante passionem et demandata omnimoda potestas & exercitium, quia potuisset ei dici, quod per negationem, amisisset *dist. 50. quæstion.* Ad hoc est quod dicitur de Marcellino & Sixto, *de penit. distinct. 21.* Nec est abhorum, quod interdum quis habeat potestatem sine administratione: ut *in d. Liberiusoribus*, ibi glo. *C. de filen. li. 12.* Et propterea est bur dilata potestas administrandi, cum dictum est indefinite, *et tibi dabo claves*, quas claves Dominus nec dedit, recedit ire ad patrem. Quod judicent per eam. Item *Aug. in li. retract. c. 1.* dicit: Dixit in quodam loco de apostolo Petro, quod in illo tanquam in petra ædificata fit ecclesia: verum poftea dicit le abiisi nomine petræ Christum intellexisse: & tandem defert judicium lectori utra sententiam sum fit probabilior. Et his Richardus archiepiscopus Armachanus *in summa de Ecclesia. Ademonarum li. 7. c. 16.* dicit, quod illa verba, *super hanc petram*, si bene attendatur textura verborum, intelligitur de Petro. Et Hugo episcopus lexiensis ait. *de Turrecre. in 2. li. c. 19.* Quod tenopna: aliquibus superadictis, cum dictum est Petro quod ipse est Christus, qui in hac fide fundatur propria ecclesiam fundavit: quod etiam dicitur in epistola Athanasii & aliorum episcoporum in concilio Alexandrino congregatorum ad Felicem papam, ibi: *Se licet non Christo Christiana, sic & in petra id est Christo renovantur ecclesiæ:* tu es licet divinum veracitet tellatur eloquium Petrus. & super fundamentum tuum ecclesiæ columnæ id est pilepsi, qui ecclesiam sustinere & propriis humeris portare debent, tibi sunt confirmatæ: tibique claves regni cœlorum commisit &c.

Et dicunt verba illa quod *Petrus* est verus verborum, propria intelligitur de Christo: qui dicit, *Et ego dico tibi quod tu es Petrus, & super hanc petram:* non dicit super te petram ædificabo ecclesiam meam: alioquin frustra diceretur Petrus a Christo petra: ut dicit ibi glo. ordi. Tu es Petrus id est petra, id est lapidem in mili retinendum dignitatem fundamenti. Et Gregio in epistola ad Syracusanum episcopum. Quis nesciat sanctam ecclesiam in apostolorum principis soliditate firmatam, qui firmatam mentis tacit in nomine ut Petra a petra vocaretur? Item apostolus 1. ad Cor. 10. dicit: *Petra autem erat Christus, de petraque dic. 3. in Sabaoth, & rocha ipse erat Christus. & c. in exodo.*

Et Aug. *in sermone 13. de ver. Do. super illud Matth. 14.* de Christo ambulante super aquas mais, inquit: Tunc ei Dominus ait, *Beatus es Simon Bar-Jona, quia non revelavit tibi caro & sanguis, sed Pater meus qui est in cœlis:* dicitur addidit, *Et ego dico tibi:* tanquam dicerent, quia tu dixisti

A et elegam meam super te. Item & beatus Maximus *in sermone apostolorum Petri & Pauli qui incipit*, Gloriosissimus Christianæ fidei principes, dicit: Hic est Petrus, cui Christus Dominus commendem nominis liberter indulsit: ut unus (sicut apostolus Paulus educet) petra est Christus, ita per Christum Petrus factus est petra. Item *Gelasius* Dominus, *Tu es Petrus: & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam.* Item Theophilus super illud Luc. 12. *Et in aliquando convertus confirma fratres tuos:* dicit: Petra enim dicetur ut quemadmodum est de petra ecclesiæ. Item Leo *in sermone 3. ordinationis sua*, ad illud Matth. 16. *Et ego dico tibi*, dicit, id est: Ego qui sum invisibilitatis petra, ego lapidem gobiatis qui facio utraque unum, ego fundamentum præter quod nemo potest poncre aliud, tu quoque petra es: quia mea virtute solidaris, ut quæ mihi potestate sunt propria, sint illi etiam participatione communia. Item Aug. *in 5. sermone apostolorum Petri & Pauli*, dicit: Petrus audire meruit, *quæ dico tibi quod tu es Petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam*: dignus quidem qui ædificandis in domo Dei populis lapis effet ad fundamentum, columna ad sustentaculum, clavis ad regnum. Et Orige. super illud *Matth. 16.* vide quantum potestatem habeat petra super quam ædificatur ecclesia, ut etiam judicia quæ manuant firma quod Deo judicente per eam. Item *Aug. in li. retract. c. 1.* dicit: Dixit in quodam loco de apostolo Petro, quod in illo tanquam in petra ædificata fit ecclesia: verum poftea dicit le abiisi nomine petræ Christum intellexisse: & tandem defert judicium lectori utra sententiam sum fit probabilior. Et his Richardus archiepiscopus Armachanus *in summa de Ecclesia. Ademonarum li. 7. c. 16.* dicit, quod illa verba, *super hanc petram*, si bene attendatur textura verborum, intelligitur de Petro. Et Hugo episcopus lexiensis ait. *de Turrecre. in 2. li. c. 19.* Quod tenopna: aliquibus superadictis, cum dictum est Petro quod ipse est Christus, qui in hac fide fundatur propria ecclesiam fundavit: quod etiam dicitur in epistola Athanasii & aliorum episcoporum in concilio Alexandrino congregatorum ad Felicem papam, ibi: *Se licet non Christo Christiana, sic & in petra id est Christo renovantur ecclesiæ:* tu es licet divinum veracitet tellatur eloquium Petrus. & super fundamentum tuum ecclesiæ columnæ id est pilepsi, qui ecclesiam sustinere & propriis humeris portare debent, tibi sunt confirmatæ: tibique claves regni cœlorum commisit &c.

Et dicunt verba illa quod *Petrus* est verus verborum, propria intelligitur de Christo: qui dicit, *Et ego dico tibi quod tu es Petrus, & super hanc petram:* non dicit super te petram ædificabo ecclesiam meam: alioquin frustra diceretur Petrus a Christo petra: ut dicit ibi glo. ordi. Tu es Petrus id est petra, id est lapidem in mili retinendum dignitatem fundamenti. Et Gregio in epistola ad Syracusanum episcopum. Quis nesciat sanctam ecclesiam in apostolorum principis soliditate firmatam, qui firmatam mentis tacit in nomine ut Petra a petra vocaretur? Item apostolus 1. ad Cor. 10. dicit: *Petra autem erat Christus, de petraque dic. 3. in Sabaoth, & rocha ipse erat Christus. & c. in exodo.*

Et Aug. *in sermone 13. de ver. Do. super illud Matth. 14.* de Christo ambulante super aquas mais, inquit: Tunc ei Dominus ait, *Beatus es Simon Bar-Jona, quia non revelavit tibi caro & sanguis, sed Pater meus qui est in cœlis:* dicitur addidit, *Et ego dico tibi:* tanquam dicerent, quia tu dixisti

Jacobus de Concil.

mihi, *Tu es Christus filius Dei vivi*, & *ego dico tibi quod Tu es Petrus*: Simon quippe ante vocabatur: hoc autem nomen ei ex Petro appellaturus Dominus imposuit: ut hoc ex ea figura significaret ecclesiam: quia enim Christus petra, Petrus populus Christianus: petra enim principale nomen est: ideo Petrus a petra, non petra a Petro: quomodo non a Christiano Christus, sed a Christo Christianus vocatur. *Tu es ergo*, inquit, *Petrus et super hanc petram*, quam confessus es, *super hanc petram*, quam cognoscis: *dicit ei, Tu es Christus filius Dei vivi, ædificabo ecclesiam meam*. id est, super meipsum filium Dei vivi ædificabo ecclesiam meam: *super me ædificabo te*, non me super te. Nam volentes homines ædificari super humines dicebant, *Ego quidem sum Paulli, ego autem Apollo*: nec de aliqui qui nolebant ædificari super Petrum id est super petram, dicit Dominus, *Ego sum Christus*. Et paulo post. Idem ergo Petrus a petra cognominatus beatus, ecclesiæ figuram portans, apostolus principatum tenens. Nec Et idem Tertul. ut dicit non super Petrum, sed super petram Christum ædificatam esse ecclesiam. Et ipse. Nicipi Mattb. 16. super illud, *et super hanc petram*, dicit: *scilicet quam confiteris, id est, super Christum*. Et inde est quod Christus dicitur caput & principale fundamentum ecclesiæ (ut ponit Sanctus Tho. in 3. *parte qu. 8. ar. 1. & 10. ar. 1. de fundamento*. *Et ex. 1. de Jeremia*. *Ecce dedi apostolus primo ad Corint. 3. & 10. in 1. ad. de prophy. non hab. & 10. in 1. de. 3. ipsalla. ab. de Jam. Trini. & 10. 1. ipsalla. 1. cum Paulus*, quod Christus dicitur lapis angeus petra petit pontere preter illud quod positum est quod est Christus Jesus, & dici supra in 3. argu. pro illa parte 3 Petrus vero secundarium. Et ibi intelligitur para quæ innunt Petrum ecclesiæ fundamentum: ut *in. 1. Adeliior. 50. di. & 7. in c. quoniam vero. 24. qu. 1.* Scripus tamen juta dicunt in Petri soliditate humanum ecclesiam *in 1. 2. 1. 10. Dominus 19. di. & in c. 1. de homi. in 6. & in cap. fundamenta de ebrit. et li. cum simil.*

Unde glo. *in clemen. 1. & cardi. ibi, de summa Trin.* dicit quod fundamentum fuerunt multis modis. Sic in propositio in ecclesia primum fundamentum est Christus, qui super fuerat fundamentum ecclesiæ: deinde fundamentum fecundum est in Petro & hodie tenga papa. Nec potuit pretendi fundamentum in ipsamet ecclesia universali: quia esset fuispius fundamentum, quod dicere esset tidiculum. Et ita dicit Rosel. *in summa dicto. 70.* Tertium fundamentum ecclesiæ est in apostolis: juxta illud Plal. 86. *Fundamenta ejus in montibus sanctis*: quod glo. exponit, id est, in apostolis & inter text. *in fundamentis in prin. de ecclesia. in 6.* Et Nicto. super illud 1. ad Corint. 3. *Fundamentum enim nemo aliud potest ponere*, & respondendo ad illud Apocalyp. 21. ubi dicitur quod 12. apostoli funt duodecim fundamenta civitatis Dei, per quam intelligitur ecclesia: dicit, quod fundamentum potest duplicitur capi; uno modo proprie quod est illud quod habet stabilitatem & firmitatem ex se: & sic solus Christus est fundamentum ecclesiæ. Unde Augu. *in sermone vigilia apostolorum Petri & Pauli*. Vetantum Petrum petra fecerat, petra enim erat Christus: ille quodam improprie & large fcilicet illud quod adhæret primo fundamento juxta politio: fiscut illi apostoles primarii fundamento inhærentes; & sic apostoli dicuntur ecclesiæ fundamenta, quia primitus adhærerunt Christo. Sic & apostolus primam ad Corinth. 3. inquit, *Vt sapiens architectus fundamentum posui, quod est Christus Jesus*. Et ibi ecclesiæ primi fitis fidei vobis annunciando. Ecce, inquit, *alius autem superædificat*, id est, alii doctores poli me vos doceantes doceruit fuscipiens. Sic ergo patet quod diversis respectibus dicitur quis fundamentum ecclesiæ: fed Petrus poli Christum fingulari quadam prerogativa primo dicitur ecclesiæ fundamentum propter verba, *Tu es Petrus*, & petra dictus. Unde Augu. *in sermone 2. apostolorum Pe. & Paul.* loquens de claudo a Petro curato dicit. Audistis frequenter ipsum Petrum a Domino petram nuncupatum: fiscut ait, *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam*: si ergo Petrus petra est super quam ædificatur ecclesia, rette pistet pedes fanati; ut fiscut in ecclesia fidei fundamentum continet, ita & in homine membrorum fundamenta confirmet. Sic & Damasus *in sermone de transfiguratione*, dicit, Non te Dominus tabernaculorum, id est universitatis ecclesiam confirmabitur. Et Augu. in *sermone cathedræ S. Petri*, dicit. Rectè ecclesiæ natalem fedis Petri colunt, quam spectius pro certaminis fuscipit, fiscut dicente Dominus, *Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam*. Petrum itaque fundamentum ecclesiæ Dominus nominavit: & ideo dignè fundamentum hoc ecclesia erit, super quod ecclesia fiscit aridibus altitudo confingit. Item Augu. *super Pfal. 86.* dicit. Ut noveritis quod fundamentum Christus & primum & maximum, *Fundamentum*, inquit apostolus, *nemo potest ponere præter id quod positum est quod est Christus Jesus*: quomodo ergo fundamenta prophetæ aut apostoli? & quomodo fundamentum Christus Jesus qui alteritus nihil est? quomodo putamus, nisi quemadmodum aperte dicitur fanctus fundamentum, lic figurate fundamentum fundamentorum? & ergo fatuamus & cogitet, Christus fundamentum: & gregem fubditum cogitet, Christus pastor pastorum: & fabricam cogitet, Christus fundamentum fundamentorum. Unum & idem Dominus petra fciribens episcopis Africanis inquit. *Scitis, fratres charissimi*, fumamentum a Deo fitum & immobile atque titulum lucidissimum fuorum facerdotum, id est, omnium apostolorum apostolicam fedem esse confitutam & verticem ecclesiarum: fuit enim licet diviuum veracitter pronuncias verbum) Simon Petrus, & super firmamentum qui ecclesia conlurnat, qui episcopi intelligunt (ut *in cit. 1. de pa.*) confirmatur fanti: & ecclesia regni cœlorum complia, atque potestas ligandi & folvendi que in cœlis funt & que in terris pronunciata. Ecce dedit brutum & fecundum firmamentum.

Et fi accipimus petram pro Petro, tunc magis offenditur majoritas Petri & confessorum: ergo & ecclesia. Et ad predicta adde quæ dicunter infra in responsione ad 18. contrarium & ad 20. & ad 21. in fi. & omnino vide omnia latissime infra in 15. motivis, ubi alia multa dicuntur de ista potestate & principalitate papæ.

Nono quod papa fit pastor concilium, apparet: quia potestas quam habent concilia fecandi condistutiones & decreta ex dictis illis papæ: ut *in. 1. fignificasti de rest. c. bene quidem 86. di. bona glo. in c. Dominus fanctis. 50. di. in verbo*, concilium. Et confirmatio canonum editorum a pontificibus, non ad concilium fed ad papam fpectat, etiam si in concilio essent editi: ut *in c. qualiter & quando di. 2. de accusa.* quod idco est, quia superior conditur: ut *in c. 1. & 2. de conjur. nis. vel inuti. & in authen. de defen. civis. §. interim*. ponit Bal. *in. 1. C. de legibus*. Et ad papam spectat interpretatio declaratio decretorum & conflitutionum editarum in concilio. 17. *di. ca. me licuit*, ibi glo. *ca. post translationem de rescrip. 3. §. 5. de Legatibus*. Ergo fequitur, quod papa ad quem recurritur pro interpretatione, fit major. *l. 1. C. de legibus. i. cum vos nosset de judic.*

Decimo facit, quod non dubium est quin ilatus ecclesiæ fecerit optime dispositus & ordinatus: quia a Christo fundatus & dispositus, ut ponit S. Tho. *in 3. parte qu. 8. ar. 1. & patet. 1. ad Corin. 3. transfimption. 1. qu. 1. c. cum Paulus*. Optimum autem regimen multitudinis est, quod unus præsit omnibus: ut inquit Aristo. 3. *Politic. & 12. Metaphy. & Tho. in 2. 3. & 10. ar. 3. qu. 1. per. 3. fiscut. 1. fi plures. 5. apparet igitur. ff. de admini. tutor. text. in c. in apostolus. 7. qu. 1.* bene ponit S. Tho. *in 1. li. de regi. prin. c. 2.* cum quatuor aliis fequen. & disputa & tenet Rosellus per plures rationes *in. ri. de potestate pontificali chap. 12.* Unde & Aristo. 12. *Metaphy.* concludens unitatem creatoris dicit. Entia nolunt male dispositi, nec bona pluralitas principatum, unus ergo princeps quod bene ponit Jacob. de Ligna. *in materia della in. ri. c. Quapropter*. Et Ezechiel 34. Dominus loquens de ecclesia per prophetam dicit: *Suscitabo super eos pastorem unum*, & Lucch. 37. *& pastor unus erit omnium*. Et in veteri lege, quæ figura fuit novæ, unus summus facerdos fuit institutus, cui ceteri nominis parere deberent. Unde beatus Ber. *in li. 2. de consideratione ad Eugen. de ordine ecclesiæ* inquit. Non vilum reputes formam hanc quia in terra est, exemplar habet e cœlo: videsne hoc qui dicebat, *Vidi sanctam civitatem Jerusalem novam descendentem de cœlo*. Claro autem est ecclesiam militantem derivari & esse exemplatam & institutam ad formam cœlestis hierarchiæ, five subordinatam ecclesiæ triumphanti & cœlesti: ut patet per illud Apoca. 21. *Vidi sanctam civitatem Jerusalem novam descendentem de cœlo &c.* Sicut enim ibi funt Seraphim & Cherubim & ceteri ordines fub uno capite Deo, ita & hic patriarchæ & archiepiscopi & reliqui fub uno pontifice fummo; nec de parte pontificum quod Deum habet authorem & quod de cœlo duxit originem: ad hoc glo. *in cle. ad mofirum de haere.* Unde ad propositum Alberus Magnus *in li. de missa*, dicit. Hæc admiratio, fcilicet, multitudinem ordinem graduum ecclesiæ ad unum capit, in cœlo refulget, in natura offenditur, in operibus exemplificatur, in divinis legibus præcipitur, & in toto corpore mystico observatur: in cœlis enim angeli ad archangelos, archangeli ad principatus, principatus ad potestates, potestates ad virtutes, virtutes ad dominationes, dominationes ad thronos, thronos ad cherubim, & cherubim ad seraphim secundum obedientiæ & illuminationis ordinem adunantur: & ipsa multitudo angelorum quæ in quolibet cœlo agmine, ad unum perfonam quæ in quolibet ordine peremnet adunatur &c. Ad idem illud Evo. 17. *Infpice & fac fecundum exemplar quod ribi in monte monstratum est*. Inde Dionysius de eccle. hierar. cap. 5. dicit. Nostra enim hierarchia a Deo traditis ordinibus fanctis disposita, fanctis & cœlestibus hierarchiis conformis est: ut refert canon. de Turrecre. in 1. *li. de eccle. ca. 1.* Unde & Joh. 38. dicitur. *Numquid nosti ordinem cœli, & rationem ejus pone in terra?* ubi Grego. dicit. Ordo quidem cœli in terra ponitur (hoc est in militante ecclesia) cum a triumphantis ecclesiæ exemplari militans disponitur & formatur. Et hæc tex. in *c. fi. 89. di.* In cœlitis autem hierarchia unus est præsidens & major ceteris, fcilicet Deus: ergo & in ista mundiali & terrena hierarchia unus est præsidens caput & major omnibus, videlicet papa. Et ita esset ponit extravagans, *Unam sanctam*. Et ratio est: quia cum ecclesia militans sit unum corpus mysticum. (§. 5. 4. *Engelrodum. 23. qu. 3. pro membris*) *cap. qu. 4. de fini ecclesiastica. C. qu. 5. de Legatione & c. relegatos*) & quia una est ecclesia, una sponsa, una mater (propter quod dicitur in symbolo, & unam sanctam ecclesiam, *& Canti. 6. C. qu. 1. pro. Ecce una est columba mea, una genitrix mea*) unum debet habere caput. Et illa modo arguit *text. in extrava.* Unam sanctam, & glo. in *c. cuncta per mare. 96. di. & in c. qui fuerit. 10. qu. 1. qui passus de conf. di. 2. & glo. in cle. ult. ad mofirum de haere.* Quæ hoc probat alia naturali ratione. Sicut enim operationes naturales naturaliter procedunt ex naturalibus potentiis, ita operationes humanæ procedunt ex humana voluntate: opportuit autem in rebus naturalibus, ut superiora moverent inferiora ad finis ultimum per excellitiam naturæ in virtute coelitatæ divinitatis: fic igitur oportet in rebus humanis quod superiores moveant inferiores per leum voluntatem, ut ex authoritate divinitus ordinata. Allegat fanctum Thomam *in secunda secundæ. q. 104. ar. 1.* Et hoc argut etiam cardi. de Turrecre. *in 2. li. de ecclesia. c. 48.* & allegat Cyrillum *in c. ibefam.* dicentem, quod Romano pontifici omnes jure divino capti inclinant, & primates mundi tanquam ipsi Domino Jesu Christo obediant.

Cum igitur in cœlestibus unus fit fupremus, (ut dictum est) confequenter unus erit etiam fupremus in illis inferioribus qui est papa, cui omnes de necessitate falutis tenentur obedire tanquam capiti & fupremo: ut dicit dicta extravagans & dicta glo. super quo vide Alex. 93. *di. in fum.* & quod dictum est Arpa in 3. motivo. Unde consequenter conclusium tanquam membrum ipsius *corporis mystici*, infinitus & minus est ipso capite, hoc est, papa. Et illud motivum ponit Rosellus *in opinion papa pofito.*

Undecimo pro illa parte est *text. in. nove. ar. tem 22. di.* ubi est text. quod etiam in calu haeretis concilium non habet facultatem condemnandi papam. & in *c. quoniam* papa deducitur examinandis in concilio, hoc fit de ejus voluntate: ut *in §. hinc etiam. 17. di.* Et fi etiam papa reputatur culpabilis, tamen non potest condemnari a concilio: quia prima fedes non judicatur a quoquam, fed ei dicitur, Tuo ore judica causam tuam: ut *in d. c. nove autem. 8. glo. 1. qu. 9. mandatis C. qu. 7. dist. 40. quæst. 6.* tamen papa bene judicat de concilio, ut patet *in ca. placuit. 36. qu. 2. jundlo c. cita. ca. ca. 17. qu. 5.* glo. *in ca. de libellis 20. di.* Et fiscut patet de concilio Nicæno, quod papa Sylvester confirmavit papam: ut *in ca. fundla Romana ecclesia in §. in primis 15. di.* & de pluribus aliis quæ ponuntur per cardinalem de Turrecremata *in §. li. de eccle. cap. 58. & in ca. fecit per extum.* Imo gesta conciliorum ad hoc ut fubsistant, debent per papam confirmari: ut *in cap. hoc quidem. 96. di. & in ca. placuit. 16. di.* & ponit late idem cardin. *in ca. 34. eodem libro tertia*. Unde fequitur necessario quod papa fit major concilio.

Duodecimo, ecclesiæ principatus est monarchicus five regalis, unde ecclesia regnum cœlorum dicitur, & *Luca. 1. C. regni ejus non erit finis*. Et Ifa. 9. dicitur, *Parvulus datus est nobis*, *deinde fequitur, fedebit super solium David & regnum ejus*, id est Petro. *Simon Petre antequam de nato vocarem te, novi te, & super ipsum meum principatum ecclesiam*: ad quod tex.

in capitulo cum beatissimus . 24. qu. 1. & *ex Ioan. ex Petrus*. 2. qu. 7. ibi, Petrus potestatem regni accepera. Unde patet quod papa potest dici etiam habere regnum, probat illud *Jere. 1. Ecce constitui te hodie super gentes & regna &c.* quod ad illud propositum inducit archie. Floren. *in tertia parte. tit.* 23. *capitulo.* 4. §. 5. Hoc autem optimum genus politiae regitur per unum, ut dicit Aristo. *5. Politicorum*. Ergo ecclesiae principatus fic institutus est, ut unus in eo superior potestate praeditus, Tunc ibi. Ille principatus videtur omnibus alijs praestantior & nobilior, quo inter subditos charitas & pax ac concordia nutritur, fovetur, & conservatur. Hac enim quisque princeps tenetur nutrire & conservare in subditis. Unde Cassio & Ambrosius in epistolis dicit. Decet regalis apicis cavam gremium, gentem sibi communibus cultodire concordem: nihil enim eft quod fic principem praedicet fiui optimus populus & concordes frotres, totaque respublica morum honestate vefitta. Ideo Christus princeps pacis, super cujus humerum fictus eft principatus, alcolitur in cantum, inquit Isaiaeb 3. *Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do vobis: & interim Joannis tertio decimo, Mandatum novum do vobis, ut diligatis vos invicem sicut dilexi vos &c.* Cum ergo nihil fictus repugnantiae magis in charitate fundatus quam pontificalis *capitulo pacificis. 7. qu. filione* 1. ad quod illud Joannis decimo. *Bonus pastor animam suam dat pro ovibus fuis*. 2. item cum hoc concipiendus fiat cum principatus eft penes unum quam fi fit apud plures, legaliter ex condecenti, quod ifte fictus five principatus ecclefiae monarchicus fiere regalis non eft penes papam, fic fuperior quocunque fictus arifiocratico vel politico: & confequenter quod papa fit major concilio.

Tertio decimo omnis pastor authoritate regimiais & potestate jurisdictionis, eft fuperior ipfo gregeejus eft pastor. 2. qu. 7. in *fanctis. c. Petrus & c. omes*. Sed Romanus pontifex eft pastor universalis ecclefiae: juxta illud, *Ut fiat unum ovile, unum pastorem pro cunctis*. & eft tex. in *c. fideliter*. 50. di. & Beda super illud, *Tu vocaberis Cephas*, inquit. Institutus autem Petrus Christus vidit eordis ejus fimplicitatem & animi fublimitatem, cujus merito cuncta praefiandens effet ecclefiae. Item *Ang. in quaestionibus veteris & no. refta*. inquit. Salvator *tum pro le & Petro dari jubet dilrachia*, pro omnibus folvitle videtur: quia fic fuit in Salvatore cunct omnes caufae magiflerii, ita & eft Salvatorem in Petro omnes continentur: ipfum enim conflituit caput omnium, ut pallor effet gregis dominici.

Pro hoc eft tex. *in c. pro humani de homi. in 6.* Unde tex. 21. *di. in fum. in fi.* dicit, quod Christus elegit Petrum in fummum facerdotem. Et ejus. Super illud Matt. 16. *& quaecunque ligaveris*, &c. dicit. Specialiter potestatem ligandi & folvendi Christus Petro conceffit, ut ad unitatem nos invitaret: Ideo enim cuna principalem ipfum conflituit, ut ecclefia unum principalem Christi habeat, sacerdotium, ad quem diversa membra ecclefiae reverterent, fi forte inter fe differirent: quodfi diversa capita effent in ecclefia, unitatis unicula rumperetur.

Ad hoc quod Petrus fuerit caput & pastor universalis ecclefiae, & non folum fingularium, eft tex. *in c. regnum*. 24. qu. 1. *& in c. confiderandum*. 96. & alia multa jura fupra in quinto motivo allata. & 6. 7. & octavo (in quibus agitur de primatu Papae & Romanae ecclefiae) & in fequenti. Et in hoc non inter eetera dimaratrkcaetis

A Joannis Hufs in concilio Conflantienfi, qui dicebat quod Petrus non fuerit caput fanctae ecclefiae catholicae, id eft, universalis.

Nunc ad propofitum redeundo, fi Romanus pontifex eft pastor universalis ecclefiae ficut & Petrus (quia quod de Petro dicitur, intelligitur dici & de Romanis pontificibus ejus fuccefforibus (*utin c. fedisse de major. & obed. & in d. c. 1. de hum. in d. c. 1. ad apostolica de re judicin. de*). fequitur quod authoritate, fuperioritate & potestate jurisdictionis de major omnibus ecclefia & consequenter ipfo concilio. Quod autem papa fit pastor universalis ecclefiae, fatis fupra plurifus oftenfum eft per illud *Joan. xxi. & d. c. fedisse*. Unde ecclefia orando dicit. Deus omnipotens, fidelium Deus & rector, Famulum tuum Julium quem pastorem ecclefiae tuae praeffe voluisti, &c. & in confecratione Romani pontificis dicit: Tribue et Domine cathedram pontificatum ad cognitionem omnium fratrum, totam de plebem tua fortis intra mundi limites universam.

Quarodecimo Romanus pontifex habet fuperiorem potestatem & principatum in ecclefia: hoc probat text. *in c. cum beatissimus* 24. qu. 1. text. *in c. nolite* 11. di. & Ber. *in epistola* 1. ad *Eugenium*. Locus in quo ifta terra fancta eft, locus Petri eft, locus pontificum apostolorum ipfi fteterunt: ideoque locus illius eft quem conflituit Deus dominus omnis fuae & principem omnis poffeffionis fuae. Ad hoc facit text. *in capitulo beati Petri* 2. qu. 8. 7. & tota *c. fundamenta & cetera de cell. in fin.* & fupra dictum eft. Similiter ad idem eft quod Romanus pontifex in ecclefia habet plenitudinem potestatis, *capitulo propter de concilijs. probat. clmen. 1. nec fit pendente, cle. pabonalis circa finem de re judic. capitulo ad honorem de authoritate & usu pallii*. Ad idem quoque eft, quod Romanus pontifex eft generalis Christi vicarius in universali ecclefia: *ut in capitulo finali de translatione prelatorum*; & *capitulo ad apostolice cum finali de re judic. in fexto*, & fupra dictum eft. Quod Romanus fit eft, quod Romanus pontifex eft generalis praelatus praelationem in universali ecclefia habens: unde dicit Chryfostomus super Matthaeum. Filius quae Patris eft & ipfius Filii pontifeftum hoc universalem conceffit ubique terrarum, & omnibus mortali omnium quae in coelo funt dedit authoritatem: ad quod text. *in capitulo confiderandum 15. diffinit. cum finitibus*. Ad quod facit, illud Jeremiae primo. *Ecce conflituite, ait Dominus, super gentes & regna, ut evellas & destruas & disperdas & diffipes*, fcilicet quo ad vitia, *& edifices & plantes*, quo ad virtutes: & capitulo *filius de majoritate & obedientia*, & extravagans quae incipit, *super gentes & regna*. Sed nullus praelatus eft super regna nifi papa: ut fupra pontifex monstrat: igitur ipfe folus eft super omnes gentes.

Quod etiam pontifex Romanus habet fuperiorem in ecclefia fupra universali ecclefia. Unde antiqua Romanus *in capitulo cunctis errores Gratianum, capitulo fexagifimoquinto ufque ad fexagifimoquartum*. Ex quibus fequitur quod papa fit fuperior ipfa universali ecclefia. Unde antiqua Romanus *in dictio opuscul. contra errores Gratianum capitulo 65. dicit*. Similis eft error, dicentium, Christi vicarium Romanae ecclefiae pontificem non habere universalis ecclefiae primatum, errori dicentium Spiritum fanctum a Filio non procedere: ipfe enim Christus Dei filius ecclefiam fuam confecrat & filii conflituit Spiritus fancto quali fuo characfere & figillo: & fimiliter Christi vicarius fuo primatus & providentia universalem ecclefiam tanquam fidelis minister Christo fubjectam fervat. Ad idem extravagans Bonifacii, incipit, Unam fanctam & glo. in *clemen. ad nostrum de haereticis*.

Et per illum modum argumentandi, plura his fimilia adduci poffent cum ftabilitas & firmitas ecclefiae non concilio fed Petro & fuccefforibus confervanda & augenda demandata eft: *ut in cap. de homi. in fcriptis, & in capitulo ita Dominus decimanna diffinitione, & in dictis capitulo fundamenta, & in capitulo fideliter, cum fimilibus quinquaginta diffinitiones*.

Unde Gregorius in *li. fi. regif. capitulo* 76. dicit. Cunctis evangelium fcientibus liquet quod vox dominica fanctio & omnium apostolorum principi Petro totius ecclefiae curam commifit: ipfi quippe dicitur, *Petre amas me, pafce oves meas*: ipfi dicitur, *Rete fatanas expetit vobiscum vos ficut triticum, & ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua, & in aliquando conversus confirma fratres tuos*: ipfi dicitur, *Tu es Petrus & super hanc petram aedificabo ecclefiam meam, & porta inferni non praevalebunt adversus eam, & tibi dabo claves regni coelorum*. Et infra, Ecce claves regni coelestis accepit, potestatem ligandi & folvendi accepit, cura ad eodem ecclefiae & principatus conceffit, &c. Et eft epistola ad Mauricium Augustum. Et ipfe dicitur fummus pontifex *vigesimoprima diffinit. 5. 1. clementina, fi fummus, de fententia excommunicationis*.

Item ifta majoritas papae ad concilium confirmatur, quia femper in ordine lermonis & fcripturae papa praeftiterunt concilio, *ut de capitulo. diffinit. 2. in quibus, in fuprafcriptione. & in epistola Athanasii ad Marcum papam*: & in epistola Stephani archiepiscopi ad papam: & in epistola Rufinii Aurelii Carthaginensis episcopi ad Innocentium papam *de confirm. diffinit. 2. Ego Bernardinus*: probat text. *in cap. rum habere*, de eo quod dixit in mo. Christi vicarius in non universali ecclefia: *ut in capitulo finali de translatione praelatorum*; & *capitulo ad apostolice cum finali de re judic. in fexto*, & fupra dictum eft. Quod Romanus fit eft, quod Romanus pontifex eft generalis praelatus praelationem in universali ecclefia habens: unde dicit Chryfostomus super Matthaeum. Filius quae Patris eft & ipfius Filii pontifeftum hoc universalem conceffit ubique terrarum, & omnibus mortali omnium quae in coelo funt dedit authoritatem: ad quod text. *in capitulo confiderandum 15. diffinit. cum finitibus*. Ad quod facit, illud Jeremiae primo. *Ecce conflituite, ait Dominus, super gentes & regna, ut evellas & destruas & disperdas & diffipes*, fcilicet quo ad vitia, *& edifices & plantes*, quo ad virtutes: & capitulo *filius de majoritate & obedientia*, & extravagans quae incipit, *super gentes & regna*. Sed nullus praelatus eft super regna nifi papa: ut fupra pontifex monstrat: igitur ipfe folus eft super omnes gentes.

Quod etiam pontifex Romanus habet fuperiorem in ecclefia fupra universali ecclefia. Unde antiqua Romanus *in capitulo cunctis errores Gratianum, capitulo fexagifimoquinto ufque ad fexagifimoquartum*. Ex quibus fequitur quod papa fit fuperior ipfa universali ecclefia. Unde antiqua Romanus *in dictio opuscul. contra errores Gratianum capitulo 65. dicit*. Similis eft error, dicentium, Christi vicarium Romanae ecclefiae pontificem non habere universalis ecclefiae primatum, errori dicentium Spiritum fanctum a Filio non procedere: ipfe enim Christus Dei filius ecclefiam fuam confecrat & filii conflituit Spiritus fancto quali fuo characfere & figillo: & fimiliter Christi vicarius fuo primatus & providentia universalem ecclefiam tanquam fidelis minister Christo fubjectam fervat. Ad idem extravagans Bonifacii, incipit, Unam fanctam & glo.

A fanctum Thomam *in opusc. contra errores Graecorum, cap. 65. cum fex fequentibus: & doct. in capitulo quod translationem off. leg. in cap. cum fiat. mandat de except. praela. in cap. literae de reli. fpolia. in cap. cum ad monasterium de fin. mona. & in capitulo de illis* 32. &. ubi ponitur, quod diffpeftat contra vetum contincutiae folennes ordinis vel profeffionis religionis: de quo vide ibi late Domi. Alexand. & cardi. de Turrecre. latius. Et de multis aliis etiam *in cap. propfiat de except. praela. per Special. in ti. de diffpens. §. nunc breviter*. 75. *qu. 1. cap. fane quidam*: & ad fortiorem vide per tres col. Andream Bar. *in capitulo ad aures de reli. & cuoffi*. Hanc opinionem ecclefie arbitrium. li. 2. *C. de fumm. Trini*. Et quicquid facit praeftinitur facere ut Deus, dicit Bal. *in capitulo fi. de nova for. fidelitas*. Unde Innocen. *in cap. in diffpenfatione fraeres* dicit, quod conditori canonis & vicario creatoris fubdita eft omnis creatura, & eft columen episcoporum & cetorum quas intellifcus poteft imaginari, dicit Bal. *in pref. decretes*. Ad quod adde quae dicta funt fupra in 6. motivo pro ifta parte. & in arti. Utrum concilium poffit *excertere* papam, papae, per quas offendiur majoritas papae. Item plura per August. de anno. *in d. tract. de pa. pa. qualiter prima*. 18. 19. *& 20. art. 35. usque ad 47. art. 48. usque ad fex quinquaginta quartum*. Multa etiam ponuntur per Abrastrotrum in cap. 3. *episcopum vel abbatem in usibus fundorum*; & alia in *summa Angelistina in verbo*, papa: ubi ponitur in summa. *officium de papatu*. plura etiam per Albertum de Rodsta *in diffinitoris in verbo* papa. Et multa dicta funt in questione, Utrum papa fit obligatus a voto & juramento praestito in concilium, in octavo motivo pro papa: Et in tantum extenditur ejus potestas quod voluit ejus. *in capitulo de illis* 32. *de quod* ex plenitudine potestatis quam habet, papa non obstantibus diffpenfare excepitis articulis fidei. Et vide plures casus collectos *in verbo*, papa, in repertorio canonistis Sixti ad lectum Mentor. Et ibi, quaeque argutiae majoritas & praeftantia papae fupra concilium.

Plura alia motiva induci poffent pro papa: fed quia ifta in parte fequor, ne ex eorum plurifus rationibus corroborare: imo de ifta majoritate papae ad concilium dubitafle videtur fuiffe fuperfitiofum: cum nullibi legatur (quod monstrat) in veteri lege inferiores facerdotes & levitae exercuiffe aliquam jurisdictionem in fummos facerdotes: & abfonum videtur quod fuperiores & fummus pontifex dicitur fuiffe *inferior*, fed fuperiores fcilicet fine episcopis: fic enim folo abfo nomine effet fummus pontifex, & *folufa* videtur dubitatio in concilium fit major papa fimpliciter ponendo, quafi fe implicaretur contradictio, quod fummus pontifex non fit fummus: & congruentius quaereretur an aliqua casia concilium poffit judicare de papa. Unde videtur quaeftio relinquenda nimium curiofis & novitates affectantibus.

Qualis autem debeat eiec papa vide apud archiepiscopum Florentinum *in 3 parte fumma in cap. 3. in principio*: ubi refert omnia fcripta Bernardi ad Eugenium cum tribus Sequens. Et de amplitudine pontefaratis ejusdem vide apud eumdem tit. 3. ub. in fine potit 50. cafus, in quibus folus papa dispenfat.

Illum parem (quod papa fit major concilio) tenet & archiepiscopus Florent. *in tertia parte fumma tract. oppositorum, capitulo fexto*. & cardi. de Turrecremata *in fecundo libro de reele. cap. obiiqgitur*. Illum etiam tenet Petrus de Monte *in fua monar. in penul. qualitate, incipit* his expeditis. Illum etiam

etiam examinat & tenet Barbatius *in clementina ne à Romani de elect.* ubi multa pro corroboratione ponit. & Alexand. *in summa* 15. *diffinitione in 7. chor.* ubi ponit 31. motiva pro papa. Idem Milis *in verbo*, papa est major. Iflam etiam tenet glossa *in verbo* inferiorem, *in clementina ne Romani de electione*. Iflam quoque Joannes An. *in capitulo ij. qui de probatio. in sexto.* ubi dicit papam non ligari conciliis. Idem etiam tenet glossa *in verbo*, in concilio, *in capitulo ubi periculum de elect. in sexto.* Idem glossa *in verbo*, concilio, *in capitulo fficut, quinta decima diffinit.* Et idem late examinat Alexand. ibi *in summa* 15. *di.* & tenet & concludit papam esse superiorem concilio. Et idem tenet Domi. *in dito cap. sicut*, preterquam in iis quæ concernunt fidem, & salutem, & generalem statum ecclesiæ: quia ex quo potest secularis in concilio (*ut in cap. si papa*) non non est major: sed potest in iis quæ concernunt pacificationem criminum, & reformationem sive correctionem morum: quia in his papa est major concilio: & idem ibi archi. in prin. Idem (quod papa sit major concilio) ponit Anto. de Bottrio *in cap. fraternitatis in 1. notabili de haer.* Idem etiam tenet Domi. *conf. 44. cap.* Dominus noster papa Martinus. Idem archi. *in 1. turrecrem. ad. cap. fient* 15. di. Idem etiam tenet Franciscus de Arretio *in cap. qualiter & quando in tertio notabili de accusa.* Et idem tenent communiter omnes doctores post Ostien. *in cap. propfuit de consef. pebend.* dum dicunt quod etiam si totus clerus, populus, imperator & totus mundus esset simul, nihil polleret contra papam præterquam in casu fidei. Et idem omnes archi. *in cap. si de fidei de haer. in 6.* Et in hanc sententiam inclinat Rosellus, qui late hanc materiam examinat *a. chor. 65. usque ad 75.* & omnes qui tenent quod sententia sit pæna spiritus sententiæ totius concilii, inclinant in hanc sententiam: quos refero supra in proprio arti.

Idem verualiter tenet abbas Siculus *in cap. significasti de elect. & in disputatione*, quæstionis, *in allegationibus quæ incipiunt*, quoniam veritas, præterquam in certis casibus. Et iflam abbatis tenuit magister ejus ante ipsum cardi. Florent. *in dito cap. significasti*, cum refere utra sententia prævaleat, papæ an concilii: ubi excipit hæresim, & quando decoloraretur status universalis ecclesiæ. Sed idem cardi. *in cap. licet*, in fin repetitione videtur relinquendi considerator personæ papæ tantum & non sedes apostolica, majus fit concilium quam papa. Unde ipse dicit quod aliud est papa, aliud sedes apostolica *cap. si graviaf de reform.* nam sedes apostolica errare non potest (*vigesimaquarta quæstione 1. quidcumque in glo. cap. a rebus.*) fed papa fic. 19. *diffinit. cap. Anastasius*: & *glo. in dito cap. in dito capitulo a rebus vigesima quarta quæstione* 1. Et ad illum text. *in capitulo significasti de elect.* ubi dicitur, quod Romana ecclesia dat robur conciliis, reliquendo, quod intelligitur de ecclesia Romana proprie & non de papa: licet cum dicit quod inter fedem apostolicam & papam, dicit fedem apostolicam accipiendam pro Romana ecclesia, quæ est papa cum cardinalibus, & non solus papa: quia ecclesia Romana constituitur ex papa qui est caput, & cardinalibus qui sunt membra, *argumen. sexta, quæstione prima, capitulo si quis. de penis, capitulo fficut. fiere*, & maxime *in conficuis*. Quis enim. Et quod cardinales sint pars corporis papæ, allegat Antonium in clementina finali *de celebratione Missarum*. & ibi per eum. & gloffia fi. in capitulo penultimo *de [illegible] in fraip.*

Et fubjungit quod illud quod dicitur, quod papa habet plenitudinem potestatis, non debet intelligi, quod folus poffit omnia: fed intelligitur de papa, hoc eft, ecclefia Romana, quæ repræfentatur in papa tanquam in capite, & in cardinalibus tanquam in membris. Et idem replicat in fequenti quæftio, quod illud quod dicitur, quod papa habet plenitudinem potestatis, debet intelligi non folus, fed tanquam caput universitatis: ita quod ipfa potestas eft in ipfa universitate tanquam in fundamento, & in ipfo papa tanquam miniftro per quem hæc potestas explicatur, ita tamen quod præcedat clavis differentiis: allegat Innocentium *in capitulo quod fufficere nota*. Et hic eftatim videre poffis fimpliciter quod concilium in omnibus fit fupra papam: cum vult quod fundamentum potestatis fit in universitate ecclefiæ & non principalius in papa. Dicit etiam quod non folum ibi fupra: fed quod illud dicitur fedem apoftolicam non poffe errare, intelligitur de fede apoftolica accepta pro tota ecclefia, id eft, congregatione fidelium: *in ita dilfa capitulo a rofta*, & ibi etiam dicit, quod in cafu fidei papa fubjicitur concilio, *decimanona diffinitione, capitulo ita dilatffimus in glo. ultima*, & *d. capitulo fficut fanctis in glo. ultima*.

Iflam tamen opinionem (quod papa fit major concilio præterquam in cafu fidei) tenent Joan. An. Domi. Anto. & Joan. de Immol. *in d. cap. fimpliciff.* Et iffa videtur effe communis opinio doctorum ibi, & etiam *in d. cap. in fidei & in d. cap. propfuit & 40. di. fi papa*. Et iflam tenet S. Thomas *in 4. finten. di. 19. in quarto li. contra gent. cap. 76. & in reas. contra errores Græcorum in capitulo fidei de haer. in 6.* Et in hanc fententiam inclinat Rofellus, qui late hanc materiam examinat *a chor. 65. usque ad 75.* & omnes qui tenent quod fententia papæ præfertur fententiæ totius concilii, inclinant in hanc fententiam: quos refero fupra in proprio arti.

Idem verualiter tenet abbas Siculus *in cap. fignificasti de elect. & in difputatione*, quæftionis, *in allegationibus quæ incipiunt*, quoniam veritas, præterquam in certis cafibus. Et iflam abbatis tenuit magifter ejus ante ipfum cardi. Florent. *in dito cap. fignificasti*, cum refere utra fententia prævaleat, papæ an concilii: ubi excipit hæresim, & quando decoloraretur ftatus univerfalis ecclefiæ. Sed idem cardi. *in cap. licet*, in fua repetitione videtur relinquendi considerator perfonæ papæ tantum & non fedes apoftolica, majus fit concilium quam papa. Unde ipfe dicit quod aliud eft papa, aliud fedes apoftolica *cap. fi graviaf de reform.* nam fedes apoftolica errare non poteft (*vigefimaquarta quæftione 1. quidcumque in glo. cap. a rebus.*) fed papa fic. 19. *diffinit. cap. Anastasius*: & *glo. in dito capitulo a rebus vigefima quarta quæftione* 1. Et ad illum text. *in capitulo fignificasti de elect.* ubi dicitur, quod Romana ecclefia dat robur conciliis, reliquendo, quod intelligitur de ecclefia Romana proprie & non de papa: licet cum dicit quod inter fedem apoftolicam & papam, dicit fedem apoftolicam accipiendam pro Romana ecclefia, quæ eft papa cum cardinalibus, & non folus papa: quia ecclefia Romana conftituitur ex papa qui eft caput, & cardinalibus qui funt membra, *argumen. fexta, quæftione prima, capitulo fi quis. de penis, capitulo fficiff. fiere*, & maxime *in conficuis*. Quis enim. Et quod cardinales fint pars corporis papæ, allegat Antonium in clementina finali *de celebratione Missarum*. & ibi per eum. & gloffia fi. in capitulo penultimo *de [illegible] in fraip.*

Quid dicendum in hac difficultate? Primo videtur inveftigandum utrum ecclefiæ univerfali fuerit data aliqua poteftas clavium & quæ & qualis. Pro quo primo præfupponendum eft illata dicta in oftavo motivo fupra, quod aliqui volunt unum tantum effe clavem in ecclefia, fcilicet, poteftatis, ad cujus ipfum exercitium neceffaria eft fcientia: & ideo dicuntur dare propter duos effectus: ut vult glo. 20. *di. in fine*. habet enim effectum fignadi & folvendi. Pro quo facit tex. *in cap. tanta* (qui loquitur in fingulari) *de excef. prælat.* De hac vide quod late tetigit Albericus *in dictionario in verbo*, claves; & *doc. in cap. 1. in 5. num. d. fum. Trini.* & Domi. 20. *di. in fum.* Pe. de Ancha. *in regula* peccatum, *i. 6.* per Olli. *in fumma de poteni. & rem. fupra. 1. part. cap. 1. §. 1. Bal. in l. fi in fi. C. fi a non compe. judi.* abbas *in cap. liter de elec. & S.* Tho. *in 4. fin. di.* 18. qu. 1. B Alii Theologi, maxime per Ricardum qui post 30. quæftionem in materia. Et ifi. *in d. di.* ibi multa dicuntur de claves: & in primis, quod fit poteftas fignandi & folvendi, quia judex ecclefiafticus dignos recipere & indignos excludere debet a regno: *de qua diffinitione habes in extravagante Joan. XXII. incipit*, quia quorumdam. Et iffa extravagantia vide quæftiones per archie. Fla. *in quarte fumma in ti. 12. 4. §. 3. & 6.* ubi vide an una vel plures dicantur claves; & ibi utrum dicatur effe clavis fcientiæ.

Alii dicunt effe duas: quod probat tex. *in §. una. & tex. in c. nova de pani. & remif.* una ponunt fori judicialis & contentioli, alteram fori poenitentialis voluntatis: vide Anto. de Bu. & *ut Flo. in d. §. una*.

Abbas *in d. licet de elec. in prin.* dicit duas effe claves (*de per unam fignificari poteftatem*, per aliam discretionem fec fcientiam) & quod unus tantum reliqua parum valet. allegat quæ ponuntur 20. *di. §. 1. cum cap.*

Rainerius dicit duas effe claves quantum ad effectum & relationem, fed unam in radice quæ eft poteftas five juridictio: effectus clavis eft folvere & ligare, claudere & aperire ad inftar clavis materialis. Et ejus effectibus inventus fcientia congruitia poteftati, non eft qua fcientia fit clavis: fed quia neceffaria eft poteftatem habenti fcientia, ficut lucerna in tenebris ambulanti: una igitur eft in radice & duæ in effectibus.

Et Ostien. *in titulo de remiffionibus. 5. primo*, dicit duas effe claves, unam quo ad poteftatem fpiritualium, aliam quo ad poteftatem temporalium: vel unam fori contentioli, aliam voluntatis poenitentialis: & fic unam ordinis, alteram juridictionis. Unde dicit. Una eft examinandi & diffuiendi in judicio dubia & per cenfuram ecclefiafticam coercendi, cujus exercitium committit ecclefiis juridicibus fuis quamvis non fint facerdotes: *in cap. excommunicamus de elec. & ut ea. & quæli. cap. multis*. alia audiendi, & folvendi, & coercendi peccatores & reconciliandi fine judicii ftrepitu: & hanc non habet nifi facerdos qui fit propitius: *ut in c. omnis de poenitent. & remif.* Et hoc in effectu dicit S. Tho. *in 4. fen. di. 19. qu. 1. art. 1. quæftiun. 3.* ubi dicit, quod duplex eft clavis: una quæ fe extendit ad ipfum cœlum immediate, remorendo impedimenta introitus in cœlum per dimiffionem peccati, & hæc vocatur clavis ordinis, & hanc foli facerdotes habent: quia ipfi foli ordinantur populo in iis quæ directe funt ad Deum. Alia clavis eft quæ non directe fe extendit ad ipfum cœlum, fed mediante militante ecclefia: per quam aliquis in cœlum vadit, dum per eam aliquis excluditur vel admittitur ad confortium ecclefiæ militantis per excommunications & abfolutionem: & hæc vocatur clavis abfolutionis in foro caufarum; & ideo hanc etiam non facerdotes habere poffunt, ficut archidiaconi, & clerici, & alii qui excommunicare poffunt; fed non proprie dicitur clavis cœli, fed quædam dispofitio ad ipfam. Et idem Sanctus *ea. di. 19. q. 1. ar. 3. quæftiuncu. 1. ad 1.* ait dicit, quod ad abfolutionem a peccato requiritur duplex poteftas: fcilicet poteftas ordinis, & poteftas juridicionis: & prima quidem eft æqualiter in omnibus facerdotibus, data *Joan. 20.* non autem fecundi: hæc enim modo quodam fingulari fuit Petro collata; poteftas autem ordinis fe extendit ad omnes abfolvendos: ita tamen quod alus illius poteftatis fit præfuppofita poteftate Petro collata fecundum illius ordinationem.

Augu. *in fermone 5. apoftolorum Petri et Paulli*, dicit. Petro ficut bono diplenatori clavem regni cœlifti dedit Dominus, Paulo tanquam idoneo doctori gentium magifterium ecclefiafticæ inftitutionis injunxit: fcilicet ut quos ille crudeiiit ad hæreim, ille fofcipiat ad falutem: ut quorum corda Paulus pafeferciit doctrina verborum, eorum animabus Petrus aperiat regna cœlorum: claviem enim quidem mundo a Christo fcientiæ & Paulus accepit: claves enim dicenda eft quæ ad fidem gentium dura refcrantur, mentium fecreta panduntur, & quidquid intrinfecus tenetur claufum, in palam rationabili manifeftatione producitur: claves inquam eft quæ & confcientiæ ad confeffionem peccatorum aperit, & gratiam ad æternitatem myfterii falutis indulcit. Ambo igitur claves a Domino percepunt: fcientiæ ille, ille potentiæ: divitias temporalles ille difpenfat: fcientiæ thefaurus ille largitur, fungo enim thefauri fcientiæ: ficut fcripum eft. *In quo funt omnes thefauri fapientiæ et fcientiæ abfconditi &c.* Ecce quod Augu. duas defignat claves: alteram fcientiæ, alteram potentiæ. Vide de materia fcientiæ hoc *in cap. 1. §. 1. de fum. Trini. & in d. cap. nova de penitent. & remif. & c. tanta de excef. prælatu.* & Oftien. *in fumma in titulo de remif. § 1.*

Nicolaus de Lira super illud Matth. 16. *& tibi dabo claves*, &c. dicit, quod iffæ claves funt poteftas fpiritualis duplex: una eft poteftas difcernendi peccatum a non peccato, ficut in veteri lege facerdotes judicabant inter lepram & lepram: *in per rubrikum, qui fibi fint legi*. Et quamvis homo non poffit hoc bene judicare fine fcientia, tamen fcientia propriam non dicitur clavis, fed poteftas ipfius: di per fcientiam præhabitam: & ideo licet fcientia non fit clavis, tamen cognitio ad debitum ufum ipfius clavis. *Alia clavis eft* poteftas admittendi ad regnum cœlorum, vel excludendi fecundum veritas judicium præhabitum: quia debent indigni excludi & digni recipi.

Et hoc (quod fint duæ claves & non una tantum) videtur probabilius: cum tex. evangelii Matth. 16. dicat *& tibi dabo claves*, & non dicit clavem in fingulari.

Nunc ad propofitum (five fint plures claves, five una tantum) videndum eft, utrum ifta poteftas clavium data fit ecclefiæ, quo cognito, poterit difcerni melius quæ fit quæftio fi papa per fe fe ecclefiæ five concilii per fe authoritas: & confequenter uter judicandus fit major, papa an concilium. Et præfuppono unum quod dicit S. Thom. *in 1. fen. di. 19. qu. 1. art. 1. quæftiun. 3. ad 3. arg.* quod collegium poteft habere clavem jurisdictionis, non autem ordinis. Ex quo fequitur quod concilium non habet clavem ordinis nec poteftatem fignadi & folvendi in foro pœnitentiæ: quia concilium eft uni-

universale collegium reprælentans omnes de ecclesia universali: ut dicitur *in cap. significasti de elect.* Item præsuppono quod de offic. ordi. dicunt dive. *in c. irrefragabili in §. excessus*, quod per ecclesiam intelligitur caput cum membris & jurisdictionalis quinimo dor. poſt Innocen. *in c. cum non ignores de probat.* volunt, quod penes capitulum poſſit elle non ſolum ordo jurisdictionalis, ſed etiam ordo ſacerdotalis, ut ſcilicet animarum ecclesiæ parochialis: non tamen ſic quod omnes de capitulo ſint ſacerdotes curati ſive in ecclesia, ſed habent exercitium curæ: quia ellet monachorum ſpiritus habere unam ecclesiam, ut dicunt ibi doc. allegant *cap. quoniam de offp. ordi.* 21. *qu. 2. c. caſt. ſpirit.* quæ cura etiam poterit per ſingulos de collegio habiti exercerari, ſi non omnibus: de qua etiam per Oldra. *conſil.* 67. Quod videtur contra dictum S. Thomæ ad elle collegia eſſet necchariam caput, ut dicebatur (de quo ultimo *in ca. dilecta de excorſ. prælat.*) quia ut dicit ibi Innoc. etiam ſi nullus eſſet prælatus in eccleſia & eſſent plures ſacerdotes habentes curam animarum collegium, tunc collegium conſtituerent prælatum: ſic *in ca. Dominus.* Item ſecundo: ſi non eſſet ſacerdotes ingaudentes: *ut in §. excessus.* Et ſic non eſt contra dictum ſancti Thomæ quod liquidum de eccleſia non poſſit collegialiter exercendi hoc munus eſt impoſſibile, quod unum collegium collegialiter miniſtret ſacramenta eccleſiæ: quia unum collegium non audit unum in confeſſione: *ca. omnis de pœn. & remiſſ.* nec collegium collegialiter conferit ſacramentum euchariſtiæ.

Nunc redeundo ad propoſitum ultimi potestatis clavium ſit in eccleſia, Petrus de Monte *in ſua manuale. in 3. chap.* dicit quod potest potestatem clavium datam eſſe Deo etiam eccleſiæ quitantali, cum papa poſuerit, tanquam Petri ſucceſſor & vicarius ſuæ Chriſti, per id quod ſupra dixerat datam potestatem non ſolum Petro ſed etiam aliis apoſtolis: ita tamen quod dicit quod non negat in eccleſia eſſe poſteſtatem clavium: & per illud Matth. 18. *cr 3. q. 1. fr pœnitentiæ*, dicit eccleſiæ &c. per quod dicit apoſtolos habuiſſe authoritatem non ſolum ſuſcipiendi ordinis, ſed etiam juriſdictionis, allegat tex. *in c. novus de pœni. & remiſſ.* Et ſic ſentit quod etiam apoſtoli & conſequenter eccleſia habuerunt poteſtatem & clavem non ſolum ordinis ſed etiam omnimodæ juriſdictionis contentioſæ immediate a Deo. Sed illud eſt falſum: ut ſupra dictum eſt & infra clarius dico per tex. *in cap. ita Dominus. 19. dis.* & quod dicit S. Tho. *in q. fen. di. 18. qu. 2. ar. 3. quæſtiun. 2. ad 1. arg. & di. 19. qu. 1. ar. 3. q. 1. ad 1. arg. & d. 24. q. 3. ar. 1. q. 3. etiam ad 1. argu.* Item non poteſt eſſe vera opinio ejus: quia ſe illa poteſtas eſſet ſupra principatur data Petro (licet tanquam capitulat ipſe dicit) & apoſtolis ſimul: & ſic eſſet penere duo principia contraria, quod ſapit hæreſim: ut in *§. Credimus. c. epidam. 24. q. 3.* Eſſet etiam dare duas poteſtates in eccleſia, quod ſaperet hæreſim: ſicut dicit ibi. *in allegationibus*, quinam veritas in. ſe in foro pœnitentiali tantum; ad quem tex. infra ſolum reſpondebitur.

Illud autem Flo. plus vovisit, quod eccleſia universalis habet plenitudinem poteſtatis: & quod papa habet plenitudinem poteſtatis, & deinde habet plenitudinem poteſtatis, quod ſolus habet ſed tanquam caput eccleſiæ. Item quod ipſe poteſtas eſt in ipſa eccleſia tanquam in fundamento, & in papa tanquam in principio & principatu: & ſic ſecundum ipſum poteſtas eſt in papa tanquam principatu: ita dicit ipſe *in cap. liet in c. chu. & eſt in 3. chap. tract. ipſa de elect.* Adducit ad hoc tex. *in c. ita Dominus 19. di.* ubi dicitur quod Chriſtus commiſit ſacrum univerſitatis omnibus apoſtolis, ita tamen quod in Petro principaliter collocavit. Dicit ipſe, non dicit totaliter ut alii excludantur, ſed dicit principaliter, ut ſic principiando poteſtatis ſit in univerſitate plurium, & per ſingulos exerceatur, ſed principaliter per Petrum, non tamen per Petrum ut cerarum ſtandum hic.

Et idem ſentit ut effectus dicit abbas Siculus *in cap. ſignificasti in 2. column. de elect.* cum dicit, quod licet poteſtas ſuerit data papæ & toti eccleſiæ, papæ tamen fuit attributa tanquam capiti: unde debet moveri corpus ad diſpoſitionem capitis: & aliquam litem tex. *in d. cap. ita Dominus.* Plus etiam voluit idem abbas *in allegationibus incipientibus*, quoniam veritas in 2. *principiali dubio dictum rationis in 4. corrodatione*: ubi dicit quod licet Petro prius datus fuerit pontificatus, tamen fundamentum juriſdictionis totius eccleſiæ eſt in eccleſia universali. Allegat ad hoc *in c. ita Dominus.* Idem etiam dicit in 3. rationne poſita in parte pro concilio Baſiliæ. Idem quoque replicat *in quæſtione*, An Concilium ſit ſupra papam, *verſ.* deficendum ad illud nemirum: ubi dicit, quod juriſdictio eccleſiaſtica plenitudinis eſt in eccleſia universali tanquam in fundamento: & per conſequens habet juriſdictionem in papam. Idem etiam replicat *in eadem 10. quæſtione circa ſecundum verſ.* et hoc magiſtrum reſponſuit, cum allegat cardi. Flo. ubi dicit ex his apparere quod illud quod dicitur, quod papa habet plenitudinem poteſtatis, debet intelligi non ſolus ſed tanquam caput univerſitatis: in quod ipſa poteſtas eſt in ipſa univerſitate tanquam in fundamento, ſed in papa eſt tanquam in principali inſtrumento per quod hæc poteſtas exercetur: ita tamen quod præcedat clavis differentiam. Allegat quod eleganter dicit Innoc. *in cap. quanto de pœnitentiis & remiſſ.* quod dicit Innocen. *in cap. quod ſuper his de 3. & 6. in idem Innocen. in cap. quod ſuper his de 3. & 6. in eadem de re judicata.* Et ſapiens hoc idem *in d. tract.* replicat. Unde volt, quod iſte claves & poteſtatis plenitudo ſint principaliter & fundamentaliter in eccleſia universali, & conſequenter in concilio ſuo ipſe dicit, ſed quod iſtius poteſtatis exercitium ſit principaliter in papa qui cum clave differentia poteſt illa uti. Unde certit quod in papa ſolo propriæ non ſit plenitudo poteſtatis: ſed tantum exercitium: quia ut ipſe dicit, alio quia eſſent duæ poteſtates in eccleſia, quod dicere ſapiens hæreſim. Item ſecundum Cypriannum papam *in libro quinto 3. q. 4.* eccleſia æquiparatur loſi, arbori de fonti, alii vero miniſtri ſpotuque & quale: inde æquiparantur radiis ſolaribus, ramis arboris, & rivulis fontis. Si autem præcidit ramos a ſolis, arefiet: nec pluribus ramis contra arborem, nec radius ſolaris contra lumen ſolis, nec rivulus contra fontem.

Item etiam tenentes clavem datas eccleſiæ movente authoritate Math. 18. ibi, *quod ſi non audierit eis, die eccleſiæ*, & authoritate Augu. & Hiero. *in quodcumque, & c. omnibus 24. qu. 1.* & pluribus aliis authoritatibus, quæ dicunt quod Petro quando claves accepit figuravit eccleſiam, & *Act. 15.* Et in effectu illæ authoritates quæ fuerunt ſupra adductæ ad oſtendendum quod concilium de majori quam papa (quæ ſupra ſapius fuerunt repetitæ) adducuntur ad hoc propoſitum.

Illam eandem opinionem replicat idem abbas *in diſputatione*, epiſcopus, per permiſſa: & primo

adducit *ca. nona de pœni. & remiſſ. & cap. 1. §. una de ſum. Trinit.* Addit & rationem, quia alias mortuo papa non eſſet qui ejus juriſdictionem exerceret: non eſt autem verſimile quod Chriſtus voluerit dimittere eccleſiam ſine paſtore. Allegat *c. ad apoſtolica in §. de re judi. in 6.* & bonus eſt tex. *in capitulo 1. de pœn. de bomi. in 6.* Ergo, in ſenio, ſede vacante *in cap. unico de ſchiſm. in 6.* Et *Act. 15.* ſatisfactio de ſervatione legalium non fuit ad ſolum Petrum delata, ſed ad omnes de eccleſia, & tamen illa conſtitutio non erat ſori penitentialis tantum ſed etiam fori contentioſi & juriſdictionalis. Et in eodem c. 15. Paulus perambulans Syriam & Cilicium præcipiebat eccleſiis, præcepta, ſolutiones & ſeniorum: quod verbum, præcepta, ſolutiones, juriſdictionem concernibant. Et *Act. 16. Paulus & Timotheus cum pertranſiſſent civitates, tradebant eis ſervanda dogmata quæ erant decreta ab apoſtolis & ſenioribus.* Nota verbum, *decreta*, quod lapit juriſdictionem: *ut tex. 8. de ſumma. ordi. & in cap. 3. de judi. & 4. di. 5. Sed eſt legitimum in 6. & judicia obiam illud Matthæi 16. & ſi peccaverit in te frater tuo vade eccleſiam meam, & ſi parte ipſi non prævaluerit adversari eam:* per quæ verba dicit, quod omnis poteſtas etiam juriſdictionalis data fit eccleſiæ. Ultimo etiam probat: quia ſi in eccleſia non eſſet poteſtas ſori contentioſi & juriſdictionalis, quomodo poſſet eccleſia judicare de papa in caſu fidei, ſicut volunt communiter doc. *in c. in fide de haere. in 6. & arch. qu. di. 1. c. 8 papa.* Et hoc ultimo motivo cum difficultate poteſt ſolvi, quia

Gerſon. *in 8. ſic.* in propoſitione facta coram Angliciis contribus ad concilium in 4. confidera in non in veritate: Dicit, quod congregatio eccleſiæ habet claves ordinis & ſic quod claves ſunt claves datæ ſunt Petro authoritative & exercitative, ſed toti eccleſiæ univerſaliter & ſuſceptive, vel datæ ſunt eccleſiæ in ſuo primo & Petro in ſuo ſecundo. Et *in 3. lit. in tract. de po. eccle. in 4. confiderazione*, dicit quod claves ſunt datæ concilio generali reprælentanti eccleſiam, nam eccleſia ut ſpiritum conſiderata non habet illam poteſtatem nisi in quodam materiali ſeu potentiali, ſed ejus congregatio & unitio quæ ſit in concilio generali dari ſed immediate: ſicut in aliis communitatibus tamen dari poteſt: & ſundatur prædicta poteſtas eccleſiaſticis in unitate ſecundum Augu. venumtamen hoc non impedit, quin claves datæ ſint Petro tanquam monarchæ & legitimis ſucceſſoribus ejus: ſed principalius date ſunt eccleſiæ. Primo ratione invincibilitatis, quia porte inferi non prævalebunt adverſus eam, nec deficet fides ejus: non ſic de papa: ſecundo ratione regularitatis, quoniam habet regularem ſilum poteſtatis papalis, non ſic concverſo. Tertio ratione multiplicitatis: quoniam eccleſia continet quamlibet poteſtatem eccleſiaſticam etiam papalem, non ſic papa præſertim in extenſione. Quarto ratione obligabilitatis: quoniam eccleſia poteſt condere leges obligantes & regulantes etiam ipſum papam tam quoad perſonam quam reſpectu ulus poteſtatis: papa autem non poteſt judicare totam eccleſiam vel ulum poteſtatis ejus limitare. Et ſubjungit. Hoc enim dicitur ad reprimendum præſumptionem quorumdam ſummorum pontificum aut eis adulantium. Et idem replicat *in 2. lit. in tract. de po. eccle. & de origine ſignum in epilogo in 3. conclusion in fine 2. libri.* Et idem etiam late replicat, *in eodem 3. lit. in ut. conſiderazione.* Quinimo in ſupradicta 4 conſideratione primi libri dicit, quod plenitudo poteſtatis eccleſiæ ſpiritualis gladii ejus executio ſuper omnes

A adducit *ca. nona de pœni. & remiſſ. & cap. 1. §. una de ſum. Trini.* Addit & rationem, quia alias mortuo papa non eſſet qui ejus juriſdictionem exerceret: non eſt autem verſimile quod Chriſtus voluerit dimittere eccleſiam ſine paſtore. Allegat *c. ad apoſtolica in §. de re judi. in 6.* & bonus eſt tex. *in capitulo 1. de pœn. de bomi. in 6.* Ergo, in ſenio, ſede vacante *in cap. unico de ſchiſm. in 6.* Et *Act. 15.* ſatisfactio de ſervatione legalium non fuit ad ſolum Petrum delata, ſed ad omnes de eccleſia, & tamen illa conſtitutio non erat ſori penitentialis tantum ſed etiam fori contentioſi & juriſdictionalis. Et in eodem c. 15. Paulus perambulans Syriam & Cilicium præcipiebat eccleſiis, præcepta, ſolutiones & ſeniorum: quod verbum, præcepta, ſolutiones, juriſdictionem concernibant. Et *Act. 16. Paulus & Timotheus cum pertranſiſſent civitates, tradebant eis ſervanda dogmata quæ erant decreta ab apoſtolis & ſenioribus.* Nota verbum, *decreta*, quod lapit juriſdictionem: *ut tex. 8. de ſumma. ordi. & in cap. 3. de judi. & 4. di. 5. Sed eſt legitimum in 6. & judicia obiam illud Matthæi 16. & ſi peccaverit in te frater tuo vade eccleſiam meam, & ſi parte ipſi non prævaluerit adversari eam:* per quæ verba dicit, quod omnis poteſtas etiam juriſdictionalis data fit eccleſiæ. Ultimo etiam probat: quia ſi in eccleſia non eſſet poteſtas ſori contentioſi & juriſdictionalis, quomodo poſſet eccleſia judicare de papa in caſu fidei, ſicut volunt communiter doc. *in c. in fide de haere. in 6. & arch. qu. di. 1. c. 8 papa.* Et hoc ultimo motivo cum difficultate poteſt ſolvi, quia

B Gerſon. *in 8. ſic.* in propoſitione facta coram Angliciis contribus ad concilium in 4. confidera in non in veritate: Dicit, quod congregatio eccleſiæ habet claves ordinis & ſic quod claves ſunt claves datæ ſunt Petro authoritative & exercitative, ſed toti eccleſiæ univerſaliter & ſuſceptive, vel datæ ſunt eccleſiæ in ſuo primo & Petro in ſuo ſecundo. Et *in 3. lit. in tract. de po. eccle. in 4. conſiderazione*, dicit quod claves ſunt datæ concilio generali reprælentanti eccleſiam, nam eccleſia ut ſpiritum conſiderata non habet illam poteſtatem nisi in quodam materiali ſeu potentiali, ſed ejus congregatio & unitio quæ ſit in concilio generali dari ſed immediate: ſicut in aliis communitatibus tamen dari poteſt: & ſundatur prædicta poteſtas eccleſiaſticis in unitate ſecundum Augu. venumtamen hoc non impedit, quin claves datæ ſint Petro tanquam monarchæ & legitimis ſucceſſoribus ejus: ſed principalius date ſunt eccleſiæ. Primo ratione invincibilitatis, quia porte inferi non prævalebunt adverſus eam, nec deficet fides ejus: non ſic de papa: ſecundo ratione regularitatis, quoniam habet regularem ſilum poteſtatis papalis, non ſic concverſo. Tertio ratione multiplicitatis: quoniam eccleſia continet quamlibet poteſtatem eccleſiaſticam etiam papalem, non ſic papa præſertim in extenſione. Quarto ratione obligabilitatis: quoniam eccleſia poteſt condere leges obligantes & regulantes etiam ipſum papam tam quoad perſonam quam reſpectu ulus poteſtatis: papa autem non poteſt judicare totam eccleſiam vel ulum poteſtatis ejus limitare. Et ſubjungit. Hoc enim dicitur ad reprimendum præſumptionem quorumdam ſummorum pontificum aut eis adulantium. Et idem replicat *in 2. lit. in tract. de po. eccle. & de origine ſignum in epilogo in 3. conclusion in fine 2. libri.* Et idem etiam late replicat, *in eodem 3. lit. in ut. conſiderazione.* Quinimo in ſupradicta 4 conſideratione primi libri dicit, quod plenitudo poteſtatis eccleſiæ ſpiritualis gladii ejus executio ſuper omnes

A Libet Chriſtianum, qui eſt frater noſter etiam ſi papa fuerit, eſt in eccleſia: & allegat illud Matt. 18. *die eccleſiæ.*

Aliqui magiſtrorum qui fuerunt in concilio Conſtan. (ut refert cardi. de Turrecre. *in 3. l. de eccle. ca.* 79.) dicunt aliquid poſſe eſſe in aliquo tripliciter: ut fuit cardi. Camerac. *in tract. de po. eccle. & pa. in c. ſacrum* poteſtas plenitudinem plenitudo poteſtatis eccleſiæ reſidet in ſolo Romano pontifice. Ubi poſt argumenta ad partem negativam refert quod magiſter Mauritius de Praga obtuleret & reſpondunt ad propoſitum quæſtionem ponendo tres conclusiones; Primam quod plenitudo poteſtatis eccleſiæ inſeparabiliter reſidet in univerſitate eccleſiæ catholicæ: Secundam quod plenitudo poteſtatis eccleſiæ reſidet inſeparabiliter in Romano pontifice: Tertiam quod plenitudo poteſtatis eccleſiæ reprælentativa reſidet in concilio generali, Ex quibus ſequebatur quod papa libera ultra quæſtionis ſecundum quod ſimpliciter erat poſita, eſſet falſa ex negatione unius. Et cum dictus magiſter Mauritius vellet ſuam intentionem declarare, quidam unjunctes ne per ipſum & quoſdam alios ſacræ Theologiæ profeſſores, in diſputationibus impugnarent illos errores ad concilium delati, conſpiratione facta impedierunt diſputationem: contra quos dictus cardinalis publice verbo & in ſcriptis ob reverentiam fidei protestatus eſt tanquam contra ſuſpectos de fautoria hæreticæ pravitatis.

C Unde ipſe ſolvendo quæſtionem dicit, primo quod plenitudo poteſtatis ſecundum quod jura loquuntur inteſligitur de plenitudine poteſtatis & non prædicta ſecundo quod plenitudo juriſdictionis eſt in ſolo papa, qui ſiſtam adminiſtrat & diſpenſat: tertio quod ſi aliquis dicebat quod eſſet in univerſali eccleſia. Et hæc declaratio dicit (ut tactum eſt) quod tripliciter aliquid dicitur eſſe in aliquo. Uno modo tanquam in ſubjecto: ſicut albedo eſt in anima, & accidens in ſubſtantia ſubjective: Secundo tanquam in objecto: ſicut effectus dicitur eſſe in causa, ut in ſua fine, quia in illum tendit tanquam in ſuum objectum finalis: Tertio modo tanquam in exemplo: ſicut res vita dicitur eſſe in ſpeculo, vel aliqua doctrina in libro, quia ibi eſt repræſentative. Primo modo ſic dicit, plenitudo poteſtatis eſt in papa tanquam in ſubjecto eam recipiente & miniſtraliter eam exercente. Secundo modo eſt in eccleſia tanquam in objecto eam caufaliter & finaliter continente. Tertio modo eſt in generali concilio, tanquam in exemplo ipſam repræſentante & regulariter dirigente. Primum patet, quia propriæ ſequendo eſt miniſtaliter hæc poteſtatem ſubjective recipiens & adminiſtrative diſpenſans, juxta illud Lu. 12. *Qui prudentiſſimus in vitali fiat ſervus miniſtrorum.* Secundo patet, quia plenitudo poteſtatis non eſt cauſaliter & finaliter propter papam, ſed papa & ejus poteſtas propter eccleſiam & ad eam ordinatur ſicut in finem, id eſt, ad ejus edificationem: quia ſicut habetur ſupra dictum 2. *ad Corinth. 10. & ult.* hanc poteſtatem dedit Dominus in ædificationem & non in deſtructionem. Tertium patet quia papa utretur illa poteſtate ad deſtructionem eccleſiæ, generale concilium eſſet in exemplum vel ſpeculum repræſentans dictam univerſalem eccleſiam, & ejus vice & nomine abulus hujuſmodi plenitudinis poteſtatis erecens, regulans, & dirigens, & etiam poniens. Ita dicit dictus cardi. Camerac. cujus verba refert cardi. de Turrecre. ubi ſupra, tantio forte ejus nomine ne videretur impugnare cardinalem. Concludi-

cludit ergo ex dictis iliorum, quod potestas clavium & potestas principalis in ecclesia, & concilio non in concilio illam repræsentante etiam coercitive respectu papæ; & hic quod omnimodo & major potestas sit in ecclesia quam in papa:

Istam etiam opinionem tenet quidam Hispanus qui suis epitopas Gaddiensis, qui colligit dicta Gersonis & illa approbat. Et dilucrandis aliqui multas authoritates, maxime Oliton. qui dicit in c. novos de pœnit. & remiss. super verbum claves, quod non clavis sit fori contentioli judicialis (de quo in sup. per novarium. §. rationibus quæ fiti fiat legi. & de excep. prælat. cap. rationes) sicut novis voluntarii pœnitentialis: de quo in. omnis de pœnit. & remiss. & quod utraque cumulata fuit apostolis. Et ad Illud allegat Scotum in q. 5. di. 19. & multum fundat in authoritate Math. 18. ubi poli verba, si peccaverit in te fratter tuus, sequitur, vade fuse illum vel tres congregati in nomine, meo, ibi sum in medio eorum: quæ verba dicit intelligenda de concilio generali. Ad idem allegat illud Matth. ult. Ecce ego vobiscum sum usque ad consumationem sæculi, quæ verba videtur dari jurisdictio: quia baptismus est janua omnium sacramentorum: ad sacramenta autem conferenda non accedunt publice in ecclesia requisiti: jurisdictio: quia non potest unus prædicare in parochia alterius: ut de parochi. per to. & in ult. 1. de fo. compet. cum fimil. similiter Lu. 6. Christus elegit 12. quos apostolos nominavit, & cos ad prædicandum auxilium salutis humanæ mittit: quod similiter fine aliqua jurisdictione fieri non potestat. Ad idem allegat Rabanum & Remigium super illud, quodcumque ligaveris Sec. Et fundatur Thomam super illud 2. Corinth. ult. Hæc absent scribo, innuentem quod apostolus ibi loquitur de correctione ecclesiæ in loco publico exercitari. Ergo apostolis omnibus fiat & Paulo data fuit talis potestas jurisdictionis fori exterioris. Et ibi contatur refondere ad duas authoritates Patri de Malaga, qui tenet partem contrariam. Hæc autem omnia tolleretur per inferiora dicenda.

Profecto si quærimus omnium illorum doctorum qui tenent quod major est concilium quam papa (quos supra retuli) tendunt ad hoc quod potestas clavium principalis sit in ecclesia quam in papa: & fici quod ecclesia & consequenter concilium habeat plenitudinem potestatis. Volunique quod semper quando Christus loquutus est Petro de ablatis pontificatus, ipsum esse locutum de ecclesia, fiat pater de eo quod ei dixit Dominus, Ego pro te rogavi ut non deficiat fides tua. &c. Lu. 22. ubi licet dicatur pro te & fides tua, tamen intelligitur de ecclesia et communitatis.

Alii in concilio Basiliensi, contra Eugenium dixerunt potestatis plenitudinem esse in ecclesia non solum (ut objecto finali, aut in concilio fieri in exemplo (ut supradicti in concilio Constantiensi) sed fieri in subjecto administrante & exercente & ita facta demonstrantur, quomodo potestatis administrationem & exercitium fiti affumentes: & dicentes universali ecclesiæ in omnibus membris ejus conjunctim datam esse potestatem clavium in plenitudine, principalem quam papæ.

Quidquid ita passus est nihil valde difficilis: quia si concilium multum potestatem clavium datam ecclesiæ, quando poterimus dicere, quod ecclesia & consequenter concilium judices de totali plenitudine: ut 7. dist. 1. & 2. quæ sunt principaliora non ecclesiæ quam judices, licet (ut ait Gersonius) concilium exercet cenfuras: ut in cap. sicut de hæres. to. 9. 2. cap. 7. §. 1. & 5. cap. nullus de c. excom. & 18. di. c. si quis. Hoc autem fieri non potest sine causæ cognitione: ut in c. novos de offi. leg. igitur. Item Matth. 18. non dicitur, quæcumque alligaveritis, & videtur omnino fermo de potestate pontificiali: ita fori contentioli, & universaliter data potestas in omnes, & data Deo immediate: tum quia fuit verba per Christum immediate dicta ia omnes apostolos: tum quia verbum illud, alligaveritis, non dedignat potestatem ordinis tantum: quia quo pecta in aliam, fatis ad illam alligatus, nec proprie convenit et alligari fed absolvi, unde magis designat album jurisdictionis & ipsa perfectatis: juxta illud Psal. 149. ad alligandum reges eorum in compedibus. & 2. ad Corinth. 10. alligatas et omnis, &c. & 26. qu. 7. cap. alligant, Sec. ibi tales fuit facerdotes qui omnem pulsitium populo mandent fecipit nec mandatum fecerat. Idem affendit dicitio, quæcumque quæ est universalis I. mutuum. S. adverendum §. quod mutuo tanta §. de pure effes. I. divisa. §. de fundo dotali. I. cum de latoris. §. Sabinus. I. quæstum. §. fi. de leg. 3. Unde videtur per dicta verba data potestas universaliter etiam jurisdictionis contentioli & immediate a Deo.

Similiter fi dicunt potestatem clavium datam ecclesiæ a Deo simpliciter, incidunt in errorem, quod eadem potestas demandata fortis principali atque principaliter ecclesiæ ecclesiæ & papæ: & fic ecclesiæ dare duas potestates supremas in ecclesia, quod sapere hæresim: quia esset ponere duo principia, quidam in §. Cerdinnus. Dist. 9. 3.

Sed hoc obstat quod dicunt legistæ, non esse absonum plurimos in foliidum eorum populi comparere: fieri in plurbus interibus & contrariis fi. de administ. tutc. I. decretis. §. I. fi. de authori. præstan. I. 1. C. si nunc ex pluribus. Et plurimos magistratibus comparere potest cum populi, ut mandatis. I. magistratum. Et mandatum populi ut active & passive plurimus debentur & comperunt fi. de neck. obli. I. 2. §. de ideo fi. fam. ercis. hereditas. §. ea. ea. fi. de negotiis. I. 1. ea quæ. Sed hoc nihil est: quia dicendum est quod addatur loquuntur in inferioribus & juribus, in quibus attendimus rationem identitatem & ibi hæc quæstio in superiora possuntur clavium in quo datus est unus supremus & principes: quæ potestas fi esset data alteri quæ principaliter, jam non esset in una supremæ potestas, fed in uno quæ principaliter cum universitate; & fic duo repugnantia, per que nec esset status monarchicus nec Aristocratia, & præterea differentiosus; & non esset bene potestas ecclesiæ: quia reliquisset Christus materiam differtionis: & effet contra verbum evangelicum Joan. 14. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis & Joan. 16. Hæc loquutus sum vobis, ut in me pacem habeatis.

Si dico datam ecclesiæ potestatem clavium jurisdictionis derivative a Petro, ponunt absurdum quod ecclesia, quæ clavium potestatem recepiset a Petro, judicaret de persona Petri, & inferior de superiore contra c. superior 1. di. 6. cum superior de major. & obedien. Item illa authoritas Matth. 18. repugnat: quia vel oportet quod per illa verba, quæcumque alligaveritis intelligatur data facultas jurisdictionis contentiosæ ut dictum (quod videtur stratire glo. interli. ibi, cum fuppleat licitus vincula anathematis) vel oportet quod illam authoritatem diversimode exponamus: videlicet quod in ipsa fuit ordinis, implicitet intelligamus data apostolis potestatem a Deo immediate, in tu autem quo fine: A contentiosæ jurisdictionis datam defendere & mediante Petro: & tamen verba non sonant hanc diversitatem, nec eadem authoritas debet diversis juribus conferi: cum in ea de dari.

Pro solutione hujus ambiguitatis confidero quod volentes tenere datam ecclesiæ potestatem plenitudinem, non poterunt hoc probare ex illis verbis Christi directis in discipulos: quia nufquam reperitur quod Christus loquutus eis per modum testaberit jurisdictionem in foro jurisdictionali, fed semper in foro pœnitentiali. Similiter nufquam eam dedit illis aliquam potestatem, loquutus est Petro, & ipsi, fed ino fuisse Petro cum illis existunt. Nec reperio aliquam authoritatem sacræ scripturæ, aut conciliarem, vel pontificalem vel legalem ex qua possit clare haberi (nisi ex quibuldam interpretationibus quæ ipsis pertinent) quod eis dederit aliqua

ad eum dicat, *quotiens peccabit in me frater meus*, &c.) tamen ut ait *Aquin. 2. 2. 33.* hæc ita illa fuerunt dicta omnibus apostolis simul, & non magis Petro quam alis: ut patet ibi, *& ait ad discipulos suos*, item ibi, *attendite vobis*, &c. & postea sequitur, *& dixerunt apostoli Domino, adauge nobis fidem*. Ex quo patet quod verbum illud de dimittendo fratre fuit dictum omnibus & non Petro tantum, licet principaliter ei tanquam principaliori. Unde sequitur quod dicta verba recipiunt in se propriam quilibet ejusque prout cuique competere possunt: sed Petro qui erat futurus jammus prælatorum & non habituros superiorem ad quem ab eo posset haberi recursus, non poterat convenire *ecclesiæ*, id est, prælato, licet communiter dictum in *c. propositi de concef. præben.*

Et si dicatur, quod inter apostolos erat etiam Petrus, idque etiam in eo esset verificanda illa authoritas, *die ecclesiæ*: respondetur quod fatis verificatur in Petro, si ita publicatur coram multitudine ipsi alis.

Et si rursus dicatur, ergo non est verum quod verbum, *die ecclesiæ*, intelligitur, id est, prælato. Respondetur quod non est absonum quod ita qui fungitur vice duarum personarum, fingatur vice denuncianti & prælati: *ut in c. si consul. ff. de adop. c. a collatione, de appel. in G. & c. penul. de elect. in. G.* Et tunc intelligendum est, *die ecclesiæ*, id est, prælato, id est, tibi, qui geris personam prælati corrigendo fratrem peccantem in te, & perfuasionibus comprehendo, redices etiam excommunicando: vel, *die ecclesiæ*, implorando auxilium in exequendo; quam frater peccans est incorrigibilis: juxta *c. ad apostolica de re judi. in 6.* Item non est absonum quod eadem *lex* diversis habeat intellectus fundatos *diversitatem personarum*, *in c. in nomine. §. equitis de usu & habit. cum simil.* Unde Si reflringimus dictam authoritatem *Matth.* 18. ad personas peccantes in apostolos, quibus verba dirigebantur, illud, *die ecclesiæ*, potest intelligi, id est prælato quo ad subjectos prælato, hoc est Petro qui erat vel futurus erat eorum prælatus: sed quo ad Petrum (ut non habentem ei non habituros superiorem *ad die ecclesiæ*, debet intelligi, id est multitudini per teipsum excommunicando eum.

Sed quia dicta authoritas est generalis & omnibus fidelibus dicta, illud, *die ecclesiæ*, semper debet intelligi, id est, superiori: ideo quo ad papam peccantem in alium, illud, *die ecclesiæ*, intelligendum est, id est, Deo, qui solus est superior ejus: secundum quod voluit Oftien. *in c. propositi de concef. prebend.* & latis est ratione dictum quando ejli dictum illi qui præest ecclesiæ, cui denuncianda est subjectus: & respectu papæ quando omnes Deum qui est fundator & caput ecclesiæ, dicunt omnes ecclesiæ, Nec potest intelligi de ecclesia imaginaria: quia tunc nulli deceretur: unde oportet quod intelligatur de rectoribus, gubernatoribus & superioribus prælatis ipsius ecclesiæ, quorum Petrus erat caput: *vt d. c. in novo 21. dist. & c. regimus 24. qu. 1.*

Ex quo etiam patet quod falsum dicunt illi, qui ajunt authoritatem & potestatis plenitudinem principalem habere ecclesiæ, & exercitium potestatis in papa: quia dato quod prædicta authoritas in papa fundatur eorum opinio, intelligeretur de potestate jurisdictionis coercitivæ, adhuc ex ea innatur contrarium: quia cum inter apostolos tunc esset Petrus eorum caput quando verba fuerunt prolata per Christum, & ita dirigebantur in Petrum sicut in ceteros apostolos (cum principalius in Petrum: ut patet ex hoc quod ei tantum dixit: quia solus Petrus postea interrogat, *Domine quotiens peccabit in me frater meus & dimittam ei, usque septies?* &c.) & intelligeretur dicta authoritas de plenitudine potestatis, sequeretur quod ipsi plenitudo potestatis fuisset data omnibus, sed principalius Petro tanquam capiti, & per eum distribuendis, & exercenda etiam per illos ad nutum & voluntatem ejusque (videlicet Petri) confiscendam exercenda per alios prælatos ecclesiæ ad nutum, commissionem & voluntatem papæ.

Sed quia dicta authoritas *Matth.* 18. proprie loquitur de delictis peccatis & postfatæ ordinis (scilicet ligandi & solvendi) nullo modo ex illa potest sumi argumentum quod data fuerit aliqua plenitudo potestatis (cum de illis verbum nullum) nec etiam aliqua jurisdictio quoad alios & judicialis fori ipsis apostolis: & consequenter nec ipsi ecclesiæ, sive alis prælatis de ecclesia, qui tantum sunt vocati in portem solicitudinis: *ut in c. decreto cum sequenti 2. q. 6.*

Quod etiam apparet: quia ista authoritas non intelligitur de coactiva & jurisdictionalis potestatis datione, fed de quadam publicatione ad confitionem peccatoris proximum fundatione: facit multum hanc glo. ordi. ibi cum dicit: Dic ecclesiæ ut desellatium eum habeat: & qui non potuit publicare illi, ut desellatium, falvetur opposita: & ut rubrica questrationis emendetur, fit tibi ficut ethnicus & publicanus. Ecce quod non loquitur nisi in foro pœnitentiali: & non loquitur de ecclesia universali in concilio, sed de prælato.

Et illum conclusionem ponit Hieronym. ibi super illud 18. c. *Quæcumque alligaveritis super terram*: dicit enim hic: potestatem tribuit apostolis, ut ficiam ejus a tribus conscientiam, hominum sententiam divina sententia roboravi, &c. Perlati ergo universitatem fuit, ad quos tanquam ad judices fideles remittuntur, & non ipse universitatem: idem etiam ibidem Chrysost. ubi dicit. Die ecclesiæ, id est, iis qui ecclesiæ *præsunt*. Et S. Thomas super Matth. ibidem dicit: Die ecclesiæ, id est, toti multitudini ut confundatur, ut qui nolunt fine correptione, cum conscientia corrigi, ut qui multitudini per teipsum excommunicando eum.

Sed quia dicta authoritas est generalis & omnibus fidelibus dicta, illud, *die ecclesiæ*, semper debet intelligi, id est, superiori: ideo quo ad papam peccantem in alium, illud, *die ecclesiæ*, intelligendum est, id est, Deo, qui solus est superior ejus: secundum quod voluit Oftien. *in c. propositi de concef. prebend.* & latis est ratione dictum quando ejli dictum illi qui præest ecclesiæ, cui denuncianda est subjectus: & respectu papæ quando omnes Deum qui est fundator & caput ecclesiæ, dicunt omnes ecclesiæ, Nec potest intelligi de ecclesia imaginaria: quia tunc nulli deceretur: unde oportet quod intelligatur de rectoribus, gubernatoribus & superioribus prælatis ipsius ecclesiæ, quorum Petrus erat caput: *vt d. c. in novo 21. dist. & c. regimus 24. qu. 1.*

Ex quo etiam patet quod falsum dicunt illi, qui ajunt authoritatem & potestatis plenitudinem principalem habere ecclesiæ, & exercitium potestatis in papa: quia dato quod prædicta authoritas in papa fundatur eorum opinio, intelligeretur de potestate jurisdictionis coercitivæ, adhuc ex ea innatur contrarium: quia cum inter apostolos tunc esset Petrus eorum caput quando verba fuerunt prolata per Christum, & ita dirigebantur in Petrum

Item Alberms Magnus super Matth. ibidem dicit. *Die ecclesiæ*, id est prælato in conventu sive in synodo: & ecclesiam non audierit, ut secundum arbitrium prælati corrigatur, sit tibi tanquam ethnicus & publicanus.

Item virtualiter sentit archiepiscopus Armensis: qui vult quod etiam illa authoritas, *die ecclesiæ*, non arguat aliquam superioritatem in ecclesia respectu fratrum, sed solum superioritatem diversitatis: est enim aliqua doctrina et & alis, ut unusquisque judex ecclesiasticus sciat quem modum punitionis exercere erga quolcumque, qui omnes in fratris nomine importantur: & hoc spectatione in peccato commisso in proprium personam ipsius. Unde dicit quod per dictam authoritatem semmus pontifices potestatem in profanum fuam dunta at commissum non debet judicare, sed poli monitionem in hoc loco descriptas, illud peccatum publicare debet ecclesiæ, ut ex discretione ecclesiæ punitatur, ne vindicta potius quam corrigere videatur, si solus sua authoritate puniat: ex quo nulla potest argui superioritas in ecclesia respectu summi pontifi. Si enim hoc dicit fuisset proper superioritatem ecclesiæ, frustra & impertinenter poterat adjecisse Dominus, *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis super terram*, &c. ex quo illa doctrina præcedes ostendit ecclesiam debere ligare, non ipsos apostolos. Et subjungit. Constat igitur quod doctrina Christi tendit ad hoc, quod Petrus & alis post correctionem Christum, de ecclesia dicendum esse conflio fratres delinquentes punire debent, & nos tanquam publicanos & ethnicos (cum quibus Judæi communicare non licebat: juxta illud Luc. 5. c. *Quare cum publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis*) fro ligamento ejicere, ita ut cum ipsis communicare nullatenus fit licitum ceteris Christianis: & ideo intelligendum illud, *die ecclesiæ*, tantum excommunicandi generaliter quoslibet qui delinquentes, etiam si fint imperatores aut reges (quonium universaliter dictum, *Quæcumque alligaveritis super terram*, &c.) omnibus apostolis fuisse collatum. Ita dicit ipse archiepiscopus Armachanus *in summa de quæstionibus. Sermonum lib. 7. c. 9.*

Ex ejus dictis elicitur, quod per illam authoritatem, *die ecclesiæ*, nulla demonstratur superioritas ecclesiæ in papam, fed potius e contra, propter verba quæ sequuntur, *quæcumque alligaveritis*, &c. etiam dicitur quod per dictam authoritatem data fit potestas fori contentiosi exteriorisq: quia non decclesia, id est, concilio, fed de prælato in ecclesia existente & habente jurisdictionem in denunciantes laqueos: & sic quod nulla claves jurisdictionales fori contentiosi exteriorisq; per dictam authoritatem datæ centuriat ecclesiæ: & si quæ fuissent datæ, fuissent datæ Petro primo tanquam principali, & apostolis singulariter, & non ut ecclesiæ repræsentantibus fuisse dicitur.

Et profecto si bene considerentur verba, veritas est, quod per ea nulla authoritas fori contentiosi data fuit ecclesiæ sive concilio: quia si data fuisset ecclesiæ universali, non fuisset opus ulterius adjicere, *si ecclesiam non audiverit*: quia si coercitionem habuisset ecclesia, non esset ultra procedendum ad punitionem; quia ecclesia tanquam potentissimus judex posset per se punire: & frustra esset posita verba, *si ecclesiam non audiverit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus*, & quod sequitur, *quæcumque alligaveritis*, &c. Item ex quo Dominus postquam dixit, *die ecclesiæ*, adjecit, *quod si ecclesiam non audiverit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus*, sequitur quod non dederit ecclesiæ potestatem coercendi

A & ille in quem peccavit frater, non potest requirere ecclesiam ut illum coerceat, fed tantum debet ipse pollea habere illum pro ethnico & publicano. Et nota quod dicit, *sit tibi sicut ethnicus*: quasi dicat habeas eum pro ejecto ab ecclesia. Et quibus verbis aliqui docti, (maxime Barbatia *in cap. novit de judi.*) volunt quod ejs jure denunciatus confestatur excommunicatur.

Nec contradicit huic intellectui glo. Nicolai ibi cum dicit, *sit tibi sicut ethnicus*, id est separatur ab alis fidelibus per excommunicationem & ceteram ecclesiasticam: quia ipse intelligit juxta expositionem per eum datam, videlicet, *die ecclesiæ*, id est prælatorum quorum prælatus non per se coercitus universalem sive concilium conferre fane fulminandæ. Et quod sit verum in eadem glo. super verbum, *ethnicus*, &c. poli ejus, per excommunicationem & censuram ecclesiasticam, subjungit Etiam, & quod talis pollea prælati ecclesiæ inferre, subdatur, *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis*, &c.

Quinimo non improprianda verba, sed sufficiunt authoritatis est (cum loquatur in foro conscientiæ) quod si poli adhibitos duos vel tres testes frater non audit, non emendatur, nec confundatur, *die ecclesiæ*, id est, die multitudini, id est, die in publico ut rubore suffusus respicere cogatur: *& die ecclesiæ*, id est, prælato ejus, authoritate ipsius eum excommunicando, & denunciando omnibus de ecclesia: Ecclesiæ enim nomine collectio & multitudo fidelium intelligitur, *de consc. dis. 1. c. ecclesia*. Et, *die ecclesiæ*, id est, prælato ejus, denunciando ut illum coerceat & excommunicet: vel multitudini ut publice argeatur. Et hoc tenet Felix papa in epistola repositiva ad Athanasium & episcopos Ægyptiorum, Thebaidorum, & Libyorum in concilio Alexandrino congregatos: quæ ejusdem epistola, *de consc. dist. 1. c. ecclesia*, id est, accusa eum publice & non priusquam id fiat, id est, non autequam præcederit correctio fraterna.

Unde non potest accipi ecclesia pro concilio. Et hoc ex pluribus offenditur: quia cum non semper fit concilium, & quotidie opus sit facere evangelicam illam denunciationem, ergo nec esset expedire concilium: & sic redderetur frustratoria denunciatio (de illa autem multo magis) queretur, si accipiretur ecclesia pro concilio universali: cujus totalis congregatio est impossibilis.

Item ifta denunciatio ita convenit fœminis & laicis sicut ecclesiasticis personis: ergo licet vel fœmina habeat denuncare ecclesiæ, oportet cum interesse concilio propter suum interesse, quod in fœmina est omnino absurdum: & quod dicitur de fœmina, dici potest de multitudine fanctibus: ut sunt monachi, qui non possunt claustrum exire, & de fæ alis. Similiter impossibile aliquando esset illam denunciationem fieri ecclesiæ vel concilio ex alia parte: quia poli contingere quod esset una vna diffinita a loco, in quo ipsus pauper haberet notum ad locum concilii, ut ipse requiret adire concilium obdefectum expendiarum in itinere.

Accedit quod *Deut. 16.* mandabatur, ut judices fiederent in portis civitatum, ut ad eos facilis esset adire. Et ita quod dicitur Zach. 8. *Peritatem & judicium pacis judicate in portis vestris*: & Prov. 31. *Nobilis in portis vir ejus, quando federit cum senatoribus terræ*. Unde propter hæc inconvenientia quæ sequerentur, non potest intelligi dicta authoritas, *die ecclesiæ*, de concilio. Accedit quod concilia fuit humana institutione introducta: ut 16. *C. 18. di. per ea*. Si autem dicta authoritas loquerctur de concilio, sequeretur quod concilia fuissent instituta lege divina.

Et quod non intelligatur de ecclesia universali sive de concilio, fed de multitudine fidelium (ut peccant rubore suffusus fe emendet) vel de pastoribus in peccatum jurisdictionem, ut eum coerceat: vel pro eo orat, patet ex eo quod glo. & doct. *in 6. peccaverit 3. q. 1.* exponunt, *dic ecclesiæ*, id est, facerdoti, qui ut pro eo orat & admoneat eum ab ejus delictis a peccato. Idem ibi Dooni. qui allegat text. 7. q. 1. *sive.* idem ibi archi. post Lan. Idem ibi text. 7. q. 1. *sive.* idem ibi archi. post Lan. Idem ibi Joan. de Fan. qui ad hoc etiam allegat. *si non argotio de offi. d. c. cum ex quotidie de hære.* ubi glossa ordinar. de illa denunciatione evangelica. Et glo. *in d. c. in omni*, intelligit quod dicta authoritas habet locum in omni prælato qui habet aliquam adhæsionem ad illum de ordine glo. *in d. cap. cum ex infinitis.* Sed ista illa glo. loquitur de prælatis habentibus denunciare, hoc est, ad quos spectat illa denunciatio: de quo per S. Thom. *in secunda secundæ q. 33. a. 8.* & communiter doct. ubi supra. Item Joan. *An. in c. novit de judi.* exponit, *dic ecclesiæ* id est, prælato.

Idem etiam Speculator *in ti. de denunciatione in 5. q.* Qui declarando illa verba evangelica dicit: *Si peccaverit in te*, id est, contra te vel ei injuriam *fecerit vel id quod ibi Chrisostomus ut ut. 3. q. 1. ad mensam*) *vade & corrige*, id est charitative argue eum, *inter te & ipsum solum*, id est, secrete 2. *quæ. prima c. si peccaverit. Si te audierit*, id est, *erata sibi fratrem tuum*, id est animam vel salutem fratris, cum a peccato retraheendo: *si autem te non audierit, adhibe tecum unum vel duos*, scilicet de illis qui hic leguntur: alias effet præjudicare omnibus, ut in *prælogo. c. si peccaverit*: quod nullus esse debet de *pani. dis. 6. plenius*, vel tales qui poffint prodesse de non obelle: ut 22. *quæst. 5. hoc videtur, ne in ore duorum*, (scilicet tui & alterius, quando unum adhibet, *vel trium* (scilicet tui & duorum quos adhibes) *fit omne verbum*, id est probetur charitativa monitio: *quod si non audierit eos*: scilicet cum effecta (quia fit manifestum corrigit) *dic*, id est denuncia, *ecclesiæ*, à prælato, qui est in ecclesia: ut 7. q. 1. c. *sicut. Si autem ecclesiam*, id est, prælatum seu ejus ministrum, *non audierit, sit tibi sicut ethnicus*, id est, gentilis (ut 1. q. 1. c. *nonne*) vel alienus a participatione, *& publicanus*, id est, publice peccant: & hoc verum est, si tamen sit ab ecclesia prius excommunicatus: ut 11. *di. c. fed illud.*

Inde S. Thomas in tract. de correctione fraterna dicit: Præceptum de correctione potest pertinere ad omnes, vel ad prælatos: & pertinet ad omnes communiter, tunc ecclesia non vocatur hic congregatio, fed prælatus: & autem pertinet ad prælatos, tunc fenfus eft, *dic ecclesiæ*, id est congregationi fidelium: & tunc peccator debet eum ex communicari, ut fit divisus ab ecclesia per fententiam excommunicationis: & donec redeat, debet ab ecclesia vitari & haberi sicut ethnicus & publicanus. Unde Hugo cardi. super illud Matth. dicit: Si privata perfona corripit, fic exponendum eft, *dic ecclesiæ*, id eft *coram prælato: ecclesia* enim competit ecclesia quantum ad illos corripientes: si vero prælatus corripit, tunc id, *dic ecclesiæ*, id eft coram ecclesia feu congregatione fidelium eum communicet. Et ifta eft optima & vera expofitio. Et quod verba, *dic ecclesiæ*, exponenda fint, id eft dic prælato, patet ex hoc quod dicit: omnes communiter, *ecclesia*, non, ita intelligunt.

Ita autem illa authoritas habet locum in papa, vide quod, pono in articulo, Utrum papa poffit deponi quando eft incorrigibilis, in quo opinione contra papam: & in quam & quomodo conciliorum papa, in verfi. Non obftat, ubique in fimem: quæ addit ad dicta hic de in refpectionibus pro papa, de quo per modorum in *d. c. novit.*

Præterea fi hæc conideretur, nullo modo poftabatur ex dicta authoritate majoritas conciliis papam. Tum quia hoc verba ipfa nullo modo fonant, & dato quod nomen ecclefiæ caperetur pro concilio, & quod dicendum effet concilio, adhuc non habetur, quod concilium effet major papa. Tum quia non dicit verba aliqua authoritas five poteftas plectendi five multandi: fed tantum dicitur, quod fi non audierit monentem, vel fi peccat corrigentem, fit fibi non pro contumacia, fed tibi offenfio fieri: ethnicus & publicanus, & fic non datur aliqua coercitio. Tum etiam quia dicta authoritas non loquitur de ecclefia repræfentata, fed de ecclefia peccante: quia fi ecclefia repræfentabilis ad deducendum delictum offendofis in notorietatem. Et fi conideretur authoritas Chrifti quæ nevcat ad laevandum peccatores, omnes tendent ad bonum & falutem animæ, & non ad potentiam mundanam: juxta illud Joan. 18. *Regnum meum non eft de hoc mundo*, &c.

Ita patenfibus ifti quæ clare liquet, quod prælatum authoritatem, *dic ecclesiæ*, non dare funt clares aliquæ ecclefiæ univerfali five concilio in papam: & quod non meretur allegari ad hoc illa authoritas, fiem ner ad hoc quod concilium fit fupra papam, ut communiter allegatur ab ifis qui dant authoritatem concilio fupra papam.

Nunc igitur profequendæ propofitum, & quærimus an & quæ clares dicendæ fint datæ ecclefiæ? fciendum eft quod poftefas ecclefiaftica dividitur in poteftatem ordinis & poteftatem jurisdictionis, Item quæ poftefas dicitur duplicem habet refpectum: unus eft ad corpus Chrifti verum quo ad confecrationem ejus: alter ad corpus Chrifti myfticum feu membra ejus. & hoc dicitur: vel quo ad adminiftrationem corporis Chrifti vera, vel quo ad adminiftrationem vel exhibitionem alterius facramenti: fic eft ordo, confirmatio, & cæteri facramentales abfolutio. Poteftas jurisdictionis duplex eft: una in foro exteriori: alia in foro conficientiæ interiori. Hurfus poteftas jurisdictionis in foro exteriori duplicem habet refpectum: unum eft ad corpus Chrifti verum quo ad confecrationem ejus: alter ad corpus Chrifti myfticum feu membra ejus. & hoc dicitur: vel quo ad adminiftrationem corporis Chrifti vera, vel quo ad adminiftrationem vel exhibitionem alterius facramenti: fic eft ordo, confirmatio, & cæteri facramentales abfolutio. Poteftas jurisdictionis duplex eft: una in foro exteriori: alia in foro conficientiæ interiori. Hurfus poteftas jurisdictionis in foro exteriori duplicem habet refpectum: unum

Da potestate ordinaria iurisdictionis Episcopis ab ipso Pontifice Romano.

Urrom sutem hujusmodi fori exteriori iurisdictio A tantum fecilicet principali gradi est caput corporis ecclesiæ, id est, papa. Et illum dicit esse verum & catholicum intellectum. Unde respondet ad illud quod dicitur clavesdatas ecclesiæ, quod propter unitatem ecclesiæ fire propter unitatem membrorum in ipso corpore ecclesiæ existentium, ipsum corpus ecclesiæ dicitur fuge recipere, habere & exercere, fire operari quæ officialia membra ejus vel aliquod etiam unum membrum recipit, habet aut operatur: illud tale convenire non possit toti universitati membrorum, nec corporalitate corporis dici de ea, fed tantum per synecdochen denominando totum a parte: & fic quod aliquibus membris ecclesiæ convenit, attribuatur toti ecclesiæ: juxta illud apostoli 2. ad Corinth. 10. *Sedet populus maudacre*, id est, quidam de populo: & fic postulatus miniffeiatis ligandi & folvendi a peccatis (quæ fidis facerdotibus convenit) dicitur ecclesia data, cujus membra funi facerdotes. Allegat archi. de confe. di. 4. c. *ecclesia christi*: qui dicit quod ecclesia dicitur facere quod ejus miniffri facient fecundum ipsius influxum: puta paptes baptismo offerre, baptizare, peccata dimittere, &c. Unde ad propositum adducit illud Augufti. in *Pfal.* 57. Attendo regulam unitatis: quia & corporis: quia enim una perfona eft caput & corpus: idcoque una voce utitur caput cum membris, licet ea que dicuntur ad diverfa referantur: quadam enim fola capiti convenientia, quædam fola membrorum quæ capiti & membris: item quæ membris convenient, quædam pratetitis, quædam præfentibus, quædam futuris, quædam perfectis, quædam imperfectis convenientes: & tamen ita dicuntur de una re ac eft & quafi una perfona loqui videtur.

Sed pro certo ifte intellectus cardi. licet fit in ipso verus, tamen non offendit mihi in ecclesia præfequenter concilium fine papa habere aliquam fivem jurisdictionis fori exteriori & quam, & an immediate a Christo, vel quomodo, & qua autoritate. Quia tamen ex ipso opinatur Christum apostolos fiffis post afcensionem Christi in cœlum, quæ designant jurisdictionem coercitivam (ut eft illud quod legitur de apostolis post damnationem Christium, & fic poffet adduci illud ad Corinth. 5. *Tradi Christo legatione funginur*. ubi glo. interli. dicit, id eft, vice Christi, fui legatus Dei, & ad Titum 3. *Hæreticum hominem poft primam & fecundam correctionem devita*. & 1. ad Corinth. 5. *Si is qui fiter nominatur inter vos eft fornicator*, &c. & poffes laquitur, *cum hujusmodi tes eiusm fumere*. Item alibi infra, *Quid enim & mihi de iis qui foris funt judicare?* & fic qua alia fimilia gefta fant) ifta non videntur poffe allegari ad propofitum: quia fi quam jurisdictionem exercuerunt apostoli, id fecerunt per commiffionem Petri & per derivationem a Petro.

Unde ad oftendendum ifftam potestatem clavium datam immediate a Christo, oportet dicere per evangelia & opera Christi. Et profecto nulle autthoritates pretter allegatas (ex Matth. 16. *& tibi dabo claves regni cœlorum*, &c. & Matth. 18. *Amen dico vobis quæcumque alligaveritis*, &c. & poft refurrectionem, Joan. 20. quando Dominus infufflavit dicens; *Accipite Spiritum fanctum, quorum remiferitis peccata*, &c. & Joan. 21. *Pafce oves meas*) poffunt proprie dici loqui de potestate jurisdictionis fori contentiofi five exteriori: nam illud Matth. & Mar. id. *Eunies in mundum*, &c. ficut & illud Joan. 4. loquitur de officio prædicandi & baptizandi: & illud *Matth. 20. & Luc. 10. & 1. ad Corin.* 9. de potestate accipiendi vitæ necessaria & facienda miracula: & illud *Luc. 23.* de efficiendis dæmonibus: & illud Matth. 19. *Sedebitis & vos judicantes*, &c. de judicio universali in fine mundi poft refurrectionem universalem. Unde cum non habeamus alium authoritatem evangelii, per quam apparat data omnibus apostolis potestas clavium fori contentiofi, & illæ authoritates quæ hoc fonant, *Matth. 16. & Joan. 21.* fint dictæ Petro tantum, fequitur quod apostoli non habuerint immediate a Deo potestatem clavium fori contentiofi exterioris five coercitivi: & quod fi quam reperiantur habuifle, illud fuit per derivationem a Petro. Et hoc probat ifte text. *in 1. ca Dominus 19. di.* fequens allegato cum fuis concordan. & probat text. *in pare decifa in c. quia diverfitatem de concil. prabon.* cum dicit, quia diverfitatem corporum fingit fequitur diverfitas animorum, ideo poftefas jurisdictionis a principio fuit in uno collocata. Unde oftendit, quod ifta poftefas jurisdictionis exterioris non fuit per Christum data ecclesiæ vel alicui corpori, fed uni tantum, fcilicet, Petro.

Obiftat tamen quod fi per illa verba, *Pafce oves meas*, Petrus quia poftea habuit acceptis clavis jurisdictionis, videtur fimiliter, quod & apostoli qui fimiliter fuerunt paftores, eandem jurisdictiam potestatem fori exteriori habuerint. Et quod apostoli fuerint paftores cantat ecclesia in prefatione eorum, *Ut gregem tuum Paftor æterne non deferas, fed per beatos apostolos tuos continua protellione cuftodias, ut ifdem reftoribus gubernatur, quos spiritu tuo ditavisti eidem contulifti præfte paftores*, &c. Ecce quod apostoli fuit paftores univerfi gregis dominici loti & Petrus, & omnes vicariofiat Petrus: & hoc immediate ut videtur a Chriffo, per id quod dicitur, *contulifti præfte*.

Sed ad hoc poftet refponderi quod ecclesia appellat paftores etiam quofcumque rectores feu prælatos in *tit. c. ne pro defectu de elect. & in cic. in plerifque in glo. de elect.* Et refpectu cure animarum: ut *in c. fit refter. 23. di.* Quintodio dicit quod illa verba pastationis fi bene ponderentur, oftendunt quod apostoli nullam habuerint jurisdictionem coercitionis exterioris. Prædicantur enim in eo quod dicit, *pasqua tis tui vicarius*, & non dicit vicarius tuos: quia aunus eft vicarius Chriffi papa, qui habet omnem jurisdictionem & fuperioritatem *c. fi de renat. prala.* Et in *eaonicus*, unam fanctam, vicarii appellantur episcopi, qui vicarii funt Chriffi 23. *qu. 5. ca. penul.* Opus autem Chriffi erat falus animarum: quia ipse venit quærere & falvare facere quod perierat, *Luc. 19.* & ipse venit in hunc mundum ut peccatores falvos faceret *1. ad Timoth. 1.* Ad quod facit quod dixi fupra quod apostoli fuerunt per legatione vice Chriffi, qui fuit legatus Dei, *2. ad Cor.* 5. & episcopi ejus miniffri 2. q. 5. *baber.* Gerant enim eorum ovium ne perdantur 7. q. 1. c. *fuggefum*. & poftores fint gregis 7. q. 1. *paftoralis*. 8. q. 1. *in fnifpecuis*. Dicebant enim paftere inftructionis verbo 23. *di. Ephesus* 8. *qu. 1. audaffer in fch.* Conveniationis exemplo 11. q. 3. *precipue* Eucharistiæ facramento *de cons. di. 2. non prohibent*. & temporali fubfidio 16. *qu. 1. ca. nulli episcoporum*.

Item poftet intelligi quod contulefti eis et eifem paftoribus derivative a Petro, qui fecit alios apostolos episcopos: ut 66. *di. 1. porro* & dixi fupra; & poftea diffinxit dioeceses: ut *in c. in illis* 80. *di.* non quod ipfe Chriffus fecerit eos paftores (quæ nullibi hoc reperitur) nifi animarum.

Nec obiftat quod *c. nova de parit. & remiff.* dicit in plurali clares, tanquam loquens de clave jurisdictionis & ordinitqua indefinite dicit claves *c. fi Ramanorum* 19. *di.* Et idem refpondetur ad *c. 1. in* A *§. fi una de fum. Tri.* quia text. loquitur de clavibus fecundum propofitum noftrum, videlicet in foro poenitentialis: quia loquitur de officio prædicandi & audiendi confeffiones, & fic de clavibus ordinis: & hoc congruit titulo *de parit. & re. di. fum. Trini.*

Nec poftet intelligi de clavibus jurisdictionis exteriorisis: quia fic intelligendo non redderetur bona ratio ad text. cum fimilitudinem fuffitiendi clavium fecundum ipsius fuffitiendi vel privilegio: ut in *c. Alia de major. & obed. & in c. dilectus filius de reli. &* glo. in *c. ea. notus*. Et fic dicitur ad §. *non*, quod loquitur de clavibus ordinis, quæ etiam habebitur gauntur in plures; & fic indefinita refringitur ad materiam fubjectam de conficiendo corpus Chriffi & fanguinem, & de *c. quia ecclesia. de parit.* 19. *di.* B *fi Romanorum*, quod indefinita æquipollet universali, patitur multas limitationes.

Et ex hic patet quod apostolicum fuit immediate a Chriffo data clavis fori contentiofi exteriorisis: fed quas habuerunt, habuerunt a Chriffo mediante Petro & derivative ab eo tanquam ipfoitam capite & perfectio. Et idem loquitur concilium et, quod concilium fede vacante non potest regulariter exercere referuata papæ: cum jurisdictio & potestas ifta quæ a Petro defendit, fit referringibilis ad voluntatem ejus: quo defendit. Et ex hoc fequitur quod cum potestas clavium apostolorum & conliequenter ecclesiæ & concilii fit longe minor potestate concessa Petro & fuccefforibus, papa eft major concilio. C

Et ex his etiam apparet, quod multum errant illi qui putant plenitudinem potestatis principalem & fundamentaliter in ecclesia: quia fi dubitatur an potestas data fit jurisdictio contentiosa five fori exteriorisis (ut *fupra* dixit dictum eft) quomodo poftunt omnes plenitudinem potestatis in ecclesia quæ per apostolos figuratur, *cujus vice hodie gerunt episcopi? ut in c. in novo 2. ad. D. 1. ecclesiæ principes 35. di.* D et maxime quando clari quod plenitudo potestatis eft in papa, & quod alii vocati funt in partem folicitudinis 2. *qu. 6. decretis*, *c. 1. ad honorem ad. ver. 17 ofia. fol. 67 in c. propitiatus de remiff. in cen. & in cle. 1. ut lite pendenti de 1. c. ut recebe. benefi. cum fimil.* Et text. *in cle. paftoralis in fi. de re judi.* dicit: Non tam ex fuperioritate quam ad imperium non E dubitamus habere, quam ex potestate in quam vacante imperio imperatori fuccedimus: & nihilominus ex illius plenitudine potestatis quam Christus ex regno & falvatore dominum nobis licet immeritis in perfona beati Petri concessit, &c. Ecce quod ifta plenitudo potestatis eft in folo papa quia non dicit in perfona beatorum Petri & Pauli & etiam, fed tantum. fibi principaliter & immediate a Deo. Et adde hic quæ dicuntur parum ante fi. in quæstione de capitulis jurisdictionis in conclavi.

Ex fi ifta plenitudo potestatis eftet in ecclesia fundamentaliter, & in papa tanquam in miniftro, ifta plenitudo vel eftet inutilis: quia nunquam poftet redundare in ipsum five exercitium irrequisitis ecclesia: cum tamen papa quotidie utatur plenitudine potestatis ubi vides expedire: vel etiam episcopi poftent uti ifta plenitudine potestatis, qui funt membra de corpore ecclesiæ. Et fi per ecclesiam eftet exercenda, raro vel nunquam exercereetur: cum raro fint concilia. Et fi papa eft folum miniftet, poftet impedire in ejus exercitio: & fi eftet difcordia, eftaret ufus ifius plenitudinis.

Ad illud quod dicit cardi. Flor. quod *c. Dri. Domini*, non dicit totaliter fed principaliter; respondet episcopus Torcitanus, poftea Britien. & veritas papæ: qui ivridendo dictum cardinalem dicit, quod

quod *diſtinctio* quam ponit Zabarella eſt phtaſia: cui quia ſi notentur verba textu, ſatis patet veras eſſe teſes: at enim, ita Dominus hujus maneris ſacramentum ad omnium apoſtolorum officium voluit pertinere, ut in beatiſſimo Petro apoſtolorum omnium ſummo principalitter collocare, ut ab ipſo quaſi a quodam capite dona ſua velut in corpus omnis diffunderet. Si ergo, inquit, dona *ſive* poteſtates Domini diſtinguuntur in ceteros per beatum Petrum prius fuerunt in Petro principaliter derivatae ut alios: ſic ſic accepit principaliter a Deo: & ſi hoc principaliter non erat, ut eſſet majoris poteſtatis quam ſingul vel omnes ſimul, tunc non erat prius niſi ordine, non authoritate: ergo non erat aſſumptus in conſortium individuæ unitatis cum Chriſto quo ad poteſtatem, quod de ipſo ſolo ibidem dicit Leo. Ita dicit iſte *in quodam tract. de creatione cardinalium ad Thom. II. post. mag.* ubi tractat de poteſtate data Petro.

Non obſtat quod dicitur, quod concilium decernit & ſuſtinet cenſuras: *ut ut c. 1. de pen. & diſcr. c. 1.* quia intelligitur de conſilio cum papa vel ejus legato a quibus recipit authoritatem: ſi enim ſine voluntate papæ celebraretur, eſſet concilibulum: ſi autem de voluntate papæ eſſet legitime congregatum, & poſtea diviſum a papa, tunc totum haberet authoritatem quantam communiter poſſent prælati inter ſe in illo exiſtentes, ſi eſſet aliqua legitime congregatum. Et idco prælati quibus habent defenſione a papa, ſent: cauſæ cur concilium poſſit ſuſtinere cenſuras, & non ex propria authoritate concilii: ut late dictum eſt in quæſtione, De quibus cauſis & limitibus conſiſtat, & quam juriſdictionem habeat concilium.

Ad illud quod dicta authoritas Matth. 18. utitur verbo, *alligaverit*, quod videtur ſonare juriſdictionem concernitem reſpondendum quod ex quo dicta authoritas loquitur de foro pœnitentiali (ut patet ex ferie totius illius capitulij) intelligitur & referringitur verbum, *alligaverit*, ad ſubjectam materiam: *ut in c. cæpiſtis: §. deniique de elect. in 6.* & ſic ad forum poli ſive pœnitentiale: & ſic ad alligationem juriſdictionem ſemen convenientem ordinis & foro juriſdictionis interioris.

Et limitter reſpondendum ad ſignum univerſale, *quæcunque*, quod intelligitur ſecundum ſubjectam materiam: *ut in d. §. fin. de leg. 2. §. 17 in authen. de nuptiis. nov. 5. optimam.*

Ad illud quod peccator jam eſt alligatus peccatis, & ulterius non alligatur, ſed abſolvitur: & idco dicit authoritas debet intelligi non in foro pœnitentiali & juriſdictionis interioris, ſed in foro contentioſo exterioris. Reſpondendum quod ſimul licet peccator ſit alligatus per peccatum, poteſt aggravari & magis alligari proprer contumaciam & perſeverantiam in peccato, & pluries alligari ſecundum diverſitatem & multiplicationem contumaciæ in peccato & incorrigibilitatem: *argu. cum non ab homine de judi.* Et facerdos propter pœnitentiam in peccato poteſt præcipiendo magis illum alligare ad pœnam ſecretam: *ex. gratia. 1. c. qui. de pœnit. & remiſſion.* & hoc text. *in. c. ſi facerdos de offi. ordi.*

Reſtat reſpondere ad illud quod dicitur de Paulo qui excommunicavit Corinthium: *1. ad Corinth. 5.* excommunicatio autem eſt actus juriſdictionis conſiſtitutus: *ut in d. c. novit, & d. c. equa & Nicolaus in glo. in d. c. 5. in verbo*, ut tollatur de medio vertum, ſupplet, per excommunicationem. Verum text. non dicit quod excommunicaverit, ſed quod tradiderit cum ſatanæ: ubi ſupplet glo. interli. ut corporalitet vexet cum diabolus, & ſic illo reſpicat. Et glo. ordi. dicit quod Paulus dicitur habuiſſe hanc poteſtatem, ut dum aliquem a ſtultitia non poſſet amovere, diabolo tradere cum vexandum quouſq; pœnitentiam profitens a malo deſiſteret: & dicit. *Archi. in c. non licet ex. 45.* & Et hæc non eſt ibi ſermo de juriſdictione contentioſa, ſed dicitur quod illud agebat Paulus ſpiritualiter.

Item poſſet reſponderi quod Paulus fuit vocatus poſt aſcenſionem Domini, & potuit exercere juriſdictionem derivativa a Petro: ut ſed poſt mandatum fuerit data a Chriſto poſteſtas: quia tempore quo fuit dictum apoſtolis, *quæcunque alligaveritis*, &c. *quorum remiſeritis peccata*, &c. Paulus non erat apoſtolus. Et ideo fruſtra quæritur an fuerit data poteſtas immediate a Chriſto apoſtolis, propterea quod Paulus exercebat aliqua quæ erant contentioſæ juriſdictionis: cum gratia in Paulo ſit abundaverit. *1. ad Corin. 15.* (ſuit enim vas electionis) & aliquid ſpecialiter habuiſſet præ ſuis aliis apoſtolis, non mirum fuiſſet. Nec ex hoc ſequitur quod Paulo fuerit data poteſtas omnimoda juriſdictionis contentioſæ & præcationis: imo ipſemet oſtendit contrarium *ad Galat. 1.* quando dicit, quod manſit cum Petro diebus fere *15. de in 2. cap.* dicit, quod contulit evangelium totaliter, ne forte in vacuum cuerem aut curriſſet prædicando. Unde S. Thom. *ad Galat. 1. in 5. lect.* dicit, quod apoſtolus Paulus ſuit per Petro in executione authoritatis, non in authoritate regiminis.

Quamvis autem iſte ſolutiones poſſent tolerari in Paulo, tamen text. *in c. audi. 11. q. 3.* licet primo ponat exemplum apoſtoli, tamen videtur innuere, quod eadem poteſtas erat omnibus apoſtolis: ibi, videt ergo quia & modo non ſolum per apoſtolos ſuos Deus tradidit delinquentes in manus inimicorum, &c. Et Joannes excommunicavit Diotrephen, dicit text. *ex §. hinc etiam 32. de Pœnit. 3. Joan. 1.* Sed etiam quod ad alios apoſtolos poteſt ſimiliter reſponderi, quod illud fuit ſubjectum poſteſt authoritate & voluntate Petri qui fecit eos *epiſcopos*: & conſequenter exercebant illam juriſdictionem per derivationem a Petro.

Ad illud quod dicitur, quod concilium & ſic interior cognoſcere & exercere juriſdictionem contra illum, ſi quo ejus juriſdictio deſcenderet: reſpondetur quod eo caſu quo concilium poteſt cognoſcere de cauſa papæ (ut de titulo papatus) non dicitur uti juriſdictione contra cum a quo illam recepit: quia quando cognoſcit, incertum eſt quis ſit papa: & poſtquam diffinivit, ſunctum eſt officio ſuo, & jam non cognoſcit contra papam. Eo tamen caſu quo cognoſcit de hæreſi papæ, non cognoſcit per judicat contra papam: quia hoc ipſo quod eſt hæreticus, eſt præciſus ab eccleſia & papatu, & minor quolibet Chriſtiano, & deſcit eſſe papa: ut dicitur *in c. papa qu. de 9. in c. debatur. 24. q. 1. c. dictum eſt* ibi ejus ſupra. Unde eo caſu omnes valent concilium eſſe ſupra papam. Quæ concluſio ſi bene attendatur, non bene ponitur: quia ſi jam non eſt papa, non poteſt dici quod concilium judicet de eo, ſed quod ſit ſupra papam: licet cognoſcat de facto, vel deſiniat utrum illud quod opponitur ſit hæreſis.

Et hoc ergo defendendo ad concluſionem principialis quæſtionis dico, quod nunquam concilium poteſt eſſe ſupra papamquia ſi fumus in caſu quo ſit hæreticus, jam eſt depoſitus: ſi autem fumus in caſu quo cognoſcitur utrum ſit hæreticus an verus papa, non eſt hæ augustur majoritas. Nam quando papa deleger aliqui cauſam proprium perſonam ſuam concernentem, non proptereea cognoſcent de cauſa dicitur major papa. *2. qu. 4. c. mandabis 4. q. 2. audiatur. 9. q. 2. qu. 7. non ſi ſumpſerunt.* Si autem eo invito cognoſcit concilium, hoc non poteſt contingere niſi in caſu hæreſis & ſimilibus: & illæ authoritates, *c. ſi duo. 79. di. 6. c. ſi papa 40. di.* ſunt Boniſacii papæ & *c. ſi qui peccania. 79. di.* eſt Nicolai papæ: & ſimiliter *c. mani autem 21. di.* eſt ejuſdem Nicolai. Et in caſu hæreſis etiam tunc ſi judicatur hæreticus, quia non poteſt eſſe papa condemnatur: ut de hoc eſt text. *in d. c. nunc autem 21. di.* & ſi abſolvitur ab hæreſi, abſolvi poteſt etiam ſuperior ab inferiore in caſu hæreſis, de quo eſt text. *in §. hinc etiam 17. di.* Et iſtam ſpecialitatem in hæreſi ponit Alex. *in c. inferior 21. di. in glo.* ibi, dicens ita intelligendum glo. *in c. 1. de verbo, contra eos de hære.* & quod ita limitatur regula quæ habet, quod nullus poteſt condemnare non poteſt abſolvere. Et pro ejus opinione in papa in materia hæreſis ſunt illi duo caſus, ut alegatis: videlicet *c. nunc autem 21.* ubi pater quod non poteſt a concilio condemnari & *d. §. hinc etiam*, ubi patet quod poteſt abſolvi a concilio in caſu hæreſis: quia (ut ibi dicitur) ſi ſimitudines imperbatur de hæreſi.

Et ſic patet quod ex hoc quod concilium cognoſcit de hæreſi papæ, non dicitur majus papa. Et *c. ſi duo 79. di.* loquitur de papa quando eſt diabolicus electio dubia: quæſtio autem eſt de indubitato papa. Item illa jura ſuperius allegata & *c. dubia poſſum 19. di.* loquuntur in papa hæretico, qui ſtatim eſt depoſitus; & illa jura iunt canones pontificum: ideo magis eſt illi, qui ſunt quod papa ſit ſuperior, quia quod facit in hoc concilium, facit authoritate papæ: & jus eſt illud quod in caſu hæreſis deponit, & non concilium: & in caſu fidelitatis inveteratæ & debiteratis ortæ in electione ab illo mat papa, canonum conditore procedit poteſtas data concilio, & ad hoc factum dicta ſupra in quæſtione. Et equidem non poſſit papa hæreſi deponere: ſic ſimiliter poteſt dici majus qua juſticat de titulo papatus: quia tunc non dicetur judicat contra papam quæ etiam dicit, quod contingere caſus quod judicandum eſſet contra verum poſſeſſorem & amovendus eſſet a papatu: maxime quia per conſtitutionem, *ſrequent*, ambo contendentes de papatu, ſibi ipſo jure ſuſpenſi ab adminiſtratione pontificatus.

Sicut etiam dicimus de cardinalibus, quod eligunt papam & tamen non fiunt majores papa: *in c. in nomine Domini 23. di. Et in c. licet de eleſt.* ſic etiam poteſt epiſcopus ex cauſa modificare poteſtatem indictam a papa: *ut in c. tempora 26. qu. 6.* ibi glo. & *in c. laterens 3. qu. 2.* & ſic poteſtatem generalis ex cauſa poteſt inhibere procuratori ſpecialis: ut *in l. ſi nominem §. mandati.* per quem text. abb. Siculus. *in c. ſi quis contractiones ſolvere. comp.* ubi, quod cauſa a delegato epiſcopi poteſt appellari ad vicarium ejus, & tamen ex hoc vicarius non eſt major delegato, nec procurator generalis major ſpecialis, nec epiſcopus major papa. Ad hoc vide multa canonizata per Felli. *in c. 1. de 7. fallen. de conſti.* Unde & procurator Cæſaris, qui cognoſcit de cauſa Cæſaris (*ut in l. nec quicquam de ſe. off. procon.*) non propterea eſt major Cæſare.

Fateor tamen quod ubi eſſet diverſa ſententia papæ & concilii, in cauſa fidei, in dubio valet ardua proferetur ſententia concilii quando habet concomitantiam cum aliis deciſis per alios canones: ſicut etiam præſerretur ſententia papæ quæ per alios canones antea fuiſſet approbata: ut late dictum eſt in quæſtione propria. Sed ex hoc non ſequitur quod concilium ſit majus papa: quia fre-

quenter reverſatur minimus quod major ignoratur. *ubi ſuperius 15. di.* & ſi in capitulo attendantur ſententia majoris partis contra epiſcopum, non propterea capitulum eſt majus epiſcopo. Unde abſolute loquendo dico ſimpliciter, quod papa eſt major concilio: & recte conſiderando dubitare de hoc, eſt ponere os in cœlum & offuſcare lucidum.

Duæ tamen declarandæ videntur difficultates circa authoritatem, *die eccleſia*; quia ſi exponitur *die eccleſia*, ut eſt prælatus qui communiter de coercet, vel emendet ſubditum per cenſuras, ex illa authoritate *Matth. 18.* reſultat quod tunc data fuerit poteſtas ſine promiſſo, & poſtea data *Joann. 20.* non ſolum poteſtas ordinis, ſed etiam juriſdictionis exterioris immediate a Chriſto: quia ut verba quæ ſequuntur (videlicet, *quæcunque alligaveritis*) ſunt ſecundum quod plurimi prædictorum ſtilorum expoſitioni, opoteſt intelligere, *alligaveritis* per cenſuras & pœnam impoſitionem: quod illam poteſtatem juriſdictionis eccleſiaſtica fuit contentioſa. Nam in ferendo cenſuras & in excommunicando requiritur cauſæ cognitio, *1. qu. 1. c. nemo.* & utrumque eſt juriſdictionis contentioſa: *ut in c. novit de offi. legat. 1. c. dicto. de offi. proxim. 9. in c. quanto dicto. de conſtit. cum ſimili.*

Secunda difficultas eſt, cum illa verba dicta fuerint Petro cum aliis (ut patet *Joan. 17.*) oportet intelligere, quod etiam Petrus & conſequenter papa ſubjiciatur huic denuncianti, hoc eſt, quod ſi ſpe peccat in fratrem & admiſito uno vel duobus non ſe emendat, denuncianda ſit eccleſiæ, id eſt concilio: quia non eſt dare prælatum ſuperiorem qui contra papam poſſit adiri: ergo videtur abſolundum conclusum, quod papa dicitur frater noſter, ſicut & omnis fidelis: *ut ad Hebræ. 2. & 1. ad Cor. 8. & in 3. epiſtola Joan.* Item etiam ſi alius peccet in eum & denuncianda ſit eccleſiæ, ad eſt, prælato, dicuitur quod ſi ſpe peccat in fratrem & hæreſi damnatus: quia & iſte dicitur frater. *xi. qu. 3. ad monſum.* Ex quo ſequitur quod illa authoritas, *die eccleſiæ*, quando papa peccat in alium, cum nullus ſit prælatus qui poſſit eum excomunicare, iſto caſu intelligatur de concilio, & quod ſimiliter ſi alius peccet in eum, oportet adire concilium.

Pro ſolutione illorum difficultatum ſi intelligimus, *die eccleſiæ* id eſt, multitudini & omnibus de eccleſia paſtum, tunc eſſet prima difficultas: & illa authoritas poſſet habere locum etiam in papa: quia ſi fraterne admonetur, & admiſito illo ſtultitibus non deſiſteret a peccato in fratrem commiſſo, poſſet quis denunciare etiam multis de eccleſia: ut ſic faciens robore fidelitatis adjuſtentur & deſiſtant. Et iſto caſu deberet eſſimiliter quod dicunt doc. poſt Oſtien. *in c. propoſuit de cauſeſ. probat.* quod illa authoritas, *die eccleſiæ*, intelligitur de dicendo eccleſiæ ut ipſe Deum pro eo, & quod aliter non poteſt haberc locum in papa: ut diſu ſupra & in ari Utrum papa poſſit deponi quando eſt incor. in a. & 5. motivo pro papa, cum dicitur quod illa authoritas, *die eccleſiæ*, non habet locum in papa quia non habet ſuperiorem: nam illud eſt verum, ſi intelligimus *die eccleſiæ*, id eſt ſuperiori prælato: ſed ſi intelligimus, *die eccleſiæ*, 1. denuncia, & deferas, peri eum etiam coram multitudine, tunc iſta authoritas, *die eccleſiæ*, habebit locum etiam in papa qui peccaret in fratrem. Et ſic ut tactum eſt, eſſet primo difficultas de qua ſupra: quia non loquitur ex prælata authoritate, quod data fuerit apoſtolis aliqua poteſtas juriſdictionalis immediate a Chriſto, ſed quod illam habuerint a Chriſto mediante Petro, ſed per derivationem a Petro.

ut sensa conclusum est. Si autem intelligimus, *dic ecclesia*, hoc est prælato qui excommunicet, tunc difficile est dare solutionem bonam quin ex se fequatur quod apostolis data fuerit potestas jurisdictionali fori contentiosi, & hoc interdiatur textus verborum: quia post verba, *dic ecclesia, & sit tibi sicut ethnicus & publicanus*: illico subjungitur, *amen dico vobis, quæcumque alligaveritis* &c. ex quibus textibus apparet, quod ista authoritas, *dic ecclesia*, id est prælato qui excommunicet; sequitur demonstratio effectus ipsius. Ac fi dicitur Dominus, ex tali excommunicatione per prælatum qui vestra typum gerens & in vestrum locum tenendens (*in c. in novo cum simil. 2. q. 1.*) qui alligati fuerint in terra per excommunicationem, eunt ligati & in cœlis, quia vobis dabitur potestas ligandi & solvendi ea ligatione & solutione quæ tunc ecclesia in ferendo canonas & excommunicando: ut *in c. quærenti de verbo. sig.* & fic potestas jurisdictionali, & immediate a Christo & non per derivationem a Petro. Et convenit hoc eum opinione glossæ interli. ibi: quæ ad ifta verba, *quæcumque alligaveritis*, suppiet (scilicet vinculo anathematis) quod plus est quam simplex excommunicatio: ut *in c. Excfecratione. 3. q. 4. & in 8. notandum ex. causa & qu.* ibi glo. quia anathematizatur quia cum solennitate (ut dicit glo. *xi. q. 3. ex. si inimicus*: & tex. *in c. debent xi. qu. 3.* quia debent interdiffe 12. facerdotes cum tonsulis accendis aftantes: ut dicit ibi tex. & illud eft proprie mucro five cenfura ecfcopalis: ut *in c. corripiatur 24. qu. 3. & in c. vifis 16. qu. 2.*) & fic jurisdictione fori excteriaris.

Adde quod ifta authoritas loquitur de peccato commifio in proximum: & difponit quod ad convincendum peccatum debeat adhibiteri tanto vel duo teftes, ut poffit convinci peccans coram prælato cum teftibus: quia ut dicunt *doc. in capitulo novit de judi.* & Specu. ubi fupra, & *doc. in c. fi peccaverit. 2. q. 1.* in ifta difpositione non excepta peccatum non debet effe omnino occultum, fed debet poffe probari, ne fequatur infamia proximi, cujus defictum eft occultum. Poteft enim aliferta fama alicui etiam veram detrahere, fcilicet non nisi duo teftes, et poffit convinci peccans coram prælato cum teftibus: quia ut dicunt *doc. in capitulo novit de judi.* & Specu. ubi fupra, & *doc. in c. fi peccaverit. 2. q. 1.* in ifta difpositione non excepta peccatum non debet effe omnino occultum, fed debet poffe probari, ne fequatur infamia proximi, cujus defictum eft occultum. Poteft enim aliferta fama alicui etiam veram detrahere, fcilicet non nisi duo teftes, et poffit convinci peccans coram prælato cum teftibus: quia ut dicunt

causæ, & quæcumque alligaverit.

Et ex ista solutione sequitur unum: quod licet alias omnia verba illius cap. 18. concernant solum pœnitentiale, tamen tenendo præfatam expositionem, *de ecclesia*, id est prælato qui excommunicet (ut dicit glo. Nico. ibi) possumus dicere, quod per dicta verba, *quæcumque alligaveritis*, fuit promissa potestas ordinis & utriusque jurisdictionis, interioris & exterioris: fed quidam unum habuerunt immediate a Christo (fcilicet ordines & consequenter jurisdictionis interioris) quando in cœna beatorum fidei facerdotes. Illum enim effectualiter ipsemet Christus dedit & exercerí mandavit quando Joan. 20 dixit, *quorum remiseritis peccata*, quæ verba proprie concernunt ea quæ funt ordinis: videlicet dimittiones & retentiones peccatorum. Potestatem autem jurisdictionis contentiosæ illis promisiam per dicta verba, *quæcumque alligaveritis*, quæ funt verba multum indefinita, exhibuit mediante persona Petri, qui habebat eos facere prælatos: vt 66. *distin. c. porro* & fic illam potestatem jurisdictionis contentiosæ a Christo per illa verba, *quæcumque alligaveritis*, quam quidem receperunt per derivationem a Petro: qui solus erat factus pastor & universalis prælatus per verba Joan. vl. *Pasce oves meas*.

Et ex hoc fequitur quod non est vera opinio illorum qui voluerunt quod per illa verba *quæcumque alligaveritis* Mat. 18. Dominus solum loquutus dedimittendis peccatis. Quorum opinio possit laxari, dicendo quod attenderunt solum ad potestatem dimittendi peccata respectu executionis & totalis potestatis recipiendæ immediate a Christo quam receperunt per illa verba quæ *remiseritis peccata*: & quod ad potestatem jurisdictionis contentiosæ cujus executionem erant receptori mediante persona Petri, & poft afcensionem Christi non habebant respectum, quia illam non immediate a Christo habuerunt, sed per derivationem a Petro, licet principaliter omnia a Christo: sicut dicimus quod Adam est principalis pater nostes, & tamen est pater mediantibus propriis nostris parentibus. Unde S. Tho. *in 1. sent. dist. 12.* dicit, quod duplex potestas dicitur aliquid esse ab aliquo immediate, uno modo, ratione virtutis; & illo modo dicimus, quod omnis virtus, authoritas, potestas & jurisdictio quæ est in papa vel alio quocumque prælato, est a Christo immediate: quia a nullo alio potest talis potestas conferri, nisi per potestatem existentem in Christo live a Christo collatam: sicut nulla alia causa a prima, potest agere nisi per virtutem causæ primæ. Secundo modo potest intelligi ratione loqueffi agentis feu aliquam conferentis; & hoc modo dicitur quia a Christo fuscipere immediate potestatem aliquam, quando inter accipientem potestatem & inter ipsum Christum conferentem non est aliquod medium fuspectum recipiens a Christo & conferens ipsam potestatem alteri. Et illo modo dicimus quod fuisse Petrus immediate a Christo accepit potestatem jurisdictionis, & inde alii per derivationem ab eo.

Quare & aliter responderi, etiam intelligendo illam authoritatem *Matt. 18.* loqui de dimittendis peccatis & in foro pœnitentiali & jurisdictione forisexteriori requisita ad ordinem: primo confidera ex quod quia verba, *quæcumque alligaveritis*, in quibus dicta de peccatore poftquam deductus est in statum peccatorum, & habitus pro ethnico & publicano, non est mirum quod etiam tunc Dominus dederit apostolis potestatem decernendi censuras & excommunicandi: quia in casu quo factum est notorium, poftest etiam simplex facerdos qui nullam habet contentiosam jurisdictionem, excommunicare peccatorem: quia eo casu non requiritur aliquis ordo judiciarius: quod probatur per *text. in 1. cor. 5. de offib. ordi. quia* Barbatinus *in c. fi. fuscitabo ex. tit. in xi. col. in fi. in penul. char.* Et ifto modo etiam Paulus excommunicavit Corinthium ibidem & non citatum: *vt in c. cum sit Romanæ in fi. de appel.* Et fic intelligitur Canon Offiet. *in sacrificio olim de re judi.* cum dicit, quod papa poteft fine aliqua citatione excommunicare tyrannum occupantem notorie rem aut ecclesiæ: & quod dicit cardi. *in i. novit de offi. legat.* quod episcopus poteft fine aliqua cause cognitione excommunicare impedientem suam jurisdictionem. Unde potest bene intelligi quod excommunicando non est necessitas aliqua jurisdictione fori contentiosi, nec aliqua ordine judiciario. Et ifto modo propter notorietatem peccatoris poteft dici fata potestas apostolis mittitur a Deo etiam alligandi per censuras ecclesiasticas in foro pœnitentiali sine jurisdictione fori contentiosi exteriori, sed cum jurisdictione fori interioris ad corrigendum & emendandum peccatum; quem corrigere, reducere, & ligare, & solvere spectat ad potestatem ordinis, in quo alii apostoli fuerunt pares Petro *vt in d. c. in novo. 21. dist.* Ad hoc etiam facit quod dicit Barbatinus *in d. c. fi facerdos circa fi. in illa quæstione*, utrum simplex pæftor curatus poftest pro malefficio excommunicare subditos suos. Et poft multa tandem concludit, quod licet in excommunicando requiratur causæ cognitio, tamen per illum text. junctio c. præcedentem poftest excommunicare: & consequenter de cuiusconfessore. Et ad hoc pertinet text. *d. c. facerdos*: ubi dicitur, quod fi ille cui de manu illorum est, petierit justitiam, poftest facerdos excommunicare authorem dami: quamvis etiam si confessor fit; quia verba illa intelligunt secundum qualitatem personæ in quam diriguntur: *vt l. ex militari. ff. de pœst. milit. & l. plenum. ff. requisiti. ff. de iusti. & habita.* Ergo cum dicta verba dirigantur in facerdotem audientem confessiones & injungentem pœnitentias, intelliguntur de ordine judiciario & de petenda justitia secundum qualitatem fori pœnitentialis: & ideo ad hoc ut possit congruam pœnitentiam indicere, poterit de causa cognoscere & excommunicare si opus est. Quod probat tex. ibi, poteft eum a communione removere. Et per consequens redditur simplex curatus poftest consulendo in foro pœnitentiæ excommunicare specialiter & generaliter, secundum quod congruit materiæ subjectæ. Dicit insuper quod licet simplices curati hoc non faciant, est quia ex opinione illis injungant: de consuetudine tamen curati poftent sui illa justitiæ in hoc eis concessa per facros canones.

Unde ex hoc possimus dicere quod apostoli receperunt etiam potestatem a Christo excommunicandi in foro pœnitentiali pro excutione ordinis, ex modo quo poteft quilibet cognoscere & corrigendo peccantem. Et convenit bene ifte intellectus ad verba illius authoritatis; cum dicit, quod peccans in fratrem primo debet corripi inter admonentem & ipsum solum, deinde debet adhiberi unus alius vel duo, deinde dici ecclesiæ, & tandem haberi pro ethnico & publicano; quæ omnia funt penitentiæ pœnitentialis: quibus adjecit potestatem, *quæcumque alligaveritis* &c.

Et si dicatur quod expositio glo. loquitur de anathematizatione quæ est solendis, & competit episcopis: per jura supra allegata: poteft responderi quod glo. ibi non habuit respectum ad solennitatem, sed ad censuram: quia tantum ligat excommunicatio quantum anathematizatio: *vt in cap. si iniuriam. xi. qu. 3.* & ibi glo. *& cap. Engelrandum. 4. qu. 3.* nisi quod anathematizatio non abbreviatur majori solennitate. *xi. qu. 3. cap. cum aliquis.* & sæpe jura ponunt unum pro alio: *vt in cap. cum non ad homine de judi.* Item glo. intellexit de apostolis, quibus promittebatur potestas pro tempore, quo erant faturi episcopi; & fic bene congruit si loquimur de jurisdictione exteriori, quod eam suscepimus mediante Petro.

Obstat tamen prædicta quod tex. *in cap. nobis 80. de.* dicit quod apostoli poluerunt primates in urbibus multo tempore ante Christi adventum ad hoc statutis. Unde patet quod non solus Petrus eos poluit: & consequenter receperunt jurisdictionem contentiosam non per derivationem a Petro sed ab omnibus apostolis. Ad quod respondetur, quod cum Petrus habeat regimen, administrationem & præfecturam; quantocumque fecius ad hoc adhibitis apostolis, poteftas omnis a Petro derivabat, non ab apostolis affistentibus tamquam consultoribus, licet omnia quæ geruntur per papam licet de consilio cardinalium, attribuuntur papæ: *vt in c. ad apostolice, cum multis similibus de rejudi. in 6.*

Ad illud quod dicitur de Joanne quod excommunicavit Diotrephes: respondetur quod tex. epistolæ Joannis non dicit quod excommunicaverit: sed loquitur de potestate concessa apostolis, qua tradebat impenetrabile diabolo vexando corpora Jitet, ut sic illi daretur intellectus redeundi ad Dominum: ut dicit glo. Hugonis. 1. ad *Corinthios* 5. Vel fi putimus quod loquatur de vera excommunicatione per illos habuit potestatem per derivationem a Petro. Vel dicendum ut supra dictum est.

Ad secundum difficultatem dicendum est, quod denunciatio evangelica habet plures partes & plura requisita. Et quo ad primam partem licet habeat locum inter laicos, fe ad illam quilibet tenetur: *Tertia quæstione. 7. fi peccaverit, & in ca. novit. de judi. & ibi dico.* tamen non videtur quod in papa habeat locum: quia Ora legitur per causas a Domino eo quod aeram tetigit, per quam prælati fignificantur: ut legitur 2. *Regum. 6. & primi Paralipomenon* 13. *& in c. plerumque §. item legitur. 2. quæst. 7.* Quod autem per aeram delignentur prælati, eft tex. *in d. cap. plerumque §. item ita.* Et Exodi. 19. dicitur, *Omnis qui tetigerit montem, morte morietur.* Item Gregorius in pastorali dicit: Admonendi funt fideles, ut pertinent ad pastorem vitam temere judicent, fi quid eos fortasse agere reprehensibiliter videt. Unde tex. 6. qu. 1. dicit: Oves pastorem suum non reprehendant: plebes episcopum non accusent, nec vulgus non arguat, quia non est discipulus supra magistrum: episcopi enim a Deo funt judicandi, qui eos libi oculos elegit. Et tex. 2. *qu. 7. in ma.* dicit: Oves pastor suus pastori commissus fuit, eum ne reprehendere: nisi a fide exorbitaverit, nec ullatenus accusare poffunt: quia fidei pastorum oris gladio feriendo non funt. Et alibi Gregorius dicit: Sanctorum vitam corrigere non præsumat, nisi qui de se meliora fensit. Præsumptuosum autem est quod quis de se meliora fentiat: quia ut dicitur 1. Joan. 1. *Si dixerimus quod peccatum non habemus: ipsi nos fallimus: & veritas in nobis non est.* Papa enim dicitur fanctus: *vt in c. non me qu. de.*

Sed his non obstantibus dicendum est, quod huic parti denunciationis etiam papa subjicitur & omnes fideles: quia procedit ex actu charitatis Ecclesiam Richardus *in 4. distin. 19. quæstione 3. articu: 1.* Unde Jacobus Thomas dicit, *in 4. fun. distin. 19.* & refert Sylvester *in fun summa in titu. de correctione vel punitione verf. 4.* quod correctio quæ est actus justitiæ tendens ad bonum commune, pertinet ad solos prælatos: fed illa quæ dicitur proprie correctio & est actus charitatis tendens ad fratris emendationem, pertinet ad quemcumque habentem charitatem. Et fanctus Thomas *in secunda secundæ. 33. quæstione. 1. articu. 3.* dicit; quod duplex est correctio. Una est quæ est actus charitatis, quæ specialiter tendit ad emendationem fratris delinquentis per simplicem admonitionem; & talis correctio pertinet ad quemlibet charitatem habentem, live fit subditus live prælatus. Alia est correctio quæ est actus justitiæ per quam intenditur bonum commune: quod non solum pertinetur per admonitionem fratris, fed etiam intendum per punitionem; & illa est prælatorum. Idem *etiam Alexander in secunda libro summæ tract. 67. quæstione 2.* ubi dicit, quod duplex est correctio: una est fraterna, in qua bonum fratri perfuadetur a quocumque, & utrupluto peccati vel pulchritudine bonæ dimissi obtendere. Dicitur autem fraterna, quia est admonitio fratris; & nomine fratris intelligitur omnis homo peccator live inferior, live par, live superior: quia omnes funt fratres: Et in Christo. Pluribus enim modis dicitur quis frater; fcilicet nominis conformitate, item meriti æqualitate, item ordinis dignitate, & jurisdictionis potestate: ut *habetur in capitulo vos, nonnegotiamona difficultiana*. Pontifuque potius nomen fratris quam hominis vel peccatoris quia fratrem eft nomen charitatis & charitatis debet vaint hæc correctio fieri ex fraterna charitate: Unde Augu. de verbis Domini *Matthei sexto* dicit: Debemus amando corripere, non nocendi cupiditate, fed diuido corrigendi. Et tex. 12. *quæstione. 8. capitulo fraternitatis*, dicit: Corrigere oportere ex charitate & non ex furore. Idem tex. *in c. corripiantur vitiosæ quæstione. 4. quæstione 1.* Unde homo & peccator non fine mysterio conjunguntur: fed quia peccator est corripe, quia homo miferere, dicit tex. 23. *quæstione quarta, dico illa.* Et hæc fraterna correctio omnis fideiis fubjicitur, tam respectu superiorum quam inferiorum & patiunt: cujus ratio eft fecundum Durandum de fancto Portiano *in 4. fun. dist. 19. qu. 1. arti. 1.* quia ad charitatis obligatur omne qui tenetur habere charitatem: & respectu omnium ad quos tenentur habere charitatem: quia quantum fe extendit habitus, tantum & actus qui procedit ex habitu: fed omnes tenentur ad habendum charitatem ad omnes live patres, live superiores, live inferiores, amicos & inimicos: Ergo omnes tenentur & subjiciuntur denunciationi evangelicæ, quo ad illam primam partem correctionis fraternæ. Alia autem correctio fecundum Alexanem eft potestativa, in qua potest reprehendi commune vel pars inferior, ut de peccato ad statum bonum correctus revertatur: & illa eft prælatorum erga subditos.

Debet autem correctio ista fraterna quæ fit per inferiores & subditos cum spiendo superiores & prælatos faus (cum fit actus virtutis, qui debet esse informatus dictitis circumstantiis) ita exercere: ut non præjudicetur honori & reverentiæ prælatorum: unde Jacobus apostolus ad Timo. 5. *Seni-*

Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem, & Dionysius redarguit Demophilum monachum qui *quod lacerdotem & de majore correxerat irrevere-* *rentiæ*, cum percutiens & ab ecclesia ejiciens. In quo excessit non solum modum correctionis fraterno inferioris ad superiorem (*quia irreverenter correxit*) sed & modum fraternæ correctionis simpliciter.

Et quod fraterna illa correptio quo ad illam primam partem habet locum in papa, omnes tenentes *in cap. si papa qu. distinc. 9.* & *in cap. propositis de concess. prabend.* sed non quo ad illam partem, *die ecclesiæ*.

Et ad contrariu supra posita facilis est responsio: quia quando prælatus non irreverenter obiurgatur, mons & arca non tangunturr. Et *c. over. 3. qu. 7.* solvit omnia cum dicit, quamquam reprehendenda recte videantur.

Sed obiiat quod illa authoritas dicit. *Si peccaverit in te frater tuus*: ergo si peccat in alium & in Deum, non habebit locum illa correptio, nec erit omnium correptore ifta fraterna correptione. Dicendum Affirmanum *in d. 2. li. 61. 67. qu. 4.* quod debet intelligi, si peccaverit in te felonium, non in te solum ita quod amore tui illum corripias. Vel dici quod quicumque peccat in Deum, vel in proximum quemcumque, virtualiter peccat & in te: quia nos sumus commembra corporis mystici ecclesiæ, unde Psalm. 118. *Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua.*

Alia pars correptionis evangelicæ est de abiudendo unum vel duos tolle, & de dicendo ecclesiæ. Quod ultimum secundum glo. Hugin. *cap. excepitur, die ecclesiæ*, id est si privata persona corripit, coram prælato ecclesiæ cum convince per testes, quos paucis audire nullus corripientes: Si vero prælatus corripit, *die ecclesiæ*, id est coram ecclesia illum excommunica, id est, coram congregatione fidelium. Et fic exponendo non potest hæresis habere locum in papa: qui non habet superiorem coram quo judicantur fideles & coram quo possit convinci & excommunicari: & procedit opinio Ofliensis & doc. *in dilib. cap. propositis*, qui volunt quod ista pars denuntiationis evangelicæ non habet locum in papa nisi intelligendo *ut dic. ecclesiæ*, non vt convincat eum, sed ut oret Deum pro eo pro correctione & emendatione ipsius, vel ut tollat eum de medio, quemadmodum fecit Jupiter dictum est. Et ita vellet S. Thomas Thomas *in 4. sen. distinctione 19. quæstione 2. ar. 2. quæstiuncula 3. ad secundum arg.* & dixi alias supra. Et ifto respellat. *5. dic. cap. lex omnimoda. c. cum quis* & *l. si cum Cornelius ff. de solu.* ad hoc quæ dicuntur *in cap. facit de jurejur.*

Veritas tamen est, quod verba fuerunt dicta Petro pro omnibus; quod ostendunt verba præcedentia & sequentia illius c. Nec ex eo quod verba fuerunt directa in Petrum, possimus dicere, quod plus aiatant Petrum quam cæteros fideles disputatum, Si quis peccaverit in fratrem &c.

Et ex hia patet quomodo & quando, & in qua parte fit locus denunciationi evangelicæ quando papa peccat in alium. Quomodo autem fit locus cum alius peccat in papam? dicendum est quod cum ipse fit judex in curia propria (*23. qu. 4. Quisiquis. Inno. in cap. ex parte de verb. signif. doc. communiter. in cap. cum omnes ff. de judic. & in cap. cum bella de confir. uti. vel inuti.*) illud verbum, *die ecclesiæ* intelligi potest, quod ipse ut caput ecclesiæ corrigat in se peccantem. Pro hoc facit quod in casu

A est objurgatio plurimorum cum corrigat: & ecclesia detestationis cum habet. Armachanus in *quæstione 3. qu. 5.* & fic intelligit ille glo. cum colligit argumentum ex illo tex. quod idem potest esse denuntiator & judex. Et ex hoc videtur quod non fit verum quod dicit archie. Armachanus, quod papa non debet delictum in suam personam commissum judicare, ne videatur potius vindicare quam corrigere, quem fupra retulit: quia potest esse judex in casu hac: nisi Armachanus intelligat quod de hoscefate debet alteri committere; ad hoc quod tex. & doc. *in. ad apostolice de rejudi. in C.* Unde S. Thomas *in 4. sententia. dis. 19. qu. 3. secunda Questiuncula. 3.* dicit, quod dicere prælatos in judicio præsidenti, est dicere ecclesiæ. Et per illum modum prælatus ut privata persona, potest B remitti ad judicium in judicio prælatorum. Item: quia bene potest quis fungi vice duarum personarum: ut *in l. si consul. ff. de adop.* Et ifto modo intelligo, dicere ecclesiæ nihil aliud importat, quam esse in aliam judici potestatem & corrigendo fratrem delinquentem, & illum excommunicando absque alia vocatione concilii: ac hoc multum fonti ponderanda verba, *fit tibi sicut ethnicus & publicanus*. Unde ultimum judicium est papæ, etiam postquam ecclesia non audiuat. Et quod ita debeat intelligi, patet etiam exemplo gethsemian Beati Petri, qui Ananiam & Sapphiram quos ureremabque hoc quod dicerat: *ubire* ecclesiæ, sua propria authoritate condemnavit: ut patet *act. 5. 1. 2. 3. qu. 8. c. Petrus*. Non enim est veritatis dicere quod Petrus præsumpsitet transgredi præceptum Domini, maxime post receptum Spiritum Sanctum &c.

Posset etiam intelligi illud verbum, *die ecclesiæ*, id est concilio, quando papa ex aliqua maxima causa (puta contra imperatorem vel regem aliquem qui in suam & ecclesiam aliquid peccasset) vellet illud congregare: & fic dicere ecclesiæ, secundum quod fecit Innocen. *in c. ad apostolice de rejudi. in C.* non quod ad hoc teneretur, sed ad majorem publicationem & observantiam rei; & implorando aliorum auxilium.

Utrum autem papa in denunciatione tenetur præmittere admonitionem: ex exemplo jam dictis videtur quod non: nam & Christus denunciavit Judam ante admonitionem: ut patet Joan. 13. & Joseph ecclesiæ fratres non præcedente monitione: ut patet *Genes. 37.*

Sed brevior die, quod tenetur ad observantiam præceptí evangelici licet & alii, & ad diffingendum (licet diffingunt doc. in alia) utrum peccatum fit publicum, vel omnino occultum, vel aliquo modo probabile: ut dicitur *in d. cap. novit. & dicit* S. Thom. *in d. dis. 19. in 4.* & ibidem Durandus & Petrus de Palude, & Alexanus *in 3. li. summæ ti. 67.* & idem Sanctus *in secunda Secunda qu. 33. per totum*: & Albertus *in distinctione in verbo. correctione. & in summa Sylvestrina in titu. de correctione & paniitione.*

Non obstat premissis quod dicit S. Gregorius, *in li. regist. cap. 83.* in S. reprehendens Joannem Constantinopolitanum episcopum. Ego inquit per ter spontaneis meos semel & bis verbis humilibus hoc quod in tota ecclesia peccatur, corripere studui, nunc per me scribo: quicquid humiliter facere debui non omisi, sed & in mea correptione desperiat, restat ut ecclesiam habeam adhibere. Quia intelligitur (ut supra dictum est) de procellis ad confusas: & disciplinam ac cenfuram ecclesiasticam appellat ecclesiam: quod clare apparet, quia non

A dicit, restat ut dicam ecclesiæ, fed restat ut ecclesiam debeam adhibere; vel quod vobis fic facere ad majorem justificationem. Et quod accipiat ecclesiam pro cœtibus ecclesiasticis, constat ex gestis ejusdem: quia mandavit reprehendere fuis quos mittebat Constantinopolim, ne communicarent cum eo in divinis, & nollem congregare concilium. Unde idem Greg. *in li. il. regist. 194.* scribens Mauritio Imper. de Cyriaco successore dicit Joannis dicit: Mandat fratres de conficiendam meam facultate admonere curasti, ut si pacem cum iismque conciorum deliberat, a fiulti vocabuli fe appellatione compescat. Et in epistola sequenti ad Eulagium Alexandrinum Patriarcham episcopum Antiochenum, de Cyriaco patriarcha qui se jactabat Joannem in operatione nomisin universali dicit: Meum vero dictum ita cum prudentia tuam fuisse. Cyriacus Miffarum solennia celebrare non debet, quia per profanum vocabulum cultum fuscitabit aut commitit aut fequitur: ne fi, quod absit, in tali elationis procedat, ei vitatitatem fi alto a nobis confirmare videatur. Eumdem vero fratrem admonere studui, ut se a tali superstitione corrigat: quia fi hanc non correxerit, pacem nullo modo nobiscum habebit. Item *in xiregist. c. 45.* scribit ad eumdem Cyriacum patriarcham dicens: Cum ea charitate qua dignum est studemus ut profanam elationem quam ipse (semper adversa est) nostri pacis delectantas, perverti, superbique vocabuli fastidiam de medio ecclesiæ auferre felicitatis, ne a pacis nostræ fociietate dirti interire possitis. Ecce apparet quod beatus Gregorius non accipit ecclesiam pro concilio, fed pro cenfura ecclesiastica, qua uti volebat.

Et de ifta authoritate, *die ecclesiæ*, vide quæ dico in arti. Utrum papa possit depossi fit est omnino incorrigibilis? Et plura dubia circa ifiam materiam denuncianionis evangelicæ: vide ibidem in eo quæstionis; item an fit actus charitatis; item an cadat fub præcepto; item utrum pertineat ad homines an solum ad prelatos; item an fubditi teneantur corrigere prælatos; item utrum semper teneantur diuenda, an aliquo casu pretermittenda; item an obliiatur ad correctionem teneantur quærere delinquentem; item an monaiti teneantur exire de claustris ad corrigendos proximos fuos; item an tali corrigendo fe extendat ad omnia peccata, parva & magna; item an peccatori teneatur corrigere delinquentem; item an de necessitate præcepti debeat præcedere admonitio fraterna fecreta ipsam denunciationem; item an debeat præcedere iudicio reflum ipsam publicam denunciationem: item an fubditus teneatur obedire prælato præcipiendo vel revelet cuipam alterius fratris; vide apud cardi. de Turrecre. *in c. peccaverit 2. qu. 1.*

E Et hæc nunc respondere ad contraria. Et ad primum quidem *de c. si papa.* jam responsum est quod loquitur in culu hæretis, in quo est ipso jure privatus papatu: quia ut dicitur Joan. 3. *Qui non credit jam judicatus est*: & ad Titum 3. hæreticus dicitur proprio judicio condemnatus: & ideo nec hæreticus nec fchimaticus ascribitur catalogo pontifi ut *tex. Anacletus* 9. *dis.* Hac Dist. & merito dicitur minor quolibet Christianus. glo. *in c. Arbiatus el. 1. 24. qu. 1.* quia tunc dignitas quæ facieiat eum majorem, non inhæret perfonæ ejus: ut dici fupra in arti. Utrum papa possit de hæresi accusari: & in alio: Utrum possit ob hæresim deponi.

Nec ex hoc quod concilium cognoscit de casu hæretis papæ, sequitur quod fit major vel superior

papæ supra pro simedicum est. Nec si unus papa A est hæretes, proprietas dignitatis pontificalis diminuitur: nec sequitur ſi unus ex ſuo delicto eſt damnatus & privatus dignitate, quod dignitas in aliis ſucceſſoribus ſit annihilata: quia dignitas nunquam moritur: ut *in c. quoniam abbas de offt. delegat. 32. qu. 2. ca. liberti. el. 2.* & ſeq. non dicit ibi quod concilium judicet papam.

Ad c. Anaſtaſius, 9. dist. Athanius, eadem datur reſpoſnſio. Et nihilominus illa juris non dicunt quod concilium ſine papa judicet papam, quinimo ibi glo. probat contrarium, cum colligit argumentum, quod papa poſſit ligare aliem papam. Item ibi dicitur, quod papa factus erat veteris conſtituti executor, non promulgator novi; unde nullam fert ſententiam. Nec ibi aliquid concilium ad hoc ſed congregatum: ſed tantum oſtenditur Athatium indicidile in hæreſim jam damnatam.

Nec obſtat quod *in c. Athanius 15. ca. can. 17.* dicitur quod Athatius per conviventiam ſpondam fuſceperat ſententiam: ſic fuit videtur quod fuerat per concilium damnatus. Reſpondeo enim quod non fuerat ibi ſpecifice damnata perſona Athatii: ſed ibi *fuerat damnata hæreſis ſequentes illum errorem: quod probat* tex. cum dicit, *quam cum ſuis ſuccelloribus* ſuſceperat author erroris: & *non perſona Athatii*, quia Athatius non fuerat proprii vel novi erroris inventor, ſed alieno ſatinuit communicaverat, ideo incidetat in ſententiam quam author erroris per conciliſm ſuſcepterat. Et quia Anaſtaſius communicavit: Plurimo discono, qui communicaverat Athatio: & quia voluit occulte revocare Athatium, ejus errorem defendendo, ideo clerici recefſerunt ab obedientia Anaſtaſii, qui tandem lepra percuſſus eſt ſecundum dicta. ibi: vel ut dicit ibi glo. *in c. Anaſtaſius*, dum miſellarat emiſſit inteſtina. Et eſt verum intellectus illorum jurium. Et quibus ſequitur quod cum communicantes cum communicatibus cum iis qui communicaverunt cum inventore ſive author novæ hæreſis idem ſentiendo, fuit veri hæretici, & incidunt in eandem ſententiam & penam quam incurrit primus author ipſius hæreſis. Facit quod dicitur *in cap. ſuper quibuſdam in princ. de verb. ſign. & in c. excommunicamus 11. §. fi. de hæret.* Sic etiam dicimus quod communicantes cum excommunicatis in criminibus, ſi ſunguntur eadem majori excommunicatione, *c. ſi concubina de ſpo. excom.*

Ad cap. ſi dan. 20. eſt reſpoſnſum; illud enim loquitur quando non eſt aliquis certus papa in quo ſit plenitudo poteſtatis: nec eſt præſidens nec major, & duo ſint concertantes de papatu & in diſcordia electi. Facit quod dicit Joan. An. *in cap. 1. de renun. in 6.* quod ſi eſſet diſcordia inter cardinales & papam, quia cardinales dicerent ipſum renuntiaſſe, & papa negaret, quia concilium judet eſſet.

Ad glo. *in c. ſi fuerit 63. dist.* quæ vult quod utraque electio poteſt eſſari ratione ſcandali quando duæ electiones fuin factæ in diſcordia: & videtur intelligendum quod altera teorbat: alias nihil videtur operari conſideratio ſcandali. Facit quod dicitur *in cap. niſi cum pridem de renun.* eſt dicendum quod glo. debet intelligi quando vota eligentium ſunt divila & eſt omnimoda partiea. Et quod iſte ſit ſenſus glo. oſtendit ultima glo. præcedantis c. quæ ſimiliter allegat *d. ca. ſi duo.* Item debet intelligi glo. in terminis tex. ſuper quem eſt tractata, & in terminis tex. quem allegat: videlicet quod ſcandalum ex duo habuerit, quia duo contra ſae temporaneo poteſtate obtinendum de papatu; ut *d. c. ſi duo.* vel quia invitis canonicis & plebe in ſuata diſcordia eligentium metropolitanus vult graſiari: ut *d. cap. ſi fuerit.* qui tex. eſt hodie correctus: ſyde ibi Dominicum.

Ad ſecundum de *c. mandaſti de c. auditum 2. q. 6.* reſpondetur, quod in illis juribus non dicitur, quod concilium cognoſcat de cauſa papæ eo invito: ſed quod ſponte ſe purgare voluerunt, non per hoc ſeqem poteſtatem Petri: ſecundum eorum ſua ſtatuere tenebantur. Sic reſpondetur *ad c. noſti ſuperpecentes*, quod papa volunt ſe ſubmittere non prejudicio contradictorio, ſed examinationis & diſcretionis. & ita exponit ibi Dominicus, ad eſt, diſcretioni; & alias de intellectu illius tex. ſupra ad plenum dictum eſt. Sic etiam ad tex. *c. ſi quis Papa dic. 3. q. 3.* quia ibi non dicitur, quod ſi omnibus actionibus ſuis ſint humillimus; reſpondeo, quod ita ex urbanitate ſoquitur: ut *in c. cap. 99. di. Adi. nunc autem ca. 4. hinc etiam*, eſt ſupra reſpoſnſum quod ſequitur in caſu hæreſis & papa præſtetur: & ut ſupra dictum eſt, non ſequitur, concilium congoſcit in caſu hæreſis papæ, ergo eſt majus papa quia papa hæreticus eſt minor poteſtate Chriſtiana. De illo, *Laicus papa ſolus ſuo ſubjectos cauſa*, dicitum eſt ſupra in proprio articulo. Ad *c. ſi duo ca. eſt ſtarte.* ſupra proxime reſpoſnſum eſt. Ad illud *Abl. 1.* quod non ſolus Pontifex judicavit, ſed tamen alitis ſpoſtolis; reſpondetur quod non ſequitur ex hoc quod concilium apoſtolorum fuerit majus Petro: nam & papa judicat ſimul cum concilio, & tamen ex hoc non ſequitur quod concilium ſit major & papa judicet cum cardinalibus, & tamen cardinales non ſunt majores papa: jum vel gatia.

Ad tertium motivum (quod orbis major eſt urbe) reſpondetur quod papa etiam de Dominis concibis: *ut in c. cum diverſis de priviл. in 6. & in c. nullus 99. di. glo. in c. ſolitis de penitentia 5.* Iſpe enim unicus de universali Chriſti vicarius in ſpiritualibus & temporalibus: alias eſſet dare duos univerſales; eſſet autem monſtrum ponere duo capita. *c. quoniam in oſt. ordi.* & hoc eſt expreſſum in extravagant. Unam ſanctam: ad hoc glo. *non obſtat in c. non autem 7. qu. 1.* & illud evangelii, *Erit unum ovile & unus paſtor.* Joan. 10.

Item reſpondetur, quod ibi non eſt ſermo de authoritate poteſtatis & juriſdictionis orbis ſeptæ ecleſiæ Romanæ: ſed eſt ſermo de authoritate conſuetudinis, quæ tanto majoris authoritatis ſit de dicitur, quanto generalior eſt: ſic ſi plurimus obſervatur: licet de canonicis ſcriptoris loquitur Aug. *in c. in canonicis 19. di.* ſecundum quam regulam non eſt dubium quin conſuetudo orbis ſit major conſuetudine urbis, quam nec apoſtolica ſedes ſervat, nec ſervari mandavit, & ſic non habet ſpecialem adminiculum authoritatis papæ. Tunc enim quando mandaſſet ſervari, eſſet ut canon, qui ab omnibus ſervari deberet: *ut in c. 1. de conſt.* Et quod Hiero. *in di. ca. legimus* loquatur de conſuetudine generali, inquit glo. *ibi in verbo*, major quia dicit & ideo ſequendo eſt magis conſtituende generalis. Et apparet illam ſuiſſe intentionem Hiero. quia ibi damnat quandam conſuetudinem quæ erat in urbe, qua quidam diaconi præferebantur presbyteris.

Item non obſtat quod orbis ſit major urbe: quia nec concilium eſt totus orbis: ideo non ſequitur, quod concilium ſit major papa. & adde quod dicitur ſupra ad 3. contrarium in verſo. Ad illud quod ibie &c.

Ad argumentum ſumptum per glo. *in illo tex. reſpondetur* quod non obſtat glo. ſolitæ authoritatis: quia ejus conclusio non eſt ſimpliciter vera: de quo dictum eſt in proprio art. ſupra ad longum examinatio.

Ad quartum (quod papa non diſpenſat contra ea quæ concernunt univerſalem eccleſiam ſecundum glo. in contrarium allegatas) reſpondetur, quod ſuppoſito ejus hoc eccleſiam repræſentatam & ſic concilium eſt major papa: quia ejus poteſtas non eſt ad deſtructionem, ſed ad conſtructionem ut dicitur *2. ad Corinth. 10.* & 13. & ideo non diſpenſat contra illa, quia magis eſſet diſſipatio quam diſpenſatio.

Ad *c. ſicut*, ubi innuitur quod papa debet venerari concilia (major autem eſt is cui parbetur reverentia, quam ipſa ea quo cahibetur: *ut in author. de defen. cruſ. 8. qu. 1. 96. de c. fabricatum ligneum*) reſpondetur dicendum quod ex hoc non ſequitur quod concilium ſit major: quia quæ bene ſtatuta ſunt ecclesiæ concernentia, papa cuſtodire & venerari tenetur, *cap. ſunt quidam 26. qu. 1.* cum pluribus ſequen. quia ut dictum eſt, præeſt ad edificationem. Nec obſtat quod minor debet reverentiam majori: quia hoc idem (ſeilicet præſtare reverentiam) debet major majori: *ut i. nihil. C. de poſt. facratum largi. lib. 12. C. in cap. eſſe ſubjectus 95. diſtinct.* Quinimo concilium eſtam præſtat reverentiam papæ & debet eam honorare: *ut in cap. Opus 6. qu. 4.*

Nec eſt verum quod non ſit dare rationem diverſitatis, cur concilium magis judicet de papa in cauſa fidei quam in aliis: quia qui eſt hæreticus, eſt minor quilibet chriſtiano: ut dictum eſt: & ſi licetur et diffentie ab eccleſia univerſali in ipſa ſtatuta ſuerunt in 4. concilio principalioribus (de quibus loquitur, *d. cap. ſicut*) quæ concernunt fidem & ſecundum ſuiſſent majores papa: quia de ea confirmata, ipſe ſubverſtere poſſet fidem, quam cuſtodite tenetur, *d. cap. ſunt quidam*: & propterea ipſe ſtatuit & ceteri tenetur cuſtodire & venerari ipſa quatuor concilia. Item dicta quatuor concilia tenta fuerunt accedente authoritate Romanorum pontificum: & ideo ſi papa illis contraveniret, contraveniret Romanis pontifices & Romanorum pontificum: & ſic univerſalis eccleſiæ: In aliis autem quam in concernentibus fidem, bene poteſt papa tollere ſtatuta concilii: ut late ſupra dixit in propria quæſtione. Nec eſt verum, quod concilium ſit majus papa, quantecumque in cauſa fidei ſtatuitur eſſet potius ſententiæ concilii quam papæ: nec ſemper eſt hoc verum, argumentum ſumpto ex *cap. majores de hap.* maxime quando ſententia papæ contrarietur cum jam deciſis articulis, de quo dicendum eſt ut in art. proprio ſupra examinato.

Ad quintum reſpondetur, quod imo poteſtas papæ non eſt ab hominibus, ſed a Deo: ut eſt tex. *in cap. novit de judic.* & glo. *in eis. de Romanis de elect. & in cap. omnes 22. di. cap. ſolite de majo. & obe. & Matth. 16. Tibi dabo claves*, &c. Ubi Chryſ. dicit. Filius Dei ubique tetramm Petro concedit poteſtatem, & hominii mortali omnium quæ in cælo ſunt dedis authoritatem, ut poteſtate clavium eccleſiam adjudicaret. Idem etiam probatur ex tex. Joan. ul. c. *Paſce oves meas*, ubi Chryſ. dicit, id eſt, loco mei præpoſitus & caput eſto fratrum tuorum. Item cum ipſe ſit vicarius & locum tenens Chriſti, conſequens neceſſario eſt, in ejus poteſtas habeatur a Chriſto. Quod autem ſit vicarius Chriſti, ſupra pluries dictum eſt, & habetur, *cap. penul. & ut de translat. prela. c. ſolite de majo. & obe. cap. 1. ut eccle. benefi. cap. per venerabilem qui filio ſint legi. cap. ad apoſtolice de rejudi. in 6. cap. Jacobat. de Concil.*

1. debem. in 6. § ſte. 1. in prin. de juresdi. cum multis ſimil. Et quod poteſtas vicarii ſubordinatur ei cujus eſt vicarius, cit tex. *in cap. 2. de conſtue. in 6. & de offt. vica. per tu.* Et non ſequitur ſi papa eligitur, quod propterea ejus poteſtas ſit ab eligentibus, ſicut videmus in multis. Canonici enim eligunt epiſcopum (*ut in cap. ne pro defectu tem. ſimil. dect.*) ſe patronus Eccleſiarum parochialium eligunt tem. ſi. *de juresp.* & tamen rectores & epiſcopi non reciptunt ab illis poteſtatem.

Ad illud de regno Franciæ confirmante, &c. reſpondetur, quod illud erat ex privilegio & ſecundum illa tempora: hodie autem ſens eſt. Nec eſt ſimpliciter verum, quod aſſus confirmantis ſempiterna ſtatuta ſuperioritatem: nam ex actum confirmationis, & cum compeſit ex privilegio vel conſuetudine. Item confirmatio hujuſmodi niihi juris tribuit in ſpiritualibus: ut ibi dicitur *in d. cap. Adrianus 63. di.* Item poſt eſtectionem poſſunt pretendere reges ex conſuetudine vel privilegio debere eleditorem ſibi prælentati (*ut in cap. cum terra. C in cap. cum inter nuncios de elect.*) vel jus nominandi (*ut in cap. quod ſicut co. 1.*) & tamen ex hoc non arguitur aliqua ſuperioritas, ſicut nec ex illo quæ genuntur per regem. Siquidem juris tribuitur: ut vide Compoſitl. abbatem Anto. Oſitien. cardi. & alios in *d. cap. quod ſicut*, & Alex. *in cap. imperium in di.* Item conſtantia quo eſt per inſeriorem (ut eſt in rege reſpectu papæ) non dicitur conſtantia niſi abolive, quia non eſt propria confirmatio: ut *in capitulo. 1. de locato.* Item ſi res confirmando dicatur ſuperior reſpectu juriam temporalium (ut ibi dicitur *in d. cap. Adrianus*) ex hoc non arguitur regis ſuperioritas, neque ex hoc infertur, ergo conciliam eſt majus papa: quia de rege ad concilium non valet argumentum. Item aliam reſpoſnſionem vide infra.

Quod eſt illud quod papa tenetur ſervare ſtatuta concilii, concedimur de ſtatutis concernentibus fidem: quia ipſe eſt firmamentum fidei, & debet confirmare fratres in fide: juxta præceptum Domini *Luc. 22. 1.* Dectrina ſtatutorum conciliorum concernentibus vitam moralem papa poteſt diſponere, & illa tollere & mutare: ut ſupra fatis late concluſum eſt proprio articulo.

Ad tex. *inc. contra ſtatutum 2.* reſpondetur, quod ibi non dicitur conciliam eſſe majus papa, & ille tex. ac alia capitula *in ea. can. & qu.* inquantum detentant non poſſe aliquid ſtatui contra illa quæ a ſanctis patribus conſtitata ſunt, intelliguntur in cauſa fidei vel in iis quæ ſunt de jure divino, contra quod papa non ſtatuit nec diſpenſat: ut dicitur *in cap. audito de decr. & c. ſunt quidam 25. qu. 1. & cap. ſunt ad omnoſtatium de ſtatu. Romæ. & cap. literas de reſtit. ſpolia. tum ſimil.* Quod probat thema de 15. cauſe, in qua ſunt addutta jura illius primæ quæſtionis: quod themata eſt de decimis non uſurpandis & ſolvendis. Et quod loquantur in cauſa fidei, manifeſte *in c. in contra Pataria* (quod videtur magis ſtringere) oſtendunt duo textus ſequentes: videlicet *ca. omne & ca. primus*, ubi dicitur caſtudum quod ab infidelibus vel hæreticis factum fuerit, & cuſtodiendum quod recta fide a ſanctis patribus conſtitutum eſt.

Item & alio modo reſpondetur ad illud de rege, quod confirmat electionem papæ *ut in d. c. Adrianus*: videlicet quod illi tex. hodie eſt correctus: *ut in c. cum Adr.* & ibi dicitur *ca. di. 63.* Illi facultati tegnavit ex Ludovicus: ut patet *in c. rege Ludovicus ca. di. 63.* ita dicit Alexanus *in 6. li. ſummo in ti. de papatu*. Et hujuſmodi privilegium recuperat a fede

apostolica: ex quo arguitur majoritas ipsius sedis. A
Ad sextum de authoritate Joan. Mo. utrum opinio quæ sit simpliciter vera, satis supra dictum est in art. Urum Papa affringatur ad servandum capitula concilavia? & ut dicit ibi Domi. in d. c. super re, communis opinio est contra Joan. Mo. in quo non est et credendum: quia loquebatur in causa propria, cum esset cardinalis.

Ad septimum (quod omne totum est majus qualibet sua parte) respondetur quod illud est verum de totalitate quantitatis dimensivæ seu materialis, quæ sunt quidem rationis, sed non de totalitate quantitatis virtualis seu potestativæ: potest enim contingere ut una virtus tantum possit quantum alia plures. Unde licet quodlibet corpus omne totum esse majus sua parte, sic verum de toto integrali, B non tamen verum est de toto potentiali, de quo nunc loquimur. Et sic consequenter de toto integrali, id quod omne totum est majus qualibet sua parte, argumentum nihil facit ad propositum: quoniam non non loquimur de majoritate quantitatis dimensivæ vel naturalis, secundum quam non est dubium quod quælibet congregatio est major suo prælato, sed loquimur de majoritate quantitatis virtualis seu potestativæ, secundum quam fit, quod una virtus potestativa sit major omnibus aliis inferioribus. Item etiam motivum non militat, quia datur ad illud instantia, 1. q. 1. sicut argui. Et primo ad Cor. 12. dicitur, Vos estis corpus Christi & membra de membro, ubi supple. gl. interlin. de membro, scilicet Christo capite & commembro. Sequitur ergo quod Christus esset inferior ecclesia potestati, quod non modo falsum, sed hæreticum est, scilicet dicere Christum esse minorem pontifice, gratia, vel potestate ecclesiæ: cum ab ipso dependeat omnis ecclesiæ potestas, perfectio & gratia. Item poterit negari consequentia: quia cum loquamur de potestate jurisdictionis, & jurisdictio omnis originem a capite & ab eo fluxit tribus, ut in c. Apostolicæ de sent. non sequitur quod separato capite major remaneat jurisdictio in membris: imo magis sequitur, quod in eis nulla vel modica fe- C ne nobiscum remanet jurisdictio, & quod omnes in capite tanquam dignioris. Inde est quod facinoris comparationem de corpore mystico ad corpus naturale, dicit tex. in 1. causa in decretis, ff. de relig. & sumptu. fun. vbi quia in diversis locis ipsetipsum, in locus enim non religiosus, ubi caput sepultur, & non ille, ubi sepeliuntur corpora tine capite. Non valet igitur illa consequentia, papa est membrum ecclesiæ, ergo potestas jurisdictionis non potest esse major in papa quam in toto reliquo corpo- D ris ecclesiæ. Quod etiam oftendunt palpabilior in corpore naturali: quia caput est ex membrum corporis: nihilominus præstantius & majus est virtutes sensitiva quam totum reliquum ipsius corporis: cum in solo capite sit plenitudo omnium sensuum, in aliis autem membris est solus tactus. Unde dicit Amb. in 6. l. de sacramentis. c. 9. quod licet cunctum animi arbitretur & anima, quæ velut quædam mentes Dei mortalis, ita etiam caput reliquum artus nostri corporis cernimus eminere, præstantissimomque esse omnium tanquam inter elementa cælum, tanquam inter reliqua urbis moenia, & ex illo omnibus membris vigorem prudentiamque deferri. Et idem dicit tex. 6. q. 1. in 9. verum, & c. ex E omnibus, quod caplit languescente facilius reliqua membra inficiuntur: quia omnia membra sequuntur caput, Ecclesiast. 10. ad Eph. 4. Ut ait Amb. loco decret. eum non haeat de proprio. c. notice. xi. di. Et quia, quod pertinentia requiritur in membris, debet in eccnnia in capite, dicit tex. in cap. miramur. 61. di.

Concludendo igitur dicimus, quod simpliciter loquendo ecclesia potest dici major papa perfectione gratiæ, & amplitudine virtutum (quia una virtus potest esse perfectior ipso papa) sed ferus in potestate jurisdictionis, in qua unus peccator potest esse major multis justis. Et hinc est ollendit apostolus ad Ro. 12. dicens, quod sicut in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita nostri unum corpus sumus in Christo, Singuli autem alii alterum membra: sed cum habentes donaa juxta gratiam datam nobis diversa, sive prophetiam secundum rationem fidei, sive ministerium in administrando, sive qui docet in doctrina, sive qui exhortatur in exhortatione, qui tribuit B in simplicitate, qui præest in solicitudine, qui miseretur in hilaritate. Ecce quod quia in duuis Dei diversimus, unus in ista gratia potest excellere omnes alios de corpore ecclesiæ.

Ad illud quod oribis major est urbe, dicendum est quod illa tex. in de legibus, non loquitur de authoritate potestatis sive jurisdictionis respectu ecclesiæ Romanæ live laicis apostolicæ: sed loquitur de authoritate confuetudinis, quæ tanto majoris authoritatis esse dicitur, quanto longior fuit esse quanto a pluribus observatur: licet loquitur S. Aug. de scripturis canonicis in c. in canonicis 19. dist. Quod autem tex. ibi non loquatur de authoritate urbis ecclesiæ sedis apostolicæ, patet ex intentione Hier. ibi loquentis: qui loquitur contra consuetudinem quæ in urbe Roma regnabat, qua quidam diaconi nefrenabant presbyteros: ab qua consuetudinem aliqui diaconi per orbem funebant occasionem præferendi se presbyteris suis, cum tamen contraria conclusione ibi dicitur, Et illum dicunt etiam esse perfectum, ibi non inferet verbo, major est, & idee magis sequenda est confuetudo generalis. Et hoc absolutum fuit supra in responsione ad tertium contrarium.

Ad illud quod dicit Greg. quod Petrus est membrum universalis ecclesiæ, & quod dicitur in d. c. ejusmodi quod ecclesia Romana quæ representatur per papam, est una de particularibus ecclesiis universalis ecclesiæ, concedimus quod est membrum, sed membrum quod est caput omnium membrorum, & propterea non sequitur quod ecclesia sit major Petro capite ipsius universalis ecclesiæ. Unde si loquitur de ecclesia universali respectu capitis Christi, licet loquitur ibi Greg. tunc per illud probatur ut tenemus nobiscum, quia ut supra dictum est, Christus licet etiam sit membrum ecclesiæ, quia per apostolos & alios de ecclesia perfectior corpus Domini, tamen est major universali ecclesia; & pariformiter Petrus qui prælatus est huic universali ecclesiæ, esse debet major universali ecclesia: & non loquitur, Christus est membrum principalis ecclesiæ quia corpus perfectior quam illius membris, ergo ecclesia est major Christo, & consequenter ejus vicario, & huic ecclesiæ prælato in jurisdictione: ut supra probatum est. Quod autem Petrus sit caput universalis ecclesiæ, per auctoritates & rationes etiam supra probatum est.

Ad illud quod papa dicitur major in ecclesia, & non major ecclesia, concedimus differentia, sed negatur assumptum: quia papa non solum est major & principalis in ecclesia universali, sed etiam est major in jurisdictione ecclesiæ universali: quia principaliter data est ei jurisdictio, & deinceps live derivative ab eo alii: ut supra late dictum est, quia ipse solus habet plenitudinem potestatis: ut in c. 1. cum concordat. ut eod. dicit.

Ad id quod dicitur Petro esse principalitet data clavis respectu ipsius apostolorum, & non omnium simul, & sic non respectu totius corporis fidelium; dicendum est sicut ipsa dictum est, quod una principaliter in Petro clavis collocavit Dominus etiam respectu omnium: quinimo clavis jurisdictionis concinitur (sive fuit exterioris) non solum principaliter in Petro, sed in solo Petro collocavit per illud Joanne. ult. Pasce oves meas, & in alis mediante petrina Petri deficiente: ut etiam supra latissime dictum est.

Ad text. in c. quæ dicitur 24. qu. 1. cum dicit, quod non est dignior domus quam ecclesia, dicendum est quod loquitur de Romana ecclesia, quæ habita comparatione ad alias domos & ecclesias quibus præponitur (ut in cap. facrosanctis. 21. dist.) est dignior domus. Et non referunt ad nostram, qui tanquam Christi pretio habit ecclesiam: ut in cap. regnum 24. qu. 1. & d. cap. facrosanctis. 21. dist. De quo vide etiam infra in responsione ad 19. motivum.

Ad octavum de gestis apostolorum dicendum est, quod quantumcunque reperiantur aliqua ex contrario mamine omnium, non ex hoc sequitur quod concilium sit major Petro: quia nulla in actibus apostolorum fecit Petrus contra alios ex sua humilitate, quæ ex potestate oblcii possuisset facere: ut in cap. Petrus 1. dist. 9. Nec est absonum et petia concilii etiam attribuantur concilio quantumcunque illi prestiparia: ut videmus in capitulo. 1. de pace. & in capitulo. 1. de spousa. & dici supra in art. Sub capite nonnisi debeat concinibi gesta concilii. Et ex ipsis authoritatibus actuum colligitur majoritas Petri: quia ut plurimum proponebat tanquam omnium caput. Unde Act. 1. super illud, Exurgens Petrus in medio fratrum dixit, &c. dicit glos. interlin. pastor proscribit Iudaicum. Et glos. Nicolai ibi, verbum, Exurgens, addit tanquam principalis. Unde quod aliter aliquando factum est, non fuit ex defectu Petri, sed potius amoris pacis & unitatis caula. Unde beatus Chrysost. super actus apostolorum dicit. Petrus ut infiammatus & zelo illo, eal a Christo commissum erat ovile, & ut pristinos apostolorum, semper incipit sermonem: vide autem quod Petrus omnia facit communi omnium voluntate, nihil agit principaliter aut quasi dominus. Et infra super illud, Oportet ergo ex iis qui nobiscum fuit viri, dicit: quare ita palam omnibus loquitur? ne contemnisse res fieret, & ad litem deveniret, & idee facinda vitabat: quæ propter incipiens dicit, Viri fratres oportet eligi ex nobis, &c. multitudo populi eleclionem concedit, ut & ipse a contentione liberaretur & alii honore exhibeatur.

Item dicitur quod non Jacobus, sed Petrus quæstionem de legalibus diffinivit tanquam omnium principes: sed hoc vult S. Hieron. in epistola ad Aug. quæ incipit, tres fuisse, ubi dicit Petrum fuisse principem hujus decreti. Jacobus vero non diffinivit, sed diffinitionem factam per Petrum promulgavit: quia ipse erat illius loci episcopus: unde dicit, Ego judico. Si enim solus diffinitet, non fuisset conciliarii determinatio: sed quia diffinitio facta erat per Petrum in concilio, Jacobus tanquam promulgator & loci episcopus utitur verbo, judico. Unde Nicolaus de Lira. ibi dicit. Licet Petrus effet principalis inter apostolos, tamen detulit Jacobo in sua discretio ut determinationem dubii proferret, non dicit, diffinitet.

Ad illud de diffinire Petri dicendum est, quod non omnis diffinitio importat superioritatem: non quidem est illicito secundum authoritatis impetum: sicut fervus mittitur a Domino & Rex mittit Senescallum, aut papa legatum: alia diffinitio est secundum confilium: ut consiliarii vel feculares dicitur mittere regem ad bellum. Illos duos modos tangit S. Thomas in 1. part. qu. 43. art. 1. Alia & tertia diffinitio est secundum authoritatem mortis: sicut quando locii inferiores mittunt nuncium five oratorem ad regem vel ad papam: illum majorem inter eos, in quem nullam habent authoritatem prelationis, fed tantum amoris. Unde ad contrarium potest responderi quod apostoli non habebant Petrum authoritatis superioris, fed mittebant eum providentia consilii, suggerentes: et ipse licet: ut uno magis apta, tum ratione authoritatis, tum quia per eum caeteris diffinebat miraculorum gratia. Quapropter tali modo non dicit superioritatem authoritatis, in mittente. Item dicitur Petrus de Mar. in monarchia in 7. chor. questionis, an papa sit major concilio, quod cum sunt incipient fides publicari, magis indicebantur homines ad fidem opere & exemplo quam verbo: idcirco propter vitæ sanctitatem & miraculorum potestatem quæ erat in Petro (cum ad ejus umbram sanarentur infirmi, Act. 5.) mitfit illi fatis Petro: ut exemplo Christi (sicut hominibus, tenens illud præceptum mensi, Qui major est inter vos fiet servus minor, Luc. 22. Unde Cicendum est ad contrarium, quod ex quo ceu cum Petro fatis fuit deliberatio, cum dicitur, miserunt, intelligitur scilicet cum voluntem, 2. questione 7. capitulo 8. quia & c. ita & iumpsterunt, & 2. questione 4. capitulo mandatis & c. ex eadem.

Nec obstat quod dicitur de diffinire, &c. quia non tempus diffinitio, &c. dicit quantum tem- conjudicio: ut late de ejus natura dicitur per Bart. 1. ff. si ususfr. 5. ff. mandati, ff. de rebus dubiis. Item alias quando non diffinitio, &c. etiam: ut non ex 1. ff. fi- lius quis in potestate. ff. de liber. & poshum. & in 1. fugit. ff. de verb. sig. Et diversimode capitur secundum subjectum materiam: ut d. l. ff. si cul. Et vide Ant. de Butrio in capitulo nostra. 3. col. de cohab. cl. monialis.

Nec obstat quod dicitur quod Jacobus judicavit, Actuum 15. c. 19. Quia respondetur quod primo Petrus propoinerat & judicaverat: ut patet ibi, surgens Petrus dixit: Postea Jacobus concordando cum dicto Petri, dixit, propter quod ego judico: quia abjudicat, glos. interlin. fecisset concordando cum Petro: ut supra proxime dixi. Unde fuit judicium approbationis & confirmationis, licet judicium episcoporum in concilio: ut supra dictum arti. Quam jurisdictionem habeant prælati in concilio.

Quæstio Ecclesia et Papa.

Ad tertium contrarium, quod ecclesia non potest errare, concedimus hoc de ecclesia universali, ut loquitur tex. in d. capitulo. 1. dicit: sed bene negamus, quod ecclesia particularis & concilium quod reprehendat ecclesiam universalem, potest errare. Unde dicit Joan. An. in c. a nobis el. 2. de fen. excom. quod licet ecclesia particularis possit errare, tamen in dubio pro ea præsumitur, donec de errore probetur. c. fraternitatis de frigi. & male. maxime pro ecclesia Romana. cap. 1. ubi idem dicit glos. de reli. & vene. fam. cujus sententia Jacobi fide de errore revocatur: ut in c. olim de dolo & restitu. Ita dicit Joan. An. ibi poli Olim. in verbo ecclesia.

Ad

ecclesiæ. Ad quod Offiion. allegat (& melius) *e. cum olim versf. nos igitur de re judi. C. e. tum ex litteris de reb. in integ.* Et hoc fentit archi. & alii in *Anaphisius 19. dist.* dum dicit, quod potest offendi ecclesiam fuffe deceptam. Et illud quod ecclefia fpecialis fine Romana ecclefia poffit errare, quia Petrus de Petralia *Anaphis. 19. dist.* Bal. & cardi. & abbas in *diffto c. a nobis.* Dominicus tamen *in diffto c. Anaphisius* & Alex. ibi videntur velle capitendo ecclefiam Ro. pro papa fafto, quod poffit errare (fed capiendo ecclefiam Rom. pro papa cum cardinalibus, licet aliqui poffint errare, tamen non erraf Romana ecclefia. Et hoc videtur velle glof. *in capitulo quotiumque 24. quæftione 1.*

Sed profecto poteft dici quo ad Romanam ecclefiam (hoc eft papam cum cardinalibus) quod & illa errare poteft, fi aliquid fecerit de facto putum: ut diffto capitulo *cum olim*: alias non eft credendum quod Deus permittat eam errare, ut dicit diffa glof. in diffto capitulo *quodcumque* & Dom. *in diffto capitulo, Anaphisius*. Imo & concilia reperiuntur fuiffe erraffe. Unde in concilio Chaledonenfi legimus a Leone reprobatum concilium *Ephefinum fecundum*, *fic* & concilium quod Aquifgranum: ut *in capitulo plurimi*, *jundto capitulo tria. 36. qu. 2.*

Quinimo plus voluit abbas *in diffto capitulo a nobis*, & Felt. poft Innoc. quod licet fpecialis ecclefia ita & univerfalis (hoc eft concilium quod repræfentat ecclefiam univerfalem) poffit errare excommunicando aliquem praelatum qui non erat excommunicandus ex aliqua causa latenti: & pro hoc faciunt plura jura, maxime in cenfuris & in occultis, & quibus ecclefia non judicat: ut *in capitulo unico ut ecclef. fine.* Et hoc fecundum eadem eft ratio de ecclefia generali & fpeciali. Dicit tamen d. abb. quod illud quod dicitur quod ecclefia univerfalis non poteft errare, intelligitur in iis quæ fuit fidei: quia quo ad illa Deus non permit, ut non deficiat fides ejus. Sed ifta ratio eodem modo militat in ecclefia Romana: ut eft text. *in c. majores de bap.* quia ipfa eft caput ifius univerfalis ecclefiæ: ut *in cap. quamvis 11. dist. & in cap. facrofanctæ in pr. 22. dist.* Item non fequitur: papa poteft errare, ergo eft minor concilio: quia non non fequitur de majoritate majoritorum fanctitatis vel rectitudinis judicii, fed de majoritate & fuperioritate poteftatis & authoritatis, quæ non dependet a rectitudine judicii vel meritorum. Item eifi papa erraf, quia non habet fuperiorem, feverantur ejus errores corrigendi judicio Dei: ut *in cap. aliorum & in cap. nemo. cum fimil. 9. qu. 3.* Quod alia quæ addicuntur pro corroboratione, conceditur quod ecclefia fit firma & perpetuo manfura & fimilia: fed ex hoc non fequitur quod papa non fit major concilio; nam & diguitas pontificatus erit etiam cum ecclefia perpetua: & quia fedes apoftolica etiam nunquam moritur: ut *in cap. fi gratiofe de refcrip.* Et tum quoniam an papa fit major concilio, intelligitur de papa non ut privata perfona, fed tamquam publica, & fic refpectu dignitatis. Unde concludit contrarium: fed intelligitur de ecclefia, non tamen repræfentative: ut eft concilium, quod feptus erraviit, an diftum eft. Item non fequitur, ecclefia vel concilium non erraf, ergo eft major papa.

Ad decimum contrarium refponderet verum effe quod nullus falvatur extra ecclefiam, & quod Chriftus eft facerdos & facrificium, & fic fed papa A inquantum eft vicarius Chrifti, dicitur habere eandem poteftatem cum Chrifto, & in fe habere totius ecclefiæ vigorem & poteftatem per illa verba Matthæi decimofexto, *& ego dico tibi quod tu es Petrus, & illa Joannis ultimo, Pafces oves meas.* Ponit fanctus Thomas *in quarto libro contra errores cap. 71. & 76.* & contra errores Græcorum *capitulo 65. 66. & 67.* propterea dicitur quod papæ & Chrifti idem eft conftitutum: ut dictum *in capitulo quamvis, de conftitutione.* Et quod Petrus habuerit eandem poteftatem cum Chrifto, ponit Ianoc. *in capitul. quod fuper iis de voto. tex. in capitulo pro humani, de homi. in fpeci. in cap. ad apofholica in fi. de re judi. vedem li. 6.* Ita pra fatis dictum eft. Unde ex hoc quod papa eft B caput ecclefiæ & habet omnem plenitudinem poteftatis in ecclefia, non fequitur ipfum effe extra ecclefiam, fed omnes virtus ecclefiæ eft in tamquam in ecclefiæ fundamento; & ideo qui non credit papam Chrifti vicarium & caput ecclefiæ, dicitur eft extra ecclefiam, cum quam non poteft falvari: ut *in extravagant* unam fanctam. Nec ex hoc quod extra ecclefiam nemo falvatur, fequitur, quod caput ecclefiæ, hoc eft papa fit infeior ecclefia: ex quo ipfe eft in ecclefia ut res regno. Sic ergo non concludit contrarium in papa: cum ipfe fit ecclefiæ caput quamdiu eft verus papa: nec fequitur: ergo hoc ut falvetur oportet quod fit ipfe ecclefia, ergo ecclefia eft major eo: ex quo ipfe eft firmamentum ecclefiæ.

Ad illud quod concilium dicitur congregatum in Spiritu Sancto & Spiritus Sanctus effe in eo, concedatur de concilio legitime congregato; & quod papa fubjicitur Spiritufancto: fed non fequitur, ergo fubjicitur concilio: quia non fequitur ut dictum eft de majoritate papæ fanctitatis & non fanctitatis vitæ & meritorum. Item & papa præfenitur quæ agit, licere inftinctu Dei & Spiritus fancti: *in cap. non mo. qu. diffinition.* Nec Deus permittit papam errare in iis quæ funt fidei: ut legitur in chronicis de beato Leone, quod non eft ob aliud, nifi quia Spiritus fanctus ei affiftit: ut *in cap. vivitores vigefimoquarto quæftione 1.* Facit quod dicit tex. *in cap. quamvis vetus, & cap. hæ eft fides, vigefimoquarto quæftione*, 1. Unde ftatuta papæ & ejus fanctiones debent reputari acti ab ore Dei vivi beati Petri dicit probata: ut *in capitulo fic omnes 19. dist.* Et concilium ut fit legitimum, oportet quod fit congregatum authoritate papæ: ut *decimafpticima dist. cap. multis, cum plurimis aliis eadem diffinit.* Et fic non obftant authoritates, quæ oftendunt quod epifcopi in concilio dicuntur congregati in Spiritu fancto & dictum eft, &c. quia idem dicimus in papa. Nec ex hoc concludatur quod concilium fit majus papa, qui dicitur etiam major apoftolo: ut *in capitulo quidam* 1xi glof. 15. *quæftione 1. & quantum de bigamis* ibi doc. *& in cap. super eo in capere ex ibi* Innoc. *& capitulo a nobis ibi doc. eodem titu. & in cap. propofuit poft glofam de consecrando, & in cap. cum ad monasterium de ftatu monac. cum fimil.* in quibus dicitur, quod difpenfat contra apoftolum.

Ad undecimum de reprobatione electionis Clementis facta per Petrum, refpondetur, quod variæ poftunt dari folutiones. Prima eft quod Petrus non elegerit proprie Clementem ibi fuccefforem, fed quod deliberaverit cum fratribus eum hæreticque fuccefforem: ut *in cap. fi transitus 79. dist.* & hoc inquit glof. *in cap.* 1. 8. *qu.* 1. *hoc* 20. tem non eft abfonum quod papa vivens poffit cum cardinalibus tractare de futuro fucceffore idoneo pro ecclefia: ut ponunt doc. *in c. in nomine Domini 23. dist. & in cap. licet cum fimili. de elec.*

Secunda poteft dari folutio quod ideo tunc fe fuit factum per Petrum, quia pauci tunc erant Chriftiani nec audebant comparere: ut *25. dist. in cap. 1.* Et hoc videtur fentire Alex. *in cap. Petrus 8. quæft.* 1. ubi etiam dat aliam folutionem, quod illud facit Petrus inftinctu Spiritus fancti, licet legitur de David in *cap. in Mayses 8. qu.* 1. Pro hoc bene facit *text. in cap. confiftorium 79. dist.* quod dicit quod Deus ejectionem fummorum pontificum fibi referavit, fed electionem eorum bonis facerdotibus & fpiritualibus populis concefit. Ecce quod Chriftus voluit per viam electionis a facerdotibus & populis creari pontifices, & & non a præcefforibus inftitui fucceffores: unde inftituit Petrum, & fic quia reperitur quod Petrus baptizandi in nomine Patris & Filii & Spiritus fancti tradita a Chrifto *Matth. ult.* familiaris confilio Spiritus fancti reperitur in primitiva ecclefia *mutata* (quia ut patet *Act. 2. 10. & 19.* baptizabatur in nomine Jefu Chrifti, quod fuiffe facftum dicit ibi in 2. Nicolaus de Lira, ut nomen Chrifti redderetur amabile & venerandum; in quo intelligitur tota Trinitas: ut latius dictum *in 4. fen.* Fecit text. *in cap. a quodam de crucif. diffinitione 3.* & glof. *in cap. 1. de kap.*) & tamen per hoc apoftoli non dicuntur majores Chrifto. Text. autem Cratiani *in 5. hic omnibus in cap. apoftolica 8. quæft.* 1. fentit, quod aliud eft de fuit fuiffe, quia electione tractare five deliberare, aliud ex teftimento tamquam fum dignitatis hæredem quærere: nam illud fieri permittitur, hoc autem penitus prohibetur: & quia officium non vitæ, fed fanguini cœpit defetere, conftitutum eft ut quifquam ibi fui officii quærat fuccefforem, fed populi electione quæratur.

Item poffet dari alia folutio: quod quantumcumque apoftoli reprobaffent electionem Clementis factam per Petrum, non fequitur propterea quod apoftoli fuerint majores: quia fæpius videmus quod multa facta per prædecefores mutantur per fucceffores, ac etiam per concilia fecundum exigentiam temporum: ut *in cap. non dicit de confang. & affi. 8.* potuit fieri illa mutatio volente de confenticnte ipfo Clemente. Accedit hoc quod (ut fupra dictum eft) forma baptifma tradita a Chrifto *Matth. ult.* fuit tempore primitivæ ecclefiæ alterata, & forma electionis concefa facerdotibus & fpiritualibus populis ex causa fuit mutata, & concefum ut fieret electio tantum a cardinalibus: ut *in cap. licet de elec. & in c. ubi periculum ex ti. in c. de re. Romani ex ti.* de quo plene *in capitula, quemadmo. ex ti. in 6.* poft glof. ibi.

Datur etiam & alia folutio quod ibi Clemens non fuit ab apoftolis reprobatus, quia ejus ordens, quod hoc eftet perniciofum exemplum, quod aliquis fibi eligeret fuccefforem, renuntiavit papatui: & tunc electus fuit Linus, deinde Cletus, deinde Clemens. Ita dicit glof. *in diffto capitulo fi Petrus 8. quæftione 1.* Unde glof. ibi post verfum,

Difputat hic mendax quarnus fuerit ve fecundus.

Alia etiam folutio eft, quod non folus Petrus elegerit fibi Clementem fuccefforem, fed de confenfu totius ecclefiæ, vel faltem ipfa ecclefia fciente & tacente; & quia hoc etiam poterat effe perniciofum in ecclefia (quia potuiffet effe caufa fchifmatis & captandæ mortis alienæ) fuit poftea determinatum ut aliter fieret. Facit quod dicitur *in capitulo bona et. 2. de elec. &* quod dicit Bal. *in 1. quinium libri C. de teftibus*, & text. *in capitulo nullus 79. diftinctione.*

Ad duodecimum motivum refpondum eft fupra ad primum: & eft ideo motivum virtualiter cum 17. Quibus late fupra refpondetur, quod illud tertia ut ratio effectum habet, ubi dicitur, intelligitur fcilicet per confortas ecclefiafticas, illas fulminando: non quod ipfe appellaret ecclefiam (hoc eft concilium) tamquam majorem. De quo vide ibi quæ dicta funt in illa authoritate Matth. 18. in fine contrarium: & dic ut ibi.

Ad authoritatem Greg. *in cap. cere*, refpondetur quod licet Gregorius ex humilitate noluerit appellari univerfalis papa, ex hoc non fequitur quod concilium fit majus papa: ut offendit ratio text. ibi, ex qua apparet quod illum fcripfit univerfali univerfalis, ne alius epifcopus videretur fubtraheredignitatem: nec per hoc negavit fe effe univerfalis ecclefiæ papam: quemadmodum ibidem eft & dicunt ibi doc. loquebatur fic ex humilitate, & erat confuetudinis ejus: *ut in capitulo nihil de præfcrip. De quod vide in capitulo fundam 17. dist.* ibi licet alias papa de fe loqui debrat in plurali (alias literæ præfumuntur de ftylo fafte: *ut in ca. quoniam de crucif.*) tamen ipfe femper de se loquebatur in fingulari: ut ibi fuera. ; Tamen non eft dubium quin papa fit epifcopus univerfalis orbis; ut dicit glof. ibi. *in capitulo felicis de pœnis, & eft* C ordinarius omnibus: *ut in cap. cuncta per mundum & in capitulo per principatum 9. quæftione 3.* Ad quod vide late in refpontione ad trigefimumfexum contrarium, quando refponderat *ad cap. primæ fedis Extrad. cap. ero 99. dist.* ubi dantur alia folutiones.

Ad authoritatem Greg. *in 4. lib. regif. cap. 76. 80. & 81.* refpondetur quod illa litteræ fuerunt probatur contrarium: quia in fecreto inftectatur, ibi Gregorius non dicit, quod non fit univerfalis papa, fed dicebat quod nullumerat fibi illud nomen: & quod quantumcumque illud in concilio Chaledonenfi fuiffet oblatum aliis pontificibus, nulla tamen nomen illud aftumere voluerunt; nec etiam hodie aftumunt, fed in literis fuis fe dicunt fervos fervorum Dei ex humilitate, quantuncumque pofint ut funt fe dicere univerfales epifcopos.

Ad tertiumdecimum de eo quod legitur in concilio Conftantinopolitano 8. refpondetur, quod ibi non dicitur quod concilium habeat facultatem & poteftatem fecundi Synodum contra papam jurisdictionaliter: & fecundi quod exiftentes in concilio non debent illico dare vota contra pontifices Romanos, fed cum reverentia diligenter fcilicet de propofita quæftione. Quinimo etiam fi effet ibi fermo de acta cognitionis jurisdictionalis, ex dictis verbis intuetur potius contrarium: videlicet quod concilium nullam habet authoritatem contra papam. Dicitur enim quod etiam fi fuerint duo effet congregata ad tractandum de fanctis. Rationem effe, quarenter controverfiam tractare cum fumma reverentia & ibi fcilicet reverentiam & folutionem accipere, & profectum facere, non tamen licetamen dare contra fummos pontifices. Ecce quod concilium innuit quod non habet facultatem dandi fententiam contra papam: fed quod poteft tantum de objectis cum reverentia tractare, & proficiendo folutionem accipere, non autem fententiam ferre. Unde colligitur ex illo concilio quod quando orta fuiffet aliqua ambigui-

bigoitas de Romana ecclesia, oportebat de illa tractari cum summa reverentia & illa disputata solutione adeo non quod posset ferri aliquo sententia adversus summos pontifices. Nam pontifex Romanus non effert summus, si contra eum ex superioritate quis potest ferre sententiam; nec effet reverentia, sed irreverentia, & confusio ac præsumptio, si inferiores pontifices ferrent contra summum sententiam.

Ad *cap. 8 pap. cap. 7. dos*, respondum est solutione ad primum & secundum contrarium.

Ad tex. *in cap. si quis peccatis*, datur intellectus in arti. Utrum papa qui committit passim simoniam, possit deponi.

Ad quartumdecimum (de verbis Martini Quintii in condemnatione hujus artic. non est de necessitate illatus ecclesiæ Romanæ ecclesiam esse supremam inter alias ecclesias) respondeatur quod ex illis verbis error est, si per Romanam ecclesiam intelligitur universalis ecclesia vel concilium generale, non sequitur quod concilium legitime congregatum sit supra omnes ecclesias. Nam non est ille *sensus ipsius bullæ*: quia intentio Martini est, quod *sub* summo Romanæ ecclesiæ *Joannes Wiclef* intellexit universalem ecclesiam vel concilium generale, illa asserto est erronea. Et nota quod dicit erronea, quia ex illa se inutilesta sequeretur quod ecclesia universalis ecclesia tollat primatum Romani pontificis. Unde non damnat illam affectionem tanquam a Joanne Wiclef affertive positam: sed dicit quod si per illam affectionem sustum de Romana ecclesia, volunt Joannes Wiclef intelligere universalem ecclesiam, est erronea propter illud quod ex tali affectione sequitur: quia tolleret primatum summo pontifici. Et ipsa tunc venum sensum illa bulla facit magis pro, quam contra: quia præsupponit quod primatus universalis ecclesiæ & concilii est in papa: quia summus pontifex est supra concilium.

Duo ergo ex bulla concludunture: quia primo damnatur concilio Joannis Wiclef inquantum affectebat non esse de necessitate salutis credere Romanam ecclesiam esse supremam inter alias ecclesias: quia imo est suprema & principalis: quia evangelica voce Domini & salvatoris nostri primatum obtinuit, *cap. quemvis 2. dist. & capitula sacrosanctæ. 22. dist. cum similibus*. Secundo dicit esse erroneam affectionem, si per Romanam ecclesiam intelligit universalem ecclesiam vel concilium generale, aut pro quanto negaret primatum summi pontificis super alias ecclesias particulares: quia imo veritas est quod Romana ecclesia & summus pontifex est caput universalis ecclesiæ, & habet superioritatem in illam & alias particulares ecclesias. Et ex illis verbis clare demonstrat quod papa est supra concilium: & consequenter male adducitur in contrarium.

Ad quintumdecimum contrarium ex dictis de Petro actorum quintodecimo, respondetur verum esse, quod assurgere est actus honoris & ostentionis, reverentiæ, sed non inferioritatis: quia & superiores honorare debent inferiores. Unde dicit text. *in capitulo ego subjectus 95. dist.* cur ego et habeam ut principem, cum tu me non habeas ut subditum? Et ibi est text. quod episcopus debet honorare sacerdotes, & superiores inferiores. Ad. 2. C. de *sacrosanctis eccles. 3. C. de offi. diver. judi. & leg. 1. C. de offi. vicarii urbis*, unde illa reverentia est ex quadam [illegible] non ex debito. Item ex illo potius arguitur superioritas Petri ad concilium apostolorum: quia semper cum volebat aliquid decernere, primus assurgebat & primus loquebatur: ex quo ostenditur in Petro majoritas suprà alios. Facit quod dictum est supra in responsione ad 8. motivum, & in solutione quarti cum respondente *ad cap. first. 15. dist.*

Ad illud de *c. Petrus & Act. xi.* respondetur quod non intelligitur Petrus fe purgasse coactus authoritate evangelica *Matth. 18.* sed ex humilitate: ut etiam legitur factum *in cap. mandasti & in cap. auditum 3. qu. 4.* quia ex debito officii poterat dicere, Oves pastorem non accusent; quasi dicat, pastores se non purgare & imponere silentium reprehendere volentibus.

Ad illud quod dicitur quod papa est minister ecclesiæ, dicendum est quod hoc probatur *in allegato capite, respondeatur* quia humilitate ipsius dicere, quod quando Petrus clavis recepit, illas receperit tanquam minister ecclesiæ, ut supra dictum est: ubi late declaratum est quomodo clavis receperit, & quomodo intelligitur quod ecclesiam sanctam ignoscit.

Ad illud *Luc. 22. & Matth. 23.* respondetur quod licet apostoli tunc non plene cognoverint quis ipsorum post Christi ascensionem deberet eorum præsidere & esse major, & ideo inter eos orta fit difcordia, non sequitur propterea quod Christus non designavit quis inter eos esset major tunc temporis. Quinimo verba contraria ostendunt cum dicitur, Qui major est inter vos, &c. per hæc enim verba ostendit Dominus quod inter eos aliqui debebant esse majores.

Et quamvis dicatur, qui major est fiat sicut minister, non propterea dicitur quod sit minister, sed quod fiat sicut si esset minister in humilitate: juxta illud *Luc. 5. qui Quæsivi major es, tanto magis te humilia in omnibus, capitulo olim 95. dist. & c. discipulus. 45. dist.* Nec Christus in verbis illis docuit apostolos, ut singuli reputarent se singulis minores inferiorem dicit & authoritate. Unde Hugo cardi. super illud Matth. 23. *Vos autem nolite vocari rabbi, dicit.* Dominus hic ambitionem quæ fuit cauta vitiorum propter quæ arguebantur Pharisæi, exstirpat a discipulis suis: fuisset enim causam extirpare, quia cessante cessat effectus. Exponitur autem illud duplicitet: fecisset de ambitione magisterii & usurpatione authoritatis fecendi, non enim Dominus honorem vel nomen inhibet: sed ne quis indebite magisterii nomen per ambitionem usurpet, vel authoritatem fecientiæ sibi arbitret.

Quintum secundum glos. Nicol. illud. Luc. 22. *quis eorum videretur esse major*, intelligitur, id est, aptior ad gubernandum & præsidendum aliis loco Christi, & ideo Christus de hac eos docuit, quod ille effet ad hoc aptior qui vere effet humilior per contrarium ad tertenam dominationem. Ex quo ostenditur quod Christus deinguoverat Petrum præsidem & primum super ejus ipsorum humilitatem. Et ex verbo *Ego autem in medio, &c.* dicit idem Nicol. ex hoc intendit concludere quod ille est aptus ad succedendum sibi in regimine ecclesiæ, qui est fundatus in vera humilitate. Et ita videtur quod ostenderit eis Petrum futurum gubernatorem, quam apostoli omnes cognoscebant vere & supreme humilem. Item quod humilitatem ibi ad verbum, *qui major est*, exponendo addit, in virtutibus, & ad verbum, *fiat fiunt minor*, addit, humili reputatione. Quapropter ex hoc quod aliquis est papa & caput ecclesiæ, non habetur quod sit minor ipsa ecclesia. Unde glosa Nicol. illud Matth. 23. *Erit minister vestrer*, exponit, id est, paratus ad officia humilitatis fecundum decentiam sui status: & propter hoc papa vocat se servum servorum. Non ergo apostoli intelligere quod papa sit inferior aliis.

Ex eo etiam quod ibidem *Matth. 23.* Dominus inhibet nobis vocare patrem super terram, quia unus est pater in cœlis, & ne vocemur magistri, quia unus est magister Christus, non sequitur quod concilium sit majus papa. Illud enim dicitur quia (ut dicit Hugo card.) unus est magister authoritate qui docet interius, & unus pater authoritate: ideo non debet ascribi aliis authoritas fciendi vel etiam generandi. Homo enim magister est in ministerio doctrinæ (quia folus Deus & animam illuminat sapientiæ) licet quandoque pater est in ministerio genituræ, solus Deus autem in authoritate naturæ. Unde dicitur Exodi 20. *Non assumes nomen Dei tui in vanum*. Quinimo secundum quod dicit Chrysost. ibi. *Luca 22.* Non fuit contentio de principatu temporis, sed de spiritualibus in cœlo: si autem fic est, non mereretur allegatio in propositio illa authoritas, quia loquitur de majoritate jurisdictionis in terris. Unde glos. Nicol. super illud Matth. 20. *Scitis quod principes gentium*, &c. dicit: Quasi dicat: majoritas in regno meo non eodem modo acquiritur fitut in regno terreno: quia in regno terreno acquiritur per ambitionem & potestatem, fed in regno meo contrario modo acquiritur, videlicet per humilitatem. Et Hugo card. super illud Matth. 20. *Non ita erit inter vos*, poli Chrysost. dicit. *Principes ecclesiæ* fiant et fervant majoribus, ut fuas utilitates negligant & illorum procurent: primatum fecularem appetere est: carto non est, vel causa est: primatum autem ecclesiastum conquisitere neque ratio est neque causa: ita quia neque justum neque utile: quis enim sapiens ultro feliner se subjicere fervitori & tanto periculo, nisi forte qui non credit Dei judicium neque timet? Et idem Hugo super illud Luca 22. *Sed qui major est in vobis, &c.* etiam poli Chrysost. dicit, quicunque desiderat primatum ecclesiæ fequatur humilitatem Christi: quemcunque autem desiderarerit primatum in terra, inveniet confusionem in cœlo. Unde Prover. 29. dicitur, *Superbum sequitur humilitas*: id est depicio: & humilem spiritu fuscipiet gloria. Quapropter merito dicere possumus poliam Romæ primatum humilitatis, ybi erat caput superbia: & supra illud dicitur:

Servientur tibi, Roma, prius Dominii dominorum,
Servorum servi nunc tibi sunt Domini.

Et quate servi servorum vide in proce. dictorum. & fecit. Et idem Chrysost. primatum quisque desiderat, desiderantem se horret. Unde Eccles. 21. dicitur, *Si scientia fueris non apprehendes, &c.* Est enim familia unibus honor mondanus & laus popularis. Unde vulgus:

Sic superbi fugit, & fugerit umbra sequetur.
Sic captata fugit laus, & contempta remetur.

Et ex his colligunt quod verba illa loquuntur non de majoritate regni terreni, fed cœlestis, quæ per humilitatem acquiritur: ut dicit Nicol. super illud Matth. 20. *Scitis quod principes gentium, &c.*

Ad quam authoritatem & illam *Matt. 10.* fimiliter respondetur, quod Christus non intendit omnem dominatum fine principatum apostolis, fed tantum dominatum quo gentiles & homines mundani utuntur in subditos. Unde fanctus Thom. in postilla super Matth. dicit, quod dominari duplicitter accipitur; uno modo pro præesse, & hoc modo non loquitur Christus in prædicto loco *Matth.* in nec talis dominatus interdicitur apostolis. Unde Christus dixit Petro, *super plebem meam principem te constituni*; & apostolis Psal. 44. dicitur, *Constitues eos principes super omnem terram*. Alio modo id est habet correlative ad servum, & tunc idem est quod servilter aliquem fibi fubjicere; & hoc modo fimiliter in jam dicto loco & Marci. 10. Principes enim conflituti funt ad hoc, ut procurent bonum subditis: si vero volunt illos in fervitutem redigere, tunc abutuntur principatu: quia utuntur liberis ut fervis. Et quia hoc contortum erat apud gentiles, & dicit idem Chrysost. dicit, *Principes Gentium dominantur eis*, id est, in fervitutem redigunt fibi fubditos. Et talis primatus interdictus a Christo apostolis. Unde Chrysost. ibi dicit. Principes mundi funt ut dominentur minoribus fuis & eos fervitutem fubjicient & expolient, & ut quæ ad mortem eis atinent ad fuam utilitatem & gloriam, non principes autem ecclesiæ fiunt ut feriant minoribus fuis, & ministrent eis quæcumque accepterunt a Christo, & ut fuas utilitates negligant & illorum procurent, & ut mori non recusent pro falute inferiorum 95. *dist. cap. olim*, & ad præmissa adde quæ dicentur in responsione ad 24. contrarium infra.

Ad locum secundum contrarium de *cap. quod quis 35. qu. 9.* respondetur, quod ibi non dicitur quod judicium & flatutum concilii fit majus judicio papæ: fed quod in tenacius deliberatur conflitutio ibi per papam edita, & ut præledueteur adeitus *illicitus*, *nefaste* papa illam per fubjectionem conciliis roborari. Et quoniam fequitur quod concilium fit majus: imo potius fimiliter contrarium, ex quo fubscribit fe ad conflitutionem: quia major est qui conflitutionem edit, quam qui fubscribit: ut dicit *c. 1. & 3. hoc etiam 17. dist. in fi.* Non autem fæpius factum legitur per Romanos pontifices; & fæpius dicit, facro approbante concilio: *ut in cit. dudum de fepul. in c. omnes, & in cit. quod quis, in c. ita, in c. 1. & 2. omnes, & in infinitis fimilibus*. Ex hoc autem non fequitur, quod majus fit concilium quam papa: fed ad hoc faciunt quæ dicta funt in arti. Sub cujus nomine ceti debeat conflitutio conciliaris; & quod dicetur in responsione ad 36. contrarium infra.

Ad decimumfeptimum (de authoritate illa Matth. 28. *ecce ego*) supra late dictum est in arti. Utrum potestas clavium data fuerit ecclesiæ: & ibi, plene respondetur.

Ad illud quod dicitur, quod in concilio Constantiensi fuit fervata illa authoritas, quia judicavit de papa: unde aliter dicere, effet impugnare illud concilium de hæresi. Respondetur quod concilium Constantiense judicavit de pluribus quæ fe gerebant pro pontificibus propter fchisma inveteratum quod eft hæresis, qui cafus fpectat ad concilium: ut fatis fupra dictum eft per vulgatum *cap. 8 pap. 40. dist.* & quæ dicuntur *in ca. in fidei de haer. in 6. cum fimil.* Et in illo cafu quo conflat de hæresi, quilibet catholicus eft major papa: cum tunc ipse fit minor quolibet christiano: ideo non judicatur proprie de papa, fed de privata perfona. Similiter responsum eft ad illam authoritatem, *quæcumque alligaveris*, ibi in arti. Utrum clavis datæ fint ecclesiæ.

Quo ad illud quod dicitur, quod tunc apostoli repræsentabant universalem ecclesiam, posset teneri contrarium, ex quo tunc apostoli habebant erga prælati fidelium: quia vivente Christo nullas prælationes habuerunt nec aliquam jurisdictionem gesserunt; nec adhuc facti erant laeedores: quia postea in cœna Domini fuerunt ordinati, ut supra dictum est. Imo nec adhuc habuerat ecclesia: quia Christus *Matth. 10.* dixerat se fundaturum ecclesiam super se petram, quod ante passionem factum non fuit. Ideo non poterant apostoli tunc repræsentare ecclesiam, nec constituere concilium universale: potuissent tamen bene repræsentare futuram ecclesiam, ut ipsi significarent & effient signum futuræ ecclesiæ: sicut patet ex illo dicto ad Petrum, quod quando claves recepit, ecclesiam sanctam significavit. Et hic intelligendo, illa authoritas, *dic ecclesiæ*, non poffet exponi, id est, concilio: fed potius de prælatis ecclesiæ. De cœna vero poteft fupra dictum eft in ultimo motivo pro papa: ubi his (& late) agitur de eadem difficultate.

Item ad epiftolam Gregor. etiam ibi in fine respondetur, *& fupra in refpondeo ad 12. contrarium dictum eft. Pro reliquis autem adducta in illis contrario vide refpondionem ad 18. immediate fequentem.* Et illud quod Petrus apostolorum primus eft membrum ecclefiæ, & Paulus, Andreas, Joannes & alii apoftoli dicuntur fingulariter plebium capita, *&c.* conceditur quod Petrus *& membrum ecclefiæ & fed caput illorum membrorum*] & quod fancti antecedunt, fub lege & fub gratia perficientes corpus Domini, funt in membris ecclefiæ conftituti, & omnes funt membra unoquifque Chrifti, fed ex hoc non fequitur quod concilium fit majus papa. Quod confiderandum eft quod Chriftus eft principale & originale caput ecclefiæ fed dimiffe Petrum fuum vicarium & caput ecclefiæ: ut dicit Innoc. *in cap. ad apoftolic. circa fi. de v. judi. in 6.* ad quod eft *in c. regnans* 24. *qu.* 1. Nec motivum procedit: quia & Chriftus inquantum caput, poteft dici eft de membrum ecclefiæ. Nec quod dicitur eft fupra in fimili quod Petrus dicitur fundamentum ecclefiæ: ut *in c. fideliter.* 50. *di. & in c. quoniam verus* 24. *qu.* 1. cum tamen Chriftus fundaverit ecclefiam: ut dictum eft fupra in octavo motivo pro papa.

Ad decimumoctavum contrarium & ad authoritates in illis adductas, refpondetur peo ea quæ ad hanc examinata funt in 8. & ultimo motivo pro papa in arti. de clavibus datis Petro, & in refpondone ad authoritatem *Aug. in ca. quodcumque* 24. *q.* 1. & in aliis motivis pro papa ufque ad ultimum, & in art. Petro conferendis ecclefiæ fed data aliqua poteftas clavium; per quæ apparet refpondum ad authoritates multas inducitas tam in illo 18. quam in 19. 20. 21. 22. & 23. contrario.

Et nihilominus ad authoritatem Matth. 16. *data eft mihi omnis potefias, &c.* refpondetur quod potefias baptizandi & penitendi ita fuit data ecclefiæ & apoftolis fuis Petro & fimiliter potefias faciendi miracula, curandi infirmos, ejiciendi dæmonia, metendi temporalia, conficiendi corpus & fanguinem Chrifti, & ligandi & folvendi in fupra. conclusione: in illis enim apoftoli receperunt immediate potefiatem a Chrifto ficut & Petrus: ut patet ex illis dictis eft. Verum ex hoc non fequitur, quod Petrus fuerit inferior, nec quod apoftoli in omnibus dicuntur parer Petro: fed non obftat illud *Matth. ut, nec fimiliter illud Matth. 20.* A quando Dominus infuffavit, &c. quia fuerunt pares quo ad potefiatem ordinis: ut ibi in d. 8. motivo late dixi. Et quod dicitur, *Ecce ego vobifcum fum ufque ad finem fæculi*, concernit, quod contenit omnibus apoftolis: quia ne dicit ibi glof. Hugonis cap. Non dicit ufque ad confummationem vitæ, fed ufque ad confummationem fæculi, in quo nonnes fequuntur eorum commentarii: & ideo non dixit, *vocum fum*: quia Petri perfona non erat manfura ufque confummationem fæculi, ficut nec apoftoli. Ideo dicta verba non poffunt convenire nifi ecclefiæ: cum quia Chriftus erit ufque ad confummationem fæculi, & pro ejus fide ipfe fuit rogatus. Unde Chryf. dicit, *Pro omnibus petiit*: & allegat illud *Joan.* 17. Ex hoc tamen non fequitur quod ecclefia fit ante Petrum: ut nugatur, quantumque ecclefia fit perpetuo manfura: ut *in 1. pedanda* 24. *q.* 1. ecclefia enim Romana eft perpetuo manfura (ut *in c. hæc eft fides ex canf. cr qu.*) per quam repræfentantur dignitas pontificalis & ordo apoftolicus in papa: ut *in c. fi abfentem* ibi Joan. An. de *elec.* & *c. cardi. in de. quia contingit in 5. q. de relig. domi.* Nam cum perpetuitate ecclefiæ etiam erit perpetua pontificalis dignitas Romani pontificis. Item verba dicta Petro, *Ego pro te rogavi*, non de ecclefia tantum funt intelligenda, fed etiam de perfona Petri. Unde ibi glof. ordi. (quæ fuit Bedæ) ad verbum, *non deficiat fides tua*, fuperplet, non ut non teneris (quafi dicat non rogavit non teneris) fed ne deficiat fides tua, ut poft lapfum negationis ad poftliminum pœnitendo refurgat. Utile eft enim Sanctis & tentationibus examinari, ut vel tentati quam fortes fuerint appareat, vel cognita per tentationem fua infirmitate, fortiores fieri difcant. & fic eum probaffet, & exaripiens coronam vitæ. Et glof. Nicol. ad idem verbum, *ut non deficiat fides tua*, addit: ecclefiæ finaliter: non enim rogavit, ut Petrus non caderet, fed ut in cafu non remaneret. Et idem ibi glof. Hugonis. Et ad primiffa bene facit illa authoritas Theophili super illud *Luce* 22. adducta in fupradicto 8. motivo: & quam probatur etiam quod alii apoftoli per Petrum erant pergendi in manibus) intelligi de fidelibus. Ad illud *Luce* 10. de potefiate ejiciendi dæmonia, & *Matth.* 10. confirandi infirmos, fupra refpondum eft.

Ad illud *Joan.* 20. quod Dominus miffi apoftolos cum pari potefiate: refpondetur, quod hoc intelligitur fecundum potefiatem ex alias tributam: hoc eft, quod miffi Petrum cum potefiate jurisdictionis, præeminentiæ & primatus & potefiatis, & apoftolos cum potefiate ordinis & jurisdictionis per derivationem a Petro: ut late dictum eft in d. 8. & ultimo motivo. Et illam authoritatem non gloff. interlinearis quam Hugo. exponit, *ficut miffit me Pater*, id eft, ad id ad quod miffit me, id eft, ad paffiones. Et glof. Nicol. dicit. Sicut miffit me Pater ad veritatem fidei docendam in Judæa, & ego mittos vos, id eft, mittam ad hanc veritatem publicandam per totum mundum. Ex qua expofitione non guitur majoritas ecclefiæ five concilii ad Petrum five ad papam: cum Petro data fuerit ad Petrum fole potefiatem fanandi, mundandi leprofos & ejiciendi dæmonia & publicandi veritatem, fed etiam omnimodæ potefiatis & jurisdictionis plenitudo & præfectura univerfalis.

Ad illud Lucæ dicentis de verbis, *et tibi dabo claves*, quod tranferit in alios apoftolos *fuis* ffiluæ potefiatis, & ad omnes ecclefiæ principes decreti hujus conftituendi commeavit, *&c.* Refpondetur quod intelligitur de potefiate ligandi & folvendi in foro conficientiæ: in qua ipfa fit par authoritas refpectu ordinis (ut dicit glo. *in c. facerdotalis* 22. *di. & c. in omnibus* 21. *di.* & dicitur *in c. quamquam* 2. *q.* 7.) fecus tamen eft in potefiate administrationis: ut late dictum eft in fupradicto 8. motivo. Unde archi. *in ca. loquitur ad verbum*, pari conforio prædicti honoris & potefiatis, expondendo adhibi fcilicet in ordine & dignitate; fecus in administratione qua Petrus prædictis alis. Veruntamen in hac etiam potefiate ordinis Petrus conftitis ecclefiæ rectoribus præponitur.

Et fic intelligendo, confentatur dictum archiepifcopi Armachani: qui voluit quod etiam ifta potefiatas data apoftolis (fcilicet ordinis) potuiffet aliquo modo per Petrum reftringi. quod etiam poftea archie. Pifan. *in c. 1. par. dicta* 15. *di.* & Ebro. *in dicta* 15. ffate jurisdictionis: & divi fupra in 8. motivo pro papa. Et fi intelligitur illa authoritas, *et tibi dabo claves*, de potefiate ordinis & jurisdictionis, adhuc per illud dictum Leonis probatur quod potefiatis illa derivatur a Petro, cum dicat ipa illius potefiatis transiffe in alios apoftolos & ad omnes ecclefiæ principes. id eft, dicitur principes ecclefiæ (*in* 33. *di. c. ecclefiæ principes*) & quod fingulariter hoc creditum fuit Petro, quia Petri forma cunctis ecclefiæ rectoribus proponitur. & ideo non dicit Petrus, fed Petri forma, ut non intelligatur tantum de perfona Petri fed de pontificatu Petri & confequenter etiam de fuccefforibus in papatu. Et fic illa authoritas bene probat illa quæ dicta fuerunt in dicto 8. motivo fupra.

Et fic etiam refpondetur ad authoritatem Aug. in *fermone vigilia apoftolorum Pe. & Pau. & ad ca. quodcumque & ad c. quodcumque & ad c. loquitur*: quod Petrus quando claves accepit, ecclefiam fignificavit, & quod Petrus accepit claves pro omnibus, & quod omnes illi fingulariter acceperunt. Dicitur enim quod omnes acceperunt claves, fed Petrus principaliter: alii autem per derivationem a Petro, quo ad potefiatem jurisdictionis fori conventioni: ut dictum eft in fupradicto 8. motivo. Et hunc fenfum dat archi. poft glo. *in verbo*. parem, *in d. c. loquitur*, cum offendit quod in potefiatis plenitudine Petrus omnibus præpofitus *erat, perfectio.* 15. *di. & c. in illo.* 80. *di.* Unde licet Petrus defignaverit ecclefiæ unitatem, non ex hoc fequitur quod ecclefia fit major, & pro ea pro cæteris illius unitatis Petrus claves accepit: imo fequitur quod Petrus fit caput illius unitatis & aliquo modo in potefiate major.

Non obftat quod tex. *in c. ad nivos* 17. *c. in majorior.* 24. *q.* 1. *C. c. in omnes* 21. *di.* dicunt quod pari conforio honoris & potefiatem, & parem potefiatem ligandi & folvendi apoftoli receperunt: tanquam fi fingulariter fint pares, eorum universitas fit fupra fingulos: tum quia illa partitas intelligitur de partitate ordinis, ut fupra dictum eft; tum quia pari conforio hoc eft fimul & eodem tempore receperunt potefiatem: ex quo non fequitur quod non fineri prius data Petro plenior. Item hæc particula, pari conforio potefiatem & honorem acceperunt, non dicit æqualitatem potefiatis & honoris fed fimilitudinem: unde exipofitor pari conforio, id eft communi five fimili potefiate: ita exponit archi. *in d. c. loquitur*. 24. *q.* 1. Aliquin illa jura dicerent duo contraria: quia *in c. in nomine* tex. dicit, quod Petrus primus Petrus claves accepit. Si autem verum effet quod fuffet omnimoda partitas potefiatis, non primus nec prælatus omnibus claves accepiffet.

Jacobat. de Concil.

A Et ad hoc facit quod glo. interli. super illud Lect. 18. *Cuncta ne vobis fimiliter reveniat, cum parta fiteritis*, exponit parti, id eft fimilia. Et hoc effe verum oftendit Leo papa in epiftola ad Theofalonicenses episcopum, ubi dicit. Quoniam inter beatitudinem apoftolorum in fimilitudine honoris fuit quadam diferetio potefiatis, & cum prominum effet electio, unitatem datum eft ut ceteris preeminceret. Et hoc etiam dicit illud quod dicitur *in c. in nomine C' in c. loquitur c' c. audivimus*, pari conforio honoris & potefiatis dedit, id eft, fimili honore & potefiate. Et ad hoc facit tex. *in ca. pura.* 2. *q.* 7. comparans Cyprianum Petro: qui licet dicat illos pares quo ad martyrii coronam, poftea tamen fubjungit Petrum principem apoftolorum cuilibet episcopo preferendum. Et hoc certum oftendit tex. *in c. Infuffa* 22. *di.* ubi dicit. Inter beatos apoftolos quamdam fuit diferetio potefiatis: & licet omnes effent apoftoli, Petro tamen concefftum eft a Domino (& ipfi inter fe voluerant ufqueque) ut reliquis omnibus præeffet apoftolis &c.

Ad authoritatem *Aug. in c. quodcumque* 24. *q.* 1. quod quando claves accepit, ecclefiam (fcilicet vita) data fuit ad longum folatio in dicto 8. motivo late præmiffa. Et eodem modo refponderur ad alias authoritates Aug. in contrario figuratas. Et quibus etiam apparet quod loquitur de potefiate ordinis ligandi & folvendi: quod patet in illa matione de agone Chriftiano, cum fubjicit, nec eos audeamus qui organa ecclefiæ Dei omnia pertota poffe dimittere. Et illud eft quod dicit Innocen. *in allegato. c. novarit de fponc. excom.* cum dicit, quod privilegium ligandi & folvendi dedit Chriftus Petro in fuperiora ecclefiæ. Et quantumque in perfona Petri defignaretur ecclefiæ unitas, & quando Petrus claves accepit, omnes ecclefiæ illas accepiffent: *in c. ad nivos*. Petrus illius unitatis gerit *(ut in c. loquitur)* oportet ut dicamus ipfum præferendum huic unitati: nam (ut dicit ibi tex) eroridum ab unitate proficiffent, & ficut rami arboris multi funt fed radice unum radicem retinentes, fic & ecclefia Domini luce perfufa per totum orbem radios fuos porrigit: unum tamen caput eft quod abipfo effluit, & cum unitate corporis fecundatur, & unum caput eft, & una origo, & una mater copiofæ fœcunditatis. Unde archi. *in d. c. loquitur*, verbum fuper unum ad dicit, exponit, hoc eft fuper fedem unius fcilicet Petri, ut ecclefiæ fignificet unitatem. Sequitur ergo quod papa tanquam caput illius unitatis, major & dignior ea existit, tanquam robur retineat radice fundatum.

Et per prædicta dante folutio ad plures alias authoritates *Aug.* de quibus in contrario: videlicet ad illam in fermone apoftolorum Pe. & Pau. cum dicit quod Petrus ecclefiæ figuram geffit, & quod omnibus traditur fuit claves fcilicet ordinis (fed Petro principaliter) & jurisdictionis per derivationem. Et ad illam dicendum eft *ad 18. ter dic. de doc. Chrif.* fcilicet quod loquitur de potefiate ligandi & folvendi. Et ad illud super Pfal. 108. conceditur quodam effe dicta Petro, quæ ut illo ffem habeant intellectum referuntur ad ecclefiam: fed ex hoc non fequitur quod ecclefia fit major. Et ifta & quod addicitur ex *Aff.* 20. *C.* 15. folvantur ex dictis in 8. motivo pro papa. Et multæ authoritates Hiero. Ambro. & Gregor. declaranter inferius in refponfionibus ad 19. 20. & 21. contrario.

Ad decimum nonum contrarium, & primo ad *c. quæ dicitur*, dicunt, quod nulla eft dignior dominus apoftolicæ prædicationis quam fancta ecclefia; Refpondetur quod non fequitur, ergo eft dignior

ipso papa qui illi præsidet. Item illa comparatio referitur ad alias domos & ecclesias quibus præponitur sancta Romana ecclesia: *ut in c. sacrosanctæ. 23. dist.* & non refertur ad papam. Papa enim ut vicarius Christi est patriarchalis ipsius domus Dei: *ut in eo. omnipot. 23. quæst. 1.* Et cum dicitur, quod nulla est dignior domus, virtualiter dicitur de papa qui est caput ejus, quod nullus est dignior ipso qui præsidet domui. Et ideo est papa ipsius domus, hoc est ecclesiæ: & consequenter papa concilium quod illam repræsentat. Et ista solutio *ad dic. quæ dignior*, data est in responsione ad 7. motivum.

Ad authoritatem Ambro. *in epistola* 79. Respondetur, quod non dicit ibi Ambro. quod ipse non possit de causa cognoscere & judicare, sed dicit quod non convenit ut ego ipse cognitor quod fieri nequit, possit: idque autem non conveniebat ut ipse tellatur, quia ex quo causa erat illis judicibus Theophilo & Antylio commissa in concilio, non esset convenientes injuriam concilii, quod ipse spectit concilii judicibus aliquid in causa decernere. Unde dicit, nam si integra esset hodie Synodus, rectè de illis quæ comprehendit evebronus scripturam scriptæ decernerem. Licet quod offendit quod ipse est papa concilium, ex quo dicit, decreteremus? per quod offendit omnis concilii judicium dependere ab eo. Ista tamen epistola videtur tota beati Ambrosii & non Damasi papæ.

Ad alias authoritates beati Ambrosii respondetur, quod per nullam earum offenditur, quod ipse concilium sit supra papam. Et non dicit ecclesiam regnam & ipsum, quæ eminentiam potestatis accepit, & quod universa subjacent ejus solutionisati, non propositi recellam sine papa, sed cum papa, non ponit comparationem inter papam & ecclesiam.

Ad id vero quod dicit, quod non solus Petrus, cum ei dictum est, *pasce oves meas*, fuit accepit eas, sed cum omnibus episcopis universalis ecclesiæ, respondetur id verum esse: quia episcopi sunt vocati in partem solicitudinis: *ut in c. decretor. 2. q. 6. & c. ad honorem de anthe. & ipsa pal.* Et cum patrono fuit etiam episcopus: Unde & ipsi pastores & pellantur: juxta illud primum Petri, *Pascite, qui est in vobis, gregem Dei*. Conceditur insuper, quod Ideo dicatur ecclesia apostolica, quia per apostolos gubernata & administrata per derivationem a Petro, quia a Petro conferrati sunt episcopi *66. dist. c. porro* item gubernata & administrata pari potestate ordinis ligandi & solvendi: ut ipse dicit in pallorali in fi. de dignitate sacerdotali.

Ad illud Pauli Act. 20. *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos*, &c. Respondetur quod (ut patet ex text. & dicto glo. ordi. ibi & ex *in c. Hieron. 93. dist.*) episcopus accipitur hic pro presbytero (ea simplici sacerdote: & ad literam est sermo de ecclesia Ephesina, & in fonsio de alitis pastoribus ecclesiæ. Sensus autem verborum est, quod præpositi ea ministri ecclesiarum debent se & gregem eis commissum custodire ab hæreticis & infidelibus, eo quod ad illos ecclesiam, patrimonium & gregem eis commissum ecclesiam fuit ministri. Dicit ante, *in quo Spiritus sanctus posuit vos episcopos*, seu presbyteros, *ad regendum ecclesiam Dei quam obtinuit sanguine suo*: eo quod a Deo est omnis potestas, & [illegible] movetur: quam tamen potestatem receperunt presbyteri Ephesii mediante Petro seu authoritate ejus. Vel (& in idem redit) possunt illi quasi Spiritus sanctus dicitur posuisse ministros illos ad regendum ecclesiam Dei, inquantum ab eo per modum immediate institutionis sive immediatæ collationis potestatis jurisdictionis, sed per modum impiationis; sicut qui canonica institutione poterit fuit in ecclesia prælati sive rectores, dicuntur a Deo live a Spiritu sancto ad regimen ecclesiæ fuisse, licet non fuit immediate a Deo institui, sed mediante superiori prælato. Unde glo. super illud ad Hebræos, *Nemo sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo sicut Aaron*, dicit: qui recte eligitur, a Deo vocatur. Vel quamvis Spiritus sanctus dicatur possitis illos prebyteros ad regendum ecclesiam Dei pro parte illa cui fuerunt præfecti ex hoc tamen non sequitur, quod apud illos esset potestas clavium in plenitudine fuæ, sed tantum locum partem solicitudinis in quam erant vocati, & fic nihil facit authoritas ista, & epistola quam dicit.

Ad vigesimum contrarium ex epist. 165. beati Aug. qui nullum videtur stringere. Nam intentia dicta ab episcopis Romæ pronunciari horat cum Melchiade papa: & tamen dicit beatus Augustinus, ad convincendum accusatores & criminatores Cecilianj, quod si allegallent le perpetio malos judices, ostiliat adhuc plenarium universitatis ipsius judicium, ubi etiam ipsi judicibus causa poterat agitari, & si male judicasset convicti essent, eorum lententia solvetetur. Ex quo authoritate clare colligitur, quod Romanus & magnus ille judicium generalis concilii quam papæ & illorum episcoporum qui cum eo judicaverunt; ex quo eorum sententia fi inventetur male judicasse, solvetetur per concilium generale. Item colligitur ex eadem authoritate, quod a sententia papæ recurritur ad concilium generale: contra illa quæ conclusimus in arti. Utrum a papa appelleiur ad concilium.

Non repugnat quantum qui huic contrario respondeat. Potest responderi primo quod Aug. non dicit, quod judicium concilii fit superanum, sed quod retlabat adhuc plenarium judicium; unde habetur respectum ad plurialitatem personarum existentium in concilio: propter quod videtur & *retlabe dicitur* plenarium, id est, magis plenum, & a pluribus patribus examinatum & diffinitum ac stabilitum. Patet autem quod ista sententia Aug. quia fuerit in concilio, ubi etiam cum ipsis judicibus causa poterat agitari: ex quo offendit quod idem judicium in concilio universali incrum de causa possitisset tractare cum aliis episcopis in concilio existentibus. Ergo non proprie ponit, quod judicium universalis ecclesiæ & concilii fit majus, sed magis plenum, quod non est dubium: quia si papa judicaverat Romæ cum 20. vel 30. aut 50. episcopis Asphrii, & iterum congrovisset de eadem causa cum eisdem episcopis & aliis plurimis in concilio existentibus, non dubium quin ultimum judicium fuisset plenarium: quia cum multo pluribus episcopis. Pexterea non dubitamus quin a sententia papæ licet non possit appellari, quia eorum lapsi ipsi: *ut in ca. non est licitis de in integr. restit.* & quin ipsemet papa vel *literis de in integr. restit.* & quin ipsemet papa vel possit committere voluerit, possit restituere. Item reformatur: *ut in c. cum olim de rescripti.* unde Aug. non loquitur de judicio concilii sine papa, sed simul cum papa.

Item possit dari alia solutio, quod illam causam Cecilianj imperator ad supplicationem accusatorum remiserat ad Melchiadem papam, ut de ea simul cum certis episcopis Asphrii ad hoc per imperatorem missis cognosceret: cum quibus papa non ut judex, sed ut arbiter & mediator in id causa procuraverat. Quod patet per verba in eadem epistola, cum paulo ante dicit: de tamen quasdam ipsius beati Melchiadis ultimas est probata sententia? quam innoco. quam integra, quam provida ac necessaria? quæ nunquam ecclesiæ in quibus nihil conciliarum de collegio suo aufuse est removere: & Donato fo. (quem tamen mali principem inventerat) maximæ culpato, fantum reuperandæ optionem liberam fecit esteria, paratus communicatoriat literas mittere etiam iis, quos a Majorino ordinatos esse conflatet: ita ut quibuscunque locis duo esset episcopi, quos diffinito gentaufer, eum concilium vellet qui fuisset ordinatus prior, alteri autem eorum plebe alia regenda providetur. Ecce quod papa cum debuisset diffinire illos criminatores Cecilianj ab ecclesia ejicere, & Cecilianum ab eorum calumniis absolvere, fiudens unioni & concordiæ reperit criminatoribus, & Donato accusationis autoheri, & episcopos quem loco Cecilianj in ejus ecclesia sufficerant. Unde rette Aug. profeta ad hoc diffendendum fabjungit. O virum optimum, o filium Christianæ pacis, & patrem Christianæ plebis. Et fubdit: quod in excusationem dixiliemt malos judices fe esse perpetios (quæ vox est omnium malorum litigatorum, etiam cum fuerint manifestissimi, vertitur superiori) potuisset eis justissime dici. Ecce potemus qui judicarent Romæ non fuisse bonos judices, reflabat adhuc plenarium ecclesiæ universalis judicium: quod propter multitudinem prælatorum non rette possuisset fine causa refugere, nec dicere malum judicium.

Potest etiam dari alia solutio quod in ecclesia illa erat magnum schisma, & a Donatistis fuerat Cecilianus abbens damnatus & innocens exutus episcopatu: propter quod causa ex fui natura quia concernebat hæresim, erat merito in concilio tractanda: *ut in c. fecit fanelli. 23. dist. in c. majores de hap. & in c. nunc autem. 22. di. cum similibus*, unde quantumcunque papa judicaret, poterat peti, ut etiam per concilium determinetur.

Et fic etiam responsoretur ad alias sequentem authoritatem Aug. *ex 6. li. contra Dona.* quod loquitur de ecclesia ubi potest papa.

Ad authoritates Aug. Ad. 10. & 11. in de doctrina Christiana, & in sermone super Joannem cum dicit quod Petrus gestabat personam ecclesiæ, facit responsum est supra in 8. motivo pro papa.

Et ad id quod dicit, quod Dominus dedit claves ecclesiæ, & quantum fulvetur in sentencia ecclesia & luta & in cuslo &c. & quod ecclesia quæ fundatur in Christo, accepit claves regni cœlorum in Petro, id est, potestatem ligandi & solvendi, etiam responsum est illudem in id. 8. motivo: quia hæc omnia (in Petro ecclesia claves accepit, Petrus propter apostolatus sui primatum gerebat figurata generalitatem personam ecclesiæ, & ecclesia catholica in Petri persona ligandi & solvendi potestatem accepit) sonant unum & idem: fed illud quod ecclesia in persona Petri claves accepit ligandi & solvendi fuit potestatis & jurisdictionis interioris: fed ex eo quod Petrus dicitur contentiosæ & exterioris Petrus principaliter & immediate a Dominio accepit, alia autem per Petrum quas fuit Petro dictum est, *Tibi dabo regni mei*: quo intelligitur, per regnum principaliter: & quia mellis multa, etiam per alios & se deputandos: quia quod dictum est, *& tibi dabo claves & pasce oves meas*, futuris etiam in ecclesia episcopis & facerdotibus dictum est, quorum Petrus fignum, nomen & figuram gerebat. Hoc autem figno, nomine & figura non tantum episcopus in concilio congregatos designabat, fed etiam fuos fuccessores summos pontifices, patriarchas, primates, episcopos & ceteros catholicos rite ordinatos (*ut in diffe 8. non*) quibus data est facultas ligandi & solvendi. Non ergo potest intelligi, quod fignificaverit ecclesiam regnum & potestatem propria & fuccessorum fuorum: quia ecclesia que est corpus Christi mysticum, coaftat principaliter ex papa tanquam capite, & demum ex aliis tanquam membris. Ex quo liquet quod ifte authoritates Aug. non concludunt, quod concilium recepeit potestatem jurisdictionis fine papa, nec plenitudinem potestatis: præterim cum predictæ authoritates loquuntur de facultate ligandi & solvendi data per illa verba, *quodcunque ligaveris, & tibi dabo claves* quas convenit solum certo generi personarum (ut dictum est) fcilicet, rite ordinatis, fieque dicere, quod fignificavit ecclesiam quo ad facultatem ligandi & solvendi adhive, non potest intelligi de universali ecclesia, & etiam quod ecclesia quoque personarum in universali ecclesia feu collectione fidelium existentium, quibus hoc exercitium competerit potest. Sed hic non videtur propria fensus verborum Aug. quod dicit Petrus ecclesiam fucham fignificavit, id est, universos catholicos in hac collectione fidelium existentes, quæ collectio fidelium ecclesia nuncupatur: *ut in c. ecclesia de cons. dist. 1.* in qua aliqui habent *solvere & ligare*: & illi funt homini pontifices, primates, archiepiscopi, episcopi & facerdotes: & aliqui funt solvendi & ligandi: ut omnes quoque funt in hoc corpore mystico ecclesiæ. Et hic non potest dici, quod juxta dictas authoritates concilium receperit aliquam potestatem in concretio fine papa, maxime fupra jurisdictionem & plenitudinem papalis potestatis aut fupra papam, qui non est ecclesia; præcipitè authoritatis. Dicendum tamen est id plene in d. 8. motivo.

Et licet fint dare claves etiam apostolis (*ut d. ca. nobis & d. c. nona & d. 8. non*) intelligi ut ibi etiam dictum est. Nec aliquam repetitur Dominus dedisse illis fine Petro, quem designaverat papam, & cui demandaverat principatum, regimen & administrationem. Et fallitur dicentes (fcilicet quod ifti administrato data esse fine parti modo apostolis) poneretur confusio in ecclesia; nam et dicit beatus Grego. Si ita unicuique ecclesiæ jurisdictio non pertinatur, quid illi facerent, qui agitur, nisi ut pereant, per quod ecclesiasticus ille ordo custodiri debuit, *contribuit & ut ca. peruenit. xi. qu. 1.*

Ad illud quod dicitur in 5. *de hap. & in d. ca. quis nosse*, conceditur quod per concilium potest derogari fcriptoris fanchum inquantum deviant a veritate: *ut in c. 1. de fum. Trini. in fine*. Hoc autem non dicitur de concilio contra voluntatem papæ congregato; quia esset difficilum & non concilium: nude cum hoc fuit cum papa, non tam concilio quam papæ tribuitur, qui habet facultatem legis condendæ: ut juribus valgarius.

Sic etiam respondetur *ad ca. illa. 11. di.* Et idem respondetur ad alias authoritates Aug. in quibus dicit eedendum esse concilio: quia illud est proper authoritatem pontificum in concilio præsidentium, & in ipso quæ fuit fidei: ut venerator illa *in c. Gregor. ex. fiunt. 15. di.* Item quia concilior claves datas esse ecclesiæ, fed illas & eo modo quo dictum est in præallegato octavo motivo, & etiam late in 15. motivo fimiliter pro papa: ubi examino an nus vel plures fint claves ecclesiæ; de quo etiam in qu. Utrum concilium quodcat de omnibus causis & litibus, & quam jurisdictionem habeat.

Ad vigesimum ex authoritatibus Hiero. respondetur quod ad idem virtualiter tendunt cum authoritatibus Aug. Et primo ad illam quod Christus dedit nemo potestatem dilipulis & apostolis, dici-

tur quod debet interpretari de potestate ordinis: quia A supra in prælegato octavo motivo. Et nihilominus ultra ibi dicta, cum in text. dicatur quod ecclesia est sponsa pulchra sine ruga & macula, horrisque concinnata, sunt signatura, puteus aquæ vivæ & paradisus cum fructu pomorum, per hæc habetur etiam contrarium: quia si est sponsa quæ recepit claves, ipsa habet sponsum & patrem familias. Ecclesiæ autem sponsus est Christus: ut dicit S. Th. in *text. contra impugnantes religionem.* & *text. in capitulo Inquirite in fi. 24. quæst. 1.* De quo sponso dicit Joannis 3. *Qui habet sponsam, sponsus est:* ipse enim de ecclesia tuo nomini filios generat: ubi autem qui sponsi dicuntur, tunc ministri sponsi exercitio cooperantes ad generationem spiritualium filiorum: quos tamen non sibi sed Christo generant. Qui quidem ministri in tantum sponsi dicuntur, in tantum vicari vel sponsi obtinent: & ideo papa qui vicem vel sponsi obtinet in ecclesia universali, dicitur universalis ecclesiæ sponsus sicut episcopus dicuntur fore sponsus dioecesis. Papa autem cum vicem Christi gerat in terris, pater familias & agricola est: & consequenter major ipsa sponsa.

Neque ex prædicta authoritate non sequitur, quod concilium sit majus papa: quia est ecclesia sponsa recepti potestatem clavium ligandi & solvendi, hoc fuit a sponsi Christo, & cum eo quivice sponsi & pari potestate in terris fungitur. Ipsa igitur ecclesia sine vice generalis voluntate, quandiu vicem Christi gerit, claves exercere non potest. Et verba quæ dicuntur, si quis hanc dotem (scilicet ecclesiam) corrigentem corripientemque contempserit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus, intelligenda sunt de ecclesia non denotant magis correctionem jurisdictionem coactivam quam fraternam, & ita possunt intelligi de fraterna fiori de jurisdictionali. Imo ex quo sumpta fuit ex illa authoritate *Matth. 18.* magis videntur intelligenda de correctione non pari potestatis: ut in illo canon ch. in quæstione. Utrum potestas clavium & quæ sit in ecclesia: ubi agitur de dicta authoritate *Matth. 18.* post ultimum motivum pro papa.

Ad authoritatem Ostien. se spondetur quod etiam apostolis datæ sunt claves fori contentiosi fed defecisse a Petro, seu a Christo non intelligendum mediante Petro, nec hujus contrarium dicit Ostien. ibi. Et licet tex. ibi dicat, quod Dominus dedit claves apostolis, tamen verum est dicere quod Dominus dedit illas principaliter Petro, & per derivationem a Petro aliis apostolis.

Ad illud Matthæi ultimo patet ex dictis supra de potestate clavium respondio. Et nihilominus dicendum est quod non sequitur, si data est potestas baptizandi per illam authoritatem apostolis, & consequenter aliorum sacramentorum (licet illa illatio non sit necessaria) quod data fuerit potestas jurisdictionalis: quia hæc non verfatur circa sacramenta ecclesiæ.

Ad illud quod nemo potest in aliena parochia prædicare aut sacramenta misistrare, quæstio hoc: fed ut fatis dictum est, per dictam authoritatem datum est solum quod ejurisdictionis fori interioris: si autem datum est etiam quod ejurisdictionis fori exterioris, hoc fuit non ex vi dictæ authoritatis, sed per derivationem a Petro, a quo primo tatis, sed per derivationem a Petro, a quo primo diffusæ fuit provinciæ *(cap. in illis. 80. distinctione)* & a pontificibus & concilium authoritate: ut *in capitulo per singulas, de primo & secunda*te: ut *in capitulo per singulas, de primo & secunda distinctione* & parochiæ postea diviæ fecundum tex. in *ca. 1. 13. qu. 1. & Dionysio, & in capitulo de*

de iis quæ funt a prælato sine con. ca.

De apostolo qui excommunicavit Corinthium, alias supra dictum est. Et Paulus qui hoc fecit, non fuit prælatus, cum dixit illa verba apostolus *Matth. 18. & ulti.* ergo hoc fecit vel ex authoritate habita per derivationem, vel ex speciali prerogativa qua habebat facultatem tradendi faranae omnes peccatores.

Ex eo etiam quod Paulus mandabat servari præcepta & dogmata apostolorum, non sequitur quod habuerit jurisdictionem contentiosam immediate a Christo. Et bene tunc apostolis tradebant præcepta & dogmata, quia erant diffusi per provincias; & præcepta & dogmata fed decreta non necessario jurisdictionem contentiosam important: præterea cum prædicaretur fidem Christi de quo dicebant plebes. Unde hæc dogmata erant fori poli & jurisdictionis fori interioris, quam fori contentiosi: & si qua erant fori contentiosi, erant defecisse a pontifice Petri, ut patipint dictum est.

Quod concilium possit aliquem excommunicare conceditur: quia recepit potestatem a papa ipso: illi præsertim qui legatis & commissariis, *prima quæstione 7. capitulo convenientibus:* de hoc tamen vide in articu. Utrum concilium cognoscat de omnibus fidelibus.

Ad illud *Luca 22.* respondetur quod congruentius exponitur de tempo triumphantis ecclesiæ: quod patet ex eo quod subjungitur, *ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo:* juxta illud Joannis 6. *Qui manducaverit hunc panem vivet in æternum:* & Joannis quarto: *Qui biberit ex aqua quam ego dabo &c. non sitiet in æternum.* Et dicunt offendunt ex eo quod sequitur, *& sedeatis super thronos judicantes 12. tribus Israel;* quod non potest intelligi de ecclesia militante.

Potest etiam dari alia solutio (si volumus illud intelligere de ecclesia militante) quod & apostolis & episcopis datum est regimen ecclesiæ: juxta illud *Apostolus 20. Vos Spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei:* fed hoc regimen habuerunt non principaliter fed per derivationem a Petro, quo ad jurisdictionem fori exterioris.

Non obstat quod dicit, *Ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum,* id est regimen, quia dictio, *sicut,* non ponitur similitudinaliter semper dicit similitudinem: ut ponit *Anto. in ca. dominamus de summa Trinitate & in cap. quia V. cap. novit de judæ. & in cap. inquisitionis de accusationibus & in capitulo* fed ponitur exemplificative: ut in *1. t. ff. de verum obvi.* Nec simile est idem. *1. non possunt. C. de legibus. 1. ad similitudinem. C. de epis. & cleri 1. quod Verna ff. depositi.* Et sic intelligitur, quod fuerunt illis demandata fora ecclesiæ & terreni imperii. Præterea non obstat ille tex. *c. 22. de quia* non loquitur in genere de omnibus apostolis, fed tantum de Petro: quia dicit, Qui beato Petro æternæ vitæ claviger o terreni simul & cælestis imperii jura commisit: ubi nihil dicitur de aliis apostolis, & consequenter nec de ecclesia fori concilio. Et sic potestas facit pro quam contra.

Ad illud de glo. habent quidem eamdem jurisdictionem potestatem apostoli &c. fupra respondum est, circa principium solutionis idius 21. contrarii.

Ad glo. interli. quo supplet ad verba, *quæstionibus alligaverit,* scilicet vinculo anathematis, est difficilis responsio: quia ibi Christus omnibus apostolis simul est loquutus, & ita principaliter illis A fuit Petro: & maxime quia si volumus, quod illa authoritas intelligatur in foro pœnitentiali, non multum convenit alligare peccatorem: quia hoc ipso quod peccat est ligatus; & videntur fabulata illa quæ dicta fuerunt fupra quod illa verba loquuntur in foro pœnitentiali, & est verum quod dicit glo. quod verbum, *alligaverit,* debet intelligi per viam anathematisationis. Sed dicendum est (ut ait ipsa dictum est) quod hæc simul datæ sunt claves per verba *Matth. 18.* tamen non æquiliter, fed principaliter Petro: & considerandum est quod illa verba dicta funt etiam Petro cum apostolis: quia ipse principaliter fide Petro nomquam legitur receptis potestatem jurisdictionis principaliter, fed bene Petro solus per verba, *pasce oves meas.* Ad hæc dicendum est quod principaliter data est Petro potestas clavium & jurisdictionis: apostolis autem ordinis simul & jurisdictionis fori interioris: & si data est eis potestas fori contentiosi, hoc fuit per derivationem a Petro in eos.

Non obstat quod Dominus loquebatur omnibus apostolis simul cum Petro, quia & jurisdictionem receperunt defecensive a Petro, veritas est, quod quæcumque alligaverint vel folverint in terra, erunt ligata & foluta in cælo.

Ad glo. quod sumpta est quomodo illud, *quicumque alligaverit,* de vinculo anathematis; respondetur quod intelligitur vel simul cum Petro: ut possimus ponere exemplum in die Jovis cœna, quandiu papa anathematizat solenniter cum cardinalibus & episcopis: vel intelligitur, id est, quicumque apostolorum alligaverit vinculo anathematis, & tunc intelligitur fori voluntaria & jurisdictione eis a Petro concessa: ut *in ca. cea Dominus 19. di.* quia non reperitur data administratio & plenitudo omnimoda potestatis & jurisdictionis principaliter nisi Petro per illud, *Pasce oves meas,* sicut supra dictum est (& plene) in octavo & quintodecimo motivo pro papa. Vel intelligitur vinculo anathematis, id est, alligationis & jurisdictione fori interioris pœnitentialis. Nec obstat quod hoc ipso quod quis est peccator, est alligatus: quia quando peccatum est de facto notorium, debet occurrere notaria coercitione. *2. quæst. 1. cap. manifesta.* Et ita loquitur authoritas illa *Matt. 18.* postquam dedudum est crimen in notoriatem.

Ad rationem secundam respondum est in arti. Utrum & quæ claves fuerint datæ ecclesiæ: & in quæstione. Quam jurisdictionem habeat concilium, & fupra in 15. motivo pro papa.

Ad authoritatem *c. cum Pastor 24. qu. 7.* alias est responsum: Expriteres ex hoc non arguitur, quod Paulus effet major: quia licet etiam infecti restituere deperiant, quando vitet fuporiorem scandalizantem ecclesiam; licet supra dixi in uno de remediis concindis contra papam, quando scandalizat ecclesiam: Tamen quod dicitur *c. quod expistit & in c. Julianus. xii. quæstione 3. & 1. probibitum. C. de pace fidei fi. to. c. ad aures in glo. de temporale. ad. & c. ex literis de offi. delegat. cum fimili.* Licet quoque Petro restitui, qui erraba: Et nerpendebat ante reprehensionem Pauli quomodo scandalizabantur gentiles quos inducebat ad judaizandum. Et secundo in Hieronymus non fuit reprehensio dispensatoria; non quod esset major Petro: de quorum partibus & majoritate satis supra dixi in 8. motivo pro papa.

Ad aliar reprehensionem factæ Petro, etiam supra respondi. & tex. *in capitulo Petrus ex. causa fa-*

Jacobat. de Concil.

ad cap. omnis. 24. quæstione prima, respondi

cunda quæstione septima, respondet cum dicit: non A nam, ut alius dictum est, fed denominative & de-
ex potestate officii, qua potuisset dicere, quos ef- ftributive & citian derivative in iis quæ funt juris,
fectum fuum non accuient, nec reprehendant, fed dictionis fori exterioris. Et idem non ab re dicitur
ex authoritate divina virtutis &c. quod in omnibus clavis accepit, id eft ante:
ut in 1. §. fideiuſſor. C. ou fuſtiliare cogatur 3. qui-
cumque & l. mancipio. C. de ſervis fugi. Item ipse
omnibus, id eft, ultra & ſupra & extra omnes alios
ut in eodem de duo protego. Unde ad propoſitum
non ſequitur, etiam i verba dicit Dominus obligatur diſcipo omnibus, quod propterea Petrus tuerit dici minor: & conſequenter ejus ſucceſſor minor ſit ecclefia ſive concilio.

Ad id quod dicitur, quod ſi potueſtas tantum data fuiſſet Petro, non dicerentur in Symbolo, *& unam ſanctam Catholicam eccleſiam*, fed unam ſanctum Petrum. Reſpondetur quod non negatur quin clavis Petro datæ, fuerint datæ etiam eccleſiæ, ſed modo quo ſupra ſæpius dictum eſt: & ſub nomine eccleſiæ etiam Petrus qui eſt caput, comprehenſus eſt: & ut omnes delegaturum, non eſt diverſitas Petrus ſive papa ab eccleſia, quia eſt una: *ut in capitula ſuperiori, vigeſimaquarta quæſtione 1. ſapius dictum eſt.*

Ad illud quod dicitur, quod pro eccleſia & non pro Petro dictum eſt, *Ego pro te rogavi ut non deficiat fides tua*, Lucæ vigeſimo ſecundo: reſpondetur quod non ſolum Petro rogavit Dominus: unde glo. Nicolai ad verbum, *Ego pro te rogavi ut non deficiat fides tua*, addit, ſcilicet tualiter: non enim rogavit ut Petrus non cadere, ſed ut in caſu non remaneret. Et *non ſolum ſanctam Catholicam eccleſiam* ratione unitatis fidei. Unde ex permiſſo text. non ſequitur, quod eccleſia ſit major papa: imo contrarium innuitur quia ſi Romana eccleſia eſt prima ecclefia, & papa etiam dicitur Romana eccleſia (ut dicitur per Joan. An. *in c.fi. diſtincto de v.ſ. in 6.* quia Romana eccleſia eſt in tanto, & papa in Romana eccleſia) ſequitur quod papa ſit major. Sed ſi recte conſideretur, non bene ſonat dicere, quod verba, *Tu es Petrus*, cantenſur referri ad univerſalem eccleſiam, ſi tantum intelligantur de illis verbis, *Tu es Petrus*; quia non poteſt intelligi, id eſt tu es eccleſia: maxime propter verba quæ ſequuntur, *& ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam*. Unde bene dicit text. *in Lucæ vigeſimo 2.q. qu. 1.* Joquitur Dominus ad Petrum. *Ego dico tibi quod tu es Petrus*, ecce quod illa verba non delignantur eccleſiam ſed Petri perſonam. Sed cum Dominus ſubjungit, *& ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam*, quod pro omnibus hoc loquitur ad Petrum, bene poteſt ſtare. Et hoc demonſtrat ille tex. cum poſt prædicta verba, *ædificabo eccleſiam meam*, ſubdit, ſuper omnem ædifices eccleſiam. Unde ſi dicatur, quod quando dictum eſt Petro, *Tu es Petrus & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam, & porta inferi non prevalebunt adverſus eam*, & *quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis &c.* dictum eſt ejus omnibus, ſed principaliter ei, bene poteſt ſtare; *ut in capitula eadem 1. 24. quæſtione 1.* Quia propter non tamen verba, *Tu es Petrus*, quam ver- *Hæ quidem quæ ligaveris ſuper terram*, ſunt, quæ delignant perſonam Petri etiam geſſiſſe typum univerſalis eccleſiæ. Propter quæ dicitur, quod quando Petrus claves accepit, eccleſiam ſignificabat. Et propterea tex. Auguſtini dicit *in cap. quodcumque ligaveris quæſtione 1.* quod per dictum *Hæ quidem quæ ligaveris*, Petrus pro omnibus claves accepit, & eccleſiam ſignificavit. Quod inte illum, non ut minuſter, ſiva vel orga-

Lib. X. De ſuperioritate Papæ & Concil. 535

remanſit in ſola beata virgine Dei genitrice) & A
tamen etiam pro aliis diſcipulis rogaverat: *ut patet Joannis 17.* Unde etiam ſi intelligatur pro eccleſia rogaſſe ut non deficeret fides ejus, pro fide Petri (hoc eſt quam Petrus confeſſus fuerat) rogavit: & propterea dicit, *rogavi ut non deficiat fides tua*, quia confeſſus es me eſſe filium Dei Mathæi. 16. Et ſic rogavit pro fidelibus quorum non erat defectura fides quam habituri erant de ipſo, quod eſt Chriſtus filius Dei uſque ad conſummationem ſæculi: quod oſtendit illud Matth. ul. *Ego enim perſiſtam ſum uſque ad conſummationem ſæculi.* Quinimmo per dicta verba, *Ego rogavi pro te ut non deficiat fides tua*, oſtendit majoritatem Petri: quia dicit ut non deficiat fides tua: quia enim alii apoſtoli non ita confeſſi fuerant Chriſtum filium Dei ſicut Petrus, ideo non dixit apoſtolis pro fide ejus ſtra. Et per dicta verba oſtendit, quod fides Petri eſt fides univerſalis eccleſiæ, & ſic oſtendit majoritatem Petri, tanquam illius qui eſt caput & fundamentum fidei.

Et ex hoc inferunt *reſponſio ad 2. qualenda, & 3. hæc eſt fides 2.q. quæſtione 1.* quod ſi eccleſia eſt aſſerta fidei veritatis, & fides quam confeſſus eſt Petrus (& quam etiam ipſe martyr moriens habuit) eſt in eccleſia perpetuo duratura: ut dictum eſt ſupra proxime. Et virtutiter eccleſiæ fundamentum eſt ipſa Petri confeſſio, & ex Petri confeſſione eccleſia ſtabilitatur roboratur. Et non eſt verum, quod ratione ſtabilitatis & duraticnis eccleſiæ ſive concilium debeat preferri. Et ad hoc facit tex. *in can. tuæ ſtatutat. 2.q. qu. 1.* ubi dicitur, quod tu ſanci non poteſt navis, cui pendet Petrus in quo ſtimantur *non eccleſiaſtici*, & *ſed ſpiritualiter 8. & in alio in ſuo.* *quia enim tam alium quam alitudinem diuſtinctarum videre, id eſt, ſciet Dei filium & profeſſionem divinæ generationis aliunde?*

Item poteſt dari alia ſolutio, quod eritam dignitas papatus eſt perpetua: *ut in cap. fi graviſſe de erroribus.* ubi dicunt Joan. Mo. & archi. quod licet habeis papatum vel dignitatem ſit corruptibilis papatus tamen & imperium, & dignitas ſemper manent: *ut in authen. quomodo opor. epiſ. in §. liberum colo. 2.* Et idem corrupto lubrico, dignitas papatus non dicitur non eſſere ſed vacare: hoc eſt adminiſtratione ſuna vel ſacri ratere, *de concil. prædec. 2. cum ſecundum.* Unde Leo papa in ſermone 2. in anniverſario die ſua aſſumptionis dicit, quod in ſede Petri vivit potellas & excellit auctoritas.

Ad illud quod eccleſia eſt ſine macula & fine ruga & incorrupta & pudica: reſpondetur quod ex hoc non ſequitur quod ſit major quam papa; nam gloriola virgo Maria fuit major apoſtolis, & tamen non illis, ſed illis claves regni cœlorum traditæ ſunt: *ut in c. novæ de pœnit. & remiſ.* Facit quod dicimus ſupra in parilitate meritorum Petri & Pauli, & tamen Petrus fuit major Paulo in administratione. Et cum tex. *in loquitur C. in c. omnibus*, loquitur de eccleſia, etiam virtualiter loquitur de papa qui eſt in eccleſia.

Ad illud quod fides catholica eſt manſura uſque ad finem ſæculi, dictum eſt, quod fides Catholica eſt etiam ſidei Petri, qui confeſſus eſt Chriſtum filium Dei vivi, *Matth. 16.* quæ fides manſura eſt uſque ad conſummationem ſæculi, ut ſupra dictum eſt. Et ſic reſponderunt ad tex. & glo. *Matth. ult.* Et cum loquitur de majoritate papæ ad concilium, non intelligitur de papa non Catholico ſive infideli, ſed de fideli & Catholico: cui etiam gratia Spiritus ſancti affiſtit. *cap. non mo ad 40. di.* Unde epi-

B logando dicimus, quod ſive loquamur de majoritate potteſtatis clavium ratione dignitatis, ſive ratione ſtabilitatis & duraticnis, ſive ratione meritorum, ſive tantum affiſtentiæ Spiritus ſancti, non inferunt nec probatur, quod eccleſia & conſequenter concilium ſit major papa.

Ad vigeſimumtertium conceditur, quod Chriſtus eſt principale eccleſiæ fundamentum, ſed etiam Petrus dicitur fundamentum eccleſiæ ſecundarium: *ut in cap. Petrus 10. diſt. fed de hoc die ut late divimus in 5. motivo pro papa, latius in 8. circa fi.*

Ad authoritatem Grego. quod Petrus erat membrum eccleſiæ principalis, reſpondetur per ea quæ dicta ſunt in reſponſione ad ſeptimum contrarium.

C Ad illud Apoſtoli *ad Ephes. 5. & Aug. ſuper Pſal. 103.* quod Chriſtus & ſponſus eccleſiæ inhærent ſi totiniſce, & habet virtutem & potteſtatem intrinſecam ſe in ſuo ſpe conſervandi: reſpondetur quod ex hoc non ſequitur quod ſit major quam papa, nec quod clavium potellas principaliter illi ex quinimo principaliter eſt in papa: nec ex hoc quod principalius eſt in papa, deficit eccleſiæ potellas ſe in fide conſervando & ſacramenta miniſtrandi. Item cum apoſtolus & Aug. loquuntur de eccleſia, loquuntur de eccleſia unita cum papa Catholico & ſic de eo loquitur, & non de ſeparata capite. Unde ex dictis authoritatibus non poteſt argui majoritas concilii ad papam, & deinde eccleſiam ſine papa, eſt dicere eccleſiam ſine capite ſine quo non D eſt perfectio ſenſuum, nec reſta ſubſiſtentia & administratio.

Ad illud quod ſequitur de clavibus reſponſum *ut in 4. B. 8. de ultimo motivo pro papa.*

Ad authoritatem Rabani *Matth. 16.* reſpondetur quod loquitur de potteſtate ligandi & ſolvendi dicens: *Hæc quæ ſunt ſpiritualia, quæ ſuppeditabantur fidei ſapientiæ, tales a peccatorum vinculis abſolvi non poſſunt.* Et idem dico de authoritate Remigii.

Ad authoritatem Leonis papæ reſponſum eſt in ſolutione 18. contrarii.

Ad authoritatem abbatis dicendum eſt prout latet dictum eſt in 8. motivo pro papa.

Ad illud de contentione inter apoſtolos reſpondetur, quod contentio non fuit de primatu eccleſiæ, ſed quis eſſet major in regno cœlorum: ut patet *Matth. 18.* Unde dicit ibi glo. Nicolai, quod tunc non fuit contentio quis major eſſet inter eos, ſed quis major eſſet in eccleſia militanti per meritum, E quis in eccleſia triumphante per præmium. Et Chryſoſto. *Luce 22.* (*Reſcribe ibi Hugo cardi.*) dicit: Vide quod de gloria ratione terrenis non contendunt, ſed de ſpiritualibus in cœlo, hoc autem infirmitatis erat. Sed nos neque ad infirmitatem illorum pervenimus: non enim quærimus quis ſit major, quis ſapiobior, quis potentior in regno terræ.

Item ſi voluimus tenere contentionem were fuiſſe de præſidentia inter eos; fuit hæc contentio habuerint nemo ex eo quod audiverat Dominum loquentem de inſtante ſua paſſione, & tunc cœperine inter ſe quærere quis ipſorum eſſet aptior ad tenendum locum Chriſti ſecundum glo. Nicolai. fuit hæc ortum ex eo quod Dominus *Matth. 17.* fecum duxerat in montem Petrum, Jacobum & Joannem quaſi aliquid fecr eum illis commiſſurus, ſive quia Dominus *Matth. 16.* promiſerat Petro de claturum illi claves regni cœlorum: ex quo putabant vel Petrum omnibus, vel illos tres cæteris eſſe præferendos Decumbun Bodam: & quo diſputaverant

in vita Xiberth. p. unde glo. ordina. super illud Luca 9. *hæccui autem videtur in eos qui ipsorum est major*, dicit: quia videtur Petrus, Jacobum & Joannem in montem secrete ductos secretumque aliquid eis tradisse, cum ergo ab Petro superiori clavis regni cœlorum esse promissas, ecclesiam super eum esse ædificandam: rati sunt vel illos tres ceteris, vel omnibus apostolis Petrum esse superiorem, vel in illorum solutione Petrum ipsi Domino præferendum viderant, ipsum ceteris præferendum abiratbantur: sed licendum est illam quæstionem & sic resolvere esse falsam. Sive ora facerit quando decem indignati sunt contra duos filios Zebedæi, cum petierunt vel laderunt omnes a decem & alter a fratribus Christi in regno ejus: ut dicitur *Matthæi 5.* ubi dicit ipse. ordi. hæmilie & mistis magister nec duos arguit immodice cupiditatis, nec decem indignationis & livoris: sed convenientis exemplo docet illos suffera humilitatis quæsisse, & illos super corona deliderio doloritis eum ad somma non petentia sed humilitate ventasse. Ubi glo. Nicolai dicit: indignati sunt de duobus fratribus aliquid humiliarum passis, quia aliqui erant carnales: sic & illi & illos indignati sunt quod excellentiam ipsi alios laldere voluerant. Quod etiam videtur velle Chrysos. *Luca 22.* cum dicit: Ecce inter aliquid humiliarum discipuli de principatum contendunt: & idem fecit gloss. ordi. ibi super ver. *dixit autem eis, reges gentium* &c. dicens: Pari magnifice non unitur contractionis aspit, sed solum humilitatis quam requirunt describi q. d. vos more terrularum per prælationem perterire vultis ad regni possessionem, sed ad humiliarum non potentia venitur sed humilitate; potest respondere magnanimo contemptu: quamvis enim orta fuerit inter eos contentio de magnitate, non requirunt prosperera quod Petrus non esset præaudinatus major a Christo, immo expectat ea tenu inmitate contrarium, cum dicit: *qui major est inter vos*: ecce quod præsupponit aliquem inter eos majorem.

Item potest dari alia solutio magis Catholica & consentiens: quod quia ecclesiam quod dicit Beda & refert Hugo cardi. *in d. cap. 22.* incertum est quæ fuerit cauta contentionis (utrum fuerint ambitio dignitatis, an amor humilitatis, quia non tantum aliam prævenire noluerat) potuit esse quod inter le contenderent de exhibitione reverentiæ qua quisque voluerat alium illi præferri, quod etiam ex ipsa quæstionum apparet & glos. Nicolai dicit quod Christus docuit apostolos, quod ille esset major & aptior ad præsidendum aliis loco sui qui vere esset humilior. Unde ex. glo. super illud, *Ego autem in medio*, &c. dicit: Ex hoc intendit concludere, quod ille est aptus ad succedendum illi in regimine ecclesiæ qui est fundatus in vera humilitate. Quapropter cum Petrus fuerit a Christo prædictus ceteris, sequitur quod ipse ceteros apostolos in humilitate præcellebat. Sic ergo dicendum est, quod contentio non erat quia quisque dicebat præferi, sed quia quilibet alium illi præponi expetebat. Ad quæ addit quæ dicta sunt supra in responsione ad 15. contrarium.

Ad vigesimum quartum respondetur quod illud argumentum ab absurdo non concludit quod contentio fuerit majus papa: sed quod papa debet habere aliquem superiorem supra se in illo casu quo determinatum est: hoc autem potest contingere in alio casu quam in casu quo puta in collegio cardinalium, quod incovenit primo esse conspicuum, & A forte quod propter mortem in congregando concilium; hoc congrentius ad eos spectare ad cetus consulendum indemnitati ecclesiæ. Nam quod dicitur post Inno. *in cap. cum infirior de majo. & obe.* episcopo delinquente intra fines jurisdictionis archidiaconi, quod potest punire per archidiaconum. Et licet exemplum hoc non videatur convenire in papa quod ad punitionem, sit tamen quod ratum retinendi & cum competendi ne subrectat ecclesiam.

Item est solutio, quod licet papa sit superior, tamen hoc propter prudentia cauteda quibus poterit ei obstitit ne destruat ecclesiam: quæ vide potest in q. Quid agendum cum pro qualibet parte contendentium de papatu invenitur se velentes intrare ignem: ubi potnitur anci. Sed ad hæ fidelitas & comprimendi papam scandalizantem ecclesiam.

Quia ad exemplum de regina, dicendum est quod non est omnino simile. Item quod exemplis non judicamus. *I. causa C. de fonte. & interlo. omnium judi. l. & ficet de offi. proc. 20. di. cap. de quibus non simili.* Item exempla non ardant regulam. *l. 1. §. quod autem. ff. de vi. & vi. ar. cap. omnis de obst.* Et licet ecclesia dicatur regina, non sequitur, ergo est major papa, qui est summus inter omnes & supra omnes. *2. qu. 6. c. decretum & c. qui se fide.* Et est supra reges & imperatores: *ut in c. fidei de maj. & obe. & novell. Justi.* Item dicuntur reges & imperatores *15. qu. 6. alias. c. ad apostolice de re judi. cap. omnes rubrum de ord.*

Item exemplum est longe diversum & propositio quia non dicitur quod si ponit regium pro regulcelesia & ministrum pro papa, sit minister, sed potius res & capui ecclesiæ: ut alias dictum est. Item papa est immediate a Deo & ejus potestas immediate a Deo: non ut in exemplo ministra regina.

Ad vigesimum quintum de decreto Constantiensi, respondetur, quod illud decretum non fuit approbatum nec per Martinum. Vide per aliquem pontificem ejus successorum: & idem illi non est standum nisi papa illud reiuperit: quia papa habet hypothecam gesta decretorum concilium: ut *in c. significasti de electis glo. in verbo, concilio, in c. ubi periculum de elec. in 6.* Item secundo illud decretum necessario intelligitur vel in casu schismatis quando fuerit plures concendentes de papatu, vel quando agretur contra papam de hæresi. Nam aut loquimur de concilio congregato sine authoritate papæ in casu quo est unus verus papa, & tunc esse concilium: ut *17. dist. c. si. & fapiat* dicunt et, nisi in casu quo tractatur de hæresi papæ: *ut in c. papa 40. di.* & dictum est supra in q. Ad quem spectat congregare concilium: Aut loquimur de casu quo concilium est legitime congregatum authoritate papæ: & tunc si discordat concilium a papa; fatuur sententiæ papæ nisi in casu fidei: ut dictum est in propria quæstione. Oportet ergo dicere intelligere in illo quo concilium legitime a se congregatur. Illud autem est quando contenditur de papatu: ut *in c. si duo 79. di.* & quando est schisma loser plures gerentes se pro pontificibus & nutrientes schisma: ut in terminis illius concilii Constantiensis, & quando agitur de causa hæresis contra papam requisitum & detectatorem congregare concilium: ut dictum est in prædilegata q. Ad quem spectat congregare concilium. Istius autem, quando est unus verus & indubitatus papa, ad cujus mandatum congregatum est concilium, tunc ipse est primus & principalior pars concilii: qui etiam potuit illud dilitolerare eum volt, nec tunc poterit aliquid aliquid concilium supra eum. Item illa constitutio fuit particulariter facta pro illo concilio, & non est constitutio generalis; nec concilium potuisse facere constitutionem ligantem papam, ut supra alias dictum est: quia non habet alium superiorem qui eam roborem quam Deum: ut q. 4. 3. c. *falla cum dicimus.*

Item cum illa constitutio loquitur de inobedientibus fratrum illius synodi & cujuscumque alterius generalis concilii, dici potest præsertim fieliter pertinentibus ad illam synodum Constantiensem, nec reperiuntur aliqua concilia quæ ligent papalem authoritatem.

Ad glosias respondetur, quod aliquæ non contrariantur, & aliquibus est respondum supra, & aliquæ non sunt veræ.

Ad ultimum dicendum conceditur, quod deteriores semper est gratia melioris, ut dicit Aristo. 7. *Poli.* sed non est verum dicere quod illud, quod est proper aliud, fit deterius: unde Rex qui est proprer regnum five propter subditos regni, non dicitur deterior subditis. Sic & papa licet sit propter ecclesiam sit pallor propter gregem, qui gregem ecclesiæ & pallor gregi, non dicitur deterior sed major: unde & charta five membrana sit propter literas, & tamen non cedit literis: quia literæ etiamsi sint autem, cedunt charta five membranis: ut *in c. per quæ dicitur. de appell. ex. Domi. 17. in 5. literæ ciffic. de re divi.*

Item respondetur (& convenientius) verum esse quod deteriorem est illud quod est propter meliorem, sed negatur quod papa fit deterior ecclesia: quia licet sit pars, est etiam caput ecclesiæ, nisi sit hæreticus: ut tertius dictum est.

Ad dictum apostoli de data potestate in ædificationem & non in destructionem; respondetur quod hoc non arguit majoritatem vel inferioritatem in destructione vel ædificatione (ut dictum est) sed ut dic tur potestas a Deo: unde dicit ibi glo. interlinearis, hoc est ex vis in virtutibus ædificemus & non prava doctrina vel exemplo corruptemus. Et idem replicat Apostolus: *ad Corinth. 13.*

Ad vigesimumsepimum motivum facis abunde respondum est in responsione ad septimum motivum.

Ad vigesimumoctavum in eo quod dicitur, quod Petrus non accepit claves supra ecclesiam universalem, fed supra singularia membra ipsius ecclesiæ: respondeo illam conclusionem esse falsam: ut patet ex iis quæ dicentur in solutione ad ultimum motivum: & dictum est aliquid supra in motivis pro superioritate Petri ad ecclesiam supra addictis.

Ad vigesimumnonum motivum quod ecclesia universalis dicitur mater omnium fidelium, dicendum est, quod licet Deus est Pater nostter qui nos creavit, ita ecclesia dicitur Mater nostra qui per baptismum nos regeneravit: & hoc respondit omnes Christiani dicentes fratres 11. *qu. 3. c. ad monsum.* ita dicit Doni. *in d. cap. qui adhaerit.* & illo respondit papa postea dici filius ecclesiæ. Potest etiam ecclesia dici mater omnium ratione perfectionis, gratiæ seu multitudinis virtutis, sed non ratione jurisdictionis & administrationis: quia illo respondetur papa non dicitur filius ejus sed caput 24. *qu. 1. c. regnum, & c. hujusmodi.*

Ad illud quod dicit Bernardus (quod & refert archi. & Doni. *in c. non decet*) respondetur quod non facit contra: quia licet papa non sit Dominus, habet tamen administrationem & dispensationem ecclesiæ: ut *in d. c. 2. de dono.* & dicit A archi. *in d. c. non decet.* Item verba Bernardi oblendum, quod papa sit major ecclesia cum dicit; Confidens fantiam Romanam ecclesiam cui Deo anthore preses, esse matrem, non dominam ecclesiarum: ecce quod licet ecclesia Romana sit mater, tamen illi præest papa. Item secundum quod dicit dodi. *in d. c. non decet*, verba Bernardi tendunt ad monstrandum Eugenium ad humilitatem: licet primo Petri 5. dicitur: *Non quasi dominantes in clero*, &c. & *in cap. vos in cap. ego subjectus* 95. di. In publicis tamen ceremoniis & in aspectu conventus, ut fic majorem fobtilitis exhibeat propter dignitatis authoritatem: ut *in c. omnes, & cap. episcopus in ecclesia 95. di. & cap. ad apostolice de privil. in 6.* Quinimo text. *in d. cap. non decet*, B offendit clare, quod papa sit major concilio: quia ibi text. dicit, quod debemus magis reverentiam matris nostræ quæ est ecclesia universalis, cujus caput est Romana ecclesia: papa ergo qui præsit Romanæ ecclesiæ, præest & universali: & huius text. *in prov. ti. 6.*) & tic concilio illam representanti.

Quod autem papa sit pontifex & caput Romanæ & universalis ecclesiæ, est text. *in cap. sacrosanctis, & cap. 2. 22. di.* & bene dicit S. Thom. *in tract. contra errores Græc. & extravagans Bonifacii qui incipit*, unam sanctam: & text. *in cap. in nomine Domini 23. di. & cap. regnum 24. qu. 1.* Item Romana ecclesia etiam dicitur mater: *ut in cap. ad Romanam 2. 6. & in cap. dudum 3. 5.* ergo mater omnium ecclesiarum. Sic fic non respectu universalis ecclesiæ dicitur mater, & Romana ecclesia suprema mater *d. c. sacrosanctis 22. di.* & bonus text. *in cap. fundamentum de electi. in 6. In omnem, & in 5. qui plura. cap. decretum & c. qui se fide 2. q. 6. & c. quamvis 21. di.* Ipsa enim Romana ecclesia est omnium aliarum ecclesiarum caput ratione principatus, authoritatis & potestatis, & omnes dicuntur *in d. c. non decet* & omnium aliarum ecclesiarum mater & magistra: *ut in c. 3. di. 5. in cap.* Item non est dare diversum authoritatis ecclesiæ a Romana ecclesia, quæ est caput illius universi. Igitur cum dicitur quod universalis ecclesia est mater, comprehenditur ecclesia Romana ecclesia, & appellatur mater respectu omnium fidelium.

Ad authoritatem August. quod mater ecclesia genuit Petrum & parturivit Paulum: respondetur quod loquitur respectu productionis & originis in Christo qui ecclesiam fundavit: quæ ecclesia constat ex Petro, Paulo & omnibus aliis apostolis & universo grege Christiano: & hic potest quæstio ecclesia dici parturiisse concilium, quod conflat ex prælatis: quia & prælatus universos parturivit ecclesia. Unde illud parturire dicitur respectu illius corporis mystici, cujus Christus omnes dicitur membra: juxta illud ad Ephes. 5. *Nemo unquam carnem suam odio habuit, sed nutrit & fovet eam, sicut & Christus ecclesiam: quia membra sumus corporis ejus, de carne ejus & de ossibus ejus: & 1. Corinth. 6. Rescitis quod corpora vestra membra sunt Christi?*

Ad vigesimum cum dicitur quod ecclesia universalis est domina gentium & papa minister & dispensator: respondeo quod illa authoritas fit capitum allegorium, debet intelligi de ecclesia universali cum sponsa & non ecclesia in sponsa: & tunc est domina gentium. Item illa authoritas Jeremiæ loquitur de Jerusalem quæ fuerat domina multarum gentium ab ea derelictarum. Et si volumus capere ut dici allegorium, ibi Pathmius dicit. Lachrymofius plangenda est ecclesia, culpis exigenti-

gentibus sponsi adventa videata; si enim sponsus eum ea esset, non esset iudegus: quia non poluit filii sponsi fugere quamdiu cum illis est sponsus, sed gaudio gaudent propter vocem sponsi. Et subdit: cum vero matrem, id est, ecclesiam a vero sponso viduatam sensertint, non solum filius sed de omnes amicos fleret conventi. Ecce quod appellat eam dominam gentium quando est cum sponso, & viduam quando est sine sponso.

Item est alia solutio quod & papa dicitur dominus respectu directionis & gubernationis fidelium & ecclesiæ (quæ in ipsis fidelibus consistit) non respectu servitutis: vide glo. *in cap. cum de diversis de privil. in prooe. C. & cap. fi. de fo. compe.* Quod autem papa & alii prælati dicantur ministri & dispensatores, hoc est respectu bonorum ecclesiæ quorum est alienatio interdicta: ut *in cap. 1. de dona.* concilio autem est interdicta omnis alienatio bonorum ecclesiæ. Unde ex hoc non sequitur, quod sit majus concilium papa, imo inferius: quia papa potest dispensare & administrare ecclesiam, quod non potest concilium: ut dictum est supra in quæstione de potestate concilii fede vacante cum duabus sequen.

Ad tertiam minimum potest responderi ut ad proximum *supra*. Item dicitur quod & papa & quilibet sacerdos dicitur etiam ens: unde dicitur *gens sancta, populus electus, regale sacerdotium, 1. Petri 2.* ad hoc *cap. dne fuer 96. di.* Imo etiam eleri dicuntur reges, *ut in c. dna fuer gemens 12. q. 1.* Imo & sacerdotes dicuntur regum & principum potestatem habentes patres *96. di. quis dubitet*. Imo papa dicitur omnes reges & imperatores, & ubi sunt demerita, illos deponit *d. c. dna fuer. & c. nos sacerdotes de eleft. & c. ad apostolice de re. judi. in C. & clement. 1.* de pœnis. 35. q. 6. *c. alius*.

Ad 4 illud quod potestas non est in papa sicut in rege, quemadmodum est in ecclesia sicut in regno: responderet quod imo est major, quia papa potestas continet & imperii & omnium regnorum superioritatem: juxta illud Hiere. 1. *Ecce constitui te*, ait Dominus, *super gentes & super regna, &c. ut in sententia de major. & obed.* & dictum est supra in 14. & sequenti motivo pro papa.

Ad illud *Matth. 20.* alias lupca responsum est, quod illud dictum fuit ad ostendendum quod majoritas in regno Christi non eodem modo acquiritur quo in regno terreno: quia in regno terreno acquiritur per ambitionem & potestatem, sed in regno Christi contrario modo acquiritur feliciter per humilitatem: ut dicit ibi glo. Et text. *in c. fuit de major. & obed.* respondet imperatori ad illud primum Petri 2. *Subdite estote omni humanæ creaturæ propter Deum, sive regi tanquam excellenti, &c.* per quam authoritatem videbatur, quod regalis dignitas deberet præponi sacerdotali: respondet autem ibi papa illud dictum ut ad humilitatis meritum provocaret. Imo glo. *super verbum*, inter solem & lunam in *d. cap. solite*, vult, quod quadragesies septies fit major dignitas pontificalis dignitate regali: quia sicut sol ipsius major luna (per quam dignitas regalis designatur) & fit ter tanto major terra. Per quam dignitas pontificalis designatur. Et licet illa proportatio non fit bona secundum quod dicunt ibi doct. & indulgendum fit Bernardo (cum non fuerit calculator) satis est quod dignitas regalis illustratur per pontificalem licet tol quod [illegible] principes terræ & cæteros homines spi[illegible] Petrus principebat.

Ad tertiam secundum cum dictur, ubi major est sapientia, ibi est major superioritas, negatur assumptum: quia ut innuit text. *in cap. dfo subsellas 91. di.* frequenter revelatur minimio quod major ignorat. Item est verum, respectu gratiæ & meriti, non respectu superioritatis & administrationis:

Ad illud quod dicitur, quod ecclesia non potest errare, alias responsum est, quod intelligitur de ecclesia universali prout in toto cum papa: Item non potest errare in iis quæ sunt fidei, quæ ecclesia universali, id est, de collectione omnium fidelium, & non de ecclesia illam repræsentante ut est concilium: quia & concilia errarunt *36. q. 2. c. cria & c. plerunq.*

Ad tertiam nutertium (quod totum tendit ad hoc quod concilium judicat de papa, etiam in aliis casibus quam in casu hæresis) respondendo dictum primo ad authoritatem evangelii *Matth. 5.* & text. *in d. c. non omnes*, quod non loquuntur de papa sed generaliter de omnibus prælatis: qui debent alios excellere secundum glo. Nicolai ibi, in discretione, secundo in intelligentia & notitia Scripturarum, tertio in constantia, contra oppressores pauperum: quoniam ut dicitur Joan. 10. *Bonus pastor ponit animam suam pro ovibus suis*: quarto in lanctitatis evidentia in exemplis dandis: quinto secundum quod in pastorali dicitur, tantum debet excellere ut possit ad alios prælatos, quantum dictat a grege vita pastoris. Et ibi habentur ex verbis evangelii: primum ex verbis, *Pastores terræ*: quia licet sale omnia cibaria condiuntur, & discretione prælatorum debent dirigi & ordinari omnia operationes subditorum secundum ex verbis, *Vos estis lux mundi*: licet enim lux est manifestiva omnium occultorum, sic prælati per intelligentiam facem Scripturæ debent ex officio notitiam aliis omnia opera eorum: in cujus signum potent mirari in capite, in qua fuit dominus, quia debent ferre duo testamenta. Tertium ex verbis, *Non potest civitas abscondi super montem posita*: quia licet civitas super montem posita non potest abscondi, sic bonus prælatus in perfectione non debet se abscondere, sed ad defendiendum gregis se manifeste ostendere, ut ad eum tanquam quodam [illegible] opprelli habeant refugium. Quartum ex verbis: *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona & glorificent Patrem vestrum qui in cælis est*: quia de hoc non debent prælati gloriam propriam quærere, sed gloriam Dei & ædificationem populi.

Unde ex premissis patet quod illa authoritas vult prælatum insultum mitti forsa & concultari, id est, a prælatione repelli, secundum glo. Nicolai ibi, non est intelligenda proprie de papa, sed de omnibus prælatis. Et licet non excipiatur papa, tamen oportet ut intelligatur ejiciendus ab eo qui habet authoritatem & ejicere, id est, quia ejicit; quapropter cum in papa non habeamus illum casum in quo possit ejici a papatu quam casum hæresis (*ut ut non subjacet c. si papa*) ipsi illam authoritatem exponimus de papa, intelligitur quando papa effet hæreticus. Unde verbum, *evanuerit*, ibi in text. Hugonis cardinalis non dictum locum exponendo dicit. *Si fuit evanuerit*, id est, si doctor vel prædicator etraverit aut in tribulatione defecerit, per quem populus infirmus confirmabitur? hoc est in evanuerit per inanem gloriam, item si evanuerit timore aut be humiliante vel amore male inflammante, item si evanuerit erraudo a veritate ut hæretici. Clarum est autem quod hoc ultimo modo habet dicta authoritas locum in papa quo ad remotionem ejus

ejus a prælatura: in aliis autem non habet locum A in papa, sed in aliquibus posset bene habere locum in aliis prælatis.

Item respondetur quod posito quod concilium cognoscat de causa papæ, ex hoc non sequitur quod concilium sit majus papa: ut dictum est supra in responsione ad secundum motivum. Potest enim esse quod ipse papa sit subditus papæ: et dictum concilium subest papæ: & hoc dicit extravagans, *Unam sanctam*: & glo. Nicolai ibi super verbum, *pontifaciles*, exponendo addit, videlicet prælatis in spiritualibus. Ergo illa authoritas non præsupponit omnes subditos, sed aliquos subditos & aliquos superiores. Unde dicit, *omnes* referunt ad subditos, quisquis sit non est papa: quia ipse non habet superiorem: *licet de eleft.*

Quod autem dicitur, quod nec papæ animæ est excepta: respondetur quod non erat excipienda, si non esset comprehensi, præsertim superiorem ipsi potestatem. Unde dicit ibi, *in c. omnis de crefi.* quod nullus in faculo potest esse acephalus, sic ut non recognoscat superiorem sibi patrem: quibus verbis satis innuit, quod illa authoritate papa non comprehenditur.

Item concilium quod dicunt dicit, *in cap. magnum 11. q. 1.* illa authoritas tantummodo respondet subditos tribuit; & illo respectu potest papa aliquo modo dici subditus: ut est text. juncta glo. *in cap. fœcundum 35. q. 1.* Et illud, *omnis anima*, exponitur, id est, omnes subditos obnoxios peccato vel culpæ peccati: & sic excluditur Christus qui quamvis esset homo, non tamen peccatum vel culpam peccati in se habuit. Ita dicunt *doct. d. c. magnum, & in d. c. omnis*. Et licet solverit tributum, illud fecit ut servaret consuetudinem, & ne alios scandalizaret: ut dicit text. *in c. quam nunc 3. qu. 1. & glo. in d. c. magnum*. Et *Matth. 17.* Et *Matth. 22.* Et dicit, sublimioribus potestatibus in spiritualibus papam & imperatorem qui illos superiori: ut dicunt doct. *magnum Domini in d. c. magnum*. Ex quo patet, quod illa authoritas potius facit pro superioritate papæ ad concilium, quam e contra.

Ad authoritatem Hieronym. responsum est in solutione ad primum motivum.

Ad illud quod dicitur, quod ecclesia universalis non potest errare, responsum est in solutione ad nonum & 3. motivum.

Ad illud quod Petrus Antiochenus ecclesiæ fuerunt ante Romanam; respondetur quod ex hoc non præferuntur Romanæ, sed Romana illis: ut dicit text. *in c. fundatis 12. di.* Dicit autem alias: ut *in c. dominus 3. q. 6. in c. quanto 63. di. & c. quamvis 12. caus. fuerit.*

Ad 2. *Exit*, responsum est in responsione ad 12. contrarium, & latius dictum infra in sequenti ad 36.

Ad tertiam minimum contrarium de *c. bene quidem*, respondetur quod illi Symmachus non dicit, quod non poltes alterius disputare de eo quod per concilium diffinieritur: sed eum ex illa scriptura quæ non erat subscripta & quæ dipoenbat de ecclesiæ Romani pontifici cognosci posset de illius validitate, justis illam legi in concilio: non quod concilium haberet judicare de illius validitate: quia ipsemet papa dicit illam fuisse nullius momenti, in qua nullus Romanæ ecclesiæ prælat interfuerat vel subscripserat. Ideo ibi glo. declarando, quare papa justerit illam legi, dicit non esse disputandum de eo de quo Dominus contiare potest: & maxime quia Bafilius potestas diuiles ecclesiæ Romani pontificis non esse fine ipsi requisitione celebrandam.

Ad

Ad c. *quod quis*, dicitur quod papa non requirit ibi subscriptiones patrum, eo quod sine illis non esset ratidum, vel ut esset majoris authoritatis quod statuebatur: sed ad majorem demonstrationem contra dominum rectorem fuerat, ut facilius homines inducerentur ad observandum (unde verba text. dicunt, ut deinceps poffit tenacius collidere) & Iynodali judicio aditus clauderetur illicitus. Quod etiam fit cum conciliae pontificis, rectius statuunt creditur, *prudentiam cum simul. de offi. delega.* & dicitur esse papa in responsione ad 16. contrarium.

Ad §. *hinc etiam* C. §. *item Symmachus*. Respondetur quod ibi tractabatur causa Symmachi papæ cui objicebatur haeresis: ut dicit ibi glo. *in d. §. hinc etiam.* & idem dicitur *ad cap. nunc autem* 21. *di.*

Possent tamen ad propositum adducti plura jura ex quibus apparet fieri debere quod concilia statuerunt: ut *in c.a. contra* C. *in §. fin. in c. 9. c. ambitiosa* C. *cap. omnis statuta cum aliis multis ibi* 25. *qu.* 1. C. *cap. de quibus* 20. *di.* C. *cap. pato in fi.* 2. q. 7. In quibus juribus papa ita loquitur: ex humilitate sua modica (ut dicit archi. *in cap. fatemur* 15. *q.* 1.) aut alia ex causa. Unde text. *in cap. duduum in fi. 3. q. 6.* dicit, quod legimus plures episcopi damnatos inconsulto Romano pontifice C. alii in eorum locum farrogati: quod pro bono pacis et ex diffensatione voluerit legitur ecclesia. ad idem text. *in d. cap. fatemur* 25. q. 1. Item aliqua jura loquuntur de conciliis in quibus interfuerunt pontifices: propter quod omnia eis attribuunt principaliter & non conciliis *cap. in nomine Domini* 25. *di.* & alias supra dictum est. Et per hæc responderi potest ad multorum jurium contraria, adaptando ei praemissa responsione.

Ad text. *in cap. concilia* 17. *distinctione*, respondetur, quod probat contrarium: quia vult quod concilia generalia fore nulla sine authoritate papæ congregata. Item etiam negatur quod papa habuerit a conciliis authoritatem: ut dictum est in propria quæstione: imo contrarium est veritas: ut probatur text. *in cap. quamvis* 23. C. *cap. significasti de elect.*

Ad *cap. urbes* C. *cap. provincia* C. *cap. nulli.* respondetur quod illud apostoli fecerunt ex potestate eis data a Petro ad Petro ita ordinante: & hoc probat text. *in c. in illis*, quod intendebat sequitur *ca. urbes* 80. *di.* & 66. *di. parvo.* nec dicta jura probant majoritatem ecclesiæ ad papam.

Idem etiam respondetur ad *c. quibus* C. *c. decretis*, in quibus patet episcopos ordinatos ab apostolis: quia intelligitur, Petro præsidente & committente: cum ipse etiam effet unus de apostolis & caput ipsorum: ut *in c. in novo* 21. *di.* Et hæc probat text. *in c. cap. quibus*, qui dicit episcopos apostolorum dispositione ordinante Domino constitutos: quia a Christo instituunt quod hoc ita fieret: Præsidente igitur & committente Petro fuit executioni demandata voluntas Dei.

Ad text. *in c. regnorum*, respondetur, quod cum papa dicit se non posse tollere decreta a conciliis & patrum contra simoniacos statutas, intelligit illas penitus abrogando, & si diponere voluisset, licitum illi committere fimoniam. Non enim potest papa diminere nec facere, quod illud quod est illicitum, nec divino fit licitum: ut *in c. sunt quidam* 3. *q.* 7. Omnia alia statuta tenetur defendere ulque ad mortem, sanguinem: ut ibi dicitur: quia insumo dilitio non tam fant conciliaria, quam divina & de [illegible] jure divino, contra quod penitus tollendo papa non dispensat: ut *in c. a. nobis* ibi glo. & doct. *de deci. C. cap. literas de restitu. spolia. C. cap. cum ad monasterium de statu regu.* Vel in casu quo esset prohibito juris positivi vel contra mandatum verbi divini, potest intelligi papam non posse illis contrairie de hoeretate: quia id dicimur posse quod honestè possumus, *de u su C. hubic. 1. non oliter §. de cenali. iudic. 1. filius.* Et hoc demonstrat §. *qui frequenter*, in omnibus poli: videlicet nisi rigor disciplinæ quandoque relaxetur ex dispensatione mitericordiæ, & fic dispensando circum rigoris poenarum a conciliis indictarum. Et fic effendit ille §. quod papa dispensat contra statuta conciliorum: & fic probat quod papa fit major concilio.

Ad c. *primus fedis* 99. *di.* respondetur, quod ex hoc quod concilium statuit prohibendo appellari summum facerdotem sive principem facerdotum, non fequitur quod concilium fit majus papa: quia illud statuitur ad honorem papæ & non contra papam: quia cum papa fit summus pontifex (*ut in vie. fi summus de fen. excom. & in cap. decretis* 21. *di.*) non correxit ut dicatur summus facerdos five principes facerdotum, quod minus importat. Cum enim archiepiscopus appelletur summus five princeps episcoporum (ut patet ex etymologia vocabuli *cap. clerus* 21. *di.*) qui eft minor papa, quanto magis dicendum fit papam quod regia capitulari dicit summus pontifex? Qui etiam aliquando appellatur archiepiscopus urbis Romæ: ut *in epistola inter dis. in principio confitentur C. & in cap. fluvium* 2. *di. in fine scripsit. C.* 9. *q.* 4. *in fine scripsit.* Et aliquando appellatur patriarcha 22. *di. cap. fi.* aliquando Romanus pontifex: ut *in cap. fundamenta de deci.* in 6. *C. in cap. 3. de cappellis.* & ibi per archa. et notis nominibus quibus appellatur papa: Et in multis canonibus & juribus sæpe papa appellatur princeps facerdotum & summus facerdos fecundum Hugo. de refert ibi Card. Sicilia.

Et hæc folutio effet bona fi per episcopum primæ sedis intelligeremus papam: fed dico quod ibi nomine episcopi primæ sedis intelligitur patriarcha: Et quod ita intelligendus fit ille text. verba quæ fequuntur demonstrant. Subjungitur enim: universalis autem nec etiam Romanus pontifex appellatur. Hoc autem non conveniente dicitur de papa: quia ipse appellatur Romanus pontifex. Quod effendit dictio, etiam, quæ implicat idem in diverso: ut *in l. etiam C. quæ res iuris. wegis. pefit. C. in c. etiam C. de fur. cle. difficultatem in fi. de iudi. cap. rum illis. S. illis de probea. in fi. cum simil.* Et ibim effe verum intellectum demonstrat text. *in cap. clerus* 21. *di.* cum de papa dicit. Pontifex, princeps facerdotum eft, vel dicit esse episcopi primæ sedis: five ut dicit archi. *in d. cap. I. de confis. quali* pontem facient. Et fubdit text. Ipse enim summus facerdos, ipse pontifex maximus nuncupatur. Ecce quod ita quod dicit *quod cap. 1. de cap. prima fedis*, loquatur de papa: quia papa rectè appellatur summus facerdos & summus pontifex respectu aliorum: nam & episcopus potest appellari, quamvis facerdos & pontifex maximus respectu aliorum facerdotum: & ita intelligitur capitulum *clerus*, 21. *distinctione*, secundum abbatem, *in capitulo in confis in prin. de re pub.* Et quod ille text. loquatur de patriarcha, ponit cardinalis de Turrecremata *in secundo libro de eccle. capitulo* 26. C. *in dicto capitulo, primæ fedis.* Ubi dicit, quod illud statutum illius concilii non potest extendi ad hoc ut habeat locum in Romano pontifice, sum quia illud concilium Africanum fuit particulare, sed Romanus pontifex.

Et quo ad objecta sequuntur plura. Primum quod hæc adducitur pro contrario text. *c. primæ fedis*: quia eft text. concilii Africani, & tamen diiponit & statuit de papa, quod non appelletur universalis. Et fic videtur quod concilium fit majus papa.

Secundum quod fequitur, eft quod intellectus datus ad capitulum, *Ecce*, *eadem distinctione* (videlicet quod Gregorius fic locutus eft ex humilitate) non eft verus: fed ideo ita locutus eft, & probibuit ne vocaretur universalis, quia in rei veritate hoc videbatur apparere: imo contrarium, & hæc inventiens fecundum rationem quam ipse ibi affignat, quia, quod vobis fubtraliitur quod alteri pluiquam ratio vergit praebetur. Et fubjungit. Si enim universalem papam me appellatis fanctitas dicit, negat fic hoc esse quod me fatetur universum: ubi glo. dicit. Negat fic hoc esse, id eft, esse de universitate, cum Romana ecclesia non fit universalis, licet fit de universitate. Et fic ideo Gregorius inhibuit, ne vocaretur universalis, quia ex hoc fequebatur quod illi non effent patriarcha, vel archiepiscopi, vel episcopi: nam ex hoc quod dicebatur universalis, videbatur quod alii nihil effent: quia ex dictis verbis Gregorius defignabatur effe quod illi erant: & ita hoc probatur per Gregorius.

Tertium quod fequitur eft quod fortior obftat text. *in dicto capitulo, in nomine Domini, wigesimo secundo diffinitione*, ubi papa appellatur Romanæ & universalis ecclesiæ pontifex.

Non reperio quod doctores aliquid dicant: poffet tamen probabiliter dici & primo ad contrariumquod fequitur, quod Fondoli Aphricani ftatuerit ne papa appellatur universalis, propterea non diiponit, ne papa fit universalis ecclesiæ pontifex: nec per hoc diiponit contra papam, quia papa qui tenetur imitari in humilitate Christum & fervare oratcopia ejus, non vult illa humere nomen, quemadmodum ipse illud Lucæ vigesimoseccundo, *Qui major eft in vobis, fiat ficut minister*: ubi Ambrosius dicit. Una datur omnibus forma fententiæ, ut non de prælatione jactantia fit, fed de humilitate ministerii. Et glo. Nicolai ibi dicit, quod ille eft aptior aliis ad præsidendum loco Christi qui vere eft humilior, per contrarium ad terrenam dominationem. Et hinc eft, quod Romani pontifices non appellantur aliquo vocabulo domini nationis, fed fcribuntur Servi fervorum Dei: ut patet in fupradictis. ad proœmium decretalium, Sexti & Clementinarum, *c.*

Item datur etiam alia folutio ad contrarium, quod fi ille §. eft ejusdem concilii. Illud quod fitt ftatuum in concilio Aphricano, fuit fallus propterea papa vel alio ejus nomine: fe fic non tam fuit conflitutio a concilio edita quam a papa: ut dictum eft in qua ftione, Sub ejus nomine debet intelligi conciliorum statuta, non ex quo illud concilium fuit particulare & local, non ponit aliquid diponere universaliter & maxime respectu papæ: ideo non potuit ftatuere quod papa non appelletur universalis. Et quod fteriit partic.ilare concilium, dicit ibi cardi. Sancti Sixti, *in dicto cap. primæ fedis*, & dixi supra.

Ad secundum respondetur, quod solutio data per doctores *ad capitulum, Ecce*, eft vera, quia Gregorius erat vere humilis: et ubique dicunt doctores *in dicto capitulo, nihil, ut in dicto capitulo, Ecce*. Et offendit text. *in capitulo, si qui super his, secunda quæstione septima.* ubi licet

A

B

C

D

E

F

A

B

C

D

E

F

loquatur in principio in plurali posset utitur verbo, *moram*, in singulari: & ibi ostenditur humilitas ejus: quia licet non tenetur, obtulit se ad spicium purgandum de his quæ ei objiciebantur. Potuit etiam ex humilitate respondere, *quod nolebat vocari* universalis, non quia non esset universitatis caput, sed quia non convenisset appellari universalis: licet nec Romana ecclesia dicitur universalis, cum sit una de universis. Præterquod dicit Hieronymus, *quod orbis major est urbe in capitulo legimus, obtuagesimotertio distinctione*. Unde sanctus Thomas in tractatu contra impugnantes religionem, *ait capitulum nullus, cap. capitulum ferre*, dicit. Quod autem papa universalem pontificem se prohibet nominari, non est quia non habeat authoritatem immediatam & plenam in qualibet ecclesia, sed quia non prædicit omnibus pastoribus ecclesiæ ut propriis & specialis illius ecclesiæ rector: quia fic cessarent omnium aliorum pontificum potestates, & hoc capitulum indicetur *nullus* pro rationis indicii. Item dicit sanctus Thomas in dicto tractatu in capitulo quarto circa medium. Et ad propositum facit quod dicit Calde. *in verbis, mortuus prædatus, in cap. ut ecclesia sanctæ, cum distinct. prima, quia in mortuo prædicatur, quod omnes pastores omnium ecclesiæ: dicit enim quod ecclesia universalis, id est collectio fidelium, vel Christus, vel ecclesia Romana tanquam aliarum dux & caput possidet: quia licet gallina sub alis congregat pullos suos l. 1. ff. de in integrum restitu. minor. sic ecclesia Romana sub alis suis omnes alias ecclesias continet; & sic possessio erit penes ecclesiam Romanam quæ est caput & mater omnis fidei.*

Ad tertium contrarium *de capitulo, in nomine Domini*, potest responderi quod papa est Romanus & universalis ecclesiæ pontifex: ut dicit text. *ibi in capitulo in nomine Domini*: & quia non vult intitulari neque vocari universalis pontifex ad vitandum ambitionem, & ne videatur velle alius adimere nomen pontificatus, quod conventit etiam episcopis, archiepiscopis & patriarchis: ut *in cap. pontifices* 12. *quæst. 1. & c. 1. eiusdem. 8. quæst. 1. c. 1. quæ sit 36. dist. ubi periculum §. super his de electi. in 6. 7. q. 1. c. pontifices eum fimil.*

Poffet etiam dari alia folutio: videlicet quod papa bene appellatur universalis ecclesiæ pontifex, & fic loquitur *c. in nomine Domini*) fed non debet appellari universalis pontifex: & fic loquitur *c. prima folio*. Et licet hæc folutioni repugnet ratio *c. Eiec.* dicendum eft fecur dicere: communiter doct. quod ibi Gregor. loquitur ex humilitate, & ex humilitate alligatur illam rationem. Et faltem illa folutio eft vera referendo ad factum, propter infideles quorum papa non eft papa, & fic non dicitur papa univerfalis faltem de facto: quia nihil ad nos de iis qui foris funt fecundum apofto lum: *ut in capitulo, quadamus, de divino*. Sed referendo ad jus, ifta ultima folutio non videtur vera: quia papa habet de eft monarcha totius orbis, & habet utrumque gladium: prout dicitur *in capitulo novit* (maxime per Joan. de Ligna.) *de judic. prolatum l. 500. in novis in ti. qui fint fui leg. & eft extravagans*, Tloam fanctam, & dico infra in fine. Ipfe enim eft fummus princeps & omnes funt ei fubjecti: ut dicit *ibi in capitulo novit & ad. de judic.* allegat glo. *in chapit. nostrum de hæreticis*: & dicta *in capitulo* [illegible] *ed. fecundo qui filii fint leg. & Innoc.* [illegible] *ex fuffragio, de fo. compe.* & Oftiendem [illegible] *per venerabilem in. ti.* Item papa habet [illegible]

A *super his de voto, & in c. poft miferecilem de afc. & utrobique doct.* Item papa dicitur episcopus totius orbis: ut dicit glo. *fi. in ca. felicis de pœnis in 6.* Et eft primus & maximus omnium episcoporum, in totum ecclefiam Chrifti univerfalem principatum habens: ut ponit S. Thom. *in tract. contra errores Græcorum c. 65. & 66.* cui etiam partaire & omnes fuiebe debent de neceffitate falutis: ut dicit idem fanctus Thomas *opusc. 71.* Et fic videtur quod non folum dicatur pontifex univerfalis ecclefiæ, fed etiam fimpliciter pontifex univerfalis: & quod Gregor. noluit fic appellari ex humilitate, ut dictum eft.

Sed tunc obftat *c. prima folio, verf.* univerfalis autem. Ubi inhibetur ne Romanus pontifex appelleur pontifex univerfalis: & fic non folus ex humilitate Gregor. noluit fic appellari nomen. Ad quod dicendum eft quod fi ille §. *univerfalis* eft etiam concilii Aphricani, vel illud concilium fuit tentum præcidente papa, vel ejus authoritate, vel ab eo confirmatum: ut dictum eft: aliqua non fuiffet validum conclium (ut 17. *diftinctione per totum*) vel non valuiffet contra papam.

Vel dicendum eft (ut dicit cardi. fanctæ Sitti in *cap. multum*) quod non ideo non debet dici univerfalis, quia non fit paftor & rector univerfalis ecclefiæ, aut quia non habeat jurifdictionem fuper omnes, fed quia papa non præficiur fuper omnes ecclefias immediate, fingulariter & particulariter tanquam cujuslibet particularis ecclefiæ proprius & fpecialis rector: & aliquat fanctum Thomam *in tract. contra impugnantes religionem*, quem fupra citavi: quia fi ita effet, aliaffi relinquerentur cetera: ut ipfe dicit *in dicto capitulo, Eiec.* Sed ad hoc poffet refponderi quod etiam fi papa appelletur univerfalis, non ideo fequitur cum effe immediate paftorem, qui non eft rectorem fingularem ecclefiarum: quia qui intelligitur univerfalis rector quo ad adminiftrationem in genere; ficut in fimili imperator dicitur Dominus mundi (*ut in L. deprecatio C. ad leg. Jul. de jur.*) & tamen non habet fingularem rectorem & bonorum: ut *in l. Lucius ff. de evict. & in l. item fi verberatum ff. de rei vindi.* fed dicitur Dominus univerfi quo ad adminiftrationem: ut dicitur *in capitulo, Imperium* 10. *diftinctione*.

Vel dicendum eft, quod papa confenfit ut in dicto concilio fe flatuerentur ad evitandam invidiam & ambitionem, & rationibus poftea in *Decretali capitulo nullus & in dicto capitulo, Eiec.* 99. *diftinctione*, & ad imitandum Salvatorem *in dicto capitulo* 32. *Luc. & Matth.* 23. Et hoc autem non fequitur quod id quod dixit Gregor. *in dicto capitulo Eiec*, non fugit ex humilitate dictum: quia cum ipfe non teneretur ftare illi concilio & ordinationi (quia potuiffet tollere ftatuta concilii: *ut in capitulo nulla per mundum 9. q. 1.* dictum eft in propria quæftione) etiam fi fuiffet confirmata per papam (quia par in parem, *Sec. c. innovatis de electi.*) bene dicunt doctores, quod fic fecipfe Eiologus ex humilitate ex humilitate: & bene oftendunt verba illius canonis quod ita ex humilitate loquebatur. Et quod papa dicatur univerfalis pontifex, vide quod late dico fupra in refpondendo ad duodecimum contrarium, & infra in refpondendo ad 60. contrarium.

Ratio autem fic loquendi potuitur etiam effe, quia multi patriarchæ & archiepiffcopi antichriftum non univerfaritatis: quod Gregorius volens tollere, dixit non convenire ut vocaretur univerfalis papa: quod clare patet *in 4. li. regiff. epis c. 76. 77. 78. & 80.*

B *fore 32. & alia fequentibus*, & ideo nec hodie papa appellatur univerfalis, non quod in ref ritate non fit. vide fupra in refponfione ad 11. contrarium. Et quod dicitur papa univerfalis, ponit Gregor. VII. in *3. libro regiffri in dictum fuo.* & pono fupra in quæftione. Et quando papa juravit & voluit fervare capitula in concilio, poffit fe abfolvere. Item quod papa vexaciter dicatur etiam patriarcha univerfalis, patet ex concilio Chalcedonenfi, ubi ordinatum eft Leone, Leo fanctiffimo & œcumenico (id eft univerfalis) patriarcha vivat: & multi pontifices fe vocarunt fub nomine univerfalitatis: ut beatus Sixtus, fanctus Victor, fanctus Eleutherius: ut refert cardi. Turrecremata *in capitula nulli, nonaginthauna diftinctione* (ut fupra dictum) & clarius ponit *in 2. li. de ecclefia. ca. 16.* ut ipfe dicit *in d. nullus*.

Ad illud *de capitulo quamvis* 21. *diftinctione*, quod univerfa ecclefia includendo Romanam eft unus Chrifti thalamus: & fic Romana tanquam contenta in ifta univerfitate debet dici minor. Refpondetur verum effe *quod ecclefia Romana continetur in hoc corpore myftico univerfalis ecclefiæ*, fed tanquam caput & prælata certis fi ut dicit ibi text. & *in capitulo fcrofulæ, vigefimafecunda diftinctione*. Item ifta univerfitas perficitur cum Romana ecclefia, fine qua non diceretur unus Chrifti thalamus: *ut in capitulo lapidiet, vigefimaquarta quæftione* 1. Sic enim contenta in ifta univerfitate non eft minor, fed major & caput. Facit quod dicitur de episcopo cum capitulo *de ela* quæ fumt a prefa. fanc confcrafa capitul per totum: quia episcopus major eft capitulo, quia capitulo: *ut in capitulo novit ex. de jurisdictionem habet in capitulares: ut in c. irreftragabili de offi. ordi. cum fimil.*

De infeftitu c. *prte* 3. q. 7.

Ad *capitulum puto*, refpondetur quod non poteft intelligi de papa: quia dicit, unius episcopi authoritati vel unius pontificis non fuiffe præcipiendum eft, quod per univerfalem ecclefiam ftatutum eft: fi cergo loquitur de ftatuto univerfalis ecclefiæ, loquitur de ftatuto facto cum authoritate papæ: quia fi fuiffet effect fine papa & fine ejus authoritate, non valeret: *ut decima eftpima diftinctione per totum*. Et hoc oftendunt verba, unius episcopi authoritati vel unius provinciæ concilii: quod eft dicere, unius episcopi cum episcoporum authoritati: & non loquitur de capite.

Poffet dari alia folutio, fi loqui volumus de papa quod Paulus reprehendit Petrum in concernentibus fidem, in quibus conceditur præferri ftatutum univerfalis ecclefiæ fententiæ five judicio papæ.

Item poteft dari alia folutio, quod quando dicitur ftatutum univerfalis ecclefiæ, dicitur virtualiter ftatutum cum præfentia papæ. Et tunc non tam eft ftatutum ecclefiæ, quam papæ cum ecclefia, quia de confilio concilii: *ut in c. ad appellata de judic. in 6.*

Item *ad capitulum quamvis* 3. *quæftione* 6. refpondetur, quod licet ante ab apofto lis fuerit inftitutum, illud fuit cum Petro qui erat caput apofto lorum: *ut in canone* 2. *diftinctione cum fimil.* Item non fequitur, aliquid eft inftitutum in concilio in favorem Romanæ fedis, ergo concilium eft major: quia authoritas papæ non eft principaliter a conciliis (ut dictum eft in quæftione. Utrum authoritas papæ habeatur a conciliis) fed a Deo: *in cap. novit de judic. cum fimilibus*. Item quod fuit inftitutum ab apofto lis, non eft non nifi a lede apofto lica judicarentur, poftea per infinita jura fuit confirmatum a pontificibus: et

A *in pluribus capitulis fequentibus diftinctum quamvis, & in aliis multis fecundæ quæftione 3. & 6. q. 7.* Omnia autem nolita fuiffent, quibus authoritatem impertimur: *ut in capitulo fi apofto lica fedis, & prædecn. in 6. l. 1. C. de rescri. juro canonic.*

Et fic per præmiffa refponded *ad capitulum dudum 3. quæftione 6.*

Ad capitulum quifquis, dic quod modicum fecit, nifi contra illud quod dicitur in prælegato rapitulo, fed dicitur quia fic concilium videtur voluiffe epifcopum damnari per inferiores a papa, cujus contrarium dicitur in capitulo, Dudum. Sed ad illud refpondetur quod licet epifcopi poffint accufari coram primatibus & concilio provinciali (*ut in dicto capitulo, Quifquis*) fervato prius ordine, de quo *in cap. accusati & capitulo, si quis 2. quæftione*, tamen ipfe inferiorem papa non poteft damnari: ut vide text. & ibi doct. *in capitulo accusatus, 3. quæftione fexta*: quia hoc tanquam de majoribus caufis eft referatum fedi apofto licæ: *ut in capitulo primo, & in c. excepcialis de excaulatione prelato, & cap. quod translationem*, ibi glo. & doct. *de offi. leg.*

Sed obftat text. *in c. latere. 2. q. 7.* ibi, epifcopali fententia depofitus eft. Verum lapplendum eft, authoritate papæ fuit ita fecundum Doni. ibi.

Ad c. fi quis ei. 3. 3. q. 7. dicendum eft, quod multi inferiores excifiis verbis, quod contentabant fedes apofto lica cujus papa eft caput, fic major papa. Nec Gregorius ibi appellat judicem fedem apofto licam: fed dicit ante confeffionem beati Petri mentem jufte decernere. Et ibi in textuum, *confeffionem*, exponit, id eft, fcripturam, & doct. ibi, archi. Joan. de Fan. & Doms. id expofitionem glo. addunt, quæ eft fabulatrix: & eft vulgare fecundum Lau. Ex quo apparet quod non loquitur de judicio contentioso, fed potius purgationis. Item doct. prædi. Gulielmus archi. & Joan. de Fan. Domi. cardi. Alexand. & Ant. de Tuteccis (poft Hypolitum) dicunt, quod ignoramus de quo arguetur Gregorius. Et fi quidem fuiffet fic levis caufa fedei, quia fic fuiffet effect fine papa & fine ejus authoritate, non valeret: *ut decima eftpima diftinctione per totum*. Et hoc oftendunt verba, unius epifcopi authoritati vel unius provinciæ concilii: quod eft dicere, unius epifcopum authoritati: & non loquitur de capite.

Poffet dari alia folutio, fi loqui volumus de papa quod Paulus reprehendit Petrum in concernentibus fidem, in quibus conceditur præferri ftatutum univerfalis ecclefiæ fententiæ five judicio papæ.

Item poteft dari alia folutio, quod quando dicitur ftatutum univerfalis ecclefiæ, dicitur virtualiter ftatutum cum præfentia papæ. Et tunc non tam eft ftatutum ecclefiæ, quam papæ cum ecclefia, quia de confilio concilii: *ut in c. ad appellata de judic. in 6.*

Item *ad capitulum quamvis* 3. *quæftione* 6. refpondetur, quod licet ante ab apofto lis fuerit inftitutum, illud fuit cum Petro qui erat caput apofto lorum: *ut in canone* 2. *diftinctione cum fimil.* Item non fequitur, aliquid eft inftitutum in concilio in favorem Romanæ fedis, ergo concilium eft major: quia authoritas papæ non eft principaliter a conciliis (ut dictum eft in quæftione. Utrum authoritas papæ habeatur a conciliis) fed a Deo: *in cap. novit de judic. cum fimilibus*. Item quod fuit inftitutum ab apofto lis, non eft non nifi a lede apofto lica judicarentur, poftea per infinita jura fuit confirmatum a pontificibus: et

Jacobat. de Conciliis. Y y 2 Et con-

B *de 32. fine 32. & alia fequentibus*, & ideo nec hodie papa appellatur univerfalis, non quod in ref ritate non fit. vide fupra in refponfione ad 11. contrarium. Et quod dicitur papa univerfalis, ponit Gregor. VII. in *3. libro regiffri in dictum fuo.* & pono fupra in quæftione. Et quando papa juravit & voluit fervare capitula in concilio, poffit fe abfolvere. Item quod papa vexaciter dicatur etiam patriarcha univerfalis, patet ex concilio Chalcedonenfi, ubi ordinatum eft Leone, Leo fanctiffimo & œcumenico (id eft univerfalis) patriarcha vivat: & multi pontifices fe vocarunt fub nomine univerfalitatis: ut beatus Sixtus, fanctus Victor, fanctus Eleutherius: ut refert cardi. Turrecremata *in capitula nulli, nonaginthauna diftinctione* (ut fupra dictum) & clarius ponit *in 2. li. de ecclefia. ca. 16.* ut ipfe dicit *in d. nullus*.

Ad illud *de capitulo quamvis* 21. *diftinctione*, quod univerfa ecclefia includendo Romanam eft unus Chrifti thalamus: & fic Romana tanquam contenta in ifta univerfitate debet dici minor. Refpondetur verum effe *quod ecclefia Romana continetur in hoc corpore myftico univerfalis ecclefiæ*, fed tanquam caput & prælata certis fi ut dicit ibi text. & *in capitulo fcrofulæ, vigefimafecunda diftinctione*. Item ifta univerfitas perficitur cum Romana ecclefia, fine qua non diceretur unus Chrifti thalamus: *ut in capitulo lapidiet, vigefimaquarta quæftione* 1. Sic enim contenta in ifta univerfitate non eft minor, fed major & caput. Facit quod dicitur de episcopo cum capitulo *de ela* quæ fumt a prefa. fanc confcrafa capitul per totum: quia episcopus major eft capitulo, quia capitulo: *ut in capitulo novit ex. de jurisdictionem habet in capitulares: ut in c. irreftragabili de offi. ordi. cum fimil.*

De infeftitu c. *prte* 3. q. 7.

Ad *capitulum puto*, refpondetur quod non poteft intelligi de papa: quia dicit, unius epifcopi authoritati vel unius pontificis non fuiffe præcipiendum eft, quod per univerfalem ecclefiam ftatutum eft: fi cergo loquitur de ftatuto univerfalis ecclefiæ, loquitur de ftatuto facto cum authoritate papæ: quia fi fuiffet effect fine papa & fine ejus authoritate, non valeret: *ut decima eftpima diftinctione per totum*. Et hoc oftendunt verba, unius epifcopi authoritati vel unius provinciæ concilii: quod eft dicere, unius epifcopum authoritati: & non loquitur de capite.

Poffet dari alia folutio, fi loqui volumus de papa quod Paulus reprehendit Petrum in concernentibus fidem, in quibus conceditur præferri ftatutum univerfalis ecclefiæ fententiæ five judicio papæ.

Item poteft dari alia folutio, quod quando dicitur ftatutum univerfalis ecclefiæ, dicitur virtualiter ftatutum cum præfentia papæ. Et tunc non tam eft ftatutum ecclefiæ, quam papæ cum ecclefia, quia de confilio concilii: *ut in c. ad appellata de judic. in 6.*

Item *ad capitulum quamvis* 3. *quæftione* 6. refpondetur, quod licet ante ab apofto lis fuerit inftitutum, illud fuit cum Petro qui erat caput apofto lorum: *ut in canone* 2. *diftinctione cum fimil.* Item non fequitur, aliquid eft inftitutum in concilio in favorem Romanæ fedis, ergo concilium eft major: quia authoritas papæ non eft principaliter a conciliis (ut dictum eft in quæftione. Utrum authoritas papæ habeatur a conciliis) fed a Deo: *in cap. novit de judic. cum fimilibus*. Item quod fuit inftitutum ab apofto lis, non eft non nifi a lede apofto lica judicarentur, poftea per infinita jura fuit confirmatum a pontificibus: et

Jacobat. de Conciliis. Y y 2 Et con-

Et contra evangelium in ita quæ sunt concilii & quæ parthesice dicta sunt, & in decimis, & in voto, & in sacramentis: ut dicit archi. *in d. cap. qua ad perpetuam & d. cap. sunt quidam, & in c. relliquum* 34. dit. De quo dicendum est ut late disputant doct. in prælegatis locis: maxime *modum in d. cap. propositis*. ea quo offenditur quod papæ authoritas est supra concilium. Contra quarum autem concilia non dispensat, quia in his velut in quadrato lapide facitis fiunt dictura contingit: ut *d. c. relliquum* 34. *d.* Adeo autem non dispensat contra universalem illatum ecclesiæ quando is deceboratur, quia hoc esset deprimere & annullare illatum ecclesiæ: ut exponit archi. *in c. relliquum* 34. q. 7. Alioquin etiam contra universalem illatum ecclesiæ dispensat: ut *in c. non debet de renuntiatione*. dict. archi. *in d. cap. sunt quidam*, & abbas *in d. cap. propositis*. pugnat enim ell major apostolio in administratione: ut vide doct. *in d. cap. relliquum*. 34. *d.* Ideo autem (ut tactum est) papa non dispensat contra articulos fidei, nec ubi dispensatur ecclesia, quia tunc non tam esset dispensatio quam diffinitio: & ecclesiam destruendo, vivcutaliter faceret contra articulum fidei, & *unam sanctam catholicam ecclesiam*: dara enim ell potestas ad constituendum & non ad destruendum 1. *ad Cor.* 20. & 13. Et licet in aliquibus casibus papa non dispenses, nec concilium etiam in illis potest dispensare: ergo ex hoc non potest argui quod concilium sit major.

Ad *c. sic sancta, & c. illud, & c. ridiculum* 11. dic. respondetur, quod potius factiens pro papa: quia dicitur quod conferendum ferorum non fluit infringendæ, sin officiant fidei, nec illis canonica obsittat authoritas. Et quod ad *cap. ridiculum*, ibi Ignatius episcopus quæritur a papa, utrum confirmatores antiquitus a patribus traditæ possint infringi? & respondetur quod non: & hic non est contra. Et tamen ex causa posset etiam confiscatores non servari fed Hadrianus: ut in *c. exiguum* 2. q. 7. dicit Domi. in *d. c. ridiculum*.

Ad triginlimoseptimum de diffamine rationis naturalis dicendum est, quod est replicare idem per idem: quia rationibus illatum addatur ell fides papæ responsum. Licet enim in ecclesia fint fancti viri, tamen potestas administrandi & jurisdictionis data dignitati pontificali non respicit sanctitatem Deo Deo, quia, inquit non attendit fanctitatem & 1. *c. ad Corin.* 4. Multæ etiam rationes naturales & argumentorum fun in contrarium, quod papa sit major concilio generali: maxime quia regimen monarchicum melius ell Arifloratico: ut dicit Arifto. 3. *metaphy.*

Ad alias rationes fecundum occurrentiam contrariorum respondum ell.

Ad illud quod ali allegat potestatem & jurisdictionem, deber illam offendere. Respondetur quod non potest melius offendi quam ex notoriotate evangelicæ authoritatis quæ dictum ell Petro, *Tu es petra mea*, Joan. ult. & *c. fulit de major. & obed. cum fimili*.

Ad triginlimodecimum de authoritate Joan. 20. *Sicut misit me Pater, & c.* respondetur quod declaratum ell in arte de clavibus datis Petro & apostolis, quod illa authoritas loquitur de dimittendis peccatis, & non de potestate jurisdictionali contenciosa & administrandi. Item tunc etiam inter apostolos erat Petrus, & data fuit potestas dimittendi & retinendi peccata singulariter omnibus apostolis, ut patet Mat. ultim. ibi. *Ite vos profecti predicaverunt ubique Domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis*. Ex quo apparet quod ex dicta authoritate non sequitur, quod data fuerit major potestas ecclesiæ, sive apostolis quam Petro: quia ll intelligitur data universis in concreto fimul, ex quo cum illis erat Petrus, sine Petro nihil receperunt: fi autem intelligitur data fingularitcr non intelligitur data major singulis aliis quam Petro. Et ut dictum ell in quinnellis motivo pro papa, apostolis per authoritatem Matt. 18. *Quæcumque alligaveris, &c.* fuit solum facta potestas apostolis post interitum & dimittendis peccatis: quæ fuit confirmata *Joan.* 20. igitur & confirmatio intelligitur de dimittendis peccatis: ut *de confir. mis.* per totum.

Ad triginlimononum dicendum ell quod *c. ex gestis & c. fideles*, loquuntur de concilio cum papa: imo principialiter de papa quam de concilio: quia in papa solus fundatur: ut patet ex dictis ibi.

Eodem modo dicitur *ad c. in nomine Domini & c. ex multis, & c. virgines, & c. cuffos*, quod aut illa fuerunt facta concilia papæ vel alio ejus nomine, aut ejus authoritate vel alio consensu.

Ad *c. quisquis* 4. q. 5. & ad alia pro responsum ell plene in responsione ad 36. contrarium, maxime circa ll. Et per solutionem datas ad jura ibi, etiam respondetur ad jura allegata in sequenti 40. contrario: ficilicet ad *c. notice, ad c. requiritis, ad c. provisum, c. contra & c. fieri, & ad c. conciliorum*: quia non fequuntur ex illis juribus quod concilium fit majus. Fretpondetur enim ceteri tur minori quod papa major, & fæpe illius unius minoris melius ell judicium quam majoris feu plurium: ut in *c. ex officio* 94. dist. Si igitur papa bene institutus a concilio ratione authoritate fedis apostolicæ, ceteraque legitur & innovat, vel confirmat, vel exequitur tanquam conformia fidei, non ex hoc potest dici minor concilio.

Ad *c. conciliorum*, respondetur quod text. probat potius contrarium (quod imo papa fit major) cum in fine dicitur, & omnia quæ ab synodum fuit constituta confirmavit & continuata moderatione custodiatqua probat quod papa confirmat, moderatur & mandat servari statuta conciliaria. Et quod dicit oportere primam sedem servare quod universalis ecclesiæ probatum affertur, ibi verbum oportere, importat honestatem & non necessitatem: ut dicunt ibi glo. & doct.

Ad quadragesimumprimum, quod apostoli dicuntur fundamentum ecclesiæ, respondetur quod Petrus erat basis illius fundamenti: quia erat caput ipsorum: ut *in c. in novo* 21. *di. 17. c. regnante* 3. q. 1. *cum fimil.* unde fine Petro non erat integrum fundamentum. Et hinc Petrus appellatus ell Petra, id ell, fundamentum ecclesiæ: ut *in c. fideles* 9. *di.* Ipse enim tanquam fixum immobile totius corporis Christi compagem molempne continet: ut dicit ibi text. De quo vide quod dixi supra in arti. Quando datus fuerit pontificatus. Petro, ubi ponitur, quomodo dicitur fundamentum ecclesiæ.

Ad authoritates *Matth.* 18. *& alt. & Joan. ul.* latis dictum ell in arti. Quomodo claves & quæ fint datæ Petro quia loquuntur de dimittendis peccatis, & quo ad ea quæ sunt ordinis, & non quo ad ea quæ sunt superioritatis & administrationis.

Ad illud apostoli *ad Galat.* 22. respondetur quod ibi apostolus non nominavit Jacobum prius quam Petrum, eo quod Jacobus ellet major aut æqualis Petro in authoritate (quia contrarium offendit text. *in allegatis c. in novo* 21. *di. & c. fuerunt* 22. *d.*) sed ideo ut dicit ibi S. Thom. *in dicta epistola ad Galat.* quia tunc Jacobus fuiseperbus aliud, quod text episcopus Jerosolymorum, ubi hæc ada fuit.

Item ex eo quod Jacobus prius nominatur, non sequitur de necessitate quod fuerit major apostolus, nominatur aliquem prius vel posterius ell actus voluntatis, & ideo non ell simendum argumentum ex prioritate scripturæ *2. 5. & prius ibi dull. & de voto, & papil. cap. mandat. & fi vero cum fimil. de prebend.* Item primum fundamentum ecclesiæ post Christum ell Petrus: ut *in d. cap. fideles*, & dico in loco pria allegato: cum autem Jacobus ellet secundum fundamentum post Christum: ut *ad Ephes.* 2. & *Apocal.* 21. & dixi in loco prædicto.

Ad quadragesimusecundum dicendum ell, quod ex hoc quod femel per papam determinatum iterum in concilio cum papa confirmatur, vel determinatur non fundatur: ut patet ex dictis ibi. ipsa papa: tum, quia papa ell caput concilii & ei ascribitur confirmatio: tum quia inpius hæc intimatio placebant: ut in *c. pundla gla de treua. Dei 2. ubi* tum per primam actum non ell satisfactum mentis dispositoris, actus iterati potell *c. fideicommissa. §. fi pars* 10. ibi Bal. *ff. de legat.* 1. Iteratio autem examinis per non concilia in casibus allegatis in contrario, oriebatur ex nova iteratis hæreticorum fidei impugnatione; & ideo nova concilia ad damnandos opus erat per papam ad fidem Chalcedonensis & Constantinopolitani concilii. Item etiam in dictis conciliis tractabatur causa fidei, ideo non mirum ll causæ examinandæ in concilio: quia ell pluri pontifi pontificatu concilii sententiæ papæ, ut dictum ell in propria q. Unde per prædicta non probatur quod concilium fit majus, ita ut aliquo actu intervenit authoritas papæ: imo videtur probari contrarium: quia fine papa nihil statuitur.

Ad quadragesimuntertium de gestis in octava Synodo, respondetur, quod canonibus conciliarius continentibus normam recte vivendi & fidei firmitatem, & præsident papa editis ffandum ell: & papa illos tueri debet & conservare, ut ibi dicitur contra illos statuere, utpote a sanctis patribus Spiritusanctio pleniis fanctitus, ut dicitur *in cap. sexta & c. sicut ff. c. fanctis* 15. *dist.* ad quod vide quod dixi in tractatu pleno libri de octava Synodo Constantinopolitana. Hoc autem ideo ell, quia continent fidem, contra quam papa non potell statuere, nec contra alias: hoc autem ideo dimittit potestatem papæ, quæ ell ad ædificationem fidei, quam tueri debet usque ad fanguinem *cap. sunt quidam* 25. q. 1.

Ad quadragesimoquartum de authoritate evangelica quæ videtur prohibere dominatum, respondetur, quod illa authoritas non prohibet ne unus præteriatur ceteris: quia cum tunc apostoli ignorarent qui ipsorum ellet futurus major, id ell, aptior ad præsidendum, ostia inter eos dilcordia Christus respondet, quod ille ell major qui ell humilior, per contentum ad terrenum dominatorem. Et contentio inter eos erat de exhibitione reverentiæ, quam quilibet alteri exhibere intendebat. Et text. *Luc.* 22. offendit, quod volebat ut unus ellet major: cum dicit, *Vos autem non sic, sed qui major ell in vobis, fiat fiut minor, & qui præcellor ell fiut ministrator*. Ecce quod prælupponit unum præcellorem & majorem ablis. Unde Christus per illa verba non docuit apostolos, ut linguli reputarent se linguliis minores inferioriatre oblicti feu authoritate, fed ut quanto aliquis ellet major, tanto ellet humilior: juxta illud Ecclesi. 3. *Quanto major es, tanto magis te humilia in omnibus*: & *c. olim* 99. *di. c. disciplinæ* 45. *di.* Et de dictis authoritatibus vide *Jacobat. de Concil.*

Item ex eo quod Jacobus prius nominatur, non sequitur de necessitate quod fuerit major apostolus, nominatur aliquem prius vel posterius ell actus voluntatis, & ideo non ell simendum argumentum ex prioritate scripturæ *2. 5. & prius ibi dull. ff. de voto, & papil. cap. mandat. & fi vero cum fimil. de prebend.* Item primum fundamentum ecclesiæ post Christum ell Petrus: ut *in d. cap. fideles*, & dico in loco pria allegato: cum autem Jacobus ellet secundum fundamentum post Christum: ut *ad Ephes.* 2. & *Apocal.* 21. & dixi in loco prædicto.

Ad quadragesimusecundum dicendum ell, quod ex hoc quod semel per papam determinatum iterum in concilio cum papa confirmatur, vel determinatur non fundatur: ut patet ex dictis ibi. ipsa papa: tum, quia papa ell caput concilii & ei ascribitur confirmatio: tum quia inpius hæc intimatio placebant: ut in *c. pundla gla de treua. Dei 2. ubi* tum per primam actum non ell satisfactum mentis dispositoris, actus iterati potell *c. fideicommissa. §. fi pars* 10. ibi Bal. *ff. de legat.* 1. Iteratio autem examinis per non concilia in casibus allegatis in contrario, oriebatur ex nova iteratis hæreticorum fidei impugnatione; & ideo nova concilia ad damnandos opus erat per papam ad fidem Chalcedonensis & Constantinopolitani concilii. Item etiam in dictis conciliis tractabatur causa fidei, ideo non mirum ll causæ examinandæ in concilio: quia ell pluri pontifi pontificatu concilii sententiæ papæ, ut dictum ell in propria q. Unde per prædicta non probatur quod concilium fit majus, ita ut aliquo actu intervenit authoritas papæ: imo videtur probari contrarium: quia fine papa nihil statuitur.

Ad quadragesimuntertium de gestis in octava Synodo, respondetur, quod canonibus conciliarius continentibus normam recte vivendi & fidei firmitatem, & præsident papa editis ffandum ell: & papa illos tueri debet & conservare, ut ibi dicitur contra illos statuere, utpote a sanctis patribus Spiritusanctio pleniis fanctitus, ut dicitur *in cap. sexta & c. sicut ff. c. fanctis* 15. *dist.* ad quod vide quod dixi in tractatu pleno libri de octava Synodo Constantinopolitana. Hoc autem ideo ell, quia continent fidem, contra quam papa non potell statuere, nec contra alias: hoc autem ideo dimittit potestatem papæ, quæ ell ad ædificationem fidei, quam tueri debet usque ad fanguinem *cap. sunt quidam* 25. q. 1.

Ad quadragesimoquartum de authoritate evangelica quæ videtur prohibere dominatum, respondetur, quod illa authoritas non prohibet ne unus præteriatur ceteris: quia cum tunc apostoli ignorarent qui ipsorum ellet futurus major, id ell, aptior ad præsidendum, ostia inter eos dilcordia Christus respondet, quod ille ell major qui ell humilior, per contentum ad terrenum dominatorem. Et contentio inter eos erat de exhibitione reverentiæ, quam quilibet alteri exhibere intendebat. Et text. *Luc.* 22. offendit, quod volebat ut unus ellet major: cum dicit, *Vos autem non sic, sed qui major ell in vobis, fiat fiut minor, & qui præcellor ell fiut ministrator*. Ecce quod prælupponit unum præcellorem & majorem ablis. Unde Christus per illa verba non docuit apostolos, ut linguli reputarent se linguliis minores inferioriatre oblicti feu authoritate, fed ut quanto aliquis ellet major, tanto ellet humilior: juxta illud Ecclesi. 3. *Quanto major es, tanto magis te humilia in omnibus*: & *c. olim* 99. *di. c. disciplinæ* 45. *di.* Et de dictis authoritatibus vide *Jacobat. de Concil.*

Ad quod latius dico in responsione ad 13. contrarium, in verso, ad illud, & conventione inter apostolos, &c. Et quo ad *c. lapsuiter, & c. in novo*, vide quod late dico in responsione ad 18. contrarium, in verso, & de etiam datur respondio.

Ad quadragesimunonum de *cap. de quibus* 20. *di.* respondeo non esse abnonum, quod prius pronuntiar canones conciliarius: quia ibi reperiuntur editi cum papa vel ejus authoritate cum majori authoritate & cum judicio plurimorum: nam facilius invenitur quod a pluribus sentioribus quæritur, ut ibi dicit text.

Et si opponatur quod dictur; canones apostolorum debere præferri decretis summorum pontificum, cum tamen papa sit major apostolo, & concilium cum illo: ut *in d. c. de licitur* 8. *di. de proprio*, dicitur post glos. *in cap. propositis de cuncef. prebend. & in cap. fimil quidam* 25. q. 1. Dicendum ell quod cum text. ibi loquatur de scriptis apostolorum & sanctorum patrum in concilio Illatuentium, id dicit ibi Domi. non ell absonum, quod primo recuramus ad canones qui fimul cum Petro capite apostolorum editi reperiuntur, quam ad decretales unius pontificis fine concilio editas. Nec ex hoc sequitur majoritas concilii ad papam: quia illud facit: non authoritas concilii fed illud fiat papa; quo patum aut nihil ell fine papa: ut 17. *di. per tot.*) fed authoritas papæ præsidentis: ut *in cap. significasti de electi.*

Et si videtur contrarium quod dicitur *in cap. de libellis* 12. 20. *di.* ubi dicitur, quod in decisione canarum ecclesiasticarum primo recurrendum ell ad decretales pontificum quam ad authoritates Hieronymi, vel Auguli. & sic prius ad decretales papales quam ad dicta sanctorum patrum. Dicendum ell autem finaliter, quod nulla ell contrarietas: quia quod supra dicitur proponendæ ell dicta sanctorum patrum apostolicorum, intelligitur de scriptis in concilio editis propter authoritatem papæ & plurimorum ibi fimul judicantium: ea autem *de libellis* intelligitur de dictis & scriptis sanctorum privatis, non conciliarum editis.

Item ad *c. de quibus*, etiam respondetur, quod dato quod prius fit recurrendum ad ffatuta conciliorum, non propterea fequitur quod concilium fit majus papa, qui potell tollere ffatuta conciliorum *cap. ubi periculum legis de electi. c.* 6. non autem e converso concilium fine papa: ut dictum ell in propria q.

Item loquitur de conciliis, in quibus fanctipatres canones ediderunt: ita fab nomine apostolorum (quo utitur ibi litera) intelligitur apostoli fecundum gles. & doct. ibi: nec ell absonum quod primo recurramus ad illa ffatuta, si per papam ut decretales epistolas pontificum non reperiuntur improbata, & maxime in ipi quo non concernunt decisionem causarum: ut dicit glo. *in d. cap. de libellis*. Item ibi. text. solum intimat ad quos authoritates: fit in dubiis prius recurrendum: & non decidit majoritatem. Et si dicitur prius recurrendum ad canonicalia ffatuta quam fumorum pontificum, ell quia & illis intervenit authoritas pontificalis, & propter judicium plurium præfentatur conciliorum unius pontifici. Et licet ibi dicit. non dicunt, fi canon pontificum non concernens quæstionem fidei contrariatur conciliari, utet ellet magis attendendus, tamen recurrendum ell ad materiam *ff. fed ff. posteriores ff. de ff. & cap. 1. de cruffis. in d.* ad hoc quod dicitur *in cap. non debet de cruffis, & ff.* & dictur infra in immediate sequenti absolutione.

Ad quæstiones summam refpondetur, quod ista ratio non eft bona: quia imo non effet fruftratoria congregatio: nam videmus quod etiam fuftratoria conciliatia variietatem temporum reperiuntur revocata per alia concilia: ut *in c. non debet de confin. & affi.* & tamen ante revocationem illa antiqua ftatuta non erant fruftratoria: quia ipsa variietatem locorum, temporum & hominum etiam ftatuta variantur: ut *xq. dis. c. fi.*

Ad quædam fimilem quæftionem refpondetur, quod imo Petrus fuccefft: Chriftus immediate in re adminiftratione & authoritate universalis ecclefiæ, quia fuit ejus vicarius universalis: ut *in c. penule. & fi. de transl. p. rela. cum fimil.* Et ipse magis authoritate Chriftiut patet *Matth. 16.* Et Jeroloymo ipsa ecclefia eft inferior Romana, cui præfuit Petrus: ut eft *in cap. antiqua de privil.* Et idem dicitur de Antiochena, licet illi prius præfuerit: ut *in cap. romanus 24. q. 1.*

Item motivum non concludit quod concilium fit majus papa, fed quod ecclefia Jeroloymitana fuerit prius quam Romana: ex quo non fequitur quod fit major, fcnt nec quod concilium fit majus papa ut dictum eft.

Et in hoc datur inftantia: quia antiquitus Alexandrina ecclefia erat prima poft Romanam, poftflex autem fuit ejus prepofita Conftantinopolitana: ut *in capitulo Conftantinopolitana & cap. de Conftantinopolitana & cap. renovatus 22. di.* & glo. ibi in fumma, *cap. in cap. antiqua de privil.* In quibus juribus etiam patet quod Jeroloymitana tenet ultimum locum inter fedes patriarchales.

Ad quædrgefimamoctavam dicendum eft quod res habet fuperiorem, papa autem non habet fuperiorem: & cardinales habent jus eligendi, fed non deftituendi *d. cap. licet de electi. & cap. ex nomine Danieis 23. di.* Et cæpula quo habet quod ejus eft deftituere cuys inftituere, partiue multas faftentur, nec habet locum quod; jus inftituendi competit illi ajuo pare fpectivi: ut dicunt doct. in locis præallegatis. Et aliud motivum quo ad regem, melius convenit in arti. Quando papa paftim vendit beneficia & monitus non vult deftituere, & eft univerfalis pontifex poft deftituere concilium ibi ipso *in 20. contrario.* Nec eft verum quod quibusbet jus eligendi poftit deponere *in cap. in tanto de electi.* maxime in papa, qui ftatim poftquam eft electus, habet jus adminiftrandi *d. cap. licet & in nomine Domini.*

Ad quadragefimanonam dicendum eft, quod licet concilium judicet imperatorem, non ex hoc fequitur quod judicet papam: quia papa judicat imperatorem *d. cap. ad apostolice de re. judi. in 6. cap. venerabilem de electi. & cap. duo funt quippe 96. di.* Nec eft verum quod imperator habeat potefta-tem in papam: ut *in cap. fi imperator & cap. fatis evidenter & cap. cum ad verum ca. di.* Non obftat authoritas *Joan. 19.* quia illa oftendit contrarium, quod Pilatus nullam habebat potefta tem Chriftum, quia oftendit quod ex permiffione Dei illud erat, non ex propria Pilati potefta te, Unde dicit ibi Hugo cardinal. quod Dominus per dicta verba humilitat Pilati de poteftate jactantiam: & oftendit quod mors fua non eft fequtum aliorum motrientium confequentiam, qui velint nolint morientur, fed fua voluntate & Dei ordinatione. Et dictionem, *defuper*, ibi poftram poteftatem, id eft, a Deo a quo poteftas datur, fed abufio poteftatis non datus fed permittitur, *ad Rom. 13.* Et glo. etiam Nicol. ibidem fuperilled, *Nifi ibi datum effet defuper* dicit, id eft, a principibus Romanorum, & a ulterius permiffum a Deo qui eft poteftas fuperior; & ex hoc arguit ejus peccatum: quia non accepta poteftatem a Cefare, nec a Deo condemnandi innoxios, fed magis liberandi eos.

Ad *cap. Conftantinus*, refpondetur, quod non probat quod poteftas papæ fit ab imperatore: quia eft a Deo *cap. novit de judi. & c. folite de major. & obed. & in extravag.* Unam fanctam. Et poteftas utriufque gladii (materialis & fpiritualis) eft in papa: ut *in d. extravag.* Unam fanctam, *& de poteftate in d. c. novit, & in c. cum fint vel. 2. qui fiti fint leg. & in c. quamvis 10. di. & in cap. licet ex fufcepto de fa. compt.* Temporalem autem gladium papa exercet per imperatorem: ut *d. cap. quamvis 10. di. & d. cap. cum ad verum & d. cap. fi imperator 96. di.* de quo ipso latius infra in propria q.

Item ad c. *Conftantinus*, dicendum eft quod Conftantinus non inftituit jus aliquod de novo quod prius non haberet ecclefia: quia antequam effet Conftantinus, papa habuit primatum a Deo concellum per illud, *Pafce oves meas*, Joan. ult. & fupra dictum eft. Unde Conftantinus eft folum executus quod a Chriftio concellum fuerat: quia papa & ejus poteftas major eft imperiali. Nam quanto fpiritualis vita dignior eft quam terrena, & fpiritus quam corpus, tanto fpiritualis poteftas terrena quam fpiritus fine laucum honor & dignitate præcellit: ut dicit Hugo de S. Vic. *in 1. li. de facramen. in c. 4.* Et licet non poteft fpiritus depofitum a corpore nec lux a luna, ita nec poteftas fpiritualis a temporali, propter ho. tex. *in c. folite de major. & obed.*

Quinimo fpiritualis poteftas judicat fæcularem: ut *in cap. licet ex fufcepto de fa. compt. & in cap. qui debitor cum duobus fequen. de re. judi. & cap. venerabilem de electi. cum fimil.* Ipsa autem a nemine poteft judicari nifi a Deo: ut *in cap. aliorum & cap. nemo & cap. ipfi & cap. cuncta per mundum 9. quæft.* Unde (ut ait Hugo) Conftantinus non tam dicitur concellffe ecclefiæ & pontificibus privilegia, quam jam concefla & a Deo data promulgaffe. Propter quod Marfilius de Padua qui volunt quod papalis poteftas non fit fuperior concilium in ibi pono *in 20. contrario.* Nec eft verum quod quibusbet jus eligendi poftit deponere *in cap. in tanto de electi.* maxime in papa, qui ftatim poftquam eft electus, habet jus adminiftrandi *d. cap. licet & in nomine Domini.*

Ad quadragefimanonam dicendum eft, quod licet concilium judicet imperatorem, non ex hoc fequitur quod judicet papam: quia papa judicat imperatorem *d. cap. ad apostolice de re. judi. in 6. cap. venerabilem de electi. & cap. duo funt quippe 96. di.* Nec eft verum quod imperator habeat poteftatem in papam: ut *in cap. fi imperator & cap. fatis evidenter & cap. cum ad verum ca. di.* Non obftat authoritas *Joan. 19.* quia illa oftendit contrarium, quod Pilatus nullam habebat poteftatem Chriftum, quia oftendit quod ex permiffione Dei illud erat, non ex propria Pilati poteftate, Unde dicit ibi Hugo cardinal. quod Dominus per dicta verba humilitat Pilati de poteftate jactantiam: & oftendit quod mors fua non eft fequtum aliorum motrientium confequentiam, qui velint nolint morientur, fed fua voluntate & Dei ordinatione. Et dictionem, *defuper*, ibi poftram poteftatem, id eft, a Deo a quo poteftas datur, fed abufio poteftatis non datus fed permittitur, *ad Rom. 13.* Et glo. etiam Nicol. ibidem fuperilled, *Nifi ibi datum effet defuper* dicit, id eft, a principibus Romanorum, & nus folvi piffcem, fed fiaterem in ore piffcis invenitur. Et fubjicit: quia non ecclefia dari imperatori, non pontificalis apes qui in ore capitis ecclefiæ præminet, fubjici poteft regibus. Quinimo text. evangelii offendit, quod Chriftus folvit tributum & dictachma non quod tenetur, fed ut non fcandalizaret eos qui illa collegebant: ut patet Matth. 17.

Ad quinquagefimum dicendum eft, quod ficut Petrus fuit conftitutus vicarius fui Chriftiut, ita fuus vicem geffit in terris, fic & Romanus pontifex gerit vicem Dei in terris: ut *in cap. quanto & in cap. fi de transla. pele. & in cap. ut ecclef. bene. & in cap. fundamenta de elec. in 6. & in cap. ad apostolice de rejudi. in 6. & in cap. 1. de homicidis. cum fimil.*

Quod autem dicitur quod papa dicitur vicarius Petri in *d. ca. Ego Ludovicus cum alis affertis*, ita illud dicitur quadam improprie locutione: dicitur enim vicarius Petri, id eft, qui fuccefferet vel gerens vicarium quam geffit Petrus. Cum enim Petrus fuerit vicarius Jefu Chriftiut, non petuit dare alium vicarium fibi fimilem: ut *in cap. clericos de offi. ordi. & Card. in ca. 1. qu. xi. de offi. vica.* Unde papa non propriæ dicitur vicarius beati Petri: cum patem habeat poteftatem quam habuit Petrus, nam quod Deus dixit ad Petrum, *quodcunque ligaveris, &c.* & in Petro omnibus fuccefforibus: ut *in cap. folite de majo. & obe. & hoc dicit tex. in d. cap. 1. de homic. in 6.*

Ad id autem quod dicitur, quod Petrus habuit primatum ab apoftolis, dicendum eft quod illud eft verum voluntate confequutiva & acceptante difpofitionem Chriftiut, qui ei immediate & principaliter dedit primatum: ut *in cap. ita Dominus. 19. di. in cap. non dicitur. 21. di. in cap. ad apostolice de re. judi.* Ut dicitur quod Petrus immediate a Chriftio & non ab apoftolis primatum accepit. Unde dicit ibi tex. inter apoftolos quidem fuit difcretio poteftatis: & licet omnes effient apoftoli, Petro tamen concellum eft a Domino ut reliquis omnibus præeffet apoftolis, &c. Et bene oftendiut *Matth. 18.* ubi difcipuli interrogant Dominum quifnam fit major in regno cœlorum: & ubi narratur contentio inter eos quis ipforum effet major. Unde dicendum eft quod apoftoli dederunt Petro primatum non difponendo aut eligendo, non voluntate antecedente & caufante, fed voluntate obfequente & acceptante. Facit quod dicitur in q. Utrum papa recepterit poteftatem a concilio.

Ad quinqua gefimamprimum de authoritate Matth. ul. refpondum eft fupra in folutione 18. contrarii. Et ad illud quod papa poteft errare, refpondeo in folutione 9. contrarii.

Ad alia omnia quæ fequuntur, vide quod late dixi in quæftione, Utrum ecclefiæ universalis fuerit data aliqua poteftas clavium & quæ & qualis: maxime in 15. & motivo pro papa. Et fic oftendum quod plenitudo poteftatis eft in papa & non in ecclefia principaliter, ut aliqui volerunt, & quod ftatus monarchicus præferendus eft ariftocratico. Pro eoque etiam facient quæ dicti in illo loco. Utrum concilium fede vacante poftit exercere refervata papæ.

Ad illud autem quod dicitur, quod ajo ifta plenitudo poteftatis eft feparabilis a perfona papæ (ut fede vacante vel antequam eligatur vel facta depofitione) propterea non necefario, fed contingenter dicitur et inefte, dicendum eft quod illud eft falfum: quia imo principaliter & necefario eft in papa ifta plenitudo poteftatis & non contingenter: A Nec eft verum quod fit feparabilis a perfona papæ: quia hoc ipfo quod aliquis eft papa & fucceffor Petri, infeparabiliter habet plenitudinem poteftatis datam Petro a Deo: ut *in cap. ad honorem de ele. vfq. ad pal. & c. 4. q. 6. cap. decreto & cap. qui fe fcit. & in ite. pafteralis in fi. de re judi.* Nec ex eo quod fedes vacat, aut papa mortuus eft vel depofitus, dicitur plenitudo poteftatis feparatis a perfona papæ, fed potius illius perfona extinguitur.

Nec per mortem papæ fit quin ecclefia remaneat & dicatur mater, ut terribilis & ut effectum acies ordinata, id eft, per charitatem unita & nonquam interrupta, fecundum glofaintefi. fuper illud *Cant. 6.* quæ prospicit quasi aurora, terribilis ut castror

vivit, quia non semper nec in omnibus utitur ista plenitudine potestatis.

Ad quinquagesimum secundum responsum est in solutione 7. contrarii, & in solutione 12. & 36. ubi respondetur *ad cap. primo fedis 17 ad cap. ecce.* Licet enim ecclesia Romana non sit ecclesia universalis, id est de universo papa tamen bene est universalis pontifex: *ut in capitulo in nomine Domini 23. distinctione & in cap. fratris in glosf. fi. in decretis* 6. & Item Romana ecclesia licet non sit universalis *ut in d. cap. quamvis 21. dist. & in cap. sacrosanctis. 22. dist. & in cap. regnantes 24. quæst. 1. cum Gloss.*) est tamen caput aliarum ecclesiarum: *ut in cap. 1. & 2. 22. dist.*

Ad quinquagesimumtertium *de cap. Constantinus*, respondetur in responsione ad 39. contrarium. Et quamvis imperatores multa fituerint in favorem summum pontificis, non tamen ipsi non poterant fuerint majores papa in potestate, licet de facto essent potentiores in temporalibus, ad hoc text. & ibi dicit *in cap. novit de judiis. in cap. cansam qua el. 2. qui filii sint legi. & in cap. filii de majo. & ob.* ipsis enim manet necessitas obsequendi, non authoritas imperandi: ut potest inferi per totam illam dist. 96. *cap. bene quidem usque ad fi.*

Ad quinquagesimum quintum responsum est in solutione *Ecclesia Romana* (ut dicit dictum *in c. ecclesia Romana* de *constit.* Unde non concedimus in Romanam ecclesiam aliquem potestatem, sed a Christo datam confirmamus & declaramus: ad hoc epistola *Inter claras. C. de fund. Tit. 8.* ibi dicta, & quod dictum maximo per Albericum *in Libro a Zenone, C. de quadrienio præscriptio in cap. quæstio de donatione facta per Constantinum ecclesiæ*, de qua infra in ultima quæstione, ubi plenè concordantes.

Ad quinquagesimumquintum dictum, quod tantos et authoritas ecclesiæ & judicium ejus, ut in ipsa sint fides, aliquando etiam præferri possit sententiæ papæ: ut dictum est in quæsti. Quæ sententia præferatur, papam an concilii, ad hoc text. *ibi. cap. Sunt fanctis. 15. dist.* Sed ex hoc non sequitur quod concilium sit majus papa: quia papa est caput concilii & universalis ecclesiæ: ut dictum est in responsione ad 32. Et cum Aug. de authoritate ecclesiæ, loquuntur consequenter de papa capite & principaliori parte ipsius ecclesiæ. Quinimo nec concilium potest fine authoritate papæ diffinire, etiam in ea quæ sunt fidei: ut dicit S. Thom. *in secunda secundæ q. 1. artic. 10.* ad idem quod dicitur *in c. majores de baptis. 24. qu. 1. hæc est fides, C. de cap. quoniam varia, 7. cap. quotiens.* Et papa est major Paulo & cæteris apostolis: ut dicit Innoc. *in cap. Inter de bigamis.* Ipse enim (ut supra dictum est) dispensat contra apostolum: ut 34. *dist. lettor. 85. dist. presbyter.* dicitur poll *glos. in cap. propositi de renuncj. prælat.*

Licet Gerson *in 3. par. de vita spirituali animæ in 7. corollario circa medium*, dixerit quod non est in potestate papæ aut concilii, aut ecclesiæ, sibi tradita tanquam ab evangelistis & a Paulo. Quod credo intelligendum de traditionibus concernentibus fidem fecundum glos. *in cap. quæ ad perpetuam 35. qu. 1.* ad quod tex. & ibi. *doc. in cap. sane quidem. ne.cessit. de* Item in his enim quæ sunt contrarii & non præcepti, vel quæ parabolice dicta sunt, bene papa dispensat contra evangelium (ut in decretis, de votis & continentia facerdotum) dicit glos. *in d. cap. quæ ad perpetuam.*

Et *in 3. Gerson* Gerson poll distinctos gradus legis divinæ declarando dictum Augustin. in trac. contra epistolam Manichæi, quam vocant fundamenti in 5. cap. (videlicet, Ego evangelio non crederem, nisi me catholicæ ecclesiæ authoritas commoneret) dicit quod August. in dista authoritate fumit ecclesiam pro primitiva congregatione fidelium eorum, qui Christum viderunt & audierunt & ejus testes extiterunt. Quidam autem alii (ut est glossator divi Aug.) dicunt, quod Augustinus accipere ecclesiam pro tota ecclesia cum hoc capite, quod ipse non credit evangelio credere, & tunc de eft constat, quod ecclesia habet quicquid continetur in scriptura divina in fea poeftate: & fic documenta ibi data per August. non habent calumniam. Si autem, inquiunt, accipiatur ecclesia strictè pro illa quæ nunc est militans, tunc documenta data ibi per August. funt accipienda quo ad nos tantum, & non implicitier in se: Tunc ergo ex hac evidentia certum potest quod Deum esse. Documenta autem August. quæ ibi per d. glof. colliguntur, duo funt. Primum est quod major est authoritas ecclesiæ ad credendum quam divinæ scripturæ: quia quantvis evangelium in prædiftinfimum intet omnia divina scripta, ibi Aug. majorem fidem adhibet ecclesiæ. Secundum documentum est, quod major est potestas ecclesiæ ad flatuendum quam fit divina scriptura ad judicandum: quia ubi major authoritas, ibi major spiritalis potestas.

Unde fi recte inspiciatur, iste intellectus ad dictum August. non differat ab intellectu Gersonis: quia cum dicit, quod fi accipitur ecclesia pro tota ecclesia cum suo capite, quod præcipit credaglio credere, videtur loqui de capite Christo authore cenum quo evangelio continentur: aliquis tamen fitta dicetet d. glof. alitter intelligendum illud dictum de ecclesia nunc militante. Unde fenfus ejus videtur esse, quod intelligitur de ecclesia illa primitiva & congregatione fidelium illorum qui Christum viderunt & audierunt: cum hæreticis Manichæi pullulaverit tempore Probi imperatoris (ut legitur *in historia Martiniana. cap.* 180.) qui fuit longe poll Christum. Et fic dictum Aug. protelligendum est fimpliciter de ecclesia militanti. Et eft fimile quod dicit Sanctus Greg. *in 1. fcirat fanctis 15. dist.* ibi dicit. Sicut fanctis evangelistis non libros, fic quatuor coeclitia fuicipere & venerari me fateor: Nicænum fcilicet, &c.

Nec Aug. per hoc quod dicit fe credere evangelio propter ecclesiæ authoritatem, facit ecclesiam five concilium majus papa; tum quia illud intelligitur de ecclesia simul cum papa: tum quia loquitur de concernentibus fidem: licet in fimili alias responsum est supra *ad cap. fiant fanctis.* Aug. enim impugnabat epistolam fundamenti hæretici Manichæorum. Et illo modo poteft responderi ad omnia allidcta in illo 5. contrario: Tamen quod ad ultimum fensum declarare fenfum revelationum & canonum biblice, & quod doctores fubmittunt fe judicio ecclesiæ, & quod doctrinæ ecclesiæ infallibiliter eft credendum. Sed hæ authoritates etiam loquuntur in materia fidei, nec ex hoc fequitur quod majus fit concilium quam papa: quia omnia præmissa intelliguntur de ecclesia unita cum papa, *cap. fapientes 24. qu. 1.* Similiter concedimus quod ecclesia eft unita Christo fpiritualiter et sponsa & conjunx, & dilecta a Deo magis quam lynagoga: fed ex hoc non fequitur quod ecclesia fit major papa: quia ut alias dictum eft, non loquimur de majoritate jurisdictionis & administrationis: in qua non confideratur dilectio aut conjunctio. Facit ad hoc ille text. *in novo de pœni. & remiss.* Et omnes *Christo*, & *Ad. 15. Surgens Petrus dixit, Viri fratres, vos scitis quod antiquis diebus in nobis elegit Deus ut per os meum audirent gentes verbum evangelii & crederent; & Act. 20.* dicit Paul. *Dummodo confummem cursum meum cum gaudio, & ministerium quod accepi a Domino Jesu ad testificandum evangelium gratiæ Dei* (cujus libri authoritati credendum eft licet evangelio: ut idem August. dicit in d. 5. cap. contra epistolam fundamenti: tamen in propositum adhuc ego figmus: cui libro necesse eft me credere, fi credo evangelio, quoniam utramque scripturam fimiliter mihi catholica commendat authoritas) propter illas authoritates ecclesiæ & fimiles, dicit Aug. de commonent addendum evangelio, ne videatur credere omnibus evangeliis quorum aliqua funt apocrypha & non ab ecclesia approbata: ut funt evangelia Thadei & evangelia Thomæ, quibus Manichæi utebantur: ut in *cap. fanctæ Romanæ in 5. evangelio 15. dist.* Unde S. Ambros. Super Lucam in princ. dicit. Multi evangelia scribere conati funt quæ non nii nummulari non potuerunt, unum autem in quatuor libros digesta est omnibus absfratis. Sunt eligendum. De quo loquitur August. qui ubi de ordine evangeliis, fed evangelio, ut offendat fe loqui de evangelio catholicæ ecclesiæ. Alia autem plura evangelia apocrypha connumerat Ambros. ibi supra.

Et quod iste fit fensus prædictæ authoritatis August. fimpliciter intelligendo de ecclesia, & non de ecclesia militante ad primitivam congregationem fidelium ut dicit Gerson, patet ex fupradictis ejus verbis cum dicit. Ego evangelio non crederem nisi me catholica ecclesia commoneret authoritas; quibus verbis ostendit evangelia de Christi mysteriis: fed ex converso angeli doueremur eos, per quos divinæ revelationes deferuntur ad homines. Sed fic intelligendum eft, quod ecclesia primitiva prædicantibus videntes actu conversionem gentium ad fidem, quam ante fic non videntur intuitive. Unde prædicta authoritas modicum facit ad quæstionem de qua est sermo.

Similiter ad fecundum authoritatem apostoli primæ ad Cor. 6. dicitur, quod ibi apostolus qui Corinthii contra fidei principia fperata judicia & fententias civilitatis fuis: faculatur Sanctis & gentilibus legesque fuamtur, ideo ad-cefus illud feribit. *An nesciis quod fanctis* (id est, fideles perfecti) *mundum judicabunt?* non enim alteriores judicet Bastarch. 19. *Sedebitis & vos super fedes 12. judicantes, &c. & si in vobis, (id est, per vos) judicabitur mundus, indigni estis qui de minimis judicetis?* quasi dicat per consequentiam: nisi magis digni estis judicare hujusmodi temporalia negotia quæ comparative funt quasi minima. Et subjungit. *Nesciis quod angelos judicabimus?* Scilicet approbando fententiam judicis de punitione malorum angelorum. Nam ut dicitur *Joann. 16. Princeps hujus mundi jam judicatus est*, fcilicet judicio diffinitivo, fed nondum judicatus eft judicio pugnationis fecundum Hugo. car. vel ut dicit glof. Nicolaci angeli mali habuerint fuum principale judicium a principio mundi, tamen de hominibus quos ad malum inciteverunt recipient nonum; & fecundum hoc dicuntur etiam judicandi a fanctis viris per approbationem fententiæ judicis. Et subjungitur. *Excularia igitur judicia fi judicetis, contemptibiles qui sunt in ecclesia, illos constituite ad judicandum*, quia ut dicit ibi Nicol. frequenter contingit ut illi qui parum leiunt de fpiritualibus, clarius videant in temporalibus: propter quod talibus funt occu-

A

B

C

D

E

occupandi, or sapientes in spiritualibus, doctrina vacent & contemplationi: sic enim fecerunt apostoli *Act. 6.* constituentes diaconos circa temporalia, ut presbyteri liberius vacarent spiritualibus. Unde ibi glos. ord. August. dicit. Sapientes igitur qui in locis consistebant fideles & sancti, non qui loc atque illac propter negotia discurrebant, taliam negotiorum examinatores elle voluit: a quibus excusare nos non possumus etiam si velimus. Christium enim testem invoco, quod malem per singulos dies certo hoque alquibus humanis operari, & cetera horas habere liberas ad legendum & orandum, vel ad agendum aliquid de divinis literis, quam tumultuosissimas perplexitates cuiusdam pari de negotiis secularibus, vel judicando dirimendis, vel intercinendo procedendis.

Unde patet ex his quod authoritas apostoli non concludit majoritatem conciliii ad papam: cum etiam inferiores episcopis qui sunt loco apostolorum, quotidie judicent malus angelos cum exercitando: *ut de transf. episcopi. 2. cap. fere per omnia. & cap. fecit mihi. 3. de regnat. spiritualis capit. 3. in 6. & capit. fol. ibi. glos. de transferat. episcopi. vel alia.*

Ad quinquagesimumquintum & ad quinquagesimumsextum colligitur responsio ex dictis in octavo motivo: pro majoritate papæ (ubi ostendimus majoritatem papæ ad alios apostolos) & ex dictis supra in 15. motivo pro papa, & ex rationibus superiori dati ad octavum motivum: ubi evacuatur omnia quæ dicuntur in illo 56. contrario. Et in dictis locis apparet qualis fuerit illa suprema potestas data apostolis. Et ibidem respondetur ad authoritates hic adductas: quæ pro majori parte tendunt ad ostendendum dignitatem & præeminentiam apostolorum, sed non ostendunt, quod apostoli habuerint potestatem aut jurisdictionem judicandi de fide, quod ita certum capus & princeps: & dum ostendunt præeminentiam apostolorum, ostendunt & Petri præeminentiam, qui erat unus & caput eorum, & vicarius papæ, qui fuerit ab Petro: *ut in cap. 3. de bonis in 6. & cap. fulita cum simili. de majo. & obed.* Nec aliqua dictarum authoritatum demonstrat apostolos fuisse Petro in aliquo prælatos. Ideo authoritatibus hic adductis quarum alia quæ etiam supra in aliis motivis adductæ sunt ad corroborationem (ut in 17. 18. 19. 20. 21. & 22.) ibidem etiam respondetur.

Ad text. *in cap. per venerabilem qui filii sint legi.* dicendum est, quod ex illo non probatur quod concilium sit majus papa, quantumcumque in illo text. ex authoritate Deuteron. 17. inferatur quod facere debent levitici generis fanti episcopi & cardinales qui habent judicare difficiles causas. Quinimo ex illa authoritate innuitur potius contrarium, quod papa sit major: tum ex eo quod facerdotes levitici generis dicit esse coadjutores papæ & vocatos in partem solicitudinis, tam ex verbis Deuteron. ibi, *Qui autem superiorem noluerit obedire facerdotis imperio qui in ministerio ministrat Domino Deo tuo, & decreto judicis morietur.* Per quem facerdotem hic ibi intelligunt papam, cum ex illo text. colligitur quod papam habere imperium: ex ego colligitur quod judicium papæ est supra omnia alia judicia. Et ibidem Nicolaus super authoritatem adductam ex Deuteron. 17. in verbo, *surge & ascende*, dicit. In ecclesia Dei non est conciliabulum recurrendum est ad sacerdotem, scilicet ad summum sacerdotem & judicem, qui Christi: & aliquando contingebat quod unus [illegible] in unum pertinaces con-

A correlat: sicut patet de Heli. 1. Regum 4. sed ut plurimum erant distinctæ personæ fuerat & officia: & in quibusdam quidem casibus habebatur recursus ad utrumque conjunctim, in quibusdam vero divisim ad alterum eorum: ut in spiritualibus ad summum sacerdotem, & in temporalibus ad judicem: & ex hoc insolevit conferundo quod ab inferioribus judicibus ecclesiasticis appellabant ad summum pontificem, & ab inferioribus principibus & judicibus secularibus ad regem seu imperatorem: et etiam dicit ibidem Hugo cardinalis. Ad illam etiam glos. ordi. in verbo, *sacerdotis imperio*, quæ dicit, hoc est Christi qui est sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedec: qui vicarius filii habitinit, inquit sic, *Qui vos audit me audit, & qui vos spernit me spernit.* Imo & text. clare ostendit superioritatem papæ, cum dicit; *Venies ad sacerdotes levitici generis & ad judicem qui fuerit illo tempore:* quod exponit glos. ibid. interli. & Hugo card. ibi ad judicem, id est, pontificem. Unde præponit pontificem alias.

Illud *Psal. 44. Constitues eos principes super omnem terram*, glos. Nico. exponit, scilicet in spiritualibus, quia constituti sunt episcopi per diversas orbis partes ut ibi dicit: unde ex dicta authoritate non colligitur quod majores sint episcopi congregati sive concilium ipso papa.

Ad id quod adducitur ex S. Thom. *in secunda secundæ quæst. 87. art. 1.* respondetur, quod ex hoc quod præcipitur de solemnitate decimarum constetur in doctrina apostolorum, & in hoc præcepto non potest dispensari per papam, non sequitur quod episcopi qui succesferunt in locum apostolorum & consequenter concilium & majus papa. Nam illud præceptum apostolorum non tantum est ab apostolis, sed etiam de jure divino in veteri lege: ut patet *Exod. 22. Levit. 27. Num. 18. & Deut. 12.* ut patet ex omnibus *in cap. 1. de elegendis & in ver. de decri.* Et similiter ex præcepto evangelii: ut dicit ibi S. Thom. & allegat Math. 10. cap. & apostolum prima ad Corinth. 9. Unde hoc præcepum non est ab apostolorum institutione, quam institutione, quam ex confirmatione & demonstrativa prædicatione: quod præceptum etiam est Romanorum pontificum in infinitis jurisdictionibus. Et hoc quod non potest præcepto dispensare, non sequitur quod propterea sit inferior concilio: quia multa sunt præcepta apostoli in quibus non dispensatur (utputa quæ obligant omnes & ad semper, 15. *quæst. 1. cap. sunt quidam*) & tamen ex hoc non sequitur quod papa non sit major episcopis, & consequenter concilio: quia dispensatio non debet esse diffusiva. Sicut enim dicit apostolus, potestas est data non ad destructionem, sed ad constructionem 2. *ad Corinth. 10. & 13.* Tollere autem penitus præceptum de solemnitate decimis esset destruere & non conferuere: & ideo dicit, contra papalem potestatem, quæ est ad conferuendum & conservandum Dei præcepta. Et licet papa non dispensat tollendo jus decimandi, nec concilium etiam potest illud tollere, nec in eo dispensare: ex quo magis arguitur minoritas concilii & majoritas papæ: qui aliquo modo potest limitare tale præceptum, quod non potest facere concilium. Quomodo autem etiam circa præceptum de solvendis decimis limitative possit papa dispensare, dictur *in d. cap. a nobis de decri.* & dici aliquid supra in responsione ad 54. contrarium.

Ad illud Math. 5. *Vos estis sal terræ*, &c. & illud Joann. 15. *Ego sum vitis vera*, &c. respondeo quod ex hoc quod dicit verba directa in Petrum & alios apostolos, comprehendunt Petrum & ejus successores, non sequitur si contingat aliquem ex successoribus Petri fuisse sal infatuatum seu vitum non ferentem fructum, quod concilium possit illum deponere aut amovere: sed ferunda fuit remedia quæ supra adducta sunt in quæst. de papa incorrigibili, quia licet in eo habeat locum dictum evangelium, non tamen est qui possit eum judicare: ut *in cap. nemo. 9. qu. 3. cum sequens*, quia non habet superiorem: *ut in cap. licet de elec. tom. 3. mil.* Et ad hoc fine supra dictum est in expositione authoritatis Math. 18. *Si peccaverit in te frater tuus*, &c.

Ad ultimas authoritates apostoli respondetur quod illæ inferunt excellentiam spiritualem datam apostolis: & nihil dicunt quod argat majoritatem concilii ad papam. Ad illud quod infertur ex dicto apostoli, 1. *ad Corinth. 10.* quod apostoli data est potestas destruendi conciliare respondetur quod non sic simpliciter intelligitur, fed de conciliis calidis seu fraudulentis dæmonis & hominum secundum glos. ordi. ibi. Quæ fuerunt verbum *munitionum*, dicit. Munitiones sunt castra inistigium quæ diabolus obtinet, & munit diversis artibus: ut ne verbum Dei possit intrare per fidem, &c. Quo ad alias autem authoritates, quasi fuerit suprema potestas & jurisdictio data apostolis & ecclesiæ, & quomodo intelligenda sint quæ ad hoc adducuntur, plene dicitur in illo 8. & 15. motivo pro papa.

Ad illud quod infertur ex authoritate apostoli *ad Ephes.* 4. quod remediis quam ibi tangit apostolus, est eadem cum illa Matth. ult. & ultima facta per Christum: & sic quod per authoritatem Joan. ult. *Pasce oves meas*, non potest intelligi data potestas soli Petro & successoribus ejus, in quo judicium omnis præferri debeat judicio omnium aliorum de corpore ecclesiæ simul in concilio generali congregatorum: quia quæ Dominus ad omnes ministerii & ædificationem ecclesiæ instituit ultimate, voluit durare usque ad consummationem sæculi. Et respondetur quod ista illatio non est bona: quia Christus non intendebat in ceteram, dedorit quoddam apostolos, & quoddam Prophetas & quoddam evangelistas, & quoddam pastores & doctores ad opus ministerii in ædificationem corporis Christi, non ex hoc sequitur quod apostolic limul fuerit data potestas supra Petrum: nec aliquod hic habetur verbum per quod apparet data potestas jurisdictionis exterioris & administrationis: imo omnia inferunt potestatem spiritualem in ædificationem corporis Christi mystici (hoc est ecclesiæ) donec occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis filii Dei. Ecce quod ista authoritas nihil loquitur de potestate aliqua tota data apostolis: & ideo modicum facit ad propositum, quod concilium sit majus papa.

Item ad 56. de authoritate Bernard. ad Eugenecontestur, quod non sit in uno tantum universa potestas: quia ex quo mellis mista, unus non sufficet ad operandum: & propterea apostoli eleguntur 72. ut dicit text. *in cap. nemo 21. dist.* Et textuinter Bernard. ostendit majoritatem papæ ad cæteros alios episcopos & prælatos: cum dicit, Non ergo tua sola potestas, tum & mediores, tum & inferiores. Ex quo patet quod tenti potestatem papæ esse superiorem omnibus alis: & consequenter concilio.

Nec dicitur quod illa potestas sit ita unita, ut non possit nisi per omnes simul ministrari: quia ridiculum esset hoc dicere; & esset contra dictum authoritatem Bernardi, fant & mediores, fant & inferiores. Ex quo apparet in aliquibus exercitiis potestatis dari mediocribus, & in aliquibus alius magis inferioribus.

Ad illud quod dicitur, quod Paulus restituit Petro in facien, respondeo ut in 48. motivo, & hoc illum similiter de illo quod dicitur in prefatione Mattæi, relicitur magnum & minum, &c. & aliquid in responsione ad 22. motivum.

Ad quinquagesimumsepimum motivum *de cap. omnibus 24. q. 1.* respondeo ad longum ut 48. & 1. motivo pro papa: & ad authoritatem *Matth. 18.* ubi relatum *in d. cap. omnibus*, alias in solutione 18. motivi respondum est. Et de illo latissime dictum est in ultimo motivo pro papa: ubi etiam interpositis aliquibus de potestate clavium, iterum ultimo revertor ad illam authoritatem *Matth. 18.* latius illam declarando.

Ad quinquagesimumoctavum de authoritate Hieronymi respondeur, quod ibi per clavem super humerum ejus possumus intelligere fecentum regni & fugum authoritas, & ut ait, *crucem*, quem Christus in suo proprio portavit humero: unde fulcra est principatus super humerum ejus secundum glos. ordi. ibi. *Quæ etiam super illud, & operior*, dicit. Unde quia apostili & nemo claudit, claudit & nemo aperit, quia ita passione referavit, claudi non potevit: & quod in ceremoniis claufit, nemo aperiet. Et ibidem etiam dicit ex. glos. quod Ecclesia vocat Sponsam Dei & domum Domini in qua erat aurea clavis. Unde ibi non capitur clavis pro potestate ecclesiastica: & ita capitur secundum glos. interli. ibi pro scientia ferpiptarum, nihil facit pro majoritate concilii ad papa.

Ad authoritatem *Job. 12.* licet non reperiam doctores qui indicant illam authoritatem ad hoc, fed ad corda hominum hæc esse vel aspectum, quorum cogitationes & conscilia destruit vel ædificat, inducit vel aperit Deus secundum suam providentiam: nihilominus videtur esse tam tuhere ecclesiam, dico quod oportet illam intelligere de ecclesia simul cum papa & collective, non comparative ad papam.

Ad *c. fortis*, & ad alia jura similia quæ habentur 5. q. 1. respondeo ut in responsione ad 4. & ad 26. contrarium: loquitur enim *cap. fortis* 15. di. de concilio, in quibus damnatur furiosus diversis hæreses: quæ Gregorius profitetur se suscipere & venerari quæ quatuor libros evangelii *in ecclesia*, & *in cap. fortis* ea. 15. di.

Ad quinquagesimunonum *de cap. diffinimus*, dicendum est quod text. ille non loquitur fact indicatur: fed tantum dicit, quod nullus audeat quemquam patriarcharum inhonorare, aut amovere a proprio thono tentare, præsumpsit. Unde ut patet, potuit probari quod nullus de facto debet inhonorare aut ejicere a fede vel suo ordine fedendi immediate poft papam Patriarchas, nec papam a principali fede nullus fuit prohibitum inhonorare alios patriarchas aut Romanos pontifices (quod ad factum refertur) non ex hoc sequitur quod alius possit quo judicare de papa. Et ibi fyncdus hoc fuit, quia non fuit ita in Alexandria ecclesia patriarcharum Constantinopolitana, & postea statuum fuisset ut Constantinopolitana teneret primum locum post Romanum (ut in *c. antiqua de d. & prim. Rom. in summa qu. dam 22. di.*) aliqui forte laborabant ad hoc ut Alexandria fuit antea teneret primum locum post Romanum, & non Constantinopolitana; & propterea in eadem fynodo Constantinopolitana 3. de quo in *d. c. diffinimus* fuit iterum statutum ut nullus omnino tentaret amovere a proprio fedis patriarcharum, & præferim sanctissimum locum

A correlat: sicut patet de Heli. 1. Regum 4. sed ut plurimum erant distinctæ personæ fuerat & officia: & in quibusdam quidem casibus habebatur recursus ad utrumque conjunctim, in quibusdam vero divisim ad alterum eorum: ut in spiritualibus ad summum sacerdotem, & in temporalibus ad judicem: & ex hoc insolevit conferundo quod ab inferioribus judicibus ecclesiasticis appellabant ad summum pontificem, & ab inferioribus principibus & judicibus secularibus ad regem seu imperatorem: et etiam dicit ibidem Hugo card. Ad illam etiam glos. ordi. in verbo, *sacerdotis imperio*, quæ dicit, hoc est Christi qui est sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedec: qui vicarius filii habitinit, inquit sic, *Qui vos audit me audit, & qui vos spernit me spernit.* Imo & text. clare ostendit superioritatem papæ, cum dicit; *Venies ad sacerdotes levitici generis & ad judicem qui fuerit illo tempore:* quod exponit glos. ibid. interli. & Hugo card. ibi ad judicem, id est, pontificem. Unde præponit pontificem alias.

Illud *Psal. 44. Constitues eos principes super omnem terram*, glos. Nico. exponit, scilicet in spiritualibus, quia constituti sunt episcopi per diversas orbis partes ut ibi dicit: unde ex dicta authoritate non colligitur quod majores sint episcopi congregati sive concilium ipso papa.

Ad id quod adducitur ex S. Thom. *in secunda secundæ quæst. 87. art. 1.* respondeur, quod ex hoc quod præcipitur de solemnitate decimarum constetur in doctrina apostolorum, & in hoc præcepto non potest dispensari per papam, non sequitur quod episcopi qui succesferunt in locum apostolorum & consequenter concilium & majus papa. Nam illud præceptum apostolorum non tantum est ab apostolis, sed etiam de jure divino in veteri lege: ut patet *Exod. 22. Levit. 27. Num. 18. & Deut. 12.* ut patet ex omnibus *in cap. 1. de elegendis & in ver. de decri.* Et similiter ex præcepto evangelii: ut dicit ibi S. Thom. & allegat Math. 10. cap. & apostolum prima ad Corinth. 9. Unde hoc præcepum non est ab apostolorum institutione, quam institutione, quam ex confirmatione & demonstrativa prædicatione: quod præceptum etiam est Romanorum pontificum in infinitis jurisdictionibus. Et hoc quod non potest præcepto dispensare, non sequitur quod propterea sit inferior concilio: quia multa sunt præcepta apostoli in quibus non dispensatur (utputa quæ obligant omnes & ad semper, 15. *quæst. 1. cap. sunt quidam*) & tamen ex hoc non sequitur quod papa non sit major episcopis, & consequenter concilio: quia dispensatio non debet esse diffusiva. Sicut enim dicit apostolus, potestas est data non ad destructionem, sed ad constructionem 2. *ad Corinth. 10. & 13.* Tollere autem penitus præceptum de solemnitate decimis esset destruere & non conferuere: & ideo dicit, contra papalem potestatem, quæ est ad conferuendum & conservandum Dei præcepta. Et licet papa non dispensat tollendo jus decimandi, nec concilium etiam potest illud tollere, nec in eo dispensare: ex quo magis arguitur minoritas concilii & majoritas papæ: qui aliquo modo potest limitare tale præceptum, quod non potest facere concilium. Quomodo autem etiam circa præceptum de solvendis decimis limitative possit papa dispensare, dictur *in d. cap. a nobis de decri.* & dici aliquid supra in responsione ad 54. contrarium.

Ad illud Math. 5. *Vos estis sal terræ*, &c. & illud Joann. 15. *Ego sum vitis vera*, &c. respondeo quod ex hoc quod dicit verba directa in Petrum & alios apostolos, comprehendunt Petrum & ejus successores, non sequitur si contingat aliquem ex successoribus Petri fuisse sal infatuatum seu vitum non ferentem fructum, quod concilium possit illum deponere aut amovere: sed ferunda fuit remedia quæ supra adducta sunt in quæst. de papa incorrigibili, quia licet in eo habeat locum dictum evangelium, non tamen est qui possit eum judicare: ut *in cap. nemo. 9. qu. 3. cum sequens*, quia non habet superiorem: *ut in cap. licet de elec. tom. 3. mil.* Et ad hoc fine supra dictum est in expositione authoritatis Math. 18. *Si peccaverit in te frater tuus*, &c.

Ad ultimas authoritates apostoli respondetur quod illæ inferunt excellentiam spiritualem datam apostolis: & nihil dicunt quod argat majoritatem concilii ad papam. Ad illud quod infertur ex dicto apostoli, 1. *ad Corinth. 10.* quod apostoli data est potestas destruendi conciliare respondetur quod non sic simpliciter intelligitur, fed de conciliis calidis seu fraudulentis dæmonis & hominum secundum glos. ordi. ibi. Quæ fuerunt verbum *munitionum*, dicit. Munitiones sunt castra inistigium quæ diabolus obtinet, & munit diversis artibus: ut ne verbum Dei possit intrare per fidem, &c. Quo ad alias autem authoritates, quasi fuerit suprema potestas & jurisdictio data apostolis & ecclesiæ, & quomodo intelligenda sint quæ ad hoc adducuntur, plene dicitur in illo 8. & 15. motivo pro papa.

Ad illud quod infertur ex authoritate apostoli *ad Ephes. 4.* quod remediis quam ibi tangit apostolus, est eadem cum illa Matth. ult. & ultima facta per Christum: & sic quod per authoritatem Joan. ult. *Pasce oves meas*, non potest intelligi data potestas soli Petro & successoribus ejus, in quo judicium omnis præferri debeat judicio omnium aliorum de corpore ecclesiæ simul in concilio generali congregatorum: quia quæ Dominus ad omnes ministerii & ædificationem ecclesiæ instituit ultimate, voluit durare usque ad consummationem sæculi. Et respondetur quod ista illatio non est bona: quia Christus non intendebat in ceteram, dedorit quoddam apostolos, & quoddam Prophetas & quoddam evangelistas, & quoddam pastores & doctores ad opus ministerii in ædificationem corporis Christi, non ex hoc sequitur quod apostolic limul fuerit data potestas supra Petrum: nec aliquod hic habetur verbum per quod apparet data potestas jurisdictionis exterioris & administrationis: imo omnia inferunt potestatem spiritualem in ædificationem corporis Christi mystici (hoc est ecclesiæ) donec occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis filii Dei. Ecce quod ista authoritas nihil loquitur de potestate aliqua tota data apostolis: & ideo modicum facit ad propositum, quod concilium sit majus papa.

Item ad 56. de authoritate Bernard. ad Eugenecontestur, quod non sit in uno tantum universa potestas: quia ex quo mellis mista, unus non sufficet ad operandum: & propterea apostoli eleguntur 72. ut dicit text. *in cap. nemo 21. di.* Et textuinter Bernard. ostendit majoritatem papæ ad cæteros alios episcopos & prælatos: cum dicit, Non ergo tua sola potestas, tum & mediores, tum & inferiores. Ex quo patet quod tenti potestatem papæ esse superiorem omnibus alis: & consequenter concilio.

Nec dicitur quod illa potestas sit ita unita, ut non possit nisi per omnes simul ministrari: quia ridiculum esset hoc dicere; & esset contra dictum authoritatem Bernardi, fant & mediores, fant & inferiores. Ex quo apparet in aliquibus exercitiis potestatis dari mediocribus, & in aliquibus alius magis inferioribus.

Ad illud quod dicitur, quod Paulus restituit Petro in facien, respondeo ut in 48. motivo, & hoc illum similiter de illo quod dicitur in prefatione Mattæi, relicitur magnum & minum, &c. & aliquid in responsione ad 22. motivum.

Ad quinquagesimumsepimum motivum *de cap. omnibus 24. q. 1.* respondeo ad longum ut 48. & 1. motivo pro papa: & ad authoritatem *Matth. 18.* ubi relatum *in d. cap. omnibus*, alias in solutione 18. motivi respondum est. Et de illo latissime dictum est in ultimo motivo pro papa: ubi etiam interpositis aliquibus de potestate clavium, iterum ultimo revertor ad illam authoritatem *Matth. 18.* latius illam declarando.

Ad quinquagesimumoctavum de authoritate Hieronymi respondeur, quod ibi per clavem super humerum ejus possumus intelligere fecentum regni & fugum authoritas, & ut ait, *crucem*, quem Christus in suo proprio portavit humero: unde fulcra est principatus super humerum ejus secundum glos. ordi. ibi. *Quæ etiam super illud, & operior*, dicit. Unde quia apostili & nemo claudit, claudit & nemo aperit, quia ita passione referavit, claudi non potevit: & quod in ceremoniis claufit, nemo aperiet. Et ibidem etiam dicit ex. glos. quod Ecclesia vocat Sponsam Dei & domum Domini in qua erat aurea clavis. Unde ibi non capitur clavis pro potestate ecclesiastica: & ita capitur secundum glos. interli. ibi pro scientia ferpiptarum, nihil facit pro majoritate concilii ad papa.

Ad authoritatem *Job. 12.* licet non reperiam doctores qui indicant illam authoritatem ad hoc, fed ad corda hominum hæc esse vel aspectum, quorum cogitationes & conscilia destruit vel ædificat, inducit vel aperit Deus secundum suam providentiam: nihilominus videtur esse tam tuhere ecclesiam, dico quod oportet illam intelligere de ecclesia simul cum papa & collective, non comparative ad papam.

Ad *c. fortis*, & ad alia jura similia quæ habentur 5. q. 1. respondeo ut in responsione ad 4. & ad 26. contrarium: loquitur enim *cap. fortis* 15. di. de concilio, in quibus damnatur furiosus diversis hæreses: quæ Gregorius profitetur se suscipere & venerari quæ quatuor libros evangelii *in ecclesia*, & *in cap. fortis* ea. 15. di.

Ad quinquagesimunonum *de cap. diffinimus*, dicendum est quod text. ille non loquitur fact indicatur: fed tantum dicit, quod nullus audeat quemquam patriarcharum inhonorare, aut amovere a proprio thono tentare, præsumpsit. Unde ut patet, potuit probari quod nullus de facto debet inhonorare aut ejicere a fede vel suo ordine fedendi immediate poft papam Patriarchas, nec papam a principali fede nullus fuit prohibitum inhonorare alios patriarchas aut Romanos pontifices (quod ad factum refertur) non ex hoc sequitur quod alius possit quo judicare de papa. Et ibi fyncdus hoc fuit, quia non fuit ita in Alexandria ecclesia patriarcharum Constantinopolitana, & postea statuum fuisset ut Constantinopolitana teneret primum locum post Romanum (ut in *c. antiqua de d. & prim. Rom. in summa qu. dam 22. di.*) aliqui forte laborabant ad hoc ut Alexandria fuit antea teneret primum locum post Romanum, & non Constantinopolitana; & propterea in eadem fynodo Constantinopolitana 3. de quo in *d. c. diffinimus* fuit iterum statutum ut nullus omnino tentaret amovere a proprio fedis patriarcharum, & præferim sanctissimum locum

Romæ papam. Et ibi supplet cardi. S. Sixti, quia A
hujus ecclesiæ sollus Dei judicio referuatur *in cap. quilibet num. 79. de.* Igitur potius ibi innuitur majoritas papæ quam concilii.

Ad sexagesimum respondetur, quod quantumcumque papa sit criminosus & incorrigibilis, dummodo non venisset contra fidem, non habet superiorem: ut alias dictum est per *cap. nemo 9. qu. 3.* & quediuntur *in cap. si papa 40. di.*

Ad quod dicit Bern. quod pontifex non ut dominus ecclesiæ debet, sed ut administrator, concediur: quia solus Christus est Dominus rerum spiritualium: *ut 16. q. 1. quoniam quisquis, & cap. sacrum 2. ex.* ibi *plal. de ecclesia. in 6.* & vide quod dicitur in responsione *dd. 19. motivem*: ubi etiam de authoritate Bern. & vide etiam quod dicitur eri in responsione ad 13. contrarium: ubi tradatur authoritas evangelii in consecratione inter apostolos de primatu *Matth. 18.*

Et quod dicitur, quod qui non vult ministrare fideliter, sed dominari, & apostolatum & dominatum perdere debet, & quod legandi ac solvendi potestas in pe ipsum quasi tanc pro suis voluptatibus & non subditorum moribus exercet, intelligitur quo ad Deum propter peccatum non quod sit aliquis superior papa qui possit illum deiicere privare: quia è effectiuè tyrannus, sed tunc remedia plura quæ sunt tenenda contra eum line depositione.

Ad sexagesimumquintum de Moyse & Aaron dicendum est, quod Moyses repræsentabat Christum, quia vires papæ gerit in terrisunde dicit Moyses Deut. 18. *Prophetam de medio tui ex fratribus tuis ipsum audies, sicut ipse Dominus Deus tuus: ipsum audies.* Similiter Aaron repræsentabat Christum. Nam Deut. 28. super illud *Applica ad te Aaron fratrem tuum cum filiis ejus de medio filiorum Israel, ut sacerdotio fungantur mihi*, dicit ibi Rede, quod fuit cubiculatus cum ornamentis & vasis finis significat ecclesiam pulchra virtutum & perfectarum varietate distinctam, ita summus sacerdos Christus Aaron Christum venn pontificem, qui semelipsum obtulit pro nobis. Aliter igitur Moyses & aliter Aaron Christum significabat: quia Moyses significabat Christum ut legislatorem: juxta illud Is. 33. *Dominus noster judex noster, Dominus legifer noster, Dominus rex noster.* Aaron vero significabat Christum ut summus sacerdos: juxta illud *Psal. 109. Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedec.* Dato igitur quod Moyses fuerit major potestate Aaron, potest dici quod potestas Moysi non solum fuit imperialis in legislatione, sed etiam sacerdotalis in notorum populi obstinatione. Unde glo. super illud Psal. *Moyses & Aaron in sacerdotibus ejus*, dicit. Moyses sacerdos fuit, quia esti non hostias, vota populi obtulit & pro populo supplicavit. Repræsentabat igitur Moyses Iesu & Aaron Christum, cujus papa gerit vices: ut in c. 1. de *dom. in 6.* & *in c. ad apost. de jurej. eo. li.* Unde ex premissis non concludit, quod papa fit inferior imperatore, sed potius contrarium: & per consequens non concludit: quod sit inferior concilio.

Ad sexagesimumsecundum dicendum est quod appellatio interposita pro causis minimis & levibus non est ad papam deferenda: ut in *d. Sciengue extra de appel.* Sed pro causis gravibus & arduis quæstionibus omnis appellatio potest deferri ad papam, *vide d. c. quicumque.* Ad hoc quod dicitur in *c. cunctis per omnia num. 3. q. 6. ad Romanam el. 2. 2. 4. 6.* quod dicitur in *c. nos ex subjecto de fo. compe.* & quod dicitur post *in cap. si clericus laicum, & in cap. ex transmissa de rescriptis.*

Ad sexagesimumtertium respondetur quod ibi *in c. cum ad verum*, non probat quod imperator sit major quam papa: sino contrarium probatur & ibi & *inc. sequen. & in c. duo sunt, & in c. si imperator, qu. 6. & in lib. 1. de pœnit. & in cle. publicatis una fi. de rejudi.* ubi papa dicit, non tam ex superioritate quam ad imperium non est dubium nos habere, quam ex potestate in quam vacante imperio succedimus imperatori, &c. Vide *Alexium in rubrica inter clarus*, & Oldra. *in consil 180.* Et quod papa vacante imperio habeat plenam in temporalibus jurisdictionem, vide Alexan. *in c. 1. quæstione vel abbatem, & lib. 1. in prooem. fi.* Imo deponit imperatorem (ut in *c. ad apostolica de re judi. in 6.* & Alvarot. *in d. c. 1.*) & excommunicat quando vult cum: *ut in d. fi. dos* Et quod vacante imperio omnis jurisdictio devolvatur ad papam, est extravagans Joann. XXII. quæ incipit, Si fratres & moderni pontifices *in c. licet in fulgetro de foro compe.* Et de majoritate papæ ad imperatorem, habetur *in c. cum sint qu. 6.* per Oft. & per eundem *in c. per venerabilem in verbi. extraximus qui filios sui legi.* Et est tex. cum his quæ ibi dicuntur *in c. fulica de major. & obedi.* ubi papa, quantum excellit dignitate pontificalis imperium, quantum splendor solis splendorem lunæ, quæ a sole lucem recipit. Sunt igitur potestates distinctæ: *d. c. cum ad verum & c. duo qu. 6. & imperator.* Et ipse est pontifex, quia habet utrumque gladium, de quo *in cap. inter hæc 33. qu. 2. & novit de judi. & c. cauſam qua el. 2. qui filios sui legi.* De cujus potentiatis & superioritate ad reges & principes tractatur. vide cardi. de Turrecre. *in c. certum to. di.* de ejusdem supremo potestate per eundem *in c. tua ad verum 96. di. & in 2. li. de ecclesia*, & omnes fere doctores concedunt, quod papa tantum habeat jurisdictionem in temporalibus in toto orbe, quantum necessitas ecclesiæ & gubernatio Dominiis gregis exigit. Propterea illud contrarium facit contra concilium licet contra papam: quia si major esset potestas imperialis quam ecclesiastica, similiter concilium quod recipit potestatem ab ecclesia & illam repræsentat (ut legitur *distinctio 18. & pointer in ca. fin. qui fidelis de ele.*) necessariò inferius imperatore. Et quod imperium non sit a Deo nisi permissive, & consequenter quod papalis potestas sit major, quia immediate a Deo per verba. *Pasce oves meas*, Joannis. vide plene per Albert. *in 1. conclus populus. C. de fun. Trinit.* & ibi etiam potit Bald. & sui modernistes. Et magis late quod papa sit supra imperatorem etiam in temporalibus, vide Alexandrinum *in c. cum ad verum 96. di.* ubi etiam quod potestas imperialis derivative sit a papa. Et idem *in c. 1. imperator ex d. de eundem.* Et idem Bald. dicit Albert. *in hoc eundem.* Et idem Bald. *in quadrim. prælectip.*

NOn obstat prædictis quod dicitur ab aliquibus: (in qua opinione semper fuit abbas Siculus & tam Theologi quam juristæ Basilienses) quod papa est capus ecclesiæ ministerialis rationes minis Ilevii Petro commissis, & quod habet omnes jurisdictiones ecclesiasticas particulares, sed non in universalem ecclesiam cujus solus Christus dicitur capus: & quod jura dicentia papam esse capum omnium ecclesiarum vel totius ecclesiæ, exponuntur debent, id est, omnium particularium ecclesiarum quia ita fuit una cavillosa inventio contra authoritatem papæ & Romanæ ecclesiæ: quia si bene conideretur est etiam tota declaratio. Tum quia cum conideretur est etiam tota declaratio, omnium, seu omnis jura loquantur per dictionem, omnium, seu similem (ut *in cap. non decet. 12. dist. cum similibus*) quæ ex lui natura est dictio universalis collectiva (*i. haereti. mei. & cum in. & ad Trebel. 19. di. & Marcusorum. c. et vina de ele. in 6.*) non solum complectitur particularitatem & distributive omnes ecclesias, sed etiam universaliter & collective. Et posito quod polit esset, omnium ecclesiarum licet particularium, *i. in summa ff. de Jura bonis tantum. ad c. quamvis 21. di.* non datur exceptio, quia tex. dicit quod quamvis universæ per orbem catholicæ ecclesiæ, sint unus thalamus Christi (& ita posit illas intuitus) tamen Romana ecclesia illis prælata est. Ecce quod præponit ecclesiam Romanam uni thalamo Christi: qui conflat ex omnibus ecclesiis licet adversarius quod res. di. cit Romanam ecclesiam esteris prælatam, & non dicit eam prælatam universali ecclesiæ, & *sic collective*: quia esi fit facere vim in verbis, cum dicitio, *ceteris* posit capit diffinitiuè & collective pro ceteris simul junctis. Pro hoc glossa *in 1. non sunt §. quæritur fi. de pœnona. 22. diffin. ca. de libellis 56. in c. ecclesiæ & sequen. ibi ceteras*, id est, omnes. Unde dicit S. Tho. *in opsc. contra impug. reli. c. 3. in fi.* quod Romanæ ecclesiæ contulit hoc privilegium, vel omnes ei fideles Christo obedient; & qui hoc Romanæ ecclesiæ privilegium ab ipso summo omnium ecclesiarum capite traditum auferre contatur, hic proculdubio in hæresim labitur: Idem opusculo *ad incipit*, Licet juxta doctrinam apostoli. Et similiter Joannes Huss in concilio Constantiensi, per Martinum quintum: quia afferebat non esse licitum apparentiæ, quod oponent effectum ecclesiæ, sed ad ipsum universitatem simul junctam: quia primo designat unitatem ex unitate unius orbis & unius pastoris, *Joan. 10. 13. qu. 4. c. res personas*: & ex unitate sacræ quæ ecclesiam figurabat: *ut Matth. 13. 15. de civitate Dei. ca. 26.* & S. Tho. *in prom. epsl. ad Thesl.* & dicitur 1. S. Tho.

Item (ut dicta extravagans dicit) sponso in canticis proclamante, *Una est columba mea, perfecta mea, una est matri sua, electa genitrici sua*: quo unum corpus mysticum repræsentat, cujus capus Christus: Et infra. Hæc est tunica illa Domini inconsutilis, quæ scilicet non fuit sed forte provenit: igitur ecclesiæ unius & unicæ unum corpus, unum capus non duo capita quali monstrum; Christus videlicet & Christi vicarius Petrus Petrique successor, cui omnes fideles tenentur de necessitate salutis. Unde Christus & ejus vicarius pro uno reputantur. Quod etiam posit S. Tho. *in exo. contra impug. reli. in q. c.* ubi dicit: ideo papa qui obtinet vicem veri sponsi in tota ecclesia, universalis ecclesiæ sponsus dicitur: *episcopus* autem sibi diœcesis, presbyter vero sue parochiæ. Unde & diœcesis sponsus papa est & episcopus parochiæ: nec tamen propter hoc fequitur quod fint plures sponsi ecclesiæ: quia facerdotes fuo ministerio conperantur episcopo tanquam principali, & similiter episcopi papæ, & ipse papa Christo. Unde Christus, papa, episcopus & sacerdos, non reputantur nisi unus sponsus ecclesiæ. Sic ergo papa est universalis ecclesiæ pontifex, & caput corporis mysti-

A ci ecclesiæ, non solum respectu singulæ rationes ecclesiarum vel personarum, sed etiam respectu universitatis simul junctæ. Et hoc bene probat tex. *in. c. hoperior 2. qu. 2.* ubi pontifex ecclesiæ unum caput. Et quod sit unum caput, patet quia papa est caput vicarius Christi: & sic Christus & papa pro uno reputantur: *c. 2. de consac. in 6. c. 1. de off. vicarii, in c. li. 2. qu. 1. q. 3. di.* Qui autem non ponit papam caput universalis ecclesiæ, ponit sectiaram in ecclesia & duo capita: quia ponit papam caput singularium ecclesiarum & universarum simul: & quia tunc ponit ecclesiam sine capite, ponit etiam concilium sine capite: & tamen nullus negat papam esse caput concilii, sine cujus authoritate non potest concilium subsistere. 17. *di. per.* Et sic vetit contra articulum fidei, & *unam sanctam Catholicam ecclesiam*.

Nec obstat, & dicatur quod Christus est caput: quia cum ecclesia sit unum corpus mysticum (*de consecra. di. 1. ca. ecclesiam.*) oportet correspondere ponere quod habeat omnes immediatum caput homogeneum, id est, eodem statum & conditionis: ut fcilicet sit visibile, & conversatirum cum corpore cujus est caput. Unde Martinus de Padua, qui dicit quod Christus nullum caput dimisit ecclesiæ, fuit condemnatus per fedem apostolicam: ut patet *in extravagante Joanni. XXII. quæ incipit*, Licet juxta doctrinam apostoli. Et similiter Joannes Huss in concilio Constantiensi, per Martinum quintum: quia afferebat non esse licitum apparentiæ, quod oponent effectum ecclesiæ, sed eriaecadum quod non intelligitur lingulariter.

Tum etiam quia illud videtur contra extravagantem, Unam sanctam: ubi dicitur, dicente Dominipsi Petro, *Pasce oves meas*: meas hoque generaliter, & non singulariter has vel illas: per quod intelligitur et omnis ecclesiæ universitas: *c. fulica de major. & obe.* Et clarius demonstrat illa extravagans, quod papa est caput universalis ecclesiæ, non dico per respectum ad particulares ecclesias ipsius universitatis, sed ad ipsam universitatem simul junctam: quia primo designat unitatem ex unitate unius orbis & unius pastoris, *Joan. 10. 13. qu. 4. c. res personas*: & ex unitate sacræ quæ ecclesiam figurabat: *ut Matth. 13. 15. de civitate Dei. ca. 26.* & S. Tho. *in prom. epsl. ad Thesl.* & dicitur 1. S. Tho.

Item (ut dicta extravagans dicit) sponso in canticis proclamante, *Una est columba mea, perfecta mea, una est matri sua, electa genitrici sua*: quo unum corpus mysticum repræsentat, cujus caput Christus: Et infra. Hæc est tunica illa Domini inconsutilis, quæ scilicet non fuit sed forte provenit: igitur ecclesiæ unius & unicæ unum corpus, unum caput non duo capita quali monstrum; Christus videlicet & Christi vicarius Petrus Petrique successor, cui omnes fideles tenentur de necessitate salutis. Unde Christus & ejus vicarius pro uno reputantur. Quod etiam posit S. Tho. *in exo. contra impug. reli. in q. c.* ubi dicit: ideo papa qui obtinet vicem veri sponsi in tota ecclesia, universalis ecclesiæ sponsus dicitur: *episcopus* autem sibi diœcesis, presbyter vero sue parochiæ. Unde & diœcesis sponsus papa est & episcopus parochiæ: nec tamen propter hoc fequitur quod fint plures sponsi ecclesiæ: quia facerdotes fuo ministerio conperantur episcopo tanquam principali, & similiter episcopi papæ, & ipse papa Christo. Unde Christus, papa, episcopus & sacerdos, non reputantur nisi unus sponsus ecclesiæ. Sic ergo papa est universalis ecclesiæ pontifex, & caput corporis mysti-

est quærere quid credere, & quid tenere debeamus, ipsum venantes, ipsum rogantes pro omnibus: quomam ipsum solum est reprehendere, corrigere & loco illius ligare qui ipsum ædificavit, & nulli alii quod suum est plenum, sed ei soli dedit: cui omnes jure divino capti inclinant, & primates mundi tanquam ipsi Domino Jesu Christo obediunt. Item papa potest facere quicquid potest Deus: Christus enim non fuisset diligens paterfamilias, si non dimisisset in terra aliquem loco sui, qui reigneretur cunctis posset omnia facere quæ posset ipse Christus: ut dicit abb. *in c. venerabilem in 7. col. de electi.* referendo Inno. idem dicentem *in c. ad apostolicæ, fi. de re judic. & in c. quod super iis de 90.* Item facit quod Petrus per illud Joan. ul. *Pasce oves meas*: factus fuit universalis pastor. Nec B obstat quod Dominus non dixit, pasce ecclesiam meam: quia universalis ecclesia nihil aliud est quam grex Dominicus & collectio fidelium, *de consc. di. 1. c. ecclesiæ.* Item a Christo dictum est Petro, *fac pisciem meum principem te constituo*. Item Beda super illud Joan. 1. *Intuitus autem cum Jesus, &c.* dicit: Intuitus est eum non exteriorius oculis solum, sed & interno divinitatis intuitu vidit eordis ejus simplicitatem, & amoris fidelitatem, cujus merito eccles. effet præferendus ecclesiæ. Non dicit particularibus ecclesiis orbis, sed ecclesiæ universali. Et hoc probat tex. *de c. confederandum 50. di.* & notat Aug. super Psal. 49. ubi exponens illud, *Deus deorum locutus est, & vocavit terram*, & de Christo loquens dicit: Deinde quadragesima feliciem ascensionis die commendatus beato Petro ecclesiam, id est, terram a folis ortu usque ad occasum, ne habuerit excusationem qui volunt in chilimate deprecire.

Et hac ratione videtur Inno. velle *in c. quod super de 90.* quod papa sit universalis pontifex: allegat illud, *Domini est terra & plenitudo ejus, orbis terrarum & universi qui habitant in eo*. Et subjicit, quod cum Christus habuerit super omnes potestatem: cum (juxta illud Psal. *Deus judicium tuum regi da.*) & papa qui est ejus vicarius, habet plenam potestatem in omnes non solum fideles, sed etiam infideles universaliter: quia aliter Christus non videretur fuisse diligens paterfamilias, nisi vicario suo quem in terra dimisisset, plenam potestatem super omnes dimisisset. Et ideo dicitur quod papa habet potestatem non solum super terrestria, celestia & infernalia; sed etiam super angelos bonos & malos: de quo vide Felin. *in c. canonum in prin. de reseri.* Item hoc idem insinuat Sixtus papa primus, qui in fecunda epistola sic scribit. Sixtus universalis apostolicæ ecclesiæ episcopus in Domino salutem: ut refert beatus Isidorus *in li. concilionum*. Et Victor papa qui in epistola de pasche &c. sic scribit. Victor Romanæ ac universalis ecclesiæ archiepiscopus Theophilo episcopo &c. Et Pontianus papa in epistola de fraterna dilectione &c. sic dicit: Pontianus sanctæ & universalis ecclesiæ episcopus omnibus rectæ Dominum colentibus &c.

Idem etiam S. Tho. *in tract. contra impugnan. reli.* respondendo *ad rap. cxx 99. di.* dicit: quod autem papa universalem pontificem se prohibet nominari, non ideo est, quia ipse non habeat authoritatem immediatam & plenam in qualibet ecclesia, sed quia non præsicitur cuilibet particulari ecclesiæ ut proprius & specialis illius ecclesiæ rector. Ipsa tamen ipse est rector omnium aliorum pontificum pote ratione & hoc, inductum mitius ratione inducit. Ita refert cat. de Turrecrem. *li. de po. pa. c. 18. in fi. & dicit dictus Sanctus in superdictis tract. in c. 9. pol medium*. Ad quod vide quæ dictæ sunt in responsione ad 36. contrarium.

Item & Leo papa in quadam epistola ad Palestinos in prin. fic dicit: Solicitudini nostræ quam universali ecclesiæ, omnibusque ejus filiis debeo. Ecce quod dicit universali & non singularibus.

Item dicere papam capui singularium ecclesiarum orbis, & non omnium collective, videtur ens tryphis: quia hoc eli potere unum quod exigunt diffentione alicujus corporis, sed tantum singularitet ecclesiarum & perfonarum: vel eli potere quod fit cut distinctum corporum, fcilicet fingularium ecclesiarum & perfonarum: & hic ponere ecclesiam quæ est unum corpus esse diversa corpora, quod effect facere ecclesiam monstrosam. Item dicere papam capui fingularum & particularium ecclesiarum & non omnium collective, est implicare contradictionem: cum ecclesia universalis non fit aliud quam omnes ecclesiæ Christiana in una fide Christi unitæ (*ut in cap. hujusmodi. 24. q. 1. & c. quomodo 21. di.*) feu omnem Catholicorum collectio & unio. *c. ecclesia de consc. di. 1.* Unde fi eft caput omnium fingularium particularium ecclesiarum & perfonarum ecclesiæ, hoc ipso eft caput fingularium fimul unitarum. Ex quo fequitur quod fit caput omnium collective & universaliter ac fimul: quia eft caput ecclesiæ, quæ ecclesia eft corpus mysticum quo conflat ex omnibus fingularibus & particularibus ecclesiis & perfonis.

Nec potest illud nomen, ecclesia, indefinite fumptum accipi diffributive pro fingularibus ecclesiis: quia licet cum fignum universale radit fuper nomen commune non collectivum, poffit fieri diffinctio, quod aliquando collective & aliquando fingularitet capitur (ut verbi gratia illa propofitio, omnes apostoli Christi funt. 8. fi collective accipitur fignum universale omne, eft verum: fi fimaster diffinctive, eft falfa) & e contra illa, Sortes eft fortior omnibus hominibus, diffinctivaliter eft feu poteft esse vera, collective autem eft falfa) tamen quando caft fuper nomen collectivum, (ut est ecclesia, plebs, populus, familia, grex, collegium, concilium, & fimilia) nunquam tale fignum capitur diffributive: quia eft contra naturam nominis collectivi.

Ad illud quod dicitur, quod eft miniftrialis caput: & fic miniffer, ergo non fupra ecclefiam: Respondetur quod non eft fimpliciter miniffer, fed cum potestate vicariatus Christi: ergo ut illam potestatem Christi obtinens & illum repræfentans, eft major: ficut etiam in inferioribus vicarius alicujus ordinarii non dicitur mafer miniffer illius, fed eadem fungitur potestate qua ille cujus eft vicarius, & eodem modo habet ordinatum potestatem: ut in *c. clerici & in c. fua de offi. ord. & c. 1. ex. ti. in 6. & c. de confes. in. 6. cum fimil.* Unde ex his manifefte patet non effe verum quod papa fit tantum minifferiale caput ecclefiæ, fed eft caput essentiale, potentiale & authoritativum unitæ ecclesiæ, totius corporis ecclesiæ: ficut enim Christus eft caput ecclesiæ (*ut in ch. 1. de jure jur.*) fic & papa ejus vicarius dicitur caput ecclesiæ: ut in *extra. transe.* unam fanctam in 5. *spiraf.* ibi: ecclesiæ unius & univerfæ unum corpus, unum caput, Christus videlicet & Christi vicarius Petrus, Petrique fucceffor.

Ad illud quod dicitur quod ecclefia habet obedire papæ in iis quæ pertinent ad ædificationem: non in pertinentibus ad deffructionem ecclefiæ: Respondetur quod liceat non fit obediendum papæ ubi non poffet esse peccato et pæteri (ut dicit abb. *in c. cum tenemur de prebend. & moderni in c. si quando de referip. & in c. non fumper & inc. fuficiat. 16. qu. 3.* vt. 8. præcipue aliquid injuftum, quod continet hæresim, vel ex quo præfumitur vehementer turbandus ftatus ecclesiæ, vel sitis mala ventura dicit glo. *in c. per principatum 9. qu. 3.* & Joan. Andr. poff. Innoc. & commentator *doc. in c. quæftioni de fent. excom.* vel quando difpenfaret contra univerfalem ftatum ecclesiæ, vt dicit arch. *in c. fent quidem qu. 1. q. 1.* vel ubi tumque decolaretur univerfalis ftatus ecclesiæ, poteft Milis in *verbo*, papæ non eft obediendum.) ex hoc tamen non fequitur quod concilium fit major papa: quia hic in fubditus caffus poteft refiffi papæ (ut dictum eft in remediis datis quando papa eft incorrigibilis) fed tamen concilium non habet potestatem ligandi eum ad depofendum nifi in casu hæresis: ut dicitur, *40. di. c. fi papa.* Imo per hoc magis obediatur quod papa eft major: quia ex eo quod non habet fuperiorem, & non eft qui poffit ejus jura procedere contra eum, fit quod de facto debet ei refiffi: aliquoin autem præcepto etiam injuffo papæ eft obediendum: ut ponit Anto. Oliton. Joan. An. d. Anto. & abbas *in c. inquifitioni de fen. excom.* quia licet præceptum fit injuftum, fi non continens in fe peccatum, debet obedire; nifi ex obedientia rationabiliter timeretur aliquod magnum malum; ut quia per illud turbaretur ftatus universalis ecclesiæ.

Et per hoc dicit abbas *in d. c. inquifitioni*, quod multum excufabantur cardinales qui difcefferant ab obedientia Benedicti & Gregorii: qui cum revocarentur etiam fub pœna excommunicationis, dicebatur eos non tenere, quia potuiffent fequi turbatio & impedimentum tenendi concilii per quod fperabatur fedatio fchifmatis. Cum enim judicium non dicitur effe contra conficientiam, fi judicium conficientiæ fundatur in certa vel probabili ratione, fequendum eft: alioquin dependen. ch eft conficientia, & fequendum ecclesiæ judicium ac præceptum alias injuftum, & dicto ecclesiæ judicio conformanda conficientia: ut notat d. Anto. *in d. c. inquifitioni*. Unde licet aliquando non fit obedendum in præcepto injuftoriorum, non fequitur ex hoc, quod fuperior efficitur non obediens inferior, & illi debitat effe inferior.

Ad illud quod dicitur quod papa non eft perfector naverfali ecclesia: refpondetur quod non fequitur ex hoc quod universalis ecclesia live concilium fit major papa: quia cum Petrus fuerit præpofitus & conftitutus primeps fuper totam ecclesiam, confequenter & papa eft prælatus & præpofitus universali ecclesiæ. Ideo fi loquitur de majoritate & perfectione potestatis, & authoritatis jurisdictionis, dignior, fuperior & major eft papa univerfo corpore ecclesiæ: fed in comparatione ad alia bona fpiritualia (quorum major capia respectatur in universali ecclesia quam in uno folo pacto) non eft dubium quod ifto refpectu ecclesia fit perfectior plenitudine capitæ bonorum fpiritualium, quam papa quantumcunque fanctus: imo de hac perfectione interiori loquendo, una vetula poteft effe perfectior quam papa. Attendatur enim hæc perfectio interior penes charitatem, quam apostolus dicit vinculum perfectionis *ad Colo. 3. & prima ad Timo. 1.* dicit quod finis præcepti eft charitas. Et 1. Joan. 4. dicitur quod, *qui non diligit non novit Deum, quia Deus charitas est: & interim, Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet & Deus in eo.* Perfe-

A Ctior autem fecundum charitatem poteft effe una vetula quam papa, ut clarum eft: quia qui fpiritu Dei aguntur non funt fub lege. *c. cum ad monasterium de statu mona.* igitur. Sed quamvis in ecclesia universali fint plura & majora bona fpiritualia, ex hoc non fequitur quod ecclesia fit major papa, qui folus habet plenitudinem potestatis: ut dicitur *in c. de calcio. de pen. dist. 4. in ex. decretis & c. qui fe ipse 3. qu. 6. cle. pastoralis de re judi. cum fimil.*

Ad illud quod dicitur, quod cum papa fit unus & Roma ecclesia una, de caetero mylitica ecclesiæ, non poteff effe illius caput, quia nemo poteff effe caput fuispius; refpondetur quod duplicitet dicitur Roma ecclesia: ifto corpore ecclesiæ intendum enim loquimur de ecclesia ut conjuncta capiti, comprehendendo capiti & membra: & quomodo loquimur de ecclesia licet capiti fed hoc eft Chriffo vel papæ) conjuncta, loquimur de ea ficut de corpore in comparatione ad caput ejus. Exemplum de primo, cum dicimus ecclesiam fponsam Chriffi, & quod eft mater & conjux, & quod non poteff errare & hujufmodi. Et hoc modo abfolute loquendo non referendo eam ad aliquem fidelium, comprehendimus collectivam omnium fidelium, & membra fimul cum capite. Exemplum de fecundo, cum loquimur de ecclesia per relationem ad caput ejus: et tunc dicimus quod Petrus fuit caput universalis ecclesiæ; ut *in c. regnans 13. qu.* 1. Et ifto modo licet non ponamus membra feparata a capite, id eft, difcrepantia, ponitur tamen difficilior rationis inter capit & membra: & ille modus loquendi convenit cuilibet principatui & regno. Nunc ergo in propofito cum dicimus, quod nullus fuispius effe caput, verum eft, fi capius ecclesiæ primo modo abfolute & effofo universali feremone de capite & membris; quia talis feremo non dicitur de capite a membris, fed comprehendit caput & membra fimul: & propterea non convenit dicere, quod fuispius nemo eft caput: quia non fit feremo per relationem ad caput: fed quando fitere feremo per relationem ad caput: ut eft in exemplo fecundo loco pofito.

Ad illa quæ adducebantur per Ballifiefes de miffiefiali capite, patet ex prædictis refpondeo & ad jura ibi adducta & ad alia refpanfum eft. ad plenum fingulariter in refponfionibus ad superiora contraria, & maxime in refponfione ad quinquagefimum primum contrarium, & pro majori etiam parte patet refpondio ex dictis in 8. & 15. motivo pro papa.

Ouæritur demum an & quomodo ecclesia habeat utrumque gladium? Et dicendum eft quod ecclesia habet utrumque gladium, fcilicet ecclesiæ Romanæ, non dicitur quin ipsa habeat utrumque gladium in exercitio, in fpiritualibus & temporalibus: et non exemplum in infula Sardiniæ *c. fi delinquerit de prælatis.* in infula Sicilliæ: *in c. mandata de prælatis. cle. pastoralis de re judi.* ubi idem dicitur de toto regno Sicilliæ, *c. ad apostolicæ de re judi. in 6.* De quo vide Bal. *in 1. cum antecessoribus in 4. col. verf.* Conflat nempe quod Dominus Clemens *C. de jure deli.* Bar. *lod. lex. 11. tabu. ff. ad l. Jul. majestatis, & in tract. decretalium de dotello domini Paridis de Potes li. 2. c. 2.* & glo. 94. *di. ex.* 1. Item in aliis provinciis de quibus *in c. tibi Dominus Joanni 17 in c. 63 Ludovicus 63. di. & c. Constantinus, 96. di. cum fimil.* De quo vide Barbatium *in c. quo ad consultationem de offi. legat.*

Ant. de fiscalis Ecclesia habet utrumque gladium.

In aliis autem locis quæ non sunt in temporali-bus immediate subjecta ecclesiæ Romanæ, materia est larga. Super quo vide quæ dicuntur maximè per cardi. & Barbatium & alios modernos in *c. novit de judi. & c. in cæter hac* 33. *qu.* 2. *& c. cum fuerit quæ ed.* 2. *qu. filii fuit leg.* 7. *& vo. c. super* 40 per archie. Floren. *in* 3. *par. sum. ti.* 23. *char.* 8. & per Francisc. de Pavinis *in extravagan.* Unam sanctam. Et cardi. de Turrecre. *in* 2. *lib. decretal. c.* 113. *usque ad fi.* & Rofel. *in fine manuar. c.* 1. & pluribus locquen. Mihi in verbis juridicibus prorogatis, *or in verbis*, pugnantibus non falsum: & Alexan. *in c. per venerabilem qui filii sint leg.* Angelus *in l. depreciatio. ff. ad legem Rhodiam de jactu* Ru. Oldra. *in cons.* 83. Idem Alexan. *in c. cum fuerit qua ed.* 2. *qu. qui filii sint leg.* Et quod Stephanus Aufrerii *in repe. ele. c.* 2. *de offi. ordi. in* 1. *appo. verbi. Andoctomologiæ, cum fonculis quæstio.* Potit etiam. Aug. de Ancon. *qu.* 1. *ar.* 7. & 8. & idem *quæst.* 10. *art.* 1. Doc. mag. Alex. *in quæstion.* 10. *di. & in d. c. cum ad verum* 96. *di.* Et Albericus de Rosata *in d. c. bona a Zenone. C. de quadrienni. prescrip. de latione* Oldrin *in forma in ci. qui filii sint leg. in* 3. *qualter or c. quæ* ubi oeconomi majoratum solis ad hinam, ut offendat quanto major est dignitas laecordotalis regalis & imperialis.

De quo vide late per Alex. *in d. c. cum ad verum* 96. *di.* & conclude, quod licet sint distinctæ jurisdictiones quantum ad exentionem; tamen imperator ab ecclesia Romana imperium retnet, & potest illei vicarius five officialis Romanæ ecclesiæ: & quod enam statum est caput urbis & orbis, spiritualium & temporalium, fcilicet papa: & quod Petrus habeat utrumque gladium: divitiæ enim sunt affist apostolis, *Ecce duo gladii hic*, & non sine mystaeio datur fonti et claves & non una clavis. Et idem potit Bar. *in extravagant.* Unam sanctam. & quod ecclesia solus: ubi vult quod post adventum Christi imperium fuit apud Christum: & ideo apud Christi vicarium, qui habet utrumque gladium. Et quod illm non potest haberi imperium falsa conficentia: quia erat pro adventum, imperfectionem & tyrannidem: ut dicit Albericus *in d. l. conclusio populus*: fed tedet illi ab ecclesia & ab ea procedit, potit: sublvis Vicia *in c. non oblem de offi.*

Et quod habeat ecclesia utrumque gladium, potit Alexanus *in lib. fumma in tide papatu*. Et quod utrque gladius fit in ecclesia, & quod gladii temporalis potestatem habeat imperator ab ea, potit Oftien. *in c. cum fam qua ed.* 2. & abb. *in repe. c. per venerabilem qui filii fint leg.*

Et licet imperator diratur habere potestatem immediate a Deo (ut *in authen. quomodo oportet epif. in prin. & in authen. de infrumentorum cautela & fide. S. quin igitur*) tamen *in l. digna non C. de lit.* videtur quod imperatoris potestas fit immediate a lege regia: ut *in l.* 1. *S. cum enim. C. de veteri jure cauda. & in S. fed quod principi. infti. de jure na.* & fic a Deo mediate, ut dicitur *in d. l. digna non.* Sed & volumus quod immediate a Deo (ut *in dicta l. authen. quom. oportet epif. & in authent. de non alienan. in S. fiaimus*) hoc intelligitur permittere & generaliter: quia a Deo ab omnis potestas: quia Romanus 13. & 33. *qu.* 2. *cap. quid cultatur*. Sed effectualiter & immediate etiam in temporalibus principalitas data est Petro omnis potestas: cujus Christianorum in temporalibus imperator recipit a papa Petri fucceffore & Christi vicario: ut *in c. licet de transla. prælat.* de quo Alex. *in cons.* 87. *in* 2. *vol.* Alioquin fi ab eodem principio immediate & distincte procederent ille potestates (videlicet potestas papæ in spiritualibus & potestas imperatoris in temporalibus) sequeretur quod fuissent duci duo eodem tempore exarata a Deo: cum tamen ecclesia universalis & fidelium collectio una fit & unum corpus, 7. *qu.* 1. *Novatianus*, & cum ex pus dicjunt habere qui est papa: *ut inc. inquiunt C in c. regnum* 23. *qu.* 1. *ep. in ele. ad nostram de hære.* Alioc: unum corpus habeat duo capita & effect monstrum: ut *in c. quoniam de offi. ordi.* ad hoc extravagans Bonifacii quæ incipit, Unam sanctam: & effet contra illum fidei *& unam sanctam ecclesiam Catholicam*: in qua ecclesia fit imperator & reges licet ceteri alii. Ita dicit abbas Siculus *in repe. c. per venerabilem: in* 3. *rationibus in fi. qui filii fint leg.* & Oftien. *in d. c. cum fuerit qua ed.* 2. *co. ritu.* & Alex. *in d. c. cum ad verum.* Inde eft quod ecclesia dicitur mater imperii: ut *in authen. ut deter. fit unum. ti.* § 1. *& in l. dicimus. C. de furcefor. ecle.* Et fic dicitur intelligi quod dicit Bal. *in l. cunctos populos de summa Trini.* cum dicit, quod imperium est a Deo permissive & approbative, item formaliter & effective ex ratione, quia tota collectio Christianorum hoc tenet (quia illi obedunt) & quia papa confirmat. Quæ ratio offendit, quod ejus temporalis jurisdictio fit ab ecclesia, fi illud formaliter & effective fungit a collectione fidelium quo nihil aliud eft quam ecclesia *de confe. di. 1. c. ecclesia*, cui papa eft caput & pastel: ut *d. c. regnum* 23. *di. c. Constantinus.* & dicit S. Tho. *in* 3. *pr. C.* 9. *arti.* 6.

Non obstat tex. & Angelus ibi *in authen. quomodo oport. epif. in prin.* cum dicit, ex non eodemque principio extrapo procedentia bona exemant vitam: quia non dicit uno eodemque tempore & modo, in quo eft vis: quia anae Christi fidem impetum fit per apostolorum, & a papa: quia fed imperatori omnis potestas & imperium: ut dicit tex. *in S. fed quod principi infti. de jure nature, & l. 1. ff. de conflti. prin.* Quod bene profeqitur Bartolus Ignes in prædicatione. Utrum ex Francia recognoscat imperatorem in *superiorem*: & dicunt doc. in illa ardua questione an imperium dependeat a papa *in l. 1. C. de fonsiqin. rec. & in l. hoc a Zeno. C. de quadrienni. prescri.* Sed poli adventum Christi, qui aliqua gestit in imperator, cum ejecit vendentes de templo, & aliqua ut laccidos: ut dicit glo. *in c. quoniam* 10. *di & glo. in c. cum ad verum* 96. *di.* & qui habuit omnem & in omnes potestatem in cœlo & in terra (juxta illud Matth. *data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra*) & qui fuit Rex regum & Dominus dominantium. *Apoca.* 19. & *prima ad Timo.* 6. & a quo non populus electus, genus fanctæ & regalis facerdotium: *c. unio de foreca. eccle.* & a quo omnis potestas fuit data Petro in cœlo & in terra. *c. quodcumque* 24. *qu.* 1. & conseqnenter successoribus *c. fuisse de majo. & obe.* & quia nullibi reperitur data aliqua potestas imperatoris: Propterea Bar. *ut authen. quo oportet epif. & in d. extrava. ad reprimendum*, dicit ecclesiam habere utrumque gladium: & quod temporalis gladii exercitium imperatori concessum ab ecclesia dependet, per extravagantem Unam sanctam: ad quod vide Alex. de Immol. *in d. cons.* 87. *in* 2. *vol.*

Et ista videtur verissima, ut imperium justi-publeatur: eo quod præfertim pontifices transferre potiunt imperium de una gente in aliam: & confirmant & coronant imperatores: *nd d. novitibus de elect. & ele. Romani de jurejur.* & illum inungunt: ut *de facra unct. ca.* 1. Et imperator non fine causa recipit gladium de altari 93. *di. legimus*. dicit Oftien. *in d. cap. cum fam* 1. 2. Et papa dari illi vaginatum, dicens: Accipe gladium desuper beati Petri corpore fumptum &c. ut hæretici in pontificali. Ponit Been. *in verb.*, papa.

Unde licet exercitia jurisdictionum fint diffinita & separata, tamen uterque gladius fuit apud Petrum (hoc eft spiritualis & temporalis potestas) quia Christus dixit, *Ecce duo gladii hic*: & secundum Dominum. *in d. c. quoniam.* 10. *di.* exercitio temporalis fuit interdicta Petro per illa verba, *Mitte gladium tuum in vaginam*: & consolidato quod Christus non per se potuit gladium Petri in vagina, fed, dixit Petro ut ipse ponerent gladium in vagina: & non dixit, Projice gladium a te: quasi non probibuerit gladium potestatem, fed ipse dixit ut ipse ponerent gladium in vagina: & non dixit, Projice gladium a te: quasi non probibuerit gladium potestatem, fed ipse dixit ut ipse ponerent gladium in vagina: Unde papa licet habeat utrusque gladii potestatem, tamen debet per se administrare exercitio gladii temporalis: & hoc bene probat tex. 13. *qu.* 8. *in prin. C.* 14. *quæst.* 2. *B. Petrus*: ubi patet quod etiam materialem gladium exercuit Petrus: Hodie tamen nulla eft dubietas, quin imperator recipiat imperium a papa: quia & electores habent potestatem eligendi a papa, ut dicitur *in d. c. novitibus*. Et nunc vere & ab illis imperatoribus ante approbationem ecclesiæ, qui erant verius usurpatores potestatis dubitari: ut dicit abbas *in d. c. novitibus*. & Albericus & alii *in d. l. conclusio populus*. Et vide omnino Alex. *in d. c. cum ad verum*: ubi oftendit superioritatem gladii spiritualis ad temporalem, & quemadmodum imperatoris defendit a spiritualis, & quomodo eft majoritas papæ ad imperatorem: & respondet ad motiva quæ fiunt pro potestate imperatoris. & quæ fiunt pro ecclesia. & Ioannes. *in l. 1. ff. de requi. reis*. Et quod dependeat imperium ab ecclesia, dilputat Jaco. de Belvisio *in authen. de fide infim. S.* 1. de qua per Bar. *in d. l. de hære C. Constan. in ufi. fin.* Et de hit & quomodo ecclesia habeat utrumque gladium, ponitur *in d. c. novit*, maxime per Barbatium, *in d. l. C.* Et de majoritate papæ ad imperatorem *in c. licet de foro competen.* post Inno. *d. ca. fuisse & ca. abbate de re judi. & tit. pastoralis de re judi.* Et vide multum bene per collectionem: qui etiam tenet, quod habeat utrumque gladium *in c. antiqua de privil.*

Sed quia nobis est confusio (quia laici volunt disponere de spiritualibus fcilicet conferendo beneficia, & clerici de temporalibus exponendo se armis & facularibus negotiis) ideo mundus eft in malo Bar. *in d. c. novitibus*. Et ideo Alex. *in d. c.* Et Albericus *in d. l. bona a Zenone*, dicit: Novit ille qui nihil ignorat, quod præsidentes Romanæ ecclesiæ fuit albus & pro prudentia fecundum temporum varietatem fus variantur status, modo imperium fublimando, modo paulatim deprimendo: fed fi quilibet eftet contentus fuis limitibus, & omnes alium coadjuvare, fuisset facere temporum, puto quod pax eftet in universo orbe.

Sed ego dico quicquid velit Alberi. quod unifque funt angustiæ: tam modica etiam eft reverentia laicorum in clericis: in tantum quod papa de spiritualibus & beneficiis parum potest disponere, & longius quali cogitur dare principibus principalitas, & jam gladius temporalis non est in omnibus ecclesiæ, fed ad depressionem videtur illis datus; contra illud quod dicitur *inc. principes* 23. *qu.* 5.

Sed quod ecclesia habeat utrumque gladium, A multa adducit possent, quæ in locis formalliegatis a doctoribus ponuntur. Sed hodie de hac etiam eft extravagans, *Unam sanctam*, cum hoc clare declarat: ideo indubitæ dicendum eft apud ecclesiam esse utrumque gladium. Et licet Joan. Monacotanus fuerit perversus fectorum illius extravagantis, fecundum quod dicit Egidius Beltamera *in d. c. fuisse & in d. c. novit*: de quo valde mirantur, cum eller legatus de latere domini Bonifacii in Francia, tamen est dicit Pavinus in *qu.* 4. Extravagan. illud fuit, quia erat Gallicus & amicus regis Philippi tunc regnantis. Et ut dicit Felinus *in d. cap. fuisse*: ipse erat Bonifacio inimicissimus, ut Clement quinto, qui fuit Gallico & transtulit Romanam curiam in Gallias, faceret extravagantem, *Mersit*: per quam declarat quod per definitionem Bonifacii declaratorem Bonifacii quæ incipit, *Unam sanctam*, res & regnum Francia non magis aut minus contentur subjici Romanæ ecclesiæ quam antea subjiciebantur. Quæ si recte confederetur eft modici momenti: quia negare fide necessarium subdere Romano pontifici qui eft caput universalis ecclesiæ, *in d. c. regnum*: ille contra articulum fidei *& unam sanctam &c.* & ponere plures vicarios Christi: vide *in d.* ad nostrum, & quæ ibi dicuntur de hære. Nec per dictam declarationem Bonifacii aliqui de novo subjiciuntur magis quam antea effent subjecti. Et si Bonifacius in dicta extravaganti declarat illud quod prius erat, ita recte declarat: quia prædicti abbiegbantur sicut ceteri Catholici; nec per dictam extravagantem, *Mersit*, a subjectione vicarii Christi & fedis apostolicæ extraneantur: argu. eorum quæ pertinent *in l. hæredes palam cum tuorum*. effic contra articulum fidei *& unam sanctam &c.* & ponere plures vicarios Christi: vide *in d.* ad nostrum, & quæ ibi dicuntur de hære. Nec per dictam declarationem Bonifacii aliqui de novo subjiciuntur magis quam antea effent subjecti. Et si Bonifacius in dicta extravaganti declarat illud quod prius erat, ita recte declarat: quia prædicti abbiegbantur sicut ceteri Catholici; nec per dictam extravagantem, *Mersit*, a subjectione vicarii Christi & fedis apostolicæ extraneantur: argu. eorum quæ pertinent *in l. hæredes palam cum tuorum*. effic contra *in l. hæredes palam cum tuorum*. effic contra. Nec hoc negat Joannes Ignens in quæstione, Utrum res Francia recognoscat superiorem, & in quæstione Bar. *in d. c.* Et hoc refponde ad commium in ut. char. Et de prædicta extravaganti, *Mersit*, fatit mentionem glo. fi. *in clemen. in principio de elect.* Et ibi ponit quatuor de qua fi declaratio eft ecclesiastica, non dubium eft quin spectat ad papam. Anto. & Abb. *in c. licet de fo. compe.* resistire Bellicinus *in c. per venerabilem in fi. qui filii fint legi.* Et de materia, an ecclesia habeat utrumque gladium, ultra remissiones supra datas, vide etiam remissiones Feli. *in d. cap. fuisse*, & Pavinum in fi. ejus. ejus ad dictam extravagantem *Unam sanctam*.

Et quod dictum eft ecclesiam habere utrumque gladium, procedens dubio in iis quæ sunt de dominio ecclesiæ. Sed non dubium dicentes non: quam fuisse factam donationem a Constantino & palatum *c. Constantinus 96. di.* esse falsum. De quorum numero eft Æneas Sylvius, qui postea fuit papa, in *fua dialog. in* 3. *c. falsa*, ubi invehitur contra illos verbigellas, quitantum elaborarunt donatio Constantini facta Sylvestro valuerit, cum nunquam fuerit facta, & offendit unde fuerit auctor, potestas fedis apostolicæ. Hoc idem non fine multis correctis profequitur Laurentius Valla de falsa donatione Constantini, & fere per singula verba improbat palatum *d. c. Constantinus 96. di.* Idem etiam potest Dantes *in fua monarchia*: qui quia pertinaciter volunt quod imperium non dependeat ab ecclesia, patum abfuit quin fuerit de heretici damnatus: ut dicit Bar. *in l. 1. ff. de requi. reis*, licet ipsemet Dantes *in 19. inferni* videtur sentire contrarium, dum dicit:

Heu Constantin de quanto mal fu mare,
Non la tua conversion, ma quella dote.

Jacobus de Conciliis.

B Bartolus *in d. de dominio*

C Oftien. *in d. c. novit*

D

E

F

Quod de re profsi & primo richo pater.

Item etiam Nicolaus de Cusa *de concordantia catholica.* 3. ubi ad hoc obtendendum allegat multas authoritates de scripta sanctorum, & historias de beato Sylvestro, in quibus nihil legitur de dicta donatione. Et idem dicit Hiero. in excerptis in practica canonicalis tabula p. & frequenti.

Sed fuisse factam & non revocatam in præjudicium successorum, ponit Rosel. *in suo manuale*, & cum eo multi alii *loc. in prop. ff. in verbo*, Augustus, cum glo. ibi, *cor in verbo. qua. oper. cessi. in glo.* Quorum multos recitat Albericus de Rosiat *in d. prop.* Sed idem Albericus formam dictæ donationis ponit ad longum *in l. 1. §. initi. ff. de offi. proc. or.* ubi est fabula Kalen. April. & aliam ponit infra tum propter ex Tridoro *in tit. de synodis in gesis concilij Nicæ.* & est fab. data tertio Kalen. April. & concordat cum e. *Constantinus* 96. dis. Et in effectu omnes concordant: & verisimile est quod de eadem confessione plures dederit literas diversis temporibus: nam & in illis quando dicit Romanum ecclesiam quasi universarum ecclesiarum, dicit, *licet per illa imperialia decreta nostra Ratuinus*: ex quo videtur quod dederit de eadem re diversis temporibus diversa decreta. Caperantinus, et Albericus dicunt, unde habuerit illud primum decretum dictæ donationis.

Porro mirum est quomodo Lau. Valla, Pius & Dantes audeant affirmare illam confessionem, quæ est impossibilis, probatio directa per rerum naturam: ut dicit *tex. in c. bona et. 3. de elec. cr. §. quod. vel. 1. allor qt c. super hoc de renun.* ut *in simili.* Et de hac quod legerint historias & non invenerunt, non sequitur eam non fuisse factam: quia potest fuisse facta & non esse scripta in historiis: potest quoque esse scripta & abijsse ab eis vita. Et profecto omnis continuitatis insurgit Valla contra *d. c. Constantinus*, & contra ecclesiasticos; ex quo vehementer reditur suspectus: nili dicamus id fuisse factum licentia poetica. Et contra ipsum dicit Pius *tex. in c. familia.* 15. di. ubi vita beati Sylvestri poniturinter authenticas scripturas, in qua affirmatur liberatio & donatio Constantini: quod cum Cusa dicit non esse factum contra illos, qui tenere audent illam negare, quia historiæ eorum scripteres a spiritu prophetiæ, illa liceris non mandantur, sed eularia tamen gesta annunciari. Nec est veritatis, quod tantum laboraßent doc. omnes in diversis locis circa validitatem hujus donationis, nisi pro certo habuißent illam fuisse factam. De quo vide remissive in glo. Pavini *super tex. in c. Constantinus.* & remissive per Lali. *tex. fuisse in fi. de monop. 6°. de. cum aliis* etiam remissive per eum adductis: & remissive etiam Alex. *in c. prop. ff.* Et remissive Barba. *in pefatile ad Baldum in prop. codicis, in verbo*, imperator Augustus: ubi dubitative adducit aliqua pro parte negativa, remittendo tandem se decisioni Romanæ ecclesiæ: item remissive Berthachius *in verbo* donatio a principe, & remissive Brivien. *in verbo*, donatio, *versus* an donatio facta per Constantinum. Ex quibus profßionibus colligo in infinita loca ubi agitur de dicta donatione. Fatet tex. *in c. intellecto de jurejur.* & Chalde. *in ti. qui fili pat leg. in trac. legitimationum. doc. in ca. ego Ludovicus* 13. *di. 6°. in d. c. Constantinus.* & in ele. *Ego sum de jurejur.* & ibi remissive per Barbarium. *Ferabat. in l. prohibere. §. fi. ff. quod vi aut clan.* & ibi remissive per Alex. licet loquatur in rege, non in specie donatione Constantini. Ad idem archi. *16. qu. 3. in plurib. cardi. & alij poß glo. in. ele. 1. de jureju.* Salis. & *Bal. in prop. C.* Alia vide in loquis A fopra remissive adductis. Signorellus *in cons. 56. incipit*, quæstio tiß) disputat hinc inde, & ultimo adducit rationes pro negativa: sed nihil aperte concludit.

Et de ista donatione facit mentionem tex. *in cap. fuisse ann.* 13. *qu.* 1. Contra quem opponit Nicolaus de Cusa quod non probat hoc: sed tamen quod imperator dimiserit orbem Romam Sylvestro. Et profectò multum contrariatur illi tex. *c. fuisse*, et quod legitur, quod beatus Sylvester (qui fuit pelli Melchiades authoreus d. tex.) baptizavit Constantinum: et patet in legenda ejus in li. legenda de Sanctorum, cujus author ignoratur, & et quod legitur in libri beati Sylvestri, & in dedicatione ecclesiæ. De quo ad plenum Viterbius libri. B 13. *c. et. 43. usque ad 57.*

Nec relevat quod glo. dicit, quod ille tittulus *d. fuisse* est falßus: & quod etiam aliqui libi voluerunt tex. esse Julii papæ, & aliqui quod illa sint verba Gratia. fumpta ex li. to. historiæ ecclesiastica: videlicet a verbis *denique vicinje ad finem. c. fuisse.* Nam ego in *d. c. to.* inßi. nunc de donatoris factis per Constantinum, & quod tempore Melchiadis Constantinus effet Christianus, ut specific ponit Aug. in epißula. 166. ad Generum, Eleutium & Felicem grammaticum. Et maxime fit hoc verisimile, quia Constantinus fuit etiam Christianus tempore Eusebii, qui fuit secundus ante Sylvestrum in pontificatu: quo etiam tempore Hesina ipsius mater reperit crucem Domini noßri Jesu Christi, & inventor Judas baptizatus est: se in vita Eusebii ponit Platina, & supponemus in ejusdem Eusebii vita: de quo est tex. *in c. cruciß de consc. di.* 3. licet idem Platina de crucis inventione patat etiam in vita Sylvestri. Et supplementum dicit interimem Platina in vita Sylvestri. Et ex receptum. Ait enim quod baptizato filio cum vitulet Christi prodigia per beatum Sylvestrum facta, expußatus a Sylvestro baptismum: & quod eo ßiscopo confessim in presentia ejusdem *B.* tuveis lignum Jerusalym petiit, & hoc inuenit. Vincentius historialis ibi *supra*. Unde difficile est concordare *d. capitulum fuisse ann. c. Constantinus* 96. *dis.* & cum ipso ponit Vincentius ißto. ubi *supra*, & cum *c. fundamenta de eleti. in 6.* & cum extrava. Clementis. *d. quæ inspiß. Unginiat.* ubi habetur quod Constantinus fuerit baptizatus a Sylvestro.

Sed poßet *ad. fuisse*, ße responderi, quod tex. ibi non dicit Constantinum ßuisse tempore Melchiadis baptizatum, sed solum quod primus imperator fuit Constantinus, qui fidem veritatis patenter adeßpetit. Et hoc non dicendum, quia Constantinus jam tempore Melchiadis erat initiatus Christo; quia in signo crucis superavit Maxentium, & deinde dedicat licentiam Christianis ecclesias fabricandi, & fidem Christi ibi propagandi. Nec dicitur *in eodem. c. fuisse*, quod fecerit donationem generalem ecclesiæ, sed quoad immensa dotaria contulerit ecclesiæ, & sedem imperialem reliquerit, & Petro succeßoribus suæ ejus concesserit. Et ße non contrariatur *c. Constantinus*, nec *c. fundamenta*, nec ex quod dicitur in historia beati Sylvestri: nam licet legitur in historia tripartita in li. tertii li. Constantinus diß tulit baptißmum, quia volebat baptizari in Jordaneo, sed preventus infirmitate (ut alii volunt,) a Sylvestro baptizatus est & ei fecit donationem. Licet quod dicitur de dotatione baptißmi quosque et ad Jordanem pervenire contingeret, Platina non adnotat, nec lic verisimile & communiter dicitur contrariatur dicitur *in d. c. fuisse & c. luis supra allegata.* Illa colligunter ex Platina in vita Eusebii & Melchiadis & Marci & beati Sylvestri papæ: & etiam ex Vincentio historiali, & scholastica, & tripartita: quia Constantinus imperavit annis 31. & Sylvester vixit in papatu 23. Et quod ut legitur in *li. tripar. ca. 6.* Constantinus occiderat aliquos generos proximos & in nece filii sui Crispi cooperator extiterat, non mirum est, si vir altius religiosus in premam tanti sceleris Dei nutu factus leprosus, & pollex fonte baptißmatis mundatus, donationem amplioremecclesiæ fecerit (de qua in *d. c. Constantinus*) diversam a donatiis ecclesiæ Lateranen. de quibus *in d. c. fuisse*. aliquoin oportet necessario dicere, quod illet tit. *d. c. Constantinus*, fu falßus & ibi glo. ibidem. Sed in supplemento in vita Constantini dicitur, quod cum ipse varias martyrum ßtrages deßitißset, elephantiæ morbo a Deo correptus est, & a Sylvestro baptißatus & curatus, & quod pro gratiis Deo exolvendis: dicßam donationem fecit. Platina autem in vita Marci succeßoris *Sylvestri dicit cum a Sylvestro baptißatus*: sed quod in lepram inciderit & baptißmo mundatus ßuisse credit. Unde videamus quam varie scribant historici, & ßepius cum audacia ex proprio fenßu aliquid loquuntur nullum adducentes authoritatem.

Sed omnino oßtat dicta epißola Aug. ad Glorium, qui vult quod Constantinus tempore Melchiadis fuerit Christianus. Verum ad illam poßet responderi, quod licet Aug. faciendo mentionem de Melchiade & Sylvestro, dicat Constantinum imperatorem Christianum, non tamen dicit quod ßuerit baptißatus: quia ßtatim Christianus tempore Melchiadis: sed cum vera Christiana qui poßea tempore Sylvestri fuerit factus Christianus. Sicut ß bodie allegando Alexandrinus Imperaß. non ßuerit baptißatus, diceretur, ita dicit cardi. Alexan. in ißi. fendo. vel in 4. decretalium, recte allegarem, quamvis tempore editionis dictorum librorum nondum effet cardinalis: quia ßtatim quod ße vel interrcardinali tempore allegationis. Et ißum ßolutionem computando tempora videtur ßentire Alexan. *in d. c. Constantinus*, quem primo non ßentiebat.

Sed adhuc videtur, quod responßio data *ad c. fuisse*, non ßit bona: quia tex. videtur clare ßentire, quod effet tempore Melchiadis Christianus, & non quod effet initiatus vel deliberative Christianus: quia tex. dicit, fed etiam Romani principes, qui totius orbis monarchias tenebant, id ßibem Christi & ad baptißmi ßacramenta conuenerunt, ex quibus vir religiößißimus Constantinus primus fidem veritatis patenter adeßpetit &c. Quod referendo ad verba prædicta intelligi debet, fidem veritatis adeßpetit ßelicet per baptißmi ßacramentum, & ß tunc non fuißet baptizatus, aliis verbis de Constantino loquendo ßißet. Et quamvis impossibile ßit dare aliam responßionem quam dedit glo. quod ße falßus titulus: quia oportet quod ille tex. ße vel Sylvestri vel aliquius ex ßucceßoribus ejus. Vidi Jacobum Zenum episcopum Patavienß de vitis pontificum ad Paulum papam II. in vita beati Sylvestri: qui facit mentionem de tex. *d. c. fuisse*: & ibi dicit, quod conuinuiter dicitur quod in inscriptione eß erat, & quod ille tex. ascribitur Julio: sed ipse dicit ße vidißße in vetußßimis codicibus quod ille tex. fuerit Lucii. Quisquis ßit, opinio glo. eß vera, quod eß error in ßubpraeßcriptione.

Utrum autem baptißatus ßuerit ßolßitus ßuerit

Lib. X. De superioritate Papæ ad Concil. 559

A ria inter opiniones. Nam multi affirmant (ut Hiero. & Eusebius. Caßarien. episcopus) ipßum in Ariminum haereßim lapßum, ßuißße baptizatum ab Eußebio Nicomediensi episcopo in ui. vita ßpirius. Et Ambro. in oratione de obitu Theodosij inquit. Licet baptißmatis gratia Constantino in ultimis conflitutionis omnis peccata dimißerit, tamen quod primus imperatorum credidit, & poßt ße hereditatem fidei principibus derelinquit, magni meriti laudem recepit: quod etiam legitur in 4 lectione oßicii inventionis S. crucis. Unde ex his indußtis eß variata de tempore conversionis Constantini. Nam nonnulli tenent eum in 8. vel 14. imperii ßui anno baptißatum ßuißße a Sylvestro, & a legra mundatum, & ibi ßactam donationem ab eo ßactam: & hoc dicit *d. c. Constantinus 96. di.* quam dicunt palcius & B Albertius *in d. S. initi.* & Ildorus inter gesta Nicæni concilii: qui recitant dictam donationem, et dicunt ßupra. Alii idem afferunt, ßed dicunt cum poßea in Ariminum haereßim lapßum, ßuißße ab Eußebio Nicomediensi episcopo rebaptißatum. Et hoc confonat cum ißta parte vita ecclesißtica dicebant: qui volebant ab haereßi reverßos ßelle rebaptißandos, ut ßuit Cypria. martyr: et ußque in ejus epißtolis & per multa jura: t. q. 1. Alii dicunt cum diß ßolßitis baptißmum eo quod decreverat baptizari in Jordane: ut beatus Ambr. ubi ßuper, & habetur 1. 4. tex. inventionis S. crucis quamvis in legenda beati Sylvestri in ea. li. legatur, quod Constantinus poßt plurimas martyrum ßtrages a Deo elephantia correptus tandem a Sylvestro baptißatus ßuerit eß. Et ißa varietas ibi referitur ex varietate ßcribentium.

Sed idem Jacobus Zenus allegatis omnibus authoritatibus ßupra ßcribit, *ßingulariter* eß cum baptißatum ßuißße a Sylvestro: & quod ßolßitus Constantinus rebaptißatus ßuißße ab Eußebio Nicomediensi episcopo: & dicit ineßligendum eße de Constantino ejusd. Conßtantino: & dicit ißta legitur in vita Felicis papæ, qui quartus fuit a Sylvest. Et ibi adducit multos authores de Constantini vera ßide & perfectione: & de quando poßtea ßuerit baptißatus in honorem Salvatoris conßtruxß, & dedicavit templa genßilium: & dicit eum diß tum donationem fecißße, quam ibi Abbatißimus commodius qui contrariam ßecutunt. Inquit inßuper ißti admirationem ßcribit quod, cum ad ißpas manus venißßet ex Alemania antiquißßimus codex ßuper ßuper vita Constantini & *ipsa abbreviatio* in Christianos, & quomodo ßuerit templa, idolis olim dicata ad Dei veri cultum transferri, & quomodo invitatißßimus pranna & pollicitationibus ad religißßem & plura alia, tamen nihil ibi de baptißmate & donatione facta dicebatur: quod maxime addubat eum in admirationem. Ecce de baptißmo eß miranda: quia ßcriptores aliqui magis adhuc concißße narrant hißtorias, nec ex hoc ßequitur quod non fuerit facta donatio: quam factum fuißße poßt Gelasium papa, Hido. Hißpalen. poßtea, Adrianus papa, Nicolaus III. Bernardus *in li. de conßide. ad Eugen. pa.* Damanus papa, moderni hißtorici, Martinus Colentinus, Sigebertus, Polonorius, Pagius, cum de Turrecrem archie. Flo. & Vincen. hißt. ubi ßupra: ubi etiam dicit de lepra & baptißmate a Sylvestro, & ibi poßt conclußum ejus ßive profßionem directam ßolßitudinem patri patrum Sylvestro, omnibußque ßuccessoribus urbis Romæ epißcopis; & eß illa eadem quam refert ßupra ßcribit, quod ße dicit Vincentius, quod ußque illam refert: proinde non dubitandum eß quis fuerit facta.

Nec ex hoc quod aliqui ßcriptores tacent dictam donatio-

donationem & baptisma, sequitur quod non fecerit baptizatus a Sylve. aut quod non fecerit donationem. Et multum pro his facit benignitas Constantini in Christianos & victoria ipsius, & invento crucis, & erectio palatii in ecclesia Lateranensi, & ampliatio ecclesiæ & nominis Christiani ex illius imperio, & possessio subjectorum & tanto tempore continuata, licet postea ecclesia multas passa fit persecutiones. Nec est verisimile sanctos illos pontifices voluisse mentiri, qui illam sukrunt. Et de prædicta donatione Constantini & Barbatus in *c. 1. de purgat.* & quod baptizatus fuerit a Sylvestro & mundatus a lepra, & de visione nocturna apostolorum, multum ad plenum ponit Isidorus *de Synodis ss. 1. par.* cum tractat de concilio Nicæno: & ibi ad longum ponitur directum sive confirmatum Constantini imperatoris decretum sancto Sylve. urbis Romæ episcopo & omnibus ejus successoribus, qui in sede beati Petri ipsum in suum facuit sedisti sunt pontificibus, & omnibus ubique tertarum catholicis episcopis: quæ est sub data Romæ tertio Kal. Aprilium, Domino Flavio Constantino augusto *p.* & Gallicano *p.* 7. tis clarissimis consulibus. Et ibi in effectu ponuntur verba *s. futurum 11. qu. 1. & c. Constantinus 96. di.* per quæ apparet, quod fallus est titulus de Michaïde *in d. c. futurum.*

Nec obstant verba Ambro. cum dicit cum fuisse in ultimis baptisatum: quia id non deber referri ad ultimos die vitæ ipsius Constantini, sed ad ultimas Christianorum pertesionis, vel ad multa per eum gesta quæ ad fidei favorem pertinebant: ut de victoria Maxentii, de edictis propositis in ædificationem ecclesiarum, & de laboriosione idolorum poli emundationem a lepra: quia enim poli hæ baptisatus est, dicitur in extremis baptisatus, quamvis de his Ambro. non fecerit mentionem. Et eli modus loquendi volentis omittere multa modo tempore gesta, & similie ei quid ponitur *in d. c. futurum. 11. quæst. 1. in verb.* denique idem præfatus princeps donaria immensa contulit: cum tamen eodem tempore quo baptisatus est, & palatium Lateranense in ecclesiam erigi curaverit, & donaria fecerit: non quod hæc fuerint ultima per eum, vel in ultimo imperii ejus anno gesta.

Petro multi maligantur contra fedem apostolicam propter illam donationem & ante culpam quam ignant; quod mirum est: cum adhuc tempore illo nihil fuerit in ecclesia Dei Petri in frontispitio majoris arcus ante altare majus, Constantinus imperator in mufaico depictus, literis aureis obtendens Salvatori & beato Petro apostolo ecclesiam ipsam a se ædificatam, videlicet ecclesiam fancti Petri. Et vidi ego multos codices de dicta donatione loquentes, hominum malignitate corruptos. Ubi enim scriptum erat, concedimus palatium nostrum Lateranense, deletum erat verbum, concedimus, & adjectum, contradicimus: & ad hunc modum vidi etiam aliquos libros decreti vitiatos: Et rursus ex hoc quod Constantinus transtulit sedem imperialem Byzantium, magis prælumendum est pro dicta donatione quam contra: cum pro parte negativa nulla adducatur ratio, nisi quod non legitur, & cum fatis conflet ipsum fuisse baptisatum.

Quod autem hodie non fit dubitandum de validitate hujus donationis propter juramentum quod præstant imperatores in sui coronatione (sciscet de non informando illam donationem) ponit Barbatius in *cle. 1. de purgat.* Quod juramentum exigere videtur superfluum: cum illa donatio non tam fuerit donatio, quam recognitio sive restitutio: ut dicit Alex. de Imomol. *in consil. 87. in 2. vol.* & videtur commentator velle dicere, hoc facta ipsa rebellis adductis: quia facta est sylvestro pro ecclesia recipiente, & conlequenter Deo: cum & quod Deo legitur, ecclesiæ centeatur legatum: *ut in authenticis eccle. ti. §. si quis in nomine.* Igitur facta est illi donatio, cujus est omnium potestas & imperium: quia *Dominiesl terra & plenitudo ejus, orbis terrarum & omnes qui habitant eo in ei*: ut dicitur in Pal. 23. & ipse est Rex regum & Dominus dominantium. Ideo non opus est disputare an Constantinus potuerit minuere imperium, vel an potuerit successibus præjudicare: cum omnia ante Christum tyrannice per imperatores possidebantur, advenienie autem Salvatore nolite, omnis potestas in cœlo & in terra in eum translata est: ut dicitur Matthæi. Et ideo postquam imperium fuitum est Christianum & baptisari cœpit ab ecclesia (quæ illud transtulit in Germanos *c. venerabilem de elect.*) juro bono dominium habere cœpit, & imperatores fidei sunt filii ecclesiæ & non Dominii. *23. qu. 8. canonesiv. 96. di. & imperator, & cle. 1. de jureju.* & advocati & defensores. *d. cle. in 5. parte.* & procurare debent & servare pacem ecclesiæ. *23. qu. 8. quando vero, & multis aliis ca. can. & quæst. 5.* Ideo disputare de dicta donatione, videtur hodie curiosis & inquisitis relinquendum. Et de ea etiam ita ponit Alberti. *in dictiona. fun in verbo* Constantinus, & Bal. *in proœ. ff. in l. dari Constantini C. de na. libe.* ubi dicit imperatori, divi Constantini quæ donata Christianorum fide Romanorum minuit imperium. Unde apparet error eorum qui tam audacter dicunt non fuisse factam donationem. Nec ex hac quod d. *c. Constantinus* dicitur pales, sequitur quod donatio non fuerit facta: nam plures sunt canones in decreto, qui dicuntur palea (tanquam non positi per Gratianum) qui non sunt minoris authoritatis quam inserti per Gratianum. Et de illa donatione Constantini quod fuerit facta & valuerit, vide omnino Alex. in *d. c. Constantinus*: qui singula dicta Laurentii Vallæ discutit & reprobat, & vide etiam ibi cardi. de Turrecr. Et hæc de falsepto opere ad laudem Dei dicta sufficiant.

INDEX XERIUM QUÆ IN OPERE DOMINICI JACOBATII CONTINENTUR

A

A Avin in veteri Testamento qui fuit fumus facerdos, repræsentat papam in novo Testamento, & Moyses imperatorem, pag. 40. col. 1. litera A

Abbates in concilio fedebant poli prorogationis numeratio & participantes, pag. 31. col. A

Abbatum dignitores funt & locus de quo fuipa qui potestas metrum, *ibidem*

Abbates quibus concessum est privilegium omnia, minga, & fin gangrin in concilio & synodis sua possint mitra antelignari non exempti, simplici, sibi & papæ, *ibidem B*

Abbates debent sui verbibus convenientibus religiosis ordinem professuræ & debent esse expertis profesti, *ibid. B. & C.*

Abbas dicitur super monachorum, alias appellatur archimandrita, id est, principes sive primi monachorum. *ibid.*

Abbates non parentes mitram non fant parcs abbates: eadem incide. *ibi D*

Abbatis est dignitas, & quando quis dicitur abbas ante benedictionem vel poli & quando vacent eorum beneficia, & quando abbatia est dignitas, *ibidem A.*

Abbates ex reformatione ist ad concilium provinciale, & an ad generale & non Reform. vocati, & quid de alis inferioribus prælatis, 31. col. 1. & B. C

Abbates non dicuntur de numero cardinalis, 38. col. A. Et an fint ocultarii vocandi ad consilium, 37. col. 1. C

Abbates qui & quando vocandi ad consilium, & quando concurrit id ad synodum provinciale vel episcopalem, 38. col. 1. A & *seq.*

Abbates de reformatione qui fuide interlevit, quinque ad synodum, *ibidem col. 1. D*

Abbes ratione concilii, an precipiat fructus fortunæ beneficiorum, 192. col. A

Abbes ratione fuæ collegiatæ sciscit fructus fui beneficii, *ibid. C*

Abbatissæ poterfarum habere vicarius qui & confessionali habet, 190. col. B

Abbatissæ non dicuntur non pontifices, 35. col. 1. C

Abendarius fra pingendo verbonum pictorum ad magnitudinem ecclesiarum, 514. col. 1. A

Accessio non requiritur in notoriis, maxime in materia prerati, & in concentratibus publicum indicatum, 109. col. 2. C

Adam nihil est dicitur dum aliquid fuerit omnis qui habet fuci in conciliis, propinqua dicitur requiritur conciliis perfonæ, 78. col. 1. C. D

Adhibus in capitulum cum agitur de interesse alicujus ecclesiæ particularis possitus agendi primo interrobit prælatus, & eo negligente devolvitur ad capitulum, & in negligente ad prælatum: ipsius ecclesiæ, 113. col. 1. D

Adibus in quibus abbenes debent vocari, non computantur in numero nisi 6. Item quæ debent vocari, 181 col. B

Adire adhibitis expeditione semper præferunt ille qui vult quod adhuc expectantur, 194. col. D

Adhes per quem quis aliquemvir, *ipsum* fatuus velle non præfumitur, 182 col. 1. A

Adius qui per fe fortiantur fuum consensu efficitur, 31. quod non est necessarium superiorum monitorum, non impedimento pet parmonem de non appendo: licet in ista qui egitur ministerio superiorum ad hoc ut tentatur non fuum requisitum efficitur, 31. col. 1. C

Adius qui non possunt fieri ab interrittate non omnium conferentium 23. col. C D *item sep.*

Adhus qui requiritur præfentium alicujus non potest per alium explicari, *ibidem* col. A

Adius hierarchici rerum, videlicet purgare, illuminare & perfecere, 109. col. D

Ad concilium invitandum & ad conferendum, quantum fuit tempus debet, 70. col. 1. D

Admonitio evangelica, ita charitativa, & judicialis in quibus convenient & differant, vide verbum, 414. col. A

Admittit nunquid debeat qui non in terrovia, & ad congregatum conventum venerit, 79. col. A

Ad verificationem alternativa fuffice altertam partem esse veram, 139. col. A

Advocatus fenior in advocando professus, 45. col. 2. E

Advocatus verbosus potest advocatura privare, 188. col. D

Affidio non est adhibenda affidio, 132 col. 2. E

Agendi jus ab eft dubium, hoc est ex quo competere, fit incertus & suspendit ex duobus litigantibus, 51. col. A

Alexander tertius fecit in pontificatu annis 21. & tempore ejus schisma quod fuit in ecclesia Dei per annos. 16. cellavit, 11. col. 1. C. D

Ambitio & charitas quomodo differant, 107. c. 1. D

Antiquiores in vocibus præferuntur, 41. col. 1. C

Antiquior de domo habet quod prærogativam congregandi alios de domo, 45 col. 1. B

Antiquior *nellante* confuetudine dicitur major in capitulo, *ibidem A.C*

Apostalia triplex est, 200. c. A

Apostoli prius fortunt cardinales quam episcopi, 31. col. B

Apostoli omnes fant fundamenta ecclesiæ, 459. c. 1. C. D

Apostoli fuerunt cœrati episcopi immediate a Petro & mediate a Christo, 418 col. 1. B

Apostoli non fortunt pares fire æquales Petro quand particularium & specialis plenitudinem, 200. c. A

Apostoli omnes habuerunt parem potestatem baptisandi & prædicandi, 518 col. 1. B

Apostoli non mitentur Petrum in Samariam authoritatem imperii, *sed provocatione* conciliis, 32. col. B

Appellatio an possit ad pantiarchum omittit medio, 52. c. A.B

Appellatio an possit ad cardinalem legatum medio omittit, *ibid. D*

Appellatio a fententia cardinalis cui est commissa causa appellantem remotis non potest propter cardinalitium dignitatem, licet alias in illis perfonis per illum eliaufalium intelligatur fublata, 1 frivola dumtaxat appellatio, 47. c. 1. A

Appellati non potest ab episcopo qui prædicat ex prorogatione jurisdictionis, 48. c. A.B

Appellatur ab archiepiscopo ad primatem, 38. c. A

Appellat de filio cuius citatus pretedi filium etiam si fit versus antiquitatem, 97. c. 2. D & ibi quod potest probare ignorantiam editi per patrimonium, *ibidem A.*

Appellat litet a citatione loci non tuti appellat ad sinistra profusus, 192. c. 1. D

Appellati a pape ad concilium an licear fieri e contra, 47. c. 1. *sup. fin.*

Appellatio ab archiepiscopo ad concilium provinciale in quo archiepiscopus *fuit*, *ibidem* 2. B

Appellati non potest a sententia cessionis, 48. c. 1. A

Appellati potest ab omni devio & abilio quo ad sectum & ordinatum, 49. c. 1. B

Appellatio interpolita ad papam per cerum sum ad sectum & ordinatum, 49 col. 1. E

Appellati non potest a sententia cessionis non recognoscentis superiorem, *ibid.* col. 2. B

Appel-

Appellari non potest à collegio cardinalium licet non à senatu, ibid. D
Appellatio existimar à potestate judicis a quo appellat, ibid.
Appellari ad pontifi ab eo ad quem omnes de jure appellant, 451. c. A. conf. sup.
Appellatio à concilio ad papam, 423. c. A. & sup. 451. c. A. & 456. c. C. D
Appellationis consortium est de jure pontificio, 456. c. D.
Appellari potest à papa ad concilium ab ipsum melius informatum, 457. c. D. E.
Appellari à papa posse affirmat hereticus 78.
Appellari ad pontifi a papa ad Deum, 457. c. D.
Archiepiscopi pallium in concilio habere non debent nec baculum pastoralem, 15. c. D. D. E.
Archiepiscopi qui nominatur cardinales quasi principales facendos, 15. c. D.
Archiepiscopus dicitur ab archos quod est principes, quasi principes episcoporum, 52. c. D. A.
Archiepiscopus ab apostolis provincia propositi fuerunt, 3. c. D. I. & 3. c. D. quae ita canta fuerunt papaliis habes
Archiepiscopus de metropoli, ad alter habere nunquam decet episcoporum sub fi, ibid.
Archiepiscopus quando dicitur episcopus, 15. c. A
Arius Nic. papam excelsum, 3. c. C.
Ecclesiae habitum in mutando antiquam non ut profanum, ibid. E
Archiepiscopi poli omnes patriarchas facemur in tribus, 18. c. A. B
Archiepiscopi est primates fedebus, & his quod archiepiscopalia & regalia sunt chorica exercere, 19. c. D. B
Archiepiscopus debet habere decem vel novem civitatem sub se quibus praeit in spiritualibus pastor, 15. c. D.
Archiepiscopus in quo differat a metropolitano, ibid. D
Archiepiscopi inter se concurrentibus qui praeferatur in concilio & in praesidendo, 15. c. D.
Archiepiscopus Mediolanensis ab praeferatur Ravennensi, vel è contra, & de consensione quae aliae ante eis inter eos, 49. c. D. E. F.
Archiepiscopus debet omnibus abbatibus provinciae de facto demonstrare infra ter mensem quod iterum quo fuit flatuta in concilio, ibid. F.
Archiepiscopus absolvit a sententia laetae per episcopum, 78. c. B.
Archipresbyteri in divina praecedere arbitraturum, 41. c. D. E.
Arbitra concrementia flatum universalis ecclesiae semper fuit terminata per generalia concilia, 150. c. C. D
Argumentum ab etymologia vocabuli ad fit validum, 2. c. A. B
Argumentum ab exemplis chronicarum non est solidum quando agitur de potestate papae, 424. c. A. B.
Argumentum de resilientia ab depositione papae non valet, ibid. D
Armatae familiam cardinalis habere posse, 7.
Affesio de conflitutiis episcopi in laicos est potest, 38. c. A. B. c. A. C. D.
Athanasius disputavit cum Ario poli quam fuit damnatus in concilio & interrum illum convicit, 27. c. C. D.
Avarus & fornicator uterque est idolatra, 145. c. A.
A odigitur non in concilio debent federe in praesidendo sed pedes papae, & decretum non in concilio mitra cum fecretario & non in fedibus, 50. c. E
Authoritas ultima ecclesiae in Romano pontifice, 18. c. A. B

inferiores praelatos, 19. c. C. D. E. F.
Authoritas papae conferat excepta ab omnibus flatutis concilii, 44. c. C. D
Authoritas illa facta fcripturae, *Si peccaverit in te frater tuus*, &c. Quomodo intelligenda fit, 40. c. E. F. 41. c. & 450. per totum.
Authoritas illa evangelica, *Accipite spiritum Sanctum, & quorum remiseritis peccata, quomodo intelligatur*, 46. c. E.

B

Baptismus est janua facramentorum, 41. c. A. B
Baptisma propter crimen commilum in vituperationem non conferendum fit filii generali concilitatione damnatorum, 26. c. D. E.
Baptisma ab haereticis federe penes regem ordine conficuto, 47. c. A.
Barbatus patriarcha designat coenobiorum & cathedralium gregis, 15. c. D.
Benedictionem fulemnem facit cardinalis etiam non episcopus, 7. c. A.
Benedictio fulemnes non poteft adpudicari ex conditione adversitis, & ad quid pertinet fit ipsa conditio, 37. c. D. E.
Beneficium quod quis habuit per limonia, ita in illo relinquitur non mortuo? habet confirmationem quod emanavit de conferentia papae confitentia & petitoris, 8. c. A. B. Quod habes, quod vocatio papae fici omnes qualitates & provideret illos ad tuam providet talis in fore conferentiae, ibid.
Beneficio acquirendo jus non dat patiens fit papae confitutio non in inferioribus a papa, licet fecus fit in papa, 18. c. A. B.
Beata Virgo libera fuerit concelebratione ab illatione, non omnino exemta & vetitus pertinaciae fitae imperatoris, 106. c. D. Quod & non habuerit omnes nec nectedes, cum apostolicis litis expeditas fuerit, ibid.
Bonifatius cardinalis quam pontificatum habeat & jurisdictionem, 23. c. D. B
Cardinales legati de latere mittuntur si simplicitate, fide fatis fuerint, non autem prudentia eterna, & an cardinali attribuit fit illi legatus credatur, 21. c. A. C. & quod fit in certum producere in judicio debeat patrum, quasi non credibile est, ibid. E. & 22. c. A.
Cardinales reficiendum in ca. Ro. cardinale a judicatum fit ab papae propter difficilium papae fit videretur illi qui privilegia ipsi cardinales habent, 16. c. D
Cardinalium numerus alia jurisdictio, 17. per totum.
Cardinalium audiences non intimant illas commissiones, non tamen ex inhibent ob eorum reverentiam, 16. c. B
Cardinalis non potest patrum, quod confertur minores ordines & habere familiam annuam, 17. c. D. B
Cardinalis olim vocabantur presbyteri & eorum collegium fuerunt fedes lemnes & plana sine privilegia cardinalis, 17. c. D. E. F.
Cardinalis olim vocabantur presbyteri & eorum collegium fuerunt fedes lemnes & plana sine privilegia cardinalis, 17. c. D. E. F.
Cardinalis non potest habere familiam ultra viginti famulos, ibid.
Cardinalis non potest defendere de cetia fine licentia papae, & quod cardinalis habet a papa plenitudinem, 17. c. D.
Cardinalis debet patriarcam cum papae gravius dicunt necessitatem, & gravius minantur, fiet Adam gravius precaris, quanto Deo promittit fuit, & quibus debeant esse cardinales & de eorum facultate, perfectione & gradu, ibid. C. D.
Cardinales de Alemania non conficuerunt electia influentes & quos numero debeant esse, ibid. c. A. B. C.
Cardinales quo tempore cardinalis fit, 39. c. D. A. & 7. sup.

Cardinalis potentia dependet a papa, & ibi quae & quales sortentur cardinalis libas, & quod in primitiva ecclesia non erat cardinalatus, 19. c. A. per tot.
Cardinalatus an fuerit tempore S. Petri, ibid. c. A.
Cardinales ex tacito consenso cleri Romani quos fuerunt jus eligendi papam, 1. c. C. D. B.
Cardinales pertinaciores criminis fuit magistratus pana plectuntur, 31. col. 1. c.
Cardinalatus juvenes non funt apti, 41. c. A. B. c. D.
Cardinales omnes praecedunt patriarchas vide bullam Eugenii, 35. col. 2. D. E. & 7. sup.
Capitulum ubi dicit prelatus, congregat fenior, & quod poflit facere tale capitulum, 51. c. A. B. E.
Causenius mayor altero nobilitate, vita vel fcientia poflit per totum ejus episcopo; & quomodo procedat communis ista loquendi qua dicitur, *hic dilium fuit a judicem*, 47. col. 1. B.
Cardinales creari fine indigenibus nihil effectuabiles habent potestatem habere legendi, 47. col. 2. B.
Causel cathedralis ecclesiae an in concilio de aliis locis praeferantur abbatibus non portantibus mitram, 51. col. 1. c.
Causelam bonam habes ad rotundas diffrontias papae poflit non ad ejus, & quanda loca ac collocandas fedes & ornamenta earumdem in concilio, 51. col. 1. A. B.
Cardinales & eorum collegium funt cathedrales papae, cum ne fint cardinales, & episcopi, cardinalium cardinalis fit speciale nomen papae, 54. col. 1. B. C.
Capitula cathedralium ecclesiarum ante fit notanda, ibid. col. 2. D. ubi citat quod debent interrogatio in principio, ibid. ac laici judices fint vocandi ad concilium, ibid. E.
Cardinales etiam non episcopi intellingunt de majoribus praelatis propter eminentiam dignitatis, 57. col. 1. B.
Capitula cathedralium ecclesiarum an notfation fint vocanda ad concilium ibid. E.
Capitula cathedralium ecclesiarum an vocatis debeant ad universale concilium, & ad provinciale, 59. col. 1. B.
Capitulum fede vacante non exercet ea quae fuae ordinis, nisi quae ad ipsum fuae jurisdictionis episcopalis, ibid.
Causa fidei ad jus arbitrio episcopi non est, 64. col. 1. B.
Causae legitimae quae & quot fint, & quibus quo citatus non tenetur mittere excusationem, 37. col. 2. B. C.
Canonicus regularis poteft commutare votum fuum alteri canonicorum, 71. col. 1. E.
Canonicus legitimo impedimento detentus, qui proprietas non potest interrogare ab ebdomadario, & quod commutare suum fuum collitum procuratorem etiam canonicis alis invitis, extra etiam ad Ro. 71. col. 2. A.
Causa spiritualis non poteft committi ex delitiis & laicis per episcopum, non prioniti tum in Ecclesiaflicum & laitum de rebus spiritualibus poteft, 78. col. 1. C.
Chirurianum fubditum an praetatus vocatus ad concilium, poteft fubditis fuis pro expensis sustentis imponere; & idem quando tenetur inire ad papam, imperatorem, vel regem, & an eo ipso quo vocatus ipse praelatus ad generale conciliium & ad provinciale, ad quod tenetur accedere, poflit charitatem fubditum a monachis exigere, 79. col. 1. E. & col. 2. A.
Causa fendalis per dominum feudi conferendi debet, 82. col. 2. C.
Cardinales fede vacante fuccedunt in jurisdictionem, in in his quibus quae funt utilitatis & necessitatis ecclesiae & indigent celeritate, 89. col. 1. B.
Cardinales pertinaciores in illis ecclesiam papae & in laicis ipsa fuit judices, cum 78. c. B. per totum.
Cardinalatus juvenes non funt apti, 41. c. A. B. c. D.
Cardinales omnes praecedunt patriarchas vide bullam Eugenii, 35. col. 2. D. E. & 7. sup.
Capitulum ubi dicit prelatus, congregat fenior, & quod poflit facere tale capitulum, 51. c. A. B. E.
Causenius mayor altero nobilitate, vita vel fcientia poflit per totum ejus episcopo; & quomodo procedat communis ista loquendi qua dicitur, *hic dilium fuit a judicem*, 47. col. 1. B.
Cardinales creari fine indigenibus nihil effectuabiles habent potestatem habere legendi, 47. col. 2. B.
Causel cathedralis ecclesiae an in concilio de aliis locis praeferantur abbatibus non portantibus mitram, 51. col. 1. c.
Causelam bonam habes ad rotundas diffrontias papae poflit non ad ejus, & quanda loca ac collocandas fedes & ornamenta earumdem in concilio, 51. col. 1. A. B.
Cardinales & eorum collegium funt cathedrales papae, cum ne fint cardinales, & episcopi, cardinalium cardinalis fit speciale nomen papae, 54. col. 1. B. C.
Capitula cathedralium ecclesiarum an fint notanda, ibid. col. 2. D. ubi citat quod debent interrogatio in principio, ibid. ac laici judices fint vocandi ad concilium, ibid. E.
Cardinales etiam non episcopi intellingunt de majoribus praelatis propter eminentiam dignitatis, 57. col. 1. B.
Capitula cathedralium ecclesiarum an notfation fint vocanda ad concilium ibid. E.
Capitula cathedralium ecclesiarum an vocatis debeant ad universale concilium, & ad provinciale, 59. col. 1. B.
Capitulum fede vacante non exercet ea quae fuae ordinis, nisi quae ad ipsum fuae jurisdictionis episcopalis, ibid.
Causa fidei ad jus arbitrio episcopi non est, 64. col. 1. B.
Causae legitimae quae & quot fint, & quibus quo citatus non tenetur mittere excusationem, 37. col. 2. B. C.
Canonicus regularis poteft commutare votum fuum alteri canonicorum, 71. col. 1. E.
Canonicus legitimo impedimento detentus, qui proprietas non potest interrogare ab ebdomadario, & quod commutare suum fuum collitum procuratorem etiam canonicis alis invitis, extra etiam ad Ro. 71. col. 2. A.
Causa spiritualis non poteft committi ex delitiis & laicis per episcopum, non prioniti tum in Ecclesiaflicum & laitum de rebus spiritualibus poteft, 78. col. 1. C.
Chirurianum fubditum an praetatus vocatus ad concilium, poteft fubditis fuis pro expensis sustentis imponere; & idem quando tenetur inire ad papam, imperatorem, vel regem, & an eo ipso quo vocatus ipse praelatus ad generale conciliium & ad provinciale, ad

quod tenetur accedere, poflit charitatem fubditum a monachis exigere, 79. col. 1. E. & col. 2. A.
Causa fendalis per dominum feudi conferendi debet, 82. col. 2. C.
Cardinales fede vacante fuccedunt in jurisdictionem, in in his quibus quae funt utilitatis & necessitatis ecclesiae & indigent celeritate, 89. col. 1. B.
Cardinales pertinaciores in illis ecclesiam papae & in laicis ipsa fuit judices, cum 78. c. B. per totum.
Cardinalatus juvenes non funt apti, 41. c. A. B. c. D.
Cardinales omnes praecedunt patriarchas vide bullam Eugenii, 35. col. 2. D. E. & 7. sup.
Capitulum ubi dicit prelatus, congregat fenior, & quod poflit facere tale capitulum, 51. c. A. B. E.
Causenius mayor altero nobilitate, vita vel fcientia poflit per totum ejus episcopo; & quomodo procedat communis ista loquendi qua dicitur, *hic dilium fuit a judicem*, 47. col. 1. B.
Cardinales creari fine indigenibus nihil effectuabiles habent potestatem habere legendi, 47. col. 2. B.
Causel cathedralis ecclesiae an in concilio de aliis locis praeferantur abbatibus non portantibus mitram, 51. col. 1. c.
Causelam bonam habes ad rotundas diffrontias papae poflit non ad ejus, & quanda loca ac collocandas fedes & ornamenta earumdem in concilio, 51. col. 1. A. B.
Cardinales & eorum collegium funt cathedrales papae, cum ne fint cardinales, & episcopi, cardinalium cardinalis fit speciale nomen papae, 54. col. 1. B. C.
Capitula cathedralium ecclesiarum an fint notanda, ibid. col. 2. D. ubi citat quod debent interrogatio in principio, ibid. ac laici judices fint vocandi ad concilium, ibid. E.
Cardinales etiam non episcopi intellingunt de majoribus praelatis propter eminentiam dignitatis, 57. col. 1. B.
Capitula cathedralium ecclesiarum an notfation fint vocanda ad concilium ibid. E.
Cardinales omnes concordes, quia tanquam potiores poli papam, habent potestatem in concilio, 59. col. 1. A.
Cardinales poflit omnia quae funt consequentia ad electionem papae; reprehensionem omnes universalem ecclesiam & papa non habet, 59. col. 1. B.
Cardinales fi non efent omnes concordes, quando ad eos fpectat congregatio concilii, duae partes ex eis qui efent praesentes, poflent alios omnes inter in mora, & per eos poflit fieri congregatio concilii, & quae ad eos requirentur, five monitionis vel deventionis, ibid. col. 2. per totum.
Cardinales convocabunt concilium five ita in diversis provinciis, ibid. col. 2. A. novo poflt cardinalem febifica etiam inventarium, five fatisfacit in culpa per diversitatem, quando plures, diversae poflunt convenire, 116. col. 1. A. B.
Cardinalibus negligentibus vel non volentibus de alis ad quos fit devolutio, vel plures cardinales, fed plures congregatio de fic ipsa ecclesia fic confundata fibi ipsi ad inventarium praebabit, & interponere potestatem ex quo ipsidet in ea pontificalis poteflas, ibid. C. etiam habebis quod ex ea ratione ad ecclesia citatio, ibid. C. D.
Cardinalis servanda quando papa nolite authoritate consulere, 118. col. 2. A. B.
Cardinales poflunt indicati, ut deputatent unum vicarium five administratorem, & fi ipse videretur expediens quando

duo contendant de papatu, 10. col. 1. C.
Capitulum constituitur per praelatorum, 121. col. 1. A.
Cardinales omnes simul poflunt fieriunt quod electus a totius quam duabus partibus fit papa, ibid.
Cardinales in electione papae alium non retentur vocare abfentes, licet eos per decem dies expectare tantum, quia pestiferanes causes continuitum collegium fuit, ibid.
Causa fructus expeditur, cujus eventus nihil operatur, 140. col. 1. C.
Cardinalium officium est ut simpe fitadesse Domino nostro papae, ut potest ipsum & quantum inter principes christianos, & fundent pro reformatione ecclesiae in capite & in membris, & ad ipsa pondus laboris, 140. col. 2. D. E. mata, 144. col. 2. A. B.
Capitulum fuerdit loco principis qui ipsi episcopus est capitus ab indebitibus, 148. col. 1. D.
Causa fatisfacionis coadjutoris episcopo vel majoribus & superioribus praelatis est de majoribus causis & ad fedem spiritualem referenda, 148. col. 1. E.
Capitulum fuerdit in duodo coadjutoris & ipsum ad vel ipsum episcopus praefatus fine in remotis, 148.
Cardinales non poflunt cognoscere de haereti papa & declarare ipsum haereticum, 150. col. 1. E.
Causa in quibus concilium potest procedere ad reformationem novi pontificis, 151. col. 2. D. E.
Cardinales cum papae & omnibus, & fi hereticus fit per finemnam ac debent fubmovere, 165. col. 1. B. & per plures alias fes. col.
Cardinales indicabe poflunt cogi ut eligant papam, & concordere, non tamen non cogi ut concordent in eum quem vult popolus, 172. col. 1. D. E.
Causa legitima congregandi concilium ejus quando electio papae ob fitdia per impedimentum, ex quo agitur de papatu, 179. col. 1. B.
Cardinales nec reficiebe pastoralis ecclesiae & cardinalis, 181. col. 1. A. Cardinalis ecclesiae fructum capitulum cum papae, 181. col. 1. B.
Cardinales qui reficient in curia Romana, nemo fuerit fitdis, legati vero a latere aequipetant planetis, 181. col. 1. A. B. col. 1. A.
Cardinales dicuntur pars corporis papae & cardines terra, 22. col. 1. B. & 23. col. 1. B.
Cardinales in eligendo papam fuerunt *Nolumus* & *Nolumus* universalis ecclesiae, 23. col. 1. A.
Cardinales fuit coadjutores papae in ecclesiarum non in deliberationes, 146. col. 1. B.
Causa ex quibus papa potest concilium propogare & dissolvere, 441. col. 2. A. & 7. sp.
Capitulo facta in conclavi non ordinat papam nisi per bono religiosae ecclesiae, 290. col. 2. B.
Cardinales qui plures voerem fine dubio habent in concilio fatiem ratione episcoporum, 21. col. 2. A. B. & in habetes plures cardinales ecclesiae laicorum unitas habet voces plures in concilio, 60. col. 1. A.
Causa quid fit & quae modis fumatur & quid fit excutiam & an in concilio debeant interrogare omnes episcopi, ete. 2. col. 1. C. D. E. F.
Causa convertus est vel conquiescit, & fitur convertus vel cessat, & contumacia fecretarie multorum in omnem polli-

pellatur, *ibid. col. 2. C.*
Calcedonis pater epistola ad Synodum Tolitanam & ad Episcopum, 446. col. 2. B. C.
Carus apostolorum qui reprehendunt universalem Synodum, & Patriarchas ut nos episcoporum falsos per Romanum pontificem debent diffinire, 455. col. 2. D.
Chrisbus Joannis ultimus quando divit Petro, *Pasce oves meas non vocavit illum Petrum, sed appellavit illum Simonem,* 404. col. 1. A.
Christus est principale & originale caput ecclesiæ, 318. col. 1. C.
Christianis fidei dedit literarum Conditionem, 1. col. 2. E.
Christianorum nomen ubi exortum sit, 19. col. 1. E. col. 2. A.
Christus non in solo Petro videtur ecclesiam fundasse, constituisse, fed in omnibus apostolis, 445. col. 1. D.
Christus capax est ecclesiæ, 319. col. B.
Christus Joannipastore ecclesiam suam in Petro fundavit, 445. col. 2. C.
Christus appellavit omnes apostolos Petros unicum, & unicum illum ecclesiæ pastorem, 445. col. 2. D.
Christus quando *cæcis ne dedicare* filius Petri, intellexit de fide universali ecclesiæ, & *Satanas Petro tentans* eli Ecclesiæ universalem pastor ecclesiæ, 450. col. 2. D. E. F. G.
Christus quando dixit clavis Petro, intellexit civam de successionem, fuos dignos non fecerit mentionem, quos non fit verisimile quod mutuo Petro non habuis excelsum suum fine successione omnibus, 446. col. 2. A.
Christus probabilior primatum inter apostolos & eos religiosi sub diversione Apostolorum pertinet, 446. col. 2. B.
Christus pertinet omnia facramenta concedere,
Civanis episcopus fuisse quod prædicent hiesus mysteria de capitulo, 451. col. 2. B. C.
Civandi fuit omnes quos causa contingit, quia civitas est de jure universali, quia est non a concilio nec a principe omisti poteli, 456. col. 2. B
Civatis ad concilium quomodo fuisse debeat, & quæ sit ejus forma & an & quando unus ex civatis sufficiat, 456. col. 2. A. B. *fq.*
Civatis est quadruplex, legis, judicii partis & civitas, 456. col. 2. A.
Civatis legis habet vim parentopoeis, & ibi etiam ordeas formam civationis ad concilium, & ibi a facit 65. usque ad factum, 58. *usque de* civatione, *ibid. col. 2. A.*
Civatis ubi maxime civatur alumnde potest excitari fatis fuit temporis injuria filiorum valere, *ibid.*
Civatis generalis quando fit per papam ad concilium, quæ ita fit civatio ut voluerunt ac mandaverunt, fit in palatio nostrorum in sudatorio publico, & in consistoriis & in cancellaria, affigendo apostolicas literas in valvis Lateli Petri & aliis ecclesiis cathedralibus, & ambitibus civatos, *ibid. col. 2. E. & fq. col. 1. A.* & ita fuit quando papa vel ab homine formitet, 66. col. 2. C
Civatio per ecclesiarum ambitus civatum, & processus in vim illius facti ligam, ubi plura de hujusmodi civatione videndus, 66. col. 2. D. E. F. *fq.*
Civatio prima personaliter fieri debet, & copia habeat pareti, postea ad domum, & ad unica facilitas vel equitatur civitas, & quod primo civatio personaliter vel per literas civatri debet assequatur vocatur ad civitatem, *ibid. col. 2. C.*
Civatio per civitatem tunc potest fieri & quomodo quando civitatem, & quando non sufficiunt, vel quando non sufficit ecclesiæ, & civatur ad concilium perpetuo, *ibid. E.*
Civatio quæ fiat per edictum specialis est 1. papa, & fit consistorium secretum, & ita quod adhuc ubique & insuccessione & sic etiam extra papam & civatur, & ita quod in propinquo intimat, 67. col. 1. A. B.
Civationem vero inferior facere debet in loco tali, quod verisimile sit ad citati notitiam pervenire posse, *ibid.* B. C.
Civationem etiam per edictum, ubi non parent citati accedit, *ibid. col. 2. B.*
civatio, & ibi vide cum fit diffinitiva *ante diffinitiam concilii* civatio papæ & inferiorum & quando talis civatio valeat.
Civati per edictum tanquam ad quem non pateret cursus accedit, vel qui impedit, quando civatur, quomodo fit probare contumaciam, & si est damnatio terminus ad hoc offendendum & pardendum contumaciam, & ubi in inferiori prætorio jurata & de jure, & quibus pertinet appellare ad ipsum & quia est diffinitiva contumacia non constitutæ de ejus existentia, *ibid. col. 2. D.*
Civatus per edictum potest appellare per decem dies quibus videtur sufficere tempus, & potest probare ignorantiam per juramentum, & quod talis ob invalum diffinitiam excusatur a facto, & quomodo debet inferior citare, & quomodo papa fuit citatus ad concilium, *ibid. col. 2. D. E. F. & fq. col. 1. A. B. C.*
Civis unus ad alterum ad paranimpondendum ac diffinit, 68. col. 2. A. ubi vide limitationem ad jus frequentia in actibus extraejudicialibus & diffinentia unicum sufficere citationem, quia non procedunt ratione *ex* civitatis, & papam impondendum, fed tunc requiritur civatio, *ibid. col. 2. D. E. & fq.*
Civatus ad concilium si expedit negse vel venire, ultimus est vocandus etiamsi ad generat ad pœnam, quando unus tuliset fub pœna, 68. col. 2. D.
Civatus extrajudicialiter si diversis nolle venire, an ita iterum civandus, *ibid. D.*
Civatus judicialiter vel extrajudicialiter, si dicat nolle venire, quæ ratione concutunur communis ad opinio, & ultimus citatus non debet, etiam si in primo civatione non fuerit civatus propriæ, *ibid. col. 2. E. & ibi* quando requiritur vina civatio civatus civatum, 69. col. 1. B.
Civati poliunt adhærere de longinquo unica civatione propriæ ad totam causam, ubi etiam vide de citatione quæ fit unico contentia verborum de contemptoris diluitione pro 1. n. & 2. & de ejus forma, *ibid. B. C. & fq.*
Civatio ubi non fit personaliter in requisitum vina, *ibid. col. 2. A.* & quando unica & quando vina requiratur, *ibid. & fq.*
Civatio de novo ad fieri debet, & procurator tempus ad tenendum concilium, 71. col. 1. A.
Civatio quoqnam ad aliquid faciendum, & ejus ratio, *ibid.* in qualitate ut in fidelitatis, diuritur fuliam parte non tantum, *ibid. & ibi* quod durat citatio ad diem in quem fuit facta, *ibid. B.*
Civatus ad concilium an posse comparere per procuratorem, 71. col. 2. E. & ibi habes quod citatus ad judicium, & ibi quæ sit ratio diffinitiva, quæ non est per procuratorem comparere, & ibi etiam pœnit unus comparere pro pluribus, *ibid. col. 2. A. B.*
Civatus simplicitur, ubi qualitas cadit compromittendo infinitorum, vel religiosus citatus in personalitate compatet, nec tunc fuliam pœnam incurrit, & ibi in alia aliqua ampliatione confensus alicujus tempus prolibitum compatet, 72. col. 2. C. & *fq.*
Civatus etiam per papam in fubio urbi præfectum, poteli comparere per procuratorem, 72. col. 1. A.
Civatus ad concilium an possit per procuratorem comparere, *ibid. B.* ubi citatus fuspendus quo ad fe & quo ad alios, & a tribus pro problemi affirmant audire, 72. col. 2. B. C. & ibi quod pœna vitatur in fuspendio & in bonis occupatione.
Clavis ecclesiæ quæ sunt, 2. col. col. 1. *& fq.* & an fit pœna concilium, 293. col. 1. A. *fq.*
Clausula (ex cura scientia & de plenitudine potestatis) non suppleit defectus mandatis, nec fuspit in ea quæ sunt de jure, sed a potestate principis, 294. col. 2. C.
Collatio ordinis episcopatus venit, etiam si ordinatus non fit facerdos, 492. col. 1. A.
Confiscatio communem editorum a pontificibus ante ad concilium, 1. col. 2. E. pam petentes, 496. col. 2.
Concilia ejusque ed chaniaca ad Sanctum & pallium, 137. col. 1. A. B.
Conformatio quanto generalitas, tanto efficacior & diffinitiva, 122. col. 2. B.
Confirmatio convertio ad fidem catholicam quo tempore fuerit & fub quo papa baptizatus fuit, 138. col. 1. A. *& fq.*
Concilia omnem tradum ad eum in manu, unde concilium a communis intentione diffinitum & quid contulerit, 1. col. 1. A. vide latius unde concilium dicatur, *ibid. & fq.*
Concilium non agere qui ibiunt diffinitum, quia non fentiunt in unum, 3. col. 1. A.
Concilia unanimitas vocant unitate compobatur, 3. col. 1. A.
Concilium in genere fumptum dicitur certus congregatio, conclusio fine collectio prælentorum fuperiori authoritate in unum convocata ad tractandum communi intentione de rebus ecclesiæ, *ibid. 1. A.*
Concilium decem personæ non facerent, intelligendo de generali concilio, licet repræsentant plura concilia cum pauciflimo numero patrum celebrata, *ibid. D.* & ibi quod appellationes concilii *facrabant de Concilio.*

generale concilium deberet intelligi; addatur tamen generale, vel universale, vel provinciale, *ibid. E.*
Concilia alia diffinita, *ibid. D.* Si fedes vacarent, vel papa effet hæreticus & neffet contentus, aliæ poffit fieri concilium in quo papa non præfideret, 1. col. 1. C.
Concilium graves quæstiones fuit, *ibid. D.* E. concilium universale quandoque appellatur provinciale, *ibid. col. 2.*
Concilium omne quod celebratur a papa dicitur generale, *ibid.*
Concilium omne quod celebratur a papa nonnisi, non poteli dici generale concilium, 4. col. 2. A.
Concilia quatuor pro certeris licet varia & diversa fuerit generalitas, quæ ita fuit observanda quali quatuor evangelia, vel nefas inquendo fecui quatuor libri evangelii.
Conclusiones nugacas vitet ulque ad corpus Judicis, superstitio anus 3. vel annos 46. 4. col. 2. D
Concilium Romæ celebratum in Basilica Beati Petri fuit antepone quo pontifex Gregorius [illegible] & declaratum fuit Spiritum Sanctum, 5. col. 1. A. quo procedens, & fuit anno Domini 794. vel fecundum aliquos decimo tertio anno nostro 795. 5. col. 1. D. E.
Concilium contra Constantinopolitanos primo fuit Constantinopoli 3. congregatum fuit fecundum poli Nicænum, & fuit tempore Gratiani & Theodosii septimum & Damasi papæ, 5. col. 1. E.
Constantinopolitanum, fuit fabulosum, fuit in particularibus in concilio primo iuit Constantinopoli celebrato, *ibid. D.*
Concilia Constantinopolitana quatuor fuerunt celebrata, quæ ita in ipsis ordinem tantum de uno, 10. col. A.
Constantinopolitanum primum congregatum fuit fub Joann. papa octavo cum 37. patriarchis, *ibid. B.*
Constantinopolitanum secundum fub Justiniano, 11. col. 1. C.
Constantinopolitanum in quo pratuit Alexandrinus fub celebratum anno Domini 1179. vocatur Lateranense, *ibid.* Concilium Turonensis tertii Intelligimus cum loquimur de generali concilio celebrato apud Lateranum, ad diffinitiam concilii celebrati per Alexandrum papam apud Lateranum, *ibid. E. 12. col. 1. A.*
Concilium Toletan. & Turonens. declaratio, 11. col. 1. B. Concilium Vienense, *ibid.*
Concilia ad quid confluant, 12. col. 1.
Conciliatum origo, & quo tempore hæreticorum ortum generalia concilia, *ibid. E.*
Concilium Antiochenum pugilatur Petro ad Christi vicarius & principatum contra fuit, 13. col. 1. A.
Concilia generalia non fuerunt nisi Constantinopolitanum, quia facultas congregandi ejusdem non erat, fed poliquam ad Constantinum fieri diffinitum per universum orbem, & ecclesias fabricari, tunc liberius concilia congregabantur, *ibid. E.*
Concilium fine confenfu papæ celebrari non poteli contra ecclesiam, 14. col. 1. D
Concilia unde habuerunt ortum, *ibid.*
Concilium generale dicitur ab ejus effectu, 14. col. 1. D. quæ fit differentia inter concilium generale & Lateranense & ortum conciliorum generale dicitur latere universitatem, 15. col. 1. A. B
Concilium ut tum effe poffit fine papa, & an debeant adesse illi prælidentes, *ibid.* B. C. in concilio conciliatum quibus vocatur ex causa notorie impiæ, 15. col. 1. A.
In Concilio tractandum eft de omnibus etiam laicis in universo, 15. col. 2. B
Concilium fuitum in particulari Lateranense, per papam cum circa & papam Rom. non eft omnium generale, fed fimili concilio provinciali, 16. col. 2. B. C. ad tale concilium fuitum fuit vocandi epiliopos & quomodo vocandi

filius ut deberent, *ibid.*
Confutando tractatum in prelationis, ubi de ea contra, fervanda eft, 17. col. 1. A. & in confutando tractatum patriarchis quatuor principalibus, 19. col. 2. A. *& fq.*
Comites dicuntur & appellantur fpeftabiles, *ibid.*
Comitatibus principum fuis illuftres, 20. col. 2. B
Comitatus ab fit majus papa vel cuetos, 22. col. 1. C
Collegium a dignitatibus denominatur, 25. col. 2. D. Collegium cardinalium appellatur factum & fanatus divinus, 1. 2. col. A
Collegium cardinalium reflicuit ad fuam, 28. col. 1. E
Confutando curiæ quid habeat cypriemulla, & quod fervanda fempet fit, 34. col. 2. D
Confutandæ agnatorum vel cognatorum, ubi ex fteua fteuatum requirunt in alienation, ferum nubentes & mentes, primo antiquitatis cofteus eft requirendus, 43. col. 1. C
Confutando in prærogativa & prælationes fervanda eft, 46. col. 2. C
Confutando per quam archidiaconus præferat vicario epiftopali *jure divino, canonico, naturali & civili inveftitur*, & quod potius dicitur poffis quam confutando, 47. col. 1. C
Concilium in quo tenuit dicetur, 51. col. A. & ibi quod certefia fuit *dicere* & quod & vocatus ad concilium non habet liberatum vocandi non teneat compaiere, *ibid.*
ad Concilium qui fint necefaria adhortatio & qui habentur tenetur & qui cedulitibus, *ibi. C. & fq. quod* fuit vocandi papam magnos prælati *fuit vocandi.* *ibid. fq.*
Concilium adventus nomine papæ fine principis fine abbatum præfentatione, vitrarchia, archiepiftopi, epiftopi & aliis prælatis non in concilio, 54. col. 1. E. in clerici inferiores fint vocandi, *ibid. col. 2. B*
Concilium reprehentat universitates ecclesiam & agenda fint in concilio quæ pertinent omnes ad ecclesiam, 55. col. 2. B. quod in concilio tractatur de pertinentibus ecclesiæ, & de dubius de papæ contendentibus, & de diffinitione & [illegible] fuitum concernentibus fiatum ecclesiæ, & quod ipse epiftopus gradus non fint vocandi ad concilium, 56. col. 1. A.
ad Concilium fymodale fint vocandi abbates, facerdotes, & totus clerus, 57. col. 2. B
Concilium provinciale quod procedit ad confutationem nomen, & diffinitionem, an poffit procedere contra archiepiftopum & ad quem eft fupra archiepiftopum fit primus, 58. col. 2. B
Concilia inferiora quando & quomodo poffint contra ea tractandum, *ibid.*
Confutando bodie inolevit, quod etiam abbates & generales miniftri ordinum religiofarum & nunces in diguitatis conciliis quando pronuntiantur, 59. *tam in ad fymodum.* *ibid. D*
Concilium non poffit adeat tractare, quos do vocatur ex causa notorie impiæ, 59. col. 1. A
In Concilio tractandum eft de omnibus etiam laicis in universo, 59. col. 2. B
Concilium fuitum in particulari Lateranense, per papam cum circa & papam Rom. non eft omnium generale, fed fimili concilio provinciali, 60. col. 2. B. C. ad tale concilium fuitum fuit vocandi epiliopos & quomodo vocandi

cellarius, ibid. C.D
Commendatarii cathedralium ecclesiarum possunt omnia quæ Episcopus facere potest, absque illis idem dicendum est quo ad interceffionem concilii, 61. c. 2. D. & de capitulis cathedralium ecclesiarum varia.
Conciliabulo attendenda est, 62. col. 1. C
Concilium universale repræsentat universalem ecclesiam, ibid. D
Concilium provinciale generale, quis pertinet mandato congregatur ipso præfectus vel alio ejus nomine, & quæ specialiter mandata, 63. col. 1. B. Concilium provinciale congregatur, etiam si non omnes de universo orbe congregentur, 63. col. 1. C
Concilium quod non est de universo orbe, non tamen est non universalis quinto, & hoc quod de universo orbe congregatur vide late examinatum, 63. col. 1. D
Concilium generale non potest facere confirmationem contra constitutionem papæ, ibid. c. 2. D
ad Concilium vocati an habeant jus suscrendi decretum, ibid. C
Communitas publica non est legatum non indoctis papæ, 63. col. 1. E
Collegium cardinalium, 63. col. 1. E
opinio quinto congregatio, concilium, quomodo debeat esse vocatus ad illud, 63. col. 1. E
Concilium nunc necessarium est ubi duo contendunt de papatu, ibid. C. Item quando in qui est in quali qualitione papatus requisitus ad congregationem, ibid. non vult vel fingit vel differt, aut vult congregatione in loco non tuto, tunc sufficit cum allegatione notarii publicum, & quod pertinent absque eo quod adsint certiores, ibid.
Conquæstus non debent vocari ad concilium, 63. in citatione non apponatur tempus, 70. col. 1. D
Conquæstus quam primum possit, debet citatur per citationem intra prædictorum termini, ibid. Idem cit. Item apponatur locus, quia ita differunt quæ compar 32 ad locum solitri tribunalis, & idem citatur a papa, 70. col. 1. Item dicunt, non sunt illi fuisse alias deputatus in præcedente concilio, 70. col. 1 Concilium provinciale bis in anno, 71. falsum fecisse fieri debet, 71. col. 1. C
Conquæstus ad concilium forisfacere, 71. si quibus forisfecisset qui interpellabant, anne adversum illos effectus mortui, an non, 71. c. 2. in principio. Effectus conquæstus, 71. c. 2. A. Concilio interpositio omnium eventuum, quia pertinent ad fidei quæstiones, 71. c. 2. C. Confensus omnis qui requiritur ab illo quo ratione publici effectus dicitur in theoria, & non potest demandari, 66. col. 1. A
Confensus parisiensis varia vel expressius, quod canta fiprinciis vel quod ad matrimonialia communitatur laica, an aliquid quæ pertinent, 71. c. 2. C
Confilium adire consentientes sive notenes, quia papa fuit plebeius, 71. col. 1. A, quod plures non fuit punienda, 71. col. 1. E.
Consensus quando dicatur qui vocatus ad judicium illicentiatus necessit, 79. c. 2. E
Conquæstus illicentiatus recedens in concilio quinto papæ pro contumacia, 80. col. 1. A. quando excusatur & quod alia contumacia punitur, ibid. B. C
Consilium non congregatur per paucos vel illiterates, ac voratus tenetur credere quod ad ipsum pertinet concili. 81. c. 2. A
Consilium congregatur & eodem tempore ad Concilium congregatur, 81. c. 2. B. col. 1. A. Consilium congregatur ad Concilium, ibid. C. D
Conciliarum in principio Concilii Constantiensis fuit ut non possit, 82. col. 1. D
Concilio generali qui possum interesse, & alii venientes & non venientes non admittendi, 82. col. 1. C
Concilii locus debet esse suus & liber omnibus ad venendum, ibid. A
Concilium non tenetur congregare, ibid. A
in Concilium absolutio qui non fuit de concilio, 83. profiteo allegare quod fuit in quali publicione intercellendi concilio, 18. col. 1. B
Concilium ad quem spectet convocare, 89. col. 1. A. C. D
Concilio convocatio & congregatio necessaria magna immutatione fieri possit, non solum per omnes ecclesiarum, sed per omnes universitate, 90. c. A
Concilium debet vertere occasionem ad canonis convocandi, quando ad illum tanetur, ibid.
Concilii congregandi potestas devolvitur ad alios dotis impedimentum vel impotentia papæ ad congregandum, ibid.
Collegium cardinalium poli papam non ibid. C. D
Congregandi potestas data fuerunt nonnulli congregatio suspicatur quod ad processiones devolutum, ibid. B
Concilii congregatio si papa fuit heretico, ad alium spectat, ibid. col. 1. A. A. quod quando duo de papatu contendunt spectat ad collegium cardinalium, 16. B.C
Concilium non nisi ex arduis causis per papam vel hæc ad ecclesiam vel ecclesiæ turbatur, convocari potest, 91. c. 2. C
Collegium cardinalium est episcopus patriarchalis, 91. c. 2. A. B
Concilium generale non congregat impotentia, 8. in ad cum, 91. c. 2. D. 92. c. 1. E. 92. c. 2. E
Concilium Chalcedonense de cujus mandatis fuerit congregatum & qui illi interfuerint & quos episcopi, ibid.
Concilia omnia dependent ab authoritate papæ, & potestas papæ non est major a concilio, & quando hoc fuitur sit vocatus, 93. col. 1. A
Congregatio omnis debet per omnes regulares, ibid. col. 1. B
Concilium sine papa dictum esse ecclesiæ, ibid. c. 2. A
Concilia congregatio extra & propter excitandum errorem, ibid. C. D
Concilia congregatio ad quæstiones fuerit, vel etiam tenuit quod sine papa concilia hæres non poluit, 94. col. 1. C
Concilium sine papa potest ubi papa dicit, quod fuit interest rationes loci vel dicit, ut quia dicit quod ipse voluerat dicere & lecture determinare, 94. col. C
Congregatio concilium propte inquisitionem papæ propriam possibilem, 94. c. 2. A
Concilium illius arcitandi ad quem spectat concilii congregatio, ibid. D
Concilium obiciuntur ad alias aliquo casu requiruntur, non requiritur ubi adsit ex contraria ratio, 95. c. 2. col. 1. D
Concilium licet quando papa effet notorius hæreticus, non tamen illicitum est & cos requisito congregarentur, & concilium a se ipso congregatur, potest petit a papa ut interpretat suam authoritatem, quia non est ipse notorius hæreticus, ibid. col. 1. B
Concilium potest repellere duos contendentes de papatu, quando non constat quis ex verus papa, & virtus eligi, qui non de hæresi quando publicatus, ibid. D
Concilium generale ubi papa est etiam suspicatus & ad ipsum cuiusdam ipse ipse judicare potest, fitne ea congregatio non potest, nec congregatum illegal Romanus, nec pertinet, fed solum Romanpontificum concilium, & apud omnes Romanos fuit, per concilium rarissimi, & quod quando non est etiam & indictum, tus papæ, 97. col. 1. E. c. 2. A
Concilium ad congregatio pertinet ubi ut veritas papæ & in ista potestate, & ut tus, & etiam potest indicat in intentione fitne quia non intentione & qui ut ipsum, 97. col. 1. D. An fit necessarium quod concilium congregatur, nihil tamen papa non potest, & quod ipse ante quo convocationem intentionem ipsa tutioribus, ibid. c. A
Concilii congregandi duplicem problemata, quia, quibus quibus, quomodo & fuisse congregatus, ibid. D
Convocatione gesta in concilio congregatio ad authoritate papæ, & papæ pertinentium ratificatio subsequitur, ibid. D. E
Concilium quibus causas fit papæ, 98. col. 1. A. B
Concilium per cardinales poli papam quibus ubi fodes vacante & necessitas urgeat, ibid.
Concilium quibus causas ex & poli congregari, ibid. col. 1. B
Concilium convocari non debet, quando in eli casu hæresis, nullum solutum nec fundatum aliquod in reliquis hoc propter periculum & scandalum & inanem fatigationem parturiunt in verisimili concilium, 100. col. 1. A. & ibi quod quando ejus est quod quod maculatur perturbum papæ, ex quo non nubentur ecclesia, non fit & fuit convocari debetur, ibid.
Concilium an sit principalis judex in illo ut dicit quod non interest intentio vel dici, 98. col. 1. C. Concilium CD
Concilium non potest qualitate non fit in unpublicet nutum congregari dicit & cum factum fuit in concilio Ba. B.
Concilii congregatio ad causas effectus fiet ad collegium cardinal. 100. col. 1
Concilium ab cardinalibus Romanis genere convocabitur imperator, ibid.
Concilium congregatur fine voluntate papæ, & ad congregandum ipsum fuit ipsum est quod citare, nemo potest, ibid.
Concilium quibus est causa fit conclusio papæ, 101. col. 1. A
Concilium se fabricat quando congregatum fuit fine, 101. col. 1. B. & 102. c. A
Concilium quomodo & per quos congregatur, 102. col. 1. A. B. C. D. 103. c. A. B
de papatu, 102. col. 1. A. B
Concilia congregandi Romanorum pertinet ad imperatorem, ibid. D. E
Congregatio concilium sine voluntate dicit de papatus, & fuisse & pertinent, 103. col. 1. C
Corpore virtutum in polle eligo in papam & in corpore ipsum electus, ibid. col. 1. D. 103. col. 1. E
Concilium licet quando papa effet notorius hæreticus, non tamen illicitum est & cos congregarentur, & concilium a se ipso congregatur, potest petit a papa ut interpretat suam authoritatem, quia non est ipse notorius hæreticus, ibid. col. 1. B
Concilium potest repellere duos contendentes de papatu, quando non constat quis ex verus papa, & virtus eligi, qui non de hæresi quando publicatus, ibid. D
Concilium ubi fuit etiam dicit quod & excepto, & una pars adhæsit uni & alteri dicit hæreticum, & tamen altera pars dicit, & fuit papæ pars autem pertinet fine obedientiæ, & utraque pars est in publicione fuit parte, 210. col. 1. A
Concilii quis interponit authoritatem, quando adhuc non constat quis sit verus papa, ibid. col. 2. E. 111. col. 1. C
Cognatio spiritualis contracta cum uno, habitus ad alios, 111. c. A.B.
Communitas non habens cum papite utitur jure papali, & gaudet ejus privilegia, quamquam papalibus utitur interest fervius vice, quamvis via non nunt,
Compromittentes in falcum de spiritualis non potest, in laicum autem & clericum fieri, ibid. c. A
Congregatio concilii ubi unus indubitatus papa & non vult congregare concilium ex tenetur, ibid. col. 1. A. B. C
Cardinalis deprivatus ad cardinalatus, 112. col. 1. B. & ibi quod cardinalis congregare vel negligit aliquibus devolvitur ad patriarchas, & potius ad impotentem & non nolentem, ibid. col. 1. B
negligentibus poliis congregari per papam, ibid. c. 2. A. & videtur ad quem spectet possitne congregandi in casibus prædictis.
Congregatio concilii fine fit anus papa hæreticus, fine fint plures contendentes de papatu, ibid. col. 1. A. & ibi poliis non vult congregare, 2. col. 2. tunc spectet, 112. c. 2. C. D. E
Concilium generale fit contra papam & ubi pertinent particulares collegia, & etiam facerent minorem prælatorum totius collegii, pronuntiate poliis, negligentibus alius, & quibus vocari debeant potestatem, ibid. quod concilium ipsis negligentibus poliis convocare inquirere, 112. col. 1. E
Concilium congregatur poliis minor pars collegii & quibus. Cardinalis Ostiensis, & illi quibus notorium hæreticum, & papatum insultum, aut papa necessaria dicitur non non, ipsum concilium fit congregatur, 116. c. D
Concilii congregandi necessitas, & quomodo & unde debeat probari, & quibus causis concilium quibus cardinalibus congregatur, 117. col. 1. D
Concilium non dicitur fed concilabulum ubi papa non authorizat nec intervenit, minusque ad ejus mandatum convocatur, ibid.
Congregationis concilii fine papa, legitimo tamen fuitur Christus est capax, 118. col. 1. A
Congregandi concilii modus alius, & quid & quomodo & quibus & quibus & ellesti, & unus habes duas partes vocum an ad ipsum fuitet congregatio concilii, 118. c. D
Congregatio concilii est authoritatis & non fedi, 119. col. 1. A
Concilium convocare negligentibus papa, cardinalibus, & impotentes, & necessitas immutatio & ecclesiæ, 119. col. 1. D
Congregare concilium si papa notoritis neque authoritatem præstare, an ergo potestat, 118. c. A
In concilio congregando & fuerit dicendis inter imperatorem & cardinales, vel inter imperatorem & patriarchas, ut quia quibus in loco non fuit congregare, quid agendum fit, 119. col. 1. A
Concilium & duo effent electi in quali publicione papatus, & nolitant congregare Jacobus de Cantis.

gare, ad quem congregandi potestas devolvatur, ibid.
Concilii congregandi potestas poli cardinales ad patriarchas. Concilium quomodo tanum qui haec primam sedem poli Romanus pontifex, ibid. c. B
Concilia congregari debent ad correctionem ecclesiæ, ibid. c. A
Concubinatus per pontificia fuisse eli in cardinalis & multo magis electi, & hæreticorum ad concilium, 120. c. D. pontem deputate unam vicarium qui militet, ibid. B
Concilium cardinalium in proximiores causibus fuerit in administrationem etiam in causibus fpecialiter reservatis, ita ut poliine congnoscere de appellationibus devolutis ad papam & alia facere, ibid. c. A. A
Collegium prædictum fede vacante poteft erroribus cardinalibus deputare vicarium fine administratorem, ibid. c. C
Collegium fine omnes de collegio, & fuisquid fuitatem & aliquid poliis contraria, 121. c. A. & ibi quod omnes cardinalium etiam & omnes fuitus discordet, ibid. c. A
Concilium ubi congregatur ex defectum papæ, tunc requiritur quod duæ partes cardinalium congregentur, ferius ubi papa congregat, 121. col. 1. A. B
Concilii quis congregabit, ubi duæ fuit in pollicitum papatus, & nullus eli in pollicitum papatus, 121. c. A
Concilium vel alius vivens non cognoscit de virtibus electionis papæ, ubi de eo fuerit aliquid dubitatum, ibid. c. 1. A
Concilium non poliet fumere authoritatem, ipsis poliis qui ulli, quia prædicti concilio tunquam papa, ubi inter duos contendentes de papatu fuit electus, & in congregando qui viam authoritatis, 122. c. A. B
Concilium qui habeant diffinire, quando duo contendentes fuit expulsi, 130. col. 1. D
In concilio congregando fi de loco & modo fit inter papam & cardinales diffinitiva quid pertinet ad illum, ibid.
Concilii locus quando transferri poliet fine conventu concilii, 1. col. 1. D. c. A
Concilium quos ipse illi fuitus papa remanentia papatus & poliea remanentia fuitus papæ & cardinalis aliunde fit voluntas, 131. c. A
Concilium ab congregatione papæ & ecclesiæ & nondum confirmatus, ibid. col. 1. A
Concilium in legatus de Latere poliet congregare, ibid. C. D. 137. p.
Concilio fi papa non interfit, an debeat interfit per nuntium, & quot papæ, quot nuntiorum nomine papæ, 141. col. 1. A
Concilium quando congregandum fit, id est quo tempore & quibus ex causis, 142. c. D. 143. c. D
Concilium quibus ex causis congregari debeat, 143. c. A. B
Concilium potest audire causas civiles contra papam, fed non non compellere, & non necessitatem quoniam non fecit, 144. col. 1. C
Concilii potestas ad Deo, 144. col. 1. A
Concilii superiorum congregatio prædictum diffordiis inter principes christianos, 144. c. D. & in super totaliter & disponendis in universali ecclesia mutuum & fanitorum concilium habeatur, ibid. D
Concilium etiam aliquando congregatum superiorum, cum ecclesia habuerit bulla potestas & magnus ut pertinebatur, ibid. col. 1. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z. Index Rerum.

an vide aliat causas propter quas concilia alias congregata fuerit.
Concilium quinquiennium videtur Romanorum congregari possit, & ex quarumque causa voluerit, quia ipsud est pontifex Rom. 2. col. 1. B
Concilia congregari debent ad correctionem ecclesiæ, ibid. c. 2. A
Concubinatus per pontificia fuisse eli in cardinalis & multo magis electi, & hæreticorum ad concilium, 120. c. D. pontem deputate unam vicarium qui militet, ibid. B
Concilium ex fuitus diffinitiva papæ, 121. c. A. B
Concilium cardinalium in proximiores causibus fuerit in administrationem etiam in causibus fpecialiter reservatis, ita ut poliine congnoscere de appellationibus devolutis ad papam & alia facere, ibid. c. A. A
Collegium prædictum fede vacante poteft erroribus cardinalibus deputare vicarium fine administratorem, ibid. c. C
Collegium fine omnes de collegio, & fuisquid fuitatem & aliquid poliis contraria, 121. c. A. & ibi quod omnes cardinalium etiam & omnes fuitus discordet, ibid. c. A
Concilium ubi congregatur ex defectum papæ, tunc requiritur quod duæ partes cardinalium congregentur, ferius ubi papa congregat, 121. col. 1. A. B
Concilii quis congregabit, ubi duæ fuit in pollicitum papatus, & nullus eli in pollicitum papatus, 121. c. A
Concilium vel alius vivens non cognoscit de virtibus electionis papæ, ubi de eo fuerit aliquid dubitatum, ibid. c. 1. A
Concilium non poliet fumere authoritatem, ipsis poliis qui ulli, quia prædicti concilio tunquam papa, ubi inter duos contendentes de papatu fuit electus, & in congregando qui viam authoritatis, 122. c. A. B
Concilium qui habeant diffinire, quando duo contendentes fuit expulsi, 130. col. 1. D
In concilio congregando fi de loco & modo fit inter papam & cardinales diffinitiva quid pertinet ad illum, ibid.
Concilii locus quando transferri poliet fine conventu concilii, 1. col. 1. D. c. A
Concilium quos ipse illi fuitus papa remanentia papatus & poliea remanentia fuitus papæ & cardinalis aliunde fit voluntas, 131. c. A
Concilium ab congregatione papæ & ecclesiæ & nondum confirmatus, ibid. col. 1. A
Concilium in legatus de Latere poliet congregare, ibid. C. D. 137. p.
Concilio fi papa non interfit, an debeat interfit per nuntium, & quot papæ, quot nuntiorum nomine papæ, 141. col. 1. A
Concilium quando congregandum fit, id est quo tempore & quibus ex causis, 142. c. D. 143. c. D
Concilium quibus ex causis congregari debeat, 143. c. A. B
Concilium potest audire causas civiles contra papam, fed non non compellere, & non necessitatem quoniam non fecit, 144. col. 1. C
Concilii potestas ad Deo, 144. col. 1. A
Concilii superiorum congregatio prædictum diffordiis inter principes christianos, 144. c. D. & in super totaliter & disponendis in universali ecclesia mutuum & fanitorum concilium habeatur, ibid. D
Concilium etiam aliquando congregatum superiorum, cum ecclesia habuerit bulla potestas & magnus ut pertinebatur, ibid. col. 1. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z. Index Rerum.

Z z 2 Z z 3 Z z 4 Z z 5 Z z 6 Z z 7 Z z 8 Z z 9 Z z 10 Z z 11 Z z 12 Z z 13 Z z 14 Z z

prælati in concilio existentes debeant fe gerere, & a quibus debeant cavere, 181. c. 1. D
Concumeliosè & contentiosè expellendi fuere à communione, & punendi per prælatorum, 199. c. 1. A. & quomodo. *ibid. c. 1. D*
Concilii Toletani 17. verba, *ibid. c. 1. B*
Collegium reprehensivum a duobus partibus constitutum, 199. c. 1. A. & quod fit a majore parte illorum dicitur legitime factum, *ibid.*
Confessio in concilio singulariter petitur an valeat, 195. c. 2. B. *& seq.*
Concilium generale ad fin effectum non requirit duas partes episcoporum tantum, 2 49. c. 2. A. & 190. c. 1. D.
Collegium habitum congregati non potest, nisi duæ partes illorum qui fuere de collegio, *ibid. c. 1. D.*
Conflitutio pape dicitur conflitutio universalis ecclesiæ, 197. c. 1. A.
Conciliorum quam jurisdictionem habeat, *ibid. c. 2. C.*
Concilium an possit judicare de referendis causis papæ, 198. c. 1. B
Concilium congregatum etiam de causis ipsius & criminibus non sunt judicandum, *ibid. c. 1. C.*
Concilium an habeat potestatem condendi statuta ad ecclesiam, 200. c. 1. B
Concilium an possit vires suas altari delegare, aliquotiens de conciliorum constitutione, 240. col. 1. D. & an laicos, *ibid. E.*
Concilium an possit pronunciare se judicem congregatum contra papam, 197. c. 1. A. *& seq.*
Concilium generale an possit allegari suspectum, *ibid. c. 2. C. & quid in proximo.*
Concilium an possit adire per viam quæstionis, 199. c. 1. B
Conflitutio conciliaris an intituletur sub nomine concilii, an sub nomine papæ, aliquo pacto? *ibid. c. 1. col. 2. B. & seq.*
Conciliorum in concretum fidem nihil proprie dicunt, sed potius dicuntur a pugnæ autem veritate circa referendam fidem mentem & consciencium concilium, 214. c. 2. B. D.
Confirmatio est alius superioritatis, 181. c. 2. col. 1. D. & 182. c. 2. A.
Conciliorum an possit solicet conflitutionem papæ, 197. c. 1. D
Concilium debet revocare antiquas canones & id id potest cogi per papam, 217 col. 2. A.
Concilii generalis prævalet sententiæ papæ, quando papa velet aliquid statuere contra Statum universalis ecclesiæ, vel id statuere velet quod posset fieri ejus beneficium, 218. c. 2. D. E.
Conflitutio conciliaris renovat habere illaudatas degratiorum ad pollos condescendere, 219. c. 1. A.
Conflitutio conciliaris generalis quando tollatur per consilia generalia, 222. c. 1. A. & *seq.* & quæ differentia sit, quando habet clausulam derogatoriam, & an in una cafu requiratur major expressio quam in alio, *ibid. col. 2. A. B. & seq.*
Conflitutio conciliaris generalis ad hoc solitarur per papam, unum operatur in diversum an ipsorum mutationem de facti, 225. c. 2. B. C. & *seq.* & quid si fit appositus clausula *omnes propriis & ex certa scientia*, 224. c. D
Conciliatio jus non tollitur confuetudine contraria, 229. col. 1. C. & quid de diffpositione concilii generalis, *ibid. & seq.*
Concilium generale potest revocare conflitutiones alterius concilii generalis, *ibid. col. 2. C.*
Concilium an possit statuere quod papa eligat sibi successorem, 250. col. 1. A. 261. col. 2. A. B. & 271. col. 2. B. C.
Concilium non potest refingere authoritatem papæ, 2 61. col. 1. C. & quid si concurrat voluntas papæ, *ib.*
Conciliis fuerunta an fit preferenda fententæ papæ, *ibid. c. 2. col. 2. C. & D. & seq.* Concilium determinat canon hæresis & fabulosum, 251. col. 2. C.
Concilium habet fe ad papam sicut capitulum ad episcopum, 252. col. 2. D. E
Concilium existit non potest, 253. col. 2. C
Concilium Arimineuse quod fuit reprobatum confutatum est 8 20. Eusebius, 1. col. 1. B. C.
Conciliorum fide varante, an possit omnia quæ potest papa, 265. col. B. & 266. A.
Concilium dicitur episcopus & illos refertur, 257. col. 1. E. Et ibi vide multa de particulis *ecclesia*
Concilium potest dare suffragia orationum & indulgentiam, & quid de indulgentia plenaria, 2 70. col. 1. F. & *seq.*
Concilium in vitione papæ, an possit abdicare, *ibid. c. 1.* & ita facere quæ pertinent ad bonum papæ, 2 8 8. col. 1. D
Concilium deponit cardinalem & patriarcham, 2 90. c. 1. B
Concilium non potest creare cardinales, 2 94. col. 1. D
Cum illum non potest conferre beneficia, nisi papa prædicetur, 265. c. 2. C
Colligum cardinalitia fede vacante, non per necessitatem ecclesiæ potest creare cardinalem, & aliquem cardinalem eogere ire in legationem, 2 8 6. c. 1. E. col. 2. A. quid de concilio, *ib. & seq.*
Colligium cardinalitium potest revocare ex causa legationis & facere, 287. c. 2. B
Concilium an possit eligere papam excluso habente alio in concilio, 272. col. 1. A *& seq.*
Conciliis diffolutis expirat ejus jurisdictio, 272. col. 1. B.
Concilium an possit condemnare eos qui indebite vocantur papam, 2 73. c. 1. A
Colligium condemnatum potest appellari fenatus papæ, 2 8 1. c. B
Conjuratio fieri potest à fabulis ecclesiæ, 297. c. 1. D
Concilium est judex competens inter duos contendentes de papam, 2 98. c. 1. A
Cognitio laici & tempora, ubi congregati concilii ad fedem, pertinet ad concilium congregatum, *ibid. D*
Conflitutio papæ fundata super jus divinum Marsilij papam quoad mentem, licet non quoad verba, 321. c. B. C
Conflitutio contra pape potestatem valet, 346. c. 1. E.
Concilium plus potest in causa hæresis quam in Pontifex papa, quæ quæ conspiraverunt, 367. c. 2. B
Contumax fi perliverat in contumacia, dicitur pertinaxiter, *ibid. c. 2. A.*
Contumacia habet fi propie hæresis, 431. col. 1. B.
Contumax ex eius cafu quam hæresis excommunicatur per nomine, in excommunicatione *perdifiosa*, non potest etiam poli annum dannari ut hæreticus, *ibid. c. 2. A.*
Correctio à se fit quæ est alius charitatis, alia est alius justitiæ, 413. c. 2. E
Concilium provinciale non potest punire archiepiscopum, licet possit contra illum inquirere, fed denuntiare superiori, 417. col. 2. A.
Concilium generale supremitatem tenam superiorem habet, 448. c. 1. D
Conciliorum fectularia fulum dederunt authoritatem fectularibus, 448. c. B
Concilij judicium an fit superanum, *ibid. E*
Concilii fententia in causa fidei et majoriam fententia papæ, 450. col. 1. A
Concilium debet durare usque ad finem & determinationem causarum propter quas fuit congregatum, *ibid. col. 2. A.*
Concilium an fit supra papam in causa fidei, *ibid. D. & E.*
Concilium cognoscit de causa papæ, *ibid. B.*
Concilium non habet rarum ebitionem per Petrum de Clemens fulum, fed Limam & potius Cicum facultatem fuit ordinatum, 448. col. 2. A.
Conciliorum fulubernia est authoritas in ecclesia est fundi Petri Petrum valetur, 450. col. 2. A.
Conciliis Constantiæ decretum de summo concilio, 4 8 8. col. 2. C.
Concilium Aphricanum flatuit prius libros episcoporum non appellari summos facerdotes neque principes fumum, *ibid.*
Conciliorum exercet ea quæ funt fumæ pontificis, 4 90. col. 1. A
Concilium congregandum est nutrimento papæ, etiam sub papa imperatoris, 492. col. 2. B.
Conciliatio duo fecerat in concilio habuit ad pedes fuper planum, & quæ fuit hæresis, *ibid. B.*
Curia de ipso concilio limit ad appellationis interpolit papam in causa hæresis, etiamsi fi temporie oppositio non apparet, 3 6 8. col. 1. D

D

DEliquentes reperti in flagrant & notorie delicto publice dari ad manum tenebantur, & loquutum, *ibid. E.*
Delictum horendum commissum fuit bellum Alianensis, *ibid.*
Dignitatibus adventitiis, 4 7 2.
Dies per malos quandoque fuit suitudinem, *ibid.*
Delicto ubi dubitatur in quo omnino fit commissum, *ibid. utrum quæ minutiæ.*
Dous omnipotens permittit malos prosperari in ultimum primi ut punitentur, 4 7 0. col. 1. C.
Dignitatem quæ qualitatem facit, 4 7 2. col. 1. B. C.
Diversum cardinalis ratione officii & ministrationis præferat episcopo, *ibid. D.*
Dignitatem quandoque pulsamurum, *ibid. D.*
Diffpensatio papæ quando valet, & quando fuffucient fola voluntas pro cafu, *ibid. col. 2. A.*
Diffpensatione conciliorum communem ora fuit constitutum, *ibid. col. 2. C.*
Diversum diffpensatio ubi permittitur causæ cognitio existent ad hoc non diffpensatione, *ibid. col. 2. A.*
Diffpensatio papæ in illo quæ fuit fiat pulsus fine aliqua causa Nec fuit voluntas, *ibid. col. 2.* quando ex ipsa diffpensatione ad fuum in fuo profectum diffpensatione, *ibid.*
Diversitas diffpensatio in causa, *ibid. col. 2. B*
Diversum officium turbatur de jure civili, *ibid.*
Diffpensatio papæ non potest, *ibid. C.*
Diffpensatio ratio fpectat ad effectum fin, *ibid.*
Diffpensatio non est de jure divino, *ibid. col. 2. C.*
Dies interceptus per homine ad abrogandum, *ibid.*
Dies appofita non impedit purgationem mortis ad excusandum malum fidem & peccatum, *ibid.* Similiter ad excusandum malum fidem & peccatum, 490. col. 2. B.
Dies non interpellat pro homine, *ibid.*
Diffpensatio quæ libet effe cum cafu, 511. col. 1. A.
Diffpensatio inordinata potest revocari per Superiorem, *ibid. B.*
Diffpensatio, *ex*, cum abhaterio juntia denotat intrinfecitatem, *ibid.*
Diffpensatio non potest in præjudicium certis non fiatur, *ibid.*
Diffpensatio implicat idem in diversis, 540. col. 2. D
Diffpensatio quæ legit per vigiliarum annos diffpensatio, *ibid. col. 2. A.* Diffpensatio quæ latus principis etiam est illustrius, *ibid.*
Diffpensatio antiqua prohibuit fiduciam fuetudinem alicujus contra canonem, 4 8. col. 2. E
Doctus an professetur militet vel contra, 4 7. col. 2. C.
Dominus revocandi jus an habetur vocari ad concilium, *ibid.*
In Dominus quæstiones confusus fuber, 176. col. 2. B
Doctrinæ & experto in aliqua curia differens effe in ipsa curia sensus fuit fuscitatum in curia ecclesiæ, 185. col. 2. C.
Donatio Constantiani an vera fuit & valida vide plura remissive, 337. col. 2. D *& seq.*
Dures dicuntur fpeculabiles, 20. col. 1. B.
Duobus contendentibus de papatu, fi unus eft in possessione qui non vult congregari concilium, & alius nollens habet possessionem, *ibid.* ille qui est in fua papa eft hæresis, & requisitus non vult congregare concilium, quid agendum, 1 2. col. 1. C.
Duo fi fuerint, de quorum electione duabus partibus fatis non constet, & fit in possessione alter qui vult congregare concilium, ad quem spectet congregatio, 1 0. col. 2. C. D *& seq.*
Duplex fanctuaries magis diuinæ, 267 col. 1. E

E

EClesiæ authoritas habet fe ad normam & ut regula additum papæ 476. col. 1. C
Ecclesia universalis superioritas probatur ex habitudine quadruplicis causæ. *ibi.*
Ecclesia est unita Christo spiritualiter fiscus fponsi, 1 4 7. col. 1. B.
Ecclesia quando habet utrumque gladium, 1 4 7. col. 1. C.
Ecclesia est una & indivisibilis, 221. col. 2. C.
Ecclesia certare non potest, 206. col. 2 D. 4 7. col. 2. A.
Ecclesia habet fenatum, 235. col. 2. E.
Ecclesia accipere clavem, 238. col. 2. B. C.
Ecclesia quando dicitur fenatus ad investigandum papam, 2 4 1. col. 2. E. D *& seq.*
Ecclesia quandoque capitur pro prælatis vitiosis ecclesiæ & aliquando pro majoribus, *ibid. col. 2.*
Ecclesia catholica per totum orbem dicitur tribus modis probatur, 249. col. 1. C. D
Ecclesia est fponsa Christi incorruptus & pudica quæ adulterari non potest, 455 col. 1. D. 4 4. col. 1. C.
Ecclesia est fundata in Christo & ipse Christus est fundamentum ecclesiæ, 455 col. 2. A. B.
Ecclesia ex se fine papa potest exercere clavem, 4 5 2. col. 1. A.
Ecclesia universalis est mater omnium fidelium, 4 5 7. col. 1. C.
Ecclesia appellatur regina, *ibid. col. 1. C.*
Ecclesia universalis habitilie fine papa, quia ejus capus est Christus, 4 9 0. col. 1. D
Ecclesia universalis præminentia ex multis demonstratur, præterim circa approbationem & reprobationem scripturarum, 4 8. col. 2. A. B. C. D. *& seq.*
Ecclesia dicitur conjuncta episcopo fiscus mater vim, *ibid. col. 2. B.*
Ecclesia manifeste est ufque ad confummationem fæculi est fi ipsa episcopi, & non possit fieri mutatio quam Christus, *ibid. 4 9 2. col. 1. E.*
Ecclesia intelli omnis cognitio veritatis, 4 7 2. col. 1. B
Ecclesia authoritas habet fe ut inferiora & ejusdem authoritas papæ, 1 7 8. col. 1. D.
Ecclesia quæ modis dicatur & cognatur, & in quo differat a synagoga, 1 7 8. col. 1. C. D. & quomodo dicatur fanctus & quomodo catholica, *ibid. D.*
Ecclesias habitum de delibi licentiam, *ibid. col. 2.* 1 7 8. col. 2. E
Ecclesia fiscus non potest conservari sine unitate. 1 6 8. col. 1. D
Ecclesia Constantinopolitana est ejusdem privilegiis quibus Romana. 1 8. c. 1. C.
Ecclesiæ omnes apostolicæ sedis authoritatem 1 2. col. 1. A
Ecclesia Romana non dicitur in solo papa, fed in papa & cardinalibus, 1 2. *ibid.*
Ecclesiæ fiscus non necessario vocanda ad concilium, quando vocatur ad res spirituales, 1 2. col. 1. E.
Ecclesia olim regebatur per omnes facerdotes, 1 7 6. col. 1. E
Ecclesia universalis errare non potest, quia Christus orat pro ea defecere, 9 1. col. 2. E.
Ecclesiæ disciplinæ mores confundunt, & fit ut universaliter ecclesia universaliter, 6 0. col. 1. B
Ecclesia alim non habebat potestatem, compellendi veniet ad concilium nolentes, 9 6. col. 1. D
Ecclesia tunc quid vacare dicitur, quando omnino illius necessitas & is ad quem fpectat, non vult providere, 1 5. col. 2. A.
Ecclesia dicitur quod vacare, ubi deficiunt omnes de papatu, & quæ quæ cardinales pulsari induci ad deputandum electorem fed administratorem, 1 5. ita videbitur, 1 2. col. 1. C.
Ecclesia catholica habet vacante fede temporalem, non potest fieri mutatio fed administratur, *ibid. col. 2. B. C.*
Ecclesia universalis non est quæ ad fuum edito papæ, & quæ sit differentia inter unum & alterum, 6 7. col. C. 2.
Ecclesiæ inquisitorum qui fint, 4 6. col. 1. C.
Ecclesia cardinalium quos altus exercere possit, 4 1. col. 1. B. quod especialiter cardinalis intervenire non potest, *ibid. B.*
Ecclesia cardinalium habet ea quæ funt jurisdictionis & vocatur in concilio, 19. col. 2. B. *& seq.*
Ecclesiæ confummatio in episcopum quantumcunque mundum conservatus debet esse in concilio, & quod episcopi certaneas in concilio recipiunt jurisdictionem omnes in genere a papa, & non ratione alicujus particularis ecclesiæ, 6 1. col. 2. D. E
Ecclesiæ in sede quæ remanet perfectior conquerere legitimo cessante inordinatione, 7 5. col. 2. A.
Ecclesiæ electione ipso jure non pertinet ad papam, & quomodo habet superiorem, 1 7. col. 2. D. usque ad 166. & quis possit cum ejicere ibi habet.
Ecclesiæ concordi fafta de vero papa, fi bellica temperiæ impedit illum inthronizari, datur et facultas administrandi hoc non obstante, 1 7. col. 2. D
Ecclesiæ universalis præminentia ex multis demonstratur, præterim circa approbationem & reprobationem scripturarum, 4 8. col. 2. A. B. C. D. *& seq.*
Ecclesiæ dicitur conjuncta episcopo fiscus mater vim, *ibid. col. 2. B.*
Ecclesia manifeste est usque ad confummationem fæculi est fi ipsa episcopi, & non possit fieri mutatio quam Christus, *ibid.* 4 9 2. col. 1. E.
Ecclesiæ intelli omnis cognitio veritatis, 4 7 2. col. 1. B
Ecclesiæ authoritas habet fe ut inferiora & ejusdem authoritas papæ, 1 7 8. col. 1. D.
Ecclesia quæ modis dicatur & cognatur, & in quo differat a synagoga, 1 7 8. col. 1. C. D. & quomodo dicatur fanctus & quomodo catholica, *ibid. D.*
Ecclesias habitum de delibi licentiam, *ibid. col. 2.* 1 7 8. col. 2. E
Fed papam non conservari sine unitate. 1 6 8. col. 1. D
Ecclesia Constantinopolitana est ejusdem privilegiis quibus Romana. 1 8. c. 1. C.
Ecclesiæ omnes apostolicæ sedis authoritatem 1 2. col. 1. A
Ecclesia Romana non dicitur in solo papa, fed in papa & cardinalibus, 1 2. *ibid.*
Ecclesiæ fiscus non necessario vocanda ad concilium, quando vocatur ad res spirituales, 1 2. col. 1. E.
Ecclesia olim regebatur per omnes facerdotes, 1 7 6. col. 1. E
Ecclesia universalis errare non potest, quia Christus orat pro ea defecere. 9 1. col. 2. E.
Ecclesiæ disciplinæ mores confundunt, & fit ut universaliter ecclesia universaliter, 6 0. col. 1. B
Ecclesia alim non habebat potestatem, compellendi veniet ad concilium nolentes, 9 6. col. 1. D
Ecclesia tunc quid vacare dicitur, quando omnino illius necessitas & is ad quem fpectat, non vult providere, 1 5. col. 2. A.
Ecclesia dicitur quod vacare, ubi deficiunt omnes de papatu, & quæ quæ cardinales pulsari induci ad deputandum electorem fed administratorem, 1 5. ita videbitur, 1 2. col. 1. C.
Ecclesia catholica habet vacante fede temporalem, non potest fieri mutatio fed administratur, *ibid. col. 2. B. C.*
Ecclesia universalis non est quæ ad fuum edito papæ, & quæ sit differentia inter unum & alterum, 6 7. col. C. 2.
Ecclesiæ inquisitorum qui fint, 4 6. col. 1. C.
Ecclesia cardinalium quos altus exercere possit, 4 1. col. 1. B. quod especialiter cardinalis intervenire non potest, *ibid. B.*
Ecclesia cardinalium habet ea quæ funt jurisdictionis & vocatur in concilio, 19. col. 2. B. *& seq.*
Ecclesiæ confummatio in episcopum quantumcunque mundum conservatus debet esse in concilio, & quod episcopi certaneas in concilio recipiunt jurisdictionem omnes in genere a papa, & non ratione alicujus particularis ecclesiæ, 6 1. col. 2. D. E
Ecclesiæ in sede quæ remanet perfectior conquerere legitimo cessante inordinatione, 7 5. col. 2. A.
Ecclesiæ electione ipso jure non pertinet ad papam, & quomodo habet superiorem, 1 7. col. 2. D. usque ad 166. & quis possit cum ejicere ibi habet.
Ecclesiæ concordi fafta de vero papa, fi bellica temperiæ impedit illum inthronizari, datur et facultas administrandi hoc non obstante, 1 7. col. 2. D
Elegere fe in papam quis possit, quando a Cardinalibus committitur ei electio papæ, 1 6. col. 1. D
Electio papæ quos modis aut quibus causis fit nulla, *ibid. col. 2. D. E & seq.*
Electione papæ nondum facta potest obiere de furore, & impedimentum electionis, poli quam ne possit obiici vide, *ibid. col. 2. D.*
Electionem etiam alias & papæ levis mentis virum, 1 7. col. 1. A. B
Elegendi liberatem ad eremita profectus genus pertinaxum confundendo respiciendo, 1 7. col. 1. D.
Electio papæ multis dicatur & cognatur, & in quo differat a synagoga, 1 7. col. 1. C. D. & quomodo dicatur fanctus & quomodo catholica, *ibid. D.*
Ecclesias habitum de delibi licentiam, *ibid. col. 2.* 1 7. col. 2. E
Fed papam non conservari sine unitate. 1 6. col. 1. D
Ecclesia Constantinopolitana est ejusdem privilegiis quibus Romana. 1 8. c. 1. C.
Ecclesiæ omnes apostolicæ sedis authoritatem 1 2. col. 1. A
Ecclesia Romana non dicitur in solo papa, fed in papa & cardinalibus, 1 2. *ibid.*
Ecclesiæ fiscus non necessario vocanda ad concilium, quando vocatur ad res spirituales, 1 2. col. 1. E.
Ecclesia olim regebatur per omnes facerdotes, 1 7 6. col. 1. E
Ecclesia universalis errare non potest, quia Christus orat pro ea defecere. 9 1. col. 2. E.
Ecclesiæ disciplinæ mores confundunt, & fit ut universaliter ecclesia universaliter, 6 0. col. 1. B
Ecclesia alim non habebat potestatem, compellendi veniet ad concilium nolentes, 9 6. col. 1. D
Ecclesia tunc quid vacare dicitur, quando omnino illius necessitas & is ad quem fpectat, non vult providere, 1 5. col. 2. A.
Ecclesia dicitur quod vacare, ubi deficiunt omnes de papatu, & quæ quæ cardinales pulsari induci ad deputandum electorem fed administratorem, 1 5. ita videbitur, 1 2. col. 1. C.
Ecclesia catholica habet vacante fede temporalem, non potest fieri mutatio fed administratur, *ibid. col. 2. B. C.*
Ecclesia universalis non est quæ ad fuum edito papæ, & quæ sit differentia inter unum & alterum, 6 7. col. C. 2.
Ecclesiæ inquisitorum qui fint, 4 6. col. 1. C.
Ecclesia cardinalium quos altus exercere possit, 4 1. col. 1. B. quod especialiter cardinalis intervenire non potest, *ibid. B.*
Ecclesia cardinalium habet ea quæ funt jurisdictionis & vocatur in concilio, 19. col. 2. B. *& seq.*
Ecclesiæ confummatio in episcopum quantumcunque mundum conservatus debet esse in concilio, & quod episcopi certaneas in concilio recipiunt jurisdictionem omnes in genere a papa, & non ratione alicujus particularis ecclesiæ, 6 1. col. 2. D. E
Ecclesiæ in sede quæ remanet perfectior conquerere legitimo cessante inordinatione, 7 5. col. 2. A.
Ecclesiæ electione ipso jure non pertinet ad papam, & quomodo habet superiorem, 1 7. col. 2. D. usque ad 166. & quis possit cum ejicere ibi habet.
Ecclesiæ concordi fafta de vero papa, fi bellica temperiæ impedit illum inthronizari, datur et facultas administrandi hoc non obstante, 1 7. col. 2. D
Elegere fe in papam quis possit, quando a Cardinalibus committitur ei electio papæ, 1 6. col. 1. D
Electio papæ quos modis aut quibus causis fit nulla, *ibid. col. 2. D. E & seq.*
Electione papæ nondum facta potest obiere de furore, & impedimentum electionis, poli quam ne possit obiici vide, *ibid. col. 2. D.*
Electionem etiam alias & papæ levis mentis virum, 1 7. col. 1. A. B
Elegendi liberatem ad eremita profectus genus pertinaxum confundendo respiciendo, 1 7. col. 1. D.
Electio papæ fafta est imperfectum est nulla, 1 7. col. 1. B. quod in tantum electio fafta per unum est nulla, quod non poliet pollere cardinales confentire vel ratificare, *ibidem. C.* quid, fi cardinales erant in concordia elegendi, fed papam non consentiebant, cui fuafum fuit ut fateret numerum, ut praefumeretur electio impeditur an effet recedendum cardinalibus, 1 8. col. B. & col. 2. A.
Electionem fieri notum etiam ille qui non cadere in confiantem virtus notabili, *ibid.*
Electio papæ fafta a duabus partibus cardinalium immediate pulsquam ingressi fuit conclave, & illes adhuc non poliet forte propter prudicia fafta antemeritum intercaus conclave, & nullo fin fentiam ad ita relatus, *ibid. C. D. & seq.*
Electio papæ tenet fi omnes cardinales ante ingressum conclavis per publicamentum effent consentire, & aliquantus etiam non expedita adhuc non fuerit decem dies, 18. col. 2. E.
Electione papæ fafta per unum effentiam, *ibid. col. 2. D & seq.* vide plures questiones circa materiam electionis, *ibid.*
Electus consultantis in papam in pacifica possessione confiantem, ante cruentissimum fuit cauile non debet ejici a fua possessione, 1 7. col. 2. A.
Electio novi laici non potest fieri a majore parte concilii, tractata vel una etiam notabilem, 1 2. col. 1. A.
Electio cardinalitia vacante fede temporalis, non potest fieri mutatio fed administratur, *ibid. col. 2. B. C.*
Electum habitum non est ejusdem, quia non inuritur penam pœnæ parti, quia fiat papa potest diffiperare in potestatem, quia, ita etiam quod non inuritur, 1 6 0. col. 1. C. D
Electi potuerunt quo ad cardinalem omnis & facramentum non fint papa, 1 9 9 col. 1. C
Electio papæ ad potestatem confiscandi non differunt a facrorduibus, *ibid. C.*
Episcopus vocatur aliquando summus pontifex & summus facerdos, 19. col. 1. B.
Episcopi dicuntur spirabiles, 20. col. 1. B. & quod in cathedralibus tantum veniunt cardinales appellitantur cardinales urbis, 2 1. col. 1. E.
Episcopus fidelem fedebit in fludio tantum scholarum, & rector cum prædicet, 2 2. col. 1. D
Episcopus cardinalis pratibus jurisdictionem fidelitatis papæ, 2 4. col. 1. C.
Episcopus cardinalis a metropolitano fit, & quomodo hoc intelligatur, 2 5. col. A

Episcopus olim erat idem quod modo presbyter, 34. col. 1. D. Quisque Episcopus quo casu dicetur fuisse quod effect episcopi, & quod episcopus est summus presbyter, ibid.
Episcopatum depositio est referuata papæ, 35. col. 1. A.
Episcopus poli ut hic episcopus & metropolitanus fedebitur secundum ordinem suæ promotionis, 41. col. 1. A. & quid quando fuit parte & quomodo hoc fuerit mutatum, & quando hæc ratio cessauerit, ibid. & seq.
Episcopus dicitur federe in ordine loco eum consecrantis, & non fedet prædecessor, 47. col. 1. A.
Episcopus dicitur pertinere episcopo suo ordinari, ibid. B.
Episcopus quinto cum debeat, ibid. col. 2. D. Iuxta quidem examinatur episcopi quando ordinantur, ibid. eiusque qualitates, ibid. quam vitam episcopus vocare debeat, & quare dicatur episcopus, ibid. & seq.
Episcopus dicitur præfui quia in concilio præsidet, dicitur etiam sanctus quasi ante alios fanctus, ac etiam fanctus pontifex, & aliquando quasi dici erudiatur & alia nomenclatura nominatur, ibid. D. & seq.
Episcopatus non conferit politus sed promouendi, 49. col. 2. D.
Episcopus expulsus & episcopus nulla remuntatus quod fit ab hæretico, 50. col. 2. A.
Episcopus debent esse sex metropolitani, etiam abbatissis omnibus fuit dimissis quæ ibatur fanti in concilio, 51. col. 2. C.
Episcopi parum temerarie de eundo ad concilium, & ex negligentia episcopi non pœna, ibid. D. omnes episcopi pro pro fuit de concilio generali, ibid. C. omnes episcopi solus & alii presbiteri potiuntur concilio fuit ad concilium, 56. col. 1. A. B. in eorum concilio decrevia vocandi fuit ad concilium papæ habent parthenam clarissim, ibid. col. 2. E. & seq.
Episcopi iurisdictione spiritualis, & negligent ire ad concilium punientur, 57. col. 1. A. B.
Episcopi pontifex a pontifice inferiorum distinctio est, & quando episcopus retinet iur ad concilium pontificale, 58. col. 2. A.
Episcopus an possit conflituere contra papæ concilium, ibid. B.
Episcopus quomodo de fabricibus in concilio in decretionibus fidei in eodem, 59. col. 1. A.
Episcopus proprium est in concilio decidere, ibid.
Episcopus tituladus tanquam & nulla notum ac ipsum vocari ad concilium ut alii episcopi, 60. col. 1. A. an possit quæ hæc eodem ordinem episcopus & non habent titulum aliquem eccleiæ, an habeant vocem decidendi, ibidem B. C.
Episcopus nullus potest præsendere iurisdictionem dandi vocem in concilio generali episcopum alius episcopus, ibid. col. 2. A.
Episcopus qui religiosi episcopatus, adhuc est de reprehensione ecclesiæ, ibid. C.
Episcopus sacrilegus & spoliatus episcopus episcopus episcopus iudicum ibid. col. 2. C.
Episcopi omnes an ad concilium fint vocandi, 61. col. 1. A.
Episcopus non vocatus ad concilium, ex quo annus tenetur ire parti agere de concilio, ibid. col. 2. B.
Episcopus numerus cum quibus tenendum est concilium, relinquitur iniuria quæ, vel habent congregare cum auctoritate, ubi non agetur de laicis vel ordine & magna causa, vel de fidei propria, 63. col. 1. A.
Episcopus papæ vocatus ad concilium quæ ab impotente subditis chaustinum subditum, 63. col. 1. A.
Episcopus non dicitur an concurat in ad concilium, 73. col. 1. B.
Episcopum proprium est vocare: dum voceum in concilio, & videtur illella eorum subditos ad concilium quos decrificum in concilio, 74. col. 2. C.
Episcopus impetrium ad ad concilium, an excusetur, & mittit alium episcopum vel vocem fuam committit fiteri, ibid. col. 2. D.
Episcopus quo casu fit administratio per aliam, 82. col. 2. C. D.
Episcopus procuratores alterius ad ducendum vocem decretorum pretiter habent duos vicarios quamquis fit, ellum non alter, ibid. D.
Episcopus & conflituunt procuratores in super. profit exercere & habere vocem in concilio, & hoc facere eriam non habeat vocem a papa vel concilio damnudo non contradicant, 77. col. 2. D.
Episcopus potest dare vocem in concilio per procuratorem, ibid.
Episcopi fint in concilio tanquam pofiores & affeffores, ibid. per litteras non poffunt dare vocem, 78. col. 1. A. B.
Episcopus impetrabitur ad ad concilium fi excusetur ab ordinatione chaustinum & rationibus per potentes hinc inde adhibitis, & supponuntur ipso concilium, poffe eo cafu vocem committere alicui certo modo dandum, similiter fi eftfi dotada vel tamen in concilio dandum patriarcha, fed eadem dependent a suda ordinatione, & non dare vocem, 77. col. 2. D. E.
Episcopus fi fuerit prædictus ad ad ad

In concilio debet fieri diffinitio de re
bus generalibus, & præcipue de iis quæ
concernunt statum generalem ecclesiæ,
78. ead. c. 5.
In concilio de fidei papæ judicatur, 83.
ead. c. 2.
In jurisdictione semper intelligitur exceptis
authoritas superiorum, 291. ead. c. 25. 15.
ead. c. 8.
In ordine religionis liberas a voto & juris
dictione, 318. ead. c. 8.
Infideles non possunt inspectores esse fideli
bus domino suo quod graveretur ejus li
bertas prædicationis, 43. ead. c. 8.
Interrogatio in ordinatione adiunta, 40.
ead. c. 1.
Interrogatio Christiana interdum colligitur ex
verbis non directis & respondit iniuriam
interrogatoribus, sed tamen & ipsi
ex iniuriosis, 423. ead. c. 8.
Interrogatio quæ collatio legum superior
ex a quo habetur prædicatum, 41. ead.
c. 8.
In diebus quadrinoribus primo ieruntur
ad tertiam nona & vesperis refundi,
ut ad decem conciliorum, 460.
ead. c. 8.
In vetere testamento recuperatur in du
plum qui dominio ad iacrilegio, Levi
tici 27. in quorum locum Leviti
cus habet 5. capitulum, ead. c. 8.
Infamis superiori non papa negligit, 146.
ead. c. 8.
Infamatus de Ecclesiæ sanctæ cardinalis, ni
si fuerit purgatus, & quid ab impudicis
papa Clementis decretis ex quibus ad
eum cardinalem, & non habuisse vacan
tem, 84. ead. c. 8.
Infamia de Faustinia fuit prædicatorum
nium, 19. ead. c. 8.
Infans, & fedet annis undecim, sed decem
dum Hieronymum annis 14. & Bonen
dum aliquos 16. 40. ead. c. 8.
Judex non est dominus ad supplicium, sed
fuit subrogatus ne iniquantur, 28.
ead. c. 8.
Iudices impudendum nec Iudex, nec ce
lebritatem publicam fuit conditionali,
& quid juxta ad cardinalatum non
fuit apta, 42. ead. c. 8.
Iudicationes ad aliquid reformatas, & ba
tuere, & deliberare in cuncilio & colle
gio, 17. ead. c. 8.
Iudicatio ad devolutum ad collegium
cardinalium, & papa eliminat funtio
nis, vel non capiat, sed ad Iudicium
vel judicatione capiatur, 146. ead. c. 8.
& 9. ep.
Iudicatorum quod alius vendi non po
test, si vendunt tamen quid vendat
(ut vulgo ad calcium) vendit etiam
judicum, quod eli in villa, 141. ead.
c. 8.
Iurisdictio ordinaria potest esse apud plu
res in solidum, 29. ead. c. 8.
Iurisdictio quæ consuetudinem non reci
pit ad ordinaria, 29. ead. c. 8.
Iurisdictionem non excendit ad ordi
nandum alterius juris per delinita
tem tamen, sed jus detegitur sine
22. ead. c. 8.
Iuste capiatur de virtibus fuit jurisdi
ctionis, 297. ead. c. 8.
Iurisdictio concilii expiratur ipso diffinitum,
172. ead. c. 8.
In jurantes fabinellium gaudet multis con
ditionibus, videlicet ut in eodem fuit
notarius, tenet facultatem, dum commo
diras & alia his similes, 231. ead. c. 8.
Iuramenta transgressio infacie mortali
peccatum, 139. ead. c. 8.
Iuramentum habet fines omnes vestitu
ra, judicium, & religion, 139.
ead. c. 8.
Iuramentum dolo vel vi extortum, si fu
ra potest fine iniuria falsitis servan
dum, 61. ead. c. 8.
Iuramentum de facere in
conciliis, 15. ead. c. 8.
Iuramentum interpretari secundum ma
nifestam juramenti, 22. ead. c. 8.
Iuramentum est pactum secundum author
tatem dominum, qui tenuerunt au
thoritatem legum & canonum, quam fe
cerunt dictum Hieronymus vel Augu
stinus, nisi qui interpretatur authoritatem ve
retis vel novi testamenti, 34. ead. c. 8.
Iura politicum tantum est Christiano Ro
mano pontifici, 43. ead. c. 8.
Iudicium ecclesiæ est majus quamcumque
alio, 47. ead. c. 8.

L

Lateranense concilium quod dicunt,
15. ead. c. 8.
Laici publice non vocandi fini ad conci
lium, 13. ead. c. 8.
Laici de mandato papæ publice non fuit ac
cere filii demandatum, praeter quam quod
conciliarum corpus Dominici, quod pre
bytis & aliis hujusmodi tantum
competit, & libro potest papa delega
re, 16. ead. c. 8.
Laicis non vocandi ad concilium non et
iam dum, sed ad confidentia, & quando
non ad debatum, 19. ead. c. 8. & 9. ep.
Laicorum publicum diffinitum de fide, nec
de causis matrimonialibus, 13.
ead. c. 8.
Laicorum quod tenere beneficium, nec
ei potest conferre, potest tamen accepta
re & in conciliis nonnisi alicuius, 1.
ead. non fuit ad causas vocandi in
concilio, 36. ead. c. 8.
Laicus in publicis in quo agitur de causis
spiritualibus, quid facere potest, & quid potest esse conciliarius & affiliat
in causis spiritualibus, 78. ead. c. 8.
Laicus in publicis ille notarius in causis
spiritualibus, & ex spiritualibus, ex
cipiat publicis, & a quibus prohibentur laici, 16. ead. c. 8. & 79. ead.
c. 8.
Laicus nil fit habilitatus a papa, nec po
test tractare spiritualia nec ad inter
nectio conciliis, 78. ead. c. 8.
Laicus an indicetur de causis matrimonia
lis vel si publicus fuerit non inter
nio publicorum conciliorum, 78. ead. c. 8.
Laici non possunt constitutiones facere
in præjudicium fondi ecclesiastici, 82.
ead. c. 8.
Laici non armis pulsant interesse concilio
in generali publicus minisse, & pro
quarum publica, & quarum publica
tur laici, 17. ead. c. 8.
Laicis non licet facere schisma, habent
jurisdictionem super eos, 101. ead.
c. 8. & 9.
Laicis uxiset jure clerici, si parentum
habent commodum, 111. ead. c. 8.
& 9.
Laici principes in ecclesiasticis, spiritua
lis & temporalis dicuntur habere juris
dictionem, 12. ead. c. 8.
Laici habent potestatem & jurisdictio
nem in ecclesiasticis ad temporalia, ser
re Bavaria, 16. ead. c. 8.
Laicus in ecclesiam potest adire con
fessionem & baptisma, 187. ead. c. 8.
Leo papa approbavit gesta concilii Chal
cedonensis, in concentionibus fidem can
tum, 19. ead. c. 8.
Legatus an possit deponere episcopos,
18. ead. c. 8.
Legati & oratores qui mittuntur ad con
cilium quomodo debeant, 31. ead.
c. 8.
Legatus de latere nisi fit et specialiter de
mandatum a papa jus congregandi
concilium non habet,
Legatus de latere an possit congregare
concilium, 15. ead. c. 8. & 9.
Legatus de latere quibus non respondi
debet, 15. ead. c. 8.
Legatus de latere non possit in concilio
ordinare, 15. ead. c. 8.
Legatus de latere non possit in concilio
ordinare, 15. ead. c. 8.
Legatus de latere non possit in concilio
ordinare, 15. ead. c. 8.
Legatus de latere an possit in concilio
ordinare, 15. ead. c. 8.
Legatus de latere non

cetis, 19. col. 2. quod papa primus vel nihil potest facere absque conilio cardinalium, *ibid.*

Papa dicitur Episcopus Romanus, 20. col. 2.

Patriarchæ dicuntur Papæ, *ibid.*

Quod patriarchæ in Sacrosanctibus vocantur apostolicis litteris cardinales urbis, 3. quod dicuntur fundamenta & columnæ fidei, *ibid.* & 5.

Papa est in majore concilio, vel nemo, 2. col. 2.

Patriarcha Constantinopolitanus appellatur papa, *ibid.* & quod patriarcha est primus archiepiscopus, & etiam quod patriarcha dicitur primus papa, *ibid.* & 20. col. 2.

Papa excedit non episcopos appellatos filios, episcopos fratres, *ibid.* & 20. col. 2.

Patriarcha dicuntur stellæ fixæ luminosæ ante Christum, 23. col. 2. non de facili creabantur, *ibid.*

Papa de relatibus vel dumaxat extra cardinalium habet habere dimidium & vocatur *ibid.* & C.

Patriarchæ prælatari jurisdictione Romanæ ecclesiæ, 24. col. 2.

Papa consumetur de inter cardinales & habet hortatu cardinalium & dictamen eorum, 25. cardinalis, nisi de cardinalibus creatus, non ministrat in tanto munere, 26. in papa.

Patriarcha primus archiepiscopus episcopo & cardinali, 27. in Romano pontifice, *ibid.* & 27. Patriarchæ, 27. quod papa est primus episcopus, *ibid.* & C.

Patriarcha Gallus vinopolitanus habet duo pallia, & ipse patriarcha ultra alios, 31. col. 2. C.

Papa dicitur in ius quæ refit, quando erat cardinalis filius, fecutus cardinalibus multiplicat in papalibus cedit, 32. col. 2.

Patriarchatus sumpsit originem in septem legis, 32. col. 2. quod patriarchatus fuit ante Christum, *ibid.*

Patriarchæ quomodo judicent de mortis politatis, 33. col. 2.

Patriarcha habet facultatem parandi centum ante le, & quod patriarcha potest dare pallium archiepiscopo, *ibid.* & Patriarchæ quæsunt evangelistis repræsentant, 34. col. 2.

Patriarcha in concilio ita fuit cardinalis & papæ sicut cardinales, 35. col. 2.

Papæ affirmantes res fuit ordinei, feliciter Dicens, petabyssi & de papa, 36. col. 2.

Patriarcha hodie non procedunt cardinales, sed cardinales ipsi eos, vide bullam Eugenii quarti solemnem, 37. col. 2. C.

Papa habuit unum, 38. col. 2.

Patriarchæ alii post cardinales & quatuor principales principales sedebant, *ibid.* C.

Patriarcha nomine intelligitur episcopi, 39. col. 2.

Papa potest concilia tanquam capax, 39. col. 2. & papalibus imficiunt fuit ordinei id est concilium, *ibid.* & 39. col.

Papa potest facere laicos capaces totum ecclesiasticum, 40. Sacrilegium, nisi non consecrandi & dare laica potestas, non consecrandi & ecclesiastica facultatem administrandi, potestqueque quod non est contra Deum, quod prælatorum consilio & alias Temporalia ecclesiæ, 40. & quod papa primus potest laicus omnia facere filio mandata 36. C. & 37.

Papa fit fuit ferrarius potest imperator ab eo exigere quid fuisse de fide, 40. col. 2.

Papa potest concilio tanquam reliquo & multiplicatur totius ecclesiæ & pastor Dominicus, 41. & fuisse Dei arbitrio pastor, cum non habeat superiorem, *ibid.*

Papa & Christus idem fuisset conflitutum quod quæ corpora prima ipsum papa fecit omnia facere quæ Deus potest, & vel cuncta fuisse a summo pontifice, 41. & fuisse dei arbitrio ipsum per Dominus & concilio, 42. *ibid.*

Papa dicitur ecclesiæ a deusque pariliter, 42. col. 2.

Papa non subditur Lapillus quam habeat gonecaliis, 43. col. 2.

Papa est patriarcha solus, 43. col. 2.

Papa figuratur repræsentant ecclesiam, 43. col. 2.

Papa est congregare concilium requiri debet, ubi crimen ejus non est notorium, ut quod fit hæresiarcha, vel appellationes & illa causa debet convocare, & ipsum convocari vel negat, debet de hoc fieri in Romanorum, & ipse fuisse convocatus, & ipsum per fratres alterum bonum, 43. col. 2.

Pallium in curia Romana dicitur in bonum pratuarii, 47. col. 2.

Papa fuit aliqua prædandus fuit cardinalibus ut extraordinarii cognitione potest civitate pecuniarum fructus ducem in infinitum, *ibid.* & 47. Prælatus ad ipsum fuisse per eliciunt, *ibid.* & 47.

Papa non potest rollere obligationem temaretamen quoniam laico, 48. col. 2.

Papa non est confitendum, & cum quæ ab ista visitationis tenere aliquid non fuisse fuisse, vel quando precipit aliquid contra Bartum universalis ecclesiæ fuit rationabilis cauta, *ibid.* C

Papa ab potest in patriarchium regis & fecundarius ipse, 48. col. 2.

In cauda ecclesiæ papæ & in fatis ejus episcopi cardinales tanto judicia, 49. & ipsi cum confecrant, 49. col. 2.

Papa fi fuit hæresiarcha congregatio concilio fuisse ad alterum, 50. col. 2.

Papa est superior omnibus, ipse enim non subditur, 51. etiam fi superiorem non agnoscat & potest omnes punire, 51. col. 2. D.

Papa nemine nisi a Deo judicatur, 51. col. C.

Papa fuisse fine concilio deponi imperatorem, 52. D. non judicatur a concilio, quia omnia concilia ab authoritate papæ dependent,

Papa est omnium chlamiarum & ecclesiæ caput & pastor, & omnes chlamidæ eum ut ad caput & pastorem debent habere recursum,

Papa potest dare contra se judicem & fe fubmittere fuit imperator fuit, 53. col. 2. & quod papa potest ab potestate ecclesia propria,

Papa intentione fundum ejus videtur, etiam fi totus mundus contra eum, *ibid.* 53. B.

Papa fi fit hæresiarcha definit esse papa, & fi pœnitear non deponitur, fed filiorum pœnitentiam habiti; fed fi in hæresi fuisse, 54. col. 2. C. D.

Papa authoritas non requiritur in concilio ubi crimen ejus est exauctoratio, 56. col. 1. C. & ubi fuisset dominentendens de papatu, concilium potest universaque repellere & necessium eligere, *ibid.* & 2. D

Papa fi fuisset notorius hæresiarcha, cum eum quod concilium eo requisito congregavit, 56. col. 2.

Papa fi fuisset hæresiarcha, est dicendus hæresiarcha, quia verum de hoc non fit damnatus, debet ejus authoritas requiri ad concilium congregandum & non authoritas congregati. Quæ est in papa quod authoritatem in facto propriæ, *ibid.* & 56. col. 2. A.

Papam publicare religiosiut ipsibusque, *ibid.* & fuisse Dei arbitrio pastor, cum non habeat superiorem, *ibid.*

Papa & Christus idem fuisset conflitutum quod corpora prima ipsum papa fecit omnia facere quæ Deus potest, & vel cuncta fuisse a summo pontifice, 41. & fuisse dei arbitrio ipsum per Dominus & concilio, 42. *ibid.*

Papa dicitur ecclesiæ a deusque pariliter, 42. col. 2.

Papa non subditur Lapillus quam habeat gonecaliis, 43. col. 2.

Papa est patriarcha solus, 43. col. 2.

Papa figuratur repræsentant ecclesiam, 43. col. 2.

Papa est congregare concilium requiri debet, ubi crimen ejus non est notorium, ut quod fit hæresiarcha, vel appellationes & illa causa debet convocare, & ipsum convocari vel negat, debet de hoc fieri in Romanorum, & ipse fuisse convocatus, & ipsum per fratres alterum bonum, 43. col. 2.

Pallium in curia Romana dicitur in bonum pratuarii, 47. col. 2.

Papa fuit aliqua prædandus fuit cardinalibus ut extraordinarii cognitione potest civitate pecuniarum fructus ducem in infinitum, *ibid.* & 47. Prælatus ad ipsum fuisse per eliciunt, *ibid.* & 47.

Papa non potest rollere obligationem temaretamen quoniam laico, 48. col. 2.

Papa non est confitendum, & cum quæ ab ista visitationis tenere aliquid non fuisse fuisse, vel quando precipit aliquid contra Bartum universalis ecclesiæ fuit rationabilis cauta, *ibid.* C

Papa ab potest in patriarchium regis & fecundarius ipse, 48. col. 2.

In cauda ecclesiæ papæ & in fatis ejus episcopi cardinales tanto judicia, 49. & ipsi cum confecrant, 49. col. 2.

Papa fi fuit hæresiarcha congregatio concilio fuisse ad alterum, 50. col. 2.

Papa est superior omnibus, ipse enim non subditur, 51. etiam fi superiorem non agnoscat & potest omnes punire, 51. col. 2. D.

Papa nemine nisi a Deo judicatur, 51. col. C.

Papa fuisse fine concilio deponi imperatorem, 52. D. non judicatur a concilio, quia omnia concilia ab authoritate papæ dependent,

Papa est omnium chlamiarum & ecclesiæ caput & pastor, & omnes chlamidæ eum ut ad caput & pastorem debent habere recursum,

Papa potest dare contra se judicem & fe fubmittere fuit imperator fuit, 53. col. 2. & quod papa potest ab potestate ecclesia propria,

Papa intentione fundum ejus videtur, etiam fi totus mundus contra eum, *ibid.* 53. B.

Papa fi fit hæresiarcha definit esse papa, & fi pœnitear non deponitur, fed filiorum pœnitentiam habiti; fed fi in hæresi fuisse, 54. col. 2. C. D.

Papa authoritas non requiritur in concilio ubi crimen ejus est exauctoratio, 56. col. 1. C. & ubi fuisset dominentendens de papatu, concilium potest universaque repellere & necessium eligere, *ibid.* & 2. D

Papa fi fuisset notorius hæresiarcha, cum eum quod concilium eo requisito congregavit, 56. col. 2.

Papa fi fuisset hæresiarcha, est dicendus hæresiarcha, quia verum de hoc non fit damnatus, debet ejus authoritas requiri ad concilium congregandum & non authoritas congregati. Quæ est in papa quod authoritatem in facto propriæ, *ibid.* & 56. col. 2. A.

Papam publicare religiosiut ipsibusque, *ibid.* & fuisse Dei arbitrio pastor, cum non habeat superiorem, *ibid.*

Papa est in majore concilio, vel nemo, 2. col. 2.

Papa dicitur Episcopus Romanus, 20. col. 2.

Papa est primus episcopus, *ibid.* & C.

Papa est primus episcopus, *ibid.* & C.

Papa est primus episcopus, *ibid.* & C

Papa potest dispensare super juramento, quando ex illo publicitas eli de justitia disputata. 113. c. 1. D
Papa non potest facere quandu eli papa, quod non sit judex omnium, nec potest e si objecture fuam potestatem, 136. c. 6. C
Papa non potest infeudare bona ecclesiæ, 136. c. 2. E
Papa fine causa non potest auferre bona unius ecclesiæ, & dare alteri, 135. c. 1. C
Papa non potest subjicere papatum potestatem consortali cardinalium, 34. c. 1. E
Papa etiam schismaticus & hæreticus est obediendum, donec declaratus fuerit vel latens monitus, 146. c. 2. E
Papa non est obediendum quando ea, quæ aliquid per quod poterit turbari universalis status ecclesiæ, 136. c. 1. A. vel fundabitur, 146. c. 1. A
Papa mutat ordinem ecclesiarum etiam patriarchalium, & unit ac dividit episcopatus, 140. c. 2. B. & 146. c. 1. A. & 3. c. 1. A
Papa a nemine judicatur, 36. c. 1. C
Papa authoritatem qui auferre & diminuere conatur, fidem violat & in hæresim labitur, 36. c. 1. B
Papa in publis occasiones de hæresi, 36. c. 1. A. & 3. c. quid autem de fundo, 36. c. 2. B
Papa in publis damnatur memoriam procedentis fui, 36. c. 1. A. & 3. c. 1. B
Papa accusatus de hæresi, fortifitat se potestatem suam publicos ecclesiæ, ac publicos ecclesiæ papatum, 36. c. 1. G
Papa potest facere sententiam contra illos, qui portius dictorum ordinatio, cum fuerit in justificationem nemo habeat, 36. c. 1. B
Papa an de finonia & aliis crimibus accusatus publicus, 37. c. 1. B. & 3. c. 1. B
Papa an accusari possit de schismate, 37. c. 1. A
Papa potest facere concilium generale cum patriarchis aliquarum provinciarum, quam fibi videtur, 131. c. 1. A. & 3
Paulus & alii apostoli fuerunt papa Petro, sed non quoad jurisdictionem & plenitudinem, 476. c. 1. A
Papa & cardinales beneficium mutandi concilium monacho, fuit illud perpetuum, 390. c. 1. B. monachum, 110. c. 1. C
Papa an pollit tollere flatum concilii, 21. c. 1. A. & 2. c. quæ autem confentus concilii, 21. c. 1. B. C. & an in concernentibus fidei antiquos pollit. folus modificare interpretare, 21. c. 1. D. & quid in concernentibus reformationem morum & conservationem criminum, 21. c. 1. E. & multi exalti in quibus papa contra concilium dispensat, 21. c. 1. A. & 3. c. & quando dispensat contra divinum, 1. Papa qualibus temper intelligendus, ipse in ipso flatuunter in concilius, 21. c. 1. A
Papa an in causis fidei tenetur tempor congregare concilium, ibid. c. 1. D
Papa an pollit facere novos articulos fidei, 22. c. 1. C
Papa an per clausulas generales dicunt derogare flatutis constitutibus, 31. c. 1. E
Papa an recepere authoritatem a concilio generalibus, 31. c. 1. A
Papa unum flatum universalis ecclesiæ diminuere non potest, 32. c. 1. D. & quid etiam flatuit universæ flatus ecclesiæ, 32. c. 1. E
Papa an pollit dispensare omnes episcopos ad unum diem, ibid. c. 1. A

Papa fubjicitur capcilliis in his quæ funt fidei, 23. c. 1. D
Papa est caput ecclesiæ, sicut vir est caput mulieris, 25. c. 1. A
Papa solus vocatus est in plenitudinem potestatis, cetteri pratiati in partem follicitudinis, ibid. D
Papa fchismaticus inveterratus dicitur hæreticus, 37. c. 1. B
Papa non potest transferre fedem extra urbem Romanam, 39. c. 1. C
Papa an accusari possit de apostasia, 38. c. 1. D
Papa an accusari possit quod habeat uxorem, 38. c. 1. A
Papa quibus causis deponi possit, 38. c. 1. A
Papa hæretica non deponitur, sed declaratur depositus, ibid. c. 1. B
Papa intrinsis fi doctrinæ aliquo justo errore, non potest fchismaticus appellari, 39. c. 1. D
Papa fchismaticus fieus hæreticus pertit ab ingressum papatus, 39. c. 1. D
Papa mundis & insufficiens an possit deponi per concilium, ibid. c. 1. E
Papa incorrigibilis & fimoniaca an possit deponi per concilium, 40. c. 1. C
Papa quibus de causis excusatus, & quomodo non deficit, incidit in hæresim, 40. c. 1. D
Papa an reprehendi Petrum canonicis sententiis, 40. c. 1. D
Papa facta a Deo statum judicatur, 40. c. 1. E
Papa non habet potestatem a concilio, ibid. c. 1. A
Papa habitat Baptisterium gladium temporalem & spiritualem, 41. c. 1. A
Papa & cæmiteria alienans, & permittit alios gaudere illis cæmeteria, & non est deponendus sed debet privos monetis, 41. c. 1. C
Papa est super omnes, nec ullum superiorem habet in terris, 41. c. 1. E. & solus omnes judicat, & a nemine judicatur, 41. c. 1. C
Papa & Christi idem est tribunal, 42. c. 1. C
Papa an pollit jure libito voluntatis diffolvere concilium, 43. c. 1. A
Papa an pollit tollere privilegium monasterium, ut non pollint convenire apud judicem laicum, ibid. c. 1. D
Papa folus potest conciliium congregare, & bona ecclesiæ hoc fieri, 44. c. 1. B. & transferre, ibid. c. 1. D
Papa folus non potest concilium transferre, nec vel diffolvere, ubi causa quæ quam concilium congregatum est, non potest ab ipso folo repetiri, 44. c. 1. D. vel fine illo concilio, 44. c. 1. E
Patres congregati in concilio pollunt cum hæretica pollitur disputare & decisiones contra, ibid. c. 1. E. & c. 2. A
Papa & fieri mentionem de jure quadrio intendo, intelligitur de propriis ratione temporali & conditionum, vel etiam & de mentio de jure conservando, 445. c. 2. B. & 444. c. 1. A
Papa non folum formal, fed his vel ter causis fachebatur pollit contra illum, & de transferre, 446. c. 2. E
Papa etiam fine causa pollit non solum transferre & peorogare, fi nullum ex hoc erit pollit scandalum, ibid. 447. c. 1. A
Papa ex quibus causis pollit concilium diffolvere, ibid. & seq.
Papa debet venerari concilia non folum in iis quæ concernunt fidem, fed etiam falutem animarum, 446. c. 1. C
Papa folus non potest explicare aliquo fine a concilio cardinalium, 1.
Papa extra potest fieri quilibet peterat, 447. c. 2. A

Papa dicitur minister Christi & vicarius, 449. c. 1. C
Papa non est fponsus ecclesiæ, fed pastor, nympharus, 449. c. 1. A
Papa contra universalem flatum ecclesiæ non potest aliquid facere, 449. c. 1. D
Papa in quibus causibus fit in concilio, 1. & ab eo pollit judicari, 449. c. 1. E
Papa habet, utrumque gladium de mile etiam appellatur imperium, 47. c. 1. C
Papa quibus cifi debet renuntiare, 49. c. 2. E
Papa denuncciatione evangelica fubjicitur, 38. c. 2. A
Papa habet jurisdictionem etiam in infidelies, 34. c. 1. B
Papa est episcopus totius orbis, libera prælationem in universalem ecclesiam, 1. c. 1. A
Petrus cum apostolis inflituerunt pinhpiscopos, & ad Petrum habuit primo presbyteros & episcopos alias ecclesiæ intendendos & affiliatos ad jubicandum in causis fidei, 32. c. 1. A
Petrus primo cathedram Antiochiæ sumsit fuperiorem, ibid. E. & quod ante Romæ cathedram tenuerit, ibid. c. 1. A
Petrus primo fuit fomnus pontifex qui episcopus dicitur, & Romam quinquennat fedem ecclesiæ universalis, ibid. Sum fibi patriarchiam fedem eligendi, & tanquam prælatus & caput omnium fidelium fedebat ubi volebat, ibid. c. 1. A
Petrus revelante fibi Domino nolens jubet Christo federe Romæ in Antiochia Romam transfulit, & ibi fedit ad Romanos episcopus, ibi. E. quod tempore Petri & Antioch apostolorum tempus papatus non fuit in illo antiqui, ibid. Petrus primum unum habitus cum reminiscentia vel ornatus, 69. c. 2. A
Petrus primo decretal & ordinatus dimiqui vel necessarius, an dictum sit fuccessor tenuerat de novo claro, 70. c. 1. C
Petrus in indulta electa esse videntur vocatorum ad concilium & etiam eligere habentium, 71. c. 1. A
Præterundus, fi persona non fit non, ibid. & ab eo pollitus, ibid. E
Perfonalitas quia in affibus electionis nil fit impedimus comparere tenetur, fi abfens vero unjustitiatis petitum, non confitetur petenti, & quod in electionibus confuetur electis indutiis perfonis, 72. c. 1. E
Petrus illustris fuisse per procuratorem, & quod per procuratorem electi autem est et quod quia per fe non potest per alium non pollit, 72. c. 1. C. & 73. c. 1. A
Pana quasia venian imponenda arglignavi fine causa, & quibus causis, 73. c. 1. A
Petrus quis potest petrari Petrum, & recipiat beneficium, & quæ contra testium, alia non potest excipere contra eum de principal ad officium appellat, ab agendo & potenda fuum beneficium, quamvis pollit contra eum agere principal, 106. c. 1. D
Petrus non repellitur ab agendo & potenda, tamen pollit privari beneficio fuo, ibid.
Petrus an illustrissimus accusatio in non nos requiritur maxime in materia precati & publicum utilitatem tempore, 109. c. 1. B
Petrus cum obviandum est, 137. c. 1. B
Petrus ad iqueus fempe ecclesiæ, 137. c. 1. C
Petrus est infamis infamia fidei, 138. c. 1. A
Petrus est infamis vitiatur male fentire de fide, 138. c. 1. B
Petrus

Petrus apostolus potestatem fic in concilio, quod interdum ad homines habentes perpetuum, 449. c. 1. B
Petrus apostolus elegit fibi Clementem fuccessorem, 448. c. 2. E
Petrus quando clavis accepit ecclesiam fundam fignificavit, 41. c. 1. B. & hoc declaratur etiam, 41. c. 1. A
Petrus & cæteri apostoli fuerunt subjecti imperatori, 460. c. 1. C
Petrus & Paulus meritis fuerunt pares fed non authoritate, 476. c. 1. D
Petrus habuit clavis prio & fuccessoribus fuis, 1. c. 1. A
Petrus quomodo dicitur reprehensiile ecclesiæ quando clavis accepit, 41. c. 1. A. & seq.
Petrus in tempum venenum est fugienda, 28. c. 1. D.
Petrus habuit eandem potestatem cum Christo, 32. c. 1. A
Plenitudo potestatis principalitas & unitas est in papa, & ab eo fequitur non potest, 147. c. 1. D. & seq.
Placeniæ de anno Domini, 1. 400. prafidente Urbano Romano Pontifice, ubi fynodus cum episcopis tum Gallicanis quam Lombardis & Italicis, 12. c. 1. A
Pontifex quibus pæna quid fit, 137. c. 1. C
Plenitudo potestatis papæ est a Deo, 35. c. 1. D. C. D
Plenitudo potestatis est in papa, modo non erit, 141. c. 1. B
Potestas fuprema Petri unum ei data fuit per illa verba Matthæi 16. *Tu es Petrus*, & pollit promota tantum, 40. c. 1. C. & seq.
Potestas clavium fuit concessa papæ tantum capitis, & ecclesiæ feu membris derivatur ab eo, 1. c. 1. C. & seq.
Potestas apostolica concessa fuit tantum quoad totum pœnitentiale, 105. c. 1. A. & seq.
Potestas jurisdictionis duplex est, unam foro exterior, alteri a foro interior, 108. c. 1. C. D
Potestas jurisdictionis in foro exterior est duplex, altera quæ vocatur est a Christo per legem evangelicam, altera quæ ex humana constitutione per principes est additus, ibid. D
Potestas sacerdotalis & regalis magnopaterantur, 19. c. 1. B
Potestas in ecclesiastica & temporalibus fuit magis propinqui hominibus & ingenuis, 46. c. 1. D.
Potestas diffiniendi & conciliandi ecclesiæ fuit electus non laicis, videlicet Petrus & successoribus, 1. c. 1. A
Populus est dicendus & non fequendus, 36. c. 1. E. & etiam ecclesia papæ præterrabatur ipsum, 36. c. 1. A
Potest quis per alium quod potest per fe, quando illud quod est gerendum, non est ex fua natura malum fine illicitum, 73. c. 1. A
Possidentes ampos colonaro titulo non potest amplius nisi causa cognitione, 109. c. 1. D
Possessio agens in beneficialibus debet probare fuam canonicam inftitutionem & justificare possidentem esse titulo, 109. c. 1. D
Possessionem ex titulo colonare magistri de fidis & conditionatione cutiæ Romanæ quam de jure, 109. c. 1. C
Posse omnine dicitur, quod quomodo non possumus, ibid. D
Potestas fecularis fuppler ubi defeit ecclesiastica, 137. c. 1. B
Populus fuppler etiam episcopi negligentia contumace aliis episcopos ad ordinandum alium episcopum, 118. c. 1. B

Tomus de Concil.

Possitio stipendi cum eli in controversia in ordinis, tunc judex debet probatione usque diligere, 122. c. 2. E
Potestas omnia a Deo est, & idem ipse acquisienda per peruniam, 160. c. 1. C
Poli cardinalem Oliviu. urnum cæteri cardinales an patriarcha immediate fecerunt, 31. c. 1. D. & seq.
Potestas clavium fuit data toti ecclesiæ, 40. c. 1. B
Potestas fuprema an infit ecclesiæ habitione ancillatia & papæ contingeat, 40. c. 1. C
Potestas data apostolis circa ofta confiliorum, 156. c. 1. A
Potestas data aliquibus de eligendo locum concilii fuitur in prima nominatione, 1. c. 1. C
Potestas concessa apostolis fequipes, 27. c. 1. C
Potestas jurisdictionis in foro conscientiæ, duplex est, altera constituentur ex eo quod homo fit fubjectus potestati secundum, altera constituentur respectu Dominum Sabaoth, quia illum vel illum altera, 108. c. 1. D
Potestas statuum ordinis ejus ad administrationem corporis Christi veri, est ab ecclesia & non ab authoritate nostra fieri potest, ibid. E. verum quod administrationem fermonumorum ordinis non est ab apostolis & quibus facerdotibus, 139. c. 1. B
Potestas jurisdictionis fuit extinctionis an data fuerit omnibus apostolis, 390. c. 1. A
Pontifex omnis respectu virtutis a Deo est, fed respectu fuppositorum agentium omnia pontifex immediate est a papa, 35. c. 1. B
Pontifex pro ordinandi & baptizandi jus fuit data cæteris apostolis fuit Petro, 528. c. 1. E
Pontifexes concilio impliciter congregati eligit, 15. c. 1. C
Pontifex ipse tempore fortitur infinitum & unde diffi fint, 39. c. 1. A
Primatia & patriarchatus an fint eadem & quæ, ibid. & quid in concilio, diruunt fuppositiuffers & primates illum, 1. c. 1. A
Primatus Angliæ, fuit divitias in Aquilæ & Gradus, ibid. D. & vide de primatibus & quo ordine fedebant, 1. c. 1. D
Primas Lugdunensis habet duas fedes, & qui præcedit, quando fiunt plures primates concurrentes, 39. c. 1. C
Principatus quia non fit, 1. c. 1. A
Principia & prælationes fuum, 45. c. 1. C. & seq.
Prærogativa dignitatis non præfertur prærogativæ temporis, 46. c. 1. C
Prærogativa aliquando junior feniori, ad hæc vide epistolam fancti Ignatii, 46. c. 1. D
Prærogativa dignitatis, quæ primus est dignitatem adeptus inter plures eamdem habentes dignitatem, 47. c. 1. A
Presbyter nomen, latine dicitur fenior, 1. c. 1. C
Provinciarum numerarii participantes habit poli episcopus fequantur & fuccedunt loco evangelistarum, & cæteriæ inferiori ad feriebendum alia & gesta papæ, & ab hoc latin papa differunt, 3. c. 1. C. D. & *seq.* & quod fuit in diguitate confilium, & quo nominibus dominuntur, & unde eorum necessarii, & quod protoscriniarii fuperiori fint potestas non habile turbetum & plures non prælatorum, *ibidem & per totum pagi-num.*
Prædiati affiliantes papæ fedebant fuper gradus thalami pontificalis papæ id fit *diffinam*, & protonotarii apostolici & clerici cæmeteri ad decretum, 50. c. 2. D. & non pertinent ad calos fec ad cæmitorum vocandi, & an habeant vocem deliberativam & conclusivam, ibid. Prædiati aliquibus in concilio fedebant fremio dictorum cardinalium poli cæmeteri, 51. c. 1. D
Prædiati omnes poli papam fuit vocandi & cæteri, 1. c. 1. B
Prædiati primorio & patrimii debent interesse conciliis, 1. c. 1. E
Prædiati dicuntur omnes prælaturi clerici, 53. c. 1. C
Prædiatur quomodo fe fubfcribat in decretis fuis fidei in conciliis, 60. c. 1. A
Prælati habentes vocem deciduam pollunt quando funt omnes concordes & nullus contradicit, papa abfente in concilio generali, & omnes fimplices clericos non habentes vocem, ibid. c. 1. B
Prælatorum & cæteriorum abfentia, & idem de illis dicendum est, quod de episcopis quæ est inscriptionem concilii & omnem abfentia, 61. c. 1. D
Prærogativa temporis ad tempodum concilii, 1. c. 1. A
Prærogativa non potest comparere pro pluribus cæteris & potest habere decretum voces, & fuffiaes vices tendere pelle, & quomodo fit in concilio, 71. c. 1. B
Præter quas dicitur, quid fit quando fit bus corporis, ibid. c. 1. D
Præterantur quando & quibus cafibus fit, & quomodo, & unde fint non cæteri comparet, ministri tenentur, 74. c. 1. C
Præterantur an quando mandatum de eligendo eriam perfonam, pollit confirmatio ab eo qui illud dedit, debet interfe, 74. c. 1. A. & quid fi pluraeterantur fuerit eterius, & quid fi laicus, & da, 74. c. 1. B. & quomodo, 74. c. 1. C. & seq.
Præterantur affibus rati rationes fenii non potest impedit etiam per papam, quomodo fit ut ut jurantium regi, 75. c. 1. D
Presbyter in criminalibus judicum eligit, 15. c. 1. A
Presbyter papæ, quando ab eo præfumitur ut ordinetur fiatus ecclesiæ tuebatur, vel alia multa mentem, cum eli obedientiam, 15. c. 1. D
Presbyter fuscitatus in congregatione concilium, quando papa eli hæreticus, 39. c. 1. B. *fin.*
Principes facultates pollunt injicere manus in electis pontifices fuscitatos fire fortiores febiina, & eis invitis facere dubium determinari per ecclesiam, 15. c. 1. C
Primogenitura qui de confuetudine debet fuccedere in regno, fi demens fuerit natura, ultimus genitus est ex, & vero ex accidentis fuscitatis demens debitus est quadjuvare, 14. c. 1. D

adeptus inter plures eamdem habentes dignitatem, 47. c. 1. A
Presbyter nomen, latine dicitur fenior, 1. c. 1. C
Provinciarum numerarii participantes habit poli episcopus fequantur & fuccedunt loco evangelistarum, & cæteriæ inferiori ad feriebendum alia & gesta papæ, & ab hoc latin papa differunt, 3. c. 1. C. D. *& seq.* & quod fuit in diguitate confilium, & quo nominibus dominuntur, & unde eorum necessarii, & quod protoscriniarii fuperiori fint potestas non habile turbetum & plures non prælatorum, *ibidem & per totum pagi-num.*
Prædiati affiliantes papæ fedebant fuper gradus thalami pontificalis papæ id fit *diffinam*, & protonotarii apostolici & clerici cæmeteri ad decretum, 50. c. 2. D. & non pertinent ad calos fec ad cæmitorum vocandi, & an habeant vocem deliberativam & conclusivam, ibid.
Prædiati aliquibus in concilio fedebant fremio dictorum cardinalium poli cæmeteri, 51. c. 1. D
Prædiati omnes poli papam fuit vocandi & cæteri, 1. c. 1. B
Prædiati primorio & patrimii debent interesse conciliis, 1. c. 1. E
Prædiati dicuntur omnes prælaturi clerici, 53. c. 1. C
Prædiatur quomodo fe fubfcribat in decretis fuis fidei in conciliis, 60. c. 1. A
Prælati habentes vocem deciduam pollunt quando funt omnes concordes & nullus contradicit, papa abfente in concilio generali, & omnes fimplices clericos non habentes vocem, ibid. c. 1. B
Prælatorum & cæteriorum abfentia, & idem de illis dicendum est, quod de episcopis quæ est inscriptionem concilii & omnem abfentia, 61. c. 1. D
Prærogativa temporis ad tempodum concilii, 1. c. 1. A
Prærogativa non potest comparere pro pluribus cæteris & potest habere decretum voces, & fuffiaes vices tendere pelle, & quomodo fit in concilio, 71. c. 1. B
Præter quas dicitur, quid fit quando fit bus corporis, ibid. c. 1. D
Præterantur quando & quibus cafibus fit, & quomodo, & unde eorum fint comparet, ministri tenentur, 74. c. 1. C
Præterantur an quando mandatum de eligendo eriam perfonam, pollit confirmatio ab eo qui illud dedit, debet interfe, 74. c. 1. A. & quid fi pluraeterantur fuerit eterius, & quid fi laicus, & da, 74. c. 1. B. & quomodo, 74. c. 1. C. & seq.
Præterantur affibus rati rationes fenii non potest impedit etiam per papam, quomodo fit ut ut jurantium regi, 75. c. 1. D
Presbyter in criminalibus judicum eligit, 15. c. 1. A
Presbyter papæ, quando ab eo præfumitur ut ordinetur fiatus ecclesiæ tuebatur, vel alia multa mentem, cum eli obedientiam, 15. c. 1. D
Presbyter fuscitatus in congregatione concilium, quando papa eli hæreticus, 39. c. 1. B. *fin.*
Principes facultates pollunt injicere manus in electis pontifices fuscitatos fire fortiores febiina, & eis invitis facere dubium determinari per ecclesiam, 15. c. 1. C
Primogenitura qui de confuetudine debet fuccedere in regno, fi demens fuerit natura, ultimus genitus est ex, & vero ex accidentis fuscitatis demens debitus est quadjuvare, 14. c. 1. D

Presbyter non potest alteratus parochiam fuisse vel legere, nec ad ipsum, sine eius ecclesiæ fine rectoris licentia celebrare, ibid. c. 8.
Privata facta in ecclesia facti confesso beneficium varcant in curia, 274. col. 1. D.
Prælatis petere nova admittit morte purgatorium, 287. col. 1. C.
Præsentes jurisdictionis habet locum in pari jurisdictione, 99. col. 1. B.
Pralatus Romanus vel nonnullo fomentatio papali tabulam abolendam, 294. col. 2. B. & ea non est obsolescentia, & quid in papa, ibid. D.
Prælatus qui ignorat gratiam papæ, potest restare a suis subditis, 295. c. 1.
Prælatus potest ordinare aliquem etiam ad bona in alio transeunta, ibid. c. 1.
Prælatus ratione pacis potest subditos Cœna uno & duae alteri, ibid. D.
Præcepti ius figuræ convenadi, ut etiam de phimiaudis possidentes non polle conservantur, 320. col. 1. C.
Præcepta quædam sentiunt juse commune et quando pure propriale vide, 325. c. 2. E.
Prælatus poli translationem non potest concessis de eo quod facilitatem transitionem, liberum non potest concessis de eo quod facit de Ecclesia, 278. col. 1. C.D.
Præcepta iuris non polle tollere ac quæ facit pura naturalia, potest tamen ea limitare, 327. col. 1. B.
Præcepta iuris non habet superiorem, licet ea tollunt ius quo ad vim coactivam, non ab eiusdem solutus quod vim directivam, 341. col. 1. C.
Primatus papæ quibus rationibus probetur, 136. col. 1. E. & fq. & quibus authoritatibus, 136. col. 2. B. & fq.
Præcedentia contra papam per dementiam eiusdem evanescit, 156. col. 1.
Prælati in concilio non debent esse diffidentes sed negligentes, sed non amantur ante & sublimis omnia diligentes exemplum & perfectioni, 159. c. 1. E. fq.
Præsidentes concilio loco papæ debent omnem fomul conficiunt genus ex vitiorum, 157. col. 2. B.
Præsidentes concilio possunt allegari ipsi fpecie, 200. col. 1.
Principes non potest tollere ea quæ sunt privatorum, 213. col. 1. B.
Prima dolor per concilia dolet levior decretera patrum, 44. col. 2. B.
Prælati concessus dii, 48. col. 1. B.
Propheræ in novo testamento appellantur explanatores Scripturarum, 49. col. 1. B.
Primatus Petri quibus rationibus probabitur probetur, 47. col. 1. A. & fq.
Principatum alius est monarchicus, alius aristocratica, alius politicus, quorum primi pralatialiter est monarchicus, 48. col. 1. D.

Q

Quales esse debeant inscrefie concilio debentes, 15. col. 1. A. & fq.
Quo non habet potestatem, & quatenus in materia dispensabilis, potest spiritus forum dispensabilis, 23. col. 1.
Qui manifeste fatiscere debent obviare, non cum scrupulo fociertatis occultare, 416. col. 2.
Quibuslibet plures dignitates quarum nulla pro le sufficit ad procedendum aliam, non procedit vivente illarum omnium, 42. col. 2. E.
Quod proibit plurimus, perfertur et quod prodeit pauciorum, 129. col. 2. D.
Quod quis non conjugat hospiti, inchoatum vinguam consumatur, 145. col. 2. A.
Quicumque ab unione fidei & fociatione ejus fe separat, nec a peccatis fuis, nec contum ingressi potest, 45. col. 1. B.
Qui dicit fe habere potestatem super alios debet illud docere, 137. col. C.
Qui prædari conciliarum concilium, 139. col. 1. A.
Quor rebus sufficiant contra papam, 45. col. 1. E.
Quicumque desiderat primarum in terra avertunt confusionem in cœlo, 32. col. 1. D.

R

Rarenam antiquissima civitas Italiæ a quibus condita fuerit, 40. col. 1. D. & quod Ravennates episcopi aliquando cum Romanis pontifices ordinabant antiquitus, & quot & quas civitates Ravennen. episcopus habeat sub se, ibid. E.
Ratificatio papæ convalidat gesta in concilio congregato sine papæ authoritate, 99. col. 1. A.
Res in habitu regio fedebit in concilio, 15. col. 1. D.
Res dicitur illicitas & qui titulo donatur negotium, 21. col. 1. A.
Res debet habere decreta vel undecim civiteres, quibus petitis & eli inferior causa dicatur, 21. col. 1. B.
Religiosi & religiosæ quomodo prohibentur ad Concilia, 15. col. 1. C.
Rex de necessitate non debet intervenire concilio, & tamen interdum, quando debent habere fedem cum sacerdotibus & tiunatam, & qualiter ejus petitiones decreti esse motus habent, 21. col. 1. A. quod debet vocari & interesse concilio, 21. col. 1. C. & fq.
Reges innoguntur & fuscepunt ecclesiam Dei mandam, & tenuerunt de ea in omnem ordinem in pacem, 21. col. 1. D. & de quod regis pulsari per alias interesse concilio, ibid.
Res Francie & Res Angliæ habent privilegia conferendi cœnei benefacia in fisis 1510, & an res pollit quod conferendi longitudina præcipitare, 16. col. 1. A. & fq.
Recedens a judicio ad quod vocatus fuit illicentiatus, quando dicitur & fit contumax, 80. col. 1. D.
Reus qui compatitur & accusata continuatur & absent non compatentis illiteratus tus accesse, debet de novo citari ad hoc ut contra eum aliquid fiatur, 90. col. 1.
Res non capaciteit de delicto electi fuit tamen ab eo tenenda ad effectum privandi, 82. col. 1. B.
Regnum Francie nullo jure fabelli imperatori, 94. col. 1. C.
Recusatus judex non potest cognoscere, si tamen de negotio alteri, ibid. Recusatus habitus recusari cognoscere quod intelligit modo delegat aute recusationem, 97. col. 1. D.
Rebiunio non competit papæ violenter attentatis gesta, & contra quos papæ fuit pafficillum petis vel res quæ dicitur ad papam, 97. col. C. & D. & quando non est elicitus a duabus partibus, quæ cafu dictum interfitus, an discrete habere fuperiorem, & an ad eum pollit habere recursus, 104. B. col. 1. usque ad 109.
Rebiunio qui potest via judicialis, potest etiam ejicere, 109. c. 1. B.
Regula cui damnos affinem multo fortius exceptionem, 40 habet locum in prohibitis adjudicandis, retinendo & recuperanda possessionis, 106. col. A.
& quando procedit regula, ibid. E.
Rebiunio fopitum non datur, sibi ex affirmatione nutriunt debeant ad generale concilium, 170. col. 1. B.
Regula quod acquiritur fub uno decimationis poteat alterum acquirere determinari, procedit nisi in diversis locis in altero determinabilem, 180. col. 2.
Requisita in prebenda habentes dum eremum in concilio, 183. col. 1. B. fq.
Rebiunio quia fit, 208. col. 1. A. & fq.
Rebiunio facit fententia & non fede sacrifitio, ibid.
Rebiunio plenissima quid fit, & quanto tempore operetur, 218. col. A.
Rebiunio a principe etiam plenissime non recuperat fructus percepos ab eius, 316. col. 1. E.
Rebiunio quæ damnat contra papam interrogatione, 327. col. 1. A.
Rebiunio plenissima per vetustatem non cognoscitur nisi fuerit

Sacerdotis negligentiam in concremandis Sacrum eucharistiæ non esse absolvum per inferiores sacrificii, 590.c.1.B

T

TIMOR scandali redditi aliquem improbabilibus qui alias esset pronunciabilis, 155.c.A
Titulus beneficii ab postea adjudicatus ex confessione adversarii, & ad quod quæstiones confessio, 128.c.A.B
Tonsuratus in sapienze esse non debet, 189.c.1.D
Tempus modicum quantum interpetrari solet, 184.c.1.A
Testis sentiæ præfertur in dubio juvenis, 44, 596.c.A
Tempus prorogatum est idem cum primo, 71.c.1.C
Testimonium cardinalis non juratis, non vetus in justitia, 28.c.1.A
Toletanum concilium secundum aliquos, 13. & secundum aliquos 17, vigiliæ fuit celebratum, 150.c.C
Turonense concilium quando fuerit, 13, 51.A

V

VANA gloria evacuat omnem virtutem, 18.c.1.D
Vasallus non perdit feudum, si non defendit dominum quem fide pari gueriam, nisi ter furtis monitus, ibid.
Vestiti qualiter debeant esse exuentes in concilio, 150.c.D
Vestibus sacris non uti in ecclesiasticis & Deo dignis officiis uti Stephanus papa Romæ, 330.c.E & 2.A
Veniam jam expto concilio exculsure, quia præsumunt quod facit legitime impedirus, 74.c.2.E
Vertens ad concilium non in termino, sed postquam illud fuerit congregatum, an admitti debeat, 79.c.1.A
Verdere potest papa & imperator officia sæcularia sine simonia & aliqua pravitate, 160.c.E
Vocatur ordines est prohibitum in lege veteris testamenti, 180.c.C
Vocatio nascantiæ papæ volentes aliquem potuere jure suo non est eudendum, 55.c.2.A
Verba illa evangelii Matthæi, 16. *Tibi dabo claves* dicta Petro intelligunt ad omnes apostolos, 456. *per totum*.
Verba illa evangelii, *Tu es Petrus*, &c. quomodo exponantur, 489.c.1.A.C. *sep.*
Verba evangelii, Joan. ultimo, *Pasce oves meas*, magis sunt exercitorem pontifitis jam concesse quam novam concessionem, 492.c.1.A.B
Verba evangelii, *Si peccaverit in te frater tuus*, quomodo intelligantur, 505.c.1.C & *sep.*
Verba evangelii Matthæi, 18. *Quæcumque alligaveris in terra*, &c. quomodo intelligantur, 512.c.1.C.D
Verba evangelii, *Quis major est in regno cœlorum*, quomodo exponantur, 526.c.1.B 535.c.2.D
Verba evangelii, *Vos estis sal terræ, quod si sal evanuerit in quo salietur? exponuntur*, 538.c.2.B.C *sep.*
Verba evangelii, *Reges gentium dominantur eorum*, 547.c.1.E. & *sep.*
Verba evangelii, *Ecce duo gladii hic. & mittes gladium in vaginam*, exponuntur, 557.c.1.A & seq.
Vientum, concilium pro tempore inchoatum, & quo tempore finiuntur fuerint, 13.c.1.A.B
Vicecancellarius & eius parentes, fecebit in concilio supra minores patriarchas, 38. c.1.C
Vicarius episcopi an laicus esse possit, 78 c.1.E
Vitiatus corpore an possit eligi in papam, & an contra ipsum electum possit de vitio obiici, 107.c.1.E
Vidua dicitur quæ maritum non habet, vel habet inutilem, 146.c.1.A
Vis absoluta non cadit in actu veteri, sed ficti, 180.c.1.B
Vicarius non dat vicarium, 205.c.1.E
Universale signum quando cadit super nomen commune non collectivum, potest cap. quandoque distributive, & aliquando collective, sensu fi cadat super nomen collectivum, 334.c.2.C
Universitas est persona ficta, idco non potest creari personalitas, 72.c.1.B
Universalis ecclesia cetera non potest quia Christus otavit pro se ne deberet, 91. c.1.E
Usus aliquando participat de natura alterius, & consequitur ex persona alterius quod non habet ex sua, 111.c.1.E
Unum non possumus cum pagani pro defensione fidei, 123.c.1.A
Universitas non potest statuere de bonis spectantibus ad singulares personas nisi de consensu omnium, 251.c.1.A
Vocandi qui sint ad concilium, & qui habeant vocem, & qualem decisivam an consultativam, 13.c.1.B
Vocem consultativam & decisivam in concilio habent tantum episcopi, consultativam vero possunt habere etiam inferiores sive clerici sive laici, 36.c.1.B
Vocati debent ad concilium omnes quos causa tangit, 39.c.1.C.D
Vocati non debent interesse inferiores episcopis ad vocem decisivam, id habendum vero vocem consultativam, vocati possunt, 60.c.E
Vocatur ad synodum an sit legis diuerginæ vel jurisdictionis, 58.c.1.B
Vocem dare in concilio non omnibus ordinis, sed jurisdictionis est, 60.c.1.C
Vocatio ad concilium quamodo fieri debeat, 60.c.1.A
Vocatus ad concilium, ipso possit comparere per procuratorem, 71.c.1.B
Vocatus ad concilium si non iverit, sitis dit in perpetuum, 72.c.2.A & 6 vocatus sub pœna excommunicationis non mittas excusaturum, sens excusatio notatur, 1bid.E
Vocem dare in concilio ad solus jurisdictionis principaliter, & non politia, 75.c.1.E
Vocum dari non potest per letras, 76. c.1.B.C
Vocem decisivam dare in concilio pertinet ad episcoporum, & videtur ipsa curam ordinis, 75.c.C
Vocem dari in concilio est quid mere spirituale, ideo laici ad hoc non adjuruntur, 76.c.1.E & 77.A
Vocem (sam non potest quis alji interiori ab episcopo conuenitere, *ibidem*
Vocatus ad concilium per inferiorem vel parem, an intimanda sibi concilium convenire teneatur, 81.c.A
Vocatus ad concilium & ad papam eodem tempore, cui potius parere debeat, 83. c.1.A.C
Vocatus ad concilium, quid & non audet comparere, quia non audet dare vocem liberam, 86.c.A
Vocem requirit possessum liberam, 178 c.1.E
Vocati ad Concilium si sint infemes, qui non habere vocem deliberativam, cum tales videantur solum invitati tanquam laici, si non comparant personaliter non incurrunt aliquam pœnam, & poterunt comparere per procuratorem & quidem necessarie comparent personaliter, & quando possint punirii, si non comparuerit, & an illi de concilio debeant admittere procuratorem comparentem, 72.c.2.B.C
Vota singularum in concilio discutienda sunt, 180.c.B
Uxor habet privilegium ex persona viri, 111.c.1.E
Uxorem quoad thorum ex causa fornicationis dimittere licet, 158.c.1.B

DE TRACTANDIS IN CONCILIO ŒCUMENICO, ET QUALITER, ET IN QUEM FINEM PATRES EA DISSERERE CONVENIAT.

F. JOANNIS ANTONII DELPHINI Libellus.

Juxta editionem Romæ editam anno 1561. per Alexium Lauzentianum, cum Privil. S. Pontif.

INDEX

CAPITUM HUJUS OPUSCULI

De tractandis in concilio Oecumenico, & qualiter, & in quem finem conveniat Patres ea disserere. CAP. I.

Quibus præcipuis de causis generale concilium sit necessarium. CAP. II.

Utra in concilio sit magis necessaria, tractatio ne de purganda doctrina, an de reformando clero, & populo. CAP. III.

Ex quibus personis constare debeat concilium, ut legitime disserat, & definiat quæcumque sint necessaria. CAP. IV.

Potestatem oportere inesse, & qualem in Patribus concilii, ut liceat eis judicare de doctrina, & moribus, & definire, & constituere quippiam. CAP. V.

Quotuplici via possit concilium procedere contra Ecclesiæ catholicæ adversarios. CAP. VI.

Primam viam non ideo necessariam non esse, quia Tridentinum concilium omnes hujus ætatis hæreticos, & omnes eorum impietates damnaverit, ut nihil damnandum superstit; sed ob aliam potius rationem. CAP. VII.

Quomodo secunda via, qua Patres in concilio Tridentino usi fuerunt, sit utilis, & quomodo non utilis. CAP. VIII.

Generale concilium debere in illud studium ante omnia incumbere, ut unitas ecclesiæ reparetur, & perpetuo conservetur. CAP. IX.

Duo requiri ad reparandam, & conservandam unitatem Ecclesiæ. CAP. X.

Quibus excitentur omnes homines ad unitatem ecclesiæ. CAP. XI.

Quæ potissimum in concilio sint a Patribus consideranda, ut facilius reparetur, & diutius conservetur unitas ecclesiæ. CAP. XII.

Ad revocandam, & tuendam ecclesiæ unitatem declaranda esse in concilio, quomodo diversi hominum status, & conditiones maneant sub unitate fidei, & ecclesiæ. CAP. XIII.

Tertiam viam esse omnino profuturam, si modo charitas, doctrina, prudentia, & simplicitas in concilii patribus insint. CAP. XIV.

Quid sit causæ, cur hæc tertia via totes tenta non profuerit. CAP. XV.

De quarta via, quæ disputationis vis est. CAP. XVI.

Eorum opinio, qui arbitrantur non disputandum esse cum hæreticis. CAP. XVII.

Eorum opinio, qui putant esse admodum utile disputare cum hæreticis. CAP. XVIII.

Quomodo quarta via sit inenda, ut omnino afferat utilitatem. CAP. XIX.

Omnem in rebus fidei tractationem, & definitionem, quæ fiet a Patribus in concilio, fundandam esse in verbo Dei. CAP. XX.

Modum, quo in docendo utuntur adversarii, facilem esse ad decipiendum vulgus. CAP. XXI.

Falsum illud esse, quod ajunt adversarii nostri de verbo Dei, & quæ de illo, inter nos, & ipsos differentia sit. CAP. XXII.

Esse, atque haberi etiam sine scripturis verbum Dei. CAP. XXIII.

Hæreticos habere scripturas, et non sensum scripturarum, & ipsum teneri ab ecclesia Romana, & ab eadem aliis communicari. CAP. XXIV.

Quot modis confirmari possint Christiana dogmata. CAP. XXV.

Quid Augustinus in diversis libris de traditionibus, & moribus, aut consuetudinibus, quarum usus est in ecclesia catholica, scripserit. CAP. XXVI.

Ad ecclesiam catholicam, sive ad generale concilium spectare judicium de componendis, definiendis, & declarandis ambiguis articulis fidei. CAP. XXVII.

Aliquot regulæ, ac notæ, quas patres in dijudicando habere ante oculos operæ pretium sit. CAP. XXVIII.

Quid si adversarii effugiatent, ut quæ hactenus in Tridentino concilio definita, & decreta fuerunt, a patribus denuo pertractentur? CAP. XXIX.

Propositarum quatuor viarum collatio. CAP. XXX.

De componendis, & evulgandis, & confirmandis canonibus, & decretis, & definitionibus in concilio Oecumenico. C. XXXI.

Quid agendum, si vocati adversarii venire ad concilium recusaverint. CAP. XXXII.

ILLUSTRISSIMO AC REVERENDISS. DOMINO D.

RODULPHO PIO,

EPISCOPO PORTUENSI,

S. R. E. CARDINALI DE CARPO.

F. JOANNES ANTONIUS DELPHINUS, E CASALI MAJORE, Vicarius Generalis Apostolicus Ordinis Conventualium Sancti Francisci, S. P. D.

CUm literas tuas accepissem, Rodulphe Pio, Clarissime vir, & Cardinalis Amplissime, in Tridentinam provinciam, quibus nomine Sanctissimi Domini, ac Patris omnium Christianorum hominum Papæ, jubebas, ut præcemisso omnibus ad ministerium meum, & ad profectionem generalem quæ mandato Pontificis in tuos Minoorum Conventualium Ordine fiunge hoc tempore, spectantibus negotiis, Romam quamprimum profiscerer, solemnesque gaudio fum affectus. Incredibili enim spe, qua multis ante annis desideram, singulari alacritate quadam erigebar, ut spirare cœpi fore, ut per Concilium Oecumenicum difficile tolleretur hominum Christianorum, & sicsa unitas Ecclesiæ reintegraretur sub Pio IV. Indique celebratum tri Generale Concilium? Cum primum vero Romanum venissem, invenitum est Pontificiale Concilium ad sacratissimum Dominicæ Resurrectionis diem: tum fatis superque mihi animus ardere latitia incredibili cœpit: quippe cum vulgo & passim lætari omnes videbam, & cuncta mea audierem, cum immortales gratias agerent omnes Pontifici Maximo, & acclamarent, Iub Pio IV. fore universæ privatas orationes ad Opt. Max. DEUM, & fieri publicas (more majorum) supplicationes, quis meis viribus certum aliquod subsidium ferre partibus, & cetera, quæ sufficere essent in Concilio: non quia res ornatissimi, & prudentissimi viri pretium esse necessarium operam meam: sed, ut meo desiderio, quo inflammabar, aliqua ex parte satisfacerem. Dicentam igitur de his rebus compluies fusiusque ante aliquot annos in secundo libro meo de Ecclesia, propterea fere libellum in ipso itinere (quandoquidem prolixiores erant nobis) in quo tantum ea de tractandis in Concilio Oecumenico, & qualiter, & in quem finem conveniat Patres ea disserere: ac idee penna diferai, & breviusi, quæ tantum negotium pabulabant ea, nullo propemodum negotio, ex illo secundo libro, qui totus ab de Ecclesiæ pacefaciendo, colligere. Handquaquam porro illa particularia nominatim recepsi, quæ tractare fugitatim opera pretium erit: quia facile omnium eorum, sive ad doctrinam, sive ad mores pertineant, inspiceret catalogum pretium dotti homines, quatenus cognoverint, qui sedebant in Concilio, & opportunam, qui necessarium. Hunc autem libellum idco tibi dicatum esse volui, Optime Cardinalis, quia & me, & mea omnia Sapientia tibi debes: quemadmodum enim Albertus Patrauus tuus Caesarum Comes Principique, & acerrimus Ecclesiæ Catholicæ hæreticorum oppugnator, in illud studium toto pectore immobilis, ut studiosis, & literatis hominibus adjuvaret, jacentesque erigeret: hujusmodi enim erat, ut natus hic difficillimo tempore videretur ad tuendam Romanam Ecclesiam, atque ad illius reparandam, & reconciliandam unitatem: quod plane ofendit in eo nuper libro, quem adversus Erasmum Rotterodamum edidit: Sic in nostes, & dies cogitas quo pallo benemeeri queas de universo quidem populo Christiano: at in primis, & magis de hominibus doctis, præsertimque de Theologis, qui doctrina sua mirifice splendere, ac robore valerent periclitantis Ecclesiæ patrocinii, & fatuarere. Me vero, cum nihil propemodum essem, quia Palladis sua difficile emergunt, quorum virtutibus effusi ter angusta domi, complexus es, ac jam beneficiis tuis prope confusum apud nostrates apparem. Itaque libellum hunc meæ fervitutis, meique ergo te obferuantiæ testificatum, cumulatum non in Bibliotheca alia, non in Gymnasio aliquo, per filentium, & quietem, in tum, pro tua singulari humanitate libenter accipe: hilaritque animo, & ferens tuo vultu, perinde ut alia mea folet, perlege, & me, & amas, ama.

F. JOAN-

F. IOANNES ANTONIUS DELPHINUS,

E CASALI MAJORE CONVENTUALIS FRANCISCANUS.

Cap. I. De vitandis in concilio Oecumenico malis, & quomodo ea quæ ad Ecclesiæ statum pertinent, ordinandum.

NEc magis necessaria ullo unquam tempore fuit humanarum, Divinarumque rerum, & Ecclesiasticorum morum, & catholicorum dogmatum scientia: nec ob eorum inscitiam fuit ab hostibus hæreticis, tum externis, tum domesticis, major cum periculo impietas, oppugnatusque Sedes apostolica, & cathedra Petri, adeoque universa ecclesia catholica: imo ne piorum quidem, & catholicorum hominum conscientiæ tantis, ac tam perniciosis ambiguitatibus, & perturbationibus fuerunt agitatæ: nec magis opus habuerunt præstantiano avidito, & remedio, quam hac nostra æstate, & calamitosi ætate. Artamen cum intrepidibil fidecore ferrunt, dormiuntque in utramque aurem, & plane ignorant non hinc gravissima pestiferi, & damno catholicæ ecclesiæ, quamplurimi ex his etiam, quorum ea in primis interest cognoscere, ac stare vigilies in acie, & assidue pugnare cum atrocissimis hostibus ecclesiæ, quibus de rebus conveniat Patres in concilio Oecumenico agere, & qua ratione opportet illos in tractandis rebus necessariis procedere, & in quem finem de illis eiidem (ut moris est) disserere: quamvis omnes perfoalum habeant esse necesse, ut qui vere sint pastes, ac membra legitima concilii, gravium curam, & sollicitudinem pleni sint, ac diligentiam, & studium noctes, disque toto pectore adhibeant, ut Ecclesiæ unitas perpetuo integra conferetur, aut vel saltem, fortitudo in contrarias partes, opere ministrorum diaboli fit aliquando, velut est hoc tempore, quoad fieri potest, reforciatur. Cum igitur Pontifex Romanus Vicarius Domini & Dei nostri Jesu Christi Pius IV. generale concilium convocaverit, ut hæreses deleantur, controversiæ Fidei componantur, tollantur schismata, & mores eleri, & populi ad meliorem formam revocentur, & denique animas, & quies ecclesiæ reparetur, Idcirco faciendum mihi putavi, ut ipsi conflitutis, quæ in secundo libro de ecclesia, cumulatius differui de concilii, & de omni ecclesiastica potestate, quid in tanto negotio fentirem, eo animo proferrem, ut prodesset complurbus: atque id præsertim spectare ad me intelligebam, quia fit aliquot annos in Tridentino concilio, in quo etiam pro modulo virium mearum, & pro ingenii mei exiguitate laboravi cum ita, ut ex diversis autoribus Theologi aderant, ut ad fidem fidei, ecclesiæ, & omnino Christianis, ac religiosis negotium proveheremus & feliciter absolveremus.

Tribus de causis præcipuis Oecumenici concilii convocatio eli necessaria, primum quidem, ut quemque ad religionem Christianam spectent, salutariter componantur; deinde ut pax, & concordia Principum Christianorum, si quando illi diffidant, concilieur. Porro ut in consultationem referatur de gerenda universali concilia. Verum quia duæ posteriores causæ concilii admodum accidentariæ sunt, agam de prima solum hac loco, & tempore. Nam concilium propti dotes diligenter examinare, & diffinire, quæ spectant ad religionem, & ad promovendam in melius fidem, & vitam Christianorum. Quandoquidem concilium est hominum congregatio facta legitima potestate ad unum certum locum ex omnibus hierarchico universalis, & catholice ipsius Ecclesiæ, nulla fideli exclusa persona, quæ audit, pupit, & polest, ad ea salutariter definienda, facienda, & constituenda. quæ proprie ad Ecclesiæ debitum regimen, & pastum in fide, atque in moribus referuntur. In differendis autem iis, quæ spectant ad religionem; duo necesse est facere, quatenus requirunt tempora. Quod enim ad fidem attinet, purgare opus est impietas christianæ dogmata, cum ab hæreticis polluta, & contaminata, fuerant; quo vero ad mores, a reformare opera pretium est, quæ ad exteriorem eleri, & populi cultum, vivendique rationem pertinent. Duo hæc autem possimum hoc tempore deo fiat ecclesia, et ecclesiæ unitas reparetur, & reforeiatur, quæ divisa in sectas est propemodum innumerabiles.

In aliquibus concilijs, aut nihil, aut parum quidem tractatum est de purgatione dogmatum, & fidei; sed plurima tractatio fuit de reformanda ecclesia, & universo populo Christiano, quia fere temporibus effugabatur, cum depravati corruptique magis effenc mores, quam doctrina fidei: at quia nunc maxime omnium fere in conciliis populi ob his Christiani violata, & contaminata reflicitur, est universalis doctrina fidei, ut ne unus quidem articulus hæreticorum impletatc, ac pertinacia religiosus fuerit intactus, & illæsus, propterea concilium hoc debet maxime omnium curare, ut doctrina fidei reparetur, ita sane, ut ea candidior facta mirifice splendeat in cordibus piorum, & fidelium omnium. Et fane quamquam necesse est emendare, atque ad honestiorem formam redigere corruptos mores, tamen est plurisfaciendæ Christianæ doctrina, & ejus reportatio est in primis hoc tempore, a generali concilio procurandæ, & omnino efficienda. Cum enim doctrina in hominum intimis imprimitur cordibus catholica prædicatione verbi divini, quod fane tanquam Optimi Maximi organum, & commodum, ac frumentum ingreditur per auditum, ad gerandam in mentibus auditorum fidem, quæ primum spiritale fundamentum est, in quo fundata est Ecclesia, adversus quam portæ Inferorum nequaquam prævalere poterunt ullo unquam tempore, quandoquidem Christus Petrum Deum rogavit, ut fides Petri nunquam deficiat. Tum purgata ipsa doctrina mirifico modo efficit homines bonos ex quidem superantavali bonitate, quæ propria est Christianorum, quam nec fapientia hujus mundi cognovit, nec humanæ vires potuerunt fine Christo, & gratia Spiritus Sancti conquirere, nedum consequi, a qua posteriors facile oriuntur & provenient tanquam a vivo quodam fonte humana & civilis bonitas, & boni, & laudabiles mores, quales docuerunt etiam morales Philosophi; sed multo quidem excelsius Theologi nostri, quorum adoptione reformari potest facillime Catholicorum hominum vita. Cum enim interior homo auxilio catholicæ doctrinæ sanctificatus fuerit coram Deo, & justæ, & sanctæ voluntati fuæ, atque Spiritui carnem suam relaxaverit subjugaverit, quomodo non externum vitam suam reformabit in melius? quomodo lux bonorum operum, & sanctorum morum in populis non lucebit? perinde ac arbor, cum bona fuerit, cum integram, & incorruptam radicem habuerit, quomodo non proferet bonos fructus? Nimirum ex catholicis, & purgatis dogmatibus candida, & sincera fide acceptis reformatio fequitur exterioris vitæ quemadmodum ex interiore ac bono spiritu cafta eloquia, & bona opera, exterius fortuntur. Et interior homo sanctificatus, & justificatus haud debet in causa est cor homo exterior bonus efficitur, & revoceur ad optimam fugem: & Christus a nobis aut omnia cor nobis requirit, ut in veritate simus boni, quippe quia ipse in hunc mundum ea potissimum de causa venit ut conservaret, abluereque in sanguine fuo, quod peritum, & imitatum fuerat in hoc malgalpa, & inobedientia primi hominis parentis nostri. Et profecto experientia omnibus attestbas, ac præcipue hoc tempore offendit corruptionem morum pendere a corrupta doctrina, & contaminatis dogmatibus. Nam si populi doctrinam purgatam, & sanctam tenerent, sicellæ catholicæ parerent, ab ea regi, & gubernari se laberent ex animo permitterent: omnes quidem evangelii, & sanæ doctrinæ splendidissimo lumine collustrari, probe viderent quales, & quanta sit ecclesiastica potestas, & oportere illi subjectos esse, atque ab illa regi, & gubernari omnes, qui reline esse participes meritorum Christi, fundatorem nonne omnium spiritualium, & denique beatæ vitæ. Nonne quia maxima pars Christianorum falla persuasione ab hæreticis ex ducta est, ut atque impiam doctrinam fascipiat, ac evangelium, fit ut contemnat & asperneter Vicarium Christi, & ecclesiam catholicam, pateriteque illius sanctissimas ordinationes, & antiquam vivendi rationem. At si perniciosis erroribus liberarentur, & veritatem purgatione ipsius doctrinæ quam prudentissime facta, in generali concilio a patribus intelligerent, sine dubio mutatis animis illico mutarentur eorum A mores, & universa vivendi ratio, & loquenteur, & operaeentur assidue tanquam fideles, & catholici, subderentque altro fe pedibus Romani pontificis, tanquam vero Domini, & Dei nostri Vicario. Ac his temporibus quadrant, quæ olim de Donatistis ad Vincentium Donatistam Augustinus pulcherrime scripsit. Quam multi (ait) quod cordis ipsum jam volebant esse catholici manifestissima veritate commoti, & offensionem fuorum reverendo quotidie differebant? quam multos non mortuos, & obstinate confesudinis grave vinculum colligebat: quam multi propterea putabant veram ecclesiam esse partem Donati, quia eos ad cognoscendam catholicam veritatem securius torpebos, fatbidiosos, pigrosque faciebat. Quam multis adhuc intrandi obferbant tumores maledicorum. Quam multi nihil intercit credentes, in qua quisque parte Christianus sit, ideo permanebant in parte Donati, quia ibi nati erant, & eos inde diffedere, atque ad catholicam nemo transire cogebat. His omnibus harum legum terror, quibus proximulgatis Reges serviunt Domino in timore, ita profuit, et nunc alii dicant, jam hoc volebamus, sed Deo gratias, qui nobis occasionem præbuit jam faciendi, & diffationum morulas amputavit. Alii dicant, hoc esse verum, jam fecimus, sed nefcio qua confuetudine tenebamur: gratia Deo, qui vincula nostra diffrapit, & nos ad pacis vinculum transtulit. Alii dicant, ecclesiamus hic esse veritatem, nec eam differe volebamus: sed ad eam cognoscendam ne metus ferit interpos, quo timoimus ne forte fine ullis rerum æternalium luvris damno rerum temporalium perirempus. Gratias Domino, qui negligentiam nostram flimulo terroris excuffit, ut faltem foliciti quæreremus quod fecisi nonquam curavimus. Alii dicant: Nos falsis rumoribus terrebamur intrare ad ecclesiam, sed ecce ecclesiamus, nihil intraremus, nec intraremus nisi coegeremur. Gratias Domino, qui trepidationem oculram flagello abhibuit, expertos doceit, quam vana, & insania de ecclesia fua mendac fama latteverit. Alii dicant, putabamus quidem nihil esse in ecclesia fidem Christi tenetemus, sed gratias Domino, qui non a divinitus collegit, & hoc uni Deo congruere, ut in unitate colatur offendit. Cum hæc omnia, quæ ad Vincentium scripsit Augustinus de Donatistis, vere possimus dicere hac tempestate nostra de recentibus hæreticis, deque illorum complicibus & seductis, magno studio curare debet generale concilium, ut sana doctrina, & omnia Christiana dogmata purgentur, & probe capiantur a nullis non piis, & Christiane hominibus: ita enim spero fore, ut populi fedefti, ad gremium, & unitatem ecclesiæ cognitis erroribus suis, & catholicis veritatibus, quam primum confugiant; si præferim magistratum gradus, & potestas non defuerit, quemadmodum spero minime defuturam, corda enim regum funt in manu Domini, & Spiritus fancti, qui veluti conciliis præest, adjuvat fortiliter, studia, conatus, & acta omnium conciliorum, ut felicem habeant in ecclesia catholica eventum. Deinde cum purgata fuerit doctrina, facti homines catholici, & vere, & ex animo Christiani, tum difficile non erit depravatos mores eleri, & populi ad splendidiorem formam redigere: Nec erit difficile patribus & clarisi, & præstantibus viris cernere, sibique

& tori concilio, ante oculos ponere contamina-
tos, & corruptos mores, ac simul eos corrigere
omnisque flatuum cunctorum vitam reformare
politicam & exteriorem, ut honeste vivamus in
hoc sæculo, unque ita lucent coram hominibus
lux nostra, ut in omnibus flatibus excelsis vi-
deant nostra bona opera, & glorificent Patrem
nostrum, qui est in cœlis.

Cap. IV. Regulæ
prudentiæ
conflum
ad
concilium,
in legitimis
disputis, &
decisionibus
quæ ex
hoc
sæculo

Necesse est, ut generale concilium non ex
quibustibet fine differimine conflet, sed tan-
tum ex episcopis, & ecclesiasticis omnino per-
fectis, quas polest Deus in ecclesia, quemad-
modum Paulus in ædis apostolorum inquit, ut
ipsam ecclesiam regerent, paseremque salutari
pabulo: ac proinde spectat ad eos operam, ut
in illud flatibus invigilare, & dare operam, ut
doctrina sit pura, & tana, ne infecta, & vene-
nato pabulo, doctrinaque adeo pestilenti, ac
morbida ex pellimis depravatorum morum exem-
plis grex, & ovile Christi alia ex parte labefat-
ta, & corrumpatur ad infelicissimum interitum,
& lempiternam ruinam; Exploratum enim &
perspicuum habemus ex veterib, & novi testa-
menti Scripturis, non fuisse permissum quibus-
libet ex popolo de iis, quæ magni momenti ef-
fent mysteriis, & dogmatibus judicare, sed pe-
fectioribus, & doctioribus (ut ita dicamus
populus) fidem habere. In libro quidem Nu-
merorum legimus fuisse apud Israelitarum natio-
nem septuaginta seniores, quibus universus po-
pulus audiebat, & obtempeiabat, & quando ali-
quid emergebat ambiguitatis; & Christus duo-
decim apostolos, duoque & septuaginta quidem
alios delegavit, quibus eiam dixit: Qui vos audit,
me audit, & qui vos spernit, me spernit, ac pro-
inde voluit, ut eis populi crederent, eorumque
decretis & traditionibus parerent. Quamvis pre-
terea Paulus idem a Christo, & apostolis acce-
pisset, quod reliqui apostoli, tamen ideo mis-
fus fuit ad confirmandum fulcepium evangelium
cum ceteris apostolis, ut ipsum approbaretur
ab illis eisdem, quos pestilentes erat omnibus
electos, & constitutos esse a Christo, ad hoc
obeundum negotium. Ascendi Hierosolymam
(inquit) cum Barnaba, revelationem fecit, & evangelium,
quod inter gentes prædico, & contuli cum apo-
stolis, sed privatim cum iis, qui erant in pretio.
Deinde cum Antiochiæ ostendit eq fratribus
discutiens, circumcisionem esse necessariam
Paulus & Barnabas, qui huic dogmati contra-
dicebant mitti fuerunt Hierosolymam, non ad
quosibet indifferentes ex popolo, sed tantum ad
apostolos & presbyteros super hac quæstione
consulendos. Convenerunt igitur apostoli, &
presbyteri, ut de hoc negotio dispicerent. Hæc re
definita, scripserunt ad eos, qui tunc obtinerant,
qui oporteret eos credere. Itaque solus pe-
solus, quibus auctoritas communicata sit a Ro-
mano pontifice, convenit esse in concilio tan-
quam legitima sententia legitimo, & parres. Quod
si legatur fuisse aliquando in concilii Imperato-
tores, & alios principes, & laicos, intelligere
opus est, eos adfuisse, ut audirent, discerent,
& defenderent ac tuerentur concilii authorita-
tem, unitatem, & concordiam, non ut judica-
rent de ea, & doctrina catholica, neque ut
quidquam statuerent, aut constituerent. Ac ne-
que quamvis Nicolai papæ primi debent accipi
hoc modo omnibus ideo Michaelem imperato-
rem argui, quod synodali judicio interfuisset,
quo damnatus fuerat Ignatius; Ubinam legitis
(ait) imperatores interfuisse vestros in sym-
bolibus concinibus interfuisse, nisi forte in
quibus de fide tractatum est, quæ universalis
causa est, & ad omnes omnino Christianos pe-
tinet? Quod vero in actionibus sexte synodi
universalis legitur: prefidente Constantino ma-
gno imperatore, & sacidotibus patriiis, & ceteris
consulibus, cum fuisse celebratum, id sic intel-
ligi opot est: ut tanquam synodi cultos, & pro-
tektor fuerit fimul cum consulibus prefidens.
Quod autem Maximus hæret in Synodo Chal-
cedonensi, & Constantinus in Nicæna, ut au-
thoritate imperatoris concilium defenderetur
ab inpotentem hominum factionibus, & fedi-
tiosis tumultibus: ne tale quid accederet, quale
in Ephesina Synodo: quæ sedisioseum tumul-
tuum plena fuerat. Ac illa eadem ratione illis
temporibus electio Romani pontificis rata non
habebatur, nisi imperatoris authoritate: sed ut-
liius postestate, qui vicem Imperatoris in Italia
gereret, probaretur.

Cap. V. Pontifices non esse infallibiles, & fortiori ad concilia, in fidei controversiis, & doctrina catholica, & ad decisiones, & canones

Necesse est, qui futuri sint in concilio tan-
quam illius partes & membra legitima, ad
judicandum de doctrina & moribus, ac ad def-
niendas, & condendos & promulgandos ecclesia-
canones, tum in secreto cœtu, tum in publica
sessione patrum, ecclesiasticum authoritatem ha-
beant potestatemque burisdicti, et catholicam
& veram doctrinam confituant, qui fit plane in ni-
tegrum efficere quecunque ad propagandam chri-
stianam religionem attinent. Hanc vero a no-
mine presbyterorum, & pontifices Romanos
quoeant fumere, quippe cum in eo solo plenaudo
infit ecclesiastica potestatis, quam quidem solus
immediate accepit a Jesu Christo, quamque alis
paro ejus, quibus, & quemadmodum, ac quoqu-
tinur, ut nemo polit, ne paululum quidem ec-
clesiastice jurisdictionis habere, nisi papa illum
reddiderit participem. Si quemadmodum igitur
voluntatem, & authoritatem semmi pontificis
congregaretur alicubi concilium, nollum prorsus
haberet ecclesiasticum potestatem judicialem, va-
atque omnino, & irrita esset quecunque decre-
nere: immo ne concilium quidem, sed impium
& sedirioium conciliabulum esset. Itaque non
poteft concilium vite convocari, & congregari sine
voluntate, & authoritate Romani pontificis. De
vero facile omnes apprehendant quæ, & qualis
authoritas in concilio sit a pontifice maximo
communicata, licet operæ pretium est, in ecclesia
duplex forum esse, unum secretissimum, quod
pœnitentiæ forum est, alterum publicum; ac
utriusque fori duæ sunt facultates, quæ non ut
clarium mensphorice fortiuntur, & primi quid-
dem fori sunt claves ordinis sacramentalis, & fa-
lius quidem sacerdotalis ordinis, quia dantur in
omnibus, & solis, qui sacerdotio initiantur. Ac
terius autem fori, sunt claves potestatis, quæ con-
fernuntur a papa his omnibus, & solis, quibus aut
per se, aut per alios ecclesiasticum donat jurisdic-
tionem. Cum igitur in concilio peculiare forum
sit, non secretissimum, aut pœnitentiæ, sed pu-
blicum, propterea necesse est, et patres in conci-
lio tenant claves non ordinis, sed potestatis,
acceptas a Romano pontifice: & quemvis papa
foleat has claves nominatim contribuere episco-
pis, quia cum existant fuerum ecclesiarum pelto-
res, tenentur omni studio procurare, ut salutare A
ovibus suis pabulum porrigatur, tamen integrum
habet pro arbitrio suo has claves committere. Ab-
batibus, & præfectis generalibus ordinum regu-
larium, quippe quia sunt ipsi quoque summi pon-
tifices authoritate gregum suorum pastores. Im-
mo papa in statu bellorum dare has claves iis omni-
bus, quos ad earum usum idoneos conjuncti
cum salutari beneficio, atque utilitate universalis
ecclesiæ, quamvis illi nequaquam effent initiati sa-
cerdotio, quandoquidem hæ non sunt claves or-
dinis, sed tantummodo potestatis. Ceterum ex
duabus una silentiæ clavis est, altera nomen ge-
nericum potestatis ut ipsemet vocabulorum ne-
met: prima quamvis dicatur pallim clavis fcientiæ,
minime tamen fcientia est, quæ fit cognitio
aliqua in intellectu, vel doctrina quædam sine in-
fallibilitate, sive indefectibilitate, & hæc acquisita,
cum enim, qui fit rudis, & imperitus non poset
Romanos pontifex eruditum, & doctum effecre,
cum tamen potest claves fcientiæ, ad placitum
fuum communicare, fed quædam potestatem di-
ligenter examinandi, & excutiendi tum dogma-
ta fidei, tum mores ad Christianum religionem
pertinentes. Deinde altera clavis est, certa quæ-
dam potestas definiendi catholicas veritates, com-
ponendi liteis, & controversias, iudandi tumul-
tus, & dissensiones ac quæstiones de tumultu, ani-
tatem relatiendi ecclesiæ, ordinandi canones,
decretea, & conflitutiones, quæ ad fatum ecclesiæ
populique omnino pertinent. Quamvis igitur
vis autem prima clavis, nequaquam fcientia sitiu-
ftat, neque doctrina, tamen ideo fcientiæ clavis
nominatur, quia eam deberet parere in concilio
dijudicare, atque differere de altissimis, & re-
conditis mysteriis, deque omnibus generatim
Ecclesiasticis dogmatibus, & Christianis moribus,
propter eos clarere, atque præfatare omnes infi-
gni, & rara fcientia, & omnino singulari doctri-
na, vel certe opus est, illos dirigi, & ducti a per-
fimilibus & doctissimis viis, ne forte illorum
fimiles videantur, qui sine lumine quippiam in
tenebris. perquirunt, illud enim invenire non
queunt, nisi cum: propterea fasti superque ne-
cessaria fuit in concilio præfari, & ornatissimi
Theologi. Quia sancta Dei ecclesia mirabilem &
incredibilem consequetur utilitatem, & proce-
det concinnatiori ordine, cumque fructu ad
pascendum populum christianum uberrimo, & B
cumulatissimo feliciter abloiveur, si papa unum
aliquem perfectei legatum ex Cardinalibus, qui
non opus habeat doctore, & Magistro, qui non
opus inquam habeat, quasi cœcus in dogmatibus
fidei, & Christiane religionis moribus deci ab
alitis. Verum ipse idoneus, aptaque sit alios diri-
gere, docere, atque omnis ordinare. Nam si
episcopus unoquisque in ecclesia fua (quemad-
modum Paulus ait) mirabilis & didactiicus, hoc
est habilis ad docendum, quanto magis Pontifi-
cisi legatus affringitur in concilio, ubi res tosi
ecclesiæ necessitiis pertractantur, & ordinantur,
in promptu habere Theologica mysteria, & chri-
stianam doctrinam? Debet ille fane duc, Magi-
ster, & ordinator esse generalis concilii, debet-
que prinde inter ceteros patres fuere, ut fol ac-
ter minora gyberia.

Cap. VI. Quæ sit in vis papæ, & concilii

Perfuasum habeo non omnes homines uno, & C
eodem modo, una & eadem via deci ad veri-
tatis cognitionem: quandoquidem ita natura
comparatum est, ut pro ingeniorum, & conditio-
num diversitate, diverso modo, & diversa via re-
duci faleant. Nam vulgares atque omnes idiotæ
indole fua magis decuntur splendidis ipsaque
historicis conclusionibus, & sermonibus. At con-
tra ingeniosi, & subtiles trahi malunt sentia di-
fceptationibus. Qui autem moderatione inter im-
cumbiens, & gravitate conflatiunibus plus como-
versi foleat. Ceterum qui obtinaiio animo sunt,
nec ulla ratione flecti volunt, is prorsus damnari,
& punniri debent. Itaque pro alia, & alia hæreti-
corum conditione aliter, & aliter eti eidem hæreti
occurrendum. Propterea mihi videntur præter
frequentes quotidianas homilias conitionum
quatuor familiares viæ proponendæ, quibus Pa-
tres jam duabus (ut dixi) a Romano Pontifice
clavibus præmuniti possint in concilio contra ec-
clesiæ catholicæ adversarios procedere. Ac prima
illa quidem est, ut eorum nefaste, pestilentes-
que opiniones absolute, ac simpliciter condem-
nent, neque audiri, neque inter admissis ad
illum colloquium ipsis condemnandis adversa-
rius, & nullo quidem præmisso examine, se nulla
prorsus eum ex facta disputatione, ad neque ten-
tata prius ulla via conciliandæ pacis, & concordi-
æ. Altera isiuper via, ut illis adscribitur catholi-
ici patres colloquantur, & inter se quam pruden-
tissime agant de fide, & moribus, de purgatione
doctrinæ, & de cleri, & populi reformatione,
deque summis, reconditisque mysteriis, & de
omnibus ad Christianam vitam pertinentibus, &
quatenus videriot expedire canones, & decreta,
sanctiones, & conflitutiones ordinent. Deinde
tertia illis adjungatur, cum vocati, & invicti fuerit
venerisique, & intro admissi eruant non tanquam
legitima concilii membra, neque ad consulten-
dum, neque ad definendum, aut conflituendum
quippiam, fed tanquam spectatores, & auditores
ad discendum, & proponendum etiam in publico
cœtu Patrum ambiguitates fuas, & postremo ad
colloquendum cum Patribus de fanctissimis & doctis viris
catholicis, in eodem publico cœtu omni studio
cuient Patres anxia quæsiti disputatione præter-
mitta, per aliquot hominum doctos utriusque pa-
tris eos ad concordiam, & unitatem ecclesiæ tra-
here, atque allicere. Ac tertia vis est fere conflati-
tationis via, conflatatio enim est plurium lupere
communiter ad ipsos accinctos in utraque pau-
tem conferentium examen, & pertractatio: & D
conflatationis quidem tunc sit fuerant Apostoli,
cum Petrus, & Paulus, & Jacobus, & quique fe-
niores super eadem controversia in commune con-
tulerunt, cum de legalium observatione in synodo
de pertractarent, quemadmodum habetur in actis
apostolorum describitur. Quarta vis denique illa
est, ut in propatulo adeoque in conspectu om-
nium Patrum doctissimi aliquot viri disputent
cum adversariis, illoque feria, & gravi disputatione
conviencant. Hæc vero ideo est vis dispu-
tationis, quia disceptatio est duarum pluriumve
partium, argumentatum, & ratiocinatio, in
eadem qrema literaria pro aperienda veritate
dijudanitium, & a te mutuo diffentientium con-
gressio.

Cap. VII. Quæ viam viæ non ideo ad concilium non esse, sed

Sunt, qui arbitrantur generale concilium nihil E
prorsus habere, quo inducatur ad utendum
prima via, & fic procedendum contra ecclesiæ ca-
tholicæ adversarios: quippe quia (ut existimant)
Tridentinum concilium universam hæreticorum
ha-

hujus temporis doctrinam perpetuo, & horribili anathemate fulsulerit, ut prorsus nihil reliquum sit, in quod novis censura jam possit animadvertere. Sed si procul dubio decipiuntur, quia, cum nullus fere artificium in Theologia & Christiana doctrina existat cui novum infamiæ adversari non insterint, & non eum maculæ hæreseos perfine inquinaverint, per quam multi superiunt adhuc purgandi, & reliti deincops, ut per quam multæ adversariorum impietates anathemate feriantur, quæ quidem recensere in cata logum non sit fuerit difficile Theologis, & aliis doctoribus excellentissimis viris, ut quæ mea sententia non est necesse generalis concilium cauta condemnandorum simpliciter, & absolute adversariorum primum vim ingredi & tenere propter hanc rectitatem quorundam hi fallam, & abiudicam rationem, sed magis alia ratione via illa præterminenda est, quia (inquam) fatis superque damnati sunt, & implum & reprobam esse illorum doctrinam sæpe declaratum est ab orthodoxis Patribus, a catholicis doctoribus, a concilis provincialibus, & Oecumenicis, denique a summis pontificibus, quæ publicet, & enunciatis authenticis diplomatibus eos anathematizaverunt, & eorum libros, ne legerentur, novo pæno excudercentur, & simul eorum doctrinam, ne ita quoque discerentur, prohibuerunt. Immo & quotannis in cœna Domini Solet papa hæreticos omnes diris imprecationibus excommunicare. Non igitur necesse est propter simplicem, & falsam adversariorum condemnationem generale concilium convocare, neque pro tam levi, seu non admodum necessaria causa ex ultimis, & extremis Christiani orbis provinciis accersere patres, & cogere, ut relictis ecclesiis suis commitant se longis, periculosis, & aspertissimis itineribus, & diiscriminibus rerum innumeris; ipsaque ecclesia cuiusdiscumque debent ad concilium Oecumenicum, ut, cum venerint dicant omnes ex animo: Vicit iter dantem pietas.

Cap. VII. Quomodo fieri soleat, vel esse potest, ut concilium Tridentinum sit ratum, & firmum, & ab omnibus non sanctum.

ATtera vis patres in concilio Tridentino habitos processerunt. Doctissimi enim Theologi catholici, qui ex diversis nationibus intercuntur, cum adversarii abfent, in cœtus patrum quid de propositis articulis putarent sentiendum fide dixerunt. Deinde Patres, quum Theologos ad differentes attente in sapientia audiverunt, quod ipsi quoque sentiendum arbitrarentur, non jam in propatulo, sed secretium, & in secretiore concilabuli omnibus excluis perfonis, quæ membra concilii non esient legitima, januis clausis protolverunt, ac definierunt, simul & decreta, & canones condiderunt, poli quorum exactissimum tractationem, & continuam, & diligentem cultorum, & expolitionem factam primum quidem a Theologis, & exteris doctoribus coram patribus, deinde a patribus ipsis, promulgaverunt eos iidem patres in publicis, & indictis, conflatisque multo ante frequentibus sessionibus prius invocata Spiritus sancti gratia, peractisque sacris, & solemnibus de more ceremoniis. Secunda hæc via potest incredibilem afferre utilitatem hominibus catholicis, tum, ut confirmentur illi quidem in fide, quam nunquam professi non sunt, quam nunquam non tenuerunt, & in moribus, quibus nunquam non bene, atque honeste vitam fugam, ut decet Christianos, & Deo initiatos, conferatoque homine compositurit: tum ad emendandos abos, prorsusque abolendos, si qui forte irrepserunt abusos, & profanos errores. At profecto mutare potest ad reparandam, & refarciendam unitatem ecclesiæ, quod tamen propium plurimum, & propria intentio esse debet generalis Concilii, quoniquet Maximus Pontifex in primis, & opta-biliter vult, ac vehementer desiderat; hæc enim motus pontificium ratione convocavit concilium. Purgatio itaquam doctrinæ, mutumque debita reformatio, ideo necessaria est, ut quotannis ut mine Christiano consentur, & gaudent, in unitate catholicorum ecclesiæ degant. Nempe si hæ vis proponitur, non quæsitæ adversarii (velut experti summe hæcteus) editos canones a concilio fuscipient, quam eos ab ecclesia Romana quoyis allo tempore fere concilio aetipernt. Immo irritationes, & obliinationes fieri, cum fenfertio dectrinam suam condemnatam a fuit esse (ut ipsis arbitantur) hostibus. Patres igitur sapienter & prudenter noctiens, quæ ulterior tractatione dirritare. Ago vero de unitate ecclesiæ pacea in medium proferamus, ut perfuasum habent omnes præcipuam curam debere illam esse generalis concilii, quam ante dixi.

Cap. IX. Concilium generale non potest esse nisi Romanum, & Pontifex Romanus ejus caput.

QUa Christus in mundum venit, portare crucem, effudit sanguinem, mortuus est, & resurrexit, ut pax nostra esset, ut macerium, qui dirimebantur populi, diruerent; ut denique facerent utraque unum, ac omnia esset unum orbis, ac totum unus pastor: idcirco debebant omnes fudium, & prima omnium cura esse, ut catholicæ ecclesiæ unitas reparetur, & quoad fieri potest, conferatur: neque unitas ecclesiæ ipsa esset, nisi ipse propter doctrinam & mores, ac contra, necessaria hæc fuit, omniqque generalis concilii fidia, & propter ecclesiæ unitatem: quare ipsum ad hanc omnium consensu dirigere, ambiemque dabitriam abhibere necesse est. Unum corpus (ait Paulus Ephesiis) & unus spiritus, una spes vocationis vestræ, unus Dominus, una Fides, unum baptisma, unus Deus: propterea necessaria est unitas ecclesiæ, quia nemo extra illam, potest gratiam, & beatam vitam consequi, nec meritum Jesu Christi participare fieri, nam (ut Cyprianus inquit) quisquis ab ecclesia segregatus, adulterne fellicet (cripticæ) jungitur, a promissis ecclesiæ separatur: idcirco remittitur peccatorum, gratia, meritum Christi, salus æterna. Hæc omnia promissa sunt ecclesiæ per Christum: qui autem fe ab ecclesia segregant, ii veritate, & fide ecclesiæ privantur, quæ Deus eidem promisit: non enim pertinent ad Christi promissa, qui relinquit ecclesiam Christi, alienus est, prophanus, & hostis, habere jam non potest Deum patrem qui ecclesiam non habet matrem: si potuit eradere qui extra arcam Noe fuit, & qui extra ecclesiam fuerit, evadet.

Cap. X. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

ET reparetur, & perpetuo conservetur unitas Ecclesiæ, duo sunt imprimis necessaria, in quo mirifice fructus incumbet concilium: unitas (inquam) fidei, & vitæ quidem exterioris, in eodem ordine, forma, cæremonii, ritibus, alisque hujus generis ex charitate: de primo (inquit Paulus in priore ad Corinthios epistola) obtecro vos fratres per nomen dominii nostri Jesu Christi, ut idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: & ad Ephesios: solliciti (ait) servare unitatem spiritus in vinculo pacis: Cum fit igitur unica fides, & Christus unicus, & Ecclesia unica, & omnis solus Deus, omnes debent credere uniformiter, & dogmata eadem exigere, nec permittendum est cuiquam, ut sentiat de Christiana doctrina suo arbitratu & judicio, fed omnes catechismum, & confitemur fidei fociipsam a catholica & sancta Dei ecclesia. De altero, quod fine dubio fovet, conservatque charitatem, quæ minimum contraptis, & diffoniatur vinculi extinguitur (Paulus inquit ad Philippenses) idem fapiamus & in eadem permaneamus regula, & praeterea unitoratres (ait) nec esiote, & observate eos, qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram; ceterum unitas ecclesiæ tanti faciendi est, ut Cyprianus dicat: cum Christo non est, qui ecclesiam Dei non facit, qui fe a sponsa Christi, vel sponsi Christi fecerit, Arma ille contra ecclesiam portat, contra Dei dispositionem regnat, hostis alienus, adversar facinoris, Christi rebellis, pro fide perfidus, pro religione sacrilegus, inobiequens, iceivus, filius impius, frater insanus, contempto episcopo, & sacerdotibus quasi deseritis, conflitutis audet aliare, precem alterum illicitis vocibus facere, Dominicæ hostiæ retrahentem pafi fascitia prophanari nec fecient, quoniam qui contra ordinationem Dei nititur, ob temeritatis audaciam, divina animadverfione punitur. Sic Chore, & Dathan, & Abiron, qui fibi contra Moien, & Aaron fecerdotium, facrificandi licentiam vendicare conati fant, poenas flatim pro fui conatibus dependerunt: fic C & Ozias Rex Thurium ferens, & contra legem Dei facrificium fibi violenter affumens, reflitente fibi Azaria facerdote obtemperare nolens, & cedere, divina indignatione confulus, & lepra veteratus in fronte maculatus eft, ea parte corporis notatus (offenso Domino) ubi fignum, qui Dominum promerentur. Sic filii Aaron, qui impiedatem attulerunt coram Domino non præceperat Dominus, in conspectu flatim Domini vindictantis extincti funt: quare imitantur omnes heretici, qui divinitus debita, ac communi ecclesiæ facrificio, & cultu, fpecialem fibi mimium cultum, cultum, atque celebrandi ritum, figitur, & ritum habet pro tam temeraria presumptione punitionem divinam: igitur adorfandi funt, ne cum illis quis peretat, lieuti faventes Choræ, & Dathan, cum illis perituri. Ex his conflat concilia, patres in concilio fomopere curatores ut his duobus (quæ demonstravi fatenda esse) reparetur, & refarciatur unitas ecclesiæ.

Cap. XI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

PRæter illa, quæ dixi hactenus, alia sunt quam plura, ut contra epicleum Manichæorum, quam vocant fundamenti, confetturus, & de ipse Augustinus fatetur, quæ moveant, excitentque omnes homines ad unitatem ecclesiæ reparandam, & inviolabiliter eam conservandam. Primum communis populorum, & gentium diversarum confensio. Fides enim Christi propagata & dilatata est universo terrarum orbem, in fere omnibus nationibus, & populis, mirifico applauso receptæ est, infinitisque propemodum miraculis Christi, apostolorum, martyrum, & ceterorum fanctorum hominum cultus & confirmata est, ut Marcus evangelista inquit, fermonem confirmante fequentibus fignis. Deinde veroffas, & antiquitas ecclesiæ, à Christo enim usque ad hæc tempora manet, ac porro usque ad extremum

Cap. XII. Quomodo ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas fiat, & conservetur, & ut ea conservetur, quid sit necessarium.

Cap. XIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXVII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXVIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXIX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXIII. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXIV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXV. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXVI. Quibus ratione ecclesiæ unitas reparetur, & ut ea reparetur, quid sit necessarium.

Cap. XXXX

concilii definitionibus, & canonibus omnino subjicitur. Quoniam igitur nunc scribo, quæ ad concilium spectant, idcirco proferam in medium, quæ mihi videntur fore utilia, ut unitas Ecclesiæ facilius reparetur, & conservetur diutius. Itaque in primis confulo, ex quando ea, quæ sunt in ula ecclesiæ, non definivit, neque præcepit Deus, ut sunt certa ejusmodi, non detur opera, ut magis unitas conservetur, quam præcepit Deus, ut ante diei, quam, ut ea moderent mensuræ, de quibus nullum extat divinum præceptum. De communione, causa exemplii, a Laicis accipiendi, vel sub una tantum, vel sub utraque specie non extat præceptum. Dominis quamvis laicis data nunc fit communio sub una specie, nunc sub utraque, permissione, atque authoritate catholicæ Ecclesiæ; propterea non debuerunt adversarii nobis excitare tam periculosos tumultus, nec infringere unitatem Ecclesiæ pro fumenda communione sub utraque specie; nec enim quorum demonstrare a Christo præceptum alte utramque: sibi vero tutius, & fecurius confulunt, qui morem generales ecclesiæ omni speciem fumunt, quam utrumque tenere fuscipientes, quamvis non præceptum sit illud jure divino. Quod de facra communione dici, potest de innumeris alii hujusmodi affirmari, quæ, tametsi extra Concilium revocare non licet in dubium, tamen in Concilio Oecumenico licet. Præterea temo quavis levi de causa, proferitum in Concilio, debet appellare quemquam hæreticum: nedum enim fuint, quæ non sea faciunt hæreticos, quos vulgo tamen indocti centent hæreticos: ut, si qui non obserent quadragesimam, non quia non valeant, sed quia pertinaciter nolint, ii pro hæreticis habentur a nonnullis, cum tamen proceres nequaquam propriæ sint hæretici, quamvis ii graviflimo peccent, atque idcirco potestatem sint nam longe differunt inter fe nolle quadragesimam observare, & afferere non observandam elle quadragesimam. Primum quidem graviflimum peccatum est, fed non peccatum hæreseos: alterum autem hæresis est, quia derogat potestati Ecclesiæ, quæ divino jure nititur. Deinde existimo, naturæ dictatus in diversis particularibus Ecclesiis, monasteriis, & collegiis, quæ in usu est salva unitate Fidei, & Charitatis, & salvo pacis, & concordiæ vinculo minime reprehendenda esse, neque adversarii nobis a quoquam reprehendendi essent, si ceremonias fuas observarent absque nostrarum contempta, & condemnatione. Verum illi propterea peccant, & unitatem Ecclesiæ violant, quia fic novas fingunt ceremonias, & illas efferunt laudibus in cœlum, & ab omnibus extendar prædicant, ut nostras atque abjiciant, vituperent, & execrentur, ut vitia Herrora, & cultui divino contraria. Duplicitter autem peccant, primum, quia illa immutant sine commissione alia, sine authoritate, & necessitate, quæ jam dia fuerant in bono, & pacifico usu absque offensione piarum conformatum: deinde, quia nullus habita ratione charitatem proximi violant, quod peccatum est multo deterius, & abominabilius; nam Deo gratius, & acceptius est vinculum unitatis, & charitatis, quam exteriori ritus, & ceremoniæ; quamvis enim utrumque sit bonum, primum tamen est melius, tum, quia præceptum ab optimo nostro Deo, cum, quia per se nobilissimum, & præcelsissimum est.

A Quoniam adversarii nostri clamant, vocifferantur omnibus in locis coram simplici, & promiscua multitudine impudentissime contra Sacerdotes, Monachos, & omnes regulares personas, quasi non valeant, quicumque hæresiarchi, atque sectarii, & omnes viventes in Concilio, & Ecclesia, quibus non licet, quemque hæresiarchi

talem disputationem reprehendunt: deinde illo-
rum, qui maxime illam probant, & laudant, ad
eamque iteundam, & peragendam, cohortantur
passim doctos homines: porro quid mihi vide-
tur magis expedire in medium proferam, & lic-
ut.

Cc. XVII. Eorum sententia, qui Christi, et Apostolorum exemplum, & regulas imitantur.

OUi disputationem hæreticorum vituperant,
eam nequaquam esse inuendam cum hæreti-
cis probant scripturarum, & orthodoxorum pa-
trum, doctorumque consensu plurimis au-
thoritatibus: Paulus quidem ad Titum ait, Hæ-
reticum hominem post unam, & alteram admo-
nitionem devita, quasi subuersus est, qui
hujusmodi est, habens in semetipso damnatum;
præterea Thulius (ait) quæstiones, & contentio-
nes, & pugnas legis devita, fuit enim instiles,
& vanæ; ad Timotheum vero inquit, Mœchi ver-
bis contendere, ad nihil enim utile est, nisi ad
subuertionem audientium: illustras, & sine dicti-
pina quæstiones devita, sciens, quia generant
lites; o Timothee depositum custodi, deuitans
prophanas vocum novitates, & oppositiones falsi
nominis scientiæ, quam quidam promittentes
circa fidem exciderunt. Quia igitur sunt hæretici
subuersi, quandoquidem sæpe ab Ecclesia, a Doc-
toribus, a Concilijs, a Pontificibus admoniti,
convicti, damnati reliquisse noluerunt, & quia
deuitandi sunt, quia etiam languent circa inutiles
contentiones, & pugnas; & prophanis vocum
novitatibus, & scientia falsi nominis, & litibus
denique inutilibus gaudent, & eorum sermo, ut
immedicabilis cancer irreparabiliter serpit: ido-
circo fuisse Paulus non esse congrediendum, aut
disputandum cum hæreticis, ac eo magis, quia
sunt pertinaces, & proterui, utpote, qui nullam
solutionis admittant satisfactionem, immo, licut
obstinato animo resilierunt Moysi Jannes, & Mambres; ita hæretici resiliunt veritati, homini-
bus corrupti mente, reprobi circa fidem, sed ultra
non proficient. Deinde Joannes Apostolus, &
Evangelista non solum disputationem prohibet,
sed etiam salutationem, & commercium; si quis
venit ad vos (inquit) & hanc doctrinam non af-
ferit, ne recipiatis eum in domum, nec ave ei di-
xeritis, qui enim dicit illi ave, communicat ope-
ribus ejus malignis. Ferunt Polycarpum Joannis
discipulum, quoties aliquid novi contra fidem
audiret, solitum sorres fuis obcurare, dicentesque
in hunc modum: bone Deus, in quæ tempora me
reservasti, ut hæc audiam? Si tantus Pater non
poterat æquo animo hæreticæ audire, quis eum
illis congredietur, & disputabimus? Omissis ve-
ro innumerabilium doctorum testimoniis unum
sufficiat nunc Tertullianum, quem Cyprianus
magistrum suum vocat, quem & quotidie in ma-
nibus habebat, & ardentissime legebat, quemad-
modum scribit Hieronymus se sudiuisse ex Paulo
quodam ipsius monacho, libro de scripturibus Ec-
clesiasticis. Ipsi (ait Tertullianus in libro de
præscriptionibus hæreticorum) hæretici de fere-
piuris agant, & de scripturis loudent, aliunde
fidiles loudere non possient de rebus fidei, nisi ex
scripturis fidei: ad scripturas proveoant, & hac
sua audacia statim quoddam moveant, & si congre-
diamur, in solo congressu fiducia fatigant, infir-
mos capiunt, mediocs cum scrupulo dimittunt.
Hinc igitur possibilium gradum obstruimus non
admittendo eos ad ullam de scripturis disputatio-
nem. Hoc ex diffidentia cauite diximus, nisi ratio
A conflicteri, in primis illa, quod fides nostra obje-
quiem Apostolo præbeat prohibenti quæstiones
inire, novis vocibus aures accommodare, Hære-
ticum post unam correctionem convenire: non
post disputationem, adeo disputationem inter-
dixit, correctionem designans, & unam tantem,
quia non est Christianus, ne more Christiani fe-
ret, & iterum, sub duobus, aut tribus testibus
caligandus videretur: sic enim legit Tertullianus,
ut Ambrosius, Hæreticum hominem post unam
correctionem devita, non abhinc testibus, & in
non audierit, nec denunciabis Ecclesiæ, quia sub-
versus est, proprio judicio condemnatus. Præ-
terea idem Tertullianus inquit: non est eum ex
scripturis disputandum, quando nihil profecit
congrediis scripturarum, nisi, ut aut homuncl
quis incat lectionem, aut cerebri. Nam ipse hære-
ticus qualdam scripturas non recipit, & quas recu-
pit, adjectionibus, & detractionibus ad dispo-
sicionem suiusui sui intervertit, & si recipit, non
recipit integras, & si integras, prædicat nihilomi-
nus diversas expositiones, commentos, cui perver-
sitas, tantum veritatis obrepit adulter fenium, quan-
tum & corruptor flatus. Quid promovebis cer-
ciatrifilme Scripturarum disputando, cum, si quid
defenderis negetur ex diverso, si quid negare-
ris defendatur? & si quidem nihil perdes, nihil
vocem in contumeliam nihilominus, & quid
vilem de blasphemiane laudem: ille vero qui-
quis est, cujus cauis in congressum defendis feri-
pturarum, ut eum dubitantem confirmes ad veri-
tatem, magis ad hæresis diverges hoc ipso mo-
tus, quod te videat nihil promovisse æquo grada
negandi, & defendendi, quod diversa parte fla-
tuitur, certe ex parte alteratione incertior effecerit
neficiens, quid hæretim judicet, quid Catholicum.
Reprehendores disputationis hæreticorum his, a-
que hujusmodi alijs nituntur. Jam quomodo pro-
hantes, & laudantes veritati, hominem hæreti-
cum disputationem, confirmant opinionem suam,
breviter dicamus.

C. XVIII. Eorum sententia, qui disputationem prohibent, sed illis illam laudantibus.

PEtrus maximus Pontifex, & primus Vicarius
Christi ait, in priore sua epistola. Parati sem-
per ad satisfactionem omni poltenti vos rationem
reddere de ea quæ in vobis est, spe, & fide. Si omni
poltenti rationem de illa, quæ in nobis est, fide,
& spe tenemus reddere: ergo renemur omnem
rationem reddere ipsis hæreticis, cum eos po-
posterint, quod nequaquam fiet sine disputatio-
ne. Præterea Stephanus in actis apostolorum di-
putavit cum adversariis suis, qui erant de Syna-
gogis Libertinorum, Cirenensium, Alexandino-
rum, & de alijs compluribus, & Paulus in Syna-
gogis Judeorum disputabat, & in foro per cuo-
tes dies ad eos, qui aderant, sicut recitat Lucas
in eilden actis apostolorum. Deinde Orthodo-
xorum Patrum, & Doctorum Theologorum, &
Canonistarum pleni sunt libri disputationum cum
hæreticis ioitarum; itaque licet disputare cum
hæreticis, ac tali disputatio incredibilem utilita-
tem affert: nam veritas in disputatione aperitur.
Quando igitur pars contra partem laborat,
tunc utraque pars debet mutuo conferre, & parti
fanori debet infirmior, & quo longe disputa ve-
ritate libentior cedere, ac ita proculdubio fiet, ut
non solum cognoscatur veritas, sed, ut etiam fi-
mue cuoditi unanimes in una Ecclesia, sub uno
Pastore & Vicario Domini, & Dei nostri. Qui-
bus placet disputandum esse cum hæreticis,
hujuf-

Cc. XIX. Quibusdam verba ex Patribus, & ex quibusdam Ecclesiasticis.

OUtria vis non solum profutura est ad spe-
tiendam, & confirmandam veritatem, Ca-
tholicam, sed etiam ad reparandam, & fluli-
licandam unitatem ecclesiæ, siquidem iuetur (ut
conventit) disputatio inter eos vero posse fieri
tribus modis; Primum ut oos, & illi fine ulla dis-
mine argumentorum vicissim, & respondeamus,
deinde ut nos tantum argumentemur vicissim,
& respondeamus; deinde ut nos tantum argu-
mentemur, illi vero tantum respondeant; pre-
terea, ut illi solum argumententur, nos autem
solum respondeamus. Ex hisce primis rationibus
disputandi nequaquam debemus cum adversa-
rijs conferre in concilio ut. Nam si adversitas cui
fortifitur, quidem argumentabimur, tempus
in vanum, & fructra conteremus: quia si ratio-
nibus congrediemur, quæcumque allumemus, & ex
enuncialibus, illi quam impossibilisse indicabu-
buntur; fic enim pertinaces, & obstinati sunt,
ut nolint ex Theotmata concedere, quæ non
tanquam religiosi Christiani, atque universæ
catholicæ Theologiæ prima principia tenemus,
& prædicamus. Si proferemus authoritatem ec-
clesiæ, conciliorum, Doctorum, sublantanbum
nos, quandoquidem pro nihilo habent summa
venerationie dignam hanc authoritatem. Si ex
veteri, aut ex Novo Testamento temporas in
medium afferemus, confingent novas, & inau-
ditas, & prorsus alienas expositiones, & obje-
cient non illas non intelligere, immo ne intelle-
ctas quidem, præter le, fuisse aliquando a quo-
quam, & eadem in favorem suum pugnare contra
nos: & hac in re difficultores, & difficultie irre-
conciliabiles excitabuntur, & quia vulgus im-
peritorum bellua multorum capitum est, fiet,
ut multa pars eorum, qui disputationi prelio
adfuerint, puoci eos verdicos esse. Pellitores
quicquid nos dicemus illis alperanbuntur, & ir-
ridebunt, & proinde evenient quæcumque ait
Tertullianus. Cum igitur deus nos a temporibus
hac apostolorum in veridica, & legitima posses-
sione veritatis catholicæ, ac semper in ecclesia
Romana catherchiffimæ apostolorum, veramque,
indubiam, & Christianam inftructionem cum
episcoporum legitimis, & fine interruptione con-
tinuata successione habemus: non profitabit ad
nos in concilio argumentari, & hæreticorum
novam, insuiditamque doctrinam oppugnare:
Sed hæreticorum pares erunt in medium pro-
ferre argumenta, quibus probent nos in errore
cum patribus, & majoribus nostris, adeoque
Romanam, & catholicam ecclesiam perpetuo
fuisse, ac ita laborare, ut ejiciant de ecclesia
ac veritatis antiqua possessione. Tum nos ref-
pondebimus: argumenta illorum diluemus, ut-
que hac tetta disputandi ratione fatisfaciemus
adversarijs, etiam ipsis invitis, & reluctanti-
bus, ut perfuasum habeant omnes haud qua-
quam debere nos ab antiqua veritate deceder-
re, ac sine justa causa illos a Romana ecclesia
universali, & bonorum omnium parente in fa-
tabula, & concilabula hæreticorum recessisse,
ac proinde falsaritice, & quam primum eis ad
unitatem ecclesiæ redeundum esse. Ad hæc opa-
ræ pretium est hanc disputationem inire eorum

A patribus, & in propatulo: ac fane, ut occa-
sione vulgatum, & mutuum plane, ac ordi-
nem expedit eam esse vocatem, sed scriptam;
hac enim ratione fiet, ut magis ad propositum,
& gravius dicant omnia. Quia minimus de im-
provisio nihil efficient, neque cemere promen-
ciabunt quicquid in buccam venient, neque ridi-
culum dicent quicquam, feu quod poffit exerce-
re ad risum patres, & reliquos auditores; nihil
denique odiosum, & nihil incendens bilim, aut
ad iram provocans, movebique flomachum ca-
cidet, quemadmodum its evenit fofet, qui vo-
calitet, & publice disputant, venum omnia pra-
meditata, & ita cogitata, ferta, gravia fedata,
& placato animo fuisse. Porro ex Pagatus
non ita partibus diffigenter curabit, ut articuli,
loper quibus iucunda erit disputatio, præbean-
tur aliquot viris doctis ex eutaque parte fetedis,
ut ante diei, tanto quidem ante diem profeven-
de disputationis, quantum satis erit ad laborati-
ter cogitandum. Nec igitur, qui primum opi-
nionem defendent, reprehendendi sunt: aliqua
ex parte, nam duos priores modos nollunt dif-
putandi cum hæreticis, & publicam, ac vocal-
tem, & præcipue coram imperita multitudine
disputationem reprehendunt. Neque porro, qui
secundum opinionem comprobant non laudan-
di sunt, quantum intelligunt iucundam esse
cum hæreticis disputationem tertio modo a vi-
tis dedita, & ex scripto, & coram patribus in
concilio, ut veritas aperiatur, & unitas propu-
tur ecclesiæ. Nec tamen si Paulus, & Stephanus
disputabant in propatulo coram omnibus, id-
circo nunc finalitter expedit disputare cum
illis cum quibus congrediebantur obstinati, nec
hæretici essent, jam fuit omnia disputata, certa,
& definita, id quod temporis illi apostolorum
nondum erat. Deinde, ut Petrus ait, debemus
parati esse ad reddendam ejus, quæ in nobis est,
fidei, & spei rationem omni petenti, dummo-
do velit fedato animo audire, & discere. Poterni-
vibus autem hæreticis eo modo, quem explica-
vi, debemus rationem reddere super omnibus
Theologicis, & Christianis articulis ejus, quæ
in nobis est, fidei, & spei. Necesse certe est, si
placeat concilio hac quæstio vis procedere, ut
Reges, & principes favorem, & auxilium fuum
porrigant, & conferant ad coercendas, siquidem
expedierit, & concilium id postulaverit, infol-
lentes, & capinosos, quique nolueriut ex quod
aquum est acquiescere. Age vero, quid illud sit,
demonstrem, quo nitrpiam in concilio disputari,
ut, quæ declaraverint, definierintque, ejusdem
fancto promanente indubium, & perspicuum sit
omnibus Christianis hominibus.

Cc. XX. Quorum in concilio ecclesiæ sanctæ, & ecclesiastica, & definitio, & disputatio futura sit de dogmatibus fidei: (nam quatlio de reformandis moribus non adeo parti acerbas disputatione fit per inter nos, & adversarios compositis dogmatibus) Primo igitur ea necesse est fundare omnem tractationem, definitionem, & disputationem in verbo Dei: tum quia Christianorum dogmata naturali vis ratis exhaustaiuatibus, & lumine intellectus agen-
tis acquisita, inventaque a nobis minime fue-
rint, sed divinitus, ac lumine quidem supe-
naturali primis Patribus nostris, prophetis, & apostolis revelata, infulque: ut Joannes in-

quit, Unigenitus filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit. Porro ea dictaverant in postrepte enarrant. Porro ea dictaverant in postrepte enarrant. Porro ea dictaverant in postrepte enarrant

ſtinos sit, omnis hæreticus prædicat Chriſtum, quoniam ſibi fingit, non qualem veritas dicit. Itaque neceſſe eſt, omnem hominem in caprivitatem redigere intellectuum ſuum in obſequium fidei, & neglecta ſcripturas veras eſſe non in ſenſu, quem ſibi quiſque privatim præſumit: ac multo minus quidem locutando prophanas, & abſurdiorias eorum interpretationes, qui le ab eccleſia tenere ſegregaverunt: at ſecundum antiquam eccleſiæ traditionem expoſitas: quam ſanctæ Patres tanti fecerunt, ut non alia fere machina ſoorum temporum hæreticis expugnarunt. Hac ſuſtiſſimus Iustinus Valentinum hæreticum expugnavit. Hac Tertullianus Marcionem, Hac Origenes Celſum, Hac Nicænum concilium Arrium, Hac Baſilius Eunomium, & Amphilochius; hac Hieronymus Vigilantium, Jovinianum, & Luciferianum; hac Cyrillus Alexandrinus Neſtorium; hac Theodotius in Poliphonio hoc ſimili propria hæreticos; hac Auguſtinus Donatiſtas, & Julianum; hac Leo, Gelaſius, & Joannes Romani Pontifices Eutichen, & Neſtorium; hac ſexta ſynodus Monoviſitas; hac ſeptima Iconomachos; hac Petrus Cluniacenſis Hereticanos, & Petrobruſianos; hac contemporaneus Bernardus Petrum Habralitanum; hac Tridentina vatres nuſtorum temporum hæreticos; hac ceteri Patres ad hæc ætuque noſtra tempora diverſi generis hæreticos omnibus ætatibus expugnaverunt. Age vero aliquot ſcripturarum loca percurramus, ut facile quiſque videat, quantum perverſitate adulterent ſcripturas hæretici, & quam ſit neceſſe, ut mandavit Chriſtus, audire eccleſiam, & privatu judicia ſubjicere cathedræ eccleſiæ, aut generali concilio. Itaque hunc textum de Sacramento Euchariſtiæ, Hoc eſt corpus meum, quidam hæretici hoc modo exponunt, Hoc eſt corpus meum, id eſt ſignificat, & ſignum, & ſymbolum mei. Sed eccleſia hoc modo, Hoc eſt corpus meum, verum & naturale. Deinde cum ait Chriſtus, qui crediderit, & baptizatus fuerit ſalvus erit: Anabaptiſtæ interpretantur, primum eſſe credendum, & mox baptizari oportere: & quia parvuli non credunt, propterea vanum eſſe illorum Baptiſmum. Eccleſia vero non ſupra fidem baptizandi parvuli ſtudiet baptiſmum parvulorum, at ſuper mandatum Chriſti, qui jubet eos baptizari, D quos vitiatos illa participes regni cœlorum, credens in baptiſmo ſolundi ſpem, fidem, & gratiam Spiritus ſancti. Preterea cum Paulus dicit, arbitramur hominem juſtificari abſque operibus legis, ita exponunt Lutherani, ſola fides juſtificat, excluſis bonis operibus tum legis, tum fidei, quia ſunt eadem opera legis, & fidei: Sed eccleſia, fides, ait, in Chriſtum juſtificat ſine operibus legis, non ſine operibus fidei, quia non ſunt legalia ſimul cum Evangelio neceſſaria: & illa quidem ſplendida coram hominibus apparent; ſed hæc ſunt reverà illuſtria coram Deo. Item cum Petrus de ſacerdotio inquit, Vos eſtis genus electum, regale ſacerdotium, exponunt Lutherani de eccleſiaſtico ſacerdote abſolute, ac proinde fingunt æque ſacerdotem eſſe, & non minus abſolvere quam E & mulierem, atque epiſcopum, & Papam: Eccleſia vero de ſpirituali ſacerdotio. Cum porro ſcribit Paulus contra prohibentes nubere, & contra jubentes abſtinere a cibis, quos Deus creavit, ut eum gratiarum actione percipiamus; exponunt hæretici de Papa, qui clero uxores prohibuit ducere, & ſacris magnopere nubere, & ſacrificiis, & aliis cibis vetat. At eccleſia refert hoc ad Manichæos, qui docebant ſimpliciter omnibus vestum eſſe comedere carnes, ova, & animalia, quæ vel habuerunt, vel habitura fuiſſent vitam, & Tertiania, qui propias tamquam res per ſe malas execrabantur. Papa vero matrimonium contrahere prohibet nemini, niſi voto ſeipſi voluntate ſea redideritin inhabiles. Deinde abſtinentia neqquamoſ. Eſt eiborum prohibitio: cum enim jejunamus, & definitis aliquot diebus aliis nos a lacticiniis, & carnibus edendis abſtinemus, non eo id facimus, quin ſint res per ſe malæ, ſed ut aliquando ſobrie vivamus, & corpora noſtra caſtigemus, & in ſervitutem interioris hominis redigamus; ceterum inter ſe longe diſcerant abſtinentia, & prohibitio; Jaquitur ſecundum Paulum de ſimplicioribus, non de abſtinentibus. Sententiam porro illam Pauli ad Coloſenſes, Ne tetigeris, neque guſtaveris, neque contrectaveris; ad Papam trahunt hæretici, quorumus illa prohibuerit: ſed eccleſia interpretatur de uſu Judaico, & legis, quæ vetabat nonnulli jam per mortem Chriſti abrogata, nobiſque propterea jam licita. Papa igitur non talia prohibet ſimpliciter, ſed jubet hoſtiis, ac optimis de cauſis, ut non ab iis, quæ licita ſint abſtinemus certis aliquibus temporibus. Inſuper Paulus ait, Hæreticum Abſcis, juſtus ex fide vivit, & exponunt, ut aſſerant hominibus Chriſtianis ad ſpiritualiter vivendum ſolam fidem abunde ſatis eſſe, nec juvare quippiam opera, ceremonias, orationes, Campanas, Regulas ordinum, præſertim ſpiritualia, aut ordinationes, & hujuſmodi alia. Sed eccleſia intelligit ſimul cum Paulo, non loqui prophetam de ſola, & nudatione fidei, ac de fide viva, & formata charitate, quæ per dilectionem operatur quævumque præcipit Deus, & traditiones Patrum obſervat, & Eccleſiæ morem geri. Preterea ſententia Chriſti apud Joannem, Ego, & Pater ſumus, Arriani exponebant de unitate eſſentiæ in divinis perſonis, qua Pater, Filius, & Spiritus ſanctus Omoiuſii ſunt, id eſt conſubſtantiales. Verum longeor, quam, nonnulli ſit ero, ſi omnia loca ſcripturarum, quæ ſordata ſunt ab hæreticis huc proferre voluero; nolis enim fere claſulæ eſt in tota Biblia, quam illi ſomniatis, & pſeudiſcenſus expoſitionibus non depravaverint, non ad ſuos confirmandas imperatos detorſerint. Quamvis igitur habeant hæretici ſcripturas, & verum nomine glorientur, non tamen verum ſenſum habent ſcripturarum, quem ſola Romana, & catholica eccleſia ſemper habuit, & habebit: quia in ea ſola eſt Spiritus ſanctus author, & revelator veritatis. Nam Chriſtus apud Joannem inquit, Ego rogabo Patrem, & alium paracletum dabit vobis, ut maneat vobiſcum in æternum; at ob eam cauſam vocatur Spiritus veritatis apud eundem Joannem & Paulum in poſteriore ad Timotheum Epiſtola catholicam eccleſiam appellat columnam, & firmamentum omnis veritatis. Ad Epiſtolas quoque ad Epheſios, quoſdam autem Paſtores, & Doctores, & alios Evangeliſtas, alios autem paſtores, & doctores, ut jam non ſimus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in aſtutia ad circumventionem erroris. Quem locum ſectatus Irenæum Auguſtinus ita intelligit, ut aſſeras ex eo verum, & germanum ſenſum ſcripturarum obtineri ſemper in eccleſia per legitimam ſucceſſionem epiſcoporum, & eccleſiarum propagationem. At veteres orthodoxi Patres, quos recentiores catholici Doctores imitantur, docuerunt nullius

nullius certi hominis quamvis in ſcripturis exercitati ſenſum debere conſentire eccleſiæ catholicæ ſenſui præferri, ut Auguſtinus dicit, Evangelio ſe non crederetur, niſi ad hoc authoritate catholicæ eccleſiæ compelleretur. Placet hoc loco recitare, quæ ad propoſitum noſtrum confirmandum ſcribit Clemens Petri diſcipulus, & ſucceſſor in regenda, & adminiſtranda eccleſia univerſali ad Hieroſolymitanam eccleſiam: Relatum eſt, inquit, nobis, quod quidam in partibus veſtris commorantes adverſantur ſanis doctrinis, & prout eis videtur, non ſecundum traditionem Patrum, ſed juxta alium ſenſum docere conantur: multas enim quidem, ut audivimus, ſecundum ingenium hominum ex his, quæ ſeguet, verſimiliudines carpunt, & ideo diligenter obſervandum eſt, ut ſes Deo, cum legitur non ſecundum proprium intelligentiam legatur, vel docatur. Sunt enim multa veria in ſcripturis divinis, quæ poſſunt trahi ad eum ſenſum, quem ſibi unuſquiſque ſponte præſumpſit, quod fieri non oportet. Non enim ſenſum extrinſecum ab illis aſſumere, & extraneum quærere debetis, aut quomodo ipſum ſcripturarum authoritate confirmetis, ſed ex ſcripturis ſenſum capere veritatis. Et ideo oportet ab eo intelligentiam diſcere ſcripturarum, qui ſum a majoribus ſecundum veritatem ſibi traditam ſervavit, ut ipſe poſſit, ea quæ recte ſuſcepit, competenter aſſerere. Nam apoſtolus Paulus ad diſcipulum ſuum Timotheum, quæ audiſti, inquit, per multos teſtes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idoneis erunt & alios docere. Quæ fandem ſunt, quæ ſacrilegiorum & memorabilis ſententia, quia negligitur ab hæreticis, idcieo mena Domini, hoc eſt ſcriptura ſacra fit eis in laqueum, in captionem, in ſcandalum, & in retributionem, & obſcuratur eorum oculi, ne videant clarum ſcripturæ veritatem. Clavis enim ſacratum literarum intelligentiam aperiens eſt majorum interpretatio, & Eccleſiæ Catholicæ perpetuus conſenſus.

Quamvis, ut ante dixi, argumentari ad convincendos adverſarios non debeamus, ſed eorum argumentationes tantum diluere, quia ſumus a temporibus Apoſtolorum in juridica poſſeſſione veritatis, ſed ſimul ſumus etiam, ut ſcripturas intelligant, quibus tantiones, & mediis, quaſi aggeribus, & propugnaculis inexpugnabiliibus poſſimus Chriſtiana doctrina invitos hæreticis, & potris inferorum communire. Itaq; ſolo verbo Dei confirmanda ſunt fides, & Chriſtianæ religionis dogmata: Quia vero non ſolum in ſcripturis, ut etiam in Eccleſiaſticis traditionibus continetur verbum Dei, quod ſane tanquam primum principium rerum ad religionem, & ad Chriſtianam fidem ſpectantium ſcripturis veritatis apud eundem Joannem & Paulus in poſteriore ad Timotheum Epiſtola catholicam eccleſiam appellat columnam, & firmamentum omnis veritatis. Ad Epiſtolas quoque ad Epheſios, quoſdam autem Prophetas, alios vero Evangeliſtas, alios autem paſtores, & doctores, ut jam non ſimus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in aſtutia ad circumventionem erroris. Quem locum ſectatus Irenæum Auguſtinus ita intelligit, ut aſſeras ex eo verum, & germanum ſenſum ſcripturarum obtineri ſemper in eccleſia per legitimam ſucceſſionem epiſcoporum, & eccleſiarum propagationem. At veteres orthodoxi Patres, quos recentiores catholici Doctores imitantur, docuerunt

Catholicæ, & Romanæ Eccleſiæ, quæ, ut ex Paulo dixi, Columna, & firmamentum eſt veritatis, quæque ſolum eſt author ſcripturæ, & quarum eſt ratione eſſe ſtatuta eſt, illaque a non canonicis diſcrevit, & de hoc reddidi nos certiores, quod profecto aliunde non poterimus intelligere, quare ſimiliter non poteſt aliunde verus, & proprius ſenſus ſcripturarum cognoſci. Ad hæc verbum divinum habet quæque Eccleſiaſticis traditionibus, ut ſuper illas, quemadmodum per ſcripturam ſacram valeamus dogmata confirmare, ideo probatur, quia ſi docente Spiritu ſancto per Eccleſiam, qui ſpiritus eſt Chriſti, & Eccleſiæ, quæ videlicet Eccleſia, ut promiſit Chriſtus, in omnem veritatem ducitur, perſpicuum habemus, quæ ſint canonica ſcripturæ, quæ non canonica, & conſequenter ſecundum, & proprium ſenſum canonicarum ſcripturarum tenemus: Similiter confiteri neceſſe eſt, eodem inſtituto ſpiritu Eccleſiam diligente in Eccleſiaſticis traditionibus contineri verbum Dei. Quare cum verbo Dei conſtermur dogmata fidei, conſequens eſt, ea non ſolum ſcripturis, verum etiam Eccleſiaſticis traditionibus confirmari poſſe. Ac debet hic duabus vitis procedere Concilium Oecumenicum. Nam ſi calculo, & teſtimonio Eccleſiæ credimus ab ea ſcripturæ canonicas recipientes, quas familiar et non credimus in Eccleſiaſticis traditionibus contineri verbum Dei, cum illas de manu ipſius Eccleſiæ ſcripturas ſi Ad credimus Spiritum ſanctum non permittere illam errare dum teſtificatur, & declarat, quæ ſint canonicæ ſcripturæ, dum illas interpretatur, dumque a non canonicis eas diſcernit, & tamen permittat eam errare in conſtituendis traditionibus? Memoria quæſo nepotanus Chriſtum duas claves Eccleſiæ Catholicæ conſtulſe, non ita, qui diſtinguant Eccleſia, unam ſcientiæ, altam potoſtatis, ac tum facile cognoſcemus Eccleſiam ſolum perſpicuum habuiſſe, quæ ſcripturæ eſſent canonicæ, qui ſit ſenſus proprius eiſdem ſcripturarum, & eam ſolum potuiſſe traditionem dare, quæ verbi Dei non eſſent expertes: Ac id idem ſciemus Tridentinum Concilium ſcripſiſſe ſtatuiſſe, et ſcripturas canonicas, & Eccleſiaſticas traditiones pari pietatis affectu recipiamus. Quinetiam, ut certiorem, & firmiorem eſſe intelligamus authoritatem Eccleſiæ, quam ſcripturarum, non verita eſt Eccleſia interdum contrafacere, ac habuerunt in ſcripturis: & interdum preter ſcripturas. Continebatur in ſcripturis baptizandum eſſe in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti: at tamen Apoſtoli baptizabant in nomine Jeſu Chriſti, ut legimus in actis Apoſtolorum.

Preterea in ſcripturis jubebatur caredunda ſuffocata, & ſanguinem tamen abrogatum eſt illud mandatum ab Eccleſia, quo ſabbati etiam obſervationem in dem Dominicam tranſtulit. De traditionibus, quod Paulus dicat audiamus, in priore ad Corinthios epiſtola inquit. Laudo vos fratres, quod per omnia mei memores eſtis, & ſicut traditi vobis præcepta mea tenetis. Theſalonienſes iidem cohortatur his verbis: itaque fratres ſtate, & tenete traditiones, quas didiciſtis ſive per ſermonem, ſive per Epiſtolam noſtram. In eandem ſententiam orthodoxi Patres, & Graeci, & Latini ſemper locuti ſunt, & docuerunt. Dionyſius quidem Areopagita in libro de Hierarchia Chriſtiana dicit eloquia Divina eſſe duplicis generis, nimirum quædam in ſacris, ac Theologicis libris oobis commendata, & alia preterea, quæ ex animo in animum medio intercurrente verbo corporali quidem, ſed quod cauſis ſenſum ſemitus excedat ſine literis tradita. Siqui-

Siquidem et consequenter ait, primi illi nostri facerdotales ductores, Apostolos intelligit, summa illa, & superlobrilitatis parium scriptis, partim non scriptis institutionibus nobis tradiderunt. Deinde Ireneus in libro tertio contra haereses: Quid enim ait? esi medica aliqua quaestione disceptatio effet, nonne oportebat in antiquissimis temporibus Ecclesias, in quibus Apostoli conversati sunt, & ab eis de praesenti quaestione sumere, quod certum, & re liquidissimum esset? Quid autem, si neque Apostoli quidem scripturas reliquissent nobis: nonne oportebat ordinem sequi traditionis, quam tradiderunt iis, quibus commiserunt Ecclesias? Cui ordinationi assentiunt multi gentis Barbarorum, corum qui in Christum credunt sine charactere, vel atramento scriptam habentes per spiritum in cordibus suis salutem, & veterum traditionem diligenter custodientes. Magnus quoque Basilius in libro de Spiritu sancto plane ostendit habere nos dogmata, quae in Ecclesia servantur, ac praedicantur, partim ex conscripto doctrina, partim non ex Apostolorum traditione ad nos delata in mysterio: & addit consequenter, utramque ad pietatem eandem vim habere, ac illis nemoem contradicere, qui vel modicum ex ratione Ecclesiasticorum parium experientiam habuerit. Si enim, inquit, aggrederemur confutandos nullis scriptis probatos, vel non magnum vim habentes rejicere, imprudentes etiam ipsis principalibus Ipsis Evangelii partibus injuriam inferremus: tamen potius ipsam Evangelii praedicationem ad nullum nomen contrahremus. Et probat hoc ipse Basilius ex quamplurimis necessariis Ecclesiae Christi doctrinis, & observationibus, quae sola traditione, & apostolica institutione jam inde ab initio ad nos pervenerunt: cum earum nihil usquam in sacris scripturis inveniatur differtis verbis expressum. Atque inter plurimas id genus exempla indicat, & ipsam sacrae fidei confessionem consessionem, qua credimus in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum apostolica positus traditione, quam apertis, & nudis litteris non habere. Affert porro ex illa sententia plane apostolicum esse constantes, & integre perseverare in illius fensu Catholica, tamesti non scripta traditione ab apostolis temporibus sacrosanctae quasi per manus accepta, & usu simul cum tempore progrediente per longam conflutionem Ecclesiae tradita: & hanc positionem traditionem potat sacis esse ad confutandos haereticos, qui eo tempore pessonum Spiritus sancti conabantur abuitate sanctissimae Trinitatis dirimere. Quocirca nobis plane admiratio fit velle traditiones hujusmodi velut potentam quandam haereditatem conservare, perseverarque in doctrina ab Ejusdem sacrosanto, qui longo tempore in ministerio Divinum transfugerit, per quem & baptisatus sit, & ad Ecclesiae administrationem promotus, accepta: praesertim ubi competent beatos illos Patres quoque ipsum praescriptum, quo ipsi hujusmodi sunt usi, ad hanc rationem comparati quirent, in eadem constitutae sententia, plumque communiter comprobasse. Alia complura habet de apostolorum, quae ut praeterea longum, & molestum esset. Porro doctissimus Origenes merito definivit in commentariis Epistolae ad Titum, Haereticum esse habendum, qui Christo se credere profiteatur, & aliud de Christiane Fidei veritate credit, quam habet definitio Ecclesiastice traditionis. Idem quoque in viigesima nona homilia in Matthaeum: Quid est, inquit, esse ipse est Christus, esse illic? Hic est inquisitio, ut extra scripturam foras aspiciendum est. Dicet enim qui seducere voluerit, & defendere constantia voluntatis, esse hic est Christus, monstrans verbi gratia hunc, vel alterum Evangelii locum. Alterius autem contrario author dicet: Ecce hic Christus, offerens ad exemplum veritatem alterum, qui videtur defendere mendacii illius verbum, quod propositum vindicare: & ex lege, ex prophetis, & ex Apostolis profert unusquisque quae videntur defendere mendacium illud, et veritatem. Quocirca sunt omnia proferenda scripturae, in quibus omnis Christianus confentit, vehementi diecere, esse in dominibus verbum est veritatis, non in deserto, nec in solitudine. Sed non illis credere non decemus, nec eas spernere, & Ecclesiastica traditione, neque aliter unquam credere, nisi quemadmodum per successionem Ecclesiae Dei traditam nobis. Verum quia Patres sanctissimi, & Latini fuerunt in hac sententia, & de hac eadem re omnes propemodum scripserunt, habere hoc scribendi, & recitandi quid illi varia in locis de hac re scripserint jam superfedebo, ac tantum proferam, quid Augustinus in diversis libris ad hoc propositum docuerit: Si prius lectores admoneremus aliquid de Ecclesia traditam bifariam scripserunt, ex antiqua, & veteri majorum nostrorum confuetudine abfque ullo scripto, ut de Baptismo parvulorum inquit Origenes: non per definitionem in scripto, ut de procellione Spiritus sancti; Patre, & Filio: atque de aliis compluribus definitis, & scriptis, vel in Concilia, vel in decretalibus mandatorum Ecclesiarum Epistolis: ac tamen de traditionibus, & confuetudinibus Ecclesiae nos loqui simpliciter: cumque scripturas a traditionibus disjungimus, de scripturis intelligere veteris ac novi Testamenti.

Malleus haereticorum Augustinus multiplice in Ecclesia Dei obtendit confuetudinem, ac confuetudines, & traditiones esse in diversis libris, quos ad publicam, & salutarem utilitatem edidit. Quandoquidem Ecclesia Baptismo contra Donatistas cenfet confuetudinem aliquam extare laudabili, quae directe pugnet cum scriptura facrae de hac facile adhibenda judicium, cum vitare, dandam temptiemda oblivione de defuetudinem, & scripturae facrae obtempendam. Nam Dominus ipse, ait, non confuetudo, fed veritas. Iumo tu ita proponis non est confuetudo, fed profana, multiplique abusus. Alias porro confuetudines inveniri dicit, quae scripturis, & Fidei Catholicae minime repugnent. Ac illas quidem esse triplices confuetudines, quarum nonnullas tota per orbem Ecclesia frequentat, quas nimirum quae observare convenit, ac illa, quae facrae scripturae authoritas prohibet. Nam quod est ejusmodi ait, quin ita facienda sit disputate in solentissimae insinuae est. Illa enim, quae non scripta, fed tradita confuadimus, quae quidem toto orbe tenetur, ab ipso Ecclesiae sumuntur, dantur illam intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel plenarii Concilii, quorum est in Ecclesia salubertima auctoritas, commendari, atque retineri. Sicut quod Dominii Pafcha, & Resurrectio, & Ascensio in Coelum, & adventus de coelo Spiritus sancti annivertaria solemnitate celebantur, & id quod aliud tale occurrerit, quod servatur ab universi quaemque se diffundit Ecclesia. In contesima decima octava Epistola ad Januarium. Qualia item fant, ut in libro de Ecclesiastiis dogmatibus tellatur, obfectationem Sacerdotalium Sacramenta, quae ab Apostolis tradita in toto mundo, atque in omni Catholica Ecclesia uniformiter celebrantur, ut legem credendi les flatur fupplicandi. Alia quidem non ita nota observat Ecclesia, fed per hoc tertatum, ingionesque ad edificationem Fidei, & morum secundum fingularem Ecclesiarum speciali confuetudines introducta, & retenta variantur. De quibus ita judicat, totum hoc genus rerum liberas habet observationes, nec disciplina ulla est in his melior grave, prudentique Christiano, quam ut eo modo agatur quo agere videtur Ecclesia, ad quam omnino fonte deveneris, dum tamen velit, ne aut ipse ejusquam fit offendiolo, aut alios quisquam fibi. Hanc doctrinam Ecclesiae, & quidem a beato patre Ambrosio accepisse, dicitque se de hac sententia etiam atque etiam cogitantem, ita semper affectum fuisse, tantquam ex relefti oraculo acceperit. Quare lamentatur se credere dolentem, & gementem multas infirmorum perturbationes fensisse fieri per quomodam fratrum consortiolum abhinitionem hoc Ambrosiane regulae non obtemperantium, & qui nili quod illi, factum, nihil rectum existimant. In eadem ad Januarium Epistola: Porro hanc infirmitatem nonnunquam in Ecclesia reperiebam, quod aliquae fanctarum fcripturarum authoritatibus contentare, nec in Conciliis Episcoporum flatuta invenientur, nec confuetudine universae Ecclesiae roborata sunt, neque item notis, & rationabilibus causis exigentibus alicubi institutia sunt, fed decretorum locorum diversis moribus innumerabiliter variantur ita, ut vix, aut omnino nunquam invenire possint causae, quas in ea constituendis homines leguisti fint; & quorum observationes aliquod inutiles funt, & infructosae: ficut quando non alio, quam ad fervile gravamen populi Christiani tenduntur. Hae, ubi diutur facultas, cenfet abjiciae dubitatione relectanda; ut de quibus fallis diserit Christus: in vanum me colitur docentes mandata, & traditiones hominum. Ad mosem tamen prudenter habita quidem infirmorum ratione talem refectionem fieri oportere. Nam ipsa confuetudinis mutatio, quae ad aliquam rem aliquat, pertinet novitate. Quae igitur utilis non est perturbatione infructosa, conlequenter nocia est: atque hinc fieri potest, ut Ecclesia Dei inter multam pelleat, multamque aliaenam confluitia multa toleret & diffimulet, & tamen, quae funt contra fidem, vel bonam vitam non approbat, nec tamet, nec facit, in eadem Epistola ad Januarium. Hic quae haeltus non recitavi conformia funt, quae ad Casulanum Episcopum de Ecclesia epistola in hunc modum: Ecbit ofbcgoemia fetta epistola in hunc modum: in his ofbcs, de quibus mi cevi ftatuit fcriptura divina, mos populi Dei, vel inflituta majorum pro lege tenenda fant. In quarto autem libro contra Donatistas: veritate, ait, ad confuetudinem accedente, ipsamque stabilientes, fecit quando confuetudo plenarii Concilii authoritate confirmatur, ipse confuetudini tenacis, confluetudique nitentium, quam cuicumque aliorum diverse opinionis. Deinde Augustinus idem, ut in undecima diffinitione allegatur a Gratiano, Catholica, inquit, Ecclesia per orbem terrarum diffusa tribus probatur existere, quidquid enim in ea tenetur, aut authoritas est fcripturarum, aut traditio universalis, aut certe propria, & particularis instructio. Sequitur porro, fed authoritate tua confirmigitur, ut nemini licet privato fuo confilio, aut adversus fcripturam, aut universalem illiusmodi traditionem aliquam tomere obniti: teraque enim haec authoritatis privilegio pollent. Propterea in diffinitione illa eadem in rebus hujusgeneris decernitur, ut fecit divinarum legum praevaricatores, ita contemptores Ecclesiasticarum confuetudinum coercentur.

Qua, ut plane ostendimus, adversari nostri, quamvis tenacant maximam partem fcripturarum, tamen, tantum ratum fensum non tenent, ut quae traditiones, & confuetudines Ecclesiasticas proptereea nec pollunt verbum Dei habere; quando quidem illi ad quaestiones fcripturarum, ad quaestiones in Ecclesiastica traditionibus contiectar. Quare nec pollunt etiam confilini judices in declaranda mysteriis fidei, & dogmatibus, quae fundantur in verbo Dei. Sed contra fola Ecclesia Romana, & Catholica, feu generale Concilium, quod universum repraesentat Ecclesiam, poteft in omnibus rebus Fidei esse judex: habet enim canonicam fcripturam, & ejus proprium fensum, & facras traditiones: ac insuper fola verbum Dei habet, ac ea fola rebus judicare poteft de fcripturis, de illarum fensu, de dogmatibus, de confuetudinibus, & de moribus. Hae decuia in generalibus Conciliis proponi, ac recitari laboet, quae in fapcrioribus forsitat definita, & ea quae circa tractandas quaftiones doctores Ecclesiastici fcripsiunt. Nam in Concilio Ephesino, quemadmodum narrat Vincentius Lirinensis, omnibus facerdotibus qui fere dicenti convenerant, nifem eft Ecclesiam fola, ut sententia Patrum in Concilio recitarentur, quos universos catholicos fuisse patetet, ut nimirum adhibita convenienti solemnitate, ex eorum confensu, atque decretis antiqui dogmatis religio, & Fidei rite confirmaretur, & Nestorii blasphemia impie novitatis condemnaretur. Sunt enim Vita, ait illo, quorum, in Concilio, vel tanquam judicum, vel tanquam testium fcripta recitata fant, S. Petrus Alexandrius Episcopus, S. Athanasius, S. Theophilus, epiftolae civitatis ambo Episcopi, Vincentius, Cyrillus, qui tunc eandem Ecclesiam Alexandrinam plurimum illustrabat, ac ne fcriptis unius tantum, ac primo vincia doctrina haec putaretur, adhibita fant etiam illa Capsadocie lumina, S. Gregorius Nazianzenus, S. Basilius Cesiarie Cappadociae Episcopi. Item alter Gregorius Nifenus Episcopus. Sed, nec ut fola Graecia, aut Oriens tantum, verum etiam Occidentalis, & Latinus orbis ita temper fentiffe approbaretur, ecbe fant ibi Epistolae quardam, S. Felicis, & S. Julii Urbis Romae Episcoporum. Ad haec ut non solum caput orbis, verum etiam Italia illi tellimonia perhibeerent, adhibitus eft a meridie S. Cyprianus Carthaginensis Episcopus, & a septentione S. Ambrosius Mediolani Episcopus. Hi fant igitur omnes apud Ephesum factaro decaloqui numero magistri, Conciliarii, telles, Judicesque producti, quorum beata illa fensuta doctrinam tenetis, Concilium fequeas, credens testimonio, obediens judicio, abique odio, praesumptione, & gratia de fidei regula pronuncianti. In festa etiam synodo Constantinopoli celebrata ex fola intelligentia fanctorum condemnatus fuit Macarius haereticus: Ac in eadem Patres ita definiti in decimo nono canone: Si ad scripturam pertinens controversia alicuja existata foerit, ne eam aliter interpretentur, quam quomodo Ecclesiae luminaria, & doctores fafi fcriptoris expofuerunt. In septima quoque generali Synodo ex doctrina fanctorum Patrum damnati fant demolitores imaginum. Solent etiam acta praecedentium Conciliorum recitari, quod fane

A
B
C
D
E
F

sane obtersum est, velut in vetustioribus Concilijs, in Florentino. Dixerunt enim Patres ad Eugenium Papam: quod ipsi concipiunt Pastor Beatissime, id tu pro tua humanitate concedas, ut sandarum Oecumenorum Synodorum fidei, et decreta in medium afferentur, dehinc tum, et eatenus ordinem insinuent (singula enim Concilia majorum fontium dicta sunt Scriptura ipsaque Catholicae Fidei fundamenta ponebant) non, et Patrum illorum sensus, ac eorundem mutuus consensus, & convenientia, & ergo majorum suorum Religionem pietas, ac observantia nobis patefiat; tum denique, et eorundem ipsorum Patrum sanctorum ad Deum preces nobis in hoc nostro munere auxilio sint: & laetis fore eprem antiquarum Synodorum acta. Exemplo igitur hujusmodi Concilium in ambiguis, & dubijs quaestionibus, pro certa, & constanti veritate Fidei conquirendis, & invenienda, ad Patrum authoritates, & majorum definitiones est recurrendum, ex quibus nullo propemodum negotio, tantum spertis eorum codicibus manifesta erit veritas, nec plaerior, aut expeditior via ulla poterit alia effe pro veritate fidei: & Ecclesiae reparanda, & vefarcriendis in tantis haereticorum divisionibus, & Scisfuris, & errorib, & perpetuis dofctrinis. Habemus verò illud exploratum judicium de rebus ad Christianam Religionem spectantibus ob Christi pollicitationem, & orationem: Rogavi pro te Petre, ut Fides tua non deficiat: & ob rationes, quas ante recitavi, proculdubio elle in Romana Ecclesia, & fede Apostolica, adeoque in Pontifice Maximo, qui late illud authoritatis, & voluntate sua cum aliis communicat. Et fane Christus absque dubitatione huic suae Ecclesiae tradidit claves, & scientiae, & potestatis. Possem hoc loco innumerabiles propemodum Epistolas decretorum Pontificum, Leonis, Felicis, Eusebii, Evaristi, Alexandri, Julii primi, Anacleti, qui fuit Beatissimi Petri discipulus, & complurium aliorum, quibus persuasum fuerat, ab affumpto in coelum Domino, & Deo nostro Jesu Christo Ecclesiam Romanam judicium exercuisse in cetteras orbis terrarum Ecclesias, & controversias etiam transmittendas definiri, & generalibus quoque Concilijs authoritatem confirmatam ita nunquam non praebuisse.

CXXVIII. Alignat Zeigius, ut cuiar, quae Patres in disputatione de Sacramentis ante occasionem quae ipsi petitum fit.

QUia Patres in Concilio Oecumenico, ut dixi, & plane oftendi, finuti font judices in litibus, & controversiis componendis, quae ipsemet ad Christianam Religionem pertinent, ut Vincentius Lirinensis, et Beato Patre Augustino proponam certas quasdam regulas, & notas, quas Patribus in disputandio valde prodeunt, & mirifice fuffraguntur, ut facile possint certa quaedam, & quasi generali, ac regulari via Catholicae Fidei veritatem ab haereticis pravitatis fallitate, ac impietate discernere: quin etiam Ecclesiam Catholicam, & veram a conventiculis haereticorum. Primum igitur ad haereticorum fraudes cognoscendas, & ad vitandos eorum laqueos, & retia, ut in fide tam sui ipsi, tum integri, & cordati omnes permanemus, duplicter fidem nostram adjurante Spiritu sancto necesse est communire, divine legis, & scripturae sacrae servitoribus authoritate, ac itrefragabilibus Ecclesiae Catholicae traditionibus: quippe cum in his duobus, ut commonitorij, plenissime verbum Dei continetur: & quibus nobis plus pari pietatis affectu fascipimus, & venerantur non inde a temporibus Apostolo-

A rum. Quamvis autem perfectum habeamus canonem scripturarum, & in illis eddem, patiemur in Ecclesiasticis traditionibus verbum Dei, quod mysteriorum, & dogmatum omnium fundamentum eft, perfecte omnino comprehendatur: ideo tamen opus eft in eo fenfu accipere, atque interpretari Scripturam, in quo femper Ecclesia Romana, & Catholica docente spiritu veritatis eam intellexit, quia in ea exponenda tot haereticorum, ac tot interpretationes in lis profernuntur, qui fuo ingenio freti nuncupendam Ecclesiae authoritatem & spiritum, quos capita exiftunt. Illam fane aliaer Novatianus, aliter Sabellius, aliter Donatus expectat, aliter Arrius, Eunomius, Macedonius, aliter Photinus, Apollinaris, Priscillianus, B aliter Jovinianus, Pelagius, Cęlestius, Nestorius, aliter Oecolampadius, Zuinglius, aliter Sacramentarij certe, & Anabaptistae, & Lutherani aliter. Deinde inter omnes Ecclesiasticis traditionibus necesse eft, quas in Ecclesia Catholica omni studio curandum eft, ut ab fimilibus fuftineamus, quod omnibus in locis, quod omnibus atatibus, quod a cunctis & catholicis hominibus creditum eft: Id fine dubio vere, ac proprie Catholicum eft, quemadmodum vis, & ratio ipsa nominis indicat. Certemus hoc praestabimus diligenter, si dubitabimus operam, ut ne latam quidem unguem discedamus, immo ut sequamur unanimiter, atque inquisitione, & confensione. Sequemur universitatem, si veram esse confitebimur hanc fidem, quam Catholica Romana Ecclesia confitetur: Antiquitatem vero, & complectemur, si intelligentiam, quam fanctii majores, & Patres nostri aperiente Spiritu fanctio nunqam non habuerunt, & eam alijs posteris fuis commendaverunt: Confensione denique, si nunquam recedimus ab ipsa omnium veritate, a fententiis, que, & definitionibus omnium magistrorum, & Episcoporum, qui legitima, & continuata successione in cathedra Petri pontifices federunt. Quid porro agendum erit, cum aliqua una particula se ab universitate Fidei communione praecidere? ficut Lutherus, Carolostadius, Oecolampadius, Zuinglius, & alij prope innumerabiles hac nostra aetate se fe praeciderunt? membro inquam vitiofo, & pestilenti universi corporis incolumitatis, & fanitas antponenda eft. Verum si quando aliqua certa, vel multijuga quidem contagio non jam unam, aut pauculas quafdam partes fas, at universam Ecclesiam pollluere, atque infecellare conabitur, id quod pestilenter accidit his turbulentissimis temporibus, tum per generale Concilium magnopere incumbendum eft in hoc fecurium, ut omnes tanquam fopulum vicent novitatem, confitantque ipsi venerandae antiquitatem, quam nostrorum inhaerent. Quod fi duo majorum nostrorum inhaerent. Quod fi duo majorum nostrorum, aut certe unius cerium, vel trium hominum, aut certe unius aetatis, aut alicujus certe provinciae malus, & perniciosus error in antiquitate ipsa male ab ipsis intellecta & addocta inveniatur, quemadmodum recentiores haeretici multiplices tot errores reliquerunt haereticis comportabat: tum illud fatum monito vestitatis cognoscere, ut nihil nostra adeo debet effe in memoria, & nobis vel ad aere ad confusionem tolerandi. At haereticorum conventiculis Sacerdotia promiscua tenent, quemadmodum inquit Tertullianus: Idem enim fant in ejus fatior, & Sacerdos, cerdo, & Minister, omnes quoque habent in Sacerdotibus pueros, viros, mulieres: Quorum quidem miniftrorum electio-

C A rem. Deinde ut confirmam quafi ex antiquitate veteram Patrum, adoque Apostolorum accepta. Quomodo praetera confundendum eft populus cum aliquid novi fpargitur, de quo nihil prorfus auditum antea fuerat? Tum inequam opus eft conferre invicem Patrum fententias, qui tamefsi diversis temporibus, & locis floruerunt, in unum tamen permanferent Ecclesiae Catholicae communione, & fide, propterea quae tales magisteriorum extiterunt, quibus merito affentiri debeamus: & quicquid non unum, atque alterum dumtaxat, verum eanem patrum sine, & consensu confensio aperte, frequenter, perseveranter, tenuiffe, feripfiffe, docuiffe, noverimus, id nobis quoque & posteris omnibus credendum effe proculdubio intelligemus. Adhaec nota, fignaque illa, quibus facile apparet, quomodo inter fe differant Ecclesia Catholica, & conventicula haereticorum, quae quo magna ex parte Lactantius, ut ait Augustinus contra epistolam Manichaei, quam vocant fundamenti, memoria tenearunt. Primum quidem eft unitas Fidei: nam Ecclesia Catholica diversis temporibus per diversos miniftros, doctores, & pastores unam femper, eandemque fidem profeffi eft, tenuit, & docuit: fed ab uno Pontifice maximo Domini, & Dei nostri Vicario, unde ipfa ona quidem eft Ecclesia, fervientibus contra eam infidelibus, haereticis, & crudelibus tyrannis. Conventicula vero haereticorum fcifa, & divifa fibi quidam modo inter fe litigant, diffentiunque magnopere. Sic hodie aliter, atque aliter fentiunt, & praedicant alijs, & alijs haeretici Lutherani, Carolostadiani, Oecolampadiani, Zuinghiani, Anabaptistae, quos etiam Balthasarianos appellant. Deinde alterum fignum eft universitatis Ecclesiae enim Catholica per totum orbem terrarum diffunditur: Sic Apostolis ait Christus: Euntes in universum mundum praedicate Evangelium omni creaturae: Quod fane fumum varietatibus funt multo ante affiti Spiritu fancto Prophetae. A folis ortu, David inquit, usque ad occasum laudabile nomen Domini: & Isaias: Laetare (inquit) sterilis, quoniam multi filii deferiae magis quam ejus, quae habet virum, Qua de caufa dicitur Catholica, id eft universalis. At conventicula haereticorum angustiis finibus, & limitibus circumscribuntur: & quamvis labiorum affluae, ut dilatentur, & propagentur, videantur quoque incredibili fecitiae amplitudine, & veram Ecclesiam obtrectare: tamen brevi extinguuntur. Tertium autem signum eft canonica electio, legitima fuccessio Episcoporum, & ministrorum omnium. In Ecclesia quidem Catholica Pastores intrant per ostium in ovile ovium, & in cathedra Petri fuccessione continuata fedent Episcopi, atque ordinati ab Episcopis in Clericis, & Sacerdotibus habentur, ita fane tamquam Aaron vocati. Denique ut Paulus ad Ephesios ait: Ipsius in ea dedit quaedam Apostolos, & Prophetas, & Doctores, & Pastores, in aedificationem corporis Christi usque ad confummationem fanctorum, hoc eft ad finem mundi, donec omnes occurramus in unitatem Fidei, & agnitionis Filii Dei. Electio igitur, & fuccessio miniftrorum in Ecclesia non definet usque ad confummationem feculi. At haereticorum conventicula Sacerdotia promiscua tenent, quemadmodum inquit Tertullianus: Idem enim fant in ejus fatior, & Sacerdos, cerdo, & Minister, omnes quoque habent in Sacerdotibus pueros, viros, mulieres: Quorum quidem miniftrorum electio-

A nem talem deferibit Paulus in posteriore ad Timotheum epistola: venit, inquit, tempus, quo fanam doctrinam non fuftinebunt, fed ad fua deferia coaervabunt fibi magistros prurientes auribus, & a veritate quidem audium averterit: ad fabulas autem conventunur. Quartum fignum eft, consentem effe divina infpiratione in diluendis quaestionibus circa fidem, & Religionem. Ecclesia quia, ut Paulus ait, columna, & firmamentum eft veritatis, ac omnino tenet verbum Dei, & Spiritum fanctum, propterea in exponenda fcriptura facrata reconditaque mysteria, & dubia, tractationibus, & dogmatibus contribuendis cruce afpiam neque, divinaque femper inspiratione docetur, & contenta eft. Conventicula vero haeretica, & quietem non invenunt, & ad fcifuras, & diffidia, & litigationes, & certaminum habent nullum finem, ac modum: femper dicentes, & pervenientes nunquam ad veritatem: ut de Sacra Lactantius, non apud haereticos fides exiftunt, quot capita: immo de omnibus dogmatibus novas, & varias quotidie fectant, & confingunt fidei confiftones, & catechismos, & bibliorum pugnantes, & contrarias invicem tractationes. Quintum fignum eft planitatis, & mafuefierium. A Christo enim Ecclesia aedificata fuit per firmam petram eft, planitatque ab Apostolis, & ab eiidem rigata: Ego inquit Paulus, planavi, Apollos rigavit, & Deus incrementum dedit: Sic Ecclesia fervitia fundatore, & magistra, qui verbo Dei, & fana doctrina & optimis traditionibus cum plantaverint, & affidue rigaverint, & praedicant alijs, & fuam ministerium fanctis operibus, & miraculis. At conventicula fuae habent haereticos praeceptores, quos imitantur, & quibus praviitate doctrinae imbuuntur, Arrium, Manichaeum, Donatum, Vielefem, Lutherum, Zuinghum, & hujusmodi alios deferiores, & novarum fidei, & traditionum, & Evangelij, omnium dogmatum fidei, Ecclesiasticarum traditionum, & morum corruptores: de quibus in publicorum ad Thessalonicenses ait Paulus: quia non credierunt veritati, & crediderunt illi Deus operationem erroris, ut credant mendacio. Ac proinde Paulus eodem in loco pios, & Catholicos admonet: in hunc modum: Ergo, & traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram tenete. Sextum signum eft conflantia in dogmatibus, & traditionibus. In his quidem vera Ecclesia perpetuo idem credit, confitetur, docet, quod existimum donum, ut Romanis dicatur fic oravit Paulus: Deus patientiae, & consolationis det vobis id ipsum sapere in alterutrum secundum Jesum Christum, ut unanimes, una ore honorificetis Deum. Conventicula vero haereticorum incontantia perdita funt, ac falsima, quod a vento agitatur: nunc ajunt, nunc negant. Quoties haeretici nostri temporis, quas petas affirmarent, & mutatis praedicaverant, toties reficiebant, & fine Christiano zelo, & judicio recantarent, & improbarent? Septimum fignum eft humilis, & formabilis conscientia: Catholica minimum conscientia vertetur, ac timet, ne Deum optimum maximum offendat, mortalitet poeret, gratium, & Spiritum fanctum amittat, gloriam, & beatitudinem non consequatur: propterea fab omnipotenti manu Dei fubjecta, & fuppliex manet, affidueque insermitate fua, & virium fuarum imbecillitate cogitat, divinum auxilium implorat, remiffionem peccatorum, & gratiam, feu charitatem poffe-

lat, atque sibi perseverantia donetur quotidianis orationibus petit. Sed conventicula superbo quodam modo præsumpsuistima, nimium temere abutentia divina bonitate, ac inferiorum, quasi confidenti certitudine confpicuum habeat unusquisque hæreticus gratiam Dei prorsudubio sibi ineffe, perfractam, eiferatumque habeat confcientiam, propharnatos Sacra, vastant Ecclesias, abutuntur Sacramentis, & Sacramentalibus, dogmata fidei polluunt, deridet Ecclesiasticas ordinationes, & ceremonias, turpiter Jovianus de rebus Fidei, & Ecclesiæ, damnata in generalibus Concilijs innovant, nullam portus habent rationem fcandali, fed pectus in contumeliam, & crufixionem in omnibus etiam atque etiam fludent acrimoniæ. Novum Miffam, novum baptismum, novu facramenta, novos articulos, novum Catechismum, novum cantum, novos ritus, nova omnia fingunt, & contra denique omnia volunt, & docent, ac femper habuit perfidum, tenuit, & prædicavit Ecclefia Catholica. Hæc graphice fuit cubrithus depingit in pofterior ad Timotheum epifola Paulus certo capite. Oftavum fignum eft verus numerus, & efficacia facramentorum. Ecclefia numero fignum habet vera facramenta, Baptifmum, Confirmationem, Eucharifticum, Poenitentiam, Ordinem, Matrimonium, Extremum-Unctionem: & horum omnium talem, ac tantam virtutem effe credit, ut docent ea fufcipientibus gratiam conferre fine dubio ex opere operato. Conventicula feptenarium numerum inficiantur: alii quidem ex recentioribus hæreticis dumtaxat nimi elle tria facramenta, Baptifmum, Eucharifticum, & Poenitentiam: alii etiam negant effe Poenitentiam facramentum: alii Baptifmum iterant, ac renovant: alii de Euchariftico, dubitant, & ab verifimile fequuntur: alii Miffam invertunt: alii vero tanquam rem impiam, & prophanam execrantur, & delent: alii publicam quidem Miffam religiofam faciunt, fed eam tamen arbitratus fuo conficiunt, & privatam omnino quali hefariam abolendam effe arbitrantur. Omnes vero communi confenfu negant vim operis operati facramentorum Ecclefiæ. Novum Baptifmum fide operofa. Membra enim Ecclefiæ non folum credunt, fed etiam propenfione charitatis operantur, & operibus illa cumulatorum gratiam, & beatam vitam promerentur. Ac licet etiam in Ecclefia, qui operas faciant fupererogationis: & quicunque pofti apud Deum fint in Ecclefia, id acceptum minime referunt fterili, & mortuæ fidei, fed operofæ, ac viventi per charitatem: ut non tantum imputative per juftitiam, & gratiam, quæ fit in Chriffo Jefu, atque vera per juftitiam, & gratiam, quæ in ipfis fidelibus hæretat fuit juftitiæ. Ac hujufmodi fides ab Optimo Maximo Deo confirmata eft piorum, & credentium plurimorum compulitque mirabilis. Commercia effecunt laudabile folum fidem, eique foli acceptam referunt juftificationem: in Chriffianis agnofcunt nullam gratiam, & juftitiam, fed opinantur homines fteri folum juftos imputative: quippe quia Deus nunc illis gratiam, & juftitiam, quæ in folo Chriffo ineft imputat: hoc eft illos quandiam juffi revera non funt, imo in omni bono opere mortaliter peccant, tamen illos haberi perinde, ac fi juffi revera effent: cum fide fola perfuafum habent, Chriffum Jefum traditum effe propter delicta noftra, & refurrexiffe propter juftificationem noftram: cumque fola fide apprehendant merita Chriffi, & nulla credant effe in nobis digna merita. Hujus autem Fidei nullum habent authorem, qui aut in vita, aut poft mortem efficerit aliquam miraculum: non Arrium, non Macedonium, non Lutherum, non alium quemlibet. Quare Deuhus adunare Philippenfes, ac vetus hujufmodi canes, ac fcifiores, & malos operarios fugitant. Decimum fignum eft Verbum Dei: Nam, ut ante dixi, proprietas Ecclefiæ Verbum Dei habet, qui pari pietatis affectu erga fcripturas una cum fpirito, ac vero fenfu fcripturarum, & fanctas, univerfalefque traditiones, Ecclefia Catholica vero folo etiam verbo Dei, qui tamefti canonicus tenetur fcripturas, quarum aliquam etiam retrore abjiciunt, nec tamen fofmen habent fcripturarum, nec traditiones Ecclefiafticas, in quibus duobus tantum quæri, & inventri debet Verbum Dei. Multa poffem alia figna proponere, quibus facile differentes undique quinque vocam, & Catholicam Ecclefiam a conventiculis hæreticorum. Sed hi contenti etiam: alii alia colligent, omnefque dabimus operam, ut quoad fieri poteft, de Ecclefia Catholica bonemercamur.

Si certa effet aliqua fpes fore, ut adverfarii nofmet, qui fe perfidi, & obftinatiæ fuæ arcentur ab Ecclefiæ, quæ illorum falutem vehementer expetit, candido, & fincero animo revertentur, ac ifto modo reparatur, & reintegrantur omnia fuo, quando tractantur de integro quæcunque Tridentinum Concilium hæftenus declaravit, & definivit, nihil mea quidem fententia prætermittendum effet, ut, ne quo derogatur aliqua in parte divino honori, neque omnino Spiritui fancto eadem omnia denuo pertractando: tum quia nullum eft periculum, ut fuos profiteatur, & confirmentur hæreticorum, Generale quidem Concilium errare nequit ufquam. Neque enim illa denuo tradaeuntur, nifi ut Catholici doctores adverfariorum difputationes, & argumentationes, fequas profere in medium illis placeret, aut fubtatis acquirentionibus, & amphibologiis, & Catholico fenfu probe explicatis, & declaratis, eorum omni cognitione veritatis collufraeuntur: tum quia nondum, quod fcitam, confirmata funt adhuc ipsus concilii a Papa Vicario Dominoi Jefu Chriffi, fine cujus almitma confirmatione hæreticorum quam funt adeo rara, firmaque facra generalium Concilionum acta de moribus, ut non quidem refcindi, aut immutari aliquando, fi præfertim illud gravis necefitas aliquando poftulet.

Ergo ut quantum par erat propofitas quæ-tanor vias, quibus ad pofit in Concilio cum adverfariis: nunc ut melius percipiantur, & Ecclefiæ in memoria teneantur, & habeantur promptu, earum collationem breviter inftituam. Prima via, ut ante dixi, ad generale Concilium fpectare non videtur, fed magis ad fedem Apoftolicam immediate, adeoque ad Romanum Pontificem, a quo pertinacies debent condemnari, & punirri. Deinde altera via fingulatem potefi inftituatem affere Catholicis hominibus, ac multum ipfis adverfariis proprter cuam pertinacium, & obftinationem, neque poteft valere ad refipiendum, & ad ejus ftudium, & ad ejus cum abfolutiffime perfecta fuerint, tum poftfuae mativi Pontificis, qua fuit convocatum, & celebratum Concilium, confirmatum: nec enim fine tali confirmatione ullum obligandi vim haberent: Damafus enim Papa in calce illius Epiftolæ, quam ad tria fane Apftolicæ provinciæ Concilia fcripfit, ait hoc modo: defiderant Ecclefiafticas fummas querelas caufarum, vel damnatæ Epifcoporum abfque hujus fundo fedis authoritate minime licet, quam omnes appellare, fi necefe fuerit, e ejus fulcri auxilio oporter. Ac Mare, ac noftis, fynodum fine ejus authoritate fieri non eft Catholicum: nec alia concilia rata feguntur, quæ non fuit fafta Apofto lica authoritate. Deinde Concilium difficultatem, fiefque omnibus Patribus poteftas ab eundi, & redeundi fcifcitur ad fuas Ecclefias fuos fcriti canonibus, & decretis, atque adeo cum declinatis catholicis, & Chriffianis dogmatibus, ut ea populos fuos doceant, & gregem Chriffi, quem pafcendum, & regendum acceperunt, fanctionibus, & dogmatibus illis tanquam falutari pabulo pafcant, & regant, fanque in toto orbe terrarum unum ovile, & omnes pa-fter. Interim autem negabimus, ut unitas Ecclefiæ Catholicæ refaturatur, & fub uno Romano Pontifice integra, & inviolata, perpetua confervetur, dum venit Dominus, & Deus noftfer ad judicandos omnes homines vivos, & mortuos.

Nonnulli præftantiffimi, & clariffimi viri, quod aperuit a nobis, quod Patres ipsi Concilii, & vetera & forte adverfarii nofmi, cum legitime vocati fuerint ad Concilium, ex profiteri animo commodati, & obftinatio recufaverunt. Tum (tamen) hæ pectore in illud ftudium incumbendum eft, dandique omnes fi opera, ut durum, & pertinacifficimum illud fuum propofitum omnino, ac verum que indomitum fiectant. Id quod procurabit ut time omnium Papæ quæ vitatione, vel quidem authoritate, ac cohortationibus, vel precibus, vel confiliis, per Imperatorem, per Reges, per eteros Chriffianos principes, quandoquidem ingratia, & favore optimi maximi Dei pace amabili perfruitur. Dabit illis publicum fidem: ad congreffum, & difputationem, qualem ante diei fuit utilem, & falutarem, admittet: nihil non fafiet, quo illos pellicitat ad Concilium, quoque illos lucretur, ac ad gremium unitatemque ipfius Ecclefiæ amanter fufcipiat, ac parfio animo complectatur. Siquidem venerit, magna fpes eft fore, ut aliqua via ex his, quæ indicavi, & auxilio ipsius fandi unitas ecclefiæ refaturatur, & integerrime reparetur. Sin minus venerit, purgabitur quidem, & declarabitur catholica Ecclefia in Concilio a Patribus, & piorum, catholicorumque hominum utilitati confuletur, ut ante dixi, quemadmodum hæc ipsa Ecclefia ab illorum eft in Tridentino Concilio annis jam compluribus. Ecclefiæ vero confederata unitas reinnogerari non poterit: quia multi populi, & multæ provinciæ ab Ecclefia Romana, & catholica recifæ in odio, & ira Dei permanebunt, ac magis, magifque in dies properabunt ad interitum, & omnino cruus inexcufabiles. Cum autem Romanus Pontifex per generale Concilium, quod univerfam Ecclefiam repræfentat, operam, & omne ftudium adhibuerit, ut nemo generatim Ecclefiæ reconciliretur, & omnes ad clementiffimæ omnium matris Ecclefiæ Romanæ

suavissimum gremium confugiant, tum catholicorum Regum, & Principum, tanquam instrumentorum, & ministrorum Ecclesiæ universalis erunt partes facere omnibus viribus suis, ut sacris Oecumenici Concilii canonibus, & decretis in omnibus locis obtemperetur, extinguantur hæreses, hostesque Religio in omnibus fidelibus provinciis propagetur. Cum enim, ut Paulus ait, magistratus minister Dei sit, oporteteque gladium non sine causa, & vindex in iram sit ei, qui male agit, hæreticus autem majus sit, non modo privatim sibi, verum aliis etiam, seducendo, quatenus fieri potest, etiam, ut Christus ait, electos: propterea est auferendus, tollendusque de medio vi, & potestate magistratuum. Quamvis enim Ecclesia variis modis, temporibus diversis, optram dederit, ut hæretici sticpicus eradicarentur: primum quidem spirituali gladio, nimirum excommunicatione, & omnis dignitatis, & honorifici gradus, & legitimorum actuum privatione: deinde certæ cujusdam pecuniæ mulcta: prægrea bonorum omnium amissione, mox carceribus, insuper exilio, tum pœnis, quas forum sæculare dueres infligendas, ac tamen etera ultimum, & capitale supplicium. Nam Constantinus Imperator Arcium cum illius affecis damnavit in exilium, quia Nicæno Concilio assentiri noluerunt. A Et Theodosius Imperator punivit hæreticos Manichæos omnium bonorum possessione ablata, & omni successione privavit, admissoque, ut etiam post mortem fieres inquisitio. Et Valentinus Imperator decrevit, ut in solo Romano hæretici nullam habitandi haberent facultatem: statuit quoque, ut libri hæreticorum diligenti studio quærerentur, & publice comburerentur, & Apostatarum bona fisco applicarentur. Tamen cum Pontifices, & Imperatores his modis nihil se proficere intelligerent, quia hæretici pro nihilo habent censuras Ecclesiasticas, amissionem rerum suarum flocci pendunt, exilium non metuunt, quandoquidem literis, & sparso etiam suis perniciosis libellis hæreses facile disseminant, neque carceres timent; quippe cum illorum custodes crebro soleant corrumpere. Idcirco tandem sanxerunt, ut relapsi hæretici, & super hoc quidem convicti sine omni audientia traderentur sæculari potestati, Et Valentinianus, & Martianus Imperatores mandarunt, ut ultimo supplicio de medio tollerentur. Id postremo fieri debet neminem, quamvis cognitio hæresum ad Ecclesiasticum, & spirituale forum pertinet, tamen executionem infligendæ pœnæ spectare ad judicem sæcularem. Qua de re multi doctissimi viri egregia, & præclara volumina ediderunt.

B

FINIS.

HIERONYMI DONATI, PATRICII VENETI, APOLOGETICUS AD GRÆCOS, DE PRINCIPATU ROMANÆ SEDIS.

EJUSDEM

Epistola ad OLIVERIUM Cardinalem Neapolitanum, in qua Rom. Ecclesiam Primatum Ecclesiasticæ dignitatis obtinere, & Petrum esse Petram & fundamentum Ecclesiæ, doctissime comprobatur.

Juxta editionem Romæ editam anno 1525. in Ædibus F. Minitii Calvi, cum Privil. S. Pontif. Clement. VII.

CLEMENTI VII.
PONT. MAX.
PHILIPPUS DONATUS.
S. P. D.

HIERONYMUS DONATUS Pater meus, si non admodum amplam mihi fortunarum hæreditatem, non exiguam tamen inter cæteros hujus ætatis viros nominis sui celebritatem reliquit, quam filii ipse cum Remp. optime gerendo, tum aliquid semper erudito homine dignum scribendo, peperit. Hic enim dum vita conjunctis, ut nec domi, nec foris nisi nonnum studiis optimarum artium interrumpi. Inter cætera vero monimenta tum ingenii qui & doctrinæ, tum peritiæ, extat libellus hic de Principatu Romanæ sedis. Quem quum in Creta insula Reip. Venetæ nomine, superiorum gereret magistratum, Græce primum scripsit, deinde quum quarum Romæ legationes ministrare fungeretur, Latinum fecit. Quamquam autem is libet ad reprimendam Græcorum insolentiam conscriptus fuerit, pars tamen ratione ad confutandam illorum impietatem plurimum valet, qui nostris temporibus authoritatem Romani Pontificis imminuere voluerit fuit. Ostendit enim Romanam Ecclesiam, cui in merito praes, divina authoritate principem locum obtinere. Quo de re & alii multi fortasse nimis multa scripserunt, nolde tamen opportuna hoc tempore mihi esse ea hujus opusculi edi; quod authore jampridem vita functo, prodeat in lucem, cuique objecere adversarii non possint, quod in gratiam Romani Pontificis conscriptum sit. Hujus autem libelli ipsius & charactler non is est, quem rationibus & epistolis uti solebat, luculentus videlicet ac perspicuus, sed aspicillis potius ac temperatus, quali fere ad indagatrix usum in tradendis iis, quæ ad Religionem pertinent, quam sæpissime præfertur. Amicus enim hic noster Christiana simplicitatem quamdam orationis, neque pulchrum eloquentiæ corpus excipere, aut ferre possunt, non debent. Quodam etiam nobis occurrunt explicanda, quæ quum apud veteres in usum non fuerint, novis ea verbis significare necesse est, nisi velimus cuiusdam Grammatica deliramenta, & inepitias imitari; qui dum in exprimendis rebus novis, novisque vocabula, & prolixas elocutiones exquirit, id agit, ut minime intelligatur, velinti quum dejectum e Pontificatu quempiam significare velit, tum redactum in ordinem dicit, quum tamen multi e Pontificatu dejecti fuerint, qui postea in ordine summorum Antistitum non fuerunt. Aut quum forte illud explicandum occurrit, legatos obtrimiisse se Pontifici Maximo pertinere in id, quod ad Religionem spectant, eos se ad authoritatem Pontificis Maximi convulsi ferebat, quod tamen ab altera longe diversum videtur. Sed hæc illi videriint, quibus abunde otium suppeit. Reliquum est, ut libenti animo hunc libellum accipias, qui nunc primum tuis fulsit auspiciis in lucem prodit. Nam quum quidem ante annos liberum de principatu Spiritus sancti contra Græcos a patre scriptum in Græcis Leonis X. Pontifici Maximo patruelis tuo dedicatum, diuqueque, obtrectatio in familiam nostram, pietatisque erga te mea consentanum fuit, ut te quoque, diuqueque, obtrectatio in familiam nostram, pietatisque erga te mea consentanum fuit, ut te quoque munusculo aliquo donarem ac venerarem. Nullum autem minus magis te dignum videbatur, quam quod ad rationem Religionis & ad magistratum Romanæ ecclesiæ pertineret. Aequum enim certum fore, ut quemadmodum in omnis qui contrariis corruptos Christianorum mores ad prisinam integritatem revocare, parem inter Reges constituere, Christi hostes delere, ita præsertim hac tua studia eruditorum virorum laboribus adjuvetur. Siquidem non parum ad communem concordiam facit, animosum confinio in his, quæ ad Religionem attinent, ne quisquam potest caput ad benefitium corporis conferre, nisi cetera membra consperent. Quamobrem exoramus quisquam potest caput ad benefitium corporis conferre, nisi cetera membra consperent. Quamobrem exoramus te enixum rotum, Clementissime Pontifex, ut quem gravissima negotia, quæ sustinet, paulisper intermittere, interum te velim, Clementissime Pontifex, ut quem gravissima negotia, quæ sustinet, paulisper intermittere, interum te velim.

in veritate, neque in manſuetudine, neque in juſtitia vobis præſint; ideoque non Cretæ Ducem eſſe mabimus? Imputanda ſunt hominibus, non dignitatibus vitia, ideoque ſacrilegos, & reſte inſtituta Eccleſia Chriſtum Salvatorem noſtrum etiam in malis Pontificibus venerata eſt, quibus non licceat, aut indignatur, ſed honorem præſtat, & toleratur, & ſine bono, ſive malo ſint, pro ſuo officio adoratur Pontifex Chriſtum rogari vult, non ut auferantur, non ut mutentur, non ut pereant, ſed ut det illis verbo & exemplo, quibus præſint, proficere. Hoc autem nihil aliud eſt, quam regatur, ut ſint in Eccleſiaſtici fundamenti cum toto ædificio inconcuſſa ſervetur. Dixit enim Chriſtus in Evangelio: Tenſis ſtavis in domum illam & non potuit eam movere, fundata enim erat ſuper petram. Definite ergo Graeci patres imputare Latinis, quod ſedetem in Apoſtolico thronoquenemque Pontifices venerentur, neque nobis malas arent, & violentia, ut meretricem ejuſdem Ecclieſiæ objicite. Tales non Antiſtites excipimus, quales non Chriſtus habere vult, ad quem, ſiquid indigue patimur, provocamus, in his præſertim, in quibus divina, non humana ſtiulitia vitem gerit. Fuerunt ſane per diverſa tempora & in Orientali, ſic in Occidentali Eccleſia ſeiſulmata, & turbines, & pratores matres Antiſtitum perditi, ac poſtmi, ab omni Chriſti proeſſione penitus abhorrentes, quos proculdubio Chriſtus malis cundis pravidit, atque prædixit, quos non debemus Chriſtus, neque ejus dignitati, ſed noſtris criminibus, & malis imputare. Abundabit (inquit) iniquitas, refrigeſcet charitas, quæ in vobis Graeci patres (ut loquar libere:) non tantum mihi referebant, ſed penitus gelia quodam falſæ ſuſtionis obducta eſſe videntur. Nonne advertiſis, quod hæc ipſa, quæ Romanæ Pontificis ſedi pro convitia, & contumelias objicitis, ipſi aliud ſint, quam fluxus & impetus ejus fluvii, de quo Chriſtus dixit in Evangelio: Fluxa autem inundatione impetum fecit in domum illam ſluvius, & non potuit eam movere, quia ſuper petram erat ædificata. Hinc dixit Chriſtus non venturum tempeſtatem, non futurum inundationem, & impetum fluminis, etiam in hoc ſe fundatum ædificium non venturum, ſed his ſuperventionibus id inconcuſſum, atque immobile futurum. Petri ſiquidem Navicula, eademque in primis Chriſti, ſaepe agitata fluctibus eſt, & impulſa procellis atque turbinibus, nunquam tamen demerſa eſt, ſed ſemper evaſit tempeſtatem. Petra ergo fundamenti, ut ventibus malis bonamentis ſtudiis, malis artibus, malis moribus non conculſa, non abſtata eſt. Certaverunt inter ſe ſtultitia ſequitia, & infirmitatis humanæ, fide Chriſti inviſtum, quæ licet aliquando ſæpe defecerit, deficiatque, habitu tamen & facultate non deficit. Quæ ſi ſervata non eſt in toto corpore, ſervatur in partibus; ſi aliquando defecit in capite, permanſit in membris, neque ullus unquam Romanus Pontifex adeo potuit eſſe perverſus, & diſcolus, ut Latini, atque Occidentalis univerſa Eccleſia hac in parte a fide recta aberrarit, voluerint, ut Petrum & Apoſtolorum principem, & verum Chriſti vicariam in omnibus Eccleſiis, in toto terrarum orbe non crederent. Id quod ex nunc ambiguitate, in controverſiam vertitur, nec Romanos ejus Ineccleſiis Pontifices primarum Eccleſiarum tenere, dateri cogamini. Sodeant in ſede Petri, boni, & malicaſtores, & mali & perditi modo non ſint haeretici, & a Chriſti fide, proeſſione mentis alienti, Sedes unica & prima in Apoſtolica dignitate creditur. Quin ſi quantur oportet qui Chriſtum ſequuntur, te in auditorio alio Ecclieſiæ coexiſtant, quod a dolido

A petræ fundamento deficiens præcipitetur, & cornuas quale ſuille animadvertimus Neſtorii, Macedonii, Eutychis & Macarnigiri repudiatum fundamento Romani & Catholici colmmitt cum eorum male ædificatis Eccleſiis, ruina irreparabili concidatum, in ea quæ cladi permiſſi, cum qua Draco ille ſeriem patrem ſtellarum traxiſſe legitur. Sed quid ego mos Graeci Patres de his vitiis Pontificum Romanorum dicam? In qua proculdubio de Chriſto Salvatore noſtro ſaeva, & reſta ſentiunur, ſed in ejus fundamento inſtito quo paſto eleciis a Chriſto petra contitur, habet, & in ruinam premunt. Petri ſedem non agnoſcitis, non venerantur, odio, & falſa ſuaſione diſſoeiantur. Phocinus ripeias in ſua gens, ſeiſmis diſrendarum, & diſſidia ſemper nutrit, occaſionem non ſolum obvia ſimplicitate, ſed ſapientia, & exciat, intercedentibus iis, qui ſe Catholicos nuncupari nolunt, a Romana Eccleſia ſe protulgat, & Petram fundamenti, de qua Chriſtus ait, modo removet, modo repoſuit, dum toties reconciliata novis ſemper crabiſmibus irritatur, & Dei poteſtati cum magna ſui jactura reſiſtit. Cum ſit ergo in hujus vetiae Eccleſiæ ædificio Petra Chriſtus, ſed tamen firmata, non ſtabilis, non mediocri fatis jam ſciſſura debiliet, & prominet in ruinam, nili Dei gratia ſe ſuſtentaria ſolleverat. Proh dolor! Conſtantinopolitana illa ſedes vetera quo devenit? Sedes citi nominis, tante dignitatis, cujus proclariſſimum illud templum prophetæ pedibus calcatur, ſervit prophetiæ Dominiſ, quæ Chriſtus dixit, eſt Petri ſuccubitus illa ſedes, quæ Romanum Pontificem ſucceſſorem Petri, & Chriſti vicarium modo negat, modo fatetur, modo ambigit, vix prope facta eſt in oppobrium infidelitatis. Laxata jam in ejus fundamentis petra, & pene convulſa eſt. Ædificium quatitur, & pene tendit in præceps. Nonne a ſacerdotibus veſtris Patriarchalis dignitas a Mahomethanico Imperatore ſuſtulitatatione indicatur, & penitus, & Patriarchas, atque Antiſtites Chriſti Eccleſiæ nuncupatis, quos elegit Sathanas? Illos phes ſtupida, & in ſuis aerumnis acuta, & veritatis ignara, Deos eſſe eſtimmat? Ita eſt ſiquidem, ſed ſuperbum fidem mancipant? & cum ſua libertate tributariam etiam Chriſti fidei, & captivam tenent? Propterea fortaſſe to leratiolem cum tanta impudentia exiſtimavertunt ſub infidelitatemque invitii degunt: ſed qui Dei clementia ab eo jugo ſervitutis liberi ſunt, minus venia digni ſunt, in majus crimen incidunt, & graviora judicium expectant. Quid? Graeci patres quid mihi Niceanum ſymbolum in ſecunda Conſtantinopolitana ſynodo amplitatum ſemper excoliitis? & in veritam de ſancti Spiritum proceſſione ſententiam, vitat quod ſaum fidei revitilim explicatis? hoc quoque nos excipimus, laudamus, exſtimamus. Atqui nonne in eodem ſymbolo & credere & adhaerere Catholicæ Eccleſiæ jubemur? quæ ſanctum, ut ubi eſt illa Catholica Eccleſia, quam membra habere concediis, de caput habere recuſatis? proteſto ſi habet membra, caput habeat neceſſe eſt. Labant enim, atque corruunt membra ſine capite. Ubi ergo in Graecia ejus caput? ubi membra? ubi corpus? An vero dicti quiſquam hanc eſſe univerſalem Chriſti eccleſiam, cujus capita, & principes a principe infidelitatis, a perſecutore Chriſtiani fangiunia eſtigimeſſeu potius a Belzebub principe daemoniorum? Hanc non univerſalem Chriſti Eccleſiam vocabimus, in qua Clerus, & ſacerdotes nuncupariſe Chriſtianos nolunt? quia fedes Romana Catholica eſt. Hanc ne univerſalem Chriſti Eccleſiam eſſe dicemus, quæ in paucis regionibus, atque inſulis Graeciæ coarctatur, ſibi hia-

B hiatibus, jilena ſciſſuria, derelicta a Spiritu ſancto? cujus vera dona jam in ea populata, & extinda ſunt. Ubi eſt in ea eſſe ſtudium ſapientiæ, ubi cognitio Theologiæ, ubi doctrina ſacrarum ſcripturarum, ubi dogmata Chriſtiana; Religionis? proh dolor! ſiluit ejus in ea ſtuvium, & Petra eſt ejus ruina miſeratibiis, quia Petram illam a ſuo fundamento dimovit, quam ſuo domui fundamentum eſſe Chriſtus voluit. Reſiſtitur ergo Graeci Patres in hoc ſanctæ, & dignum Chriſti mentem, veſtros antiquos revocate, verum cathedram ecumenici Paſtoris agnoſcite, quem unum omnium, & primum Chriſtus inſtituit Petrum, petram nitere fidei, qui principatum Eccleſiæ & claves caeleſtis aulæ caeleſtis, quem in Romano ſolium cum ſuis ſucceſſoribus ſedere voluit, ut in eo Filio ejuſdem conſpicuſ Patris Chriſti, in quo totius orbis imperium excellit. In quo ſuprelie temporalis dignitas ſpiritalem proculdubio præmonſtravit, in quo id hanc dem ſibis terrarum Imperatores, & principes vero caeli & terra, ut ſe humanis generis Redempnoſ noſtro colla ſubmittant, & ſelo Religioſis, ac ſidei ſedemem in ſe ſuſtentant. Fere ſancſiimus in Chriſto ſolum, & venerantur. Sicut vero non immerito ibi prima Petri ſedes collocatur, ubi crucifixus eſt Petrus, ubi caput truncatus eſt Paulus, laborum mae novo miraculo tribus in ſrido ſole ſubtibus, quo ad hanc diem aſque ſeaturiunt. Ubi infinita prope ſanctorum Martyrum cadivera Chriſti fidem ſon teſtimonio firmavere. Ubi maxime Chriſti poteſtas ab impiis perſecutoribus eradicitur, & conculcata eſt. Ubi tot tormenta, tot cruda, & tam grandis effuſio ſanguinis Chriſti dicatur eſt. Ubi tot Antiſtitum nomina manus arrtere ſunt, alie vel ſodidentur annum, alia ad extrahendos & inoidendos lapides, alia ad importandum materiam, alia ad ſecandum, ac polienda marmora condemnatur. Ex quibus falſe Religionis, & demoniorum templa, & perſecutorum Chriſti balnea, & palatia enituerunt. Quibus omnibus non multo poſt Dei judicio lapiſis ſcrutiniis, & ſedibus Petri, & Paulorum redivivo opere templa diruta ſunt. In eo poſtilimum Jeoo triumphalis Chriſti ſedes poſita eſt, ubi in principio noſtri ſæculi, & devita ſpiritum idola, ubi Deus potentes de ſede depoſitus, & humiles exaltavit, ubi Chriſtus princeps pacis, & manſuetudinis patet ſiſtori ſanctiſ Petrum ſuccedirem, & Vicarium quali in orbis terrarum ſpecula promulgavit. Sed video vos hoc loco Graeci patres infurgere, & quod mihi ſæpe objicitis, renovare, non ſolie digmos previdoſ eſſe poſt ſyſtectum Petri, quam malos eſſe, & omnibus obnoſtiſos, qui in tanta ſede conſpicerentur. Quid mihi in idem recidiſtis? non Chriſtis, non Petro, non ejus ſanctiſſimæ fidei, ſed humanæ infirmitati ſuccenſetamus, ſuccenſetamus nobis ipſis, Orientali dico, & Occidentali Eccleſiæ. Succenſetamus iniquitatis noſtræ, inſcramur ſaeverium delitis noſtris, Colpa omnibus, & laetitiam ſi ſedetis ovilis eſt, quod fortaſſe non meriti meliores habere Paſtores. Nam & divina judicio in populos hoſpodo mala cruentur, & debentiari permittuntur, & Eſaja Prophetæ adſtipulatur, cum ait: Conſtituam adoleſcentes principes eorum, & eſſeminati dominabuntur eis, & ſubjectus populus, vir ad virum: nihil autem erit moribus, an ætate adoleſcentem haberi. Nam ſenatis morum adoleſcentia detetſabiliter eſt, & ad ſubjectos populos longe pernicioſioris exempli plurimorum cauſa malorum eſt. Chriſtum ergo Graeci Patres Salvatorem noſtrum, qui, & in infantia, & in adoleſcentia, & in juventute pro ſe juſte venerabitem, & divinum ſenectutem, unanimi-

A ter, ac ſupplicetur ſimul Graeci, ac Latini precemur, ut Chriſtiano gregi ſimilem ſibi, quantum fieri poteſt) & dignum eſſe Vicarium vobis, & nobis inſtituat, & qui Orientalis etiam magis quam Occidentalis Eccleſiæ curam habere velit, preſertim infelicis hujus veſtiſ Graeciæ, de cui ſolo non ſolum metuit ſacrie, ſemper de Chriſto ſerviat, ac ſapere, ſed ut de carne veſtra cor lapideum auferat, & cor carneum ponat, & charitatis ejus ignem in Cordibus ejus Spiritus Paracletus, ut ſeat de Chriſto ſana, ac recta ſapientia, ita in fede a Chriſto dicata Petrum cecumenicum paſtorem, & ſucceſſores ejus venerentur, ut Deus dicam & Dominus noſter Jeſus Chriſtus in ea ſemper ſummos Pontifices conſtituat, atque inſtituat, non quales debentur peccatis noſtris, & vestiſ. Ita ſic pare ſanctiſſimæ, & prudentiſſimæ ſedes apoſtolicæ, ſed quales Paulus ad Titum Cretenſem Antiſtitem ſeribens commendat, & inſtruit id quod ſane Graeci Patres plerique ex veſtiſ in convitium Romanorum ſuſcitatis, & ſubmunt, non in alienis oculis feſtucam, in proprijs trabem non inſpiciunt, & inſtaus bonetis, atque clara ſuperciliis hæc ipſi verba Paſti Antiſtitiſ ſuſtinent. Oportet Epiſcopum eſſe, ſicut Dei diſpenſatorem, non contumacem, non iracundum, non vinolentum, non percuſſorem, non turpis lucri cupidum, ſed hoſpitalem, benignum, prudentem, juſtum, ſanctum, continentem, & reliquia. Non diſſentiamus hic in parte veſtiſ cum Graeci Patres, & talem in omni Eccleſia proſitemur Chriſtiſ debere Epiſcopum, ſicut nunc, ſive ex Graeca, ſive Latina ſit, ſive in Oriente, ſive in Occidente conſiſtiat. Hæc profuitio, hæc vita nemo omnino Epiſcopus convenit. Hæc vetus in alus Epiſcopali, velut Praetorio cidibus propontur, preſertim ſumm Pontificibus, qui tanto amplius lucere debent, quanto magis ſunt in candelabrum ſtatiore conſpicuſ. Rogemus igitur Deum atque ſeterum, & omnis precibus obſecremus, ut tales nobis ſemper Deus Pontifices tribuat, quales Paulſ verbo commendat, quales ipſi Petrus, & Paulus, & Paulus. Quorum licet alter negaverit, alter perſecutus Chriſtum ſit, alterum tamen Petrum Eccleſiæ, alterum Doctorem orbis terrarum, & ejus omnium fuiſſe, non negamus. Quod ſi tales non habentur interdum Pontifices ſummi, quales Eccleſiæ immculatæ Chriſti ſponſa deſiderant, imputetur (ut dixiſum eſt) ſeſtertiorum noſtris. Non obſtat, quia a Deo nobis datur ſummus Pontifex, inhonorandus, aut ludibrio habendus eſt, ſed colendus, & venerandus. Malus homo non ſacerdotem, non eſt, quam malus eſt, neque item Sacerdos malus minus eſt Sacerdos, quam malus eſt. Nor patere christ ut ſuper eſt ? venerandi diginus, ſed non ſanctiſſimorum ſanctiſſimo, quam damnandi, quam obtegendi, ut imitemur bonos filios, quorum eſt parta pudenda non detegere, ſed operire. Summus ergo Pontifex a Graeci patres non ob id non eſt Pontifex, quia ſuccenſetamus ſibi, ſicut neque alius quiſvis Sacerdos, qui ſceleſtus etiam & malus cum ſit, & manum bonis imponit, & in altari conſecrat, & vere Sacerdos eſt, & Miniſter Chriſti, ſicut omnes etiam Graeci doctores aſſerunt, preſertim Joannes vetter Damaſcenus in libro illo quem πεὶ τῶν ὀρθοδόξων, hoc eſt de immaculata myſterii edidit. Summus ergo Pontifex ſolus Chriſtus eſſe ſeque peccato eſt, ceteri Pontifices quamvis ſanctiſſimi, & beatiſſimi proprer honorem Chriſti nuncupentur, ſi ſe diverſus abſque peccato, ſe infoe ſcelerent, & veritas in eis non erit. Ex hominibus enim aſſumpti ſunt, teſte Paulo Apoſtolo ad Hebraeos ſcribente, & dicente: Omnis Pontifex ex hominibus aſſum-

assumptus pro hominibus constituitur in his, quæ A fana exhortari, & arguere, fed quid tandem mifericordiam Ecclefiæ criminatis, & compatiaris, qui ignorant, & errant, qui nullam neque in Petro Apoftolo, neque in Romana ecclefia primatis dignitatem efte contendunt? neque fe le illi fibi ullo pacto volunt. Sed contumaces, & refractarii pugnis acrem verberant, & contra ftimulum falte calcitrant. Pro quibus etiam in primis rogandus eft Deus; ut conteritur ad cor, ut fummus Pontifex eorum inficitiæ, & inobedientiæ non remittatur, ne lum pro malo non reddat, fed pro iis, & pro nobis, & pro le ipfo Sacrificium offerat Deo, ut duritiem illorum cordis mollifcat, & fpe etiam depofita, ac fofiatis humanæ infirmitatis fafciculis deprehenfibus, pristine honorem, quem Chrifti Vicario debemus, fuo etiam merito, & virtute fua exaratos, & Chrifti in primis clementiam, ac manfuetudinem imitetur, litque pro calamitate Græciæ, & pro malitiaccolarum fubiectos, & fedens in Chrifti folio, animarum falutem fitiat, quam Chrifti fitivit in cruce. Rogemus Deum, ut talis nobis detur Pontifex, qui non in concupifcentia humana, non in diviziis temporalibus, fed in potenti nawa, Dei Græcam Ecclefiam de manu infidelis lupi, ac latronis eripiat, eamque a fervitute liberet, quæ ulque fua fortaffe patitur, & in quia bonis omnibus corpofis, & animæ fpoliata eft. Rogemus, ut talis nobis detur Pontifex, qui captivitatem Chriftiani gregis, cujus magna vefteta pars eft, a tyrannide atque opprefficnes vindicet, & Ordentalium fuaterpeccata, ac principum pace compofita, ad miferam orium opperiamur (ne dicam amiffarum) calamitatem ferant animam, vendicet Chriftianum fangutem, qui toties noftris temporibus, & fuper tempus, & fuper maria effufus eft. Liberet Orientis Ecclefias, & labantem fub earum fundamentis Chrifti petram inftaurat, atque confirmet, ut cui demum oppidatione definat per vim, & potentiam Maomethanicas Pharaos, & per voluntariam cordis duritiem perditus Satharas, qui vobis hanc a vero Paftore apoftatas, & defectionem fuadet, & ftimulis agit, ut ad fuam fitiat, ut femper magis auctio fomite difcordiarum, vefta liberatio aut omnino impediatur, aut prorogetur. Ubi gaudeat eft igitur, Graeci Patres, hæc contra Apoftolicam fedem fudio pertinax, quafi per manus tradita, & collocanda in arce rationis, & veritatis omnis cognitio, ne dum concertacae opinioni obfequatur, petulantem forte fitue in mifa ipfi crimen incidatis. Nam fi Romano Pontifici obedire non valitis, ne hac in parte etiam cum Latinis, & Occidentalibus fentiatis, cavete ne Chriftianos quoque vos non effe probetis, quia Latini Chriftiani funt, & quia Chriftum in Petri fuccefforibus veneratur. Profecto illud verifimum eft vetus adagium, et in corporibus, fic in imperio gravitatem effe morbum, qui a capite proveniat, & componi folere ad mores principis omnem civitatis. Et ideo illud inter ceteros in nobis Latinis Ecclefiis ipfius fcripturam eft. Omneis, qui Chriftianis plebibus prefunt, ufque ofte tot mortibus, quot ad fubditos peftilentiam exempla tranfmittunt. Nan nega aut plurima in Occidentalibus Ecclefiis haberique & emendatione, & reprehenfione digniffima funt, quibus utinam etiam Orientales Ecclefiæ effent caeteraeque Paffim in quovis genere hominum humana peccata graffantur, quæ emendari poffunt, prorfus tolli non poffunt, & optime decidtur cum iis divina clementia, qui non boni, fed minus mali duci poffunt. Utinam non adeo; illa aimis omnibus communia, noftris, & veftris incommoda, quæ plur- B tupitudinis, minas perniciei, plus infamiæ, minus culpæ affere dicuntur. Sed illa, o Graeci Patres, nonnullis ex veftris minis facilia, nimis prompta, nimis etiam peculiaria funt, dum ut pur Ecclefiæ negant, aut negligunt, Dei ordinationi refiftere, Evangelicis authoritatibus contradicere, & Sanctorum, ac doctorum patrum decretis, atque fententiis refiftere. Legitur hic apud vos permultas veftras hiftorias, alias grammatica, alias vulgari Graeca lingua conferiptas, a temporibus Graetiani, & Theodofii, ufque ad tempora Michaelis, & Bafilii, quatenedum exitata diffidiorum incendia fint femper fere culpa nonmollorum Chriftianorum Antiftitum, qui non fos fomites nutriebant, ut audit per varias occafiones difficilis, Graeca Ecclefia Romanæ non cederet, & obediret. Veteri debitos honores non impenderet. Nolo vobis hiftorias recenfere, praeferim, quod fatis fuperque in his libris quatuor, quibus abinde vobicum nuper de Spiritus fancti proceffione differui; multa etiamfi ea fint, ex quibus patitur liquet fubinde fuffuit, a nullis Conftantinopolitatis Pontificibus occafionem, ut Latini cum Graeci fentire videremur, ut feparatis unitatis Ecclefiæ Catholicæ, ipfi in Oriente feparatum primatum Ecclefiarum conftituerent, immemores ejus Chrifti fententiæ, dicentis: Omne regnum in fe ipfum diviffum defolabitur, & domus fuper domum cadet. Hæc ambitio plurima mala fimul coaetervit, ut in proceffione fancti Spiritus, dum non eum a Filio, vos per Filium procedere dicitis; idem per diverfa verba fenfus exprefferit, diverfitatem fidei indicare credentes. Inde armis, ferroque atque altercatio maxime fupervacanea, quafi aptus facrificio patris unetque non fit, ficut vinum idem in facrificio commetis, & quod ftatim pro emiff. fum in cado eft, & quod in lace cum racemis vinaceis fuo parter calore concoquitur. Hinc dilige purgatorio, & animarum ftate difcrefiones augentur. Quibus malis omnibus anfas praebet ambitio, & dus fupra divinus, ut inter vos non folum de hac omnino, fed de hac ipfo Romana Ecclefiæ principatu (de quo nunc nobis ferno eft) varia, & diverfa fentiatis, neque vobis ipfis plerumque conftet, quod fentire debeatis. Epaetus enim cada eft error affectatæ opinionis, varia diverfa cultis involutus, quæ et a veritate plurimum alienas funt, ita in maxime devia, & diverfa vos retrahunt. Veritas enim, ut in vulgato proverbio eft, non habet angulos, recta eft, nuda eft, aquaeiis, aperta, fibi ipfi confona, unum dumtaxat in eadem re fententiam manetiam. Mendacium mira ex parte obliquis, & implicitis, & inaequalibus, & obcuiis, & ut ipfe ipfi contraritis laabitudinibus, & velut Proteus, aut Camaeleon, nunc faciem, nunc colorem variat, & mutatur. Ideoque eloquentiffimus, & facetiffimus ille Chryfoftomus, mendacium, inquit ωφελεῖν ποτε, ἀλλ' ἀεὶ βλάπτειν. Hoc eft nulle velamentis amparari. Veritatem vero χωρὶς κρυπτῶν πάντα τοῖς βουλομένοις κεῖται τὰ ἔμπροσθεν. Id eft nudam in propenore omnibus fuam pulchritudinem infpicere volentibus. Ea quibus cavetis, Graeci Patres, inter veftros Sacerdotes, & Monachos ifta contemnitis, ut in eadem re diverfi diverfis proferatur, quos dum ego fapenumero percuntari foleo, quid tandem de Romanæ fedis dignitate fentiant, nonnulli ftupent, torpent, Evangelio, Apoftolis, Sanctorum patrum authoritatibus, fynodo- C

D Rum decretis, conftitutionibus Imperialibus, obturant aures, & velut afpides furdæ non audiunt, ob id folum fedis Apoftolicæ principatui detractant, quia Romæ de Italia, non Byzantii, aut in Græcia confpicuus eft: hæc autem doctrina multorum plebs addictorum eft, qui Sacerdotes tum fint, aut Monachi, multa in facris fectionibus, dum nihil intelligendo legentes negligunt, & quafi legentes non legunt, fic etiam audientes non audiunt, & diverfa fentiendo diverfo opinionis ardorem fuftinent. Precipua autem hominum profefio eft, odium Latini nominis. Horum religio eft inter utraque Ecclefiam mutire difcordias, & rudes, ac ftupidiores eorum Romanam Ecclefiam irritare. Hi funt, de quibus ait Paulus Apo- E ftolus, inobedientes, vaniloqui, feductores, qui domus omneis fuvertunt, docentes ea, quæ non oportet, dilucidiores autem Romanis ab Romanis antiquiores Pontificibus recipiunt, & veros univerfalis Ecclefiæ Paftores fuffe non negant, puta Sylvefterum, Leonem, Gregorium, & hæ bona non recipiant, quorum ufque in hanc diem fecta, & opinionum celebratur & in eorum officiis fomentum ex orthodoxi fidei Pontifices qui vere doctrinæ ἀνόμοις κηρύγμα concinunt? Alii & Ecclefiafticæ hiftoriæ veritatem, & Sanctorum Graecorum authoritatibus vifi, principatum Romanæ Romano Pontifici tribuendum effe non negant, & Petri fucceffores recte dici confiftere, & Romanorum omnem hunc, in folis Ecclefiarum litiumjudicii continueri dicunt. Pata fi altera quorpiam particularis Ecclefia, cum altera de re fpiritali tantum litiget, prorogationem ad Romanum Pontificem rede habeti. Quæ praeter hæc agunt, non effe Chriftiane inftitutionis, fed profeffionis tyrannicæ, quæ ob temporalis potentiæ ftudium, fpiritalium totum ordinem, & curam inveritat. Dominant praeterea, & pro libercticis confent eos, qui de plenitudine poteftatis Romani Pontificis non dubitant veritatem, fed ad gratiam, & affentationem confulentem, atque fcriptorum. Alii poftremo cum iis, quos primo loco vaniloquos, fere fentientes Romanum fedem fedigquando legitimam, & primam in toto terrarum orbe extitiffe affirmant, fed propter ingentia pravitorum Pontificum fcelera, & quia Romani Pontificis defectio jam a multis annis non fuerit libera, fed modo annis, faepius pecuniis, fimoniaca pravitate aperriffime corrupta, amiffie principatum omneis principatus Apoftolici prerogativam, & dignitatem. Atque hæc fere vulgatior inter vos opinio eft, quæ ipfa quoque falfiffima eft, ut modo ftudeamus. Ut ergo in hit rerum diverficitate Orientalis Ecclefia tumultuatur, & feinditur, quia reliefta Sanctorum Patrum inftitutio fefe vulgus ita ea facit jactabam. Despiturque id, quod a Mamne dicium eft. Ἐκεῖσε ἀτενίσωμεν καὶ ἀπέλθωμεν ἀθῶοι. Id eft: feinditur incertum ftudia in contraria vulgus. Sed non vel hoc, quafo, Graeci Patres, fapientes effe apud nofmetipfos, neque apud vulgus. Nam qui infipientibus fapientes videri volunt, ftulti fapientiam videntur. Primam igitur eos, qui eulmen fedis Apoftolicæ, quia Romæ, & in Italia celebratur, odio profequuntur, refellere fuperacuum eft, quinimmo melius, & fanctius & Chriftianæ profeffioni convenientius eriffimus, ut pro eorum infipientia, & pertinacia Deum rogemus, ut membra capiti confentiant, & obfequantur, compefcent jurgia, & contumacias, neque iterum Chriftum in iuis fuccefforibus crucifigant, fed refipiant, & ri-

& videant in quem transiverunt. Eos vero, quos aliquos ex Romanis Pontificibus excipiunt, & reliquos relinquunt, quasi non & ipsi quoque cum Sylvestro, & Leone, & Gregorio inter Sanctos relati sint, facillimum est convincere. Videant quam parum sibi conflet. Quos enim ante eos Romani Pontifices fuere, non solum ex fide, & doctrina, sed martyrio etiam insignes, post Clementem, & Linum usque ad Sylvestri & etiam Gregorii tempora. Vaua profecto fide ac re tam certa delirantio. Preterea quod in Orientali Ecclesia sanctissimi, & doctissimi Patres, contraria huic assertioni non tam scriptis, quam exemplis, & re ipsa dicuntur. Nam præter ea Romanos Pontifices, quorum principur nunc apud Graecos festis solemnitatibus celebris est memoria, nonne post Sylvestrum Julius, & Liberius à Athanasio, Celestinus à Cyrillo, Innocentius à Chrysostomo, Martinus à Maximo, Nicolaus ab Ignatio Sanctis & veri Apostolicis universalis Ecclesiæ Pontifices existimati fuere? Hi enim omnes vitæ sanctitiam Athanasius, Cyrillus, Chrysostomus, Ignatius a propriis sedibus Episcopalibus ejecti, libere dignitatibus injuriorum periculis injuste spoliati. Romanorum Pontificum auctoritatem, tanquam certissimam fuere. Eos, qui certio loco principatum Ecclesiarum Romanæ Pontifici tribuendum esse non negant, sed in principatu limites & metas illarum esse fiunt, qua parte principatum fatentur, neque Evangelicis, & Apostolicis decretis obturant aures, landare simpotere & approbare conentur: dissentiunt tamen fuit, atque in Christi charitate admonendi, ne leipsos judices facient Pontificiæ facultatis, & dignitatis, sanctos, & doctos Patres consulant, sacra decreta, & Statuta non respiciant, eos tamen audiant, qui de Pontificum Romanorum authoritate non ad gratiam, non ad affectationem, sed ad veritatem Christi consiluerunt. Hæc & Latini, atque Occidentales omnes ficiunt, qui non omnia pastim, ac temere scripta hactenus in parte comprobant, sed ea dimtaxat, quæ Christiæ fideiredituiti confirmere videntur. Sicut neque in Pontificibus ea laudant, quæ mali exempli plenimque sunt, sed ea, quæ a Christiana professione non aliena cenentur. Sed quid ad eos pofteriora loco dicemus, qui ipsi ipsis fapientiæ fentie videntur, dum ajunt Romanam Ecclesiam principatum quidem Ecclesiarum antiquis temporibus habuisse, sed postea apperfiam fcelerisus eorum, qui in ea relinquere fcelerant, preferim verba in apertam tyrannidem potestate, verum Christiæ pro minuentie dignitatem amittere. Equidem libenter ego abs tui multi explicari velim, cur Romanam fedem spoliandam, atque exauthorandam culmine fue dignitatis putant, quia ita in federis Pontifices electi mala fit artifice, malis etiam morbis infames, & id quod potissimum objicient, quia in ea aliquando etiam fœcunia dolis fedde dictum. Confantinopolitanam autem fedem nullam fue exiftimant, qui Pontifices fedis dicunt, in qua federunt tot hæretici, Nefforius, Macedonius, Eutyches, Macarius, ex qua expulfus Joannes Chrysostomus, expulsus Ignatius, nolo cetera persequi. Liquet vobis fatis, ex vestris hiftoriis, quanti in ea fæpe turbines fuerint. Nolo fingulorum fceleta recensere, quæ tacenda potius, & obtegenda funt, quam fcriptis etiam referenda, aut promulganda. Culpantur folum a Latinis it, qui in ea indigne federunt, & qui fanctos ex ea viros ejecerunt, & illaudate expulerunt: nulla ob id dignitate a fede eis abstinur, fed in fua veneratione fervatur: & licet ab infidelli principe Conftantino-

A politanum occupatur Imperium, Patriarchalis tamen dignitas in honore habetur, & colitur, fecundæ post Romanum existimatur, & novo etiam decreto augendæ prærogativæ cauffa, non nisi Cardinalibus confertur, & ceteris bonis extinctis ipsum tamen nonnen Conftantinopolitanæ Ecclesiæ ipsum omni prærfatione honoris excipiat, & ab Occidentali Ecclesia in fua dignitate, & veneratione fervatur. Mertin Magnus ille Conftantinus, tanto apud vos tam certo honore fedet, ut etiam in Sanctorum catalogo a vobis poftus venerandus dignus exiftimetur, quod ipfe judicium de fedis Romanæ principatu fentire, fatis fiquet: neque hoc loco vobis tritis, & vulgata decreta referre in animo eft, in quibus licet nonnulla a auctis addita, & confifta dici foleant, illud tamen ex omnibus illatis hiftoris fine ulla ambiguitate apparet omnem confeffim & certum eft, poft maximas, atque incredibiles perfecutiones, quod fub hoc primum principe Chriftianum nomen refiluæ erupit, & vires colligere, dum Sylvestrum Romanæ pontificem Chrifti Ecclefiæ caput agnovit, & coluit tot Romæ conftructis baiilicis, tot honoribus, tot munerib. viro fanctiffimo exhibitis, ut ipfe illo non folum principatum Ecclesiæ universalis effe voluerit, fed iere reliftet Urbe aurum, & gemmas, & ipfam augufta fem purpuram Cirifti Vicario cedffie vifus fit, in cujus figno hoftes vicerat, & liberator Ubis, & quietis fundator appellari cœffio Romæ eo, quod nunc extat, trophyo meruerit: quamvis deinde infedis fæpius Arrianis impletus Conftantini fucceffoibus, qui perfequi Romanos fæpe Pontifices non dedfiere, tandem fedes illa augufta, & prima in orbe terrarum Deo jubente, Chrifti Regis Regum fuccefforibus cedffe, & inter multos rerum turbines principatum Apoftolicæ dignitatis inconcuffa fervarit. Nihil profecto Graeci Patres, nihil prorfus nomen decretum Florentina fynodus, quæ confentientibus Graecis Romanæ fedi de eofdit principatum, Conftantinopolitanis fimul Imperatore, & Patriarcha decretoribus, atque jubentibus: quam fynodum, quia multi ex vestris irritante Marco Ephefino Episcopo non excepiunt, parum vobis affirmat ex vestris authoribus fide dignissimis, quorum in cœlis cum Christo triumphus eft, & in terris nobifcum aeterna memoria. Quos enim ego vobis alios teffes afferam, quam eos, quorum recto anniversaria fefta celebratur? Prodeat primum divinissimus ille Cyrillus, de quo in quarta fynodo fic legitur. Κύριλλος ὁ ἐν ἁγίοις τῶν πατέρων ἡμῶν πατριάρχης ὁ ἐν τῇ τῶν νοῶν ἀνάβασις ἔνδον. Id eft, Credamus licut ritera Cyrilli memoria credit, & qui huic non credit, anathema fit. Hic autem in libro Thefaurorum fecerum fcripsit, ὅτι τοῦτο τὸν μὲν τῶν ἐμμέλειαν τῆς κεφαλῆς ἔλαβε τῷ ὑπὸ τῶν ἁγίων κλῆρον τῷ τῶν ἀποστόλων ἀρίθμῳ, ᾗ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ καὶ κρατεῖν, ἓν κοινῇ μόνον τοῖς, καὶ ἀξίοις τῶν ἐπιστόλων, ὑπόμνημα, διατάξεσι, λόγοις, ἔργοις. Id eft, opportet nos tanquam membra manere in capite nostro Christo, quem Pontifice, & Apostolus appellat, quo nostrum eft quærere, quod credere, quid opinari, quid tenere debeamus, quia ipfius folum eft redarguere, dirigere, reprehendere, confortare, disponere, foovere, & ligare. Chrysostomus autem ille nitidiffimum fydus Orientalis Ecclesiæ manifestissime indicat, Graeci Patres, quanto in errore versentur vestri homines, qui principatum Apostolorum Petro denegant, in eum quoque in Petri successoribus fateantur. Hic enim super Joannem Evan-

B Evangelistam in postrema homilia, ubi de Jacobo, & Petro differit, & quærit, cur Petrum in Hierosolymis Curatorem, & Antistitem Ecclesiæ non elegerit, fed Jacobum, fic refpondet, Ἐν δὲ λόγῳ τοῦ φωτὸς ὁ θεόφιλος ὁ τῶν ἱεροσολύμων ἔκκλησιάρχης, ἐν τῷ τῶν ἀποστόλων ἀνεκάθισε ἐξαιρετικῶς ἐκδιδόμενος. Id eft, & autem dicerit opportuit, cur Jacobum fedem Hierofolymitanam fit confecutus, illud ego fane afferueritm, quia Petrum orbis terrarum magistrum elegerat. Quod etiam Dionysius Areopagite viri in doctrina, & fanctitate, ac martyrio eminentiffimi aperte offenditur in libro de divinis nominibus, utrumque Jacobum fedem fedfiere, & Petrum nominat, Jacobum fratrem Domini, Petrum vero fuprenum inter Apoftolos vocat his verbis. Παῦλος ὁ B τοῦ κήρυκος ἑκάστου, καὶ Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῶν θεολόγων. Id eft, aderas Paulus Dominici Praeconis, & Petrus fuprenus, & venerabiliffimus apex Theologorum. Theologus autem Apostolos nominat. Joannes Damascenus in vita Barlaam, & Josaphat fanctissimus Indiæ, sic ait, Τοσοῦτο δ' κοπίασε ἀλήθειαν ἐν τῷ κόσμῳ, ὅσον τὸν Παῦλον, ὁ δ' κοπιάσας ἐν ὅσῳ ἀνεδείξατο τὸν εὐαγῆ χορεγοῦσαν. Id eft, fugam cepit hoftis diabolus Petri pœnitentia confulus. Hic autem fabinde fuperiores fedes fuftinere cefferunt. Idem etiam Damascenus in fermone Transfigurationis Chrifti apertius idem explicat dicens, Πέτρος τὸ τῶν ἁγίων κορυφαῖος τῶν ἐκλεκτῶν κρίφιος ἐκάλουν. Id eft, Petrum Divina Providentia merito præordinatum Ecclesiæ præfidem. Cum dicit Ecclesiam, nullam nominatim localem expreffe, fed intellexit universalem, cuffis proprie κρίφιος nuncupatur. Particularium enim Ecclesiarum non κρίφιος, fed κύριος, fiue Episcopi dicuntur. Sed audite quæ fanctiffimus monachus Maximus quid refpondet Theodofio Cofiarium episcopo, quærenti quomodo in Christo duæ naturæ, duæ voluntates, & duæ operationes poni debeant. Sic enim loquitur, Δίκαιον ἡμῖν ἐστὶ πάντας ἐξετάζειν τοὺς ἡμῖν ἐγκρίνοντας τῶν ἡμῖν ἐγκρίνοντας τὸν πρόκριτον τῶν ἐκκλησιῶν ὅστις ἐστὶν, καὶ ἐκεῖ μετανοήσωμεν ὅσοι τὸ θεῖον τῶν ἁγίων πνεῦμα λαβόντες εἰσὶ, καθὼς αὐτοὶ τὴν ἡμῶν πρὸς τὸν τῆς ἐγκρίσεως κατεκόμεν. Id eft, Ergo, inquit, Domine confcriptam a vobis depofitionem accipere non aufim, cum cuffis fim monachus. Sed poftea quam vos compunxit Deus, et fanctorum Patrum voces excipiteris, quemadmodum canones requirunt, ad Romanum Pontificem de ea re conficipia remittite. Et paulopoft infidit idem author pro eadem re de Imperatore, & Patriarcha Conftantinopolitano loquens sic, ἀπέφασιν τοῦ πάλαι κρίσεως, ἣ σωκαλεῖν δίκαιον ἡμῖν τὸν πάντων μᾶλλον. Id eft, fatient invitatum convocationem, five synodalem fupplicationem ad Papam Rome. Videte quæfo Graeci Patres, quid dicat beatus & fanctus Maximus in universis Orientali Ecclesia ob doctrinam, & fanctitatem vitæ merito decoratus. Cujus etiam difcipulus Anaftafius vir fanctiffimus, cum Martinum Pontificem nominat, fumoi honoris prœfatione utitur, dicens ἄκρον ἀγκρῆν πατριαρχῶν ἡ κορυφαῖος ἀποστόλων πάντων, τῶν μάκαρα. Id eft, fummum Pontificem & fupremum Apostolorum Papam, & martyrem. Sed prodeat ipse Graecus Graeci Patres, Sanctus Ifidor Stephanus, quem vir appellatus, cujus etiam celebratum vigesima feptima Septembris die celebratis, & quæ vitam a Simeone Metaphrasta Graecorum pro more in Ecclesiis legitis: nonne hic Romanæ fedis dignitatem contra hæreticos extollit, & fine cœnofis, & authoritate Romani Pontificis conveniendum Concilium de abrogandis imaginibus damnat, nec concilium Oecumenicum ullo pacto vocari vult? Nam cum recitaretur ejus concilii decretum, & Oecumenicum diceretur ἐξ ὁμοῦ ἡ κορυφαῖος Πάπας ὁ τῶν ἁγίων, ὁ τῶν ἀποστόλων, καὶ ὁ τῶν ἐπισκόπων, ὁ τῶν ἐκκλησιῶν, ἡ δ' ἐν ἁγίῳ πνεύματι πρόκριτος, ἡ ἁγία καὶ ἀποστολικὴ πάντων τῶν ἐκκλησιῶν κορυφαῖος. Id eft, exclamans fanctus Stephanus ait, o ignorantiam, o absurditatem! & quamodo fymbodus hæc Oecumenica vocabitur, quam Rome præfidens non approbavit? Sine quo impossibile prorfus eft, res ecclesiafticas regulari. Libet profecto Hifi patriæ non vitia fanctiffimus exclamare, & eorum infelicitam, atque absurditatem detestari, qui cum hæc ipfis inter divina officia legant, & recipiant, non animadvertunt, quantum fibi ipfis repugnent, dum contra id feniunt, quod profitentur. Nolo Leonis, & Gregorii authoritates afferre, ne cum ipfi fuerint fummi Pontifices, tefties eos in propria cauffa addoxiffe videar, aliquoin etiam apud vos utrisque tefimonium fide dignissimum haberi poterit, quando viros fanctiffimos, & Christianæ doctrinæ maximos præceptores Orientalis Ecclesia celebrat, hique anniversarios dies festos dedicat non animo quam Latina, & Occidentalis Ecclesia. Hos ergo unà cum iis, quos fupra addaximus, fequamini, Graeci Patres, Hæretide, Quid enim nisi non credunt, quomodo in Christum credent? Hi nunc, quos Christus velut angelice veritatis lumina super candelabrum posuit, ut in eorum splendore ambularemus. Hoc igitur omni fervore meritis excipite, his adhærete, fugite inobedientes, & fedulitores, & inermitos in humilitate Christi, quia fe Catholicos dici dedignantur, & qui eolum obfequi Vicario Christi, cui reges, & principes colla fubmittunt, & quem admotis ad pedes oculis venerantur, certam fpem foventes, ut qui fe Christi Vicarii in terris humiliam, & Christo bonorum omnium largitore in cœlis exaltabuntur. Neque vos terreat, quod indigni plerumque fint, quibus tanter honos exhibetur, quia nemo fuis meritis, fed divina voluntate ad id cumulem evehitur. In magnam abyssum incidunt, qui cauffas explorare nituntur, quibus judicent, quid velit, aut quid permittat Deus. Nostrum eft divinæ potestati non resistere, fed obedire. Christo igitur hac in parte nos admoneamus, fuper cathedram fedentibus deferamus honorem, & quæ nobis ex eorum officio diceriut, eæquamur: fed fi malfi funt, nihil fecundum eorum opera factamus.

FINIS.

OPTIMO, ET REVERENDISSIMO

OLIVERIO,

CARDINALI NEAPOLITANO,

HIERONYMUS DONATUS. S.

TRADUIS mihi humanissimis tuis litteris, prima præfatione Præful Reverendissime, quantum nec agnoscо, nec posuit. Divinum enim & humanum jus non ob meam profitetur, sed Deum. Quidquid ad me scripsisti boni consulo, & tibi etiam gratias ago, dignas sibi te existimatas esse nugas nostras; super quibus tam crasse cogitares, & scriberes, & nisi prohibiteres, penes te quoque habere conficiores. Tantum autem abest, ut ego id aut prohibeam, aut permittam, ut pauis in ea re, jui quoque ingenio fit relictum. Ea enim legè tibi legendus libellus mittus est, ut pro tuo jure non solum emendaretur, & cuuingeretur, sed saturetur, si tibi visum esset, incumberet in Spongiam. Dabunt abs te obelisci libelloe confodiuur, altero, quod super Petro fundam Ecclesiam diverim, cum Christus Ecclesiae fit fundamentum, non Petrus, affirmat Paulo, Petra autem erat Christus. Altero, quod in defendenda adversum Graecos Latina Ecclesia, nimis multa a Graecis objecta congeriem, quæ potuisset confutatis subtiteri, & ut inquis, magis fabrie scribi. Respondebo brevibus, ea legè, ut quidquid dicero, semper sub tua censura sit, & confodi possit iteum, nonet, si tibi videbitur, obelisci. Porterius ergo objectum priore loco dilium, hoc enim ut ego existimo, ipsa rei series magis expedit. Primum fetre Amplitudinem tuam velim, aliud mihi in Graecia cum Graecis fuisse contentum, adversum quorum opinionem libros quinque de Spiritus sancti processione composui: omnia Graecorum ipsorum testimonia contra Latinos addexi, ut illa non solum repellerem, sed abundarem, & infringerem. Poltremo Latinorum fundi & Graecorum patrum dicta conciliare conatus fum, quos collidere inter se, & plerique novi Graeci scriptores non dubitaverunt. Dicui illos re vera non diffidere, nec verebor dicere me hac in parte, Deo juvante, aliquantulum profiisse. Sed quia ejus opinionis diffidium maxime anget fabrulica, & pertinax quædam improbitas, quæ fedem Romanam infensis Orientalem Christiani profequuntur, rontatus fum eodem apparatu, non ut Graecus, non ut Latinus, non ut Romanus, aut Venetus, fed ut Christianus homo D pertinacem opinionem ejus fcilicmatis primum fenfim emollire, deinde quæ fundamenta hac pertinacia afferunt, fæpe inter dicendum allata colidere, & quia hic potiffime insistunt, & fingulis intervallis pronunciant, fæpe identidem illata refellere. Sic repellantur illius hostium in omni certamine, quam cominus cum armis pugnant. Res erat cum adversariis, quibuscum dimicabat A nihil proderat, quæ fi subtiuiffem, aut invisiofus inhumanioribus prorulifem, nofra etiet apud adversarios omnis anfa calumniæ. Sic retundimus te iflum adversarium, quum ejus argumenta in medium allata, & explicata, ofendantur elle fignmenta, & nihil etiam concefis, aut condonata valere, nihil efficere. Quam de re apud Graecos eo tempore differerem, id tantum quæretham, nos ut sempiterna additione placarem, non ut mihi prodellem (id quod neque hoc tempore quæro) fed ut rei Christianæ fatisfacerem. Athanasius in Gregorio Atrio, totum Arrii Symbolum profert, deinde per partes citat, explicique quæque in Filium & Spiritum sanctum blasphemias, quas simul enumerat, simul refellit. Neque illum fatis B Cum ex tempore, hoc & Creatoram & ferrum ex adversarii calumnia vertear dicere, & simul Evangelicis rationibus adversariorum ora conculcare. Idem Cyrillus apte contra Nestorium, cum in Synodo illa epistola ab omnibus Episcopis detestata, tum etiam fois locis in volumine Thesaurorum fertium de ministerium Filii, in diffribendis donis spiritalibus, ex persona haereticorum nominatur, id quod in Filio suprema potestas est, non servitium aut ministerium. Longum profecto quidem erat, hi exemplis tempus teres, quæ featent undique. Alia ratio differendi est, quum quid narrat, exponitures: alia, quum adversarius fentia in retia pellitur, aut fatio impetu impugnatur. Quo fit ut Aethanasius omnia Heraclyum retio primæ philosophiæ volumine, redargutione, non demonstratione utatur, & ex concilio ab adversario, ipsum inverte fois retibus conetur. Nam & ex male cogitatis, quæ parum entis idell veritatis habere noscuntur, ad ea quæ fecundum naturam cogitata funt, & omnino verissima perquirunt, velle eodem Arifiaete ejusdem ipsi fepiuse voluimus. Fateor nec neciis auxiliis, nec me defore indigere Romanam Ecclesiam, quia opus est me hoc tempo ad eam hoc tempore defendendam, quæ utinam tos haberet defensores & vindices, quot habet impugnatores, & detractores. Illud scio, me in Graecia non majore studio rem Venetam, quam Catholicam convertise, & apud plurimos professise, idque fecisse non gratia lucri, aut gloriæ, fed zelo Christiani nominis. Cautuli in graophylacium Christi dominum quam habui, quæ hoin omnino pari & probati argenti est, igne probetur, confleuet iterum, & pata & probata fub Christi nostri Salvatoris imagine reoudatur. Quod ad alteram, ejusque priorem partem attinet, fic respondebo. Cardo disputationis ad probandum, ut in Ro. Ecclesia primatus Ecclesiasticæ dignitatis, quodque Petrus fit petra & fundamentum Ecclesiæ, aut quod petra fides sit Ecclesiæ Christianæ super Petro fundata, nihil alierum ab Evangelio, nihil diversum à sanctorum Patrum traditione continet, modo recte intelligatur. At inquis, audio Salvatorem de lo Petrum ædificantes, hic fatius est in caput reguli, qui est cedens super lapidem illum, confringetur, super quem verò ceciderit, conteret eum. Paulus etiam Apostolus inquit: Bibebant de spiritali consequente eos petra: Petra autem erat Christus: quomodo Petrus petra Ecclesiæ est, si Christus ipse petra est? Nunquid Petrus fundamentum Ecclesiæ est, & non Christus? Ego vero, Pruful Reverendissime, ex Orthodoxæ fidei disciplina Christum dicit esse aximedon, & Simonem Bariona, & Simonem Bariona dicit petram video. Nim Petrus & Petra idem fignificant: vivgos enim Graece mascolino genere, petrasos & saxum fignifica, quemadmodum apud Latinos lapis in masculino, & saxum in neutro genere. Cephas verò apud Hebraos idem esprime, quod simul apud Graecos & Latinos petra. Quare nihil refert unum petram an Petri nomine Simon nuncupetur. Christum semel aut pauiio amplius petram dici audio. Petrus vero Simonis nomine saitiq, perpetua appellatione dictus est Petrus five Petra, quod idem est. Et Christus dixit, Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Petrum ofendens, non fe ipsum: fic enim exponit beatus Hieronymus omnium sacræ scripturæ interpretum: & Gallinius, atque veritatem, qui inter Ecclesiastiros scriptores fola fimul, & Hebraum, & Graecum, & Latinum linguam exactiffime attigit; Iosquitur enim hunc locum exponens in hac verba. Secundum autem metaphoram Petra recte dicitur Petro, ædifitabo Ecclesiam meam super te, & hoc eft quod fequitur, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Idem ex Augustino super hac particula fensus est, nec diffidet ab Hieronymo. Quod enim ex libro Retractationum affert, non retractationem, aut palinodiam refpicit, fed interpretationem, ejus generis in eo libro multa dicit. Dixi, inquit, in epistola loco de Apostolo Petro, quod in illo mangno in Petro ædificata est Ecclesia, fed fcio me pollea fe exposuisse. Non ab dicto retractaffe, fed expoluiffe, ut super confessione Petri, Christus Ecclesiam intelligeretur ædificata, quasi super eum, quem confeffus eft Petrus, dicens, Tu es Christus Filius Dei vivi. Deos ergo fenfus annui: Ipse Ecclesia ædificata intelligatur, super Petrum confitentem Christum, aut super Christum confessum a Petro, qui prius confessa eft Christum filium Dei, non adoptionem, fed natura filium. Quæ confessio primum Christianæ fidei fundamentum eft. Non est ergo contrarius Augustinus Hieronymo, fed super eadem re duplicem expliceat fensum, quod fa idem tendit. Non omnino, Reverendissime Pater, in tua epistola Augustinis particulam recitaffi: non enim retractat, quod alibi ipse diverat, fed aliam in E interpretationem, ut diximus, afferent, quem fensum magis fequi velit, reliquit lectoris arbitrio. Subdit enim confeffim dicens: harum duarum fententiarum, quæ fit probabilior, eligat lector. Ego utramque probo, quia utramque in fuo fenfu concipio, aliquoin mihi magis placet, appellare Christum fundatorem Christianæ Ecclesiæ, quam fundamentum. Christus ergo fom fundator, & fponfus Ecclesiæ, in illa fide & confessione Petri

ecumenici pafiioris fundavit Ecclesiam, quæ procculdubio confessio fecundum rei naturam considerata, ipsamet Christi filet eft, & ipfe idem Sidonius in fuis Petrus dictus, aut Petra, & eft etiam ipse Christus, ad ædificationem fidelium confessus a Petro. Quod autem primo loco addeverim, per Petram nihil aliud intelligi debere, quam ipsum Christum Apollolia a Christo dicti, non ex mea penu proiatum eft. Id omnes catholici doctores affirmant, præsertim Chrysostomus, autorum illud fydus Ecclesiæ, quia hunc locum exponit his verbis, super hac inquit petra, *super confessione ejus, & sententiam ab ipso dictam*: Ecclesiam ædificabo, ideoeft, in hac fide & confessione ædificabo Ecclesiam meam. Neque enim ex ea lapide fola Ecclesia constituta est, fed ut ait Paulus, ex multis lapidibus vivis, quæ fone ipsi fideles Christum confessione fequuntur, in ipsamque credentes. Unde & Origenes ait, Petra eft, omnis qui imitator eft Christi. Vatis, Reverendissime Pater, eft, id quod te hominem dodissimum non fugit) fensum fatis expiscatus interpretatio, neque ubique quantitas universa ratio genesis, fed ordo analogiæ, quia omnia diverse fatisfaciunt omnia, confiderata poltmo referuntur ad Christum Deum, quod Dionysius Areopagita, dignus Paulo præceptore discipulus ad Timotheum egregie explicat in ipso Epistola. At inquies, ego Christum audio fe ipsum Petram appellantem, & Apollolum dicentem, Petra autem erat Christus: fed nonne audis etiam Christum, Leonem dici victorem de tribu Judæ victorem inquam mortis per resurrectionem, & triumphatorem inferni per redemptionem nostram. Marcus tamen ipse Evangelista Leo dicitur, & figuratur. Ille, quia furrexit ut audactus in fide & traditione mifcuit. Andi quæso, quomodo Christus Petra, quomodo Petrus Petra, quomodo quilibet fidelium Petra eft. Christus petra eft? Non non confeffione fidei, fed in ejus ædificatione: non enim necefe fuit Christo ut fe ipsum filium Dei profiteretur, fed ut id revelaret fe dicens: Tu es Petrus, ergo eft ædificantis fidei, non ædificatæ, & ideo in capite angulari Christo, non in fundamento, ut faceret utraque unum, & hominem unirei Deo. Petrus vero non in capite angulari existitur, fed in fundo ædificatur. Spiritalis vero ifta Petra de qua dicit Apostolus: Petra autem erat Christus, petra ifta eft, ex qua fluxerunt aquæ, per quas aliquo in facra scriptura Spiritus sanctus offenditur, in cujus typo Christus, ut Dei filius, & confors paternæ facultatis, Spiritum fundum mittere, & ejus dona distribuere dignofcitur. Quo pacto ejus Petra & cetteri discipuli Petræ dici potuerunt in manus Ingolitionis, & datione Spiritus sancti, fed non tanquam largitores facultatis propriæ, fed ut ministri divinæ potestatis. Quilibet vero fidelium Petra dicitur, in Petri confeffione, quam Christus, ut diximus, cetera discipulis tacentibus, fieri a Petro voluit in fundamentum nostræ ædificationis. Ita enim confeffio fola eft, quæ facit hominem Christianum eft, quæ confitetur Deum Patrem omnipotentem, fabiorem cœli & terræ. Qui primus articulus fidei eft, quem qui confitetur nondum Christianus eft, hoc enim fatetur Judæus, hoc fatetur Alcoranus. Sed quum fatetur Christum filium Dei unicum Dominum nostrum, tunc Christianus est. Fundamentum ergo fidei eft extrinsi. Illa enim confeffio fola eft, quæ facit hominem Christianum, qui confitetur Deum Patrem omnipotentem, fabiorem cœli & terræ. Qui primus articulus fidei eft, quem qui confitetur nondum Christianus eft, hoc enim fatetur Judæus, hoc fatetur Alcoranus. Sed quum fatetur Christum filium Dei unicum Dominum nostrum, tunc Christianus est. Fundamentum ergo fidei eft extrinsi. Illa enim confeffio fola eft, quæ facit hominem Christianum, qui confitetur Deum Pa-

rium matra nominis appellatione, primum eluxit A in Petro. Ceteri enim qui ante eum filium Dei Christum diverant, non naturæ, sed adoptionis filium crediderant, ut refert hoc loco Chrysostomus. Hanc ergo confessionem fieri a Petro Christus voluit, in qua Simonem Petrum appellavit, ut nisi fallor simul ostenderet, eam confessionem & fidem esse fundamentum Christianæ Ecclesiæ, & Petrum in ejus confessionis expressione fiendæ electum a Christo, prærogativam Apostolici culminis præferre. Sic ergo Ecclesia Christo super Petro fundata est, quia super confessione sui nominis, quæ primum in Petro a Deo revelata est, fundamentum accepit. Quum autem dicitur Christus Ecclesiæ fuit B fundamentum, vera fortassis, sed improprie loquutio est. Mihi enim, ut dixi, magis placet, Christum non fundamentum dicere, sed fundatorem. Illam ergo expositionem Augustini in libro de verbis Domini, acutam tanc & ex ingenio tantivirprolatam, ita intelligo, ut a dictis Hieronymi, Chrysostomi, & Hilarii nullo pacto differet. Nam si aliter intelligeret, hoc esset Sanctorum dicta collidere, & super hamaus opiniones, non super divinam, Dei fidem ædificari. Sed inquiet quispiam, quo modo non dissentiunt? quum Hieronymus super Petrum dicat fundatam Ecclesiam, Augustinus non super Petrum, sed Petrum super Christum? Quamvis, ut diximus duplici expositione proposita in retractationum libro Augustinus lectori eligendi relinquat arbitrium, sic tamen ut arbitror, sentiendum, atque dicendum est. Hieronymus & reliqui Ecclesiam intelligunt fundatam super Petro, hoc est super confessione Petri, quasi super eo, quatenus confessionem Christi nomine totius Ecclesiæ Petrus præferebat. Augustinus vero super Christo fundamentum statuit, quia confessio Christi facta a Petro, & per eum ex Evangelio ostensa fidelibus, verum Ecclesiæ fundamentum est. Veritas enim fidei fundamentum est, Christus autem veritas est: sed alio modo confederatus est veritas, alio modo confederatus testimonium (ut de se ipso dicit) perhibet veritati. Sic alio modo fundator est, alio modo fundamentum. Fundator fuit in mysterio humanitatis D assumptæ, fundamentum vero in mysterio confessionis, Petro primum revelatæ. Fundamentum vero earum potius in materiæ genere significare solet, quam in genere agentis, & formæ aut finis, propter quod Materia prima fundamentum naturæ nuncupari solet, quæ dicitur etiam principium, licet Deus, sed tamen longe aliter materia principium, aliter Deus principium, sic longe aliter Christus fundamentum, & aliter Petrus. Sic enim fundamentum naturæ dici potest Deus, quemadmodum prima materia: quia ipsa prima materia, quæ proprie fundamentum naturæ est, in ipsius authoris virtute fundata est. Nam quum fundamentum dicitur, duplex in eo ratio consideratur, altera quæ formam respicit, altera quæ materiam. Forma enim ut omnibus notum est, dat esse, materia recipit esse. Quatenus ergo in ratione fundamentum, firmitudo & conservatio consideratur, formæ rationem habet, rei dat esse. Quatenus vero recipit omnia super se fundata, materiæ rationem habet materiæ. Itaque ut diximus, Petra Christus fuisset posita in caput anguli, non in fundo ædificii. Petrus vero fuit & Petra dicatur, non poniur in caput anguli, quasi faciens utraque unum, sed fulsitentiur ædificio per Christi confessionem, ab eo nomine totius Ecclesiæ solenniter, & mystice factum: non enim eam responsionem pro se solo fecit, sed pro universa Ecclesia, & ideo super Petrum, id est super Petri confessionem dicitur esse fundata. Ait enim Augustinus in eodem libro de verbis Domini, & in eadem parientia, quam attulisti, respondit unus pro multis, unitas in multis est. Participio in civilibus actionibus super tyrannos dicitur, & ideo dixi in libello nostro, Petrum petram sedifestæ fidei, ut eum a Christo ædificatore distinguerem, in quo fides ædificata est, non autem ædificata, & fundata potius, quam fundata. Non ergo admiamur Petro Apostolo honorem, quem ei Christus contulit, non invitentur Græci ad id negandum, quod ex Evangelio verum C esse fatentur, & quod solum in defensione Romanæ adductor fedis, negare non audent. Præterea non dixi Petrum Romæ crucifixum, ut sua crux fundatrex Ecclesiam. Nam Ecclesia passione Christi redempta est, passione autem Petri, & reliquorum Martyrum glorificata: & ideo non dicitur Christus martyr, quia nemo pro se ipso vellit est, sed caput & vexillum Martyrum. Ait enim Hieronymus: propterea autem in loco Calvariæ crucifixus est Jesus, ut ubi prius erat area damnatorum, ibi erigerentur vexilla Martyri. Nos vero cur non audebimus dicere, propterea Romæ crucifixum esse Petrum, ut ibi Princeps Apostolorum passus esset, ibi erigeretur vexillum Apostolicæ dignitatis? Hæc habui, Reverendissime & Doctissime Pater, quæ tibi pro utraque objectione referebarem, homo aliquo, ut dicitur, secularis & laicus, sed natus in civitate (pace aliarum dixerim) eus, sed natus in civitate (pace aliarum dixerim) eus, sed natus in fide Christi, parsumme catholica, & nutritus in fide Christi, paratus in ea ab omnibus orthodoxis doceri, & disceere, sed a te Viro amplissime dignitatis, & exacte doctrinæ corrigi, & emendari, & ubi tibi visa doctrinæ corrigi, & emendari, & ubi tibi visa debitur reprehendi. Valeant illi, qui adulantium blandiriis plurisfaciunt, quam monita & jugiia amicitiam. Quum enim Spiritus sanctus sit charitas, qui dicitur Spiritus veritatis, inter vivos Christi professores, veritas ne pariat odium, sed Charitatem. Vale.

FINIS.

MARCI MANTUA-BONAVITI, PATAVINI JURISCONSULTI DIALOGUS DE CONCILIO.

Juxta editionem Venetiis editam anno 1541.

MARCUS MANTUA-BONAVITUS, PATAVINUS JURISCONSULTUS PAULO III. PONTIFICI MAXIMO.

S. P. D.

PRÆPARATIO diligens P. S. Concilii ratione tuo jussu isthic Vincentiæ facta, anno abhinc circiter tertio, nonnulla scribendi ansam mihi præbuit de Concilio ipso pariter, non tam pulchra quam fructuosa Christianorum hominibus. Quæ cum nulli alii magis quam Christi Vicario convenire, tibi nedum nomine, sed re ipsa etiam tali, multoque omnium, qui aut nostra, aut patrum memoria fuerint, Sapientissimo & Maximo, dicare constituimus, ratus tanti Patroni auspicio (mitto quod plurimum ornamenti quoque, nec minus authoritatis mihi ipsi comparabo, Apellis exemplo, qui licet insignis admodum, jampridem tamen e memoria omnium excidisset, nisi clarorum virorum, tum vel maxime Alexandri Macedonis imagines pinxisset) oculis hominum fidenter subjici posse. Utinam a te eo vultu excipiantur, quo Summum Pontificem decet, hoc est sereno & hilari, quemadmodum alia plerique nostra excepisti, quoniam effecit etiam, ut credam primum hæc tibi gratissima fuisse, deinde ut majora in dies cuuere Deus desperemus. Vale, Christianæ fidei columna, ac præsidium inexpugnabile.

ROBERTO MAGIO, BONONIENSI, JURISCONSULTO CLARISSIMO, ET PROTONOTARIO APOSTOLICO, OPTIME MERITO

MARCUS MANTUA-BONAVITUS, PATAVINUS J. C. S. P. D.

STATIM & cum primum tuas accepi literas, mi Roberte, quibus de concilio me certiorem reddebas, (mitto quod omnes lætitia maxima afficeris, si tamen ita erit, ut scribis, & fiat) cepi mecum tacitus cogitare, quidnam, quod hoic rei maxime conveniret videretur, scribere possem hoc tempore, quo ferit nobis solito longiores indidtæ sunt, non quod putaretur, noctuas (ut ell is proverbio) Athenas apportare, sed ut ingenium, persistaret, excitarenque aliqua ad scribendum, & te præsertim, qui si velis, & nisi quotidianis occupationibus destineris, adeo ingenio velox es, & judicio acri, ut solus scire videaris, nemoque sit, qui tibi facile possit comparari. Adde quod adjumento erimus his, qui concilio præsunt, non doctis, & eruditis, il enim ope auxiliorque alirum non indigent, sed ignaris, & mediocribus, & qui vocantur, non ut tales sint, quales esse debent, sed quia tales esse putantur, cum etiam, ut Cic. inquit, arbitrari debeamus ea lege nos esse natos, & ea nos habere principia natura, quibus parere debemus, & quæ sequi debemus diligenter scrutari: tum & maxime ut nostra utilitas communis sit, quandoquidem plura se offerebant, eadem pulchra, verum etiam utilia Christianis hominibus, & scitu digna, non usque adeo adhuc distincte & clare disputata ab his, qui de his loquuti sunt, quod ego viderim, ut sodalium consequi valerent, quem sane consequerentur quam facile: legisto Italui, cum tu, ipse me ad scribendum eiusdem literis suis quodammodo excitaveris, tecum etiam loqui, efficeroque ut tu pariter (quod dialogo fieri solet) tuique nonnihil interpositione mecum loquaris, de concilio scilicet, deque his quæ in eo tractanda sunt & de personis conciliatibus. Verum quoniam Papa concilii caput est, eique Cardinales assistunt, & alii, prius de Papa, Cardinalibus, & aliis disceremus.

ROB. FAma est, Pontificem pridie ex urbe discessisse, nescio si tu quoque id intellexeris.

MAN. Intelligo, & eudem a multis, immo scholastis, nescio quis, ostendit mihi literas, quibus aliius ipsum certiorem reddebas, Bononiæ apparatus maximos fieri ob ipsius Pontificis adventum.

Argumentum concilii apertissimum, quamvis ROB. multi secus crediderint, id ipsum minime fieri debere.

Ego certe semper fieri debere credidi, tum & MAN. maxime cum primum intellexi a Venetis ob id Vicentiæ locum concessum fuisse, ubique ab ipsius Pontificis nuntiis nedum sessiones ordinatæ, sed & Missæ, amplus Spiritus sancti esse debeant solum modo quæ omnia efficiunt, ut facile credamus fieri debere.

Nec secus credere debemus, nec quoque ita etiam ROB. ratio est, qua fieri non debeat, Eucharistiæ id ipsum quoque sollicitaupibus cum maxime, quibus nisi obtemperaretur, futurum esset, ut Petri navicula mergeretur, aut Christi fides deficeret, vel saltem fluctuaret, quoniam merci illa, hæcque deficere nunquam potest, si ejusdem Christi dicto credimus, ut legitur Lucæ cap. 22. & in canon. si enim, in §. & beatus, de pæ. dilinct. 2. dum Petro loquerentur, ibi, rogavi pro te, ne deficeret fides tua.

Sæpe dicis, Roberte, quia si in ecclesia hæretici sint, schismatici & peccatores, esse non potest, ut in ea etiam viri boni, & qui Christi fidem sectentur, prædicetur, & teneatur, non sint, ut in cano. arcetur, & in canon. pudendis, 24. qu. 1. scriptum ipsis Petrus ea Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi &c. non intelligens quos nuper enumeravimus, quia ipsis solum ad inferos patet, non prævalebunt adversus te. Matthæi 16. cap. & in canon. Salvator. 1. quæst. 3.

Immo hæreses esse oportet, mi Mantua, ut qui ROB. probati sunt, manifestati fiant, & cum Propheta consequant, & mutum opponant pro domo Israel, cumque apostolo per multas tribulationes intrent in regnum Dei, quoniam non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis, ut in d. canon. Salvator, & 1. ad Corinth. cap. 11. & ad Roma. 8. & 13. Ezechi. Adde quod virtus in perfectionibus, & infirmitate (ut ajunt) perficitur, aurumque repetitur ignibus probatur, ut in canon. Officia. 59. distinct. & nisi invicem elementa conflictarentur, quam conflictationem inimicitiam

citiam vocabat Empedocles, nullius rei esset A ita demum adfutuum, si afino laborantí mamum admoveret. Adde quod muta quies, vitaque fedentaria, in otio tumora, non corporibus modo, verum etiam animis nervem conciliat, non feras atque aqua fatenes, propterea quod umbra fint opacæ, torpentque, prope profundat, putrefcunt, dicente etiam Poeta:

Cernis ut ignavum corrumpat iuertia corpus,
Et capiant vitium. Ai mouemur opus.

Idemque Gal. medicus, fofertiffimus (ut de Aristotele etiam dicimus) indagator ait, maximum malum effe ad corporis fanitatem, quietem, & otium, fimul fuerint maximum bonum labor, exercitio, & motio denique moderata.

Nec ego aliter fentio, & fcio quod Rom. remano Carthaginis metu, habitaque ea Imperii Romani æmula, non gradatim, fed certa præcipiti, a virtute deficitum eft, & ad vitia transferitum, vetus disciplina defeta, nova inducta, in fommum vigilia, ab armis ad voluptates, a negociis ad otium converfa cirras. Et infuper quod fi Themiftocles otiofus, egiffet vitam, Graecia non exiffetfet Xerxem. Nec Romana civitas fuiffet, fi Romani Camillum non habuiffent. Non denique Graecia ferviffet libertaffet Epaminondas, nihi prafectus rebus gerendis, & Imperium nobis poft annum quadragiesimum, eo ufque Thebanis ignotus, Rempu. pene extinctam, & collabatem reftituiffet. Scio inquam, quod nihil fine magno labore vita dedit mortalibus, quodque autem frangat (ut dici folet) qui ex ea nucleum volt. Quod bonum parit edorem labor, otium vero malum. Ita ut ad juvenes crebro etiam dicere Plato ille divinus, quo nihil fanctius habuit Graecia: Otio laborare anteponite, ni rubiginem fplendori præferre potiori, quod maximi fine labore conlequi fanitatis eft bonum, apud nos vero non folum virtutes, fed certes quoque præclara, fudore quasi folere: quod humanos in mundum non adeo profundendas, non ad perfruendas delitias, fed ad laborem, ut dicis, nafcuntur, quodque vivere in terris non tanquam locofe, fed ut adeptæ, peregrinatæ defcamus, futurum patriam per opera virtutis inquirentes. Sejo Paulum Apoftolum dixiffe, fi quis non valit operari, nec manducet. 2. ad Theffalo. cap. 3. quod mundiffe uberibus, labores vero viris conveniunt, quod nulla memoria Ulyffem commendaret, fi de ejus vita laborem tolleremus: Nec Achillem dempto Hectore & Scamandro, minufque Herculem, imno virtutem ejus mutiliam redderemus, fi beftias ferat, cyrannos, forfam ac deorum, innumeraque longa & gravia laboremus. At nofcio, an ea ob vertar, unde difcefli, exemplis hic tuis elegantiffimis excitatus, ut digredi paululum ab hifce, dicere de facerdotibus operamur, fanti necefe, quod Deus optimus maximus, fi Sanctis doctoribus, maxime Hieronymo & Augustino, Gregorio, Chryfoftomo, & aliis credendum, in vineam fuam alias operatur quam facerdotes miferit, ut Matth. 20. cap. legitur, eam parabolam ita exponentibus. Quorum primus poft Chriftum fuit Aaron, qui in lege Domini facerdotii nomen accepit, quique eo jubente ante alios victimas obtulit, ut ad Heb. cap. 5. in cano. in fcripturis. 8. qu. 1. & in cano. in no. 21. diff. legitur.

Interpretabar ego operarios, id eft peccatores, qui vocati a Domino in vineam, fi bene eam, fpem, fidem, & charitatem primum habentes, effodiffent, colluiffenque, quæcumque hora venit fed contingam accipient mercedem, dicente alibi Chriftio, dignus eft mercenarius mercede fua, Luca. 10. & alibi, dignus eft operarius cibo fuo, id eft mercede. 10. Matth.

Et de peccatoribus intelligi poffet, fed ita eft, ut diximus, tenendam, nec intelligendum fecus.

Et ita tenemus, poftea quam tibi fic placet, & cui plane ut facranis literarum viri eruditiffimus angelicus, fentiendum fempre putavi, non fecus ac olim Pythagoricis præceptor fuo, cui tantum auctoritati tribuere, ut fæpe fibi effet refponderet, fi quis alicujus rei rationem percundaretur, ita Pythagoram dixerim.ffe. Sed die quæro fo, quos facerdotes feu operarios intelligis? quonam eo devertam eft, ut multi fint, & innumerabiles, *de operarum opinione, Gregorius, Augustinus, Hieronymus, Dionisius, Francisco de Sabiarum*, quos enumerare effet longiffimum, non fecus ac Thomas, Bonaventura, Scotus, Ockam, Marsilius, Stoici, Academici, Peripatetici, Ephetici, feu Ambigui, Quæftiones, Scepticí, Pythonii, Epicuri, Cinici, & Phyfici.

Omnes intelligo, tum vel maxime prebyteros, qui Difcipulorum typum gerunt, quique in eorum loco in ecclefia Dei conftituti funt, ut Matth. 9. & 10. & cano. in noro. 21. diffinct. & fi non multum probare poffim hanc, ut dixi, fi, de bona, fectarum diverfitatem, quam certe religioni Chriftiani, ut id ipfum dicatis omnes, & non fine in vobis fubfiftantes: & ibidem c. 3. & in cano. feculum. 19. diffinct. cum enim quis dicat ego quidem fum Paul, alius autem, ego Apollo, non ne homines eftis? quid eft igitur Apollo? quid vero Paulus? miniftri ejus, cui credidiftis, & unicuique fecit Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit, fed Deus nunc incrementum dedit, itaque neque qui plantat, eft aliquid, neque qui rigat, fed qui incrementum dat Deus. Et certe fecit unum Deum habemus in cœlis, unum præfatum in terris, unum fidem in corde, & unam legem in moribus, unum corpus, fpiritum unum, unum Dominum, & unum baptifma, ut ad Ephef. 4. apoftolatumque unum fuiffe, unum fanctam catholicam ecclefiam, ut in fymbolo, in unum debuerit effe prebyterorum, quos Chriftus inftituit, ordo.

Et hoc idem etiam alio videmus exemplo, quonam Imperator unus eft, Judex unius provincie unus, quod Roma dons fratres fimul habere non potuit, quodque in Rebecca utero Efau, & Jacob bella gefferunt, in apibus principes unus, grues unam fequuntur ordine literato: eoque magis, quia ex his pauci funt, quo ad meliem Domini collegandam mitti poffunt, pauci fero aliorum comparatione, qui fhant tota die otiofi ut a parte fimil. conduci queant, & in A vincam fuam mitti, & inde eft quod hinc contentiones, de quibus Paulus fupra, jurgia, & litites inter eos, æmulationes, perfecutiones, mentis elationes, fuperbia, & fallus pullulant, & nafcuntur, quos Salom. in Proverb. ftultiffimos appellat, cap. 12. nefciente quod multum multitum doces otiofitas, ut Eccles. 33. ca. quodque jniquitas Sodomæ fuit fuperbia, & otium, ita ut non immerito eum elevaffet manus, & abominationes feciffet coram Domino, ipfe eas abiffferit, dicitur etiam Ezechi. 16.

Addit quod vir fanctus, a quibus denominantur, in folitudinibus viverunt, pœnitentiam agentes, & procul ab urbibus herenos, antra, & fpelunca, ut ipse dominus habitantes, vifte tegui, & veftibus, quæ vix ad corpus tegendum fufficerent, indutí, nihi aliud it in urbibus, & fi non comes, & monafterii, immo palatia amplifimis, atque pulcherrimis monetur, afique fumma eft copia, opes, & divitiæ, omnimque rerum abundantia, neque his contenti, lufique clanfiare quibus *lapis, lahum literis, & meritis, & conceptulatione & oratione* vacare, *oportamque pavare debeterat, ac ejus intenti, non etiam murmurandi prebereric occasionem infientibus*, quoniam ut dicitur Eccles. 20. vir prudens & difciplinatus non murmurabit, huc & illuc quoniam mentis inconstantiam offendentes difcurrunt, & ob id Paul. ad Corinth. 1. cap. 7. dicebat, nolite fraudare invicem, nifi forte ex confenfu ad tempus, ut vacetis orationi, & iterum reverttimini in id ipfum, ne tentet vos Sathanas propter incontinentiam vestram, quam etiam *ob infirmitatem* alibi Papa appellat in c. *fi de refcrit. interd.*

Sed mifta hæc *fectarum*, *omnium omnino* Mat. Chriftum ipfum, Marie Filium, *omnes venerantur*, atque colunt, & hæc natura tolerabilius fuit, deque bonis bene laudabiliterque loquendum, & malis vero male, Pontificique maximo, cujus antiquitas, & ætas maxima eft, merthe fecrunt, moleftham hanc finamus, & reverantur unde difcefimus. Efto quod, ut dicis, prebyteros non omnes intelligamus, qui fant hi, qui hanc occafionem poffint dare?

Multi quidem, quoniam prebyteri dicti funt Rob. Greece, Latine feniores, non modo pro ætate, vel decrepita fenectute, fed propter honorem & dignitatem, quam acceperunt, *fimilique modo* facerdotes, facra dantes, quorum feniores & principes pontifex eft, ria fequentiam, & maximus *nuncupatum ipso omnes* ecclesiafticis ordinibus diffonat, feu clerici, quia Matthias forte electus eft, & primus per apoftolos ordinatus, cleros autem Graece fors, Latine hæreditas dicitur, & fic clerici, quia de forte Domini funt, vel quia Dominum habent, ut in cano. cleros. 21. diffinct. bonum autem (ut dici paulo ante) multi funt, & pene innumerabiles.

Credo multos effe, & innumerabiles quidem, Man. fed non aptos concilio, & non ab re in parabola patris fami. dicitur Matth. 20. ut fupra, multos vocatos effe, paucos vero electos, nifi de operariis inquisitis intelligamus, quos (feinus etiam plures effe, & pene infinitos) Luc. 13. etiam intellexit dicens: nefcio vos unde fitis, difcedite a me omnes operarii iniquitatis; & alibi Joan. Chryfoft. quem in decret. Gratia. reteulit in cano. malti. 40. diff. multi facerdotes, & pauci facerdotes, multi in nomine, & pauci in opere

ut de hæreticis in genere inquit Cic. in lib. A gitur Act. c. 2. loqui sanctos Apostolos variis linguis dicuit, fluxique ut ros eloquium tuum, & quasi imber super herbam, fen quasi stillæ super gramina, ut dicitur Deuter. 32. quia satiabo fœnomes tuos, & ad eloquia tua inclinabo aurem meam, ut Salom. in Proverb. fœder. 4. Immo dicam ut 1. Reg. c. 15. benedictus Dominus, qui misit te hodie in occursum meum, & benedictum eloquium tuum.

Videris mihi literis facris, ut conjicio Rob. Mantua, multum profecisse, & breviis quidem temporis intervallo, immo tridio, homo vehementer occupatus, & ad tam magnum frugem pervenisse, ut tu concilio aptus esse videaris.

B Gaudeo me abs te laudari, homine libero, ut Mar. Symonides apud Xenophontem dicebat: sed tam hæc coram me dicas, cum ne laus in adulationem transeat, quæ si modesta moderatque non fuerit, haud suspicione caret.

Haud caret, si allatures etiam adulatorem, Rob. sed quoniam id tibi fuit dictum audisti, & ab eo quidem, quem semper tui studiosissimum agnovisti, tibi quoque argumentum apertissimum esse debet, adulatione carulisse.

Et ita credo, liere me non eum, quem dixisti, Mar. esse sentiam.

Aliorum sit judicium, ne me amplius adula. Rob. torem appellet.

Quinam Principes hujusmodi habeant adulato- Mar.
C res, quoniam facile puteramus esse posse, ne alios se offenderet, nisi quales esse debent.

Certe hæc videtur, non minus mihi modo adula. Rob. ri, cui si non credis, quomodo facile adulabo pofsum, ut tibi credamus?

Ergo tu quid de me velis credas, ut ego quo Mar. quod velitis, quod sentiam de te, & de pafsionis conciliares venismus.

Optime dicis, coque magis, quia non minus Rob. hæc a nobis quam omnibus, expetenda sunt, ut pote necessaria quam maxime, & sine quibus, quod perfectum sit, nihil intelligere possumus. Perfonæ igitur conciliorum sunt pertum vel maxime & primo Romanus pontifex, ipsius concilii caput, immo ipsius ecclesiæ, ut ut sibi foli potestas tributa sit, quamvis Pape & ipsi ecclesiæ simul data fuerit, ut ait. in canon. Dominus, & in canon. in novo, & in canon. quamvis 27. distf. & 34. qu. 1. cano. Inquirit, & in canon. pudenda, & in canon. quemadmodum, & in canon. si quis ad nolitum, & in canon. ad Romanam 2. q. 6. & in c. significasti, & in c. licet, de electio. & qui non habet ipsum pro caeet, de electio. & qui non habet ipsum pro cacpite, non habet Christum, ut in canon. nolite 11. distf. & in canon. ita Dominus, quam alibi clarius 19. distf. & præfertim ibi, ut ab ipso quasi quidam capite dona sua, velut in corpo nostro diffunderet. Cujus quidem Vicarius est, & sibi foli fundetur. Cujus quidem Vicarius est, & sibi foli fundetur. Cujus quidem Vicarius est, & sibi foli fundetur

Christus, & fides, quam habere debeunt, in Christo, et Ephes. 1.

MAN. Scio quoque eam idem sensisse, nec dubitabam, fed nefcire me id diffimularam, ut te ad loquendum excitarem, non fecus ac Glaucus apud Platonem de iuiuftitia loquens, Socratem: eoque magis, cum nec etiam, quomodo cife poffit, quod de pontificatu (ut dixiffi) contendatur, quando quidem infinitae Spiritus fanctifi efligatur opus, ut fit ec ifte periculum, de electio. in 6. & ille fit pontifex, qui quaftus cogitur, rogatus recedit, invitatus effugit, & nei fola laffragatur conftandi neceffitas, et dicitur in I. q. quemquam C. de epifc. & cle.

ROS. Spontte currenti, cur eft quod calcar admovere fudes? Mihi etiam perfuaffum eft, nedum unum hoc (ut ais) te nonc dicifle, quod tamen haud ignorabas, fed & alia multa etiam, quae negingeas, nec eft ratio, cur ea ignorare poffis, et debeas & propterea ob id loquere audaxter, quidque vefti dicas, quamin ita fiet, ut a me quoque nulla, vel feias, vel nefcire diffimulare, reciprocor difputatione, meque mufeum (ut Graeci dicunt) promptarium habebis, de unaquaque re (arrogantia abfit) difeeptatione, quae tamen ad propofitum materiam fatiat & ut tibi, prout in vocis haber, fatisfaciam, nunc ad inftitutam dubitationem redeando, feies hene verum effe, nec aliud dici poffe, pontifices Spiritus fancti inftinctu, & eo magis conqueraere, eligi fofere, et vinea electa dicatur, de qua Hiere. 2. c. nec in agro Domini ftefilis fit, ut Malach. 3. inquit, fed fructuofa, deque fructibus ejus comedamus, ut ad Reg. c. 19. fed effe poffe etiam ut de electione contendatur, quamobrem & eo nunc concilium congregandum effe dicimus, propter feditiaa, & ut univerfalis ecclefie fatisfactio confolatur, quoniam eo tanc fit, quem concilium probaverit, Spiritus fancti inftinctu electus dicetur, critique pontifex, ut in praeallegatis, & duo. 79. diff. continetur, & ita ac per illum text. Plius, necnon & Conftantin, ut refert Abb. Panor. in c. licet, etiam fupra allegat. 9. de electio. obfervatum, & jure merito, cuinit. Immo dico tibi amplius, utrumque aconcilio repelli, fcandali ratione, tertiumque eligi poffe, ut in tanto. fi. papa 40. diff. quod & Bal. fenfit in c. quoniam. fi. de refcript.

MAN. Et recte quidem, imo ea ratione, nunquam deberet nifi tertius eligi: quoniam fi fcandalum illetiam effet, in ecclefia magis ac magis timeri debet.

ROS. Etiam epifcopus compellitur renunciare juri fibi jure quafito, fi fcandalum timeatur, & magna ecclefie perturbatio, in inquit Innoc. in c. nili cum pridem, col. 2. de renun.

Ergo multo magis mi Robertte, quaerendo, quod (ut feis) facilius nubis affertur lege, qui autem fi quae in fraus credi leg. Filius pecificendo. C. de pacti. leg. 1. C. qui admi. & haec fane dubium non habent. Verum ex e fcire affuc cupio, poffunt his cafibus ipsa caput non eft concilii, neque conciliem congregat, quis illud congregabit?

ROS. Cardinales.

MAN. Ego fecus credebam.

ROS. Quid?

MAN. Quod Imperatoris effet onus, nec ab re, quandoquidem ab quoque Honorium Imperatorem aliae fuere congeri in d. canon. fi. dou. 79. diff.

ROS. Verum eft, nec ego fecus fentio, fed patrocinando, quanto fuerint pontifices deficiebat, et in canonicis principes, & [illegible] 23. q. 5. & eo quidem tempore, quando ecclefia parum poterat, non cum ad verum ventum eft, ut in canon. cum ad verum. 96. diff. & eum primum Conftantinus ipfi ecclefie donando Imperium, id ipfum fuccefforibus minuit, cujus mentio habetur in canon. Conftantinus, ea. diffinifi.

Dubito ego valde, quia Imperator etiam eligit Magn. pontificem, feque ipfius electioni immifcet, ut in canon. Adrianus 63. diffinit. Immo & deponit, ut Otto I. Theutonicorum Rex Joannem XII. ut in canon. in fynodo, ea. diff. ergo & concilium congregat, & non negabis.

Negabo audacius, ec quo id ad tempus, & ea Ro. canon. non effe diffinitum eft, poftquam retractatum. Nec credidi Joannis depofitio jure facta fuit, vel jure facta eft, cum Leonis auctoritas prius comprobavit, ut in d. canon. legitur latius, & in canon. Sanctus, in 5. vetum. & in canon. facrorum canonum, in 5. ex his, ea. diff. Immo dico tibi, quod nec eft ipfe Imperator, ficuti nec aliut latum, & hic, qui concilio adefte debetur, nifi univerfum fpeculatur, vel cafus fidei tractanda fit, quoniam tunc etiam non vocati, fuaque fponte venire tenentur, ut notin c. fi. de his quae fit a prelat. & in canon. Adrianus. in c. fi. de his quae fit a prelat. & in canon. Adrianus. diffinit. in Pipinus Rex apud Vermeriam, ut in canon. fi quis ingenuus. 23. q. 2. Martianus Imperator in Chilcedonenfi, ut in d. canon. nec ad fidem, & Conftantinus in Nicano, ut in d. canon. Conftantinus. 96. diff.

MAN. Die quaefo, quod namque concilium unquam fa-Mar. Quem fuit, in quo non fit fidei quaeftio tractata?

ROS. Quid tum? fatis mihi eft, quod de perfonis cro. Ro. cilliarius non fit, praetequam eo cafu, ut diximus.

MAN. Ita eft, & vere non poffum non omnia haec pro-Mar. bare, adeo ut nec dubitem amplius.

ROS. Nec fane dubitandum eft, ubi auctoritates cla-Ro. ras habemus, exemplaque aperiffima.

Sequere igitur fi placet, aliufque dicat, qui con-MAN. cilio adefte debent.

ROS. Ea Conftantini donatione nihil locutus es, quod Ro. nunum a te maxime expectabam.

Nec loqui intendo, eam adhuc fis (ut ajunt) fi Mar. feb judice, eumque femper tenuerim ego, dicant ali quid velint, abique dubio valuiffe, quoniam a Deo proceffit Imperium, illufque Deus cuia efficient fuit, in 3. 5. quomo. opor. epifc. legitur, & ecclefie donando, donat Deo.

Nec ego fecus tenendum cenfui, quamvis multa Ro. fint etiam, quibus contrarium fecle fuaderi poffet.

Multa fane, fed minus vera. MAN.

Veriffimilia falcen. ROS.

Quid tum? veriffimilitudo falfitatis quedam MAN. imago dicitur: & unaquaque fi, fentia fit, nulla ejus ratione adhaeci unquam potero, ut aliter fentiam.

Ergo ne periculis non fine cauta offeramus, hu-ROS. ic ipfum ut fuerit fufcipitur labor, fiebo, & quod tibi gratius eft, eloquar.

Nec aliud medius fidius a te nunc expoffulo. MAN.

Cardinales igitur Pontifices fequuntur, quos Ro. Cardinales inquit Pontifices fequuntur, quos ecclefiae pauio ante memoravimus, & fine quibus concilium effe, aut congregari, minime poteft, quos fratres appellat, nili eis ut fingulis fcribat, in. 2. ad apoftolicos, in 5. non ita quae de re jud. in d. Ca. mo ipforum in fpecie caput eft, ipfique membra ejus, & corpus adeo unitum, ut ab ipfis nec fidelitas, nec obedientia, ficuti nec a fe ipfo, exigatur, aliorum vero, & univerfalis ecclefiae commune, ut non. in. c. antiqua, de periric. Quae-

MAN. Quare ergo jurant? jurant namque, ut eodem loco dicitur.

ROS. Quia id ipfum epifcopi faciunt, quo fit, ut confenuantur quoque videatur, eos ut epifcopos, non ut Cardinales, ad illud idem tenere, praftaque nobis arg. quod habetur in I. fi paterfamil. in §. 1. ff. de adopt. & in I. pro haerede, in prin. ff. de acqui. hae. & in I. Aurelius, in §. Mavius. ff. de libe. lega.

Non ec Cardinales minorem dignitatem habent quam episcopi.

Habent etique, fed tamen eorum etiam major officium eft, & administratio, tum vel maximae fupraeditis de caufis, ut feribitur Bar. & alii, in I. 1. in §. fi quis col. 1. ff. de appella. hincque eft, quod quemadmodum oftium cardine regitur, ita Santa Ecclefia cardinalium moderatur, & cardine, & a Romana Ecclefia, quae eft cardo, & aliarum caput, a Domino conftituta, habent pontificem, oftium Dei, & cardines, ut in canon. Sacrofanctis, in fi. 22. diff. legitur, fundamentum ejus, propter diffi limitaris illius peculiaris, candelabraque lucti, decoris, & excellentiae, fplendore radiantia, quae, ut dicitur Zachar. 4. affiftunt tanquam fifti Dominatori univerfae terrae, ftrailligi, in fi. 65. diff. & in canon. nos ad fidem. 96. diff. ut Pipinus Rex apud Vermeriam, ut in canon. fi quis ingenuus. 23. q. 2. Martianus Imperator in Chilcedonenfi, ut in d. canon. nec ad fidem, & Conftantinus in Nicano, ut in d. canon. Conftantinus. 96. diff.

Die quaefo, quod namque concilium unquam fa-Mar. Quem fuit, in quo non fit fidei quaeftio tractata?

Quid tum? fatis mihi eft, quod de perfonis cro. Ro. cilliarius non fit, praetequam eo cafu, ut diximus.

Ita eft, & vere non poffum non omnia haec pro-Mar. bare, adeo ut nec dubitem amplius.

Nec fane dubitandum eft, ubi auctoritates cla-Ro. ras habemus, exemplaque aperiffima.

Sequere igitur fi placet, aliufque dicat, qui con-MAN. cilio adefte debent.

Ea Conftantini donatione nihil locutus es, quod Ro. unum a te maxime expectabam.

Nec loqui intendo, eam adhuc fis (ut ajunt) fi Mar. feb judice, eumque femper tenuerim ego, dicant ali quid velint, abique dubio valuiffe, quoniam a Deo proceffit Imperium, illufque Deus cuia efficient fuit, in 3. 5. quomo. opor. epifc. legitur, & ecclefie donando, donat Deo.

Nec ego fecus tenendum cenfui, quamvis multa Ro. fint etiam, quibus contrarium fecle fuaderi poffet.

Multa fane, fed minus vera. MAN.

Veriffimilia falcen. ROS.

Quid tum? veriffimilitudo falfitatis quedam MAN. imago dicitur: & unaquaque fi, fentia fit, nulla ejus ratione adhaeci unquam potero, ut aliter fentiam.

Ergo ne periculis non fine cauta offeramus, hu-ROS. ic ipfum ut fuerit fufcipitur labor, fiebo, & quod tibi gratius eft, eloquar.

Nec aliud medius fidius a te nunc expoffulo. MAN.

Cardinales igitur Pontifices fequuntur, quos Ro. Cardinales inquit Pontifices fequuntur, quos ecclefiae pauio ante memoravimus, & fine quibus concilium effe, aut congregari, minime poteft, quos fratres appellat, nili eis ut fingulis fcribat, in. 2. ad apoftolicos, in §. non ita quae de re jud. in d. Ca. mo ipforum in fpecie caput eft, ipfique membra ejus, & corpus adeo unitum, ut ab ipfis nec fidelitas, nec obedientia, ficuti nec a fe ipfo, exigatur, aliorum vero, & univerfalis ecclefiae commune, ut non. in. c. antiqua, de periric. Quae-

verfaffili. ideft promptus ad omnia, ut de fide rationem redderet, ad cuftodiendam vitam ligni vitae, ideft veritatem fidei orthodoxae, per quam pervenient ad vitam. Sed animalia fenae alas habentia, quibus plane leges intelligimus, Naturalem, Mofaicam, Prophaeicam, Evangelicam, Apoftolicam, & Canonicam, ut in canon. omne 25. quaeft. 1. ocuffique plena, discrecionis feilicet, non folum temporalium, verum etiam fpiritualium. Vel denumbar, quibus ecclefiae ratione comparatum, quia quemadmodum fexta thomon unabram acceptis venientis vident, ita Cardinalis fectarum literarum eruditione, optimarumque certium difciplinarum indoque certorum, umbrae haereticorum, fpinis, tribulis, & his, qui feminant zizaniam in medio tritici, ut dicitur Matth. 13. 2. occurrere poffit, ut in canon. qui Ecclefiaftici, in fi. 36. diff. quomodo fi haec non habent, & ignorant omnia, ut quid effet pontifex, ab oftiariorum oftio Phariaea, quaeftionibus propofitis repondebunt? quomodo a fubditis differentes erunt, quantum a paleis granum, ut ma-Ro. ter exigitur in d. canon. qui Ecclefiaftici?

Nimis libere loquens, Mantua. Ro.

Et vere etiam addas, nec ab homine libero aliud MAN. expectandum eft.

Nil aliud certe, fed tamen fefa velifim, multos Ro. quoque effe, qui debio proculi tales fint, quales Ecclefiaftici dicitur.

Scio inquam, fed longe major numerus eorum MAN. eft, quos paulo ante divimus.

Nolo fane nimum, quia id etiam locorum obfi-Ro. que, nedum Roma, ille videmus, fatifque Ecclefiae conflitum arbitrabimur, fi aliqui fint, qui eam tuentur.

Ergo leges, & canones abrogandi, exigentes MAN. multa, tam & maxime in his, aetatem, mores & literarum eruditionem, novi praefertim & veteris teftamenti, nec non & facrorum canonum, ut in cap. cum in concilis, & electio. Qui fi ferraretur, nulla nunc effet inter nos difputatio, nec nata literarum ignorantia, adeo ut Ecclefiae mali defendi poffit, fed miffa haec faciamus, qui fint hi defenfores.

Cardinalem eft eos enumerare, ne qui fola nobilitas freti, fe fummos Sacerdotes arbitrantur, eruBelcant, & confundantur. Ro.

Si fpiritaliorem videbitur, aliis non erit ingra-MAN. tum, quos non tam generis nobilitas, quam virtus ad eoftum e cutis: quae fola nobilitas eft, juxta illud

Tota licet veteres extendant undique Cena
Aeria, nobilitas fola eft, atque unica virtus.

Dicam, poftquam me jubes horrarris. Ro.

Hortor, atque etiam rogo. MAN.

Eft primum legitur ex fefa, qui fuccurrere, Car-Ro. dinalis Thomas, vir fane litcris cum Graecis, cum eximiam Latinis, & Hebraicis pariter, adeo eruditus, facrarumque literarum lectione fupra modum exercitatus, ut illo ipfo fatis ornata effe poffit, in B. P. Chriftiana, & in omnibus aliis effe potius deftituta; quem tamen fequitur Contarenus, homo fummo ingenio, fummaque prudentia, fummaque auctoritate pendius, & ipfe quoque de literis fatis, deque philofophia optime meritus, & qui nihil magis e cudio defiderat videtur, quam in terra cultus Eft inquam & adhuc inter illas Sadoletus, qui cum aetate jam ingravefcente fe tuam Chriftianae Philofophiae dedeit, literatiffimo difciplinis refictis peritus, velut tenebris, in qui-

bos tamen adeo profecerat, ut nemo ipsum facile A
anteiret, tantum fragis adeptus est, & brevissimo
quidem temporis intervallo; ut in ea omnium ætatis
quidem temporis videatur, ita ut limen hodie
Ecclesiæ ab omnibus prædicetur Matteo Simonetam,
fonem illum naturum, & gravem, studiis cum
pontificii, tum etiam civilisjuris flipatum, quibus
his in tota vita nihil patavit jucundius. Vibaldus
non, plurimis maximisque in rebus probatissimum,
prudentia & omnium existimatione, vitæ integritate,
exemplaritate, & cæteris naturæ dotibus ornatissimum,
natissimum. Campegium tam magnis intellectus,
confilii, & prudentiæ, ut non solum literis, sed
omnibus etiam rebus natus esse videatur. Crimo-
nem egregiis illis & magnis qualitatibus, & plu-
rimis illis & optimisque artibus ornatum, nec fuit
dignitatis immemorem, cui naturaliter insitum
esse videtur, ut omnia gravitet, prudenter, & B
consulto denique faciat. Bembum non dico, tam
nobilis magnis virum, & tam laudatæ virtutis, ut
magni nominis virum, & tam laudatæ virtutis, ut
ut alienis præconiis non indigeat. Non Carpen-
Burgos, Parisium, & Brandeburum Alexandrum,
quorum tales sunt, ut debito procul hinc omnium
eruditione, & vitæ sanctimonia certatim ab omni-
bus, cum diligis, tum amaris, & magnis quidem
studio, mercantur, & alios, quos si tibi numera-
re vellem, memoriæque tenerem (jam dio enim a
curia fum abiens, & magnorum virorum confuetu-
tudine carcr), quo frequentissimo uti solebam,
adeo in oblivionem penè omnia mandaverim) innu-
merosauditos; non ut igitur hifcali tibi videntur C
Concilio apti?

Apollinaris inquam, si ita est, ut dicis.

Jurato mihi credes.

Et non jurato credo, ut tibi alia multa, cui fa-
ne credendum est.

Eorum magis, cum ipforum libri editi, & per-
vulgati pallim ab omnibus legantur, præsertim
Bembi, Sadoleti, Contareni, & Pavisii, locus
plerisque hujus rei testimonium perhibent.

Hos libros non vidi ego.

Videbis si volueris.

Volo, & arcessier cupio, teque rogo effectus,
ut ea videam.

Venales sunt, tibi emas, & me hac molestia li-
berabis, quandoquidem etiam ipse meos Lombar-
do Amelio, quem tu fhidiofiffimus esse scio,
commodaverim.

Et ita fatam, post quam habemus unde eos de-
promamus. Sed die quæso, cur non apiros pontifi-
ces crerant aliquando, creanque in dies, ipsi-
que canonum auctores primi in canones incidant,
neque fe potius ut Charondas ille Tyrius, pro-
prii interficiunt manibus?

Quia non semper poftulant canones ad unguem
(ut aiunt) fevari.

Et male quidem. Si non fit causa, qua nobis ab
illis ipsis recedere liceat, quam semper excipimus,
qualificeque fuerit dispofitio, ut in l. si homi-
nem. ff. manda. & in l. tutor qui repertorium, in
princ. ff. de admi. tu. & in l. 1. minor. ff. de ma-
vind. Imo leges ipsas transcendere licet ex cau-
sa, inquit Innoc. in cap. 1. de confil. & pejerare
etiam, ten mavis a juramento recedere, quod ve-
rius est, ut inl. qui jurato. ff. qui fatisda. cog. &
amplius hominem occidere, quo scelere tamen
illi majus esse videtur, ut in l. ut vim. ff. de justi.
& jur. & de ju. perso. & in l. qui servum ff. de
verbo. ob id quod Cic. in lib. offi. confirmat, & D
hominem pedum, fed patrem quoque, fratrem,
& uxorem l. minime ff. de religio. & temp. fu. l.
fi. ff. de redivi. l. Gracchus. C. ad leg. jul. de
adul.

Optime dicis, neque eos fcisse aliter creden. Rom.
dum eft facile, minusque tibi displicentiam, quod
in dies tales creentur, quandoquidem Paulus III.
Pontifex maximus, qui hodie clavem tanti Imperi
tenet, gubernatculque R. P. Christianæ tra-
ctat, & prudentia sua moderatur, nemiscit hoc
utique crederetur, qui non ea omnia habeat, & con-
fecutus fit, quæ in quovis fummo ac maximo viro
defiderari poffint.

Fecit equidem rem pontifice dignam, quoniam Mar.
Ecclesiæ indignum viri literatis, & non afinis deter-
ratis, ut exaltentur super cedros libani eliaques,
& fine fenfu, & qui vix felicet, manus dextra quot
digitos habeat.

Igitur id fieri fecerunt, qui quandoque alios Rom.
creaverunt concilio non aptos.

Imo poffimus, cum non videam etiam, quæ Mar.
causa esse poffit, cur leges transgrediamur.

Cave ne de pontificii potestate, hoc pacto, quæ Rom.
in eo formas eft, ut in cesis, male sentire videaris.

Pertuentati hujus rei causam, & ora disputa- Mar.
mus, non eft, de pontificis potestate male fentire.

Dicam ego poffhac, si fcire deliberabis. Rom.

Et cur non in præfentiarum? Mar.

Ne de vis, & ceptæ disputationis nimium de- Rom.
flectamus.

Sequiere ergo, & cum eo ventum fuerit, ut ha- Mar.
juisce rei commodo aliquid loqui possis, id, & quæ
ante propositis conclusio recordare. Rom.

Facium quam promptissimo animo. Mar.

Et ego intento nunc te audio, ne omnia dila- Mar.
bantur, & tamen aliquod effugerit.

In concilio ergo Patriarchæ etiam adesse debent Rom.
sine quibus male Ecclesiæ necessitatis prælaterent,
sive primates, ut vis, quoniam eadem dignitas
est, quamvis nomina diversa, in canon. c. duo funt,
de offi. ordi. & in canon. l. & 199. diff. Graece fedi-
Latine primates appellantur, ut in cano.
eteros 12. diff.

Sunt ne illi adeo multi? Mar.

Multi quidem, tum vel maxime Constantino- Rom.
politanus, Alexandrinus, Antiochenus, & Hiero-
solymitanus, de quibus in canonicis, & pontifi-
ce, & in c. grave, de prebendis. & in canon. 2. 22. diff.
Sed in canon. 3. 22. diff. post Romanum ejus
horum sedes principales, post Romanum ejus
disponente Domino, super omnes alias ordinatio
potestatis obtinet principatum, & magistra, ut in
universum Christi Fidelium, & magistra, ut in
d. c. antiqua, cum dixit beato Petro, Tu es Petrus,
& super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam,
ut Matth. 16. c. & in can. Sacrosancta 22. diffinit.
ad alio loco supra etiam licet ad illud, re-
censimus. Et non ab re, quia licet beatus Petrus
Apostolus primus fuit omnium Apostolorum, ita
& Ecclesia hoc nomine Consortia, prima esse de-
bet, & capit cæterarum, ad quam quasi ad ma-
E tem atque spiceum, omnes alias reverunt, ut in
cano. dudum. 3. qu. 6. adeo ut hæreticus fit, qui
fecus credit & tenet, ut in cano. 2. ea diff. in qua
fecus credit & tenet, ut in cano. 2. communiter quæ-
etiam fedes Patriarchales fint, cum minor quat-
tuor, fanctorum Petri & Pauli, fancti Laurentii
extra muros, fanctæque Mariæ majoris. Addunt
ad alii Lateranen. quæ Constantinusus cognomi-
nata est, ut in canon. in nomine Domini 23. diff. &
in c. fundamenta, & ibi not. de electio. in 6.

Aquilejen. omittis, Geranden. & Bituricen. Mar.

Dist.

Dixi jam eas, quas tibi enumeravimus, prin-
cipales esse.

Et fi principales fint, non eft propterea quod
ibi adesse concilio non debeant.

Debeant abique dubio, fed tibi, hujusque rei fa-
tisfactum esse putabam, cum Patriarchas diximus
adesse debere, eoque magis quia funt etiam qui
arbitrantur hos, quos modo nominavi, non Pa-
triarchas, fed primates propriæ appellari.

Utcunque fit, haud multum curandum est,
abimmodo fit, ipsi concilio apti fint, dignique non
potius abesse quam adesse.

De his alias.

Imo nunc, quoniam de personis conciliaribus
quærimus, non tam ut præsint, quam ut prosint,
& an rates fint, ut prodesse possint.

Male dum de Cardinalibus fentiebas, adeo ut
necesse fuerit mihi, aliquos tibi enumerare, quos
nedum concilio, fed nec cuicumque rei apiffimos
esse intelle cibi.

Concilio nihil major dici poteft, ideirco morum
honestas etiam, & literarum scientia major eo
tum defiderantur, quamobrem alias quatuor Ecclesiis
dama provenisset, & Christianis R. P. nemo fa-
ne mentis ignorat, ut dicitur in d. cap. grave; fcio
enim cumbus multos potiusquam literis obte-
ctari.

Ergo non omnes, & fi omnes etiam (ut fensis)
illi obleclaretur, haud reprehenibile esset,
quandoquidem id recreationis gratia agant, a ra-
tione non alienum, quoniam ipsa magistra feoon-
dum laboris adoptanda est quies, & poftlingua-
refensus defatigatione animos, detinimentum
aliquod quæremdum, cum exploratum etiam sit,
poft durum ad opera diem, somni & quietis pa-
rentem facrodere nodis vicem De Scipione &
Lælio nota eft historia. De Scevola item de Socra-
te, quorum alter furensibus negotiis fatigatus
alea & colubris, interdum pilis ludebat, alter ve-
ro more puerorum scandinem afcendebat, ita ut
aliquando ab Alcibiade inventus, derisus fit: de-
que alii innumerabilibus. Sed habe adhuc quod
Achilles a fodoribus belliei & hoffibus ad Tro-
jam cæsis, cantus accytharam hac ratione attigit.
Et quod Amasius Ægypsiorum Rex cum aliquan-
do comparationibus operam dazet, interque com-
poratores jocaretur, Morionem & Scurram agens,
Ægypsiis ipsum accusantibus, quasi ea Regni mi-
nime convenirent, & decere folebat, Amasi, fi
semper intenti fint, rampantur, hac fimilitudine
prælentiens, homines part modo fi affidue labori
incumbant, nec alta ex parte fibi indulgeant, ope-
re debilitari, actionque frangi, & pedestrim
mente capi, aut membris.

Magni certe fint laborem, quibus hi quotidie
excruciantur, recreatione ex de re indigentes,
adeo ut nec podagra laborent, nec chiragra, nec
ob id aliam lapidem alicet, experiant, otii ac delici-
arum argumentum plane persuffiium.

Non minus certe hoc morbo plerumque labor-
rant, qui fatigantur, quam qui otio & delicitis
nascuntur, & maxime laboreo immoderate fle-
rint.

Hæc idem esse plerumque dicis, & recte quidem,
ex quo ipsa remunerpetitatis, ut in pluribus, con-
trarium eveniro videmus.

Utcunque fit, vel otiosum ducunt vitam, vel
laborent, omnino id necessarionis gratia (ut dici)
fibi laje permittitur.

Falleris, quia immo lex id ipsum vetatfie vide-
M. Mant. Bon. de Concilio.

A tur, ut inc. 1. & 2. de cle. vena. sibi omnibus fer-
vis Dei (nota verbum) venationes & silvatica
fatigationes cum canibus, & accipitres, aut fal-
cones habere interdictum est, & plus quod non
simpliciter dixit fervis Dei interdictum, fed omni-
bus, ut universaliter hac dictione nominem excipe-
ret, vulg. I. Julianus ff. de leg. 3. c. folitæ, de ma-
jo. & obedi.

Non fallor certe, ex quo intelligitur, fi volu- Rom.
ptate hac, & fapius quidem desinentur, eam in
conformitatem, ut ipsi desinent, ut ne in d. c. 1.
fentit, & gle. ibidem declarat, non aliquando,
& ex causa inpradita, ficuti nec generaliter in om-
nibus venationes, ut puta hominum oppressa, ado-
latoria, arenaria, & similibus, nec in omnibus
personis poffim admiti foles.

Blandiuntur certe leges, quoniam malivenator
tor fandus inventus est, peccatum nulli, hinc
negotiationibus operam dantes, quod exemplo
Eius poffimus oblendi poteft, qui fimilis erat,
ac in canon. Hilar. Bf. diffinit. & Actorum parte
, quem poenre ingeniosissimi & pondentissimi
rerum indagatores, nec fabulosi fimplicitate (ut
aliunt affirmant) fed eruditissimi hominis, & divi-
no quodam artificio prædiri, a canibus differen-
tium fingunt, quoniam hi bona omnia fus diffi-
pant, & confumunus. Vel quia ne ipsa & vera ca-
nem venatoribus evenire foleat, ut a feris occidan-
tur, quemadmodum Hias a leonis. Tenere vero
Pitam Regis filius in Bithynia filvis abusfo. Ad-
de quod venatio (ut apud Xenophontem legitur)
est quasi quodam rei militaris præludium, & B
bellicæ virtutis simulacrum, ita ut nihil in ho-
dio facile reperiri queat, quod ad bellipfa militia,
& ab armis vel alienum, vel disjunctum: nam pri-
mus fuor fatigatur, frium, famem, æstus, frigora,
laboreos, & alia fecrenia incommoda tolerare de-
ficimus, infidias, simulationes, dissimulationes-
que, jactandi, fagitantque arrem, cum robu-
ste & animosiis contuterre feris, ac de vifiaria de-
certare: quo omnia & fingula fint via quædam,
ars & indifiria, ad verum certamen. Quomodo
igitur dicitis, ut ipsi, qui concilio adesse debent,
permissa illo modo esse videntur? dicam ego, si
lex hoc ipsum permittat, militiam etiam fibi ipsis
non desinguit.

Omnia fano modo, Mantua, intelligenda funt, Rom.
quod tu quoque non ignoras, quamvis adversus
leges loquaris, & fapius oblentum est amplius, hac
de re non repetendam aliter.

Facio equidem ut nihil indifcretum relinqua- Mar.
mus, & de indifiria: fed dare quod hanc inter-
pretationem habeant omnia, prout habent, quod-
que diditones universales in locis præallegatis, re-
fringantur, ut jura vulg. dicunt in I. Inter omnes
ff. qui fatisda. cog. & in l. qui autem in fi. ff. de
confil. pecu. & in l. fi. C. fi. cen. vel reliq. & ubi-
que not. ipsique ratio fuadet: dic quæso, quare
his etiam prefatis abfolute non eft prohibita, ut
venatio, & novissime in cano. quod prodeft, & B
leg. 86. diffinit. & in cano. quoramdam 32. diffin.
alias etiam inter cæteros pelecinos non eleguffis
Apostolos Christus Jesus Marias filius, ut Matth.
4. & Luc. 5. legitur.

Forte propter silentium, quo furiliter contempla- Rom.
ris, & de indifiria: fed dare quod hanc inter-
pretationem habeant omnia, prout habent, quod-
que diditones universales in locis præallegatis, re-
fringantur, ut jura vulg. dicunt in I. Inter omnes
ff. qui fatisda. cog. & in l. qui autem in fi. ff. de
confil. pecu. & in l. fi. C. fi. cen. vel reliq. & ubi-
que not. ipsique ratio fuadet: dic quæso, quare
his etiam prefatis abfolute non eft prohibita, ut
venatio, & novissime in cano. quod prodeft, & C
leg. 86. diffinit. & in cano. quoramdam 32. diffin.
alias etiam inter cæteros pelecinos non eleguffis
Apostolos Christus Jesus Marias filius, ut Matth.
4. & Luc. 5. legitur.

Forte propter silentium, quo furiliter contempla- Rom.
ris, & de indifiria: fed dare quod hanc inter-
pretationem habeant omnia, prout habent, quod-
que diditones universales in locis præallegatis, re-
fringantur, ut jura vulg. dicunt in I. Inter omnes
ff. qui fatisda. cog. & in l. qui autem in fi. ff. de
confil. pecu. & in l. fi. C. fi. cen. vel reliq. & ubi-
que not. ipsique ratio fuadet: dic quæso, quare
his etiam prefatis abfolute non eft prohibita, ut
venatio, & novissime in cano. quod prodeft, & D
leg. 86. diffinit. & in cano. quoramdam 32. diffin.
alias etiam inter cæteros pelecinos non eleguffis
Apostolos Christus Jesus Marias filius, ut Matth.
4. & Luc. 5. legitur.

MAN. Utrumque probo, nec destinciti dictum antea
sperno, quorum Eustachius venatum relinquens
opera sanctitatis exercuit, ut interpretes omnes
in dicto canone commendant, ajunt, & bene, subjicientes aliud, necessitatis causa permissum esse
ibi, ex quo aliter vivere nequeunt. Et quoniam
sententiam (singula singulis referendo) etiam satisfitma res est ab omnibus, & in omnibus quidem
personis, tum vel maxime clericis, desiderando,
quinto jubilæo, ut pax ejusdem pulcherrimam
lanc, & laudabile, quod divinum quoddam quoque
Pythagorici esse opinati sunt, & ejusdem
Deus nobis præcepit, quemadmodum dicendi
homines, ita ut non innocuto ipsum in claustro,
in cella, in refectorio, & dormitorio habeant Religiosi, & absque tandem locorum, fetiatues in
eo mali quispiam non esset, in loquendo de domando vero plurimum, & dicendi homines magnifros dixi, quia nullas artes absque doctione difficilmas, excepta taceodi, quam vitis & facilis est, ut Hiero. telle, Ecclesi. c. 5. super illis verbis, tempus taceodi, & tempus loquendi, præceptore non egeat. Et adeo tuta ad propriorum, quod in dicto decretum pollicet provinias, finitatis a sanctitas appellatur est, idcirco quia illo ovi admoto, filiestatim (ut dicimus) quod molitis de cautis falutatis tes dicitur, hominibus admonuit.

ROB. E fumo in flammam (ut aiunt) incidisti, quia
si ex cauta alicubi permitum est, utique etiam id
recentium haud eli negandum.

MAN. Permitum inquam est, nec supra negaram, nisi
ut omnia accurtatissime disputarentur, facto jam
transitu ad pifcationem, omnibus & ubique pallim
permissum. Tum vel maxime quia clientes, famuli
& alii his aliuti venantur, & clamant, videntibus tantum Dominis, ut recreati pulsea ad cultum, & divina reverentiam ministeria. Eoque accommodo etiam, quia clientibus carentes, ut pauloante diximus, & vivere aliter nequeantes, permissionem habere poterunt hoc idem feliciter agendi per semipitis.

ROB. Non omnes ego convenimus quo ad omnia.

MAN. Absque dubio, ita ut jam jam divagati paulum, & non aliquis recreati his locutionibus (res enim est, quæ non modo vita, verum etiam audita delectat) quam venationibus intendum concilliarum hominum, ut ut meritò alterius progredi possis.

ROB. Quod eo libentius etiam facio, ut finitimus, ex quo profitatis reprehendimus, ac aliat si imperiti fuerint judicati, repellantur, ut in cano. Bartolomæus. 61. diff. & in cano. omnes 38. diffinct. & nonni in cano. qui episcopus, Archid. in princ. 3. distinct.

Si hoc effet, ut dicis, Roberte, pauci adesset quidem concilii, quoniam pauci etiam literis operam navant, utrique quoque sunt, qui otio potius & inertia marcescunt, & si quam negotiationem habent, tique non dico literis operam navant, utrique testamenti peritiam, proficiuntur.

Parum ne tibi videtur, quod disciplinas vitas proficiantur? nam hinc bis, politioribus feliciet literis nihil, quod hanc dignum sit, agere possumus, quæ principia fuit quam maxima ad omnes scientias. Philosophia vero omnium mater etiam, procreatrix & parens, quamquam laudatur, donum insuper ac inventum Deorum, quam qui profitetur, gravissimam (inquit Cl.) personam fuitinere. Immo quod nihil præstantius ea mortalium generi, Deorum concessa atque munere, neque quam ella est, neque datur. Tota fragilera, & fructuosa, nec ella parts ejus, quæ inculta ac deserta sit, inventi potest.

MAN. Canonibus & Theologia Christiana hæreses defendunur, concilioque prodesse poliimus non eloquentia alumna licentiæ ac libertatis, & seditionum comitæ, quam i accidentes reprobarunt omnimodè, ecclesiasque proborum hominum sermonem non ab arte, sed a pectore & operibus proficiei oportere. Romani vero ea de re, quia hominum ingenia, & officiis fidem quam prodelle, & assentationis, adulationis, & mentiendi denique artificium quoddam ingeniosissimum. Usque adeo ut Athenas Sophistæ, cum rusticitatem Pericles, plane tempore se victum fatetentur, quamquam ipsum alias in bello vicitlet. Et Cirenenses Carneades efficere, ut quid verum effet, haud facile cernerctur. Et plus quod gloriabatur Demosthenes, se quando voluisset, posse populum invertitas ad ferum voluntatem convertere, sermonis artificio. Minusque Philosophia, inventa potissimum ut nobis tantum prodelletur, utroque fatere diferemus, affectus nobios cohibiteres penitus, quæ formatione legum sanctissimarum aquent pleriique. Nam inanes lotisciudines detrahit, capidatisibus liberat, & timores pellit, & ad animi medicina dictur, nihil commune habens cum hæreticorum morbis, & christiane Religionis falsæ. Sed utcunque sit, refuge & habeat, Roberte, sequere, quoniam omnino præstat fuit illi latem, qui antequam episcopi effent, hisce disciplinis operam navaverant, aliorum inchristian fuppletes. Unum tamen ex te fcire cupiens, an inter archiepiscopos, quorum paulo antementio facta eft, loci diffinitio detur.

ROB. Haud dubitabamus, ex quo Mediolanen. Ravennen. præferitur, ut in cano. clericus, etiam supra illos gr. 5. hinc etiam, ad 8. 17. diff. Nec tamvoqere, ab episcopos redeunt, eorum eloquentia, & philosophia patitur, & his prædici fuerint (ut fensit) exprobranda, quandoquidem, ut habetur Dan. 1. & Exo. 3. & 1. & in cano. Iungens 37. diff. Moyses & Daniel omni scientia Ægyptiorum, ac Chaldæorum etiam eruditi fuerint, ipsqueipsum Deus filii liberari, et sapiatiorem Ægyptiis autor, & argento, moraliter instruens, ut ibi & aurum lapidemque, sive argentum eloquentiæ apud Poetas inventorem, in illum falutifere etiadiversis retineremus. Et in Levitico amplius dirautque modi mithi primitias, id est dulcedinem humanæ eloquentiæ Dominus postliteri debemus. Immo quod omnis ut rhetoricæ, tum eloquentiæ splendor, Calfiodoro tefte, in expositione Pfalterii, & poetice elocutionibus modus, ac varietas, decore pronuntiandi, a divinis feripturis fumpfit exordium. Quas nec Hiero. labortuit, nec Augofti. ner apollotut ipse Paul. gentium magifter, fpectatifi funt, ut in cano. turbat arcanum. diff. prædicg. 37.

MAN. Omnis plane vera eftis efficitur, fi dicantur, non ad voluptatem, & ut verborum lenocinia ut que ornatu delectati, ultra nil aliud quærent, fed ut gentilium errores legendo potius detefteantur, & ad eradicationem, ulmique (ut to quoque, & rectè quidem, proxime dixifti) facrae eruditionis.

ROB. Nec fecus agunt hi, qui in studio morantur.

A hunc juris ordinem transgrediatur, ita ut in Sicilia
vres fint, quorum duo enumeratur in c. cum cau-
ta, & ibi Abb. de offi. deleg. Panormitanus fel-
cect. & Monticregali.

Ergo ad depositionem ipsorum episcoporum Ro.
etiam procedent, quod tamen interpretes omnes
negant in c. 2. de transla. prælu.

Nihilominus Mantua, quoi fuit Papa id ipsum re- MAN.
ferratum est, ut ibidem not. ubi alias de cauta si-
mili diffinitum, c. de pavia quoque non crimina-
bus, ut in can. fcelerius xi. quæst. 1. & in cafero
de fen. exco. & per Abb. in cap. pastoralis in prin-
de offi. ordi. Immo quod & ipsi Cardinales etiam
provinciale quotannis faciunt, in eoque ut prin-
cipales fedent, quemadmodum in universali Pa-
pa, ut nat. in c. grave, de prebend. in c. 13. fen-
ofilm, de accusa. & in summa 17. diff. & fenfit Ro.
in consil. 52. incip. circa propositam, in prin.
adeo ut jure merito, si universale fuit, quod quan-
do quidem, fieri foler, ipsi quoque vocari de-
bent, licet non in provinciali Papa, ex quo hin
parcem fufficiendum etiam vocati fint, ut in cap.
ad honorem, de auctio. & ita qual. & in cano. de-
creto. 3. q. 6. & in c. canonum statuta, & ibi Fe-
lin in 3. col. in princ. de consil.

Igitur hac ratione etiam episcopi concilium Ro.
erit.

Absque aliquo dubio, & legitur in forma jura- MAN.
mentis, potin in c. ego enim, de juram. de latere.
15. 16. & 17. diff. ubi Innocentius.

Et hinc eft forte quod hi fratres Papæ appellan- Ros.
tur, ut idem Felin. in loco prædilecto, tefatur, & Papo. Alexan. in 2. per venerabilem, in 5. quod autem, in 13. col. qui fil. fiat. legi. & habetur in c. quam gravi, de cri. fal.

Immo & canonum magistri, ac cofiudes, ut in Ro.
cano. cum quidam, in 8. 24. q. 3. & in cano. li
quis cum clerico. 12. qu. 1. per quæ jura ita etiam
dicebat Archid. in de libellis. 20. diff. ex quo
fcire debent leges, & alia doctrina, ut ipsam
doceri ab alius, ut in princ. in aur. ut cle. apud
prop. epific. & in auc. cauta, & in 1. repetita, de
utrobique nat. C. de epist. & cle. & in cano. fcleri-
cata. 17. qu. 1. & in cano. quisis 8. qu. 1. & in
cano. convenientibus, in 5. item Constantinus. 1.
q. quæst. 7. & in c. oportet, & in c. cum in conflit.
& in c. cum nobis, de electio. & tradit Bar. ultimo
loco in aur. de sanctis. epist. etiam per illum tes. in
prin. & in 5. fi quis contra. Debent item periti effe
amplius in utroque testamento, ac aliat si imperi-
ti fuerint judicati, repellantur, ut in cano. Bartolo-
mæ. 61. diff. & in cano. omnes 38. diffinct. & nonni in cano. qui episcopus, Archid. in princ. 3. distinct.

Si hoc effet, ut dicis, Roberte, pauci adesset
quidem concilii, quoniam pauci etiam literis
operam navant, utrique quoque sunt, qui otio po-
titis & inertia marcescunt, & si quam negotiatio-
nem habent, tique non dico literis operam na-
vant, sed in studio morantur, ea cum foloribus
potiffimum eft, & fama literas cum Latinas, tum
etiam Græcas, & philosophiam potius quam ca-
nones, ac utriusque testamenti peritiam, profite-
tentur.

Parum ne tibi videtur, quod disciplinas vitas Mar.
proficiantur? nam hinc bis, politioribus feliciet
literis nihil, quod hanc dignum sit, agere pos-
fumus, quæ principia fuit quam maxima ad omnes
fcientias. Philosophia vero omnium mater
etiam, procreatrix & parens, quamquam laudatur, donum insuper ac inventum Deorum, quam qui profitetur, gravissimam (inquit Cl.) personam fuitinere. Immo quod nihil præstantius ea mortalium generi, Deorum concessa atque munere, neque quam ella est, neque datur. Tota fragilera, & fructuosa, nec ella pars ejus, quæ inculta ac deserta sit, inventi potest.

Canonibus & Theologia Christiana hæreses defendunur, concilioque prodesse poliimus non eloquentia alumna licentiæ ac libertatis, & seditionum comitæ, quam i accidentes reprobarunt omnimodè, ecclesiasque proborum hominum sermonem non ab arte, sed a pectore & operibus proficiei oportere. Romani vero ea de re, quia hominum ingenia, & officiis fidem quam prodelle, & assentationis, adulationis, & mentiendi denique artificium quoddam ingeniosissimum. Usque adeo ut Athenas Sophistæ, cum rusticitatem Pericles, plane tempore se victum fatetentur, quamquam ipsum alias in bello vicitlet. Et Cirenenses Carneades efficere, ut quid verum effet, haud facile cernerctur. Et plus quod gloriabatur Demosthenes, se quando voluisset, posse populum invertitas ad ferum voluntatem convertere, sermonis artificio. Minusque Philosophia, inventa potissimum ut nobis tantum prodelletur, utroque fatere diferemus, affectus nobios cohibiteres penitus, quæ formatione legum sanctissimarum aquent pleriique. Nam inanes lotisciudines detrahit, capidatisibus liberat, & timores pellit, & ad animi medicina dictur, nihil commune habens cum hæreticorum morbis, & christiane Religionis falsæ. Sed utcunque sit, refuge & habeat, Roberte, sequere, quoniam omnino præstat fuit illi latem, qui antequam episcopi effent, hisce disciplinis operam navaverant, aliorum in-christian fuppletes. Unum tamen ex te fcire cupiens, an inter archiepiscopos, quorum paulo antementio facta eft, loci diffinitio detur.

Haud dubitabamus, ex quo Mediolanen. Ravennen. præferitur, ut in cano. clericus, etiam supra illos gr. 5. hinc etiam, ad 8. 17. diff. Nec tamvoqere, ab episcopos redeunt, eorum eloquentia, & philosophia patitur, & his prædici fuerint (ut fensit) exprobranda, quandoquidem, ut habetur Dan. 1. & Exo. 3. & 1. & in cano. Iungens 37. diff. Moyses & Daniel omni scientia Ægyptiorum, ac Chaldæorum etiam eruditi fuerint, ipsqueipsum Deus filii liberari, et sapiatiorem Ægyptiis autor, & argento, moraliter instruens, ut ibi & aurum lapidemque, sive argentum eloquentiæ apud Poetas inventorem, in illum falutifere etiadiversis retineremus. Et in Levitico amplius diras tuque modi mithi primitias, id est dulcedinem humanæ eloquentiæ Dominus postliteri debemus. Immo quod omnis ut rhetoricæ, tum eloquentiæ splendor, Calfiodoro tefte, in expositione Pfalterii, & poetice elocutionibus modus, ac varietas, decore pronuntiandi, a divinis feripturis fumpfit exordium. Quas nec Hiero. labortuit, nec Augofti. ner apollotut ipse Paul. gentium magifter, fpectatifi funt, ut in cano. turbat arcanum. diff. prædicg. 37.

MAN. Omnis plane vera eftis efficitur, fi dicantur, non ad voluptatem, & ut verborum lenocinia ut que ornatu delectati, ultra nil aliud quærent, fed ut gentilium errores legendo potius detefteantur, & ad eradicationem, ulmique (ut to quoque, & rectè quidem, proxime dixifti) facrae eruditionis.

ROB. Nec fecus agunt hi, qui in studio morantur.

seu de voto) malum hominibus. Immo dementia quidam (ut in rs. de ente est) animæ, quæ dum ad veritatem mittur, intelligentia ipsa privaticur, tum vel maxime in episcopo reprehendionem habet: sed ad ea peragenda jam, quonam (ut dixi) fatis mihi est, episcopus ex Hebræo, qui propione ad concilium honestandum vocantur, si vere ipsi quoque hoc nomine digni fuerint.

Vere opportunum videtur, ex quo nihil est, quod nobis in re profensi dicendum amplius superest, aut a quovis desiderandum sit.

MAN. Immo malta superfluent, ut quia brevitati plerumque etiam est consulendum, Hesiodo exemplo, qui (ut Homerus refert) non multa quidem, verum argutissima loqui solebat, taceo, & te ipsum attente auscultio.

ROB. Abbates igitur & novissime concilium exornant, quod ex eo videre licet, quoniam Adriani tempore (ut ex libro ecclesiastica accepimus, & transumpsimus legitur in canon. Abbates 65. dist.) quo Regem Carolum ad defendendas res ecclesiæ postulatat (ad hoc enim omnes principes tenentur, nulneque excommunicantur, et in canon. principes, & in canon. administratores 23. qu. 5.) id ipsum in patriarchatus Lateranen. in ecclesia Sancti Salvatoris non aliter celebratum est, nisi his interfentibus, longe longeque clarius in canon. conventibus 1. qu. 7. & nimirum etiam, quia ipsi quoque baculo utuntur, poli benedictionem tanen, monachos corrigentes (& plerumque mitra, et episcopi, quemadmodum not. in c. quanto, de offi. ordi. & in c. et apostolicus, de privile. in 6. & omnibus prælatis inferioribus præferuntur, ut in canon. a subdiacono 93. dist. & in canon. 2. 69. dist. & in c. 1. de wita & quali. & episcopis adhuc in filiphes æquipaximur, ut in c. fi de offi. delegat. in 6.

MAN. Quomodo concilium ii possint exornare (ut ais) cum sint mæstor principes, & Bacchi potius perpam gentes ferre quam exornare concilio.

ROB. Non possum certe non ridere, quod omnes fere semper maledictis insectatus fuerit, nedum Abbates conciliares.

MAN. Immo benedictis, quia nihil aliud fere faciunt (nunc de Abbatibus loquor) nisi afinorum situs, comedere, & rudere in choro.

ROB. Omnino, nam, licentia etiam eis hacd est necessaria, si aliter tamen diferati & periti in regula fuerint, ut non. in c. pe. de ætat. & qual. & in canon. illiterates 56. dist.

MAN. Ergo adventi concilio (quod supra etiam dixim est) ut prælati, non ut profani, & officientes potius quam proficientes.

ROB. Immo proficient, & quam maxime, sanctitate vitæ, & prædicatia, quæ etiam multum adjumenti afferet, quamquam eos damnes non parum, quasi inter gustur & ingluem conditi (ab interpretatis dictione poluerint, juxta illud, species Priami digna est imperio: nam (mitto quod olim boni omnino licuit habebatur) sordoli hominis occurfus, mali vetos in suspicari, deformis, Sectia deformitatem tuam penhorefcenas se fe in mari præcipitem dedit, & Vulcanus, quia claudus, in Lemno infula a parentibus dejectus est. Erithonius ad tegendos serpentis pedes, eurrum primus excogitavit. Et Philopomenes Imperator ligna hoffitiis feindens, unius infii, servum ipsum Imperatoris arbitrata, factei deformitati (historia nota est) fupplicium dabat. Deformis etiam mulier, in Deuto. lege potestat repudiari, nec animalia maculam habentia offerebantur Deo, ut ibidem c. 15. & 14. nec ex hominum pontificum decretis denique, ut toto tit. de corp. vitia. cæcus, claudus, manus, lippus, gibbosus, impetiginosus, & similes, panet Deo, aut sacrificium offerebant vitia corporis ad animum transferentes.

Non tam adeo ignarus, Roberte, ut velim de MAN. formes pulchris & formosis hominibus præferre, sed pingues non esse pulchros sentio, nec concilio aptos, immo inepios, ut Cato dicebat, non tantum videre, & reipub. infructuosos penitus: unde Cicero, cum pingue esset, quod tempore fractum maxime fit (sebe Aristoteles dicebat, anima c. 5.) hac re quia inutiles se esse sentiens, & pondere corpulentia capi facile possit, mutuam apparent, sed longe fecedunt, decoribus Agilitatem nullum recuperent, & macerentur: nec ultra vitæ sanctitas ex hoc comprehendetur, ut faltim proficiant communitati, ex quo pingueda non jejunii, sed delicianum est argumentum 65. qu. 1. quamquam ut duo sint, quia simul esse nullo modo possint, dicente Neemia c. 9. impinguati sunt Domine, abundaverunt deliciis, & inde te peccaverunt ad iracundiam, ac legem tuam post terga projecerunt, & Hiere. 5. incrassati sunt, & impinguati, & præterierunt sermones meos pessimos, & Deuto. 32. incrassatus & impinguatus recalcitravit. Plus fentio etiam, quod pingueditis & corpulentiæ deformitate ab Abbatiis officio fint removendi, propterea ut si digito caveant, vel illa qualibet macula simili essent detrepati, & signanter decidit in c. 1. de in c. corpoluitis, & in c. fi. de jurdiz. de corpo. vitia. Et sic nolto manus eos debere concilio adesse.

Et si non omnes pingues sint, ita ut alii conci- ROB. lio commode satisfaciant, quod & tu non negabis, quemadmodum nec omnes cœci, aut claudi homines, pinguium tamen defensionem suscipio: Dic quæso, non ne Origenes fe emasculum fecit, ut liberius, & occulte pingues ad concilium Ecclesiastica tempore, malitiosus prædicant? MAN.

Fecit inquam. ROB.

Non ne Marcion, & eorum, sibi pollicem præ- ROB. cidit, ut indignus esset facerdotio? MAN.

Præcidit. ROB.

Ergo nec ipsi concilio fecuti nec facerdotio, apti ROB. sufficere, & tamen atque facerdos factus est, ut Ecclesi. historia narrat, & glo. in canon. si quis sacerdotem 55. dist. & cuicumque res aptissimi judicati; ergo quanto magis pingues & corpulenti, esse quod omnes hujusmodi fint, quod tamen (ut dixi) minime est putandum.

Utique tibi assentiem, si hæc ad consequentias MAN. (ut aiunt) trahi possent, ex quo pulcherrimum etiam Gordii arbitrantur, tunc regum erunt omnes, qui maxime esset corpulentus. Verum quia accidentia sunt, nec a sanctis canonibus in cœtu communiter approbata; adduci a te nunc hunc sermocinatus, [sed (ut dixisti) jaji, & ipse fanctitate, & literarum eruditione, stilique modis, quibus possunt, satisfaciant, & hi, quorum Deus venter est, si qui sunt interim, venus & gutin iuo indulgeant, concubitusque perfonis conciliis linquant: tu vero, qui ridendo audisti, quæ de corpulentia ac pingueduo dicta sunt, & quorum partes etiam tutatus es, si quid aliud refiat, ad extrum perdicas.

Esset alii quam plures, qui concilio non tam ROB. adesse debent, quam possunt, enumerandi: sed quoniam si præcipue vocandi sunt, alias de indusfiti

fria præterito: tum vel maxime quia tandem fi- MAN. nitendum est, & his modis flatuendo, ex quo alia quoque, & forte majoris pondeti, a nobis proposita disputationem desiderantia, superfunt.

Ta major, tibi me est aqueta parere Menalca. MAN.

Sed antequam incipias, si tibi videtur, quodque hoc unum hic cadat docendum qualiter præsiti ad concilium vocandi fint, dicas quæso.

Citationibus inquam. ROB.

Planibus, vel uos tantum? MAN.

Ita, quoniam alias a judiciali non differet, de MAN. male, ut in canon. fi episcopus 18. dist. & in fimili in canon. si forte 65. dist. & tradit Innoc. in c. cum nobis, de elect. cum competenti tamen dilatione, decendum 30. Andrin. non minus, ad fin. in ver. commoniti, de immunitate. & ef argin. Lapod. dicimus, & in 1. tatum. ff. de ædil. edic. & in l. si quid vendiur, in prin. ff. de ædil. edic. & in canon. quotiam 31. dist.

Rationabile est, sed quid si vocati haud re- MAN. nuerint?

Pensionur, nisi justam habeant excusationem. ROB.

Qua penna? ROB.

Ut a commotione fint penitus alieni, nec poffint absolvi, nisi a legauti concilio, quamquam alias absolutio differri minime foleat, ut in c. qua fronte, de appella. & ad propositum in canon. si quis autem. 18. dist. & in canon. si quis fuadente. 17. quæst. 4.

Si justum excusationem habent, debent ne cer- MAN. tum nontium mittere, cui credatur, an vero excusationes fuas literaturæ conferibere?

Alterum ex his sufficit, ut in canon. episcopus, & ROB. seq. & ut notatur glo. ut 11. dist.

Sed adhuc, quæ sunt causæ justam excusationem MAN. prabentes?

Multiplices quidem, tum vel maxime ætas, infirmitas, domesticum funus, & tale quid aliud, hic non aliter enumerandum brevitatis gratia, & videndum alias in canon. pervenit. 18. dist.

Nunquid recedere possint ante expedientem MAN. concilii?

Nequaquam, adeo ut penna antedicta puniantur, ita ut ipsum facere suo furiis, quasi conciliis neglectores, ut in canon. si quis autem, pracilig. 18. & in canon. certum 11. qu. 3. & fic cum canonice vocati venire contemperint, aut ante finitum concilium abire præsumperint, vel etiam si conciliarium præceptis (ut ibidem dicitur) postquam illuc venerint, obedire refuserint. Et hæc de perfonis conciliariis tacta sufficiant, ut jam (quemadmodum proximæ diximus) finitamus, ortum fulventes, & vel a dantes venti, ut ad ipsum concilii quoque disputationem, fen disputationis portum pervenimus.

Postquam hoc ipsum desiderat, quod & ego ex te fcire etiam quam maxime rupio, & præcipue quidem, quia nihil velidum est a nobis, quod prædictis antiquitatibus enumeratis, fanxit ita Deus optimus maximus, ut loquaris ex animo, & ardenter, ficut eppili, quomam futurum hoc ipsum prædicatur, ut non mizus utilitatis quam lectores falibus tuis, quam voluptatis leporibus, quibus fcatet plurimum, & concinnitate loquendi.

Mirtamus ista, quæ ab ingenuo viro longe alie- ROB. na esse debent, & rem ipsam e vestigio aggrediamur.

Ergo adolatoris nota me ipsum hoc modo tacite MAN. subaculas.

Absit, inimo monoto te, ut caveas ne adulato- ROB. nibus affuefcas, & adulatorem agas.

Quomodo adulatorem agere possum, si libere MAN. loquor semper? qua de re te etiam aliquando me reprehendisti.

Non semper libere loquimur, nec omni tempo- re, quin aliquando etiam adulatoris personam agamus, quamquam omnia nunc in bonam capiendi fint partem, ut jam incipimus.

Incipe, quia nunc te amplius interrumpo. MAN.

De concilio igitur loquamur, quod primum Ro- bert expediat, atque dicendum a nobis fit, ante omnia cogitemus.

Credeem ego prius a definitione esse sumendum, cum exordium, ut quid sit id (Ci. tefte) de quo disputur, intelligamus.

Nec fieri fatium, tum vel maxime quia defi- ROB. nitio ipsilmet res, quæ definitur, quidditatem ac essentiam offendit, ut verus est docendi modus. Immo Arifto. dicebat, non effentialia cognoscere non posse aliquius rei, nisi nominis definitionem accipiamus, quæ nihil aliud est, quam brevis & eloquentiæ rei adhuc explicatio, omnia accidentia nihilominus manifestans: oftendentes poll hæc unde dicatur, quotuples sit, quando debeat celebrari, quæ solemnitates ea ex adhibeantur, an unus pro omnibus respondeat, an papa concilium diffolvere poffit, & alia quam plurima, prout inter loquendum nobis occurrerit.

Quid ergo concilium sit, dicat, unde cetera fere MAN. omnia fere poffint facile poffimus.

Concilium brevitet nihil aliud est, nisi gene- ROB. ralis quædam fidelium venientium collectio, authoritate summi pontificis regularitter convocatum.

Quare generalis? MAN.

Quia ut illustri dicemus, quandam etiam parti- ROB. cularis fant, ut ile hoc unum ab alii differre videtur: alias definitionem tradidissemus cum genere, tum differentiis exemsem, haud dicendum.

Recte, inquit, generalis, sed rursum quæ fide- MAN. lium diversis, explica.

Dixi, ut omnia accidentia manifestarem, & ROB. dubitationis vel lendæ gratia amplius, quamquam infideles concilio adesse nec possint, nec debeant, quod etiam Avero, de anima commen. 3. docet, & habetur: Singulis singulis referendo) in 1. quæst. deliberationis, & in l. non solens. ff. de reg. ju. & in l. 2. in §. quamvis. ff. de ven. inspi. & in l. 1. in prin. ff. de diffinia. actio. & in l. jam hoc jure, in fi. ff. de vulg. & pup. fub.

Fallevis, quia plerumque ipsi quoque vocati & MAN. propediti admittuntur, prata fi contra præcepta proprie legis aliquid faciant.

Verissimum id est utique, ut puniantur, non Ro- ut profius concilii, ex quo omnes fumus oves Christi, licet non omnes de ovili ipius, & sanctæ matris ecclesiæ, ut in c. quod super his, de ex.

Sed quomodo hoc ipsum esse potest, cum dicat MAN. Apostolus 1. ad Corinth. c. 5. & transumptive tex. in c. quæstumus, de divor. & in canon. multis 1. q. 1. de his qui forte fuit nihil ad nos: fensufque in eos canonibus non ligari, quod etiam refert Abb. Pa. in c. 1. in 2. col. de conflit. & Ancha. facius in consil. 344. incip. christianissime, in prin.

Immo quod nec aliter esse potest, cum prædicta ROB. intelligatur respectu excommunicationis, & fidei, ad quam fidei Dei optimi maximi gratia vocatur debent, non compelli, ut in canon. de Judæis. 45. dist. & declarat Abb. in d. c. gaudemus, in 3. col,

col. Dixi etiam authoritate pontificis, regulariter tandem, re graveris me interrogare totiens, quia alia quoque concilia sunt, quæ sine summi pontificis authoritate, sive ejus legato, celebrari possunt, ut in canon. regula, in §. porro. 2. di. & 12. diff. per totum, & subjiciemus illatum.

MAN. Non quæramus, qui dicunt, si maxime interrogantes fint curiosi ut ego.

ROB. Concilium hoc tutum laudo, sed a me parum dissere potes, præsertim hic in re, in qua doctissimus es, & semper intentus diligentissimè.

MAN. Ut video ad vomitum adulationis pritinum necesse est revertamur, objurgationis modestamente compensandam, idea ab alis transformes, unde concilium fcilicet (ut propositisti) dixiam fit.

ROB. Quam libentissime, si primam tamen me excusatum habueris, definitionem unicam tantum hujusce rei tradidisti, quoniam periculose communiter fant, & nulla, quæ non facile possint subverti, ut in I. omnis diffinitio. ff. de reg. jur. & in l. 1. ff. de regu. Cato. & in l. mora. ff. de usu.

MAN. Excusatione opus non est, nam ratione prædicta, tum etiam quia brevitati sempet, & maximè nunc, quod & supra quoque relatsi fumus, fcil confosfendum.

ROB. Concilium igitur dictum est ab intentione commoti, ex quo fideles (ut divinus) conveniantes in unum, omnem mentis obscurium dirigunt, fiat superficia, quæ oculorum fint, convenium, ipsos claudendo, adeo ut quidem diffinitum, concilium non agant, quia non consentiant in unum, & inde etiam synodus graece, latine vero conticium, cœtus, conventus, & similie quidam, ut in canon. 1. in §. synodus 15. diff. & tradit post Isidor. li. ethimology. c. c. 15. cardi. in procem. clemen. in §nec fane, in prin. dicta pariter a lyn. quod est con, & odos, via, quia ad synodum homines diversis itineribus accedunt, ut in locis prædlegit. legitur.

MAN. Placet minus in modum, fed forte dici etiam potest, a concio, concis appellatum fuisse, quod idem est quod concio, quasi fideles simul convenerant.

ROB. Longe melior est canonis dictio, quoniam concilio est unus aliqua perturbatione, unde Comi. hic fatis tranquillitatem, ille omnes fluctus concitat & ab urbe conditi, ibique idem, etiam domo Lucretiæ corpus in forum deferunt, concinnque mirculo (ut sit) rei novæ, atque in dignitate homines.

MAN. A conscite etiam, vel consilio, & a concalando simul, id est convocando, derivari adhuc dicere possumus, quoniam in unum locum fideles convocantur, ut de summa rerum deliberent, quod etiam Cæliar. 2. hel. civil. fenit, his verbis: quibus de causis concilio convocatis, de summa rerum deliberant, & alibi Pius Concilinque vocat divum pater atque hominum rex. unde concilium quoque animos hominum dicimus, amicitias, benevolentiam, & similia, id est unire simul, conjungere. & vincula quoque fenc indissolubili connectere.

ROB. Nec fecus dici potest.

MAN. Ideo aliud, quod feguitur, si placet, explica.

ROB. Quomodo placere hoc idem mihi non possit, haud video, tebortatore, immo potius impulsore ea dam, ejus velim, Concilium triplex esse, generale scilicet, provinciale, & episcopale; episcopale, quod unius episcopus in sus diœcesi celebrat, provinciale vero archiepiscoporum, ina cum suffraganeis suis, Generale autem quod a bonus nunc maximæ disputatur, & omnium episcoporum, universalem ecclesiam repræsentans, ut not. in summa. 17. diff. & in canon. regula, in §. 1. 5. diff. & in c. cum olim, de occula. & in quod superlitis, de majo. & obedi. & per Cardi. in §. nec fane.

Nonne concilium etiam id dici debet, quod a MAN. quart monachi?

MAN. Minime, nisi late quadens significatione, ut Roc etiam alia quam plurima, ffritle vero capitulum (quod & tu non ignoras) appellatur, tum vel maxime ut a superdictis differsat, & de materia habeatur alias in c. ea quæ, & in c. in singulis, de ffa. mo. & ad propositum, omnium episcoporum dixi, quia eo ordine nullus (ut alibi declaratum fuit) in ecclesia major reperitur, & quia ii non quod alii excludantur, potissimum adscile debent.

Sapientes (jam enim os aperueram) objectio MAN. mi recite occurristi, & ex te fcire hoc ipsum volebam. Sed aliud dicas quoque, quare est quod concilia generalia, & provincialia tam fant, episcopale vero quotannis, ut in canon. abbates 18. qu. 2. in canon. annis singulis 18. diff. & in c. quod in dubiis, de sponso. & ex causa plerumque bis in anno, vel id confuetudo diffarit, quemadmodum in concilio Basilienfi fuit alias determinatum, & legitur utrumque in caso. de concilii, & ibi Card. Alexan. & in canon. habeatur 18. diff.

Quia magno esse videntur detrimento Christianis, Roc nis, & plus eico tibi, quod generale folum hac ratione non celebratur, quoque pertinacie differei non debet, quoniam ipsum quoque singulis convocetur annis, ut in c. grave, de præben.

Rationabile inquam est, quoniam labantur ni MAN. mia licentia clerici, nisi frequenti convocatione lapsi comprimantur, & institutantur tallter ut non tabantur facile, in generali haud considerabile, in quo alia majoria pondera tractantur, quemadmodum fuo loco dicemus. Attamen etiam etiam generalia facta esse reperiuntur, Constantiensi temporis, a quo ortum habuere, tum & maxime Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum, & Chalcedonense, qui licet fancti Evangelii libros fe venerari beatus Gregor dicebat, ea quo in illis etiam, cum in eis perversum Arii dogma Eunomiique, Macedonii error, Nestorii impietas, Eutichetis denique ac Dioscori pravitas delinatur, destructique inventatur, velut in quadrato lapide sanctæ fidei structura confurgit, ut canon. 1. & in canon. licet 15. diff. & alia quam plura quo non refero, etiam Clementis tempore ncdum Constantini.

Multa quidem ille possunt & rato quoque fa- Roc cta, & non ita generaliter nunc, ad id qui nec tantum determinati etiam paterctur tunc Christianitas.

Cogitatum non aliter esse posse, et quo hoc MAN. etiam in locis a te allegatis, traditur, fed aliud forte cupio, quid differat generale a Lateranenfe quod in supraescriptionibus canonum ridco annotatum quam sæpissime, neque ut dividendo unum ab altero declaratur.

Non declaravi, ex quo te idipsum fcire arbitra- Roc bar, quod tamen & fi difficultatis, nec ignoras.

Utcunque fit, si non mihi, alis faltem de Mac clara.

Faciam quidem animo quam promptissimo, & Roc di-

dicam nihil differre, quoniam utrumque generale est, unum Lateranenfe appellatum, quoniam in eo profofit Alexan. III. celebrato alias anno 1179. aliud vero generale, Inno. III. partier celebratum ante de anno. 1215. quorum mentionem facit Jo. And. in c. nemo, in 1. col. de electio. in 6. & in com appollotica in § de hic que fi. a prata. & canon. ca. & Lateranenfe dictum est, quemadmodum Lugdunenfe, Sardicenfe, Basilicenfe & fimilia, ut supra & de quibus in d. c. nemo, & in clem. 1. de fum. Tri. & fi. Cathin. & hæpell. quæ hac ratione efficit etiam, ut nec fospectum possit reosafi, fecundum Abb. Pa. in c. 1. in §. col. de judi. idque parum offitit, quoniam ad facto dici matrimonii erraverit, quia perseverantes non fuit, ut dixi, ex quo Christus edicit illud Matthæi ab errore, Hiero. authoritate, in Isaia, quod ita legitur, & ab errorem erere effet hoc dicere, cum in nomine Spiritus Sancti convenient, ergo nec fecus quam fancta & approbata fatis tencant concilia, teneri quoque a nobis debet pariter.

Opinionem tuam, quam mirifice cere declara- MAN. bit, laudo & probo, & maxime ne prudentiæ nostræ omnes videamur, ac ad idem præpotens ego quo vel dicenda fore, fanctorum patrum decretis, ac tractatis. 1. c. de conciliis. l. 1. cum valg. ff de ofi. quæsto. Nihilominus tamen aliud ad a prefenti infinitus haud alienum reffat, nunc primum a nobis perveffigandum, cujus fenctetia prævalcat, fi concilium contradicat papæ.

Credeem ego Concilii fententiam esse præfe- ROB. rendam, quandoquidem (ut proxime dicebam,) ipsum Spiritus Sanctus cooperatus congregetur, & quia Apostoli fimili modo (ipsi omnes primi concilium celebrarunt Antiochenum jovni not. in canon. facrodotalis. 2. 22. diff.) cum Petro Ruinhant, quamquam ipsum et caput, & fummum pontificem haberent, & legitur Act. 2. 5. & 25. ubi Matthias in locum Judæ electus est, & postea Stephanus & alii, ex omni parte ad locum Jaudem Pharisæorum fedentes, ex quo aliqui eorum dicebant adhuc circumcidere oportere. Confidenando quoque (ut Archid. inquit pariter in canon. Anafiatius xix. diff.) periculosum fore fidei casum minus hominis judicio relinquere, non mainus peccare possit, ut in d. canon. Anafiatius, & in canon. Achatius 24. qu. 1. & in canon. autem 21. diff. in concilio & universali ecclesia, quemadmodum fugra dictum fuit, haud considerabile, & plus quia Christus foli Petro, quamvis ipsi per prius potestatem non dederit; fed omnibus apostolis communiter, quando dixit: accipite Spiritum Sanctum, quorum remiferitis peccata &c. ut in canon. 1. Dominus 19. diff. & in canon. sedimus, in §. 1. 24. q. 1. & in canon. in novo. 21. diff. & Joan. 20. c. 2c Matt. ult. & rationi est etiam conformum, cum videant plus, et ell in proverbio, oculi quam oculus, & consilium fit plurium, plurium sententia comprobatum. c. prudentium, de offi. delegat. c. periculi. c. deliberatione, de offi. lega in d. & hoc modo argutt pariter Calde. in canon. 12. incipit, ad beneficia de præben. longe melius esse duos quam unum, quia folus, cum ceciderit, fublevantem non habet. Immo quod ferum fecro acuitur, & facient amici fui exeoit homo; difficilisque funiculus triplex difrumpitur, ut Ecclesiast. 4. & Proverb. 26. adeo ut non ab re etiam fit, si fres mulieres ad Christi sepulcrum accellerint, Mat. tesste. c. 16.

Tamen Pape potestas maxima est, & adeo ma- MAN. sima

xima, ut ejus facta concilii judicio non subjaceant, quemadmodum legitur in canon. necnon in canon. aliorum 9. qu. 3. & in cano. hæc est fides, & in cano. rogamus. 24. qu. 1. & in cano. si papa. 40 dist. & in cano. dudum. 3. qu. 6. & in e. significasti, de electio. unde etiam ipse, & solus quidem, ipsius concilii statuta interpretatur, immo limitat, & tollit secundum Joan. And. in d. e. significasti, & probatur in e. Iustum de refeip. in 6. & in c. ubi principium, & ibi glo. de electio. co. lib. 6. eo præsente sexta concilii dictatione. ad apostolicæ de re judi. in 6. e. pro humani, de homi. co. li. e. facto de fen. excom. e. cum tu, de usu. foliis in cu flatuit, ut in can. 7. 60. dist. & in can. multos. 24. dist. & in cano. consortibus. 16. qu. 1. & in e. flatutum de preben. in 6. & supra concilium est, quoniam quisquid facit, facit absque dubio ut Deus, ita ut ejus voluntas præ cæteris, & jure merito dominus debeat: c. quanto. c. inter corporalia, de translat. prælat. c. super literis, de reiscript. c. cui non de preben. in 6. & per multa tradit Anchi. in tractatu. de concilio. in. 1. c. cum ex in ista fil. qua incip. tria dubia, in prin. & Bal. in l. fit ut proponis t. in prin. C. quomo. & quando jud. Iubjacere, reverentiam fieri Deo, si fiat Papæ, quodque facit, quia indaucunt Pontifici pueriæ fellicem adventum ejus, fiunt mistæ, tam repentinæ, quam in honorem Dei, & facit tex. in l. non obligemus, 1. §. facrodotia. ff. de adult. nec superiorem habeat in hoc mundo, secundum Hofti. in summa, in §. fi. ad fi. dicens, & faciens quidquid libet placet, inquit idem Hofti. in c. ad honorem, ante fi. de audien. & ubi pa. & tamquam Dominus (habet enim potestatem a Deo, alii autem prælati sub ipso, ut per Jo. And. in c. cum ex no. ad fi. de poenit. & re.) rrahens ad se omnia, Spectu. refte in §. nunc de ejiscoporum, in ver. 43. de disper. & eff. org. in. 1. quo in dubiis, de concess. eccle. vel alia. a. Papæ) dictus, quæ eft interpretis administratis, & idem quod admirabilis, usque adeo ut a Bithinis usurpatum quoque inveniamus, adoratos montium eacumina ascendere, ibique hac de re Jovem papam, ut Pagenus Scythæ, falutare folere: hanc ergo denique plenitudinem potestatis, ordinis ratione, subjectis, naturæ fortitudinis, & unitatis, ut declarat fate Præpo. Alexan. in c. per venerabilem in §. quod autem, in pe. & fol. qui fil. fint legi.

Hæc fine dubio vera funt, Mantua, & intelligantur, ut in locis prælatis, continetur, respectu eorum, quæ fant juris positivi, non in concreatoribus fidem, & universalem statum ecclesiæ, quia tunc major est orbis urbe.

Man. Fedeler ergo dilitandum convenientius in unum, nec distinctimus invicem, ut primo casu concilium præveleat, Papa vero secondo.

Ros. Dixisti, & eft verum, fi legitime tamen electus fit, quoniam alias non Deus in terris, fed diabolus eftet, nec claves regni cœlorum habens, fed Infernj, & apostata maledictus, ut dicitur in canon. & quis apostolicus. 79. dist. per quem etiam fenfit Bal. in l. impetrata, in prin. C. fen. reficin. non po.

Man. Nemo fane aliter diceret, cum abusive fint tales, & fint, fed non quales esse debent. I. Pupilus. ff. de verbo. fignil. l. 2. §. 1. ff. quemadmod. testam. aper. l. 1. ad municipa. Ad alia igitur transeamus, quoniam quo ad hoc unum fatis divagati fumus.

Ros. Et tota vita, tum diceret, adeo ut tibi flatim obtempernandum fit.

Tum vel maxime quia multa fuperfunt, adhuc tractanda.

Mar. Ros.

Celebrari ergo concilium debet, ne te moror amplius, & quæ dicere inftituisti, fequamur ultra, ante quadragefimam, & circa autumnum maxime, ut in cano. decretinius. 18. dist. & in c. fteri olim, de sectis, & de Vienen. quod interdixit. MCCCXI. Kl. Octob. & ante Sequenti temnatum eft d. die Aprilis, in clem. cum fit matre, de cenfi.

Mar. Ros.

Cur fic temporibus iftis?

Mar. Ros.

Quoniam (ut arbitror) aptiora fant corpori & animæ.

Mar. Ros.

Nullum eft tempus, quod animæ aptum non fit.

Ros.

Unum tamen aptius eft altero, quod eft quadragefimæ, & jejunii, hæc de re inftituimus, ut ex tom faluti intendamus, & qua gala peccavit, clauftra nobis paradifi portas, jejuniis non precatum correxit, & portas aperuit, & quia Moses etiam quadragintà diebus ac noctibus jejunavit, in legem accepit Decalogum, Exo. c. 24. & Ninivitæ fimul, ut misericordiam impetrarent, Jon. cap. 3. Immo quod nec Helias a jejunio abfinuit cum eftet quadraginta diebus usque ad montem Oreb peregrinatus, quemadmodum 3. Reg. c. 19. dicitur.

Mar.

Jejunio quoque Adam & Eva in aquis peritentiam egerunt, Judithque vitis femina (inftructa eft J Holofernem vicit, & ut Reg. 1. c. 7. habetur, parvus exercitus magnum ac numerofum fuperavit penitus. Dic tandem fofemnitates, quas hoc ipfum administrant, eft, nec fatur quo tempore celebretur mutatum expedit.

Ros.

Ergo minus qui fofemnitates in eo adhibentur, Ros. ex quo non funt multæ, & fe narrarere tibi. Mifam Spiritus fanctì dici debere in primis, prælatofque poft hæc conciliarem indutos vefftibus facris ef de debere, juxta not. in c. cum nobis, & in c. quod fcit, de election. & in c. cum ecclefia Sutrina, de cau. po. & proprie, & in c. ut apoftolicæ, de priviler. in 6. fatisfactum iri putabis.

Mar.

Hufiqum fatis inquam putabo, nec fecus Vincentiæ actum eft.

Ros.

Dixifti jam, & a Miffa Spiritus fanctì amplius in choatum.

Mar.

Ultima id ipfum perfectum fotiffet, quoniam hæreles nonc pullulant Lutheranæ, quæ fanctì concilii determinatione fuiffent: etiam fine dubio retinuiffent.

Ros.

Nufquam tardem effe folet divinum auxilium implorantibus, idcirco fi pullulant nunc, aberat tamen eito.

Mar.

Maximæ eft fperandum, Paulo. III. (ut diximus) Duce, cujus nutus quam primum apparebit, omnia fiebunt & conficiefcent.

Mar.

Videbimus.

Ros.

Neceffe eft, ne motibus tam magnis Petri navi Mar. cula fluctuet, quæ tamen mergi haud quaquam poteft, quoniam mergerentur fimul fides Chriftì, non dicendum quovis modo, ut fupra & in cano. a recta, & in cano. hæc eft fides. 24. qu. 1. affeg. fapius.

Ros.

Etiam quod papa effet hæreticus, peccator, ignarus, & infufficiens, quoniam in uno remanere potuit, ut poft Chriftì mortem in beata Virgine remanfit, quamquam femina, quod & Abb. Pafdelarat in c. majores, in 2. col. de Baptif. & maxime quia fi alias graves paffa eft perfecutiones, haud mirum videbitur, nunc ab illis infectum. Nero Nero primus hoc ipfum fecit, cum Petri miracula videret, adeo ut ipfius jeffu Annolinus conful Mediolanum ingreffus Gervafium, Protafium, Celfum, Nazarium, & plerofque alios martyrio coronaverit. Eam perfecutus eft etiam monftrum illud ingens Domitianus Vefpafiani filius, cum fe Deum nominari, & coli amjubit voluiffet. Dein Paulinus Trajani mandato Chriftianos trucidavit. Quarta fub Adriano fuit, ex quo Faufinus, & Jovita, ac alii quam plures multis miraculis martyrium fibi comparavunt. Quibus nec interior effe voluit Commodus, qui auditis Calimeri beati meritis, contra idolatria prædicantis, cum plagis perculfum in puteum projici mandavit, Chriftianos ipso in templo, quod eidem dicatum fuerat, tumulari. Huic poftea fucceffit Maximus, fub quo (motto quod facerdotes ecclefiarum odio habebant incredibili) Urfula & forores martyres fanctiffimæ speribus dedicatæ, Sub Decio autem Laurentius, & Agnita, qui etiam Mediolani templum fanctì Francifci fectis & emeftationibus fordavit. Nec præcinit vox, cum Maximianus eciamphanis civitatem hanc ingrederetur, filentio præterunda eft, dicentis eum Constantiæ civis, Deos præterpaternos, vos principi ab urbe prophani, vos hinc recedite Chriftiani. Nolo alia, quia longum eftet, profequi, fed cum Poeta dicere, Dabit Deus his quoque finem.

Mar.

Dabit certe, quia violentum aliquid diuturnum (ut Philofophus inquit) effe non poteft: ideo ad alia transeamus, debet ut omnia (ut propofuiffi) ad concilio pro omnibus refpondere?

Ros.

Debet utique, ut not. in cano. petimus. 23. qu. 1. & in cano. bene quidem. 96. dist.

Mar.

Sed adversari funa abfis, & expreffius quidem videntur, in c. 1. de pafc. & in c. 1. de obliga. ad ratis. in Illy vero, univerfi diverunt, recte ftatuit fanctì ut refiteat, pax ferveatur, & pafci cuftodiantur.

Ros.

Hoc nihil eft, quoniam univerfi refponden, etiam fi per unum id factum. l. lib. 1. §. omnia nofira locutus C. de verb. obligat. leg. tra antem. §. geftifte. de adm. to. & habetur in fimili in §. lex eft, jurifdic. infti. de ju. natu. alias confilio effet omnia in ipfium reverti decidere, & finiretur nunquam.

Mar.

Placet, nec eft concordia hæc aliter improbanda, ubi prius maxime dubitabam.

Ros.

De fingulis dubitatur, & fi dubitandum non fit.

Mar.

Nimirum, quia inutile non eft, & quia veritas aliter inventi haud poteft, ut Modefti, fuvilcon, dicere folebat, & refertur in l. 1. in §. mixta ff. de mu. & hon. & idem in cano. ventum. 1. q. 1. dicente etiam Scriture, miriticum hoc habuiffe bonum, quod ipfum fanctì, quoniam fine rubore verecundiæ ad difcendum fumpet & fatisfacit: cui Trafymachus quoque objiciebat, ut interrogaret, & non refponderet, difceret, & non doceret.

Ros.

Damnondo molefium tibi non fit, fatis mihi gratum effe quamcumque tuam interrogationem.

Mar.

Si mihi molefium effet, jam me hac molefia fitlendo liberfem, quod nec fadum eft, nec fieri debet, ut omnia, quæ ad rem ipfam neceffaria fuerint, quantum tamen fatis fit, & jure meritò quidem, abfolvantur. Ea propter quod ultimum eft perfice, fi Papa fcilicet concilium diffolvere poffit.

Ros.

Glo. in c. ubi principium, in ver. concilio, de electio. in 6. tenet quod fic, cum fit fuper omnia concilia. c. fignificafti, de electio. & idem in cano. benequidem, in §. 96. dist. & in cano. fcriptis fecit Eugenius IV. qui Basilienfe concilium diffolvit, feu transtulit.

Mar.

Noluit tamen translatum illi confentire, fi tamen papam id facere non potuiffe, ex qua alteratione multa mala in ecclefia orta funt, & fchisma pernicioffiffimum Chriftianitati, ut in ejus vita legitur, & non ab re forte, quia æquum minime videbatur, ipfum diffolvi abfque ipfius concilii requisitione. c. de Reg. ju. in 6. l. nihil tamen naturale ff. eo. & fentit glo. prius in d. c. ubi principium.

Ros.

Hoc idem jam dec fum eft fupra taliter ut fimiliter Romanæ debemus, fubfiftente jufta & legitima causa fi diffolvi ab eo poffit, aliat autem non, tum vel maxime quia excepta femper videtur in quamque dispofitione. l. fi domitem. ff. mandat. I. procuratoribus. C. de procura. l. fi cum Cornelio, cum vulg. ff. de fol. Confiderando quoque quod cum caput fit fuperiorum, ad ipfumque congregatio fpectet regulariter, ut fuo loco dictimus non reprehendum aliter, ad eum etiam debet, & maxime ex causa, fpectabit difficilius, fed tentabitur.

Mar.

Omnino confentam, fi ex causa fiat (ut dicis) ne alias de inconftantia reprehendatur, quæ fi in alio decidabitur eft, in fummo pontifice longe effet teftabilior.

Ros.

Et præcipue quando ad tertii præjudicium re. dundat, l. de die §. fi. ff. qui fatisda. cogan. l. Pomponius tertius fi negotia. in fi. ff. de negot. gefti. In tantum ut alibi non immerito iniquitas appellatur in l. justjurandum, in prin. C. de reb. creditis & tenetur in l. 2. eod. C. de mo. mulcta. & tradit Bal. in l. edita. C. de decur.

Mar.

Si leges adhuc alias improbant fine causa fictas, ut ut dicis in l. 2. in §. cum ergo. ff. de excep. de. & in l. Gilius-fimil. in §. divi. ff. de leg. 1. & in l. fi cum autum ff. de fol. maito plus diffolutionem concilii fadam fimpliciter improbatur. c. ubi principium. de electio. in 6. l. 1. § fed & §. quis. ff. de Carbo edito.

Mar.

Verifimum eft, nec rationibus addici poffum, Ros. ut fecus credam. Ea de re omnibus abfolutis, ad tertium veniamus, quæ in concilio tractanda fint.

Immo aliud adhuc erittat, decifione necefftatum, fi duo de papata concedorem, an concilium tunc ejus judicet.

Mar.

Certe negligentia fuera pretermiffum, nunc fti. Ros. ligatis refpondere compendiaria, & dicendum, quoniam ut quod fic, fenfifque videtur glo. aperte in cano. fi duo 79. dist. & in cano. concilia, in §. hinc etiam 17. dist. & in cano. concilii Gerhanten. incipit frequens, continetur apertius, ex quo tertium decidi quoque videbitur.

Mar.

Hæc fentit, qui eligentes alias in causa pro- Mar. pria judicarent, & male. l. 1. C. ne quis in sua cau. l. nullus. C. Ide. Ide. & ideo licet in Imperatore adhuc natura fuerit, quia fuperiorem non recognofcit. l. bene a Zenone. C. de quæd. præscrip. l. deprecatio. ff. ad leg. Rhod. de jac. honeffe tamen facit, fi causam alteri committat, illique fe fubjiciat, ut in l. eft recepta. de ju. on. jud. & ibi glo. not. & Bal. in l. proxime, in fi. de his quæ in tefta. delen.

Ros.

Nec fchisma facile tollettur.

Ros.

Non ne poffet hoc ipfum judicare Imperator?

Mar.

Non, quia fpiritualia negotia a laicis tractari non debent. c. determinus, de judi. c. cum laicis, de reb. ecclesiæ. c. ecclesia fanctæ Mariæ, de cons. fti. nihil habilitentur a papa, ut in d. c. determinus, not. & per Bellenzi. in tracta. de charitis. fub. in 72. q. incipit autem papa, quod in prædicti diffputatione effe non poteft, fi de papata contendatur.

Mar.

Sed die curfum cum ad papam fpectet, ut fuo loco dimiffum, concilii congregatio, & legitur in cano. 2. & in cano. concilia, in §. hinc etiam. 17. dist. & in cano. ideo. 2. q. 6. quis tune congregabit, fi de papata contendatur?

Mar.

Impo-

ROR. Imperator, qui est advocatus & defensor ecclesiæ
A ex venerabilem, & electis.
MAN. Ergo spiritualis tractabit negotia, quod tamen
negabat proximè.
ROR. Hæc ipsum non est negotia spiritualia tractare,
& ista quod ellet, quamvis non semper liceat, ipsi
tendum tamen a lege concilium est, ut illo casu,
nam vel maxime quia imperium procellit a Deo,
quemadmodum apostolatus, ut supra etiam corona-
vit, & se divinitus, adeo ut cum ecclesia fraternis-
ter, secundum Bal. in d. l. bene 2. Zenone, ad fi-
pe text. in consulto quomo opus sit principi quod
a Deo conferetur, dicit ibidem, iuv. tamen lectus
& forte hoc de re inter ecclesia, unguor, & confe-
cerunt vel discutiunt quod ipsi congregent (& ell ve-
ritas) ad solicitudinem Imperatoris.
MAN. Scicam libenter alia, quæ necessaria sunt, ut im-
perat, & quibus eligatur.
ROR. Dirsgatur ista ad ipsum parum faciens.
MAN. Immo ultum, nisi tibi loqui molestum sit.
ROR. Molestum nihil ellet tibi morem non gerere.
MAN. Ergo hæc fiunt e vestigio fela mandibus ellec-
quentia tuæ bonitatis, & prædo ili ut bibam.
ROR. Peramanter, & sed ut ipsum animo facam,
ab ultimo, id ab ab electionibus principum, dicam
quæ uti vestis ell, si reddere voluerit ulim ab eccle-
sia eligi solium, in ut cano. legimus. 93. dist. hoc
de vero ex unitarium, quam leges hanc asperan-
mantur, a Germanæ principibus, quorum tres ele-
ciunt, quamvis vero Iuio. Clivies Archiepiscopus
Maguntinus, qui ell etiam Cancellarius Germaniæ,
Coloniensis Italiæ, & Treverensis Galliæ. Laici,
Comes Reni, Dux Saxoniæ, Marchio Brandeber-
gensis, & Rex Bohemiæ, quorum meminit glo. in
ad spectabiles, de re judi. in C. Comes rursum dapi-
fer ell, Dux enim portans, Marchio cimerarius,
pincerna vero Rex. Unde verius.
Magnanimoqu. Treverofis, & Coloniensis,
Quisque imperii sit Cancellarius Iovem.
Et Palatinus dapifer, Dux pariter cofis,
Marchio pratifiens camera, pincerna Bohemus,
Hi fortunæ Dominum conflitui per secula summum.
Et talis ordinatio facta fuit, nec sine causa, ne in
Imperio succederetur, sicut tunc, ex quo Orbo-
ses tres Imperiis sunt poli aliam imperatorem anno
alias MC. de ad propositum, atque post hæc alia D
ell necessaria, facta electione ipsius (forma enim
ell, ut ipsa nominati consentant in Treverensi
diœcesi ad ipsorum diem electionis celebrande
per ipsos, seu per ipsorum partem majorem, in
oppido Fundoiori, & ibi poltea fiat electio, ut
dictum Jon. And. in addit. Specu. in tit. de refeript.
prælenta. in §. fi.) tum vel in maxime ut cum de-
creto electionis præsentetur Papæ, & illa eadem
canonice examinetur, ac approbetur perfecta electio.
Deinde in Regnum assumatur, ut promovendus
pronuncietur, unguatur, & consecretur, & ultimo
detinge coronetur, & tribus quidem coronis, fer-
ra scilicet, argentea, & aurea, quemadmodum in
d. extraordinaria, traditur, & in Clem. ne Romani,
de jurejo. & in prosem. C. in tub.
MAN. Quare tribus?
ROR. Quia totius mundi Dominus ell. I. deprecatio,
etiam ipsa allegi. & ad leg. Rhod. de jac. & opti-
me facit quod dicitur ad idem alibi Luc. 2. exiit
edictum a Cæsare, ut describeretur universus or-
bis, id est, omnis mundus in tres dividitur partes, in
Asiam, Africam, & Europam, & probatur am-
plius quod tamen partium fit Dominus in l. 6. C de
temp. & in l. 3. C. de tab. profec. prædo ad & in
l. cum appellatione. C. de appell. prædo.

Dialogus de Concilio. 647

A Et forte etiam ipsa Rom. homines tripliei sole- MAN.
nitatio honorari, ut not. in tub. C. de indi-
ctio. lib. 10. vel quia tridet, fere terrarum ne-
mentum omnium est perfectissimus, perfectissque
gignit, fenarum fellicet, & novenarium, cujus
auspicio pacem tertio, ac libamina reportant.
Unde Harmonia etiam tres Symphonias continet,
Diapasion, Hemidion, & Diatessiron. Tribus-
que mensibus perfectio consistit, ex quo Mundus
fabricatori Dei, Diadem procreanti materiæ,
Triidem vero idcaliba formis spiramus, & anima
similitur, quæ rationem, ipsumdum, conditatem-
que omnium omnium formicam habet, Sed cu fe-
ferea, argentea, & aurea?
Quia fercum fortitudinem designat, qua rebel-
B lis vincuntur, & superiores dogmatis, & ipsum
fidei Christianæ concolcestur. Argentea vero, et
clarius justitiæ ac fidei, quæ maxime in eo defi-
derantur, undique clarescit. Et aurea, sapiens, ac
virtutibus omnibus præstet, ficque ceteris excellen-
tioremostendit, ut aurum, quod metallis omni-
bus abjecta dubia dijudicatum ell pretiosius, & in
locis precaliis, conservatur.
Accipit, ieu coronam ter tribus his coronis ab MAN.
una eadem persona?
Nequaquam, sed ut diversæ sunt, eas etiam a ROR.
diversis capit. Primum fellicet ab Archiepiscop
Coloniensi, alteram a Mediolanensi, tertiam vero
summus pontifex ei impone. & non immerito ea
hic, ac eo redunes unde discessimus, concilium
congregat, ea ad solicitudinem ipsius congregatur.
Immo ut prius videretur dicendum Imperatorem MAN.
ipsum ad hoc tenerci, ex quo olim etiam id ipsum
congregarunt Constantinus, Justinianus, Carolus,
& alii, de quibus in canon. habetur. 16. dist. & in ca-
no. fexta, ea. dist. & in canon. 17. dist. & ut
in cano. continua. 11. qu. 1. & in cano. Adriano
63. dist.
Verum est, fed debet pontificis omni videre, ad ROR.
solicitudinem tamen (ut dictum fuit) ipsius Imper-
ratoris, cujus maxime interell pacem esse in Ro-
mana civitate, & multos ipsi in non obse, quod
esse non potell, fi de papatu contendatur, dicen-
te Luc. 11. omne regnum in se divisum desola-
ri, & domum super domum cadere, & ad idem
in Cattili. Saluft. Conc. Ita parvas res crescere,
discordia vero quam maximas dilabi folere, & Plato in 5. de justo, nullum pernicioliis civitati
malum esse, quam quod eam dividit, & ex una
plures facit. Nec aliud in homine, quam de tinu
terre reverit Deus, & feminam de costa ejus, nil
in unitate concordia, dictus ibid, non ab homo
(ut plerique nimi) fed a concordia, & concordia,
ex quo Grece *ejusmodi* concordes, *ejusmodi* concordia,
& concordes appellatur, & *ejusmodi* concordo, fon
contentio. Qui etiam quandiu unus fuit pecca-
tum non commisit, multiplicatus vero deliquit.
Anima rationis e corporis vincula difficulter reci-
dit, quod ex eo videre licet, quia omnia membra
conspirant ad ipsius hominis falutem servandam,
unoque dolente cetera dolent. Mundi quoque
partes ab ipso orbis Architecto concordi quodam
diferimine conditæ & connexæ sunt, nec animalia
inter se hæc de re pugnant.
Videtur ne tibi hæc divagatio haud necessaria? MAN.
Divagatio non est illa, fed illa, quam supra ROR.
proximè de Imperatoris electione tuo laude fecimus.
Unemque sit, nulla debuit præterniitti, verum
licite aliud exopto, quod fi neuter congregare po-
lit, & id ipsum detrectet, ad quem ipsetabit con-
gregatio?

Ad colligium Cardinalium, ex quo fuit in pol- ROR.
lestione eligendi papam, & ipsum ad ipsos spectent etiam, & jure
merito, omnia, quæ funt ad electionem conle-
quentia. et ut præterita. & cupientes. & ad hæc ca-
ti. & lib. de not. in cano. fin. in simili. 65. dist.
Optime quidem, nil & ipsi dissentiant in conve- MAN.
cando, vel alia quæcumque decanda, quia tunc ne-
cessario esset omnibus hoc alii devolvendam.
Verum est ex supra dictis. ROR.
Quia ergo contractam ipsum? MAN.
Imperator hoc casu solus, & non alius ad ipsius ROR.
solicitudinem, ut supra, quia cum in eo translata
sit jurisdictio & potestas universi orbis. I. 2. Sanctiss.
me ff. de origi. iu. I. 5. omnes. C. de vetera. eccle-
clesiæ patriarcat totum populum Christianum, & fic-
ut revolubit ad. ex retractatione extremitas ad prin-
cipium, ut in canon ab eximio. 3. dist. & in l. 8. omni.
in §. paulum. in verqued in specie. & de pacta. ex quo
convocatio (in divinis) ollin fuhat per Imperato-
rem, postea per *Papam defuisse ergo papa, & his,*
qui ejus loco subrogantur, feu non convocantibus,
ad ipsi pritinum revertí debemus, & eli finale id ex-
qui judicium confequi non potell a *Imperatore* ad-
dictorum propria ibi ipsi jus dicat, secundum Iuno-
in. l. dilt. de reli. ipsi de not. in canon. jus gentium.
1. dist. & arg. in canon. Gaudentem. 15. q. 1. & ad pro-
positum text. in terminis in canon. 63. dist. ubi ne-
gligente illo, ad quem de vitium conveniebat ve-
ritatem episcoporum pro ordinandis episcopis la-
corum, ipsi populi convocant convicinos episcopos.
Possumus jam ad tertium devenire, quod pro-
pedimus ell, ut ea ejusmodi ne detinili, adeo
ut nil amplius polit desiderari.
Possumus inquam, quemquam (ut dixi) ex hac
id ipsum decisi videbar, reperiemus tamen, cum
aliter, & ad aliud quidem enunciata fuerinc.
Eoque magis quia non omnia contentiali.
Quomodocumque res se habeant, dicam, quia
decies etiam (ut Poeta inquit) repetita placebunt.
Præterea pulchra, quasi illa sint, & ea te delec-
Dumtamen ibi plurarum, quæ tunc non dicantur, non poliint ell non pulchra.
Placent mihi, quia dicuntur falsem fidelitas, multoque magis placebunt ea, & pulchriores, fed de in non Hieronymus invehatur, mortiferos
fyrannum tantus tacant, forda aure hæ tranfe-
mus, & ad rationem ipsius redeamus.
Times ne te adulationis vitio reprehendam? ROR.
Quo modo hominis unbi amicitiam & benevolo
ipsum facit, in quo omnes venerez quoque re-
perinunt?
Non te miror amplius, quia ut figulus olim
antis potit, fic adulationis occasionem reponden
totiens tibi prabere videor.
Et ego tacens (loquere ut vis) autes ibi atten-
dilinus obtrectare.
In Concilio igitur & tandem ficas tractari poli-
limum de fide, quæ ad Catholicam spectant fidem,
ut certiores ipsi hi qui ex catholicis in fide
errare reperiantur, & quid tenendum fit Ratus-
tur, quod in Nicena, Constantinopolitana, Ephe-
sina, & Chalcedonensi synodo edoctrarum existit,
ut feo loco supra dictum fuit latius, & non ab re
adhuc et hic sentum decisi reflati fumus.
Ego quoque hoc idem semperium arbitratus,
adeo ut Imperator jure merito (quemadmodum
proximè dixiti) concilio adelle polit, non ad pro-
tentium ofendendum, fed ad fidem confirmandam,
reliquilliius principis Constantini exemplo, ut in
d. cano. nos ad Rhodum. 3. dist. diff. quamquam aliqui
M. Mant. Bon. de Concilio.

A contrarium sentiant, ex quo de fide disputare non
licet. I. ut omnes. C. de fam. fil. & fi. catho. & habe-
tur in canon. ex epistolas. 24. q. 1.
Non licet dubitando, quoniam dubia in fide est ROR.
hæreticus, alias nunquam licet. I. quoniam. C. de epis-
& cle. c. dubius, de hære. & in cano. fatis 96. dist.
& in cano. vides. 23. q. 6.
Contrarium fentiebant ea alia etiam, quia ad MAN.
solum papam quæstio hæc, & facramentorum ec-
clesiæ pertinere videbatur, per tex. in cano. me-
mor, & in cano. quotiens 24. q. 1. & in c. majo. de
baptis. & in c. ad abolendam, de appella. & in c. quæ-
vis, de electione. in. 6.
Et adhuc male ac perperam, primque opinio ROR.
vestra, ut ipsum etiam 96. tenuit in canon. Anathe-
hius. 19. dist. & maxime intelligamus, prout intelli-
gere oportet, Concilii decisionem esse, congrega-
tique decisa. fi de tertia electione pudicia conlisi,
quoniam tunc papa hæreticus esse poliet, & in fide
errare, tota vero ecclesia non, ut in canon. fi papa.
dist. & in canon. a vestra. 24. q. 1. alias Christus,
qui pro ea orativit, mendacium dixiliet, haud pro-
fundendum, tamen nec congratundum, juxta illud
98. quæ prædicantur de Iabbis meis, non facias tri-
tra, & tradit Abb. Pa. in d. c. majores, in 2. colvel
dicantur fic, regularitter papam folum, causam con-
cernentem fidem, ecclesiæque fortem, deside-
re posse, institutum autem ab ecclesia fine concilio,
non, & ipsa omnia concordabuntur.
Ecce Imperatorem ipsum, & Doctorum MAN.
inde ita declarantium; haud est improbanda.
A ratione principum non aliena, quod plane in ROR.
ecclesiam, nec in ipsum.
Sunt ne alia concilio indigenia? MAN.
Quamplurima quidem. ROR.
Quæ? MAN.
Si de papatu contendatur, ut supra dictum fuit ROR.
late, & fic ichismatis ratione, quod in ecclesia Dei
maximum est malum, exemplique decetur, in Do-
than & Abyram, ut Numer. 16. & tranlumptive in
cano. denique 7. qu. 1. quos terra vivos abiorbuit.
Si a fide, aliquo pertinente decisio investatur. Vel si
bonum agatur universalis ecclesiæ, aut ipse papa
rarium notorius peccatur fit, & tralitter quidem, li-
ter, & ipsum tali, ut tota ecclesia Dei pariter fcandi-
lietur, ut in canon. fi papa 40. dist. & in canon. Ad-
ffatius. 19. dist. & in canon. 1. dist. & in canon. quæ
pertinent ad ecclesiam. 12. q. 1. & in canon. Ita ut
omnes ac jurgia, in quacunque provincia fuborta,
fi aliter fopire non fuerint, ut canon. multis. 17. dist.
& in canon. de consilio. 7. dist. & in canon habetur,
& in cano. propter ecclesiasticas, ea. dist. intelli-
gendo quoque de laicis, ut ibi gla. declarat, & probatur in canon. duo sunt genera. 12. q. 1. & ad pro-
positum latius in c. qualiter & quando. 1. de accusa.
& feq. & in c. grave, & in fine. & per Innoc. de probien. & in c. fi fugaliis. 2. & in c. ex quo, de fu. mo.
Ut concilio, ad metam properas, & certpum MAN.
iter curlo videris fic peregrifie, ex quo aliquibus
enumeratis, generale tractatum fubjecisti, quod fieri
etiam folet. Ita fervus fervum. 5. inquit leg. fi ad
leg. Aquil.
Non ne jam videtur tibi tempus? ROR.
Immo ab instituto plerumque deviasse videmur, MAN.
& prolixitati indulsisse: fed quia delectant me val-
de quæ dicis, utilitaque funt, & varia, ultro expeti
debent, & concertatio desiderari.
Ut video non est amplius nobis argumentum Ro-
hoquendi, de pertinenti enim concilia tribus disimus,
de ipso concilio, deque hi, quæ in eo tractantur,
adeo ut nihil aliud relliet, nisi Deum optimum

maximum peccari, si hoc ipsum, quod futurum speramus, fiat, ita cordibus hominum inditi, adjuvetque nos, ut omnia bene, feliciterque vertant; & Christianitati consulatur.

MAN. Christianitati jam est consultum sanctissimis ecclesiæ, aliorumque conciliorum legibus veritatem continentibus, quæ (et Joan. 14. 26.) nihil aliud dicitur, quam ipse Deus, ita ut dubitandum non sit, quoniam æterna extum est, & immutabilis, quam nec Satanas fabricret, adversarius sonans, sive transgressor, ex quo ei non porum adversatur, nec sequnces perversorum dogmatum sectatores volabunt, quoniam Spiritu Sancto cooperante confirmentur in melius, & hæreses omnes, providentia maximæ Pauli III. Pontificis maximi, extirpentur radicitus.

ROS. Sic jam consultum esse, sed tamen quia mendacio perverterunt, consulum libere dici non potest, aliaque necessaria sunt, ut destructis adversitatibus, & omoribus universis, ecclesia ipsa Deo soluta servitutem libertate.

MAN. Jam non negamus, sed factu hoc est facillimum volentibus.

ROS. Non solum vult Pontifex, verum etiam optat, signaque ipsa demonstrantur aperte per eum haud sterile, & magno quidem dispendio.

MAN. Ipse negotium hoc finamus, & ad nostrum revertamur, dixisti enim argumentum nobis hoc omnibus amplius non esse, & tamen mihi adhuc multa superesse videntur, quæ longissimum expetunt tractatum, percipue si concilium jurisdictionem habeat præsente papa, si ipsum pro hæresi deponere possit. An prohibere valeat, ne quis hoc casu eum eo participet, numquid universale dicatur, si papæ legatus præsit. An in ea situs, suspicitus, & tumultus, cessare debeant. Et si papa deponit Imperatorem, numquid eo sum concilium congregandum sit. Et si possit tollere papæ constitutionem. Item dispensare, absolvere, & alia facere, quæ ad solum papam spectant, vel ipsi soli referuta sunt. An canones concilii sint referendi dictis sanctorum Patrum. Quo modo olim procederetur. Et an a concilio liceat appellare, & ad quem, possitque adiri per viam querelæ. Ubi esse dicatur ratione ecclesiæ. Numquid antiquos canones servare debeat. Et per commissarios papæ denique congregari.

ROS. Scitham esse etiam alia multo plura, sed tafia quidem omnia, in ex his, quæ disputata sunt, facile deciderentur. Et quia ante nos alii etiam, licet ordine vario, & usque ad stomachum (quod ajunt) longo copiosius & diffusius scripsere.

MAN. Non abre tamen erit, ea simplici verbo decidere, ne quæstionem reliquant legentibus, ita ut flatim quoque finias, nec ego te amplius tardam, vel saltem loca citare, unde decisionem hauriat, & expiscentur.

ROS. Non possum certe tibi, vestique tuis non obtemperare, sit verbosi nimium videamur, quod si objiciatur, hoc ipsum tibi etiam erit ascribendum.

MAN. Curiositas hæc communcationem habet potius quam reprehensionem, ex quo natura scire omnes desiderantur, ea propter molestiam hanc mihi relinque.

ROS. Utinam possem tibi relinquere alias etiam omnes.

MAN. Si relinqueres, nec ego homo tui amantissimus procularem, sed jam loca dicas, ne prolixitatem sagienter, paulatim in eam incidamus.

ROS. Cito inquam, & properanter quidem, ratione supradicta, dico, (singula singulis referendo) de his tractati in canon. cuncta per nondum. 9. q. 3. & in canon. si quis in suora scriptione. 25. q. 2. & in canon. cum pastoris. 2. q. 7. & in canon. si quis dogmata. 25. q. 1. & in canon. quod quis. 35. q. 9. & in canon. utilius. 3. dist. & in canon. in nomine Domini. 21. dist. & in c. 1. de Simo. & in c. in fidei, & ibi Archid. de hæret. in C. & in canon. sicut. 2. q. 7. & in canon. si papa. 40. dist. & in c. grave, de preben. & in canon. Anastasius. 19. dist. & in canon. convenientibus. 1. q. 7. & in canon. in loco. 5. q. 4. & in c. ad apostolicæ, de re jud. in C. & in clem. ne Romani, de electio. & in c. 3. de cle. excomm. mi. & in canon. nostationes, & in canon. episcopat de loco. 7. q. 1. & in canon. presbyter. 81. dist. & in canon. de libellis. 10. dist. & in canon. tria. 36. q. 2. & in c. 1. de serv. non ordi. & in C. Ofiut, de electio. & in canon. consilia, 1. 5. hinc etiam. 17. dist. & in canon. hoc eudem. 86. dist. & in d. canon. convenientibus. 1. q. 7. & in c. 1. de pacit. & in canon. actione. 22. q. 4. & in canon. si jubet, & in canon. Aurelius. 26. q. 6. & in canon. 24. q. 3. & in canon. quod quis. 35. q. 9. & in canon. 24. q. 3. & in canon. quod quis. 35. q. 9. & in canon. sicut excellentium. 25. q. 4. & in canon. generaliter. 4. dist. & in canon. quæsivit. 11. dist. & in canon. in nova. 16. q. 6. & in canon. si quis. 25. q. 6. & in d. canon. convenientibus. 1. q. 7. & in canon. 63. dist. & in canon. septuagiata. 16. dist. & in canon. 2. 17. dist. & in canon. in ea. dist. & in c. quod transiuissent, sed cum hæc satis sint, silentio involvi debunt.

Potestis standum est, & maxime quia non tum quid aures tuæ pati possint, considerandum est, quam quid virtuti, & præstantiæ tuæ debeatur.

FINIS,

DE

POTESTATE PAPÆ SUPRA CONCILIUM.

DISPUTATIO THEOLOGICA.

F. PAULI FABULOTTI ROMANI

Ex Religione SS. Barnabæ & Ambrosii.

Ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. D.

FABRITIUM VERALLUM,

S. R. E. CARDINALEM AMPLISSIMUM.

Juxta editionem Venetiis editam anno 1613. Apud Baretium Baretium.
Ex Superiorum Permissu, & Privilegiis.

INDEX
CAPITUM HUJUS OPUSCULI.

PROOEMIUM. Pagina 652
CAP. I. pag. ibid.
CAP. II. In quo referuntur duæ de proposita controversia contrariæ sententiæ. ibidem
CAP. III. In quo ponuntur quædam fundamenta ad stabiliendam veritatem necessaria. pag. 653
CAP. IV. Quo testimonio scripturarum ostenditur Papam esse supra concilium. pag. 654.
CAP. V. In quo referuntur concilia, in quibus definitum fuit Pontificem esse supra concilium. pag. 658
CAP. VI. In quo ex eo quod Summus Pontifex a nemine judicari potest, ostendetur suprema ejus potestas Ecclesiastica. pag. 664
CAP. VII. Quo suprema Pontificis potestas Ecclesiastica ex jure appellationis probatur. ibid.
CAP. VIII. Quo probatur auctoritas Papæ supra concilium, ex eo quod concilium sine Papa errare potest, pag. 670
CAP. IX. Quo probatur auctoritas Papæ supra concilium, ex eo quod Papa confirmare, vel reprobare potest concilia. pag. 672
CAP. X. Quo testimoniis Sanctorum Patrum ostenditur potestas Papæ supra concilium. pag. 673
CAP. XI. Quo rationibus probatur Papam supra concilium esse. pag. 676
CAP. XII. Quo argumenta Adversariorum solvuntur. pag. 679
CAP. XIII. An concilium in causa hæresis sit supra Papam. pag. 683
CAP. XIV. Quo solvuntur alia quædam argumenta, quibus asseruitur auctoritas concilii supra Papam. pag. 687
CAP. XV. pag. 688

FINIS INDICIS.

ILLU-

ILLUSTRISSIMO, ET REVERENDISSIMO D. D.

FABRITIO,
S.R.E. CARDINALI VERALLO,
AMBROSIANÆ RELIGIONIS
PROTECTORI OPTIMO.

Fr. PAULUS FABULOTTUS ROMANUS EJUSDEM RELIGIONIS, Sacræque Theologiæ Professor, S. P.

PRÆCLARUM de se quarumlibet hominum judicium tuori difficile semper est habitum, difficilius sapientem; tuum vero, Cardinalis Amplissime, difficillimum mihi videri solet. Id autem cum alias sæpe, tum proxime ipsum profiteri. Cum ad sacras Apostolicæ Sedis consultationes authore te super adhibitæ, alias omnibus differentiam, ad fidem mirumque modum non improbari mecum; tibi vero sic probarem, ut ejus potius, quam mihi satisfacerem. Quod tibi, non mirum; tui moris est virtutis sodalem in alio altere fovendo: quod nihil non omnino placuit in ipsa vel judicii tui, vel beneficii prudentiæ, multo minus miraberis, qui frequentem sapientiam, et prudentiam tuam, memique mediatriziam, imbecillitatemque meminerunt. Illi si mea res dominum agerentur: in me gandirem videlicet, et tutius necessitate ipsa, mea felicitate profuerem, quam in facit: tuis judiciis, & humoribus deferebar, ut nemini. At enim quia quanto tuo longe maior, & commendatior est ad omnes fama prudentiæ; tanto nisi clavius exiliar, multo videtur difficilior, suspicio deferiae: Si mihi placet, si tua judicia deferbar, diligenter mihi prudendum est, ne quantumvis accidit ad existimationem meam; tantum de tua dignitate derahat? Et non nihil derahet profecto, si nullus ingenii, nullus ejus doctrinæ fructus existerit: in quo cetera quæ ipse de me judicium fecerit comprobare possent: Quæ nos res celeberrimæ horatur, ut disputationem hanc meam de pontifice Pontificii in Concilia, compositam, atque e media Theologia deprompta, sub amplitudine tua Nominis apparere velim. Quanta labor opera sit, aliorum judicium fuerit: aperte vere fuit ardua: Quid enim dicam, quantum animum meum excruciaverit, in argumento versantem multorum controversiis, & disceptationibus implicatissimo? Quod ego dum diligenter expendo, dum multiplici doctrina variatetam undique perlustro; dum diversas retorumum Scripturam tractata aunque, colligo, sopiam, comprimo, pertractio; mulcissim e modestia subducteres exordere excitos sum: & ne alim Hercules ad novos schinde labores exhortandus, infinite propemodum prorogare debui spatia vehemiam, non tacerum. In titeli omnis antiquitatis, in fatis, & memoria temporum, in Sanctissimi accusiqve fabricia monumenta, in authoritatibus Pontificum, & generalium Conciliorum, in Patrum responsis, atque decretis, in institutis Civitatum, in legibus Nationum, in consuetudinibus ipsa vetustate fuscitis, in sacribus Ecclesiæ tanquam per manus traditis, & antiquitatis commendatione firmatis, nullo alterque ad fatigatem usque elaborandum fuit. Dum ad unamquamque positionem suorum adnodum adversarium testimonia unaquaque ratio fabulitur, dum absurdissimorum fallentes ratiocinationes, fallacisque calumnia diluuntur; dum contestationum artibus, ac prestigiis editus undique profunditur: dum veritas demum ex omni parte propugnatur, concluditur, communitur; & Latinis, & Græcis, & Hebraicis, & vetustis, & nostris, & sacrilis, & profanis, & familiis, & sententiis, & humanis, & divinis, & communibus, & privatis authoribus conquinvada fides, vel ut dicam planius, omni Rhina (quod ajunt) gravius fulmen fuit. Affirmabunt hoc idem & qui conjuverint, ac probaverint meum: dicant etiam qui non probaverint, & conjuverint. In quo non nihil interdum subvenire venit in mentem: ut nimis mea diligentia fabodinsus fuerim: dum (ut initio dicebam) sufferatus hoc quantulumque literarum infelic confutiar dignitati ena; ne complexus videretis indignum, quem ceteri judicant imprimis. Illud etiam adde, quod si tacuum videar ingratus; si gradum ingenii specimen inventis semper fuit, nulla reflatum. Igitur tum ab tuorum sacrorum meorum estatis, per in Societatis Jesu disciplinam a meis majoribus dedcitus offensi recordor, ut tem erat judicium illius ætatis, adeo me cupida, studiosique Doctissima, ac Sanctissimæ Familiæ confortudinem experiveffe: quasi qui longissimus fitim fabulorumi illius ferunatius fedare cupiebam. Quamdiem in omnibus indissimis Gymnasiis fitatis, quod Roma frequentissimum habent, & a nobilitate disterium, & celebriate dutentum, perdin, multumque versatus: quantum a Rhetoribi, Historicisque, quantum e Philosophisis, & Theologis fontibus haustis, subiquit sepsiti: nunc etate prosectior in commentem ufam non gratuite tamquam ex erogatorii publicis, derivo. Neque vero overlae ne Patrum illorum, Alexandri præsertim de Angelis Doctoris mei, quantum ab hominum suavissimi, tum Philosophorum, & Theologorum diligentissimi, doctissimique modestiam hoc mea memoria animi redfocatione haderem: Sicut ejusdem olim indagatum in me dutendo, ac meo lesto inflexit, nec honorificentiam adhuc de tanto viro dominiat tam distantia raciarnitas. Et quidem quantum ex egregii Doctoris perillustris perennitate doctrinæ deduxerim, ad ingenii, scriptique me vetati pratulum irrigandum, dicrem, & vel ejus in obscuro esset ingenium, vel mea omnes intelligerent, utquaquam tibi, Cardinalis Amplissime, placere possessi: quem non ante degni nomini Author aliquis elimsset ad cultum, & ad gloriam tuo vouisset humanitas.

ANPAPA SIT SUPRA CONCILIUM, DISPUTATIO THEOLOGICA.

PROOEMIUM.

NULLA forme disputatis est, his præsertim temporibus, quæ vel suspitatur hæresias, vel frequentias excitetur, quam de Romani Pontificis auctoritate. Siquidem Hæretici, qui superioribus sæculis incursari Verbi oeconomiam, Spiritus sancti Divinitatem, deniquam perfoorunt Tricitatem, aliaque Christianæ Religionis fœnerisis mysteriis oppugnarunt, hoc temporis omnes machinas ad eversionem summi Pontificis potestatem conversunt. De Romano Pontifice disputationes suspiniunur, nulla est magis impetuosa ex, quæ de Concilio, et Papæ auctoritate instituitur, quæ multorum nobilitata studia, cum in omnium sermones quasdie versat, fovere non potest, quin ea, quæ Theologum potissimu in eos agitat sapiens incidentur: quare cum multas legissem, quæ cum laude in hoc argumento versari sunt, collegissem plurima, quæ ad illustrandam veritatem verbosissime fuerunt, suborfuerunt non dubio dum explicat, quæ verbosissime confirmat profunt in fide Catholica, et in doctrina, quam Ecclesia Dei de ipsis Apostolis haufit. Et ut certa nobis sunt, quæ certa probatis profuerunt, et profuerunt, quæ ad illustrandam veritatem, quæ cum in nonnaquæ disputatione maximi fieri solent, mihi spem faciunt fore, ut ea lucubratis non sit inutilis, nec injucunda futura.

DE ORIGINE HUJUS QUÆSTIONIS.

CAP. I. CUM in Concilio Pisano Cardinales, qui in ea cum urbem convenerant, de tollendo Schismate, quod inter plures Pontifices verbabatur, fecisset tractarent, incidentum in eam quæstionem, ut refert Sanctus Antoninus 3. par. sum. hist. tit. 22. c. 5. §. 1. An Concilio liceret Pontifices etiam invitum, pontificatu privare: nam cum nullus esset, qui fedelium, vellet depanere Pontificatum, non aliud videbatur esse remedium ad tolendum illud Schisma, quam deponere Pontifices, qui illius causa erant. In eo igitur Concilio videtur primo ora hæc controversia, An Concilium sit supra Papam.

Celebratum postea fuit Concilium Constantiense, ad quod venerat Joannes etiam Papa XXIII. B qui relicto quo de causa occulte cum recessilisset a Concilio, illuque sine capite manebiles, cæpserunt Patres eamdem discutere quæstionem, An Concilium sit supra Papam, & sess. 4. ut privarent Pontifices, propter quos Ecclesia laboraba schismate, & erant possent unum Pastorem, cui tota Ecclesia pareret, definierunt Concilium generale a Christo immediate habere auctoritatem, cui omnes tenentur obedire etiam Papa. Sed ipsemet postea deponentibus Pontificatum Joanne X X I I I. Gregorio XII. Benedicto XIII. & creato Martino V. relicta hæc tota controversia, nam & quod definitum fuerat sess. 4. quia Concilium eo tempore sine capite erat, nullius vifum est authoritatis, & poli creationem Martini V. quando Concilium sim suo capite unitum erat, & maximum habebat potestatem, nulla hac de re facta est amplius mentio.

Sed cum Eugenius IV. dissolvere, fulsis de causis vellet Concilium, quod Basileam convocaret, excitata rursus controversia fuit de auctoritate Concilii supra Papam, & Episcopi, qui prosequi volebant Concilium indicantum, iterum in eam disputationem venerunt: An teneatur Concilium obedire Pontifici, qui volebat illud solvere: An Pontifices possint teneatur obedire Concilio legitime jam congregato? Et quoniam in schismate non videtur aliud esse tribunal præter Concilium, in quo de vero Pontifice constitui posset, multi ibi perlatum Papam privari posse a Concilio, quo fundamento eraucto earum Eugenium IV. verum Pontificem, & creatum Felicem V. Sed alii eum sequerunt Eugenium, in duas sectiones divisa fuit Ecclesia: Itaque qui schismatis fibras eidem voluerunt novum schisma secundum, quam & Sacra orta controversia est: An Concilium sit supra Papam. Sed Felix V. cognito suo errore abdicavit se Pontificatu, & Ecclesia Dei ad suam redit antiquam.

His igitur occasionibus orta est nostra controversia quæ duplicem habet difficultatem. Prima est, An semper schismatis, & quando dubium est quis sit verus Papa, Concilium id diffinire possit, ita a Concilium non sit supra eorum, & indubitatum Papam, sed Papa incertum, & dubium. Secunda est, An Concilium sit supra Papam, quia certa in conflictu Pontifice Papam, & eo tempore, quo nullum est schisma. Sed omnes agnoscunt unum Pastorem: de hac secunda nos disputamus, priorem alii tractantibus.

CAP. II. IN proposita quæstione Cardinalis Cameracensis, Joannes Gerson, Jacobus Almainus in suis tractatis de potestate Ecclesiastica, Nicolaus Cusanus tractatu de concordia catholica lib. 2. cap. 38. Cardin. Florent. c. significasti. extra de elect. Panormitan. ibidem & Abad. o. 10. and cap. 38. Sancti Matthæi, & alii nonnulli, quos non recite de Pontificia potestate sentire certum est, existimant Concilium esse supra Pontificem. Non sentiunt hi quidem cum hæreticis nobis temporis Pontificem Romanum unum esse ex ceteris Episcopis, & nihil plus habere auctoritatis, quam quilibet Episcoporum habeat in sua Ecclesia; sed fatentur Papam esse caput totius Ecclesiæ, & Superiorem aliis Episcopis singulariter simpliis. Negant solum Papam esse supra omnes Episcopos simul in Concilio congregatos, sic generales Religiosum sunt supra singulos, non supra Capitulum generale Religionis: & quod consequens est, docent potestatem Ecclesiasticam subjectiva esse in Ecclesia, & in Concilio generali, & in Papa tanquam in ministro Ecclesiæ; idenque mortuo Pontifice, totam potestatem Ecclesiastiam remanere in Concilio, sicut mortuo Pro-Rege tota auctoritas remanet in Rege, cujus minister erat Pro-Rex. Quare nolunt Pontifice vivente ad Concilium, vel mortuo Pontifice, ajunt Concilium habere plenam potestatem, etiam Papa Papalem, posseque diffinire res fidei, concedere indulgentias, & determinare omnes controversias Ecclesiasticas. Hæc est summa doctrinæ Authorum, quos citavimus.

Contra quos communiter, & unanimi consilio Theologi, Canonistæ, Controversistæ, omnes denique scriptores Ecclesiastici docent Papam esse supra Concilium, ita ut repugnante Papa, vel contradicente, Concilium nihil boruum facere possit, & in ipso Concilio Papa sit caput Ecclesiæ universalis supra omnes Episcopos etiam in Concilio congregatos, & jurisdictionem Ecclesiasticam Pontificem recipere proxime & immediate a Deo, non a Concilio, vel a cœtu Episcoporum, propterea quod Pontificem non esse ministrum, sed caput Ecclesiæ, ejusque auctoritatem neque a Concilio, neque ab alio coarctari, aut limitari posse. Hæc est Bellarm. Abes. Alfonsus de Castro. in suis Summis, Albertus, sancti Thomas, sancti Bonav. Scotus, Joannis Baccoini, Joannis Major. Argentinæ, Durandi, Gabr. Paluel. Rieinel. in 4. dist. 19. ubi disputant de eadem. Nam quæstio ex professo non tractant hanc quæstionem, quæ eorum tempore nondum erat cuorta, pugnoant tamen hanc definiunt, unoquam certum, & indubitatum, tradunque omnia quæ dicimus. Post Concil. Pisanum ex professo, & magis accurate hanc doctrinam & explicarunt, & probarunt S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus secunda par. sum. Theol. tit. 3. capa 1. & 2. par. sum. hist. tit. 22. c. 10. §. 4. Joan. de Turrecremata 1. de sum. Eccles. cap. 93. & cap. 104. & in respond. ad orationes Basilienses, Alvar. Pelagius. l. 1. de Planctu Eccl. 2. cap. 6. Domin. Jacobat. lib. 2. de Concilio art. 7. qui ecclesiam Concilibuoli Pisani ex professo, & accurate rem hanc discutit, Card. Cajet. tom. 1. Opusc. tractatus de auctoritate Papæ, & Concilii. & rursus in Apologia, quam pro eo tractatu scripsit Card. Oliva lib. 1. de fide, & Symbolo cap. 14. Ferrarien. lib. 4. contra gentes cap. 76. Augustinus. Triumphus lib. de potestate Ecclesiæ qu. 1. a. 2. & 3. & qu. 6. a. 6. & Melchior Canus lib. 5 de locis Theologicis cap. 5. Silvest. in sum. verb. Concilium qu. 2. & 10. Gregorius de Valen. 22. qu. 1. disput. 1. punct. 7. §. 4. Dominicus Soto 4. dist. 24. dill. 22. qu. 3. art. 2. Aldeucis in summa Theol. E lib. 6. tract. 4. c. 22. Dominicus Bagnes 2. 2. qu. 1. art. 10. dub. 4. Joannes Azar. par. 2. lib. 4. cap. 13. dub. 11. Ex Controversistis Albertus Pighius lib. 6. de Hierarchia Ecclesiastica, Franciscus Turrianus tribus libris, quos de hac re edidit; Nicolaus Sanderus lib. 7. de visibili Hierarchia, ubi de Concilio Constantiensi disputat; Thomas Campegi. trac. de potest. summi Pontifi. 2. cap. 22. Valdentis tom. 1. lib. 2. cap. 8. n. 11. Alphonsus a Castro lib. 4. contra hæreses. verb. Concilium, hæresi 1. & lib. 5. de ipsa hæreticorum punitione cap. 22. 24. Stratorum controversia 5. lib. 7. cap. 10. Cardin. Bellarm. lib. 1. de Concil. Eximden doctrinam tradunt omnes Canonistæ in cap. significasti de electione, & c. fi. Papa, dill. 40. quos infinitum esset enumerare, idcirco praetermittit Auctoribus, ad eam ipsam veniamus.

CAP. III. PRO explicatione hujus difficultatis. Notandum est primo Romanum Pontif. esse caput, & Pastorem non solum singularum Ecclesiarum, sed totius etiam Ecclesiæ universalis; Matthæi enim 16. Sancto Petro Christus dixit: & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, ut intelligeremus Ecclesiam universalem nisi auctoritate summi Pontifici. Quare Concilium Chalcedon. legitime congregatum in Epistola ad Leonem Pontif. data, profitetur Leonem Pontificem caput esse etiam totius Concilii, ut infra fusius probabimus.

Notandum secundo supremam potestatem Ecclesiæ non posse esse in Concilio separato a Pontifice, neque Ecclesiastica, neque temporalem: non fatemur, quia Ecclesia non effet Monarchia, sed Aristocratia contra Evangelium, et optime probant Controversistæ citati; non sequitur, quia Papa non recipit potestatem a Concilio, sed immediate a Deo. Adde, quod Concilium confirmatur a Papa: & confirmet formaliter potestatem Papalem, non quod ejus confirmatione.

Notandum tertio, quando eligitur Pontifex a Collegio Cardinalium, eligi a Cardinalibus pertinam, sed non tradit potestatem, quæ persone electæ a Deo immediate, & proxime datur. Quare diversa ratio est electionis Summi Pontificis, & aliorum Principum. Quando enim electores creant Regem aliquem, vel Principem, nomine populi simul eligunt, & confirmat illi auctoritatem, & potestatem, vel Principem electoribus, & populo recipit jurisdictionem, & auctoritatem, juxta meliorem sententiam, quam illi explicavimus. Idirco in populo est auctoritas Principi secularis supplentive, quia supplere potest officium Principis electi, & defuncto Principe, facere potest quidquid necessarium est ad conservationem Regni, vel Reipublicæ, & supplere vices Principis. At Collegium Cardinalium, quod eligit Pontificem, non potest praestare officium Pontificis: ergo in Collegio Cardinalium non est potestas Papalis supplentive, nequeque Cardinales tribuunt Pontifici potestatem, quam non habent, sed Deus immediate suo Vicario confert jurisdictionem necessariam ad gubernationem Ecclesiæ: & sicut Papa non est Vicarius Cardinalium, vel Concilii, sed D. N. Jesu Christi, ita nec recipit jurisdictionem a Cardinalibus, vel a Concilio, sed a Christo Domino.

Notandum quarto, quoniam ad reflam gubernationem Ecclesiæ, maxime pertinere notuntur Concilia, ad Summum Pontificem, cui commissa est cura Ecclesiæ universalis, pertinere quando, & ubi oportet illa convocare Concilium. Non nego cogi posse Concilium de consilio Pontifice etiam ab Imperatore, sed ajo fine consilio Pontificis tacito, vel expresso, non posse cogi Concilium, & fi cogatur, non Concilium, sed conciliabulum esse: nam in antiquissimo Canone ab ipsis Apostolis sancitum est, non licere cuiquam absque Summi Pontificis consensu Concilium cogere, et testatur Sanctissimus Pontifex Marcellus primus in Epistola ad Episcopos Antiochenæ Provinciæ, & Julius Primus item Pontifex in Epistola prima ad Episcopos orientales pro Sancto Athanasio, & Pelagius Papa II. in

in Epistola prima, cap. 1. ad Episcopos, qui Constantinopolim convenerant. Socrates lib. 2. hist. cap. 13. Sozomen lib. 3 hist. cap. 9. Nicephor. lib. 9. cap. 5. Damasus Papa Epistola tertia, ad Stephanum, quam sanctionem ab ipsis Apostolis, et divinis, tradunt Constantinopolitanum Nicænum Can. 1. renovavit: non debent penitet fententiam, inquit, Romani Pontifi. Concilia celebrari. Quapropter Dioforous Alexandrinus, qui congeras Concilium fine auctoritate fedis Apofto lice, motus fuit in Concilio Chalcedon. actione prima ex Episcopos non fede, & in feptima Synodo generali actione fexta judicatum Patre. Concilium quoddam Constantinopoli. quia fine confenfu Romani Pontificis. dum fecerat, illegitimum fuit, & irritum. Leo in Concilio Romano quarto, fub Symmacho Pontifice congregato, Episcopis a Theodorico Rege vocati, nolentes Synodum ingredi, prudentem Rex effecerat literis Pontificis, quibus fine auctoritate Concilium convocari tefficabatur. Denique nullum ha&tenus in Ecclefia Dei Concilium celebratum legitimum fine auctoritate Romani Pontifici, & Conftitutio Apofto lica, quam renuimus de non congregando Concilio fine confenfu Summi Pontificis, a temporibus Apofto lorum adhuc ufque nullus permanet, & fine ulla interruptione fervata fuit.

Quare Theodofius Imperator cum vellet Concilium Ephefinum convocare, multas literas a Leone Pontifice, ac fibi id fieret petiti, & tandem impetravit; probe intelligens fine auctoritate Romani Pontificis nullum colligi poffe legitimum Concilium. Traditiones Apofto licæ adeo pro ratione; quarum prima eft, quia Epifcopi non fubfunt Principibus Laicis, fed fuli Pontifici. Non Poffunt igitur controvcrti a Principe fecefari, fed a fulo Pontifice. Secunda eft, quod Concilium eft tribunal Spiritus Santi, in quo tractantur caufæ fpirituales, Principes feculares nullum jus habent in rebus fpiritualibus, ut fatius probat Gratian. in decreto dift. 17. ergo nullam auctoritatem habent convocandi Concilia. Notandum quinto, quamvis Ecclefiæ Pontifices, et vifitatores, cogere poffint Concilium, quia tamen commodius, & majori cum tranquillitate Chriftianæ Reipublicæ celebrantur Concilia, fi fint approbatibus etiam Principibus fecularibus, confentientibus Summo Pontifice, quibus cordi eft pax Reipublicæ Chriftianæ, confulere Principes Chriftianos, quando convocant ejiamque Concilia, non quia non poffent fua auctoritate ea cogere, fed ut majori cele-brarentur frequentia, & ut a Principibus fecularibus defenderentur etiam armis fi quid exortum effet tumultus.

Notandum fexto, Epifcopos in Concilio non effe conftitutos fofum, fed etiam Judices; & fi enim Pontifex præfidet Concilio, & in fuper Concilium, Epifcopi tamen funt veri Judices; propterea quæ caufæ definiuntur in Concilio fuffragiis Epifcoporum, Pontifex eft fuperiores, Epifcopi funt veteres Senatores, qui dependent a Principe, habent tantem facultatem Judicis, & procedunt fententialiter, quorum judicium, approbante Pontifice, habet vim legis. Quemadmodum igitur Senatores funt veri Judices, quibus nihilominus præeft Princeps, ita Epifcopi in Concilio Judices funt, quamvis illi præfit Pontifex.

Notandum septimo, Papam duplicitet præfidere in Concilio vel per fe, vel per Legatos fuos; Legato legimus aliquando miffos cum inftructione Apofto lica fofum, fed etiam cum inftructione, & aliquando autem fine inftructione, quomodo miffi fuerunt ad Concilium Trident. Quotiefcumque Concilium agit contra confenfum Legatorum fedis Apofto lica, certum eft non parebere Pontificem: quotiens Legati, qui habent inftructionem, agunt contra fententiam, quam a fede Apofto lica acperunt, totiens Concilium fine auctoritate Pontificis decernere conftat. Hæc infra fuit locis fofius explicanda & probanda funt, fed hæc unius breviter notanda fuerunt, ut nec ineffligeretur ftatus quæftionis.

Cap. IV. Quæ infra notanda funt.

Proprium eft Pontificis, Papam effe fuper Concilium.

HIs jaftis fundamentis propofito quæfito refpondendum eft. Si fumatur Pontifex ex una parte, & Concilium, hoc eft omnes Epifcopi in Concilio congregati ex altera parte, Papam effe fupra Concilium: quod probandum eft, tum ex facris fcripturis, tum ex Conciliis generalibus, tum ex varia doctrina, quam hactenus fanctæ Ecclefia docuta eft. Et ut a divinis literis, ut par eft, ordiamur.

Multis quidem Scripturæ fcripturarum, & perpetuæ teftimoniis demonftrare nobis licet Papam effe fuper Concilium, fed ut breviter conftatum, duob. contenti erimus, quæ convincere poffunt etiam protervos. Primo igitur Matthæi 16. Magnitum Dei filius, Verbum Patris cui fuam Ecclefiam ftabilire vellet, illud fundamentum jecit. Tu es Petrus, & fuper hanc petram ædificabo Ecclefiam meam. Qui locus evidenter probat quod Petrus, & effe fundamentum totius Ecclefiæ intelligi etiam Concilium, & per Petrum, fupra quam Chriftus ait fe fundaturum fuam Ecclefiam, intelligendum eft Sanctum Petrum, & quo fignificat? Nam fi nomine Ecclefiæ Chriftus Dominus intelligit etiam Concilium, & illud ait innixi naturali Summi Pontificis, manifeftum eft Concilium a pontifice mutuam auctoritatem, non pontificem petere auctoritatem a Concilio. Et ut incipiamus a primo, Concilium effe Ecclefiam repræfentative, nemo ambiget; Nam quem ad modum Reges Salomonem Principes Tribuum, & Duces familiarum, ut deferent Arcam fuderis in templum, dicit fcriptura lib. 3. Reg. cap. 8. Salomon cum Ecclefia, qui tamen commodius, & majori cum tranquillitate Chriftianæ Reipublicæ celebrantur Concilia, fi fint approbatibus etiam Principibus fecularibus, confentientibus Summo Pontifice, quibus cordi eft pax Reipublicæ Chriftianæ, confulere Principes Chriftianos, quando convocant ejiamque Concilia, non quia non poffent fua auctoritate ea cogere, fed ut majori celebraretur frequentia, & ut a Principibus fecularibus defenderentur etiam armis fi quid exortum effet tumultus.

Notandum fexto, Epifcopos in Conciliis non effe conftitutos fofum, fed etiam Judices; & fi enim Pontifex præfidet Concilio, & in fuper Concilium, Epifcopi tamen funt veri Judices; propterea quæ caufæ definiuntur in Conciliis fuffragiis Epifcoporum, Pontifex eft fuperiores, Epifcopi funt veteres Senatores, qui dependent a Principe, habent tantem facultatem Judicis, & procedunt fententialiter, quorum judicium, approbante Pontifice, habet vim legis. Quemadmodum igitur Senatores funt veri Judices, quibus nihilominus præeft Princeps, ita Epifcopi in Conciliis Judices funt, quamvis illi præfit Pontifex.

Notandum septimo, Papam duplicitet præfidere in Concilio vel per fe, vel per Legatos fuos; Legato legimus aliquando miffos cum inftructione Apofto lica fofum, fed etiam cum inftructione, & aliquando autem fine inftructione, quomodo miffi

De poteſt. Papæ ſupra Concilium. 655

ni lib. 4. inſtit. c. 6. § 6. & c. 8. § 11. 12. 14. 15. Lan- A
therii lib. de poteſtate Papæ, Centuriatorum lib. 3.
centuria 1. cap. 4. aliorum hæreticorum noſtri temporis, communis interpretatio Catholicorum de Principe Apoſtolorum Sancto Petro intelligit hæc verba, ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam: nam non lingua Syriaca Cephas ſignificet petram, & Hebraica lingua non reperiatur iſta dictionis genera, quæ græca, & latine eſt inter Philologos, & ſapientes, ut ſcripta lingua Chriſtus uſus ſit, non dixit, tu es Petrus, ſed tu es petra, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Quare non aliam ſenſum habere hæc verba poſſunt, quam dicit poſt ſe Eccleſiæ petra ea, & fundamentum. Clemens Romanus in Epiſtola ad Jacobum fratrem Domini: Simon Petrus, qui ſuper fidei petram, & ſuper Cœpitatem prædicatio abſcenta fundamentum eſte Eccleſiæ definius eſt, & caput. Sanctus Dionyſius Epiſtola ad Timot. Sancto Petro ſtabilium eſt, ait, ſuper hanc petram. Et Hygpolitus lib. de conſummatione mundi, de Sancto Petro inteligit hæc verba, Petrus petra ſidei, & magiſter Eccleſiæ: Tertull. lib. de præſcriptionibus, latuit, inquit, aliquid Petrum ædificando Eccleſiæ petram dictum; lib. de pudicitia, Eccleſia ſua ſuper illam ædificata fuit. & Euthymius in com. ad hunc locum, tu es Petrus, inquit, et qui fidei petra futurus es, & ſuper hoc robur edificabo, fore petram fundamentum credentium. Cyprianus Epiſtola 2. Quinctam. Petrum Dominus primum elegit, & ſuper eum ædificavit Eccleſiam ſuam. Et epiſtola ad Cornelium. Petrus, ſuper quem ædificata ab eodem Domino fuerat Eccleſia. Rurſus in epiſtola ab Tubajanum, Petro Dominus ſuper quem ædificavit Eccleſiam, & unde unitatis originem inſtituit, potoſtatem ipſam dedit, ut id ſolveretur in cœlis, quod ille ſolviſſet in terris, & in lib. de unitate Eccleſiæ, initio, loquitur, inquit, Dominus ad Petrum, ego dico tibi, tu es Petrus, & ſuper iſtam petram ædificabo Eccleſiam meam. lib. de exhortatione Martyrii c. 14. Eccleſia ſua ſuper Petrum Dominus fundavit. Firmilianus Cæſaræe Cappadociæ Epiſtola ad Cyprianum, quæ eſt 75. inter epiſtolas Cypriani, quantus vero error ſit, & quanta ejus rationis, qui remiſſionem peccatorum dicit apud ſynagogam hæreticorum dari poſſe, nec permanet in firmamento Eccleſiæ, quam a Chriſto ſuper Petrum ſolidam eſt, hinc intelligi poteſt, quod ſolvit Chriſtus Chriſtus dixit. Quæcumque ligaveris ſuper terram, &c. & S. Cyprianus eandem interpretationem repetit lib. 1. epiſtola 3. lib. 4. epiſt. 9. tract. de baptiſmo virgum ſerm. 3. de patien. Hilarius in c. 16. Matthæi, o, inquit, in nunquatione novi nominis ſolix Eccleſiæ fundamentum, dignatus ædificatione illius petra, quæ inferorum leges diſſolverit! o beatus Cæſi Janitor. lib. 6. de Trinit. poſt Sacramenti confeſſionem inquit, B. Simon ædificatus Eccleſiæ Sabaoth, &c. & in Pſalm. 131. Petrum primum Dei confeſſorem, Eccleſiæ fundamentum nuncupat. S. Ambroſ. ſerm. 47. de Petri, & Paulli, denique inpo ſon fundamentate Eccleſiarum petra dicitur. Short ait Petrus, tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam; petra enim dicitur, eo quod primitus in ædificatione illius fundamenta poſuit, & ſuam immobile totius operis Chriſti compagem, molemque continet. Idem S. Ambroſ. ſermone 68. de natali Apoſtolorum Petri, & Pauli, & in Hymno, quem ſuo tempore cantari ſolitum ſcribit S. Augaſtin. lib. 1. Retract. c. 21. hoc ipſa petra Eccleſia cuenne, cujuſque diſtuli. S. Hieron. in c. 16. Mat-

Matthæi, secundum, inquit, metaphoram petræ recte dictur ei, super te ædificabo Ecclesiam meam: & in epistola ad Damasum Papam, de nomine hypostaseos loquens de iede Sancti Petri, super hanc petram, inquit, fic ædificatam Ecclesiam Christi. Et lib. 1. contra Jovinianum epistola ad Marcellam, quæ est contra Montanum. S. Augustinus. ferm. 1. de Sanctis, Petrum, inquit, fundamentum Ecclesiæ Dominus nominavit, supra quod Ecclesiæ ædificiti altitudo consurgit: lib. 1. Retract. c. 21. hæc eandem affert interpretationem. Maximus serm. 1. de S. Petro, & Paulo, per Christum Petrus fictus est petra, dicente ei Domino, tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. S. Paulinus in epistola ad Severum, Petra est Christus, fundamentum ipsius hujus vocabuli gratiam non negavit, cui ait, super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. S. Leo serm. 2. de Pro assumptione, Manet ergo, inquit, ædificatio veritatis, & B. Petrus in accepta fortitudine petræ perseverans, susceptæ Ecclesiæ gubernacula non reliquit, fic enim prærerevisi ordinatus, ut dum petra dicitur, dum fundamentum pronuntiatur, dum Janitor regni Cœlorum constituitur, quæ in ipse cum Christo effet societas, per ipsa appellationum mysteria noverimus. Idem scribit ad episcopum Vienn. & in epistola ad Leonianum. Sanctus Gregorius in Epistola ad Eulogium: Quis nesciat fundatum Ecclesiam in Apostolorum Principis fidelitate firmatam? Nec est præterea modus Theophanes cognomento Ceramen. Archiepiscopus Tauromenæ in Sicilia, auctor in sacris literis optime versatus in ferm. de Sanctis Apostolis. Ego vero, inquit, dico tibi, quod tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: tu inquam, qui Petrus es, petra fies libi, & Ecclesiæ firmatæ fundamentum, &c. Accedat ultimo loco Eusebius Pelusiota Alexandrinus Patriarcha, de pronunciatione Pontifex in sua Epistola, qui in Mortali de Resurrectione explicans illa verba, dicite Dilipuli meis, & Petro, ut non timeret Petrus, inquit, se propterea ipsum ab Apostolorum Apostolici principatu amisisset, cum inquit, ne timeas, nihil tibi de gloria Chori Apostolici minui, non te dignitate removi, non fecit te secundum alia alterum, non dedi alteri claves, non ad metuat Petre, qualis eras, talis es, quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis, ne timeas Petre, quod prouisti impleo, super te ædificabo ecclesiam meam.

Hactenus retulimus fideliter, & verbatim sententias Sanctorum Patrum, qui illa verba, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, ad Principem Apostolorum Sanctum Petrum retulerunt. Sed quoniam sanctus Hilarius lib. 6. de Trinit. Adrianus I. Nicolaus I. Agatho, Leo I. Nyssenus Gregor. libro contra Judæos, Sanctus Ambrosius comm. in Epist. ad Galat. cap. 4. si sancti Ambrosii sunt commentarii illi, quod non credo, hæc petra, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, interpretantur super Petrum, quia Apostolus dixerat, tu es Christus Filius Dei vivi. Nunc ollendendum est, neque hos Patres a communi interpretatione recedisse, qui nihil aliud docuerunt quam ecclesiam fundatam esse super fidem, & immobilitatem Petri. Cum enim Patres quatenus homo infirmum, & caducum esset fundamentum, & deficere potest, voluerunt exprimere hi Patres rationem, propter quam in Petro fundata est Ecclesia, quæ est fides Petri infallibilis. Ideo dicerunt Ecclesiam ædificatam esse super fidem Petri. Hanc A esse horum Patrum mentem nemo ambiges, qui ea citata legere voluerit. Nam cum iisdem, qui dicunt Ecclesiam fundatam esse supra Petrum, & Petrum esse illam petram, supra quam Christus fundavit Ecclesiam suam, vel fatendum est illorum esse pugnare, quod de sapientissimis viris non est credendum, vel ita intelligendi sunt, quando ajunt Ecclesiam fundatam in fide Petri, ut fundatam esse etiam in fundo Petri, & in fide quidem, qua est quasi ratio, in tanquat Petrus sit fundamentum Ecclesiæ, & ob quam vocatur petra firma, & immobilis; in fundo Petro autem, quia pro eo Dominus rogavit, ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Recte igitur dicitur Ecclesia fundata in Petro, & in fide Petri, & quidem fides illa, quod Christus Dei Filius, & Dominus, & omnibus catholicis reperitur, non omnes tamen fundamentum sunt Ecclesiæ. Cur ita? Quia solo Petro promittitur illa fides firma, & immobilis, quæ deficere non potest, idcirco soli sancto Petro dicitur super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, ad alios pervenit quidem fides sed non perveniet inconcussum robur, & firmitas fidei, solus Petrus est petra, super quam Dominus ædificavit Ecclesiam suam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam, & soli Petro dicitur, tibi dabo claves regni cœlorum.

Cum demonstratum luculenter hactenus sit petram illam, super quam Dominus suam fundavit Ecclesiam, esse Principem Apostolorum, cui ob præclaram hanc tetificationem, tu es Christus Filius Dei vivi, Redemptor noster supremum potestatem concutit in Ecclesiam universam, dicendo, tu es petra, & super hanc petram firmam, & inconcussam ædificabo Ecclesiam meam: nec ulla tergiversatione negari possit Concilium generale vere esse Ecclesiam. Evidenter apud eos, qui consequentia, & repugnantia intelligunt, probatum est, non esse in Concilio generali potestatem Ecclesiasticam, sed in Pontifice Romano sancti Petri successore, cui tanquam fundamento institutus est a Ecclesia, quinque utrum ex Ecclesiastica literatura fulciri, & solidare debet. Nam si Concilium supra Pontificem haberet potestatem, non esset Ecclesia fundata supra petram, sed petra super Ecclesiam fundata esset, nec auctoritas Pontificis sustentaret Ecclesiam, sed auctoritas Ecclesiæ sustentaret Pontificem, non esset Pontifex firmamentum ædificii Ecclesiastici, sicut in Sapientia Salomonis legimus, Res sapiens stabilimentum populi, sed Ecclesia esset firmamentum auctoritatis Pontificis. Aut igitur fatendum est Pontificis potestatem esse etiam supra Concilium, aut profitendum in unum Sancte Christi Domini pollicitudinem, tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, qui nec inconsiderate, nec frustra dixit Ecclesiam fundatam, sed admittere noluit tamdiu Ecclesiam aliquam esse Ecclesiam Dei, quamdiu super Petrum ædificata est; perinde enim fuit dicere, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam; ac dicere, non erit Ecclesia mea, nec ego ero ejus Deus, nisi agnoscat Petri potestatem, & obedientiam: & existimabimus ad hoc Concilium illud, quod supra Pontificem sibi arrogat potestatem, quod a Romani Pontificis, obedientia discedit, esse verum, & legitimum Concilium, aut Ecclesiam Dei viventis? non ita, sed concilibabulum erit dæmoniorum, & Ecclesia malignantium. Quod si adhuc aliquis est adeo obfirmato animo, ut nondum Evangelio credat, quæramus ex eo quare Christus nomen mutarit Simonis, cum dixit ei, tu vocaberis Cephas, quod nomen idem interpretatur pollex, a petra, quam Syri, & Hebræi propter linguæ vicinium, Cephum vocant, ut beatus Hieronymus in comment. Epist. ad Galat. tradit. Cur, inquam, commutato nomine pollex appellavit Cephas? non est longius petenda responsio. Dominus ipse declarat ita cur vocaretur, dicens, & super hanc petram, &c. Petrinde se B dicens, & non Petrus, vel petra: cum illi impono, quia super te, tanquam solidissimam petram ædificabo Ecclesiam meam. Sic enim cum Deus mutavit nomen Abrahæ, dicens, tu vocaberis Abrabam, continuo causam reddidit, quia patrem multarum gentium constituit te, hoc enim fonat nomen Abrahæ, Patrem multitudinis. Ita plane cum Simon dicit, tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, &c. causalis, ut alibi fepe, quia te constituit petram immobilem, super te ædificabo Ecclesiam meam. Quod si nondum fatemur fide Abraham accessit et fuerit Pater multarum gentium, cur non credemus illiqui illa fide, tu es Christus Filius Dei vivi, qua excellit, cum sanctissimæ Trinitatis mysterium attigit, in cujus nomine per Baptismum regeneramur, & membra Ecclesiæ efficimur, quam Christus Patris Sapientia admirari potuit illi verbis, caro, & sanguis non revelavit tibi, quam tanopere commendavit Veritas Patris, dicendo, beatus es Simon Barjona, sanctam Petrum metuit, ut fuerat pater, & rector omnium credentium, totique Ecclesiæ Catholicæ præfectura: Si Deus adeo fidem Abraham honoravit, ut illius nomen fore voluerit, qui esset filii Abraham, cur non credimus ita Christum admirabilem illum Petri fidem honorare voluisse, ut illam Sanctam fidem fore voluerit, quæ esset Petri, & Petro Vicario suo obtemperaret? Abeant nugæ a rebus gravissimis, abscedant inanes Sophistarum arguties Christi Evangelium depravantes, recedant falsaces conciliabula decorquentes Christi verba in alienos, & abionos sensus, tollatur odium Romani Pontificis, nullum omnino reperiatur cor terrarum orbe, qui Evangelio credat, & non credat Pontificem esse Papa Concilium.

Apette omnino Dei Filius dotavit potestatem Pontificis in universam Ecclesiam verbis illis, Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Sed quoniam miriffic hunc locum illustrat ter, quæ Lucas c. 22. Christus dixit sancto Petro, Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos; non pigebit me hæc quoque verba pauca explicare.

Quæro igitur, cum Christus oraverit ne deficeret fides Petri exauditus est pro fua reverentia, an non? Si non exaudiret eft, frustra oravit, non hoc bene petivit: quis illi tia concedat, nisi qui negat Christum Dei Filium? Exaudius igitur est, nam quam deficit fides Petri ad firmandum fuos fratres, ad hanc enim finem oratio, ne ejus fides deficeret, ipsemet testificatus est illis verbis, tu autem conversus confirma fratres tuos. Potuiffet Christus quidem pro fide omnium orare, ne illius fides deficeret, sed pro fide Petri immediate orare voluit, pro fide vero omnium mediante Petro, ut a Petro tanquam a solidissima petra, & fundamento tota Ecclesia fatica ædificatio dependeret, & Ecclesia fundata effet in ea petra, cui dixerat, & super

A hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Exauditus ergo fuit Dei filius pro fua reverentia, & Petrus potestatem accepit firmandi fratres in fide, quam & exercuit etiam in Concilio. Cum enim surrexissent quidam ex hæresi Phariseorum dicentes oportere servare legem Moysis, coactio Hierosolymis Concilio, quamvis adesset Jacobus illius urbis Episcopus, Petrus tamen, pro quo Dominus oraverat ne deficeret fides ejus, primus surgens dixit: Viri fratres vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum Evangelii, & credere, & qui novit corda, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum sanctum sicut & nobis, & nihil dilcevit inter nos, & illos, fide purificans corda eorum: nunc ergo quid tentatis Deum imponere jugum super cervices Discipulorum, quod neque Patres nostri, neque nos portare potuimus: sed per gratiam Domini nostri Jesu Christi credimus salvari quemadmodum & illi? Postquam sanctus Petrus peroravit, tacuit omnis multitudo. Sic Apostolus confirmavit fratres suos in veritate Evangelii, fic confirmatus est sanctus Jacobus illud certificat Ecclesiæ Epiphanius, unus ex omnibus, qui post sanctum Petrum, dixit, non inquietandos eos, qui ex gentibus convertuntur ad Deum: sic omnes Apostolis, omnes Presbyteri, omnis ipse Apostolica in Concilio congregata, firmiatem fuæ fententiæ dixit ex Petri doctrina cum oraculis Prophetarum confirmatam, quam formam universa Concilia rite deinceps habita, tenuerunt, et eorum decreta non nisi auctoritate Pontificis firma essent, & quæ a Romano Pontifice confirmata essent, nulla temporum diuturnitas infirmare, ac fcrinio enteseptingentos annos Benedictus III. ad Hincmarum Remensem Archiepiscopum, & Leo magnus ad Marcianum Imperatorem de Concilio Chalcedonen. Ecce tibi petra firma, ac solida, super quam Dominus foam ædificavit ecclesiam. Ecce fundamentum quod Ecclesiæ illum suffiniem, id est quod illi ex quo ædifica mortales informare conatur, Dei fructura est, Dei ædificatio est, Christus est, qui Pontifici dicit, Confirma fratres tuos. Christi igitur adversarius quisquis ajunt non a Pontifice confirmandos esse episcopos in fide, fed Pontificem a suis fratribus in Concilio fulciri debere, ac sustentari. Christus est qui fuo Vicario ait, Confirma fratres tuos, & quia dixit episcopis, confirmate Christi Vicarium? quis episcopis potestatem dedit in summum Pontificem? nemo fane, nisi quos odium Romani Pontificis obcæcavit, & quos fudium contradicendi Romanis Pontificibus dementavit? Nos vero concludamus cum Evangelio, Ecclesiam Catholicam super cum ædificatam, cui Dominus mandavit, ut Fratres in fide, isstar petræ solidaret, ac solidaret. Si enim credimus ut credere debemus, Petro confirmatum esse Christum fratrem suos fratres in fide, consequens est, ut confiteamur super Petri auctoritatem, pro qua oravit Dominus, tanquam super firmissimam petram ædificatam ecclesiam. Super Petrum igitur habentem auctoritatem ad firmandos in fide fratres, ædificata est ecclesia. Et ex his duobus Evangelii locis firmissimum habemus ecclesiæ fundamentum Romanum Pontif. quem Christus, qui ei dixit, tu es Petrus, firmat, ac suffinet, ne labi possit in errorem, idcoque primum, ac principale ecclesiæ fundamentum Christus est.

bante Concilio, decrevilset Papam eligi debere A a duobus partibus Cardinalium, declarat hanc Conflitutionem nullum generare præjudicium ejusdemmodo aliorum Episcoporum, in quibus secundum Canones majoris, & sanioris partis debet sententia prævalere: Quia, inquit, quando in eis dubium venerit, superiorem oportet judicari definiri, in Romana vero ecclesia aliquid speciale conflitutur, quia ad Superiorem recursus habetur non potest. Hic est calus expressus, in quo Adversarii contendunt concilium esse supra Papam, quando controversitur ejus electio, in eo conciliio negat ad superiorem posse dari recursum. Ergo Pontifex nullum habet superiorem. Negnat ergo e diametro contra sententiam, qui concilium statuit esse supra Papam, cum doctrina concilii Lateranensis, afferentis a Pontifice nullum dari recursum ad superiorem. Sane si concilium esset supra Papam, sicut Papa est supra episcopos, sicut quando aliqua oritur dubitatio circa electionem episcoporum, recurritur ad Pontifices secundum Ecclesiasticos canones, ita quando de Pontificis electione esset controversia, dari posset recursus ad concilium. Sed hoc negat Lateranense concilium, ergo rejicit adversarium sententiam.

Quartum concilium pro auctoritate Papæ supra concilium est septima Synodus generalis, quæ adhuc festa declarari, non polle de Religione concilii generalis, quibus deffert auctoritatem primæ sedis. Nam adversarii contendunt concilium legitimum esse etiam sine Papa, & idea esse supra Papam. At hæc Synodus negat esse legitimum concilium sine Papa, ergo negat concilium esse supra Papam. Quomodo enim eft supra Papam, quod ne esse quidem potest sine Papa?

Quintum concilium, quod profeffium est Papam esse supra concilia, est Chalcedonense. Primo in toto hoc concilio Legati Leonis I. fuberibunt. Secundo act. 2. refunatur multæ epistolæ ex variis locis ad concilium missæ hoc tenlio notatæ: Sanctissimo, ac beatissimo universali Patriarcha Magnæ Romæ Leoni, & concilio universali congregatæ in Chalcedonensi Civitate. Nec ullus ex tanto episcoporum numero fait, qui diserit vel solo concilio scribendas esse literas, vel contentum in literarum tituliis prænotandum esse Pontifici Romano. Quia Pontifex fuhlect concilio fiet esse alii Patriarchæ, non erat illis in literis Patriarcha Romanus nominandus, potius quam Antiochenus, vel alius quicumque. Agnoverunt igitur Episcopi in eo concilio congregati, & alii qui ad concilium scripserunt, auctoritatem Pontificis Romani esse supra concilium. Tertio act. 5. Legati Leonis tanquam supremam auctoritatem in concilio habentis, pronuntiant nomine Papæ definitivam sententiam in Dioscorum, his verbis. Sanctissimus ac Beatissimus Papa, quasi universalis Ecclesiæ per nos Legatos suos sancta synodo confestione, Petri Apostoli præditus dignitate, qui ecclesiæ fundamentum, petræ fidei, & ecclesiæ regni Janitor nuncupatur, Dioscorum Episcopali dignitate nudavit, & ab omni Sacerdotali opere fecit extraneum. Quid poterat dici clarius? Quis eft caput in concilio, qui fert sententiam, an qui eam ferenti confentit? Quando unquam minor tulit sententiam prælente majore? Cur Legati Pontificis potius quam alii episcopi in Patriarcham pronuntiarunt sententiam? Eani nunc adversarii, & dicant contra omnia antiqua tabularia, textum esse corruptum, quis hoc credat? & cum in Synaxis actionibus non consuetum profiteatur B esse Romanos Pontifici, quis dicat totum concilium esse concilium, nisi qui plane delirat? Quo minus clare hoc concilium in epistola, quam ad Leonem dedit, testatur esse Papam caput esse episcoporum etiam in concilio congregatorum, le enim ait. Quibus te quidem, tuut membris caput præeras in his, qui tuum tenebant ordinem, & benevolentiam præferens: hoc ipsum profitetur (ut ipse Leo Papa in epistola 54. in his fratribus Episcopis, Ravennæ, Mediolanensibus, Bonifacio, & Basilio Presbyteris, qui ab Apostolica sede directi sunt, me Synodo vestra frementes exclimet prestile, & prædicere. Quæremus in secundo concilio Ephesino fatthione Dioscori Alexandrini occifiles fuiffet fancti Flaviauus episcopus Constan. legati Romani Pontifi. fugati, & hæretis Eutychetis apostatæ. Leo I. Pontifex nec convocavit concil. Chalcedonense cui per fuos Legatos præfuit, tanquam concilii caput, superemque potestatem obtinens, damnavit hæresis, & pietatem, & declaravit pontifices secundum Ephesinum illegitimum esse, eo quod Legatis Apostolicis initiatus obtemperare voluiffet, ut patet ex epistolis ipsius Leonis 52. 53. 54. 55. & Evagrio lib. 2. c. 10. Breviario Liberati c. 13. & actis ipsius Chalcedonensis concilii.

Ex quibus habemus quod Summus Pontifex nova concilia convocavit adversus ea, quæ ab Apostolica sede defecerant, præeft per fuos Legatos concilio, damnat concilia ea, quæ a sede Apostolica recefferunt, eaque nulla esse declarat, & illegitima, reprobat hæreses etiam a conciliis comprobatas. Hæc autem est ea auctoritas, quam nos dicimus Papam supra concilia habere.

Sextum concilium, quod dicit Papam esse supra concilium, est Sardicense celebratum anno Domini 347. ex Socrate lib. 2. c. 15. & Sozom. lib. 3. c. 11. Sulpit. lib. 2. Sacrae hist. & circiter Sardicensi, quæ est contra Hilyrii, Mysiæ, atque Thraciæ convocatum a Julio I. Pontif. maximo, ut scribit Socrat. lib. 2. c. 16. qui referet Episcopos Orientales in sacrosancta Julium Episcopum, quod satis temporis non dedisset ad congregandum concilium, & ipsum Sardicense concil. in Epistola ad omnes Episcopos, opera Cosultanti, & Constantii imperatorum, hoc occidere. Cum S. Athanasius ex concilio Antiocheno, in quo ab Arianis multis calumniis impetitus fuit, appellasset ad sedem Apostolicam Julium Pontifem, Arianis hæreticis id fieri posse negantibus, ille decretis concilii Nicæni, quod docet ex antiqua Apostolorum traditione, semper licuisse ad Romanum Pontificem provocare, le defendit, & Romam ad Julium Pontificem se contulit, qui justit Episbopos, (qui Sanctum Athanasium accusabant) Romam venire, quibus venire recusantibus, Julius probe causa cognoscens, Sanctum Athanasium, locisque ejus absolvit, & in suas sedes, a quibus dejecti fuerant in concilio Antiocheno, restituit. Quid indigne in concilio Antiocheno, nulli ait. Quotidie novas Sanctio Athanasio infidias fitucatibus, Julius per Imperatores procurarit, ut in Sardicim Civitatem Hyrici generalis concilium convocaretur, in quo Episcopi fuerunt Cordubæ episcopus, & Sedis Apostolicæ Legatus. Qui singula decreta concilio proponit approbanda. Et quoniam Eusebius, principum auctor factionis, quæ S. Athanasium prosequebatur, duas fedes mutaverat, & tandem ad Constantinopolitanum episcopatum ascenderat, canon. 1. concilium prohibuit Episcopos transire ab una ad aliam ecclesiam. Manifesta, inquit, est cunta, quæ ecclesiæ Romanæ Pontifici, quis dicat totum concilium esse concilium, nisi qui plane delirat? Quo minorem tunflet clare hoc concilium in epistola, quam ad Leonem dedit, testatum est Papam caput esse episcoporum etiam in concilio congregatorum, le enim ait. Quibus te quidem, tuut membris caput præeras in his, qui tuum tenebant ordinem, & benevolentiam præferens: hoc ipsum profitetur (ut ipse Leo Papa in epistola 54. in his fratribus Episcopis, Ravennæ, Mediolanensibus, Bonifacio, & Basilio Presbyteris, qui ab Apostolica sede directi sunt, me Synodo vestra frementes exclimet prestile, & prædicere. Quæremus in secundo concilio Ephesino fatthione Dioscori Alexandrini occifiles fuiffet fancti Flaviauus episcopus Constan. legati Romani Pontifi. fugati, & hæretis Eutychetis apostatæ. Leo I. Pontifex nec convocavit concil. Chalcedonense cui per fuos Legatos præfuit, tanquam concilii caput, superemque potestatem obtinens, damnavit hæresis, & pietatem, & declaravit pontifices secundum Ephesinum illegitimum esse, eo quod Legatis Apostolicis initiatus obtemperare voluiffet, ut patet ex epistolis ipsius Leonis 52. 53. 54. 55. & Evagrio lib. 2. c. 10. Breviario Liberati c. 13. & actis ipsius Chalcedonensis concilii.

Ex quibus habemus quod Summus Pontifex nova concilia convocavit adversus ea, quæ ab Apostolica sede defecerant, præeft per fuos Legatos concilio, damnat concilia ea, quæ a sede Apostolica recefferunt, eaque nulla esse declarat, & illegitima, reprobat hæreses etiam a conciliis comprobatas. Hæc autem est ea auctoritas, quam nos dicimus Papam supra concilia habere.

Sextum concilium, quod dicit Papam esse supra concilium, est Sardicense celebratum anno Domini 347. ex Socrate lib. 2. c. 15. & Sozom. lib. 3. c. 11. Sulpit. lib. 2. Sacrae hist. & circiter Sardicensi, quæ est contra Hilyrii, Mysiæ, atque Thraciæ convocatum a Julio I. Pontif. maximo, ut scribit Socrat. lib. 2. c. 16. qui referet Episcopos Orientales in sacrosancta Julium Episcopum, quod satis temporis non dedisset ad congregandum concilium, & ipsum Sardicense concil. in Epistola ad omnes Episcopos, opera Cosultanti, & Constantii imperatorum, hoc occidere. Cum S. Athanasius ex concilio Antiocheno, in quo ab Arianis multis calumniis impetitus fuit, appellasset ad sedem Apostolicam Julium Pontifem, Arianis hæreticis id fieri posse negantibus, ille decretis concilii Nicæni, quod docet ex antiqua Apostolorum traditione, semper licuisse ad Romanum Pontificem provocare, le defendit, & Romam ad Julium Pontificem se contulit, qui justit Episbopos, (qui Sanctum Athanasium accusabant) Romam venire, quibus venire recusantibus, Julius probe causa cognoscens, Sanctum Athanasium, locisque ejus absolvit, & in suas sedes, a quibus dejecti fuerant in concilio Antiocheno, restituit. Quid indigne in concilio Antiocheno, nulli ait. Quotidie novas Sanctio Athanasio infidias fitucatibus, Julius per Imperatores procurarit, ut in Sardicim Civitatem Hyrici generalis concilium convocaretur, in quo Episcopi fuerunt Cordubæ episcopus, & Sedis Apostolicæ Legatus. Qui singula decreta concilio proponit approbanda. Et quoniam Eusebius, principum auctor factionis, quæ S. Athanasium prosequebatur, duas fedes mutaverat, & tandem ad Constantinopolitanum episcopatum ascenderat, can. 1. concilium prohibuit Episcopos transire ab una ad aliam ecclesiam. Manifesta, inquit, est cunta, quæ

quæ episcopus mutant, cum nullus in hac re inventus fit episcopus, qui de majori civitate ad minorem transiliet. Unde apparet avaritiæ adore eos infirmari, & ambitioni servire, ut dominationem agant. Rursus quia Eusebius, & Arriani episcopi longe a suis ecclesiis vagabantur, can. 2. concilium prohibuit episcopos per alienas Diœceses vagari, his verbis. Illud quoque necessario adjiciendum est, ut episcopi de sua Provincia ad aliam Provinciam non transeant, nisi forte episcopi non transeant, nisi forte a fratribus suis fint invitati, ne charitatis januam claudere videamur. Denique quia Eusebius negabant S. Athanasium legitime potuisse a concilio Antiocheno ad Apostolicam Sedem provocare, illumque sua fede privarunt, & Gregorium quendam loco hoc Episcopum hoc substituerant, can. 3. concilium ita definit. Quod si aliquis episcopus adjudicatus fuerit in aliqua causa, & posse se bonam causam habere, ut iterum judicium renovetur, & vobis placet Sancti Petri Apostoli memoriam honoremus, ut vel ab his scribatur, qui examinaverunt, vel etiam ab iis episcopis qui in propinqui morantur, Romanus episcopus; ut si judicaverit renovandum esse judicium, renovetur, & des judices. Si autem probantur talem causam, ut ea non retractetur, quæ acta sunt, quæ Romanus episcopus decreverit, confirmata erunt. Et can. 5. Addendum est huic sententiæ, quam plenam fanctitatem recollitur, ut cum aliquis episcopus depositus fuerit contra episcoporum judicia, qui in vicinis commorantur loci, & putaverit agendum esse negotium in urbe Roma, alter Episcopus in eadem Cathedra (post appellationem ejus, qui videtur depositus) omnino non ordinetur, nisi causa fuerit in judicio Romani episcopi determinata, & judicata. Ecce, inquit, ut si episcopus actusus fuerit, & judicarcion congregati episcopi Regionis ipsius, & ipse de gradu fuit illatus degraverit, & appellaverit qui dejectus eft, & ad Romanæ ecclesiæ episcoporum conlegerit, audiatur ab eo tuerit, & judicium paraverit renoverunt judicium vel difficultiis examen, scribere his episcopis dignetur, qui in finitima, & propinqua Provincia sunt, ut ipse diligenter omnia requirat, & juxta fidem veritatis definiat. Quod si is qui rogat causam fuam iterum aediri, deprecatione fua nonpuerit episcopum Romanum, ut e latere ipso Presbyterum mittat; ut ea in poteftate episcopi quid velit, & quid existimet, & si decreverit mitendos esse, qui præsentes cum episcopis judicent, habentes ejus auctoritatem, a quo delegitimati sunt, erit in eo arbitrio; Si vero crediderit episcopus sufficere, ut negotio terminum imponere, fatis, quod justissimo consilio fuo judicaverit. Ita concilium Sardicense omnes causas episcoporum revocavit non ad generale concilium, sed ad Romanum Pontifem omnesque ecclesiasticos episcoporum arbitrio Summi Pontif. Sancti Petri successoris terminandas esse decernit, qui superemam in ecclesia Dei potestatem habet. Porro fundatum Septimum ecclesiæ tribunal, haberetque etiam tuprra Pontificem potestatem, non terminaretur causa ecclesiasticæ ad Summum Pontif. sed in concilio. Et fane S. Patres concilii Sardicensis ita existimabant, idcirco conclum generale esse Papam, licuit Pontificem Romanum existimarunt supra singulos ejus episcopos, & supra Synodos Provinciales; quemadmodum declaraverunt a Synodo Provinciali licere ad Romanum Pontif. confugere, & episcopis omnibus, ac Synodis Provincialibus standum esse judicio Summi Pontif. ita declaraffent a Pontifice Romano licere provocare ad generale concilium, & Pontifici Romano parendum esse concilio, nec unquam dissitisse ecclesiasticas controversias judicio Romani episcopi esse determinandas. Suppleverant igitur illi Patres tanquam certum, & indubitatum, Acab ipsis Apostolicis traditum Romanum Pontif. in Dei ecclesia supremam habere potestatem, quo omnes patres tanquam, etiam episcopi in generali concilio congregati. Propter quod S. Athanasium jure a Julio Pont. absolutus, & sua fede restituitum esse declaramus in epistola synodica ad omnes episcopos, quam quidem ut legere in fine illius concilii. Ergo antemvero S. Athanasius Pontifex Romanus, quem Antiochenus S. Athanasius monitus, a concilio Antiocheno ad sedem Apostolicam appellavit, quam appellationem concilium Sardicense legitimam judicavit, & Romani pontifici decretis de appellando ad Rom. Pontif. renovavit. Ultimo denique pro auctoritate Summi Pontif. tanqua concilium, fuit Nicænum concilium, quod non tuit posit Apostolorum temporibus celebratum fuit in ecclesia Dei, & inter omnia concilia maximum semper obtinuit auctoritatem. In hoc concilio refuit, nullumque adversarius legunt can. 1. non debere præter Romani Pontificis sententiam concilia celebrari. Et can. 5. Omnes episcopos jure esse Apostolicam Sedem posse provocare, & fedis Apostolicæ dispositioni omnia judicia episcoporum antiqua Apostolorum traditione esse referenda. Quæ nia ita redarguant Papam, qui constituent concilium esse supra Papam, ut illos offendant Sanctorum Apostolorum traditionibus, quas Sancta semper Ecclesia servavit, & fervat, adversari. Primo de quo loquitur celebrare concilium præter Romani Pontifi sententiam, id est repugnante, vel contradicente Pontif. Romano, quod non cogere concilium, neque inchoatum profequi resistente Romano Pontifice; nihil enim aliud est celebrare concilium, quam cogere, & conclusum profequi. Ergo negat, non esse continuari concilium posse, nisi quando, & quamdiu Christi Vicarius judicaverit expedire: quia adeo non esse ait, ut non retatrum Papa supra concilium sit, an concilium supra Papam, & utrum Papa parere concilio debeat, an concilium Papæ? Secundo per can. 2. concilii Nicæni omnes episcopi abdicabit, & indicabit ab Pontifice Romanum pollunt provocare. Ergo in concilio etiam appellare possunt ad Sancti Petri Ecclesiam; quod id esset concilium supra Papam, non licerent a concilio confugere ad Romanum Pontif. fed potius contra, ut adversarii contendunt, a Pontifice ad Concilium Romanum effet. Hinc autem dicat Concilium Nicænum statuisse libere episcopis ad Apostolicam Sedem appellare, fed indefinite, absque limitatione contra concilium, non in concilio. Tum quia fi concilium voluisset solis episcopis extra concilium existentibus licere ad Summum Pontificem provocare, id & fecisset, & Pontifice esse jubere? Tum quia S. Athanasius, qui in concilio Nicæno fuit, vigore hujus decreti a concilio Antiocheno ad Julium Summum Pontificem appellavit, et testatur inter alios multos concil. Florentinum sess. 20. concilium Carthag. 6. tum quia S. Flavianus Episcopus Constantin. auctoritate hujus decreti Nicæni concilii a concilio Ephesino appellavit ad Leonem I. Pontif. ut ipse Leo scribit epistola 54. a quo concilio eodem tempore appellavit ad eodem Leo-

Leonem Theodoretus Episcopus Cypri, auctore Liberato in suo Breviario c. 12. Tertio, quod concilium Nicænum fecibit omnia judicia episcoporum ipsa Apostolorum traditione esse dispositionis sedis Apostolicæ refervata, e directo pugnat cum eo, quod Adversarii dicunt, judicia scilicet episcoporum esse supra Summum Pontificem. Si enim episcoporum judicia sedis Apostolicæ dispositioni sunt reservata, quomodo episcopi Apostolicam Sedem judicare possunt, aut Papam ad concilium vocare, & de eo pro arbitratu suo disponere? Prædicta sunt hæc inter se pugnantia, & plane contraria.

Hæc sane manifesta sunt, & clara: illud potius altiori dubium videbitur? An hi canones sint contra Nicænum? Nam cum conflet Nicænum concilium tota Græcia, & Ægypto ab Arianis, quorum hæresibus spiram Nicænum concilium prohibuit, fuisse exstinctum, magnaque sit de hujus concilii decretis controversia, cogitur pauca quædam pro decretis Nicæni concilii afferre, ne facile sit his, qui veritatem oderunt, eludere canones citatos, negando esse illos concilii Nicæni. Primo quamvis hoc concilium fuerit tota Græcia, & Ægypto combustum, ego tamen non lego ita sedisse eusdem, ut nullum omnino ejus vestigium perseverit, nullumque exemplar. Partes sane concilii fecit Carthaginensis, qui in Græcum inferunt pro concilio Nicæno, exsiliantur illud abhoc superstite: Si ab Arianis fuit plane abolumptum, unde accepit sanctus Basilius, c. quod scribit epistola 78. in concilio Nicæno, alia constituta esse ad correctionem noxiorum, alia ad præmuniendum eorum, quæ in futurum vitiis irrepsissent? Unde accepit sanctus Hieronymus, quod ait in præfatione in Judith, librum illum esse canonicum, quia Synodus Nicæna in numero sanctarum scripturarum legitur connumerata? Unde accepit sanctus Ambrosius quod in epistola ad ecclesiam Vercellensem testatur, in Synodo Nicæna prohibitos bigamos ordinari? Unde sanctus Augustinus epistola 110. accepit canones Nicænos, quos citat? Unde accepit Leo quæ scribit epistola 53. 54. 55. adversus Anastasium Constantinopolitanum episcopum, ju sibi jurpa Alexandrinus, & Antiochenus ecclesiæ usurpantem, de pœnitentia concilii Nicæni decretis? Unde Zosimus [illegible] accepit in sua decretali canonem concilii Nicæni, quo vetatur appellando ad Romanum sedem? Unde Julius accepit epistola 2. canones concilii, quos describit? Quomodo Theodoretus lib. 2. hist. c. 4. de Julio Papa, qui sanctum Athanasium in Sedem restituit, ledens ita scribit: Julius ecclesiæ canonem secutus, eos ipsis Romam venire, & D. Athanasium, quo pro se in judicio respondere vocavit? Quomodo Innocentius Papa in canonibus Chrysostomi apud Sozom. lib. 8. hist. c. 26. probat decretis concilii Nicæni, omnes episcoporum causas ad se pertinere? Quomodo sanctus Leo epistola 53. contra Anastasium Constantinopolitanum, qui ipse auctoritate concilii quod Constantinopoli celebraverat, & in quo Alexandrinus, & Antiochenus Patriarcha Constantinopolitanæ fedi lubdiderant, causam suam defendebant, scribit? Nulla sibi de multiplicatione synodalia concilia blandientur, neque trecentis illis decem & octo, quantumlibet numerosior numerus Sacerdotum, vel comparare se audeat, aut præferre, cum tanto divinitus Nicena synodus privilegio sit consecrata, ut sive per pauciores, sive per plures ecclesiastica celebrentur judicia, omni pontius auctoritate sit vacuum quicquid ab aliorum fortit constitutione diversum. Si incerti sunt, & dubii Nicæni canones, cur ego aliorum quorumcumque conciliorum decretis prælerunt? Unde tantum obtinent auctoritatis, ut nullo illis concilio possit derogari? Cur sanctus Gregorius Nicæno concilio tanquam Evangelio fidem habeat voluit? Redeamus itaque ad rem nostram. Cum sancti Basilius, Ambrosius, Augustinus, Hieronymus, Gregorius, Leo I. Julius I. Zosimus I. Theodoretus, Innocentius, consilia Carthag. 3. Florentinum, & alia existimant fuisse habere auctoritatis ad probandum qui libri canonici, & quinam non, non ille bigamos ordinandos omnibus episcopis licere ad Romanum Pontif. confugere, ecclesiam Alexandrinam primam esse post Romanam, & alia hujusmodi. Quis audeat affirmare ita contra mam Nicænum interiisse, ut nullum ejus extet vestigium? Qui dicat omnia concilii Nicæni decreta dubia esse, & incerta fidei?

Secundo, quamvis alii canones Nicæni incerti essent, & dubii, canones tamen de primatu Romani Pontifiis supra universam ecclesiam apud omnes constat esse conciliii Nicæni. Nam ante omnes alii canones 20. alii 24. alii 40. alii 70. alii 80. Nicænos, five quia plures ad pauciores revocare placuit, five quia illos excluserit multos, derivatis 20. tantum, ut Sozomenus c. 8. Ecclesiastici, D. 16. de qua re sanctus Athanasius scribit epistola ad sanctum Marcum Papam. Nullus tamen citatos canones a concilio Nicæno dimittit esse, vel ab illorum vestigiis retrituntur, omnes tamen eandem sensum concilii Nicæni, eandemque sententiam referunt, ab illis primo, secundo, aut tertio loco, ab alii textu numerorum, omnes tamen pretermittuntur. Quod argumentum est Nicænos canones non iisdem verbis, quibus a concilio traditi sunt, extare, sed sententiam Nicæni concilii certam esse apud omnes, & indubitatam. Nam & in Arabico libro vetustissimo Bibliothecæ Marcelli II. pontif. legitur can. 44. de suprema auctoritate Rom. Pont. in omnem ecclesiam. Et alterum exemplari Arabico, quod in ecclesia Alexandrina Joan. Baptista Romanus facerdos Societatis Jesu invenit, & alii, qui fuerunt Alexandriæ legerunt, idem Decretum concilii Nicæni reperitur. Idem habent omnia quotquot reperiuntur Græca exemplaria, etiam quæ inter Latinos nunquam peregrinatus fuerunt. Quare in concilio Florent. in quo diligenter inter Græcos, & Latinos de primatu Romani pontif. disceptatum est, non fuit ausi Græci hos canones negare esse concilii Nicæni, nec profiere potuerunt ullum exemplar diffi conciliii, in quo non continerentur præter potestatis Romani pontificis. Fecissent autem id fane libenter, si hi canones essent incerti, aut dubii. Quid multa? Centuriatores, Romani pontif. conjuratissimi hostes, qui Centuria 4. cap. 7. temere ut solent, pollicentur se ostensuros hos non esse canones Nicæni concilii, Centuria tamen quinta fatentur concilii esse Nicæni, sed conantur varia interpretationibus deprravare. A nullo autem meliori fide recipere possumus canones Nicænos, quam a sancto Athanasio, qui & eidem concilio Nicæno interfuit, ut ipsemet testatur in epistola ad sanctum Marcum Papam, & in Apolog. 2. & Julius Papa epistola ad Episcopos Orientales, qui cum ab Antiochenos Concilio damnatus fuit appellavit ad Romanum pontif. quod hæretici jure fieri posse cum negarent, decretis Nicæni concilii se defendit. Hic figitur ocularis testis conciliii Nicæni: & epistola ad Eliberi Papam scribit in concilio Nicæno nominatim expressos esse primatem, qui episcopos audire debeat, & concludit. Vos ergo qui in summa pietate gratia Dei estis, oportet eis attendere, & deportiali, qui in fratres sedisiones, & scandala excitant. Dicant adversarii quo jure sanctus Athanasius ad pontif. Romanum appellavit, nisi concilii Nicæni decretis? Dicant cur in epistola ad sanctum Marcum Papam petit canones concilii Nicæni, nisi quia in epsidem concilii decretis continetur Papæ suprema potestas super omnes episcopos, & concilia, quibus jure fe ad Roman. pontificem appellasse ostendere valebat eadem tempestate, qua recens adhuc erat concilii Nicæni memoria, & multi eiusti superstites eorum, qui in eo fuerant. Julius I. Summus pontifex scripsit epistolam ad episcopos Orientales, quia Antiochiæ fuse Sedem pontificia auctoritate constituta, & sancta sacerdotal, eoique acriter reprehendit quod contra decretum concilii Nicæni, fine Romani pontificis consilio conciliabula celebrarent, & retinaret hos canones Nicænos citatos, quibus potestas suprema Roman. pontificis continetur. Cur illet ne sanctus Pontifex canones, incertos, & dubios ita, qui eidem concilio Nicæno interfuerunt, & qui pontifiiem illum fallitatis convincere, vivis, & pectantibus testibus? Cur illet incertos canones Arianis episcopis, quibus exsuscitatus ingra cat de sancti Athanasii causa, controversia, in 3. quisque illi imputare crimen objicere potuissent? Cur Arianis qui ad alia omnia in hac epistola ad Julium Papam reprehendit non reprehendit illos esse canones Nicænos conciliii? Non esse has literas super conciliis fed esse Julii Summi pontiff. testantur omnes Bibliothecæ Patrum. Ibi. hiffor. c. 13. Julius, inquit, episcopis, qui Antiochiæ convenerunt per literas respondit, ac primum doce quantum molestiæ, & acerbitatis eorum epistola ipsi attulisset, deinde eos contra ecclesiæ canones egisse, qui illum ad concilium non vocaffent, quippe cum canon ecclesiasticus vetet ne absque episcopo Romano, qui ni sententia ecclesiæ fanciantur, & hoc idem lib. 3. hiffor. cap. 9. Julius ad eos, inquit, qui Antiochiæ in synum convenerant, scripsit, atque adeo inculavit, quod eum contra conciliii Nicæni fidem, novas res moliti fuerant, quodque contra leges ecclesiæ ipsum ad concilium non vocassent. Nam ipsum legem esse ad Sacerdotii dignitatem spectantem, quæ illa vota irrita esse pronunciat, quæ præter Romani episcopi sententiam conditiuntur. Theodoretus lib. 2. cit. c. 4. Nicephorus lib. 9. hiffor. c. 8. & decimo, testantur Julium pontificem Orientalibus episcopis objecisse, quod contra Nicæni concilii decreta, Antiochenum concilium hoc consensu Romani pontif. congiliset. Erat præterea epistola episcoporum Ægypti ad Felicem X. I. qua fatentur in concilio Nicæno vetitum fuisse concilia celebrari præter Romani pontificis sententiam. Semus, inquiunt, in Nicæna magna synodo 318. episcoporum ab omnibus concorditer esse roboratum, non debere absque Romani pontif. sententia conciliia celebrari, nec episcopos damnari. Licet hæc, & alia quam plurima necessaria, ab hæreticis, qui quotidie nos infestant, aperiere nituntur, ut facilior nos ca-

pere possint, sint synodica Capitula incensa, nobisque fabulata, sanctus camen Marcus Papa in epistola ad sanctum Athanasium, & episcopos Ægypti, qui excesit per Ægyptum decretis Nicæni concilii a pontifice Romano ea petiverat, respondet, le in fedis Apostolicæ Archivis inventiffe capitula Nicæna, quæ sancto Sylvestro fuerant missa ipsius, & integra, quæ (inquit) proverat authoritatem, & subscriptionem tantum Patrum, & ejus magni concilii minime mutisse, fed pro eiidem eorum apocrifariis vestris alia fimilia, eumdem numerum, eadem verba, & ipsam fabricationem continentia vobis referibere, & falsa ejus stipulatione, & confirmatione mittere curavistis. Quæ ex literarum sancti Marci meminerunt Marianus Scotus in Chronica anno 332. Ivo Carnutensis par. 4. ca. 108. 109. Gratianus D. 16. Nicolaus item primus in celebertima illa epistola ad Michaelem Imperatorem, citat eiidem canones Nicænos. Leo præterea in epistl. ad Marcianum Augustum, & in epistl. ad concil. Chalcedoenensem Vestrum ipsum Rom. Pontifex, quorum cuius agnitur, vestes adhibere videamus, Episcopos potius, & concilia, quibus adversarii potestatem tribuunt supra Papam, audeatur. Hinc mutatus Remensis Archiepiscopus valde serenis, & vetus auctor in sua tractatione quorundam capitulorum ecclesiasticorum ca. 57. Nicæni quoque, inquit, canones Romani Pontif. privilegium tantum esse voluerant, cum ad exemplaris ejusdem omnium privilegia ordinarunt observanda. Eulebius quoque Emissenus apud Socratem lib. 5. c. 12. & Theodoretus Episcopi Cypri epistola ad Joannem Papam, agnoverant hos esse canones Nicænos, & esse illos tanquam conciliii Nicæni, quibus Romani Pontifices, ut Sanctissimi, ut orthodoxæ fidei doctissimi, & omnia Catholici, ipsius divin. fedis, eiidem ecclesiæ & omnes Ecclesiæ Catholicæ, ut etiam Palestinus Romanæ fedis Legatus ætulisset canones Nicænos de auctoritate Summi Pontificis, non solum eos approbavit, fed juxta hos canones Nicæni concilii, quibus constituitur, ut ipse dicit, celebrare concilia fine Romani Pontif. auctoritate, declaravit illegitimum, & invalidum fuisse concilium Ephesinum, quia fine auctoritate Pontif. Romani, & repugnantibus fedis Apostolicæ Legatis fuerat celebratum. Quo tamen non videt aperte eorum damnatione esse illegitimum, qui aliam concilii esse supra Papam. Nam si Chalcedonenses illum damnavit fecundum canones Nicænos, nec solum de causa Papæ, sed etiam Romani pontificis, quia ejusdem Legatis, quia fine auctoritate Pontificis Rom. celebratum fuit, simul etiam damnavit sententiam eorum, qui aiunt, posse concilia celebrari absque Rom. Pontificis consensu, qui docent Romanum Pontificem conciliis obedire tenere, nec illi esse fuere posse. Contra illos Chalcedonenses fuit, ut ab ipso fuerat etiam Graci, dogmatis eidem canones esse illos conciliii Nicæni, quibus & Græcis persuasit primatum Romanæ fedis, & Papæ supremam potestatem in ecclesiam universam. Atque ea hæ perspicuum habentes ebeliii Nicæni sententiam de suprema Romani Pontifi potestate in Dei ecclesia; post quamvis varia fuit de conciliii Nicæni decretis sententiæ, omnium tamen qui hujusce conciliii meminerunt, testificatione constat, id Nicæno conciliio statutum, esse, non licere quemquam ecclesiæ absque Romani Pontif. consensu,

contra id, quod adversarii contendunt concilium posse repugnante Papa celebrari, Papamque eidem obedire debere.

Sed adhuc scrupulus unus alicujus animum pulsare potest, quem evellere debemus, ne adversarius aliquid diffimulasse videamur quod pro se facere existimat. Nam in Carthaginiensi concilio sexto cum Faustinus Romanæ sedis legatus nomine Zosimi Pontificis proposuisset ut canones Ecclesiarum conciliis Nicæni, Patres judicarunt pro ferri Decreta dicti concilii: inter quæ, cum referretur Decretum de appellando a synodo Provinciali ad Romanum Pontificem, illi negarunt in concilio Nicæno tale Decretum reperiri. Certorum fit inquisitionem vera dicti concilii exemplaria, & veros canones Nicænos servatorum. Non igitur constat quod omnes hoc canone Patres sint, de quibus tantum concilium dubitavit. Quæ res non eit magni momenti in causa nostra, nihil enim aliud offerebat nisi Patres concilii Carthaginiensis habuisse integros canones Nicænos, sed truncos, & mancos, quod nulla ex parte labefactat id, quod nos hactenus docuimus. Non enim distinxit omnes portaxit ceu canones habbisse integros, atque incorruptos, sed semper eos ipsos canones pro Nicæni habitos. Fatemur igitur Patres concilii Carthaginiensis non habuisse hunc canonem, & dubitasse an is esset concilii Nicæni; sed negamus eos habuisse integrum concilium Nicænum, quod ipsi Patres optime intelligentes, miserunt Constantinopolim ad Alexandrum, atque Antiochum pro veris exemplaribus, in quibus abi cognoverunt veritatem, approverunt etiam, suprema Romani Pontificis authoritatem, & receperunt canones Nicænos. Immo hinc colligi potest hos canonis explorationem ab Apostolicis quod cum illo illis ecclesia Africana dubitasset, convicta tandem est evidentia, & Nicæna statuta recepit, & supremam Pontif. Romani agnovit potestatem. Quare cum adeo injuriosa fidei sint canones citati, cum ab universa ecclesia a concilii Nicæni tempore ad nostrum usque ætatem recepti, & comprobati fuerint, quid superest, nisi ut explicata novatorum fatcamur, quod sancta Dei ecclesia per omnes ætates ad nostra usque tempora professa est, Romanum Pontificem supra omnia esse concilia, nec prorsus dicti Pontificis Romani supremam concilii posse celebrari.

Cap. VI. Innocentius Pap. Pontifex Maximus Pap. Pontifex Maximus in decretis pro Pontifice, ubi de Concilio dicit. Epist. ad Pelagium Episcopum Pontifex Sedis.

EX alio adhuc principio in ipsa Scriptura Sacra, cilisse fabulitis, evidenter deducitur Papam esse supra concilium. Summus enim Pontifex a nemine in terris judicari potest, ut ex concilium dicit ipsa Papam, ab ipso concilio Papa judicari potest: concilium ergo non est supra Papam. Certa quidem manifesta iam, sed quamodo probabimus Summum Pontifex a nemine posse in terris judicari? Ipsorum conciliorum testimoniis, quibus si (ut adversarii dicunt) habent Ipsorum in ecclesia potestatem, omnes fidem præstare debemus, si non habent, supremam authoritatem, prælata composita est controversia. Neque quicquam nobis probandum amplius restat, in concilio igitur Sinuessano sub Marcellino Papa, cum interesset de persona ipsius Pontificis, Patres omnium ore dixerunt: Prima sedes a nemine judicatur. Paulo post celebratum concilium fuit Romanum sub Sylvestro pontifice, in quo, cæteris ultimo decretum fuit: Nemo judicabit primam sedem. Concilium Romanum quinquaginta sub Symmacho papa, approbavit tanquam sancta decreta, librum Emendati diaconi, in quo libro hæc verba legimus: Aliorum hominum causas voluit Deus per homines terminari. Sedes vero ipsius præsidem, suo sine quæstione servavit arbitrio, voluitque Petri apostoli successores coronatum debere innocentiam. Concilium Chalcedonen. Act. 3. damnavit Dioscorum Patriarchum Alexandrinum, quia in concilio secundo Ephesino sufferat Beatæ dignitatem Romanum pontifficem. Unde Nicolaus I. in celebrilis, & gravis citata epistola ad Michaelem Imperatorem scribit Dioscorum fuisse in concilio Chalcedonensi damnatum non tam ob hæresim, quam ob horribile præsumptionem, qua in concilio Ephesino ausus fuerat dictare sententiam adversus Pontificem Romanum. Constat autem Patriarcham Alexandrinum, primum esse post Romanum Pontificem. Et cunctæ fexto concilii Nicæni, & S. Leonis papæ scilicetiationis in epist. 52. 53. 55. Sigitur Pontifex Romanus non potest ab Alexandrino Patriarcha judicari, & ex concilio constat a nemine posse judicari, & in festa synodo generali Act. 5. scribitur, Romanum pontif. de omnibus ecclesiam prælatus judicasse, de eo vero neminem unquam judicasse: & cum Carolus Magnus Romam anno Domini 800. venisset, multaque Sacræ III. Synodo Pontificis objecerunt, compositum fuit concilium episcoporum, ut de causis pontificis congoscerent, qui una voce responderunt, eiusque non licere Summum pontificem judicare, ut refert Platina in vita Leonis III. Annales Francorum, Eginarthus in vita Caroli Magni, Paulus Æmilius lib. 3. hist. Francor. Concil. Lateranense sub Alexandro III. ut refert cap. licet extra de electi. differis verbis ait, pontificem Romanum a nullo superiore posse judicari. Hoc vero quærimus quando quantum an concilium possit Papa judicare, deponere, damnare eo modo, quo Patrum concilium, Constantiense, & Basiliense judicarunt, & damnare voluerunt Papam eo modo, quo concilium Antiochenum damnavit Julium I. Pontif. Romanum; concilium Epheso. damnavit Sanctum Leonem papam? Ergo ipsum concilium testificatione concilii non fuit supra pontificem Romanum. Ita porro concilium non est supra Papam, ut neque posit ille feconcilio subjacere. Quo enim fore in Judice, prælatis cognoscendi causam, & vis coactiva, qua cos cogere posset, quorum causas discuteret, ad exequendam sententiam a se latam. Primum reportatur in arbitris, a partibus electis sine secundo, & pontifex etiam potest eligere arbitros in suis causis, sed non potest ab subjecere judici, quibus habet conditum, & est ipse tenetur obtemperare: quia pontifex papæ supra omnes ab eo inferior dativo, & Papa non potest collere jus pontificum; ergo non potest, & concilio subjacere, vel illud constituere judicem cum utraque pontificatus.

Præterea (queretur si Papa posset se judici alicui subjacere, aliquem illi esse superiorem, quod implicat contradictionem: Nam quæ dat Judici potestatem est superior: implicat igitur aliqui Pontifici esse superiorem.

Cap. VII. Concilium Nicæn. Canon. 6. Cap. VIII. Concilium Carthag. Canon. 6. Cap. IX. Concilium Carthag. Canon. 6.

SAtis opinor ostendimus cap. 6. Nicæni, & Sardicens. concilii decretis, sancti Athanasii, Marcelli, Chrysostomi, & aliorum episcoporum exemplis, licere a concilio ad pontificem Romanum provocare. Sed ut etiam ex hoc nostro concilio

ut, & a pradecessore nostro S. Clemente, ita a nobis nonnulli sunt, non omnes primates, vel patriarchæ esse possunt. Sed urbes illæ, quæ prafatis, & prælicis temporibus primatum tenuere, patriarcharum, aut Primatum nomine frauentur? Reliquæ vero metropoles archiepiscoporum, & metropolitanorum, & non patriarcharum, aut primatum nuncupationibus utantur; quia hæc eadem, & leges sæculi in suis continent principibus. Aliæ autem primæ civitates, quas vobis conferipsas in nomen publicum mittimus, a Sancto Apollo-lis, & a beato Clemente, five a nobis primates prædicatores accepertur. Hæc vero Sacro-Sancta Romana ecclesia, non ab Apostolis, sed ab ipso Domino Salvatore vobis primatum obtinuit, & omnentium pontifexta super universas ecclesias, ac totum Christi populi gregem affert ab, quo & apostolo idem pontifex fic scribit.

Prima ergo sedes est cortili beneficio Romanæ Ecclesiæ, quam Beatissimi Petrus, & Paulus sua martyrio confecrarunt. Et infra. Secunda sedes apud Alexandriam B. Petri nomine a Marco ejus discipulo, atque Evangelista consecrata est: quia ipse, & in Ægypto primum verbum veritatis dictus a Petro prædicavit, & gloriosum suscepit martyrium, cui venerabilis successor Abbilius. Tertia autem sedes apud Antiochiam, ejusdem B. Petri nomine habetur honorabilis: quia ille primitus Antiochiæ commorans, habitavit, & Ignatius Episcopum constituit, & illic nomen Christianorum novelle gentis exortum est: reliquos vero, et primatibus in quodam tomo publicitatem vinantur epistolas, vobis conscriptos direximus. Inde nunquæ, & Sancti Apostoli iuter le statuerunt, ut episcopi Romanum quantitio, Ignatius qui inter eos primus erat, quatenus ad eum pertor eorum fulcitado pertinuerit: Nam & inter beatos Apostolos quadam ordinatio, & litem omnes affert Apostoli, Petro tamen a Domino est eorum a, & ipsi inter le disputan voluerunt, ut reliquis omnibus præsiler Apostolis, Cephas, idell ipsi, & principium ipsorum Apostolorum, qui & ad eamdem formam fuis successoribus, & reliqui Apostoli Episcopis tenendam tradiderunt, ac Hanc eandem fecit Sacrosanctus Hierarchicus ipsius S. Anacletus epistola. Provincia, inquit, multo ante Christi adventum divisa fuit, & postea ab ipso Dolite, & a beato Clemente prædecessore vestro ipsa divisio est renovata, & ad ipsa Provinciarum, ubi dudum Religiosi Ipsis secuti erant, ac primas subjecerunt, & quos, qui per reliquas Civitates commorabantur, quando eis necesse erat, qui ad aulam Imperatoris, vel Regum accedere non poterant, vel quibus non erat primatus, confugiebant pro opprefionibus, & injustitiis suis, ipsique appellabant, quotiens opus erat, fine in legit ipsum præsepum eius, ipsique eunque in Civitatibus, vel locis nostris Patriarchas, vel Primates, qui unam formam tenent, inter diversa fint tuorum, legendarum, & Ecclesiastica pœna, & esse jubemus, ad quos episcopi fi necesse fuerit, confugerent, eosque appellarent, &c. Quare Stephanus Primus spiit. 2. Reliqui vero, inquit, cæteræ Metropolitanæ Civitates adepti, non Primates, sed aut Archiepiscopi, aut Metropolitani vocentur. Urbes enim & loca, quibus Primates præsidere debent, non a modernis, sed etiam multis ante adventum Christi fuit datæ temporibus, quarum primates etiam Gentiles pro majoribus etiam negotiis appellabant. Ita igitur

bus Urbibus post Christi adventum, Apostoli, & eorum successores Patriarchas, vel Primates posuerunt, ad quos episcoporum negotia, fabra in omnibus Apostolica auctoritate, & majore causæ post Apostolicum sedem fuit referendæ. Et Leo Noster Ignatiffimus Pontifex in Epistola ad Episcopos Africanos: Ecce, inquit, omnipotens, mundana potestas his gradibus dignitatum a se invicem distat, idcirco primus fit Augustus, vel Imperator, deinde Cæsares, deinde Reges, Duces, Comites, Tribuni, &c. ita & Ecclesiastica potestas ordinata a Sanctis Patribus invenitur, dicente beato Clemente: In illis civitatibus, in quibus olim apud Ethnicos primi eorum flamines, atque primi legis Pontifices erant, Primates, vel Patriarchas politi sunt, qui aliorum judicia, & majora negotia jure definirent, qui etiam non in Provincia, sed multis vel pluribus præsiderent. Tum ubi Archiflamines erant Paganorum, ibi Archiepiscopi sunt instituti Christianorum qui singulis Provinciis præeliunt. Ubi vero erat Metropolis, quæ interpretatur mater Civitas, Metropolitanos fuit constituendum. Metropolitani quippe erant, qui de tribus, aut quatuor Civitatibus intra aliquam Provinciam præsidebant, qui quidem aliquando Metropolitanis nomen nonhabuerunt, aliquando vero Archiepiscopi. Ubi autem minores civitates habuerunt, hi solummodo flamines vel comites, Episcopi sunt instituti, &c. Quibus explicatis abinde probata fuerit sententia Christi Vicarii temporis Apostolorum, & defendermus ex antiqua Ecclesiæ consuetudine ab ipso Apostolorum tempore deducta, semper licuisse in quacumque causa ad Summum Pontificem, quæ in ea, a Romano autem Pontifice nulli unquam licuisse ad aliud tribunal appellare, quod satis, superque probabit Canones Concil. Nicæni, Sardicen. & Chalcedon. quos cap. 6. citavimus, quibus Apostolorum antiqua consuetudine docent omnes causas Ecclesiastias ad Romanum Pontificem revocari posse. Sed quia de Ecclesiastica consuetudine agimus, consultissimus primo illos primos Patres, qui Apostolorum tempore viverunt, quique ab ipsis Apostolis proxime & immediate Ecclesiastici regiminis formam acceperunt, deinde alios, qui primis illis eandem gubernationis formam quasi per manus acceperunt. Verum quia in immensum hoc caput excresceret, si hanc Apostolorum traditionem, & antiquam Ecclesiæ consuetudinem ab Apostolorum temporibus, ad nostram usque ætatem deducere vellemus, satis fuerit quingentos primos Christiane Religionis annos percurrere, & primis illidem annis deducere in Ecclesia semper fletibile jus appellandi ad Romanum Pontificem: nam sequentibus etiam temporibus licuisse ad eumdem Pontificem Romanum provocare, licut obvium cuique est probare, ita non facile reperiuntur ullus, qui id audeat inficiari. Incipiamus igitur a S. Anacleto, qui sub beato Petro apostolo ordinatus fuit Presbyter. Auctore Damiso in ejus vita S. Anacletus cap. 1. inquit: Si quæ vero inter vos causæ difficiliores orte fuerint, ad hujus Sancta Sedis apostolatum, quasi ad caput referre, ut apostolicus terminandas judicio: quia sic Dominus velle, ab eoque ita constitutum esse antediti testimonio declaratur. Ecrursus, qui eodem tempore regit Ecclesiam, Epistola 2. Audivimus, inquit, quosdam a vobis diffamatos, & dilaceratos Episcopos, ideo hoc vobis scribimus, ut licitis non licere, &c. Sixtus I. non multo post fecit epistola 1. In qua sic ait: Si quæ Dominus pulsatus fuerit in aliqua adversitate, quæ hanc ten-

A tam, & Apostolicam appellet sedem, ut ad eam, quasi ad caput suffugium habeat, ne innocent damnetur, aut Ecclesia sua detrimentum patiatur. Si autem id necesse fuerit, eamque appellare minime aulus fuerit, vocatus a Sanctis sede, non remanebit venire, sed conflictum inter fuerit nunciatum, vel mire fecitur, & causas pro quibus coactus est, prodenter disponat.

Higinius qui 10. ferme annis post Sixtum Petri tenuit sedem, ep. 1. ad omnes fideles, ait: Nos quidem ex omni parte curam de omnibus ubicumque dabemus, nos superna memores disciplinæ, quibuscumque cadentibus dexteram porrigimus, & a ruina precipitio quos possumus, relevamus, & defendimus, ut omnes in toto mundo pax fruatur. B Pius I. Eleutherius Papa, qui ledit Antonino Commodo Imperatore circa annum Domini 171. qui literas a Britonno Rege accepit, quibus Christianam Religionem petebat, epist. ad Episcopos Gallie. De accusationibus ergo, inquit, Clericorum super quibus consulti fuimus, quia omnes conmonendationes difficile ad Apostolicam sedem deferre, definitiva Episcoporum judicia hic tantum deferantur, ut hujus Sanctæ sedis auctoritate finiantur, licut ab Apostolis, & eorum successoribus nostrorum Episcoporum consensu jam definitum est, &c. Eleutherio in fede Apostolica successit S. Victor circa annum Domini 186. qui Theophilo Episcopo Alexandrino fic scribit. In conti- C nentibus Ecclesiarum tempore Apostolorum & deinceps placuit, ut accusatus, vel judicatus a Comprovincialibus in aliqua causa Episcopus licenter appellet, & adeat sedis Apostolicæ Pontificem, quod quæ fecit, aut per Vicarios suos ejus negotium tractari procuret, & dum iteratio judicio Pontifex causam suam agit, nullus alius in ejus loco ponatur, aut ordinetur Episcopus. Et infra: Si quis pertiverit se a proprio Metropolitano gravari, apud Patriarchum, vel Primatem Diœceseos, aut proxes universitli Ecclesiæ fedem judicetur. Idem Pontifex Victor circa annum Domini 198. qui hoc scribit Episcopis Siciliæ. Quisque Episcopus accusatus, si necesse fuerit, litigare quibus ejus causæ sufficiunt, ut per illos audiatur, aut commonitetur, vel judicetur, quatenus ipsi per se eligantur & regulariter vocato ad suorum primo conventum Episcoporum, per eos ejus causa finit audiatur, & rationabiliter diffeminatur: finis vero ejus causæ ad apostolicam sedem deferatur, ut illinc terminetur, nec antea finiatur, licut ab apostolis, aut eorum successoribus olim statutum est, quibus ipsi authoritatem fecitatur: ad eos quoque abinibus, maxime tamen ab oppressis appellandum est, & concurrendum quasi ad matrem, ut ejus ubertibus nutriantur, auctoritate defendantur, & fatis oppressionibus releventur, quia non potest ejus debet mater oblivisci filios suos. Judicia, inquit, Episcoporum, majore que ecclesiæ causæ, ad sedem apostolicam, & non ab alia, licut apostolis & sanctis successores eorum, cum aliis episcopis, sanxerunt, finit terminandæ: quia licet in aliis temporibus fieranitur episcopos, beato tamen Petro apostolo dictum est. Quæcumque ligaveris super terram, erunt ligata sic in cœlis, &c. Non ita multo post fecit Fabianus, vir doctrina, & martyrio insignis, circa annum Domini 237. qui epist. 3. Placuit, inquit, si episcopus accusatus appellavit ad apostolicam sedem, id statuendum, quod ejusdem sedis pontifex censuerit. Cornelius etiam papa, qui ipsa annum Domini 251. ad Fabium Antiochiæ Episcopum epist. 2. Nullus, inquit, sacerdotum causam alicui no-

A fopos Arianos, quam sanctus Athanasius verbatim recitat in 2. Apologia, ad fe causam revocavit Athanasii, Marcelli & aliorum, Romamque eiusvit Eusebium, & reliquos, qui in Antiochenno concilio dictum sanctum Athanasium condemnaverunt, eoque ferme duobus annis expectavit, quibus non adfuerunt, S. Athanasii Athanasiolvit, & sua eccleiæ Alexandrinæ restituit, & quæ ita Julius scribit in epist. ad episcopos Orientales, quam recitat etiam idem S. Athanasi in sua Apologia. Ut Romam, inquit, omnium ecclesiarum germen propere fedit propriæ dignitatem, fulcriptum eos in communionem (loquitur de Sanctis Athanasio, & Paulino, quos contra Antiochenos damnaverat) fingulique cum suis rebus auctoritate hujus fedis propriis reddidimus ecclesiæ quoniam hujus fedi sanctæ propter pravorum hominum infidiis, ipso Domino inflitutore, & fanctis Apostolis, eorumque successoribus per fingula concilia roborantibus, hoc semper licuit, atque licetat: Dominio auxiliante in perpetuum. Rursus idem Julius pontifex in epistola 1. fic ait. Quoniam inter beatissimos Apostolos in fanctitudine Dominica fide quadam fidissima pontifici, & cum omnium par effet electio, unitemon datum est ut ceteris præmineret, & qua forma episcoporum ecta eft diffinitio, & magna ordinatione provisum eft, ne omnia fibi omnes vindicarent, ted effecit in fingulis provinciis finguli, quorum inter fratres haberetur prima fententia, & rurfus in magnis Ecclesiis Urbibus conflitutis, fedicatibus fedent amplioriem, per quos ad unam B. Petri fedem universalis ecclesiæ cura confuetet, & nihil innovatur, nisi cuncte fedibus. Pedibus tempore episcopi, Africani in concilio Martiniae congregati, ad Romanum Summum pontificem, & cuibuldam episcopis, qui inconsulto pontifice Romano nonnulla statuerant, temporum, & circumstantiarum, fcripferunt, petentes ut per injuriam damnatos defenderet. Quibus Damasus respondet: omnia, quæ figntificatis nos licere effendere, nisi vos tam plenior infructios effe feiem, quod cuncta super quibus confuluistis illicita effe non dubitetis. Dicfecutere namque episcopos, & summas ecclesiastias, quibus Romanæ ecclesiæ metropolitanis ma cum fuis comprovincialibus, ita ut memo ea eis defit, & omnes in fingulorum concordent negotiis, ita ut ea, quæ defecerunt eximia causa, atque ecclesiastorum summas querelas causarum, vel damnate episcopos abique hujus sanctæ fedis auctoritate minime licet, quam omnes appellare & novelle fortit, & ejus fulcitis auxiliis sumere. Nam ut nos, fitis, fynodum fine ejus jussu auctoritate non eft catholicum, nec episcopos nisi in legitima fynodo, & fan omnes apostolica vocatione congregata, definite damnari potest, neque alla unquam concilia ratu legunur, quæ non fint fulta auctoritate apostolica, &c. Et post multa: Monemus quoque inquit, instruere debet is memoratos vitiosos vestros, ut a talibus se fabstinant, & quæ illicita contra fratres fuos egerunt cito corrigant, & quos, nobis incognitis inflitutum, & non conflitis plena fatisfactione fanent, & cito eos fibi reconciliet, & nobiscum apostolicæ fedis fulcipere conforum; Nam si quid in eis forte, aut contra nos emeriteri, nostrum fuerat examen expectandum, ut nostra aut condonnaremur auctoritate, aut fulciretur auxilio, ut semper fuit hulc fedi concessum privilegium, &c. Deprofitset ab episcopatu Constantinopolitano sanctum Joan. Chrysostomum Theophilus episcopus Alexandrinus in concilio mul-

torum episcoporum. Appellavit Chrysostomus ad Innocentium Romam. Contendunt, eos hac lege fuisse appellatos. Obiecta ei fuerunt, quæ hæc tam iniquæ facta non habeant robur, illi vero qui iniquæ egerunt, ponæ ecclesiasticarum legum subiiciantur. Refert Epiphanius lib. 2. 42. Marcionem hæresiarcam, excommunicatum a suo episcopo in Ponto vestito ad Pisam I. ut ab eo absolveretur. Theodoretus Cyri episcopus in concilio Ephesino secunda depositus, ad Leonem Magnum appellavit. Ego vero, inquit, in epist. ad Leonem, apostolicæ vellæ sedis expedio sententiam, & supplico, ut eque obtectu vestram sanctitatem, ut mihi opem ferat, & mihi ipsum appellanti, & rectum præbeatis judicium, & infra, vellram expedio sententiam. Ita si judicaveritis, ne me Hare pertinetis; Italqo, nec ab illo decretqo mihi vestrum exhibebo, sed quod flectit non potest Dei & Servatoris nostri expectabo judicium. Quem S. Leo in suam restituit sedem, mandatqoque Antiochenqo patriarchæ, ut eum ab Alexandrino defendaret, ne raveretur, cum ipso restituentem concilium Chalcedon. approbavit act. 1. Ingrediatur, inquiunt Patres, reverendissimus Episcopus Theodoretus, ut vindicet ipsi synodi, qui ei episcoparum vestitut Sanctissimus archiepiscopus Leo. Idem S. Leo epist. 82. ad Anastasium episcopum Thessalonicensium, qui Romani pontificis vices gerebat in oriente, ita scribit. Quanta fraternitatis tuæ beatissimi Petri apostoli sede commissa, & qualis etiam nostro tibi favore fit credita, in vera ratione perspicere, & ipsi C examine ponderare, multum pollemus de injuriæ tibi solicitudinis devotione gaudere: quoniam fiere prudentiæ nici prædecessoribus tuis, in etiam ego dilectionis tuæ pro tanta fecunis exemplum, vires mei moderamini delegavi, ut eorum, quam universis ecclesiis principaliter ex divina institutione debemus, imitator nostræ mansuetudinis effectus adjuvares, & longinquis a fede apostolica provinciis, præsentiam quodammodo nostræ vitinationis impendeles, quia de continuo, opportunqoque prodepelli propriorum tibi esset cognoscere quid, in quibusque rebus, vel tuo illuc componeres, vel nostro judicio referaret. Nam cum majora negotia, & difficiliora causarum exitus liberum tibi esset sub nostræ sententiæ D expectatione suspendere, nec ratio tibi, nec necessitas fuit, ad quod meorum tuam excederet devianti: abundans enim apud te monitorum scripta nostrorum, quibus tede omnium actionum temperantia frequenter instruimus, ut commendatus tibi esset ab exhortationem charitatis, ad falubritatem obedientiæ provocares, &c. Et in fine epistolæ monet ut ad fe remittat difficiliores quæstiones. Si autem, inquit, in eo quod cum fratribus tractandum, definitionem non credideri, diversa eorum fuerit a tua voluntate sententia, ad nos omnia sub gestorum testificatione referantur, ut remota singularitate, quæ Deo placet, decernatur: ad hunc enim finem omnem affectum vestrum, curamque dirigimus, ut quod ad unitatem concordiæ, & quod ad cultodiam pertinet disciplinæ, nulla differione violetur, nulla dissidia negligatur, &c. Iterum in epist. 89. ad episcopos Galliæ scribit sententias episcoporum Galliæ ipsa fe confirmatas, & informatas fuisse. Nobiscum, inquit, fraternitas vestra recognoscat, apostolicam sedem a vestræ etiam provinciæ sacerdotibus fuisse consultam, & pro diversitam appellationum causarum, aut retractata, aut confirmata fuisse judicia. Gelasius papa epist. ad episcopos Dardaniæ. Apostolica sedes, inquit, frequenter, ut ei dictum est, more majorum etiam sine alia synodo vocaliente, & salvendi quos synodus inique damnaverat, & damnandi nolla existente synodo quos oportuit, habuit potestatem. Sanctæque memoriæ Athanasium synodus Orientalis addiserat, quem tamen excepto fedes apostolica, qui damnatum Gregorium non consilit, absolvit. Sancta memoriæ nihilominus Joannem Constantinopolitanum synodus etiam Catholicorum præsidium certe damnaverat, quem simili modo sedes Apostolica etiam sola, quia non consilit, absolvit. Itemque sanctum Flavianum pontificem Gregorium cum quibusque damnatum, patrenore, quoniam sola fedes Apostolica non consilit, absolvit pontificum qui illic receptus fuerat. Dioscorum vero sedes Apostolica sua authoritate damnavit, & impium synodum non contentendo subnovit, & auctoritate ut synodus Chalcedonensis fieret, sola decrevit, &c. Cum ortæ fuisse inter episcopos Palestinæ magna de Principatu controversia, non ad concilium confugerunt, neque ad patriarchum Antiochenum, sed ad Leonem Romanum pontificem, ut videret ipse quod condem Leonem epist. 61. qui eam causam ad fe advocavit, qui rutius epist. 87. causam Lupicini episcopi justo cognuisi in Africa, & epist. 84. absolvit Secundinum episcopum. Denique ecclesia Africana condia hac de re dubitaffet, tandem Bonifatio II. veritate perspecta, ad nominem cum ecclesia Romana redit, ut idem Bonifatius fcribit epistola ad Eulalium patriarcham Alexandrinum. Quia unumquodque falubriter tunc completur officium, cum unus fuerit ad quem possit recurri tempestatis, vita nostra charitatem nam latari volumus, ac qui participes folicitudinis fuit, gaudium fructus reddatur extortis. Et ideo Carthaginiensem ecclesiam ad communionem nostram redditi trabitur significamus colloquiis, & mandatorum quæ Legatis nostris dedimus fcriem in omnibus fuisse completam. Et paulo post. Auctius enim præfatæ Carthaginiensis ecclesiæ olim pompeum tam collegis fuis infinitæ diabolo superbite temporibus prædecessorum nostrorum Bonifacii, atque Cælestini, contra Romanam ecclesiam cœpit. Sed videns in modo peccatis Aurelii Eulalius a Romana ecclesia communione segregatum, humiliatus fe recognovit patem, & communionem Romanæ ecclesiæ petens fubscribendo una cum collegis fuis damnavit apostolica auctoritate omnes scripturas, quas adversus Romanam ecclesiæ privilegia fatæ quoque Ingenius fecerunt. Hæc Bonifatius.

Sed dicet S. Cyprianus in epist. quam ex concilio Africano scripsit ad Quintum, fit air. Neque enim quisquam nostrum episcopum se fore episcoporum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem collegas fuos adigit, quando habeat omnis episcopus pro licentia libertatis, & potestatis arbitrium, quam propriam, tanquam judicari ab alio non possit, cum nec ipse potest alterum judicare, sed expectemus universi judicium Domini nostri Jesu Christi, qui unus, & solus habere potest & præponendi nos in ecclesiæ gubernatione, & de alto nostro judicandi. Non igitur potest Papa judicare episcopos. Respondeo cum S. Augustino lib. 3. de baptismo c. 3. S. Cyprianum loqui de criminibus occultis, quæ a solo Deo judicantur, non de causis temporalibus & manifestis, in quibus episcopi a pontifice, & a concilio judicari possunt. Quæ locus explicabitur infra cap. 10. Possem nunc & sequentia facula percurrere, & hæc ipsa appellandi ad Romanum pontificem ad nolta usque tempora deducere, sed non est necesse. Cum enim constet: illam esse ecclesiastici regiminis veram formam, quam Christus Dominus instituit, quam apostoli ipsi fuis fucceforibus fervandam tradiderunt. Hæc autem ea fit, quam primis Christianæ Religionis temporibus ecclesiæ Romanæ tenuit: nil aliud esse fit par ratio congeramus ad ofteadendum licuisse semper ad Romanum pontificem provocare. At quoniam demonstravimus multos episcopos a concilio damnatos a Romano pontifice fuisse absolutos, nunc pauci dicemus alios episcopos fuisse ab eiddem damnatos, nec pontifice ad concilium appellatos: hinc namque legitigere licebit unum in ecclesia ulla fit major potestas quam papæ. Primo, B Nicolaus I. in epistola ad Michaelem Imperatorem textes a nobis citata, memoratos 080 Patriarchas Constantinop. a Romanis pontificibus depositos, inter quos fuit Anthimus, quem repugnante Imperatore, & extrema minitante depositus Agapetus papa, fuisse: eamque Mentem constitere, ut neratur Libertatis in Breviario c. 12. Zonaras in vita Justiniani, & alii. Secundo, Gelasius in epist. ad episcopos Dardaniæ refert a fede apostolica damnatum fuisse Dioscorum secundæ fedis Præfulem.

Tertio, Damasus depositi Flavianum Patriarcham Alexandrinum repugnante Theodosio imperatore; ut referunt Socrates lib. 5. hist. cap. 15. Sozomenus lib. 8. hist. cap. 3. Theodoretus lib. 5. hist. cap. 23. Pro quo Theophilus Alexandrinus patriarcha Romam Legatos misit, et apud Romanum pontificem intercessit, ut ipse non illum, sed pontifex non redire fedem, nisi postquam Romano pontifici satisfecit, ab eoque abfolutionem accepit, ad quem multos episcopos postea misit, & precipuos Constantinopolitanæ presbyteros. Quarto, Sixtus III. deposuit Polichronium patriarcham Hierosolymitanum missio Hierosolymam Leone, cum tunc Romanus erat ecclesiæ Romanæ, & ecclesiæ Summus pontifex creatus fuit. Quare cum Romanus pontifex omnes patriarchas, Alexandrinum C. Antiocho. Constantinopolitanum & Hierosolymitanum deposuerit, qui primi fuit inter alios Episcopos, nec illi unquam quæsivit Imperatorium favore pol- D lerent, ad concilium appellarint, & a concilio fuge minores episcopi ad papam appellaverint, nullus inferiori pontifici, aut vetere majorem fuisse Romani pontificis auctoritatem, quam concilii, adeoque id per ea tempora exploratum, & manifestum fuisse omnibus, ut ne Graci quidem a Latina ecclesia in multis dissidentes, aut fenti in dubium tenerant, ut patriarchas illosque magna authoritatis & potentiæ in propria causa nunquam Romanum pontificem ad concilium provocare tenuerint. Ex his itaque quæ hactenus retulimus omni meridiana luce illustrior refplendet, & paret suprema Romani pontificis auctoritas ecclesiastica. Nam cum illi in unaquaque Republica fit suprema potestas, ad quam omnes causæ referuntur, ad quam ab omnibus aliis fieri provocare, & a qua nemo appellare potest ad aliud tribunal, fed ejus arbitrio omnes causæ debent terminari. Et ex illa, quæ hactenus retulimus Christi Domini constitutione, apostolorum traditione, perpetua ecclesiæ consuetudine, condit omnes causas ecclesiasticas revocari posse ad Romanum pontificem ab omnibus ecclesiæ tribunalibus, licere ad Romanum pontificem provocare, nullum tunc ecclesiæ tribunal, ad quod a Summo pontifice liceat appellare, A nullumque reperiri apud veteres ecclesiæ scriptores, qui eam distortis verbis, & toties de appellatione ad Romanum pontificem scripserunt, mentionem fecerit de provocationibus a Romano pontifice ad aliud tribunal, fatendum necessitatem ad Romani Pontificis auctoritatem in ecclesia esse fumpsum. Quod si aliquis objiciat argumentum nos hactenus nihil aliud probasse, nisi causas esse provocandas extra concilium existentium ad Romanum pont. posse revocari, hoc verso non ostendere pontificem esse extra concilium, vel supra certam ecclesiæ partem in concilio existentem, fed solum esse supra singulos episcopos extra concilium agentes.

Hinc nos respondemus, fatis a nobis demonstratum esse pontificem Rom. supra concilium esse. Primo enim auctores citati scribunt causas ecclesiasticas etiam episcoporum apud Sedem apostolicam terminari, & a pontifice Romano. Si concilium esset supra pontificem, non dicerentur causæ a fede apostolica terminari, fed in concilio. Secundo si concilium esset supra pontificem non licere appellare a concilio ad ipsum pontificem, & non solendum fuisse Athanasium a concilio Antiocheno appellasse ad Julium papam, S. Chrysostomum a concilio Constantinopolitano ad Innocentium, S. Flavianum episcopum Constantinop. appellasse a concilio Ephesino secunda & fuisse appellationem fisse in concilio Chalcedon. act. 1. approbatam. Offendimus igitur pontificem supra concilium esse.

Primo ex Nicolaum I. appellavit Ignatius episcopus Constantin. in concilio Constantinop. ad Martinum Maximus, Basilides, & Martialis, Episcopi Italiæ, & Stephanum papam Romæ, ut refert S. Cyprianus lib. 1. epist. 4. Nec refert quod propter Idolatriam fuerant depositi, id enim magis declarat jus appellandi ad Rom. pontificem etiam in causis valde perspicuis, & manifestis, id quo declarat jus appellandi Romanum pontificem possuisse non Episcopos tantum, sed etiam novos, & farinopolis. Felicissimus, & alii ad Cornelium papam apud S. Cyprian. lib. 1. epist. 3. ex concilio Africano tertio, cum Ecclesiæ Catholicæ ex professo agant de Ecclesiæ, & ecclesiastici, & civili regimine Ecclesiæ, totamque authoritatem revocent ad Summum pontificem, neque ullus progrediatur ulterius, aut authoritatem, & judicium pontificis revocet ad concilium, vel aliud tribunal, evidenter ostendunt potestatem pontificis esse superam, eaque nullam esse superiorem; ad quam revocat provocare. Quid ad hæc? Quid adversarii respondere possunt? At omnes quotquot Politicam ecclesiasticam scriptorum, etiam illos, quos Apostoli ipsi docuerunt, deceptos esse? Ad tandissimos pontifices decipere voluisse, qui pro vetustate mirabiliam fuisse non dubitantur? An fallitur ei per pontifices epistolas, & concilia? Quis credit tot, & tam multas potuisse fallaci? Hæ tamen pretereca multos, ac graviffimos tefes literatum, S. Athanasii, Socratem, Sozomenum, Theodoretum, concilium Sardicense, Litera Leonis fescentos patres & amplius in concilio Chalcedon. partes concil. Florentini, partes concil. Lateran. Literæ Innocentii, & aliorum aliosinnumeros, & graviffimos viros. Quæ igitur tanta erit impudentia, quæ tam caca tenebrias, quæ tam profligata conscientia, quæ audeat eam Romani ecclesiæ Politiæ negare? quam universa ecclesia per totum Orientem, ac Occidentem tenuit, quam necessitas eorum ecclesiastica tum postulavit, quam ordo ecclesiasticus tunc requirit, quam omnes ecclesiastici scripto-

scripturæ tradiderunt, quam apostoli ipsi servarunt, A quam Christus Dominus instituerat, quam ad priscam ecclesia confuetudinem ex apostolica traditione profectam, maxima atque vetustissima concilia fecerunt, quam judicialis norma veterum tribunalium constituerunt, quam ecclesiastici fontes diligentissime nobis describunt. Aut abroganda omnino est omnibus scripturæ fides, & peccandum mors, quæ fulum quoque ipsa pecterat, verendum: aut agnoscenda Romani pontificis suprema ecclesiastica potestas, quæ ex omnibus veterum literarum monumentis, tam clara, & illustris collacet, ut etiam in nolentium oculos incurrat.

Cap. VIII. Nihil apud Catholicos certum est magis, quam ut ecclesia judicium aliquam controversiarum fidei, qui fidelem omnes obedire teneantur. Ba- B quæ ex diputatum accurate Jo. Driedo lib. 2. cap. 3 de eccles. dogmatibus, Jo. Cochleus lib. de scriptura & ecclesia auctoritate, Hosius Cardinalis l. 3. & 4. contra Pullogenoos Bereos, Petrus Soto in Apologia fuse confessionis contra eandem Brentium, Michael Medina l. 7. de recta in Deum fide, Melchior Canus l. 5. de Locis Theologicis c. 6. & 7. Cardin. Bellarm. l. 3. de verbo Dei c. 3. & sequ.

Sane Deus, qui voluit omnibus omnes utam fidem tenere catholicam, & Religionem Christianam, novit fine dubio multas futuras inter homines controversias de rebus fidei, & iis, quæ ad Religionem pertinent. Debuit igitur judicem aliquem adhibere, qui hujusmodi controversias componeret, & pro jus auctoritate decernere posset. Hic judex C non potest esse sola divina scriptura, quæ cum vacion sinat reciprat, & aut una, aut alia modo videatur intelligenda, & ipsa declarare non possit quisnam sit verus, & germanus sensus, necesse fuit illum conflictiere judicem controversiarum fidei. Quare fuit in unaquaque Republica quamquam optimis legibus instituta, præter leges necessarias ei Judex, qui de leges interpretetur, & eas servari curet; ita in ecclesia Sancta Dei praeter sacras scripturas, necessario instituendus fuit Judex unus Controversiarum fidei, qui veros divinarum scripturarum sensus teneret, eosque populos poset edocere. Quam multa fuit fenatenia de uno fensu illorum quatuor verborum quæ Christus in ultima Cena pronuntiavit, scilicet: Hoc est corpus meum. Lu- D thera in illo quod verba Cœnæ nihil, firmiter flent, deem contrarius, & inter se pugnantes refert fenatenias.

Anno Domini 1577. quidam prodiit libellus, quem 200. horum verborum numeratur haresiconum interpretationes. Alter Andreas Carolostadius, alter Bucerus, alter Zwingilus, alter Jo. Oecolampadius, alter Jo. Calvinus, alter Jo. Langus, alter Lutherus intelligit. Quare nihil aliquis fit, qui scripturarum verum fensum tradat, reda fides haere non potest.

Nec vero unusquisque Judex esse potest de vero fensu scripturarum, quia tot capita, tot fententiæ. Lutherani non convenient cum Sacramentariis: Sacramentarii non convenient inter se, ut vidimus. Aliquis ergo necessarius fuit judex in ecclesia Beliqionis, & eorum quæ fidei funt, qui si recte fcripturas interpretari debet, & verum conservare fidem, ita & ecclesia errorem excludere, & verum scripturarum, germanumque fensum tradere habet, ratio quæ necesse est, ut non possit erare, fed tandio sibi Spiritus Spiritus, non aliter scripturam interpretari possit, & fidei dogmata, quam idem Spiritus Sanctus intelligat, & interpretetur. Nam regulam in unaquoque genere oportet esse certam, & infallibilem. Porro si ecclesia fuit Judex debet esse regula fidei, & ecclesia veritatis, oportet ut a veritate defficere non possit. Quare cum ita fint, ut intelligamus utra potestas major sit, concilii, an Papæ, inquiramus utra magis certa sit, & infallibilis, & illico intelligemus an papa sit supra concilium, an contra, concilium sit supra Papam. Supremus Judex ecclesiasticus (ut oftendimus) tali esse debet, ut in tradendis dogmatibus fidei errare non possit, quo genere argumentationis S. Gregorius l. 4. ep. 32. ad Mauritium, demonstrat episcopum Constantinopolitanum non habere potestatem in ecclesia, quia multi episcopi Constantinopolitani fuerunt hæretici, & haeretici funt profofti, ut Macedonius, Nestorius, & alii. At illi qui ecclesia universa debet obedire, non possit errare. Episcopus igitur Constantinopolitanus non est supremus. Quare si fuisset pontificum concilium sine Pontifice errare posse, & tape errasse, fine dubio demonstratum erit, concilium in ecclesia Dei supremum minime habere auctoritatem, fed aliam esse potestatem superiorem, quam concilium fiquis dubet, ne ea recta aberret fide, & a veritate recedat. Verum quoniam modo oftendemus concilium fine pontifice nolle errare ad hanc Exemplificationis, & evidentissimis, de quibus nulla fit controversia apud verum ecclesiasticarum mediocritate periodi. Primo itaque erravit concilium Ephesinum secundum, quod fimillimum fuit in omnibus concilii Basiliensis, & Constantiensi, quæ libi auctoritatem supra papam arrogate voluerunt, & quorum occasione excitata fuit hæc quæstio, an concilium fit supra papam. Nam eos quibus fuit auctoritate Leonis I. ut conflat ep. 24. 25. dicit Leonis, pertes Theodosio Junior Imperatore, fuit Conflantiense convocatum fuit auctoritate Joannis XXIII. pertente Sigismundo Imp. & Basiliense auctoritate Eugenii IV. Pollex recessit ab obedientia Romani pontificis, fugatis ejus Legatis, qui noluerunt affentire hæresi Eutychetis, & Dioscori, fiue Constantiniæ recessis ab obedientia Joannis XXIII. & Eugenii fugatis, & Basiliense a Sybedientia Eugenii IV. Postremo approbavit hæresim Eutychetis. Tunc hæresis, quam quidam, dendata penitus facit conclusa, & infelicitate in pyxis tanquam in locus meretricis frontæ gestitiis. Sed concil. Constantien. definivit concilium generale immediate a Christo habere auctoritatem, ita omnes obedire tenetur, etiam si papalis dignitatis esset, & erroneam Eutychetis ab Ephesina synodo secundo approbatam, damnavit postea concilium Chalced. act. 5. & in ipsorum definitione fidei. Quinta Synodus generalis act. 1. col. 8. can. 8. Sexta synodus act. 12. 13. 18. Lateran. concil. sub Martino I. conflitutum. can. 2. usque ad 9. & Lateran. sub Innocentio III. ut referunt in e- frontier. Extra de Summa Trinit. & Fide Catholica. Concil. Florentinum in literis unionis, & concil. Lateran. sub Leone X. definitionem revocavit concil. Constan. Ex his ergo habemus concil. Ephes. errasse approbando manifestam hæresim, ac proinde conflat concilium non esse regulam infallibilem fidei, sed aliam esse regulam superiorem, & magis infallibilem in ecclesia, quam concilium, ut verum, si verum fidem tenere cupimus. Secundo erravit concilium Antiochen. anno Domini 345. sub Constantio Imperatore celebratum, quod Arianis esse generale contendunt, in quo damnatus fuit sanctus Athanasius, & approbata hæresis Ariana, & approbatum concilium Nicænum primum, & combatum. Socrat. l. 2. c. 6. Sozom. l. 3. c. 6.

Tertio erravit concil. Mediolanense episcoporum plusquam 300. tempore ejusdem Constantii anno 354. quod probavit eandem Arianorum hæresim. A Ruffinus l. 10. c. 20. Socrat. l. 2. c. 19.

Quarto erravit concilium Arimicense 600. episcoporum, tempore ejusdem Constantii anno Domini 365. in quo eadem Ariana hæresis approbata fuit, & ex symbolo nomen Omoousios fublatum. S. Hieronym. in Chronico, & contra Luciferianos. Ruffinus l. 10. c. 21. Socrat. l. 2. cap. 8. alii. Quinto erravit concilium Constantin. tempore Constantini Copronymi celebratum a 338. episcopis anno Domini 754. in quo contradicente Stephano III. Romanpontifice decretum fuit abolendas esse omnes sacras imagines, easque idola appellandas, & earum cultores effe idolatras. Contra in anathemate, Paulus Diaconus l. 2. c. 22. retum Romanorum. Hæresynodus reprobata fuit in septima synodo generali act. 6. & in aliis multis concilii approbatis fuit cultus sacrarum imaginum, & deletum decretum concilii Constantinopolitan. Sexto erravit alterum concilium Constantinop. sub Nicolao I. & Michaele Imperatore celebertimum, numero episcoporum Nicæno I. comparatum, quod congregatum fuit auctoritate sedis apostolicæ, & ad illud mifi fuerunt Legati sedis pontificæ Rodoaldus, & Zacharias episcopi, qui contra mandatum pontificis, vel muneribus corrupti, ut Nicolaus fcribit in ep. ad Michaelem imp. vel minis vifti, fubscripferunt damnationi S. Ignatii, & confirmationi Photii Constantin. episcopi, & damnaverunt virum innocentem, & fanctum. Postremo Nicolaus I. & alii fcriptores ecclesiastici vocant Latrocinale concilium illud. Septimo erravit concil. Carthag. sub Cypriano episcopo circa annum Domini 254. in quo fuerunt 85. episcopi, quorum plerique Martyres, aut Confessores fuerunt, ut patet ex ep. S. Cypriani, & tamen erravit definiendo hæresim ad fidem pertinentem rebaptizandos, & apud hæreticos non esse verum baptismum.

Octavo. Quinta synodus Romana sub Symmacho dicit, concilia, quæ conflituntur papæ non habent, quibus pontifex defficiat. Idem S. Prosper in Chronico anno 430. hæresim Pelagianam in concilio Africano a 217. episcopis damnatam, dicit, non prius ab ecclesia approbatam, quam Zosimus papa decretis illius concilii probaffet: & S. August. lib. 2. retract. c. 50. scribit hæresim Pelagianam damnatam a Zosimo, & ab innocentio pontifice, & cooperantibus concilii Africanis, & non a concilii Africanis. Intelligebat enim concilium fine pontifice posse errare, nec fuisse plenum fidem, pontif. cum concilio non posse errare.

Hæftenus evidenter oftendimus concilium fine pontifice posse errare, & fepius errasse, ac propterea concilio convenire non posse supremam illam, & ineffabilem potestatem ecclesiasticam, quam Redemptor noster fue ecclesiæ, fuisque cultoribus promisit. Nunc oftendemus effet papam in rebus fidei non posse errare, fed non esse necesse, id enim ante nos accurate innuerunt, graviffimique Doctores doceuerunt. S. Thom. 2. 2. qu. 1. art. 2. Thomas Valdensis lib. 2. Doctrinalis fidei c. 97. 98. Jo. de Turrec. lib. 3. summæ ecclesiastæ c. 109. & feqnes. Jo. Driedo lib. 4. de ecclesiastibus dogmat. p. 3. c. 3. Cajetanus opusc. de potestate papæ, & concilii c. 3. Elxius lib. 1. de primatu Petri c. 18. Joan. a Lorano lib. de perpetua cathedra Petri c. 11. Hosius lib. 2. contra prolegomena Brenii, Petrus a Soto in fua Apologia part. 1. c. 1. 83. 84. 85. Melchior Canus lib. 8. de locis Theologicis c. 7. Gregorius de Valentia. 2. 2. qu. 1. de objecto fidei, puncto 7. qu. 5. propofit. 1. Banuez 2. 2. qu. 1. art. 10. Bolter. lib. 4. de fummo pontif. c. 3. Id apere

colligitur ex verbis Christi Domini Luc. 22. Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, & te aliquando conversus confirma fratres tuos: illius enim est confirmare fratres in fide, pro quo Christus orarit. Orarit autem pro Petro, non pro apostolis, non pro episcopis. Fides ergo Petri est infallibilis, non concilii. Unde S. Augustin. lib. de correptione, & gratia, c. 8. dicit. Quando rogavit ut non defficeret fides ejus, rogavit ut haberet in fidem liberrimam, firmissimam, invictissimam, & perseverantissimam voluntatem. S. Chrysost. hom. 83. in Matth. inquit. Non dixit Christus, non me negabis, fed non defficiet fides tua. Cura enim ipsius, & fatore fidhum est, ut omnino Petri fides evanesceret. Theophilactus Luc. 22. Quia te habeo, inquit, principem discipulorum, confirma ceteros, hoc prius dicere, qui poft me ecclesiæ petra es, & fundamentum. Lactius papa, & martyr in epist. ad episcopos Hispaniæ, & Galliæ, inquit. Ecclesia Romana, apostolica est, & mater omnium ecclesiarum, quæ a tempiate apostolorum traditionis nutrimentum arrifit potestatem, nec hæreticis deprava tamen virtutibus fuctubat, fecundum Joanis Domini pollicitationem dicentis: Ego rogavi pro te Petre &c.

Felix papa I. in epist. ad Benignum. Ecclesia, inquit, apostolica, in exordio normam fidei christianæ recepit ab auctoribus fuis apostolorum Christi principibus, & illibata manet, juxta illud, Ego rogavi pro te, &c. S. Leo fermo. 3. de fua affumptione ad pontificatum. Petrus ut Petri, inquit, fuppliatur, tanquam aliorum ftatutus certior ist naturis, & mens principis victa non fuerit in Petro: ergo omnium fortitudo nostra, & divinæ gratiæ in ea ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrum apostolis certeta confertur. Ipsaque papa in epistola ad Constantin. Imper. quæ fecta fuit in tertia synodo generali 2. 2. & 8. & 9. omnibus apostolis.

Hæres, inquit, fidei regula, quam de in propetis, & in omnibus fidelibus, & ipsa vivacitate tenuit apostolica Christi ecclesia, quæ per Dei gratiam a tramite apostolicæ traditionis nunquam aberrasse probatur, nec hæreticis novitatibus unquam deprava tacta fuit, quia dictum est Petro. Ego autem rogavi pro te, ut non defficiat fides tua. Hic Dominus fidem Petri non defficiturum promisit, & confirmare eoiam fratres fuos admonuit, quod apostolicus pontifices nunc exiguitatis prædecessores non fidem fer fecisse fempet omnibus ecclesiis.

Ex his omnibus ostendimus, quantam ecclesiasticam potestatem Deus nobis dare nolit, & regulari, & fed debet non dicatur omnes alias. Pareffet enim quæ errare potest, & quæ erat, ab alia regi & regulari debet. Non est igitur suprema, fed superior habet, a quo regatur, & regulatur. Concilium itaque erare potest, & sæpe erravit: ergo supremum non habet auctoritatem, fed est alia potestas concilio superior, a cuius concilium regitur, & a veritate defficiat. Summer vero pontifex in iis, quæ fidei tunt, erare non potest, ergo ab hoc concilium dependet, & hujus auctoritate regi debet, ne a veritate recedat. Inter omnes catholicos, & hæreticos convenit aliqua concilia erraffe. Quæro itaque, quis difficultet hoc, aut illud concilium errasse, & defecisse? An quilibet etiam plebeius? Quid magis absurdum? An concilium? Sed par in parem potestatem non habet. An ecclesia universa? Non habetur ergo concilium supremum potestatem, fed ecclesia, in eft cœtus fidelium. Non haberet, inquam, concilium suam auctoritatem proximæ, & immo-

Immediate a Deo, non teneretur ecclesia definitiones conciliorum accepare, nec dogmata fidei. Quid igitur superest, nisi ut Summus pontif. totius ecclesiæ caput, Christi Vicarius, cui Dominus dixit, Pasce oves meas, et non deficiet fides tua, pro fide confirmanda & supra concilia omnia plenam obtineat potestatem? Cui Christus præcepit, confirma fratres tuos. Quod argumentum per se firmum, & solidum, firmat plurimis, & Patribus Pontif. auctoritate S. Gregorii, qui ex eo quod episcopus Constant. fuge cravit, l. 4. ep. 32. concludit ejus authoritatem non posse in ecclesia Dei esse supremam.

Cap. IV. Quod superiori capite documus, concilia erantes polle, quæ a Romani pontif. obedientia dissolvunt, magis explicare & firmare videbimus. B concilia ipsa debere a pontifice Rom. confirmari, et plenam, ac indubitatam authoritatem habeant, quod & ipsa concilia intellexerunt. Si idem semper a Rom. pontif. petiverunt confirmationem. Primus concilium Nicænum millum fuisse ad S. Sylvestrum, ut illud confirmaret, scribit S. Athanas. in epist. ad Marcum papam, qua petiit concilii Nicæni exemplaria, et hanc iuvetur causam in concilio Antiocheno adversus Arianos, & in ipse S. Marcus in epist. ad S. Athanas. tuo ipsi concilii Nicæni patres in epist. ad S. Sylvestrum, quorum hæc sunt verba. Quidquid constitutum in concilio Nicæno, præsumet vestri otio confirmatio confirmetur. Secunda secundi synodus generalis Constantinop. in epistola ad Damasum ita scribit.

Hæc ergo omnibus tanquam legitime fecundum ecclesiæ canones constituta, obtinere vestram sententiam, ut consentiat. Tertio Cyrillus Alexandri. Patriarcha apud Theodoret. l. 5. hist. c. 9. qui nomine pontifice Rom. præsidet in tertia synodo Ephesina generali, scribit Cælestino papam fantissimo synodo, & omnia illius gesta confirmasse. Quarto concil. Chalced. act. 3. in ep. ad Leonem papam, & concilii patres: rogamus, inquit, & vatis decretis nostrum honora judicium, & firmitas tua fiducia, quod decet, adimpleat. Et ipse S. Leo ep. 29. Quodamquit, Imperator ad omnes episcopos Chalcedon. concilii, me scripta diligere voluit, quibus, quæ illic definita sunt de fidei regula firmatem, illenter impleri, &c. Quinto in concil. Chalcedon. act. 16. cum patres decrevissent oportere episcopum Constantin. habere paria privilegia cum Rom. pontifice, refiterunt Legati Romanæ ecclesiæ. Idem in epistola, quam ad Rom. pontificem scripserunt, ut acta illius concilii confirmaret, non fanti ad Leonem hoc decretum proponere, sed solum scripserunt se renovasse canonem quintum secundæ synodi, quipa hæc verba sunt. Constantinopolitanæ ecclesiæ episcopum habere oportet primatus honorem post Romanum episcopum, propterea quod sit nova Roma. Habetur hæc epist. concilii Chalced. act. 3. Leo ep. 59. qua respondet concilio, & in aliis quas hac de re multas scripsit, nullquam meminit alterius canonis, quam illius, quo Constantin. episcopus antecet. Alexandrinus, & Antiochenus primus post Romanum, qui ne quidem voluit confirmare, sed retetur pugnavit pro ecclesia Alexandrina, & contra concilii Nicæni, quo secundus honor detentus fuit episcopo Alexandrino. Quare ep. 53. acriter reprehendit Anatolium episcopum Constantin. qui se Alexandrino, & Antiocheno episcopis contra concilii Nicæni decreta anteferre auderet, & ep. 54. de eadem re Imperatori scripsit, & ep. 55. ad Pulcheriam Augustam, & revocat constantinopolitanos, Constantin. nec in mente fuit hæc constitutio, Romani pontif. Nunquam enim detentum hoc concilii Chalced. & secunde synodi non habuit, nisi post, quam a Rom. pontifice confirmatum fuit. Nam in quarta synodo generali contra Graecos petierunt legatos ferendum episcopo Constantinop. Si ergo decreto Chaled. & secunde synodi jam vim obtinebat, non revocellent Graeci amplius in dubium locum episcopi Constantin. In qua synodo cum Graecis subscriptum est constantinopolitano sb. annunciat. Legati sedis apostolicæ respondeunt, si annia 80. hoc benefitium sibi fuit, quid nunc requirunt? aperte offendunt. Ne apud Graecos quidem canonum a Rom. pontifice improbatum, unquam fuisse recepum. C Quare cum ipsa concilii Chaled. fuerunt decretorum a papa confirmationem petunt, & consilium Rom. pontifice, & ecclesiæ? Quare non eaquem illum? Quare non requirunt sibi debitam reverentiam pratifice? Quare omne decretum non recipiunt ab ecclesia, sibi pollicuum decretum a Romano Pontifice appobata. a Sexto postquam celebrata fuit sexta synodo generali, sub Agathone papa tempore Constantini quarti Imperatoris, quæ nullos edidit canones, licetum concessere ecclesiæ quinti episcopi auctore Justiniano juniore Imperat. qui conventus sextam synodum D appellavit, quali unum, & idem concilium esset, quod jam diffinitum erat quinquinonium, & quod renovabatur, & multos edidit canones? sed nominie sexta synodi, ut testatur Thaarius episcopus Constantinop. in septima synodo act. 2. Quare canones Scripturæ para reprobavit auctore Beda, lib. de ter xtatibus in Justiniano juniore, & ab universa ecclesia tanquam hoppolitus, rejecti fuerunt. Septimo Graeci ipsi, qui Rom. pontifici semper inscriptsi fuerunt, in septima synodo act. 6. declaratum nullum posse legitimum elle concilium sine auctoritate Rom. pontificis, & eorum Latina, qui decerunt non solum hoc esse auctoritate pontificis Rom. sed etiam repugnante papa, concilium esse legitimum, & portestatem habere, cui omnes etiam papa obedire tenentur? Si omnes tenentur concilio Chalcedon. parere, parerent quicunque celebrare volunt concilium vel sine auctoritate Rom. pontificis, vel eo repugnante septima synodo generali, quippe quibus nullum sine Rom. pontifici auctoritate legitimum celebrari concilium posse. Si non omnes obedire tenentur concilio generali, cur decretum concilii immediate a Deo habere potest dubitare, cui omnes confusumque digaitatis etiam papalis obedire teneantur? Octavo patres quoque concilii Carthaginiensium ad Bonifacium papa confirmationem petierunt, ut quinque, nostræ mediocritatis, etiam apostolice sedis achibeatur auctoritas.

Quibus idem papa respondit. Petres olim non humana, sed divina decretis fortentia, ut quidquid de disjunctis, remotisque Provinciis agereturn non prius decerent finiendum, quam ad illius sedem pervenirent, ubi eos ejus authoritas posset quæ stare, & prorogatio fieretur. Quam Innocentii respondiocem laudat S. August. epist. 106. Ad omnia, inquit, nobis ille rescripsit eo modo, ut non sententiæ tantum, sed etiam ipsa ecclesia sedis Apostolicæ. Item S. Prosper ut supra retulimus in Chronico anni 420. dicit præterea Pelagianum in concilio Africano 217. episcopis damnatum, non prius a sacrelia damnatum, quam Zosimus papa decreta illius concilii confirmasset, & S. August. lib. 3. Retractat. c. 50. scribit hæresim Pelagianam damnatam Innocentio, & Zosimo cooperantibus concilijs Africanis. Decimo Bonedictus III. ante septingentos ferme annos ita scripsit ad Hinemarum Rhemensem archiepiscopum Galliarum clarissimum, de

de fynodo a sede apostolica confirmanda; ne quidsilio inde ullis aliquando temporibus oriatur, & aspiranres in Deo ashelius compressi fundius perpetuo manent, ne amplius illorum contradicentium adversitatibus, Dei connubetur ecclesia, sed omnibus cuta fere pertraftationis erroribus, unitas semper in Christo permanet. Undecimo S. Leo Chalcedon. concilium confirmavit, ut ipse in epistola ad Marcianum Imperat. refert. Ne, inquit, per malignos interpretes dubitabile videatur eirum quæ in synodo Chalcedon. per unanimitatem verbum & fide statuta fuit approbem, hæc ad omnes fratres, & episcopos nostros, ut pro prædicto concilio interfuerunt, scripta direxi, &c.

Ceterum, ut appareat ratio, qua pontifex Romanus confirmare, & rescindere E possit, & tenetur mittere Legatos suos ad concilium cum certa instructione circa rem aliquam particularem, & eum ex conditione illi concilium contestari, decretantur de ea re, si non confentiat, nihil statuatur, nisi prius Sermonis pontifice contestatum. Interdum mittitur inter Legatos fine alia instructione. Nunquam concilia sæpe non unum, sed multa negotia tractent, non potest Summus pontifex Legatis data certata instructione, neque illis iuam aperire sententiam. Quando ergo mittantur Legati cum instructione, & certa mente pontif. ea ipso quod concilium consentit cum Legatis pontificis, & unanimi consilio aliquid decernunt, videtur concilio decretum confirmatum, & approbatum esse a pontifice. Unde S. Leo epist. 63. ad Theodoretum, cui Legatus suos certa instructione miserat, scribit. Quæ inquit, Dominus nostro ministerio prius definivimus, universæ fraternitatis irritabili firmavit assensu, ut vere a se prædicte obliterentur, quod prius a primo omnium fede firmatum, totius Christiani orbis judicium recipiet, ut in hoc quoque capite unum esse cum ecclesia Dei in eodem concilio Chaled. Legati sedis Apostolicæ, qui in causa Dioscori instructionem a Leone pontif. habuerant, Sanctissimum ac Beatissimum Papam caput universalis ecclesiæ Leo, per non Legatos suos, sancta synodo confensiente, Petri apostoli prædicatio dignitate, qui ecclesiæ fundamentum, & Petra fidei, omnibus regni janitor nuncupatur, episcopali dignitate Dioscorum nudavit, & omnia etiam dignitate sacerdotalis fere eorum. Actione vero 16. cum vellent Patres aliquid decernere contra instructionem pontif. Legati respondunt prius esse pontificem commonefaciendum, & Act. 7. per epistola ad Leonem, cum præter decretum de fide, contra Dioscorum alia quædam Patres decrevissent, de quibus Legati apostolici certam non habuerant instructionem, petiteunt horum expressum confirmationem, quæ ipse Leo epist. 61. confirmavit. Quando autem Legati mittunt habuerant instructionem, concilii Decreta videntur egere nova pontif. confirmatione, nec ratis esse Legatorum consensus, ut colligitur ex act. 3. concilii Chaled. quod a Leone confirmatissimus petiit eorum, quæ prater instructionem illius concilium definierat, & ex Bolla Pii IV. quæ confirmat concilium Tridentinum, in qua fertur Legati apostolici fuse instructione, & ex epistola Celestii papæ ad episcopos Dardaniæ, ex epistola Nicolai ad Michaelem Imperatorem. Hæc ratione cum concilium a papa confirmari debeat, & roborari, non est mirum si fine papa errare possit, & deficere, ut in precedenti capite vidimus, donec in concilio adit forum Christi Vicarii suffragium, cui Dominus dixit: Ego rogavi pro te ut non deficiat fides

Cap. V. Quo intellectu dicimus Papam esse supra concilium, & quo pacto ipse ab illo regatur, & quomodo ipse illum regat.

D tua. Hoc modo cum concilium a papa confirmari debeat, & roborari, cum errare possit, nisi ritatue firmo fidei fundamento Rom. pontif. profligata jam omnino, & penitus deteriorata est quæstio, an concilium sit supra papam, an vero papa supra concilium. Nam si concilium fine papa errare potest, si a papa firmitatem habet, & confirmationem, nemo potest amplius hac de re dubitare. Quia enim ita fit caeus, qui non videat jam papa potestatem supra concilium? Quis ait, quodo Rom. pontif. Christi Vicarii cibrius, ac furens, ut audeat affirmare concilium supra papam esse? Quare ne in rebus manifestissimis intellitur immorari, ad alia progrediamur.

Cap. VI. Quo intellectu dicimus Papam esse supra concilium, & quomodo ipse ab illo regatur.

E Xcederemus tam, quam principio polliciti sumus, ut ostenderemus, & quamprimo fadei fuit de supremæ Christi Vicarii potestate tradiderant, in hoc caput referre vellemus: ideo præterea illi ita, ut ipse proprio similitudinem verborum & sententiarum, fastidium poslent facere, præcipua quædam colligam.

Primo S. Irenæus Patriarch dilcipulus, lib. 3. contra Valentinianos c. 3. disputantes contra hæreticos, oblendit hæreticos omnes posse confundi doctrina, & authoritate Romanæ ecclesiæ: quia omnes fideles cum ecclesia Romana convenire debent, & ab ea tanquam a capite, & a fonte dependere, in qua semper conservata fuit apostolica doctrina. Hæc sunt ejus verba. Maximæ & antiquissimæ, & omnibus cognitæ a gloriosissimis duabus apostolis Petro, & Paulo Romæ fundatæ, & constitutæ ecclesiæ tuam, quam habet ab apostolis traditionem, & annunciatam fidem per successionem episcoporum pervenientem usque ad nos indicantes, confundimus eos, qui quomodoquomodo vel per superbiam malam, vel vanam gloriam, vel per cecitatem, & malam sententiam, præterquam oportet, colligunt. Ad hanc enim ecclesiam propter potentiorem principalitatem necesse est omnem convenire ecclesiam, hoc est eos, qui sunt undique fideles, in qua semper ab omnibus qui sunt ut ea, quæ ab apostolis est traditio, & Ac. Cur non dicit hic fideles, necesse est omnem ecclesiam convenire cum concilia? Cur non inquit in concilio conservari doctrinam Apostolicam? Cur ait per successionem episcoporum Romanam fidem ad nos pervenisse? Certaiis, doctrina ecclesiæ Romanæ confundit omnes hæreticos, & concilium sine episcopo Romano perfectis fe legitimum? Si concilium est supra papam, cur non Romana ecclesia convenire debet cum concilia, non concilium convenire ecclesia Romana, per concilia potius debent confundi hæretici, quam per ecclesiam Romanam. Suppositis hisdubio S. Irenæus in Romana sede conservari fidem catholicam, & apostolicam doctrinam, ideo concilia dependere a pontif. Romano. Ideireo authoritate ecclesiæ Romanæ, & doctrina apostolica in ea conservata omnes hæreticos, ait confundi posse hæreticos omnes.

Secundo S. Athanasius in epistola ad Felicem papam obiit, inquit, non prædecessorque seniores apostolicos videlicet Petrum in summitate arce constituit, omniumque ecclesiarum curam habere præcepit, ut nobis fuerunt ea, &c. Quomodo dicitur Romanus pontifex in summitate arce constitutus, si non est supra concilium, si supremam non habet potestatem?

Tertius S. Basilius epistola 52. ad Athanasium de concilio Arimineni cum orta fuisset quæstio, scribit: vitam est consentanea scribere ad eos fuerunt Romanum, ut videat eos nostras, & quicii lis decretum interponat, ut qua difficile est ali-

quos inde de concilii sententia mitti, ipse auctori-
tatem rei tribuat deletis viris, qui laborem qui-
dem itineris perferre possint, levitate vero, ac fa-
cilitate morum, commoda ac prudenti oratione
eos, qui a reffa via deflexerunt monere, quique
alia Arimineusis concilii decreta ignorant, recen-
sendo, quæ illic violenter ab fant. Agebatur de
concilio generali. Hoc S. Basilius auctoritate Ro-
mani pontif. vult relinqui, ergo fuperior pontifi-
cem effe fuper concilium. Et in alia epiftola ad Ro-
manum pontif. per Sabinum Diaconum data. Quæ-
quidem, pietatis ius datum a Domino eft, quod ad-
inquis, pietati ius datum a Domino eft, quod ad-
tertem eft a legitimo, & puro difcernere, ac fidem
tuam fine ulla fubtractione predicare.

Objicies concilium illud non fuiffe legitimum,
idco non mirum eft, fi papa illud refiftendum no-
rat. Refpondeo hoc ipfum eo tempore fuiffe con-
troverfum. An concilium illud fuiffet legitimum,
& nihilominus fanctus Bafilius a pontifice Romano
examinandum fcribit, & petit ut pontifex Rom-
fnum judicium interponat. Exiftimavitigitur con-
cilium omne pontifici fubeffe, & ab approbatione
Romani pontificis dependere.

Quæres fanctus Epiphanius libr. contra Carpo-
crationes, feriem Romanorum pontificum defcri-
bit, & addit id fe facere eo quod per hos femper
quod in fide certum, & manifeftum eft, offendi-
tur, ac declaratur. Si pontificis Romani eft dam-
mare omnes errores, & verum fidem tradere, ipfe
fe non potuit a concilio judicari, nec damnari. Et
fi concilium non potuit judicare pontificem, fine
dubio non eft fupra pontificem.

Quinto cum S. Chryfoftomus fuiffet dejectus epi-
fcopatu Conftantinop. a Theophilo patriarcha Alex-
andrino in concilio multorum epifcoporum, ap-
pellavit ad Romanum pontif. ita ad Innocentium
papam epiftola prima fcribit. Cum fcribas
quod hæc tam iniqua facta, non habeant robur :
illi autem qui inique egerunt, ponæ ecclefiafifca-
rum legum fubjacent. Legatur Nicephorus 13. 33.
5. 34. Legatur epiftola S. Chryfoftomi. Legatur
ut fcribit Innocentii, nulla effe potentia de mente
S. Chryfoftomi dubitatio. Quis facit ne acta con-
cilii vobur habeant, nifi quia eft fupra concilium
S. Chryfoftomus petit a Romano pontif. irritari
concilium Conftantinop. igitur ille exiftimavit pa-
pam effe fupra concilium.

Sexto S. Cyrillus in lib. Thefauri. Debemus
nos, inquit, qui membra fomus, caputi noftro Ro-
mano pontifici, fe fedi Apoftolicæ adhærere. Ana-
diant hæc, qui negant concilium debere Romano
pontif. adhærere, & nova fe fatentur introducere
dogmata, Sanctis Patribus repugnantia. Quæ Cy-
rilli verba non extant quidem in libro Thefauri, qui
mne extaviquia multa ex illo libro perierunt. Nam
in fexta fynodo act. 10. citatur lib. 32. cum tamen fo-
lum habemus 14. Referuntur tamen a S. Thoma
in opufculo contra Græcos, & a Germanido Scho-
lario Græco auctore, lib. de primatu Rom. pontifi-
cis, & Andreas epifcopus Caiofoffenfis in concilio
Flor. feff. 7. affirmavit in Thefau. Cyrilli mutua-
in modum commendari auctoritatem Romani pon-
tifi. nullafque Græcorum id negavit.

Septimus fanctus Cyprianus lib. de veritate ec-
clefiæ, votum in hæ re eft, ut offendat omnes hæ-
refes ortas effe ex hoc, quod nolunteni agnofcere
fupremam Romane fedis potefatem, & quod fe
feparatim a pontifice Rom. & hoc probandum
docet ecclefiam effe unam in radice, & capite, ita-
que propagatione multiplicetur, idque tanquam exem-
plis exponit, radiumque quidem, quos ipse ex ar-
boris fundantur, rivulorum, qui ab uno fonte manant,
ramorum arborum, qui ab una radice procedunta,
ait unam effe ecclefiam toto terrarum orbe longe,
latequ; diffufam, quia ab una S. Petri fede dependet,
atque tanquam capiti cohæret. Rurfus 1. ep. 2. ad
Cornelium papam. Neque, inquit, aliundeherefes
ortæ fint, aut nata funt fchismata, quam in-
de quod Sacerdos Dei non obtemperatur, nec unus
in ecclefia, id est tempus Sacerdos, & ad tempus judex
vice Chrifti cogitatur, cui fi fecundum magifteria
divina obtemperare fraternitas univerfa, nemo ad-
verfus Sacerdotum collegium quidquam moveret.
Exiftimavit igitur S. Cyprianus hæreticos, aut
fchismaticos effe concilium, quod non obtempe-
ret Vicario Chrifti, fed effe ipfos pontifices
Romanos non effe ecclefiæ, Item ood. 1. ep. 8. Deus unus
eft, inquit, Chriftus unus eft, & una eft ecclefia &
cathedra fuper Petrum Domini voce fundata, aliud
altare conftitui, aut Sacerdotium novum fieri, præter
unum altare, & unum Sacerdotium, non po-
teftè quifquis alibi collegerit, fpargit, &c. Porretera
1. 3. ep. 10. ad eundem Cornelium papam, de con-
cilio quod a Rom. pontifice defiverat, fcribit. Mi-
feramus nuper collegas noftros ut ad catholicæ ec-
clefiæ unitatem fcifi corporis membra compone-
rent : fed diverfæ partis abftinuit, & ineffabilis
pertinacia, non tantum radicis, & noticis fimum,
atque complexum recuftavit, fed etiam adulterum,
& contrarium caput extra ecclefiam fibi, Deique
Ep. 52. ad Stephanum papam S. Cyprianus pon-
tifice, non tantum, ut epifcopum deponat Arelatem-
fem, & falfum conftituat. Sed objicies : quare S.
Cyprianus in epiftl. quam ipfe ex concilio Africa-
no ad Quintum, fic ait. Neque enim quifque no-
ftrum epifcopum fe effe epifcopum conftituit, au-
tyrannico terrore ad obtemperandi necefficatem con-
legas fuos adigit, quando habeat omnis epifcopus
pro licentia libertatis, & potefftatis fuæ arbitrium
proprium, tanquam judicari ab alio non poffit, qui
non ad ejus alium judicium poffit, fed expectemus
univerfi judicium Domini noftri Jefu Chrifti, qui
unus, & folus habet potefftatem, & præponendi nos
in ecclefiæ fuæ gubernatione, & de actu noftro jo-
dicandi. Refpondeo, S. Cyprianum hic loqui de
epifcopis, qui in concilio erant congregati, & ab
omnibus ut Vicario Dei Romano pontifice, ut pater
nemitem ex eo non loqui de Romano pontifice, ut patet
legenti, a quo tanquam a radice omnes rami de-
pendent. Quod autem ait epifcopos folum a Deo
poffe judicari, S. Augufl. l. 3. de Baptismo c. 3. in-
terpretatur in caufis dubiis, & occultis ; ratio
enim verbis S. Cypriani, opinor, inquit, in his
quæftionibus, quæ non manifeftæ funt, intelligendum effe, aliaquin
ideos S. Cypr. epiftl. 13. l. 3. vult epifcopum Arela-
tenfem a Stephano papa judicari, & fupra affenfu
omnes omnes epifcopos poffe concilio, & a pontifice Romano judicari. Aut igitur S. Cyprianus fibi
repugnat, aut intelligendus eft fuæ fanctus Au-
guftinus intellexit.

Octavo, Optatus lib. 1. contra Parmenianum,
eodem modo quo S. Cyprianus, docet unam effe
ecclefiam catholicam, ex unione cum cathedra S.
Petri, & pontif. Romani, & omnes enumerat Ro-
manos pontifices ufque ad Siricium papam, & ge-
ftendit ejus ad ecclefiam non pertinere, qui Ro-
mani pontifici fubeffe nolunt. Eximium docuiffe Donati-
ftas a Melchiade papa fuiffe damnatos, concludit
Melchiadis pape fententia judicium claufit.

Nonus fanctus Ambrofius exorsque in Satyr-
num fratrem, ait illum epifcopum esse catholicum,
qui cum epifcopis Catholicis, hoc eft cum Romana ecclefia convenit. Si concilium ergo fupremam habet auctoritatem etiam fupra papam, non effet epifcopus Catholicus, qui cum concilio convenit, fed qui cum pontifice Romano convenit.

Decimus fanctus Hieronymus in epiftola ad Damafum, cum docuiffe ecclefiam Romanam effe domum, in qua concedendus eft Agnus Paffcalis, effe autem Noe, extra quam nemo falvari poteft, concludit : Ego non novi Vitalium, Meletium refugio, ignoro Paulinum, quicumque tecum (alloquitur Damafum papam) non colligit, fpargit, hoc eft, qui Chrifti non eft, Antichrifti eft, &c. fic concilia fpargunt, quæ cum pontifice Romano non colligunt.

Idem fanctus Hieronymus ad eundem fcribens, effendi non poffe effe catholicum, qui cum Romano pontifice non eft conjunctus 2. ad Damafum. Et in ep. ad Algafiam de Monogamia, ait, fe juvifle Damafum papam refpondendo Synodicis confultationibus, & quæftis. Confilia igitur eo tempore expetebant refponfum Rom. pontificis, non exercebant poftulatio fupra papam. Aliqui abjicunt quod S. Hieronymus ait in epiftola ad Evagrium. Ubicumque fuerit epifcopus five Romæ, five Eugubii, five Conftantinopoli, five Rhegii, five Tanis, ejusdem meriti eft, & ejusdem Sacerdotii, potentia divitiarum, & pauperratis humilitas : fubliimiorem, vel inferiorem non facit epifcopum. Sed hoc nihil ad rem facit. Nam S. Hieronymus eo loco reprehendit malum quamdam confuetudinem, quam Diaconi quidam introduxerant, qui cum thefauri ecclefiafifci curam haberent, incipiebant fe præferre, & certare conparare, & inter presbyteros federe, & ait, divitias, & pauperratem non tribuere, nec quidquam detrahere authoritas presbyteronum, vel epifcoporum, quod verifimum eft. Non ideo enim poteftas Romanus Papa alios epifcopos eft, quia opulentior fit, fed quia Chrifto Domino ecclefiæ caput conftitutus eft. Nec ideo patriarcha Alexandrinus eft fupra epifcopos Ægypti quia opulentior magis abundat, fed quia hæc ab apoftolis, & concilifis habet potefftatem. Quapropter quando pontifices Romani fub Nerone, Trajano, & reliquis tyrannis, in magna verfabantur egeftate, nihilominus Romanus ecclefiæ caput erant. Nunc hæbetur quando Reges funt, ac etiam principes temporales. S. Hieronymus igitur, qui docet effe ejusdem authoritatis epifcopos fedem fedentes, five pauperes, nihil doet contra id, quod nos afferimus, epifcopum fe, Romanum effe fupra omnes alios epifcopos.

Undecimus S. Augufinus ep 92. cum toto concilio Milevitano petit ab Innocentio papa ut decretum confirmet, quo damnaverant hæretim Pelagianum, non alia de caufa, nifi quia pertinaxerant conciliorum dependere a pontifice. Zofimus, qui Innocentio in pontificatu fuccefferit, jufte epifcopos Africæ apud Cæfaream, concilium celebrare. S. Augufl. ep. 157. ad Optatum pofteriorem effe Zofimo. Si concilium ergo effet fupra papam, illi concilio potius parendum erat, quam Zofimo. Adde ep. 166. in qua S. Augufl. probat Donatiftas effe extra ecclefiam, qui unitiniam fuam cum ecclefia Romana, & cum S. Petri fuccefforibus, ideo plane dictorum de concilio, quæ Romanum pontificem minime agnofcere volunt, quo fedi voluit Romanæ imperare, & non obedire, item lib. de utilitate credendi c. 17. fcribit, dubitandum non effe in illius fe conducere gremio, quæ ab Apoftolica fede per fucceffiones epifcoporum cultum authoritatis obtinuit, cui nolle primitias dare, vel fummæ impietatis eft, vel præcipitii arrogantiæ. Docuant quæfo adverfarii quomodo S. Augufl. Romanam ecclefiam dicat cultum habere authoritatis, fi pontifex fubeft concilio, & l. 1. contra Julianum dicit, folam ecclefiam Romanam pofte convertere omnes hæreffes. Epift. 31. fcribit, hæresim Pelagianam damnatam in concilio, & poftea l. 2. de Retract. c. 50. dicit hæresim Pelagianam a Zofimo, & innocentio prodigiatum fuiffe operantibus concilifis Africanis, l. 3. contra Crefconium c. 34. fcribit etiam eandem Pelagianam hæresim damnatam fuiffe in concilio Carthag. per epiftolam fanctio venerabili papæ Innocentio dirigendam, & nos, inquit, de concilio Numidiæ ad eandem Apoftolicam fedem jamfi nullifet fcripferamus. Cum duo concilia contra Pelagianos celebrata fint in Africa: duo, inquit, concilia miffa funt ad fedem Apoftolicam, inde etiam rescripta venerunt, cauffa finita eft, & ex illo tempore pro concilium in Carthag. celebrabatur, S. Augufl. l. 1. ad Bonifac. papam c. 1. fcriptis : cum vero aon definas fiemere ad Dominici grege caufas, 100. & diripendas tanto pretio redemptas oves, adigitque epifcopatus officio, quamvis ipfe principatus effetione fallugio fpecula pastoralis facit quod poftium pro meri particula numeris, &c. Si tempore concilii papa refidet in cellori fpeculæ pafteralis fuffugio, quam alii epifcopi, nedefuria fanctorum eft, papam fupra concilium effe.

Decimus fecundus S. Profper in Chronico anni 420. fcribit hæresim Pelagianam in concilio Africano 213. epiftolis, & in aliis concilis fcriptis damnatam, non prius ex ecclefia universali fuiffe exclufam, quam Zofimi Romani pont. judicio fuerit reprobata.

Decimus tertius S. Leo ep. 84. ad Anatafium epifcopum Thefalonicenfem, ubi docuit in concilio conftitutos effe epifcopos, Archiepifcopos, & primates, fubdit, per quem ad unam Petri fedem univerfalis ecclefiæ cura conftuerer. Non ait ad concilium, non ad cætum epifcoporum, fed ad Petri fedem retineri ecclefiæ universalis curam. Et ep. 89. ad epifcopos Galliæ fcribit, a fe approbatas, & retractatas fententias epifcoporum Galliarum bofhum, inquit, vestra fuaterunt, ut magnitudo apoftolicæ fedem a reftitut etiam Provinciæ Sacerdotibus effe conftitutam, & pro diverfarum appellationes cauffarum, ad tentandam, aut confirmandam fidem judicia.

Præterea cum Anatolius epifcopus Conftantin. præterderet propter excellentiam Urbis Conftantin. primam effe fedem, poft Romanam, vehiceque pretert Conftantin. fedem Alexandrinam, & Antiochenæ fedibus, concilium epifcoporum valde numerofum congregavit Conftantinopoli, & numero fuperavit concilium Nicænum, quod concilium decrevit confentientibus etiam Alexandrino, & Antiochæno epifcopis, ut epifcopus Conftantinop. primus effet poft Romanum. S. Leo epiftola concilio. Unde epiftl. 53. ad Anatolium fcribit : nulla fibi de multiplicatione congregationis Synodalis concilia Sandianus, neque tetrarchia illi decreta effe, quantumlibet numerofior numerus Sacerdotum vel comparere fe audet, vel præferre, cum tanto divinitus prævigilet Patrum Synodus fit conferta, ut five per pauciores, five per plures ecclefiafticis judiciis celebretur, omni penitus authoritate fit vacuum quidquid ab illorum fuerit conftitutione diverfum. Denique ut videre eft ep. 61. ad Maximum epifcopum Antiochenum, cum orta fuit inter Palæftinæ epifcopos de Principatu controverfia, non ad concilium configuerunt, fed ad Romanum pontificem.

Decimus quartus Theodoretus Cyri epifcopus, qui in Afia 800. ecclefiis præerat, dejectus a fede fuiffet fupra retulimus in epiftola ad Leonem, fcribit

bit illum habere supra omnia concilia potestatem. Idem ait in epistola ad Renatum Presbyterum Romanum, quem rogat ut Leoni Pontifici perfudeat, ut apostolica statuat auctoritate.

Decimus quintus S. Gregorius lib. 4. epist. 32. committit vices suas super omnes episcopos Galliæ, Vigilio Arelatensi episcopo, præcipiens ut graviores causas ad apostolicam sedem referat, quas ipse, inquit, valeat congrua fine dubio sententia terminari. Et lib. 7. ep. 63. ad Joannem Syracusanum episcopum scribit etiam Ecclesiam Constantia. episcopum agnoscere supremum Romani Pont. auctoritatem, ac potestatem; lib. 2. Registri ep. 43. dicit sedem apostolicam esse caput cæli Catholicæ. Epistola 54. fedes apostolica omnium ecclesiarum est. Idem repetit in explicatione quarti psalmi quinquetitalis. Si concilium effet supra papam, non video quomodo pontifex posset dici caput, aut cor omnes pontifices dicant esse quasi cor totius corporis.

Decimus sextus Theophilaclus in c. 22. Luce, explicans illa verba, confirma fratres tuos, dicit, dictum Petrum, & ejus successores a Christo accepisse potestatem omnium, & perfectorum totius orbis; igitur & concilia strendum etiam est, nisi vellemus concilium esse extra orbem.

Decimus septimus S. Maximus serm. 3. de apostolis dicit Sancto Petro, & iis qui S. Petri sedem tenent, tradita totius ecclesiæ gubernacula. Nemo negare potest concilium esse ecclesiam representantem, ergo ejus gubernacula successores S. Petri obtinent.

Decimus octavus Beda in Homilia in Festo Sanctorum Petri, & Pauli, dicit, nullum qui se fuisse a sede Petri absolui posse a peccatis, aut regnum Cœlorum ingredi. Ex quibus verbis satis apparet quid de concilio sit sentiendum quod se fieggerat a Romano Pontifice.

Decimus nonus, Ugo Etherianus, five Hæreticus, auctor Græcus, qui floruit tempore Emanuelis Imper. I. de processione Spiritus sancti c. 17. refingit, quidem, evidentis liquido apparet, quod Petrum, ejusque successores Christus Principem, & caput non modo Latinorum, & Græcorum Occidentis & Septentrionis universi, verum etiam Armenorum, Arabum, Judæorum, Mediterranorum, & totius Orientis, & Meridiani climatis in perpetuum constituit.

Vigilius, S. Bernardus epist. 322. ad Eugenium papam. Latus, inquit, in quo latus, vere latus, locus Petri est, ubi fleterunt pedes ejus, & ille latus Domino constituum Dominum domus suæ, & Principem omnis possessionis Christi. Et lib. 2. de consideratione ad eundem Eugenium. Age, inquit, indagemus adhuc quis ipse, quam gerens videlicet tyro tempore perlonam in ecclesia Dei. Quis est? Sacerdos magnus, Summus Pontifex, tu episcopum principem, tu hæres apostolorum, tu primatus Abel, gubernato Noe, tu patriarchatus Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, judicatus Samuel. Tu potestate Petrus, unctione Christus, tu es cui claves traditæ, cui oves creditæ sunt. Sunt quidem & alii Cœli Janitores, gregumque pastores, sed tu tanto gloriosius, quanto te differentius, utrumque præ cæteris nomen hereditasti: habent illi filii alligatores greges, singulis singulos; tibi universi credit, nec modo ovium, sed etiam pastorum, tu unus omnium Pastor. Et paulo post. Ergo justa Canones tuos alii in partem solicitudinis, tu in plenitudinem potestatis vocatus es. Vinculum potestas certis arctat vinculis, tua extendit se in ipsos, qui potestatem super alios acceperunt. Nemo si capita extiteris, tu episcopo ceteum claderes; ceteum ab episcopatu deponere, etiam & tradere Satanæ potes? Stat ergo in concussum privilegium tuum, tibi tam in datis clavibus, quam in ovibus commendatis, &c.

Hæc legant, qui negant papam esse supra concilium, & Ingua illud habere potestatem, & supra certum episcopum, & docent quomodo S. Bernardus dicit: Tu pastorum omnium pastor, tibi universi credites sunt pastores. Cur non dicunt, ficem episcopum concilio commendatum, fuit aut omnes episcopos pontifici esse commendatos? Nel nullus fit fonis, & omnes Patres recentiore relinquit supremum Rom. pontificis potestatem decretum, fatis fit fuerint illis, qui corde sincero veritatem inquirunt: illis, qui a veritate jam aversi non audiunt, fastra etiam plura Sanctorum patrum testimonia conservantur.

Quamquam subdivinum adeft magisterium non fit necesse confulere rationes humanas, quia tamen cælestis doctrinæ lege ratio humana fertur testimonium, non pigebit me hic in mea Christo Dei filio nobis traditam, etiam rationibus confirmare.

Primus autem ratio erit, S. Cypriani illa de unitate ecclesiæ, ubi ex professio sancti, in quorum conciliatione ecclesiæ, & quare Ecclesia toto orbe diffusa, dicitur una. Quod ut explicet, principio desivilio, & hæresis origum, explicet, & dicit: hæresis fit, dum ad veritatis originem non reditur, neque ea qui quæritur, &c. Unico verbo S. Cypricanus omne hæresis dicit ex eo orta, quia unitatem sedis Romana, & cum capite ecclesiæ Catholicæ servare noluerunt. Unde colligit ecclesiam esse quasi ex conjunctione cum hoc capite, sicut radii Solis non fiunt in hoc principio unde prodeunt, sed a numinis fonti in radice, rivuli unum funt in fonte, & quo emanant. Hæc autem omnia servari non potest, & concilium est fons, principium, & caput particularis ecclesiæ, ita, quo omnes alii fuam recipiunt potestatem: quia raro admodum in ecclesia celebratur concilia, & cum celebantur, ad breve tempus durant. Vel ergo quod dicunt ecclesia eo modo quo Sancti patres eam dicunt esse unam, vel alius est fons, & origo potestatis ecclesiasticæ, quam concilium. Verum quia hæc dicuntur ipsa ecclesia, ita ut ipsa ecclesia, & hæc ecclesiæ unitas diffuse minime recusabo. Quinque enim fuerunt hæreticorum fontes in ecclesia. Prima quidem decretum ecclesiæ congregatum Pseudfilionum, ita ut omnes, & foli predestinati, & electi fint de ecclesia, & illi qui predestinati non funt, non fint de ecclesia Dei: Jo. Wiclef apud Vedenhenus tom. 1. c. 6. & 9. Jo. Uls. art. 1. c. 3. 5. 6. ut refert concil. Constantiense. Sess. 15. Secunda docuit: Ecclesiam esse congregationem hominum perfectorum nullum peccatum habentium. Ita Pelagiani apud S. August. lib. de hæresibus c. 88. & Anabaptistæ hujus temporis apud Calvinum, l. 4. instit. c. 1. §. 19. Tertia docuit ecclesiam congregationem esse predestinatorum solum, & non pertinere ad ecclesiam, qui nullum habent peccatum, fed eorum qui nunquam lapsi funt circa fidem, ita ut in qui semel amiserunt fidem, nunquam amplius ad ecclesiam pertinent. Ita Donatiani apud S. Cypriaum l. 4. ep. 2. apud Epiphanium l. de hæresibus hæresi Catharorum, apud Hugonem l. de hæresibus c. 6. Quarta docuit ecclesiam esse congregationem sanctorum, qui vere credunt in Deum, & peccatores non pertinere ad ecclesiam. Confessio Augustana art. 7. Philippus Melanchon. in Apolog. pro confessione Augustana, qui conatur probare peccatores ad ecclesiam non pertinere. Brentius in prolegomenis contra Petrum a Soto. Lutherus de concil. & ecclesia part. 3. qui hæc de causa ab ecclesia excludit

Cap. 21. Quis ordinatio papa latus papam habet concilium.

A re, etiam & tradere Satanæ potes? Stat ergo in concussum privilegium tuum, tibi tam in datis clavibus, quam in ovibus commendatis, &c.

Hæc legant, qui negant papam esse supra concilium, & Ingua illud habere potestatem, & supra certum episcopum, & docent quomodo S. Bernardus dicit: Tu pastorum omnium pastor, tibi universi credites sunt pastores. Cur non dicunt, ficem episcopum concilio commendatum, fuit aut omnes episcopos pontifici esse commendatos? Nel nullus fit fonis, & omnes Patres recentiore relinquit supremum Rom. pontificis potestatem decretum, fatis fit fuerint illis, qui corde sincero veritatem inquirunt: illis, qui a veritate jam aversi non audiunt, fastra etiam plura Sanctorum patrum testimonia conservantur.

B Quamquam subdivinum adeft magisterium non fit necesse confulere rationes humanas, quia tamen cælestis doctrinæ lege ratio humana fertur testimonium, non pigebit me hic in mea Christo Dei filio nobis traditam, etiam rationibus confirmare.

Primus autem ratio erit, S. Cypriani illa de unitate ecclesiæ, ubi ex professio sancti, in quorum conciliatione ecclesiæ, & quare Ecclesia toto orbe diffusa, dicitur una. Quod ut explicet, principio desivilio, & hæresis origum, explicet, & dicit: hæresis fit, dum ad veritatis originem non reditur, neque ea qui quæritur, &c. Unico verbo S. Cypricanus omne hæresis dicit ex eo orta, quia unitatem sedis Romana, & cum capite ecclesiæ Catholicæ servare noluerunt. Unde colligit ecclesiam esse quasi ex C conjunctione cum hoc capite, sicut radii Solis non fiunt in hoc principio unde prodeunt, sed a numinis fonti in radice, rivuli unum funt in fonte, & quo emanant. Hæc autem omnia servari non potest, & concilium est fons, principium, & caput particularis ecclesiæ, ita, quo omnes alii fuam recipiunt potestatem: quia raro admodum in ecclesia celebratur concilia, & cum celebantur, ad breve tempus durant. Vel ergo quod dicunt ecclesia eo modo quo Sancti patres eam dicunt esse unam, vel alius est fons, & origo potestatis ecclesiasticæ, quam concilium. Verum quia hæc dicuntur ipsa ecclesia, ita ut ipsa ecclesia, & hæc ecclesiæ unitas diffuse minime recusabo. Quinque enim fuerunt hæreticorum D fontes in ecclesia. Prima quidem decretum ecclesiæ congregatum Pseudfilionum, ita ut omnes, & foli predestinati, & electi fint de ecclesia, & illi qui predestinati non funt, non fint de ecclesia Dei: Jo. Wiclef apud Vedenhenus tom. 1. c. 6. & 9. Jo. Uls. art. 1. c. 3. 5. 6. ut refert concil. Constantiense. Sess. 15. Secunda docuit: Ecclesiam esse congregationem hominum perfectorum nullum peccatum habentium. Ita Pelagiani apud S. August. lib. de hæresibus c. 88. & Anabaptistæ hujus temporis apud Calvinum, l. 4. instit. c. 1. §. 19. Tertia docuit ecclesiam congregationem esse predestinatorum solum, & non pertinere ad ecclesiam, qui nullum habent peccatum, fed eorum qui nunquam lapsi funt circa fidem, ita ut in qui semel amiserunt fidem, nunquam amplius ad ecclesiam pertinent. Ita Donatiani apud S. Cypriaum l. 4. ep. 2. apud Epiphanium l. de hæresibus hæresi Catharorum, apud Hugonem l. de hæresibus c. 6. Quarta docuit ecclesiam esse congregationem sanctorum, qui vere credunt in Deum, & peccatores non pertinere ad ecclesiam. Confessio Augustana art. 7. Philippus Melanchon. in Apolog. pro confessione Augustana, qui conatur probare peccatores ad ecclesiam non pertinere. Brentius in prolegomenis contra Petrum a Soto. Lutherus de concil. & ecclesia part. 3. qui hæc de causa ab ecclesia excludit

eludit papam, & Cardinales, quia Sancti non funt. Quinta docet ecclesiam esse congregationem electorum, & electos omnes esse fideles. Calvinus lib. 4. instit. c. 1. §. 2. & in majoribus institut. c. 8. §. 4. & sequentibus. Qui omnes convenient esse ecclesiam invisibilem, & occultam, & solum a Deo cognosci, nec ullum habere visibile caput. Hæc hæretici docent. At Catholici contra omnes docent ecclesiam esse visibilem, & esse congregationem fidelium, Christiana fidei professione, sacramentorum communione, sub regimine legitimorum Pastorum, & præcipue unius Christi Vicarii Romani Pontificis habitam. Ratione ergo primæ partis excludantur ab ecclesia Gentiles, Turcæ, Judæi, Hæretici. Ratione secundæ partis excludantur Catherchumeni, excommunicati, qui sacramenta non participant. Ratione tertiæ excludantur schismatici, qui legitimo non subjuntur Pastori. Et hoc interest inter Catholicos, & Hæreticos, quod illi, cum requirant virtutes interiores, et quia vere fit in ecclesia, & hæc sine occultos, fideles, et omnes omnium effe, & hæreticos: Catholici vero dicunt, & discernere ecclesiæ omnes virtutes, fidem, spem, charitatem, efficque multos prædestinatos, & fanctos. Tamen ut aliquis fit pars ecclesiæ fatis est externam professionem fidei, fub obedientia Summi Pontificis. Qua profita doctrina Catholica, Ecclesia non potest effe una propter unitatem fidei, qua cum fides fit occulta, ecclesia effet plane invisibilis, & foli Deo cognita. Non propter communionem folum Sacramentorum, quibusuntur omnes fidelis mali, & multi hæretici Nestorian, Anabaptistæ, Lutherani, &c. qui tamen non funt in ecclesia Dei. Non propter folam professionem externam fidei, quam profitentur etiam fchismatici: Non quia omnes ecclesiæ fuibiti conveniebant ecclesiæ ratio ad modum, ut diximus, concilia celebrantur. Non quia unaquoque ecclesia fuo fuibit episcopo: quia plures fuit episcopi, nec unum ecclesiæ fuibiti pastorem. Ergo una est ecclesia, quia unl Pastori fubet, qui est Pontifex Romanus. Ad ejus rei explicationem referam ejusque Eugenium, vir genere, & scriptis Græcus ad Cretenses fuos de Romani Pontif. primatu scripsit: Ex Patrum vel romanorum doctrina, & definitionibus ecclesiæ demonstrabam, inquit, natura duce tempor omnem multitudinem unus quoque ejudem species in unum congregari, ut in exercitu, decem millium Decurionem, Decurionem Centurione, Centurione Tribuno militum, Tribunos Duce. Sic multas Parochias in unam ecclesiam, episcopi in unum Metropolim, Metropolis Metropolesque in unum Patriarchum magnum ecclesiam. Quæ cum omnes magnæ ecclesiæ quinque fint, oportet eas in unam ecclesiam una cunise congregari, et una ecclesia ecclesiæ quidem quæ tradit ac reguliam veritatis, ad idque necessitas naturæ impellit. Imo quod magis est, ipsa etiam fides impellit. Omnes enim Synodi anathema dicunt, qui non credunt unam Sanctam Ecclesiam, unam impam Sedem, & offertur in Ecclesia, Corporis, fidiicet, & sanguinis Domini, & lib. 1. contra Adversarium legis, & Prophetarum c. 18. quod, inquit, totum fidelis in Ecclesie facrificio fciant, qui umbræ hæretici omnia pisorum genera facrificarium. Idem repetit lib. 3. de Baptismo cap. 19. Nec alia de causa fanctus Gregorius lib. de cura Pastoralis par. 1. cap. 4. Omnia, quæ de vestibus Sacerdotum veterum leguntur, intelligit de virtutibus, quæ in Sacerdotibus novi Testamenti requiruntur; nisi quia illa figura erant novi Testamenti, propter quod fanctus Cyprianus lib. 1. Epist. 7. quæ in veteri Testamen-

A tifice. Hæc vir eruditissimus.

Secunda ratio desumitur ex fine. Non est dubium Politiam ecclesiasticam institutam esse ad propagandam, & tuendam Catholicam fidem, & doctrinam Christi Salvatoris. Ad hunc finem consequendum, multo melius fuit tribuere Ipsemam potestatem Summo Pontifici, quam Concilio. Hæc quæ fuit, des melius propagari possit per Summos Pontifices, quam per Concilia, quæ raro habentur, nullus non videt. Quomodum in Historia etiam Magdeburgensium, qui nihil rerum omittunt, quæ immiserunt pulsum Romani Pontif. auctoritatem, post Apostolorum tempora, non inveniunt per alios fi- B ment Catholicam doctrinam, quam per eos, qui Pontifices Romani mierunt ad prædicandum Christi Evangelium. Angla inquiem opera, & prædicatione Augustini ad Christianam pervenisse fidem, quem eo misit fanctus Gregorius Magnus Papa. Germanos ad fidem convertit S. Bonifacius, a Papa Gregorio II. missus. Francorum S. Christianus convertit, missus a Gonone Papa. Et Innocentius III. in epistola ad Primat. Hispaniam, Galliam, Africam, Ecclesias ab iis esse fundatas, qui a Sede Apostolica mifi fuerunt. Jam vero quod aliquis Catholicus fidus conservari possit, si Pontifex supremum habet potestatem, quam si in Concilio concederetur, experientia ipsa docet: multo enim plures hæreses a Summo Pontifice funt profligatæ, quam a Concilio, ut ollendit Illustrissimus Card. Bellar. lib. 4. de Romano Pontif. cap. 5. in fine. C Docet ratio, quia Concilia sæpe non possunt congregari, & quando congunur, melius refutantur hæreses, a Pontifice mittunt Concilio, & Episcopum coactio ad damnandas hæreses, vel hæresis una cum Concilio damnat hæreses, quam si solum Concilium tenetur sententiam Pontifice. Hæc ergo rationis forma institui debuit in Ecclesia potius, quam alia.

Tertia ratio desumitur a similitudine, quam habet Ecclesia mortalium cum Ecclesia Angelorum. Non inter Angelos supremum fuisse illum, qui Diabolus dicitur, scribit Tertull. lib. 3. contra Marcionem. S. Gregorius Nazianz. ad. 34. in Evangelia, & lib. 32. Moralium c. 24. Hieronym. in c. 40. Job. Si tamen fanctii Hieronymi fint illi Commentarii, quos D ita quasi Bedæ. Isidorus lib. 1. de Summo bono. c. 12. S. August. de Civit. Dei lib. 11. c. 15. Cyrillus, & alii ad cap. 14. Esaiæ, & alii ad cap. Ezechielis, & nunc Principem Angelorum, alii Michaelem, docet fuse ipse Gregorius. Inter homines ergo debet esse unus effe supremus, cui omnes subintur, & obedire debeant.

Quarta ratio desumit potest ex Ecclesia veteris Testamenti, quæ Ecclesia Evangelicæ figura fuit. Nam fanctus Paulus ad Corinthios cap. 8. refertur, totum veteris Testamentum novi Testamenti figuram fuisse quod S. August. lib. 20. contra Faustum Manichæum cap. 18. docet, omnia fanctifica veteris Testamentum figura fuisse, & fuisse facrificia, quod nunc offertur in Ecclesia, Corporis, fidiicet, & sanguinis Domini, & lib. 1. contra Adversarium legis, & Prophetarum c. 18. quod, inquit, totum fidelis in Ecclesie facrificio fciant, qui umbræ hæretici omnia pisorum genera facrificarium. Idem repetit lib. 3. de Baptismo cap. 19. Nec alia de causa fanctus Gregorius lib. de cura Pastoralis par. 1. cap. 4. Omnia, quæ de vestibus Sacerdotum veterum leguntur, intelligit de virtutibus, quæ in Sacerdotibus novi Testamenti requiruntur; nisi quia illa figura erant novi Testamenti, propter quod fanctus Cyprianus lib. 1. Epist. 7. quæ in veteri Testamen-

mento legimus de Sacerdotibus, ad novi Testamenti apud Sacerdotes. Denique communis sententia est Sanctorum Patrum, & Theologorum scholasticorum, Ecclesiam veteris Testamenti fuisse figuram Ecclesiæ novi Testamenti. In veteri Ecclesia a tempore, quo cœpit lege gubernari, semper unus fuit supremus Sacerdos, Caiaphas, & Pontifex omnium, adeoque etiam hæretici fatentur. Calvinus lib. 4. instit. c. 8. Dubiet, inquit, unus populus Judæorum obsessus circumcirca ab idolatriis, habere omnium Sacerdotum Pontifice Pontifex, qui omnes in unitate continueret, ne varias religionibus diffraheretur. Et Magdeburgenses Centuria 1. lib. 1. cap. 7. in Ecclesia popuhi Judaici, unus tantum erat lege divina Sacerdos Summus, quem omnes cogebantur agnoscere, eique parere, &c. Ne ullum fuit Concilium supra Summum Sacerdotem. Ergo neque fuit Evangelica lege ullum est Concilium supra Pontificem Summum.

Quinto Ecclesia beatorum in Cœlis unum habet supremum caput Christum Dominum: ergo unam Ecclesia mortalium in terris habere debet unus supremum caput Summum Pontificem. Nam Ecclesia triumphantem exemplar est militantis Ecclesiæ, docet sanctus Gregorius lib. 4. ep. 32. Sanctus Bernardus lib. 3. de conscientia. ad Eugenium. S. August. in libris de Civit. Dei, non semel indicat Apostolus ad Hebr. cap. 8. & 9. Joannes Apostolus, & Evangelista in Apocalypsi, idcirco novam describit Civitatem, id est Ecclesiam descendentem de Cœlo, quia inde deduptam esse ejus forma, & illa idea est illius. Quare sanctus Dionysius, quo Apostolus nunquam Gallia gloriatur, lib. de Ecclesiastica Hierarchia: Ecclesiastici ordinis, inquit, & facti gradus divinarum operationum, imagines sunt, quæ ordinaxit illuminationes Deiet, ut nemo perturbati ordinis operationem Dei in seipsis demonstrant: idcirco in primos, medios, & postremos ordines, atque adhæc Hierarchicis dictionibus distributi sunt, demonstrantes in seipsis illum divinam operationum omni perturbatione carentem ordinem, ut nullum sit supra Christum Concilium. Ergo in hac quoque Ecclesia ita est Summus Pontifex caput, et nullum supra Pontificem est Concilium.

Sexto, Regimen Monarchicum est magis aptum ad bonum Communitatis conservandum, quam Aristocratium. Christus optimam gubernationis formam instituit; igitur etiam unum supremum Principem Ecclesiæ fecit, non plures instituit. Major recipitur in omnibus Regnis, ubi viget Monarchia. Et hi quis ore negat, prax probat Monarchiam magis, quam Aristocratiam. In Gallia unus est supremus Princeps, in Hispania unus Rex. Inter omnes Principes unus est Imperator. Quin etiam ipsæ Reipublicæ, quæ profitentur Aristocratiam, in exercitu unum supremum constituunt Ducem, in urbibus fibi subjectis unum Rectorem, in Provinciis unum Præfectum, non alia de causa, nisi quia intelligunt regimine unius magis conservari bonum commune, quam administratione multorum. Præterea experientia item docuit Ecclesiam Ferrariæ Reipublicæ, in quibus unus est supremus Princeps, quod facile unicuique erit intellecta, si memoria teneere velueris Respub. quæ hactenus fuerunt, & quam apud probatos Historicos extat memoria. Ipse etiamque natura omnia ad unum principium revocatur, omnes motus Arisstot. reducit ad unum primum: omnes Cœlos ad unum primum, omnia alia ad unum primum, omnes animantes gaeies ad unum primum principium, ut ait Philosophus: ita cum de intelligentiis, quas lib. 12. Metaphysicæ principi subjicit.

Septima ratio desumi potest ex similitudine Ecclesiæ Christi cum Republica Romana. Nam S. Clemens lib. 2. de constitutionibus Apostolorum cap. 57. testatur, & Anacletus Epist. 3. ut retulimus cap. 7. Apostolos constituendo Episcopos, Archiepiscopos, Primates per Civitates, & Provincias, secutos esse dispositiones Imperii Romani. Provinciæ, inquit Anacletus epist. 3. multo ante Christi adventum divisæ sunt, & postea ab Apostolis, & B. Clemente Prædecessore nostro ipsa divisio est renovata, & in capite Provinciarum, ubi diudum Primates Legis fuerunt, ac prima judicipum B. Apostolos, & quot, quot per reliquas Civitates commorabantur, quando eis necesse erat, qui ad aulas Imperatoris, vel Regum confugere non poterant, vel quibus permissum non erat, confugiebant pro oppressionibus, & injustitiis suis, ipsique appellabant, quoties opus erat, sicut in lege eorum præceptum erat. In quibus Civitatibus, vel locis nostri Patriarchæ, vel Primates Legis divinæ, & Ecclesiæ poni, & esse jusserunt, ad quos Episcopi, si necesse fuerit, confugerent, eoque appellarent, &c.

Et S. Clemens lib. 2. Constit. Apostolorum, laudans justitiam, quam Romani natura duce colebant: Itaque, inquit, illi, quamvis gentiles, tamen quia nosse Deum noverunt, eoque fecunt eos a Deo vindicari, qui innocenter condemnati sunt, tamen cavent hoc committere, &c.

Si igitur Apostoli hanc Provinciarum, & judiciorum distinctionem prudenter, & utiliter a Romanis institutam laudarunt, non incongruo nos ut gimen Ecclesiæ illustrantium cum administratione Romanæ Reipublicæ. At in Romana Republica omnia revocabantur ad unum supremum Principem, qui nullum agnoscebat superiorem: ergo, & in Ecclesia unus est Supremus Pastor, supra quem nulla est Ecclesia potestas, & ad quem omnis administratio reducitur.

Octavo, hoc ipsum colligere licet ex omnibus, quibus in Scripturis Ecclesia appellitat.

Primo vocatur Navis, & Arca, Petri c. 3. S. Cyprianus lib. 1. epist. 6. cum ellenbiter Arcam, hoc typum fuisse Ecclesiam probat. Novatianus postquam ille hujus navis gubernatorem, in qua Cornelius Papa jam erant Navarcus, quia Navis unus plures non potest Rectores, & Anacletus Episcopum cum protecta comparat, quod ita prora rectta Navim teneat, actiones suas dirigens ad autum Christi Vicarii, qui veluti in puppi ledens, clavum tenet. Presbyteros vero cum iis comparat, qui per totos navis discurrunt, et omnia explorent, illos autem, qui catechesiant cum iis comparat, qui in Navi cursant, ut solvatur pro vectura. Qui enim, inquit Apostolus, catheciziatur, communicet omnia qui se catechesiat: Et Dominus ait: Dignus est operarius mercede sua. Postremo cum iis, qui in mari vehuntur, comparat reliquam multitudinem laicorum, quæ ad beatitudinem vehitur.

Secundo, Ecclesia vocatur Ovile, Joann. cap. 6. cui præest unus pastor, & ipse Dominus ceffitatur, quod fiet unum Ovile, & unus Pastor. S. Cyprianus lib. 1. ep. 6. Ad quam, inquit, unitatem revocant Ecclesiam foam, denuo dicit, & erunt unus Grex, & unus Pastor.

Tertio, vocatur Domus Domini, ad Timot. cap. 1. Domus unus præest Oeconomus. Luc. cap. 12. Fidelis Dispensator & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, quem bonum S. Chry-

A S. Chrysostomus lib. 2. de Sacerdotii initio, ferme de Sancto Petro, & Sancti Petri successoribus intelligit, qui pro tempore constituti sunt super familiam Jesu, id est, super Ecclesiam. S. Ambrosius in cap. 5. ad Timot. Domus, inquit, est Ecclesia, cujus hodie Rector est Damasus Papa.

Quarto, vocatur Exercitus bene ordinatus. Cant. 6. in quo unus est Supremus Dux in quovis grandi exercitu, cujus signum expectatur, ut ait S. Hieronymus Epistola ad Rusticum Monachum.

Quinto vocatur Regnum Dei. Similis est Regnum Cœlorum decem Virginibus, quo loco S. Gregorius id probat. At Regno unus Supremus præeft Princeps. Denique ne longum faciam, omnes familiarum, quibus Scriptura Ecclesiæ exprefit, indicant, unum in ea esse Supremum Pontificem, supra B quem in terris nulla fit potestas.

Nono, Christus ipse Ecclesiæ instituit fruftra, fed nulla fuit ratio, cur Concilium constituere fupra Pontificem, ergo non fecit. Ipse ita potestatem in Pontifices, unumque Pontifex ipse, quasi ipse aliam, quando ille eget directione, & potest, delegare. At Romanus Pontifex, adjuvante libi Spiritu Sancto, & pro quo Christus orare, ne a veritate fidei deficeret, non potest errare: fruftra igitur effet data potestas supra Concilium, fi data fuiffet. Sane vidimus in omnibus Sedibus Patriarchalibus aliquos Episcopos haereticos, immo & haereticos, qui profefti funt haeresim.

In Alexandrina fuit Gregorius, & Lucius Arianis, Dioscorus, Eutychianus, Cyrus Monothelyta.

In Antiochena Paulus Samosatenus haereticatus, Paulus Graphens, Eutychianus, Macarius Monothelyta.

In Constantinopolitana Macedonius, Nestorius, Sergius omnes haereticatae.

In Hierosolymitana Joan. Origenista, Eutychius, Hilarius, Sergius Ariani.

In Ecclesia Romana nullus unquam Episcopus haeresim profeffus eft, neque unquam erit, Deo adjuvante. Quorsum igitur Christus debuit constituere Concilium fupra Romanum Pontificem, fi cum conftituit Romanum Pontificem fupra alios Episcopos, qui deficere possunt, deficerunt fupe, non pafferetur multa ex Concilio gefterunt incommoda, propter quam Nazianz. in Epistola ad Procopium, ait: Ego, fi vera fcribere oportet, ita animo affectus fum, ut omnia Episcopatum Concilia fugiam: quoniam nullius Concilii finem laetum, fauftumque vidi, nec quod depulionem malorum potius, quam accessionem, & incrementum habuerit.

CAP. XII. Quo argumento Romani Pontifices verificantur ex objectione.

NImius fum, fi fanguis profequi velim, qui Romanis Pontificibus haereticis nostri temporis ex objicitur, quorum unus, ut initio hujus disputationis monui, eft omnium Scopus, labefactare Sancti Romani Pontificis potestatem. Quare ne extra chorum canere videar, ea folum attingam, quae videntur ollendere Concilium esse fupra Papam, neque omnia completi volo, fed praecipua, & quae fuffiant explicationem poftulare videntur.

Primo, urgere Adversarii folent, quod ait Christus Dominus Matth. 18. Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus et fratrem tuum, fi autem te non audierit adhibe tecum unum vel duos, ut in ore duorum, vel trium testium ftet omne verbum. Quod fi non audierit eos, die Ecclesiæ, fi autem non audierit Ecclesiam, fit tibi ficut Ethnicus, & Publicanus. Sed Papa eft etiam frater noster cum A fit Christianus, & nobiscum dicere debet: Pater noster, qui es in cœlis. Potest igitur etiam Papa vocari ad judicium Ecclesiæ, & ab ea judicari, & punirri. Concilium repraesentat totam ecclesiam: ergo concilium potest punire papam. Respondet cum S. Chrysostomo, Euthymio hoc ipso loco, Innocentio III. c. novit. extra de judiciis, per ecclesiam intelligi episcopum, & fenfum efte, die ecclesiæ, id eft die episcopo, in quo dicitur ecclesiæ, id est, dicet S. Cyprianus lib. 4. epist. 9. ad Florentium S. Athanasius, epiftola de Synodis, & in epiftola ad epiftcopos Africæ, quique appellatur ecclesia, apud S. Augustinum lib. 1. contra Donatistas c. 18. lib. 2. c. 4. lib. 4. c. 6. Gelasium in epiftola ad epiftcopos Dardaniæ, Gregorium lib. 4. epist. 32. ea ratione, quia Magistratus, qui Rempublicam gerunt, dicuntur Respublica, & quod a Magistratu fit, dicitur a Republica factum. Ipse verba evangelii interpretationem poftulant, & ecclesia Catholica femper in hoc fenfu verba haec accepit, & contextus Evangelii, hunc fenfum requirit: quia illi ecclesiæ praecipit Christus ecclesia fuorum delatta, cui ftatim dicit: Quecumque alligaveris fuper terram, erunt ligata & in cœlo. Hoc autem foliis apostolis, & ita, qui in apostolorum locum fucceffeari erant, hoc eft epiftcopis, qui excommunicare poftunt, convenit, non multitudini fidelium, quae neque abfolvere poteft, neque ligare. Confonat ecclesiæ in hunc fenfum accepit verba illa: quotidie enim epiftcopo deferendum est, & femper epiftcopo delati funt hi, de quibus dicitur: Dic ecclesiæ. In quocumque igitur epiftcopatu necessitates epiftcopo deferendi funt: quod, fi epiftcopus ipfe peccet, ad ecclesiam fuperiorem debet deferri, quae fuprae talem epiftcopum potestatem habeat, hoc eft ad archiepiftcopum, vel Primatem. Quod fi delinquat ipfe primas, illum ad majorem ecclesiam deferre oportet, quae fupra illum potestatem poteftatem, quam eft Pontifex Romanus, vel concilium, cui praeeft fummus Pontifex. Quod fi ipfe fummus Pontifex peccet, fuo judicio, cui inferiorem eft, quia non eft alia fuperior poteftas, qua ille corripi poffit. Recte Emoadius lib. de poteftate papae, quem concilium Romanum approbavit, tanquam fuum, ait. Alterum hominem caelas Deus voluit per hominem terminari, fedis vero ipfius Pontifexem fuo reservavit judicio. Et fexta Synodus generalis act. 7. Romanus, inquit, Pontifex de omnibus ecclesiarum Praefulibus judicavit, deoque ab eo nemo unquam judicatur. Praeterea c. 6. fuffius offendimus Pontificem Romanum nemine judicari posse. Ad aemulos igitur deferri poteft. Sane quod non de Pontifi. Romano afferimus, Adversarii conantur dicere de Concilio. Ridiculum enim effet, quando Christianus: Si peccaverit in te frater tuus, &c. intelligere, quando unus aliquis peccavit, & non quando duo, tres, vel plures peccaverunt. Competentem igitur hoc praecepto omnes, qui peccant, five plures, five pauciores fint, five unus, five multi. Quaero igitur ab iis, qui contendunt concilium esse fupra Papam, in ecclesia, fi fine ratione epiftcopatus peccet, cui deferri debet. Si respondent, quemadmodum respondere conguntur, ad nullum poffe deferri, quia in terris fuperiorem non habet, non negre ferant, nos hoc ipfum de fummo Pontifice afferere. Sed neque fuit necefte fummum Pontificem ad ullum hominem deferre, qui affiliente Spiritu fancto fibi, cum eremo ut poffit, quatenus papa eft, non debuit illum comprehendere hoc praeceptum deferendi delinquentes ad ecclesiam.

Substantia

Instant adhæc aliqui: hæc verba, dic ecclesiæ, & locutus est Christus Sancto Petro: ergo etiam Pontifex, & ejus successores aliquando pecessores deferre debent ad ecclesiam. S. Gregorius respondet lib. 4. epist. 38. ad Joannem Constantinopol. episcopum, hoc etiam modo fummirte Deus in templere præceptum, corripiendo delinquentes, primo privatim, tum coram idoneis testibus, ac postremo dicendo ecclesiæ, hoc est excommunicando. Addit hoc etiam probare debere interdum Pontifices convocare concilia in gravioribus causis, & percare si id non fariat, sicut adhibere debet episcopos in operam solicitudinis pastoralis, quod nisi fariat, peccat. Sed non offendit concilium esse supra papam. Denique hæc verba fuerunt dicta tanquam privatæ periones, non tanquam summo Pontifici. Nam Pi dicta fuiffent S. Petro tanquam summo Pontifici, foli fumini Pontifices tenerentur hoc fervare præceptum de fraterna correptione, quod eft contra omnes Graecos, & Latinos interpretes, contra omnes Theologos, Scholasticos, & Summistas. His igitur verbis loquebatur S. Petro Christus, qui deferre debebat ecclesiæ, & excommunicare tanquam Pontifex debet peccatores, facere extra ecclesiam, & excommunicare, debet declarare delinquentes, & eos, qui dehiscunt, tanquam ethnicos esse, & publicanos. Hæc verba non fuerunt dicta Petro tanquam pontifici, sed tanquam privatæ personæ.

Secundo: qui volunt concilii auctoritatem esse supra papam, ita argumentantur. Papa eft membrum ecclesiæ: omne membrum eft minus suo toto, quare si putridum fit, si totum corpus inficiat, abscindi debet, & amputari: quia de jure naturæ eft, ut unum abscindatur membrum, ut totum faltvetur corpus, & ut minus malum eligatur, ad magus evitandum. Respondeo, primo hoc argumentum non posse uti, nisi eos qui non credunt Christum fuiffe exauditum pro sua reverentia, quando oravit pro fanctio Petro, ut non deficeret fides ejus. Qui enim Christum tanc a Patre fuiffet exaudiatum fciunt, Pontificem non posse putridum esse membrum, quod alia inficiat, hoc eft non posse dedotinam pravam docere, non posse in fide errare, nec in doctrina mentiri. Quomodo namque potest putridum esse membrum, quod alia inficiat illæ, cui Christus ait: Confirma fratres tuos? Qui alios Fanare debet, non potest membrum esse alia inficiens membra. Dices, papa potest malos habere mores, potest mortalitter peccare, &c. Potest ignitum membrum putridum esse. Respondeo, non abscindi semper membra, quamvis aliquo morbo laborant, fed quando corpus inficiunt. Hæc autem egritudines ipsi tantum Pontifici nocent, non ecclesiæ universali, neque Religioni Christianæ, vel is aliquod incommodum Religioni affernit, non eft tam grave damnum, ut necesse sit principale, & nobilissimum abiciendere membrum. Respondeo secundo; hoc ipsum argumentum solvendum eft etiam adversariis, quia concilium fubeffe debet ecclesiæ, & ab ecclesia judicari. Quæ quicquid adversarii respondebunt, licebit & nobis pro fuprema ecclesiæ papæ, respondere.

Tertio: Omnis potestas agendi principalitas penitet teti, quam partibus. Principalius hoc videtur videre, quam ecclesia. Ecclesia eft totum integrum. Summus Pontifex eft pars quadam, & in totum hoc superior: potestas ergo agendi principalitas ecclesiæ totum, quam papæ. Respondeo, hoc argumentum solvendum esse, sicut ipsis adversariis. Concilium enim non eft tota ecclesia, fed pars quædam. Quare si potestas agendi principalitas convenit toti, quam partibus, non potest concilio convenire. Quod igitur ipsi respondebunt pro concilio, respondere etiam nos possumus pro Summo Pontifice. Respondeo secundo, ecclesiam esse unum corpus moralitter, non naturaliter: in corpore morali falsa eft illa major: potentia principalitas eft in toto, quam in parte: principalitas eft in Deo potestas, quam in omnibus aliis creaturis, principalius in Christo, quam in omnibus hominibus, principalitas in Rege, quam in omnibus magistratibus.

Quartum argumentum magis ad rem desumitur ex historia ecclesiastica. Marcellinus pontifex ab eulaus tempore, & ab aliis adversariis, Nicænis Sinuessano damnatus fuit in concilio, & depositus. Respondeo, concilium in causa Marcellini Pontifici, respondet: Primo judex a nemine judicatur, in reos, tu judex, noli a nobis judicari. Sed pofluum Marcellinus fponte pro peccato, quod patrarat, poenitentia dustus fa abdicavit pontificatu, fuit a concilio judicatus, non juratus, fed libens, & volens. Neque ulla causa eft, cur adversarii hoc exemplo evellent, dicentes, Romanum Pontifi. poffe a fide deficere quia non negamus Pontificem Romanum posse peccare, fed negamus illum posse docere pravam doctrinam, aut etiam deferedere dogmata fidei. Marcellinus timore compulsus fuit ad ea cedebatur, fed mente a fide non recessit, fed propter hoc peccatum potuit fe pontificatu abdicare, & ab episcopis, quos gravissima fcandalis levarat, petere justam poenam. Legendus eft Nicolaus I. epistola ad Michaelem Imper. & Jacobatius lib. 9. de concilio art. 1.

Quintum argumentum cui adversarii plurimum tribuunt, definitur ex Constantiensi concilio. Illam concilium illud fecit, & definit concilium generale habere immediatam a Christo auctoritatem, eui omnes obedire tenentur, etiam Papa. Ita enim ait: Quicunque, vel ergo concilium hoc eft a Pontifi Romano approbatum, vel non: vel eft legitimum, vel non. Si legitimum, & approbatum eft, de fide etiam eft, concilium supra Papam esse. Si illegitimum, & reprobatum, non potuit deponere Joannem XXIII. Gregorium XII. nec Benedictum XIII. neque eligere potuit Martinum V. Si Martinus V. non fuit legitime electus, nec verus Papa, nullus Papa fuit verus Papa poffea in ecclesia, quia omnes fuccefferunt Martino. Respondeo, concilium Constant. ex parte eft approbatum, & legitimum, & ex parte reprobatum: quia concilium ab approbationes Pontificis dependet, & hic aliqua decreta approbare potest, alia reprobare, nihil minus fi unum, & idem concilium in quibusdam eft legitimum, in aliis vero minime. Multa enim concilia ex parte fuin probata, ex parte autem reprobata. Concilium Chalced. in quo quod contra voluntatem Leonis decrevit, fc. poft episcopum Rompriimum locum deberi episcopo Constantinopolitano, ut papa renuimus, fin non habet auctoritatem, in aliis vero a Leone confirmatum fuit. Concilium igitur Constantiense quando eligit Martinum V. legitimum fuit. Cefferunt enim juri fuo Joannes XXIII. & Gregorius XII. & consenferunt electioni Martini, ut videre eft lefl. 12. & 14. Cui contiente etiam Clemens fuccefor Benedicti. XIII. ita ut nulla possit esse de Martino controversia. At quod concilium decrevit repugnantibus Joan. XXIII. Greg. XII. & Benedicto XIII. nec omnes episcopi, qui obediebant Gregorio, & Benedicto, restituerunt huic definitioni, nec a frequentibus pontificibus confirmatum hoc decretum fuit, fed in concilio Florentino, & Lateranenfi reprobatum, et relatum fuit Papæ. Quamvis ergo electio Martini legitima fuerit, decretum tamen fuffuit Sell. a. nullum conferit debet, & invalidum. Objicies aliquis: Martinus V. fell. ultima confirmavit omnia decreta fidei ab hoc concilio edita: hoc decretum ad fidem pertinet, ergo Martinus fuit legitimus Pontifex, decretum hoc approbatum fuit. Respondeo, Martinum discrete verbis alleeere fe folum ea fidei decreta confirmare, quæ concilia tiere fafta fuerant. Conflat hoc decretum Eugenii IV. Romano determinasse: ait quia judicata a Melchiade papa, rurfus cognita fuit ab episcopo Arelatensi, ut fcribit S. Augustinus epist. 165. ad Glorium, & Eleufium, ubi addit ipse Augustinus: Ecce quantum ulus episcoporum, qui Romæ judicaverunt non bonum judices fuitse, nisi hoc adhuc plenarium ecclesiæ concilium, ubi etiam cum ipsis judicibus causa poffet agitari, ut si male judicasse convicti essent, eorum sententiæ solverentur, &c. Respondeo, mirum esse quod ambiant adversarii hanc Divi Augustinipsilonam proferre, quæ tota eft pro auctoritate summi Pontificis fupra concilium. Nam de sententia Melchiadis papæ fic fcribit S. Augustinus: Quattis ipse beati Melchiadis ultimata eft profata sententia, quam innocentia, quam integra, quam pivota, atque pacifica, quæ atque quantis legibus, in quibus nihil conflitutum, fe collegio fuo autio eft removere, & Donatio folo, quem totius mali principem inventat maximæ culpæ, fanitatis recuperandæ, opinionem liberam esse fecit, & infra. Ut ergo opinionem, o filium Christianæ pacis, o partem Christianæ plebis, &c.

Quamobrem ut omnibus nota fit mens S. Augustini in verbis illis citatis, fciendum eft. Cum Donatus, & Donatiffæ fe a communione aliorum episcoporum feparaffent, cœperunt agere contra Cæcilianum episcopum Carthag. coaftoque concilio per Secundum Tigitanum episcopum Africæ primatem, in quo fuit etiam ipfe Cæcilianus, & diculque diligenter causa, abolitus fuit Cæcilianus, & fum fedi reftitutus. Sed Secundus nuffus convocato concilio 70. episcoporum Carthaginensium, damnavit Cæcilianum, & ordinavit Maximianum episcopum Carthagin. quod concilium S. Augustinus vocat generalem, atque nefarium. Cum itaque episcopi Africani ita inter fe difiderent, aliique decrerent non posuisse in concilio Carthag. damnari Cæcilianum absentem, qui in alio concilio profens fuerat absolutus, alii contendebant ipse fuffe damnatus, causa suspecta delata fuit ad Melchiadem Pontificem Romanum. Venerunt Romam Cæcilianus, & alii contendentes

christianis fic eorum tumultuofas, ac falfaces querelas fufcipere, ac de judicio cpifcoporum, qui Romae fedentet ipfe judicaret, fed alios cpifcopos dedit, a quibus tamen ifti ad ipfum rurfus Imperatorem provocare maluerunt, &c. Ecce tibi judicium Arelatenfe, quod adverfarii profere audent contra fupremam papae auctoritatem. Primo non ab ecclefiafticis, fed ab Imperatore cuidam Donatiftarum concilio Arelatenfi commiffa iterum fuit difeutienda. Secundo non fuit caufa in Arelaten. concilio rurfus examinata, ut S. Auguft. affirmat: quia necefe erat, fed ad magis concordandum Donatiftarum pervicaciam. Tertio non fuit haec caufa cognita ab cpifcopis Arelatenfi, fed a concilio Arelatenfi, auctoritate Melchiadis papae cuidam. Quarto neque Arelatenfe concilium recognovit caufam a concilio Romano judicatam. Quare non offendit haec ratio concilium effe fupra Pontificem Romanum, fed unum concilium effe fupra aliud concilium.

Octavo, Sancti Leonis epiftolam quandam, quam concilio Chalcedon. fcriptit, multi cpifcopi examinent, ut refert Evagrius lib. 2. c. 8. & collegitur ex epiftola 63. S. Leonis, qua gloriatur epiftolam fuam a concilio fuiffe approbatam. Si concilium, inquiunt, non effet fupra Pontificem, non poffet ejus literas approbare. Refpondeo, Sanctum Leonem non fcriptitle illam epiftolam tanquam definitivam fententiam, fed ut explicaret concilii fententiam: cum autem concilium cum papa confentiret, editum poftea fuit in concilio decretum nomine Pontificis, ut quifque videre poteft.

Nono, in eodem Chalcedon. concilio can. 9. & 17. ftatuitur, ut fi clericus caufam habeat adverfus alium clericum, ab cpifcopo fuo audiatur: fi autem adverfus cpifcopum, ab archiepifcopo: fi adverfus archiepifcopum, a primato Diocefeos: vel ab cpifcopo Conftantinopolitano judicetur. Jam vero fi papa effet fupremus Judex Ecclefiafticus, non referretur fupremum judicium cpifcopo Conftantinopolitano. Sed ficut licet cpifcopo ad archiepifcopum provocare, ab Archiepifcopo ad primatem, a primate ad cpifcopum Conftantinopol. ita liceret ab cpifcopo Conftantinopol. ad Pontificem Romanum appellare. Suppofuit igitur Chalcedon. concilium papam non habere fuprematem potteftatem.

Refponfeo primo, hos canones fuiffe editos abfentibus Sedis Apoftolicae Legatis, ut Liberatus fcribit in Breviario c. 12. libro S. Leo cpiftl. 59. ad concil. Chalcedon. ait, fe confentire folum illud concilium quoad explicationem fidei, non quo ad alia decreta, Primatuique Epifcopi Conftantinopol. femper reftitit S. Leo, ut eft videre in ejus epiftolis, in quibus defendit femper conftitutionem concilii Nicaeni, qua declaratur prima Sedes Alexandrina poft Romanam, fecunda Antiochena. Refpondeo fecundo. Quando his decretis dictitur leare ab Archiepifcopo appellatur ad Primatem Diocefeos, vel Epifcopum Conftantin. per Primatem Diocefeos intelligi Romanum Pontificem, qui primae eft omnium Diocefeum, & fuper omnes Diocefes, ut fufius oftendit Nicolaus I. in Epiftola ad Michaelem Imperatorem. Legatur Francifcus Turrianus lib. 3. adversariorum pro Epiftola Pontificum, c. 6. Hinc ergo ofteudit per Primatem Diocefeos nullo modo aliunde poffe intelligi, nisi Romanum Pont. & Sanctum Leonem, fi quis admittat Archiepifcopum haloc, Primatem, adeo Primatem, qui

A fupra omnes Diocefes, hoc eft Pontificem Romanum fi adire non vult Pontif. Rom. adeat Epifcopum Conftant. Non dicit concilium a Romano Pontif. licere appellare ad Epifcopum Conftan. fed ab Archiepifcopo licere provocare, nec ad Epifcopum Conftant. aut ad Rom. Pontificem: ita minirum qui Epifcopo Conftl. fubjecti funt. Refponde tertio confuetudinem, quae eft optima legum interpres, docere hunc Canonem loqui folum de iis, qui Epifcopo Conftan. fubditi funt. Nam ex toto Oriente nullus appellabat ad Epifcopum Conftan. apofticum, qui fubditus erat Antiocheno, vel Alexandrino Patriarchae, vel a Romano Pontifice nullus unquam appellavit ad Epifcopum Conftantinopolitanum. Refponde quarto, Quamvis concilium dicere ex qualibet mundi parte licere ad Epifcopum Conftant. appellare, non tamen docetur ab Epifcopo Conftantin. non licere ad Romanum Pontif. appellare. Idemque non decretum fupremam potteftatem Epifcopo Conftantin. fed hanc effe penes Pontificem Romanum, juxta decreta concilii Nicaeni, Sardicenfis, & aliorum. Negitur hoc concilium Nicaenum cepoqnet, nec Sardicenfi, ita intelligendum eft.

B Quoniam in caufa haereftis adverfarii maxime Cap. Tut. Ut volunt concilium effe fupra papam, difcutiendum accurate hoc loco duximus, unum potiuftimum haereftis fummus Pontifex a concilio judicari, ac deponi poffit. De qua re difputant Jacobus Cardenalis, Jacobatius lib. 9. de concilio, art. 1. Alvarus Pelag. lib. 1. de planctu Ecclefiae, c. 6. & 34. Armilla in Summa, tit. Papa. Paluf. lib. de potteftate Papae. Card. de Turrecremata Summa de Ecclefia lib. 2. c. 93. 97. 101. & lib. 4. p. 2. cap. 28. 20. Cajetanus tract. de auctoritate papae, & concilii a cap. 24. Auguftinus Triumphus lib. de potteft. Ecclefiae qu. 5. art. 1. Alphonfus a Caftro lib. 2. de jufta haeretico punienda cap. 13. Dominic. Bagnes 3. qu. 1. ar. 10. dub. 2. concl. 1. Albertus Pighius lib. 4. Hierarch. Ecclefiaft. c. 8. Card. Belliar. lib. 2. de Romano Pont. c. 30. Regidius ad c. ejectionem dift. 79. ad c. nunc autem dift. 21. Alii Canonifte dift. 40. c. Si papa dift. 20. c. Anaftafius dift. 21. c. nunc autem dift. 79. c. ejectionem, c. in hafe de haereticis in fexto, in qua difputatione unum fupponitur, & alterum quaeritur. Supponitur Pontificem poffe effe haereticum, & quaeritur Theologi; multi enim negant Pontificem poffe haereticum effe. Alii aiunt papam tanquam publicam perfonam dando toti populo Chriftiano fidei decreta, morumque praecepta, errare non poffe, tanquam probatam perfonam poffe errare etiam in fide. Poftea ergo quod Pontifex tanquam privata perfona poffit effe haereticus, quaeritur utrum concilium in caufa haereticis fupra papam, ita ut illum poffit judicare, deponere, & damnare. Quod quaeftum, quia plures continet difficultates, ut certa ab incertis fecernamus,

C Notandum eft primo; papam dupliciter poffe haereticum effe, (fi tamen poteft effe) vel occulte, vel publice & notorie. Quod delictum dicitur notorium, a Juriftis conflitto perpetuum eft, quorum placita accurate fatis recenfet Jacobus Menochius lib. 2. de arbitr. jud. caufi. cenfur. 2. cal. 166. Jacobatius loco citato §. ponit vero & Regidius dift. 21. c. nunc autem, ainat fi papa incideret in haereftim jam damnatam, & correctus, ac monitus contemnat admonitionem, nolitque refipiscere, effe notorie haereticum. per. c. Excommunicamus § qui autem de haereticis. Secundo Hoftienfis Glof.

D Glof. in d. c. excommunicamus, § qui autem. Jacobatius, & Regidius ubi fupra. Alex. dift. 21. c. nunc autem. Quando papa in publico Confiftorio errorem fuum pertinaciter, aut defendit, confitetur effe notorie haereticum, per. c. Accufatus de haereticis in fexto, c. de evidentia. de accufat. c. excommunicamus de haereticis. Tertio idem Jacobat. dicit effe notorie haereticum papam, quando ante pontificatum damnatus fuit per publicam fententiam haereticus, & Deus papa penitffit in fuo errore: quia toto Oriente nullus unquam ad Epifcopum Conftan. appellavit, qui fubditus erat Antiocheno, vel Alexandrino Patriarchae, vel a Romano Pontifice nullus unquam appellavit ad Epifcopum Conftantinopolitanum. Refpondeo primo, Quamvis concilium dicere ex qualibet mundi parte licere ad Epifcopum Conftant. appellare, non tamen docetur ab Epifcopo Conftantin. non licere ad Romanum Pontif. appellare. Idemque non decretum fupremam potteftatem Epifcopo Conftantin. fed hanc effe penes Pontificem Romanum, juxta decreta concilii Nicaeni, Sardicenfis, & aliorum. Negitur hoc concilium Nicaenum cepoqnet, nec Sardicenfi, ita intelligendum eft.

E Notandum in caufa haereftis adverfarii maxime volunt concilium effe fupra papam, difcutiendum accurate hoc loco duximus, unum potiuftimum haereftis fummus Pontifex a concilio judicari, ac deponi poffit. De qua re difputant Jacobus Cardenalis, Jacobatius lib. 9. de concilio, art. 1. Alvarus Pelag. lib. 1. de planctu Ecclefiae, c. 6. & 34. Armilla in Summa, tit. Papa. Paluf. lib. de potteftate Papae. Card. de Turrecremata Summa de Ecclefia lib. 2. c. 93. 97. 101. & lib. 4. p. 2. cap. 28. 20. Cajetanus tract. de auctoritate papae, & concilii a cap. 24. Auguftinus Triumphus lib. de potteft. Ecclefiae qu. 5. art. 1. Alphonfus a Caftro lib. 2. de jufta haeretico punienda cap. 13. Dominic. Bagnes 3. qu. 1. ar. 10. dub. 2. concl. 1. Albertus Pighius lib. 4. Hierarch. Ecclefiaft. c. 8. Card. Belliar. lib. 2. de Romano Pont. c. 30. Regidius ad c. ejectionem dift. 79. ad c. nunc autem dift. 21. Alii Canonifte dift. 40. c. Si papa dift. 20. c. Anaftafius dift. 21. c. nunc autem dift. 79. c. ejectionem, c. in hafe de haereticis in fexto, in qua difputatione unum fupponitur, & alterum quaeritur. Supponitur Pontificem poffe effe haereticum, & quaeritur Theologi; multi enim negant Pontificem poffe haereticum effe. Alii aiunt papam tanquam publicam perfonam dando toti populo Chriftiano fidei decreta, morumque praecepta, errare non poffe, tanquam probatam perfonam poffe errare etiam in fide. Poftea ergo quod Pontifex tanquam privata perfona poffit effe haereticus, quaeritur utrum concilium in caufa haereticis fupra papam, ita ut illum poffit judicare, deponere, & damnare. Quod quaeftum, quia plures continet difficultates, ut certa ab incertis fecernamus,

Notandum eft primo, papam dupliciter poffe haereticum effe, (fi tamen poteft effe) vel occulte, vel publice & notorie. Quod delictum dicitur notorium, a Juriftis conflitto perpetuum eft, quorum placita accurate fatis recenfet Jacobus Menochius lib. 2. de arbitr. jud. caufi. cenfur. 2. cal. 166. Jacobatius loco citato §. ponit vero & Regidius dift. 21. c. nunc autem, ainat fi papa incideret in haereftim jam damnatam, & correctus, ac monitus contemnat admonitionem, nolitque refipiscere, effe notorie haereticum. per. c. Excommunicamus § qui autem de haereticis. Secundo Hoftienfis Glof.

A pertinax, non quia non tenuit errorem ab Ecclefia jam damnatum.

Notandum quarto. Ex his poffe colligi veram hujus controverfiae fenfum. Non enim quaerimus, an Concilium fit fupra Papam quantum in fide, fed qui corrigi paratus eft, quia errorem eft in tali cafu Concilium non effe fupra Papam: quis fi Concilium eft fupra Papam folum in cafu haereftis, illa qui paratus eft corrigi, qui pertinax non eft, non eft haereticus, ergo in hoc cafu Concilium non eft fupra Papam. Non quaerimus, an Concilium fit fupra Papam defuncto pontificatu, quae non eft adhuc damnata ab Ecclefia: eadem de caufa non quaerimus, an Concilium fit fupra Papam, qui fit haereticus publicus, & haereticus, fed re vera ipfe haereticus non eft, quia non confta Concilium non habere potteftatem fupra Papam, nifi haereticus, his vero non eft haereticus; quare recte Jacobatius loco citato dicit, quod, fi Concilium in tali cafu fatet fententiam in Pontificem, tanquam erroneam non transire in rem judicatam, 1. penultima, ff. de juft. & jure, 2. fagittarius, ff. de ftatu hom. 3. res judicata, ff. de regul. jur. Non quaerimus, an quando Pontifex occulte eft haereticus, a Concilio judicari, & damnari poffit: quia confiat Concilium non poffe de occultis judicare, fed quaerimus, an Papa notorie haereticus fit fubditus Concilio, ita ut a Concilio deponi poffit, & privatus.

Notandum quinto, plures teftes requiri in caufa Summum Pontificem, quam adverfus alios. Nam fi in cap. Perfol, caufa 2. quaeftio in caufa Episcoporum 72. in caufa Cardinalium Presbyterorum 44. in caufa Cardinalium Diaconorum 57. in caufa Subdiaconi, Acolyti, Exorcifte, Lectoris, Oftiarii fuperior, an minorum teftes requiruntur, juxta Augufinus Triumphus lib. de poteft. Ecclefiae q. 5. art. 5. Alphonfus a Caftro lib. 2. de jufta haeretic. punitione cap. 3. Alvarus Pelagius lib. 2. de planctu Ecclefiae cap. 6. Antiquae Canonifte in cap. Perfol. citato colligunt, plures teftes requiri in caufa Pontificis, quam in alii.

Notandum hexto, fuppoننendum effe communem doctrinam, quam tradit Alvarus Pelagius lib. 1. de planctu Eccl. c. 4. Augufl. Triumph. lib. de poteft. Ecclefiae q. 5. art. 4. Turrecremata lib. 2. Summae de Ecclefia cap. 97. & 101. Hieronymus Paudanus de poteft. Papae, Cajetan de auctoritate Papae & Concilii lib. 2. c. 17. Armilla tit. Papa, Pullum Summum Pontificem propter fuam fedem, quod eremo deferit, propter haereftim, id, quod cepoftitum habemus, c. 1. Papa, dift. 40. Si Papa, inquit, fuit, & fraeterea Italia negligenda, quia indubitatae, inutilis, & remiffa in operibus, & infuper a bonis tartaruscus, quod magis officit filis, & omnibus, nihilominus innumerabiles populos caterwatim fecum ducit primo principio gehennae cum ipfo, plagis multis in aeternum paulatatum, hujus cafus plaudum redandum guerre primitus mortalium nullus, qua cunctos ipfe plaudatur, a nemine eft judicandus, nifi deprehendatur a fide devius, pro cujus perpetuo ftatu univerfitas fidelium tanto inftantius orat, quanto fuam faluterm poft Deum ex illius inrolumitate animadvertit proportione pendere, &c. Prefol caufa 2. q. 5. Nec Prefol. Summus a quoquam judicabitur, quoniam fcriptum eft, non eft difcipulus fuper magiftrum: neque id obeft Ecclefiae, vel populo, quia Pontifex doctrina, & praecepta maxime, & praecipua regit Ecclefiam, & fideles tenentur lequi doctrinam, & inftructionem Paftoris, non vitam, nec actiones, juxta illud, quod Ecclefiae mater, Su-

Super cathedram Moysis sederunt Scribæ, & Pharisæi, quæcunque dixerint vobis, servate, & facite, secundum vero opera eorum nolite facere. A Deo igitur judicandus est Pontifex, & ex gravius, quo magis tanquam Lupus super Candelabrum ponitur, vori Ecclesiæ tenebatur exhibere locis exemplis. Ceterum si fuo moneri delit, dummodo sanam doctrinam teneat, ab hominibus judicari non debet. Unde Alvarus Pelagius lib. 1. de planctu Ecclesiæ c. 34. cum docuisset, Papam a nullo in terris posse judicari: ne dicas, inquit, aliquando Papa gravabit aliquem, non justitia invenietur fuo per certam, & sic justitia peribit; quia fateor posse contingere, ut Papa agat contra justitiam, vel peccet, (distin. 40. cap. 1. Papa, & canis 12. q. 2. non licet, canis 2. q. 7. canon. nos. 5. & 6.) & justitiam aliquando deficere, sed id non eli mirum, quia multa divino relevantur examini, quæ in hoc sæculo remanent impunita, (canis 6. q. 1. cap. 6. omnia, propterea non quærimus in hoc capitulo: an in casu hæresis, Concilium sit supra Papam, suppositum enim alias canis omnipotens Pontifex subjicit Concilio, sed habemus probatum fuit. Nam quod ait Hugudio, distin. 40. cap. Si Papa, quotiies Papa sit Hugudio, distin. 40. cap. Si Papa, quotiies Papa sit fundalizat Ecclesiam, & admonitus non vult corrigi, est haereticus, quia 1. Regum c. 15. & refertur distin. 81. cap. fi quis. Peccatum ariolandi est non obedire, & sceleus idololatriæ non acquiescere, nullius est momenti. Non enim omnis inobedientia est propriæ idololatria, sed est idololatria impropriè, & metaphoricè, hic agimus de infidelitate propria.

Notandum septimo, quoniam schisma fere semper antecunit habet aliquem errorem circa fidem, ut docet S. Thomas 2. 2. q. 39. ar. 1. ad 3. S. Hieronymus super illud Apolloli, haeretcum hominem devita, ait, eulimatur multos, & egregios fuisse Doctores, Jacobitarum lib. 9. de Concilio, ar. 1. S. Item adde, Rosellia, Gregorius de Valentia 22. disput. 3. q. 15. puncto 3. Bagnes 2. 2. q. 39. ar. 1. & 3. S. Hieronymus ser. 2. ad 3. Silvester verbo Schismatici num. 30. Idem omnino judicium esse de Papa schismatico, & haeretico, ita ut si Papa haereticus lubili Concilio, idem dicendum est de schismatico. Ergo ut ait Sicendum est, haeresim oponi fidei, schisma vero charitati. Unde S. Augustl. lib. de fide, & Symbolo cap. 10. inquit, schismatici dissensionibus inimicitias haereticis charitate dedicant, quamvis credant ea, quæ & nos credimus, & lib. 1. de Baptismo contra Donatistas. Vos ergo, ait, quare separatione facinlegi pacis vinculum rumpitis? S. Chrysost. homil. 11. in Epistola ad Ephes. cum ariter contra schismaticos invectus fuisset, conclusit, dico, & obtestor, Ecclesiam feindere non misa esse, quam in haeresim incidere. S. Hieronymus in cap. 3. epist. ad Titum, inter haeresim, ait, & schisma hoc interelle arbitramur, quod haeresis perversam dogma habet, schisma propter Episcopum, & sessionem ab Ecclesia pariter separat: & S. Thom. 2. 2. q. 39. ar. 1. ad 3. Haeresis per se opponitur fidei, schisma autem per se opponitur unitati Ecclesiastiae charitatis: ut quamvis initio schisma posset esse sine ullo errore in fide, in progressu tamen, ut fertbant S. Thom. S. Hieronym. locis citatis, nullum schisma est, quod non sit aliqua haeresim fingat, quia Ecclesia necessitate videatur. Quare omnis haeresis simul est schismaticus; quia separat se ab unitate Ecclesiae, sed non omnis schismaticus est haereticus, quia potest initio aliquod esse schisma sine ullo haereticorum error; sed perfectum schisma semper involvit aliquam haeresim: propterea par est ratio de schismate fictitie sumpto, & completo, & de haeresi, idem, si Papa haereticus subdit Concilio, & schismaticus subdit, quia schisma fitie accepitum includit etiam haeresim, juxta doctrinam S. Cyprian. lib. 4. ep. 2. ad Pap. etiam si Novatianus fuisset versus, & legitimus Papa, tamen excidisset e Pontificatu, quia se ab unitate Ecclesiæ separaverat: An Papa possit esse schismaticus, legendum est Turrecremata lib. 4. Sum. de Ecclesia, cap. 12. Cajetanus 2. 2. q. 39. ar. 1. Bagnes 2. 2. q. 39. ar. 1. His explicatis

Notandum octavo, communem esse omnium Catholicorum doctrinam, Concilium neque in causa haeresis esse supra Papam, sed Papam eo ipso, quod incidit in manifestum haeresim, per se definere esse Papam, sicut definit esse Catholicum, & membrum Ecclesiæ Catholicæ, & jure divino privari Pontificatu, non a Concilio, non ab Ecclesia, vel ab ullo mortalium. Possunt autem e Pontificatu excidere, vere subdit Concilio, & ab illo judicari, & deponiri. Quis, ut ait Glos. canis 12. q. 2. cap. fi nonis, Papa hoc ipso, quod haeresim ell, a minor est quolibet Catholico. Idcoque Papa in multo casu potest subdi Concilio, quamdiu Papa est. Hæc est communis doctrina Jurisconsultorum Ægid. distin. 79. cap. ejectionem, ubi accurate Joannes Andrea, Papam haereticum non dominari: Concilio docet, Papam haereticum non dominari: Concilio docet, Papam haereticum non dominari: Concilio docet

Hosius Cardin. lib. 2. contra Prolegomena Brentii, & Bellarmin. lib. 3. de Ecclesia. c. 10. qui omnium accurassime id probat auctoritate Sanctorum Augustinus, Ambrosii, Gregorii, Hieronymi, Cypriani, Origenis, Chrysostomi. Sed unica ratio id confirmat sufficienter. Ecclesia est visibilis, et contra haereticos nostri temporis demonstrarunt omnes Catholici. Sed ecclesiam soli pertinent qui habent fidem interiorem, non esse ecclesia visibilis, quis fortasse id esset fideri, quia uniuntur in unam ecclesiam, non est sensibilis: ergo ad ecclesiam pertinere debent omnes, qui fidem Catholicam profitentur. Praeterea ignitur, quamdiu profitetur Catholicam fidem, non definit esse membrum ecclesiae, neque caput.

Tertio, omnes sancti Patres, quos paulo ante citavimus & affirmant haereticos non pertinere ad ecclesiam, loquuntur de haereticis manifestis: Pontifex ergo antequam id manifestus haereticus, non desinit esse papa.

Quarto, Episcopus propter haeresim occultam, non desinit ipso facto esse episcopus. Papa non est pejoris conditionis quemcunque episcopo, ergo & papa propter occultam haeresim non desinit esse papa. Confirmatur ex, quod si episcopus occulte haereticus non est verus episcopus, nutaret auctoritas omnium concilionum. Cum enim in concilio definitum est illos esse per plura suffragia, si unus, aut alterius suffragio pari una praevaleat, cum possibile sit ut unus, aut alter episcopus non recte sentiat de fide, nulla fuit unquam concilii definitio, cum. Si episcopus, qui occulte est haereticus, non est vere episcopus, nec in concilio jus habet suffragii.

Quinto, Christus Dominus mitiorem debuit ecclesiam maxime accommodatam ad haereticorum, multa autem incommoda sequerentur, si haereticus occultus ipso facto deineretur esse papa, cum nemo scire possit an Pontifex ex animo credat. Si haereticus occultus non esset amplius papa, non necessaria ut in dubium omnes ejus leges, definitiones, ordinationes episcoporum, & omnes actiones papales.

Dico tertio, Conclusum in casu haereticus esse supra papam. Conclusio hac evidenter definitur ex jam dictis. Primo, Papa quamdiu non est publice haereticus, non subest concilio, ubi in manifestum haereticus incidit, ipso facto definit esse papa, & subjicitur concilio licut & ceteri: nunquam igitur papa est papa subest concilio. Secundo hac est communis doctrina Catholicorum, ut hactenus demonstravimus: nam & ii, qui negant papam esse puble haereticum, & ii, qui dicunt posse esse haereticum, sed conclusum in eo casu declarare illum amplius non esse papam, & ii, qui ajunt concilium declarare papam esse manifestle haereticum, contendunt papam, quamdiu papa est, non subjici concilio. Quin etiam Cajetanus ipse, qui ait papam a concilio deponi, ipsum abbat concilium esse supra papam. Sicut enim ex eo, quod cardinales eligunt papam, non idco sequitur Collegium cardinalium esse supra papam: ita ex eo quod concilium deponere potest papam, negat concilium esse papam esse. Cardinales enim qui eligunt Pontificem, conjungunt Pontificatum cum tali persona, non habent jus papa Pontificem. Ita Cajetanus ait, concilium separate pontificatum a tali persona, non habere potestatem supra papam. Quare Cajetanus etiam defendit affirmantem nostrum, quamvis ex morali more luo ex metaphysica argutiae venditare voluerit.

Dico quarto, papam, quamdiu papa est, non ingrere primus ab ecclesia contra haereticos conclusa: nam leges omnes ecclesiasticae aut late sunt a concilio, non a papa, aut ab illo explicatae, papa non subjicitur concilio, non aliis Pontificibus, quia par in pareus non habet potestatem, malo minus aliis episcopis. Ergo nullus ligatur legibus Ecclesiasticis. Divino jure propter haeresim pontificata privatur papa, non jure Ecclesiastico. Ubi vero delit ille papa, & in ordinem redatus est, subjicitur legibus Ecclesiasticis, fiunt ceteri, interque ceteras & poenas adversus haereticos constituitur.

Dico quinto, ubi papa jure divino propter haeresim fecusi Pontificatus amittens fuit, etiam si illum fui erroris poeniteat, non recuperare suam dignitatem. Ita Zegid. dift. 21. c. nonc asterm, Jacobatius lib. 19. de concilio. ar. 1. & alii omnes: quia per poenitentiam non potest poenitere de fidem, & remittionem consequi peccatorum, sed ad Pontificatum, quem jam amisit, redire non potest, nil per legitimam electionem. Sed quemadmodum memo potest leipsum eligere in papam, ita nullus papatus privatus, potest leipsum papatui restituere, sed nutius ab ei eligi debet, quorum suffragiis pertinet ad Ecclesiam Ecclesiae electio, et ad Pontificatum revertatur dignitatem. Dices, Marcellinus, qui illus idolis obrulit, retinuit suam Pontificatum, ergo papa infidelis non amittit Pontificatum. Respondeo, Marcellinum sacrificasse idolis non haeretis, sed non amisisse fidem, ideoque nec cecidisse e Pontificatu. Dires secundo, Liberius cum propter haeresim Arianam a Pontificatu cecidisset, atque ejus loco Felix secundus suffectus fuisset, mortuo Felice, ad suam redit sedem. Pontifex igitur per poenitentiam, & abjurationem erroris, recuperat Pontificatum. Respondeo, de Pontificat Liberii, & Felicis magnam esse controversiam. Alii ajunt Liberium a Constantio relegatum, ceffisse pontificatum Felici, quibus favit contrariata Romanorum, quo felix dicter sedentatus petente Liberio. Alii negant Felicem ordinatum papam, & contendunt fuisse solum Chorepiscopum, & quasi Vicarium Liberii. Alii affirmant Liberium dimissum esse ab Constantio victum, in Arianam haeresim lapsum, & ex eo tempore Felicem fuisse verum papam: deinde mortuo Felice, Liberium ejus loco ordinatum esse papam, & ita Romani fuisse fidi relinquum. Alii denique dicunt Liberium Sirmii in concilio Iubio Arianorum subscripsisse sententiam contra S. Athanasium latam, & in communione episcopos Arianos recepisse, propterea per Orientales, & Occidentales ecclesias pervulgatum fuit Liberium Arianae haeresi confensisse, & idea a Sancto Hieronymo, Damaso, Athanasio, & aliis gravissimis viris habitum fuisse Arianum, sed revera illum nunquam prabuisse assensum Arianorum errori. Ejus fane fineeram fidem laudant Damasus, & episcopi ad episcopos Illyrii. S. Athanasi in eratque Apologia, Rufinus lib. 10. Hist. c. 22. Sulpitius lib. 1. Hist. Ecclesiast. c. 29. Sozomenus lib. 4. c. 10. Theodoret. lib. 2. c. 16. 17. Nicephorus lib. 9. c. 35. 36. 37. S. Ambr. lib. 3. de Virginibus ad Marcellinam foroerem. Sed quamcunque ex iis sententiis sequamur, nunquam Liberius per poenitentiam recuperavit Pontificatum, sed aut nunquam amisit, ut ego credo, neque a fide defeit, aut nova clerei Romani acclamatione Liberius redditus fuit suo Pontificatui.

ALiud praeterea argumentum urgetur solent, qui volunt concilium esse supra Papam, ex historiis petitum. Nam si Pontifex, ajunt, fuerit mam haereticorum potestatem in ecclesia, graviter accusent quicumque ejus praecepta, & diffinitionibus pertinaciter obsistterent. Si enim concilium est supra Papam, vere poffet quis resistere Pontifici, sed non in concilio judicium expectare, ejusque imposuere auctoritatem: at si papa est supra concilium, nemo fine gravi errore poffet ei pertinaciter resistere; in periculum gravi, & ad ejus forum pertinentes. Sed Stephano Pontifici praecipiunt haereticos non esse rebaptizandos, & dicenti excommunicandos esse eos, qui rebaptizabant, pertinaciter resistit S. Cypriano, ut patet ex epistola ejusdem sancti Cypriani ad Pompejum, & ex concilio Africano 80. episcoporum, quod super hanc controversiam S. Cypriano celebratum, non propterea peccavit, quia eum hac pertinacia mortuus est, & tamen ecclesia illum inter sanctos colit. Ergo Pontifex non habet eorum potestatem, cui non liceat resistere. Accedit auctoritas S. Augusti. lib. 1. de baptis. c. 18. dicentis ecclesiam mutaffe de illa quaestione, & potuisse S. Cypriano, & alios Africanos resistere, falva charitate, quamvis Pontifex illi contrarius accederet. Pugnat igitur sanctus Augustinus conclium esse supra papam. Respondeo huic argumento ex Vincentio Lirinensi lib. de profanis novum novitatibus. ex S. Augusti. lib. de unico baptismo c. 13. ex Eusebio lib. 7. Historiae. Ex epistola Cypriani ad Pompejum, constat sanctum Cyprianum fuisse semper conjunctissimum cum sancto Stephano Papa, & reliquisi Romanis Pontificibus, nec unquam inter eos fuisse gravae litiffimae. Noluit quidem Stephanus rebaptizari haereticos, & nifus est tollere consuetudinem, quae per ea tempora in Africa vigebat. Sed nonnisi ab absolute, & ex auctoritate Pontifici prohibuit haereticos rebaptizari. Sanctus Cypriatus reflicit constitutiles illius, imo & reiteratis, sed non precaptis, & voluntati abfolutae, se determinatur. Agitabatur eo tempore hac controversia. Stephanus in ea erat sententia ut non liceret esiliiatus, fuitque Cyprianus parabat licere: dilquirebatur vertens: ergo sanctus Cypriatus concilium nationale 80. episcoporum: fenferunt cum fancto Cypriano. Pontifex nolut supremam fuam admittere auctoritatem. Potuit igitur sanctus Cyprianus line errore quamdiu visit fuam fequi fententiam fine praejudicio Romanae fedis. Sic Pontifices, & Magistratus fepe foli Principibus resistunt, non quia aut nolint obedire, aut non agnoscant eorum potestatem, aut quia contemnant, fed ut illos nefius de ea communicatuant, illique totum negotium explicatius exponant, quod licet ipsi cuit in qualibet Republica; & hoc docuit S. Augusti. quando dixit falva charitate potuisse sanctum Cyprianum hac de re a Sede Romana dissentire: quia Stephanus non praecipebat absolute, & auctoritative, fed petebatur adhuc illos, qui rebaptizabant. Sed ipse obtemperaverfuit. Primo quod in epistola ad Pompejum, sanctus Cyprianus vocat Stephanum fuperbum, imperitum, & pravae mentis, cogit concilium contra voluntatem Romani Pontificis. Intercellit ergo inter eos grave diidium. Secundo Stephanus Pontifex juffit eos excommunicari, qui haereticos rebaptizabant: poena excommunicationis anecdtiae fuisset pragmatica. Ergo sanctus Cyprianus sciffit praecepto Pontifficis, & cum hac inortuus est obstinata voluntate, & nihilominus colitur inter fanctos: ergo peccatum non est resistere praeceptis Pontificis. Respondeo, propter primum S. Augusti epistola 49. ad Vincentium, ait, illum epistolam non esse fancti Cypriani, vel illum peccatuisse erroris fuit, licet non caret memoria ejus poenitentiae. Mihi vero non videntur illa verba malo animo esse prolata, sed fatis modestle, & ut Pontifcem moneret mansefuit, ne in re gravi praecipe esset aliquid definiendo.

Ad secundum respondeo, Pontifficem non precipere ut excommunicentur hi, qui haereticos rebaptizabant, fed hortari, monere, significare animos, & ejus voluntatem fuisse. Quare illos, qui noluerunt excommunicare non ultis amplius, neque alia graviori poena afficit, quod fine dubio fecifset, si illius voluisset esse, legem Ecclesiasticam, cui omnes obedire tenerentur.

Uti etiam folent Adversarii argumento quodam fimili illi, quo c. 8. nos offendimus Papam esse fupra concilium. Dicunt, inquiunt, eratque porro etiam tanquam Pontifex definiendo res fidei, & praecipiendo populo Christiano quae sint contra fabiorum sententiam. Non habet ergo fuprematem potestatem, & infallibilem, cui omnes tenentur obedire. Probant antecedens multis exemplis. Primo Cajetanus lib. definivit difficili Mysterionum, quando alter conjugum labuerit in haeresi, & constitutum definivit Innocentius III. in c. quanto, de divortiis, licet, inquit, aliqui Pontifficiae nolter altiore fentire videatur. Item Alexander III. c. licet. de sponsalibus, definit matrimonium per verba de praesenti contractum non irritari per secundum matrimonium contractum. Et fic mulieres, quae poft contractum matrimonium per verba de praesenti, altera nupferit, etiam si carnalis copula fit secuta, cogeriebantur esse ad primum redire matrimonium. Quamvis, inquit, aliter a quibusdam praedecessoribus nostris fit judicatum. Praeterea Alexander III. cum esset de tefiam. ait, fundatum Patrum inflitutis, & confuetudine ecclesiae generali & a legge divina alienum esse, et in testamentis plures quam duo, vel tres teffes requirendos: fed est verum, & alia hujusmodi exempla afferre foleint, et offendant Pontifices, cum tanquam Pontifices errare possit: quae omnia nullius plane momenti sunt. Et quidquid mediocriter in jure canonico versatus, tanquam falsa diffiteri potest. Primo quidem falsum est Cajetanum III. definivisse difficili matrimonium, quoties alter conjugum labitur in haeresim: nam ex tanta ratione legitimi fatis definitio. In c. laudabilem, de conversione infidelium, quaerenti an Saraceni, qui occidentem maritos Christianam nolterunt, & ab illis contrarietur ad fidem, possint eorum mulieres ducere in uxores, quarum maritos occiderunt antequam effent fideles? Respondet, si uxores matrimonio in morte virorum suorum fuerant matrimonio, non posse. Si vero mulieres non confenserunt in morte maritorum suorum occisorum, posse Saracenos ducere in uxores mulieres, quorum maritos occiderunt bello. Nihil igitur Cajetanus de difolutione matrimonii, quando alter conjugum labitur in haeresim. Innocentius habet quidem ea verba, quamvis aliquis praedecessor nolter aliter quibusdam fentire innuerito, & fine fundamento videatur, fed hoc nihil ad rem. In eodem fenfu Alexander. c. licet citato, ait, quamvis aliter a quibusdam praedecessoribus nostris fit aliquando judicatum, id est, quamvis per impossibile aliter fuiffet ab aliquo praedecessorum nostrorum judicatum. Sic Apostolus ad Galatas ait, licet Angelus evangelizet vobis aliter quam evangelizavimus vobis, anathema fit, vel quamvis videatur aliquibus aliter fuisse judicatum. Denique Alexander in c. cum esses. de testam. dicens testamentum conscriptum

Concilium esse supra Papam.

Concilium non subest Papae.

Concilium Cajetanus.

Cajetanus.

Cajetanus.

prio Parocho, & duobus, aut tribus testibus vafidum esse, loquitur, ut Glos. notavit, de relictis ecclesiæ, & ad pias causas, non de testamentis aliis, & improbat consuetudinem, qua introductum fuit, ut nemo pro anima sua aliquid testari posset, vel legare, nisi sub attestatione septem, aut quinque testium. Quibus omnibus respondere adhuc possumus, cum testamenta, & contractus matrimoniales sint juris positivi, & dependeant a constitutione Principum, posse mutari pro loco, & tempore, neque propterea Pontifices in his constituendis, vel revocandis errare. Multa alia objici solent ab iis, qui multitudine argumentorum evidentissimam rosent obruere veritatem: sed nobis præcipua delibasse satis fuerit, ut intelligere quis possit, quam levia sint, & judicra alia, si hæc seria sint, & graviora.

SAN. XV. HÆc cum nulla tergiversatione negari, nullis præstigiis obscurari possint, mirum est reperiri illum, in perniciem animæ suæ ita perverse ingeniosum, ut summi Pontificis potestatem ex Christo Dei Filio Principi Apostolorum contignatam, ab Apostolis per manus ad nos transmissam, tot conciliorum auctoritate receptam, omnium Sanctorum Patrum testimoniis confirmatam, Summorum Pontificum Decretis constabilitam, ab universa ecclesia semper comprobatam, audeat in dubium, incertamque opinionem revocare. Et Lactantius quidem Firmianus lib. de vera Sapientia, scripsit apud bonos Judices satis habere firmitatis vel testimonia sine argumentis, vel argumenta sine testimoniis. Nos tamen non solimus alterutro contenti, sed utrumque adhibuimus, & ratio multiplex, multiplex etiam fuit auctoritas, divina, humana, Concilionum, Pontificum, amicorum, hostium, Latinorum, Græcorum, hæreticorum, Catholicorum, veterum, & recentiorum. Nam quemadmodum in humano corpore quicquid præcipuum est, cor, cerebrum, oculos, multis involucris, integumentisque quasi aggeribus natura vallavit: ita Deus Optimus Maximus superium ecclesiæ potestatem, a qua totius corporis unitas, & integritas dependet, & divinarum Scripturarum oraculis, & Apostolica traditione, & Sacrorum Conciliorum decretis, & antiqua ecclesiæ consuetudine, & omnium sæculorum, omniumque gentium consensu, & innumeris Sanctorum Patrum testimoniis munire voluit.

Verum quia reperiuntur aliqui, qui tanquam efferati apri, prorumpunt quicquid retiam est, nisi ferreum sit, & quidem ter, quaterque aut etiam septies complicium, necesse habuimus singulorum Conciliorum auctoritatem fulcire, prisca Ecclesiæ consuetudines gravissimis, multisque testimoniis confirmare, quæ monimenta apud prudentes viros superveracanea esse, sed proterves, qui insanire malunt, quam cedere, necessaria existimavimus. Deus Optimus Maximus, cui omnis nostra defudat industria, longius errantes ab Ecclesia ovis ad Pastorem, & Episcopum animarum suarum revocare dignetur, ut fiat, quod Filius ejus promisit unum Ovile, & unus Pastor.

FINIS.

QUA-

QUATUOR

CONTROVERSIARUM,

DE

AUTHORITATE PONTIFICIS

ET

CONCILIORUM.

EXPLICATIO.

Quarum citra veram cognitionem, rectam & veram Conciliorum notitiam tenere difficile est.

PER FR. BARTHOLOMÆUM CARANZAM, Mirandeñ. Ord. Prædicatorum.

Juxta Editionem Venetam, Anno 1546.

TITU-

TITULI CONTROVERSIARUM.

PRIMA CONTROVERSIA.

QUanta authoritas tribuenda sit consuetudinibus Ecclesiæ quæ per manus ad nostram usque ætatem duraruntᵃ, ab Apostolis, & antiquis Patribus, & an sit certa Regula Ecclesia, sive Ecclesiasticæ traditionis authoritas. Pagina 691

SECUNDA CONTROVERSIA.

An idem pondus habeant divinæ scripturæ. pag. 694

TERTIA CONTROVERSIA.

Utrum sit certa Regula rerum ad fidem pertinentium, Sententia & definitio Apostolicæ Sedis, sive Episcopi Romani in ea præsidentis. pag. 697

QUARTA CONTROVERSIA.

Quantam authoritatem habeant in terminandis rebus Religionis Christianæ Ecclesiastica Concilia. pag. 702

PRIMA CONTROVERSIARUM.

QUANTA AUTHORITAS TRIBUENDA SIT CONSUETUDINIBUS Ecclesiæ quæ per manus ad nostram usque ætatem duraruntᵃ, ab Apostolis, & antiquis Patribus, & an sit certa Regula Ecclesia, sive Ecclesiasticæ traditionis authoritas.

PRo intelligentia primæ Controversiæ, ab ipsa nominis notione exordiendum est. Ecclesia latine multitudinem, cœtum aut conventum significat. Græca enim vox est: multitudo filiorum Israel, Genes. dicitur ecclesia filiorum Israel. Aliquando locus ipse ubi congregatio multitudo, dicitur ecclesia. Hinc ecclesiastes dicitur concionator. Isidorus in etymologiis vult distinguere inter Synagogam & Ecclesiam, quia Synagoga dicitur a congregatione, Ecclesia vero a convocatione. Conventum fali homines, congregantur autem etiam & bruta. Non puto hæc dictis secundum proprietatem vocabulorum, nam Græci promiscue utuntur utraque voce, pro quacumque multitudine conciliata in una aliqua societate. Hinc ulterparum est nomen ecclesiæ in scripturis & ecclesiasticis scripturibus ad designandam societatem hominum convenientium in fide cultuque Dei ac eadem religione ad finem supernaturalem comparandum. De quibus consule Hieron. d. 93. Cypria. 24. q. 1. Sed quoniam est vera & falsa religio, hinc necessario duplicem esse dicimus ecclesiam, sanctam scilicet ecclesiam, quæ certam de Deo fidem servans vera religione Deum veram colit, & adorat, & ab eo solo salutem suam expectat, & aliam ecclesiam quæ in omnibus non ita sincere, & recte sentit ut illa, sed eft ubi aberret, appellatque ecclesia Satanæ, quam facit Iisem ecclesiam impiorum & malignantium appellant. Illa vero prior simpliciter & sine additio ecclesia vocatur. Istæ sunt duæ illæ civitates mystice, significatæ per duas illas civitates, quarum alterum ædificavit Abel, alteram Cain, de quibus August. late in libris de civitate Dei. Ad horum tamen clariorem notitiam annota quod Dei ecclesia una est, & catholica, quam profitemur juxta symbolum Nicenæ synodi, una inquam nullo tempore concilsa, nullo certo loco, nullis natione aut gente, nullo denique populo determinata, sed ut eft generalis, sic palmites suos in orbem universum per tempora quælibet præteritis & præsentia & futura extendit, & quæ a fornicatione Adæ primi hominis ad finem usque sæculi eadem fuit, & eft, & erit semper, sub uno capite conditore generis humani & redempitore filio Dei. Habuit hæc ecclesia suum initium in primis illis parentibus, deinde per ætates crevit, habuit progressus, & incrementa sua, usque ad hanc diem, ut recte possit dicere ab initio suo, usque ad tempora Noe habuisse infantiam suam: quo tempore quam pusilla & modica fuerit, hæc nostra catholica Dei Ecclesia, ut merito possimus intelligere, infantium tunc agere, satis indicas & sacra ipsa & aliorum scriptorum historia. A Noe vero usque ad initium Abrahami, & sub Abrahamo usque ad Moisem habuisse pueritiam suam: sub Male vero egit adolescentiam: & sic in adolescentia accepit a Deo pædagogum & legem ad coercendas transgressiones, & ut quasdam prædagogia doceretur ad Christum, ut testatur Paul. Lex pædagogus fuit ad Christum: & ita embrio ceremoniarum & multiplicibus figuris erat ibi adumbrata veritas Evangelii, quoniam non poterant filii Israel primum intendere in apertam revelatamque faciem Moisi, hoc est, in nudam claramque veritatem eorum, quæ per Moisem figuris illis significabantur, sed decefic habebat velare faciem suam, quotiens a conspectu & colloquio divino prodibat ad populum. Plus enim lucis fidei acceperat tunc ecclesia sub Moise quam unquam ante acceperat: sic enim loquitur Dominus de prioribus patribus, Abrahamo, Isaac, & Jacob: Nomen meum Tetragrammaton indicavi eis, significans se illud Moisi præ aliis indicasse, cui loquebatur facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum, quod minime fecit cum aliis. De ea ecclesia dicit Apostolus; quanto tempore hæres parvulus est, nihil differt a servo, cum sit Dominus omnium, sed sub tutoribus & actoribus est usque ad præfinitum tempus a patre. Ita tunc adolescens erat ecclesia & sub tutoribus agens: adolescentiæ vero solent adhiberi pædagogi & magistri. Ab adolescentia transitur ad juvenutem, hanc ætatem egit ab indulto populo Israelitico in terram promissionis per solos, & sequentes Judices, & per Reges & Prophetas educato usque ad adventum Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, quo tempore quæsivit a Pædagogi cura non sit exempta, Maximus de Christo ejusque ecclesia & regno universisque nostræ fidei mysteriis per David, Esai, reliquosque Prophetas revelationes accepit.

At ubi venit plenitudo temporis, ut inquit Apostolus, misit Deus Filium suum natum ex muliere, natum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret. Nam lex (ut diximus) pædagogi tantum defuncta officio nemineᵐ ad perfectionem adduceret, nullum salvaveret; at Christus ubi venit etiam dudum de crucis patibulo confessus Evangelium, velum illud veteris testamenti scissum est, jam legis abdita & recondita paturerunt, & velamen illud positum super faciem Moisis abstulit, & claram illam Evangelicæ lucis veritatem sub ritibus, & ceremoniis obtectam & inclusam palam toti mundo manifestavit, quam ecclesiam completis nostræ Redempitionis myste-

Duplex ecclesia.

De statibus ecclesiæ.

Gal. 4.

Gal. 4.

rilis deletoque chirographo illo, quod adversus nos erat, eoque affixo, reversus Christus ad Patrem, Apostolorum fuerunt mysteriis exercitati, quos quæ sub cœlo est, talem fibi congregavit & construxit ecclesiam, qualem in veteri illa Synagoga & tabernaculo & lacerdotio figuratæ & adumbratæ. Nam omnia illa figuram fostle nostræ ecclesiæ pallam tradiunt a Paul. Vides Christiane Lector, quomodo una est catholica Christi ecclesia, non diversa ab illa veteri, utramque concentente illo angulari lapide Christo Jesu. Est igitur una & quodammodo diversa, est vetus illa, sed novata a Christo, per Apostolos, & utique ad finem (quali per Apostolicos viros propaganda: donec in gloria ino capiti sine macula & fine ruga coronanda copuletur, quæ propter novum Statum & ordinem quem ab Christo affumpto accepit, non infrequenter ab ecclesiasticis scriptoribus dicitur nova & diversa ecclesia a priori, & ortum habuisse ab Apostolorum collegio.

Una est igitur Christi ecclesia, sed quo vinculo in unitatem ecclesiæ catholicæ colligantur Christi fideles, ipsius ecclesiæ membra, id unic est expedendum. Vetus controversia est, quod quos *in ecclesia* vers. Tempore Augustini *Donatistas* Afer dixit, quod apud eos solum esset ecclesia; contra clamabat Augustinus. Vocati Donatistæ dicebant, quod sola charitate & gratia colligantur fideles in ecclesia. Pull alius Apostolus Sanctus Joannes Hæc quoque sola gratia prædestinationis colligatur Christi corpus, ita ut non tantum peccatores, sed nec præfciti existentes in gratia pertineant ad ecclesiam. Lutheriani nunc sic diffinunt ecclesiam: est congregatio justorum vere credentium. Horum omnium intelligere nequeo impia magis an illuitior ii affirmabant. Utrosque aperte damnavit Christus suo ore, qui dixit: Simile est regnum cœlorum fagenæ mittæ in mari quæ bonos pisces & malos continet. Rursus & in parabula nuptiarum fervi egressi in vias congregaverunt omnes quos invenerunt bonos, & malos, & impleta sunt nuptiæ discumbentium. Ex iisdem Matthæi 13. Simile est regnum cœlorum decem virginibus, quarum quinque prudentes, quinque autem erant fatuæ. Quibus parabolis regnum cœlorum, hoc est, ecclesiam bonos malos Christus declaravit, nec minus illud ipsum demonstravit Dominus Matth. 17. Cum peccantem in nos fratrem julsit denunciari ecclesiæ, & contumacem & inobedientem, extra eclisam haeri. Et Apostolus in domo magna ecclesiæ non solum vasa aurea, & argentea, sed lignea, & fictilia, esse prædicat; quidam in honorem, quidam in contumeliam.

Ex quibus colligitur, & justos & peccatores ad Christi ecclesiam pertinere, nam & Judas mitissimus, & Petrus ad ecclesiam pertinebant, ut sit feleratus & malus. Ideo peccatores non sunt extra ecclesiam, sed adhærent suo capiti, falcem sint palea tritico, ut significanter dixit Augustinus contra Donatistas.

Secundo colligitur Paganos ad ecclesiam non pertinere, cum Paulus dicat eos esse foris. De hæreticis autem disputatur a recentioribus Theologis, an pertineant ad ecclesiam. Nam apud veteres non verebatur in dubium, cum Cyprianus dicat in epistola ad Rogatianum, eos esse egressos de ecclesia, & altare profanum foris collocasse. Ad eum modum loquitur & Hiero. Sed disputatur, quomin utrinque sint rationes non inapparentes.

Primo Paul. dicit, de his quæ foris sunt non judicat ecclesia, fed judicat de hæreticis, ergo non sunt extra ecclesiam.

Secunda hæreticis tentant legibus ecclesiastici, ergo pertinent ad ecclesiam.

Tertio sunt hospitaati, & defecant charaffem Christi, ergo, &c.

Sed hic non obstinabitur, respondetur, Hæreticos, & schismaticos non pertinere ad ecclesiam.

Probatur primo ex fuo nomine, esse schismaticos est esse sectos & divisos a corpore, hoc signat nomen schismatis Græce, & idem hæresis, hæc est diversa sequentes, & non unitæ ecclesiæ.

Secundo sic habet sententia doctorum, & universalis ecclesiæ, hæreticus esse separatus ab ecclesia.

Tertio Paul. ad Ephesi. 4. inquit, quod his *tribus* rebus continetur ecclesia, & colligantur qui membra, puta uno Domino, una fide, uno baptismate, uno Deo, qui & est pater omnium, &c. Sed non est convenientia inter hæreticos & ecclesiam in unitate capitis fidei & sacramentorum, ergo, &c.

Quarto ex fimiter de summa Trinit. &c. diffinitur esse ecclesia extra quam nemo salvatur, & hæreticus non posse salvari quia sunt extra ecclesiam; ergo, &c.

Ad objecta in oppositum facile respondetur: propter susceptam religionem jus habet in illos ecclesia.

Est & aliud quod ab eisdem diffputatur, an excommunicati sint extra ecclesiam. Videtur quod fic, quia idem est, excommunicatum esse, quod rejectum de præsentia corpore Christi, ergo sicut hæretici sunt extra ecclesiam, ita & excommunicati.

Respondetur quod non sunt extra ecclesiam sicut hæretici, quia duntaxat excludantur a communione bonorum ecclesiæ & gratiæ, quia pastor ecclesiæ fastum clavium potestate, membra quædam aridæ intus mortua & a spiritu vitæ separata rejecit, & excluit a communione sui corporis, quod medicinali quadam parsa fit in bonum ejus, qui excluditur, vel aliorum membrorum, cum aliqui habeant integram fidem, & sint catholici.

Ex quibus colligo, quo vinculo colligentur Christi fideles in unitatem ecclesiæ catholicæ.

Ipsum est quod est annotatum a Paul. unus Dominus, una fides, unum baptisma, hoc est, in unitate fidei & sacramentorum.

His præmissis, respondetur ad primam controversiam. Primum principium certum & infallibile ex quo potest deduci aliquid esse pertinere & indubitato tenendum in fide & religione Christiana, est, sine aliquo scripto ecclesiastica traditio & universalis ecclesiæ fideles ab ecclesia. Primo per traditionem & eam antiquam sine aliquo scripto, ut de baptismo parvulorum refert Origenes. Secundo per debaitionem in scripto, ut de processione Spiritus Sancti a Patre & Filio in concilius definita.

Hanc regulam erspere contantes hæretici adeo contsnia, dubia, incertaque reddant omnia, ut nec ipsa scripturæ authoritas (quam voluit esse certam regulam fides) illis certa esse possit. Quæcuns demonstratur conclusio fic. Sed prius funt hæ alias affumendæ.

Prima est, Religio, fidelque Christiana ad perpetuam hominis finem spectat, & propterea lumen hæmanæ rationis excedit, & ab alto supernatuali lumine dependet, post a Deo ipso revelantur & tellificantur. Hæc omnia omnibus funt indubitata. Ex quibus colligitur secunda clavis.

Sed divinæ infallibilique veritati innititur fides nostra & religio, quæ divina veritas hominibus funt finem, ad quem conditi funt, & media, quibus ad Deum pervenire debeant revelare & ordinare dignata est: quoniam ad utrumque per se infirma est humana natura. Hoc est igitur primum nostræ fidei & religionis principium certum & infallibile, divina veritas quæ nec falli potest, nec fallere, ad quam deducere oportet, quæcumque tenemus ad fidem religionemque pertinentia. Ex quibus principiis colligitur fic conclusio.

Si *conder recevit ordinemque nobis intus*, aut a dextra loquentis Dei, & docentis necessaria tempus, certique effectus Deum ab, qui intus nobis loquitur, aut certa, nihil dubitantes Deo tellificanti credere, nec incidetet in controversiam quod ad fidem religionemque nostram certo pertinere, quoniam omnia & sola illa credenda necessaria tenenda, quæ certo nobis constarent a Deo revelata. Sed non tempor per se ipsum nobis omnibus loquitur Deus, nec per se docet, aut propterea nobis omnia quæ vult nos credere, idco multæ frequentes in ecclesia incidunt ambiguitates & fluctuationes. Ergo necesse est ipsum habeamus regulam infallibilem, ad quam necessario reducendum fit quidquid ad fidem religionemque nostram certo pertinere, oportet credit ea quæ reddidimus ad ipsius fidei nostræ meritum & profectum, difficultatem nonnullam ineffe voluit divinis providentia, ut nonnihil ad fidem prius cooperantur effectus, nam Deo ita nobis palam loquente tellificatinque qui possit non credere? Deinde ferme omnipsi crederemus, ut dæmonis qui credunt & contremiscunt.

Vel faltim credentes Thomas, qui nolenti credere condiscipulis tellificantibus le vidisse viventem Dominum, aiti ipse fetiovanis in specuiis, & manibus tractaffet, dixit Dominus: quia vidisti me Thoma credidisti. Beati qui non videruut, & crediderunt. Non pronunciavit Thomam beatum (licet ante Simonem credentem, & confitentem eum esse Christum filium Dei vivi) fed eorum fidem beatitudinis præmio dignam prædicavit, qui non videntes crediderunt, fed Thomæ dixit, tu credis, quia vidisti & palpasti, nihil magnum facis: illi demum beati erunt, qui non videntes, in me crediturt fuit. Hi funt, qui nunc ecclesiam catholicam audientes credunt quæ ab ea in scripturis, vel sine scripto aliquo tradunur. Cum ergo immediate Deus nobis non loquatur, sicut olim fecit prophetis, hanc debemus habere pro infallibili regula, per quam singulari debent, quæ ad religionem nostram pertinent. Ergo hæc debet esse prima & infallibilis regula rerum ad fidem pertinentium, & eorum etiam, quæ per scripturas nobis traduntur, & ipsarum fetipturarum.

Hæc ecclesia quæ nobis proponit quæ ad religionem pertineant, immediate & regitur, & docetur a Christo, ergo non potest falli. Patet antecedens, quoniam ipsa est, & vocatur corpus Christi, & Christus capit ecclesiæ, & est futurum perpetuum caput illius: ergo necesse est corpus ab illo regatur, & ipsum caput infinat in membra, ergo non magis potest falli ipsum ipsum caput. Quoniam aliqua membra etiam principua, ut prælati fint mali, in propositione tamen eorum non regantur fuo fenfu, fed alieno.

Ecclesia non potest falli.

Ecclesia est Christi, ut in cantica cap. 4. Sponsa mea, hortus conclusus, fons signatus, &c. Et ergo Christus habuit hanc ipsam, & non fuit big-amus diuinum vlam, necesse est perpetuo regatur ab illo. Ad Ephes. 5. Mulieres viris fuis fubjectæ fint, fient Domino, quoniam vir caput est uxoris, ficut Christus caput est ecclesiæ, & ficut ecclesia fubjecta est Christo, ita & mulieres &c. Et ibi. Sicut Christus diligit ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea, ut illam fanctificaret &c. & infra. Nemo carnem suam odio habuit, fed nutrit & foveet eam, ficut & Christus ecclesiam. Deinde vis de ecclesia, quæ est in cœlo in carne nam, fanctamen vis hoc magnum est: ego autem dico in Christo & ecclesia. Vide quomodo & nutritur, & foveetur ecclesia a Christo, ficut a se tua caro. Hinc fontem legatum religiosorum hæresiæ, fecerunt fibi cisternas &c. Eidem postferius ell Dominus: Ecce ego vobiscum fum omnibus diebus usque ad confummationem feculi: Et Apostolus de eadem 1. Timot. 3. ecclesia Dei, quæ est fundamentum & columna veritatis &c. Item Joannes 14. Ego rogabo Patrem meum, & alium paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis, ille vos docebit omnia. Non relinquam vos orphanos, &c. Hæc ipsamitie concilio fidelibus, quia cap. 17. inquit. Pater non tantum pro his rogo, fed pro his qui credituri funt per eos, &c. Ut sint pracletus fuit Christus, quo cum fidelibus conversante ecclesia non potuit errare, loco fui miffus eft Spiritus fanctus alter paracletus, quo regente & docente atque non potuit errare quam cum regreteur a Christo: ergo nec nunc cum regatur & doceatur ab eodem.

Item Math. 16. super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Relativum, eam, omnes referunt ad ecclesiam, &c. Sed hæc est illa ecclesia, quam Dominus fundavit super illam petram, & Petrum illum Simonem confitentem Christum Filium Dei vivi.

Epiphanodi testimonio demonstratum hanc veritatem. Ecclesia Dei primum atque fanctus & doctus ad Augustum epistola 14. & ad Theodoram epistola 69. Et Iulius I. in luis decretis, adducens illud ex Psal. 47. Circumdate Sion & complectimini eam. Postremo est articulus in symbolo Niceno fidei. Credo fanctam ecclesiam, & fanctorum communionem. Credere fanctam ecclesiam est credere, quod in ea vera fit congregatio fidelium, quæ regitur ab Spiritu fancto, & quæ totam fpem fuam figit in unum Christum.

De his tantaram recentiores latissime, Cardinalis Cajetanus duobus opusculis, item Cardinalis de Turrecremata in volumine de forma potest. ecclesiæ. Joannes Driedo. de ecclesiastica dogmatibus, lib. 4. ca. 2. & novissime Albertus Campensis in primo lib. ecclesiastica hierar.

Sit igitur primum principium rerum ad religionem pertinentium, Ecclesia, sive ecclesiastica traditio per fcripturam, vel per antiquatum usum ecclesiæ quam fcripturam.

Per hæc potest patere ad primam Controversiam.

Secunda clavis.

Primum principium certum ad fidem pertinentium, Ecclesia.

Pagani non pertinent ad ecclesiam.

Pacatores non sunt extra ecclesiam.

Hæretici non sunt extra ecclesiam.

Apud quos fit vera ecclesia.

Quomodo ecclesiam diffinunt hæretici.

Matth. 13.

Matth. 17.

1. Tim. 3.

Ecclesia non potest falli.

Ecclesia est Christi.

Ecclesia non potest falli.

Ecclesia est Christi.

Ecclesia non potest falli.

Ecclesia est Christi

SECUNDA CONTROVERSIA.

An idem pondus habeant divinæ scripturæ.

AD secundam dubitationem respondetur esse secundum principium nostræ fidei, canonicam scripturam.

Subnascitur dubium, quid vocemus scripturam Canonicam? Si roger, an omnes libri qui sunt in volumine Biblionum ipso Canonici. Respondetur hoc esse distinguendos in tres species. Prima est omnium librorum, quos omnes ecclesiastici scriptores rejecerunt, & communis consensus ecclesiæ exclusa Canone, ut sunt 3. & 4. Esd. 1. & 2. Machabæorum. Ex quibus non tumor efficax argumentum ad probandum aliquem veritatem nostræ fidei, quamvis permittat ecclesia pro lege.

Secunda ejusdem est aliorum librorum de quibus olim fuit controversia inter catholicos, ut est liber Judith, Tobiæ, Sapientiæ, & Ecclesiasticus, & duo Machabæorum. & Baruch. *In novo Testamento* libet Apocalypsis cum authore, & epistola ad Hebræos cum authore. Epistola Jacobi secunda epistola Petri. Duæ epistolæ Joannis. De his plurimum habetur scripturalibus ad vetus testamentum olim dubitabatur, an haberent Canonicam authoritatem. Hieronymus in prologo Galeato dicit non esse Canonicas, sed inter hagiographa numerandas. Sed jam exclusa est omnis dubitatio recipiente eos ecclesia & enumerante inter Canonicas scripturas, ut habet in concilio Carthaginensi 3. ca. 47. cui interfuit & fabricliptie Patet Augustinus, ubi legitur. Placuit præter scripturas canonicas nihil in ecclesia legatur sub nomine divinarum scripturarum. Sunt autem canonicæ scripturæ, &c. Recentiorum inter eas prædicti, excepto Baruc, de quo ibi nulla fit mentio. Idem in concilio Florentino. Liber Sapientiæ & Ecclesiasticus Secundum quorum sunt Salomonis, licet ille collectus sit a Philone Judæo, & ille a Jesu Nave, ut volunt Augustinus, & Hieronymus.

De secundo Machabæorum olim fuit majus dubium: nunquam legitur in canone Hebraorum, nisi solus primus: sed ecclesia Christiana excepit illum, ut dicit prioris epistolæ Hieronymus.

De libris novi Testamenti de Apocalypsi Joannis, quod sit in canone & quod sit Joannis Apostoli, habes in concilio Carthagin. 3. cap. 47. & in Decre. Gelasii Papæ edito in synodo 70. episcoporum & Toletano 4. expressius cap. 16. & Florenti. Idem de duabus epistolis ejusdem Joannis Apostoli, duas Apocalyp. ab Apostolo Joanne scriptas adscrit Justinus. & Origenes, ut refert idem Eusebius. lib. 6. cap. 18. ubi probat. 3. epistolas, quas nunc legimus Joannis Apostoli.

De epistola ad Hebræos singentes temeritatem puto dicere quod non sit ecclesiæ, nunquam a catholicis scriptoribus fuit explosa. Quod autem nunquam fuerit Paulus Apostolus, illud olim fuit maxime in controversia: nunc tota ecclesia fentit esse Pauli, & ita legitur tanquam Pauli. In concilio Carthaginen. 3. & alio quinto concilio inquiritur erant, qui affirmant non habere authorem Paulum. Consule lector Hieronymum in epistola ad Dardanum. Et in commentariis epistolæ ad Titum cap. 1. Quamvis cum scriberet ad Evagrium & super Galatas, illas fuerit dubius, & ecclesiæ Latinorum respondent illam velut canonicam. Tandem ctiam dispiratione est, ab novum examinatione puto recipiendos ab omnibus orthodoxis viris, omnes libros, quos recipit, & probat Ecclesia Papa in decreto & synodo 70. episcoporum quod habes in summa conciliorum, & quos probat Dirus Augustinus in 2. de doctrina christiana. cap. 8. post Carthagin. concil. 3. & Laodicenum. quæ licet fuit locus synodi, sunt tamen ecclesiastica authoritate probatæ, cum alias, tam in 6. synodo. cap. 2. idem habet Innocentius Pontifex in epistola. 3. ad Eugenium Thobol. episcopum, cano. 7.

Subnascitur dubium de posterioro cap. Marci, de quo Hieronymus ad Eddiam quæst. 3. dicit a plerisque non fuisse receptum, quod in paucis Latinarum codicibus, & Græcorum pariter nonnullis habetur: præterim cum videatur narrare quædam pugnantia cum aliis evangeliis, in illud quod dicitur Dominum prima Sabbati surrexisse cum Matthæo dicat, surrexisse vesperæ Sabbati, quæ fuerit in prima Sabbati: pugnant autem inter se, Vesperæ & Mane. Illud dubium, &c.

Illud dubium duplicitur solvit Hieronymus. Primo, inquit, nec enim non recipiens Marci testimonium, cum quod in raris fertur evangeliis, sic Secundum solutionem nullam facio, ut pote imperitentem præsertim disputationi. Sed pejor illa solutio quasi clari si tunc temporis hoc caput tantum habebant authoritatis, quantum reliquum Marci evangelium. Ergo tunc non habebat canonicam authoritatem, &c.

Respondetur ad dubium, quod olim disputatum est de posteriore hoc capite Marci, fed tunc ista exceptionem aliquam recipiunt ab authoritate scripturarum ecclesiæ Latinæ & Græcæ, & inter canonicas scripturas annumeratur.

Secundo est pro argumento, quod controversiam olim adjecta erat in fine Joanis evangelii, quæ ipse in Graecorum exemplaribus, de qua Hiero. in 2. Dialogo, adversus Pelagium. Coronis autem habet, post illa verba: quia, hic qui videtur esse retorcendi, non credideram, subjungunt: Sed illi fatisfaciant dicentes: Seculum illud iniquitatis, & incredulitatis fabulantur esse, quæ non sint per immundos spiritus, verum *Dei Spiritus* dicit esse, idcirco jam nunc revela justitiam tuam, &c. Quia coronis jam non revela, sed rejecta est tam Græcis, quam Latinis, quis dicimus erat ante illo quo apocryphus evangelium, & etiam quia nihil habebat evangelicæ gravitatis. Cum igitur pauliter legat ecclesia totum caput posteriorem Marci sine hac coronide, signum est probatæ illud capitis, & esse reliquum evangelium Marci.

Similiter dicere debes de historia mulieris adulteræ, de qua Joan. 8. quæ olim in plerisque Graecis exemplaribus non fereabatur. Et Hieronymus in Dialogo adversus Pelagianos allegans hanc historiam, ingenue fatetur, non in omnibus codicibus habetur, discutatur Historia de adultera mulierc quæ in utriusque & Græcis & Latinis codicibus non habetur, &c. Et Eusebius Cæsarien ecclesiastica hist. 3. Judicat hanc historiam additam in evangelio Joannis ex evangelio, quod inscribitur secundum Hebræos, quod Hiero. fertur se verium in linguam Graecam, Porro est illud apocryphum evangelium, quod inscribitur Nazarænorum. Sed non authoritatem habet canonicam historia prædicta, ergo quod ecclesiæ consensus, ut evangelio dignum comprobavit, & in omnibus probatis Latinis fine exceptione habetur, & allegatur a Latinis, & Græcis scriptoribus ad authoritatem fidelium in fide, & ad confirmanda dogmata fidei, ut ab August. Super Joan. & in omnibus operibus suis, a Chrysost. Theophil. &c.

Quæ sint canonicæ scripturæ.

Duo libri Machabæorum.

Apocalypsis Joannis, canonica. Epistola Hebræorum. 1. 2. 3. Jo. & Jac.

Epistola ad Hebræos Pauli canonica. Epistola Petri. Duæ Epistolæ Joannis. 1. 2. & 3. Jo. & Jac.

Quia non sint Hieronymi.

Pulsa fuerunt ex Danielis.

Historia Susanna.

Quæ sint canonicæ hagiographa & apocrypha.

Secunda Controversia. 695

&c. & reliqui scriptoribus ecclesiasticis.

Alia est & major difficultas de historia Susanæ, de hymno trium puerorum, & de historia draconis Belis, an patrem authoritatem habeant cum reliqua volumine Danielis.

Ratio difficultatis est, quoniam videntur a Hieronymo abscissa esse, & rejecta, ut idem Hieronymus in prefatione Danielis dicens, Daniele prophetis a Daniele eruditur esse conscripta, pefice in capitulo Babylonica, fed Daniel hic non inter prophetas, fed inter nos, qui hagiographa scripserunt compositurum. Hebraorum volumine trium puerorum hymnus, nec Susanne historia, nec Draconis fabula, quas non vera antepofito, cafque ipsa pulantes Hebraeorum, ne videremur apud imperitos magnam partem volumineis detruncate.

Secundo contgitur a Rufino Hieronymus, quod prædicta tria e pogrto loco fint erafa, & inter apocrypha deputata, cum publice legerctur in ecclesia.

De historia Susanæ fuit antiqua controversia in ecclesia: *disputatum est enim inter, Origenem, & Africanum, hoc dicente historiam fuisse ab diabolum*: Origenes vero defendente contrarium.

Pro solutione hujus difficultatis, notandum, quod olim a Judæis tota scriptura in tres partes dividebatur, in legem, Prophetas, & hagiographa, hæ dicuntur fanctamen rifrorum scripta, ut Sapientia, Ecclesiasticus, libri Salomonis, inter quos ab Hebraeis annumeratur Daniel, non inter prophetas. Nunc congnoscitur ecclesiasticum scripturam, id est, quia publice utitur ecclesia ecclesia, distinguitur in canonicas scripturas, hagiographa, & apocrypha.

Primi generis fuit omnes scripturæ, quas recipit ecclesia, ut publice legantur, in ædificationem fidelium, & ex quibus fumitur efficax argumentum ad demonstandum, quæ fint, quæ ad fidem pertineant.

Secundi generis fuit scripturæ, quas probavit ecclesia, ut publice legerentur ad ædificationem fidelium, non tamen haberent canonicam authoritatem, ut fint volumina eorum fanctorum, quorum dodtinam probavit ecclesia. Sic olim legebatur ad Hebraeos Ecclesiasticus, & Sapientia.

Tertii generis fuit illæ scripturæ, quas rejecit ecclesia, ut liber de Infantia Salvatoris, liber de Transitu Mariæ virginis, Opuscula Tertulliani Apocryphia, eo quod poft mediam ætatem a fide defecit, Opera Cassiani monachi, unde colligitur regula apud ecclesiasticos scriptores, quod omnis liber apocryphus est extra canonem, non tamen omnis liber, qui est extra canonem est apocryphus: id quod eleganter dicit: in apocryphis est aliquando verisimis, nunquam tamen est canonica authoritas. Ideo apocrypha & hagiographia convenient, & differunt. Convenient quidem, quia utraque excluda fuit ab authoritate canonica. Differunt quia in illis comparetur est, fidem non vacillare, ut docet Hieronymus ad Desiderium, ideo fine periculo fidei, & cum ædificatione fidelium legantur publice in ecclesia. In apocryphis autem, est comparia fallacies, aut subjecta fidei pietas, ideo remota fuit, ut non legantur publice in ecclesia, quæ tamen fine periculo fidei, aut fine irrisione minime legerentur.

Ad hunc modum docet Origenes, super Cantic. homilia prima, apocrypha conservantur patres appellant, quæ sunt & occulta de origine, & suspecta de fallitatibus, ideo non placuit ecclesiæ locum dare illis, nec admittere in authoritatem. Hoc idem Hieronym. in epistola ad Latam.

B. Caranza de scriptur.

A Respondetur ad difficultatem per tres propositiones.

Prima, tria prædicta notata ex Daniele non sunt terti generis, sed sunt apocrypha.

Primum, quando antiquissimi patres olim ante Christum natum recepserunt illa, ut 70. interpretes, & poft Christum Theodotion, Tertullianus, Origenes & alii hujus antiquitatis.

Secundo, Ecclesia pafta est, ut publice legenturin ecclesia, ideo, ut minimum oportet honorare illa ad ædificationem audientium.

Secunda propositio, prædicta, tria, fide pia legis, & excipit ecclesia, non tamen pari authoritate cum canonicis scripturis, quando propter authoritatem vetustatis, quia ab illis testimonia ex hinc sumuntur fidelium, & ad illis recipit illas ecclesia, nec omnino excludit.

Tertia proprietas, puto inter ea, quæ sunt secundi generis enumerandi, sicut Ecclesiasticus, Sapientia, apud Hebraeos. Sic petant & alii catholici scriptores, ut Joan Dridelo, & Hieron in locis citatisde hymno trium puerorum dicitur in concil. Tolet. 4. cap. 15. quod in tota ecclesia celebratur.

Si quis objiciat, quod partes ecclesiastici eiunt testimonia ex prædictis historiis quæ sunt apud Danielem tanquam ex canonicis scripturis.

Hoc non arguit habere canonicam authoritatem, quoniam solent illi fatere, maxime Cyprie. & Ambro. ex apocryphis eiunt etiam testimonia, ut ex lib. 4. Esdræ, non tamquam ex canonicis libris, sed tanquam ex libris, continentibus dogmata pia, & non contraria fidei nostræ.

In eodem loco puto respondum librum Baruch, & fic patrum in concilio Florentino.

Ad illa vero, quæ opponit Rufinus contra Hieron. respondit Hieron. in 2. lib. Apologiæ contra Rufinum in fine.

Hæc funt quæ pertinent ad secundum classem, de quibus olim dubitabatur, fi canonicam haberent authoritatem.

Tertia classis est reliquorum voluminum, de quibus nunquam dubitatum est inter scriptores ecclesiasticos fi haberent canonicam authoritatem.

Ad prædicta conseguitur novo difficultas. Quam ob eorum est has duas esse regulas in rebus fidei, ut canonicam scripturam, & fine scripta Ecclesiastica traditionem, utra illarum sit prior, & utra regulorum per alteram: scriptura canonica per ecclesiam, vel ecclesia per scripturam, in definendis, & distinguendis his, quæ ad fidem, & religionem pertinent Christianam. ...

Videtur secundum, quod ecclesia pafta est scripturas, quia prima radix fidei est revelatio, quæ fit a Deo: sed ea, quæ continentur in scripturis sunt immediate revelata a Deo: ergo illa erit omnium prima regula.

In contrarium est quod dicit August. Evangelio non crederem, nisi authoritate ecclesiastica commotus. Ergo authoritas scripturarum est ab ecclesia, non tamen contra.

In hac difficultate aliqui catholici volunterat dicere quod nunc prædicant Germani, quod scriptura facra est prima regula, a qua oriur authoritas ecclesiæ, & quod is aliqui determinatum fuerit in ecclesia, & illud fuerit ex facris scripturis probatum, in illis audiendi sunt pontifices, non autem in aliis, qua pontificibus non est immediate facta revelatio.

Confirmatur. Deutero. 17. habetur, quod si judices, ubi aliqua justa legem Domini præceperint, aut determinaverint aliquid aut a populo. Hinc colligunt:

liguntur: ergo & nos falsum tenemur audire judices, & ecclesia quando probant ex lege quæ discrimen. Et sic intelligendum est illud: Qui vos audit, me audit, &c.

Lev. 10.

Scripturæ, dum verba, Sanctis per ecclesiam

Non autem dicimus quod prior regula, & notior & multo latior est ecclesia, quam scriptura canonica, & hæc per illam debet regulari, & non e contra. Hoc evidenter demonstrat Joannes Eschius in suo Enchiridio. Primo Christus redemptor noster instituit ecclesiam, & post illam aliunde, ergo ab ecclesia, erat in certis quando nulla extabat scriptura, excepto his, quæ ad vetus testamentum pertinebant, & ab ecclesia accepimus scripturas, ergo ab ecclesia habent aliquam originem scripturæ.

Traditiones Christi non habentur Apostolorum, sed discipulis, fol. Matth. 18. dixit, Eunteis docete omnes gentes, ferre quæcunque mandavi vobis. Et Mat. ultimo, Euntes in mundum universum prædicate evangelium, &c. Docete Igitur & prædicare jussit suis Apostolis, non scribere.

Confirmatur: quoniam evangelium non est scriptura, sed vocalis annuntatio, sed cum audit evangelium, cave imaginetis tractari de Matth. Marci, Lucæ, aut Joannis scriptura, quæ tunc nulla erant, sed illud bonum de bonum nostrum, quod afferebatur ad Patrem mandavit Christus Apostolis prædicare omni creaturæ, quod evangelium unum est. Evangelium enim bonum nuncium significat omnibus nationibus, sed non per quocumque nuncio ipsum accepi: Christus, sed pro nuncio redemptionis & salutis æternæ, quæ promissa fuit patribus adventurus in lege, prænuntiatus in Prophetis, & tandem in plenitudine temporis exhibita ab uno Christo, ad quam annuntiandam orbi universo mittebantur Apostoli.

Evangelium bonum nuncium omnibus gentibus.

Evangelium non est scriptura, sed vocalis annuntiatio.

Secundo, In hoc differt lex vetus a nova, quod illa constat scripturis, hæc autem non. Ideo Heb. 3. 1. diligentius hanc legem audita, dicit, hanc scriptam in viscribus hominum, illam vero in tabulis lapideis, fic: Dabo legem meam in viscribus eorum, & in cordibus eorum scribam eam, &c. Hoc demonstrat magis Paul. Hebræ. & 2. Corin. 8. Epistola nostra vos estis, non in tabulis lapideis, &c.

In quo lex vetus a novo differat.

Conclude Chrysost. homilia primo, super Matth. Igitur si evangelium non est scriptura, non erit prima regula in rebus fidei scriptura.

Confirmatur. Ecclesia est antiquior omnibus scripturis, ante enim quam Dominus daret legem Moisi, jam erat ecclesia, nam post octo annos a patione Christi, primus scripsit Matthæus, & ante illum erat ecclesia: ergo non regulabatur per scripturas.

Quando scripsit Matthæus.

Tertio. Scripturæ supervenientes ecclesiæ acceperunt robur ab illa. Probatur, quia scriptores non membra ecclesiæ in quibus non poterat esse major authoritas, quam in ipsa ecclesia: fed scriptura Matthæi habebat authoritatem ab illo Matthæus autem, sive Joannes, sive Paulus ab ecclesia: ergo judex omnium est ecclesia, non scriptura aliqua.

Scripturæ ab ecclesia robur accepisse.

Confirmatur. Quia Petrus viva voce docuerat, a fubsequentibus Marci scriptorum accipiebant authoritatis robur, aut veritatis aliquid testimonium, quia nemo magis hæc ab illis: quia scripta Marci habebant authoritatem, & doctrinæ Petri veritatem, habebantur tam.

Confirmatur. Deut. 17. non dicitur: Conclude Scripturæ, vel consortes, ab illo quæ nata fuerit, fed conclude judices, qui dicent tibi veritatem. Ergo ab ipsis est quærenda veritas, non a lege.

Quarto. Ecclesia visa est aliquando facere contra scripturas, & aliquando præter scripturas: ergo ipsa est regula eorum, quæ tradunt in scriptura. Antecedens patet, quia in scriptura tradebatur eucreendos baptismos fub hac forma: Ego te abluo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, &c. tamen Apostoli baptizabant in nomine Jesu Christi, ut tradunt in actibus Apostolorum. Ergo credimus ecclesiæ contra formam scripturarum.

Ecclesia in certum quod id fuit dispensatio authore extra legum.

Vel quod magis credo, simul baptizarunt in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, ut nonnulli omittent verba Christi in alia hujus facramenti.

Adhuc confirmatur, quia in scriptura mandatur eucreudam a fufficiato, & fcriptio, & tamen per ecclesiam abrogatum est illud mandatum: ergo ecclesia vis est habere priorem authoritatem quam scriptura.

Item tradunt ecclesiastica observatio fabbati mutata est in diem dominicam.

Quinto, Ecclesia determinavit multa, quæ non habentur in scripturis expresse, ut de deificatio ad inferos, & alia multa, quæ ad rium sacramentorum, & ecclesiastica disciplinam pertinent.

Item in ecclesia funt Sacrificia, quæ non expresse, nec ubivere habentur in scripturis: fed constant ex fola traditione Apostolorum, & non ex aliqua scriptura, 2. Tessal. 2. Tenete traditiones, quas didistis sive per epistolam, sive per sermonem. Et ad Corin. 11. cetera cum venero disponam, & jonas. ubi. Multa fuit alia, quæ non funt scripta in libro hoc, fec. Item de ecclesiastica Missa habentur hæc eadem ex Innocentio III. Cypriani sermone de abluctione pedum, hoc idem dicit: Nec minus ratum est, quod dictante Spiritu Sancto tradiderunt nobis Apostoli, quam quod ipse tradidit Christus. Prius quoque etiam fuus Tertullianus in lib. de Corona militis fcribit quantas habeat ecclesia fedes, & traditiones, de multis nulla mentio fiat in scripturis. Idem in lib. de hæreticorum præscriptionibus Non est permittendum hæreticis ab ecclesia ad fcriptura provocare. Idem & Irenæus Lugdunen. Archiepiscopus ipso Tertulliano vetustior, adversus Valentinum, cæterosque fui temporis hæreticos dinitanat.

Et si fuisset videre velis ad quam multa fe extendat ecclesiasticæ traditionis authoritas, ad quos non fe extendunt scripturæ, consulat Basilium lib. de traditione Sp. S. cap. 27. & 29.

Hæc omnia, fi traditione ecclesiastica discernabant fanctii patres doctrinam Apostolorum, a falsa & fuborptitia doctrina. Hæc admirabilis est evangelium scriptum fub nomine Sexaptoat Antiochenio episcopo, ut tradit Euseb. d. lib. historiæ fuæ.

Sic habes, Christiane Lector, non falum non inferiorem, non folum parem, fed quodammodo superiorem, & notiorem ecclesiæ authoritatem authoritate scripturarum, ait August. Evangelio non crederem nisi, &c. Quod a quovis vere Christiano dici, fentirique oportet.

Sed confutio fub hac forma verborum: Ecclesia est prior regula fidei, Ecclesia, vel scriptura? Extra ecclesiam nulla est scriptura, ergo ecclesia est prior regula fidei.

Ecclesiam esse notiorem scripturis in ordine ad nos discendo quam scripturam ecclesiam.

Ecclesia est authoritas scripturarum.

Ecclesia est prior regula fidei.

Ecclesia est prior scripturis.

Ecclesia est prior scripturis.

Ecclesia est prior scripturis

ut Hilario, & August. semel visum est. Alii nec Petrum, nec fidem, sed ipsum Christum, quomodo & Augustino posse intelligi visum est. Sed legitimus sensus (inquit Hilarius) sic est, cuem nos indicavimus, in quo accepta sunt hæc verba ab universis ecclesiasticis scriptoribus, si inchoemus a Clemente successore Petri, post illum, Anacleta, Iosi, Sixti, Cypria. Basil. Hilarius, & facer noster Ambro. divus Hieron. Beatus Augustinus non sunt semper sui similis in expositione scripturarum. Aliemis placuisse aliquas, quæ post multos dies, quæque (inquit) scribere admodum juvenis, quicquid probabile occurebat amplectebatur, et legens librum retractationis facile confitabit, quam diversæ fuit varius in intelligentia loci hujus, fed in concionibus ad populum semper sequutus est hanc communem sententiam, & propositi tanquam notoriam omnibus & confessim. Quidam addit Sixti Christoffoni Lectorium, & Cyrillis illius Alexandrini ordinabos fidei maximi aliestorio. His accedit Alexandrina ipsoubus sub Athanasio.

Est secundus locus confonmatur primorui Petri perhibens tellimonium Matth. 17. cum Publicanis Christo petierunt tributum, non a Petro, nec pro se, pro Petro, & tamen Christus illum solvendum jussit, & pro Petro, cum solum familiarum capita Judæorum penderent tributa. Plane indicatur futurum Petrum caput, & pastorem illius familiæ, sicut & omne ovis Christus, a quo solo, velut a capite congregationis illius exigebatur tributum.

Tertio est locus Ioan. 21. in quo diligentissime C Christus ollis est alcenforus ad Patrem, uni Petro sui gregis curam commissile dicens: Pasce agnos meos: Rege oves meas. Græce πόιμαινε τὰ πρόβατά μου. Chrysostomus. Illos caput fratrum tuorum & ollo pastor ovium mearum. Theophi. & reliqui tum Græci, quam Latini.

Item extra de electi. in §. fundamenta, & D. 19. & ex concilio Lugdunen. & habetur de electi. in principio, ubi affatur, quod Episcopus Romanus est immediatus vicarius Christi. Et D. 21. c. Quæruis, ex Pelagio Papa, quod sancta Romana ecclesia obtinet primatum. Item ex decretali Martini pontificis confirmantis aliqua decreta in concilio Constantien.

Item probatur ex concilio Ilorem. ubi affirmitur quod Romanus Pontifex in sanctis Romana ecclesia tenet primatum, & est caput omnium, & Petri successor, & habet potestatem a Christo immediate. Sanctus Thomas hæc multa fusius, & acrontra geut. & in tractatu contra errores Græcorum, cap. 66. Quoniam hujus nulla est controversia apud orthodoxos, ideo paucis indicavi meram veritatem.

Ad secundum hæreticis hic contendunt persuadere pares fuisse in Apostolica dignitate Apostolos omnes, & parem authoritatem, & potestatem fortitos a Christo in ecclesiam universalem. Indicuntur rationibus sequentibus.

Ioan. 20. Primo, quoniam eque immediate omnes a Christo apostolicam illam authoritatem accepile videtur: quia universis dixit: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos, &c. Rursus: Euntes in mundum universum prædicate evangelium omni creaturæ. Et æquo videtur legatos missile in orbem universum ad totam ecclesiam ex gentibus congregandam, & sanctificandam. Hoc fonat Apostoli vocabulum.

Secundum. Nihil videtur præ ceteris accepisse Petrum, quam claves, quia claves, quas singulariter Petro promisit, universis æque ullo discrimine acceperunt Apostoli, Matth. 18. Quæcumque ligaveritis in terra, erunt ligata & in cœlis, & Ioan. 20. Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remissa sunt, &c.

Tertio, Paulus in nullo se summisit Petro, aut inferiorem fatet, sed parem se illi alterere videtur, Galat. inquit: nec Petrum, nec reliquos Apostolos, Iob, sibi quicquam contulisse, sed contra (inquit) cum viditem quod credituin est mihi evangelium præputii, sicut & Petro circumcisionis, &c. Et quo loco videntur non solum, non fuisse Petro Paulo superiorem, sed tantum fuisse circumcisionis Apostolum, sicut & Paulus Apostolus Gentium.

Et rursus ibidem: cum vensiset Petrus Antiochiam, in faciem ei restitit: qui reprehensibilis erat, &c. quod non viderit subditi officium, sed potius fratris, aut socii, &c.

Hæc tamen, ut ambiguos tuentur demonstrare, ecclesiasticam hanc hierarchiam esse hominum commentum.

Hunc errorem varie confutant catholici, varii etiam ipsi in hac sententia, quas justo volumine examinavit Cardinalis Cajetanus in opusculo de potestate Papæ, cui jutta lententiam sancti Thomas plane hæc difficultio.

Apostoli pollunt bitarium cum Petro comparari. Primo quatenus Apostoli, idest, missi a Christo ad prædicandum evangelium mundo, hoc est comparari cum illo dignitate Apostolica. Secundo possunt comparari, quatenus erant oves Christi. Si primo modo comparentur, quatenus omnes sunt Apostoli, quia ex ipso missi sunt ad annuntiandum salutem omni. Et probatur ex Matth. 10. & Luc. 9. & Mar. 3. ubi vocatis Jesus discipulis duodecim, elegit, & dedit illis potestatem super omnia dæmonia, & ut languores curarent, &c. Et Marcus Euntes in mundum universum prædicate evangelium, &c.

Item 1. Corin. 12. & Ephe. 4. alios dedit Apostolos, alios vero evangelistas, &c. ubi fine dicrimine vocat eos omnes apostolos. Sic explicatur a divo Thoma in eis locis, quod quinquit postulata prædicandi, & fatiendi ab omnibus confirmationem dictrinæque apostolicæ illis fuerit a Christo, quoniam sunt duodecim fundamenta superne Jerusalem, ut habetur Apoca. 21.

Si secundo modo comparetur, Petrus est primus pastor & caput omnium Apostolorum, quos omnes subjecit Christus Petro quando dixit: Pasce, sive rege oves meas. Hæc sunt jura fidei catholicæ dicit. Et quamvis primum illorum fit in disputatione Theologorum: secundum tamen de quo a nobis tractatur in presentia, non est in controversia illa apud catholicos: idco hæreticum est, quod secundo dicitur tanquam dogma catholicæ fidei, & dilendæ variones hæreticorum.

Ad quamam, verum est omnes Apostolos hic immediate accepisse a Christo apostolicam illam authoritatem, & non solum Apostolos, sed & septuaginta illos discipulos, qui presbyteorum nobis ordinem referunt, suam authoritatem immediate ab eodem accepisse Christo, quos ante mortem suam miserat binos, & binos ante faciem suam præcedere. Pofl Ioan. 20. resurrectionem suam simul cum Apostolis dicens: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos, &c. Accipite Spiritum sanctum quorum remiseritis peccata, &c. Quod si hæc ratione vis æquare religiosos Apostolos cum Petro, eadem debet & 72. discipulos, ex quod immediate fortiti sunt a Christo apostolicam authoritatem, & missi ab eodem in orbem universum evangelistare regnum Dei, & Sed nunquam propterea non fabjicienus discipulos illos? Non solum Petro, sed reliquis Apostolis? Nonquid propterea non acceperunt Apostoli authoritatem alios ordinandi presbyteros? Acceperunt quidem omnes ordinandi a Christo authoritatem, sed non parem cum Petro, sed subjectam illi. Certum est quod non universis Apostolis data est Oecumenica authoritas super ecclesiam universalem. Alioquin non ecclesiam ordinasset Dominus, sed Babylonem. Et idaeremus Apostolorum omnium illimitatam atque oecumenicam authoritatem fuisse in ecclesiam universalem, nihil tamen hoc ipsum derogaret authoritati Petri super ceteros Apostolos, ut ingenio fe demonstrat Cardinalis Cajetanus in opusculo.

Ad secundum, sibi dicitur, quod fidei fuerit fatta & promissio, & ut universis facta est collatio, responderetur, primum multi sancti contendunt in eo loco Matth. 16. non tantum promissa fed collata fuisse claves regni cœlorum, ut Tertullianus, & præcipit. hæretico. Ambrosius in Lucam, Augustinus, Hilarius in Matthæum, hæc ipsa verba Domini expliceat. Deinde verba illa Ioan. illis Apostolis, remiserittis peccata, &c. ad universos presbyteros pertinent, non tantum ad Apostolos. Verba autem illa Matthæi. 18. Quæcumque ligaveritis, &c. omnibus volunt ad ecclesiam, non proprie ad Apostolos pertinere: ecclesiæ autem Petrus erat caput & fundamentum.

Secundo, si ad Apostolos fateamur pertinere (ut enfidemus infra) non contineo fequitur datum illis tantum jurisdictionis authoritatem, quamvis ante dedit uni Petro. Ordinatus non legatur quidquam de ecclesia Rom. hunc non arguitur, Christum nullam ecclesiæ fecisse mentionem: quamvis nec evangelistæ profitentur, universæ, quæ Christus verbo docuerat, ipsi nec Christus Dominus universæ verbum voluit docere, pluribus, re. Tertiar Joannes principia Dominum referuisse, vel docuerunt ab unctione Spiritus sancti. Illeve vos docebit omnem veritatem, quamvis multa habuerunt vobis dicere, quæ non potestis portare modo, &c. Scribit Anacletus beati Petri discipulus in suis Ioan. 16. decretis, Romanam ecclesiam ab Apostolis, fed ab ipso Christo Salvatore nostro primatum tenuisse, & eminentiam potestatis super omnes ecclesias, ad ejus fundatores tantum successoresque Petri pertinere illa universa, quæ dicta sunt a Domino eidem Petro. Et ipsodus illa Alexandri, quanta de illatis ecclesiis Romano Pontifici Petri recitetur.

Deinde, ello Romanæ ecclesiæ nulla fuerit mentio, tamen cum Petrus conficuerit est summus fatecdes & Pontifex, nunc & hoc ipso ab ecclesiæ ipsique catheda integrita est illo singularis & fulgentissimo authoritatis privilegio cum Petro enim venit ipsi loco authoritas, non Petro a loco. Et tamen Romanæ ecclesiæ, in qua poftaquam Antiochenam fundasset, vigintiquinque annis prædicans evangelium Christi perlteverait, in morte sua cum hoc sanguine confirmavit, & stabilivit dignitatem illam, & Clementis successoribusque sinis in eadem eandem authoritatem potestatemque tradidit, quam accepisset ab ipso Christo. Cujus ipse Clemens non vaisus tellis est feribens de ecclesia Petri ad Jacobum fratrem Domini dicens in hunc modum. Simon Petrus ubi inteus hem fun adelfe fenfit in corona fratrum politus, apprehensa manu mea, inquit, episcopum urbis constituo, &c. Ipsi tradat a Domino mihi tradatam potestatem ligandi, & solvendi, ut de omnibus quæcunque decreverit in rectis hæc decreta sint: in cœlis, &c. Si hoc fcrifles Petrus Antiochiæ, in episcopatu Antiochenus esset primatus ecclesiæ, & authoritas Petri, &c.

Unde probatur quod ecclesiæ Romanæ fit Pontifex Petri.

Mum 3 Sed

Ang. non sunt semper sui similis in expositione scripturarum.

Hilari. ex Ambro. Hieron. Augustinus.

Hilari. ex Ambro.

Hilari. ex Ambro.

Hilari. ex Ambro

Explodetur argumentum ex epistola Petrum non consentisse Pontifici Romano.

Sed nunc prodit apud G ermanos quidam Apostolus Sathanæ, qui non tantum illa negat, sed contendit prædictum Petrum non venisse Romam. Sed hoc non minime morere debet, cum habeamus tot testes oculatos & ecclesiasticam traditionem, a quibus accepimus Petrum ab Hierosolymis venisse Romam, & post 25. annos sub Nerone martyrio coronatum: nec hic impudens est audiendus contra universos ecclesiasticos scriptores Græcos, & Latinos, & contra totius ecclesiæ sententiam.

Ad tertium, in quo quæritur, an sententia ecclesiæ Romanæ, seu Pontificis in ea præsidentis, de certo regula fidei.

De hac quæstione fuit dare extremæ sententiæ inter catholicos. Prima est, quæ negat quod in B dubitatione proponitur. Author fuit Gerlonus Cancellarius, quem sequuti est fax Scholæ Parisiensis, & quidam alii recentiores juranter in verba magistri, quam sententiam libenter amplexati sunt Germani.

Altera sententia est communior & magis catholica, quæ respondet affirmative propositæ dubitationi, cum quo nos supra poluimus duo principia nostræ fidei, ex quibus demonstrari possit, quid ad fidem religionemque nostram pertinear, puta canonicam scripturam & ecclesiasticam traditionem, quam certum est deficeribile ex vera traditione Apostolica: 2. quoniam scripturas suo ipsi illibet sensu intelligit, nec usquam fuit ita aptæ, ut tabi, torquerique se non patiantur C ex aliudo superbique ingenio: ad catholicæ ecclesiæ sensum, velut ad facem anchoram, velut ad inflexibilem columnam, potius quam ad ipsas scripturas, potuus confugiendum docuimus, cum eadem non ponimus.

Tertium principium, certum in eisdem, sententiam & diffinitionem Apostolicæ fedis, quæ nunquam vila est discordare a sententia catholicæ ecclesiæ, & semper consentire cum superioribus duobus principiis. Post celebrata Constantiæ, & Basileæ concilia disputatum est de hoc. Olim ante prædicta duo concilia æque certum habebatur in demonstrandis rebus fidei illud tertium principium, quod erant certa illa duo principia, de quibus a catholico viro dubitari minime poteli. Pro hujus rei demonstratione duo sunt præmittenda.

Primum illud Aristo. quod pertinacitingenis eli quærere æqualem evidentiam in omnibus rebus, sed ea exigenda, ell secundum qualitatem rei, de qua tractatur: in præsentia non ell major certitudo petenda, quam quæ ex traditione ecclesiastica, & ex authoritate sanctorum haberi potest.

Secundo flatuendum, quod in ea fensu sunt intelligendæ canonicæ scripturæ, in quo intelliguntur, vel ab ecclesia, vel a sanctis, vel ab ecclesiasticis doctoribus, quos certo credimus afflatos Spiritu divino in intelligentia, & expositione sacrarum scripturarum. Hoc ita observatum est in sexta Synodo Constantinopoli celebrata, in qua ex sola intelligentia sanctorum condemnatus fuit Macarius hæreticus. Hoc idem definiunt illic tertes in canone 19. dicentes. Sed & si ad scripturam pertinens controversia aliqua exstiterit fortè, ge eam aliter interpretentur, quam quomodo ecclesiæ luminaria & doctores suis scriptis exposuerunt. Idem observatum est in reliquis conciliis, signanter in septima Synodo generali, ubi præcipue ex doctrina sanctorum patrum damnati A sunt demolitores imaginum.

Nunc demonstratur Romanæ fedis authoritatem esse orthodoxæ fidei regulam ex antiquorum patrum testimoniis.

Primo Irenæus, Polycarpi Joannis discipulus, auctor ifiad laudibus doces scribens adversus Valentinum cæteroque fus facrofi hæreticos, &c.

Habes ad hoc Romanorum Pontifi. fexcetus epistolas decretales Lucii, Felicis, Eulebii, Eusiti, Alexandri, Julii primi, in epistola ipsa ratoria ad orientales Episcopos, quorum verba brevitatis gratia hic non transcribo.

Secundo probatur illud ipsa rei evidentia. Quomodo ab eversione universi ecclesiæ ita se gesserint universi Romani Pontifices, tanquam hæreticorum principes, fuperciam hanc authoritatem sepe omnes mundi ecclesias exercentes: maximo retius orbis Christiani conciliis, & in omnibus gravioribus causis ex toto orbe ad eorum recurrunt judicium, ut clare indicit rutum pontificum epistolæ decretales ad universos orbis nationes, quæ nunc extant religiosissime conservatæ, velut canones quidam ecclesiastici.

Primum Epistola illius fancti Anacleti beati Petri discipuli, & in eadem fundamenta ad universos toto orbe Christi facerdotes: in qua post alia subjecit. Hæc enim apostolica fedes cardo & caput » Domino, & non ab alis est constituta: & licet cæteræ ecclesiæ regitur, sic hujus sedis authoritate omnes ecclesiæ disponente Domino regantur. Hæc illæ Anacletus ipsis Apostolorum temporibus.

Non minorem authoritatem proferunt quæ scribit Evaristus illius Anacleti continuus fucceffor, quod maxime indicat ilia epistola, qua constituit tres Episcopum Africanæ regionis respondit. Olim enim semper consultebant Pontifices Romanos, ubi aliquid quæstionis, difficultatis, aut controversiæ in aliqua ecclesia nasebatur. Mecum ulteria epistola decretalis ad Egyptiacum Episcopum. Vides hic quod fedes Romana authoritate terminarctur quæstiones, quæ etiam in transmarinis regionibus nascebatur inter Episcopos. Vides normam ecclesiticam. Referebantur illi catholici ex toto orbe suas dubitationes ad beatissimi Petri cathedram. Idem testantur Alexandri illius primi, qui Evaristi fuccessit, diversæ epistolæ decretales: præcipue illa, quæ ad omnes orthodoxos fcripta est. Nec minorem fidem fuit Sixtus Alexandri fuccessor in epistola ad totius orbis Episcopos: a quo fic per omnes pontifices, ut ibi fuccesserunt, æque ad Sylvestrum, fub quo Nicænum celebratum est Concilium, percurrere liceat, diligenterque perpendere, & quæ hic quæsita fcripserunt, quid egerint, quo pacto se gesserint, clarissime videbit Christiana Lector illos omnes, non Romæ fed totius Dominici gregis gesse pastores, & judices, ad quos rebel ad ipsum Christum veneber orbis universus. Et nunquid hos omnes (ut Lutherani facrilego ore blasphemant) dicemus illa hic tyrannice aliquaffe, aut ubi fe dicunt Petri fuos Romanos antecessores? Absit: fed potius fuos flationem, in qua constituit fanti a Domino, tuuti sunt, & conservantur. Nunquid ab aliquibus reclamatum hæreses quoties illa fuo authoritate contra eaiem Episcopos sibi faciebant obnoxios; & non potius omnium confessione & totius orbis consensu haec eorum authoritatem fuisse confirmatam & roborgatam? In toto Concilio Sardicensi tractatur quæ causæ

causæ episcoporum, maxime post appellationem A ad episcopum Romanum deferantur. Et in concilio Carthagin. 3. cap. 28. quod episcopi non possint peregrinari ultra mare, sine venia episcopi Romani. Idem habes in epistola Synodali Synodi Chalcedon. ad Leonem papam, in qua non putant esse rata & firma, quæ per synodum funt decreta, nisi episcopi Romani authoritate probentur.

Est in eadem sententia Hieronym. in epistola ad Damasum papam. Et idem ad eundem post expositum fidei symbolum, &c. Qui ab hujus fedis communione se separatum, non catholicus, fed hæreticus pronunciare non dubitet, ut si quis lusus fedis damnat, impugnatve judicium, &c.

Est ad hoc consilium omnium ecclesiarum, quæ in concilius generalibus & provincialibus exortas inter fe dubitationes, semper ad Petri cathedram referunt, expectantes ab illa pofliemum interpretam. Sic fecit concilium Milevitanum, ut constat ex epistola illius ad Damasum papam: unanimiter ad sedem apostolicam confugiendum, ut inde de re quæstione firmus.

Gratianus in fuis decretis d. 17. ep. usque ad 24. multis testimoniis confirmat & extra de baptismo, c. majores ex concilio Laterensi.

Item extra de electione c. significasti. In eadem sententia est Cyprianus ibi epistolarum ad Damasum, & ad Cornelium papam.

Item Ambrosius lib. de excessu fratris sui, item Augustinus in fexcentis locis.

Ad hunc modum possimus recensere universos ecclesiasticos scriptores.

Potest eadem veritas ex rationibus & testimoniis fcripturarum demonstrari.

Primo Joan. 11. Cum colligisset pontifices concilium, ut Christum perderent, dixit Caiphas: expedit ut unus moriatur homo, &c. ubi subjicit Evangelista: prophetavit enim ex eo pontifex anni illius. Si ergo Spiritus divinus fic afflat malos ministros ratione officii publici quod ab eis gerebat, ergo & nunc tantundem facient cum nostris pontifficibus, etiam si contingat eos esse parum modestos, aut dissolutos: quoniam & omnium potestas a Domino Deo est.

Matth. 16. Secundo probatur illa Christi fidelis promissio: D Super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversum eam. Ecclesiam super Petrum ædificatam hic locus demonstrat: multo minus prævalitura inferorum portas adversus Petrum caput & fundamentum ecclesiæ, in quo fetur & in ecclesia fides semper integra, & juxta permanfit permanfurque eff. De hac enim intelligenda est prædicta promissio, non tantum de peccato. Deinde ea promissio non fuit Petro, fed etiam fuccessoribus fuis eff. Si igitur Petrus non errarit, ergo nec fuccessores illius.

Antecedens probatur, quia præcedenta verba, Tu es Petrus, &c. & illa, quodcumque ligaveris super terram, &c. omnes intelligunt de Petro & E fuccessoribus illius: ergo & sequentia sunt de eiusdem intelligenda. Tertio Luce 22. Ego rogavi pro te Petre, ne deficiat fides tua. Tu autem conversus confirma fratres tuos. Hic etiamsi rogasse Christum pro fide Petri, ut pro aliorum confirmatione ea maneret integra in petra & capite ecclesiæ. Constat autem Petrum illum ecclesiæ caput & fundamentum graviffime peccasse post promissa (sive ut alii volunt) accepta claves regni cælorum: ergo ad eundem Dominum, quomodo ita fuccessibus mirandum est si interciamque fuisse homines peccatores, qui non fuerint in gratia confirmati. Quare Petro fua oratione impetravit Christus non quidem ne peccatum esset unquam, fed ne deficeret fides ejus, cujus orationis effectus non ad unam ejus fingularem pertinent, fed ad eum tanquam ad caput hujus hierarchiæ pertinet cæteros etiam eff. Et ut consequens ad fuccessores illius pertinebit continuo. Quod & reiipsius evidentia probari debet. Una Romana ecclesia a tramite apostolicæ traditionis nunquam aberravit, nec hæreticorum noritatibus depravata fuerabuit, fed ut in exordio normam fidei christianæ percepit a fuis authoribus, illibatam semper conservavit.

Secundo ex universalibus conciliis sacris comprobatur, ut facile patere potest ex verbis Agathonis papæ ad Constantinum imperatorem. Se fecisse synodum universalem, in qua epistola probat illud ex prædicta Christi oratione pro Petro, qui rogavit ne deficeret fides ejus, &c. addens: quem confirmavimus ex eadem pro fua reverentia: Quam epistolam reverentiffime excepit & probavit tota synodus tanquam regulam suæ fidei, & tanquam ab Spiritu Sancto dictatam.

Adde ad hæc definitionem Florentini concilii: quæ post longam concertationem 15. menibus in sacro Concilio & Latinos inter & Græcos habitam, fuit Romanæ, tandem a toto concilio præfente Eugenio IV. & præsidente in hunc modum data est. Definimus fanctam apostolicam fedem & Romanum pontificem, in universum orbem tenere primatum, & ipsum Romanum pontificem successorem esse beati Petri principis Apostolorum, & verum Vicarium Jesu Christi totiusque ecclesiæ caput, & omnium christianorum patrem & doctorem existere, & ipsi in beato Petro pascendi & regendi ecclesiam universalem a Domino Jesu Christo plenam potestatem traditam esse: quemadmodum in gestis Oecumenicorum conciliorum, & in sacris canonibus continetur.

Item Deuteronom. 17. Si difficile & ambiguum judicium apud te esse prospexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, & judicum intra portas tuas videris verba variari, surge & accede ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, venieique ad facerdotes Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore, quæreique abeis, qui judicabunt tibi judicii veritatem. Et qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis in pario qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, ex decreto judicis, morietur homo ille. Si facerdos legalis erat certa regula in his, quæ ad ecclesiasticum pertinent, multo ampliusque pontifex evangelicus consultus in eo loco, quem elegerit fibi Dominus.

Quinobius hæc omnia probatur. Conflat populus christianus tenetur obedire papæ in his, quæ ad religionem christianam pertinent. Ergo ille est certa regula in eorum traditione: quoniam alias tota ecclesia fuisset, si ipse erraret: quod eff impossibile. Antecedens probatur ex Concilio Lateranensi, & habetur extra de Baptismo cap. Majores. In concilio autem Lateranensi demonstratur affumptum novos indoctis testimoniis Math. & Luc. Hic missa facio quæ recensiones quidam contendunt respondere.

Secundo probatur idem assumptum ratione S. Tho-

Thomæ 2. 1. qu. 1. in materia de fide. Quia alias scinderetur unitas ecclesiæ, si non esset unum caput, cui omnes obedire tenerentur, & ita esset schisma, nec constare veritas aliqua christianæ religionis.

Tertio probatur idem ex ulu ecclesiæ, quoniam ab exordio illius semper sequuta est papæ sententiam. Item quia ferme omnes hæretici condemnati sunt per solum papam, licet in nonnullis posit subsequuta fit concilium ecclesiæ sententia.

Juxta prædicta teneamus cum veteribus res esse certas regulat in his, quæ ad religionem nostram pertinent. Prima, ecclesiastica traditio. Secunda, canonica scriptura. Tertia, ecclesiæ Romanæ sententia. De primis dubius nulla fuit unquam deliratio. De tertia posit concilium Constantiense, & Basileense disputatum est inter recentiores. Ideo antiquam sententiam sequentes, respondemus ad rationes Neoteticorum.

Prima est, aliqui pontifices errarunt etiam in fide & fuerunt hæretici, ut dicitur de Honorio papa, de Anastasio, & de Joanne XXII. qui peccatis animæ jubentum capedare dicunt judicii ut frueretur divina visione & effent beatæ, quod posit recantatum est ab eodem.

Secunda ratio, extra de divortiis. c. quanto, definit Innocentius tertius, quod si alter conjugum labatur in hæresim, non dissolvatur matrimonium, cum tamen opositum judicium fuerit a Celestino papa, ut videlicet notat Innocentius, ergo necesse est alterum errasse.

Tertia ratio. Alexander papa extra de sponsalibus. c. licet, si aliquis post verba de præsenti contrahat matrimonium cum aliqua. & non consummet, si posit contrahat cum alia & consummet, primum est validum matrimonium, non secundum, quamvis alter a quibusdam reprehendatur nostris sit aliquando judicatum. Multa opponunt hujus generis.

Pro quorum solutione notet primo distinctio, quod papam errare dupliciter modis fingi possit. Primo ut privata & particulari persona est, ut scribendo librum aliquem, aut docendo, ut fecit Innocentius tertius, & beatus Gregorius, & sic non putant absurdum papam errare posse. Secundo modo si agat aliquid, ut persona publica & caput ecclesiæ, sic putamus afflictere Christum: sic autem putamus absurdum papam in aliqua definitione errare. Hæc distinctione diluunt recentiores sophisticis argumenta admittentes, non quidem quod persona privata erraverit, non tamen publica, hoc est, cum gerentes personas publicas, proponunt aliquid universali ecclesiæ, quod ad fidem pertinent, & pronunciant & præcipiunt, ut tale tenendum: de nonquam errarunt Romani episcopi, & hoc est eorum privilegium, ut non pollint quidem, sic Christo fuit ecclesiæ consultuit. De his autem quæ illumnur in argumento primo, quod aliqui pontifices Romani fuerint hæretici, dicemus in controversia quarta.

Aliter objicitur quidam. Si certum est papam non errare, cum tractat ad fidem pertinentia, sequitur quod supervacaneum est congregare concilia ad tractandas res fidei, quoniam multo facilius est consulere papam quam convocare synodum.

Confirmatur; quoniam aliquando appellatur a papa ad concilium, item in Romana curia appellant a sententia papæ ad eundem testius consultum.

Secundo. Multum difficile videtur, ut credamus quod Christus fecerit regulam sine eccle sententiam hominis, qui potest esse & malus & hæreticus.

Ad hæc, ad primum debet negari consequentia. Ad aliud enim plures effectus expedit concuri fundum. Deus enim revelavit Petro collationem legislum in actis apostolicis, cap. 10. & generat Pontifex diffinire, sic tamen convocavit fundum apostolorum & seniorum, ut prædifa ratione & diliquisitione melius ea res determinaretur.

Ad confirmationem, ego nonsum fatis intellexi, nec nunc intelligo quod a papa posit appellari ad concilium, magis quam a Cæsare ad suos consiliarios.

Quæ in secunda confirmatione indicant, nihil probant, quoniam illa sunt civilia, non sunt illa de his, quæ ad fidem pertinent.

QUARTA CONTROVERSIA.

Quantam authoritatem habeant in terminandis rebus religionis christiana ecclesiastica concilia.

Nihac quarta controversia, primo tractandum est de origine, ratione, & authoritate conciliorum, de quorum quidem ratione, hæc tenet opinatur (hoc est, post tempus Constantinis concilii) multum disputatum est inter recentiores: in quibus disputationibus, aliqua & preclara dictiti, & humani juris defudantur ingenia, & tamen adhuc sub judice lis est. Sed cum nihil novum, ingenium nostrum parere posit, saligam eximatis, & proponam quam putarem magis sanam, & canonicis scriptoris magis conformem sententiam.

Conciliorum antiquum inventum est divinæ, & humanæ institutionis, quæ vinculum est, res communes, & dubiæ in communione consultare. Quod enim unum non sufficerit, alter suggerit: & ut est in proverbiis: Plus vident oculi, quam oculus. Ideo, ut ipsa nominis ratio indicat, concilium quasi proprium, non est nisi consultare, deliberare, conferre quid melius, quid utilius inventre conveniat: sed agendi, exequendique ea, quæ deliberando, consultando a concilio inventa sunt, potestas non est eos, sed ad homines in republica potestatem pertinent, cui adeffe quidem, non autem præesse concilia, non tantum in ecclesiastica hierarchia, sed in omni monarchia civili, in quavis bene instituta republica certum est. Præeffe dico cum superiori coactivaque potestate: hoc nunquam pluribus in republica aliqua bene instituta contingit, est: multo minus superiori regimini authoritas multitudini committeretur a Christo, qui quoniam in terris firmabat rempublicam, quæ haberet imaginem ejus rei quæ ab ipso Christo gubernatur in cœlis. Semper enim & ratio docuit, & experientia probavit, publicorum, & communium negotiorum consultationem fuisse ferme melior (numero tamen mediocri & definito) & ingenio, usque eorum præstantes: sed res definiendæ, & gerendæ authoritatem semper fuisse penes unum.

Hoc

Hoc demonstratur. Primum in republica civili, in qua ea gubernatio, quæ fit per unum regem, & ab hominibus, & a Deo pace certeris probata est, in qua unus rerum omnium summam regiamque & liberam authoritatem obtinet: penes quem, ferantes cujusdam concilii locum tenens, illi consultando, monthandoque quæ recta sunt, & utilia, & salubriter admonendo ad eff. fedatos: sed exequendi ea, quæ salubria, & utilia visa sunt, nullam potestatem habet: sed ad solum illam regiam authoritatem hoc pertinet: cui si placeat seniorum consilia, ea exequatur, sin displicent, contemnit, & negligit. Et quamvis regiam authoritatem, seniorum consilio obtemperare conveniat, ejus tamen est liberæ absolutæque authoritatis: neque seniorum ibi per ipsam, ulla est cogendi potestas, sed contra potius.

Regis authoritas in hominibus, sic in ecclesia.

Secundo. Habemus ejusdem rei evidens exemplum in nobis ipsis, in quibus est etiam regni cujusdam, absolutum quandam vivitate imaginem, in quo præeffe una ratio, cui cetera potestas leniunt.

Primum exemplum ex omnem de ind. Hierarchia ecclesiæ & ejus ecclesiæ celebratione.

Tertio. Demonstratur hoc ex forma illius apostolici concilii primi Hierosolymitæ celebrati, præsidente Petro: in quo plane videbis eam religionem, eamque conciliorum rationem, quam nunc explicamus. Nam cum Antiochiæ subortæ esset quæstio, & dissepatio, inter non universum illum conturbabat ecclesiam, (decentibus quibuldam etiam gentes converfas ad Christum, legem Mosysi una cum evangelio servare oportere, contradicentibus autem Paulo, & Barnaba) cum invicem concordari non possent, mittunt Hierosolymam ad apostolos, & seniores consultantum super hac controversia. Quibus convenientibus in concilium, cum diligens fieret conquisitio (quibusdam hanc, quibusdam illam, ac diversam partem sentientibus) Petrus cum ecclesiastica hierarchia, ac illi etiam concilio præsidens, pronulsi veritatem sententiam; cui a Jacobo in favorem concordiæ circumcisionis cedendo, & paucula quædam addenda visa sunt, quæ & ipsa placuere concilio, & sic Antiochenos responsum est, fuper quæstione proposita, fecibenes: ibi ea visa, & Spiritui sancto, & ecclesiæ, primum fuit ecclesiasticorum concilionum omnium: in quo nihil video supra rationem concilii a condito expositam, nempe consultationem, resolutionemque quæstionis propositæ. Vides hinc clare, quæ sit ratio conciliorum.

Quæ autem sit origo eorum, in hac te, vaciant magis catholici. Quidam putant quod nullam supernaturalem, specialemque a Christo institutionem habeant ecclesiastica concilia, præsertim generalia, cum in scripturis canonicis, nullum de eis verbum fit, neque ab apostolorum sollicitudine quidquam de illis accepit ecclesia primitiva, fed potant esse humanæ rationis institutionem, & inventum Constantini, & Sylvestri papæ, non tamen fuit suggestione Spiritus sancti. Inducuntur ad hoc ex illo primo Nicæno celeberrimo concilio: ante quod nullum universale concilium, omnis tacentis, aut nihil, aut quoque in illa primitiva, ac vere florens Christi ecclesia, fed celebrandorum conciliorum universalium Constantini principis, Sylvestri, & papæ ejus religiosissæ acta prima causa, & origo extitit.

Sed non (licet fanum, & orthodoxum sen-

A pellant a sententia papæ ad eundem testius consultum.

Secundo. Multum difficile videtur, ut credamus quod Christus fecerit regulam sine eccle sententiam hominis, qui potest esse & malus & hæreticus.

Ad hæc, ad primum debet negari consequentia. Ad aliud enim plures effectus expedit concuri fundum. Deus enim revelavit Petro collationem legislum in actis apostolicis, cap. 10. & generat Pontifex diffinire, sic tamen convocavit fundum apostolorum & seniorum, ut prædifa ratione & diliquisitione melius ea res determinaretur.

Ad confirmationem, ego nonsum fatis intellexi, nec nunc intelligo quod a papa posit appellari ad concilium, magis quam a Cæsare ad suos consiliarios.

Quæ in secunda confirmatione indicant, nihil probant, quoniam illa sunt civilia, non sunt illa de his, quæ ad fidem pertinent.

QUARTA CONTROVERSIA.

Quantam authoritatem habeant in terminandis rebus religionis christiana ecclesiastica concilia.

C Nihac quarta controversia, primo tractandum est de origine, ratione, & authoritate conciliorum, de quorum quidem ratione, hæc tenet opinatur (hoc est, post tempus Constantinis concilii) multum disputatum est inter recentiores: in quibus disputationibus, aliqua & preclara dictiti, & humani juris defudantur ingenia, & tamen adhuc sub judice lis est. Sed cum nihil novum, ingenium nostrum parere posit, saligam eximatis, & proponam quam putarem magis sanam, & canonicis scriptoris magis conformem sententiam.

Conciliorum antiquum inventum est divinæ, & humanæ institutionis, quæ vinculum est, res communes, & dubiæ in communione consultare. Quod enim unum non sufficerit, alter suggerit: & ut est in proverbiis: Plus vident oculi, quam oculus. Ideo, ut ipsa nominis ratio indicat, concilium quasi proprium, non est nisi consultare, deliberare, conferre quid melius, quid utilius inventre conveniat: sed agendi, exequendique ea, quæ deliberando, consultando a concilio inventa sunt, potestas non est eos, sed ad homines in republica potestatem pertinent, cui adeffe quidem, non autem præesse concilia, non tantum in ecclesiastica hierarchia, sed in omni monarchia civili, in quavis bene instituta republica certum est. Præeffe dico cum superiori coactivaque potestate: hoc nunquam pluribus in republica aliqua bene instituta contingit, est: multo minus superiori regimini authoritas multitudini committeretur a Christo, qui quoniam in terris firmabat rempublicam, quæ haberet imaginem ejus rei quæ ab ipso Christo gubernatur in cœlis. Semper enim & ratio docuit, & experientia probavit, publicorum, & communium negotiorum consultationem fuisse ferme melior (numero tamen mediocri & definito) & ingenio, usque eorum præstantes: sed res definiendæ, & gerendæ authoritatem semper fuisse penes unum.

Hoc

Publicorum & communium negotiorum consultatio melior.

Ratio conciliorum.

Quid sit concilium.

Quid sit concilium.

Quæ sint concilia.

Quæ sint concilia.

Quæ sint concilia

& sp ecialem institutionem? Facienus hominis A cujusdam humanum, & naturale inventum? Absit e corde christiano tam indignus sensus, præsertim cum efficax argumentum ducatur ad demonstrandum ecclesiæ christianæ, solidam veritatem ab umbra illa, & figura veteri ad corpus ecclesiæ christianæ. Ex quo loco collige regulam pro dixisimus. Primum, omnes quæstiones fidei, & graviora judicia definiri debere authoritate unius pæsidis, sed non sine facerdotali concilio.

Secundo plane intelliges, in facerdotali concilio, nullam esse nisi conclusionem, deliberandi quæ rationes, & id cum publicæ definendi vero, & exequendi summam authoritatem in fo pæside reidere. Vide quid subjungat: Qui B autem superbierit, nolens obedire facerdotio ministerio, qui eodem tempore ministrat Domino Deo tuo, moritur homo ille, &c. Hic jam non meminit concilii facerdotalis, sed unius præsidis, in quo solo est definendi, & exequendi authoritas; quamvis (ut supra diximus) in gravioribus rebus necessarium adhibendum est authoritati præsidis, facerdotale concilium, præcipue eorum facerdotum, qui una cum præside in ecclesia seniori; non tamen necesse habet. Non habebat legatis pontifex, aliunde, aut undique quæsitos consocaret facerdotes ex fori locis, & urbibus longe distantibus. Quod ibi hor in umbra non fuerat necessarium, minus ille necessarium, aliquido comprobatur in corpore ecclesiæ, quam to plus Christus dilectissimam spontam suam, præ illa synagoga honorare voluit, & quantum ipsam veritatem, suam umbram, & figuram pat excedere, & quanto magis in expeditio, ac prompta est apostolicum fedem consulere, in quo singulari privilegio conservata semper est ordinatio sibi hæreticis, & vera illa, germanaque apostolica traditio quam concilia facerdotum ex orbe toto convocare: præterim, cum nulla (quantumvis universalis facerdotum, aut christianorum) concilia, nisi habeant sedis Romanæ authoritatem, & ejus sint fossulta privilegio a Christo allumpto, ulque ad hanc diem fuerunt, aut effe possunt, quæ non certisse possit, & certisse frequenter, etiam in ipsa definitione fidei, poffi clare demonstrabimus: Ideo, tam indicisse, tam simpliciter, tam diligenter ab omnibus ferundum, principiali e catholica illa orbis amoutiam, etiam si tantum de facerdotium illa una ministrantium Domino ad fiat conflio, quam si idem fiat de conflio facerdotum totius orbis; immo longe certius est unius pontificis fedis, cum conclio domesticorum facerdotum judicium, quam universalis conclii totius orbis facerdotum, sedisque authoritate unius fedis apostolicæ. Ideo ad apostolicam fedem, & eidem pæsidentis authoritatem, referendæ sunt universæ appellationes in certisis ambiguæ; quamvis controversiæ ipsam fedem non temere, sed mature definire, adhibita pro qualitate negotii divina, & humana diligentia, facerdotalique conclio facerdotum, una cum in apostolica cathedra ministrantem Domino, hoc est, facri senatus Cardinalium (quos nunc dicimus) aut etiam vicinorum, vel distantium episcoporum, & quando & quemadmodum ipsa negotii qualitas hoc ipsum exigere videretur; licutabinio ad hanc usque diem ecclesia semperemo observatum universi tellantur, & confirmatum scriptorum & doctiores ecclesiastici. Et canonice scriptum illud fieri demonstrant; quoniam ut Petro singulariter ecclesiastice liberatis pæsidi impertatum est a Christo indefinibilis fidei privilegium, juxta illud: Ego rogavi pro te ne deficias fides tua. Deinde ipsi ecclesiæ (supra Petrum ramen ædificatæ) simile quiddam videtur impertatum: Super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, &c. & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.

Hæc de origine conciliorum, in quo etiam indicatum est de communion authoritate, quamvis latius fusius nunc disseri.

De authoritate conciliorum: Primum aliorum explicanda, & explicandæ sententia: Patres in concilio Constantino, & Basileen. congregati talia dedcunt decreta.

Primum, quod concilium habet immediate authoritatem a Christo.

Secundum. Papa tenetur obedire in omnibus, & per omnia concilio universali site congregato.

Tertium. Concilium habet potestatem constituendi supra papam, & potest eum punire, & deponere, si videbitur expedire: quoniam generale concilium repræsentat ecclesiam universalem, qua habet immediate authoritatem a Christo, cui subesse debet omnis fidelis, cujuscumque authoritatis, etiam papalis in his, quæ pertinent ad fidem, & reformationem ecclesiæ.

Hæc contendunt probare multis argumentis.

Primum est: Matth. 18. ubi dicit Christus: Si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus, &c. Quæcumque ligaverisis super terram, &c. Ubi enim ecclesia, non cum Petro loquebatur Dominus.

Confirmatur, ovia Matth. 16. ubi dicunt quod Petrus accepit claves a Christo, &c. Augu. solet dicere, quod Petrus gerebat personam ecclesiæ. 14. q. 1. c. quodcumque. Et idem in sermone Petri, & Pauli: Hi claves accepit Petrus, quatenus representaret ecclesiam universalem, sed vicis hujus ecclesiæ habet concilium generale, ergo ipsum habet has claves.

Confirmatur 3. ex Concil. 1. cap. contra Ilarium patrem condere aliquid, vel mutare, nec hujus quidem fedis potest authoritas: apud nos enim inconvultis radicibus vivat antiquitas, cui decreta patrum tanquer reverentiam; ergo patrum habent authoritatem supra fedis Romanæ Pontificem.

Alias rationes habet in opusculo Cajetani, capite 5.

Eadem decreta conatus est comprobare Gerson cancellarius, in tractatu de potestate ecclesiastica, quem fequitur fedula Parisiensis: ubi Gerson, vir aliquoin, & pius, & doctus congerit multa in defensionem illorum decretorum, volens demonstrare, (magis confidenter, quam vere, contra fonum aliqua, vel illorum patrum authoritate decepta?) quod in omnibus, & per omnia subjicitur papa concilio generali, cujus argumenta nos mihi facimus.

Pro solutione hujus ambiguitatis, notandum, quod bifariam contingit intelligere universalem ecclesiam: Primo, ipsam totam, & perfectam una cum suo capite. Secundo, ipsam distinctam contra fonum caput, ut erat in Constantia, & Basilea: ac hoc pacto accipi certum est, quo fic comparatio ejus ad fonum caput, ut quando dicimus Petrum, & Successores ejus esse pastores ecclesiæ universalis ecclesiæ, & quando Dominus dixit: super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, &c. utrovis modo accipias ecclesiam.

Sit primum paradoxum christianum ac catholicum. Universalis ecclesia nullam immediate a Christo accepit jurisdictionis authoritatem, non fonum supra caput fonum (quod ipsius Christi agit Vicarium) fed nec supra membra, nec supra infimi gradus christianum.

Illud, ecce, quoniam nullus locus est in canonicis scripturis, ubi fat mentio alicujus potestatis datæ ecclesiæ universali, quia locus signans, Matth. 18. (Si ecclesiam non audierit, &c.) (quo loco inducit font Basileenses, ut deponeret Eugenium IV. indubitatum pontificem,) nil habet, neque ad universalem ecclesiam, neque fiam, ut infra ostendemus. Quisnam pecunem in se fratrem denunciare possit universali ecclesiæ? Et, quando loquitur ille deferriret hanc potestatem, quod illi dicunt, & definiunt ejus articulo fidei, quod generale concilium repræsentat universalem ecclesiam, cujique authoritatem supremam exercet? Illud quidem dicunt, & audacter definunt, sed nefcio quomodo possint demonstrare: quoniam primo oportebat ostendere, quod universalis ecclesia de facto transsuderit, & delegarit authoritatem foam generali concilio.

Secundo si fecisset, quo pare potuisset facere? Verba igitur hæc (die ecclesiæ, & quæ sequuntur) ad universalem ecclesiam nil pertinere, sed de particularibus ecclesiis loqui, tam ex ipsius (de qua agitur) natura, quam ipsius universalis ecclesiæ ab initio doct observatio. Et hanc quatenusque jurisdictionem accepit particulares ecclesias, non solum inferiorem authoritatem Petri, sed ei subditam, & subordinatam, indubitanter, & certissime videbit primo in hoc capite, hoc est, episcopo suo, per quem exercenda est omnis jurisdictio.

Hinc colligi, etiam Petro datas claves regni cœlorum, non ecclesiæ, (ecclesiam distinguas, aut dividas a Petro) ut ait Matth. 16. super hanc petram, &c. & portæ inferi non prævalebunt, & quod ab duo claves: sed reverius ad petram illam. Et tibi (inquit) dabo claves regni cœlorum. Quod autem August. solet aliquando dicere, Petrum hoc est, episcopo suo, per quem exercenda est omnis jurisdictio.

Hinc colligi, etiam Petro datas claves regni cœlorum, non ecclesiæ, (ecclesiam distinguas, aut dividas a Petro) ut ait Matth. 16. super hanc petram, &c. & portæ inferi non prævalebunt, & quod ab duo claves: sed reverius ad petram illam. Et tibi (inquit) dabo claves regni cœlorum. Quod autem August. solet aliquando dicere, Petrum hoc est, episcopo suo, per quem exercenda est omnis jurisdictio.

Nulla jurisdictionis authoritas data est ecclesiæ universali.

Quisnam pecunem in se fratrem denunciare possit universali ecclesiæ?

Quando Augustinus dicit, Petrum hoc est, episcopo suo, per quem exercenda est omnis jurisdictio.

Tertio, ut ipsa potestas clavis Petro data, ad ecclesiam universalem, quatenus representat ecclesiam universalem, sed vicis hujus ecclesiæ habet concilium generale, ergo ipsum habet has claves.

Confirmatur 3. ex Concil. 1. cap. contra Ilarium patrem condere aliquid, vel mutare, nec hujus quidem fedis potest authoritas: apud nos enim inconvultis radicibus vivat antiquitas, cui decreta patrum tanquer reverentiam; ergo patrum habent authoritatem supra fedis Romanæ Pontificem.

Alias rationes habet in opusculo Cajetani, capite 5.

Eadem decreta conatus est comprobare Gerson cancellarius, in tractatu de potestate ecclesiastica, quem fequitur fedula Parisiensis: ubi Gerson, vir aliquoin, & pius, & doctus congerit multa in defensionem illorum decretorum, volens demonstrare, (magis confidenter, quam vere, contra fonum aliqua, vel illorum patrum authoritate decepta?) quod in omnibus, & per omnia subjicitur papa concilio generali, cujus argumenta nos mihi facimus.

Pro solutione hujus ambiguitatis, notandum, quod bifariam contingit intelligere universalem ecclesiam: Primo, ipsam totam, & perfectam una cum suo capite. Secundo, ipsam distinctam contra fonum caput, ut erat in Constantia, & Basilea: ac hoc pacto accipi certum est, quo fic comparatio ejus ad fonum caput, ut quando dicimus Petrum, & Successores ejus esse pastores ecclesiæ universalis ecclesiæ, & quando Dominus dixit: super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, &c. utrovis modo accipias ecclesiam.

Sit primum paradoxum christianum ac catholicum. Universalis ecclesia nullam immediate a Christo accepit jurisdictionis authoritatem, non fonum supra caput fonum (quod ipsius Christi agit Vicarium) fed nec supra membra, nec supra infimi gradus christianum.

Illud, ecce, quoniam nullus locus est in canonicis scripturis, ubi fat mentio alicujus potestatis datæ ecclesiæ universali, quia locus signans, Matth. 18. (Si ecclesiam non audierit, &c.) (quo loco inducit font Basileenses, ut deponeret Eugenium IV. indubitatum pontificem,) nil habet, neque ad universalem ecclesiam, neque fiam, ut infra ostendemus. Quisnam pecunem in se fratrem denunciare possit universali ecclesiæ? Et, quando loquitur ille deferriret hanc potestatem, quod illi dicunt, & definiunt ejus articulo fidei, quod generale concilium repræsentat universalem ecclesiam, cujique authoritatem supremam exercet? Illud quidem dicunt, & audacter definunt, sed nefcio quomodo possint demonstrare: quoniam primo oportebat ostendere, quod universalis ecclesia de facto transsuderit, & delegarit authoritatem foam generali concilio.

Secundo si fecisset, quo pare potuisset facere? Verba igitur hæc (die ecclesiæ, & quæ sequuntur) ad universalem ecclesiam nil pertinere, sed de particularibus ecclesiis loqui, tam ex ipsius (de qua agitur) natura, quam ipsius universalis ecclesiæ ab initio doct observatio. Et hanc quatenusque jurisdictionem accepit particulares ecclesias, non solum inferiorem authoritatem Petri, sed ei subditam, & subordinatam, indubitanter, & certissime videbit primo in hoc capite, hoc est, episcopo suo, per quem exercenda est omnis jurisdictio.

Hinc colligi, etiam Petro datas claves regni cœlorum, non ecclesiæ, (ecclesiam distinguas, aut dividas a Petro) ut ait Matth. 16. super hanc petram, &c. & portæ inferi non prævalebunt, & quod ab duo claves: sed reverius ad petram illam. Et tibi (inquit) dabo claves regni cœlorum. Quod autem August. solet aliquando dicere, Petrum hoc est, episcopo suo, per quem exercenda est omnis jurisdictio.

Tertio, ut ipsa potestas clavis Petro data, ad ecclesiam universalem, quatenus representat ecclesiam universalem, sed vicis hujus ecclesiæ habet concilium generale, ergo ipsum habet has claves.

Confirmatur 3. ex Concil. 1. cap. contra Ilarium patrem condere aliquid, vel mutare, nec hujus quidem fedis potest authoritas: apud nos enim inconvultis radicibus vivat antiquitas, cui decreta patrum tanquer reverentiam; ergo patrum habent authoritatem supra fedis Romanæ Pontificem.

Alias rationes habet in opusculo Cajetani, capite 5.

Eadem decreta conatus est comprobare Gerson cancellarius, in tractatu de potestate ecclesiastica, quem fequitur fedula Parisiensis: ubi Gerson, vir aliquoin, & pius, & doctus congerit multa in defensionem illorum decretorum, volens demonstrare, (magis confidenter, quam vere, contra fonum aliqua, vel illorum patrum authoritate decepta?) quod in omnibus, & per omnia subjicitur papa concilio generali, cujus argumenta nos mihi facimus.

Pro solutione hujus ambiguitatis, notandum, quod bifariam contingit intelligere universalem ecclesiam: Primo, ipsam totam, & perfectam una cum suo capite. Secundo, ipsam distinctam contra fonum caput, ut erat in Constantia, & Basilea: ac hoc pacto accipi certum est, quo fic comparatio ejus ad fonum caput, ut quando dicimus Petrum, & Successores ejus esse pastores ecclesiæ universalis ecclesiæ, & quando Dominus dixit: super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, &c. utrovis modo accipias ecclesiam.

omnes majores ecclesiasticæ causæ, ex Christi institutione specialiter referuntur authoritati sedis apostolicæ: ergo nullam authoritatem accepit immediate a Christo ecclesia, sive concilium generale, nisi in suo capite Petro, & successoribus illius.

Hujus rei primus testis est Anacletus successor Clementis, & Petri discipulus in epistola ad universam Christi ecclesiam. Si difficiliores ortæ fuerint quæstiones, aut episcoporum, vel majorum judicia, quæ ad majores causæ fuerint, ad Petum apostolicum pertinebunt, &c. quoniam apostoli hoc statuerunt jussione Salvatoris, &c. consulat Petrum.

Secundo testis est Evaristus Anacleti in cathedra successor in epistola ad Ægyptiorum episcopos, in ea altera epistola ad episcopos Africanos: erat se ut in Ecclesia beatus Joannes evangelista. Ejusdem paradoxi testis est Alexander successor Evaristi, qui sub Trajano ecclesiæ Christi præfuit, in epistola ad omnes ecclesiæ. Idem & Xistus primus, qui sub Adriano, ecclesiæ Christi præfuit, ad episcopos totius ecclesiæ. Idem habet Anicetus ad Galliarum ecclesias idem habet Eleutherius ad eadem Galliarum ecclesias scribens. Et Victor hujus proximus successor ad Theophilum Alexandrinum, Ægyptiorum episcopos, & cetas ecclesiasticum canonem, qui ab apostolis constitutus & observatus est, & deinceps continuo, &c.

Eadem pene ad verbum Sixtus secundus in epist. ad Hispaniæ episcopos, & in alia ad Gratum episcopum. Zephirinus ad Siciliæ episcopos docens, quomodo pertractanda sint episcoporum judicia. Fusius etiam ad totam apostolicam deferatur, ut libri demonstrant, nec antea finiatur (licet sit absque fide & Ecclesiæ totius consensu constituta) quam ejus authoritate fuiciatur. Marcellus ad universos per Antiochenam provinciam constitutos episcopos. Melchiades papa ad Maurum, & Benedictum, Leonium, cæterosque Hispaniarum episcopos.

Vides christiane Lector omnium istorum patrum concordi testimonio, ab ipso exordio ecclesiæ, ita prædicatum in universo populo christiano, ita recepta, & observatum, ita quotidie observatum, ut majores causæ ecclesiasticæ referuntur eisem fedi apostolicæ. Hoc confirmat illorum patrum authoritas, sanctitas, & antiquitas: nam format illi omnes, non solum antiqua Nicænum concilium, sed ante universa pene concilia, sub ipsis continuo apostolorum temporibus, atque adeo apostolorum quorum in ablatione prædicta, aliorum eorum adhuc mentoria. Adde gloriosum susceptum ab illis martyrium.

Pair & hoc ipsum & in umbra, & figura notiore ecclesiæ synagoga veteri, in qua omne ardunum negotium, & quicquid gravius erat, referri oportebat ad Mosiacum pontifeem.

Deinde est ad hoc referendum Nicæni concilii, & statutum apostolicum de episcoporum judiciis, & celebratione conciliorum: quoniam nec judicari episcopos, nec congregari synodus potest, nisi per Romanum pontificem. Quæ habes evidenter in epistola Julii primi ad Antiochenum synodum congregatam adversus Athanasium &c. Et in concilio Nicæno ect canon. 18. Placuit, ut omnes episcopi, &c. Extat ad idem celebris epistola Stephani archiepiscopi in concilio Mauritaniæ præsidentis: & trium conciliorum Africanæ pro-

provinciæ, quam epistolam ex communi decreto ad beatum Damasum scripserunt. Expressus habentur eadem in epistola quam illis referipsit Damasus papa, sic inquiens in calce: Definire ecclesiasticas summas querelas canfarum, vel damnare episcopos absque hujus sanctæ sedis authoritate, minime licet, quam omnes apostolici, si necesse fuerit, & ejus fulciri auxilio oportet: Nam (ut notis) synodum sine ejus authoritate fieri, non est catholicum, nec ullis canonibus legitimum, quæ non sint fulta apostolica authoritate. Hæc Damasus.

Demonstravimus in superadditis, quid in universum ex prædicta ratione constituerit concilius: Nunc explicatius operet singulorum demonstrare, & authoritatem, & rationem, & quid in singulis probaverit, & agnoverit universa Christi ecclesia. Ita plene intelligetur veritas ejus de quo ambigitur.

Tria genera concilliorum cognoscit ecclesia christiana: quorum etiam meminit Cyprianus dilt. 3. Universale, sive Oecumenicum, Provinciale, & Sacerdotale medium. Universale concilium est, in quo totius ecclesiæ tractantur negotia, & ex omnibus totius orbis provinciis, convocatis orthodoxis episcopis: quare Oecumenicum graece dicitur, quorum primum Niceanum extitit initiatis Constantini Imperatoris.

Provinciale (ut ipsum nomen indicat) est, in quo sub uno metropolitano, unius tantum provinciæ episcopi convenientes, quæ ipsam tractant negotia. Hæc olim quotannis bina celebrabantur: patet ex canone Niceni concilii, ne quem electum, &c. Ejusmodi fuit celebrata multa ante Niceanum concilium a temporibus apostolorum, & eorum institutione. In ecclesia fuit illorum concilionum usus frequens, in concilio Niceno proprietum fuit, ut bina celebrarentur quotannis, quoniam non ita frequenter celebrari consueverant.

Medium est, in quo causa, quæ tractatur, universalis videretur esse. Hoc est, fidei, aut ecclesiasticam observationem concernens: sed convocatio nequaquam. Hæc vel præsente Rom. pontifice, vel ejus authoritate celebrantur. Hujus generis fuit multa celebrata ante Niceanum concilium in primitiva illa ecclesia: & in primis illud omnium primum Hierosolymis ab apostolis celebratum: quod ante Christi diei nonum potuit, cum ex duodecim tres tantum, aut quatuor interfuerunt apostoli: nec apparet aliunde convocatos alios quos, sed ab illis tantum celebratum fuisse, quos missi ab Antiochia consultores Hierosolymæ offenderant. Ejusdem generis fuere, quæ Victor papa in Asia celebravit ad abolendum Judaicum ritum celebrandi Pascharis.

Ad idem genus spectat Antiocheanum illud, quod authoritate Dionysii Romani pontificis adversus Paulum Samosatenum celebratum est: & quod paulo post sub beato Cypriano Africanum concilium, ex totius Africæ episcopis. Hæc, & alia ante Niceanum concilium pro ecclesiæ plerique ejusdem generis concilia celebrata legunturt: ut Sardicenum, Gangrense, Laodicenum, Neocæsariense, Agatherie, Carthaginense, Valentinum, sub Innocentio, & illa, quæ Bracharense Martinus papa, & Symmachus celebrarunt.

Ad Romanus pertinet facri illius senatus concilium, quod Cardinalium (quos vocamus) sacra A sacerdotum, qui una cum pontifice ministrate Domino in cathedra apostolica, & ipsi adhuc consilio in desiderio, & tractandis rebus gravioribus, quæ ad eamdem sedem ex toto orbe referuntur.

Porloquam autem fuit notis diffinitivus consilium ecclesiasticorum tria genera, nunc demonstrandum qua sit, & unde pendeat singulorum authoritas. Sit paradoxum primum.

Omnium concilionum authoritas fabeat authoritati fedis apostolicæ, & Romanorum pontificum, & ab illo necessario pendet. Hoc demonstratur. Primo de provincialibus concilliis est antiquior, & ufus frequentior; nulla est dubitandi occasio, nec esse potest: quoniam bina quotannis celebrari debere Niceni decreverunt canones, in quibus fi casus contingerent, ad apostolicæ fedis definitionem referendæ sunt (quemadmodum episcopum in synodo diffiniisse) verisimilem nihil ratus, firmosque eft prudentiæ fedis Romanæ authoritate roborari fuerit. De aliis vero duobus generibus concilium, nunc dicemus.

Sed ut evidenter Lector intelligat qualis, & quanta fit eorum authoritas, recolenda sunt quædam supra demonstrata. Primum, cum provincialia concilia ordinata quadam authoritate convocari possint, & debeant, ex evidenter consequens est, alia duo genera concilionum sola apostolicæ fedis authoritate convocari, & celebrari debere.

Secundo. Irrefragabiliter demonstratum est, Petrum & successoribus ejus commissam a Christo curam, gubernationemque universitatis ecclesiæ, & datas illi claves regni cœlorum, & illam ligandi, & solvendi potestatem, quam unus ipse apostolorum omnium singulari privilegio accepit, eriterat vero ecclesiarum beatitudo, & omnium convenit, quantum ab illo velut capite in reliqua ecclesiastici corporis membra derivatur.

Tertio offendimus concilia universalibus, nullam primo, & secundum fe datam a Christo jurisdictionis, aut definitionis authoritatem, sed Petro & successoribus ejus accipiunt concilia robur omne, sine quo nullum omnino habent.

Ex his facile divinabis quod quærebatur. Si tamen semper roges, ut expresse dicamus, qualis, & quanta fit authoritas concilionum, respondeo duo. Primum: si fine capite, & deffitura ejus authoritate celebrata fuerint, nullam prorsus habent authoritatem apostolicam.

Secundum, si tamen fint Romani pontificis authoritate celebrata, talis, & tanta eft eorum authoritas, quanta iedis apostolicæ, & Romani pontificis in ea prudentia: & hoc ipsum idem pertinebit super quoscumque, qui membra sint corporis ecclesiæ, ut facrosanctum, & ratum sint eodem eorum judicium, & certa sententia & definitione veritatis eorum definitio, sicut ipsius Petri, Christi in terris Vicarii. Dixi, si Romani pontificis fint authoritate celebrata, nam ad ejus solum authoritatem pertinet gravitas quæque & ardua negotia ecclesiastica: omnis de fide Christi, & religione quæstio, omne difficile, & ambiguum judicium. Qui tamen ad eorum definitionem adhibere debeat fecum facerdotale concilium fecundum formam expressum in lege veteri, & ab initio observatam in ecclesia, regulariter quidem, facerdotum una fecum ministratium Domino in cathedra apostolica. Nonnunquam vero vero aliorum, vel plurimorum, vel paucorum, A vel distantium fecundum qualitatem negotiorum: omne tamen concilium judicium, omnia sententia, & definitio procedere conferur ex authoritate pontificis unius, ut ex verbis legis demonstravimus.

Sed hoc magis demonstratur ex traditione ecclesiastica: quoniam a temporibus Apostolorum, omnia universalia concilia, non solum fedis Romanæ authoritate congregata, & peracta sunt, sed etiam invenies semper ejusdem fedis, aut ipsos Episcopos, aut eorum legatos, eisdem præsidisse, qui primi caulas proponerent, primi proferrent sententiam. Ita in primo illo omnium facratissimo concilio Victor, & Vincentius Romanæ ecclesiæ presbyteri, & Osius Cordubensis Episcopus, pro beato Sylvestro, interfuerunt, ut universi testantur antiquiores. Et primus Constantinopo. adversus Macedonium author extitit beatus Damasus. Et primi Ephesini adversus Nestorium beatus Cælestinus, & beatus Sixtus. Et primus Alexandrinum episcopum (non Cyrillum, sed eo beatus Liberatus in suo Breviario, quo interfuerunt Nestorianorum, & Eutychianorum, actionesque Chalcedon. concilii compleuus est. In synodo Chalcedon. Paschalinus, & Lucentius Episcopi, Bonifacius, & Bassius presbyteri Apostolicæ fedis legati fierunt præsidentes sub Martiano Imperatore. Ad nunc modum & in omnibus aliis receptæ authoritatis concilia factum est: & nulla absque hujus fedis authoritate, nec tunc, nec in posterum ullam invenisse authoritatem comperies, sed omnia vel probata, vel damnata per hanc fedem, ut illa, quæ olim in Tyro, & Antiochia, (anthore Eusebio Nicomediensi) contra Athanasium Alexandrinum celebrata sunt: quæ quamvis celeberrima, tamen solus Julit Romani pontificis dejecit authoritas: & Athanasium, cæterosque damnatos restituit, & in ipsos damnatores, damnationis pœnalem sententiam, approbante justum ejus judicium universali ecclesia. Ita Arimineuse concilium a Damaso, Ephesinum secundum a Leone dejecta fuit, restituto Fabiano, quem damnaverat impia synodus, damnato Isicio, quem Dioscoro ejus concilii authore. Ad synodum quinta beatus Innocentius, Orientalium Episcoporum synodum adversus Joannem Chrysostomum Constantinopo. Episcopum, & ejus authorem excommunicationi subjecit: quos nisi post condignam satisfactionem, noluit ecclesiæ communioni restituere.

Extat elegantissima epistola Pelagii ad alterum Joannem Constantinopolitanum Episcopum, qui ex Oriente toto, synodum congregarat: qua epistola universi illi Hæretici, vana, & irrita esse declaravit. Confert multum ejusdem quod scribitur in hilto. Tripart. lib. 4. ca. 9. Eusebius Arianus Episcopus egit, ut in Antiochia Syriæ synodus fieret, ad quam synodum convenerunt ex civitatibus diversis Episcopi nonaginta. Maximus autem Hierosolymitanus Metropolitanus fuit, sed non fuit: fed nec Julius interfuit maximæ Romæ præsul, nec in locum fuum aliquem deffinavit: cum autique regula ecclesiastica jubeat, non oportere præter sententiam Romani Pontificis concilia celebrari, &c.

Cognoscent alias Arriani authoritatem Episcopi Romani, & dignitatem illius fedis: quoniam non negant Julium Romanæ urbis Episcopum A judicem in causa Athanasii, quem Arriani eo tempore petiequebant. Consule histo. Tripart. lib. 4. ca. 8. & 13.

Ibidem de ecclesia Romana sic scribitur. ca. 16. Fatebantur Arriani circa omnes Romanorum ecclesiam esse multum, relusi quos Apostolicum haberet curam, & antiquitas mater pietatis existeret. Fatentur Arriani quod nostræ compellatis hæresis a Germania nati cognoscere minime vonlunt. Ad idem ca. 9. ejusdem libri.

Et in epistola Antiochoi contra Paulum celebrati fit dictum in fine. Porlus Samosatenus a facerdotio abscisus & communione, cum de domo ecclesiæ nullus esset, interpellatus Imperator Aurelianus ab Antiochiæ Episcoporum Victor, & Vincentius Romanæ ecclesiæ presbyteri, & Osius Cordubensis Episcopus, pro beato Sylvestro, interfuerunt, ut universi testantur antiquiores. Et primus Constantinopo. adversus Macedonium author extitit beatus Damasus. Et primi Ephesini adversus Nestorium beatus Cælestinus, & beatus Sixtus. Et primus Alexandrinum episcopum (non Cyrillum, sed eo beatus Liberatus in suo Breviario, quo interfuerunt Nestorianorum, & Eutychianorum, actionesque Chalcedon. concilii compleuus est. In synodo Chalcedon. Paschalinus, & Lucentius Episcopi, Bonifacius, & Bassius presbyteri Apostolicæ fedis legati fierunt præsidentes sub Martiano Imperatore. Ad nunc modum & in omnibus aliis receptæ authoritatis concilia factum est: & nulla absque hujus fedis authoritate, nec tunc, nec in posterum ullam invenisse authoritatem comperies, sed omnia vel probata, vel damnata per hanc fedem, ut illa, quæ olim in Tyro, & Antiochia, (anthore Eusebio Nicomediensi) contra Athanasium Alexandrinum celebrata sunt: quæ quamvis celeberrima, tamen solus Julit Romani pontificis dejecit authoritas: & Athanasium, cæterosque damnatos restituit, & in ipsos damnatores, damnationis pœnalem sententiam, approbante justum ejus judicium universali ecclesia. Ita Arimineuse concilium a Damaso, Ephesinum secundum a Leone dejecta fuit, restituto Fabiano, quem damnaverat impia synodus, damnato Isicio, quem Dioscoro ejus concilii authore. Ad synodum quinta beatus Innocentius, Orientalium Episcoporum synodum adversus Joannem Chrysostomum Constantinopo. Episcopum, & ejus authorem excommunicationi subjecit: quos nisi post condignam satisfactionem, noluit ecclesiæ communioni restituere.

Extat elegantissima epistola Pelagii ad alterum Joannem Constantinopolitanum Episcopum, qui ex Oriente toto, synodum congregarat: qua epistola universi illi Hæretici, vana, & irrita esse declaravit. Confert multum ejusdem quod scribitur in his

donem constituæ, Leo Papa Romanus, &c. in A quo leges prescriptæ, & velut formam præfigit, quam ipsi, amplectique deberent in condemnandis Eutychete, & Dioscoro hæreticis: quas nec per latum unguem prætergressi, est autorum patrum fynodus. Quanta autem reverentia ac venerazione dicta beati Leonis ad Fabianum epistolæ excepta fuerit in concilio, testatur subjiciatis acclamationes, quæ in actis ejus leguntur. Significant tota fynodus, veluti uno ore, ter beatissimum acclamavit Leonem, & Dioscorum hæreticum omni facerdotali dignitate exutum, cælitus deportandum, seculari potestati tradiderunt. Quam concilii feveritatem ex ea maxime causa protestifice, testatur Anatolius ille Constantinopo. antiles, quia contra beatissimum Leonem solus est dictatæ excommunicationis sententiam. Nec fatis illis patribus fuerat, quod feceran prælentes & confentientes, immo præsidentes fibi, & omnia fecum prælentes agebant, habuerant fedis Romanæ legatos, fed ad ipsum Leonem acta fynodalia remiserant, ejus authoritate & judicio eafdem confirmari expetentes, & authoritatis ejusdem ut eisdem impetrari. Scriptis fimul ad eum fynodali epistola, quam habes ibi in hac forma: Beatissimo & omni ob gaudio os nostrum, &c. Quibus literis accepis, beatas Leo concilia fynodi, quæ tenus ad fidei confirmationem pertinebant, probavit. Sed decretum unum pro, quod fecundæ fedis dignitatem inter cæleftes Chriftianos, poft Romanam acciperet Constantinop. ecclesia, eo quod nova Roma esset, & imperialis magistratus fedes, fcritum fecit, nec voluit probare fecit decretum fuerat in fynodo, ut ipse ex epistolis Leonis ad Martianum Imperatorem, & ad Anatolium, qui illi ipsi per nuncios instanter rogarant pontificem.

Hic confederatione digniffimum est illud, quod absolutis negotiis quæ in concilio tractabantur, tota fynodus patienter expectavit Apofto lica decisionem, & de actis fynodalibus confirmationem congregatis tot patribus in Chalcedone, donec his venerant legati Romani: & jam fecunda epistolam ad Constantinop. Apostolica Leonis confirmatione fynodum, & actiones illius, ut clare videas ad cujus authoritatem pertinear roborare, & firma facere acta fynodalia. Illud ex quatuor illis generalibus concilii (quæ velut quatuor evangelium libros fuscipere & venerari fe confiteur illo catholice ecclesiæ Pontifex fanctissimus Gregorius) manifeftum fecimus.

Hoc ipsum non minus apparebit evidenter per reliqua concilia discurrendo, quomodo ex iftis quatuor demonstravimus. Dic mihi obfecro quid aliud fuit quintæ fynodi universalis actio, quam authoritatis Apostolicæ fedis, super omnes totius orbis ecclesias, recognitio? Siquidem hocunum egit illa fynodus, ut decretum Romanæ fedis, & prolatas ab eadem in diversis fententias teneret, amplecteretur, & obfervaret orbis universus? quod hæc clarius intelliges ex forma fynodalis fententiæ adversus Anthemium prolatæ: in qua tantum demonstraverunt Anthemium juste quidem damnatum a fede Apostolica.

Veniamus ad fextam fynodum universalem. Sepultis enim fuis hæresibus Eutychete, Dioscoro, & Anthemio cum Severo Antiocheno, & Petro Apamiaro Episcopis: fuscitati sunt discipuli eorum Cyrus Alexandrinus Patriarcha, & Sergius Constantinopolitanus Episcopus, Pyrrhus, Eutychetis & successor & discipulus, & post illos Paulus Constantinopo. Episcopus, qui Constantium Imperatorem in suam fuscitavi perfidiam. Deinde fuscitati sunt Petrus & Gregorius, & Macarius Antiochenus Patriarcha, & fatis confoscii & participes perfidiæ fuæ. Hi primum commenti sunt, non et priores, unicum esse in Christo naturam, fed unicum esse voluntatem & operationem. In hos exurgens Romana fedes, gladium fuos potestatis (quam in beatissimo Petro accepit a Domino) magna diligentia strinxit, & quasi vir Patriarchalium fedium antistites, a fide & a catholica ecclesiæ gremio pronunciavit alienos. Primum Honorius ille Pontifex damnatæ Pyrrhum, quem damnatum constat esilio relegatum ab Heraclio Imperatore, qui in ea re Apostolica sententiæ executor fastus est: secundo Theodorus Romanus Pontifex : tertio Martinus Theodori fucceffor congregata fynem Romæ 150. Episcoporum fynodo, in Cyrum, Sergium, & Pyrrhum prædecessorum fuorum damnationis fententiam confirmans, & eorum, qui consentiebant fuæ dignitate privavit, & a Christiano nomine judicavit alienos. Sub hoc tempore (fubiato divina providentia Constantino Imperatore) Constantinus ejus filius marcus Constantino (quem nomine referebat) moribus & fide zelo similior quam patri, universalem fynodum congregari magnopere studuit, per quam hæc ecclesiam fecundata e medio tolleretur. Qua de re ad Damnum Romanum Pontificem feribens, rogat ipsum & hortatur, ut ita authoritatem, missis ab Apostolica fede legatis, concilio dignaretur adesse. Quam religiosi principis literas (mortuo jam Damno) ejus fuccessor Agathon recipiens, nihil constatus suos legatos misit ad concilium: & ut ipsum legitime celebraretur Apostolica authoritate confirmavit, non tamen consentiens, quod Apostolica sede de predicto dogmate contra predicatores & ista fententia contra predictos hæreticos diputaretur in concilio, fed legatis fuis dedit mandata, ut concilio præferiberent, ratis fedi regulam, quam fequi oportet, esse, ut ratum, quod epiftolam ad Constantinum Augustum scripta epistola. In qua neutiquam fummitis Apostolicæ fedis fententiam fynodali judicio, & fed vice verfa vult eam præmittendam judicio concilii, & consset hoc privilegio commendandam ecclesiam Romanam, quod nunquam hæreticis novitatibus depravata fuccubuit, fed ut ab exordio normam fidei Christianæ percepit, illibata usque ad finem manet. Quam reverenter, quam fancte exceperit fancta fynodus hanc Agathonis fententiam & post fynodum universalem Orientis, liquido constat ex forma concilii. Excepernunt quidem illam per tres illi congregati uno ore clamantes, ter beatissimus Agathonem Papam, & fuas fuggestiones a Spiritu Sancto dictatas per os fanctissimi, & beatissimi Apostolorum principis Petri, & digito ter beatissimi Agathonis scriptas, &c.

Nec Lector Romanum Pontificem ab universo semper orbe recognitum universalem pastorum principem, & Romanam ecclesiam fuisse semper ipsius Christi ecclesiæ, & concilii omnibus universæ Christi ecclesiæ, & magistram: & obfidiretur fidei regulam, & magistram: & obfidiretur conservatam privilegio, nolli nequam fubjacentes privatisti; fed Apostolicam traditiones, ut accepit ab Apostolorum Christi principibus, illibatam conservaffe & conservaturam perpetuo.

Nolo fub fistentio præteretamus septimam fynodum etica annum Domini 718. non fonge post fextam fynodum fub Leone Imperatore Romano. Eo tempore exorta est alia pestis contra divinum imaginis, quibus eatenus ufa fuerat Christi ecclesia. Leo I. Imperator divinum imagines deponi, conteri, thorpulque jubit. Adversus quem beatus Gregorius Papa (ejus nominis) tertius convocata Romæ generali fynodo, eumdem Leonem cum fue impietatis allertoribus ecclesiastice centuræ mucrone jugulavit. Quo mortuo ejus filius Constantinus imbutus perfidia, eandem fecutus est hæresim. In quem exurgens Stephanus Papa ejus nominis fecundus, profatam a Gregorio tertio in Leonem confirmat anathematis, & damnationis fententiam. Quibus extinctis, exortum cineribus fuscitati sunt hæ nostra tempestate per Germaniam Lutherani, ejus impietatis obfervatores. Tandem alter Constantinus filius profeli Leonis nepos fuscepto imperio vita ultione divina in fuos parentes pro pœnitentia, fupplices literas misit ad Pontificem Romanum, ut ejus fuccessor Constantinopolitanus (quod fecundo celebraretur in Nicæa fub Irene) adesse dignaretur. Qui ad Augustus responsum misit Petrum Romanum Cardinalem presbyterum, & alterum Petrum abbatem fanctæ Sabinæ de urbe, Apostolicæ fedis legatos, qui vice fua præsiderent concilio, &c.

Etiam & hinc Lector intelliges, quod toties demonstratum est, omnem concilium authoritatem ab hujus fedis authoritate pendere.

Superest octava fynodus generalis, & Constantinopolitana quarta. Michael Imperator congregavit memoratam Episcoporum fynodum Constantinopoli, & ejusdem Episcopum damnatum dejecerunt ab ecclesia, qui jure & legitime præsidebat, & in locum ejus Photium quendam nominem profanum eidem pertraxerunt ecclesiæ. Post vero legati a latere mifa a Nicolao Papa Rodoaldus & Zacharias Episcopi corrupti imperiali largitione profitaunt in Ignatium damnationis fententiam, velut ex Apostolicæ fedis authoritate confirmaverunt. At Nicolaus Pontifex cum consoribus hoc literis Imperatoris ad se missa, convocata universa ecclesia Romana, in præsentia totius cleri, & praesentibus Imperatoris legato, publice confessus est, quæ sui legati egissent Constantinopoli minime acta fua fententia, fed contra expressa fua mandata: idco in illos ipsos profatis damnationis fententiam: addens nunquam se consensisse, nunquam etiam consensurum in dejectionem Ignatii, vel promotionem Photii, quin potius eandem velut furtis canonibus contrariam, iterarit, ac repudiavit. Quod ipsum etiam literis fuis Michaeli Imperatori significavit. Horum omnium præter fidem historiam testis est prima epistola epistolæ Nicolai ad universos per Asiam, & Libyam orthodoxos fidei coltores. Deinde altera ejusdem epistola longissima, & spirita fide berti fanctissimi ad Michaelem Imperatorem. Sed cum non obtemperaret Michael Imperator Apostolicæ fedi in judicio de Photio & Ignatio, decrevit Nicolaus ut Constantinopoli quarto congregaretur universale Episcoporum concilium, quo in tanto convenuit comprobaretur, atque omnibus palam fieret jusdem fuffie Apostolicæ fedis judicium, id quod factum est: liquidem confirmata est in Photium damnationis fententia, & fue fedi ignitatus restitutus est.

Septima fynodus recognoscitur fub Leone Romano.

Nicolaus Papa Romanus.

Octava fynodus recognoscitur fub Leone Romano.

Nicolaus Papa Romanus.

Nicolaus Papa Romanus.

Nicolaus Papa Romanus

per synodum episcoporum, adhuc ardenti desiderio habebatur id fieri per Liberium episcopum Romæ, credens, vir aliquid hæreticus, minus ratum quod fiebat per synodum, nisi authoritate qua potuunt æterne urbis episcopi (ut verbis Ammiani utar) firmaretur.

Ex his credo me satis evidenter ostendisse proposita duo paradoxa, illa non solo sophisticis aut vulgaribus, sed certissimis argumentis, nempe ex spiritu sexte laterani concilii unum.

Subortior dubium, quorum suffragiis celebrando fuit concilio: & adquo ea certo spectet synodale judicium. De qualitionibus gravioribusque causis, quæ deferuntur ad concilium universale, ad laicos & episcopos tantum, an etiam ad Reges & principes ceterosque ordines laicos?

Germanise bona pars sequens M. Lutherum volunt ad universos ordines in causis spirituum pertinent judicijs synodalibus: quoniam sunt membra ecclesiæ. Sed hac ratione ad universos etiam Christi fideles pertinerent, etiam ad tutores & fattores, quoniam universis funt membra ecclesiæ.

Ego non satis possum intelligere, unde inducantur in talem sententiam, quod jus sit cujusnamque generis Christi fidelibus definiendi quæ ad religionem communem pertinent. Quoniam si ex lege sumus argumentum, olim solito nomine sacerdotalis erat docere populum legem Dei, & quotcumque ad cultum pertinebant. Sic Dominus ad Aaron. Præcepium sempiternum est in generationibus vestris, ut habeatis scientiam differendi inter sanctum, & prophanum inter pollutum, & mundum: doceres filios Israel omnia legitima mea, &c. Et in Deutero. Accedent sacerdotes filii Levi, quos elegerit Dominus Deus tuus, ut ministrent ei, & benedicant in nomine ejus, & ad verbum eorum omne negotium pendebit. Et per Ezechiel. Populum meum docebunt: quid sit inter sanctum & pollutum: inter mundum & immundum offendent eis, & cum fortit controversia, stabunt in judicijs meis & judicabunt.

Videt, Lector, non Regum, aut principum, non cujusvis ex laico ordine in ecclesia, sed sacerdotalis officii esse docere populum, quæ ad legem Dei, religionem, divinumque cultum pertinent. & stare ad judicandum in judicijs Domini, cum de his exortæ fuerit quæstio, & controversia? similiter & in omni ambiguo, & difficili negotio, quoniam præcipium est in lege hac natura & lucum, quem elegerat Dominus referri debere, ubi relidebat principalis cathedra, & decertatum in ea pro tempore fuerinnt Domino ora cum ejus prudentia, & sacerdotum ad decertam, nec ad sinistram ab eorum judicio.

Et cum sit familiaris modus arguendi ab umbra legis ad veritatem evangelii, adeo ipsa fronte contendant, Regum universitumque secularium ordinum esse ejusmodi judicijs interdicta.

Quod si objicias contra hoc, primo interfuisse illum Romanos principes concilii universalibus: fatior, non tamen et cognitores, aut judices, ut illi novi opinatores volunt: sed tantum pro servanda tuendaque concilii authoritate, unitate & concordia. Sic magnus ille Constantinus in concilio Nicæno norma & exemplum reliquorum principum fuit: ut ex illum instaurari efficet hujus ætatis principum, qui non prælumpserit ingredi ad concilium, nisi ipse petita ab episcopis facultate, & tanc accepta, ingrediatur, ut liquido constiterit illum non judicum, sed spectatorem, ministrum, & custodem, & tutorem authoritatis. Sic Theodosius ille minor scribens synodo Ephesina primæ, post alia subjecit. Illicitum namque est eum, qui non in ex ordine sanctissimorum episcoporum, ecclesiasticis admittere tractatibus.

Audi Lector quid recognoscat, & dicat Imperator. Nonquid sin juris esse, ut prædicat, aut interfit synodalibus cognitionibus? Minime, sed affirmat illicitum, ut qui non sit ex Ecceclesiæ ordine, ecclesiasticis admittetur tractatibus.

Idem exemplum secutus est Martianus principes Christianissimus in Chalcedoni synodo, cum ejus authoritate ex Nicæna urbe, ubi beati Leonis authoritate secundo congregatum erat universale concilium, translatum est ad Chalcedonem pro majori commodoitate Christianos pertinet? Hæc ille.

Idem agebatur & conscilium est Theodosius: Rex Gothiorum (quam aliquis orthodoxus) in concilio synodalem quoque in causis spiritualibus Romani Pontificis Romæ celebratum est. In quo cum quæstio diceretur e fe judicari non posse primæ sedis episcopum, provocabant adversarii ad regis arbitrium, & sive tum non patrum exemplo permotus, sive divinitus inspiratus, respondit, ad synodum solam pertinere in tanto negotio sequenda preferiberre, nec ad se quidquam propter reverentiam de ecclesiasticis rebus pertinere.

Hoc idem statuere patres in octava synodo generali: in ea: 17. in hunc modum. Illud autem tanquam perfonum quiddam ab auribus nostris repulimus, quod a quibusdam impertitis dicitur, non posse synodum absque principali præsentia celebrari, cum nihil ad sacri canones convenit facerdotes principes in concilii fanxerint, fed folos antistites.

In eodem concilio in fine in allocutione Basilii Imperatoris ad totam synodum, fatetur ipse Imperator non datum esse hoc, qui civilibus officiis mancipantur, jus dicendi quidquam penitus de ecclesiasticis causis, fed tale munus esse tantum Episcoporum facerdotum. Nunquam a fundata ecclesia usque ad hanc diem tenuerunt alium locum in concilijs principes laici.

Deinde hoc ipsum fatetur ipse ratio, quoniam (ut supra offendimus) solus Pontifex Romani est congregare synodum, & tenere, sive excipi quæ in concilio tractantur. Tractantur autem quæstiones fidei, & graviores alie causæ, quæ ad religionem nostram pertinent: hæc autem omnipam tractari possunt per seculares ordines, qui non sint idonei ad hæc ministeria facra congregandæ: ergo ad eos non potest jus aliquod pertinere, quo jure interesse debeant conventibus synodalibus.

Item Sacros Episcopos Romanos dicit esse, & capit in concilis universali: ergo ad illum solum pertinebit vocare pro qualitate negotii conditionem, quos ille idoneos judicaverit: fed qui fint ex ordine laico, sive principes, sive reges, non fint tales: ergo ad cognitiones negotiorum accuiquam fint vocandi.

Si fecundo contra hoc objicias quod in actionibus sextæ synodi universalis legitur: præsidente Constantino magno Imperatore, & præsidentibus patricijs, & consulibus, &c.

Ad hoc respondetur fecisse Constantinum quod fecit Martianus in Chalcedonenfi synodo, & Magnus ille Constantinus in Nicæna, nempe fecisse velut custodem & præsidem concilii, imperialii authoritate a factionibus improborum, & ejusdem tumultibus tutaretur concilium, ne limite aliquod accideret, quomodo in Ephesina synodo, quæ plena fuerat feditionis tumultibus. Et mirari debites cum intelleceris ea temperiate nec illestionem Romani

Pontifici haberi ratam, nisi imperiali authoritate. Vel ejus vires generali in Italia probaretur: cum tamen perspicum sit hoc nectiquam pertinere ad seqularem aliquam potestatem. Omitto quod in exemplarium prædicta synodi multa fint per episcopos editenti fallata & corrupta.

Si objicias serio, & urgentius quod Nicolaus papa primus argueris Michaelem Imperatorem ea quod interfuerat synodali judicio, quo damnatus fuerat Ignatius, fecisse fub hæresma. Ubi tam Legitti Imperatores antecessores vestros in synodalibus conventibus interfuisse, nisi fortasse in quibus de fide tractatum est, quæ universalis causa est, & ad omnes omnino Christianos pertinet? Hæc ille. Quibus verbis videtur innuere quod synodalibus judiciis, quæ peraguntur de qualitionibus, & negotiis fidei, Imperatores & seculares Principes interesse possint & debeant.

Pro intelligentia propositum objectionis annotes, quod in explicatione differentia secutum cauis, propter quas peragunur synodalia conventus.

Primo, ubi occurunt quæstiones fidei.

Secundo ubi occurrunt alijqua, quæ pertinent ad reformationem ecclesiasticam.

Tertio, fant autem interdum Episcoporum peculiares causæ & judicia.

Quod ecclesia Christi hactenus observavit, fuit ut quoad in tradando primo genere causarum, eo quod communes fint, admissum est, et interfint principes seculares, non tamen jus jure, fed potita Episcoporum licentia (ut Gratianus consultus demonstratum est) in his interfuere aliquando, non tamen ut cognitores, aut judices, fed ut fatores, & synodalia definitionis adversus hostes pietatis, & orthodoxæ fidei. At in concilijs, in quibus secundi & tertii generis tractantur causæ, non decet nec honestum est, immo fcandalosum est interesse seculares, ac laicos. Indecens valde est vereda patrum detegi coram filis, nisi Cam illius filium Noe imitati velimus, & maledictionem cum illis subiegere, qui non reboant vereda patris fui revelare. Ex ecclesiasticis autem ordinibus vocabit ad concilia Pontifex Romanus, quos fas prudentia idoneos judicaverit, Episcopos, presbyteros, monachos.

Porrenro fabnasferior quadro illa, vulgatissima quidem, fed difficilis: an Romanus Pontifex possit judicari, sive rei personam fustinere in concilio, aut in ecclesia, sive congregatione aliqua fidelium, ut volunt aunt Lutherani, & inlitterant petunt.

Hoc primum videtur contra ipsam rerum naturam, ores in publicum ipsum pofle fibi prefumere authoritatem judicarium, & fubditos in principem, ibi divinitus conflitutum ele fuperiores, qui ipsius Dei & Christi (cujus inter nos agit vicarium) videtur judicio fubjectos, & ideo ejus folius referendus tribunali.

In controversiis etamat ratio & turba multorum, quod in cafu notorii & incorrigibilis criminis, & publice fcandalisantis ecclesiam, etiam Papa judicio universitis ecclesiæ efficiatur obnoxius: aliqui Christus non fatis propfiet ecclesiæ in fimilibus periculis.

Hanc controversiam voluerant abfolvere, qui in Constantiensi, & Basileensi multitudine congregati fant Patres, intrepide defaiensies ecclesiæ & universalis concilij judicio Papam in fimilibus cafibus obnoxium, & ab eodem pofle deponi, & in ordinem redigi. Patavenint illi patres authoritate generali.

B. Caranza de Concilio.

Quæstio principalis circa concilia publicata.

Quando principes seculares interesse possint in concilijs.

An Papa possit judicari, aut subesse ecclesiæ.

Rex gentis Gothorum.

Quomodo Gothorum Rex interfuerit synodo.

Quæ sint causæ, quæ ad Reges & principes ceteros ordines laicos pertinent.

Deuter. 21.

Ezech. 44.

Regis & Caesaris in fidelissimos principum concilium.

Constantinus Magnus in Nicæno concilio.

Constantinus Magnus in Nicæno concilio.

Ecclesiæ & universalis concilij judicio Papam in similibus cafibus obnoxium, & ab eodem pofle deponi, & in ordinem redigi. Patavenint illi patres authoritate generali

ut fiat Papa; non tamen simpliciter necessarium, hoc est, postquam factus est Papa: ideo non capio quomodo probaret quod affirmit. Quoniam ut fiat Papa necesse est, ut fit voluntarius: sed postquam factus est Papa, ordo probaret esse necessarium conditionem, ut permaneat Papa? quia fieri conservatur, sive permitat, sequitur quod Papa; sicut in baptismi & alicuius sacramentorum susceptione in fieri necessarius est consensus, sed in facto esse non est necessarius: ut in contractu matrimonii factis videtur, ut Petrus sit maritus Mariæ, necessarius est consensus: sed postquam factus est semel maritus, sive consentat, sive penitiat, manet maritus.

Altera conditio est simpliciter necessaria in fieri & in facto esse: ita si per impossibile desineret esse Christianus, simul desineret esse Papa: sed Christianus est, prædes a charactere Sacramentali indelebili, cui non contrariatur hæresis, sed magis supponitur ad illam (nemo enim est hæreticus nisi fit Christianus) non ergo per hæresim deponitur papa, quando manet, utcumque Christianus per characterem. Sic harum duarum conditionum utraque est necessaria, ut aliquis per conditionem fiat papa: sed jam factus papa, ut idem permaneat, altera est necessaria, altera vero minime.

Deinde hæc ratio non solum demonstrat papam posse deponi in casu hæresis, sed continuo cum est hæreticus, jam non esse papam, quia jam desinunt adesse conditiones necessariæ ad esse papam, quibus adventibus non magis potest esse papa, quam homo potest manere homo absente anima; & tamen juxta Cardinalis Caiet. sententiam si papa incidat in hæresim, dicit se manet vera papa donec deponatur, & per consequens juxta illum licet le comparitur in eodem hæresis & papatus authoritas. Sic alibidur Cardinalis ratio ab Alberto Campeno in sua hæresim, sed infra Bellinus; propellitur fundamentum.

Habemus in hac quæstione magnæ authoritatis adversarios patres illius concilii Constantien. & Basilien. & tot illorum concilium de sententia & affirmatores. Quoricca non ex rationibus humanis, quas in hac parte fuit parum efficaces, sed ex ipsa traditione pontifex, & sacrorum conciliorum investigemus veritatem.

Casum prædictum hæresis omnes tam Theologi, quam canonistæ merito putant esse exceptum, ut non obstante jurisdictione prædicta supra excellæ membra, occurrente tamen ea casu, ecclesiæ & universalibus conciliis competat jurisdictionis authoritas in eum præsidentes, ut illos subjicatur. Tantum ambigitur & inquiritur, an præter hunc casum hæresis hi aliis casus, ob quem caput totius ecclesiæ humano judicio sit obnoxium. Ad quam quæstionem respondentur cum magna caterva Theologorum, quod non est aliius casus, in quo in Episcopum Romanum competat aliqua juridictionis authoritas.

Pro demonstratione hujus statuimus illud, Petrum a Christo constitutum universalis ecclesiæ pastorem, & præsidem cum suprema jurisdictionis authoritate, & indefectibilis fidei singulari privilegio, & Petro ut in officio, ita etiam in omnibus aliis, quæ ad officium illud pertinent, & sunt necessaria successibile, & successore Romanus pontifex, & per consequens fieri Petro, ita aliis Romanis pontificibus successis universali ecclesiam, utpote ipsi ab illis est pascenda, & gubernanda, & non vice versa. Ipsa autem ecclesia, ut ordo non patitur, ut subditus, & inferior in suum præpositum jurisdictionis authoritatem exercet; ergo si aliquo casu hoc licet ecclesiæ in Petrum, aut aliquem successorem illius, ex hi causis fiat, aut vita sua fecandalizant ecclesiam, necesse est eo casu exemptam fuisse ecclesiam a Christo a legislatore, quæ ab eius excipi non potuit: sed nullus casus potest demonstrari excepto a Christo, ut subditus exercet jurisdictionem potestatem supra prælatum suum, sed contra difficile præcepto est ut universæ Christi fideles: suis prælatis subdantur, etiam dilcolis, ut dicit Petrus, & Dominus in evangelio: super cathedram Moysi sederunt, &c. quæ dixerunt vobis facite, &c.

Vides quod proprer operam, vitamque perditam prælatorum cubis non licet debitam illis obedientiam denegare, sed omnia, inquit, quæ dixerint vobis, servate & facite, &c. Quia ergo ecclesiæ nomine in conciliis arrogant sibi judiciarium authoritatem in universalis ecclesiæ principem, & pathorem, quod nescio cuyus prefumum afirmant nihil Christi, qui vitis & non cooperatis verendis partis sui maledictionem meruit accipere; quanto magis meretbuntur tales accipere, qui non solum videntur sed etiam sentunt? Universalis concilia, cum titulo pollint præsumere judiciarium authoritatem in suum caput, & vicarium Christi, non satis intelligo.

Primum fuo nomine non possunt, quoniu non ecriparis nullum est verbum, quod proprie de eis, aut de eorum authoritate loquatur.

Secundo, nec nomine magis potest ecclesia, a qua nullum commissionem proferre potuerunt.

Tertio, ostendimus omnes concilioram authoritatem dependere ab authoritate fedis apostolicæ & Romani Pontificis, qui ab illis, aut pollitat, non jam concilia, sed conspirationes, & illicitos conventus, & nullius omnino momenti esse ex prædictis perspicuum est.

Multis exemplis antiquorum conciliorum potestamus illud confirmare, sed insigni facto concilii Sinuessani 180. Episcoporum in Campania congregati, in causam Marcellinum pontificis nolo sub silentio præterire: Marcellinus in idrolatria illa, motus per Diocletianum, perlecutione id impia pertrahes sacrificia, nevus sopiscopum ecclesiæ accipit in exfectandas aras. Propter graviffimum ex eo opere natum in ecclesia Dei scandalum, sanctorum patrum Sinuessæ campanæ urbe conventus concilium: ad quod ipse Marcellinus, non pontificali sed penitenti habitu & amictu, sacco, licinque indutus ingrediens fuisse & subjectus judicio culpam suam net negans, nec excusans, sed palam aperiens. Verum in tanto concilio, qui illum judicare præsumeret, etiam confitenten idolatriæ & negati nominis Christiani crimen, reliquo inventus est. Sed dicebant uno ore omnes: Quoniam prima sedes non judicabitur a quoquam. Noli ergo audire in judicia nostro, sed collige cuiam tuam in tua vino, tuo ore cuiam suam justitia, non nostro judicio. Tandem cum a tanto concilio aliud impetrare non posset, hæc in le ipsum statuit, & execratus est sententiam, ex qua negationis in confessoria Christi scandalizaverat ecclesiam: eamdem confessionis fuæ constantiam adhibiturus. Quare Romam reversus, & fidelissimo agens, etiam Diocletianum ipsum magna libertate corripuit, cujus jussu, cum eundem decuerent ad martyrium, Marcellinum presbyterum suum, & in episcopatu successorem admonuit, ne corpus suum sepulturæ ecclesiasticæ tradatur, quæ se ob negationem Christum reputabat indignum.

Simile quidam factum est cum Sixto prædecessore illius beatissimi Leonis in frequentissimo concilio Romæ congregato (procurante Valentiniano Imperatore) cum gravia crimina obiecerunt ab emulis suis. Vide in compendio. Nec fecus factum est in casu Symmachi Papæ in concilio congregato procurantione Theodorici regis, ut de his, quæ objiciebantur ab adversariis, synodaliter judicaretur. At congregati in concilio Episcopi una voce dicerunt. Symmachus Papa fedit apostolicæ prælul ab episcopis oppositionibus, quibus est impetitus, quantum ad homines respicit, sit innocuis & liber, cujus caelum totum Dei judicio referendum, quia in concilio est, non licere hominibus adversus Romanum pontificem dicere sententiam, & &c. Hæc in synodali definitione ejusdem concilii, cui sententiæ subscribunt universi Episcopi professus.

Accedit hoc quod factum est cum Leone, ejus nominis, pontifice, qui ab Romanorum congregatio in concilio Carthaginensi, quod ipse Romæ habuit, quod ipse Romæ, quod ipse Romæ, quod ipse Romæ

Secundo quod additur, secundum actus interiores nullum hominem subesse humanæ authoritati, de hoc etiamsi antiquum esset Scholasticorum controversiam, & adhuc forsan lis sub judice est. Antiquus Papa VI. non æquanimiter ferr eam sententiam.

Tertio convenienter maxime, ut probaretur quod illa eadem potestas ministerialis (quam consequitur Cardinalis) seu jam definita officio, & postquam suo ministerio a Deo alicui collata est Papalis authoritas, rursus posset auferre eandem, aut aliquem efficaciam habere ad ejus abdicationem a suo subjecto, quod in similibus minime invenimus. Est enim in ministrationibus sacramenta ministerialis quædam potestas super sacramentorum ipsorum quorundam effectus: sed postquam homum ministerio B effectus illi supernaturales a Deo inducti sunt, jam non sunt simplices in eorum potestate, nec pullum suberit subjecto, sicut potuerunt ab initio introduci. In vinculo matrimonii, est latis perspicuum, prædet enim in initio a viri & mulieris consensu: quorum tamen quantvis mutuo conferrata difficile minime potest. Quod si demus ad eandem illam ministerialem potestatem pertinere electionem Papæ, & applicationem hujus Papalis authoritatis ad hanc personam in ea depositionem, & leparationem ejus ab eodem. Certum est ad universalem ecclesiam non pertinere electivam potestatem Romani pontificis, nec quantum ad illum, quo Christo ad finne usque diem pertinuitle (nisi forsan in uno casu) sed ad solum clerum Romanum, & populum. Populus ecclesiæ est propter illius & infolentiam, & diffidia, relictus est solus electivus clero (quos Cardinales nunc appellamus) quare penes eoldem deberet esse potestas illa dispositiva Papæ hæretici, & non penes universalem ecclesiam, quod demo tamen dicit.

Deinde quomodo hæc coherentat, posse ecclesiam, aut concilium deponere papam hæreticum, & in nulla ecclesia habere authoritatem super ipsum, non latis intelligo. Quoniam si dependendus est, necesse est ut in illum proferatur a concilio depositionis sententia, de qua consequenti quod papa vel a concilium judicis indutur personam. Deinde depositio ordine judiciario necesse est fiat: sed ordo judiciarius obervari minime potest sine aliqua coactiva potestate super papam deponendum, ut citetur ad judicium, examinetur judicialiter, cogatur ad interrogata respondere, tandem convincatur de crimine hæresis, &c. Diverse concilium habere vim coactivam non supra Petrum aut Julium, sed supra unionem Papalis authoritatis, & hoc in casu dinatusa hæresis, nefacio si tam simplicitter & vere dicatur, quam acute. Cum citatur Paulus & examinatur, & cogitur respondere, hæc super Paulum, aut super unionem authoritatis Papalis ad Paulum reverenter? Nonne super Paulum? Certe sic videtur magis sophistice, quam theologice dicta.

Videt, Christiane Lector, quam multis perplexitatibus involvatur hæc allatio?

Ideo alii fecus explicant hanc nodum. Putant falsum esse fundamentum illud, quod supponitur tanquam verum, puta quod papa potest esse hæreticus, quod nec fuit unquam, nec erit, nec potest esse fecundum legem a Christo ordinatam, quia exaudiri ipsi ero fau reverentia Christus, rogans Patrem, ne deficeret fides Petri propter necessitatem totius ecclesiæ, ex qua ad illius authoritatem, & definitionem referenda est omnis fides quæstio. Quod enim ab initio fuit, fuerit ab ipso Petro usque ad pontifices pontifices Romanus episcopus hæreticus, sed A quotquot infamantur hujus criminis fuisse retera orthodoxos, & catholicos, putant est erideria posse demonstrari. Hunc modum fecunus est & Albertus Campensis in sua hiscarchia, vir vere catholicus & docta. Quare justa præjudicium modum poterit hoc subjicienda Paradoxum.

Ecclesiæ hierarchiæ princeps episcopus Romanus nullo crimine cafu fuorum fubditorum judicio potest fieri obnoxius. Nam hæresis cafus ne lus cum aliquem in eo habere posse, Christus miraculooditer fuit providit ecclesiæ: ob alia autem crimina fcrandus, non fecundum ofe a fuis fubditis prælatos certum est. Probatur paradoxum: quoniam oratio Christi ad Patrem, ne deficeret fides Petri, ad fuccurrere illius necessitatis dabat primiere omnium non tantum pusilli illius gregis eurum gelli, fed multo magis universæ ecclesiæ per orbem terrarum propagandæ necessitati prospexit: ergo principium indelebilis fidei immortalis a Christo ab in Romana ecclesia, & in Romano pontifice, fiat fuit olim in Petro. Confirmatur ipsa evidentia, quoniam mirta cathedra Petri conservata pretiosa divinitus protectionis nulla unquam hæretica pravitatis contagione infecta fuit, fed fidem, quam a principibus Apostolorum Petro & Paulo accepit, illibatam semper conservavit.

Secundo fi omnis fidei quæstio, & omnis controversia fuborta in ecclesia ad Romanum pontificem referenda, & quæ judicia terminanda est, quam de universi necessario fequi debemus fideles, quomodo Christus providisse ecclesiæ fuæ, & nullo linguali privilegio donatum reliquisse. Victorius fuam, quod folum vulnit esse omnibus fidelibus orthodoxæ fidei regulam & magistrum? Si illi ut sua mulitus errare permitteretur in fide, quomodo omnis fidei quæstio ad eum referenda est? Aut quomodo ejus judicium, & sententiam non fequi oportet, qui nihilo plus habet quam nos? Aut qui portel confirmare certos fratres, fi æque labi potest, ut illi labuntur?

Tertio ex verbis illis Christi ad Petrum *Ego* hanc petram ædificabo ecclesiam meam: & porta inferi non prævalebunt adversus eam, non incongruenter probatur. In quibus verbis petuus Petrus Capus ecclesiæ constituens, Petri cognomen indidit. Secundo fubjunxit, deporta inferorum, hoc est, hæresis aut infidelitas, non prævalebunt adversus illam, ubi necesse est, quod petrum aut ecclesiam intelligamus. Ex utroque autem colligitur, illam petram fuisse quam fundatur ecclesia esse firmam & indefectibilem: quoniam si illa firma non est, quomodo subsistet ecclesia, quæ illi fundamento innitur? Confirmatur. Si contingat papa fefellitantis, aut hæreticus, quomodo potest esse papa? quoniam eo ipso divina est, nec communicare et, illi evitate dominus. Confirmatur secundo, quoniam plurimorum Doctorum sententia, hæreticus non habet authoritatem ecclesiasticam.

Quarto, nonnihil juvat & illud, quod volens B Petrus pronuntiatus Petrus capus in ea ecclesia exegit fidem ab illo dicens (*vos autem quem me esse fe dicitis?*) respondet Petrus: *Tu es Christus filius Dei vivi.* Illud est quod necessaria fuppositus, ut ut fuerit hominem confituatur ecclesia Dei.

Unum est quod contra hoc apparenter potest obici, quod habuerit ecclesia aliquos Romanos pontifices hæreticos v. g. Marcellinum, Liberium, Felicem secundum, Anastasium secundum, Joannem XXII. Honorium, quibus annumerant aliqui Benedictum II.

De Marcellino jam diximus quam falso non hæreticus

A nici. Deinde ecclesia in Romanum pontificem.

De Joanne XXII. tantam sententiæ hæreticorum, nefcio quibus debeamus credere. Sed ego nolo adduci, ut credam tam immane crimen de quo piam, nisi aperto ecclesiæ judicio de eodem notatur Joannes, quo non est ab ecclesia notatus Joan. XXII.

De Honorio papa, qui in fexta fynodo inter hæreticos numeratus est, magis minor, quoniam ex fcriptoribus certissimis fides illorum temporum nullus est, qui non dicat Honorium fuisse primum dumtaxat qui hæreticis dum in ea fynodo tacti habetur.

Similiter quidam fatium est in quinta fynodo, & de hoc quæritur hæcillinus Leo idem accidisse in epistolis fuis. Rursus enim ad hoc multum proclines Græci, ut de eis testatur quinta fynodus generalis Constantinopoli celebrata. Huc accedit epistola Agathonis papæ dicta fynodus ut dictatum ab Spiritu Sancto in omnem veritatem, & fecura in omnibus est, velut orthodoxæ fidei regulam, quæ pondicitum Honorium ab omni hæresis nota prorsus vindicavit. Quæ pofterum diligenter enumerantur notatus prælatæ hæresis de unitate voluntatis, & operationum Christi, nullo autem prorsus mentionem fecit Honorii, fed magis Tabjecit damnatus illes ab Apostolica & Romana ecclesia, quæ Christi gratia Christo in omnem errore illibata semper permansit. Ubi affirmat de dicto, ex catheda Petri illum unquam prædilitie hæresim, fed potius evangelium & apostolicæ fidei redtiudinem in eadem fuisse conservatum. Quod qui fionte dissiliet, & Romanus ex eadem catheda manaffe; qui eandem, quam imprugnabus hæresibus deceiffet & probaffet, non fit vitiosinile. Hæc pacta Campensis, & alius.

Hæc folutio non involuntcrtanis perplexitatibus atque alias pancoadutus, fed etiam tam vera, effet, quam eft facile & pia. Non autem affirmare, nec est vero limile nullum epiffcopum unquam Romanum in fide erraffe. Ad bonum universalis ecclesiæ, ita perfuasum eft, latis est perfonam publicam in rebus publicis & ad religionem pertinentibus non errare, ut fupra fæpel explicitimus. Ideo potest & aliter dici: quod in ea fu hæresis (fi contingat) potest simpliciter pacella judicium papa ab ecclesia deponi, quod potest in hoc folo cafu republica Christiana, & hoc jure naturalis defentionis. Sic dicendo vitabit omnes mutatas perplexitates, & quibus vis te poterit explicare, fi aliter respondes: quamvis & hæc fententia fuas patiatur calumnias, fed in hoc fieo non est eft exigenda malumatatia *cogantur*, in quo humanis agitur conjecturis. In re tam perplexa ut voluit plura proferre, ne omnis universis lector eligat pertinaxa.

Si autem nolet quo fundamento excipimus cafum hæresis: mihi placet fundamentum indicatum a Cajetano, quod effe Christianum eft ecclesia simpliciter necessaria, ut aliquis fit caput aliquius ecclesiæ. Hæreticus autem præcisus eft ab ecclesia, & alienus a religione in qua delignatus est caput: ideo merito declaratur talis deponatur, fetus fi innovatus effet Paganus, Judæus, aut non baptizatus.

Contra affertas veritates opponunt multiplicier eventiones. Primæ rationum humanis, a quibus confulto abfitinui in hac difputatione, quoniam in ita materia & fimilibus eft infirmus modus arguendi ex humana ratione, cum ifta rebus habeatur, tantum ex institutione divina, & traditione fcripturarum. Secundo quoniam ifti promptu fint contra opuscula, quæ qui volet, libere poteft legere: fed proponam ex illis duas, ut ex eis divinæ & cetera.

Prima. Jus naturæ docet ut repugnantia, ergo hoc maxime licebit quando fuus princeps dominus

sumit furiose gladium in perditionem reipub. ergo licebit eximere ab illo gladium, is autem est authoritas spiritualis illi commissa, ergo licebit illam ea privare, &c. Confirmatur, quoniam Aristo. affirmi 5. Polit. illud esse liberæ communitatis, ut principem suum convertentem se ad tyrannidem possit corripere, atque amovere ubi deperiata effert concepitio: sed resp. Christiana est maxime libera: ergo si suus princeps, &c.

Ad hoc respondetur, licere quidem ecclesiæ se defendere, sed cum modestia, & salva debita obedientia & reverentia suis pontificibus, vitato omni scandalo libere, sed modeste admonendo, & id per personas tales quarum sit gravis authoritas: verum judiciatiam & superiorem authoritatem nobis usurpare nequaquam licet, nec hoc ullum jus naturæ docuit, sed maxime prohibiæ.

Quod affumitur in confirmatione fortasse est verum in communitate, quæ nulli alteri subjecta est, sed ex communi consensu, & electione proprium habet principem, cujus authoritas ab ipsa communitate desumpta est: secus ubi communitas alteri subjecta est, sicut ecclesia, quæ Christo subjecta est, a quo accepit cum præsidem quem habet, cujus solus judicio subjectus, reservantsque est. Ille nobis adeundus est, ille interpellandus, ut delinquentem Vicarium corrigat, aut magistratu amoveat, qui vere faciet vindictam servorum suorum ad ejaculantium, & fedabit tempestatem, quibus navicula hæc Petri laborare solet in hoc sæculo. Non enim dormitabit, nec dormiet, qui custodit Israel.

Secunda ratio. Cum papa de scandalosis crimine infamatus est, tenetur ad sui purgationem canonicam, quoniam necessaria est illi, & conscientiæ, & famæ integritati sed purgationi subjectus si deficiat est judicandus, ergo papa potest esse reus. Sic Damasus se purgavit, & Symmachus, & Leo III. Sixtus III. & alii quamplures.

Ista ratio levis est. Verum est papam infamatum teneri ad sui purgationem debito charitatis, & eo purgationis genere, quæ ultro sumitur ad removendum scandalum ecclesiæ, non quæ a superiori judice, quoniam nullum habitum in terris, &c.

Si contra hoc objicias, quis leguntur multi Romani pontifices propter vitam perditam & scandalosam judicati, & depositi, ut dicitur de Felice II. Joanne XII. Benedicto V. & Christophoro, illud facile dilui poterit hic distinguendo assumptum. Depositos Romanos pontifices de facto, fatemur, de jure negamus, de quo hic tractatur. Quamquam nec assumptum est eorum, indubitatum Romanum pontificem de facto esse depositum: nam Felix ille non fuit Pontifex, sed substitutus a Constantio impio & hæretico Imperatore, & vivente Liberio vero & indubitato pontifice. Sic nec Christophorus enumeratus fuit papa. Joannes XII. deiectus ille cathedram Petri, non fuit depositus, quo deferente, Romanus clerus cum populo elegerunt Leonem, sed parum post pœnitentia duti quod vivente Joanne (quamvis scelerato) elegissent contra jus omne alium episcopum, ejecerunt Leonem, & aggressi sunt educere Joannem, quod minime tamen impetraverunt: quo mortuo elegerunt Benedictum V. Sed Leo ejectus ad Imperatorem confugit, qui ea re exasperatus Romam repetiit, & Romanos diuturna arctissimaque obsidione pressos ad deditionem coegit, & abducto Benedicto in Germaniam (quem in ipsa obsidione Romani in fede beati Petri consecratum de more collocerunt) Leonem vi & armis intrusit in cathedram beati Petri, quam non diu vindice Deo occupare permissus est.

Ad eam rationem (quæ cum dubio proponebatur de casu criminis scandalizantis ecclesiam, quia aliquo videretur minus prospectum ecclesiæ Christianæ, si non posset deponi &c.) Respondetur. Primo, sunt alia media quibus occurratur malo ecclesiæ, quæ passim proponuntur ab ecclesiasticis scriptoribus. Secundo, cum dictum, episcopum Romanum Vicarium Christi, cave intelligas absta Christum, nisi tantum juxta corporis præsentiam. Christus enim præsens est ecclesiæ luæ, qui dixit: vobiscum sum usque ad consummationem sæculi. Et iterum. Non relinquam vos orphanos, vado & venio ad vos, &c. Quare non tantum quando corpore versabatur in terris, sed & nunc ipse est proprium ecclesiæ caput, ut Paulus docet Ephesios. Et ipsum dedit caput super omnia ipsi ecclesiæ, quæ est corpus illius, &c. Et iterum, uxores proprio viris subditæ sint, velut Domino, quoniam vir est caput uxoris, sicut Christus caput ecclesiæ: & quomodo caput totum corpus absolvit & perficit, sic Spiritus Christi perpetuo regitur, vegetatur, & animatur ecclesia. Et ergo occurrit impiis pastoribus, cum continget propter peccata nostra tales regnare.

Ceterum, in scripturis, per tropum, capita vocantur præsides, reges, populique proceres, ut cum Saul loquens Samuel dixit: Nonne cum parvulus esset in oculis tuis, caput factus es in tribubus Israel? Hoc diserim propter Lutheranos incusantes nos, quod cum Christo capite fingamus nos aliud fecundum caput in ecclesia. Tertio ratio illa nihil te movere debet, quoniam longe majora mala nascerentur, si passim pro aliis criminibus (præter hæresim) posset judicari primus pastor a suis ovibus.

Postremo vobis te commonere lector ut caveas ab ea interpretatione, quam commenti sunt patres congregationis Basiliensis, quod Papa est caput supra particulares ecclesias, non autem supra universalem, cujus solus Christus est caput. Hæc est primo contra scripturam Matth. 16. super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, haud dubium quin loquatur de universali. Secundo est contra sententiam Patrum expresse docentium Petrum esse præsidem in universali ecclesia. Item contra synodum Chalcedonen. quæ aperte definit oppositum. Item est quiddam involvens contradictionem, esse caput singularium, & non universalis ecclesiæ.

Quod allegatur ex concilio Constantien. nullius est momenti: quoniam gesta illius congregationis non sunt rata, nisi quæ probavit Martinus V. In bulla autem prædicti Martini nulla prorsus mentio fit eorum decretorum, quæ citant adversarii, ideo non debent haberi firma illa decreta.

Contra Ecclesiam Romanam.

Matth. 16.

Contra Ecclesiam Romanam.

Contra Ecclesiam Romanam.

Contra Ecclesiam Romanam

PETRUS DE MONTE VENETUS, EPISCOPUS BRIXIENSIS.

Quis & quo tempore: Pontifex habuerit potestatem.

QUaero primo unde & a quo Romanus Pontifex habuerit potestatem? respondeo quod habuit immediate a Deo sacerdotium, cum fuit transitivum de Aaron in Christum & de Christo in Petrum, ut not. *de constitu. translatio*: probaturque. 21. *distinct. in novo*. Hinc papa vocatur *summus* sacerdos & dicitur tenere caput & principatum apostolatus. 22. *dist. sanctissimo*. Hunc autem potestatem Christus ante passionem promisit Petro dum interrogavit discipulos: *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Et cis respondentibus: *alii Joannem Baptistam, alii Hieremiam, &c.* dixit. *Vos autem quem me esse dicitis?* Respondit Petrus: *Ego dico quod tu es Christus Filius Dei vivi*. Tunc dixit Christus: *Ego dico tibi Petre: quia tu es Petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & porta inferi non prævalebunt adversus eam: & quicquid ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis, &c.* Et hæc habentur originaliter, *Matthæi*. 16. *transumptive*. 24. *qua. 1. quadamque*. 22. *di. in novo*. 19. *dist. ita Dominus*, *de majo. & obe. solitæ*, quæ jura clarissime probant potestatem papæ esse a Deo. Per hæc tamen verba non fecit eum principem apostolorum nec dedit ei potestatem eloquium, sed tantummodo datarum le promisit: ut patet per illa verba. *Tibi dabo*, &c. quæ loquitur in futurum tempus. Ceterum post passionem & resurrectionem Christus promissis implevit dando Petro claves regni cœlorum ipsum constituens caput ecclesiæ & principem apostolorum, dum insufflavit in apostolos Spiritum sanctum dicens. *Sicut Pater misit me, ita ego mitto vos. Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remissa sunt eis: & quorum retinueritis, retenta sunt eis*. Joan. 20. Petro autem dixit: *Pasce oves meas*, ut habetur originaliter *Joan. ult.* transumptive autem *de elect. c. Repositisti*. Exercitium autem clavium in Ascensione concessit dum dixit: *Ite in universum mundum, & prædicate evangelium omni creaturæ*, &c. Matth. ult. Duplex enim potest ratio assignari quare post passionem Christus Petro claves concessit. Una est quia quamdiu Christus inter homines corporaliter vixit, ipse per ipsum fidem tenuit: unde tunc nec decens, nec necesse, nec utile fuisset alium loco sui constituere. Sed quando post resurrectionem appropinquabat tempus, quo se debebat ascendendo in cœlum a nobis abiscondere, tunc alium loco sui posuit, scilicet Petrum, ne grex Dominicus pastoris solatio deficieretur. Aliam rationem assignat tex. elegantier. 2. *dist. considerandum & c. fideliter*, ut is qui futurus erat pastor ecclesiæ, in sua culpa quam tempore passionis commiserat Christum negando, diceret qualiter alii miserei debuissent petras. Itaque cum ellendit Dominus libi, & postea præposuit ceteris, ut ex sua infirmitate congosceret quam misericorditer aliena infirma toleraret: & sunt illi tex. Grego. & Ambros. in homilia.

Data autem est potestas clavium Petro tanquam capiti, & aliis tanquam membris: quia papa est vocatus in plenitudinem potestatis. Alii autem inferiores in partem solicitudinis, ut *de usu pa. ad honorem*. 2. *q. 6. decreto*. Cum enim mollis esset multa, operarii autem pauci, fuit necesse quod non solum Petrus, sed etiam alii haberent potestatem: unde per ipsos apostolos potestas fuerunt electi. 71. ut probatur. 21. *dist. in novo*. Et hoc modo debet intelligi prælegatum verbum Domini quod habetur Joan. 20. *Accipite Spiritum sanctum*, &c. Ita debet intelligi de Petro; & tenora quædam, ubi dicitur quod apostolis datæ sunt claves, quia verum est tanquam membris, sed Petro tanquam capiti, ut probatur *in d. c. in novo & 19. dist. ita Dominus*. 24. *q. 1. inquitur & c. omnino*, quæ jura sunt valde bona ad hoc.

Hujus autem rationem pulchre affignat beatus Hieronymus in libro contra Jovinianum sic inquiens. *Super Petrum fundatur ecclesia, licet id ipsum in alio loco super omnes apostolos fiat, & cunctis claves regni cœlorum accipiunt; ex quo super eos ecclesia fortitudo solidatur*. Tum præterea inter duodecim unus eligitur, ut capite constituto schismatis tollatur occasio. Ad denominationem igitur ecclesiæ unitatem unus creatus est pastor qui alius præesset, & apud quem esset omnis potestatis plenitudo: quoniam *apostolorum* esset ut in uno corpore effent plure *capita*, *de offi. ordi. quoniam in plurib.* Bene facit ad hoc. 7. *q. 1. in epistola*. Et *de* Metaph. inquit Aristot. *Entia nolunt male disponi, pluralitas principatuum est mala, unus ergo princeps*. Sicut ergo unicus est Dominus cœlestis totius mundi juxta illud prophetæ. *Dominus est terra & plenitudo ejus, orbis terrarum & universi qui habitant in eo* transumptive *de deci. tua. nobis*. Ita decens fuit ut unum in terris relinqueret vicarium qui fuit Petrus, & post eum sui successores. Pro ista unitate capitis est illud verbum Domini Joan. 17. transumptive, de *de sum. Trin. dammanus, in fi. Pale. Pater ut unum sint in nobis, sicut & nos unum sumus*. Et alibi *Erit unum ovile & unus pastor*. Joan. 10. Et in canti. canticorum dicitur. *Una est columba mea, perfecta*, &c. De quo in prælleg. c. loquitur. 24. *q. 1*. Ad hanc unitatem capitis bene facit. 7. *q. 1. fratres est Cornelius & c. non autem*, ubi gl. alle. pro singulari quod dicerat: unum non esse summum pontificem in ecclesia, est errare contra illum articulum fidei, *unam sanctam ecclesiam*, &c. De quo est melior glo. *in eis. ad aspergam, de*

Quis & quo tempore: Pontifex habuerit potestatem.

Petrus de Monte Monarchia.

hæro

here. Pro hoc facit quod dicit Chryso. super 1. Iud Jo. 20. *Pasce ovis meas*. Dicit enim quod eximias apostolorum cruciatus, ex disciplorum vertes colligit: pro hoc 24. *9. Leum beatifi-cat* ubi dicitur quod beatissimus apostolus accepit a Christo principatum. Item super illud Lucæ 22. *Tu aliquando conversus confirma fratres* cc. 22. *Tu aliquando conversus confirma fratres*, dicit Chrysostomus, quod tunc Petrus a Christo obtinuit ut esset antistes mundi: pro hoc facit quia & Christus alia apostolis imperavit verbis tunc autem Petro dictum verbum fuit, *dic similem in altum Joan. 1ti.* quod ad fuit, *dic similem in altum Joan. 1ti.* quod ad ipsum solum pertinet cælibem ecclesiæ regere & gubernare: propter quod etiam ostque in hodiernum diem ecclesia catholica dicitur navicula Petri. Facit 24. q. 1. *non rarabatur navis, qui post ascendit, nulla, ubi dicit* gilo. quod hamo ferreo non intelligitur pariliciio, quia hamo ferreo pontifex carnes refertant, juxta illud Hiero. *Putrida carnes ferro cavantur et cauterio*. Per carnes autem intelligitur impuritis veritatis: unde autem intelligitur *impuritis veritatis*: unde & nubentes *Joan. 4ti. Ascendit Simon Petrus & trahit rete*. Super quo dicit Gregor. in homiliis, quod ideo Petrus dicitur longaevitate ascendere & retes trahere, quia ipse Dominus ecclesiæ commissa est ecclesia et eamdem ducat ad portum salutis.

Nec obstat quod habetur. 21. *dis. in novo.* vel dicitur quod omnes apostoli pari consortio honoris cum Petro & potestatem habuerunt cum Petro; quia deber intelligi non de pariitate quo ad obtinentia ecclesiasticæ dignitatis, sed quo ad peritatem virtutis & fundatatem caeverdationis. Nec sit aliquis adeo temerarius, qui dicat hanc inperioritatem & potestatem concellam Petro, non autem fuit successoribus; quia tunc Ada Petro concessit quæ non privilegia personalia, ut omnes scientias; quandam realia in illa intercedit, ficlices originis, sicut illitiam: sic Petrus a Christo habuit quædam dona personalia, puta faciendi miracula ut ad ejus umbram infirmi sanarentur. Quædam realia, id est pro se & suis successoribus, ut fuit potestatis clavium: aliias potest dici adverte cedit sam revelatum, quod esset cuiusvis promillionem Domini. *Matth. 16.* Hanc igitur plenitudinem potestatis, per quam ecclesia restitit mundo & diabolo, Christus concessit Petro & suis successoribus, qui fuit Romani pontifices canonicum habentes ingeniorum. Tex. est de hoc pulcherrimus *in c. pro humanis, de humiliis. li. 6.* Dara est enim hæc potestas Petro & successoribus: ut ecclesia hæc potestas Petro ad finem fæcuiis, juxta illud Matth. dicunt: *ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi*. Item quod hanc inperioritatem & potestatem papa a Deo habuerit, no. glo. quæ est bona ad hoc in *c. ne Romani, in verbo*, non confona, *de ctitt.* Bene facit *de translatio. prælatorum*. Hinc notanter dicit Hostien. *de translatio. prælatorum*, quod Dei, & papæ idem est consistorium. Bene facit *de conjugat. c. 2. lib. 6. de appel. Romana*, ut ibi Episcopi & vicarii dicit, est tribunal, ad hoc facit quod no. Spe. *in spec. de leg. §. nunc offendit, versi. de concilio*, ubi elegantur dicit quod papa cit Petri successor & vicarius Jesu Christi, vicem non pari hominis, sed pulchrius gerens in terris: hinc est quod omnia quæ Dei sunt, disponit & judicat pro libito voluntatis. *§. 9. q. 3. per principatum. c. 7. concilia per manus*. Quamvis enim non veniens contra fidem, non est aliquis qui possit ei dicere, cur ita facis? Et jugum ab eo impositum non debet grave videratum est. *19. dist. in memoria*, quis non habet potiuscum in terris: ut est expressum, *de electi. lib. in fi.* nec potest ab aliquo judicari. *21. dist. non ca-tem*. Habet enim celestis arbitrium. *C. de fam. Tri. l. 3.* Et juxta ecclesiæ & terreni imperii illi a Deo commissa fuit. *2. dist. 1.* qui textus eleganter dicit, quod illud verbum quo constituitur ut cælum & terra, per quod desinque omnia condita sunt elementa. Romanum fundavit ecclesiam, unde quod papa confirmavit nemo potest infirmare, cum ejus appobationi & dispositioni fundatur *li. 19. dist.* quod est contra aliquos velentes plus fa-nere quam oportet, qui damnant decretales epistolas & decreta Summorum pontificum, aula temerario dicentes eos cessile. Hæc autem temerarie B dicunt. Item quod ipsum potestatem datam esse a Deo Summis pontificibus: puto tamen potestatem clavium datam etiam ecclesiæ militanti, cui papa præest tanquam Petri successor & vicarius Jesu Christi; quod patet. Primo per id quod *Joan. 20.* quod non solum Petro, sed etiam omnibus apostolis Christus dedit potestatem, sed Petro tanquam capiti & principi: apostolis autem tanquam membris. Cum ergo ex capite & membris unum corpus componatur, non negabo potestatem clavium esse in hac corpore & in ecclesia. Secundo hoc patet per hoc quod habetur *Matth. 18.* transmuptive. 2. q. 1. *si peccaverit, de judiciis omnis*: ubi Dominus *Si peccaverit in te frater tuus*, Ex Demum di-C ci, *dic ecclesiæ, quod si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, & publicanus*: & immediate subjunxit. *Amen amen dico vobis, quæcumque ligaveritis*, &c. Nec dicere habuerunt apostoli quod ipsum respectu ordinis, sed etiam respectu jurisdictionis: ut patet *de pe. & re. novo quod quæ*stioni ibi no. Joan. *Amen amen dico quod apostoli* habuerunt clavem, & nunc tamen loquitur in plurali, fecaitur quod & jurisdictionis & ordinis clavis, habuerunt; sic dicet intelligi, *de pen. & rem. novo. de Sam. Trinit.* pro hac facit quod legitur *Act. 15.* quod ibi ortum quæstionem commota indictione adversitas Paulo & Barnabam, statuerunt eos qui ad ecclesiam hæc alcendere Hierosolymam, & ad apostolos & seniores, quæstione illa perrexerunt, fuerunt ad apostolos, quæstione de hæreti Pharisaorum dicentes: *quoniam oportet circumcidi eos & præcipere eis ut servent legem Moysi*. Et cum magna super hoc esset quæstio, *Petrus* fulta libertate inquit; *Viri fratres vos scitis quoniam ab antiquis diebus, in nobis elegit Deus per os meum audire gentes, & credere verbum evangelii & credere*, &c. Et sic opportet quod non solum Petrus, sed etiam omnes apostoli quod non eo erant, habebant potestatem clavium: qui cum eo erant, habebant potestatem clavium. Advertendum tamen quod licet Petrus fuerit fundam allegati, quod omnibus fit papæ papam: sed non vero non probat, si recte intelligatur: in ista parte de hac materia Deo auxiliante subjicitur. Pro hoc facit. 24. qu. 1. *quodcumque*, ubi dicit quod E cum Petro recepit claves, fundam ecclesiam fuit gnificavit. Ad idem. *C. ad omnes. 24. q. 1. Quæ notandum*. Item ut habetur *dist. 22.* Quidem clavis majores natu Ephesiorum & eis dixit. *Advetavit majores natu Ephesiorum, in quo vos Spiritus tendite vobis & universo grege, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei, quam sanctus possuit episcopos regere ecclesiam Dei, quam suo sanguine acquisivit*. Item in evangelio Matth. dicit Christus discipulis suis. *Amen dico vobis quod vos qui secuti estis me, sedebitis super thronos, judicantes duodecim tribus Israel*: ex quo apparet quod ipse Dominus in hac facultate judicandi cum apostolis, quasi cum his quibus judicandi detur.

Quod papa est vicarius Dei in terris. *Li. 6. de sent. excom. Nico. Dominus in terris, ut ipse ait, est Deus*. Theologi interpretantur illud verbum *Ego Deus*, quasi dicat quod Christus in terris. *Ad. 2. epistolam. Petri. 1. c. 1. Ego Deus*. Ita Hostien. *de appel. Romana*, ut ibi Episcopi & vicarii dicit, est tribunal, ad hoc facit quod no. Spe. *in spec. de leg. §. nunc offendit, versi. de concilio*, ubi elegantur dicit quod papa cit Petri successor & vicarius Jesu Christi, vicem non pari hominis, sed pulchrius gerens in terris: hinc est quod omnia quæ Dei sunt, disponit & judicat pro libito voluntatis. *§. 9. q. 3. per principatum. c. 7. concilia per manus*. Quamvis enim non veniens contra fidem, non est aliquis qui possit ei dicere, cur ita facis? Et jugum ab eo impositum non debet grave videratum

Adda *Hallin. ent. qui affirmat. C. de fam. Trinit. Hallin. ent. qui contrarium. Ad. 2. Hallin. ent. qui contrarium. Matt. 16. Hallin. ent. qui affirmat. Hallin. ent. qui affirmat. Hallin. ent. qui affirmat. Hostien. de appel. Hostien. de appel. Hostien.*

dederat potestatem. Hinc patet quod in hac ecclesia militante etiam episcopi habent *ut 24. dist. 1.* licet papa loco Dei sit principialis; propter hoc forte jus canonicum vocat episcopos sanctissimos Christi filiegos, spirituales fratres, & peculiares papæ & columnas ecclesiæ: ut habetur *in de si quis fundente, de pe.* Ex his itaque omnibus ut supra deductis clarae concludo, quod Romanus pontifex & Romana ecclesia habent prærogativam & excellentiam supra omnes alias ecclesias. *9. q. 3. fida ex. c. cunctis per mundum & in per principatum 11. dist. quia ecclesiæ*. Et difponente Domino omnium aliarum mater est & magistra, dicit iste. *de sum. Tri. cap. 2. in fi. 24. q. 1. hæc est ecclesia & q. quoniam 25. q. 1. & ibi no. ha hæc. & abolendum in prin. de penitent. non habetur. c. 1.* Item est mater omnium *24. qua. 2. super prudentia. 12. quæst. 2. omnes habet ecclesia, cum sunt Christi. 2. q. quæstio. 7. fin.*

Sed flatim circa prædicta dubitatur: cum multæ fint ecclesiæ in urbe Romana, quæ ecclesia habeat ius ut gaudet privilegiis & immunitatibus. Solutio hoc dicendum, ut no. Archi. *in c. fi. de præsentiis. li. 6.* ubi tenet quod ecclesia fundi Joanni Lateranen. quæ alias appellabatur sancti Salvatoris, appellatur ecclesia Romana: & quæ super alias obtinet principatum. Idem tenet de ius. 10. *q. 1. fundatum 11. q. 1. fundatum*. Ita fiquidem est illa ecclesia quam Imperatores Christianissimi, *de electi. fundamenta, lib. 6.* Et jubente Domino ab Anticchia Romam translata est. 24. q. 1. *quoniam* quibus Deus Petro dedit. *viz. 22. dist. c. 1.* Et non ab apostolis; sed ab ipso Salvatore nostro primatum obtinuit. 22. *de fundatis*, quod ex eo patet quia Petrum Romam ducentem & perfectionem fugientem justis tactis redire, dum Petro interrogantibus: *Domine quo vadis?* respondit, *quo Romam iterum crucifigi*: ut habetur *qui fui. fini legi. per viennensium. 5. Ecc.* Non quia iple Dominus noster sedus Christus velitet iterum crucifigi, fed ut Petrus redeat in urbem: & ibi pro Christo Deo suscipiat: & fic hoc modo Christus in Petro dicetur crucifigi. 3. q. 1. *nulli in fi. q. 7. beati Or. in c. ne quæ quæstione*. 5. q. 1. no. ibi dicit Hosti. quod ecclesia Romana per effusionem sanguinis Petri, qui fuit vicarius Christi gesimus, fuit ab altera Hierusalem a Deo, quod per talem effusionem voluntas Dei fuit ut ille locus Romanus maneret & consecraretur pro ecclesia sua fancta, quæ esset caput & Domina omnium ecclesiarum secundum Hostien. & quia tutior clara in prælegiis *c. 1. de sanctis, de principatum*.

Sabdit etiam Hostien. *in prælegi. c. fine*, quod in tantum est attributa papæ plenitudo potestatis, quod non deberet cardinales & alii fratres fui eriegere calcaneum contra eum, quia monstrosum esset, & quod subditi habent potestatem in Dominos *§. de mino. i. minor non potest, de majo. epistolarum. C. de cit. cum inferior*. quod si servarum fuisset, vestis Domini inconsutilis non tantam passa fuisset fectionem. Idcirco autem Romæ potius quam alibi voluit Dominus ecclesiæ suæ caput stabilire, ut ubi caput fuerat superflitionis, ibi caput quiescerat fanctitatis. Et ubi gentilium principes habitabat, ibi summus pontifex moraretur; si pulchre dicit tex. *2. q. 7. beati*.

Illam fcilicet quidem ecclesiam omni providentia incomutabili difpofitione alis pratulit ecclesiis: ut habetur in proo. lib. 6. Et non licet transire terminos quos posuerunt patres nostri, ut habetur originaliter Prover. 22. transmuptive. 21. *9. de Sharce Monarchia.*

A qu. 1. *qua ad propterea*. Illud profecto est illa tabernaculum, quod nonnaqum transferri potest, nec auferetur clavi ejus in perpetuum, de qro 13. 33. Ad hoc facit. 89. *di. c. fi.* ubi dicitur quod ecclesia militans divitiis est exemplata ab ecclesia triumphante: fieut ergo in triumphali unus est Deus & Dominus, unus Princeps supremus, cujus obedientiæ ipsa tota ecclesia perfectissime est subjecta, in dubio erit ille in militanti unus Dominus, qui est Romanus pontifex vicarius Jesu Christi. Cujus præceptis omnes tenentur obedire. Hoc igitur Haiuentes per quem ecclesia Romana est pro conditores juris decernunt: fieut dicitur Prover. 8. Hæc est illa tanta Hierusalem defendens de cielo quam Joan. *apocal. primo* dicit fe vidisse: in hac ecclesiastica hierarchia. *Dist. 2. transgaudium vos filii Tuba & filii Israel, & potent filii ejus* nasum. Quid plura? hoc de quo dicimus, quod ecclesia Romana, confirmata papa quia ipsi profecta, fit caput & summus ecclesiæ pontifex, adeo est verum, quod dicere contrarium & alias pertinacia B est: Hæreticus est hæreticus: ut habetur *de contutur per gl. in cle. ad nostram de hære.* pro hoc est tex. quem ad hoc ego singulariter allego *Matth. 23. 24. di. c. 1.* ubi tex. clare dicit quod qui detrahit alis ecclesiis facit injuriam: qui autem dicit ecclesiam Romanam non esse Dominam & caput aliarum ecclesiarum, in mentem habere & ed dicendas hæreticus: quem tex. omnino habetant ante oculos, qui superioritatis papæ sulo tenuerat detrahunt.

Et propterea ipsi probabiliter dubitabit, an Romanus pontifex posset ecclesiam Romanam alio transferre? & videtur dicendum quod non, ex quo illa pulchrior Domini Romæ firmata & fundata, ut plene etiam deductum est. Quia *sic esset destruere* fundamentum ecclesiæ Dei. Nam & Petrus tempore quo vivebat, non potuit hoc facere ex quo Deus fic instituerat: ergo nec aliquis ejus succedit. Ec hoc tenet Archid. 24. *q. Regnum*, qui tex. bene facit ad hoc: idem tenet *de de fundamenta. li. 6.* Et ipse Deus transtulit Petri per Clementem V. ultra montes, & ibi durarit longo tempore. Unde Ludovicus duc Bavariæ poffa fe gerere pro Imperatore, contra voles proprios ecclesiæ Romanæ fecit legem, quod non licetet papæ transferre fedem de Roma. Potest enim quod illa conditiat Ludovici parum valuit, quoniam potuit falcem fuam in messem alienam. Ita ergo videtur verum esse, quod papæ non licet transferre sedem Romanam ad alium ecclesiam, ita quod destruat: esse ecclesia Romana, quia super illam Christus fidem fundavit, & oravit, ut illius fides non deficeret, ut supra allegatum est. Patetur tamen quod fi papa rebelliosum populi vel iniustum hostium aut probabilem causam timens vellet le perfoliantur cum curia fua ad alium locum transferre, ubi posset ubicumque sum esse, decernere esse Romana ecclesia faltem potestative, quia hoc non esset destruere fedem confitutam in urbe, quod papa non possit facere per potentia. Nec obstat quod beatus Petrus fedem tam tranfitulit de Antiochia Romam. 24. *qua. 1. Regnum*, quia respondeo hoc potuisse fieri, ex quo illa fedi erectus erat Antiochiæ conditutia licet Romæ. Nec obstat quod habetur *Numer. 21.* ubi anseus serpens qui Dei judicio erectus fuerat, postea destructus est populo vergente ad idolatriam; quia dato quod serpentem accum Dominus erigere fecerat, hoc fuit factum non ad proprietatem, sed ad temporale remedium, idco ibi justa ejus potita

fuit destructus: non sic in ecclesia Romana quam Dominus perpetuam fundavit. Nec obstat etiam si dicatur, quod Imperator Constantinus potuit transferre imperium de urbe ad Constantinopolim: quia respondeo largam esse differentiam inter hoc; nam ut plurimis dixi, Dominus ecclesiam suam Romae instituit, idco quod Dominus fecit, ipse manere non potest: imperium autem Romae populo constitutum est, ideo ejus confensu alibi potuit collocari.

De Papa ejusque Episcopis militantis.

SEcundo quaero an papa sit caput hujus ecclesiae militantis? respondeo quod ecclesia militant militis mortis; quandoque deligens tantum episcopum 7. qu. 1. *scire*, quandoque vicos cellis B fusticos 63. *d. c.* 1. quandoque majorem partem ecclesiae capitulo 66. *d. appellatio*. quandoque canonicos antiquis ecclesiis 72. *dis.* 5. *vis.* 5. *ipsorum*. 1. *antiquus de verbor. sig.* *cum clerici* ubi glo. de hoc, quandoque quamlibet ecclesiam provinciae *de ofic. pa. cum super*. quandoque deligunt omnium fidelium congregationem *sive ecclesiarum*, *d. c. militantis*. 1. *Ecclesia & ibi glo.* 1. qu. 4. *Gelasius*. Et sic similiter in propositio nostra: de multis alii modis quibus sumitur ecclesia, est videnda glo. *in c.* 2. *in pa. vi. sacri*: quantum vero ad propositum, ex omnibus fidelibus constituitur una ecclesia & unum corpus mysticum *ut in d. c. ecclesia*: bonus text. ad hoc 1. *qu.* 1. *ut evidenter* 24. *qu.* 1. *omnibus*. Hujus autem corporis verum caput & vicus sponsus & pontifex est ipse Dominus noster Jesus Christus nostra salutis author, redemptor. Papa vero est ipius vicarius & caput ministerialis ut probat. *de sum. Tri.* 5. *unc.* 7. *qu.* 1. *Novatianus* 24. *qu.* 1. *Inquirat* 5. *i. pudendo*. Et hoc videtur validis alia verba apostoli ad Ephes. 4. *Unum corpus, unus spiritus, unus Dominus*, &c. Et alibi, *Christus affectus pontifex facerunt bonorum* &c. Pro hoc est bona glo. *in ele. ne Romanus. in verb. una confessione de elect.* pro hoc est etiam text. *in c. uno ver. sed ibi de sacra ver.* Et videntur eli omnino tex. juncta glo. *in ele. frequens* 5. *verum de rescript. prelat.* Negari tamen non potest quin papa sit caput ecclesiae tanquam Vicarius Jesu Christi, & in quem collata est plenitudo potestatis, ut est expressum 24. *qu. prima. regula mar.* 2. *qu.* 6. *ad Romanos*. Immo dicere contrarium est haereticum per tex. qui singulariter ad hoc allega. 22. *dist. ca.* 1. *juncta glo.* qui text. dicunt probat, quod negantes Romanam ecclesiam & consequenter papam, qui ibi praeeft, esse caput aliarum ecclesiarum, est haereticus, &c.

Ad quem spectat congregatio militantis generalis.

POstquam visum est de primatu quem habet papa in ecclesia, consequenter videnda sunt aliqua circa concilia generalia. Quaeto itaque primo ad quem spectat congregatio concilii generalis? Respondeo quod olim Imperator congregabat generale concilium ut probatur 16. *dist. ha. Ecclesia*. ubi patet Constantinum congregaffe: ad idem *c. di. Sextum*, ubi idem Constantinus sextam synodum congregavit: idem probatur 15. *dis. Sancta*, ubi Nicaena synodus facta est mediante Constantino: ad idem 12. qu. 1. *continua* 63. *dis. Adrianus*, ubi Carolus Imperator concilium congregavit cum Adriano. De multis aliis Imperatoribus idem legitur, qui generalia concilia congregaverunt, quorum nomina studiosus lector in Gratiano inveniet. Quia inconveniens videbatur quod Imperator & principes laicales ad hoc congregationem ecclesiasticorum se impediret *ar. de ofick. Mossanc. & c. Sacrosancta*, constitutum fuit poltea & magna cum ratione, quod ad solum Romanum pontificem hujusmodi congregatio pertinet, ut est expressum 17. *dist. Imperatorum de ele. significasti de const. dist.* 1. *Ecclesia* 1. *qu.* 1. *mandatis* 16. *di. bene quidem*. Hoc tenet beatus Tho. *secunda secunda qu.* 1. *art.* 10. *ubi* non dicitur concilium, sed concilibulum; & ibi corpus fine capite 17. *di. multis*. Poteft etiam legatus apostolicus fedis congregat concilium generale, dummodo habeat ad hoc speciale mandatum, de hoc tex. juncta glo. 1. *qu.* 7. *conventiribus* 63. *di. Adrianus* 1. bona glo. *ibi d. regula in verb. ita*. glo. Arch. *in d.* 5. *pons*. Et tamen singulariter tenendus menti ille tex. *in praeale. c. conventiribus* 1. *qu.* 7. Qui in pria. notabilis tet probat, quod praelati ordinerent cardinalibus, fecut episcopi, archiepiscopi, abbates poluerunt loco & nomine fumus pontificis praeftle & locum pro fedentia tenere in concilio generali. Liceat autem hoc certillimum fit, quod concilia authoritate papae debent congregari, tamen ab initio concilium congregatur authoritate ipsa ad quem non pertinet, puta Imperatoris vel alterius, poterit poltea fumere vigorem & robur et authoritate habentis congregare, ut est tex. 17. *di.* 5. *licet etiam*.

Supremo procedant quando est unus versus habitatur Romanus pontifex. Quod fuisset ita fieri dum contendentes fe esse papam, vel etiam effet unus tantum qui esset haereticus, quo casu concilium habet eum judicare, habetur 40. *di.* 5. *si papa*, & infra tangam, tunc majus dubium est ad quem pertinet generalis concilii congregatio. In hoc casu interrogo cardinalem Florentinum *in c. licet de electi.* dicitur, quod ipsi contendentes de papatu ad solicitudinem & inhibitionem Imperatoris congregant concilium: hoc autem bene videtur probari *in praeale. 5. frac. ecclesiam 17. di.* nam ipsius Imperatoris jurisdictio terrefte est fi pax in ipso Papatu, ut in mundo terrefte est fi pax in ipso Papatu, ut in mundo & in ecclesia. Cum ipse debeat esse fidelis adoratus & defensor ut habetur *de ele. venerabilem*, pax autem tunc haberi non potest per fummos pontifices ecclesiae in diffordia inter fummos pontifices ita illud verbum Domini: *Omne regnum in se divisum desolabitur, & domus super domum cadet*. Hoc autem intelligendum est, si ipsi contendentes de papatu fint in possessione vel quasi obedien. ita quod fe gerant pro fummo pontifice, & ita communiter a fuis obedientiis habeantur: modo hoc casu quilibet infiantae ipso Imperatore debet congregare fibi fubditos & obedientes ad aliquem locum, & tales fic congregati constituant concilium generale. Ille modus est dici videtur probari *in praeale. 5. hinc etiam*, ubi patet quod Symmachus fynodum congregavit, vel ei congregatae praelatis authoritatem, quia erat in possessione vel quasi ipsius papatus.

Quid autem effet, si contendentes de papatu non effent in possessione vel quasi, dicendum tunc nollent congregare concilium: dicendum tunc quod concilium Cardinalium loco generalis hoc probatur. Nam convocatio concilii generalis hoc casu effet necessaria ad finem ut devenatur ad unum verum & summum pontificem: fed collegium Cardinalium effi in possessione vel quasi eligendi Romanum pontificem *de ele. c. licet ex. in. ubi periculum lib.* 6. pro hoc 65. *dis. c. fi. & quod ibi* no. in glo. Nec obstat clemen. *ne Romani* 5. *in rirum de ele.* ibi irritatis quidquid factum cardinales de spectantibus ad papam, fed certum est quod congregare concilium est de numero talium ergo, &c.

Respondeo quod ille 5. *irritum*, debet intelligi quando cardinales fe intromiftent de non pertinentibus ad electionem Romani Pontificis. De his enim non poffunt fe intromittere, & hoc ut magis vitetur accelerationi electionis ipsius papae. Ceterum de spectantibus ad electionem papae fecit effet illo casu congregatio concilii generalis, bene poffunt fe intromittere per praemissa.

Si vero contingeret quod collegium cardinalium effet divisum, & non accordare in tali congregatione, vel ex alia causa negligeret congregare, tunc cardi. Florentinus *in praeale. c. licet*, ut nec quod ad Imperatorem talis congregatio pertinet: *per c. fi. 65. dist.* ubi negligente illo ad quem pertinet congregatio vicinorum episcoporum, ipsi populi vocant vicinos episcopos. Certum est autem quod Imperator repraesentat populum fidelium, cum in eum translata est plena potestas *ff. de orig. jur.* 1. 1. 5. *novissime C. de vet. jur. enucle.* 1. 1. 5. *cum enim*: loco ergo ipsorum popolorum habet congregare concilium: & hoc, omnes erroibiliter ad 2. id est fimi ad principium, ut habetur 35. *dist. ad eradic.* Cum enim ut ipsa dicit, pricis temporibus Imperatores concilia convocarent: & poltea potestas data fuerit papae, & certe confequens est ut ab ipso negligente vel deficiente, deficientibus ibi qui loco papae fuerebant, ipse Imperator haec convocationem poffit & debeat facere. Pro hoc facit, quia concilium generale pertinenge congregare, quando agitur de hiis quae pertinent, ut patet in Nicaeno concilio in quo damnatus est Arrius, in Constantinopolitana fynodo in qua damnatus fuit Macedonius: in Ephesino in qua damnatus Nestorius: in Chalcedonenfi in qua damnatus fit Eutyches ut habetur 12. *dist. c.* 1. Sed clarum est quod quando agitur de fide, Imperator potest fibi propriis jure intercede concilio, non ad poenarum offendendam, fed ad fidem conservandam ut dicit tex. 96. *dist. non ad fidem. c. nobis*. Nec mirum quando per certum ad advocatus ecclesiae in qua est ecclesia, *de ele. per venerabilem*. Item facit, quia fi papa est fufpectus de haeresi, Imperator potest ab eo exigere, ut indicet quid fentiat de fide 35. qu. 1. *fi. regnandum* & quod ibi not. Pro hoc autem ordine in modo congregandi concilia generalia bene facit quod not. Jono. *de majo. & obedien. ca.* 1. ubi dicit quod qui majoris est dignitatis, ille est majoris ordinis: Vel fi fint aequales in ordine, ille qui prius ordinatus, & ideo nominat vel eligit vel concilium convocare, eo casu quo deficit is ad quem de jure vel de consuetudine pertinebat talis convocatio. Et fi quis dicere laborabunt orderi, quod Imperator qui est laicus, impediat fe de fastis ecclesiasticis per c. *Mossanc. & c. Sacrosancta. de ofick.* quia respondeo fecundum Dominum Cardi. hoc non effe abfurdum subfistentes speciali ratione necessitatis, fecut diximus in materia feudali, in qua clericus fubeft laico. *de fo. compe.* ut notatur per doctos. *de judic. extrum. & de appella. Romana. lib.* 6. Nemo autem tanae mentis dubitaret hoc casu fubfiste fummam rationem necessitatis: fcilicet ne fides catholica periclitetur ex pluralitate fummorum pontificum, ut quae est contra illum articulum, *unam fanctam catholicam ecclesiam*, ut notat glo. *in clemen. ad nostram de haereticis*, & dici fapiae in primo articulo. Ideo non mirum fi Imperator potest & debet fe intromittere. Ad idem *de ele. de electionibus ca. ubi periculum*. & *praeterea lib.* 6. & codem titu. *clemen. ne Romani* 5. *pars*. In quibus patet quod in obfervatione conclavis principi fecilari est concilia poffe, contra ecclesiasticos, ut compellat cardinales ingredi conclave, & poftquam fecit in conclavi, expedive electionem faltem in duobus, fecut fuit fecundum vidualium, ut ibi plenc habetur. Non mirum ergo fi etiam in casu nolitio Imperatori concedimus potestatem, cum fanta fit ratione: ratione ad electione papae, et quo agitur de videndo quis fit notior & verus pontifex: alias fi dicerentur contrarium, poffet de facto fides multum periclitari. Posc enim papam effe haereticum, quo casu folo fubeft concilio *ap. dist. fi papa*. & infra tangam, & nolit congregare concilium ut congregetur vicinorum episcoporum, ipsi populi vocant vicinos episcopos. Certum est autem quod Imperator repraesentat populum fidelium, cum in eum translata est plena potestas *ff. de orig. jur.* 1. 1. 5. *novissime C. de vet. jur. enucle.* 1. 1. 5. *cum enim*: loco ergo ipsorum popolorum habet congregare concilium: & hoc, omnes erroibiliter ad 2. id est fimi ad principium, ut habetur 35. *dist. ad eradic.* Cum enim ut ipsa dicit, pricis temporibus Imperatores concilia convocarent: & poltea potestas data fuerit papae, & certe confequens est ut ab ipso negligente vel deficiente, deficientibus ibi qui loco papae fuerebant, ipse Imperator haec convocationem poffit & debeat facere. Pro hoc facit, quia concilium generale pertinenge congregare, quando agitur de hiis quae pertinent, ut patet in Nicaeno concilio in quo damnatus est Arrius, in Constantinopolitana fynodo in qua damnatus fuit Macedonius: in Ephesino in qua damnatus Nestorius: in Chalcedonenfi in qua damnatus fit Eutyches ut habetur 12. *dist. c.* 1. Sed clarum est quod quando agitur de fide, Imperator potest fibi propriis jure intercede concilio, non ad poenarum offendendam, fed ad fidem conservandam ut dicit tex. 96. *dist. non ad fidem. c. nobis*. Nec mirum quando per certum ad advocatus ecclesiae in qua est ecclesia, *de ele. per venerabilem*. Item facit, quia fi papa est fufpectus de haeresi, Imperator potest ab eo exigere, ut indicet quid fentiat de fide 35. qu. 1. *fi. regnandum* & quod ibi not. Pro hoc autem ordine in modo congregandi concilia generalia bene facit quod not. Jono. *de majo. & obedien. ca.* 1. ubi dicit quod qui majoris est dignitatis, ille est majoris ordinis: Vel fi fint aequales in ordine, ille qui prius ordinatus, & ideo nominat vel eligit vel concilium convocare, eo casu quo deficit is ad quem de jure vel de consuetudine pertinebat talis convocatio. Et fi quis dicere laborabunt deri, quod Imperator qui est laicus, impediat fe de fastis ecclesiasticis per c. *Mossanc. & c. Sacrosancta. de ofick.* quia respondeo fecundum Dominum Cardi. hoc non effe abfurdum subfistentes speciali ratione necessitatis, fecut diximus in materia feudali, in qua clericus fubeft laico. *de fo. compe.* ut notatur per doctos. *de judic. extrum. & de appella. Romana. lib.* 6. Nemo autem tanae mentis dubitaret hoc casu fubfiste fummam rationem necessitatis: fcilicet ne fides catholica periclitetur ex pluralitate fummorum pontificum, *P. de Monte Monarchia.*

concilium provinciale non poſſet congregari ſine licentia metropolitani ut ibi, tamen in provincia non habet metropolitanum, poterit concilium per epiſcopos congregari. Bene facit. 63. *dist. fere*. Si hoc eſt in concilio provinciali, quanto magis pro ſubleuando ſtatu univerſali eccleſiæ in concilio generali hoc petere licet ſubditos unico & indubitato paſtore? Et hanc partem tenet Archi. 18. *dist. placuit*.

Aliunde modum ultra primiſtori ego excogitare, videlicet ut prælati petant licentiam a ſuo pontifice ſub cujus ſunt obedientia, ut poſſint venire ad locum generalis concilii; & ea obtenta vel non, nihilominus veniant, quod de jure videtur ipſi poſſe facere. Et ſi ſint ſubditi poteſtatem a jure illi traditam cum limitatione, ſi licentiam a ſuperiore obtineat, poteſt exercere, ſi ſuperior requiritur ſine juſta cauſa denegat impartiri: cuius eſt *de ſuppl. negli. prælat. ca. 1. de reg. iuer* 89. *diſtin. volumus in glo.* probatur *in glo. dudum. §. 1. de ſepul.* Sed ſubditi poſſunt venire ad concilium de licentia papæ. *C. diſp. fer. quarum*: ergo ſi hic requiritur ſine juſta cauſa noluerit dare licentiam, poterunt ipſi propria auctoritate *thorirate* accedere. Et hoc ratio videtur multum forris intelligentia. Si enim pro ſalvanda anima unius monacelli, licitum eſt tranſire ad archiepiſcopum regulum petita licentia a ſuperiore licet non obtenta, ut eſt caſus *in dc. c. licet de regu.* quanto magis ut procuretur ſalus totæ animarum, & diferimen ac ſciſſura univerſalis eccleſiæ tollatur, licebit omnibus venire ad ſynodum non obtenta licentia? cum in hoc verſetur publica utilitas eccleſiæ, cui maxime eſt favendum: ut no. *de poſtula. prala. ca. de renun. & c. communia de teg. auctoritate &c.*

Pro hoc bene facit quod notat Inno. *de ſtatu mona. cum ad monaſterium*. Ubi tenet quod illud quod dicitur *in dc. c. licet*. Quod ſufficit petere licentiam, licet non obtineatur, habet locum non ſolum in caſu prælaty. *c. licet*. ſed etiam in aliis cauſibus, in quibus verſatur publica utilitas: quod eſt verbum notandum & perpetuo mentiteneandum, quia facit ad multa pro contra quæ dicunt congregari debet generale concilium auctoritate papæ *ca. diſtin. per tranſ.*, cum multis aliis ſupra allegatis: ut intelligantur procedere, quando congregatio fieret propter aliam cauſam quam hæreſis apoſtolicæ, vel quando ipſe requiritur etiam pro hæreſi non denegaret aſſenſum. Alias ſi denegaret, ſecus. Si autem dicerentur contrarium; fruſtraretur eſſet prouiſio in jure, quia habet concilium poſſe cognoſcere de hæreſi papæ: ſi de poteſtate papæ eſſet non præſtantis conſenſum ſuum, impedire generalis concilii congregationem. Item predicta jura procedunt quando unius eſt paſtor in eccleſia Dei: quod patet, quia dicunt concilium congregandum authoritate ſedis apoſtolicæ vel authoritate apoſtolica. Et loquitur in ſingulari, cum de jure non poſſet eſſe niſi unus *7. q. 1. faſtus eſt Cornelius*. Et probatur ex his quæ late dixi in primo dubio. Singularia autem numerus eccleſiaſtica ſunt non verificatur in pluribus *ar. de deuor. gandemus*; quando autem de facto eſſent duo vel plures, tunc ad conſilium debent ſervari modi de quibus ſupra, vel a [illegible] rorum.

Ad [illegible] pro clariori doctrina premiſſorum dubitationem [illegible] dicunt eſt ſupra collegium cardinalium [illegible] in ſubditum poſſe congregare concilium. Fons quod utcque vel alter contendentium de papatu prælibet prælatus obedientia ſua venire ubique ad locum concilii, quid fiet? dicendum quod ſubditi tali præcepto ſua prohibitioni non tenentur obedire. Nam ut poſtulat dicit Inno. *de ſpo. ren. inquiſitioni*, præcepto papæ non eſt obedendum, quando ex hoc vehementer turbatur ſtatus eccleſiæ, peccatur enim ſic obediens, ad quod facit *ca. no. glo. ſimpliciter 9. qu. 3. per principatum, in glo. fit. 25. qu. 1. quæ ad perpetuam ſtra. & glo. 1.* Nec etenim eſt quod tale præceptum in propoſito numero turbat univerſalem eccleſiam, & haveſ ſciſſuna & hæreſim, quia impedit eccleſiæ unitatem: ergo non eſt obedicdum, cum papa ex commiſſo ibi regimine debeat ſecundum omnes conatus ſuos prouidere, ne univerſalis eccleſia ſuæ poſſit diſtinuata & alia diſcrimina inſeſtetur *24. qu. 1. memor*.

Si ſecundo quæro præſuppoſita unitate ſponſi eccleſiaſtici, qualiter prælati debent citari ad concilium? Reſpondeo quod per literas ſuperiorum citandi ſunt & monendi, poſtunque ſuſtrangantur ut ad concilium generale, ut habetur 18. *dist. epiſcopus*.

An autem requiratur trina citatio ſed monitio, vel unica ſumptum ſufficiat? dico unicam & ſimplicem ſufficere ut no. Jo. And. *de juriſpeten. ego enim*, & glo. & Archidi. *in diſt. c. ſi epiſcopus*. Licit quod no. Joan. And. *de juriſpeten. brevi de comun. eccle. cum minus*. & *eccl. mona*. Licet alias in citationibus judicialibus ſufficiat vel una pro omnibus ut no. *de offi. dele. conſuetu ff. de dam. infecti, 1. ſi ſiatis 5. Juliano*.

In tantum autem eſt neceſſaria monitio ſeu citatio ſuperioris, quod licet unus epiſcopus vocatus ad ſynodum ita ad concilium, tamen non teneretur inde ſpecialiter vocari ut no. *Jo. And. de juriſpeten. ego enim*. & *ep. 1.* per illum tex. qui dicit; *vocatus ad concilium venimus*.

Qua vero pœna puniendi prælati monitis & ceſſante legitimo impedimento non venient, diſcendum, quod debent excommunicati 18. *de pœnitentia & c. placuit cum ſeq.* Impediti vero tenentur mittere legatos ſeu nomine vel procuratores, quod, ut ſemper verum ſit, remitto ad gl. quæ eſt 18. *di. Epiſcopus ad ſynodum*. Quodlibet autem impedimentum non ſufficeret ad excuſandum non venientem, puta levis febricula: ut d. glo. *in dict. c. ſi epiſcopus*, 18. *dist.* ſed debet eſſe gravis neceſſitas & [illegible] quæ illum impediat, ſ. qu. 3. *ſi agrotus*: aliaſ ſi [illegible] juraſſent ſecundum formam, *c. Ego 16.* perjuri [illegible] effent ſe poſſent ab eorum dignitatibus deponi, & beneficiis; *de juriſpeten. c. queretam 6. c. tua no.* [illegible] Vocati autem ad concilium & venientes non debent [illegible] ſed diſcedere antequam conſilium diſſolvatur: ut [illegible] *ex expeditis 18. di. Et autem quid 11. quæſt. 3. [illegible] Certum*; alias autem punientur ea pœna qua [illegible] nientur ſi non venientes, ſcilicet pœna excommunicationis, ut habetur in juribus ut patuit. Bene facit ad illud *c. 1. de eleci. ff poſſunt 16. &c.*

Tertio quæro, quæ perſonæ ſint de numero [illegible] & corpore concilii? Reſpondeo quod ad concilium debent venire ſanctæ Patres de omni orbe terrarum, ut d. tex. *25. qu. canonet*. Sed certe ſecundum hoc hodie non poſſet fieri concilium, cum nullos aut paucos habemus ſanctos Patres, adeo

adeo deprauata eſt chriſtiana religio; dicendum itaque primo, ſi Romanus pontifex poteſt ad concilium venire, de hoc non eſt dubium dom ipſe præſit concilio & ab eo concilium authoritatem aſſumat *de diſtiſ. Epiſcoſiſ 17. di. per totum & ſatra* dixi latius: item collegium cardinalium eſt de numero ad concilium venientium, ut no. Ho. *de prebis. auctorum*. Et probatur ratione; nam cardinales conſtituunt collegium Romani pontificis: ut no. glo. magna *de ſchiſma. ad ſuſcitandos lib. 9.* Et licet papa ſit primum & ſapiencum caput totius eccleſiæ, alia autem ſidelis ſunt pars membra, ut ſæpe dixi, tamen eſt ſpeciale caput cardinalium, & ipſi ſunt ejus ſpecialia membra, conſeramus autem eſſe pars corporis Chriſti. *arg. C. ad 1. juli. ma. 1. quiſquis*, nos. Hoſtien. *in d. c. antiqua*: ſicut ergo papa eſt in concilio tanquam caput, ita ipſi ſunt membra ejus, *de hoc ſine finis 2. prala.* Et ad hoc optime facit *de re jud. ad apoſtolica §. ſed ſequa li. 6.* Poſt hos patriarcha ſuum venire *16. de hære. ſide q. 4. q. 7. ſanctorum*. Item archiep. *15. diſt. ſicut in 6.* Ved eccleſia dictur ſidelium collectio, *de conſ. ob. 1. eteſia*. Ergo quilibet fidelis debet adeuſiu, ſi hoc poſſuit. Pro hoc quod dico *Jo. ro. reſtra de locu. & in c. ſi. de offt. Jr.* ubi dicitur quod cum epiſcopus vel legatus vult facere ſtatutum tangens jura aliorum, debet eciam hoc facere de illorum conſenſu etiam ſi ſint laici, vel ſi non conſentiantur, ſaltem debent eſſe præſentes, *ar. de conſe. di. in c. 1. de ſcriſ.* Ad idem ſacit quod habetur *Ac. xxxiv 15.* ubi in concilio etiam ſed ſedere, videlicet an converſi ad fidem deberent circumcidi, non ſolum interfuerunt apoſtoli, ſed etiam alii presbyteri & alii hominibus ſiri, qui repræſentarent totam Dei eccleſiam, quod eſt notandum. Illi enim ſancti patres, qui ſpiritu ſanctu dictabantur, ſcribere nobis ſunt, quia licet hodie debeamus tale concilia celebrare: unde de illorum actio noſtra debet eſſe inſtructio *de elect. ſignifiaſti 1. de eccleſiaſtibus*. Item ipſi repugnantiam ad admittendum, ſecit quia ipſi non videntur omnino ſacculares, ex quo præcepto Dei unguntur tam in veteri quam in nuvo teſtamento, *de ſacra. unc. c. uno. 2. qu. 7. 8. item ma. Balaam*. Suſcipiunt quoque tales dum ad regimen dignitatem promoventur, eccleſiam defendendam *2. q. 7. principes c. regnum*; eorum autem intereſt eſſe in concilio ubi agitur de ſtatu eccleſiæ & totius orbis. In contrarium facit *96. di. nihil*, ubi habetur; ſaltem ſynodalibus tractatibus interdicuntur diſpiſci. Idem probatur *95. diſt. Sanctiſcidere*. Ubi dicitur illicitum eſſe cum, qui non eſt in ordine ſaltem ſimplicem epiſcopum, eccleſiaſtica interrogare, ſed tractatibus. Ad idem 17. *diſt. ſi. hinc etiam*, ubi ſynodo congregata quod urbem & in diœceſanibus poſito, an accuſationes debeant audiri contra Sacerdotem papam: Imperator quaſi Deo inſpirante reſpondit, ſynodum eſſe arbitrii in tanto negotio ſequenda præcipiebere & ſtatuere, neque aliquid ad ſe præter reverentiam de eccleſiaſticis negotiis pertinere. Ad idem 67. *diſt. c. 1. & 2.* ubi concilium generale appellatur ſynodus epiſcoporum. Item conſiderantis illa quæ ſanctiſſimus cuius fidem noſtram velut quatuor evangelia amplectuntur, de quibus 16. *diſt. per tranſum*, ſatis patebit non ſuſtle in illis aliſ epiſcopos,

cle. 2. de offi. nuca. ubi habetur de hoc verbo, *volumus*. Ad hoc 15. *diſt. c. 1.* ubi concilium ſuet pertinuerunt Conſtantino Auguſto. Ad idem 35. *qu. 5. ad ſedem*, ubi papa vocavit ad concilium epiſcopos & clericos & judices diverſarum provinciarum. Pro hoc videtur tex. 23. *diſt. in nomine Domini*, ubi patet epiſcopos, abbates, presbyteros & diaconos interdiſtiſe de conſilio: in concilio idem de abbatibus clare probatur *1. qu. 7. convenientibus*, exponendo ibi monachos pro abbatibus, ut exponit glo. ibi. Facit ad hoc 19. *dist. dudum*, ubi aperte ponitur ſenatus epiſcopi, presbyteris & canonicis eccleſiæ cathedralis: ad idem 95. *diſtin. unum*. Ubi dicitur, quod licet epiſcopus ſit ſuperior, ſed inferior majores presbyteris, omnes tamen debent regere eccleſiam in communi. Hæc omnia pro fatis videntur probare quod omnes catholici poſſunt intereſſi: in concilio, ſive ſuncti ſeculares, ſive clerici, ſive laici. Pro hac etiam parte facit ratio; nam certum eſt quod concilium generale repræſentat univerſalem eccleſiam *11. diſt. ſicut in 6.* Ved eccleſia dicitur fidelium collectio, *de conſ. ob. 1. eteſia*. Ergo quilibet fidelis debet adeuſiu, ſi hoc poſſuit. Pro hoc quod dico *Jo. ro. reſtra de locu. & in c. ſi. de offt. Jr.* ubi dicitur quod cum epiſcopus vel legatus vult facere ſtatutum tangens jura aliorum, debet etiam hoc facere de illorum conſenſu etiam ſi ſint laici, vel ſi non conſentiantur, ſaltem debent eſſe præſentes, *ar. de conſe. di. in c. 1. de ſcriſ.* Ad idem facit quod habetur *Actum 15.* ubi in concilio etiam ſed ſedere, videlicet an converſi ad fidem deberent circumcidi, non ſolum interfuerunt apoſtoli, ſed etiam alii presbyteri & alii hominibus ſiri, qui repræſentarent totam Dei eccleſiam, quod eſt notandum. Illi enim ſancti patres, qui ſpiritu ſanctu dictabantur, ſcribere nobis ſunt, quia licet hodie debeamus tale concilia celebrare: unde de illorum actio noſtra debet eſſe inſtructio *de elect. ſignifiaſti 1. de eccleſiaſtibus*. Item ipſi repugnantiam ad admittendum, ſecit quia ipſi non videntur omnino ſacculares, ex quo præcepto Dei unguntur tam in veteri quam in nuvo teſtamento, *de ſacra. unc. c. uno. 2. qu. 7. 8. item ma. Balaam*. Suſcipiunt quoque tales dum ad regimen dignitatem promoventur, eccleſiam defendendam *2. q. 7. principes c. regnum*; eorum autem intereſt eſſe in concilio ubi agitur de ſtatu eccleſiæ & totius orbis. In contrarium facit *96. di. nihil*, ubi habetur; ſaltem ſynodalibus tractatibus interdicuntur diſpiſci. Idem probatur *95. diſt. Sanctiſcidere*. Ubi dicitur illicitum eſſe cum, qui non eſt in ordine ſaltem ſimplicem epiſcopum, eccleſiaſtica interrogare, ſed tractatibus. Ad idem 17. *diſt. ſi. hinc etiam*, ubi ſynodo congregata quod urbem & in diœceſanibus poſito, an accuſationes debeant audiri contra Sacerdotem papam: Imperator quaſi Deo inſpirante reſpondit, ſynodum eſſe arbitrii in tanto negotio ſequenda præcipiebere & ſtatuere, neque aliquid ad ſe præter reverentiam de eccleſiaſticis negotiis pertinere. Ad idem 67. *diſt. c. 1. & 2.* ubi concilium generale appellatur ſynodus epiſcoporum. Item conſiderantis illa quæ ſanctiſſimus cuius fidem noſtram velut quatuor evangelia amplectuntur, de quibus 16. *diſt. per tranſum*, ſatis patebit non ſuſtle in illis aliſ epiſcopos,

pos, unde in Nicena fuerunt treceni 17. episcopi, in Ephesina decimi, et in Chalcedonensi 600. ego illi pleni Spiritu sancto non vocaverunt nisi episcopos, fatis vidctur, quod alii non fint vocandi vel admittendi. Ita jura supra pro utraque parte redicta deducunt hanc materiam mirabiliter dubiam.

Tamen quia Spiritus ubi vult spirat, ipsius gratia invocata pro mei ingenii imbecillitate dicam quid fentio. Et primo quantum ad laicos, non habemus bonam ejus de hoc *quæst. 2. prælat. c. fi.* quia tenetur in tribus cafibus.

Primo, fi fpiraliter tonuerint & invitentur: ita debet intelligi 93. dift. *Adrianus*. Secundus quantio tractatur cauia fidei, quia illa eft communis cauia tam clericis quam laicis: ita intelligitur 96. *dist. nionam & c. non ad fidem*. Tertius fi tractaretur de gradibus circa matrimonium contrahendum 35. *qu. 5. ad fidem*, fecundum illam glofi. *in prælleg. c. fi.* quam glo. intelligit ibi Johan. Andr. elle verum, quod dicit Sabinus interfuit ad audiendum, non ad judicandum vel *decendum 62. dftin. decretalis*.

Poffunt etiam laici venire ad concilium fecundum Johannem And. pro potenda juftitia vel defendenda *de judi. novit.* pro quo ultimo eft bonus tex. *in c. 1. de fpon.* in ecclefiaftici autem negotiis feu tractatibus, de aliis quitur de correctionibus clericorum funt laici excludendi, *arg. de abift. Mefiana & c. Sacra fanfta*. Melius in extravaganti Bonifacii *de offi. ordi.* debent. Et cum hac fententia fic. Andr. communiter dofto. *in prælleg. c. fi.* glo. vero. *in c. Adrianus 63. dift.* aliter loquitur: dicit enim quod ad cauias matrimoniales laici quandoque invitantur, in cauia vero fidei interveniet etiam non vocati per *prælle. cap. nonam 86. dift.* In hac tamen poffet dici, quod ubi in concilio tractanda fuin negotia ecclefiaftica fint pertinentia ad jurisdictionem ecclefiaftcam, non eft necefle laicos vocari: quia poteftas difponendi de talibus non fuit data laicis, *Petro & Petro & fuccefforibus ut alia fupra. Fatis de confilio mulieris fanctæ Marie, de prælleg. cap. Mefiana. & c. Sacra fanfta de præfcriptio. cauia. de haeret. c. ut inquifitionis §. prohibemus lib. 6. 96. dftin. hæreticos c.* Et hoc modo debent intelligi pro parte negantis inductæ & prælertim 27. *dftin. hæc etiam 96. dftin. ubi nam.* Bene facit 23. *quæst. 5. principes*. Ubi dicitur quod intra ecclefiam non eft necffaria poteftas fecularis nifi in defectum, utquod non valeant efficere facerdotes fermone doctrinæ, poteftas fecularis implet terrore difciplinæ. Item in cauia fidei adhuc dicetur laicos non elle de neceffitate vocandos, quia illa eft cauia mere ecclefiaftica, adeo quod fecularis neque directe neque indirecte poteft de ea cognoscere, fed habet folam executionem ad mandatum ecclefiaftici, ut eft tex. fingularis. *in prælleg. cap. ut inquifitionis §. prohibemus de hæret. lib. 6.* pro hoc facit quod laici neque publice, neque privatim, de fide disputare debent *de hæret. cap. 1. prohibemus. lib. 6. de C. de fum. trinitate fide catho. lib. 3.* Si autem, ubi agitur in concilio cauia fidei, laici fe fponte offerrent, deberent admitti, ita intelligo *d. cap. non ad fidem & glo. in prælleg. c. Adrianus*. Cujus ratio eft, quia fudes potuit remanere etiam apud fimplicem laicum & in omnibus aliis perfie, licet accidit in perfona beatæ Mariæ in paffione Chrifti, quando apofto- li & alii nodentes defecerunt in fide; hoc tamen A cafu poto eos admittendos non fuitum ut audiant fed ut confulant & dicant quantum fuam, non autem decidant, ut *in prælle. cap. nbi nam. & cap. non ad fidem*.

Decendus eft enim populus, non fequendus ea. *dftin. fequendæ* 20. Item fi concilium ulterius fuper rebus laicorum ultra quam fua jurisdictio patiatur, tunc debent principes & laici interelle, fic intelligu quod not. Innocen. *in prælleg. cap. vobis. de loca. c. 1. cap. fin de appellg.* Tacit *Clemens. 11. de cenfibus*. Extra autem hos cafus poto quod laici non debent de neceffitate vocari, fi tamen vocentur, & admittantur, poffunt venire tunc habent vocem confultivam vel decidivam, fecundum quod in admiffione eis permittitur vel conceditur. Papa enim congregans concilium potoeft nos facere capaces vocis *dftin. 63. dftin. Adrianus & cap. in fynodo not. 2. qu. 5. Mennum*. Nam & poteftatem excommunicandi poteft papa laico concedere no. glof. 33. *dftin. verum 96. dftin. Omnipotens non. Johan. Andre. in cap. 3. de probem. lib. 6.* & hoc modo debent intelligi omnia jura, in quibus legitur laicos fuiffe in concilio, videlicet quod fuerant ex invitatione ecclefiæ. Ad hoc glof. *in dftin. cap. ad hæc 37. dftin. c. fin.* Quod autem generalia concilia prifcis temporibus fuerunt congregata per Imperatores Romanos, hoc fuit quia non erat facultas Chriftianis in unum conveniendi ob perfecutiones quas patiebantur ecclefiæ; hodie autem fecus, ut fupra dixi. Neque obftat quod reges fint omfti, quia dico quod omfti, omnino remanent qui laici, quia non fuerunt omfti nonnullum prorfus ordinem recipiunt: ut *in dftin. c. 2. de probem. li. 6. in novella*. Et hæc fufficiant quo ad laicos.

Quo vero ad ecclefiaftices, omiffis omniffis provincialibus & fynodalibus, de quibus plene per Inn. *in c. graves de probem.* fatis dixi fupra, qui ad generalia poffunt & debeant interelle, videlicet patriarchæ, cardinales, archiepifcopi & epifcopi. Item abbates habentes quafi epifcopalem jurisdictionem 1. *quæst. 7. convenire* [illegible] cum aliis jurisdicti bus fuperior alleg. *cap. 1. de prælleg.* Item inferiores clerici venire, intelligendum eft quod fuerunt fpecialiter invitati, qui tamen de neceffitate vocati non debent. Nam ad concilium provinciale regulariter non vocantur nifi epifcopi & capitula cathedralium ecclefiarum ut no. Innoc. *in d. cap. graves de accusa.* Sicut olim no. *in c. fi. de his qua fi. a pra.* Ergo fortius ad concilium generale alii necffarie vocandi non funt: procedit autem hoc argu. a fimili, quia ficut in fatis provinciale non vocantur clerici inferiores de univerfo: quia quod juris eft de toto ad totum, idem juris eft de parte ad partem *dftin. 38. de rel. tex. 1. qua de tota de offi. delegati §. item cum totum*. Quod tamen intelligo nifi de confuetudine aliter effet introduftum, quia talis confuetudo fervanda effet *dftin. 1. de quibus de confec. dftin. 4. cum multis fimi.* Item poto fi clerici inferiores fponte occurrent & venirent, quia tunc honeftum eft ut admittantur, non autem necffe eft nifi in cauia, in quibus dixi fupra laicos effe admittendos. Et tunc non habent vocem decifivam, fed tantum confultivam.

Ultimo circa præmifla poffet debitari, an fit in optione papæ, qui fint ad concilium vocandi & qui non. Dico quod aliquando concilia congregantur de honeftate, quia fuper his quæ pendent a mera poteftate fua, papa vult informari de multorum

torum habere confilia, & tunc in poteftate & in optione ejus eft vocare quos vult. Facit *de re jud. ad appellat. lib. 6.* & quod ibi no. *C 63. de in fynodo*. Si autem concilium congregetur pro fafto hæreffis vel concernentes univerfam ftatum ecclefiæ, per quod ftatus ecclefiæ pollet decolorari aut turbari, neceffario debent vocari epifcopi & alii magni prælati habentes quasi epifcopalem jurisdictionem, ut fupra plene notavi.

Quæ potestas sit servari debeat in congregatione concilii.

QUarto quæro, quæ præambula fervari debent in ingreffu & inchoatione concilii generalis. Ad cujus rem dicit Johannes Andrea Spiritus fancti, quia ut habetur in evangelio, dixit Dominus: quotiens plures congregati funt in nomine meo, ego in medio illorum fum. Pro hac miffe celebratione bene facit, quia fi de confuetudine capitulum congregatus fe pro electione *[illegible]* *[illegible]* celebrari *[illegible]* de Spiritu fancto, et no. *[illegible]* *cum nobis olim*: probatur de *[illegible]* *cum ecclefia Surina, in prin.* ibi, Spiritus fancti gratia invocata, multo magis hoc debet fieri in congregatione univerfalis ecclefiæ & generalis concilii, cum talis fit pro majori & univerfiori utilitate; ideo major cautela adhibenda *dft. ar. fi. ad Corin. 1. 1. §. fed fi quis dicit. ubi petacium lib. 6.* ad hoc bene facit illud apoftoli. *Omnia quæcumque facitis, in nomine Domini nofti Jefu Chrifti Jefiatis*; fed concilium debet celebrari in nomine, ex eo quod in unum directi dicunt optata fune mentis, 15. *dft. fynodus*: ut ergo congregatorum voluntates melius in unum dirigantur, debent implorare Spiritus fancti auxilium juxta verbum Dominicum: *Cum venerit Spiritus fanctus quem Pater mittet in nomine meo, ille vos docebit omnia & [illegible] omnia quæcumque dixero vobis*, in cauia hæreticorum Johan. 16. Ex his infertur, quod in ipfo ingreffu concilii antequam ad alia procedatur, debet cantari hymnus qui incipit, *Veni creator Spiritus, &c.* Deinde per omnes ex patribus de concilio debet fieri fermo, [illegible] convenientis his quæ agenda funt: tum, [illegible] confuetudine fervatur in concilii provincialibus, nulla [illegible] gis fervari debent in generalibus per rationem fupra deduftam. Et quia hæc confuetudo fandabilis eft, ideo obfervanda *per prælle. c. fi. de confue.* hanc etiam confuetudinem tanquam honeftam vidi de facto fervari in concilio Baffilen. in quo fui interpretatus, anno Domini 1433. 12. Kalen. Decembris. Servatur ifte modus in fefliouibus fuis publicis: nam in loco ubi tenetur fefflio, quo eft ecclefia cathedralis, celebratur Miffa folemnis per aliquem prælatum de concilio ad hoc deputatum: quo miffa durante omnes prælati funt induti fuis veftibus confuetis fedentes in loco dictæ fefflionis fecundum fuas dignitates & prærogativas. Miffa vero finita omnes prælati induunt fe pluralibus mitras albas fibi impofitas, excepto quod qui præeft vult habere mitram auriffrigiatam & notabiliter ornatam. Qui quidem præfidens vel alius loco ejus afociatus diacono & fubdiacono, habitu ecclefiaftico indutus fedent in cathedra in medio chori habens dorfum ad altare, vultum vero ad alios prælatos. Omnibus igitur fic indutis & ornatis, diaconus clamat alta voce: *Orate*, quo dicto omnes fedentes genua per aliquod interval- A vallum & orent fub filentio fecundum devotiones fuas. Poftquam autem per aliquod interval- lum temporis in illa oratione fteterunt, idem diaconus clamat alta voce: *Erigite vos*, & tunc omnibus furgentibus & ftantibus eccfiæ ipfe præfidens etiam eteftus dicit hanc orationem alta voce.

*Adfumus Domine fancte Spiritus, adfumus peccati quidem laqueis detenti, fed in omnine tua fpecialiter congregati, venit ad nos ex eftu nobifcum, & dignare illuftrare cordibus noftris, & doce nos quod agamus, quo gradiamur, & oftende quid effectere debeamus, ut te auxiliante in omnibus complacere valeamus: ofto in folus fuggeftor efficiamur & [illegible] [illegible] [illegible]

fidens dicit hanc orationem.

Deus qui corda fidelium. &c. Poltmodum præcinit cæteri vel diaconus aut subdiaconus dicit. *Benedicamus Domino.* Alii respondent, *Deo gratias.* His omnibus ut supra completis, Præsidens & omnes presbiteri alii sedem de imponunt mitras episcopibus suis, & tunc unus ad hoc deputatus legit decreta in illa sessione expedienda, postea quilibet episcopus, *placet:* ac deinde depositis pluvialibus & mitris resumptisque stolis & ceredunt. Hinc nodum ut dixi vidi servari in concilio Basileen.

Pro quo modo justificando aliqua allegabo de jure: & primo quod debeant ingredi cum vestibus facetis suæ dignitatis & cum mitris in capite bene facte quod habetur *de elect.* quod, facta B ibi patet, archiepiscopus sine pallio non congregat concilium provinciale: de mitra habetur *in c. ut apostolica, de privil. lib. 6.* Et licet ille tesloquantur de concilijs provincialibus vel synodalibus; idem tamen pro in generalibus, ubi major est ratio, & ponderabitur tractantur: & repræsentantur *universalis ecclesia militant.* Quod etiam debent habere mitras planas & albas sine *ornamentis no.* Joann. Andr. *in dilib. cap. ut apostolica* ubi dicit, quod episcopi de consuetudine in præsentia legatorum Romanæ sedis & de Ius. tum superioum, utuntur tantum mitris albis & planis, & fortius in præsentia Romani pontificis, quandoquidem ipse ab eis consulitur. Bene facit *de privil. antiqua*, ubi patriarchæ in præsentia Romani pontificis vel legati de latere non poffunt facere cruces ante se deferri propter eorum reverentiam. Et licet dictum sit, quod præfati debent intrare loca concilii cum vestibus suæ dignitati convenientibus, *non tamen* est credendum quod patriarchæ vel archiepiscopi habent pallium aut eo utantur in concilio generali, quia tali non debent uti extra eorum provinciat *de usu pa. cap. 1. & cap. ad honorem*, neque etiam baculum pastoralem, quo papa non utitur *de facra unct. cap. 1. in fin.* ubi vidit rationem, quare Romanus pontifex non utitur baculo pastorali: ideo nec alii in ejus præsentia illo uti debent. Ad hoc facit *de offi. legatorum*, & quod ibi no. Hostis. Et quod no. archi. qo. *di. dispositiva super glo.* ubi dicit quod baculus pastoralis denotat cuftodiam gregis: fed cum plenitudo cuftodiæ gregis fit committia, ipse tanquam vicarius in plenitudinem potestatis, alii autem vocatis in partem plenitudinis, *de usu pa. ad honorem*; ideo hujusmodi insignia ad ejus præsentia uti non debent, de quo vide plenius in *prælleg. cap. 1. in fin. de facra unctione*, &c.

Quinto, quoad, qualiter ordinari debent existentes de concilio in sessionibus fuis vel fubscriptionibus? respondeo quod salva semper conductione Romanæ curiæ & concilii, ita quæ in hoc fieri attendenda, *ex ff. de civili. L. B. ff. fundus. ff. de prædio l. venditor. ff. si constat. de conc. ius. cap. fi.* de jure, sessiones debent fic ordinari. Quia primus locum & superiorem obtinebit Romanus pontifex, qui est capet ecclesiæ. 12. *di. cap. 1.* & 2. Et de hoc nemo fanæ mentis dubitabit. Secundo locum obtinet fat. Hostiensis qui hoc habet ex privilegio, ex eo quia conferens papam & unjit Imperatorem, ut not. Hostis. *de privil. antiqua*, terfum obtinet patriarcha Constantinopolitanus, A quartum Alexandrinus, quintum Antiochenus, sextum Jerosolymitanus. Hæc patent. 22. *di. mon. monarcs & ca. prædi. cap. antiqua. de privil.* Item fant alia quatuor sedes patriarchales post illas, videlicet Aquileiensis, Biturienfis, Gradensis, & Pisana de quibus per archidi. 1. *dist. decres.*, ubi habes glo. facientem de illis sedibus mentionem in ver. *archiepiscopus* 22. *di. cap. fi.* Et de Gradensi ff. glo. 98. *di. cap. 1.* Si igitur quæratur, in illa quatuor patres præfati debeant cardinalibus? pro devandam confuetudinem curiæ, ut supra dixi. Sed ubi non apparet de confuetudine, videtur de jure quod quatuor prædictæ sedes patriarchales præfecantur presbyteris cardinalibus, in probatio *in cap. confistorii 1. de appella.* In fuprascriptione, ubi pa- B ta scribens patriarcha Gradensi & presbytero cardinali, quorum ipsum patriarcha cardinalis. Clarum autem est scienti jura, quod supraferipiones decretarum faciunt jus: & de ex illis in jure habdum est arg. ut no. ibi. *in cap. peccandum de elect. lib. 6. in versi. Prædicatorum & cap. fin. de poll.* Hinc dicimus quod Prædicatores debent esse Minoribus, quia ubicunque papa in jure facit mentionem de illis ordinibus semper in ordine scriptum præfert Prædic. Minoribus, ut probatur *de except. prælu. nimis, de privil. in his etiam & cap. 1. lib. 6. de relig. ds. 1. & fane no. lib.* hoc tenet Joan. Andr. *in cap. Joannes de regu.* ubi dicit Prædicatores præferri Minoribus, quia eorum ordo est antiquior. Et Dominus Bald. *in 1. obseruare §. antiquum. ff. de off. proconf. & leg.* quos tex. & authoritates tenent oportet menti, quia sæpe vidi inter hos religiosos fuper hoc in præsentia jurisperitorum orta controversiam, & nemo fevit aliquid boni allegare.

Post hos autem patriarchas succedunt presbyteri cardinales ex ordine suo consisto, deinde archiepiscopi.

Sed hic advertendum, quia vidi in facto dubitari an archiepiscopus Mediolanensis precedere debeat Ravennatem. archiepiscopum? videtur quod non, quia christus [illegible] est antiquiflimus: ut no. [illegible] *confistorii*: ergo ratione antiquitatis ejus archiepiscopus videtur præcedendus *arg. ff. de jure immunit. l. semper*: facit quod no. glos. 22. *di. clerici*. In contrarium est veritas, licitet quod archiepiscopus Mediolanensis debet præferri Ravennati ut est tex. 17. *di. hinc etiam ad fi.* ubi in ordine scriptum Mediolanensis præferitur ad Ravenna. *cap. 1. di. licenia*, & ibi no. 96. *dist. bene quidem*, in glo. in ver. Mediolanum. per archi. Pro quo facit *Cod. de no. compo. lib. 1. § quidem*: Et de hac controversia glo. fteris civilis facit mentionem. *C. de fuscipiendis. eccle. l. determinus*. Et ita cum in concilio Basileensi fuissem interrogatus de facto respondi.

Post archiepiscopos fedent episcopi & abbates, quod patet ex majoritate gradum, ut habetur *8. di. per totum. 22. di. clerici 1. clerici*. Ille enim debet præferri qui est majori gradu insignitus 17. *di. placuit & c. episcopus*, ubi glo. *de majo. & obe. per tunc.*

Deinde tam inter episcopos servandum hunc ordinem, ut subjectus digniori, pura patriarchat Constantinopolitanus preferatur mano digno, pura Alexandrino, & sic ultra: quia membra quanto magis pollunt, debent adhærere suo capiti, *de prælegis. cum non licet. de his qua fi. prela. Nov.* Nemo, & sic successive fiat de aliis episcopis & abbatibus.

Quo autem ordine archiepiscopi, vel episcopi ejusdem provinciæ inter se locati debeant? pro quod ille præferior, qui a dignioni superiori fuit ad dignitatem promotus, ut patet *in dilib. cap. per tuas de major. & obe. no. glos. in prælleg. cap. placuit & c. episcopus*: si autem ab eodem superiore vel æquali fint promoti, tunc ille præferendus est qui excedit alium merito vitæ, vel nobilitate, vel scientia, licet alter fuerit ante promotus, 16. *dist. facta fundus*, ubi glo. no. Archi. *cap. de quoniam 95. dist.* C. Statum fint æquales quo ad procuratores & merita personarum, ille præferior qui prior ad dignitatem fuit promotus: ut probatur *in prælleg. cap. episcopus. 17. dist. de major. & obed. cap. 1.* Et hæc sufficiant de illo ordine sedendi vel subscribendi: ex quo fatis patet de confuetudine, cui fundum est.

Quo ordine sedendum in concilio.

Quo ordine subscribendum in bibliotheca Lucensi ubi fuit ritual ex fun ordinarum ac Sacramentorum Romanæ Ecclesiæ ordinis, ac per S. D. N. Julium Secundum papam modernum Felinus consessorum ascripsit ac epistolarum alcendere ut sibi Lucæ tradatur. *Deinde.*

Quæ prælegi ne debeant. Quæ prælegi debent. Quæ prælegi non debent.

SExto quæro, quot personæ debeant esse presentes in concilio generali? Advertendum quod ejus hoc tempore variatur: tam glo. *de electione inter universos in ver. tenent*, tenet quod sufficiat præsentia majoris partis universitatis, idem glo. *de majo. & obe. fi. in ver. præsentium*: idem glo. *de clerici. liberi*: idem glo. 63. *di.* quando dicit quod requiritur præsentia duarum partium: idem *de hic qua fi. a majo. per. cap. c. 1.* idem *de prælleg. bona. 1.*

Doctores communiter tenent, quod requiritur præsentia duarum partium, qui volunt, debent & possunt interesse. *Ioan. in d. quanto*, & fuit primo & post. *de elec. quia propter* & Inno. *de el. ecclesia. 1.* pro qua et tex. in *d. quapropter*. Hanc partem sequitur Joann. Andr. *de hic qua fi. a. major. per. cap. 1.* [illegible] 30. *quæst. 1. hoc jus*, idem glo. *de arbi. c. fi.* [illegible] autem partium fic congregatio quod fatis major pars quadrat, gregatorum est validum, ut not. in juribus fatis ja allegatis.

Sed dubium est an existente schismate in ecclesia & duobus contendentibus de papatu, an minor pars congregata possit constituere majorem in neglligentia, in ulla non veniente possit per mortem procedi? Et puto quod fic, quia cum ecclesia carent unico capite fatem de facto propter schisma, & sic dicitur quasi vacare cum non habeat totum solum pastorem fecet debet. 7. q. 1. *Salius ad Corinthios*: ergo potestas convocandi prælatos ad concilium generalitter est penes qualitatem archiepiscopos & alios superiores, quantum ad suos subjectos: ad hoc 18. *di. si episcopus*. Si ergo archiepiscopi vocant episcopos suos ad concilium, & ipsi non venisset in termino eis assignato, convenientur negligentes, & per consequens devolvitur potestas ad accedentes etiam numero pauciores, justa no. per Joann. Andre. *de offi. ordi. interpretatio*, pro quo facit, quia jus universitatis potest esse in uno residente. no. glos. *ff. de ver. sig. l. deserta. 5. unica. ff. l. Neratius. in fin. ff. quod cujusque universi. l. fini. §. mitis. ne de postu. prela. tractatus*, ad hoc facit. 15. *dist. fundus*, ubi patet quod in

A concilio generali quandoque fuit multitudo patrum, quandoque magna pauctitas intantum quod 22. legatus fuisse in concilio Laodicen. 16. *dist. Sex. Laodicen.* Credo tamen consultius esse quod para minor congregata alijs notentibus accedere promuneri se constituere generale concilium, & in fe esse jurisdictionem, quod potest judex facere, tenendum no. *ff. de judi. si quis ex aliena. pot. Pat. si quis in jus voca. non jo. l. 2.* per Joann. de *dist. pretera de judi. cetera*, ubi aliquid per modernos.

Ad quem de concilio convocandi.

SEptimo quæro, an omnes de concilio debeant esse presentes? ille presentes in omnibus abbatescon- B cilii. Joan. & Hostiens. *de prælegn. grave*, videntur *per* [illegible] velle quod necessaria sit presentia omnium in adi- [illegible] tum tamen provocabilium, sicut esset in libelli [illegible] oblatione, si aliqua causa esset ventilanda coram concilio, *de libelli obtatio. c. 1. de judicijs, c. pro mo.*, idem in lit. conteft. & allegationibus quæ fiebant inde, ad quod. 17. *dist. [illegible] 3. hoc etiam 3. quæst. 9. contemnentibus*, idem si esset fends commitio extraneis tribunal. *C. de fide instrumen.* quæ apud eloquentissimum, dendique ideo in fecoecatis arbitrali. *arg. l. dist. Judex de ver. judicia. non potest per c. cum de sponsalibus*, in alijs autem abbatescis sufficeret præsentia illorum qui fuit deputati ut præsint concilio facundum Hostie. & Hostil. *in prælleg. cap. ver.* quod ad facit *de statu monac. cap. in fingulis.*

Illud tamen certissimum est, in causis tam civilibus quam criminalibus, tractatis per concilium, procedi debet servato juris & judicium ordine fecundum Hostie. & Hostil. *in d. c. grave.* pro quo facit *c. 1. de judi.*

An autem ubi concilium procedit ordine judiciario pollit reculari vel suspectum? glosf. tenet quod non in prælegis. *cum. 1.* contrarium tenet glosf. *in cap. prælleg. in singulis de statu monac.* quod non examino hic, quia videtur satis esse extra propositum. Sed remitto me ad not. per Doctores *in prælleg. cap. 1. de judic.* ubi plene.

Præmissa procedunt in judicibus agitandis in concilio. In alijs autem actibus in quibus non procedit ordine judiciario ut *in prælleg. cap. 1. hinc etiam 17. dist. & in cap. quemadmodum 1. quæst. 7. finaliter* obtetur illud in quo major pars conventi, *cum integrum sit judicium*, quod plurimorum sententia confirmatur, *de officio delegat. prudentiam* §. 1. *6. dist. extra confistentiam 1.* cap. §. *fin. de summa Trinit.* nisi forte minor pars rationabiliores causas affignaret, quia illa pars frequentior esset, non enim semper multitudo arguit perfectionem *ff. de rebibus, l. de carnem. §. ultim.* pro quo facit illud verbum Alexandri regis Macedonum, qui dixit multitudinem multorum non officere vel parum pacuitati. Bene facit. 31. *dist. Nicæna*, quod no. glos. *dist. quæ fi. a maio. par. cap. c. 1. de officio ecclesia.*

Si autem dubitaretur an omnes de concilio sint judices ordinarij, & per quem fit terendi sententia, aut quibus verbis concipienda? Inno. refert duas opiniones contrarias *in d. cap. grave*, una est quod omnes sint judices ordinarij cum [illegible] ibi tractandum. 2. *qu. 7. placuit & 1. episcopus a causa.* 11. *q. 3. episcopus facte*, facit *prælleg. cap. 1. de iudi.* Alia est quod non sint judi-

judices. Pro concordia potest dici, quod si concilium generale sit congregatum per papam non pro facto fide, sed pro aliis negotiis ecclesiæ, & ipse sit in concilio, ipse est judex, & alii prælati interfunt tanquam consiliares & assessores. Nam solus papa est ille qui debet præcisse concilio *de electione, fingulariter*, not. Hostien. *de excessis, qualiter 2. in principio*, *de re judic. ad apostolice* 5. *non itaque lib. 6.* ubi potestatem depositionis contra Imperatorem Federicum papa promisit de concilio fratrum Romanorum cardinalium. Ad idem *de homicidio per homicid. lib. 6.* neque potuit papa fic judicare ut suffragiis recusari: ut notant doctores. *in prælectura. cap. primo de judiciis*. Aut concilium est congregatum pro hæresi Romanorum pontificum: aut ad concilium ipsum talem casuiam tractare & fine debito terminare 17. *dist. 3. hinc etiam 40. dist. si papa*, notat Abbas. *de hæreticis in fin. lib. 6.* & late infra cum Abbate. Hoc itaque esta singuli de concilio non sint judices sed conjudices: quia ad universitatem et universitatem spectat, ad singulos ut judices, sed omnes sunt conjudices. *cap. 11. 3. q. 4. ex mandatione ff. de injus vocan. l. fed fine lect 5. qui manumittitur*. Idco tunc verbo formuitur in plurali, quia dicitur, *pares de conciliis omnes*, vel *placuit patribus de rubricis*. Potest etiam in singulari dicari locutionis fub nomine tamen universitatis, puta, *synodus judicat vel synodo placuit*. Similie est quod dicitur de electione, quod quando electio est per capitulum, singulariter colligunt non eligunt: ut no. Innoc. *de offi. ord. irreflexibili*. Licet glos. ibi videtur aliter sentire, & delegati dari sine clausula, quod omnes fint idio jud

sancti Sixti *in libro de eccles.* Et vide Imol. *in A* pa. Deus judicio suo conservavit, papa judicari non potest. 2. q. 4. *consulasti* 33. *& debuisse* 35. *qu.* 6. *Si dus.* Item ex hoc posset sequi magnum scandalum, propter prælatos peremptos motos, ubi autem scandalum timetur, vindita Dei judicio relinquatur 4. *dist. denique* 3. *qu.* 9. *penitent.* 23. 4. *Non prosf.* Item si vivente papa concilium congrediet de ejus hæresi, ut dixi supra, multo magis & fortius id. defunto, quia gravius delinquitur in defunctum quam in viventem *ut. de sepult. c. fin. & qu. sepultures.* Et magis defendendum est defunctio qui se defendere non potest. *arg. ff. de injur. ad l. quia ipse qui manumitte. non pos.* 3. 1. Item sic servarum est de hæresi defunctorum. Ut patet de hæresi Nestorii in Ephesina (quod damnati; deinde in Chalcedonen. 15. *dist. fundus. C. de hæresi. de manich.* Item *c. quemadmodum in principio.* Item ex Ambr. Augustin. Ad congregavit Lateranense concilium *de schisma. cap. 3. dist. 8.* Et ergo eorum vestigiis imitantem 25. *qu. 1. decisionem de jur. civilium. Hæretici.* Et hoc sic statuunt plures juristibus rationibus munita: fuit conservatum tempore Archid. *in cap. in fidei de hæret. lib. 6.* quicunque quod de hæresi papa mortui cognoscere debet successor.

Sed adverendo ad principale propositum, poset dubitari quo fit ratio quod in causa hæresis concilium cognoscit post mortem papæ? dico rationem esse, quia eo ipso præcisus est ab ecclesia, & definit esse caput ecclesiæ, quia qui non credit jam judicatus est. Nam est dubium in fide: præsupposita igitur infidelitate in papa, dicitur ipsum non esse amplius papa: unde cum desinat esse caput ecclesiæ, & consequenter amittat potestatem de facto datam a papa, non amittunt si concilium poteſt cum privare, & privatum declarare. Est talis sententia magis est declaratio jam privati quam nova privatio. *arg. ff. de arbit. l. cum de tonsor. §. fi. arbitror. ff. ff. furti. tenditi. l. fetus. §. fet. fi quæratur.*

Quod autem proprer hæresim papa desinat esse caput ecclesiæ probatur per illud Deuter. 17. Non *facies quod tibi videbitur fecerit qui non fit de fratribus tuis.* Item quia extra ecclesiam non posset habere clavem ecclesiæ, tex. est valde pulcher & animadvertendus 24. *qu.* 1. *nuptiæ non.* Ubi multis authoritatibus hoc deducitur. Bene facit quod nor. per. *qu.* & doctr. in *c. fi. de ordi. ab episcopo, qui etiam episcop.* Nec obstat hæc conclusionis, & præmissis *c. non can.* 1. *d.* Ubi concilium non depositat Marcellinum papam, qui tamen hæreticus dicebatur, quia dicendum quod illud fuit ibi factum ex dispensatione, vel ideo quia Marcellinus non poterat corrigi, ut ibi ex glos. parato autem corrigi ecclesia nonquam claudit gremium, ut habetur *de hær. super ead. lib. 6.* nov 3. *dis.* Quod Marcellinus non fuerit hæreticus, licet idolis sacrificasset, quia hoc non fecerat voluntarie, sed coactus metu tormentorum: ut ibi patet in tex. & gl. idcoram fuit judicatus per concilium tamquam hæreticus sed tamen dimisserunt: ut ipsemet judicaverunt causam suam ut ibi habetur. Concludendo igitur dico in primis, quod talis sententia lata per concilium in causa papam hæreticum magis est declaratoria quam potestatis jam ab ipso papa abdicatæ, quam novæ indultiva deprositionis seu abdicationis: ut dixi. Ex quibus infero idem esse quando procedatur in concordantes de papam videlicet, quod talis sententia fit declaratoria. Nam sed dicimus utrumque contendentem esse verum pontificem: A habetur transumptive *de renuncia. c. primo, libro* 6. 43. *dilig. fi. nellos.* Ideo incipiendo a jure positivo clare ex ipso deducam potestatem papæ esse supra concilia generalia, excepto casu hæresis: & per consequens in nullo alio casu papam posse per generalia concilia deponi. Primo igitur probatur hoc, 24. *qu.* 1. *quidamque in* 3. *qu.* quod sententia Romanæ sedis præferenda est sententiæ totius ecclesiæ: clarum est autem quod per sententiam Romanæ sedis definitam intelligere sententiam papæ qui sedet in cathedra Petri. Ipsa enim sedet cum Joquitur nil per papam, qui est in ea, ut de se tenet: & de illo glo. optime probat quod papa est supra concilium.

Secundo idem clare probatur 9. *qu.* 3. *cunctis per mundum.* 6. *q.* 6. *Pleuset*, ubi a sententia papæ non appellatur ad aliquem: ergo papa non habet in terra superiorem: & enim dicentes concilium esse supra papam, sicut quidam perversiores omnis juris dicere audent; certe fictum effet a sententia tumoratum pontificum ad ipsum concilium appellare. Ex quo datur secundum eos superior, & appellatio est ab inferiori ad superiorem judicem ut notat Bas. *de appellationibus. 1. q.* 1. Item *ibi de fonte. c.* 1. *lib. 6.* idemque quod plus est & pauci adverunt. tex. *in prædictis, nullus per mundum*, qui notabiliter probat, quod papa est superior per jura supra inducta: & quoqs ipsos quodcuiqs, quia ipse habitus & dicitur tex. quia ut ibi dicit glo. debet intelligi de synodo universali & generali. Tertio adidem facit. 1. *q.* 6. *ad Romanum*, ubi ab omnibus appellandum est ad Romanam sedem ac d. Dominus Innocentius Antoninus archiepiscopus Thuscanus in Chronica parte prima sua historiarum nostra Pontificum Pontificum dicitur, quam plenissime Deus in omnes Nuberorum pontifices, quam, quam est. Quarto ad ubi ecclesia dicitur *Deus constituit* [illegible] *Petrum, glo. in 8. q. 1. c. ut. ruell. 1. q. quidam. fuit fuit in petrus dicta* [illegible] *quia ellipsinata. ubi n. de ulch. Quinto ipsa ecclesia* [illegible] *ecclesia in aliquo nonnulla dicitur, quo quo ecclesia. Sexto ecclesia* [illegible] *Petrus, 1. q. papa. Ex nonnulla ecclesia* [illegible] *non contra Eugenium quantum in concilio Basilien. Nic. Cabanus. dicitur Tuttavesch.*

Dicitur autem pontifices & non est partaus corrigere. 8. *qu.* quantum in fe est. Ecclesia excellere *de summa. Trin. cap.* 2. *ad fi. in tit. c.* 5. *pare in ver.* pertinacities, & quod ibi no. in glo. *de summa D Trin.* pro hoc 24. *q.* 2. *fabricus, de decimis c. fin.* fit dato quod nulla jura *fabricus* non invenissent, quibet fame metuis dicetur quod deo de papata contendentes & schisma nutrientes fant extra unionem ecclesiæ, & per consequens contra & extra ecclesiam, quia non potest esse una ecclesia, & habes schisma, 24. *q.* 1. *pudenda*, idea licet concilio procedere contra tales ad talem tenteritum declaratoriam de qua fupra. Et per præmissa multum notabiliter patet intellectus ad illum vulgatum canonem, 40. *dist. papa*, qui ipse in medium per multos allegatur & minus bene intelligitur.

Tertia conclusio est: papa pro nullo alio crimine etiam E incorrigibilitate & notorie laedantes ecclesiam, potest per concilium quovismodo deponi. Ita conclusio probatur primo jure positivo, deinde jure divino, quamvis apud quosdam minus sciente in hac materia, reputantur facinorosos summorum pontificum & epistolæ decretalium, quæ tamen licet ab ecclesia approbatæ, ut dicitur 13. *dist.* 1. *jam nam.* 5. *Item decretales* unde non debet quis aulu temerario eas abjicere aut eis fidem non adhibere: quia hoc non clare fuerunt ad solientem, sed fuerunt plusquam oportet, quod est contra apostolum ad Rom. 12. Et

De de Monte Monarchia.

ressisse ab unitate ecclesiæ & a fidelis apostolicæ obedientia. Nam in omnibus conciliis Romanæ ecclesiæ semper intelligitur excepta authoritas, ut ibi dicit tex. ex quo videtur denotari superioritas Romanæ ecclesiæ ad concilia generalia. Octavo est tex. expressus qui non potest excludi in *c. fideles. in fi. de electio.* ubi text. dicit quod in Romana ecclesia fuerat aliquid constitutum; quia non potest habere recursus ad superiorem. Certe si concilium esset supra papam, & Romanam ecclesiam, male dicerat ille tex. quod non posset habere recursus ad superiorem. Nonne hoc pars pro suarum rationum; licet se habet pontifex inferior ad totam ecclesiam inferiorem, sta se habet summus pontifex ad ecclesiam universalem, cui præest authoritate Dei, ut supra dictum in prima conclusione. Hoc pater, quia quod juris est de toto quo ad totum, idem de parte quo ad partem & contra, *ff. de reg. iuris. l. quod de toto. de eod. de obligat. pupillorum. §. item cum non totum.* Sicut ergo in uno speciali populo christiano requiritur unus episcopus, qui sit superior in illo populo christiano, ita in universali ecclesia Christi oportet quod sit unum totius ecclesiæ caput superiorem toti ecclesiæ; aliter Christus deseciet ecclesiæ suæ, quod dicere videtur absurdum & contra illud quod habetur Eccl. 5. *Quid vobis fecerit deus vinea mea, & non fecit?* Decimo valet argumen. in forte ab alludione vocabuli. 11. *de clerico, de probatio. Cum fecundum. §. si certum petatur. l. 3. §. appellata.* Sed papa dicitur summus, ut patet intelligenti terminos, quod non per abundantiam virtutum, sed soli competit, ut dicit Aristot. *Secti de iurisprud. l. cum furis. & ff. de verborum obligat. l. nihil autem non apparet in pin.* Undecimo facit, quod potestas quam habet concilia, generalis sic tendit constitutiones & decreta, ell. illis data per papam; ergo est valde notanda. 2. *l. dist. Domino sanctio. in verbi. constitutiones.* Ergo per ipsa potestas Romanus Pontifex, cum permittet interpretatio & declaratio decretorum & constitutionum factarum in conciliis ut notab. 17. *distinc. non.* Ergo, ut patet, quotiens ad aliquem recurritur, videtur superior, *argu. C. de legi. l. 1. de judi. Cum omnisque ergo,* &c. Duodecimo pro hac superioritate facit ratio; si enim ordinatus esset multi, pace eorum, minus bene intelligendum dicere voluerunt, quod papa habet potestatem ab ecclesia; cum ipsidem tot tollere, cujus ab eadem, *ut in prædicta. l. 1. C. de legitimat. sic frequentius* quod ecclesia posset papalem dignitatem per eminentiam capiam de mundo tollere; hoc autem quod dicerit, maxime convicitur errare, quia ecclesia non posset id facere per quod unitas, ut a Deo instituta tollatur, pulchre habetur. 24. q. 1. *loquitur.* Et Joann. 10. *Erit unum ovile & unus pastor:* imo dicere contrarium effet hæreticum per glos. *in prædicta. clemen. ad. nullum,* non ergo posset facere ecclesia quod in ea non clerus aliquis qui esset omnibus superior & qui esset Christi vicarius, & Petri successor, quod tamen videtur posse facere, si hanc præmissorum conclusiones per præmissa. Decimo otto fi ipse habetur authoritas ab ecclesia, hoc esset per aliquod concilium generale, quod repræsentat totam ecclesiam: sed hoc non potest esse, quia concilia generalia a papa convocantur, ut clamant jura omnia ut supra *sapiens* dixi; ergo non potest ei dare authoritatem a quo recipit; aliqui esset perplexitas non intelligibilis: & quod papa non habuerit potestatem a conciliis est tex. expressus, *10. distin. Quamvis*, cui non potest reSponderi. Decimoquarto quod papa sit supra concilium, tenent multi; ergo quasi hic allego; *una est in cap. pro. de capel. monac.* Alia est *in clemen. ne Romani de electi.* Alia quæ est valde not. *in cap. nisi periculum. 6 electi. libro 6.* Quinodecimo facit, non non est dubitandum regimen ecclesiæ esse diplosium, quia diplosium fuit per cum per quem regerunt & legum conditores jussa declarant, *Proverb. 8.* optimum regimen multitudinis est, quod regatur per unum qui omnibus prefit ut dicit Arit. 12. *Metaph.* & probatur. *c. 7. q. 1. in opinio.* Hinc autem est Romanus pontifex regens & gubernans ecclesiam, cui soli dictum est, *Tu aliquando conversus confirma fratres tuos*, ut habetur Luce 22. & hanc partem tenuit beatus Th. *in summa contra gentiles lib. quarto cap. 97.* Sexrodecimo de hac superioritate est pulcher tex. 19. *distinct. ita Dominus* ubi dicitur, quod Christus in beatissimo Petro apostolorum omnium summo principatum collecit ecclesiæ, et ab ipso quasi quodam capite dona loq. quasi corpus diffundere. Petrum autem ibi appellat caput, apostolos autem vocat corpus, & sic ecclesiam, quæ est quoddam corpus, figurantem. Cum itaque Petrus fuerit summus omnium apostolorum ut figura diffusum est, & per apostolos significetur corpus ecclesiæ, liquerit manifeste quod papa qui est successor Petri, est supra ecclesiam. Et hoc adstruunt ad illum tex. *in ff. di.* Verum hanc Petri illius firmitatem factumfuerunt Deo ut dicimus ædificantes confitellam, nimis impia vult præsumptione violare, quisquis ipsa firmitatem tentat infringere favendo cupiditatibus suis, &c. Per hoc etiam allego alium tex. juncta glo. 14. *qu. 1. cuidamus*, ubi tex. dicit, quod Petrus omnibus & piis omnibus accepit potestatem, exponit glo. *pro omnibus* ad denotandum unitatem, *pro omnibus* ad denotandum prælationem & præeminen. Et quod papa sit superior ecclesia patet Joan. 20. *Sicut misit me Deus* 14. 15. ubi format subiunctum rationem, quam vide ibi per cum & per glos. *in cle. ad nofram de hære.*

Plura alia sed concinendum hanc superioritatem adducit pollent, sed non est necesse solem facibus adjuvare, ut eleganter dicit Hist. *in ex per verba ciceron. qui fi. Tur. in. negotiis* Ultime indigest plenitudo. *6. q. 3. summa. 26. dist. Ione quidem.* Ideo ista sufficiant. Ex quibus satis patet probatum esse hanc conclusionem. Si enim papa habet majorem & pleniorempotestatem supra concilium, non poterit concilium sua sententia papam deponere; quia sententia inferioris non collit jus superioris *de majo. & obe. cum inferior. ff. de minor. l. minor autem magistratus.*

Sed omittentiam hac superioritate, alias modus etiam conclusionis veritas conclusionis, sufficiet per *c. nemo. C. e. alterum. 9. q. 3.* ubi sunt tex. expressi, quod papa quem omne judicat, & nemo potest eum judicare, quibus in hoc concilio Basilienses reprobantur ex revelatione Dominii cardinalibus, dicens quod illis jura prohibent papam ab uno loto judicari, ex quo loquuntur in singulari dum dicunt *: Nemo primum sedem*, &c. Sed certe patent mihi reverentia sua, illi tex. prælaliegi. *c. nemo* non singularitor loquit, sed etiam collective prohibet papam judicari, dum subdit neque ab omni clero neque ab omni populo: clamant autem est quod clerus & populus sunt nomina collectiva significantia totum populum christianum, qui in duo genera hominum dividitur videlicet in clerum & populum, *26. di. duo sunt* & sic ille tex. clare probat, quod nec a concilio potest

potest judicari. Ad idem facit 22. *dist. nosse autem*, ubi licet Marcellinus feandalizasset ecclesiam ex quo summus pontifex & episcopus sacrificiis paganorum se immiscuerat, tamen a concilio non fuit depositus; sed hæc pollet facile respondi ferendum glo. ibi, quod illud fuit facit, quia paratur eat corrigi, ideo adverisatione non fuit, tum probat ille tex. ad idem 2. *qu. 5. mandatis*, ubi tex. clare probat papam accusatum non debere ad ecclesiam Romanam concilii, licet possit illi vellet se purgare coram concilio; nec propterea quod aliquis pontifex se purgaverit fuit Marcellinus *in prædicta. c. nam & tex. in prædicta. cap. mandatis*, per hoc videtur imponi necessitas aliis pontificibus hoc facindi, si voluerint facendum quod dicitur tex. *in prædicta. c. mandatis.* Ad id facit quod legitur in veteri testam. 1. *Regum 14.* & 26. ubi legitur, quod licet Saul rex esset jam factus indignus unctione propter notorias iniquitates facti, David tamen noluit eum expetere aut interficere, cum tamen facere potuisset: ut patet legenti historiam. *Dixitque David: nisi Dominus Deus percusserit eum, aut diei venerit, aut mori ibit, aut defendens in prælio perierit, propitiet ei, mihi Dominus ut non mittam manum in Christum Domini.* Item: *non extendam manum meam in Dominum meum, quia Christus Domini est.* Erec ergo quod quamquam Saul rex esset iniquissimus, & David sacerdotem, qualiter notabi David in cum infurgere appellans cum inprobissimum hominem Christum Dominii: sed potius cum judicio Dei detestqui, *quam dicit: judicet Dominus in ter me & te, ulciscatur Dominus me &* ex. Ideo lego laxabunt aut adverlar hoc exemplum claman bant hi, qui ex qualibet notoria crimine volunt papam qui est Christus Domini a fede fua deponere? Ad idem facit, clarum est quod papa habet potestatem a Deo, ut supra plenissime in primo quæstione dictum, & sic papa est a Deo sed quod a Deo est, homines non possunt diffolvere, ne forte videantur repugnare Deo ut habetur *ff. c. quod a Deo.* Ad idem facit quod notatur ad *Gal. 2. manifestipice. 5. q. 7. Paulus*, ubi Petro apostolo notorie scandalizanti ecclesiam & cogenti hominis judaizare, et dicunt illi tex. (*nam & Barnabas & alius multos ad hoc Petrus vidi acerat, ut comederent cum Judæis*) Paulus reliquit his factum & ejus motem impugnavit secundum quod hic plene legitur. Quæ est ratio, quam ibi Paulus convocato concilio apostolorum & aliorum Petrum cognosum homines judaizare non deposuit? Certe nullis alis urgere ratio potest: allegavi, nisi quod illi qui Spiritu sancto non virtualiter, sed effectualiter debebantur, fiebant; fe non posse quod a Petro initiatum fuerat quoniam omnis immutare. Et hoc ergo dico quod nulla quæque papa tale exemplum commitit, propter quod ipse non fit alienus ab ecclesia, nec extra ecclesiam constituatur: fiet ut ex eo non contrahat crimen hæresis, non poterit etiam a toto mundo deponi. Potest tamen exemplo Paulj papa turbanti ecclesiam resistit & obviari non constituent ipse fundatiori ecclesiæ. Et hoc est quod singulariter voluerunt Jono. & Joan. Andr. *in c. inquisitionis de sentem. excom.* ubi dicunt quod si papa præciperet aliquid quod esset contra universalem statum ecclesiæ, non esset illi obediendum, immo resistendum.

Et sic no. quia non dicit cum propter hoc deponendum, quod tamen tenetur ipsum esse causa illud præcipere. Si autem fabilitente magna causa hoc fuerest, tunc non esset ei resistendum: *P. de Monte Monarchia.*

amen obediendum ita not. idem Jono. *in c. generalis, de confuet.* ubi ad literam dicit, quod fabilitente magna causa & aliis non. papa potest contra universalem statum, quod non fit allego hoc nomen tex. 19. *dist.* In memoria beati Petri apostolj honoremus fanctum Romanum ecclesiam & a pontifeorum Romanorum, ut quæ nobis facerdotalis ter est dignitatis, esse debeat ecclesiastica ratione magistra. Quare sevanda est in ea manifestatio humilitatis, & licet minus fecundum ab illa fede imponatur jugum, tamen feramus & pii devotione toleremus, &c. Enbeciatur itaque & fe spiritu confirdionem; qui prominent aut contrarea fe manifestarit, ipsum aut ejus fanctifitatem fecundum voluntatem, & ferantque humilitatem quod ab eo præcipitur, licet grave videatur. De cujus humilitatis testimonio ita lego hanc glo. *in cle. 1. de religio. domi.* quæ est omnino videnda contra illos qui adversus filimulum calcet volunteri erigere, tantum bonum pedunt humilitatis. Qualiter autem aut quibus modis papa fanctifitatem & urbanitatem fine cauta flatum ecclesiæ testifendam ita, infra dilpiciam. Nunc profecogendo adhuc illam materiam probo eandem conclusionem aliter, pro qua bene fatit. 2. q. 7. *nunquid* ubi tex. dicit, *quod omnes subjecti pastori non poslunt cum accusare.* nisi deviet a fide: ergo non possunt tamen rep.chendere & ei resistere, quod de papa & concilio non restatur: ipse enim est pastor, concilium autem est ovile. Joannis 10. *Erit unum ovile & unus pastor.* ad idem *eodem c. C q. 7.* Pastor, ubi licet quærimonia multa fierent contra Petrum quidem & ipse fe excusset, hoc fecit et humilitate: potuisset enim in ui habetur ex postulate libi commissi officii dicere: oves pabiqua fanum non accedit: sic, quia hoc Petrus fuit successorie, potest concilio dicere, oves pabiqua fanum non accedunt: & per consequens multo magis papa potest.

Fateor tamen quod bene facerei papa & esset laudandus, si de objectis purgaret, & concilia ad ecclesiam Romanam humilitate judicantis 2. q. 7. *non si incompetenter.* Si autem hoc non vult facere, certe non affringitur: ut in *prædicta. c. Petrus C 2. q. 7. mandatis.* Pro hac parte est argumentum tex. *c. confirmat. 3. dist.* 19. ubi tex. dicit, quod subditi tenentur humiliter remiti & obviare prælatis suis, si forte voluit eos cogere ad malum. Et sic fed in inferioribus prælati, quanto magis debet ille in Romano pontifice summo omnium cujus potestas a Deo est? Idem probatur exemplo David qui cum homicidium & adulterium commisisset, non ellitiit & Deo damnatur aut deposuerit, sed mitiis est prophetis Nathan qui illum arguerit, et habetur 2. *qualitum.* 7. 5. *Item cum David.*

Item pro hac quod concilium non possit papam deponere, adduco hanc rationem quæ est notabilis & fortis judicio meo. Clarum est quod papa non habet authoritatem & potestatem a concilio sed a Deo: vel fi potius voluimus dicere, quod papa habet authoritatem a concilio, dicendum est quod illam habet jussu & authoritate Dei; ut est tex. qui in hac videtur singularis. 19. *distinct. 5. hæc etiam.* & sic est. Ergo non debet esse in potestate concilii seu ecclesiæ, hanc authoritatem ab eo tollere: sicut in simili dicimus, quod papa habet duplicem gladium spiritualem & temporalem, spiritualem in habitu & exercitio, temporalem vero in solo habitu. Exercitium autem est collatum etiam in imperatore jussu Dei secundum quod

nitatur *de Judicis notis*, ubi hæc est communis opinio canonistarum. Et hæc Doctor dicit papam non posse tollere exercitium jurisdictionis temporalis ab Imperatore, quod exercitium in eum conferit *jus Dei* : et notatur per doctores *in prælog. c. nonne*. Simile est quod dicitur in delegato : nam si episcopus mandante superiore cuidam delegato aliosi, non est in potestate hujus quod ipse non valeat, talem delegationem revocare, quod tamen effet, si authoritate superioris non delegaret, ut *pl. de judiciis* : *Ecclesiastica*. Quæ tamen hoc modo singulariter limitatur per doctos. *in prælegia. ca. nonne*.

Concretatio formaliter exercitii in *c. tels. cons. de Judiciis*.

Ex his dictis patet quod concilium non potest papam suspendere ab administratione papatus, in casu quo fic facit, ut patet ex superioribus.

Inferunt autem quidam contra dictam per decretas fan non posset subjacere sibi papam, & multo magis ledere apostolicam, quia hoc effet subjacere sibi illam superioritatem quam Deus Pater dedit ejus sacerdotibus, necnon ecclesiæ Romanæ concelli secundum quod plene fopra dedictum est.

Verum quia ipsa dictum illi quod papa tenebatur flatum ecclesiæ potest & debet resisti, debitatur de modis resistendi : ad quod respondeo quod primo exempla Pauli apostoli resistentis illi papæ in facies, exprobrando & rationibus convincendo illius prava opera. Secundus modus resistendi colligitur ex exemplo Hilarii, qui contra Liconem papam prævaluit orationibus : unde datis illis ecclesiibus in Romana potestate tota Italia deberet : cum latrynnie & ipsionis orationes de Deum porrigere, ut ipsum corrigat, vel eum de hac vita subtrahere, aut ejusmodem immutaret, vel alio modo ecclesiæ fuo providerent. Hinc legitur quod Anastasius papa lederet proprio pertit & orationibus suffocatum perceffus est. 19. *dist.* Pitz autem credendum est, nisi peccata nostra propter quæ defiendit ita Deus in filios diffidentiæ, aliud effecerint ; quod Deus pecce ecclesiæ fuæ non desiperet, neque patiretur eam ab iniquo pontifice prædicari, quia ipse oraret pro ea ne illius filios deficerent : unde ecclesia non potest esse nulla, 23. 9. *Injuriæ*, *Ori. a. valla*. Est enim fundata super fofidem petrum quæ mere non potest. Et ita vivula Petri liset fluctuare possit, perire tamen non potest. 24. *q. 1. non turbetur*.

Tertius modus est, quo congregetur contra talem pontificem concilium generale per collegium cardinalium, vel ipso negligente per alios de qubus pertinet divi lupra, non ad finem deponendi ipsum pontificem, ut quidem erronee existimant, fed ad finem, ut concilium monet papam & per vulgum misericordiæ Christi illum exoret, ut a tali delitiæ & fcorigat & emendet. Potestque concilium invocare auxilium brachii sæcularis pro illo parandi vel aliorum principum, qui papæ ecclesiam fcandalizant resistant : pro hoc 79. *distinctio*. *si qui peruniam* 63. *dist. adriamus & c. in ipsa*. Unde nulli pontifici licet deliberare ecclesiam dare cum ecclesiæ dirifiant ipsi. 24. *q. 1. mon. 24. dist. fic reffor*. 7. *quæst. 1. §. cum vero cons. §.* Hinc dicit quod si papa totum thesaurum ecclesiæ dare vellet dirifiendo pauperibus. 12. *quæstione 2. eorum habet ecclesia non. dig. in clemen. ne Romani*. & *de dol.* dattet patrimonium fuis aut propinquis, aut ecclesiæ patrimonium indebite alienaret, non est permittendus talis facere, fed eli et resistendum ; ad ejus tamen depositionem proprie hoc non debet procedi, et ex potestitus eliere patet intelligenti. Pro hoc est una bona glo. *in cap. 1. de renunc. lib. 6.* ubi notatur, quod papa folum pro *cauf. prædi.* ipse haerefis deponitur, non autem propter fuffi- *fit. de renunc.* cientiam ; ut conflat fiteri jura, quod prælatus *debet per ver.* deficiens insufficiens quando dilapidat bona eccle- *quia. ad* sæ : et habetur *de pha. mona. cap. 2. §. fin.* Item *quod* si vivit incontinenter, de quibus not. *de suspens. ipse indicat* *negli. prælat. cap. grandi. lib. 6.* & hanc opinio- *quantum ad* nem tenentis videtur Doctor Thomas *de Vio*, qui- *quantum ad* dam patriarcham Antiochenum, licet multa ex his quæ *quantum ad* supra dixi omittat, nec obiiat quæ in contrarium *quantum ad* allegantur ex canonibus concilii ; primo illud *quantum ad* *gelicum*, *si pertinerit in refertur tuus*, fec. tran- *necessitatem* *sempitre*. 1. q. 1. *si pertinerit*, *de judiciis novis*. *Quantum ad finis de* Respondeo quod dum Christus illum *Petro* dixit illud *invite* ecclesiæ, per hoc non denotatur *ipsum* *de Petro* superioritas, fed intelligi dicendum esse ecclesiæ, *M. Chalmer* hoc est declaratum esse omnis fidelibus illum esse incorrigibilem, ut modo ab omnibus cognoscatur. Idro bene lequitur in tex. *Et si tibi fiat erroneus et scandalizet*, per hoc intelligitur in facie ecclesiæ publice excommunicari & debere ab omnibus vitari : delictum enim occultatum non est ante omnia corpoiandum, ut patet exemplo Christi, qui licet sciret Judam fe proditurum, tamen celavit ; ut no. *glo. de offi. ordi. si fiterdes*. 1. q. 1. *Christus*, nisi fabefiet incorrigibilem et deprehendiut quando monitus non delistit. *de de fentiis. excom. c. contingit & c. fiere*.

Nec obstat illud quod habemus in Ad. apostolorum. *Cum audissent apostoli qui erant Hierosolymis, quia recepisset Samaria verbum Dei, misserunt ad eos Petrum & Joannem*, &c. Et quia ipsi quasi ordinem quod ecclesia fuit major Petro, poliquam cum mitit. Respondeo illum esse fatis levem argumentationem, nam cum incipiente fidei ecclesiæ, magis indoctorum genies ad fidem opere & exemplo, quam verbo : idcirco propter vitæ fanctitatem & miraculorum potestatem, nam ad ejusmodum fanctamentum *Petrum*. *Act. 3.* mittitur Petrus : qui exemplo Christi seipsum humiliavit tenens illud præceptum, *omnes discipuli qui maior est inter vos, fiat sicut minor*. Similiter quod idem Petrus illisi facit fubmittendo fe ex humilitate judicio ecclesiæ, quod tamen declinare possuisset. 2. q. 7. *Petrus*, cujus quantitatem ipse papa fubmittit & etiam imperatoris judicio. 1. q. 7. *nos si incorpreniens* ; per hoc tamen non inferitur vera fuperiorisitas inferiorum, ut patet ad illud quod allegatur *Act. 15.* ubi ora quæstione, an conveni ad fidem debeant circuncidi, tum ad apostolos & presbyteros. *Act. 15.* deponendi ipsos in illa congregatione Jacobus fuit loquutus, per hoc non inferitur, quia in Petrus fuiffet inter eos cuque & principalior, Quis enim est ita futuus, qui diceret papam conclio fuo esse inferiorem & aliquid per concilium fuum determinatur, vel fi aliquis contra fententiam fuam diceret, quæ ipsum regio & omnium conciliorum approbaretur? approbata est ignior fententia Jacobi tamquam recte & bene fentiendo. Pro hoc bonus. 31. *dist. Nicena*, ubi in concilio quod dicit fententiam Isam, quæ a tota synodo fuit laudata, ex eo tamen non fequitur illum fuiffe principalorem : omnia itaque ita folum probabo hoc delicet in ecclesia esse potestatem clavium, & hoc fatetur ut debeat in prima quæstione. Sed non probant fuperioritatem ecclesiæ papæ papam, tamen ratio naturalis dictat contrarium : fequi enim naturale monstrabum esse & impossibile, ita cum pots mylicum cujus capax fatem ministratur eli papa, ut dixi fupra 3. q. 1. *fatis* videremo modo. Brutum, ipsam ecclesiam penetle tuti ecclesiæ. Ad ea *legimus* 93. *dist.* Hic Jero. dicit, quod orbis est major orbe, vult dicere quod non tantum est inspiciendo conformato Romanæ ecclesiæ, fed etiam aliquam ecclesiarum quæ fuit diffeiple per orbem qui est major urbe, nec est credendum quod alterta fit ecclesia urbis Romanæ, & alterta totius orbis. Nam omnes omnes fatet una ecclesia, ex qua unam fervant regulam veritatis, ut ibi dicitur ; quali dicat, non ex loco metimur confuetudinem ecclesiæ, ut non ex obis fit major quam *Petrus* ipse ecclesiam alibi esse quam in urbe, & ubiumque fuerit, ejusdem est metis, ejusdem est laudabilis & intendit fervare fuetudinem, quod patet non quam fervant omnes ecclesiæ, licet alias fit in urbe ; & hanc intellectum fentit ibi glo. in verbo alterta *in verb. metus. cap. 2. dist. 12. & in tex. mor. 24. qu. 1.* In quibus videtur probari, quod contra universitatem fidium ecclesiæ papa non possit facere, quia tunc non judicium non procedit ipsum aquitatis ; nec ecclesiæ fuiffet universa pleitum. Respondeo quod Petri privilegium fuit, *quodcumque ligaverit, ligatum erit*, &c. modo ita non ligat in ipso *Romanum*, & in nos procedit ejus judicium et aequitatis, cessat tale privilegium, quia talis non est liguus in ejus, & ita quæ *Dicunt* : ut dicit glo. *in prælat. c. mores*. Item non licet papa turbare flatum ecclesiæ : ut dicit. *c. mores*, tamen ibi non dicitur, quod ibi fit fufficiens delinquitur dicitur. Quod male facit de graviter peccat, ei quoque eli teftimonem fecundum ea quæ dixi fupra. Simili modo respondeo ad *pl. in c. propter. de concessis prebe.* Quæ videtur dicere, quod papa non potest immutare universalem flatum ecclesiæ, quia expressa non poteli, aliti non debet facilis expositio : Habetur *de pha. mona.* verum quia illud dicimus non posse, quod non possumus commode ; *pl. de consil. judi. f. filius. pl. de verbo. fig. 1. supra Trinit.* Et dato etiam quod vere non possit, ex hoc non sequitur quod illud quod facit, effet ipso juris nullum tamquam fadum per ignorantiam, quia non procedit ultra pontum imponendo secundum thoriam legislatum. *C. de legi. i. non dubium*, per Bar. *ff. de verb. obl. l. praetor. §. 1.* per Cynd. *C. de legibus. in c. fi. de pluri. prela.* Nulli enim jure divino vel humano cujus aemineiri, invenitur quod papa facienq quod non debet, etiam, si notorie facinus lizet ecclesiam, debeat deposui nisi in casu haeresis : ergo nec non debemus inditi fapientiæ propria : & hoc dicitur *de confir. in omnibus*. Ipse beleimus enim non fine lege loquimur. *C. de codi. i. 1. illum*, cum vulgatibus, qe praefertim in tam ardo negotio, in quo profecto valet adminiscrum eli, quod si talis pena depositionis poslet imponi, alicubi per fanctos patres aut facta conclia hoc decilum non fit.

Solum hæc falsa opinio pullularet ex illa maledicta glo. quæ eli 40. *dist. si papa*. quæ tamen nihil dicit de pena depositionis, fed solum dicit quod de alio crimine quam de haresi papa poteli accusari, non tamen dicit quod ex illa accusatione fequatur depositio, tamen tex. in prælat. c. si papa id agit per quod innumerabiles populus induxit ad predicationem, quod fatis eli turbare flatum ecclesiæ, a crimine eli judicandus excepto calo haresis ut ibi subjungitur. Unde non video hanc errorem aliunde procedisse quam a ratione ambitionis & cupiditatis regnandi. *Ita c. si illa 1. qu. 7. 35. qu. 1. quæ ad perpetuam c. sunt quidem*, respondeo concedendo quod

Quarta conclusio eli, papa potest de plenitudine potestatis concilium legitime congregatum jure & causa tamen fubfistente diffolvere : illa concilia multipliciter dicitur solutum. Primo fi concilium generale fumit robur & authoritatem a papa 17. *dist. per totum de offi. legatorum*, & fapiet prououm eli : ergo ab eodem potest eli diffolvi ipso lubmoonente tanam impartiti authoritatem ; quia ejusdem eli diffolvere & dedicere, cujus eli condemnare. *C. de legi. i. 1. de publi. tam nostrae*. cum familibus : Item papa tollit jus divinum dispensando contra evangelium, et notat. *pl. qu. qu. 1. fiue quidem*. *Ecclesiastica* 12. *q. 2. qu.* Item ordinate legumentum eli contra apostolum *de legi. mis. supra ch. c. 2. de notis*. Item *de Trinit. 5.* in canonis papa authoritatem fuit Item papa dispensat contra universalem flatum ecclesiæ, *dispensa. C. offi. mon. dom 35. qu. 5. ad fidelis*. *C. de legi. qu. mon. 1. praetor. §. 1.* per Cynd. Item dispensat contra vetus testamentum in decimis dandis, *de decimis in parte. & text. C. deconsil. pr. prelat. propriam in ch. & tamen* praeceptum decimarum eli de jure divino 16. *qu. 1. reverimini ad me & c. omnis de decimis, tuscoulis*. Item *de vindicatorum de confir. in omnibus*. Ita *de Trinit. 5.* quæ cum sequentibus. Quod tamen eli de jure divino. Justa illud evangelii : *Ego redditur*, ut habetur in prælatis *ca. quæ*. Item dispensat in juramento : & tamen *evangelium C. Reddit. Domini juraverunt tu non sunt legitimi Deuteron. 5. Matth. 16. de Ba- prelatis. ch. 2. Clemen.* Item dispensat contra multa capitula quæ tamen conciliorum ut habetur in tex. & glo. 15. *difficili. fient fanctis*. no. glo. *de Ba- ma. mona. cap. ad monasterium*. Item dispensat in secundo gradu affinitatis collaterali aequalis *limes de concessis. prebon. propriis*. in glo. *de re- flum. fatis. literis*, in glo. *de* 35 per decisis. Item cum monacho dispensat contra votum castitatis, & aliorum substantialium regulæ : nota. glo. *in prælatis. c. cum ad monasterium* per Joann. Andr. *de re judica. simel Dec lib. 6.* Item dispensat cum fabdiacono, ut concubat matrimonium, qui tamen ex voto teneret ad castitatem : tex. *ff. 31. dif. de illo*. Licet glo. ibi dicat contrarium, *C. in cap. cum ad monasterium prælatis*. Item difsolvit mas-

trimonium non consumatum *de consum. conjug. c. ex publico*, & tamen matrimonium est de jure divino, quia fuit institutum in paradiso. *de bigam. desponsata, & illi nota. In. Andr. de frigo. q. 5. qf. 1. ver. de voto cap. 3. lib. 6.* & habetur *Gene. 2.* Item solus papa ex causa deponit imperatorem; licet de honestate requiratur concilium *de re judic. ad apostolicam. 5. ses. ittque ith c. de ho. in. in glo.* Item deponit Regem *15. qu. 6. alias*: ex quibus autem causis Imperator vel Rex possit deponi non per Hostiens. & Joan. Andr. *in Clementinis, cap. ad apostolicam*. Credo etiam aliud notandum *in 1. grandis de diffinitiones de septim. ref. lib. 6.* Item solus papa ex causa potest deponere cardinalem, nec habet necesse convocare concilium glos. est valde nor. de *clerici non resid. ex gestis & ibi per Innoc. nor. de clerici non ord. cap. 1. lib. 6.* Licet non de honestate bene facias in his arduis requiere concilium cardinalium at no. *in diff. cap. 1. de clericis.* per Joan. Moneta. *in cap. super ex de haer. lib. 6.* probatur *per gl. fin. leg. cap. per consulatum 50. notabiliter.*

Hic tempus occasione judicentur, quero a quo tempore incipit tempus consultationis? dico quod tempore quo Constantinus donavit ecclesiam Romanam, non erant cardinales, quia de eis non fit mentionem, sed de clericis. Pedro ram Sylvester papa fecit synodum generalem, erant cardinales *2. qu. 6. prefatio*, & quia illa non est de nostra materia, remittatur nos per Archidi. *de el. ab periculum lib. 6.* Plura alia etiam idem Archidiaconus narrat de cardinalibus 22. *diff. Sacrosancta*. An autem separate inde collegium cardinalium possit aliam cardinalem novum eligere? no, per eundem Archi. *79. di. nulli monopam*, per Hostien. *de cle.* Licet non habemus glos. *in item. in Romano de elec.* ad quam sufficit remittio. Quod vero, pro titulis cardinalium? respondeo quod inter cardinales quidam sunt episcopis quidam presbyteri, quidam diaconi; episcopi autem cardinales nullus alius est, quamvis et cardinalis qui ad minus non fit diaconus, ut *no. in clemen. in hospitali de ele. et ibi glos. Per autem titulos* intelligo episcopatum cardinalium quos no. Hostie. *de cardinal. Ecclesia Romana sex de Ostia, Velletrensis, Portuensis, Albanus, Prenestinus, Sabinensis, Tusculanus. Tituli presbyterorum cardinalium sunt viginti octo; videlicet Sancte Crucis in Jerusalem, sancti Marcellini & Petri, martyrum, Coronatorum, Laurentis Damasi & Pauli, sancte Anastasie, sancte Sabine, sancti Stephani in Celio monte, sancti Clementis, sancti Nereei & Achilei, sancte Susanne, sancte Potentiane, sancti Sixti, sancti Petri ad vincula, sancte Martini in montibus, sancti Eusebii, sancte Prisce, sancte Praxedis, sancti Vitalis, sancti Cyriaci in Termis, S. Marci, basilica 12. Apostolorum, S. Marcelli, S. Laurentis in Damaso, sancte Marie trans Tyberim, sancte Cecilie, sancti Crisogoni, Tituli diaconorum sunt hi: Sancte Lucie in septem soliis, sancte Marie in cosmedin, sancti Theodori, sancte Marie in Cosmedin, sancti Georgii ad velum aureum, sanctorum Cosme & Damiani, sancte Marie novie, sancti Adriani, sanctorum Sergii & Bacchi, sancte Marie in via lata, sancte Marie in portico, sancti Angeli, sancti Nicolai in carcere Tulliano, sancte Marie in dominica, sancti Eustachii, sancte Lucie in inter imagines, sancti Viti in Macello, sancti Agathe. Redeundo ad propositum dico, quod si papa poteit facere omnia illa de quibus supra, & plura alia, quæ cauia brevitatis omitto, quæ videntur esse graviora, multo fortius poterit diffinitione conciliorum generale, quod ab eo recepit potestatem & authoritatem? dico hoc facit quod papa poteit in totum vollere statuta conciliorum etiam in corpore juris clausa, quod patet, quia quod inferior non potest fieri subditorum, aut 3. discorsus, vel 30. facerdos, erat expressile prohibitum per concilia generalia et habetur *77. qu. 3. fabulosum, & plenitudo episcopus. 1. benedictionem & 1. in veteri*, quæ omnia fuit statuta conciliorum generalium ut patet ex lapidis. Et tamen papa omnia illa fuitulit: patet *in tit. generalem de ora. & qualis. & ibi in glo.* nec mirum, quia non dicet reprehensibile judicari, fallitur, secundum varietatem temporum fuitata variantur humana, et dicit *vers. de consen. & diffi. non debet*. Novit enim morbi nova convenit antidota præparari. *de jura. calum. cerca*. Pro hoc facit quodam Doctor, qui dixit. *de cosfess. quæstio*, qui dicit, Quod papa subfistitute magna cauda & abis nota poteit facere contra universalem statum ecclesiæ. Et verba Christi intelligantur, *quodcumque ligaveris*, fcilicet, per constitutiones vel præcepta, quia ibi eft in omnibus debetur, nisi fint contra fidem, vel et fpecialiter prohibita. Verba fant *Inno. ad literam*. Quid plura? de hoc eft glo. magna multum singularisset notanda *in c. nisi periculum de clerici. lib. in. ver. concilio*, quæ tenet quod papa de plenitudine potestatis poteit diffolvere concilium, quia nulli concilio eft fubjectus; ubi ergo habemus glos. fcilicet aut tenet quod papa diffolvere non poteit, tamen videtur effe ab ea recedere, nec videtur in tali materia quidquam melius poffe reperiri; quam accedere ad hoc tanfitus, aetes de derelictis mos, qui tex. & glo. compofuerunt, qui nec odio nec gratia feu alio animi morbo fubjecti obiis veritatem ignorantes. Non pertermutes ergo, terminos quos poferunt patres. nolfit. 25. qu. 1. *quæ ad perpetuam* ne in nobis illud evangelicum impleatur. *Ve nobis qui dicitis bonum malum, & malum bonum, ponentes tenebras lumen, & lumen tenebras 1. qu. 1. ne quidem*, neque alterius mos novat, & in dubiis alterum ab appendimus quod nobis vetustior pro arbitrio nostro dictum: hoc gravet eft, hoc leve. *24. qu. 1.* Non afferatur, hoc dico, pro his, qui facere canones damnate aulis temerario non verentur, quibus Illud Domini in evangelio dicendum eft. *Sinite illos, ceteriorum fuit & dixit cæcum transimpunse de voto mergo. 11. qu. 3. inter verba*. Ex premiffis infero quod cum fobfiftente jufta causa diffolutionis præcepto papæ fatis æquum videatur, et ab omnibus eft obedien. per fapientiffa & præfertim per Alexandr. qui judicio meo in hoc eft multum fingularis: *19. de in memoria*, adeo ut putem non obedientes tali præcepto peccare mortaliter, quia quæ non eft contra fapiri principis, mortem mortem *de mysto 17. dist. c. 1. 11. qu. 3. qui reffitit*. Nec dicitur tali præcepto papa evertere aut deoolotare ftatum ecclesiæ, ut quidam putant; non enim bonum deterior facere hoc, quando prohibetur in perpetuum fieri concilia generalia, aut totis vibus impedire, quodcumque generaliter concilium fieret: nam fi hoc facere, non effet obedendum; immo totis viribus resistendum ut pote dei fapia in tertia concio, fed fi ex causa unum concilium fieret diffolvit episcopus intentionaj quod

quod aliud & alio tempore aliud celebretur, in quo eadem veritas diffinienda, quæ in primo, non vidco quis illis revelavit illud esse subrectere statum ecclesiæ.

Ad quod exprobandum addunco tria fimilia: primum eft, papa non poteft deponere omnes episcopos mundi: ut no. glo. *9. qu. 3. per principatum*, quia hoc effet bene deroloratæ ftatum ecclesiæ, fed non, duos vel plures, nemo fane mentis dubitabit ipfum poffe deponere: ut *in c. veritas de dob. & contra. cum fi*. Secundum fimile eft, papa non poteft fuo beneplacito aut precepto indurere, ne quis contrahat amplius matrimonium aut contractis omnis diffolvantur: quia hoc effet contra precepta Domini. *Gen. 2. Crescite & multiplicamini & replete terram*, ac effet treba re ftatum generis humani; quis autem negabit ipfum poffe nouum, duo, vel plura matrimonia diffolvere non fecata canaiti copula, vel contrahenda impedire feu prohibere, ut patet de matrimonia contrac. *contra ius. de cele*. Tertium fimile habetur in glo. quam ad hoc *Matthæi* *Matthæi in cap. non omne de divorti. libro. glos.* tenet, quod papa poteit aliqui fpecialiter ex prefectio *dispensare & qui prohibitum eftque* [illegible] *fequentiffe eorum fententiam: qui cum in fuperiori nolent obedire facerdotii, ministrii dat et compensat mulieres Domini, ministrii, deteriorfiudine* [illegible] quæ verba clare fonant, papiores causas effe ad papam defendendas, qui eft facerdos fupra facerdotes Levitas, quemadmodum in veteri testamento reliquum Melchifedech, conftituens a Deo judex viorum & mortuorum. Intelligunt autem verba prementia dum dicitur *inter fanguinem & fanguinem*, fecundum Inno. quando aftitur de civiles, *inter fanguinem & fanguinem* vel de alio *inter lepram & non lepram* qualitas digitur de hæreti, quia fiticulopera, eft morbus contagiofus, *inter tentiam & tentiam*, quando vertitur ftatus civilis: *potest* ex commodato vel depofito vel fimile. Et quisliscunque contractus, unus non tenet fed aliquod in omni foro, ut in omni causa difficili vel dubio, ftatuum eft diffinitioni papæ in utribus principibus, *ut in quæstione*. Quod autem dicit, *judicium inter partes*, fcilicet, *inter* [illegible] *inter judices*, *& inter* [illegible] *Pfal. 44. adhæsitum est pavimento anima mea*, & habetur *de poenit.* hæc & multa ad hoc pertinentia bene facienta habentur in *c. per venerabilem qui fi. fint leg. in tex. 3. qu. 6. Gen. 3.*

Sexta conclusio eft, vacante fede apostolica concilium generale non potest ponere manum ad ea quæ tunc referunt Romano pontifici in ligium [illegible] Ita conclusio habetur transcriptis: *19. dist. ita* Dominus ad omnium apostolorum officium pertinere nolui, ut in beatitudine Petro commendaret, ut omnes pariter principaliter collocaret, ut ab ipso velut quodam capite dons ius in corpus omne diffunderet. Ex quibus facta evidenter colligit omnes episcopos esse ablatas clavium potestatem. Pro hoc facit, quia universalis ecclesia eft corpus mysticum, papa vero in ecclesia eft loco Dei caput hujus corpus; hinc Petrus fuit appellatus Cephas & caput omnium apostolorum 33. *dist. 19. Sacrosancta*: ergo conclusion non poteft fine papa hæc Dei donis exercere feu membris ecclesiæ impartiri. Ad

*G. Mag. Sanctorum. de Sanctis, habet vide Maximum Clandinum in hoc tit. Bonifacius de Ravenna, Antiquis & Ioannes Ioannes Ioannes

idem. *Sicut supra. 1. Inquisitor*, ubi ut unitatem Ecclesiæ ut ecclesia deliguerat, fundavit ecclesiam superiora in sancto Petro per illa verba: *Tu es Petrus*, *hoc ipse enim suis creatus prælatus: no in presbiter. c. Sacro-sancta. 81. dist. Ro. dist. in fi.* Quod non potest concilium de dignitatibus providere, cum non apostolus sed Petrus tenuerit in terris vicem. *Dei. de translat. prælat. c. 2. ex. dist. supra in prima quæstione.* Si enim aliter diceremus, certe diminuereretur unitas ecclesiæ, ad quam designandam Dominus Joham Petro commendat, et *supra. dictum est.* Ad idem facit quia mortuo papa ecclesia vacat, *in ple. ne Romani de ele. de subpina. c. 1. lib. 6.* Ergo potestatem papalem ecclesia exercere non potest, ex quo vacat. Item hæc ecclesia terrestris est divinitus exemplata. ab illa triumphante & recitis *89. dist.* Ad hoc notanter glo. *in clemen. ad aphum*, fedi in ecclesiastica ut omnes qui cuncta ministrat, & cui omnia obedium, scilicet Deus, hoc quo nihil fieri potest; ergo idem in hac militante, ut sine papa: licentia fieri autoritate sedis potest: ipse enim est qui omnia ministrat, & hinc ergo papalis dignitas exercerii non potest. Item potestas quia ovile debet esse distinctum, quod Dominus illa verba evangelica Johan. 10. *Fiet unum ovile & unus pastor.* Ecclesia figuratur est loco ovile, & papa loco pastoris, Ecclesia autem est ovile, cujus non est pastor: sed gaici, neque pastoris officium occupare. Item si dicamus contrarium, Jequeretur quod non esset necesse eligere sumnum pontificem, cum Jalem per hoc ejus electio, tardaretur, si omnia per concilium potest expediri: quam tamen tardiatem jam abhorruerunt, quia cassitinatum ex ea ecclesiam Dei magnam passurum ea laminatem & jaqtuam de *electi. liem. C. 2. ubi periculum lib. 6. C. in clemen. Romani.* Sed illi questioni fortior obiiaq; quia potestas tradita a Christo ab papa nec extinitur, ut dictum est supra in prima concilii. Licet per papam explicetur & exercetur: ejusque vacante sede, quasi sit; confoldatum exercitium eam habitu potestas cessaria esse in talea operationes. Item ipsis quod habetur *ad. 1. ubi* patet quod vacante apostolatu Iude prodiptoris omnes apostoli & discipuli tradiderunt de tunc successore & elegerunt duos ex omnibus, scilicet Barnabam & Matthiam, & postis sortibus suis eorum qualeretur, ... dicitur fors super Matthiam, & fe ille, illis, adjunctus in duodecim numerum. Et licet nunc non essent episcopatus sic distinctus sicut his temporibus, *Ergo*, ipsis habebantur hoc non curam omnium in communi, *ut ex. 1. distinct. de ne. de proba. cum canon. 5. 1. Ergo* & Petrus tunc pastus est ut omnes providerent in communi, præsumendum est quod hæc potestas sit apud universalem ecclesiam, quæ repræsentatur per concilium generale. Pro hoc videtur. *tex. 68. dist. omnes viri.* Immo facit *78. dist. quia presunt.* Ubi notatur quod cardinales cum toto clero excommunicant intrusum in papatu, & sic electio electorum exercet jurisdictionem sede vacante. Facit *clemen. ne Romani. de ele.* Ubi mortuo papa prohibentur cardinales fe intromittere deputandis ad ipsum, nec aliquid ibi dicitur de concilio: cum ergo non fit prohibitum, fatis ut detur ele. pontifium: *ne de presum. nonne. ff. de judi. f. cum prator.* Item si potestas mortuo papa non remanere penes ecclesiam, vel non posset exercari, sequeretur absurdum, quod ecclesia remaneret sine regimine, quod non est credendum, *arg. de homi. pro humani li. 8. de* quod ibi nai inno. Nam multa possent grassiuma occurrere circa creationem papæ, quæ forte non possent celebrari, in quibus esset necessarium uti plenitudine potestatis. Item duobus concedentibus de papatu, recusatur ad judicium concilii generalis *79. di. I. dist.* ut divi Supra in prima quæstione fic in casu dubii ecclesia exercere jurisdictionem, ergo idem multo magis ubi nullus subest. Item concilium olim providebat de papatu. 79. *di. I. simpliciu.* ergo potestas potest providere de inferioribus dignitatibus. Ad idem facit quia apostoli cuiter per mundum ordinabant presbyteros per singulas ecclesias *dist. 14.* Illa motiva reverantur urgentia, tamen ipsis non obstantibus teneo conclu. primum, quam tamen limito, quando nulla fit necessitas, quemadmodum de papatibus vel aliis occurrentibus ante creationem papæ, quia tunc non debet concilium fe de talibus intromittere; nam de jure & antiqua consuetudine ecclesiæ, quæ potestas, quæ de episcopatibus petuntur ad papam, ut dicit glo. quæ ut menti tenenda, *de ele. quanquam. lib. 6. Extra 80. di. in ista. 22. dist. fi.* licet potestatis providendi de inferioribus beneficiis sit data episcopis, *21. qu. 7. omnis baſilicæ. 10. qu. 1. regnada*, non debet concilium contra hac antiqua ordinatione ipsi aliquid attentare, nec jura & præeminentias papæ violare. *arg. in clemen. ne Romani. de ele. de moja. & ubedi. cum inferior.* Item licet capitulum quod ipsi potestatem ecclesiam conferendi *de reſta. relatum.* in non succedit in potestate conferendi beneficia ad solius episcopi collationem spectantia *in de ele. C. 1. dist. de ſpiritualib.* Et non concilium debet exercere papæ in potestate conferendi beneficia & alia faciendi quæ ad eum solum spectare videntur, præterim quia non possunt dici plenum concilium fine papa. *17. di. mulis.* Conclusive itaque videtur posse dici, quod ubicumque magna necessitas urget, nec aliter posset per concilium fieri quæ fieri videntur, ut quæ non sunt ordinata. Item potestas expectari certum summi pontificis, tunc de periculoritas ad papam concilium potest fe intromittere; & ita quæ ecclesia Dei facta contra illam conclusionem esset etiam necessitate urgente, ut multorum, aliter offertis capitis, quæ autem Christus, cujus negotia geruntur, illud esset verum capitulum, ecclesia sine vicario ut no. glo. *in ele. ne Romani.* Erit ergo concilium administrator necessarius, non voluntarius, ut hoc videtur habere magnam ambiguitatem: nec obstat quod dictum est supra de Matthia apostolo, quia dico quod in illa congregatione Petrus fuit tanquam principalis, & propulsio organum; omnes autem simul providerunt propter majorem firmitatem & ecclesiæ novitatem. Et licet ipse Petrus voluit & consilivit, poliea tamen legitimate de episcopatu providit *ut in prædic. c. in ista.* 80. *di.* quod tex. est menti tenendus, quia declarat potestatem papæ supra ecclesiam & concilium: ceterum ipsa Petri poffet facere papa & vicario, ad anima tractanda vocare concilium, ut no. Jungo. *de cle. non rep. c. ſoglie de re. judi. ad apoſtolic. li. 6.* nec potestas fuerit tradita toti ecclesiæ, quia dico quod Dominus fecit omnes apostolos pares respectu confectationis & ordinis, non autem respectu potestatis jurisdictionalis, in qua Petrus præfuit omnibus: ut no glo. 1. *dist. in novo. 24. qu. 1. luquitur, qui fi. fine leg. per venerabilem*: qui tex. est valde bonus ad hoc: vel sequendo distinctiones omnis potestas fit in ecclesia, dicendum illud esse quo ad habitum, quo autem ad actum & exercitium est in Petro & ejus successoribus, ut Papa sapiſſime declaratum est.

Hinc dico quod vivente nuo vero pontifice, ex quo cessat omnis ratio necessitatis, concilium generale non potest ponere manum ad ea quæ sunt papæ reservata per sationes ipsius, ut patet, ibem quia ellet posterior duo principia in ecclesia, quod eft hæreticum. *24. q. 1. Inquirit & 5. fi. 12. di. c. 1.* Item per hoc eſſet ratio; cessante eſſet quod duo idem in solidum eodem modo possidere non possunt: *ff. commo. l. fi ut certo. 5. fi duobus verbotum.* Sed nemo dubitat quod papa vetus & unicus est in solidum in quasi possessione administrandi papatum & exercendi potestatem clavium in toto mundo, ergo pari in superioribus: ergo eodem tempore concilium non potest esse in toto quasi possessione proprie impossibilitatem: tubet enim concilium jurisdictionem papæ ex quo impede fe de his, quæ sibi soli reservata in figura supremæ potestatis.

Super hoc dicunt quod vivente nuo pastore non haereticus, quia non potest abiscere, vel se intromittere committere ut absolvat a nota excommunicationis, & quo non solvit inferior Romano pontifice, sicut eſt illa quæ incurritur per canonem. *17. di. 4. fi quis facidente dicitur.* Item non potest dispensare in 2. nec 3. gradu consanguinitatis, nec possit cum irregularibus dispensare: pro quo allego glo. valde singularem in *c. clerici. excom. quæ* est notanda. Item non potest pallium tradere archiepiscopis, quod fumitur de corpore beati *de ele. ſpiritualis.* Et breviter non potest facere reservata Papæ: & si facit, nullius funt momenti tanquam facta a non habente potestatem. *7. q. 1. Deposterum. de pare Petri. quod autem, cum simi.* Pro quibus facit hæc ratio in similis: Ipsa habeat jurisdictionem temporalem in habitu, tamen ipsa exercitium est collatum in Imperatorem, ut est concors fententia canonistarum *in c. novit. de judi.* non potest Papa vivente Imperatore eius in actum jurisdictionis temporalis: & quod habet in habitu, deducere in exercitium, quia Christus juffit Petro extrahenti gladium & Malchum percutienti, ut gladium reponeret in vaginam. Eo tempore nostro bene potest. *de fo. compe. licet*: quod intelligo fane in tertis imperii, nam in terris ecclesiæ semper potest: *de appellatio. fi dubter & 18. no.* Ite in propolito licet intemur, etiam habuisse claves, verum est, transmutatæ: *de ele. ſpiritualis & ubi. Tu adquando. cum ſpiritualis confirmat fratres tuos.* Luce. 22. quæ verba fonant in exercitium; ergo vivente Papa non debet etiam quod habet in habitu, quovimodo ad actum deducere per premissa. Et hoc concilio generaliter esset verum in omnibus pertinentibus ad summum pontificem, de quibus per glo. *de ele. quod translationem. de excesſ. prel. fient.* Et hæc pro præsenta sufficiant de illa materia.

Vide Jun. Ant. in ſpe. ele. in fi. qui. Ant. Ant. ref. Ant. Ant. Ant

ſimilia ſacrificia, & aliquando reges inſtituti ut dictum eſt, non licuit Imperatori poſtea talia ſibi approprare, quia non licuit ei tranſferri terminos quos poſuerunt patres ſui. *Prover. 22. & ins. qui ad perpetuam. 15. q. 1.* Et ad illud Matth. 22. *Date que ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo.* Reſpondetur quod Chriſtus non jubet ei reddi omnia: ſed tantum quæ ſua ſunt, propter illud pronomen, *quæ*, quod eſt reſtrictivum, ut *no. C. de ſum. Trin. & fide catho. l. cunctos populos.* Vel ut dicunt quidam: ideo Chriſtus illud dixit, ut ſecundum voluerit, ſicut alias pro vitando ſcandalo ipſe ſolvit tributum. *Matth. 17. 18. quæſtio 2. l. non mos.* & pro Eccleſia vitando ſunt bona jura. *de renun. niſi ſi pro grandi. de tranſeip. niſi. de ut. uſ. non. cum ex impenſis*: ubi pulcher tex. Ex his concludunt aliqui Imperium a Deo nullum fuiſſe inſtitutum.

Ulterius videamus de jure humano, conſtat quod de jure naturali primavo non erant regna neque dominia. *l. de pupillo. de ſervi. l. 5. ſi ex matre. de ſtatu hominum. de jure gentium per occupationem dominia ſunt diſtincta & mœnia condita. de ſtatu. de ſervi. l. ex hoc iure*: neque ibi aliquid dicitur de Imperio.

De jure autem *civili* adverterndum, quod duas poteſtates aſſeruit Imperator pro ſe: prima autem quia habuit dominium a populo Romano. *de origi. jur. l. 1.* alia quia per juſtum bellum acquiſivit ab hoſtibus populi Romani. *ut de caſtr. pal. pal. limitatur. C. l. ſolet.* Sed certe hæ duæ non videntur multum urgentes, primo quia po. Romanus non potuit plus juris in Imperatorem tranſtere quam penes ſe habebat. *de acquirendo dom. l. traditio. de regulis iuris. nemo plus de iure potuit. quod autem.* Sed de jure populus Romanus non habuit dominium ſuper alias nationes, ergo illud non potuit tranſferre in Imperatorem, licet Romulus & Remus ab invito urbem Romanam conſtituerunt, ut patet per illud Virg.

Romulus excipiet gentem, & Mavortia condet
Mœnia à Romanique ſuo de nomine dicet:

habetur 1. *l. 2. ff. de vi. iur. & in 1. ſi. ff. de ſt. dri.*

Et liquet habentibus hiſtoriam, tamen populus poſtea reges expellendo videtur contra ſe iam Deſpotoveſſe. *7. q. 1. denique.* Et ſic videtur quod Imperatores non habent dominium jure juriſdictionem iuſte habuerunt, ſed per violentiam.

Neque obſtat electio ſeu confenſus populi, quia dicunt quod tempore illo populus Romanus potuit ſibi eligere Dominum, non tamen tori mundo, nec oblat ſi dicatur, quod illatum ſucceſſum habuerunt verum illud ſuccedit non ſine magna violentia: quia dicunt ſibi quod hæc ignorantia non eſt probabilis, ex quo omnibus conſtat de violentia; unde cum illi ſucceſſerint ſciente tem & violentia, videntur eodem modo laborare. *de. de iudi. Quia ut de reſt. ſpo. ſaepe* & per conſequens etiam preſcriptione ſe juvare non poſſunt, quæ ſecundum canones non procedit ſine mala fide, *de preſcri. quoniam tunc de reiudi. malæ fidei poſſeſſor 16.* nec obſtant jura quæ dicunt Imperatorem eſſe mundi Dominum, quia alibi videtur probari multos eſſe qui non ſunt ſubditi Imperio, ſed ſunt federati, hoſtes vel amici. *ff. de capti. & poſt liminium & 1. non dubito. no. in prælio. 2. in vulgo populus. C. de ſum. Trin. nec obſtat. 7. q. 1. in opinio*, quia fatetur quod ſicut in apibus unus eſt rex omnium apibus, ita unus debet eſſe rex in uno regno, nec omnes gentes de mundo unam ſeu omnem ſed qualibet congregationem ſuam ſequitur ſuo geſtulat. 12. q. 1. *futurum*, ubi videtur quod Imperator obtinuit monarchiam mundi, & quod ibi dicitur, quod principes Romani non approbant dominium. *C. de probatio. rem res ff. ubi no.*

Illa materia propter hæc jura invicem conflictantia videtur eſſe valde ardua & dubia.

Quicquid tamen diverſimodi alii, mihi fatis videtur verum quod Imperium Romanum & alia regna proceſſerunt divina voluntate & permiſſione: & hoc tenet Albericus de Raſis, egregius juris civilis commentator. *in prælio. l. cuncios populos*, licet negari non poſſit quin initium habuerint a violentia, ut patet per prænotata. Permiſit autem hoc ipſe Deus propter bonum commune, quia commodius eſt regi per unum quam per plures, teſte Ariſto. 12. *Meta.* Probatur quod nõ eſt poteſtas niſi a Deo. *de homi po Romani iſti de. Juxta illud verbum Domini: Non habetis poteſtatem in me, niſi eſſet data tibi deſuper.* Et ſic videtur tenere glo. *in aut. quamdiu opteret epiſcopis. in prælio.* Item per longiſſimum conſenſum totius provinciarum & populorum, qui voluntarie fuerunt ſub imperio, ſatis videtur pugnatum vitium violentiæ, & contradiffio jam tranſivit in ſuetudinem. *C. de leg. pac non mere ex cauſa ſi. l. 1.* unde hic conſiderata fatis poteſt dici, quod Imperium eſt juſtum, & quod omnes nationes ipſi obedire tenentur. Et hoc clare tenet *Hoſtien. in de off. ar. 3. §. ſed ſi Imperator.* idem glo. *de rebel. non rebellare & qui ſi ſint leg. per non rebellare*: licet quo ad Regem Hiſpanias glo. videatur ſentire contrario *de bona. inter verum. & non.* Et *ſine fide.* Idem glo. *de priſc. ſuper ſpecula. de 3. dic. ultimo. 16. dic. & Imperator 7. q. 1. in ſplina. 6. § ult. Adhuc non. 3. q. 1. futurum.* Idem glo. 10. *cella. de pa. tenen. c. hoc delitio. in prima glo.* quæ etiam videtur tenere quod Franciegeni ligantur lege Imperatoris de hoc in *Spe. de appella. ſed nunc teſtimony poſt prius. ſecundum*: quod Imperator ſit Dominus omnium Chriſtianorum, licit. *ff. ad leg. Rode. ad Alexpercatio. C. de ſtipul. generaliter in fi.*

Licet autem illa ſint de jure, tamen Rex Franciæ, Hiſpaniæ, & multi alii principes & populi non recognoſcunt Imperatorem in Dominum, ſi illegantes exemptionem & preſcriptionem tantum. Hiſpania, quia metuendi initii non exiſtit, quæ potuit ſcriptio fatis videtur hoc caſu habere. *Innocen. in not. Bar. ff. de capti. l. hoſtes*; doctores modernorum. *de p. compromiſ. conſtituat. in fine per Alberic. in* tum de Roſis. *C. de iur. on. in l. diſtinct.* Sunt etiam aliquæ civitates Italiæ habentes privilegium, quod ſuffiercet quo ad exemptionem allegare, & id quia prohibitionem adducere tenetur, quo fuerunt in libertate ſecundum materiam quæ habetur, *ff. de iuſt. l. cum de in rem verſo. de reſcript. perpetui.* Licet enim ipſe exemptionem non poſſet preſcribi a privato, a civitate tamen & provincia poteſt, ut no. arch. 16. *q. 3. placuit.*

Secundo quæro an Imperium procedat per ſucceſſionem, an per electionem? Quod per ſucceſſionem videtur per Bar. *l. terra forma. C. ut in poſ. leg. per l. G. 1. ad l. Falci.* in quibus patet quod Filius ſuccedit patri in imperio: idem legitur de Juſtiniano, qui ſucceſſit Juſtino *infra. de dona. §. eſt ſi. clim.* idem probatur *in autem. ut propna. imperi. poſſunt.* Idem in Pipino Rege Francorum & filio ſuo Carolo, & Ludovico filio Caroli, qui omnes ex ſucceſſione fuerunt Imperatores Romanorum ut *in Lombarda. de ep. & clerici de iuriſdict. 1. q. 1. ſed ſecundum eanon.* Quicquid autem fuerit olim dubitare, dicendum eſt quod per electionem procedit Imperium, hoc tenet *Gy. in in. bona a Zenone de hoc inter glo. Innocen. & Nico. in c. venerabilem de ele.* Eligitur autem Imperator a tribus principibus electoribus & quatuor ſecularibus, ad quos de jure Imperatoris eſtabilito, qui ſunt hi, videlicet archiepiſcopus Magontinus, archiepiſcopus Colonienſis, archiepiſcopus Treverenſis, Comes Rheni, dux Saxoniæ, Marchio Brandenburgenſis, & Rex Bohemiæ. Dicunt enim quidam quod iſte ultimus non eſt vocandus, niſi quando illi ſex diſcordant, & in hac opinione fuit Moſtien. *in de c. venerabilem*, ubi plene de his no. *de re judi. ad epiſtolas ilde.* per ſanctis. *de ſuppleu. neg. trata. grandi. ii. 6. & per eundem. 3. q. 1. in ſumma.* An autem Judæus vel Hebræus poſſit eſſe Rex vel Imperator, dico quod non; ſed ſecundum glo. *ff. de excus. tutor. ſi pudentur no. Bal. in rub. de vet. jure enuncl. C.* Pro quo facit, quia tales ungunturur de ſacro unct. c. 1. & Judæi cum ſint extra ecclesiam, non ungunturur, igitur, Rex.

Tertio quæro, an duo poſſunt ſimul eſſe Imperatores? Videtur quod non: quia ad Imperium idem debet eſſe, ut per unum tori reipublicæ, *ff. de verg. pas. l. 5. neminem pro loc. 7. in aſſiſe*, ubi fatis videtur hoc probari: non hoc facit, quia ſunt duo eſſe cujus in corpore duo ſint capita. *de off. or. quoniam & quod ibi no.* Tamen ſapitium & papatus videntur partibus paribus ambulare, *de ſ. ſ. mulier. de ele.* Et non poteſt eſſe niſi unus verus Papa *7. q. 1. ſeſtus eſt Cornelius*: ut dixi ſupra latiſſime. Ergo idem dicendum in Imperatore. Nec obſtat. *ff. de poſſeſſorib. ff. de ſepulcro. de poſſeſſoribus. ff. de tranſiit. l. imperatores cum ſi*: quia dico, quod illæ leges non probant, quod ſimul de eodem tempore habeantur Dominus & Imperator nomen Imperatoris & Imperatorum Graecum: quia dicendum quod Imperator Graecorum place ſua non eſt verus Imperator ut no. glo. *7. q. 1. in opinio. 96. diſtinct. ſi. Imperator.* Ad hanc materiam videndum eſt omnino quod no. glo. 22. *di. non autem*, ubi etiam per archi. *C. 7. q. 1. non autem* alias incipit *non tamen*: *q. plus*, ubi videtur probari quod duo ſimul fuerunt Imperatores. Sed dic quod hoc fuit a caſu & de facto, non autem de jure.

Sed ſtatim videtur quærituir de pulchra quæſtione, pone factum electionem eſſe ad eximum imperiale de duobus in diſcordia, & quemlibet adminiſtrationem habere. An quilibet Imperatorum poſſit imperiale exercere? Quod ſic Imperatores concedere conſueverunt. *Innocen. in* quod ſic, quia ratione diuſtitutionis aliqua concedebatur, pata quod ipſi autem ut non ſua & eam conſtituant. *ff. de infiſſuſſ. l. ſi ſuffrutſuarium. 5. ſi minutis.*

Item ratione dubitationis qui vendicat rem non ſuam, *ff. de rei vend. l. pon. in prin. infi. de re diuſ. §. diuſ. quod ſi fenuerum*, & ibi no. Item cum inter duos eodem nomine vocatos dubitatur de legatum libet poteſt petere ſatisfactionem. *ff. ut leg. nominis cuius. C. Domini poſſeſſor. de pœn. ſignidat. Paulius. 5. l.* Item in propoſito videntur tenere privilegia per utrumque concedi ſaltem reſpectu medii temporis: ad propoſitum hoc facit. *ff. de offi. proc. l. Barbarius. C. de reſtitu. l. 1.* Iacit de *re iudi. ad probandum*: in quibus probatur quod in qua habetur pro habili ad aliquem actum, licet in veritate non habeat, ut ſi aliquem actum gerere: optime facit *de jure patro. poſtulta. C. ex illeris* & quod ibi no. *de iſtell. quæſtem*, & quod ibi no. Ex his ſaltem videtur quod utrumque privati, ſit in pendenti, fecit diſcibus in diverſis ſent datis a diverſis delegis in eadem cauſa, quia utraque eſt in pendenti, donec judex competenti unum confirmet. *C. de iudi. dub.*

In contrarium facit, quia immo proprer dubium debet valere. *Ide reſpaſ. notet. dum ſint Titii ſi de ha-*

reſiſtil. in tempus. 5. quæſtiones: Item ubi ſunt duo eſſe tali eſſidio, quod ſum bi, videlicet archiepiſcopus Magontinus, archiepiſcopus Coloniensis, archiepiſcopus Treverensis, Comes Rheni, dux Saxoniæ, Marchio Brandenburgenſis, & Rex Bohemiæ. Dicunt enim quidam quod iſte ultimus non eſt vocandus, niſi quando illi ſex diſcordant, & in hac opinione fuit Moſtien. *in de c. venerabilem*, ubi plene de his no. *de re judi. ad epiſtolas ilde.* per ſanctis. *de ſuppleu. neg. trata. grandi. ii. 6. & per eundem. 3. q. 1. in ſumma.* An autem Judæus vel Hebræus poſſit eſſe Rex vel Imperator, dico quod non; ſed ſecundum glo. *ff. de excus. tutor. ſi pudentur no. Bal. in rub. de vet. jure enuncl. C.* Pro quo facit, quia tales ungunturur de ſacro unct. c. 1. & Judæi cum ſint extra ecclesiam, non ungunturur, igitur, Rex.

Item ratione dubitationis qui vendicat rem non ſuam, *ff. de rei vend. l. pon. in prin. infi. de re diuſ. §. diuſ. quod ſi fenuerum*, & ibi no. Item cum inter duos eodem nomine vocatos dubitatur de legatum libet poteſt petere ſatisfactionem. *ff. ut leg. nominis cuius. C. Domini poſſeſſor. de pœn. ſignidat. Paulius. 5. l.* Item in propoſito videntur tenere privilegia per utrumque concedi ſaltem reſpectu medii temporis: ad propoſitum hoc facit. *ff. de offi. proc. l. Barbarius. C. de reſtitu. l. 1.* Iacit *de re iudi. ad probandum*: in quibus probatur quod in qua habetur pro habili ad aliquem actum, licet in veritate non habeat, ut ſi aliquem actum gerere: optime facit *de jure patro. poſtulta. C. ex illeris* & quod ibi no. *de iſtell. quæſtem*, & quod ibi no. Ex his ſaltem videtur quod utrumque privati, ſit in pendenti, fecit diſcibus in diverſis ſent datis a diverſis delegis in eadem cauſa, quia utraque eſt in pendenti, donec judex competenti unum confirmet. *C. de iudi. dub.*

In contrarium facit, quia immo proprer dubium debet valere. *Ide reſpaſ. notet. dum ſint Titii ſi de ha-*

reſiſtil. in tempus. 5. quæſtiones: Item ubi ſunt duo eſſe tali eſſidio, quod ſum bi, videlicet archiepiſcopus Magontinus, archiepiſcopus Coloniensis, archiepiſcopus Treverensis, Comes Rheni, dux Saxoniæ, Marchio Brandenburgenſis, & Rex Bohemiæ. Dicunt enim quidam quod iſte ultimus non eſt vocandus, niſi quando illi ſex diſcordant, & in hac opinione fuit Moſtien. *in de c. venerabilem*, ubi plene de his no. *de re judi. ad epiſtolas ilde.* per ſanctis. *de ſuppleu. neg. trata. grandi. ii. 6. & per eundem. 3. q. 1. in ſumma.* An autem Judæus vel Hebræus poſſit eſſe Rex vel Imperator, dico quod non; ſed ſecundum glo. *ff. de excus. tutor. ſi pudentur no. Bal. in rub. de vet. jure enuncl. C.* Pro quo facit, quia tales ungunturur de ſacro unct. c. 1. & Judæi cum ſint extra ecclesiam, non ungunturur, igitur, Rex.

Tertio quæro, an duo poſſunt ſimul eſſe Imperatores? Videtur quod non: quia ad Imperium idem debentum eſt, ut per unum tori reipublicæ. *ff. de verg. pas. l. 5. neminem pro loc. 7. in aſſiſe*, ubi fatis videtur hoc probari: non hoc facit, quia ſunt duo eſſe cujus in corpore duo ſint capita. *de off. or. quoniam & quod ibi no.* Tamen ſapitium & papatus videntur partibus paribus ambulare, *de ſ. ſ. mulier. de ele.* Et non poteſt eſſe niſi unus verus Papa *7. q. 1. ſeſtus eſt Cornelius*: ut dixi ſupra latiſſime. Ergo idem dicendum in Imperatore. Nec obſtat. *ff. de poſſeſſorib. ff. de ſepulcro. de poſſeſſoribus. ff. de tranſiit. l. imperatores cum ſi*: quia dico, quod illæ leges non probant, quod ſimul de eodem tempore habeantur Dominus & Imperator nomen Imperatoris & Imperatorum Graecum: quia dicendum quod Imperator Graecorum place ſua non eſt verus Imperator ut no. glo. *7. q. 1. in opinio. 96. diſtinct. ſi. Imperator.* Ad hanc materiam videndum eſt omnino quod no. glo. 22. *di. non autem*, ubi etiam per archi. *C. 7. q. 1. non autem* alias incipit *non tamen*: *q. plus*, ubi videtur probari quod duo ſimul fuerunt Imperatores. Sed dic quod hoc fuit a caſu & de facto, non autem de jure.

Sed ſtatim videtur quærituir de pulchra quæſtione, pone factum electionem eſſe ad eximum imperiale de duobus in diſcordia, & quemlibet adminiſtrationem habere. An quilibet Imperatorum poſſit imperiale exercere? Quod ſic Imperatores concedere conſueverunt. *Innocen. in* quod ſic, quia ratione diuſtitutionis aliqua concedebatur, pata quod ipſi autem ut non ſua & eam conſtituant. *ff. de infiſſuſſ. l. ſi ſuffrutſuarium. 5. ſi minutis.*

Item ratione dubitationis qui vendicat rem non ſuam, *ff. de rei vend. l. pon. in prin. infi. de re diuſ. §. diuſ. quod ſi fenuerum*, & ibi no. Item cum inter duos eodem nomine vocatos dubitatur de legatum libet poteſt petere ſatisfactionem. *ff. ut leg. nominis cuius. C. Domini poſſeſſor. de pœn. ſignidat. Paulius. 5. l.* Item in propoſito videntur tenere privilegia per utrumque concedi ſaltem reſpectu medii temporis: ad propoſitum hoc facit. *ff. de offi. proc. l. Barbarius. C. de reſtitu. l. 1.* Iacit *de re iudi. ad probandum*: in quibus probatur quod in qua habetur pro habili ad aliquem actum, licet in veritate non habeat, ut ſi aliquem actum gerere: optime facit *de jure patro. poſtulta. C. ex illeris* & quod ibi no. *de iſtell. quæſtem*, & quod ibi no. Ex his ſaltem videtur quod utrumque privati, ſit in pendenti, fecit diſcibus in diverſis ſent datis a diverſis delegis in eadem cauſa, quia utraque eſt in pendenti, donec judex competenti unum confirmet. *C. de iudi. dub.*

In contrarium facit, quia immo proprer dubium debet valere. *Ide reſpaſ. notet. dum ſint Titii ſi de ha-*

Ratione dubitationis habita tenetur ſi ſint duo ſimul eſſe tali eſſidio ſed ſi ſint duo ſimul eſſe tali eſſidio non tenetur.

Ut dicit quod ſi aliquorum, ſed ſi aliquis tantum poteſtatem in clericos tum quod ſi bona ecclesiaſtica quem eorum gatrimonialia? vi iuſtigatum detur quod ſi ſint Imperatores poteſtatem habere non vel dignitatem eccleſiæ dicit enim Speculator. *in ſpe de probat. §. reſtat ſecular.* ſe vidiſſe privilegium Imperatoris concedens, quod in qualibet eccleſia Alemanniæ poſſit facere excipi ſtatum: neque dubitandum Papa poſſe tale privilegium concedere. Nam etiam multis ex privilegio Romani pontificis poteſt habere facultatem conſtituendi prebendas eccleſiaſticas de *concſ. prebem. cum dilecta. de eſt dilecta.* Et ibi no. *de prebem. in cui lib. 6.* Item quilibet epiſcopus in primordione ſua conſuevit aliquid dare Imperatori. no. glo. 6. *diſtin. 63. prima.* Immo quod plus eſt tenet quidam in *c. de prebendis diſcipuli* ergo ex longiſſimo conſuetudine poſſunt acquirere jus conferendi beneficia eccleſiaſtica, quod tamen non poto *verum ſyer c. meſſana. C. ſpiritualia.* quia non habent jurisdictionem Imperatoris: ut legitur *in aut. de criſtis Romanæ. c. ne fiat ecc. in aut. C. de ſpi. C. clerici. omnes & 1. cum clericis*, & no. Innoc. *de mojo. C. obre. c.* Item faltem quoad bona temporalia eorum ſubjacent clerici ſubditi Imperatori, quia Imperator eſt Dominus omnium rerum temporalium. *C. de quod pro ſyer. bona a Zenone. C. de iu. no. & jura humana regum lum. 8. diſt. non jura.* Pro hoc quod no. glo. *C. de ſpi. & iudi. de his*: licetur Innoc. *de Tempo. poſtulatio*: ubi tenetur quod conſtitutio Imperatoris ligat poſſeſſiones clericorum in ejus territorio fatis ſecundum ſecularem Imperatoris clerici regimen ſunt ſubjecti. 11. q. 1. *mag. nominis*: ubi tamen dicitur Imperatoris ſed ſi ſint duo ſimul eſſe tali eſſidio ſed ſi ſint duo ſimul eſſe tali eſſidio non tenetur.

Ut dicit quod ſi aliquorum, ſed ſi aliquis tantum poteſtatem in clericos tum quod ſi bona ecclesiaſtica quem eorum gatrimonialia? vi iuſtigatum detur quod ſi ſint Imperatores poteſtatem habere non vel dignitatem eccleſiæ dicit enim Speculator. *in ſpe de probat. §. reſtat ſecular.* ſe vidiſſe privilegium Imperatoris concedens, quod in qualibet eccleſia Alemanniæ poſſit facere excipi ſtatum: neque dubitandum Papa poſſe tale privilegium concedere. Nam etiam multis ex privilegio Romani pontificis poteſt habere facultatem conſtituendi prebendas eccleſiaſticas de *concſ. prebem. cum dilecta. de eſt dilecta.* Et ibi no. *de prebem. in cui lib. 6.* Item quilibet epiſcopus in primordione ſua conſuevit aliquid dare Imperatori. no. glo. 6. *diſtin. 63. prima.* Immo quod plus eſt tenet quidam in *c. de prebendis diſcipuli* ergo ex longiſſimo conſuetudine poſſunt acquirere jus conferendi beneficia eccleſiaſtica, quod tamen non poto *verum ſyer c. meſſana. C. ſpiritualia.* quia non habent jurisdictionem Imperatoris: ut legitur *in aut. de criſtis Romanæ. c. ne fiat ecc. in aut. C. de ſpi. C. clerici. omnes & 1. cum clericis*, & no. Innoc. *de mojo. C. obre. c.* Item faltem quoad bona temporalia eorum ſubjacent clerici ſubditi Imperatori, quia Imperator eſt Dominus omnium rerum temporalium. *C. de quod pro ſyer. bona a Zenone. C. de iu. no. & jura humana regum lum. 8. diſt. non jura.* Pro hoc quod no. glo. *C. de ſpi. & iudi. de his*: licetur Innoc. *de Tempo. poſtulatio*: ubi tenetur quod conſtitutio Imperatoris ligat poſſeſſiones clericorum in ejus territorio fatis ſecundum ſecularem Imperatoris clerici regimen ſunt ſubjecti. 11. q. 1. *mag. nominis*: ubi tamen dicitur Imperatoris ſed ſi ſint duo ſimul eſſe tali eſſidio non tenetur.

Ut dicit quod ſi aliquorum, ſed ſi aliquis tantum poteſtatem in clericos tum quod ſi bona ecclesiaſtica quem eorum gatrimonialia? vi iuſtigatum detur quod ſi ſint Imperatores poteſtatem habere non vel dignitatem eccleſiæ dicit enim Speculator. *in ſpe de probat. §. reſtat ſecular.* ſe vidiſſe privilegium Imperatoris concedens, quod in qualibet eccleſia Alemanniæ poſſit facere excipi ſtatum: neque dubitandum Papa poſſe tale privilegium concedere. Nam etiam multis ex privilegio Romani pontificis poteſt habere facultatem conſtituendi prebendas eccleſiaſtica

nera Christianorum, clerici fideles & laici. 22. q. 1. de. 1. Item duo genera militum. fcilicet cælestes & feculi. *Laici clericum* : fecit pontifex autoritate & ex gaza pontefis. 91. *dift. dno.* & per confequens duo jurisdictiones, videlicet facerdotalis in fpiritualibus, & Imperialis in temporalibus : 15. q. 6. *aere. in aere quomodo oper.* q. 5. 1. unus autem præfidem aliquam illorum non debet, quod declaravit Domini cum tribus in perfona Petri commiffam eft illi. 21. *Omnis quidem accepit ad aliquis jurisdictionem fpiritualem, gladio perfit.* 15. q. 8. c. 1. *fpiritualis* fuquidem habet ecclefia. 15. q. 3. *inter fos.* materialem habet Imperator, de quo dicit apostolus *ad Romanos.* 3. quod non fine caufa gladium portat: ratione cujus omnis anima fubetat ei fuis fubjectis. et habetur 1. Petri *Deffe ca.omnis anima.* pro hoc bene facit 96. *dift. cum ad verum* 10. *dl. quoniam.*

In contrarium facit quia quo ad forum regularitet attendatur perfona & non res, ut hinc diffinit pro re alibi conftituta quis conventiur in loco domicilii. *Ff. de rejudi. quod legatur. ff. de re iudi. 1. a domo* Pro C. *ubi res nata eft 1. fi.* bona etiam fequentur conditionem perfonæ. *C. de iudgfi. C. fi.* Sunt enim accefforia & bujusmodi cauta creata. *ff. de infu. lin pupendum* : unde qui eft judex perfonæ etiam eft judex bonorum. *ff. de fdeic. inter vir et ux. prædentia.* & mutata conditione perfonæ mutatur ftatus rerum etiam quo ad forum. *ff. de re iudi. 1. fi quis poffes per* Birth. *de pignoris.* lib. 1. *Ioann. Andre. in c. de delig. ad natis.* Item per militiam fæcularem quis mutat forum. *C. ad fcilinia. 12. lib. 11. ff. in prædiis. 5. fi quis pupillus* : ergo etiam per cæleftem. *argumentum de arbitris. 1. non diffingimus.* 5. *fuccedoris.* Facit quod no. *ff. de re iudi. 1. miles in principio & c. 1. vide. de. eppo. vel dehiis* : cum ergo bona veniant cum perfonam ecclefiæ, eamque confequentem : quæ religiofa adhærent religiofa funt. *ff. de rei vin. l. quæ religiofi.* conventiens etiam eft ut magis dignum habet id fe minus dignum ad id quod *recitet ad alia quod in debiis. ff. de ufucap. tam qui criminis.* Clarum autem eft quod perfonæ clericorum non funt de jurisdictione temporali, cum ipfe Imperator hæc, immo graviter peccant principes jurisdictionem turbantes ecclefiafticam, cavantque ne a Domino flagellentur, fecut ille Ovias rex de quo habetur. 4. *Reg.* 26. Ideo clericis non pertinent cæleftis militiæ corpus & animam Dei fervitio dedicarunt. 12. *qu.* 1. *cum pauca.* Et fic de ejus foro fafti funt exempti. 96. *dl. 1. fi pontificum.* quod ipfe Imperator cæleftem ecclefiæ fint exempti. *C. de c. fi. fuccumbe*, quin privilegia funt per ecclefiam approbata. 10. *dl. fi in adiutorium*) no. *In de mois* 6. *dec. fi quis item* Initio omnes caufæ etiam laicorum coram facerdotibus tractabantur ut legitur *Deuteron.* 18. *qui fit, fuit lap. per remediatum*, unde non poteft dici quod fint exempta, fi laici effecti clerici fubdunt cleriorum judicio, & fic res quodammodo revertatur ad naturam tum fum. *ff. de fuc. 1. 1. vide. 5. quid ita fuperior.* 35. *de Cuncta* [illegible] quia fuperior eft ejus fubditus, *ff. de iud. 1. 1. in conquestus, C. ff. diligenti de foro* [illegible] *non obstante.* 6. facit quod not. *de 1. mutatum.* 5. *patrimonium* 1. q. 1. *fi rebus rum.* Hic autem non loquimur de foro in quo magis in principe perfona quam res.

Non obftat quod de fcudo clerici laices cognoscant. *ff. de fo. compe. verum*, quia dico illud effe ex eo, quod in feudo directum dominium remanet penes dominum, licet utile tranfeat in vafallum; fecus in rebus clericorum quo ipfem tranfitus ufque dum funt in ecclefiam. *C. de facrofanctis eccle. l. fuch.* quod no. *Ioann. in prædic. c. verum.* Adverte tamen quia licet Imperator non habeat jurisdictionem in clericos, difpenfat tamen in multis cafibus; quos vide *in Spec. de leg. fi. bum quoque vel principem.* Magnum autem poteftatem habet papa fuper Imperatorem, quia ex delicto non depondet. *de re iudicandi apostolicum.* lib. 6. & ibi plene not. *Ec in c. quod fuper his* : de vento per Iuno. Ambrofius etiam excommunicavit Imperatorem ex delicto in fua provincia commifo, ut ibi no. glo. Ex quo videtur quod in fpiritualibus quilibet ecclefiæ Prælatus major Imperatore. 63. *dist. 1. & C. Valentinianus*, & ibi in glo. pro hoc. 96. *dift. Duo funt* cum ibi not. *qui fi. fac leg. per venerabilem* 13. q. 2. *de adulteriis. ff. de fuccumbe. 1. 1. fi fuppliet. negli. prælat. grandi. lib.* Item Imperator præftat pappæ juramentum fidelitatis. 63. *dl. fibi Domini*: ibi glo. pro hoc no. *1. de 1. 1. 1. mont de invito.*

Et vacante Imperio papa exercet jurisdictionem. *de fo. compe. liset* & ibi glo. per in.

Omnia vero quæ, utrum Imperator ex fola electione concordi vel facta a majori parte dicitur effe verus Imperator, adeo quod omnimodam habet potestatem & potefatem circa caufa concedendam privilegia & omnia alia que pertinent ad Imperatorem, an vero indigeat examinatione, unctione, confirmatione & coronatione a papa?

Refpondeo omiffis argumentis ad partes cum brevitate: quod ex fola electione plenum jus Imperiale confequitur.

Quod probatur multiplicter. Primo quia quando aliquid eft in altero per approximationem alterius, fortior & potentior eft in illo: fed in aliquibus dignitatibus fpecialiter privilegium eft, quod propter vicinitatem & approximitatem ad principem, ex fola electione confequuntur, ut patet in dignitate patriciatus & confulatus, *in aut. confirmat. digni.* 5. 1. *C. de decu. l. fi. li.* 10. ergo multo fortius hoc eft in principe. Secundo quod eft majorum in Imperio, eft legem condere generalem, & hoc foli principi conventit. *C. de leg. 1. 1.* Illam potefftatem poft electionem confirmat. *de re rescriptis. 1. 1. fed ff. quæ res pignori.* Tertio quia non ingrediens mox in principatum, fec per hoc in *aut. hi contin. interp. confit.* ibi, in ipfo ingreffu, & ex probatum. 63. *dl. ubi Dominus*, quod ipfe Imperator fuit factum ante confectationem Imperatoris illius ut ibat patet. Si ergo poteft legem condere poft electionem, multo fortius ante minori: *ar. ff. de reg. 1. 1. non debet.* Tertio effidio qua fit hodie per principes & prælatos, ut dixi fupra, debet effe illius virtutis, cujus erat illius eft fubnegata. *arr. ff. quis in ius. fi. qui imperium*: *ut lite pendente. ecclefia fanctæ Maria.* Sed ex illa nullo extrinfecus expectato Imperator confequebatur jus plenilimum *ut. ff. de reg. iur. 1. 1. dicendi quia difficile.* 93. *dl. legimus*, ergo *vitam de ipfa eleff. Bene facit. ff. de fi. infrad. Sein. S. Gaio.* Quarto probatur a communione quod argumentum eft reddum. *ff. de verb. fig. 1. 1. actuarius.* Nam ftatim poft electionem vocatur Rex Romanorum, & fic fic fcribit, & ibi etiam per papam fcribitur : ergo habet regem. *f. de verb. fig. 1. 1. quæ ifi. ff. quæ fi. 1. 1. fuppliceta de praben. cum fecundum 1. 1. dicitur regimen.* Ergo videtur in eum translatum, & per confequens debet ipfe poffe quod poteft Imperator.

Pro quo facit quia etiam cæteri incipiunt anni Imperii, *in autem. ut propo. nomen imperatoris.* 5. 1. ibi: prima die igitur non Dens Romanorum præfuit ritus. Quinto fuit matrimonium folo confenfu perficiens. *ff. de re iudi. 1. nuptias de fponfi. tum. C. 1. cum locum*, ita videtur quod ex mutuo confenfu eligentium & electi Imperator plenum jus confequatur. Pro hoc. *C. de decur. 1. fi quis lo. in.* facit quod no. *de eleff. dum teglo. quæ incipit no. trep.* Procedit autem hoc fimile de matrimonio, quia fuit mariius eft defenfor uxoris. *ff. de iurisdic. 5. patitur*, ita Imperator cæpitus, & Imperium, immo & ecclefiarum. *de eleff. venerabilem* 93. *dift. 5. Imperator.* Sexto pro hoc facit favor publicus, fafis enim reftitur abfurdum & deteriorem, aliquando expedifcat coronationem Imperatorum, quia autem cito aut de facili fieri poteft, Cæat hic diebus patuit in Serenifimo & Illuftriffimo Principe Dominio Sigismundo, qui cum jam diutius effet, multa tempora eleftus fuerit in Imperatorem, folummodo hoc anno coronatus fuit per fanctiffimum ac beatiffimum Dominum Eugenium Dominus pontefex papam IV. nationis Venetum, & alias favore publico aliqua caepitus habetur pro completo. *ff. de adquirendo. ff. de min. 1. 5. ff. minorem.* Septimo fafis *no. eleff. de pact. fuca. fi.* 5. ibi: quod tanfit tali effectu per omnes obedire, quod non effet nifi haberet jurisdictionem, Octavo fafis quia Imperatores longe fuerunt ante Romanos pontifices: ut clare patet habenti notitiam hifforiarum: effet autem abfurdum dicere quod illi non poteftant administrare imperialia: & tamen conftat quod habuerunt coronationem a papa. Ergo idem videtur dicendum in Imperatoribus nofti temporis, qui videntur paris poteftatis cum illis antecedentibus: eft etiam hæc pars authoritatibus multorum excellentiffimorum virorum approbata. Primo enim Jaco. de Ravebiant quæftionem publice difputans ita terminat, quod Imperator *Cy. in l. 1. beat. et Zenone.* Idem tenet Guillel. Nafo. *in d. c. venerabilem.* Qui vult plus quod privilegia per talem electionem concedunt, ut etiam in poftea per papam ejus electio cafaretur. Allegat de *prob. dilectus.* Quod intelligo quando electio facta effet in concordia, alias fecus, per id quod *not. in eo. in Romanis. de jurejur.* Hæc plures antequitur Ina. *in dicto c. venerabilem. in gl. quæ incipit non erg. quod fient prob.* ubi dici hæc verba confirmat: quod fi Imperator in loco debito non poffit regnum conferre, authoritatem tamen administrandi poteft recipere ab archiepiscopo Coloniensi, vel fua authoritate hoc habet ex electione. Idem videtur fequi Jo. And. *in eo. de adulterii in gl. in ver.* regis, licet in alia gl. quæ incipit. *illud eff*, videatur aliter fentire: de hoc etiam eft glo. Jo. And. *in c. ex varitia. de eleff. l. 6.* Item idem tenet Albet. de Rofa. *in de. 1. bene e Zenone.* Qui dicit de hoc fuiffe magnam contentionem inter papam Joan. XXII. & fucceffoem fuum Benedictum XII. ex una parte, & Dominum Lud. de Bavaria effectum Imperatorem, & doctores tam in curia quam extra confulos in hanc partem inclinaffe. Pro quo Dominus Ludovicus fecit omnes fuos confiliarios, cujus tenorem ipfe Albert. ponit de verbo ad verbum *in d. l. a Zenone.* Quam omitto cuia brevitatis. Refert etiam fcitate audiviffe literas eleftorum Imperii qui hanc partem dicebant effe veram.

Verum quia fupra fafis eft metatio de corroborationes Imperatoris, poftet dubitari quot corona- *tus & quales & ubi tenetur coronatio Imperatoris.* Quam quod prout habetur in pontificali, quod coronatur vifigoti corona. Prima eft feirea quam recipit ab archiepiscopo Coloniensi Augustiensi, qui eft locus ejusdem diœcesis. Secunda eft argentea quam ingreffus Italiam recipit ab archiepiscopo Mediolan. in villa Modiotetti ejusdem diœcesis. Quidam tamen recepterunt illam in Mediolano in ecclesia S. Ambrosii. Tertia eft de puro auro, quam recipit a papa in ecclesia S. Petri juxta altare S. Mauricii.

Duæ poftfaci diligari cæfiones quare cæfiat metallorum coronis coronantur Imperatores. Primo nulum coronatur ferrea ad fignificandum fortitudinem, quam vincere debent rebellies & infidelis conculcare. Secundo argentea, quæ designat mundicam & claritatem quæ debet abundare Imperator. Tertio aurea, quia fecut aurum omnibus metallis excellitur cæteris, ita Imperator aliis regibus & principibus potentia & juftitia debet effe excellentior. Secunda ratio potefti aliquam, quia olim Romani in tribus metallis, triburum fofrebatur 15. annis: unde primo quinquennio argentum, ut inde miliies poftfiat habere ftipendia: fecundo ferrum conficiendo arma militum pro repellendo hebiea. Tertio quinquennio aurum, quod in ærario publico reponebatur tempore necefitatis ut ex republica expederetur. Ad dedonandum igitur hoc cæfiges triburum coronatur Imperator his triburum coronis bronzum metallorum. Harum autem rationum primam vide *in cit. ne Romani : in gl. de jurejur. in aut. ut proponatur nomen Imperatoris cel.* 4.

Sexto & ult. quæritur an ad folum papam & Imperatorem pertinet movere feu indicere bellum? Circa quod effet videndum contra quos & ex quibus caufis poftfit bellum indici. Secundo quod eft bellum licitum & quod illicitum. Tertio quis habet indicare et indicere licitum an non. Quarto quid de captis in bello, an efficiantur fubditi vel fervi capientium. Quinto quis habet indicere in bello capti & non. Sexto quis debet reficere damna vocatorum ad prælium. Septimo an cuilibet in bello licitum fit pugnare. Octavo qui vocati tenent ire vetire ad bellum. Ita eft pulchra materia & quotidiana: fed quia eft nimis longa & ad propofitum videtur impertinens, ideo fufficit commentarifie, ut quotidie expediat, ita habetur cæcafius ad Ia. qui duas folemnes gl. facit de ifta materia: unum *in c. eli. de reff. fofi. aliam in c. fficit de jurejur.* Rarti. aliquid tetigit. *in 1. hefter. ff. de capiun.*

An autem valetur confuetudo, quam habent armigeri noftri temporis, ut capti relaxentur ad fidem, & capienti quandocumque per eum vocentur, tenentur obedire? habetur pulchre per Dominum Bal. C. *de adopti. 1. in adoptionem.* Ubi quærit de capto a duobus, qui poftea limul ab utroque vocatus, ad quem tenetur obedire: dicit Ipse quod fi captus & relaxatus ad fidem poftit vocatus revertti, an de jure poftit compelli: & multas fimiles quæftiones, quæ quotidie accidunt de facto. Vide dictum Bal. *in d. 1. in adoptionem.*

Superiora pronuntiant in bello. Quod autem de duello an fit licitum, no. glo. *in c. eid. de pace servanda & violat. ejus*, & ibi plene per Bal. ubi ponit an de jure canonico duellum fit licitum. no. per glo. *2. qu. 5. monachilum*, & *in c. 1. de cle. pug. in duel.* Item an existentes in eam po-

Vide Tiraqu. & Antiqua de *retractu conventionis.*

Vide Tiraqu. & Antiqua de *retractu conventionis.*

po parati ad pugnandum possint communi consensu pugnitare? Item quid si die statuta pro pugna unus alium superare non potuit, an aliis diebus sic totiens pugnandum, quod unus alium superet? Hæc & multa alia posuit D. Bal. *in d. c. pace tractanda*, quam auctor pacis Dominus noster Jesus Christus nobis sua pietate concedere dignetur.

POstremo, etsi multa ex his quæ supra scripsi ex multorum sententia collegerim, tamen quia divina favente clementia nonnulla etiam ingenio meo fabricata sunt, idcirco subjicio hanc protestationem, quæ solet juvare protestantem & ejus animum declarare. Profiteor A itaque quæcumque dixi me subjicere correctioni Sacro-sanctæ Romanæ ecclesiæ & sedis apostolicæ: necnon judicio sanctissimi Domini nostri Domini Eugenii divina providentia papæ quarti, & suorum successorum canonice intrantium: protestans intentionis meæ non fuisse aut esse quidquam affirmare vel pertinaciter afferere, quod de contra sanctam Romanam ecclesiam. Offerens me paratum stare humiliter ejus materiæ emendationi: ad quem pertinet oves errantes ad Christi ovile & gregem Dominicum, ac viam veritatis reducere, illo instituente qui est via, veritas & justitia ac vita, vivique & regnat per infinita sæcula. Amen.

FINIS.